ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

της 15ης Μαρτίου 2000 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95

T-25/95

Cimenteries CBR SA, εταιρία βελγικού δικαίου, με έδρα τις Βρυξέλλες, εκπροσωπούμενη από τους Michel Waelbroeck, Alexandre Vandencasteele και Denis Waelbroeck, αρχικώς δε επίσης από τον Olivier Speltdoorn, δικηγόρους Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Ernest Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

T-26/95

Cembureau — Association européenne du ciment, ένωση βελγικού δικαίου, με έδρα τις Βρυξέλλες, εκπροσωπούμενη από τους Julian Ellison, solicitor, και Mark Clough, barrister, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-30/95

Fédération de l'industrie cimentière belge ASBL, ένωση βελγικού δικαίου, με έδρα τις Βρυξέλλες, εκπροσωπούμενη από τους Onno Willem Brouwer, δικηγόρο Άμστερνταμ, και Frédéric P. Loüis, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 11, rue Goethe,

T-31/95

Eerste Nederlandse Cementindustrie NV (ENCI), εταιρία ολλανδικού δικαίου, με έδρα το 's-Hertogenbosch (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη από τους Mark B. W. Biesheuvel, δικηγόρο Χάγης, και T. Martijn Snoep, δικηγόρο Ρότερνταμ, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Alex Bonn και Alex Schmitt, 7, Val Sainte-Croix,

T-32/95

Vereniging Nederlandse Cementindustrie (VNC), ένωση ολλανδικού δικαίου, με έδρα το 's-Hertogenbosch (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη από τους Piet A. Wackie Eysten, δικηγόρο Χάγης, και

* Γλώσσες διαδικασίας: η ισπανική, η δανική, η γερμανική, η ελληνική, η αγγλική, η γαλλική, η ιταλική, η ολλανδική και η πορτογαλική.

T. Martijn Snoep, δικηγόρο Ρότερνταμ, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Alex Bonn και Alex Schmitt, 7, Val Sainte-Croix,

T-34/95

Ciments luxembourgeois SA, εταιρία λουξεμβουργιανού δικαίου, με έδρα το Esch-sur-Alzette (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενη από τον Jochim Sedemund, δικηγόρο Κολωνίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-35/95

Dyckerhoff AG, εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα το Wiesbaden (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους Claus Tessin και Frank Montag, δικηγόρους Κολωνίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-36/95

Syndicat national de l'industrie cimentière (SFIC), ένωση γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι, εκπροσωπούμενη από τους Édouard Didier και Jean-Claude Rivalland, δικηγόρους Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τη δικηγόρο Katia Manhaeve, 56-58, rue Charles Martel,

T-37/95

Vicat SA, εταιρία γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι, εκπροσωπούμενη από τους Édouard Didier και Jean-Claude Rivalland, δικηγόρους Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τη δικηγόρο Katia Manhaeve, 56-58, rue Charles Martel,

T-38/95

Groupe Origny SA, εταιρία γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι, διάδοχος της Cedest SA, εκπροσωπούμενη από τους Xavier de Roux και Marie-Pia Hutin, δικηγόρους Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Jacques Loesch, 11, rue Goethe,

T-39/95

Ciments français SA, εταιρία γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι, εκπροσωπούμενη από τον Antoine Winckler, δικηγόρο Παρισιού, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Elvinger, Hoss et Prussen, 2, place Winston Churchill,

T-42/95

Heidelberger Zement AG, εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα τη Χαϊδελβέργη (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους Rainer Bechtold, δικηγόρο Στουτγάρδης, και Hans-Jörg Niemeyer, δικηγόρο

Στουτγάρδης και Βρυξελλών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Loesch et Wolter, 11, rue Goethe,

T-43/95

Lafarge Coppée SA, εταιρία γαλλικού δικαίου, με έδρα το Παρίσι, εκπροσωπούμενη από τον Henry Lesguillons, δικηγόρο Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 11, rue Goethe,

T-44/95

Aalborg Portland A/S, εταιρία δανικού δικαίου, με έδρα το Aalborg (Δανία), εκπροσωπούμενη από την Karen Dyekjær-Hansen και την Katja Hoegh, δικηγόρους Κοπεγχάγης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-45/95

Alsen AG, πρώην Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH, εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα το Αμβούργο (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους Karlheinz Moosecker και Martin Klusmann, δικηγόρους Ντύσσελντορφ, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Alex Bonn, 7, Val Sainte-Croix,

T-46/95

Alsen AG, πρώην Nordcement AG, εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα το Αμβούργο (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους Karlheinz Moosecker και Martin Klusmann, δικηγόρους Ντύσσελντορφ, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Alex Bonn, 7, Val Sainte-Croix,

T-48/95

Bundesverband der Deutschen Zementindustrie eV, ένωση γερμανικού δικαίου, με έδρα την Κολωνία (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον Jochen Burrichter, δικηγόρο Ντύσσελντορφ, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-50/95

Unicem SpA, εταιρία ιταλικού δικαίου, με έδρα το Τορίνο (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους Franzo Grande Stevens και Andrea Gandini, δικηγόρους Τορίνου, GianDomenico Magrone και Cristoforo Osti, δικηγόρους Ρώμης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 11, rue Goethe,

T-51/95

Fratelli Buzzi SpA, εταιρία ιταλικού δικαίου, με έδρα το Casale Monferrato (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους Guido Brosio, Carlo Pavesio και Nicola Ceraolo, δικηγόρους Τορίνου, Claudia Crescenzi και Silvia D'Alberti, δικηγόρους Ρώμης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο René Faltz, 6, rue Heinrich Heine,

T-52/95

Compañia Valenciana de Cementos Portland SA, εταιρία ισπανικού δικαίου, με έδρα τη Μαδρίτη, εκπροσωπούμενη από τους Santiago Martínez Lage και Jaime Pérez-Bustamante Köster, δικηγόρους Μαδρίτης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-53/95

The Rugby Group plc, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Rugby (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από την Lynda Martin Alegi, solicitor Λονδίνου, και τον Jacques Bourgeois, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 11, rue Goethe,

T-54/95

British Cement Association, ένωση αγγλικού δικαίου, με έδρα το Berkshire (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους Kenneth Parker, QC, Robert Tudway και Dorcas Rogers, solicitors Λονδίνου, στη συνέχεια δε αποκλειστικώς από τους Kenneth Parker και Robert Tudway, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Arendt et Medernach, 8-10, rue Mathias Hardt,

T-55/95

Asland SA, εταιρία ισπανικού δικαίου, με έδρα τη Βαρκελώνη (Ισπανία), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους Antonio Creus Carreras και Xavier Ruiz Calzado, δικηγόρους Βαρκελώνης, και τον Antonio Hierro Hernández Mora, δικηγόρο Μαδρίτης, στη συνέχεια δε από τους Antonio Creus Carreras, Antonio Hierro Hernández Mora και Marta Ventura Arasanz, δικηγόρο Βαρκελώνης, του δικηγορικού γραφείου Cuatrecasas, 78, avenue d'Auderghem, Βρυξέλλες,

T-56/95

Castle Cement Ltd, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Birmingham (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τους Nicholas Forwood, QC, John Cook, Geert Goeteyn και Trevor Soames, solicitors, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Ernest Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

T-57/95

Ανώνυμος Γενική Εταιρία Τσιμέντων Ηρακλής, εταιρία ελληνικού δικαίου, με έδρα την Αθήνα, εκπροσωπούμενη από τους Κώστα Λουκόπουλο, Σωτήριο Φέλιο και Ειρήνη Γκορτσίλα, δικηγόρους Αθηνών, και τους Sebastian Farr και Ciaran Walker, solicitors, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Jos Stoffel, 8, rue Willy Goergen,

T-58/95

Corporación Uniland SA, εταιρία ισπανικού δικαίου, με έδρα τη Βαρκελώνη (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους Luis de Carlos Bertrán και Edurne Navarro Varona, δικηγόρους Βαρκελώνης, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Alex Bonn και Alex Schmitt, 7, Val Sainte-Croix,

T-59/95

Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen), ένωση ισπανικού δικαίου, με έδρα τη Μαδρίτη, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους Jaime Folguera Crespo και Ramón Vidal Puig, δικη-

γόρους Μαδρίτης, στη συνέχεια δε αποκλειστικώς από τον Jaime Folguera Crespo, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Alex Bonn και Alex Schmitt, 7, Val Sainte-Croix,

T-60/95

Irish Cement Ltd, εταιρία ιρλανδικού δικαίου, με έδρα το Δουβλίνο, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον John D. Cooke, SC, στη συνέχεια δε από τον Paul Sreenan, SC, εντολοδόχους του δικηγορικού γραφείου Gerrard, Scallan και O'Brien, solicitors Δουβλίνου, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Faltz et associés, 6, rue Heinrich Heine,

T-61/95

Cimpor — Cimentos de Portugal SA, εταιρία πορτογαλικού δικαίου, με έδρα τη Λισαβόνα, εκπροσωπούμενη από τους Carlos Botelho Moniz, Teresa Mendes, Amadeu Brandão Colaço και Adelino Duarte, δικηγόρους Λισαβόνας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-62/95

Secil — Companhia Geral de Cal e Cimento SA, εταιρία πορτογαλικού δικαίου, με έδρα το Outão, Setúbal (Πορτογαλία), εκπροσωπούμενη από τον Nuno Mimoso Ruiz, δικηγόρο Λισαβόνας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-63/95

Associação Técnica da Indústria de Cimento (ATIC), ένωση πορτογαλικού δικαίου, με έδρα τη Λισαβόνα, εκπροσωπούμενη από τον Mário João Marques Mendes, δικηγόρο Λισαβόνας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-rue,

T-64/95

Ανώνυμος Εταιρία Τσιμέντων Τιτάν, εταιρία ελληνικού δικαίου, με έδρα την Αθήνα, εκπροσωπούμενη από τους Ian S. Forrester, QC, του δικηγορικού συλλόγου Σκωτίας, και Αριστοτέλη Ν. Καπλανίδη, δικηγόρο Θεσσαλονίκης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Tom Loesch, 11, rue Goethe,

T-65/95

Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, εταιρία ιταλικού δικαίου, με έδρα το Bergamo (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους André Faures, δικηγόρο Βρυξελλών, Cesare Lanciani, δικηγόρο Μιλάνου, Alberto Predieri, δικηγόρο Φλωρεντίας, Mario Siragusa, δικηγόρο Ρώμης, Francesca Maria Moretti,

δικηγόρο Μπολώνιας, και Giulio Cesare Rizza, δικηγόρο Συρακουσών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Elvinger, Hoss et Prussen, 2, place Winston Churchill,

T-68/95

Holderbank Financière Glarus AG, εταιρία ελβετικού δικαίου, με έδρα την Jona (Ελβετία), εκπροσωπούμενη από τους Cornelis Canenbley και Michael Esser-Wellié, δικηγόρους Ντύσσελντορφ, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Alex Bonn, 7, Val Sainte-Croix,

T-69/95

Hornos Ibéricos Alba SA (Hisalba), εταιρία ισπανικού δικαίου, με έδρα τη Μαδρίτη, εκπροσωπούμενη από τους Michael Schütte, δικηγόρο Βερολίνου, Luis Suaréz de Lezo Mantilla, δικηγόρο Μαδρίτης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Alex Bonn, 7, Val Sainte-Croix,

T-70/95

Aker RGI ASA, εταιρία νορβηγικού δικαίου, με έδρα το Όσλο, εκπροσωπούμενη από τους Nicholas Forwood, QC, John Cook, Geert Goeteyn και Trevor Soames, solicitors, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Arendt et Medernach, 8-10, rue Mathias Hardt,

T-71/95

Scancem (publ) AB, πρώην Euroc AB, εταιρία σουηδικού δικαίου, με έδρα το Malmö (Σουηδία), εκπροσωπούμενη από τους Nicholas Forwood, QC, John Cook, Geert Goeteyn και Trevor Soames, solicitors, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Arendt et Medernach, 8-10, rue Mathias Hardt,

T-87/95

Cementir — Cementerie del Tirreno SpA, εταιρία ιταλικού δικαίου, με έδρα τη Ρώμη, εκπροσωπούμενη από τους Gian Michele Roberti και Antonio Tizzano, δικηγόρους Νεαπόλεως, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Alain Lorang, 51, rue Albert 1er,

T-88/95

Blue Circle Industries plc, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Λονδίνο, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους Jeremy Lever, QC, Nicholas Green και Jessica Simor, barristers, Laura Carstensen και Sarah Vaughan, solicitors, στη συνέχεια δε από τους Nicholas Green, Jessica Simor και Laura Carstensen και

από τον Marc Israel, solicitor, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Elvinger, Hoss et Prussen, 2, place Winston Churchill,

T-103/95

Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών Ελλάδος, ένωση ελληνικού δικαίου, με έδρα την Αθήνα, εκπροσωπούμενη από τους Ιωάννη Γεωργακάκη και Μαρία Γκολφινοπούλου, δικηγόρους Αθηνών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Tom Loesch, 11, rue Goethe,

και

T-104/95

Τσιμέντα Χαλκίδος ΑΕ, εταιρία ελληνικού δικαίου, με έδρα την Αθήνα, εκπροσωπούμενη από τον Παναγιώτη Μαρίνου Μπερνίτσα, δικηγόρο Αθηνών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Philippe Dupont, 8-10, rue Mathias Hardt,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τους Richard Lyal (σε όλες τις υποθέσεις), Julian Currall (στην υπόθεση T-26/95), Wouter Wils (στις υποθέσεις T-31/95 και T-32/95), Norbert Lorenz (αρχικώς, στις υποθέσεις T-34/95, T-35/95, T-42/95, T-45/95, T-46/95, T-48/95 και T-68/95), Hans Peter Hartvig (στην υπόθεση T-44/95), Klaus Wiedner (αντικαταστάτη του Norbert Lorenz στις υποθέσεις T-34/95, T-35/95, T-42/95, T-45/95, T-46/95, T-48/95 και T-68/95), Francisco Enrique González-Díaz (αρχικώς, στις υποθέσεις T-52/95, T-55/95, T-58/95, T-59/95 και T-69/95), Francisco de Sousa Fialho (στις υποθέσεις T-61/95, T-62/95 και T-63/95), Θεοφάνη Χριστοφόρου (στις υποθέσεις T-103/95 και T-104/95), μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, και Rosemary Caudwell (στις υποθέσεις T-53/95 και T-60/95), δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους αποσπασμένη στην Επιτροπή, επικουρουμένους από τους Marc van der Woude και Jean-Jo Evrard, δικηγόρους Βρυξελλών (στις υποθέσεις T-25/95 και T-30/95), Bertrand Wägenbaur, δικηγόρο Κολωνίας και Βρυξελλών (στην υπόθεση T-34/95), Alexander Böhlke, δικηγόρο Φρανκφούρτης επί του Μάιν και Βρυξελλών (στις υποθέσεις T-35/95 και T-42/95), Nicole Coutrelis, δικηγόρο Παρισιού (στις υποθέσεις T-36/95, T-37/95, T-38/95, T-39/95 και T-43/95), Alberto Dal Ferro, δικηγόρο Vicenza (στις υποθέσεις T-50/95, T-51/95, T-65/95 και T-87/95), Renzo Maria Morresi, δικηγόρο Μπολώνιας (στις υποθέσεις T-50/95, T-51/95, T-65/95 και T-87/95), José Rivas Andrés, δικηγόρο Μαδρίτης (στις υποθέσεις T-52/95, T-55/95, T-58/95, T-59/95 και T-69/95), David Lloyd Jones, barrister (στις υποθέσεις T-54/95 και T-88/95), Scott Crosby, solicitor (στις υποθέσεις T-56/95, T-70/95 και T-71/95), και Leonard Hawkes, solicitor (στις υποθέσεις T-57/95 και T-64/95), Victor Refega Fernandes, δικηγόρο Λισαβόνας (στις υποθέσεις T-61/95, T-62/95 και T-63/95), Rainer M. Bierwagen, δικηγόρο Βρυξελλών (στην υπόθεση T-68/95), Mark Brealey, barrister (στην υπόθεση T-88/95), και Αλκιβιάδη Οικονόμου, δικηγόρο

Αθηνών (στις υποθέσεις T-103/95 και T-104/95), με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγές με αίτημα την πλήρη ή μερική ακύρωση της αποφάσεως 94/815/ΕΚ της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (υπόθεση IV/33.126 και 33.322 — Τσιμέντο) (ΕΕ L 343, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

(τέταρτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από την P. Lindh, Πρόεδρο, τους R. García-Valdecasas, K. Lenaerts, J. Azizi και M. Jaeger, δικαστές,

γραμματέας: I. Maselis, εισηγητής σε γραφείο δικαστή,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν των προφορικών διαδικασιών της 16ης Σεπτεμβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-26/95, T-36/95, T-37/95 και T-38/95), της 18ης Σεπτεμβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-39/95, T-43/95, T-70/95 και T-71/95), της 23ης Σεπτεμβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-53/95, T-54/95, T-56/95 και T-88/95), της 25ης Σεπτεμβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-57/95, T-64/95, T-103/95 και T-104/95), της 30ής Σεπτεμβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-50/95, T-51/95, T-65/95 και T-87/95), της 2ας Οκτωβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-61/95, T-62/95 και T-63/95), της 7ης Οκτωβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-55/95, T-58/95 και T-59/95), της 9ης Οκτωβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-31/95, T-32/95, T-52/95 και T-69/95), της 14ης Οκτωβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-25/95, T-30/95, T-44/95 και T-60/95), της 16ης Οκτωβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-35/95, T-45/95, T-46/95 και T-48/95) και της 21ης Οκτωβρίου 1998 (στις υποθέσεις T-34/95, T-42/95 και T-68/95),

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Οι υπό κρίση υποθέσεις αφορούν την απόφαση 94/815/ΕΚ της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (υπόθεση IV/33.126 και 33.322 — Τσιμέντο) (ΕΕ L 343, σ. 1, στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση), με την οποία επιβλήθηκαν πρόστιμα σε 42 επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του γκρίζου (κοινού) τσιμέντου και του λευκού τσιμέντου, λόγω παραβάσεως της παραγράφου 1 του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 81 ΕΚ).

2 Από τον Απρίλιο του 1989 έως τον Ιούλιο του 1990 η Επιτροπή διενήργησε ορισμένους ελέγχους σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις παραγωγής τσιμέντου και σε επαγγελματικές ενώσεις του οικείου τομέα, δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17). Τους απηύθυνε επίσης αιτήσεις παροχής πληροφοριών, δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού αυτού. Τέλος, διαβίβασε στη Cembureau — Association européenne du ciment (στο εξής: Cembureau) ανακοίνωση αιτιάσεων σχετική με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

3 Στις 12 Νοεμβρίου 1991 η Επιτροπή κίνησε τη διοικητική διαδικασία και διατύπωσε τις αιτιάσεις, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Στις 25 Νοεμβρίου 1991 απηύθυνε στις 76 επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων την ανακοίνωση αιτιάσεων (στο εξής: ΑΑ) την οποία προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37, στο εξής: κανονισμός 99/63). Αυτή η ανακοίνωση αιτιάσεων διακρίνει κυρίως μεταξύ δύο κατηγοριών αιτιάσεων, δηλαδή μεταξύ των δραστηριοτήτων σε διεθνές επίπεδο (μέρος Ι, κεφάλαια 1 και 2· μέρος ΙΙ, τμήμα Α, κεφάλαια 10, 11 και 12, και τμήματα Β και Γ) και των δραστηριοτήτων σε εθνικό επίπεδο (μέρος Ι, κεφάλαια 3 έως 9· μέρος ΙΙ, τμήμα Α, κεφάλαια 13 έως 19).

4 Το κείμενο της ΑΑ, το οποίο περιλαμβανόταν σε ένα μόνον έγγραφο, δεν απεστάλη ολόκληρο σε καθεμία από τις εμπλεκόμενες στη διαδικασία επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων. Τα κεφάλαια που αφορούσαν τις δραστηριότητες σε διεθνές επίπεδο κοινοποιήθηκαν σε 61 από αυτές, ενώ 15 ιταλικές επιχειρήσεις δεν έλαβαν αυτό το μέρος της ΑΑ, με την αιτιολογία ότι δεν μετείχαν σε κανένα

διεθνή οργανισμό. Τα κεφάλαια που αφορούσαν τις δραστηριότητες σε εθνικό επίπεδο απεστάλησαν μόνο στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που ήσαν εγκατεστημένες στο αντίστοιχο κράτος μέλος.

5 Κάθε αποδέκτης της ΑΑ έλαβε τον πλήρη πίνακα περιεχομένων της ΑΑ και κατάλογο όλων των εγγράφων τα οποία ήσαν καταχωρισμένα υπό τους αριθμούς φακέλων IV/33.126, IV/33.322 και IV/27.997, επί του οποίου αναγράφονταν τα έγγραφα στα οποία ο αποδέκτης αυτός είχε δικαίωμα προσβάσεως (στο εξής: κατάλογος). Οι αποδέκτες είχαν τη δυνατότητα να συμβουλευθούν, εντός των γραφείων της Επιτροπής, τα έγγραφα των τριών προαναφερθέντων φακέλων στα οποία είχαν δικαίωμα προσβάσεως σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στον κατάλογο αυτόν. Εξάλλου, η Επιτροπή τούς διαβίβασε σειρά αντιγράφων εγγράφων προερχομένων από τους φακέλους αυτούς. Στις 9 Ιουλίου 1992 η Επιτροπή κοινοποίησε σε όλες τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, προς τις οποίες είχε απευθύνει το σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της European Task Force της 19ης Αυγούστου 1986 (μνεία των οποίων γίνεται στην παράγραφο 25, σημείο 14, της προσβαλλομένης αποφάσεως), των οποίων είχε λάβει γνώση μέσω της απαντήσεως στην ΑΑ που έδωσαν η Aker RGI ASA (πρώην Aker A/S, καλούμενη επίσης Aker στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Aker) και η Scancem (publ) AB (πρώην Euroc AB, καλούμενη επίσης Euroc στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Euroc), και κάλεσε όλους αυτούς τους αποδέκτες να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το έγγραφο αυτό.

6 Αφού έλαβαν την ΑΑ και αφού συμβουλεύθηκαν τους φακέλους της Επιτροπής, ορισμένες από αυτές τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων ζήτησαν από την Επιτροπή να τους κοινοποιήσει τα κεφάλαια που έλειπαν από το κείμενο της ΑΑ που τους είχε αποσταλεί και να τους παράσχει πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων των φακέλων, εξαιρουμένων των εσωτερικών και των εμπιστευτικών εγγράφων. Η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα αυτό.

7 Στις 12 Φεβρουαρίου 1992, οι Cimenteries CBR SA (καλούμενη επίσης CBR στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: CBR), Blue Circle Industries plc (στο εξής: Blue Circle), Syndicat national de l'industrie cimentière (SFIC) (πρώην Syndicat national des fabricants de ciments et de chaux, καλούμενη επίσης Syndicat français de l'industrie cimentière ή SFIC στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: SFIC), Eerste Nederlandse Cementindustrie NV (ENCI) (καλούμενη επίσης ENCI στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: ENCI), Vereniging Nederlandse Cementindustrie (VNC) (καλούμενη επίσης VNC στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: VNC) και Fédération de l'industrie cimentière belge ASBL (καλούμενη επίσης Fédération de l'industrie cimentière ή FIC στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: FIC) άσκησαν, αφενός, προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά της αποφάσεως της Επιτροπής περί αρνήσεως γνωστοποιήσεως των ζητηθέντων εγγράφων (υποθέσεις T-10/92, T-11/92, T-12/92, T-14/92 και T-15/92) και, αφετέρου, ζήτησαν κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων τη λήψη προσωρινών μέτρων για την αναστολή της διαδικασίας που κίνησε κατ' αυτών η Επιτροπή (υποθέσεις T-10/92 R, T-11/92 R, T-12/92 R, T-14/92 R και T-15/92 R).

8 Με διάταξη της 23ης Μαρτίου 1992, T-10/92 R, T-11/92 R, T-12/92 R, T-14/92 R και T-15/92 R, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-1571), ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου απέρριψε τις αιτήσεις λήψεως προσωρινών μέτρων και παρέτεινε μέχρι τις 27 και τις 31 Μαρτίου 1992 αντιστοίχως την προθεσμία απαντήσεως στην ΑΑ που τάχθηκε στις αιτούσες των διαδικασιών ασφαλιστικών μέτρων.

9 Όλες οι προσφεύγουσες των παρουσών δικών υπέβαλαν, μέχρι τις 31 Μαρτίου 1992 το αργότερο, τις παρατηρήσεις τους επί της ΑΑ που τους απηύθυνε η Επιτροπή.

10 Με διάταξη της 11ης Σεπτεμβρίου 1992 (μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή), η υπόθεση T-14/92, ENCI και Vereniging Nederlandse Cementindustrie κατά Επιτροπής, διεγράφη από το πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου κατόπιν παραιτήσεως των προσφευγουσών. Εν αναμονή της εκδόσεως της αποφάσεως του Πρωτοδικείου επί των λοιπών προσφυγών που εξακολουθούσαν να εκκρεμούν, η Επιτροπή ανέστειλε την ακρόαση που έπρεπε να ακολουθήσει τις απαντήσεις στην ΑΑ.

11 Με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1992, T-10/92, T-11/92, T-12/92 και T-15/92, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-2667), το Πρωτοδικείο κήρυξε απαράδεκτες τις προσφυγές αυτές.

12 Στις 5 Φεβρουαρίου 1993 ο σύμβουλος επί των ακροάσεων κάλεσε τις αποδέκτριες της ΑΑ επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να μετάσχουν στις ακροάσεις, οι οποίες διεξήχθησαν από την 1η Μαρτίου έως την 1η Απριλίου 1993. Οι ακροάσεις οργανώθηκαν σε τρεις σειρές συνεδριάσεων: μια σειρά συνεδριάσεων με θέμα την αγορά του τσιμέντου, στις οποίες είχαν τη δυνατότητα να μετάσχουν όλες οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, μια σειρά συνεδριάσεων με θέμα το σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ, στις οποίες είχαν τη δυνατότητα να μετάσχουν μόνον οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που είχαν λάβει το μέρος αυτό της ΑΑ, και μια σειρά συνεδριάσεων με θέμα τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις μέρη, στις οποίες είχαν τη δυνατότητα να μετάσχουν, για κάθε μέρος χωριστά, οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων του αντιστοίχου κράτους μέλους. Με την επιστολή προσκλήσεως στις ακροάσεις, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, εφόσον μια επιχείρηση επιθυμούσε να αναπτύξει τις απόψεις της κατ' ιδίαν, έπρεπε να επισημάνει επακριβώς τα σχετικά τμήματα της ΑΑ, καθώς και τα σχετικά επαγγελματικά απόρρητα, υπό την έννοια των άρθρων 19 έως 21 του κανονισμού 17.

13 Κατά τη διάρκεια του Φεβρουαρίου του 1993, ορισμένες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η Blue Circle και η Groupe Origny SA (διάδοχος της Cedest SA από την 1η Ιανουαρίου 1994, καλούμενη επίσης Cedest στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Cedest) ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι δεν σκόπευαν να κάνουν χρήση της δυνατότητας να αναπτύξουν προφορικά τις απόψεις τους επί των αιτιάσεων που τους προσάπτονταν.

14 Στις 23 Σεπτεμβρίου 1993, κατόπιν εξετάσεως των γραπτών απαντήσεων στην ΑΑ και των προφορικών εξηγήσεων που δόθηκαν κατά τη διάρκεια των ακροάσεων του Μαρτίου του 1993, η Επιτροπή αποφάσισε να αποσύρει τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις της ΑΑ (μέρος Ι, κεφάλαια 1 και 2· μέρος ΙΙ, τμήμα Α, κεφάλαια 10, 11 και 12, και τμήματα Β και Γ) κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων οι οποίες κατονομάσθηκαν ρητώς και, κατά συνέπεια, να περατώσει την κινηθείσα στις 12 Νοεμβρίου 1991 διαδικασία κατ' αυτών. Η Επιτροπή αποφάσισε επίσης να αποσύρει ως προς τους λοιπούς αποδέκτες της ΑΑ τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις (ΑΑ, μέρος Ι, κεφάλαια 3 έως 9· μέρος ΙΙ, τμήμα Α, κεφάλαια 13 έως 19) και, κατά συνέπεια, να περατώσει την κινηθείσα στις 12 Νοεμβρίου 1991 διαδικασία, όσον αφορά τις εν λόγω αιτιάσεις.

15 Στις 27 Σεπτεμβρίου 1993 η Επιτροπή ενημέρωσε όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων για την απόφασή της να αποσύρει τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις. Ως εκ τούτου, τους διευκρίνισε τα εξής: «(...) τα διαλαμβανόμενα στο τμήμα Γ του μέρους ΙΙ (δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17) στο σημείο 93, στοιχείο β, σχετικά με "το γεγονός ότι είναι αδύνατον να διαχωριστούν οι εθνικές από τις ευρωπαϊκές συμφωνίες, διότι και οι δύο αποτελούν [αδιάσπαστο] σύνολο", καθίστανται επίσης άνευ αντικειμένου και δεν θα ληφθούν πλέον υπόψη κατά τη διαδικασία, η οποία συνεχίζεται κατά τον συνήθη τρόπο για όλα τα άλλα κεφάλαια των αιτιάσεων τα οποία σας απεστάλησαν».

16 Στις 5 Οκτωβρίου 1994 η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής επί συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων (στο εξής: συμβουλευτική επιτροπή). Ζήτησε εκ νέου τη γνώμη της επιτροπής αυτής στις 23 Νοεμβρίου 1994.

17 Στις 30 Νοεμβρίου 1994 η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση, με την οποία διακρίνει μεταξύ δύο αγορών, της αγοράς του γκρίζου (κοινού) τσιμέντου και της αγοράς του λευκού τσιμέντου. Τα σχετικά με την αγορά του γκρίζου τσιμέντου χωρία της αποφάσεως αυτής (παράγραφοι 6, 8 έως 37, 42 έως 60, 64 και 65, και άρθρα 1 έως 6, 8 και 9) αφορούν και τις 42 επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που ήσαν αποδέκτριες της αποφάσεως. Έξι μόνον επιχειρήσεις αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως εμπίπτουν ωσαύτως στα σχετικά με την αγορά του λευκού τσιμέντου χωρία της αποφάσεως αυτής (παράγραφοι 7, 38 έως 41, 42, 43, 61 έως 63 και 65, και άρθρα 7, 8 και 10).

18 Όσον αφορά την αγορά του γκρίζου τσιμέντου, η προσβαλλομένη απόφαση διαπιστώνει την ύπαρξη μιας γενικής συμφωνίας με αντικείμενο τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των μεταφορών τσιμέντου από τη μια χώρα στην άλλη. Η συμφωνία αυτή συνήφθη, κατά την απόφαση, στο Παρίσι στις 14 Ιανουαρίου 1983, κατά τη διάρκεια μιας συνεδριάσεως των εκπροσώπων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου μελών της Cembureau. Το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνει την ύπαρξη της εν λόγω συμφωνίας (στο εξής: συμφωνία Cembureau) και τη συμμετοχή στη συμφωνία αυτή όλων των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων αποδεκτριών της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά παράβαση της απαγορεύσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Κατά την απόφαση, η συμφωνία Cembureau είναι ενιαία και διαρκής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46), καθόσον εφαρμόσθηκε στο πλαίσιο διμερών ή πολυμερών συμπράξεων. Η ύπαρξη των συμπράξεων αυτών και η συμμετοχή των διαφόρων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων σ' αυτές διαπιστώνονται στα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

19 Έτσι, η προσβαλλομένη απόφαση επισημαίνει την ύπαρξη συμπράξεων μεταξύ της Cembureau και των μελών της με αντικείμενο ανταλλαγές πληροφοριών με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau (παράγραφοι 16, 17 και 47, και άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2). Διαπιστώνει επίσης την ύπαρξη ειδικών διασυνοριακών συμπράξεων, οι οποίες αφορούσαν, αντιστοίχως, τις γαλλο-ιταλικές σχέσεις (παράγραφοι 20 και 48, και άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α, β και γ), τις ισπανο-πορτογαλικές σχέσεις (παράγραφοι 21 και 49, και άρθρο 3, παράγραφος 2) και τις γαλλο-γερμανικές σχέσεις (παράγραφοι 22 και 50, και άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχεία α και β). Η απόφαση αποκαλύπτει τη συμφωνία που συνήφθη μεταξύ πλειόνων Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου ως αντίδραση στις εισαγωγές ελληνικού τσιμέντου και clinker στα κράτη μέλη της Κοινότητας στα μέσα της δεκαετίας του '80, συμφωνία η οποία κατέληξε στη συγκρότηση μιας ομάδας καλούμενης European Task Force (στο εξής: ETF), στη σύσταση μιας κοινής εταιρίας αγοράς και πωλήσεως (στο εξής: Joint Trading Company ή Interciment), στη λήψη μέτρων άμυνας της ιταλικής αγοράς και στη λήψη μέτρων με σκοπό

την αγορά των ποσοτήτων τσιμέντου ή clinker που μπορούσαν να αποσταθεροποιήσουν την αγορά (στο εξής: προτρεπτικά μέτρα ή carrot actions) (παράγραφοι 24 έως 29 και 53 έως 57, και άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2, 3, στοιχεία α και β, και 4, στοιχεία α έως η). Τέλος, προσάπτει σε πολλές επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων ότι μετέσχαν σε εναρμονισμένες πρακτικές που αντιβαίνουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, στο πλαίσιο δύο επιτροπών συσταθεισών από τον επαγγελματικό κλάδο με σκοπό τη συζήτηση των προβλημάτων που αφορούν την εξαγωγή, της European Cement Export Committee (στο εξής: ECEC) και της European Export Policy Committee (στο εξής: EPC) (παράγραφοι 30 έως 37 και 58 έως 60, και άρθρα 5 και 6).

20 Το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως επιβάλλει πρόστιμο σε καθεμία από τις 42 επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που ήσαν αποδέκτριες της αποφάσεως αυτής, λόγω της συμμετοχής τους στην παράβαση που διαπιστώνει το άρθρο 1, η οποία υλοποιήθηκε με τις δραστηριότητες που αποτελούν το αντικείμενο των άρθρων 2 έως 6. Τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν κατά τον τρόπο αυτό κυμαίνονται μεταξύ 40 000 και 32 492 000 ECU, ανερχόμενα στο συνολικό ποσό των 242 420 000 ECU.

21 Όσον αφορά την αγορά του λευκού τσιμέντου, η προσβαλλομένη απόφαση διαπιστώνει τη συμμετοχή έξι επιχειρήσεων σε διάφορες παραβάσεις στο πλαίσιο μιας επιτροπής περιλαμβάνουσας τους Ευρωπαίους παραγωγούς λευκού τσιμέντου οι οποίοι εξάγουν τα προϊόντα τους, της White Cement Committee (στο εξής: WCC) (παράγραφοι 38 έως 41 και 61 έως 63, και άρθρο 7). Το άρθρο 10 της αποφάσεως επιβάλλει στις έξι επιχειρήσεις πρόστιμα τα οποία κυμαίνονται μεταξύ 554 000 και 1 088 000 ECU και ανέρχονται συνολικώς σε 5 546 000 ECU.

22 Η προσβαλλομένη απόφαση προβλέπει τα εξής:

«Άρθρο 1

Οι Cembureau — Association européenne du ciment, Fédération de l'industrie cimentière, SA Cimenteries CBR, Aalborg Portland A/S, Syndicat français de l'industrie cimentière, Lafarge Coppée SA, Société des ciments français SA, Vicat SA, Cedest SA, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Heidelberger Zement AG, Dyckerhoff AG, Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH, Nordcement AG, Ένωση Ελληνικής Τσιμεντοβιομηχανίας, ΑΕ Τσιμέντων Τιτάν, ΑΓΕΤ Ηρακλής, Τσιμέντα Χαλκίδος ΑΕ, Irish Cement Ltd, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, Unicem SpA, Cementir — Cementerie del Tirreno SpA, SA des Ciments luxembourgeois, Vereniging Nederlandse Cementindustrie, Eerste Nederlandse Cementindustrie NV, British Cement Association, Blue Circle Industries plc, The Rugby Group plc και Castle Cement Ltd από [τις] 14 Ιανουαρίου 1983, η F.lli Buzzi SpA από τις 11 Μαΐου 1983, οι ATIC — Associação Técnica da Indústria [de] Cimento, Cimpor — Cimentos de Portugal SA, Secil — Companhia Geral de Cal e Cimento SA, Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, Asland SA, Corporación Uniland SA, Hispacement SA, Hornos Ibéricos Alba SA και Compañia Valenciana de Cementos Portland SA από την 1η Ιανουαρίου 1986, η Holderbank Financière Glar[u]s SA από τις 28 Μαΐου 1986 και οι Aker A/S και Euroc AB

από τις 9 Ιουνίου 1986 έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας συμμετέχοντας σε συμφωνία που έχει ως αντικείμενο τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των μεταφορών τσιμέντου από τη μία χώρα στην άλλη.

Άρθρο 2

1. Οι Cembureau — Association européenne du ciment, Fédération de l'industrie cimentière, Aalborg Portland A/S, Syndicat français de l'industrie cimentière, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Ένωση Ελληνικής Τσιμεντοβιομηχανίας, Irish Cement Ltd, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, Unicem SpA, Cementir — Cementerie del Tirreno SpA, SA des Ciments luxembourgeois, Vereniging Nederlandse Cementindustrie και British Cement Association, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 14 Απριλίου 1986, και οι ATIC — Associação Técnica da Indústria [de] Cimento και Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 14 Απριλίου 1986, έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνίες όσον αφορά ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας που αναφέρεται στο άρθρο 1 καθώς και στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau.

2. Οι Cembureau — Association européenne du ciment, Fédération de l'industrie cimentière, Aalborg Portland A/S, Syndicat français de l'industrie cimentière, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Ένωση Ελληνικής Τσιμεντοβιομηχανίας, Irish Cement Ltd, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, Unicem SpA, Cementir — Cementerie del Tirreno SpA, SA des Ciments luxembourgeois, Vereniging Nederlandse Cementindustrie, British Cement Association, από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, και οι ATIC — Associação Técnica da Indústria [de] Cimento και Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτέλεσης των συμφωνιών που αναφέρονται στο άρθρο 1, οι οποίες αφορούν:

α) τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις κατώτατες τιμές για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο των Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών καθώς και σχετικά με τις τιμές, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού από το Λουξεμβούργο,

β) τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις ατομικές κλίμακες τιμών των Δανών και Ιρλανδών παραγωγών, τις κλίμακες τιμών του κλάδου που ισχύουν στην Ελλάδα, στην Ιταλία και στην Πορτογαλία, καθώς και σχετικά με τις μέσες τιμές που εφαρμόζονται στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην Ισπανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Άρθρο 3

1. α) Η Lafarge Coppée SA και η F.lli Buzzi SpA έχουν παραβιάσει, από τις 26 Νοεμβρίου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία και τον περιορισμό της αυτονομίας συμπεριφοράς όσον αφορά τις πηγές της παραγωγής.

β) Η Société des ciments français SA και η F.lli Buzzi SpA έχουν παραβιάσει, από τις 17 Μαρτίου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις ισχύουσες τιμές και την πρόβλεψη αύξησης αυτών, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς.

γ) Η Vicat SA και η F.lli Buzzi SpA έχουν παραβιάσει, από τις 11 Μαΐου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις παραδόσεις τσιμέντου στη νότια Γαλλία.

2. Οι Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, Cimpor — Cimentos de Portugal SA και Secil — Companhia Geral de Cal e Cimento SA έχουν παραβιάσει, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τον έλεγχο των ροών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας καθώς και το σεβασμό των αντίστοιχων εγχώριων αγορών.

3. α) Οι Syndicat français de l'industrie cimentière, Lafarge Coppée SA, Société des ciments français SA, Cedest SA, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Dyckerhoff AG, Heidelberger Zement AG έχουν παραβιάσει, από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989 τουλάχιστον, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές όσον αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου από τη Γαλλία προς τη Γερμανία και αντιστρόφως.

β) Οι Syndicat français de l'industrie cimentière και Bundesverband der Deutschen Zementindustrie έχουν παραβιάσει, από την 1η Ιανουαρίου 1985 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989, τις διατάξεις του άρθρου 85 παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική όσον αφορά την ανταλλαγή στοιχείων με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας καθώς και των προορισμών τους στα διάφορα γερμανικά ομόσπονδα κράτη.

Άρθρο 4

1. Η Cembureau — Association européenne du ciment, ο όμιλος Holderbank Financière Glar[u]s SA και οι Blue Circle Industries plc, Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, Asland SA, Corporación Uniland SA, Hispacement SA, Syndicat français de l'industrie cimentière, Lafarge Coppée SA, Société des ciments français SA, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Dyckerhoff AG, Heidelberger Zement AG, SA Cimenteries CBR, Aker A/S et Euroc AB, Aalborg Portland A/S, Irish Cement Ltd, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, Unicem SpA και Cementir — Cementerie del Tirreno SpA έχουν παραβιάσει, από τις 28 Μαΐου 1986, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Cembureau Task Force ή European Task Force.

2. Ο όμιλος Holderbank Financière Glar[u]s SA και οι Blue Circle Industries plc, Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, Asland SA, Corporación Uniland SA, Hispacement SA, Syndicat français de l'industrie cimentière, Lafarge Coppée SA, Société des ciments français SA, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Dyckerhoff AG, Heidelberger Zement AG, Aker A/S et Euroc AB, SA Cimenteries CBR, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, Unicem SpA και Cementir — Cementerie del Tirreno SpA έχουν παραβιάσει, από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 26 Μαρτίου 1993, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Joint Trading Company, Interciment SA, με σκοπό την εφαρμογή των προτρεπτικών και αποτρεπτικών μέτρων έναντι των απειλούντων τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών.

3. α) Η Cembureau — Association européenne du ciment, ο όμιλος Holderbank Financière Glar[u]s SA και οι Blue Circle Industries plc, Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, Asland SA, Corporación Uniland SA, Hispacement SA, Syndicat français de l'industrie cimentière, Lafarge Coppée SA, Société des ciments français SA, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Dyckerhoff AG, Heidelberger Zement AG, SA Cimenteries CBR, Aker A/S et Euroc AB, Aalborg Portland A/S, Irish Cement Ltd, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, Unicem SpA και Cementir — Cementerie del Tirreno SpA έχουν παραβιάσει, από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτης των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα του Τιτάνα.

β) Η Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, η Unicem SpA και η Cementir — Cementerie del Tirreno SpA έχουν παραβιάσει, από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τις συμβάσεις και τις συμφωνίες που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και αποσκοπούσαν στην αποτροπή των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου εκ μέρους της Calcestruzzi.

4. Οι ακόλουθες επιχειρήσεις έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό την εκτροπή των πλεονασμάτων της ελληνικής παραγωγής και την αναχαίτιση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στις χώρες της Κοινότητας. Συγκεκριμένα:

α) η Blue Circle Industries plc, η Castle Cement Ltd και η Rugby Group plc, από τις 16 Ιουνίου 1986 έως τις 5 Σεπτεμβρίου 1986, συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό την παρεμπόδιση ή/και τη μείωση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στο Ηνωμένο Βασίλειο,

β) η Blue Circle Industries plc και η ΑΕ Τσιμέντων Τιτάν, από τις 4 Ιουλίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1989, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Τιτάν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Νιγηρία καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων αυτών των προϊόντων εκ μέρους του Τιτάνα προς τις ευρωπαϊκές αγορές,

γ) ο όμιλος Holderbank Financière Glar[u]s SA και η ΑΕ Τσιμέντων Τιτάν, από τις 19 Ιουνίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Τιτάν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Αφρική καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων των προϊόντων εκ μέρους του Τιτάνα προς τις ευρωπαϊκές αγορές,

δ) ο όμιλος Holderbank Financière Glar[u]s SA και η ΑΓΕΤ Ηρακλής, από τις 9 Μαΐου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων τσιμέντου και clinker εκ μέρους του Ηρακλή προς τις ευρωπαϊκές αγορές καθώς και την εκτροπή προς άλλες αγορές των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Ηρακλής,

ε) η Lafarge Coppée SA και η ΑΕ Τσιμέντων Τιτάν, από τις 22 Ιουλίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1991, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων clinker που παρήγαγε ο Τιτάν προς τον Καναδά καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων του Τιτάνα στις ευρωπαϊκές αγορές,

στ) η Lafarge Coppée SA και η ΑΓΕΤ Ηρακλής, από την 1η Ιουνίου 1988 έως τις 15 Ιουνίου 1991, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Ηρακλής εκτός Ευρώπης καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων αυτών των προϊόντων εκ μέρους του Ηρακλή προς τις ευρωπαϊκές αγορές,

ζ) η SA Cimenteries CBR, η ΑΓΕΤ Ηρακλής και η ΑΕ Τσιμέντων Τιτάν, από τις 4 Μαΐου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τις

παραδόσεις, μέσω της UMAR, clinker προοριζόμενου για τις εταιρίες CBR και ENCI στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, με σκοπό την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων των δύο Ελλήνων παραγωγών προς τις ευρωπαϊκές αγορές,

η) [οι] Aker A/S και Euroc AB και η ΑΕ Τσιμέντων Τιτάν, από τις 28 Ιανουαρίου 1987 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Τιτάν προς την Αφρική, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις Μπαχάμες, καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων αυτών των προϊόντων εκ μέρους του Τιτάνα προς τις ευρωπαϊκές αγορές.

Άρθρο 5

Οι Fédération de l'industrie cimentière, Aalborg Portland A/S, Syndicat français de l'industrie cimentière, Dyckerhoff AG, Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH, Nordcement AG, Ένωση Ελληνικής Τσιμεντοβιομηχανίας, Irish Cement Ltd, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, Unicem SpA, Cementir — Cementerie del Tirreno SpA, Eerste Nederlandse Cementindustrie NV, από τις 14 Μαρτίου 1984 έως τις 22 Σεπτεμβρίου 1989, και οι Castle Cement Ltd, ATIC — Associação Técnica da Indústria [de] Cimento και Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 22 Σεπτεμβρίου 1989, έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, στο πλαίσιο της ECEC, σε εναρμονισμένες πρακτικές όσον αφορά την ανταλλαγή στοιχείων σχετικά με την κατάσταση της προσφοράς και της ζήτησης σε τρίτες χώρες εισαγωγείς, τις τιμές που εφαρμόζονται στις εξαγωγές, την κατάσταση των εισαγωγών στις χώρες μέλη και την κατάσταση της προσφοράς και της ζήτησης των εσωτερικών αγορών, με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας.

Άρθρο 6

Οι Lafarge Coppée SA, ΑΕ Τσιμέντων Τιτάν, ΑΓΕΤ Ηρακλής και Τσιμέντα Χαλκίδος ΑΕ, από την 1η Ιουλίου 1981 έως τις 19 Μαΐου 1989, η Société des ciments français SA, από την 1η Ιουλίου 1981 έως τις 17 Φεβρουαρίου 1989, η Blue Circle Industries plc, από την 1η Ιουλίου 1981 έως τις 12 Οκτωβρίου 1987, οι Hispacement SA, Hornos Ibéricos Alba SA, Compañia Valenciana de Cementos Portland SA και η θυγατρική της Cementos del Mar SA, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 19 Μαΐου 1989, έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, στο πλαίσιο της EPC, σε διαρκή εναρμονισμένη πρακτική όσον αφορά την ανάλυση της κατάστασης των κοινοτικών αγορών, την κατανομή των αγορών των τρίτων χωρών, τον καθορισμό των τιμών για τα προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγές προς τρίτες χώρες, την ανταλλαγή εξατομικευμένων στοιχείων σχετικά με τις διαθέσιμες ποσότητες για εξαγωγή και τις πραγματοποιούμενες εξαγωγές προς τρίτες χώρες, με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας.

Άρθρο 7

Οι Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, Dyckerhoff AG, Lafarge Coppée SA, Société des ciments français SA και SA Cimenteries CBR, από τις 6 Μαΐου 1982 έως τις 26 Μαΐου 1988, και η Compañia Valenciana de Cementos Portland SA, από την 1 Ιανουαρίου 1986 έως τις 26 Μαΐου 1988, παραβίασαν τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, στο πλαίσιο της WCC, στην εναρμονισμένη πρακτική και στη συμφωνία όσον αφορά το σεβασμό των εγχώριων αγορών, στη διαρκή εναρμονισμένη πρακτική όσον αφορά τη διοχέτευση προς τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες των πλεονασμάτων της παραγωγής καθώς και σε διαρκή εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τις ανταλλαγές εξατομικευμένων πληροφοριών ανά επιχείρηση ως προς την παραγωγική ικανότητα, την παραγωγή, τις εσωτερικές πωλήσεις και τις εξαγωγές, τις εσωτερικές τιμές για το λευκό και το κοινό τσιμέντο καθώς και τις τιμές εξαγωγής.

Άρθρο 8

Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 1 έως 7 τερματίζουν αμέσως τις παραβάσεις που αναφέρονται στα εν λόγω άρθρα (εφόσον δεν το έχουν ήδη πράξει) και απέχουν μελλοντικά, στο πλαίσιο των αγορών κοινού και λευκού τσιμέντου, από κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που ενδέχεται να έχει ταυτόσημο ή παρόμοιο αντικείμενο, συμπεριλαμβανομένης κάθε ανταλλαγής εμπιστευτικών εμπορικών πληροφοριών με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής οποιαδήποτε ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής που αφορά την κατανομή των αγορών στην Κοινότητα.

Άρθρο 9

Τα ακόλουθα πρόστιμα επιβάλλονται στις ενεχόμενες επιχειρήσεις λόγω των [παραβάσεων] που διαπιστώνονται στο άρθρο 1, τις οποίες διέπραξαν ακολουθώντας τη συμπεριφορά που περιγράφεται στα άρθρα 2 έως 6:

1.	Cembureau — Association européenne du ciment, πρόστιμο ύψους	100 000 ECU
2.	Holderbank Financière Glar[u]s SA, πρόστιμο ύψους	5 331 000 ECU
3.	Aker A/S, πρόστιμο ύψους	40 000 ECU
4.	Euroc AB, πρόστιμο ύψους	40 000 ECU
5.	Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, πρόστιμο ύψους	100 000 ECU
6.	Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH, πρόστιμο ύψους	3 841 000 ECU

7.	Dyckerhoff AG, πρόστιμο ύψους	12 296 000 ECU
8.	Heidelberger Zement AG, πρόστιμο ύψους	15 652 000 ECU
9.	Nordcement AG, πρόστιμο ύψους	1 850 000 ECU
10.	Fédération de l'industrie cimentière, πρόστιμο ύψους	100 000 ECU
11.	SA Cimenteries CBR, πρόστιμο ύψους	7 196 000 ECU
12.	Aalborg Portland A/S, πρόστιμο ύψους	4 008 000 ECU
13.	Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen, πρόστιμο ύψους	70 000 ECU
14.	Asland SA, πρόστιμο ύψους	5 337 000 ECU
15.	Hispacement SA, πρόστιμο ύψους	102 000 ECU
16.	Hornos Ibéricos Alba SA, πρόστιμο ύψους	1 784 000 ECU
17.	Corporación Uniland SA, πρόστιμο ύψους	1 971 000 ECU
18.	Compañia Valenciana de Cementos Portland SA, πρόστιμο ύψους	1 312 000 ECU
19.	Syndicat français de l'industrie cimentière, πρόστιμο ύψους	100 000 ECU
20.	Cedest SA, πρόστιμο ύψους	2 522 000 ECU
21.	Société des ciments français SA, πρόστιμο ύψους	24 716 000 ECU
22.	Lafarge Coppée SA, πρόστιμο ύψους	22 872 000 ECU
23.	Vicat SA, πρόστιμο ύψους	8 272 000 ECU
24.	Ένωση Ελληνικής Τσιμεντοβιομηχανίας, πρόστιμο ύψους	100 000 ECU
25.	Τσιμέντα Χαλκίδος ΑΕ, πρόστιμο ύψους	1 856 000 ECU
26.	ΑΓΕΤ Ηρακλής, πρόστιμο ύψους	5 748 000 ECU
27.	Ανώνυμος Εταιρία Τσιμέντων Τιτάν, πρόστιμο ύψους	5 625 000 ECU
28.	Irish Cement Ltd, πρόστιμο ύψους	3 524 000 ECU
29.	F.lli Buzzi SpA, πρόστιμο ύψους	3 652 000 ECU
30.	Cementir — Cementerie del Tirreno SpA, πρόστιμο ύψους	8 248 000 ECU
31.	Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, πρόστιμο ύψους	32 492 000 ECU
32.	Unicem SpA, πρόστιμο ύψους	11 652 000 ECU
33.	SA des Ciments luxembourgeois, πρόστιμο ύψους	1 052 000 ECU
34.	Vereniging Nederlandse Cementindustrie, πρόστιμο ύψους	100 000 ECU
35.	Eerste Nederlandse Cementindustrie NV, πρόστιμο ύψους	7 316 000 ECU
36.	ATIC — Associação Técnica da Indústria [de] Cimento, πρόστιμο ύψους	70 000 ECU
37.	Cimpor — Cimentos de Portugal SA, πρόστιμο ύψους	9 324 000 ECU
38.	Secil — Companhia Geral de Cal e Cimento SA, πρόστιμο ύψους	3 017 000 ECU
39.	British Cement Association, πρόστιμο ύψους	100 000 ECU
40.	Blue Circle Industries plc, πρόστιμο ύψους	15 824 000 ECU
41.	Castle Cement Ltd, πρόστιμο ύψους	7 964 000 ECU
42.	The Rugby Group plc, πρόστιμο ύψους	5 144 000 ECU

Άρθρο 10

Τα ακόλουθα πρόστιμα επιβάλλονται στις ενεχόμενες επιχειρήσεις για τις παραβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 7:

1.	Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA, πρόστιμο ύψους	1 088 000 ECU
2.	Dyckerhoff AG, πρόστιμο ύψους	988 000 ECU

3.	Lafarge Coppée SA, πρόστιμο ύψους	1 028 000 ECU
4.	Société des ciments français SA, πρόστιμο ύψους	1 052 000 ECU
5.	SA Cimenteries CBR, πρόστιμο ύψους	836 000 ECU
6.	Compañia Valenciana de Cementos Portland SA, πρόστιμο ύψους	554 000 ECU

Άρθρο 11

Τα πρόστιμα που επιβάλλονται στα άρθρα 9 και 10 καταβάλλονται εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης στον τραπεζικό λογαριασμό (...).

Μετά τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας, καταβάλλονται αυτόματα τόκοι υπερημερίας με επιτόκιο το οποίο χρεώνεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας για τις πράξεις του σε ECU κατά την πρώτη εργάσιμη ημέρα του μηνός κατά τον οποίο εκδόθηκε η παρούσα απόφαση, συν 3,5 ποσοστιαίες μονάδες, ήτοι 9,25 %.

Άρθρο 12

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στις ακόλουθες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων: (...).»

Διαδικασία

23 Στις 13 Ιανουαρίου 1995 η Ciments français SA (καλούμενη επίσης Société des ciments français SA ή Ciments français ή SCF στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Ciments français) ειδοποίησε την Επιτροπή για την ύπαρξη σφάλματος κατά τον υπολογισμό του προστίμου που της επιβλήθηκε στο πλαίσιο της αγοράς του λευκού τσιμέντου. Στις 6 Φεβρουαρίου 1995 η Ciments français εξέφρασε την ανησυχία της για τη διατήρηση του σφάλματος αυτού στη δεύτερη κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στις 17 Φεβρουαρίου 1995 η Επιτροπή τής γνωστοποίησε την από 13 Φεβρουαρίου 1995 απόφασή της περί απορρίψεως της αιτήσεώς της για τη διόρθωση του ποσού του προστίμου.

24 Στις 6 Φεβρουαρίου 1995 η Castle Cement Ltd (στο εξής: Castle), η Aker και η Euroc ρώτησαν το αρμόδιο για την πολιτική ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής αν, σε περίπτωση πλήρους ή μερικής ακυρώσεως του προστίμου, η Επιτροπή θα κατέβαλλε τόκο επί των ποσών που είχαν ήδη καταβληθεί εν αναμονή του αποτελέσματος της προσφυγής. Αφού έλαβαν τη δεύτερη κοινοποίηση τον Φεβρουάριο

του 1995, οι εταιρίες αυτές ζήτησαν από την Επιτροπή στις 13 Φεβρουαρίου 1995 να επιβεβαιώσει ποιες θα ήσαν οι συνέπειες της δεύτερης αυτής κοινοποιήσεως ως προς την πληρωμή του προστίμου ή την παροχή τραπεζικής εγγυήσεως. Δεν έλαβαν καμία απάντηση επί των ερωτήσεών τους σχετικά με την καταβολή τόκων.

25 Με χωριστά δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου μεταξύ της 14ης Φεβρουαρίου 1995 και της 12ης Απριλίου 1995, οι CBR (T-25/95), Cembureau (T-26/95), FIC (T-30/95), ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Ciments luxembourgeois SA (καλούμενη επίσης SA des Ciments luxembourgeois ή Ciments luxembourgeois στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Ciments luxembourgeois) (T-34/95), Dyckerhoff AG (πρώην Dyckerhoff Zement GmbH, στο εξής: Dyckerhoff) (T-35/95), SFIC (T-36/95), Vicat SA (στο εξής: Vicat) (T-37/95), Cedest (T-38/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger Zement AG (στο εξής: Heidelberger) (T-42/95), Lafarge Coppée (καλούμενη επίσης Lafarge Coppée SA ή Lafarge στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Lafarge) (T-43/95), Aalborg Portland A/S (στο εξής: Aalborg) (T-44/95), Alsen AG (πρώην Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH, καλούμενη επίσης Alsen-Breitenburg στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Alsen-Breitenburg) (T-45/95), Alsen AG (πρώην Nordcement AG, καλούμενη επίσης Nordcement στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Nordcement) (T-46/95), Bundesverband der Deutschen Zementindustrie eV (καλούμενη επίσης Bundesverband ή BDZ στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: BDZ) (T-48/95), Unicem SpA (στο εξής: Unicem) (T-50/95), Fratelli Buzzi SpA (στο εξής: Buzzi) (T-51/95), Compañia Valenciana de Cementos Portland SA (στο εξής: Valenciana) (T-52/95), The Rugby Group plc (καλούμενη επίσης Rugby στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Rugby) (T-53/95), British Cement Association (στο εξής: BCA) (T-54/95), Asland SA (στο εξής: Asland) (T-55/95), Castle (T-56/95), Ανώνυμος Γενική Εταιρία Τσιμέντων Ηρακλής (καλούμενη επίσης ΑΓΕΤ Ηρακλής ή απλώς Ηρακλής στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Ηρακλής) (T-57/95), Corporación Uniland SA (στο εξής: Uniland) (T-58/95), Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen) (καλούμενη επίσης Oficemen στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Oficemen) (T-59/95), Irish Cement Ltd (στο εξής: Irish Cement) (T-60/95), Cimpor — Cimentos de Portugal SA (στο εξής: Cimpor) (T-61/95), Secil — Companhia Geral de Cal e Cimento SA (στο εξής: Secil) (T-62/95), ATIC — Associação Técnica da Indústria de Cimento (στο εξής: ATIC) (T-63/95), Ανώνυμος Εταιρία Τσιμέντων Τιτάν (καλούμενη επίσης Τιτάν στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Τιτάν) (T-64/95), Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento SpA (στο εξής: Italcementi) (T-65/95), Holderbank Financière Glarus AG (καλούμενη επίσης Holderbank Financière Glaris SA στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Holderbank) (T-68/95), Hornos Ibéricos Alba SA (Hisalba) (καλούμενη επίσης Hornos Ibéricos ή Hisalba στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Hornos Ibéricos) (T-69/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95), Cementir — Cementerie del Tirreno SpA (στο εξής: Cementir) (T-87/95), Blue Circle (T-88/95), Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών Ελλάδος (πρώην Ένωση Ελληνικής Τσιμεντοβιομηχανίας, όπως καλείται στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: ΕΤΕ) (T-103/95) και Τσιμέντα Χαλκίδος ΑΕ (καλούμενη επίσης Χαλκίς στην προσβαλλομένη απόφαση, στο εξής: Χαλκίς) (T-104/95) άσκησαν τις υπό κρίση προσφυγές.

26 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 17 Μαΐου 1995, η Χαλκίς υπέβαλε, δυνάμει των άρθρων 185 και 186 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρων 242 ΕΚ και 243 ΕΚ), αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με αίτημα την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον της επιβάλλει την καταβολή προστίμου. Με διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 11ης Αυγούστου 1995, T-104/95 R, Τσιμέντα Χαλκίδος κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-2235), η αίτηση αυτή απορρίφθηκε.

27 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 10 Μαΐου 1995, η Cementir άσκησε δεύτερη προσφυγή με αίτημα να ακυρωθεί η προσβαλλομένη απόφαση ειδικώς καθόσον καθορίζει με το άρθρο 9 το ύψος του επιβληθέντος σ' αυτή προστίμου (υπόθεση T-116/95). Με διάταξη της 10ης Ιουνίου 1998, το Πρωτοδικείο (τέταρτο πενταμελές τμήμα) κήρυξε την προσφυγή απαράδεκτη (Συλλογή 1998, σ. II-2261).

28 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τέταρτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στις προφορικές διαδικασίες όλων των υπό κρίση υποθέσεων χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Εντούτοις, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, κάλεσε τους διαδίκους να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα και να απαντήσουν γραπτώς σε ορισμένες ερωτήσεις. Οι διάδικοι συμμορφώθηκαν με τις προσκλήσεις αυτές.

29 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τις δημόσιες συνεδριάσεις που διεξήχθησαν στις 16, 18 23, 25, 30 Σεπτεμβρίου 1998 και στις 2, 7, 9, 14, 16 και 21 Οκτωβρίου 1998.

Αιτήματα των διαδίκων

30 Η CBR (T-25/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει τα άρθρα 1, 4, 7, 8, 9 και 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει τα πρόστιμα που της επιβλήθηκαν,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

31 Η Cembureau (T-26/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα,

— να διατάξει τη διεξαγωγή των αναγκαίων αποδείξεων.

32 Η FIC (T-30/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2, 5, 8 και 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον την αφορούν,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

33 Η ENCI (T-31/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση, τουλάχιστον καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και να την υποχρεώσει να καταβάλει τόκους επί του αχρεωστήτως καταβληθέντος προστίμου.

34 Η VNC (Τ-32/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση, τουλάχιστον καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και να την υποχρεώσει να καταβάλει τόκους επί του αχρεωστήτως καταβληθέντος προστίμου.

35 Η Ciments luxembourgeois (Τ-34/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2, παράγραφοι 1 και 2, και 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον την αφορούν,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

36 Η Dyckerhoff (Τ-35/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει τα άρθρα 1, 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχείο α, 5, 7, 8, 9 και 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον την αφορούν,

— επικουρικώς, να μειώσει τα πρόστιμα που της επιβλήθηκαν,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

37 Η SFIC (Τ-36/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να θέσει ερώτηση στην Επιτροπή και, ενδεχομένως, στη συμβουλευτική επιτροπή σχετικά με τη φύση και την έκταση των πληροφοριακών στοιχείων στα οποία είχαν πρόσβαση τα μέλη της επιτροπής αυτής και τα οποία τους παρασχέθηκαν, ιδίως όσον αφορά το ύψος των μελετωμένων προστίμων,

— να θέσει ερώτηση στην Επιτροπή ως προς το πόσο τακτικά συσκεπτόταν το σώμα των μελών της, ιδίως δε ως προς τις συνθήκες υπό τις οποίες τα μέλη αυτά είχαν πρόσβαση στους αμυντικούς ισχυρισμούς που προέβαλαν η προσφεύγουσα και οι λοιποί αποδέκτες της ΑΑ ή πληροφορούνταν τους ισχυρισμούς αυτούς,

— να διαπιστώσει ότι δεν παρασχέθηκε στη συμβουλευτική επιτροπή η δυνατότητα να αποφανθεί έχοντας πλήρη επίγνωση της καταστάσεως,

— να διαπιστώσει ότι δεν τηρήθηκε η αρχή της συλλογικότητας στο πλαίσιο της Επιτροπής,

— να ακυρώσει, εν όλω ή εν μέρει, τα άρθρα 1, 2, 3, παράγραφος 3, 4, παράγραφοι 1 και 2, 5 και 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον τα εν λόγω άρθρα την αφορούν,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

38 Η Vicat (Τ-37/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει, εν όλω ή εν μέρει, τα άρθρα 1, 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, και 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον τα εν λόγω άρθρα την αφορούν,

— επικουρικώς, να άρει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

39 Η Cedest (Τ-38/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει, εν όλω ή εν μέρει, τα άρθρα 1, 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, και 9, σημείο 20, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον την αφορούν,

— επικουρικώς, να άρει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

40 Η Ciments français (Τ-39/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση,

— επικουρικώς, να μειώσει τα πρόστιμα που της επιβλήθηκαν,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

41 Η Heidelberger (Τ-42/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

42 Η Lafarge (T-43/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση ή, τουλάχιστον, τα άρθρα 1, 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχείο α, 4, παράγραφος 4, στοιχεία ε και στ, 6 και 7 της αποφάσεως αυτής,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή τουλάχιστον να μειώσει τα πρόστιμα που της επιβλήθηκαν,

— να λάβει κάθε προσήκον μέτρο,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

43 Η Aalborg (T-44/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2, 4, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο α, 5, 8, και 12 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον την αφορούν,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

44 Η Alsen-Breitenburg (T-45/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

45 Η Nordcement (T-46/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

46 Η BDZ (T-48/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2, 3, παράγραφος 3, 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχείο α, και το άρθρο 9, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

47 Η Unicem (T-50/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση, τουλάχιστον καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να άρει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και να την υποχρεώσει να καταβάλει στην προσφεύγουσα το ισόποσο των δαπανών και των τόκων που κατέβαλε για τη σύσταση της εγγυήσεως, εν όλω ή για το μέρος κατά το οποίο θα μειωθεί ενδεχομένως το πρόστιμο.

48 Η Buzzi (T-51/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα,

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει στην προσφεύγουσα το ισόποσο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία,

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει στην προσφεύγουσα το ισόποσο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε για τη σύσταση εγγυήσεως για την καταβολή του επιβληθέντος προστίμου,

— να επιτρέψει στην προσφεύγουσα να κλητεύσει ενώπιον του Πρωτοδικείου τον διευθύνοντα σύμβουλό της Franco Buzzi.

49 Η Valenciana (Τ-52/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να μειώσει τα πρόστιμα που της επιβλήθηκαν,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

50 Η Rugby (Τ-53/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2, 4, 8 και 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον την αφορούν,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

51 Η BCA (Τ-54/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

52 Η Asland (T-55/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και να την υποχρεώσει να καταβάλει τις δαπάνες και τους τόκους που συνεπάγεται η σύσταση ασφαλείας ή η ενδεχόμενη καταβολή ολοκλήρου ή μέρους του προστίμου.

53 Η Castle (T-56/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον την αφορά,

— να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

54 Η Ηρακλής (T-57/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να προσκομίσει όλα τα σημειώματα, όλα τα υπομνήματα και όλα τα σχέδια εσωτερικών εγγράφων που κατάρτισαν τα μέλη της Επιτροπής ή οι υπάλληλοι της Επι-

τροπής, τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Επιτροπής και τις γνωμοδοτήσεις της συμβουλευτικής επιτροπής, συνεδριάσεων που αφορούν:

— τη διάδοση των αμυντικών ισχυρισμών της προσφεύγουσας, όπως εκτίθενται στην απάντησή της προς την ΑΑ και στα πρακτικά της ακροάσεως ενώπιον της Επιτροπής και της συμβουλευτικής επιτροπής, σε άλλες γλώσσες εκτός του πρωτοτύπου ελληνικού κειμένου,

— τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου που της επιβλήθηκε, ειδικότερα δε το σχέδιο αποφάσεως της Επιτροπής που υποβλήθηκε στη συμβουλευτική επιτροπή, το οποίο περιέχει, σύμφωνα με πληροφορίες που διαθέτει η προσφεύγουσα χωρίς ωστόσο να μπορεί να το αποδείξει, την ακόλουθη παράγραφο (η οποία δεν περιέχεται στην προσβαλλομένη απόφαση): «Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο ισχυρισμός των Ελλήνων παραγωγών ότι αυτοί εξαναγκάστηκαν λόγω των περιστάσεων να υπογράψουν τις συμβάσεις με ορισμένους Ευρωπαίους παραγωγούς για την πώληση τσιμέντου και clinker. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να επιβάλει πρόστιμα στην Τιτάν και στην Ηρακλής σε σχέση με τις αφορώσες την αγοραπωλησία τσιμέντου και clinker συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαλαμβάνει το σημείο 56»,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

55 Η Uniland (Τ-58/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον την αφορά, ή τουλάχιστον τα άρθρα 1, 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχείο α, και 9 της αποφάσεως αυτής,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και να την υποχρεώσει να καταβάλει τις δαπάνες που συνεπάγεται η σύσταση και η διατήρηση της εγγυήσεως για την καταβολή του προστίμου.

56 Η Oficemen (Τ-59/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2, 3, παράγραφος 2, 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχείο α, 5 και 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον την αφορούν,

— ομοίως επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και να την υποχρεώσει να καταβάλει τις δαπάνες που συνεπάγεται η σύσταση και η διατήρηση της εγγυήσεως για την καταβολή του προστίμου.

57 Επιπλέον, η Oficemen (Τ-59/95), με το υπόμνημά της απαντήσεως, ζητεί από το Πρωτοδικείο να καλέσει την Επιτροπή να διαβιβάσει το σύνολο των ανταλλαγέντων εγγράφων και τις εκθέσεις που κατατέθηκαν στον σχετικό με την υπόθεση φάκελο που κατάρτισε, προκειμένου να εξακριβωθεί αν πράγματι τηρήθηκε η υποχρεωτική διατύπωση η οποία συνίσταται στη λήψη της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής και την οποία επιβάλλει ο κανονισμός 17.

58 Η Irish Cement (Τ-60/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση,

— να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

59 Η Cimpor (Τ-61/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά και να ακυρώσει κατά συνέπεια το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο αυτό,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα,

— να διατάξει τη διεξαγωγή των αναγκαίων αποδείξεων.

60 Η Secil (Τ-62/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά και να ακυρώσει κατά συνέπεια το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο αυτό,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα,

— να διατάξει τη διεξαγωγή των αναγκαίων αποδείξεων και, ειδικότερα, να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταθέσει στη δικογραφία αντίγραφο των κεφαλαίων της ΑΑ που δεν της κοινοποιήθηκαν και όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για τον έλεγχο της νομιμότητας του άρθρου 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

61 Η ATIC (Τ-63/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά και ειδικότερα τα άρθρα 1, 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο β, και 5,

— επικουρικώς, να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

62 Η Τιτάν (Τ-64/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει ή να τροποποιήσει την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον την αφορά, ακυρώνοντας ή μειώνοντας το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα,

— να διατάξει κάθε άλλο ή συμπληρωματικό μέτρο απαιτείται κατά νόμο.

63 Η Italcementi (Τ-65/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει τα πρόστιμα που της επιβλήθηκαν,

— να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, καθόσον προβλέπει την περάτωση του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της διαδικασίας εις βάρος των δώδεκα γερμανικών επιχειρήσεων και των έξι ισπανικών επιχειρήσεων τις οποίες κατονομάζει,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

64 Η Holderbank (Τ-68/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

65 Η Hornos Ibéricos (Τ-69/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον την αφορά,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα,

— να καλέσει την Επιτροπή να προσκομίσει τον πλήρη φάκελο και όλα τα έγγραφα στα οποία στηρίχθηκε για δικαιολογήσει την προσβαλλομένη απόφαση και, ειδικότερα, κάθε ανάλυση της καταστάσεως της παγκόσμιας αγοράς τσιμέντου και κάθε μελέτη της Επιτροπής σχετική με τους οικονομικούς λόγους που ώθησαν την προσφεύγουσα να μετάσχει στην EPC,

— να επιτρέψει στην προσφεύγουσα να εξετάσει τα έγγραφα αυτά, καθόσον δεν περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα άλλων διαδίκων ούτε αναφέρονται σε εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής.

66 Η Aker (T-70/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον την αφορά,

— να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

67 Η Euroc (T-71/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον την αφορά,

— να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

68 Η Cementir (T-87/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— κυρίως, να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλομένη απόφαση,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

69 Η Blue Circle (T-88/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση,

— επικουρικώς, να την ακυρώσει εν μέρει και να μειώσει κατά συνέπεια το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

70 Η ETE (T-103/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να ακυρώσει ή να μεταρρυθμίσει την προσβαλλομένη απόφαση, τουλάχιστον καθόσον την αφορά, ώστε να άρει ή να μειώσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα,

— να διατάξει κάθε άλλο αναγκαίο μέτρο.

71 Η Χαλκίς (T-104/95) ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να εκδικάσει την παρούσα προσφυγή χωριστά από κάθε άλλη συναφή προσφυγή κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως ενέχουσα τον κίνδυνο να συσκοτίσει τα πραγματικά στοιχεία και τη νομική εκτίμηση των λόγων της προσφυγής της,

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση ή, τουλάχιστον, να τη μεταρρυθμίσει,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

72 Στις υποθέσεις T-25/95 και T-30/95, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να κηρύξει την προσφυγή απαράδεκτη καθόσον αφορά τους κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού,

— να την απορρίψει κατά τα λοιπά,

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

73 Στις υποθέσεις T-26/95, T-31/95, T-32/95, T-34/95, T-35/95, T-36/95, T-37/95, T-38/95, T-39/95, T-42/95, T-43/95, T-44/95, T-45/95, T-46/95, T-48/95, T-50/95, T-51/95, T-52/95, T-53/95, T-54/95, T-55/95, T-56/95, T-57/95, T-58/95, T-59/95, T-60/95, T-61/95, T-62/95, T-63/95, T-64/95, T-68/95, T-69/95, T-70/95, T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

74 Στην υπόθεση T-65/95, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο τα εξής:

— να κηρύξει την προσφυγή απαράδεκτη καθόσον αφορά την απόφαση της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 1993,

— να την απρρίψει ως αβάσιμη καθόσον αφορά την προσβαλλομένη απόφαση,

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

75 Αφού άκουσε τους διαδίκους επί του ζητήματος αυτού, το Πρωτοδικείο (τέταρτο πενταμελές τμήμα) κρίνει ότι οι υπό κρίση υποθέσεις πρέπει να συνεκδικασθούν προς έκδοση κοινής αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας.

76 Όλες οι προσφυγές σκοπούν στην ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Μία μόνον προσφεύγουσα, η Italcementi, ζητεί επίσης την ακύρωση της αποφάσεως της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, με την οποία η Επιτροπή περάτωσε το σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της διαδικασίας κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων. Πρέπει να εξετασθεί πρώτα το αίτημα της Italcementi που στρέφεται κατά της δεύτερης αυτής αποφάσεως.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, καθόσον αυτή συνεπάγεται την περάτωση του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της διαδικασίας κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων

77 Στις 23 Σεπτεμβρίου 1993 η Επιτροπή αποφάσισε να αποσύρει τις αιτιάσεις κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων που αφορούσαν το σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ. Αποφάσισε επίσης να αποσύρει τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις της ΑΑ κατά όλων των αποδεκτών της ΑΑ. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1993 η Επιτροπή πληροφόρησε όλους τους αποδέκτες της ΑΑ ότι αποφάσισε να αποσύρει τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 14 και 15).

78 Η Italcementi (Τ-65/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν της διεβίβασε την απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 περί περατώσεως της διαδικασίας κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων. Η Italcementi έλαβε γνώση της αποφάσεως αυτής κατά την ανάγνωση της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι το έγγραφο της Επιτροπής της 27ης Σεπτεμβρίου 1993 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 4, σημείο 2) ουδόλως την ανέφερε. Η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιελάμβανε ούτε αιτιολογία δικαιολογούσα την επιλογή αυτή. Η Italcementi ισχυρίζεται ότι στερήθηκε το δικαίωμα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της και να ασκήσει προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως. Η απόφαση αυτή όμως αποτελούσε προπαρασκευαστική πράξη της προσβαλλομένης αποφάσεως, ελλείψει της οποίας η δεύτερη θα ήταν διαφορετική, τόσο τυπικώς όσο και ουσιαστικώς. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η προσφυγή της είναι παραδεκτή, καθόσον στρέφεται κατά της αποφάσεως της 23ης Σεπτεμβρίου 1993. Αφενός, άσκησε την προσφυγή αυτή εντός της προθεσμίας του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 230 ΕΚ), η οποία άρχισε να τρέχει αφότου ήταν σε θέση να λάβει γνώση της αποφάσεως αυτής. Αφετέρου, έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως, διότι αυτή αντιφάσκει προς τον συλλογικό χαρακτήρα της ευθύνης που καταλογίζει η Επιτροπή σε όλες τις ευρωπαϊκές εταιρίες

παραγωγής τσιμέντου και συνιστά παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Η προσφεύγουσα ζητεί επίσης να υποχρεωθεί η Επιτροπή να προσκομίσει το κείμενο της από 23 Σεπτεμβρίου 1993 αποφάσεώς της. Καταλήγει ότι, αν γίνει δεκτό το αίτημά της περί ακυρώσεως της από 23 Σεπτεμβρίου 1993 αποφάσεως, θα πρέπει να ακυρωθεί και η προσβαλλομένη απόφαση.

79 Είναι αληθές ότι το έγγραφο της Επιτροπής της 27ης Σεπτεμβρίου 1993 ουδόλως αναφέρει την απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 περί αποσύρσεως των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων, όπως εξάλλου ομολόγησε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επί της υποθέσεως T-65/95.

80 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι, κατά παγία νομολογία, συνιστούν πράξεις ή αποφάσεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως, υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, τα μέτρα που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να θίξουν τα συμφέροντα του ασκούντος προσφυγή διαδίκου, μεταβάλλοντας ιδιαζόντως τη νομική του κατάσταση (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψη 9, και απόφαση Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 11, σκέψη 28).

81 Εν προκειμένω όμως, η απόφαση της Επιτροπής περί αποσύρσεως των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων δεν παράγει τέτοια αποτελέσματα έναντι της Italcementi.

82 Συνεπώς, η απόφαση αυτή δεν αποτελεί για την Italcementi πράξη δεκτική προσφυγής, υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης. Επομένως, το αίτημα ακυρώσεως που στρέφεται κατά της αποφάσεως αυτής είναι απαράδεκτο.

83 Εν πάση περιπτώσει, κατά το μέτρο που οι επικρίσεις της Italcementi έχουν ως σκοπό να καταγγείλουν πλημμέλειες μιας προπαρασκευαστικής πράξεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, πλημμέλειες οι οποίες κατ' αυτήν έθιξαν τη νομιμότητα της αποφάσεως αυτής λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας, παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και παραβιάσεως της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων, οι εν λόγω επικρίσεις πρέπει να εξετασθούν στο πλαίσιο του αιτήματος ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 461 έως 471). Πράγματι, κατά παγία νομολογία, μπορεί να γίνεται επίκληση των ενδεχομένων πλημμελειών μιας προπαρασκευαστικής πράξεως, η οποία καθαυτή δεν είναι δεκτική προσφυγής ακυρώσεως, προς στήριξη της προσφυγής που ασκείται κατά της τελικής πράξεως, δηλαδή, εν προκειμένω, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι η απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 αποτελεί ένα στάδιο κατά την κατάρτισή της (απόφαση IBM κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 80, σκέψη 12· απόφαση του Πρωτοδικείου Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 11, σκέψη 47, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Φεβρουαρίου 1994, T-39/92 και T-40/92, CB και Europay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-49, σκέψεις 46 έως 62).

84 Δεδομένου ότι το εξετασθέν αίτημα είναι απαράδεκτο, δεν πρέπει να γίνει δεκτό το αίτημα της Italcementi να της διαβιβασθεί η απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως

I — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από διάφορες παραβάσεις ουσιώδους τύπου κατά τη διοικητική διαδικασία*

85 Όλες οι προσφεύγουσες, εκτός από τη Χαλκίς, προβάλλουν λόγους ακυρώσεως αντλούμενους από παραβάσεις ουσιώδους τύπου κατά τη διοικητική διαδικασία. Ωστόσο, δεν γίνεται επίκληση όλων των λόγων αυτών, 22 συνολικά, από εκάστη των προσφευγουσών. Κατά την εξέταση εκάστου λόγου, θα διευκρινίζεται ποιες προσφεύγουσες τον προβάλλουν.

86 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον κατά τη διοικητική διαδικασία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε όλα τα σχετικά με αυτήν έγγραφα. Μία προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η μερική κοινοποίηση των αιτιάσεων αποτελεί επίσης παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Ο δεύτερος, ο τρίτος και ο τέταρτος λόγος αντλούνται, αντιστοίχως, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 235 ΕΚ), λόγω της εκ μέρους της Επιτροπής αποσύρσεως των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις και, ως προς ορισμένες επιχειρήσεις, των αιτιάσεων που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 14 και 15). Ο πέμπτος λόγος αντλείται από τη διαδικαστική πλημμέλεια στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή αποσύροντας ορισμένες αιτιάσεις αφορώσες τις διεθνείς συμπράξεις. Ο έκτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, απορρέουσα από τον ασαφή και ελλιπή χαρακτήρα της ΑΑ. Ο έβδομος λόγος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του κανονισμού 1 του Συμβουλίου, της 15ης Απριλίου 1958, περί καθορισμού του γλωσσικού καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 14, στο εξής: κανονισμός 1), οι οποίες απορρέουν από την παράλειψη μεταφράσεως ορισμένων εγγράφων τα οποία γνωστοποιήθηκαν στις προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία. Ο όγδοος λόγος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας απορρέουσα από την ανακριβή μετάφραση και ανακριβή παράθεση ορισμένων εγγράφων. Ο ένατος λόγος ακυρώσεως αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63, οι οποίες απορρέουν από τη φερόμενη ως ανεπαρκή προθεσμία απαντήσεως στην ΑΑ. Ο δέκατος λόγος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και των άρθρων 7, παράγραφος 1, 8, παράγραφος 1, και 9 του κανονισμού 99/63, οι οποίες απορρέουν από την πλημμελή οργάνωση των ακροάσεων. Ο ενδέκατος αντλείται από παραβίαση της αρχής της αυτεπάγγελτης έρευνας. Ο δωδέκατος λόγος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας υπήρξε υπερβολική. Ο δέκατος τρίτος λόγος αντλείται από παράβαση του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, της 4ης Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΑΔ). Ο δέκατος τέταρτος λόγος αντλείται από την εκ μέρους της Επιτροπής παράλειψη εφαρμογής της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας και ο δέκατος πέμπτος από προσβολή του δικαιώματος των διαδίκων να μην καταθέσουν ως μάρτυρες κατά εαυτών. Ο δέκατος έκτος λόγος αντλείται από παράβαση του άρθρου 10 του κανονισμού 17, καθόσον η Επιτροπή υπέπεσε σε πλημμέλειες κατά τη διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή. Ο δέκατος έβδομος, ο δέκατος όγδοος, ο δέκατος ένατος και ο εικοστός λόγος αντλούνται από παραβίαση, αντιστοίχως, των αρχών της επικουρικότητας, της χρηστής διοικήσεως, της ασφαλείας δικαίου και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης κατά τη διοικητική διαδικασία. Ο εικοστός πρώτος λόγος αντλείται από την εκ μέρους της Επιτροπής παραβίαση της αρχής της συλλογικότητας κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τέλος, ο εικοστός δεύτερος λόγος αντλείται από την πλημμελή κύρωση και κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον κατά τη διοικητική διαδικασία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε όλα τα σχετικά με αυτήν έγγραφα

87 Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως, προσάπτεται κατ' αρχάς στην Επιτροπή ότι δεν διασφάλισε στις προσφεύγουσες την πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ (Β). Της προσάπτεται περαιτέρω ότι, μη παρέχοντας στις προσφεύγουσες πρόσβαση σε ορισμένα τμήματα της ΑΑ και σε πολυάριθμα έγγραφα του φακέλου, τις εμπόδισε να ωφεληθούν από απαλλακτικά στοιχεία (Γ). Της προσάπτεται επίσης ότι χρησιμοποίησε στην προσβαλλομένη απόφαση επιβαρυντικά έγγραφα μη γνωστοποιηθέντα στις προσφεύγουσες ή μη απαριθμούμενα στην ΑΑ (Δ). Τέλος, της προσάπτεται ότι δεν γνωστοποίησε έγγραφα τα οποία, μολονότι δεν υπήρχαν στον φάκελο, ωστόσο θα ήσαν χρήσιμα για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας (Ε). Πριν εξετασθούν οι αντίστοιχοι ισχυρισμοί, πρέπει να γίνουν ορισμένες προκαταρκτικές παρατηρήσεις (Α).

Α — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

88 Υπενθυμίζεται ο τρόπος κατά τον οποίο κοινοποιήθηκαν οι αιτιάσεις κατά τη διοικητική διαδικασία και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι αποδέκτες της ΑΑ είχαν πρόσβαση στον φάκελο κατά τη διαδικασία αυτή.

89 Βάσει των εγγράφων και των πληροφοριακών στοιχείων που συνέλεξαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής κατά τη διάρκεια ελέγχων που διενεργήθηκαν σε Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου και σε επαγγελματικές ενώσεις των παραγωγών αυτών μεταξύ Απριλίου του 1989 και Ιουλίου του 1990 και βάσει των απαντήσεων στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών τις οποίες απηύθυνε δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 και σε μία ανακοίνωση αιτιάσεων την οποία απηύθυνε δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2), η Επιτροπή πιθανολόγησε την ύπαρξη συστήματος συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και στο επίπεδο διαφόρων κρατών μελών, μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου.

90 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει διαδικασίες διαπιστώσεως παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά μιας ομάδας 76 επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων τσιμεντοβιομηχανίας. Στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών, η Επιτροπή απηύθυνε, κατά τη διάρκεια του Νοεμβρίου του 1991, την προβλεπόμενη στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63 ΑΑ σε όλες τις εν λόγω επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων.

91 Στην πρώτη σελίδα της ΑΑ αναγράφονται τρεις αριθμοί υποθέσεων: 27.997, 33.126 και 33.322. Οι υποθέσεις 33.126 και 33.322 ονομάζονται υποθέσεις «τσιμέντο». Η υπόθεση 27.997 αφορά τις «Common Price and Marketing Arrangements» (στο εξής: CPMA). Πρόκειται για συμφωνίες περί τιμών και όρων πωλήσεως συναφθείσες στο πλαίσιο της βρετανικής ενώσεως Cement Makers' Federation (στο εξής: CMF) και κοινοποιηθείσες από την ένωση αυτή στην Επιτροπή τον Ιούνιο του 1973.

92 Η ΑΑ διακρίνει δύο κατηγορίες αιτιάσεων: τις αφορώσες τις δραστηριότητες σε διεθνές επίπεδο (στο εξής: διεθνείς συμπράξεις) και τις αφορώσες τις δραστηριότητες σε εθνικό επίπεδο (στο εξής: εθνικές συμπράξεις). Η ΑΑ υποδιαιρείται σε δύο μεγάλα μέρη: ένα μέρος που αφορά τα «πραγματικά περιστατικά» (μέρος Ι) και ένα μέρος που αφορά τη «νομική αξιολόγηση» (μέρος ΙΙ). Το μέρος που αφορά τα «πραγματικά περιστατικά» περιλαμβάνει εννέα κεφάλαια. Το κεφάλαιο 1 πραγματεύεται την αγορά του τσιμέντου. Το κεφάλαιο 2 αφορά τις διεθνείς συμπράξεις. Τα κεφάλαια 3 έως 9 αναφέρονται στις διάφορες εθνικές συμπράξεις: Ιταλία (κεφάλαιο 3), Ηνωμένο Βασίλειο (κεφάλαιο 4), Γαλλία (κεφάλαιο 5), Γερμανία (κεφάλαιο 6), Ελλάδα (κεφάλαιο 7), Ισπανία (κεφάλαιο 8) και Πορτογαλία (κεφάλαιο 9). Το μέρος της ΑΑ που αφορά τη «νομική αξιολόγηση» υποδιαιρείται σε τρία σημεία (Α, Β και Γ). Το σημείο Α φέρει τον τίτλο «Άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ» και περιλαμβάνει τα κεφάλαια 10 έως 19 της ΑΑ. Τα κεφάλαια 10 έως 12 αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις και τα κεφάλαια 13 έως 19 αφορούν τις διάφορες εθνικές συμπράξεις: Ιταλία (κεφάλαιο 13), Ηνωμένο Βασίλειο (κεφάλαιο 14), Γαλλία (κεφάλαιο 15), Γερμανία (κεφάλαιο 16), Ελλάδα (κεφάλαιο 17), Ισπανία (κεφάλαιο 18) και Πορτογαλία (κεφάλαιο 19). Το σημείο Β αφορά τη μη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης και το σημείο Γ τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.

93 Οι CPMA (φάκελος 27.997), οι οποίες εμπίπτουν στις αιτιάσεις που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις, εξετάζονται στα σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο κεφάλαια (κεφάλαια 4 και 14).

94 Τα κεφάλαια που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις (κεφάλαια 2, 10, 11 και 12) και ο πλήρης πίνακας περιεχομένων της ΑΑ κοινοποιήθηκαν σε εκάστη των προσφευγουσών. Τα κεφάλαια που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις (κεφάλαια 3 έως 9 και 13 έως 19) κοινοποιήθηκαν μόνο στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που ήσαν εγκατεστημένες στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους. Έτσι, στους αποδέκτες της ΑΑ που ήσαν εγκατεστημένοι στο έδαφος κράτους μέλους στο οποίο υπήρχε, κατά την ΑΑ, εθνική σύμπραξη μεταξύ των παραγωγών τσιμέντου της χώρας αυτής κοινοποιήθηκαν τα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούσαν τις διεθνείς συμπράξεις και τα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούσαν αυτή την εθνική σύμπραξη, αλλά όχι τα κεφάλαια που αφορούσαν τις άλλες εθνικές συμπράξεις. Σε έναν αποδέκτη της ΑΑ, ο οποίος ήταν εγκατεστημένος σε κράτος μέλος που δεν εξεταζόταν ειδικώς στην ΑΑ, κοινοποιήθηκαν μόνον τα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούσαν τις διεθνείς συμπράξεις.

95 Η Επιτροπή δεν επισύναψε στην ΑΑ τα έγγραφα επί των οποίων στήριξε τα συμπεράσματά της ούτε τα λοιπά έγγραφα τα οποία θεωρούσε ουσιώδη. Δεδομένου ότι ο αριθμός των εν λόγω εγγράφων ήταν μεγάλος, ετοίμασε ένα κιβώτιο εγγράφων το οποίο τέθηκε στη διάθεση εκάστου αποδέκτη της ΑΑ κατά τον χρόνο μελέτης του φακέλου στο τέλος του 1991 (στο εξής: κιβώτιο). Το αργότερο μέχρι το χρονικό αυτό σημείο οι αποδέκτες της ΑΑ έλαβαν τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Η Rugby (Τ-53/95) ισχυρίζεται ωστόσο ότι ο κατάλογος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) της κοινοποιήθηκε μόνο με έγγραφο της Επιτροπής της 4ης Ιουνίου 1992.

96 Ο κατάλογος (βλ. ανωτέρω σκέψη 5), ο οποίος αναφερόταν στους τρεις αριθμούς υποθέσεων (27.997, 33.126 και 33.322), περιείχε τις εξής ενδείξεις: μια συνεχή αρίθμηση των εγγράφων (από 1 έως 3147 για τον φάκελο 33.322, από 1 έως 20845 για τον φάκελο 33.126 και από 1 έως 40 για τον φάκελο 27.997), έναν κωδικό αναγνωρίσεως των εγγράφων (από 1 έως 12) και έναν κωδικό δυνατότητας προσβάσεως στα έγγραφα [«Α» (accessible, δηλαδή επιτρεπόμενη πρόσβαση), «PA» (partiellement accessible,

δηλαδή εν μέρει επιτρεπόμενη πρόσβαση) και «NA» (non accessible, δηλαδή μη επιτρεπόμενη πρόσβαση)], μνεία των ενδιαφερομένων οι οποίοι είχαν πρόσβαση και αυτών οι οποίοι δεν είχαν πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα και αναγραφή του ντοσιέ στο οποίο είχαν καταχωρισθεί τα εν λόγω έγγραφα.

97 Από τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) προκύπτει ότι οι φάκελοι των υποθέσεων «τσιμέντο» (33.126 και 33.322) περιείχαν τα ακόλουθα έγγραφα: αιτιάσεις και έγγραφα παρατιθέμενα προς στήριξη αυτών (κωδικός αναγνωρίσεως 1), αιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 και απαντήσεις στις αιτήσεις αυτές (κωδικοί αναγνωρίσεως 4.1 και 4.2), αλληλογραφία με ορισμένες επιχειρήσεις, μη εμπίπτουσα στο πλαίσιο του άρθρου 11 του κανονισμού 17 (κωδικός αναγνωρίσεως 5.1), εκθέσεις ελέγχου και έγγραφα προσαρτημένα στις εκθέσεις αυτές (κωδικός αναγνωρίσεως 6.1), δημοσιευθέντα έγγραφα (κωδικός αναγνωρίσεως 9) και εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής (κωδικός αναγνωρίσεως 10). Ο φάκελος της υποθέσεως CPMA (IV/27.997) περιελάμβανε μια κοινοποίηση (κωδικός αναγνωρίσεως 2), εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής (κωδικός αναγνωρίσεως 10) και τη γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής (κωδικός αναγνωρίσεως 11).

98 Το σύνολο των περιλαμβανομένων στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) εγγράφων θα ονομάζεται «φάκελος έρευνας της υποθέσεως».

99 Όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία, κάθε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων είχε πρόσβαση στα έγγραφα τα οποία η Επιτροπή είχε συλλέξει από την εν λόγω επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων και τα έγγραφα που αφορούσαν τα κεφάλαια της ΑΑ που της είχαν κοινοποιηθεί. Δεδομένου ότι τα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια κοινοποιήθηκαν σε όλες τις προσφεύγουσες στις υπό κρίση υποθέσεις (ΑΑ, κεφάλαια 2 και 10 έως 12), είχαν όλες πρόσβαση στα έγγραφα στα οποία επιτρεπόταν η πρόσβαση σύμφωνα με τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) και τα οποία αφορούσαν τα κεφάλαια αυτά της ΑΑ.

100 Το κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) δεν περιείχε όλα τα αναφερόμενα στις δεθνείς συμπράξεις έγγραφα στα οποία, σύμφωνα με τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), επιτρεπόταν η πρόσβαση σε όλους τους αποδέκτες («Α» ή «Α: άπαντες» ή «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί»). Κατά την Επιτροπή, το κιβώτιο περιείχε τα σημαντικότερα έγγραφα τα οποία αφορούσαν τις διεθνείς συμπράξεις.

101 Όσον αφορά την πρόσβαση στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία, η Επιτροπή κατάρτισε έναν εθνικό φάκελο για κάθε χώρα την οποία αφορούσαν τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ, δηλαδή για την Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Οι προσφεύγουσες είχαν πρόσβαση μόνο στον εθνικό φάκελο του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ήσαν εγκατεστημένες.

102 Κάθε αίτηση προκειμένου να επιτραπεί επιπλέον πρόσβαση στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και/ή στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως απορρίφθηκε από την Επιτροπή κατά τη

καταλήξει στην επιβολή κυρώσεων. Η ουσιαστική τήρηση της γενικής αυτής αρχής απαιτεί να παρέχεται στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων η δυνατότητα, ήδη από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, να καταστήσουν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους ως προς το υποστατό και την κρισιμότητα των πραγματικών περιστατικών, αιτιάσεων και συνθηκών που επικαλείται η Επιτροπή (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/Ι, σ. 215, σκέψη 11· απόφαση του Πρωτοδικείου Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 11, σκέψη 39, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 29ης Ιουνίου 1995, Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. ΙΙ-1775, στο εξής: απόφαση Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 59, και Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. ΙΙ-1847, στο εξής: απόφαση Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 69). Έτσι, η ΑΑ πρέπει να παρέχει όλα τα αναγκαία στοιχεία στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, ώστε να μπορούν να αμυνθούν προσηκόντως πριν η Επιτροπή εκδώσει οριστική απόφαση (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85, και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. Ι-1307, σκέψη 42, στο εξής: απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ»· απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, Τ-352/94, Mo och Domsjö κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. ΙΙ-1989, σκέψη 63).

107 Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν περιέλαβε στην προσβαλλομένη απόφαση τις αιτιάσεις της ΑΑ που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις. Πράγματι, από τις 23 Σεπτεμβρίου 1993 είχε αποφασίσει να αποσύρει τις σχετικές με τις συμπράξεις αυτές αιτιάσεις και να περατώσει τη σχετική με τα αντίστοιχα κεφάλαια της ΑΑ διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 14).

108 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να αντλούν επιχείρημα από τον ενιαίο χαρακτήρα της ΑΑ για να αποδείξουν ότι η μη κοινοποίηση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων, πλην αυτών που αφορούσαν το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου ήταν εγκατεστημένος ο αποδέκτης της ΑΑ, συνιστούσε προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας. Πράγματι, η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία εκτιμάται υπό το πρίσμα των αιτιάσεων τις οποίες δέχθηκε η Επιτροπή με την ΑΑ και με την προσβαλλομένη απόφαση (βλ., στο πνεύμα αυτό, τις προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 60, και Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 70).

109 Συνεπώς, ο ισχυρισμός ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να κοινοποιήσει όλες τις αιτιάσεις στους αποδέκτες της ΑΑ, λόγω του ενιαίου χαρακτήρα της ΑΑ, πρέπει να απορριφθεί.

2. Επί της υπάρξεως αρρήκτου συνδέσμου μεταξύ εθνικών και διεθνών συμπράξεων και επί του δικαιώματος των προσφευγουσών να έχουν πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ

110 Οι κατονομαζόμενες ανωτέρω στη σκέψη 104 προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η παράλειψη κοινοποιήσεως των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ, πλην αυτών που αφορούσαν το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου ήταν εγκατεστημένος ο αποδέκτης της ΑΑ, συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας, κατά το μέτρο που η Επιτροπή συνήγαγε την ύπαρξη διεθνών συμπράξεων — της συμφωνίας Cembureau και των μέτρων εφαρμογής της — από στοιχεία που περιέχονταν στα περί εθνικών συμπράξεων κεφάλαια της ΑΑ. Εξάλλου, υπό το πρίσμα της ΑΑ, η ύπαρξη και η λειτουργία των διεθνών συμπράξεων εξαρτώνταν από την ύπαρξη εθνικών συμπράξεων

διοικητική διαδικασία. Η στάση αυτή της Επιτροπής προκάλεσε την άσκηση διαφόρων προσφυγών ενώπιον του Πρωτοδικείου τον Φεβρουάριο του 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 6 και 7).

103 Με απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, η Επιτροπή απέσυρε τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις της ΑΑ και περάτωσε τη σχετική με τα εν λόγω κεφάλαια της ΑΑ διαδικασία. Αυτός ο διαχωρισμός των αιτιάσεων είχε ως αποτέλεσμα την περάτωση της υποθέσεως CPMA (27.997), δεδομένου ότι η σχετική με τις CPMA αιτίαση αφορούσε τις εθνικές συμπράξεις και περιεχόταν στα σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο κεφάλαια της ΑΑ (κεφάλαια 4 και 14). Για τον λόγο αυτό, η προσβαλλομένη απόφαση αφορά αποκλειστικά την υπόθεση «33.126 και 33.322 — Τσιμέντο».

Β — Επί της μερικής κοινοποιήσεως της ΑΑ

104 Οι ακόλουθες 30 προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν κοινοποίησε ολόκληρη την ΑΑ: CBR (T-25/95), Cembureau (T-26/95), FIC (T-30/95), ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Ciments luxembourgeois (T-34/95), Dyckerhoff (T-35/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), Alsen-Breitenburg (T-45/95), Nordcement (T-46/95), BDZ (T-48/95), Buzzi (T-51/95), Valenciana (T-52/95), Asland (T-55/95), Castle (T-56/95), Ηρακλής (T-57/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Italcementi (T-65/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95), Blue Circle (T-88/95) και ETE (T-103/95). Πρώτον, φρονούν ότι, εφόσον η ΑΑ είχε τη μορφή ενιαίου εγγράφου, έπρεπε να τους απευθυνθεί ολόκληρη. Δεύτερον, υποστηρίζουν ότι η ίδια η ΑΑ αναφέρει ότι οι εθνικές και οι διεθνείς συμπράξεις είναι άρρηκτα συνδεδεμένες και, επομένως, έπρεπε να έχουν κοινοποιηθεί στους αποδέκτες της ΑΑ όλα τα περί εθνικών συμπράξεων κεφάλαια αυτής. Τέλος, η Cembureau φρονεί ότι η παράλειψη κοινοποιήσεως ολόκληρης της ΑΑ αποτελεί παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

1. Επί του ενιαίου χαρακτήρα της ΑΑ και του δικαιώματος των προσφευγουσών να έχουν πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ

105 Οι προσφεύγουσες που προέβαλαν τον ισχυρισμό αυτόν υποστηρίζουν ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63 και με το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, έπρεπε να τους διαβιβασθούν, κατά τη διοικητική διαδικασία, όλα τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ. Συγκεκριμένα, οσάκις η Επιτροπή εκδίδει μία μόνον και ενιαία ΑΑ, όλοι οι αποδέκτες της πρέπει να μπορούν να λάβουν γνώση του συνόλου των αιτιάσεων.

106 Διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις στις οποίες αναφέρονται οι προσφεύγουσες και οι οποίες προβλέπουν την υποχρέωση της Επιτροπής να ανακοινώνει γραπτώς στις επιχειρήσεις και στις ενώσεις επιχειρήσεων τις αιτιάσεις που τους προσάπτονται καθιερώνουν τη θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου κατά την οποία τα δικαιώματα άμυνας πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού σε κάθε διαδικασία που μπορεί να

που έθεταν τη συμφωνία αυτή σε εφαρμογή. Οι εθνικές και οι διεθνείς συμπράξεις αποτελούσαν μάλιστα, κατά την ΑΑ, ενιαία συμφωνία. Ο άρρηκτος σύνδεσμος μεταξύ εθνικών και διεθνών συμπράξεων προκύπτει από τη διατύπωση της ΑΑ. Έτσι, στην παράγραφο 93, στοιχείο β, αυτής υπογραμμίζεται ότι «[ήταν] αδύνατον να διαχωρισθούν οι εθνικές από τις ευρωπαϊκές συμφωνίες, διότι και οι δύο αποτελούν αναπόσπαστο σύνολο». Εξάλλου, οι παράγραφοι 58 και 59 της ΑΑ τονίζουν (βλ., κατωτέρω, σκέψη 119) τον άρρηκτο σύνδεσμο μεταξύ των διαφόρων παραβάσεων. Η απόφαση της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 περί αποσύρσεως των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις και περί περατώσεως της διαδικασίας που αφορά τα κεφάλαια αυτά της ΑΑ δεν θεράπευσε την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, δεδομένου ότι υπάρχει αναμφισβήτητος σύνδεσμος μεταξύ των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις και των αιτιάσεων που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις.

111 Επισημαίνεται ότι τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ παρουσιάστηκαν ως αυτοτελή κεφάλαια (κεφάλαια 3 έως 9 και 13 έως 19), πράγμα που παρέσχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να κοινοποιήσει τις «τμηματικές ΑΑ» στους διαφόρους αποδέκτες της ΑΑ.

112 Παρά ταύτα, όλα τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια περιέχουν στοιχεία αφορώντα τις διεθνείς συμπράξεις. Έτσι, στο σχετικό με τη Γαλλία κεφάλαιο του μέρους της ΑΑ που αφορά τα «πραγματικά περιστατικά» (κεφάλαιο 5, παράγραφος 44, στοιχείο f), επισημαίνεται ότι οι εξαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος συζητήθηκαν στο πλαίσιο του προεδρείου της Syndicat national des fabricants de ciment et de chaux (στο εξής: SNFCC) και ότι «οι ημερομηνίες συνεδριάσεως του προεδρείου (...) πρέπει να συσχετισθούν με τις ημερομηνίες των δραστηριοτήτων της "Cembureau Task Force or European Task Force" τις οποίες αναφέρει το τμήμα 2 [του κεφαλαίου 2 της ΑΑ που αφορά τις διεθνείς συμπράξεις]». Ομοίως, το σχετικό με το Ηνωμένο Βασίλειο κεφάλαιο του μέρους της ΑΑ που αφορά τα «πραγματικά περιστατικά» περιλαμβάνει μία παράγραφο που αφορά «τις αποφάσεις που έλαβε η CMF και τις CPMA κατά των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου» (ΑΑ, κεφάλαιο 4, παράγραφος 39). Το σχετικό με το Ηνωμένο Βασίλειο κεφάλαιο του μέρους της ΑΑ που αφορά τη «νομική αξιολόγηση» ορίζει τα εξής: «Όλα τα μέτρα που έλαβαν οι Βρετανοί παραγωγοί στο πλαίσιο της CMF και των CPMA, όπως περιγράφονται στις παραγράφους 20 και 39 και εξετάζονται στην παράγραφο 61, στοιχείο η, αποτελούσαν συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές που περιορίζουν τον ανταγωνισμό υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1» (ΑΑ, κεφάλαιο 14, παράγραφος 75). Διευκρινίζεται ότι οι παράγραφοι 20 και 61, στοιχείο η, της ΑΑ, στις οποίες αναφέρεται το χωρίο αυτό, αποτελούν παραγράφους των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις κεφαλαίων 2 και 10 της ΑΑ και τιτλοφορούνται «Οι "carrot actions" που υιοθετήθηκαν από τη Cembureau Task Force: "Absorption of destabilizer's tonnage"» και «"Cembureau Task Force or European Task Force"».

113 Το σχετικό με τη Γερμανία κεφάλαιο του μέρους της ΑΑ που αφορά τα «πραγματικά περιστατικά» περιλαμβάνει ένα τμήμα σχετικό με τις ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ της SFIC και της BDZ (κεφάλαιο 6, παράγραφος 49, στοιχείο a, σημείο iii) και ένα τμήμα σχετικό με τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (κεφάλαιο 6, παράγραφος 49, στοιχείο b, σημείο iv). Τα σημεία αυτά επαναλαμβάνονται στο σχετικό με τη Γερμανία κεφάλαιο του μέρους της ΑΑ που αφορά τη «νομική αξιολόγηση» (κεφάλαιο 16, παράγραφος 84). Τα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν την Ιταλία πραγματεύονται λεπτομερώς τη συμφωνία μεταξύ των Ιταλών παραγωγών και της Calcestruzzi με σκοπό την προστασία της ιταλικής βιομηχανίας από τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (ΑΑ, κεφάλαιο 3, παράγραφος 35· κεφάλαιο 13, παράγραφος 70, στοιχείο b). Το σχετικό με την Ελλάδα κεφάλαιο του μέρους της ΑΑ που αφορά τα «πραγματικά περιστατικά» εξετάζει το πρόβλημα των εξαγωγών από την Ελλάδα (ΑΑ, κεφάλαιο 7, παράγραφος 53). Τέλος, τα κεφάλαια που αφορούν την Ισπανία και την Πορτογαλία περιέχουν ένα τμήμα σχετικό με τη σύμπραξη μεταξύ των παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (ΑΑ, κεφάλαιο 8, παράγραφος 55, στοιχείο c· κεφάλαιο 9, παράγραφος 56, στοιχείο b· κεφάλαιο 18, παράγραφος 87· κεφάλαιο 19, παράγραφος 90).

114 Ωστόσο, οι παραπομπές στις διεθνείς συμπράξεις και οι σχετικές μ' αυτές εξηγήσεις που εκτέθηκαν στα περί εθνικών συμπράξεων κεφάλαια της ΑΑ δεν σημαίνουν ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να κοινοποιήσει στις προσφεύγουσες τα περί εθνικών συμπράξεων κεφάλαια πριν εκδώσει την προσβαλλομένη απόφαση, με την οποία διαπιστώνονται παραβάσεις αποκλειστικώς όσον αφορά τις διεθνείς συμπράξεις. Πράγματι, η εξέταση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων στα οποία δεν είχαν πρόσβαση οι προσφεύγουσες δεν ήταν αναγκαία για την προετοιμασία της άμυνας των προσφευγουσών κατά των αιτιάσεων που αφορούσαν τις διεθνείς συμπράξεις, δεδομένου ότι τα περί εθνικών συμπράξεων κεφάλαια δεν περιείχαν κανένα επιβαρυντικό στοιχείο αναφερόμενο στις διεθνείς συμπράξεις, το οποίο να μην έχει επίσης περιληφθεί στα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ. Θα ελεγχθεί στη συνέχεια αν τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ περιείχαν ενδεχομένως απαλλακτικά στοιχεία υπέρ των ως άνω προσφευγουσών.

115 Εξάλλου, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή, στην ΑΑ, στήριξε στις εθνικές συμπράξεις την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και των μέτρων εφαρμογής της. Αντιθέτως, η συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της σε διεθνές επίπεδο θεωρήθηκαν στην ΑΑ ως αυτοτελείς παραβάσεις βάσει των εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία στα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ (κεφάλαια 2 και 10 έως 12). Υπογραμμίζεται συναφώς ότι στα περί διεθνών συμπράξεων κεφάλαια της ΑΑ (κεφάλαια 2 και 10 έως 12) ουδόλως γίνεται μνεία των εθνικών συμπράξεων.

116 Εντούτοις, από τα περί εθνικών συμπράξεων κεφάλαια, ειδικότερα δε από το κεφάλαιο που αφορά τη Γερμανία, προκύπτει ότι, για την εύρυθμη λειτουργία τους, οι εθνικές συμπράξεις εξαρτώνταν από την ύπαρξη συμπράξεως σε διεθνές επίπεδο.

117 Έτσι, στο σχετικό με τη Γερμανία κεφάλαιο του μέρους που αφορά τη «νομική αξιολόγηση», η Επιτροπή εξήγησε τα εξής (ΑΑ, κεφάλαιο 16, παράγραφος 84): «Οι Γερμανοί παραγωγοί τσιμέντου ενδιαφέρονταν ιδιαιτέρως να αποφύγουν τις εξαγωγές προς άλλες χώρες της Κοινότητας των οποίων οι παραγωγοί ήσαν μέλη της Cembureau, δεδομένου ότι οι εξαγωγές αυτές θα αντέβαιναν στην "αρχή" Cembureau η οποία συζητήθηκε στο πρώτο τμήμα της παρούσας ανακοινώσεως αιτιάσεων. Σημειώνεται ότι μια τόσο σημαντική συμφωνία [μεταξύ Γερμανών παραγωγών] περί κατανομής των αγορών δεν θα μπορούσε ποτέ να τεθεί σε εφαρμογή με τέτοια αυστηρότητα και σταθερότητα κατά τα 30 τελευταία έτη, αν η εν λόγω "αρχή" δεν είχε παράσχει τη δυνατότητα απομονώσεως της γερμανικής αγοράς εισαγωγών τσιμέντου. Η εν λόγω "αρχή", εξαλείφοντας ή περιορίζοντας τα διασυνοριακά ρεύματα, αποτελούσε την αναγκαία προϋπόθεση για τη διατήρηση περιοριστικών συμφωνιών και πρακτικών εντός των κρατών μελών των οποίων οι παραγωγοί ήσαν μέλη της Cembureau. Η ανταλλαγή σημαντικών πληροφοριών μεταξύ των γαλλικών και των γερμανικών οργανώσεων και ο συντονισμός των εξαγωγών προς τις χώρες της Benelux αποτελούν ορισμένους από τους παράγοντες που βοήθησαν τους Γερμανούς πρωτοστατούντες στον τομέα του τσιμέντου να διατηρήσουν αυστηρό έλεγχο στην αγορά τους επί όλα αυτά τα έτη και συγχρόνως έθιξαν το μεταξύ κρατών εμπόριο τσιμέντου. (...) Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι οι συμφωνίες [μεταξύ Γερμανών παραγωγών] περί ανταλλαγής πληροφοριών σχετικών με την αγορά και η κατανομή των τοπικών αγορών και των πελατών είχαν αισθητά αποτελέσματα στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, τόσο από μόνες τους όσο και ως συνέπεια ή συμπλήρωμα, σε τοπική ή περιφερειακή βάση, της "αρχής Cembureau περί σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών", παγιώνοντας τη δημιουργία στεγανών σε εθνικό επίπεδο, τα οποία εμποδίζουν την οικονομική αμοιβαία διείσδυση στην οποία σκοπεί η Συνθήκη».

118 Ανεξαρτήτως του ζητήματος αν ο άρρηκτος σύνδεσμος μεταξύ εθνικών και διεθνών συμπράξεων, τον οποίο διαπιστώνει η παράγραφος 93, στοιχείο β, της ΑΑ, αφορά μόνον, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, διαπιστώνεται ότι, εν πάση περιπτώσει, ο σύνδεσμος αυτός υπάρχει μόνον προς μία κατεύθυνση. Πράγματι, οι εθνικές συμπράξεις, ως «συνέπεια ή συμπλήρωμα, σε τοπική ή περιφερειακή βάση», της συμφωνίας Cembureau, είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τη συμφωνία αυτή, ενώ η συμφωνία Cembureau κα τα μέτρα εφαρμογής της σε διεθνές επίπεδο ουδόλως εξαρτώνται από την ύπαρξη των εθνικών συμπράξεων.

119 Τέλος, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να αντλούν επιχείρημα από τις παραγράφους 58 και 59 της ΑΑ. Η παράγραφος 58, η οποία αποτελεί την εισαγωγή της νομικής αξιολογήσεως της ΑΑ, διευκρινίζει ότι «οι ανωτέρω συμφωνίες και οι εναρμονισμένες πρακτικές εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, και οι εν λόγω επιχειρήσεις είναι επιχειρήσεις υπό την έννοια του άρθρου αυτού, εφόσον ασκούν οικονομικές δραστηριότητες στους κλάδους της παραγωγής και της εμπορίας τσιμέντου». Βεβαίως, η παράγραφος αυτή πρέπει να αφορά όλες τις αιτιάσεις της ΑΑ, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Εντούτοις, το περιεχόμενό της δεν μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη οποιουδήποτε συνδέσμου μεταξύ όλων αυτών των αιτιάσεων. Αφορά απλώς την εφαρμογή του άρθρου 85 της Συνθήκης σε όλες αυτές τις αιτιάσεις και τον ορισμό της εννοίας της επιχειρήσεως κατά τη διάταξη αυτή. Η παράγραφος 59 της ΑΑ, η οποία είναι η πρώτη παράγραφος της νομικής αξιολογήσεως που αφορά τις περιγραφόμενες στο κεφάλαιο 2, τμήματα 1 και 2, διεθνείς συμπράξεις (δηλαδή τη συμφωνία Cembureau και την ETF), εκθέτει τα εξής: «Στο πλαίσιο του Cembureau και μέσω της ένωσης αυτής, οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου συμφώνησαν πάνω σε προγράμματα, μηχανισμούς και μέτρα, τα οποία θεσπίστηκαν βάσει της θεσμικής διάρθρωσης του Cembureau και στο πλαίσιο ενός συστήματος διμερών και πολυμερών τακτικών συνεδριάσεων και επαφών υπό την αιγίδα των οργάνων του Cembureau, με σκοπό τη διαφύλαξη των αντιστοίχων εθνικών αγορών, την κατανομή των αγορών βάσει ποσοστώσεων ή επιδιωκόμενων όγκων παραγωγής ή προσωρινών μέτρων για τη ρύθμιση και τον έλεγχο του όγκου των πωλήσεων, την ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά τις τιμές και τις εξαγωγές και εισαγωγές για τον καλύτερο συντονισμό της δράσης τους. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το σύνολο των πραγματοποιηθεισών ρυθμίσεων στο πλαίσιο του Cembureau και των διμερών και πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών αποτελεί ενιαία και συνεχή "συμφωνία", αρχής γενομένης από τις κατωτέρω αναφερόμενες ημερομηνίες, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1.» Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αυτή η παράγραφος 59 ουδόλως αναφέρεται στις αιτιάσεις που περιλαμβάνονται στα περί εθνικών συμπράξεων κεφάλαια της ΑΑ. Πράγματι, η «ενιαία συμφωνία» την οποία αναφέρει αφορά μόνον τις διεθνείς συμπράξεις. Συνεπώς, το γεγονός ότι οι διεθνείς συμπράξεις χαρακτηρίσθηκαν ως «ενιαία συμφωνία» δεν αποδεικνύει τον φερόμενο άρρηκτο σύνδεσμο μεταξύ διεθνών και εθνικών συμπράξεων.

120 Επομένως, στην ΑΑ, η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και των μέτρων εφαρμογής της ουδόλως στηρίζεται στην ύπαρξη των εθνικών συμπράξεων. Συνεπώς, ο άρρηκτος σύνδεσμος μεταξύ διεθνών και εθνικών συμπράξεων, όπως προβλήθηκε από ορισμένες προσφεύγουσες (βλ., ανωτέρω, σκέψη 110), δεν αποδείχθηκε.

121 Συνεπώς, ο ισχυρισμός των εν λόγω προσφευγουσών ότι ο σύνδεσμος αυτός επέβαλλε να λάβουν γνώση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ για να προετοιμάσουν την άμυνά τους έναντι των αιτιάσεων που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί.

3. Επί της προβαλλομένης παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

122 Η Cembureau (T-26/95) φρονεί ότι παραβιάστηκε η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως όλων των μερών κατά των οποίων βάλλει η ΑΑ, διότι η ΑΑ δεν κοινοποιήθηκε ολόκληρη σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

123 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως απαγορεύει την εφαρμογή διαφορετικών κανόνων επί παρεμφερών καταστάσεων ή την εφαρμογή του ιδίου κανόνα επί διαφορετικών καταστάσεων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1995, C-279/93, Schumacker, Συλλογή 1995, σ. I-225, σκέψη 30, και της 27ης Ιουνίου 1996, C-107/94, Asscher, Συλλογή 1996, σ. I-3089, σκέψη 40). Εν προκειμένω, όμως, όλοι οι αποδέκτες της ΑΑ δεν ευρίσκονταν στην ίδια κατάσταση: ενώ ορισμένοι, όπως η Cembureau, καταλαμβάνονται μόνον από τις αιτιάσεις που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις, άλλοι υποτίθεται ότι μετέσχαν επίσης σε εθνική σύμπραξη εντός του κράτους μέλους εγκαταστάσεώς τους. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή απηύθυνε στη δεύτερη αυτή κατηγορία αποδεκτών, εκτός των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ, τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια που αφορούν το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου ήσαν εγκατεστημένοι.

Γ — Επί της ελλείψεως δυνατότητας προσβάσεως σε ορισμένα μέρη της ΑΑ και σε ορισμένα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως που μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία

124 Οι ακόλουθες 39 προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν τους παρέσχε πρόσβαση σε μέρη της ΑΑ και σε έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως που μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία: CBR (T-25/95), Cembureau (T-26/95), FIC (T-30/95), ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Ciments luxembourgeois (T-34/95), Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Vicat (T-37/95), Cedest (T-38/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), Alsen-Breitenburg (T-45/95), Nordcement (T-46/95), BDZ (T-48/95), Unicem (T-50/95), Buzzi (T-51/95), Valenciana (T-52/95), Rugby (T-53/95), Asland (T-55/95), Castle (T-56/95), Ηρακλής (T-57/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Τιτάν (T-64/95), Italcementi (T-65/95), Holderbank (T-68/95), Hornos Ibéricos (T-69/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95), Cementir (T-87/95), Blue Circle (T-88/95) και ETE (T-103/95).

125 Οι ως άνω προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή, παραλείποντας να τους παράσχει πρόσβαση στα στοιχεία αυτά, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας.

126 Υπενθυμίζεται ότι οι προσφεύγουσες, υπό την επιφύλαξη του ζητήματος αν στερήθηκαν την πρόσβαση σε απαλλακτικά στοιχεία περιεχόμενα σε κεφάλαιο της ΑΑ, δεν απέδειξαν ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας παραλείποντας να τους κοινοποιήσει, κατά τη διοικητική διαδικασία, τα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούσαν κράτη μέλη διαφορετικά από αυτό στο έδαφος του οποίου ήταν εγκατεστημένος ο αποδέκτης της ΑΑ (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 104 έως 123). Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει κατ' αρχάς να ελεγχθεί αν η πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως διασφαλίστηκε

προσηκόντως κατά τη διοικητική διαδικασία (1). Στη συνέχεια, θα υπομνησθούν τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας τα οποία έλαβε το Πρωτοδικείο σχετικά με τους υπό εξέταση ισχυρισμούς (2). Κατόπιν, θα εκτεθεί η ανάλυση της εκτιμήσεως ενός ισχυρισμού που αντλείται από την έλλειψη δυνατότητας προσβάσεως σε υποτιθέμενο απαλλακτικό στοιχείο κατά τη διοικητική διαδικασία (3). Η ανάλυση αυτή θα καλύψει τόσο τα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στα οποία δεν υπήρχε δυνατότητα προσβάσεως όσο και τα μη κοινοποιηθέντα μέρη της ΑΑ. Συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες που προέβαλαν τον ισχυρισμό αυτό φρονούν ότι τόσο τα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως όσο και τα μέρη της ΑΑ που παρέμειναν απόρρητα κατά τη διοικητική διαδικασία μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία. Αφού διατυπωθούν οι αρχές της αναλύσεως, θα εφαρμοσθούν στην υπό κρίση περίπτωση (4). Τέλος, θα εξετασθούν οι γενικοί ισχυρισμοί που αφορούν την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, ισχυρισμοί των οποίων έγινε επίκληση με τα υπομνήματα που κατατέθηκαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας (5).

1. Επί της οργανώσεως της προσβάσεως στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία

127 Ορισμένες προσφεύγουσες διατυπώνουν επικρίσεις αφορώσες την κατάρτιση και τη μελέτη του φακέλου στον οποίο είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία. Η οργάνωση της προσβάσεως στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως ενείχε πλημμέλειες ακόμη και όσον αφορά τα έγγραφα στα οποία επιτρεπόταν η πρόσβαση (1.1). Εξάλλου, οι 39 προσφεύγουσες που κατονομάζονται ανωτέρω στο σημείο 124 υποστηρίζουν ότι η οργάνωση της προσβάσεως στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία ενείχε πλημμέλειες λόγω του ότι δεν είχαν δυνατότητα προσβάσεως σε ορισμένα έγγραφα (1.2).

1.1. Επί των φερομένων πλημμελειών της οργανώσεως της προσβάσεως στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία όσον αφορά τα έγγραφα στα οποία επιτρεπόταν η πρόσβαση

128 Οι ENCI, VNC, Dyckerhoff, Uniland, Oficemen, Cimpor, Holderbank, Aker και Euroc ισχυρίζονται ότι, ακόμη και όσον αφορά τα έγγραφα στα οποία μπορούσαν να έχουν πρόσβαση, η οργάνωση της προσβάσεως αυτής ενείχε πλημμέλειες. Τα διάφορα ελαττώματα τα οποία επισημαίνουν αποδεικνύουν, κατ' αυτές, ότι τα δικαιώματά τους άμυνας προσβλήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία και ότι, επομένως, η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

129 Η ENCI και η VNC προσάπτουν κατ' αρχάς στην Επιτροπή ότι δεν ενσωμάτωσε στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως τα έγγραφα που συνέλεξε από αυτές κατά τη διοικητική διαδικασία, ενώ επρόκειτο περί απαλλακτικών εγγράφων.

130 Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ENCI και η VNC δεν αποδεικνύουν την αλήθεια των ισχυρισμών τους. Εξάλλου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι ισχυρισμοί αυτοί ευσταθούν, ουδόλως θα είχαν προσβληθεί τα δικαιώματά τους άμυνας, δεδομένου ότι, εν πάση περιπτώσει, μπορούσαν να έχουν επικαλεσθεί κατά τη διοικητική διαδικασία απαλλακτικά έγγραφα τα οποία συνέλεξε από αυτές η Επιτροπή. Επομένως, ο ισχυρισμός τους πρέπει να απορριφθεί.

131 Η Holderbank ισχυρίζεται ότι δεν είχε επαρκή πρόσβαση στον φάκελο λόγω του ότι ήταν δυσανάγνωστη η αρίθμηση των σελίδων ορισμένων αντιγράφων εγγράφων τα οποία είχε τη δυνατότητα να συμβουλευθεί. Δεδομένου ότι τα παρατιθέμενα στην ΑΑ έγγραφα διακρίνονταν βάσει της αριθμήσεώς

τους στον φάκελο της Επιτροπής, ήταν εντελώς αδύνατο για την προσφεύγουσα αυτή να καθορίσει ποια αποδεικτικά στοιχεία χρησιμοποίησε η Επιτροπή προς στήριξη των αιτιάσεων αυτών και, επομένως, να προετοιμάσει προσηκόντως την άμυνά της.

132 Επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί το ευανάγνωστο του περιεχομένου των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία είχε πρόσβαση, αλλά αποκλειστικά το ευανάγνωστο της αριθμήσεως των σελίδων τους. Στα μέρη όμως της ΑΑ που αφορούν τη συμφωνία Cembureau και την ETF, τα οποία είναι τα μόνα μέρη που αναφέρονται σε αιτιάσεις κατά της Holderbank τις οποίες δέχθηκε η προσβαλλομένη απόφαση (άρθρα 1 και 4), τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία δεν διακρίνονται με την αναφορά σε κάποια αρίθμηση σελίδων αλλά με τη μνεία της φύσεώς τους (πρακτικά συνεδριάσεως, εσωτερικό σημείωμα, έγγραφο, τηλετύπημα κ.λπ.), της ημερομηνίας τους και/ή της προελεύσεώς τους. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι τα έγγραφα που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) ακολουθούσαν τη σειρά της ΑΑ. Επομένως, το ενδεχομένως δυσανάγνωστο της αριθμήσεως των σελίδων ορισμένων εγγράφων δεν μπορεί να εμπόδισε την προσφεύγουσα αυτή να συσχετίσει τα έγγραφα αυτά με το χωρίο της ΑΑ το οποίο τα ανέφερε. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Holderbank πρέπει να απορριφθεί.

133 Η Uniland και η Oficemen υποστηρίζουν ότι στην ΑΑ τα έγγραφα δεν διακρίνονταν με την αρίθμηση που τους δόθηκε στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως. Έτσι, ο συσχετισμός των εγγράφων που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) με τα σχετικά χωρία της ΑΑ υπήρξε εξαιρετικά δυσχερής. Την τελευταία αυτή επίκριση διατυπώνουν είσης οι Holderbank, Hornos Ibéricos, Aker και Euroc.

134 Δεν αμφισβητείται ότι τα έγγραφα που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) ακολουθούσαν τη σειρά της ΑΑ. Εξάλλου, στην ΑΑ τα έγγραφα διακρίνονταν βάσει της φύσεώς τους, της ημερομηνίας τους και/ή της προελεύσεώς τους. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο συσχετισμός των εγγράφων που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) με τα σχετικά χωρία της ΑΑ δεν μπορεί να παρουσίασε ιδιαίτερα προβλήματα. Συνεπώς, ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

135 Η ENCI, η VNC και η Uniland παρατηρούν ακόμη ότι ορισμένα έγγραφα που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) ήσαν δυσανάγνωστα. Η Dyckerhoff παραπονείται επίσης για το δυσανάγνωστο ορισμένων εγγράφων. Συναφώς, υπογραμμίζει ότι, ενώ ζήτησε από την Επιτροπή, με έγγραφα της 24ης και της 31ης Ιανουαρίου 1992, να της αποσταλεί ευανάγνωστο αντίγραφο των επιμάχων εγγράφων, τα νέα αντίγραφα που απέστειλε η Επιτροπή στις 11 Φεβρουαρίου 1992 ήσαν εξίσου δυσανάγνωστα με τα προηγούμενα.

136 Ωστόσο, παρατηρείται ότι τίποτε δεν εμπόδιζε την ENCI, την VNC και την Uniland να ζητήσουν από την Επιτροπή να τους αποστείλει νέο αντίγραφο των εγγράφων που δυσκολεύονταν να διαβάσουν. Δεδομένου ότι παρέλειψαν να κάνουν χρήση της ευχέρειας αυτής κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν μπορούν τώρα να επικαλούνται προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας. Όσον αφορά το φερόμενο δυσανάγνωστο των εγγράφων στα οποία είχε πρόσβαση η Dyckerhoff κατά τη διοικητική διαδικασία, διαπιστώνεται ότι, όπως αναγνωρίζει η προσφεύγουσα αυτή, η Επιτροπή της απέστειλε, με έγγραφο της 11ης Φεβρουαρίου 1992, νέο αντίγραφο των εγγράφων για το δυσανάγνωστο των οποίων παραπονέθηκε με τα από 24 και 31 Ιανουαρίου 1992 έγγραφά της. Αν προέκυψε ότι και τα νέα αυτά αντίγραφα ήσαν δυσανάγνωστα, τούτο οφείλεται στην κακή ποιότητα των πρωτοτύπων, για την οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη η Επιτροπή. Εν πάση περιπτώσει, το ενδεχομένως δυσανάγνωστο των πρωτοτύπων ουδόλως συνεπαγόταν προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγουσών, δεδομένου ότι τη δυσχέρεια αυτή αντιμετώπισαν τόσον οι προσφεύγουσες όσο και η Επιτροπή. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν απέκτησε, από τα έγγραφα των οποίων η ανάγνωση ήταν αδύνατη ή δυσχερής, γνώση διαφορετική από αυτή που ήσαν σε θέση να αποκτήσουν οι προσφεύγουσες συμβουλευόμενές τα. Επομένως, οι ισχυρισμοί των ENCI, VNC, Dyckerhoff και Uniland πρέπει να απορριφθούν.

137 Τέλος, η Cimpor ισχυρίζεται ότι ο κατάλογος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) περιέχει σφάλματα. Επί παραδείγματι, ισχυρίζεται ότι είχε μερική μόνον πρόσβαση στο σημείωμα επί της συνεδριάσεως της 23ης Ιανουαρίου 1987 μεταξύ των Πορτογάλων παραγωγών και της ισπανικής ενώσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.322/1406 έως 1408), μολονότι, κατά τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), το έγγραφο αυτό συγκαταλεγόταν στα έγγραφα τα οποία μπορούσε να συμβουλευθεί ολόκληρα.

138 Επισημαίνεται ότι τα έγγραφα αριθ. 33.322/1406 έως 1408 συγκαταλέγονται πράγματι, κατά τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), στα έγγραφα στα οποία κρίθηκε ότι μπορούσε να έχει πρόσβαση η Cimpor. Ωστόσο, η Cimpor δεν αποδεικνύει ότι είχε μερική μόνον πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα. Επομένως, ο ισχυρισμός της είναι ουσία αβάσιμος και, κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί. Ως εκ περισσού, υπογραμμίζεται ότι η Cimpor, στην οποία επετράπη η πρόσβαση στα πρωτότυπα των εγγράφων αυτών κατόπιν των από 18 και 19 Ιουνίου 1997 μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και η οποία μπορούσε, επί τη ευκαιρία, να εξηγήσει κατά πόσον είχε μερική πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα και υπό ποιες συνθήκες προσεβλήθησαν τα δικαιώματά της άμυνας, δεν προέβαλε πλέον τον ισχυρισμό αυτό.

139 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η οργάνωση της προσβάσεως στον φάκελο ενείχε πλημμέλειες όσον αφορά τα έγγραφα στα οποία επιτρεπόταν η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία.

1.2. Επί των πλημμελειών της οργανώσεως της προσβάσεως στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία, που αντλούνται από το ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα

140 Οι 39 προσφεύγουσες οι οποίες απαριθμούνται ανωτέρω στη σκέψη 124 προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν τους παρέσχε πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα. Αναφερόμενες στην απόφαση του Πρωτοδι-

κείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, T-7/89, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. II-1711, σκέψη 54), επισημαίνουν ότι δεν είχαν πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, σε όλα τα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως εξαιρουμένων των εσωτερικών σημειωμάτων της Επιτροπής και των εγγράφων που περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία. Εξάλλου, κατά παραβίαση των αρχών που διατυπώθηκαν στις αποφάσεις «ανθρακικό νάτριο», ιδίως δε στις προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής (σκέψεις 93 και 94), και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής (σκέψεις 103 και 104), η Επιτροπή δεν τους γνωστοποίησε το μη εμπιστευτικό κείμενο των εγγράφων τα οποία, κατ' αυτήν, περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία, ούτε κατάρτισε κατάλογο παρέχοντα στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τη δυνατότητα να εκτιμήσουν το κατά πόσον ήταν σκόπιμο να ζητήσουν πρόσβαση σε συγκεκριμένα έγγραφα. Δεδομένου ότι τα έγγραφα στα οποία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία, τα ελαττώματα αυτά έπρεπε να έχουν ως συνέπεια τη διαπίστωση υπάρξεως προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας και την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι CBR, FIC, ENCI, VNC, Dyckerhoff, SFIC, Heidelberger, Asland, Secil, ATIC και Hornos Ibéricos αναφέρονται επίσης στην αρχή της ισότητας των όπλων (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 83, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 93).

141 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι καθεμία από τις προσφεύγουσες δεν είχε πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, στη μεγάλη πλειονότητα των εγγράφων του φακέλου έρευνας της υποθέσεως. Οι προσφεύγουσες δεν είχαν δυνατότητα προσβάσεως περίπου στα τρία τέταρτα του συνόλου των καταχωρισθέντων στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) εγγράφων.

142 Στις υποθέσεις ανταγωνισμού, σκοπός της προσβάσεως στον φάκελο είναι να παρέχεται στους αποδέκτες ΑΑ η δυνατότητα να λαμβάνουν γνώση των αποδεικτικών στοιχείων που διαθέτει η Επιτροπή, ώστε να μπορέσουν να λάβουν λυσιτελώς θέση επί των συμπερασμάτων στα οποία έχει καταλήξει η Επιτροπή με την ΑΑ βάσει των στοιχείων αυτών (βλ., ως πλέον πρόσφατη, απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-51/92 P, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 75). Η πρόσβαση στον φάκελο εντάσσεται, επομένως, στις διαδικαστικές εγγυήσεις που αποσκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και στην εξασφάλιση, ειδικότερα, της αποτελεσματικής ασκήσεως του δικαιώματος ακροάσεως, το οποίο προβλέπεται στα άρθρα 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 και 2 του κανονισμού 99/63. Ο σεβασμός των δικαιωμάτων αυτών σε κάθε διαδικασία που μπορεί να καταλήξει στην επιβολή κυρώσεων συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου η οποία πρέπει να τηρείται σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν πρόκειται για διοικητική διαδικασία (απόφαση του Πρωτοδικείου Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 11, σκέψεις 38 και 39, απόφαση του Πρωτοδικείου της 1ης Απριλίου 1993, T-65/89, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-389, σκέψη 30, αποφάσεις του Πρωτοδικείου T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 59, T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 69, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Ιουνίου 1995, T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1901, στο εξής: απόφαση T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 49).

143 Στο πλαίσιο της κατ' αντιδικία διαδικασίας που οργανώνει ο κανονισμός 17, δεν εναπόκειται στην Επιτροπή και μόνο να αποφασίζει ποια είναι τα έγγραφα που είναι χρήσιμα για την άμυνα των μερών τα οποία εμπλέκονται σε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 81, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 91). Ενόψει της γενικής αρχής της ισότητας των όπλων, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να επιδοκιμάσει το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να αποφασίσει μόνη αυτή αν θα χρησιμοποιήσει ή όχι ορισμένα έγγραφα κατά των προσφευγουσών, ενώ οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση σ' αυτά και δεν μπορούσαν επομένως να αποφασίσουν, αντιστοίχως, αν θα τα χρησιμοποιήσουν ή όχι για την άμυνά τους (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 83, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 93).

144 Επομένως, η Επιτροπή, προκειμένου να παράσχει στις εν λόγω επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τη δυνατότητα να αμυνθούν αποτελεσματικά κατά των αιτιάσεων που διατυπώνονται κατ' αυτών στην ΑΑ, υποχρεούται να τους καταστήσει προσιτό ολόκληρο τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, εξαιρουμένων των εγγράφων που περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία και των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 54· απόφαση BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 29· προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Απριλίου 1995, C-310/93 P, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-865, I-867, σημείο 116, και στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, I-8422, σημείο 150).

145 Υπό το πρίσμα των αρχών αυτών, πρέπει να ελεγχθεί αν η Επιτροπή παρέσχε προσηκόντως πρόσβαση στον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία.

146 Όπως επισημαίνουν η CBR και η Ηρακλής, η Επιτροπή προφανώς στήριξε την άρνησή της να παράσχει πρόσβαση στο σύνολο του φακέλου έρευνας της υποθέσεως σε λόγους σχετικούς με το απόρρητο των εν λόγω εγγράφων. Έτσι, προφανώς η Επιτροπή θεώρησε κατά τη διοικητική διαδικασία ότι οι τρίτοι δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα που περιήλθαν στην κατοχή της κατά την άσκηση των εξουσιών που της απονέμει ο κανονισμός 17, παρά μόνον οσάκις τα είχε λάβει υπόψη της εις βάρος τους στην ΑΑ (βλ. διάταξη Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 8, σκέψη 42, και απόφαση Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 11, σκέψη 30).

147 Υπενθυμίζεται ότι το δικαίωμα των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων για προστασία των επαγγελματικών τους απορρήτων πρέπει να σταθμίζεται σε συνάρτηση με την κατοχύρωση του δικαιώματος προσβάσεως σε ολόκληρο τον φάκελο (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 88, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 98). Επομένως, αν η Επιτροπή θεωρούσε ότι ορισμένα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία, έπρεπε να καταρτίσει ή να ζητήσει από τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων από τις οποίες προέρχονταν τα έγγραφα αυτά να καταρτίσουν μη εμπιστευτικά κείμενα των εν λόγω εγγράφων (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 92, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 102). Αν η κατάρτιση μη εμπιστευτικών κειμένων όλων των εγγράφων αποδεικνυόταν δυσχερής, η Επιτροπή όφειλε να διαβιβάσει στους ενδιαφερομένους έναν αρκούντως ακριβή κατάλογο των εγγράφων που δημιουργούσαν πρόβλημα, ώστε να παράσχει στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων τη δυνατότητα να καθορίσουν, έχοντας επίγνωση της καταστάσεως, αν τα περιγραφόμενα έγγραφα μπορούσαν να είναι ουσιώδη για την άμυνά τους (βλ. προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψεις 93 και 94, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 103 και 104).

148 Διαπιστώνεται ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν ενήργησε κατά τον τρόπο αυτό. Αφενός, δεν έθεσε στη διάθεση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων μη εμπιστευτικά κείμενα των εγγράφων τα οποία, κατ' αυτήν, περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία. Αφετέρου, όπως ορθώς υπογραμμίζουν οι Cembureau, ENCI, VNC, Dyckerhoff, Ciments français, Valenciana, Asland, Uniland, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Holderbank, Hornos Ibéricos και ETE, ο κατάλογος των εγγράφων τον οποίο διαβίβασε η Επιτροπή στους απο-

δέκτες της ΑΑ δεν ήταν αρκούντως σαφής. Πράγματι, δεδομένου ότι ο κατάλογος δεν περιείχε καμία περιγραφή του περιεχομένου των εγγράφων που είχαν καταχωρισθεί σ' αυτόν (βλ. ανωτέρω, σκέψη 96), δεν παρείχε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τη δυνατότητα να εκτιμήσουν το κατά πόσον ήταν σκόπιμο να ζητήσουν πρόσβαση σε συγκεκριμένα έγγραφα.

149 Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να ισχυρίζεται, όπως πράττει στις διαφορές μεταξύ αυτής και των Dyckerhoff, Heidelberger, Valenciana, Asland, Holderbank και Hornos Ibéricos, ότι, εν προκειμένω, δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα μη προσήκουσας δυνατότητας προσβάσεως στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, δεδομένου ότι οι αποδέκτες της ΑΑ μπορούσαν, βάσει του καταλόγου στον οποίο είχαν καταχωρισθεί όλα τα έγγραφα του φακέλου της, να ζητήσουν πιο εκτεταμένη πρόσβαση στον φάκελο. Εν πάση περιπτώσει, στις περιπτώσεις που επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων ζήτησαν συμπληρωματική πρόσβαση στα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως, η Επιτροπή δεν δέχθηκε τα αιτήματα αυτά, πράγμα το οποίο ανάγκασε ορισμένες επιχειρήσεις να ασκήσουν προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου (βλ. απόφαση Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 11). Επομένως, στις υπό κρίση υποθέσεις, το γεγονός ότι ορισμένες από τις προσφεύγουσες δεν ζήτησαν, κατά τη διοικητική διαδικασία, να τους παράσχει η Επιτροπή πιο εκτεταμένη πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως ή να τους διαβιβάσει συγκεκριμένα έγγραφα δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια του δικαιώματος επικλήσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου της προσβολής, ως προς το ζήτημα αυτό, των δικαιωμάτων τους άμυνας, ενόψει του ότι το διάβημα αυτό ήταν προδήλως αλυσιτελές κατά τον χρόνο εκείνο (απόφαση T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 96).

150 Στο πλαίσιο των παρουσών διαδικασιών, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, παρέσχε στους αποδέκτες της ΑΑ πρόσβαση σε όλα τα ουσιώδη έγγραφα, δηλαδή σε όλα τα έγγραφα που έχουν σχέση με τις κατηγορίες που τους προσάπτονται, είτε ήσαν επιβαρυντικά είτε απαλλακτικά (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J.-P. Warner στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1980, 30/78, Distillers Company κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 465, 504 και 505, και απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψεις 5 έως 10), εξαιρουμένων των εσωτερικών σημειωμάτων της Επιτροπής και των εγγράφων που περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα και άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία.

151 Επομένως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, για την εκτίμηση της δυνατότητας προσβάσεως στα διάφορα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στηρίχθηκε στο κριτήριο του ουσιώδους των εν λόγω εγγράφων. Επομένως, ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, προέβη σε διαλογή των εγγράφων του φακέλου έρευνας της υποθέσεως τα οποία, κατ' αυτήν, ήσαν χρήσιμα για την άμυνα των ως άνω επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων.

152 Λαμβανομένων υπόψη όλων αυτών των στοιχείων, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν παρέσχε στις προσφεύγουσες προσήκουσα πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, ανεξαρτήτως του ζητήματος αν αρνήθηκε να παράσχει πρόσβαση στα έγγραφα τα οποία παρέμειναν απρόσιτα βασιζόμενη στο κριτήριο περί του επουσιώδους τους ή στο κριτήριο περί του εμπιστευτικού χαρακτήρα τους ή σε συνδυασμό των δύο αυτών κριτηρίων.

153 Εξάλλου, πρέπει να γίνει μνεία του ότι, κατά τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις των υποθέσεων T-25/95, T-45/95, T-46/95 και T-60/95, η Επιτροπή ομολόγησε ότι η οργάνωση της προσβάσεως στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία στις υπό κρίση υποθέσεις δεν ανταποκρινόταν στο επίπεδο διαφανείας που έπρεπε να χαρακτηρίζει την έρευνα επί συμπράξεως μεταξύ επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων. Η Επιτροπή προέβη στη δήλωση αυτή επ' ευκαιρία ενός σχολίου επί της ενδεχόμενης χρησιμότητας του εσωτερικού σημειώματος της Cimpor της 17ης Φεβρουαρίου 1983, το οποίο κατάρτισε ο J. Toscano Jr (έγγραφα αριθ. 33.322/314 έως 344) για την άμυνα των προσφευγουσών (βλ., κατωτέρω, σκέψη 1123). Ομολόγησε ότι έπρεπε να έχει επιτραπεί στις προσφεύγουσες η πρόσβαση στο σημείωμα αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, κατά το μέτρο που αυτό αναφερόταν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, την οποία αφορά η παράγραφος 19, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις των υποθέσεων T-31/95, T-32/95, T-38/95, T-52/95, T-53/95 και T-56/95, η Επιτροπή ομολόγησε επίσης ότι υπέπεσε σε σφάλματα κατά την οργάνωση της προσβάσεως στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία.

154 Η FIC και η Italcementi, με υπομνήματα με ημερομηνία, της μεν πρώτης, 10 Νοεμβρίου 1998, της δε δεύτερης, 6 Νοεμβρίου 1998, ζήτησαν να ληφθούν υπόψη και στις δικές τους υποθέσεις οι δηλώσεις σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο στις οποίες προέβη η Επιτροπή, αντιστοίχως, κατά τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις των υποθέσεων T-25/95, T-45/95, T-46/95 και T-60/95 και των υποθέσεων T-25/95, T-31/95, T-32/95, T-52/95 και T-60/95. Η SFIC και η Vicat ζήτησαν από το Πρωτοδικείο, με έγγραφα, αντιστοίχως, της 27ης Οκτωβρίου 1998 και της 9ης Φεβρουαρίου 1999, να λάβει υπόψη στην υπόθεσή τους τις δηλώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή όσον αφορά το εσωτερικό σημείωμα της Cimpor της 17ης Φεβρουαρίου 1983, το οποίο κατάρτισε ο J. Toscano Jr (έγγραφα αριθ. 33.322/314 έως 344), κατά τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις των άλλων υποθέσεων. Η Lafarge και η Blue Circle υπέβαλαν παρεμφερές αίτημα όσον αφορά τις δικές τους υποθέσεις, με έγγραφα, αντιστοίχως, της 16ης Νοεμβρίου 1998 και της 2ας Δεκεμβρίου 1998. Η Cimpor και η Secil ζήτησαν από το Πρωτοδικείο, με έγγραφα, αντιστοίχως, της 11ης Νοεμβρίου 1998 και της 17ης Νοεμβρίου 1998, να λάβει υπόψη στις υποθέσεις τους τις δηλώσεις που έγιναν στις υποθέσεις T-25/95, T-30/95 και T-60/95. Με έγγραφο της 20ής Νοεμβρίου 1998, η Cementir ζήτησε από το Πρωτοδικείο να λάβει υπόψη του στην υπόθεσή της τις σχετικές με την πρόσβαση στον φάκελο δηλώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή κατά τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις των υποθέσεων T-25/95 και T-60/95. Η Ciments français υπέβαλε παρεμφερές αίτημα όσον αφορά την υπόθεσή της με έγγραφο της 4ης Νοεμβρίου 1998. Εξάλλου, η Italcementi ζήτησε, με το από 6 Νοεμβρίου 1998 υπόμνημά της, την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 62 του Κανονισμού Διαδικασίας. Η Cembureau και η Cementir ζήτησαν επίσης την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας με έγγραφα που απέστειλαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, αντιστοίχως, την 1η Δεκεμβρίου 1998 και στις 20 Νοεμβρίου 1998. Οι διάφορες δηλώσεις της Επιτροπής στις υποθέσεις T-25/95, T-31/95, T-32/95, T-52/95 και T-60/95 αποτελούν, κατά την Cembureau, την Italcementi και την Cementir, νέο πραγματικό περιστατικό.

155 Επισημαίνεται ότι οι δηλώσεις της Επιτροπής κατά τις οποίες η πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως δεν διασφαλίστηκε προσηκόντως κατά τη διοικητική διαδικασία συμφωνούν με τη διαπίστωση στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο αποκλειστικώς βάσει των ισχυρισμών που προέβαλαν, κατά την έγγραφη και την προφορική διαδικασία, οι προσφεύγουσες που απαριθμούνται στην προηγούμενη σκέψη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 152). Υπό τις συνθήκες αυτές, τα αιτήματα των εν λόγω προσφευγουσών να λάβει το Πρωτοδικείο υπόψη του τις δηλώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή στο πλαίσιο άλλων υποθέσεων «τσιμέντο» καθίστανται άνευ αντικειμένου. Όσον αφορά τα αιτήματα περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας, υπογραμμίζεται ότι η Επιτροπή ουδόλως ομολόγησε σε κάποια από τις υπό κρίση υποθέσεις «τσιμέντο», ούτε με τα υπομνήματά της ούτε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας των προσφευγουσών κατά τη διοικητική διαδικασία μη παρέχοντας πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 237 επ.). Για τον λόγο αυτό, οι δηλώσεις της δεν αποτελούν νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει επιρροή στην έκβαση της δίκης (βλ., στο πνεύμα αυτό, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman κ.λπ., Συλλογή 1995, σ. I-4921,

σκέψη 53, και της 8ης Ιουλίου 1999, C-199/92 P, Hüls κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 127 και 128, C-200/92 P, ICI κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, στο εξής: απόφαση C-200/92 P, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 60 και 61, C-227/92 P, Hoechst κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 104 και 105, και C-234/92 P, Shell κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 63 και 64). Επομένως, δεν υπάρχει λόγος να επαναληφθεί η προφορική διαδικασία στις υποθέσεις T-26/95, T-65/95 και T-87/95, ούτε, κατά συνέπεια, να γίνουν δεκτά τα αιτήματα της Italcementi τα οποία αφορούν, με σκοπό την οργάνωση νέας προφορικής διαδικασίας, την καταχώριση στη δικογραφία της υποθέσεως T-65/95 των πρακτικών των επ' ακροατηρίου συζητήσεων των υποθέσεων T-25/95, T-31/95, T-32/95, T-52/95 και T-60/95 και την πλήρη απομαγνητοφώνηση των ανταλλαγών ισχυρισμών κατά τη διάρκεια αυτών των επ' ακροατηρίου συζητήσεων.

156 Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών, η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε στις προσφεύγουσες προσήκουσα πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία δεν μπορεί από μόνη της να έχει ως αποτέλεσμα την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως έναντι των 39 προσφευγουσών που προέβαλαν τους αντίστοιχους ισχυρισμούς. Συγκεκριμένα, η πρόσβαση στον φάκελο δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά σκοπεί στην προστασία των δικαιωμάτων άμυνας. Έτσι, το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων της άμυνας και εξαρτάται από αυτή (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 144, σημεία 97 και 98).

157 Συνεπώς, πρέπει εν προκειμένω να εξετασθεί αν η άμυνα των προσφευγουσών εθίγη από το γεγονός ότι δεν είχαν προσήκουσα πρόσβαση στα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία.

2. Επί των διαφόρων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που διέταξε το Πρωτοδικείο

2.1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

158 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε στις προσφεύγουσες προσήκουσα πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 152). Εξάλλου, και χωρίς να έχει διαπιστωθεί πλημμέλεια συναφώς (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 104 έως 123), δεν αμφισβητείται ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ πλην αυτών που αφορούν την εθνική σύμπραξη που λειτούργησε στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο ήσαν εγκατεστημένες (βλ., ανωτέρω, σκέψη 94).

159 Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν τα δικαιώματα άμυνας των εν λόγω 39 προσφευγουσών προσβλήθηκαν λόγω του ότι δεν είχαν πρόσβαση σε ορισμένα χωρία της ΑΑ και σε έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως που μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία.

160 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι όντως προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας είναι καθαρώς θεωρητικός. Αναφερόμενη στην απόφαση της 1ης Απριλίου 1993, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142 (σκέψη 35), η Επιτροπή φρονεί ότι ο αβέβαιος και υποθετικός ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι θα πρέπει να υπήρχαν απαλλακτικά στοιχεία στα κεφάλαια της ΑΑ και στα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στα οποία δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία πρέπει να απορριφθεί.

161 Ο προκαταρκτικός αυτός ισχυρισμός της Επιτροπής δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Δεν μπορεί να απαιτείται από τις προσφεύγουσες που προέβαλαν λόγο ακυρώσεως αντλούμενο από την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας να αναπτύσσουν, στο δικόγραφο της προσφυγής τους, διεξοδική επιχειρηματολογία ή να εκθέτουν λεπτομερώς δέσμη ενδείξεων για να αποδείξουν ότι η διοικητική διαδικασία θα μπορούσε να έχει καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα αν είχαν πρόσβαση σε ορισμένα στοιχεία τα οποία όντως ουδέποτε τους γνωστοποιήθηκαν. Πράγματι, η ερμηνεία αυτή ισοδυναμεί κατ' ουσίαν με το να εξαναγκάζονται σε probatio diabolica (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 144, σημείο 119).

162 Ακριβώς για να παρασχεθεί στις 39 προσφεύγουσες η δυνατότητα να επισημάνουν τα ενδεχόμενα απαλλακτικά στοιχεία στα οποία δεν τους παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, το Πρωτοδικείο διέταξε κατά τις παρούσες δίκες διάφορα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας.

2.2. Διάφορα διαταχθέντα μέτρα

163 Με απόφαση κοινοποιηθείσα στους διαδίκους εκάστης των υποθέσεων μεταξύ της 19ης Ιανουαρίου και της 2ας Φεβρουαρίου 1996 (στο εξής: μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας από τις 19 Ιανουαρίου μέχρι τις 2 Φεβρουαρίου 1996), το Πρωτοδικείο κάλεσε την Επιτροπή να προσκομίσει διάφορα έγγραφα. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε στις 29 Φεβρουαρίου 1996. Σε καθεμία από τις υποθέσεις κατέθεσε την ΑΑ, όπως κοινοποιήθηκε στην οικεία προσφεύγουσα, τα πρακτικά της ακροάσεως αυτής, τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), το κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) και τα έγγραφα που ανταλλάχθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία μεταξύ του κοινοτικού οργάνου και της οικείας προσφεύγουσας. Δεδομένου ότι οι υποθέσεις δεν συνεκδικάσθηκαν κατά την έγγραφη και την προφορική διαδικασία, καμία από τις προσφεύγουσες δεν μπορούσε να λάβει γνώση των εγγράφων που κατέθεσε η Επιτροπή στο πλαίσιο των λοιπών υποθέσεων. Επομένως, το διαταχθέν μέτρο δεν παρέχε στις 39 προσφεύγουσες που επικαλούνται προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 124) τη δυνατότητα να διευκρινίσουν την επιχειρηματολογία τους συναφώς.

164 Υπό τις συνθήκες αυτές, με απόφαση που κοινοποιήθηκε στους διαδίκους των 39 υποθέσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 124) στις 2 Οκτωβρίου 1996 (στο εξής: μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996), το Πρωτοδικείο κάλεσε την Επιτροπή να επιτρέψει στις εν λόγω προσφεύγουσες να συμβουλευθούν, στα γραφεία της, τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και, για κάθε εθνική σύμπραξη, να τους παράσχει την ίδια πρόσβαση στον οικείο φάκελο με την πρόσβαση της οποίας έτυχαν οι εγκατεστημένοι στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία. Οι προσφεύγουσες κλήθηκαν να επισημάνουν τα χωρία της ΑΑ και τα ουσιώδη έγγραφα που δεν τους είχαν κοινοποιηθεί κατά τη διοικητική διαδικασία και να εξηγήσουν ως προς τι θα μπορούσε να έχει καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα η διοικητική διαδικασία αν τους είχε δοθεί πρόσβαση στα στοιχεία αυτά κατά την εν λόγω διαδικασία. Κλήθηκαν να επισυνάψουν στο ενδεχόμενο υπόμνημά τους το αντίγραφο εκάστου σχολιαζομένου εγγράφου. Η Επιτροπή κλήθηκε να καταθέσει υπόμνημα απαντήσεως σε καθεμία από τις εν λόγω υποθέσεις.

165 Έτσι, προέκυψε ότι όλα τα έγγραφα που υπήρχαν στους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους περιέχονταν στους φακέλους 27.997, 33.126 και 33.322, όπως έχουν καταχωρισθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Επρόκειτο περί υποομάδων εγγράφων προερχομένων από τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως της Επιτροπής.

166 Με απόφαση που κοινοποιήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 1997, το Πρωτοδικείο κάλεσε την Επιτροπή να διευκρινίσει σε ποια ακριβώς έγγραφα είχαν πρόσβαση οι προσφεύγουσες κατόπιν του μέτρου της 2ας Οκτωβρίου 1996, επισημαίνοντάς τα στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στο αίτημα αυτό με έγγραφα της 8ης και της 17ης Απριλίου 1997.

167 Μολονότι το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 παρέσχε στις 39 προσφεύγουσες τη δυνατότητα να λάβουν γνώση ολόκληρης της ΑΑ και του φακέλου 27.997, ο οποίος αναφέρεται σε σχετική με εθνική σύμπραξη αιτίαση αφορώσα τις CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 91 και 93), ωστόσο τους παρέσχε πρόσβαση μόλις στο ένα τέταρτο περίπου του συνόλου των φακέλων 33.126 και 33.322.

168 Κατόπιν της διαπιστώσεως αυτής, το Πρωτοδικείο διέταξε νέο μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας συνιστάμενο στη γνωστοποίηση του υπολοίπου του φακέλου έρευνας της υποθέσεως. Έτσι, με απόφαση που κοινοποιήθηκε στους διαδίκους των 39 υποθέσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 124), στις 18 και 19 Ιουνίου 1997 (στο εξής: μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997), κάλεσε την Επιτροπή να καταθέσει στη Γραμματεία, το αργότερο μέχρι και τις 30 Σεπτεμβρίου 1997, τα πρωτότυπα όλων των καταχωρισθέντων στον κατάλογο εγγράφων που υπήρχαν στους φακέλους 33.126 και 33.322, εξαιρουμένων των εγγράφων που περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία και των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής. Η Επιτροπή κλήθηκε να διευκρινίσει τη φύση κάθε εσωτερικού εγγράφου που υπήρχε στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Κλήθηκε επίσης να καταθέσει στη δικογραφία, αντί των εμπιστευτικών εγγράφων, μη εμπιστευτικά κείμενα ή μη εμπιστευτικές επιτομές των εγγράφων αυτών (βλ., κατωτέρω, σκέψη 186).

169 Οι 39 ως άνω προσφεύγουσες κλήθηκαν να συμβουλευθούν, στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, το πρωτότυπο και μη εμπιστευτικό κείμενο των εγγράφων που κατέθεσε η Επιτροπή. Τους επετράπη να καταθέσουν υπόμνημα, περιοριζόμενες στην ακριβή επισήμανση κάθε εγγράφου στο οποίο δεν τους παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία και το οποίο μπορούσε να επηρεάσει την άμυνά τους και στην εν συντομία εξήγηση των λόγων για τους οποίους η εν λόγω διοικητική διαδικασία μπορούσε να έχει καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα αν τους είχε επιτραπεί η πρόσβαση στο ως άνω έγγραφο. Κλήθηκαν να επισυνάψουν στο ενδεχόμενο υπόμνημά τους το αντίγραφο εκάστου σχολιαζομένου εγγράφου. Η Επιτροπή κλήθηκε να καταθέσει υπόμνημα απαντήσεως σε καθεμία από τις εν λόγω υποθέσεις.

170 Όλες οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορούσαν τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 κατέθεσαν παρατηρήσεις αφού συμβουλεύθηκαν τον φάκελο της Επιτροπής, πλην της Ciments luxembourgeois. Η Επιτροπή απάντησε καταθέτοντας παρατηρήσεις σε καθεμία από τις αντίστοιχες υποθέσεις.

171 Πριν εξετασθούν οι ισχυρισμοί που ανέπτυξαν οι προσφεύγουσες στα υπομνήματά τους, επισημαίνεται ότι, εξ αυτών, οι Dyckerhoff, Vicat, Heidelberger, Lafarge, Unicem, Blue Circle και ETE διατύπωσαν ορισμένα σχόλια άσχετα προς τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, χωρίς συγκεκριμένη αναφορά σε έγγραφο του φακέλου έρευνας της υποθέσεως. Τα σχόλια αυτά δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη. Συγκεκριμένα, οι παρατηρήσεις που κατατίθενται ως απάντηση στα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας δεν μπορούν να καταλήγουν σε παράταση ολόκληρης της έγγραφης διαδικασίας. Για τους ίδιους λόγους, δεν μπορούν να ανταλλάσσονται ισχυρισμοί επί εγγράφων μη προερχομένων από τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως. Έτσι, δεν θα ληφθούν, υπόψη, αφενός, τα έγγραφα που αποτελούν τα παραρτήματα IV, V και VI των παρατηρήσεων της Lafarge της 10ης Φεβρουαρίου 1997, οι οποίες κατατέθηκαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, και, αφετέρου, τα έγγραφα που αποτελούν τα παραρτήματα 87 και 88 των παρατηρήσεων της Lafarge της 28ης Ιανουαρίου 1998, οι οποίες κατατέθηκαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Εξάλλου, πρέπει να προστεθεί ότι τα έγγραφα αυτά δεν φέρουν παραπομπή στην αρίθμηση των φακέλων 33.126 και 33.322, η οποία αναγράφεται στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Η Lafarge δεν μπορεί επίσης να ισχυρίζεται, όπως πράττει με τις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, ότι τα έγγραφα που επισυνάπτει ως παραρτήματα IV, V και VI των από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεών της αντιστοιχούν στα έγγραφα αριθ. 33.126/16473 και 16474 που επισύναψε ως παράρτημα 41 στις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της. Πράγματι, η προβαλλόμενη αντιστοιχία δεν προκύπτει από την ανάγνωση των εν λόγω εγγράφων.

172 Ομοίως, απλώς και μόνον η μνεία ενός εγγράφου του φακέλου έρευνας της υποθέσεως, χωρίς συγκεκριμένο σχόλιο ως προς την επίπτωση που είχε η μη γνωστοποίησή του στην άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας, δεν πληροί τους τεθέντες με τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας όρους. Επομένως, δεδομένου ότι δεν μπορούν να εκτιμηθούν από το Πρωτοδικείο κατόπιν των εν λόγω μέτρων, τα έγγραφα αριθ. 33.126/20386 έως 20394 (παρατηρήσεις επί του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, σ. 65) και τα έγγραφα αριθ. 33.126/767 έως 7886, 16316 έως 16765 και 33.322/1 έως 3147, στα οποία παραπέμπει η Lafarge και τα οποία απαριθμούνται όλα μαζί, χωρίς ιδιαίτερα σχόλια (παρατηρήσεις επί του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, σ. 18 έως 30), δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη.

2.3. Επί των συνθηκών της εκ μέρους της Επιτροπής εφαρμογής των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας

173 Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού των διαταχθέντων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, πρέπει να εξετασθεί αν η Επιτροπή τήρησε τους όρους τους.

2.3.1. Μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας από τις 19 Ιανουαρίου μέχρι τις 2 Φεβρουαρίου 1996

174 Με τα υπομνήματα που κατέθεσαν, αντιστοίχως, στις 7 Φεβρουαρίου 1997 και στις 13 Φεβρουαρίου 1997, η Rugby, αφενός, και η Castle, η Aker και η Euroc, αφετέρου, ισχυρίστηκαν ότι η Επιτροπή δεν απάντησε ορθώς στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 163). Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν γνωστοποίησε ούτε τους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους ούτε ολόκληρο τον σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις φάκελο. Επιπλέον, δεν γνωστοποίησε ορισμένα έγγραφα από την αλληλογραφία που ανταλλάχθηκε μεταξύ των προσφευγουσών και των υπηρεσιών της.

175 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η πρώτη επίκριση κατέστη άνευ αντικειμένου κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, της 18ης και 19ης Ιουνίου 1996. Όσον αφορά τη δεύτερη επίκριση, οι προσφεύγουσες που την προέβαλαν δεν επισημαίνουν ως προς τι μπορούσε να προσβάλει τα δικαιώματά τους άμυνας η μη γνωστοποίηση του συνόλου της αλληλογραφίας που αντάλλαξαν οι ίδιες με την Επιτροπή. Συνεπώς, και οι δύο επικρίσεις πρέπει να απορριφθούν.

2.3.2. Μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996

176 Κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, οι 39 ως άνω προσφεύγουσες είχαν τη δυνατότητα να λάβουν γνώση ολόκληρης της ΑΑ και του φακέλου 27.997, ο οποίος αναφέρεται στις CPMA, τις οποίες αφορούν τα σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο κεφάλαια της ΑΑ (κεφάλαια 4 και 14). Συνεπώς, ο ισχυρισμός που διατύπωσαν η Uniland και η Oficemen στα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, κατά τον οποίο οι προσφεύγουσες αυτές δεν είχαν πρόσβαση στα έγγραφα του φακέλου 27.997, πρέπει ήδη να απορριφθεί.

177 Οι 39 προσφεύγουσες είχαν επίσης πρόσβαση, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, στα έγγραφα των φακέλων 33.126 και 33.322 που αφορούσαν τις εθνικές συμπράξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 164 έως 167).

178 Στις παρατηρήσεις τους, οι Cembureau, ENCI, VNC, Dyckerhoff, SFIC, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, BDZ, Unicem, Valenciana, Rugby, Castle, Cimpor, Secil, ATIC, Τιτάν, Italcementi, Holderbank, Hornos Ibéricos, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle υποστηρίζουν κατ' ουσίαν ότι η Επιτροπή δεν τους παρέσχε επαρκή πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως στο πλαίσιο του επιμάχου μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας.

179 Ωστόσο, οι παρατηρήσεις αυτές κατέστησαν άνευ αντικειμένου. Πράγματι, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι εν λόγω προσφεύγουσες είχαν, όπως θα διαπιστωθεί κατωτέρω στις σκέψεις 210 και 211, πλήρη πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως (φάκελοι 27.997, 33.126 και 33.322), εξαιρουμένων των εγγράφων που περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα και άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία καθώς και των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής.

180 Οι Cembureau, Rugby, Castle, ATIC, Aker και Euroc φρονούν ότι, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, η Επιτροπή όφειλε να παράσχει στις εν λόγω προσφεύγουσες πρόσβαση στις παρατηρήσεις που είχαν διατυπώσει οι αποδέκτες της ΑΑ με τα υπομνήματά τους απαντήσεως στην ΑΑ. Κατά τις SFIC, Castle, Irish Ciment, Cimpor, Secil, ATIC, Aker και Euroc, το ίδιο ισχύει όσον αφορά τα πρακτικά των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις ακροάσεων.

181 Εντούτοις, το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 δεν μπορεί να έχει την ως άνω προβαλλομένη έννοια. Υπογραμμίζεται ότι τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 περιορίστηκαν στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και στα έγγραφα που υπήρχαν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, όπως είχαν καταχωρισθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Πράγματι, με τα μέτρα αυτά το Πρωτοδικείο θέλησε να ελέγξει αν τα δικαιώματα άμυνας των προσφευγουσών προσβλήθηκαν κατά τον χρόνο καταρτίσεως της απαντήσεώς τους στην ΑΑ. Οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών περί προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας, λόγω του ότι δεν είχαν πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, σε μη καταχωρισθέντα στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) έγγραφα, θα εξετασθούν αργότερα (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 380 έως 435).

182 Οι Vicat, Unicem, Asland και Hornos Ibéricos επικρίνουν επίσης το ότι η Επιτροπή αντέταξε το απόρρητο ορισμένων εγγράφων κατά την πρόσβαση στους εθνικούς φακέλους που οργανώθηκε κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996. Σημαντικά τμήματα ορισμένων εγγράφων αφαιρέθηκαν λόγω του εμπιστευτικού χαρακτήρα τους. Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν τους διαβίβασε ένα μη εμπιστευτικό κείμενο των εγγράφων στα οποία δεν είχαν πρόσβαση. Η Unicem προσάπτει ειδικότερα στο θεσμικό όργανο ότι απαγόρευσε την πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα τα οποία αφορούσαν γεγονότα χρονολογούμενα από πενταετίας ή έως και από δεκαετίας και, επομένως, δεν περιείχαν την παραμικρή αξιόπιστη ένδειξη σε εμπορικό επίπεδο. Η Asland προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν φρόντισε να πληροφορηθεί από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και/ή ενώσεις επιχειρήσεων ποιο είναι το καθεστώς εγγράφων τα οποία χαρακτηρίσθηκαν εμπιστευτικά το 1990 ή το 1991. Συναφώς, αναφέρει ως παράδειγμα τα έγγραφα αριθ. 33.322/2897 έως 2902, στα οποία της παρασχέθηκε μερική πρόσβαση κατά τη μελέτη του φακέλου στα γραφεία της Επιτροπής στις 12 Νοεμβρίου 1996, ενώ η επιχείρηση την οποία αφορούσαν τα έγγραφα αυτά, δηλαδή η Hispacement, είχε άρει πριν από τρία έτη και περισσότερο την επιφύλαξή

της λόγω εμπιστευτικότητας. Η Vicat και η Hornos Ibéricos αναφέρονται στα ίδια έγγραφα της Hispacement και υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή έκανε αυθαίρετη χρήση της επιφυλάξεως λόγω απορρήτου.

183 Υπενθυμίζεται ότι το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 είχε σκοπό να παράσχει στις 39 ως άνω προσφεύγουσες (βλ., ανωτέρω, σκέψη 124), για κάθε εθνική σύμπραξη, την ίδια πρόσβαση στον εθνικό φάκελο με την πρόσβαση που είχαν οι εγκατεστημένοι στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία. Συνεπώς, στο πλαίσιο του μέτρου αυτού, η Επιτροπή δεν χρειαζόταν να πληροφορηθεί από τις οικείες επιχειρήσεις αν ήταν σκόπιμο ή όχι να διατηρήσει το απόρρητο ορισμένων εγγράφων το οποίο είχε προβληθεί κατά τη διοικητική διαδικασία.

184 Ωστόσο, στο πλαίσιο του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, το Πρωτοδικείο ζήτησε από την Επιτροπή να καλέσει τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων από τις οποίες είχαν συλλεγεί τα κατατεθέντα στον φάκελο έγγραφα να «ανανεώσουν» την εκτίμησή τους ως προς τη σκοπιμότητα διατηρήσεως του απορρήτου που είχε τότε προβληθεί για ορισμένα έγγραφα. Συνεπώς, κατά την εκ μέρους τους μελέτη του φακέλου στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, οι Vicat, Unicem, Asland και Hornos Ibéricos είχαν δυνατότητα προσβάσεως σε όλα τα έγγραφα για τα οποία ανακλήθηκε η αίτηση εμπιστευτικής μεταχειρίσεως από τις οικείες επιχειρήσεις και/ή ενώσεις επιχειρήσεων κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, ακόμη δε και νωρίτερα (επί παραδείγματι, για τα έγγραφα της Hispacement: έγγραφα αριθ. 33.322/2897 έως 2902), και ήσαν σε θέση να προβάλουν τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις τους βάσει των εγγράφων αυτών. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί των τεσσάρων αυτών προσφευγουσών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 182) κατέστησαν άνευ αντικειμένου.

2.3.3. Μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997

185 Το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 αφορούσε το σύνολο των φακέλων 33.126 και 33.322, εξαιρουμένων των εγγράφων που περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία και των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής (απόφαση της 1ης Απριλίου 1993, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 29).

186 Όσον αφορά τα έγγραφα ή τις κατηγορίες εγγράφων που χαρακτηρίστηκαν εσωτερικά στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) (κωδικός αναγνωρίσεως 10), η Επιτροπή κλήθηκε να διευκρινίσει τη φύση εκάστου από τα έγγραφα αυτά και να καταχωρίσει τις διευκρινίσεις αυτές στη θέση που θα κατείχαν τα έγγραφα τα οποία αυτές αφορούσαν στα ντοσιέ που έχουν ταξινομηθεί σύμφωνα με την αρίθμηση του καταλόγου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Όσον αφορά τα έγγραφα που περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες, το Πρωτοδικείο κάλεσε την Επιτροπή να έλθει σε επαφή με τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων από τις οποίες είχαν συλλεγεί τα έγγραφα που περιελάμβανε ο φάκελος έρευνας της υποθέσεως και να τους ζητήσει να διευκρινίσουν τα ενδεχόμενα στοιχεία που δεν έπρεπε να αποκαλυφθούν σε τρίτους, αιτιολογώντας κάθε φορά την αίτηση εμπιστευτικής μεταχειρίσεως και καταρτίζοντας ένα μη εμπιστευτικό κείμενο ή μια μη εμπιστευτική επιτομή

των εγγράφων που περιέχουν τα στοιχεία αυτά. Ζητήθηκε από την Επιτροπή να καταχωρίσει στον φάκελο τα μη εμπιστευτικά κείμενα ή τις μη εμπιστευτικές επιτομές που προσκομίσθηκαν κατά τα άνω, μέσα στα ντοσιέ που έχουν ταξινομηθεί σύμφωνα με την αρίθμηση του καταλόγου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), στη θέση των εγγράφων που περιέχουν τα εν λόγω εμπιστευτικά στοιχεία.

187 Αφού του διαβιβάσθηκαν οι φάκελοι 33.126 και 33.322, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, όπως υπογράμμισαν στις παρατηρήσεις τους οι Dyckerhoff, Ciments français, Lafarge, Unicem, ATIC και Italcementi, η Επιτροπή δεν διευκρίνισε τη φύση των εγγράφων αριθ. 33.126/19057 έως 19156, τα οποία είχαν ταξινομηθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) ως εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής, μεταξύ ενός συνόλου εγγράφων με αριθμούς 33.126/19026 έως 19156. Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή εξήγησε ότι επρόκειτο περί σφάλματος αριθμήσεως της γραμματείας της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού (ΓΔ IV) κατά τον χρόνο της καταγραφής όλων των εγγράφων του φακέλου έρευνας της υποθέσεως και ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/19057 έως 19156 δεν υπάρχουν.

188 Συναφώς, πρέπει να γίνουν δεκτές οι εξηγήσεις της Επιτροπής. Πράγματι, η περίληψη και η αρίθμηση των σελίδων του ντοσιέ αριθ. 49 του φακέλου έρευνας της Επιτροπής τις οποίες κατάρτισε η γραμματεία της ΓΔ IV αφορούν τις σελίδες 33.126/18612 έως 19056, ενώ η περίληψη και η αρίθμηση των σελίδων του ντοσιέ αριθ. 50 αφορούν τις σελίδες 33.126/19157 έως 19433. Συνεπώς, μπορεί να θεωρηθεί ότι παρεισέφρησε σφάλμα αριθμήσεως κατά τη σύσταση του ντοσιέ αριθ. 50.

189 Πλείονες προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή εξακολουθεί να μην τους έχει παράσχει πρόσβαση στο σύνολο του φακέλου έρευνας της υποθέσεως.

190 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο ισχυρισμός των προσφευγουσών στηρίζεται σε πλάνη περί τα πράγματα, δεδομένου ότι οι διάδικοι αυτοί ισχυρίζονται ότι δεν είχαν πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα, ενώ τα έγγραφα αυτά όντως υπάρχουν στον διαβιβασθέντα στο Πρωτοδικείο φάκελο έρευνας της υποθέσεως. Τούτο ισχύει για το έγγραφο αριθ. 33.126/19865 το οποίο επικαλείται η Ciments français, για τα έγγραφα αριθ. 33.126/5236 και 12012, 33.322/56, 57, 1881, 1882 και 2463 τα οποία επικαλείται η Lafarge, για τα έγγραφα αριθ. 33.126/4595, 4621, 4633, 4650, 4713 και 4796, 33.322/30 έως 32, 207 έως 209, 237, 1090, 1091 και 1184 τα οποία επικαλούνται η Uniland και η Oficemen, για το έγγραφο αριθ. 33.126/166 το οποίο επικαλείται η Oficemen, καθώς και για τα έγγραφα αριθ. 33.126/11248, 11249, 17568 έως 17576, 17994, 18007 και 19865, και 33.322/1760 έως 1769 τα οποία επικαλείται η Italcementi.

191 Οι Ciments français, Lafarge, Unicem και Italcementi ισχυρίζονται επίσης ότι η Επιτροπή παρέλειψε να διαβιβάσει στο Πρωτοδικείο τα έγγραφα αριθ. 33.126/895 έως 911. Εξάλλου, επισημαίνουν ότι εξακολούθησαν να μην έχουν πρόσβαση στο έγγραφο αριθ. 33.126/3434 του φακέλου έρευνας της υποθέσεως. Κατά την Ciments français και την Italcementi, ο διαβιβασθείς στο Πρωτοδικείο φάκελος δεν περιελάμβανε ούτε τα έγγραφα αριθ. 33.126/10241 έως 10243. Τέλος, η Unicem καταγγέλλει την απουσία των εγγράφων 33.126/19422 και 19423.

192 Κατόπιν σχετικής γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι διαβίβασε όλα αυτά τα έγγραφα στο Πρωτοδικείο. Υποθέτει ότι, αν οι σελίδες αυτές δεν υπάρχουν πλέον στο σημείο που έπρεπε να βρίσκονται, τούτο οφείλεται στο ότι μετακινήθηκαν κατά τη μελέτη του φακέλου.

193 Η εξήγηση αυτή μπορεί να γίνει δεκτή, κατά μείζονα λόγο διότι η Επιτροπή, πριν από τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις, διεβίβασε εκ νέου αντίγραφο των εν λόγω σελίδων, οι οποίες αποτελούσαν έτσι τμήμα εκάστου φακέλου στις 39 σχετικές υποθέσεις.

194 Η Lafarge επισημαίνει επίσης τον κατ' αυτήν ελλιπή χαρακτήρα των εγγράφων αριθ. 33.126/1691 και 33.322/3. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι κανένα τμήμα των εγγράφων αυτών δεν έχει αφαιρεθεί. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας είναι ουσία αβάσιμος.

195 Η Lafarge, η Uniland και η Oficemen υποστηρίζουν ότι δεν είχαν πρόσβαση στα έγγραφα αριθ. 33.126/1 έως 165 και 11494 έως 11517. Η Uniland και η Oficemen διατυπώνουν την ίδια επίκριση όσον αφορά τα έγγραφα αριθ. 33.322/1092 έως 1183 και 1185 έως 1194 και η Unicem όσον αφορά τα έγγραφα αριθ. 33.126/19056.

196 Ωστόσο, παρατηρείται ότι όλα αυτά τα έγγραφα είναι εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής, η φύση των οποίων διευκρινίσθηκε στον διαβιβασθέντα στο Πρωτοδικείο φάκελο. Επομένως, ως εσωτερικά σημειώματα, τα έγγραφα αυτά μπορούσαν νομίμως να εξαιρεθούν από τη μελέτη που επετράπη κατ' εφαρμογή του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας (αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψεις 53 και 54, και της 6ης Απριλίου 1995, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψη 22· διάταξη του Πρωτοδικείου της 10ης Δεκεμβρίου 1997, T-134/94, T-136/94, T-137/94, T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 και T-157/94, NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-2293, σκέψη 35).

197 Πλείονες προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι δεν είχαν δυνατότητα προσβάσεως στα ακόλουθα έγγραφα, ως προς τα οποία οι εταιρίες στα γραφεία των οποίων αυτά κατασχέθηκαν ενέμειναν, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, στην αίτησή τους περί εμπιστευτικής μεταχειρίσεως: έγγραφα αριθ. 33.126/682 έως 684 και 711 έως 716 τα οποία επικαλέσθηκαν οι Lafarge, Uniland, Oficemen και Italcementi, έγγραφα αριθ. 33.322/58 έως 70 τα οποία επικαλέσθηκε η Lafarge, έγγραφα αριθ. 33.126/4596 έως 4620, 4634 έως 4649, 4659 έως 4712 και 4719 έως 4795 τα οποία επικαλέσθηκαν οι Uniland, Oficemen και Italcementi, και έγγραφα αριθ. 33.322/33 έως 55 και 210 έως 236 τα οποία επικαλέσθηκαν η Lafarge, η Uniland και η Oficemen.

198 Παρατηρείται ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/682 έως 684 και 711 έως 716 περιλαμβάνουν, αντιστοίχως, μια επιτομή του «business plan της Inter-Béton», κοινής επιχειρήσεως της CBR και της Obourg για την παρασκευή και τη διανομή σκυροδέματος, και τη σύμβαση διαχειρίσεως της Inter-Béton. Τα έγγραφα αριθ. 33.322/58 έως 70 περιλαμβάνουν ένα «στρατηγικό σχέδιο για τη Cimpor». Τα έγγραφα

αριθ. 33.126/4596 έως 4620, 4634 έως 4649, 4659 έως 4712 και 4719 έως 4795 αποτελούν έγγραφα τα οποία, κατά τη Lafarge, εξακολουθούν να καλύπτονται από την προστασία των επιχειρηματικών απορρήτων [πολυετής προϋπολογισμός 1989-1991, καταρτισθείς από τον Gilbert Liduena, της Lafarge, 18 Οκτωβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/4642 έως 4649 και 4659 έως 4712)· υποθετικές περιπτώσεις αδιεξόδου — τρεις δυνατές περιπτώσεις (έγγραφα αριθ. 33.126/4596 έως 4620)· στρατηγική έναντι της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου, Lafarge, DEP, 12 Απριλίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/4634 έως 4641)· μελέτη νοτιοανατολικών περιοχών/κοιλάδας του Σηκουάνα, εισαγωγή — μεθοδολογία, έγγραφο εργασίας, Lafarge, DEP, F. Phélip, 21 Απριλίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/4719 έως 4724)· έγγραφο εργασίας της μελέτης νοτιοανατολικών περιοχών/κοιλάδας του Σηκουάνα, διεύθυνση μελετών και σχεδιασμού, F. Phélip, Lafarge, 21 Απριλίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/4725 έως 4730)· κοιλάδα του Σηκουάνα, DEP Lafarge, M. Morel, 21 Απριλίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/4731 έως 4766)· νοτιοανατολικές περιοχές, DEP Lafarge, M. Morel, 21 Απριλίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/4767 έως 4795)]. Τα έγγραφα αριθ. 33.322/33 έως 55 και 210 έως 236 είναι εσωτερικές μελέτες της Cimpor, οι οποίες εμφαίνουν την εμπορική στρατηγική της εταιρίας αυτής και εκφράζουν βασικές επιλογές όσον αφορά την τοποθέτηση της εταιρίας αυτής στην αγορά.

199 Κατά τη μελέτη του φακέλου στο πλαίσιο του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι 39 ως άνω προσφεύγουσες είχαν πρόσβαση σε μη εμπιστευτικό κείμενο ή σε μη εμπιστευτική επιτομή των προεκτεθέντων εγγράφων. Συνεπώς, είχαν τη δυνατότητα, μέσω των μη εμπιστευτικών κειμένων ή των επιτομών αυτών, να σχηματίσουν επαρκή αντίληψη του περιεχομένου των εν λόγω εγγράφων ώστε να εκτιμήσουν κατά πόσον αυτά ήσαν ουσιώδη για την άσκηση των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία. Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεχόταν πάντοτε τις διάφορες αιτήσεις εμπιστευτικής μεταχειρίσεως και ουδέποτε εξέτασε το βάσιμο των αιτήσεων αυτών, πράγμα το οποίο υπογραμμίστηκε από την Uniland και την Oficemen, στερείται παντελώς επιρροής, καθόσον οι Lafarge, Uniland, Oficemen και Italcementi δεν προσκομίζουν καμία ένδειξη ικανή να αποδείξει ότι τα έγγραφα μπορούσαν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την άμυνά τους. Συνεπώς, η αιτίαση που αντλείται από την έλλειψη δυνατότητας προσβάσεως στα έγγραφα αυτά κατά τη μελέτη του φακέλου πρέπει να απορριφθεί.

200 Ομοίως, αλλά κατά γενικό τρόπο, η Ciments français ισχυρίζεται ότι οι επιστολές δικηγόρου, με τις οποίες γίνεται επίκληση του απορρήτου ορισμένων εγγράφων που δεν υπάρχουν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, δεν αναφέρουν τους αριθμούς των ελλειπόντων εγγράφων. Ωστόσο, η Ciments français δεν προσκομίζει την παραμικρή ένδειξη προς απόδειξη του ότι τα έγγραφα τα οποία αφορά η επίκρισή της, χωρίς καν να διευκρινίζεται ποια είναι αυτά, μπορούσαν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την άμυνά της κατά τη διοικητική διαδικασία. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί λόγω ελλείψεως σαφηνείας.

201 Η ATIC ισχυρίζεται ότι, όσον αφορά τα εμπιστευτικά έγγραφα, σπανίζουν αυτά που αντικαταστάθηκαν από επιτομές. Ομοίως, η Cimpor και η Secil παρατηρούν ότι, από το σύνολο των εγγράφων στα οποία επιτράπηκε η πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, ικανός αριθμός αντικαταστάθηκε από φύλλα στα οποία αναγράφονταν αποκλειστικώς ο αριθμός και η φύση του εγγράφου. Ο ισχυρισμός αυτός, ο οποίος δεν ενισχύεται από καμία συγκεκριμένη αναφορά σε έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως, πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί λόγω ελλείψεως σαφηνείας.

202 Εντός του ιδίου πλαισίου, η Italcementi αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/436 έως 439, 4491 έως 4592, 11215 έως 11218, 11224 έως 11241, 11250 έως 11252, 17476 έως 17483, 17995 έως 18006, 18102 έως 18109, στις σελίδες 12 έως 19 του εγγράφου αριθ. 33.126/4982, καθώς και στα έγγραφα

αριθ. 33.322/1636, 1638 έως 1755, 1757, 1759, 1770 έως 1789 και 1792 έως 1796. Κατόπιν αναγνώσεως των επιστολών δικηγόρων που έχουν περιληφθεί στον φάκελο, λαμβάνει υπόψη της το ότι η απουσία ορισμένων από τα έγγραφα αυτά εξηγείται από την επιφύλαξη λόγω απορρήτου την οποία επανέλαβαν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ενόψει της μελέτης του φακέλου που οργανώθηκε με το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Ωστόσο, η Italcementi φρονεί ότι οι επιστολές δικηγόρων, οι οποίες δεν παραπέμπουν στην αρίθμηση που έδωσε η Επιτροπή στα έγγραφα που συνθέτουν τον φάκελό της, δεν καθιστούν γνωστό αν όλα τα ελλείποντα έγγραφα καλύπτονται από τη σφραγίδα του απορρήτου. Υπογραμμίζει ότι, ενώ το Πρωτοδικείο, με το μέτρο του οργανώσεως της διαδικασίας, έδωσε ακριβέστατες οδηγίες στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων για τη μεταχείριση των εμπιστευτικών εγγράφων, ορισμένες επιστολές δικηγόρων όχι μόνο δεν συνοδεύονται από το μη εμπιστευτικό κείμενο των εγγράφων για τα οποία ζήτησαν τη διατήρηση της επιφυλάξεως λόγω απορρήτου, αλλά επιπλέον αποδεικνύονται τόσο αόριστες ώστε ουδόλως παρέχουν τη δυνατότητα προσδιορισμού, έστω και συνοπτικού, του περιεχομένου των εγγράφων αυτών. Η Italcementi αναφέρει ως παράδειγμα την επιστολή της 5ης Αυγούστου 1997 την οποία απέστειλαν οι δικηγόροι της Valenciana στην Επιτροπή ώστε η Επιτροπή να μην παράσχει σε τρίτους πρόσβαση στα πρακτικά του διοικητικού συμβουλίου της δεύτερης αυτής εταιρίας, επιστολή η οποία είχε ως αποτέλεσμα την αφαίρεση των εγγράφων αριθ. 33.322/1825 έως 1880 από τον φάκελο, χωρίς να υπάρχουν στον φάκελο στον οποίο έχει πρόσβαση η Italcementi η ημερήσια διάταξη αυτών των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου ή το αντικείμενο των αποφάσεων που ελήφθησαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές.

203 Η Lafarge καταγγέλλει επίσης την εμπιστευτική μεταχείριση των εγγράφων αριθ. 33.322/1825 έως 1880, καθώς και των εγγράφων αριθ. 33.322/911 έως 918.

204 Διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα αριθ. 33.322/1792 έως 1796 δεν υπάρχουν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως στον οποίο παρέσχε πρόσβαση η Επιτροπή και ότι στο σημείο που έπρεπε να βρίσκονται δεν υπάρχει καμία ένδειξη ούτε εξήγηση για το ότι δεν παρασχέθηκε πρόσβαση σ' αυτά. Εντούτοις, επισημαίνεται ότι, με το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, το Πρωτοδικείο κάλεσε επίσης την Επιτροπή να του διαβιβάσει όλα τα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως για τα οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη είχαν ζητήσει εμπιστευτική μεταχείριση. Κατόπιν ελέγχου των κατά τα άνω διαβιβασθέντων από την Επιτροπή ντοσιέ που περιέχουν τα εμπιστευτικά έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως, διαπιστώνεται ότι η εμπιστευτική μεταχείριση ζητήθηκε από την Asland για τα έγγραφα αριθ. 33.322/1792 έως 1796. Πρόκειται περί ενός εγγράφου με τον τίτλο «details of balance sheet of Zemland Investment AG», το οποίο δεν έχει καμία σχέση με οποιαδήποτε αιτίαση έχει γίνει δεκτή κατά της Italcementi με την προσβαλλομένη απόφαση και το οποίο επομένως προδήλως δεν μπορούσε να έχει οποιαδήποτε χρησιμότητα για την άμυνα της επιχειρήσεως αυτής κατά τη διοικητική διαδικασία. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Italcementi δεν μπορεί να αντλεί κανέναν ισχυρισμό από την ατελή εφαρμογή του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας όσον αφορά το έγγραφο αυτό.

205 Όσον αφορά τα έγγραφα αριθ. 33.322/1825 έως 1880 τα οποία επικαλέστηκαν η Lafarge και η Italcementi, είναι αληθές ότι, αντιθέτως προς τις οδηγίες που έδωσε το Πρωτοδικείο τον Ιούνιο του 1997, η επιστολή της 5ης Αυγούστου 1997 των δικηγόρων της Valenciana, με την οποία ζητήθηκε η διατήρηση της εμπιστευτικής μεταχειρίσεως των εν λόγω εγγράφων, δεν συνοδεύεται ούτε από μη εμπιστευτικό κείμενο ούτε από μη εμπιστευτική επιτομή των εγγράφων αυτών και δεν περιέχει εξάλλου καμία ένδειξη ως προς την ημερήσια διάταξη ή το αντικείμενο των συνεδριάσεων τις οποίες αφορούν. Ομοίως, όσον αφορά τα έγγραφα αριθ. 33.322/911 έως 918, διευκρινίστηκε μόνον ότι πρόκειται περί συμφωνίας-πλαισίου για τη συνεργασία μεταξύ της Cimpor και της Ciments français. Ωστόσο, η Lafarge και η Italcementi δεν παρέχουν το παραμικρό στοιχείο που να εξηγεί το ενδιαφέρον που μπορούσαν να έχουν τα έγγραφα αυτά για την άμυνά τους κατά τη διοικητική διαδικασία. Εν πάση περιπτώσει, κατόπιν ελέγχου των ντοσιέ που περιέχουν τα εμπιστευτικά έγγραφα του φακέλου έρευνας

της υποθέσεως, διαπιστώνεται ότι το περιεχόμενο των εγγράφων αριθ. 33.322/1825 έως 1880 και 33.322/911 έως 918 δεν έχει καμία σχέση με οποιαδήποτε αιτίαση έχει γίνει δεκτή κατά της Lafarge και της Italcementi με την προσβαλλομένη απόφαση. Επομένως, τα έγγραφα αυτά δεν μπορούσαν να έχουν χρησιμότητα για την άμυνα της Lafarge και της Italcementi κατά τη διοικητική διαδικασία. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Italcementi και η Lafarge δεν μπορούν να αντλούν ισχυρισμό από την ατελή εφαρμογή του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας όσον αφορά τα έγγραφα αυτά.

206 Όσον αφορά όλα τα λοιπά έγγραφα, τα οποία παρατίθενται ανωτέρω στη σκέψη 202, ζητήθηκε η εμπιστευτική μεταχείρισή τους και η Italcementi είχε πρόσβαση, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, σε μη εμπιστευτικό κείμενο ή σε μη εμπιστευτική επιτομή των εγγράφων αυτών. Στο σημείο του φακέλου έρευνας της υποθέσεως όπου έπρεπε να βρίσκονται τα έγγραφα αριθ. 33.126/436 έως 439 υπάρχει επιστολή των δικηγόρων της Obourg της 28ης Αυγούστου 1997, η οποία απαριθμεί πέντε έγγραφα χαρακτηριζόμενα από την επιχείρηση αυτή ως επιχειρηματικά απόρρητα [σύμβαση διαχειρίσεως Inter-Béton της 10ης Οκτωβρίου 1967 μεταξύ της Obourg και της CBR· σύμβαση μεταξύ των μελλόντων μετόχων της NCGCP (Nouvelle Gralex) της 2ας Ιουλίου 1985 και τροποποίησή της υπ' αριθ. 1 της 12ης Ιουλίου 1985· σύμβαση μεταξύ της Obourg και της CBR για την από κοινού διαχείριση της Nouvelle Gralex· business plan της Inter-Béton, της Gralex και της Obourg-Calcaire· υπολογισμοί των τιμών κόστους για το clinker και το τσιμέντο που πώλησε η Obourg τον Νοέμβριο του 1988] και η οποία συνοδεύεται από σύντομη μη εμπιστευτική επιτομή του περιχομένου των πέντε αυτών εγγράφων. Στα σημεία του φακέλου όπου έπρεπε να βρίσκονται τα έγγραφα αριθ. 33.126/4491 έως 4592, καθώς και οι σελίδες 12 έως 19 του εγγράφου αριθ. 33.126/4982, υπάρχει κάθε φορά μια επιστολή της 16ης Σεπτεμβρίου 1997 των δικηγόρων της Lafarge, η οποία απαριθμεί διάφορα έγγραφα τα οποία η εταιρία αυτή θεωρεί ότι εξακολουθούν να καλύπτονται από την προστασία των επιχειρηματικών απορρήτων [προετοιμασία του ομίλου Lafarge για το μέλλον, δραστηριότητες παραγωγής τσιμέντου και συναφείς δραστηριότητες, σύνοψη των σημειωμάτων που κατάρτισαν τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής κατά το πρώτο τρίμηνο του 1986, Philippe Agid, 25 Απριλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/4491 έως 4509)· υποθετική περίπτωση αποσταθεροποιήσεως του ανταγωνισμού στην Ευρώπη — στοιχεία-κλειδιά — κίνδυνος αδιεξόδου — διαγνώσεις, Lafarge, Μάρτιος 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/4510 έως 4592)· απόσπασμα του πολυετούς προϋπολογισμού 1989-1991, καταρτισθέντος από τον Gilbert Liduena της Lafarge, 18 Οκτωβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/4982, σ. 12 έως 19)] και η οποία συνοδεύεται από μη εμπιστευτική επιτομή των εν λόγω εγγράφων. Τα έγγραφα αριθ. 33.126/11215 έως 11218, 11224 έως 11241 και 11250 έως 11252 (αφορώντα την εμπορική πολιτική της Blue Circle) αντικαταστάσθηκαν στον φάκελο από ένα μη εμπιστευτικό κείμενο. Στο σημείο του φακέλου όπου έπρεπε να βρίσκονται τα έγγραφα αριθ. 33.126/17476 έως 17483 και 17995 έως 18006 βρίσκονται, αντιστοίχως, οκτώ και δώδεκα σελίδες που φέρουν στην άνω δεξιά γωνία τη μνεία «non-confidential version». Στο σημείο του φακέλου όπου έπρεπε να βρίσκονται τα έγγραφα αριθ. 33.126/18102 έως 18109 υπάρχει μια επιστολή της 12ης Σεπτεμβρίου 1997, με την οποία οι δικηγόροι της CBR υπογράμμισαν ότι ο υπάλληλος της Επιτροπής προς τον οποίο απευθυνόταν η επιστολή τους είχε «επισημάνει ότι η εταιρία Obourg SA είχε ζητήσει το απόρρητο για τη σύμβαση διαχειρίσεως Inter-Béton την οποία είχε συνάψει με την CBR στις 10 Οκτωβρίου 1967». Θεώρησαν «αναγκαίο, για λόγους συνοχής και σεβασμού έναντι αυτής της αντισυμβαλλομένης, να επεκταθεί το απόρρητο στις δύο τροποποιήσεις της συμβάσεως, δηλαδή στο "πρώτο εμπιστευτικό συμπλήρωμα της συμβάσεως διαχειρίσεως της Inter-Béton της 10ης Οκτωβρίου 1967 (δέσμευση τίτλων)" και στο "δεύτερο εμπιστευτικό συμπλήρωμα της συμβάσεως διαχειρίσεως της Inter-Béton", [δεδομένου ότι] οι δύο [αυτές] τροποποιήσεις διαβιβάσθηκαν στην Επιτροπή από την CBR με το παράρτημα 5 Α της απαντήσεώς της στην αίτηση παροχής πληροφοριών της 19ης Μαρτίου 1990». Θεωρούσαν «κατά μείζονα λόγο εύλογο να χαρακτηρισθούν εμπιστευτικές οι δύο αυτές τροποποιήσεις διότι αυτές αφορ[ούσαν] ζητήματα στερούμενα κάθε επιρροής στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως». Στα σημεία του φακέλου όπου έπρεπε να βρίσκονται τα έγγραφα αριθ. 33.322/1636, 1638 έως 1755, 1757, 1759, 1770 έως 1789 και 1792 έως 1796, υπάρχει κάθε φορά μια επιστολή της 28ης Ιουλίου 1997 των δικηγόρων της Asland η οποία επισημαίνει, μεταξύ των εγγράφων που αντιστοιχούν στις σελίδες 1508 έως 1810 του φακέλου 33.322, αυτά των οποίων το απόρρητο επιθυμεί να διατηρήσει η εταιρία αυτή, διότι «αναφέρονται σε δραστηριότητες εσωτερικής αναδιαρθρώσεως της επιχειρήσεως, δεν έχουν καμία σχέση με τις καταγγελθείσες παραβάσεις, δεν παρουσιάζουν κανένα ενδιαφέρον για την επίλυση της παρούσας διαφοράς και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της

στρατηγικής και της εσωτερικής πολιτικής τις οποίες υιοθέτησε η Asland κατά την περίοδο αναφοράς», και αυτά για τα οποία η Asland δεν έχει καμία αντίρρηση να επιτραπεί έκτοτε η πρόσβαση στους τρίτους.

207 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεδομένου ότι η Italcementi δεν προσκόμισε την παραμικρή ένδειξη προς απόδειξη του ότι τα απαριθμούμενα ανωτέρω στη σκέψη 202 έγγραφα, τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο εμπιστευτικής μεταχειρίσεως τηρουμένων των οδηγιών του Πρωτοδικείου, μπορούσαν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την άμυνά της κατά τη διοικητική διαδικασία, η αιτίαση την οποία επιχειρεί να αντλήσει από την έλλειψη δυνατότητας προσβάσεως στα έγγραφα αυτά, κατά τη μελέτη του φακέλου κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, πρέπει να απορριφθεί. Προστίθεται ότι οι διάφορες επιστολές δικηγόρων των οποίων γίνεται μνεία στην προηγούμενη σκέψη απαριθμούσαν κάθε φορά με ακρίβεια τα έγγραφα τα οποία αφορούσε η επιφύλαξη λόγω απορρήτου, συγκεκριμενοποιώντας τα συστηματικά με τον τίτλο τους. Συνεπώς, ελλείψει αποδείξεως περί του αντιθέτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή ανταποκρίθηκε προσηκόντως στις αιτήσεις εμπιστευτικής μεταχειρίσεως, εξαιρώντας από την εκ μέρους των διαδίκων μελέτη μόνον τα έγγραφα που αφορούσαν οι αιτήσεις αυτές.

208 Τέλος, η Holderbank ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή έθιξε την προστασία των επιχειρηματικών της απορρήτων κατά την εφαρμογή του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Έτσι, η Holderbank υποστηρίζει ότι, μολονότι η θυγατρική της, Obourg, και η ίδια γνώρισαν στην Επιτροπή ότι η σύμβαση περί συστάσεως της εταιρίας Inter-Béton, η οποία βρισκόταν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, δεν έπρεπε να καταστεί γνωστή στους τρίτους διότι περιείχε επιχειρηματικά απόρρητα (βλ. επιστολές της 3ης Σεπτεμβρίου 1997 της προσφεύγουσας προς την Επιτροπή και της 28ης Αυγούστου 1997 της θυγατρικής της, Obourg, προς την Επιτροπή, επισυναφθείσες ως παράρτημα 7 των παρατηρήσεων της προσφεύγουσας της 8ης Δεκεμβρίου 1997), η Επιτροπή παρέσχε σε όλους πρόσβαση στο έγγραφο αυτό. Η Holderbank υπογραμμίζει ότι, παρά το γεγονός ότι χάρη στο διάβημά της κατά την εκ μέρους της μελέτη του φακέλου στις 29 Οκτωβρίου 1997 αποφεύχθηκε η μετέπειτα μελέτη του από τις άλλες προσφεύγουσες, γεγονός παραμένει ότι οι ανταγωνιστές της και οι ανταγωνιστές της θυγατρικής της, Obourg, οι οποίοι συμβουλεύθηκαν τον φάκελο πριν από τις 29 Οκτωβρίου 1997, είδαν τη σύμβαση αυτή και, επομένως, η εκ των υστέρων απόσυρσή της από τον φάκελο δεν θεράπευσε την προσβολή της προστασίας των επιχειρηματικών της απορρήτων. Θεωρεί το συμβάν αυτό ακατανόητο, κατά μείζονα δε λόγο διότι η Επιτροπή απέσυρε από τον φάκελο πριν από την έναρξη της μελέτης τα άλλα έγγραφα τα οποία η θυγατρική της και η ίδια είχαν χαρακτηρίσει ως επιχειρηματικά απόρρητα.

209 Συναφώς, γίνεται δεκτό ότι είναι λυπηρό ότι η Επιτροπή επέτρεψε προσωρινά τη μελέτη του εμπιστευτικού αυτού εγγράφου από τρίτους. Ωστόσο, ο ισχυρισμός της Holderbank δεν ασκεί καμία επιρροή στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του βασίμου της προσφυγής της. Πράγματι, η συμπεριφορά αυτή της Επιτροπής ουδόλως είναι ικανή να θίξει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2.3.4. Προσωρινά συμπεράσματα

210 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι 39 προσφεύγουσες τις οποίες αφορούν οι εξετασθέντες ισχυρισμοί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 124) είχαν κατά την έγγραφη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου πλήρη πρόσβαση στην ΑΑ και την ίδια πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως με εκείνη που έπρεπε να είχαν κατά τη διοικητική διαδικασία. Είχαν πρόσβαση σε ολόκληρο τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως εξαιρουμένων των εγγράφων που περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία και των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής. Εξάλλου, η Επιτροπή διευκρίνισε τη φύση των εσωτερικών εγγράφων του φακέλου έρευνας της υποθέσεως και παρέσχε πρόσβαση, όσον αφορά τα έγγραφα για τα οποία είχε ζητηθεί εμπιστευτική μεταχείριση, σε μη εμπιστευτικό κείμενο ή σε μη εμπιστευτική επιτομή. Οι σπάνιες ανωμαλίες κατά την εφαρμογή του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας οι οποίες εντοπίσθηκαν ανωτέρω με τις σκέψεις 204 και 205 αφορούν έγγραφα τα οποία, προδήλως, δεν θα ήσαν χρήσιμα για την άμυνα των προσφευγουσών κατά τη διοικητική διαδικασία.

211 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο καταλήγει ότι, κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι 39 ως άνω προσφεύγουσες είχαν στη διάθεσή τους όλα τα αναγκαία στοιχεία για να εξηγήσουν τους ισχυρισμούς τους ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας λόγω του ότι τα κεφάλαια της ΑΑ και τα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στα οποία δεν τους παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία περιείχαν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία. Εξάλλου, με τα μέτρα αυτά οργανώσεως της διαδικασίας έγιναν δεκτές οι αιτήσεις των Dyckerhoff, Aalborg, Rugby, Castle, Ηρακλής, Aker, Euroc και Italcementi με τις οποίες ζητήθηκε από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει την Επιτροπή να προσκομίσει τα έγγραφα που βρίσκονταν στους φακέλους 27.997, 33.126 και 33.322. Τέλος, η αιτίαση της Hornos Ibéricos κατά της Επιτροπής ότι στις 6 Ιανουαρίου 1995 της αρνήθηκε την πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως κατέστη άνευ αντικειμένου.

2.3.5. Ιδιάζουσες περιστάσεις που έθιξαν την πρακτική αποτελεσματικότητα των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997

212 Ορισμένες προσφεύγουσες επικαλούνται, στα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, ιδιάζουσες περιστάσεις που έθιξαν την πρακτική αποτελεσματικότητα των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας.

213 Πρώτον, η Blue Circle εκφράζει τη λύπη της διότι της παρασχέθηκε εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα για να αναλύσει τα έγγραφα στα οποία επιτράπηκε η πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996. Η Unicem, η Τιτάν και η Blue Circle διατυπώνουν την ίδια επίκριση όσον αφορά τα έγγραφα στα οποία επιτράπηκε η πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, υπογραμμίζοντας ότι δεν είχαν αρκετό χρόνο στη διάθεσή τους ώστε να συνδυάσουν την εξέταση όλων αυτών των εγγράφων με την εξέταση των εγγράφων στα οποία είχαν προηγουμένως πρόσβαση. Η Blue Circle προσθέτει ότι δεν ήταν σε θέση, προκειμένου να καταρτίσει το υπόμνημά της κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, να παράσχει στους συμβούλους της την παραμικρή

βοήθεια για την ανάλυση του συνόλου των εμπορικών εγγράφων, δεδομένου ότι κανένας από τους συμβούλους της δεν ήταν διαθέσιμος κατά το χρονικό εκείνο διάστημα.

214 Διαπιστώνεται ότι, όσον αφορά το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, η Blue Circle είχε τη δυνατότητα να συμβουλευθεί τους φακέλους που αφορούσαν τις αιτιάσεις περί των εθνικών συμπράξεων στις 27 Νοεμβρίου 1997. Συνεπώς, η προσφεύγουσα αυτή, η οποία κατέθεσε τις παρατηρήσεις της ως προς τη λυσιτέλεια των περιεχομένων στον φάκελο αυτόν εγγράφων στις 10 Φεβρουαρίου 1997 είχε στη διάθεσή της προθεσμία δυόμισι μηνών για την κατάρτιση των παρατηρήσεων αυτών. Στη συνέχεια, η Unicem, η Τιτάν και η Blue Circle είχαν στη διάθεσή τους έξι εβδομάδες μετά τη μελέτη του φακέλου έρευνας της υποθέσεως για να καταρτίσουν το υπόμνημά τους στο πλαίσιο του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997.

215 Έτσι, οι προσφεύγουσες αυτές είχαν στη διάθεσή τους εύλογες προθεσμίες, συγκρινόμενες με τη δίμηνη προθεσμία την οποία προβλέπει το άρθρο 173 της Συνθήκης για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως. Υπογραμμίζεται ότι το αντικείμενο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας ήταν περιορισμένο. Οι προθεσμίες αυτές είχαν σκοπό να παράσχουν στις 39 ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες τη δυνατότητα να επισημάνουν με ακρίβεια τα απαλλακτικά στοιχεία στα έγγραφα στα οποία δεν επιτράπηκε η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία και να εξηγήσουν πώς η διαδικασία αυτή μπορούσε να έχει καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα αν είχαν πρόσβαση στα στοιχεία αυτά κατά τη διάρκειά της. Η κατάρτιση των υπομνημάτων κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας δεν απαιτούσε προσεκτική εξέταση εκάστου εγγράφου στο οποίο επιτράπηκε η πρόσβαση. Πράγματι, από μια απλή ανάγνωση ενός και μόνον τίτλου πολλών από τα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως προκύπτει ότι δεν έχουν καμία σχέση με τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές εις βάρος της Unicem, της Τιτάν ή της Blue Circle με την προσβαλλομένη απόφαση.

216 Όσον αφορά τον ισχυρισμό που αντλείται από τη φυσική αδυναμία της Blue Circle να επικουρήσει τους συμβούλους της κατά την εφαρμογή του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, επισημαίνεται ότι, πλην της περιπτώσεως ανωτέρας βίας, η οποία δεν αποδείχθηκε εν προκειμένω, ένας διάδικος δεν μπορεί να επικαλεσθεί λυσιτελώς τις δυσχέρειες και τα απρόοπτα που αφορούν την εσωτερική του οργάνωση, εφόσον του χορηγήθηκε εύλογη προθεσμία για την άσκηση των δικαιωμάτων του άμυνας. Εν πάση περιπτώσει, η Blue Circle δεν μπορεί ευλόγως να υποστηρίζει εν προκειμένω ότι, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας που της χορηγήθηκε για να καταθέσει παρατηρήσεις μετά την εκ μέρους των συμβούλων της μελέτη του φακέλου στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, κανένας από τους υπαλλήλους της δεν υπήρξε σε θέση να αφιερώσει έστω και ελάχιστο χρόνο για να βοηθήσει τους συμβούλους αυτούς στην ανάλυση των εγγράφων που είχαν επιλέξει.

217 Επομένως, οι ισχυρισμοί της Unicem, της Τιτάν και της Blue Circle, οι οποίοι αντλούνται από το ότι δεν τους τάχθηκε επαρκής προθεσμία για την κατάρτιση υπομνήματος κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, πρέπει να απορριφθούν.

218 Δεύτερον, οι Dyckerhoff, BDZ, Asland, Uniland, Oficemen, Holderbank, Hornos Ibéricos και Blue Circle προβάλλουν την επίκριση ότι ορισμένα έγγραφα στα οποία είχαν πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 ήσαν δυσανάγνωστα. Η Asland παραθέτει ως παράδειγμα τα έγγραφα αριθ. 33.322/1012 επ. Οι BDZ, Castle, Holderbank και Hornos Ibéricos καταγγέλλουν επίσης το γεγονός ότι τα έγγραφα τα οποία συμβουλεύθηκαν ήσαν αντίγραφα και όχι τα

πρωτότυπα. Η Holderbank επικρίνει ειδικότερα τη ρητή άρνηση της Επιτροπής να παράσχει πρόσβαση στα πρωτότυπα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Holderbank είχε πρόσβαση στα πρωτότυπα, η προσφεύγουσα αυτή, με το από 27 Μαΐου 1997 έγγραφό της, ζητεί από το Πρωτοδικείο να ακούσει τον εμπλεκόμενο υπάλληλο της Επιτροπής. Εξηγεί ότι ορισμένα έγγραφα υπέστησαν σμίκρυνση όταν φωτοτυπήθηκαν, πριν επιτραπεί η πρόσβαση σ' αυτά κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996. Εξάλλου, είναι αδύνατο να ελεγχθεί αν τα αντίγραφα που τέθηκαν στη διάθεση των προσφευγουσών ήσαν όλα πλήρη, μάλιστα δε συντρέχει λόγος να υποτεθεί ότι ορισμένα από αυτά δεν ήσαν πλήρη. Η Holderbank αναφέρεται ειδικότερα στο έγγραφο 33.126/14929.

219 Η Uniland, η Oficemen και η Italcementi προβάλλουν την επίκριση ότι ήταν αδύνατη η ανάγνωση ορισμένων εγγράφων στα οποία επιτράπηκε η πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Συναφώς, η Uniland και η Oficemen παραθέτουν τα έγγραφα αριθ. 33.126/879, 11411 έως 1144 (sic), 5803, 5804, 5885, 5886, 6499, 7157 έως 7163, 14762, 14789, 15124, 15125, 15319, 15320, 15356, 15357, 15391 έως 15393, 19554, 19555, 20026 έως 20032 και 20168 έως 20171.

220 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες δεν παραπονούνται ότι ήσαν δυσανάγνωστα τα έγγραφα που υπήρχαν στον φάκελο 22.997, στον οποίο επιτράπηκε η πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996. Όσον αφορά τα έγγραφα των φακέλων 33.126 και 33.322, οι προσφεύγουσες είχαν πρόσβαση στα πρωτότυπά τους κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 168 και 169). Επομένως, οι παρατηρήσεις ως προς το δυσανάγνωστο των αντιγράφων τα οποία είχαν τη δυνατότητα να συμβουλευθούν οι προσφεύγουσες κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 κατέστησαν άνευ αντικειμένου. Συνεπώς, δεν συντρέχει ωσαύτως λόγος να διαταχθεί η διεξαγωγή αποδείξεων την οποία ζήτησε η Holderbank. Όσον αφορά το ενδεχομένως δυσανάγνωστο των πρωτοτύπων των εγγράφων τα οποία είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή κατά τη διοικητική διαδικασία, τούτο δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή και δεν έθιξε την πραγματοποίηση των στόχων που προοριζόταν να εξυπηρετήσει η πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως η οποία παρασχέθηκε στις προσφεύγουσες με τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Πράγματι, αυτή η αδυναμία αναγνώσεως αφορούσε τόσον τις προσφεύγουσες όσον και την Επιτροπή. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν απέκτησε από τα δυσανάγνωστα έγγραφα γνώση διαφορετική από αυτή που ήσαν σε θέση να αποκτήσουν οι προσφεύγουσες συμβουλευόμενες αυτά.

221 Συνεπώς, οι ισχυρισμοί των Dyckerhoff, BDZ, Asland, Uniland, Oficemen, Italcementi, Holderbank, Hornos Ibéricos και Blue Circle, κατά τους οποίους ορισμένα έγγραφα στα οποία είχαν πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 ήσαν δυσανάγνωστα, δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

222 Τρίτον, η Unicem, η Τιτάν και η Blue Circle προβάλλουν την επίκριση ότι δεν τους χορηγήθηκε καμία μετάφραση των εγγράφων στα οποία είχαν πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, παρόλον ότι τα έγγραφα αυτά έχουν καταρτισθεί σε πολλές γλώσσες. Το γεγονός αυτό περιέπλεξε την κατάρτιση των παρατηρήσεών τους εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Ομοίως η Valenciana καταγγέλλει το γεγονός ότι δεν έλαβε μετάφραση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων της AA, πλην των κεφαλαίων που αφορούσαν την Ισπανία, ούτε των εγγράφων στα οποία παραπέμπουν τα κεφάλαια αυτά, ούτε, άλλωστε, των λοιπών εγγράφων του φακέλου.

223 Υπενθυμίζεται ότι το γλωσσικό καθεστώς που προβλέπει το άρθρο 3 του κανονισμού 1 έχει εφαρμογή αποκλειστικώς στα έγγραφα που απευθύνουν τα θεσμικά όργανα σε συγκεκριμένους αποδέκτες (απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, Τ-148/89, Tréfilunion κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1063, σκέψη 21). Συνεπώς, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να χορηγήσει στις προσφεύγουσες μετάφραση των διαφόρων εγγράφων που συνέλεξε κατά τη διοικητική έρευνα. Πράγματι, τα έγγραφα αυτά δεν αποτελούν κοινοποιήσεις της Επιτροπής προς τις προσφεύγουσες, ακόμη και αν η Επιτροπή υποχρεώθηκε να τους παράσχει πρόσβαση σ' αυτά κατά την εκκρεμή ενώπιον του Πρωτοδικείου δίκη. Ωσαύτως, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να χορηγήσει στη Valenciana μετάφραση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ πλην αυτών που αφορούν την Ισπανία (κεφάλαια 8 και 18), δεδομένου ότι η επιχείρηση αυτή δεν συγκαταλεγόταν μεταξύ των αποδεκτών των άλλων αυτών κεφαλαίων περί των εθνικών συμπράξεων. Συνεπώς, η αιτίαση των Unicem, Valenciana, Τιτάν και Blue Circle πρέπει να απορριφθεί.

224 Τέταρτον, οι Valenciana, Asland, Uniland, Oficemen και Hornos Ibéricos καταγγέλλουν την έλλειψη ενός καταλόγου εμφαίνοντος το περιεχόμενο των εγγράφων που αποτελούν τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως.

225 Υπενθυμίζεται ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν στη διάθεσή τους ούτε κατά τη διοικητική ούτε κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία κατάλογο εμφαίνοντα το περιεχόμενο των εγγράφων που απαρτίζουν τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως. Ο μόνος κατάλογος που είχαν στη διάθεσή τους ήταν αυτός που διαβιβάσθηκε στους αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5).

226 Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν έθιξε τα δικαιώματά τους άμυνας κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία. Πράγματι, κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι προσφεύγουσες είχαν πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων του φακέλου έρευνας της υποθέσεως, εξαιρουμένων των εγγράφων που περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία καθώς και των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής. Εξάλλου, είχαν πρόσβαση σε μη εμπιστευτικά κείμενα ή σε μη εμπιστευτικές επιτομές των εγγράφων που θεωρήθηκαν εμπιστευτικά και η Επιτροπή εξέθεσε τη φύση των περιεχομένων στους φακέλους της εσωτερικών εγγράφων. Η έλλειψη καταλόγου περιγράφοντος το περιεχόμενο εκάστου εγγράφου δεν τις εμπόδισε να εντοπίσουν, κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, μεταξύ των εγγράφων του φακέλου έρευνας της υποθέσεως, αυτά που μπορούσαν να έχουν χρησιμεύσει για την άμυνά τους κατά τη διοικητική διαδικασία και, επομένως, να αποδείξουν ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

227 Επομένως, καθόσον με τον ισχυρισμό τον οποίο προβάλλουν οι προσφεύγουσες καταγγέλλεται η κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία έλλειψη ενός καταλόγου αναγράφοντος το περιεχόμενο των εγγράφων που αποτελούν τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Καθόσον ο ισχυρισμός αφορά την έλλειψη λεπτομερούς καταλόγου κατά τη διοικητική διαδικασία, θα εξετασθεί στη συνέχεια (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 272 έως 275).

228 Πέμπτον, οι Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Asland, Uniland, Oficemen και Blue Circle επισημαίνουν πλείονα σφάλματα αρχειοθετήσεως ή ταξινομήσεως, τα οποία

επιδείνωσαν τις δυσχέρειες που αντιμετώπισαν κατά την κατάρτιση των υπομνημάτων τους κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας. Οι Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg και Asland επικρίνουν τον τρόπο κατά τον οποίο συγκροτήθηκαν οι σχετικοί με τις εθνικές συμπράξεις φάκελοι. Η Ciments français τονίζει ιδίως την αυθαίρετη ταξινόμηση των εγγράφων σύμφωνα με την υποτιθέμενη σχέση τους με τις εθνικές ή με τις διεθνείς συμπράξεις (έγγραφα αριθ. 33.126/10827, 10828, 17157 έως 17159, 17166 έως 17170, 17178, 17179 και 19881 έως 19887). Κατά την Aalborg δεν υπάρχει λογική διάκριση μεταξύ των υποτιθεμένων εθνικών και των υποτιθεμένων διεθνών συμπράξεων. Επί παραδείγματι, παραθέτει τα έγγραφα αριθ. 33.126/19201 και 19202, τα οποία βρήκε μέσα στον σχετικό με την Ελλάδα φάκελο, ενώ αφορούν έναν ελληνοϊσπανικό οργανισμό συνεργασίας για την εξαγωγή μεγάλων ποσοτήτων. Επίσης, η Ciments français καταγγέλλει το ότι πολυάριθμα έγγραφα φέρουν αρίθμηση μόνο στην πρώτη σελίδα, ιδίως στον σχετικό με την Ισπανία φάκελο. Η Ciments français και η Lafarge επικρίνουν επίσης γενικώς την πλήρη έλλειψη διαφανείας ως προς τη σύνθεση των φακέλων 33.126 και 33.322. Η Heidelberger υποστηρίζει ότι η αρίθμηση του φακέλου έρευνας της υποθέσεως είναι εξαιρετικά αδιαφανής. Συναφώς, αναφέρει την έλλειψη αριθμήσεως ορισμένων εγγράφων που υπάρχουν στο ντοσιέ L του φακέλου που κατέθεσε η Επιτροπή στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου σε συμμόρφωση προς το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Οι ισχυρισμοί της αφορούν το έγγραφο αριθ. 33.126/9571, το οποίο απαρτίζεται από 32 σελίδες, το έγγραφο αριθ. 33.126/4982, το οποίο περιέχει πολλές αριθμημένες υποδιαιρέσεις, και το ντοσιέ XLI του φακέλου. Οι Dyckerhoff, Unicem, Castle, Holderbank, Hornos Ibéricos και Cementir ισχυρίζονται ότι είναι δυσανάγνωστη η αρίθμηση των εγγράφων. Η Cementir προσθέτει ότι, λόγω της δυσανάγνωστης αριθμήσεως σειράς εγγράφων στα οποία είχε πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, υποχρεώθηκε να προβεί σε λεπτομερή εξέταση για να εντοπίσει τα «νέα» έγγραφα στα οποία της επιτράπηκε η πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Η BDZ επικρίνει την ύπαρξη διαφορετικών αριθμήσεων στα έγγραφα που συμβουλεύθηκε. Η Asland παρατηρεί ότι ορισμένα έγγραφα υπήρχαν δύο ή τρεις φορές στους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους, με διαφορετική αρίθμηση σελίδων αλλά με τον ίδιο αριθμό αναφοράς στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Επί παραδείγματι, παραπέμπει στις σελίδες 64 έως 70, 105 έως 111 και 182 έως 188 του σχετικού με την Πορτογαλία φακέλου, οι οποίες φέρουν τους αριθ. 33.322/2897 επ. Η Hornos Ibéricos υποστηρίζει επίσης ότι ο τεθείς στη διάθεσή της φάκελος έχει προφανώς υποστεί αλλοιώσεις. Έτσι, πλείονα έγγραφα του φακέλου περιέχουν σημειώσεις προστεθείσες από τις υπηρεσίες της Επιτροπής. Συναφώς, η εταιρία αυτή παραπέμπει στα έγγραφα αριθ. 33.322/170, 172 και 489 και στα έγγραφα αριθ. 33.126/11988, 17359, 17441, 17578, 17579, 17582, 17586, 17658, 17936 και 17996.

229 Η Italcementi διατυπώνει παρεμφερείς παρατηρήσεις αφορώσες τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως που είχε τη δυνατότητα να συμβουλευθεί κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Κατά τη μελέτη του φακέλου αυτού, η Italcementi διαπίστωσε την παρουσία μη αριθμημένων εγγράφων (έτσι, στο ντοσιέ XVIII, το έγγραφο αριθ. 33.126/6857 bis περιλαμβάνει, στο παράρτημα 5, μη αριθμημένες σελίδες· στο ντοσιέ XX υπάρχουν, μετά το έγγραφο αριθ. 33.126/6891, επτά μη αριθμημένες σελίδες· στο ντοσιέ XXII υπάρχουν, μετά το έγγραφο αριθ. 33.126/8384 bis, τέσσερις μη αριθμημένες σελίδες· στο ντοσιέ XXIV, το έγγραφο αριθ. 33.126/9416 ακολουθούν επτά μη αριθμημένες σελίδες και το έγγραφο αριθ. 33.126/9571 ακολουθούν 33 μη αριθμημένες σελίδες· στο ντοσιέ XXVII, το έγγραφο αριθ. 33.126/10743 ακολουθούν 17 μη αριθμημένες σελίδες και το έγγραφο αριθ. 33.126/10745 δύο μη αριθμημένες σελίδες· στο ντοσιέ XXVIII υπάρχουν, μετά το έγγραφο αριθ. 33.126/11206, δύο μη αριθμημένες σελίδες· στο ντοσιέ XXX, τα έγγραφα αριθ. 33.126/11912 και 12230 ακολουθεί κάθε φορά μία μη αριθμημένη σελίδα· στο ντοσιέ XXXVI, τα έγγραφα 33.126/14411 και 14502 ακολουθεί μία μη αριθμημένη σελίδα· στο ντοσιέ XLII, το έγγραφο αριθ. 33.126/16934 ακολουθούν τρεις μη αριθμημένες σελίδες· στο ντοσιέ XLIII, το έγγραφο αριθ. 33.126/16971 ακολουθούν πέντε μη αριθμημένες σελίδες· στο ντοσιέ XLVII, το έγγραφο αριθ. 33.126/18099 ακολουθεί μία μη αριθμημένη σελίδα). Εξάλλου, η προσφεύγουσα αυτή διαπίστωσε ότι, σε περιπτώσεις πολυσέλιδων εγγράφων, όπως είναι τα ενημερωτικά φυλλάδια, οι ισολογισμοί εταιριών, οι συμβάσεις ή οι κατάλογοι πωλήσεων ή τιμών, η Επιτροπή περιορίστηκε στην αρίθμηση της πρώτης σελίδας του εν λόγω εγγράφου ή στην εναλλασσόμενη ή μη συνεχόμενη αρίθμηση [επί παραδείγματι, ντοσιέ XXXVII, όπου ορισμένα έγγραφα τυπωμένα τόσο στην εμπρόσθια όσο και

στην οπίσθια όψη φέρουν, στην οπίσθια όψη, αριθμούς υψηλότερους κατά πολλές μονάδες σε σχέση με τους αριθμούς που είναι τυπωμένοι στην εμπρόσθια όψη (επί παραδείγματι, εμπρόσθια όψη 33.126/14982 — οπίσθια όψη 33.126/14991, εμπρόσθια όψη 33.126/14983 — οπίσθια όψη 33.126/14990, εμπρόσθια όψη 33.126/14984 — οπίσθια όψη 33.126/14989)· ντοσιέ LI όπου ορισμένες συμβάσεις φέρουν αρίθμηση μόνο στο εξώφυλλο (επί παραδείγματι, 33.126/19556), ενώ άλλες είναι αριθμημένες ανά σελίδα (επί παραδείγματι, 33.126/19561 έως 19577)]. Στο ντοσιέ VIII του φακέλου 33.322 επικρατεί τέτοια ακαταστασία ώστε είναι αδύνατο να ελεγχθεί με ακρίβεια αν είναι πλήρες.

230 Η Blue Circle υπογραμμίζει την ακαταστασία του φακέλου, την απουσία ορισμένων σελίδων και τη διπλή αρίθμηση ορισμένων εγγράφων. Η Uniland και η Oficemen ισχυρίζονται ότι το ντοσιέ LI, το οποίο αφορά την υπόθεση 33.126, δεν περιλαμβάνεται στον καταρτισθέντα από την Επιτροπή κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) εγγράφων. Ομοίως, από τη μελέτη του καταλόγου αυτού δημιουργείται η εντύπωση ότι, στο ντοσιέ XXXVII, μόνον τα έγγραφα αριθ. 33.126/14740 έως 14742 αφορούν την SIPAC, ενώ την αφορούν τα έγγραφα από τον αριθμό 33.126/14739 και μετά. Συμβουλευόμενες τον φάκελο στις 17 Δεκεμβρίου 1997, η Uniland και η Oficemen ανακάλυψαν έγγραφα αφορώντα την υπόθεση 33.126 μέσα σε ντοσιέ αφορώντα την υπόθεση 33.322. Έτσι, τα έγγραφα αριθ. 2448 έως 2477 της υποθέσεως 33.126, που έπρεπε να βρίσκονται στο ντοσιέ VII της υποθέσεως αυτής, βρίσκονται μέσα στα ντοσιέ I και II της υποθέσεως 33.322. Η άτακτη αρίθμηση των εγγράφων που υπάρχουν στα ντοσιέ IV και V της υποθέσεως 33.322 κατέστησε δυσχερή την εξέτασή τους. Συγκεκριμένα, η Uniland και η Oficemen εξηγούν ότι το έγγραφο αριθ. 1018 ακολουθείται αμέσως από το έγγραφο αριθ. 1039, κατόπιν, κατωτέρω, το έγγραφο αριθ. 1050 ακολουθείται από το έγγραφο αριθ. 1069, κατόπιν, λίγο πιο κάτω, το έγγραφο αριθ. 1072 ακολουθείται από το έγγραφο αριθ. 1012, το οποίο ακολουθείται αμέσως από το έγγραφο αριθ. 1038 και από μια φθίνουσα αρίθμηση μέχρι το έγγραφο αριθ. 1019, το οποίο πάλι ακολουθείται από έξι μη αριθμημένες σελίδες, οι οποίες είναι αδύνατο να ταξινομηθούν. Ορισμένες σελίδες των ντοσιέ αυτών είναι, εξάλλου, αδύνατο να ταξινομηθούν. Τα έγγραφα αριθ. 33.126/11123 έως 11127, τα οποία σύμφωνα με τον καταρτισθέντα από την Επιτροπή κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) έπρεπε να περιληφθούν στο ντοσιέ XXVIII, υπάρχουν στο ντοσιέ XXVII. Το ντοσιέ XXIX της υποθέσεως 33.126 περιέχει σφάλματα στην αρίθμηση, δεδομένου ότι οι αριθμοί 11694 έως 11699 χρησιμοποιήθηκαν για να δηλώσουν δύο διαφορετικές σειρές εγγράφων.

231 Οι επικρίσεις αυτές δεν ασκούν επιρροή για την εκτίμηση των υπό εξέταση ισχυρισμών. Πράγματι, οι προσφεύγουσες ουδόλως εξήγησαν ως προς τι έθιξε εν προκειμένω τα δικαιώματά τους άμυνας ο τρόπος συστάσεως των φακέλων. Όσον αφορά την αιτίαση σχετικά με την αρίθμηση και με τις «αλλοιώσεις» των εγγράφων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών έχουν αποδειχθεί, η έλλειψη αριθμήσεως ή η ελλιπής ή άτακτη αρίθμηση του τάδε ή του δείνα εγγράφου ή η εκ μέρους της Επιτροπής προσθήκη σημειώσεως στο τάδε ή στο δείνα έγγραφο του φακέλου έρευνας της υποθέσεως δεν έθιξαν την πραγματοποίηση των στόχων που προοριζόταν να εξυπηρετήσει η πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως η οποία παρασχέθηκε στις προσφεύγουσες με τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες μπορούσαν να επικαλεσθούν τα έγγραφα του φακέλου των οποίων η αρίθμηση ήταν δυσανάγνωστη ή τα οποία έφεραν «σημειώσεις» της Επιτροπής, επισυνάπτοντάς τα στις παρατηρήσεις τους, και να εξηγήσουν ως προς τι τα έγγραφα αυτά ήσαν ουσιώδη για την άμυνά τους κατά τη διοικητική διαδικασία. Το ίδιο ισχύει για την ακαταστασία που διαπιστώθηκε σε ορισμένα συγκεκριμένα σημεία του φακέλου έρευνας της υποθέσεως.

232 Όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από το ότι η Επιτροπή δήθεν χρησιμοποίησε την ίδια αρίθμηση (33.126/11694 έως 11699) σε δύο αυτοτελείς σειρές εγγράφων, τούτο οφείλεται σε χειρόγραφη

αλλοίωση, σε ορισμένα από τα αντίγραφα τα οποία αναπαρήγαγαν η Uniland και η Oficemen, της αριθμήσεως των πρωτοτύπων εγγράφων του φακέλου της Επιτροπής. Πράγματι, κατόπιν ελέγχου στον αρχικό φάκελο της Επιτροπής, προκύπτει σαφώς ότι τα έγγραφα που φέρουν τους αριθμούς από 33.126/11694 έως 11699 στον φάκελο αυτό αντιστοιχούν αποκλειστικώς σε αποσπάσματα χειρογράφων σημειώσεων που ελήφθησαν (κατά πάσα πιθανότητα από τη Cembureau) κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983 στη Κέρκυρα (έγγραφα αριθ. 33.126/11694 έως 11696), σε μια επιστολή της 20ής Ιανουαρίου 1984 του J. Bailly (προέδρου της Cembureau) προς τον M. Bertran (πρόεδρο της Asland) (έγγραφο αριθ. 33.126/11697), στα καταρτισθέντα στις 13 Μαρτίου 1984 από τον «PD» (κατά πάσα πιθανότητα, από τον Philippe Dutron της Cembureau) πρακτικά μιας τηλεφωνικής συνομιλίας με τον A. d'Agostino (Italcementi) σχετικής με τις εξαγωγές τσιμέντου από την Ιταλία προς την Ελβετία (έγγραφο αριθ. 33.126/11698), και στην κατάσταση των μετεχόντων στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1985 στο Noordwijk (έγγραφο αριθ. 33.126/11699). Η άλλη σειρά εγγράφων, ως προς την οποία η Uniland και η Oficemen υποστηρίζουν ότι καλύπτεται επίσης από την αρίθμηση από το 33.126/11694 έως το 11699 και η οποία αντιστοιχεί σε άλλα αποσπάσματα των χειρογράφων σημειώσεων που ελήφθησαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983 στη Κέρκυρα, φέρει την αρίθμηση 33.126/11689 έως 11693. Τέλος, όπως επισημαίνουν η Uniland και η Oficemen, ο κατάλογος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) δεν αναφέρει κανένα ντοσιέ LI. Ωστόσο, αναφέρει δύο ντοσιέ L και, επομένως, το δεύτερο ντοσιέ L το οποίο αναφέρει ο κατάλογος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) είναι στην πραγματικότητα το ντοσιέ LI.

233 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το σύνολο των ισχυρισμών που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 228 έως 230 πρέπει να απορριφθεί.

234 Τέλος, έκτον, η Blue Circle υπογραμμίζει ότι επιχείρησε να αποφύγει να επικαλεσθεί, στις παρατηρήσεις που κατέθεσε κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, έγγραφα τα οποία είχαν δικαιολογημένα χαρακτηρισθεί ως εμπιστευτικά κατά τη διοικητική διαδικασία. Συναφώς, προσάπτει στην Επιτροπή ότι αρνήθηκε να της χορηγήσει κατάλογο των εγγράφων αυτών. Επισυνάπτει στις παρατηρήσεις που κατέθεσε κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (παράρτημα 3) τα ανταλλαγέντα σχετικώς έγγραφα, με τα οποία προέβαλε ως δικαιολογία για το αίτημα αυτό τη μέριμνά της να διακρίνει, ενόψει της σύντομης προθεσμίας που της είχε ταχθεί για να υποβάλει τις παρατηρήσεις της κατόπιν της μελέτης του υπολοίπου του φακέλου, μεταξύ των εγγράφων στα οποία της είχε απαγορευθεί η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, λόγω της αιτήσεως εμπιστευτικής μεταχειρίσεως που υποβλήθηκε ως προς αυτά από τον ενδιαφερόμενο ή τους ενδιαφερομένους, και των εγγράφων στα οποία δεν είχε πρόσβαση διότι η Επιτροπή αποφάσισε ότι δεν ασκούσαν επιρροή για την άμυνά της.

235 Επισημαίνεται ότι, μολονότι η Επιτροπή δεν έθεσε στη διάθεση της Blue Circle τον κατάλογο που ζητούσε, ωστόσο της παρέσχε, με έγγραφο της 13ης Νοεμβρίου 1997 (παράρτημα 3 των παρατηρήσεων της προσφεύγουσας που κατατέθηκαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997), τα κριτήρια που της δίνουν τη δυνατότητα να καθορίσει ποια έγγραφα καλύπτονταν από επιφύλαξη λόγω απορρήτου κατά τη διοικητική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένος εντοπισμός των εγγράφων που χαρακτηρίσθηκαν εμπιστευτικά κατά την εν λόγω διαδικασία θα εστερείτο παντελώς ενδιαφέροντος, καθόσον, στο πλαίσιο του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων κλήθηκαν να «ανανεώσουν» την εκτίμησή τους ως προς τη σκοπιμότητα διατηρήσεως του απορρήτου που είχε προβληθεί τότε για ορισμένα έγγραφα. Ως εκ τούτου, κατά τη μελέτη του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, επιτράπηκε στις προσφεύγουσες η πρόσβαση σε πολυάριθμα έγγραφα που είχαν χαρακτηρισθεί εμπιστευτικά κατά τη διοικητική διαδικασία. Αν η Επιτροπή έθετε στη διάθεση της Blue Circle τον κατάλογο των χαρακτηρισθέντων ως εμπιστευτικών εγγράφων

κατά τη διοικητική διαδικασία, η Blue Circle βεβαίως δεν θα αποφάσιζε να στερηθεί τη δυνατότητα να επικαλεσθεί το τάδε ή το δείνα από τα περιλαμβανόμενα στον κατάλογο αυτό έγγραφα, του οποίου όμως το απόρρητο ήρθη έκτοτε. Εξάλλου, από την εξέταση των εγγράφων που επισυνάπτει η προσφεύγουσα ως παράρτημα των παρατηρήσεών της προκύπτει ότι δεν δίστασε — αντιθέτως προς όσα ισχυρίζεται με τις παρατηρήσεις της — να επικαλεσθεί έγγραφα που είχαν χαρακτηρισθεί εμπιστευτικά κατά τη διοικητική διαδικασία, για τα οποία όμως οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και/ή ενώσεις επιχειρήσεων είχαν συναινέσει να παρασχεθεί πρόσβαση στους τρίτους στο πλαίσιο του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Επί παραδείγματι, το Πρωτοδικείο αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/16936 έως 16938, τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα 5-10 των παρατηρήσεων της προσφεύγουσας και φέρουν τη μνεία «εμπιστευτικό». Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Blue Circle πρέπει να απορριφθεί.

236 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι καμία από τις ιδιάζουσες περιστάσεις που επικαλέστηκαν οι διάφορες προσφεύγουσες δεν έθιξε την πραγματοποίηση των στόχων που προοριζόταν να εξυπηρετήσει η πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως η οποία τους παρασχέθηκε με τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997.

3. Ανάλυση της εκτιμήσεως ενός ισχυρισμού που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας λόγω της ελλείψεως δυνατότητας προσβάσεως σε υποτιθέμενο απαλλακτικό στοιχείο κατά τη διοικητική διαδικασία

237 Με τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι 39 προσφεύγουσες τις οποίες αφορά ο υπό εξέταση ισχυρισμός (βλ., ανωτέρω, σκέψη 124) κλήθηκαν να διευκρινίσουν λεπτομερώς τους ισχυρισμούς τους ότι τα μέρη της ΑΑ και του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στα οποία δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία θα ήσαν χρήσιμα για την άμυνά τους.

238 Πριν από τη συγκεκριμένη εξέταση των διαφόρων ισχυρισμών που ανέπτυξαν οι προσφεύγουσες αυτές, πρέπει να εκτεθούν γενικώς οι συνθήκες υπό τις οποίες η ελλιπής πρόσβαση στην ΑΑ και/ή στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία θα καταλήξει στη διαπίστωση προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας.

239 Οι 39 ως άνω προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η μη προσήκουσα πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως η οποία τους παρασχέθηκε πρέπει κατ' ανάγκη να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς, αναφέρονται στις προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής. Υπενθυμίζουν ότι, στις δύο αυτές αποφάσεις (στις σκέψεις 84 και 94, αντιστοίχως), το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η Επιτροπή «προσέβαλε (...) τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας, καθόσον δεν συμπεριέλαβε στη διαδικασία έγγραφα τα οποία είχε στην κατοχή της και τα οποία μπορούσαν ενδεχομένως να χρησιμεύσουν για την άμυνα της προσφεύγουσας». Υπογραμμίζουν ότι, με καθεμία από τις αποφάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την προσβαλλομένη απόφαση αφού έκρινε (αντιστοίχως στις σκέψεις 98 και

108 των αποφάσεων) ότι η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας δεν μπορούσε να θεραπευθεί κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία.

240 Υπενθυμίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση μπορεί να ακυρωθεί εν όλω ή εν μέρει μόνον αφού διαπιστωθεί ότι η μη προσήκουσα πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως που παρασχέθηκε στις προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία τις εμπόδισε να λάβουν γνώση εγγράφων που μπορούσαν να φανούν χρήσιμα για την άμυνά τους και αποτέλεσε έτσι προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψεις 80, 81, 84, 98 και 100, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 90, 91, 94, 108, 110 και 115). Η έκταση του τμήματος του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στο οποίο δεν είχαν πρόσβαση οι προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία δεν αρκεί από μόνη της για τη στήριξη μιας τέτοιας διαπιστώσεως.

241 Οσάκις ένας προσφεύγων βάλλει, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως μιας τελικής αποφάσεως της Επιτροπής, κατά της αρνήσεως της Επιτροπής να ανακοινώσει ένα ή περισσότερα στοιχεία του φακέλου, είναι έργο του Πρωτοδικείου να ζητήσει να του κοινοποιηθούν τα στοιχεία αυτά και να τα ερευνήσει (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 144, σημείο 121). Στην περίπτωση αυτή, χωρίς το Πρωτοδικείο να είναι σε θέση να υποκαταστήσει την Επιτροπή (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 98, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 113), η εξέταση αυτή πρέπει να αφορά κατ' αρχάς το ζήτημα αν τα έγγραφα στα οποία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία έχουν αντικειμενική σχέση με αιτίαση η οποία έγινε δεκτή εις βάρος του προσφεύγοντος τον οποίο αφορά η προσβαλλομένη απόφαση. Αν δεν υπάρχει τέτοια σχέση, τα εν λόγω έγγραφα δεν έχουν καμία χρησιμότητα για την άμυνα του προσφεύγοντος που τα επικαλείται. Αν, αντιθέτως, τα έγγραφα έχουν τέτοια σχέση, τότε πρέπει να εξετασθεί αν η μη γνωστοποίησή τους έθιξε την άμυνα του διαδίκου αυτού κατά τη διοικητική διαδικασία. Συναφώς, θα πρέπει να εξετασθούν τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή προς στήριξη της αιτιάσεως αυτής (αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψεις 61 έως 65, T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψεις 71 έως 75, και T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψεις 51 έως 56) και να εκτιμηθεί αν τα μη γνωστοποιηθέντα έγγραφα μπορούσαν να έχουν — από πλευράς των προβληθέντων από την Επιτροπή αποδεικτικών στοιχείων — σπουδαιότητα η οποία δεν έπρεπε να παραβλεφθεί (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 68, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 78). Θα συντρέχει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας αν υπήρχε μια πιθανότητα — έστω και περιορισμένη — να μπορούσε η διοικητική διαδικασία να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα σε περίπτωση που ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα να επικαλεσθεί το έγγραφο κατά την εν λόγω διοικητική διαδικασία (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 56· αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 68, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 78· προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 144, σημείο 120).

242 Συνεπώς, η εξέταση του ζητήματος αν ένα έγγραφο στο οποίο δεν παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία μπορούσε να φανεί χρήσιμο για την άμυνα ενός προσφεύγοντος απαιτεί, εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες το έγγραφο ουδεμία αντικειμενική σχέση έχει με αιτίαση η οποία έγινε δεκτή εις βάρος του προσφεύγοντος, προσωρινή εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία έλαβε υπόψη της η Επιτροπή προς στήριξη της διαπιστώσεως παραβάσεως με την προσβαλλομένη απόφαση.

243 Υπογραμμίζεται ότι το Πρωτοδικείο προέβη σε προσωρινή εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή στην απόφασή της και με τις αποφάσεις του επί των υποθέσεων «ανθρακικό νάτριο» (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 29ης Ιουνίου 1995, T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, T-31/91, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1821, στο εξής: απόφαση T-31/91, Solvay κατά Επιτροπής, T-32/91, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1825, στο εξής: απόφαση T-32/91, Solvay κατά Επιτροπής, T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, και T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142), έστω και αν οι προσφεύγουσες φρονούν ότι μπορούν να συναγάγουν από την ανάγνωση μεμονωμένων αποσπασμάτων των αποφάσεων αυτών (ιδίως προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 98, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 108) ότι η μη προσήκουσα πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως συνεπάγεται κατ' ανάγκη την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Υπενθυμίζεται ότι, στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις T-32/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, και T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, η Επιτροπή, με δύο αυτοτελείς αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 1990, διαπίστωσε, εις βάρος της Solvay και της ICI, παραβάσεις του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 82 ΕΚ) στην αγορά του ανθρακικού νατρίου. Προσήψε στη Solvay ότι εκμεταλλεύτηκε καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση που κατείχε στη σχετική αγορά εντός της αγοράς της δυτικής Ευρώπης, και στην ICI ότι υπέπεσε στην ίδια παράβαση εντός της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου. Εξάλλου, η Επιτροπή διαπίστωσε, με μια τρίτη απόφαση της ίδιας ημερομηνίας, την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, αντιβαίνουσας στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, μεταξύ της Solvay και της ICI. Η Επιτροπή δέχθηκε ότι η πρακτική αυτή λειτούργησε από την 1η Ιανουαρίου 1973 μέχρι την αρχή του 1989 και αφορούσε την κατανομή της αγοράς ανθρακικού νατρίου της δυτικής Ευρώπης. Στο πλαίσιο της εν λόγω πρακτικής, η αγορά της δυτικής ηπειρωτικής Ευρώπης παραχωρήθηκε στη Solvay και το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία στην ICI. Επί της τρίτης αυτής αποφάσεως της Επιτροπής εκδόθηκαν οι προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής.

244 Με τις αποφάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο έπρεπε να εξετάσει ένα λόγο ακυρώσεως αντλούμενο από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον οι διάδικοι δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία στον φάκελο που αφορούσε τη φερόμενη καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως του έτερου διαδίκου. Οι προσφεύγουσες φρονούσαν ότι οι φάκελοι αυτοί μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία. Προκειμένου να απαντήσει στους ισχυρισμούς αυτούς, το Πρωτοδικείο εξέτασε κατ' αρχάς τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία έλαβε υπόψη της η Επιτροπή. Η Επιτροπή είχε διαπιστώσει κατ' αρχάς ότι η ICI και η Solvay είχαν συνάψει συμφωνία κατανομής της αγοράς το 1949. Μολονότι η συμφωνία αυτή λύθηκε τυπικώς το 1972, η Επιτροπή είχε κρίνει με την απόφασή της ότι υφίσταντο άφθονες αποδείξεις για την ύπαρξη συμπαιγνίας, από τις οποίες μπορούσε να συναχθεί ότι η αρχική σύμπραξη του 1949 εξακολούθησε να εφαρμόζεται με τη μορφή εναρμονισμένης πρακτικής μετά το 1972 (βλ. προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 61, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 71). Έτσι, για τη στοιχειοθέτηση της εναρμονισμένης πρακτικής, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε τέσσερα στοιχεία, δηλαδή, πρώτον, στη μη εμπορία ανθρακικού νατρίου εκ μέρους της ICI και της Solvay πέραν της Μάγχης καθ' όλο το υπό εξέταση χρονικό διάστημα, δεύτερον, στην ακριβή σύμπτωση αυτής της ελλείψεως ανταγωνισμού με τους όρους της συναφθείσας το 1949 συμφωνίας, τρίτον, στη σύναψη και θέση σε εφαρμογή συμφωνιών αγοράς προς μεταπώληση συνισταμένων στην παράδοση ανθρακικού νατρίου από τη Solvay στην ICI κατά το χρονικό διάστημα από το 1983 έως το 1989, και, τέταρτον, στις συχνές επαφές μεταξύ της Solvay και της ICI με σκοπό τον συντονισμό της στρατηγικής τους στον τομέα του ανθρακικού νατρίου (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 65, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 75).

245 Στη συνέχεια, στις υποθέσεις αυτές, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η μόνη άμεση έγγραφη απόδειξη της διαπιστωθείσας παραβάσεως, για το χρονικό διάστημα από το 1973 μέχρι το 1982, ήταν η συμφωνία του 1949. Πράγματι, οι συμβάσεις αγοράς προς μεταπώληση χρονολογούνταν από το χρονικό διάστημα από το 1983 μέχρι το 1989. Εξάλλου, για το ίδιο αυτό πρώτο χρονικό διάστημα, δεν υπήρχαν έγγραφα σχετικά με συνεδριάσεις (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91,

Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 74, και Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 84). Το Πρωτοδικείο εξέτασε την αποδεικτική αξία της συμφωνίας του 1949. Διαπίστωσε (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 73, και Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 83) ότι η συμφωνία αυτή είχε λυθεί τυπικώς το 1972 και ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε νομίμως να παραβλέψει το ενδεχόμενο να θέλησαν οι δύο επιχειρήσεις να συμμορφωθούν προς τη Συνθήκη με τη λύση αυτή. Συνεπώς, η συμφωνία του 1949 αποτελούσε, κατά το Πρωτοδικείο, πενιχρό αποδεικτικό στοιχείο για να αναγνωριστεί από την 1η Ιανουαρίου 1973 η ύπαρξη της παραβάσεως που προσήφθη στην ICI και στη Solvay. Η μόνη άλλη ένδειξη περί της υπάρξεως εναρμονισμένης πρακτικής, τουλάχιστον για το χρονικό διάστημα από το 1973 μέχρι το 1982, προέκυπτε από τη συμπεριφορά των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στην αγορά, δηλαδή από τη μη εμπορία ανθρακικού νατρίου εκ μέρους της ICI και της Solvay πέραν της Μάγχης. Εντούτοις, ενόψει της πενιχρότητας των εγγράφων αποδείξεων που αφορούσαν, ιδίως, το έτος 1973 και τα αμέσως επόμενα έτη, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή, προκειμένου να αποδείξει επαρκώς κατά νόμον την εναρμονισμένη πρακτική που προσήπτε στην ICI και στη Solvay, όφειλε να έχει προβεί, ήδη από το στάδιο της ΑΑ, σε συνολική και εμπεριστατωμένη οικονομική εκτίμηση, ιδίως της σχετικής αγοράς, καθώς και του μεγέθους και της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων που δρούσαν στην αγορά αυτή. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, για να είναι η εκτίμηση αυτή πλήρης, αντικειμενική και ισόρροπη, έπρεπε τουλάχιστον να λαμβάνει υπόψη, αφενός, τις ισχυρές θέσεις που κατείχαν η Solvay και η ICI στις αντίστοιχες γεωγραφικές τους αγορές και, αφετέρου, τις πρακτικές εξασφαλίσεως της πίστεως των πελατών οι οποίες τους καταλογίστηκαν στο πλαίσιο των διαδικασιών που κινήθηκαν δυνάμει του άρθρου 86 της Συνθήκης (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 76, και Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 86). Στο πλαίσιο αυτό, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα έγγραφα που αφορούσαν την παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης στην οποία φέρεται ότι υπέπεσε η ICI θα ήσαν χρήσιμα για την άμυνα της Solvay προκειμένου να ανασκευάσει τον ισχυρισμό περί υπάρξεως εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Solvay και της ICI. Πράγματι, τα έγγραφα αυτά θα μπορούσαν να εξηγήσουν ότι η προσαπτόμενη στη Solvay παθητική συμπεριφορά στηριζόταν σε αυτόνομες αποφάσεις της ιδίας, αιτιολογούμενες από τη δυσκολία διεισδύσεως σε μια αγορά στην οποία η πρόσβαση εμποδιζόταν από μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση (απόφαση Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 77). Για τους ίδιους λόγους, τα έγγραφα που αφορούσαν την παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης, στην οποία φέρεται ότι υπέπεσε η Solvay, θα ήσαν χρήσιμα για την άμυνα της ICI (απόφαση Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 87). Δεδομένου ότι υπήρχε μια πιθανότητα ότι, αν η ICI και η Solvay είχαν πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, τουλάχιστον όσον αφορά την αποδεικτική αξία της παράλληλης και παθητικής συμπεριφοράς που τους προσαπτόταν για την έναρξη και επομένως για τη διάρκεια της παραβάσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας και ακύρωσε την εν λόγω απόφαση (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψεις 98 και 99, και Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 108 και 109).

246 Αντιθέτως, με την απόφαση Τ-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, η οποία αφορούσε την απόφαση με την οποία η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η ICI είχε υποπέσει σε παράβαση του άρθρου 86 της Συνθήκης, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως που αντλούνταν από την ανεπαρκή πρόσβαση στον φάκελο. Έκρινε (σκέψη 61) ότι η διαπίστωση της δεσπόζουσας θέσεως στην προσβαλλομένη απόφαση της Επιτροπής έγινε βάσει του μεριδίου της ICI στην αγορά και ότι η καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσεως αυτής προέκυπτε από άμεσες έγγραφες αποδείξεις, όπως είναι τα συστήματα εκπτώσεων που εφάρμοζε η ICI και οι ρήτρες αποκλειστικής προμήθειας τις οποίες επέβαλλε στους πελάτες της. Αφού εκτίμησε την αποδεικτική αξία των αποδεικτικών μέσων που προσκόμισε η Επιτροπή, το Πρωτοδικείο έκρινε (σκέψη 63) ότι η άμυνα της ICI δεν εθίγη από το ότι η ICI δεν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία στα έγγραφα που προέρχονταν από τους παραγωγούς της ηπειρωτικής Ευρώπης. Πράγματι, καμία ένδειξη δεν επέτρεπε να υποτεθεί ότι τα έγγραφα αυτά μπορούσαν να αποδυναμώσουν τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή με την απόφασή της, με την οποία δέχθηκε ότι η ICI εκμεταλλεύθηκε καταχρηστικώς τη δεσπόζουσα θέση της.

247 Συνεπώς, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, οσάκις ένας προσφεύγων ισχυρίζεται, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως, ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά του άμυνας λόγω του ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν είχε πρόσβαση σε έγγραφο του φακέλου έρευνας της υποθέσεως το οποίο, κατ' αυτόν, θα μπορούσε να χρησιμεύσει για την άμυνά του, το Πρωτοδικείο πρέπει να ζητήσει να του διαβιβασθεί το επισημανθέν έγγραφο. Στη συνέχεια, πρέπει να συσχετίσει το έγγραφο με τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές με την προσβαλλομένη απόφαση εις βάρος του προσφεύγοντος. Αν το εν λόγω έγγραφο δεν έχει καμία αντικειμενική σχέση με αιτίαση η οποία έγινε δεκτή με την προσβαλλομένη απόφαση, η διοικητική διαδικασία δεν θα μπορούσε να έχει καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα για τον προσφεύγοντα, αν αυτός είχε πρόσβαση στο έγγραφο αυτό κατά την εν λόγω διαδικασία. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο λόγος ακυρώσεως του οικείου προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθεί. Αν, αντιθέτως, το έγγραφο του οποίου έγινε επίκληση έχει αντικειμενική σχέση με μια από τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές με την προσβαλλομένη απόφαση εις βάρος του προσφεύγοντος, το Πρωτοδικείο πρέπει να εκτιμήσει, υπό το πρίσμα των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζει η Επιτροπή προς στήριξη των αιτιάσεων τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, αν θα υπήρχε κάποια πιθανότητα — έστω και περιορισμένη — να έχει το έγγραφο ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα σε περίπτωση που ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα να το επικαλεσθεί κατά τη διάρκεια αυτής της διοικητικής διαδικασίας. Αν, υπό το πρίσμα των συλλεγέντων αποδεικτικών στοιχείων, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι υπήρχε τέτοια πιθανότητα να έχει το έγγραφο ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, θα συναγάγει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2205 έως 2212, 2224, 2225, 2284 έως 2290, 2384, 2385, 2469, 3406 έως 3435 και 3996 έως 4005).

248 Τέλος, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι τα δικαιώματα άμυνας ενός προσφεύγοντος προσβλήθηκαν λόγω του ότι η Επιτροπή δεν του γνωστοποίησε έγγραφο το οποίο μπορούσε να περιέχει απαλλακτικά υπέρ αυτού στοιχεία, αν το έγγραφο αυτό προέρχεται από τον προσφεύγοντα αυτόν ή αν το εν λόγω έγγραφο βρισκόταν προδήλως στην κατοχή του ως άνω προσφεύγοντος κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψη 25, και απόφαση T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 64). Πράγματι, αν έγγραφο το οποίο κατέχει ένας αποδέκτης της ΑΑ περιέχει απαλλακτικά υπέρ αυτού στοιχεία, τίποτε δεν τον εμποδίζει να επικαλεσθεί το έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία. Για την οργάνωση της άμυνάς του, ένας διάδικος δεν περιορίζεται μόνο στα έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής στα οποία έχει πρόσβαση. Έχει την ευχέρεια να χρησιμοποιήσει κάθε έγγραφο που κρίνει χρήσιμο για να αντικρούσει τους ισχυρισμούς της Επιτροπής.

4. Εφαρμογή των αρχών στην υπό κρίση περίπτωση

249 Διαπιστώνεται, πρώτον, ότι πολλά έγγραφα στα οποία αναφέρονται οι προσφεύγουσες με τα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 είναι έγγραφα στα οποία είχαν ήδη πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία. Πρόκειται περί εγγράφων που έχουν χαρακτηρισθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) ως «Α» («Α: άπαντες» ή «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί»). Ακόμη και αν, συχνά, τα έγγραφα αυτά δεν βρίσκονταν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), οι προσφεύγουσες είχαν πρόσβαση σ' αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία και μπορούσαν να βασιστούν σ' αυτά για να στηρίξουν τους ισχυρισμούς που ανέπτυξαν με τα υπομνήματά τους απαντήσεως στην ΑΑ. Συνεπώς, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να χρησιμοποιούν τα έγγραφα αυτά για να επικαλεσθούν την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

250 Έτσι, οι κατωτέρω κατονομαζόμενες προσφεύγουσες, παρέπεμψαν με τα υπομνήματά τους στα ακόλουθα έγγραφα, στα οποία είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία: η FIC στα έγγραφα αριθ. 33.126/4858 έως 4861, 4911 έως 4913, 19205 και 19218· η ENCI στα έγγραφα αριθ. 33.126/12519, 12627, 12642, 12648 έως 12654 και στο έγγραφο αριθ. 33.126/4470, το οποίο είναι το ίδιο με το έγγραφο αριθ. 33.126/12627, το οποίο έχει χαρακτηριοθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) ως «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί»· η Dyckerhoff στα έγγραφα αριθ. 33.126/18959, 18960, 19195 και 19196 καθώς και στα έγγραφα αριθ. 33.126/16509, 16515 και 16516, τα οποία συμπίπτουν με τα έγγραφα αριθ. 33.126/18857, 18821 και 18822, τα οποία έχουν χαρακτηριοθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) ως «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί»· η Heidelberger στα έγγραφα αριθ. 33.126/14809, 14826, 19202, 19218, 19220 έως 19233, 19250 και 19264 έως 19279· η Aalborg στα έγγραφα αριθ. 33.126/15134, 15135, 15170 και 15201· η Buzzi στα έγγραφα αριθ. 33.126/4982, 14809, 14812, 14813, 14815, 14817, 14820, 14822, 14824, 14898 και 15174· η Valenciana στα έγγραφα αριθ. 33.126/4911 έως 4913· η Asland στα έγγραφα αριθ. 33.126/19202, 19205 και 19218· η Ηρακλής στα έγγραφα αριθ. 33.126/18755 έως 18763· η Uniland και η Oficemen στα έγγραφα αριθ. 33.126/11026, 11027, 11080 έως 11084, 19195, 19196, 19754, 19762, 19770, 19776, 19817, 19819, 19827, 20011, 20019, 20065, 20071 και 20072· η Rugby και η Castle στα έγγραφα αριθ. 33.126/14331 έως 14333· η Τιτάν στα έγγραφα αριθ. 33.126/4858, 4859, 10982, 10985, 18755 έως 18763, 18771 έως 18779, 18842, 18843 και 18848 καθώς και στα έγγραφα αριθ. 33.126/13119 και 16155, τα οποία συμπίπτουν, αντιστοίχως, με τα έγγραφα αριθ. 33.126/18862 και 19007, τα οποία έχουν χαρακτηριοθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) ως «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί»· η Holderbank στα έγγραφα αριθ. 33.126/10959, 19195 και 19196, και, τέλος, η Blue Circle στα έγγραφα αριθ. 33.126/19220 έως 19347 και 19875 έως 19877 καθώς και στα έγγραφα αριθ. 33.322/1503 έως 1505 τα οποία συμπίπτουν με τα έγγραφα αριθ. 33.126/16786 έως 16789, τα οποία έχουν χαρακτηρισθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) ως «Α».

251 Δεύτερον, πολλές προσφεύγουσες επικαλούνται χωρία της ΑΑ και έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως τα οποία δεν έχουν καμία σχέση με τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές κατ' αυτών με την προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, πρόκειται περί στοιχείων που δεν θα είχαν καμία χρησιμότητα για την άμυνά τους (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 241 και 247).

252 Έτσι, ορισμένες προσφεύγουσες αναφέρονται σε έγγραφα τα οποία αφορούν τους «κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού» (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 60). Στο πλαίσιο αυτό, η SFIC αναφέρει τα έγγραφα αριθ. 33.126/2412 έως 2415 και η Aalborg το έγγραφο αριθ. 33.126/14806. Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι οι συζητήσεις για τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό, μνεία των οποίων γίνεται στην παράγραφο 17 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ειδικής αιτιάσεως στο διατακτικό της αποφάσεως αυτής. Υπό τις συνθήκες αυτές, τα σχόλια που μπορούσαν να έχουν διατυπώσει οι προαναφερθείσες προσφεύγουσες βάσει των ως άνω εγγράφων, αν είχαν πρόσβαση σ' αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα είχαν ως συνέπεια να καταλήξει η διαδικασία αυτή σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

253 Η Heidelberger αναφέρεται σε έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν κατ' αυτήν ότι ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι υπήρξε σύμπραξη μεταξύ των Γερμανών, Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών για τη μεταξύ τους κατανομή της αγοράς των Κάτω Χωρών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 23) δεν είναι βάσιμος. Έτσι, παραθέτει τα έγγραφα αριθ. 33.126/832, 3720, 8165, 8728, 8729 και 8915. Εντούτοις, όπως διευκρινίζεται στην παράγραφο 51 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν έλαβε θέση με την απόφαση αυτή επί των πραγματικών περιστατικών που εκτίθενται στην παράγραφο 23 η οποία αφορά τη σύμπραξη Βελγίου-Γερμανίας-Κάτω Χωρών. Δεδομένου ότι δεν της προσήφθη καμία αιτίαση επί της βάσεως αυτής, η Heidelberger δεν μπορεί να ισχυρίζεται εν προκειμένω ότι

υπέστη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της λόγω του ότι δεν είχε πρόσβαση στα προπαρατεθέντα έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία.

254 Εξάλλου, πλείονες προσφεύγουσες επικαλούνται έγγραφα τα οποία αφορούν παράβαση την οποία εξέτασε η προσβαλλομένη απόφαση, στην οποία όμως, κατά την απόφαση αυτή, οι εν λόγω προσφεύγουσες δεν μετέσχαν.

255 Η Vicat παραπέμπει στα έγγραφα αριθ. 33.126/2088 έως 2096, 6590, 6591, 6608, 6690, 6691, 7640, 10811 έως 10813, 10827, 10828, 11052, 11053, 11066, 11073 έως 11075, 11077, 11078, 13111, 15342 έως 15347, 15386, 15387, 16445, 16446 έως 16449, 16460 και 16461, για να αποδείξει ότι δεν μετέσχε ούτε άμεσα ούτε έμμεσα στην ETF. Εντούτοις, δεδομένου ότι η Επιτροπή ουδόλως της προσήψε με την προσβαλλομένη απόφαση συμμετοχή στις δραστηριότητες της ETF, τα εν λόγω έγγραφα ουδόλως είναι ουσιώδη για την άμυνά της.

256 Η Hornos Ibéricos και η Blue Circle παραπέμπουν σε πολλά έγγραφα τα οποία αφορούν άμεσα τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Hornos Ibéricos επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.322/124 έως 133, 170, 905, 966 έως 973, 1019, 1020, 1027, 1080 έως 1089, 1319 έως 1322, 1395, 1396 και 1409, καθώς και το κεφάλαιο 9 «Πορτογαλία» της ΑΑ. Η Blue Circle παραπέμπει στα έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903. Η ως άνω παράγραφος, όμως, δεν αφορά την Hornos Ibéricos και την Blue Circle. Επομένως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι τα έγγραφα στα οποία αναφέρονται η Hornos Ibéricos και η Blue Circle θα τους παρείχαν τη δυνατότητα να αποδείξουν, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι η σύμπραξη μεταξύ των παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου δεν υπήρχε, η διαδικασία αυτή δεν θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό γι' αυτές αποτέλεσμα.

257 Οι Rugby, Castle, Aker και Euroc ισχυρίζονται ότι από τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και από τα έγγραφα αριθ. 33.126/3213 έως 3222 προκύπτει ότι η οργανωθείσα στο πλαίσιο της Cembureau ανταλλαγή πληροφοριών δεν μπορούσε να έχει αισθητό αποτέλεσμα επί του ανταγωνισμού και δεν χρησίμευε στη διευκόλυνση της λειτουργίας της συμφωνίας Cembureau. Η Τιτάν υποστηρίζει ότι από τα έγγραφα αριθ. 33.126/3332 έως 3334, 4919, 11121 έως 11123 και 17881 έως 17886 προκύπτει ότι οι πληροφορίες επί των τιμών οι οποίες ανταλλάχθηκαν μέσω της Cembureau δεν είχαν καμία εμπορική αξία. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο ισχυρισμός των Rugby, Castle, Τιτάν, Aker και Euroc ευσταθεί, το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση στα στοιχεία αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία δεν έθιξε την άμυνά τους, δεδομένου ότι δεν τις αφορούσε το άρθρο 2 της προσβαλομένης αποφάσεως, το οποίο βάλλει κατά των ανταλλαγών πληροφοριών επί των τιμών που έγιναν στο πλαίσιο της Cembureau.

258 Η Uniland και η Oficemen παραπέμπουν στα έγγραφα αριθ. 33.126/11080 έως 11084, 13104 έως 13106, 13108, 13109, 19817 έως 19832 και 20065 έως 20071, τα οποία έχουν όλα άμεση σχέση με τις carrot actions, τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εντούτοις, δεδομένου ότι η παράβαση αυτή δεν τους προσάπτεται, τα έγγραφα αυτά ουδόλως είναι ουσιώδη για την άμυνά τους.

259 Η Aker και η Euroc υποστηρίζουν ότι η παράγραφος 46 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» κεφαλαίου της ΑΑ, η οποία αφορά τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων παραγωγών (κεφάλαιο 5) είναι ικανή να αποδείξει ότι η ECEC δεν αποτελούσε όργανο στην υπηρεσία της εμπορικής πολιτικής εξαγωγής κάθε παραγωγού τσιμέντου της Κοινότητας, επινοηθέν για την τήρηση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Ωστόσο, το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο αναφέρεται στις εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο της ECEC, δεν αφορά τις εταιρίες αυτές. Συνεπώς, είναι πρόδηλον ότι το χωρίο της ΑΑ το οποίο επικαλούνται οι προσφεύγουσες αυτές ουδόλως είναι ουσιώδες για την άμυνά τους.

260 Τρίτον, όσον αφορά τα έγγραφα που έχουν σχέση με παραβάσεις οι οποίες προσήφθησαν στην προσφεύγουσα που τα επικαλείται, υπογραμμίζεται ότι, αντιθέτως προς τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, και Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, η Επιτροπή εν προκειμένω, τόσο στην ΑΑ όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση, στηρίχθηκε αποκλειστικά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να θεμελιώσει την ύπαρξη των διαφόρων παραβάσεων και τη συμμετοχή των διαφόρων αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως σε μία ή περισσότερες από τις παραβάσεις αυτές. Για την εκτίμηση του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας λόγω του ότι οι προσφεύγουσες, όπως ισχυρίζονται, δεν είχαν, κατά τη διοικητική διαδικασία, επαρκή πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, πρέπει να εκτιμηθεί κατ' αρχάς η αποδεικτική αξία αυτών των στοιχείων αποδείξεως και, στη συνέχεια, να εξετασθεί αν τα στοιχεία στα οποία οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα την έκδοση διαφορετικής αποφάσεως αν αυτές ήσαν σε θέση να επικαλεσθούν τα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 241 και 247 και, κατωτέρω, σκέψη 263).

261 Δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο, στο πλαίσιο της εξετάσεως των λόγων ακυρώσεως που αφορούν την ουσία της υποθέσεως, καλείται, εν πάση περιπτώσει, να αποφανθεί επί των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζει η Επιτροπή για να αποδείξει τις διάφορες παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση, πρέπει, για λόγους οικονομίας της δίκης, να εκτιμήσει, στο πλαίσιο της εξετάσεως των σχετικών με την ουσία λόγων ακυρώσεως που αφορούν τις διαπιστωθείσες παραβάσεις, το βάσιμο των ισχυρισμών που ανέπτυξαν οι προσφεύγουσες βάσει εγγράφων που αφορούν άμεσα τις παραβάσεις αυτές. Εντούτοις, δεν θα γίνει εκτίμηση των τυπικών λόγων ακυρώσεως μαζί με την εκτίμηση των σχετικών με την ουσία λόγων που προβάλλουν οι προσφεύγουσες. Στο πλαίσιο της εξετάσεως του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, το Πρωτοδικείο θα προβεί στην εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή αποκλειστικώς και μόνο για να εκτιμήσει αν, υπό το πρίσμα των αποδεικτικών αυτών στοιχείων, το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία σε ορισμένο έγγραφο, το οποίο διατείνονται ότι ήταν απαλλακτικό υπέρ αυτών, έθιξε την άμυνά τους.

262 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο επιφυλάσσεται ως προς την εξέταση των ισχυρισμών των προσφευγουσών σχετικά με τα έγγραφα τα οποία αφορούν άμεσα παραβάσεις διαπιστωθείσες κατ' αυτών με την προσβαλλομένη απόφαση.

263 Ωστόσο, επισημαίνεται ήδη ότι, σε περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή, τόσο στην ΑΑ όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση, έχει στηριχθεί αποκλειστικώς σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις των διαφόρων παραβάσεων και της συμμετοχής των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως σε μία ή περισσότερες από τις παραβάσεις αυτές, οι προσφεύγουσες πρέπει να αποδείξουν ότι τα στοιχεία στα οποία δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία αντικρούουν το περιεχόμενο των αποδείξεων αυτών ή, τουλάχιστον, τους προσδίδουν διαφορετική έννοια (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση

Τ-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 63). Πράγματι, αποκλειστικώς και μόνον υπό τις συνθήκες αυτές θα μπορούσαν τα έγγραφα στα οποία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία να επηρεάσουν τις εκτιμήσεις της Επιτροπής ως προς τις έγγραφες αποδείξεις τις οποίες έλαβε υπόψη της στην προσβαλλομένη απόφαση.

264 Από τα ανωτέρω συνάγεται ήδη ότι, δεδομένου ότι οι παραβάσεις στοιχειοθετήθηκαν στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση βάσει εγγράφων αποδείξεων και όχι βάσει μιας παράλληλης συμπεριφοράς διαπιστωθείσας στην αγορά, ο ισχυρισμός που προέβαλαν ορισμένες προσφεύγουσες (CBR, Cembureau, FIC, Dyckerhoff, SFIC, Vicat, Aalborg, Unicem, Castle, Ηρακλής, Oficemen, Irish Cement, Τιτάν, Italcementi, Holderbank, Hornos Ibéricos, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle), κατά τον οποίο μπορούσαν να έχουν εκθέσει κατά τη διοικητική διαδικασία μια εναλλακτική, οικονομικής φύσεως εξήγηση της συμπεριφοράς των παραγωγών τσιμέντου στην αγορά βάσει εγγράφων στα οποία δεν είχαν πρόσβαση, δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, υπό το πρίσμα του συστήματος αποδείξεων που ελήφθη υπόψη στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, ο ισχυρισμός αυτός δεν είχε καμία πιθανότητα να οδηγήσει τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

265 Τέταρτον, πλείονες προσφεύγουσες παραπέμπουν σε έγγραφα που κατάρτισαν οι ίδιες ή έγγραφα των οποίων είχαν προδήλως γνώση κατά τη διοικητική διαδικασία. Για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 248, όλοι οι ισχυρισμοί που αναπτύσσουν οι προσφεύγουσες βάσει τέτοιων εγγράφων πρέπει να απορριφθούν.

266 Έτσι, η ENCI επικαλείται απόσπασμα ενός υποτιθεμένου σχεδίου πρακτικών συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της CBR (έγγραφο αριθ. 33.126/723) και ένα υποτιθέμενο επιχειρησιακό σχέδιο της CBR για τα έτη 1989-1991 (έγγραφα αριθ. 33.126/732 και 733). Όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή, το έγγραφο 33.126/723 είναι απόσπασμα του σχεδίου πρακτικών συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της ENCI, το οποίο συνεδρίασε στις 22 Φεβρουαρίου 1989 στα γραφεία της CBR, εταιρίας ελέγχουσας την ENCI. Το παρατιθέμενο απόσπασμα περιλαμβάνει έκθεση του M. Platschorre, διευθύνοντος της ENCI. Εξάλλου, το συνημμένο στα πρακτικά επιχειρησιακό σχέδιο (έγγραφα αριθ. 33.126/732 και 733) αφορά τον όμιλο ENCI και δεν μπορεί να θεωρηθεί επιχειρησιακό σχέδιο της CBR. Συνεπώς, η ENCI είχε ήδη στη διάθεσή της τα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία και μπορούσε να αντλήσει ισχυρισμούς από αυτά αν φρονούσε ότι περιείχαν απαλλακτικά υπέρ αυτής στοιχεία. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της. Για τους ίδιους λόγους, κάθε ισχυρισμός στηριζόμενος στην αλληλογραφία μεταξύ της Vicat και του P. Schuhmacher, προέδρου της Heidelberger (έγγραφα αριθ. 33.126/3594 έως 3597), τον οποίο επικαλέστηκε η Vicat πρέπει να απορριφθεί. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά το έγγραφο του προέδρου της BDZ της 20ής Δεκεμβρίου 1985 (έγγραφο αριθ. 33.126/14762), το οποίο επικαλέστηκε η BDZ. Η Ciments français αναφέρεται σε ένα έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 1983 απευθυνθέν από την BDZ στην τότε γαλλική ένωση, την SNFCC (έγγραφο αριθ. 33.126/14762). Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα έγγραφο αυτό απεστάλη στον πρόεδρο της SNFCC, ο οποίος δεν ήταν άλλος από τον R. Poitrat, πρόεδρο της Ciments français κατά τον χρόνο εκείνο. Εξάλλου, το έγγραφο εστάλη στην έδρα της Ciments français («p.a. Société des Ciments français»). Επιπλέον, ο πρόεδρος της Ciments français απάντησε στο έγγραφο αυτό (έγγραφο αριθ. 33.126/14763). Δεδομένου ότι το εν λόγω έγγραφο εστάλη στον πρόεδρο της Ciments français, η εταιρία αυτή δεν μπορεί να το επικαλείται σήμερα προς στήριξη ισχυρισμού περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία, έστω και για την ενίσχυση επιχειρήματος το οποίο η Ciments français ισχυρίζεται ότι αντλεί από το περιεχόμενο άλλων εγγράφων. Όσον αφορά τα έγγραφα της 31ης Αυγούστου και της 1ης Σεπτεμβρίου 1987 που αντάλλαξαν η Secil και η Cimpor και την τηλεομοιοτυπία του Σεπτεμβρίου 1987 που απέστειλε η Cimpor στη Secil (έγγραφα αριθ. 33.233/1018 έως 1020 και 1031), τα οποία επικαλέστηκε η Secil, παρατηρείται ότι η εν λόγω προσφεύγουσα, η οποία είχε ήδη στη διάθεσή της τα

έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, ωσαύτως δεν μπορεί να στηρίζεται στα έγγραφα αυτά προς επίκληση προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της.

5. Γενικοί ισχυρισμοί που αφορούν την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία

267 Δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο επιφυλάχθηκε ως προς την εκτίμηση των ισχυρισμών σχετικά με τα έγγραφα τα οποία αφορούν άμεσα διαπιστωθείσες παραβάσεις, πρέπει να εξεταοθούν πρώτα οι λοιποί, γενικής φύσεως, ισχυρισμοί που διατυπώθηκαν στα κατατεθέντα υπομνήματα.

268 Πρώτον, οι Cembureau, SFIC, Unicem, Valenciana, Asland, Τιτάν, Cementir και Blue Circle ισχυρίζονται ότι τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας δεν είναι ικανά να θεραπεύσουν το τυπικό ελάττωμα από το οποίο πάσχει η προσβαλλομένη απόφαση. Συγκεκριμένα, η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας δεν μπορεί να θεραπευθεί κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 98, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 108). Οι Valenciana, Rugby, Asland, Cementir και Blue Circle προσθέτουν ότι, κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, υποχρεώθηκαν να αναζητήσουν, μεταξύ των εγγράφων στα οποία είχαν πρόσβαση κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, τα έγγραφα που μπορούσαν να αντικρούσουν τις εις βάρος τους κατηγορίες, πράγμα το οποίο προκάλεσε αναστροφή του βάρους αποδείξεως. Η Asland παρατηρεί επίσης ότι, αν το Πρωτοδικείο δεν ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση, παρά το ουσιώδες τυπικό ελάττωμα από το οποίο πάσχει, θα επιτρέψει εμμέσως στην Επιτροπή να προσβάλει ατιμωρητί τα θεμελιώδη δικαιώματα που καθιερώνει το άρθρο 6 της ΕΣΑΔ.

269 Υπογραμμίζεται ότι τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 ουδόλως σκοπούσαν στη θεραπεία ελαττώματος από το οποίο πάσχει η διοικητική διαδικασία. Σκοπός τους ήταν να παράσχουν στις 39 προσφεύγουσες που κατονομάζονται ανωτέρω στη σκέψη 124 τη δυνατότητα να αποδείξουν ότι η διοικητική διαδικασία έπασχε τυπικό ελάττωμα, συνιστάμενο σε προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας λόγω του ότι δεν είχαν πρόσβαση, κατά τη διαδικασία αυτή, σε χωρία της ΑΑ και σε έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως περιέχοντα κατ' αυτές απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία. Εντούτοις, ο εντοπισμός των στοιχείων αυτών συνεπαγόταν οπωσδήποτε ότι οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες έπρεπε να είναι σε θέση να λάβουν γνώση, κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, των χωρίων της ΑΑ και των εγγράφων του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στα οποία δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία.

270 Εξάλλου, δεν μπορεί να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι υπήρξε αναστροφή του βάρους αποδείξεως. Πράγματι, σύμφωνα με τις νομολογιακώς συναχθείσες αρχές (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουλίου 1994, T-43/92, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-441, σκέψη 79, και της 14ης Μαΐου 1998, T-337/94, Enso-Gutzeit Oy κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1571, σκέψεις 87 και 151 έως 153· αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 86, Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα

στη σκέψη 155, σκέψη 154, και C-235/92 P, Montecatini κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 179), η Επιτροπή θεμελίωσε στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, βάσει αμέσων εγγράφων αποδείξεων — η αποδεικτική αξία των οποίων θα πρέπει να εξετασθεί αργότερα —, τις διάφορες παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση και τη συμμετοχή των προσφευγουσών σε μία ή περισότερες από αυτές. Τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας όχι μόνο δεν ανέστρεψαν το βάρος αποδείξεως, αλλά παρέσχαν στις ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες τη δυνατότητα να επικαλεσθούν χωρία της ΑΑ και έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στα οποία δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία και τα οποία θα μπορούσαν να αντικρούσουν ή να προσδώσουν διαφορετική έννοια (βλ., ανωτέρω, σκέψη 263) στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή για να διαπιστώσει τις προπαρατεθείσες παραβάσεις και/ή για να αποδείξει τη συμμετοχή των προσφευγουσών σε μία ή περισσότερες από αυτές, προκειμένου να αποδείξουν ότι υπήρχε μία πιθανότητα — έστω και περιορισμένη — να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα αν οι προσφεύγουσες είχαν πρόσβαση στα στοιχεία αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία.

271 Δεύτερον, οι Valenciana, Asland, Uniland, Oficemen και Hornos Ibéricos καταγγέλλουν την έλλειψη ενός καταλόγου εμφαίνοντος το περιεχόμενο των εγγράφων που απαρτίζουν τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως. Ισχυρίζονται ότι η έλλειψη του καταλόγου αυτού τις εμπόδισε να εντοπίσουν, με κάποια στοιχειώδη βεβαιότητα, το περιεχόμενο των εγγράφων που τίθενται στη διάθεσή τους και, κατά συνέπεια, να εξετάσουν εμπεριστατωμένα τα έγγραφα που μπορούσαν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την άμυνά τους. Οι προσφεύγουσες αυτές υπογραμμίζουν ότι η στάση της Επιτροπής διαφοροποιείται αισθητώς ως προς το ζήτημα αυτό, σε σχέση με τη στάση των αρμόδιων για θέματα ανταγωνισμού ισπανικών αρχών.

272 Υπενθυμίζεται ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν στη διάθεσή τους ούτε κατά τη διοικητική ούτε κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία κατάλογο εμφαίνοντα το περιεχόμενο των εγγράφων που απαρτίζουν τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως. Ο μόνος κατάλογος που είχαν στη διάθεσή τους είναι αυτός που διαβιβάσθηκε στους αποδέκτες της ΑΑ που συμβουλεύθηκαν τον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5).

273 Κατά τη διοικητική διαδικασία, ένας κατάλογος στον οποίο επισημαίνεται το περιεχόμενο των εγγράφων του φακέλου αποτελεί, για τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, μέσο για τον καθορισμό του ποια από τα έγγραφα η πρόσβαση στα οποία χαρακτηρίστηκε ως μη επιτρεπόμενη μπορούσαν να είναι ουσιώδη για την άμυνά τους (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψεις 93 και 94, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 103 και 104). Επομένως, σκοπός ενός τέτοιου καταλόγου είναι να παράσχει στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που εμπλέκονται σε διαδικασία προς διαπίστωση παραβάσεως τη δυνατότητα να εκτιμήσουν αν συντρέχει λόγος να αξιώσουν πρόσβαση σε έγγραφα η πρόσβαση στα οποία χαρακτηρίστηκε ως μη επιτρεπόμενη, παρά τον χαρακτηρισμό αυτό.

274 Επομένως, το γεγονός καθαυτό ότι η Επιτροπή δεν κατάρτισε κατάλογο περιγράφοντα κάθε έγγραφο του φακέλου δεν μπορεί να αποτελέσει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Πράγματι, μόνον τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται ο κατάλογος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), και όχι ο ίδιος ο κατάλογος, μπορούν να περιέχουν στοιχεία χρήσιμα για την άμυνα μιας επιχειρήσεως ή μιας ενώσεως επιχειρήσεων.

275 Συνεπώς, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί, καθόσον αφορά τη διοικητική διαδικασία. Καθόσον ο ισχυρισμός αυτός βάλλει κατά της ελλείψεως ενός καταλόγου κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, εξετάσθηκε ήδη ανωτέρω στις σκέψεις 225 έως 227.

276 Τρίτον, οι Rugby, Castle, Aker και Euroc διαπιστώνουν ότι ορισμένα έγγραφα, η πρόσβαση στα οποία είχε χαρακτηρισθεί ως επιτρεπόμενη στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), δεν υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95).

277 Εντούτοις, οι εν λόγω προσφεύγουσες ήσαν σε θέση να διαπιστώσουν, συγκρίνοντας τους αριθμούς των εγγράφων που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) με τους αριθμούς των εγγράφων στα οποία, σύμφωνα με τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), επιτρεπόταν η πρόσβαση, ότι ορισμένα έγγραφα στα οποία επιτρεπόταν η πρόσβαση δεν υπήρχαν στο εν λόγω κιβώτιο. Οι προσφεύγουσες μπορούσαν να προβούν στη διαπίστωση αυτή ωσαύτως βάσει της συγκρίσεως του όγκου των εγγράφων στα οποία, σύμφωνα με τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), επιτρεπόταν η πρόσβαση και των περιεχομένων στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Τίποτε δεν εμπόδιζε τις προσφεύγουσες, κατά το χρονικό σημείο εκείνο, να ζητήσουν πρόσβαση στα μη περιεχόμενα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) έγγραφα στα οποία επιτρεπόταν η πρόσβαση. Επομένως, το γεγονός ότι ορισμένα έγγραφα η πρόσβαση στα οποία χαρακτηρίσθηκε ως επιτρεπόμενη στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) δεν υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) δεν μπορούσε να θίξει την άμυνα των προσφευγουσών.

278 Τέταρτον, οι Vicat, Ciments français, Lafarge, Rugby, Castle, Aker, Euroc και Cementir επικρίνουν το ότι η Επιτροπή αντέταξε το απόρρητο ορισμένων εγγράφων κατά την πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Η Ciments français εξηγεί ότι η Επιτροπή αντέταξε καταχρηστικώς το απόρρητο αυτό για να της απαγορεύσει την πρόσβαση σε έγγραφα το περιεχόμενο των οποίων αφορούσε θέματα που είχαν εξετασθεί με την ΑΑ ή προφανώς ήταν γνωστό. Η Vicat, η Ciments français και η Lafarge επισημαίνουν ότι η πρόσβαση στα ίδια έγγραφα χαρακτηρίσθηκε ως μη επιτρεπόμενη, όταν τα έγγραφα αυτά έφεραν τους αριθμούς 33.126/11040 έως 11045, και επιτρεπόμενη, όταν τα έγγραφα αυτά έφεραν τους αριθμούς 33.126/18857 έως 18862. Η Ciments français προσθέτει ότι η πρόσβαση στα ίδια αυτά έγγραφα χαρακτηρίσθηκε και πάλι ως μη επιτρεπόμενη, όταν αυτά έφεραν τους αριθμούς 33.126/16150 έως 16155 και 16509 έως 16514, και ότι τα έγγραφα η πρόσβαση στα οποία χαρακτηρίσθηκε ως μη επιτρεπόμενη, όταν έφεραν τους αριθμούς 33.126/14361 και 14362, χαρακτηρίσθηκε ως επιτρεπόμενη, όταν έφεραν τους αριθμούς 33.126/10997 έως 10998. Η Lafarge παραπέμπει επίσης στα έγγραφα αριθ. 33.126/2720, 2721, 2850, 2851 και 3245 έως 3248. Οι Rugby, Castle, Aker, Euroc και Cementir βάλλουν επίσης κατά της ασυνέπειας της μεθόδου της Επιτροπής, η οποία χαρακτήρισε την πρόσβαση στο ίδιο έγγραφο τη μια φορά ως «μη επιτρεπόμενη» και την άλλη φορά ως «επιτρεπόμενη».

279 Παρατηρείται ότι οι επικρίσεις αυτές είναι λυσιτελείς μόνον κατά το μέτρο που επιτρέπουν να αποδειχθεί ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματα άμυνας. Ο ισχυρισμός της Ciments français ότι η Επιτροπή αντέταξε καταχρηστικώς το απόρρητο για να της απαγορεύσει την πρόσβαση σε διάφορα έγγραφα αποδεικνύει αποκλειστικώς και μόνον ότι η πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως δεν ήταν η προσήκουσα, διαπίστωση στην οποία έχει ήδη προβεί το Πρωτοδικείο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 152). Ωστόσο, η Ciments français δεν εξηγεί ως προς τι το γεγονός αυτό έθιξε τα δικαιώματα άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία. Εξάλλου, ενώ το Πρωτοδικείο παρέσχε στις ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες τη δυνατότητα να συμβουλευθούν το σύνολο των εγγράφων του φακέλου έρευνας της υποθέσεως κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι προσφεύγουσες δεν εξήγησαν ως προς τι έθιξε τα δικαιώματά τους άμυνας εν προκειμένω ο διπλός χαρακτηρισμός των εγγράφων για τα οποία γίνεται λόγος στην προηγούμενη

σκέψη. Κατά συνέπεια, οι επικρίσεις ως προς την υποτιθέμενη κατάχρηση του απορρήτου κατά τη διοικητική διαδικασία πρέπει να θεωρηθούν αλυσιτελείς.

6. Συμπεράσματα

280 Το Πρωτοδικείο έχει επιφυλαχθεί ως προς την εξέταση των ισχυρισμών των 39 προσφευγουσών που κατονομάζονται ανωτέρω στη σκέψη 124 σχετικά με τα έγγραφα τα οποία αφορούν άμεσα παραβάσεις διαπιστωθείσες κατ' αυτών με την προσβαλλομένη απόφαση. Τα λοιπά επιχειρήματα που επικαλούνται οι προσφεύγουσες αυτές προς στήριξη του ισχυρισμού τους περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή αρνήθηκε να τους παράσχει πρόσβαση σε έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως και σε μέρη της ΑΑ τα οποία κατ' αυτές περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία, πρέπει να απορριφθούν.

Δ — Επί της χρήσεως, στην προσβαλλομένη απόφαση, επιβαρυντικών εγγράφων μη γνωστοποιηθέντων στις προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία ή μη επισημανθέντων στην ΑΑ

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

281 Η Hornos Ibéricos (Τ-69/95) υποστηρίζει ότι δεν ήταν σε θέση να εντοπίσει τα νέα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση. Δεν μπόρεσε να λάβει θέση επί αυτών των αποδεικτικών στοιχείων κατά τη διοικητική διαδικασία, κατά το μέτρο που η Επιτροπή τροποποίησε, στην προσβαλλομένη απόφαση, τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο αναφοράς στα αποδεικτικά στοιχεία.

282 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, στα μέρη της ΑΑ που αφορούν τη συμφωνία Cembureau και την EPC (κεφάλαια 1, 2, 10 και 12), τα οποία είναι τα μόνα μέρη της ΑΑ που αναφέρονται σε αιτιάσεις κατά της Hornos Ibéricos τις οποίες δέχθηκε η προσβαλλομένη απόφαση (άρθρα 1 και 6), τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία διακρίνονται με τη μνεία της φύσεως των εγγράφων (πρακτικά συνεδριάσεως, εσωτερικό σημείωμα, επιστολή, τηλετύπημα κ.λπ.), της ημερομηνίας τους και/ή της προελεύσεώς τους. Στην προσβαλλομένη απόφαση, τα έγγραφα στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για τη στοιχειοθέτηση των διαφόρων παραβάσεων διακρίνονται κατά τον ίδιο τρόπο. Η μόνη τροποποίηση σε σχέση με την ΑΑ αφορά το ότι η προσβαλλομένη απόφαση αναφέρει επιπλέον, για κάθε έγγραφο, έναν αριθμό που αντιστοιχεί στην αρίθμηση των σελίδων που λαμβάνει το έγγραφο αυτό στους φακέλους 33.126 και 33.322. Η απλή προσθήκη ενός αριθμού σε κάθε έγγραφο το οποίο αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση δεν μπορεί να εμπόδισε την Hornos Ibéricos να εντοπίσει τα ενδεχόμενα νέα αποδεικτικά στοιχεία επί των οποίων δεν είχε ίσως τη δυνατότητα να λάβει θέση κατά τη διοικητική διαδικασία. Αντιθέτως, δεδομένου ότι όλα τα έγγραφα που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), τα οποία ακολουθούσαν τη σειρά της ΑΑ, καθώς και κάθε άλλο έγγραφο στο οποίο είχε πρόσβαση η προσφεύγουσα κατά τη διοικητική διαδικασία, έφεραν έναν αριθμό ο οποίος αντιστοιχούσε στην αρίθμηση των σελίδων τους στους φακέλους 33.126 ή 33.322, η προσθήκη της

αριθμήσεως αυτής για κάθε έγγραφο χρησιμοποιηθέν στην προσβαλλομένη απόφαση διευκόλυνε οπωσδήποτε το έργο της προσφεύγουσας αυτής κατά τον χρόνο καταρτίσεως του δικογράφου της προσφυγής, οσάκις επρόκειτο για τον εντοπισμό των ενδεχομένων νέων αποδεικτικών στοιχείων.

283 Οι VNC (Τ-32/95), SFIC (Τ-36/95), Ciments français (Τ-39/95), Heidelberger (Τ-42/95), Lafarge (Τ-43/95), Aalborg (Τ-44/95), Unicem (Τ-50/95), Castle (Τ-56/95), Uniland (Τ-58/95), Oficemen (Τ-59/95), Cimpor (Τ-61/95), Secil (Τ-62/95), Italcementi (Τ-65/95), Holderbank (Τ-68/95), Aker (Τ-70/95), Euroc (Τ-71/95) και Blue Circle (Τ-88/95) θεωρούν ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν είχαν πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα, τα οποία προσδιορίζουν με τα δικόγραφα των προσφυγών τους και τα οποία χρησιμοποιήθηκαν εις βάρος τους στην προσβαλλομένη απόφαση. Φρονούν ότι, για τον λόγο αυτό, η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί ως προς αυτές.

284 Επί του ζητήματος αυτού, υπογραμμίζεται ότι ένα έγγραφο δεν μπορεί να θεωρηθεί επιβαρυντικό έναντι ενός προσφεύγοντος παρά μόνον αν η Επιτροπή το χρησιμοποίησε προς στήριξη της διαπιστώσεως μιας παραβάσεως στην οποία μετέσχε ο προσφεύγων. Δεν αρκεί να αποδείξει ο προσφεύγων ότι δεν μπόρεσε να λάβει θέση κατά τη διοικητική διαδικασία επί εγγράφου χρησιμοποιηθέντος σε οποιοδήποτε σημείο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Για να γίνει δεκτός ο υπό εξέταση ισχυρισμός, πρέπει, συγκεκριμένα, να αποδείξει η προσφεύγουσα ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ένα νέο αποδεικτικό στοιχείο για να διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως στην οποία μετέσχε η προσφεύγουσα.

285 Για τους σκοπούς της παρούσας αναλύσεως και πριν αντληθούν τα συμπεράσματά της (6), θα διακριθούν τέσσερις κατηγορίες εγγράφων: έγγραφα τα οποία δεν παραθέτει ούτε αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση (2)· έγγραφα τα οποία, μολονότι τα αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση για την περιγραφή ενός γεγονότος ή μιας συμπεριφοράς, δεν χρησίμευσαν για τη διαπίστωση παραβάσεως με την προσβαλλομένη απόφαση (3)· έγγραφα τα οποία, μολονότι στηρίζουν τη διαπίστωση μιας παραβάσεως με την προσβαλλομένη απόφαση, δεν αφορούν παραβάσεις καταλογιζόμενες στις προσφεύγουσες που επικαλούνται τα εν λόγω έγγραφα (4)· έγγραφα χρησιμοποιηθέντα στην προσβαλλομένη απόφαση στο πλαίσιο παραβάσεως προσαπτομένης στην προσφεύγουσα που τα επικαλείται (5).

2. Έγγραφα τα οποία δεν παραθέτει ούτε αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση

286 Η Oficemen καταγγέλλει το γεγονός ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε τα έγγραφα αριθ. 33.322/1582 έως 1588 ως νέα αποδεικτικά στοιχεία. Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν παραθέτει ούτε αναφέρει τα έγγραφα αυτά. Το ίδιο ισχύει για τα έγγραφα αριθ. 33.322/59, 71 έως 78, 80 έως 83, 86, 87, 91, 94, 169, 171, 178 έως 180, 1226 έως 1234, 1312, 1313, 1315, 1523 έως 1527, 1531, 1636 έως 1796, 1819 και 2952 έως 2956 και τα έγγραφα αριθ. 33.126/11507 έως 11516, 11494 έως 11504, 13077 έως 13129, 13132 έως 13177, 19393 έως 19401 και 19878 έως 19901, στα οποία παραπέμπουν η Cimpor και η Secil, και για το έγγραφο αριθ. 33.126/18951, το οποίο επικαλέσθηκε η Italcementi. Ωσαύτως, η προσβαλλομένη απόφαση δεν αναφέρει το οργανόγραμμα της Cembureau, ενώ η Unicem ισχυρίζεται ότι το αναφέρει η παράγραφος 15, σημείο 4, της αποφάσεως αυτής.

287 Διαπιστώνεται ότι κανένα από τα προεκτεθέντα στοιχεία δεν χρησιμοποιήθηκε ως επιβαρυντικό στοιχείο στην προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

3. Έγγραφα τα οποία αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση για την περιγραφή ενός γεγονότος ή μιας συμπεριφοράς, αλλά τα οποία δεν χρησίμευσαν για τη διαπίστωση παραβάσεως

288 Οι SFIC, Lafarge, Aalborg, Uniland, Oficemen, Italcementi, Holderbank και Blue Circle επικαλούνται, με το δικόγραφο της προσφυγής τους, έγγραφα τα οποία ανέφερε η προσβαλλομένη απόφαση για την περιγραφή ενός γεγονότος ή μιας συμπεριφοράς, αλλά τα οποία δεν χρησίμευσαν για τη διαπίστωση παραβάσεως. Ωστόσο, τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιβαρυντικά στοιχεία.

289 Η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι στηρίχθηκε, στην παράγραφο 9, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε συγκριτικό πίνακα των τιμών του τσιμέντου σε διάφορα κράτη, ο οποίος δεν της γνωστοποιήθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία. Η Επιτροπή έλαβε προφανώς γνώση του πίνακα αυτού από την ιταλική βιομηχανία τσιμέντου κατά την ακρόαση της 2ας Μαρτίου 1993, στην οποία δεν θέλησε να μετάσχει η Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 3, σημείο 2). Η Επιτροπή επικαλείται τον πίνακα αυτό, στην παράγραφο 9, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποκλειστικώς και μόνον ως παράδειγμα των διαφορών στο κόστος παραγωγής και, επομένως, στις τιμές μεταξύ των διαφόρων χωρών μελών της Cembureau. Συνεπώς, ο εν λόγω πίνακας δεν αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο το οποίο επικαλέσθηκε η Επιτροπή για να αποδείξει κάποια από τις παραβάσεις που διαπιστώνει με την προσβαλλομένη απόφαση.

290 Εξάλλου, η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι στην ΑΑ δεν ανέφερε τα έγγραφα αριθ. 33.126/6042 και 6043 (εσωτερικό σημείωμα της Vicat της 1ης Σεπτεμβρίου 1982· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 4). Η Italcementi παραπέμπει σε όλα τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 11, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς, παρατηρείται ότι τα έγγραφα που παρατίθενται στο σημείο εκείνο της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδεικνύουν ότι ορισμένοι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου ήσαν σε θέση να πωλήσουν τσιμέντο σε απόσταση άνω των 200 χιλιομέτρων από την εγκατάστασή τους. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν χρησιμοποίησε τα έγγραφα αυτά για να διαπιστώσει κάποια παράβαση την οποία αφορά το διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως.

291 Η Aalborg και η Blue Circle παραπέμπουν στα έγγραφα αριθ. 33.126/296 έως 298, 2388 έως 2405, 9434 έως 9450 και 11725 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 23, σκέψεις 3 και 5), τα οποία αφορούν τη σύμπραξη μεταξύ Βέλγων, Ολλανδών και Γερμανών παραγωγών. Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν επιβάλλει εν τέλει κύρωση για τη σύμπραξη αυτή. Όσον αφορά τη συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, την οποία αναφέρει το έγγραφο αριθ. 33.126/2907 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 13), την οποία επίσης επικαλέστηκαν η Aalborg και η Blue Circle, ούτε αυτή αποτελεί αιτίαση για την οποία επιβάλλει κυρώσεις η προσβαλλομένη απόφαση.

292 Εξάλλου, η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι στην ΑΑ δεν αναφέρει τα έγγραφα αριθ. 33.126/11617 έως 11633 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3), στα οποία στηρίχθηκε ωστόσο στο πλαίσιο της παραγράφου 17 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία φέρει τον τίτλο «Οι συζητήσεις για τον "θεμιτό ή υγιή ή ορθό" ανταγωνισμό». Ωστόσο, δεδομένου ότι οι συζητήσεις για τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ειδικής αιτιάσεως στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα έγγραφα των οποίων γίνεται επίκληση δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιβαρυντικά στοιχεία, έναντι των οποίων οι προσφεύγουσες έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να αμυνθούν κατά τη διοικητική διαδικασία.

293 Η Blue Circle αναφέρει επίσης τα έγγραφα αριθ. 33.126/11523 και 11524. Πρόκειται για μια αίτηση προσκομίσεως εγγράφων την οποία απηύθυνε η Επιτροπή στην Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4). Ωστόσο, μια τέτοια αίτηση προφανώς δεν αποτελεί στοιχείο εις βάρος οποιουδήποτε προσφεύγοντος. Μόνον η απάντηση στην αίτηση αυτή, δηλαδή το έγγραφο αριθ. 33.126/11525, αξιοποιήθηκε ως επιβαρυντικό στοιχείο στην προσβαλλομένη απόφαση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4).

294 Τα έγγραφα αριθ. 33.126/19210 έως 19217 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 2), τα οποία επίσης επικαλέστηκε η Blue Circle και τα οποία αντιστοιχούν στη σύμβαση που συνήφθη στις 30 Απριλίου 1986 μεταξύ της Calcestruzzi και της Τιτάν, δεν αξιοποιήθηκαν στην προσβαλλομένη απόφαση προς στήριξη οποιασδήποτε παραβάσεως.

295 Το ίδιο ισχύει για το έγγραφο 33.126/4365 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 35, σημείο 5), το οποίο επικαλείται και πάλι η Blue Circle και το οποίο αντιστοιχεί σε έναν κατάλογο για την επαλήθευση των εγγράφων που βρέθηκαν στο γραφείο του εμπορικού διευθυντή της Ciments français.

296 Η Lafarge καταγγέλλει τη χρησιμοποίηση, προς στήριξη της διαπιστώσεως μιας «παραβάσεως», εγγράφων του φακέλου του γερμανικού Bundeskartellamt σχετικά με μια απόφαση της υπηρεσίας αυτής της 12ης Σεπτεμβρίου 1988. Συναφώς, παραπέμπει στα έγγραφα αριθ. 33.126/20384 έως 20394, 20416, 20417, 20418 έως 20443, 20481, 20492 έως 20495 και 20497 έως 20499. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, η Lafarge διευκρίνισε ότι η εν λόγω παράβαση ήταν η σύμπραξη στην αγορά τσιμέντου της νοτιοδυτικής Γερμανίας, την οποία αφορούν τα κεφάλαια της ΑΑ που ασχολούνται με τη γερμανική αγορά (κεφάλαια 6 και 16). Ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας αυτής πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, η προσβαλλομένη απόφαση δεν αφορά την αγορά του τσιμέντου της νοτιοδυτικής Γερμανίας και η Επιτροπή ουδέποτε προσήψε στη Lafarge ότι μετέχε στη σύμπραξη αυτή. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι επικρίσεις της Lafarge αφορούν την εκ μέρους της Επιτροπής χρησιμοποίηση των εγγράφων του φακέλου του γερμανικού Bundeskartellamt σχετικά με μια απόφαση της υπηρεσίας αυτής της 12ης Σεπτεμβρίου 1988, στο πλαίσιο της στοιχειοθετήσεως της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή της συμπράξεως μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η απόφαση του Bundeskartellamt της 12ης Σεπτεμβρίου 1988 και τα έγγραφα που αφορούν την απόφαση αυτή δεν χρησιμοποιήθηκαν στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση προς απόδειξη της υπάρξεως της γαλλογερμανικής συμπράξεως και/ή της συμμετοχής της Lafarge σ' αυτήν. Η Επιτροπή παραθέτει τα έγγραφα αυτά αποκλειστικώς και μόνο για να αποδείξει ότι η Lafarge ενδιαφερόταν για την αγορά του τσιμέντου της νοτιοδυτικής Γερμανίας λόγω της ιδιαίτερης

θέσεως της θυγατρικής της Wössingen στην αγορά αυτή (ΑΑ, κεφάλαιο 2, παράγραφος 12· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 11· βλ., κατωτέρω, σκέψη 2380). Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν τίθεται θέμα προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της Lafarge.

297 Τέλος, η SFIC καταγγέλλει τη χρησιμοποίηση στην προσβαλλομένη απόφαση δηλώσεων της Ciments français κατά την ακρόαση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 15) ως νέων αποδεικτικών μέσων. Πρόκειται περί εξηγήσεως την οποία προέβαλε η Ciments français κατά τη διάρκεια των ακροάσεων, εξήγηση κατά την οποία η εξέλιξη της διαφοράς των παραδόσεων μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας μετά το 1986 δεν μπορούσε να συσχετισθεί με την ύπαρξη μιας υποτιθέμενης συμπράξεως μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών. Ωστόσο, η Επιτροπή απέρριψε την εξήγηση αυτή με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 15) και, ως εκ τούτου, δεν περιλαμβάνεται μεταξύ της δέσμης εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων στα οποία βασίστηκε η Επιτροπή, στην παράγραφο 22, σημεία 1 έως 12, για τη στοιχειοθέτηση της υπάρξεως των διαφόρων παραβάσεων που απορρέουν από τη γαλλογερμανική σύμπραξη. Επομένως, οι δηλώσεις της Ciments français που εκτίθενται στην παράγραφο 22, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορούν να θεωρηθούν νέα αποδεικτικά στοιχεία.

298 Οι Aalborg, Uniland, Oficemen, Italcementi, Holderbank και Blue Circle επικαλούνται τα έγγραφα αριθ. 33.126/19009 και 19010 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 43). Πρόκειται περί των πρακτικών της συναντήσεως της 6ης Νοεμβρίου 1986 μεταξύ των εκπροσώπων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου και του P. Sutherland, του αρμόδιου για την πολιτική ανταγωνισμού μέλους της Επιτροπής, με θέμα το «ελληνικό πρόβλημα». Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι το έγγραφο αυτό αφορά τα τότε μέτρα ασκήσεως πιέσεων ως προς το ζήτημα αυτό, τα οποία όμως ουδόλως επέκρινε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση (βλ. υποσημείωση 115 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Συνεπώς, το εν λόγω έγγραφο δεν αποτέλεσε επιβαρυντικό στοιχείο. Ομοίως, δεν αποτέλεσαν επιβαρυντικά στοιχεία τα έγγραφα αριθ. 33.126/18844 και 18845 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 19), τα οποία επίσης επικαλέστηκε η Blue Circle, δεδομένου ότι αφορούν επίσης τα μέτρα ασκήσεως πιέσεων ως προς το «ελληνικό πρόβλημα».

299 Η Aalborg και η Blue Circle αναφέρονται επίσης στο έγγραφο αριθ. 33.126/22289 a, το οποίο παρατίθεται με τον αριθμό 33126/22289 bis στην παράγραφο 30, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πρόκειται για έγγραφο της 31ης Δεκεμβρίου 1992, με το οποίο ο A. Gac πληροφόρησε την Επιτροπή για την διάλυση της European Cement Manufacturers Export Committee (στο εξής: ECMEC) από την 1η Ιανουαρίου 1993. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε το έγγραφο αυτό προς στήριξη καμιάς από τις παραβάσεις για τις οποίες επιβάλλει κύρωση η προσβαλλομένη απόφαση.

300 Οι ίδιες προσφεύγουσες επικαλούνται στη συνέχεια το τηλετύπημα της Holderbank της 13ης Αυγούστου 1986, μνεία του οποίου γίνεται στην παράγραφο 25, σημείο 20, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το τηλετύπημα αναφέρει τη μελέτη της Blue Circle σχετικά με τη δυνατότητα επενδύσεως στην επιχείρηση Χαλκίς (έγγραφο αριθ. 33.126/18846). Η Επιτροπή όμως δεν χρησιμοποίησε ούτε το έγγραφο αυτό προς στήριξη της υπάρξεως οποιασδήποτε από τις παραβάσεις για τις οποίες επιβάλλει κυρώσεις η προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, δεν αποτελεί επιβαρυντικό στοιχείο.

301 Η Oficemen παραπονείται ότι δεν είχε πρόσβαση στα έγγραφα αριθ. 33.126/11260 έως 11267, 11269 και 11270 κατά τη διοικητική διαδικασία. Διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα αυτά αντιστοιχούν στο μισθωτήριο μεταξύ της Blue Circle και της ECMEC, στο οποίο αναφέρεται η προσβαλλομένη απόφαση για να εξηγήσει ένα μη αμφισβητούμενο πραγματικό περιστατικό, δηλαδή ότι έδρα της ECMEC υπήρξαν τα γραφεία της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 30, σημείο 4). Πάντως, η Επιτροπή δεν χρησιμοποίησε τα εν λόγω έγγραφα ως επιβαρυντικό στοιχείο στην προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, τα έγγραφα αυτά δεν ελήφθησαν υπόψη για να χαρακτηρισθούν ως παραβάσεις η συμπεριφορά στο πλαίσιο της ECEC και η συμπεριφορά στο πλαίσιο της EPC (άρθρα 5 και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

302 Τέλος, η Blue Circle παραπέμπει σε έγγραφα που αφορούν τις δραστηριότητες της EPC τις οποίες αναφέρουν οι υποσημειώσεις 183 και 184 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά στα οποία δεν στηρίχθηκε η Επιτροπή για τη διαπίστωση της παραβάσεως την οποία διαλαμβάνει το άρθρο 6, ούτε για τη διαπίστωση της συμμετοχής της Blue Circle ή οποιασδήποτε άλλης προσφεύγουσας στην παράβαση αυτή. Πρόκειται για τα έγγραφα αριθ. 33.126/11421 έως 11430, 12762 έως 12770, 12788 έως 12799, 12805 έως 12807, 12815, 12817 έως 12832, 12967 έως 13050, 14062 έως 14085, 14094 έως 14097, 14148 έως 14154, 18169 έως 18172, 18179, 18180 και 18188 έως 18191, τα οποία αναφέρει η υποσημείωση 183 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 37, σημείο 5), και για τα έγγραφα αριθ. 33.126/12732 έως 12734, 12761, 12808 έως 12814, 12864 έως 12874, 12876 έως 12904, 12915 έως 12966, 13854 έως 14021, 14027 έως 14029, 14043 έως 14061, 14086 έως 14092, 14098 έως 14147, 14155 έως 14169, 14175 έως 14180, 14186 έως 14229, 14237 έως 14243 και 14270 έως 14284, τα οποία παρατίθενται στην υποσημείωση 184 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 37, σημείο 6). Συνεπώς, ούτε τα έγγραφα αυτά αποτελούν επιβαρυντικά έγγραφα τα οποία χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

303 Απ' όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι κανένα από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στο παρόν κεφάλαιο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιβαρυντικό έγγραφο το οποίο χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, οι SFIC, Lafarge, Aalborg, Uniland, Oficemen, Italcementi, Holderbank και Blue Circle δεν μπορούν να αναφέρονται στο τάδε ή στο δείνα από τα έγγραφα αυτά για να αποδείξουν ότι η Επιτροπή δεν τους παρέσχε τη δυνατότητα, κατά τη διοικητική διαδικασία, να εκφέρουν γνώμη επί ορισμένων επιβαρυντικών εγγράφων τα οποία λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση.

4. Έγγραφα τα οποία στηρίζουν τη διαπίστωση μιας παραβάσεως με την προσβαλλομένη απόφαση, αλλά δεν αφορούν παραβάσεις προσαπτόμενες στις προσφεύγουσες που επικαλούνται τα εν λόγω έγγραφα

304 Οι SFIC, Ciments français, Aalborg, Uniland, Oficemen, Holderbank, Aker, Euroc και Blue Circle αναφέρονται, με τα δικόγραφα των προσφυγών τους, σε έγγραφα τα οποία, μολονότι στηρίζουν τη διαπίστωση μιας παραβάσεως με την προσβαλλομένη απόφαση, δεν αφορούν παραβάσεις προσαπτόμενες στις προσφεύγουσες που επικαλούνται τα εν λόγω έγγραφα. Δεδομένου ότι πρόκειται περί εγγράφων τα οποία δεν χρησιμοποιήθηκαν στην προσβαλλομένη απόφαση εις βάρος των ενδιαφερομένων προσφευγουσών, οι προσφεύγουσες αυτές δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα

δικαιώματά τους άμυνας λόγω του ότι δεν μπόρεσαν να λάβουν θέση επί των εγγράφων αυτών κατά τη διοικητική διαδικασία.

305 Έτσι, η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι δεν είχαν πρόσβαση σε σειρά εγγράφων σχετικών με τις ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών, ειδικότερα δε στα έγγραφα αριθ. 33.126/15065 έως 15305 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημεία 8 έως 22). Η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν ανέφερε στην ΑΑ το έγγραφο αριθ. 33.126/11592 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 3), το οποίο αφορά τις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών, και τα έγγραφα αριθ. 33.126/15066, 15099 έως 15102, 15104 έως 15107, 15109, 15111, 15112, 15115 έως 15122, 15126, 15127, 15129 έως 15167 και 15170 έως 15305 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημεία 8 έως 21), τα οποία αφορούν τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών. Συναφώς, αρκεί η επισήμανση ότι οι παραβάσεις που συνίστανται στις ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2) δεν προσήφθησαν στις προσφεύγουσες αυτές. Επομένως, τα σχετικά με τις εν λόγω αιτιάσεις έγγραφα δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως επιβαρυντικά στοιχεία καθόσον τις αφορά.

306 Ομοίως, τα έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 5), τα οποία επικαλέστηκε η Ciments français, τα έγγραφα αριθ. 33.322/1311, 1314, 1397 έως 1399, 1406 έως 1408, 1410 έως 1412 και 2901 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημεία 2 έως 6), τα οποία επικαλέστηκαν η Aalborg και η Blue Circle, και τα έγγραφα αριθ. 33.322/79, 84, 85, 88 έως 90, 158 έως 162, 170, 172, 177, 181, 252, 270 έως 276, 485, 486, 493 έως 495, 512, 513, 530 έως 532, 537, 538, 549, 550, 566 και 567 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημεία 5 έως 8), τα οποία επικαλέστηκε η Blue Circle, αναφέρονται στη συμφωνία μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σύμπραξη η οποία δεν προσήφθη στις προσφεύγουσες αυτές και στην οποία, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Aalborg, δεν στηρίχθηκε η Επιτροπή, όπως δεν στηρίχθηκε ούτε στα λοιπά προβαλλόμενα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, για να αποδείξει αυτή καθαυτή την ύπαρξη της εν λόγω συμφωνίας. Πράγματι, η Επιτροπή συνήγαγε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau αποκλειστικώς από τη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων τις οποίες αναφέρουν οι παράγραφοι 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

307 Τα έγγραφα αριθ. 33.126/818 και 819 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 11), τα οποία επικαλείται η Aalborg, και τα έγγραφα αριθ. 33.126/3573 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10), 33.1216/16556 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 11), και 33.126/15161 έως 15163 και 15168 έως 15170 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 15), τα οποία επικαλείται η Blue Circle, αφορούν όλα τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σύμπραξη η οποία ωσαύτως δεν προσήφθη στις προσφεύγουσες αυτές. Συνεπώς, τα έγγραφα που αφορούν τη γαλλογερμανική σύμπραξη δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως επιβαρυντικά στοιχεία εις βάρος της Aalborg και της Blue Circle.

308 Η Ciments français αναφέρεται στις στατιστικές της BDZ που παρατίθενται στην παράγραφο 22, σημείο 18, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ωστόσο, οι στατιστικές αυτές δεν χρησιμοποιήθηκαν ως επιβαρυντικά στοιχεία εις βάρος της. Πρέπει να συσχετισθούν με την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην οποία, κατά το εδάφιο αυτό, μετέσχαν αποκλειστικώς η SFIC και η BDZ.

309 Η Aalborg αναφέρεται επίσης στην απάντηση της Holderbank στην ερώτηση 7/ε της Επιτροπής σχετικά με τα έγγραφα της Holderbank της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, τα οποία αφορούν την εξόφληση συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 9), και στην επιστολή του δικηγόρου της Holderbank της 3ης Μαΐου 1993, αφορώσα τη λύση της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 16). Τα έγγραφα αυτά αφορούν την παράβαση σχετικά με τη συμφωνία συστάσεως της Interciment, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, παράβαση η οποία δεν προσήφθη στην Aalborg.

310 Ωστόσο, η Aalborg υποστηρίζει ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε στην επιστολή του δικηγόρου της Holderbank της 3ης Μαΐου 1993 για τον καθορισμό της ημερομηνίας παύσεως των φερομένων παραβάσεων (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4). Συνεπώς, πρόκειται περί στοιχείου που χρησιμοποιήθηκε κατ' αυτής στην προσβαλλομένη απόφαση. Η SFIC, την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, φρονεί επίσης ότι η επιστολή αποτελεί νέο επιβαρυντικό αποδεικτικό στοιχείο, στο οποίο έπρεπε να έχει πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία και το οποίο έπρεπε να έχει αναφέρει η ΑΑ.

311 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Συγκεκριμένα, η επιστολή αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιβαρυντικό έγγραφο. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, στο σκεπτικό που αναπτύσσει σχετικά με τον καθορισμό των προστίμων, η Επιτροπή υπογραμμίζει, στην παράγραφο 65, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα εξής: «Μονολότι η Επιτροπή είναι σε θέση να προσδιορίσει την ημερομηνία έναρξης της παράβασης που συνεπάγεται η συμφωνία ή αρχή Cembureau, δεν είναι βέβαιη ότι η παράβαση αυτή πράγματι τερματίστηκε και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσδιορίσει την ημερομηνία τερματισμού της παράβασης. Ωστόσο, δεδομένου ότι η τελευταία εμφανής και γνωστή στην Επιτροπή εκδήλωση της συμφωνίας έχει επέλθει με τη διάλυση, στις 26 Μαρτίου 1993, της Interciment SA, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την εν λόγω ημερομηνία για τον προσδιορισμό της περιόδου αναφοράς του προστίμου.» Από το απόσπασμα αυτό προκύπτει με σαφήνεια ότι, αν η Επιτροπή δεν διέθετε τις ενδείξεις που της παρέσχε η επιστολή της 3ης Μαΐου 1993, θα εκτιμούσε, για τον καθορισμό των προστίμων, ότι η παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau συνεχιζόταν ακόμη κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, όπως είχε κρίνει στην ΑΑ (παράγραφος 93). Συνεπώς, η εν λόγω επιστολή ώθησε την Επιτροπή να μειώσει την περίοδο αναφοράς που έλαβε υπόψη της για τον καθορισμό των προστίμων, προς όφελος όλων των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως, μεταξύ των οποίων η SFIC και η Aalborg, οι οποίες, επομένως, ουδόλως έχουν συμφέρον να επιδιώξουν να μη ληφθεί υπόψη το έγγραφο αυτό κατά τη συζήτηση της υποθέσεως.

312 Στη συνέχεια, οι Ciments français, Aalborg, Uniland και Oficemen αναφέρονται στα έγγραφα αριθ. 33.126/12145 έως 12159 και 12161 έως 12342 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 6). Τα έγγραφα αυτά αφορούν τις συμφωνίες που συνήψε η Calcestruzzi με τις τρεις ιταλικές επιχειρήσεις παραγωγής τσιμέντου, την Italcementi, την Unicem και την Cementir. Από την παράγραφο 55, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε στα έγγραφα αυτά για να αποδείξει την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή τη συμφωνία μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου προκειμένου να αποφευχθούν οι εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγές τσιμέντου από την Ελλάδα. Δεδομένου ότι η εν λόγω παράβαση δεν προσήφθη στις Ciments français, Aalborg, Uniland και Oficemen, αυτές δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας λόγω του ότι δεν είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν την άποψή τους επί των προεκτεθέντων εγγράφων.

313 Η Uniland, η Oficemen και η Blue Circle στηρίζονται επίσης στο έγγραφο αριθ. 33.126/19208 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 10). Η Blue Circle επικαλείται επίσης τα έγγραφα αριθ. 33.126/19203 και 19204 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημεία 8 και 9). Στην πραγματικότητα, το έγγραφο αριθ. 33.126/19208 δεν αντιστοιχεί, όπως εκθέτει η προσβαλλομένη απόφαση, στο τηλετύπημα της 2ας Ιουνίου 1987, με το οποίο η Calcestruzzi επανέλαβε στην Τιτάν το αίτημά της για συνάντηση με τους Ιταλούς παραγωγούς τσιμέντου ώστε να εξευρεθεί λύση στο πρόβλημα που αφορούσε τη μη εκτέλεση της συμβάσεως αγοραπωλησίας τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, αλλά σε ένα τηλετύπημα της 29ης Ιανουαρίου 1987 από την Τιτάν στην Calcestruzzi, του οποίου δεν γίνεται μνεία στην προσβαλλομένη απόφαση. Το τηλετύπημα της 2ας Ιουνίου 1987 από την Calcestruzzi στην Τιτάν, μεγάλο απόσπασμα του οποίου παρατίθεται στην παράγραφο 27, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αντιστοιχεί στην πραγματικότητα στο έγγραφο αριθ. 33.126/19218, το οποίο υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Το τηλετύπημα αυτό στηρίζει την εκ μέρους της Επιτροπής απόδειξη της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, δηλαδή της συμφωνίας μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου προκειμένου να αποφευχθούν οι εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Το ίδιο ισχύει για τα έγγραφα αριθ. 33.126/19203 [τηλετύπημα της Τιτάν προς την Calcestruzzi της 20ής Μαΐου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 9)] και 33.126/19204 [τηλετύπημα της Italcementi προς την Τιτάν της 13ης Μαΐου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 8)], τα οποία αναφέρει η Blue Circle. Δεδομένου ότι η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, δεν προσήφθη στην Uniland, στην Oficemen και στην Blue Circle, τα προαναφερθέντα έγγραφα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη εις βάρος τους στην προσβαλλομένη απόφαση.

314 Εξάλλου, η Aalborg αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/10926 έως 10941, 14446 έως 14453 και 20057 έως 20064 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημεία 15, 17 και 19), τα οποία αφορούν, αντιστοίχως, τις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία β, δ και στ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, παραβάσεις οι οποίες ουδόλως προσάπτονται στην προσφεύγουσα. Ομοίως, η Uniland επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/10908 έως 10913, 10927 έως 10935, 10937 έως 10940, 10897 έως 10901, 10903 έως 10905, 19562 έως 19574 και 19576 έως 19579 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 15), 19501, 19502, 19504 έως 19510, 19482, 19483, 19485 έως 19487, 19489, 19814 έως 19816, 19818, 19820 έως 19826 και 19828 έως 19843 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 16), 20058, 20060, 20061, 20064 και 20066 έως 20070 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 17), 19708, 19711 έως 19716, 19718 έως 19721 και 14407 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 18), 14455 έως 14465, 14467 έως 14469 και 14446 έως 14453 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 19), 18118 έως 18121 και 18125 έως 18127 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 20), 7631 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 21), 19622 έως 19627, 19629, 19586, 19588 έως 19590, 19592 έως 19595, 19598 έως 19600, 19602, 19604, 19606, 19608, 19618 έως 19620, 19631, 19633, 19634, 19636 έως 19644, 19646 έως 19650, 19652 και 19654 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 22), τα οποία αφορούν όλα συμβάσεις ή αγοραπωλησίες τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, τις οποίες επικρίνει η Επιτροπή, ως carrot actions, στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία β έως η, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ωστόσο, καμία από τις παραβάσεις αυτές δεν προσήφθη στην Uniland. Συνεπώς, η Aalborg και η Uniland δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας λόγω του ότι δεν είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν την άποψή τους επί των προεκτεθέντων εγγράφων.

315 Η Blue Cicle αναφέρεται επίσης στα έγγραφα αριθ. 33.126/19482 έως 19489, 19501 έως 19511 και 19814 έως 19843 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 16), τα οποία αφορούν τη συμφωνία που προσάπτει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως στην Τιτάν και στην Holderbank, στα έγγραφα αριθ. 33.126/20057 έως 20071 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 17), τα οποία αφορούν τη συμφωνία που προσάπτει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο δ, της προσβαλλομένης αποφάσεως στην Ηρακλής και στην Holderbank, στα έγγραφα αριθ. 33.126/14407 και 14417 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 18), τα οποία αφορούν τη συμφωνία που προσάπτει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε, της προ-

σβαλλομένης αποφάσεως στην Lafarge και στην Τιτάν, στα έγγραφα αριθ. 33.126/14446 έως 14453, 18179 και 18180 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 19), τα οποία αφορούν τη συμφωνία που προσάπτει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ, της προσβαλλομένης αποφάσεως στη Lafarge και στην Ηρακλής, στα έγγραφα αριθ. 33.126/7629 έως 7631, 18117 έως 18121 και 18125 έως 18127 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημεία 20 και 21), τα οποία αφορούν την εναρμονισμένη πρακτική που προσάπτει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως στη CBR, στην Ηρακλής και στην Τιτάν, στα έγγραφα αριθ. 33.126/19585 έως 19620, 19621 έως 19629 και 19631 έως 19656 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 22), τα οποία αφορούν τη συμφωνία που προσάπτει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της προσβαλλομένης αποφάσεως στην Τιτάν, στην Aker και στην Euroc. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα έγγραφα αυτά χρησιμοποιήθηκαν στην προσβαλλομένη απόφαση προς στήριξη της διαπιστώσεως παραβάσεων που δεν προσήφθησαν στην Blue Circle δεν μπορούν να θεωρηθούν ως στοιχεία ληφθέντα υπόψη εις βάρος της.

316 Τέλος, η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν ανέφερε στην ΑΑ διάφορα έγγραφα αφορώντα την ECEC. Πρόκειται για τα έγγραφα αριθ. 33.126/12524 έως 12534, 18201 έως 18204 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 31, σημείο 3) και για τα έγγραφα αριθ. 33.126/3410 έως 3412, 3422 έως 3433, 6139 έως 6142, 12544 έως 12674, 12706 έως 12709, 12721 έως 12728, 14027 έως 14029, 14245 έως 14249, 14257 έως 14262, 14289 έως 14298, 14300, 14301, 14303 έως 14309, 14311 έως 14316, 16766 και 16790 έως 16824 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 33, σημεία 1 έως 5). Ωστόσο, δεδομένου ότι δεν της προσήφθη ότι μετέσχε στις εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο της ECEC, τις οποίες αφορά το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιβαρυντικά στοιχεία χρησιμοποιηθέντα εις βάρος της. Το ίδιο ισχύει και για άλλα έγγραφα που επικαλείται η Blue Circle (έγγραφα αριθ. 33.126/3418 έως 3421, 12607 έως 12610, 12614 έως 12616, 12627 έως 12634, 12667 έως 12674, 14184, 14257 έως 14262, 14266, 14267, 14303 έως 14315, 18218 και 18219· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 32, σημεία 1 έως 3), τα οποία αφορούν τη σχέση μεταξύ της EPC, στην οποία μετέσχε η Blue Circle, και της ECEC, δεδομένου ότι η σχέση μεταξύ των δύο αυτών επιτροπών εξαγωγής αξιοποιήθηκε μόνο για να χαρακτηρισθούν ως παραβάσεις οι δραστηριότητες της ECEC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημείο 3, στοιχείο β).

317 Συνεπώς, κανένα από τα έγγραφα που επισημαίνουν ανωτέρω οι SFIC, Ciments français, Aalborg, Uniland, Oficemen, Holderbank, Aker, Euroc και Blue Circle δεν χρησιμοποιήθηκε ως επιβαρυντικό έγγραφο κατ' αυτών. Συνεπώς, οι προσφεύγουσες αυτές δεν μπορούν να αναφέρονται στο τάδε ή στο δείνα από τα έγγραφα αυτά για να αποδείξουν ότι η Επιτροπή δεν τους παρέσχε τη δυνατότητα, κατά τη διοικητική διαδικασία, να εκφέρουν γνώμη επί ορισμένων επιβαρυντικών εγγράφων τα οποία λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση.

5. Έγγραφα χρησιμοποιηθέντα στην προσβαλλομένη απόφαση στο πλαίσιο παραβάσεως προσαπτομένης στην προσφεύγουσα που τα επικαλείται

318 Πρώτον, επισημαίνεται ότι όλα τα έγγραφα που χρησιμοποιήθηκαν στην προσβαλλομένη απόφαση στο πλαίσιο παραβάσεως προσαπτομένης σε μια προσφεύγουσα δεν αποτελούν κατ' ανάγκη επιβαρυντικά έγγραφα ληφθέντα υπόψη εις βάρος της, επί των οποίων έπρεπε να έχει τη δυνατότητα να λάβει θέση κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, δεν μπορεί να τίθεται θέμα προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της αν ένα έγγραφο στο οποίο δεν είχε πρόσβαση χρησιμοποιήθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση αποκλειστικώς και μόνο για να στηρίξει τη συμμετοχή μιας άλλης προσφεύγουσας στην ίδια παράβαση ή αν χρησιμοποιήθηκε για την αντίκρουση ενός συγκεκριμένου ισχυρισμού τον οποίο προέβαλε η εν λόγω προσφεύγουσα κατά τη διοικητική διαδικασία.

319 Έτσι, το έγγραφο αριθ. 33.126/15983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9) το οποίο επικαλούνται η Uniland, η Holderbank και η Blue Circle χρησιμοποιήθηκε μόνο για να αποδειχθεί η συμμετοχή της Italcementi στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης της 9ης Ιουνίου 1986. Πρόκειται για ένα έγγραφο της Italcementi της 21ης Μαρτίου 1990 που αποτελεί την απάντηση σε αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής, στο οποίο η ιταλική επιχείρηση δηλώνει τα εξής: «Ο κ. Pesenti [της Italcementi] ενθυμείται ότι είχε συμμετάσχει στη Στοκχόλμη, στο παρασκήνιο μιας συνεδρίασης της Cembureau, σε συνεδρίαση εκπροσώπων άλλων Ευρωπαίων παραγωγών.» Το έγγραφο αυτό δεν περιέχει καμία ενοχοποιητική ένδειξη κατά της Uniland, της Holderbank ή της Blue Circle. Συνεπώς, δεν πρόκειται περί επιβαρυντικού στοιχείου το οποίο ελήφθη υπόψη κατ' αυτών. Κατά το μέτρο που τα έγγραφα αριθ. 33.126/18771 και 18755 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9), τα οποία επίσης επικαλείται η Blue Circle, επιβεβαιώνουν την παρουσία των επικεφαλής της ισπανικής και της ελβετικής αντιπροσωπείας κατά τη συνεδρίαση της Στοκχόλμης της 9ης Ιουνίου 1986, ωσαύτως δεν αποτελούν στοιχεία ληφθέντα υπόψη κατά της Blue Circle.

320 Η Uniland και η Blue Circle αναφέρονται επίσης στα έγγραφα αριθ. 33.126/14828 έως 14860, μνεία των οποίων γίνεται στην παράγραφο 29, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πρόκειται περί εγγράφων της SFIC στα οποία βασίζεται η Επιτροπή, στο σημείο αυτό της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αντικρούσει τους ισχυρισμούς της ενώσεως αυτής ότι δεν μετέσχε σε καμία συνεδρίαση της ETF και αγνοούσε πλήρως τις δραστηριότητές της. Συνεπώς, δεν πρόκειται περί επιβαρυντικών στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν κατά της Uniland και της Blue Circle στην προσβαλλομένη απόφαση.

321 Στο ίδιο πλαίσιο, η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι στην ΑΑ δεν ανέφερε τα έγγραφα αριθ. 33.126/12808 έως 12814, 12915 έως 12966, 12967 έως 12970, 12987 έως 12998 και 13004 έως 13011, τα οποία αναφέρει στην παράγραφο 35, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να στηρίξει τον ισχυρισμό της ότι η Valenciana μετέσχε στις συνεδριάσεις της EPC μετά την 1η Ιανουαρίου 1986. Ωστόσο, τα επίμαχα έγγραφα προφανώς δεν αξιοποιήθηκαν εις βάρος της Blue Circle στην προσβαλλομένη απόφαση. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τα έγγραφα αριθ. 33.126/2035 έως 2043, 2063 έως 2069 και 2436 έως 2447, τα οποία επίσης επικαλείται η Blue Circle, μνεία των οποίων έγινε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 3) προκειμένου να αντικρουσθεί ένας συγκεκριμένος ισχυρισμός τον οποίο προέβαλε η FIC κατά την ακρόαση.

322 Δεύτερον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι πλείονες προσφεύγουσες επισήμαναν με το δικόγραφο της προσφυγής τους έγγραφα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν κατ' αυτών στην προσβαλλομένη απόφαση, αλλά στα οποία δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία ή τα οποία δεν προσδιορίστηκαν αρκούντως στην ΑΑ.

323 Υπενθυμίζεται ότι, κατ' αρχήν, μόνον τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην ΑΑ αποτελούν νόμιμα αποδεικτικά μέσα (απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, C-62/86, AKZO κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 21· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-11/89, Shell κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-757, σκέψη 55, και T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1021, στο εξής: απόφαση T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 34). Ωστόσο, τα έγγραφα που είναι συνημμένα στην ΑΑ, χωρίς να γίνεται μνεία τους σ' αυτήν, μπορούν να ληφθούν υπόψη στην απόφαση κατά της προσφεύγουσας μόνον αν αυτή μπορούσε ευλόγως να συναγάγει από την ΑΑ τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή (απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, Shell κατά

Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 56, και απόφαση T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 35).

324 Εν προκειμένω, η AA δεν είχε συνημμένα. Η Επιτροπή, κατά τον χρόνο της προσβάσεως στον φάκελο, έθεσε στη διάθεση κάθε αποδέκτη, μέσω του κιβωτίου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), ένα σύνολο εγγράφων τα οποία στηρίζουν την AA. Τα γνωστοποιηθέντα κατά τον τρόπο αυτό έγγραφα μπορούσαν να εξομοιωθούν με συνημμένα στην AA. Συνεπώς, αποτελούν αποδεικτικά μέσα τα οποία μπορούν να προβληθούν κατά των προσφευγουσών, κατά το μέτρο που αυτές μπορούσαν ευλόγως να συναγάγουν από την AA τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή (προπαρατεθείσες στη σκέψη 323 αποφάσεις AKZO κατά Επιτροπής, σκέψη 21, και T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 34).

325 Η SFIC ισχυρίζεται κατ' αρχάς ότι, μολονότι η AA στηρίζεται σε διάφορα έγγραφα τα οποία επισημαίνονται σ' αυτήν, η Επιτροπή όφειλε να διευκρινίσει κατά ποιων αποδεκτών γινόταν επίκληση των εγγράφων αυτών. Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, εφόσον μια αιτίαση που διατυπώθηκε στην AA αφορούσε ειδικώς έναν αποδέκτη της AA αυτής, αυτός όφειλε να αντιληφθεί ότι τα παρατιθέμενα προς στήριξη της αιτιάσεως αυτής έγγραφα τον αφορούσαν.

326 Όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν προς στήριξη της διαπιστώσεως της παραβάσεως την οποία διαλαμβάνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν ανέφερε στην AA τη δήλωση του N. Καλογερόπουλου κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 25ης Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877· βλ., κατωτέρω, σκέψη 816). Διαπιστώνεται όμως ότι το χωρίο της δηλώσεως αυτής, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 18, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, παρατέθηκε επί λέξει στην παράγραφο 9 της AA. Εξάλλου, τα εν λόγω έγγραφα υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθούν ως αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να προβληθεί κατά της Blue Circle όπως και κατά των λοιπών αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως.

327 Οι Lafarge, Unicem, Cimpor και Italcementi αναφέρονται στα έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11337, τα οποία αντιστοιχούν σε δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle, των οποίων το περιεχόμενο εκτίθεται στην παράγραφο 18, σημεία 2 και 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο χωρίο του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους που αφορά τη συμφωνία Cembureau. Τα σημειώματα αυτά υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Εξάλλου, τα σημειώματα τα οποία αναφέρουν την ύπαρξη μιας αρχής Cembureau περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών (έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334 και 11335 έως 11337) παρατέθηκαν στην παράγραφο 9 της AA, η οποία φέρει τον τίτλο «The Cembureau agreement or Cembureau principle of not transhipping to internal European markets». Υπό τις συνθήκες αυτές, τα προπαρατεθέντα σημειώματα της Blue Circle αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να προβληθούν κατά όλων των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως.

328 Η Unicem, η Irish Cement και η Blue Circle προβάλλουν επίσης ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν είχαν τη δυνατότητα να απαντήσουν στις παρατηρήσεις της Cembureau επί των ιδίων αυτών σημειωμάτων. Στην παράγραφο 9 της AA γινόταν ρητή μνεία των παρατηρήσεων αυτών, τις οποίες περιέχουν τα έγγραφα αριθ. 33.126/11525 και 13568 έως 13573 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4). Εξάλλου, οι εν λόγω παρατηρήσεις υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95).

Συνεπώς, η Unicem, η Irish Cement και η Blue Circle δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι κατά τη διοικητική διαδικασία στερήθηκαν τη δυνατότητα να προβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των εγγράφων αυτών.

329 Η Italcementi και η Blue Circle προσάπτουν επίσης στην Επιτροπή ότι δεν επικαλέσθηκε στην ΑΑ πλείονα έγγραφα σχετικά με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Αναφέρουν, όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, το έγγραφο αριθ. 33.126/11581 (κατάσταση των μετεχόντων στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4) και τα έγγραφα αριθ. 33.126/11578 και 11579 (υπόμνημα για τη διεξαγωγή της συνεδριάσεως· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 6). Η Blue Circle αναφέρεται επίσης σε διάφορα έγγραφα αφορώντα την τροποποίηση της αρχικής ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983, δηλαδή στα έγγραφα αριθ. 33.126/11580 (σχέδιο ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως αυτής· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3), 33.126/11559 (τηλετύπημα της Cembureau προς τον J. Van Hove της 17ης Νοεμβρίου 1982· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3), 33.126/11558 (τηλετύπημα του J. Van Hove προς τη Cembureau της 17ης Νοεμβρίου 1982· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3) και αριθ. 33.126/11565 (πρακτικά της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 22ας Δεκεμβρίου 1982· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3). Όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, η Italcementi και η Blue Circle αναφέρονται στα ακόλουθα έγγραφα: έγγραφο αριθ. 33.126/11715 (πίνακας συνημμένος στην επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 7) και έγγραφα αριθ. 33.126/11699 και 11700 (κατάσταση των μετεχόντων στην οικεία συνεδρίαση, προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 8). Η Blue Circle αναφέρει επίσης τα έγγραφα αριθ. 33.126/11714 και 11730 (επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 7) και η Italcementi τα έγγραφα αριθ. 33.126/11717 έως 11727 (έγγραφα συνημμένα στην πρόσκληση στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 7). Όσον αφορά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984, η Italcementi και η Blue Circle αναφέρονται στα έγγραφα 33.126/11748 (επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 12) και 33.126/11751, (σχέδιο προοιμίου για τη συνεδρίαση, προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 12). Η Italcementi αναφέρεται επίσης στο έγγραφο αριθ. 33.126/11749 (ημερησία διάταξη της συνεδριάσεως της 7ης Νοεμβρίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 12) και η Blue Circle στο έγγραφο αριθ. 33.126/11752 (κατάσταση των μετεχόντων στη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 13).

330 Όλα αυτά τα έγγραφα υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 9), η Επιτροπή υπογράμμισε τα εξής: «Σε πολλά έγγραφα της Cembureau σχετικά με τις συνεδριάσεις του οργάνου της με την ονομασία "Head Delegates" αναφέρεται το γεγονός ότι η "Cembureau Agreement or Principle" αναπτύχθηκε και εφαρμόσθηκε στο πλαίσιο αυτής της ευρωπαϊκής ένωσης τσιμέντου.» Συναφώς, η Επιτροπή αναφέρθηκε ρητώς (ίδια παράγραφος) στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου 1984 και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες είχαν τη δυνατότητα να αντιληφθούν ότι όλα τα υπάρχοντα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) έγγραφα που αφορούσαν την παρουσία τους στις συνεδριάσεις αυτές και/ή αποκάλυπταν το περιεχόμενο συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων αυτών μπορούσαν να ληφθούν υπόψη εις βάρος τους στην απόφαση της Επιτροπής. Επομένως, τα έγγραφα τα οποία αφορά η προηγούμενη σκέψη αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να προβληθούν κατά όλων των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως.

331 Όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή για τη διαπίστωση της παραβάσεως την οποία διαλαμβάνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως,

δηλαδή της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, η Cimpor υποστηρίζει κατ' αρχάς ότι, στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ, ουδόλως γίνεται μνεία των εγγράφων αριθ. 33.322/155 έως 157. Τα έγγραφα αυτά αντιστοιχούν στα καταρτισθέντα από τη Cimpor πρακτικά της συνεδριάσεως που διεξήχθη στις 22 Ιουλίου 1985 μεταξύ των εκπροσώπων των Πορτογάλων και των Ισπανών παραγωγών. Τα πρακτικά αυτά, στα οποία εκτίθεται ότι οι εκπρόσωποι των παραγωγών τσιμέντου της Ισπανίας και της Πορτογαλίας εξέφρασαν τη σταθερή προσήλωσή τους στην αρχή ότι δεν πρέπει να διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και από την Πορτογαλία προς την Ισπανία, χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή στις παραγράφους 21, σημεία 2 και 11, και 49, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της αποφάσεως αυτής. Μνεία των πρακτικών αυτών έγινε στη παράγραφο 11 του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της ΑΑ (κεφάλαιο 2), η οποία αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, και μάλιστα ένα απόσπασμά του παρατίθεται επί λέξει στο σημείο εκείνο. Συνεπώς, το έγγραφο αυτό, το οποίο, άλλωστε, υπάρχει στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να προβληθεί κατά της Cimpor.

332 Η Oficemen, η Cimpor και η Secil επικρίνουν τη χρησιμοποίηση του εγγράφου της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903) στην παράγραφο 21, σημεία 2 και 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Υπογραμμίζουν ότι, μολονότι το έγγραφο αυτό παρατέθηκε εν μέρει στο σχετικό με την Ισπανία κεφάλαιο της ΑΑ (κεφάλαιο 8, παράγραφος 55, στοιχείο c), στο οποίο η Oficemen είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, και στο σχετικό με την Πορτογαλία κεφάλαιο της ΑΑ (κεφάλαιο 9, παράγραφος 56, στοιχείο b), στο οποίο η Cimpor και η Cecil είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, αντιθέτως ουδόλως γινόταν μνεία αυτού στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ. Συνεπώς, δεν αποτελεί παραδεκτό αποδεικτικό στοιχείο.

333 Υπενθυμίζεται ότι η παράγραφος 55, στοιχείο c, του κεφαλαίου 8 της ΑΑ, το οποίο αφορά την Ισπανία, φέρει τον τίτλο «Διακίνηση τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας». Η παράγραφος 56, στοιχείο b, του κεφαλαίου 9 της ΑΑ, το οποίο αφορά την Πορτογαλία, φέρει τον τίτλο «Διακίνηση τσιμέντου μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας». Στα χωρία αυτά της ΑΑ, εξηγείται ότι οι εκπρόσωποι των ισπανικών και των πορτογαλικών επιχειρήσεων πραγωγής τσιμέντου δήλωσαν την πλήρη προσήλωσή τους στην αρχή περί αποκλεισμού κάθε διακινήσεως τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών, προς αμφότερες τις κατευθύνσεις. Τα εν λόγω χωρία παραπέμπουν ρητώς στο έγγραφο της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903), το οποίο επικαλούνται η Oficemen, η Cimpor και η Secil, ως εξής: «Αυτή η πλήρης προσήλωση ώστε να αποκλείεται αμοιβαίως κάθε διακίνηση τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών επικυρώθηκε με συμφωνία συναφθείσα το "τελευταίο δεκαήμερο του Οκτωβρίου του '85" ή τον Δεκέμβριο του '85. Πράγματι, στο έγγραφο 17-4, το οποίο βρέθηκε στα γραφεία της Hispacement [έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903] της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 μεταξύ της Secil και της Hispacement, αναγράφονται τα εξής: "Ο κ. Bordado μου επισήμανε ότι οι πρόεδροι των εταιριών τσιμέντων της Πορτογαλίας συναντήθηκαν στα γραφεία της Oficemen με τους Ισπανούς συναδέλφους τους τον Δεκέμβριο του παρελθόντος έτους και ότι στη συνεδρίαση αυτή αποφασίσθηκε να απαγορευθεί κάθε εξαγωγή από τη μια χώρα στην άλλη."» Επομένως, η Oficemen, από την ανάγνωση της παραγράφου 55, στοιχείο c, του σχετικού με την Ισπανία κεφαλαίου της ΑΑ και η Cimpor και η Secil, από την ανάγνωση της παραγράφου 56, στοιχείο b, του σχετικού με την Πορτογαλία κεφαλαίου της ΑΑ ήσαν κατ' ανάγκη σε θέση να διαπιστώσουν ότι τα χωρία αυτά και το έγγραφο της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903), στο οποίο γινόταν ρητή αναφορά, έπρεπε να συσχετισθούν με την αιτίαση που αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, η οποία περιέχεται στα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ (ΑΑ, κεφάλαιο 2, παράγραφος 11, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο γ). Συγκεκριμένα, αυτή η σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου αφορούσε, κατά την ΑΑ, τις «συμφωνίες μεταξύ της ένωσης των Ισπανών παραγωγών Oficemen (...) και των Πορτογάλων παραγωγών Cimpor και Secil (παράγραφος 11) με σκοπό να μην παραδίδουν στις [αντίστοιχες] παραδοσιακές [περιοχές] πωλήσεώς τους» (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο γ). Λαμβανομένης υπόψη της προφανούς σχέσεως μεταξύ του εγγράφου της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903) και της αιτιάσεως που αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, και παρά τη θέση που καταλαμβάνει η παραπομπή στο έγγραφο αυτό εντός της ΑΑ, η Επιτροπή είχε δικαίωμα να αξιοποιήσει

στην προσβαλλομένη απόφαση, κατά των ως άνω προσφευγουσών, τα τμήματα του εν λόγω εγγράφου στα οποία είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία η Oficemen, η Cimpor και η Secil (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 369 έως 372).

334 Η Cimpor και η Secil επικρίνουν επίσης τη χρησιμοποίηση των εγγράφων αριθ. 33.322/1311 και 1314 ως επιβαρυντικών στοιχείων στην προσβαλλομένη απόφαση. Πρόκειται περί των πρακτικών της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Oficemen, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 21, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προς στήριξη της διαπιστώσεως ότι στις 20 Ιανουαρίου 1986 διεξήχθη συνεδρίαση μεταξύ της Oficemen, της Cimpor και της Secil, η οποία είχε ως αντικείμενο την αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών επί της εξελίξεως των εξαγωγών μεταξύ Ισπανίας και Πορτογαλίας. Ωστόσο, στην παράγραφο 11 της ΑΑ (κεφάλαιο 2), η Επιτροπή είχε ήδη επισημάνει τα εξής: «Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα που δημιουργείται με τις εξαγωγές, πραγματοποιήθηκαν μεταξύ Πορτογάλων και Ισπανών συνεδριάσεις [μεταξύ άλλων στις] 20.1.1986.» Υπό τις συνθήκες αυτές, η Cimpor και η Secil μπορούσαν ευλόγως να προβλέψουν τα συμπεράσματα που επρόκειτο να συναγάγει η Επιτροπή από τα έγγραφα αριθ. 33.322/1311 και 1314, τα οποία υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95).

335 Στη συνέχεια η Cimpor και η Secil υποστηρίζουν ότι, στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ, ουδόλως έγινε μνεία των άλλων αποδεικτικών στοιχείων που επικαλέστηκε η Επιτροπή στην παράγραφο 21, σημεία 4 και 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.322/162, 163 έως 166, 170, 172, 1406 έως 1408 και 1410 έως 1412). Η Cimpor επέκρινε επίσης τη χρησιμοποίηση των εγγράφων αριθ. 33.322/181 και 252 στην παράγραφο 21, σημείο 7, της εν λόγω αποφάσεως.

336 Τα έγγραφα αριθ. 33.322/163 έως 166 και 33.322/1406 έως 1408, αφενός, και τα έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412, αφετέρου, αφορούν αντιστοίχως τα πρακτικά των συνεδριάσεων της 23ης Ιανουαρίου και της 6ης Μαρτίου 1987 μεταξύ Πορτογάλων και Ισπανών παραγωγών. Στην ΑΑ γινόταν ρητή μνεία της διεξαγωγής των συνεδριάσεων αυτών, τόσο στην παράγραφο 11 του κεφαλαίου 2 της ΑΑ, η οποία αφορούσε τη σχετική με τις διεθνείς δραστηριότητες αιτίαση περί της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, όσο και στην παράγραφο 56, στοιχείο b, του κεφαλαίου 9 της ΑΑ που αφορά την Πορτογαλία, η οποία φέρει τον τίτλο «Διακίνηση τσιμέντου μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας». Μολονότι η παράγραφος 56, στοιχείο b, περιλαμβάνεται σε σχετικό με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαιο της ΑΑ, η Cimpor και η Secil αντελήφθησαν οπωσδήποτε ότι το χωρίο αυτό της ΑΑ έπρεπε να συσχετισθεί με την αιτίαση που αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, την οποία περιέχουν τα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ (ΑΑ, κεφάλαιο 2, παράγραφος 11, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο γ). Εξάλλου, η παράγραφος 11 του κεφαλαίου 2 της ΑΑ, η οποία αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, εκθέτει τα εξής: «Η λύση στο πρόβλημα [των εξαγωγών τσιμέντου προς την Ισπανία τις οποίες πραγματοποιούσαν οι Πορτογάλοι διανομείς, πωλητές λιανικής και μεταφορείς] φαίνεται να βρέθηκε κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης της 23.1.1987: μεσοπρόθεσμα, πολιτική αύξησης των τιμών του πορτογαλικού τσιμέντου, βραχυπρόθεσμα, πολιτική αποθάρρυνσης των Πορτογάλων [επιχειρηματιών] που πραγματοποιούν εξαγωγές στις παραμεθόριες περιοχές.» Η παράγραφος 11 της ΑΑ επισημαίνει επίσης ρητώς τη συνεδρίαση της 6ης Μαρτίου 1987, μεταξύ των ισπανοπορτογαλικών συνεδριάσεων που είχαν ως σκοπό «να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα που δημιουργείται με τις εξαγωγές» εκ μέρους των Πορτογάλων παραγωγών (ΑΑ, παράγραφος 11). Υπό τις συνθήκες αυτές, η Cimpor και η Secil ήσαν σε θέση να συσχετίσουν τα έγγραφα αριθ. 33.322/163 έως 166, που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), και τα έγγραφα αριθ. 33.322/1406 έως 1408 και 1410 έως 1412, που υπήρχαν στον σχετικό με την Πορτογαλία φάκελο στον οποίο αυτές είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, με τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου την οποία αφορούν τα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ (ΑΑ, κεφάλαιο 2, παράγραφος 11, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο γ) και ήσαν σε θέση να προβλέψουν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή από τα διάφορα αυτά έγγραφα στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, δεν τίθεται θέμα προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας.

337 Τα έγγραφα αριθ. 33.322/162, 181 και 252, αφενός, και τα έγγραφα αριθ. 33.322/170 και 172, αφετέρου, χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή προς στήριξη της απόψεώς της ότι, κατά τις συνεδριάσεις μεταξύ των εκπροσώπων των Πορτογάλων και των Ισπανών παραγωγών, οι οποίες διεξήχθησαν κατά το διάστημα από τις 6 Μαρτίου 1987 μέχρι τις 24 Απριλίου 1989, εξετάσθηκε η κατάσταση των εξαγωγών τσιμέντου από την Πορτογαλία στην Ισπανία. Δεδομένου ότι η παράγραφος 11 της ΑΑ επισημαίνει επίσης ρητώς τις συνεδριάσεις αυτές, μεταξύ των ισπανοπορτογαλικών συνεδριάσεων που είχαν ως σκοπό «να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα που δημιουργείται με τις εξαγωγές» εκ μέρους των Πορτογάλων παραγωγών (ΑΑ, παράγραφος 11), και δεδομένου ότι η ΑΑ ανέφερε ρητώς στο ίδιο σημείο ότι «σε κάθε μία από τις συνεδριάσεις αυτές έγινε ανάλυση των μηνιαίων εξαγωγών πορτογαλικού τσιμέντου προς την Ισπανία για κάθε σημείο εισόδου», η Cimpor και η Secil μπορούσαν ευλόγως να προβλέψουν από τα διάφορα αυτά έγγραφα, τα οποία υπήρχαν όλα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), τα συμπεράσματα που επρόκειτο να αντλήσει η Επιτροπή στην παράγραφο 21, σημεία 5 και 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

338 Η Cimpor υποστηρίζει επίσης ότι, στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ, ουδόλως έγινε μνεία των εγγράφων αριθ. 33.322/512, 513, 549, 550, 566, 567, 1397 και 1398, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στην παράγραφο 21, σημεία 6 και 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

339 Τα έγγραφα αριθ. 33.322/512, 513, 549, 550, 566, 567 είναι τηλετυπήματα του 1988 και του 1989, τα οποία έστειλε η Cimpor ή εστάλησαν προς αυτήν και τα οποία, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, «δείχν[ουν] ότι η Cimpor αρνήθηκε να εκτελέσει κάθε παραγγελία τσιμέντου από την Ισπανία [το 1988 και το 1989] δίδοντας τη στερεότυπη απάντηση "δεν έχουμε δυνατότητα εξαγωγής"» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 8). Τα έγγραφα αυτά επισημάνθηκαν με τους αριθμούς τους στο σχετικό με την Πορτογαλία κεφάλαιο της ΑΑ (βλ. ΑΑ, κεφάλαιο 9, παράγραφος 56, στοιχείο c: «Άρνηση πωλήσεων»), το οποίο αφορούσε τις αρνητικές απαντήσεις, μέσω της προαναφερθείσας σταθερής εκφράσεως, οι οποίες δίδονταν στις προερχόμενες από την Ισπανία αιτήσεις παραδόσεως τσιμέντου. Το σχετικό με την Πορτογαλία κεφάλαιο της ΑΑ κοινοποιήθηκε στη Cimpor κατά τη διοικητική διαδικασία και όλα τα εν λόγω έγγραφα υπήρχαν στον σχετικό με την Πορτογαλία φάκελο στον οποίο είχε πρόσβαση η προσφεύγουσα αυτή κατά την εν λόγω διαδικασία. Καθόσον η Επιτροπή εξέθεσε, στην παράγραφο 11 του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της ΑΑ (κεφάλαιο 2) η οποία αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, ότι «μεγάλος αριθμός τέλεξ από το 1988 και το 1989 δείχνουν ότι η Cimpor, ο αμεσότερα ενδιαφερόμενος για τις εξαγωγές παραγωγός απέρριψε, με την τυποποιημένη απάντηση "δεν έχουμε διαθέσιμες ποσότητες για εξαγωγή", όλες τις αιτήσεις για αποστολή τσιμέντου προς την Ισπανία», η Cimpor μπορούσε ευλόγως να συσχετίσει τα έγγραφα αυτά με την παράγραφο 11 της ΑΑ και να προβλέψει τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή εντεύθεν στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

340 Τα έγγραφα αριθ. 33.322/1397 και 1398 είναι τηλετυπήματα με τα οποία γνωστοποιούνται τα ονόματα των προσώπων που έπρεπε να παραστούν στην ισπανοπορτογαλική συνεδρίαση της 27ης Ιουλίου 1988. Σαφής μνεία της συνεδριάσεως αυτής έγινε στην παράγραφο 11 του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της ΑΑ (κεφάλαιο 2), μεταξύ των ισπανοπορτογαλικών συνεδριάσεων που είχαν ως σκοπό «να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα που δημιουργείται με τις εξαγωγές» εκ μέρους των Πορτογάλων παραγωγών. Μνεία της συνεδριάσεως αυτής έγινε επίσης στην παράγραφο 56, στοιχείο b, του κεφαλαίου 9 της ΑΑ, η οποία αφορά την Πορτογαλία, εντός του πλαισίου των προβλημάτων που αφορούν τη διακίνηση τσιμέντου μεταξύ Πορτογαλίας και Ισπανίας. Εξάλλου, τα δύο υπό εξέταση έγγραφα αποτελούσαν τμήμα του σχετικού με τις εθνικές συμπράξεις φακέλου στον οποίο είχε πρόσβαση η Cimpor κατά τη διοικητική διαδικασία. Υπό τις συνθήκες αυτές, η επιχείρηση αυτή μπορούσε να είχε προβλέψει ότι η Επιτροπή επρόκειτο να στηριχθεί στα έγγραφα αυτά για να διαπιστώσει, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 21, σημείο 6), ότι στις 27 Ιουλίου 1988 διεξήχθη συνεδρίαση

μεταξύ των εκπροσώπων των Ισπανών και των Πορτογάλων παραγωγών. Συνεπώς, τα δύο έγγραφα αποτελούν επίσης αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να προβληθούν κατά της Cimpor.

341 Η Oficemen επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.322/92, 93, 95, 96, 177, 270 έως 276, 492, 493 έως 495, 527 έως 529, 530 έως 532, 537, 538 και 575. Η Cimpor και η Secil βάλλουν κατά της χρησιμοποιήσεως των εγγράφων αριθ. 33.322/79, 84, 85, 88 έως 90, 92, 93, 95, 177 και 270 έως 276 στην προσβαλλομένη απόφαση ως αποδεικτικών μέσων. Η Cimpor επικρίνει επίσης τη χρησιμοποίηση των εγγράφων αριθ. 33.322/158, 159, 160, 161, 485, 486, 490 έως 492, 493 έως 495, 496 έως 511, 514, 515, 516, 517, 523, 524, 525, 526, 527 έως 529, 530 έως 532, 533 έως 536, 537, 538, 539 έως 541, 543 έως 545, 546 έως 548, 551 έως 553, 554 έως 556, 571 έως 574 και 575 στην προσβαλλομένη απόφαση.

342 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι το έγγραφο αριθ. 33.322/575, δηλαδή ένα τηλετύπημα της 13ης Μαρτίου 1989 από την Tracoisa προς τη Cimpor, το οποίο αναφέρει η παράγραφος 21, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, παρατέθηκε ρητώς στην παράγραφο 11 του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της ΑΑ (κεφάλαιο 2). Το ίδιο ισχύει για τα έγγραφα αριθ. 33.322/490 έως 492, 496 έως 511, 514, 515, 516, 517, 523, 524, 525, 526, 533 έως 536, 539 έως 541, 543 έως 545, 546 έως 548, 551 έως 553, 554 έως 556 και 571 έως 574. Πρόκειται για τηλετυπήματα τα οποία, κατά την παράγραφο 11 της ΑΑ και κατά την παράγραφο 21, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποδεικνύουν ότι η Cimpor ανταποκρίθηκε σε μεμονωμένες αιτήσεις εξαγωγής τσιμέντου, κατά τα έτη 1988 και 1989, για τους ακόλουθους προορισμούς: Αφρική, Γουινέα, Σενεγάλη, Λιβύη, Μαδαγασκάρη, Πόρτο Ρίκο, Ηνωμένες Πολιτείες και Αντίλες. Εξάλλου, τα τηλετυπήματα αυτά, όπως και το τηλετύπημα της 13ης Μαρτίου 1989, υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, αποτελούν αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να προβληθούν κατά της Oficemen (έγγραφα αριθ. 33.322/492 και 575) και της Cimpor (έγγραφα αριθ. 33.322/490 έως 492, 496 έως 511, 514, 515, 516, 517, 523, 524, 525, 526, 533 έως 536, 539 έως 541, 543 έως 545, 546 έως 548, 551 έως 553, 554 έως 556, 571 έως 574 και 575).

343 Τα έγγραφα αριθ. 33.322/485, 486, 493 έως 495, 527 έως 529, 530 έως 532, 537 και 538 είναι τηλετυπήματα του 1988 και του 1989, τα οποία έστειλε η Cimpor ή εστάλησαν προς αυτήν. Τα αναφέρει η παράγραφος 21, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να αποδειχθεί ότι η Cimpor απάντησε αρνητικά σε κάθε αίτηση παραδόσεως τσιμέντου προερχόμενη από την Ισπανία το 1988 και το 1989. Τα έγγραφα αυτά υπήρχαν επίσης στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Καθόσον η Επιτροπή εξέθεσε, στην παράγραφο 11 της ΑΑ (κεφάλαιο 2), ότι «μεγάλος αριθμός τέλεξ από το 1988 και το 1989 [έδειχναν] ότι η Cimpor, ο αμεσότερα ενδιαφερόμενος για τις εξαγωγές παραγωγός, [είχε απορρίψει], με την τυποποιημένη απάντηση "δεν έχουμε διαθέσιμες ποσότητες για εξαγωγή", όλες τις αιτήσεις για αποστολή τσιμέντου προς την Ισπανία», η Oficemen και η Cimpor μπορούσαν ευλόγως να συσχετίσουν τα έγγραφα αυτά με τα σχετικά χωρία της ΑΑ και να συναγάγουν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή από αυτά. Τα έγγραφα αριθ. 33.322/92, 93, 95 και 96, αφενός, και τα έγγραφα αριθ. 33.322/158 και 159, 160, 161 και 270 έως 276, αφετέρου, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 21, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβεβαιώνουν ότι διεξήχθησαν συνεδριάσεις μεταξύ των Πορτογάλων παραγωγών τσιμέντου και των εκπροσώπων των Ισπανών παραγωγών στις 28 Οκτωβρίου 1988, στις 12 Ιανουαρίου, 23 Φεβρουαρίου και 24 Απριλίου 1989, αφενός, και στις 10 Νοεμβρίου 1987, 5 Φεβρουαρίου, 21 Απριλίου, 10 Μαΐου και 27 Ιουλίου 1988, αφετέρου. Η παράγραφος 11 της ΑΑ (κεφάλαιο 2) ανέφερε ότι, κατά τις ημερομηνίες αυτές, διεξήχθησαν συνεδριάσεις μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων για «να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα που δημιουργείται με τις εξαγωγές» τσιμέντου από την Πορτογαλία προς την Ισπανία. Τα έγγραφα αριθ. 33.322/92, 93, 95, 96, 158, 159, 160, 161 και 270 έως 276 υπήρχαν όλα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Η Oficemen, η Cimpor και η Secil μπορούσαν ευλόγως, στηριζόμενες στην παράγραφο 11 του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της ΑΑ, να προβλέψουν τα συμπεράσματα που επρόκειτο να αντλήσει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση από τα έγγραφα αριθ. 33.322/92, 93, 95, 96 και 270 έως 276. Η Cimpor μπορούσε επίσης να προβλέψει, από την ανάγνωση της παραγράφου 11 του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της ΑΑ, ότι τα έγγραφα

αριθ. 33.322/158, 159, 160 και 161 επρόκειτο να αξιοποιηθούν κατ' αυτής στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

344 Τα έγγραφα αριθ. 33.322/79, 84, 85 και 88 έως 90, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 21, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβεβαιώνουν ότι διεξήχθησαν συνεδριάσεις μεταξύ των Πορτογάλων παραγωγών τσιμέντου και των εκπροσώπων των Ισπανών παραγωγών στις 25 Ιουνίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322/79), στις 10 Νοεμβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322/84), στις 5 Φεβρουαρίου 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/85), στις 21 Απριλίου 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/88), στις 10 Μαΐου 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/89) και στις 27 Ιουλίου 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/90). Η παράγραφος 11 (κεφάλαιο 2) της ΑΑ ανέφερε ότι, κατά τις ημερομηνίες αυτές διεξήχθησαν συνεδριάσεις μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων για «να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα που δημιουργείται με τις εξαγωγές» τσιμέντου από την Πορτογαλία προς την Ισπανία. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Cimpor και η Secil μπορούσαν ευλόγως να προβλέψουν τα συμπεράσματα που επρόκειτο να αντλήσει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση από τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία υπήρχαν όλα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Τέλος, η παράγραφος 11 (κεφάλαιο 2) της ΑΑ ανέφερε ότι «σε κάθε μία από τις συνεδριάσεις αυτές έγινε ανάλυση των μηνιαίων εξαγωγών πορτογαλικού τσιμέντου προς την Ισπανία για κάθε σημείο εισόδου». Δεδομένου ότι το έγγραφο αριθ. 33.322/177, το οποίο επίσης υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), επιβεβαίωνε το γεγονός αυτό, η Oficemen, η Cimpor και η Secil έπρεπε ωσαύτως να προβλέψουν τα συμπεράσματα που επρόκειτο να αντλήσει εντεύθεν η Επιτροπή στην παράγραφο 21, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία αποτελεί παράφραση του προπαρατεθέντος αποσπάσματος της ΑΑ.

345 Όσον αφορά, στη συνέχεια, τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν προς στήριξη της διαπιστώσεως της παραβάσεως στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή της συμπράξεως μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών, η SFIC, η Ciments français και η Heidelberger βάλλουν κατά της χρησιμοποιήσεως στην προσβαλλομένη απόφαση ενός σημειώματος της τελευταίας με ημερομηνία 12 Αυγούστου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/3573) ως δήθεν νέου αποδεικτικού μέσου. Μολονότι είναι, βεβαίως, αναμφισβήτητο ότι δεν γίνεται μνεία του σημειώματος αυτού στην ΑΑ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι υπήρχε, παρά ταύτα, στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, δεδομένου ότι πρόκειται περί εγγράφου το οποίο μπορεί να εξομοιωθεί προς συνημμένο στην ΑΑ, αρκεί να ελεγχθεί αν οι προσφεύγουσες μπορούσαν ευλόγως να συναγάγουν, στηριζόμενες στην ΑΑ, τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή από το σημείωμα αυτό. Οι προσφεύγουσες έπρεπε να συναγάγουν το συμπέρασμα αυτό, κατά το μέτρο που η ΑΑ περιελάμβανε μια παράγραφο 12 με τον τίτλο «Η εφαρμογή της "Cembureau Agreement or Principle of not transhipping to internal European Markets": Γαλλία-Γερμανία», με την οποία η Επιτροπή παρέπεμπε ρητώς στο έγγραφο της Ciments français της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/3574 έως 3576) το οποίο ήταν συνημμένο στο σημείωμα της Heidelberg της 12ης Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2396).

346 Όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν προς στήριξη της διαπιστώσεως διαφόρων παραβάσεων με το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή της συστάσεως της ETF και των μέτρων που ελήφθησαν στο πλαίσιο αυτής, η Holderbank και η Blue Circle παραθέτουν κατ' αρχάς τα χειρόγραφα πρακτικά που κατάρτισε ο P. Dutron, διευθυντής της Cembureau, κατόπιν της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/10982 και 10983). Η Blue Circle αναφέρει επίσης τα δακτυλογραφημένα πρακτικά της ίδιας συνεδριάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771). Εξάλλου, η Blue Circle αναφέρεται στην κατάσταση των μετασχόντων στη συνεδρίαση της Ζυρίχης — Céligny στις 3 και στις 5 Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18756). Σαφής μνεία των συνεδριάσεων αυτών και του περιεχομένου τους γίνεται στην παράγραφο 17, στοιχεία α και β, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2), και τα εν λόγω έγγραφα

υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, η Holderbank και η Blue Circle μπορούσαν ευλόγως να συσχετίσουν τα έγγραφα αυτά με τα σχετικά χωρία της ΑΑ και να συναγάγουν εντεύθεν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή όσον αφορά τις διάφορες παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

347 Η Holderbank αναφέρεται επίσης στα πρακτικά στη συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 22· έγγραφα αριθ. 33.126/18849 έως 18862), στα χειρόγραφα πρακτικά της Lafarge που αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 46· έγγραφα αριθ. 33.126/4911 έως 4913) και στα πρακτικά της Lafarge από τη συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1987 της υποομάδας εργασίας της ETF «Μέτρα προστασίας» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφα αριθ. 33.126/4858 έως 4861). Η ΑΑ αναφέρει όλες αυτές τις διάφορες συνεδριάσεις [αντιστοίχως στην παράγραφο 17, στοιχεία ε και η, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2)], με μια σύντομη παρουσίαση της ημερησίας διατάξεώς τους. Εξάλλου, τα διάφορα έγγραφα τα οποία παραθέτει η εν λόγω προσφεύγουσα σχετικά με τις τρεις αυτές συνεδριάσεις υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, η Holderbank μπορούσε ευλόγως να συσχετίσει τα έγγραφα αυτά με τα σχετικά χωρία της ΑΑ και να συναγάγει εντεύθεν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή όσον αφορά τις διάφορες παραβάσεις που διαπιστώνονται στο άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Για τους ίδιους αυτούς λόγους, τα χειρόγραφα πρακτικά της Lafarge, τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 46· έγγραφα αριθ. 33.126/4911 έως 4913), αποτελούν αποδεικτικό μέσο δυνάμενο να προβληθεί κατά της Holderbank.

348 Η Blue Circle προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι στήριξε την προσβαλλομένη απόφαση στα έγγραφα αριθ. 33.126/18821 και 18822 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 9 και 10, και 26, σημείο 2), 33.126/18857 έως 18861 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 2) και 33.126/18755 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 9 και 10) για να αποδείξει τη συμμετοχή της στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης της 9ης Ιουνίου 1986 και το περιεχόμενο των διεξαχθεισών συζητήσεων. Προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι χρησιμοποίησε στην προσβαλλομένη απόφαση τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας στο Baden-Baden στις 9 Σεπτεμβρίου 1986. Αναφέρεται ειδικότερα στο έγγραφο αριθ. 33.126/18861, από το οποίο μπορεί να συναχθεί η παρουσία της στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9). Σαφής μνεία των συνεδριάσεων της Στοκχόλμης και του Baden-Baden και του περιεχομένου τους γίνεται στην παράγραφο 17, στοιχεία γ και ε, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2), και τα εν λόγω έγγραφα υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, η Blue Circle μπορούσε ευλόγως να συσχετίσει τα έγγραφα αυτά με τα σχετικά χωρία της ΑΑ και να συναγάγει εντεύθεν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή όσον αφορά τις διάφορες παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

349 Η Blue Circle αναφέρεται επίσης σε διάφορα έγγραφα αφορώντα άλλες συνεδριάσεις των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πρόκειται περί εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 17ης Ιουνίου 1986 στο Λονδίνο, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/18781 έως 18790), εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 2ας Ιουλίου 1986 στο Μιλάνο, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/18756, 18757 και 18791 έως 18794), εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 8ης Ιουλίου 1986 στη Γενεύη, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/18757 και 18795), εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 14, της προσβαλλομένης αποφάσεως

(έγγραφα αριθ. 33.126/18757, 18758 και 18795 έως 18811), ενός εγγράφου που αφορά τη συνεδρίαση της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, το οποίο αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 21, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφο αριθ. 33.126/18848), εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 39, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008), εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 9ης Ιανουαρίου 1987 στο Μιλάνο, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 44, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/18759, 18921 και 18922), εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 45, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/18760, 18939 έως 18944 και 18946 έως 18949), και εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1987 της υποομάδας εργασίας της ETF «Μέτρα προστασίας», τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 47, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/4858 έως 4861). Η ΑΑ αναφέρει όλες αυτές τις διάφορες συνεδριάσεις αντιστοίχως στην παράγραφο 17, στοιχεία δ, στ και ζ, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2), με μια σύντομη παρουσίαση της ημερησίας διατάξεώς τους. Εξάλλου, τα διάφορα έγγραφα τα οποία παραθέτει η ως άνω προσφεύγουσα σχετικά με τις συνεδριάσεις αυτές υπήρχαν όλα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, η Blue Circle μπορούσε ευλόγως να συσχετίσει τα έγγραφα αυτά με τα σχετικά χωρία της ΑΑ και να συναγάγει εντεύθεν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή όσον αφορά τις διάφορες παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

350 Η Blue Circle επικαλείται επίσης τα έγγραφα αριθ. 33.126/4487 έως 4490 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48) που αντιστοιχούν ατο εσωτερικό σημείωμα της 1ης Ιουνίου 1987, το οποίο κατάρτισε η Lafarge κατόπιν συνεδριάσεων στο Λουξεμβούργο από τις 25 έως τις 28 Μαΐου 1987 και στο οποίο αναγράφονται, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τη μελλοντική τύχη της ETF, τα εξής: «(...) το όργανο αυτό διατηρήθηκε ώστε να είναι έτοιμο να χρησιμοποιηθεί». Τα έγγραφα αυτά υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) που παραδόθηκε στην Blue Circle κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Η Blue Circle μπορούσε ευλόγως να προβλέψει τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή από τα έγγραφα αυτά, δεδομένου ότι, στην παράγραφο 61, στοιχείο η, της ΑΑ, το οποίο αφορά τη «νομική αξιολόγηση» της ETF (κεφάλαιο 10), η Επιτροπή υπογράμμισε ότι «οι διαπραχθείσες παραβάσεις εκ μέρους των εν λόγω επιχειρήσεων [στο πλαίσιο της ETF] από το 1986 [ήσαν] ακόμη σοβαρότερες δεδομένου ότι είχαν μεγάλη διάρκεια», χωρίς να καθορίσει, όπως έπραξε για άλλες αιτιάσεις, την ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως, και ότι, στην παράγραφο 93, στοιχείο β, της ΑΑ, η οποία αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Επιτροπή «[εκτιμούσε] ότι σχεδόν το σύνολο των συμφωνιών αυτών [συνέχιζαν] να ισχύουν». Συνεπώς, τα εν λόγω έγγραφα πρέπει να θεωρηθούν ως αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να προβληθούν κατά της Blue Circle.

351 Η Italcementi αναφέρεται σε διάφορα έγγραφα τα οποία αφορούν τις συνεδριάσεις τις οποίες αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πρόκειται για το σχέδιο ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της ETF της 2ας Ιουλίου 1986 στο Μιλάνο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 12· έγγραφο αριθ. 33.126/18794), για την ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 14· έγγραφο αριθ. 33.126/18811) και για τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 39· έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008). Δεδομένου ότι όλα τα προπαρατεθέντα έγγραφα υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) και ότι η Επιτροπή ανέφερε, στην παράγραφο 17, στοιχεία δ και στ, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2), τη διεξαγωγή και την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, η Italcementi μπορούσε ευλόγως να συναγάγει, στηριζόμενη στην ΑΑ, τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή από τα επίμαχα έγγραφα όσον αφορά τις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

352 Η SFIC υποστηρίζει ότι, στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ, ουδόλως έγινε μνεία των ημερησίων διατάξεων και των πρακτικών τριών από τις συνεδριάσεις της, οι οποίες διεξήχθησαν στις 8 Ιουλίου, 9 Σεπτεμβρίου και 7 Οκτωβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/14828 έως 14860· πρακτικά παρατιθέμενα στην παράγραφο 29, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως), τα οποία ελήφθησαν υπόψη κατ' αυτής προκειμένου να της προσαφθούν οι παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι εκτεταμένη μνεία των εν λόγω εγγράφων, τα οποία καταρτίσθηκαν από τη SFIC και υπήρχαν στον σχετικό με τη Γαλλία φάκελο, στον οποίο η SFIC είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, γίνεται στο σχετικό με τη Γαλλία κεφάλαιο της ΑΑ, στο χωρίο που αφορά τις εξαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (κεφάλαιο 5, παράγραφος 44, στοιχείο f), στο οποίο η Επιτροπή καταλήγει, όσον αφορά τα έγγραφα αυτά, ότι, «εν πάση περιπτώσει, οι ημερομηνίες των συνεδριάσεων του προεδρείου [της SFIC] που είχαν στην ημερήσια διάταξη το θέμα "Εξαγωγές τσιμέντου από την Ελλάδα" πρέπει να συσχετισθούν με τις ημερομηνίες των δραστηριοτήτων της "Cembureau Task Force or European Task Force", μνεία των οποίων γίνεται στο τμήμα 2 ανωτέρω». Από το χωρίο αυτό προκύπτει ότι τα εν λόγω έγγραφα, μολονότι περιλαμβάνονται στο σχετικό με τη Γαλλία κεφάλαιο της ΑΑ, συσχετίσθηκαν σαφώς από την Επιτροπή όχι μόνο με τις αιτιάσεις που αφορούν τους Γάλλους παραγωγούς, αλλά και με τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτάσεις οι οποίες αφορούν την ETF. Συνεπώς, από την ανάγνωση των στοιχείων αυτών, η SFIC έπρεπε να αντιληφθεί ότι τα έγγραφα αυτά, παρά τη θέση τους στην ΑΑ, μπορούσαν να προβληθούν από την Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση, προς στήριξη ωσαύτως των αιτιάσεων που της προσήψε στο πλαίσιο της ETF, και ότι ενδεικνύοταν να υποβάλει τα σχόλιά της επί των εγγράφων αριθ. 33.126/14828 έως 14860, τόσο σε σχέση με τις αιτιάσεις που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις, όσο και σε σχέση με τις αιτιάσεις που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις οι οποίες της προσήφθησαν με την ΑΑ. Συνεπώς, πρόκειται περί αποδεικτικών στοιχείων δυναμένων να προβληθούν κατ' αυτής. Δεδομένου ότι η Επιτροπή στοιχειοθέτησε σαφώς στην ΑΑ τον σύνδεσμο μεταξύ αυτών των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις εγγράφων και των αιτιάσεων που αφορούν την ETF και δεδομένου ότι τα εν λόγω έγγραφα σχολιάστηκαν από τη SFIC κατά τη διοικητική διαδικασία, βασίμως κατά νόμο τα επικαλέστηκε στην προσβαλλομένη απόφαση, παρά την εγκατάλειψη των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων.

353 Όσον αφορά, ειδικότερα, τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για τη διαπίστωση της παραβάσεως στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή της συστάσεως της Interciment, η Blue Circle υποστηρίζει ότι η Επιτροπή επίσης δεν επισήμανε αρκούντως στην ΑΑ τα έγγραφα αριθ. 33.126/18734 έως 18739 και 18823 έως 18832. Μνεία των εγγράφων αυτών έγινε στην προσβαλλομένη απόφαση προς στήριξη της διαπιστώσεως ότι η Interciment, εταιρία με κεφάλαιο 50 000 ελβετικά φράγκα (CHF), συνεστήθη στις 24 Ιουνίου 1986 από τρεις Ελβετούς δικηγόρους και ήταν εγγεγραμμένη στα μητρώα του Fribourg με έδρα το γραφείο ενός δικηγόρου ο οποίος ανέλαβε όλες σχεδόν τις μετοχές και ήταν το μοναδικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημεία 3 και 5). Η Blue Circle αναφέρει επίσης το έγγραφο αριθ. 33.126/18329 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 9) — απόσπασμα της απαντήσεως της Holderbank σε αίτηση παροχής πληροφοριών — από το οποίο η Επιτροπή συνήγαγε ότι η Blue Circle κατέβαλε το ποσό που αντιστοιχούσε στη συμμετοχή της στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment. Ωστόσο, τα περιστατικά αυτά εκτίθενται σαφώς στην παράγραφο 18 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ που αφορά την ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2). Συνεπώς, η Blue Circle μπορούσε ευλόγως να συσχετίσει τα έγγραφα αριθ. 33.126/18734 έως 18739, 18823 έως 18832 και 18329, τα οποία υπήρχαν όλα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) με τα σχετικά χωρία της ΑΑ και να συναγάγει εντεύθεν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

354 Η Blue Circle παραπονείται επίσης λόγω του ότι η Επιτροπή δεν ανέφερε στην ΑΑ το σημείωμα του νομικού συμβούλου της Blue Circle της 10ης Ιουλίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 13· έγγραφα αριθ. 33.126/18842 και 18843). Εντούτοις, η Blue Circle μπορούσε να έχει προβλέψει, από την ανάγνωση της παραγράφου 18 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2), ότι το σημείωμα αυτό, το οποίο υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) και το οποίο εξέθετε ότι η σύσταση της Interciment

συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, επρόκειτο να αξιοποιηθεί στην προσβαλλομένη απόφαση ως επιβαρυντικό στοιχείο.

355 Η ΑΑ (ΑΑ, παράγραφος 18 και υποσημείωση 14) ανέφερε ρητώς τα έγγραφα αριθ. 33.126/10960 έως 10962 (λογιστική κατάσταση της BCO, ελβετικής θυγατρικής της Blue Circle, της 7ης Νοεμβρίου 1986), 10958 (τηλετύπημα της Blue Circle προς τη Cementia της 10ης Οκτωβρίου 1987), 6647 (χειρόγραφο σημείωμα της Lafarge της 3ης Οκτωβρίου 1986) και 2915 (νομική γνωμοδότηση γαλλικής προελεύσεως, άνευ χρονολογίας) (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημεία 7, 11, 12 και 13), τα οποία επικαλέστηκε η Holderbank και ωσαύτως χρησιμοποίησε η Επιτροπή στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, και τα έγγραφα αυτά υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Το γεγονός και μόνον ότι δεν επισημαίνονται στην ΑΑ με την αρίθμηση των σελίδων τους δεν μπορεί, συναφώς, να αποτελέσει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας αυτής. Η Holderbank επικαλείται επίσης τα έγγραφα αριθ. 33.126/16218 και 16220 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 8), τα οποία αφορούν την εκ μέρους της Italcementi ανάληψη του μεριδίου της στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment και τη μεταγενέστερη μεταπώληση των μετοχών της στη Holderbank. Σαφής μνεία των πραγματικών περιστατικών αυτών έγινε στην παράγραφο 18 της ΑΑ και τα εν λόγω έγγραφα υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, η Holderbank μπορούσε ευλόγως να συσχετίσει τα ως άνω έγγραφα με τα σχετικά χωρία της ΑΑ και να συναγάγει εντεύθεν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή όσον αφορά τις διάφορες παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

356 Όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Italcementi βάλλει κατά του ότι δεν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία στα έγγραφα αριθ. 33.126/12145 έως 12342. Τα έγγραφα αυτά, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αντιστοιχούν στις συμβάσεις που συνήφθησαν τον Απρίλιο του 1987 μεταξύ της Calcestruzzi και των τριών ιταλικών εταιριών παραγωγής τσιμέντου, Unicem, Cementir και Italcementi. Βεβαίως, μολονότι η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά είχε χαρακτηρισθεί ως μη επιτρεπόμενη για τους λοιπούς διαδίκους πλην της Unicem κατά τη διοικητική διαδικασία, εξαιρουμένου του εγγράφου αριθ. 33.126/12160, η Italcementi είχε πρόσβαση στην πλειονότητα των εγγράφων αυτών κατά τη μελέτη του σχετικού με την Ιταλία φακέλου κατά την ίδια αυτή διαδικασία, δηλαδή στα έγγραφα αριθ. 33.126/12145 έως 12166, 12180 έως 12188, και 12231 έως 12341. Εν πάση περιπτώσει, η Italcementi, ως συμβληθείσα στις εν λόγω συμβάσεις, γνώριζε το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών. Εξάλλου, ομολογεί ότι είχε γνώση των εγγράφων αυτών, αλλά θεωρεί ότι έπρεπε να της επιτραπεί η πρόσβαση σ' αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, προκειμένου να είναι σε θέση να ελέγξει το αντίγραφο που έχει η Επιτροπή στον φάκελό της. Η Italcementi δεν αποδεικνύει, ούτε καν ισχυρίζεται, ότι η Επιτροπή, όταν αναφέρθηκε στα έγγραφα αυτά στην παράγραφο 27, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλοίωσε το πρωτότυπό τους. Στη συνέχεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στην παράγραφο 35 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» κεφαλαίου της ΑΑ η οποία αφορά την Ιταλία, στην οποία είχε πρόσβαση η προσφεύγουσα αυτή κατά τη διοικητική διαδικασία, αναγράφονταν τα εξής: «Η συμφωνία [μεταξύ των Ιταλών παραγωγών και της Calcestruzzi] "οριστικοποιήθηκε" στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987, ημερομηνίες κατά τις οποίες υπογράφηκε σειρά συμβάσεων.» Η παράγραφος 70, στοιχείο b, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» κεφαλαίου της ΑΑ η οποία αφορά την Ιταλία, στην οποία επίσης είχε πρόσβαση η Italcementi κατά τη διοικητική διαδικασία, κατέληξε ως εξής: «(...) οι υπογραφείσες μεταξύ [Ιταλών] παραγωγών και Calzestruzzi συμφωνίες (...) αποτελούν περιορισμούς του ανταγωνισμού, υπό την έννοια του άρθρου 85[, παράγραφος 1, της Συνθήκης].» Εξάλλου, στην ΑΑ, οι συναφθείσες τον Απρίλιο του 1987 συμβάσεις συσχετίστηκαν με τις αιτιάσεις που αφορούσαν τις διεθνείς συμπράξεις στο πλαίσιο της ETF. Συγκεκριμένα στην παράγραφο 19, στοιχείο δ, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2), στην οποία είχε πρόσβαση η Italcementi κατά τη διοικητική διαδικασία, εκτέθηκαν τα εξής: «οι εταιρίες Italcementi, Unicem, Cementir και Calcestruzzi υπέγραψαν μία συμφωνία (...) σύμφωνα με την οποία οι τρεις τσιμεντοβιομηχανίες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να

καλύψουν όλες τις ανάγκες σε τσιμέντο του ομίλου Calcestruzzi και αυτή η τελευταία αναλαμβάνει την υποχρέωση να καλύψει ολοκληρωτικά σχεδόν τις ανάγκες σε τσιμέντο των τσιμεντοβιομηχανιών που συνυπογράφουν τη συμφωνία.» Η παράγραφος 61, στοιχείο η, σημείο iv, του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της «νομικής αξιολογήσεως» της ΑΑ επισημαίνει τα εξής: «Οι πιέσεις που ασκήθηκαν στην Calcestruzzi και η μη εκτέλεση εκ μέρους της τελευταίας της συμβάσεως αγοράς τσιμέντου Τιτάν είναι το αποτέλεσμα συμφωνιών και/ή εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των Ιταλών παραγωγών Italcementi, Unicem και Cementir (...) με σκοπό να αφαιρέσουν από τους Έλληνες παραγωγούς ένα σημαντικό πελάτη και κατά συνέπεια τη δυνατότητα διείσδυσης στην ιταλική αγορά.» Συνεπώς, η Italcementi, η οποία διέθετε, ως συμβληθείσα, αντίγραφο των συμβάσεων που συνήφθησαν τον Απρίλιο του 1987, μπορούσε ευλόγως να προβλέψει τα συμπεράσματα που επρόκειτο να αντλήσει από τις συμβάσεις αυτές η Επιτροπή όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, τα έγγραφα αριθ. 33.126/12145 έως 12342 αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να προβληθούν κατά της Italcementi.

357 Η Italcementi ισχυρίζεται επίσης ότι το έγγραφο αριθ. 33.126/19208, το οποίο αναφέρει η παράγραφος 27, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν επισημάνθηκε αρκούντως στην ΑΑ. Υπενθυμίζεται (βλ., ανωτέρω, σκέψη 313) ότι το έγγραφο αυτό, το οποίο αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση στο πλαίσιο της παραθέσεως των πραγματικών περιστατικών που αφορούν τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς, στην πραγματικότητα δεν αντιστοιχεί, όπως εκθέτει η προσβαλλομένη απόφαση, στο τηλετύπημα της 2ας Ιουνίου 1987, με το οποίο η Calcestruzzi επανέλαβε στην Τιτάν το αίτημά της για συνάντηση με τους Ιταλούς παραγωγούς ώστε να εξευρεθεί λύση στο πρόβλημα που αφορούσε τη μη εκτέλεση της συμβάσεως αγοραπωλησίας τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, αλλά σε ένα τηλετύπημα της 29ης Ιανουαρίου 1987 από την Τιτάν στην Calcestruzzi, το οποίο δεν αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση. Το τηλετύπημα της 2ας Ιουνίου 1987 από την Calcestruzzi προς την Τιτάν, μεγάλο απόσπασμα του οποίου παρατίθεται στην παράγραφο 27, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αντιστοιχεί στην πραγματικότητα στο έγγραφο αριθ. 33.126/19218, το οποίο υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Στο πλαίσιο της αιτιάσεως η οποία στη συνέχεια έγινε δεκτή με το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η ΑΑ (παράγραφος 19, στοιχείο δ) εκθέτει ότι διεξήχθησαν συνεδριάσεις μεταξύ των Ιταλών παραγωγών και της Τιτάν των οποίων τη διεξαγωγή είχε ζητήσει η Calzestruzzi. Συνεπώς, από την ανάγνωση αυτού του χωρίου της ΑΑ, η Italcementi μπορούσε ευλόγως να προβλέψει τα συμπεράσματα που επρόκειτο να αντλήσει από το εν λόγω έγγραφο η Επιτροπή στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

358 Όσον αφορά, ειδικότερα, τις carrot actions τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν ανέφερε στην ΑΑ το «Memorandum of Understanding» (έγγραφο αριθ. 33.126/11096), το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 28, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πρόκειται περί εγγράφου υπάρχοντος στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), το οποίο επιβεβαιώνει το περιεχόμενο ενός άλλου εγγράφου, δηλαδή του εσωτερικού σημειώματος της Blue Circle με τίτλο «έγγραφο συζήτησης — εισαγωγές σε χαμηλές τιμές — συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 1986» (έγγραφα αριθ. 33.126/10992 έως 10994), το οποίο υπάρχει επίσης στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Ρητή μνεία του εσωτερικού αυτού σημειώματος έγινε στην παράγραφο 20, στοιχείο α, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2), και τα αποσπάσματα του εγγράφου αυτού παρατέθηκαν στην ίδια παράγραφο της ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Blue Circle μπορούσε ευλόγως να συσχετίσει το έγγραφο αριθ. 33.126/11096 με τα σχετικά χωρία της ΑΑ και να συναγάγει εντεύθεν τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει η Επιτροπή όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

359 Περαιτέρω, τα έγγραφα αριθ. 33.126/19864 και 19865 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 9), τα οποία επικαλέστηκε η Blue Circle, αντιστοιχούν σε ένα άνευ χρονολογίας σημείωμα της Ηρακλής, σε επιστολόχαρτο που έφερε στην κορυφή της σελίδας την επωνυμία «Sheraton Park Tower — London», το οποίο αξιοποίησε η Επιτροπή στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τα έγγραφα αυτά υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) και τα ανέφερε ρητώς η παράγραφος 20, στοιχείο α, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, όπου εξετάζεται η ETF (κεφάλαιο 2, τμήμα 2). Συνεπώς, πρόκειται επίσης περί αποδεικτικού μέσου δυναμένου να προβληθεί κατά της προσφεύγουσας αυτής.

360 Όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή τις εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο της ECEC, η Cimpor και η Italcementi αναφέρονται στο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 9ης Απριλίου 1981, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 30, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο πλαίσιο του ιστορικού της γενέσεως των επιτροπών εξαγωγής (έγγραφα αριθ. 33.126/11338 έως 11340· η ημερομηνία της 4ης Απριλίου 1981 η οποία αναγράφεται στην προσβαλλομένη απόφαση είναι εσφαλμένη). Το σημείωμα ουδεμία επιρροή ασκεί για την άμυνα της Cimpor, δεδομένου ότι το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αφορά την επιχείρηση αυτή. Εν πάση περιπτώσει, το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Εξάλλου, το σημείωμα αυτό παρατίθεται στην παράγραφο 24 της ΑΑ, η οποία αφορά την ECMEC. Υπό τις συνθήκες αυτές, αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο που μπορεί να προβληθεί κατά των προσφευγουσών.

361 Όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή την εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC, η Blue Circle θεωρεί ότι το έγγραφο του A. Gac της 30ής Μαρτίου 1990 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 35, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/16766 έως 16777) αποτελεί νέο αποδεικτικό στοιχείο. Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, έγινε ρητή μνεία του εγγράφου αυτού, το οποίο εξάλλου υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), στην παράγραφο 24 της ΑΑ (κεφάλαιο 2, τμήμα 4) η οποία αφορά το ιστορικό της γενέσεως της ECMEC και της EPC.

362 Η Blue Circle υποστηρίζει επίσης ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/18179 και 18180), μνεία των οποίων έγινε για να αποδειχθεί ότι τα ενδοευρωπαϊκά προβλήματα συζητήθηκαν στο πλαίσιο της EPC, δεν επισημάνθηκαν αρκούντως στην ΑΑ. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στην παράγραφο 28 (κεφάλαιο 2, τμήμα 4) της ΑΑ, η οποία φέρει τον τίτλο «Ο σεβασμός των εσωτερικών αγορών», έγινε ρητή μνεία της συνεδριάσεως της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Blue Circle μπορούσε να προβλέψει ότι η Επιτροπή θα αξιοποιούσε τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής, τα οποία υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), για να αποδείξει ότι η EPC δεν ασχολούνταν μόνο με τις εξαγωγές εκτός Ευρώπης, αλλά και με το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο.

363 Η Ciments français υποστηρίζει ότι τα χειρόγραφα σημειώματά της τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 36, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/12791 έως 12799), καθώς και τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 36, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/18179 και 18180) και τα οποία χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να αποδείξει ότι τα ενδοευρωπαϊκά προβλήματα συζητήθηκαν στο πλαίσιο της EPC, δεν επισημάνθηκαν αρκούντως στην ΑΑ. Παρατηρείται ότι στην παράγραφο 28 (κεφάλαιο 2, τμήμα 4) της ΑΑ, η οποία φέρει τον τίτλο «Ο σεβασμός των εσωτερικών αγορών», παρατέθηκαν ρητώς τα «χειρόγραφα σημειώματα της συνάντησης της EPC στις 20 Οκτωβρίου 1988». Όσον αφορά τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής, μολονότι δεν έγινε ρητή παράθεση ή μνεία τους στην ΑΑ, υπήρχαν ωστόσο στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), και η Ciments français μπορούσε ευλόγως να προβλέψει, από την ανάγνωση του προπαρατεθέντος χωρίου της ΑΑ, το οποίο ανέφερε τη διεξαγωγή της συνεδριάσεως της 20ής Οκτωβρίου 1988, τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει εντεύθεν η Επιτροπή για να αποδείξει ότι η EPC δεν ασχολούνταν μόνο με τις εξαγωγές εκτός Ευρώπης, αλλά και με το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο.

364 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ορισμένες προσφεύγουσες επισήμαναν με το δικόγραφο της προσφυγής τους έγγραφα τα οποία ελήφθησαν υπόψη εις βάρος τους στην προσβαλλομένη απόφαση,

χωρίς να έχουν στη διάθεσή τους τα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία ή χωρίς να μπορούν να προβλέψουν τα συμπεράσματα που θα αντλούσε εντεύθεν η Επιτροπή. Κατά παγία νομολογία, πρέπει να αποκλεισθεί η χρησιμοποίηση των επιβαρυντικών αυτών εγγράφων ως αποδεικτικών μέσων. Ο αποκλεισμός αυτός, όχι μόνο δεν συνεπάγεται την ολική ακύρωση της αποφάσεως, αλλά επιπλέον έχει σημασία μόνο στο μέτρο που η αντίστοιχη αιτίαση της Επιτροπής μπορούσε να αποδειχθεί μόνον με τα έγγραφα αυτά (απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψεις 24 έως 30· αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 58, και T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 71). Το ζήτημα αυτό αφορά άλλους λόγους ακυρώσεως, σχετικούς με το βάσιμο των εκτιμήσεων των πραγματικών περιστατικών στις οποίες προέβη η Επιτροπή.

365 Όσον αφορά κατ' αρχάς τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαπίστωση της παραβάσεως στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Unicem παραπονείται ιδίως ότι δεν είχε πρόσβαση στον «Members Directory» της Cembureau. Η Επιτροπή επικαλέστηκε το έγγραφο αυτό, το οποίο δεν υπάρχει στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, στην παράγραφο 45, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να αντικρούσει τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας αυτής ότι κανένας από τους εκπροσώπους της δεν είχε ποτέ την ιδιότητα του επικεφαλής αντιπροσωπείας. Πρόκειται περί ενός εγγράφου στο οποίο στηρίχθηκε η Επιτροπή για να αποδείξει τη συμμετοχή της Unicem στη συμφωνία Cembureau. Δεδομένου ότι δεν έγινε μνεία του εγγράφου αυτού στην ΑΑ και ότι αυτό δεν υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), δεν μπορεί να θεωρηθεί αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να προβληθεί κατά της Unicem. Κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί αρκούντως, ελλείψει αυτού του αποδεικτικού στοιχείου (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1429 έως 1431).

366 Η Italcementi και η Blue Circle αναφέρονται σε σειρά εγγράφων τα οποία αφορούν τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, μνεία των οποίων έγινε στην παράγραφο 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πρόκειται για μια βασική παράγραφο της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά την απόδειξη της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau. Έτσι, οι εν λόγω προσφεύγουσες αναφέρονται στα έγγραφα αριθ. 33.126/11560 έως 11577 και 11587 έως 11633, τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 6), στα έγγραφα αριθ. 33.126/11697, 11698, 11701 έως 11713 και 11732, τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 11) και στα έγγραφα αριθ. 33.126/11739 έως 11747, 11750, 11756 έως 11773 και 11774 έως 11789, τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 15). Δεδομένου ότι δεν έγινε μνεία των εγγράφων αυτών στην ΑΑ και ότι αυτά δεν υπήρχαν, πλην μερικών σελίδων τους, στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), θα πρέπει, κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, να εκτιμηθεί αν η παράβαση αυτή έχει στοιχειοθετηθεί αρκούντως, ελλείψει αυτών των αποδεικτικών στοιχείων (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1111 και 1112).

367 Όσον αφορά, στη συνέχεια, τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν προς στήριξη της διαπιστώσεως της παραβάσεως που διαλαμβάνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή των περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών επί των τιμών που γίνονταν στο πλαίσιο της Cembureau, η VNC ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/15136 έως 15157 δεν αποτελούν αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να προβληθούν κατ' αυτής. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα έγγραφα αυτά αξιοποιήθηκαν στην παράγραφο 16, σημεία 8 και 18, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αποδειχθεί η παράβαση που αφορά τις εν λόγω ανταλλαγές πληροφοριών. Δεν γινόταν μνεία κανενός από τα έγγραφα αυτά στην ΑΑ ούτε υπήρχαν αυτά στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, τα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να

προβληθούν κατά της VNC. Κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό εις βάρος της VNC έχει στοιχειοθετηθεί αρκούντως, ελλείψει αυτών των αποδεικτικών στοιχείων (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1579 έως 1593).

368 Η Aalborg υποστηρίζει ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/15096 έως 15305, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημεία 8 έως 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελούν νέα αποδεικτικά μέσα. Πρόκειται περί αποδεικτικών στοιχείων τα οποία χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως και τη συμμετοχή της Aalborg στην παράβαση αυτή. Διαπιστώνεται ότι, εξαιρουμένων των εγγράφων αριθ. 33.126/15096 και 15097, δεν γινόταν μνεία κανενός από τα έγγραφα στην ΑΑ ούτε υπήρχε κανένα από αυτά στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να προβληθούν κατά της Aalborg. Κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό εις βάρος της Aalborg έχει στοιχειοθετηθεί αρκούντως, ελλείψει αυτών των αποδεικτικών στοιχείων (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1579 έως 1593 και 1684 έως 1691).

369 Όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Oficemen, η Cimpor και η Cecil παραπονούνται ότι δεν είχαν πρόσβαση σε τμήμα του εγγράφου 33.322/2901 κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, η πρόσβαση στο έγγραφο αυτό, το οποίο αποτελεί μέρος της εκθέσεως (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903) που αφορά την επίσκεψη στη Secil στις 28 και 29 Μαΐου 1986 δύο υπαλλήλων της Hispacement, χαρακτηρίστηκε στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) ως «PA» (εν μέρει επιτρεπόμενη) για τις τρεις αυτές προσφεύγουσες. Το απόσπασμα του εγγράφου αριθ. 33.322/2901 στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 21, σημείο 2) έχει ως εξής: «Ο κ. Bordado μου επισήμανε ότι οι πρόεδροι των εταιριών τσιμέντων της Πορτογαλίας συναντήθηκαν στα γραφεία της Oficemen με τους Ισπανούς συναδέλφους τους τον Δεκέμβριο του παρελθόντος έτους και ότι στη συνεδρίαση αυτή αποφασίσθηκε να απαγορευθεί κάθε εξαγωγή από τη μια χώρα στην άλλη. Με διαβεβαίωσε ότι η Secil είναι αποφασισμένη να εφαρμόσει τη συμφωνία αυτή. Με πληροφόρησε ότι διάφορες εταιρίες είχαν ζητήσει πρόσφατα από τη Cimpor να εξαγάγει προϊόντα στην Extremadura της Ισπανίας. Οι παραγγελίες αυτές ήταν πειρασμός στον οποίο η Cimpor δεν ενέδωσε παρά το γεγονός ότι οι εταιρίες τσιμέντου των δύο χωρών ήταν πιθανό να υποστούν ζημίες υιοθετώντας την απόφαση αυτή.»

370 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το γνωστοποιηθέν στις προσφεύγουσες κείμενο κατά τη διοικητική διαδικασία περιελάμβανε μόνον την πρώτη περίοδο του προπαρατεθέντος αποσπάσματος. Βάσει του τμήματος του εγγράφου αριθ. 33.322/2901 στο οποίο δεν είχαν πρόσβαση η Oficemen, η Cimpor και η Cecil κατά τη διοικητική διαδικασία, η Επιτροπή διαπιστώνει στην παράγραφο 49, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου: «Η συμφωνία αυτή εφαρμόσθηκε στην πράξη. Πράγματι, ο εκπρόσωπος της Secil δήλωσε στην Hispacement (...) ότι η επιχείρησή του ήταν αποφασισμένη να σεβαοθεί τη συμφωνία με τους Ισπανούς και ότι η Cimpor είχε αντισταθεί στην επιθυμία να εξαγάγει παρά τις παραγγελίες που δεχόταν από την Ισπανία (...)». Συνεπώς, η Επιτροπή χρησιμοποίησε στην προσβαλλομένη απόφαση απόσπασμα εγγράφου, στο οποίο δεν είχε επιτραπεί η πρόσβαση κατά τον χρόνο της ΑΑ, ως αποδεικτικό στοιχείο εις βάρος της Oficemen, της Cimpor και της Secil.

371 Ωστόσο, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι δεν τίθεται θέμα προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας, δεδομένου ότι ολόκληρο το έγγραφο 33.322/2901 γνωστοποιήθηκε στις προσφεύγουσες στις 3 Μαΐου 1993.

372 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, είχαν ήδη περατωθεί οι ακροάσεις. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν κλήθηκαν να υποβάλουν παρατηρήσεις επί των χωρίων του εγγράφου που είχαν αφαιρεθεί προηγουμένως, δεν ήσαν σε θέση να εκφράσουν λυσιτελώς την άποψή τους επί των τμημάτων του εγγράφου 33.322/2901 στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στην παράγραφο 49, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, το τελευταίο τμήμα του αποσπάσματος που παρατίθεται στην παράγραφο 21, σημείο 2, της αποφάσεως αυτής δεν αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να προβληθεί κατ' αυτής. Συνεπώς, κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό έχει στοιχειοθετηθεί αρκούντως, ελλείψει των χωρίων του εγγράφου 33.322/2901, στα οποία δεν επετράπη η πρόσβαση κατά τη γραπτή και την προφορική φάση της διοικητικής διαδικασίας (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2041 έως 2092 και 2136).

373 Στη συνέχεια, η Oficemen θεωρεί ότι τα έγγραφα αριθ. 33.322/512, 513, 549, 550, 566 και 567 που παρατίθενται στην παράγραφο 21, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούν νέα αποδεικτικά στοιχεία. Τα έγγραφα αυτά αντιστοιχούν σε τηλετυπήματα του 1988 και του 1989 τα οποία αποδεικνύουν ότι η Cimpor απάντησε αρνητικά στις αιτήσεις παραδόσεως τσιμέντου που προέρχονταν από την Ισπανία δίδοντας τη στερεότυπη απάντηση «δεν έχουμε διαθέσιμες ποσότητες για εξαγωγή». Μολονότι τα έγγραφα αυτά επισημαίνονταν με την αρίθμησή τους στο σχετικό με την Πορτογαλία κεφάλαιο της ΑΑ [βλ. ΑΑ, κεφάλαιο 9, παράγραφος 56, στοιχείο c, («Άρνηση πωλήσεων»)], γεγονός παραμένει ότι το κεφάλαιο αυτό της ΑΑ δεν κοινοποιήθηκε στην Oficemen κατά τη διοικητική διαδικασία. Εξάλλου, δεν γινόταν μνεία των εν λόγω εγγράφων στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ, ειδικότερα δε στην παράγραφο 11 αυτής, η οποία αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, και τα έγγραφα αυτά δεν υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), τα έγγραφα αυτά είχαν καταχωρισθεί ως εξής: «Α: Cimpor. PA: τρίτοι», μεταξύ της «δέσμης» των εγγράφων που φέρουν αρίθμηση από 33.322/497 έως 33.322/577. Υπό τις συνθήκες αυτές, τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη ως αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να προβληθούν κατά της Oficemen. Συνεπώς, κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό έχει στοιχειοθετηθεί αρκούντως, ελλείψει των εγγράφων αριθ. 33.322/512 και 513, 549, 550, 566 και 567 (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2068 έως 2092 και 2136).

374 Η Cimpor φρονεί ότι το έγγραφο αριθ. 33.322/1399 δεν μπορεί να προβληθεί κατ' αυτής. Το έγγραφο αυτό, που παρατίθεται στην παράγραφο 21, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι ένα τηλετύπημα το οποίο γνωστοποιεί τα ονόματα των ατόμων που θα παρίσταντο στη συνεδρίαση μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών στις 27 Ιουλίου 1988. Δεν υπήρχε ούτε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) ούτε στον σχετικό με την Πορτογαλία φάκελο στον οποίο είχε πρόσβαση η Cimpor κατά τη διοικητική διαδικασία. Συνεπώς, το έγγραφο αυτό δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να προβληθεί κατά της Cimpor. Κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό έχει στοιχειοθετηθεί αρκούντως, ελλείψει του εγγράφου αριθ. 33.322/1399 (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2068 έως 2092 και 2129).

375 Όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της διαπιστώσεως της παραβάσεως στο άρθρο 3, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η SFIC βάλλει κατά της

χρησιμοποιήσεως στην προσβαλλομένη απόφαση του στατιστικού προτύπου της BDZ, το οποίο αυτή διαβίβασε στην Επιτροπή στις 4 Μαΐου 1993 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 18). Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή αναφέρει τις στατιστικές αυτές στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει θέση επ' αυτού του αποδεικτικού στοιχείου, το εν λόγω στοιχείο δεν μπορεί να προβληθεί κατ' αυτής. Κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί, ενδεχομένως, αν το γεγονός ότι αυτό το αποδεικτικό στοιχείο δεν μπορεί να προβληθεί κατά της SFIC έχει επίπτωση στο βάσιμο της εκ μέρους της Επιτροπής διαπιστώσεως της επίμαχης παραβάσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψη 2493).

376 Όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της διαπιστώσεως της παραβάσεως στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή της συστάσεως της ETF, οι Uniland, Oficemen, Italcementi και Blue Circle παραπονούνται ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν είχαν πρόσβαση στο έγγραφο αριθ. 33.126/18950 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48). Το έγγραφο αυτό είναι μια τηλεομοιοτυπία την οποία απηύθυνε στις 23 Φεβρουαρίου 1987 η Holderbank σε διάφορα μέλη της ETF, για να συμφωνηθούν ημερομηνίες συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της ETF, και η Επιτροπή το παρέθεσε για να αποδείξει ότι υπήρχαν ακόμη κατά τον χρόνο εκείνο προσπάθειες συγκλήσεως συνεδριάσεων της ETF. Δεν έγινε μνεία του εν λόγω εγγράφου στην ΑΑ, ούτε αυτό υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Είχε καταχωρισθεί στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) ως: «Α: Holderbank. Ciments d'Obourg. ΝΑ: τρίτοι». Αυτό το αποδεικτικό στοιχείο δεν μπορεί να προβληθεί κατά των Uniland, Oficemen, Italcementi και Blue Circle. Κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό και η διάρκειά της έχουν αποδειχθεί αρκούντως, ελλείψει του εγγράφου αριθ. 33.126/18950 (βλ., κατωτέρω, σκέψη 2807).

377 Η Holderbank επικαλείται επίσης τα έγγραφα αριθ. 33.126/4487 έως 4490 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48) που αντιστοιχούν ατο εσωτερικό σημείωμα της 1ης Ιουνίου 1987, το οποίο κατάρτισε η Lafarge κατόπιν των συνεδριάσεων στο Λουξεμβούργο από τις 25 έως τις 28 Μαΐου 1987 και στο οποίο αναγράφονται, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τη μελλοντική τύχη της ETF, τα εξής: «(...) το όργανο αὐτό διατηρήθηκε ώστε να είναι έτοιμο να χρησιμοποιηθεί». Μολονότι τα έγγραφα αυτά υπήρχαν, κατά την Επιτροπή, στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 95 και 350), η Holderbank αρνήθηκε κατηγορηματικά το γεγονός αυτό κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία. Ελλείψει αποδείξεως του ότι τα εν λόγω έγγραφα όντως γνωστοποιήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν αποτελούν αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να προβληθεί κατά της Holderbank. Κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό και η διάρκειά της έχουν αποδειχθεί αρκούντως, ελλείψει των εγγράφων αριθ. 33.126/4487 έως 4490 (βλ., κατωτέρω, σκέψη 2808).

378 Όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν προς στήριξη της διαπιστώσεως της παραβάσεως την οποία διαλαμβάνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή της εναρμονισμένης πρακτικής στο πλαίσιο της EPC, η Blue Circle υποστηρίζει ότι τα πρακτικά των συνεδριάσεων της EPC της 12ης Νοεμβρίου 1981 (έγγραφα αριθ. 33.126/11432 έως 11440) και της 10ης Νοεμβρίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/11417 έως 11420), τα οποία αναφέρει η παράγραφος 37, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν επισημάνθηκαν αρκούντως εντός της ΑΑ. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στην ΑΑ δεν γίνεται μνεία των εν λόγω εγγράφων, τα οποία η Επιτροπή χρησιμοποίησε για να αποδείξει ότι στο πλαίσιο της EPC οι τιμές εξαγωγής καθορίζονταν συλλογικώς, ούτε υπήρχαν τα έγγραφα αυτά στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία δεν μπορούν να προβληθούν κατά της Blue Circle. Συνεπώς, κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό και η συμμετοχή της Blue Circle σ' αυτήν έχουν αποδειχθεί

αρκούντως, ελλείψει των εγγράφων αριθ. 33.126/11417 έως 11420 και 11432 έως 11440 (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3987 και 3988).

6. Συμπεράσματα

379 Η χρησιμοποίηση στην προσβαλλομένη απόφαση των εγγράφων που απαριθμούνται ανωτέρω στις σκέψεις 365 έως 378 πρέπει να χαρακτηρισθεί ως παράνομη λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας των ως άνω προσφευγουσών. Η εκτίμηση των συνεπειών αυτής της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας θα γίνει κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως. Όλοι οι λοιποί ισχυρισμοί που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της εξετασθείσας αιτιάσεως πρέπει να απορριφθούν.

Ε — Επί της μη γνωστοποιήσεως στις προσφεύγουσες εγγράφων τα οποία δεν υπήρχαν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

380 Πλείονες προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν τους γνωστοποίησε ορισμένα έγγραφα τα οποία, μολονότι δεν αποτελούν τμήμα του καθαυτό φακέλου έρευνας της υποθέσεως, ωστόσο θα ήσαν χρήσιμα για την προετοιμασία της άμυνάς τους κατά τη διοικητική διαδικασία. Έτσι, καταγγέλλουν το ότι δεν είχαν πρόσβαση στις απαντήσεις στην ΑΑ τις οποίες έδωσαν άλλοι αποδέκτες αυτής (2), στα πρακτικά των ακροάσεων σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις (3), στον φάκελο της Επιτροπής που αφορά την κοινοποίηση του βελγοολλανδικού συστήματος των σημείων βάσεως (4), στον φάκελο της Επιτροπής που αφορά τις ελληνικές κρατικές ενισχύσεις και τη συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου (5), σε ορισμένα εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής (6) και στα υπομνήματα αντικρούσεως στις λοιπές υποθέσεις «τσιμέντο» (7).

381 Προτού εξεταστούν οι διάφοροι ισχυρισμοί που αναπτύχθηκαν, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ δύο περιπτώσεων.

382 Πρώτον, ορισμένες προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν είχαν πρόσβαση σε έγγραφα τα οποία δεν υπήρχαν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως και τα οποία χρησιμοποιήθηκαν κατ' αυτές ως επιβαρυντικά στοιχεία στην προσβαλλομένη απόφαση. Δεδομένου ότι τα έγγραφα που δεν γνωστοποιήθηκαν στις ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία δεν αποτελούν αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να προβληθούν κατά των προσφευγουσών αυτών (προπαρατεθείσες στη σκέψη 323 αποφάσεις AKZO κατά Επιτροπής, σκέψη 21, της 10ης Μαρτίου 1992, Shell κατά Επιτροπής, σκέψεις 55 και 56, και T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 34 και 35),

θα πρέπει, αν αποδειχθεί ότι στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή στηρίχθηκε σε έγγραφα τα οποία δεν υπήρχαν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως και δεν γνωστοποιήθηκαν στις προσφεύγουσες, να αποκλεισθεί η χρησιμοποίηση των εν λόγω εγγράφων ως αποδεικτικών μέσων (αποφάσεις AEG κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 364, σκέψεις 24 έως 30, T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 58, και T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 71).

383 Δεύτερον, ορισμένες προσφεύγουσες φρονούν ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας μη γνωστοποιώντας τους κατά τη διοικητική διαδικασία έγγραφα τα οποία, μολονότι δεν υπήρχαν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία. Εντούτοις, στο πλαίσιο διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως του άρθρου 85 και/ή 86 της Συνθήκης, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να παράσχει πρόσβαση, με δική της πρωτοβουλία, σε έγγραφα τα οποία δεν υπάρχουν στον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως και τα οποία δεν έχει την πρόθεση να χρησιμοποιήσει στην οριστική απόφαση εις βάρος των εμπλεκομένων μερών. Επομένως, ο προσφεύγων, ο οποίος μαθαίνει κατά τη διοικητική διαδικασία ότι η Επιτροπή διαθέτει έγγραφα δυνάμενα να χρησιμεύσουν για την άμυνά του, υποχρεούται να υποβάλει στο κοινοτικό όργανο ρητή αίτηση προσβάσεως στα έγγραφα αυτά. Η παράλειψη του προσφεύγοντος να ενεργήσει κατά τον τρόπο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία συνεπάγεται συναφώς απώλεια του δικαιώματος όσον αφορά την προσφυγή ακυρώσεως που θα ασκηθεί ενδεχομένως κατά της οριστικής αποφάσεως. Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η συλλογιστική στη σκέψη 96 της αποφάσεως T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσας στη σκέψη 106), κατά την οποία η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας είναι άσχετη προς τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρθηκε η ενδιαφερόμενη επιχείρηση κατά τη διοικητική διαδικασία, αφορά μόνον την πρόσβαση στα έγγραφα που αποτελούν τμήμα του φακέλου της Επιτροπής για την έρευνα της υποθέσεως. Σε περίπτωση που η Επιτροπή απορρίψει κατά τη διοικητική διαδικασία την αίτηση ενός προσφεύγοντος να του παρασχεθεί πρόσβαση σε έγγραφα τα οποία δεν υπάρχουν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, μπορεί να διαπιστωθεί η ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας μόνον εφόσον αποδειχθεί ότι η διοικητική διαδικασία μπορούσε να έχει καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα σε περίπτωση που ο προσφεύγων είχε πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 56· προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 68, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 78).

2. Απαντήσεις στην ΑΑ τις οποίες έδωσαν άλλοι αποδέκτες αυτής

384 Οι Aalborg (T-44/95), Rugby (T-53/95), Asland (T-55/95), Castle (T-56/95), Irish Cement (T-60/95), Holderbank (T-68/95), Aker (T-70/95) και Euroc (T-71/95) φρονούν ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας, διότι δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία στις απαντήσεις στην ΑΑ τις οποίες έδωσαν οι άλλοι αποδέκτες αυτής.

385 Οι προαναφερθείσες προσφεύγουσες φρονούν ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας, δεδομένου ότι η Επιτροπή αξιοποιεί αποσπάσματα διαφόρων υπομνημάτων απαντήσεως στην ΑΑ ως επιβαρυντικά στοιχεία (2.1). Τέσσερις προσφεύγουσες, ήτοι οι Castle, Irish Cement, Aker και Euroc, ισχυρίζονται επίσης ότι οι απαντήσεις στην ΑΑ τις οποίες έδωσαν οι άλλοι αποδέκτες αυτής μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία (2.2).

2.1. Φερόμενη χρησιμοποίηση των απαντήσεων στην ΑΑ ως επιβαρυντικών στοιχείων

386 Αν η Επιτροπή σκοπεύει να στηριχθεί σε ένα χωρίο απαντήσεως σε ΑΑ ή σε έγγραφο συνημμένο σε μια τέτοια απάντηση για να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως στο πλαίσιο διαδικασίας εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στους λοιπούς εμπλεκομένους στη διαδικασία διαδίκους να εκφράσουν την άποψή τους επί του αποδεικτικού στοιχείου αυτού (προπαρατεθείσες στη σκέψη 323 αποφάσεις AKZO κατά Επιτροπής, σκέψη 21, της 10ης Μαρτίου 1992, Shell κατά Επιτροπής, σκέψεις 55 και 56, και T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, σκέψεις 34 και 35). Υπό τις συνθήκες αυτές, το εν λόγω χωρίο μιας απαντήσεως στην ΑΑ ή το συνημμένο στην απάντηση αυτή έγγραφο αποτελεί πράγματι επιβαρυντικό στοιχείο κατά των διαφόρων μερών που μετέσχαν στην παράβαση.

387 Επιβάλλεται η διαπίστωση, πρώτον, ότι ορισμένες προσφεύγουσες επικαλούνται έγγραφα των οποίων έγινε μνεία στην προσβαλλομένη απόφαση για να περιγραφεί ένα γεγονός ή μια συμπεριφορά, τα οποία όμως δεν χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια για τη διαπίστωση παραβάσεως. Συνεπώς, τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν επιβαρυντικά στοιχεία.

388 Εν προκειμένω, οι Castle, Irish Cement, Aker και Euroc καταγγέλλουν ότι η προσβαλλομένη απόφαση παραπέμπει στην απάντηση της CBR στην ΑΑ, στο πλαίσιο της παραγράφου 17 (σημείο 4) η οποία φέρει τον τίτλο «Οι συζητήσεις για τον "θεμιτό ή υγιή ή ορθό" ανταγωνισμό». Οι ίδιες αυτές προσφεύγουσες καθώς και η Aalborg αναφέρονται επίσης σε αποσπάσματα της απαντήσεως της Cembureau στην ΑΑ, μνεία των οποίων γίνεται στα σημεία 6 έως 8 της ίδιας παραγράφου 17 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Castle, η Aker και η Euroc επικρίνουν επίσης την παραποµπή της παραγράφου 17, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως στις «δηλώσεις των περισσοτέρων επιχειρήσεων, που περιλαμβάνονται στα υπομνήματα απαντήσεως στην [ΑΑ]». Ωστόσο, δεδομένου ότι οι συζητήσεις για τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ειδικής αιτιάσεως στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα επίμαχα έγγραφα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιβαρυντικά στοιχεία, επί των οποίων οι προσφεύγουσες έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν την άποψή τους κατά τη διοικητική διαδικασία.

389 Η Irish Cement αναφέρεται σε άλλα αποσπάσματα απαντήσεων στην ΑΑ, τα οποία απλώς επιβεβαιώνουν ένα πραγματικό περιστατικό το οποίο δεν χρησιμοποιήθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση προς υποστήριξη της στοιχειοθετήσεως παραβάσεως. Έτσι, το απόσπασμα της απαντήσεως της Τιτάν στην ΑΑ, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 16, σημείο 14, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αναφέρει απλώς ότι οι τιμές του τσιμέντου στην Ελλάδα υπέκειντο σε κυβερνητική έγκριση μέχρι τον Μάιο του 1989. Συνεπώς, το απόσπασμα αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί επιβαρυντικό στοιχείο το οποίο η Επιτροπή όφειλε να γνωστοποιήσει στην Irish Cement κατά τη διοικητική διαδικασία. Το ίδιο ισχύει για το απόσπασμα της απαντήσεως της Blue Circle στην ΑΑ, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 24, σημείο 3, και το οποίο επικαλείται η Irish Cement, όπου γίνεται μνεία του ότι ο G. Marshall ορίσθηκε από τον Ιούνιο του 1985 επικεφαλής της αντιπροσωπείας του Ηνωμένου Βασιλείου. Εν πάση περιπτώσει, η Irish Cement έπρεπε να γνωρίζει, ως άμεσο μέλος της Cembureau, ότι ο G. Marshall είχε ορισθεί επικεφαλής της αντιπροσωπείας του Ηνωμένου Βασιλείου από την ημερομηνία αυτή.

390 Δεύτερον, η Aker, η Euroc και η Castle αναφέρονται σε αποσπάσματα των απαντήσεων άλλων αποδεκτών της ΑΑ παρατιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση, τα οποία στηρίζουν τη διαπίστωση μιας

παραβάσεως στην προσβαλλομένη απόφαση. Εντούτοις, κατά το μέτρο που τα αποσπάσματα αυτά δεν αφορούν παραβάσεις προσαπτόμενες στις προσφεύγουσες, δεν πρόκειται περί εγγράφων που χρησιμοποιήθηκαν εις βάρος τους και, ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες αυτές δεν μπορούν να ιχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί τους οποίους προβάλλουν συναφώς η Aker και η Euroc κατά της εκ μέρους της Επιτροπής διαπιστώσεως των παραβάσεων τις οποίες αφορούν τα άρθρα 2, 3, 4, παράγραφος 4, στοιχεία α έως ζ, 5, 6 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και οι ισχυρισμοί της Castle που στρέφονται κατά της διαπιστώσεως των παραβάσεων τις οποίες αφορούν τα άρθρα 2, 3, 4, παράγραφοι 1 έως 3, και 4, στοιχεία β έως η, 6 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να απορριφθούν.

391 Τρίτον, οι προσφεύγουσες αναφέρονται σε αποσπάσματα απαντήσεων στην ΑΑ τα οποία η Επιτροπή παρέθεσε στην προσβαλλομένη απόφαση προκειμένου να συνοψίσει έναν ισχυρισμό τον οποίον ανέπτυξε ένας αποδέκτης της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία, ώστε να μπορεί να απαντήσει στον ισχυρισμό αυτό με την προσβαλλομένη απόφαση. Ωστόσο, ούτε αυτά τα αποσπάσματα απαντήσεων στην ΑΑ μπορούν να θεωρηθούν επιβαρυντικά στοιχεία.

392 Έτσι, η Irish Cement δεν μπορεί να επικαλεσθεί λυσιτελώς τα αποσπάσματα απαντήσεων στην ΑΑ της Cembureau, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημείο 9, και στην παράγραφο 18, σημεία 6 και 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της FIC, τα οποία περιέχει η παράγραφος 16, σημείο 10, τέταρτο εδάφιο, και η παράγραφος 18, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της CBR, της SFIC και της Blue Circle, τα οποία περιέχει η παράγραφος 18, σημεία 7 και 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της Ηρακλής και της Ciments français, τα οποία περιέχει η παράγραφος 18, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ούτε αυτά της ECMEC, τα οποία περιέχει η παράγραφος 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ομοίως, η Castle, η Aker και η Euroc δεν μπορούν να επικαλούνται τις αναφορές της προσβαλλομένης αποφάσεως στις απαντήσεις στην ΑΑ της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 11, σημείο 6, 18, σημεία 7 και 8, και 45, σημείο 3), της Cembureau (παράγραφοι 18, σημεία 6 και 7, και 44, σημεία 2 και 3), της CBR (παράγραφος 18, σημεία 7 και 8), της FIC (παράγραφοι 18, σημείο 7, και 44, σημεία 2 και 3), της SFIC (παράγραφοι 18, σημεία 7 και 8, 29, σημείο 4, και 44, σημεία 2 και 3), της Ηρακλής, της Ciments français (παράγραφοι 18, σημείο 8, 29, σημείο 4, και 53, σημείο 13), της ECMEC (παράγραφος 24, σημείο 3), της Oficemen (παράγραφος 29, σημείο 3), της ATIC (παράγραφος 44, σημείο 2), «ορισμένων ενώσεων και επιχειρήσεων» (παράγραφος 44, σημείο 4), «ορισμένων επιχειρήσεων» (παράγραφοι 45, σημείο 8, και 53, σημείο 4), της BCA (παράγραφος 45, σημείο 12), των «Ιταλών παραγωγών» (παράγραφος 45, σημεία 13 και 14), της Unicem και της Castle (παράγραφος 46, σημείο 2) και των «γερμανικών επιχειρήσεων» (παράγραφος 53, σημείο 6).

393 Τέταρτον, ορισμένες προσφεύγουσες αναφέρονται σε αποσπάσματα απαντήσεων στην ΑΑ τα οποία η Επιτροπή αξιοποίησε αποκλειστικώς για να αποδείξει τη συμμετοχή στις παραβάσεις τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση των αποδεκτών της ΑΑ που κατάρτισαν τις απαντήσεις αυτές. Έτσι, η Aalborg επικαλείται το υπόμνημα απαντήσεως της CBR στην ΑΑ το οποίο αναφέρει η παράγραφος 28, σημείο 21, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το απόσπασμα του υπομνήματος αυτού χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η παράβαση αυτή όμως δεν προσήφθη στην Aalborg. Συνεπώς, η εν λόγω απάντηση προς την ΑΑ δεν αποτελεί στοιχείο χρησιμοποιηθέν εις βάρος της. Οι Aalborg, Castle, Irish Cement, Holderbank, Aker και Euroc αναφέρονται επίσης σε ένα ή περισσότερα αποσπάσματα υπομνημάτων απαντήσεως προς την ΑΑ των CBR, Aker, Euroc, Blue Circle, Lafarge, Dyckerhoff, Heidelberger, BDZ και Asland, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 25, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα αποσπάσματα αυτά περιέχουν αποκλειστικώς την εκ μέρους της οικείας επιχειρήσεως ή ενώσεως επιχειρήσεων ομολογία ή άρνηση της συμμετοχής της στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Επομένως, τα εν λόγω αποσπάσματα δεν μπορούν να θεωρηθούν επιβαρυντικά στοιχεία εις

βάρος των ανωτέρω προσφευγουσών, τα οποία έπρεπε να τους έχουν γνωστοποιηθεί κατά τη διοικητική διαδικασία.

394 Η Holderbank, η Aker και η Euroc αναφέρονται επίσης στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986, υποβληθέντα ως παράρτημα 15 του υπομνήματος απαντήσεως στην ΑΑ της Aker και της Euroc, την οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημείο 14, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Επιτροπή κοινοποίησε τα πρακτικά αυτά με έγγραφο της 9ης Ιουλίου 1992 σε όλες τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που ήσαν αποδέκτες του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της ΑΑ, τις οποίες κάλεσε να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους συναφώς (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 2, σημείο 3· βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Συνεπώς, η Holderbank, η Aker και η Euroc δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας όσον αφορά το έγγραφο αυτό.

395 Η Asland ισχυρίζεται με το δικόγραφο της προσφυγής της ότι δεν παρέλαβε το εν λόγω έγγραφο. Επομένως, δεν μπορούσε να εξηγήσει στην Επιτροπή, προ της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση της 19ης Αυγούστου 1986 και, επομένως, ότι κατά τον χρόνο εκείνο δεν είχε καμία σχέση με την ETF. Ωστόσο, όταν η Επιτροπή προσκόμισε ως παράρτημα 1 του υπομνήματός της αντικρούσεως στην υπόθεση T-55/95 ένα αποδεικτικό παραλαβής, υπογεγραμμένο από την Asland, το οποίο αφορούσε την αποστολή των πρακτικών της εν λόγω συνεδριάσεως, η προσφεύγουσα αυτή απέσυρε τον ισχυρισμό της κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

396 Τέλος, η Aker και η Euroc αναφέρονται στο απόσπασμα της απαντήσεως της Blue Circle προς την ΑΑ, μνεία του οποίου γίνεται στην παράγραφο 26, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως, με το οποίο η Blue Circle δήλωσε ότι κατέβαλε στη Holderbank το μερίδιο του ενός ογδόου των εξόδων στα οποία αυτή υποβλήθηκε για τη σύσταση της Interciment. Εντούτοις, ούτε το στοιχείο αυτό αξιοποιήθηκε εις βάρος της Aker και της Euroc στην προσβαλλομένη απόφαση.

397 Η Irish Cement αναφέρεται σε ένα απόσπασμα της απαντήσεως της Cembureau προς την ΑΑ, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 45, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως και κατά το οποίο οι επικεφαλής αντιπροσωπείας παρομοιάζονται με τους «εκπροσώπους των κυβερνήσεων στους διεθνείς οργανισμούς» οι οποίοι ορίζονται «για να ασκήσουν το δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση». Κατά την Irish Cement, η Επιτροπή χρησιμοποίησε το απόσπασμα αυτό στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως για να καταλήξει ότι υπήρχε συμφωνία με αντικείμενο τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων.

398 Εντούτοις, από την ανάγνωση της παραγράφου 45, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε στη δήλωση αυτή της Cembureau για να διαπιστώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau ή για να δεχθεί ότι στη συμφωνία αυτή μετέσχαν τα άμεσα μέλη της Cembureau, στα οποία συγκαταλέγεται η Irish Cement. Η δήλωση χρησιμοποιήθηκε αποκλειστικώς και μόνο για να αποδειχθεί ότι η συμφωνία δέσμευε και τα έμμεσα μέλη της Cembureau. Συνεπώς, ούτε εν προκειμένω πρόκειται περί στοιχείου χρησιμοποιηθέντος εις βάρος της Irish Cement στην προσβαλλομένη απόφαση.

399 Πέμπτον, η Aalborg και η Irish Cement αναφέρονται σε μια απάντηση της Cembureau, μνεία της οποίας γίνεται στην παράγραφο 18, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφορώσα μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Στην απάντηση αυτή η Cembureau ισχυρίστηκε ότι το σημείωμα της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334), το οποίο αναφέρει τη «Cembureau Agreement or Cembureau Principle of not transhipping to internal European Markets», αφορούσε τους «κανόνες καλής γειτονίας που ενθαρρύνονται από τη Cembureau», ότι επρόκειτο για «ένα είδος συμπεριφοράς που [ήταν] επιθυμητό από τα μέλη, αλλά δεν [περιελάμβανε] καθεαυτό κανέναν καταναγκασμό ούτε a fortiori καμία κύρωση» ή για «συναλλακτικούς και δεοντολογικούς κανόνες που έχουν προκύψει προοδευτικά από τη συνεργασία των επιχειρήσεων και την οικονομική εξέλιξη στις διάφορες χώρες». Από την παράγραφο 45, σημεία 4 και 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι τα αποσπάσματα αυτά απαντήσεως της Cembureau χρησιμοποιήθηκαν ως στοιχεία αποδεικνύοντα την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι έγινε επίκληση της απαντήσεως αυτής της Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.126/13568 έως 13573) και ότι αποσπάσματα αυτής παρατέθηκαν μάλιστα επί λέξει στην ΑΑ (παράγραφος 9). Επιπλέον, το εν λόγω έγγραφο υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, δεν τίθεται θέμα προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας.

400 Τέλος, έκτον, οι προσφεύγουσες επισήμαναν ορισμένα αποσπάσματα απαντήσεων προς την ΑΑ άλλων αποδεκτών αυτής, τα οποία στην προσβαλλομένη απόφαση αξιοποιήθηκαν κατ' αυτών ως στοιχεία αποδεικνύοντα μία από τις διαπιστωθείσες παραβάσεις.

401 Συναφώς, η Irish Cement αναφέρεται στα παραρτήματα 2 a και 2 b της απαντήσεως της Cembureau στην ΑΑ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημεία 17 και 11), τα οποία χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή ως επιβαρυντικά στοιχεία για να αποδειχθεί η παράβαση που συνίσταται σε περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών μεταξύ των μελών της Cembureau, παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τα έγγραφα αυτά, τα οποία είναι οι «Cement Price Reference Files» (στο εξής: CPRF) του Λουξεμβούργου και της Δανίας αντιστοίχως, χρησιμοποιήθηκαν για να αποδειχθεί ότι οι τιμές που γνωστοποιήθηκαν από τη Ciments luxembourgeois και την Aalborg στη Cembureau γνωστοποιήθηκαν στα μέλη της ενώσεως αυτής, μεταξύ των οποίων και η Irish Cement. Η Irish Cement επικαλείται επίσης τα αποσπάσματα των απαντήσεων προς την ΑΑ της FIC, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημείο 10, τελευταίο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της Aalborg, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 16, σημείο 11, πρώτο εδάφιο, και της BDZ, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 16, σημείο 13. Τα χωρία αυτά χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή επίσης για τη διαπίστωση της παραβάσεως την οποία διαλαμβάνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Aalborg προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν της παρέσχε πρόσβαση στο παράρτημα 2 του υπομνήματος απαντήσεως της Cembureau, μνεία του οποίου γίνεται στην παράγραφο 16, σημείο 17, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή στον CPRF του Λουξεμβούργου. Η ίδια αυτή προσφεύγουσα καταγγέλλει επίσης το γεγονός ότι δεν είχε δυνατότητα προσβάσεως κατά τη διοικητική διαδικασία στα αποσπάσματα του υπομνήματος απαντήσεως της FIC, τα οποία παραθέτει η παράγραφος 16, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, και στο απόσπασμα του υπομνήματος απαντήσεως της Irish Cement, το οποίο παραθέτει η παράγραφος 16, σημείο 15. Η Επιτροπή αξιοποίησε τα χωρία αυτά επίσης για να αποδείξει την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως και στην οποία μετέσχε η Aalborg. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι στην ΑΑ δεν γίνεται μνεία των εγγράφων τα οποία επικαλέστηκαν κατά τα ως άνω η Aalborg και η Irish Cement ούτε γνωστοποιήθηκαν τα έγγραφα αυτά στις εν λόγω προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία. Υπό τις συνθήκες αυτές, τα ως άνω έγγραφα δεν μπορούν να θεωρηθούν αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να προβληθούν κατά των προσφευγουσών αυτών (αποφάσεις AEG κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 364, σκέψεις 24 έως 30, Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 58, και Τ-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 71). Συνεπώς, κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό και η

συμμετοχή της Aalborg και της Irish Cement στην παράβαση αυτή έχουν στοιχειοθετηθεί αρκούντως, ελλείψει αυτών των αποδεικτικών στοιχείων (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1579 έως 1593, 1684 έως 1691 και 1711 έως 1715).

402 Η Aker και η Euroc αναφέρονται στο απόσπασμα της απαντήσεως της Blue Circle προς την AA, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 26, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως ως εξής: «(...) τα μέλη [της ETF] είχαν το δικαίωμα να εξετάσουν τον ισολογισμό της Interciment εφόσον η εταιρία αυτή είχε συσταθεί κατόπιν οδηγιών τους. Επιπλέον, η Holderbank είχε το δικαίωμα να ζητήσει επιστροφή των εξόδων, ανεξάρτητα από την εγγραφή για την αγορά μετοχών.» Επικαλούνται επίσης το απόσπασμα της απαντήσεως της Blue Circle προς την AA, που παρατίθεται στην παράγραφο 26, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το οποίο η δεύτερη αυτή επιχείρηση δέχθηκε «ότι η Interciment ήταν πάντα έτοιμη να λειτουργήσει, αλλά ότι μπορούσε να εξυπηρετήσει οποιοδήποτε σκοπό». Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε κυρίως στα στοιχεία αυτά για να διαπιστώσει την ύπαρξη και τη διάρκεια της παραβάσεως η οποία αφορά τη σύσταση της Interciment και η οποία διαπιστώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, τα αντίστοιχα αποσπάσματα της απαντήσεως προς την AA, επί των οποίων η Aker και η Euroc δεν είχαν τη δυνατότητα να λάβουν θέση κατά τη διοικητική διαδικασία, πρέπει επίσης να μη ληφθούν υπόψη ως αποδεικτικά μέσα. Συνεπώς, κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό και η διάρκειά της έχουν στοιχειοθετηθεί αρκούντως, ελλείψει αυτών των αποδεικτικών στοιχείων (βλ., κατωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 3008 έως 3014 και 3018 και σκέψεις 3087 έως 3098).

403 Η Rugby και η Castle προσάπτουν στην Επιτροπή ότι με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 28, σημείο 12, τελευταίο εδάφιο) αναφέρεται στην απάντηση της Blue Circle προς την AA ως επιβαρυντικό στοιχείο. Διαπιστώνεται ότι στο σημείο αυτό της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή διαπιστώνει, αφού έχει επισημάνει τις ενδείξεις κατά τις οποίες η Rugby και η Castle ανέλαβαν μέρος των δαπανών στις οποίες ισχυρίστηκε ότι υποβλήθηκε η Blue Circle λόγω των μέτρων άμυνας που έλαβε κατά των εισαγωγών τσιμέντου από την Ελλάδα: «Τα στοιχεία επιβεβαιώνονται έμμεσα από την απάντηση της Blue Circle στην [AA]: αναγνωρίζει ότι συνήθως εζητούντο συνεισφορές και από άλλες επιχειρήσεις και ότι η τακτική αυτή δεν ήταν πάντα επιτυχής, επιβεβαιώνει ότι, σε άλλες περιπτώσεις, είχαν καταβληθεί συνεισφορές. Η Blue Circle υποστηρίζει απλώς ότι δεν υπήρχε προηγούμενη συμφωνία με τους άλλους παραγωγούς στην υπό εξέταση υπόθεση.» Η Επιτροπή χρησιμοποίησε το απόσπασμα αυτό της απαντήσεως της Blue Circle στην AA για να αποδείξει ότι υφίστατο εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Rugby, της Castle και της Blue Circle, με σκοπό να εμποδισθούν και/ή να μειωθούν οι εισαγωγές στο Ηνωμένο Βασίλειο τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Η αντίστοιχη παράβαση διαπιστώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δεδομένου ότι η Rugby και η Castle πράγματι δεν είχαν τη δυνατότητα να λάβουν θέση επί του εν λόγω αποσπάσματος κατά τη διοικητική διαδικασία, πρέπει το απόσπασμα επίσης να μη ληφθεί υπόψη ως αποδεικτικό μέσο. Συνεπώς, κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα πρέπει να εκτιμηθεί, ενδεχομένως, αν το γεγονός ότι το απόσπασμα αυτό δεν μπορεί να προβληθεί κατά των ως άνω προσφευγουσών έχει επίπτωση στο βάσιμο της εκ μέρους της Επιτροπής διαπιστώσεως της επίμαχης παραβάσεως.

2.2. Απαλλακτικά στοιχεία που θα μπορούσαν να περιέχουν οι απαντήσεις προς την ΑΑ

404 Τέσσερις προσφεύγουσες, ήτοι οι Castle, Irish Cement, Aker και Euroc, ισχυρίζονται ότι οι απαντήσεις προς την ΑΑ τις οποίες έδωσαν οι άλλοι αποδέκτες αυτής μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία. Υποστηρίζουν ότι η απόφαση της Επιτροπής να περατώσει τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις διαδικασίες και να περατώσει οριστικώς τη διαδικασία κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων επηρεάστηκε από το περιεχόμενο των υπομνημάτων απαντήσεως προς την ΑΑ. Συνεπώς, τα υπομνήματα αυτά μπορούσαν να περιέχουν ουσιώδη πληροφοριακά στοιχεία για την άμυνα των προσφευγουσών.

405 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή, στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, στηρίχθηκε αποκλειστικά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις μέσα για να διαπιστώσει την ύπαρξη των διαφόρων παραβάσεων και τη συμμετοχή των προσφευγουσών σε ορισμένες από τις παραβάσεις αυτές. Το γεγονός ότι ορισμένες επιχειρήσεις, των οποίων η κατάσταση δεν έχει υποβληθεί στην εκτίμηση του Πρωτοδικείου (αποφάσεις «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 197, και Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 176), κατόρθωσαν να αποδείξουν με την απάντησή τους στην ΑΑ ότι η συμμετοχή τους στις προβαλλόμενες παραβάσεις δεν έχει αποδειχθεί αρκούντως ουδόλως συνεπάγεται ότι οι απαντήσεις αυτές περιείχαν στοιχεία ικανά για να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στη συμμετοχή των Castle, Irish Cement, Aker και Euroc σε διάφορες παραβάσεις τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση.

406 Τέλος, η Irish Cement υποστηρίζει ότι η Επιτροπή ενήργησε κατά βαριά κατάχρηση των εξουσιών της παραλείποντας να λάβει υπόψη την απάντησή της στην ΑΑ και να αντικρούσει τις άμεσες αποδείξεις τις οποίες προσκόμισε προς στήριξη της απαντήσεως αυτής.

407 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η Irish Cement δεν παρέχει καμία άλλη ένδειξη, πλην των διαφόρων λόγων ακυρώσεως και ισχυρισμών με τους οποίους αμφισβητεί την ουσιαστική νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον την αφορά. Συνεπώς, η εξέταση του παρόντος ισχυρισμού θα γίνει μαζί με την εξέταση των ως άνω λόγων ακυρώσεως και ισχυρισμών.

3. Πρακτικά των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις ακροάσεων

408 Οι SFIC (T-36/95), Castle (T-56/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Aker (T-70/95) και Euroc (T-71/95) προσάπτουν στην Επιτροπή, με τα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, ότι δεν τους παρέσχε πρόσβαση στα πρακτικά των ακροάσεων που διεξήχθησαν, όσον αφορά τις εθνικές συμπράξεις, από τις 22 Μαρτίου μέχρι την 1η Απριλίου 1993. Η Holderbank (T-68/95), η Aker και η Euroc διατύπωσαν παρόμοια επίκριση με τα δικόγραφα των προσφυγών τους.

409 Ωστόσο, οι προφεύγουσες αυτές δεν επισήμαναν κανένα χωρίο της προσβαλλομένης αποφάσεως στο οποίο η Επιτροπή να αξιοποίησε εις βάρος τους απόσπασμα των πρακτικών ακροάσεως αφορώσας κάποια εθνική σύμπραξη. Εξάλλου, δεν αποδεικνύουν ότι κατά τη διοικητική διαδικασία ζήτησαν ρητώς να τους γνωστοποιηθούν τα πρακτικά των ακροάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις και δεν παρέχουν καμία ένδειξη ικανή να αποδείξει ότι τα έγγραφα αυτά μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία. Συναφώς, δεν τεκμαίρεται ότι τα επίδικα πρακτικά είναι ουσιώδη, δεδομένου ότι οι αιτιάσεις που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις δεν αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως.

410 Επομένως, ο ισχυρισμός που αντλείται από την έλλειψη προσβάσεως στα εν λόγω πρακτικά πρέπει να απορριφθεί.

4. Φάκελος της Επιτροπής που αφορά την κοινοποίηση του βελγοολλανδικού συστήματος των σημείων βάσεως

411 Οι Dyckerhoff (T-35/95), Aalborg (T-44/95), Rugby (T-53/95), Castle (T-56/95), Aker (T-70/95) και Euroc (T-71/95) υποστηρίζουν ότι, για την προετοιμασία της άμυνάς τους κατά τη διοικητική διαδικασία, έπρεπε να είχαν πρόσβαση στον φάκελο της Επιτροπής που αφορά την κοινοποίηση του βελγοολλανδικού συστήματος των σημείων βάσεως. Με τα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, ζήτησαν από το Πρωτοδικείο να διατάξει νέο μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας, με το οποίο να υποχρεώσει την Επιτροπή να τους παράσχει πρόσβαση στον φάκελο αυτό. Με χωριστό υπόμνημα της 25ης Ιουλίου 1996, η Dyckerhoff διατύπωσε παρόμοιο αίτημα.

412 Επισημαίνεται ότι το βελγοολλανδικό σύστημα των σημείων βάσεως αποτελεί σύστημα καθορισμού των τιμών που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 16 Ιουλίου 1981. Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι τα έγγραφα του φακέλου αυτού μπορούσαν να χρησιμεύσουν για τη στήριξη της απόψεώς τους ότι μόνον οι νόμιμες μέθοδοι ρυθμίσεως του μεταξύ κρατών μελών εμπορίου περιλαμβάνονταν στην ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Με άλλα λόγια, ο φάκελος που αφορά το βελγοολλανδικό σύστημα των σημείων βάσεως αποτελεί απαλλακτικό υπέρ αυτών στοιχείο.

413 Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μόνον οι Dyckerhoff, Rugby, Castle, Aker και Euroc διατύπωσαν ρητώς αίτημα κατά τη διοικητική διαδικασία προκειμένου να τους γνωστοποιηθεί ο φάκελος αυτός. Συνεπώς, η Aalborg βάλλει απαραδέκτως ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά του ότι δεν είχε πρόσβαση στον φάκελο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 383).

414 Στη συνέχεια διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι, αν είχαν πρόσβαση στον φάκελο που αφορά την κοινοποίηση του βελγοολλανδικού συστήματος των σημείων βάσεως, θα μπορούσαν να

έχουν προβάλει ισχυρισμούς ικανούς να επηρεάσουν το αποτέλεσμα στο οποίο κατέληξε η προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, με την προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή απέρριψε ρητώς τον ισχυρισμό ότι μόνον οι νόμιμες μέθοδοι ρυθμίσεως του μεταξύ κρατών μελών εμπορίου περιλαμβάνονταν στην ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 4).

415 Συνεπώς, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι το γεγονός ότι δεν είχαν πρόσβαση στον φάκελο της Επιτροπής που αφορά την κοινοποίηση του βελγοολλανδικού συστήματος των σημείων βάσεως έθιξε την άμυνά τους πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν παρέσχαν καμία ένδειξη η οποία να επιβεβαιώνει τη χρησιμότητα του φακέλου αυτού για την άμυνά τους (απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, Τ-145/89, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-987, σκέψη 34), πρέπει ωσαύτως να απορριφθούν οι αιτήσεις τους να διαταχθεί η γνωστοποίηση του φακέλου αυτού στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας.

5. Φάκελος της Επιτροπής που αφορά τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία και τη συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου

416 Οι Dyckerhoff (Τ-35/95), Castle (Τ-56/95), Aker (Τ-70/95), Euroc (Τ-71/95) και Blue Circle (Τ-88/95) ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας λόγω του ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν είχαν πρόσβαση στον φάκελο που αφορά τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία ή στον φάκελο που αφορά τη συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου για τον περιορισμό των εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο προϊόντων προελεύσεως Ελλάδος. Με το υπόμνημα της 25ης Ιουλίου 1996 η Dyckerhoff ζητεί από το Πρωτοδικείο να διατάξει μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας, ώστε η Επιτροπή να της παράσχει πρόσβαση στον φάκελό της που αφορά τις συζητήσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία. Με τα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, η Castle, η Aker και η Euroc διατύπωσαν παρόμοιο αίτημα. Εξάλλου, με τα υπομνήματά τους, τα οποία κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι Rugby, Castle, Aker και Euroc ζητούν από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει την Επιτροπή να προσκομίσει τον φάκελο που αφορά τη συμφωνία καθορισμού ποσοστώσεων η οποία προφανώς συνήφθη μεταξύ της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελληνικής Κυβερνήσεως. Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 26 Αυγούστου 1996, η Blue Circle ζητεί τη γνωστοποίηση της αλληλογραφίας μεταξύ της Επιτροπής, αφενός, και της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και της Ελληνικής Κυβερνήσεως, αφετέρου [ειδικότερα, έγγραφα μεταξύ του A. Clark, τότε Υπουργού Εμπορίου στο Department of Trade and Industry (στο εξής: DTI), και του P. Sutherland, τότε αρμόδιου για την πολιτική ανταγωνισμού μέλους της Επιτροπής], της αλληλογραφίας μεταξύ των δύο αυτών κυβερνήσεων, καθώς και όλων των εγγράφων της Επιτροπής που αφορούν το «ελληνικό ζήτημα» (ποσότητα εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, κατά το διάστημα 1985-1986· κρατικές ενισχύσεις χορηγηθείσες από την Ελληνική Δημοκρατία· περιορισμός των εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο προϊόντων προελεύσεως Ελλάδος).

417 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση στα προαναφερθέντα έγγραφα δεν έθιξε την άμυνά τους κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, τα έγγραφα αυτά είτε αναφέρονται στα μέτρα ασκήσεως πιέσεων προς τις κοινοτικές αρχές, οπότε πρέπει να

υπογραμμισθεί ότι η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε την ύπαρξη των μέτρων αυτών και ότι έλαβε υπόψη μόνον τα μέτρα που βαίνουν πέραν των μέτρων ευαισθητοποιήσεως και/ή ασκήσεως πιέσεων (προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 115)· είτε τα έγγραφα αυτά αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία, οπότε πρέπει να επισημανθεί ότι η Επιτροπή έλαβε σαφώς υπόψη το γεγονός αυτό στην προσβαλλομένη απόφαση, αλλά έκρινε ότι οι κρατικές ενισχύσεις ουδόλως μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη λήψη ιδιωτικών μέτρων άμυνας κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 8)· είτε ακόμη τα έγγραφα αυτά αφορούν τις διαπραγματεύσεις και τη σύναψη μιας συμφωνίας μεταξύ της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελληνικής Κυβερνήσεως σκοπούσας στον περιορισμό των εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο προϊόντων προελεύσεως Ελλάδος, οπότε πρέπει να διευκρινισθεί ότι η Επιτροπή πράγματι έλαβε υπόψη της ότι ο περιορισμός των εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο προϊόντων προελεύσεως Ελλάδος δεν είχε συμφωνηθεί επισήμως μεταξύ των Ελλήνων και των Βρετανών παραγωγών, αλλά μεταξύ των κυβερνήσεων των δύο εμπλεκομένων κρατών μελών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 13), πράγμα το οποίο δεν την εμπόδισε να θεωρήσει ότι οι εκ μέρους ορισμένων παραγωγών της δυτικής Ευρώπης αγορές τσιμέντου και clinker προελεύσεως Ελλάδος αποτελούσαν μέτρα που σκοπούσαν στην αναχαίτιση των εισαγωγών προϊόντων προελεύσεως Ελλάδος στα άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας και ότι ήσαν το αποτέλεσμα συμφωνιών μεταξύ παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 14). Υπό τις συνθήκες αυτές, τα σχόλια που μπορούσαν να αναπτύξουν οι προσφεύγουσες βάσει των διαφόρων αυτών εγγράφων θα επιβεβαίωναν απλώς τις πλήρως ληφθείσες υπόψη από την Επιτροπή ενδείξεις, χωρίς να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα όσον αφορά τις αιτιάσεις που έγιναν δεκτές με την προσβαλλομένη απόφαση εις βάρος των προαναφερθεισών προσφευγουσών. Οι αιτήσεις προσβάσεως στα έγγραφα που καθορίστηκαν στην προηγούμενη σκέψη πρέπει να απορριφθούν, δεδομένου ότι τα έγγραφα αυτά δεν θα ήσαν χρήσιμα για την άμυνα των προσφευγουσών κατά τη διοικητική διαδικασία.

6. Εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής μη περιεχόμενα στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως

418 Η Cimpor (T-61/95), η Cecil (T-62/95) και η Blue Circle (T-88/95) υποστηρίζουν ότι διάφορα εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν στην άμυνά τους.

419 Η Cimpor ζητεί από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει την Επιτροπή να γνωστοποιήσει τις πληροφορίες, τις γνωμοδοτήσεις, τα σχόλια και τα σημειώματα των υπηρεσιών της Γενικής Διευθύνσεως Βιομηχανίας (ΓΔ III) και της ΓΔ IV, της συμβουλευτικής επιτροπής και του συμβούλου επί των ακροάσεων, τα οποία περιέχουν εκτιμήσεις σχετικές με την ΑΑ, με τις απαντήσεις στην ΑΑ, με τις ακροάσεις, με τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για την απόσυρση αιτιάσεων και για την επιβολή κυρώσεων και με τα σχέδια της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Cimpor και η Secil ζητούν από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει την Επιτροπή να γνωστοποιήσει δύο εσωτερικά σημειώματα τα οποία η ΓΔ III απηύθυνε στη ΓΔ IV, αφορώντα τον φάκελο «τσιμέντο», το ένα από τα οποία φέρει ημερομηνία του τέλους Αυγούστου 1994 και το άλλο των αρχών Νοεμβρίου 1994.

420 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να παράσχει πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία σε εσωτερικά έγγραφα του οργάνου (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 54, και απόφαση της 1ης Απριλίου 1993, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 29). Εξάλλου,

κατά τη διαδικασία ενώπιον του κοινοτικού δικαστή, τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής δεν γνωστοποιούνται στους προσφεύγοντες, εκτός αν το απαιτούν οι εξαιρετικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, βάσει σοβαρών ενδείξεων τις οποίες αυτοί οφείλουν να προσκομίσουν (βλ. διάταξη του Δικαστηρίου της 18ης Ιουνίου 1986, 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 1899, σκέψη 11· απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Οκτωβρίου 1994, T-35/92, Deere κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-957, σκέψη 31, και διάταξη NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 196, σκέψη 35). Αυτός ο περιορισμός της προσβάσεως στα εσωτερικά έγγραφα δικαιολογείται από την ανάγκη διασφαλίσεως της εύρυθμης λειτουργίας του οικείου οργάνου στον τομέα της πατάξεως των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης (διάταξη NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 196, σκέψη 36).

421 Η Cimpor δεν παρέσχε καμία ένδειξη περί της χρησιμότητας, για την άμυνά της, των πληροφοριών, γνωμοδοτήσεων, σχολίων και σημειωμάτων των υπηρεσιών της ΓΔ III και της ΓΔ IV, της συμβουλευτικής επιτροπής και του συμβούλου επί των ακροάσεων.

422 Όσον αφορά τα δύο εσωτερικά σημειώματα τα οποία η ΓΔ III απηύθυνε στη ΓΔ IV, η Cimpor και η Secil σκοπούν στην ενίσχυση του ισχυρισμού τους ότι η οικονομική πραγματικότητα και όχι η ύπαρξη μιας φερόμενης συμπράξεως περιόριζε το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών γενικώς και μεταξύ Ισπανίας και Πορτογαλίας ειδικότερα.

423 Κατά την προσβαλλομένη απόφαση, η Cimpor και η Secil μετέσχαν σε δύο παραβάσεις, ήτοι στη συμφωνία Cembureau (άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2). Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, τόσο στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19, 45 και 46), η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε στη συμπεριφορά των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στην αγορά, αλλά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να θεμελιώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και τη συμμετοχή των δύο επιχειρήσεων στη συμφωνία αυτή. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (ΑΑ, παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 21 και 49).

424 Επομένως, οι ενδεχόμενες εναλλακτικές εξηγήσεις επί του ζητήματος του περιορισμένου εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών εν γένει και μεταξύ Ισπανίας και Πορτογαλίας ειδικότερα, τις οποίες θα μπορούσαν ενδεχομένως να προβάλουν οι προσφεύγουσες βάσει των εσωτερικών σημειωμάτων της ΓΔ III την πρόσβαση στα οποία ζητούν, δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετικό νόημα στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή για να διαπιστώσει τις παραβάσεις που έγιναν δεκτές στα άρθρα 1 και 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, τα σημειώματα αυτά δεν θα μπορούσαν να έχουν χρησιμεύσει στην άμυνα της Cimpor και της Secil κατά τη διοικητική διαδικασία.

425 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν υπάρχει επίσης λόγος να γίνει δεκτή εξαίρεση από τον γενικό κανόνα ότι οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στα εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής (διάταξη BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 420, σκέψη 11, απόφαση Deere κατά

Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 420, σκέψη 31, και διάταξη NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 196, σκέψη 35).

426 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Cimpor και της Secil ότι το γεγονός ότι δεν είχαν πρόσβαση στα εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 419 έθιξε την άμυνά τους πρέπει να απορριφθεί. Συνεπώς, οι αιτήσεις περί γνωστοποιήσεως των σημειωμάτων αυτών πρέπει να απορριφθούν.

427 Η Blue Circle ζητεί από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει την Επιτροπή να γνωστοποιήσει όλα τα εσωτερικά έγγραφα και τις κατευθυντήριες γραμμές που κατάρτισε ως προς την πρόσβαση στον φάκελο κατόπιν της εκδόσεως των προπαρατεθεισών στη σκέψη 106 αποφάσεων T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής. Η Blue Circle εξηγεί ότι αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές ήσαν ουσιώδεις για την άμυνά της, κατά το μέτρο που από αυτές μπορούσε να προκύψει ότι η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η άποψη την οποία υιοθέτησε στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας και την οποία επιμένει να υποστηρίζει ενώπιον του Πρωτοδικείου δεν συνάδει προς τις αρχές που διατύπωσε για τον εαυτό της κατόπιν της εκδόσεως των αποφάσεων αυτών.

428 Υπενθυμίζεται ότι δεν μπορεί να επιβληθεί στην Επιτροπή η υποχρέωση να αποκαλύψει το περιεχόμενο των εσωτερικών σημειωμάτων της. Εν πάση περιπτώσει, τα εσωτερικά σημειώματα και οι κατευθυντήριες γραμμές που κατάρτισε η Επιτροπή ως προς την πρόσβαση στον φάκελο ουδόλως ασκούν επιρροή στο πλαίσιο του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως. Πράγματι, οι προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, κατόπιν της εκδόσεως των οποίων η Επιτροπή συνέταξε τα εσωτερικά έγγραφα και καθόρισε τις κατευθυντήριες γραμμές των οποίων η γνωστοποίηση ζητείται, είναι μεταγενέστερες της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, δεν τίθεται θέμα προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας κατά τη διοικητική διαδικασία λόγω του ότι δεν της παρασχέθηκε πρόσβαση σε έγγραφα καταρτισθέντα μετά τη διαδικασία αυτή (απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 415, σκέψη 30). Τα έγγραφα αυτά δεν είναι επίσης ουσιώδη για την ένδικη διαδικασία, δεδομένου ότι εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής δεν μπορούν να ασκούν επιρροή στο περιεχόμενο των δικαιωμάτων άμυνας, όπως αυτό καθορίσθηκε ιδίως με τις προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής.

429 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Blue Circle ότι το γεγονός ότι δεν είχε πρόσβαση στα εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής τα οποία επικαλείται έθιξε την άμυνά της πρέπει να απορριφθεί. Συνεπώς, η αίτηση περί γνωστοποιήσεως των σημειωμάτων αυτών πρέπει να απορριφθεί.

7. Υπομνήματα αντικρούσεως της Επιτροπής

430 Η Aalborg (T-44/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι απέρριψε την αίτησή της να της επιτραπεί η πρόσβαση στα υπομνήματα αντικρούσεως της Επιτροπής στις υπό κρίση υποθέσεις πλην της υποθέσεως T-44/95.

431 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι με την αίτησή της η προσφεύγουσα ζητούσε τη γνωστοποίηση εγγράφων καταρτισθέντων από την Επιτροπή μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, η νομιμότητα της αποφάσεως αυτής ουδόλως μπορεί να θιγεί από την άρνηση της Επιτροπής να επιτρέψει τη ζητηθείσα πρόσβαση (απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 415, σκέψη 30).

432 Εξάλλου, δεδομένου ότι οι διάφορες υποθέσεις δεν ενώθηκαν κατά την έγγραφη και την προφορική διαδικασία, ουδόλως ήταν υποχρεωμένη η Επιτροπή να γνωστοποιήσει στην Aalborg τα υπομνήματα αντικρούσεως που κατατέθηκαν σε άλλες υποθέσεις πλην της υποθέσεως στην οποία υπάρχει αντιδικία μεταξύ της Επιτροπής και της προσφεύγουσας αυτής. Εξάλλου, κατά την παρούσα διαδικασία, ουδέποτε ζήτησε η Aalborg τη συνεκδίκαση των διαφόρων εκκρεμών υποθέσεων. Αντιθέτως, με έγγραφο της 27ης Φεβρουαρίου 1996, ζήτησε ρητώς από το Πρωτοδικείο να εξετάσει χωριστά τις υποθέσεις αυτές. Τέλος, με έγγραφο της 10ης Δεκεμβρίου 1998, η Aalborg επέμεινε να λάβει το Πρωτοδικείο υπόψη του μόνον τους δικούς της λόγους ακυρώσεως και ισχυρισμούς. Συνεπώς, δεν μπορεί να προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν της παρέσχε πρόσβαση στα υπομνήματα αντικρούσεως στις άλλες υποθέσεις.

433 Η FIC (T-30/95) ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, αφενός, απαντά σε ορισμένους ισχυρισμούς της στο πλαίσιο της υποθέσεως T-26/95, Cembureau κατά Επιτροπής, και, αφετέρου, στη δεύτερη αυτή υπόθεση υποστηρίζει απόψεις οι οποίες αντιφάσκουν προς αυτές που υποστηρίζει στην υπό κρίση υπόθεση. Η FIC φρονεί ότι τα σχόλια της Επιτροπής στην υπόθεση T-26/95 δεν μπορούν να προβληθούν κατ' αυτής και ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να τα λάβει υπόψη του για να αποφανθεί επί της υπό κρίση υποθέσεως.

434 Ωστόσο, οι ισχυρισμοί αυτοί, ακόμη και αν υποτεθεί ότι είναι βάσιμοι, δεν είναι ικανοί να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα, αφορούν τη διεξαγωγή της ένδικης διαδικασίας, η οποία δεν μπορεί, αυτή καθαυτή, να θίξει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως (απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 415, σκέψη 30). Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή αντιφάσκει σε ορισμένα υπομνήματα αντικρούσεως, μόνον η προσβαλλομένη απόφαση είναι αυθεντική και όχι η ενδεχόμενη ερμηνεία της εκ μέρους της Επιτροπής στο τάδε ή στο δείνα υπόμνημα αντικρούσεως.

8. Συμπεράσματα

435 Η χρησιμοποίηση στην προσβαλλομένη απόφαση των αποσπασμάτων από τις απαντήσεις στην AA τα οποία εντοπίζονται στις ανωτέρω σκέψεις 401 έως 403 πρέπει να χαρακτηρισθεί ως παράνομη λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας των οικείων προσφευγουσών. Η εκτίμηση των συνεπειών αυτής της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας θα γίνει κατά την επί της ουσίας εξέταση της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως. Όλοι οι λοιποί ισχυρισμοί που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της εξετασθείσας αιτιάσεως πρέπει να απορριφθούν.

Επί του δευτέρου, του τρίτου και του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενων, αντιστοίχως, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, λόγω της εκ μέρους της Επιτροπής αποσύρσεως των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις και, ως προς ορισμένες επιχειρήσεις, τις αιτιάσεις που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις

436 Υπενθυμίζεται ότι με απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 η Επιτροπή αποφάσισε να αποσύρει τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις της ΑΑ κατά όλων των αποδεκτών της ΑΑ. Την ίδια ημέρα αποφάσισε επίσης να αποσύρει τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις της ΑΑ κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων και να περατώσει τη διαδικασία που είχε κινηθεί κατά των επιχειρήσεων αυτών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 14).

437 Κατά της συμπεριφοράς αυτής, οι κατωτέρω κατονομαζόμενες προσφεύγουσες επικαλούνται τρεις λόγους ακυρώσεως, αντλούμενους, αντιστοίχως, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης. Κατά την εξέταση των λόγων αυτών θα γίνεται διάκριση μεταξύ της αποσύρσεως των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις (Α) και των αιτιάσεων που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις (Β).

Α — Επί της αποσύρσεως των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις

438 Οι FIC (T-30/95), ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Ciments français (T-39/95), Lafarge (T-43/95), BDZ (T-48/95), Rugby (T-53/95), Asland (T-55/95), Castle (T-56/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Italcementi (T-65/95), Hornos Ibéricos (T-69/95), Aker (T-70/95) και Euroc (T-71/95) υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία διότι δεν τους παρέσχε τη δυνατότητα να καταστήσουν γνωστή την άποψή τους επί της αποφάσεως της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, καθόσον με αυτήν ανακαλούνται τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ. Συναφώς, αναφέρονται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και στα άρθρα 2 και 4 του κανονισμού 99/63, καθώς και στην απόφαση CB και Europay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 83. Κατά το μέτρο που το πραγματικό και νομικό πλαίσιο τροποποιήθηκε θεμελιωδώς με την απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η Επιτροπή όφειλε να εκδώσει νέα ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία, πράγμα το οποίο δεν έπραξε. Το ελάττωμα αυτό θίγει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

439 Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι, κατ' αρχήν, οι προαναφερθείσες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων δεν μπορούν να παραπονούνται για προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας λόγω της εκ μέρους της Επιτροπής αποσύρσεως ορισμένων αιτιάσεων κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, η απόσυρση των αιτιάσεων αποτελεί ακριβώς τον στόχο που επιδιώκουν οι αποδέκτες της ΑΑ με την απάντησή τους σ' αυτή. Επιπλέον, η νομολογία αναγνωρίζει ρητώς την εξουσία της Επιτροπής να αποσύρει αιτιάσεις

(απόφαση της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80, 101/80, 102/80 και 103/80, Musique Diffussion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 14).

440 Ο ισχυρισμός ότι η απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων τροποποίησε πλήρως το πραγματικό και νομικό πλαίσιο της ΑΑ πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, διαπιστώθηκε ήδη ότι, υπό το πρίσμα της ΑΑ, οι αιτιάσεις που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις, δηλαδή τη συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της σε διεθνές επίπεδο, ουδόλως εξαρτώνται από την ύπαρξη των εθνικών συμπράξεων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 110 έως 120). Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν εξέδωσε νέα ΑΑ μετά την απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων δεν μπορεί να αποτελεί παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και των άρθρων 2 και 4 του κανονισμού 99/63. Πράγματι, οι παρατηρήσεις που μπορούσαν να αναπτύξουν οι προσφεύγουσες επί της αποσύρσεως των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων δεν θα ήσαν χρήσιμες για την άμυνά τους, δεδομένου ότι οι σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις, που είναι οι μόνες τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, ουδόλως επηρεάστηκαν από την απόσυρση αυτή.

441 Κατά μείζονα λόγο, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να αντλούν επιχείρημα από την απόφαση CB και Europay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 83. Στην υπόθεση εκείνη, η Επιτροπή είχε τροποποιήσει τις αρχικές αιτιάσεις και είχε εκδώσει συμπληρωματική ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία, μη κοινοποιηθείσα προσηκόντως σε μία από τις προσφεύγουσες. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας αυτής. Στην υπό κρίση υπόθεση, οι σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις δεν υπέστησαν καμία τροποποίηση λόγω της αποφάσεως της Επιτροπής να αποσύρει τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να κοινοποιήσει νέα ΑΑ στις προσφεύγουσες πριν εκδώσει την προσβαλλομένη απόφαση.

442 Η Unicem (T-50/95), η Italcementi (T-65/95) και η Cementir (T-87/95) υποστηρίζουν ότι, παρά τη απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων, η Επιτροπή επανέφερε στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως μια αιτίαση που υπήρχε στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ που αφορούσαν την Ιταλία, δηλαδή τη συμφωνία ως προς τις συμβάσεις μεταξύ της Calcestruzzi και των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου.

443 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ (κεφάλαια 2 και 10), η Επιτροπή διατύπωσε σαφώς την αιτίαση την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Έτσι, στην παράγραφο 61, στοιχείο η, σημείο iv, της ΑΑ (κεφάλαιο 10) έκρινε τα εξής: «Οι πιέσεις που ασκήθηκαν στην Calcestruzzi και η μη εκτέλεση εκ μέρους της τελευταίας της συμβάσεως αγοράς τσιμέντου Τιτάν είναι το αποτέλεσμα συμφωνιών και/ή εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των Ιταλών παραγωγών Italcementi, Unicem και Cementir (...)». Ακόμη και αν στα σχετικά με την Ιταλία κεφάλαια της ΑΑ (κεφάλαια 3 και 13) διατυπώνεται η ίδια αιτίαση, η Επιτροπή δεν επανέφερε στην προσβαλλομένη απόφαση αποσυρθείσα αιτίαση σχετική με τις εθνικές συμπράξεις, δεδομένου ότι η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως στηρίζεται σε αιτίαση η οποία, εν πάση περιπτώσει, διατυπώθηκε σαφώς στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ.

444 Η Unicem υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δέχθηκε επίσης, με την προσβαλλομένη απόφαση, τη σχετική με εθνική σύμπραξη αιτίαση που αφορά την Ιταλία και σχετίζεται με τις συμβάσεις SIPAC (ΑΑ, κεφάλαιο 3, παράγραφος 35, στοιχείο α· κεφάλαιο 13, παράγραφος 70, στοιχείο b, πρώτη περίπτωση).

445 Επισημαίνεται ότι η SIPAC αποτελεί κοινή θυγατρική, την οποία συνέστησαν οι Cementir, Italcementi, Unicem και Calcestruzzi. Στην ΑΑ, η Επιτροπή έκρινε ότι η σύσταση της SIPAC αποτελούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (ΑΑ, κεφάλαιο 13, παράγραφος 70, στοιχείο b, πρώτη περίπτωση). Όπως αναγνωρίζει η Επιτροπή, η προσβαλλομένη απόφαση δεν δέχεται την αιτίαση αυτή. Πράγματι, με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή δεν αποφαίνεται επί του ζητήματος αν η SIPAC είναι σύμφωνη με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Unicem πρέπει να απορριφθεί.

446 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι, αν είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει τα σχόλιά της επί της αποσύρσεως των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων, δεν θα παρέλειπε να επισημάνει ότι η απόφαση αυτή έπρεπε να συνεπάγεται την απόσυρση των αιτιάσεων που αφορούν τη συμφωνία την οποία, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, συνήψε με την Unicem και τη Cementir προκειμένου να αποφύγει τις εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, δεδομένου ότι, στην ΑΑ, τη συμφωνία αυτή αφορούσε το σχετικό με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαιο περί της ιταλικής αγοράς (ΑΑ, κεφάλαιο 3, παράγραφος 35).

447 Εντούτοις, μολονότι η εν λόγω συμφωνία περιλαμβανόταν στο σχετικό με την Ιταλία κεφάλαιο της ΑΑ, περιλαμβανόταν επίσης στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ, στο πλαίσιο των αιτιάσεων που αφορούσαν την ETF και τα μέτρα εφαρμογής της (ΑΑ, παράγραφος 19, στοιχείο δ, και 60, στοιχείο η, σημείο iv). Κατά συνέπεια, τα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει αναπτύξει η προσφεύγουσα επί της αποσύρσεως των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων δεν θα ωθούσαν, προφανέστατα, την Επιτροπή να αποσύρει τη σχετική με διεθνή σύμπραξη αιτίαση που αφορά τη συμφωνία μεταξύ Ιταλών παραγωγών τσιμέντου.

448 Οι SFIC (T-36/95), Oficemen (T-59/95), Cimpor (T-61/95) και Secil (T-62/95) ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή, αφού απέσυρε τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις, όφειλε επίσης να αφαιρέσει από τον φάκελο τα έγγραφα που αφορούσαν τις συμπράξεις αυτές. Η προσβαλλομένη απόφαση όμως περιέχει κατ' αυτές ορισμένες παραπομπές σε έγγραφα αφορώντα τις εθνικές συμπράξεις. Συναφώς, η SFIC αναφέρεται στα πρακτικά των συνεδριάσεων του προεδρείου της SNFCC της 8ης Ιουλίου, 9ης Σεπτεμβρίου και 7ης Οκτωβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 29, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/14828 έως 14860), μνεία των οποίων γίνεται στο κεφάλαιο 5 («Γαλλία») της ΑΑ. Η Cimpor και η Secil αναφέρονται σε αποδεικτικά στοιχεία παρατιθέμενα στο κεφάλαιο 9 («Πορτογαλία») της ΑΑ, δηλαδή στα έγγραφα αριθ. 33.322/79, 84, 85, 88, 89, 90, 92, 93, 95, 96, 162, 163 έως 166, 170, 1314, 1406 έως 1408, 1410 έως 1412 και 2898 έως 2903, όλα εκτιθέμενα στην παράγραφο 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Cimpor αναφέρεται σε άλλα έγγραφα τα οποία επίσης χρησιμοποιήθηκαν, κατ' αυτήν, από την Επιτροπή στο πλαίσιο της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21) και μνεία των οποίων έγινε μόνο σε ένα σχετικό με εθνικές συμπράξεις κεφάλαιο της ΑΑ, δηλαδή στο κεφάλαιο 9 («Πορτογαλία»). Πρόκειται για τα έγγραφα αριθ. 33.322/59, 94, 155 έως 157, 158, 159, 160, 161, 169, 171, 172, 177, 181, 252, 270 έως 276, 1311 και 1397 έως 1399. Τέλος, η Oficemen επικρίνει το γεγονός ότι, μολονότι το έγγραφο της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903), στο οποίο

η Επιτροπή παραπέμπει με την παράγραφο 21, σημεία 2 και 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως, παρετίθετο εν μέρει στο σχετικό με την Ισπανία κεφάλαιο της ΑΑ (παράγραφος 55), ουδόλως γινόταν μνεία αυτού στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ.

449 Διαπιστώθηκε ήδη, στο πλαίσιο της εξετάσεως του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ότι η Επιτροπή δεν χρησιμοποίησε στην προσβαλλομένη απόφαση τα έγγραφα αριθ. 33.322/59, 94, 169 και 171, τα οποία επικαλέστηκε η Cimpor (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 286 και 287). Συνεπώς, ο ισχυρισμός τον οποίο η Cimpor επιχειρεί να αντλήσει από τα έγγραφα αυτά στηρίζεται σε πλάνη περί τα πράγματα. Αντιθέτως, όσον αφορά το έγγραφο αριθ. 33.322/1399, μνεία του οποίου γίνεται στην παράγραφο 21, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώθηκε ότι δεν αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να προβληθεί κατά της Cimpor (βλ., ανωτέρω, σκέψη 374). Όσον αφορά τα άλλα έγγραφα στα οποία αναφέρονται οι προσφεύγουσες στην προηγούμενη σκέψη, μνεία των εγγράφων αυτών έγινε στο σχετικό με εθνική σύμπραξη κεφάλαιο της ΑΑ το οποίο κοινοποιήθηκε στις SFIC, Oficemen, Cimpor και Secil κατά τη διοικητική διαδικασία. Κατά την ίδια αυτή διοικητική διαδικασία οι προσφεύγουσες είχαν πλήρη πρόσβαση στα έγγραφα αυτά, εξαιρουμένου του εγγράφου της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903), στο οποίο παρασχέθηκε μερική μόνο πρόσβαση (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 369 έως 372). Εξάλλου, οι ως άνω προσφεύγουσες μπορούσαν ευλόγως να αναμένουν ότι η Επιτροπή θα χρησιμοποιούσε στην προσβαλλομένη απόφαση τα εν λόγω έγγραφα, τα οποία, μολονότι διαλαμβάνονται σε κεφάλαια της ΑΑ που περιλαμβάνουν αιτιάσεις σχετικές με εθνικές συμπράξεις, περιέχουν αποδεικτικά στοιχεία όσον αφορά τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις (ως προς τα έγγραφα αριθ. 33.322/155 έως 157, βλ., ανωτέρω, σκέψη 331· ως προς τα έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903, βλ., ανωτέρω, σκέψεις 332 και 333· ως προς τα έγγραφα αριθ. 33.322/162, 163 έως 166, 170, 172, 181, 252, 1311, 1314, 1406 έως 1408 και 1410 έως 1412, βλ., ανωτέρω, σκέψεις 334 έως 337· ως προς τα έγγραφα αριθ. 33.322/1397 και 1398, βλ., ανωτέρω, σκέψη 340· ως προς τα έγγραφα αριθ. 33.322/79, 84, 85, 88, 89, 90, 92, 93, 95, 96, 158, 159, 160, 161, 177 και 270 έως 276, βλ., ανωτέρω, σκέψεις 341 έως 344· ως προς τα έγγραφα αριθ. 33.126/14828 έως 14860, βλ., ανωτέρω, σκέψη 352). Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν τίθεται θέμα προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας. Ωστόσο, όσον αφορά τα τμήματα των εγγράφων της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903), στα οποία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, διαπιστώθηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 372) ότι κατά την εξέταση των επί της ουσίας λόγων ακυρώσεως θα πρέπει να εκτιμηθεί αν η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει στοιχειοθετηθεί αρκούντως εις βάρος της Oficemen, της Cimpor και της Secil, ελλείψει των χωρίων του εγγράφου 33.126/2901, στα οποία δεν επετράπη η πρόσβαση κατά την έγγραφη και την προφορική φάση της διοικητικής διαδικασίας (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2041 έως 2092 και 2136).

450 Η Cimpor και η Secil, αναφερόμενες στα ίδια έγγραφα μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 448, ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή, παραπέμποντας με την προσβαλλομένη απόφαση σε αποδεικτικά στοιχεία που περιέχονται στο σχετικό με την Πορτογαλία κεφάλαιο της ΑΑ για να στηρίξει την αιτίασή της περί συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, αναγνωρίζει ότι το περιεχόμενο των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ ήταν ουσιώδες για την εκτίμηση των παραβάσεων τις οποίες αφορούν τα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ αυτής. Ομοίως, η SFIC βάλλει κατά της κατ' αυτήν ασυνέπειας της απόψεως της Επιτροπής η οποία, αφενός, υποστηρίζει ότι τα έγγραφα του φακέλου δεν αποτελούν αδιαίρετο ή αδιάσπαστο σύνολο, πράγμα που δικαιολογεί την άρνησή της να παράσχει πρόσβαση στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις έγγραφα, και, αφετέρου, αρνείται να αφαιρέσει από τον φάκελο τα έγγραφα που αφορούν το σχετικό με τη Γαλλία τμήμα, ενώ οι αιτιάσεις που αφορούν τις συμπράξεις μεταξύ Γαλλών παραγωγών έχουν αποσυρθεί. Συναφώς, η SFIC αναφέρεται στα πρακτικά των συνεδριάσεων του προεδρείου της SNFCC της 8ης Ιουλίου, 9ης Σεπτεμβρίου και 7ης Οκτωβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 29, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/14828 έως 14860), τα οποία χρησιμοποίησε η Επιτροπή στο πλαίσιο των παραβάσεων τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

451 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, δεδομένου ότι, αφενός, η Επιτροπή απέδειξε σαφώς στην ΑΑ τη σχέση μεταξύ των εγγράφων στα οποία αναφέρεται η SFIC και των αιτιάσεων που αφορούν την ETF, καθώς και τη σχέση μεταξύ των εγγράφων στα οποία αναφέρονται η Cimpor και η Secil και των αιτιάσεων που αφορούν τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, και ότι, αφετέρου, τα εν λόγω έγγραφα σχολιάστηκαν από τη SFIC, τη Cimpor και τη Secil κατά τη διοικητική διαδικασία, η Επιτροπή νομίμως τα έλαβε υπόψη της στην προσβαλλομένη απόφαση, παρά την απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων. Πράγματι, το ίδιο έγγραφο μπορεί να έχει σχέση με διάφορες αιτιάσεις, εν προκειμένω με τις αιτιάσεις περί εθνικών και περί διεθνών συμπράξεων. Η απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων δεν εμπόδιζε την Επιτροπή να χρησιμοποιήσει το έγγραφο αυτό προς στήριξη των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση.

452 Η SFIC παρατηρεί επίσης ότι, μολονότι κατά τη διοικητική διαδικασία σχολίασε πράγματι τη σημασία των εγγράφων που αφορούν τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων παραγωγών, διατύπωσε τα σχόλιά της αποκλειστικώς υπό το πρίσμα των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων και όχι των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων. Στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή παρέβλεψε τις παρατηρήσεις που διατύπωσε η SFIC απαντώντας στις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις και, ιδίως, τις παρατηρήσεις σχετικά με τα πρακτικά των συνεδριάσεων του προεδρείου της SNFCC της 8ης Ιουλίου, 9ης Σεπτεμβρίου και 7ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/14828 έως 14860).

453 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή απέδειξε σαφώς στην ΑΑ τη σχέση μεταξύ των εγγράφων στα οποία αναφέρεται η SFIC και των αιτιάσεων που αφορούν την ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 352). Η SFIC είχε την ευχέρεια να διατυπώσει σχόλια επί των εγγράφων αυτών, κατά το μέτρο που χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή όχι μόνο στο πλαίσιο των αιτιάσεων που αφορούσαν τις εθνικές συμπράξεις, αλλά και στο πλαίσιο των διαφόρων παραβάσεων που αφορούν την ETF. Ο ισχυρισμός που αντλείται από το ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τις παρατηρήσεις που διατύπωσε η SFIC κατά τη διοικητική διαδικασία δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί. Εν πάση περιπτώσει, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην παράγραφο 29, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή σχολιάζει λεπτομερώς τις εξηγήσεις που προέβαλε η SFIC για να δικαιολογήσει το ότι στα πρακτικά των τριών προαναφερθεισών συνεδριάσεων της SNFCC δεν περιέχονταν συζητήσεις επί του ζητήματος των εξαγωγών από την Ελλάδα, ενώ το θέμα αυτό περιλαμβανόταν στην ημερησία διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων.

454 Η Italcementi (T-65/95) φρονεί ότι η Επιτροπή, δεχόμενη τη συμμετοχή της στις συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ της Calcestruzzi, αφενός, και της Unicem, της Cementir και της ίδιας, αφετέρου, ενώ δεν δέχθηκε τη συμμετοχή της Calcestruzzi στην ίδια παράβαση, παραβίασε την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Ομοίως, η Unicem (T-50/95) ισχυρίζεται ότι στην Calcestruzzi έπρεπε να προσαφθούν οι παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχεία α και β, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Προσθέτει ότι οι συμφωνίες τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως έπρεπε να καταλογισθούν επίσης στους έντεκα άλλους Ιταλούς παραγωγούς που κλήθηκαν με την ΑΑ να απαντήσουν στην αιτίαση αυτή. Υποστηρίζει επίσης ότι η παραβίαση αυτή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως έθιξε επίσης τα δικαιώματα άμυνάς της, καθόσον υποχρεώθηκε να αμυνθεί μόνη της κατά αιτιάσεως αντλούμενης από συμπεριφορά προϋποθέτουσα και άλλους συμμετέχοντες, οι οποίοι διέθεταν πληροφορίες ουσιώδεις για την άμυνα αυτή.

455 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Πράγματι, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε ότι επιχειρηματίες που βρίσκονταν σε παρόμοια προς την προσφεύγουσα κατάσταση τέλεσαν παράβαση δεν μπορεί να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της προσφεύγουσας αυτής, εφόσον η τέλεση της εν λόγω παραβάσεως έχει αποδειχθεί προσηκόντως (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Θα εξετασθεί κατωτέρω αν η Επιτροπή πράγματι απέδειξε τις παραβάσεις τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχεία α και β, της προσβαλλομένης αποφάσεως και τη συμμετοχή της Unicem και της Italcementi στις παραβάσεις αυτές (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3138 έως 3189, 3245 έως 3253, 3264 έως 3270 και 3343 έως 3386). Εξάλλου, η Unicem δεν διευκρινίζει ως προς τι τα περιστατικά που επικαλείται για να στηρίξει την αιτίασή της περί παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως της στέρησαν την πρόσβαση σε έγγραφα που μπορούσαν να χρησιμεύσουν για την άμυνά της και, επομένως, έθιξαν τα δικαιώματα άμυνάς της.

456 Η ENCI (Τ-31/95) και η VNC (Τ-32/95) υποστηρίζουν επίσης ότι η εγκατάλειψη της διαδικασίας κατά των φερομένων εθνικών συμπράξεων που εξετάσθηκαν στην ΑΑ είχε ως συνέπεια την άνιση εις βάρος αυτών μεταχείριση. Οι επιχειρήσεις οι οποίες εμπλέκονται σ' αυτές τις φερόμενες εθνικές συμπράξεις βρίσκονται σε κατάσταση ευνοϊκότερη από τη δική τους, κατά το μέτρο που η ΑΑ δεν αναφέρθηκε στη διαδικασία σχετικά με την εξέταση της ολλανδικής αγοράς και της αγοράς της Benelux, η οποία συνεχίζεται εις βάρος τους.

457 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, η ΑΑ δεν περιείχε κανένα σχετικό με εθνικές συμπράξεις κεφάλαιο αφορών τις Κάτω Χώρες. Εξάλλου, οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι πράγματι κινήθηκε και συνεχίστηκε διαδικασία αφορώσα μια φερόμενη ολλανδική σύμπραξη. Συνεπώς οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες αφορούσε ένα σχετικό με εθνική σύμπραξη κεφάλαιο της ΑΑ δεν βρίσκονταν στην ίδια κατάσταση με αυτές. Υπό τις ως άνω συνθήκες, το γεγονός ότι μόνον οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η ΑΑ ωφελήθηκαν από την απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων δεν μπορεί να θεωρηθεί διάκριση εις βάρος της ENCI και της VNC (απόφαση Schumacker, προπαρατεθείσα στη σκέψη 123, σκέψη 30). Όσον αφορά τη σύμπραξη Βελγίου-Κάτω Χωρών-Γερμανίας, επί της οποίας η Επιτροπή κρίνει, στην παράγραφο 51 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν πρέπει να λάβει θέση, πρόκειται περί αιτιάσεως σχετικής με διεθνή σύμπραξη. Η ENCI και η VNC δεν μπορούν να ισχυρίζονται, αναφερόμενες στη συνέχιση μιας έρευνας αφορώσας αιτίαση σχετική με τις διεθνείς συμπράξεις, ότι η απόφαση περί αποσύρσεως των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων συνιστά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Εν πάση περιπτώσει, η απόφαση της Επιτροπής να μη λάβει θέση στην προσβαλλομένη απόφαση ως προς τη σύμπραξη Βελγίου-Κάτω Χωρών-Γερμανίας αφορά κατά τον ίδιο τρόπο όλες τις προσφεύγουσες στις οποίες προσήφθη η αιτίαση αυτή (βλ. προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 23), πράγμα το οποίο αποκλείει από μόνο του την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

458 Τέλος, η FIC (Τ-30/95) υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 190 της Συνθήκης παραλείποντας, στην προσβαλλομένη απόφαση, να αιτιολογήσει την απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων και το συμπέρασμά της ότι η απόσυρση αυτή δεν επηρέασε τις λοιπές αιτιάσεις που έγιναν δεκτές, ενώ προηγουμένως είχε κρίνει ότι όλες οι αιτιάσεις αποτελούσαν ένα αδιάσπαστο σύνολο και αποδείκνυε την ύπαρξη μιας ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας. Η παράβαση αυτή καθίσταται ακόμη βαρύτερη λόγω του ότι αφορά τη συλλογιστική στην οποία βασίζεται η προσβαλλομένη απόφαση. Η FIC προσθέτει ότι ο προπαρασκευαστικός χαρακτήρας της ΑΑ δεν αρκεί για να εξηγήσει την απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων και τη διατήρηση των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων. Η BCA (Τ-54/95), η Asland (Τ-55/95) και η Italcementi (Τ-65/95) βάλλουν επίσης κατά του ότι στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε την απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων. Η Italcementi ισχυρίζεται επίσης ότι

υπάρχει αντίφαση μεταξύ της αρχής της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως και της αποφάσεως της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 περί μη συνεχίσεως της εξετάσεως των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων.

459 Υπογραμμίζεται ότι η κατανόηση της συλλογιστικής της Επιτροπής όσον αφορά τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις, τόσο στην ΑΑ όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση, ουδόλως απαιτούσε την εξέταση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων που περιέχει η ΑΑ. Πράγματι, υπό το πρίσμα της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις, δηλαδή η συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της σε διεθνές επίπεδο, ουδόλως εξαρτώνταν από την ύπαρξη των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 110 έως 120). Δεδομένου ότι η απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων ουδόλως επηρέαζε τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις και, συνεπώς, αποτελούσε γεγονός ξένο προς αυτές, οι οποίες είναι οι μόνες διαλαμβανόμενες στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αιτιολογήσει την απόσυρση αυτή στην προσβαλλομένη απόφαση. Όσον αφορά τη φερόμενη αντίφαση την οποία επισήμανε η Italcementi, οι σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις δεν θεωρήθηκαν ούτε στην ΑΑ ούτε στην προσβαλλομένη απόφαση ως συστατικά στοιχεία της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας Cembureau. Επομένως, οι ισχυρισμοί της FIC, της Asland και της Italcementi πρέπει να απορριφθούν.

460 Απ' όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο τρίτος λόγος ακυρώσεως καθώς και ο δεύτερος και ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως, καθόσον αφορούν την απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων, πρέπει να απορριφθούν.

Β — Επί της αποσύρσεως των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων ως προς ορισμένες επιχειρήσεις

461 Υπενθυμίζεται ότι, με έγγραφο της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, οι προσφεύγουσες πληροφορήθηκαν την απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων. Ωστόσο, δεν πληροφορήθηκαν την απόφαση της Επιτροπής να αποσύρει τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις της ΑΑ ως προς ορισμένες γερμανικές και ισπανικές επιχειρήσεις.

462 Η Italcementi (Τ-65/95) προσάπτει ακριβώς στην Επιτροπή ότι δεν της γνωστοποίησε κατά τη διοικητική διαδικασία την απόφασή της περί περατώσεως της διαδικασίας κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων. Η Italcementi εξηγεί ότι κατά τον τρόπο αυτό στερήθηκε τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί της αποφάσεως αυτής κατά τη διοικητική διαδικασία. Κατ' αυτήν, οι παρατηρήσεις μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, δεδομένου ότι η απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 αντιφάσκει προς τον συλλογικό χαρακτήρα της ευθύνης που καταλογίζει η Επιτροπή σε όλες τις ευρωπαϊκές εταιρίες παραγωγής τσιμέντου.

463 Η BDZ (Τ-48/93) και η Asland (Τ-55/93) ισχυρίζονται ότι η απόφαση της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, περί αποσύρσεως των αιτιάσεων κατά ορισμένων γερμανικών και ισπανικών επιχειρήσεων, τροποποίησε πλήρως το πραγματικό και νομικό πλαίσιο των αιτιάσεων που προβάλλονται με

την ΑΑ. Ομοίως, η Aker (Τ-70/95) και η Euroc (Τ-71/95) υποστηρίζουν ότι, όταν η Επιτροπή αποφάσισε τον Σεπτέμβριο του 1993 να περατώσει τη διαδικασία ως προς τις επιχειρήσεις αυτές, οι οποίες εκπροσωπούνταν στη Cembureau, διατηρώντας συγχρόνως σε ισχύ τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις ως προς τις λοιπές αποδέκτριες της ΑΑ επιχειρήσεις, αναδιατύπωσε κατ' ανάγκη τις αιτιάσεις. Υπό τις συνθήκες αυτές, όφειλε να δώσει στις επιχειρήσεις αυτές την ευκαιρία να υποβάλουν νέες αμυντικές παρατηρήσεις.

464 Διαπιστώνεται ότι, μολονότι το έγγραφο που απηύθυνε στις 27 Σεπτεμβρίου 1993 η Επιτροπή στους αποδέκτες της ΑΑ δεν ανέφερε την απόφαση του κοινοτικού οργάνου της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 περί αποσύρσεως των αιτιάσεων κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων, οι λόγοι που προβάλλουν σήμερα οι προσφεύγουσες ουδόλως επιτρέπουν να θεωρηθεί ότι οι παρατηρήσεις τις οποίες μπορούσαν να είχαν προβάλει τότε σχετικά με την εν λόγω απόφαση μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, είτε γενικώς είτε καθόσον τις αφορά.

465 Συναφώς, διαπιστώνεται κατ' αρχάς ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή απέσυρε τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις κατά ορισμένων επιχειρήσεων δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως μεταβολή της εκ μέρους της εκτιμήσεως ως προς το περιεχόμενο καθαυτό των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ και οι οποίες έγιναν δεκτές με την προσβαλλομένη απόφαση κατά των ως άνω εμπλεκομένων προσφευγουσών. Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που μπορούσαν να αναπτύξουν οι BDZ, Asland, Italcementi, Aker και Euroc επί της αποφάσεως της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, περί αποσύρσεως των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων κατά ορισμένων αποδεκτών της ΑΑ, δεν θα μπορούσαν να θέσουν εκποδών τα στοιχεία επί των οποίων βασίστηκε η Επιτροπή για να τους προσάψει τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις που τους προσήφθησαν με την ΑΑ και εν συνεχεία με την προσβαλλομένη απόφαση.

466 Όσον αφορά τον ισχυρισμό που αντλείται από τη φερόμενη συλλογική ευθύνη, τον οποίο προβάλλουν η Italcementi, η Aker και η Euroc, υπογραμμίζεται ότι οι επιχειρήσεις ως προς τις οποίες περατώθηκε η διαδικασία είναι όλες έμμεσα μέλη της Cembureau, δηλαδή επιχειρήσεις εκπροσωπούμενες στο πλαίσιο της Cembureau από τις αντίστοιχες ενώσεις τους, δηλαδή από την BDZ και από την Oficemen. Η Επιτροπή όμως ουδέποτε θεώρησε, ούτε στην ΑΑ ούτε στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι όλες οι επιχειρήσεις που εκπροσωπούνταν στη Cembureau από την ένωση στην οποία ανήκαν μετέσχαν στις παραβάσεις τις οποίες αφορά το σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ. Συνεπώς, η Επιτροπή, περατώνοντας τη διαδικασία ως προς ορισμένα έμμεσα μέλη της Cembureau, ουδόλως τροποποίησε τις αιτιάσεις.

467 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι ισχυρισμοί των BDZ, Asland, Italcementi, Aker και Euroc πρέπει να απορριφθούν.

468 Τέλος, η Cembureau (Τ-26/95) και η Italcementi επισημαίνουν ότι η Επιτροπή παρέλειψε να αιτιολογήσει στην προσβαλλομένη απόφαση την απόσυρση των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων, προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων.

469 Σύμφωνα με παγία νομολογία, από την αιτιολογία που επιβάλλει το άρθρο 190 της Συνθήκης πρέπει να εμφαίνεται κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλομένη πράξη, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του και στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου για να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-350/88, Delacre κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-395, σκέψη 15, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Ιουνίου 1998, T-371/94 και T-394/94, British Airways κ.λπ. και British Midland Airways κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2405, σκέψη 89). Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63).

470 Για την κατανόηση των αιτιάσεων που δέχεται εις βάρος τους η προσβαλλομένη απόφαση, η Cembureau και η Italcementi δεν είχαν ανάγκη να γνωρίζουν τους λόγους που ώθησαν την Επιτροπή να αποσύρει τις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις ως προς ορισμένες γερμανικές και ισπανικές επιχειρήσεις. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο δεν χρειάζεται να γνωρίζει τους λόγους αυτούς για να ασκήσει τον έλεγχό του επί της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή όφειλε να αιτιολογήσει, στην προσβαλλομένη απόφαση, την απόσυρση των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων ως προς ορισμένες ισπανικές και γερμανικές επιχειρήσεις, προκειμένου να παράσχει στο Πρωτοδικείο τη δυνατότητα να ελέγξει μήπως η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Συγκεκριμένα, το ζήτημα της συμμετοχής στις διάφορες παραβάσεις, τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, των επιχειρήσεων επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 δεν υπόκειται στην εκτίμηση του Πρωτοδικείου. Εξάλλου, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε ότι ένας επιχειρηματίας που βρισκόταν σε παρόμοια προς την προσφεύγουσα κατάσταση τέλεσε παράβαση δεν μπορεί εν πάση περιπτώσει να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της προσφεύγουσας αυτής (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν υπάρχει ωσαύτως λόγος να γίνει δεκτό το αίτημα της Italcementi να προσκομίσει η Επιτροπή την απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993.

471 Απ' όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δεύτερος και ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως, καθόσον αφορούν την απόσυρση των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων ως προς ορισμένες επιχειρήσεις, πρέπει ωσαύτως να απορριφθούν.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από τη διαδικαστική πλημμέλεια στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή αποσύροντας ορισμένες σχετικές με διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις ως προς την Irish Cement

472 Η Irish Cement (T-60/95) συνάγει την ύπαρξη διαδικαστικής πλημμέλειας από το ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν αναφέρει τη συμμετοχή της στην παράβαση που αφορά τη σύσταση της Interciment (προσβαλλόμενη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2), ενώ η Επιτροπή ισχυρίστηκε κατά τις ακροάσεις ότι υπήρξε τέτοια συμμετοχή. Εξάλλου, σημειώνει ότι οι πωλήσεις clinker στην Blue Circle που της προσήφθησαν με την παράγραφο 15 της ΑΑ δεν χαρακτηρίζονται πλέον, στην προσβαλλομένη απόφαση, ως μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

473 Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλείται διαδικαστική πλημμέλεια για τον λόγο ότι ορισμένες κατηγορίες τις οποίες η Επιτροπή διατύπωσε κατ' αυτής κατά τη διοικητική διαδικασία αποσύρθηκαν οριστικώς με την προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, ο σκοπός που επιδιώκουν οι αποδέκτες της ΑΑ είναι ακριβώς να πείσουν την Επιτροπή να αποσύρει τις αιτιάσεις που τους προσάπτει (βλ., ανωτέρω, σκέψη 439).

474 Επομένως, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί.

Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, απορρέουσα από τον ελλιπή και ασαφή χαρακτήρα της ΑΑ

Α — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

475 Ορισμένες προσφεύγουσες υποστηρίζουν κατ' αρχάς ότι η ΑΑ ενέχει μερικά κενά (Β). Εξάλλου, κάποιες προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η ΑΑ δεν διευκρίνισε με αρκετή σαφήνεια κατά πόσο μετέσχαν σε διάφορες παραβάσεις (Γ). Πλείονες προσφεύγουσες υποστηρίζουν επίσης ότι παραβάσεις ή στοιχεία παραβάσεων που διαπιστώνονται με την προσβαλλομένη απόφαση δεν αντιστοιχούν στις αιτιάσεις που διατυπώθηκαν με την ΑΑ. Δεδομένου ότι η εκτίμηση του αν υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν με την ΑΑ και των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν με την προσβαλλομένη απόφαση προϋποθέτει εξέταση όλων των στοιχείων από τα οποία αποτελούνται οι επίμαχες παραβάσεις, η εκτίμηση αυτή θα γίνει κατά την εξέταση των διαφόρων σχετικών με την ουσία της υποθέσεως λόγων ακυρώσεως και ισχυρισμών.

476 Υπενθυμίζεται ότι η ΑΑ πρέπει να εκθέτει τις αιτιάσεις κατά τρόπο αρκούντως σαφή, έστω και συνοπτικό, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να είναι σε θέση να αντιληφθούν για ποιες ενέργειες τους επέκρινε η Επιτροπή. Πράγματι, υπ' αυτήν και μόνον την προϋπόθεση μπορεί η ΑΑ να επιτελέσει τη λειτουργία την οποία της αναθέτουν οι κοινοτικοί κανονισμοί και η οποία συνίσταται στην παροχή όλων των αναγκαίων στοιχείων στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, ώστε να μπορέσουν να αμυνθούν προσηκόντως πριν εκδώσει η Επιτροπή οριστική απόφαση (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις «χαρτοπολτός ΙΙ», σκέψη 42, και Mo och Domsjö κατά Επιτροπής, σκέψη 63). Υπό το πρίσμα των αρχών αυτών πρέπει να εξετασθεί ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως.

Β — Επί του φερομένου ελλιπούς χαρακτήρα της ΑΑ

477 Η FIC (Τ-30/95), η VNC (Τ-32/95) και η Oficemen (Τ-59/95) προσάπτουν στην Επιτροπή ότι στην ΑΑ δεν ανέφερε την πρόθεσή της να επιβάλει πρόστιμα στις επαγγελματικές ενώσεις (1). Η FIC, η ENC (Τ-31/95) και η VNC βάλλουν κατά της μεταχειρίσεως που επιφύλαξε η ΑΑ στη συναφθείσα μεταξύ Γερμανών, Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών συμφωνία CBS όσον αφορά τον εφοδιασμό της αγοράς των Κάτω Χωρών (2). Η Aker (Τ-70/95) και η Euroc (Τ-71/95) ισχυρίζονται ότι στην ΑΑ δεν εκτέθηκαν τα πραγματικά και νομικά στοιχεία στα οποία βασίζεται η υποτιθέμενη κατά τόπον αρμοδιότητα της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης στις δραστηριότητες επιχειρήσεων εγκατεστημένων εκτός της Κοινότητας (3). Τέλος, η Italcementi (Τ-65/95) και η Hornos Ibéricos (Τ-69/95) υποστηρίζουν ότι η ΑΑ δεν περιείχε ανάλυση της αγοράς ούτε συγκεκριμένο καθορισμό των σχετικών αγορών (4).

1. Επί της φερόμενης παραλείψεως μνείας στην ΑΑ της προθέσεως της Επιτροπής να επιβάλει πρόστιμα στις επαγγελματικές ενώσεις

478 Η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο όχι μόνο στις επιχειρήσεις αλλά και στις αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως ενώσεις επιχειρήσεων, για τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau (άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή κρίνει αναγκαίο να επιβάλει κυρώσεις και στις ενώσεις επιχειρήσεων «προκειμένου να αποτρέψει αυτές από τη λήψη πρωτοβουλιών και τη συμμετοχή σε συμπράξεις στο μέλλον» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 8, πρώτη περίπτωση).

479 Η FIC, η VNC και η Oficemen ισχυρίζονται ότι δεν πληροφορήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία την πρόθεση της Επιτροπής να τους επιβάλει πρόστιμα. Αυτή η προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας θα πρέπει να έχει ως συνέπεια την ακύρωση του άρθρου 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς αυτές.

480 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή δεν δικαιούται να επιβάλει πρόστιμο σε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων χωρίς να έχει προηγουμένως πληροφορήσει την ενδιαφερόμενη, κατά τη διοικητική διαδικασία, για τη σχετική πρόθεσή της. Πράγματι, η ΑΑ πρέπει να παρέχει στην εμπλεκόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων τη δυνατότητα να αμυνθεί όχι μόνον κατά της διαπιστώσεως της παραβάσεως αλλά και κατά της επιβολής προστίμου (απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην σκέψη 150, σκέψη 20, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Fennelly στις υποθέσεις C-395/96 P και C-396/96 P, CMB και Dafra Lines κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσες ακόμη στη Συλλογή, σημείο 178). Σε περίπτωση που, μετά την κοινοποίηση της ΑΑ, η Επιτροπή σκοπεύει να επιβάλει πρόστιμο το οποίο δεν αναφέρει η ΑΑ αυτή, υποχρεούται να κοινοποιήσει στην εμπλεκόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων συμπληρωματική ΑΑ τηρώντας τους εφαρμοστέους σε κάθε ΑΑ διαδικαστικούς κανόνες.

481 Εν προκειμένω, η ΑΑ περιέχει μία μόνον παράγραφο επί των προστίμων, ήτοι την παράγραφο 93. Στην παράγραφο αυτή, η Επιτροπή αναφέρεται κατ' αρχάς στο άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού

17, κατά το οποίο δύναται να επιβάλει πρόστιμα στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων (ΑΑ, παράγραφος 93, πρώτο εδάφιο). Πρόκειται για μια σχεδόν λέξη προς λέξη παράθεση του εν λόγω άρθρου. Η παράγραφος 93 της ΑΑ δεν διαλαμβάνει καμία άλλη μνεία στις ενώσεις επιχειρήσεων. Η Επιτροπή εκθέτει ότι «οι εν λόγω επιχειρήσεις διέπραξαν εσκεμμένα, ή τουλάχιστον από αμέλεια, (...) τις παραβάσεις που αναφέρονται στην παρούσα ανακοίνωση» (ΑΑ, παράγραφος 93, δεύτερο εδάφιο). Εξάλλου, στις εκτιμήσεις της σχετικά με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια των παραβάσεων (ΑΑ, παράγραφος 93, τρίτο εδάφιο), η Επιτροπή αναφέρεται σε «ορισμένους παραγωγούς» και στις «ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις», αλλά ουδόλως στις ενώσεις επιχειρήσεων. Εξάλλου, υπογραμμίζει την έλλειψη συνεργασίας εκ μέρους των «επιχειρήσεων» κατά τη διάρκεια της έρευνας.

482 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, στο πλαίσιο μιας ΑΑ η οποία περιγράφει σαφώς τη συμμετοχή των ενώσεων επιχειρήσεων στη συμφωνία Cembureau, η παράφραση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 93 της εν λόγω ΑΑ έπρεπε να αρκεί για να πληροφορηθούν οι ενώσεις επιχειρήσεων κατά τη διοικητική διαδικασία ότι μπορούσαν να τους επιβληθούν πρόστιμα για τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau.

483 Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Αν η ΑΑ προσήπτε κατά τρόπο σαφή στις ενώσεις επιχειρήσεων τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau, το ίδιο θα ίσχυε όσον αφορά τις επιχειρήσεις (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 506 έως 543). Η Επιτροπή εξήγησε όμως, στην παράγραφο 93, δεύτερο εδάφιο, της ΑΑ, ότι οι κατ' αρχήν προϋποθέσεις (διάταξη του Δικαστηρίου της 25ης Μαρτίου 1996, C-137/95 P, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-1611, σκέψη 53) για την επιβολή προστίμου πληρούνταν ως προς τις επιχειρήσεις, επισημαίνοντας ότι αυτές είχαν διαπράξει τις εκτιθέμενες στην ΑΑ παραβάσεις «εσκεμμένα ή (...) από αμέλεια». Αντιθέτως, δεν προέβη σε καμία τέτοιου είδους διαπίστωση όσον αφορά τις ενώσεις επιχειρήσεων. Ομοίως, στην παράγραφο 93, τρίτο εδάφιο, η Επιτροπή, στο πλαίσιο των εξηγήσεών της επί του καθορισμού του ύψους του προστίμου, αναφέρθηκε μόνο στη συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Αν η παράφραση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 93 αρκούσε για να πληροφορηθούν οι ενώσεις επιχειρήσεων ότι θα τους επιβαλλόταν πρόστιμο, το ίδιο έπρεπε να ισχύει και για τις επιχειρήσεις. Έτσι, είναι προφανές ότι, στις περιλαμβανόμενες στην ΑΑ παρατηρήσεις της επί των κατ' αρχήν προϋποθέσεών για την επιβολή προστίμου και επί του καθορισμού του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή δεν εξέφρασε την πρόθεσή της να επιβάλει πρόστιμα και στις ενώσεις επιχειρήσεων.

484 Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η ΑΑ πρέπει να παρέχει στον αποδέκτη της ενδείξεις ως προς την εσκεμμένη ή εξ αμελείας τέλεση της διαπραχθείσας παραβάσεως και ως προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως αυτής, με σκοπό τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, ώστε να του παράσχει τη δυνατότητα να προβλέψει ότι θα μπορούσε να του επιβληθεί πρόστιμο (βλ., συναφώς, απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψη 21). Εξάλλου, το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 εξετάζει ρητώς τα δύο αυτά αυτοτελή ζητήματα (διάταξη SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 483, σκέψη 53). Εν προκειμένω όμως, όλες οι ενδείξεις της ΑΑ σχετικά με τις κατ' αρχήν προϋποθέσεις για την επιβολή προστίμου και με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως αφορούσαν μόνον τις επιχειρήσεις. Συνεπώς, οι ενώσεις επιχειρήσεων δεν μπορούσαν να προβλέψουν ότι η Επιτροπή θα επέβαλλε και σ' αυτές πρόστιμο.

485 Στη συνέχεια επισημαίνεται ότι αποτελεί παγία πρακτική της Επιτροπής, οσάκις διαπιστώνει ότι μια ένωση επιχειρήσεων και τα μέλη της μετέσχαν στην ίδια παράβαση, να επιβάλλει πρόστιμο είτε στις επιχειρήσεις μέλη της ενώσεως επιχειρήσεων, είτε στην ένωση επιχειρήσεων. Στη δεύτερη περίπτωση, μπορεί να λάβει ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου τον κύκλο εργασιών των μελών της ενώσεως, τουλάχιστον οσάκις οι εσωτερικοί κανόνες της ενώσεως της επιτρέπουν να δεσμεύει τα μέλη της (απόφαση του Πρωτοδικείου CB και Europay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 83, σκέψεις 136 και 137, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 21ης Φεβρουαρίου 1995, T-29/92, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-289, σκέψη 385, και της 22ας Οκτωβρίου 1997, T-213/95 και T-18/96, SCK και FNK κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1739, σκέψη 253). Αν για ειδικούς λόγους, όπως οι εκτιθέμενοι στην παράγραφο 65, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή σκοπεύει να επιβάλει πρόστιμα τόσο στην ένωση επιχειρήσεων όσο και στις επιχειρήσεις μέλη της ενώσεως αυτής, υποχρεούται να αναφέρει σαφώς την πρόθεση αυτή στην ΑΑ ή σε συμπλήρωμα αυτής. Εν προκειμένω, και από την πλευρά αυτή, η παράγραφος 93 της ΑΑ δεν ήταν αρκούντως σαφής ώστε να παράσχει στις ενώσεις επιχειρήσεων τη δυνατότητα να λάβουν γνώση της προθέσεως της Επιτροπής να τους επιβάλει πρόστιμα.

486 Εξάλλου, η Επιτροπή δεν αντέκρουσε τον ισχυρισμό της Oficemen, ο οποίος περιέχεται στο δικόγραφο της προσφυγής της (σημείο 60), ότι η ένωση αυτή είχε επισημάνει ρητώς με την απάντησή της στην ΑΑ ότι θεωρούσε δεδομένο ότι η Επιτροπή δεν είχε την πρόθεση να επιβάλει πρόστιμα στις ενώσεις επιχειρήσεων. Επιβάλλεται επίσης η διαπίστωση ότι η απάντηση της FIC στην ΑΑ (παράρτημα 6 του δικογράφου της προσφυγής) δεν περιέχει καμία εκτίμηση ως προς τα πρόστιμα. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν έκρινε σκόπιμο να προειδοποιήσει τις ενώσεις επιχειρήσεων, με μια συμπληρωματική ΑΑ, ότι θα μπορούσε να τους επιβληθεί πρόστιμο.

487 Έτσι, η Επιτροπή, παραλείποντας να καλέσει τη FIC, τη VNC και την Oficemen, κατά τη διοικητική διαδικασία, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί της ενδεχόμενης ασκήσεως της εξουσίας της να τους επιβάλει πρόστιμο δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, παρέβη ουσιώδη τύπο. Δεδομένου ότι η παράβαση ουσιώδους τύπου μπορεί να εξετάζεται αυτεπαγγέλτως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Μαΐου 1991, C-291/89, Interhotel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-2257, σκέψη 14, και Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, προπαρατεθείσα στη σκέψη 469, σκέψη 67), πρέπει να διαπιστωθεί η παράβαση αυτή στο πλαίσιο των προσφυγών που άσκησαν οι λοιπές ενώσεις επιχειρήσεων στις οποίες η Επιτροπή απηύθυνε την προσβαλλομένη απόφαση και στις οποίες ωσαύτως κοινοποιήθηκε, κατά τη διοικητική διαδικασία, ΑΑ η οποία δεν ανέφερε την πρόθεση της Επιτροπης να τους επιβάλει πρόστιμο.

488 Κατά συνέπεια, το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, κατά το μέτρο που επιβάλει πρόστιμα στις ενώσεις επιχειρήσεων Cembureau, FIC, VNC, SFIC, BDZ, BCA, Oficemen, ATIC και ETE.

2. Επί της μεταχειρίσεως που επιφυλάχθηκε στη συμφωνία CBS

489 Η FIC, η ENCI και η VNC βάλλουν κατά της μεταχειρίσεως που επιφυλάχθηκε στη συναφθείσα μεταξύ Γερμανών, Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών συμφωνία CBS όσον αφορά τον εφοδιασμό της αγοράς των Κάτω Χωρών, η οποία κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή το 1975.

490 Η ENCI και η VNC υπογραμμίζουν ότι στην ΑΑ, συγκεκριμένα δε στην υποσημείωση 10, δηλώθηκε ότι η σύμβαση CBS θα εξεταζόταν χωριστά. Συνεπώς, ελλείψει κεφαλαίου σχετικού με τις Κάτω Χώρες, η ΑΑ ήταν ελλιπής. Η ENCI και η VNC ισχυρίζονται ότι το κείμενο της ΑΑ στα γερμανικά ενισχύει τον ισχυρισμό τους, δεδομένου ότι η υποσημείωση 10 του κειμένου αυτού επισημαίνει ρητώς ότι η σύμβαση CBS θα εξετασθεί σε άλλο κεφάλαιο της ΑΑ, το οποίο έπρεπε ακόμη να καταρτισθεί.

491 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Το γεγονός ότι η ΑΑ δεν περιέχει κεφάλαιο αφορών ειδικώς τις Κάτω Χώρες εξηγείται, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, από το ότι δεν διατυπώθηκε καμία αιτίαση σχετική με την αγορά των Κάτω Χωρών. Δεδομένου ότι η ENCI και η VNC ουδόλως απέδειξαν ότι με την προσβαλλομένη απόφαση έγινε δεκτή κατ' αυτών αιτίαση αφορώσα ειδικώς την αγορά των Κάτω Χωρών, δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι η ΑΑ ήταν ελλιπής διότι δεν περιείχε κεφάλαιο σχετικό με τις Κάτω Χώρες. Πράγματι, η έλλειψη αυτή δεν έθιξε την άμυνά τους κατά τη διοικητική διαδικασία κατά των αιτιάσεων που έγιναν δεκτές με την προσβαλλομένη απόφαση. Εξάλλου, η συμφωνία CBS, περί της οποίας γίνεται λόγος στην υποσημείωση 10 της ΑΑ και στις παραγράφους 23, σημείο 2, και 51 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν είχε ως συνέπεια τη διατύπωση αιτιάσεως, ούτε στην ΑΑ ούτε στην προσβαλλομένη απόφαση. Το γεγονός ότι η Επιτροπή επιφυλάχθηκε του δικαιώματός της να κινήσει διαδικασία σχετική με τη συμφωνία CBS δεν έθιξε την άμυνα της ENCI και της VNC στο πλαίσιο διαδικασίας κατά την οποία δεν διατυπώθηκε εν τέλει καμία αιτίαση σχετική με την εν λόγω συμφωνία CBS. Τέλος, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να αντλήσουν κανέναν ισχυρισμό από το γερμανικό κείμενο της ΑΑ. Πράγματι, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ήσαν εγκατεστημένες στις Κάτω Χώρες, η Επιτροπή τους κοινοποίησε το κείμενο της ΑΑ στα ολλανδικά και, επομένως, το κείμενο αυτό είναι αυθεντικό έναντι αυτών.

492 Η FIC υποστηρίζει ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της αναφέροντας τη συμφωνία CBS προς στήριξη της απόψεώς της περί υπάρξεως συμπράξεως Βελγίου-Κάτω Χωρών-Γερμανίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 23, σημείο 2), ενώ το κοινοτικό όργανο αυτό εξακολουθούσε να μην έχει αντιδράσει στην κοινοποίηση της συμφωνίας αυτής. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή επιδίωξε να θίξει κατά τον τρόπο αυτό την αξιοπιστία της FIC και των άλλων ενδιαφερομένων.

493 Συναφώς, είναι αληθές ότι, στην παράγραφο 23, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρθηκε στη συμφωνία CBS στο πλαίσιο της περιγραφής των πραγματικών στοιχείων μιας συμπράξεως Βελγίου-Κάτω Χωρών-Γερμανίας. Εντούτοις, στην παράγραφο 51, η Επιτροπή αποφάσισε να μη λάβει θέση επί της υπάρξεως της συμπράξεως αυτής, αφού υπενθύμισε ότι «είχε ήδη ανακοινώσει στη σελίδα 34, σημείωση 10, της [ΑΑ] ότι η συμφωνία CBS θα εξεταζόταν στο πλαίσιο χωριστής διαδικασίας». Συνεπώς, η Επιτροπή ουδόλως ανέφερε τη συμφωνία CBS στο πλαίσιο αιτιάσεως που έγινε δεκτή με την προσβαλλομένη απόφαση. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός της FIC πρέπει να απορριφθεί.

3. Επί της φερόμενης ελλείψεως εξηγήσεως της κατά τόπον αρμοδιότητας της Επιτροπής

494 Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι στην ΑΑ δεν εκτέθηκαν τα πραγματικά και νομικά στοιχεία στα οποία βασίζεται η υποτιθέμενη κατά τόπον αρμοδιότητα της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης στις δραστηριότητες επιχειρήσεων εγκατεστημένων εκτός της Κοινότητας. Επομένως, οι προσφεύγουσες αυτές δεν είχαν την ευκαιρία να αποφανθούν επί του ζητήματος αυτού κατά τη διοικητική διαδικασία, πράγμα το οποίο αποτελεί προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας.

495 Είναι αληθές ότι στην ΑΑ ουδόλως αναπτύσσεται το ζήτημα της αρμοδιότητας της Επιτροπής να εφαρμόσει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης σε επιχειρήσεις προερχόμενες από τρίτες χώρες. Ωστόσο, οι προσφεύγουσες έπρεπε να έχουν αντιληφθεί, από την ανάγνωση της ΑΑ, ποιες ακριβώς αιτιάσεις τους προσήψε η Επιτροπή (συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών — ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61, στοιχείο α — και συμμετοχή στην ETF και στα μέτρα εφαρμογής της — ΑΑ, παράγραφοι 16, 17, 18, 19, στοιχείο δ, 20, στοιχείο στ, και 61, στοιχείο η· βλ., κατωτέρω, σκέψεις 524 και 527). Εξάλλου με έγγραφο της 16ης Ιουλίου 1992, η Επιτροπή ενημέρωσε τις δύο προσφεύγουσες ότι «τους απεστάλη η [ΑΑ] εξαιτίας της συμμετοχής τους στη Cembureau Task Force ή European Task Force, που είχε ως αντικείμενο την παρεμπόδιση των παραδόσεων ελληνικού τσιμέντου στην Κοινότητα, την απορρόφηση αυτού του τσιμέντου ή τη διοχέτευση εκτός Ευρώπης του πλεονάσματος της ελληνικής παραγωγής» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 11). Υπό τις συνθήκες αυτές, δεδομένου ότι η Aker και η Euroc γνώριζαν ποια συμπεριφορά τούς προσήφθη με την ΑΑ, είχαν τη δυνατότητα, κατά τη διοικητική διαδικασία, να προβάλουν την ιδιάζουσα κατάστασή τους, η οποία συνίσταται στο ότι είναι εγκατεστημένες εκτός της Κοινότητας, καθώς και τις συνέπειες που έπρεπε, κατά τη γνώμη τους, να αντλήσει η Επιτροπή από την κατάσταση αυτή, όσον αφορά το κατά τόπον πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

496 Επομένως, ο ισχυρισμός τους πρέπει να απορριφθεί.

4. Επί της φερομένης ελλείψεως αναλύσεως της αγοράς και συγεκριμένου καθορισμού των σχετικών αγορών

497 Η Hornos Ibéricos παρατηρεί ότι η Επιτροπή έπρεπε να προβεί σε οικονομική ανάλυση της αγοράς, προκειμένου να εξακριβώσει μήπως υπήρχε άλλη εξήγηση πλην της παράνομης συμπράξεως, όσον αφορά τη συμπεριφορά που της προσάπτεται (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψεις 71 και 72). Η Επιτροπή είτε δεν πραγματοποίησε την απαιτούμενη εμπεριστατωμένη μελέτη της αγοράς και, επομένως, δεν τήρησε τις ελάχιστες προϋποθέσεις από πλευράς αποδείξεως, είτε ουδέποτε γνωστοποίησε στην προσφεύγουσα τα σχετικά με τη μελέτη αυτή έγγραφα, οπότε συντρέχει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.

498 Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αναζητήσει, όσον αφορά την προσαπτόμενη συμπεριφορά, εναλλακτική εξήγηση πλην της παράνομης συμπράξεως. Πράγματι, οι παραβάσεις στοιχειοθετήθηκαν στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση βάσει αμέσων εγγράφων αποδείξεων

και όχι βάσει μιας παράλληλης συμπεριφοράς διαπιστωθείσας στην αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψη 264). Εξάλλου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ΑΑ περιέχει ανάλυση της αγοράς. Το κεφάλαιο 1 της ΑΑ, το οποίο περιλαμβάνει εννέα σελίδες, φέρει τον τίτλο «Η αγορά του τσιμέντου». Διαιρείται σε τέσσερα σημεία: το προϊόν, τα χαρακτηριστικά της βιομηχανίας, η προσφορά και η ζήτηση. Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι της κοινοποιήθηκε το κεφάλαιο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία. Συνεπώς, ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

499 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν προσδιόρισε τη σχετική γεωγραφική αγορά στην ΑΑ. Με την παράλειψη αυτή, η Επιτροπή τής στέρησε τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της επί ενός ουσιώδους στοιχείου της εκτιμήσεως της συμπεριφοράς της.

500 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι το κεφάλαιο 1 της ΑΑ περιέχει μια παράγραφο 5 τιτλοφορούμενη «Το ενδοκοινοτικό εμπόριο», στην οποία η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το περιορισμένο εμπόριο «οφείλεται αφενός στο κόστος μεταφοράς του βαρέος αυτού προϊόντος, αλλά περισσότερο στη μακρά παράδοση σεβασμού των αγορών που κατέχονται από γειτονικές τσιμεντοβιομηχανίες». Έτσι, η Επιτροπή πληροφόρησε τους αποδέκτες της ΑΑ ότι η γεωγραφική αγορά υπερέβαινε το εθνικό επίπεδο, και ότι, ως εκ τούτου, οι πρακτικές τις οποίες αφορά η ΑΑ μπορούσαν να θίξουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο (ΑΑ, παράγραφοι 62, 65 και 68) κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτίαση που αντλείται από την έλλειψη καθορισμού της γεωγραφικής αγοράς πρέπει να απορριφθεί (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψεις 74 και 75).

501 Η Italcementi ισχυρίζεται επίσης ότι η Επιτροπή δεν διέκρινε στην ΑΑ μεταξύ γκρίζου και λευκού τσιμέντου. Εκθέτοντας στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 11, σημείο 1) ότι το λευκό τσιμέντο δεν εμπίπτει στην ίδια αγορά με το γκρίζο τσιμέντο, το θεσμικό όργανο αυτό τροποποίησε τον εκ μέρους του καθορισμό της αγοράς, χωρίς ωστόσο να προβεί σε νέα κοινοποίηση των αιτιάσεων προς τα εμπλεκόμενα μέρη.

502 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί. Η ΑΑ διέκρινε ήδη μεταξύ γκρίζου και λευκού τσιμέντου (παράγραφος 1). Εξάλλου, στην ΑΑ αναπτύχθηκε χωριστά το ζήτημα μιας συμπράξεως στην αγορά του λευκού τσιμέντου (κεφάλαιο 2, τμήμα 3, και κεφάλαιο 11). Όλες οι λοιπές συμπράξεις τις οποίες πραγματευόταν η ΑΑ αφορούσαν την αγορά του γκρίζου τσιμέντου. Επομένως, ήδη κατά το στάδιο της ΑΑ η Επιτροπή θεωρούσε ότι το λευκό τσιμέντο δεν ενέπιπτε στην ίδια αγορά με το γκρίζο τσιμέντο.

503 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως, καθόσον αφορά τη μη επισήμανση στην ΑΑ της προθέσεως της Επιτροπής να επιβάλει πρόστιμα στις επαγγελματικές ενώσεις, είναι βάσιμος (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 478 έως 488). Όλοι οι λοιποί ισχυρισμοί που αντλούνται από τον ελλιπή χαρακτήρα της ΑΑ πρέπει να απορριφθούν.

Γ — Επί της φερόμενης ελλείψεως σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών στις διάφορες παραβάσεις που προσάπτονται με την ΑΑ

504 Οι προσφεύγουσες στην πλειονότητά τους υποστηρίζουν ότι η ΑΑ δεν διευκρίνισε με αρκετή σαφήνεια κατά πόσο μετέσχαν στην τάδε ή τη δείνα παράβαση. Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι ένας τέτοιος ισχυρισμός, οσάκις αποδεικνύεται βάσιμος, μπορεί να οδηγήσει στη διαπίστωση της υπάρξεως προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας μόνον αν η αιτίαση η οποία δεν προσάπτεται με αρκετή σαφήνεια στον προσφεύγοντα τον οποίο αφορά γίνεται στη συνέχεια δεκτή με την προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία εκτιμάται υπό το πρίσμα των αιτιάσεων τις οποίες δέχθηκε η Επιτροπή με την ΑΑ και με την προσβαλλομένη απόφαση (προπαρατεθείσες στη σκέψη 106 αποφάσεις T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 60, και T-36/91, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 70). Έτσι, οι ισχυρισμοί της Unicem (T-50/95) και της Cementir (T-87/95), κατά τους οποίους η ΑΑ δεν διευκρίνισε κατά πόσο μετέσχαν στην παράβαση των κανόνων του θεμιτού ανταγωνισμού, μπορούν ήδη να απορριφθούν, δεδομένου ότι οι συζητήσεις για τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό, μνεία των οποίων γίνεται στην παράγραφο 17 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν αποτέλεσαν αντικείμενο αιτιάσεως στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως.

505 Οι λοιποί ισχυρισμοί των διαφόρων προσφευγουσών θα εξετασθούν κατωτέρω κατά τη σειρά διαπιστώσεως των παραβάσεων στην προσβαλλομένη απόφαση.

1. Συμμετοχή των προσφευγουσών στην παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau και διάρκεια της παραβάσεως αυτής

506 Κατά την προσβαλλομένη απόφαση, στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, η Cembureau και τα μέλη της συμφώνησαν τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημεία 1 και 9), συμφωνία την οποία η Επιτροπή ονόμασε «συμφωνία Cembureau». Κατά την προσβαλλομένη απόφαση, στη συμφωνία αυτή μετέσχαν η Cembureau, τα μέλη της Cembureau (στο εξής: άμεσα μέλη της Cembureau) και ορισμένες επιχειρήσεις μη μέλη της Cembureau, αλλά μέλη μιας εθνικής ενώσεως η οποία ήταν μέλος της Cembureau (στο εξής: έμμεσα μέλη της Cembureau). Ωστόσο, όσον αφορά τα έμμεσα μέλη της Cembureau, «η Επιτροπή δεν [έλαβε] υπόψη, στα πλαίσια της (...) απόφασης, παρά μόνον τις επιχειρήσεις που εκπροσωπούντ[αν] στη Cembureau μέσω της ένωσής τους και οι οποίες, εκτός από το ότι ανήκ[αν] στην ένωση, [είχαν] εκδηλώσει ρητά την προσχώρησή τους στη συμφωνία συμμετέχοντας» σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο). Έτσι, οι επιχειρήσεις που ήσαν έμμεσα μέλη της Cembureau και μετέσχαν σε μία ή περισσότερες από τις παραβάσεις που διαπιστώνουν τα άρθρα 3 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως θεωρήθηκαν με την απόφαση αυτή ότι μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau. Η Buzzi, η οποία δεν είναι ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau, προσχώρησε, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της στις συμπράξεις μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών, τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημεία 3 και 4). Η Επιτροπή έκρινε (παράγραφος 46, σημείο 1, πρώτο εδάφιο) ότι «το σύνολο των διακανονισμών που αποφασίσθηκαν στο πλαίσιο της Cembureau και των διμερών ή/και πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών (...) αποτέλεσε "ενιαία και διαρκή συμφωνία"». Αυτή την ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

507 Οι CBR (T-25/95), ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Ciments luxembourgeois (T-34/95), Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Vicat (T-37/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), BDZ (T-48/95), Unicem (T-50/95), Buzzi (T-51/95), Valenciana (T-52/95), Rugby (T-53/95), BCA (T-54/95), Asland (T-55/95), Castle (T-56/95), Uniland (T-58/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Hornos Ibéricos (T-69/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95) και Blue Circle (T-88/95) υποστηρίζουν ότι η ΑΑ δεν τις κατονομάζει ως συμμετέχουσες στη συμφωνία Cembureau. Συνεπώς, δεν ήσαν σε θέση να αμυνθούν κατά τη διοικητική διαδικασία επί του ζητήματος της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, το εν λόγω άρθρο πρέπει να ακυρωθεί ως προς αυτές.

508 Στο πλαίσιο του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως, οι CBR, Vicat, Rugby και Castle ισχυρίζονται επίσης ότι η Επιτροπή δεν τις πληροφόρησε κατά τη διοικητική διαδικασία ότι επρόκειτο να θεωρήσει τη συμμετοχή τους σε εθνική ένωση, άμεσο μέλος της Cembureau, ως τεκμήριο της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau. Οι FIC (T-30/95), Ciments français, Aalborg, Lafarge, Unicem, Ηρακλής, Uniland, Italcementi (T-65/95), Hornos Ibéricos, Aker, Euroc και ETE (T-103/95) επικρίνουν την έλλειψη σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

509 Πρέπει κατ' αρχάς να εξετασθεί αν η ΑΑ, στα κεφάλαιά της 2 και 10, προσάπτει με αρκετή σαφήνεια στις προαναφερθείσες προσφεύγουσες τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (1.1). Στη συνέχεια, πρέπει να ελεγχθεί εάν και κατά πόσον η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως σε εθνική ένωση αποτελεί παράγοντα τον οποίο έλαβε υπόψη της η Επιτροπή στο πλαίσιο της στοιχειοθετήσεως της συμμετοχής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως και αν η ΑΑ ήταν αρκούντως σαφής συναφώς (1.2). Θα εξετασθεί επίσης αν η ΑΑ διευκρινίζει με αρκετή σαφήνεια τη διάρκεια της συμφωνίας Cembureau, η ύπαρξη της οποίας διαπιστώνεται με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (1.3). Τέλος πρέπει να συναχθούν τα συμπεράσματα των πραγματοποιηθεισών διαπιστώσεων (1.4).

1.1. Συμμετοχή στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

510 Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, των προσφευγουσών που είναι μέλη της Cembureau (1.1.1) και, αφετέρου, αυτών που δεν είναι μέλη της ενώσεως αυτής ή που δεν θεωρούνται μέλη της στην ΑΑ (1.1.2).

1.1.1. Αποδέκτες της ΑΑ μέλη της Cembureau

511 Οι VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, Unicem, BCA και ATIC είναι άμεσα μέλη της Cembureau.

512 Η παράγραφος 6, δεύτερο εδάφιο, του κεφαλαίου 2 της ΑΑ δεν τις αναφέρει ρητώς υπό την ιδιότητα αυτή.

513 Η παράγραφος 61, τρίτο εδάφιο, του κεφαλαίου 10 εκθέτει τα εξής:

«Όπως προκύπτει από την παράγραφο 9, το Cembureau και τα μέλη του ενέκριναν την "Cembureau Agreement or Cembureau Principle of not transhipping to internal European markets".»

514 Η ίδια παράγραφος, στοιχείο α, πρώτο εδάφιο, προσθέτει τα εξής:

«Το "Cembureau Agreement or Cembureau Principle of not transhipping to internal European markets" (παράγραφος 9) αποτελεί συμφωνία και/ή εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ του Cembureau και των μελών του (...).»

515 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι οκτώ προαναφερθείσες προσφεύγουσες, άμεσα μέλη της Cembureau, δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι η ΑΑ δεν τις κατονόμασε ως συμμετέχουσες στη συμφωνία Cembureau.

1.1.2. Αποδέκτες μη άμεσα μέλη της Cembureau ή θεωρούμενοι στην ΑΑ ως μη άμεσα μέλη της Cembureau

516 Οι λοιπές προσφεύγουσες που προέβαλαν τον υπό εξέταση ισχυρισμό είτε δεν είναι άμεσα μέλη της Cembureau (CBR, ENCI, Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Buzzi, Valenciana, Rugby, Asland, Castle, Uniland, Cimpor, Secil, Hornos Ibéricos και Blue Circle), είτε είναι άμεσα μέλη της αλλά δεν θεωρήθηκαν άμεσα μέλη στην ΑΑ (Aker και Euroc). Οι προσφεύγουσες αυτές αντλούν επιχείρημα από την παράγραφο 61, τρίτο εδάφιο, της ΑΑ, κατά την οποία «το Cembureau και τα μέλη του ενέκριναν» τη συμφωνία Cembureau, προκειμένου να αποδείξουν ότι η ΑΑ δεν ήταν αρκούντως σαφής ως προς τις ίδιες όσον αφορά τη συμμετοχή τους στη συμφωνία αυτή.

517 Πρέπει να αναλυθεί χωριστά η κατάσταση των επιχειρήσεων οι οποίες, κατά την ΑΑ και την προσβαλλομένη απόφαση, μετέσχαν σε διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, και προσβαλλομένη απόφαση, άρθρα 3 και 4), δηλαδή των CBR, Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Buzzi, Rugby, Asland, Castle, Uniland, Cimpor, Secil, Aker, Euroc και Blue Circle (1.1.2.1), η κατάσταση των επιχειρήσεων που μετέσχαν στις δραστηριότητες της

ECEC (AA, κεφάλαιο 12, παράγραφος 66, και προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 5), δηλαδή της ENCI, της Dyckerhoff και της Castle (1.1.2.2), και η κατάσταση των επιχειρήσεων που μετέσχαν στις δραστηριότητες της EPC (AA, κεφάλαιο 12, παράγραφος 67, και προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 6), δηλαδή των Ciments français, Lafarge, Valenciana, Hornos Ibéricos και Blue Circle (1.1.2.3).

1.1.2.1. Αποδέκτες της AA μη άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίοι φέρονται ότι μετέσχαν σε διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις

518 Όσον αφορά το ζήτημα αν οι CBR, Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Buzzi, Rugby, Asland, Castle, Uniland, Cimpor, Secil, Aker, Euroc και Blue Circle ήσαν σε θέση να αντιληφθούν, από την ανάγνωση της AA, ότι τους προσήφθη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau, το Πρωτοδικείο αναφέρεται κατ' αρχάς στη διάρθρωση του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της AA που αφορά τη συμφωνία Cembureau και τις διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις (AA, κεφάλαιο 2, τμήματα 1 και 2), διάρθρωση η οποία έχει ως εξής:

«Κεφάλαιο 2 — Οι διεθνείς οργανώσεις τσιμεντοβιομηχανιών

Τμήμα 1 — Cembureau

(...)

9. "The Cembureau Agreement or Cembureau Principle of not transhipping to internal European markets"

10. Η εφαρμογή της "Cembureau Agreement or Principle of not transhipping to internal European markets": [Γαλλία-Ιταλία]

11. Η εφαρμογή της "Cembureau Agreement or Principle of not transhipping to internal European markets": Ισπανία-Πορτογαλία

12. Η εφαρμογή της "Cembureau Agreement or Principle of not transhipping to internal European markets": Γαλλία-Γερμανία

(...)

Τμήμα 2 — "Cembureau Task Force or European Task Force"

(...)».

519 Μολονότι η παρουσίαση της «Cembureau Task Force or European Task Force» γίνεται, κατά τον τρόπο αυτό, σε χωριστό τμήμα της ΑΑ, στην υποσημείωση που αφορά τον τίτλο του τμήματος αυτού εκτίθενται τα εξής:

«Αυτή η Task Force θα έπρεπε λογικά να αποτελέσει μέρος του [τμήματος] 1, δεδομένου ότι η σύστασή της δεν αποτελεί παρά την εφαρμογή του "Cembureau Agreement or Cembureau Principle of not transhipping to internal European Market". Αναπτύσσεται σε χωριστό κεφάλαιο μόνο και μόνο λόγω της έκτασης του κειμένου που την αφορά.»

520 Η παράγραφος 61, πέμπτο έως ενδέκατο εδάφιο, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους της ΑΑ (κεφάλαιο 10), με τον τίτλο «Οι συμφωνίες σχετικά με τον κανόνα της εγχώριας αγοράς», παρουσιάζει τις διάφορες διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις ως εφαρμογές της «Cembureau Agreement or Cembureau Principle of not transhipping to internal European markets». Όσον αφορά την ETF, το ενδέκατο εδάφιο εκθέτει τα εξής: «Η σοβαρότερη και προφανέστερη εφαρμογή του κανόνα της εγχώριας αγοράς έγινε στην περίπτωση του δήθεν "ελληνικού προβλήματος" (βλ. τμήμα 2, παράγραφοι 16 έως 20). Στην περίπτωση αυτή, το Cembureau και όλα τα άλλα μέλη κινητοποιήθηκαν εναντίον του μέλους εκείνου το οποίο τόλμησε να παραβιάσει τον κανόνα της εγχώριας αγοράς: δημιουργήθηκε μία Task Force, θεσπίστηκαν μέτρα "Market Regulations", "Stick actions" και "carrot actions" απέναντι στους Έλληνες παραγωγούς.»

521 Στο κεφάλαιο 10 του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» τμήματος της ΑΑ, οι μετέχοντες στις διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις (Γαλλία-Ιταλία, Ισπανία-Πορτογαλία, Γαλλία-Γερμανία, ETF) κατονομάζονται ρητώς. Οι Vicat, Ciments français, Lafarge και Buzzi κατονομάζονται ως έχουσες μετάσχει στις συμπράξεις μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο β), η Cimpor και η Secil ως έχουσες μετάσχει στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο γ), οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger και Lafarge ως έχουσες μετάσχει στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο δ), οι CBR, Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Rugby, Asland, Castle, Uniland, Aker, Euroc και Blue Circle ως έχουσες μετάσχει σε μία ή περισσότερες παραβάσεις στο πλαίσιο της ETF (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο η).

522 Η παράγραφος 61, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της ΑΑ εκθέτει τα εξής:

«Η συγκεκριμένη περίπτωση χαρακτηρίζεται από ένα σύνολο συμφωνιών και/ή εναρμονισμένων πρακτικών, οι οποίες έχουν την προέλευσή τους στον καθορισμό και τη συμμετοχή των εν λόγω επιχειρήσεων στον κοινό κανόνα της εγχώριας αγοράς και, μεταγενέστερα, διμερών ή πολυμερών ρυθμίσεων οι οποίες συμπληρώνουν τον κανόνα αυτό ή συμβάλλουν στην εφαρμογή του.

Όλα τα στοιχεία τα οποία συνελέγησαν κατά τη διάρκεια της έρευνας δείχνουν ότι οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου ενέκριναν και δέχθηκαν τον "κανόνα της εγχώριας αγοράς" πάνω στη βάση μιας αμοιβαίας συνεργασίας η οποία επιτρέπει την οργάνωση του εν λόγω κλάδου.»

523 Έτσι, προφανώς, μολονότι η ΑΑ επισημαίνει στην παράγραφο 61, τρίτο εδάφιο (κεφάλαιο 10) ότι «το Cembureau και τα μέλη του ενέκριναν την "Cembureau Agreement or Cembureau principle of not transhipping to internal European markets"», προσάπτει εξάλλου με αρκετή σαφήνεια την προσχώρηση στη συμφωνία Cembureau στους αποδέκτες μη άμεσα μέλη της Cembureau στους οποίους καταλογίζει συμμετοχή σε μία ή περισσότερες διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις.

524 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι CBR, Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Buzzi, Rugby, Asland, Castle, Uniland, Cimpor, Secil, Aker, Euroc et Blue Circle ήσαν σε θέση να αντιληφθούν, από την ανάγνωση της ΑΑ, ότι θεωρήθηκε ότι προσχώρησαν, διά της συμμετοχής τους σε μία ή περισσότερες διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις, στη συμφωνία Cembureau, η οποία είχε εγκριθεί από τη Cembureau και τα μέλη της. Συνεπώς, δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι η ΑΑ τούς προσήψε συμμετοχή αποκλειστικώς και μόνο σε μία ή περισσότερες από τις συμπράξεις αυτές και όχι στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

525 Η Vicat υποστηρίζει επίσης ότι η ΑΑ δεν διαλαμβάνει κανένα αποδεικτικό στοιχείο ικανό να στοιχειοθετήσει τη συμμετοχή της στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau. Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επικαλέσθηκε η Επιτροπή προς στήριξη της αιτιάσεως που αφορά τη γαλλοϊταλική σύμπραξη μεταξύ Vicat και Buzzi επισημαίνονται ρητώς στην παράγραφο 10 και στην παράγραφο 61, στοιχείο β, της ΑΑ και αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, την προσχώρηση της Vicat στη συμφωνία Cembureau.

526 Τέλος, η Aker και η Euroc επισημαίνουν ότι με το έγγραφο της 16ης Ιουλίου 1992 το οποίο αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 53, σημείο 11) πληροφορήθηκαν ότι η ΑΑ τους απευθύνθηκε λόγω της συμμετοχής τους στην ETF.

527 Ωστόσο, ακόμη και αν με το έγγραφο αυτό πληροφορήθηκαν ότι η ΑΑ τους απευθύνθηκε λόγω της συμμετοχής τους στην ETF, οι προσφεύγουσες αυτές ήσαν σε θέση να αντιληφθούν, από την ανάγνωση της ΑΑ, ότι θεωρήθηκε ότι, διά της συμμετοχής τους στην ETF, μετέσχαν επίσης στη συμφωνία Cembureau.

1.1.2.2. Αποδέκτες της ΑΑ μη άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίοι μετέσχαν στις δραστηριότητες της ECEC

528 Η παράγραφος 66, πέμπτο εδάφιο, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους της ΑΑ εκθέτει τα εξής:

«Η συμφωνία σύστασης της ECEC και οι συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές σχετικά με την [εξαγωγή] σε τρίτες χώρες αποτελούν παραβιάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, που διαπράχθηκαν από την ECMEC και από τα μέλη της ECEC τουλάχιστον από το 1980 (...).»

529 Μεταξύ των μελών της ECEC που κατονομάζονται ρητώς στην παράγραφο 25 της ΑΑ περιλαμβάνονται η ENCI, η Dyckerhoff και η Castle, επιχειρήσεις μη άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίες βάλλουν με το δικόγραφο της προσφυγής τους κατά της ελλείψεως σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau.

530 Η ENCI επισημαίνει ορθώς ότι η διατύπωση της παραγράφου 66, πέμπτο εδάφιο, του κειμένου της ΑΑ στα ολλανδικά, το οποίο της κοινοποιήθηκε και το οποίο είναι το μόνο αυθεντικό έναντι αυτής, είχε μια διαφορά σε σχέση με τη διατύπωση των άλλων κειμένων της ΑΑ.

531 Πράγματι, το χωρίο αυτό της ΑΑ έχει διατυπωθεί ως εξής:

«Η συμφωνία σύστασης της ECEC και οι συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές σχετικά με την [εξαγωγή] σε τρίτες χώρες αποτελούν παραβιάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, που διαπράχθηκαν από την ECMEC και από *τα μέλη της ECMEC* τουλάχιστον από το 1980 (...).»

532 Ωστόσο, στην παράγραφο 25 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, η Επιτροπή απαριθμεί τα μέλη της ECEC, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, «για τις Κάτω Χώρες, [η] ENCI». Επιπλέον, στην παράγραφο 24 του ίδιου μέρους, η Επιτροπή περιγράφει τη γένεση όχι μόνον της ECEC, αλλά και της EPC, διευκρινίζοντας τα εξής: «Από το 1980 είχε αποφασισθεί ότι οι δύο αυτές επιτροπές θα έχουν μία ενιαία γραμματεία ενώ η διοικητική διάρθρωση που θα παρείχε αυτές τις υπηρεσίες γραμματείας ονομάστηκε ECMEC.»

533 Επομένως, από την ανάγνωση των δύο αυτών παραγράφων, ένας αποδέκτης της ΑΑ μπορούσε να αντιληφθεί ότι, οσάκις μια αιτίαση απευθυνόταν στα μέλη της ECMEC, απευθυνόταν συγχρόνως στα μέλη της ECEC και στα μέλη της EPC.

534 Επομένως η ENCI, η οποία κατονομάσθηκε ως μέλος της ECEC στην παράγραφο 24 της ΑΑ, δεν μπορεί να παραπονείται για έλλειψη σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά τη συμμετοχή της στις συμπράξεις στο πλαίσιο της ECEC, ακόμη και αν η αιτίαση αυτή, στην παράγραφο 66 του κειμένου της ΑΑ στα ολλανδικά στράφηκε κατά της ECMEC και των μελών της.

535 Εξάλλου, από την ΑΑ προκύπτει ότι θεωρήθηκε ότι τα μέλη της ECEC/της ECMEC, διά της συμμετοχής τους στις εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο της ECEC, μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 66, πρώτο και τέταρτο εδάφιο, επισημαίνει τα εξής:

«Για να αξιολογηθεί η δραστηριότητα της ECEC, πρέπει να εξετασθεί η δραστηριότητά της. Όπως εξετάσαμε στις παραγράφους 9 και [61], το Cembureau θέσπισε την "Cembureau Agreement or Principle of not transhipping to internal European markets". Για την τήρηση της συμφωνίας αυτής, θα έπρεπε να βρεθούν τα μέσα για τη διοχέτευση των πλεονασμάτων παραγωγής των μελών του Cembureau και να αποφευχθεί η διοχέτευση των πλεονασμάτων αυτών στις ευρωπαϊκές αγορές. (...) Κατά συνέπεια, η συμφωνία σχετικά με τη σύσταση της ECEC και η συμφωνία και/ή πρακτικές σχετικά με την εμπορική πολιτική που πρέπει να ακολουθηθεί για τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες δεν μπορούν να θεωρηθούν μεμονωμένα αλλά ως ένα αναπόσπαστο σύνολο τμήμα της συμφωνίας σχετικά με τον σεβασμό των αντιστοίχων εθνικών αγορών.»

536 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, από την ανάγνωση της ΑΑ, τα μέλη της ECEC, μεταξύ των οποίων η ENCI, η Dyckerhoff και η Castle, μπορούσαν να αντιληφθούν ότι η συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της ECEC θεωρήθηκε ως εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau.

1.1.2.3. Αποδέκτες της ΑΑ μη άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίοι μετέσχαν στις δραστηριότητες της EPC

537 Με την παράγραφο 67 του κεφαλαίου 12 της ΑΑ, η οποία αφορά τη «νομική αξιολόγηση» των δραστηριοτήτων της EPC, προσάπτεται στα μέλη της EPC ότι υπέπεσαν σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, με τη σύσταση της επιτροπής αυτής και με τη συμμετοχή σε συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές σχετικές με τη συνεργασία για τις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες. Μεταξύ των μελών της EPC που κατονομάζονται ρητώς στην παράγραφο 27 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ περιλαμβάνονται οι Ciments français, Lafarge, Valenciana, Hornos Ibéricos και Blue Circle, πέντε επιχειρήσεις μη άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίες βάλλουν

με το δικόγραφο της προσφυγής τους κατά της ελλείψεως σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau.

538 Όσον αφορά τις δραστηριότητες της EPC, η παράγραφος 28 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, η οποία αφορά την EPC και φέρει τον τίτλο «Ο σεβασμός των εσωτερικών αγορών», εκθέτει τα εξής:

«Παρότι ο κανόνας του σεβασμού τον αντιστοίχων εθνικών αγορών δεν αναφέρεται ρητώς, ωστόσο προκύπτει κατά τρόπο σαφή [από διάφορα έγγραφα].»

539 Η παράγραφος 67, δεύτερο και τέταρτο εδάφιο, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους της ΑΑ επισημαίνει τα εξής:

«Η συνεργασία μεταξύ των μελών, η οποία υλοποιείται μέσω της κατανομής των αγορών, του καθορισμού των τιμών και της ανταλλαγής πληροφοριών, με σκοπό τη διοχέτευση των πλεονασμάτων παραγωγής στις τρίτες χώρες δεν αποτελεί παρά συνέπεια και μέσον ελέγχου της εφαρμογής του κανόνα της εγχώριας αγοράς: ο κανόνας της "home market" και η συνεργασία στις εξαγωγές είναι, άρα, άμεσα συνδεδεμένα.

(...)

(...) [η συμφωνία συστάσεως της EPC έχει] στόχο τον περιορισμό, μέσω της εφαρμογής του κανόνα της εγχώριας αγοράς, των δυνατοτήτων πώλησης εκ μέρους των μελών [της EPC] στο εσωτερικό της κοινής αγοράς.»

540 Έτσι, κατά το μέτρο που η Επιτροπή έκρινε ότι η συνεργασία μεταξύ των μελών της EPC αποτελούσε μέσον ελέγχου της εφαρμογής του κανόνα της εγχώριας αγοράς, προσήψε κατ' ανάγκη στα μέλη αυτά τη συμμόρφωση προς τον επίμαχο κανόνα.

541 Ως εκ τούτου, από την ανάγνωση της ΑΑ, τα μέλη της EPC, μεταξύ των οποίων οι Ciments français, Lafarge, Valenciana, Hornos Ibéricos και Blue Circle, μπορούσαν να αντιληφθούν ότι η συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της EPC θεωρήθηκε ως εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau.

1.1.3. Προσωρινά συμπεράσματα

542 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι όλες οι προσφεύγουσες που προέβαλαν την αιτίαση που αντλείται από την έλλειψη σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 507) ήσαν σε θέση να γνωρίζουν, από την ανάγνωση της ΑΑ, ότι η Επιτροπή τούς προσήψε ότι μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau. Πράγματι, κατά την ΑΑ, η συμφωνία Cembureau εγκρίθηκε από τη Cembureau και τα μέλη της και, ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες που κατονομάζονται ανωτέρω στη σκέψη 511, οι οποίες είναι όλες άμεσα μέλη της Cembureau, όφειλαν να αντιληφθούν ότι τους προσήφθη η αιτίαση αυτή. Εξάλλου, όσον αφορά τις προσφεύγουσες που απαριθμούνται ανωτέρω στη σκέψη 516, οι οποίες είναι μη άμεσα μέλη της Cembureau, η ΑΑ τους προσήψε με αρκετή σαφήνεια ότι προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau, διά της συμμετοχής τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

543 Διαπιστώνεται επίσης ότι, στην παράγραφο 59 του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους της ΑΑ, η Επιτροπή χαρακτήρισε «το σύνολο των πραγματοποιηθεισών ρυθμίσεων στο πλαίσιο του Cembureau και των διμερών και πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών (...) ενιαία και συνεχή "συμφωνία"». Συνεπώς, όλες οι προσφεύγουσες που προέβαλαν την υπό κρίση αιτίαση (βλ., ανωτέρω, σκέψη 507) πληροφορήθηκαν, κατά τη διοικητική διαδικασία, την αιτίαση που αντλείται από τη συμμετοχή τους στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau, την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, ήσαν σε θέση να καταστήσουν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους επί της αιτιάσεως αυτής κατά τη διοικητική διαδικασία.

1.2. Η συμμετοχή σε εθνική ένωση άμεσο μέλος της Cembureau, ως κριτήριο για να προσαφθεί η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

544 Οι CBR, Vicat, Rugby και Castle υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν τις πληροφόρησε κατά τη διοικητική διαδικασία ότι επρόκειτο να θεωρήσει τη συμμετοχή μιας επιχειρήσεως σε εθνική ένωση, άμεσο μέλος της Cembureau, ως τεκμήριο της συμμετοχής της επιχειρήσεως αυτής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

545 Διαπιστώνεται ότι όλα τα έμμεσα μέλη της Cembureau που προέβαλαν με το δικόγραφο της προσφυγής τους τον ισχυρισμό ότι η ΑΑ δεν ήταν αρκούντως σαφής ώστε να τους παράσχει τη δυνατότητα να αντιληφθούν ότι τους προσήφθη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau, ήτοι οι CBR, ENCI, Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Valenciana, Rugby, Asland, Castle, Uniland, Cimpor, Secil, Hornos Ibéricos και Blue Circle, προέβαλαν επίσης τον πιο περιορισμένο ισχυρισμό που αντλείται από την έλλειψη σαφηνείας της ΑΑ ως προς τις συνέπειες που επρόκειτο να αντλήσει η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση από τη συμμετοχή ενός αποδέκτη σε ένα άμεσο μέλος της Cembureau.

546 Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο), η Επιτροπή διαπιστώνει τα εξής:

«Όλες οι ενώσεις επιχειρήσεων και οι επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνεται η παρούσα απόφαση προσχώρησαν στη συμφωνία ή στην αρχή σεβασμού των εγχώριων αγορών όσον αφορά [την αγορά] του κοινού τσιμέντου, η οποία συνάφθηκε στις 14 Ιανουαρίου 1983 μεταξύ των ενώσεων και επιχειρήσεων που είναι άμεσα μέλη του Cembureau. Η συμφωνία αυτή δέσμευε από την ημερομηνία αυτή τις εν λόγω επιχειρήσεις καθώς και τις επιχειρήσεις μέλη των ενδιαφερομένων εθνικών ενώσεων.»

547 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα έμμεσα μέλη της Cembureau εκπροσωπήθηκαν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 από την εθνική τους ένωση, άμεσο μέλος της Cembureau, και, ως εκ τούτου, δεσμεύονταν από την ημερομηνία αυτή από την εν λόγω συμφωνία.

548 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή θεωρεί ότι (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 5):

«(...) εάν οι ενώσεις αυτές αναλαμβάνουν δεσμεύσεις, το πράττουν προς το συμφέρον των μελών τους και εξ ονόματός τους και όχι προς ίδιο συμφέρον. Πράγματι, οι παραγωγοί τσιμέντου είναι οι αληθινοί ενεργοί παράγοντες οι οποίοι δρουν μέσω των επαγγελματικών τους οργανώσεων.»

549 Εντούτοις, ως προς τα άμεσα και έμμεσα μέλη της Cembureau τα οποία, κατά τη φερόμενη ημερομηνία συνάψεως της συμφωνίας Cembureau στις 14 Ιανουαρίου 1983, ήσαν εγκατεστημένα εκτός του εδάφους της Κοινότητας, η Επιτροπή διαπιστώνει με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 45, σημείο 11, και 65, σημείο 4, και άρθρο 1) ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau αποτελεί παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από την ημερομηνία κατά την οποία, σύμφωνα με αποδείξεις που διαθέτει, η συμμετοχή αυτή είχε συνέπειες εντός της Κοινότητας.

550 Τέλος, ως προς την Buzzi, η Επιτροπή θεωρεί με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 65, σημείο 4, πρώτη περίπτωση· βλ., επίσης, παράγραφο 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο) την 11η Μαΐου 1983 ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1:

«Πράγματι, η Buzzi δεν ήταν μέλος, άμεσο ή έμμεσο, της Cembureau. Είναι λοιπόν η έναρξη της εναρμονισμένης πρακτικής στην οποία μετείχε η Buzzi που πρέπει να θεωρηθεί ως παρέχουσα την απόδειξη της συμμετοχής της στη συμφωνία ή αρχή Cembureau για τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.»

551 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, η συμμετοχή σε εθνική ένωση μέλος της Cembureau οδήγησε την Επιτροπή στη διαπίστωση ότι τα έμμεσα μέλη της Cembureau που μετέσχαν σε ένα ή περισσότερα από τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, τα οποία αφορούν οι παράγραφοι 3 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983, ημερομηνία συνάψεώς της. Ωστόσο, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της CBR και της Vicat, η Επιτροπή δεν θεωρεί τη συμμετοχή αυτή και μόνον ως τεκμήριο της προσχωρήσεως των εμμέσων μελών της Cembureau στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1. Πράγματι, η Επιτροπή δέχθηκε ότι υπέπεσαν στην παράβαση αυτή μόνον οι «επιχειρήσεις που εκπροσωπούντ[αν] στη Cembureau μέσω της ένωσής τους και οι οποίες, εκτός από το ότι ανήκ[αν] στην ένωση, [είχαν] εκδηλώσει ρητά την προσχώρησή τους στη συμφωνία συμμετέχοντας» σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο).

552 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η συμμετοχή σε εθνική ένωση άμεσο μέλος της Cembureau ελήφθη υπόψη για τον καθορισμό του χρονικού σημείου ενάρξεως της συμμετοχής των εμμέσων μελών της Cembureau στην παράβαση. Έτσι, εφόσον τα έμμεσα μέλη της Cembureau εκπροσωπήθηκαν από άμεσο μέλος της Cembureau κατά τον χρόνο συνάψεως και επιβεβαιώσεως της συμφωνίας Cembureau, η συμμετοχή τους σε μέτρο εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας αποτέλεσε, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, εκδήλωση της συμμετοχής τους στην καθαυτό συμφωνία από τις 14 Ιανουαρίου 1983.

553 Οι εμπλεκόμενοι αποδέκτες της ΑΑ έπρεπε να πληροφορηθούν ότι το στοιχείο αυτό ελήφθη υπόψη κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας απαιτεί να παρέχεται στις εν λόγω επιχειρήσεις η δυνατότητα, ήδη από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, να καταστήσουν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους ως προς το υποστατό και την κρισιμότητα των πραγματικών περιστατικών, αιτιάσεων και συνθηκών που επικαλείται η Επιτροπή (αποφάσεις Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 11, «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψεις 40 έως 53, και CB και Europay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 83, σκέψη 48). Το θεσμικό όργανο, το οποίο υποχρεούται να αναγράφει στην ΑΑ, ως ουσιώδες στοιχείο, τη διάρκεια της παραβάσεως που σκοπεύει να διαπιστώσει (απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψη 15), πρέπει να παρέχει με την ΑΑ όλες τις ασκούσες επιρροή ενδείξεις σχετικά με το χρονικό σημείο ενάρξεως της εν λόγω παραβάσεως.

554 Συνεπώς, πρέπει να εξεταοθεί αν η ΑΑ ανέφερε με αρκετή σαφήνεια ότι η συμμετοχή σε εθνική ένωση άμεσο μέλος της Cembureau αποτελούσε ουσιώδες πραγματικό περιστατικό για τον καθορισμό του χρονικού σημείου ενάρξεως της συμμετοχής των εμμέσων μελών της Cembureau στην παράβαση η οποία συνίσταται στη συμφωνία Cembureau.

555 Βεβαίως, τα έμμεσα μέλη της Cembureau γνώριζαν ότι ήσαν μέλη εθνικής ενώσεως η οποία ήταν μέλος της Cembureau. Ωστόσο, τίθεται το ζήτημα αν μπορούσαν ευλόγως να συναγάγουν από την ΑΑ τα συμπεράσματα που η Επιτροπή ήθελε να αντλήσει από τη συμμετοχή τους σε άμεσο μέλος της Cembureau (προπαρατεθείσες στη σκέψη 323 αποφάσεις, της 10ης Μαρτίου 1992, Shell κατά Επιτροπής, σκέψη 56, και Τ-13/89, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 35).

556 Επιβάλλεται κατ' αρχάς η διαπίστωση ότι, στην ΑΑ, η Επιτροπή ουδόλως αναφέρεται στη συμμετοχή των εμμέσων μελών της Cembureau σε εθνική ένωση ατο πλαίσιο της αποδείξεως της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau. Έτσι, σε κανένα σημείο της ΑΑ δεν εκτίθεται ότι η συμμετοχή σε εθνική ένωση άμεσο μέλος της Cembureau αποτελεί ουσιώδες γεγονός για τον καθορισμό της ημερομηνίας ενάρξεως της συμμετοχής των εμμέσων μελών της Cembureau στην παράβαση η οποία συνίσταται στη συμφωνία Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9, 59 και 61). Εξάλλου, το γράμμα καθαυτό της ΑΑ περιέχει στοιχεία που αντικρούουν μια τέτοια ερμηνεία της.

557 Κατ' αρχάς, η ΑΑ επισημαίνει (παράγραφος 61, τρίτο εδάφιο) ότι η Cembureau και τα μέλη της «ενέκριναν» τη συμφωνία Cembureau. Αναφέρει επίσης (παράγραφος 59, πρώτο εδάφιο) τους μηχανισμούς και τα μέτρα που «θεσπίστηκαν βάσει της θεσμικής διάρθρωσης του Cembureau».

558 Όσον αφορά τα μη μέλη της Cembureau, οι χρησιμοποιηθέντες όροι διαφέρουν: η Επιτροπή επισημαίνει (παράγραφος 61, πρώτο εδάφιο) «τη συμμετοχή των εν λόγω επιχειρήσεων στον κοινό κανόνα της εγχώριας αγοράς». Συνεπώς, οι επιχειρήσεις αυτές δεν έφεραν, κατά την ΑΑ, την ευθύνη για τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau. Θεωρήθηκε ότι προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 542).

559 Η οργάνωση των ακροάσεων κατά τη διοικητική διαδικασία καθορίστηκε από την ίδια προσέγγιση (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 664 έως 674). Έτσι, μόνον η Cembureau και οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων οι οποίες θεωρήθηκαν στην ΑΑ ως άμεσα μέλη της Cembureau είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν προφορικώς την άποψή τους κατά τις ακροάσεις που αφορούσαν αποκλειστικώς τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι θεωρήθηκε ότι τα μέλη αυτά ενέκριναν την εν λόγω συμφωνία. Στα έμμεσα μέλη της Cembureau, καθώς και στην Buzzi, που θεωρήθηκε ότι προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής, παραχέθηκε χρόνος ομιλίας αποκλειστικώς στο πλαίσιο των ακροάσεων που αφορούσαν τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 665 και 666).

560 Δεδομένου ότι η προσχώρηση σε συμφωνία ισχύει ex nunc, η χρήση της εννοίας της προσχωρήσεως για τα μη μέλη της Cembureau κατά τη διοικητική διαδικασία επιβεβαιώνει ότι, στο στάδιο αυτό, η Επιτροπή δεν είχε την πρόθεση να στηριχθεί στη συμμετοχή των εμμέσων μελών της Cembureau σε εθνική ένωση για να τους προσάψει την παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau από της συνάψεως της συμφωνίας αυτής.

561 Δεύτερον, στην παράγραφο 59 του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους της ΑΑ, η Επιτροπή εξέθεσε ότι «το σύνολο των πραγματοποιηθεισών ρυθμίσεων στο πλαίσιο του Cembureau και των διμερών και πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών [αποτέλεσε] ενιαία και συνεχή "συμφωνία", *αρχής γενομένης από τις κατωτέρω αναφερόμενες ημερομηνίες*». Αν η Επιτροπή θεωρούσε τότε ότι η συμμετοχή των εμμέσων μελών της Cembureau σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau αποτελούσε εκδήλωση της συμμετοχής τους στην εν λόγω συμφωνία από την ημερομηνία συνάψεως της συμφωνίας αυτής, με το σκεπτικό ότι εκπροσωπήθηκαν από τις εθνικές ενώσεις τους κατά τη συνε-

δρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, δεν θα ανέφερε στην ΑΑ τις «*ημερομηνίες*» ενάρξεως της συμμετοχής τους στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau, αλλά την ημερομηνία της 14ης Ιανουαρίου 1983, όπως στην παράγραφο 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 546).

562 Επομένως, η Επιτροπή θεώρησε στην ΑΑ ότι οι επιχειρήσεις που δεν ήσαν άμεσα μέλη της Cembureau προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau από την ημερομηνία της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Συναφώς, ουδόλως διέκρινε τα έμμεσα μέλη της Cembureau από την Buzzi, η οποία δεν είναι ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της ενώσεως. Πράγματι, δεδομένου ότι η συμφωνία Cembureau εγκρίθηκε από την Cembureau και τα μέλη της, θεωρήθηκε ότι όλες οι λοιπές επιχειρήσεις μη μέλη της Cembureau προσχώρησαν ex nunc στη συμφωνία Cembureau από την ημερομηνία συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής. Ωστόσο, στην προσβαλλομένη απόφαση, η ερμηνεία περί προσχωρήσεως των μη μελών της Cembureau στη συμφωνία Cembureau από την ημερομηνία της εκ μέρους τους εφαρμογής της έγινε δεκτή μόνο για την Buzzi (παράγραφος 65, σημείο 4, και άρθρο 1). Πράγματι, αντιθέτως προς τα έμμεσα μέλη της Cembureau, η επιχείρηση αυτή δεν εκπροσωπήθηκε από εθνική ένωση κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

563 Συνεπώς, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, λόγω της αναντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως, κακώς η Επιτροπή στηρίχθηκε, με την προσβαλλομένη απόφαση, στο γεγονός ότι τα έμμεσα μέλη της Cembureau ανήκαν σε εθνική ένωση μέλος της Cembureau, ως κριτήριο για τον καταλογισμό της παραβάσεως που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau.

564 Ωστόσο, η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως στο σύνολό του έναντι όλων των εμμέσων μελών της Cembureau που ήσαν αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, δεδομένου ότι το γεγονός το οποίο δεν επισημάνθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία ώθησε την Επιτροπή να διαπιστώσει στην προσβαλλομένη απόφαση ότι τα έμμεσα μέλη της Cembureau που μετέσχαν σε ένα ή περισσότερα από τα μέτρα εφαρμογής τα οποία αφορούν τα άρθρα 3 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 551 και 552), η αναντιστοιχία μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως έθιξε την άμυνα των εμμέσων μελών της Cembureau μόνον κατά το μέτρο που η προσβαλλομένη απόφαση λαμβάνει υπόψη ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ημερομηνία προγενέστερη της ημερομηνίας της εκ μέρους τους πρώτης εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

565 Συνεπώς, το συμπέρασμα αυτό είναι αλυσιτελές για τα έμμεσα μέλη της Cembureau τα οποία, κατά την ΑΑ και την προσβαλλομένη απόφαση, μετέσχαν σε παράβαση χαρακτηριζόμενη ως μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau με έναρξη πριν ή κατά την ημερομηνία που λαμβάνει υπόψη το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau. Έτσι, οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger και Lafarge κατονομάσθηκαν στην ΑΑ (παράγραφος 61, σημείο δ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 50 και άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α) ως μέρη μετασχόντα στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών η οποία άρχισε στις 23 Ιουνίου 1982. Επομένως, ακόμη και αν, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή δεν προσέδιδε καμία σπουδαιότητα στη συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στη SFIC ή στην BDZ, θα ελάμβανε και πάλι υπόψη της τη 14η Ιανουαρίου 1983 ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, θα θεωρούνταν ότι οι ως άνω επιχειρήσεις προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών. Ο υπό κρίση ισχυρισμός πρέπει επίσης να απορριφθεί ως προς τη Valenciana, την Hornos Ibéricos και την Blue Circle. Πράγματι, κατά την ΑΑ (κεφάλαιο 12, παράγραφος 67) και κατά την

προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 59 και άρθρο 6), οι επιχειρήσεις αυτές μετέσχαν σε εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC, σκοπούσα στον σεβασμό των αντιστοίχων εγχωρίων αγορών της Κοινότητας, τουλάχιστον από την 1η Ιουλίου 1981 όσον αφορά την Blue Circle και από την 1η Ιανουαρίου 1986 όσον αφορά τη Valenciana και την Hornos Ibéricos (AA, κεφάλαιο 12, παράγραφος 67, και προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 6). Αν η Επιτροπή θεωρούσε, χωρίς να αναφερθεί σε οποιαδήποτε συμμετοχή σε εθνική ένωση, ότι οι επιχειρήσεις αυτές προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau, απλώς και μόνο διά της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής, θα ελάμβανε υπόψη τη 14η Ιανουαρίου 1983 ως προς την Blue Circle και την 1η Ιανουαρίου 1986 ως προς τη Valenciana και την Hornos Ibéricos ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι ημερομηνίες αυτές αντιστοιχούν στις ημερομηνίες ενάρξεως που αναγράφονται στο άρθρο αυτό του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως για τις εν λόγω επιχειρήσεις. Για τους ίδιους λόγους, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός της Cimpor και της Secil. Κατά την AA και την προσβαλλομένη απόφαση, οι επιχειρήσεις αυτές μετέσχαν σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, ως ημερομηνία ενάρξεως της οποίας καθορίστηκε στην AA και στην προσβαλλομένη απόφαση η 1η Ιανουαρίου 1986 (AA, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο γ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 49, και άρθρο 3, παράγραφος 2). Η ημερομηνία αυτή αντιστοιχεί στην ημερομηνία που έλαβε υπόψη κατά των επιχειρήσεων αυτών το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

566 Αντιθέτως, όσον αφορά τις CBR, ENCI, Vicat, Rugby, Asland, Castle και Uniland, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή θα δεχόταν διαφορετική ημερομηνία ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε περίπτωση που, χωρίς να στηριχθεί στη συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών σε εθνική ένωση άμεσο μέλος της Cembureau, θεωρούσε ότι οι επιχειρήσεις αυτές προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau, απλώς και μόνο διά της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, δεδομένου ότι τα μέτρα εφαρμογής στα οποία μετέσχαν οι CBR, ENCI, Vicat, Rugby και Castle ήσαν όλα μεταγενέστερα της 14ης Ιανουαρίου 1983, μόνο στηριζόμενη στη συμμετοχή τους σε εθνική ένωση άμεσο μέλος της Cembureau ήταν σε θέση η Επιτροπή να θεωρήσει ότι οι επιχειρήσεις αυτές μετέσχαν στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από την ημερομηνία αυτή. Όσον αφορά την Asland και την Uniland, η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη, λόγω της συμμετοχής τους στην Oficemen, την ημερομηνία της 1ης Ιανουαρίου 1986 ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην ίδια αυτή παράβαση, δεδομένου ότι το χρονικό σημείο ενάρξεως ισχύος των μέτρων εφαρμογής στα οποία μετέσχαν οι δύο αυτές εταιρίες είναι μεταγενέστερο της ημερομηνίας αυτής.

567 Συνεπώς, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως θα ακυρωθεί κατά το μέτρο που λαμβάνει υπόψη εις βάρος των CBR, ENCI, Vicat, Rugby, Asland, Castle και Uniland, όσον αφορά το χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau, ημερομηνία προγενέστερη της ημερομηνίας της εκ μέρους τους πρώτης εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Ως προς τη Vicat, πρέπει να θεωρηθεί ότι ήταν σε θέση να αμυνθεί κατά της αιτιάσεως που αντλείται από την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της, από τις 11 Μαΐου 1983, σε φερόμενη γαλλοϊταλική σύμπραξη με την Buzzi (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ). Οι CBR, Rugby, Asland και Uniland είχαν τη δυνατότητα να αμυνθούν επί του ζητήματος της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους, από τις 28 Μαΐου 1986 ως προς την CBR, την Asland και την Uniland (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) και από τις 16 Ιουνίου 1986 ως προς τη Rugby (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α), σε ένα ή περισσότερα μέτρα τα οποία φέρονται ότι ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF. Τέλος, η ENCI και η Castle είχαν τη δυνατότητα να αμυνθούν κατά της αιτιάσεως που αντλείται από την προσχώρησή τους στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους, από τις 14 Μαρτίου 1984, στις φερόμενες εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο της ECEC (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

568 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, στο παρόν στάδιο, κατά το μέτρο που ορίζει ότι η Vicat άρχισε να μετέχει στην παράβαση πριν από τις 11 Μαΐου 1983, ότι η ENCI και η Castle άρχισαν να μετέχουν στην παράβαση πριν από τις 14 Μαρτίου 1984, ότι η CBR, η Asland και η Uniland άρχισαν να μετέχουν στην παράβαση πριν από τις 28 Μαΐου 1986 και ότι η Rugby άρχισε να μετέχει στην παράβαση πριν από τις 16 Ιουνίου 1986.

1.3. Διάρκεια της συμμετοχής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

569 Οι FIC, Ciments français, Aalborg, Unicem και Uniland βάλλουν, με το δικόγραφο της προσφυγής τους, κατά της ελλείψεως σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά το χρονικό σημείο ενάρξως της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau. Η Aker και η Euroc επικρίνουν το γεγονός ότι, αντιθέτως προς την ΑΑ, η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο α, σημείο 4 και σημείο 9, στοιχείο α) θεώρησε ότι μετέσχαν άμεσα στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau ήδη εξ αρχής.

570 Οι ισχυρισμοί αυτοί, καθόσον προβάλλονται από τα έμμεσα μέλη της Cembureau, αλληλεπικαλύπτονται με τον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή δεν διευκρίνισε αρκούντως στην ΑΑ ότι επρόκειτο να στηριχθεί στη συμμετοχή των εμμέσων μελών της Cembureau σε εθνική ένωση για να διαπιστώσει τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από ημερομηνία προγενέστερη της φερόμενης πρώτης εκ μέρους τους εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Συνεπώς, ο ισχυρισμός που προβάλλει η Ciments français πρέπει να απορριφθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 565), ενώ ο προβληθείς από την Uniland θα γίνει δεκτός (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 566 έως 568).

571 Πρέπει επίσης να εξετασθεί αν, από την ανάγνωση της ΑΑ, οι FIC, Aalborg, Unicem, Aker και Euroc μπορούσαν να αντιληφθούν ότι η Επιτροπή τούς προσήψε ότι μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau από το χρονικό σημείο που καθορίζει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

572 Η ΑΑ εκθέτει (παράγραφος 61, στοιχείο α) ότι η «"Cembureau Agreement or Cembureau Principle of not transhipping to internal European markets" (...) αποτελεί συμφωνία και/ή εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ του Cembureau και των μελών του, σε ισχύ τουλάχιστον από το 1983». Αναφερόμενη ρητώς στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, η ΑΑ εκθέτει στην παράγραφο 9 ότι «σε πολλά έγγραφα της Cembureau σχετικά με τις συνεδριάσεις του οργάνου της με την ονομασία "Head Delegates" αναφέρεται το γεγονός ότι η "Cembureau Agreement or Principle" αναπτύχθηκε και εφαρμόοθηκε στο πλαίσιο αυτής της ευρωπαϊκής ένωσης τσιμέντου». Επισημαίνει έτσι με αρκετή σαφήνεια ότι η συμφωνία Cembureau, την οποία διαπιστώνει στη συνέχεια το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελεί ως προς τη Cembureau και τα μέλη της, τουλάχιστον από τις 14 Ιανουαρίου 1983, παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

573 Συνεπώς, η FIC, η Aalborg και η Unicem, άμεσα μέλη της Cembureau, τα οποία κατονομάζονται υπό την ιδιότητά τους αυτή στην παράγραφο 6 της ΑΑ, δεν μπορούν να επικαλούνται τη φερόμενη έλλειψη

σαφήνειας της ΑΑ όσον αφορά το χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως. Όσον αφορά την Aker και την Euroc, η ΑΑ δεν τις αναφέρει στην παράγραφο 6 μεταξύ των αμέσων μελών της Cembureau. Ωστόσο, οι ίδιες οι εταιρίες αυτές δήλωσαν, με την απάντησή τους στην ΑΑ, ότι είχαν την ιδιότητα αυτή (κοινή απάντηση της Aker και της Euroc στην ΑΑ, σημεία 2.1.10 και 2.2.8· παράρτημα 2 των δικογράφων των προσφυγών στις υποθέσεις T-70/95 και T-71/95). Επομένως, δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας λόγω του ότι η Επιτροπή τις αντιμετώπισε ως άμεσα μέλη της Cembureau στην προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Aker και της Euroc πρέπει να απορριφθεί.

574 Όσον αφορά την παύση της παραβάσεως, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Ciments français, Lafarge, Uniland, Italcementi και Hornos Ibéricos υπογραμμίζουν ότι η παράγραφος 65, σημείο 4, της αποφάσεως αυτής έλαβε υπόψη την 26η Μαρτίου 1993, ήτοι ημερομηνία μεταγενέστερη της ημερομηνίας κοινοποιήσεως της ΑΑ. Έτσι, η Επιτροπή παρέτεινε παρανόμως τη διάρκεια της παραβάσεως χωρίς να παράσχει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να καταστήσουν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους επί του ζητήματος αυτού. Η Unicem και η ETE επικρίνουν το γεγονός ότι καμία ημερομηνία λήξεως δεν προσδιορίστηκε ως προς τη συμφωνία Cembureau, ενώ η Ηρακλής ισχυρίζεται ότι η ΑΑ δεν επισήμανε αν, κατά την Επιτροπή, η συμφωνία Cembureau είχε παύσει να ισχύει κατά τον χρόνο καταρτίσεως της ΑΑ.

575 Επισημαίνεται ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ουδόλως καθορίζει ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως. Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 65, σημείο 4, της αποφάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι «δεν είναι βέβαιη ότι η παράβαση αυτή πράγματι τερματίστηκε». Συνεπώς, λαμβάνει υπόψη ως ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως την 26η Μαρτίου 1993 μόνο για τον υπολογισμό του προστίμου.

576 Ήδη από το στάδιο της ΑΑ, η Επιτροπή απέφυγε να καθορίσει ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως για την πλειονότητα των προσαπτομένων παραβάσεων, περιλαμβανομένης της παραβάσεως που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau. Συναφώς, στην παράγραφο 93 της ΑΑ, η Επιτροπή έκρινε ότι «(...) σχεδόν το σύνολο των συμφωνιών αυτών συνεχίζουν να ισχύουν.» Συνεπώς, η τελευταία αυτή διαπίστωση ίσχυε για τις παραβάσεις για τις οποίες η ΑΑ δεν καθόριζε συγκεκριμένη ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι αποδέκτες της ΑΑ ήσαν σε θέση να αντιληφθούν ότι η Επιτροπή σκόπευε να διαπιστώσει με την προσβαλλομένη απόφαση, τουλάχιστον όσον αφορά τη συμφωνία Cembureau, διάρκεια παραβάσεως υπερβαίνουσα τη διαπιστωθείσα με την ΑΑ. Επομένως, τα δικαιώματα άμυνας των ως άνω επιχειρήσεων/ενώσεων δεν προσβλήθηκαν.

577 Η Hornos Ibéricos επικρίνει επίσης το γεγονός ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 65, σημείο 4), η διάρκεια της παραβάσεως που λαμβάνεται υπόψη εις βάρος της εκτείνεται μέχρι τις 26 Μαρτίου 1993, ημερομηνία διαλύσεως της Interciment, ενώ η ΑΑ δεν ανέφερε την ύπαρξη καμιάς σχέσεως μεταξύ της ίδιας και της Interciment.

578 Από την ΑΑ (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 537 έως 541) προκύπτει ότι θεωρήθηκε ότι η Hornos Ibéricos προσχώρησε στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της στις συνιστώσες παράβαση δραστηριότητες της ΕΡC. Δεδομένου ότι η ΑΑ επισήμανε με αρκετή σαφήνεια ότι η Επιτροπή θεωρούσε ότι η συνιστάμενη στη συμφωνία Cembureau παράβαση συνεχιζόταν κατά τον χρόνο καταρτίσεώς της, η

Επιτροπή δεν προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας λαμβάνοντας υπόψη, στην προσβαλλομένη απόφαση, την ημερομηνία της 26ης Μαρτίου 1993. Υπογραμμίζεται ότι ούτε η ΑΑ ούτε η προσβαλλομένη απόφαση διαπιστώνει τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στην Interciment. Η Επιτροπή προέβαλε απλώς έναντι όλων των αποδεκτών της ΑΑ την ημερομηνία διαλύσεως της Interciment ως ημερομηνία λήξεως της περιόδου αναφοράς του προστίμου, με το σκεπτικό ότι επρόκειτο για την «τελευταία εμφανή και γνωστή στην Επιτροπή εκδήλωση της συμφωνίας [Cembureau]» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4). Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Hornos Ibéricos πρέπει να απορριφθεί.

579 Τέλος, η Ηρακλής (T-57/95) υποστηρίζει ότι απο την ανάγνωση της παραγράφου 37, δεύτερο εδάφιο, της ΑΑ (σχέσεις Ηνωμένου Βασιλείου -ηπειρωτικής Ευρώπης) κατέληξε στη σκέψη ότι η Επιτροπή θεώρησε ότι η συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau έληξε το 1986, όταν παρέβη τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών εξάγοντας τσιμέντο στο Ηνωμένο Βασίλειο.

580 Υπενθυμίζεται ότι στην ΑΑ η Επιτροπή έκρινε ότι οι παραβάσεις για τις οποίες δεν ανέγραφε συγκεκριμένη ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως συνεχίζονταν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 576). Τούτο ίσχυε, μεταξύ άλλων, για τη συμμετοχή της Ηρακλής στη συμφωνία Cembureau. Εξάλλου, στην ΑΑ διατυπώθηκαν εις βάρος της Ηρακλής αιτιάσεις σχετικές με τη συμμετοχή της σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau πολύ μετά το 1986 (συμμετοχή, στο πλαίσιο της ETF, στις carrot actions που εκτίθενται στις παραγράφους 20 και 61, στοιχείο η, ν, της ΑΑ· συμμετοχή στις δραστηριότητες της EPC τις οποίες αφορούν οι παράγραφοι 27 και 67 της ΑΑ). Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι παραπλανήθηκε από την ανάγνωση της παραγράφου 37 της ΑΑ.

1.4. Συμπεράσματα

581 Οι ισχυρισμοί τους οποίους αντλούν οι CBR, ENCI, Vicat, Rugby, Asland, Castle και Uniland από τον ασαφή χαρακτήρα της ΑΑ όσον αφορά τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau δικαιολογούν τη μερική ακύρωση του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 568). Κατά τα λοιπά, οι εξετασθέντες ισχυρισμοί πρέπει να απορριφθούν.

2. Βαθμός σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών και ως προς τη διάρκεια της παραβάσεως αυτής

582 Οι VNC (T-32/95), Ciments luxembourgeois (T-34/95), SFIC (T-36/95), Aalborg (T-44/95), BDZ (T-48/95), Unicem (T-50/95), BCA (T-54/95) και ATIC (T-63/95) προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν επισήμανε στην ΑΑ με αρκετή σαφήνεια αν τους προσήψε την αιτίαση που αντλείται από τις ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών.

583 Παρατηρείται ότι η παράγραφος 8 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ φέρει τον τίτλο «Η κυκλοφορία των τιμοκαταλόγων μεταξύ των μελών της Cembureau» και ότι η παράγραφος 60 του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους, η οποία παραπέμπει στην παράγραφο 8, εξηγεί ότι «η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, που ισχύει τουλάχιστον από το 1983, αποτελεί εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ του Cembureau και των μελών του». Οι VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, Unicem, BCA και ATIC κατονομάσθηκαν όλες ρητώς στην παράγραφο 6 της ΑΑ ως μέλη της Cembureau. Υπό τις συνθήκες αυτές, ήσαν σε θέση να αντιληφθούν, από την ανάγνωση της ΑΑ, ότι η Επιτροπή τούς προσήψε συμμετοχή στις επίμαχες ανταλλαγές πληροφοριών.

584 Η Unicem φρονεί επίσης ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματα άμυνάς της, δεδομένου ότι η ΑΑ δεν διευκρίνισε την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσαν οι ανταλλαγές πληροφοριών στο πλαίσιο της Cembureau. Συνεπώς, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 576.

3. Βαθμός σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις που διαπιστώνει το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως

585 Η Cimpor (T-61/95) υποστηρίζει ότι από την ανάγνωση της ΑΑ δεν ήταν σε θέση να διακρίνει την αιτίαση που αντλείται από την κατανομή της αγοράς της Πορτογαλίας από την αιτίαση που αφορά την αγορά της Ιβηρικής χερσονήσου. Συγκεκριμένα, η σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσουν περιλαμβάνεται στα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και αμφότερες οι αιτιάσεις εκτίθενται στα σχετικά με την Πορτογαλία κεφάλαια της εν λόγω ΑΑ.

586 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η Cimpor δεν παραπονείται για έλλειψη σαφηνείας των χωρίων των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ που αφορούν τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (κεφάλαιο 2, παράγραφος 11, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο γ), την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ακόμη και αν τα σχετικά με την Πορτογαλία κεφάλαια 9 και 19 της ΑΑ επαναλαμβάνουν ορισμένα στοιχεία αυτής της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου υπό τους τίτλους «Διακίνηση τσιμέντου μεταξύ Πορτογαλίας και Ισπανίας» (παράγραφοι 56, στοιχείο b, και 90), η επανάληψη αυτή και μια πρόσθετη εξήγηση δεν μπορεί να έθιξαν την άμυνα της προσφεύγουσας.

587 Η Secil (T-62/95) ισχυρίζεται ότι από την ανάγνωση της ΑΑ δεν ήταν σε θέση να ανακαλύψει την ημερομηνία ενάρξεως της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως και την ημερομηνία λήξεως της συμπράξεως μεταξύ Πορτογάλων παραγωγών.

588 Διαπιστώνεται ότι, στην παράγραφο 61, στοιχείο γ, της ΑΑ, η οποία αφορά την «ιβηρική συμφωνία», η Επιτροπή έκρινε τα εξής:

«Οι συμφωνίες μεταξύ της ένωσης των Ισπανών παραγωγών Oficemen, υποβοηθούμενης από τους παραγωγούς μέλη της ένωσης Valenciana, Asland, Cosmos, [Hornos Ibéricos], Valderrivas, και των Πορτογάλων παραγωγών Cimpor και Secil (...) με σκοπό να μην παραδίδουν στις παραδοσιακές επικράτειες πώλησής τους αντιστοίχως, αποτελούν, από την [1η Ιανουαρίου 1986], περιορισμούς στις πωλήσεις τσιμέντου και κατανομή της αγοράς υπό την έννοια του [στοιχείου] γ του άρθρου 85, παράγραφος 1.»

589 Συνεπώς, η ΑΑ αναφέρει ρητώς την ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

590 Η αιτίαση που αντλείται από το ότι δεν αναγράφεται η ημερομηνία λήξεως της συμπράξεως μεταξύ Πορτογάλων παραγωγών δεν ασκεί επιρροή, δεδομένου ότι οι σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις δεν περιελήφθησαν στην προσβαλλομένη απόφαση.

591 Όσον αφορά τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών, οι Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Heidelberger (T-42/95) και BDZ (T-48/95) ισχυρίζονται ότι η ΑΑ δεν διευκρίνισε με αρκετή σαφήνεια ότι τους προσήφθη ότι μετέσχαν σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές όσον αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου από τη Γαλλία προς τη Γερμανία και αντιστρόφως, παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η SFIC και η BDZ προσάπτουν επίσης στην Επιτροπή ότι δεν διατύπωσε με αρκετή σαφήνεια στην ΑΑ την αιτίαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως προς τη συμμετοχή τους στην εναρμονισμένη πρακτική που αφορά την ανταλλαγή στοιχείων με σκοπό τον έλεγχο της τηρήσεως των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, καθώς και την κατανομή των επιμάχων εξαγωγών ανά γερμανικό ομόσπονδο κράτος προορισμού. Έτσι, οι προσφεύγουσες αυτές εμποδίστηκαν να προβάλουν λυσιτελώς την άμυνά τους όσον αφορά τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών.

592 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί. Πράγματι οι Dyckerhoff, SFIC, Heidelberger και BDZ κατονομάσθηκαν ρητώς στην παράγραφο 61, στοιχείο δ, της ΑΑ, η οποία έφερε τον τίτλο «Η γαλλο-γερμανική συμφωνία», ως μετέχουσες στις «συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές (...) που αφορούν τις γαλλικές παραδόσεις στη Γερμανία και τις γερμανικές παραδόσεις στη Γαλλία».

593 Εξάλλου, στην ίδια παράγραφο 61, στοιχείο δ (τρίτο εδάφιο), της ΑΑ αναγράφονταν τα εξής:

«Οι ανταλλαγές στατιστικών στοιχείων μεταξύ του [SFIC] και της [BDZ] αποτελούν εναρμονισμένη πρακτική η οποία στρεβλώνει τον ανταγωνισμό υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, (...). Οι

ανταλλαγές αυτές πράγματι συνδέονται με τις συμφωνίες και/ή πρακτικές σχετικά με την κατανομή της αγοράς [μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών] και σκοπεύουν να επιτρέψουν στις δύο ενδιαφερόμενες ενώσεις τον έλεγχο των ποσοτήτων-στόχων που γίνονται δεκτές προς εξαγωγή καθώς και τον προορισμό τους σε κάθε κρατίδιο.»

4. Βαθμός σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή των προσφευγουσών στη σύσταση της ETF και στα ληφθέντα στο πλαίσιο αυτής μέτρα, τα οποία αφορά το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και ως προς τη διάρκεια των παραβάσεων αυτών

594 Οι Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Heidelberger (T-42/95), Aalborg (T-44/95), BDZ (T-48/95), Unicem (T-50/95), Asland (T-55/95), Uniland (T-58/95) και Blue Circle (T-88/95) ισχυρίζονται ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία συστάσεως της ETF, παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν τους προσήφθη με την ΑΑ.

595 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η παράγραφος 17 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ φέρει τον τίτλο «Σύσταση και δραστηριότητες της "Cembureau Task Force or European Task Force"». Η παράγραφος 61, στοιχείο η, πρώτο εδάφιο, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους επισημαίνει ότι «οι συναφθείσες συμφωνίες και πρακτικές στο πλαίσιο του "Cembureau Task Force or European Task Force" (παράγραφοι 16 έως 20) πρέπει να θεωρηθούν ως εκτέλεση ενός προμελετημένου σχεδίου από (...) [τις] Blue Circle (...) Asland, Uniland, (...) [SFIC], (...), [BDZ], Heidelberger, Dyckerhoff, (...) Aalborg, (...) Unicem (...) κατά των Ελλήνων παραγωγών οι οποίοι παρέβησαν τον κανόνα της εγχώριας αγοράς». Επομένως, οι επιχειρήσεις και ενώσεις αυτές έπρεπε να έχουν επίγνωση του ότι η Επιτροπή τούς προσήψε ότι προμελέτησαν ένα ενιαίο σχέδιο κατά των ελληνικών εξαγωγών, σχέδιο το οποίο, σύμφωνα με τον συνδυασμό των παραγράφων 17 και 61, στοιχείο η, της ΑΑ, αφορούσε κυρίως τη συμφωνία συστάσεως της ETF.

596 Οι Dyckerhoff, SFIC, Heidelberger, BDZ, Unicem, Asland, Uniland και Blue Circle υποστηρίζουν στη συνέχεια ότι η ΑΑ δεν τους προσήψε ότι μετέσχαν στη σύσταση της Interciment. Επομένως, οι προσφεύγουσες αυτές δεν ήσαν σε θέση να αμυνθούν κατά της αιτιάσεως την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

597 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί. Πράγματι, οι προσφεύγουσες που τον προέβαλαν κατονομάσθηκαν στην παράγραφο 61, στοιχείο η, i, τέταρτο εδάφιο, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους της ΑΑ ως συμβαλλόμενες στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

598 Οι Dyckerhoff, SFIC, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, BDZ, Unicem, Asland, Uniland και Blue Circle ισχυρίζονται επίσης ότι η ΑΑ δεν τους προσήψε ότι μετέσχαν σε εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών, ιδίως δε της Τιτάν. Επομένως, δεν μπόρεσαν να αμυνθούν κατά της αιτιάσεως την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Unicem δεν είχε επίσης τη δυνατότητα να αμυνθεί κατά της αιτιάσεως που αντλείται από τη συμμετοχή στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4,

παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως και αφορά τη συμφωνία που συνήφθη μεταξύ της Unicem, της Italcementi και της Cementir, σκοπός της οποίας ήταν να αποφευχθούν οι εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

599 Υπογραμμίζεται ότι, στην παράγραφο 19, σημείο δ, τρίτο εδάφιο, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ, το οποίο φέρει τον τίτλο: «Τα μέτρα άμυνας των εθνικών αγορών: Ιταλία», η Επιτροπή επισημαίνει τα εξής:

«Μετά την υπογραφή του συμβολαίου μεταξύ της εταιρίας Τιτάν και της Calcestruzzi, οι Ιταλοί παραγωγοί τσιμέντου, και συγκεκριμένα οι εταιρίες Italcementi, Unicem και Cementir, έθεσαν το πρόβλημα σε επίπεδο Cembureau Task Force και ζήτησαν τη βοήθεια των Ευρωπαίων συναδέλφων τους. Πράγματι, το πρόβλημα των εισαγωγών τσιμέντου από την Calcestruzzi αναφέρεται σε όλες τις συνεδριάσεις της Cembureau Task Force.»

600 Στην παράγραφο 61, στοιχείο η, iv, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους της ΑΑ η Επιτροπή διευκρινίζει τα εξής:

«Οι πιέσεις που ασκήθηκαν στην Calcestruzzi και η μη εκτέλεση εκ μέρους της τελευταίας της σύμβασης αγοράς τσιμέντου Τιτάν είναι το αποτέλεσμα συμφωνιών και/ή εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των Ιταλών παραγωγών Italcementi, Unicem και Cementir και των άλλων συμμετεχόντων στη "Cembureau Task Force" με σκοπό να αφαιρέσουν από τους Έλληνες παραγωγούς ένα σημαντικό πελάτη και κατά συνέπεια τη δυνατότητα διείσδυσης στην ιταλική αγορά.»

601 Συνεπώς, οι αιτιάσεις οι οποίες αφορούν τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς στρέφονταν ρητώς, μεταξύ άλλων, κατά της Unicem, στην οποία η Επιτροπή προσήψε ότι μετέσχε, αφενός, σε συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές με τους άλλους Ιταλούς παραγωγούς και, αφετέρου, σε συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές με τα λοιπά μέλη της ETF. Επομένως, η προσφεύγουσα αυτή δεν μπορεί να παραπονείται για έλλειψη σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά τη συμμετοχή της στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχεία α και β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

602 Οι Dyckerhoff, SFIC, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, BDZ, Asland, Uniland και Blue Circle κατονομάσθηκαν στην ΑΑ (παράγραφος 61, στοιχείο η, πρώτο εδάφιο) ως μετέχουσες σε ένα «προμελετημένο σχέδιο (...) κατά των Ελλήνων παραγωγών», ήτοι, με άλλα λόγια, ως μετέχουσες στη «Cembureau Task Force or European Task Force». Επομένως, ήσαν σε θέση να αντιληφθούν, από την ανάγνωση της ΑΑ, ότι η Επιτροπή τούς απηύθυνε, όπως και στους λοιπούς μετέχοντες στην ETF, την αιτίαση που αφορά τις ασκηθείσες στην Calcestruzzi πιέσεις. Επομένως, μπορούσαν να αμυνθούν κατά της αιτιάσεως την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με τις εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν ως σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών, ιδίως δε της Τιτάν.

603 Η Τιτάν (Τ-64/95) υποστηρίζει ότι η ΑΑ δεν διευκρίνισε σαφώς αν η ίδια ήταν μια από τις ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες που κατηγορούνται ότι άσκησαν παράνομες δραστηριότητες εις βάρος των Ελλήνων παραγωγών ή, αντιθέτως, αν ήταν θύμα των παρανόμων δραστηριοτήτων αυτών.

604 Επισημαίνεται ότι η ΑΑ ουδόλως προσήψε στην Τιτάν ότι μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF (ΑΑ, παράγραφος 61, στοιχείο η, πρώτο εδάφιο), στη συμφωνία συστάσεως της Interciment (ΑΑ, παράγραφος 61, στοιχείο η, i) και στα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (ΑΑ, παράγραφος 61, στοιχείο η, iv).

605 Αντιθέτως, στην παράγραφο 61, στοιχείο η, v, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους εκτέθηκαν σαφώς τα εξής:

«Όλες οι συμβάσεις που απαριθμήθηκαν στην παράγραφο 20 [ορισμένες από τις οποίες αφορούσαν την Τιτάν] αποτελούν συμφωνίες αντίθετες με το άρθρο 85, παράγραφος 1. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις παραγράφους 16 έως 20, αποτελούν μέρος των "carrot actions" που θεσπίστηκαν από τη Cembureau Task Force με στόχο τον εκτοπισμό του πλεονάσματος της ελληνικής παραγωγής και κατέστη σαφές ότι έθεταν σαν όρο να σταματήσουν οι Έλληνες παραγωγοί τις άμεσες παραδόσεις τους στην Ευρώπη.»

606 Συνεπώς, από την ανάγνωση των αποσπασμάτων αυτών της ΑΑ, η Τιτάν ήταν σε θέση να αντιληφθεί ότι, στο πλαίσιο της ETF, η Επιτροπή τής προσήψε ότι μετέσχε, διά της συνάψεως συμβάσεων οι οποίες την αφορούσαν και οι οποίες απαριθμούνται στην παράγραφο 20 της ΑΑ, σε παράνομες συμφωνίες με τους παραγωγούς μέλη της ETF, διότι, ως αντάλλαγμα της συνάψεως των συμβάσεων αυτών, υποσχέθηκε να παύσει τις άμεσες παραδόσεις της στην Ευρώπη. Επομένως, ο ισχυρισμός της Τιτάν πρέπει να απορριφθεί.

607 Ομοίως, η Blue Circle δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι η ΑΑ δεν ανέφερε με αρκετή σαφήνεια τη συμμετοχή της στις carrot actions τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία α και β, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, οι συμφωνίες τις οποίες αναφέρει η παράγραφος 20, στοιχείο α, του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ αφορούν, μεταξύ άλλων, μια σύμπραξη μεταξύ των διαφόρων Βρετανών παραγωγών, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, και τη συμφωνία μεταξύ Blue Circle και Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, της ίδιας αποφάσεως.

608 Υπενθυμίζεται ότι στην παράγραφο 61, στοιχείο η, ν, του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» μέρους η Επιτροπή έκρινε τα εξής:

«Όλες οι συμβάσεις που απαριθμήθηκαν στην παράγραφο 20 αποτελούν συμφωνίες αντίθετες με το άρθρο 85, παράγραφος 1. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις παραγράφους 16 έως 20, αποτελούν μέρος των "carrot actions" που θεσπίστηκαν από τη Cembureau Task Force με στόχο τον εκτοπισμό του πλεονάσματος της ελληνικής παραγωγής και κατέστη σαφές ότι έθεταν σαν όρο να σταματήσουν οι Έλληνες παραγωγοί τις άμεσες παραδόσεις τους στην Ευρώπη.»

609 Επομένως, η Blue Crcle ήταν σε θέση να αντιληφθεί ότι, στο πλαίσιο της ETF, η Επιτροπή τής προσήψε ότι μετέσχε στις carrot actions που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία α και β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

610 Η Unicem υποστηρίζει ότι τα δικαιώματα άμυνάς της προσβλήθηκαν, δεδομένου ότι η ΑΑ ουδόλως ανέφερε ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως για τις αιτιάσεις που αφορούν την ETF.

611 Η Unicem προσθέτει ότι η ΑΑ δεν ανέφερε καν ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως για τις αιτιάσεις που αφορούν τη σύσταση της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) και τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχεία α και β).

612 Υποστηρίζει επίσης ότι τα δικαιώματα άμυνάς της προσβλήθηκαν καθόσον η φερόμενη συμμετοχή της στην Interciment τής προσάπτεται με την προσβαλλομένη απόφαση μέχρι τις 26 Μαρτίου 1993, ημερομηνία διαλύσεως της εταιρίας αυτής, η οποία είναι μεταγενέστερη της κοινοποιήσεως της ΑΑ.

613 Παρατηρείται ότι, στην ΑΑ (παράγραφος 61, στοιχείο η), προσήφθη στην Unicem ότι μετέσχε στις «συναφθείσες συμφωνίες και πρακτικές στο πλαίσιο του "Cembureau Task Force or European Task Force" από το 1986. Επομένως, η Unicem μπορούσε να αμυνθεί λυσιτελώς κατά των αιτιάσεων που αντλούνται από τη συμμετοχή της στη σύσταση της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) και στα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχεία α και β) από την αρχή του 1986.

614 Οι ισχυρισμοί της Unicem, περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της καθόσον η ΑΑ δεν επισήμανε ημερομηνία παύσεως για τις διάφορες παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως και καθόσον η Επιτροπή καθόρισε για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως μεταγενέστερη της αποστολής της ΑΑ, πρέπει να απορριφθούν για τους λόγους που εκτίθενται κατωτέρω στη σκέψη 576.

5. Βαθμός σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο των επιτροπών εξαγωγής, τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 5 και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και ως προς τη διάρκεια των παραβάσεων αυτών

615 Οι ENCI (T-31/95), Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Aalborg (T-44/95), BDZ (T-48/95) και Unicem (T-50/95) ισχυρίζονται ότι η ΑΑ δεν τους προσήψε ότι μετέσχαν σε εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο της ECEC. Επομένως, δεν μπόρεσαν να αμυνθούν κατά της αιτιάσεως την οποία αφορά το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

616 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, σύμφωνα με την παράγραφο 66 του σχετικού με τη «νομική αξιολόγηση» τμήματος της ΑΑ, η οποία φέρει τον τίτλο «Οι συμφωνίες στα πλαίσια της ECEC», «η συμφωνία σύστασης της ECEC και οι συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές σχετικά με την [εξαγωγή] σε τρίτες χώρες» προσήφθησαν ρητώς στην «ECMEC και [στα] μέλη της ECEC» (παράγραφος 66, πέμπτο εδάφιο). Οι ENCI, Dyckerhoff, SFIC, Aalborg, BDZ και Unicem κατονομάσθηκαν ρητώς στην ΑΑ (παράγραφος 25) ως μέλη της ECEC.

617 Ωστόσο, η ENCI υπογραμμίζει ότι, στην ΑΑ που της κοινοποιήθηκε, η Επιτροπή περιορίστηκε στη δήλωση ότι οι συμπράξεις στο πλαίσιο της ECEC αποτελούσαν παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από την ECMEC και τα μέλη της. Η ENCI όμως ουδέποτε υπήρξε μέλος της ECMEC. Υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή, απαντώντας σε αίτηση διευκρινίσεων σχετικά με τις αιτιάσεις που διατυπώθηκαν ειδικώς κατ' αυτής στην ΑΑ, επισήμανε ρητώς ότι εις βάρος της ENCI θα καταλογίζονταν μόνον οι αιτιάσεις στις οποίες αυτή κατονομάσθηκε ρητώς (έγγραφο της 12ης Φεβρουαρίου 1992, παράρτημα 15 του δικογράφου της προσφυγής). Ομοίως, στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων (T-14/92 R, προπαρατεθείσα), η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι μόνον οι αιτιάσεις στις οποίες κατονομάσθηκε ρητώς η ENCI εντός της ΑΑ καταλογίσθηκαν εις βάρος της (υπόμνημα αντικρούσεως της Επιτροπής στην υπόθεση T-14/92 R, σημείο 24, παράρτημα 17 του δικογράφου της προσφυγής). Η ENCI προσθέτει ότι, κατά τις ακροάσεις, διευκρίνισε επανειλημμένως ότι κατέστρωσε την άμυνά της θεωρώντας ότι της προσήφθησαν μόνον οι αιτιάσεις στις οποίες κατονομάσθηκε ρητώς. Ωστόσο, κατά τις εν λόγω ακροάσεις, κανένας εκπρόσωπος της Επιτροπής δεν της επισήμανε ότι είχε αντιληφθεί λάθος την ΑΑ και τα σχετικά σχόλια της Επιτροπής.

618 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 530 έως 534.

619 Εξάλλου, η ENCI ισχυρίζεται ότι της είναι πρακτικώς αδύνατο να καθορίσει με σαφήνεια τις συγκεκριμένες κατηγορίες που περιέχονται στην ΑΑ και την ταυτότητα των φερομένων ως αυτουργών και ότι αυτή η έλλειψη σαφηνείας χαρακτηρίζει ωσαύτως την προσβαλλομένη απόφαση.

620 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επίσης να απορριφθεί. Για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 530 έως 536, πρέπει να θεωρηθεί ότι η ENCI ήταν σε θέση να αντιληφθεί, από την ανάγνωση της ΑΑ, ότι η Επιτροπή της προσήψε συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau και συμμετοχή στις συμπράξεις στο πλαίσιο της ECEC. Ομοίως, η προσβαλλομένη απόφαση κατονομάζει ρητώς την ENCI

στο πλαίσιο των δύο αυτών παραβάσεων [συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημείο 10, 65, σημεία 3 και 9, και άρθρο 1)· συμμετοχή στην ECEC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 31, σημείο 3, 58, σημεία 3 και 7, και άρθρο 5)].

621 Η Unicem υποστηρίζει ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματα άμυνάς της, δεδομένου ότι η ΑΑ ουδόλως ανέφερε ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως ως προς τις συμπράξεις στο πλαίσιο της ECEC.

622 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 576.

623 Όσον αφορά την εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC, η Valenciana (T-52/95) και η Blue Circle (T-88/95) ισχυρίζονται ότι ο ασαφής χαρακτήρας της ΑΑ τις εμπόδισε να λάβουν γνώση της αιτιάσεως που αντλείται από τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη αυτή, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

624 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η παράγραφος 67 της ΑΑ, η οποία αφορά τη «νομική αξιολόγηση» των δραστηριοτήτων της EPC, διαπιστώνει ότι τα μέλη της EPC υπέπεσαν σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, συνιστώντας την EPC και μετέχοντας σε συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές σχετικές με τη συνεργασία για την εξαγωγή προς τρίτες χώρες.

625 Κατά το μέτρο που η Valenciana και η Blue Circle κατονομάσθηκαν ρητώς στην παράγραφο 27 του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της ΑΑ ως μέλη της EPC, οι προσφεύγουσες αυτές δεν μπορούν να παραπονούνται για έλλειψη σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

626 Από το σύνολο των ανωτέρω προκύπτει ότι οι ισχυρισμοί που αντλούνται από την έλλειψη σαφηνείας της ΑΑ πρέπει να απορριφθούν, εξαιρουμένων των ισχυρισμών των CBR, ENCI, Vicat, Rugby, Asland, Castle και Uniland, των οποίων τα δικαιώματα άμυνας προσβλήθηκαν, δεδομένου ότι η ΑΑ δεν τους παρέσχε τη δυνατότητα να αντιληφθούν ότι η Επιτροπή επρόκειτο να λάβει υπόψη της ημερομηνία προγενέστερη του μέτρου εκ μέρους τους εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 566 έως 568).

Επί του εβδόμου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 3 του κανονισμού 1, απορρέουσες από την παράλειψη μεταφράσεως ορισμένων εγγράφων

627 Οι CBR (T-25/95), ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Dyckerhoff (T-35/95), Heidelberger (T-42/95), Aalborg (T-44/95), Unicem (T-50/95), Valenciana (T-52/95), Castle (T-56/95), Ηρακλής (T-57/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Holderbank (T-68/95), Hornos Ibéricos (T-69/95), Aker (T-70/95) και Euroc (T-71/95) φρονούν ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 3 του κανονισμού 1 και προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας παραλείποντας, κατά τη διοικητική διαδικασία, να τους χορηγήσει τη μετάφραση ορισμένων εγγράφων στη γλώσσα του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου είναι εγκατεστημένες.

628 Έτσι, οι Dyckerhoff, Heidelberger, Valenciana, Castle, Uniland, Secil, Hornos Ibéricos, Aker και Euroc προσάπτουν στην Επιτροπή ότι παρέλειψε να τους χορηγήσει μετάφραση ορισμένων αποδεικτικών στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν προς στήριξη της ΑΑ. Οι CBR, Dyckerhoff, Heidelberger, Aalborg, Valenciana, Castle, Oficemen, Irish Cement, Cimpor, Aker και Euroc της προσάπτουν ότι δεν μετέφρασε, στη γλώσσα του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου είναι εγκατεστημένες, ορισμένα χωρία της ΑΑ και, ιδίως, αποσπάσματα των εγγράφων που παρατίθενται σ' αυτή. Οι Dyckerhoff, Aalborg, Valenciana, Oficemen, Cimpor και Secil επικρίνουν επίσης την έλλειψη μεταφράσεως των πρακτικών των ακροάσεων.

629 Το άρθρο 3 του κανονισμού 1 ορίζει τα εξής:

« Τα έγγραφα τα οποία απευθύνονται από τα όργανα της Κοινότητος προς κράτος μέλος ή πρόσωπο, το οποίο υπάγεται στη δικαιοδοσία ενός κράτους μέλους, συντάσσονται στη γλώσσα του κράτους αυτού.»

630 Το γλωσσικό καθεστώς που προβλέπει το άρθρο 3 του κανονισμού 1 έχει εφαρμογή μόνο στα έγγραφα που απευθύνουν τα θεσμικά όργανα σε συγκεκριμένους αποδέκτες (απόφαση Tréfilunion κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 223, σκέψη 21).

631 Η Επιτροπή δεν υποχρεούται να χορηγήσει μετάφραση των παραρτημάτων της ΑΑ (απόφαση Tréfilunion κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 223, σκέψη 21). Δεν πρόκειται περί «εγγράφων» υπό την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού 1. Πράγματι, τα έγγραφα αυτά δεν προέρχονται από την Επιτροπή, αλλά αποτελούν πειστήρια στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή.

632 Επομένως, ο ισχυρισμός ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 3 του κανονισμού 1, διότι δεν έθεσε στη διάθεση των αποδεκτών της ΑΑ μετάφραση των αποδεικτικών στοιχείων επί των οποίων στηρίχθηκε η ΑΑ, πρέπει να απορριφθεί.

633 Όσον αφορά τα έγγραφα τα οποία παραθέτει επί λέξει η Επιτροπή στην ΑΑ προς στήριξη των αιτιάσεων, κατά μείζονα λόγο δεν μπορούν να θεωρηθούν ως προερχόμενα από το θεσμικό όργανο αυτό, μολονότι η ΑΑ αποτελεί «έγγραφο» της Επιτροπής υπό την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού 1 (απόφαση Tréfilunion κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 223, σκέψη 21). Τα χωρία των εγγράφων αυτών που παρατίθενται στην ΑΑ δεν προέρχονται από την Επιτροπή, αλλά από ορισμένους παραγωγούς τσιμέντου ή από τις επαγγελματικές τους οργανώσεις. Εξάλλου, η ενδεχόμενη εκ μέρους της Επιτροπής μετάφραση εγγράφου προερχομένου από επιχείρηση ή από ένωση επιχειρήσεων δεν θα μπορούσε ποτέ να θεωρηθεί ως αυθεντικό κείμενο.

634 Επομένως, το γεγονός ότι η ΑΑ παραθέτει διάφορα μη μεταφρασμένα αποσπάσματα εγγράφων προερχομένων από επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων ομοίως δεν μπορεί να θεωρηθεί παράβαση του άρθρου 3 του κανονισμού 1.

635 Προστίθεται επίσης ότι, για την εκτίμηση της αποδεικτικής αξίας των αποδεικτικών στοιχείων που επικαλέσθηκε η Επιτροπή προς στήριξη της ΑΑ της και, επομένως, για την προετοιμασία άμυνας κατά μιας ΑΑ, επιβάλλεται να υπάρχει πρόσβαση μάλλον στα αποδεικτικά στοιχεία καθαυτά παρά σε μια ανεπίσημη μετάφρασή τους. Συνεπώς, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας επιβάλλει να μπορούν οι αποδέκτες της ΑΑ να έχουν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία στα πρωτότυπα όλων των επιβαρυντικών εγγράφων (βλ. επίσης, ανωτέρω, σκέψεις 323, 324 και 364). Ωστόσο, η αρχή αυτή δεν επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να μεταφράζει στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι οι αποδέκτες της ΑΑ τα έγγραφα που παρατίθενται στην ΑΑ ή χρησιμοποιούνται προς στήριξή της. Επομένως, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών που απαριθμούνται ανωτέρω στη σκέψη 627, ο οποίος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας, λόγω του ότι η Επιτροπή παρέλειψε να τους χορηγήσει μετάφραση ορισμένων αποδεικτικών στοιχείων που παραθέτει στην ΑΑ και που χρησιμοποίησε προς στήριξη της ΑΑ, πρέπει να απορριφθεί.

636 Όσον αφορά την έλλειψη μεταφράσεως των πρακτικών των ακροάσεων, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 99/63, οι ουσιώδεις δηλώσεις κάθε προσώπου που καταθέτει καταχωρίζονται σε πρακτικά, τα οποία το εν λόγω πρόσωπο διαβάζει και εγκρίνει. Τα πρακτικά των ακροάσεων έχουν ως αποκλειστικό σκοπό να αναπαράγουν γραπτώς τις προφορικές παρεμβάσεις των διαφόρων ενδιαφερομένων στη γλώσσα που χρησιμοποίησαν, ώστε αυτοί να μπορούν να ελέγξουν αν οι δικές τους δηλώσεις καταγράφηκαν ορθώς (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99, στο εξής: απόφαση 48/69, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 29). Συνεπώς, δεν αποτελούν έγγραφα υπό την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού 1, προερχόμενα από την Επιτροπή. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός των Dyckerhoff, Aalborg, Valenciana, Oficemen, Cimpor και Secil ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 3 του κανονισμού 1, παραλείποντας να χορηγήσει μετάφραση των πρακτικών των ακροάσεων, πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες που τον προέβαλαν είχαν τη δυνατότητα να ακούσουν, κατά την ακρόαση, την ταυτόχρονη διερμηνεία των διαφόρων δηλώσεων που έγιναν. Επομένως, ούτε αυτές μπορούν να παραπονούνται για προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας.

637 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι, όταν η Επιτροπή μεταφράζει ένα απόσπασμα εγγράφου στην ΑΑ, είναι υποχρεωμένη να θέτει στη διάθεση των αποδεκτών της ΑΑ μετάφραση ολοκλήρου του εγγράφου, προκειμένου να καταστεί δυνατή η προσήκουσα κατανόηση του νοηματικού πλαισίου στο οποίο

εντάσσεται το απόσπασμα. Συναφώς, αναφέρεται στη δήλωση στην οποία προέβη στα ελληνικά ο Ν. Καλογερόπουλος κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 25ης Ιουνίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877· βλ., κατωτέρω, σκέψη 816), ένα απόσπασμα από την οποία παρατίθεται στην παράγραφο 9 της ΑΑ, μεταφρασμένο στη γλώσσα του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου είναι εγκατεστημένη η προσφεύγουσα, αποδέκτρια της ΑΑ, ήτοι στη δανική. Το υπόλοιπο του εγγράφου υπάρχει μόνο στα ελληνικά.

638 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να καταρτίσει τις μεταφράσεις των εγγράφων που παραθέτει στην ΑΑ, ομοίως δεν μπορεί να είναι υποχρεωμένη να μεταφράσει ολόκληρο ένα έγγραφο του οποίου απόσπασμα μεταφράζει, από δική της πρωτοβουλία και χωρίς υποχρέωση, στη γλώσσα του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου είναι εγκατεστημένος ο αποδέκτης της ΑΑ.

639 Η Ηρακλής φρονεί ότι η Επιτροπή έπρεπε να μεταφράσει την απάντησή της στην ΑΑ και τις παρεμβάσεις της κατά τη διάρκεια των ακροάσεων του Μαρτίου 1993 σε άλλη γλώσσα εκτός της ελληνικής. Παραλείποντας να το πράξει, το θεσμικό όργανο στέρησε από την Ηρακλής τη δυνατότητα να καταστήσει κατά τρόπο ικανοποιητικό γνωστή την άποψή της στα μέλη της Επιτροπής. Για τους ίδιους λόγους, δεν ζητήθηκε κατά τρόπο ικανοποιητικό η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής.

640 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, η Ηρακλής παρέλειψε να αποδείξει, βάσει του περιεχομένου της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν έγινε ορθώς αντιληπτή. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή είναι πολύγλωσσο θεσμικό όργανο το οποίο πρέπει να θεωρείται ικανό να καταλαβαίνει τα έγγραφα που του υποβάλλονται σε μία από τις επίσημες γλώσσες της Κοινότητας. Εξάλλου, τίποτε δεν επιτρέπει τη διαπίστωση ότι η συμβουλευτική επιτροπή δεν ήταν σε θέση να εκφέρει τη γνώμη της έχοντας πλήρη γνώση των ζητημάτων που υποβλήθηκαν στην κρίση της.

641 Η Cimpor, η Secil και η ATIC βάλλουν κατά του ότι ο κατάλογος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) δεν καταρτίσθηκε στα προτογαλικά και τους κοινοποιήθηκε στα γαλλικά. Πρόκειται περί διαδικαστικού εγγράφου θεμελιώδους για την άσκηση των δικαιωμάτων τους άμυνας. Η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται επίσης ότι το έγγραφο της Επιτροπής της 17ης Φεβρουαρίου 1992, με το οποίο παρατάθηκε η προθεσμία απαντήσεως στην ΑΑ μέχρι τις 23 Μαρτίου 1992 ή μέχρι τις 27 Μαρτίου 1992 για τους αποδέκτες της ΑΑ που δεσμεύθηκαν να καταθέσουν το υπόμνημα απαντήσεως σε 20 αντίγραφα, καταρτίσθηκε επίσης στα γαλλικά. Η Secil προσθέτει ότι η πρόσκληση στις ακροάσεις, με ημερομηνία 5 Φεβρουαρίου 1993, ωσαύτως δεν καταρτίσθηκε στα πορτογαλικά. Η Dyckerhoff προσάπτει στην Επιτροπή ότι της κοινοποίησε τον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) στα γαλλικά και όχι στα γερμανικά.

642 Όσον αφορά τα έγγραφα αυτά, διαπιστώνεται ότι πράγματι συντρέχει λόγος να διαπιστωθεί παράβαση του άρθρου 3 του κανονισμού 1. Πρόκειται περί εγγράφων προερχομένων από την Επιτροπή, τα οποία έπρεπε να έχουν καταρτισθεί στη γλώσσα του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ήταν εγκατεστημένος ο παραλήπτης της ΑΑ.

643 Ωστόσο, οσάκις ένα θεσμικό όργανο απευθύνει σε ένα πρόσωπο το οποίο υπάγεται στη δικαιοδοσία κράτους μέλους έγγραφο μη καταρτισθέν στη γλώσσα του κράτους αυτού, η διαπραχθείσα παρανομία, όσο αξιόμεμπτη και αν είναι, καθιστά πλημμελή τη διαδικασία μόνον αν απορρέουν από αυτήν επιζήμιες συνέπειες για το εν λόγω πρόσωπο στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 397, σκέψη 52· απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουλίου 1994, Τ-77/92, Parker Pen κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-549, σκέψη 74).

644 Τούτο προδήλως δεν συνέβη εν προκειμένω. Ο κατάλογος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), ο οποίος απευθύνθηκε στα γαλλικά στη Cimpor, στη Secil και στην ATIC, νομικά πρόσωπα πορτογαλικού δικαίου, και στην Dyckerhoff, εταιρία γερμανικού δικαίου, περιείχε συνεχή αρίθμηση των εγγράφων, περιγραφή της φύσεως των εγγράφων, κατάταξη σε έγγραφα στα οποία η πρόσβαση ήταν «επιτρεπόμενη», «εν μέρει επιτρεπόμενη» και «μη επιτρεπόμενη» και αναγραφή του ντοσιέ στο οποίο είχαν καταχωρισθεί τα εν λόγω έγγραφα (βλ., ανωτέρω, σκέψη 96). Οι ως άνω προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν ότι είχαν πρόσβαση σε κάθε έγγραφο η πρόσβαση στο οποίο χαρακτηρίσθηκε ως επιτρεπόμενη στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Περαιτέρω, το γεγονός ότι ο κατάλογος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5) καταρτίσθηκε στα γαλλικά δεν τις εμπόδισε να έχουν πρόσβαση στα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως υπό τις προϋποθέσεις που καθορίστηκαν στον κατάλογο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5). Όσον αφορά το έγγραφο περί της παρατάσεως των προθεσμιών απαντήσεως στην ΑΑ, το γεγονός ότι δεν καταρτίσθηκε στα πορτογαλικά ομοίως δεν εμπόδισε τη Cimpor και τη Secil να τύχουν παρατάσεως της προθεσμίας. Έτσι, η Cimpor απέστειλε στην Επιτροπή την απάντησή της στην ΑΑ στις 24 Μαρτίου 1992 (παράρτημα 29 του δικογράφου της προσφυγής). Η Secil, με έγγραφο της 20ής Φεβρουαρίου 1992, επιβεβαίωσε την παραλαβή του εγγράφου της Επιτροπής της 17ης Φεβρουαρίου 1992, υπενθυμίζοντας ότι η Επιτροπή παρέτεινε την προθεσμία απαντήσεως μέχρι τις 27 Μαρτίου 1992 (παράρτημα 12 του δικογράφου της προσφυγής). Τέλος, το γεγονός ότι η απευθυνθείσα στη Secil πρόσκληση στις ακροάσεις δεν είχε καταρτισθεί στα πορτογαλικά δεν εμπόδιζε τη Secil να είναι παρούσα στις εν λόγω ακροάσεις.

645 Επομένως, ελλείψει επιζημίων συνεπειών κατά τη διοικητική διαδικασία, ο ισχυρισμός των ενδιαφερομένων προσφευγουσών που βάλλει κατά των εγγράφων αυτών δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Για τους ίδιους λόγους, ο ισχυρισμός που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να απορριφθεί.

646 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο έβδομος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του ογδόου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας απορρέουσα από την ανακριβή μετάφραση και την ανακριβή παράθεση ορισμένων εγγράφων

647 Η Castle (Τ-56/95), η Aker (Τ-70/95) και η Euroc (Τ-71/95) υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας μεταφράζοντας ή παραθέτοντας εσφαλμένως ορισμένα έγγραφα στην ΑΑ.

648 Πρώτον, η δήλωση του προέδρου της Ηρακλής της 25ης Ιουνίου 1986 (ΑΑ, παράγραφος 9· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877· βλ., κατωτέρω, σκέψη 816) και το χειρόγραφο σημείωμα της Italcementi σχετικά με την εκτελεστική επιτροπή που συνήλθε στις 14 Απριλίου 1986 (ΑΑ, παράγραφος 7, in fine· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/3185) δεν μεταφράστηκαν ορθώς. Ειδικότερα, η δήλωση του προέδρου της Ηρακλής, στο πρωτότυπο και αντιθέτως προς τη μετάφραση της Επιτροπής, δεν κάνει λόγο περί «διαπραγματεύσεων» και περί «βρετανικής συμπράξεως». Όσον αφορά το σημείωμα της Italcementi, στο κείμενο της ΑΑ στα αγγλικά, το απόσπασμα «trovare delle regole del gioco tra di noi per evitare concorrenza non corretta» μεταφράστηκε ως «rules must be established between us to prevent improper competition» («πρέπει να προσδιορισθούν κανόνες μεταξύ μας ώστε να αποφευχθεί η περίπτωση ενός ανορθόδοξου ανταγωνισμού»). Η ορθή μετάφραση όμως ήταν «to find rules of the game between us to prevent improper competition» («πρέπει να προσδιορίσουμε τους κανόνες του παιχνιδιού μεταξύ μας ώστε να αποφευχθεί η περίπτωση ενός ανορθόδοξου ανταγωνισμού»).

649 Δεν αμφισβητείται ότι τα δύο επίμαχα έγγραφα υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, η Castle, η Aker και η Euroc είχαν στη διάθεσή τους τα πρωτότυπα κείμενα κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας. Επομένως, τίποτε δεν τις εμπόδιζε να επιστήσουν την προσοχή της Επιτροπής, ήδη από το στάδιο αυτό, στα ενδεχόμενα σφάλματα μεταφράσεως που ενείχε η ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν τίθεται θέμα προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας.

650 Δεύτερον, η Castle, η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι, στη σελίδα 44 του κειμένου της ΑΑ στα αγγλικά (παράγραφος 18), η Επιτροπή ισχυρίζεται όσον αφορά την εκ μέρους της ανάληψη του μετοχικού κεφαλαίου της Interciment ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 6ης Νοεμβρίου 1986, «it was agreed that non EEC-based compan[ies] would take up their shareholding for the present» («συμφωνήθηκε ότι οι εταιρίες που δεν έχουν τη βάση τους στην Κοινότητα θα αναλάβουν τους τίτλους τους τώρα»), ενώ το κείμενο του αποδεικτικού στοιχείου από το οποίο προέρχεται το απόσπασμα που παραθέτει η Επιτροπή, δηλαδή τα έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008, εκθέτει ότι «no EEC-based company would take up their shareholding for the present» («καμία από τις εταιρίες που έχουν τη βάση τους στην Κοινότητα δεν θα αναλάβει τους τίτλους της προς το παρόν»).

651 Διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008 υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, οι προσφεύγουσες είχαν στη διάθεσή τους κατά τη διοικητική διαδικασία τα πρωτότυπα κείμενα των εν λόγω εγγράφων, πράγμα το οποίο τους παρέσχε τη δυνατότητα να διαπιστώσουν την εσφαλμένη παράθεση ήδη κατά τη διοικητική διαδικασία και να προβάλουν τους συναφείς ισχυρισμούς τους στο στάδιο αυτό. Εν πάση περιπτώσει, η εσφαλμένη παράθεση διορθώθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση. Στην παράγραφο 26, σημείο 10, της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή, αναφερόμενη στα δύο επίμαχα έγγραφα, σημειώνει ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, αποφασίστηκε ότι «καμία κοινοτική εταιρία δεν θα εγγραφόταν για την αγορά μετοχών της Interciment». Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι κατόπιν των παρεμβάσεών τους κατά τις ακροάσεις (δικόγραφο της προσφυγής της υποθέσεως T-56/95, σημείο 5.5.3, και δικόγραφα των προσφυγών των υποθέσεων T-70/95 και T-71/95, σημείο 4.5.3) υποχρεώθηκε η Επιτροπή να παραδεχθεί ότι έσφαλε. Κατά το μέτρο ακριβώς που η λυσιτελής άσκηση των δικαιωμάτων τους άμυνας ώθησε την Επιτροπή να διορθώσει ένα σφάλμα που ενείχε η ΑΑ, ο ισχυρισμός της Castle, της Aker και της Euroc που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας πρέπει προδήλως να απορριφθεί (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή

τόμος 1975, σ. 507, σκέψεις 437 και 438, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Οκτωβρίου 1999, T-228/97, Irish Sugar κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 34).

Επί του ενάτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63, οι οποίες απορρέουν από την ανεπαρκή προθεσμία απαντήσεως στην ΑΑ

652 Οι Dyckerhoff (T-35/95), Heidelberger (T-42/95), Buzzi (T-51/95) και Secil (T-62/95) ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας και παρέβη το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63, παρέχοντάς τους ανεπαρκή προθεσμία για να καταρτίσουν την απάντησή τους στην ΑΑ. Υπενθυμίζουν ότι έτυχαν αρχικής προθεσμίας απαντήσεως δύο μηνών και ότι, λίγο πριν από την εκπνοή της, η προθεσμία αυτή παρατάθηκε για ένα μήνα, κατόπιν δε εκ νέου για ένα μήνα. Ισχυρίζονται ότι θα είχαν καταρτίσει πολύ πιο εμπεριστατωμένη απάντηση στην ΑΑ αν η προθεσμία είχε καθοριστεί εξ αρχής σε τέσσερις μήνες. Η Heidelberger και η Buzzi προσθέτουν ότι υποχρεώθηκαν να συντάξουν την απάντηση στην ΑΑ υπό τη συνεχή πίεση των προθεσμιών χωρίς ποτέ να μπορούν να υπολογίζουν, κατά τον χρόνο καθαυτό της συντάξεως, σε παράταση των εν λόγω προθεσμιών. Η Heidelberger ισχυρίζεται επίσης ότι δεν μετέφρασε πολλά έγγραφα λόγω του ότι δεν της έμενε αρκετός χρόνος για να αξιοποιήσει τα εν λόγω έγγραφα πριν από τη λήξη της προθεσμίας.

653 Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63, το οποίο έχει ως σκοπό να διασφαλίσει στους αποδέκτες της ΑΑ επαρκή προθεσμία για τη λυσιτελή άσκηση των δικαιωμάτων τους άμυνας, ορίζει ότι η Επιτροπή, για τον καθορισμό της προθεσμίας αυτής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύο εβδομάδων, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον απαραίτητο χρόνο για την προπαρασκευή των παρατηρήσεων καθώς και το επείγον της υπό εξέταση υποθέσεως. Η παρεχόμενη προθεσμία πρέπει να εκτιμάται συγκεκριμένα αναλόγως της δυσκολίας της εκάστοτε περιπτώσεως (απόφαση του Δικαστηρίου Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 651, σκέψεις 94 έως 99, και απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1978, 27/76, United Brands κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 75, σκέψεις 272 και 273).

654 Κατά τη διοικητική διαδικασία η οποία κατέληξε στις παρούσες δίκες, οι αποδέκτες της ΑΑ έτυχαν, για την κατάρτιση της απαντήσεώς τους, αρχικής προθεσμίας δύο μηνών παραταθείσας δύο φορές επί ένα μήνα, δηλαδή συνολικής προθεσμίας τεσσάρων μηνών, από τα τέλη Νοεμβρίου 1991 έως τα τέλη Μαρτίου 1992. Ενόψει όλων των ιδιαιτεροτήτων των επιδίκων υποθέσεων, η προθεσμία αυτή των τεσσάρων μηνών ήταν επαρκής. Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι μόνον η αρχικώς ταχθείσα προθεσμία των δύο μηνών ασκεί επιρροή για την εκτίμηση του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως, διαπιστώνεται ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 651, η οποία ήταν επίσης πολύπλοκη, το Δικαστήριο έκρινε (σκέψεις 94 έως 99 της αποφάσεως) ότι η δίμηνη προθεσμία ήταν εύλογη. Εξάλλου, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η αρχικώς παρασχεθείσα προθεσμία δεν ήταν υπερβολικά σύντομη, στον βαθμό που προσπαθούν να αποδείξουν οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες, συγκρινόμενη με τη δίμηνη προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως. Τέλος, ακόμη και αν οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες κατάρτισαν απάντηση στην ΑΑ υποθέτοντας ότι διέθεταν προθεσμία δύο μόνο μηνών, εν τέλει είχαν στη διάθεσή τους, μετά τις παρατάσεις, δύο ακόμη μήνες για να βελτιώσουν και να εμβαθύνουν τις απαντήσεις τους.

655 Ο ισχυρισμός της Heidelberger ότι δεν επιχείρησε να μεταφράσει πλείονα έγγραφα πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, δεδομένου ότι δεν προσδιόρισε ποια από τα έγγραφα που έχουν καταρτισθεί σε άλλη γλώσσα πλην της γερμανικής μπορούσαν να έχουν φανεί χρήσιμα για την άμυνά της, η εν λόγω προσφεύγουσα δεν αποδεικνύει ως προς τι εθίγησαν τα δικαιώματά της άμυνας από τον καθορισμό της προθεσμίας απαντήσεως στην ΑΑ.

656 Επομένως, ο ένατος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεκάτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και των άρθρων 7, παράγραφος 1, 8, παράγραφος 1, και 9 του κανονισμού 99/63, οι οποίες απορρέουν από την πλημμελή οργάνωση των ακροάσεων

Α — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

657 Οι ακροάσεις διεξήχθησαν από την 1η Μαρτίου έως την 1η Απριλίου 1993. Όλοι οι αποδέκτες της ΑΑ κλήθηκαν να μετάσχουν στην «ολομέλεια» την 1η και τη 2α Μαρτίου 1993, η οποία αφορούσε την αγορά του τσιμέντου. Από τις 3 έως τις 18 Μαρτίου 1993 διεξήχθησαν ακροάσεις που αφορούσαν το σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ. Στη συνεδρίαση αυτή μπορούσαν να παραστούν όλοι οι αποδέκτες της ΑΑ στους οποίους είχε κοινοποιηθεί το μέρος αυτό της ΑΑ. Συνεπώς, όλες οι προσφεύγουσες των υπό κρίση υποθέσεων κλήθηκαν να παραστούν στις ακροάσεις που αφορούσαν την αγορά του τσιμέντου και το σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις μέρος της ΑΑ. Οι ακροάσεις που οργανώθηκαν από τις 22 Μαρτίου έως την 1η Απριλίου 1993 αφορούσαν διάφορα κεφάλαια της ΑΑ σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις. Η συμμετοχή στις ακροάσεις αυτές επιφυλάχθηκε στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων αποδέκτριες των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων αυτών της ΑΑ (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 12 και 94).

658 Ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως έχει τρία σκέλη. Το πρώτο σκέλος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση των άρθρων 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63 (Β). Το δεύτερο σκέλος αντλείται από παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63 (Γ) και το τρίτο από παράβαση του άρθρου 9 του δεύτερου αυτού κανονισμού (Δ).

Β — Επί του πρώτου σκέλους, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση των άρθρων 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63

659 Οι ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), SFIC (T-36/95), Vicat (T-37/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), Valenciana (T-52/95), Asland (T-55/95),

Castle (T-56/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Aker (T-70/95) και Euroc (T-71/95) φρονούν ότι ο τρόπος οργανώσεως των ακροάσεων κατά τη διοικητική διαδικασία προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας. Εξάλλου, η Lafarge και η Valenciana υποστηρίζουν ότι η στάση της Επιτροπής συνιστά παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Οι Valenciana, Oficemen, Aker και Euroc επικαλούνται επίσης παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63.

660 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 ορίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να παρέχει στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που εμπλέκονται σε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, και/ή του άρθρου 86 της Συνθήκης την ευκαιρία να γνωρίσουν την άποψή τους επί των αιτιάσεων που ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή. Δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63, η Επιτροπή υποχρεούται να παρέχει «στα πρόσωπα που το εζήτησαν στις γραπτές παρατηρήσεις τους τη δυνατότητα να αναπτύξουν προφορικώς την άποψή τους, αν πιθανολογούν εύλογο συμφέρον ή αν η Επιτροπή σκοπεύει να τους επιβάλει πρόστιμο ή χρηματική ποινή». Οι δύο αυτές διατάξεις κανονισμών καθιερώνουν τη θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου κατά την οποία τα δικαιώματα άμυνας πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού σε κάθε διαδικασία που μπορεί να καταλήξει στην επιβολή κυρώσεων. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών που αντλούται, αφενός, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και, αφετέρου, από παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63 αλληλεπικαλύπτονται και πρέπει να εξετασθούν από κοινού.

661 Οι ισχυρισμοί των ενδιαφερομένων προσφευγουσών μπορούν να καταταγούν σε τέσσερις κατηγορίες. Θα εξετασθούν διαδοχικώς. Πρέπει κατ' αρχάς να εκτιμηθεί ο ισχυρισμός που αντλείται από τη μονομερή επιβολή εκ μέρους του συμβούλου επί των ακροάσεων ενός προγράμματος διεξαγωγής των ακροάσεων (1). Στη συνέχεια, θα εξετασθούν οι φερόμενες πλημμέλειες κατά τις ακροάσεις επί των αιτιάσεων που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις (2) και κατά τις ακροάσεις επί των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις (3). Τέλος, θα εξετασθούν οι άλλες φερόμενες πλημμέλειες κατά τις ακροάσεις (4).

1. Επί του προγράμματος των ακροάσεων που επέβαλε ο σύμβουλος επί των ακροάσεων

662 Οι SFIC, Heidelberger, Lafarge, Valenciana και Castle επικρίνουν το ότι οι ακροάσεις οργανώθηκαν σύμφωνα με πρόγραμμα το οποίο επέβαλε μονομερώς ο σύμβουλος επί των ακροάσεων. Το πρόγραμμα της Επιτροπής τις εμπόδισε να οργανώσουν ελεύθερα την άμυνά τους.

663 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Οι ακροάσεις οργανώθηκαν με τη σειρά κατά την οποία διατυπώθηκαν οι διάφορες αιτιάσεις στην ΑΑ. Η τήρηση της σειράς διευκολύνει κατ' αρχήν την προετοιμασία της άμυνας των ενδιαφερομένων. Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός και μόνον ότι η Επιτροπή επιβάλλει ένα πρόγραμμα διεξαγωγής των ακροάσεων δεν αποτελεί από μόνο του προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Η προσβολή αυτή μπορεί να διαπιστωθεί μόνον αν οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες αποδείξουν ότι η οργάνωση των ακροάσεων τις εμπόδισε να παραστούν σε ακροάσεις

αφορώσες τις αιτιάσεις που τους προσήφθησαν ή να αναπτύξουν προφορικώς ισχυρισμούς όσον αφορά τις αιτιάσεις αυτές. Τα ζητήματα αυτά ακριβώς θα εξετασθούν κατωτέρω στις σκέψεις 664 έως 701.

2. Επί των φερομένων πλημμελειών κατά τις ακροάσεις επί των αιτιάσεων που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις

664 Οι Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Asland, Uniland, Aker και Euroc υποστηρίζουν ότι δεν είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν προφορικώς την άποψή τους επί της συμφωνίας Cembureau, μολονότι η παράβαση αυτή έγινε δεκτή εις βάρος τους με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Aker και η Euroc προσθέτουν ότι το μόνο τμήμα των ακροάσεων κατά το οποίο κλήθηκαν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ήταν αυτό που αφορούσε την ETF και διεξήχθη στις 11 και 12 Μαρτίου 1993.

665 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες που απαριθμούνται στην προηγούμενη σκέψη ήσαν σε θέση να παραστούν κατά τις ακροάσεις που αφορούσαν τα κεφάλαια της ΑΑ που τους κοινοποιήθηκαν. Συνεπώς, όλες είχαν τη δυνατότητα να παραστούν στις ακροάσεις που αφορούσαν τις διεθνείς συμπράξεις. Ωστόσο, μόνον η Cembureau και οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων οι οποίες θεωρήθηκαν στην ΑΑ ως άμεσα μέλη της Cembureau είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν προφορικώς την άποψή τους κατά τις ακροάσεις που διεξήχθησαν από τις 3 έως τις 5 Μαρτίου 1993 και αφορούσαν κυρίως τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau. Έτσι, στις Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Asland, Uniland, οι οποίες δεν είναι άμεσα μέλη της Cembureau, καθώς και στην Aker και στην Euroc, οι οποίες στην ΑΑ δεν θεωρήθηκαν άμεσα μέλη της Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 516), παρασχέθηκε, κατά τις ακροάσεις που διεξήχθησαν από τις 5 έως τις 18 Μαρτίου 1993, χρόνος ομιλίας αποκλειστικώς στο πλαίσιο των ακροάσεων που αφορούσαν τα διάφορα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau στα οποία μετέσχαν κατά την Επιτροπή.

666 Υπενθυμίζεται ότι, υπό το πρίσμα της ΑΑ, οι επιχειρήσεις που δεν είναι άμεσα μέλη της Cembureau θεωρούνται ότι προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους σε «μέτρα εφαρμογής» της συμφωνίας αυτής, η οποία εγκρίθηκε από την Cembureau και τα μέλη της (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 511 έως 542). Έτσι, οι Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Asland, Uniland, Aker και Euroc, στο πλαίσιο των ακροάσεων που αφορούν τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau η συμμετοχή στα οποία τους προσάπτεται, είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν προφορικώς την άποψή τους όχι μόνον επί του υποστατού των προσαπτομένων πραγματικών περιστατικών, αλλά και επί της φερομένης σχέσεως μεταξύ των προσαπτομένων πραγματικών περιστατικών και της συμφωνίας Cembureau. Εξάλλου, τίποτε δεν τις εμπόδιζε, κατά τις ακροάσεις που αφορούσαν τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, να αναπτύξουν ισχυρισμούς θέτοντες υπό αμφισβήτηση την ύπαρξη καθαυτή της εν λόγω συμφωνίας. Συνεπώς, ο ισχυρισμός τους ότι δεν είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν προφορικώς την άποψή τους επί της συμφωνίας Cembureau ή επί της συμμετοχής τους σ' αυτήν είναι ουσία αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

667 Η Heidelberger ισχυρίζεται ότι το πρόγραμμα των ακροάσεων την παραπλάνησε. Δεδομένου ότι δεν της δόθηκε το δικαίωμα να ακουστεί επί της φερομένης συμμετοχής της στη συμφωνία

Cembureau και σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής, συνήγαγε ότι δεν την αφορούσαν οι εν λόγω αιτιάσεις.

668 Για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 516 έως 542, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Heidelberger ήταν σε θέση να αντιληφθεί, από την ανάγνωση της ΑΑ, ότι η Επιτροπή τής προσήψε συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau. Εξάλλου, η ΑΑ προσήψε με αρκετή σαφήνεια τη συμμετοχή της Heidelberger στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών και στα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 591 έως 602), τα οποία είναι τα μόνα τα μέτρα εφαρμογής που προσάπτονται στην προσφεύγουσα αυτή με την προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, το πρόγραμμα των ακροάσεων το οποίο έλαβε η Heidelberger ένα έτος περίπου μετά την κατάθεση της απαντήσεώς της στην ΑΑ, με την οποία απαντούσε σε όλες αυτές τις αιτιάσεις, ουδόλως μπορεί να την παραπλάνησε όσον αφορά τις αιτιάσεις που της προσάπτονταν. Εν πάση περιπτώσει, η Heidelberger είχε τη δυνατότητα να εκφράσει προφορικώς την άποψή της στις 8 Μαρτίου 1993 επί της φερομένης συμμετοχής της στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών, κατόπιν δε στις 11 και στις 12 Μαρτίου 1993 επί της φερομένης συμμετοχής της στα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF. Κατά τις ακροάσεις αυτές, ήταν σε θέση να αναπτύξει τους ισχυρισμούς της ως προς την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και ως προς τη συμμετοχή της σ' αυτήν. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

669 Η Heidelberger παραπονείται επίσης ότι δεν είχε το δικαίωμα να ακουστεί κατά την ολομέλεια της 1ης και 2ας Μαρτίου 1993 — συνεδρίαση στην οποία δεν αμφισβητεί ότι μετέσχε —, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκε η αγορά του τσιμέντου.

670 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί. Πράγματι, τίποτε δεν εμπόδισε τη Heidelberger να αμφισβητήσει, κατά τη διάρκεια των ακροάσεων κατά τις οποίες της επετράπη να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, δηλαδή, μεταξύ άλλων, κατά τις ακροάσεις της 8ης, 11ης και 12ης Μαρτίου 1993, την ανάλυση της αγοράς του τσιμέντου την οποία εξέθεσε η Επιτροπή στο κεφάλαιο 1 της ΑΑ.

671 Τέλος, η Heidelberger υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι η Επιτροπή, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, θεώρησε ότι τα διάφορα μονομερή και πολυμερή μέτρα κατά των οποίων βάλλει αποτελούσαν μια ενιαία και διαρκή συμφωνία, έπρεπε να έχει τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της κατά τις ακροάσεις που αφορούσαν το σύνολο των φερομένων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

672 Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε θεώρησε ότι η Heidelberger μετέσχε σε όλα τα στοιχεία που αποτελούν την ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau. Κατά την προσβαλλομένη απόφαση, η προσφεύγουσα μετέσχε σε δύο μόνο μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α) και στην ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α). Δεν αμφισβητείται όμως ότι η Heidelberger ήταν σε θέση να εκφράσει την άποψή της κατά τις ακροάσεις της 8ης, 11ης και 12ης Μαρτίου 1993 σχετικά με τα μέτρα αυτά εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Το γεγονός ότι δεν ήταν σε θέση να εκφράσει προφορικώς την άποψή της επί αιτιάσεων που δεν της προσήφθησαν δεν έθιξε την άμυνά της.

673 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι δεν είχε στη διάθεσή της επαρκές χρονικό διάστημα για να καλύψει το σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις τμήμα του φακέλου κατά τις ακροάσεις. Υπάρχει πρόδηλη διαφορά μεταξύ της θέσεως που της δόθηκε κατά τις ακροάσεις και της συνολικής ευθύνης που της καταλογίστηκε εν τέλει με την προσβαλλομένη απόφαση.

674 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο χρόνος ομιλίας που παρασχέθηκε στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων κατά τις ακροάσεις ήταν ανάλογος του αριθμού αιτιάσεων που τους απευθύνθηκαν με την ΑΑ. Στην Lafarge παρασχέθηκε χρόνος ομιλίας 30 λεπτών για καθένα από τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau που της προσήφθησαν με την προσβαλλομένη απόφαση. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να επικαλείται την ύπαρξη διαφοράς μεταξύ της θέσεως που της δόθηκε κατά τις ακροάσεις και της συνολικής ευθύνης που της καταλογίσθηκε εν τέλει. Εξάλλου, δεν προβάλλει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι ο παρασχεθείς χρόνος ομιλίας ήταν ανεπαρκής. Πράγματι, η Lafarge ουδόλως αποδεικνύει ότι η φερόμενη έλλειψη χρόνου ομιλίας την εμπόδισε να διατυπώσει ή να αναπτύξει ισχυρισμό που μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Lafarge δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

3. Επί των φερομένων πλημμελειών κατά τις ακροάσεις επί των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις

675 Οι SFIC, Vicat, Ciments français, Lafarge, Valenciana, Castle, Uniland, Oficemen, ATIC, Aker και Euroc βάλλουν κατά του ότι δεν μπόρεσαν να παραστούν στις ακροάσεις που αφορούσαν τις εθνικές συμπράξεις των άλλων εμπλεκομένων κρατών μελών.

676 Δεν αμφισβητείται ότι επιβλήθηκαν περιορισμοί στη συμμετοχή στις ακροάσεις που αφορούσαν τις εθνικές συμπράξεις. Η συμμετοχή αυτή επιφυλάχθηκε στις επιχειρήσεις και στην ένωση του οικείου κράτους μέλους και, συνεπώς, στις επιχειρήσεις και στην ένωση στις οποίες κοινοποιήθηκαν τα σχετικά κεφάλαια της ΑΑ περί των εθνικών συμπράξεων.

677 Εντούτοις, το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες δεν ήσαν σε θέση να παραστούν στις ακροάσεις που αφορούσαν άλλες εθνικές συμπράξεις εκτός από αυτή που λειτούργησε εντός του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου είναι εγκατεστημένες δεν έθιξε την άμυνά τους. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, παρά το γεγονός ότι στην παράγραφο 93, στοιχείο β, της ΑΑ επισημαίνεται ο άρρηκτος σύνδεσμος μεταξύ εθνικών και διεθνών συμπράξεων, η συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της σε διεθνές επίπεδο ουδόλως εξαρτώνται από την ύπαρξη των εθνικών συμπράξεων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 110 έως 120). Εξάλλου, οι σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις δεν περιλαμβάνονται στην προσβαλλομένη απόφαση και οι ως άνω προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η προσβαλλομένη απόφαση

στηρίζεται σε πληροφοριακά στοιχεία συλλεγέντα κατά τη διάρκεια των ακροάσεων που αφορούσαν τις εθνικές συμπράξεις.

678 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός που προβάλλουν οι έντεκα προαναφερθείσες προσφεύγουσες πρέπει να απορριφθεί.

679 Η Heidelberger βάλλει κατά του γεγονότος ότι, κατά τις ακροάσεις επί των εθνικών συμπράξεων, δεν επετράπη στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να εκφράσουν την άποψή τους επί των διεθνών συμπράξεων. Η Uniland προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν της επέτρεψε να εκφράσει την άποψή της επί των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων κατά την ακρόαση που αφορούσε την ισπανική αγορά.

680 Υπενθυμίζεται ότι η Heidelberger ήταν σε θέση να αναπτύξει προφορικώς τους ισχυρισμούς της σχετικά με όλες τις παραβάσεις που της προσήφθησαν με την προσβαλλομένη απόφαση κατά τις ακροάσεις που αφορούσαν τις διεθνείς συμπράξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψη 668). Η Uniland μετέσχε, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, στην παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau (άρθρο 1) και σε παραβάσεις στο πλαίσιο της ETF (άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α). Η Uniland είχε τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της επί των αιτιάσεων αυτών κατά την ακρόαση που αφορούσε την ETF στις 11 και 12 Μαρτίου 1993. Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι οι ως άνω προσφεύγουσες δεν είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν την άποψή τους επί των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων κατά τις ακροάσεις που αφορούσαν τις εθνικές αγορές δεν έθιξε την άμυνά τους.

681 Η Lafarge θεωρεί αξιόμεμπτο το ότι υποχρεώθηκε να αρκεσθεί σε χρόνο ομιλίας 70 λεπτών για να εκθέσει τους ισχυρισμούς της σχετικά με τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων παραγωγών. Ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής, δεδομένου ότι η αιτίαση που αφορά τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων παραγωγών δεν έγινε δεκτή με την προσβαλλομένη απόφαση.

4. Άλλες φερόμενες πλημμέλειες κατά τις ακροάσεις

682 Οι Irish Cement, Cimpor, Secil και ATIC ισχυρίζονται ότι έπρεπε να τους παρασχεθεί η δυνατότητα να παραστούν σε όλες τις ακροάσεις. Το δικαίωμα να ακουστούν αποτελεί επίσης δικαίωμα να ακούσουν. Ωστόσο, ελλείψει στοιχείων που να αποδεικνύουν ότι η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση στηρίχθηκε επί πληροφοριακών στοιχείων συλλεγέντων κατά τις ακροάσεις στις οποίες δεν μπόρεσαν να μετάσχουν οι προσφεύγουσες και ελλείψει κάθε ενδείξεως που να επιβεβαιώνει ότι απαλλακτικά στοιχεία υπέρ αυτών των προσφευγουσών μπορούσαν να έχουν γνωστοποιηθεί κατά τη διάρκεια των ίδιων αυτών ακροάσεων, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί.

683 Η SFIC υποστηρίζει ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε σε «αυτο-ενοχοποιητικές» απαντήσεις που δόθηκαν κατά τις ακροάσεις για να διαπιστώσει την παράβαση που αφορά τις ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ

της SFIC και της BDZ (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β). Στην πραγματικότητα, η παράγραφος της προσβαλλομένης αποφάσεως στην οποία αναφέρεται η SFIC (παράγραφος 22, σημείο 18) αναφέρει τις εξηγήσεις που προέβαλε κατά τις ακροάσεις η BDZ και όχι η SFIC. Συνεπώς, δεν πρόκειται περί «αυτο-ενοχοποιήσεως» της SFIC. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν στήριξε τη διαπίστωση της παραβάσεως με το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως στις δηλώσεις της BDZ κατά τις ακροάσεις. Αφού αναφέρθηκε στις απαντήσεις της BDZ κατά τις ακροάσεις, η Επιτροπή εκθέτει τα εξής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 18): «Παρά τα επιχειρήματα που ανέπτυξε γραπτά και προφορικά η [BDZ], η Επιτροπή δεν κατόρθωσε να βρει βάσιμες εξηγήσεις για την κατανομή των εισαγόμενων ποσοτήτων στα διάφορα ομοσπονδιακά κρατίδια.» Στη συνέχεια εκθέτει (παράγραφος 22, σημείο 18, πέμπτο και έκτο εδάφιο) για ποιους λόγους πρέπει να απορριφθούν οι ισχυρισμοί της BDZ. Επομένως, η Επιτροπή δεν στηρίζει τη διαπίστωση της παραβάσεως με το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως σε στοιχεία που παρέσχε η BDZ κατά τις ακροάσεις, αλλά απλώς εκθέτει στο οικείο χωρίο της προσβαλλομένης αποφάσεως τους λόγους για τους οποίους απορρίπτει τις εξηγήσεις σχετικά με τις ανταλλαγές στατιστικών στοιχείων μεταξύ της SFIC και της BDZ τις οποίες ανέπτυξε η BDZ κατά τις ακροάσεις. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της SFIC δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

684 Η ENCI και η VNC προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν υιοθέτησε αμερόληπτη στάση έναντι αυτών κατά την ακρόαση της 8ης Μαρτίου 1993, αρνούμενη να λάβει υπόψη τους ισχυρισμούς που προέβαλαν. Συναφώς, αναφέρονται σε δήλωση του κ. Guerrin κατά την ακρόαση.

685 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά την ακρόαση αυτή, ο κ. Guerrin δήλωσε τα εξής: «(...) η Επιτροπή (...) δεν είναι σε θέση να δεχθεί ορισμένες παρατηρήσεις που διατύπωσαν [οι μετέχοντες στις ακροάσεις].» Ωστόσο, μολονότι η Επιτροπή υποχρεούται να παράσχει τη δυνατότητα στους αποδέκτες μιας ΑΑ να λάβουν θέση και να αμυνθούν έναντι των αιτιάσεων που τους απευθύνονται, δεν υποχρεούται να δεχθεί όλους τους προβαλλομένους ισχυρισμούς. Κατά συνέπεια, η ENCI και η VNC δεν μπορούν να επικαλούνται προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας λόγω της παρατηρήσεως του κ. Guerrin.

686 Η Lafarge υποστηρίζει ότι, κατά τις ακροάσεις, δεν της επετράπη να εξηγήσει την από πλευράς ανταγωνισμού στρατηγική της πέραν των αιτιάσεων που της προσήφθησαν, ενώ είχε υποβάλει ρητώς αίτημα προς τούτο.

687 Υπογραμμίζεται ότι η Lafarge ήταν ελεύθερη να διαθέσει όπως επιθυμούσε τον χρόνο ομιλίας που της παρασχέθηκε. Επομένως, ο υπό εξέταση ισχυρισμός πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί.

688 Τέλος, η Aker και η Euroc επικρίνουν το γεγονός ότι, κατά τις ακροάσεις, η βρετανική θυγατρική τους Castle και οι ίδιες δεν αντιμετωπίσθηκαν από την Επιτροπή ως αυτοτελείς οντότητες.

689 Ο ισχυρισμός αυτός, από τον οποίο η Aker και η Euroc δεν αντλούν κανένα πραγματικό ή νομικό συμπέρασμα, πρέπει να απορριφθεί.

690 Απ' όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του δεκάτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Γ — Επί του δευτέρου σκέλους, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63

691 Η Valenciana (T-52/95) ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63, παρέχοντάς της ανεπαρκή προθεσμία για την προετοιμασία της για τις ακροάσεις.

692 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63 ορίζει ότι «η Επιτροπή καλεί τα πρόσωπα που θα τύχουν ακροάσεως για την ημερομηνία που έχει ορίσει», χωρίς να παρέχει καμία ένδειξη ως προς την προθεσμία που πρέπει να τηρηθεί.

693 Δεν αμφισβητείται ότι η Valenciana προσκλήθηκε με επιστολή της 5ης Φεβρουαρίου 1993 (παράρτημα 12 του δικογράφου της προσφυγής) στις ακροάσεις που διεξήχθησαν από την 1η Μαρτίου 1993. Η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι η προσφεύγουσα έλαβε την επιστολή αυτή στις 6 Φεβρουαρίου 1993. Έτσι, η Valenciana είχε στη διάθεσή της προθεσμία 22 ημερών μεταξύ της προσκλήσεως στις ακροάσεις και της διεξαγωγής τους.

694 Η Valenciana δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι η προθεσμία αυτή των 22 ημερών δεν ήταν αρκετή για την προετοιμασία της για τις ακροάσεις. Εξάλλου, όπως προκύπτει από την από 11ης Δεκεμβρίου 1997 απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, δεν ζήτησε καν από την Επιτροπή, πριν από τη διεξαγωγή των ακροάσεων, να τις αναβάλει με την αιτιολογία ότι δεν είχε στη διάθεσή της επαρκή χρόνο για να προετοιμάσει τους ισχυρισμούς που θα ανέπτυσσε προφορικά.

695 Επομένως, το δεύτερο σκέλος του δεκάτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Δ — Επί του τρίτου σκέλους, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 9 του κανονισμού 99/63

696 Η Lafarge (Τ-43/95) ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 99/63, αρνούμενη να της παράσχει το δικαίωμα να ακουστεί χωριστά επί των αιτιάσεων που αφορούν τη γαλλογερμανική αγορά. Η Aalborg (Τ-44/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έτυχε χωριστής ακροάσεως, κατά παράβαση της ίδιας διατάξεως.

697 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν λόγω ελλείψεως σαφηνείας. Οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες δεν εξηγούν ως προς τι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους λόγω της ελλείψεως χωριστής ακροάσεως. Εν πάση περιπτώσει, δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 99/63, η Επιτροπή είναι ελεύθερη να ακούει τα πρόσωπα χωριστά ή παρουσία άλλων προσκληθέντων προσώπων (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Darmon στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, Συλλογή 1993, σ. Ι-1445, σημείο 155).

698 Η Lafarge βάλλει επίσης κατά του ότι τα σχετικά με την ETF έγγραφα που υπέβαλε κατά τις ακροάσεις δεν επισυνάφθηκαν στα πρακτικά της ακροάσεως.

699 Το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 99/63 ορίζει ότι «οι ουσιώδεις δηλώσεις κάθε προσώπου που καταθέτει καταχωρούνται σε πρακτικά». Δεδομένου ότι η Lafarge δεν προσδιόρισε τα έγγραφα που έπρεπε να έχουν επισυναφθεί στα πρακτικά ούτε εξήγησε γιατί τα έγγραφα αυτά έπρεπε να έχουν εξομοιωθεί προς ουσιώδη δήλωση, υπό την έννοια της προπαρατεθείσας διατάξεως, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

700 Επομένως, το τρίτο σκέλος του δεκάτου λόγου ακυρώσεως πρέπει ωσαύτως να απορριφθεί.

701 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δέκατος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του ενδεκάτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παραβίαση της αρχής της αυτεπάγγελτης έρευνας

702 Η Dyckerhoff (Τ-35/95) υποστηρίζει ότι η προσβαλλομένη απόφαση συνιστά παραβίαση της αρχής της αυτεπάγγελτης έρευνας. Αφενός, η Επιτροπή αμέλησε να εξετάσει το ζήτημα των ελληνικών κρατικών ενισχύσεων, ενώ επρόκειτο για τον μοναδικό λόγο που ώθησε την Dyckerhoff να μετάσχει στις συνεδριάσεις των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου που εξετάζονται στην προσβαλλομένη απόφαση. Αφετέρου, δεν εξέτασε επαρκώς τους φακέλους που αφορούσαν τις συζητήσεις επί του συστήματος των σημείων βάσεως, ενώ οι φάκελοι αυτοί περιείχαν την εξήγηση της συνεδριάσεως των επικεφαλής

αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Συνεπώς, δεν τήρησε την υποχρέωσή της να εξετάσει με προσοχή και αμεροληψία όλα τα σχετικά αποδεικτικά μέσα.

703 Ο ισχυρισμός που αφορά τις ελληνικές κρατικές ενισχύσεις πρέπει να απορριφθεί. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις ενισχύσεις αυτές που χορήγησε το ελληνικό κράτος στην ελληνική βιομηχανία τσιμέντου κατά τη δεκαετία του '80, όπως αποδεικνύουν η παράγραφος 24, σημείο 2, η υποσημείωση 115, καθώς και, γενικώς, η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στην παράγραφο 53, σημείο 8, της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή εκθέτει λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους απέρριψε τις παρατηρήσεις που διατύπωσαν ορισμένες επιχειρήσεις κατά τη διοικητική διαδικασία, κατά τις οποίες «το άρθρο 85, παράγραφος 1, δεν εφαρμόζεται όσον αφορά τα κράτη μέλη της [ETF] διότι αυτά ενήργησαν ευρισκόμενα σε νόμιμη άμυνα κατά των εξαγωγών των Ελλήνων παραγωγών που ελάμβαναν παράνομες ενισχύσεις από τις αρχές της χώρας τους». Κατά τα λοιπά, πρέπει να γίνει παραπομπή κατωτέρω στις σκέψεις 2552 έως 2561 όσον αφορά την επί της ουσίας εκτίμηση των ισχυρισμών της προσφεύγουσας αυτής.

704 Ο άλλος ισχυρισμός, περί του συστήματος των σημείων βάσεως, πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 414 και 415.

705 Επομένως, ο ενδέκατος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δωδεκάτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, λόγω υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας

706 Η Unicem (T-50/95) ισχυρίζεται ότι τα δικαιώματα άμυνάς της προσβλήθηκαν λόγω της υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας. Υπογραμμίζει ότι μέρος των αιτιάσεων της Επιτροπής αφορά δραστηριότητες που είχαν αποτελέσει αντικείμενο γνωστοποιήσεως προς την Επιτροπή στις 16 Ιουλίου 1981. Όσον αφορά ακόμη και την πλέον πρόσφατη διαδικασία, το χρονικό διάστημα που παρήλθε μεταξύ των πρώτων ελέγχων (Απρίλιος 1989) και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (Νοέμβριος 1994) ήταν υπερβολικά μακρό. Κατά το διάστημα αυτό, η Unicem σε πολλές περιπτώσεις έπαυσε να θυμάται τα γεγονότα και απώλεσε μεγάλο μέρος των σχετικών εγγράφων. Στο υπόμνημα απαντήσεώς της, η Unicem ισχυρίζεται επίσης ότι η ΑΑ αναφέρεται σε περιστατικά που ανατρέχουν στον Ιούλιο του 1981, ενώ οι πρώτοι έλεγχοι της Επιτροπής πραγματοποιήθηκαν μόλις τον Απρίλιο του 1989.

707 Υπενθυμίζεται ότι η τήρηση της εύλογης προθεσμίας εκ μέρους της Επιτροπής κατά την έκδοση αποφάσεων μετά το πέρας διοικητικών διαδικασιών σε θέματα πολιτικής ανταγωνισμού συνιστά γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου (απόφαση SCK και FNK κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 56). Ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας εκτιμάται σε σχέση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υποθέσεως και, ιδίως, με το πλαίσιο της υποθέσεως αυτής, τα

διάφορα διαδικαστικά στάδια που ακολούθησε η Επιτροπή, τη συμπεριφορά των διαδίκων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, το περίπλοκο της υποθέσεως καθώς και τη σημασία της για τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη (απόφαση SCK και FNK κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 57).

708 Εν προκειμένω, η από 16 Ιουλίου 1981 γνωστοποίηση προς την Επιτροπή, στην οποία αναφέρεται η Unicem, αφορά το βελγοολλανδικό σύστημα καθορισμού των τιμών που στηρίζεται στα σημεία βάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 4), σύστημα το οποίο δεν αποτέλεσε αντικείμενο καμίας συγκεκριμένης αιτιάσεως, τόσο στην ΑΑ όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ως εντελώς άσχετη προς τη διοικητική διαδικασία που κίνησε η Επιτροπή. Εξάλλου, το γεγονός ότι στην ΑΑ η Επιτροπή αναφέρεται σε γεγονότα που ανατρέχουν στο 1981 ουδόλως ασκεί επιρροή για να εκτιμηθεί η τήρηση της εύλογης προθεσμίας κατά τη διοικητική διαδικασία η οποία άρχισε μόλις τον Απρίλιο του 1989.

709 Η διοικητική διαδικασία διήρκεσε πέντε έτη και οκτώ μήνες μεταξύ των πρώτων ελέγχων, τον Απρίλιο του 1989, και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις 30 Νοεμβρίου 1994. Πρέπει να θεωρηθεί ότι σε καθένα από τα στάδια αυτής της διοικητικής διαδικασίας τηρήθηκε η αρχή της εύλογης προθεσμίας. Έτσι, ένα διάστημα 31 μηνών μεταξύ των ελέγχων τον Απρίλιο του 1989 και της κοινοποιήσεως της ΑΑ τον Νοέμβριο του 1991 ήταν εύλογο, αν ληφθεί υπόψη η έκταση και η δυσκολία μιας έρευνας αφορώσας ολόκληρη σχεδόν την ευρωπαϊκή βιομηχανία τσιμέντου. Το διάστημα ενός περίπου έτους που παρήλθε στη συνέχεια μεταξύ της καταθέσεως των απαντήσεων στην ΑΑ, τον Μάρτιο του 1992, και της διεξαγωγής των ακροάσεων μεταξύ της 1ης Μαρτίου και της 1ης Απριλίου 1993 ήταν επίσης εύλογο. Υπογραμμίζεται συναφώς ότι διάφορες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου τον Μάρτιο του 1992 προκειμένου να ακυρωθεί η άρνηση της Επιτροπής να τους κοινοποιήσει ολόκληρη την ΑΑ και τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως, προσφυγή επί της οποίας αποφάνθηκε το Πρωτοδικείο στις 18 Δεκεμβρίου 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 6 έως 11). Το γεγονός ότι η Επιτροπή χρειάστηκε 20 μήνες μετά το πέρας των ακροάσεων για να εκδώσει την προσβαλλομένη απόφαση, στις 30 Νοεμβρίου 1994, δεν αποτελεί παραβίαση της αρχής της εύλογης προθεσμίας στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας σε θέματα πολιτικής ανταγωνισμού, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση έπρεπε να απευθυνθεί σε 42 διαφορετικές επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, ότι διαπίστωσε 24 διαφορετικές παραβάσεις και ότι έπρεπε να καταρτισθεί στις εννέα επίσημες γλώσσες της Κοινότητας.

710 Ο ισχυρισμός της Unicem ότι σε πολλές περιπτώσεις, λόγω της μακράς διαρκείας της διοικητικής διαδικασίας, έπαυσε να θυμάται τα γεγονότα και απώλεσε μεγάλο μέρος των σχετικών εγγράφων πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής όσον αφορά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984, κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι η Unicem αρνούνταν πάντοτε ότι μετέσχε στις συνεδριάσεις αυτές (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 13). Περαιτέρω, τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau στα οποία μετέσχε η Unicem αποτελούν παραβάσεις διαπραχθείσες στο πλαίσιο της ETF (άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και στο πλαίσιο της ECEC (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Τα προσαπτόμενα γεγονότα όσον αφορά τις δραστηριότητες της ETF και της ECEC συνεχίζονταν ακόμη κατά τον χρόνο των ελέγχων τον Απρίλιο του 1989 και, ως εκ τούτου, η Unicem δεν μπορεί να αντιμετώπισε πρόβλημα για την προετοιμασία της σχετικής άμυνάς της.

711 Επομένως, ο δωδέκατος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεκάτου τρίτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ

712 Το άρθρο 6 της ΕΣΑΔ ορίζει τα εξής:

«Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθεί δικαίως, δημοσία και εντός ευλόγου προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος (...).»

713 Υπενθυμίζεται ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων διασφαλίζει ο κοινοτικός δικαστής (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1970, 11/70, Internationale Handelsgesellschaft, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 581, σκέψη 4, της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, ERT, Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 41, και Bosman κ.λπ., προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 79). Προς τον σκοπό αυτό, ο κοινοτικός δικαστής εμπνέεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών καθώς και από τα στοιχεία που παρέχουν τα διεθνή νομοθετικά κείμενα που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, στα οποία έχουν συνεργασθεί και προσχωρήσει τα κράτη μέλη. Συναφώς, η ΕΣΑΔ έχει ιδιαίτερη σημασία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1986, 222/84, Johnston, Συλλογή 1986, σ. 1651, σκέψη 18, και της 29ης Μαΐου 1997, C-299/95, Kremzow, Συλλογή 1997, σ. I-2629, σκέψη 14· απόφαση SCK και FNK κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 53). Εξάλλου, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου ΣΤ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (νυν άρθρου 6 ΕΕ), «η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την [ΕΣΑΔ] και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου».

714 Η Aalborg (T-44/95), η Asland (T-55/95) και η Blue Circle (T-88/95) φρονούν ότι προσβλήθηκε το θεμελιώδες δικαίωμά τους να δικαστούν από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο. Οι προϋποθέσεις της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας τις οποίες πρέπει να πληροί ένα δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ δεν επιτρέπουν στην Επιτροπή να ασκεί συγχρόνως τις αρμοδιότητες έρευνας της υποθέσεως και λήψεως αποφάσεων σε θέματα ανταγωνισμού. Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν τον ποινικό χαρακτήρα του προστίμου που επιβάλλει η Επιτροπή.

715 Η Asland ισχυρίζεται ότι η προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματός της απορρέει από δύο στοιχεία. Αφενός, τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή εφαρμόζει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συνιστούν παράβαση του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ, όπως αυτό έχει ερμηνευθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και αντιβαίνουν στις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, δεδομένου ότι η Επιτροπή έχει σωρευτικώς τις αρμοδιότητες έρευνας της υποθέσεως και λήψεως αποφάσεων, χωρίς οι αποφάσεις αυτές να επιδέχονται μεταγενέστερο έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας, δεδομένου ότι ο μόνος έλεγχος που ασκεί στη συνέχεια ο κοινοτικός δικαστής είναι έλεγχος νομιμότητας. Αφετέρου, η υποχρέωση καταβολής προστίμου ή

συστάσεως τραπεζικής εγγυήσεως μέχρι του ποσού του προστίμου αυτού, πριν αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του κύρους της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελεί επίσης προσβολή του δικαιώματος κρίσεως από αμερόληπτο δικαστήριο. Συναφώς, το άρθρο 185 της Συνθήκης και το άρθρο 192 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 256 ΕΚ) πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο ΣΤ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, να ερμηνευθούν εκ νέου εντός του πλαισίου της ΕΣΑΔ και των συνταγματικών παραδόσεων των κρατών μελών και να θεωρηθούν ότι έχουν την έννοια ότι η εκτελεστότητα των προστίμων εξαρτάται από την απόφαση του Πρωτοδικείου επί της νομιμότητας.

716 Η Blue Circle υπογραμμίζει επίσης ότι το Πρωτοδικείο δεν έχει τη δυνατότητα να εξετάσει την υπόθεση εκ νέου.

717 Από παγία νομολογία προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν είναι «δικαστήριο» υπό την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 29ης Οκτωβρίου 1980, 209/78 έως 215/78 και 218/78, Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 207, σκέψη 81, και Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψη 7· απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, Shell κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 323, σκέψη 39). Εξάλλου, το άρθρο 15, παράγραφος 4, του κανονισμού 17 ορίζει ρητώς ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής που επιβάλλουν πρόστιμα λόγω παραβιάσεως του δικαίου του ανταγωνισμού δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1994, T-83/91, Tetra Pak κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-755, σκέψη 235).

718 Ακόμη και αν η Επιτροπή δεν αποτελεί «δικαστήριο», υπό την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ, και ακόμη και αν τα επιβαλλόμενα πρόστιμα δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα, γεγονός παραμένει ότι η Επιτροπή υποχρεούται να τηρεί τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου κατά τη διοικητική διαδικασία (απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψη 8, και απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, Shell κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 323, σκέψη 39). Εντούτοις, το γεγονός ότι η Επιτροπή ασκεί συγχρόνως αρμοδιότητες έρευνας της υποθέσεως και διαπιστώσεως της παραβάσεως του άρθρου 85 και/ή του άρθρου 86 της Συνθήκης, δεν αποτελεί αφ' εαυτού παραβίαση γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου (απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-348/94, Enso Española κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1875, σκέψη 56). Επομένως, ο ισχυρισμός της Aalborg, της Asland και της Blue Circle ότι η προσβαλλομένη απόφαση είναι παράνομη, διότι ελήφθη στο πλαίσιο συστήματος στο οποίο η Επιτροπή έχει σωρευτικώς τις αρμοδιότητες έρευνας της υποθέσεως και λήψεως αποφάσεων, πρέπει να απορριφθεί.

719 Οι ισχυρισμοί τους οποίους αντλούν η Asland και η Blue Circle από τα δήθεν όρια του ελέγχου νομιμότητας που ασκεί ο κοινοτικός δικαστής πρέπει επίσης να απορριφθούν. Πράγματι, οσάκις το Πρωτοδικείο ελέγχει τη νομιμότητα μιας αποφάσεως που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, και/ή του άρθρου 86 της Συνθήκης, μπορεί να κληθεί από τους προσφεύγοντες να προβεί σε διεξοδική εξέταση τόσο της ουσιαστικής διαπιστώσεως των πραγματικών περιστατικών όσο και της νομικής τους εκτιμήσεως από την Επιτροπή. Εξάλλου, όσον αφορά τα πρόστιμα, το Πρωτοδικείο έχει αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας δυνάμει του άρθρου 172 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 229 ΕΚ) και του άρθρου 17 του κανονισμού 17 (απόφαση Enso Española κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 718, σκέψεις 62 έως 64).

720 Ο ισχυρισμός της Asland ότι η εκτελεστότητα του προστίμου το οποίο της επιβλήθηκε αποτελεί προσβολή του δικαιώματός της να δικαστεί από αμερόληπτο δικαστήριο θέτει υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα των άρθρων 185 και 192 της Συνθήκης, τα οποία θεσπίζουν ρητώς την εκτελεστότητα των αποφάσεων της Επιτροπής που επιβάλλουν χρηματική υποχρέωση. Ο ισχυρισμός αυτός είναι απαράδεκτος, δεδομένου ότι ο κοινοτικός δικαστής δεν είναι αρμόδιος να κρίνει τη νομιμότητα των διατάξεων της Συνθήκης (διάταξη της 14ης Ιουλίου 1994, T-584/93, Roujansky κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1994, σ. II-585, σκέψη 15).

721 Η SFIC (T-36/95) και η Vicat (T-37/95) προβάλλουν επίσης την ύπαρξη προσβολής της αρχής της αμεροληψίας λόγω του ότι ο ίδιος υπάλληλος διεξήγαγε τις έρευνες, μελέτησε τον φάκελο, κατάρτισε την ΑΑ και εκπόνησε το σχέδιο αποφάσεως. Ο ισχυρισμός αυτός επίσης δεν μπορεί να γίνει δεκτός, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν εκδόθηκε από τον υπάλληλο στον οποίο αναφέρονται η SFIC και η Vicat, αλλά από το σώμα των επιτρόπων. Εξάλλου, οι προβλεπόμενες από το κοινοτικό δίκαιο διαδικαστικές εγγυήσεις δεν επιβάλλουν στην Επιτροπή να διαρθρώνει την εσωτερική της οργάνωση κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλείει το ενδεχόμενο ένας και ο αυτός υπάλληλος να ενεργεί, στο πλαίσιο της ίδιας υποθέσεως, ως εξεταστής και ως εισηγητής (απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, Shell κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 323, σκέψη 39).

722 Τέλος, η CBR (T-25/95) υποστηρίζει ότι η άρνηση της Επιτροπής να της παράσχει πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, σε όλα τα επιβαρυντικά και τα απαλλακτικά έγγραφα συνιστά πρόδηλη παράβαση του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ, το οποίο της απονέμει το δικαίωμα να έχει στη διάθεσή της όλα τα στοιχεία που συλλέγουν οι αρμόδιες αρχές, τα οποία είναι ικανά να την απαλλάξουν ή να της παράσχουν τη δυνατότητα να τύχει μετριασμού της ποινής της. Ομοίως, η Lafarge (T-43/95) και η Blue Circle (T-88/95) φρονούν ότι το γεγονός ότι δεν είχαν πρόσβαση σε ολόκληρο τον φάκελο και σε ολόκληρη της ΑΑ συνιστά παράβαση του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ.

723 Στην πραγματικότητα, οι ισχυρισμοί αυτοί αλληλεπικαλύπτονται με τους ισχυρισμούς της CBR, της Lafarge και της Blue Circle, των οποίων έγινε επίκληση στο πλαίσιο του ήδη εξετασθέντος από το Πρωτοδικείο πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθόσον κατά τη διοικητική διαδικασία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 87 έως 435).

724 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δέκατος τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεκάτου τετάρτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας

725 Οι ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), Castle (T-56/95), Aker (T-70/95) και Euroc (T-71/95) ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή είχε την προκατάληψη ότι κάθε ευρωπαϊκή βιομηχανία ενήργησε κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η Επιτροπή παραβίασε έτσι την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας. Η ENCI, η VNC και η Aalborg δεν προβάλλουν

κανένα συγκεκριμένο στοιχείο για να στηρίξουν τον ισχυρισμό αυτό. Οι Lafarge, Castle, Aker και Euroc στηρίζονται σε αποσπάσματα άρθρων του Τύπου προγενέστερα της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα οποία αποκαλύπτουν το περιεχόμενό της, καθώς και την από 15 Σεπτεμβρίου 1993 απάντηση του K. Van Miert, μέλους της Επιτροπής, σε γραπτή ερώτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΕ 1993, C 320, σ. 31 και 32), με την οποία οι συμπράξεις που διαπιστώνονται με την προσβαλλομένη απόφαση χαρακτηρίζονται ως «καρτέλ».

726 Διαπιστώνεται ότι οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί δεν ασκούν επιρροή για την επίλυση της διαφοράς. Πράγματι, η ύπαρξη παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που συνέλεξε η Επιτροπή. Οσάκις το υποστατό μιας παραβάσεως έχει όντως αποδειχθεί κατά το πέρας μιας διοικητικής διαδικασίας, η απόδειξη του ότι η Επιτροπή εκδήλωσε προώρως, κατά τη διαδικασία αυτή, την πεποίθησή της ότι υφίσταται η εν λόγω παράβαση δεν αναιρεί την απόδειξη της καθαυτό παραβάσεως. Συνεπώς, το μόνο ζήτημα που ασκεί επιρροή είναι κατ' ουσίαν αν η παράβαση αποδεικνύεται ή όχι.

727 Εν πάση περιπτώσει, τα στοιχεία που επικαλούνται οι διάφορες προσφεύγουσες που απαριθμούνται ανωτέρω στη σκέψη 725 δεν μπορούν να αποδείξουν ότι η Επιτροπή προδίκασε την απόφασή της. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή, ως σώμα, διαβουλεύεται βάσει ενός σχεδίου αποφάσεως. Προφανώς, στην παρούσα υπόθεση, οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν μπόρεσαν να εμποδίσουν τις διαρροές προς τον Τύπο σχετικά με το περιεχόμενο του σχεδίου αποφάσεως. Η απάντηση του K. Van Miert της 15ης Σεπτεμβρίου 1993 σε γραπτή ερώτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκθέτει ότι: «την περίοδο αυτή η Επιτροπή μελετά τη συνέχεια που θα πρέπει να δοθεί στο εν λόγω ζήτημα και θα λάβει υπόψη της, την κατάλληλη στιγμή, την ειδική θέση καθεμιάς των εν λόγω επιχειρήσεων, ιδίως των μικρότερων επιχειρήσεων, καθώς και τη συγκεκριμένη συμπεριφορά τους στο πλαίσιο του καρτέλ». Μολονότι η επιλογή της λέξεως «καρτέλ» στην απάντηση του εν λόγω μέλους της Επιτροπής μπορεί να φαίνεται ατυχής, το απόσπασμα στο σύνολό του αντικρούει ευθέως τον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή είχε ήδη τότε προδικάσει την απάντησή της.

728 Συνεπώς, ο δέκατος τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί καθόσον υποβάλλεται από τις επτά προαναφερθείσες προσφεύγουσες.

729 Εξάλλου, η Italcementi (T-65/95) και η Blue Circle (T-88/95) ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε, πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας, ότι οι κατ' αυτών αιτιάσεις ήσαν βάσιμες. Η Επιτροπή υπέθεσε, στηριζόμενη σε ένα αληθινό τεκμήριο ενοχής, ότι όλες οι δραστηριότητες των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών αποτελούσαν εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau. Καταφεύγοντας στην άποψη περί ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας, η Επιτροπή επιχείρησε να εκφύγει της υποχρεώσεως να προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για να θεμελιώσει ορισμένους ισχυρισμούς. Η Blue Circle υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή θεώρησε εσφαλμένως, κατόπιν της κοινοποιήσεως της ΑΑ, ότι το βάρος αποδείξεως μετακυλίστηκε στην προσφεύγουσα. Από πλείονα αποσπάσματα της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 11, σημείο 6· παράγραφος 22, σημείο 14, τρίτο εδάφιο· παράγραφος 22, σημείο 15· παράγραφος 28, σημείο 12, στοιχείο γ· παράγραφος 28, σημείο 21, τέταρτο εδάφιο) προκύπτει ότι η Επιτροπή θεώρησε ότι οι επιχειρήσεις όφειλαν να αποδείξουν ότι οι περιεχόμενοι στην ΑΑ ισχυρισμοί

ήσαν ψευδείς. Εξάλλου, δεν εξέτασε ή απλώς απέρριψε τις εξηγήσεις που της έδωσε η προσφεύγουσα με την απάντησή της στην ΑΑ, χωρίς να εξηγήσει γιατί θεώρησε ότι οι εξηγήσεις αυτές δεν ήσαν αληθοφανείς.

730 Προφανώς, οι ισχυρισμοί αυτοί της Italcementi και της Blue Circle αφορούν στην πραγματικότητα το ζήτημα της αποδείξεως των προσαπτομένων παραβάσεων. Συνεπώς θα εξετασθούν στο πλαίσιο των σχετικών με την ουσία της υποθέσεως λόγων ακυρώσεως, με τους οποίους αληλεπικαλύπτονται.

Επί του δεκάτου πέμπτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιώματος των διαδίκων να μην καταθέσουν ως μάρτυρες κατά εαυτών

731 Η Unicem (Τ-50/95) ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή ότι οι διάδικοι μπορούν να αρνηθούν κατά τη διοικητική διαδικασία να δώσουν απαντήσεις που θα μπορούσαν να τους ενοχοποιήσουν. Συναφώς, αναφέρεται στην απάντηση που έδωσε η Cembureau κατά τη διάρκεια ελέγχου που πραγματοποιήθηκε δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11525) και σε μια απάντηση της Cembureau σε ανακοίνωση αιτιάσεων σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/13568 έως 13573). Ομοίως, η Castle (Τ-56/95), η Aker (Τ-70/95) και η Euroc (Τ-71/95) παρατηρούν ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε κατά πολύ με την προσβαλλομένη απόφαση σε αποδείξεις που περιέχονταν στις απαντήσεις στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, προσβάλλοντας το δικαίωμα των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων να μην καταθέσουν ως μάρτυρες κατά εαυτών. Συναφώς, αναφέρονται στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ιδίως δε στην απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 1993, Funke (σειρά Α, αριθ. 256-Α, σ. 22), η οποία αναγνωρίζει το δικαίωμα κάθε κατηγορουμένου, υπό την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, να σιωπήσει και να μη συμβάλει στη δική του καταδίκη. Οι διατυπωθείσες στην απόφαση αυτή αρχές είναι μάλιστα αντίθετες προς τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου. Η Castle, η Aker και η Euroc επισυνάπτουν στο δικόγραφο της προσφυγής τους (παράρτημα 5.20 στην υπόθεση Τ-56/95 και παράρτημα 5.17 στις υποθέσεις Τ-70/95 και Τ-71/95) κατάλογο των απαντήσεών τους σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

732 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επιβάλει στους διαδίκους που εμπλέκονται σε διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, και/ή του άρθρου 86 της Συνθήκης «την υποχρέωση να δίδουν απαντήσεις από τις οποίες θα αποδεικνυόταν η ύπαρξη παραβάσεως με την απόδειξη της οποίας βαρύνεται η ίδια η Επιτροπή» (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 1989, 374/87, Orkem κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3283, σκέψη 35· απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Μαρτίου 1995, Τ-34/93, Société générale κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-545, σκέψη 74· βλ., κατ' αναλογία, την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 25ης Φεβρουαρίου 1993, Funke, σειρά Α, αριθ. 256-Α, σ. 22).

733 Ωστόσο, εν προκειμένω, οι απαντήσεις στις οποίες αναφέρονται οι Unicem, Castle, Aker και Euroc δεν προέρχονται από τις προσφεύγουσες αυτές. Συνεπώς, οι εν λόγω προσφεύγουσες δεν μπορούν

βασίμως να ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή προσέβαλε, κατά τη διοικητική διαδικασία, το δικαίωμά τους να μην καταθέσουν ως μάρτυρες κατά εαυτών.

734 Καθόσον, με τον υπό κρίση λόγο ακυρώσεως, οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες καταγγέλλουν την εκ μέρους της Επιτροπής χρησιμοποίηση απαντήσεων οι οποίες δόθηκαν από άλλες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων και οι οποίες ενοχοποίησαν τις ίδιες, διαπιστώνεται ότι όλες οι απαντήσεις στις οποίες αναφέρονται η Castle (παράρτημα 5.20 του δικογράφου της προσφυγής), η Aker (παράρτημα 5.17 του δικογράφου της προσφυγής) και η Euroc (παράρτημα 5.17 του δικογράφου της προσφυγής) αποτελούν απαντήσεις σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων είναι ελεύθερες να απαντήσουν ή να μην απαντήσουν στις ερωτήσεις που τους τίθενται δυνάμει της διατάξεως αυτής (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Απριλίου 1999, T-305/94, T-306/94, T-307/94, T-313/94, T-314/94, T-315/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 et T-335/94, LVM κ.λπ. κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, στο εξής: απόφαση PVC, σκέψη 456). Το συμπέρασμα αυτό δεν μεταβάλλεται από το γεγονός ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β, πρώτο μέρος της περιόδου, του κανονισμού 17 προβλέπει την επιβολή κυρώσεως. Πράγματι, τέτοια κύρωση επιβάλλεται μόνο σε περίπτωση που η επιχείρηση, έχοντας δεχθεί να απαντήσει, παράσχει ανακριβείς πληροφορίες. Συνεπώς, η Επιτροπή, με τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επιβάλλει σε ορισμένη επιχείρηση την υποχρέωση να δώσει απαντήσεις με τις οποίες θα αναγκαζόταν να παραδεχθεί την ύπαρξη παραβάσεως, με την απόδειξη της οποίας βαρύνεται η ίδια η Επιτροπή (προπαρατεθείσα απόφαση PVC, σκέψη 457).

735 Όσον αφορά τις απαντήσεις στις οποίες αναφέρεται η Unicem (βλ., ανωτέρω, σκέψη 731), η Cembureau ήταν ελεύθερη, κατά τη διοικητική διαδικασία, να απαντήσει ή να μην απαντήσει στις ερωτήσεις που της τέθηκαν κατά τη διάρκεια ελέγχου που πραγματοποιήθηκε δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 2, του κανονισμού 17. Ομοίως, ήταν ελεύθερη να απαντήσει ή να μην απαντήσει στην ανακοίνωση αιτιάσεων σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

736 Συνεπώς, οι Unicem, Castle, Aker και Euroc δεν απέδειξαν ότι η Επιτροπή προσέβαλε, κατά τη διοικητική διαδικασία, το δικαίωμα ορισμένων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων να μην καταθέσουν ως μάρτυρες κατά εαυτών.

737 Η SFIC (T-36/95) υποστηρίζει επίσης ότι μια ΑΑ η οποία δεν διευκρινίζει επαρκώς τις αιτιάσεις που γίνονται δεκτές εις βάρος εκάστου από τους αποδέκτες της είναι ικανή να ωθήσει τους ενδιαφερομένους να ομολογήσουν τη συμμετοχή τους σε παραβάσεις τις οποίες η Επιτροπή δεν σκόπευε να τους προσάψει, κατά την προσπάθειά τους να ασκήσουν νομίμως τα δικαιώματά τους άμυνας. Ομοίως, η Secil (T-62/95) ισχυρίζεται ότι η ασάφεια των αιτιάσεων μετέτρεψε τη φάση της κατ' αντιδικία συζητήσεως της υποθέσεως σε προέκταση της φάσεως έρευνας της υποθέσεως κατά το ανακριτικό σύστημα, κατά την οποία η Επιτροπή επιχείρησε αποκλειστικώς να συγκεντρώσει νέα στοιχεία εις βάρος των εμπλεκομένων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων. Η Blue Circle (T-88/95) βάλλει ωσαύτως κατά της ασάφειας της ΑΑ.

738 Διαπιστώθηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 504 έως 626) ότι στην ΑΑ εκτίθεται με αρκετή σαφήνεια η συμμετοχή της SFIC, της Secil και της Blue Circle στις διάφορες παραβάσεις που τους προσάπτονται στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός που προέβαλαν οι τρεις προσφεύγουσες είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

739 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δέκατος πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεκάτου έκτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 10 του κανονισμού 17, καθόσον υπήρξαν πλημμέλειες κατά τη διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή

740 Οι ENCI (T-31/95), SFIC (T-36/95), Vicat (T-37/95), Ciments français (T-39/95), Lafarge (T-43/95), BDZ (T-48/95), Buzzi (T-51/95), Valenciana (T-52/95), Asland (T-55/95), Uniland (T-58/95) και Oficemen (T-59/95) ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλημμέλειες κατά τη διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή. Έτσι, οι ENCI, SFIC, Lafarge, BDZ, Valenciana, Asland, Uniland και Oficemen βάλλουν κατά του γεγονότος ότι η συμβουλευτική επιτροπή δεν πληροφορήθηκε τα ακριβή ποσά των προστίμων. Η Vicat, η Ciments français και η Buzzi προσθέτουν ότι πιστεύουν ότι η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής ζητήθηκε ως προς ένα ποσοστό επί του κύκλου εργασιών και όχι ως προς συγκεκριμένο ποσό προστίμων εκφραζόμενο σε ECU.

741 Εξάλλου, η SFIC ισχυρίζεται ότι δεν ήταν σε θέση να εξακριβώσει αν όλα τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής έλαβαν γνώση των βασικών εγγράφων του φακέλου και αν είχαν πρόσβαση σε όλα τα πρακτικά των ακροάσεων και στην έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων. Ζητεί από το Πρωτοδικείο να λάβει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας προκειμένου να ελέγξει αν τα έγγραφα αυτά κοινοποιήθηκαν στη συμβουλευτική επιτροπή.

742 Υπενθυμίζεται ότι η λήψη της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής, την οποία προβλέπει το άρθρο 10, παράγραφοι 3 έως 6, του κανονισμού 17, αποτελεί ουσιώδη τύπο, η παράβαση του οποίου θίγει τη νομιμότητα της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής, αν αποδειχθεί ότι το γεγονός ότι δεν διαβιβάσθηκαν ορισμένα ουσιώδη στοιχεία εμπόδισε τη συμβουλευτική επιτροπή να εκφέρει τη γνώμη της έχοντας πλήρη γνώση των δεδομένων, δηλαδή χωρίς να παραπλανηθεί ως προς ουσιώδες ζήτημα από ανακρίβειες ή παραλείψεις (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1991, T-69/89, RTE κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-485, σκέψη 23).

743 Εν προκειμένω, οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες, εξαιρουμένης της SFIC, βάλλουν αποκλειστικώς κατά της ελλιπούς γνωστοποιήσεως προς τη συμβουλευτική επιτροπή στοιχείων που αφορούν τα πρόστιμα. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο λόγος ακυρώσεως, αν ήταν βάσιμος, θα συνεπαγόταν μόνον την ακύρωση του άρθρου 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον επιβάλλει πρόστιμα στις ως άνω προσφεύγουσες. Δεδομένου ότι η διάταξη αυτή πρέπει ήδη να ακυρωθεί, κατά το μέτρο που επιβάλλει

πρόστιμα στις ενώσεις επιχειρήσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 478 έως 488), ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως κατέστη άνευ αντικειμένου καθόσον προβλήθηκε από την BDZ και την Oficemen. Ο λόγος ακυρώσεως τον οποίο προέβαλε η SFIC κατέστη ωσαύτως άνευ αντικειμένου κατά το μέτρο που βάλλει κατά της ελλιπούς γνωστοποιήσεως προς τη συμβουλευτική επιτροπή στοιχείων που αφορούν τα πρόστιμα.

744 Καθόσον ο δέκατος έκτος λόγος ακυρώσεως προβλήθηκε από τις ENCI, Vicat, Ciments français, Lafarge, Buzzi, Valenciana, Asland και Uniland, πρέπει κατ' αρχάς να επισημανθεί ότι η Επιτροπή εξήγησε κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία ότι η συμβουλευτική επιτροπή συνεδρίασε στις 23 Νοεμβρίου 1994 για να εξετάσει το ζήτημα των προστίμων. Κατόπιν γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή εξήγησε με έγγραφο της 11ης Δεκεμβρίου 1997 ότι τα ακριβή ποσά των προτεινομένων προστίμων δεν γνωστοποιήθηκαν στη συμβουλευτική επιτροπή για να αποφευχθούν οι διαρροές προς τον Τύπο. Ωστόσο, η Επιτροπή ανέφερε ένα συνολικό κατά προσέγγιση ποσό σε ECU, το οποίο αντιπροσώπευε το σύνολο των προστίμων που θα επιβάλλονταν, και πληροφόρησε τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής ότι επρόκειτο να επιβάλει πρόστιμο ποσοστού 5 % επί του κύκλου εργασιών στις επιχειρήσεις που απαριθμούνται στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως και ποσοστού 3,5 % στις επιχειρήσεις που κατονομάζονται στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο β, της ίδιας αποφάσεως.

745 Προκειμένου να ελεγχθεί η αλήθεια των δηλώσεων αυτών, το Πρωτοδικείο ζήτησε από την Επιτροπή, με μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 9ης Σεπτεμβρίου 1998, να προσκομίσει την επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση της συμβουλευτικής επιτροπής της 23ης Νοεμβρίου 1994, καθώς και τα αποσπάσματα των σχετικών με τα πρόστιμα εγγράφων που υποβλήθηκαν στη συμβουλευτική επιτροπή για τη συνεδρίαση αυτή και τα πρακτικά της συνεδριάσεως.

746 Συμμορφούμενη προς το μέτρο αυτό οργανώσεως της διαδικασίας, η Επιτροπή κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 14 Σεπτεμβρίου 1998 την επιστολή της προσκλήσεως στην επίμαχη συνεδρίαση και το προσχέδιο του σχετικού με τα πρόστιμα μέρους της αποφάσεως, το οποίο υποβλήθηκε κατά την εν λόγω συνεδρίαση. Τα έγγραφα που διαβιβάσθηκαν αποτελούν αντίγραφα των εγγράφων τα οποία πράγματι γνωστοποιήθηκαν στα μέλη της επιτροπής. Για τον λόγο αυτό, περιέχουν ορισμένες χειρόγραφες σημειώσεις προστεθείσες κατά τη συνεδρίαση. Η Επιτροπή διαβίβασε επίσης στο Πρωτοδικείο τη γνώμη που εξέφερε η συμβουλευτική επιτροπή κατά τη λήξη της συνεδριάσεως. Η γνωμοδότηση αυτή επιτελεί τη λειτουργία πρακτικών της συνεδριάσεως.

747 Από την εξέταση των εγγράφων αυτών προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 23ης Νοεμβρίου 1994, η συμβουλευτική επιτροπή πληροφορήθηκε τα μελετώμενα κριτήρια επιβολής των προστίμων (σημείο 1 της γνωμοδοτήσεως). Η πλειονότητα των μελών της συμβουλευτικής επιτροπής έκρινε ότι «η Επιτροπή εφάρμοσε με συνέπεια τα κριτήρια [αυτά] (...) σε σχέση τόσο με τη σοβαρότητα όσο και [με] τη διάρκεια των παραβάσεων που διαπράχθηκαν» (σημείο 2 της γνωμοδοτήσεως). Οι χειρόγραφες σημειώσεις ενός μέλους της συμβουλευτικής επιτροπής επί του προσχεδίου του σχετικού με τα πρόστιμα μέρους της αποφάσεως επιβεβαιώνουν τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η συμβουλευτική επιτροπή πληροφορήθηκε ότι η κατηγορία των επιχειρήσεων που απαριθμούνται στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως έφερε βαριά ευθύνη και επρόκειτο να της επιβληθεί πρόστιμο ποσοστού 5 %, ενώ στην κατηγορία των επιχειρήσεων που απαριθμούνται στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο β, επρόκειτο να επιβληθεί πρόστιμο ποσοστού 3,5 %, δεδομένου ότι αυτή έφερε λιγότερο βαριά ευθύνη.

748 Υπό τις συνθήκες αυτές, ακόμη και αν τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής δεν πληροφορήθηκαν το ακριβές ποσό των προστίμων εκφραζόμενο σε ECU, το οποίο η Επιτροπή επρόκειτο να επιβάλει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, η Επιτροπή διαβίβασε στη συμβουλευτική επιτροπή το σύνολο των ουσιωδών στοιχείων που ήσαν αναγκαία για να διαμορφώσει γνώμη επί των προστίμων (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 45/69, Boehringer Mannheim κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 461, σκέψεις 19 έως 21). Το γεγονός ότι η Επιτροπή δέχθηκε εν τέλει χαμηλότερα ποσοστά προστίμων στην προσβαλλομένη απόφαση, δηλαδή, αντιστοίχως, ποσοστό 4 % για την κατηγορία των επιχειρήσεων που απαριθμούνται στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως και 2,8 % για την κατηγορία των επιχειρήσεων που κατονομάζονται στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προδήλως δεν έθιξε τα συμφέροντα των προσφευγουσών που προέβαλαν τον υπό κρίση λόγο ακυρώσεως.

749 Ο γενικότερος ισχυρισμός της SFIC ότι τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής δεν έλαβαν γνώση των βασικών εγγράφων του φακέλου πρέπει να απορριφθεί λόγω ελλείψεως σαφηνείας. Όσον αφορά, ειδικότερα, τα πρακτικά των ακροάσεων, η SFIC δεν προέβαλε κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι η γνωστοποίησή τους ήταν αναγκαία για να μπορέσει η συμβουλευτική επιτροπή να εκφέρει τη γνώμη της έχοντας πλήρη γνώση των δεδομένων (απόφαση RTE κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 742, σκέψη 23). Τέλος, όσον αφορά την έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων, υπενθυμίζεται ότι η γνωστοποίηση του εγγράφου αυτού στη συμβουλευτική επιτροπή δεν είναι υποχρεωτική (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, Τ-14/89, Montedipe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1155, σκέψη 40). Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός της SFIC που διαλαμβάνεται ανωτέρω στη σκέψη 741, χωρίς να είναι αναγκαίο να ληφθούν τα ζητηθέντα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας.

750 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δέκατος έκτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του δεκάτου εβδόμου, του δεκάτου ογδόου, του δεκάτου ενάτου και του εικοστού λόγου ακυρώσεως, αντλούμενων από παραβιάσεις, αντιστοίχως, της αρχής της επικουρικότητας, της αρχής της χρηστής διοικήσεως, της αρχής της ασφαλείας δικαίου και της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης κατά τη διοικητική διαδικασία

751 Ορισμένες προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η διοικητική διαδικασία ενέχει παραβιάσεις διαφόρων αρχών, δηλαδή των αρχών της επικουρικότητας, της χρηστής διοικήσεως, της ασφαλείας δικαίου και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Οι παραβιάσεις αυτές δικαιολογούν κατά τις προσφεύγουσες την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

752 Κατά τη Ciments français (Τ-39/95), η Επιτροπή, καθυστερώντας να αναθέσει στις εθνικές αρχές την έρευνα σε μια διαδικασία υπερβολικά περίπλοκη και μακρά, παραβίασε την αρχή της χρηστής διοικήσεως και επιδείνωσε την αβεβαιότητα των εμπλεκομένων επιχειρήσεων. Η απόφαση παραπομπής των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων στις εθνικές αρχές έθεσε υπό αμφισβήτηση το αντικείμενο καθαυτό της διαδικασίας. Η Lafarge (Τ-43/95) και η Oficemen (Τ-59/95) φρονούν ότι οι αρχές της χρηστής διοικήσεως επέβαλλαν στην Επιτροπή να ολοκληρώσει την έρευνα που αφορούσε τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις, αντί να αποσυνδέσει τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις και να αφήσει την έναρξη μιας νέας υποθέσεως στη διακριτική ευχέρεια των εθνικών αρχών.

Αμφισβητούν ότι η απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων συμβιβάζεται με την αρχή της επικουρικότητας, κατά το μέτρο που η υπόθεση εμπίπτει προδήλως στην κατηγορία των υποθέσεων κοινοτικού συμφέροντος.

753 Η Lafarge προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι προκάλεσε αβεβαιότητα περί το δίκαιο στις διωκόμενες επιχειρήσεις, επιφυλασσόμενη του δικαιώματος να διαβιβάσει τον σχετικό με τις εθνικές συμπράξεις φάκελο στις διάφορες εθνικές αρχές, χωρίς ωστόσο να επισημάνει αν τον διαβίβασε πράγματι ή όχι. Επισημαίνει ότι, αν η Επιτροπή είχε πράγματι αποσύρει τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις, έπρεπε να εκδώσει επίσημη απόφαση περί περατώσεως της διαδικασίας.

754 Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν είναι βάσιμοι. Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή τήρησε την αρχή της εύλογης προθεσμίας κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 706 έως 711). Εξάλλου, αποσύροντας τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις, η Επιτροπή δεν τροποποίησε τη φύση των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων, οι οποίες και μόνον είχαν εν τέλει ως συνέπεια τη διαπίστωση παραβάσεων και την επιβολή προστίμων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 439 και 440). Στο από 27 Σεπτεμβρίου 1993 έγγραφό της, η Επιτροπή επισήμανε ότι είχε «πληροφορήσει τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την απόφαση αυτή, αφήνοντάς τους τη μέριμνα να λάβουν, ενδεχομένως, τα μέτρα που θα τους [φαίνονταν] πρόσφορα για να παύσουν οι επίμαχες πρακτικές». Η απόφαση αυτή να αφήσει τις εθνικές αρχές να στραφούν, αν συντρέχει λόγος, κατά των επιχειρήσεων που μετέσχαν σε ενδεχόμενες εθνικές συμπράξεις όχι μόνον δεν συνιστά παραβίαση της αρχής της ασφαλείας δικαίου ή της χρηστής διοικήσεως, αλλά αντιθέτως έδωσε στα εμπλεκόμενα μέρη τη βεβαιότητα ότι, σε κοινοτικό επίπεδο, η Επιτροπή δεν θα τις τιμωρούσε λόγω των παραβάσεων αυτών. Η προβαλλόμενη αβεβαιότητα περί το δίκαιο σχετικά με τη στάση που θα υιοθετούσαν οι εθνικές αρχές ουδόλως μπορεί να ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της διαπιστώσεως παραβάσεων τις οποίες αφορούν οι σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις, που είναι ανεξάρτητες από τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις. Επιπλέον, ο ισχυρισμός περί της αβεβαιότητας αυτής αντιβαίνει στο άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, δυνάμει του οποίου, ανεξαρτήτως κάθε «αποφάσεως περί παραπομπής» της Επιτροπής, οι εθνικές αρχές είναι πάντοτε αρμόδιες, ελλείψει εκκρεμούς διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, και του άρθρου 86 της Συνθήκης. Όσον αφορά την επίκληση της αρχής της επικουρικότητας, αρκεί η επισήμανση ότι η Lafarge και η Oficemen δεν είχαν κανένα συμφέρον να συνεχίσει η Επιτροπή μέχρι τέλους μια διαδικασία που μπορούσε να καταλήξει, ωσαύτως, στη διαπίστωση παραβάσεων σχετικών με εθνικές συμπράξεις. Τέλος, οι εν λόγω επιχειρήσεις δεν μπορούσαν να αξιώσουν την έκδοση αποφάσεως της Επιτροπής διαπιστώνουσας ότι «οι δραστηριότητές τους σε εθνικό επίπεδο» δεν συνιστούσαν παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεδομένου ότι δεν γνωστοποίησαν τις δραστηριότητες αυτές προκειμένου να τύχουν αρνητικής πιστοποιήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού 17.

755 Η Ciments français ισχυρίζεται επίσης ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης λαμβάνοντας υπόψη εις βάρος των διωκομένων επιχειρήσεων τις διαβουλεύσεις μεταξύ των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau όσον αφορά τα προβλήματα ντάμπινγκ και το σύστημα των σημείων βάσεως, ενώ σε μεγάλο βαθμό προκάλεσε και ενθάρρυνε τις διαβουλεύσεις αυτές.

756 Ο λόγος αυτός είναι επίσης αβάσιμος. Πράγματι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ουδόλως προσάπτει στην ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία τις συζητήσεις που είχε, κατά τη διάρκεια ορισμένων συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας, όσον αφορά το ντάμπινγκ και το σύστημα των

σημείων βάσεως. Η Επιτροπή βάλλει κατά των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αφορά η παράγραφος 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως για τον λόγο και μόνον ότι, παράλληλα προς αυτά τα μη επικρινόμενα θέματα συζητήσεως, οι μετέχοντες συνήψαν και στη συνέχεια επιβεβαίωσαν μια θίγουσα τον ανταγωνισμό συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και περί ρυθμίσεως των μεταφορών τσιμέντου από τη μία χώρα στην άλλη.

757 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δέκατος έβδομος, ο δέκατος όγδοος, ο δέκατος ένατος και ο εικοστός λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

Επί του εικοστού πρώτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από την εκ μέρους της Επιτροπής παραβίαση της αρχής της συλλογικότητας κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως

758 Η SFIC (Τ-36/95) αμφισβητεί ότι όλα τα μέλη της Επιτροπής είχαν πράγματι πρόσβαση στο σύνολο των παρατηρήσεων που διατύπωσαν οι αποδέκτες της ΑΑ, σε όλα τα πρακτικά των ακροάσεων και στην έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων. Έτσι, παραβιάσθηκε η αρχή της συλλογικότητας. Στις παρατηρήσεις της επί της εκθέσεως ακροατηρίου, η SFIC ζητεί από το Πρωτοδικείο να λάβει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, προκειμένου να ελέγξει αν τα μέλη της Επιτροπής είχαν πρόσβαση στα έγγραφα αυτά.

759 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η λειτουργία της Επιτροπής διέπεται από την αρχή της συλλογικότητας (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-191/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1995, σ. I-5449, σκέψη 33). Η αρχή αυτή συνεπάγεται, αφενός, ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται από κοινού και, αφετέρου, ότι όλα τα μέλη του συλλογικού οργάνου ευθύνονται συλλογικώς, στο πολιτικό επίπεδο, για όλες τις λαμβανόμενες αποφάσεις (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 23ης Σεπτεμβρίου 1986, 5/85, AKZO Chemie κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 2585, σκέψη 30, και της 15ης Ιουνίου 1994, C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-2555, σκέψη 63).

760 Δυνάμει της αρχής της συλλογικότητας, τα στοιχεία στα οποία η Επιτροπή βασίζει τις αποφάσεις της πρέπει να είναι στη διάθεση όλων των μελών του συλλογικού οργάνου (απόφαση Επιτροπή κατά Γερμανίας, προπαρατεθείσα στη σκέψη 759, σκέψεις 48 και 49). Δεδομένου ότι η SFIC δεν προσκόμισε καμία συγκεκριμένη ένδειξη περί του ότι παραβιάστηκε η αρχή της συλλογικότητας, ο ισχυρισμός της ότι τα μέλη της Επιτροπής δεν είχαν πρόσβαση στις απαντήσεις στην ΑΑ, στα πρακτικά ακροάσεων και στην έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αμιγώς υποθετικός.

761 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο εικοστός πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί, χωρίς να είναι αναγκαία η λήψη των ζητηθέντων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας (αποφάσεις της 1ης Απριλίου 1993, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 35, και της 17ης Δεκεμβρίου 1998, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψεις 91 έως 94).

Επί του εικοστού δευτέρου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από πλημμελή κύρωση και πλημμελή κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως

762 Οι CBR (T-25/95), Heidelberger (T-42/95), Unicem (T-50/95), Valenciana (T-52/95) και Italcementi (T-65/95) φρονούν ότι διεπράχθησαν πλημμέλειες κατά την κύρωση και/ή την κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

763 Πρώτον, η Heidelberger ισχυρίζεται ότι αγνοεί, εν γένει, αν η Επιτροπή τήρησε όλες τις εσωτερικές διατάξεις που αφορούν τη διαδικασία και την έκδοση αποφάσεων. Τα προβλήματα που αντιμετώπισε το θεσμικό όργανο κατά την κύρωση και την κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως ενισχύουν τις ανησυχίες της προσφεύγουσας όσον αφορά την ύπαρξη διαδικαστικής πλημμέλειας.

764 Ο ισχυρισμός της Heidelberger δεν ενισχύεται από κανένα συγκεκριμένο στοιχείο το οποίο να επιτρέπει την εκτίμηση του βασίμου του. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί λόγω ελλείψεως σαφηνείας.

765 Δεύτερον, η Unicem και η Italcementi προβάλλουν πλημμέλεια κατά την κύρωση του κειμένου της προσβαλλομένης αποφάσεως στην ιταλική γλώσσα. Κατ' αυτές, η πλημμέλεια αυτή συνάγεται από το ότι η προσβαλλομένη απόφαση κοινοποιήθηκε δύο φορές, την πρώτη τον Δεκέμβριο του 1994, τη δεύτερη τον Φεβρουάριο του 1995, και στο ότι το συνοδευτικό έγγραφο της δεύτερης κοινοποιήσεως στις ιταλικές επιχειρήσεις ανέφερε ένα «σφάλμα κατά το στάδιο της κυρώσεως» («un errore nella fase di autentificazione»). Η CBR διερωτάται επίσης επί της ακριβούς φύσεως του σφάλματος στο οποίο υπέπεσε η Επιτροπή και το οποίο δικαιολογεί τη δεύτερη κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως στις 2 Φεβρουαρίου 1995. Ως εκ τούτου, η CBR ζητεί από το Πρωτοδικείο να ελέγξει αν το σφάλμα το οποίο επικαλείται η Επιτροπή αφορά πράγματι την κύρωση του κειμένου της προσβαλλομένης αποφάσεως στα ιταλικά.

766 Υπενθυμίζεται ότι η κύρωση μιας αποφάσεως που διαπιστώνει παράβαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού αποτελεί ουσιώδη τύπο υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης (αποφάσεις Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., προπαρατεθείσα στη σκέψη 759, σκέψη 76, και T-37/91, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 89).

767 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι ενδείξεις περί παραβιάσεως της αρχής της μη αλλοιώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως τις οποίες προέβαλαν οι ως άνω προσφεύγουσες (βλ., ανωτέρω, σκέψη 765) ήσαν αρκούντως σοβαρές και είχαν επαρκή αποδεικτική δύναμη για να δικαιολογήσουν τη λήψη μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας (απόφαση SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 55). Ως εκ τούτου, με έγγραφο της 11ης Νοεμβρίου 1997, κάλεσε την Επιτροπή να εξηγήσει σε τι συνίστατο το σφάλμα κυρώσεως για το οποίο έκανε λόγο το συνοδευτικό έγγραφο της

δεύτερης κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τις ιταλικές επιχειρήσεις. Η Επιτροπή κλήθηκε επίσης να διαβιβάσει το κυρωθέν κείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως στα ιταλικά.

768 Με έγγραφο της 22ας Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή εξήγησε ότι το εν λόγω σφάλμα παρεισέφρησε κατά την επανεκτύπωση της προσβαλλομένης αποφάσεως προκειμένου να κοινοποιηθεί. Έτσι, το κείμενο που κοινοποιήθηκε την πρώτη φορά στις ιταλικές επιχειρήσεις είχε μια σελίδα 233 πανομοιότυπη με τη σελίδα 231, ενώ η πραγματική σελίδα 233 έλειπε. Ωστόσο, η κύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν έπασχε σφάλμα. Συγκεκριμένα, το κείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως στα ιταλικά, το οποίο έχει επισυναφθεί ως παράρτημα στα πρακτικά της συνεδριάσεως της Επιτροπής της 30ής Νοεμβρίου 1994, δεν περιέχει το σφάλμα που περιείχε το κοινοποιηθέν στις ιταλικές επιχειρήσεις κείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Επιτροπή επισύναψε στο από 22 Δεκεμβρίου 1997 έγγραφό της αντίγραφο του κυρωθέντος κειμένου της προσβαλλομένης αποφάσεως στα ιταλικά, διευκρινίζοντας ότι διατηρεί το πρωτότυπο στη διάθεση του Πρωτοδικείου, για την περίπτωση που θα επιθυμούσε να το ελέγξει.

769 Στο πλαίσιο της επ' ακροατηρίου συζητήσεως που διεξήχθη στις 30 Σεπτεμβρίου 1998 στην υπόθεση Τ-65/95, το Πρωτοδικείο ζήτησε από την Επιτροπή να προσκομίσει στις 6 Οκτωβρίου 1998 το πρωτότυπο του κυρωθέντος κειμένου της προσβαλλομένης αποφάσεως στα ιταλικά. Η CBR και η Unicem πληροφορήθηκαν το μέτρο αυτό οργανώσεως της διαδικασίας κατά τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις που διεξήχθησαν, αντιστοίχως, στις 14 Οκτωβρίου και στις 30 Σεπτεμβρίου 1998. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς το αίτημα του Πρωτοδικείου εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

770 Η CBR, η Unicem και η Italcementi δεν αμφισβήτησαν την εξήγηση που προέβαλε η Επιτροπή για να δικαιολογήσει τις δύο κοινοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ωστόσο, κατά τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις στις υποθέσεις Τ-25/95, Τ-50/95 και Τ-65/95, ζήτησαν από το Πρωτοδικείο να ελέγξει αν το αντίγραφο του κειμένου της προσβαλλομένης αποφάσεως στα ιταλικά το οποίο επισυνάφθηκε στο έγγραφο της Επιτροπής της 22ας Δεκεμβρίου 1997 και το οποίο τους κοινοποιήθηκε ταυτίζεται με το πρωτότυπο του κυρωθέντος κειμένου της αποφάσεως στα ιταλικά.

771 Επιβάλλεται να διαπιστωθεί η πλήρης ταύτιση των δύο αυτών εγγράφων. Εξάλλου, από την εξέταση του κυρωθέντος κειμένου δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε καμία πλημμέλεια κατά το χρονικό σημείο της κυρώσεως.

772 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός της CBR, της Unicem και της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

773 Τρίτον η Valenciana φρονεί ότι η κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως υπήρξε πλημμελής. Προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν διευκρίνισε, κατά τη δεύτερη κοινοποίηση, αν η προθεσμία προσφυγής του άρθρου 173 της Συνθήκης θεωρήθηκε ότι άρχισε να τρέχει από την πρώτη ή από τη δεύτερη κοινοποίηση. Υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι οι εξηγήσεις που παρέσχε η Επιτροπή στο από 13 Φεβρουαρίου 1995 έγγραφό της (παράρτημα 6 του δικογράφου της προσφυγής της) δεν μείωσαν

την αβεβαιότητα, θεώρησε ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής άρχισε να τρέχει από την πρώτη κοινοποίηση και ότι, επομένως, διέθετε λιγότερο χρόνο για να ασκήσει την προσφυγή της.

774 Ερωτηθείσα από το Πρωτοδικείο ως προς τις διαφορές μεταξύ του κειμένου της προσβαλλομένης αποφάσεως που αποτέλεσε αντικείμενο της πρώτης κοινοποιήσεως και αυτού που αποτέλεσε αντικείμενο της δεύτερης κοινοποιήσεως, η Valenciana ισχυρίστηκε απλώς με το από 11 Δεκεμβρίου 1997 έγγραφό της ότι το κείμενο που κοινοποιήθηκε τη δεύτερη φορά, αντιθέτως προς το κείμενο που κοινοποιήθηκε την πρώτη φορά, δεν περιείχε κανένα αριθμητικό στοιχείο στους πίνακες και στις ενδείξεις που περιέχονταν στην παράγραφο 23, σημεία 3 έως 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, δεν αμφισβητείται ότι το κείμενο που κοινοποιήθηκε τη δεύτερη φορά ταυτίζεται, στα ισπανικά, με το κείμενο που κοινοποιήθηκε την πρώτη φορά, εξαιρουμένων ορισμένων εμπιστευτικών στοιχείων που αφαιρέθηκαν από το κείμενο το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο της δεύτερης κοινοποιήσεως. Επομένως, ακόμη και αν η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως άρχισε να τρέχει από την πρώτη κοινοποίηση και όχι, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, από τη δεύτερη κοινοποίηση, η Valenciana έτυχε της προβλεπόμενης από το άρθρο 173 της Συνθήκης προθεσμίας, παρεκτεινομένης λόγω αποστάσεως, για την άσκηση προσφυγής καθ' όλων των στοιχείων της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Valenciana πρέπει να απορριφθεί.

775 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο εικοστός δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

II — *Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας*

776 Οι Ciments français (T-39/95), Lafarge (T-43/95), Oficemen (T-59/95) και Χαλκίς (T-104/95) προβάλλουν την ύπαρξη καταχρήσεως εξουσίας.

777 Η Χαλκίς υποστηρίζει ότι η Επιτροπή ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας επιβάλλοντάς της πρόστιμο για παράβαση στην οποία δεν μετέσχε. Ως έχει προβληθεί, ο λόγος αυτός ακυρώσεως επικαλύπτεται από τον λόγο ακυρώσεως που αντλείται από πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως ως προς τη συμμετοχή της Χαλκίς στη συμφωνία Cembureau. Επομένως, θα εξετασθεί στο πλαίσιο της εξετάσεως των σχετικών με την ουσία λόγων ακυρώσεως που αφορούν τη συμμετοχή της προσφεύγουσας αυτής στην εν λόγω συμφωνία (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4096 έως 4101 και 4210 έως 4213).

778 Η Ciments français, η Lafarge και η Oficemen φρονούν ότι η εκ μέρους της Επιτροπής απόσυρση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεων μπορεί να εξηγηθεί μόνον από την επιθυμία της Επιτροπής να εκφύγει των συνεπειών της αποφάσεως Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσας στη σκέψη 11, και να αποφύγει την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας οφειλομένης στην ελλιπή πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως.

779 Υπενθυμίζεται ότι μια απόφαση έχει εκδοθεί κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν από αντικειμενικές, κρίσιμες και συγκλίνουσες ενδείξεις προκύπτει ότι ελήφθη με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό άλλον από αυτούς που επικαλείται (απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, T-143/89, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-917, σκέψη 68).

780 Οι ενδείξεις αυτές δεν συντρέχουν εν προκειμένω. Πράγματι, η Ciments français, η Lafarge και η Oficemen δεν προσκόμισαν κανένα συγκεκριμένο στοιχείο ικανό να δημιουργήσει αμφιβολία ως προς τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η απόφασή της να παύσει τη δίωξη ως προς τις εθνικές συμπράξεις εδικαιολογείτο από τις γραπτές απαντήσεις στην ΑΑ και τις προφορικώς προβληθείσες κατά τις ακροάσεις εξηγήσεις.

781 Συνεπώς, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

III — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει, στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, την ύπαρξη αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμφωνίας και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών στην παράβαση αυτή*

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

782 Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, όλοι οι αποδέκτες αυτής «έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (...) συμμετέχοντας στη συμφωνία που έχει ως αντικείμενο τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των μεταφορών τσιμέντου από τη μία χώρα στην άλλη». Η εν προκειμένω διαπιστωθείσα συμφωνία καλείται επίσης «συμφωνία Cembureau».

783 Στο πλαίσιο των εξεταζομένων λόγων ακυρώσεως, ορισμένες προσφεύγουσες επικρίνουν την οριοθέτηση της αγοράς του προϊόντος και της γεωγραφικής αγοράς εντός των οποίων η Επιτροπή διαπίστωσε την παράβαση. Ορισμένες προσφεύγουσες επικαλούνται έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τη συμφωνία Cembureau. Πλείονες προσφεύγουσες αμφισβητούν την ίδια την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής. Όλες αρνούνται τη συμμετοχή τους σ' αυτήν.

784 Πριν εξεταστεί το βάσιμο των προβληθέντων ισχυρισμών, πρέπει να εκτεθούν οι διάφορες διαπιστώσεις περί τα πραγματικά περιστατικά και περί το δίκαιο στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση για να καταλήξει στην ύπαρξη παραβάσεως.

Παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

785 Η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως συνίσταται σε μια συμφωνία στην αγορά του κοινού τσιμέντου. Η Επιτροπή θεωρεί πράγματι ότι «[α]πό την άποψη των προϊόντων, το κοινό τσιμέντο, το λευκό τσιμέντο και το clinker αποτελούν χωριστές αγορές, δεδομένου ότι καθένα από αυτά τα προϊόντα ανταποκρίνεται σε διαφορετικές ανάγκες» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 1). Στην προσβαλλομένη απόφαση διαπιστώνει συνεπώς παραβάσεις όχι μόνο στην αγορά του κοινού τσιμέντου (άρθρα 1 έως 6), αλλά και στην αγορά του λευκού τσιμέντου (άρθρο 7).

786 Από γεωγραφική άποψη, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι «η αγορά του τσιμέντου μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σύνολο αγορών, περιστρεφομένων γύρω από διάφορα εργοστάσια, που έχουν αντιπαραταχθεί μεταξύ τους και καλύπτουν όλη την Ευρώπη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 2).

787 Η Επιτροπή φρονεί (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 7, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) τα εξής:

«Το σύνολο των αγορών που επικαλύπτονται είναι αλληλεξαρτώμενες οι μεν από τις δε και κάθε δράση που εμφανίζεται σε μία αγορά υπάρχει κίνδυνος να διαδοθεί, σαν κύμα, στις πλέον απομακρυσμένες αγορές. (...)

Προκύπτει από τα ανωτέρω ότι η Ευρώπη αποτελεί τη σχετική αγορά που συγκροτείται από ένα σύνολο αντιπαρατιθέμενων και αλληλεξαρτώμενων αγορών.»

788 Η επίδικη παράβαση συνίσταται σε συμφωνία η οποία, κατά την Επιτροπή, συνήφθη στο πλαίσιο της Cembureau, επαγγελματικής ενώσεως των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45). Κατά την Επιτροπή, η συμφωνία αυτή συνήφθη στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau στις 14 Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 1). Οι «επικεφαλής αντιπροσωπείας» είναι οι εκπρόσωποι των μελών της Cembureau που ασκούν το δικαίωμα ψήφου στους κόλπους της γενικής συνελεύσεως της ενώσεως αυτής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 15, σημείο 4).

789 Το αντικείμενο της συμφωνίας ήταν «ο σεβασμός των εγχώριων αγορών και η ρύθμιση των πωλήσεων από τη μία χώρα στην άλλη, ήτοι η κατανομή των αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9, και άρθρο 1).

790 Στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή στηρίζεται αποκλειστικά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις, οι οποίες εξειδικεύονται και σχολιάζονται στις παραγράφους 18, 19 και 45.

791 Διαπιστώνει, κατ' αρχάς, ότι ο σκοπός και το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau προκύπτουν από την επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις 14 Ιανουαρίου 1983, υπογεγραμμένη από τον κ. Gil Braz de Oliveira (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553), καθώς και από το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για την ίδια συνεδρίαση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585).

792 Στην επιστολή προσκλήσεως εκτίθενται τα εξής:

«Δεδομένης της συγκυρίας της γενικευμένης ύφεσης στις εσωτερικές πωλήσεις, οι μεταφορές τσιμέντων μεταξύ κρατών μελών μπορούν να έχουν δυσμενείς συνέπειες για τη βιομηχανία μας εάν δεν ληφθούν εγκαίρως ορισμένα κατάλληλα μέτρα, όπως είναι, παραδείγματος χάρη, η περίπτωση των ανταλλαγών μεταξύ του Βελγίου και των Κάτω Χωρών οι οποίες θα ρυθμιστούν με ένα πρωτόκολλο που θα δημοσιευθεί προσεχώς στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΟΚ.»

793 Στο σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου εκτίθενται τα εξής:

«— (...) θα είμαστε σε θέση να εκτιμήσουμε τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από τη διεύρυνση ορισμένων εισαγωγών από κοινού με τη μείωση που παρατηρείται στο επίπεδο ορισμένων τιμών, και αυτό πριν το φαινόμενο προλάβει να διογκωθεί και να οξυνθεί.

— Στόχος μας δεν είναι προφανώς να λάβουμε εδώ αποφάσεις συλλογικού χαρακτήρα, ούτε να κρίνουμε τη διαπιστωθείσα κατάσταση των πραγμάτων, ούτε να διαδραματίσουμε ρόλο διαιτητή, αλλά πάντοτε με τη βοήθειά σας να αναφέρουμε τις δυνατές λύσεις που θα είναι ικανές να αμβλύνουν την εξέλιξη των αγορών και να προτείνουμε, τουλάχιστον σε επίπεδο αρχών, ορισμένους κανόνες του παιχνιδιού που έχουμε συμφέρον να σεβαστούμε.

— Αυτό το οποίο αναμένουμε κατόπιν από όλους εσάς, είναι οι ανταλλαγές αυτές απόψεων να σας ενθαρρύνουν να διαδώσετε γύρω σας λόγους σωφροσύνης και να οργανωθούν, κάθε φορά που είναι απαραίτητο, διμερείς ή πολυμερείς διάλογοι για κάθε επιμέρους περίπτωση.»

794 Στο τέλος του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως υπογραμμίζονται τα εξής:

«Είναι σχεδόν περιττό να σας πω ότι δεν θα υπάρξουν πρακτικά των συζητήσεών μας.»

795 Ομοίως, στο υπόμνημα για τη διεξαγωγή της επίμαχης συνεδριάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/11578 και 11579) διευκρινίζονται τα εξής:

«ώρα 13.15 μ.μ. / 13.30 — Περάτωση της συνεδρίασης, για την οποία δεν θα συνταχθούν πρακτικά.»

796 Η Επιτροπή φρονεί ότι άλλα έγγραφα που αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 υπογραμμίζουν επίσης τον παράνομο χαρακτήρα των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση αυτή.

797 Αναφέρεται συναφώς στις τροποποιήσεις του σχεδίου ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11558, 11559, 11565, 11580 και 11656).

798 Αρχικώς, το σχέδιο ημερησίας διατάξεως με ημερομηνία 16 Νοεμβρίου 1982 περιελάμβανε κυρίως το ακόλουθο σημείο:

«2. Ενδοευρωπαϊκό Εμπόριο

A. Ανάλυση της κατάστασης

1. Δεδομένα

2. Κατάσταση των τιμών — εθνικές τιμές

3. Τόνωση και οργάνωση του διαμεθοριακού εμπορίου. Προβλεπόμενες εξελίξεις

Β. Ενδεχόμενα μέτρα για τον έλεγχο του διεμπορίου

(...)».

799 Με τέλεξ της 17ης Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11559), ο J. Van Hove, πρόεδρος της επιτροπής συνδέσμου των τσιμεντοβιομηχανιών της ΕΟΚ (στο εξής: CLC), πληροφορήθηκε ότι ο πρόεδρος της Cembureau, ο J. Bailly, επιθυμούσε να πληροφορηθεί την άποψή του ως προς το σημείο 2 της ημερησίας διατάξεως, το οποίο θα ήθελε να συντάξει «κατά τρόπο αρκούντως ρητό χωρίς τον κίνδυνο να προκ[ληθούν] αντιδράσεις».

800 Με τέλεξ της ίδιας ημερομηνίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11558), ο J. Van Hove απάντησε ως εξής:

«Οι ακόλουθες λέξεις που περιέχονταν στο τέλεξ σας της 17ης Νοεμβρίου πρέπει να εξαφανιστούν από κάθε επίσημο έγγραφο: (...) οργάνωση του διαμεθοριακού εμπορίου (...) έλεγχος διεμπορίου (...)».

801 Κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής στις 22 Δεκεμβρίου 1982, το σημείο 2 της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 εγκρίθηκε ως εξής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11656):

«2. Ενδοευρωπαϊκό Εμπόριο

Α. Ανάλυση της κατάστασης

(...)

(iii) Τόνωση και φύση του εμπορίου — Προβλεπόμενες εξελίξεις

Β. Εφικτά μέτρα για τη διατήρηση θεμιτού εμπορίου

(...)»

802 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2). Προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού, επικαλείται το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729) και τις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737).

803 Στο σημείο 2 του μνημονίου προς τον πρόεδρο, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς», υπογραμμίζονται τα εξής:

«— Η απόκλιση μεταξύ των άκρων [τιμών], που παραμένει από 1 έως 2, αποτελεί αναπόφευκτα πειρασμό.

— Είναι, κατά συνέπεια, επιθυμητό να μειωθεί προοδευτικά αυτή η απόκλιση, κυρίως με την αύξηση των χαμηλοτέρων τιμών (...) και συγχρόνως με έναν μετριασμό της εξέλιξης των υψηλών τιμών.»

804 Διαπιστώνονται εξάλλου τα εξής:

«— Τα καίρια ζητήματα είναι πάντα:

— Οι εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία.

— Οι εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία.

— Οι εξαγωγές της Ισπανίας προς την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία.

— Είναι δυνατόν να προστεθεί ένα καίριο ζήτημα που αναφέρθηκε πρόσφατα, ήτοι οι εξαγωγές της Ιταλίας προς την Ελβετία.»

805 Οι σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 καταλήγουν ως εξής:

«(...) συνεφωνήθη ότι η οπτική παρουσίαση του φάσματος των τιμών συνιστούσε αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να προβληθούν οι υπάρχοντες εν δυνάμει λόγοι της σύγκρουσης.»

806 Όσον αφορά τις εν λόγω σημειώσεις για τη συνεδρίαση, η Επιτροπή φρονεί (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2, πρώτο εδάφιο) τα εξής:

«[Από τις σημειώσεις της συνεδρίασης αυτής] προκύπτει ότι η Cembureau και τα μέλη της επανεξέτασαν συλλογικά τις εντάσεις που δημιουργούσαν οι διασυνοριακές ροές, ότι επεδίωξαν να μειώσουν τις συναλλαγές σε τσιμέντο μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau και ότι ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε. Πράγματι, τα πρακτικά αυτά επιβεβαιώνουν (...) ότι "η πίεση που οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών. Οι εξαγόμενες ποσότητες παρουσιάζουν μάλλον μείωση, εξακολουθεί όμως να υφίσταται η απειλή από τους outsiders".»

807 Προκειμένου περί της συμφωνίας Cembureau, προβαίνει (ίδιο σημείο, δεύτερο εδάφιο) στις ακόλουθες εκτιμήσεις:

«Το περιεχόμενο της εν λόγω συμφωνίας επιβεβαιώθηκε επίσης κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (...) κατά την οποία η Cembureau και τα μέλη της υποστήριξαν τη διοχέτευση των ελληνικών και ισπανικών πλεονασμάτων παραγωγής με σκοπό την αποτροπή της αποσταθεροποίησης των ευρωπαϊκών αγορών.»

808 Προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού, η Επιτροπή αναφέρεται στα ακόλουθα αποσπάσματα των «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 σχετικά με τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/11754 και 11755):

«Εισαγωγές από την Ανατολική Ευρώπη

(...)

Εξελίξεις της παγκόσμιας αγοράς

Κατάσταση

(...)

Ελληνο-ισπανική συμφωνία

Η συμφωνία αυτή θεωρείται απ' όλες τις πλευρές ως βασική προϋπόθεση εάν [επιδιώκεται] η επίτευξη καλύτερων τιμών εξαγωγής και η αποφυγή του κινδύνου μιας αποσταθεροποίησης στην Ευρώπη. Συνεχίστηκαν οι διαπραγματεύσεις κατά τη διάρκεια πολλών μηνών μεταξύ τεσσάρων ισπανικών επιχειρήσεων και τριών ελληνικών, μολονότι δεν έγινε γνωστή η δυναμική των συζητήσεων. Επιτεύχθηκαν ορισμένα αποτελέσματα, αλλά μέχρι τώρα δεν υπήρξε επίπτωση επί των τιμών. Συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν επίσης με την Ιαπωνία και την Κορέα. Η γενική εντύπωση, ωστόσο, είναι ότι το βασικό πρόβλημα αποτελεί η επίτευξη σταθερής συμφωνίας μεταξύ των μεγαλύτερων Ευρωπαίων εξαγωγέων.

(...)

Γενικά συμπεράσματα

Η κατάσταση ήταν σοβαρή και οι τιμές εξαγωγής πολύ χαμηλές. Υπήρχε πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην Ευρώπη και στην Άπω Ανατολή, της οποίας έπρεπε να γίνει χρήση κατά υπεύθυνο τρόπο. Πρέπει να εκφραστεί ικανοποίηση για τις προσπάθειες που κατέβαλαν η ελληνική και η ισπανική τσιμεντοβιομηχανία προς την επίτευξη συμφωνίας, και τα άλλα κράτη μέλη είναι έτοιμα, εφόσον τους ζητηθεί, να υποστηρίξουν πλήρως τις προσπάθειές τους. Μικρές ποσότητες που μπορούν να έλθουν από άλλες χώρες δεν πρέπει να ενοχλήσουν την αγορά εφόσον υπεριοχύσει η αμοιβαία εμπιστοσύνη.»

809 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, όπως και το περιεχόμενό της, επιβεβαιώνονται από ορισμένα έγγραφα τα οποία δεν αναφέρονται άμεσα στις

προμνημονευθείσες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Αναφέρεται συναφώς σε δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle, το ένα με ημερομηνία 1 Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334) και το άλλο χωρίς ημερομηνία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11335 έως 11337).

810 Το πρώτο σημείωμα, με τίτλο «Στρατηγική κατά των εισαγωγών και το μέλλον της τσιμεντοβιομηχανίας στο Ηνωμένο Βασίλειο», εξετάζει το πρόβλημα της πλεονάζουσας παραγωγής τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη:

«Προς το παρόν 22 εκατομμύρια τόνοι πλεονάζουσας παραγωγής της δυτικής Ευρώπης μπορούν να διοχετευθούν στις υπερπόντιες αγορές σε συνάρτηση με τη ζήτηση του προϊόντος, αλλά υπάρχουν πολλές πιθανότητες οι ποσότητες αυτές να μειωθούν στα 15 εκατομμύρια τόνους ή λιγότερο κατά τις αρχές του 1985 και είναι πιθανό λόγω αυτής της απειλής, η αρχή της Cembureau του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχώριων αγορών να καταπέσει.»

811 Το σημείωμα προτείνει κυρίως το ακόλουθο μέτρο άμυνας κατά των εισαγωγών τσιμέντου:

«Να κατασκευαστούν πράγματι σιλό στα "εχθρικά" εδάφη. Μία αξιόπιστη επιλογή, δυνατή και αποτελεσματική μέχρις ορισμένου σημείου αλλά α) η οποία μπορεί να αποδειχθεί μακρά και δαπανηρή β) η οποία μπορεί να ωθήσει τη χώρα αντικείμενο του μέτρου να υιοθετήσει βαρύτερα αντίποινα και, κατά συνέπεια, να διακόψει εξ ολοκλήρου τη συμφωνία Cembureau και, στις περιπτώσεις αυτές, η B[lue] C[ircle] θα είναι μοιραία αυτή που θα υποστεί τις μεγαλύτερες απώλειες.»

812 Στο δεύτερο σημείωμα της Blue Circle, με τίτλο «Απειλές εισαγωγών», εκτίθενται τα εξής:

«Εφόσον υποθέσουμε ότι η πολιτική της Cembureau σεβασμού των εγχώριων αγορών εφαρμόζεται και ότι η υπόθεσή μας ότι οι εισαγωγές από τη Δυτική Γερμανία δεν θα αποδειχθούν ευνοϊκές, μπορούν να εμφανιστούν τρεις μόνο ακόμα απειλές (...)».

813 Κατά τη διάρκεια ενός ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Cembureau δήλωσε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11525) τα εξής:

«Δεν υπάρχει καμία "Cembureau Agreement or Principle" ούτε a fortiori κανένα έγγραφο που περιλαμβάνει κανόνες εφαρμογής. Όταν υπάρχει αναφορά της έκφρασης σε ένα έγγραφο, αυτή δεν αφορά οιαδήποτε αντιανταγωνιστική τακτική, αλλά τον σεβασμό των κανόνων των συναλλακτικών ηθών και

δεοντολογίας που έχουν προκύψει προοδευτικά από τη συνεργασία των επιχειρήσεων και την οικονομική εξέλιξη στις διάφορες χώρες.»

814 Στην απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων που της απευθύνθηκε δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, η Cembureau ισχυρίστηκε, όσον αφορά το σημείωμα της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/13568 έως 13573), τα εξής:

«Το έγγραφο αυτό (...) επικαλείται, απλά και μόνο, τους κανόνες καλής γειτνίασης που ενθαρρύνονται από τη Cembureau. Η αναφορά στη "Cembureau principle of not transhipping to internal European markets" αναφέρεται σε ένα είδος συμπεριφοράς που είναι επιθυμητό από τα μέλη, αλλά δεν περιλαμβάνει καθεαυτό κανέναν καταναγκασμό ούτε a fortiori καμία κύρωση.

Η αναφορά σε μία "Cembureau agreement", δεν στοχεύει παρά την ίδια αρχή, και παραπέμπει σε κανόνες "συναλλακτικούς και δεοντολογικούς που έχουν προκύψει προοδευτικά από τη συνεργασία των επιχειρήσεων και την οικονομική εξέλιξη στις διάφορες χώρες".»

815 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ίδια η Cembureau παραδέχθηκε τελικώς έμμεσα την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 4).

816 Επιπλέον, αναφέρεται (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877) στην ακόλουθη δήλωση, στην οποία προέβη ο Ν. Καλογερόπουλος, πρόεδρος της εταιρίας Ηρακλής, στις 25 Ιουνίου 1986 (και όχι στις 15 Ιουνίου 1986, όπως εκ παραδρομής αναφέρεται στην προσβαλλομένη απόφαση), κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας αυτής:

«(...) υπήρξε και εξακολουθεί να υπάρχει μία συμφωνία όλων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου σύμφωνα με την οποία κανένας δεν μπορεί να παρεμβαίνει στα εθνικά σύνορα των άλλων (...). Με αυτό τον τρόπο σκέψης τα τελευταία 30 χρόνια και με αυτή την τακτική, οι Ευρωπαίοι δεν αντιμετώπισαν ποτέ ενεργό ανταγωνισμό και πτώση των τιμών.»

817 Η Επιτροπή φρονεί, τέλος (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 5), τα εξής:

«(...) ο κανόνας του σεβασμού των εγχώριων αγορών και της ρύθμισης των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη αποτελεί συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είτε άμεσα είτε μέσω της ένωσης αυτών, η οποία αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και προέρχεται από τη σύμπτωση βουλήσεων που αποσκο-

πούν στον σεβασμό της εγχώριας αγοράς των άλλων και τη ρύθμιση των μεταφορών τσιμέντου από τη μια χώρα στην άλλη και, κατά συνέπεια, στον περιορισμό της εμπορικής ελευθερίας των επιχειρήσεων.»

818 Κατά την Επιτροπή, η συμφωνία έχει επίσης άμεσες επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 52).

819 Η Επιτροπή εκτιμά ότι «το σύνολο των διακανονισμών που αποφασίστηκε στο πλαίσιο της Cembureau και των διμερών και/ή πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών (...) αποτέλεσε μία "ενιαία και διαρκή συμφωνία"» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 1, πρώτο εδάφιο).

820 Επομένως, ενιαία και διαρκή συμφωνία συνιστούν όχι μόνο η σύμπτωση βουλήσεων η οποία επήλθε μεταξύ της Cembureau και των μελών της κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, αλλά και όλες οι συμπεριφορές τις οποίες αφορούν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

821 Αυτήν ακριβώς την ενιαία και διαρκή συμφωνία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

822 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, η Επιτροπή αναφέρεται (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 6) στην προπαρατεθείσα δήλωση του N. Καλογερόπουλου:

«[Ο N. Καλογερόπουλος ισχυρίζεται ότι] η συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών υπήρχε εδώ και 30 περίπου χρόνια.

Η Επιτροπή, δεδομένου ότι δεν διαθέτει άλλες αποδείξεις όσον αφορά την τόσο μακρά διάρκεια της εν λόγω συμπεριφοράς πέραν της προαναφερθείσας δήλωσης, εκτιμά ότι η σχετική συμφωνία άρχισε να ισχύει από τις 14 Ιανουαρίου 1983, ημερομηνία διεξαγωγής της συνεδρίασης κατά την οποία συζητήθηκαν "ορισμένοι κανόνες του παιγνιδιού τους οποίους όλοι έχουμε συμφέρον να τηρήσουμε" (...) και οι οποίοι επικυρώθηκαν κατά τις επακόλουθες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.»

823 Όσον αφορά την ημερομηνία τερματισμού της παραβάσεως, η Επιτροπή αναφέρει ότι δεν διαθέτει πραγματικά στοιχεία για να την προσδιορίσει και ότι δεν είναι άλλωστε σε θέση να αποδείξει ότι η παράβαση αυτή όντως τερματίστηκε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 6, και παράγραφος 65, σημείο 4).

824 Συναφώς καταλήγει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4) στα εξής:

«(...) δεδομένου ότι η τελευταία εμφανής και γνωστή στην Επιτροπή εκδήλωση της συμφωνίας έχει επέλθει με τη διάλυση, στις 26 Μαρτίου 1993, της Interciment SA [της οποίας η σύσταση αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως], η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την εν λόγω ημερομηνία για τον προσδιορισμό της περιόδου αναφοράς του προστίμου.»

Ορισμός της σχετικής αγοράς

825 Οι Dyckerhoff (T-35/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), Unicem (T-50/95), Buzzi (T-51/95), Asland (T-55/95), Castle (T-56/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), Italcementi (T-65/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95), Cementir (T-87/95) και Blue Circle (T-88/95) θεωρούν ότι η Επιτροπή, καθόσον έλαβε υπόψη ως σχετική αγορά την αγορά του κοινού τσιμέντου, που έχει ευρωπαϊκές διαστάσεις, υπέπεσε σε πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως. Η Lafarge και η Aalborg αμφισβητούν ότι η αγορά αυτή συνιστά χωριστή αγορά (Α). Οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Unicem, Buzzi, Asland, Castle, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle ισχυρίζονται ότι η αγορά του τσιμέντου είναι αμιγώς τοπική, οπότε η Ευρώπη δεν μπορεί να αποτελεί την οικεία γεωγραφική αγορά (Β).

826 Οι CBR (T-25/95), Ciments français, Asland και Blue Circle εκτιμούν ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 190 της Συνθήκης, καθόσον δεν όρισε κατά τρόπο αρκούντως σαφή τη σχετική αγορά του προϊόντος και τη γεωγραφική αγορά (Γ).

Α — Σχετική αγορά του προϊόντος

827 Η Lafarge και η Aalborg αμφισβητούν τον ορισμό της σχετικής αγοράς του προϊόντος που λαμβάνεται υπόψη στην παράγραφο 11, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

828 Η Lafarge υποστηρίζει ότι ο ορισμός αυτός στηρίζεται σε παράλογο οικονομικό συλλογισμό κατά τον οποίο το clinker και το τσιμέντο είναι δύο προϊόντα που μπορούν να υποκαταστήσουν το ένα το άλλο. Επιπλέον, δεν λαμβάνει υπόψη τη διάκριση μεταξύ του κοινού τσιμέντου και του λευκού τσιμέντου.

829 Επιβάλλεται να τονιστεί ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι το clinker, το κοινό τσιμέντο και το λευκό τσιμέντο είναι προϊόντα που μπορούν να υποκαταστήσουν το ένα το άλλο. Αντιθέτως, στην παράγραφο 11, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως υπογραμμίζει ότι «από την άποψη των προϊόντων, το κοινό τσιμέντο, το λευκό τσιμέντο και το clinker αποτελούν χωριστές αγορές, δεδομένου ότι καθένα από αυτά τα προϊόντα ανταποκρίνεται σε διαφορετικές ανάγκες». Διευκρινίζει απλώς (ίδιο σημείο) ότι «πρέπει, ωστόσο, να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το clinker μπορεί να επηρεάζει τις δύο άλλες αγορές υπό την έννοια ότι το clinker είναι το ενδιάμεσο προϊόν που είναι απαραίτητο για την παραγωγή του κοινού τσιμέντου και λευκού τσιμέντου». Το γεγονός ότι η Επιτροπή εξήγησε ότι το clinker εμπλέκεται στην παρασκευή του τσιμέντου δεν σημαίνει, κατ' αυτήν, ότι τα δύο προϊόντα μπορούν να υποκαταστήσουν το ένα το άλλο και εμπίπτουν στην ίδια αγορά.

830 Η Aalborg υπογραμμίζει ότι σε κάθε χώρα υπάρχουν όχι μόνο διαφορετικοί κανόνες για το τσιμέντο, αλλά και ειδικές συνήθειες και παραδόσεις όσον αφορά τις κατασκευές. Θα ήταν, επομένως, σφάλμα να υποστηριχθεί, όπως το πράττει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 6, σημείο 9), ότι υπάρχουν ένας ή περισσότεροι τύποι βασικού τσιμέντου κοινοί σε όλες τις εθνικές αγορές. Η Aalborg προσθέτει ότι, εάν η Επιτροπή επέλεξε να μην διακρίνει τις αγορές των διαφόρων τύπων κοινού τσιμέντου, δεν υπήρχε λόγος να διακρίνει ούτε την αγορά του κοινού τσιμέντου από αυτή του λευκού τσιμέντου.

831 Και ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, οι συλλογισμοί της Aalborg, οι οποίοι περιορίζονται στην αμφισβήτηση γενικώς του ορισμού της αγοράς, χωρίς πρόταση εναλλακτικού ορισμού της ή των σχετικών αγορών, δεν αναιρούν τη λεπτομερή ανάλυση την οποία αφιέρωσε η Επιτροπή, στις παραγράφους 6 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο «προϊόν κοινό τσιμέντο» και στο «προϊόν λευκό τσιμέντο», αντιστοίχως, και από την οποία προκύπτει σαφώς ότι «η αγορά του λευκού τσιμέντου διαφέρει από εκείνη του κοινού τσιμέντου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 7, σημείο 2), «δεδομένου ότι καθένα από τα προϊόντα αυτά ανταποκρίνεται σε διαφορετικές ανάγκες» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 1).

Β — Σχετική γεωγραφική αγορά

832 Οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Unicem, Buzzi, Asland, Castle, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle αμφισβητούν ότι η Ευρώπη συνιστά τη σχετική γεωγραφική αγορά (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημεία 1 και 7). Υποστηρίζουν ότι η αγορά του τσιμέντου αποτελείται από ένα μωσαϊκό αυστηρώς οριοθετημένων περιφερειακών αγορών, χωρίς ζώνη επικαλύψεως και εντελώς ανεξαρτήτων μεταξύ τους.

833 Επιβάλλεται πάντως η παρατήρηση ότι ο ορισμός της σχετικής αγοράς δεν έχει την ίδια σημασία αφενός στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 85 και αφετέρου στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης. Όταν πρόκειται για την εφαρμογή του άρθρου 86, ο προσήκων ορισμός της σχετικής αγοράς αποτελεί απαραίτητο και προαπαιτούμενο όρο κάθε κρίσεως αναφερομένης σε συμπεριφορά που θεωρείται αντίθετη προς τον ανταγωνισμό (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-68/89, T-77/89 και T-78/89, SIV κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1403, σκέψη 159).

Πράγματι, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως, πρέπει προηγουμένως να αποδειχθεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως εντός συγκεκριμένης αγοράς, πράγμα που σημαίνει ότι η αγορά αυτή πρέπει προηγουμένως να έχει οροθετηθεί. Όταν πρόκειται για την εφαρμογή του άρθρου 85 της Συνθήκης, σκοπός του ορισμού της σχετικής αγοράς είναι να εξακριβωθεί κατά πόσον η επίμαχη συμφωνία, η απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων ή η εναρμονισμένη πρακτική μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση των όρων του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (απόφαση SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 74).

834 Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι αιτιάσεις των προσφευγουσών σχετικά με τον ορισμό της αγοράς στον οποίο κατέληξε η Επιτροπή δεν μπορούν, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης, να προσλάβουν αυτοτελή διάσταση σε σχέση με τις αιτιάσεις που αφορούν τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και την προσβολή των όρων του ανταγωνισμού (αποφάσεις του Πρωτοδικείου SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 75, Enso Española κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 718, σκέψη 232, και της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94, European Night Services κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3141, σκέψεις 90 έως 105).

835 Η εξέταση των διαφόρων ισχυρισμών ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον θεώρησε ότι η Ευρώπη συνιστούσε τη σχετική γεωγραφική αγορά πρέπει, κατά συνέπεια, να αναβληθεί. Οι ισχυρισμοί αυτοί θα ληφθούν υπόψη κατά την εξέταση των ισχυρισμών σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών και της προσβολής των όρων του ανταγωνισμού, που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1085 έως 1094).

Γ — Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης

836 Η Asland καταγγέλλει τη φερόμενη έλλειψη οικονομικής μελέτης της αγοράς και των συνεπειών της συμφωνίας Cembureau. Υπενθυμίζει ότι ο ορισμός της σχετικής αγοράς αποτελεί απαραίτητο και προαπαιτούμενο όρο κάθε κρίσεως αναφερομένης σε συμπεριφορά που θεωρείται αντίθετη προς τον ανταγωνισμό (απόφαση SIV κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 833, σκέψη 159).

837 Ο ισχυρισμός της Asland πρέπει να απορριφθεί. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή προέβη, στις παραγράφους 6 έως 14, σε λεπτομερή οικονομική ανάλυση της αγοράς του τσιμέντου. Οι σχετικές αγορές τόσο από την άποψη του προϊόντος όσο και από γεωγραφική άποψη ορίστηκαν στην παράγραφο 11 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τέλος, η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας παρέλκει όταν προκύπτει ότι αυτή έχει ως αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 363, 373, της 11ης Ιανουαρίου 1990, C-277/87, Sandoz prodotti farmaceutici κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-45, συνοπτική δημοσίευση, Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 99, Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 178, και Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 122· αποφάσεις του Πρωτοδικείου CB και Europay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 83, σκέψεις 85 και 87, και της 6ης Απριλίου 1995, T-144/89, Cockerill Sambre κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-947, σκέψη 67). Όμως, σύμφωνα με το ίδιο το γράμμα του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως,

επιβλήθηκε κύρωση για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau, λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της.

838 Η CBR προσάπτει στην Επιτροπή ότι ευνοεί, με την προσβαλλομένη απόφαση, μια ευρωπαϊκή αντίληψη της σχετικής αγοράς, χωρίς να έχει λάβει υπόψη τους ισχυρισμούς και τις οικονομικές μελέτες που της είχε υποβάλει κατά τη διοικητική διαδικασία για να καταδείξει ότι διάφορα στοιχεία, όπως η ύπαρξη εθνικών συμφωνιών και φραγμών στο γαλλοβελγικό εμπόριο, το κόστος της μεταφοράς και της διελεύσεως των συνόρων, ο φόβος αντιποίνων από τους παραγωγούς της γειτονικής αγοράς της οποίας επιδιώκεται η κατάκτηση, περιόριζαν τη φυσική γεωγραφική αγορά της. Προσάπτει ιδίως στην Επιτροπή ότι απέρριψε τις οικονομικές αναλύσεις που της υποβλήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία, για τον λόγο ότι οι αναλύσεις αυτές δεν ήσαν ομόφωνες όσον αφορά την αποδεκτή από οικονομική άποψη απόσταση μεταφοράς (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο). Προσθέτει ότι το επιχείρημα που αντλεί η Επιτροπή από τον περίπλοκο χαρακτήρα της θεωρίας των παιγνίων (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σκέψη 6, τέταρτο εδάφιο) και από την απόκλιση των συμπερασμάτων των προπαρατεθεισών οικονομικών μελετών καταδεικνύει σαφώς τη βούληση του θεσμικού οργάνου να αρνηθεί τη σοβαρή εξέταση των οικονομικών επιχειρημάτων που προέβαλε η CBR. Η εταιρία αυτή προσάπτει, στη συνέχεια, στην Επιτροπή ότι άντλησε γενικά συμπεράσματα από κάποια μεμονωμένα και άτυπα παραδείγματα τα οποία μνημονεύει στην παράγραφο 11, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τέλος, προκειμένου περί των διαφορών των τιμών μεταξύ κρατών μελών, στις οποίες η Επιτροπή βλέπει, στην παράγραφο 11, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ενθάρρυνση για την εξαγωγή, η CBR, αφού υπογράμμισε ότι οι διαφορές τιμών μεταξύ του Βελγίου, των Κάτω Χωρών και της Γερμανίας ήσαν οι πλέον χαμηλές και ότι οι τιμές εποίκιλλαν κατά τη διάρκεια των ετών, ισχυρίζεται ότι οι αριθμοί που προβλήθηκαν όσον αφορά τη βελγική αγορά, στις παραγράφους 9, σημείο 6, και 11, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν στηρίζονται στους πίνακες που παρατίθενται στο παράρτημα 9 της εν λόγω αποφάσεως, είτε διότι οι πίνακες αυτοί καλύπτουν ένα μόνο έτος είτε διότι δεν παρέχουν καμία ένδειξη για την κατάσταση στο Βέλγιο.

839 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην παράγραφο 11 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή, στα πλαίσια της εξετάσεως των διαφόρων παρατηρήσεων που διατύπωσαν οι αποδέκτες της AA κατά τη διοικητική διαδικασία, μεταξύ των οποίων και των παρατηρήσεων της CBR, εκθέτει διεξοδικά και με συνέπεια τους λόγους για τους οποίους κατέληξε ότι η σχετική γεωγραφική αγορά ήταν εν προκειμένω η ευρωπαϊκή αγορά, «που συγκροτείται από ένα σύνολο αντιπαρατιθέμενων και αλληλεξαρτώμενων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 7, τελευταίο εδάφιο).

840 Πράγματι, προκειμένου περί των αποδεκτών από οικονομική άποψη αποστάσεων μεταφοράς του τσιμέντου, η Επιτροπή, αφού επισήμανε την έλλειψη ομοφωνίας των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου ως προς το ζήτημα αυτό (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 3, πρώτο εδάφιο), ισχυρίζεται ότι «δεν είναι σε θέση, όσον την αφορά, να καθορίσει αυτήν την απόσταση, λόγω του ότι πρέπει να περιορίζεται σε διαπιστώσεις πραγματικών περιστατικών» (ίδιο σημείο, δεύτερο εδάφιο).

841 Όσον αφορά την ύπαρξη ολιγοπωλίων στις διάφορες αγορές, η Επιτροπή εκθέτει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 6, πέμπτο εδάφιο) τα εξής:

«Η τελευταία παρατήρηση αφορά την ύπαρξη ολιγοπωλίων στις διάφορες αγορές και, κατά συνέπεια, το γεγονός ότι κάθε επιχείρηση πρέπει να λάβει υπόψη της, πριν αποφασίσει να εισέλθει στην αγορά ενός άλλου, τις αντιδράσεις των ανταγωνιστών και τα αντίποινα που αυτοί μπορούν να προβλέψουν. Χωρίς να εισέλθουμε στην θεωρία των παιγνίων και στο "δίλημμα των φυλακισμένων", (...) δεν είναι βέβαιο ότι κάθε επιχείρηση κερδίζει περισσότερα παραμένοντας στη δική της αγορά, επειδή η θεωρία των παιγνίων αποδεικνύει επίσης ότι κάθε επιχείρηση αποφασίζει να διεισδύσει στην αγορά των άλλων και να διακινδυνεύσει τα αντίποινα όταν κρίνει ότι τα κέρδη της μακράς περιόδου είναι ανώτερα με την παρουσία της σε περισσότερες αγορές παρά μόνο σε μία. Εξάλλου, τα παίγνια μεταξύ ολιγοπωλητών δεν είναι εύκολο να διευθετηθούν καθότι υπάρχουν πολλοί αστάθμητοι παράγοντες που παίζουν ρόλο και όχι μόνο τα ενδεχόμενα αντίποινα της μιας ή της άλλης επιχείρησης.»

842 Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της CBR, η Επιτροπή δεν απέρριψε, κατά συνέπεια, εντελώς τη θεωρία των παιγνίων λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα της. Επιχείρησε απλώς να περιορίσει τη σημασία της.

843 Όσον αφορά τα διάφορα εμπόδια που συνδέονται με τη διέλευση των συνόρων, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη, στην παράγραφο 11, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα σχόλια των Βέλγων παραγωγών, οι οποίοι «επικαλέσθηκαν τις μεγάλες δυσχέρειες για την παράδοση στη Γαλλία λόγω των εξόδων αναμονής στο τελωνείο, τα διαφορετικά βάρη που επιτρέπονται στις δύο χώρες, διαφορετικούς κανόνες, κ.λπ. (βλέπε πρακτικά της ακροάσεως της 8ης Μαρτίου 1993, παράρτημα VII/B, σ. 7 και 8, και παράρτημα VIII)».

844 Όσον αφορά ακόμη τις διαφορές τιμών μεταξύ της βελγικής αγοράς και των γειτονικών της αγορών, η Επιτροπή αναφέρει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 9, σημείο 6, δεύτερο εδάφιο) τα εξής:

«(...) οι πίνακες 7, που προβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της ακρόασης στις 2 Μαρτίου 1993 από την ιταλική βιομηχανία και υπέστησαν επεξεργασία βάσει των δεδομένων της Cembureau, (βλέπε παράρτημα 9), καταδεικνύουν την εξέλιξη των τιμών στα κράτη μέλη από το 1981 έως το 1991 και επιτρέπουν να διαπιστωθεί ότι μεταξύ των τιμών του Ηνωμένου Βασιλείου και των γερμανικών, γαλλικών και βελγικών τιμών υπήρχε το 1981 διαφορά +/- 30 ECU ανά τόνο (η βρετανική τιμή ήταν +/- 70 ECU) και 15 έως 20 ECU ανά τόνο το 1991, ότι η διαφορά της τιμής μεταξύ Γαλλίας, Βελγίου και Γερμανίας η οποία ήταν σχεδόν μηδενική το 1981 αυξήθηκε προοδευτικά από το 1982 για να φθάσει σε +/- 12 ECU ανά τόνο το 1986 και να μειωθεί εκ νέου σε +/- 7 ECU ανά τόνο το 1991 (...)».

845 Πρέπει, κατ' αρχάς, να υπογραμμιστεί ότι το γεγονός και μόνον ότι δεν επισυνάφθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση το σύνολο των διαφόρων πινάκων και γραφικών απεικονίσεων από όπου η Επιτροπή άντλησε τις τελευταίες αυτές τάσεις, τις οποίες ουδόλως αμφισβητεί η προσφεύγουσα, δεν συνιστά παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως της εν λόγω αποφάσεως.

846 Κατά τα λοιπά, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να παράσχει, στην απόφαση, διεξοδική απάντηση σε όλους τους ισχυρισμούς που διατύπωσαν οι διάφοροι αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία. Αρκεί ότι η αιτιολογία επιτρέπει στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον δικαστικό έλεγχο ως προς τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως και παρέχει στις οικείες επιχειρήσεις και στις ενώσεις τα αναγκαία στοιχεία για να είναι σε θέση να εκτιμήσουν αν η απόφαση είναι ή όχι αιτιολογημένη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984, 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 19, σκέψη 22, της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487, σκέψη 72· απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Ιανουαρίου 1992, T-44/90, La Cinq κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1, σκέψη 42).

847 Εν προκειμένω, από τα ανωτέρω εκτιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή παρέσχε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και στο Πρωτοδικείο όλα τα αναγκαία στοιχεία για την εκτίμηση του βασίμου του ορισμού της σχετικής γεωγραφικής αγοράς που έλαβε υπόψη. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο λόγος που αντλεί η CBR από παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής γεωγραφικής αγοράς πρέπει να απορριφθεί.

848 Τέλος, η Ciments français ισχυρίζεται ότι εντόπισε μια αντίφαση στον ορισμό της γεωγραφικής αγοράς αναφοράς. Κατά τη Ciments français, η Επιτροπή εκτιμά προφανώς, στην παράγραφο 11, σημεία 2, 6 και 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι υφίσταται ταυτοχρόνως ευρωπαϊκή αγορά τσιμέντου και πληθώρα τοπικών αγορών. Όμως, η αγορά του τσιμέντου είναι περιφερειακή. Επομένως, η απόδοση ευρωπαϊκής διαστάσεως στην επίμαχη αγορά ισοδυναμεί, κατά τη Ciments français, με την ένταξη εντός της ίδιας αγοράς επιχειρήσεων οι οποίες δεν είναι πραγματικοί ή ενδεχόμενοι ανταγωνιστές και, κατά συνέπεια, με την άρνηση της εννοίας της ευρωπαϊκής αγοράς. Κατά τα λοιπά, η επιλογή από την Επιτροπή της ευρωπαϊκής διαστάσεως της σχετικής αγοράς έρχεται σε αντίφαση προς την απόφασή της να διαχωρίσει τις εθνικές συμπράξεις από τις διεθνείς συμπράξεις.

849 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή ισχυρίζεται, στην παράγραφο 11, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «από γεωγραφική άποψη, η αγορά του τσιμέντου μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σύνολο αγορών, περιστρεφομένων γύρω από διάφορα εργοστάσια, που έχουν αντιπαραχθεί μεταξύ τους και καλύπτουν όλη την Ευρώπη». Εξηγεί, στη συνέχεια, βάσει συγκεκριμένων παραδειγμάτων, τους λόγους για τους οποίους καταλήγει στην ευρωπαϊκή διάσταση της αγοράς του τσιμέντου (παράγραφος 11, σημεία 3 και 4), κατόπιν τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι τα διάφορα στοιχεία (φυσικά εμπόδια, κόστος και αποστάσεις μεταφοράς, περιορισμένος χαρακτήρας των εξαγωγών, προοπτικές αποδόσεως, ολιγοπωλιακή δομή των αγορών, γεωγραφικός χωρισμός των αγορών) που προέβαλαν οι αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία δεν μπορούν να αναιρέσουν την άποψή της για τον ευρωπαϊκό χαρακτήρα της επίμαχης αγοράς (παράγραφος 11, σημεία 5 και 6).

850 Τέλος, από τις διαπιστώσεις της συνάγει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 11, σημείο 7) τα εξής:

«Το σύνολο των αγορών που επικαλύπτονται είναι αλληλεξαρτώμενες οι μεν από τις δε και κάθε δράση που εμφανίζεται σε μία αγορά υπάρχει κίνδυνος να διαδοθεί, σαν κύμα, στις πλέον απομακρυσμένες αγορές. Αυτό αποδεικνύεται από τα ακόλουθα περιστατικά. Οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντι-

προσωπείας της Cembureau (...), που συγκέντρωναν κατά συνέπεια όλη την ευρωπαϊκή βιομηχανία, ακόμη και τη μη άμεσα ενεχόμενη βιομηχανία κατά τη στιγμή των περιστατικών, πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να αποφευχθεί η επέκταση του φαινομένου των ενδοκοινοτικών ανταλλαγών σε όγκο και σε σοβαρότητα και για να δοθούν συμβουλές ως προς τη μείωση των αποκλίσεων τιμών μεταξύ των αγορών προκειμένου να περιοριστούν οι πειρασμοί εξαγωγών. Οι συμφωνίες μεταξύ των Ελλήνων και Ισπανών παραγωγών στους κόλπους της Cement Marketing Association εκτιμήθηκαν ως θεμελιώδεις για την ισορροπία στην Ευρώπη. Η αντίδραση στις ελληνικές εξαγωγές στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιταλία ήταν μια συλλογική αντίδραση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας επειδή θεωρήθηκε ότι η συνεργασία μεταξύ ολόκληρης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ήταν ουσιώδης για την προστασία της σταθερότητας αυτής της βιομηχανίας και όχι μόνο αυτής των απειλουμένων κρατών.

Προκύπτει από τα ανωτέρω ότι η Ευρώπη αποτελεί τη σχετική αγορά που συγκροτείται από ένα σύνολο αντιπαρατιθέμενων και αλληλεξαρτώμενων αγορών.»

851 Δεν είναι δυνατόν να εντοπιστεί στην έκθεση αυτή καμία αντίφαση στην αιτιολογία του ορισμού της σχετικής γεωγραφικής αγοράς. Δεν υφίσταται επίσης καμία αντίφαση μεταξύ του ευρωπαϊκού ορισμού της αγοράς που περιλαμβάνεται στην προσβαλλομένη απόφαση και της πρωτοβουλίας της Επιτροπής να διαχωρίσει, κατά τη διοικητική διαδικασία, τις αιτιάσεις που αφορούν τις εθνικές παραβάσεις και τις αιτιάσεις που αφορούν τις διεθνείς παραβάσεις. Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι οι αιτιάσεις που αφορούν τις διεθνείς παραβάσεις, στις οποίες αναφέρεται η προσβαλλομένη απόφαση, ουδόλως εξαρτώνται από την ύπαρξη των εθνικών συμπράξεων, η νομιμότητα των οποίων αμφισβητήθηκε επίσης στην ΑΑ (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 110 έως 120).

Αντιστοιχία μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως

852 Η CBR (Τ-25/95) ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, αφού υποστήριξε στην ΑΑ ότι «οι κανόνες του παιχνιδιού» ως προς τους οποίους συμφώνησαν τα μέλη της Cembureau κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 αναφέρονταν στο σύστημα καθορισμού των τιμών που στηρίζεται στα σημεία βάσεως (Basing Points System, στο εξής: BPS), τροποποίησε την προσέγγισή της. Κατόπιν των σχολίων που διατύπωσε η CBR κατά τη διοικητική διαδικασία όσον αφορά τη νομιμότητα του συστήματος αυτού και των συζητήσεων οι οποίες διεξήχθησαν συναφώς κατά την εν λόγω συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, το θεσμικό όργανο θεώρησε τελικώς, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι οι επίμαχοι «κανόνες του παιχνιδιού» αφορούσαν συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

853 Η Aalborg (Τ-44/95) ισχυρίζεται ότι το αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau δεν διευκρινίστηκε επαρκώς στην ΑΑ. Επιπλέον, η εταιρία αυτή αγνοούσε, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι η Επιτροπή επρόκειτο να αποδώσει θεμελιώδη σημασία στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984.

854 Πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή κατήγγειλε, στην ΑΑ, τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau και τη θέσπιση κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού (παράγραφοι 8, 9, 60 και 61) στα πλαίσια των συνεδριάσεων

των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Οι κανόνες αυτοί δεν αποτέλεσαν, εντούτοις, το αντικείμενο καμίας αιτιάσεως στην προσβαλλομένη απόφαση.

855 Με τον τίτλο «Οι συμφωνίες σχετικά με τον κανόνα της εγχώριας αγοράς», η Επιτροπή, στην παράγραφο 61 της ΑΑ, εκτιμά τα πραγματικά περιστατικά που εκτίθενται στην παράγραφο 9 της ΑΑ, δηλαδή σε μεγάλο βαθμό τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, ως εξής:

«Όπως προκύπτει από την παράγραφο 9, το Cembureau και τα μέλη του ενέκριναν την "Cembureau Agreement or Cembureau principle of not transhipping to internal European markets"· ευνόησαν τις συμφωνίες για τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες για να προλάβουν "the risk of a destabilisation in Europe" σε περίπτωση αποστολής του πλεονάσματος παραγωγής στα κράτη που συμμετέχουν στο Cembureau· προέβησαν σε πολυμερείς ή διμερείς επαφές μεταξύ των μελών ούτως ώστε να ληφθούν τα αναγκαία εκείνα μέτρα για να αποφευχθεί ότι, εκτός του "διακρατικού εμπορίου παραδοσιακού χαρακτήρα και μάλιστα διαρθρωτικού όπως συμβαίνει για παράδειγμα για τις εξαγωγές της Γερμανίας και του Βελγίου προς τις Κάτω Χώρες", "οι μεταφορές τσιμέντου μεταξύ κρατών μελών" θα μπορούσαν "να έχουν ανεπιθύμητες επιπτώσεις" για τη βιομηχανία τσιμέντου.»

856 Επομένως, ήδη από το στάδιο της ΑΑ, η Επιτροπή ανέφερε σαφώς ότι, κατ' αυτήν, η συμφωνία Cembureau αφορούσε τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μία χώρα στην άλλη και ότι ο εν λόγω «κανόνας του παιχνιδιού» συνομολογήθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Επομένως, η ΑΑ μνημόνευε κατά τρόπο αρκούντως σαφή το αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau, την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

857 Όσον αφορά το επιχείρημα της Aalborg ότι αγνοούσε, κατά τη διοικητική διαδικασία, τη σημασία που η Επιτροπή επρόκειτο να αποδώσει στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, επιβάλλεται να τονιστεί ότι η ΑΑ εξέθετε διεξοδικώς τα πραγματικά στοιχεία σχετικά με τις συνεδριάσεις αυτές, όσον αφορά τόσο την «κυκλοφορία των τιμοκαταλόγων μεταξύ των μελών της Cembureau» (ΑΑ, παράγραφος 8) και την «Cembureau Agreement or Cembureau principle of not transhipping to internal European markets» (ΑΑ, παράγραφος 9, στοιχείο α και στοιχείο β). Κατά συνέπεια η Aalborg, η οποία δεν αρνείται ότι μετέσχε, ως άμεσο μέλος της Cembureau, στις εν λόγω δύο συνεδριάσεις, έπρεπε κατ' ανάγκη να έχει επίγνωση της όλως ιδιαίτερης σημασίας που τους απέδιδε η Επιτροπή.

858 Η FIC (T-30/95) και η Aalborg ισχυρίζονται ακόμη ότι, στην ΑΑ, η Επιτροπή δεν αποφάνθηκε ως προς τον χαρακτηρισμό του φερομένου κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών που συνομολογήθηκε στο πλαίσιο της Cembureau ως συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής.

859 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην ΑΑ (παράγραφος 61, στοιχείο α), η Επιτροπή διευκρίνισε ότι «το "Cembureau agreement or Cembureau principle of not transhipping to internal European markets" (παράγραφος 9) αποτελεί συμφωνία και/ή εναρμονισμένη πρακτική». Επομένως, οι αποδέκτες των

κεφαλαίων της ΑΑ που αφορούν τις διεθνείς παραβάσεις, μεταξύ των οποίων η FIC και η Aalborg, πληροφορήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία ότι το «Cembureau agreement or Cembureau principle of not transhipping to internal European markets» θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως συμφωνία κατά το στάδιο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, μπορούσαν να αμυνθούν κατά του εν λόγω νομικού χαρακτηρισμού των οικείων συμπεριφορών.

860 Επομένως, τα διάφορα επιχειρήματα σχετικά με την έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά την παράβαση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να απορριφθούν.

Ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau

861 Οι CBR (T-25/95), Cembureau (T-26/95), FIC (T-30/95), ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Ciments luxembourgeois (T-34/95), Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Vicat (T-37/95), Cedest (T-38/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), BDZ (T-48/95), Unicem (T-50/95), Rugby (T-53/95), Castle (T-56/95), Ηρακλής (T-57/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Τιτάν (T-64/95), Italcementi (T-65/95), Holderbank (T-68/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95), Cementir (T-87/95), Blue Circle (T-88/95), ETE (T-103/95) και Χαλκίς (T-104/95) υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον διαπίστωσε, στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, την ύπαρξη μιας συμφωνίας Cembureau (Α). Οι Cembureau, Dyckerhoff, SFIC και Heidelberger ισχυρίζονται ότι η διαπίστωση της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως στηρίζεται σε ανεπαρκή ή αντιφατική αιτιολογία, κατά παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης (Β). Τέλος, οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορούν τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 164 και 168) επικαλέσθηκαν, στα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν των εν λόγω μέτρων, διάφορα έγγραφα, τα οποία, κατ' αυτές, θα ήσαν χρήσιμα για την άμυνά τους αν τους είχε επιτραπεί η πρόσβαση σ' αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία. Η Italcementi και η Blue Circle καταγγέλλουν επίσης την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας λόγω ανεπαρκούς προσβάσεως στα επιβαρυντικά στοιχεία του φακέλου (Γ).

Α — Παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης

862 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή, για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, στηρίχθηκε αποκλειστικά στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που μνημονεύονται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

863 Μια πρώτη σειρά ισχυρισμών των προσφευγουσών συνίσταται στην αμφισβήτηση της αποδεικτικής ισχύος των εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως,

τα οποία αναφέρονται σε μια συμφωνία ή αρχή Cembureau περί σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών [εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημεία 2 και 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334 και 11335 έως 11337)] ή στην ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου [δήλωση του N. Καλογερόπουλου κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής στις 25 Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877)]. Οι προσφεύγουσες προτείνουν εναλλακτική ερμηνεία των επιμάχων εγγράφων, που συνάδει προς τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Ισχυρίζονται ότι η Cembureau ουδέποτε αναγνώρισε την ύπαρξη συμφωνίας ή αρχής της Cembureau (1). Μια δεύτερη σειρά ισχυρισμών αφορά ειδικά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επικυρώθηκε η συμφωνία Cembureau. Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν την αναρμοδιότητα των επικεφαλής αντιπροσωπείας για τη σύναψη της συμφωνίας αυτής και αμφισβητούν την αποδεικτική ισχύ πλειόνων εγγράφων που παρατίθενται στις παραγράφους 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η νομιμότητα των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας προκύπτει όχι μόνον από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στις δύο αυτές παραγράφους αλλά και από τα έγγραφα τα οποία η Επιτροπή παρέλειψε να εξετάσει. Ορισμένες προσφεύγουσες επικαλούνται ακόμη ειδικά επιχειρήματα που αντικρούουν την ύπαρξη συμφωνίας Cembureau (2). Με μια τρίτη σειρά ισχυρισμών επιχειρείται να αμφισβητηθεί ότι η φερόμενη συμφωνία Cembureau συνιστά παράβαση και να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν αναζήτησε εναλλακτική εξήγηση του περιορισμένου όγκου του διακρατικού εμπορίου τσιμέντου (3). Οι διαφορετικοί αυτοί ισχυρισμοί θα εξεταστούν διαδοχικά. Στη συνέχεια, θα αντληθούν οι συνέπειες των σχετικών διαπιστώσεων (4).

864 Πρέπει να τονιστεί εκ προοιμίου ότι ορισμένες προσφεύγουσες προβάλλουν ισχυρισμούς που αφορούν την αποδεικτική ισχύ εγγράφων τα οποία αναφέρονται σε συμπεριφορές οι οποίες δεν αποτελούν αντικείμενο αιτιάσεως στην προσβαλλομένη απόφαση.

865 Πράγματι, οι Cembureau, Blue Circle, FIC και Italcementi αμφισβητούν την αποδεικτική ισχύ του χειρογράφου σημειώματος της Italcementi σχετικά με την συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής στις 14 Απριλίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/3185). Η Blue Circle μνημονεύει επίσης το σχέδιο των πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής στις 9 Νοεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.322/286 έως 294).

866 Η Irish Cement ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να συναγάγει από το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.322/286 έως 294) και ειδικότερα από τις παρεμβάσεις των J. Bertrán και J. Van Hove ότι η συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε κατά τη συνεδρίαση αυτή.

867 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε σε κανένα από τα έγγραφα που προβλήθηκαν συναφώς για να αποδείξει την ύπαρξη, τη σύναψη ή τη επικύρωση της συμφωνίας Cembureau. Τα έγγραφα αυτά μνημονεύθηκαν απλώς στην παράγραφο 17, σημεία 5 και 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να δώσουν σαφή εικόνα των συζητήσεων που διεξήχθησαν μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου, κατά την κρίσιμη περίοδο, σχετικά με τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό. Οι συζητήσεις όμως αυτές δεν αποτέλεσαν το αντικείμενο αιτιάσεως στην προσβαλλομένη απόφαση. Τα επιχειρήματα που αφορούν την αποδεικτική ισχύ των αντιστοίχων εγγράφων δεν έχουν, επομένως, σημασία για την εκτίμηση της νομιμότητας του άρθρου 1 ή οποιουδήποτε άλλου άρθρου της προσβαλλομένης αποφάσεως.

868 Η Heidelberger επισημαίνει ότι τα χειρόγραφα σημειώματα που παραθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 19, σημείο 6, in fine, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/11587 έως 11592) δεν περιλαμβάνουν καμία ένδειξη ως προς την ταυτότητα του συντάκτη τους και είναι σε μεγάλο μέρος δυσανάγνωστα, πράγμα το οποίο τα στερεί από κάθε αποδεικτική ισχύ. Επιπλέον, τα σημειώματα αυτά αφορούν την προετοιμασία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1982. Κατά συνέπεια, δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας την οποία αφορά η παράγραφος 19, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

869 Πάντως, στο μέτρο που τα σημειώματα αυτά δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή, στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 790 έως 817), για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, δεν χρειάζεται να εξεταστεί η αποδεικτική τους ισχύς όσον αφορά την παράβαση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

870 Η Heidelberger ισχυρίζεται ακόμη ότι τα συμπεράσματα που αντλεί η Επιτροπή, στην ΑΑ (σ. 20, υποσημείωση 5), από τα χειρόγραφα σημειώματα με τίτλο «Preparation Meeting Head Delegates 7.11.84» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 15· έγγραφο αριθ. 33.126/11758), όσον αφορά την ύπαρξη συνεργασίας στο πλαίσιο της Cembureau σχετικά με την «αναδιάρθρωση και μείωση των παραγωγικών ικανοτήτων σε ορισμένες πλεονασματικές χώρες» ουδόλως στηρίζονται στις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 που αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 14· έγγραφο αριθ. 33.126/11754 και 11755).

871 Επιβάλλεται να τονιστεί ότι, στην ΑΑ, η Επιτροπή, αφού ισχυρίστηκε ότι τα εν λόγω χειρόγραφα σημειώματα «αφήνουν να διαφανεί ότι η αναδιάρθρωση και η μείωση των παραγωγικών ικανοτήτων σε ορισμένες πλεονασματικές χώρες [είχαν συμφωνηθεί] στο πλαίσιο της Cembureau», προσέθεσε πάντως ότι «δεν [διέθετε], εκτός αυτών των στοιχείων και ορισμένων άλλων, αποδεικτικά στοιχεία για τη [συνεργασία] αυτή» (ΑΑ, σ. 20, υποσημείωση 5). Επιπλέον, δεν ελήφθη υπόψη στην προσβαλλομένη απόφαση η αιτίαση που αντλείται από την ύπαρξη συνεργασίας, στο επίπεδο της Cembureau, όσον αφορά την αναδιάρθρωση και τη μείωση των παραγωγικών ικανοτήτων. Επομένως, το επιχείρημα της Heidelberger στερείται σημασίας.

1. Έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως

872 Στην παράγραφο 18, σημεία 2 και 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, με τον τίτλο «Η συμφωνία Cembureau ή η αρχή Cembureau σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχώριων αγορών», η Επιτροπή επικαλείται, κατ' αρχάς, δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle, το ένα με ημερομηνία 1 Δεκεμβρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334) και το άλλο χωρίς ημερομηνία (έγγραφα αριθ. 33.126/11335 έως 11337), που είναι τα μόνα παρατιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση έγγραφα τα οποία αναφέρονται ρητώς σε συμφωνία ή αρχή Cembureau σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Στην ίδια παράγραφο, σημείο 5, η Επιτροπή παραθέτει επίσης τη δήλωση του Ν. Καλογερόπουλου, προέδρου της Ηρακλής, κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της

εταιρίας αυτής της 25ης Ιουνίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877), η οποία δήλωση αναφέρει την ύπαρξη «μιας συμφωνίας όλων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου σύμφωνα με την οποία κανένας δεν μπορεί να παρεμβαίνει στα εθνικά σύνορα των άλλων». Η Επιτροπή αναφέρεται επιπλέον (σημείο 4) στις δηλώσεις της ίδιας της Cembureau σχετικά με τη συμφωνία ή την αρχή Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.126/11525 και 13568 έως 13573).

873 Στη νομική εκτίμησή της ως προς τις συμπεριφορές τις οποίες αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή στηρίζεται άμεσα στα προπαρατεθέντα έγγραφα (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45). Κατά τη δική της αντίληψη, πρόκειται πράγματι για αποδεικτικά στοιχεία καθοριστικά για την απόδειξη της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau.

874 Πρέπει να αναλυθούν διαδοχικά τα διάφορα επιχειρήματα των προσφευγουσών σχετικά με τα επίμαχα έγγραφα.

1.1. Εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle

875 Πρώτον, η Italcementi αμφισβητεί την αποδεικτική ισχύ των σημειωμάτων της Blue Circle (έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334 και 11335 έως 11337). Τα σημειώματα αυτά αναφέρονται σε μονομερείς δηλώσεις ενός παραγωγού, οι οποίες δεν αφορούν ούτε τα υποκείμενα ούτε το αντικείμενο της φερόμενης συμπράξεως. Κατά τη Cembureau, τα σημειώματα της Blue Circle δεν μνημονεύουν την ύπαρξη συμφωνίας Cembureau, καθόσον ο συντάκτης φαίνεται ότι εξετάζει τις δυνατότητες αντιμετωπίσεως ορισμένων δυσχερειών εμπορικής φύσεως. Η Lafarge αμφισβητεί επίσης την αποδεικτική ισχύ τους, για τον λόγο ότι η Blue Circle δεν είναι μέλος της Cembureau και ο συντάκτης των σημειωμάτων δεν παρέστη στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Η Aalborg, η Uniland και η Oficemen επισημαίνουν επίσης την απουσία του συντάκτη των σημειωμάτων κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983.

876 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Italcementi και της Cembureau, τα δύο επίμαχα εσωτερικά σημειώματα αναφέρονται σε μία συμφωνία, μία αρχή ή μία πολιτική σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών, τις οποίες συνδέουν με τη Cembureau.

877 Εξάλλου, καίτοι η Blue Circle δεν είναι άμεσο μέλος της Cembureau, πρέπει να υπογραμμιστεί ο ρόλος της στους κόλπους της ενώσεως αυτής. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι ο πρόεδρός της, ο Sir John Milne, επιτέλεσε από το 1975 έως το 1985, στο πλαίσιο της Cembureau, το λειτούργημα του επικεφαλής αντιπροσωπείας για την τσιμεντοβιομηχανία του Ηνωμένου Βασιλείου, προτού γίνει ο ίδιος πρόεδρος της Cembureau. Ως επικεφαλής αντιπροσωπείας, μετέσχε στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επικυρώθηκε η συμφωνία Cembureau. Ο G. Marshall, αναπληρωτής γενικός διευθυντής της Blue Circle, τον διαδέχθηκε στο αξίωμά του του Βρετανού επικεφαλής αντιπροσωπείας, όταν έγινε πρόεδρος της Cembureau. Όσον αφορά τον κ. Reiss, συντάκτη των εσωτερικών σημειωμάτων, από την απάντηση της Blue Circle σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, η οποία κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 12 Δεκεμ-

βρίου 1997, προκύπτει ότι κατείχε, κατά τον χρόνο της συντάξεως των εν λόγω σημειωμάτων, τη θέση του περιφερειακού διευθυντή στο τμήμα εξαγωγών της Blue Circle. Επιπλέον, είναι σαφές ότι μετέσχε σε διάφορες συνεδριάσεις της EPC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11339, 11417 έως 11440, 11442 έως 11455, 13845 έως 13850, 14035 έως 14042, 14062 έως 14085, 14094 έως 14097, 14148 έως 14154 και 14401 έως 14418), συνοδευόμενος συχνά από τον G. Marshall, αναπληρωτή γενικό διευθυντή (έγγραφα αριθ. 33.126/11365, 11447 και 14062). Καίτοι, όπως ισχυρίζεται η Blue Circle, τα έγγραφα αριθ. 33.126/11417 έως 11440 και 13845 έως 13850 δεν μπορούν να της αντιταχθούν λόγω της ελλείψεως δυνατότητας προσβάσεως σε αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, η παρουσία του κ. Reiss σε διάφορες συνεδριάσεις της EPC προκύπτει σαφώς από τα άλλα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 45, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

878 Υπό τις συνθήκες αυτές, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι η «αποδεικτική ισχύς [των σημειωμάτων της Blue Circle κατεφάνη] από τον ρόλο της Blue Circle στους κόλπους της Cembureau και τον ρόλο του κ. Reiss στους κόλπους της Blue Circle» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 3, πρώτο εδάφιο). Πράγματι, ενόψει του πρωταρχικού ρόλου των διευθυνόντων της Blue Circle στη Cembureau και των καθηκόντων που ασκούσε ο κ. Reiss στο πλαίσιο της Blue Circle, ήταν δυνατόν να συναχθεί ότι ο συντάκτης των σημειωμάτων αναφέρθηκε, με πλήρη επίγνωση, σε μία συμφωνία, μία αρχή ή μία πολιτική σχετική με τον σεβασμό των ευρωπαϊκών εγχώριων αγορών και συνέδεσε την εν λόγω συμφωνία, αρχή ή πολιτική με την ευρωπαϊκή ένωση Cembureau.

879 Είναι πάντως αληθές ότι, όπως υποστηρίζει η Italcementi, τα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle δεν εντοπίζουν τα μέρη που προσχώρησαν στη συμφωνία, στην αρχή ή στην πολιτική της Cembureau σχετικά με τον σεβασμό των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Θα πρέπει να εξεταστεί μεταγενέστερα αν η συμμετοχή των διαφόρων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων στη συμφωνία την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει πράγματι αποδειχθεί.

880 Δεύτερον, οι CBR, FIC, Ciments français, Oficemen και Blue Circle υποστηρίζουν ότι οι εκφράσεις «αρχή Cembureau» ή «συμφωνία Cembureau» που χρησιμοποιεί ο συντάκτης των δύο εσωτερικών σημειωμάτων μπορούσαν στην πραγματικότητα να αντιστοιχούν σε «ειδική γλώσσα» που δηλώνει οικονομικές περιστάσεις οι οποίες περιορίζουν φυσικά τη δυνατότητα του τσιμέντου να διέλθει τα σύνορα μεταξύ των χωρών παραγωγής. Η Ciments français προσθέτει ότι ο περιορισμένος χαρακτήρας των ενδοκοινοτικών ροών οφειλόταν στα πραγματικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου και όχι σε συμφωνία μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών.

881 Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Όροι ή εκφράσεις όπως «συμφωνία», «αρχή» ή «πολιτική της Cembureau» δεν μπορούν να δηλώνουν ένα οικονομικό γεγονός. Επιπλέον, εάν ο συντάκτης των σημειωμάτων αναφερόταν πράγματι σε οικονομικό γεγονός που περιορίζει φυσικά τη δυνατότητα του τσιμέντου να διέλθει τα σύνορα δεν θα είχε επικαλεστεί τον κίνδυνο να διακοπεί εξ ολοκλήρου «η συμφωνία Cembureau» λόγω των αντιποίνων που θα μπορούσε να υιοθετήσει μια χώρα «στόχος» σε απάντηση της παρουσίας της Blue Circle στο έδαφός της (σημείωμα της 1ης Δεκεμβρίου 1983, σημείο 4) ή να μην εφαρμοστεί «η πολιτική της Cembureau σεβασμού των εγχωρίων αγορών» (σημείωμα χωρίς ημερομηνία· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 809 έως 812).

882 Τρίτον, η Cementir ισχυρίζεται ότι τα δύο εσωτερικά σημειώματα αφορούν εισαγωγές από την ανατολική Ευρώπη και την Ισπανία που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ. Η Blue Circle διατείνεται ότι αφορούν τις εισαγωγές που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ και προέρχονται από χώρες που επιδοτούν την τσιμεντοπαραγωγή τους.

883 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σημείωμα της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 αφορά κυρίως τις εισαγωγές προελεύσεως Ισπανίας που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ. Το σημείο 1 αναφέρει ένα μέτρο που έχει ήδη ληφθεί κατά των εισαγωγών αυτών· «[π]ροσφυγή αντί-ντάμπινγκ η οποία εφόσον στεφθεί με επιτυχία το 1984 μπορεί να καταστεί περιττή μακροπρόθεσμα εάν η Ισπανία προσχωρήσει στην Κοινότητα».

884 Όσον αφορά το σημείωμα χωρίς ημερομηνία, αναφέρεται σε εισαγωγές προελεύσεως Ανατολικής Γερμανίας και Πολωνίας. Δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι οι εισαγωγές αυτές αποτελούσαν το αντικείμενο ντάμπινγκ.

885 Πάντως, οι προηγούμενες διαπιστώσεις ουδόλως μπορούν να επηρεάσουν το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι, στο πλαίσιο της Cembureau, συνήφθη συμφωνία αφορώσα τον σεβασμό των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών ούτε να αποκλείσουν ότι τα δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle αναφέρονταν στη συμφωνία αυτή. Πράγματι, τα δύο σημειώματα, με τίτλο «Στρατηγική κατά των εισαγωγών και το μέλλον της τσιμεντοβιομηχανίας στο Ηνωμένο Βασίλειο» και «Απειλές εισαγωγών», αφορούσαν το γενικό πρόβλημα των εισαγωγών τσιμέντου στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επομένως, ήταν φυσικό να εξετάζουν συγχρόνως το πρόβλημα των εισαγωγών από τις χώρες Cembureau και το πρόβλημα των εισαγωγών προελεύσεως άλλων χωρών. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και οι εισαγωγές προελεύσεως χωρών εκτός της Cembureau συνιστούσαν απειλή για την αρχή του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών, όπως αυτή περιγράφεται στα σημειώματα της Blue Circle. Πράγματι, οι εισαγωγές που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ απειλούσαν να αυξήσουν τα ευρωπαϊκά πλεονάσματα παραγωγής, τα οποία θα έπρεπε, επομένως, να διοχετευθούν εκτός της Ευρώπης, προκειμένου να τηρηθεί η αρχή Cembureau σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Συναφώς, το σημείωμα της 1ης Δεκεμβρίου 1983 εξέθετε σαφώς ότι η αδυναμία ανευρέσεως διεξόδων στις υπερπόντιες αγορές για την πλεονάζουσα παραγωγή της δυτικής Ευρώπης απειλούσε να καταρρίψει την αρχή αυτή. Τέλος, ακόμη και οι εξαγωγές που αποτελούσαν το αντικείμενο ντάμπινγκ, από χώρες που κατά τον χρόνο εκείνο δεν ήσαν μέλη της Κοινότητας, ήταν δυνατό να αποτελέσουν παραβίαση της αρχής Cembureau περί σεβασμού των *ευρωπαϊκών* εγχωρίων αγορών. Πράγματι, η Cembureau εκπροσωπούσε το σύνολο της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας. Ως εκ τούτου, ο Ισπανός επικεφαλής αντιπροσωπείας μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581) και στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/11699 και 11700). Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι Ισπανοί παραγωγοί δεσμεύονταν από τη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983, παρά το γεγονός ότι η συμμετοχή τους δεν συνιστούσε, τον χρόνο εκείνο, παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 11), ελλείψει ουσιωδών συνεπειών της συμπεριφοράς τους εντός της Κοινότητας.

886 Επομένως, ακόμη και αν τα σημειώματα της Blue Circle αφορούσαν προβλήματα εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ισπανίας και ανατολικής Ευρώπης που αποτελούσαν το αντικείμενο ντάμπινγκ, το γεγονός αυτό ουδόλως θα επηρέαζε τη νομιμότητα του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως,

εφόσον τα εν λόγω σημειώματα συνέδεαν τις εισαγωγές τσιμέντου με την επιβίωση της συμφωνίας, της αρχής ή της πολιτικής της Cembureau περί σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

887 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Blue Circle ότι τα σημειώματα αφορούσαν τις εισαγωγές τσιμέντου που αποτελούσαν το αντικείμενο ντάμπινγκ από χώρες που επιδοτούν την τσιμεντοπαραγωγή τους, αυτός στερείται πραγματικής βάσεως. Πράγματι, το πρόβλημα της ενδεχομένης χορηγήσεως κρατικών ενισχύσεων σε παραγωγούς άλλων χωρών προβλήθηκε μία μόνο φορά στο σημείωμα της 1ης Δεκεμβρίου 1983 (σημείο 4) και μόνο στο πλαίσιο ενδεχόμενης αντιδράσεως μιας χώρας «στόχου» στην οποία η Blue Circle αποφάσισε να κατασκευάσει σιλό ως αντίμετρο για τις εισαγωγές τσιμέντου από τη χώρα αυτή.

888 Τέταρτον, η FIC και η Blue Circle υπογράμμισαν κατά τη συνεδρίαση ότι ο συντάκτης των σημειωμάτων, ο κ. Reiss, ήταν επιφορτισμένος με τις εξαγωγές της Blue Circle. Τα σημειώματα που συνέταξε αναφέρονται πράγματι σε συμφωνία αφορώσα τη μη ευρωπαϊκή αγορά που είχε ως αντικείμενο να αποτραπεί το ενδεχόμενο επανεισαγωγής στην Ευρώπη του ευρωπαϊκού τσιμέντου που εξήχθη προς τρίτες χώρες. Η FIC ισχυρίστηκε ακόμη ότι η χρήση του όρου «transhipment» στα σημειώματα επιρρωννύει την εν λόγω ερμηνεία αυτών. Το transhipping αναφέρεται πράγματι στην «χώρα διαμετακομίσεως», ήτοι στη μη ευρωπαϊκή χώρα. Επιπλέον, η αναφορά, στο σημείο 4 του σημειώματος της 1ης Δεκεμβρίου 1983, στις «λατινικές οικονομίες που δεν παράγουν πετρέλαιο» αφορά τις οικονομίες της Νοτίου Αμερικής και επιβεβαιώνει, επομένως, ότι η συμφωνία ή η αρχή Cembureau δεν αφορούσε την κοινοτική αγορά.

889 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η παρατήρηση ότι οι προσφεύγουσες ουδέποτε προέβαλαν μια τέτοια εξήγηση όσον αφορά τα σημειώματα της Blue Circle πριν από την έναρξη της προφορικής διαδικασίας στις υποθέσεις T-30/95 και T-88/95.

890 Εν πάση περιπτώσει, χωρίς να είναι αναγκαία η απόφαση επί του παραδεκτού του εν λόγω ισχυρισμού, αυτός πρέπει να απορριφθεί.

891 Πράγματι, η συμφωνία σχετικά με τη μη ευρωπαϊκή αγορά, στην οποία αναφέρονται οι προσφεύγουσες, θα είχε καταστήσει αναγκαία τη συναίνεση των επιχειρηματιών τρίτων χωρών οι οποίοι αγοράζουν τσιμέντο που παράγεται στην Ευρώπη. Πράγματι, όταν το τσιμέντο που παράγεται στην Ευρώπη πωλείται σε υπερπόντια αγορά, ο αγοραστής παραμένει ελεύθερος να το επανεξαγάγει στην Κοινότητα. Υπό τις συνθήκες αυτές, μια συμφωνία όπως αυτή την οποία προβάλλουν η Blue Circle και η FIC, η οποία θα ενέπλεκε τη συγκατάθεση μερών εκτός της Cembureau, δεν θα είχε αποκληθεί συμφωνία, αρχή ή πολιτική της «Cembureau» από τον συντάκτη των σημειωμάτων.

892 Άλλωστε, ανεξαρτήτως της αναφοράς στη Cembureau, εάν η ερμηνεία της FIC και της Blue Circle ήταν ορθή, ο συντάκτης των σημειωμάτων θα είχε κανονικά περιγράψει το αντικείμενο της συμφωνίας ως τον

σεβασμό της ευρωπαϊκής αγοράς, στο μέτρο που η συμφωνία αυτή θα αποσκοπούσε στην αποτροπή του ενδεχομένου επανεισαγωγής στην Ευρώπη του τσιμέντου που παρήχθη στην Ευρώπη και εξήχθη προς τρίτες χώρες. Στο πλαίσιο αυτό, η αναφορά στον σεβασμό των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών, στον πληθυντικό, η οποία περιλαμβάνεται στο σημείωμα της 1ης Δεκεμβρίου 1983, επιβεβαιώνει την ερμηνεία της Επιτροπής ότι η συμφωνία, η αρχή ή η πολιτική Cembureau αφορούσε το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο.

893 Επιπλέον, η ερμηνεία της FIC και της Blue Circle αντικρούεται από το ακόλουθο απόσπασμα του σημειώματος της 1ης Δεκεμβρίου 1983:

«Προς το παρόν 22 εκατομμύρια τόνοι πλεονάζουσας παραγωγής της δυτικής Ευρώπης μπορούν να διοχετευθούν στις υπερπόντιες αγορές σε συνάρτηση με τη ζήτηση του προϊόντος, αλλά υπάρχουν πολλές πιθανότητες οι ποσότητες αυτές να μειωθούν στα 15 εκατομμύρια τόνους ή λιγότερο κατά τις αρχές του 1985 και είναι πιθανό λόγω αυτής της απειλής η αρχή της Cembureau του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχώριων αγορών να καταπέσει.»

894 Εάν η ερμηνεία της FIC και της Blue Circle ήταν ορθή, η μείωση της ζητήσεως στην υπερπόντια αγορά δεν θα είχε δημιουργήσει κανένα πρόβλημα για τη συμφωνία Cembureau. Πράγματι, όσο πιο ασήμαντες είναι οι ποσότητες του εξαγομένου τσιμέντου, τόσο πιο μικρός είναι ο κίνδυνος να επανεισαχθεί στην ευρωπαϊκή αγορά το εξαχθέν τσιμέντο. Επιπλέον, η FIC δεν αποδεικνύει ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, οι εισαγωγές τσιμέντου από τις χώρες της Νότιας Αμερικής συνιστούσαν απειλή για την ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία. Επομένως, η αναφορά στις «λατινικές οικονομίες που δεν παράγουν πετρέλαιο» πρέπει να ερμηνευθεί ως αναφορά στις ευρωπαϊκές λατινικές οικονομίες. Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από την αναφορά, στο σημείο 1 του σημειώματος της 1ης Δεκεμβρίου 1983, στις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ισπανίας.

895 Εν πάση περιπτώσει, οι διάφορες ερμηνείες που προτείνουν η Blue Circle και η FIC είναι αντιφατικές, καθόσον το «οικονομικό γεγονός» που περιορίζει «φυσικά τη δυνατότητα του τσιμέντου να διέλθει τα σύνορα» (βλ., ανωτέρω, σκέψη 880) δεν εμποδίζει την επανεισαγωγή στην Ευρώπη του τσιμέντου που πώλησαν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου στις υπερπόντιες αγορές και κυρίως στην αγορά της Νότιας Αμερικής.

896 Πέμπτον, η Irish Cement και η Cementir φρονούν ότι η αναφορά, στο αχρονολόγητο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11335 έως 11337), σε δυτικογερμανικές εισαγωγές αντικρούει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

897 Πάντως, η ύπαρξη δυτικογερμανικών εισαγωγών δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια διαφορετική ερμηνεία του ρητού και σαφούς υπαινιγμού στην «πολιτική της Cembureau του σεβασμού των εγχωρίων αγορών», τον οποίο κάνει ο συντάκτης του σημειώματος αυτού. Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο της Cembureau ενόψει της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα

αριθ. 33.126/11728 και 11729), οι εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως «καίριο ζήτημα», κρίθηκαν προβληματικές (βλ., ανωτέρω, σκέψη 804). Επομένως, πρέπει να συναχθεί ότι η συμφωνία, η αρχή ή η πολιτική της Cembureau περί σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών, στην οποία αναφέρονται τα δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle, δεν στέφθηκε παντού με επιτυχία. Εντούτοις, το γεγονός ότι μια συμφωνία δεν τηρήθηκε από όλους δεν σημαίνει ότι δεν υφίσταται (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-347/94, Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1751, σκέψη 135).

898 Έκτον, η FIC επισημαίνει ότι ο συντάκτης του σημειώματος της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 παρουσιάζει λίαν αρνητική εικόνα της καταστάσεως, ενώ το σημείωμα αυτό έχει συνταχθεί τέσσερις μόλις μήνες πριν από τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 κατά την οποία διαπιστώνεται, όπως προκύπτει από την προσβαλλομένη απόφαση, η επιτυχία της υποτιθεμένης συμφωνίας Cembureau. Κατά τη FIC, η διαπίστωση αυτή επηρεάζει την αποδεικτική ισχύ των εν λόγω εγγράφων.

899 Ούτε ο ισχυρισμός αυτός μπορεί να γίνει δεκτός. Το περιεχόμενο των εγγράφων που αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 έχει την ίδια έννοια με αυτό των δύο σημειωμάτων της Blue Circle. Πράγματι, καίτοι στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737) εκτίθεται ότι «η πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών [και ότι] οι εξαχθείσες ποσότητες μειώνονται μάλλον, [εντούτοις] παραμένει η απειλή εκ μέρους των outsiders» (βλ., ανωτέρω, σκέψη 806). Επιπλέον, στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), εντοπίζονται διάφορα «καίρια ζητήματα», ένα εκ των οποίων προβάλλεται επίσης στο αχρονολόγητο σημείωμα της Blue Circle, δηλαδή οι εξαγωγές της Γερμανίας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 897). Στο ίδιο έγγραφο διαπιστώνονται επίσης (βλ., ανωτέρω, σκέψη 803) τα εξής: «Η απόκλιση μεταξύ [των τιμών στις διάφορες χώρες της Cembureau], που παραμένει από 1 έως 2, αποτελεί αναπόφευκτα πειρασμό. Είναι κατά συνέπεια επιθυμητό να μειωθεί (...) αυτή η απόκλιση». Όμως, το πρώτο εδάφιο του σημειώματος της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 προβάλλει το πρόβλημα των υψηλών βρετανικών τιμών ως εξής: «Ο μοναδικός λόγος για τον οποίο υφιστάμεθα εισαγωγές είναι οι τιμές μας. (...) η αιτία έγκειται πράγματι στην τιμή μας ex works που ανέρχεται σε 40 λίρες (GBP) περίπου έναντι των σημαντικών ευρωπαϊκών πλεονασμάτων που διατίθενται προς 17 GBP FOB ή 25 GBP σε σιλό στο Ηνωμένο Βασίλειο.» Κατά συνέπεια, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι η Blue Circle προβαίνει σε μάλλον αρνητικό απολογισμό της καταστάσεως μερικούς μήνες πριν από τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984.

900 Τέλος, έβδομον, η Cementir αμφισβητεί την αποδεικτική ισχύ του αχρονολόγητου σημειώματος της Blue Circle, κυρίως για τον λόγο ότι δεν φέρει ημερομηνία.

901 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επίσης να απορριφθεί. Το γεγονός και μόνον ότι ένα έγγραφο δεν φέρει ημερομηνία δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να περιλαμβάνει ενδείξεις περί της υπάρξεως παραβάσεως. Επιπλέον, το άλλο σημείωμα της Blue Circle, με ημερομηνία 1 Δεκεμβρίου 1983, καθώς και τα έγγραφα σχετικά με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 790 έως 808) παρέχουν τη δυνατότητα χρονικής τοποθετήσεως «της πολιτικής της Cembureau σεβασμού των εγχωρίων αγορών» στην οποία αναφέρεται το αχρονολόγητο σημείωμα.

1.2. Δήλωση του Ν. Καλογερόπουλου κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 25ης Ιουνίου 1986

902 Πρώτον, οι CBR, FIC, Ciments français, Lafarge, Aalborg, Ηρακλής, Uniland, Oficemen, Irish Cement και Blue Circle ισχυρίζονται ότι η δήλωση του Ν. Καλογερόπουλου, προέδρου της Ηρακλής, κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας αυτής, στις 25 Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877), ουδόλως μπορεί να αποδείξει και μάλιστα αναιρεί την ύπαρξη της υποτιθεμένης συμφωνίας Cembureau. Κατά τις προσφεύγουσες αυτές, η δήλωση αφορά υποτιθέμενη συμφωνία η οποία ίσχυε επί 30 έτη. Επομένως δεν πρόκειται για τη συμφωνία την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία άρχισε να ισχύει από τις 14 Ιανουαρίου 1983. Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι η δήλωση δεν περιλαμβάνει καμία αναφορά στη Cembureau. Εξηγούν ότι ο Ν. Καλογερόπουλος ήταν πολιτικός ο οποίος είχε μόλις αναλάβει την προεδρία της Ηρακλής και είχε περιορισμένη γνώση της πραγματικότητας της τσιμεντοβιομηχανίας. Ο πρόεδρος της Ηρακλής αναζήτησε εξωτερικές εξηγήσεις των εσωτερικών δυσκολιών της επιχειρήσεώς του, οι οποίες στην πραγματικότητα οφείλονταν σε ορισμένα στρατηγικά λάθη, προκειμένου να δικαιολογήσει τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων στην επιχείρησή του.

903 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η δήλωση του Ν. Καλογερόπουλου, καίτοι δεν αναφέρεται στη Cembureau, περιλαμβάνει σαφή ένδειξη της υπάρξεως συμφωνίας μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου που έχει ως αντικείμενο τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών. Ο πρόεδρος της Ηρακλής υπογραμμίζει πράγματι ότι «υπήρξε και εξακολουθεί να υπάρχει μία συμφωνία όλων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου σύμφωνα με την οποία κανένας δεν μπορεί να παρεμβαίνει στα εθνικά σύνορα των άλλων».

904 Όσον αφορά το χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να τονιστεί ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη 14η Ιανουαρίου 1983 ως ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως αυτής και όχι προγενέστερη ημερομηνία, ενόψει της διάρκειας 30 ετών της συμφωνίας στην οποία αναφέρεται ο Ν. Καλογερόπουλος, ουδόλως βλάπτει τις προσφεύγουσες και δεν επηρεάζει την αποδεικτική ισχύ της δηλώσεως όσον αφορά την ίδια την ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου.

905 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή εξηγεί ότι, ελλείψει άλλων αποδείξεων όσον αφορά την τόσο μακρά διάρκεια της συμφωνίας Cembureau πέραν της δηλώσεως του Ν. Καλογερόπουλου, «εκτιμά ότι η σχετική συμφωνία άρχισε να ισχύει από τις 14 Ιανουαρίου 1983, ημερομηνία διεξαγωγής της συνεδρίασης κατά την οποία συζητήθηκαν "ορισμένοι κανόνες του παιχνιδιού τους οποίους όλοι [είχαν] συμφέρον να [τηρήσουν]"» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 6).

906 Δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί η ορθότητα της εν λόγω προσεγγίσεως της Επιτροπής. Η ύπαρξη, το 1986, συμφωνίας μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου αφορώσας τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών, η οποία ίσχυε από 30 ετών περίπου, δεν αποκλείει ότι, στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των

επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, επιβεβαιώθηκε η σύμπτωση βουλήσεων όσον αφορά τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

907 Όσον αφορά το επιχείρημα ότι ο Ν. Καλογερόπουλος δεν γνώριζε την πραγματικότητα της τσιμεντοβιομηχανίας, δεν μπορεί εύλογα να υποστηριχθεί ότι ο ενδιαφερόμενος προέβη σε δήλωση ενώπιον του διοικητικού συμβουλίου της επιχειρήσεώς του χωρίς να έχει ενημερωθεί για το βιομηχανικό και εμπορικό περιβάλλον στο οποίο δρούσε η τελευταία. Επιπλέον, το εξεταζόμενο έγγραφο δεν περιλαμβάνει καμία αναφορά σε κρατικές ενισχύσεις τις οποίες θα μπορούσε να λάβει η Ηρακλής ούτε ένδειξη περί του ότι οι επικρίσεις που διατύπωσε ο Ν. Καλογερόπουλος όσον αφορά τους Βρετανούς και Ευρωπαίους παραγωγούς αποσκοπούσαν στην απόκρυψη των στρατηγικών σφαλμάτων που διαπράχθηκαν στο παρελθόν. Εν πάση περιπτώσει, η δήλωση του προέδρου της Ηρακλής ουδόλως περιέχει δικαιολογία προηγούμενης συμπεριφοράς της εν λόγω εταιρίας. Σκιαγραφεί την παρούσα στρατηγική της εταιρίας αυτής όσον αφορά τις εξαγωγές της προς τη βρετανική αγορά και εξηγεί γιατί οι εν λόγω διασυνοριακές πωλήσεις προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις στους λοιπούς Ευρωπαίους παραγωγούς.

908 Δεύτερον, η Lafarge στηρίχθηκε ακόμη, κατά την προφορική διαδικασία, στο έγγραφο «Exports of Greek cement to England» (έγγραφο αριθ. 33.126/11116) της 3ης Οκτωβρίου 1986, υπογεγραμμένο από τον Ν. Καλογερόπουλο για την Ηρακλής και από τον Α. Κανελλόπουλο για την Τιτάν. Κατά την προσφεύγουσα, ο Ν. Καλογερόπουλος αρνήθηκε, στο έγγραφο αυτό, ότι οι εξαγωγές τσιμέντου από την Ελλάδα είχαν επιδοτηθεί. Κατά την προσφεύγουσα, καθόσον πρόκειται για «χονδροειδές ψέμα», το έγγραφο αυτό κλονίζει την εμπιστοσύνη προς τον πρόεδρο της Ηρακλής. Επομένως, καμία αποδεικτική ισχύς δεν μπορεί να αναγνωριστεί στη δήλωσή του της 25ης Ιουνίου 1986.

909 Το έγγραφο «Exports of Greek cement to England» (έγγραφο αριθ. 33.126/11116) είναι έγγραφο που απευθύνεται στους Βρετανούς παραγωγούς ή στις βρετανικές αρχές, στο οποίο οι Έλληνες παραγωγοί μειώνουν τη σημασία της απειλής που αντιπροσωπεύουν οι εξαγωγές τους για τους Βρετανούς παραγωγούς. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν λαμβάνει θέση ως προς το ζήτημα αν οι Έλληνες παραγωγοί έλαβαν κρατικές ενισχύσεις. Εκθέτει απλώς ως προς το σημείο αυτό τα εξής: «Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η ελληνική τσιμεντοβιομηχανία διαθέτει, κατά τις διεθνείς προδιαγραφές, σύγχρονες και πολύ αποτελεσματικές εγκαταστάσεις, ενώ η βρετανική βιομηχανία είναι σε μεγάλο μέρος ξεπερασμένη από τεχνολογικής απόψεως, καταναλώνει περίπου 30 % περισσότερα καύσιμα ανά τόνο τσιμέντου και χρησιμοποιεί δύο φορές περισσότερο προσωπικό. Επομένως, η ελληνική ανταγωνιστικότητα στηρίζεται στη σύγχρονη τεχνολογία και την αποτελεσματικότητα, που επιτεύχθηκαν χάρη σε σημαντικές επενδύσεις και πολλές προσπάθειες.» Πάντως, το έγγραφο δεν διευκρινίζει αν η ελληνική βιομηχανία έλαβε κρατικές ενισχύσεις για να πραγματοποιήσει τις σημαντικές αυτές επενδύσεις. Επομένως, ο ισχυρισμός της Lafarge στερείται πραγματικής βάσεως και πρέπει να απορριφθεί.

910 Τρίτον, η Cementir εμμένει στο γεγονός ότι η δήλωση του προέδρου της Ηρακλής είναι μεταγενέστερη κατά περισσότερα από τρία έτη της υποτιθεμένης συνάψεως της συμφωνίας Cembureau. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να συνιστά αποδεικτικό στοιχείο της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

911 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επίσης να απορριφθεί. Το γεγονός που προβάλλει η Cementir δεν επηρεάζει την αποδεικτική ισχύ της δηλώσεως όσον αφορά την ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ όλων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών. Αντιθέτως, το γεγονός ότι, τον Ιούνιο του 1986, ο πρόεδρος της Ηρακλής δηλώνει ότι «υπήρξε και εξακολουθεί να υπάρχει μία συμφωνία όλων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου σύμφωνα με την οποία κανένας δεν μπορεί να παρεμβαίνει στα εθνικά σύνορα των άλλων» συνάδει απολύτως με τα συμπεράσματα που αντλεί η Επιτροπή ως προς τον παράνομο χαρακτήρα του σκοπού των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984.

912 Τέλος, τέταρτον, η Aalborg υποστηρίζει ότι, στη δήλωσή του, ο πρόεδρος της Ηρακλής αναφέρθηκε κατ' ανάγκη σε συμφωνία που δεσμεύει ορισμένους και όχι όλους τους Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου.

913 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η δήλωση του προέδρου της Ηρακλής καταδεικνύει στην πραγματικότητα την ύπαρξη δύο συμφωνιών που συνδέονται στενά μεταξύ τους, ήτοι, αφενός, της συγκεκριμένης συμφωνίας που συνήφθη το 1986 μεταξύ των Βρετανών παραγωγών και σειρά άλλων Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου, προκειμένου να αντιμετωπισθεί η απειλή που συνιστούσαν από το 1986 οι εξαγωγές από την Ελλάδα, και, αφετέρου, της γενικής και μακράς διαρκείας συμφωνίας μεταξύ «όλων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου» κατά την οποία «κανένας δεν [μπορούσε] να παρεμβαίνει στα εθνικά σύνορα των άλλων», και η οποία εξηγεί ακριβώς την υποστήριξη των λοιπών παραγωγών της δυτικής Ευρώπης προς τους Βρετανούς παραγωγούς στον αγώνα τους κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδας. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Aalborg πρέπει να απορριφθεί.

1.3. Ομολογία της Cembureau

914 Η Cembureau ισχυρίζεται ότι ουδέποτε αναγνώρισε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στην παράγραφο 45, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθ' όλη τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας υποστήριξε την άποψη ότι «δεν υπάρχει καμία "Cembureau Agreement or principles" ούτε a fortiori κανένα έγγραφο που περιλαμβάνει κανόνες εφαρμογής» (απάντηση της Cembureau κατά τη διάρκεια ενός ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού 17· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11525). Κάθε άλλο σχόλιο της Cembureau για τη φερόμενη συμφωνία Cembureau αποτελούσε απλή υπόθεση εκ μέρους της. Οι Ciments français, Uniland, Oficemen και Cementir υποστηρίζουν επίσης ότι η Cembureau πάντοτε αρνήθηκε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

915 Πρέπει πάντως να υπομνηστεί ότι η Cembureau, καίτοι τυπικά αρνήθηκε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, διευκρίνισε, ωστόσο, στο πλαίσιο ενός ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού 17 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11525), τα εξής:

«Όταν υπάρχει αναφορά της έκφρασης σε ένα έγγραφο, αυτή δεν αφορά οιαδήποτε αντιανταγωνιστική τακτική, αλλά τον σεβασμό των κανόνων των συναλλακτικών ηθών και δεοντολογίας που έχουν προκύψει προοδευτικά από τη συνεργασία των επιχειρήσεων και την οικονομική εξέλιξη στις διάφορες χώρες.»

916 Ομοίως, απαντώντας σε μια ανακοίνωση αιτιάσεων σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, ισχυρίστηκε, όσον αφορά το σημείωμα της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/13568 έως 13573), τα εξής:

«[Το έγγραφο αυτό] επικαλείται, απλά και μόνο, τους κανόνες καλής γειτνίασης που ενθαρρύνονται από τη Cembureau. Η αναφορά στη "Cembureau principle of not transhipping to internal European markets" αναφέρεται σε ένα είδος συμπεριφοράς που είναι επιθυμητό από τα μέλη, αλλά δεν περιλαμβάνει καθεαυτό κανέναν καταναγκασμό ούτε a fortiori καμία κύρωση.

Η αναφορά σε μια "Cembureau agreement" δεν στοχεύει παρά την ίδια αρχή, και παραπέμπει σε κανόνες "συναλλακτικούς και δεοντολογικούς που έχουν προκύψει προοδευτικά από τη συνεργασία των επιχειρήσεων και την οικονομική εξέλιξη στις διάφορες χώρες".»

917 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι η Cembureau αρνήθηκε μόνο την ύπαρξη επίσημης συμφωνίας Cembureau και όχι την ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων της Cembureau και των μελών της. Πράγματι, αναγνώρισε, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι η συμφωνία ή η αρχή Cembureau αναφερόταν στον σεβασμό των κανόνων καλής γειτνιάσεως που «ενθαρρύνοντα[ν] από την ίδια τη Cembureau» και ήσαν, επιπλέον, «επιθυμητ[οί] από τα μέλη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/13568 έως 13573). Όμως, μια σύμπτωση βουλήσεων μεταξύ μιας ενώσεως και των μελών της όσον αφορά κανόνες καλής γειτνιάσεως ή κανόνες συναλλακτικών ηθών και δεοντολογίας συνιστά συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, έστω και αν λείπει η δεσμευτική ενέργεια της συμφωνίας (απόφαση Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 717, σκέψεις 85 και 86).

918 Η Cembureau δεν μπορεί να υποστηρίζει ότι η περιγραφή της συμφωνίας Cembureau στην οποία προέβη είναι απλή υπόθεση εκ μέρους της. Πράγματι, όταν περιγράφει το περιεχόμενο των κανόνων καλής γειτνιάσεως «που ενθαρρύνονται» από την ίδια, το πράττει με πλήρη επίγνωση. Ενόψει των εγγράφων που ήδη αναλύθηκαν (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 872 έως 913) και των εγγράφων που αφορούν

τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 929 έως 1095), δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι προβληθέντες κανόνες καλής γειτνιάσεως ή οι κανόνες συναλλακτικών ηθών και δεοντολογίας αφορούσαν άλλο αντικείμενο εκτός του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

919 Επιβάλλεται, κατά συνέπεια, το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή βασίμως έκρινε, με την προσβαλλομένη απόφαση, ότι η Cembureau, με τις περιφράσεις που χρησιμοποίησε κατά τη διάρκεια ενός ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού 17 και στην απάντηση σε μια ανακοίνωση αιτιάσεων σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, «απλά και μόνο παραδέχ[θηκε] την ύπαρξη της συμφωνίας σεβασμού των εγχωρίων αγορών και ρύθμισης των πωλήσεων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 4).

1.4. Συμπεράσματα

920 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι κανένα από τα περιστατικά που επικαλούνται οι προσφεύγουσες δεν μπορεί να επηρεάσει την αποδεικτική ισχύ των δύο προμνημονευθέντων εσωτερικών σημειωμάτων της Blue Circle, της δηλώσεως του N. Καλογερόπουλου, προέδρου της Ηρακλής, της 25ης Ιουνίου 1986, και των δηλώσεων της Cembureau κατά τη διοικητική διαδικασία. Επιβάλλεται η διαπίστωση, αντιθέτως, ότι τα έγγραφα αυτά συνιστούν αντικειμενικές και συγκλίνουσες ενδείξεις περί της υπάρξεως συμφωνίας μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου με σκοπό τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

2. Σύναψη της συμφωνίας Cembureau στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και επικύρωση της συμφωνίας αυτής στο πλαίσιο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984

921 Κατά την Επιτροπή, η συμφωνία Cembureau συνήφθη από τη Cembureau και τα μέλη της στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 1). Πρόκειται για συμφωνία περιορίζουσα τον ανταγωνισμό και επηρεάζουσα το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 5, παράγραφος 52 και άρθρο 1). Κατά την Επιτροπή, το περιεχόμενο της συμφωνίας επικυρώθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2).

922 Πριν εξεταστούν οι ισχυρισμοί σχετικά με τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίζονται οι διαπιστώσεις της Επιτροπής καθώς και όλοι οι λοιποί ισχυρισμοί σχετικά με τις ανωτέρω συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, πρέπει να εξεταστεί ο ισχυρισμός διαφόρων προσφευγουσών σχετικά με την αναρμοδιότητα των επικεφαλής αντιπροσωπείας για τη σύναψη εμπορικής συμφωνίας.

2.1. Αρμοδιότητα των επικεφαλής αντιπροσωπείας για τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau

923 Οι CBR, Cembureau, FIC, VNC, Dyckerhoff, SFIC, Vicat, Heidelberger, Lafarge, BDZ, Rugby, Castle, ATIC, Italcementi, Aker, Euroc και Cementir, υπογραμμίζοντας τον απολύτως νόμιμο χαρακτήρα του αντικειμένου της Cembureau, της δομής της και των δραστηριοτήτων της, ισχυρίζονται ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν είχαν αρμοδιότητα για τη σύναψη συμφωνίας κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Δυνάμει του καταστατικού της Cembureau, μόνον οι αποφάσεις της γενικής συνελεύσεως θα μπορούσαν να δεσμεύσουν τα μέλη της ενώσεως αυτής. Η Lafarge διευκρινίζει ότι κανένα όργανο της Cembureau, είτε πρόκειται για τη γενική συνέλευση είτε για τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, δεν είχε την εξουσιοδότηση να λαμβάνει αποφάσεις εμπορικής ή βιομηχανικής πολιτικής που θα μπορούσαν να επιβληθούν στην τσιμεντοβιομηχανία. Η VNC υπογραμμίζει ότι οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν συνιστούσαν όργανο της Cembureau. Οι συνεδριάσεις αυτές αποτελούσαν απλώς την αφορμή για ανεπίσημες συζητήσεις.

924 Επιβάλλεται να τονιστεί ότι το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, του καταστατικού της Cembureau, που ίσχυε κατά τον χρόνο τον οποίο λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση, διαλαμβάνει τα εξής:

«Η εξουσία απόφασης των μελών όσον αφορά τις δραστηριότητες της Ένωσης ασκείται στους κόλπους της γενικής συνέλευσης που αποτελείται από εκπροσώπους που ορίζονται από τα μέλη. Πριν από κάθε συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης, τα μέλη ορίζουν τον εκπρόσωπο της χώρας τους που ασκεί το δικαίωμα ψήφου.»

925 Οι εκπρόσωποι των μελών της Cembureau που ασκούν το δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση καλούνται «επικεφαλής αντιπροσωπείας».

926 Η ονομασία αυτή επιβεβαιώθηκε από τη Cembureau στο υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ, σελίδα 7 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 15, σημείο 4):

«Όπως συμβαίνει με τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων στους διεθνείς οργανισμούς και παρά το γεγονός ότι ο τίτλος του "Head Delegate" δεν είναι καταστατικός (...), ένα πρόσωπο ονομάζεται "επικεφαλής αντιπροσωπείας" ("head delegate") για να ασκεί το δικαίωμα ψήφου στους κόλπους της γενικής συνέλευσης. Η Cembureau κρατούσε ενήμερη κατάσταση αυτών των "επικεφαλής αντιπροσωπείας".»

927 Έστω και αν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν συνιστούσαν καταστατικό όργανο της Cembureau, διέθεταν, κατά τον χρόνο που εξετάζει η προσβαλλομένη απόφαση, σημαντική και μάλιστα καθοριστική εξουσία στους κόλπους της Cembureau, στο μέτρο που ασκούσαν το δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση της ενώσεως αυτής. Επιπλέον, εκπροσωπούσαν πράγματι την τσιμεντοβιομηχανία των διαφόρων χωρών μελών της Cembureau. Οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας

συνιστούσαν, επομένως, ένα de facto πραγματικό πλαίσιο που παρείχε τη δυνατότητα συνάψεως συμφωνίας όπως αυτή την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

928 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός που αντλείται από καταστατική αναρμοδιότητα της Cembureau ή των επικεφαλής αντιπροσωπείας για τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau πρέπει να απορριφθεί. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί απλώς αν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας πράγματι συνήψαν συμφωνία κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, και αν η συμφωνία αυτή επικυρώθηκε κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Αποδοχή του ισχυρισμού των ως άνω προσφευγουσών θα κατέληγε να στερήσει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα, εφόσον το καταστατικό μιας επιχειρήσεως ή μιας ενώσεως επιχειρήσεων δεν παρέχει ποτέ τη δυνατότητα συνάψεως συμφωνιών που επιδιώκουν παράνομο σκοπό.

2.2. Σύναψη της συμφωνίας Cembureau στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983

929 Οι CBR, Cembureau, FIC, ENCI, VNC, Ciments luxembourgeois, Dyckerhoff, SFIC, Vicat, Cedest, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Unicem, Rugby, Castle, Ηρακλής, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Cimpor, Secil, ATIC, Τιτάν, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc, Cementir, Blue Circle και ETE υποστηρίζουν ότι τα έγγραφα στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή δεν αποδεικνύουν ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις 14 Ιανουαρίου 1983. Για να καταλήξουν στο συμπέρασμα αυτό, εξετάζουν χωριστά τα διάφορα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση αυτή.

2.2.1. Επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983

930 Οι Cembureau, Ciments français, Lafarge, Irish Cement και Cementir προσάπτουν στην Επιτροπή ότι έλαβε υπόψη, μεταξύ των αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau, την επιστολή προσκλήσεως του κ. Gil Braz de Oliveira στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, με ημερομηνία 16 Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553).

931 Στην παράγραφο 19, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή παραθέτει το ακόλουθο απόσπασμα από την επιστολή αυτή:

«Κατά την τελευταία συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής, στις 5 Νοεμβρίου, ετέθη ένα θέμα το οποίο, σύμφωνα με την ομόφωνη γνώμη των μελών, αξίζει όλως ιδιαιτέρας προσοχής, δικαιολογώντας μία έκτακτη συνεδρίαση σε επίπεδο των head-delegates της Cembureau. Δεδομένης της συγκυρίας της γενικευμένης ύφεσης στις εσωτερικές πωλήσεις, οι μεταφορές τσιμέντων μεταξύ κρατών μελών μπορούν να έχουν δυσμενείς συνέπειες για τη βιομηχανία μας εάν δεν ληφθούν εγκαίρως ορισμένα κατάλληλα μέτρα, όπως είναι, παραδείγματος χάρη, η περίπτωση των ανταλλαγών μεταξύ του Βελγίου και των Κάτω Χωρών οι οποίες θα ρυθμιστούν με ένα πρωτόκολλο που θα δημοσιευθεί προσεχώς στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΟΚ (...).»

932 Η Επιτροπή εκτιμά ότι από την επιστολή αυτή προκύπτει ότι είχε προβλεφθεί ότι η συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 θα αφορούσε τα προβλήματα που δημιούργησε το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο και ότι έπρεπε να εξευρεθούν «κανόνες του παιχνιδιού» για να περιοριστούν και να ρυθμιστούν οι μεταφορές αυτές (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημεία 1 και 9, και 46, σημείο 2).

933 Οι Cembureau, Ciments français, Lafarge, Irish Cement και Cementir ισχυρίζονται πάντως ότι η επιστολή προσκλήσεως απευθύνθηκε από τον συντάκτη της, προσωπικώς στο όνομά του, μόνον στον Δανό (κ. Larsen) και στον Ιρλανδό (κ. Dempsey) επικεφαλής αντιπροσωπείας. Η «επίσημη» επιστολή προσκλήσεως, με ημερομηνία επίσης 16 Νοεμβρίου 1982, για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/11554 έως 11557), που προσκόμισε η Cembureau στο παράρτημα 3.3 της προσφυγής της, δεν περιλαμβάνει το χωρίο που παρατίθεται στην παράγραφο 19, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως και καταδεικνύει τον νόμιμο χαρακτήρα του αντικειμένου της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983.

934 Όπως υπογραμμίζουν οι ως άνω προσφεύγουσες, υπάρχουν πράγματι δύο κείμενα της επιστολής προσκλήσεως. Το κείμενο που παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση έχει υπογραφεί από τον κ. Gil Braz de Oliveira, εντεταλμένο μέλος στην εκτελεστική επιτροπή της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553). Είναι σαφές ότι η εν λόγω επιστολή προσκλήσεως απεστάλη στην Aalborg καθώς και στην Irish Cement. Με την επιστολή αυτή, ο κ. Gil Braz de Oliveira τις πληροφόρησε ως προς την προταθείσα ημερομηνία για την επόμενη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, δηλαδή τη 14η Ιανουαρίου 1983, «κατόπιν αιτήματος του προέδρου της Cembureau, κ. Jean Bailly». Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν ευλόγως να υποστηρίζουν ότι ο κ. Gil Braz de Oliveira απευθύνθηκε σ' αυτές με δική του πρωτοβουλία.

935 Όσον αφορά την «επίσημη» επιστολή προσκλήσεως, ουδόλως αντικρούει το περιεχόμενο της επιστολής του κ. Gil Braz de Oliveira.

936 Καίτοι δεν αναφέρεται ρητώς στις «μεταφορές τσιμέντου μεταξύ χωρών μελών», μνημονεύει πάντως ότι, «[κ]ατά τις συνεδριάσεις που πραγματοποίησαν η εκτελεστική επιτροπή και η ομάδα συντονισμού

την περασμένη εβδομάδα, (...) κατέστη σαφές ότι οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα» και ότι «πρέπει να ληφθούν, κατά συνέπεια, κατάλληλα μέτρα για να αποτραπεί το ενδεχόμενο να ακολουθήσει η τσιμεντοβιομηχανία την ίδια καταστρεπτική πορεία που ακολούθησαν άλλες βαριές και παραδοσιακές βιομηχανίες στην Ευρώπη».

937 Επιπλέον, το γεγονός ότι είχε προβλεφθεί ότι η συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 θα αφορούσε κυρίως τις μεταφορές τσιμέντου μεταξύ χωρών μελών της Cembureau επιβεβαιώνεται από το τέλεξ που απηύθυναν οι H. Collis και P. Dutron, διευθυντές της Cembureau, στον J. Van Hove (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11559) στις 17 Νοεμβρίου 1982, δηλαδή την επομένη της αποστολής της επιστολής προσκλήσεως του κ. Gil Braz de Oliveira.

938 Με το τέλεξ αυτό, ζητήθηκε από τον J. Van Hove να διατυπώσει τη γνώμη του ως προς το σημείο 2 της ημερησίας διατάξεως, που έπρεπε να συνταχθεί «κατά τρόπο αρκούντως ρητό χωρίς τον κίνδυνο να [προκληθούν] αντιδράσεις».

939 Όμως, το σημείο 2 του αρχικού σχεδίου ημερησίας διατάξεως προέβλεπε ρητώς το «ενδοευρωπαϊκό εμπόριο» και μία από τις υποδιαιρέσεις του αναφερόταν στα ενδεχόμενα μέτρα για τον έλεγχο του διαμεθοριακού εμπορίου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11559 και 11580· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 942 έως 954).

940 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι οι ισχυρισμοί που αποσκοπούν στην αμφισβήτηση της αποδεικτικής ισχύος της επιστολής προσκλήσεως του κ. Gil Braz de Oliveira δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί. Επιβάλλεται, αντιθέτως, η διαπίστωση ότι η επιστολή αυτή αποτελεί κρίσιμο αποδεικτικό στοιχείο, στο μέτρο που εκθέτει ότι τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau θεωρούσαν ότι οι ενδοευρωπαϊκές μεταφορές τσιμέντου μπορούσαν «να έχουν δυσμενείς συνέπειες» για την τσιμεντοβιομηχανία και ότι έπρεπε να συγκληθεί μια έκτακτη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, στις 14 Ιανουαρίου 1983, για να ληφθούν τα «κατάλληλα μέτρα».

941 Ορισμένες προσφεύγουσες ισχυρίζονται πάντως ότι τα μελετώμενα «κατάλληλα μέτρα» αφορούσαν το σύστημα των σημείων βάσεως και όχι την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Η επιχειρηματολογία αυτή θα εξεταστεί κατωτέρω στις σκέψεις 977 έως 987.

2.2.2. Τροποποιήσεις της ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983

942 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι το σημείο 2 της αρχικής ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 τροποποιήθηκε με παρέμβαση του J. Van Hove, κατόπιν αιτήματος του προέδρου της Cembureau J. Bailly (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 797 έως 801).

943 Οι Cembureau, FIC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Lafarge, Aalborg και Irish Cement ισχυρίζονται ότι οι τροποποιήσεις που πρότεινε ο J. Van Hove στο σημείο 2 (Ενδοευρωπαϊκό εμπόριο) του σχεδίου ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 ήσαν καθαρώς τυπικές και ασήμαντες. Οι τροποποιήσεις αυτές δεν αποσκοπούσαν στην απόκρυψη του πραγματικού περιεχομένου της συνεδριάσεως. Η FIC διευκρινίζει ακόμη ότι αποσκοπούσαν απλώς στο να καταστήσουν ακριβέστερη τη σύνταξη της ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, προκειμένου αυτή να αντικατοπτρίζει ορθώς το αντικείμενο που ο J. Van Hove έπρεπε να εξετάσει κατά τη συνεδρίαση. Η μέριμνα αποφυγής «προκλήσεως αντιδράσεων» στην οποία αναφέρεται το αίτημα που απευθύνθηκε στον J. Van Hove (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11559), συνάγεται, κατά τη FIC και την Irish Cement, από την ύπαρξη σοβαρών εντάσεων μεταξύ ορισμένων μελών της Cembureau, ειδικότερα μεταξύ των μελών από την Ισπανία και την Ιρλανδία. Η Irish Cement προσθέτει ότι ο πρόεδρος της Cembureau φοβόταν κατά τον χρόνο εκείνο ότι θα υπήρχαν αντιδράσεις του μέλους από την Ισπανία στην κατάθεση καταγγελίας αντιντάμπινγκ από την ιρλανδική βιομηχανία με την υποστήριξη της CLC, της οποίας πρόεδρος ήταν ο J. Van Hove.

944 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι στο τέλεξ της 17ης Νοεμβρίου 1982 που απέστειλαν οι H. Collis και P. Dutron, διευθυντές της Cembureau, στον J. Van Hove αναφέρεται ότι ο «[πρόεδρος της Cembureau] κ. Bailly επιθυμεί να πληροφορηθεί την άποψή σας όσον αφορά τη διατύπωση του σημείου 2 το οποίο θα θέλαμε να συντάξουμε κατά τρόπο αρκούντως ρητό χωρίς τον κίνδυνο να προκαλέσουμε αντιδράσεις» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11559).

945 Στο αρχικό σχέδιο ημερησίας διατάξεως της 16ης Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11559 και 11580) το σημείο αυτό είχε συνταχθεί ως εξής:

«2. Ενδοευρωπαϊκό Εμπόριο

A. Ανάλυση της κατάστασης

1. Δεδομένα

2. Κατάσταση των τιμών — εθνικές τιμές

3. Τόνωση και οργάνωση του διαμεθοριακού εμπορίου. Προβλεπόμενες εξελίξεις

Β. Ενδεχόμενα μέτρα για τον έλεγχο του διεμπορίου

1. Κυβερνητικές ενισχύσεις κατά του ντάμπινγκ

2. Αιτιολόγηση των συμφωνιών λογικών τιμών — Παρέμβαση της Επιτροπής Συνδέσμου

3. Μελέτες και σεμινάρια — Ντάμπινγκ, αποδοτικότητα

4. Άλλα μέτρα».

946 Υπήρχε προφανώς κίνδυνος οι συζητήσεις οι οποίες προβλέπονταν έτσι στο πλαίσιο ενώσεως που συγκέντρωνε άμεσους ανταγωνιστές από όλα τα κράτη μέλη και αφορούσαν μέτρα για τον «έλεγχο» ή την «οργάνωση» του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου να αντιβαίνουν προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συναφώς, επιβάλλεται να τονιστεί ότι, όπως ομολόγησε η ίδια η Cembureau (υπόθεση T-26/95, δικόγραφο της προσφυγής, σημείο 3.1), ο J. Van Hove ήταν ο ειδικός του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της ενώσεως αυτής.

947 Πρέπει να τονιστεί, στη συνέχεια, ότι το αίτημα που απευθύνθηκε στον J. Van Hove αφορούσε αποκλειστικά το σημείο 2 του σχεδίου ημερησίας διατάξεως (βλ., ανωτέρω σκέψη 944). Τα λοιπά σημεία του σχεδίου ημερησίας διατάξεως, ήτοι «1. Εισαγωγές από την ανατολική Ευρώπη» «3. Συνθήκες της παγκόσμιας αγοράς» και «4. Συμπεράσματα και αποφάσεις», ήσαν αόριστα σε σύγκριση με το σημείο 2 και δεν δημιουργούσαν προβλήματα σε σχέση με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

948 Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι οι τροποποιήσεις που πρότεινε ο J. Van Hove στο σημείο 2 της ημερησίας διατάξεως αφορούσαν αποκλειστικά διατυπώσεις από τις οποίες μπορούσε να προκύψει ότι οι μετέχοντες στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 επιδίωκαν αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό.

949 Πράγματι, με τέλεξ της 17ης Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11558), ο J. Van Hove πρότεινε τα εξής:

«Οι ακόλουθες λέξεις που περιέχονταν στο τέλεξ σας της 17ης Νοεμβρίου πρέπει να εξαφανιστούν από κάθε επίσημο έγγραφο:

(...) Οργάνωση του διαμεθοριακού εμπορίου

(...) Έλεγχος διεμπορίου

(...) Αιτιολόγηση συμφωνιών λογικών τιμών (...)».

950 Οι τροποποιήσεις αυτές, που προτάθηκαν από τον J. Van Hove και περιελήφθησαν στην τελική ημερήσια διάταξη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 797 έως 801), αποσκοπούσαν, επομένως, στην εξάλειψη του κινδύνου να μπορεί να συναχθεί από την ημερήσια διάταξη το πραγματικό περιεχόμενο των συζητήσεων που θα διεξήγοντο μεταξύ των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

951 Κατά τα λοιπά, από άλλα έγγραφα προκύπτει η ίδια μέριμνα της Cembureau να αποκρύψει το πραγματικό περιεχόμενο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Πράγματι, το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585) υπογραμμίζει ότι «είναι σχεδόν περιττό να (...) πω ότι δεν θα υπάρξουν πρακτικά των συζητήσεών μας», ενώ το υπόμνημα για τη διεξαγωγή της συνεδριάσεως αυτής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/11578 και 11579) διευκρινίζει τα εξής: «ώρα 13.15 μ.μ. / 13.30 — περάτωση της συνεδρίασης για την οποία δεν θα συνταχθούν πρακτικά» (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 962 έως 976).

952 Ο ισχυρισμός που αντλείται από τις εντάσεις που φαίνεται ότι υπήρχαν μεταξύ των Ισπανών και των Ιρλανδών παραγωγών εξαιτίας, κυρίως, υποτιθεμένων πρακτικών ντάμπινγκ εκ μέρους των Ισπανών παραγωγών, πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, όλες οι αναφορές στο ντάμπινγκ που περιλαμβάνονταν στο αρχικό σχέδιο διατηρήθηκαν στην ημερήσια διάταξη που καταρτίστηκε κατόπιν των τροποποιήσεων του J. Van Hove. Επιπλέον, οι τελευταίες αυτές τροποποιήσεις δεν μπορούσαν να προκαλέσουν ευνοϊκότερο αποτέλεσμα για τις σχέσεις μεταξύ των Ισπανών και των Ιρλανδών παραγωγών από το αρχικό σχέδιο ημερησίας διατάξεως.

953 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της FIC ότι οι τροποποιήσεις του σημείου 2 κατόπιν των υποδείξεων του J. Van Hove αποσκοπούσαν στην ορθή μνεία του ζητήματος που επρόκειτο να εξετάσει, πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, ούτε το αρχικό σχέδιο ούτε οι προταθείσες τροποποιήσεις ούτε η τελική ημερήσια διάταξη αναφέρθηκαν στους τίτλους των εισηγήσεων που είχαν προβλεφθεί για τη συνεδρίαση ούτε, κατά μείζονα λόγο, στους διαφόρους ομιλητές.

954 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι οι τροποποιήσεις στο σχέδιο της ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 αποσκοπούσαν στην απόκρυψη του πραγματικού περιεχομένου των συζητήσεων που επρόκειτο να διεξαχθούν, οι οποίες έπρεπε να αφορούν κυρίως τα μέτρα ελέγχου του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου τσιμέντου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 19, σημείο 3, 45, σημείο 1, και 65, σημείο 5).

2.2.3. Περιεχόμενο των εγγράφων σχετικά με τη διεξαγωγή της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983

955 Πρώτον, οι CBR, Cembureau, FIC, Ciments luxembourgeois, Dyckerhoff, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Castle, Ηρακλής, Aker, Euroc, Cementir και ETE ισχυρίζονται ότι από το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585) προκύπτει ότι ο σκοπός της συνεδριάσεως αυτής δεν ήταν να αποφασιστεί ή να επιβληθεί στα άμεσα και έμμεσα μέλη της Cembureau ορισμένη συλλογική συμπεριφορά στην αγορά. Το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως όχι μόνο δεν αποδεικνύει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, αλλά αποδεικνύει ότι δεν υφίσταται τέτοια συμφωνία. Οι προσφεύγουσες αναφέρονται συναφώς στο ακόλουθο απόσπασμα του εν λόγω εγγράφου: «Στόχος μας δεν είναι προφανώς να λάβουμε εδώ αποφάσεις συλλογικού χαρακτήρα.»

956 Η Cembureau αναφέρεται ακόμη στο έγγραφο με τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11630 έως 11633), και, ειδικότερα, στο σημείο 4 του εγγράφου αυτού, με τίτλο «Θέματα προς εξέταση από την εκτελεστική επιτροπή», που επιβεβαιώνει, κατά την άποψή της, ότι κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 δεν εκδόθηκε καμία απόφαση ούτε υιοθετήθηκε συγκεκριμένη δράση.

957 Η FIC προσθέτει ότι κανένα από τα έγγραφα σχετικά με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν αναφέρει ή δεν μνημονεύει την κατάρτιση συμφωνίας σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.

958 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι, για να υπάρχει συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αρκεί ότι οι επίμαχες επιχειρήσεις εξέφρασαν την κοινή βούλησή τους να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά συγκεκριμένο τρόπο (προπαρατεθείσες στη σκέψη 270 αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, σκέψη 130, και Montecatini κατά Επιτροπής, σκέψη 162· απόφαση του

Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, T-141/89, Tréfileurope κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-791, σκέψη 95). Πράγματι, ο κοινοτικός δικαστής έκρινε ότι μια «gentlemen's agreement» συνιστούσε συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αποφάσεις ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 643, σκέψεις 106 έως 114, και Tréfileurope κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 96). Κατά συνέπεια, ο χαρακτηρισμός ως συμφωνίας υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ουδόλως εξαρτάται από τον δεσμευτικό χαρακτήρα της συμφωνίας αυτής.

959 Εν προκειμένω, ο πρόεδρος υπογράμμισε, στο σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, τα εξής:

«Στόχος μας [είναι] να αναφέρουμε τις δυνατές λύσεις που θα είναι ικανές να αμβλύνουν την εξέλιξη των αγορών και να προτείνουμε (...) ορισμένους κανόνες του παιχνιδιού που έχουμε συμφέρον να σεβαστούμε.»

960 Επομένως, έστω και αν ο πρόεδρος δεν πρότεινε την έκδοση ρητής αποφάσεως ή τη σύναψη ρητής συμφωνίας στο πλαίσιο της Cembureau, εξέφρασε την ευχή να συμφωνήσουν οι μετέχοντες στη συνεδρίαση σε «κανόνες του παιχνιδιού». Όμως, ο καθορισμός, από επιχειρηματίες, «κανόνων του παιχνιδιού» για τη συμπεριφορά τους στην αγορά συνιστά αναντίρρητα, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 958, συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

961 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Cembureau που αντλείται από το σημείο 4 του εγγράφου με τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο», τα θέματα που έπρεπε να λάβει υπόψη η εκτελεστική επιτροπή αφορούσαν τις «εισαγωγές από την ανατολική Ευρώπη» και τις «συνθήκες της παγκόσμιας αγοράς», που αντιστοιχούσαν στο πρώτο και στο τρίτο σημείο της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Πάντως, το χωρίο του εγγράφου με τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο» στο οποίο δίδει έμφαση η προσφεύγουσα ουδόλως αναφέρεται στην εκτελεστική επιτροπή όσον αφορά το σημείο 2 της ημερησίας διατάξεως με τίτλο «Ενδοευρωπαϊκό εμπόριο», πράγμα το οποίο επιβεβαιώνει ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας έλαβαν οι ίδια τα «κατάλληλα μέτρα» κατά τη συνεδρίασή τους της 14ης Ιανουαρίου 1983 για να επιλύσουν τα προβλήματα που συνδέονται με τις ανταλλαγές τσιμέντου μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau.

962 Δεύτερον, οι CBR, Cembureau, FIC, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Irish Cement, Cementir και Blue Circle ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να στηριχθεί στο χωρίο του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, στο οποίο ο πρόεδρος ανακοινώνει ότι δεν θα υπάρξουν πρακτικά των συζητήσεων, για να συναγάγει τη βούληση των μετεχόντων να περιβάλουν με το απόρρητο τις πράξεις/αποφάσεις τους και, επομένως, για να συναγάγει τον παράνομο χαρακτήρα του αντικειμένου της επίμαχης συνεδριάσεως.

963 Η CBR, η Cembureau και η Irish Cement επικαλούνται τον προπαρασκευαστικό χαρακτήρα του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για να αρνηθούν κάθε αποδεικτική ισχύ στο έγγραφο αυτό.

964 Είναι σαφές (δικόγραφο της προσφυγής της Cembureau στην υπόθεση T-26/95, σημείο 2.5) ότι το εν λόγω σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως συνετάχθη από τους διευθυντές της Cembureau, τους P. Dutron και H. Collis. Κανένα στοιχείο δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι δεν εξέφραζε τις απόψεις του J. Bailly, προέδρου της Cembureau. Αντιθέτως, ήδη από το τέλεξ της 17ης Νοεμβρίου 1982, το οποίο εστάλη από τους H. Collis και P. Dutron στον J. Van Hove, προκύπτει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11559) ότι υπήρξε στενή συνεργασία μεταξύ του προέδρου της Cembureau και των συντακτών του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για την προετοιμασία της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983. Πράγματι, στο τέλεξ αυτό εκτίθενται τα εξής: «Ο κ. Bailly επιθυμεί να πληροφορηθεί την άποψή σας όσον αφορά τη διατύπωση του σημείου 2 το οποίο θα θέλαμε να συντάξουμε κατά τρόπο αρκούντως ρητό χωρίς τον κίνδυνο να προκαλέσουμε αντιδράσεις» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11559). Ενόψει του γεγονότος ότι οι P. Dutron και H. Collis ασχολούνταν κατά κανόνα με τη σύνταξη των πρακτικών των συνεδριάσεων που οργανώνονταν στο πλαίσιο της Cembureau και κυρίως των συνεδριάσεων της εκτελεστικής επιτροπής (δικόγραφο της προσφυγής της Cembureau στην υπόθεση T-26/95, σημεία 2.5 και 2.15), πρέπει να γίνει δεκτό ότι το χωρίο του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως στο οποίο ανακοινώθηκε ότι δεν θα υπήρχαν πρακτικά των συζητήσεων αντανακλούσε την πρόθεση του προέδρου της Cembureau. Στο μέτρο που δεν καταδείχθηκε ότι τηρήθηκαν εντούτοις επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 970 έως 976), επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι ο πρόεδρος της Cembureau πράγματι ανακοίνωσε, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, ότι δεν θα υπήρχαν πρακτικά και ότι η δήλωση αυτή επιδοκιμάστηκε τουλάχιστον σιωπηρώς, από τους μετέχοντες στη συνεδρίαση.

965 Η Heidelberger και η Aalborg ισχυρίζονται ότι η επίδικη ανακοίνωση του προέδρου εξηγείται από το γεγονός ότι δεν είχε προβλεφθεί η λήψη αποφάσεων.

966 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, από διάφορα έγγραφα [επιστολή προσκλήσεως του κ. Gil Braz de Oliveira (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553)· «επίσημη» επιστολή προσκλήσεως για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/11554 έως 11557)· σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585)] προκύπτει ότι η συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 ήταν έκτακτη συνεδρίαση που αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση προβλημάτων εξαιρετικής σημασίας, κυρίως δε των προβλημάτων που αφορούσαν το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ χωρών μελών της Cembureau. Στόχος της συνεδριάσεως ήταν ο καθορισμός των «κανόνων του παιχνιδιού» οι οποίοι θα «αμβλύνουν την εξέλιξη των αγορών» (σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου). Επιπλέον, ακόμη και αν υποτεθεί ότι δεν είχε προβλεφθεί η λήψη αποφάσεων κατά τη συνεδρίαση αυτή, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να δικαιολογήσει το συμφέρον στη μη τήρηση πρακτικών της συνεδριάσεως. Πράγματι, τα πρακτικά της συνεδριάσεως δεν επαναλαμβάνουν απλώς τις αποφάσεις που ελήφθησαν κατά τη συνεδρίαση. Αντανακλούν, κατά κανόνα, το περιεχόμενο των διαφόρων παρεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη συνεδρίαση αυτή.

967 Η Cembureau και η Irish Cement διευκρινίζουν ότι οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας είχαν ανεπίσημο χαρακτήρα σε σχέση με τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής, κατά τη λήξη των οποίων καταρτίζονταν πάντοτε επίσημα και διεξοδικά πρακτικά βάσει ηχογραφήσεων. Επομένως, με

την ανακοίνωσή του περί μη τηρήσεως πρακτικών της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983, ο πρόεδρος θέλησε επομένως απλώς να υπογραμμίσει τον ξεχωριστό χαρακτήρα της συνεδριάσεως αυτής σε σχέση με μια συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής. Η Lafarge υποστηρίζει ότι η ανακοίνωση του προέδρου εκφράζει στην πραγματικότητα τη βούληση αμβλύνσεως, με τη μη ρητή αναγνώριση, των εντάσεων που υφίσταντο στους κόλπους της Cembureau λόγω των προβλημάτων ντάμπινγκ που συνδέονταν, κυρίως, με τις εισαγωγές από την Ισπανία και την Ανατολική Γερμανία.

968 Πάντως, ούτε οι εξηγήσεις που στηρίζονται στον ανεπίσημο χαρακτήρα της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 μπορούν να γίνουν δεκτές, εφόσον, σε αντιδιαστολή προς τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 οι άλλες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις οποίες αναφέρεται η προσβαλλομένη απόφαση κατέληξαν στη σύνταξη «σημειώσεων για τη συνεδρίαση» ή «Summary notes» [σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737)· «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/11754 και 11755)].

969 Ομοίως, όσον αφορά την εξήγηση που προβάλλει η Lafarge σχετικά με τις εντάσεις που υπήρχαν στους κόλπους της Cembureau, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επίκληση, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, των εντάσεων που προκάλεσαν οι εξαγωγές από την Ισπανία και την Ανατολική Γερμανία δεν εμπόδισε τη σύνταξη «σημειώσεων για τη συνεδρίαση» ή «summary notes».

970 Στη συνέχεια, οι Cembureau, FIC, Aalborg, Irish Cement, Cementir και Blue Circle διατείνονται ότι, σε αντιδιαστολή προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, υπάρχουν ένα ή ακόμη και περισσότερα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Κατά τις προσφεύγουσες, τούτο καταδεικνύει ότι δεν δόθηκε συνέχεια στις δηλώσεις του προέδρου που περιλαμβάνονται στο εισαγωγικό σχέδιο εκθέσεως.

971 Οι Cembureau, FIC, Irish Cement και Blue Circle επικαλούνται συναφώς το έγγραφο με τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11630 έως 11633), το οποίο συνέταξε στις 18 Ιανουαρίου 1983 ο H. Collis, διευθυντής της Cembureau. Οι Cembureau, FIC, Ciments français και Irish Cement αναφέρονται ακόμη σε ένα έγγραφο πέντε σελίδων με τίτλο «Σημείωμα της Cimpor» στην προσβαλλομένη απόφαση, το οποίο επίσης διανεμήθηκε στους μετέχοντες στη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau στις 25 Μαρτίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.322/308 έως 312). Η Aalborg επικαλείται την ύπαρξη πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, προβάλλοντας ένα έγγραφο χωρίς τίτλο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11617 έως 11629). Η Cembureau υποστηρίζει ότι στα πρακτικά της συνεδριάσεως της CLC της 17ης Μαρτίου 1983 περιλαμβάνεται αναφορά στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (παράρτημα 3.17 του δικογράφου της προσφυγής στην υπόθεση T-26/95). Η Cementir επισημαίνει μόνο την ύπαρξη πρακτικών χωρίς να αναφέρεται σε συγκεκριμένο έγγραφο.

972 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δύο έγγραφα αναφέρονται στην πρόθεση να μην συνταχθούν πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Όπως το επίδικο χωρίο του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 962), το υπόμνημα για τη διεξαγωγή της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 εκθέτει τα εξής: «ώρα 13.15 μ.μ. / 13.30 — περάτωση της συνεδρίασης, για την οποία δεν θα συνταχθούν πρακτικά».

973 Άλλωστε, κανένα από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στη σκέψη 971 ανωτέρω δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως. Όσον αφορά, κατ' αρχάς, το έγγραφο με τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο», περιέχει, όπως προκύπτει από τον τίτλο του, σημειώσεις που συντάχθηκαν για τον πρόεδρο της Cembureau. Κατά συνέπεια, δεν πρόκειται για πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας που προορίζονταν για τους μετέχοντες στη συνεδρίαση. Προκειμένου περί των πρακτικών της συνεδριάσεως της CLC της 17ης Μαρτίου 1983, δεν περιλαμβάνουν, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Cembureau, τον παραμικρό υπαινιγμό στις συζητήσεις της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983. Όσον αφορά το έγγραφο χωρίς τίτλο στο οποίο αναφέρεται η Aalborg, καίτοι το περιεχόμενό του αντιστοιχεί σε μεγάλο βαθμό στις «σημειώσεις για τον πρόεδρο», δεν περιέχει ρητή αναφορά στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και, κατά συνέπεια δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής. Όσον αφορά το «σημείωμα της Cimpor», περιέχει μόνο μία χειρόγραφη αναφορά στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και είναι σαφές ότι διανεμήθηκε κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 25ης Μαρτίου 1983. Στην πραγματικότητα, τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau, εάν είχαν υπάρξει, θα είχαν διανεμηθεί κατά διαφορετικό τρόπο, ήτοι στους ίδιους τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, και, επομένως, η Cembureau ή ένα μέλος της Cembureau θα μπορούσε να προσκομίσει ένα έγγραφο διανεμηθέν κατά τον τρόπο αυτό.

974 Η CBR δέχεται ότι δεν υπάρχουν επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Εντούτοις, πολλά έγγραφα αποδίδουν το περιεχόμενο των εισηγήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη συνεδρίαση αυτή. Έστω και ελλείψει πιστού αντιγράφου της εισηγήσεως για το σύστημα των σημείων βάσεως κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, το έγγραφο βάσει του οποίου πραγματοποιήθηκε η εισήγηση αυτή, δηλαδή οι σημειώσεις του J. Van Hove (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11602 έως 11613), κυκλοφόρησε μεταξύ των μελών της Cembureau. Άλλωστε, η Επιτροπή ακολούθησε πανομοιότυπη πρακτική στο πλαίσιο των ακροάσεών της, για παράδειγμα κατά τις ακροάσεις του Μαρτίου 1993, κατά τις οποίες διένειμε έγγραφα σχετικά με τις εισηγήσεις του καθηγητή Encaoua και του εμπειρογνώμονος, του κ. Bensaid, με τον τίτλο «πρακτικά της ακροάσεως».

975 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ίδια η CBR δέχεται ότι το σύστημα των σημείων βάσεως δεν ήταν το μοναδικό θέμα συζητήσεως που εθίγη κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (υπόμνημα απαντήσεως στην υπόθεση Τ-25/95, σημείο 19). Επομένως, οι σημειώσεις του J. Van Hove δεν μπορούν να θεωρηθούν ως τα πρακτικά, έστω ανεπίσημα, της συνεδριάσεως.

976 Βάσει του συνόλου των προηγουμένων, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η δήλωση ότι δεν θα συντάσσονταν πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, η οποία προκύπτει από το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως για τη συνεδρίαση αυτή και από το υπόμνημα για τη διεξαγωγή της, έγινε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και εγκρίθηκε, τουλάχιστον σιωπηρώς, από τους μετέχοντες στη συνεδρίαση

αυτή. Εφόσον οι λοιπές συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις οποίες αναφέρεται η προσβαλλομένη απόφαση, ήτοι οι συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, κατέληξαν στη σύνταξη «σημειώσεων όσον αφορά τη συνεδρίαση» ή «Summary notes» και το σχέδιο ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 αποτέλεσε το αντικείμενο τροποποιήσεων με σκοπό την απόκρυψη του πραγματικού περιεχομένου των συζητήσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 954), βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι η έλλειψη πρακτικών της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 αντανακλούσε τη βούληση των συνέδρων να περιβάλουν με το απόρρητο τις πράξεις/αποφάσεις τους και, κατά συνέπεια, τον παράνομο χαρακτήρα του αντικειμένου της επίμαχης συνεδριάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 19, σημείο 3, 45, σημείο 1, και 65, σημείο 5).

977 Τρίτον, οι CBR, Cembureau, FIC, Dyckerhoff, Ciments luxembourgeois, SFIC, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Unicem, Castle, Ηρακλής, Oficemen, Irish Cement, Cimpor, Secil, Τιτάν, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir, Blue Circle και ETE εμμένουν στον νόμιμο χαρακτήρα του αντικειμένου των συζητήσεων οι οποίες διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Πράγματι, οι CBR, Cembureau, FIC, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Unicem, Castle, Ηρακλής, Oficemen, Irish Cement, Cimpor, Secil, Τιτάν, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και ETE υποστηρίζουν ότι οι μετέχοντες στην εν λόγω συνεδρίαση αναζήτησαν λύσεις για την εξασφάλιση, εντός πλαισίου υφέσεως της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας, των όρων υγιούς ανταγωνισμού, συμβατών προς τους κανόνες της Συνθήκης, όπως το σύστημα των σημείων βάσεως. Οι συζητήσεις αφορούσαν, κυρίως, την ενδεχόμενη καθιέρωση γενικού συστήματος σημείων βάσεως, αναλόγου προς το σύστημα που είχαν κοινοποιήσει στις 16 Ιουλίου 1981 στην Επιτροπή οι Βέλγοι και οι Ολλανδοί παραγωγοί τσιμέντου και το οποίο αυτή είχε δεχθεί ευνοϊκά. Οι CBR, Cembureau, FIC, Dyckerhoff, SFIC, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Unicem, Castle, Ηρακλής, Irish Cement, Cimpor, Secil, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle εξηγούν ακόμη ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, διατυπώθηκαν ορισμένες σκέψεις, αφενός, σχετικά με τα προβλήματα που προκάλεσαν οι εισαγωγές, συχνά στο πλαίσιο πρακτικών ντάμπινγκ, τσιμέντου από χώρες μη μέλη της Κοινότητας, ιδίως από την Ισπανία και από χώρες της ανατολικής Ευρώπης, και, αφετέρου, σχετικά με την προετοιμασία καταγγελίας αντιντάμπινγκ. Η SFIC και η Unicem υποστηρίζουν επίσης ότι η συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 αφορούσε και την προστασία των παραγωγών κατά των επιδοτουμένων από τα κράτη μέλη εισαγωγών.

978 Προς στήριξη των ισχυρισμών τους, οι κατωτέρω προσφεύγουσες επικαλούνται, εκτός από την επιστολή προσκλήσεως του κ. Gil Braz de Oliveira (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553) και το υπόμνημα για τη διεξαγωγή της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/11578 και 11579), ειδικά έγγραφα:

— οι Ciments français, Ηρακλής, Irish Cement, Cementir και Blue Circle: το «σημείωμα της Cimpor», που διανεμήθηκε στους μετέχοντες στη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 25ης Μαρτίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.322/308 έως 312)·

— οι Cembureau, Lafarge, Irish Cement και Unicem: το έγγραφο με τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11630 έως 11633)·

— η Cembureau (παράρτημα 3.17 του δικογράφου της προσφυγής της) και η Aalborg (παράρτημα 13 του δικογράφου της προσφυγής της): το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της CLC της 17ης Μαρτίου 1983·

— η Aalborg και η Unicem: το έγγραφο χωρίς τίτλο που αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11617 έως 11629)·

— η Cembureau (παράρτημα 3.1 του δικογράφου της προσφυγής της), η Irish Cement (σημείο 3.2.5.2.1 του δικογράφου της προσφυγής της) και η Cementir (παράρτημα 14 του δικογράφου της προσφυγής της): το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 5ης Νοεμβρίου 1982·

— η Cembureau (παράρτημα 3.16 του δικογράφου της προσφυγής της) και η Irish Cement (σημείο 3.2.5.2.2 του δικογράφου της προσφυγής της): το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 25ης Μαρτίου 1983·

— η Cembureau και η Irish Cement: την επιστολή της Irish Cement προς την Cembureau της 5ης Ιανουαρίου 1983 στην οποία γίνεται μνεία της καταθέσεως καταγγελίας αντιντάμπινγκ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 6· έγγραφο αριθ. 33.126/11572)·

— οι Cembureau, Unicem, Cementir και Blue Circle: πληροφοριακά στοιχεία που κυκλοφόρησαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 [πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τις τιμές, την παραγωγή και τον όγκο εξαγωγών χωρών της ανατολικής Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής· πίνακες σχετικά με τις «Imports from Eastern Europe», τις «Domestic Prices (taxes excluded)» και τα «Member trade data: imports (intra-trade)»· (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/11593 έως 11601)]·

— η Unicem: το έγγραφο με τίτλο «Προετοιμασία για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις 14 Ιανουαρίου 1983» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/11590) και τις σημειώσεις του J. Van Hove για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11602 έως 11613)·

— η Cembureau: την επιστολή της Cembureau της 7ης Ιανουαρίου 1983 στους επικεφαλής αντιπροσωπείας σχετικά με τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (παράρτημα 3.9 στο δικόγραφο της προσφυγής της) και την επιστολή της Cembureau της 28ης Δεκεμβρίου 1982 σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (παράρτημα 3.7 του δικογράφου της προσφυγής της) στην οποία επισυνάφθηκε το οριστικό σχέδιο ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983·

— η FIC (παράρτημα 15 του δικογράφου της προσφυγής της): την επιστολή του προέδρου της CLC και του προέδρου της FIC, της 18ης Φεβρουαρίου 1983, για την προετοιμασία της 88ης συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της FIC.

979 Από την επιστολή προσκλήσεως του κ. Gil Braz de Oliveira και από τις τροποποιήσεις στο σχέδιο ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 προκύπτει ότι η συνεδρίαση αυτή συνεκλήθη, κυρίως, για να συζητηθούν οι ενδοευρωπαϊκές μεταφορές τσιμέντου που μπορούσαν να έχουν «δυσμενείς συνέπειες» για την τσιμεντοβιομηχανία, προκειμένου να καταστεί δυνατό να ληφθούν ορισμένα «κατάλληλα μέτρα» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553) για τον έλεγχο του «διεμπορίου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11559).

980 Το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σκέψη 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585) επιβεβαιώνει ότι είχε προβλεφθεί ότι θα αναλύονταν οι «συναλλαγές μεταξύ μελών». Από το σχέδιο αυτό συνάγεται ότι ήταν ανάγκη να εκτιμηθούν «οι κίνδυνοι που μπορεί να προκύψουν από τη διεύρυνση ορισμένων εισαγωγών από κοινού με τη μείωση που παρατηρείται στο επίπεδο ορισμένων τιμών, (...) πριν το φαινόμενο προλάβει να διογκωθεί και να οξυνθεί». Στόχος της συνεδριάσεως ήταν «να αναφερθούν οι δυνατές λύσεις που θα είναι ικανές να αμβλύνουν την εξέλιξη των αγορών και να προταθούν, τουλάχιστον σε επίπεδο αρχών, ορισμένοι κανόνες του παιχνιδιού που [όλοι οι μετέχοντες στη συνεδρίαση είχαν] συμφέρον να σεβαστ[ούν]». Το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως υπογράμμιζε ακόμη τα εξής: «Αυτό το οποίο αναμένουμε κατόπιν από όλους εσάς, είναι οι ανταλλαγές αυτές απόψεων να σας ενθαρρύνουν να διαδώσετε γύρω σας λόγους σωφροσύνης και να οργανωθούν, κάθε φορά που είναι απαραίτητο, διμερείς ή πολυμερείς διάλογοι για κάθε επιμέρους περίπτωση.»

981 Κατά την Επιτροπή, οι «κανόνες του παιχνιδιού» που όλοι οι παραγωγοί τσιμέντου είχαν «συμφέρον να σεβαστούν» ήσαν ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών και η ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, δηλαδή η κατανομή των αγορών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημεία 1 έως 6 και 9).

982 Η ακρίβεια της ερμηνείας αυτής προκύπτει από το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως και, κυρίως, από τα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημεία 2 και 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334 και 11335 έως 11337· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 875 έως 901), από την από 25 Μαρτίου 1986 δήλωση του Ν. Καλογερόπουλου, προέδρου της Ηρακλής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 902 έως 913), από την ομολογία της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11525 και 13568 έως 13573· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 914 έως 919), από τη βούληση των μετεχόντων στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 να περιβάλουν με το απόρρητο τις πράξεις/αποφάσεις τους, η οποία βούληση συνάγεται από το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 962 έως 976) και από τις τροποποιήσεις της ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11558, 11559 και 11656· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 942 έως 954), καθώς και από τα έγγραφα σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1004 έως 1027).

983 Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η τελευταία αυτή συνεδρίαση αφορούσε επίσης, μεταξύ άλλων, την κατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς.

984 Έτσι, το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729) και οι σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737) αναφέρουν ως σημείο 2 της ημερησίας διατάξεως: την «[κ]ατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς». Το μνημόνιο προς τον πρόεδρο αναφέρει ορισμένα «καίρια ζητήματα», ήτοι «[τις] εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία, [τις] εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία, [τις] εξαγωγές της Ισπανίας προς την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία και (...) [τις] εξαγωγές της Ιταλίας προς την Ελβετία». Στο ίδιο έγγραφο επισημαίνονται τα εξής: «Η απόκλιση μεταξύ [των τιμών των διαφόρων χωρών] που παραμένει από 1 έως 2 αποτελεί αναπόφευκτα πειρασμό. Είναι, κατά συνέπεια, επιθυμητό να μειωθεί προοδευτικά αυτή η απόκλιση, κυρίως με την αύξηση των χαμηλότερων τιμών (...) και συγχρόνως με ένα μετριασμό της εξέλιξης των υψηλών τιμών.» Οι σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση καταλήγουν ως εξής: «Η πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών. Οι εξαχθείσες ποσότητες μειώνονται μάλλον, εξακολουθεί όμως να υφίσταται η απειλή εκ μέρους των outsiders.» Στις σημειώσεις αυτές είχε υπογραμμιστεί προηγουμένως ότι «η οπτική παρουσίαση του φάσματος των τιμών συνιστούσε αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να προβληθούν οι υπάρχοντες εν δυνάμει λόγοι της σύγκρουσης».

985 Επομένως, από τα προπαρατεθέντα στοιχεία προκύπτει σαφώς ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας είχαν σκοπό να καθορίσουν «κανόνες του παιχνιδιού» προκειμένου να «ελέγξουν το διεμπόριο». Οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές έπρεπε να εκθέσουν από όλες τις απόψεις «[τους] εν δυνάμει λόγους σύγκρουσης». Εντούτοις, οι εξαγωγές που είχαν πραγματοποιηθεί είχαν χαρακτηριστεί ως «καίρια ζητήματα», εκτός από «το διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού, όπως [συνέβαινε] παραδείγματος χάρη με τις εξαγωγές της Γερμανίας και του Βελγίου προς τις Κάτω Χώρες» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), δηλαδή, με άλλα λόγια, εκτός από το ελεγχόμενο εμπόριο. Ο σκοπός μειώσεως των εξαγωγών τσιμέντου μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau έπρεπε να επιτευχθεί με «τη βελτίωση των διμερών επαφών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), μέτρο που πρότεινε ο πρόεδρος της Cembureau στο σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 για την εξασφάλιση του σεβασμού των «κανόνων του παιχνιδιού».

986 Όσον αφορά τα έγγραφα στα οποία αναφέρονται οι προσφεύγουσες (βλ., ανωτέρω, σκέψη 978), αποδεικνύουν απλώς ότι κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 συζητήθηκαν και το σύστημα των σημείων βάσεως και τα προβλήματα των εισαγωγών από την ανατολική Ευρώπη και την Ισπανία, πράγμα το οποίο ουδέποτε αμφισβήτησε η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 2 έως 15). Δεν καταδεικνύουν ότι οι συζητήσεις περιορίστηκαν στα δύο αυτά σημεία. Επομένως, δεν προσδίδουν διαφορετική έννοια στη δέσμη των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων τα οποία εξετάστηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 979 έως 985 και από τα οποία προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, οι μετέχοντες στη συνεδρίαση συμφώνησαν ως προς την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

987 Τέλος, η SFIC και η Unicem δεν προβάλλουν κανένα αποδεικτικό στοιχείο προς στήριξη του ισχυρισμού τους ότι η συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 αφορούσε και την

προστασία των παραγωγών κατά των εισαγωγών που επιδοτούνταν από τα κράτη μέλη. Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός ότι οι συζητήσεις αφορούσαν και τις χορηγούμενες εισαγωγές δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στη δέσμη των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων που εξετάστηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 979 έως 985.

988 Τέταρτον, η Dyckerhoff, η Irish Cement και η Blue Circle υπογραμμίζουν ότι από το «σημείωμα της Cimpor» που διανεμήθηκε στους μετέχοντες στη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 25ης Μαρτίου 1983 προκύπτει ότι η βασική μέριμνα των μετεχόντων στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 ήταν προφανώς η τήρηση των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης. Συναφώς, η Dyckerhoff και η Irish Cement, καθώς και η FIC, αναφέρονται και στο έγγραφο με τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο», το οποίο συνέταξε στις 18 Ιανουαρίου 1983 ο H. Collis, διευθυντής της Cembureau. Η SFIC υποστηρίζει ότι η παρουσία του J. Van Hove στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 επιβεβαιώνει τη βούληση των μετεχόντων στη συνεδρίαση αυτή να τηρήσουν τους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού.

989 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα δύο σχετικά έγγραφα περιλαμβάνουν την ένδειξη ότι «τα άρθρα 85 και 86 που αφορούν την πολιτική ανταγωνισμού είναι σαφή και δεν μπορεί να εξεταστεί δράση κατά παράβαση των άρθρων αυτών». Πάντως, κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983. Ακόμη και αν είχε αποδειχθεί ότι διατυπώθηκαν τέτοιες σκέψεις κατά τη συνεδρίαση, η διαπίστωση αυτή δεν θα μπορούσε να θέσει εκποδών τη δέσμη των άμεσων εγγράφων αποδείξεων που παρατίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 979 έως 985), από τις οποίες προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας συμφώνησαν ως προς τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη και, κατά συνέπεια, συνήψαν συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η οποία είχε αντικείμενο που θίγει τον ανταγωνισμό. Πράγματι, τα προβαλλόμενα έγγραφα όχι μόνο δεν καταδεικνύουν τον νόμιμο χαρακτήρα των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, αλλά μπορούν να αποδείξουν ότι η παράβαση διαπράχθηκε εκ προθέσεως.

990 Πέμπτον, η Cembureau και η Lafarge ισχυρίζονται ότι, σύμφωνα με το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, ο ρόλος της Cembureau έπρεπε να περιοριστεί στην παροχή ειδικής βοήθειας στο επίπεδο της απαραίτητης τεκμηριώσεως.

991 Πρέπει να τονιστεί ότι το εν λόγω σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως είναι ακριβέστερο από όσο προσπαθούν να το παρουσιάσουν οι δύο αυτές προσφεύγουσες, εφόσον αναφέρει ότι ο ρόλος της Cembureau θα περιοριστεί σε μια απλή λειτουργία τεκμηριώσεως «τότε», δηλαδή κάθε φορά που οι μετέχοντες θα κρίνουν ότι είναι αναγκαίο να οργανωθούν διμερείς ή πολυμερείς διάλογοι για την εξασφάλιση του σεβασμού των συμφωνηθέντων κανόνων του παιχνιδιού. Όμως, ο υπαινιγμός αυτός στον μελλοντικό ρόλο της Cembureau στις διμερείς ή πολυμερείς συζητήσεις που θα διεξάγονταν στη συνέχεια δεν μπορεί να αποκρύψει ούτε τον ρόλο της Cembureau κατά την οργάνωση της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 ούτε το γεγονός ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, εκφράστηκε σύμπτωση βουλήσεων γύρω από τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

992 Έκτον, η FIC και η SFIC εμμένουν στη διάκριση μεταξύ του εμπορίου μεταξύ των μελών της Cembureau και του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Τα έγγραφα στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση για να αποδείξει την ύπαρξη της υποτιθεμένης συμφωνίας Cembureau αναφέρονται στο εμπόριο μεταξύ των μελών της Cembureau και όχι στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

993 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν περιέχουν καμία ένδειξη περί του ότι οι συζητήσεις σχετικά με το εμπόριο μεταξύ των μελών δεν αφορούσαν το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Αντιθέτως, από τα «καίρια ζητήματα» που εντοπίζονται στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 καθώς και από τις σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή προκύπτει σαφώς ότι οι συζητήσεις αφορούσαν πράγματι το ενδοκοινοτικό εμπόριο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 984). Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

994 Έβδομον, οι Cembureau, Aalborg, Irish Cement και Cementir υπογραμμίζουν ότι η Επιτροπή δεν θεώρησε ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983 ήσαν παράνομες, ενώ η συνεδρίαση αυτή είχε το ίδιο αντικείμενο με τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Η Cembureau και η Aalborg αναφέρονται συναφώς στην επιστολή προσκλήσεως της 5ης Απριλίου 1983 για τη συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 1983 (έγγραφο αριθ. 33.126/11643). Η Irish Cement αναφέρεται στα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής (παράρτημα 3.20 στο δικόγραφο της προσφυγής της). Κατά συνέπεια, και οι συζητήσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983 θα πρέπει να θεωρηθούν νόμιμες.

995 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στην επιστολή προσκλήσεως για τη συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 1983 αναφέρονταν τα εξής: «Η εκτελεστική επιτροπή αποφάσισε ότι έπρεπε να οργανωθεί μια ειδική συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τη διάρκεια της γενικής συνελεύσεως στην Κέρκυρα για να πραγματοποιηθεί ενημέρωση όσον αφορά την κατάσταση σε σχέση με τα ζητήματα που εξετάστηκαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983». Το σχέδιο ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση αυτή (έγγραφο αριθ. 33.126/11655) περιλάμβανε τρία σημεία: «1. Εισαγωγές από την ανατολική Ευρώπη, 2. Παγκόσμια αγορά του τσιμέντου και 3. Άλλα ζητήματα.»

996 Το γεγονός ότι κανένα στοιχείο δεν καταδεικνύει ότι η αρχή που αφορά τον σεβασμό των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983 δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι δεν διεξήχθησαν τέτοιες συζητήσεις. Πράγματι, ενόψει της βουλήσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας να περιβάλουν με το απόρρητο τις σχετικές πράξεις/αποφάσεις τους (βλ., ανωτέρω, σκέψη 976), δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο διεξαγωγής συζητήσεως σχετικά με το ενδοκοινοτικό εμπόριο στο πλαίσιο των συζητήσεων που αφορούσαν το σημείο «3. Άλλα ζητήματα» της ημερησίας διατάξεως. Κυρίως, ακόμη και αν δεν διεξήχθησαν τέτοιες συζητήσεις, το γεγονός αυτό δεν παρέχει τη δυνατότητα να τεθούν εκποδών οι άμεσες έγγραφες αποδείξεις που αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 979 έως 985 και εκτέθηκαν στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τις οποίες προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, εκφράστηκε σύμπτωση βουλήσεων όσον αφορά την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

997 Όγδοον, η Dyckerhoff, η Ηρακλής και η Τιτάν υποστηρίζουν ότι το γεγονός ότι τα διάφορα έγγραφα που προβάλλει η Επιτροπή όσον αφορά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 δεν αναφέρουν συμφωνία που συνήφθη στις 14 Ιανουαρίου 1983 αντικρούει την άποψη ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Οι CBR, FIC, Heidelberger, Lafarge και ETE ισχυρίζονται ότι η συζήτηση των «καιρίων ζητημάτων» κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984) αντικρούει επίσης το γεγονός αυτό.

998 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Ουδέποτε η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι συνήφθη ρητή συμφωνία Cembureau κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Η συμφωνία Cembureau στην οποία αναφέρεται είναι μια ανεπίσημη σύμπτωση βουλήσεων που συνιστά συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ., την προπαρατεθείσα στη σκέψη 958 νομολογία) και αφορά «τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, ήτοι την κατανομή των αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9). Όμως, από τις άμεσες έγγραφες αποδείξεις οι οποίες παρατίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 979 έως 985 και αναλύονται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι η εν λόγω σύμπτωση βουλήσεων εκφράστηκε κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Η έλλειψη μνείας, στα έγγραφα σχετικά με τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, στην εν λόγω σύμπτωση βουλήσεων δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις εν λόγω άμεσες έγγραφες αποδείξεις.

999 Ως προς την αναφορά στα «καίρια ζητήματα», από το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 προκύπτει ότι το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau, εξαιρουμένου του διακρατικού εμπορίου παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού, έλαβε τον ως άνω χαρακτηρισμό. Πράγματι, εντοπίστηκαν ως «καίρια ζητήματα» «[ο]ι εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία, [ο]ι εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία, [ο]ι εξαγωγές της Ισπανίας προς την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία και (...) [ο]ι εξαγωγές της Ιταλίας προς την Ελβετία». Αυτά τα «καίρια ζητήματα» δεν προσδίδουν διαφορετική έννοια στη δέσμη των συλλεγέντων εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων, από τα οποία προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983, συνήφθη η συμφωνία Cembureau. Πράγματι, δεν καταδεικνύουν ότι δεν υφίστατο μια συμφωνία Cembureau, αλλά απλώς ότι ο κανόνας του παιχνιδιού που αφορούσε τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη δεν στέφθηκε παντού με επιτυχία. Το γεγονός ότι δεν τηρήθηκε μια συμφωνία δεν σημαίνει πάντως ότι δεν υφίσταται (προπαρατεθείσα στη σκέψη 897 απόφαση Mayr-Melnhof, σκέψη 135).

1000 Ένατον, η Dyckerhoff προβάλλει δύο στοιχεία τα οποία, κατ' αυτήν, αντικρούουν την άποψη ότι στις 14 Ιανουαρίου 1983 συνήφθη συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών:

— το γεγονός ότι, κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, ο πρόεδρος της Cembureau έκρινε ότι είναι «επιθυμητό να μειωθεί προοδευτικά» η απόκλιση μεταξύ των άκρων, προκειμένου περί των τιμών που ίσχυαν στις διάφορες χώρες μέλη της Cembureau (μνημόνιο προς τον πρόεδρο)·

— το γεγονός ότι, κατά την ίδια αυτή συνεδρίαση, ορισμένοι από τους μετέχοντες έκριναν «περιττό να διενεργηθεί παρόμοια συζήτηση στους κόλπους της Cembureau» (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση, με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984).

1001 Όπως η Dyckerhoff, η Aalborg υπογραμμίζει ότι οι μετέχοντες στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 έκριναν περιττό να συζητηθεί το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο στο πλαίσιο αυτό (σημειώσεις της 2ας Απριλίου 1984 όσον αφορά τη συνεδρίαση).

1002 Επιβάλλεται να τονιστεί ότι η Dyckerhoff δεν μπορεί να υποστηρίζει ότι ο πρόεδρος δεν θα χρειαζόταν πλέον να εκφράσει την επιθυμία προοδευτικής μειώσεως των αποκλίσεων των τιμών εάν η συμφωνία Cembureau είχε πράγματι συναφθεί στις 14 Ιανουαρίου 1983. Πράγματι, η συμφωνία αυτή δεν αφορά σύμπραξη περί καθορισμού τιμών μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου. Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν από τους Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου, κατά την οικεία περίοδο, ως προς τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17), δεν αποτέλεσαν το αντικείμενο, στην προσβαλλομένη απόφαση, διαπιστώσεως παραβάσεως. Το αντικείμενο της συμφωνίας ήταν «ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών και η ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, ήτοι η κατανομή των αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9). Όπως η απόκλιση μεταξύ των άκρων, που παρέμενε από 1 έως 2, αποτελούσε αναπόφευκτα «πειρασμό» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· μνημόνιο προς τον πρόεδρο) για το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο και, κατά συνέπεια, άμεση απειλή για τη συμφωνία Cembureau, η ευχή που διατύπωσε ο πρόεδρος να μειωθεί προοδευτικά η απόκλιση αυτή επιβεβαιώνει την άποψη ότι κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 συνήφθη η συμφωνία Cembureau. Όσον αφορά τον υπαινιγμό, στις σημειώσεις σχετικά με τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984, ότι είναι περιττό να «διενεργηθεί παρόμοια συζήτηση στους κόλπους της Cembureau», αυτός αναφέρεται αποκλειστικά, κατά τις εν λόγω σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση, στο ζήτημα των «"ανεξέλεγκτων" συμπληρωματικών εξαγωγών [από τη Γερμανία] προς τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο», ως προς τις οποίες «οι προηγούμενες συζητήσεις μεταξύ των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν τροποποίησαν αυτή την κατάσταση πραγμάτων». Το πολύ πολύ, η ένδειξη αυτή εμφαίνει παραβίαση της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ως προς την οποία δεν κατέστη δυνατόν να εξευρεθεί λύση κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Η διαπίστωση αυτή δεν παρέχει τη δυνατότητα να τεθεί εκποδών η δέσμη των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων που συγκέντρωσε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 979 έως 985).

2.2.4. Συμπεράσματα σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983

1003 Βάσει των στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορθώς κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, είχε συναφθεί συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, με αντικείμενο «τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, ήτοι την κατανομή των αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9).

2.3. Επικύρωση της συμφωνίας Cembureau κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984

1004 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2). Στηρίζεται συναφώς στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729) και στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737).

1005 Πρώτον, οι Cembureau, FIC, Aalborg, Irish Cement και Cementir ισχυρίζονται ότι από το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.322/286 έως 294) προκύπτει ότι η συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 συνεκλήθη για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που εξετάστηκαν κατά την προηγούμενη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983, ήτοι, αντιστοίχως, τις εισαγωγές από την ανατολική Ευρώπη και την Ισπανία που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ και τις εξελίξεις στις παγκόσμιες αγορές τσιμέντου. Κατά συνέπεια, δεν θα ήταν δυνατόν να τεθεί θέμα επικυρώσεως συμφωνίας που συνήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Οι CBR, Cembureau, Ciments luxembourgeois, Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Unicem, Ηρακλής, Oficemen, ATIC, Τιτάν, Italcementi και ETE ισχυρίζονται ότι κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 δεν ελήφθη κανένα μέτρο ή απόφαση. Αρνούνται, κατά συνέπεια, ότι η υποτιθέμενη συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε με την ευκαιρία της συνεδριάσεως αυτής. Αντιθέτως, τα έγγραφα που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή καταδεικνύουν, κατά τις προσφεύγουσες, την ύπαρξη διμερών επαφών μεταξύ ορισμένων παραγωγών και όχι την ύπαρξη συμφωνίας που εμπλέκει το σύνολο της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας.

1006 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στο σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983 εκτίθενται τα εξής:

«Συμφωνήθηκε να συγκληθεί έκτακτη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τη διάρκεια του πρωινού που προηγείται της 4ης συνεδριάσεως αναπτύξεως της αγοράς (19 Μαρτίου 1984), για να συζητηθούν περαιτέρω ζητήματα που εξετάστηκαν κατά τις προηγούμενες συνεδριάσεις.»

1007 Η χρήση της λέξεως «προηγούμενες συνεδριάσεις» στον πληθυντικό καταδεικνύει ότι η συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 αφορούσε επίσης τα σημεία που αποτέλεσαν το αντικείμενο συζητήσεων όχι μόνο κατά τη συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 1983, αλλά και κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1008 Όσον αφορά το ζήτημα αν η επικύρωση, κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, της συμπτώσεως βουλήσεων που επήλθε στις 14 Ιανουαρίου 1983 προκύπτει ή όχι από το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 καθώς και από τις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή, πρέπει να τονιστεί ότι το γεγονός ότι χαρακτηρίζονται ως

«καίρια ζητήματα», στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο, οι εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία, της Γαλλίας προς τη Γερμανία, της Ισπανίας προς την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία και της Ιταλίας προς την Ελβετία καταδεικνύει ήδη ότι εθεωρείτο ότι οι εξαγωγές αυτές, σε αντιδιαστολή προς το διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, ή με άλλους λόγους το ελεγχόμενο διακρατικό εμπόριο, δεν τηρούν έναν κανόνα συμπεριφοράς που θέλησαν να καθιερώσουν οι μετέχοντες στη συνεδρίαση. Στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή, οι εξαγωγές μη παραδοσιακού ή μη διαρθρωτικού χαρακτήρα ονομάστηκαν άλλωστε «"ανεξέλεγκτες" εξαγωγές». Η εξήγηση που δόθηκε, στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο, όσον αφορά τα «καίρια ζητήματα» είναι η ακόλουθη: «Η απόκλιση [μεταξύ των τιμών των διαφόρων χωρών μελών της Cembureau] που παραμένει από 1 έως 2 αποτελεί αναπόφευκτα πειρασμό. Είναι, κατά συνέπεια, επιθυμητό να μειωθεί προοδευτικά αυτή η απόκλιση, κυρίως με την αύξηση των χαμηλοτέρων τιμών (...) και συγχρόνως με ένα μετριασμό της εξέλιξης των υψηλών τιμών.» Οι σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση διευκρινίζουν ότι συμφωνήθηκε ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές έπρεπε να προβάλουν «τους υπάρχοντες εν δυνάμει λόγους της συγκρούσεως».

1009 Επομένως, όπως οι μετέχοντες στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, και οι μετέχοντες στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 επιχείρησαν να περιορίσουν και να ελέγξουν τις ποσότητες τσιμέντου που εξάγονται μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau. Έστω και αν εξακολουθούσαν να υπάρχουν ορισμένα «καίρια ζητήματα», από τα γενικά συμπεράσματα των σημειώσεων όσον αφορά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 προκύπτει ότι οι μετέχοντες σε αυτήν διαπίστωσαν τα εξής: «Η πίεση που οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών. Οι [εξαγόμενες] ποσότητες μειώνονται μάλλον, αλλά παραμένει η απειλή εκ μέρους των outsiders.» Επομένως, ο σκοπός μειώσεως των εξαγωγών τσιμέντου μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau επετεύχθη με τη «βελτίωση των διμερών επαφών», που ήταν ένα από τα μέτρα που πρότεινε ο πρόεδρος της Cembureau στο σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 για να εξασφαλίσει την τήρηση των «κανόνων των παιχνιδιού».

1010 Επομένως, από τα αποσπάσματα του μνημονίου προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 και από τις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή προκύπτει σαφώς ότι η σύμπτωση βουλήσεων που επήλθε κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 επιβεβαιώθηκε κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984. Ακόμη και αν, όπως ισχυρίζονται ορισμένες προσφεύγουσες, δεν ελήφθη καμία ρητή απόφαση κατά τη συνεδρίαση αυτή, η εν λόγω σύμπτωση βουλήσεων συνιστούσε συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αποφάσεις ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 643, σκέψη 112, Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 717, σκέψη 86, Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 130, Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 162, και Tréfileurope κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 958, σκέψη 95).

1011 Δεύτερον, η CBR ισχυρίζεται ότι κανένα στοιχείο δεν αποδεικνύει την ορθότητα του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι, για την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau, έπρεπε να δράσουν μόνον οι επιχειρήσεις που εμπλέκονταν σε «καίριο ζήτημα» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 8, πέμπτο εδάφιο).

1012 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι, στο σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, προτάθηκε στους μετέχοντες στη συνεδρίαση

αυτή να θέσουν ορισμένους «κανόνες του παιχνιδιού», να «διαδώσουν» γύρω τους «λόγους σωφροσύνης» και να οργανώσουν, κάθε φορά που είναι απαραίτητο, «διμερείς ή πολυμερείς διαλόγους». Άλλωστε, στις σημειώσεις για τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984, που αφορούν τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, υπογραμμίστηκε ότι «η πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών».

1013 Ενόψει των διαφόρων αυτών εγγράφων ενδείξεων, βασίμως η Επιτροπή κατέληξε, στην παράγραφο 45, σημείο 8, πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στα εξής:

«Από την πρόταση που διατυπώθηκε κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 προέκυπτε ότι έπρεπε να δράσουν μόνο οι επιχειρήσεις που εμπλέκονταν σε "καίριο ζήτημα", ήτοι στη μη τήρηση της αρχής της εγχώριας αγοράς, δεδομένου ότι παρόμοιες αιτίες τριβών έπρεπε να αποτελούν αντικείμενο διμερών συνομιλιών (...).»

1014 Τρίτον, η Cembureau υποστηρίζει ότι η σύγκριση του μνημονίου προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 με τις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984 οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι συζητήσεις, κυρίως δε οι σχετικές με τον καθορισμό των τιμών, δεν διεξήχθησαν στα πλαίσια της συνεδριάσεως, όπως προέβλεπε το μνημόνιο για τον πρόεδρο.

1015 Επιβάλλεται πάντως η διαπίστωση ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει καμία ειδική αιτίαση όσον αφορά συμφωνία περί καθορισμού τιμών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1002). Κατά συνέπεια, οι παρατηρήσεις της προσφεύγουσας δεν προσδίδουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που επικαλείται η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1008 έως 1010), οι οποίες πιστοποιούν αναμφίβολα την ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984.

1016 Τέταρτον, η Cembureau στηρίζεται σε στοιχεία που κυκλοφόρησαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 προκειμένου να αποδείξει την ανακρίβεια του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι η συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε κατά τη συνεδρίαση αυτή. Η Cembureau επισημαίνει ότι τα στοιχεία αυτά κατατάσσονταν σε τρεις κατηγορίες: στα στοιχεία σχετικά με τις τιμές του τσιμέντου, στα στοιχεία που αφορούν την παραγωγή, τις εισαγωγές και τις εξαγωγές μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών και στα στοιχεία σχετικά με τις εισαγωγές από την ανατολική Ευρώπη. Η πρώτη κατηγορία συγκέντρωνε γενικά στοιχεία, τα μη δυνάμενα, κατά συνέπεια, να επηρεάσουν το εμπόριο ή να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό. Η δεύτερη κατηγορία συγκέντρωνε τα στοιχεία που κυκλοφορούσαν ήδη δημοσίως και αποτελούσαν, άλλωστε, το αντικείμενο της δραστηριότητας ειδικής υπηρεσίας της Cembureau, η οποία συνέλεγε τα στατιστικά στοιχεία που προέρχονταν από τις τελωνειακές αρχές των κρατών μελών και άλλων ευρωπαϊκών χωρών· τα στοιχεία αυτά ήσαν συγκρίσιμα προς τα στοιχεία που είχαν διανεμηθεί κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 και έδειχναν

αύξηση του εμπορίου μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau η οποία αναιρούσε το περιεχόμενο της υποτιθέμενης συμφωνίας Cembureau. Όσον αφορά τα στοιχεία της τρίτης κατηγορίας, αυτά ήσαν ανάλογα προς τα στοιχεία που κυκλοφόρησαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1017 Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι τα έγγραφα που πιστοποιούν τη διάδοση διαφόρων πληροφοριακών στοιχείων κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 δεν προσδίδουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που καταδεικνύουν ότι, παράλληλα με ενδεχομένως νόμιμες ανταλλαγές πληροφοριών, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επιβεβαίωσαν κατά τη συνεδρίαση αυτή τη σύμπτωση των βουλήσεών τους όσον αφορά τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1008 έως 1010).

1018 Ο ισχυρισμός που αντλείται από την υποτιθέμενη αύξηση του ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου πρέπει επίσης να απορριφθεί, εφόσον το εμπόριο θα μπορούσε να αναπτυχθεί διαφορετικά ελλείψει περιοριστικής συμφωνίας (προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 απόφαση Consten και Grundig κατά Επιτροπής).

1019 Πέμπτον, η Cembureau και η Irish Cement υποστηρίζουν ότι οι αναφορές στους «υπάρχοντες εν δυνάμει λόγους της συγκρούσεως» και στην «πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών» που περιλαμβάνονται στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984 αφορούν κατ' ουσίαν τον κίνδυνο και τις ανησυχίες που συνδέονταν με τη συμπεριφορά της ισπανικής βιομηχανίας τσιμέντου κατά τον χρόνο εκείνο. Ομοίως, η Ciments français υποστηρίζει ότι οι εν λόγω σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση, όταν εξετάζουν τις εμπορικές κινήσεις μεταξύ των χωρών μελών, αναφέρονται κυρίως στις ροές του τσιμέντου που εξήχθη από την Ισπανία προς την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

1020 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τις αναφορές στους «υπάρχοντες εν δυνάμει λόγους της συγκρούσεως» και στην «πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών» που περιλαμβάνονται στις σημειώσεις για τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ανευρίσκονται κάθε φορά σε συμπεράσματα γενικής σημασίας τα οποία δεν αφορούν μόνον τις εισαγωγές από την Ισπανία αλλά τη γενική κατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737). Το ίδιο το περιεχόμενο των σημειώσεων για τη συνεδρίαση πιστοποιεί ότι η αξιολόγηση της καταστάσεως της ευρωπαϊκής αγοράς δεν περιορίστηκε στο πρόβλημα των εξαγωγών προελεύσεως Ισπανίας. Πράγματι, από τις σημειώσεις αυτές προκύπτει ότι, εκτός από τις ισπανικές εισαγωγές με προορισμό ορισμένες χώρες της Κοινότητας, κατά την εν λόγω συνεδρίαση εξετάστηκαν οι «"ανεξέλεγκτες" εξαγωγές» της Γερμανίας προς τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο και οι «διαφορές μεταξύ της Ελβετίας και της Ιταλίας». Εν πάση περιπτώσει, η ερμηνεία που πρότειναν η Cembureau, η Ciments français και η Irish Cement δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στα διάφορα χωρία του μνημονίου προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση αυτή καθώς και στις σχετικές σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση, που καταδεικνύουν σαφώς ότι η συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε κατά τις συζητήσεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1008 έως 1010).

1021 Έκτον, η Lafarge επισημαίνει ότι η Επιτροπή έλαβε ξεχωριστά υπόψη, στο άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, στις οποίες αναφέρονται το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 και οι σημειώσεις όσον

αφορά τη συνεδρίαση αυτή. Κατά τη Lafarge, τα έγγραφα αυτά δεν θα μπορούσαν, επομένως, να αφορούν την υποτιθέμενη συμφωνία για τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.

1022 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, το ίδιο αποδεικτικό στοιχείο μπορεί να συνδέεται με περισσότερες παραβάσεις. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν στήριξε την απόδειξή της σχετικά με την επικύρωση της συμφωνίας Cembureau κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 μόνο στα χωρία των εγγράφων σχετικά με τη συνεδρίαση αυτή, τα οποία αναφέρουν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές. Από την παράγραφο 45, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι αυτή έλαβε κυρίως υπόψη τις εντάσεις που δημιουργούσαν οι διασυνοριακές ροές, «τα καίρια ζητήματα» που προβάλλονται στο μνημόνιο προς τον προέδρο καθώς και τα συμπεράσματα που περιλαμβάνονται στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984, κατά τα οποία η πίεση που οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών, καθόσον οι εξαγόμενες ποσότητες μειώνονται μάλλον, αλλά παραμένει η απειλή εκ μέρους των outsiders.

1023 Έβδομον, η Lafarge υπογραμμίζει ότι, στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984, αναφέρεται η μέριμνα να μην καθιερωθούν ανταλλαγές πληροφοριών που αντιβαίνουν προς το κοινοτικό δίκαιο ανταγωνισμού.

1024 Ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής. Η αιτίαση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αφορά, πράγματι, ανταλλαγές πληροφοριών, αλλά συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών και ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1017).

1025 Τέλος, όγδοον, η Unicem υπογραμμίζει ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που επισυνάφθηκαν στην επιστολή προσκλήσεως για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 αποσκοπούσαν στην ενδεχόμενη δράση αντιντάμπινγκ σχετικά με τις εισαγωγές από τις ανατολικές χώρες.

1026 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το πρώτο σημείο της ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 είχε τον τίτλο «Εισαγωγές από την Ανατολική Ευρώπη» (έγγραφο αριθ. 33.126/11716). Πάντως, παρά το γεγονός ότι τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται η Unicem προορίζονταν για την προετοιμασία δράσεως αντιντάμπινγκ για την αντιμετώπιση των εισαγωγών αυτών, η συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε στο πλαίσιο των συζητήσεων σχετικά με το δεύτερο σημείο της ημερησίας διατάξεως που αφορούσε την «κατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς» (έγγραφο αριθ. 33.126/11716).

1027 Επομένως, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, βάσει των στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορθώς κατέληξε ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, επιβεβαιώθηκε η σύμπτωση βουλήσεων που αφορούσε την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9).

2.4. Επικύρωση της συμφωνίας Cembureau κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984

1028 Κατά την Επιτροπή, η συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε ακόμη κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο). Στηρίζεται συναφώς στις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/11754 και 11755).

1029 Πρώτον, οι CBR, Cembureau, FIC, Ciments luxembourgeois, Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Unicem, Ηρακλής, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Τιτάν, Cementir και ETE αμφισβητούν το βάσιμο και αυτού του ισχυρισμού. Από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 19, σημεία 12 έως 14 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η συνεδρίαση αφιερώθηκε, αφενός, στις εισαγωγές από την ανατολική Ευρώπη και, αφετέρου, στην εξέλιξη της παγκόσμιας αγοράς τσιμέντου. Η ελληνοϊσπανική συμφωνία στην οποία αναφέρονται οι «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/11754 και 11755) είναι συμφωνία με μοναδικό αντικείμενο τη σταθεροποίηση των τιμών κατά την εξαγωγή εκτός Ευρώπης. Εκτός από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 19, σημεία 12 έως 14, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Cembureau αναφέρεται σε διαφόρους πίνακες που διανεμήθηκαν κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 15· έγγραφα αριθ. 33.126/11774 έως 11789) και στο σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 1984 (παράρτημα 4.11 στο δικόγραφο της προσφυγής της Cembureau). Η FIC επικαλείται επίσης το σημείωμα της 12ης Νοεμβρίου 1984 που απηύθυνε στο διοικητικό της συμβούλιο ο J. Van Hove (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 3, in fine· έγγραφα αριθ. 33.126/2063 έως 2069 και 2436 έως 2447), το οποίο αναφέρει, όσον αφορά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής και των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης και της 8ης Νοεμβρίου 1984, ότι «δεν εξετάστηκε ούτε αναφέρθηκε κανένα εσωτερικό πρόβλημα της Κοινότητας».

1030 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, σε αντιδιαστολή προς τις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο δεν αποτέλεσε χωριστό σημείο της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της 7ης Νοεμβρίου 1984. Τα δύο σημεία της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως αυτής ήταν τα εξής: «1. Εισαγωγές από την Ανατολική Ευρώπη (...) 2. Εξέλιξη της παγκόσμιας αγοράς». Ομοίως, το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 1984 αναφέρει ότι η συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 «αφορούσε τις εισαγωγές από την Ανατολική Ευρώπη και τη συνεχή απειλή της αυξήσεώς τους καθώς και τη χειροτερεύουσα κατάσταση στην παγκόσμια αγορά». Όσον αφορά το σημείωμα της 12ης Νοεμβρίου 1984 στο οποίο αναφέρεται η FIC, φέρει την ένδειξη ότι «δεν εξετάστηκε ούτε αναφέρθηκε κανένα εσωτερικό πρόβλημα της Κοινότητας» κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984.

1031 Πάντως, από τις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 προκύπτει ότι οι μετέχοντες στη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 υποστήριξαν τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ Ελλήνων και Ισπανών εισαγωγέων.

1032 Όσον αφορά την εν λόγω συμφωνία, οι «Summary notes» διευκρινίζουν τα εξής:

«Η συμφωνία αυτή θεωρείται απ' όλες τις πλευρές ως βασική προϋπόθεση εάν [επιδιώκεται] η επίτευξη καλύτερων τιμών εξαγωγής και η αποφυγή του κινδύνου μιας αποσταθεροποίησης στην Ευρώπη.»

1033 Καταλήγουν στα εξής συμπεράσματα:

«Η κατάσταση ήταν σοβαρή και οι τιμές εξαγωγής πολύ χαμηλές. Υπήρχε πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην Ευρώπη και στην Άπω Ανατολή, της οποίας έπρεπε να γίνει χρήση κατά υπεύθυνο τρόπο. Πρέπει να εκφραστεί ικανοποίηση για τις προσπάθειες που κατέβαλαν η ελληνική και η ισπανική τσιμεντοβιομηχανία προς την επίτευξη συμφωνίας, και τα άλλα κράτη μέλη είναι έτοιμα, εφόσον τους ζητηθεί, να υποστηρίξουν πλήρως τις προσπάθειές τους. Μικρές ποσότητες που μπορούν να έλθουν από άλλες χώρες δεν πρέπει να ενοχλήσουν την αγορά εφόσον υπεριοχύσει η αμοιβαία εμπιστοσύνη.»

1034 Με την υποστήριξή τους προς την ελληνοϊσπανική συμφωνία, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επεδίωκαν, κατά συνέπεια, διττό στόχο.

1035 Επεδίωκαν, πρώτον, να επιτύχουν καλύτερες τιμές εξαγωγής. Οι τιμές του τσιμέντου στην παγκόσμια αγορά θεωρούνταν υπερβολικά χαμηλές. Το χαμηλό επίπεδο των τιμών εξαγωγής ήταν αποτέλεσμα όχι μόνο της αυξήσεως της παραγωγικής ικανότητας στην Ευρώπη και στην Άπω Ανατολή, αλλά και του αγώνα μεταξύ των Ελλήνων και των Ισπανών στις αγορές εξαγωγής. Συναφώς, το σημείωμα του J. Van Hove της 12ης Νοεμβρίου 1984 επισημαίνει ότι ο αγώνας μεταξύ των Ελλήνων και των Ισπανών «καθορίζει τις τιμές στις εξωτερικές αγορές». Για τον λόγο αυτόν η ελληνοϊσπανική συμφωνία θεωρήθηκε από όλες τις πλευρές ως βασική προϋπόθεση για την επίτευξη καλύτερων τιμών εξαγωγής. Υπό την έννοια αυτή, το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 1984 αναφέρει ότι «[ο] πρόεδρος υπογράμμισε τη σημασία των προσπαθειών των Ισπανών και Ελλήνων εξαγωγέων για να φέρουν τις τιμές σε λογικά επίπεδα και την εντυπωσιακή εκδήλωση υποστηρίξεως κατά τη συνεδρίαση που τα λοιπά μέλη ήσαν διατεθειμένα να τους παράσχουν προς τον σκοπό αυτό».

1036 Με την υποστήριξη της ελληνοϊσπανικής συμφωνίας, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επεδίωκαν, δεύτερον, να «αποφύγουν τον κίνδυνο μιας αποσταθεροποιήσεως στην Ευρώπη». Στα γενικά συμπεράσματά τους συσχέτισαν τον κίνδυνο αποσταθεροποιήσεως στην Ευρώπη με την ύπαρξη «πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας», της οποίας έπρεπε να γίνει χρήση «κατά υπεύθυνο τρόπο». Πράγματι, σε μια εποχή που οι τιμές στην παγκόσμια αγορά έπεφταν ουσιωδώς, υφίστατο όντως ο κίνδυνος να μπουν στον πειρασμό οι Ευρωπαίοι παραγωγοί που εξήγαν κανονικά εκτός της Ευρώπης το πλεόνασμα της παραγωγής τους να αναζητήσουν διεξόδους στην Ευρώπη για ένα μέρος τουλάχιστον της υπερπαραγωγής. Ο σκοπός της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας ήταν, επομένως, να επαναφέρει τις τιμές, στην παγκόσμια αγορά, σε «λογικά επίπεδα» (σχέδιο των πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 1984) προκειμένου να αποτραπεί η καταστρατήγηση αυτή. Επομένως, όπως προκύπτει άλλωστε από το εσωτερικό σημείωμα της Blue

Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334), ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών και η διοχέτευση των εξαγωγών συμβάδιζαν.

1037 Επομένως, παρά το γεγονός ότι το πρόβλημα των ανταλλαγών τσιμέντου μεταξύ κρατών μελών δεν περιλαμβανόταν στην ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως της 7ης Νοεμβρίου 1984, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε όσον αφορά τη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο), κατόπιν ορθής εκτιμήσεως των αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τη συνεδρίαση αυτή, στα εξής:

«Το περιεχόμενο της εν λόγω συμφωνίας επιβεβαιώθηκε επίσης κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (...), κατά την οποία η Cembureau και τα μέλη της υποστήριξαν τη διοχέτευση των ελληνικών και ισπανικών πλεονασμάτων παραγωγής με σκοπό την αποτροπή της αποσταθεροποίησης των ευρωπαϊκών αγορών.»

1038 Δεύτερον, η Heidelberger και η Unicem ισχυρίζονται ότι οι υπαινιγμοί, στις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984, στην ανάγκη «[επιτεύξεως] σταθερής συμφωνίας μεταξύ των μεγαλύτερων Ευρωπαίων εξαγωγέων», καθώς και στις «διαπραγματεύσεις (...) μεταξύ τεσσάρων ισπανικών επιχειρήσεων και τριών ελληνικών» (βλ., ανωτέρω, σκέψη 808) αντικρούουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1039 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η εν λόγω συμφωνία και οι διαπραγματεύσεις αφορούν τις αγορές μεγάλων εξαγωγών και, επομένως, ουδόλως αντικρούουν την προηγούμενη ύπαρξη και σύναψη συμφωνίας αφορώσας τον σεβασμό των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Αντιθέτως, από την προηγηθείσα ανάλυση (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1034 έως 1037), που αφορά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984, προκύπτει ότι, με την υποστήριξη της συνάψεως συμφωνίας μεταξύ Ελλήνων και Ισπανών παραγωγών, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας ήθελαν να αποφύγουν να καταπέσει η συμφωνία Cembureau.

1040 Τρίτον, η ΕΤΕ ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να στηριχθεί στο γεγονός ότι, κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984, είχαν ανταλλαγεί πληροφορίες όσον αφορά την ελληνοϊσπανική συμφωνία σχετικά με τη Cement Marketing Association (στο εξής: CMA) για να αποδείξει την ύπαρξη παράνομης συμφωνίας σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Αφενός, η ύπαρξη ελληνοϊσπανικού ανταγωνισμού στις αγορές μεγάλων εξαγωγών ανάγεται στην αρχή της δεκαετίας του '70, πράγμα το οποίο απαγορεύει να θεωρηθεί η παρουσία των παραγωγών των δύο αυτών χωρών στις εν λόγω αγορές ως η απόδειξη εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau υπό τη μορφή της διοχετεύσεως της παραγωγής τους προς τις τρίτες χώρες. Αφετέρου, η νομιμότητα της συμφωνίας σχετικά με τη CMA δεν αμφισβητήθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορούσε να στηριχθεί στην ύπαρξη νόμιμης συμφωνίας για να καταδείξει την ύπαρξη άλλης, παράνομης, συμφωνίας. Η Τιτάν προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι «δημιούργησε την εντύπωση» ότι μια νόμιμη συμφωνία μπορεί να συνιστά την απόδειξη της υπάρξεως παράνομης συμφωνίας. Η ΕΤΕ, αναφερόμενη στην παρέμβαση του εκπροσώπου της κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 9ης Νοεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 6), προσθέτει ότι το γεγονός ενθαρρύνσεως της συνεργασίας στις υπερπόντιες αγορές δεν ήταν αξιόμεμπτο από πλευράς του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

1041 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το επιχείρημα που αντλείται από την ύπαρξη ανταγωνισμού μεταξύ των Ελλήνων και των Ισπανών παραγωγών από τη δεκαετία του '70 ουδόλως μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984, από τις οποίες προκύπτει ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας υποστήριξαν την ελληνοϊσπανική συμφωνία προκειμένου να «[αποφευχθεί ο κίνδυνος] μιας αποσταθεροποιήσεως στην Ευρώπη» και επιβεβαίωσαν, πράγματι, τη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1030 έως 1037).

1042 Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau βάσει της συμφωνίας CMA, επιβάλλεται να τονιστεί ότι η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε στις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 για να αποδείξει την ίδια την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Στην προσβαλλομένη απόφαση, ισχυρίστηκε απλώς ότι, κατά την εν λόγω συνεδρίαση, επιβεβαιώθηκε το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, ισχυρίστηκε ότι η σύμπτωση βουλήσεων όσον αφορά «τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μία χώρα στην άλλη, ήτοι την κατανομή των αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9), που είχε ήδη εκφραστεί στις 14 Ιανουαρίου 1983 και στις 19 Μαρτίου 1984, είχε επικυρωθεί εκ νέου στις 7 Νοεμβρίου 1984, όχι διότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση εκείνη αφορούσαν τη CMA, αλλά διότι οι συζητήσεις αυτές αποσκοπούσαν στην «αποφυγή του κινδύνου μιας αποσταθεροποιήσεως στην Ευρώπη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 19, σημείο 14, και 45, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο).

1043 Τέλος, είναι αλυσιτελείς οι παρατηρήσεις της ΕΤΕ κατά τις οποίες η συνεργασία επιχειρήσεων στις αγορές μεγάλων εξαγωγών εκτός της Κοινότητας δεν συνιστούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον η συμφωνία CMA δεν αποτέλεσε το αντικείμενο ειδικής αιτιάσεως στην προσβαλλομένη απόφαση.

1044 Τέλος, τέταρτον, η Χαλκίς φρονεί ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε πλέον να χρησιμοποιήσει την αναφορά στην ελληνοϊσπανική συμφωνία ως απόδειξη περί του ότι, κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984, η συμφωνία Cembureau είχε επικυρωθεί, εφόσον η συμφωνία αυτή όχι μόνον ουδέποτε υπήρξε αλλά δεν θεωρήθηκε καν στην προσβαλλομένη απόφαση ως εκδήλωση της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

1045 Και ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε στην ίδια την ύπαρξη και την εφαρμογή της ελληνοϊσπανικής συμφωνίας για να καταλήξει ότι η συμφωνία Cembureau είχε επικυρωθεί κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984, αλλά αποκλειστικά στο γεγονός ότι, κατά τις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984, οι μετέχοντες στη συνεδρίαση αυτή θεώρησαν ομόφωνα την ελληνοϊσπανική συμφωνία ως βασική προϋπόθεση για την «αποφυγή του κινδύνου μιας αποσταθεροποιήσεως στην Ευρώπη».

1046 Επιβάλλεται να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, βάσει των στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορθώς κατέληξε ότι, κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984, είχε επιβεβαιωθεί η σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9).

2.5. Παράλειψη συνεκτιμήσεως των λοιπών συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας

1047 Οι Cembureau, FIC, Irish Cement και Cementir προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983 και της 10ης Ιουνίου 1985 και το γεγονός ότι ουδόλως ανέκυψε ζήτημα περί του ενδοκοινοτικού εμπορίου κατά τις συνεδριάσεις αυτές, ενώ στηρίζει την επιχειρηματολογία της στον πρωτεύοντα ρόλο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τη σύναψη και την εφαρμογή της υποτιθεμένης συμφωνίας Cembureau. Η προσέγγιση αυτή υποδηλώνει αυθαίρετη και μεροληπτική επιλογή και ανάλυση των αποδεικτικών στοιχείων που διέθετε η Επιτροπή. Η Τιτάν προσάπτει στην Επιτροπή ότι αποσιώπησε τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983, κατά την οποία δεν συζητήθηκε κανένα επίδικο ζήτημα.

1048 Προς στήριξη του ισχυρισμού ότι κατά τις συνεδριάσεις της 30ής Μαΐου 1983 και της 10ης Ιουνίου 1985 δεν συζητήθηκε το ενδοκοινοτικό εμπόριο, προβάλλονται, όσον αφορά την πρώτη, η επιστολή προσκλήσεως της 5ης Απριλίου 1983 (έγγραφο αριθ. 33.126/11643), το σχέδιο ημερησίας διατάξεως της 17ης Μαΐου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/11654 και 11655) καθώς και η έκθεση που καταρτίστηκε για τη συνεδρίαση αυτή κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της ίδιας ημερομηνίας (παράρτημα 3.20 του δικογράφου της προσφυγής της Cembureau) και, όσον αφορά τη δεύτερη συνεδρίαση, η επιστολή προσκλήσεως και τα έγγραφα που έχουν επισυναφθεί σ' αυτήν (έγγραφα αριθ. 33.126/11793 έως 11796) καθώς και τα έγγραφα που διανεμήθηκαν κατά την εν λόγω συνεδρίαση (έγγραφα αριθ. 33.126/11799 και 11800).

1049 Πάντως, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη πραγματικά στοιχεία τα οποία δεν παρείχαν καμία συμπληρωματική ένδειξη δυνάμενη να ενισχύσει τη δέσμη των αμέσων εγγράφων αποδείξεων τις οποίες διέθετε για να αποδείξει τη σύναψη και την επικύρωση της συμφωνίας Cembureau κατά τις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983, 19ης Μαρτίου και 7ης Νοεμβρίου 1984. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι κατά τις συνεδριάσεις της 30ής Μαΐου 1983 και της 10ης Ιουνίου 1985 δεν συζητήθηκε το ενδοκοινοτικό εμπόριο, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στη δέσμη των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων, από τα οποία προκύπτει ότι συνήφθη μια συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών η οποία επικυρώθηκε, στη συνέχεια, κατά τις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 872 έως 1046).

2.6. Γενικά επιχειρήματα σχετικά με την αποδεικτική ισχύ των εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18 και 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως

1050 Πρώτον, ορισμένες προσφεύγουσες αμφισβητούν την αποδεικτική ισχύ ορισμένων αποδεικτικών στοιχείων, για τον λόγο ότι δεν έλαβαν γνώση των στοιχείων αυτών πριν από τη διοικητική διαδικασία.

1051 Πράγματι, η Vicat ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν επιχείρησε να αποδείξει ότι είχε γνώση των διαφόρων εγγράφων σχετικά με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Η Cementir και η ETE

υπογραμμίζουν ότι τα δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημεία 2 και 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334 και 11335 έως 11337) δεν προέρχονται από τις ίδιες και ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, ούτε αυτές ούτε τα άλλα μέλη της Cembureau είχαν γνώση αυτών. Η ΕΤΕ προσθέτει ότι δεν είχε γνώση, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, ούτε της αλληλογραφίας που αντηλλάγη μεταξύ του προέδρου της Cembureau και του J. Van Hove (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11558 και 11559), ούτε της υπάρξεως και του περιεχομένου του μνημονίου προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729).

1052 Στο ίδιο πλαίσιο, η VNC υποστηρίζει ότι τα έγγραφα και οι ισχυρισμοί που προβάλλει η Επιτροπή δεν μπορούν να της αντιταχθούν, είτε διότι πρόκειται για έγγραφα που προέρχονται από παραγωγούς τσιμέντου με τους οποίους δεν είχε καμία σχέση, είτε διότι δεν προέρχονται από τη Cembureau, είτε διότι η VNC δεν αναφέρεται ονομαστικώς σε αυτά. Η BDZ ισχυρίζεται ότι τα δικά της έγγραφα δεν περιλαμβάνουν πρακτικά των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αφορούν οι αιτιάσεις της Επιτροπής ούτε τον παραμικρό υπαινιγμό στο περιεχόμενο της υποτιθεμένης συμφωνίας Cembureau. Η Ciments français ισχυρίζεται ότι ο επικεφαλής της γαλλικής αντιπροσωπείας δεν είχε γνώση ούτε της επιστολής προσκλήσεως του κ. Gil Braz de Oliveira για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553), ούτε των τέλεξ που αντηλλάγησαν μεταξύ της γραμματείας της Cembureau και του J. Van Hove, στις 17 Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11558 και 11559), ούτε του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585). Η Τιτάν ισχυρίζεται επίσης ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, δεν είχε γνώση της επιστολής προσκλήσεως του κ. Gil Braz de Oliveira για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση αυτή.

1053 Επιβάλλεται πάντως η διαπίστωση ότι τα περιστατικά που μνημονεύονται ανωτέρω, στις σκέψεις 1051 και 1052, δεν επηρεάζουν την αποδεικτική αξία των εγγράφων που παρατίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά την απόδειξη της ίδιας της υπάρξεως παραβάσεως. Η αποδεικτική αξία ενός εγγράφου εξαρτάται πράγματι από την προέλευσή του, τις περιστάσεις υπό τις οποίες καταρτίστηκε, τον αποδέκτη του και το περιεχόμενό του [προτάσεις του δικαστή B. Vesterdorf, ασκούντος καθήκοντα γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση του Πρωτοδικείου T-1/89, Rhône Poulenc κατά Επιτροπής (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1991), Συλλογή 1991, σ. II-867, σ. II-869, σ. II-956· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-3/89, Atochem κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1177, σκέψεις 31 έως 38, και της 11ης Μαρτίου 1999, T-157/94, Empresa Nacional Siderúrgica κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 312]. Τα περιστατικά που προβάλλουν οι οικείες προσφεύγουσες μπορούν το πολύ να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της συμμετοχής τους στην παράβαση. Θα εξεταστεί μεταγενέστερα αν η συμμετοχή των ενδιαφερομένων προσφευγουσών στη συμφωνία Cembureau αποδείχθηκε επαρκώς από πραγματικής και νομικής απόψεως στην προσβαλλομένη απόφαση.

1054 Δεύτερον, η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, στηριζόμενη σε τμήματα εγγράφων στην προσβαλλομένη απόφαση, παραμόρφωσε την έννοια ορισμένων από αυτά.

1055 Ο ισχυρισμός της Blue Circle δεν στηρίζεται σε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο το οποίο να παρέχει τη δυνατότητα εκτιμήσεως του βασίμου του. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ως αόριστος.

1056 Τρίτον, οι Cembureau, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Unicem, Ηρακλής, Uniland, Oficemen και Irish Cement υποστηρίζουν ότι, για να αποδειχθεί ότι η συμφωνία Cembureau είχε συναφθεί κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε προπαρασκευαστικά έγγραφα, μεταξύ άλλων, στην πρόσκληση στη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553), στο σχέδιο ημερησίας διατάξεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11580) και στο σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585). Τα προπαρασκευαστικά όμως έγγραφα δεν είχαν αποδεικτική ισχύ, διότι απέδιδαν το πολύ την άποψη του συντάκτη τους χωρίς ουδόλως να αποκαλύπτουν τι συνέβη πράγματι κατά την επίμαχη συνεδρίαση. Η Heidelberger προσθέτει ότι το γεγονός ότι ένας από τους μετέχοντες στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 διατύπωσε την ευχή να προταθούν ορισμένοι κανόνες του παιχνιδιού δεν συνιστά ούτε την απόδειξη συμφωνίας ούτε την απόδειξη του περιεχομένου των εν λόγω κανόνων του παιχνιδιού. Για τους ίδιους λόγους, η Ciments français και η Unicem αμφισβητούν την αποδεικτική ισχύ του μνημονίου προς τον πρόεδρο της Cembureau ενόψει της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729).

1057 Η Cembureau προσθέτει ότι το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 και το μνημόνιο προς τον πρόεδρο ενόψει της συνεδριάσεως της 19ης Μαρτίου 1984, ιδίως δε ο υπαινιγμός, που περιλαμβάνεται στο δεύτερο αυτό έγγραφο, σε «καίρια ζητήματα», αντικατοπτρίζουν μόνο την προσωπική άποψη των συντακτών τους, δηλαδή των H. Collis και P. Dutron, διευθυντών της Cembureau, παρά τις απόψεις του προέδρου και των μετεχόντων στις επίμαχες συνεδριάσεις.

1058 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα σχετικά με τις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αφορούν οι αιτιάσεις της Επιτροπής στην προσβαλλομένη απόφαση δεν παρέχουν τη δυνατότητα αποδείξεως της υπάρξεως συμπτώσεως βουλήσεων μεταξύ των μετεχόντων στις διάφορες αυτές συνεδριάσεις, εφόσον πρόκειται για προπαρασκευαστικά έγγραφα, χειρόγραφα σημειώματα και μνημόνια ως προς τα οποία δεν είναι καν βεβαία ότι τέθηκαν εξ ολοκλήρου υπόψη των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

1059 Πρέπει, κατ' αρχάς, να τονιστεί η αντίφαση στη συλλογιστική που προβάλλει η πλειονότητα των ως άνω προσφευγουσών. Αυτές ισχυρίζονται ότι τα προπαρασκευαστικά έγγραφα των διαφόρων συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν έχουν καμία αποδεικτική ισχύ, αλλά στηρίζονται στα ίδια αυτά έγγραφα προκειμένου να αποδείξουν τη νομιμότητα των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 955 έως 1026).

1060 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά, στην προσβαλλομένη απόφαση, σε έγγραφα προπαρασκευαστικά των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Στηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, στις σημειώσεις της 2ας Απριλίου 1984 σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737) και στις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 σχετικά με τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/11754 και 11755). Όμως, από τα έγγραφα αυτά, καθώς και από τα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle (έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334 και 11335 έως 11337), από τη δήλωση του προέδρου της Ηρακλής και από την ομολογία της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11525 και 13568 έως 13573), συνάγεται ότι οι προτάσεις του προέδρου της Cembureau, οι οποίες προκύπτουν από τα προπαρασκευαστικά έγγραφα για τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανου-

αρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, υποβλήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές και συνάντησαν, επιπλέον, την επιδοκιμασία των μετεχόντων σ' αυτές. Η απόδειξη της υπάρξεως συμπτώσεως βουλήσεων σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη στηρίζεται επομένως στη δέσμη των συγκλινόντων αποδεικτικών στοιχείων που παρατίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2.7. Στοιχεία μεταγενέστερα των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας τα οποία θα μπορούσαν να καταδείξουν ότι ουδεμία συμφωνία Cembureau συνήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 ή επικυρώθηκε κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984

1061 Ορισμένες προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι διάφορα έγγραφα αποδεικνύουν ότι η συμφωνία Cembureau δεν ήταν δυνατόν να έχει συναφθεί στο πλαίσιο της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 ή να έχει επικυρωθεί κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984.

1062 Πρώτον, οι Cembureau, FIC, Dyckerhoff, Aalborg, Irish Cement, Τιτάν και ΕΤΕ αναφέρονται στο χειρόγραφο σημείωμα της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι στις 14 Απριλίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/3185) που αναφέρει τα εξής: «(...) πρέπει να εξευρεθούν κανόνες του παιχνιδιού μεταξύ μας προκειμένου να αποφευχθεί ένας μη ορθός ανταγωνισμός». Το γεγονός ότι έπρεπε «να εξευρεθούν κανόνες του παιχνιδιού» στις 14 Απριλίου 1986 καταδεικνύει ότι οι κανόνες αυτοί δεν είχαν θεσπιστεί κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1063 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι της προπαρατεθείσας φράσεως του σημειώματος της Italcementi προηγούνται σκέψεις σχετικά με τις εισαγωγές που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ. Οι παρατηρήσεις που ακολουθούν αμέσως τη φράση αυτή αφορούν και το ντάμπινγκ. Άλλωστε, από το ίδιο έγγραφο προκύπτει ότι ο Ισπανός αντιπρόσωπος J. Bertrán, της εταιρίας Asland, δήλωσε ότι έπρεπε «να εξευρεθούν κανόνες του παιχνιδιού προκειμένου να αποφευχθεί ένας μη ορθός ανταγωνισμός». Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η κοινοτική βιομηχανία είχε καταθέσει καταγγελία αντιντάμπινγκ κατά των Ισπανών τσιμεντοπαραγωγών τον Απρίλιο του 1985 (ΕΕ 1985, C 84, σ. 5).

1064 Επομένως, από τα προηγούμενα προκύπτει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 10), η δήλωση του J. Bertrán πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο συζητήσεως σχετικής με τα προβλήματα που προκάλεσαν οι εισαγωγές που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ. Ακόμη και αν οι εισαγωγές αυτές από την Ισπανία στα άλλα κράτη μέλη καταδεικνύουν ότι οι Ισπανοί παραγωγοί δεν τήρησαν πάντοτε τη συμφωνία Cembureau, πάντως η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τα οποία προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, εκφράστηκε σύμπτωση βουλήσεων ως προς την αρχή του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (βλ., μεταξύ άλλων, σκέψεις 979 έως 985 ανωτέρω). Επιπλέον, το γεγονός ότι ο J. Bertrán, εκπρόσωπος βιομηχανίας η οποία είχε αποτελέσει το αντικείμενο καταγγελίας αντιντάμπινγκ, βεβαίωσε τους λοιπούς μετέχοντες στη συνεδρίαση ότι θεωρούσε αναγκαίο να

αποφευχθεί ένας μη ορθός ανταγωνισμός εντάσσεται κάλλιστα στην προοπτική προϋφισταμένης συμφωνίας Cembureau.

1065 Δεύτερον, η Τιτάν επισημαίνει ότι, κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983, ο J. Bertrán ενθάρρυνε την καθιέρωση συνεργασίας μεταξύ των μελών της Cembureau, χωρίς πάντως να αναφέρει οποιαδήποτε έλλειψη σεβασμού των κανόνων ανταγωνισμού που είχαν θεσπιστεί κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1066 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, το έγγραφο στο οποίο αναφέρεται ο Τιτάν αφορά το πρόβλημα των χαμηλών τιμών στην αγορά μεγάλων εξαγωγών και την ανάγκη συνεργασίας των μελών της Cembureau για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού. Επειδή η συνεργασία στην οποία αναφέρθηκε ο J. Bertrán κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983 αφορά την αγορά εκτός της Ευρώπης, η επίμαχη δήλωση δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, σκέψεις 979 έως 985 ανωτέρω).

1067 Τρίτον, η Ciments français εκτιμά ότι η άποψη της Επιτροπής ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη από τη Cembureau και τα μέλη της κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και επικυρώθηκε, στη συνέχεια, κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 δεν συμβιβάζεται προς το γεγονός ότι, για τη Holderbank και την ισπανική, πορτογαλική και νορβηγική βιομηχανία, οι οποίες μετείχαν στη συνεδρίαση αυτή, η Επιτροπή αναφέρει ότι δεν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau είχε οποιαδήποτε συνέπεια στο εσωτερικό της Κοινότητας πριν από το 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4).

1068 Ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής. Πράγματι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι κατά τον καταλογισμό της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως στη Holderbank, στην Aker και στις ισπανικές και πορτογαλικές επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη ή ασυνέπεια, το γεγονός αυτό δεν επηρεάζει την αποδεικτική ισχύ των αποδεικτικών στοιχείων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τα οποία προκύπτει ότι, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, εκφράστηκε σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (βλ., μεταξύ άλλων, σκέψεις 979 έως 985, 1008 έως 1010 και 1030 έως 1037 ανωτέρω).

1069 Τέλος, τέταρτον, η Aalborg διατείνεται ότι ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι δεν είναι βεβαία ότι η παράβαση πράγματι τερματίστηκε και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσδιορίσει την ημερομηνία τερματισμού της παραβάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4) επιβεβαιώνει ότι δεν υφίσταται η συμφωνία Cembureau. Πράγματι, αν η συμφωνία Cembureau ήταν μια πραγματικότητα επηρεάζουσα τις συμπεριφορές, η Επιτροπή θα ήταν σε θέση να διαπιστώσει αν είχε τερματιστεί ή όχι.

1070 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδεικτικό στοιχείο του τερματισμού της συμφωνίας την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν επηρεάζει την αποδεικτική ισχύ των αποδεικτικών στοιχείων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τα οποία προκύπτει ότι, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, εκφράστηκε σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (βλ., μεταξύ άλλων, σκέψεις 979 έως 985, 1008 έως 1010 και 1030 έως 1037 ανωτέρω).

2.8. Χαρακτηρισμός της συμφωνίας υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης

1071 Πρώτον, οι CBR, FIC, Dyckerhoff, Heidelberger και Italcementi υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να χαρακτηρίσει τη συμφωνία Cembureau ως συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η CBR εκτιμά ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την έκφραση βουλήσεων που διακρίνει τη συμφωνία από την εναρμονισμένη πρακτική. Προσθέτει ότι η απλή ενθάρρυνση της Cembureau να υιοθετηθούν ορισμένοι κανόνες καλής γειτνιάσεως δεν καταδεικνύει, ελλείψει αποδείξεως περί συμμορφώσεως των μελών της Cembureau, ότι αυτά δέχθηκαν την πρόταση αυτή. Η Dyckerhoff, η Heidelberger και η Italcementi υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε το αποδεικτικό στοιχείο της συγκλίσεως των απόψεων των διαφόρων μετεχόντων στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας ως προς το αντικείμενο των διεξαχθεισών συζητήσεων. Η FIC ισχυρίζεται ότι ο αόριστος και αποκλίνων χαρακτήρας της ορολογίας που χρησιμοποίησε ο συντάκτης των εσωτερικών σημειωμάτων της Blue Circle για να υποδηλώσει την υποτιθέμενη συμφωνία Cembureau καταδεικνύει ότι ο ακριβής χαρακτηρισμός της συμφωνίας αυτής είναι αβέβαιος.

1072 Από τη δέσμη των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, εκφράστηκε σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων τσιμέντου από τη μια χώρα στην άλλη και ότι αυτή επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις 19 Μαρτίου και στις 7 Νοεμβρίου 1984. Η εν λόγω σύμπτωση βουλήσεων συνιστά συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αποφάσεις ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 643, σκέψη 112, Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 717, σκέψη 86, Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 130, Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 162, και Tréfileurope κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 958, σκέψη 95). Η χρήση των όρων «συμφωνία», «αρχή» ή «πολιτική» της Cembureau περί σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών στα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle αντικατοπτρίζει απλώς την ύπαρξη της εν λόγω συμπτώσεως βουλήσεων και, κατά συνέπεια, της συμφωνίας υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Πάντως, θα εξεταστεί μεταγενέστερα αν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι όλες οι προσφεύγουσες μετείχαν στην οικεία συμφωνία.

1073 Δεύτερον, η Cembureau, η Lafarge και η Castle ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι δόθηκαν γενικές οδηγίες στα έμμεσα μέλη της Cembureau, όπως υπαινίσσεται στην παράγραφο 45, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Aker και η Euroc εκτιμούν ότι δεν υφίσταται καμία απόδειξη περί υπάρξεως οδηγιών και συστάσεων που δόθηκαν από τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, από τις εθνικές επαγγελματικές ενώσεις ή από την ίδια τη Cembureau στις επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων που δεν μετείχαν στη συνεδρίαση.

1074 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 καλούσε τους μετέχοντες στη συνεδρίαση να «διαδώσουν γύρω [τους] λόγους σωφροσύνης». Συναφώς, η έκφραση συμπτώσεως βουλήσεων κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας ήταν ανεξάρτητη από την ενδεχόμενη διάδοση, μετά τη συνεδρίαση, από τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, «λόγων σωφροσύνης» στα έμμεσα μέλη της Cembureau. Πάντως, το γεγονός ότι έμμεσα μέλη της Cembureau αγνόησαν, ενδεχομένως, τους «κανόνες του παιχνιδιού» που συνομολογήθηκαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 έχει σημασία για την εξέταση του ζητήματος αν οι επιχειρήσεις αυτές προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau. Το ζήτημα αυτό θα εξεταστεί μεταγενέστερα.

1075 Τρίτον, η Italcementi ισχυρίζεται ότι τα διμερή μέτρα των οποίων η νομιμότητα αμφισβητείται στην προσβαλλομένη απόφαση δεν μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη παράνομης συμφωνίας εμπλέκουσας το σύνολο της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας. Η ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων δεν μπορεί να αποδειχθεί με τη θέση σε εφαρμογή της εν λόγω κοινής βουλήσεως.

1076 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Αρκεί να υπομνηστεί ότι η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau ορθώς διαπιστώθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση, βάσει των αμέσων εγγράφων αποδείξεων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18, 19 και 45 (βλ., μεταξύ άλλων, σκέψεις 979 έως 985, 1008 έως 1010 και 1030 έως 1037 ανωτέρω). Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε στα μέτρα εφαρμογής που προσάπτονται στους διαφόρους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, παρά το γεγονός ότι τα μέτρα αυτά επιβεβαιώνουν, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, την ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων αφορώσας τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων τσιμέντου από τη μια χώρα στην άλλη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 5).

1077 Τέλος, τέταρτον, η Italcementi ισχυρίζεται ότι ούτε τα στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως μπορούν να καταδείξουν την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

1078 Ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής. Πράγματι, στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ορθώς διαπιστώνει την ύπαρξη όχι εναρμονισμένης πρακτικής αλλά συμφωνίας.

2.9. Αντικείμενο και φύση της συμφωνίας Cembureau

1079 Η ENCI και η VNC προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε ότι η υποτιθέμενη συμφωνία Cembureau αφορούσε και την ολλανδική αγορά. Η απόδειξη αυτή δεν μπορούσε εν πάση περιπτώσει να συναχθεί από το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα

αριθ. 33.126/11728 και 11729). Πράγματι, το μνημόνιο αυτό αναφέρει ρητώς ότι οι συζητήσεις δεν αφορούσαν τις εξαγωγές της Γερμανίας και του Βελγίου προς τις Κάτω Χώρες. Κανένα άλλο έγγραφο σχετικό με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν αναφέρεται στην κατάσταση της ολλανδικής αγοράς.

1080 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο φάκελος δεν περιέχει καμία ένδειξη ότι μία εθνική αγορά εκπροσωπούμενη στο πλαίσιο της Cembureau εξαιρέθηκε από την εφαρμογή της συμφωνίας που συνήφθη στις 14 Ιανουαρίου 1983 και επικυρώθηκε στις 19 Μαρτίου και στις 7 Νοεμβρίου 1984.

1081 Όσον αφορά ειδικά την ολλανδική αγορά, διαπιστώνεται η παρουσία του Ολλανδού επικεφαλής αντιπροσωπείας, του κ. Platschorre, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581) και στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/11669 και 11700). Από καμία ένδειξη δεν προκύπτει ότι ο κ. Platschorre αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των επιμάχων συνεδριάσεων. Αντιθέτως, από τα έγγραφα σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 προκύπτει ότι η συμφωνία Cembureau αφορούσε και την ολλανδική αγορά. Πράγματι, αφού υπενθυμίστηκε ότι οι συζητήσεις δεν αφορούσαν «το διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού, (...) όπως συμβαίνει παραδείγματος χάρη με τις εξαγωγές της Γερμανίας και του Βελγίου προς τις Κάτω Χώρες» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984), οι μετέχοντες στη συνεδρίαση αυτή διαπίστωσαν, κατά τη διάρκειά της, ότι στις εξαγωγές αυτές προστίθενται «"ανεξέλεγκτες" συμπληρωματικές εξαγωγές προς τις Κάτω Χώρες» (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984). Ως προς το σημείο αυτό, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι το γεγονός ότι ορισμένες εξαγωγές προς τις Κάτω Χώρες χαρακτηρίσθηκαν ως «ανεξέλεγκτες» αποκάλυπτε ήδη ότι οι εξαγωγές αυτές, σε αντιδιαστολή προς τις παραδοσιακές ή διαρθρωτικές εξαγωγές προς την ίδια αυτή χώρα, ή με άλλους λόγους τις ελεγχόμενες εξαγωγές, θεωρούνταν ως μη σεβόμενες έναν κανόνα συμπεριφοράς που ίσχυε στην ολλανδική αγορά σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

1082 Επομένως, ο ισχυρισμός της ENCI και της VNC πρέπει να απορριφθεί.

1083 Η ΕΤΕ ισχυρίζεται ότι η συμφωνία Cembureau εκφράζει, στην πραγματικότητα, την κοινή θέση που διαμόρφωσε μια περιορισμένη ομάδα επιχειρήσεων, δηλαδή «η ομάδα των οκτώ» που συνιστά τον σκληρό πυρήνα της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 21· έγγραφο αριθ. 33.126/18848). Ενεργώντας αποκλειστικά για το προσωπικό συμφέρον τους και εν αγνοία των λοιπών μελών της Cembureau, οι οκτώ αυτές επιχειρήσεις προσπάθησαν να συνασπισθούν για να αντιμετωπίσουν τις εισαγωγές προελεύσεως άλλων κρατών μελών, όπως η Ελλάδα. Ως προς το σημείο αυτό, η ΕΤΕ αναφέρεται σε διάφορα στοιχεία (συμμετοχή διευθυντών της Cembureau στις προπαρασκευαστικές συνεδριάσεις της ETF της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη και της 3ης και 5ης Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη/στο Céligny· αποστολή εμπιστευτικού αντιγράφου των πρακτικών των συνεδριάσεων της EPC στη Blue Circle· ο πρόεδρος της Cembureau και ο πρόεδρος της EPC ανήκουν στη Blue Circle) που πιστοποιούν, κατ' αυτήν, ότι τα διευθυντικά στελέχη της Cembureau εργάζονταν υπό τις οδηγίες και για λογαριασμό του περιορισμένου αυτού κύκλου μεγάλων παραγωγών, ανεξαρτήτως των λοιπών μελών της Cembureau, εν αγνοία και σε βάρος των συμφερόντων των τελευταίων. Η Τιτάν προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξέτασε τι σημαίνει η έκφραση «ομάδα των οκτώ».

1084 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν παρέχει τη δυνατότητα να τεθούν εκποδών οι άμεσες έγγραφες αποδείξεις των οποίων έγινε μνεία στις σκέψεις 979 έως 985 ανωτέρω, οι οποίες πιστοποιούν χωρίς αμφιβολία ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη τον Ιανουάριο του 1983, δηλαδή σαφώς πριν την εμφάνιση της «ελληνικής απειλής», η οποία συγκεκριμενοποιήθηκε μόλις το 1986, όχι στο περιορισμένο πλαίσιο μιας ομάδας επιχειρήσεων αλλά στο πλαίσιο συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau που συγκέντρωσε τους εκπροσώπους του συνόλου της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας και, μεταξύ άλλων, έναν εκπρόσωπο της ΕΤΕ. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της ΕΤΕ πρέπει να απορριφθεί.

3. Η συμφωνία Cembureau συνιστά παράβαση: περιορίζει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει το διακρατικό εμπόριο

1085 Από το σύνολο των προηγουμένων προκύπτει ότι, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορθώς κατέληξε ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 1) και ότι το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2). Τα ίδια αυτά αποδεικτικά στοιχεία καταδεικνύουν ότι το αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau ήταν «ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών και η ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, ήτοι η κατανομή των αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9).

1086 Επομένως, η συμφωνία Cembureau είχε αντικείμενο αντίθετο προς τον ανταγωνισμό. Εντάσσεται σε μια κατηγορία συμφωνιών που απαγορεύεται ρητώς από το άρθρο 85, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης. Στο μέτρο που οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσαν το σύνολο της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 924 έως 927), η συμφωνία μπορούσε προδήλως να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

1087 Οι Ciments luxembourgeois, Dyckerhoff, Lafarge, Aalborg, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Unicem, Castle, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Cimpor, Secil, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle ισχυρίζονται ότι η ύπαρξη συμφωνίας πρέπει να εκτιμηθεί στο οικονομικό της πλαίσιο. Το χαμηλό επίπεδο ανταλλαγών τσιμέντου εξηγείται όχι από την ύπαρξη συμφωνίας που αποσκοπεί στον σεβασμό των εγχωρίων αγορών, αλλά από μια σειρά οικονομικών λόγων, όπως το κόστος μεταφοράς και οι υψηλές δαπάνες ντόκου, οι προδιαγραφές, τα διοικητικά κωλύματα, το κόστος των επενδύσεων κατά την εξαγωγή. Επιπλέον, η οικονομική πραγματικότητα καταδεικνύει ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν κανένα συμφέρον να συνάψουν τη συμφωνία Cembureau και ότι, εάν είχε συναφθεί μια τέτοια συμφωνία, δεν θα μπορούσε να περιορίσει αισθητά τον ανταγωνισμό. Προκειμένου περί της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου, η Blue Circle προσθέτει ότι η ίδια η Επιτροπή έκρινε στην ΑΑ (παράγραφος 74, έκτο εδάφιο) ότι οι περιορισμοί που επέβαλαν οι CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91) είχαν ως αποτέλεσμα να απομονώσουν και να διαιρέσουν την εθνική αγορά και να καταστήσουν δυσχερή, μάλιστα δε αδύνατη, τη διείσδυση των παραγωγών της ηπειρωτικής Ευρώπης στην αγορά αυτή. Η Aalborg και η Blue Circle προσάπτουν, τέλος, στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη, στην εκτίμηση των στοιχείων που αφορούν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, την αύξηση των διαμεθοριακών ανταλλαγών τσιμέντου κατά την επίμαχη περίοδο.

1088 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι η εκτίμηση της συμβατότητας μιας συμπεριφοράς προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πρέπει να πραγματοποιείται εντός του οικονομικού της πλαισίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιουνίου 1966, 56/65, Société technique minière, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 313, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1997, T-77/94, VGB κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-759, σκέψη 140). Πάντως, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών, ακόμη και αν υποτεθεί ότι είναι βάσιμοι, δεν μπορούν να αποδείξουν ότι το οικονομικό πλαίσιο απέκλειε κάθε δυνατότητα αποτελεσματικού ανταγωνισμού (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 717, σκέψη 153, της 10ης Δεκεμβρίου 1985, 240/82 έως 242/82, 261/82, 268/82 και 269/82, Stichting Sigarettenindustrie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 3831, σκέψεις 24 έως 29, και Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 127). Επιπλέον, το αφεαυτού αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο το οποίο χαρακτηρίζει τη σύναψη μιας συμφωνίας αμοιβαίου σεβασμού των εγχωρίων αγορών, που απαγορεύεται ρητά από το άρθρο 85, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης, δεν μπορεί να αρθεί διά της αναλύσεως του οικονομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η συμφωνία (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Tréfilunion κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 223, σκέψη 109, και European Night Services κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 834, σκέψη 136). Πράγματι, η οικονομική ανάλυση δεν μπορεί να αναιρέσει τα αναμφισβήτητα πραγματικά περιστατικά που προκύπτουν από έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία όπως αυτά των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, αν η οικονομική ανάλυση που προτείνουν οι προσφεύγουσες ήταν ακριβής, θα υπογράμμιζε στην πραγματικότητα τη σοβαρότητα της διαπραχθείσας παραβάσεως, εφόσον, με τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επιχείρησαν να εξαλείψουν τον ήσσονα αποτελεσματικό ανταγωνισμό που υφίστατο στην αγορά.

1089 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Aalborg και της Blue Circle που αντλείται από την υποτιθέμενη αύξηση του ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου, πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1018.

1090 Η Heidelberger, η Τιτάν και η Italcementi προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν εξέτασε αν η συμπεριφορά των επιχειρηματιών στην αγορά ήταν δυνατόν να οφείλεται σε διαφορετικό λόγο εκτός από σύμπραξη.

1091 Πάντως, εφόσον η Επιτροπή δεν στήριξε την ύπαρξη της συμφωνίας σε παραλληλισμό συμπεριφορών που διαπιστώθηκαν στην αγορά, αλλά σε έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν την ύπαρξη συμφωνίας (βλ., μεταξύ άλλων, σκέψεις 979 έως 985, 1008 έως 1010 και 1030 έως 1037 ανωτέρω), δεν όφειλε να εξετάσει αν η συμπεριφορά των επιχειρηματιών στην αγορά ήταν δυνατόν να οφείλεται σε κάτι διαφορετικό εκτός από τη συμφωνία αυτή.

1092 Τέλος, οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Unicem, Buzzi, Asland, Castle, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle ισχυρίζονται ότι, σε αντιδιαστολή προς τις ενδείξεις της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 11, σημεία 1 και 7), η Ευρώπη δεν συνιστούσε τη σχετική γεωγραφική αγορά. Υποστηρίζουν ότι η αγορά του τσιμέντου αποτελούνταν, τον χρόνο εκείνο, από ένα μωσαϊκό περιφερειακών αγορών, αυστηρώς οριοθετημένων, χωρίς ζώνη επικαλύψεως και εντελώς ανεξαρτήτων μεταξύ τους.

1093 Πρέπει να υπομνηστεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 834) ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 85, οι αιτιάσεις που διατυπώνουν οι προσφεύγουσες κατά του ορισμού της αγοράς στον οποίο προβαίνει η Επιτροπή δεν είναι αυτόνομες σε σχέση με τις αιτιάσεις που αφορούν τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και την προσβολή του ανταγωνισμού (αποφάσεις SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 75, Enso Española κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 718, σκέψη 232, και European Night Services κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 834, σκέψεις 90 έως 105).

1094 Εν προκειμένω, η αμφισβήτηση του ορισμού της σχετικής αγοράς είναι, επομένως, εντελώς αλυσιτελής, εφόσον η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η συμφωνία Cembureau νόθευσε τον ανταγωνισμό και μπορούσε να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1085 και 1086). Κατά τα λοιπά, η ίδια η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau σε πανευρωπαϊκό επίπεδο αντικρούει άμεσα τον ισχυρισμό των ενδιαφερομένων προσφευγουσών ότι η γεωγραφική αγορά αναφοράς του τσιμέντου δεν ήταν η Ευρώπη.

4. Συμπεράσματα

1095 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι, βάσει των στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορθώς κατέληξε ότι η συμφωνία Cembureau, αφενός, συνήφθη στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 1) και στη συνέχεια επικυρώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2) και ότι, αφετέρου, συνιστούσε παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 5, και άρθρο 1).

Β — Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης

1096 Η Cembureau (T-26/95) ισχυρίζεται ότι, ούτε στο τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορά την έκθεση των πραγματικών περιστατικών ούτε στη νομική εκτίμηση που περιλαμβάνει η απόφαση αυτή, η Επιτροπή εξέθεσε σε ποιο βαθμό τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία περί συνάψεως και επικυρώσεως της υποτιθεμένης συμφωνίας Cembureau σχετίζονταν μεταξύ τους. Υποπτεύεται ότι η Επιτροπή θέλησε να καλύψει την εν λόγω έλλειψη αιτιολογίας τροποποιώντας την επιχειρηματολογία της και συνδέοντας μεταξύ τους, για πρώτη φορά στο υπόμνημα αντικρούσεως, τα προβληθέντα αποδεικτικά στοιχεία.

1097 Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, στην παράγραφο 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, που φέρει τον τίτλο «Ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών» και περιλαμβάνεται στο τμήμα που αφορά τη νομική εκτίμηση, η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' αρχάς, τα εξής (σημείο 1):

«Στο πλαίσιο της συνεδρίασης των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, η Cembureau και τα μέλη της συνήψαν συμφωνία για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (...).»

1098 Στην ίδια παράγραφο (σημείο 2), εξηγεί ότι το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής επικυρώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984.

1099 Πράγματι, ήδη από την παράγραφο 45, σημεία 1 και 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή στηρίζει τη νομική της εκτίμηση σχετικά με τη συμφωνία Cembureau στα πραγματικά περιστατικά που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 18 και 19, που φέρουν αντιστοίχως τους τίτλους «Η συμφωνία Cembureau ή η αρχή Cembureau σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών» και «Οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau».

1100 Επιπλέον, στην ίδια παράγραφο 45, η Επιτροπή αναφέρεται σε διάφορα συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη της επιχειρηματολογίας της. Υποστηρίζει ειδικότερα (σημείο 1) ότι ο σκοπός και το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau προκύπτουν από την επιστολή συγκλήσεως της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553) καθώς και από το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για την ίδια συνεδρίαση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585). Στηρίζεται άλλωστε (σημείο 2) στις σημειώσεις για τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), για να καταδείξει ότι η συμφωνία Cembureau επικυρώθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, και στις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/11754 και 11755) για να καταλήξει ότι επικυρώθηκε επίσης κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984. Ισχυρίζεται, στη συνέχεια (σημείο 3), ότι η ίδια η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau καθώς και το περιεχόμενο αυτής επιβεβαιώνονται από τα δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle στα οποία αναφέρεται στην παράγραφο 18, σημεία 2 και 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334 και 11335 έως 11337). Θεωρεί (σημείο 4) ότι η ίδια η Cembureau παραδέχθηκε έμμεσα την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau στη δήλωση στην οποία προέβη επ' ευκαιρία ενός ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού 17 και στην απάντηση σε μια κοινοποίηση αιτιάσεων σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11525 και 13568 έως 13573). Προσθέτει (σημείο 6) ότι, κατά τη δήλωση της 25ης Ιουνίου 1986 του προέδρου της Ηρακλής Ν. Καλογερόπουλου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877), η συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών υπήρχε εδώ και 30 περίπου χρόνια. Πάντως, επειδή δεν διαθέτει άλλα αποδεικτικά στοιχεία που να επιρρωννύουν μια τόσο μακρά διάρκεια της επίμαχης συμπεριφοράς, εκτιμά ότι η συμφωνία Cembureau άρχισε να ισχύει μόλις από τις 14 Ιανουαρίου 1983, ημερομηνία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

1101 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός που αντλεί η Cembureau από την έλλειψη αιτιολογίας της Επιτροπής όσον αφορά τον συσχετισμό μεταξύ των διαφόρων αποδεικτικών στοιχείων που παραθέτει για να αποδείξει τη σύναψη και την επικύρωση της συμφωνίας Cembureau δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

1102 Η Heidelberger ((T-42/95) ισχυρίζεται ότι, στην αιτιολογία της, η Επιτροπή δεν διευκρινίζει αν η αιτίαση που διατυπώθηκε όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 αφορά τη σύναψη ή την απλή πρόταση συνάψεως συμφωνίας σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Η Heidelberger καθώς και η Dyckerhoff (T-35/95) εκτιμούν ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική, καθόσον αναφέρεται σε όρους «γενικές οδηγίες» και «πρόταση» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 8) για να περιγράψει μια υποτιθέμενη σταθερή απόφαση που ελήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1103 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, από την παράγραφο 45, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει αναμφιβόλως ότι η Επιτροπή προσάπτει στους μετέχοντες στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 ότι συνήψαν συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών, και όχι απλώς ότι πρότειναν τη σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας. Οι υπαινιγμοί, στην παράγραφο 45, σημείο 8, τέταρτο και πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις «γενικές οδηγίες» και στην «πρόταση που διατυπώθηκε στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983» αναφέρονται στο περιεχόμενο του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για την ίδια αυτή συνεδρίαση, στο οποίο είχε προταθεί να οριστούν οι «κανόνες του παιχνιδιού». Η Επιτροπή όμως εξέθεσε σαφώς, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι διαμορφώθηκε σύμπτωση βουλήσεων κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 όσον αφορά τους «κανόνες του παιχνιδιού», οι οποίοι αφορούσαν τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

1104 Η Dyckerhoff εκτιμά ακόμη ότι είναι αντιφατικό να θεωρείται, αφενός, ότι η συμφωνία Cembureau τέθηκε οπωσδήποτε σε ισχύ, για όλα τα άμεσα και έμμεσα μέλη της Cembureau, στις 14 Ιανουαρίου 1983 και, αφετέρου, ότι η συμφωνία αυτή επικυρώθηκε κατά τις μεταγενέστερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

1105 Επιβάλλεται πάντως η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν περιέρχεται σε αντίφαση ισχυριζόμενη ότι η σύμπτωση βουλήσεων που εκφράστηκε στο πλαίσιο της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Η επικύρωση συμφωνίας προϋποθέτει πράγματι, καθ' υπόθεση, ότι αυτή έχει συναφθεί προηγουμένως.

1106 Η SFIC (T-36/95) υποστηρίζει ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως συνιστά φαύλο κύκλο. Για να καταδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, η Επιτροπή παρουσιάζει ως εκτελεστικά μέτρα αυτής αποκεντρωτικές ενέργειες οι οποίες, στην πραγματικότητα, δεν είναι αντίθετες προς τον ανταγωνισμό. Η SFIC υπενθυμίζει ότι, στην ΑΑ, η Επιτροπή χρησιμοποιούσε ήδη πυραμιδοειδή συλλογισμό για να αμφισβητήσει την ορθότητα της συμφωνίας Cembureau, με αφετηρία την ύπαρξη εθνικών συμφωνιών, συλλογισμός ο οποίος κατέστη τεχνητός κατόπιν της εγκαταλείψεως από την Επιτροπή της διαδικασίας σχετικά με τις αιτιάσεις που αφορούσαν τις εθνικές παραβάσεις.

1107 Ούτε ο ισχυρισμός αυτός μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, προκύπτει αναμφιβόλως τόσο από την ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61, στοιχείο α) όσο και από την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) ότι η Επιτροπή ήδη εξ αρχής απέδειξε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau βάσει δέσμης συγκλινουσών αμέσων εγγράφων αποδείξεων και όχι βάσει της υπάρξεως τοπικών, διμερών ή πολυμερών αποκεντρωμένων συμφωνιών.

1108 Τέλος, η Ηρακλής (T-57/95) υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς, στην προσβαλλομένη απόφαση, τα επιχειρήματα που επικαλέστηκε στην απάντησή της στην ΑΑ.

1109 Ο ισχυρισμός αυτός δεν στηρίζεται σε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο που να παρέχει τη δυνατότητα εκτιμήσεως του βασίμου του. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ως αόριστος. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να παράσχει, στην απόφαση, διεξοδική απάντηση σε όλους τους ισχυρισμούς που διατύπωσαν οι διάφοροι αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία. Αρκεί η έκθεση των λόγων να επιτρέπει στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον δικαστικό έλεγχό του της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως και να παρέχει στις επιχειρήσεις και στις ενώσεις επιχειρήσεων τα αναγκαία πληροφοριακά στοιχεία για να είναι σε θέση να εκτιμήσουν αν η απόφαση είναι ή όχι αιτιολογημένη (προπαρατεθείσες στη σκέψη 846 αποφάσεις VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, σκέψη 22, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, σκέψη 72, και La Cinq κατά Επιτροπής, σκέψη 42). Όμως, οι παράγραφοι 18, 19, 28, 35, 36, 45, 46, 56 και 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως παρέχουν στην Ηρακλής καθώς και στο Πρωτοδικείο επαρκή ένδειξη περί των βασικών πραγματικών και νομικών στοιχείων τα οποία στηρίζουν τον συλλογισμό βάσει του οποίου η Επιτροπή κατέληξε να θεωρεί την προσφεύγουσα αυτή υπεύθυνη για τις παραβάσεις τις οποίες αφορούν τα άρθρα 1, 4, παράγραφος 4, στοιχεία δ, στ και ζ, και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Γ — Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο

1110 Η Italcementi (T-65/95) και η Blue Circle (T-88/95) καταγγέλλουν ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν είχαν πρόσβαση σε επιβαρυντικά έγγραφα μνεία των οποίων έγινε στην παράγραφο 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως, προς στήριξη της διαπιστώσεως της παραβάσεως που διαλαμβάνεται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (1). Στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι CBR (T-25/95), Cembureau (T-26/95), FIC (T-30/95), ENCI (T-31/95), VNC (T-32/95), Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Vicat (T-37/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), BDZ (T-48/95), Unicem (T-50/95), Buzzi (T-51/95), Rugby (T-53/95), Asland (T-55/95), Castle (T-56/95), Ηρακλής (T-57/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Τιτάν (T-64/95), Italcementi, Holderbank (T-68/95), Hornos Ibéricos (T-69/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95), Cementir (T-87/95) και Blue Circle υποστηρίζουν ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν είχαν πρόσβαση σε απαλλακτικά στοιχεία αφορώντα την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (2).

1. Επιβαρυντικά στοιχεία

1111 Η Italcementi και η Blue Circle ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, δεδομένου ότι δεν είχαν πρόσβαση σε σειρά εγγράφων σχετικών με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, ήτοι σε επιβαρυντικά έγγραφα μνεία των οποίων έγινε στην παράγραφο 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 366). Συναφώς, αναφέρονται στα έγγραφα αριθ. 33.126/11560 έως 11577 και 11587 έως 11633, τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 6), στα έγγραφα αριθ. 33.126/11697, 11698, 11701 έως 11713 και 11732, τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 11), και στα έγγραφα αριθ. 33.126/11739 έως 11747, 11750, 11756 έως 11773 και 11774 έως 11789, τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 15).

1112 Ωστόσο, ακόμη και αν δεν ληφθούν υπόψη τα έγγραφα στα οποία αναφέρονται η Italcementi και η Blue Circle, από την ανάλυση που αναπτύσσεται ανωτέρω στις σκέψεις 861 έως 1095 προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

2. Απαλλακτικά στοιχεία

1113 Πρέπει, κατ' αρχάς, να εξετασθούν ορισμένοι ισχυρισμοί σχετικοί με απαλλακτικά στοιχεία προβληθέντα συγχρόνως από πλείονες προσφεύγουσες κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Ενόψει της ποικιλίας των λοιπών προβληθέντων ισχυρισμών, καθώς και των εγγράφων στα οποία αναφέρονται, θα εξετασθούν στη συνέχεια οι εν λόγω ισχυρισμοί κατ' ιδίαν, διαδοχικώς, στο πλαίσιο μιας ή περισσοτέρων υποθέσεων.

2.1. Στοιχεία προβληθέντα συγχρόνως από πλείονες προσφεύγουσες

1114 Πρώτον, στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, οι CBR, Cembureau, ENCI, VNC, SFIC, Vicat, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, Asland, Castle, Ηρακλής, Irish Cement, Τιτάν, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle υποστηρίζουν ότι τα αφορώντα τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια των αιτιάσεων και τα σχετικά έγγραφα αποτελούν στο σύνολό τους απαλλακτικά στοιχεία. Συναφώς, παρατηρούν ότι κανένα από τα έγγραφα στα οποία παρέσχε πρόσβαση η Επιτροπή, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, δεν αναφέρει κάποια συμφωνία Cembureau. Θεωρούν ότι, αν η συμφωνία αυτή ήταν η εξήγηση ή ο κινητήριος μοχλός που προκάλεσε τη συμπεριφορά των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, θα γινόταν επανειλημμένως μνεία αυτής.

1115 Ομοίως, στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι Dyckerhoff, Aalborg, Unicem, Ηρακλής, Italcementi, Cementir και Blue Circle υπογραμμίζουν ότι στο «υπόλοιπο» του φακέλου έρευνας της υποθέσεως ουδόλως γίνεται μνεία μιας συμφωνίας Cembureau.

1116 Υπενθυμίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή θεμελίωσε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau στηριζόμενη σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις. Ο ισχυρισμός που εκτίθεται ανωτέρω στις σκέψεις 1114 και 1115 πρέπει να απορριφθεί, καθόσον οι ως άνω προσφεύγουσες δεν εξηγούν ως προς τι η έλλειψη άμεσης ή έμμεσης αναφοράς στη συμφωνία Cembureau στα έγγραφα στα οποία δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια σ' αυτές τις άμεσες έγγραφες αποδείξεις.

1117 Δεύτερον, στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, οι CBR, Cembureau, FIC, ENCI, VNC, Dyckerhoff, Aalborg, Irish Cement, Italcementi, Cementir και Blue Circle ισχυρίζονται ότι τα έγγραφα τα οποία αφορούν την εταιρία Norcim και περιέχονται στον σχετικό με τη Γαλλία φάκελο θα χρησίμευαν για την άμυνά τους. Παρατηρούν ότι η Norcim, κατά το διάστημα που λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση, εξέτασε το ενδεχόμενο εξαγωγών τσιμέντου προς το Ηνωμένο Βασίλειο, τις Κάτω Χώρες και τη Δανία. Οι δυσχέρειες τις οποίες αντιμετώπισε η Norcim για να εξάγει προς τις αγορές αυτές δεν είχαν σχέση με την ύπαρξη μιας δήθεν συμφωνίας περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, αλλά με διαφόρους παράγοντες, όπως η έλλειψη ανταγωνιστικότητας των τιμών της και οι διαφορές μεταξύ των εθνικών προδιαγραφών για την πιστοποίηση της ποιότητας των τσιμέντων. Εξάλλου, όταν η Norcim βρέθηκε αντιμέτωπη με εξαγωγές παραγωγών της Benelux, οι οποίες θα αποτελούσαν παράβαση της συμφωνίας Cembureau, δεν διαμαρτυρήθηκε κατά των εξαγωγών αυτών, αλλά αναζήτησε τη στάση που θα μπορούσε να τηρήσει έναντι των πελατών που προτίμησαν τους ανταγωνιστές της από το εξωτερικό. Συνεπώς, η συμπεριφορά της Norcim δεν συμβιβάζεται με την ύπαρξη της φερόμενης συμφωνίας Cembureau.

1118 Προς στήριξη των ισχυρισμών της, η CBR αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/5626 έως 5636, 5641 έως 5644, 5648 έως 5663, 5682 έως 5694, 5699 έως 5702, 5705 έως 5724 και 13484 έως 13486, η Cembureau στα έγγραφα αριθ. 33.126/5626, 5627, 5638, 5644, 5653, 5658, 5661, 5668, 5673, 5674, 5678, 5689, 5690, 5695, 5696, 5699, 5700, 5712, 5713, 5718, 5722, 5727, 5728, 5746, 5748, 13485, 13495, 13545 και 13557, η FIC στα έγγραφα αριθ. 33.126/5660 έως 5674, 5677 έως 5679, 5680, 5681 και 13495 έως 13497, η ENCI και η VNC στα έγγραφα αριθ. 33.126/5626 έως 5634, 5651 έως 5656, 5660 έως 5663, 5671 έως 5674, 5682 έως 5687, 5705 έως 5708, 5712 και 5713, η Dyckerhoff στα έγγραφα αριθ. 33.126/5637 έως 5644, 5651 έως 5669, 5671 έως 5674, 5676 έως 5681, 5695 έως 5698, 5709 έως 5724, 5734 έως 5737, 5741 έως 5746, 13484 έως 13486, 13511 και 13512, η Aalborg στα έγγραφα αριθ. 33.126/5626 έως 5637, 5641, 5644, 5657 έως 5659, 5671, 5674 και 13484 έως 13486, η Irish Cement στα έγγραφα αριθ. 33.126/5626, 5627, 5638, 5644, 5653, 5658, 5661, 5668, 5673, 5674, 5678, 5684, 5689, 5690, 5695, 5696, 5699, 5700, 5712, 5713, 5718, 5722, 5727, 5728, 5746, 5748, 13485, 13495, 13545 και 13557, η Italcementi στα έγγραφα αριθ. 33.126/5651, 5653, 5680, 5681, 5705, 5706, 13484, 13485, 13487, 13500, 13503 και 13506, η Cementir στα έγγραφα αριθ. 33.126/5626 έως 5634 και 5682 έως 5687, και η Blue Circle στα έγγραφα αριθ. 33.126/5671 έως 5724, 13498 έως 13509, 13532 και 13542.

1119 Η CBR προσθέτει επίσης ότι η γνώση του εσωτερικού κανονισμού της Norcim (έγγραφα αριθ. 33.126/5626 έως 5634) θα της παρείχε τη δυνατότητα να αμφισβητήσει το βάσιμο του επιχειρήματος που η Επιτροπή αντλεί από την ύπαρξη εξαγωγών από τη βόρεια Γαλλία προς τις Κάτω Χώρες, επιχειρώντας να αποδείξει ότι η ληφθείσα υπόψη στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση γεωγραφική αγορά αναφοράς ήταν η Ευρώπη.

1120 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαμογής της είχαν ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και κάθε πειρασμού για διακρατικό εμπόριο. Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκαν κυρώσεις για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της. Έτσι, στην καλύτερη των περιπτώσεων, τα έγγραφα που απαριθμούνται ανωτέρω στις σκέψεις 1118 και 1119 αποδεικνύουν ότι η Norcim, η οποία δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν τηρούσε πάντοτε τη συμφωνία Cembureau.

1121 Εξάλλου, η συμφωνία Cembureau δεν απαγόρευε το «διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), αλλά δεν επέτρεπε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), δηλαδή τις μη ελεγχόμενες ή μη ρυθμιζόμενες εξαγωγές. Συνεπώς, ούτε η ύπαρξη εισαγωγών ή εξαγωγών σε συγκεκριμένη περίπτωση μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45). Τέλος, η συμπεριφορά της Norcim απλώς επιβεβαιώνει την ευρωπαϊκή διάσταση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς.

1122 Τρίτον, στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι CBR, Cembureau, FIC, Dyckerhoff, SFIC, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, BDZ, Unicem, Ηρακλής, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Secil, ATIC, Italcementi και Cementir υποστηρίζουν ότι το σημείωμα του J. Toscano J[r] (της Cimpor) της 17ης Φεβρουαρίου 1983, σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.322/314 έως 344) θα χρησίμευε για την άμυνά τους διότι ενισχύει τον ισχυρισμό τους ότι κατά τη συνεδρίαση αυτή δεν συζητήθηκε η αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Το έγγραφο επιβεβαιώνει την άποψή τους ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, έγινε λόγος για προβλήματα ντάμπινγκ. Όσον αφορά ένα εσωτερικό σημείωμα της Cimpor, δεν υπάρχει κανένας λόγος να υποτεθεί ότι δεν εκθέτει με ακρίβεια όλες τις ανταλλαγές απόψεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Η Ciments luxembourgeois, η οποία δεν κατέθεσε παρατηρήσεις κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 170), αναφέρθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στο εν λόγω σημείωμα του J. Toscano J[r] προς στήριξη του ισχυρισμού της που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

1123 Όπως αναγνώρισε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση (βλ., ανωτέρω, σκέψη 153), το σημείωμα του J. Toscano Jr της 17ης Φεβρουαρίου 1983 έχει σχέση με την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, πρόκειται περί εγγράφου το οποίο αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1124 Συνεπώς, πρέπει να εκτιμηθεί αν, υπό το πρίσμα των αποδεικτικών στοιχείων που προβάλλει η Επιτροπή προς στήριξη της αιτιάσεως την οποία δέχεται το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπήρχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει το έγγραφο ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα σε περίπτωση που οι ως άνω προσφεύγουσες είχαν τη δυνατότητα να το επικαλεσθούν κατά την εν λόγω διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 247).

1125 Η Επιτροπή έκρινε, ορθώς, ότι τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 9 και 61 της ΑΑ και στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ιδίως δε τα έγγραφα που παρατίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 979 έως 985, αποδεικνύουν ότι κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 σημειώθηκε σύμπτωση βουλήσεων ως προς τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη και ότι, επομένως, η συμφωνία Cembureau την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως συνήφθη στο πλαίσιο της συνεδριάσεως αυτής. Τα ίδια αυτά έγγραφα, ιδίως τα επισημανθέντα ανωτέρω στις σκέψεις 1008 έως 1010 και 1030 έως 1037 αποδεικνύουν, εξάλλου, ότι η συμφωνία αυτή επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984.

1126 Στην πραγματικότητα, το σημείωμα του J. Toscano Jr δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στα αποδεικτικά στοιχεία που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή στις παραγράφους 9 και 61 της ΑΑ και στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, προς στήριξη της εκ μέρους της διαπιστώσεως της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau.

1127 Το εν λόγω έγγραφο περιέχει τις σημειώσεις τις οποίες κράτησε κατά τη συνεδρίαση (έγγραφα αριθ. 33.322/314 έως 317) ο J. Toscano Jr και οκτώ παραρτήματα (έγγραφα αριθ. 33.322/318 έως 344) αποτελούμενα από τα διανεμηθέντα κατά τη συνεδρίαση έγγραφα.

1128 Αν ο J. Toscano Jr είχε την πρόθεση να καταρτίσει εξαντλητικά πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής, οι σημειώσεις του θα ανέφεραν όλα τα συζητηθέντα ζητήματα και, ενδεχομένως, ως προς ορισμένα ζητήματα θα παρέπεμπαν σε κάποιο από τα οκτώ προαναφερθέντα παραρτήματα.

1129 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι σημειώσεις αυτές ουδόλως αναφέρουν τις συζητήσεις που αφορούν τα συστήματα διαμορφώσεως των τιμών. Από το τελικό σχέδιο ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11656), από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 17, σημεία 2 και 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως και από τις δηλώσεις διαφόρων προσφευγουσών κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 977) προκύπτει ότι τέτοιου είδους συζητήσεις διαξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση.

Μολονότι οι υποδείξεις του J. Van Hove σχετικά με τον θεμιτό ανταγωνισμό περιέχονται στο παράρτημα 8 (έγγραφο αριθ. 33.322/344), οι σημειώσεις παραπέμπουν στο παράρτημα αυτό μόνο στο πλαίσιο των προβλημάτων ντάμπινγκ που συζητήθηκαν κατά τη συνεδρίαση: «Ο J. Van Hove, της επιτροπής συνδέσμου των τσιμεντοβιομηχανιών της ΕΟΚ, εξέθεσε συνοπτικώς τους κανόνες της κοινής αγοράς όσον αφορά την προστασία από το ντάμπινγκ, παρατηρώντας ότι όλα τα μέλη της ΕΟΚ μετέχουν στη Cembureau. Η υποβληθείσα συνοπτική έκθεση επισυνάπτεται ως παράρτημα 8.»

1130 Υπό τις συνθήκες αυτές, το σημείωμα του J. Toscano Jr δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζει πιστά και εξαντλητικά τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, το εν λόγω έγγραφο αποδεικνύει ότι συζητήθηκε το πρόβλημα των εισαγωγών τσιμέντου που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ, πράγμα το οποίο ουδέποτε αμφισβήτησε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 986). Ωστόσο, δεν αποδεικνύει ότι οι συζητήσεις περιορίστηκαν στο ζήτημα αυτό. Συνεπώς, το σημείωμα δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) και οι οποίες εμφαίνουν ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, σημειώθηκε σύμπτωση βουλήσεων ως προς τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

1131 Υπογραμμίζεται επίσης ότι, τόσο στην ΑΑ (παράγραφοι 7 και 8) όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 17, σημεία 2 και 3), η Επιτροπή αναφέρθηκε σε δύο άλλα έγγραφα αφορώντα τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, δηλαδή στο έγγραφο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11630 έως 11633) και στο «σημείωμα της Cimpor» για τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 25ης Μαρτίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.322/308 έως 312) τα οποία, όπως το σημείωμα του J. Toscano Jr (έγγραφα αριθ. 33.322/314 έως 344), δεν περιέχουν καμία ένδειξη περί συζητήσεως σχετικά τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη. Πλείονες προσφεύγουσες θεωρούν μάλιστα ότι ένα από τα έγγραφα αυτά αποτελεί τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 970 και 971). Ωστόσο, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ουδόλως θεώρησε πειστικούς τους αμυντικούς ισχυρισμούς που προέβαλαν πολλοί ενδιαφερόμενοι κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι δηλαδή από τα έγγραφα αυτά προκύπτει ότι έγιναν μόνο νόμιμες υποδείξεις κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 4). Πράγματι, η Επιτροπή δεν αντιλαμβάνεται γιατί, υπό τις συνθήκες αυτές, «δεν έπρεπε να υπάρχουν πρακτικά κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις 14 Ιανουαρίου 1983» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 4). Με άλλα λόγια, η ύπαρξη των δύο αυτών εγγράφων δεν μετέβαλε το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι εκφράσθηκε σύμπτωση βουλήσεων κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 όσον αφορά την αρχή Cembureau περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και περί ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη και ότι αυτή η σύμπτωση βουλήσεων επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984.

1132 Συνεπώς, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, αν οι ως άνω προσφεύγουσες είχαν πρόσβαση στο σημείωμα του J. Toscano Jr κατά τη διοικητική διαδικασία, τα σχόλια που μπορούσαν να έχουν προβάλει βάσει του σημειώματος αυτού δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Συνεπώς, το γεγονός ότι οι ως άνω προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση στο έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία δεν έθιξε την άμυνά τους (βλ., ανωτέρω, σκέψη 247).

2.2. Υπόθεση Τ-25/95, CBR κατά Επιτροπής

1133 Πρώτον, η CBR φρονεί, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι τα αφορώντα τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και τα σχετικά έγγραφα θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα, κατά τη διοικητική διαδικασία, να αμφισβητήσει ότι η γεωγραφική αγορά ήταν η Ευρώπη. Συναφώς, αναφέρεται, πρώτον, στα έγγραφα αριθ. 33.126/17160 έως 17172 και 17635 έως 17637 του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου, από τα οποία προκύπτει ότι οι Βρετανοί παραγωγοί τσιμέντου επιδίωκαν να χρησιμοποιούν τις CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91) προκειμένου να καταστήσουν τις εισαγωγές λιγότερο ελκυστικές, δεύτερον, στα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούσαν την Ιταλία (κεφάλαιο 13), το Ηνωμένο Βασίλειο (κεφάλαιο 14), τη Γαλλία (κεφάλαιο 15), την Ισπανία (κεφάλαιο 18) και την Πορτογαλία (κεφάλαιο 19), από τα οποία προκύπτει ότι οι εθνικές συμπράξεις αποτελούσαν εμπόδια στις εισαγωγές προς τα εδάφη αυτά, και, τρίτον, στο σημείωμα της Ciments français της 11ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/4115 έως 4122), το οποίο αντικρούει τις διαπιστώσεις της Επιτροπής ότι υπήρξαν μεγάλες διαφορές στις τιμές επί μακρό χρονικό διάστημα, οι οποίες μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες των εξαγωγέων για μακροχρόνια κερδοφορία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 9 και 11, σημείο 6).

1134 Υπενθυμίζεται ότι, για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, η Επιτροπή στηρίχτηκε σε ένα σύνολο αμέσων εγγράφων αποδείξεων οι οποίες εκτίθενται στις παραγράφους 9 και 61 της ΑΑ και στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αν η προσφεύγουσα ήταν σε θέση, κατά τη διοικητική διαδικασία, να διατυπώσει σκέψεις σχετικές με την αγορά αναφοράς βάσει των εγγράφων που αναφέρει η προηγούμενη σκέψη, η διαδικασία αυτή δεν θα κατέληγε σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Πράγματι, αυτή καθαυτή η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, συναφθείσας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία προκύπτει από τις προαναφερθείσες έγγραφες αποδείξεις, αντικρούει ευθέως την άποψη της CBR ότι η γεωγραφική αγορά αναφοράς του τσιμέντου δεν ήταν η Ευρώπη.

1135 Ως εκ περισσού, υπογραμμίζεται ότι τα έγγραφα που επικαλείται η CBR όχι μόνο δεν ενισχύουν την άποψή της, αλλά αποδεικνύουν ότι το τσιμέντο αποτελεί αντικείμενο διασυνοριακών συναλλαγών και ότι οι ενδοκοινοτικές εισαγωγές ασκούν πίεση από πλευράς ανταγωνισμού. Τέλος, ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι δεν υπήρχε «σημαντική διαφορά» μεταξύ των τιμών πωλήσεως στο Βέλγιο και στη Γαλλία το 1983, το 1984 και το 1985 (έγγραφο αριθ. 33.126/4115, μνεία του οποίου γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 1133), το γεγονός αυτό δεν θα μπορούσε να επηρεάσει τον ορισμό της γεωγραφικής αγοράς αναφοράς τον οποίο λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση.

1136 Δεύτερον, όσον αφορά την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, η CBR επισημαίνει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι οι ημερομηνίες των φερομένων εθνικών συμπράξεων ουδόλως συμπίπτουν με την ημερομηνία της δήθεν συμφωνίας Cembureau. Συναφώς, η CBR αναφέρεται στον εσωτερικό κανονισμό της Norcim (έγγραφα αριθ. 33.126/5626 έως 5634) και σε διάφορα έγγραφα σχετικά με τη φερόμενη σύμπραξη μεταξύ Βρετανών παραγωγών (έγγραφα αριθ. 33.126/17017 έως 17051).

1137 Ωστόσο, η έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ της ημερομηνίας συνάψεως των εθνικών συμπράξεων και της ημερομηνίας συνάψεως της συμφωνίας Cembureau δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και

στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Εξάλλου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι, βάσει των ισχυρισμών αυτών, η προσφεύγουσα μπορούσε να έχει αποδείξει την έλλειψη σχέσεως μεταξύ των εθνικών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau, η έλλειψη δυνατότητας προσβάσεως στα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούσε να θίξει την άμυνά της, δεδομένου ότι οι σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις εν τέλει δεν περιελήφθησαν στην προσβαλλομένη απόφαση και ότι η Επιτροπή δεν στηρίχτηκε στη διαπίστωση της υπάρξεως των συμπράξεων αυτών για να θεμελιώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1138 Με τις από 12 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η CBR υποβάλλει πλείονα έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι οι παρεμβάσεις των εκπροσώπων της CBR, ιδίως κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, εντάσσονταν στο πλαίσιο μιας γενικής βουλήσεως για την εξεύρεση λύσεως στα προβλήματα της τσιμεντοβιομηχανίας, τηρουμένων των ευρωπαϊκών κανόνων περί ανταγωνισμού. Συναφώς, η CBR αναφέρει δύο εσωτερικά σημειώματα προερχόμενα από τη Lafarge, δηλαδή ένα σημείωμα της 16ης Ιουνίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/6962) και ένα σημείωμα της 1ης Δεκεμβρίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/6966).

1139 Ωστόσο, ούτε αυτά τα εσωτερικά σημειώματα μπορούν να αποδείξουν την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της CBR.

1140 Όσον αφορά το σημείωμα της 16ης Ιουνίου 1982, η CBR αντλεί επιχείρημα από το ότι στο σημείωμα αυτό αναγράφονται τα εξής: «Indép. All forte pression et CBR a refusé de leur tordre le cou comme demandait D.» («Ανεξ. Γερμ. ισχυρή πίεση και η CBR αρνήθηκε να τους βγάλει από τη μέση όπως ζητούσε D.») Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι η συμφωνία Cembureau δεν απαγόρευε κάθε εξαγωγή τσιμέντου προς χώρα μέλος της Cembureau. Πράγματι, η αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών δεν απαγόρευε το «διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 έως 11729), αλλά δεν επέτρεπε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές, δηλαδή τις μη ελεγχόμενες ή μη ρυθμιζόμενες εξαγωγές, δεδομένου ότι κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 έγινε ρητή μνεία των «ανεξελέγκτων» εξαγωγών από τη Γερμανία προς το Βέλγιο (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737). Συνεπώς, η ύπαρξη εισαγωγών από τη Γερμανία προς το Βέλγιο σε συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις περί της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau.

1141 Όσον αφορά το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 1ης Δεκεμβρίου 1982, η CBR αντλεί ισχυρισμό από ένα απόσπασμα του σημειώματος αυτού, κατά το οποίο ο J. Van Hove «προφανώς προσδίδει υπερβολική σπουδαιότητα στα λεγόμενα της ΕΟΚ». Ωστόσο, το απόσπασμα αυτό πρέπει να επανενταχθεί στην αλληλουχία του χωρίου του σημειώματος στο οποίο περιέχεται: «[Ο J. Van Hove] προφανώς προσδίδει υπερβολική σπουδαιότητα στα λεγόμενα της ΕΟΚ, λόγω της εγγύτητας ή από υστεροβουλία: διότι επιδιώκει την άρση του αποκλεισμού των συνόρων χωρίς να κατηγορηθεί από τον κλάδο ως υπαίτιος της αταξίας.» Έτσι, καθίσταται προφανές ότι το σημείωμα που σχολιάζει η CBR όχι μόνο δεν αποδεικνύει ότι δεν υπήρξε η συμφωνία Cembureau, αλλά επιβεβαιώνει ότι ο «αποκλεισμός των συνόρων» αποτελούσε πραγματικότητα και ότι έπρεπε να αποφευχθεί η «αταξία» στην αγορά.

1142 Συνεπώς, κανένα από τα δύο εσωτερικά σημειώματα της Lafarge τα οποία επικαλείται η CBR δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να διαπιστώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Ωστόσο, θα εξετασθεί κατωτέρω αν τα έγγραφα αυτά προσδίδουν διαφορετική έννοια στο ζήτημα της συμμετοχής της CBR στη συμφωνία Cembureau (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4479 έως 4483).

2.3. Υπόθεση T-26/95, Cembureau κατά Επιτροπής

1143 Πρώτον η Cembureau επισημαίνει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι η ανάλυση της αγοράς που εκτίθεται στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και στους οικείους φακέλους που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις (ειδικότερα η ανάλυση της γερμανικής και της γαλλικής αγοράς, της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου, της ιταλικής, της ισπανικής, της πορτογαλικής και της ελληνικής αγοράς) έχει πρόδηλη σχέση με την ανάλυση της ευρωπαϊκής αγοράς του τσιμέντου που περιέχεται στα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ. Συνεπώς, κατ' αυτήν, έπρεπε κατά τη διοικητική διαδικασία να της έχει παρασχεθεί πρόσβαση στα αφορώντα τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και στα σχετικά έγγραφα.

1144 Υπενθυμίζεται ότι, για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, η Επιτροπή στηρίχτηκε σε ένα σύνολο αμέσων εγγράφων αποδείξεων οι οποίες εκτίθενται στις παραγράφους 9 και 61 της ΑΑ και στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αν η προσφεύγουσα ήταν σε θέση, κατά τη διοικητική διαδικασία, να διατυπώσει σκέψεις σχετικές με την αγορά αναφοράς βάσει της αναλύσεως της αγοράς που αναπτύσσεται στα σχετικά με τις εθνικές παραβάσεις κεφάλαια της ΑΑ και στους οικείους φακέλους που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις, η διαδικασία αυτή δεν θα κατέληγε σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Πράγματι, αυτή καθαυτή η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, συναφθείσας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία προκύπτει από τις προαναφερθείσες έγγραφες αποδείξεις και όχι από ανάλυση της συμπεριφοράς των παραγωγών τσιμέντου στην αγορά, επιβεβαιώνει τον ορισμό της γεωγραφικής αγοράς αναφοράς τον οποίο λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 11).

1145 Δεύτερον, η Cembureau υποστηρίζει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι διάφορα έγγραφα αφορώντα τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις παρέχουν επαρκείς λόγους αντικρούοντες τους ισχυρισμούς της Επιτροπής ότι η ευρωπαϊκή αγορά του τσιμέντου κατακερματίσθηκε τεχνητώς λόγω μιας φερομένης διεθνούς συμπράξεως. Αναφέρεται κατ' αρχάς σε δύο αποσπάσματα της παραγράφου 49 του κεφαλαίου 6 της ΑΑ που αφορά τη Γερμανία και σε σειρά εγγράφων του σχετικού με τη χώρα αυτή φακέλου, τα οποία αφορούν τις κυρώσεις που επέβαλε το Bundeskartellamt σε διαφόρους εγχωρίους παραγωγούς λόγω παρανόμων συμπράξεων κατά τη δεκαετία του '80. Τα διάφορα αυτά στοιχεία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, την ύπαρξη εθνικών συμπράξεων, αλλά όχι την ύπαρξη ευρωπαϊκής συμπράξεως. Όσον αφορά τον σχετικό με το Ηνωμένο Βασίλειο φάκελο, τίποτε δεν αποδεικνύει ότι οι εισαγωγές απασχόλησαν την τσιμεντοβιομηχανία πριν ανακύψει το ελληνικό πρόβλημα το 1986. Έτσι, ο φάκελος αυτός ενισχύει την αβεβαιότητα ως προς το αν οι εισαγωγές προελεύσεως Γερμανίας συνιστούσαν απειλή που μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεων κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984. Από πλείονα έγγραφα του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου (έγγραφα αριθ. 33.126/17073 έως 17075, 17080 έως 17091, 17160 έως 17174, 17178, 17179, 17203 έως 17205, 17624, 17625, 17631 έως 17633 και 17641 έως 17654) προκύπτει επίσης ότι η CMF και τα μέλη της μεριμνούσαν τότε ιδιαίτερα για την τήρηση των διατάξεων του δικαίου του ανταγωνισμού και ότι, προς τούτο, λαμβάνονταν τακτικά λεπτομερείς νομικές γνωμοδοτήσεις και πραγματοποιούνταν τακτικά επαφές με τις

βρετανικές και τις ευρωπαϊκές αρχές. Η πρόσβαση στον σχετικό με την Ιταλία φάκελο θα παρείχε στη Cembureau τη δυνατότητα να ισχυριστεί ότι οι περιορισμένες εισαγωγές στην αγορά αυτή δεν οφείλονταν στη δήθεν συμφωνία Cembureau, αλλά στην πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα της εγχώριας αγοράς και στα κανονιστικής φύσεως μέτρα που ελήφθησαν για τη θεραπεία των συνεπειών της (έγγραφα αριθ. 33.126/12485 έως 12505). Ο σχετικός με την Ισπανία φάκελος εμφαίνει ότι δεν υπήρξε σχέση μεταξύ των συμφωνιών «Hispacement» (κοινή ισπανική εταιρία εξαγωγών) και της δήθεν συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφος 88). Όσον αφορά την αγορά αυτή, οι περιορισμένες εισαγωγές οφείλονται στην πραγματικότητα στην ολιγοπωλιακή διάρθρωσή της, η οποία χαρακτηρίζεται από κάθετη ολοκλήρωση (έγγραφα αριθ. 33.322/1372 έως 1382, 1391, 1392, 1523, 1524, 1724, 1727, 1728, 1730, 1732, 1791 και 1819).

1146 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι καμία από τις παρατηρήσεις τις οποίες η Cembureau μπορούσε, όπως η ίδια φρονεί, να διατυπώσει βάσει των εγγράφων τα οποία επικαλείται δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Προστίθεται ότι το γεγονός ότι στον σχετικό με το Ηνωμένο Βασίλειο φάκελο δεν γίνεται μνεία περί του ότι οι εισαγωγές απασχόλησαν τους παραγωγούς της αγοράς της χώρας αυτής πριν από το 1986 δεν θίγει την αποδεικτική αξία του μνημονίου προς τον πρόεδρο της Cembureau για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (ΑΑ, παράγραφος 9, στοιχείο β· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 έως 11729), κατά το οποίο, ένα από τα τότε «καίρια ζητήματα» ήταν οι «εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία».

1147 Τρίτον, η Cembureau υποστηρίζει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι τα έγγραφα των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων τα οποία αφορούν τις εισαγωγές τσιμέντου ενισχύουν τους ισχυρισμούς της ότι δεν υπήρξε καμία συμφωνία Cembureau. Εκτός από τα σχετικά με τη Norcim έγγραφα (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1118), η Cembureau αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/14798, 14806 και 14807 που περιέχονται στον σχετικό με τη Γαλλία φάκελο, από τα οποία προκύπτει κατ' αυτήν ότι οι εκφρασθείσες ανησυχίες αφορούσαν το ντάμπινγκ που εφαρμοζόταν στις εξαγωγές προελεύσεως κεντρικής Ευρώπης και όχι στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Το μόνο έγγραφο του σχετικού με τη Γαλλία φακέλου το οποίο αναφέρει συζητήσεις σχετικές με την άμυνα κατά των εισαγωγών είναι το απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της SFIC της 7ης Ιουλίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/14879). Ωστόσο, το έγγραφο αυτό πραγματεύεται αποκλειστικώς την κατώτερη ποιότητα των εισαγωγών και τον κίνδυνο που θα διέτρεχαν οι καταναλωτές αν η τσιμεντοβιομηχανία δεν καθόριζε προδιαγραφές όσον αφορά το εισαγόμενο τσιμέντο. Συνεπώς, δεν έχει καμία σχέση με τη δήθεν συμφωνία Cembureau. Από τα έγγραφα του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου (έγγραφα αριθ. 33.126/17631 έως 17633) προκύπτει ότι το Office of Fair Trading (στο εξής: OFT) έκρινε ότι η άφιξη εισαγωγών το 1986 αποτελούσε νέο πραγματικό περιστατικό το οποίο δικαιολογούσε την αναθεώρηση των CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91). Εξάλλου, η ίδια η Επιτροπή εκτίμησε κατά τον ίδιο τρόπο την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου στην παράγραφο 37, πρώτο εδάφιο, του κεφαλαίου 4 της ΑΑ, παρατηρώντας ότι η χώρα αυτή είχε μέχρι το 1985 πλεόνασμα παραγωγής, πράγμα το οποίο, κατά τη Cembureau, αποτελούσε προφανώς παράγοντα που αποθάρρυνε τις εισαγωγές. Συνεπώς, υπάρχει χρονολογική ανακολουθία μεταξύ της περιεχομένης στον σχετικό με το Ηνωμένο Βασίλειο φάκελο αποδείξεως του ότι το κράτος μέλος αυτό δεν απειλείτο από τις εισαγωγές μέχρι το 1986 και των ισχυρισμών της Επιτροπής ότι η δήθεν συμφωνία Cembureau συνήφθη το 1983 για την αντιμετώπιση μιας κρίσεως σχετικής με το εμπόριο μεταξύ των μελών της Cembureau. Επίσης, από τον σχετικό με την Ισπανία φάκελο (έγγραφα αριθ. 33.322/1318 και 1412) προκύπτει ότι η αναφορά στους «κανόνες του παιχνιδιού» που περιέχεται στο χειρόγραφο σημείωμα της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 14ης Απριλίου 1986 στο Παρίσι (προσβαλλομένη απόφαση, παρά-

γραφος 17, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/3185) αφορούσε το ζήτημα των μέτρων αντιντάμπινγκ και όχι τη δήθεν συμφωνία Cembureau. Τέλος, η Cembureau υποστηρίζει ότι, μολονότι ο σχετικός με την Πορτογαλία φάκελος πράγματι αναφέρει μερικές συνεδριάσεις της Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.322/88, 89, 92 και 96), τίποτε δεν επιτρέπει να υποτεθεί ότι οι συνεδριάσεις αυτές είχαν οποιαδήποτε σχέση με τη δήθεν συμφωνία Cembureau.

1148 Ωστόσο, παρατηρείται ότι οι συζητήσεις σχετικά με την αναγκαιότητα τεχνικών προδιαγραφών για το εισαγόμενο τσιμέντο προς το συμφέρον των καταναλωτών ουδόλως μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά το γεγονός ότι η πλεονάζουσα παραγωγή στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου περιόρισε τις εισαγωγές μέχρι το 1986.

1149 Όσον αφορά τα σχετικά με την Ισπανία έγγραφα, υπενθυμίζεται ότι η εκ μέρους του J. Bertrán αναφορά στους «κανόνες του παιχνιδιού», μνεία της οποίας γίνεται στο χειρόγραφο σημείωμα της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 14ης Απριλίου 1986 έγινε, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 17, σημείο 10), στο πλαίσιο μιας συζητήσεως σχετικής με τα προβλήματα που προκάλεσαν οι εισαγωγές που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1064). Ωστόσο, το σφάλμα αυτό ως προς την ερμηνεία του χειρογράφου σημειώματος ουδόλως θίγει τη νομιμότητα του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1064). Υπογραμμίζεται επίσης ότι το εν λόγω έγγραφο δεν περιελήφθη στη δέσμη των αμέσων εγγράφων αποδείξεων από τις οποίες η Επιτροπή συνήγαγε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Η Επιτροπή επικαλείται το σημείωμα της Italcementi στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 17, σημείο 9) αποκλειστικώς και μόνο για να αποδείξει ότι διεξήχθησαν συζητήσεις μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, σχετικά με τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό, δεδομένου ότι, εξάλλου, η παράγραφος 17 φέρει τον τίτλο «Οι συζητήσεις για τον "θεμιτό ή υγιή ή ορθό" ανταγωνισμό». Οι συζητήσεις αυτές όμως ουδόλως αποτέλεσαν αντικείμενο διαπιστώσεως παραβάσεως στην προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Cembureau μπορούσε, χάρη στα σχόλιά της, να αποτρέψει την Επιτροπή από την εσφαλμένη ερμηνεία του σημειώματος της Italcementi, τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε ευνοϊκότερο αποτέλεσμα όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1150 Τέταρτον, η Cembureau ισχυρίζεται, στις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι το κύριο αντικείμενο της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 ήταν το ντάμπινγκ και ότι το ζήτημα αυτό εξετάσθηκε και συζητήθηκε όχι μόνο στο σημείο 1 («Εισαγωγές από την ανατολική Ευρώπη»), αλλά και στο σημείο 2 («Ενδοευρωπαϊκό εμπόριο») της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως αυτής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11656). Εξάλλου, το δεύτερο αυτό σημείο της ημερησίας διατάξεως αφορούσε ορισμένα νομικά ζητήματα σχετικά με τον ενδοκοινοτικό ανταγωνισμό και το ενδοκοινοτικό εμπόριο και περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, μια παρουσίαση του συστήματος των σημείων βάσεως (του BPS, που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή το 1981) από πλευράς των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης. Έτσι, κατά τη Cembureau, πλείονα έγγραφα στα οποία δεν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία ενισχύουν τις αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία της Επιτροπής, κατά την οποία το σημείο 2 της ημερησίας διατάξεως αφορούσε τις συζητήσεις οι οποίες υποτίθεται ότι κατέληξαν στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau. Συναφώς, η Cembureau επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/15443 έως 15528 (αφορώντα μια γαλλογερμανική συνάντηση στις 6 και στις 7 Δεκεμβρίου 1983), τα έγγραφα αριθ. 33.126/8164 έως 8166 (σχέδιο πρακτικών της

συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της CBR της 15ης Σεπτεμβρίου 1983) και τα έγγραφα αριθ. 33.126/5295 και 5296 (σημείωμα του B. Steinbach της 13ης Μαΐου 1983, σχετικά με τα μέτρα αντιντάμπινγκ κατά της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Πολωνίας, της Τσεχοσλοβακίας, της Γιουγκοσλαβίας και της Ισπανίας).

1151 Διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε αρνήθηκε ότι κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 διεξήχθησαν συζητήσεις αφορώσες τις ανησυχίες διαφόρων βιομηχανιών τσιμέντου όσον αφορά τις εισαγωγές που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ, καθώς και συζητήσεις σχετικές με τα συστήματα διαμορφώσεως των τιμών (κυρίως με το BPS) (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 2 έως 15). Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Cembureau βάσει των διαφόρων εγγράφων τα οποία επικαλείται, αν της είχε παρασχεθεί πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, για να αποδείξει ότι οι μετασχόντες στη συνεδρίαση συζήτησαν περί ντάμπινγκ και περί συστημάτων διαμορφώσεως των τιμών, θα επιβεβαίωναν απλώς ενδείξεις τις οποίες έλαβε πλήρως υπόψη της η Επιτροπή, χωρίς να μπορούν να αναιρέσουν τα πραγματικά περιστατικά που προκύπτουν από τις άμεσες έγγραφες αποδείξεις επί των οποίων στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει ότι, επιπλέον αυτών των ενδεχομένως νομίμων αντικειμένων συζητήσεως, οι μετασχόντες στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 συμφώνησαν επί μιας παράνομης αρχής περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και περί ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

2.4. Υπόθεση T-30/95, FIC κατά Επιτροπής

1152 Πρώτον, η FIC υποστηρίζει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ αντικρούουν την άποψη που προέβαλε η Επιτροπή στα σχετικά με τις διεθνείς συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, ως προς την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, η Επιτροπή υποστήριξε, στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια, ότι εθνικά ή περιφερειακά καρτέλ είχαν απομονώσει τις εγχώριες αγορές και καθιστούσαν κάθε εισαγωγή δυσχερή και μάλιστα αδύνατη [ΑΑ, κεφάλαιο 13, παράγραφος 72 (ιταλική αγορά), κεφάλαιο 14, παράγραφοι 74 και 77 (αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου), κεφάλαιο 15, παράγραφος 81 (γαλλική αγορά), κεφάλαιο 16, παράγραφος 84 (γερμανική αγορά), κεφάλαιο 18, παράγραφος 89 (ισπανική αγορά), και κεφάλαιο 19, παράγραφος 91 (πορτογαλική αγορά)], είχαν δε ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε κινήτρου προς εξαγωγή [ΑΑ, κεφάλαιο 15, παράγραφος 81 (γαλλική αγορά), και κεφάλαιο 16, παράγραφος 84 (γερμανική αγορά)].

1153 Εξάλλου, η FIC υποστηρίζει ότι, από την ανάγνωση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων, ήταν σε θέση να διαπιστώσει την ύπαρξη «φυσικών εμποδίων» στις εισαγωγές, δηλαδή το γεγονός ότι πολυάριθμοι παραγωγοί τσιμέντου των εν λόγω κρατών είχαν θυγατρικές, τόσο στη χώρα καταγωγής τους όσο και σε άλλες χώρες της Κοινότητας (συγκέντρωση της προσφοράς στο επίπεδο μεγάλων διεθνών ομίλων) και ότι οι παραγωγοί αυτοί, στην πλειονότητά τους, είχαν εργοστάσια παραγωγής έτοιμου προς χρήση σκυροδέματος και, για τον λόγο αυτό, έλεγχαν σημαντικό τμήμα της ζητήσεως τσιμέντου στις αντίστοιχες χώρες τους (πολιτική κάθετης ολοκληρώσεως) [ΑΑ, κεφάλαιο 3, παράγραφος 32 (ιταλική αγορά), κεφάλαιο 4, παράγραφος 37 (αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου), κεφάλαιο 5, παράγραφος 42 (γαλλική αγορά), κεφάλαιο 6, παράγραφοι 47 και 48 (γερμανική αγορά), και κεφάλαιο 8, παράγραφος 54 (ισπανική αγορά)]. Η FIC φρονεί ότι, αν είχε πρόσβαση στα στοιχεία αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, θα ήταν σε θέση να τα προβάλει για να στηρίξει τον αμυντικό ισχυρισμό της ότι, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις είχαν οικονομικούς λόγους να μην εξάγουν, δεν τους ήταν

αναγκαίο να υιοθετήσουν μια παράνομη αρχή για να προστατευθούν από έναν κίνδυνο προφανώς πολύ περιορισμένο.

1154 Υπενθυμίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή θεμελίωσε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau στηριζόμενη σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις. Οι εναλλακτικές εξηγήσεις που βασίζονται στην οικονομική ανάλυση των αγορών, στην ύπαρξη εγχωρίων ή περιφερειακών συμφωνιών και στα φυσικά εμπόδια στο διακρατικό εμπόριο, τις οποίες μπορούσε να έχει παράσχει η προσφεύγουσα όσον αφορά το περιορισμένο ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις εν λόγω άμεσες έγγραφες αποδείξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 263 και 264). Αντιθέτως, οι εξηγήσεις σχετικά με τα «φυσικά εμπόδια» στο διακρατικό εμπόριο τσιμέντου (έντονη συγκέντρωση της προσφοράς και πολιτική κάθετης ολοκληρώσεως) μπορούσαν να υπογραμμίσουν τη βαρύτητα της διαπραχθείσας παραβάσεως, δεδομένου ότι, διά της συνάψεως της συμφωνίας Cembureau, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επιχείρησαν να εξαλείψουν τον ήσσονα αποτελεσματικό ανταγωνισμό που εξακολουθούσε να υφίσταται στην αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1088).

1155 Δεύτερον, η FIC υπογραμμίζει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι τα υποτιθέμενα εθνικά καρτέλ προηγήθηκαν χρονικώς της συνάψεως της δήθεν συμφωνίας Cembureau. Η FIC εμμένει στην έλλειψη σχέσεως μεταξύ αυτών των εθνικών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau.

1156 Ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1137.

1157 Τρίτον, η FIC επικαλείται, στις από 20 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, ένα έγγραφο της 23ης Δεκεμβρίου 1981, το οποίο απηύθυνε ο J. Van Hove, πρόεδρος της CLC, στα μέλη της επιτροπής αυτής και το οποίο φέρει τον τίτλο «ΕΟΚ — Σύστημα διαμορφώσεως των τιμών» (έγγραφα αριθ. 33.126/3242 και 3243). Η σύγκριση του περιεχομένου του εγγράφου αυτού με το έγγραφο αριθ. 33.322/344 που περιλαμβάνεται μεταξύ των παραρτημάτων του σημειώματος του J. Toscano J' σχετικά με τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1122), επιβεβαιώνει αναμφισβήτητα ότι οι «υποδείξεις για θεμιτό ανταγωνισμό» στις οποίες προέβη ο J. Van Hove κατά τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3) αναφέρονταν στο BPS (βλ., ανωτέρω, σκέψη 852).

1158 Διαπιστώνεται ότι, με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή απέρριψε τον ισχυρισμό ότι «"οι υποδείξεις που διατυπώθηκαν με στόχο την εξασφάλιση θεμιτού ανταγωνισμού" δεν είναι άλλες από τις υποδείξεις που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας κοινοποίησης που πραγματοποιήθηκε από τις βελγικές και ολλανδικές τσιμεντοβιομηχανίες στις 16 Ιουλίου 1981» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 4). Εξάλλου, οι «υποδείξεις για θεμιτό ανταγωνισμό» δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των στοιχείων στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Μνεία των υποδείξεων αυτών γίνεται αποκλειστικώς στην παράγραφο 17, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αποδειχθεί ότι διεξήχθησαν συζητήσεις σχετικά με τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό, οι οποίες εν τέλει δεν είχαν ως συνέπεια τη διαπίστωση παραβάσεως στην προσβαλλομένη απόφαση. Συνεπώς, οι παρατηρήσεις τις οποίες

μπορούσε να έχει διατυπώσει η FIC, αν είχε πρόσβαση στα έγγραφα που επικαλείται συναφώς, δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1159 Τέταρτον, η FIC αναφέρεται, με τις από 20 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, σε ένα σημείωμα της Heidelberger σχετικό με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της 7ης και της 8ης Νοεμβρίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/5312 έως 5315), από το οποίο προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984, εξετάσθηκαν μόνον τα ζητήματα που αφορούσαν τις τιμές εξαγωγών μεγάλων ποσοτήτων και τις εισαγωγές προελεύσεως ανατολικών χωρών που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ. Ουδέποτε κατά τη συνεδρίαση αυτή επιβεβαιώθηκε η αρχή Cembureau περί του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

1160 Παρατηρείται ότι στο σημείωμα της Heidelberger, το οποίο αποτελεί τα συνοπτικά πρακτικά των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της 7ης και της 8ης Νοεμβρίου 1984, αναγράφονται τα εξής: «Οι συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά εξαγωγής δεν έπαυσαν να επιδεινώνονται. Η Ελλάδα και η Ισπανία είναι οι πιο σκληροί ανταγωνιστές και εμπλέκουν όλο και περισσότερο σ' αυτόν τον πόλεμο τιμών όλες τις χώρες της ειρηνικής ζώνης που έχουν πλεόνασμα παραγωγής.» Οι παρατηρήσεις που μπορούσε να έχει προβάλει η FIC βάσει του εγγράφου αυτού, αν είχε πρόσβαση σ' αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις «Summary notes» της 12ης Νοεμβρίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/11754 και 11755), από τις οποίες ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε ότι η συμφωνία Cembureau επιβεβαιώθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984, δεδομένου ότι αυτές οι «Summary notes» εμφαίνουν ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, η Cembureau και τα μέλη της υποστήριξαν τη διοχέτευση των ελληνικών και ισπανικών πλεονασμάτων παραγωγής με σκοπό την αποτροπή της αποσταθεροποιήσεως των ευρωπαϊκών αγορών (ΑΑ, παράγραφος 9, στοιχείο γ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2). Εν πάση περιπτώσει, οι παρατηρήσεις αυτές ουδόλως προσέδωσαν διαφορετική έννοια στις έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να διαπιστώσει ότι, στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, συνήφθη η συμφωνία Cembureau.

1161 Πέμπτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η FIC υποστηρίζει ότι τα έγγραφα των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων παρέχουν νέα στοιχεία ως προς τη βούληση των μελών της Cembureau να τηρήσουν τους κανόνες του δικαίου του ανταγωνισμού. Έτσι, από τα έγγραφα που αφορούν το σχετικό με το Ηνωμένο Βασίλειο κεφάλαιο της ΑΑ προκύπτει ότι η βρετανική τσιμεντοβιομηχανία μεριμνούσε πάντοτε για τη σχολαστική τήρηση του δικαίου, ιδίως δε του δικαίου του ανταγωνισμού. Συναφώς, η FIC αναφέρεται στα πρακτικά των συνεδριάσεων της CMF της 4ης Σεπτεμβρίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/17086 έως 17091), της 2ας Οκτωβρίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/17092 έως 17098), της 16ης Οκτωβρίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/17099 έως 17102), της 6ης Αυγούστου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17160 έως 17165), της 3ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17166 έως 17172), της 16ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17173 και 17174), της 5ης Νοεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17180 έως 17184), της 11ης Φεβρουαρίου 1987 [έγγραφα αριθ. 33.126/17203 έως 17205· βλ., επίσης, ανακοινωθέν Τύπου της 12ης Φεβρουαρίου 1987 σχετικό με τη συνεδρίαση αυτή (έγγραφο αριθ. 33.126/17858)] και της 4ης Μαρτίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/17206 έως 17209). Λαμβανομένης υπόψη της διαρκούς μέριμνας της CMF να μην πράξει τίποτε το οποίο να αντιβαίνει στο δίκαιο του ανταγωνισμού, είναι δύσκολο να γίνει δεκτό ότι συμφώνησε να παραβεί τους ίδιους αυτούς κανόνες συνάπτοντας τη συμφωνία Cembureau. Στις από 20 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η FIC στηρίζεται σε σειρά εγγράφων τα οποία, κατ' αυτήν, εκφράζουν σαφώς τη βούληση των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών να τηρήσουν το δίκαιο του ανταγωνισμού και τα οποία, επομένως, θα αποτελούσαν ισάριθμα στοιχεία χρήσιμα για την άμυνά της κατά τη διοικητική διαδικασία. Κατ' αρχάς, αναφέρεται σε σημείωμα της Hispacement του Αυγούστου του 1984 (έγγραφα αριθ. 33.322/3081 έως 3087), το οποίο αφορούσε

μια συζήτηση επί της συμφωνίας που μελετούσαν οι Ισπανοί και οι Έλληνες παραγωγοί όσον αφορά τη CMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1040), το οποίο αποδεικνύει, κατ' αυτήν, ότι οι συμβαλλόμενοι στη συμφωνία αυτή έλαβαν υπόψη τις «πιθανές παραβάσεις των νόμων (του ισπανικού και του ευρωπαϊκού) επί των περιοριστικών του ανταγωνισμού πρακτικών». Στη συνέχεια, επικαλείται ένα έγγραφο της Italcementi που αφορά το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 5ης και 6ης Δεκεμβρίου 1985 (έγγραφα 33.126/3190 έως 3196), το οποίο εκθέτει μια δήλωση του J. Bertrán με την οποία προτάθηκε να εξετάσει η CLC, κατά την επόμενη συνεδρίαση, «τη δυνατότητα να καθοριστούν, σε συμφωνία με τη ΓΔ IV της ΕΟΚ, κανόνες "θεμιτού ανταγωνισμού" ώστε να υπάρχει ετοιμότητα προς αντίδραση σε περίπτωση ανάγκης». Τέλος, η FIC στηρίζεται και πάλι στα πρακτικά των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της 7ης και της 8ης Νοεμβρίου 1984, τα οποία βρέθηκαν στα γραφεία της Heidelberger (έγγραφα αριθ. 33.126/5312 έως 5315), έγγραφο το οποίο αναφέρει τη μέριμνα «για την αντιμετώπιση του ζητήματος τηρώντας το δίκαιο των συμπράξεων».

1162 Ωστόσο, η πρόσβαση στα διάφορα έγγραφα τα οποία επικαλείται η FIC, τα οποία εκφράζουν, κατ' αυτήν, τη μέριμνα διαφόρων μερών (της CMF, των συμβληθέντων στη συμφωνία σχετικά με τη CMA, του J. Bertrán της Asland και της Heidelberger) για την τήρηση του δικαίου του ανταγωνισμού, ουδόλως θα της παρείχε τη δυνατότητα να πείσει την Επιτροπή για τη δική της μέριμνα να ενεργεί διαρκώς συννόμως. Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα έγγραφα αυτά, τα οποία αφορούν μάλλον πτυχές του εθνικού δικαίου (έγγραφα αριθ. 33.126/17086 έως 17102, 17160 έως 17174, 17180 έως 17184, 17203 έως 17209 και 17858), την πολιτική εξαγωγής μεγάλων ποσοτήτων (έγγραφα αριθ. 33.322/3081 έως 3087), τα μέτρα αντιντάμπινγκ (έγγραφα αριθ. 33.126/3190 έως 3196) ή το ζήτημα των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων (έγγραφα αριθ. 33.126/5312 έως 5315) και όχι το ενδοκοινοτικό εμπόριο, δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1163 Έκτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η FIC ισχυρίζεται ότι κανένα έγγραφο των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι η Cembureau συνέβαλε ως προς το παραμικρό στην επίβλεψη των εισαγωγών. Τα έγγραφα που αφορούν τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ εμφαίνουν ότι οι πρώτοι θιγέντες από τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, δηλαδή οι Βρετανοί και οι Ιταλοί παραγωγοί, επιχείρησαν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα αυτό με τα δικά τους μέσα. Έτσι, η μοναδική συλλογική αντίδραση των Βρετανών παραγωγών τσιμέντου, όταν αντιμετώπισαν τις εισαγωγές Βρετανών προελεύσεως Ελλάδος, είχε τη μορφή επαφών με τις κυβερνητικές και τις κοινοβουλευτικές αρχές τους και με την Επιτροπή, χωρίς την παραμικρή επέμβαση της Cembureau. Συναφώς, η FIC αναφέρεται στα πρακτικά των συνεδριάσεων της CMF της 6ης Αυγούστου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17160 έως 17165), της 3ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17166 έως 17172), της 8ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17178 και 17179) και της 5ης Νοεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17180 έως 17184). Οι άμεσες αυτές επαφές, χωρίς την παραμικρή ανάμιξη της Cembureau, μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών και δημοσίων αρχών ή μεταξύ των αρχών των διαφόρων κρατών μελών που απειλούνταν από τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, επιβεβαιώνονται επίσης από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της Oficemen της 18ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1319 έως 1323) και από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της CMF της 8ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17178 και 17179) και της 3ης Ιουνίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/17219 έως 17225). Για την αντιμετώπιση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, οι Ιταλοί παραγωγοί επικεντρώθηκαν στον έλεγχο της εσωτερικής τους ζητήσεως τσιμέντου, εξαγοράζοντας εταιρίες παραγωγής έτοιμου προς χρήση σκυροδέματος ή συνάπτοντας συμφωνίες με τις εταιρίες αυτές. Προφανώς, συνήψαν επίσης συμφωνίες με τους Γιουγκοσλάβους παραγωγούς τσιμέντου, προκειμένου να αγοράζουν απευθείας μέρος της παραγωγής τους ώστε να αποφύγουν τις εκ μέρους τους εισαγωγές. Κανένα έγγραφο του σχετικού με την Ιταλία φακέλου δεν διαλαμβάνει μνεία

επεμβάσεως της Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2948, 2949 έως 2951, 15990 έως 15997, 12145 έως 12341 και 16235 έως 16282). Επομένως, η FIC φρονεί ότι το σύνολο των εγγράφων που επικαλείται θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να ισχυριστεί ότι το γεγονός ότι η Cembureau ουδόλως συντόνισε ή ουδόλως προκάλεσε την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος αποτελούσε μια πρόσθετη επιβεβαίωση του ότι η δήθεν συμφωνία Cembureau δεν υπήρξε.

1164 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή, για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, ουδόλως στηρίχτηκε στην ανάμιξη της Cembureau σε μέτρα επιβλέψεως των εισαγωγών, ειδικότερα δε στα μέτρα που σκοπούσαν στην επίλυση του προβλήματος που δημιούργησαν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, αλλά σε ένα σύνολο αμέσων εγγράφων αποδείξεων. Τα διάφορα έγγραφα που επικαλείται η FIC με κανένα τρόπο δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια σ' αυτές τις άμεσες έγγραφες αποδείξεις.

1165 Τέλος, έβδομον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η FIC στηρίζεται στα πρακτικά της συνεδριάσεως της 13ης Φεβρουαρίου 1986 της εκτελεστικής επιτροπής της Oficemen (έγγραφα αριθ. 33.322/1311 έως 1318), τα οποία, κατ' αυτήν, επιβεβαιώνουν ότι η μόνη ευλογοφανής εξήγηση της αναφοράς στην ανάγκη να καθοριστούν οι «κανόνες του παιχνιδιού» προκειμένου να αποφευχθεί ένας «μη ορθός ανταγωνισμός», η οποία περιέχεται στο σημείωμα της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 14ης Απριλίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/3185), έπρεπε να αναζητηθεί στην καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως ανατολικών χωρών που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ και όχι σε κάποια αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών της Κοινότητας, μολονότι η Επιτροπή ουδέποτε θέλησε να το παραδεχθεί.

1166 Ωστόσο, ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1149.

2.5. Υποθέσεις Τ-31/95, ENCI κατά Επιτροπής, και Τ-32/95, VNC κατά Επιτροπής

1167 Στα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, η ENCI και η VNC υπογραμμίζουν ότι τα υποτιθέμενα εθνικά καρτέλ προηγήθηκαν χρονικώς της συνάψεως της δήθεν συμφωνίας Cembureau.

1168 Εντούτοις, ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1137.

1169 Στα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, η ENCI και η VNC αναφέρονται σε τέσσερα έγγραφα που αντικρούουν την ύπαρξη

της συμφωνίας Cembureau. Πρώτον, αναφέρονται στα πρακτικά της συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της βελγικής εταιρίας Obourg της 26ης Ιουνίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/375 έως 379), στα οποία γίνεται μνεία περί εισαγωγών στις Κάτω Χώρες τσιμέντου προελεύσεως Ισπανίας και Γαλλίας. Στο σημείο 2 των πρακτικών αναγράφονται επίσης τα εξής: «Είναι δύσκολο να σχεδιασθούν μέτρα αντιποίνων κατά των τσιμεντοβιομηχανιών της Ισπανίας, ενώ τα μέτρα αντιποίνων κατά των Γάλλων εξετάζονται διαδοχικά ώστε να ληφθεί στη συνέχεια απόφαση.» Τέλος, η ENCI και η VNC επικαλούνται το έγγραφο της Compagnie des ciments belges (στο εξής: CCB) που φέρει τον τίτλο «Βασικά πληροφοριακά στοιχεία 1987» (έγγραφα αριθ. 33.126/1629 και 1634 έως 1641), το οποίο επισημαίνει, ως προς την αγορά του τσιμέντου, τα εξής: «[Στις Κάτω Χώρες] ο ανταγωνισμός ορισμένων γερμανικών τσιμέντων παραμένει πολύ έντονος στην αγορά. Στη Zeeland βρίσκουμε γαλλικό τσιμέντο σε σάκους» (σημείο 1.1.2). Το ίδιο έγγραφο προσθέτει τα ακόλουθα: (σημεία 2.1.1 και 2.1.2): «Η παρατεταμένη κρίση στις οικοδομές και στα δημόσια έργα δραστηριοποιεί κατά πολύ τον ανταγωνισμό, ιδίως από τη Γερμανία [στη βελγική και στην ολλανδική αγορά].» Εξάλλου, γίνεται μνεία περί εξαγωγών τσιμέντου εκ μέρους της CCB προς τις Κάτω Χώρες (σημείο 4.1). Τρίτον, οι ίδιες προσφεύγουσες αναφέρονται στο έγγραφο της CCB που φέρει τον τίτλο «Πληροφοριακά στοιχεία 1989» (έγγραφα αριθ. 33.126/1768 έως 1783), το οποίο επιβεβαιώνει, όσον αφορά τις Κάτω Χώρες, τα εξής (σημείο 1.1.2): «Ο ανταγωνισμός ορισμένων γερμανικών τσιμέντων παραμένει πολύ έντονος στην αγορά. Στη Zeeland βρίσκουμε γαλλικό τσιμέντο σε σάκους και χύδην. Παρατηρούνται επίσης εισαγωγές ισπανικών και ελληνικών τσιμέντων και, σε πιο περιορισμένες ποσότητες, εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Πολωνίας και Γιουγκοσλαβίας.» Το έγγραφο αυτό διευκρινίζει (σημεία 2.1.1 και 2.1.2) ότι, «παρά την αισθητή ανάκαμψη του τομέα των κατασκευών το 1988, ο ανταγωνισμός από τη Γερμανία εξακολουθεί να υφίσταται» στη βελγική και στην ολλανδική αγορά και ότι, στις Κάτω Χώρες, «παρατηρείται επίσης η εμφάνιση ισπανικών και ελληνικών τσιμέντων». Τέλος, τέταρτον, οι προαναφερθείσες προσφεύγουσες επικαλούνται ένα έγγραφο της Heidelberger (έγγραφο αριθ. 33.126/3447), στο οποίο διαπιστώνεται αύξηση των πωλήσεων της τσιμεντοβιομηχανίας αυτής στην ολλανδική αγορά κατά 36,6 % το 1987.

1170 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της είχαν ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και κάθε πειρασμού για διακρατικό εμπόριο. Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκαν κυρώσεις για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της. Εξάλλου, η συμφωνία αυτή δεν απαγόρευε «το διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού (...) παραδείγματος χάρη (...) τις εξαγωγές της Γερμανίας και του Βελγίου προς τις Κάτω Χώρες» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), αλλά δεν επέτρεπε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές, δηλαδή τις μη ελεγχόμενες ή μη ρυθμιζόμενες εξαγωγές, δεδομένου ότι κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 έγινε ρητή μνεία των «ανεξελέγκτων» εξαγωγών προς τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737). Το γεγονός ότι τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η προηγούμενη παράγραφος μαρτυρούν την ύπαρξη ορισμένων «ανεξελέγκτων» εξαγωγών προς τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο, τις οποίες γνώριζαν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας, αποδεικνύει, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ότι ορισμένοι παραγωγοί της Κοινότητας δεν τηρούσαν πάντοτε τη συμφωνία Cembureau, αλλά δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να διαπιστώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

2.6. Υπόθεση T-35/95, Dyckerhoff κατά Επιτροπής

1171 Πρώτον, η Dyckerhoff ισχυρίζεται, αφενός, ότι από την εξέταση των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων και των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ προκύπτει ότι η ίδια η Επιτροπή λαμβάνει ως αφετηρία την αρχή ότι οι αγορές οριοθετούνται σύμφωνα με τα εθνικά σύνορα και, αφετέρου, ότι ο φάκελος περιέχει πολυάριθμες πρόσθετες ενδείξεις σχετικά με τα φυσικά σύνορα των αγορών του τσιμέντου. Στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff παραθέτει συναφώς χωρία των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ που αφορούν την Ιταλία (κεφάλαιο 3, παράγραφοι 32 έως 35), το Ηνωμένο Βασίλειο (κεφάλαιο 4, παράγραφοι 37 έως 41), τη Γαλλία (κεφάλαιο 5, παράγραφοι 42 έως 46) και την Ελλάδα (κεφάλαιο 7, παράγραφοι 50 έως 53), καθώς και τα έγγραφα αριθ. 33.126/2985, 3017 έως 3032, 3099 έως 3105, 3158 έως 3166, 5626 έως 5634, 5789, 5791, 11993, 12083 έως 12087, 12136 έως 12140, 12142 και 12143, 14496, 14528, 14530, 17035 έως 17051, 17863 έως 17865, 19398 έως 19401 και 19394, και τα έγγραφα αριθ. 27.997/1 έως 7, από τα οποία προκύπτει ότι ο έντονος περιορισμός των αγορών του τσιμέντου απορρέει από την ύπαρξη εθνικών συμφωνιών και κοινών επιχειρήσεων, από κρατικές ρυθμίσεις στον τομέα των τιμών και από την κάθετη ολοκλήρωση των εγχωρίων αγορών, η οποία παρέχει σε πλείονες τοπικούς παραγωγούς τη δυνατότητα να ελέγχουν τη ζήτηση στην αγορά τους. Στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff επισημαίνει ότι το «υπόλοιπο» του φακέλου έρευνας της υποθέσεως περιέχει πολλές πρόσθετες ενδείξεις που επιβεβαιώνουν ότι τα φυσικά σύνορα της αγοράς του τσιμέντου όντως υπάρχουν. Υπογραμμίζει ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/299, 2105 έως 2113, 4132 έως 4139 και 5677 έως 5679 αναφέρουν την ύπαρξη διοικητικών και οικονομικών εμποδίων στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/5883, 8139, 10279 έως 10283, 12139 έως 12141 και 13297 έως 13319 εμφαίνουν την ύπαρξη εθνικών κανονιστικών ρυθμίσεων και εθνικών οργανώσεων των αγορών που καθιστούσαν την πρόσβαση σ' αυτές τις εγχώριες αγορές σχεδόν αδύνατη, ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/6112 έως 6128, 6746 έως 6765 αποδεικνύουν ότι το αποτέλεσμα της στεγανοποιήσεως των αγορών ενισχύθηκε από τις εθνικές κανονιστικές ρυθμίσεις περί τιμών, ότι από τα έγγραφα αριθ. 33.126/8630 έως 8639, 14691 έως 14711, 16931 έως 18140, 18296 έως 18311, 18338 έως 18340, 18359 έως 18361, 18379, 18380, 18398 έως 18400 και 18417 έως 18419 μπορεί να διαπιστωθεί ότι υπήρχαν αμοιβαίες συμμετοχές μεταξύ των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών, οι οποίες παρείχαν πιο συμφέρουσα δυνατότητα διεξόδου προς τις περιφερειακές και εγχώριες αγορές απ' ό,τι η πραγματοποίηση μεμονωμένων διασυνοριακών πωλήσεων.

1172 Εντούτοις, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1154.

1173 Δεύτερον, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/272 έως 275, 719, 1852, 4125 έως 4127, 5926, 5938, 6888, 6897, 7129, 14627, 14630, 14637, 14661, 14663, 14691, 14711 και 18173, τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, την ύπαρξη δραστηριότητας εξαγωγής, παρά τα κατά τα λοιπά υφιστάμενα φυσικά εμπόδια της αγοράς. Οι δραστηριότητες αυτές δεν αποτέλεσαν αντικείμενο επικριτικών συζητήσεων ή κυρώσεων στο πλαίσιο της Cembureau, πράγμα το οποίο αντικρούει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1174 Υπενθυμίζεται ότι η αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών δεν απαγόρευε «το διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού (...) παραδείγματος χάρη (...) τις εξαγωγές της Γερμανίας και του Βελγίου προς τις Κάτω Χώρες» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984), αλλά δεν επέτρεπε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρ-

τίου 1984), δηλαδή τις μη ελεγχόμενες ή μη ρυθμιζόμενες εξαγωγές. Συνεπώς, η ύπαρξη εξαγωγών σε συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1175 Τρίτον, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff συνάγει ότι δεν υπήρξε η συμφωνία Cembureau, αφενός, από την έλλειψη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμφωνίας αυτής και των εθνικών συμπράξεων και, αφετέρου, από την έλλειψη σχέσεως μεταξύ των εγγράφων που αφορούν τις δήθεν εθνικές συμπράξεις και της δήθεν συμφωνίας Cembureau. Το πρώτο στοιχείο αποδεικνύεται, κατ' αυτήν, από το περιεχόμενο ορισμένων χωρίων των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ (κεφάλαιο 4, παράγραφοι 37 και 38) και από το περιεχόμενο του εγγράφου αριθ. 33.126/5726, τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι οι CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91) και ορισμένες εθνικές συμπράξεις υφίσταντο πολύ πριν από τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Το δεύτερο στοιχείο αποδεικνύεται από το ότι τα έγγραφα που αφορούν τις δήθεν εθνικές συμπράξεις δεν αναφέρουν μια ευρωπαϊκή συμφωνία και από το ότι οι εισαγωγές προελεύσεως άλλων κρατών μελών απασχόλησαν τις εθνικές ενώσεις και οργανώσεις. Συναφώς, η Dyckerhoff υποβάλλει στοιχεία σχετικά με τη Γαλλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία, καθώς και με την Ελλάδα. Όσον αφορά τη Γαλλία, η Dyckerhoff αναφέρει τα σχετικά με τη Norcim έγγραφα (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1118). Όσον αφορά την Πορτογαλία και την Ισπανία, αναφέρει τις παραγράφους 54 έως 56 της ΑΑ και τα έγγραφα που εμφαίνουν την ύπαρξη μιας αμοιβαίως ισχύουσας αρχής περί μη παραδόσεως μεταξύ Ισπανίας και Πορτογαλίας (έγγραφα αριθ. 33.322/513, 575, 996 έως 1010, 1037, 1038, 1400, 1406, 1407 και 2901). Η Dyckerhoff υπογραμμίζει επίσης ότι τα σχετικά με αυτή τη διμερή σύμπραξη έγγραφα ουδόλως αναφέρουν μια συμφωνία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εξάλλου, τηλετυπήματα τα οποία χρονολογούνται από το 1988 (έγγραφα αριθ. 33.322/527 έως 529) αναφέρουν την άρνηση της Cimpor να παραδώσει τσιμέντο στις χώρες της Benelux, χωρίς η άρνηση αυτή να δικαιολογείται από την τήρηση της δήθεν συμφωνίας Cembureau. Όσον αφορά την Ελλάδα, η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι ο φάκελος που αφορά την χώρα αυτή περιέχει έγγραφα σχετικά με τη δήθεν αρχή Cembureau τα οποία δεν της γνωστοποιήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία (έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19887).

1176 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι το περιεχόμενο των διαφόρων εγγράφων τα οποία επικαλείται η Dyckerhoff δεν αποδεικνύει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της. Πράγματι, η μη αναφορά στη συμφωνία Cembureau, το γεγονός ότι ορισμένες εθνικές συμπράξεις είναι προγενέστερες της συμφωνίας αυτής και το γεγονός ότι οι εισαγωγές προελεύσεως άλλων κρατών μελών απασχόλησαν τις εθνικές ενώσεις και οργανώσεις δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1177 Εξάλλου, αν η προσφεύγουσα μπορούσε, βάσει των εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στην παράγραφο 1175, να αποδείξει, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι δεν υπήρχε σχέση μεταξύ των εθνικών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau, η διαδικασία αυτή δεν θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα, δεδομένου ότι η απόδειξη της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau ουδόλως εξαρτάται από την απόδειξη της υπάρξεως των εθνικών συμπράξεων.

1178 Τέλος, η Dyckerhoff δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματα άμυνάς της, καθόσον η Επιτροπή δεν της παρέσχε πρόσβαση στα έγγραφα του σχετικού με την Ελλάδα φακέλου τα οποία αφορούσαν τη δήθεν συμφωνία Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877). Τα έγγραφα αυτά περιέχουν τη δήλωση του Ν. Καλογερόπουλου κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής στις 25 Ιουνίου 1986. Διαπιστώνεται ότι το χωρίο της δηλώσεως αυτής, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 18, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, παρατέθηκε επί λέξει στην παράγραφο 9 του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της ΑΑ. Εξάλλου, τα εν λόγω έγγραφα υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθούν αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να προβληθούν κατά της Dyckerhoff. Όσον αφορά τα έγγραφα αριθ. 33.126/19878 έως 19887, αρκεί η επισήμανση ότι η Επιτροπή δεν τα έλαβε υπόψη της ούτε στην ΑΑ ούτε στην προσβαλλομένη απόφαση για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Εξάλλου, η Dyckerhoff δεν παρέχει καμία ένδειξη ικανή να αποδείξει ότι τα έγγραφα αυτά μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά υπέρ αυτής στοιχεία.

1179 Τέταρτον, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff αναφέρεται σε διάφορα έγγραφα από τα οποία προκύπτει, κατ' αυτήν, ότι η άμυνα κατά των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως ανατολικής Ευρώπης που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ υπήρξε το επίκεντρο των ανταλλαγών απόψεων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού τομέα και των συζητήσεων στις οποίες αναφέρονται έγγραφα του 1983 και του 1984. Συναφώς, αναφέρει την από 16 Νοεμβρίου 1982 επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφο αριθ. 33.322/346), τα πρακτικά της συνεδριάσεως της FIC της 8ης Δεκεμβρίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/2026 έως 2033), τα πρακτικά της συνεδριάσεως μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών της 6ης και 7ης Δεκεμβρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/15494 έως 15496), τα πρακτικά μιας συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της FIC της 10ης Οκτωβρίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/2056 έως 2062), τα πρακτικά μιας συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 8ης Νοεμβρίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/10485 και 10486), έγγραφα καταρτισθέντα από την BDZ (έγγραφα αριθ. 33.126/5198 έως 5208 και 5243 έως 5251), ένα εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle (έγγραφα αριθ. 33.126/10840 και 10841) και ένα έγγραφο της Heidelberger προς τη Cembureau της 1ης Δεκεμβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/3604 και 3605).

1180 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις διάφορες άμεσες έγγραφες αποδείξεις οι οποίες παρατίθενται στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) και από τις οποίες προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας συμφώνησαν ως προς την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, τα έγγραφα των οποίων έγινε επίκληση αποδεικνύουν ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, συζητήθηκαν επίσης τα προβλήματα ντάμπινγκ και οι εισαγωγές τσιμέντου από την ανατολική Ευρώπη, πράγμα το οποίο, εξάλλου, ουδέποτε αμφισβήτησε η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 2 έως 15). Κατά συνέπεια, οι παρατηρήσεις τις οποίες μπορούσε να έχει προβάλει η προσφεύγουσα αν είχε πρόσβαση στα έγγραφα των οποίων έγινε επίκληση δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα κατά το πέρας της.

2.7. Υπόθεση Τ-36/95, SFIC κατά Επιτροπής

1181 Πρώτον, η SFIC επικαλείται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, έγγραφα του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου, τα οποία αφορούν τις CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91) (φάκελος

IV/27.997 και έγγραφα αριθ. 33.126/17017 έως 17034, 17863 έως 17865 και 17867 έως 17873). Αυτό το σύστημα τιμών, το οποίο κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και εγκρίθηκε από τις αρμόδιες για τον ανταγωνισμό βρετανικές αρχές, παρουσιάζει, κατά τη SFIC, αναλογίες προς το BPS (βλ., ανωτέρω, σκέψη 852), το οποίο επίσης κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή το 1981 και του οποίου μνεία έγινε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Η SFIC φρονεί ότι τα έγγραφα αυτά μπορούσαν να της έχουν χρησιμεύσει για να αποδείξει τη νομιμότητα του BPS και, γενικότερα, των συζητήσεων που αποτέλεσαν αντικείμενο της συνεδριάσεως της Cembureau της 14ης Ιανουαρίου 1983. Το ίδιο ισχύει για το έγγραφο στα ιταλικά το οποίο αφορά το σύστημα της εξισώσεως των τιμών του τσιμέντου περιλαμβανομένης της παραδόσεως, δηλαδή το σύστημα «Incontro Nolo» (έγγραφα αριθ. 33.126/11913 έως 11919), το οποίο επίσης παρουσιάζει κάποια αναλογία προς το BPS.

1182 Στις από 7 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η SFIC επικαλείται επίσης σειρά εγγράφων στα οποία της παραχέθηκε πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (έγγραφα αριθ. 33.126/623 έως 632, 673, 674, 730, 1175 έως 1178, 1219 έως 1221, 1552 έως 1554, 1960, 1961, 2026 έως 2028, 2050, 2051, 2058, 2066, 2084, 2545 έως 2553, 2591 έως 2609, 2682, 2683, 5038 έως 5051, 5105 έως 5119, 8098 έως 8104, 8131, 8132, 8146 έως 8148, 8151, 9031 έως 9048, 9050 έως 9053, 9068 έως 9074 και 9103 έως 9112) και τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, τη νομιμότητα των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 επί των συστημάτων διαμορφώσεως των τιμών, ειδικότερα δε επί του BPS το οποίο καθιέρωσαν η βελγική, η ολλανδική και η γερμανική βιομηχανία. Εξάλλου, κατά τη SFIC, οποιοδήποτε από τα έγγραφα αριθ. 33.126/2545 έως 2553, 2591 έως 2609, 2682, 2683, 9050 έως 9053, 9068 έως 9074 και 9103 έως 9112 εμφαίνει ότι η εξέταση της δυνατότητας εφαρμογής του BPS και η ανάλυση της Επιτροπής ως προς το αν το σύστημα αυτό συμβιβάζεται με το ευρωπαϊκό δίκαιο του ανταγωνισμού δεν περιορίστηκαν στη βελγική, στην ολλανδική και στη γερμανική αγορά, αλλά αφορούσαν το σύνολο των κοινοτικών αγορών. Επομένως, η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία επιβαλλόταν και θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να ενισχύσει, με συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, τους ισχυρισμούς της ότι η Επιτροπή πληροφορήθηκε τις ανταλλαγές απόψεων μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών όσον αφορά το BPS και ότι η μνεία του συστήματος αυτού διαμορφώσεως των τιμών κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 ήταν απολύτως νόμιμη, δεδομένου ότι τίποτε δεν παρείχε τη δυνατότητα να προβλεφθεί, κατά τον χρόνο εκείνο, η επίσημη αντίδραση της Επιτροπής επί του ζητήματος αυτού. Άλλα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως της Επιτροπής (έγγραφα αριθ. 33.126/2047, 2413 και 16410 έως 16413) εμφαίνουν τις ανησυχίες των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου κατά το υπό εξέταση διάστημα, όσον αφορά τις εισαγωγές προελεύσεως των χωρών της ανατολικής Ευρώπης που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ.

1183 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα των οποίων γίνεται επίκληση δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις διάφορες άμεσες έγγραφες αποδείξεις οι οποίες παρατίθενται στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), από τις οποίες προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας συμφώνησαν ως προς την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, συζητήθηκαν επίσης τα προβλήματα του ντάμπινγκ και του BPS. Προστίθεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, διεξήχθησαν συζητήσεις επί των συστημάτων διαμορφώσεως των τιμών, ειδικότερα δε επί του BPS, και επί των μέτρων αντιντάμπινγκ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 2 έως 15), ούτε ότι υπήρξαν επαφές μεταξύ ορισμένων ευρωπαϊκών βιομηχανιών και των υπηρεσιών της επί του συστήματος των σημείων βάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 4).

1184 Δεύτερον, η SFIC αναφέρει, στις από 7 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της FIC της 27ης Ιουνίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/1890,

1896 και 1897), τα οποία επιβεβαιώνουν τις εξηγήσεις της ως προς το ότι οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν προβλέπονταν από το καταστατικό.

1185 Χωρίς να είναι ανάγκη να γίνει λεπτομερής ανάλυση του περιεχομένου των πρακτικών αυτών, αρκεί η επισήμανση ότι αυτά αφορούν έναν ισχυρισμό προβληθέντα με ορισμένα υπομνήματα απαντήσεως στην ΑΑ, μεταξύ των οποίων το υπόμνημα της SFIC, και σχολιασθέντα πλήρως από την Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 44, σημείο 3). Επομένως, τα πρόσθετα σχόλια της SFIC επί του ζητήματος αυτού δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1186 Τρίτον, η SFIC ισχυρίζεται, στις από 7 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, ότι διάφορα έγγραφα στα οποία δεν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία (έγγραφα αριθ. 33.126/2575 έως 2585 και 2591 έως 2609), ειδικότερα δε μια πανεπιστημιακή μελέτη του 1977 επί της μεθόδου καθορισμού των τιμών στη βιομηχανία του τσιμέντου, η οποία επικρίνει τη μελέτη Phlips, τη μόνη που παραθέτει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 10), θα της παρείχαν τη δυνατότητα να στηρίξει τους αμυντικούς ισχυρισμούς της που βασίζονταν στην οικονομική ανάλυση της αγοράς του τσιμέντου.

1187 Ωστόσο, οι εναλλακτικές εξηγήσεις της SFIC, στηριζόμενες στην οικονομική ανάλυση της αγοράς του τσιμέντου, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 263 και 264).

1188 Τέταρτον, στις από 7 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η SFIC επικαλείται τα καταρτισθέντα από τη Secil σημειώματα κατόπιν της γενικής συνελεύσεως της Cembureau από τις 11 έως τις 13 Ιουνίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.322/119 έως 123), τα οποία αποδεικνύουν ότι οι ανάγκες αναδιαρθρώσεως της βιομηχανίας και η επιφυλακτική στάση των κυβερνήσεων ως προς το ζήτημα της ελευθερώσεως των τιμών απασχολούσαν τα μέλη της Cembureau.

1189 Εντούτοις, η SFIC ουδόλως διευκρινίζει ως προς τι η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Εν πάση περιπτώσει, τα έγγραφα αυτά δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις περί της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau. Συνεπώς, το ότι η SFIC δεν είχε πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία ουδόλως έθιξε την άμυνά της.

2.8. Υπόθεση T-37/95, Vicat κατά Επιτροπής

1190 Πρώτον, η Vicat διαπιστώνει ότι, σε κάθε κεφάλαιο της ΑΑ που αφορούσε μια συγκεκριμένη εθνική σύμπραξη, η Επιτροπή δέχθηκε την ύπαρξη εθνικών συμπράξεων που είχαν ως αποτέλεσμα να καταστήσουν δυσχερείς, μάλιστα δε αδύνατες, τις εισαγωγές προελεύσεως άλλων κρατών μελών. Έτσι, η Vicat παραθέτει αποσπάσματα των κεφαλαίων της ΑΑ που αφορούν την Ιταλία (κεφάλαια 3 και 13), την Ισπανία (κεφάλαια 8 και 18), το Ηνωμένο Βασίλειο (κεφάλαια 4 και 14), την Πορτογαλία (κεφάλαια 9 και 19) και τη Γερμανία (κεφάλαια 6 και 16). Η έλλειψη προσβάσεως στα χωρία αυτά στέρησε από τη Vicat τη δυνατότητα να προβάλει εναλλακτική εξήγηση επί του ζητήματος του περιορισμένου διασυνοριακού εμπορίου τσιμέντου το οποίο επικαλέστηκε επανειλημμένως η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1191 Υπενθυμίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή στηρίχτηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Έτσι, οι ενδεχόμενες εναλλακτικές εξηγήσεις επί του ζητήματος του περιορισμένου εμπορίου μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau, τις οποίες η Vicat μπορούσε να έχει προβάλει αν είχε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια σ' αυτές τις άμεσες έγγραφες αποδείξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 263 και 264).

1192 Δεύτερον, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Vicat αναφέρει έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, την αυτονομία των προβαλλομένων εθνικών συμπράξεων σε σχέση με τη Cembureau και με τον ρόλο που επιδίωξε να της απονείμει η Επιτροπή. Υπογραμμίζει ότι δεν γίνεται μνεία της Cembureau και της συμφωνίας Cembureau στα έγγραφα που είχε τη δυνατότητα να συμβουλευθεί κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, καθώς και ότι τα υποτιθέμενα εθνικά καρτέλ προηγήθηκαν χρονικώς της συνάψεως της δήθεν συμφωνίας Cembureau. Η Vicat αναφέρεται επίσης στα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν την Ιταλία (κεφάλαια 3 και 13) και την Πορτογαλία (κεφάλαια 9 και 19), στα έγγραφα αριθ. 33.126/2921 έως 2931, 3017 έως 3032, 3053 έως 3059, 3099 έως 3108, 3110 έως 3126, 3150 έως 3154, 3158 έως 3160, 3163 έως 3166, 3365, 11990, 11991, 12081 έως 12096, 12136 έως 12140, 12142 και 12143, σχετικά με τις αφορώσες την Ιταλία αιτιάσεις, στα έγγραφα αριθ. 33.322/1226 έως 1228, 1300 έως 1310, 1329 έως 1332 και 1365 έως 1368, σχετικά με τις αφορώσες την Ισπανία αιτιάσεις, στα έγγραφα αριθ. 33.322/905, 1019 και 1020, 1072, 1406 έως 1408, 1410 έως 1412, 2897 έως 2903 και 2905, σχετικά με τις αφορώσες την Πορτογαλία αιτιάσεις, και στα έγγραφα αριθ. 33.126/17017 έως 17053, 17202 έως 17205, 17620 έως 17623 και 17863 έως 17865, σχετικά με τις αφορώσες το Ηνωμένο Βασίλειο αιτιάσεις.

1193 Επισημαίνεται ότι ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται στις ανωτέρω σκέψεις 1176 και 1177.

1194 Τρίτον, στις από 8 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Vicat αναφέρει ένα εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 22ας Σεπτεμβρίου 1998, σχετικό με την οργάνωση της Cembureau (έγγραφα

αριθ. 33.126/4037 έως 4039), το περιεχόμενο του οποίου αποδεικνύει, κατ' αυτήν, ότι η Cembureau και οι επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν έπαιξαν κανένα ρόλο στους τομείς τους οποίους εξετάζει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

1195 Η ερμηνεία αυτού του εσωτερικού σημειώματος της Ciments français την οποία προτείνει η Vicat δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, από ένα έγγραφο με ημερομηνία 22 Σεπτεμβρίου 1988, το οποίο εκθέτει τις διαρθρωτικές μεταβολές της Cembureau οι οποίες μελετώνταν στο τέλος του 1987 και την κατάσταση που επικρατούσε τότε, δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Cembureau και οι επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν μπορούσαν να παίξουν κανένα ρόλο στους τομείς τους οποίους αφορά η προσβαλλομένη απόφαση κατά τον χρόνο των επιδίκων πραγματικών περιστατικών, ήτοι το 1983 και το 1984, άρα πλείονα έτη πριν καταρτισθεί αυτό το εσωτερικό σημείωμα. Συνεπώς, η έλλειψη προσβάσεως στο έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία δεν έθιξε τα δικαιώματα άμυνας της Vicat.

2.9. Υπόθεση T-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής

1196 Στις από 21 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Ciments français επικαλείται το περιεχόμενο ορισμένων εγγράφων τα οποία επιβεβαιώνουν, κατ' αυτήν, ότι οι συζητήσεις κατά τη συνεδρίαση της Cembureau της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της εκτελεστικής επιτροπής της 25ης Μαρτίου 1983 αφορούσαν τη μελέτη ενός νέου συστήματος τιμών για το τσιμέντο και όχι έναν υποτιθέμενο κανόνα περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Συναφώς, η Ciments français αναφέρεται σε ένα απόσπασμα των πρακτικών συνεδριάσεως της CLC της 7ης Ιουλίου 1977 (έγγραφα αριθ. 33.126/2545 έως 2548), σε ένα έγγραφο της 21ης Νοεμβρίου 1977 του επικεφαλής της ολλανδικής αντιπροσωπείας προς τον γενικό εκπρόσωπο της CLC (έγγραφα αριθ. 33.126/2569 έως 2571), σε ένα έγγραφο του J. Van Hove της 22ας Φεβρουαρίου 1978 (έγγραφα αριθ. 33.126/9049 έως 9058), σε ένα έγγραφο της 15ης Ιουνίου 1978, απευθυνθέν εξ ονόματος των Γερμανών, Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών προς τον κ. Witlox, της Επιτροπής (έγγραφα αριθ. 33.126/7858 έως 7860), σε ένα υπόμνημα της 21ης Δεκεμβρίου 1978 σχετικό με τη μελέτη ενός νέου συστήματος τιμών του τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.126/7861 έως 7875), σε ένα έγγραφο του J. Van Hove της 23ης Δεκεμβρίου 1981 (έγγραφα αριθ. 33.126/3242 και 3243), σε ένα σχέδιο εγγράφου της Επιτροπής με ημερομηνία 21 Ιουνίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/5038 έως 5051), σε μια έκθεση του διοικητικού συμβουλίου της FIC της 5ης Ιουλίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/2050 έως 2053) και σε ένα σημείωμα χωρίς ημερομηνία, σχετικό με το ιστορικό των σχέσεων μεταξύ της Επιτροπής και των Βέλγων παραγωγών τσιμέντου, το οποίο βρέθηκε στην έδρα της εταιρίας Ciments d'Obourg (έγγραφα αριθ. 33.126/630 έως 632). Η Ciments français συνάγει από το σύνολο των εγγράφων αυτών ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να θεωρήσει ότι οι συζητήσεις επί των συστημάτων διαμορφώσεως των τιμών στο πλαίσιο της Cembureau το 1983, ιδίως δε κατά τις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου και της 25ης Μαρτίου 1983, αποτελούσαν την απόδειξη μιας δήθεν γενικής συμφωνίας περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

1197 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα σχόλια που διατύπωσε η Ciments français βάσει των εγγράφων τα οποία παραθέτει δεν επιτρέπουν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματα άμυνάς της. Η Επιτροπή ουδόλως θεώρησε ότι οι συζητήσεις ως προς την εφαρμογή ενός νέου συστήματος διαμορφώσεως των τιμών κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 είχαν ως συνέπεια τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau. Η Επιτροπή εξέθετε πάντοτε ότι, εκτός από τις ενδεχόμενες συζητήσεις σχετικά με ένα τέτοιο σύστημα διαμορφώσεως των τιμών, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau συνήψαν, κατά τη συνεδρίαση αυτή της 14ης Ιανουαρίου 1983, συμφωνία περί κατανομής των αγορών, καλούμενη συμφωνία Cembureau. Τα έγγραφα που αναφέρει σήμερα η Ciments français

ουδόλως προσδίδουν νέα έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή τόσο στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61), όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής. Επομένως, ο υπό εξέταση ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

2.10. Υπόθεση T-42/95, Heidelberger κατά Επιτροπής

1198 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Heidelberger δηλώνει, πρώτον, ότι τα έγγραφα που αφορούν τις περί εθνικών συμπράξεων αιτιάσεις της ΑΑ εμφαίνουν ότι τις εθνικές ενώσεις και τις επιχειρήσεις ενός ορισμένου κράτους μέλους αφορούσε μόνον η κατάσταση της αγοράς του κράτους μέλους αυτού. Εξάλλου, τα έγγραφα που αφορούν τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ αναφέρουν την ύπαρξη εθνικών και διμερών συμπράξεων, ουδόλως όμως μιας πανευρωπαϊκής συμφωνίας. Επομένως, οι σχετικοί με τις εθνικές συμπράξεις φάκελοι δεν καθιστούν δυνατό να συναχθεί η ύπαρξη συμπράξεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο η οποία να κατέληξε στη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών κατ' εφαρμογή μιας υποτιθέμενης αρχής Cembureau. Προς στήριξη των ισχυρισμών της, η Heidelberger αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/2921 έως 2925, 3017 έως 3036, 3081 έως 3083, 12508, 12509, 19188, 19194 και 19218.

1199 Ωστόσο, το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών δεν αποδεικνύει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της Heidelberger. Η έλλειψη μνείας της συμφωνίας Cembureau στα έγγραφα στα οποία δεν είχε πρόσβαση η Heidelberger κατά τη διοικητική διαδικασία και η ύπαρξη εγγράφων τα οποία αφορούν τα μέτρα που εγκρίθηκαν από τις επιχειρήσεις και τις ενώσεις τους σε εθνικό μόνον επίπεδο, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι αποδείχθηκαν από τα έγγραφα που επικαλείται η Heidelberger, δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1200 Δεύτερον, η Heidelberger αναφέρει, στις από 20 Φεβρουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, πλείονα έγγραφα το περιεχόμενο των οποίων αποδεικνύει, κατ' αυτήν, ότι οι μετασχόντες στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 δεν συνήψαν τη συμφωνία Cembureau. Η Heidelberger παραθέτει τα πρακτικά της συνεδριάσεως της FIC της 8ης Δεκεμβρίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/2027) και ένα εσωτερικό σημείωμα της CBR το οποίο αφορά την προετοιμασία της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 και αποδεικνύει ότι τα ενδοκοινοτικά προβλήματα που έπρεπε να συζητηθούν κατά τη συνεδρίαση αυτή αφορούσαν το BPS (βλ., ανωτέρω, σκέψη 852) και τις ενισχύσεις στην εξαγωγή (έγγραφο αριθ. 33.126/8132). Εξάλλου, η Heidelberger αναφέρεται στα έγγραφα που κατάρτισαν οι Obourg, CBR, Schwenk, BDZ, SFIC και FIC, τα οποία αποδεικνύουν ότι οι ανησυχίες κατά το διάστημα εκείνο αφορούσαν τις εισαγωγές που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ (έγγραφα αριθ. 33.126/186, 2059, 2067, 2102, 15443 έως 15446, 8166, 5295, 5212 και 5213).

1201 Ωστόσο, τα έγγραφα των οποίων γίνεται επίκληση δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις διάφορες άμεσες έγγραφες αποδείξεις τις οποίες παραθέτουν η ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) και από τις οποίες προκύπτει ότι, κατά τη

συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας συμφώνησαν ως προς την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι κατά τη συνεδρίαση συζητήθηκαν επίσης τα προβλήματα του ντάμπινγκ, του BPS και των ενισχύσεων στην εξαγωγή. Προστίθεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, διεξήχθησαν συζητήσεις επί των συστημάτων διαμορφώσεως των τιμών, ειδικότερα δε επί του BPS και επί των μέτρων αντιντάμπινγκ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 2 έως 15).

1202 Τρίτον, με τις από 20 Φεβρουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Heidelberger υποβάλλει έγγραφα το περιεχόμενο των οποίων αποδεικνύει, κατ' αυτήν, ότι η ευρωπαϊκή αγορά του τσιμέντου δεν διεπόταν από δίκτυο διμερών και πολυμερών συμφωνιών. Αναφέρει το γραπτό κείμενο μιας εισηγήσεως που έγινε στο Vancouver το 1987, από την οποία προκύπτει ότι όλοι οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου ήθελαν να αποκτήσουν μεγαλύτερο μερίδιο της ευρωπαϊκής αγοράς (έγγραφο αριθ. 33.126/8618), και ένα σημείωμα της Ciments français το οποίο περιγράφει την κατάσταση του ανταγωνισμού στη διεθνή αγορά του τσιμέντου, από το οποίο προκύπτει ότι πλείονες Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου ήθελαν να εισβάλουν στις γειτονικές ευρωπαϊκές αγορές (έγγραφο αριθ 33.126/4380).

1203 Η ερμηνεία του εγγράφου 33.126/8618 την οποία προτείνει η Heidelberger δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, μολονότι ο ισχυρισμός ότι όλοι οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου ήθελαν να αποκτήσουν μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς περιλαμβάνεται μεταξύ των ισχυρισμών που εκθέτει το σημείωμα αυτό, το νοηματικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται εμφαίνει ότι δεν έχει το περιεχόμενο που θέλει να του προσδώσει η Heidelberger. Στην πραγματικότητα πρόκειται για τη δεύτερη περίοδο μιας φράσεως που περιέχεται στο σημείο 22 του σημειώματος αυτού και έχει ως εξής: «Όλοι οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου επιδιώκουν μια πιο αυξημένη ολοκλήρωση στον τομέα του έτοιμου προς χρήση σκυροδέματος και των αδρανών προσμιγμάτων και προσπαθούν να αποκτήσουν μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς στις δραστηριότητες αυτές.» Η εν λόγω διαπίστωση αφορά προφανώς το «έτοιμο προς χρήση σκυρόδεμα και τα αδρανή προσμίγματα», και όχι το τσιμέντο. Ομοίως, η Heidelberger δεν αποδεικνύει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της βάσει του περιεχομένου του σημειώματος της Ciments français (έγγραφο αριθ. 33.126/4380). Το σημείωμα αυτό δεν φέρει ημερομηνία και, ως εκ τούτου, είναι δυσχερής ο καθορισμός του διαστήματος το οποίο αφορούν τα σχόλια της Ciments français. Συναφώς, ούτε η Heidelberger παρέσχε καμία ένδειξη. Εξάλλου, από το έγγραφο δεν προκύπτει αν οι εξαγωγές τις οποίες αναφέρει είναι εξαγωγές μεταξύ των μελών της Cembureau ή εξαγωγές μη Ευρωπαίων παραγωγών. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν επρόκειτο περί εξαγωγών μεταξύ μελών, θα έπρεπε να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau είχε ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και κάθε πειρασμού για διακρατικό εμπόριο. Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκαν κυρώσεις για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της. Εξάλλου, η αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών δεν απαγόρευε το «διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), αλλά δεν επέτρεπε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), δηλαδή τις μη ελεγχόμενες ή μη ρυθμιζόμενες εξαγωγές. Συνεπώς, το περιεχόμενο του εγγράφου αριθ. 33.126/4380 δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

2.11. Υπόθεση T-43/95, Lafarge κατά Επιτροπής

1204 Στο υπόμνημα που κατέθεσε στις 28 Ιανουαρίου 1998, η Lafarge τονίζει το γεγονός ότι τα πρακτικά μιας εσωτερικής συζητήσεως της CBR της 3ης Νοεμβρίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/8132) αποδεικνύουν ότι ο J. Van Hove, πρόεδρος της CLC, δεν υπέδειξε καμία τροποποίηση της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3).

1205 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Το έγγραφο του οποίου γίνεται επίκληση είναι προγενέστερο της εγκρίσεως της ημερησίας διατάξεως και των μυστικών διαπραγματεύσεων που επακολούθησαν. Η εσωτερική συνεδρίαση της CBR, τα πρακτικά της οποίας αποτελεί το έγγραφο αυτό, χρονολογείται από τις 3 Νοεμβρίου 1982, ενώ το σχέδιο ημερησίας διατάξεως και οι τροποποιήσεις τις οποίες πρότεινε ο J. Van Hove χρονολογούνται από τις 16 και 17 Νοεμβρίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 798 έως 800). Εξάλλου, το έγγραφο που υπέβαλε η Lafarge επισημαίνει τα εξής: «προετοιμασία συνεδριάσεως Cembureau της 14ης Ιανουαρίου 1983: ημερήσια διάταξη θα καθορισθεί στις 22 Δεκεμβρίου 1982· σκοπιμότητα διεξαγωγής συνεδριάσεως DGR για την πρετοιμασία αυτής της συνεδριάσεως Cembureau θα εκτιμηθεί βάσει της ημερησίας διατάξεως (...).» Συνεπώς, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Lafarge, το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού επιβεβαιώνει τη χρονολογική σειρά των γεγονότων που προηγήθηκαν της συγκλήσεως της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983, όπως η σειρά αυτή εκτέθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός τον οποίο μπορούσε να έχει διατυπώσει η προσφεύγουσα αυτή κατά τη διοικητική διαδικασία δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1206 Εξάλλου, στα υπομνήματα που κατέθεσε στις 10 Φεβρουαρίου 1997 και στις 28 Ιανουαρίου 1998, η Lafarge παραθέτει τα έγγραφα τα οποία, κατ' αυτήν, ενισχύουν την άποψή της ότι οι ανησυχίες των επικεφαλής αντιπροσωπείας αφορούσαν στην πραγματικότητα το ντάμπινγκ και τις εισαγωγές προελεύσεως τρίτων χωρών. Συνεπώς, καμία συμφωνία Cembureau δεν συνήφθη ούτε επιβεβαιώθηκε στο πλαίσιο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Έτσι, η Lafarge αναφέρεται σε ένα έγγραφο το οποίο αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/5312 έως 5315), καθώς και διάφορα άλλα έγγραφα καταρτισθέντα κυρίως από τους Γερμανούς παραγωγούς τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.126/3854, 5156, 5200, 5203, 5215, 5230, 5231, 5233, 5234 έως 5265, 5295, 5301, 5312 και 8164).

1207 Η Lafarge επικαλείται επίσης σειρά εγγράφων που ενισχύουν την άποψή της ότι τα νόμιμα μέσα για τη διασφάλιση ενός θεμιτού ανταγωνισμού, τα οποία συζήτησαν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας, αναφέρονταν στην πραγματικότητα στο BPS (βλ., ανωτέρω, σκέψη 852), το οποίο κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και το οποίο δεν αφορούσε μόνον τους Βέλγους και τους Ολλανδούς παραγωγούς τσιμέντου, αλλά και όλους τους λοιπούς Ευρωπαίους παραγωγούς. Θεωρεί ανεπίτρεπτο το ότι η Επιτροπή τής αρνήθηκε τη δυνατότητα να λάβει γνώση όλων των εγγράφων σχετικά με τις διαπραγματεύσεις της τσιμεντοβιομηχανίας μ' αυτήν. Συναφώς, η προσφεύγουσα αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/1219 έως 1221,1552 έως 1554, 2050, 2051, 2545 έως 2553, 5038 έως 5051, 5105 έως 5119, 7858 έως 7860, 8146 έως 8148, 8151, 8170, 8171, 9050 έως 9053, 9068 έως 9073, 9078 έως 9080 και 9103 έως 9112.

1208 Ωστόσο, τα έγγραφα τα οποία επικαλείται η Lafarge δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις διάφορες άμεσες έγγραφες αποδείξεις τις οποίες παραθέτουν η ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) και οι οποίες αποδεικνύουν την ύπαρξη της

συμφωνίας Cembureau. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, συζητήθηκαν επίσης το BPS, τα προβλήματα του ντάμπινγκ και οι εισαγωγές προελεύσεως τρίτων χωρών, πράγμα το οποίο η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 2 έως 15). Κατά συνέπεια, οι παρατηρήσεις τις οποίες μπορούσε να έχει προβάλει η Lafarge δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

2.12. Υπόθεση T-44/95, Aalborg κατά Επιτροπής

1209 Πρώτον, η Aalborg εξηγεί ότι τα έγγραφα που είχε τη δυνατότητα να συμβουλευτεί, κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, παρέχουν μια εναλλακτική εξήγηση του σκοπού των συνεδριάσεων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου κατά το υπό εξέταση χρονικό διάστημα. Πολυάριθμα έγγραφα επιβεβαιώνουν σαφώς, κατ' αυτήν, ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, οι ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες δεν καθοδηγούνταν από μια αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, αλλά μελετούσαν τον τρόπο κατά τον οποίο θα ρύθμιζαν νομίμως τη διαμόρφωση των τιμών και θα απέφευγαν τις «ανεξέλεγκτες» εισαγωγές ή τις αποτελούσες αντικείμενο ντάμπινγκ. Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Aalborg αναφέρεται συναφώς στον σχετικό με την κοινοποίηση φάκελο που υπέβαλε η CMF στην Επιτροπή το 1973 όσον αφορά τη βρετανική συμφωνία CPMA (φάκελος IV/27.997· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 91 και 93) η οποία στηριζόταν στο σύστημα των σημείων βάσεως, φάκελος ο οποίος αρχειοθετήθηκε εν τέλει χωρίς να δοθεί συνέχεια, μετά τη λύση της συμφωνίας αυτής το 1987. Κατά την Aalborg, η αναφορά στον φάκελο αυτόν κατά τη διοικητική διαδικασία θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι κανένα επιβαρυντικό αποδεικτικό στοιχείο δεν μπορούσε να συναχθεί από την περιγραφή του συστήματος των σημείων βάσεως, στην οποία προέβη ο J. Van Hove κατά τη συνεδρίαση αυτή. Με τις από 12 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Aalborg υποβάλλει σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/1078 έως 1088, 1147 έως 1163, 2569 έως 2578, 2591 έως 2597 και 5038 έως 5051, 9010 έως 9075 και 9078 έως 9082), τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, τις στενές επαφές τις οποίες διατηρούσε με την Επιτροπή επί πολλά έτη η ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία, ιδίως δε η βελγική βιομηχανία, όσον αφορά τη θέσπιση ενός συστήματος διαμορφώσεως των τιμών, του BPS (βλ., ανωτέρω, σκέψη 852), το οποίο έπρεπε να καλύπτει τις αγορές του Βελγίου, των Κάτω Χωρών, ενός μέρους της Δυτικής Γερμανίας και, ενδεχομένως, της βόρειας Γαλλίας. Τα έγγραφα αυτά θα της παρείχαν τη δυνατότητα να αποδείξει ότι το αληθινό αντικείμενο των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 ήταν το ζήτημα της δυνατότητας θεσπίσεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, ενός συστήματος διαμορφώσεως των τιμών αναλόγου προς το BPS, το οποίο είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή το 1981. Η Aalborg υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή δεν είχε ακόμη αντιδράσει επισήμως στην κοινοποίηση αυτή στις 14 Ιανουαρίου 1983.

1210 Η Aalborg αναφέρεται επίσης, με τις από 12 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, σε ένα έγγραφο το οποίο απηύθυνε ο J. Van Hove στα μέλη της CLC στις 18 Φεβρουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/2412 έως 2415), το οποίο υπογραμμίζει ρητώς, υπό την επικεφαλίδα «Β. Εισαγωγές — Εξαγωγές τσιμέντων μεταξύ των χωρών της ΕΟΚ», ότι «απαγορεύονται οι διαβουλεύσεις επί των τιμών, παραδόσεις από εταιρία κ.λπ.» και το οποίο εξετάζει διαδοχικά μια σειρά μέσων, τα οποία η προσφεύγουσα αυτή θεωρεί νόμιμα και τα οποία μπορούν να συμβάλουν στην καθιέρωση θεμιτού ανταγωνισμού [ένδικη προσφυγή βάσει του άρθρου 86 της Συνθήκης· θέσπιση ενός συστήματος διαμορφώσεως των τιμών, υπό την εποπτεία της Επιτροπής· περιστασιακή ευθυγράμμιση των τιμών με αυτές του ανταγωνιστή (...)], χωρίς να αναφέρει λύση βασιζόμενη στην αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Η Aalborg επικαλείται επίσης σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/4982/54 και 66, 5295, 5296 και 6160 έως 6165), τα οποία εμφαίνουν, κατ' αυτήν, ότι οι εισαγωγές προελεύσεως ανατολικής Ευρώπης και Ισπανίας αποτελούσες αντικείμενο ντάμπινγκ απασχολούσαν την ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία το 1983 και το 1984. Επιχειρεί ειδικότερα να αποδείξει, υπό το πρίσμα ενός αποσπάσματος του εγγράφου αριθ. 33.126/6162, κατά το οποίο «οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης, ιδίως δε η

Ανατολική Γερμανία, δεν εφαρμόζουν τους κανόνες του οικονομικού παιχνιδιού», ότι οι «κανόνες του παιχνιδιού» των οποίων γίνεται μνεία στο σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585) αφορούσαν στην πραγματικότητα το ντάμπινγκ και όχι το ενδοκοινοτικό εμπόδιο. Εξάλλου, η Aalborg αναφέρεται στο σημείωμα της SFIC της 4ης Ιανουαρίου 1988 με τον τίτλο «Διάγραμμα του φακέλου "Εισαγωγές τσιμέντου σε τιμές ντάμπινγκ"» (έγγραφο αριθ. 33.126/14806) και σε ένα έγγραφο το οποίο απέστειλε στις 19 Ιανουαρίου 1989 η Lafarge στη διεύθυνση εξωτερικών οικονομικών σχέσεων (έγγραφα αριθ. 33.126/14799 και 14800).

1211 Ωστόσο, ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1183. Ως εκ περισσού, προστίθεται ότι το γεγονός ότι το έγγραφο αριθ. 33.126/6162 αναφέρει ότι «οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης, ιδίως δε η Ανατολική Γερμανία, δεν εφαρμόζουν τους κανόνες του οικονομικού παιχνιδιού» δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι οι παραγωγοί της ανατολικής Ευρώπης δεν περιορίζονταν στην εγχώρια αγορά τους, αλλά εξήγαν ποσότητες τσιμέντου προς την κοινοτική αγορά. Εξάλλου, το έγγραφο αριθ. 33.126/6162 καθαυτό εμφαίνει ότι οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης «είναι ενίοτε καταχρεωμένες (...), συνεπώς είναι υποχρεωμένες να εξάγουν για να αποσβέσουν το εξωτερικό τους χρέος». Συνεπώς, το γεγονός ότι οι παραγωγοί της ανατολικής Ευρώπης δεν εφάρμοζαν τους «κανόνες του οικονομικού παιχνιδιού» δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις οι οποίες εμφαίνουν ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau ενέκριναν και επιβεβαίωσαν τους κανόνες αυτούς του παιχνιδιού.

1212 Δεύτερον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Aalborg επικαλείται το σημείωμα της SFIC της 4ης Ιανουαρίου 1988 με τον τίτλο «Διάγραμμα του φακέλου "Εισαγωγές τσιμέντου σε τιμές ντάμπινγκ"» (έγγραφο αριθ. 33.126/14806), το οποίο, κατ' αυτήν, θα είχε χρησιμεύσει για να αποδειχθεί ότι η περιεχόμενη σε ένα χειρόγραφο σημείωμα της Italcementi αναφορά του J. Bertrán, κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 14ης Απριλίου 1986 στο Παρίσι, στην ανάγκη να «εξευρεθούν κανόνες του παιχνιδιού προκειμένου να αποφευχθεί ένας μη ορθός ανταγωνισμός» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/3185), αναφερόταν στα προβλήματα των εισαγωγών που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ και προέρχονταν από αγορές εκτός της Κοινότητας, και όχι στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

1213 Εντούτοις, ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1149.

1214 Τρίτον, η Aalborg στηρίζεται, με τις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, στα κεφάλαια 6 και 16 της ΑΑ, σχετικά με τη γερμανική αγορά, στα οποία η Επιτροπή περιγράφει (παράγραφος 47), στη συνέχεια δε επικρίνει (παράγραφοι 82 έως 84), μια συμφωνία της 15ης Φεβρουαρίου 1980, αφορώσα την ανταλλαγή στατιστικών, καθώς και ορισμένες προβαλλόμενες συμφωνίες περί κατανομής της γερμανικής αγοράς, οι οποίες, κατά την Επιτροπή, θα ήσαν εντελώς ανεπαρκείς αν δεν πλαισιώνονταν από την αρχή Cembureau περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι τα έγγραφα αυτά θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει τη μεταβολή της νομικής αξιολο-

γήσεως εκ μέρους της Επιτροπής, μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως και, κατά συνέπεια, την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της, η οποία υπήρξε αναπόφευκτη απόρροια της μεταβολής αυτής. Συναφώς, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, στην ΑΑ, η Επιτροπή κρίνει ότι οι γερμανικές συμφωνίες του 1980 εντάσσονταν ήδη στο πλαίσιο μιας γενικής αρχής περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ στη συνέχεια θεωρεί, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη το 1983.

1215 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Κατ' αρχάς, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να προβλέψει, στο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, την υποτιθέμενη μεταστροφή που σημειώθηκε, κατ' αυτήν, στην προσβαλλομένη απόφαση. Εν πάση περιπτώσει, υπογραμμίζεται ότι, τόσο στην ΑΑ όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή θεωρεί ότι η συμφωνία Cembureau άρχισε να ισχύει το 1983, ακόμη και αν δηλώνει ότι διαθέτει ενδείξεις κατά τις οποίες η συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών μπορεί να υπήρχε πολύ πριν από το 1983 (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημεία 1 και 6). Επομένως, η αιτίαση της Aalborg, η οποία αντλείται από την υποτιθέμενη μεταστροφή της Επιτροπής ως προς τη νομική εκτίμηση και από τη συνακόλουθη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της είναι, εν πάση περιπτώσει, αλυσιτελής.

1216 Τέλος, τέταρτον στις από 12 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Aalborg επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/1692, 1693, 2301, 2313, 2335, 2336, 2356, 3452 έως 3463, 14809, 14810 και 14817, και τα έγγραφα αριθ. 33.322/1235, 2313 και 2335, τα οποία αποδεικνύουν ότι πραγματοποιήθηκαν ενδοκοινοτικές εξαγωγές και εισαγωγές μετά τις 14 Ιανουαρίου 1983, πράγμα το οποίο αντικρούει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1217 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της είχαν ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και κάθε πειρασμού για διακρατικό εμπόριο. Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκαν κυρώσεις για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της. Εξάλλου, η συμφωνία Cembureau δεν απαγόρευε το «διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), αλλά δεν επέτρεπε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), δηλαδή τις μη ελεγχόμενες ή μη ρυθμιζόμενες εξαγωγές. Συνεπώς, η ύπαρξη εισαγωγών ή εξαγωγών σε μια συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45).

2.13. Υπόθεση T-48/95, BDZ κατά Επιτροπής

1218 Η BDZ ισχυρίζεται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι τα έγγραφα που ήταν σε θέση να συμβουλευθεί κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι οι υποτιθέμενες εθνικές συμπράξεις τις οποίες αφορούσαν οι οικείες αιτιάσεις δεν είχαν καμία σχέση με τη συμφωνία Cembureau. Η BDZ υπογραμμίζει την ήσσονα αποδεικτική αξία των εγγράφων του σχετικού με την Ελλάδα φακέλου, ο οποίος αναφέρεται σε μια ευρωπαϊκή σύμπραξη, χωρίς ωστόσο να εξηγεί το περιεχόμενο αυτής. Συναφώς, η BDZ αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19887.

1219 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, αν η BDZ ήταν σε θέση να αποδείξει, κατά τη διοικητική διαδικασία, την έλλειψη σχέσεως μεταξύ των εθνικών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau, η διαδικασία αυτή δεν θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα, δεδομένου ότι η απόδειξη της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau ουδόλως εξαρτάται από την απόδειξη της υπάρξεως των εθνικών συμπράξεων. Καθόσον ο ισχυρισμός της BDZ βασίζεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19887, πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1178.

2.14. Υπόθεση T-50/95, Unicem κατά Επιτροπής

1220 Πρώτον, η Unicem υποστηρίζει, στις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/8167, 8168 και 15494 έως 15496 εμφαίνουν σαφώς ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, στην οποία δεν μετέσχε, οι συζητήσεις, περιλαμβανομένων αυτών που αφορούσαν το σημείο 2 της ημερησίας διατάξεως «Ενδοευρωπαϊκό εμπόριο», πραγματεύθηκαν αποκλειστικώς το ντάμπινγκ και τα προς λήψη για την αντιμετώπισή του μέτρα.

1221 Εντούτοις, ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1180.

1222 Δεύτερον, στις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Unicem επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/ 299, 300, 304, 721, 2554, 6206 έως 6208, 6244, 7440, 13399 έως 13402, 13434 έως 13484, 14549, 14621, 14627, 14630, 14636, 14637, 14640, 14646, 14661 έως 14663, 14694, 14709 έως 14711 και 16209. Τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι η άποψη της Επιτροπής ότι η Cembureau είχε κεντρική λειτουργία στη δυναμική του ανταγωνισμού στην αγορά του τσιμέντου ήταν εντελώς εσφαλμένη. Πράγματι, τα έγγραφα που διένειμε η ένωση αυτή κατά το διάστημα κατά το οποίο υποτίθεται ότι ίσχυε η δήθεν αρχή Cembureau, ιδίως όσον αφορά τον όγκο, την προέλευση, τον προορισμό και τις τιμές των εξαγωγών, είχαν συνολικό και ιστορικό χαρακτήρα, στερούμενο πλήρως εμπορικής αξίας, ο οποίος δεν επέτρεπε την αναγνώριση των εμπλεκομένων επιχειρήσεων ούτε τον μόνιμο έλεγχο του διασυνοριακού εμπορίου τσιμέντου.

1223 Ωστόσο, τα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει αναπτύξει η Unicem βάσει των διαφόρων εγγράφων αυτών, για να καταστήσει εμφανές ότι οι ανταλλασσόμενες μέσω της Cembureau πληροφορίες επί των ενδοκοινοτικών εισαγωγών/εξαγωγών κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα δεν ήσαν σαφείς και ότι οι πληροφορίες αυτές ήσαν ακατάλληλες για έναν διαρκή έλεγχο του διασυνοριακού εμπορίου τσιμέντου, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1224 Τέλος, τρίτον, η Unicem υποστηρίζει, στις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι προκύπτει σαφώς από τους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους, ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων εγχωρίων αγορών, σε συνδυασμό με τις ειδικές συμφωνίες και τις αυτοτελείς διμερείς επαφές που υφίσταντο στις αγορές αυτές, εξηγούν από μόνες τους την έλλειψη ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου. Συγκεκριμένα, τα χαρακτηριστικά αυτά κατέστησαν δυσχερείς, μάλιστα δε αδύνατες, τις εισαγωγές στις αγορές αυτές και είχαν ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε κινήτρου προς εξαγωγή. Έτσι, αντικρούουν την άποψη της Επιτροπής που στηρίζεται στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Όσον αφορά τη γαλλική αγορά, η Unicem αναφέρεται πιο συγκεκριμένα στα έγγραφα αριθ. 33.126/1394, 1395, 5648, 5674, 5688, 5695, 5696, 5747, 5748, 5751, 14806, 14807, 14809 έως 14826, 14938 έως 14976, 15025, 15026 και 15040, καθώς και στις παραγράφους 78 και 81 της ΑΑ. Όσον αφορά την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, η BDZ στηρίζεται στις παραγράφους 74 και 77 της ΑΑ και στα έγγραφα αριθ. 33.126/17641 έως 17654. Όσον αφορά την ισπανική και την πορτογαλική αγορά, στηρίζεται στην παράγραφο 89 της ΑΑ. Τέλος, από τα σχετικά με τη γερμανική αγορά κεφάλαια της ΑΑ, η Unicem επικαλείται πιο συγκεκριμένα τις παραγράφους 47 και 84, ενώ από τα σχετικά με την ελληνική αγορά κεφάλαια, αναφέρεται στην παράγραφο 86.

1225 Εντούτοις, ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1191.

2.15. Υπόθεση T-51/95, Buzzi κατά Επιτροπής

1226 Η Buzzi ισχυρίζεται, στο από 27 Νοεμβρίου 1997 υπόμνημά της, ότι ορισμένα έγγραφα καθιστούν εμφανή την ουσιώδη λειτουργία των συνθηκών και του κόστους μεταφοράς για την αγορά του τσιμέντου. Η σπουδαιότητα του κόστους μεταφοράς για την εκτίμηση της αποδοτικότητας των εξαγωγών τσιμέντου επιβεβαιώνεται από ένα έγγραφο της SNFCC της 2ας Δεκεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/6048 έως 6050). Συνεπώς, το έγγραφο αυτό θα ήταν χρήσιμο για να αποδειχθεί ότι η επίμαχη γεωγραφική αγορά δεν μπορούσε να έχει κοινοτική διάσταση.

1227 Διαπιστώνεται ότι, ήδη κατά τη διοικητική διαδικασία, η Buzzi τόνισε τη σπουδαιότητα του κόστους μεταφοράς για τις εξαγωγές (απάντηση της Buzzi στην ΑΑ, σημείο 4.3). Ωστόσο, η Επιτροπή επισήμανε στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 20, σημείο 7) ότι η Buzzi, παρά το εμπόδιο αυτό, ισχυριζόταν ότι «εξ[ήγε] (...) σημαντικές ποσότητες ("interessanti quantità") τσιμέντου στη νότιο Γαλλία». Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι η Buzzi δεν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική

διαδικασία στο έγγραφο της SNFCC της 2ας Δεκεμβρίου 1986 δεν έθιξε τα δικαιώματα άμυνάς της. Εξάλλου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το εν λόγω έγγραφο επιβεβαιώνει τον ορισμό της αγοράς τον οποίο λαμβάνει υπόψη της η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 11, σημείο 7). Πράγματι, το έγγραφο αυτό εκθέτει ότι σημαντικές εισαγωγές στη ζώνη Αμβέρσας-Ρότερνταμ-Άμστερνταμ «δεν θα άφην[αν] άθικτη τη Γαλλία, λόγω του ότι το αποτέλεσμά [τους] διαταράσσει την αγορά της Benelux και της δυτικής Γερμανίας, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να εξαπλωθεί». Επομένως, το ως άνω έγγραφο ουδόλως θα χρησίμευε για την άμυνα της Buzzi, αν η Buzzi είχε πρόσβαση σ' αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία.

2.16. Υπόθεση T-57/95, Ηρακλής κατά Επιτροπής

1228 Πρώτον, η Ηρακλής υποστηρίζει, στις από 10 Ιανουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι από σειρά εγγράφων που περιέχονται στους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους προκύπτει ότι η υποτιθέμενη συμφωνία που σκοπούσε στην παρεμπόδιση των εισαγωγών στις αγορές υπήρξε στην πραγματικότητα απόρροια μιας σειράς εθνικών συμφωνιών ισχυουσών σε πολυάριθμα κράτη μέλη, πλην της Ελλάδος, και όχι απόρροια μιας συμφωνίας Cembureau. Η Ηρακλής ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, όταν επανεντάσσονται στο νοηματικό πλαίσιο των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων, προφανώς εμφαίνουν την ύπαρξη διαφόρων εθνικών (Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία), περιφερειακών (νότιος Γερμανία) διμερών (Γαλλία/Γερμανία, Γαλλία/Ιταλία, Ισπανία/Πορτογαλία) και πολυμερών (Βέλγιο/Κάτω Χώρες/Γερμανία) συμφωνιών, οι οποίες συνήφθησαν όλες από τα συμβαλλόμενα μέρη προκειμένου να παγιώσουν τις αντίστοιχες τοπικές τους συμφωνίες και όχι για να θέσουν σε εφαρμογή τη δήθεν συμφωνία Cembureau και οι οποίες αρκούσαν, από μόνες τους, για να απομονώσουν τις εγχώριες αγορές, καθιστώντας δυσχερείς, αν όχι αδύνατες, τις εισαγωγές. Από τους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους προκύπτει ότι, σε πολυάριθμες περιπτώσεις, οι εθνικές πρακτικές που σκοπούσαν στην παρεμπόδιση των εισαγωγών ήσαν προγενέστερες της δήθεν συμφωνίας Cembureau, ότι οι πρακτικές αυτές εφαρμόζονταν εντελώς ανεξάρτητα προς την υποτιθέμενη ως άνω συμφωνία, χωρίς ουδεμία αναφορά σ' αυτή, ότι ήσαν αισθητά πολυπλοκότερες από την εν λόγω συμφωνία, καθόσον αποτελούσαν τον καρπό μιας εξαιρετικά στενής συνεργασίας μεταξύ παραγωγών, δεδομένου ότι συνδέονταν με τον τρόπο κατανομής των μετοχών τους, και ότι η φύση των διαφόρων αυτών συνεργασιών που είχαν ως σκοπό να εμποδίζουν τις εισαγωγές ποίκιλλε από το ένα κράτος στο άλλο, πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι δεν μπορούσαν να απορρέουν από μια δήθεν ενιαία αρχή Cembureau. Όσον αφορά την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, η Ηρακλής αναφέρεται στην παράγραφο 74 της ΑΑ και στα έγγραφα αριθ. 33.126/17017 έως 17051, που αφορούν τις CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91), τις οποίες ενέκρινε η CMF το 1934 και οι οποίες κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή το 1973. Ισχυρίζεται επίσης ότι, αν είχε πρόσβαση στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις έγγραφα, ειδικότερα δε στα αφορώντα τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου, θα ήταν σε θέση να αποδείξει ότι η δήλωση στην οποία προέβη στις 25 Ιουνίου 1986 ο Ν. Καλογερόπουλος κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της και στην οποία αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 18, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877) δεν αφορούσε τη συμφωνία Cembureau, αλλά τους διαφόρους εθνικούς, διμερείς και πολυμερείς διακανονισμούς που είχαν συναφθεί τότε μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου για να εμποδίζουν τις εισαγωγές. Από τον σχετικό με τη Γερμανία φάκελο, η προσφεύγουσα επικαλείται ειδικότερα την παράγραφο 84, κατόπιν δε τις παραγράφους 48 και 49 της ΑΑ, οι οποίες αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, τις διαρθρωτικές σχέσεις που υφίσταντο μεταξύ των κύριων Γερμανών, Γάλλων, Ελβετών, Βέλγων, Ολλανδών και Λουξεμβουργίων παραγωγών, σχέσεις οι οποίες μπορούσαν να εξηγήσουν, καλύτερα απ' ό,τι η υποτιθέμενη συμφωνία Cembureau, τις διμερείς συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ των διαφόρων αυτών αγορών προκειμένου να περιοριστούν οι εισαγωγές. Η Ηρακλής αναφέρεται επίσης στα κεφάλαια της ΑΑ που πραγματεύονται τις γερμανικές περιφερειακές συμπράξεις, ειδικότερα τη σύμπραξη που αφορά τη χορήγηση ποσοστώσεων στα νότια της χώρας. Όσον αφορά τη γαλλική αγορά, η Ηρακλής παραπέμπει στις παραγράφους 42 και 44 της ΑΑ, οι οποίες εμφαίνουν ότι τότε υπήρχαν σχέσεις μεταξύ των κύριων εγχωρίων παραγωγών, καθώς και στις παραγράφους 78 και 79 της ΑΑ, στις οποίες η Επιτροπή εκτιμά ότι οι διάφορες μορφές συνεργασίας που ίσχυσαν στην αγορά αυτή είχαν ως

σκοπό και ως αποτέλεσμα την αισθητή νόθευση του ανταγωνισμού. Από τον σχετικό με την Ιταλία φάκελο, η Ηρακλής επικαλείται τις παραγράφους 32 έως 34 της ΑΑ, οι οποίες συνοψίζουν τις συμφωνίες περί κατανομής της αγοράς και περί συνεργασίας που ίσχυαν τότε στην αγορά αυτή. Από τον σχετικό με την Ισπανία φάκελο, επισημαίνει την παράγραφο 55 της ΑΑ, η οποία εμφαίνει τις διμερείς σχέσεις μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών.

1229 Διαπιστώνεται ότι τα σχόλια και οι εναλλακτικές εξηγήσεις που βασίζονται στην ύπαρξη, σε ορισμένες αγορές, εθνικών, διμερών ή πολυμερών συμφωνιών και στον τρόπο κατανομής των μετοχών των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών, τα οποία μπορούσε να έχει προβάλει η Ηρακλής όσον αφορά τις περιορισμένες ενδοκοινοτικές εισαγωγές κατά το επίμαχο διάστημα, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 263 και 264).

1230 Ο ισχυρισμός που αντλείται από το ότι οι εθνικές συμπράξεις ήσαν προγενέστερες της συμφωνίας Cembureau και ότι εφαρμόσθηκαν εντελώς ανεξάρτητα δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1137.

1231 Δεύτερον, στις από 24 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Ηρακλής υποστηρίζει ότι από πολλά έγγραφα προκύπτει ότι ουδεμία συμφωνία Cembureau συνήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Παραθέτει τα έγγραφα αριθ. 33.126/5295, 5296, 15443 έως 15518 και 16410 έως 16416, από τα οποία προκύπτει, κατ' αυτήν, ότι οι σοβαρότερες ανησυχίες της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας αφορούσαν τότε τις εισαγωγές προελεύσεως χωρών μη μελών της Κοινότητας και όχι το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

1232 Ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1180.

1233 Τέλος, τρίτον, με τις από 24 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Ηρακλής επικαλείται πολλά έγγραφα αποδεικνύοντα, κατ' αυτήν, ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, η δήθεν συμφωνία Cembureau ουδέποτε επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Έτσι, η Ηρακλής παραθέτει το σημείωμα του J. Van Hove της 12ης Νοεμβρίου 1984 προς τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της FIC (έγγραφα αριθ. 33.126/2436 έως 2447) το οποίο εκθέτει ρητώς, όσον αφορά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984, ότι «δεν εξετάσθηκε ούτε αναφέρθηκε κανένα εσωτερικό πρόβλημα της Κοινότητας» (απόσπασμα του εγγράφου αριθ. 33.126/2436). Το γεγονός ότι οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας εξέταζαν μόνον τα ζητήματα τα οποία απασχολούσαν νομίμως τα μέλη της Cembureau προκύπτει επίσης από τα έγγραφα αριθ. 33.322/119 έως 123, τα οποία αφορούν τη γενική συνέλευση της Cembureau τον Ιούνιο του 1985 και εμφαίνουν ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν συζητήθηκε καν κατά τη γενική συνέλευση αυτή.

1234 Τα σχόλια που μπορούσε να έχει προβάλει η Ηρακλής βάσει των διαφόρων αυτών εγγράφων προφανώς δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729) και στις από 2 Απριλίου 1984 σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), από τα οποία προκύπτει σαφώς ότι η συμφωνία Cembureau επιβεβαιώθηκε κατά την εν λόγω συνεδρίαση (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1008 έως 1010).

1235 Η Επιτροπή θεώρησε ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 αποδεικνύουν ότι η συμφωνία Cembureau επιβεβαιώθηκε εκ νέου, καθόσον η διοχέτευση της ελληνικής και της ισπανικής πλεονάζουσας παραγωγής εκτός της Κοινότητας υποστηρίχθηκε από τη Cembureau και από τα μέλη της για να αποφευχθεί η αποσταθεροποίηση των ευρωπαϊκών αγορών (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 19, σημείο 14, και 45, σημείο 2). Εξάλλου, η FIC επικαλέστηκε, κατά την ακρόαση της 3ης Μαρτίου 1993, τα έγγραφα αριθ. 33.126/2436 έως 2447, υπογραμμίζοντας ιδίως τη ρητή μνεία ότι κανένα εσωτερικό πρόβλημα της Κοινότητας δεν εξετάσθηκε κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984. Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται στην παράγραφο 44, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι τα έγγραφα αυτά και η ειδική αυτή μνεία δεν μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στο περιεχόμενο των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση αυτή. Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Ηρακλής κατά τη διοικητική διαδικασία για να τονίσει το γεγονός ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου δεν εξετάσθηκε κατά τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα επί του ζητήματος αυτού.

1236 Τέλος, η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο συζητήθηκε κατά τη γενική συνέλευση της Cembureau τον Ιούνιο του 1985.

1237 Επομένως, οι παρατηρήσεις τις οποίες η Ηρακλής μπορούσε να έχει προβάλει αν είχε πρόσβαση στα έγγραφα που παρατίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1233 δεν θα είχαν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

2.17. Υποθέσεις T-53/95, Rugby κατά Επιτροπής, T-56/95, Castle κατά Επιτροπής, T-70/95, Aker κατά Επιτροπής, και T-71/95, Euroc κατά Επιτροπής

1238 Πρώτον, η Castle, η Aker και η Euroc ισχυρίζονται, στα από 10 Φεβρουαρίου 1997 υπομνήματά τους, ότι τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ εμφαίνουν ότι το περιορισμένο ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου εξηγείται από το κόστος μεταφοράς και από παράγοντες όπως ο βαθμός συγκεντρώσεως των εγχωρίων και περιφερειακών αγορών, η κάθετη ολοκλήρωση, οι συμφωνίες οριζοντίων παραδόσεων, οι δεσμοί συμμετοχής κατά μειοψηφία και άλλες μορφές συνεργασίας. Το περιορισμένο εμπόριο εξηγείται επίσης από την ύπαρξη εθνικών συμπράξεων.

1239 Εντούτοις, οι ισχυρισμός αυτός δεν μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1154.

1240 Δεύτερον, οι Rugby, Castle, Aker και Euroc ισχυρίζονται, στα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, ότι τα έγγραφα στα οποία δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία εμφαίνουν ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 δεν αφορούσαν τη θέσπιση ενός κανόνα περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, αλλά την καθιέρωση ενός συστήματος σημείων βάσεως για το τσιμέντο, καθώς και τα προβλήματα ντάμπινγκ, ιδίως από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Συναφώς, οι προσφεύγουσες αναφέρονται σε ένα απόσπασμα των πρακτικών μιας συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της CBR στο τέλος του 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/8132), από το οποίο προκύπτει ότι το βελγοολλανδικό σύστημα των σημείων βάσεως έπρεπε να μελετηθεί κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες επικαλούνται ένα σημείωμα του J. Van Hove σχετικό με μια συνάντηση που είχε αυτός με έναν υπάλληλο της Επιτροπής όσον αφορά τα συστήματα τιμών που εφαρμόζονταν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες (έγγραφα αριθ. 33.126/9049 έως 9053). Από το τελευταίο αυτό έγγραφο προκύπτει ότι ορισμένοι παραγωγοί τσιμέντου συζητούσαν με την Επιτροπή περί ενός συστήματος σημείων βάσεως το οποίο ευνοούσε τον θεμιτό ανταγωνισμό. Συνεπώς, το έγγραφο αυτό αποδυναμώνει, κατά τις προσφεύγουσες, την άποψη της Επιτροπής ότι οι αναφορές στον «θεμιτό ανταγωνισμό» που περιέχονται σε ορισμένα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 7 της ΑΑ αποδεικνύουν το παράνομο αντικείμενο των δραστηριοτήτων της Cembureau. Οι Rugby, Castle, Aker και Euroc αναφέρονται επίσης σε μια μελέτη της εφαρμογής στον τομέα του τσιμέντου ενός συστήματος σημείων βάσεως την οποία υπέβαλαν στην Επιτροπή στις 21 Δεκεμβρίου 1978 οι εκπρόσωποι των Γερμανών, Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.126/7861 έως 7875). Η μελέτη αυτή εξηγεί γιατί οι υποθέσεις και τα συμπεράσματα της μελέτης Phlips του 1976 δεν μπορούσαν να μεταφερθούν στον τομέα του τσιμέντου ενώ, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή στηρίχτηκε στη μελέτη αυτή για να υποστηρίξει ότι τα συστήματα σημείων βάσεως θίγουν τον ανταγωνισμό (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 4, υποσημείωση 53). Επιπλέον, τα επιχειρήματα που χρησιμοποίησε ο J. Van Hove στο πλαίσιο της εισηγήσεώς του κατά τη συνεδρίαση της Cembureau της 14ης Ιανουαρίου 1983 επί του συστήματος των σημείων βάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3) συνάδουν προς τα συμπεράσματα της προαναφερθείσας μελέτης, η οποία υποβλήθηκε στην Επιτροπή στις 21 Δεκεμβρίου 1978. Για να στηρίξουν τους ισχυρισμούς τους ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, συζητήθηκαν ένα σύστημα σημείων βάσεως για τον τομέα του τσιμέντου και το πρόβλημα των εισαγωγών που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ, οι προσφεύγουσες αναφέρονται επίσης στα ακόλουθα έγγραφα, τα οποία αφορούν την κοινοποίηση στην Επιτροπή του βελγοολλανδικού συστήματος των σημείων βάσεως: αποσπάσματα πρακτικών ορισμένων συνεδριάσεων της γενικής διευθύνσεως της CBR από τον Ιανουάριο ως τον Μάρτιο του 1981 (έγγραφα αριθ. 33.126/8098 έως 8104), έγγραφο του J. Van Hove της 23ης Δεκεμβρίου 1981 προς τα μέλη της CLC που μετείχαν στη Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.126/3242 και 3243), από το οποίο προκύπτει ότι τα λοιπά μέλη της Cembureau παρακολουθούσαν στενά τις προόδους των διαπραγματεύσεων μεταξύ της Επιτροπής και των παραγωγών τσιμέντου που εφάρμοζαν το κοινοποιηθέν σύστημα σημείων βάσεως, το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της CBR της 15ης Δεκεμβρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/8170 έως 8173), ένα απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της γενικής διευθύνσεως της CBR της 20ής Δεκεμβρίου 1983 αφορώσας την προετοιμασία μιας απαντήσεως στο έγγραφο της Επιτροπής του Αυγούστου του 1983, με το οποίο η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι επιφυλασσόταν ως προς την επίσημη εκτίμηση της κοινοποιήσεως του συστήματος των σημείων βάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/8146 έως 8148) και ένα υπόμνημα τιτλοφορούμενο «Ιστορικό των σχέσεων μεταξύ της Επιτροπής και των Βέλγων παραγωγών τσιμέντου» (έγγραφα αριθ. 33.126/9078 έως 9080). Το τελευταίο αυτό υπόμνημα εμφαίνει ότι η πρώτη επίσημη αντίδραση της Επιτροπής στην κοινοποίηση του συστήματος των σημείων βάσεως ανέτρεχε στην 1η Αυγούστου 1983, δηλαδή σε ημερομηνία μεταγενέστερη της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983. Η Rugby υποστηρίζει ότι η πληροφορία αυτή θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να αντιληφθεί τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή δεν μπορούσε δικαίως να επικρίνει τις ανταλλαγές απόψεων στο πλαίσιο της Cembureau όσον αφορά ένα σύστημα σημείων βάσεως για την Ευρώπη. Η Rugby αναφέρεται επίσης σε ένα σημείωμα της CBR της 12ης Μαρτίου 1986, το οποίο αφορούσε την κοινοποίηση του συστήματος των

σημείων βάσεως στην Επιτροπή (έγγραφο αριθ. 33.126/9114). Η Castle, η Aker και η Euroc επικαλούνται ένα έγγραφο της 15ης Ιουνίου 1978 των εκπροσώπων των Γερμανών, Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών τσιμέντου το οποίο απεστάλη σε υπάλληλο της Επιτροπής και αφορούσε τα συστήματα διαμορφώσεως των τιμών για το τσιμέντο (έγγραφα αριθ. 33.126/7858 έως 7860). Τέλος, η Rugby υποστηρίζει ότι από τα προπαρατεθέντα στοιχεία προκύπτει επίσης ότι το σύστημα των σημείων βάσεως συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 25ης Μαρτίου 1983.

1241 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα τα οποία επικαλούνται οι Rugby, Castle, Aker και Euroc δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις διάφορες άμεσες έγγραφες αποδείξεις τις οποίες λαμβάνουν υπόψη η ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), για να αποδειχθεί η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, τα έγγραφα αυτά είναι ικανά να αποδείξουν ότι κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 συζητήθηκαν επίσης τα προβλήματα του ντάμπινγκ και του BPS (βλ., ανωτέρω, σκέψη 852). Προστίθεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, διεξήχθησαν επίσης συζητήσεις επί των συστημάτων διαμορφώσεως των τιμών, ειδικότερα δε επί του BPS, και επί των μέτρων αντιντάμπινγκ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 2 έως 15) και ότι υπήρξαν επαφές μεταξύ των υπηρεσιών της και ορισμένων ευρωπαϊκών βιομηχανιών όσον αφορά το σύστημα των σημείων βάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 4). Εξάλλου, το γεγονός ότι, στο σημείωμα που αφορά μια συνάντηση του J. Van Hove με έναν υπάλληλο της Επιτροπής στις 16 Φεβρουαρίου 1978 (έγγραφα αριθ. 33.126/9049 έως 9053), ο J. Van Hove έκρινε ότι το σύστημα των σημείων βάσεως μπορούσε να ευνοήσει τον θεμιτό ανταγωνισμό δεν θα ήταν χρήσιμο για την άμυνα των ως άνω προσφευγουσών, δεδομένου ότι το σημείωμα αυτό δεν αποκάλυπτε τίποτε όσον αφορά τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 και ότι, εξάλλου, τα χωρία της ΑΑ (παράγραφοι 7, 8 και 60) και της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 17) που αφορούν τον θεμιτό ανταγωνισμό δεν είχαν ως συνέπεια να διατυπωθεί αιτίαση για την οποία να επιβάλλει κύρωση η προσβαλλομένη απόφαση. Για τους ίδιους λόγους, το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, στη μελέτη της εφαρμογής ενός συστήματος σημείων βάσεως στον τομέα του τσιμέντου, η οποία υποβλήθηκε στην Επιτροπή στις 21 Δεκεμβρίου 1978, δεν αποτέλεσε προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας. Εξάλλου, το γεγονός ότι η πρώτη αντίδραση της Επιτροπής στην κοινοποίηση του βελγοολλανδικού συστήματος εκδηλώθηκε μόλις την 1η Αυγούστου 1983 δεν έχει καμία σχέση με τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1242 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Rugby ότι, από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1240, προκύπτει ότι το σύστημα των σημείων βάσεως συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 25ης Μαρτίου 1983, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι η Επιτροπή ουδόλως αμφισβητεί ότι κατά τη συνεδρίαση αυτή συζητήθηκε, μεταξύ άλλων, ένα σύστημα σημείων βάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημεία 2 και 4) και, αφετέρου, ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη ή επιβεβαιώθηκε στο πλαίσιο της συνεδριάσεως αυτής. Πράγματι, υπό το πρίσμα της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως, η συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau στις 25 Μαρτίου 1983 είχε σχέση με τις συζητήσεις σχετικά με τον «θεμιτό ή υγιή ή ορθό» ανταγωνισμό. Υπενθυμίζεται ότι τα χωρία της ΑΑ (παράγραφοι 7, 8 και 60) και της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 17) που αφορούν τον θεμιτό ανταγωνισμό δεν είχαν εν τέλει ως συνέπεια να διαπιστωθεί παράβαση με την προσβαλλομένη απόφαση. Επομένως, ακόμη και αν η Rugby κατόρθωνε να αποδείξει κατά τη διοικητική διαδικασία ότι από τα έγγραφα των οποίων έγινε επίκληση προέκυπτε ότι, κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 25ης Μαρτίου 1983 συζητήθηκε ένα σύστημα σημείων βάσεως, η διαδικασία αυτή δεν θα κατέληγε σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

2.18. Υπόθεση T-60/95, Irish Cement κατά Επιτροπής

1243 Πρώτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Irish Cement υπογραμμίζει ότι η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει, στα διάφορα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ, ότι τα εθνικά ή περιφερειακά καρτέλ που υπήρχαν σε ορισμένα κράτη μέλη αρκούσαν για να απομονώσουν τα κράτη μέλη αυτά από το ενδοκοινοτικό εμπόριο, διότι καθιστούσαν δυσχερείς, μάλιστα δε αδύνατες, τις εισαγωγές από άλλες χώρες της Κοινότητας και εξάλειφαν κάθε κίνητρο προς εξαγωγή. Συνεπώς, η Irish Cement κρίνει ότι η πρόσβαση στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να επιχειρήσει να αποδείξει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, η αληθής εξήγηση επί του ζητήματος του περιορισμένου διακρατικού εμπορίου τσιμέντου δεν έγκειτο στη σύναψη μιας δήθεν συμφωνίας Cembureau, αλλά στην ύπαρξη σειράς αυτοτελών εθνικών καρτέλ. Αναφέρεται ειδικότερα στις παραγράφους 47 έως 49 και 82 έως 84 της ΑΑ, όσον αφορά τη γερμανική αγορά, στις παραγράφους 44 έως 46 και 78 έως 81 της ΑΑ, όσον αφορά τη γαλλική αγορά, στις παραγράφους 38 έως 40 και 73 έως 77 της ΑΑ, όσον αφορά την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, στην παράγραφο 72 της ΑΑ, όσον αφορά την ιταλική αγορά, στην παράγραφο 89 της ΑΑ, όσον αφορά την ισπανική αγορά, και στην παράγραφο 86 της ΑΑ, όσον αφορά την ελληνική αγορά.

1244 Υπενθυμίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή βασίστηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να θεμελιώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Οι ενδεχόμενες εναλλακτικές εξηγήσεις επί του ζητήματος του περιορισμένου εμπορίου μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau, τις οποίες μπορούσε να έχει προβάλει η Irish Cement αν είχε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις ως άνω έγγραφες αποδείξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 263 και 264). Εξάλλου, έστω και αν υποτεθεί ότι τα στοιχεία των οποίων γίνεται επίκληση θα παρείχαν στην προσφεύγουσα τη δυνατότητα να αποδείξει την έλλειψη σχέσεως μεταξύ των εθνικών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau, το γεγονός ότι δεν είχε δυνατότητα προσβάσεως στα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούσε να θίξει την άμυνά της, δεδομένου ότι οι σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις δεν γίνονται δεκτές με την προσβαλλομένη απόφαση, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1137.

1245 Δεύτερον, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Irish Cement υποστηρίζει ότι η νομιμότητα των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, καθώς και αυτών που διεξήχθησαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, επιβεβαιώνεται επίσης από σειρά πρακτικών των συνεδριάσεων της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau που διεξήχθησαν μεταξύ του Μαρτίου του 1983 και του Νοεμβρίου του 1984 (έγγραφα αριθ. 33.322/1423 έως 1444 και έγγραφα αριθ. 33.126/7882 έως 7886). Από τα πρακτικά αυτά προκύπτει σαφώς, κατ' αυτήν, ότι οι εν λόγω συζητήσεις αφορούσαν τις εισαγωγές προελεύσεως Ανατολικής Γερμανίας και Ισπανίας που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ. Τα έγγραφα αυτά θα χρησίμευαν επίσης στην Irish Cement για να αποδείξει ότι οι δηλώσεις στις οποίες προέβησαν ορισμένοι επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, κατά τις οποίες «τα καίρια σημεία [ήσαν] (...) οι εξαγωγές της Ισπανίας προς την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία» και «το μέλλον της Cembureau θα τεθεί σε κίνδυνο εαν δεν καταστεί πλέον δυνατό να αντιμετωπιοθούν και να ρυθμιστούν στο πλαίσιο της ένωσης τα προβλήματα των ανταλλαγών μεταξύ χωρών μελών» (ΑΑ, παράγραφος 9, στοιχείο β), αφορούσαν, στην πραγματικότητα, την ανησυχία των μελών της Cembureau σχετικά με μια μείζονα διαφορά (την καταγγελία αντιντάμπινγκ) μεταξύ ορισμένων από τα μέλη αυτά, τις προσπάθειες εξευρέσεως μιας φιλικής λύσεως και τον κίνδυνο διασπάσεως, μακροπρόθεσμα, αν δεν μπορούσε να εμποδισθεί το ντάμπινγκ. Η Irish Cement προσθέτει ότι όλα αυτά τα έγγραφα θα της είχαν επίσης φανεί χρήσιμα για να αποδείξει ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών οι οποίες διεξήχθησαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, στοιχείο α)

είχαν ως μοναδικό σκοπό να εκτιμηθούν οι κίνδυνοι του ντάμπινγκ και να ενισχυθούν με αποδείξεις οι κατατεθειμένοι ενώπιον της Επιτροπής φάκελοι καταγγελιών αντιντάμπινγκ.

1246 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα των οποίων γίνεται επίκληση δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις διάφορες άμεσες έγγραφες αποδείξεις τις οποίες λαμβάνουν υπόψη η ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), για να αποδειχθεί η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι τα προβλήματα που δημιουργούσαν οι εισαγωγές οι οποίες αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ συζητήθηκαν επίσης κατά τις επίμαχες συνεδριάσεις, πράγμα το οποίο, εξάλλου, ουδέποτε αμφισβήτησε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1180). Κατά συνέπεια, οι παρατηρήσεις τις οποίες μπορούσε να έχει προβάλει η προσφεύγουσα αν είχε πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Όσον αφορά, ειδικότερα, τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, προστίθεται ότι τα έγγραφα που προσκομίζει η Irish Cement δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στο ότι, μεταξύ των «καίριων ζητημάτων» που εκτίθενται στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση αυτή, περιλαμβάνονταν επίσης οι «εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία» και οι «εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία» (ΑΑ, παράγραφος 9, στοιχείο β΄ προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), δηλαδή ζητήματα αφορώντα άμεσα τις ενδοκοινοτικές μεταφορές τσιμέντου, στη ρύθμιση των οποίων σκοπούσε η συμφωνία Cembureau.

1247 Όσον αφορά τον στόχο που επιδίωκαν οι ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, τα σχόλια που μπορούσε να έχει προβάλει η Irish Cement βάσει των εγγράφων τα οποία επικαλέστηκε δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που εμφαίνουν ότι κατά τις συνεδριάσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν τέτοιου είδους ανταλλαγές πληροφοριών, προκειμένου να «[εκτιμηθούν οι κίνδυνοι] που μπορ[ούσαν] να προκύψουν από τη διεύρυνση ορισμένων εισαγωγών από κοινού με τη μείωση που παρατηρείται στο επίπεδο ορισμένων τιμών» [σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585)], να «προβληθούν οι υπάρχοντες εν δυνάμει λόγοι της σύγκρουσης» [από 2 Απριλίου 1984 σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737)] και «να μειωθεί προοδευτικά (...) η απόκλιση» μεταξύ των τιμών για να εξαλειφθεί ο «πειρασμός» εξαγωγής [μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729)].

1248 Τρίτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Irish Cement επικαλείται τα πρακτικά της συνεδριάσεως της CMF της 16ης Οκτωβρίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/17099 έως 17102), από τα οποία προκύπτει ότι δύο βρετανικές τσιμεντοβιομηχανίες, η RTZ και η Rugby, εξέφρασαν τον φόβο μήπως μια τροποποίηση των υφισταμένων στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου συμφωνιών ωθήσει στην πραγματοποίηση εισαγωγών τσιμέντου στην αγορά αυτή. Η Irish Cement θεωρεί ότι τούτο αποδεικνύει ότι δεν υπήρχε διεθνής συμφωνία περί περιορισμού των εισαγωγών.

1249 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι τα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει διατυπώσει η Irish Cement βάσει του εγγράφου αυτού, αν είχε δυνατότητα προσβάσεως σ' αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, ουδόλως θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες

στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45). Πράγματι, η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau είχε ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και κάθε πειρασμού για διακρατικό εμπόριο. Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκαν κυρώσεις για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της.

1250 Τέταρτον, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Irish Cement επικαλείται μια κοινή δήλωση της 3ης Οκτωβρίου 1986 του Α. Κανελλόπουλου, για την Τιτάν, και του Ν. Καλογερόπουλου, για την Ηρακλής, επί του θέματος «Exports of Greek cement to England» (έγγραφα αριθ. 33.126/11116 και 11117), σύμφωνα με την οποία «ακούστηκαν απειλές και έγιναν προσπάθειες για τη δημιουργία ενός κοινού μετώπου με άλλους Ευρωπαίους παραγωγούς, προκειμένου να εμποδίζονται οι ελληνικές εξαγωγές κάθε φορά που αυτό ήταν δυνατόν, ακόμη και σε τρίτες χώρες, να υπονομευθεί η ελληνική βιομηχανία τσιμέντου και να αποδιοργανωθεί η εγχώρια αγορά της, διά της αγοράς μιας από τις ελληνικές εταιρίες». Κατά την Irish Cement, από τη δήλωση αυτή προκύπτει σαφώς ότι κατά το διάστημα εκείνο δεν υπήρχε συμφωνία Cembureau. Πράγματι, αν είχε υπάρξει τέτοια συμφωνία, το «κοινό μέτωπο με άλλους Ευρωπαίους παραγωγούς», μνεία του οποίου γίνεται στην κοινή αυτή δήλωση, θα ήταν ήδη πραγματικότητα και δεν θα ήταν πλέον ανάγκη να γίνουν προσπάθειες για τη δημιουργία του. Η Irish Cement προσθέτει ότι η δήλωση αυτή αντικρούει προδήλως τη δήλωση στην οποία φέρεται ότι προέβη ο Ν. Καλογερόπουλος κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 25ης Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877).

1251 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι το απόσπασμα του εγγράφου το οποίο επικαλείται η προσφεύγουσα δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45). Πράγματι, η οργάνωση συλλογικής αμυντικής αντιδράσεως κατά της συγκεκριμένης απειλής την οποία αποτελούσαν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος για τις αγορές της δυτικής Ευρώπης από το 1986 ουδόλως αποκλείει την προηγούμενη ύπαρξη μιας γενικής συμφωνίας περί προστασίας των εγχωρίων αγορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 913).

2.19. Υποθέσεις T-61/95, Cimpor κατά Επιτροπής, T-62/95, Secil κατά Επιτροπής, και T-63/95, ATIC κατά Επιτροπής

1252 Πρώτον, η Cimpor και η ATIC ισχυρίζονται, στα υπομνήματά τους της 21ης Ιανουαρίου και της 7ης Φεβρουαρίου 1998 αντιστοίχως, ότι ορισμένα έγγραφα εμφαίνουν ότι η κύρια ανησυχία της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου το 1983 ήταν το πρόβλημα του ντάμπινγκ στο πλαίσιο των εξαγωγών από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης προς τη δυτική Ευρώπη. Συναφώς, η ATIC επικαλείται τα σημειώματα της Vicat, με ημερομηνία 21 και 22 Δεκεμβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/6160 έως 6175), και η Cimpor αναφέρεται στην «έκθεση διαχειρίσεως 1988» της εταιρίας Ciments d'Obourg (έγγραφο αριθ. 33.126/186). Κατ' αυτές, τα έγγραφα αυτά θα τους παρείχαν τη δυνατότητα να αντικρούσουν την άποψη της Επιτροπής ως προς τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1253 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα δύο έγγραφα των οποίων γίνεται επίκληση δεν έχουν καμία σχέση με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και, συνεπώς, δεν αποκαλύπτουν τίποτε ως προς τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση αυτή. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι τα έγγραφα αυτά έχουν σχέση με την εν λόγω συνεδρίαση, δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει ότι, παραλλήλως προς τις συζητήσεις σχετικά με το ντάμπινγκ, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας συνήψαν, κατά τη συνεδρίασή τους στις 14 Ιανουαρίου 1983, συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και περί ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, η οποία επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45).

1254 Δεύτερον, στα από 21 Ιανουαρίου 1998 υπομνήματά τους, η Cimpor και η Secil αναφέρονται στην εσωτερική αλληλογραφία της FIC σχετικά με τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής και των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau της 7ης και της 8ης Νοεμβρίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/862 και 863), τα οποία εμφαίνουν όχι μόνον την ανησυχία που προκάλεσαν στους εκπροσώπους της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως των χωρών της ανατολικής Ευρώπης, αλλά προπάντων το γεγονός ότι η Cembureau παρέμεινε εντελώς ξένη προς τα ζητήματα που αφορούσαν τον ανταγωνισμό μεταξύ των μελών της. Συναφώς, εφιστούν την προσοχή στην υποσημείωση που υπάρχει στο έγγραφο αυτό, κατά την οποία κανένα εσωτερικό πρόβλημα της Κοινότητας δεν εξετάσθηκε ούτε αναφέρθηκε κατά τις εν λόγω συνεδριάσεις.

1255 Υπενθυμίζεται ότι η απόδειξη της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau ουδόλως βασίζεται στις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 8ης Νοεμβρίου 1984. Όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984, από το έγγραφο αριθ. 33.126/862 προκύπτει ότι «δεν εξετάσθηκε ούτε αναφέρθηκε κανένα εσωτερικό πρόβλημα της Κοινότητας». Πρόκειται για το ίδιο έγγραφο με το έγγραφο 33.126/2436 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1233). Ο ισχυρισμός τον οποίο η Cimpor και η Secil στηρίζουν στη μνεία αυτή δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Πράγματι, το έγγραφο αριθ. 33.126/862 δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στα έγγραφα που εκτίθενται στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), τα οποία αποδεικνύουν ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 979 έως 985, 1008 έως 1010, 1030 έως 1037 και 1235).

2.20. Υπόθεση T-65/95, Italcementi κατά Επιτροπής

1256 Πρώτον, η Italcementi υπογραμμίζει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι από τα έγγραφα στα οποία μπορούσε να έχει πρόσβαση, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, προκύπτει ότι το οικονομικό πλαίσιο των φερομένων ευρωπαϊκών συμπράξεων ήταν σαφώς πιο πολύπλοκο από το πλαίσιο που περιγράφει η Επιτροπή στο σχετικό με τις διεθνείς συμπράξεις τμήμα της ΑΑ, κατόπιν δε στην προσβαλλομένη απόφαση, και ότι ο περιορισμένος όγκος του διασυνοριακού εμπορίου τσιμέντου εντός της Κοινότητας εξηγείται ευχερώς από σειρά χαρακτηριστικών της αγοράς, όπως η διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική της ικανότητα (ΑΑ, παράγραφοι 37, 42, 47, 54 και 56, όσον αφορά, αντιστοίχως, την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, τη γαλλική, τη γερμανική, την ισπανική και την πορτογαλική αγορά) και οι αμοιβαίες συμμετοχές μεταξύ

των εταιριών των διαφόρων κρατών μελών (ΑΑ, παράγραφοι 42, 54, 56 και 82, όσον αφορά, αντιστοίχως, τη γαλλική, την ισπανική, την πορτογαλική και τη γερμανική αγορά), χωρίς να είναι αναγκαία η χρήση μιας θεωρίας βασιζόμενης στην ύπαρξη μιας δήθεν αρχής περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

1257 Υπενθυμίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή θεμελίωσε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau στηριζόμενη σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις. Οι εναλλακτικές βασιζόμενες στο οικονομικό πλαίσιο εξηγήσεις, τις οποίες μπορούσε να έχει παράσχει η προσφεύγουσα επί του ζητήματος του περιορισμένου ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις εν λόγω άμεσες έγγραφες αποδείξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 263 και 264). Αντιθέτως, οι εξηγήσεις σχετικά με τα «φυσικά εμπόδια» στο διακρατικό εμπόριο τσιμέντου, τις οποίες μπορούσε να έχει προβάλει η προσφεύγουσα αν είχε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία, μπορούσαν να υπογραμμίσουν τη βαρύτητα της διαπραχθείσας παραβάσεως, δεδομένου ότι, διά της συνάψεως της συμφωνίας Cembureau, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επιχείρησαν να εξαλείψουν τον ήσσονα αποτελεσματικό ανταγωνισμό που εξακολουθούσε να υφίσταται στην αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1088).

1258 Δεύτερον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi υποστηρίζει ότι τα στοιχεία των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων επαναφέρουν στην ορθή του διάσταση τον κεντρικό ρόλο που απονέμει η Επιτροπή στη Cembureau ως προς την αλλοίωση του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού κατά το επίμαχο διάστημα. Πράγματι, από τα στοιχεία αυτά προκύπτει, κατ' αυτήν, ότι οι διάφορες εθνικές και περιφερειακές διασυνοριακές συμπράξεις, την ύπαρξη των οποίων σε ορισμένες αγορές υποπτευόταν η Επιτροπή στην ΑΑ (αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, γαλλική, γερμανική, ελληνική, ισπανική και πορτογαλική αγορά), ήσαν εντελώς ανεξάρτητες από το πλαίσιο και τις δραστηριότητες της Cembureau. Εξάλλου, η ΑΑ υπογραμμίζει ότι οι διάφορες αυτές εθνικές ή περιφερειακές συμπράξεις αρκούσαν, από μόνες τους, για να εξαλείψουν ή να περιορίσουν την αμοιβαία οικονομική διείσδυση στην οποία σκοπεί η Συνθήκη και για να εμποδίσουν τις φυσικές ροές του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, χωρίς να χρειάζεται να διέπονται από μια αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο (ΑΑ, παράγραφοι 77, 81, 84, 86, 89 και 91, όσον αφορά, αντιστοίχως, την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, τη γαλλική, τη γερμανική, την ελληνική, την ισπανική και την πορτογαλική αγορά). Συνεπώς, από λογικής απόψεως, ήταν αδιανόητο να αισθανθούν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου την ανάγκη να διαμορφώσουν σε δεύτερο επίπεδο μια πανευρωπαϊκή σύμπραξη σκοπούσα στον περιορισμό του ανταγωνισμού σε μια αγορά όπου ο ανταγωνισμός αυτός διακυβευόταν ήδη διαρθρωτικώς από ένα μωσαϊκό φερομένων εθνικών και περιφερειακών συμφωνιών, μερικές από τις οποίες συνήφθησαν πολύ πριν από το 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/17863 και 17864 και παράγραφοι 46 και 82 της ΑΑ, σχετικά με τη γαλλική και τη γερμανική αγορά αντιστοίχως), χρονολογία από την οποία η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι διαθέτει αποδείξεις της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau. Ο σχετικός με τη Γερμανία φάκελος είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικός του παράλογου και αυθαίρετου χαρακτήρα της συλλογιστικής που ανέπτυξε η Επιτροπή για να θεωρήσει την ένωση Cembureau ως το «υποχρεωτικό σταυροδρόμι» των διαφόρων συμπράξεων που υφίσταντο σε τοπικό επίπεδο ή σε παραμεθόριες περιοχές της Κοινότητας. Συναφώς, η Italcementi επισημαίνει ότι η Επιτροπή, αφού διευκρίνισε γιατί θεωρούσε ότι η υποτιθέμενη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ Γερμανών παραγωγών μέσω της BDZ, καθώς και μέσω της BDZ και της SFIC, και τα φερόμενα καρτέλ περί κατανομής της αγοράς της νότιας Γερμανίας ήσαν από μόνα τους ικανά να επηρεάσουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο, μολονότι όλα ήσαν αυστηρώς εθνικού επιπέδου, έκρινε ότι η απόφαση των Γερμανών παραγωγών να μην εξάγουν οφειλόταν στη μέριμνά τους να μην παραβούν τη συμφωνία Cembureau. Προβαίνοντας στην κρίση αυτή, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι οι φερόμενες γερμανικές συμφωνίες ανέτρεχαν στο 1956, δηλαδή σε χρόνο πολύ προγενέστερο της δήθεν γενέσεως της αρχής Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 82 και 84). Προπάντων, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της την ανάλυσή της αυτή, ενώ τίποτε στην περιγραφή των πραγματικών περιστατικών (ΑΑ, παράγραφοι 47 έως 49) δεν παρείχε τη δυνατότητα να συνδεθούν αυτές οι τοπικές και περιφερειακές συμφωνίες προς μια συμφωνία Cembureau.

1259 Στις από 26 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi επικαλείται επίσης σειρά εγγράφων που αφορούν τη βελγική αγορά (έγγραφα αριθ. 33.126/851, 853 έως 856, 874, 1135 έως 1138, 1204 έως 1206, 1543 έως 1547, 1804, 1805, 1823, 1824, 2661 έως 2664, 2691, 2692, 7784, 8055, 8154, 8155, 8207 έως 8209, 8557, 8562, 9039, 9751, 10052, 10330, 10351, 10352, 10439, 10440, 18056 έως 18061, 18067, 18081, 18082, 18100, 18101 και 18110 έως 18113), από τα οποία προκύπτει, κατ' αυτήν, ότι και στην αγορά αυτή υπήρχαν τοπικές συμπράξεις αφορώσες τα μερίδια αγοράς, τις τιμές, τις εξαγωγές προς άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας ή προς τρίτες χώρες, την προμήθεια clinker, τις αγορές του προηγουμένου σταδίου παραγωγής (εκμετάλλευση κοιτασμάτων ασβεστολίθου), τις αγορές του επομένου σταδίου παραγωγής (αδρανή υλικά, σκυρόδεμα), τις προμήθειες τσιμέντου στις μονάδες παραγωγής σκυροδέματος και τη μεταφορά. Οι συμπράξεις αυτές ήσαν εντελώς ανεξάρτητες από τη Cembureau, από τις δραστηριότητές της και από την αρχή η οποία φέρεται ότι διατυπώθηκε στο πλαίσιό της, και ήσαν ικανές, από μόνες τους, να εξαλείψουν κάθε ανταγωνισμό. Το σημείωμα της 24ης Ιανουαρίου 1989 σχετικά με τις επαφές μεταξύ των Cimpor, Secil, Asland και Ready-Mix (έγγραφο αριθ. 33.322/178) παρέχει διευκρινίσεις σχετικές με τις τοπικές συμπράξεις μεταξύ των δύο πορτογαλικών τσιμεντοβιομηχανιών, οι οποίες συμπράξεις, δεδομένου ότι εκτείνονταν στην αγορά του σταδίου παραγωγής που έπεται του σκυροδέματος, είχαν ως συνέπεια την ενίσχυση του αποτελέσματος της στεγανοποιήσεως της αγοράς αυτής έναντι του ανταγωνισμού από το εξωτερικό.

1260 Υπενθυμίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή θεμελίωσε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau στηριζόμενη σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις. Έστω και αν υποτεθεί ότι τα έγγραφα τα οποία επικαλείται η Italcementi θα της παρείχαν τη δυνατότητα να αποδείξει ότι δεν υπήρχε σχέση μεταξύ των εθνικών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau, το γεγονός ότι δεν της παρασχέθηκε πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούσε να θίξει την άμυνά της, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν αφορά τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις και ότι η απόδειξη της ύπαρξεως της συμφωνίας Cembureau ουδόλως εξαρτάται από την απόδειξη της ύπαρξεως των εθνικών συμπράξεων. Εξάλλου, ακόμη και τα σχόλια που μπορούσε να αναπτύξει η Italcementi βάσει των εγγράφων που απαριθμεί, τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι οι εθνικές συμπράξεις περιόριζαν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις τις οποίες χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να θεμελιώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 263 και 264). Αντιθέτως, οι εξηγήσεις αυτές μπορούσαν να υπογραμμίσουν τη βαρύτητα της διαπραχθείσας παραβάσεως, δεδομένου ότι, διά της συνάψεως της συμφωνίας Cembureau, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επιχείρησαν να εξαλείψουν τον ήσσονα αποτελεσματικό ανταγωνισμό που εξακολουθούσε να υφίσταται στην αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1088).

1261 Τρίτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi υπογραμμίζει ότι, στα έγγραφα που ήταν σε θέση να συμβουλευθεί, ουδόλως γίνεται αναφορά σε μια δήθεν «υπερ-σύμπραξη» σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αντιθέτως, οι μόνες αναφορές στη Cembureau που περιέχουν τα έγγραφα αυτά (έγγραφα αριθ. 33.126/14855, 14858, 14859, 14861, 14870, 14871, 14889 έως 14893) εμφαίνουν την αποκλειστική της λειτουργία ως πλαισίου διεξαγωγής αυστηρώς τεχνικών και οικονομικών, αλλά σε καμία περίπτωση εμπορικών συζητήσεων.

1262 Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι τα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει διατυπώσει η Italcementi βάσει των διαφόρων εγγράφων αυτών για να καταστήσει εμφανή τη λειτουργία αυτή της Cembureau δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1263 Τέταρτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi ισχυρίζεται ότι το απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 23ης Ιουλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19879 και 19880) θα της παρείχε τη δυνατότητα να προσδώσει διαφορετική έννοια στη δήλωση του N. Καλογερόπουλου κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της ίδιας αυτής επιχειρήσεως στις 25 Ιουνίου 1986, δήλωση επί της οποίας στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφος 9· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877). Συγκεκριμένα, το έγγραφο αυτό της 23ης Ιουλίου 1986 περιέχει, παράλληλα προς τη μνεία του καρτέλ του Ηνωμένου Βασιλείου και της ευρωπαϊκής συμπράξεως, τα οποία ήδη αναφέρει η δήλωση της 25ης Ιουνίου 1986, ρητή αναφορά στη Cembureau, χωρίς ωστόσο να αποδεικνύει την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των συμπράξεων και της Cembureau. Κατά την Italcementi, η δήλωση του N. Καλογερόπουλου αναφέρει απλώς τη «συμφωνία όλων των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου», χωρίς να την ονομάζει «συμφωνία ή αρχή Cembureau». Τούτο εμφαίνει σαφώς ότι η σύμπραξη την οποία αφορούν τα πρακτικά δεν είχε καμία σχέση με τη Cembureau και ότι ο πρόεδρος της Ηρακλής που συνέταξε τη δήλωση εννοούσε πιθανώς, χρησιμοποιώντας μια κάπως συνοπτική διατύπωση, το σύνολο των τοπικών και περιφερειακών συμπράξεων που υπήρχαν στις διάφορες εγχώριες αγορές της Κοινότητας.

1264 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι το γεγονός ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 23ης Ιουλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19879 και 19880) δεν αποδεικνύουν την ύπαρξη σαφούς σχέσεως μεταξύ της Cembureau και της ευρωπαϊκής συμπράξεως δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις, ιδίως δε στα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημεία 2 και 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334 και 11335 έως 11337) και στα έγγραφα που αφορούν τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau, τα οποία αναφέρει η παράγραφος 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως, που αποδεικνύουν αναμφιβόλως την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως και της Cembureau.

1265 Πέμπτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Cembureau ισχυρίζεται ότι από σειρά εγγράφων προκύπτει σαφώς ότι, στις καθημερινές εμπορικές τους σχέσεις, οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου ενεργούσαν αγνοώντας πλήρως την ύπαρξη μιας δήθεν υπέρτερης αρχής περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Εξάλλου, διάφορα έγγραφα εμφαίνουν την ύπαρξη ορισμένων ενδοκοινοτικών εξαγωγών ή τη βούληση πραγματοποιήσεως τέτοιων εξαγωγών, πράγμα το οποίο αντικρούει την ύπαρξη μιας δήθεν συμφωνίας Cembureau. Συναφώς, η Italcementi αναφέρεται σε πλείονα έγγραφα στα ισπανικά (έγγραφα αριθ. 33.322/406 έως 408, 1607, 1608 και 2898 έως 2901) και στα πορτογαλικά (έγγραφα αριθ. 33.322/155 έως 157, 470 έως 481, 483, 484, 575, 1021 και 1022). Δεδομένου ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Asland της 24ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1607 και 1608) αναφέρουν τις προσπάθειες που καταβάλλονταν για «την προώθηση μιας συνειδητοποιήσεως, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, της ανάγκης να ενθαρρυνθεί η αλληλεγγύη μεταξύ παραγωγών, η οποία αποτελεί τη μόνη σοβαρή, αν και δυσχερή, μέθοδο εξουδετερώσεως των συνεπειών που έχουν σχέση με τις εισαγωγές», αποδεικνύουν ότι μια τέτοια διεθνής συνειδητοποίηση δεν υπήρχε ακόμη τότε και, επομένως, ότι τα συγκεκριμένα αποτελέσματα της δήθεν συμφωνίας Cembureau επί της λειτουργίας των εγχωρίων βιομηχανιών τσιμέντου πέρασαν εντελώς απαρατήρητα. Τα έγγραφα αριθ. 33.322/470 έως 481, 483 και 484 εμφαίνουν ότι, παρά το φερόμενο εθνικό καρτέλ και το φερόμενο καρτέλ μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, οι Πορτογάλοι παραγωγοί παρέμεναν ελεύθεροι να εξάγουν σε άλλες χώρες μέλη της Cembureau. Η Italcementi προσθέτει ότι βρήκε πλείονα έγγραφα [έγγραφα αριθ. 33.126/14956 έως 14976 (εσωτερικά έγγραφα της SFIC, τα οποία ανακεφαλαιώνουν τις εισαγωγές τσιμέντου στη Γαλλία μεταξύ του 1984 και του 1988), 13487, 5680 και 5681 (πρακτικά των συνεδριάσεων των εμπορικών διευθυντών της γαλλικής εταιρίας Norcim)] εμφαίνοντα ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η συμφωνία Cembureau υπήρξε από το 1983 (πράγμα το οποίο αρνείται), είναι προφανές ότι δεν εφαρμόστηκε στην πράξη, λαμβανομένης υπόψη της εξελίξεως του διασυνοριακού εμπορίου τσιμέντου κατά το

επίμαχο διάστημα. Στις από 26 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi επισημαίνει επίσης σειρά εγγράφων που επιβεβαιώνουν την άποψή της συναφώς. Έτσι, πολλά έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/732 έως 735, 1963, 1991, 2058 και 10193 έως 10195) εμφαίνουν τις ανησυχίες της βελγικής βιομηχανίας όσον αφορά τα ολέθρια αποτελέσματα επί των εισαγωγών τα οποία μπορούσε να έχει μια υπερβολική αύξηση των εσωτερικών τιμών τους, ιδίως επί των εισαγωγών προελεύσεως Γερμανίας, πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι οι εισαγωγές αυτές προφανώς δεν απαγορεύονταν από μια δήθεν αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Μια σειρά εγγράφων σχετικών με τις εξαγωγές από τη Γερμανία και τη Γαλλία προς το Βέλγιο και με τις εξαγωγές από το Βέλγιο προς το Ηνωμένο Βασίλειο (έγγραφα αριθ. 33.126/375, 885, 886, 1404 έως 1406, 1425, 6916, 6947, 6954, 7552, 7558, 7760, 7761, 8110, 8112 έως 8118, 8131, 8132, 8382, 8519, 8540, 10193 έως 10195 και 18099 bis) αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι η δήθεν αρχή Cembureau δεν ασκεί επιρροή στην πράξη και εμφαίνουν ότι οι επιχειρήσεις που απειλούνταν ή αισθάνονταν ότι απειλούνται από τις εισαγωγές αμύνονταν, μεταξύ άλλων, παρέχοντας εκπτώσεις στην πελατεία τους, οργανώνοντας μέτρα αντιποίνων στις αγορές προελεύσεως των εισαγωγών αυτών, μελετώντας ή πραγματοποιώντας συμμαχίες ή εξαγορές ή αγορές συμμετοχών σε επιχειρήσεις εντός διαφόρων χωρών. Τέλος, πολυάριθμα άλλα έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/3973, 3974, 10837 έως 10839 και 10857 έως 10872) ενισχύουν την άποψη της Italcementi ότι τα εμπόδια στις εξαγωγές οφείλονταν σε αυστηρώς εμπορικούς λόγους. Αντιθέτως, οσάκις οι εξαγωγές αυτές ήσαν δυνατές, πραγματοποιούνταν χωρίς να λαμβάνεται υπόψη μια δήθεν συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Η Italcementi καταλήγει υπογραμμίζοντας ότι όλα τα έγγραφα τα οποία επικαλείται αποδεικνύουν ότι οι διεθνείς εμπορικές ροές τσιμέντου ανταποκρίνονταν πλήρως στη λογική της αγοράς [διάρθρωση των εγχωρίων αγορών, διαφορές μεταξύ του ύψους των τιμών, ανεπαρκής παραγωγική ικανότητα, φυσικά εμπόδια και εμπορικές τεχνικές (...)] και όχι σε δήθεν αρχές σκοπούσες στον περιορισμό του όγκου τους.

1266 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της είχαν ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και κάθε πειρασμού για διακρατικό εμπόριο. Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκαν κυρώσεις για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της. Εξάλλου, η συμφωνία αυτή δεν απαγόρευε το «διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), αλλά δεν επέτρεπε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές (σημειώσεις όσον αφορά συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), δηλαδή τις μη ελεγχόμενες ή μη ρυθμιζόμενες εξαγωγές. Συνεπώς, η ύπαρξη εισαγωγών ή εξαγωγών σε μια συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45).

1267 Το έγγραφο της Asland της 24ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1607 και 1608) πρέπει να επανενταχθεί στο νοηματικό του πλαίσιο, δηλαδή στο πλαίσιο των συγκεκριμένων απειλών τις οποίες αποτελούσαν τότε οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος. Συνεπώς, τα σχόλια τα οποία η Italcementi μπορούσε να διατυπώσει βάσει του εγγράφου αυτού, αν της είχε παραοχεθεί πρόσβαση σ' αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων που εμφαίνουν την προηγούμενη σύναψη σε ευρωπαϊκό επίπεδο μιας γενικής συμφωνίας περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και περί ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

2.21. Υπόθεση Τ-68/95, Holderbank κατά Επιτροπής

1268 Στις από 8 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Holderbank ισχυρίζεται κατ' αρχάς ότι, αν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία στα κεφάλαια της ΑΑ σχετικά με τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου (κεφάλαια 4 και 14) και στα έγγραφα που αναφέρονται στη σύμπραξη αυτή, θα μπορούσε να έχει αποδείξει ότι η έλλειψη εξαγωγών προς τα λοιπά κράτη μέλη εξηγείτο από τις περιστάσεις χωρίς καμία σχέση με τη δήθεν συμφωνία Cembureau. Συναφώς, η Holderbank επισημαίνει ότι η ίδια η Επιτροπή ισχυρίζεται στις παραγράφους 38, 73 και 74 της ΑΑ ότι η αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου ήταν πλήρως κατανεμημένη, στεγανοποιημένη και, επομένως, απρόσιτη στους αλλοδαπούς ανταγωνιστές, μέσω των CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91). Συνεπώς, οι προαναφερθείσες παράγραφοι της ΑΑ αντικρούουν την ύπαρξη της δήθεν συμφωνίας Cembureau.

1269 Στη συνέχεια, η Holderbank επισημαίνει σειρά εγγράφων του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου — κυρίως έγγραφα ανταλλαγέντα κατά το διάστημα 1986-1987, μεταξύ των μελών της CMF και με το OFT (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1147) —, τα οποία, αν είχε πρόσβαση σ' αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να ενισχύσει την άποψή της ότι η αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου ήταν εν τοις πράγμασι απρόσιτη στους παραγωγούς της ηπειρωτικής Ευρώπης. Παραθέτει, ειδικότερα, το έγγραφο του προέδρου της CMF προς το OFT (έγγραφα αριθ. 33.126/17624 και 17625), κατά το οποίο, δυνάμει του συστήματος των «τιμών περιλαμβανομένης της παραδόσεως» («delivered-price-system»), το οποίο διακρίνει την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου σε σχέση με την πλειονότητα των αγορών της δυτικής Ευρώπης, το τσιμέντο που προοριζόταν για τους εντός του Ηνωμένου Βασιλείου πελάτες έπρεπε οπωσδήποτε να παραδίδεται στο εργοτάξιο, πράγμα που δημιουργούσε σημαντικές πρακτικές δυσχέρειες για τους αλλοδαπούς εν δυνάμει ανταγωνιστές. Από τα έγγραφα αριθ. 33.126/17625 και 17641 έως 17653 προκύπτει επίσης ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, οι τιμές του Ηνωμένου Βασιλείου ήσαν στην πραγματικότητα, λαμβανομένου υπόψη του κόστους μεταφοράς, χαμηλότερες από τις τιμές των αγορών της ηπειρωτικής Ευρώπης, ιδίως της Δυτικής Γερμανίας, πράγμα το οποίο μπορούσε να αναχαιτίσει τις εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο. Συνεπώς, τα έγγραφα αυτά θα είχαν παράσχει στη Holderbank τη δυνατότητα να αντικρούσει, ήδη από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, την αιτίαση ότι η έλλειψη εξαγωγικής δραστηριότητας οφειλόταν σε διεθνή σύμπραξη. Τα έγγραφα αριθ. 33.126/17642 και 17643 εμφαίνουν μια μείωση, κατά το υπό εξέταση διάστημα, της εγχώριας ζητήσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το γεγονός αυτό αποτελεί επίσης απαλλακτικό στοιχείο, δεδομένου ότι η αυξανόμενη πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της πιέσεως του κόστους στους τοπικούς παραγωγούς και τη συνακόλουθη ενίσχυση της τάσεώς τους να εμποδίζουν τις εισαγωγές. Το έγγραφο αριθ. 33.126/17646, το οποίο αφορά τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, πρώην Ανατολικής Γερμανίας και Πολωνίας, εμφαίνει ότι, λόγω, κυρίως, των μέτρων αντιποίνων που ελήφθησαν στον τομέα των τιμών από τους τοπικούς παραγωγούς, οι αλλοδαποί παραγωγοί μπορούσαν να ελπίζουν να εισάγουν στο Ηνωμένο Βασίλειο μόνον εφαρμόζοντας ντάμπινγκ. Η Holderbank καταλήγει συναφώς επισυνάπτοντας στις από 8 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της σειρά πρακτικών των συνεδριάσεων της CMF (έγγραφα αριθ. 33.126/17062, 17090, 17099, 17100, 17134, 17141, 17142, 17147, 17149, 17158, 17163 έως 17168, 17171, 17183, 17193, 17200, 17211, 17215, 17220, 17227, 17262, 17280, 17623, 17624, 17666, 17667 και 17696 έως 17699), τα οποία εμφαίνουν κατά τρόπο γλαφυρό την κατανομή και τη στεγανοποίηση της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου.

1270 Τέλος, η Holderbank επισημαίνει, στον σχετικό με την Ελλάδα φάκελο, ένα σημείωμα του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 29ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19881 και 19882), το οποίο εμφαίνει ότι η Επιτροπή απομόνωσε από το νοηματικό της πλαίσιο τη δήλωση του Ν. Καλογερόπουλου της 25ης Ιουνίου 1986 (ΑΑ, παράγραφος 9· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877). Συγκεκριμένα, το σημείωμα αυτό εμφαίνει

σαφώς ότι οι εξαγωγές από την Ελλάδα προς το Ηνωμένο Βασίλειο εμποδίστηκαν μόνον από τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου και όχι από μια διεθνή σύμπραξη.

1271 Υπενθυμίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή στηρίχτηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να θεμελιώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Ούτε οι εναλλακτικές εξηγήσεις επί του ζητήματος της ελλείψεως ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου, οι οποίες βασίζονται στην ύπαρξη, εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, συμφωνιών περί κατανομής και στεγανοποιήσεως της εγχώριας αγοράς, ούτε τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Holderbank όσον αφορά το σημείωμα του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 29ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19881 και 19882) θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau. Προστίθεται ότι στο σημείωμα της Ηρακλής της 29ης Σεπτεμβρίου 1986 αναγράφονται απλώς τα εξής: μέχρι τώρα, στην Αγγλία, «το καρτέλ έχει τρομοκρατήσει και έχει εκβιάσει όλες τις μεγάλες εταιρίες ετοίμου σκυροδέματος (...) να μην πάρουν ελληνικό τσιμέντο αλλιώς θα ζημιωθούν». Συνεπώς, τίποτε δεν επιτρέπει τον ισχυρισμό ότι το σημείωμα αυτό αναφερόταν στη σύμπραξη εντός του Ηνωμένου Βασιλείου και όχι στην ευρωπαϊκή σύμπραξη. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι, όπως ισχυρίζεται η Holderbank, το πρόσωπο που συνέταξε το σημείωμα είχε κατά νου τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών του Ηνωμένου Βασικείου, τούτο ουδόλως αποκλείει την προηγούμενη ύπαρξη μιας ευρύτερης ευρωπαϊκής συμπράξεως, «υποστηρίζουσας» αυτή την τοπική σύμπραξη. Συνεπώς, οι επικρίσεις που διατυπώνει η Holderbank, υπό το πρίσμα του σημειώματος της Ηρακλής της 29ης Σεπτεμβρίου 1986, κατά της από 25 Ιουνίου 1986 δηλώσεως του Ν. Καλογερόπουλου, προέδρου της ίδιας αυτής επιχειρήσεως, η οποία αναφέρει ακριβώς την ύπαρξη συμπράξεων σε δύο επίπεδα, εντός του Ηνωμένου Βασιλείου και σε ευρωπαϊκό επίπεδο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 913), στο πλαίσιο του ελληνικού προβλήματος, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

2.22. Υπόθεση T-69/95, Hornos Ibéricos κατά Επιτροπής

1272 Πρώτον, η Hornos Ibéricos, στο από 10 Φεβρουαρίου 1997 υπόμνημά της, υποστηρίζει ότι η ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ παραγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου, και όχι μιας δήθεν συμφωνίας Cembureau, καθιστούσε αδύνατη τη διείσδυση άλλων παραγωγών στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Το πραγματικό αυτό γεγονός προκύπτει από τα σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο κεφάλαια της ΑΑ (κεφάλαια 4 και 14) και από ένα σημείωμα του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 29ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19881 και 19882). Συνεπώς το γεγονός ότι δεν είχε πρόσβαση στα στοιχεία αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία αποτέλεσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας.

1273 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1271.

1274 Δεύτερον, στο από 10 Φεβρουαρίου 1997 υπόμνημά της, η Hornos Ibéricos αναφέρεται σε ένα εσωτερικό σημείωμα της ΓΔ ΙΙΙ της Επιτροπής του Νοεμβρίου του 1994, από το οποίο προκύπτει, κατ' αυτήν, ότι η ανάλυση της αγοράς στην οποία προέβη η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση είναι εσφαλμένη.

1275 Υπενθυμίζεται ότι οι προσφεύγουσες δεν έχουν, κατ' αρχήν, δυνατότητα προσβάσεως στα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής (αποφάσεις της 6ης Απριλίου 1995, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψη 25, και της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 54· διάταξη NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 196, σκέψη 35). Αυτός ο περιορισμός της προσβάσεως στα εσωτερικά έγγραφα δικαιολογείται από την ανάγκη διασφαλίσεως της εύρυθμης λειτουργίας του οικείου οργάνου στον τομέα της πατάξεως των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης (διάταξη NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 196, σκέψη 36).

1276 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν παρασχέθηκε πρόσβαση στο εσωτερικό σημείωμα στο οποίο αναφέρεται η Hornos Ibéricos, κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που διέταξε το Πρωτοδικείο. Η προσφεύγουσα, η οποία δεν μπορεί να αποδείξει ότι το εσωτερικό σημείωμα της ΓΔ ΙΙΙ της γνωστοποιήθηκε νομίμως, δεν μπορεί να στηρίξει παραδεκτώς οποιοδήποτε επιχείρημα στο περιεχόμενο του εν λόγω σημειώματος. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν το σημείωμα αυτό είχε νομίμως γνωστοποιηθεί στην Hornos Ibéricos ήδη κατά τη διοικητική διαδικασία, η διαδικασία αυτή δεν θα κατέληγε σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Πράγματι, πρόκειται περί σημειώματος το οποίο απεστάλη τον Νοέμβριο του 1994 στον γενικό διευθυντή της ΓΔ IV της Επιτροπής και περιείχε ορισμένες υποδείξεις της ΓΔ ΙΙΙ ενόψει της επικείμενης εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αν η προσφεύγουσα ήταν σε θέση να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής σε ορισμένα στοιχεία του σημειώματος πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, τούτο δεν θα μπορούσε να έχει οποιοδήποτε αποτέλεσμα επί της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση στις 30 Νοεμβρίου 1994, έχοντας πλήρη γνώση όλων των στοιχείων του εν λόγω σημειώματος. Εξάλλου, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή στηρίχτηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να διαπιστώσει την παράβαση την οποία δέχεται με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αν η Hornos Ibéricos είχε τη δυνατότητα να προβάλει κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει του εσωτερικού σημειώματος της ΓΔ ΙΙΙ, ότι η σχετική αγορά δεν είχε ευρωπαϊκή διάσταση, τούτο δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια σ' αυτές τις άμεσες έγγραφες αποδείξεις, οι οποίες αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και, συγχρόνως, λαμβανομένου υπόψη του ευρωπαϊκού χαρακτήρα της συμπράξεως, την ευρωπαϊκή διάσταση της επίμαχης αγοράς.

2.23. Υπόθεση Τ-87/95, Cementir κατά Επιτροπής

1277 Πρώτον, η Cementir ισχυρίζεται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι εντός των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων βρήκε σειρά εγγράφων που αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι η ευρωπαϊκή αγορά του τσιμέντου ήταν κατακερματισμένη κατά φυσικό τρόπο σε αυτοτελείς εδαφικές ζώνες, ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου περιοριζόταν κατ' ανάγκη στις παραμεθόριες ζώνες ή, κατά το δυνατόν, στις εξαγωγές διά θαλάσσης ή διά των ποταμών και ότι το εμπόριο αυτό μπορούσε, στην καλύτερη των περιπτώσεων, να αφορά ορισμένες συγκεκριμένες επιχειρήσεις, αποκλειομένης της Cementir, η οποία ουδόλως ασχολείτο με το εξαγωγικό εμπόριο. Η Cementir φρονεί ότι, υπό το πρίσμα αυτών των πραγματικών στοιχείων, η Επιτροπή όφειλε να αναγωρίσει ότι η «ευρωπαϊκή» αντίληψη που είχε ως προς την αγορά του τσιμέντου παραμόρφωνε τα πραγματικά περιστατικά και ότι, κατά συνέπεια, ήταν αυθαίρετο να υποθέτει ότι υπήρξε μία μόνο γενική σύμπραξη, τα θίγοντα τον ανταγωνισμό αποτελέσματα της οποίας μεταδόθηκαν από τη μια άκρη της Ευρώπης στην άλλη.

1278 Η Cementir προσθέτει ότι, αν η Επιτροπή είχε επικεντρώσει την προσοχή της στις κατ' ιδίαν συμπεριφορές στις εγχώριες αγορές, θα ανακάλυπτε ίσως ότι η τάδε ή η δείνα επιχείρηση διέπραξε παραβάσεις σε ορισμένα, σαφώς οριοθετημένα, τμήματα των αγορών αυτών, αλλά ουδέποτε θα κατέληγε στην ύπαρξη συμφωνίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σκοπούσας στη διασφάλιση του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, συμφωνίας της οποίας κανένα ίχνος δεν μπορεί εξάλλου να βρεθεί στα μελετηθέντα έγγραφα. Προς στήριξη των ισχυρισμών αυτών, η Cementir παραθέτει ένα έγγραφο σχετικό με τη συμφωνία μεταξύ Ελλήνων και Ισπανών παραγωγών που αφορούσε τη σύσταση της CMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1040) (έγγραφα αριθ. 33.126/19220 έως 19223), τα πρακτικά μιας συνεδριάσεως της CMF της 17ης Ιουλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17157 έως 17159), τα οποία αναφέρουν τα μέσα που χρησιμοποίησαν οι Βρετανοί πραγωγοί για την καταπολέμηση των εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, εσωτερικά έγγραφα της SFIC σχετικά με τις εισαγωγές το 1985, το 1987 και το 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/14956 έως 14976), τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 23ης Ιουλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19878 και 19880) και σειρά εγγράφων τα οποία αποδεικνύουν ότι τα μέτρα που έλαβαν διάφοροι Ιταλοί παραγωγοί για να προστατεύσουν την ιταλική αγορά από τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος δεν είχαν καμία σχέση με τη δήθεν συμφωνία Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2948, 2949 έως 2951, 2934, 2935, 2954 έως 2966, 3065 έως 3068). Η Cementir αναφέρεται επίσης στην απόφαση του Bundeskartellamt του 1972 που καταδικάζει μια τοπική σύμπραξη. Επικαλείται επίσης, χωρίς να τα εντοπίζει με ακρίβεια, τα χωρία της ΑΑ στα οποία αναγράφεται ότι η Lafarge ήλεγχε την Wössinger Zement (Γερμανία) και την Asland (Ισπανία). Τα χωρία αυτά αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι η πολιτική εξαγωγής των διαφόρων αυτών εταιριών ανταποκρινόταν σε μια στρατηγική ομίλου και όχι στην εφαρμογή μιας δήθεν αρχής περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Τέλος, η Cementir παραπέμπει στα κεφάλαια 8 και 9 της ΑΑ, από τα οποία προκύπτει ότι η Oficemen, η Secil και η Cimpor συνήψαν συμφωνίες που αφορούσαν την πορτογαλική και την ισπανική αγορά, οι οποίες, όπως ομολογεί η ίδια η Επιτροπή, είχαν ως αποτέλεσμα να καταστήσουν σχεδόν αδύνατες τις εισαγωγές τσιμέντου αλλοδαπής προελεύσεως.

1279 Στις από 29 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Cementir επικαλείται ακόμη ορισμένα έγγραφα αποδεικνύοντα κατ' αυτήν την ύπαρξη, ήδη από το 1965, συμφωνιών στη βελγική αγορά (έγγραφα αριθ. 33.126/860, 861 και 1543 έως 1551) και διμερών ή πολυμερών επαφών, διασυνοριακών συμφωνιών ή σχεδίων συμφωνιών που αφορούσαν, είτε τη γερμανική, την ολλανδική και τη βελγική αγορά (έγγραφα αριθ. 33.126/1119 έως 1134, 1175 έως 1179 και 1574 έως 1577), είτε τη γαλλική και τη βελγική αγορά (έγγραφα αριθ. 33.126/837, 838 και 985 έως 1009), είτε τη γαλλική και την ισπανική αγορά (έγγραφα αριθ. 33.126/4066 έως 4069), είτε τη γαλλική, τη γερμανική και τη λουξεμβουργιανή αγορά (έγγραφα αριθ. 33.126/4251 έως 4253 και 4263 έως 4269). Όλα αυτά τα έγγραφα αποδεικνύουν ότι οι συμφωνίες, εναρμονισμένες πρακτικές και άλλα είδη συνεργασίας που μπορούσαν να υπάρχουν σε ορισμένες συγκεκριμένες γεωγραφικές ζώνες είχαν αμιγώς τοπική προέλευση και εξήγηση, χωρίς καμία σχέση με μια φερόμενη ευρωπαϊκή σύμπραξη, την οποία, εξάλλου, δεν αναφέρει κανένα από τα έγγραφα αυτά. Τέλος, ένα έγγραφο της FIC (έγγραφα αριθ. 33.126/2105 έως 2113), το οποίο αντικατοπτρίζει την εικόνα που είχε η βελγική ένωση όσον αφορά τον ρόλο της Cembureau και το οποίο εμφαίνει ότι η ένωση αυτή δίσταζε να γνωστοποιήσει ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία στη Cembureau, επιβεβαιώνει πλήρως τους ισχυρισμούς της Cementir όσον αφορά τις λειτουργίες και τις αρμοδιότητες της Cembureau, αφενός, και την έλλειψη γενικής συνεννοήσεως μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών στο επίπεδο της Cembureau, αφετέρου.

1280 Υπενθυμίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή στηρίχτηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Αυτές οι έγγραφες αποδείξεις εμφαίνουν ότι, στο πλαίσιο της συνεδριάσεώς τους της 14ης Ιανουαρίου 1983, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας συνήψαν συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και περί ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, επιβεβαιωθείσα κατόπιν κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Αν η Cementir ήταν σε θέση, βάσει των εγγράφων που επικαλείται, να διατυπώσει κατά τη διοικητική

διαδικασία σκέψεις σχετικές με την αγορά αναφοράς, η διαδικασία αυτή δεν θα κατέληγε σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Πράγματι, αυτή καθαυτή η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, συναφθείσας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, αντικρούει ευθέως την άποψη της Cementir ότι η γεωγραφική αγορά αναφοράς του τσιμέντου δεν ήταν η Ευρώπη. Εξάλλου, ούτε η έλλειψη μνείας της συμφωνίας Cembureau στα διάφορα έγγραφα που προβάλλει η Cementir, ούτε οι εναλλακτικές εξηγήσεις που βασίζονται στην ύπαρξη φυσικών και τεχνικών εμποδίων στο διασυνοριακό εμπόριο τσιμέντου, μορφών συνεργασίας και τοπικών και περιφερειακών συμφωνιών ενίοτε κατά πολύ προγενεστέρων του 1983 και δήθεν ασχέτων προς μια ευρωπαϊκή συμφωνία περί κατανομής των αγορών, τις οποίες μπορούσε να έχει παράσχει η Cementir για να δικαιολογήσει το περιορισμένο ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου κατά το επίμαχο διάστημα, ούτε τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει επί της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων της Cembureau και επί της διστακτικότητας ορισμένων ενώσεων να γνωστοποιούν ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία στη Cembureau δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Αντιθέτως, οι εξηγήσεις σχετικά με τα «φυσικά εμπόδια» στο διακρατικό εμπόριο τσιμέντου, τις οποίες μπορούσε να έχει προβάλει η Cementir αν είχε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία, μπορούσαν να υπογραμμίσουν τη βαρύτητα της διαπραχθείσας παραβάσεως, δεδομένου ότι, διά της συνάψεως της συμφωνίας Cembureau, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επιχείρησαν να εξαλείψουν τον ήσσονα αποτελεσματικό ανταγωνισμό που εξακολουθούσε να υφίσταται στην αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1088).

1281 Δεύτερον, η Cementir προβάλλει, στις από 29 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/2056 έως 2062) τα οποία αποδεικνύουν ότι, κατόπιν της ανόδου των τιμών που σημειώθηκε στη βελγική αγορά το 1984, η τοπική πελατεία άρχισε να στρέφεται προς το φθηνότερο τσιμέντο προελεύσεως Γερμανίας. Εξάλλου, η Cementir επικαλείται ένα έγγραφο της CBR της 17ης Ιανουαρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/10193 έως 10198) στο οποίο γίνεται μνεία περί εισαγωγών στο Βέλγιο τσιμέντου προελεύσεως Γερμανίας, πράγμα που αντικρούει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

1282 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau είχε ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και κάθε πειρασμού για διακρατικό εμπόριο. Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκαν κυρώσεις για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της. Εξάλλου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 έγινε ρητή μνεία των «ανεξέλεγκτων» εξαγωγών προς το Βέλγιο (από 2 Απριλίου 1984 σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737). Το γεγονός ότι το έγγραφο της CBR της 17ης Ιανουαρίου 1986 εμφαίνει την ύπαρξη ορισμένων «ανεξέλεγκτων» εξαγωγών προς το Βέλγιο, τις οποίες γνώριζαν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας, αποδεικνύει, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ότι ορισμένοι παραγωγοί της Κοινότητας δεν τηρούσαν πάντοτε τη συμφωνία Cembureau, αλλά δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να διαπιστώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Αντιθέτως, το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού μπορεί να αποδείξει την αποτελεσματικότητα της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, στο εν λόγω σημείωμα αναγράφονται τα εξής: «Οι εισαγωγές γερμανικού τσιμέντου στο Βέλγιο έχουν προφανώς σταθεροποιηθεί, μολονότι παραμένουν σχετικώς αυξημένες. Έφθασαν τους 250 000 τόνους το 1983, τους 220 000 τόνους το 1984 και θα φθάσουν κατά πάσα πιθανότητα τους 203 000 τόνους το 1985.»

1283 Τρίτον, η Cementir υποβάλλει, με τις από 29 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, σειρά εγγράφων τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, τη νομιμότητα των θεμάτων που συζητήθηκαν κατά τις δύο συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις οποίες μετέσχε, δηλαδή κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Άλλα έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/1175 έως 1179, 2026 έως 2049, 2050 έως 2053, 2056 έως 2062 και 5295) επιβεβαιώνουν ότι σκοπός των δύο αυτών συνεδριάσεων ήταν η εξέταση της εξελίξεως των αποτελουσών αντικείμενο ντάμπινγκ εισαγωγών προελεύσεως ανατολικής Ευρώπης και των νομίμων μέσων αντιμετωπίσεώς τους (καταγγελία ενώπιον της Επιτροπής), καθώς και των συνθηκών στην παγκόσμια αγορά του τσιμέντου. Εντός του πλαισίου αυτού επίσης έγινε μνεία, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, περί του βελγοολλανδικού συστήματος των σημείων βάσεως, το οποίο είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή το 1981, αλλά επί του οποίου η Επιτροπή δεν είχε ακόμη τότε αντιδράσει επισήμως. Η Cementir φρονεί ότι, αν είχε πρόσβαση σε όλα αυτά τα έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία, θα είχε τη δυνατότητα να δώσει στα έγγραφα στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή, για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, μια εντελώς διαφορετική ερμηνεία από αυτήν που υποστηρίζει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

1284 Ο ισχυρισμός αυτός δεν θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1208.

2.24. Υπόθεση T-88/95, Blue Circle κατά Επιτροπής

1285 Πρώτον, η Blue Circle ισχυρίζεται, στο από 10 Φεβρουαρίου 1997 υπόμνημά της, ότι τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και τα έγγραφα που αφορούν τα κεφάλαια αυτά αναφέρουν την ύπαρξη τοπικών (εθνικών, διμερών ή πολυμερών) συμπράξεων, οι οποίες, όπως εξάλλου δέχεται η Επιτροπή στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ, είχαν ως αποτέλεσμα να κατανεμηθούν οι εγχώριες αγορές ή, τουλάχιστον, να θιγεί αισθητά το διακρατικό εμπόριο. Ωστόσο, αυτές οι τοπικές συμφωνίες δεν είχαν την παραμικρή σχέση με μια πανευρωπαϊκή σύμπραξη. Συνεπώς, η Επιτροπή εσφαλμένως θεώρησε ότι αυτές οι τοπικές συμφωνίες αποτελούσαν την απόδειξη της υπάρξεως ή της εφαρμογής μιας συμφωνίας Cembureau. Εξάλλου, δεδομένου ότι οι συμπράξεις που περιγράφονται στα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ εμπόδιζαν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο τσιμέντου, οι φάκελοι που αφορούσαν τις εθνικές συμπράξεις μπορούσαν να ενισχύσουν τις παρατηρήσεις που διατύπωσε εξ ονόματος της Blue Circle ο οικονομικός της εμπειρογνώμονας D[r] Williamson, καθώς και την αμυντική επιχειρηματολογία της Blue Circle, σύμφωνα με τις οποίες οι κατευθύνσεις των ρευμάτων του εμπορίου που διαπιστώθηκαν στην αγορά κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, ιδίως δε οι εξαγωγές από την Ελλάδα, εξηγούνταν από άλλους παράγοντες και όχι από μια υποτιθέμενη ευρωπαϊκή σύμπραξη. Η Blue Circle ισχυρίζεται επίσης ότι από σειρά αποδείξεων που περιέχονται στους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους προκύπτει ότι διμερείς συμφωνίες, όπως η συμφωνία μεταξύ Ελλήνων και Ισπανών παραγωγών ή η συμφωνία μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών, τις οποίες η Επιτροπή είχε ορθώς υπαγάγει αρχικώς στις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις που ανακάλεσε στη συνέχεια, εν τέλει «χρησιμοποιήθηκαν» κακώς από την Επιτροπή ως στοιχεία αποδεικνύοντα την ύπαρξη ενός καρτέλ Cembureau.

1286 Προς στήριξη εκάστου των ισχυρισμών αυτών, η Blue Circle προβάλλει στοιχεία ή έγγραφα προερχόμενα από τους φακέλους που αφορούν την Ελλάδα, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία, τα οποία εντοπίζει αναφερόμενη, κατά περίπτωση, στην αρίθμηση που αναγράφεται στην άνω δεξιά γωνία της σελίδας, στον τίτλο τους ή στη θέση τους εντός της ΑΑ. Πάντως, κανένα από τα στοιχεία αυτά δεν επισυνάπτεται στις παρατηρήσεις της.

1287 Διαπιστώνεται ότι η Blue Circle, μη επισυνάπτοντας στις παρατηρήσεις της τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται με τις παρατηρήσεις αυτές, αντιθέτως προς τις σαφείς οδηγίες που δόθηκαν στο πλαίσιο του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, κατέστησε αδύνατο για το Πρωτοδικείο να εντοπίσει τα εν λόγω έγγραφα με όλη την ακρίβεια που είναι αναγκαία για την εκτίμηση του κατά πόσον καθένα από αυτά ήταν λυσιτελές για την άμυνα της Blue Circle κατά τη διοικητική διαδικασία. Προστίθεται ότι η Blue Circle είχε ωστόσο την ευκαιρία να επανορθώσει το σφάλμα της κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, το οποίο της παρέσχε πρόσβαση σε ολόκληρο τον φάκελο της Επιτροπής, περιλαμβανομένων των εγγράφων που καλύπτονταν ήδη από το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996, εξαιρουμένων των εγγράφων που απαρτίζουν τον φάκελο IV/27.997 [φάκελο της CMF σχετικό με τις CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 91 και 93)], επί των οποίων, εν πάση περιπτώσει, δεν στηρίχτηκε η Blue Circle με τις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της.

1288 Εν πάση περιπτώσει, οι εναλλακτικές εξηγήσεις που βασίζονται στην οικονομική ανάλυση των αγορών ή στην ύπαρξη πληθώρας τοπικών συμφωνιών (εθνικών, διμερών ή πολυμερών), τις οποίες μπορούσε να έχει παράσχει η Blue Circle σχετικά με τη δυναμική του διακρατικού εμπορίου τσιμέντου κατά το υπό εξέταση διάστημα, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη των αμέσων εγγράφων αποδείξεων στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45). Εξάλλου, η ύπαρξη εθνικών και άλλων τοπικών συμφωνιών, όπως η συμφωνία μεταξύ Ελλήνων και Ισπανών παραγωγών ή η σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, ουδόλως χρησιμοποιήθηκε για την εκ μέρους της Επιτροπής απόδειξη της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau, η οποία συνήχθη αποκλειστικώς από τις έγγραφες αποδείξεις που εκτίθενται στις παραγράφους 9 και 61 της ΑΑ και στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Blue Circle για να αποδείξει την έλλειψη σχέσεως μεταξύ των τοπικών συμφωνιών και της συμφωνίας Cembureau δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα όσον αφορά αυτή καθαυτή την ύπαρξη της συμφωνίας την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1289 Δεύτερον, στο από 12 Δεκεμβρίου 1997 υπόμνημά της, η Blue Circle υποστηρίζει ότι η εξέταση των εγγράφων που ήταν σε θέση να συμβουλευθεί κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 ενισχύει την άποψη ότι η ευρωπαϊκή αγορά του τσιμέντου έβριθε τοπικών, εθνικών, διμερών ή πολυμερών συμφωνιών. Η Blue Circle φρονεί ότι, αν είχε πρόσβαση σε ολόκληρο τον φάκελο και σε ολόκληρη την ΑΑ ήδη από τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσε να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στην ύπαρξη των συμφωνιών αυτών και στην πλήρη αυτοτέλειά τους έναντι μιας δήθεν συμφωνίας Cembureau περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και έτσι να ωθήσει την Επιτροπή να βάλει, ενδεχομένως, μόνον κατά των τοπικών συμφωνιών και να προσάψει ευθύνη μόνο στους παραγωγούς που ενεπλάκησαν σ' αυτές. Εξάλλου, η ανάλυση την οποία αναπτύσσει η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση αντικρούεται ριζικώς από σειρά εγγράφων αποδείξεων (έγγραφα αριθ. 33.126/4226, 4227, 4379 έως 4392, 6858 έως 6865, 6908, 6912, 6913, 6920, 6921, 6923 έως 6976, 7041, 7046 έως 7048, 7766 έως 7772, 8124 έως 8138, 8152 και 16936 έως 16938). Οι αποδείξεις αυτές εμφαίνουν ότι διάφορες μεγάλες τσιμεντοβιομηχανίες είχαν ενεργητική, ανταγωνιστική και επεκτατική πολιτική, με σκοπό την απόκτηση συμμετοχών που καθιστούν δυνατό τον έλεγχο αλλοδαπών εταιριών. Τούτο αποτελεί, κατά την Blue Circle, έκφραση μιας πρακτικής εντελώς αντίθετης προς την εφαρμογή μιας δήθεν συμφωνίας περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν, επιπλέον, ότι πολλές εταιρίες είχαν συμμετοχές, ενίοτε αμοιβαίες, σε άλλες ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες. Συνεπώς, τα έγγραφα αυτά θα είχαν παράσχει στην Blue Circle τη δυνατότητα να προβάλει μια πειστική εναλλακτική εξήγηση επί του ζητήματος του περιορισμένου διακρατικού εμπορίου τσιμέντου κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα. Ορισμένα από τα έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/6914, 6959, 8124 έως 8138 και 8152), τα οποία παρέχουν λεπτομέρειες σχετικές με κάποιες από αυτές τις αγοραπωλησίες συμμετοχών αποκαλύπτουν ότι, κατά τη διάρκεια των μηνών που προηγούνταν της εν λόγω αγοραπωλησίας, συχνά ο αγοραστής και ο πωλητής συζητούσαν σχετικά με τις τιμές, τις εισαγωγές και τις εξαγωγές, το ενδεχόμενο λήψεως κοινών μέτρων κ.λπ. Οι συζητήσεις

αυτές, εντασσόμενες στο νοηματικό τους πλαίσιο, εκφράζουν σαφώς τη βούληση του αγοραστή όχι να εφαρμόσει τη συμφωνία Cembureau, αλλά να ενημερωθεί για την αγορά στην οποία επιθυμεί να διεισδύσει, προκειμένου να εκτιμήσει την αξία των μετοχών τις οποίες αφορά η αγοραπωλησία. Η Blue Circle υπογραμμίζει ότι κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν αναφέρει τη Cembureau ή την ύπαρξη μιας οποιασδήποτε συμφωνίας περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ούτε υποδηλώνει την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής. Η Blue Circle καταλήγει ότι, αν είχε πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, θα ήταν σε θέση να εμβαθύνει την ανάλυσή της ως προς την ευρωπαϊκή αγορά του τσιμέντου και το δίκτυο των κυρίων σχέσεων και συμμετοχών που καθιστούν δυνατό τον έλεγχο, οι οποίες υφίστανται στην αγορά αυτή και έτσι να αντικρούσει την άποψη της Επιτροπής που βασίζεται στην ύπαρξη μιας ενιαίας και διαρκούς ευρωπαϊκής συμφωνίας περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, και να παράσχει διαφορετική εξήγηση της λειτουργίας της αγοράς από την εξήγηση που υποστηρίζει η Επιτροπή.

1290 Μια σειρά άλλων εγγράφων αποδείξεων (έγγραφα αριθ. 33.126/270, 781 έως 807, 839 έως 843, 847 έως 849, 853 έως 859, 1175 έως 1245, 4066 έως 4068, 4073, 5671 έως 5724, 6883, 8124 έως 8138, 8186, 13498 έως 13509, 13532, 13542, 18517, 18533 και 18534 και έγγραφα αριθ. 33.322/923 έως 929) εμφαίνει σαφώς ότι η αγορά του τσιμέντου ήταν παραδοσιακώς κατακερματισμένη από πληθώρα συμφωνιών, τοπικών, εθνικών, διμερών (ιδίως μεταξύ Γαλλίας και Βελγίου, μεταξύ Γαλλίας και Πορτογαλίας και μεταξύ Βελγίου και Κάτω Χωρών) ή πολυμερών (ιδίως μεταξύ των χωρών της Benelux, της Γερμανίας και της Γαλλίας), μερικές από τις οποίες ανατρέχουν στο 1964. Τα έγγραφα που αφορούν όλες αυτές τις συμφωνίες αντικρούουν, από μόνα τους, την άποψη της Επιτροπής που στηρίζεται στην ύπαρξη μιας συμφωνίας ευρωπαϊκής διαστάσεως, διότι παρέχουν ευλογοφανή εναλλακτική εξήγηση για το περιορισμένο ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου. Η Blue Circle υπογραμμίζει ότι ορισμένες τοπικές συμφωνίες τις οποίες αναφέρουν τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ και τα σχετικά έγγραφα σκοπούσαν σαφώς στην προώθηση του εξαγωγικού εμπορίου (επί παραδείγματι, έγγραφα σχετικά με τις γαλλοπορτογαλικές συμφωνίες συνεργασίας και με τις συμφωνίες μεταξύ των χωρών της Benelux, της Γαλλίας και της Γερμανίας, καθώς και έγγραφα σχετικά με τη γαλλική εταιρία Norcim).

1291 Άλλα έγγραφα αποδεικνύουν ότι πολυάριθμοι οικονομικοί, εμπορικοί, τεχνικοί ή νομικοί παράγοντες, όπως η ποικιλία των εθνικών μηχανισμών ελέγχου των τιμών (έγγραφα αριθ. 33.126/3333, 3336 έως 3338 και 3342 έως 3345), το ευμετάβλητο του κόστους μεταφοράς (έγγραφα αριθ. 33.126/1224 έως 1238, 3524 έως 3526 και 3536 έως 3542), οι διαφορές κανόνων ποιότητας και προδιαγραφών (έγγραφα αριθ. 33.126/3556, 5678 και 5699), η ποικιλία των φορολογικών πλαισίων και των περιβαλλοντολογικών ελέγχων (έγγραφο αριθ. 33.126/3589) και η ύπαρξη, σε ορισμένες αγορές, επιδοτήσεων ή ειδικών πλεονεκτημάτων για την τοπική βιομηχανία (έγγραφο αριθ. 33.126/5673), έθιγαν το διακρατικό εμπόριο τσιμέντου και, συνεπώς, εξηγούσαν τον κατακερματισμό των αγορών ο οποίος παρατηρήθηκε κατά το επίμαχο διάστημα.

1292 Τέλος, η ύπαρξη τοπικών συμπράξεων, το δίκτυο αμοιβαίων συμμετοχών και οι λοιποί παράγοντες μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω, οι οποίοι μπορούσαν να περιορίσουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, αποδεικνύουν επίσης ότι οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου δεν είχαν κανένα συμφέρον να θεσπίσουν, στο επίπεδο της Cembureau, μια αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

1293 Υπενθυμίζεται ότι στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) η Επιτροπή στηρίχτηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να θεμελιώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Ούτε το γεγονός ότι τα έγγραφα που απαριθμεί η προσφεύγουσα στις από 12 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της δεν αναφέρουν, αμέσως ή εμμέσως, τη Cembureau, τη συμφωνία Cembureau ή οποιαδήποτε ευρωπαϊκή σύμπραξη περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ούτε οι εναλλακτικές εξηγήσεις που βασίζονται στην ύπαρξη, στην Ευρώπη, πληθώρας εθνικών, διμερών ή πολυμερών συμφωνιών, ενίοτε προγενεστέρων του 1983, στον τρόπο κατανομής των μετοχών των ευρωπαϊκών εταιριών του τομέα του τσιμέντου ή στην ύπαρξη οικονομικών, εμπορικών, νομικών και τεχνικών εμποδίων στο διακρατικό εμπόριο τσιμέντου, τις οποίες μπορούσε να έχει παράσχει η Blue Circle επί του ζητήματος του περιορισμένου ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου κατά το επίμαχο διάστημα, ούτε τα σχόλια που μπορούσε να έχει προβάλει βάσει των εγγράφων που εμφαίνουν την επεκτατική πολιτική διαφόρων ευρωπαϊκών ομίλων του τομέα του τσιμέντου και τις ατομικές ή από κοινού δραστηριότητες εξαγωγής διαφόρων Ευρωπαίων παραγωγών δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να θεμελιώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Αντιθέτως, τα σχόλια σχετικά με τους πάσης φύσεως παράγοντες που συντελούσαν στον τεμαχισμό των αγορών, τα οποία μπορούσε να έχει προβάλει η Blue Circle αν είχε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία, μπορούσαν να υπογραμμίσουν τη βαρύτητα της διαπραχθείσας παραβάσεως, δεδομένου ότι, διά της συνάψεως της συμφωνίας Cembureau, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας επιχείρησαν να εξαλείψουν τον ήσσονα αποτελεσματικό ανταγωνισμό που εξακολουθούσε να υφίσταται στην αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1088).

1294 Προστίθεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της είχαν ως αποτέλεσμα την εξάλειψη κάθε ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και κάθε πειρασμού για διακρατικό εμπόριο. Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκαν κυρώσεις για τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό αντικειμένου της. Εξάλλου, η συμφωνία Cembureau δεν απαγόρευε το «διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), αλλά δεν επέτρεπε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), δηλαδή τις μη ελεγχόμενες ή μη ρυθμιζόμενες εξαγωγές. Συνεπώς, η ύπαρξη εισαγωγών ή εξαγωγών σε μια συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45). Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό που αντλείται από την έλλειψη σχέσεως μεταξύ των τοπικών συμφωνιών και της συμφωνίας Cembureau, το Πρωτοδικείο παραπέμπει ανωτέρω στη σκέψη 1288.

3. Συμπεράσματα

1295 Η Italcementi και η Blue Circle δεν κατόρθωσαν να αποδείξουν ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, λόγω του ότι δεν είχαν πρόσβαση σε έγγραφα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια προς στήριξη της διαπιστώσεως της παραβάσεως στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Όσον αφορά τα απαλλακτικά στοιχεία που εκτίθενται στα τμήματα της ΑΑ και του φακέλου έρευνας της υποθέσεως στα οποία δεν τους παρασχέθηκε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι 39 προσφεύγουσες τις οποίες αφορούν τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 124 και 158 έως 172) δεν κατόρθωσαν να αποδείξουν ότι υπήρχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να καταλήξει η διοικητική διαδικασία, λόγω των σχολίων που μπορούσαν να έχουν διατυπώσει οι προσφεύγουσες αυτές βάσει των εγγράφων στα οποία δεν τους παρασχέθηκε πρόσβαση,

σε διαφορετικό αποτέλεσμα όσον αφορά την ύπαρξη της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 247). Υπό τις συνθήκες αυτές, η περιορισμένη πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως η οποία τους παρασχέθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία δεν έθιξε την άμυνά τους κατά της αιτιάσεως που αφορά την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

Συμμετοχή των προσφευγουσών στη συμφωνία Cembureau

Α — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1296 Η Επιτροπή εξέθεσε τα στοιχεία που αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1095).

1297 Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ορισμένες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων έλαβαν διάφορα μέτρα διεπόμενα και ρυθμιζόμενα από τη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 1). Έτσι, η Επιτροπή έκρινε ότι οι μεμονωμένες και οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών στο πλαίσιο της Cembureau (άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως), οι συμπράξεις μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1), η σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2), η σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3), τα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF (άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως), η ECEC (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και η EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως) αποτελούσαν όλες μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Η Επιτροπή υπογράμμισε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο) τα εξής: «(...) Το αντικειμενικό στοιχείο είναι ταυτόσημο σε όλες τις περιπτώσεις, ήτοι ο κοινός κανόνας σεβασμού των εγχώριων αγορών, ενώ οι λοιποί διακανονισμοί αποτελούν απλά και μόνο μέτρα εφαρμογής ή συμπλήρωσης αυτού του κανόνα. Το υποκειμενικό στοιχείο είναι επίσης ταυτόσημο διότι η κατάσταση χαρακτηρίζεται από τη συμμετοχή της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας, άμεσα ή μέσω των εθνικών επαγγελματικών οργανώσεων, σε έναν κοινό κανόνα, και από τη θέση σε εφαρμογή αυτού του κανόνα, στις διάφορες συγκεκριμένες περιπτώσεις, από τους πλέον άμεσα ενδιαφερόμενους». Για τον λόγο αυτό, έκρινε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 1, πρώτο εδάφιο) ότι «το σύνολο των διακανονισμών που αποφασίσθηκαν στο πλαίσιο της Cembureau και των διμερών ή/και πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών (...) αποτέλεσε μία "ενιαία και διαρκή συμφωνία"».

1298 Η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά αυτή την ενιαία και διαρκή συμφωνία.

1299 Όλες οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως ή σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, και/ή του άρθρου 190 της Συνθήκης, δεχόμενη τη συμμετοχή τους στην

παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς πρέπει να εξετασθεί αν, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που εκθέτει η προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau.

1300 Στο πλαίσιο της παρούσας αναλύσεως, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της καταστάσεως της Cembureau και των αμέσων μελών της από την κατάσταση των λοιπών αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1301 Όσον αφορά τη Cembureau και τα άμεσα μέλη της, η απόφαση εκθέτει ότι τη συμφωνία Cembureau συνήψαν «η Cembureau και τα μέλη της» «στο πλαίσιο της συνεδρίασης των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 1) και ότι οι ίδιοι συμβαλλόμενοι επιβεβαίωσαν το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 2). Για τον λόγο αυτό, η Cembureau και τα άμεσα μέλη της θεωρούνται ως άμεσα «μέρη που συμμετείχαν στη συμφωνία σεβασμού των εγχώριων αγορών και ρύθμισης των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημείο 10, και 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο).

1302 Μολονότι η Cembureau και όλα τα άμεσα μέλη της μετέσχαν, κατά την Επιτροπή, σε ένα ή περισσότερα από τα μέτρα εφαρμογής τα οποία διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η απόδειξη της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau δεν εξαρτάται από τη συμμετοχή τους στα μέτρα αυτά. Πράγματι, η απόδειξη αυτή στηρίζεται στη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και, όσον αφορά τα άμεσα μέλη, στηρίζεται επίσης στην προσχώρησή τους στη Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 44, σημείο 4, 45, σημεία 1 και 2, και 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο).

1303 Εντούτοις, ως προς τα άμεσα μέλη της Cembureau τα οποία ήσαν εγκατεστημένα εκτός της Κοινότητας κατά τον χρόνο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας, η Επιτροπή καθόρισε το χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως βάσει της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau εντός της Κοινότητας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημείο 11, και 65, σημείο 4).

1304 Όσον αφορά τους λοιπούς αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως, το άρθρο 1 της αποφάσεως αυτής αφορά πλείονα έμμεσα μέλη της Cembureau καθώς και την Buzzi.

1305 Όσον αφορά τα έμμεσα μέλη της Cembureau, η Επιτροπή έκρινε ότι οι ορισθέντες από τις εθνικές ενώσεις επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσώπησαν τα μέλη των ενώσεων αυτών στις συνεδριάσεις κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau. Συναφώς, η Επιτροπή υπενθυμίζει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 5) τα εξής: «(...) εάν οι ενώσεις αυτές αναλαμβάνουν δεσμεύσεις, το πράττουν προς το συμφέρον των μελών τους και εξ ονόματός τους και όχι προς ίδιο συμφέρον. Πράγματι οι παραγωγοί τσιμέντου είναι οι αληθινοί ενεργοί παράγοντες οι οποίοι δρουν μέσω των επαγγελματικών τους οργανώσεων.» Η Επιτροπή προσθέτει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο) τα εξής: «Ωστόσο, η Επιτροπή δεν λαμβάνει υπόψη, στα πλαίσια της [προσβαλλομένης] απόφασης, παρά μόνο τις επιχειρήσεις που εκπροσω-

πούνται στη Cembureau μέσω της ένωσής τους και οι οποίες, εκτός από το ότι ανήκουν στην ένωση, έχουν εκδηλώσει ρητά την προσχώρησή τους στη συμφωνία συμμετέχοντας» σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Συνεπώς, η απόδειξη της συμμετοχής των εμμέσων μελών της Cembureau στη συμφωνία Cembureau προκύπτει από τη συμμετοχή τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Για τον λόγο αυτό, τα έμμεσα μέλη θεωρούνται ότι «συμμετείχαν έμμεσα στη συμφωνία [Cembureau], με τη συμμετοχή τους στους διάφορους διακανονισμούς και στα μέτρα που συμπληρώνουν τη γενική συμφωνία ή/και συμβάλλουν στην εφαρμογή της» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 10).

1306 Τέλος, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Buzzi, η οποία δεν είναι ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau, θεωρείται ότι προσχώρησε στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της στις συμπράξεις μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο και τρίτο εδάφιο, στοιχείο γ, και σημείο 4, τρίτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση).

Β — Συμμετοχή σε εθνική ένωση μέλος της Cembureau ως κριτήριο για τον καταλογισμό της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

1307 Οι CBR (T-25/95), ENCI (T-31/95), Dyckerhoff (T-35/95), Vicat (T-37/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Alsen-Breitenburg (T-45/95), Nordcement (T-46/95), Rugby (T-53/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95) και Hornos Ibéricos (T-69/95) ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα δεχόμενη τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau βάσει της συμμετοχής τους σε εθνική ένωση άμεσο μέλος της Cembureau.

1308 Υπενθυμίζεται ότι, κατά την ΑΑ, η συμφωνία Cembureau εγκρίθηκε από τη Cembureau και τα μέλη της και ότι τα έμμεσα μέλη της Cembureau προσχώρησαν ex nunc στη συμφωνία Cembureau από την ημερομηνία της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Εντούτοις, η ΑΑ ουδόλως στηρίζεται στη συμμετοχή των εμμέσων μελών της Cembureau σε εθνική ένωση για να τους καταλογίσει την παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 554 έως 562).

1309 Επομένως, στην προσβαλλομένη απόφαση, κακώς η Επιτροπή στηρίχτηκε στη συμμετοχή σε εθνική ένωση μέλος της Cembureau, ως κριτήριο για τον καταλογισμό της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1. Όπως έχει ήδη υπογραμμισθεί, το μόνο κριτήριο για τον καταλογισμό, στο οποίο μπορούσε νομίμως να στηριχτεί η Επιτροπή ως προς τα έμμεσα μέλη της Cembureau, είναι το κριτήριο της προσχωρήσεως στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής σε μέτρο εφαρμογής της (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 10, και 65, σημείο 3· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 563 και 564). Πρόκειται για το ίδιο κριτήριο καταλογισμού με το χρησιμοποιηθέν στην ΑΑ.

1310 Συνεπώς, θα εξετασθεί αν η συμμετοχή των εμμέσων μελών της Cembureau στη συμφωνία Cembureau αποδεικνύεται επαρκώς κατά νόμο από τη συμμετοχή τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο).

1311 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι εξετασθέντες ισχυρισμοί στερούνται αντικειμένου και πρέπει να απορριφθούν.

Γ — Αρμοδιότητα των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των ενώσεων επιχειρήσεων για τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau

1312 Πρώτον, οι CBR (T-25/95), Cembureau (T-26/95), FIC (T-30/95), VNC (T-32/95), Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Vicat (T-37/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), Alsen-Breitenburg (T-45/95), Nordcement (T-46/95), BDZ (T-48/95), Unicem (T-50/95), Rugby (T-53/95), BCA (T-54/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95), Italcementi (T-65/95), Cementir (T-87/95) et ETE (T-103/95) ισχυρίζονται ότι μια συμφωνία όπως η συμφωνία Cembureau δεν εμπίπτει στις δραστηριότητες που προβλέπει το καταστατικό της Cembureau ούτε στις δραστηριότητες που προβλέπουν τα καταστατικά των διαφόρων εμπλεκομένων επαγγελματικών ενώσεων. Οι επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν αποτελούν ούτε αρμόδιο κατά το καταστατικό όργανο της Cembureau ούτε αρμόδιο κατά το καταστατικό όργανο των ενώσεων αυτών ικανό να δεσμεύσει εγκύρως τα μέλη της Cembureau. Εξάλλου, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας ουδέποτε εξουσιοδοτήθηκαν από τα άμεσα μέλη της Cembureau για τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau.

1313 Οι ισχυρισμοί που αντλούνται από την κατά το καταστατικό αναρμοδιότητα της Cembureau και των επικεφαλής αντιπροσωπείας για τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau έχουν ήδη απορριφθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 923 έως 928). Για τους ίδιους λόγους, κάθε ισχυρισμός αντλούμενος από την κατά το καταστατικό αναρμοδιότητα των αμέσων μελών της Cembureau πρέπει επίσης να απορριφθεί. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που εκτίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, συνήφθη η συμφωνία Cembureau και ότι, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, η συμφωνία αυτή επιβεβαιώθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1095), το μόνο ζήτημα που εξακολουθεί να υφίσταται είναι αν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας ενήργησαν εξ ονόματος και για λογαριασμό των αμέσων μελών της Cembureau.

1314 Από το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, του καταστατικού της Cembureau, όπως ίσχυε κατά το διάστημα που εξετάζει η προσβαλλομένη απόφαση, προκύπτει ότι τα μέλη της Cembureau όριζαν, πριν από τη γενική συνέλευση της Cembureau, τον εκπρόσωπο που ήταν αρμόδιος για την άσκηση του δικαιώματός τους ψήφου. Οι κατά τον τρόπο αυτόν ορισθέντες εκπρόσωποι των αμέσων μελών της Cembureau ονομάζονταν «επικεφαλής αντιπροσωπείας». Το γεγονός αυτό επιβεβαίωσε η Cembureau με το υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ, σελίδα 7 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 15, σημείο 4): «Όπως συμβαίνει με τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων στους διεθνείς οργανισμούς και παρά το γεγονός ότι

ο τίτλος του "head delegate" δεν είναι καταστατικός (...), ένα πρόσωπο ονομάζεται "επικεφαλής αντιπροσωπείας" ("head delegate") για να ασκεί το δικαίωμα ψήφου στους κόλπους της γενικής συνέλευσης. Η Cembureau κρατούσε ενήμερη κατάσταση αυτών των "επικεφαλής αντιπροσωπείας".»

1315 Επομένως, τα άμεσα μέλη εξουσιοδότησαν τους επικεφαλής αντιπροσωπείας να λαμβάνουν αποφάσεις στο πλαίσιο της γενικής συνελεύσεως της Cembureau. Ωστόσο, η πραγματική εξουσία τους εκπροσωπήσεως δεν περιοριζόταν μόνο στις γενικές συνελεύσεις της Cembureau.

1316 Πράγματι, από το τηλετύπημα της 17ης Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11558) του J. Van Hove προς τους H. Collis και P. Dutron, διευθυντές της Cembureau, προκύπτει ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσαν τα άμεσα μέλη της Cembureau και κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας που οργάνωνε η Cembureau. Στο τηλετύπημα αυτό, ο J. Van Hove, επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας, πρότεινε «να κληθ[εί στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983] ως Πρόεδρος της CLC για τα προβλήματα ΕΟΚ και [συνέστησε] όπως το Βέλγιο ορίσει ένα άλλο πρόσωπο ως Head Delegate».

1317 Η διαπίστωση αυτή ενισχύεται από την επιστολή «επίσημης» προσκλήσεως στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφο αριθ. 33.126/11554), η οποία απεστάλη σε όλα τα άμεσα μέλη της Cembureau. Από το έγγραφο αυτό προκύπτει σαφώς ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εκλήθησαν στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 όχι προσωπικώς, αλλά υπό την ιδιότητα του εκπροσώπου ενός αμέσου μέλους της Cembureau. Πράγματι, το έγγραφο αυτό εξέθετε τα εξής: «Η μόνη πιθανότητα να επιτευχθούν θετικά αποτελέσματα είναι να ενδιαφέρονται όλα τα μέλη και να μετέχουν σε συλλογικές διαβουλεύσεις. Στο πνεύμα αυτό σας προσκαλώ [στη] συνεδρίαση [των επικεφαλής αντιπροσωπείας] που θα διεξαχθεί στα γραφεία της Cembureau στο Παρίσι στις 14 Ιανουαρίου ώρα 9.00.»

1318 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι, όταν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας συνήψαν και στη συνέχεια επιβεβαίωσαν τη συμφωνία Cembureau κατά τις συνεδριάσεις τους στις 14 Ιανουαρίου 1983, 19 Μαρτίου και 7 Νοεμβρίου 1984, εκπροσωπούσαν και δέσμευαν τα άμεσα μέλη της Cembureau.

1319 Δεύτερον, η FIC ισχυρίζεται ότι οι επαγγελματικές ενώσεις, ως εκ της φύσεώς τους, δεν είναι σε θέση να συνάπτουν συμφωνίες περιοριστικές του ανταγωνισμού, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεδομένου ότι δεν ασκούν καμία εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα. Στο ίδιο πνεύμα, η Cembureau ισχυρίζεται ότι η ένωση πρέπει να ασκεί εμπορική δραστηριότητα για να έχει εφαρμογή το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η ATIC υπογραμμίζει ότι δεν μπορούσε, βάσει του καταστατικού της, να αναπτύξει οποιαδήποτε εμπορική δραστηριότητα.

1320 Όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 44, σημείο 2), δεν είναι απαραίτητο οι ενώσεις να έχουν ίδια εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα προκειμένου να τύχουν της εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αποφάσεις του Δικαστηρίου της

15ης Μαΐου 1975, 71/74, Fruit- en Groentenimporthandel και Frubo κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 181, σκέψεις 28 έως 32, στο εξής: απόφαση Frubo, Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 717, σκέψεις 87 και 88, της 8ης Νοεμβρίου 1983, 96/82 έως 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 και 110/82, IAZ κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3369, σκέψη 19, και της 30ής Ιανουαρίου 1985, 123/83, BNIC, Συλλογή 1985, σ. 391, σκέψεις 20 και 26, και απόφαση του Πρωτοδικείου CB και Europay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 83, σκέψεις 76 και 77). Πράγματι, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης έχει εφαρμογή στις ενώσεις κατά το μέτρο που η δραστηριότητά τους ή η δραστηριότητα των επιχειρήσεων που μετέχουν σ' αυτές σκοπεί στην παραγωγή αποτελεσμάτων τα οποία επιδιώκει να καταστείλει το άρθρο αυτό. Κάθε άλλη ερμηνεία θα είχε ως συνέπεια να καταστήσει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κενό περιεχομένου (προπαρατεθείσα απόφαση Frubo κατά Επιτροπής, σκέψεις 30 και 31).

1321 Επομένως, ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

Δ — Καταλογισμός της ίδιας παραβάσεως τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στις ενώσεις

1322 Οι Cembureau (T-26/95), SFIC (T-36/95), Vicat (T-37/95), BDZ (T-48/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), ATIC (T-63/95) και Italcementi (T-65/95) ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα δεχόμενη τη συμμετοχή στην παράβαση που διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως τόσο των ενώσεων όσο και των μελών των ενώσεων αυτών. Η Secil εξηγεί ότι η ίδια παράβαση δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται συγχρόνως ως συμφωνία και ως απόφαση, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεδομένου ότι ο πρώτος χαρακτηρισμός αφορά τις επιχειρήσεις και ο δεύτερος τις ενώσεις. Συνεπώς, η ίδια παράβαση πρέπει να χαρακτηρίζεται είτε ως συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είτε ως απόφαση ενώσεων επιχειρήσεων. Οι Cembureau, SFIC, Vicat, BDZ, Cimpor, Secil και ATIC ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν τήρησε τις διατυπωθείσες από τη νομολογία προϋποθέσεις για να επιτρέπεται ο καταλογισμός της ίδιας παραβάσεως σε μια ένωση και στα μέλη της. Εξηγούν ότι ο καταλογισμός αυτού του είδους επιτρέπεται μόνον οσάκις η Επιτροπή κατορθώνει να αποδείξει την ύπαρξη μιας διακεκριμένης και αυτοτελούς συμπεριφοράς της ενώσεως σε σχέση με τη συμπεριφορά των μελών της. Υπό τις συνθήκες αυτές, η συλλογιστική που ακολούθησε η Επιτροπή αποτελεί παραβίαση της αρχής non bis in idem. Εξάλλου, κατά την Italcementi, σύμφωνα με τη λογική της περιγραφής την οποία εκθέτει η προσβαλλομένη απόφαση, η παράβαση πρέπει να χαρακτηρισθεί ως απόφαση ενώσεως και όχι ως συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων. Επομένως, η Επιτροπή όφειλε να αποδείξει ότι η Italcementi εξέφρασε τη συγκατάθεσή της όσον αφορά τα συμφωνηθέντα στο επίπεδο της ενώσεως στην οποία είχε προσχωρήσει. Συνεπώς, η συμμετοχή της Italcementi στη συμφωνία Cembureau δεν μπορούσε να στηριχθεί αποκλειστικώς στην ιδιότητά της ως μέλους της Cembureau.

1323 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Secil, η Επιτροπή δεν χαρακτήρισε τη συμφωνία Cembureau συγχρόνως ως συμφωνία και ως απόφαση ενώσεων επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή κρίνει με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 45, σημείο 5) ότι «ο κανόνας του σεβασμού των εγχώριων αγορών και της ρύθμισης των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη αποτελεί συμφωνία».

1324 Ωστόσο, στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν δέχεται μόνον τη συμμετοχή επιχειρήσεων στη συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο αυτό, αλλά και τη συμμετοχή πλειόνων ενώσεων επιχειρήσεων και μιας ενώσεως ενώσεων επιχειρήσεων, δηλαδή της Cembureau.

1325 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν αποκλείει τις συμφωνίες μεταξύ ενώσεων επιχειρήσεων και επιχειρήσεων από το πεδίο εφαρμογής των απαγορεύσεων που θεσπίζει. Για να δεχθεί σωρευτικώς τη συμμετοχή μιας ενώσεως και των μελών της στην ίδια παράβαση, η Επιτροπή πρέπει να αποδείξει ότι η ένωση είχε αυτοτελή συμπεριφορά σε σχέση με αυτή των μελών της (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 και 125/85 έως 129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 5193, στο εξής: απόφαση «χαρτοπολτός Ι»).

1326 Εν προκειμένω, ο αυτοτελής ρόλος των ενώσεων στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αναμφίβολος. Ο ρόλος της Cembureau συνίστατο στην ανάληψη της πρωτοβουλίας για τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau και στην προετοιμασία των εν λόγω συνεδριάσεων (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19). Ο αυτοτελής ρόλος των εθνικών ενώσεων μελών της Cembureau συνίστατο στη σύναψη και στη συνέχεια στην επιβεβαίωση, μαζί με τη Cembureau, της συμφωνίας Cembureau. Τα έμμεσα μέλη της Cembureau προσχώρησαν στη συμφωνία μέσω των μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Η εν λόγω προσχώρηση κατέστη δυνατή λόγω του ότι οι εθνικές ενώσεις κλήθηκαν να διαδώσουν γύρω τους «λόγους σωφροσύνης» [σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585)], πράγμα το οποίο υπογραμμίζει επίσης τον αυτοτελή ρόλο των εθνικών ενώσεων. Τέλος, η Cembureau και οι εθνικές ενώσεις είχαν ρόλο αυτοτελή προς τον ρόλο των εμμέσων μελών της Cembureau κατά την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, οι παραβάσεις που συνίστανται στις ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορούν μόνον τη Cembureau και τα μέλη της (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1450 έως 1452).

1327 Αντιθέτως, στην προσβαλλομένη απόφαση, οι επιχειρήσεις μέλη των ενώσεων τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση δεν θεωρούνται ότι συνήψαν τη συμφωνία Cembureau. Κατά την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 45, σημείο 10, και 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο), προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους σε ένα ή περισσότερα από τα μέτρα εφαρμογής τα οποία διαπιστώνουν τα άρθρα 3 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1328 Λαμβανομένου υπόψη του αυτοτελούς ρόλου των ενώσεων και των επιχειρήσεων στη σύναψη και στην εφαρμογή της συμφωνίας την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορθώς η Επιτροπή προσήψε την παράβαση αυτή συγχρόνως στις ενώσεις και στα μέλη των ενώσεων αυτών. Για τους ίδιους λόγους, δεν μπορεί να τεθεί θέμα παραβιάσεως της αρχής non bis in idem.

1329 Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό της Italcementi, ανεξαρτήτως του ζητήματος αν η «συμφωνία» Cembureau μπορούσε επίσης να χαρακτηρισθεί απόφαση ενώσεως/ενώσεων επιχειρήσεων, ορθώς η Επιτροπή χαρακτήρισε ως συμφωνία, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, τη συμπεριφορά την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι απέδειξε την ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων μεταξύ των μετασχόντων στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1072). Προστίθεται ότι η συμμετοχή της Italcementi στη συμφωνία Cembureau αποδείχθηκε όχι μόνο βάσει της ιδιότητάς της ως μέλους της Cembureau, αλλά και βάσει της παρουσίας της στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, κατά την οποία επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 8, παράγραφος 45, σημεία 1, 2 και 10, και παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο). Συνεπώς, η Italcementi δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι η συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau στηρίχτηκε μόνο στην ιδιότητά της ως μέλους της Cembureau.

1330 Συνεπώς, όλοι οι εξετασθέντες ισχυρισμοί πρέπει να απορριφθούν.

Ε — Συμμετοχή της Cembureau και των αμέσων μελών της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

1331 Κατ' αρχάς, θα εξετασθεί αν η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της Cembureau και των αμέσων μελών της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (1). Στη συνέχεια, θα εξετασθεί ο ισχυρισμός που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων τον οποίο προέβαλαν ορισμένα άμεσα μέλη της Cembureau (2). Θα εξετασθούν επίσης οι ισχυρισμοί της Cembureau και των αμέσων μελών της που αφορούν την ανεπαρκή αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως (3) και την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία λόγω της ανεπαρκούς προσβάσεως σε ορισμένα χωρία της AA και σε ορισμένα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως (4).

1. Απόδειξη της συμμετοχής της Cembureau και των αμέσων μελών της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

1332 Τα άμεσα μέλη της Cembureau κατονομάζονται στην παράγραφο 15, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά τα ακόλουθα άμεσα μέλη: FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, Unicem, BCA, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και ETE.

1333 Θα εξετασθεί κατ' αρχάς ο ισχυρισμός της Aalborg και της BCA ότι θεωρήθηκαν υπεύθυνες για τις πράξεις άλλου νομικού προσώπου (1.1). Στη συνέχεια, πρέπει να αναλυθεί χωριστά η περίπτωση των

προσφευγουσών που μετέσχαν σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας (1.2), κατόπιν δε η περίπτωση της Unicem, η οποία δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις αυτές (1.3).

1.1. Διαδοχή ορισμένων αμέσων μελών της Cembureau

1334 Πρώτον, η Aalborg (T-44/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι τη θεώρησε υπεύθυνη για τη συμπεριφορά της εταιρίας Aktieselskabet Aalborg Portland-Cement Fabrik, η οποία της μεταβίβασε τις εγκαταστάσεις της παραγωγής τσιμέντου την 1η Ιανουαρίου 1990. Η Aalborg υπογραμμίζει ότι η εταιρία αυτή δεν έπαυσε να υφίσταται νομικώς, αλλά κατέστη εταιρία holding κατέχουσα, υπό νέο όνομα, το 50 % των μετοχών της Aalborg. Δεδομένου ότι η συμφωνία Cembureau δεν καταρτίσθηκε εγγράφως, η Aalborg δεν ήταν σε θέση να τη γνωρίζει κατά τη μεταβίβαση. Εξάλλου, η Aalborg προβάλλει έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά το ότι της καταλογίζεται ευθύνη για πράξεις άλλης επιχειρήσεως.

1335 Επισημαίνεται ότι η Aalborg ομολόγησε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι η σύστασή της, στις 26 Ιουνίου 1990, και η εκ μέρους της ανάληψη, με αναδρομικό αποτέλεσμα από την 1η Ιανουαρίου 1990, του εργοστασίου παραγωγής τσιμέντου της εταιρίας Aktieselskabet Aalborg Portland-Cement Fabrik εντάσσονταν στο πλαίσιο αναδιοργανώσεως του ομίλου στον οποίο ανήκει. Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα και η εταιρία Aktieselskabet Aalborg Portland-Cement Fabrik αποτελούν την ίδια οικονομική οντότητα από πλευράς της εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1984, 29/83 και 30/83, CRAM και Rheinzink κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1679, σκέψη 9). Επομένως, η Επιτροπή ορθώς θεώρησε την Aalborg υπεύθυνη για τις δραστηριότητες της εταιρίας Aktieselskabet Aalborg Portland-Cement Fabrik.

1336 Όσον αφορά τη φερόμενη έλλειψη αιτιολογίας, διαπιστώνεται ότι η AA (παράρτημα 5 του δικογράφου της προσφυγής) απευθύνθηκε στην Aalborg. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Aalborg αναγνώρισε ότι, με την απάντησή της στην AA, δεν υποστήριξε ενώπιον της Επιτροπής ότι δεν μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνη για τις δραστηριότητες της Aktieselskabet Aalborg Portland-Cement Fabrik. Υπό τις συνθήκες αυτές και δεδομένου ότι η δεύτερη επιχείρηση αυτή και η προσφεύγουσα αποτελούσαν την ίδια οικονομική οντότητα από πλευράς εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να εξηγήσει περαιτέρω, με την προσβαλλομένη απόφαση, τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε την Aalborg υπεύθυνη για τη συμπεριφορά της Aktieselskabet Aalborg Portland-Cement Fabrik.

1337 Δεύτερον η BCA (T-54/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι τη θεώρησε υπεύθυνη για τις φερόμενες παράνομες δραστηριότητες ενός άλλου οργανισμού, της CMF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91), που εκπροσωπούσε ενώπιον της Cembureau τα συμφέροντα της βρετανικής βιομηχανίας τσιμέντου μέχρι την

1η Ιουνίου 1988. Η BCA υπογραμμίζει ότι οι δραστηριότητές της ως σύνολο ήσαν θεμελιωδώς διαφορετικές από αυτές της CMF.

1338 Διαπιστώνεται ότι στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 45, σημείο 12) η Επιτροπή εκθέτει τους λόγους για τους οποίους θεώρησε ότι η BCA ήταν υπεύθυνη για τη συμπεριφορά της CMF. Έτσι, η Επιτροπή επισημαίνει ότι τα μέλη της CMF ήσαν μέλη της Cement and Concrete Association (στο εξής: CCA) και ότι την 1η Ιουνίου 1988 λύθηκε η CMF και οι δραστηριότητές της καθώς και η εκπροσώπηση των συμφερόντων των Βρετανών παραγωγών τσιμέντου ανελήφθησαν από την CCA η οποία, την ίδια ημερομηνία, τροποποίησε το καταστατικό της και την επωνυμία της σε BCA. Υπάρχει, συνεπώς, συνέχιση της δραστηριότητας της CMF και ταυτότητα των μελών των δύο ενώσεων.

1339 Δεν αμφισβητείται ότι, μέχρι την 1η Ιουνίου 1988, ημερομηνία κατά την οποία κατέστη μέλος της Cembureau, η BCA ονομαζόταν CCA και ότι, πριν από την ίδια ημερομηνία, η CMF εκπροσωπούσε τα συμφέροντα της βρετανικής βιομηχανίας τσιμέντου στο πλαίσιο της Cembureau. Από μια απόφαση της CMF της 1ης Ιουνίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/17259 και 17260) προκύπτει ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, η CMF πράγματι λύθηκε και ότι η προσφεύγουσα ανέλαβε τα στοιχεία του ενεργητικού της. Τέλος, δεν αμφισβητείται ότι υπήρχε ταυτότητα των μελών των δύο ενώσεων, ότι ο τελευταίος πρόεδρος της CMF κατέστη πρόεδρος της BCA και ότι ο επικεφαλής αντιπροσωπείας που εκπροσωπούσε τη CMF στη Cembureau (ο G. Marshall) κατέστη επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσωπών την BCA.

1340 Ακόμη και αν, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, οι δραστηριότητες της CMF αφορούσαν κυρίως τις CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91), οι οποίες λύθηκαν το 1987 πριν από τη σύσταση της BCA, και αν η BCA ασκεί ορισμένα καθήκοντα τα οποία ουδέποτε άσκησε η CMF, υπήρχε πρόδηλη ταύτιση της CMF και της BCA όσον αφορά τις ασκούμενες στο πλαίσιο της Cembureau δραστηριότητες και, επομένως, όσον αφορά τη συμπεριφορά που προσάπτεται στην BCA με την προσβαλλομένη απόφαση (αποφάσεις Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 651, σκέψεις 84 έως 88, και CRAM και Rheinzink κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1335, σκέψη 9). Πράγματι, η BCA διαδέχθηκε τη CMF ως μέλος της Cembureau και, κατόπιν της αναλήψεως των δραστηριοτήτων της CMF, το ίδιο πρόσωπο εξακολούθησε να ασκεί τα καθήκοντα του επικεφαλής της βρετανικής αντιπροσωπείας στο πλαίσιο της Cembureau.

1341 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή αποφάσισε ότι η BCA ήταν υπεύθυνη για τη συμπεριφορά της CMF στο πλαίσιο της Cembureau. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της BCA πρέπει να απορριφθεί.

1.2. Προσφεύγουσες που μετέσχαν σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας

1.2.1. Συμμετοχή στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau

1342 Δεν αμφισβητείται ότι η Cembureau εκπροσωπήθηκε από τον πρόεδρό της J. Bailly, επικουρούμενο από τους δύο διευθυντές, H. Collis και P. Dutron, στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αναφέρει η παράγραφος 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, η παρουσία των προσώπων αυτών προκύπτει από τα έγγραφα που φέρουν τους τίτλους «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581), «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Noordwijk, 19 Μαρτίου 1984» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/11699 και 11700) και, «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 7 Νοεμβρίου 1984» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 13· έγγραφο αριθ. 33.126/11752).

1343 Εξάλλου, όλα τα άμεσα μέλη της Cembureau, εξαιρουμένης της Unicem (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1404 έως 1417), μετέσχαν σε μία ή περισσότερες από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση.

1344 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, από το έγγραφο με τον τίτλο «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983» προκύπτει ότι παρέστησαν σ' αυτήν οι αρχηγοί της βελγικής (A. Pestalozzi), της ολλανδικής (M. Platschorre), της λουξεμβουργιανής (J. C. Tesch), της γαλλικής (R. Poitrat), της δανικής (O. Stevens Larsen), της γερμανικής (P. Schuhmacher), της βρετανικής (Sir J. Milne), της ισπανικής (J. Bertrán), της ιρλανδικής (D. Quirke), της πορτογαλικής (J. Toscano J[r]), της νορβηγικής (κ. Heiberg), της σουηδικής (κ. Borelius) και της ελληνικής αντιπροσωπείας (A. Κανελλόπουλος). Εξάλλου, από το ίδιο έγγραφο προκύπτει ότι η Cementir όρισε ως επικεφαλής αντιπροσωπείας για τη συνεδρίαση εκείνη έναν υπάλληλό της (τον C. Cesareni). Εξάλλου, η συμμετοχή των διαφόρων αυτών επικεφαλής αντιπροσωπείας ουδόλως αμφισβητήθηκε κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία.

1345 Δεδομένου ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσαν τα άμεσα μέλη της Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1314 έως 1318), μπορεί ήδη να διαπιστωθεί η συμμετοχή στη συνεδρίαση των αμέσων μελών FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, CMF/BCA (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1337 έως 1341), Oficemen, Irish Cement, ATIC, Aker, Euroc, Cementir και ETE.

1346 Η Italcementi (T-65/95) ισχυρίζεται ότι ο επικεφαλής αντιπροσωπείας της, G. Pesenti, δεν μετέσχε στη συνεδρίαση λόγω ασθενείας. Συναφώς, η Italcementi επισημαίνει ότι το έγγραφο με τον τίτλο «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983» δεν φέρει ημερομηνία. Το έγγραφο αυτό αποδεικνύει, κατ' αυτήν, αποκλειστικώς ότι ο G. Pesenti λησμόνησε να πληροφορήσει τη Cembureau ότι δεν θα ήταν παρών κατά τη συνεδρίαση. Προς στήριξη του ισχυρισμού της, η Italcementi αναφέρεται στο σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 22ας Δεκεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11565), στο σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 5· έγγραφα

αριθ. 33.322/286 έως 294) και στα πρακτικά μιας τηλεφωνικής συνομιλίας μεταξύ του P. Dutron και του A. d'Agostino (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 11· έγγραφο αριθ. 33.126/11698).

1347 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι προβλεπόταν η παρουσία του G. Pesenti στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Πράγματι, το έγγραφο με τον τίτλο «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983» αναφέρει το όνομά του μεταξύ των επικεφαλής αντιπροσωπείας που επρόκειτο να μετάσχουν στη συνεδρίαση.

1348 Ωστόσο, τα έγγραφα που προβάλλει η Italcementi δημιουργούν αμφιβολίες ως προς το αν ο G. Pesenti ήταν πράγματι παρών στη συνεδρίαση. Πράγματι, τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι ο G. Pesenti απουσίασε για λόγους υγείας από πολλές συνεδριάσεις κατά το διάστημα από το τέλος του 1982 μέχρι την αρχή του 1984. Μολονότι το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 22ας Δεκεμβρίου 1982 αναφέρει αποκλειστικώς και μόνον την απουσία του G. Pesenti από τη συνεδρίαση αυτή, το σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983 εξηγεί ότι ο G. Pesenti δεν ήταν σε θέση να μετάσχει στις προηγούμενες συνεδριάσεις για λόγους υγείας και αναφέρει επιπλέον ότι ο G. Pesenti απουσίασε από τη συνεδρίαση αυτή. Τα πρακτικά μιας τηλεφωνικής συνομιλίας μεταξύ του P. Dutron και του A. d'Agostino αναφέρουν ότι ο δεύτερος θα παραστεί στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, καθόσον ο G. Pesenti δεν θα είναι σε θέση να παραστεί για λόγους υγείας. Τέλος, το σχέδιο πρακτικών της εκτελεστικής επιτροπής της 8ης Νοεμβρίου 1984 (παράρτημα 4.11 του δικογράφου της προσφυγής της Cembureau) αναφέρει τον θάνατο του G. Pesenti.

1349 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή του G. Pesenti και, συνεπώς, της Italcementi στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1350 Όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, διαπιστώνεται η μη αμφισβητούμενη παρουσία του επικεφαλής αντιπροσωπείας των FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, CMF/BCA (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1337 έως 1341), Oficemen, Irish Cement, ATIC, Aker, Euroc και ETE (βλ., επίσης, έγγραφο με τον τίτλο «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Noordwijk, 19 Μαρτίου 1984»).

1351 Η Italcementi αναγνωρίζει ότι όρισε ως εκπρόσωπό της κατά τη συνεδρίαση εκείνη τον γενικό διευθυντή της, A. d'Agostino (δικόγραφο της προσφυγής, σ. 45). Ακόμη και αν ο A. d'Agostino, ως αντικαταστάτης του G. Pesenti (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1348) δεν ήταν επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau, εκπροσωπούσε την Italcementi και, επομένως, οι πράξεις του δέσμευαν την εταιρία.

1352 Τέλος, όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984, πρέπει επίσης να διαπιστωθεί η μη αμφισβητούμενη παρουσία των επικεφαλής αντιπροσωπείας των FIC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, CMF/BCA (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1337 έως 1341),

Irish Cement, ATIC, Aker, Euroc, Cementir και ETE (βλ., επίσης, έγγραφο με τον τίτλο «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 7 Νοεμβρίου 1984») και, επομένως, των ιδίων των ως άνω αμέσων μελών της Cembureau.

1353 Απ' όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι Cembureau, FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, BCA, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και ETE μετέσχαν όλες σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες εκδηλώθηκε ή επιβεβαιώθηκε εκ νέου η σύμπτωση βουλήσεων επί της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη. Με την παρουσία τους συναίνεσαν ή, τουλάχιστον, έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσαν στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau η οποία συνήφθη και κατόπιν επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις αυτές (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 232, και απόφαση Tréfileurope κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 958, σκέψη 85). Συνεπώς, ελλείψει εκδηλώσεως της αποστασιοποιήσεώς τους, οι προσφεύγουσες αυτές πρέπει να θεωρηθούν ότι μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (αποφάσεις Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 155, και Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 181· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 232, της 6ης Απριλίου 1995, T-142/89, Boël κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-867, σκέψη 60, και Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 897, σκέψη 135). Η διάρκεια της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau θα εξετασθεί στη συνέχεια.

1.2.2. Εκδηλώσεις αποστασιοποιήσεως και άλλα στοιχεία των οποίων γίνεται επίκληση για να αμφισβητηθεί κάθε συμμετοχή στην συμφωνία Cembureau

1354 Η FIC (T-30/95) και η Ciments luxembourgeois (T-34/95) επισημαίνουν ότι η προσχώρησή τους σε συμφωνία αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν μπορεί να αποδειχθεί βάσει της ελλείψεως αποστασιοποιήσεως εκ μέρους τους.

1355 Ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής. Η συμμετοχή των αμέσων μελών της Cembureau στη συμφωνία Cembureau δεν αποδείχθηκε βάσει της ελλείψεως εκδηλώσεως αποστασιοποιήσεως. Αποδείχθηκε βάσει της συμμετοχής τους στη Cembureau και της παρουσίας τους σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1302).

1356 Οι FIC, VNC (T-32/95), Ciments luxembourgeois, SFIC (T-36/95), Aalborg (T-44/95), BDZ (T-48/95), BCA (T-54/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), ATIC (T-63/95), Italcementi (T-65/95), Cementir (T-87/95) και ETE (T-103/95) ισχυρίζονται ότι υπήρξε εκδήλωση της εκ μέρους τους αποστασιοποιήσεως ή ότι συνέτρεξαν άλλα ιδιαίτερα πραγματικά περιστατικά αποκλείοντα τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau.

1357 Πρώτον, οι FIC, Aalborg, BDZ, BCA και ETE ισχυρίζονται ότι ουδέποτε έλαβαν γνώση της συμφωνίας Cembureau πριν κινήσει διαδικασία η Επιτροπή. Συνεπώς, δεν μπορούσαν να έχουν μετάσχει στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1358 Η FIC εξηγεί επίσης ότι πληροφορήθηκε μόνον το περιεχόμενο της συνεδριάσεως της 7ης Νοεμβρίου 1984 από ένα σημείωμα του προέδρου της, J. Van Hove, της 12ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/2063 έως 2069 και 2436 έως 2447), από το οποίο προέκυψε ρητώς ότι δεν εξετάσθηκε ούτε αναφέρθηκε κανένα εσωτερικό πρόβλημα της Κοινότητας κατά τη συνεδρίαση αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1029). Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, το γεγονός αυτό δεν αντικρούεται από τα πρακτικά αριθ. 88 του διοικητικού συμβουλίου της FIC της 23ης Φεβρουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/2035 έως 2043· η προσβαλλομένη απόφαση αναφέρει εσφαλμένως την 23η Μαρτίου 1983), τα οποία απλώς αναφέρουν τη Cembureau στο πλαίσιο μιας συνεδριάσεως της FIC της 11ης Ιανουαρίου 1983 σκοπούσας στην προετοιμασία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Τέλος, η FIC αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι «τα πρακτικά της [FIC] δεν αποδίδουν πάντοτε το πραγματικό περιεχόμενο των συζητήσεων που διεξάγονται στους κόλπους του διοικητικού συμβουλίου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 3).

1359 Η BCA προσθέτει ότι η εκ μέρους της δήθεν γνώση της συμφωνίας Cembureau στηρίζεται σε πλάσμα δικαίου. Ακόμη και αν η CMF γνώριζε τη συμφωνία, πράγμα το οποίο αμφισβητεί, η BCA ουδέποτε την πληροφορήθηκε πριν από την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας.

1360 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι οι επικεφαλής της βελγικής, της δανικής, της γερμανικής, της βρετανικής και της ελληνικής αντιπροσωπείας παρέστησαν στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Δεδομένου ότι έκαστος από αυτούς τους επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσε και δέσμευε, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, ένα άμεσο μέλος της Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1314 έως 1318), η γνώση της συμφωνίας Cembureau την οποία είχαν οι επικεφαλής της βελγικής, της δανικής, της γερμανικής, της βρετανικής και της ελληνικής αντιπροσωπείας πρέπει να καταλογισθεί ευθέως στις FIC, Aalborg, BDZ, BCA, ως διάδοχο της CMF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1337 έως 1341), και ETE.

1361 Ως εκ περισσού, επισημαίνεται ότι η έκθεση του προέδρου της FIC, J. Van Hove, της 12ης Νοεμβρίου 1984, προς το διοικητικό συμβούλιό της δεν επιτρέπει τη συναγωγή κανενός άλλου συμπεράσματος επί της φύσεως των πληροφοριών που μπορούσαν να γνωστοποιηθούν στη FIC κατόπιν των συνεδριάσεων της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984. Τέλος, η εκ μέρους της FIC αμφισβήτηση του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι τα πρακτικά της FIC δεν απέδιδαν πάντοτε το πραγματικό περιεχόμενο των συζητήσεων που διεξάγονταν στους κόλπους του διοικητικού συμβουλίου είναι αλυσιτελής. Στην προσβαλλομένη απόφαση, το στοιχείο αυτό δεν ελήφθη υπόψη για την απόδειξη της συμμετοχής της FIC στη συμφωνία Cembureau. Η συμμετοχή αυτή έγινε δεκτή λόγω του ότι η εν λόγω ένωση ήταν μέλος της Cembureau και μετέσχε σε συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4, 8 και 13, παράγραφος 45, σημεία 1, 2 και 10, και παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο).

1362 Δεύτερον, η FIC ισχυρίζεται ότι, αν έπρεπε να θεωρηθεί ότι η Cembureau και τα μέλη της συνήψαν συμφωνία περιορίζουσα τον ανταγωνισμό, πλείονες παρεμβάσεις των εκπροσώπων της βελγικής βιομηχανίας τσιμέντου έπρεπε να θεωρηθούν ως έκφραση αποστασιοποιήσεως έναντι της φερόμενης συμφωνίας Cembureau. Ως παραδείγματα, η FIC παραθέτει τα συνοπτικά πρακτικά που καταρτίσθηκαν κατόπιν της συνεδριάσεως την οποία οργάνωσε στις 11 Ιανουαρίου 1983 για να προετοιμάσει τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (παράρτημα 14 του δικογράφου της προσφυγής της), τα έγγραφα τα οποία αναφέρει το σημείο 18 των πρακτικών αριθ. 88 της συνεδριάσεως του διοικητικού της συμβουλίου της 23ης Φεβρουαρίου 1983 (παραρτήματα 15, 16 και 17 του δικογράφου της προσφυγής της), την παρέμβαση του επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737) και τα πρακτικά αριθ. 112 της συνεδριάσεως του διοικητικού της συμβουλίου της 1ης Σεπτεμβρίου 1987 (παράρτημα 20 του δικογράφου της προσφυγής της).

1363 Ωστόσο, κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν αποδεικνύει ότι η FIC αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των τριών συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση και στις οποίες μετέσχε.

1364 Όσον αφορά τα συνοπτικά πρακτικά που καταρτίσθηκαν κατόπιν της συνεδριάσεως την οποία οργάνωσε η FIC στις 11 Ιανουαρίου 1983 για να προετοιμάσει τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, επισημαίνεται ότι το έγγραφο αυτό, «διαβιβασθέν στον A. Pestalozzi, εκπρόσωπο Τύπου της FIC, ακριβές αντίγραφο στον J. Van Hove, πρόεδρο της CLC», φέρει τον τίτλο «Συνεδρίαση Cembureau των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14.01.1983 στο Παρίσι για να εξετασθούν οι παράγοντες που ασκούν επιρροή στις αγορές του τσιμέντου. Συνοπτικά πρακτικά της προπαρασκευαστικής συνεδριάσεως της 11.01.1983 στα γραφεία της FIC». Το γεγονός ότι το εν λόγω έγγραφο δεν αναφέρεται σε μια αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών δεν αποκλείει ότι συνήφθη συμφωνία αφορώσα την αρχή αυτή μερικές ημέρες αργότερα στο πλαίσιο της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983. Εξάλλου, τα εν λόγω συνοπτικά πρακτικά δεν περιέχουν καμία ένδειξη ικανή να αποδείξει ότι ο A. Pestalozzi, επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας, και ο J. Van Hove, πρόεδρος της FIC, οι οποίοι μετέσχαν στη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581), είχαν την πρόθεση να αποστασιοποιηθούν από το περιεχόμενό της.

1365 Ομοίως, κανένα από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει το σημείο 18 των πρακτικών αριθ. 88 της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της FIC της 23ης Φεβρουαρίου 1983 δεν εκθέτει την εκδήλωση αποστασιοποιήσεως οποιασδήποτε φύσεως εκ μέρους της FIC έναντι του περιεχομένου της συμφωνίας Cembureau. Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι το γεγονός ότι δεν γίνεται μνεία της συμφωνίας Cembureau σε ένα έγγραφο, γεγονός που δεν επαρκεί για να προσδώσει διαφορετική έννοια στα έγγραφα τα οποία, κατά τα λοιπά, αποδεικνύουν τη σύναψή της κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1116), δεν μπορεί κατά μείζονα λόγο να αποδείξει την αποστασιοποίηση έναντι της συμφωνίας αυτής του προσώπου που κατάρτισε το έγγραφο.

1366 Η παρέμβαση του επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 παρατίθεται στις σημειώσεις όσον αφορά την εν λόγω συνεδρίαση ως εξής: «Βέλγιο: εφιστάται η προσοχή στο γεγονός ότι, εάν πράγματι ένα μέρος των εξαγωγών τσιμέντου της Γερμανίας προς τις Κάτω Χώρες έχει διαρθρωτικό και παραδοσιακό χαρακτήρα, σ' αυτό προστίθενται από πολλά χρόνια "ανεξέλεγκτες" συμπληρωματικές εξαγωγές προς τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο. Δεδομένου ότι οι προηγούμενες συζητήσεις μεταξύ των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν τροποποίησαν αυτή την κατάσταση πραγμάτων, κρίνεται περιττό να διενεργηθεί παρόμοια συζήτηση στους κόλπους της Cembureau.» Το γεγονός ότι ο επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας έκρινε αναγκαίο να γνωστοποιήσει στους λοιπούς συμμετέχοντες τις ανησυχίες του

όσον αφορά τις «"ανεξέλεγκτες" συμπληρωματικές εξαγωγές» εκφράζει σαφώς τη βούλησή του να επιστήσει την προσοχή των μελών της Cembureau σε ένα «καίριο ζήτημα» διακυβεύον την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών η οποία θεσπίστηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Συνεπώς, η παρέμβαση του επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας όχι μόνο δεν αποτελεί εκδήλωση αποστασιοποιήσεως έναντι της συμφωνίας Cembureau, αλλά ανταποκρίνεται πλήρως στο πνεύμα της τηρήσεως της συμφωνίας αυτής. Το κατ' αυτόν περιττό της συζητήσεως μεταξύ επικεφαλής αντιπροσωπείας αφορά μόνον το πρόβλημα των «ανεξελέγκτων» εξαγωγών προς το Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες και όχι τα λοιπά «καίρια ζητήματα» που επισημαίνονται στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33126/11728 και 11729) και στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 117137). Τέλος, με την παρουσία της στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, κατά τις οποίες επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau, η FIC έδωσε, εν πάση περιπτώσει, την εντύπωση στους λοιπούς μετασχόντες ότι εξακολουθούσε να συναινεί στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau.

1367 Τα πρακτικά αριθ. 112 της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της FIC της 1ης Σεπτεμβρίου 1987 περιέχουν μερικές παρατηρήσεις επί της λειτουργίας που πρέπει να επιτελεί η Cembureau.

1368 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το διάστημα εκείνο, διεξήχθησαν συζητήσεις σχετικές με τη λειτουργία και το μέλλον της Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1194 και 1195). Τα πρακτικά αριθ. 112 της 1ης Σεπτεμβρίου 1987 εκθέτουν τη θέση που έλαβε η FIC κατά τη συζήτηση αυτή. Ωστόσο, τα πρακτικά αυτά δεν έχουν καμία σχέση με τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση και ουδόλως αποδεικνύουν ότι η FIC αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των συνεδριάσεων αυτών.

1369 Η FIC επισημαίνει ακόμη ότι τα συνοπτικά πρακτικά που καταρτίσθηκαν κατόπιν της συνεδριάσεως της FIC της 11ης Ιανουαρίου 1983 και σκοπούσαν στην προετοιμασία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 καθώς και πλείονα άλλα έγγραφα εμφαίνουν τη διαρκή μέριμνα της βελγικής τσιμεντοβιομηχανίας να τηρεί τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού σε συνεργασία με τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

1370 Ωστόσο, οι αναφορές στους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού τις οποίες περιέχουν τα έγγραφα που επικαλείται η FIC δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων οι οποίες εμφαίνουν, αφενός, ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας συμφώνησαν σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 979 έως 985) και ότι, αφετέρου, ο A. Pestalozzi, επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας, και ο J. Van Hove, πρόεδρος της FIC, μετέσχαν στην εν λόγω συνεδρίαση χωρίς να αποστασιοποιηθούν δημοσίως από το περιεχόμενό της. Έτσι, τα έγγραφα τα οποία επικαλείται η FIC όχι μόνο δεν την απαλλάσσουν, αλλά αποδεικνύουν ότι η διαπραχθείσα παράβαση ήταν εσκεμμένη.

1371 Τέλος, η FIC ισχυρίζεται ότι δεν ενέκρινε εκ των υστέρων ούτε τη συμφωνία η οποία φέρεται ότι συνήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 ούτε την επιβεβαίωση της συμφωνίας αυτής κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984.

1372 Ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής. Στην προσβαλλομένη απόφαση ουδόλως προσάπτεται στη FIC ότι ενέκρινε εκ των υστέρων τη συμφωνία η οποία φέρεται ότι συνήφθη στις 14 Ιανουαρίου 1983, στη συνέχεια δε επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Της προσάπτεται ότι συνήψε και επιβεβαίωσε τη συμφωνία αυτή κατά τις εν λόγω ημερομηνίες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημεία 1 και 2). Η FIC ουδέποτε αμφισβήτησε την παρουσία του επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας στις τρεις επίμαχες συνεδριάσεις. Δεδομένου ότι ο επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσε και δέσμευε την προσφεύγουσα κατά τις συνεδριάσεις αυτές (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1314 έως 1318) και ότι οι άμεσες έγγραφες αποδείξεις που εκτίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1095), η συμμετοχή της FIC στην εν λόγω συμφωνία έχει και αυτή αποδειχθεί.

1373 Τρίτον οι VNC, Ciments luxembourgeois, BCA, Irish Cement, Italcementi, Cementir και ETE υποστηρίζουν ότι δεν είχαν κανένα συμφέρον να μετάσχουν στη συμφωνία Cembureau, ότι είχαν ασήμαντο ρόλο στην αγορά του τσιμέντου και ότι είχαν ειδικούς λόγους για τους οποίους μετέσχαν στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

1374 Ωστόσο, τα πραγματικά περιστατικά και οι περιστάσεις που επικαλούνται οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που εκτίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1095). Δεδομένου ότι έχει αποδειχθεί ότι οι Ciments luxembourgeois, CMF/BCA (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1337 έως 1341), Irish Cement και ETE μετέσχαν στις τρεις επίμαχες συνεδριάσεις, ότι η VNC μετέσχε στις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, ότι η Cementir μετέσχε στις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 7ης Νοεμβρίου 1984 και ότι η Italcementi μετέσχε στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, οι προσφεύγουσες αυτές, οι οποίες δεν ισχυρίζονται καν ότι αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από το περιεχόμενο των εν λόγω συνεδριάσεων, με την παρουσία τους καθαυτή στις συνεδριάσεις αυτές συναίνεσαν ή, τουλάχιστον, έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσαν στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau. Συνεπώς, η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί.

1375 Η VNC και η Cementir προβάλλουν την απουσία τους από τη μία εκ των τριών συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας, αντιστοίχως από τη συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 1984 και από τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, για να αμφισβητήσουν κάθε συμμετοχή τους στην παράβαση.

1376 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η παρουσία της VNC και της Cementir σε μία και μόνον από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau αρκεί για να γίνει δεκτή η συμμετοχή τους στη σημειωθείσα σύμπτωση βουλήσεων.

1377 Τέταρτον, η Ciments luxembourgeois, για να αμφισβητήσει τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau, ισχυρίζεται ότι στην προσβαλλομένη απόφαση δεν κατονομάσθηκε ως ένα από τα μέρη που μετέσχαν στις διμερείς επαφές που συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις. Υπογραμμίζει ότι, αντιθέτως προς την ΑΑ (παράγραφος 13), η προσβαλλομένη απόφαση δεν αφορά πλέον τους ποσοτικούς περιορισμούς των παραδόσεων τσιμέντου από το Λουξεμβούργο προς το Βέλγιο. Η Italcementi θεωρεί την προσβαλλομένη απόφαση αντιφατική, καθόσον δέχεται τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau χωρίς να της προσάπτει ότι μετέσχε στις διμερείς συμπράξεις που διαπιστώνει το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες αποτελούν τα μόνα μέτρα εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας. Ομοίως, η ΕΤΕ φρονεί ότι το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 πρέπει να συσχετισθεί με τις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις οποίες δεν μετέσχαν ούτε τα μέλη της προσφεύγουσας αυτής ούτε η ίδια.

1378 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η συμμετοχή της Ciments luxembourgeois, της Italcementi και της ΕΤΕ στη συμφωνία Cembureau αποδείχθηκε βάσει της ιδιότητάς τους ως αμέσων μελών της Cembureau και της συμμετοχής τους σε μία ή περισσότερες από τις επίμαχες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4, 8', και 13, παράγραφος 45, σημεία 1, 2 και 10, και παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο). Συνεπώς, το γεγονός ότι στην προσβαλλομένη απόφαση έγινε δεκτή η συμμετοχή των προσφευγουσών αυτών στη συμφωνία Cembureau, ενώ δεν μετέσχαν στις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ουδόλως εμφαίνει την ύπαρξη αντιφάσεως.

1379 Δεδομένου ότι έχει αποδειχθεί ότι η Ciments luxembourgeois και η ΕΤΕ μετέσχαν στις τρεις εν λόγω συνεδριάσεις και ότι η Italcementi μετέσχε στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, οι προσφεύγουσες αυτές, οι οποίες δεν ισχυρίζονται καν ότι αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από το περιεχόμενο των εν λόγω συνεδριάσεων, με την παρουσία τους καθαυτή στις συνεδριάσεις αυτές συναίνεσαν ή, τουλάχιστον, έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσαν στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau. Συνεπώς, η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί, ακόμη και αν δεν μετέσχαν σε διμερείς επαφές ή συμπράξεις.

1380 Πέμπτον, η SFIC υποστηρίζει ότι η συμμετοχή του προέδρου της στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau εντασσόταν στο θεσμικό πλαίσιο των συνδικαλιστικών της καθηκόντων τα οποία, μέχρι αποδείξεως του εναντίου, πρέπει να τεκμαίρεται ότι ασκήθηκαν νομίμως. Τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση δεν είναι ικανά να ανατρέψουν το τεκμήριο αυτό νομιμότητας. Ως εκ τούτου, η SFIC προσάπτει στην Επιτροπή ότι παρέβλεψε το τεκμήριο αυτό υποστηρίζοντας ότι η συμμετοχή της και μόνο στις συνεδριάσεις συνεπαγόταν την προοχώρησή της στη συμφωνία Cembureau.

1381 Δεν αμφισβητείται ότι η SFIC μετέσχε στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Η SFIC, η οποία δεν ισχυρίζεται καν ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των επιμάχων συνεδριάσεων, με την παρουσία της στις συνεδριάσεις αυτές συναίνεσε ή, τουλάχιστον, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσε στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau. Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς διαπίστωσε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση τη συμμετοχή της SFIC στη συμφωνία Cembureau.

1382 Η SFIC τονίζει επίσης τη διάκριση που πρέπει να γίνει μεταξύ του εμπορίου μεταξύ μελών της Cembureau και του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Κατ' αυτήν, δεδομένου ότι το ήμισυ των μετασχόντων στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau προερχόταν από τρίτες προς την Κοινότητα χώρες, η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει υπόψη της τα στοιχεία που αφορούσαν χώρες όπως η Ισπανία ή η Πορτογαλία για να βάλει κατά της συμπεριφοράς επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε χώρες μέλη της Κοινότητας.

1383 Ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής, κατά το μέτρο που η SFIC είναι ένωση επιχειρήσεων. Εν πάση περιπτώσει, η συμμετοχή της SFIC στη συμφωνία Cembureau αποδείχθηκε βάσει της ιδιότητάς της ως αμέσου μέλους της Cembureau και της συμμετοχής της σε συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4, 8, και 13, παράγραφος 45, σημεία 1, 2 και 10, και παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο). Συνεπώς, η Επιτροπή ουδόλως έλαβε υπόψη της στοιχεία σχετικά με τρίτες χώρες.

1384 Έκτον, η Aalborg ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβαλλομένη στη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι, κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, οι ανταλλαγές απόψεων έγιναν στα γαλλικά, γλώσσα την οποία δεν κατείχε ο εκπρόσωπός της, O. Stevens Larsen. Εξάλλου, ο εκπρόσωπός της αυτός δεν εξέφρασε την άποψή του κατά τη συνεδρίαση και δεν κλήθηκε να εκφράσει την άποψή του επί των ενδεχομένων αποφάσεων, είτε με την ψήφο του, είτε με έγγραφη συναίνεση, με την έγκριση των πρακτικών ή με ανάλογο έγγραφο. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Aalborg υποστήριξε επίσης ότι οι συζητήσεις κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 διεξήχθησαν και πάλι στα γαλλικά.

1385 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, ουδόλως γίνεται πιστευτό ότι ο επικεφαλής της δανικής αντιπροσωπείας μετακινήθηκε δύο φορές για να παραστεί σε συνεδριάσεις που διεξήχθησαν αποκλειστικώς σε γλώσσα την οποία δεν καταλάβαινε. Εξάλλου, όπως επισήμανε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο ισχυρισμός της Aalborg αντικρούεται από το περιεχόμενο του εγγράφου αριθ. 33.126/11582, από το οποίο προκύπτει σαφώς ότι για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 είχε προβλεφθεί ταυτόχρονη διερμηνεία από τα γαλλικά προς τα αγγλικά και αντιστρόφως. Όσον αφορά τον ισχυρισμό που αντλείται από τη δήθεν παθητική στάση της Aalborg, αποδείχθηκε ότι η Aalborg μετέσχε στις τρεις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Η Aalborg, η οποία δεν ισχυρίζεται καν ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των συνεδριάσεων αυτών, με την παρουσία της καθαυτή στις εν λόγω συνεδριάσεις συναίνεσε ή, τουλάχιστον, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσε στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau. Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς διαπίστωσε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση τη συμμετοχή της Aalborg στη συμφωνία Cembureau.

1386 Έβδομον, η Oficemen ισχυρίζεται ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι συνήφθη η συμφωνία Cembureau, υπάρχουν πειστικές αποδείξεις ότι ουδέποτε προσχώρησε στη συμφωνία αυτή. Συναφώς, αναφέρεται στις ανησυχίες που εξέφρασαν οι Ιρλανδοί [σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585)] και οι Βρετανοί παραγωγοί [εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334)] όσον αφορά τις εισαγωγές προελεύσεως Ισπανίας, καθώς και στις καταγγελίες αντιντάμπινγκ που υπέβαλε το 1983 και το 1985 η CLC

στην Επιτροπή κατά των εισαγωγών αυτών. Τέλος υπογραμμίζει ότι το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 διευκρινίζει ότι οι εξαγωγές από την Ισπανία προς την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούσαν πάντοτε, τότε, «καίριο ζήτημα».

1387 Παρατηρείται ότι τα διάφορα στοιχεία που προβάλλει η Oficemen, τα οποία εμφαίνουν περισσότερο τη συμπεριφορά των μελών της απ' ό,τι τη δική της συμπεριφορά, δεν μπορούν να αναιρέσουν το πραγματικό γεγονός της συμμετοχής της στις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345 και 1350). Με την παρουσία της στις συνεδριάσεις αυτές, η Oficemen, η οποία δεν ισχυρίζεται καν ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των συνεδριάσεων, συναινούσε διαρκώς ή, τουλάχιστον, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσε στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau. Συνεπώς, η συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau κατά τον χρόνο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας έχει αποδειχθεί. Ωστόσο, στην προσβαλλομένη απόφαση, η συμμετοχή της Oficemen στη συμφωνία Cembureau θεωρήθηκε ότι συνιστά παράβαση μόλις από την 1η Ιανουαρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1303). Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί αν την 1η Ιανουαρίου 1986 η Oficemen εξακολουθούσε να μετέχει στη συμφωνία Cembureau (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4226 έως 4232).

1388 Όγδοον, η Aalborg, η Irish Cement και η Italcementi ισχυρίζονται ότι η συμπεριφορά τους αποδεικνύει ότι δεν προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau. Η Aalborg ισχυρίζεται ότι οργάνωσε τις πωλήσεις της και, ιδίως, τις εξαγωγές της, βάσει σκέψεων αναγομένων στην αυτόνομη εμπορική πολιτική της. Η Irish Cement επικαλείται την αύξηση των εξαγωγών της προς το Ηνωμένο Βασίλειο κατά τη δεκαετία του '80 για να αρνηθεί κάθε προσχώρηση σε οποιαδήποτε συμφωνία περί προστασίας των εγχωρίων αγορών. Η Italcementi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η συμπεριφορά της επηρεάστηκε από το περιεχόμενο των πληροφοριών που ανταλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση.

1389 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι η Aalborg και η Irish Cement μετέσχαν στις τρεις επίμαχες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352) και ότι η Italcementi μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1351). Με την παρουσία τους στις συνεδριάσεις αυτές των επικεφαλής αντιπροσωπείας, η Aalborg, η Irish Cement και η Italcementi, οι οποίες δεν ισχυρίζονται καν ότι αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από το περιεχόμενο των συνεδριάσεων, συναίνεσαν ή, τουλάχιστον, έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσαν στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau. Κατά παγία νομολογία, το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν συμμορφώνεται προς τα αποτελέσματα συνεδριάσεων που έχουν αντικείμενο προδήλως αντίθετο προς τον ανταγωνισμό ουδόλως μειώνει την πλήρη ευθύνη της για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, άπαξ αυτή δεν αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των συνεδριάσεων (αποφάσεις Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 897, σκέψη 135, και Tréfileurope κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 958, σκέψη 85). Επομένως, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η συμπεριφορά των ως άνω προσφευγουσών στην αγορά δεν συνήδε προς τους συμφωνηθέντες «κανόνες του παιχνιδιού», το γεγονός αυτό ουδόλως επηρεάζει την ευθύνη τους λόγω συμμετοχής στη συμφωνία Cembureau.

1390 Ένατον, η Aalborg, η BDZ και η Cementir ισχυρίζονται ότι δεν κατονομάζονται στα έγγραφα που αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Υπό τις συνθήκες αυτές, κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε με την προσβαλλομένη απόφαση τη συμμετοχή τους στη συμφωνία αυτή.

1391 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες δεν κατονομάζονται ρητώς στα έγγραφα που αφορούν τη συμφωνία Cembureau δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που εκτίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες αποδεικνύουν ότι οι μετασχόντες στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι επικεφαλής αντιπροσωπείας που όρισαν η Aalborg, η BDZ και η Cementir, συνήψαν τη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1095), χωρίς να αποκαλύπτουν την παραμικρή ένδειξη αποστασιοποιήσεως των προσφευγουσών αυτών από το περιεχόμενο της συνεδριάσεως.

1392 Δέκατον, η BDZ ισχυρίζεται ότι έχει 37 μέλη και ότι από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει το συμπέρασμα ότι πληροφόρησε τα μέλη αυτά για τη φερόμενη συμφωνία Cembureau. Η Oficemen και η ATIC υποστηρίζουν ότι ουδέποτε γνωστοποίησαν ούτε επέβαλαν στα μέλη τους κανένα κανόνα, καμία υπόδειξη ή καμία οδηγία κατ' εφαρμογή της φερόμενης συμφωνίας Cembureau.

1393 Το στοιχείο αυτό, ακόμη και αν υποτεθεί ότι αληθεύει, δεν μπορεί να αναιρέσει το πραγματικό γεγονός της συμμετοχής της BDZ, της Oficemen και της ATIC στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και, επομένως, της άμεσης συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1095, 1344 και 1345).

1394 Τέλος, ενδέκατον, η ΕΤΕ προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε ότι η προσφεύγουσα αυτή, μετέχοντας στις επίμαχες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συμμεριζόταν τους ενδεχόμενους αθέμιτους σκοπούς τους. Συναφώς η ΕΤΕ επικαλείται ένα εσωτερικό σημείωμα του M. Horner της Blue Circle της 24ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/11132), το οποίο εξηγεί ότι οι Έλληνες παραγωγοί δεν δεσμεύονταν από τους ίδιους εμπορικούς κανόνες με τους λοιπούς Ευρωπαίους παραγωγούς και έτσι εμφαίνει σαφώς ότι οι παραγωγοί αυτοί θεωρούνταν πάντοτε ανεπιθύμητοι τρίτοι, διότι δεν συμμορφώνονταν προς τους κανόνες που θέσπισαν οι μεγάλοι Ευρωπαίοι παραγωγοί.

1395 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως καταλογίζεται συγχρόνως στην ΕΤΕ και στις ελληνικές βιομηχανίες Ηρακλής, Τιτάν και Χαλκίς. Υπό τις συνθήκες αυτές, ακόμη και αν, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, το εσωτερικό σημείωμα του M. Horner της Blue Circle της 24ης Οκτωβρίου 1986 έκανε λόγο περί αποστασιοποιήσεως των Ελλήνων παραγωγών ως προς το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau, τούτο δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για να εκτιμηθεί αν η ΕΤΕ πράγματι μετέσχε στην εν λόγω παράβαση. Δεν αμφισβητείται ότι η ΕΤΕ μετέσχε στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Με την παρουσία της στις συνεδριάσεις αυτές η ΕΤΕ συναίνεσε στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau ή, τουλάχιστον, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσε και ότι εξακολουθούσε να συναινεί στη συμφωνία αυτή. Συνεπώς, η συμμετοχή της ΕΤΕ στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί. Η συμμετοχή της Ηρακλής, της Τιτάν και της Χαλκίς στη

συμφωνία Cembureau θα εξετασθεί κατωτέρω στις σκέψεις 4074 έως 4077, 4096 έως 4101 και 4210 έως 4213.

1.2.3. Ισχυρισμός ότι ορισμένα έγγραφα δεν μπορούν να προβληθούν εις βάρος των αμέσων μελών της Cembureau

1396 Ορισμένες προσφεύγουσες, άμεσα μέλη της Cembureau, δηλαδή οι VNC (T-32/95), BDZ (T-48/95), Cementir (T-87/95) και ETE (T-103/95), ισχυρίζονται ότι ορισμένα έγγραφα τα οποία αναφέρουν οι παράγραφοι 18 και 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αποδειχθεί η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι τα έγγραφα αυτά δεν προέρχονται από τις ίδιες και δεδομένου ότι αυτές δεν έλαβαν γνώση των ως άνω εγγράφων πριν από την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1050 έως 1053). Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Aalborg (T-44/95) και η Irish Cement (T-60/95) προέβαλαν παρόμοιο ισχυρισμό.

1397 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί, χωρίς να είναι αναγκαίο να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του παραδεκτού του καθόσον τον προέβαλαν η Aalborg και η Irish Cement. Πράγματι, το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες που προέβαλαν τον ισχυρισμό αυτό δεν μετέσχαν στην κατάρτιση κάποιου από τα έγγραφα ή ότι δεν έλαβαν γνώση αυτών πριν από την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια ότι τα έγγραφα αυτά δεν είναι δυνατόν να προβληθούν εις βάρος τους ως στοιχεία αποδεικνύοντα την παράβαση που τους καταλογίζεται (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση Empresa Nacional Siderúrgica κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1053, σκέψη 312). Υπενθυμίζεται ότι το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που εκτίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδεικνύει ότι η Επιτροπή ορθώς κατέληξε στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1095). Δεν αμφισβητείται ότι όλες οι προσφεύγουσες που κατονομάζονται στην προηγούμενη σκέψη μετέσχαν στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 και σε μία τουλάχιστον από τις δύο συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, χωρίς να αποστασιοποιηθούν δημοσίως από το περιεχόμενο των συνεδριάσεων αυτών. Συνεπώς, η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί.

1398 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Irish Cement ισχυρίστηκε ότι δεν μπορούν να προβληθούν εις βάρος της τα εσωτερικά έγγραφα της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημεία 2 και 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11337) και η δήλωση του N. Καλογερόπουλου της 25ης Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19887), λόγω του ότι δεν είχαν τη δυνατότητα να θέσουν ερωτήσεις στους συγγραφείς των εγγράφων αυτών («cross-examine»).

1399 Ο ισχυρισμός αυτός, ο οποίος προβλήθηκε για πρώτη φορά κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, πρέπει να απορριφθεί, χωρίς να είναι ανάγκη να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του παραδεκτού του. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω, η διοικητική διαδικασία διεπόταν από τους κανονισμούς 17 και 99/63, οι οποίοι δεν προβλέπουν καμιάς μορφής «cross-examination». Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός της Irish Cement δεν αφορά τα έγγραφα που αναφέρει η παράγραφος 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, τα οποία αποδεικνύουν τη σύναψη και την επιβεβαίωση της συμφωνίας Cembureau κατά τις συνεδριάσεις αυτές και τη συμμετοχή της Irish Cement στις εν λόγω συνεδριάσεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 921 έως 1095, 1344, 1345, 1350 και 1352).

1.2.4. Συμπεράσματα σχετικά με τη συμμετοχή της Cembureau και των αμέσων μελών της, εξαιρουμένης της Unicem, στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

1400 Έχει αποδειχθεί ότι οι Cembureau, FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, BCA, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Aker, Euroc, Cementir και ETE μετέσχαν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344 και 1345). Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή θεμελίωσε τη συμμετοχή τους, από την ημερομηνία αυτή, στη συμφωνία Cembureau, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που εκτίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα οποία αποδεικνύουν ότι η συμφωνία συνήφθη στο πλαίσιο της εν λόγω συνεδριάσεως, και ελλείψει ενδείξεως εμφαίνουσας ότι ένας από τους μετασχόντες αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενό της.

1401 Συνεπώς, όσον αφορά τις Cembureau, FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, BCA, Irish Cement, Cementir και ETE, νομίμως η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 14 Ιανουαρίου 1983. Στη συνέχεια θα εξετασθεί αν η συμμετοχή τους στην παράβαση αυτή ήταν διαρκής.

1402 Ως προς την Oficemen και την ATIC, αφενός, και την Euroc, αφετέρου, άμεσα μέλη εγκατεστημένα κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών εκτός του εδάφους της Κοινότητας, η Επιτροπή τούς καταλόγισε την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από την 1η Ιανουαρίου 1986 και από τις 9 Ιουνίου 1986, αντιστοίχως. Ως προς την Aker, η οποία παραμένει εγκατεστημένη εκτός του εδάφους της Κοινότητας, η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 9 Ιουνίου 1986. Η Επιτροπή εξηγεί ότι, «όσον αφορά την Oficemen και την ATIC, (...) θα μπορούσε να λάβει υπόψη τις εντός της Κοινότητας συνέπειες της συμμετοχής τους στην εν λόγω συμφωνία από την ημερομηνία που συμμετείχαν σε αυτή. Ωστόσο, εξετάζει την παράβαση από 1ης Ιανουαρίου 1986, δεδομένου ότι η συμμετοχή των ισπανικών και πορτογαλικών επιχειρήσεων είχε, σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτει η Επιτροπή, σημαντικές συνέπειες εντός της Κοινότητας μόνο μετά την προσχώρηση των χωρών τους στην Κοινότητα» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 11). Ως προς την Aker και την Euroc, η Επιτροπή εκθέτει ότι «δεν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με το ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία ή αρχή Cembureau είχε πραγματοποιηθεί στο εσωτερικό της Κοινότητας πριν από [τις 9 Ιουνίου 1986]» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4, τέταρτη περίπτωση). Συνεπώς, μολονότι η συμμετοχή των τεσσάρων αυτών επιχειρήσεων στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί, θα εξετασθεί στη συνέχεια αν η συμμετοχή αυτή ήταν διαρκής και αν αποτελούσε παράβαση από τις δύο ημερομηνίες που λαμβάνει υπόψη της η προσβαλλομένη απόφαση (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4226 έως 4242).

1403 Τέλος, όσον αφορά την Italcementi, διαπιστώθηκε ότι η συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 αποδεικνύει τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau και, επομένως, στην παράβαση που διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1351). Συνεπώς, η συμμετοχή της Italcementi στην παράβαση αυτή έχει, εν πάση περιπτώσει, αποδειχθεί από τις 19 Μαρτίου 1984. Θα πρέπει να εξετασθεί στη συνέχεια αν, βάσει της συμμετοχής σε κάποιο μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, νομίμως η Επιτροπή καθόρισε ως ημερομηνία ενάρξεως της συμμετοχής της Italcementi στην παράβαση τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4224 και 4225).

1.3. Περίπτωση της Unicem, αμέσου μέλους της Cembureau που δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας

1404 Η Unicem υπογραμμίζει ότι δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση. Εξάλλου, η Unicem ισχυρίζεται ότι ουδέποτε πληροφορήθηκε τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων αυτών. Συνεπώς, η συμμετοχή της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν έχει αποδειχθεί.

1405 Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 44, σημείο 4), η Επιτροπή κρίνει τα εξής: «Η απουσία από τις συνεδριάσεις των οργάνων μελών που έχουν δικαίωμα συμμετοχής δεν συνεπάγεται τη μη εφαρμογή των αποφάσεων ή/και των συμφωνιών που συνάπτονται στους κόλπους των εν λόγω οργάνων για ή από τα απόντα αυτά μέλη. Κατά γενικό κανόνα, η συμμετοχή σε μια ένωση σημαίνει την αποδοχή των κανόνων και συμπεριφορών και προϋποθέτει τη συνειδητοποίηση ότι η ένωση ή/και οργάνωση ενεργεί επίσης χάρη στην άμεση ή έμμεση συνεισφορά κάθε μέλους και στο γεγονός ότι αυτή μπορεί να υπολογίζει στη συναίνεση και στην υποστήριξή του. Εάν δεν υπάρξει έμπρακτη διαφωνία, τα ανωτέρω ισχύουν όχι μόνο για τις δραστηριότητες που προβλέπονται από το καταστατικό, αλλά και για τις *εν τοις πράγμασι* δραστηριότητες αυτής.» Εξάλλου, η Επιτροπή επισημαίνει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 13, in fine) τα εξής: «Το γεγονός ότι [η Unicem] δεν ήταν παρ[ούσα] στις συνεδριάσεις δεν σημαίνει ότι (...) δεν συμμετείχε στη συμφωνία σεβασμού των εγχώριων αγορών και ρύθμισης των πωλήσεων από τη μία χώρα στην άλλη επειδή, κατ' αρχήν, ήταν παρόντες άλλοι Ιταλοί επικεφαλής αντιπροσωπείας που εκπροσωπούσαν τη χώρα τους, κατά δεύτερον, η ένωση δρα χάρη στη συνεισφορά όλων των μελών, παρόντων και απόντων, και τέλος επειδή, όταν η Unicem υπέστη μαζί με τους άλλους Ιταλούς παραγωγούς τις συνέπειες των εισαγωγών από την Ελλάδα, της παρασχέθηκε υποστήριξη από τα άλλα μέλη της Cembureau (βλ. σημείο 27) επωφελούμενη κατ'αυτόν τον τρόπο της αλληλεγγύης που ήταν συμφυής με τον κανόνα της εγχώριας αγοράς.»

1406 Χωρίς να είναι ανάγκη να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του ζητήματος αν η Unicem πληροφορήθηκε τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας, δεν αμφισβητείται ούτε ότι ο G. Nasi, επικεφαλής αντιπροσωπείας τον οποίο όρισε η Unicem για να την εκπροσωπήσει στο πλαίσιο της Cembureau (απάντηση της Unicem της 5ης Ιουνίου 1998 σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου), ούτε κανένας άλλος υπάλληλος της Unicem μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Το γεγονός αυτό προκύπτει από τους καταλόγους των προσώπων που αναμένονταν στις συνεδριάσεις αυτές (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4, 8 και 13· έγγραφα αριθ. 33.126/11581, 11699, 11700 και 11752). Εξάλλου, το ομολόγησε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 45, σημείο 13) και κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία (υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση Τ-50/95, σημείο 49).

1407 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί αν, εν απουσία του επικεφαλής αντιπροσωπείας της, η Unicem εκπροσωπήθηκε κατά τις τρεις συνεδριάσεις αυτές, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, από άλλον επικεφαλής της ιταλικής αντιπροσωπείας.

1408 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι τα καθήκοντα του επικεφαλής αντιπροσωπείας μπορούν να παραλληλισθούν προς αυτά των εκπροσώπων των κυβερνήσεων στους διεθνείς οργανισμούς. Για να αποδείξει ότι ο επικεφαλής της ιταλικής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσε τις τρεις ιταλικές επιχειρήσεις μέλη της Cembureau, η Επιτροπή αναφέρεται στα πρακτικά μιας τηλεφωνικής συνομιλίας μεταξύ του P. Dutron και του A. d'Agostino (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 11· έγγραφο

αριθ. 33.126/11698) που έχουν ως εξής: «Ο G. Pesenti, άρρωστος με γρίπη, δεν θα είναι στο Noordwijk, αλλά ο A. d'Agostino θα εκπροσωπήσει την Ιταλία κατά τη συνεδρίαση των Head Delegates.» Η Επιτροπή αναφέρεται εξάλλου στη μνεία του κράτους μέλους καταγωγής και όχι της επιχειρήσεως του επικεφαλής αντιπροσωπείας στο έγγραφο που φέρει τον τίτλο «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581).

1409 Διαπιστώνεται ότι, κατά τον χρόνο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984, η Cembureau είχε τρεις ιταλικές επιχειρήσεις μέλη, δηλαδή την Unicem, την Italcementi και τη Cementir, καθεμία από τις οποίες όριζε τον δικό της επικεφαλής αντιπροσωπείας. Το γεγονός ότι καθεμία από τις τρεις ιταλικές επιχειρήσεις μέλη της Cembureau είχε έναν επικεφαλής αντιπροσωπείας μπορεί ήδη να αντικρούσει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι ένας μόνον επικεφαλής αντιπροσωπείας είχε την αρμοδιότητα να τις εκπροσωπεί και τις τρεις.

1410 Η προβλεφθείσα παρουσία δύο επικεφαλής της ιταλικής αντιπροσωπείας κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, δηλαδή του G. Pesenti, της Italcementi, και του C. Cesareni, της Cementir, η οποία προκύπτει από το έγγραφο που φέρει τον τίτλο «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983», αντικρούει επίσης την ύπαρξη εξουσιοδοτήσεως δοθείσας από τις τρεις ιταλικές επιχειρήσεις μέλη στον μόνο παρόντα επικεφαλής της ιταλικής αντιπροσωπείας.

1411 Τέλος, αν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, καθένας από τους τρεις επικεφαλής της ιταλικής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσε όλες τις ιταλικές επιχειρήσεις μέλη της Cembureau, ο G. Pesenti, της Italcementi, ο οποίος δεν ήταν σε θέση να παραστεί κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, δεν θα αντικαθίστατο από έναν άλλο υπάλληλο της Italcementi, τον A. d'Agostino, αλλά από τον επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cementir ή της Unicem.

1412 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Unicem δεν εκπροσωπήθηκε κατά τις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Κατά συνέπεια, η Unicem δεν μετέσχε άμεσα στη σύμπτωση βουλήσεων που εκδηλώθηκε κατά τις συνεδριάσεις αυτές.

1413 Ακόμη και αν, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, μια ένωση ενεργεί χάρη στη συνεισφορά όλων των μελών, παρόντων και απόντων, και η συμμετοχή σε μια ένωση σημαίνει την αποδοχή των κανόνων και της συμπεριφοράς, η συμμετοχή της Unicem στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως μπορεί να γίνει δεκτή μόνον αν αποδειχθεί ότι η επιχείρηση αυτή συγκατατέθηκε, αμέσως ή εμμέσως, ως προς το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, η ιδιότητα και μόνον του μέλους της Cembureau δεν μπορεί να αρκέσει για να καταστήσει την Unicem υπεύθυνη για προδήλως παράνομες αποφάσεις που έλαβαν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εν απουσία της. Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η Επιτροπή δεν αντέκρουσε τον ισχυρισμό της Cembureau ότι το καταστατικό της δεν απονέμει καταστατικές εξουσίες στους επικεφαλής αντιπροσωπείας ως όργανο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 15, σημείο 4).

1414 Ελλείψει εγγράφου αποδείξεως της συγκατεθέσεως εκ μέρους της Unicem όσον αφορά τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τις τρεις συνεδριάσεις, πρέπει να εξετασθεί μήπως η συμπεριφορά της επιχειρήσεως αυτής εκφράζει την εν λόγω συγκατάθεση.

1415 Επί του ζητήματος αυτού, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η Unicem εφάρμοσε τη συμφωνία Cembureau στο πλαίσιο της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 13· άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχεία ακαι β) και μετέχοντας στις δραστηριότητες της ECEC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58 και άρθρο 5).

1416 Έτσι, από πλευράς της αποδείξεως της συμμετοχής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η κατάσταση της Unicem μπορεί να εξομοιωθεί με την κατάσταση ενός εμμέσου μέλους της Cembureau. Συγκεκριμένα, όπως και για το έμμεσο μέλος, η συμμετοχή της Unicem στη συμφωνία Cembureau μπορεί να γίνει δεκτή μόνον αν αποδειχθεί ότι μετέσχε σε ένα μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1307 έως 1311).

1417 Στη συνέχεια θα εξετασθεί αν η φερόμενη συμμετοχή της Unicem στη συμπεριφορά που εκτίθεται στα άρθρα 4 και 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως μπορεί να θεωρηθεί ως εκ μέρους της εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4102 έως 4107). Συνεπώς, στο παρόν στάδιο, το Πρωτοδικείο επιφυλάσσεται ως προς την εξέταση της συμμετοχής της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2. Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

1418 Η VNC (T-32/95) φρονεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση εισάγει διάκριση εις βάρος της, δεδομένου ότι δεν επιβλήθηκε πρόστιμο σε όλα τα μέλη της Cembureau με την προσβαλλομένη απόφαση. Ως παράδειγμα, η VNC αναφέρει τα μέλη της Cembureau που προέρχονται από τρίτες προς την Κοινότητα χώρες. Ομοίως, η ATIC (T-63/95) ισχυρίζεται ότι, αν η Επιτροπή εφάρμοζε με συνέπεια την αρχή που διατυπώνει στην παράγραφο 44, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, έπρεπε να επιβάλει κυρώσεις σε όλα τα άμεσα μέλη της Cembureau για τις παραβάσεις που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο της ενώσεως αυτής.

1419 Διαπιστώνεται ότι τα μόνα άμεσα μέλη της Cembureau τα οποία δεν αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, δηλαδή το μέλος της Cembureau από την Αυστρία, το μέλος από τη Φινλανδία, το μέλος από την Ισλανδία, το μέλος από την Ελβετία και το μέλος από την Τουρκία, ήσαν όλα εγκατεστημένα σε χώρα η οποία, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν ήταν κράτος μέλος της Κοινότητας. Εξάλλου, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει καμία ένδειξη ικανή να αποδείξει ότι αυτά τα άμεσα μέλη μετέσχαν σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1303). Συνεπώς, η κατάσταση των αμέσων μελών της Cembureau τα οποία δεν αφορά η προσβαλλομένη απόφαση διαφέρει από την κατάσταση της VNC και της ATIC, οι οποίες, κατά την ημερομηνία που λαμβάνεται υπόψη ως σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση, ήσαν εγκατεστημένες εντός της Κοινότητας και μετείχαν σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της

συμφωνίας Cembureau. Συνεπώς, ο ισχυρισμός που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως πρέπει να απορριφθεί.

1420 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι ορισμένα άμεσα μέλη της Cembureau τα οποία δεν αφορά η προσβαλλομένη απόφαση βρίσκονταν σε παρεμφερή κατάσταση προς αυτή των ως άνω προσφευγουσών, η διαπίστωση αυτή δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της VNC και της ATIC, εφόσον η τέλεση της παραβάσεως αυτής έχει αποδειχθεί προσηκόντως (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

1421 Η Aalborg (Τ-44/95) ισχυρίζεται επίσης ότι, δυνάμει της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, η Επιτροπή όφειλε να ελέγξει αν η συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau είχε συνέπειες εντός της Κοινότητας, όπως έπραξε για τις ισπανικές και τις πορτογαλικές επιχειρήσεις.

1422 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1420.

3. Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης

1423 Η SFIC (Τ-36/985) προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν αιτιολόγησε επαρκώς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ως προς αυτήν. Κατά τη SFIC, η Επιτροπή ανέμιξε πλείονες έννοιες, χωρίς ποτέ να δικαιολογήσει πώς, βάσει της κοινοτικής νομολογίας, μπορούσε να θεωρηθεί ότι μια ένωση δεσμεύθηκε να συνάψει και να εφαρμόσει συμφωνία όπως η συμφωνία Cembureau. Δεδομένου ότι η παράβαση που καταλογίζεται στις ενώσεις επιχειρήσεων στηρίζεται στις υλικές πράξεις προσώπων ασκούντων καθήκοντα στο πλαίσιό τους, η νομολογία επιβάλλει στην Επιτροπή να αιτιολογήσει ειδικώς την απόφασή της συναφώς, λόγω του ότι πρόκειται περί ζητήματος που αποτελεί καινοτομία.

1424 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Στην παράγραφο 44 (σημείο 1) της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αρχίζει τη νομική αξιολόγηση της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης στις ενώσεις επιχειρήσεων, υπογραμμίζοντας ότι, δεδομένου ότι το πρόβλημα αυτό ανακύπτει πολλές φορές καθόλη τη διάρκεια του σκεπτικού, είναι σκόπιμο να καθοριστούν, συνοπτικά, οι βασικότερες αρχές που ισχύουν για τις περιπτώσεις συμμετοχής ενώσεων σε επιλήψιμη συμπεριφορά δυνάμει του άρθρου 85 της Συνθήκης. Στην ίδια παράγραφο (σημεία 2 και 3), η Επιτροπή προβαίνει στην ανάλυση της κοινοτικής νομολογίας που έχει εφαρμογή επί του ζητήματος και αντικρούει τις παρατηρήσεις που διατύπωσαν συναφώς ορισμένες ενώσεις, μεταξύ των οποίων η SFIC, κατά τη διοικητική διαδικασία. Τέλος, η προσβαλλομένη απόφαση εκθέτει τους λόγους για τους οποίους οι ενώσεις επιχειρήσεων θεωρούνται υπεύθυνες για τις υλικές πράξεις προσώπων ασκούντων καθήκοντα στο πλαίσιό τους (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο, και σημείο 4, δεύτερο εδάφιο).

1425 Η Aalborg (Τ-44/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξήγησε με τη νομική της αξιολόγηση τις βάσεις της νέας, κατά την προσφεύγουσα αυτή, θεωρίας της περί της ευθύνης που απορρέει από την έλλειψη αποστασιοποιήσεως, την οποία προβάλλει στην παράγραφο 44 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1426 Ωστόσο, δεδομένου ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι η Aalborg παρέστη στις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4, 8 και 13· έγγραφα αριθ. 33.126/11581, 11699, 11700 και 11752) και ότι η συμφωνία Cembureau συνήφθη και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις αυτές, ορθώς θεώρησε ότι η Aalborg μετέσχε στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφού δεν εκδήλωσε αποστασιοποίηση. Συνεπώς, η ερμηνεία αυτή της Επιτροπής, την οποία εξάλλου καθιέρωσε η νομολογία (βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 232), δεν χρειαζόταν ειδική αιτιολογία.

1427 Τέλος, η BCA (Τ-54/95) υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε σαφώς για ποιο λόγο κατέληξε ότι η προσφεύγουσα αυτή έπρεπε να θεωρηθεί υπεύθυνη για τις παράνομες δραστηριότητες που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της Cembureau.

1428 Ωστόσο, οι λόγοι για τους οποίους η BCA θεωρήθηκε υπεύθυνη για την παράβαση που καταγγέλλεται με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως εκτίθενται σαφώς στις παραγράφους 44, 45, ειδικότερα σημεία 1, 2, 7, 10 και 12, και στις παραγράφους 46 και 65, ειδικότερα σημεία 3 και 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της BCA πρέπει επίσης να απορριφθεί.

4. Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο

4.1. Επιβαρυντικά στοιχεία

1429 Η Unicem (Τ-50/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν της παρέσχε πρόσβαση στον «Members Directory» της Cembureau. Δεδομένου ότι επρόκειτο περί επιβαρυντικού στοιχείου χρησιμοποιηθέντος στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 45, σημείο 13), προσβλήθηκαν τα δικαιώματά της άμυνας.

1430 Διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 45, σημείο 13), η Επιτροπή αναφέρεται στον «Members Directory» για να αντικρούσει τον ισχυρισμό της Unicem ότι κανένας από τους εκπροσώπους της δεν είχε την ιδιότητα του επικεφαλής αντιπροσωπείας. Κατά την Επιτροπή, «αυτό δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, δεδομένου ότι ο κ. Nasi της Unicem ήταν, κατά τον χρόνο που συνέβησαν τα πραγματικά περιστατικά, και συνέχισε να είναι, τουλάχιστον μέχρι το 1988, επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ. "Members Directory" της Cembureau του Ιουλίου 1988, σ. 56)».

1431 Ο ισχυρισμός που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας είναι προφανώς καταχρηστικός εν προκειμένω, δεδομένου ότι η ίδια η Unicem ομολόγησε, στην από 5 Ιουνίου 1998 απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, ότι όρισε τον G. Nasi ως επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά το χρονικό διάστημα που λαμβάνει υπόψη της η προσβαλλομένη απόφαση. Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός αυτός έχει καταστεί άνευ αντικειμένου. Πράγματι, έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να στηριχθεί στον διορισμό του G. Nasi ως επικεφαλής αντιπροσωπείας για να δεχθεί την ευθύνη της Unicem για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι ο G. Nasi δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1404 έως 1417).

4.2. Απαλλακτικά στοιχεία

1432 Στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, η Cembureau (Τ-26/95) και η Cementir (Τ-87/95) υποστηρίζουν ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν είχαν πρόσβαση σε απαλλακτικά στοιχεία αφορώντα τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4.2.1. Υπόθεση Τ-26/95, Cembureau κατά Επιτροπής

1433 Η Cembureau υποστηρίζει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι κανένα από τα έγγραφα των οχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων τα οποία ήταν σε θέση να συμβουλευθεί δεν εμφαίνει ότι την απασχολούσε το ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου. Αντιθέτως, τα σχετικά με τις εισαγωγές έγγραφα ενισχύουν τους ισχυρισμούς της ότι, αφενός, ουδόλως δεσμευόταν από μια δήθεν διεθνή συμφωνία περί κατανομής της αγοράς και ότι, αφετέρου, δεν υπήρχε καμία τέτοιου είδους συμφωνία. Έτσι, ο σχετικός με τη Γαλλία φάκελος δεν περιέχει καμία απόδειξη εμφαίνουσα ότι η Cembureau ήταν αναμεμιγμένη κατά οποιονδήποτε τρόπο στην επίβλεψη του όγκου των εισαγωγών την οποία πραγματοποιούσε η γαλλική πλευρά (έγγραφα αριθ. 33.126/14809 έως 14827 και 33.126/14941 έως 14976).

1434 Ωστόσο, οι ισχυρισμοί της Cembureau δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Πράγματι, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Cembureau, βάσει των εγγράφων τα οποία αναφέρει η προηγούμενη παράγραφος, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) για να διαπιστώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Τα σχόλια αυτά ωσαύτως δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στα έγγραφα που φέρουν τους τίτλους «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19 σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581), «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Noordwijk, 19 Μαρτίου 1984» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19 σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/11699 και 11700) και «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 7 Νοεμβρίου 1984» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19

σημείο 13· έγγραφο αριθ. 33.126/11752), από τα οποία προκύπτει ότι η Cembureau μετέσχε στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση και, επομένως, στη σύναψη και στην επιβεβαίωση της συμφωνίας Cembureau.

4.2.2. Υπόθεση Τ-87/95, Cementir κατά Επιτροπής

1435 Η Cementir ισχυρίζεται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι εντός των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων βρήκε σειρά εγγράφων που αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι η ευρωπαϊκή αγορά του τσιμέντου ήταν κατακερματισμένη κατά φυσικό τρόπο σε αυτοτελείς εδαφικές ζώνες, ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου περιοριζόταν κατ' ανάγκη στις παραμεθόριες ζώνες ή, κατά το δυνατόν, στις εξαγωγές διά θαλάσσης ή διά των ποταμών και ότι το εμπόριο αυτό μπορούσε, στην καλύτερη των περιπτώσεων, να αφορά ορισμένες συγκεκριμένες επιχειρήσεις, αποκλειομένης της Cementir, η οποία ουδόλως ασχολείτο με το εξαγωγικό εμπόριο. Συνεπώς, δεν την αφορούσε η δήθεν συμφωνία Cembureau.

1436 Επισημαίνεται ότι οι τρεις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες, μεταξύ των οποίων η Cementir, ισχυρίστηκαν ήδη, με το υπόμνημά τους απαντήσεως στην ΑΑ, ότι η Ιταλία δεν μπορούσε να εμπλέκεται στη συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, δεδομένου ότι δεν πραγματοποιούσε ούτε εισαγωγές ούτε εξαγωγές (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 14). Ωστόσο, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 45, σημείο 14) η Επιτροπή εκθέτει τους λόγους για τους οποίους φρονεί ότι «η θέση αυτή δεν είναι ορθή», προσθέτοντας τα εξής: «Εν πάση περιπτώσει, (...) αυτό δεν σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις των χωρών αυτών, μέλη της Cembureau, δεν συμμετείχαν σε συμφωνία με αντιανταγωνιστικό αντικείμενο.» Συνεπώς, τα πρόσθετα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει διατυπώσει η Cementir για να αποδείξει ότι δεν ασχολούνταν με το εξαγωγικό εμπόριο δεν θα μπορούσαν, προφανέστατα, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1437 Στις από 29 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Cementir επικαλείται επίσης ορισμένα έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, την ύπαρξη τοπικών συμφωνιών μεταξύ διαφόρων παραγωγών τσιμέντου. Συναφώς, η Cementir αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/837, 838, 860, 861, 985 έως 1009, 1119 έως 1134, 1175 έως 1179, 1543 έως 1551, 1574 έως 1577, 2934, 2935, 2945 έως 2951, 2954 έως 2966, 3065 έως 3068, 4066 έως 4069, 4251 έως 4253, 4263 έως 4269 και 5682 έως 5687. Τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι η Cementir ουδόλως αναμίχθηκε σ' αυτές τις τοπικές συμπράξεις.

1438 Υπενθυμίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση διαπιστώνει μόνον τη συμμετοχή της Cementir σε διεθνείς συμπράξεις (άρθρα 1, 2, 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχεία α και β, και άρθρο 5). Συνεπώς, τα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει διατυπώσει η Cementir για να αποδείξει ότι ουδόλως αναμίχθηκε σε ορισμένες τοπικές συμπράξεις δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν τα έγγραφα των οποίων έγινε επίκληση αποδείκνυαν ότι η Cementir δεν μετέσχε σε ορισμένες διεθνείς συμπράξεις, η διαπίστωση αυτή δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στα αποδεικτικά στοιχεία που εκτίθενται στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), τα οποία αποδεικνύουν τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau στο πλαίσιο της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1095), ούτε στο έγγραφο που φέρει τον τίτλο

«συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19 σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581), το οποίο μπορεί να προβληθεί εις βάρος της Cementir (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 329 και 330), απ' όπου προκύπτει ότι ο επικεφαλής αντιπροσωπείας της εταιρίας αυτής, C. Cesareni, μετέσχε στην εν λόγω συνεδρίαση και, επομένως, στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau.

ΣΤ — Συμμετοχή της Unicem, των εμμέσων μελών της Cembureau και της Buzzi στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως

1439 Η Unicem δεν εκπροσωπήθηκε σε καμία από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau. Τα έμμεσα μέλη της Cembureau εκπροσωπήθηκαν εμμέσως από την εθνική τους ένωση κατά τις εν λόγω συνεδριάσεις. Η Buzzi είναι εντελώς ξένη προς τη Cembureau.

1440 Εξαιρουμένης της Hispacement, η οποία δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα έμμεσα μέλη της Cembureau τα οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι τα εξής: CBR, ENCI, Dyckerhoff, Vicat, Cedest, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Valenciana, Rugby, Asland, Castle, Ηρακλής, Uniland, Cimpor, Secil, Τιτάν, Holderbank, Hornos Ibéricos, Blue Circle και Χαλκίς. Στην προσβαλλομένη απόφαση, η απόδειξη της συμμετοχής των επιχειρήσεων αυτών στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως στηρίζεται στη συμμετοχή τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Συγκεκριμένα, ως προς τις επιχειρήσεις αυτές, η απόφαση ορίζει (παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο) ότι «η Επιτροπή δεν λαμβάνει υπόψη, στα πλαίσια της [προσβαλλομένης] απόφασης, παρά μόνον τις επιχειρήσεις που εκπροσωπούνται στη Cembureau μέσω της ένωσής τους και οι οποίες, εκτός από το ότι ανήκουν στην ένωση, έχουν εκδηλώσει ρητά την προσχώρησή τους στη συμφωνία συμμετέχοντας» σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

1441 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή στηρίζεται επίσης στην παρουσία ενός επικεφαλής αντιπροσωπείας, υπαλλήλου ορισμένων εμμέσων μελών της Cembureau, δηλαδή της Blue Circle, της CBR, της Ciments français, της Lafarge, της Dyckerhoff, της Heidelberger, της Τιτάν, της ENCI, της Asland και της Cimpor, στις συνεδριάσεις τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση για να διαπιστώσει ότι «η συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στη συμφωνία δεν τίθεται (...) υπό αμφισβήτηση» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο β). Μολονότι το προπαρατεθέν χωρίο, αν δεν συσχετισθεί με την παράγραφο 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, μπορεί να προκαλέσει σύγχυση, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει σαφώς ότι η παρουσία υπαλλήλου ενός εμμέσου μέλους της Cembureau σε μία από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν ήταν αρκετή για να γίνει δεκτή η συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, η απόδειξη της συμμετοχής του εμμέσου μέλους στη συμφωνία Cembureau αντλήθηκε όχι από την παρουσία του στις επίμαχες συνεδριάσεις, αλλά από τη συμμετοχή του σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Για τον λόγο αυτό, τα έμμεσα μέλη της Cembureau, υπάλληλος των οποίων μετέσχε σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, θεωρήθηκαν — όπως ακριβώς τα λοιπά έμμεσα μέλη και αντιθέτως προς τα άμεσα μέλη — ότι «συμμετείχαν έμμεσα στη συμφωνία [Cembureau], με τη συμμετοχή τους στους διάφορους διακανονισμούς και στα μέτρα που συμπληρώνουν τη γενική συμφωνία ή/και συμβάλλουν στην εφαρμογή της» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 10). Για τον λόγο αυτόν επίσης, η Ciments d'Obourg, έμμεσο μέλος της

Cembureau, υπάλληλος της οποίας, ο A. Pestalozzi, παρέστη στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4), δεν κατονομάζεται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε τη συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής σε ένα από τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

1442 Όσον αφορά την Unicem, διαπιστώθηκε ότι, από πλευράς της αποδείξεως της συμμετοχής της επιχειρήσεως αυτής, εμμέσου μέλους της Cembureau, στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η κατάστασή της μπορεί να εξομοιωθεί με την κατάσταση ενός εμμέσου μέλους της Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1416). Έτσι, η συμμετοχή της Unicem στη συμφωνία Cembureau μπορεί να γίνει δεκτή μόνον αν αποδειχθεί ότι μετέοχε σε ένα από τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

1443 Τέλος, όσον αφορά την Buzzi, η οποία δεν είναι ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau, η Επιτροπή φρονεί ότι η εταιρία αυτή «εφάρμοσε εν τοις πράγμασι, μέσω των εναρμονισμένων πρακτικών [που διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως] με τις Ciments Français, Lafarge και Vicat, οι οποίες ήσαν συνδεδεμένες με τη Cembureau, τη συμφωνία ή αρχή σεβασμού των εγχώριων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο γ· βλ., επίσης, παράγραφο 48, σημείο 2). Έτσι, για την επιχείρηση αυτή, η συμμετοχή της σε μέτρα εφαρμογής, δηλαδή στις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, «πρέπει να θεωρηθεί ως παρέχουσα την απόδειξη της συμμετοχής της στη συμφωνία ή αρχή Cembureau για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4).

1444 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, τόσο για τα έμμεσα μέλη της Cembureau όσο και για την Unicem και την Buzzi, η απόδειξη της συμμετοχής στη συμφωνία Cembureau στηρίζεται στη συμμετοχή τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau και, συνεπώς, στην προσχώρηση στη συμφωνία αυτή.

1445 Επομένως, ο ισχυρισμός της Ciments français και της Unicem ότι η συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδείχθηκε βάσει της ελλείψεως εκδηλώσεως αποστασιοποιήσεως εκ μέρους τους πρέπει ήδη να απορριφθεί.

1446 Τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau διαπιστώνονται στα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τα μέτρα αυτά θεωρήθηκαν όχι μόνον ως συστατικά στοιχεία της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας Cembureau, αλλά και ως «καθ' εαυτό παραβάσεις» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 1).

1447 Συνεπώς, για να εκτιμηθεί αν η Unicem, τα έμμεσα μέλη της Cembureau και η Buzzi μετέσχαν στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να ελεγχθεί, κατ' αρχάς, αν μετέσχαν στους διακανονισμούς που διαπιστώνονται στα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1450 έως 4015) και, στη συνέχεια, αν η συμμετοχή

τους στους διακανονισμούς αυτούς, οι οποίοι αποτελούν ενδεχομένως από μόνοι τους παραβάσεις, πρέπει να θεωρηθεί, καθόσον αφορά τις επιχειρήσεις αυτές, ως εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4016 έως 4114).

1448 Επομένως, το Πρωτοδικείο επιφυλάσσεται ως προς την εξέταση της συμμετοχής των CBR, ENCI, Dyckerhoff, Vicat, Cedest, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Unicem, Buzzi, Valenciana, Rugby, Asland, Castle, Ηρακλής, Uniland, Τιτάν, Cimpor, Secil, Holderbank, Hornos Ibéricos, Blue Circle και Χαλκίς στη συμφωνία Cembureau.

Ζ — Συμπεράσματα

1449 Υπό την επιφύλαξη του ζητήματος ως προς την εξέταση του οποίου επιφυλάχθηκε το Πρωτοδικείο, οι λόγοι ακυρώσεως που αντλούνται από την παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως την ύπαρξη συμφωνίας αντιβαίνουσας στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών, στις οποίες καταλογίζεται η παράβαση, πρέπει να απορριφθούν.

IV — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη δύο παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, που αφορούν τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στο επίπεδο της Cembureau, και τη συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών σ' αυτήν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2)*

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1450 Στο άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη δύο παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, που αφορούσαν, αμφότερες, τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στο επίπεδο της Cembureau.

1451 Στο άρθρο 2, παράγραφος 1, διαπιστώνει ότι η Cembureau και ορισμένα άμεσα μέλη της μετέσχαν, με την ευκαιρία των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau, σε συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau.

1452 Στο άρθρο 2, παράγραφος 2, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Cembureau και τα ίδια άμεσα μέλη μετέσχαν σε εναρμονισμένες πρακτικές αφορώσες περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με σκοπό επίσης τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau.

1453 Όλες οι προσφεύγουσες στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως προβάλλουν ισχυρισμούς οι οποίοι αποσκοπούν στην ακύρωση του εν λόγω τμήματος του διατακτικού. Ορισμένοι ισχυρισμοί αντλούνται από την έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ορισμένες προσφεύγουσες αμφισβητούν τη σύναψη συμφωνιών ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau. Άλλες ισχυρίζονται ότι ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τις τιμές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεν προσδιορίστηκαν σωστά από την Επιτροπή. Μια σειρά ισχυρισμών αποσκοπεί στην αμφισβήτηση του ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 2 έχουν τον χαρακτήρα παραβάσεως. Τέλος, ορισμένες προσφεύγουσες αρνούνται τη συμμετοχή τους στη μία και/ή την άλλη από τις διαπιστωθείσες παραβάσεις ή, τουλάχιστον, τη διάρκεια της συμμετοχής αυτής. Κατά την εξέταση των διαφόρων αυτών ισχυρισμών, θα προσδιορίζονται οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορά κάθε ισχυρισμός.

1454 Εξάλλου, οι Cembureau (Τ-26/95), FIC (Τ-30/95), VNC (Τ-32/95), SFIC (Τ-36/95), Aalborg (Τ-44/95), Unicem (Τ-50/95), Irish Cement (Τ-60/95), ATIC (Τ-63/95), Italcementi (Τ-65/95) και Cementir (Τ-87/95) προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, με την ευκαιρία της διαπιστώσεως των παραβάσεων που καταγγέλθηκαν στο άρθρο 2, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, καθόσον δεν τους επέτρεψε, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, την πρόσβαση στο σύνολο της ΑΑ και στον φάκελο έρευνας, στερώντας τις, κατά τον τρόπο αυτόν, από υποτιθέμενα απαλλακτικά γι' αυτές στοιχεία.

1455 Οι Lafarge (Τ-43/95), Rugby (Τ-53/95), Castle (Τ-56/95), Ηρακλής (Τ-57/95), Cimpor (Τ-61/95), Secil (Τ-62/95), Aker (Τ-70/95), Euroc (Τ-71/95), Blue Circle (Τ-88/95) και Χαλκίς (Τ-104/95) διατυπώνουν επίσης σειρά ισχυρισμών με σκοπό την αμφισβήτηση, επί της ουσίας, της νομιμότητας του άρθρου 2. Εντούτοις, οι διαπιστωθείσες στη διάταξη αυτή παραβάσεις δεν τους προσάπτονται. Επομένως, οι ισχυρισμοί τους είναι αλυσιτελείς. Πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθούν εξ αρχής.

1456 Κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, οι Rugby (Τ-53/95), Castle (Τ-56/95), Τιτάν (Τ-64/95), Aker (Τ-70/95) και Euroc (Τ-71/95) προέβαλαν άλλωστε σειρά στοιχείων προκειμένου να καταδείξουν ότι η διοικητική διαδικασία θα μπορούσε να έχει καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα, όσον αφορά τις παραβάσεις σχετικά με τις ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών στο επίπεδο της Cembureau, εάν είχαν στη διάθεσή τους το σύνολο της ΑΑ και του φακέλου έρευνας της Επιτροπής για να ετοιμάσουν την άμυνά τους σε σχέση με την ΑΑ. Για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 257, οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει επίσης να απορριφθούν.

1457 Προκειμένου να εκτιμηθεί η νομιμότητα του άρθρου 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να ελεγχθεί αν η Επιτροπή ορθώς δέχθηκε την ύπαρξη των συμφωνιών και των εναρμονισμένων πρακτικών τις οποίες διαπιστώνει με τη διάταξη αυτή και αν, με την ευκαιρία αυτή, προσέβαλε τα δικαιώματα

άμυνας των προσφευγουσών των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1454, καθόσον τους αρνήθηκε στην πρόσβαση στο σύνολο του φακέλου κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

Συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές με την ευκαιρία των συνεδριάσεων της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1)

1458 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Cembureau, FIC, Aalborg, SFIC, BDZ, ETE, Irish Cement, Italcementi, Unicem, Cementir, Ciments luxembourgeois, VNC, BCA, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 14 Απριλίου 1986, και η ATIC και η Oficemen, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 14 Απριλίου 1986, «έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνίες όσον αφορά ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας που αναφέρεται στο άρθρο 1 καθώς και στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau».

1459 Ενόψει των επιχειρημάτων που διατύπωσαν οι προσφεύγουσες για να αμφισβητήσουν τον νόμιμο χαρακτήρα του άρθρου 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να εξεταστεί αν η διαπιστωθείσα παράβαση είχε ήδη προσαφθεί στην ΑΑ (Α), αν έχει αποδειχθεί ότι συμφωνήθηκε η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στο πλαίσιο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau (Β) και αν έχει αποδειχθεί ότι οι συμφωνίες αυτές στοιχειοθετούν παράβαση (Γ), καθώς και ότι οι διάφορες ενώσεις και επιχειρήσεις τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, μετέσχαν στις συμφωνίες αυτές (Δ).

Α — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως

1460 Η VNC (Τ-32/95), η SFIC (Τ-36/95) και η Unicem (Τ-50/95) υποστηρίζουν ότι η παράβαση που τους προσάπτεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελεί νέα αιτίαση η οποία δεν περιλαμβανόταν στην ΑΑ. Η SFIC ισχυρίζεται ότι, στην ΑΑ, η μοναδική αιτίαση που διαπιστώνεται όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών στο επίπεδο της Cembureau αφορούσε εναρμονισμένη πρακτική συνισταμένη στην κυκλοφορία πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (ΑΑ, παράγραφος 60, σ. 169). Όμως, για να εκθέσει τις επίμαχες ανταλλαγές πληροφοριών, η προσβαλλομένη απόφαση διακρίνει, αφενός, τις συμφωνίες που αφορούν τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις της Cembureau (άρθρο 2, παράγραφος 1) και, αφετέρου, τις εναρμονισμένες πρακτικές που αφορούν τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τους τιμοκαταλόγους (άρθρο 2, παράγραφος 2). Η SFIC προσθέτει ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι οι δύο τύποι ανταλλαγής πληροφοριών αποτέλεσαν το αντικείμενο διαφορετικής παρουσιάσεως στο τμήμα της ΑΑ που αφορά τα πραγματικά περιστατικά, δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφόσον κανένα συμπέρασμα δεν αντλήθηκε από τη διάκριση αυτή στη νομική αξιολόγηση της ΑΑ (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 153).

1461 Επί του ζητήματος αυτού επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η παράγραφος 8 της ΑΑ, που αφορά την παρουσίαση των πραγματικών περιστατικών σχετικά με την «κυκλοφορία των τιμοκαταλόγων μεταξύ των μελών της Cembureau» (κεφάλαιο 2), διέκρινε, αφενός, τις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν με την ευκαιρία των συνεδριάσεων της Cembureau — αναφερόμενη σε μεγάλη έκταση στα έγγραφα που παρατίθενται στη συνέχεια στην παράγραφο 16, σημεία 2 έως 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως — (ΑΑ, σ. 13 και 14) και, αφετέρου, το σύστημα περιοδικής κυκλοφορίας των τιμολογιακών τιμών που καθιερώθηκε στο επίπεδο της Cembureau (ΑΑ, σ. 14 και 15). Στη νομική αξιολόγηση που διατυπώνεται στην παράγραφο 60 της ΑΑ (κεφάλαιο 10), σχετικά με «τους "κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού" και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές», η Επιτροπή παρέπεμπε στην παράγραφο 8 της ΑΑ (βλ. πρώτη φράση της παραγράφου 60 της ΑΑ, σ. 168) και επομένως, αναμφιβόλως, στη διάκριση μεταξύ του ενός και του άλλου τύπου ανταλλαγών. Η αιτίαση που αντλείται από τις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων της Cembureau είχε επομένως εξετασθεί, τόσο ως πραγματικό γεγονός όσο και από απόψεως νομικής εκτιμήσεως, στην ΑΑ. Η VNC, η SFIC και η Unicem, που αναφέρονταν ονομαστικά στην παράγραφο 6 της ΑΑ μεταξύ των «μελών της Cembureau», ήσαν πράγματι σε θέση να αντιληφθούν ότι η αιτίαση αυτή, η οποία απευθυνόταν στη «Cembureau και στα μέλη της» (ΑΑ, παράγραφος 60, σ. 169), τις αφορούσε.

1462 Πρέπει να εξεταστεί το επιχείρημα που αντλεί η SFIC από τον νομικό χαρακτηρισμό που προσδίδει η προσβαλλομένη απόφαση στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1463 Η ΑΑ πρέπει να εκτεθέτει με σαφήνεια τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή, καθώς και τον νομικό χαρακτηρισμό που τους προσδίδει (αποφάσεις AKZO κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 323, σκέψη 29, και Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 11, σκέψη 33).

1464 Εν προκειμένω, οι μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές παρουσιάστηκαν, στην ΑΑ (παράγραφος 60, σ. 169), ως το αντικείμενο «εναρμονισμένης πρακτικής», ενώ, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή θεωρεί τελικώς ότι οι εν λόγω συγκεκριμένες ανταλλαγές αποτέλεσαν το αντικείμενο «συμφωνιών» (άρθρο 2, παράγραφος 1).

1465 Ο νέος αυτός χαρακτηρισμός δεν αποτέλεσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Αφενός, οι μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές θεωρήθηκαν, στην παράγραφο 60 της ΑΑ, αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Αφετέρου, η παράβαση αυτή αποδείχθηκε και χαρακτηρίστηκε ως εναρμονισμένη πρακτική, βάσει των αμέσων εγγράφων αποδείξεων οι οποίες παρατέθηκαν στην παράγραφο 8 της ΑΑ — αποδεικτικά στοιχεία τα οποία κοινοποιήθηκαν στη SFIC μαζί με την ΑΑ — και όχι βάσει της διαπιστώσεως μιας παράλληλης συμπεριφοράς στην αγορά. Στην περίπτωση αυτή, η μόνη γραμμή άμυνας που διέθετε η SFIC κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας συνίστατο στην αμφισβήτηση της αποδεικτικής ισχύος των εγγράφων στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή, στην παράγραφο 8 της ΑΑ, για να καταλήξει, στην παράγραφο 60, στην ύπαρξη συνεργασίας αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Ο ακριβής χαρακτηρισμός που δέχθηκε η Επιτροπή με την ΑΑ για να προσδιορίσει την εν λόγω φερομένη παράνομη συνεργασία δεν είχε, επομένως, σημασία για τον καθορισμό της εν λόγω γραμμής άμυνας.

1466 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι ο ισχυρισμός της VNC, της SFIC και της Unicem, που αντλείται από την έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να απορριφθεί.

Β — Επί της υπάρξεως συμφωνιών ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau

1467 Στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι συμφωνήθηκαν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις «συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau», μεταξύ της Cembureau και των αμέσων μελών της τα οποία αφορά η διάταξη αυτή.

1468 Στην παράγραφο 47, σημείο 1, που παραπέμπει στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών η οποία καλύπτει, στην παράγραφο 16, την «κυκλοφορία των πληροφοριών επ' ευκαιρία συνεδριάσεων», η Επιτροπή διευκρινίζει τα εξής:

«Κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 30ής Μαΐου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (...), εξετάσθηκε η κατάσταση των τιμών στις διάφορες χώρες της Cembureau. Η εξέταση αυτή πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο συνεδριάσεων κατά τις οποίες συζητήθηκε το πρόβλημα της αύξησης των εμπορικών ροών μεταξύ των χωρών μελών και προτάθηκαν αντίστοιχες λύσεις.»

1469 Πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή πράγματι απέδειξε ότι οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας (1) και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau (2) κατέληξαν σε συμφωνίες όσον αφορά ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1. Συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau

1470 Καμία προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 αντηλλάγησαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές, εξαιρουμένων, αφενός, της Ciments luxembourgeois (T-34/95), η οποία ισχυρίζεται ότι, κατά τη διάρκεια των δύο αυτών συνεδριάσεων, οι συζητήσεις αφορούσαν αποκλειστικά την οικονομική κατάσταση της τσιμεντοβιομηχανίας και, αφετέρου, της BDZ (T-48/95), κατά την οποία η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη ανταλλαγών πληροφοριών κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

1471 Οι ισχυρισμοί της Ciments luxembourgeois και της BDZ δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί. Η δέσμη των εγγράφων στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή στις παραγράφους 16, σημεία 2 έως 7, 17, σημεία 2 και 3, και 19, σημεία 3, 5, 6, 7, 9 και 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως πιστοποιεί αναντιρρήτως ότι, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων που αφορούσαν το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο (συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983) ή την κατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς (συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984), πραγματοποιήθηκε συγκριτική εξέταση των επιπέδων τιμών του τσιμέντου στις χώρες μέλη της Cembureau.

1472 Χωρίς να αρνούνται ότι αντηλλάγησαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, η Cembureau (T-26/95), η Aalborg (T-44/95) και η Irish Cement (T-60/95) ισχυρίζονται ότι τα στοιχεία που αντηλλάγησαν αναφέρονταν κυρίως στις εισαγωγές που αποτελούσαν αντικείμενο ντάμπινγκ προελεύσεως, μεταξύ άλλων, ανατολικής Ευρώπης.

1473 Πάντως, καίτοι από ορισμένα έγγραφα τα οποία αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 16, σημεία 2 έως 4, 6 και 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει πράγματι ότι κυκλοφόρησαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές των εισαγωγών προελεύσεως ανατολικών χωρών στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, ανταλλαγές πληροφοριών πραγματοποιήθηκαν επίσης, κατά την πρώτη από τις συνεδριάσεις αυτές, όσον αφορά τις τιμές του διευρωπαϊκού εμπορίου [βλ. χειρόγραφο σημείωμα «Προετοιμασία για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/11590), έγγραφο αριθ. 33.126/11592, παρατεθέν στην παράγραφο 16, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο ανευρέθη μεταξύ των εγγράφων που αναφέρονται στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, καθώς και έγγραφο της 18ης Ιανουαρίου 1983 που φέρει τον τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11630 έως 11633)], και, κατά τη δεύτερη από τις συνεδριάσεις αυτές, όσον αφορά τα επίπεδα των τιμών τσιμέντου στις χώρες μέλη [βλ. επεξηγηματικό σημείωμα του διαγράμματος που απηύθυνε στις 22 Φεβρουαρίου 1984 η Cembureau στους επικεφαλής αντιπροσωπείας, σε παράρτημα στο σχέδιο της ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/11714, 11715 και 11717), καθώς και σημειώσεις για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/11735)].

1474 Οι Cembureau, FIC (T-30/95), Irish Cement, ATIC (T-63/95) και Cementir (T-87/95) υποστηρίζουν ότι ο πίνακας «Εγχώριες τιμές (εκτός φόρου)» (έγγραφο αριθ. 33.126/11599), το μόνο έγγραφο στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή, στην παράγραφο 16, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αποδείξει ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983, κυκλοφόρησαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές, διανεμήθηκε, στην πραγματικότητα, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1475 Πράγματι, κανένα στοιχείο δεν παρέχει τη δυνατότητα συνδέσεως του εν λόγω εγγράφου με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983. Στην παράγραφο 19, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως η ίδια η Επιτροπή κατατάσσει το έγγραφο αυτό μεταξύ εκείνων που αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 30ής Μαΐου 1983, αντηλλάγησαν ή συμφωνήθηκε να ανταλλαγούν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές. Η διαπίστωση αυτή επιβάλλεται όχι μόνον έναντι των προσφευγουσών που προέβαλαν τον εξεταζόμενο ισχυρισμό

αλλά και έναντι των άλλων προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, εφόσον όλες αμφισβητούν κατ' ουσίαν τον νόμιμο χαρακτήρα της διατάξεως αυτής.

1476 Οι Cembureau, Oficemen (T-59/95), ATIC και Cementir υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν παραθέτει, στην προσβαλλομένη απόφαση, κανένα αποδεικτικό ή διευκρινιστικό στοιχείο, το οποίο να παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές πραγματοποιήθηκαν και μετά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984.

1477 Είναι αληθές ότι η Επιτροπή δεν προβάλλει, κατά την περιγραφή, στην παράγραφο 16, σημεία 2 έως 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της «κυκλοφορίας πληροφοριών επ' ευκαιρία συνεδριάσεων», κανένα έγγραφο ή στοιχείο για να καταδείξει ότι πραγματοποιήθηκαν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές επ' ευκαιρία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1987 της οποίας γίνεται μνεία στην παράγραφο 19, σημεία 12 έως 15, ή μεταγενέστερων συνεδριάσεων επικεφαλής αντιπροσωπείας. Άλλωστε, στο πλαίσιο της νομικής εκτιμήσεως, στην παράγραφο 47, σημεία 1 έως 5, των πραγματικών περιστατικών που εκτίθενται στην παράγραφο 16, σημεία 2 έως 7, η Επιτροπή αναφέρεται αποκλειστικά στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 30ής Μαΐου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν κατέδειξε ούτε ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 ή σε μεταγενέστερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, πραγματοποιήθηκαν ή συμφωνήθηκε να πραγματοποιηθούν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές. Η διαπίστωση αυτή επιβάλλεται έναντι όχι μόνον των προσφευγουσών που προέβαλαν τον υπό εξέταση ισχυρισμό, αλλά και έναντι των λοιπών προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, εφόσον όλες αμφισβητούν κατ' ουσίαν τον νόμιμο χαρακτήρα της διατάξεως αυτής.

2. Συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau

1478 Οι Cembureau, FIC, Aalborg, BDZ, BCA (T-54/95), Oficemen και Cementir υποστηρίζουν ότι καμία ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές δεν πραγματοποιήθηκε κατά τις συνεδρίασεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau, ιδίως κατά τη συνεδρίαση της 14ης Απριλίου 1986 — ημερομηνία η οποία ορίζεται ως το χρονικό σημείο λήξεως της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως — ή, τουλάχιστον, ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε, με την προσβαλλομένη απόφαση, ότι πραγματοποιήθηκαν ανταλλαγές πληροφοριών κατά τις συνεδριάσεις αυτές. Η VNC (T-32/95), η BCA και η Cementir προσάπτουν ακόμη στην Επιτροπή ότι δεν παρέσχε καμία διευκρίνιση, στην παράγραφο 47, σημεία 1 έως 5, ως προς τα στοιχεία και τους λόγους εξ αιτίας των οποίων θεώρησε ότι, κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής, πραγματοποιήθηκαν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές και όρισε την ημερομηνία της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 14ης Απριλίου 1986 ως το χρονικό σημείο λήξεως της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 2, παράγραφος 1.

1479 Πράγματι, η Επιτροπή δεν κάνει τον παραμικρό υπαινιγμό στις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau ούτε κατά την έκθεση των πραγματικών περιστατικών στην οποία προβαίνει στην παράγραφο 16, σημεία 2 έως 7, όσον αφορά την κυκλοφορία μεμονωμένων πληροφοριών σχετικά με τις τιμές ούτε και κατά τη νομική εκτίμηση στην οποία προβαίνει, στη συνέχεια, όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά στην παράγραφο 47, σημεία 1 έως 5. Τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία

αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 16, σημεία 2 έως 7, αφορούν αποκλειστικά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, και ακριβέστερα τις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1470 έως 1477). Στην παράγραφο 47, σημείο 1, η Επιτροπή δηλώνει απλώς τα εξής: «Κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 30ής Μαΐου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, παράγραφο 16), εξετάσθηκε η κατάσταση των τιμών στις διάφορες χώρες της Cembureau.»

1480 Το πολύ πολύ, το ένα από τα χειρόγραφα σημειώματα που περιλαμβάνονται μεταξύ των εγγράφων που αναφέρονται στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 αναφέρει, σχετικά με τις «[τιμές] ενδοευρωπαϊκού εμπορίου» ότι «ορισμένες άτυπες πληροφορίες σχετικά με τιμές μπορ[ούσαν] ωστόσο να ληφθούν με την άδεια της εκτελεστικής επιτροπής» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11592). Το στοιχείο αυτό δεν παρέχει εντούτοις αφεαυτού τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι «[οι] συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau» κατέληξαν σε «συμφωνίες όσον αφορά ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές» (άρθρο 2, παράγραφος 1).

1481 Στην παράγραφο 47, σημείο 1, η Επιτροπή προσθέτει ότι «[η] εξέταση [της καταστάσεως των τιμών στις διάφορες χώρες της Cembureau] πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο συνεδριάσεων κατά τις οποίες συζητήθηκε το πρόβλημα της αύξησης των εμπορικών ροών μεταξύ των μελών και προτάθηκαν αντίστοιχες λύσεις». Οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές αποτελούσαν, κατά συνέπεια, το φυσικό επακόλουθο των συζητήσεων για τα προβλήματα που συνδέονταν με την εξέλιξη του εμπορίου μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau.

1482 Συναφώς, επιβάλλεται να εξεταστεί αν τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονται στην προσβαλλομένη απόφαση, ακριβέστερα στην παράγραφο 17, σε σχέση με τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau, παρέχουν τη δυνατότητα να θεωρηθεί ότι κατά τις συνεδριάσεις αυτές έλαβαν χώρα τέτοιες συζητήσεις και/ή ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1483 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 25ης Μαρτίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, στοιχείο α), η Επιτροπή βεβαιώνει ότι «[σ]ύμφωνα με ένα χειρόγραφο σημείωμα της Cimpor, ένα πεντασέλιδο έγγραφο διανεμήθηκε (έγγραφα αριθ. 33.322/308 έως 312)» κατά την εν λόγω συνεδρίαση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 2). Όπως επισημαίνει η ίδια η Επιτροπή στην παράγραφο 17, σημείο 3, το εν λόγω πεντασέλιδο έγγραφο, το οποίο περιλαμβάνει αναλύσεις σχετικά με τις «[δ]ιευρωπαϊκές εμπορικές συναλλαγές» και ιδίως τις «[σ]υγκρίσεις τιμών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.322/311), «είναι το ίδιο με το έγγραφο, στα αγγλικά και στα γαλλικά, που βρέθηκε μεταξύ εκείνων που αναφέρονται στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14 Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/11617 έως 11629) και αποτελεί το μεγαλύτερο τμήμα ενός εγγράφου στα αγγλικά, που βρέθηκε μεταξύ εκείνων που αναφέρονται στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/11630 έως 11633), με τον τίτλο "Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον Πρόεδρο", με ημερομηνία 18 Ιανουαρίου 1983-HC/no (...)».

1484 Εντούτοις, το έγγραφο αυτό, καίτοι μπορεί να επιβεβαιώσει ότι πραγματοποιήθηκε σύγκριση των τιμών του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ια-

νουαρίου 1983, δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι πραγματοποιήθηκαν ή συμφωνήθηκε να πραγματοποιηθούν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 25ης Μαρτίου 1983 κατά την οποία διανεμήθηκε.

1485 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983, η Επιτροπή εκθέτει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, στοιχείο β) τα εξής:

«Το σχέδιο πρακτικών της συνεδρίασης της εκτελεστικής επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.322/286 έως 294), σημείο 2. "Τρέχουσες δραστηριότητες", στοιχείο β "Άλλα θέματα που παρακολουθούνται τώρα από την Επιτροπή — Συνεργασία όσον αφορά τις εξαγωγές", μετά από αναφορά στη διαπίστωση του Α. Κανελλόπουλου σχετικά με τη μείωση των τιμών εξαγωγής, αναφέρει: "Ο κ. Bertrán αναφέρει ότι είναι προσωπικά αισιόδοξος όσον αφορά τη διατήρηση του όγκου των υπερποντίων αγορών, αλλά ότι το πρόβλημα των χαμηλών τιμών δεν είναι λιγότερο κρίσιμο. Εκτιμά ότι έφτασε ο καιρός να επανεξεταστούν οι δυνατότητες βελτίωσης της συνεργασίας, όχι μόνο μεταξύ των μεγάλων εξαγωγικών χωρών, αλλά μεταξύ όλων των μελών της Cembureau. Ένας από τους ρόλους της Cembureau πρέπει να είναι να συμβάλει στην καθιέρωση ενός υγιούς αλλά ρεαλιστικού ανταγωνισμού". Συμπεριελήφθηκαν κατόπιν στα πρακτικά η παρέμβαση του κ. Heiberg σχετικά με την αναφορά στον αυτοπεριορισμό των εξαγωγών των τσιμεντοβιομηχανιών της Ιαπωνίας και της Νότιας Κορέας και η παρέμβαση του Sir J. Milne όσον αφορά την ανάγκη καθιέρωσης στενότερων σχέσεων μεταξύ της Export Policy Committee, που έχει συγκροτηθεί εκτός της Cembureau, και της εκτελεστικής επιτροπής μετά από τη διατύπωση από τον κ. Van Hove της γνώμης "ότι καμία ρύθμιση της ΕΟΚ δεν είναι αντίθετη με τις διαβουλεύσεις και τη συνεργασία στις υπερπόντιες αγορές"».

1486 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το χωρίο αυτό δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι, κατά την επίμαχη συνεδρίαση, η οποία αφορούσε προδήλως τη συνεργασία ως προς τις μεγάλες εξαγωγές, συζητήθηκε το ζήτημα των αυξήσεων των εμπορικών ροών μεταξύ κρατών μελών και ότι εξετάστηκε η κατάσταση των τιμών στις διάφορες χώρες της Cembureau.

1487 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 14ης Απριλίου 1986, πρέπει να επισημανθεί η δήλωση του J. Bertrán, της Asland, που περιλαμβάνεται στο χειρόγραφο σημείωμα της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση αυτή: «Πρέπει να εξευρεθούν κανόνες του παιχνιδιού μεταξύ μας προκειμένου να αποφευχθεί ένας μη ορθός ανταγωνισμός» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/3185).

1488 Πάντως, ανεξαρτήτως της σημασίας των δηλώσεων, δεν μπορεί να θεωρηθεί μόνον από τα πρακτικά της εν λόγω μονομερούς δηλώσεως ότι οι μετέχοντες στη συνεδρίαση αυτή προέβησαν, ή συμφώνησαν να προβούν, σε εξέταση της καταστάσεως των τιμών στις διάφορες χώρες της Cembureau.

1489 Από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι συμφωνήθηκαν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της

Cembureau. Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται έναντι όχι μόνον των προσφευγουσών που προέβαλαν τους υπό εξέταση ισχυρισμούς, αλλά και έναντι των λοιπών προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφόσον όλες αμφισβητούν κατ' ουσίαν τον νόμιμο χαρακτήρα της διατάξεως αυτής.

1490 Τέλος, η Επιτροπή δεν έκρινε βασίμως ότι συμφωνήθηκε η πραγματοποίηση ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές και σε άλλες συνεδριάσεις της Cembureau εκτός από αυτές των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984.

1491 Ο σύνδεσμος μεταξύ των συγκεκριμένων ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις δύο αυτές συνεδριάσεις αποδεικνύεται από διάφορα έγγραφα που παρατίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση. Αφενός, στο επεξηγηματικό σημείωμα που συνοδεύει το διάγραμμα σχετικά με τις τιμές το οποίο απηύθυνε στις 22 Φεβρουαρίου 1984 η Cembureau στους επικεφαλής αντιπροσωπείας ενόψει της συνεδριάσεως της 19ης Μαρτίου 1984 («Επίπεδο των τιμών τσιμέντου στα κράτη μέλη στις 31 Δεκεμβρίου 1983»· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 6· έγγραφο αριθ. 33.126/11715) εκτίθενται τα εξής: «Όπως τον προηγούμενο χρόνο, η πληροφορία αυτή παρουσιάζεται στο επισυναπτόμενο σχήμα που απαιτεί τις ακόλουθες εξηγήσεις (...)». Αφετέρου, η διαπίστωση στην οποία κατέληξαν, κατόπιν της συγκρίσεως των τιμών του διευρωπαϊκού εμπορίου, οι μετέχοντες στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, ήτοι ότι «η απόκλιση μεταξύ των τιμών, η οποία [μπορούσε] να είναι από 1 έως 2 στο εσωτερικό της Ευρώπης, εξηγ[ούσε] εν μέρει τα νέα ρεύματα του διευρωπαϊκού εμπορίου» [βλ. πεντασέλιδο έγγραφο που διανεμήθηκε κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 25ης Μαρτίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.322/311), καθώς και το έγγραφο που φέρει τον τίτλο «Συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, Παρίσι, 14 Ιανουαρίου 1983 — Σημειώσεις για τον πρόεδρο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 17, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11632)], επαναλήφθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, κατά την οποία υπογραμμίστηκε ότι «[η] απόκλιση μεταξύ των άκρων που παρ[έμενε] από 1 έως 2 αποτελ[ούσε] αναπόφευκτα πειρασμό» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο ενόψει της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/11728).

1492 Από το σύνολο των προηγουμένων προκύπτει ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει ότι συμφωνήθηκε η πραγματοποίηση ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας μετά τις 19 Μαρτίου 1984, καθώς και κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau, πρέπει να ακυρωθεί έναντι του συνόλου των επιχειρήσεων και ενώσεων τις οποίες αφορά.

1493 Η BCA προσάπτει ακόμη στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη το άρθρο 190 της Συνθήκης, καθόσον δεν διευκρίνισε για ποιον λόγο θεώρησε ότι συνήφθη συμφωνία όσον αφορά ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) ανεξαρτήτως της υπάρξεως εναρμονισμένης πρακτικής σχετικά με τη διάδοση των ιδίων πληροφοριών (άρθρο 2, παράγραφος 2).

1494 Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι η Επιτροπή εκθέτει χωριστά, στην παράγραφο 16, στοιχείο α («Κυκλοφορία πληροφοριών επ' ευκαιρία συνεδριάσεων») και στοιχείο β («Κυκλοφορία περιοδικών πληροφοριών»), της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα πραγματικά περιστατικά και τα έγγραφα στα οποία στηρίζεται για να καταλήξει, στην παράγραφο 47, στοιχείο α («Οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις»), και στοιχείο β («Οι περιοδικές πληροφορίες για τις τιμές»), στην ύπαρξη, αφενός, θιγουσών τον ανταγωνισμό συμφωνιών ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της Cembureau (άρθρο 2, παράγραφος 1), και, αφετέρου, θιγουσών τον ανταγωνισμό εναρμονισμένων πρακτικών για τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (άρθρο 2, παράγραφος 2).

1495 Επιπλέον, από την ανάγνωση και μόνον των εγγράφων στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 16, στοιχείο α, αφενός, και στην παράγραφο 16, στοιχείο β, αφετέρου, προκύπτουν ουσιώδεις διαφορές μεταξύ των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές οι οποίες κυκλοφόρησαν «επ' ευκαιρία συνεδριάσεων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, στοιχείο α) και αυτών που αντηλλάγησαν περιοδικά μεταξύ της Cembureau και των μελών της (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, στοιχείο β).

1496 Επομένως, ο ισχυρισμός της BCA πρέπει να απορριφθεί.

1497 Η Italcementi (T-65/95) υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη «συμφωνίας» ή «συμπτώσεως βουλήσεων» περί ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984. Άλλωστε, οι πληροφορίες που αντηλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές ήσαν παρεμφερείς με τις πληροφορίες που κοινοποιούνταν περιοδικά μέσω των CPRF ((βλ., ανωτέρω, σκέψη 401) των χωρών μελών της Cembureau, ως προς τις οποίες η Επιτροπή δέχεται την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2).

1498 Πάντως, το γεγονός ότι οι εν λόγω ανταλλαγές πραγματοποιήθηκαν με την ευκαιρία συνεδριάσεων παρέχει αφεαυτού τη δυνατότητα να θεωρηθεί ότι αποτέλεσαν το αντικείμενο συμπτώσεως βουλήσεων μεταξύ των μετεχόντων στις συνεδριάσεις αυτές, επομένως, συμφωνίας υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1010 νομολογία). Η ανάλυση αυτή επιρρωννύεται από το χωρίο των σημειώσεων όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/11735), κατά το οποίο, κατά τη συνεδρίαση αυτή, «συνεφωνήθη ότι η οπτική παρουσίαση του φάσματος των τιμών συνιστούσε αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να προβληθούν οι υπάρχοντες εν δυνάμει λόγοι της σύγκρουσης».

1499 Άλλωστε, υπογραμμίστηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1495) ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές οι οποίες αποτέλεσαν το αντικείμενο συγκρίσεως κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 και εκείνες οι οποίες αποτέλεσαν το αντικείμενο περιοδικών ανταλλαγών μέσω των CPRF διέφεραν αισθητά μεταξύ τους, παρά ορισμένες ομοιότητες τις οποίες εκθέτει, για παράδειγμα, το έγγραφο που παραθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 16, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφο αριθ. 33.126/11599). Υπό τις συνθήκες αυτές, και με την επιφύλαξη της εκτιμήσεως ως προς το αν οι μεμονωμένες και περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν στο επίπεδο της Cembureau έχουν τον χαρακτήρα παραβάσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1501 έως 1537 και 1620 έως 1682),

επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή ορθώς θεώρησε, χωρίς να προβεί σε αντιφάσεις, ότι οι μεμονωμένες ανταλλαγές αποτελούσαν το αντικείμενο συμφωνιών (άρθρο 2, παράγραφος 1) και οι περιοδικές ανταλλαγές αποτελούσαν το αντικείμενο εναρμονισμένων πρακτικών (άρθρο 2, παράγραφος 2).

1500 Επομένως, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

Γ — Επί του παρανόμου των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984

1501 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 αποτέλεσαν το αντικείμενο αντιθέτων προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμφωνιών, καθόσον αποσκοπούσαν στη «διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας που αναφέρεται στο άρθρο 1», ήτοι της συμφωνίας της Cembureau.

1502 Στην παράγραφο 47, σημείο 1, η Επιτροπή διευκρινίζει τα εξής:

«(...) Σύμφωνα με την επιστολή σύγκλησης και το σχέδιο εισαγωγικής έκθεσης του προέδρου της συνεδρίασης της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ. παράγραφο 19, σημεία 2 και 5) καθώς και το υπόμνημα και τις σημειώσεις της συνεδρίασης της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ. παράγραφο 19, σημεία 9 και 10), σκοπός των ανταλλαγών αυτών ήταν "να εκτιμηθούν οι κίνδυνοι που μπορούν να ανακύψουν από την αύξηση ορισμένων εισαγωγών σε συνδυασμό με τη σημαντική μείωση του επιπέδου ορισμένων τιμών" (βλ. παράγραφο 19, σημείο 5), καθώς και "να επισημανθούν οι αιτίες αντιπαράθεσης που ενδεχομένως υπάρχουν" (βλ. παράγραφο 19, σημείο 10) και "να μειωθούν σταδιακά" οι αποκλίσεις τιμών προκειμένου να εξαλειφθούν οι επιθυμίες για εξαγωγές (βλ. παράγραφο 19, σημείο 9).»

1503 Η Επιτροπή προσθέτει (σημείο 2, πρώτο εδάφιο) ότι «[μ]ε τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές η Cembureau και τα μέλη της αποσκοπούσαν στην επίτευξη ενός άλλου στόχου, ήτοι της καθιέρωσης μεταξύ τους κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού κατά τις εξαγωγές τόσο μεταξύ των μελών όσο και προς το εξωτερικό», κανόνων των οποίων το περιεχόμενο και τον σκοπό εκθέτει στη συνέχεια (δεύτερο και τρίτο εδάφιο).

1504 Τέλος, η Επιτροπή υπογραμμίζει (παράγραφος 47, σημείο 4) τα εξής:

«Από τα έγγραφα που αναφέρονται στα σημεία 16 και 17 και, συγκεκριμένα, από τα έγγραφα σχετικά με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, προκύπτει ότι στόχος αυτής της ανταλλαγής πληροφοριών ήταν η ενίσχυση της γενικής συμφωνίας σεβασμού των εγχώριων αγορών και, επομένως, η συγκράτηση των ενδοκοινοτικών συναλλαγών τσιμέντου.»

1505 Οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως προβάλλουν, κατ' ουσίαν, πέντε ισχυρισμούς για να αμφισβητήσουν ότι οι εν λόγω συγκεκριμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές συνιστούν παράβαση.

1506 Πρώτον, όλες οι ως άνω προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 έχουν τον χαρακτήρα παραβάσεως, υπογραμμίζοντας ότι τα στοιχεία που αντηλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές ή, τουλάχιστον, αυτά τα οποία κυκλοφόρησαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές όσον αφορά την αγορά τους ουδόλως ήσαν εμπιστευτικά και στερούνταν εμπορικής και στρατηγικής σημασίας.

1507 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι πληροφορίες που αντηλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές ήσαν επίσημες πληροφορίες που είχαν δημόσιο χαρακτήρα ή, τουλάχιστον, στις οποίες ήταν δυνατή η πρόσβαση από άλλες πηγές, και αφορούσαν κυρίως τις τιμές που υποβάλλονταν σε κρατικό έλεγχο και, εν πάση περιπτώσει, τις ισχύουσες τιμές. Κατά τις προσφεύγουσες, τα στοιχεία αυτά ήσαν ιστορικού και καθαρώς στατιστικού χαρακτήρα στοιχεία, σχετικά με τη συνήθη και νόμιμη δραστηριότητα των επαγγελματικών ενώσεων ή των εγκεκριμένων στατιστικών οργανισμών. Δεν διέφεραν ουσιαστικά από τα στοιχεία που κυκλοφορούσαν μέσω των CPRF. Ήσαν στοιχεία κατά προσέγγιση, που αφορούσαν τις μέσες ή θεωρητικές τιμές και δεν αντιπροσώπευαν, κατά συνέπεια, τις τιμές που πράγματι εφάρμοζαν οι επιχειρήσεις. Στην πραγματικότητα ήσαν απλές «ενδείξεις τάσεων». Όπως ομολόγησαν οι ίδιοι οι μετέχοντες [βλ. μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/11728), καθώς και σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/11735)], δύσκολα μπορούσαν να συγκριθούν μεταξύ τους, λαμβανομένων υπόψη του σε μεγάλο βαθμό ετερογενούς χαρακτήρα των μηχανισμών των τιμών, των νομισματικών διακυμάνσεων που επηρεάζουν αναπόφευκτα κάθε διεθνή ανάλυση, καθώς και του γεγονότος ότι δεν αφορούσαν την ίδια κατηγορία τσιμέντου για όλες τις χώρες. Δεν περιείχαν καμία εμπιστευτική ένδειξη σχετικά με τις εκπτώσεις και τις επιστροφές, το κόστος μεταφοράς, τους συντελεστές του ΦΠΑ, και δεν παρείχαν τη δυνατότητα εξατομικεύσεως των επιχειρήσεων.

1508 Οι προσφεύγουσες καταλήγουν ότι οι εν λόγω συγκεκριμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές όχι μόνον δεν αντέβαιναν, αφεαυτών, στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αλλά, επιπλέον, ούτε ήσαν κατάλληλες ούτε προορίζονταν να εξυπηρετήσουν τον έναν ή τον άλλο από τους αντίθετους προς τον ανταγωνισμό σκοπούς που τους αποδίδει η Επιτροπή στην παράγραφο 47, σημεία

1 έως 4, ήτοι να ενισχύσουν τη συμφωνία Cembureau και να καθιερώσουν κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού κατά τις ενδοκοινοτικές εξαγωγές και τις εξαγωγές με προορισμό τρίτες χώρες. Τουλάχιστον, η Επιτροπή δεν προσκόμισε ούτε καν επιχείρησε να προσκομίσει αποδείξεις περί αυτού. Οι Cembureau, SFIC, Aalborg, Oficemen και Irish Cement υποστηρίζουν ότι, στην πραγματικότητα, οι εν λόγω ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές πραγματοποιήθηκαν αποκλειστικά στο πλαίσιο των συζητήσεων που αφορούσαν, κατά την εποχή εκείνη, αφενός, την ενδεχόμενη επέκταση, σε ευρωπαϊκή κλίμακα, του BPS (βλ., ανωτέρω, σκέψη 852), το οποίο κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή τον Ιούλιο του 1981, και, αφετέρου, τα προβλήματα που συνδέονται με τις εισαγωγές προελεύσεως ανατολικής Ευρώπης και Ισπανίας που φέρονταν ότι πραγματοποιήθηκαν με μεθόδους ντάμπινγκ (προπαρασκευή διαδικασιών αντιντάμπινγκ· συλλογή στοιχείων που πρέπει να καθιστούν δυνατή τη δικαιολόγηση και την απεικόνιση της σημασίας της προκληθείσας ζημίας). Επομένως, στο πλαίσιο ακριβώς αυτό πρέπει να ερμηνευθούν τα διάφορα έγγραφα στα οποία η Επιτροπή στηρίζει τη νομική της εκτίμηση στην παράγραφο 47, σημείο 1 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1502). Η Oficemen και η ETE προσθέτουν ότι οι εν λόγω ανταλλαγές πληροφοριών έπρεπε επίσης να παρέχουν στις εθνικές ενώσεις μιας χώρας που εφαρμόζει καθεστώς δημοσίου ελέγχου των τιμών τη δυνατότητα να τεκμηριώνουν τις αιτήσεις αυξήσεως των τιμών τις οποίες σκόπευαν να υποβάλουν στις κυβερνητικές αρχές. Η FIC ισχυρίζεται ότι μοναδικός σκοπός των ανταλλαγών αυτών ήταν να διευκρινιστεί η κατάσταση στον τομέα του τσιμέντου σε μια περίοδο υφέσεως.

1509 Η FIC και η Cementir υποστηρίζουν ακόμη ότι η προσβαλλομένη απόφαση είναι πλημμελώς αιτιολογημένη όσον αφορά τον φερόμενο παράνομο χαρακτήρα των συγκεκριμένων ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν στο επίπεδο της Cembureau. Η FIC ισχυρίζεται ότι δεν της προσάπτονται τα στοιχεία που εκτίθενται στην παράγραφο 17 της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά «συζητήσεις για τον "θεμιτό ή υγιή ή ορθό" ανταγωνισμό» και ότι η Επιτροπή δεν είχε την πρόθεση να αντλήσει από αυτά καμία έννομη συνέπεια. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν εκμεταλλεύθηκε εγκύρως τα στοιχεία αυτά για να στηρίξει την επιχειρηματολογία της ότι οι συγκεκριμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές συνιστούν παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Όσον αφορά τη Cementir, προσάπτει στην Επιτροπή ότι περιορίστηκε να παραπέμψει στα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημεία 2 έως 7, χωρίς να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους οι καταγγελθείσες ανταλλαγές πληροφοριών φέρεται ότι έχουν περιοριστικό για τις συναλλαγές χαρακτήρα.

1510 Επί του ζητήματος αυτού, επιβάλλεται να υπομνησθεί, κατ' αρχάς, ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αμφισβητεί τη νομιμότητα των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, καθόσον οι συμφωνίες των οποίων αποτέλεσαν το αντικείμενο είχαν σκοπό «τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]». Επομένως, οι ανταλλαγές αυτές θεωρήθηκε ότι συνιστούν παράβαση όχι αφεαυτών, αλλά καθόσον αποτέλεσαν το στήριγμα ή, τουλάχιστον, το ένα από τα στηρίγματα της συμφωνίας Cembureau.

1511 Επομένως, πρέπει απλώς να ελεγχθεί αν οι ως άνω ανταλλαγές πραγματοποιήθηκαν ή όχι με τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό, τον οποίο διαπίστωσε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση, χωρίς να εξεταστεί αν τα εγγενή χαρακτηριστικά των ανταλλαγεισών πληροφοριών τούς προσδίδουν, αφεαυτών, χαρακτήρα παραβάσεως.

1512 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί, κατ' αρχάς, η έλλειψη αντιστοιχίας που εμφανίζεται, στην προσβαλλομένη απόφαση, μεταξύ του διατακτικού και της νομικής εκτιμήσεως, όσον αφορά τον προβαλλόμενο σκοπό των συγκεκριμένων ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1513 Ενώ στο άρθρο 2, παράγραφος 1, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι ανταλλαγές αυτές αντιβαίνουν προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, για τον λόγο ότι αποσκοπούν στη «διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]», τους αποδίδει διττό σκοπό στη νομική εκτίμηση την οποία τους αφιερώνει στην παράγραφο 47, στοιχείο α: αφενός (σημείο 2), «καθιέρωση μεταξύ [των μελών της Cembureau] κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού κατά τις εξαγωγές τόσο μεταξύ των μελών όσο και προς το εξωτερικό»· αφετέρου (σημείο 4), «ενίσχυση της γενικής συμφωνίας σεβασμού των εγχώριων αγορών και, επομένως, (...) συγκράτηση των ενδοκοινοτικών συναλλαγών τσιμέντου». Η εν λόγω έλλειψη αντιστοιχίας δεν έχει πάντως σημασία, εφόσον τα χωρία της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 17) που αφορούν τις «συζητήσεις για τον "θεμιτό ή υγιή ή ορθό" ανταγωνισμό» δεν αποτέλεσαν, τελικώς, το αντικείμενο αιτιάσεως για την οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως, όπως επιβεβαίωσε η Επιτροπή κατ' επανάληψη κατά την προφορική και την έγγραφη διαδικασία.

1514 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί μόνον αν, στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή βασίμως έκρινε αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, για τον λόγο ότι αυτές αποσκοπούσαν στη «διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]». Η εξέταση των ισχυρισμών των προσφευγουσών που αποσκοπούν να καταδείξουν ότι οι ανταλλαγές αυτές δεν ήσαν πρόσφορες ούτε προορίζονταν να καταστήσουν δυνατή την καθιέρωση κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού για τις εξαγωγές μεταξύ μελών και προς τρίτες χώρες είναι άνευ αντικειμένου.

1515 Όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου — στο οποίο αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 47, σημείο 1 — περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδείξεις (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11584):

«Θα ήθελα τώρα να καθορίσω με σαφήνεια το σκοπό και τη σημασία των συζητήσεών μας:

— Πρόκειται κατ' αρχάς να παρουσιάσουμε, με τη βοήθειά σας και με πλήρη σαφήνεια, τα δεδομένα τα οποία διαθέτουμε όσον αφορά τους τρεις εξεταζόμενους τομείς [ήτοι τα τρία σημεία που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως, μεταξύ των οποίων το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο και, ειδικότερα, η κατάσταση των εθνικών τιμών].

— Έτσι θα είμαστε σε θέση να εκτιμήσουμε τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από τη διεύρυνση ορισμένων εισαγωγών από κοινού με τη μείωση που παρατηρείται στο επίπεδο ορισμένων τιμών, και αυτό πριν το φαινόμενο προλάβει να διογκωθεί και να οξυνθεί.

— Στόχος μας [είναι], με τη βοήθειά σας να αναφέρουμε τις δυνατές λύσεις που θα είναι ικανές να αμβλύνουν την εξέλιξη των αγορών και να προτείνουμε, τουλάχιστον σε επίπεδο αρχών, ορισμένους κανόνες του παιχνιδιού που έχουμε συμφέρον να σεβαστούμε.

(...)»

1516 Όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, το μνημόνιο για τον πρόεδρο που καταρτίστηκε στις 15 Μαρτίου 1984 — το οποίο παρατίθεται επίσης στην παράγραφο 47, σημείο 1 — περιέχει τις ακόλουθες αναλύσεις, στο σημείο 2 που αφορά την «[κ]ατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/11728):

«Παρουσίαση σχολίου επί του πίνακα που συνοψίζει την κατάσταση όσον αφορά τις τιμές:

— Τα επίπεδα των αναφερομένων τιμών είναι μεν κατά προσέγγιση αλλά, ωστόσο, ενδεικτικά.

(...)

— Η απόκλιση μεταξύ των άκρων που παραμένει από 1 έως 2 αποτελεί αναπόφευκτα πειρασμό.

— Είναι κατά συνέπεια, επιθυμητό να μειωθεί προοδευτικά αυτή η απόκλιση, κυρίως με την αύξηση των χαμηλότερων τιμών (2/3 της παραγωγής πωλούνται σε λιγότερο από 50 [δολάρια ΗΠΑ] USD, δηλαδή αρκετά κάτω από τις εσωτερικές ιαπωνικές και αμερικανικές τιμές) και συγχρόνως με ένα μετριασμό της εξέλιξης των υψηλών τιμών.»

1517 Οι σημειώσεις όσον αφορά συνεδρίαση αυτή — τις οποίες αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 47, σημείο 1 — αντλούν τα ακόλουθα συμπεράσματα από τις παρατηρήσεις που προκάλεσε ο «πίνακας

που αναφέρει την τάξη μεγέθους των τιμών του τσιμέντου (κατ' αρχήν εκ του εργοστασίου) στα κράτη μέλη καθώς και στην Ιαπωνία και στις ΗΠΑ» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/11735):

«Αν και τα συγκεντρωθέντα στοιχεία δεν είναι πλήρως συγκρίσιμα, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών όσον αφορά την ποσόστωση των τιμών, συνεφωνήθη ότι η οπτική παρουσίαση του φάσματος των τιμών συνιστούσε αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να προβληθούν οι υπάρχοντες εν δυνάμει λόγοι της σύγκρουσης (...).»

1518 Λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων αυτών αποσπασμάτων, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι ο σκοπός των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 ήταν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 1) «"να εκτιμηθούν οι κίνδυνοι που μπορούν να ανακύψουν από την αύξηση ορισμένων εισαγωγών σε συνδυασμό με τη σημαντική μείωση του επιπέδου ορισμένων τιμών" (...) καθώς και "να επισημανθούν οι αιτίες αντιπαράθεσης που ενδεχομένως υπ[ήρχα]ν" (...) και να "μειωθούν σταδιακά" οι αποκλίσεις τιμών προκειμένου να εξαλειφθούν οι επιθυμίες για εξαγωγές». Επομένως, ορθώς, και βάσει επαρκούς αιτιολογίας, κατέληξε ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών μελών της Cembureau οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά τις συζητήσεις που αφορούσαν το ενδοκοινοτικό εμπόριο ή την κατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 αποσκοπούσαν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 4) στην «ενίσχυση της γενικής συμφωνίας σεβασμού των εγχωρίων αγορών» η οποία είχε συναφθεί κατά τις δύο αυτές συνεδριάσεις και «επομένως [στη] συγκράτηση των ενδοκοινοτικών συναλλαγών τσιμέντου», ήτοι, σε τελική ανάλυση (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) στη «διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]».

1519 Αντιθέτως προς τους περαιτέρω ισχυρισμούς της Cembureau, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αποδείξει ότι οι ανταλλαγές αυτές αποτελούσαν τη συνέπεια εντολής που αποσκοπούσε στη μείωση των διαφορών των τιμών στην Ευρώπη.

1520 Δεύτερον, η Irish Cement προσάπτει στην Επιτροπή ότι προέβαλε, όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, μόνον τρία χειρόγραφα σημειώματα (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημεία 2 έως 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11590, 11592 και 11614), δύο εκ των οποίων ήσαν καθαρώς προπαρασκευαστικού χαρακτήρα (έγγραφα αριθ. 33.126/11590 και 11592), για να υποστηρίξει ότι κατά τη συνεδρίαση αυτή πραγματοποιήθηκαν ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές οι οποίες αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

1521 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η Επιτροπή προβάλλει τα εν λόγω τρία χειρόγραφα σημειώματα πρωτίστως για να αποδείξει ότι, «κατά [τη] συνεδρ[ίαση] των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (...), εξετάστηκε η κατάσταση των τιμών στις διάφορες χώρες της Cembureau» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 1, πρώτη φράση). Όσον αφορά τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που προσάπτεται στις ανταλλαγές αυτές, η Επιτροπή τον συνάγει από την συνδυασμένη ανάλυση των αποσπασμάτων των εγγράφων τα οποία παραθέτει στην παρά-

γραφο 47, σημείο 1, τρίτη φράση. Τα αποσπάσματα αυτά περιέχουν ακριβώς, όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, ένα χωρίο του σχεδίου εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου που καταδεικνύει ότι ο σκοπός της συνεδριάσεως αυτής ήταν «να εκτιμηθούν οι κίνδυνοι που μπορεί να προκύψουν από τη διεύρυνση ορισμένων εισαγωγών από κοινού με τη μείωση που παρατηρείται στο επίπεδο ορισμένων τιμών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11584). Εξεταζόμενες στο πλαίσιό τους (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1515), οι ενδείξεις αυτές δηλώνουν σαφώς ότι το αντικείμενο της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών μελών της Cembureau που πραγματοποιήθηκε κατά τη συνεδρίαση αυτή ήταν να τονιστούν οι αποκλίσεις που υφίστανται μεταξύ των διαφόρων επιπέδων εγχωρίων τιμών, μερικές από τις οποίες μειώθηκαν χαρακτηριστικά, προκειμένου «να αναφερθούν οι δυνατές λύσεις που θα είναι ικανές να αμβλύνουν την εξέλιξη των αγορών» προτού το «φαινόμενο» της αυξήσεως των εισαγωγών και της αισθητής μειώσεως ορισμένων τιμών «προλάβει να διογκωθεί και να οξυνθεί» (προαναφερθέν σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου). Επομένως, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η εν λόγω ανταλλαγή πληροφοριών αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, η οποία συνήφθη κατά τη συνεδρίαση αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 979 έως 985).

1522 Τρίτον, οι Aalborg, Irish Cement, Italcementi, Cementir και ΕΤΕ υπογραμμίζουν ότι μεγάλος αριθμός των πληροφοριών που ανταλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, τουλάχιστον αυτές που κυκλοφόρησαν σχετικά με την αγορά τους, αφορούσαν τις τιμές που είχαν υποβληθεί σε δημόσιο έλεγχο, οπότε οι ανταλλαγές που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν παρουσίαζαν, τουλάχιστον όσον τις αφορά, ενδιαφέρον ούτε εξυπηρετούσαν σκοπό που να θίγουν τον ανταγωνισμό.

1523 Η BCA ισχυρίζεται ότι, δυνάμει των CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91) που ίσχυαν στην αγορά της κατά τον χρόνο εκείνο, η CMF δεν μπορούσε να συμβάλει, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, σε συμφωνίες που αποσκοπούσαν στην ευθυγράμμιση των τιμών στην Ευρώπη. Η BCA εξηγεί ότι, λόγω των CPMA, που είχαν αναθέσει στην Indepedent Costs Committee τον υπολογισμό των διακυμάνσεων των τιμών βάσει σειράς συγκεκριμένων κριτηρίων, κανένας εξωτερικός παράγων — ούτε η εξέλιξη των τιμών που ισχύουν στην αλλοδαπή — μπορούσε να επηρεάσει το επίπεδο των τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο.

1524 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, οι πληροφορίες που αντηλλάγησαν σχετικά με τις διάφορες τιμές στις χώρες μέλη της Cembureau κατά τις συνεδρίασεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 εντάσσονταν στις συγκριτικές αναλύσεις, των οποίων σκοπός ήταν να «εκτιμηθούν οι κίνδυνοι που μπορούν να προκύψουν από τη διεύρυνση ορισμένων εισαγωγών από κοινού με τη μείωση που παρατηρείται στο επίπεδο ορισμένων τιμών» (σχέδιο εισαγωγικής έκθεσης του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11584) και να «προβληθούν οι υπάρχοντες εν δυνάμει λόγοι της σύγκρουσης» (σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/11735), ενόψει των οποίων κρίθηκε «επιθυμητό», προκειμένου να εξαλειφθούν οι «πειρασμο[ί]» εξαγωγής, «να μειωθεί προοδευτικά [η απόκλιση μεταξύ των άκρων] κυρίως με την αύξηση των χαμηλότερων τιμών (...) και συγχρόνως με ένα μετριασμό της εξέλιξης των υψηλών τιμών» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/11728). Κατά τα λοιπά, η ύπαρξη σε ορισμένες χώρες μηχανισμών ελέγχου ή καθορισμού των τιμών δεν εμποδίζει τις οικείες βιομηχανίες να λάβουν υπόψη τις γενικές τάσεις που εκφράζονται με τις εν λόγω συγκρίσεις τιμών, είτε — στις αγορές που χαρακτηρίζονται από υψηλό επίπεδο τιμών — «περιορίζοντας» τις αιτήσεις αυξήσεως των τιμών που έχουν υποβληθεί στις δημόσιες αρχές ή στα

αρμόδια όργανα, είτε — στις αγορές που χαρακτηρίζονται από χαμηλό επίπεδο τιμών — υποβάλλοντας αιτήσεις αυξήσεως των τιμών που αποσκοπούν στην προοδευτική μείωση της αποκλίσεως μεταξύ των άκρων, σύμφωνα με την ευχή που διατυπώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

1525 Τέταρτον, η Cembureau και η Irish Cement υποστηρίζουν ότι, αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται στην παράγραφο 47, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 είχαν καθορισθεί ή γίνει σεβαστοί «προσανατολισμοί σε θέματα τιμών».

1526 Μολονότι, πράγματι, ουδόλως αποδεικνύεται ότι καθορίστηκαν ή έγιναν σεβαστοί κάποιοι προσανατολισμοί όσον αφορά τις τιμές κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, είναι, αντιθέτως, σαφές ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, κρίθηκε «επιθυμητό να μειωθεί προοδευτικά [η απόκλιση μεταξύ των άκρων, η οποία παρέμενε από 1 έως 2], κυρίως με την αύξηση των χαμηλοτέρων τιμών (...) και συγχρόνως με ένα μετριασμό της εξέλιξης των υψηλών τιμών» (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 7, και 19, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/11728).

1527 Εν πάση περιπτώσει, οι επικρίσεις της Cembureau και της Irish Cement δεν μπορούν να αναιρέσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή, στην παράγραφο 47, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει, στο άρθρο 2, παράγραφος 1, ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 «είχαν σκοπό τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]», συμπέρασμα το οποίο αποδείχθηκε βάσιμο κατόπιν της αναλύσεως που εκτέθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 1515 έως 1519.

1528 Επομένως, ο ισχυρισμός της Cembureau και της Irish Cement πρέπει να απορριφθεί.

1529 Πέμπτον, ορισμένες προσφεύγουσες προβάλλουν σειρά ισχυρισμών με σκοπό να αμφισβητήσουν τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα των συγκεκριμένων ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1530 Η Italcementi ισχυρίζεται πράγματι ότι η Επιτροπή ούτε απέδειξε ούτε καν υποστήριξε, με την προσβαλλομένη απόφαση, ότι, κατόπιν των εν λόγω ανταλλαγών πληροφοριών, οι τιμές του ιταλικού τσιμέντου αποτέλεσαν το αντικείμενο νέας ευθυγραμμίσεως προς τις τιμές που ίσχυαν στις άλλες αγορές. Η ETE υποστηρίζει ότι οι εν λόγω ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές δεν εμπόδισαν την ανάπτυξη του ενδοκοινοτικού εμπορίου του ελληνικού τσιμέντου από τα μέσα της δεκαετίας του '80.

1531 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Προσήκει να υπομνηστεί ότι, για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας παρέλκει όταν προκύπτει ότι αυτή έχει ως αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία). Στην περίπτωση αυτή, η έλλειψη, στην προσβαλλομένη απόφαση, οποιασδήποτε αναλύσεως των αποτελεσμάτων της συμφωνίας επί του ανταγωνισμού δεν συνιστά, επομένως, πλημμέλεια της αποφάσεως που μπορεί να επιφέρει την ακύρωσή της. Εν προκειμένω, όμως, η Επιτροπή απέδειξε ότι οι συμφωνηθείσες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 αποσκούσαν στη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau. Εφόσον απέδειξε ότι το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών αντιβαίνει προς τον ανταγωνισμό, δεν όφειλε να αποδείξει επιπλέον ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές παρήγαγαν περιοριστικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα εντός της κοινής αγοράς.

1532 Η FIC υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρήσει το απόσπασμα των σημειώσεων όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, κατά το οποίο «αν και τα συγκεντρωθέντα στοιχεία δεν είναι πλήρως συγκρίσιμα, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών όσον αφορά την ποσόστωση των τιμών, συνεφωνήθη ότι η οπτική παρουσίαση του φάσματος των τιμών συνιστούσε αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να προβληθούν οι υπάρχοντες εν δυνάμει λόγοι της σύγκρουσης» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/11735), ως την απόδειξη ότι «οι προσανατολισμοί σε θέματα τιμών που καθορίστηκαν κατά τις συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 30ής Μαΐου 1983 [είχαν] γίνει πράγματι σεβαστοί» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 3).

1533 Είναι ακριβές ότι το εν λόγω απόσπασμα δεν καθιστά εμφανή τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα των συγκεκριμένων ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, αλλά τον παράνομο σκοπό τους, καθώς και την ικανότητά τους να εξυπηρετήσουν τον σκοπό αυτό, παρά το γεγονός ότι τα συγκεντρωθέντα στοιχεία δεν ήσαν απολύτως συγκρίσιμα.

1534 Εντούτοις, η σύγχυση που χαρακτηρίζει την εκτίμηση της Επιτροπής ως προς το σημείο αυτό είναι άνευ σημασίας, εφόσον οι συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές θεωρήθηκαν, στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως παραβάσεις λόγω του αντίθετου προς τον ανταγωνισμό σκοπού τους, τον οποίο απέδειξε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1515 έως 1519).

1535 Τέλος, η Aalborg υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 190 της Συνθήκης, καθόσον δεν διευκρίνισε γιατί οι συμφωνίες τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως επηρέασαν αισθητά τις ανταλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

1536 Πάντως, εφόσον, στο άρθρο 2, παράγραφος 1, θεώρησε ότι οι συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές αποτελούν παραβάσεις λόγω του σκοπού τους και μόνον που είναι αντίθετος προς τον ανταγωνισμό, δηλαδή της διευκολύνσεως της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα να περιοριστεί στη διευκρίνιση, στην παράγραφο 52 της προσβαλλομένης αποφάσεως, των λόγων για τους οποίους σκοπός των συμφωνιών αυτών ήταν ο επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών.

1537 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Aalborg πρέπει να απορριφθεί.

Δ — Επί της συμμετοχής των προσφευγουσών στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως

1538 Η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, καταλογίζεται στη Cembureau και στα ακόλουθα άμεσα μέλη της: FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, Unicem, BCA, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Cementir και ETE.

1539 Πρώτον, η VNC (Τ-32/95) ισχυρίζεται ότι οι συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, οι οποίες, άλλωστε, ήσαν εντελώς ανεπίσημες, την αφορούσαν έμμεσα. Προσθέτει ότι, λόγω των ιδιομορφιών της ολλανδικής βιομηχανίας, δεν είχε κανένα συμφέρον να διευκολύνει την εκτέλεση της συμφωνίας Cembureau με οποιαδήποτε συμφωνία.

1540 Πάντως, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν αναιρούν το γεγονός ότι η VNC πράγματι μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, στις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau. Επειδή η VNC δεν παρέσχε κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδίωκαν οι ανταλλαγές αυτές ή ότι επισήμανε στους λοιπούς μετέχοντες ότι παρίστατο στη συνεδρίαση για διαφορετικούς λόγους από τους δικούς τους, πρέπει να θεωρηθεί ότι συμφώνησε ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσε με τον παράνομο σκοπό των ανταλλαγών αυτών. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συνιστώσα παράβαση συμμετοχή της στις επίμαχες συμφωνίες (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

1541 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της VNC πρέπει να απορριφθεί.

1542 Δεύτερον, η SFIC (Τ-36/95) υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι είχε διαβιβάσει πληροφορίες σχετικά με τις τιμές ενόψει των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

1543 Πάντως, πρέπει να τονιστεί ότι, στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προσάπτεται στη Cembureau και στα άμεσα μέλη της, μεταξύ των οποίων η SFIC, όχι ότι διαβίβασε πληροφορίες σχετικά με τις τιμές κατά τη διάρκεια ή ενόψει των επιδίκων συνεδριάσεων, αλλά ότι μετέσχε, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, σε συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau. Επειδή η SFIC ούτε αμφισβήτησε τη συμμετοχή της στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 ούτε προέβαλε κάποιο στοιχείο για να αποδείξει ότι διατύπωσε

επιφύλαξη ή εξέφρασε διαφωνία σε σχέση με τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδίωκαν οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις δύο αυτές συνεδριάσεις, πρέπει να θεωρηθεί ότι συμφώνησε ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσε με τον παράνομο σκοπό των ανταλλαγών αυτών. Επομένως, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε τη συνιστώσα παράβαση συμμετοχή της στις συμφωνηθείσες κατά τις συνεδριάσεις αυτές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

1544 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της SFIC πρέπει να απορριφθεί.

1545 Τρίτον, η BDZ (T-48/95) παρατηρεί ότι κανένα από τα έγγραφα, βάσει των οποίων διαπιστώθηκε η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν ανευρέθηκε στους φακέλους της. Αμφισβητεί τη συμμετοχή της στην παράβαση αυτή, τονίζοντας, αφενός, ότι κανένα από τα σχετικά με τις επίδικες συνεδριάσεις έγγραφα δεν αναφέρεται σε δηλώσεις ή σε ιδιαίτερη ενέργεια εκ μέρους της όσον αφορά τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές και, αφετέρου, ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή δεν καταδεικνύουν ούτε ότι έλαβε από τα μέλη της πληροφορίες σχετικά με τις τιμές ούτε ότι τους διαβίβασε η ίδια τέτοιες πληροφορίες. Προσθέτει ότι ουδέποτε έκρινε σκόπιμο να διαβιβάσει στα μέλη της τις πληροφορίες που αντηλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις της Cembureau, λαμβανομένου υπόψη ότι οι πληροφορίες αυτές δεν είχαν καμία αξία.

1546 Πρέπει πάντως να τονιστεί ότι το γεγονός ότι κανένα από τα έγγραφα που χρησίμευσαν για την απόδειξη της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν ανευρέθηκε στους φακέλους της BDZ δεν μπορεί ούτε να επηρεάσει την αποδεικτική ισχύ των επιμάχων εγγράφων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1397), ούτε να αναιρέσει το γεγονός ότι η BDZ πράγματι μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, ούτε να εμποδίσει τη διαπίστωση της συμμετοχής της γερμανικής συνδικαλιστικής ενώσεως στη διαπιστωθείσα παράβαση.

1547 Συναφώς, η BDZ δεν προέβαλε κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, κατά τις επίμαχες συνεδριάσεις, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδίωκαν οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές. Πρέπει να θεωρηθεί ότι συμφώνησε ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσε με τον παράνομο σκοπό των ανταλλαγών αυτών. Υπό τις συνθήκες αυτές και ενόψει όσων υπομνήσθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1543, όσον αφορά την παράβαση που προσάπτεται με το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε τη συνιστώσα παράβαση συμμετοχή της BDZ στις συμφωνηθείσες κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984

ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία), χωρίς να είναι υποχρεωμένη να αποδείξει ότι συνέλεξε μεταξύ των μελών της, ενόψει των συνεδριάσεων αυτών, πληροφορίες σχετικά με τις τιμές και/ή ότι, κατόπιν των συνεδριάσεων αυτών, διαβίβασε στα μέλη της τις πληροφορίες που αντηλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές.

1548 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της BDZ πρέπει να απορριφθεί.

1549 Τέταρτον, η Unicem (Τ-50/95) ισχυρίζεται ότι, εφόσον δεν έλαβε μέρος σε καμία από τις συνεδριάσεις στις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για τις ανταλλαγές αυτές. Προσθέτει ότι μόνη η ιδιότητά της ως αμέσου μέλους της Cembureau δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι μετέσχε στην παράβαση αυτή.

1550 Εν προκειμένω, είναι σαφές ότι η Unicem δεν παρέστη στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1406).

1551 Για να καταλογίσει στην Unicem την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση Τ-50/95, σημείο 49) στηρίζεται στο γεγονός ότι αυτή εκπροσωπήθηκε, στις δύο αυτές συνεδριάσεις, από τους Ιταλούς επικεφαλής αντιπροσωπείας οι οποίοι παρέστησαν σ' αυτές, ήτοι τη Cementir (συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983) και την Italcementi (συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984).

1552 Για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 1407 έως 1412, η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

1553 Το γεγονός, το οποίο προβάλλει η Επιτροπή με το υπόμνημά της αντικρούσεως στην υπόθεση Τ-50/95 (σημείο 50), ότι η Unicem ήταν άμεσο μέλος της Cembureau δεν παρέχει επίσης τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος της συμμετοχής της στις παράνομες συμφωνίες τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η προσχώρηση σε επαγγελματική ένωση, εν προκειμένω τη Cembureau, δεν μπορεί, πράγματι, να έχει ως συνέπεια τον αυτόματο καταλογισμό στο οικείο μέλος της ευθύνης των διαφόρων, συνιστωσών παράβαση, συμπεριφορών της ενώσεως, καθιστώντας περιττή την απόδειξη της προσωπικής συμμετοχής του εν λόγω μέλους στις καταγγελθείσες παράνομες συμπεριφορές.

1554 Επομένως, κακώς η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή της Unicem στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1555 Κατά συνέπεια, η διάταξη αυτή, καθόσον δέχεται τη συμμετοχή της Unicem, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 14 Απριλίου 1986, σε συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, πρέπει να απορριφθεί.

1556 Πέμπτον, η BCA (Τ-54/95), στο υπόμνημά της απαντήσεως, ισχυρίζεται ότι δεν γνωρίζει ποιες πληροφορίες αντηλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και, κατά συνέπεια, δεν είναι σε θέση να διατυπώσει κρίσεις σχετικά με τον σκοπό και το αποτέλεσμα των εν λόγω ανταλλαγών πληροφοριών.

1557 Πάντως, η BCA δεν μπορεί συγχρόνως να ισχυρίζεται ότι αγνοεί τη φύση των ανταλλαγεισών πληροφοριών κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και να βεβαιώνει (δικόγραφο της προσφυγής, σημείο 36) ότι οι πληροφορίες αυτές δεν διέφεραν κατά βάση από τις πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που ήδη κυκλοφορούσαν περιοδικά μέσω των CPRF.

1558 Εν πάση περιπτώσει, είναι σαφές ότι ο Sir John Milne, ο οποίος είχε διορισθεί επικεφαλής αντιπροσωπείας για το Ηνωμένο Βασίλειο από τη CMF, παρέστη στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4 και 8). Κατά συνέπεια, δεν ήταν δυνατόν να αγνοεί η CMF ότι πράγματι αντηλλάγησαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις αυτές, καθώς και ότι οι εν λόγω μεμονωμένες ανταλλαγές επιδίωκαν αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό. Επομένως, βασίμως η Επιτροπή δέχθηκε τη συνιστώσα παράβαση συμμετοχή της BCA, η οποία διαδέχθηκε την CMF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1337 έως 1341), στις συμφωνηθείσες κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1559 Έκτον, η Oficemen (Τ-59/95) και η ATIC (Τ-63/95) υποστηρίζουν ότι, για όλη τη διάρκεια της παράβασεως που διαπιστώθηκε έναντί τους στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως — ήτοι από την 1η Ιανουαρίου έως τις 14 Απριλίου 1986 —, δεν υφίσταται καμία απόδειξη της συμμετοχής τους σε συνεδριάσεις της Cembureau οι οποίες κατέληξαν σε συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau.

1560 Διαπιστώθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 1489, 1490 και 1492 ότι, πράγματι, η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη συμφωνιών περί ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau μετά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984.

1561 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Oficemen και της ATIC, από την 1η Ιανουαρίου έως τις 14 Απριλίου 1986, σε συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, πρέπει, κατά συνέπεια, να ακυρωθεί.

1562 Έβδομον, η Irish Cement (Τ-60/95) υπογραμμίζει ότι, στην απάντησή της της 5ης Ιανουαρίου 1983 (παράρτημα 18 στο δικόγραφο της προσφυγής της· έγγραφα αριθ. 33.126/11576 και 11577) στην εγκύκλιο 104 Hc/gm της Cembureau της 28ης Δεκεμβρίου 1982, περιλαμβάνονται αποκλειστικά πληροφορίες σχετικά με τις εισαγωγές προελεύσεως ανατολικής Ευρώπης.

1563 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι πληροφορίες που διαβιβάστηκαν ενόψει της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 περιορίστηκαν στις εισαγωγές προελεύσεως ανατολικής Ευρώπης, πάντως η Irish Cement μετέοχε στη συνεδρίαση αυτή, καθώς και στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984. Επειδή η προσφεύγουσα δεν

απέδειξε ότι, κατά τις δύο αυτές συνεδριάσεις, διατύπωσε επιφύλαξη ή εξέφρασε διαφωνία σε σχέση με τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών μελών της Cembureau, πρέπει να θεωρηθεί ότι συμφώνησε ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσε με τον παράνομο σκοπό των ανταλλαγών αυτών. Επομένως, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε τη συνιστώσα παράβαση συμμετοχή της στις συμφωνηθείσες κατά τις συνεδριάσεις αυτές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

1564 Όγδοον, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της Italcementi στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1346 έως 1349). Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στην εν λόγω προσφεύγουσα ότι μετέσχε στην παράνομη συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που συνήφθη κατά τη συνεδρίαση αυτή. Αντιθέτως, η Italcementi εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1351). Ελλείψει ενδείξεων περί του αντιθέτου, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι η προσφεύγουσα αυτή μετέσχε στη συμφωνηθείσα κατά την ως άνω συνεδρίαση ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1565 Επομένως, και ελλείψει ενδείξεων περί συμμετοχής της Italcementi στην επίμαχη παράβαση πριν από τις 19 Μαρτίου 1984, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Italcementi σε συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau πριν από την ημερομηνία αυτή, πρέπει να ακυρωθεί.

1566 Ένατον, η Cementir (Τ-87/95) υποστηρίζει ότι η μόνη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau στην οποία μετέσχε και κατά την οποία αντηλλάγησαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές είναι η συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1567 Διαπιστώνεται συναφώς ότι η Cementir παρέστη μόνον στη μία από τις δύο συνεδριάσεις κατά τις οποίες αντηλλάγησαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές, ήτοι στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

1568 Η Επιτροπή ισχυρίζεται (υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση Τ-87/95, σημείο 25) ότι η Cementir εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 από την Italcementi.

1569 Πάντως, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η Cementir διέθετε, ως άμεσο μέλος της Cembureau, τον δικό της επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1409). Υπό τις συνθήκες αυτές, και ελλείψει αποδεικτικών στοιχείων περί του ότι η Cementir επιφόρτισε την Italcementi να την εκπροσωπήσει κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, η Επιτροπή δεν συνήγαγε βασίμως από την παρουσία της Italcementi στη συνεδρίαση αυτή ότι η Cementir είχε εκπροσωπηθεί και, κατά συνέπεια, ότι είχε μετάσχει στη συμφωνηθείσα κατά την ημερομηνία αυτή ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1570 Ούτε το γεγονός ότι η Cementir ήταν άμεσο μέλος της Cembureau παρέχει τη δυνατότητα, για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1553, να θεωρηθεί ότι η επιχείρηση αυτή είναι υπεύθυνη για τη συμφωνηθείσα, στο πλαίσιο συνεδριάσεως στην οποία δεν παρέστη προσωπικώς, ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1571 Ελλείψει ενδείξεων συμμετοχής της Cementir στην επίμαχη παράβαση μετά τις 14 Ιανουαρίου 1983, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cementir σε συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau μετά την ημερομηνία αυτή, πρέπει να ακυρωθεί.

1572 Δέκατον, η Italcementi (T-65/95), η Cementir (T-87/95) και η ETE (T-103/95) υπογραμμίζουν ότι οι ίδιες — ή, όσον αφορά την ETE, οι εταιρίες μέλη της — δεν είχαν κανένα συμφέρον ούτε ανησυχία σε σχέση με το ενδοκοινοτικό εμπόριο κατά τον χρόνο των επίδικων συνεδριάσεων, οπότε οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές δεν είχαν, ως προς τις ως άνω προσφεύγουσες, σκοπό αντίθετο προς τον ανταγωνισμό.

1573 Πάντως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, ανεξαρτήτως της στάσεως των ιταλικών και ελληνικών επιχειρήσεων έναντι του ενδοκοινοτικού εμπορίου κατά την εποχή εκείνη, η Italcementi έλαβε μέρος στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, η Cementir στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 και η ETE σε αμφότερες τις συνεδριάσεις.

1574 Επειδή καμία από τις εν λόγω προσφεύγουσες δεν απέδειξε ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, διατύπωσε επιφύλαξη ή εξέφρασε διαφωνία σε σχέση με τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, πρέπει να θεωρηθεί ότι συμφώνησαν ή, τουλάχιστον, ότι έδωσαν στους λοιπούς μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσαν με τον παράνομο σκοπό των ανταλλαγών αυτών. Επομένως, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε τη συνιστώσα παράβαση συμμετοχή τους στην μία και/ή στην άλλη από τις συμφωνηθείσες κατά τις συνεδριάσεις αυτές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

1575 Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία της Italcementi, της Cementir και της ETE πρέπει να απορριφθεί.

Εναρμονισμένες πρακτικές περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α και στοιχείο β)

1576 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Cembureau, FIC, Aalborg, SFIC, BDZ, ETE, Irish Cement, Italcementi, Unicem, Cementir, Ciments luxembourgeois, VNC, BCA,

από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως την 31η Δεκεμβρίου 1988, και η ATIC και η Oficemen, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως την 31η Δεκεμβρίου 1988, «έχουν παραβιάσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτέλεσης των συμφωνιών που αναφέρονται στο άρθρο 1, οι οποίες αφορούν:

α) τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις κατώτατες τιμές για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο των Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών καθώς και σχετικά με τις τιμές, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού από το Λουξεμβούργο,

β) τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις ατομικές κλίμακες τιμών των Δανών και Ιρλανδών παραγωγών, τις κλίμακες τιμών του κλάδου που ισχύουν στην Ελλάδα, στην Ιταλία και στην Πορτογαλία, καθώς και σχετικά με τις μέσες τιμές που εφαρμόζονται στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην Ισπανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο.»

1577 Είναι σαφές ότι, τουλάχιστον κατά την περίοδο που λαμβάνεται υπόψη στο άρθρο 2, παράγραφος 2, υπήρξε, στο επίπεδο της Cembureau, σύστημα ανταλλαγής περιοδικών πληροφοριών, στο πλαίσιο του οποίου «η Cembureau [ελάμβανε] από τα μέλη της και κοινοποι[ούσε] σ' αυτά πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες τιμές στα διάφορα κράτη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 8). Στην παράγραφο 16, σημεία 8 έως 22, η Επιτροπή αναλύει τα έγγραφα στα οποία στηρίζεται για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, μέσω του συστήματος αυτού, κυκλοφορούσαν μεταξύ της Cembureau και των μελών της πληροφορίες, τουλάχιστον όσον αφορά τις τιμές Βελγίου, Δανίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Ελλάδος, Ιρλανδίας, Ιταλίας, Λουξεμβούργου, Κάτω Χωρών, Πορτογαλίας, Ισπανίας και Ηνωμένου Βασιλείου.

1578 Ενόψει των ισχυρισμών που διατύπωσαν οι προσφεύγουσες για να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα του άρθρου 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβάλλεται να εξεταστεί αν η παράβαση που διαπιστώνεται με τη διάταξη αυτή περιλαμβανόταν στην ΑΑ (Α), αν η Επιτροπή ορθώς προσδιόρισε τις πληροφορίες σχετικά με τις τιμές τις οποίες αφορά η ΑΑ (Β), αν έχει αποδειχθεί ότι οι εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών συνιστούν παράβαση (Γ) καθώς και ότι οι διάφορες ενώσεις και επιχειρήσεις μετέσχαν στην παράβαση (Δ) και αν η διάρκεια της παραβάσεως εκτιμήθηκε ορθώς όσον αφορά τις εν λόγω επιχειρήσεις και ενώσεις (Ε).

Α — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως

1579 Οι VNC (T-32/95), SFIC (T-36/95), Aalborg (T-44/95) και Irish Cement (T-60/95) υποστηρίζουν ότι τα δικαιώματά τους άμυνας προσβλήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία, είτε καθόσον η αιτίαση που αντλείται από τη «διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις κατώτατες τιμές για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο των Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών καθώς και σχετικά με τις τιμές συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού από το Λουξεμβούργο» (προσβαλλομένη

απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α) δεν διατυπώθηκε στην ΑΑ, είτε καθόσον η παράβαση αυτή διαπιστώθηκε με την προσβαλλομένη απόφαση βάσει αποδεικτικών στοιχείων των οποίων δεν έγινε μνεία στην ΑΑ και τα οποία δεν τους κοινοποιήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

1580 Η VNC υπογραμμίζει, πράγματι, ότι στην ΑΑ δεν έγινε μνεία των εγγράφων αριθ. 33.126/15136 έως 15157, στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή, στις παραγράφους 16, σημείο 18, και 47, σημείο 9, για να θεωρήσει ότι μεταξύ της Cembureau και των αμέσων μελών της, μεταξύ των οποίων η VNC, κυκλοφόρησαν «πληροφορίες σχετικά με τις κατώτατες τιμές για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο των (...) Ολλανδών παραγωγών» (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α).

1581 Η SFIC υποστηρίζει ότι κανένας ισχυρισμός της Επιτροπής στην ΑΑ δεν αφορούσε, έστω συνοπτικά, την παράβαση η οποία γίνεται δεκτή στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, και προκύπτει, στην πραγματικότητα, από ζήτημα που ανέκυψε κατά τις ακροάσεις του Μαρτίου του 1993.

1582 Η Aalborg παρατηρεί ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/15099 έως 15114 και 15136 έως 15157, στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή, στις παραγράφους 16, σημεία 10 και 18, και 47, σημεία 7 και 9, για να θεωρήσει ότι μεταξύ της Cembureau και των αμέσων μελών της, μεταξύ των οποίων η Aalborg, κυκλοφόρησαν «πληροφορίες σχετικά με τις κατώτατες τιμές για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο των Βέλγων και Ολλανδών παραγωγών» (άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α), δεν μνημονεύονταν στην ΑΑ και δεν περιλαμβάνονταν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) που παραδόθηκε ταυτοχρόνως με την ΑΑ.

1583 Τέλος, η Aalborg και η Irish Cement επισημαίνουν ότι, για να καταλήξει στο συμπέρασμα της διαδόσεως «πληροφοριών σχετικά με τις (...) τιμές, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού από το Λουξεμβούργο» (άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α), η Επιτροπή στηρίχθηκε, στις παραγράφους 16, σημείο 17, και 47, σημείο 8, σε έγγραφο το οποίο ουδέποτε παρέλαβαν κατά τη διοικητική διαδικασία, ήτοι στο παράρτημα 2/α του υπομνήματος απαντήσεως της Cembureau στην ΑΑ.

1584 Πριν εξετασθεί το βάσιμο των διαφόρων αυτών ισχυρισμών, πρέπει να τονιστεί ότι μολονότι, όπως θα εκτεθεί στη συνέχεια (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1633 έως 1638), οι ανταλλαγές περιοδικών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 2, θεωρούνται ως παράβαση για τον λόγο ότι σκοπός τους ήταν «η διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]» και όχι λόγω των εγγενών χαρακτηριστικών των στοιχείων τα οποία αφορούσαν, η Επιτροπή, εκτός από την καταγγελία του εν λόγω κοινού θίγοντος τον ανταγωνισμό σκοπού, τονίζει εντούτοις, στην παράγραφο 47, στοιχείο β, i, την ιδιαίτερη σοβαρότητα των περιοδικών ανταλλαγών που αφορούσαν τις τιμές των χωρών της Benelux, υπογραμμίζοντας ότι «η Cembureau και, μέσω αυτής, όλα τα μέλη της [ελάμβαναν] πληροφορίες που μπορ[ούσα]ν εύκολα να επηρεάσουν την ανταγωνιστική συμπεριφορά τους έναντι των παραγωγών από το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και το Λουξεμβούργο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 10· βλ. επίσης σημείο 12 της ίδιας παραγράφου). Κατά συνέπεια, οι ειδικές αναλύσεις που αφορούν τις πληροφορίες αυτές στην παράγραφο 47, στοιχείο β, i, και οδήγησαν στη διαπίστωση που περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, όχι μόνον δεν αποτελούν αστήρικτες διευκρινίσεις ως προς την ποιότητα των πληροφοριών που αντηλλάγησαν σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux, αλλά δίδουν έμφαση στη σοβαρότητα των περιοδικών ανταλλαγών των εν

λόγω πληροφοριών και στην παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, την οποία οι ανταλλαγές αυτές στοιχειοθετούν. Αποκαλύπτουν, εν πάση περιπτώσει, την αυστηρότερη κρίση που εκφέρει ως προς αυτές η Επιτροπή, στην προσβαλλομένη απόφαση, σε σχέση με την περιοδική κυκλοφορία των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των άλλων χωρών μελών της Cembureau (βλ., υπό την έννοια αυτή, παράγραφο 47, σημείο 13, δεύτερο εδάφιο).

1585 Μετά την παρατήρηση αυτή πρέπει να τονιστεί ότι, στην παράγραφο 8 της ΑΑ (σ. 14 και 15) που αφορά την «κυκλοφορία των τιμοκαταλόγων μεταξύ των μελών της Cembureau», η Επιτροπή περιέγραψε «το σύστημα κυκλοφορίας των ισχυουσών, τουλάχιστον από το 1980, τιμών» ως εξής:

«[Κ]άθε μέλος αποστέλλει, τις περισσότερες φορές πριν τεθούν σε ισχύ οι τιμές, στη Cembureau το νέο τιμολόγιο ή τις τιμολογιακές μεταβολές με την ημερομηνία που τίθενται σε ισχύ· η Cembureau, με τη λήψη της κοινοποίησης εκ μέρους κάθε κράτους μέλους, αποστέλλει στα μέλη της δελτίο "Cement Price Reference File" όπου αναφέρεται το μέλος που έκανε την κοινοποίηση καθώς και οι νέες τιμές (κανονικά "εκ του εργοστασίου") για κάθε κατηγορία τσιμέντου καθώς και για τους όρους πώλησης (εκ του εργοστασίου, τιμή ανάλογα με την απόσταση, ελάχιστες ποσότητες παράδοσης) και δελτίο "Price development for Cement" που περιλαμβάνει τις ημερομηνίες των μεταβολών των τιμών από το 1980 και μετά καθώς και τις τιμές "εκ του εργοστασίου" και τα ποσοστά αύξησης σε κάθε τιμολογιακή μεταβολή.

Το σημείωμα της Cembureau που συνοδεύει τη διαβίβαση στην Επιτροπή των εγγράφων για την κυκλοφορία των τιμολογιακών τιμών μεταξύ των μελών περιλαμβάνει ορισμένες παρατηρήσεις μερικές εκ των οποίων παρατίθενται κατωτέρω. "Βέλγιο" (...) από το 1986 "τηλεφωνική επιβεβαίωση των τιμών μία φορά κατ' έτος". "Γαλλία (...) από το 1987 η Γαλλία δεν επιθυμεί να δημοσιεύονται οι τιμές της στα έγγραφα της Cembureau. Οι τιμές μπορούν να κοινοποιούνται τηλεφωνικώς στα μέλη". "Ισπανία (...) από το 1984 δεν δημοσιεύουμε πλέον τις τιμές του τσιμέντου, ενώ ένας μέσος όρος των τιμών μας κοινοποιείται μία φορά κατ' έτος, για ενημέρωση, τηλεφωνικώς". "Ηνωμένο Βασίλειο (...) από το 1985 δεν έχουμε λάβει επίσημη κοινοποίηση για τις τιμές. Τα στοιχεία για τις τιμές τα λαμβάνουμε από διάφορες πηγές (π.χ. κατασκευαστές) και τα κοινοποιούμε τηλεφωνικώς ως κατά προσέγγιση εκτίμηση".

Στο συνοδευτικό σημείωμα προστίθεται: "Δεν κοινοποιούμε, γενικά, τις τιμές παρά μόνο στα μέλη μας. Δυστυχώς η διάρθρωση των τιμών και τα είδη τσιμέντου που έχουν επιλεγεί για κάθε χώρα ως αναφορά είναι τόσο διαφορετικά μεταξύ τους ώστε όλες οι συγκρίσεις που έγιναν αποδείχθηκαν λανθασμένες".

Και το σημείωμα καταλήγει: "Μία τσιμεντοβιομηχανία που γνωρίζει καλά τους κανόνες, το κόστος μεταφοράς, μπορεί προφανώς να χρησιμοποιήσει αυτές τις τιμές. Αλλά δεν πραγματοποιούμε ποτέ αυτή την εργασία για λογαριασμό των μελών μας".»

1586 Η ΑΑ δεν περιελάμβανε, επομένως, κανέναν υπαινιγμό, κατά την παρουσίαση του συστήματος περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, στην ειδική φύση των πληροφοριών που κυκλοφορούσαν μεταξύ της Cembureau και των μελών της όσον αφορά τις τιμές των χωρών της Benelux. Στην περιλαμβανόμενη στην παράγραφο 60 της ΑΑ νομική εκτίμηση όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά που εκτίθενται στην παράγραφο 8, η Επιτροπή κατήγγειλε γενικώς τη «διάδοση των τιμών» (ΑΑ, σ. 168) ή τη «διάδοση πληροφοριών όσον αφορά τις τιμές» (ΑΑ, σ. 169) μεταξύ της Cembureau και των μελών της, χωρίς να τονίσει τη μεγαλύτερη, υποτίθεται, σημασία, από πλευράς του δικαίου του ανταγωνισμού, των πληροφοριών όσον αφορά τις τιμές των χωρών της Benelux.

1587 Άλλωστε, διαπιστώθηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 367 και 368) ότι, πράγματι, τα έγγραφα αριθ. 33.126/15099 έως 15114 και 15136 έως 15157, στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή, στις παραγράφους 16, σημεία 10 και 18, και 47, σημεία 7 και 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, ότι οι πληροφορίες που κυκλοφορούσαν περιοδικά μεταξύ της Cembureau και των αμέσων μελών της αναφέρονταν, όσον αφορά το Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες, στις «κατώτατες τιμές για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο» δεν μνημονεύονταν στην ΑΑ και δεν περιλαμβάνονταν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95).

1588 Μεταξύ των εγγράφων που περιλαμβάνονται στο κιβώτιο αυτό όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από την περιοδική κυκλοφορία των τιμοκαταλόγων, το έγγραφο αριθ. 33.126/15096 — το οποίο παρατίθεται, μεταξύ άλλων, στην παράγραφο 16, σημείο 8, i, της προσβαλλομένης αποφάσεως — περιείχε μόνον τις ακόλουθες ενδείξεις όσον αφορά τις βελγικές και ολλανδικές τιμές:

«Οι τιμές που κοινοποιούνται στη Cembureau είναι οι τιμές εκτός ΦΠΑ και χωρίς εκπτώσεις. Κάθε χώρα έχει διαφορετική διάρθρωση των τιμών, οι τιμές μπορεί να είναι τιμές εργοστασίου, τσιμέντου παραδιδομένου στο εργοτάξιο ή στο σιδηροδρομικό σταθμό, μεταφερομένου με φορτηγό αυτοκίνητο, με πλοίο, κ.λπ.

— Βέλγιο

Φωτοτυπίες των τιμών από το 1984 έως το 1986 — καμία αύξηση των τιμών μετά το 1986

Σύστημα τιμών (πλήρης έλεγχος μέχρι το 1986, δημόσιος πίνακας τιμών κοινοποιηθείς στη Cembureau)

Τηλεφωνική επιβεβαίωση των τιμών μία φορά τον χρόνο

(...)

— Κάτω Χώρες

Φωτοτυπίες των τιμών από το 1984 έως το 1988

Σύστημα των τιμών (ελεύθερο, στην πράξη, από το 1985)

Δημόσιος πίνακας των τιμών της εταιρίας ENCI.»

1589 Τέλος, είναι σαφές ότι το παράρτημα 2/α του υπομνήματος απαντήσεως της Cembureau στην ΑΑ, στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή στις παραγράφους 16, σημείο 17, και 47, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, ότι οι περιοδικές πληροφορίες που κυκλοφορούσαν μεταξύ της Cembureau και των μελών της αφορούσαν, ως προς το Λουξεμβούργο, τις «τιμές, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού από το Λουξεμβούργο», δεν κοινοποιήθηκε από την Επιτροπή στους αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 401).

1590 Μεταξύ των εγγράφων που περιλαμβάνονται στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) και αναφέρονται στην αιτίαση που αντλείται από την περιοδική κυκλοφορία των τιμολογίων, το έγγραφο αριθ. 33.126/15096, του οποίου γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1588, περιέχει μόνον τις ακόλουθες ενδείξεις σχετικά με τις τιμές του Λουξεμβούργου:

«Οι τιμές που κοινοποιούνται στη Cembureau είναι τιμές εκτός ΦΠΑ και χωρίς τις εκπτώσεις. Κάθε χώρα έχει διαφορετική διάρθρωση τιμών, οι τιμές μπορεί να είναι εργοστασίου, τσιμέντου παραδιδομένου στο εργοτάξιο ή παραδιδομένου στο σιδηροδρομικό σταθμό, μεταφερομένου με φορτηγό αυτοκίνητο, με πλοίο, κ.λπ.

— Λουξεμβούργο

Φωτοτυπίες των τιμών από το 1984 έως το 1988 (τελευταία παραλαβή μεταβολής τιμών)

Σύστημα των τιμών (έλεγχος)

Τιμές που κοινοποιήθηκαν από τη Ciments luxembourgeois, τη μόνη εταιρία παραγωγό τσιμέντου.»

1591 Επομένως, πρέπει να γίνουν δεκτοί οι ισχυρισμοί που οι VNC, SFIC, Aalborg και Irish Cement αντλούν από την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας, καθόσον στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνεται ότι η περιοδική διάδοση πληροφοριών μεταξύ της Cembureau και των μελών της αναφερόταν, όσον αφορά τις βελγικές και ολλανδικές τιμές, στις «κατώτατες τιμές για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο των παραγωγών [των δύο αυτών χωρών]» και, όσον αφορά το Λουξεμβούργο, «[στις] τιμές, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού [από τη χώρα αυτή]».

1592 Όσον αφορά την παράβαση ουσιώδους τύπου, διαπιστώνεται αυτεπαγγέλτως (απόφαση Interhotel κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 487, σκέψη 14) η ίδια προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας έναντι των λοιπών προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1593 Επομένως, το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο μέτρο που διαπιστώνει ότι η περιοδική διάδοση πληροφοριών μεταξύ της Cembureau και των μελών της αναφερόταν, όσον αφορά τις βελγικές και ολλανδικές τιμές, στις «κατώτατες τιμές για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο των παραγωγών [των δύο αυτών χωρών]» και, όσον αφορά το Λουξεμβούργο, στις «τιμές, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού [της χώρας αυτής]», πρέπει να ακυρωθεί. Πάντως, η ακύρωση αυτή δεν επηρεάζει τη διαπίστωση — την οποία δεν αμφισβήτησαν οι προσφεύγουσες — ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που ισχύουν στο Βέλγιο, στις Κάτω Χώρες και στο Λουξεμβούργο κυκλοφόρησαν μεταξύ της Cembureau και των μελών της κατά την οικεία περίοδο.

1594 Η Cembureau (T-26/95) καταγγέλλει γενικώς την έλλειψη ακριβείας των αναλύσεων που αφορούν, στην ΑΑ, τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές. Υπογραμμίζει ότι η άκρως διεξοδική ανάλυση των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, η οποία εκτίθεται στην παράγραφο 16, σημεία 8 έως 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν περιλαμβανόταν στην ΑΑ, η οποία περιείχε απλώς γενική σύνοψη των πρακτικών της Cembureau στον τομέα της διαδόσεως των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1595 Η VNC (T-32/95) και η BCA (T-54/95) ισχυρίζονται ότι η αιτίαση που γίνεται δεκτή στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελεί εντελώς νέα αιτίαση. Η BCA επισημαίνει ότι το τμήμα της ΑΑ που αφορά τα πραγματικά περιστατικά περιελάμβανε συνοπτική περιγραφή του συστήματος περιοδικής κυκλοφορίας πληροφοριών σχετικά με τις ισχύουσες στο επίπεδο της Cembureau τιμές (ΑΑ, σ. 14 και 15) και ότι το τμήμα της ΑΑ που αφορά τη νομική εκτίμηση περιελάμβανε μόνον γενικές αναφορές στην κυκλοφορία τιμοκαταλόγων (ΑΑ, σ. 168 έως 170).

1596 Ως προς το ζήτημα αυτό επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, καίτοι η ΑΑ πρέπει να εκθέτει σαφώς τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή καθώς και τον νομικό χαρακτηρισμό αυτών, η μνεία των ως άνω στοιχείων μπορεί να γίνει συνοπτικά, η δε απόφαση δεν πρέπει κατ' ανάγκη να αποτελεί αντίγραφο της εκθέσεως των αιτιάσεων (βλ. απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψη 14).

1597 Εν προκειμένω, υπογραμμίστηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1585) ότι η παράγραφος 8 της ΑΑ (κεφάλαιο 2, σ. 14 έως 15) περιέγραφε γενικώς το σύστημα κυκλοφορίας των τιμών που ίσχυαν στο επίπεδο της Cembureau επαναλαμβάνοντας τη μία ή την άλλη παρατήρηση, καθώς και τα τελικά σχόλια, τα οποία περιλαμβάνονταν στο σημείωμα με το οποίο η Cembureau, κατόπιν αιτήσεως παροχής πληροφοριών, είχε διαβιβάσει στην Επιτροπή τα έγγραφα σχετικά με την περιοδική κυκλοφορία των τιμοκαταλόγων (έγγραφα αριθ. 33.126/15096 και 15097). Το σημείωμα αυτό, το οποίο αναφέρει η ΑΑ και το οποίο βρισκόταν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), περιλαμβάνει (βλ. έγγραφο αριθ. 33.126/15096) συνοπτική περιγραφή, ανά χώρα, του τύπου των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές οι οποίες διαβιβάστηκαν στη Cembureau για να κυκλοφορήσουν μεταξύ των μελών κατά την οικεία περίοδο.

1598 Στην παράγραφο 60 της ΑΑ (σ. 168 και 169), η Επιτροπή εξήγησε γιατί θεώρησε ότι «η Cembureau και τα μέλη της» παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, «τουλάχιστον από το 1983», μετέχοντας στο σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές: το σύστημα αυτό έχει ως στόχο, αφενός, «να ενημερώσει σχετικά με τη συμπεριφορά των μελών της Cembureau στις διάφορες χώρες και άρα να επιτρέψει την τήρηση των "κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού"»· αφετέρου, «να υποκινήσει τα μέλη της Cembureau να μειώσουν τις διαφορές τιμών μεταξύ των διαφόρων χωρών για την εξάλειψη ή τον περιορισμό της επιθυμίας εξαγωγής στις αγορές των άλλων μελών».

1599 Υπό την επιφύλαξη των συμπερασμάτων που αντλήθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1593 όσον αφορά τις διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, σχετικά με την περιοδική κυκλοφορία των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux, η Cembureau, η VNC και η BCA ήσαν, κατά συνέπεια, σε θέση να αντιληφθούν, λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω διαφορετικών χωρίων της ΑΑ, ότι η Επιτροπή τούς προσήπτε τη συμμετοχή τους στην παράβαση που διαπιστώθηκε τελικώς στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι πρόσθετες ενδείξεις που παρέθεσε η Επιτροπή στην παράγραφο 16, σημεία 11 έως 16 και 19 έως 21, βάσει των οποίων κατέταξε, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, τις πληροφορίες που ανταλλάγησαν σχετικά με τις τιμές των χωρών «εκτός της Benelux» σε τρεις κατηγορίες — ήτοι, στις «ατομικές κλίμακες τιμών» (για τη Δανία και την Ιρλανδία, χώρες που χαρακτηρίζονταν, κατά τον χρόνο εκείνο, από την παρουσία ενός μόνο εθνικού παραγωγού), στις «κλίμακες τιμών του κλάδου» (για την Ελλάδα, την Ιταλία και την Πορτογαλία) και στις «μέσες τιμές» (για τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο) — εμφαίνουν συναφώς υποτιθέμενη προσβολή, από την Επιτροπή, των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, οι ενδείξεις αυτές στηρίζουν απλώς στοιχεία τα οποία, στην πλειονότητά τους, προέκυπταν ήδη από το έγγραφο αριθ. 33.126/15096 — μνημονευθέν ανωτέρω, στη σκέψη 1588. Επιπλέον, δεν εντείνουν τη σοβαρότητα της αιτιάσεως που διατυπώνεται στην ΑΑ όσον αφορά την περιοδική κυκλοφορία των τιμολογίων εντός της Cembureau, αντιθέτως προς τις διευκρινίσεις που προσκόμισε η Επιτροπή, στο στάδιο της προσβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τις πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που ισχύουν στις χώρες της Benelux (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1584).

1600 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί της Cembureau, της VNC και της BCA πρέπει να απορριφθούν.

1601 Στην απάντησή της, η Aalborg υποστηρίζει ακόμη ότι η αιτίαση που αφορά τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές αναδιατυπώθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση, στο μέτρο που, στην απόφαση αυτή, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές αποσκοπούσαν να καταστήσουν δυνατή την εξομοίωση των τιμών για τις εξαγωγές οι οποίες πραγματοποιούνταν παρά τη συμφωνία Cembureau, ενώ, στην ΑΑ (παράγραφος 60), η Επιτροπή είχε θεωρήσει τις εν λόγω ανταλλαγές ως παράβαση που συνδέεται στενά με τους κανόνες του θεμιτού ανταγωνισμού. Από την πλευρά της, η Unicem (Τ-50/95) ισχυρίζεται ότι, στην ΑΑ (παράγραφος 60, τρίτο εδάφιο), η κυκλοφορία των τιμών είχε θεωρηθεί ως το αντικείμενο ανεξάρτητης συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής με σκοπό τον συντονισμό της συμπεριφοράς των μετεχόντων και τη δημιουργία συνθηκών διαφορετικών από τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς, ενώ στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 47), η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές χαρακτηρίστηκε ως πρόσθετη συμφωνία με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau. Η Unicem φρονεί ότι δεν ήταν σε θέση να αντικρούσει, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, την εν λόγω ιτυχή της «διευκολύνσεως» της συμφωνίας Cembureau.

1602 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να υπομνηοθεί ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κρίθηκαν αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον είχαν σκοπό «τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]». Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η καταγγελία του εν λόγω ειδικού σκοπού που αντιβαίνει προς τον ανταγωνισμό προέκυπτε με επαρκή σαφήνεια από την ΑΑ.

1603 Στην παράγραφο 59 της ΑΑ (κεφάλαιο 10, σ. 168), η Επιτροπή ισχυρίστηκε, όσον αφορά τις διάφορες «συμφωνίες και (...) πρακτικές που περιγράφονται στο κεφάλαιο 2, τμήμα 1 και τμήμα 2, [της ΑΑ]», τα εξής:

«Στο πλαίσιο της Cembureau και μέσω της Ένωσης αυτής, οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου συμφώνησαν πάνω σε προγράμματα, μηχανισμούς και μέτρα, τα οποία θεσπίστηκαν βάσει της θεσμικής διάρθρωσης της Cembureau και στο πλαίσιο ενός συστήματος πολυμερών και διμερών τακτικών συνεδριάσεων και επαφών υπό την αιγίδα των οργάνων της Cembureau, με σκοπό τη διαφύλαξη των αντίστοιχων εθνικών αγορών, την κατανομή των αγορών βάσει ποσοστώσεων ή επιδιωκόμενων όγκων παραγωγής ή προσωρινών μέτρων για τη ρύθμιση και τον έλεγχο του όγκου των πωλήσεων, την ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά τις τιμές και τις εξαγωγές και εισαγωγές για τον καλύτερο συντονισμό της δράσης τους.»

1604 Στη νομική εκτίμηση που αφορά «τους "κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού" και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές», η Επιτροπή διευκρίνισε — όπως υπογραμμίστηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1598) — ότι η διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις τιμές είχε ως στόχο, κατά την Επιτροπή, εκτός από το να ενημερώσει σχετικά με τη συμπεριφορά των μελών της Cembureau στις διάφορες χώρες και, άρα, να επιτρέψει την τήρηση των κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού, «να υποκινήσει τα μέλη της Cembureau να μειώσουν τις διαφορές τιμών μεταξύ των διαφόρων χωρών για την εξάλειψη ή τον περιορισμό της επιθυμίας εξαγωγής στις αγορές των άλλων μελών» (ΑΑ, παράγραφος 60, πρώτο εδάφιο, σ. 168).

1605 Από τα εν λόγω χωρία της ΑΑ, η Aalborg και η Unicem είχαν τη δυνατότητα να αντιληφθούν ότι η Επιτροπή κατήγγειλε το σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές μεταξύ των μελών της Cembureau όχι μόνον καθόσον αυτό αποσκοπούσε να μεταβάλει τεχνητά τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά ή να καθιερώσει κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού, αλλά και καθόσον αποσκοπούσε να υποκινήσει τα μέλη της Cembureau να μειώσουν τις διαφορές τιμών και, κατά συνέπεια, να περιορίσουν την επιθυμία εξαγωγής, ήτοι, τελικώς, να εξασφαλίσει την τήρηση της συμφωνίας Cembureau.

1606 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί της Aalborg και της Unicem πρέπει να απορριφθούν.

Β — Επί του προσδιορισμού των πληροφοριών τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως

1607 Η Cembureau (Τ-26/95) και η Italcementi (Τ-65/95) ισχυρίζονται ότι, στην Ιταλία, ο καθορισμός των τιμών του τσιμέντου εξακολούθησε να υπόκειται στην έγκριση των δημοσίων αρχών μέχρι το 1993 και όχι μέχρι το 1985, όπως διατείνεται η Επιτροπή στην παράγραφο 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1608 Επιβάλλεται, πάντως, η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν υποστηρίζει, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι οι τιμές του ιταλικού τσιμέντου ελευθερώθηκαν από το 1985. Παρατηρεί απλώς (παράγραφος 16, σημείο 16) ότι, από τον Δεκέμβριο του 1985, το σύστημα ελέγχου των τιμών αντικαταστάθηκε από «καθεστώς εποπτείας, σύμφωνα με το οποίο κάθε επιχείρηση, βάσει της έρευνας για την εξέλιξη του κόστους που πραγματοποιείται από τη CIP σε ορισμένο αριθμό παραγωγών, υπ[έβαλλε] στο αρμόδιο υπουργείο τον τιμοκατάλογο που είχε την πρόθεση να εφαρμόσει και επί του οποίου το υπουργείο [αποφάσιζε] εντός 30 ημερών».

1609 Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί της Cembureau και της Italcementi δεν μπορούν να αναιρέσουν το συμπέρασμα που αντλεί η Επιτροπή, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από την ανάλυση που εκτέθηκε στην παράγραφο 16, σημείο 16, της αποφάσεως, ήτοι ότι το σύστημα περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στο επίπεδο της Cembureau αναφερόταν, όσον αφορά τις ιταλικές τιμές, στις «κλίμακες τιμών του κλάδου».

1610 Η SFIC (Τ-36/95) ισχυρίζεται ότι διαβίβασε απλώς στη Cembureau τους μέσους όρους των τιμοκαταλόγων και όχι εξατομικευμένα στοιχεία σχετικά με τις πραγματικές τιμές των Γάλλων παραγωγών. Οι εν λόγω μέσοι όροι καταρτίστηκαν βάσει των τιμοκαταλόγων που διαβίβασαν τα μέλη της, οπότε δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «μέσες τιμές», αντιθέτως προς τη διαπίστωση της Επιτροπής στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1611 Επιβάλλεται, πάντως, η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν ισχυρίζεται, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι οι πληροφορίες που κυκλοφόρησαν μεταξύ των μελών της Cembureau σχετικά με τις γαλλικές τιμές ήσαν εξατομικευμένα στοιχεία. Στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, διαπιστώνει απλώς τη διάδοση πληροφοριών «σχετικά με τις μέσες τιμές που εφαρμόζονται στην (...) Γαλλία». Στην παράγραφο 47, σημείο 14, τρίτη περίπτωση, αναφέρει ότι «στις μέσες τιμές που απέστειλ[ε] (...) η Γαλλία δεν καθορίζονταν οι παραγωγοί». Δεν υποστηρίζει ούτε ότι οι πληροφορίες σχετικά με τη γαλλική αγορά αφορούσαν τις πραγματικές τιμές, τις οποίες όντως εφάρμοζαν οι εγχώριοι παραγωγοί.

1612 Επιβάλλεται επίσης η διαπίστωση ότι τα διάφορα έγγραφα τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημείο 12, για να καταρτίσουν εμφανή τον τύπο των πληροφοριών που διαδόθηκαν στο επίπεδο της Cembureau για τη γαλλική αγορά (έγγραφα αριθ. 33.126/15096, 15170 έως 15182 και 15230 έως 15243) αναφέρουν όλα τις «τιμές», πράγμα που εκμηδενίζει την αξία του επιχειρήματος της SFIC που στηρίζεται στη διάκριση στην οποία οφείλει να προβεί η Επιτροπή εν προκειμένω μεταξύ «τιμών» και «τιμοκαταλόγων».

1613 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, ότι το σύστημα της περιοδικής διαδόσεως των τιμών που ίσχυαν στο επίπεδο της Cembureau αναφερόταν, όσον αφορά τη Γαλλία, στις «μέσες τιμές που εφαρμόζονται» στην αγορά αυτή.

1614 Η Irish Cement (T-60/95) θεωρεί ότι οι πληροφορίες σχετικά με την Ιρλανδία, οι οποίες εκτίθενται στην παράγραφο 16, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν αντιστοιχούν στις πληροφορίες τις οποίες είχε πράγματι διαβιβάσει στη Cembureau, εφόσον οι πρώτες περιλαμβάνουν τους όρους «ελάχιστο» και «μέγιστο» οι οποίοι δεν περιλαμβάνονταν στις δεύτερες (βλ. έγγραφο αριθ. 33.126/15122, παρατεθέν στην παράγραφο 16, σημείο 15).

1615 Επιβάλλεται, πάντως, να τονιστεί ότι, κατά το έγγραφο αριθ. 33.126/15122, του οποίου γίνεται μνεία στην προηγούμενη σκέψη, κοινοποιήθηκαν στις 8 Ιουλίου 1985 από την Irish Cement στη Cembureau οι ακόλουθες ενδείξεις:

«Οι τιμές του τσιμέντου από τις 8 Ιουλίου 1985:

(...)

Σε σάκους:

κοινό τσιμέντο portland — από (...)
— έως (...)

(...)»

1616 Η Επιτροπή δεν μπορεί εύλογα να κατηγορηθεί ότι διαστρέβλωσε τις πληροφορίες που όντως διαβιβάσθηκαν από την Irish Cement στη Cembureau, για τον λόγο ότι αναφέρει, στην παράγραφο 16, σημείο 15, ότι «[σ]ύμφωνα με το υπόδειγμα της κοινοποίησης που έδωσε η Cembureau, η Irish Cement Ltd διαβίβασε τις τιμές για: (...) τσιμέντο portland κοινό σε σάκους από (...) (ελάχιστο) έως (μέγιστο) (...)».

1617 Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός της Irish Cement δεν μπορεί να αναιρέσει την ανάλυση βάσει της οποίας η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η περιοδική διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που οργανώθηκε στο επίπεδο της Cembureau αναφερόταν, όσον αφορά την Ιρλανδία, στις «ατομικές κλίμακες τιμών [του Ιρλανδού παραγωγού]».

1618 Η ΕΤΕ (Τ-103/95) αμφισβητεί ότι κοινοποίησε «τιμολόγια» ή «τιμοκαταλόγους», όπως υποστηρίζει η Επιτροπή στην παράγραφο 47, σημεία 13 και 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά τη συνεδρίαση, διευκρίνισε ότι, στην πραγματικότητα, είχε την πρόθεση να υπογραμμίσει ότι τα στοιχεία σχετικά με τις τιμές που είχε κοινοποιήσει στη Cembureau κατά την οικεία περίοδο ουδέποτε περιελάμβαναν εμπιστευτικές εμπορικές πληροφορίες.

1619 Ο ισχυρισμός αυτός, σκοπός του οποίου είναι η άρνηση κάθε ουσιαστικής αξίας στις πληροφορίες σχετικά με τις τιμές οι οποίες κυκλοφόρησαν στο επίπεδο της Cembureau για τις ελληνικές τιμές, θα εξεταστεί κατωτέρω στις σκέψεις 1622 έως 1647. Στο στάδιο αυτό πρέπει απλώς να τονισθεί ότι η Επιτροπή δεν ισχυρίζεται, με την προσβαλλομένη απόφαση, ότι η περιοδική διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που ισχύουν στο επίπεδο της Cembureau αφορούσε, σε σχέση με την ελληνική αγορά, εμπιστευτικές εμπορικές πληροφορίες. Διαπιστώνει (παράγραφος 47, σημείο 14, δεύτερη περίπτωση) ότι, «όσον αφορά (...) την Ελλάδα (...), οι κλίμακες τιμών που διαβιβάσθηκαν ήσαν αυτές που είχαν εγκρίνει οι δημόσιες αρχές και αφορ[ούσαν] όλο τον κλάδο», διαπίστωση βάσει της οποίας κατέληξε, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η περιοδική διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις τιμές μεταξύ των μελών της Cembureau αφορούσε, σε σχέση με την Ελλάδα, τις «κλίμακες τιμών του κλάδου». Ο ισχυρισμός της ΕΤΕ δεν μπορεί να αναιρέσει την εν λόγω αντικειμενική διαπίστωση.

Γ — Επί του παρανόμου των περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές

1620 Στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή καταγγέλλει το σύστημα περιοδικής διαδόσεως πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που καθιερώθηκε στο επίπεδο της Cembureau, καθόσον αποτελούσε το αντικείμενο «εναρμονισμένων πρακτικών με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]».

1621 Οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, προβάλλουν, κατ' ουσίαν, οκτώ ισχυρισμούς προκειμένου να αμφισβητήσουν ότι οι εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές συνιστούν παράβαση.

1622 Πρώτον, το σύνολο των προφευγουσών προβάλλει σειρά επιχειρημάτων για να υπογραμμίσει την πλήρη έλλειψη εμπορικής αξίας, εμπιστευτικού χαρακτήρα ή στρατηγικής σημασίας των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές οι οποίες κυκλοφόρησαν μεταξύ τους κατά την οικεία περίοδο ή, τουλάχιστον, των πληροφοριών που αφορούσαν τις τιμές που ίσχυαν στη δική τους αγορά.

1623 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι επίμαχες πληροφορίες ήσαν επίσημα στοιχεία δημοσίου χαρακτήρα ή, τουλάχιστον, προσιτά από άλλες πηγές, τα οποία διαβιβάζονταν πάντοτε από τη Cembureau στα μέλη της μετά την έναρξη της ισχύος των κοινοποιουμένων τιμών, με την ευκαιρία ετησίων ενημερώσεων. Όπως προκύπτει από την περιγραφή που περιλαμβάνει η παράγραφος 16, σημεία 8 έως 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως, πολλές από τις πληροφορίες αυτές αφορούσαν τις τιμές που υποβάλλονταν σε έλεγχο ή σε κρατική εποπτεία ή, όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο, τις τιμές που καθορίζονταν δυνάμει συμφωνιών αγοράς, των οποίων η νομιμότητα ήταν αναγνωρισμένη. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονταν στους CPRF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 401) αποτελούσαν ιστορικά και στατιστικά στοιχεία, των οποίων η συλλογή αποτελεί τη συνήθη δραστηριότητα επαγγελματικών ενώσεων ή εγκεκριμένων στατιστικών οργανισμών. Οι πληροφορίες αυτές δεν ήσαν αξιόπιστες, ήσαν κατά προσέγγιση και τμηματικές, εφόσον αφορούσαν τις «κλίμακες τιμών» ή «μέσες» τιμές και αναφέρονταν σε περιορισμένο φάσμα τσιμέντων. Τα στοιχεία δύσκολα μπορούσαν να συγκριθούν μεταξύ τους, λαμβανομένων υπόψη της μεγάλης ετερογένειας των μηχανισμών τιμών, καθώς και των νομισματικών διακυμάνσεων που επηρεάζουν οποιαδήποτε διεθνή ανάλυση. Επρόκειτο για γενικές πληροφορίες οι οποίες επιτελούσαν τη λειτουργία απλών «ενδείξεων τάσεως», χωρίς να παρέχουν καμία διευκρίνιση σχετικά με τους συντελεστές του ΦΠΑ, τις εκπτώσεις, το κόστος μεταφοράς, τους όρους πωλήσεως, ούτε να εξατομικεύουν τις επιχειρήσεις ή να περιέχουν ταξινομήσεις ανάλογα με τις διάφορες περιφερειακές αγορές της οικείας χώρας και τις διάφορες τοποθεσίες παραγωγής των εγχωρίων παραγωγών. Σε καμία περίπτωση οι καταγγελθείσες ανταλλαγές δεν αποκάλυψαν τις τιμές που όντως ίσχυαν στην αγορά. Η ΕΤΕ δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να είναι ανακριβείς οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στους CPRF της Cembureau. Επισημαίνει πράγματι σημαντικές διαφορές μεταξύ των επισήμων πληροφοριών σχετικά με τις ποσότητες εξαγωγών που διαβίβασε η Cembureau στα μέλη της και των εγγράφων της Eurostat.

1624 Οι προσφεύγουσες καταλήγουν ότι οι εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές όχι μόνον δεν ήσαν, αφεαυτών, αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αλλά επιπλέον ότι δεν ήσαν κατάλληλες ούτε προορίζονταν να εξυπηρετήσουν τον ένα ή τον άλλο από τους αντίθετους προς τον ανταγωνισμό σκοπούς που τους αποδίδει η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση, ήτοι να εξασφαλίσουν την τήρηση της συμφωνίας Cembureau και να παρακινήσουν στον

σεβασμό των κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού για τις εξαγωγές μεταξύ των μελών. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο προς στήριξη των ισχυρισμών της. Η Cembureau προσθέτει ότι τα στοιχεία των CPRF δεν θα μπορούσαν να παράσχουν λυσιτελείς πληροφορίες σχετικά με την πρόθεση της μιας ή της άλλης επιχειρήσεως να παραβιάσει τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών παρά μόνον εάν συνοδεύονταν από σειρά διευκρινίσεων σχετικά με παράγοντες όπως το κόστος της μεταφοράς, η ύπαρξη πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας, η ικανότητα διεισδύσεως στις αγορές εξαγωγής, η ικανότητα προσαρμογής στις τοπικές προδιαγραφές, η αξιολόγηση των πιθανών συνεπειών ενδεχομένων αντιποίνων. Η ΕΤΕ αμφισβητεί ειδικότερα την ορθότητα της απόψεως της Επιτροπής ότι η περιοδική διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που οργανώθηκε στο επίπεδο της Cembureau παρείχε στους παραγωγούς τη δυνατότητα να ευθυγραμμίσουν τις τιμές τους κατά την εξαγωγή με τις τιμές των τοπικών «price leaders», παρατηρώντας ότι ο καθορισμός των τιμών κατά την εξαγωγή εξηρτάτο επίσης από την ειδική οργάνωση των διεθνών ναυτικών ανταλλαγών καθώς και από την ύπαρξη, κατά τον χρόνο εκείνο, ελέγχου του συναλλάγματος.

1625 Οι Cembureau, FIC, SFIC, BCA, Oficemen και ATIC υπογραμμίζουν ότι, όπως επισημαίνει η ίδια Επιτροπή στην παράγραφο 47, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το επίδικο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών υφίστατο ήδη πριν από τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau, πράγμα που καθιστά αδύνατο να θεωρηθεί ότι οι περιοδικές ανταλλαγές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 2, αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση της τηρήσεως ή στη διευκόλυνση της εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Η BCA φρονεί ότι η Επιτροπή όφειλε τουλάχιστον να αποδείξει ότι, από το 1984, ημερομηνία που ορίστηκε ως το χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, μεταβλήθηκε η λειτουργία του συστήματος αυτού, πριν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, από την εποχή εκείνη, αυτό αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau.

1626 Οι Cembureau, BCA, Oficemen, Irish Cement, ATIC και ETE υποστηρίζουν ότι, στην πραγματικότητα, οι επίμαχες περιοδικές ανταλλαγές εξυπηρετούσαν πλείονες απολύτως νομίμους σκοπούς, όπως τη διάδοση στατιστικών μελετών στο κοινό, στις κρατικές αρχές και στους εκπροσώπους της βιομηχανίας, τη διενέργεια τεχνικών, επιστημονικών ή οικονομικών αναλύσεων με σκοπό, για παράδειγμα, την εκτίμηση της ανταγωνιστικής θέσεως της βιομηχανίας του τσιμέντου σε σχέση με άλλες βιομηχανίες παραγωγής υλικών κατασκευής, ή ακόμη την απεικόνιση των γενικών τάσεων των τιμών του τσιμέντου στην Ευρώπη, προκειμένου να τεκμηριώσουν τις αιτήσεις αυξήσεως των τιμών που υποβάλλονταν στις δημόσιες αρχές από τις βιομηχανίες προελεύσεως μιας αγοράς η οποία υπόκειται σε καθεστώς ελέγχου ή εποπτείας των τιμών.

1627 Η Cembureau, η FIC και η Cementir ισχυρίζονται ακόμη ότι η προσβαλλομένη απόφαση είναι πλημμελώς αιτιολογημένη όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που διαπιστώνονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, ως παραβάσεων. Η Cembureau και η Cementir προσάπτουν πράγματι στην Επιτροπή ότι δεν διευκρίνισε πώς οι περιοδικές ανταλλαγές γενικού και ιστορικού χαρακτήρα πληροφοριών ήταν δυνατόν να συνιστούν συμπληρωματικό μέτρο της συμφωνίας Cembureau. Από την πλευρά της, η FIC υπογραμμίζει ότι, εφόσον τα στοιχεία τα οποία αναφέρονται στην παράγραφο 17 όσον αφορά τις «συζητήσεις για τον "θεμιτό ή υγιή ή ορθό" ανταγωνισμό» δεν της προσάπτονται και η Επιτροπή δεν είχε την πρόθεση να αντλήσει από αυτά καμία έννομη συνέπεια, δεν μπορούσε εγκύρως να τα χρησιμοποιήσει για να στηρίξει την επιχειρηματολογία της όσον αφορά το ότι οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές συνιστούν παράβαση.

1628 Ως προς το ζήτημα αυτό επιβάλλεται κατ' αρχάς να τονιστεί ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές οι οποίες κυκλοφόρησαν μέσω των CPRF ήσαν λιγότερο ουδέτερες απ' όσο προσπαθούν να παρουσιάσουν οι προσφεύγουσες.

1629 Πράγματι, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στην παράγραφο 47, σημείο 14, πρώτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«[Ο]ι κλίμακες των τιμών της Δανίας και της Ιρλανδίας αναφέρονται σε ατομικές επιχειρήσεις [στην Aalborg και στην Irish Cement, αντιστοίχως, τους μόνους εγχωρίους παραγωγούς στην αγορά τους κατά την οικεία περίοδο]. Καταπίπτει, επομένως, αφεαυτής η παρατήρηση ότι οι εν λόγω πληροφορίες δεν ήταν εξατομικευμένες.»

1630 Επιπλέον, καίτοι οι πληροφορίες των CPRF αφορούσαν πράγματι μόνον τις ισχύουσες τιμές, πάντως, όπως ορθώς διαπιστώνει η Επιτροπή στην παράγραφο 16, σημείο 8, i, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορισμένα μέλη διαβίβαζαν ενίοτε στη Cembureau ανακοινώσεις τιμολογιακών τροποποιήσεων πριν από τη θέση τους σε ισχύ. Υπό τις συνθήκες αυτές και ενόψει της τακτικής ενημερώσεως των στοιχείων σχετικά με τις τιμές (βλ. τεκμηρίωση που διαβιβάστηκε από τη Cembureau στην Επιτροπή· έγγραφα αριθ. 33.126/15098 έως 15305), η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών που αποσκοπεί να περιορίσει την αξία των πληροφοριών που αντηλλάγησαν σε ένα καθαρώς στατιστικό ή ιστορικό ενδιαφέρον δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

1631 Τέλος, σύμφωνα με σημείωση της Cembureau προς την Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 22· έγγραφο αριθ. 33.126/15097), καίτοι «οι δομές των τιμών και οι τύποι τσιμέντου που επιλέγονται από κάθε χώρα ως αναφορά δι[έφεραν] μεταξύ τους σε τέτοιο βαθμό ώστε όλες οι συγκρίσεις που πραγματοποιήθηκαν απεδείχθησαν εσφαλμένες», «[μ]ια τσιμεντοβιομηχανία που γνωρίζει καλά τους κανόνες, το κόστος μεταφοράς, μπορ[ούσε] φυσικά να χρησιμοποιήσει αυτές τις τιμές». Πράγματι, οι πληροφορίες που περιλαμβάνονταν στους CPRF μπορούσαν να αξιοποιηθούν λυσιτελώς από τους επαγγελματίες έστω και αν, κατά τους ισχυρισμούς της Cembureau, ήσαν ακατάλληλες για διεθνείς συγκρίσεις.

1632 Ο ισχυρισμός που προβάλλει η ΕΤΕ βάσει της συγκρίσεως των εγγράφων της Cembureau και της Eurostat (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1623), πρέπει να απορριφθεί, εφόσον προκύπτει από απλές υπόνοιες που στηρίζονται σε σύγκριση πηγών πληροφοριών αναφερομένων όχι στις τιμές αλλά στις ποσότητες εξαγωγής, χωρίς να θεμελιώνεται στην παραμικρή συγκεκριμένη ένδειξη.

1633 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να υπομνησθεί ότι, καίτοι, στη νομική εκτίμηση, η Επιτροπή διακρίνει τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, στοιχείο β, i) — ανταλλαγές οι οποίες, κατά την Επιτροπή (παράγραφος 47, σημείο 10), αφορούσαν «πληροφορίες που μπορούν εύκολα να επηρεάσουν την ανταγωνιστική συμπεριφορά τους έναντι των παραγωγών από το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και το Λουξεμβούργο» — και τις α-

νταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των άλλων χωρών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, στοιχείο β, ii) — πληροφορίες οι οποίες, κατά την Επιτροπή (παράγραφος 47, σημείο 13), ήσαν «λιγότερο σοβαρές» —, όλες αυτές οι περιοδικές ανταλλαγές θεωρούνται, τελικώς, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, παράνομες λόγω του ότι αποτελούσαν ένα από τα στηρίγματα της συμφωνίας Cembureau, της οποίας την εκτέλεση είχαν σκοπό να διευκολύνουν.

1634 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν οι εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές διαπνέονταν από τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που τους αποδίδει η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση, ανεξαρτήτως του αν τα εγγενή χαρακτηριστικά των πληροφοριών που αντηλλάγησαν κατά τον τρόπο αυτό μπορούσαν, αφεαυτών, να προσδώσουν τον χαρακτήρα παραβάσεως στο σύστημα περιοδικής κυκλοφορίας του οποίου αποτέλεσαν αντικείμενο.

1635 Όσον αφορά τον σκοπό που κατά τους ισχυρισμούς της Επιτροπής επιδιώκεται με τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, από τον συσχετισμό του διατακτικού και του αφορώντος τους νομικούς ισχυρισμούς τμήματος της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει η ίδια απόκλιση με αυτή που παρατηρήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 1512 και 1513, όσον αφορά τις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τη συνεδρίαση της Cembureau.

1636 Ενώ στο άρθρο 2, παράγραφος 2, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές αντιβαίνουν προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τον λόγο ότι είχαν σκοπό τη «διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]», στη νομική εκτίμηση που τους αφιερώνει στην παράγραφο 47, στοιχείο β, τους αποδίδει διττό σκοπό:

— «την εφαρμογή της συμφωνίας για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη» (παράγραφος 47, σημείο 13· βλ., επίσης, παράγραφο 47, σημείο 15)·

— «την παρακίνηση [ή τον εξαναγκασμό] σεβασμού των κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού κατά τις [ή για τις] εξαγωγές μεταξύ των μελών της Cembureau» (παράγραφος 47, σημεία 10 και 13).

1637 Για τους λόγους που διατυπώθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1513, η απόκλιση αυτή είναι εντούτοις άνευ σημασίας.

1638 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί απλώς, σύμφωνα με το γράμμα του άρθρου 2, παράγραφος 2, αν η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι οι εναρμονισμένες πρακτικές που αφορούσαν την περιοδική διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών μελών της Cembureau ήσαν αντίθετες προς τον ανταγωνισμό, για τον λόγο ότι είχαν σκοπό «τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembu-

reau]». Η εξέταση των ισχυρισμών των προσφευγουσών κατά τους οποίους οι εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές δεν ήσαν κατάλληλες ούτε προορίζονταν να ενισχύσουν τον σεβασμό των κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού για τις εξαγωγές μεταξύ των χωρών μελών της Cembureau είναι άνευ αντικειμένου.

1639 Στην παράγραφο 47, σημείο 13, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκθέτει τους λόγους για τους οποίους θεώρησε ότι, από το 1984, οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές είχαν σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau:

«(...) Μολονότι η ανταλλαγή αυτή άρχισε το 1981, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποκλείσει από την εκτίμησή της το γεγονός ότι η ανταλλαγή αυτή συνεχίσθηκε μετά τις συζητήσεις στο πλαίσιο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ. παραγράφους 16, 17 και 19) και ότι συμβάλλει στην εφαρμογή της συμφωνίας για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μία χώρα στην άλλη (...).

Όπως προαναφέρθηκε (υπό 1), οι συζητήσεις στο πλαίσιο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας αφορούσαν κυρίως την ανάγκη αποτροπής του κινδύνου αύξησης των εισαγωγών, εξακρίβωσης των αιτιών των αντιπαραθέσεων και μείωσης των αποκλίσεων μεταξύ των τιμών προκειμένου να αποτραπούν οι επιθυμίες για εξαγωγές.»

1640 Επομένως, το γεγονός ότι, αφενός, οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές συνεχίσθηκαν μετά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη η συμφωνία Cembureau και συζητήθηκαν οι αποκλίσεις τιμών μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών, και, αφετέρου, οι εν λόγω ανταλλαγές μπορούσαν να εξασφαλίσουν την εφαρμογή της συμφωνίας αυτής υποδηλώνει οπωσδήποτε, κατά την Επιτροπή, ότι από την εποχή αυτή είχαν σκοπό την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας.

1641 Όσον αφορά το χρονικό στοιχείο, είναι σαφές ότι οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές συνεχίσθηκαν μετά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984, τουλάχιστον μέχρι το τέλος του έτους 1988 (βλ., μεταξύ άλλων, τα έγγραφα αριθ. 33.126/15066 και 15096, που παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημεία 8 και 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

1642 Όσον αφορά την ικανότητα των εν λόγω περιοδικών ανταλλαγών να εξασφαλίσουν την τήρηση της συμφωνίας Cembureau, οι CPRF παρείχαν πράγματι τη δυνατότητα στην επιχείρηση που αντιμετώπιζε την αίτηση ενδεχομένου πελάτη εγκατεστημένου εντός άλλης χώρας μέλους να λάβει γνώση του γενικού επιπέδου των ισχυουσών στην χώρα αυτή τιμών, κατά τον χρόνο αυτό, και να ευθυγραμμίσει συνακολούθως τις τιμές της κατά την εξαγωγή, για να αποτρέψει τον εν λόγω πελάτη να προμηθευθεί τσιμέντο εκτός της χώρας του και να αποφύγει έτσι τον ανταγωνισμό με τους τοπικούς παραγωγούς. Η απλή γνώση των επισήμων ή μέσων τιμών που ίσχυαν στην επίμαχη αγορά, την οποία προσέφερε σε κάθε χώρα μέλος της Cembureau το σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών που είχαν οργανώσει οι CPRF, αρκούσε πράγματι στους επαγγελματίες για να προσαρμόσουν τις τιμές τους κατά την εξαγωγή σε επίπεδο επαρκώς αποτρεπτικό, με την προοπτική του σεβασμού της συμφωνίας Cembureau, χωρίς

να είναι αναγκαία η λεπτομερής γνώση των τιμών που πράγματι εφαρμόζονταν στις διάφορες αγορές από τους τοπικούς παραγωγούς.

1643 Επιπλέον, έστω και αν, κατά τη Cembureau, «οι δομές των τιμών και οι τύποι τσιμέντου που επιλέγονται από κάθε χώρα ως αναφορά δι[έφεραν] μεταξύ τους σε τέτοιο βαθμό ώστε όλες οι συγκρίσεις που πραγματοποιήθηκαν απεδείχθησαν εσφαλμένες» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 22· έγγραφο αριθ. 33.126/15097), οι CPRF συνιστούσαν αναντρρήτως έναν καλό δείκτη της τάσεως των αποκλίσεων των τιμών μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών της Cembureau, ως προς τις οποίες οι επικεφαλής αντιπροσωπείας, κατά τις συνεδριάσεις τους της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, έκριναν ότι θα ήταν «επιθυμητό να μειωθούν σταδιακά» προκειμένου να εξαλειφθούν οι «πειρασμοί» για εξαγωγή (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 19, σημείο 9, και 47, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/11728).

1644 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι, από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας που περιγράφονται στην παράγραφο 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ένας από τους σκοπούς του συστήματος περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών ήταν η εξασφάλιση της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau που συνήφθη κατά τις συνεδριάσεις αυτές. Το γεγονός ότι το σύστημα αυτό είχε καθιερωθεί σαφώς πριν από τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau δεν εμπόδιζε συναφώς την Επιτροπή να θεωρήσει — χωρίς να είναι υποχρεωμένη να αποδείξει προς τούτο ότι επήλθε μεταβολή στη λειτουργία του ως άνω συστήματος — ότι, ήδη από της συνάψεως της συμφωνίας Cembureau, μια από τις λειτουργίες των περιοδικών ανταλλαγών ήταν η διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας αυτής. Επομένως, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι, από τον χρόνο εκείνο, το σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές είχε υιοθετήσει και στη συνέχεια παρατείνει τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδιωκόταν με τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 σχετικά με «τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από τη διεύρυνση ορισμένων εισαγωγών από κοινού με τη μείωση που παρατηρείται στο επίπεδο ορισμένων τιμών» (σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11584) ή με την «πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών» (σημειώσεις για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/11736), καθώς και από τις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των δύο αυτών συνεδριάσεων.

1645 Το βάσιμο της εκτιμήσεως αυτής επιρρωννύεται από ένα έγγραφο που περιλαμβάνεται μεταξύ της τεκμηριώσεως στην οποία αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως για να καταστήσει εμφανή τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις τιμές μεταξύ των μελών της Cembureau.

1646 Ο πίνακας με τις «Εγχώριες τιμές (εκτός φόρου)», ο οποίος διανεμήθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11599), περιλαμβάνει παραπομπή στον «Prices listed Cement Price Reference File». Τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στους CPRF χρησιμοποιήθηκαν, επομένως, για την κατάρτιση του εγγράφου αυτού, το οποίο χρησίμευσε ως στήριγμα για τις συζητήσεις που αποσκοπούσαν, κατά τη συνεδρίαση αυτή, στην «[εκτίμηση των κινδύνων] που μπορεί να προκύψουν από τη διεύρυνση ορισμένων εισαγωγών από κοινού με τη μείωση που παρατηρείται στο επίπεδο ορισμένων τιμών, και αυτό πριν το φαινόμενο προλάβει να διογκωθεί και να οξυνθεί» (σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11585). Πράγ-

ματι, από τον πίνακα αυτόν προκύπτει ότι τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους CPRF χρησιμοποιήθηκαν για την εξυπηρέτηση του αντίθετου προς τον ανταγωνισμό σκοπού των συζητήσεων που διεξήχθησαν, ιδίως όσον αφορά τις τιμές, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau σχετικά με την κατάσταση του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου.

1647 Κατά συνέπεια, ορθώς και βάσει επαρκούς αιτιολογίας, η Επιτροπή θεώρησε, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των διαφόρων χωρών μελών της Cembureau είχαν σκοπό τη «διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]».

1648 Δεύτερον, η Aalborg προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε θέση επί των συνεπειών του διττού γεγονότος που υπογράμμισε η Aalborg κατά τη διοικητική διαδικασία ότι οι τιμές της είχαν υποβληθεί στον έλεγχο των δανικών αρχών ανταγωνισμού μέχρι το 1989 και ότι οι τιμές που απεστάλησαν στη Cembureau είχαν προηγουμένως εγκριθεί από τις εν λόγω αρχές και δημοσιευθεί.

1649 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να τονιστεί ότι, στην παράγραφο 16, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επαναλαμβάνει το απόσπασμα του υπομνήματος απαντήσεως της Aalborg στην ΑΑ (σ. 13, σημείωση 2), στο οποίο η δανική επιχείρηση διευκρινίζει τα εξής:

«Οι τιμές της Aalborg υποβάλλονταν μέχρι το 1989 στην προηγούμενη έγκριση της αρμόδιας για τους ελέγχους των μονοπωλίων αρχής της και οι τιμοκατάλογοι των τροποποιημένων τιμών αποστέλλονταν στη Cembureau μετά από την έγκριση και τη δημοσίευση στη Δανία.»

1650 Στην παράγραφο 47, σημείο 14, δεύτερη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή λαμβάνει θέση επί των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν από «ορισμένες επιχειρήσεις» κατά τη διοικητική διαδικασία, κατά τις οποίες «η γνωστοποίηση αυτών των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές δεν μπορ[ούσε] να έχει επίδραση επί της αγοράς, δεδομένου ότι [επρόκειτο] για (...) πληροφορίες που αφορούν άλλοτε τις κλίμακες τιμών που έχουν εγκριθεί από τις αρχές (...)».

1651 Διευκρινίζει, πράγματι, όσον αφορά τις κλίμακες τιμών της Ιταλίας, Ελλάδας και Πορτογαλίας, οι οποίες αποτελούσαν αντικείμενο δημοσίου ελέγχου κατά τον χρόνο εκείνο, τα εξής:

«(...) παρά τον κρατικό χαρακτήρα αυτών, [οι επιχειρήσεις] έκριναν αναγκαίο να τις αποστείλουν και να τις κοινοποιήσουν. Οι επιχειρήσεις έκριναν απαραίτητη την κοινοποίηση των κλιμάκων τιμών του κλάδου της χώρας τους, διότι παρόμοια κοινοποίηση πληροφοριών ενέπιπτε στο πλαίσιο των

συζητήσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας· όπως προαναφέρθηκε (υπό 1). Οι συζητήσεις αυτές είχαν ως αντικείμενο την ανάγκη αποτροπής του κινδύνου αύξησης των εισαγωγών, εξακρίβωσης των αιτιών των αντιπαραθέσεων και μείωσης των αποκλίσεων μεταξύ των τιμών προκειμένου να αποτραπούν οι επιθυμίες για εξαγωγές.»

1652 Η εν λόγω άποψη ισχύει κατ' ανάγκη και για τις κλίμακες τιμών της Aalborg οι οποίες, προφανώς, δεν μνημονεύθηκαν παράλληλα με τις ιταλικές, ελληνικές και πορτογαλικές κλίμακες τιμών, διότι, σε αντιδιαστολή προς τις τελευταίες, δεν αφορούσαν τις κλίμακες τιμών «όλου του κλάδου της χώρας αυτής» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 14, δεύτερη περίπτωση), αλλά τις ατομικές κλίμακες τιμών της μοναδικής δανικής επιχειρήσεως, τις οποίες έλαβε υπόψη η Επιτροπή σε άλλη κατηγορία (παράγραφος 47, σημείο 14, πρώτη περίπτωση).

1653 Κατά συνέπεια, ο ιχυρισμός της Aalborg πρέπει να απορριφθεί.

1654 Τρίτον, η BCA υποστηρίζει ότι, καίτοι η ανακοίνωση της τιμολογιακής τροποποιήσεως που απηύθυνε η CMF στις 8 Μαΐου 1985 στη Cembureau έγινε βεβαίως πριν από την έναρξη της ισχύος, την 1η Ιουνίου 1985, της αυξήσεως αυτής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 8, i, και σημείο 21· έγγραφο αριθ. 33.126/15117), η εν λόγω τροποποίηση είχε εξαγγελθεί στον Τύπο στις 6 Μαρτίου 1985, όπως πιστοποιούν τα έγγραφα αριθ. 33.126/15118 και 15119, που παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημείο 8, i, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η BCA προσάπτει ακόμη στην Επιτροπή ότι παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως την οποία υπέχει, καθόσον δεν διευκρίνισε γιατί δεν έλαβε υπόψη τα πραγματικά περιστατικά που επικαλέστηκε η BCA κατά τη διοικητική διαδικασία, ήτοι ότι οι τιμές που κοινοποίησε η βρετανική ένωση στη Cembureau ήσαν ευχερώς προσιτές.

1655 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/15118 και 15119 καταδεικνύουν πράγματι ότι η τιμολογιακή τροποποίηση που επήλθε στο Ηνωμένο Βασίλειο την 1η Ιουνίου 1985 και κοινοποιήθηκε στις 8 Μαΐου 1985 στη Cembureau από τη CMF είχε ανακοινωθεί από την τελευταία στον Τύπο στις 6 Μαρτίου 1985.

1656 Επιπλέον, στο υπόμνημά της απαντήσεως στην AA (σημείο 53, σ. 35), η BCA είχε υπογραμμίσει τα εξής:

«Από της εγκρίσεως της Common Price and Marketing Agreement (CPMA) σύμφωνα με τον νόμο περί των περιοριστικών εμπορικών πρακτικών (και από την υποβολή του στην κρίση του βρετανικού Restrictive Practices Court), οι τιμές που ίσχυαν δυνάμει της CPMA (εκτός από την ίδια τη CPMA) ήσαν προσιτές στο κοινό κατά τις ώρες λειτουργίας των γραφείων του Office of Fair Trading, της βρετανικής αρχής ανταγωνισμού. Όλες οι τιμολογιακές τροποποιήσεις που υιοθετήθηκαν δυνάμει της CPMA κατετίθεντο παραχρήμα στο Office of Fair Trading και ήσαν επίσης προσιτές στο κοινό.»

1657 Αν η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη τις ενδείξεις αυτές, θα μπορούσε το πολύ, βάσει αυτών, να εκτιμήσει διαφορετικά, στην παράγραφο 47, σημείο 14, τρίτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα χαρακτηριστικά των «μέσων τιμών που απέστειλ[ε] (...) το Ηνωμένο Βασίλειο». Δεν θα είχαν, εντούτοις, ως συνέπεια την απομάκρυνση της Επιτροπής από τις αντικειμενικές διαπιστώσεις τις οποίες εκθέτει στην παράγραφο 47, σημείο 13, και κατόπιν των οποίων ορθώς κατέληξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1639 έως 1647), στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των διαφόρων κρατών μελών της Cembureau είχαν ως σκοπό, από το 1984, τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau.

1658 Τέταρτον, η Cembureau και η Irish Cement ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή εκτίμησε εσφαλμένως το περιεχόμενο της παρατηρήσεως, που περιλαμβάνεται στο έγγραφο αριθ. 33.126/15097 και επαναλαμβάνεται στην παράγραφο 16, σημείο 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως, την οποία η Cembureau είχε διατυπώσει στη σημείωση διαβιβάσεως στην Επιτροπή της τεκμηριώσεως όσον αφορά τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές. Η Cembureau υποστηρίζει ότι θέλησε απλώς να αναφέρει ότι ένας παραγωγός ο οποίος γνώριζε τις ιδιομορφίες της αγοράς του μπορούσε να κάνει μεγαλύτερη χρήση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στους CPRF από μια επιχείρηση που δρα σε άλλη αγορά και δεν διαθέτει ειδική γνώση της επίμαχης αγοράς, όπως συμβαίνει πάντοτε όταν πρόκειται για πληροφορίες στατιστικής φύσεως. Για την Irish Cement, το γεγονός ότι η Cembureau ισχυρίστηκε, στην εν λόγω σημείωση διαβιβάσεως, ότι «ένας παραγωγός τσιμέντου που [γνώριζε] καλά τους κανόνες και το κόστος μεταφοράς μπορ[ούσε] προφανώς να χρησιμοποιήσει αυτές τις τιμές» δεν σημαίνει, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στην παράγραφο 47, σημείο 15, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι πληροφορίες περί των τιμολογίων που αντηλλάγησαν παρείχαν συχνά τη δυνατότητα πλήρους συγκρίσεως μεταξύ των τιμών των διαφόρων χωρών. Στην πραγματικότητα, η Cembureau προσπάθησε το πολύ να διευκρινίσει ότι οι συγκρίσεις που πραγματοποιήθηκαν ήσαν εσφαλμένες, λόγω της μεγάλης διαφοράς των δομών των τιμών και των τύπων προϊόντων που επελέγησαν ως αναφορά από τα διάφορα μέλη της Cembureau.

1659 Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι ούτε η Cembureau ούτε η Irish Cement αμφισβητούν ότι, κατά την επίμαχη σημείωση, οι τιμές που παρέχουν οι CPRF για κάθε αγορά μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν από τους παραγωγούς τσιμέντου των διαφόρων χωρών μελών της Cembureau. Οι ερμηνείες που υποστηρίζουν οι δύο αυτές προσφεύγουσες βάσει της σημειώσεως αυτής δεν μπορούν, κατά συνέπεια, να αναιρέσουν την ανάλυση που εκτέθηκε ανωτέρω, στις σκέψεις 1639 έως 1647, ως προς το βάσιμο της εκτιμήσεως της Επιτροπής, στην παράγραφο 47, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδιωκόταν με τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατόπιν των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984.

1660 Ενόψει της σημειώσεως αυτής, η BDZ υποστηρίζει ακόμη ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να της αντιτάξει τον ισχυρισμό της Cembureau ότι «ένας παραγωγός τσιμέντου που [γνώριζε] καλά τους κανόνες και το κόστος μεταφοράς μπορ[ούσε] προφανώς να χρησιμοποιήσει αυτές τις τιμές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 16, σημείο 22, και 47, σημείο 15· έγγραφο αριθ. 33.126/15097). Πράγματι, η σημείωση αφορούσε τις μέσες γερμανικές τιμές, οι οποίες υπολογίζονται και δημοσιεύονται τακτικά από τη γερμανική εθνική στατιστική υπηρεσία.

1661 Επιβάλλεται, πάντως, η παρατήρηση ότι το εν λόγω απόσπασμα αφορά αδιακρίτως το σύνολο των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που περιγράφονται στο προηγούμενο έγγραφο (έγγραφο αριθ. 33.126/15096), μεταξύ των οποίων οι πληροφορίες σχετικά με τις μέσες γερμανικές τιμές.

1662 Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός της BDZ δεν μπορεί να αναιρέσει την ανάλυση που εκτέθηκε ανωτέρω, στις σκέψεις 1639 έως 1647, όσον αφορά το βάσιμο της εκτιμήσεως της Επιτροπής, στην παράγραφο 47, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδιωκόταν με τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών μελών της Cembureau, συμπεριλαμβανομένης της διαδόσεως των μέσων γερμανικών τιμών, κατόπιν των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984.

1663 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της BDZ πρέπει να απορριφθεί.

1664 Πέμπτον, η Cembureau υποστηρίζει, στο υπόμνημα απαντήσεως, ότι η Επιτροπή, δηλώνοντας, στο υπόμνημα αντικρούσεως, ότι βάλλει κατά των ανταλλαγών πληροφοριών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Cembureau όχι διότι αφορούσαν εμπιστευτικές εμπορικές πληροφορίες, αλλά λόγω του ότι είχαν σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, αντιφάσκει προς τη διατύπωση της διαταγής που διατυπώνει στο άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η ATIC φρονεί ότι το εν λόγω άρθρο 8, καθόσον επιβάλλει στις επιχειρήσεις να τερματίσουν «κάθε ανταλλαγή εμπιστευτικών εμπορικών πληροφοριών με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής οποιασδήποτε ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής που αφορά την κατανομή των αγορών στην Κοινότητα», εμφαίνει την πλάνη στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή κατά την εκτίμηση της φύσεως των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 2.

1665 Πρέπει να τονιστεί ότι, στο άρθρο 8, η Επιτροπή υποχρεώνει τις «επιχειρήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 1 έως 7 να τερματίσουν αμέσως τις παραβάσεις που αναφέρονται στα εν λόγω άρθρα (εφόσον δεν το έχουν ήδη πράξει) και να απέχουν μελλοντικά, στο πλαίσιο των αγορών κοινού και λευκού τσιμέντου, από κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που ενδέχεται να έχει ταυτόσημο ή παρόμοιο αντικείμενο, συμπεριλαμβανομένης κάθε ανταλλαγής εμπιστευτικών εμπορικών πληροφοριών με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής οποιαδήποτε ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής που αφορά την κατανομή των αγορών στην Κοινότητα». Η γενική αυτή εντολή εφαρμόζεται στο σύνολο των συμπεριφορών που διαπιστώθηκαν στα άρθρα 1 έως 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, κανένα οριστικό συμπέρασμα δεν μπορεί να αντληθεί από το άρθρο 8 όσον αφορά την εκτίμηση της Επιτροπής για τη φύση των διαφόρων πληροφοριών σχετικά με τις τιμές τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2.

1666 Εν πάση περιπτώσει, ανεξαρτήτως των ερμηνειών και των επιχειρημάτων που μπορούν να διατυπωθούν ως προς το σημείο αυτό βάσει του άρθρου 8, οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές οι οποίες διαπιστώθηκαν στο άρθρο 2, παράγραφος 2, κρίθηκαν παράνομες, καθόσον είχαν σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή σκοπό αντίθετο προς τον ανταγωνισμό τον οποίο πράγματι απέδειξε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1639 έως 1647).

1667 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί της Cembureau και της ATIC πρέπει να απορριφθούν.

1668 Έκτον, η Cembureau προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν παρέθεσε κανένα παράδειγμα από το οποίο να προκύπτει ότι οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές είχαν χρησιμοποιηθεί για την ευθυγράμμιση των τιμών ή για την εξασφάλιση της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Η Italcementi εκτιμά ότι η Επιτροπή, καθόσον δεν απέδειξε ότι η συμπεριφορά της είχε πράγματι επηρεασθεί από τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών που πραγματοποιήθηκαν στο επίπεδο της Cembureau, δεν κατέδειξε την ύπαρξη του αναγκαίου ουσιαστικού στοιχείου για τη διάκριση της εναρμονισμένης πρακτικής από τη συμωνία, ήτοι την ύπαρξη θίγουσας τον ανταγωνισμό συμπεριφοράς της οικείας επιχειρήσεως. Η ETE υποστηρίζει ότι οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των διαφόρων χωρών μελών της Cembureau ουδέποτε εμπόδισαν την κυκλοφορία του ελληνικού τσιμέντου εντός της Κοινότητας, ακόμη και όταν η ελληνική βιομηχανία αύξησε αισθητά τις εξαγωγές της προς τις κοινοτικές αγορές κατόπιν της καταρρεύσεως των παραδοσιακών αγορών εξαγωγής.

1669 Οι ως άνω διάφοροι ισχυρισμοί, οι οποίοι ανάγονται στην έλλειψη αποδείξεως συμπεριφορών στην αγορά που να αντιστοιχούν στην επελθούσα διαβούλευση και στην έλλειψη περιοριστικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων, πρέπει να απορριφθούν, καθόσον στηρίζονται σε εσφαλμένη αντίληψη των απαιτήσεων όσον αφορά την απόδειξη εναρμονισμένης πρακτικής υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

1670 Κατ' αρχάς, όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του άρθρου αυτού, η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής ενέχει, πέρα από τη διαβούλευση μεταξύ επιχειρήσεων, και συμπεριφορά στην αγορά συνακόλουθη προς αυτή τη διαβούλευση και σχέση αιτίου και αιτιατού μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 118, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 161).

1671 Πάντως, ελλείψει αποδείξεως του εναντίου, την οποία όφειλαν να προσκομίσουν οι ενδιαφερόμενοι διάδικοι, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που αντηλλάγησαν περιοδικώς στο επίπεδο της Cembureau επηρέασαν τη συμπεριφορά των αμέσων και εμμέσων μελών της Cembureau στην αγορά. Η εκτίμηση αυτή επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο διότι η επίμαχη διαβούλευση γινόταν σε τακτά διαστήματα και επί μακρό χρονικό διάστημα και οι επιχειρήσεις που ήσαν άμεσα και έμμεσα μέλη της Cembureau εξακολούθησαν να δρουν στην αγορά καθόλο το διάστημα αυτό (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162).

1672 Άλλωστε, οι εναρμονισμένες πρακτικές της κατηγορίας αυτών που διαπιστώθηκαν εν προκειμένω εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, έστω και ελλείψει αντίθετων προς τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων στην αγορά.

1673 Κατ' αρχάς, από το ίδιο το κείμενο της ως άνω διατάξεως προκύπτει ότι οι εναρμονισμένες πρακτικές απαγορεύονται, ασχέτως αποτελέσματος, άπαξ έχουν, όπως εν προκειμένω (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1639 έως 1647), αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο.

1674 Ακολούθως, ναι μεν η ίδια η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει συμπεριφορά στην αγορά, δεν συνεπάγεται όμως κατ' ανάγκην ότι η συμπεριφορά αυτή επιφέρει συγκεκριμένα το αποτέλεσμα να περιορίζει, καταργεί ή νοθεύει τον ανταγωνισμό (Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψεις 122 έως 124, Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψεις 163 έως 165, και Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψεις 123 έως 125).

1675 Προκειμένου περί των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων των εν λόγω περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, η Aalborg υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 190 της Συνθήκης, καθόσον δεν διευκρίνισε γιατί οι εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως επηρέασαν αισθητά τις ανταλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

1676 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί για λόγους ανάλογους προς τους προεκτεθέντες στη σκέψη 1536.

1677 Έβδομον, η SFIC ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή φάσκει και αντιφάσκει όταν ισχυρίζεται, αφενός, ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις ελάχιστες τιμές μεταξύ των παραγωγών του Βελγίου, των Κάτω Χωρών και του Λουξεμβούργου αποτέλεσαν συνέπεια εναρμονισμένων πρακτικών προοριζομένων να διευκολύνουν την εκτέλεση της συμφωνίας Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, στοιχείο β, και άρθρο 2, παράγραφος 2) και, αφετέρου, ότι η Ciments luxembourgeois δεν εφάρμοσε κανένα μέτρο εκτελέσεως της εν λόγω συμφωνίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο β).

1678 Πρέπει πάντως να υπογραμμιστεί ότι η εν λόγω παρατήρηση της SFIC δεν μπορεί να αναιρέσει τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή, στην παράγραφο 47, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, αυτής, ότι, από το 1984, οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της Cembureau και των μελών της, μεταξύ των οποίων η SFIC, είχαν σκοπό, όπως η περιοδική διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των άλλων ευρωπαϊκών αγορών μελών της Cembureau, να διευκολύνουν την εκτέλεση της συμφωνίας Cembureau.

1679 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της SFIC πρέπει να απορριφθεί.

1680 Όγδοον, η Unicem, αναφερόμενη στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Οκτωβρίου 1994, T-34/92, Fiatagri και New Holland Ford κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. II-905, σκέψη 91),

υποστηρίζει ότι, σε μια αγορά που δεν είναι ολιγοπωλιακή, όπως αυτή του τσιμέντου, οι ανταλλαγές πληροφοριών στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως είχαν, στην πραγματικότητα, ευνοϊκό αποτέλεσμα για τον ανταγωνισμό.

1681 Πάντως, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι την περιγραφή της αγοράς του τσιμέντου στην οποία προβαίνει η Unicem, χωρίς την παραμικρή αιτιολογία, διαψεύδει η ανάλυση των χαρακτηριστικών της προσφοράς στην αγορά του τσιμέντου στην οποία προέβη η Επιτροπή, στην παράγραφο 12, ιδίως στα σημεία 3 και 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, και την οποία δεν επιχειρεί καν να αντικρούσει η προσφεύγουσα.

1682 Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός της Unicem δεν μπορεί να αναιρέσει την ανάλυση που εκτέθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 1639 έως 1647, όσον αφορά το βάσιμο της εκτιμήσεως της Επιτροπής, στην παράγραφο 47, σημείο 13, σχετικά με τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδιώκεται με τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές από το 1984.

Δ — Επί της συμμετοχής των προσφευγουσών στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως

1683 Η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, καταλογίζεται στη Cembureau και στα ακόλουθα άμεσα μέλη της: FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, Unicem, BCA, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Cementir και ETE.

1684 Πρώτον, όσον αφορά την Aalborg (T-44/95), επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι, για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 368, τα έγγραφα αριθ. 33.126/15096 έως 15305, που παραθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 16, σημεία 8 έως 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελούν αποδεικτικά μέσα τα οποία δεν μπορούν να αντιταχθούν στην εν λόγω προσφεύγουσα, εξαιρουμένων των εγγράφων αριθ. 33.126/15096 και 15097. Επιπλέον, όπως υπογραμμίστηκε ανωτέρω στη σκέψη 401, ούτε τα αποσπάσματα των υπομνημάτων απαντήσεως της FIC και της Irish Cement στην AA, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημεία 10 και 15, αντιστοίχως, αποτελούν αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να αντιταχθούν στην Aalborg. Επομένως, πρέπει να ελεγχθεί αν, ελλείψει των εν λόγω διαφόρων αποδεικτικών στοιχείων, έχει αποδειχθεί η συμμετοχή της Aalborg στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2.

1685 Κατ' αρχάς, όπως υπογραμμίστηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1597), το έγγραφο αριθ. 33.126/15096, στο οποίο αναφερόταν η AA και το οποίο κοινοποιήθηκε στους διαδίκους κατά τη διοικητική διαδικασία, περιέχει τη συνοπτική περιγραφή, στην οποία προέβη η Cembureau στη σημείωσή της περί διαβιβάσεως στην Επιτροπή της τεκμηριώσεως σχετικά με το σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που διαβίβασαν τα ευρωπαϊκά μέλη της Cembureau (Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο) κατά το διάστημα 1984-1989, με σύντομη ένδειξη του συστήματος τιμών που ίσχυε κατά τον χρόνο εκείνο σε έκαστο κράτος.

1686 Όσον αφορά ακριβώς τη Δανία — χώρα καταγωγής της Aalborg — καθώς και το Βέλγιο και την Ιρλανδία — χώρα καταγωγής της FIC και της Irish Cement, αντιστοίχως —, το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδείξεις:

«— Βέλγιο

Φωτοτυπίες των τιμών από το 1984 έως το 1986 — καμία αύξηση των τιμών μετά το 1986

Σύστημα τιμών (πλήρης έλεγχος μέχρι το 1986, δημόσιος πίνακας τιμών κοινοποιηθείς στη Cembureau)

Τηλεφωνική επιβεβαίωση των τιμών μία φορά τον χρόνο

— Δανία

Φωτοτυπίες των τιμών από το 1984 έως το 1989 — τιμές κοινοποιηθείσες από την Aalborg, μόνη παραγωγό εταιρία

Σύστημα τιμών (έλεγχος)

Μεταβολή των τιμών περίπου μία φορά τον χρόνο, κοινοποίηση στη Cembureau των τιμών των κοινών τσιμέντων

— Ιρλανδία

Φωτοτυπίες των τιμών του 1985 (καμία μεταβολή της τιμής από της ημερομηνίας αυτής και τίποτε το 1984)

Σύστημα των τιμών (πρακτικώς ελεύθερο από το 1986).»

1687 Το έγγραφο αριθ. 33.126/15097, ευρέα αποσπάσματα του οποίου επαναλαμβάνονταν στην ΑΑ (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1585) και το οποίο κοινοποιήθηκε επίσης στους διαδίκους κατά τη διοικητική διαδικασία, περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδείξεις της Cembureau:

«Κοινοποιούμε, γενικά, τις τιμές μόνο στα μέλη μας. Οι αιτήσεις που προέρχονται από το εξωτερικό προέρχονται πάντοτε από εταιρίες ή γραφεία συμβούλων που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν συγκρίσεις τιμών. Δυστυχώς, οι δομές των τιμών και οι τύποι τσιμέντου που επιλέγονται από κάθε χώρα ως αναφορά διαφέρουν μεταξύ τους σε τέτοιο βαθμό, ώστε όλες οι συγκρίσεις που πραγματοποιήθηκαν απεδείχθησαν εσφαλμένες. Μια τσιμεντοβιομηχανία που γνωρίζει καλά τους κανόνες, το κόστος μεταφοράς, μπορεί φυσικά να χρησιμοποιήσει αυτές τις τιμές, αλλά ποτέ δεν κάνουμε αυτή την εργασία για τα μέλη μας.»

1688 Τέλος, όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από την περιοδική διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στο επίπεδο της Cembureau, περιλαμβανόταν επίσης, μεταξύ των εγγράφων που τοποθετήθηκαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) για τους αποδέκτες της ΑΑ, το έγγραφο αριθ. 33.126/15066, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 16, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το έγγραφο αυτό, το οποίο συνόδευε τα έγγραφα που διαβίβασε η Cembureau στην Επιτροπή, μεταξύ των άλλων όσον αφορά τις περιοδικές ανταλλαγές σχετικά με τις τιμές, κατόπιν αιτήσεως παροχής πληροφοριών από την τελευταία, περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδείξεις: «Επισυνάπτεται, στο παράρτημα 3, το σύνολο των εγγράφων τα οποία ήταν δυνατό να βρεθούν όσον αφορά τις πληροφορίες επί των κατώτερων τιμών τσιμέντου, που ελήφθησαν από τα μέλη μας και επαναδιαβιβάζονται στα μέλη από το 1984 έως το τέλος του 1989.»

1689 Τα τρία προμνημονευθέντα έγγραφα αριθ. 33.126/15096, 15097 και 15066 αποδεικνύουν πράγματι τη συμμετοχή, τόσο ενεργητική (κοινοποίηση πληροφοριών) όσο και παθητική (λήψη πληροφοριών), της Aalborg στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στα κράτη μέλη της Cembureau για όλο το διάστημα που ελήφθη υπόψη στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1690 Ο αντίθετος προς τον ανταγωνισμό σκοπός των εν λόγω ανταλλαγών αποδείχθηκε από την Επιτροπή βάσει των αντικειμενικών διαπιστώσεων που εκτίθενται στην παράγραφο 47, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1639). Επειδή η Aalborg μετέσχε, ως επικεφαλής αντιπροσωπείας της Δανίας, στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, οι εν λόγω αντικειμενικές διαπιστώσεις επιβάλλονται ως προς αυτήν.

1691 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, υπό την επιφύλαξη των συμπερασμάτων που αντλήθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1593, όσον αφορά τις διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, σε σχέση με την περιοδική διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux, η συμμετοχή της Aalborg στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, έχει αποδειχθεί, παρά το γεγονός ότι τα αποδεικτικά μέσα των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1684 δεν μπορούν να αντιταχθούν στην εν λόγω προσφεύγουσα.

1692 Δεύτερον, η BDZ (T-48/95) ισχυρίζεται ότι ουδέποτε διαβίβασε στα μέλη της —τα οποία ουδέποτε της το ζήτησαν —τις πληροφορίες που συγκέντρωσε σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στις αγορές των άλλων κρατών μελών της Cembureau, λόγω της παντελούς ελλείψεως εμπορικού ενδιαφέροντος των στοιχείων αυτών.

1693 Πάντως, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο ισχυρισμός αυτός είναι ακριβής, ουδόλως επηρεάζει το γεγονός ότι η BDZ μετέσχε, τόσο ενεργητικώς [κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με τις μέσες γερμανικές τιμές (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 13· έγγραφα αριθ. 33.126/15096 και 15161 έως 15167)] όσο και παθητικώς (αποδοχή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στα άλλα κράτη μέλη της Cembureau), στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1694 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της BDZ ότι πρέπει να απορριφθεί.

1695 Τρίτον, η Unicem (T-50/95) υποστηρίζει ότι, εφόσον δεν μετέσχε στη συμφωνία Cembureau δεν μπορεί να κατηγορηθεί ότι προσπάθησε να «διευκολύνει» την εκτέλεση της συμφωνίας αυτής με την ανταλλαγή πληροφοριών.

1696 Επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η συμμετοχή της Cembureau και των άμεσων μελών της, αποδεκτών αυτής, μεταξύ των οποίων η Unicem, στις εναρμονισμένες πρακτικές που αφορούν τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κρίθηκε αντίθετη στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον είχε σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau.

1697 Είναι σαφές ότι η Unicem δεν παρέστη στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984, κατά τις οποίες συνήφθη η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1406). Επομένως, δεν είναι βέβαιο ότι, την 1η Ιανουαρίου 1984, ημερομηνία η οποία ορίστηκε ως το χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, είχε ήδη προσχωρήσει στη συμφωνία αυτή.

1698 Αντιθέτως, όπως θα διαπιστωθεί κατωτέρω στις σκέψεις 4243 έως 4247, η προσχώρηση της Unicem στη συμφωνία Cembureau αποδεικνύεται από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986. Από την ημερομηνία αυτή, η Unicem μετέσχε οπωσδήποτε στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, διαπνεόμενη από την επιθυμία εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Κατά συνέπεια, μετέσχε στην παράβαση από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986.

1699 Τέλος, το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Unicem, πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986, σε εναρμονισμένες πρακτικές περιοδικών

ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των κρατών μελών της Cembureau, που είχαν σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, πρέπει να ακυρωθεί.

1700 Η Unicem παρατηρεί ακόμη ότι δεν προσήφθη στην Associazione Italiana Tecnico Economica del Cemento (στο εξής: AITEC), η οποία συγκέντρωνε και διαβίβαζε στη Cembureau τις πληροφορίες σχετικά με την ιταλική αγορά, η παράβαση όσον αφορά τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές. Επομένως, δεν υπήρχαν επίσης λόγοι να θεωρηθεί και η Unicem υπεύθυνη για την παράβαση αυτή. Η Unicem προσθέτει ότι η εν λόγω παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως προσέβαλε επίσης τα δικαιώματά της άμυνας, καθόσον ήταν υποχρεωμένη να αμυνθεί μεμονωμένα όσον αφορά συμπεριφορά η οποία ενέπλεκε άλλα μέρη, που διέθεταν ουσιαστικές πληροφορίες για τη διεξαγωγή της εν λόγω άμυνας.

1701 Πάντως, το γεγονός ότι δεν καταλογίστηκε στην AITEC η παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν παρέχει τη δυνατότητα αποκλεισμού της ευθύνης της Unicem για την παράβαση αυτή, εφόσον η εν λόγω ευθύνη αποδείχθηκε δεόντως (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

1702 Άλλωστε, το γεγονός ότι δεν καταλογίστηκε στην AITEC η παράβαση όσον αφορά τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές δεν εμπόδισε την πρόσβαση της Unicem, για παράδειγμα στο πλαίσιο της ενώσεως αυτής, σε έγγραφα ικανά να στηρίξουν λυσιτελώς την άμυνά της κατά τη διοικητική διαδικασία.

1703 Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία της Unicem πρέπει να απορριφθεί.

1704 Τέταρτον, η BCA (Τ-54/95) ισχυρίζεται ότι δεν αποδεικνύεται ότι ζήτησε από τα μέλη της ή έλαβε από αυτά πληροφορίες σχετικά με τις τιμές, ή ότι βοήθησε στη διαβίβαση των πληροφοριών αυτών στη Cembureau.

1705 Πρέπει πάντως να τονιστεί ότι η τεκμηρίωση που αφορά το επίδικο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών περιλαμβάνει μεταξύ άλλων μια επιστολή της 8ης Μαΐου 1985, με την οποία η CMF κοινοποίησε στη Cembureau τις τιμολογιακές τροποποιήσεις που επρόκειτο να τεθούν σε ισχύ στο Ηνωμένο Βασίλειο την 1η Ιουνίου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 21· έγγραφα αριθ. 33.126/15115 και 15116). Στη συνέχεια, η Cembureau, στη σημείωση που συνόδευε τη διαβίβαση των προαναφερθέντων εγγράφων στην Επιτροπή, υπογραμμίζει, όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, τα εξής: «Δεν λάβαμε πλέον επίσημη κοινοποίηση των τιμών από το 1985» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 21· έγγραφο αριθ. 33.126/15096). Η ένδειξη αυτή σημαίνει, εξ αντιδιαστολής, ότι μέχρι το 1985 το βρετανικό μέλος της Cembureau, κατά τον χρόνο εκείνο η CMF, κοινοποιούσε επισήμως στη Cembureau τις τιμές που ίσχυαν στην αγορά του.

1706 Τα διάφορα αυτά στοιχεία καταδεικνύουν, κατά συνέπεια, την ενεργό συμμετοχή της CMF στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που οργανώθηκαν στο επίπεδο της Cembureau. Υπό την επιφύλαξη της εξετάσεως του ισχυρισμού της BCA που έχει ως αντικείμενο την αμφισβήτηση της διάρκειας της συμμετοχής της στην παράβαση η οποία της καταλογίζεται με το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 1743 έως 1747), επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι βασίμως η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή της BCA, ως διαδόχου της CMF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1337 έως 1341), στην παράβαση αυτή.

1707 Πέμπτον, η Oficemen (T-59/95) υποστηρίζει ότι η διαβίβαση, από τους παραγωγούς του Βελγίου, των Κάτω Χωρών και του Λουξεμβούργου, πληροφοριών σχετικά με τις τιμές τους στην Oficemen και, μέσω αυτής, στους Ισπανούς παραγωγούς δεν μπορεί να κριθεί ως εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον οι Ισπανοί παραγωγοί δεν ήσαν πραγματικοί ή ενδεχόμενοι ανταγωνιστές των παραγωγών των χωρών της Benelux. Η Irish Cement (T-60/95) και η Italcementi (T-65/95) υπογραμμίζουν ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux ουδέποτε είχαν γι' αυτές ιδιαίτερη αξία όσον αφορά τον ανταγωνισμό, εφόσον ουδέποτε είχαν εξαγάγει προς τις χώρες αυτές ούτε είχαν την πρόθεση να το πράξουν. Η Irish Cement επικρίνει, συναφώς, την Επιτροπή καθόσον παραπέμπει στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, T-6/89, Enichem Anic κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. II-1623, σκέψεις 213 έως 220), στην υποσημείωση 215 της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να ισχυρισθεί ότι η Irish Cement είχε μετάσχει, με άλλες επιχειρήσεις και ενώσεις, σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux (παράγραφος 47, σημείο 12). Επισημαίνει ότι η Επιτροπή δεν προσπάθησε να πληροφορηθεί αν η συμμετοχή στην προβαλλομένη παράβαση μπορούσε να περιορίσει τον ανταγωνισμό.

1708 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να τονιστεί ότι, καίτοι οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι ίδιες — ή, όσον αφορά την Oficemen, τα μέλη της — δεν ήσαν πραγματικοί ή ενδεχόμενοι ανταγωνιστές των παραγωγών των χωρών της Benelux, δεν υποστηρίζουν ότι δεν ήσαν πραγματικοί ή ενδεχόμενοι ανταγωνιστές κανενός των παραγωγών άλλων αγορών τις οποίες αφορούσαν οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που διαδίδονταν μέσω των CPRF. Οι ανταλλαγείσες πληροφορίες μέσω των εν λόγω CPRF μπορούσαν, επομένως, να είναι χρήσιμες για την Oficemen και τα μέλη της, την Irish Cement και την Italcementi, στην προοπτική της τηρήσεως της συμφωνίας Cembureau έναντι των άλλων αυτών αγορών.

1709 Εν πάση περιπτώσει, τα περιστατικά που επικαλούνται η Oficemen, η Irish Cement και η Italcementi δεν μπορούν να αναιρέσουν ούτε το γεγονός της συμμετοχής τους, ενεργητικής και παθητικής, στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, ούτε τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες στηρίζεται η Επιτροπή, στην παράγραφο 47, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει ότι, κατόπιν των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας το 1983 και 1984, το σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που είχε καθιερωθεί στο επίπεδο της Cembureau αποσκοπούσε, όσον αφορά τη Cembureau και τα μέλη της, μεταξύ των οποίων η Oficemen, η Irish Cement και η Italcementi, στη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, διαπιστώσεις των οποίων το βάσιμο απέδειξε η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε ανωτέρω, στις σκέψεις 1639 έως 1647.

1710 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί της Oficemen, της Irish Cement και της Italcementi πρέπει να απορριφθούν.

1711 Έκτον, όσον αφορά ακόμη την Irish Cement (Τ-60/95), πρέπει να υπομνησθεί ότι, για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 401 το παράρτημα 2/β του υπομνήματος απαντήσεως της Cembureau στην ΑΑ, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 16, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και τα αποσπάσματα των υπομνημάτων απαντήσεως της FIC, της Aalborg και της BDZ στην ΑΑ, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 16, σημεία 10, 11 και 13 αντιστοίχως, της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι αποδεικτικά μέσα τα οποία δεν μπορούν να αντιταχθούν στην εν λόγω προσφεύγουσα. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν, ελλείψει των διαφόρων αυτών στοιχείων, αποδεικνύεται η συμμετοχή της Irish Cement στην παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2.

1712 Το απόσπασμα του υπομνήματος απαντήσεως της FIC στην ΑΑ, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 16, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επεξηγεί απλώς το χωρίο του σημειώματος της Cembureau το οποίο παρατίθεται ανωτέρω στη σκέψη 1588 (έγγραφο αριθ. 33.126/15096) — σημείωμα το οποίο κοινοποιήθηκε στους αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία και συνιστά, κατά συνέπεια, αποδεικτικό μέσο που μπορεί να αντιταχθεί στην Irish Cement — χωρίο κατά το οποίο, όσον αφορά το Βέλγιο, «[υπήρχε] τηλεφωνική επιβεβαίωση των τιμών μία φορά τον χρόνο».

1713 Η Επιτροπή χρησιμοποιεί, στην παράγραφο 16, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το παράρτημα 2/β του υπομνήματος απαντήσεως της Cembureau στην ΑΑ για να υπογραμμίσει ότι οι τιμές που απέστειλε στη Cembureau η δανική επιχείρηση Aalborg (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/15183 έως 15188 και 15244 έως 15249) αναπαράγονταν στη συνέχεια από τη Cembureau στους CPRF, που απευθύνονταν στο σύνολο των μελών της. Το απόσπασμα του υπομνήματος απαντήσεως της Aalborg στην ΑΑ, το οποίο παρατίθεται στο ίδιο σημείο της προσβαλλομένης αποφάσεως, διευκρινίζει ότι «οι τιμές της Aalborg υποβάλλονταν μέχρι το 1989 στην προηγούμενη έγκριση της αρχής της αρμόδιας για τους ελέγχους των μονοπωλίων και οι τιμοκατάλογοι των τροποποιημένων τιμών αποστέλλονταν στη Cembureau μετά από έγκριση και δημοσίευση στη Δανία». Το γεγονός ότι τα δύο αυτά έγγραφα δεν μπορούν να αντιταχθούν στην Irish Cement δεν εμποδίζει τη διαπίστωση που προκύπτει από το έγγραφο αριθ. 33.126/15066 σε συνδυασμό με τα έγγραφα αριθ. 15096 και 15097 — που συνιστούν όλα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία μπορούν να αντιταχθούν στην ιρλανδική επιχείρηση, για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 1685, 1687 και 1688 — ήτοι, όσον αφορά τη Δανία, ότι η Cembureau είχε λάβει από την Aalborg, «μόνη παραγωγό εταιρία» (έγγραφο αριθ. 33.126/15096), και στη συνέχεια είχε κοινοποιήσει στα «μέλη»/«εταίρους» της (έγγραφα αριθ. 33.126/15066 και 15097), μεταξύ των οποίων η Irish Cement, «τις τιμές των κοινών τσιμένων» από το «1984 έως το 1989» (έγγραφο αριθ. 33.126/15096).

1714 Όσον αφορά το απόσπασμα του υπομνήματος απαντήσεως της BDZ στην ΑΑ, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 16, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβεβαιώνει απλώς την πληροφορία που περιλαμβάνεται στο σημείωμα της Cembureau, του οποίου γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1588, κατά το οποίο «[ο]ι μέσες τιμές που δόθηκαν στη Cembureau από τη γερμανική ένωση [ήταν] ο μέσος όρος των τιμών όπως υπολογίστηκε από την εθνική στατιστική υπηρεσία της Γερμανίας» (έγγραφο αριθ. 33.126/15096).

1715 Από τα προεκτεθέντα (σκέψεις 1712 έως 1714) προκύπτει ότι, με την επιφύλαξη των συμπερασμάτων που αντλήθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1593, όσον αφορά τις διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, σχετικά με την περιοδική διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux, το γεγονός ότι τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία που αναφέρθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1711 δεν μπορούν να αντιταχθούν στην Irish Cement δεν εμποδίζει τη διαπίστωση της συμμετοχής της ιρλανδικής επιχειρήσεως στο σύστημα της περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, συμπεριλαμβανομένων των τιμών του Βελγίου, των «ατομικ[ών] κλιμ[άκων] τιμών

τ[ου] Δανού παραγωγού» και των «μέσ[ων] τιμ[ών] που εφαρμόζονται στη Γερμανία» (άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β).

1716 Έβδομον, η Italcementi (T-65/95) ισχυρίζεται ότι η AITEC δεν έλαβε καμία εντολή από τα μέλη της να κοινοποιήσει τα στοιχεία σχετικά με τις ιταλικές τιμές στη Cembureau.

1717 Επιβάλλεται, πάντως, η διαπίστωση ότι η AITEC δεν ήταν μέλος της Cembureau. Κατά συνέπεια, δεν μπορούσε να αποφασίσει με δική της πρωτοβουλία να διαβιβάσει πληροφορίες σχετικά με τις ιταλικές τιμές στη Cembureau. Όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή στην παράγραφο 16, σημείο 16, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η AITEC ανέλαβε να κοινοποιεί τις πληροφορίες αυτές στη Cembureau «για λογαριασμό των μελών της Cembureau από την Ιταλία», μεταξύ των οποίων η Italcementi. Επιπλέον, η Italcementi δεν αμφισβητεί ότι ελάμβανε, ως άμεσο μέλος της Cembureau, τακτική κοινοποίηση των τιμών που ίσχυαν στις άλλες χώρες μέλη της Cembureau κατά την οικεία περίοδο. Η συμμετοχή, τόσο ενεργητική όσο και παθητική, της Italcementi στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που οργανώθηκαν στους κόλπους της Cembureau έχει, επομένως, αποδειχθεί.

1718 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

1719 Όγδον, η Italcementi (T-65/95) και η Cementir (T-87/95) αμφισβητούν τη συμμετοχή τους στις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώνονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για τον λόγο ότι, επειδή οι τιμές υπόκεινται σε έλεγχο στην αγορά τους, οι συλλεγείσες πληροφορίες σχετικά με τις τιμές των άλλων χωρών μελών της Cembureau δεν μπορούσαν να επηρεάσουν την εμπορική συμπεριφορά τους. Η ETE (T-103/95) υπογραμμίζει ότι, λόγω του καθεστώτος ελέγχου των τιμών που ίσχυε κατά τον χρόνο εκείνο στην Ελλάδα, ήταν αδύνατο για τα μέλη της να ευθυγραμμίσουν τις τιμές τους στις τιμές των τοπικών παραγωγών προκειμένου να εξασφαλίσουν τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.

1720 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

1721 Κατ' αρχάς, είναι σαφές ότι τα συστήματα ελέγχου των τιμών που ίσχυαν στην Ελλάδα και στην Ιταλία κατά την οικεία περίοδο αφορούσαν αποκλειστικά τις εσωτερικές τιμές, εξαιρουμένων των τιμών για την εξαγωγή. Οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που λαμβάνονταν από διάφορες χώρες μέλη της Cembureau παρουσίαζαν, επομένως, ενδιαφέρον και για τις ελληνικές και ιταλικές επιχειρήσεις οι οποίες, στην περίπτωση παραγγελίας από αλλοδαπούς πελάτες, διέθεταν, μέσω των CPRF, ένα χρήσιμο εργαλείο αναφοράς για να μπορέσουν να προσαρμόσουν τις τιμές τους κατά την εξαγωγή στην προοπτική του σεβασμού της συμφωνίας Cembureau.

1722 Στη συνέχεια, η ύπαρξη καθεστώτος δημοσίου ελέγχου των τιμών στην Ελλάδα και την Ιταλία δεν εμπόδιζε τις βιομηχανίες τσιμέντου των χωρών αυτών να συμβάλουν, σύμφωνα με την ευχή που διατυπώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, στην προοδευτική μείωση των αποκλίσεων που υπήρχαν μεταξύ των τιμών των διαφόρων τιμών των χωρών μελών της Cembureau, λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές τάσεις που προέκυπταν από τους CPRF, στις αιτήσεις αυξήσεως των τιμών που υποβάλλονταν στις δημόσιες αρχές τους.

1723 Ένατον, οι τρεις παραγωγοί της Ιταλίας, δηλαδή η Unicem (T-50/95), η Italcementi (T-65/95), και η Cementir (T-87/95) δεν δέχονται ότι η συμμετοχή τους στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές ήταν δυνατό να θίξει καθ' οιονδήποτε τρόπο τον ανταγωνισμό λόγω του σεβασμού της συμφωνίας Cembureau, εφόσον δεν πραγματοποιούσαν εξαγωγές προς τις άλλες κοινοτικές αγορές.

1724 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

1725 Κατ' αρχάς, η προβαλλόμενη έλλειψη εξαγωγικής δραστηριότητας των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου εντός της Κοινότητας εξηγείται, τουλάχιστον εν μέρει, από τη μέριμνά τους να προστατεύσουν τις εγχώριες αγορές των άλλων μελών της Cembureau, όπως συμφωνήθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας το 1983 και το 1984. Επομένως, οι πληροφορίες που αντηλλάγησαν σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στις διάφορες χώρες μέλη της Cembureau παρουσίαζαν ενδιαφέρον για τους Ιταλούς παραγωγούς, οι οποίοι, όταν αντιμετώπιζαν ενδεχόμενες αιτήσεις από πελάτες άλλων κοινοτικών αγορών, διέθεταν, μέσω των πληροφοριών αυτών, τα αναγκαία στοιχεία για να μπορέσουν να ευθυγραμμίσουν τις τιμές τους κατά την εξαγωγή στην προοπτική του σεβασμού της συμφωνίας Cembureau.

1726 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι Ιταλοί παραγωγοί τσιμέντου δεν εξήγαγαν κατά τον χρόνο εκείνο, και ανεξαρτήτως των λόγων της αποφάσεως αυτής, οι ως άνω παραγωγοί είχαν συμφέρον να γνωστοποιήσουν στα λοιπά μέλη της Cembureau τις τιμές που ίσχυαν στην αγορά τους, ώστε οι ενδεχόμενοι αλλοδαποί ανταγωνιστές να μπορέσουν να λάβουν υπόψη τις πληροφορίες αυτές, προκειμένου να τηρήσουν τη συμφωνία Cembureau έναντι της ιταλικής αγοράς.

1727 Στη συνέχεια, το γεγονός ότι, σε συγκεκριμένο χρόνο, οι επιχειρήσεις που υιοθετούν συμπεριφορά που περιορίζει τον ανταγωνισμό δεν εκδήλωναν ενδιαφέρον για το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι η επίμαχη συμπεριφορά δεν μπορούσε να επηρεάσει το διακρατικό εμπόριο, δεδομένου ότι η κατάσταση μπορεί να εξελιχθεί ανάλογα με τις μεταβολές στους όρους ή στη σύνθεση της αγοράς, τόσο εντός της κοινής αγοράς στο σύνολό της, όσο και στις διάφορες εθνικές αγορές (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 1ης Φεβρουαρίου 1978, 19/77, Miller κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 47, σκέψη 14, και AEG κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 364, σκέψη 60).

1728 Δέκατον, η ΕΤΕ (Τ-103/95) διευκρινίζει ότι, λόγω του ασυνήθιστα χαμηλού επιπέδου των τιμών στην αγορά της, η ελληνική βιομηχανία δεν αισθάνθηκε την ανάγκη να προστατευθεί κατά ενδεχομένων εισαγωγών ή να τηρήσει κάποιο κανόνα κατανομής των αγορών. Προσθέτει ότι η συμπεριφορά των μελών της καθόλη την επίδικη περίοδο δεν παρέχει τη δυνατότητα ισχυρισμού ότι, όσον την αφορά, οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές είχαν σκοπό να διευκολύνουν την εφαρμογή της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Πριν από το 1985, η ελληνική βιομηχανία δεν ενδιαφερόταν για τις κοινοτικές αγορές. Από το 1985, όταν της το επέβαλαν τα οικονομικά της συμφέροντα, προέβη σε μαζικές εξαγωγές προς τις εν λόγω κοινοτικές αγορές, παραβιάζοντας τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

1729 Συναφώς, πρέπει, κατ' αρχάς, να τονιστεί ότι η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως καταλογίζεται μόνον στα άμεσα μέλη της Cembureau που ήσαν αποδέκτες της εν λόγω προσβαλλομένης αποφάσεως. Προκειμένου περί της ελληνικής αγοράς, η παράβαση αυτή προσήφθη μόνον στην ΕΤΕ, εξαιρουμένων των επιχειρήσεων που είναι μέλη της.

1730 Υπό τις συνθήκες αυτές, η συμπεριφορά των ελληνικών επιχειρήσεων έναντι των κοινοτικών αγορών κατά την περίοδο την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη προκειμένου να εκτιμηθεί αν η ΕΤΕ πράγματι μετέσχε στην επίμαχη παράβαση.

1731 Όσον αφορά ακριβώς τη συμμετοχή αυτή, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, αφού έλαβε μέρος στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας το 1983 και το 1984, η ΕΤΕ εξακολούθησε να μετέχει ενεργά, καθόλη την οικεία περίοδο, στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, κοινοποιώντας «όλες τις μεταβολές τιμών των τριών τύπων τσιμέντου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/15291 έως 15305) — βλ. επίσης τη σημείωση που συνόδευε τη διαβίβαση από τη Cembureau στην Επιτροπή των εγγράφων σχετικά με τις εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές, όπου εκτίθενται, όσον αφορά την Ελλάδα, τα εξής: «Φωτοτυπίες των τιμών από το 1984 έως το 1989» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 8· έγγραφο αριθ. 33.126/15096). Κατά τον τρόπο αυτό, συνέβαλε στο να καταστήσει σαφείς τις αποκλίσεις που υφίστανται μεταξύ των τιμών των διαφόρων χωρών μελών ως προς τις οποίες κρίθηκε επιθυμητό, κατά τις εν λόγω συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, να μειωθούν σταδιακά, προκειμένου να εξαλειφθούν οι επιθυμίες για εξαγωγές. Επομένως, η συμμετοχή της στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει αποδειχθεί.

1732 Επομένως, η επιχειρηματολογία της ΕΤΕ πρέπει να απορριφθεί.

1733 Η ΕΤΕ προσάπτει ακόμη στην Επιτροπή ότι δεν διέκρινε, στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως (άρθρο 2, παράγραφος 2), τις ενώσεις μέλη της Cembureau ανάλογα με τη σοβαρότητα των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στις οποίες μετείχαν (χώρες της Benelux — άλλες αγορές), ενώ η διάκριση αυτή πραγματοποιήθηκε στο επίπεδο της νομικής εκτιμήσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημεία 6 έως 15).

1734 Η εξέταση του ισχυρισμού αυτού παρέλκει πλέον, κατόπιν των συμπερασμάτων που αντλήθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 1593.

1735 Τέλος, η ΕΤΕ προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τον τρόπο διαβιβάσεως των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που χρησιμοποιούν τα διάφορα μέλη της Cembureau. Επισημαίνει συναφώς ότι, από το 1987, η SFIC διαβίβασε τις πληροφορίες της στη Cembureau μόνον τηλεφωνικώς, αρνούμενη εφεξής τη δημοσίευσή τους στα επίσημα έγγραφα της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 12· έγγραφο αριθ. 33.126/15096). Κατά την ΕΤΕ, η απόφαση αυτή καθιστά εμφανές ότι η SFIC δεν είχε πλέον την πρόθεση να κοινοποιεί πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στην αγορά της σε ορισμένα μέλη της Cembureau, μεταξύ των οποίων η ΕΤΕ, λαμβανομένων υπόψη των δραστηριοτήτων τους ή των δραστηριοτήτων των μελών τους, στη γαλλική αγορά.

1736 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εν λόγω επιχειρηματολογία της ΕΤΕ έρχεται σε αντίφαση προς τις ενδείξεις του εγγράφου στο οποίο ακριβώς αναφέρεται. Καίτοι είναι ακριβές ότι «[α]πό το 1987, η Γαλλία δεν επιθυμ[ούσε] πλέον να δημοσιεύονται οι [μέσες] αυτές τιμές στα έγγραφα της Cembureau», πάντως «αυτές μπορ[ούσαν] να κοινοποιούνται τηλεφωνικά στα μέλη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 12· έγγραφο αριθ. 33.126/15096).

1737 Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός ότι η SFIC αρνήθηκε, από το 1987, τη δημοσίευση στα έγγραφα της Cembureau των στοιχείων που κοινοποιούσε σχετικά με τις τιμές στη Γαλλία δεν παρέχει τη δυνατότητα αποκλεισμού της συμμετοχής, τόσο ενεργητικής όσο και παθητικής, της ΕΤΕ, καθόλη την οικεία περίοδο, στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές. Δεν αναιρεί επίσης την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 1639 έως 1674 ως προς το βάσιμο της εκτιμήσεως της Επιτροπής, στην παράγραφο 47, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τον επιδιωκόμενο από τη Cembureau και τα μέλη της, μεταξύ των οποίων η ΕΤΕ, σκοπό, ο οποίος θίγει τον ανταγωνισμό, μέσω των εν λόγω περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, οι οποίες άρχισαν από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984.

Ε — Επί της διάρκειας της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως

1738 Βάσει των εγγράφων που έλαβε από τη Cembureau όσον αφορά τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, η Επιτροπή φρονεί ότι οι ανταλλαγές αυτές διήρκεσαν «τουλάχιστον από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημεία 12 και 15). Στο άρθρο 2, παράγραφος 2, διαπιστώνει, κατά συνέπεια, την ύπαρξη, μεταξύ των δύο αυτών ημερομηνιών, μιας παραβάσεως σχετικής με τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών την οποία διέπραξαν η Cembureau και τα διάφορα άμεσα μέλη της, αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως, εξαιρουμένων της Oficemen και της ATIC, άμεσων μελών από την Ισπανία και την Πορτογαλία, για τις οποίες διαπιστώνει την παράβαση από την 1η Ιανουαρίου 1986, για τους λόγους που εκτέθηκαν στις παραγράφους 45, σημείο 11, και 46, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1739 Η Unicem (Τ-50/95) παρατηρεί ότι η Cembureau, στο σημείωμά της το οποίο αναφέρεται ανωτέρω στη σκέψη 1588, ισχυρίζεται ότι δεν της χορηγήθηκε κανένα στοιχείο από την Ιταλία κατά τα έτη 1987 και 1988 (έγγραφο αριθ. 33.126/15096). Η παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν θα μπορούσε, κατά συνέπεια, να διαρκεί, όσον αφορά την Unicem, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

1740 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το εν λόγω σημείωμα, το οποίο παρατίθεται, μεταξύ άλλων, στην παράγραφο 16, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, μνημονεύει όσον αφορά τη Γαλλία τα εξής: «Φωτοτυπίες των τιμών από το 1984 έως το 1986 (καμία μεταβολή των τιμών μέχρι το 1989, τιμές του 1989 κοινοποιηθείσες τηλεφωνικώς)». Επομένως, η κοινοποίηση των ιταλικών τιμών στη Cembureau παρατάθηκε μετά την ημερομηνία που όρισε η Επιτροπή ως το χρονικό σημείο τερματισμού της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2.

1741 Επιπλέον, η Unicem δεν αμφισβητεί ότι έλαβε, ως άμεσο μέλος της Cembureau, τις πληροφορίες που κοινοποιήθηκαν σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στις άλλες χώρες μέλη της Cembureau, τουλάχιστον μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

1742 Για τους λόγους αυτούς, ο ισχυρισμός της Unicem πρέπει να απορριφθεί.

1743 Η BCA (Τ-54/95) υπογραμμίζει ότι, όπως προκύπτει από το σημείωμα της Cembureau, το οποίο παρατέθηκε ανωτέρω στη σκέψη 1588, ούτε η CMF ούτε η ίδια κοινοποίησαν πλέον πληροφορίες σχετικά με τις τιμές στη Cembureau μετά το 1985. Η BCA φρονεί ότι η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει από το άρθρο 190 της Συνθήκης, καθόσον δεν εξήγησε, με την προσβαλλομένη απόφαση, πώς, αφού σημείωσε ότι η CMF δεν κοινοποιούσε πλέον πληροφορίες σχετικά με τις τιμές στη Cembureau από το 1985, και ελλείψει αποδείξεως της διαβιβάσεως από τη BCA, οποτεδήποτε, τέτοιων πληροφοριών στη Cembureau, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η CMF και η BCA είχαν μετάσχει σε παράνομες εναρμονισμένες πρακτικές στον τομέα των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές αδιαλείπτως καθόλη την οικεία περίοδο.

1744 Προκειμένου περί της εν λόγω προβαλλομένης ελλείψεως αιτιολογίας, προκύπτει πάντως από την παράγραφο 47, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, που αφορά τη νομική εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών σχετικά με την περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, ότι, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, η Επιτροπή θέλησε να επιβάλει κυρώσεις όχι μόνον για την ενεργητική συμμετοχή στις εν λόγω περιοδικές ανταλλαγές μέσω της διαβιβάσεως πληροφοριών σχετικά με τις τιμές της Cembureau αλλά, ευρύτερα, για την προσχώρηση στο σύστημα περιοδικής πληροφορήσεως που οργανώθηκε στο επίπεδο της Cembureau, έστω και αν η προσχώρηση αυτή περιορίστηκε στη λήψη πληροφοριών για τις άλλες αγορές.

1745 Επί της ουσίας, πρέπει πράγματι να θεωρηθεί ότι το γεγονός της εξακολουθήσεως της συμμετοχής στο σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά την οικεία περίοδο αρκούσε για την απόδειξη της συμμετοχής στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 2, παράγραφος 2,

καθόλη την εν λόγω περίοδο. Η περιοδική λήψη πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στις διάφορες χώρες μέλη της Cembureau εξασφάλιζε, πράγματι, στοιχεία τα οποία μπορούσαν να αξιοποιηθούν λυσιτελώς για τη διασφάλιση της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau σε περίπτωση παραγγελίας από ενδεχόμενους αλλοδαπούς πελάτες και/ή για την προσπάθεια σταδιακής μειώσεως των αποκλίσεων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων τιμών που ίσχυαν στην ευρωπαϊκή αγορά, σύμφωνα με την ευχή που διατυπώθηκε από τους επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις συνεδριάσεις τους της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984.

1746 Εν προκειμένω όμως, καίτοι η Cembureau, στο σημείωμά της, το οποίο παρατέθηκε ανωτέρω στη σκέψη 1588, αναφέρει, όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, ότι «δεν έλαβε πλέον επίσημη κοινοποίηση των τιμών από το 1985» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 21· έγγραφο αριθ. 33.126/15096), πάντως η CMF, και στη συνέχεια η BCA, εξακολούθησαν να μετέχουν, ως μέλη της Cembureau, στο σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 2, παράγραφος 2. Κατά συνέπεια, εξακολούθησαν να λαμβάνουν και να διαβιβάζουν στις επιχειρήσεις μέλη τους, τουλάχιστον μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988, πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στις διάφορες αγορές των χωρών μελών της Cembureau, οι οποίες μπορούσαν να αξιοποιηθούν λυσιτελώς στην προοπτική του σεβασμού της συμφωνίας Cembureau.

1747 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της BCA πρέπει να απορριφθεί.

1748 Όσον αφορά την Italcementi (T-65/95), η συμμετοχή της ιταλικής επιχειρήσεως στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1347 έως 1349). Επιπλέον, όπως θα διαπιστωθεί στη συνέχεια (βλ., κατωτέρω, σκέψη 4224), δεν υφίσταται κανένα στοιχείο, όπως η απόδειξη της συμμετοχής της εν λόγω επιχειρήσεως σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, το οποίο να καταδεικνύει ότι είχε προσχωρήσει στη συμφωνία αυτή πριν λάβει μέρος στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, κατά την οποία επικυρώθηκε η συμφωνία.

1749 Εφόσον στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώθηκε ότι οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές συνιστούσαν παράβαση, στο μέτρο που είχαν σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, η Επιτροπή δεν μπορούσε βασίμως να διαπιστώσει τη συμμετοχή της Italcementi στην επίμαχη παράβαση πριν από τις 19 Μαρτίου 1984.

1750 Επομένως, το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Italcementi στις εναρμονισμένες πρακτικές που αφορούν περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές πριν από τις 19 Μαρτίου 1984, πρέπει να ακυρωθεί.

1751 Η Cementir (T-87/95) καταγγέλλει την πλήρη έλλειψη αιτιολογίας, στην προσβαλλομένη απόφαση, όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως σχετικά με τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1752 Πάντως, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, όσον αφορά τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των χωρών της Benelux, η Επιτροπή διευκρινίζει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 12) τα εξής:

«Σύμφωνα με τις πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που παρέχει η Cembureau, οι οποίες, για τις προαναφερθείσες χώρες, αφορούν τα έτη 1984 έως 1988 (έγγραφο αριθ. 33.126/15096), η παράβαση διήρκεσε τουλάχιστον από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.»

1753 Όσον αφορά τις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των άλλων χωρών μελών της Cembureau, η Επιτροπή υπογραμμίζει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 15) τα εξής:

«Στο προαναφερθέν πλαίσιο, η κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με τα τιμολόγια, τα οποία, σύμφωνα με τα διαθέσιμα έγγραφα ίσχυσαν τουλάχιστον από το 1984 έως το 1988, αποτέλεσε, από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Cembureau και των μελών της, τα οποία ορίζονται ονομαστικά (στο σημείο 5).»

1754 Οι ενδείξεις αυτές συνιστούν επαρκή αιτιολογία όσον αφορά τη διάρκεια των εναρμονισμένων πρακτικών που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 2, παράγραφος 2.

1755 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Cementir πρέπει να απορριφθεί.

Πρόσβαση στον φάκελο

1756 Οι Cembureau (T-26/95), FIC (T-30/95), VNC (T-32/95), SFIC (T-36/95), Aalborg (T-44/95), Unicem (T-50/95), Irish Cement (T-60/95), ATIC (T-63/95), Italcementi (T-65/95) και Cementir (T-87/95) διατύπωσαν σειρά παρατηρήσεων βάσει των εγγράφων τα οποία μπόρεσαν να συμβουλευθούν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 164 και 168). Προσπάθησαν να αποδείξουν ότι, καθόσον η Επιτροπή τους παρέσχε περιορισμένη πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελο έρευνας κατά τη διοικητική διαδικασία, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διαπίστωση των παραβάσεων που τους προσάπτονται στο άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφόσον δεν είχαν πρόσβαση σε στοιχεία που καθιστούν δυνατή την απαλλαγή τους.

1757 Οι προσφεύγουσες αυτές προβάλλουν κατ' ουσίαν οκτώ ισχυρισμούς υπό την έννοια αυτή.

1758 Πρώτον, ισχυρίζονται όλες ότι, μεταξύ των εγγράφων στα οποία τους παρασχέθηκε η πρόσβαση κατόπιν των προμνημονευθέντων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, ορισμένα θα τους είχαν δώσει τη δυνατότητα να αποδείξουν ότι, λόγω του γενικού και κατά προσέγγιση χαρακτήρα τους, οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που αντηλλάγησαν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και περιοδικά στους κόλπους της Cembureau δεν είχαν ούτε εμπορική αξία ούτε εμπορική χρησιμότητα και ότι δεν είχαν τη δυνατότητα να επιδιώξουν τον διαπιστωθέντα στην προσβαλλομένη απόφαση σκοπό που θίγει τον ανταγωνισμό.

1759 Η Cembureau ισχυρίζεται πράγματι, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι τα έγγραφα που αφορούν τις πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που περιλαμβάνονται στους εθνικούς φακέλους επιρρωννύουν την επιχειρηματολογία της κατά την οποία οι πληροφορίες που διαδόθηκαν μέσω των CPRF είχαν καθαρώς στατιστικό χαρακτήρα βάσει μέσων όρων και δεν μπορούσαν, κατά συνέπεια, να συμβάλουν στην ευθυγράμμιση των τιμών ή στην τήρηση συμφωνιών κατανομής των αγορών. Τα έγγραφα αυτά θα της είχαν επίσης δώσει τη δυνατότητα να στηρίξει την άποψή της ότι ήταν δύσκολο να πραγματοποιηθούν συγκρίσεις μεταξύ των τιμών των διαφόρων ευρωπαϊκών αγορών, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών μεταξύ των τύπων και των ποιοτήτων τσιμέντου καθώς και μεταξύ των μεθόδων παραδόσεως.

1760 Η Cembureau αναφέρεται συναφώς σε επιστολή, η οποία περιλαμβάνεται στον φάκελο που αφορά τη Γαλλία, την οποία της είχε απευθύνει η SFIC στις 27 Νοεμβρίου 1986 και η οποία παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις τιμές για τέσσερις κατηγορίες τσιμέντου κατόπιν των αυξήσεων που ίσχυσαν μεταξύ της 1ης Ιουλίου και της 1ης Νοεμβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/14938). Κατά τη Cembureau, οι τιμές που μνημονεύονται στο έγγραφο αυτό, ακριβώς όπως αυτές που περιλαμβάνονται στα έγγραφα αριθ. 33.126/15026, 15029, 15040 έως 15051, ήσαν οι μέσες τιμές. Εάν ο σκοπός που επιδιώκει η ίδια η Cembureau μέσω της διαδόσεως των εν λόγω πληροφοριών ήταν να παράσχει τη δυνατότητα στους παραγωγούς των διαφόρων χωρών να ευθυγραμμίσουν τις τιμές τους, θα ήταν αναγκαίο να τους κοινοποιήσει ένα φάσμα τιμών μάλλον παρά ένα μέσον όρο. Η Cembureau εφιστά ακόμη την προσοχή στο γεγονός ότι η SFIC διέθετε, όσον αφορά τις τιμές, πολύ λεπτομερέστερα στοιχεία από αυτά που κοινοποιούσε στη Cembureau, αλλά ότι τα στοιχεία αυτά απευθύνονταν μόνον στη γαλλική διοίκηση προκειμένου να της παράσχουν τη δυνατότητα να ασκήσει εποπτεία επί της εξελίξεως της εθνικής οικονομίας. Η Cembureau ισχυρίζεται επίσης ότι μια επιστολή της 25ης Νοεμβρίου 1986 της CMF προς το OFT (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1147), η οποία βρέθηκε στον φάκελο σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο, πιστοποιεί τις δυσχέρειες που αντιμετωπίστηκαν κατά την πραγματοποίηση συγκρίσεων μεταξύ κρατών μελών στον τομέα των τιμών (έγγραφα αριθ. 33.126/17641 έως 17654).

1761 Στις παρατηρήσεις της της 28ης Νοεμβρίου 1997, η Cembureau υποστηρίζει ότι τα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και της 19ης Ιουνίου 1997 αποκαλύπτουν ότι ποικίλοι παράγοντες, όπως το κόστος μεταφοράς, οι εκπτώσεις, οι προδιαγραφές των προϊόντων και οι όροι πωλήσεως, άσκησαν ουσιαστική επίδραση και εντελώς διαφορετική από το ένα κράτος στο άλλο, μάλιστα δε από τον έναν παραγωγό στον άλλο εντός του ιδίου κράτους μέλους, κατά τον καθορισμό των τιμών του τσιμέντου. Για να καταστήσει εμφανή τη μεγάλη ποικιλία του κόστους μεταφοράς, αναφέρεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/14536 (πίνακας των κλιμάκων τιμών μεταφοράς ενός Γάλλου παραγωγού) και 17905 έως 17917 («Typical example of internal haulage rates per tonne from Castle Ketton works for 1989 by various load sizes»). Προς στήριξη των ισχυρισμών της σχετικά με τις μεγάλες αποκλίσεις των εμπορικών πολιτικών εκπτώσεων στηρίζεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/4982/54 έως 70 (σημείωμα Γάλλου παραγωγού σχετικά με την «εμπορική πολιτική»), 17881 έως 17886 («Castle Cement Limited specific terms — 1990»), 11221 έως 11223 (εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 12ης Απριλίου 1989, με τον τίτλο «Cement Pricing», και επιστολή της 15ης Δεκεμβρίου 1988 της Blue Circle στην RMC, σχετικά με «BCC price & rebate proposals to RMC 1 January 1989 to 31 December 1989») και 17436 έως 17438 (έγγραφα της Rugby που αφορούν τις «Quantity rebate scales 1990», τις «Merchant rebates» και τις «Off-invoice discounts»). Προς στήριξη των ισχυρισμών της όσον αφορά τις διάφορες τεχνικές προδιαγραφές, παραπέμπει στα έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412 (σημείωμα σχετικά με συνάντηση της 6ης Μαρτίου 1987 μεταξύ Ισπανών

και Πορτογάλων παραγωγών τσιμέντου) και αριθ. 33.126/17623 έως 17625 (σχέδιο επιστολής της 6ης Σεπτεμβρίου 1985 της CMF στο OFT). Ως παράδειγμα της μεγάλης ποικιλίας των όρων πωλήσεως, προσκομίζει τα έγγραφα αριθ. 33.126/17368 έως 17431 (έγγραφα της Rugby των οποίων η ημερομηνία τοποθετείται μεταξύ του 1985 και του 1990 και τα οποία αναγράφουν τις τιμές της για σειρά προϊόντων τσιμέντου), 17888 και 17889 (επιστολή της 10ης Μαΐου 1985 της Ribble Cement που περιλαμβάνει μια σειρά «τιμών τσιμέντου στη Μεγάλη Βρετανία») και 4853 («τιμές εκ του εργοστασίου Φεβρουαρίου 1988» ενός Γάλλου παραγωγού). Η Cembureau ισχυρίζεται ότι, εάν είχε πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσε να ενισχύσει την αμυντική επιχειρηματολογία της κατά την οποία τα στοιχεία που αντηλλάγησαν μεταξύ των μελών της μέσω αυτής, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας) και περιοδικά (μέσω των CPRF), δεν μπορούσαν λογικά να έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την εξυπηρέτηση των θιγόντων τον ανταγωνισμό σκοπών που τους αποδίδει η Επιτροπή στην ΑΑ και στην παράγραφο 47 της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφόσον δεν περιελάμβαναν τους πολλαπλούς παράγοντες που παρεμβαίνουν άμεσα κατά τον καθορισμό των πραγματικών τιμών που προτείνει στην πελατεία.

1762 Η FIC επισημαίνει, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι ορισμένα έγγραφα του φακέλου που αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο επιβεβαιώνουν ότι η ανταλλαγή στατιστικών που καθιερώθηκε στους κόλπους της Cembureau αφορούσε γενικά στοιχεία χωρίς εμπορική σημασία ή αξία, και ότι δεν είχε, επομένως, τίποτε το μεμπτό. Στηρίζεται, συναφώς, στα πρακτικά της συνεδριάσεως της CMF της 2ας Οκτωβρίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/17092 έως 17098), που επαναλαμβάνουν τις αιτιάσεις που απηύθυνε ο πρόεδρος της Cembureau στα μέλη της για την άνιση συμβολή τους στις ανταλλαγές στατιστικών ενόψει της «Cembureau European Annual Review». Επικαλείται, εκτός από τα έγγραφα αριθ. 33.126/17623 έως 17625 και 17641 έως 17653, που μνημονεύονται ανωτέρω στις σκέψεις 1760 και 1761, μια επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 του OFT στην CMF (έγγραφα αριθ. 33.126/17635 έως 17638). Τα διάφορα αυτά έγγραφα καθιστούν εμφανή τον ανώδυνο και κατά προσέγγιση χαρακτήρα των στοιχείων που αντηλλάγησαν μέσω της Cembureau. Τα έγγραφα σχετικά με το κεφάλαιο της ΑΑ που αφορά τη Γαλλία (βλ., μεταξύ άλλων, έγγραφο αριθ. 33.126/14938, μνημονευθέν ανωτέρω στη σκέψη 1760) επιβεβαιώνουν επίσης την έλλειψη εμπορικού ενδιαφέροντος της ανταλλαγής στατιστικών που οργάνωσε η Cembureau και τον κατά προσέγγιση χαρακτήρα των στοιχείων που κοινοποιούσαν τα μέλη, μεταξύ των οποίων η SFIC.

1763 Η VNC, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, τεκμηριώνει την επιχειρηματολογία της ως προς το σημείο αυτό επικαλούμενη τα έγγραφα αριθ. 33.126/14938, 17623, 17635 έως 17637 και 17641 έως 17653, που μνημονεύονται ανωτέρω στις σκέψεις 1760, 1761 και 1762.

1764 Η SFIC επικαλείται, στις παρατηρήσεις της της 7ης Ιανουαρίου 1998, ένα απόσπασμα των πρακτικών της έκτης συνεδριάσεως της CLC της 7ης Ιουλίου 1977 (έγγραφα αριθ. 33.126/2545 έως 2548), καθώς και τα πρακτικά της συνεδριάσεως του «Pricing Working Party» της 26ης Ιουλίου 1978 (έγγραφα αριθ. 33.126/2591 έως 2609), τα οποία απεικονίζουν τις μεγάλες διαφορές των τιμών τσιμέντου μεταξύ των εννέα κρατών μελών της Κοινότητας κατά την εποχή εκείνη.

1765 Η Aalborg εντοπίζει, στις παρατηρήσεις της της 12ης Ιανουαρίου 1998, μια σειρά εγγράφων τα οποία καταδεικνύουν ότι πολλοί παράγοντες μείζονος σημασίας για τον καθορισμό των τιμών του τσιμέντου δεν περιελήφθησαν στις πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που διαδόθηκαν μέσω της Cembureau.

Αναφέρεται πράγματι, εκτός από τα έγγραφα αριθ. 33.126/4853, 11221 έως 11223, 17436 έως 17438 και 17881 έως 17886, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1761, σε έγγραφα της Lafarge (έγγραφα αριθ. 33.126/4850 έως 4852), καθώς και σε ανταλλαγή αλληλογραφίας μεταξύ της Blue Circle και του πελάτη της, της RMC (έγγραφα αριθ. 33.126/11224 έως 11241), για να καταστήσει σαφή τη σημασία των εκπτώσεων κατά τον καθορισμό των τιμών, καθώς και τον εμπιστευτικό και προσωποποιημένο χαρακτήρα τους ανάλογα με τον πελάτη. Επικαλείται, στη συνέχεια, εκτός από τα έγγραφα αριθ. 33.126/17905 έως 17917, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1761, ένα σημείωμα της CBR του 1981 (έγγραφα αριθ. 33.126/7555 και 7556), μια μελέτη της Lafarge (έγγραφα αριθ. 33.126/4869 έως 4910), ένα σχέδιο της επιστολής της 21ης Ιουνίου 1983 της εταιρίας NCH στην Επιτροπή (έγγραφα αριθ. 33.126/5038 έως 5051), καθώς και μια επιστολή της 6ης Οκτωβρίου 1986 της Blue Circle στο OFT (έγγραφα αριθ. 33.126/11119 έως 11121), για να καταδείξει τη σημασία του κόστους μεταφοράς στη σύνθεση των τιμών του τσιμέντου. Τέλος, στηρίζεται στα έγγραφα αριθ. 33.126/17624, 17625 και 17641 έως 17653, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στις σκέψεις 1760 και 1761, και στην προμνημονευθείσα επιστολή 6ης Οκτωβρίου 1986 της Blue Circle στο OFT, για να καταστήσει εμφανές το γεγονός ότι οι διαφορές τεχνικών προδιαγραφών καθιστούσαν επισφαλείς τις συγκρίσεις των τιμών μεταξύ χωρών μελών. Η Aalborg υπογραμμίζει ακόμη ότι, κατά το έγγραφο αριθ. 33.126/15170, οι ενδείξεις των γαλλικών τιμών ήσαν κατά προσέγγιση, «χωρίς φόρους εκ του εργοστασίου», και έφεραν την ακόλουθη ένδειξη: «Προκειμένου περί μέσων κατά προσέγγιση αξιών, κάθε σύγκριση με τις τιμές που δημοσιεύθηκαν προηγουμένως δεν μπορεί να έχει αυστηρό χαρακτήρα και οι αποκλίσεις των τιμών μεταξύ κατηγοριών είναι άνευ σημασίας.»

1766 Η Unicem προβάλλει, στις παρατηρήσεις της της 28ης Νοεμβρίου 1997, σειρά εγγράφων με σκοπό να αποδείξει ότι τα στοιχεία σχετικά με τις τιμές που διαδόθηκαν μέσω της Cembureau δεν ήσαν αξιόπιστα ούτε μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο συγκρίσεως ή να χρησιμοποιηθούν για εμπορικούς σκοπούς που θίγουν τον ανταγωνισμό, εφόσον δεν περιελάμβαναν και δεν μπορούσαν άλλωστε να περιλάβουν καμία ένδειξη σχετικά με το κόστος μεταφοράς, τις εκπτώσεις, την ποιότητα του προϊόντος και τους όρους πωλήσεως και παραδόσεως, δηλαδή μεταβλητές ουσιώδεις για την αξιολόγηση των τιμών πωλήσεως που όντως εφαρμόζονταν.

1767 Καθιστά εμφανή τη σημασία και τη μεταβλητότητα:

— του κόστους μεταφοράς κατά τον καθορισμό των τιμών του τσιμέντου, στηριζόμενη, εκτός από τα έγγραφα αριθ. 33.126/5038 έως 5051, 11119, 17905 έως 17917 και 4869 έως 4910, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στις σκέψεις 1761 και 1765, στα έγγραφα αριθ. 33.126/9659, 8155, 9672, 9673 και 4994 έως 5000·

— των εκπτώσεων, στηριζόμενη στα έγγραφα αριθ. 33.126/4982, 11221 έως 11241 και 17437, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω, στις σκέψεις 1761 και 1765·

— της ποιότητας του προϊόντος, στηριζόμενη στα έγγραφα αριθ. 33.126/17624, 17625 και 17641 έως 17646, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στις σκέψεις 1760 και 1761·

— των όρων πωλήσεως και παραδόσεως, αναφερόμενη στα έγγραφα αριθ. 33.126/4850 και 4853, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στις σκέψεις 1761 και 1765.

1768 Η Irish Cement τονίζει, στις παρατηρήσεις της της 5ης Ιανουαρίου 1998, τα έγγραφα αριθ. 33.126/14536, 17905 έως 17917, 17881 έως 17886, 11221 έως 11223, 17436 έως 17438, 17888 και 17889, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1761, για να καταστήσει εμφανές το γεγονός ότι ποικίλοι παράγοντες, όπως οι προδιαγραφές των προϊόντων, οι όροι πιστώσεως, το κόστος παραδόσεως και οι εκπτώσεις έχουν σημαντική επίδραση στον καθορισμό των τιμών του τσιμέντου εντός των διαφόρων χωρών.

1769 Η ATIC υπογραμμίζει, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι οι σπάνιες αναφορές στις ανταλλαγές πληροφοριών στα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν τις εθνικές παραβάσεις και στα έγγραφα των εθνικών φακέλων καθιστούν εμφανές ότι οι πληροφορίες που κοινοποιούνταν μεταξύ των εθνικών ενώσεων και της Cembureau ήσαν άνευ σημασίας. Αναφέρεται, συναφώς, στην παράγραφο 52 της ΑΑ, η οποία περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο σχετικά με την Ελλάδα, σε μια επιστολή της 10ης Ιουλίου 1990 της ETE προς τη Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.126/19395 έως 19397), σε μια επιστολή της 12ης Οκτωβρίου 1989 της AITEC προς τα μέλη της (έγγραφα αριθ. 33.126/12051 και 12052), καθώς και στην από 27 Νοεμβρίου 1986 επιστολή της SFIC προς τη Cembureau (έγγραφο αριθ. 33.126/14938), της οποίας έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1760.

1770 Η Italcementi υποστηρίζει, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι, στους εθνικούς φακέλους, περιλαμβάνονταν ορισμένα έγγραφα τα οποία θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα, κατά τη διοικητική διαδικασία, να στηρίξει την άποψή της ότι τα στατιστικά στοιχεία που διαδόθηκαν μέσω της Cembureau συνιστούσαν συνολικές πληροφορίες, γενικού χαρακτήρα και αναφέρονταν πάντοτε σε παρελθούσες περιόδους και όχι εξατομικευμένες κατά επιχείρηση πληροφορίες. Ειδικότερα, θα μπορούσε να αποδείξει καλύτερα ότι τα στοιχεία στα οποία είχε πρόσβαση στους κόλπους της Cembureau δεν παρουσίαζαν καμία χρησιμότητα από εμπορικής απόψεως, εφόσον δεν περιελάμβαναν καμία ένδειξη των εκπτώσεων και των όρων πληρωμής. Στηρίζεται, κατ' αρχάς, στα έγγραφα αριθ. 33.126/15026 και 15040 έως 15051, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1760, στο έγγραφο αριθ. 33.126/15025, καθώς και στην από 27 Νοεμβρίου 1986 επιστολή της SFIC προς τη Cembureau (έγγραφο αριθ. 33.126/14938), της οποίας έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1760, η οποία αναφέρει ότι τα στοιχεία που παρασχέθηκαν για τη γαλλική αγορά ήσαν κατά προσέγγιση αξίες, των οποίων η διαβίβαση στη Cembureau συνοδευόταν από την προειδοποίηση ότι «όλες οι συγκρίσεις με τις τιμές που δημοσιεύθηκαν προηγουμένως δεν μπορ[ούσαν] να έχουν αυστηρό χαρακτήρα και οι αποκλίσεις των τιμών μεταξύ κατηγοριών [ήσαν] άνευ σημασίας». Επικαλείται, στη συνέχεια, το σχέδιο επιστολής της CMF προς το OFT (έγγραφα αριθ. 33.126/17624 και 17625), του οποίου έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1761, και το οποίο περιέχει εξαντλητικές διευκρινίσεις όσον αφορά τους διάφορους παράγοντες που καθιστούν αδύνατη οποιαδήποτε σύγκριση των τιμών πωλήσεως του τσιμέντου στα διάφορα κράτη μέλη. Προβάλλει ακόμη το απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της 2ας Οκτωβρίου 1985 της CMF (έγγραφο αριθ. 33.126/17097), του οποίου έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1762, σχετικά με τις δηλώσεις του προέδρου της Cembureau που κατήγγειλε τη λίαν άνιση συμβολή των μελών στις ανταλλαγές στατιστικών δεδομένων για τη «Cembureau European Annual Review».

1771 Στις παρατηρήσεις της της 26ης Νοεμβρίου 1997, η Italcementi αναφέρεται κατ' αρχάς σε ένα σημείωμα της Lafarge της 7ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/4919 έως 4921), που καθιστά

εμφανή τη μικρή σημασία των στοιχείων σχετικά με τις τιμές που συγκεντρώθηκαν μέσω της Cembureau: «Αντικείμενο: τιμή των τσιμέντων στην Ευρώπη. Ο επισυναπτόμενος πίνακας συγκεντρώνει τις πληροφορίες που συνελέγησαν για κάθε χώρα με τον πλέον αξιόπιστο τρόπο. Ελλείψει ακριβέστερων ενδείξεων, είναι οι αριθμοί που δημοσιεύθηκαν από τη Cembureau.» Τα έγγραφα αριθ. 33.126/17370 έως 17374, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1761, αναφέρουν ότι, λόγω διαφόρων παραγόντων, οι τιμές μπορούσαν να παρουσιάσουν, για την ίδια εταιρία, σημαντικές αποκλίσεις ανάλογα με τον πελάτη ή τη ζώνη πωλήσεως. Το έγγραφο αριθ. 33.126/3826 καταδεικνύει ότι ενίστε ήσαν αναγκαίες εκατοντάδες σελίδων για να περιγραφεί η πολιτική των τιμών μιας και μόνης εταιρίας, πράγμα που αποδεικνύει ότι οι τιμές που κοινοποιούσε η Cembureau δεν μπόρεσαν να τροφοδοτήσουν συγκρίσεις για εμπορικούς σκοπούς που θίγουν τον ανταγωνισμό. Τέλος, τα έγγραφα αριθ. 33.126/17396 έως 17399, 14536 και 4853, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1761, καταδεικνύουν ότι η υπερβολική απλοποίηση των στοιχείων που παρείχε η Cembureau (έλλειψη ενδείξεως των ουσιωδών στοιχείων όπως ο ΦΠΑ, το κόστος μεταφοράς, οι εκπτώσεις και οι όροι πωλήσεως) τελούσε σε έντονη αντίθεση με τον περίπλοκο χαρακτήρα της διαρθρώσεως των τιμών που όντως εφάρμοζε κάθε μεμονωμένη επιχείρηση.

1772 Η Cementir αναφέρεται, στις παρατηρήσεις της της 29ης Δεκεμβρίου 1997, στα έγγραφα αριθ. 33.126/4982/54 έως 70, 4869 έως 4910, 14536, 4850 έως 4853 και 17905 έως 17917, των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στις σκέψεις 1761 και 1765, στο έγγραφο αριθ. 33.126/17918, καθώς και στα έγγραφα αριθ. 33.126/4919, 4920, 4954 έως 4982 και 3826, τα οποία καταδεικνύουν ότι οι τιμές της ίδιας εταιρίας ήταν δυνατόν να ποικίλλουν σε σημαντικό βαθμό, μεταξύ άλλων, ανάλογα με τον τόπο εγκαταστάσεως του εργοστασίου, με τον πελάτη, με τις εκπτώσεις, με το κόστος μεταφοράς, με τους τρόπους πληρωμής, με τον τύπο συσκευασίας, με τις υπηρεσίες που παρέχονται για κάθε τύπο προϊόντος, με το σύστημα διανομής, με τους εθνικούς και/ή τοπικούς φόρους, και τέλη κ.λπ. Τα στοιχεία που παρείχε η Cembureau, τα οποία δεν περιελάμβαναν τους διαφορετικούς αυτούς παράγοντες, δεν παρουσίαζαν, επομένως, καμία χρησιμότητα για τον ακριβή καθορισμό της τιμής που πράγματι εφάρμοζαν οι διάφοροι παραγωγοί τσιμέντου.

1773 Πρέπει, πάντως, να τονιστεί ότι τα διάφορα στοιχεία που προβάλλουν οι προσφεύγουσες αφορούν όλα θεωρήσεις που έλαβε δεόντως υπόψη η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση. Στην παράγραφο 16, σημείο 22, η Επιτροπή επαναλαμβάνει το απόσπασμα που περιλαμβάνεται στη σημείωση η οποία συνόδευε τη διαβίβαση από τη Cembureau των εγγράφων σχετικά με την περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών σχετικά με τις τιμές: «Δυστυχώς, οι δομές των τιμών και οι τύποι τσιμέντου που επιλέγονται από κάθε χώρα ως αναφορά διαφέρουν μεταξύ τους σε τέτοιο βαθμό ώστε όλες οι συγκρίσεις που πραγματοποιήθηκαν απεδείχθησαν εσφαλμένες» (έγγραφο αριθ. 33.126/15097). Στην παράγραφο 47, στοιχείο β, ii, λαμβάνει θέση ως προς τις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία από ορισμένους αποδέκτες της ΑΑ, οι οποίοι ισχυρίσθηκαν ότι «η κοινοποίηση (...) τιμολογίων, τα οποία αφορ[ούσαν] γενικά τις τρέχουσες τιμές και όχι τις μελλοντικές, δεν [είχε] καμία συνέπεια επί του ανταγωνισμού ή ότι οι συνέπειες [ήσαν] μικρότερες από εκείνες που επιφέρει η άμεση ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές μεταξύ των επιχειρήσεων» (παράγραφος 47, σημείο 13) και ότι «η γνωστοποίηση αυτών των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές δεν μπορεί να έχει επίδραση επί της αγοράς, δεδομένου ότι πρόκειται για μη εξατομικευμένες πληροφορίες που αφορούν άλλοτε τις κλίμακες τιμών που έχουν εγκριθεί από τις αρχές και άλλοτε τις μέσες τιμές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 14).

1774 Όσον αφορά την Aalborg και την Italcementi, πρέπει ακόμη να προστεθεί ότι οι ενδείξεις που περιλαμβάνονται στα έγγραφα αριθ. 33.126/14938 και 15170 σχετικά με τις τιμές στη Γαλλία — έγγραφα των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στις σκέψεις 1765 και 1770 — επαναλαμβάνονται εξ ολοκλήρου στην παράγραφο 16, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1775 Παρά τους διαφόρους αυτούς λόγους, η Επιτροπή ορθώς κατέληξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1515 έως 1519 και 1639 έως 1647), υπό το φως των αντικειμενικών διαπιστώσεων που εκτίθενται στην παράγραφο 47, σημεία 1, 4 και 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι μεμονωμένες και περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, είχαν σκοπό, κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, «τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]» (άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

1776 Τα πρόσθετα σχόλια που θα είχαν τη δυνατότητα να διατυπώσουν οι προσφεύγουσες κατά τον χρόνο εκείνο για να υπογραμμίσουν τον γενικό και κατά προσέγγιση χαρακτήρα των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που αντηλλάγησαν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και περιοδικά στους κόλπους της Cembureau δεν θα μπορούσαν, κατά συνέπεια, να οδηγήσουν τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1777 Τέλος, πρέπει να τονισθεί ότι το έγγραφο αριθ. 33.126/15170, το οποίο προβάλλει η Aalborg, ήταν προσιτό κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250). Η Aalborg μπορούσε, κατά συνέπεια, να το χρησιμοποιήσει για να στηρίξει το υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί επί του παρόντος να το επικαλεστεί για να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

1778 Δεύτερον, η Cembureau υπογραμμίζει, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της CMF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/17203 έως 17205) αναφέρουν την αναστολή, εν αναμονή γνωμοδοτήσεως, της διαβιβάσεως πληροφοριών σχετικά με τις τιμές από τη CMF στη Cembureau λόγω της καταργήσεως των CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91). Φρονεί ότι, εάν είχε λάβει γνώση του εγγράφου αυτού κατά τη διοικητική διαδικασία, βασίμως θα ισχυριζόταν ότι ήταν εντελώς απίθανο να είχε μετάσχει η CMF (και τα μέλη της) σκοπίμως σε παράνομη συμφωνία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ κατέβαλλε ιδιαίτερη φροντίδα για να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις του δικαίου του ανταγωνισμού, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

1779 Πάντως, πρέπει κατ' αρχάς να παρατηρηθεί ότι, στην παράγραφο 16, σημείο 21, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι από το 1985 η Cembureau δεν έλαβε πλέον επίσημη κοινοποίηση των τιμών από τη CMF και ότι της γνωστοποιούνταν τιμές από διάφορες πηγές, τις οποίες κοινοποιούσε τηλεφωνικώς ως κατά προσέγγιση εκτίμηση.

1780 Επιπλέον, τα σχόλια που θα είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει η Cembureau κατά τη διοικητική διαδικασία όσον αφορά τη φερόμενη μέριμνα της βρετανικής ενώσεως να συμμορφωθεί προς το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν θα μπορούσαν να αναιρέσουν ούτε το γεγονός της ενεργού αναμίξεως της Cembureau στις μεμονωμένες και περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, που πραγματοποιήθηκαν στους κόλπους της, ούτε το γεγονός ότι η βρετανική ένωση εξακολούθησε να μετέχει στο σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, καθόλη τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 2, παράγραφος 2.

1781 Οι παρατηρήσεις που θα είχε τη δυνατότητα να προβάλει η Cembureau βάσει των εγγράφων των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1778 δεν θα μπορούσαν, κατά συνέπεια, να έχουν έστω και περιορισμένη πιθανότητα να οδηγήσουν τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1782 Τρίτον, η Cembureau αναφέρεται, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, σε έγγραφα του 1990 του φακέλου σχετικά με την Ελλάδα (έγγραφα αριθ. 33.126/19394 έως 19401), όσον αφορά τις κοινοποιήσεις στατιστικών από την Τιτάν στην εθνική της ένωση και από την τελευταία στη Cembureau και στις οποίες δεν περιλαμβανόταν καμία πληροφορία σχετικά με τις τιμές.

1783 Πάντως, ακόμη και είχε καταστεί δυνατό να τονιστεί το στοιχείο αυτό από τη Cembureau κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσε να θέσει εκποδών τη δέσμη των εγγράφων τα οποία αφορά η παράγραφος 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τα οποία καταδεικνύουν την ύπαρξη μεμονωμένων και περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, μεταξύ άλλων των τιμών της Ελλάδας, στους κόλπους της Cembureau κατά την οικεία περίοδο.

1784 Τέταρτον, η SFIC ισχυρίζεται, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι θα ήταν χρήσιμο για την άμυνά της να διαθέτει, κατά τη διοικητική διαδικασία, διάφορα έγγραφα των φακέλων σχετικά με την Πορτογαλία (έγγραφα αριθ. 33.322/1019 και 1020, 1406 έως 1408 και 1410 έως 1412) και την Ιταλία (έγγραφα αριθ. 33.126/11919, 11990 και 11991, 11993, 11994 και 11995), τα οποία αναφέρονται στο σύστημα ελέγχου των τιμών του τσιμέντου που ίσχυε στις δύο αυτές χώρες κατά την οικεία περίοδο. Τα έγγραφα αυτά θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι, όπως οι πληροφορίες σχετικά με τιμές που διαβίβαζε η ίδια η Cembureau, οι πληροφορίες σχετικά με τα τιμολόγια που ελάμβανε από τις δύο αυτές αγορές δεν περιείχαν κανένα σημαντικό στοιχείο. Στις παρατηρήσεις της της 7ης Ιανουαρίου 1998, η SFIC αναφέρεται ακόμη σε ένα έγγραφο του φακέλου της Blue Circle (έγγραφα αριθ. 33.126/11007 και 11008), σχετικό με τους CPMA, το οποίο θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να στηρίξει την επιχειρηματολογία της σχετικά με την ανελαστικότητα των τιμών στην Ευρώπη, λόγω του κρατικού ελέγχου στον οποίο υπέκειντο, κατά την οικεία περίοδο, εντός ορισμένων κρατών μελών.

1785 Στις παρατηρήσεις της της 12ης Ιανουαρίου 1998, η Aalborg προβάλλει τα έγγραφα αριθ. 33.126/15134 και 15135 για να υπογραμμίσει ότι οι ιταλικές τιμές που διαδίδονταν μέσω της Cembureau είχαν προηγουμένως δημοσιευθεί. Προσκομίζει επίσης το έγγραφο αριθ. 33.126/15201 για να τονίσει το γεγονός ότι οι τιμές της Πορτογαλίας είχαν καθορισθεί από το κράτος και, κατά συνέπεια, υπήρχε απόλυτη διαφάνεια ως προς αυτές.

1786 Φαίνεται, πάντως, ότι τα στοιχεία που προβάλλουν η SFIC και η Aalborg αφορούν θεωρήσεις τις οποίες η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη στην προσβαλλομένη απόφαση.

1787 Πράγματι, στην παράγραφο 16, σημείο 16, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, κατά την οικεία περίοδο, οι τιμές στην Ιταλία υπέκειντο, κατ' αρχάς, σε σύστημα ελέγχου, στη συνέχεια, από το τέλος του 1985, σε

καθεστώς εποπτείας. Επισημαίνει ότι, μέχρι τις 30 Νοεμβρίου 1985, η AITEC κοινοποιούσε στη Cembureau τις τιμές της Ιταλίας «όπως αυτές επιτρέπονται] για όλη τη χώρα από τις δημόσιες αρχές και δημοσιεύονται] στην Επίσημη Εφημερίδα» και ότι, καίτοι, από τον Δεκέμβριο του 1985, οι τιμές δεν δημοσιεύονταν πλέον στην Επίσημη Εφημερίδα, «κάθε παραγωγός δημοσιοποι[ούσε] τις τιμές του» και «ένα ανακοινωθέν της AITEC [δημοσιευόταν] στον ειδικευμένο Τύπο».

1788 Στην παράγραφο 16, σημείο 19, η Επιτροπή σημειώνει ότι στην Πορτογαλία οι τιμές υπέκειντο στο καθεστώς των δηλούμενων τιμών μέχρι το 1987 και ότι, έκτοτε, υπόκεινται στο καθεστώς «συμφωνίας των τιμών».

1789 Στην παράγραφο 16, σημείο 21, υπογραμμίζει ότι, μέχρι τον Φεβρουάριο του 1987, υπήρχε μεταξύ των Βρετανών παραγωγών μια συμφωνία κοινών τιμών και όρων. Δυνάμει της συμφωνίας αυτής, «οι τιμές και οι όροι πωλήσεως είχαν αποφασισθεί από κοινού και είχαν κατατεθεί στις βρετανικές αρχές».

1790 Στην παράγραφο 47, στοιχείο β, ii, η Επιτροπή λαμβάνει θέση επί των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία από ορισμένους αποδέκτες της ΑΑ, κατά τις οποίες «η διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις τιμές δεν [μπορούσε] να έχει επίδραση επί της αγοράς, δεδομένου ότι [επρόκειτο] για μη εξατομικευμένες πληροφορίες που [αφορούσαν] άλλοτε τις κλίμακες τιμών που έχουν εγκριθεί από τις αρχές και άλλοτε τις μέσες τιμές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 17). Με την ευκαιρία αυτή επισημαίνει εκ νέου ότι «όσον αφορά την Ιταλία (...) και την Πορτογαλία, οι κλίμακες τιμών που διαβιβάσθηκαν ήσαν αυτές που είχαν εγκρίνει οι δημόσιες αρχές και [αφορούσαν] όλο τον κλάδο κάθε χώρας» (παράγραφος 47, σημείο 14, δεύτερη περίπτωση), και ότι «στις μέσες τιμές που απέστειλ[ε] (...) το Ηνωμένο Βασίλειο δεν καθορίζονταν οι παραγωγοί» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 14, τρίτη περίπτωση).

1791 Υπογραμμίστηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1775) ότι, παρά τις εν λόγω διαφορετικές θεωρήσεις, η Επιτροπή ορθώς κατέληξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1515 έως 1519 και 1639 έως 1647), υπό το φως των αντικειμενικών διαπιστώσεων που εκτίθενται στην παράγραφο 47, σημεία 1, 4 και 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι μεμονωμένες και περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, είχαν σκοπό, κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, «τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]» (άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

1792 Τα σχόλια που θα μπορούσαν να διατυπώσουν η SFIC και η Aalborg κατά τη διοικητική διαδικασία για να καταστήσουν εμφανή την ανελαστικότητα των συστημάτων ελέγχου και καθορισμού των τιμών που ίσχυαν σε ορισμένες χώρες μέλη της Cembureau κατά την οικεία περίοδο δεν θα μπορούσαν, κατά συνέπεια, να έχουν έστω και περιορισμένη πιθανότητα να οδηγήσουν τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1793 Όσον αφορά την Aalborg, πρέπει να προστεθεί ακόμη ότι είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250) στα έγγραφα αριθ. 33.126/15134, 15135 και 15201, τα οποία

επικαλείται στις παρατηρήσεις της της 12ης Ιανουαρίου 1998 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1785). Κατά συνέπεια, η Aalborg μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει για να στηρίξει το υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να τα επικαλεστεί στο παρόν στάδιο για να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

1794 Η ATIC υποστηρίζει, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι αν είχε πρόσβαση στα έγγραφα που αναφέρονται ανωτέρω στη σκέψη 1769, κατά τη διοικητική διαδικασία, θα είχε επίσης τη δυνατότητα να ενισχύσει την επιχειρηματολογία της κατά την οποία οι πληροφορίες που είχε διαβιβάσει στη Cembureau δεν περιελάμβαναν εμπιστευτικά στοιχεία και δεν μπορούσαν, κατά συνέπεια, να διευκολύνουν την υιοθέτηση συμπεριφορών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

1795 Πάντως, κανένα από τα έγγραφα που επικαλείται η ATIC δεν αφορά τις πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που αυτή διαβίβασε στη Cembureau κατά την οικεία περίοδο. Επομένως, κανένα από αυτά δεν θα είχε παράσχει στην ATIC τη δυνατότητα να υπογραμμίσει τον ουδέτερο χαρακτήρα των στοιχείων τα οποία είχε η ίδια παράσχει στη Cembureau κατά την εποχή εκείνη.

1796 Η Cementir, χωρίς να επικαλείται συγκεκριμένα έγγραφα προς στήριξη των ισχυρισμών της, υπενθυμίζει, στις παρατηρήσεις της της 29ης Δεκεμβρίου 1997, ότι, σε πολλές χώρες, οι τιμές υπέκειντο στον έλεγχο των δημοσίων αρχών.

1797 Το επιχείρημα αυτό, το οποίο δεν στηρίζεται σε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο προερχόμενο από τα έγγραφα που η Cementir συμβουλεύθηκε κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιανουαρίου 1997, δεν μπορεί να γίνει δεκτό στο πλαίσιο της εξετάσεως λόγου ακυρώσεως αντλουμένου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας λόγω της μη πλήρους προσβάσεως στην ΑΑ και στον φάκελο έρευνας της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία. Εν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να γίνει δεκτό και για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 1787 έως 1792.

1798 Πέμπτον, οι SFIC, Aalborg, Unicem, και Cementir ισχυρίζονται ότι, εάν είχαν πλήρη πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελο έρευνας της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία, θα είχαν μπορέσει να δώσουν διαφορετική εξήγηση του σκοπού που επιδιωκόταν με τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1799 Στις παρατηρήσεις της της 7ης Ιανουαρίου 1998, η SFIC ισχυρίζεται ότι τα δύο έγγραφα των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1764 καταδεικνύουν ότι η τεκμηρίωση ως προς τις τιμές που συγκεντρώθηκε στο πλαίσιο της Cembureau προοριζόταν για την Επιτροπή, κατόπιν αιτήσεώς της.

1800 Στις παρατηρήσεις της της 12ης Ιανουαρίου 1998, η Aalborg, αναφερόμενη ειδικά στο έγγραφο αριθ. 33.126/516, ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα στα οποία απέκτησε πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 πιστοποιούν ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν στους κόλπους της Cembureau συνέβαλαν στην εκπλήρωση μιας κλασικής αποστολής για μια επαγγελματική ένωση, ήτοι της καταρτίσεως γενικών στατιστικών σχετικά με τις τιμές προοριζομένων να καταστήσουν δυνατό τον υπολογισμό του κόστους κατασκευής ή να στηρίξουν τις αιτήσεις αυξήσεως των τιμών που υποβάλλουν οι βιομηχανίες στις αρχές ελέγχου των τιμών.

1801 Στις παρατηρήσεις της 28ης Νοεμβρίου 1997, η Unicem υποστηρίζει ότι ο πλήρης έλεγχος του φακέλου έρευνας της Επιτροπής καθιστά εμφανές ότι η συχνότητα των ανταλλαγών δεδομένων σχετικά με τις τιμές ήταν η μεγαλύτερη κατά την περίοδο γύρω από το 1983, κατά την οποία οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου εξέτασαν, υπό την αιγίδα της Επιτροπής, τη δυνατότητα καθιερώσεως συστήματος στηριζομένου σε σημεία βάσεως, πράγμα που καταδεικνύει τον νόμιμο χαρακτήρα των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν στους κόλπους της Cembureau. Παραπέμπει ειδικότερα στα έγγραφα αριθ. 33.126/814 και 815.

1802 Όσον αφορά τη Cementir, επικαλείται, στις παρατηρήσεις της της 29ης Δεκεμβρίου 1997, τα έγγραφα αριθ. 33.126/2167, 18081 και 18082, τα οποία καθιστούν εμφανή την ύπαρξη, σε ορισμένες αγορές, μηχανισμών ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές οι οποίοι εξουδετέρωναν την πρακτική χρησιμότητα ή, τουλάχιστον, τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα των συστημάτων ανταλλαγής πληροφοριών που είχαν καθιερωθεί στους κόλπους της Cembureau.

1803 Πρέπει πάντως να τονισθεί ότι οι διάφοροι συλλογισμοί που προβλήθηκαν από τις εν λόγω τέσσερις προσφεύγουσες δεν θα τους είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αναιρέσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες ορθώς στηρίχθηκε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1515 έως 1519 και 1639 έως 1647), στην παράγραφο 47, σημεία 1, 4 και 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει, αφενός, ότι ο σκοπός που επιδιωκόταν με τις συγκεκριμένες ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές των κρατών μελών της Cembureau, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, ήταν η συμβολή στην εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau και, αφετέρου, ότι, από την 1η Ιανουαρίου 1984, το σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που υφίστατο κατά την ημερομηνία αυτή στους κόλπους της Cembureau αποσκοπούσε επίσης στη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας αυτής.

1804 Όσον αφορά τη SFIC και την Unicem, πρέπει ακόμη να προστεθεί ότι οι ισχυρισμοί των δύο αυτών προσφευγουσών δεν στηρίζονται σε κανένα σχετικό έγγραφο, καθόσον τα έγγραφα αριθ. 33.126/2545 έως 2548 και 2591 έως 2609 και τα έγγραφα αριθ. 33.126/814 και 815, που επικαλούνται, αντιστοίχως, η SFIC (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1799) και η Unicem (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1801), ανάγονται πράγματι στην περίοδο 1977-1978, δηλαδή σε περίοδο σαφώς προγενέστερη των ημερομηνιών ενάρξεως των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 2, παράγραφος 1 (14 Ιανουαρίου 1983) και παράγραφος 2 (1 Ιανουαρίου 1984), της προσβαλλομένης αποφάσεως, αντιστοίχως.

1805 Έκτον, η SFIC αναφέρει, στις παρατηρήσεις της της 7ης Ιανουαρίου 1998, ένα έγγραφο του φακέλου Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/4125 έως 4127), το οποίο καταδεικνύει ότι οι πηγές πληροφοριών που χρησιμοποίησε η εταιρία αυτή για τη βελγική αγορά δεν προέρχονταν από ανταλλαγές μεταξύ της FIC και αυτής, αλλά από τις τελωνειακές αρχές. Η SFIC φρονεί ότι το έγγραφο αυτό θα ήταν χρήσιμο για την άμυνά της κατά της αιτιάσεως που αντλείται από την ανταλλαγή στατιστικών στοιχείων με τη FIC.

1806 Επιβάλλεται, πάντως, η διαπίστωση ότι το έγγραφο αυτό δεν θα μπορούσε να θέσει εκποδών τη δέσμη των εγγράφων τα οποία αφορά η παράγραφος 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τα οποία πιστοποιούν την ύπαρξη, στους κόλπους της Cembureau, μεμονωμένων και περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές μεταξύ των αμέσων μελών της Cembureau, μεταξύ των οποίων η FIC και η SFIC, που είχαν σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau.

1807 Η ATIC υποστηρίζει, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι κανένα από τα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση μετά το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 δεν μνημονεύει τις επαφές τις οποίες είχε με άλλες εθνικές ενώσεις όσον αφορά τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές.

1808 Πάντως, η ένδειξη αυτή, ακόμη και αν είχε τονισθεί από την ATIC κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να θέσει εκποδών τη δέσμη των εγγράφων τα οποία αφορά η παράγραφος 16, ειδικότερα το σημείο 19, της προσβαλλομένης αποφάσεως και τα οποία καταδεικνύουν τη συμμετοχή της στο σύστημα περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που είχε οργανωθεί στους κόλπους της Cembureau.

1809 Η Italcementi στηρίζεται, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, σε σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/14810, 14811, 14814, 14818 έως 14821, 14823, 14825, 14827, 14894, 14941 έως 14955, 16383, 16386, 16548, 16601 έως 16604, 16605 έως 16608, 16618 έως 16623, 14896 και 14897, και έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412, 314 και 315), τα οποία καθιστούν εμφανή την ύπαρξη σημαντικών ροών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τα ρεύματα εισαγωγών και εξαγωγών καθώς και σχετικά με τις τιμές και τους όρους πωλήσεως, μεταξύ των παραγωγών τσιμέντου διαφόρων χωρών, χωρίς την παραμικρή παρέμβαση της Cembureau.

1810 Πάντως, το γεγονός αυτό, ακόμη και αν είχε τονισθεί από την Italcementi κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσε να αναιρέσει το γεγονός ότι η εταιρία αυτή πράγματι μετέσχε, στους κόλπους της Cembureau, σε ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 καθώς και μέσω των CPRF. Ούτε τα σχόλια της Italcementi θα είχαν καταστήσει δυνατή την αναίρεση των αντικειμενικών διαπιστώσεων στις οποίες βασίμως στηρίχθηκε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1515 έως 1519 και 1639 έως 1647), στην παράγραφο 47, σημεία 1, 4 και 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει ότι οι εν λόγω ανταλλαγές είχαν σκοπό την ενίσχυση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau.

1811 Έβδομον, η Aalborg υποστηρίζει, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι η πρόσβαση στον φάκελο κοινοποιήσεως των CPMA (φάκελος IV/27.997) θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να εξηγήσει ότι το χειρόγραφο σημείωμα «Τιμές Ηνωμένου Βασιλείου» (έγγραφο αριθ. 33.126/11614), το οποίο παραθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 16, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως σε σχέση με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, στην πραγματικότητα περιγράφει απλώς το αριθμητικό πρότυπο του συστήματος των σημείων βάσεως που ίσχυε στη χώρα αυτή, χωρίς να αφορά απόρρητη πληροφορία σχετικά με τις τιμές.

1812 Πρέπει, πάντως, να υπομνησθεί ότι η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 θεωρήθηκε ως παράβαση στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, όχι λόγω του βαθμού σοβαρότητας των στοιχείων τα οποία αφορούσε αλλά καθόσον είχε σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau. Τα σχόλια όμως που θα μπορούσε να διατυπώσει η Aalborg κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει του φακέλου κοινοποιήσεως των CPMA δεν θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αναιρέσει τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες ορθώς στηρίχθηκε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1515 έως 1519), στην παράγραφο 47, σημεία 1 και 4, για να καταλήξει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, η ανταλλαγή πληροφοριών επ' ευκαιρία της οποίας δόθηκαν ακριβείς ενδείξεις σχετικά με τις βρετανικές τιμές είχαν σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau. Κατά συνέπεια, τα σχόλια αυτά δεν θα είχαν έστω και περιορισμένη πιθανότητα να οδηγήσουν τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1813 Όγδοον, η ATIC ισχυρίζεται, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι από τα νέα κεφάλαια της AA και των εθνικών φακέλων προκύπτει ότι η εμπλοκή των άλλων ενώσεων στις συμπεριφορές τις οποίες αφορά το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως ήταν σαφώς εμφανέστερη από τη δική της. Η πρόσβαση στα εθνικά στοιχεία κατά τη διοικητική διαδικασία θα της είχε, κατά συνέπεια, παράσχει τη δυνατότητα να αποφύγει την αυστηρή μεταχείριση που επιφυλάσσεται στις άλλες εθνικές ενώσεις με την προσβαλλομένη απόφαση.

1814 Ο ισχυρισμός αυτός δεν είναι ακριβής και στηρίζεται σε αόριστη και γενική παραπομπή στα κεφάλαια της AA που αφορούν τις εθνικές παραβάσεις και στους φακέλους που αναφέρονται σ' αυτά, χωρίς την παραμικρή συγκεκριμένη παραπομπή. Για τον λόγο αυτόν και μόνον δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

1815 Επιπλέον, επιβάλλεται να τονισθεί ο αντιφατικός χαρακτήρας της ως άνω επιχειρηματολογίας. Πράγματι, η ATIC, αφενός, επικαλείται έγγραφα που προέρχονται από άλλες ενώσεις μέλη της Cembureau, ακριβέστερα από τη SFIC και την ETE, για να στηρίξει την επιχειρηματολογία της ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που αντηλλάγησαν στους κόλπους της Cembureau στερούνταν κάθε ουσιαστικής αξίας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1769), και, αφετέρου, ισχυρίζεται ότι η εμπλοκή των λοιπών ενώσεων μελών της Cembureau, μεταξύ των οποίων η SFIC και η ETE, στις παραβάσεις τις οποίες αφορά το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως ήταν σαφώς σημαντικότερη από τη δική της.

1816 Τέλος, από τις προηγούμενες σκέψεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1785 έως 1815) προκύπτει ότι, όσον αφορά τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 2, καμία προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι τα

δικαιώματά της άμυνας προσβλήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία λόγω της μερικής προσβάσεως στην ΑΑ και στον φάκελο έρευνας της Επιτροπής.

Συμπεράσματα

1817 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1450 έως 1816) προκύπτει ότι:

— το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του έναντι της Unicem, της Oficemen και της ATIC·

— το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί έναντι της Italcementi, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της στην εν λόγω παράβαση πριν και μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί έναντι της Cementir, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της στην εν λόγω παράβαση μετά τις 14 Ιανουαρίου 1983·

— το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί έναντι των FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, BCA, Irish Cement, Italcementi και ETE, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή τους σε συμφωνίες όσον αφορά ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας που αναφέρεται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας μετά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 και κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau·

— το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί έναντι του συνόλου των προσφευγουσών τις οποίες αφορά, στο μέτρο που διαπιστώνει ότι η διάδοση πληροφοριών μεταξύ τους αναφερόταν, όσον αφορά τις τιμές που ισχύουν στο Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες, στις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, όσον αφορά τις τιμές που ισχύουν στο Λουξεμβούργο, στις τιμές, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί έναντι της Unicem, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της στην εν λόγω παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί έναντι της Italcementi, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της στην εν λόγω παράβαση πριν από τις 19 Μαρτίου 1984.

1818 Κατά τα λοιπά, οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

V — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη τριών εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών, οι οποίες αντιβαίνουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις οποίες καταλογίζεται η εν λόγω παράβαση (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α, β και γ)*

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1819 Στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α, β και γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή βάλλει κατά τριών εναρμονισμένων πρακτικών, που αντιστοιχούν σε ισάριθμες διμερείς σχέσεις συνιστώσες παράβαση κατ' αυτήν, τις οποίες διατηρούσε η ιταλική τσιμεντοβιομηχανία Buzzi με τις τρεις γαλλικές τσιμεντοβιομηχανίες Lafarge, Ciments français και Vicat.

1820 Στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, η Επιτροπή προσάπτει στη Lafarge και στην Buzzi ότι παρέβησαν, από τις 26 Νοεμβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, μετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική σχετική με την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία και τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις πηγές παραγωγής.

1821 Στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, η Επιτροπή προσάπτει στη Ciments Français και στην Buzzi ότι παρέβησαν, από τις 17 Μαρτίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, μετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες τιμές και την πρόβλεψη περί της αυξήσεως αυτών, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς.

1822 Στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, η Επιτροπή προσάπτει στη Vicat και στην Buzzi ότι παρέβησαν, από τις 11 Μαΐου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης,

μετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις παραδόσεις τσιμέντου στη νότια Γαλλία.

1823 Η Lafarge (Τ-43/95) ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, διαπιστώνοντας ότι μετέσχε σε θίγουσα τον ανταγωνισμό εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi. Η Lafarge, κατά την παρούσα δίκη και, συγκεκριμένα, με τα υπομνήματα που υπέβαλε στο Πρωτοδικείο στις 10 Φεβρουαρίου 1997 και στις 28 Ιανουαρίου 1998, κατόπιν των μέτρων οργανώσεως τις διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 164 και 168), δεν ισχυρίστηκε ότι η διαπίστωση αυτή συνιστούσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της.

1824 Η Ciments français (Τ-39/95) υποστηρίζει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλείονα πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως και ότι προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της, δεχόμενη τη συμμετοχή της σε θίγουσα τον ανταγωνισμό εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi.

1825 Η Vicat (Τ-37/95) υποστηρίζει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως, ότι παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και ότι προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της, διαπιστώνοντας τη συμμετοχή της σε θίγουσα τον ανταγωνισμό εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi.

1826 Η Buzzi (Τ-51/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι υπέπεσε σε πλείονα πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως, ότι παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και ότι προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της, διαπιστώνοντας τη συμμετοχή της σε τρεις εναρμονισμένες πρακτικές με τη Lafarge, τη Ciments français και τη Vicat, αντιστοίχως.

1827 Όπως υπογραμμίστηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1819 έως 1822), η Επιτροπή, παρά το ότι καταλήγει στην ύπαρξη «μιας συνέχειας στη συμπεριφορά της Buzzi», της οποίας «οι εκδηλώσεις (...), μολονότι υπήρξαν χωριστές προς τους τρεις Γάλλους παραγωγούς», εν τέλει ωφέλησαν και τους τρεις (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 7), διαπιστώνει χωριστά στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως την ύπαρξη τριών εναρμονισμένων πρακτικών, χωρίς να αναφέρεται στους ίδιους αποδέκτες κάθε φορά και δεχόμενη ότι καθεμία από τις εν λόγω εναρμονισμένες πρακτικές είχε διαφορετική διάρκεια. Η μόνη κοινή συνέπεια την οποία αντλεί η Επιτροπή από το συμπέρασμά της για τη συμπεριφορά της Buzzi αφορά την ημερομηνία παύσεως των τριών παραβάσεων, η οποία ορίστηκε και για τις τρεις στις 31 Δεκεμβρίου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 7).

1828 Συνεπώς, προκειμένου να εκτιμηθεί η νομιμότητα του άρθρου 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να ελεγχθεί αν η Επιτροπή ορθώς δέχθηκε την ύπαρξη τριών εναρμονισμένων πρακτικών και αν, προβαίνοντας στη διαπίστωση αυτή, προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της Vicat, της Ciments français και της Buzzi.

Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως

Α — Εισαγωγή

1829 Για να καταλήξει στην ύπαρξη της παραβάσεως την οποία προσάπτει στη Lafarge και στην Buzzi (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1820), η Επιτροπή στηρίζεται στο ακόλουθο απόσπασμα των πρακτικών της συνομιλίας που είχε στις 26 Νοεμβρίου 1988 ο Emmanuello Buzzi, της Buzzi, με τον Pierre Saint-Hillier, της Lafarge, τα οποία συνέταξε ο δεύτερος (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/6857/β):

«Εξετάσθηκαν διάφορα θέματα:

1. Νότιος Γαλλία

Ο κ. Emmanuel[lo] (μετά από συνομιλία με τον κ. Liduena) αντελήφθη ότι είχε τρεις δυνατότητες:

— να κατασκευάσει εργοστάσιο clinker σε παράκτια περιοχή,

— να κατασκευάσει εργοστάσιο κονιορτοποίησης,

— να κλείσει το εργοστάσιο. Να εξετάσει την αγορά. Να ιδρύσει εταιρία για προμήθειες είτε από το La Malle, είτε από το Robilante, είτε από το εξωτερικό (π.χ. εισαγωγές από την Ελλάδα).

Τον διαβεβαίωσα ότι το θέμα δεν ήταν επείγον, επειδή είχαμε μπροστά μας 15 έως 20 χρόνια αποθεμάτων. Το κυριότερο πρόβλημα είναι η άδεια εκμετάλλευσης.

Η κατάσταση της Buzzi:

— Η αγορά ανήκει στη Ciments Lafarge.

— Δεν προτίθεται να εγκατασταθεί στην Κυανή Ακτή για να διαταράξει την αγορά. Έχει μόνο 2-3 πελάτες εδώ και 20 χρόνια.

— Ο πόλεμος είναι ανώφελος.

— Πρέπει να συναφθούν συμφωνίες για να αποφευχθούν οι συγκρούσεις.

— Είναι διατεθειμένη να εξετάσει το ενδεχόμενο κοινών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.»

1830 Η Επιτροπή θεωρεί ότι με το απόσπασμα αυτό «εκφράσθηκε η επιθυμία κατανομής της αγοράς της Κυανής Ακτής, καθώς και μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης κατανομής των πηγών εφοδιασμού σε τσιμέντο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 3). Καταλήγει ότι μεταξύ της Lafarge και της Buzzi υπήρξε εναρμονισμένη πρακτική, απαγορευόμενη από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και εκθέτει τα εξής: «Ενώ οι διατάξεις του προαναφερθέντος άρθρου απαγορεύουν κάθε άμεση ή έμμεση επαφή που σκοπό έχει να αποκαλύψει στον ανταγωνιστή τη στάση που αποφασίσθηκε ή που ενδέχεται να κρατηθεί στην αγορά, οι Buzzi και Lafarge, με τις επαφές τους της 26ης Νοεμβρίου 1988, ήλθαν σε συνεννόηση, (...) προκειμένου να περιορίσουν την αυτονομία συμπεριφοράς που διέθεταν, και κυρίως την αυτονομία συμπεριφοράς της Buzzi, και, τέλος, για να κατανείμουν την αγορά της νότιας Γαλλίας καθώς και για να περιορίσουν τη μελλοντική τους αυτονομία όσον αφορά τις πηγές παραγωγής στις περιοχές κατά μήκος των γαλλο-ιταλικών συνόρων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 3).

Β — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως

1831 Η Buzzi απορεί διότι κατηγορείται ότι μετέσχε σε εναρμονισμένη πρακτική με τη Lafarge, έχουσα ως αντικείμενο τον περιορισμό της αυτονομίας συμπεριφοράς καθεμιάς από τις μετέχουσες όσον αφορά τη διαχείριση των πηγών τους παραγωγής, ενώ η αιτίαση αυτή δεν περιλαμβανόταν στην ΑΑ.

1832 Επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι, στο σχετικό με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρος της ΑΑ το οποίο αφορά την «εφαρμογή της "Cembureau Agreement or Principle of not transhipping to internal European markets": [Γαλλία-Ιταλία]» και, ειδικότερα, τις «σχέσεις Buzzi-Lafarge», το μόνο απόσπασμα των προαναφερθέντων πρακτικών της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, στο οποίο αναφέρθηκε η Επιτροπή, ήταν το απόσπασμα στο οποίο ανακεφαλαιωνόταν η «κατάσταση της Buzzi» (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1829). Η Επιτροπή επισήμανε επίσης τα εξής: «Στην εισαγωγή αυτών των πρακτικών αναφέρεται ότι "αυτή η συνάντηση αποτελεί συνέχεια εκείνης που είχαμε στο Παρίσι με τον Sandro και [τον] Emanuele Buzzi τον περασμένο Σεπτέμβριο, κατά τη διάρκεια της οποίας εξετάσαμε τη δυνατότητα συμφωνίας για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες στον τομέα του σκυροδέματος"» (ΑΑ, παράγραφος 10, σ. 21). Αντιθέτως, στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος της ΑΑ, η Επιτροπή δεν έδωσε καμία προσοχή στο απόσπασμα των πρακτικών της συζητήσεως αυτής το οποίο αφορά τις «τρεις δυνατότητες» που εξέταζε η Buzzi «μετά από συνομιλία με τον κ. Liduena» — δηλαδή να κατασκευάσει εργοστάσιο clinker σε παράκτια περιοχή, να κατασκευάσει εργοστάσιο κονιορτοποίησης ή να κλείσει το εργοστάσιο, να εξετάσει την αγορά και να ιδρύσει εταιρία για προμήθειες είτε από το La Malle, είτε από το Robilante, είτε από το εξωτερικό (π.χ. εισαγωγές από την Ελλάδα) —, μετά το πέρας της οποίας συνομιλίας η Lafarge διαβεβαίωσε την Buzzi ότι το θέμα δεν ήταν επείγον διότι υπήρχαν αποθέματα για 15 έως 20 έτη.

1833 Στην παράγραφο 61, στοιχείο β, της ΑΑ (σ. 173), το οποίο αφορά τη νομική αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών που αφορούν τη γαλλοϊταλική σύμπραξη, η Επιτροπή προσήψε, μεταξύ άλλων, στη Lafarge και στην Buzzi ότι μετέσχαν σε συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές με αντικείμενο «την κατανομή των αγορών μεταξύ των παραγωγών αυτών, την αποφυγή κάθε αβεβαιότητας ως προς την αμοιβαία συμπεριφορά τους και την εξάλειψη, από την πλευρά των χρηστών, της οικονομικής δυνατότητας επιλογής των πηγών ανεφοδιασμού τους». Μολονότι η Επιτροπή προσήψε στη Lafarge και στην Buzzi ότι, μέσω της συμφωνίας τους και/ή της εναρμονισμένης πρακτικής τους, απέκλεισαν την οικονομική δυνατότητα των χρηστών να επιλέγουν τις πηγές ανεφοδιασμού τους, δεν τους προσήψε, αντιθέτως, ότι ήλθαν σε συνεννόηση προκειμένου να περιορίσουν την αυτονομία τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις πηγές παραγωγής.

1834 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός της Buzzi ο οποίος αντλείται από την αναντιστοιχία μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά την αιτίαση περί της συμμετοχής της με τη Lafarge σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα τον περιορισμό αυτό.

1835 Επομένως, το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον δέχεται την αιτίαση αυτή, πρέπει να ακυρωθεί ως προς την Buzzi και κατά συνέπεια ως προς τη Lafarge, στην οποία, πράγματι, δεν μπορεί να προσαφθεί ότι μετέσχε σε υποτιθέμενη συνεννόηση σχετική με την κατανομή των πηγών παραγωγής στην περιοχή των γαλλοϊταλικών συνόρων, δεδομένου ότι το βάσιμο της αιτιάσεως αυτής δεν μπορεί να διαπιστωθεί μόνο για το έτερο μέρος της εν λόγω συνεννοήσεως.

Γ — Επί της υπάρξεως θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, σχετικής με την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία

1836 Λαμβανομένου υπόψη του συναχθέντος στην προηγούμενη σκέψη συμπεράσματος, πρέπει να ελεγχθεί μόνον αν η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Lafarge και η Buzzi, κατά τη μεταξύ τους συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988, συμφώνησαν παρανόμως να μετάσχουν σε εναρμονισμένη πρακτική, αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αφορώσα «την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α).

1837 Η Lafarge επισημαίνει εκ προοιμίου ότι η Επιτροπή στηρίζεται σε ένα μόνον έγγραφο, το οποίο δεν ενισχύεται από κανένα άλλο στοιχείο ή άλλη ένδειξη, προκειμένου να αποδείξει την αιτίαση την οποία δέχεται με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Buzzi φρονεί ότι η Επιτροπή παρέβη τις επιταγές της νομολογίας ως προς το βάρος αποδείξεως, διότι στήριξε τις κατηγορίες της αποκλειστικώς και μόνο στο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge σχετικά με τη συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988.

1838 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι καμία αρχή του κοινοτικού δικαίου δεν κωλύει την Επιτροπή να στηρίζεται σε ένα και μόνον έγγραφο για να καταλήξει στην ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, υπό την προϋπόθεση ότι η αποδεικτική αξία του εγγράφου αυτού είναι αναμφίβολη και ότι το εν λόγω έγγραφο αποδεικνύει από μόνο του με βεβαιότητα την ύπαρξη της ως άνω παραβάσεως. Συναφώς, για την εκτίμηση της αποδεικτικής αξίας ενός εγγράφου πρέπει προπάντων να ελέγχεται η ακρίβεια της περιεχόμενης σ' αυτό πληροφορίας. Πρέπει επομένως να λαμβάνεται υπόψη η προέλευση του εγγράφου, οι περιστάσεις υπό τις οποίες καταρτίστηκε, ο αποδέκτης του και αν, σύμφωνα με το περιεχόμενό του, το έγγραφο φαίνεται λογικό και αξιόπιστο (προτάσεις του δικαστή B. Vesterdorf, ασκούντος καθήκοντα γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 1053, σ. II-956).

1839 Εν προκειμένω, τα πρακτικά της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ της Lafarge και της Buzzi καταρτίστηκαν από τον P. Saint-Hillier, εκπρόσωπο της Lafarge στη συνομιλία αυτή, λίγο μετά την πραγματοποίησή της, δεδομένου ότι τα εν λόγω πρακτικά διανεμήθηκαν εντός της εταιρίας Lafarge την 1η Δεκεμβρίου 1988. Οι προσφεύγουσες δεν προβάλλουν κανένα στοιχείο βάσει του οποίου θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι οι περιεχόμενες στο έγγραφο αυτό πληροφορίες δεν ανταποκρίνονται στο περιεχόμενο των τότε συζητήσεων.

1840 Συνεπώς, χωρίς να προδικάζεται το ζήτημα — το οποίο εξετάζεται κατωτέρω στις σκέψεις 1843 έως 1876 — αν το απόσπασμα των επιδίκων πρακτικών, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 20, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποδεικνύει, από μόνο του, την ύπαρξη της διαπιστωθείσας παραβάσεως, το Πρωτοδικείο καταλήγει, στον παρόν στάδιο, ότι η αποδεικτική αξία του εγγράφου είναι αναμφίβολη και ότι ορθώς η Επιτροπή στηρίχτηκε σ' αυτό. Το γεγονός — το οποίο υπογράμμισε η Buzzi κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση — ότι τα πρακτικά κυκλοφόρησαν εντός της εταιρίας Lafarge από τον G. Liduena και όχι από τον P. Saint-Hillier, ο οποίος τα κατάρτισε, δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω.

1841 Η Buzzi προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι στήριξε την αιτίαση που αντλείται από την ύπαρξη συνεννοήσεως με τη Lafarge σε στοιχεία αφορώντα τις επαφές που είχε με άλλους Γάλλους παραγωγούς, ισχυριζόμενη ότι οι διάφορες διμερείς σχέσεις που διατηρούσε με τους παραγωγούς αυτούς αποτελούσαν μια ενιαία σχέση.

1842 Ωστόσο, από την παράγραφο 20, σημεία 3 και 7, και από την παράγραφο 48, σημεία 3 και 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι η Επιτροπή απέδειξε τα διάφορα στοιχεία της παραβάσεως που διαπιστώθηκε μεταξύ της Lafarge και της Buzzi (ύπαρξη συνεννοήσεως, σκοπός που θίγει τον ανταγωνισμό και διάρκεια αυτής) αποκλειστικώς και μόνο με βάση το παρατιθέμενο στην παράγραφο 20, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως απόσπασμα των πρακτικών της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Buzzi πρέπει να απορριφθεί.

1843 Περαιτέρω, η Lafarge και η Buzzi προβάλλουν, κατ' ουσίαν, οκτώ ισχυρισμούς με τους οποίους αμφισβητούν την ύπαρξη θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής, σχετικής με την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία.

1844 Πρώτον, η Buzzi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως, διότι στην παράγραφο 20, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως εκθέτει ότι, «κατά την υπό εξέταση περίοδο, οι τιμές των Ιταλών παραγωγών [ήσαν] κατά 20 % περίπου χαμηλότερες από τις τιμές των Γάλλων παραγωγών». Στην πραγματικότητα, από το 1983 μέχρι το 1988 οι τιμές των Ιταλών παραγωγών ήσαν πάντοτε, εξαιρουμένων των τιμών του 1988, υψηλότερες των τιμών των Γάλλων παραγωγών, όπως προκύπτει από τη σύγκριση των δικών της τιμών για το τσιμέντο 425 και αυτών της Vicat για το τσιμέντο CPJ 45 (παράρτημα 17 του δικογράφου της προσφυγής της).

1845 Επισημαίνεται ότι τα στοιχεία που παρέσχε η ιταλική βιομηχανία τσιμέντου κατά την ακρόαση της 2ας Μαρτίου 1993 αποδεικνύουν ότι οι τιμές στη Γαλλία υπήρξαν πάντοτε, κατά μέσον όρο, υψηλότερες των τιμών στην Ιταλία κατά 20 % κατά το διάστημα 1981-1991 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 9, σημείο 6, και πίνακες των παραρτημάτων 9-3 και 9-4).

1846 Εξάλλου, η ανάλυση της Buzzi αμφισβητεί κατ' ουσίαν την ορθότητα της απόψεως της Επιτροπής όσον αφορά το διάστημα που προηγείται εκείνου κατά το οποίο θεωρήθηκε ότι διήρκεσε η επίδικη παράβαση.

1847 Εν πάση περιπτώσει, η ανάλυση αυτή δεν μπορεί να αναιρέσει τις προπαρατεθείσες δηλώσεις της προς τη Lafarge κατά τη συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988:

«— Δεν προτίθεται να εγκατασταθεί στην Κυανή Ακτή για να διαταράξει την αγορά (...).

— Ο πόλεμος είναι ανώφελος.

— Πρέπει να συναφθούν συμφωνίες για να αποφευχθούν οι συγκρούσεις.»

1848 Δεύτερον, η Buzzi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, περιοριζόμενη στη διαπίστωση ότι η Buzzi πληροφόρησε τη Lafarge για τη συμπεριφορά που είχε κατά νου να υιοθετήσει στη σχετική αγορά, χωρίς να επισημάνει ότι η Lafarge ενήργησε κατά τον ίδιο τρόπο έναντι της Buzzi, δεν απέδειξε το στοιχείο της αμοιβαιότητας, το οποίο είναι απαραίτητο για να στοιχειοθετηθεί εναρμονισμένη πρακτική, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η Lafarge ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι ένας επιχειρηματίας εκφράζει την προσωπική του άποψη σε άλλον επιχειρηματία δεν επιτρέπει να συναχθεί ευλόγως η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής.

1849 Επί του ζητήματος αυτού, επισημαίνεται ότι η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει, πράγματι, την ύπαρξη επαφών χαρακτηριζομένων από αμοιβαιότητα (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Darmon στην υπόθεση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσες στη σκέψη 697, σημεία 170 έως 175). Η προϋπόθεση αυτή πληρούται οσάκις η εκ μέρους ενός ανταγωνιστή αποκάλυψη σε άλλον ανταγωνιστή των μελλοντικών του προθέσεων ή της μελλοντικής του συμπεριφοράς στην αγορά ζητήθηκε ή, τουλάχιστον, έγινε δεκτή από τον δεύτερο. Από την ανάγνωση του συνοδευτικού εγγράφου, το οποίο ο G. Liduena, της Lafarge, χρησιμοποίησε για να διανείμει εντός της εταιρίας του τα πρακτικά της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988, προκύπτει ότι την εν λόγω συνομιλία προκάλεσε η Lafarge. Εξάλλου, από κανένα σημείο των πρακτικών που συνέταξε η Lafarge δεν εμφαίνεται ότι ο εκπρόσωπός της εξέφρασε κάποια επιφύλαξη ή αντίρρηση όταν η Buzzi του γνωστοποίησε την άποψή της για την αγορά στη νότια Γαλλία. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να δώσουν την εντύπωση ότι η Lafarge κατά την εν λόγω συνομιλία είχε τον εντελώς παθητικό ρόλο του αποδέκτη των πληροφοριών τις οποίες η Buzzi αποφάσισε μονομερώς να της γνωστοποιήσει, χωρίς η ίδια να της ζητήσει οτιδήποτε.

1850 Επομένως, οι επαφές μεταξύ της Lafarge και της Buzzi ενείχαν το στοιχείο της αμοιβαιότητας που απαιτείται για τη διαπίστωση εναρμονισμένης πρακτικής. Συνεπώς, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

1851 Τρίτον, η Buzzi αμφισβητεί την ύπαρξη θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής ισχυριζόμενη, αφενός, ότι οι απόψεις που εξέφρασε στη Lafarge κατά την επίμαχη συνομιλία αφορούσαν μόνον παρούσες και παρελθούσες πραγματικές καταστάσεις, χωρίς να προβλέπονται μελλοντικές ενέργειες, και, αφετέρου, ότι δεν ανέλαβε καμία δέσμευση έναντι της Lafarge όσον αφορά τη μελλοντική συμπεριφορά της στην Κυανή Ακτή.

1852 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι συνιστά εναρμονισμένη πρακτική απαγορευόμενη από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ επιχειρήσεων ικανή να αποκαλύψει σε ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που οι ίδιες έχουν αποφασίσει ή έχουν κατά νου να τηρήσουν στην αγορά, οσάκις η επαφή αυτή έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τη δημιουργία συνθηκών α-

νταγωνισμού που δεν αντιστοιχούν στις κανονικές συνθήκες της αγοράς (βλ., ως πλέον πρόσφατες, αποφάσεις του Δικαστηρίου Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 117, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 160). Συνεπώς, για να στοιχειοθετηθεί εναρμονισμένη πρακτική δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι ο εν λόγω ανταγωνιστής ανέλαβε επισήμως δέσμευση, έναντι ενός ή περισσοτέρων άλλων, να υιοθετήσει την τάδε ή τη δείνα συμπεριφορά ή ότι οι ανταγωνιστές καθόρισαν από κοινού τη μελλοντική συμπεριφορά τους στην αγορά (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Darmon στην υπόθεση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσες στη σκέψη 697, σημείο 172). Αρκεί ο ανταγωνιστής, μέσω της δηλώσεώς του ως προς τις προθέσεις του να έχει εξαλείψει ή, τουλάχιστον, να έχει μειώσει σημαντικώς την αβεβαιότητα ως προς την αναμενόμενη εκ μέρους του συμπεριφορά στην αγορά (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, T-4/89, BASF κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1523, σκέψη 242, και Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 260). Εν προκειμένω, αφού η Buzzi αναγνώρισε, κατά τη συνομιλία που είχε με τη Lafarge στις 26 Νοεμβρίου 1988, ότι η αγορά ανήκε στη Lafarge, της δήλωσε ότι δεν επιθυμούσε να έλθει στην Κυανή Ακτή για να διαταράξει μια αγορά στην οποία είχε από εικοσαετίας μόνο δύο ή τρεις πελάτες, ότι ο πόλεμος ήταν ανώφελος και ότι έπρεπε να συναφθούν συμφωνίες προς αποφυγή συγκρούσεων. Ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, η Buzzi παρέσχε στη Lafarge, έχοντας προθέσεις αντιβαίνουσες στον ανταγωνισμό, διαβεβαίωση ως προς την εν προκειμένω ειρηνική στάση, την οποία η δεύτερη μπορούσε να αναμένει εκ μέρους της στην αγορά της νότιας Γαλλίας.

1853 Τέταρτον, η Lafarge και η Buzzi προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν ερμήνευσε τη μεταξύ τους συνάντηση της 26ης Νοεμβρίου 1988 εντάσσοντάς την στο οικονομικό της πλαίσιο. Κατ' αρχάς, προβάλλουν την αιτίαση ότι η Επιτροπή εκτίμησε εσφαλμένως τη μορφολογία του εδάφους (οι Άλπεις αποτελούν φυσικό εμπόδιο) και τη διαμόρφωση του οδικού δικτύου (κακή ποιότητα της υποδομής των οδών και των αυτοκινητοδρόμων) της περιοχής των γαλλοϊταλικών συνόρων. Η Buzzi επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι η Επιτροπή δηλώνει, στην παράγραφο 11, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «τα φυσικά εμπόδια, όπως τα όρη, δεν εμποδίζουν τις παραδόσεις τσιμέντου (...) [δεδομένου] ότι οι Ιταλοί παραγωγοί μπόρεσαν να διαβούν τις Άλπεις και να παραδώσουν στην Ελβετία», ενώ οι εν λόγω παραδόσεις περιορίστηκαν στο καντόνι του Ticino το οποίο, για τους μεταφορείς που έρχονται από την Ιταλία, βρίσκεται πριν από τις Άλπεις. Οι προσφεύγουσες, ιδίως δε η Buzzi (βλ. παραρτήματα 18 έως 29 του δικογράφου της προσφυγής της), τονίζουν επίσης ολόκληρη σειρά παραγόντων οι οποίοι εξηγούν, κατ' αυτές, ότι η κατάσταση της αγοράς στην περιοχή των γαλλοϊταλικών συνόρων δεν προσφερόταν, τουλάχιστον κατά το χρονικό διάστημα που λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση, για διασυνοριακές μεταφορές τσιμέντου και, επομένως, ότι κατά τον χρόνο εκείνο οι προσφεύγουσες δεν ήσαν πράγματι ή εν δυνάμει ανταγωνίστριες στην αγορά της νότιας Γαλλίας: γεωγραφική θέση των αντιστοίχων μονάδων τους παραγωγής· ύψος των τιμών στην Ιταλία· προϋποθέσεις και κόστος μεταφοράς και εκτελωνισμού· εμπόδια λόγω απεργιών· περιορισμοί του ωραρίου των παραδόσεων και της κυκλοφορίας, ισχύοντες στον τομέα των οικοδομών· ειδικές προϋποθέσεις για τη χρήση του τσιμέντου τις οποίες προβλέπουν τόσο οι προκηρύξεις διαγωνισμών του δημοσίου τομέα όσο και πολλά σχέδια έργων του ιδιωτικού τομέα· φυσική προτίμηση των Γάλλων καταναλωτών για τους τοπικούς παραγωγούς (...). Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, κατά τη συνάντησή τους της 26ης Νοεμβρίου 1988, η Buzzi υπενθύμισε απλώς την αντικειμενική αυτή διαπίστωση των οικονομικών περιορισμών των δραστηριοτήτων εξαγωγής στην αγορά της περιοχής των γαλλοϊταλικών συνόρων.

1854 Εντούτοις, τα πρακτικά της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 ουδόλως αναφέρουν τα διάφορα στοιχεία που προέβαλαν οι προσφεύγουσες, προσπαθώντας να εξηγήσουν την πραγματική αιτία και την πραγματική σημασία των όσων εξέθεσε η Buzzi στη Lafarge. Αντιθέτως, δηλώσεις του τύπου «ο πόλεμος είναι ανώφελος» ή «πρέπει να συναφθούν συμφωνίες για να αποφευχθούν οι συγκρούσεις» αποδυναμώνουν την ερμηνεία που υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες. Οι εν λόγω δηλώσεις εμφαίνουν ότι οι διάφορες δυσκολίες και τα διάφορα εμπόδια που προβάλλουν οι προσφεύγουσες δεν εμπόδισαν μια κάποια αμοιβαία διείσδυση στη γαλλική και στην ιταλική παραμεθόρια αγορά. Εξάλλου, σύμφωνα με τα πρακτικά, η Buzzi δήλωσε ότι είχε από εικοσαετίας δύο ή τρεις πελάτες στην Κυανή Ακτή. Κατά τη διοικητική διαδικασία η Buzzi ισχυρίστηκε ότι, «παρά τα εμπόδια που χρειάσθηκε να υπερπηδήσει

(κόστος μεταφοράς, τελωνείο, διαφορά ποιότητας μεταξύ των ιταλικών και γαλλικών τσιμέντων) και παρά τη δυνατότητα που είχε να διοχετεύσει την παραγωγή της στις πλησιέστερες και αποδοτικότερες αγορές, εξάγει, από τα τέλη της δεκαετίας του '60 σημαντικές ποσότητες ("interessanti quantità") τσιμέντου στη νότιο Γαλλία», και μάλιστα σε τιμές «χαμηλότερες εκείνων που εμφαίνονται στους τιμοκαταλόγους των Γάλλων παραγωγών» (σημείο 4.3 του υπομνήματος απαντήσεως της Buzzi στην ΑΑ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7). Επομένως, η Lafarge και η Buzzi ήσαν ανταγωνίστριες, τουλάχιστον εν δυνάμει, στην αγορά της νότιας Γαλλίας.

1855 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι, κατά τη συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988 σχετικά με την αγορά στη νότια Γαλλία, «εκφράσθηκε η επιθυμία κατανομής της αγοράς της Κυανής Ακτής» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 3) ή ότι πρόκειται κατ' ουσίαν για εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Lafarge και της Buzzi «προκειμένου να περιορίσουν την αυτονομία συμπεριφοράς που διέθεταν, και κυρίως την αυτονομία συμπεριφοράς της Buzzi, και, τέλος, για να κατανείμουν την αγορά της νότιας Γαλλίας» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 3).

1856 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι εξηγήσεις των προσφευγουσών, όσον αφορά τους διάφορους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται το διασυνοριακό εμπόριο μεταξύ νότιας Γαλλίας και βόρειας Ιταλίας, τονίζουν ακόμη περισσότερο τη σοβαρότητα της παραβάσεως που τους προσάπτεται, κατά το μέτρο που οι προσφεύγουσες αυτές επιχείρησαν, μέσω της συνεννοήσεώς τους, να εξαλείψουν ή, τουλάχιστον, να περιορίσουν τον ήσσονα αποτελεσματικό ανταγωνισμό που μπορούσε να υπάρξει στην αγορά.

1857 Πέμπτον, η Lafarge και η Buzzi διατείνονται ότι η μεταξύ τους συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988 είχε ως — θεμιτό — αντικείμενο τη συζήτηση ενός κοινού βιομηχανικού σχεδίου στην εν λόγω περιοχή, το οποίο ουδέποτε υλοποιήθηκε.

1858 Μολονότι μπορεί κάλλιστα, κατά τη συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, να συζητήθηκε ένα κοινό βιομηχανικό σχέδιο, γεγονός παραμένει ότι, κατά την συνομιλία αυτή, η Buzzi διαβεβαίωσε τη Lafarge ότι η αγορά στη νότια Γαλλία ανήκε στη δεύτερη, ότι δεν επιθυμούσε να έλθει στην Κυανή Ακτή για να διαταράξει την αγορά, ότι ο πόλεμος ήταν ανώφελος και ότι έπρεπε να συναφθούν συμφωνίες προς αποφυγή συγκρούσεων. Συνεπώς, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών δεν μπορεί να αναιρέσει το ότι κατά τη συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988 υπήρξε πράγματι παράνομη συνεννόηση μεταξύ τους, η οποία αφορούσε την κατανομή της αγοράς της νότιας Γαλλίας.

1859 Έκτον, η Buzzi υποστηρίζει ότι, μολονότι οι δηλώσεις της θα μπορούσαν να αποτελούν εγγύηση προς τις ανταγωνίστριές της γαλλικές εταιρίες όσον αφορά την κατανομή της αγοράς της νότιας Γαλλίας, θα ήταν παράλογο να δαπανήσουν οι ίδιες αυτές ανταγωνίστριες σημαντικά ποσά για την εξαγορά ορισμένων από τους πελάτες της στην περιοχή αυτή.

1860 Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, κατά τη συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988, η Buzzi διευκρίνισε στη συνομιλήτριά της γαλλική εταιρία ότι είχε από εικοσαετίας δύο ή τρεις πελάτες στην

Κυανή Ακτή, αλλά τούτο προφανώς δεν προκάλεσε καμία αντίδραση ή εναντίωση εκ μέρους της δεύτερης. Συνεπώς, η συνεννόηση στην οποία προέβησαν ως προς την αγορά της νότιας Γαλλίας δεν απέκλειε το να κρατήσει η Buzzi τις «δύο ή τρεις» μεμονωμένες επαγγελματικές σχέσεις που διατηρούσε από καιρό με ορισμένους πελάτες στην περιοχή αυτή, δεδομένου ότι αυτές οι περιορισμένες εμπορικές σχέσεις δεν φαίνονταν ικανές να διαταράξουν την αγορά της Κυανής Ακτής. Συνεπώς, το ότι οι Γάλλοι παραγωγοί αποφάσισαν στη συνέχεια να εξαγοράσουν ορισμένους από τους πελάτες της Buzzi στην αγορά αυτή δεν αντικρούει το ότι, όπως αποδεικνύει το απόσπασμα των πρακτικών της συνομιλίας στο οποίο αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 20, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπήρξε παράνομη συνεννόηση μεταξύ της Lafarge και της Buzzi στο τέλος του 1988.

1861 Έβδομον, η Buzzi υπογραμμίζει ότι, παρά την υποτιθέμενη δέσμευσή της να μη διεισδύσει στην αγορά της νότιας Γαλλίας, οι πωλήσεις της στην αγορά αυτή σημείωσαν σχεδόν σταθερή αύξηση, με εξαίρεση τις πωλήσεις του 1988 (παράρτημα 16 του δικογράφου της προσφυγής της). Υποστηριζόμενη συναφώς από τη Lafarge, η Buzzi προσθέτει ότι η πτώση των πωλήσεών της στη Γαλλία το 1988 εξηγείται αποκλειστικά και μόνον από το γεγονός ότι ορισμένοι Γάλλοι παραγωγοί εξαγόρασαν δύο από τους κύριους πελάτες της στην περιοχή αυτή και όχι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή στην παράγραφο 20, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από την ύπαρξη συνεννοήσεως με τους Γάλλους παραγωγούς και ειδικότερα με τη Lafarge.

1862 Παρατηρείται ότι τα στοιχεία που παρέσχε η Buzzi για να αποδείξει τη σταθερή αύξηση των πωλήσεών της μέχρι το 1987 στην αγορά της νότιας Γαλλίας είναι αλυσιτελή για να αμφισβητηθεί η διαπιστωθείσα παράβαση, δεδομένου ότι της προσάπτεται ότι μετέσχε σε παράνομη εναρμονισμένη πρακτική με τη Lafarge μόλις από τις 26 Νοεμβρίου 1988.

1863 Η μείωση των πωλήσεων της Buzzi στη Γαλλία το 1988, μονολονότι δεν αποκλείεται να οφείλεται, εν μέρει, στην απώλεια δύο σημαντικών πελατών στην αγορά της νότιας Γαλλίας, δεν μπορεί να αναιρέσει τις σχετικές με τις προθέσεις της δηλώσεις τις οποίες η Buzzi απηύθυνε προς τη Lafarge στις 26 Νοεμβρίου 1988.

1864 Όγδοον, η Lafarge και η Buzzi προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε ότι η φερόμενη συνεννόηση επηρέασε τη μετέπειτα συμπεριφορά των μερών, τα οποία εναρμόνισαν λόγω της συνεννοήσεως αυτής την πολιτική τους στη σχετική αγορά ή, τουλάχιστον, ότι η εν λόγω διαβούλευση μπορούσε να προκαλέσει το αποτέλεσμα αυτό. Η Buzzi προσθέτει ότι, εν πάση περιπτώσει, η επιρροή αυτή αποκλειόταν, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών της αγοράς στα γαλλοϊταλικά σύνορα.

1865 Ωστόσο, μολονότι, όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής ενέχει πράγματι, πέραν από τη διαβούλευση μεταξύ επιχειρήσεων, και συμπεριφορά στην αγορά συνακόλουθη προς αυτή τη διαβούλευση και σχέση αιτίου και αιτιατού μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων, πρέπει να τεκμαίρεται, πλην αποδείξεως του εναντίου που βαρύνει τους ενδιαφερόμενους, ότι η επίμαχη διαβούλευση επηρέασε τη συμπεριφορά που είχαν στην αγορά οι μετέχουσες επιχειρήσεις (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψεις 118 και 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψεις 161 και 162).

1866 Η Lafarge παρατηρεί ακριβώς ότι, μετά την από 26 Νοεμβρίου 1988 συνομιλία τους, η Buzzi συνέχισε να τροφοδοτεί τους πελάτες της στη νότια Γαλλία.

1867 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη συνομιλία αυτή, η Buzzi δήλωσε στη Lafarge ότι είχε «μόνο δύο ή τρεις πελάτες εδώ και είκοσι χρόνια» στην αγορά της Κυανής Ακτής. Η Lafarge όμως ουδόλως εναντιώθηκε συναφώς, θεωρώντας προφανώς ότι η εν λόγω κατάσταση δεν αποτελούσε παράγοντα ικανό να διαταράξει την εν λόγω αγορά. Στο πλαίσιο αυτό, το στοιχείο που επικαλείται η Lafarge δεν αποδεικνύει ότι η διαβούλευση μεταξύ της Buzzi και της ίδιας στις 26 Νοεμβρίου 1988 δεν επηρέασε τη συμπεριφορά τους στην αγορά.

1868 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι βασίμως η Επιτροπή κατέληξε, με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην ύπαρξη θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, αφορώσας «την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία». Αυτή η εναρμονισμένη πρακτική αντιβαίνει προδήλως στο άρθρο 85, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης, το οποίο απαγορεύει ρητώς όλες τις συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές «οι οποίες συνίστανται στην κατανομή των αγορών».

Δ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως

1869 Η Επιτροπή φρονεί ότι η εναρμονισμένη πρακτική την οποία διαπιστώνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως διήρκεσε από τις 26 Νοεμβρίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

1870 Πρώτον, η Buzzi προσάπτει στη Επιτροπή ότι όρισε ως χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως τον Μάιο του 1983.

1871 Στην πραγματικότητα, όπως έχει υπομνησθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1869), η προσβαλλομένη απόφαση θεωρεί ως ημερομηνία ενάρξεως της συνεννοήσεως την 26η Νοεμβρίου 1988. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Buzzi είναι αβάσιμος.

1872 Δεύτερον, η Buzzi υπογραμμίζει ότι, μέχρι τις 26 Νοεμβρίου 1988, υπήρχε «πόλεμος» στην αγορά της νότιας Γαλλίας και ότι δεν υπήρχε καμία «συμφωνί[α] για να αποφευχθούν οι συγκρούσεις», σύμφωνα με τα πρακτικά της συνομιλίας που διεξήχθη την ημέρα εκείνη.

1873 Εντούτοις, το γεγονός ότι η Lafarge και η Buzzi συμφώνησαν κατά τη συνομιλία εκείνη ότι ο πόλεμος ήταν ανώφελος δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι οι δύο συνομιλήτριες βρίσκονταν μέχρι τότε σε εμπόλεμη κατάσταση στην αγορά της νότιας Γαλλίας. Είναι εξίσου πιθανό η ως άνω μνεία να εκφράζει την πρόθεσή τους να μην κηρύξουν τον πόλεμο αυτό. Εν πάση περιπτώσει, έγινε δεκτό ότι η εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Lafarge και της Buzzi εφαρμόστηκε μόλις από τις 26 Νοεμβρίου 1988. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν ισχυρίστηκε ότι υπήρχε ήδη, πριν από την εν λόγω ημερομηνία, συνεννόηση μεταξύ των μερών αυτών, προκειμένου να αποφευχθούν ο «πόλεμος» ή οι «συγκρούσεις».

1874 Τρίτον, η Buzzi προσάπτει στην Επιτροπή ότι όρισε, εντελώς αναιτιολόγητα, ως χρονικό σημείο παύσεως της επίμαχης εναρμονισμένης πρακτικής την 31η Δεκεμβρίου του 1988, ενώ ομολόγησε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 7) ότι δεν διέθετε συγκεκριμένες πληροφορίες συναφώς.

1875 Στην παράγραφο 48, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξηγεί ότι, «ελλείψει άλλων ακριβών ενδείξεων όσον αφορά τον τερματισμό της παράβασης, (...) εκτιμά ότι αυτή διήρκεσε τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 1988, δεδομένου ότι η τελευταία συνεννόηση με τη Lafarge έγινε στις 26 Νοεμβρίου 1988 και αποτελεί εκδήλωση προς τη Lafarge της μελλοντικής στάσης που θα τηρούσε η Buzzi στην αγορά».

1876 Βάσει του στοιχείου αυτού και δεδομένου ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δεν προσκόμισαν αποδεικτικά στοιχεία περί του αντιθέτου, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η παράνομη συνεννόηση μεταξύ της Lafarge και της Buzzi διήρκεσε «τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 1988».

Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Ciments français και της Buzzi, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως

A — Εισαγωγή

1877 Για να καταλήξει στην ύπαρξη της παραβάσεως την οποία προσάπτει στη Ciments français και στην Buzzi με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1821), η Επιτροπή στηρίζεται σε τηλεομοιοτυπία της 17ης Μαρτίου 1988, με την οποία η πρώτη γνωστοποίησε στη δεύτερη τους ισχύοντες από τις 2 Μαρτίου 1987 πίνακές της τιμών, συνοδευόμενους από το ακόλουθο διαβιβαστικό σημείωμα: «Απαντώντας στο τέλεξ που λάβαμε σήμερα, σας συναποστέλλουμε τον πίνακα τιμών εργοστασίου για το τσιμέντο σε σάκους και το τσιμέντο χύδην. Δεν έχει ληφθεί ακόμη απόφαση για το χρονοδιάγραμμα αναπροσαρμογής των τιμών. Κατά το τρέχον έτος προβλέπεται μέση αύξηση 1 % έως 1,5 %» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11982 έως 11987). Η Επιτροπή κρίνει ότι «η εκ μέρους της Ciments français γνωστοποίηση του τιμοκαταλόγου και της προβλεπόμενης αύξησης των τιμών της (...) [είχε] ως στόχο να δώσ[ει] στην Buzzi τη δυνατότητα να ευθυγραμμίσει τις τιμές για τις πωλήσεις τσιμέντου στη Γαλλία προς εκείνες της Ciments français» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 6). Η Επιτροπή καταλήγει ότι «το γεγονός ότι η Ciments français κοινοποίησε στην Buzzi στις 17 [Μαρτίου]

1988, μετά από αίτηση της τελευταίας, τις τιμές του εργοστασίου του Beaucaire και την προβλεπόμενη μέση αύξηση κατά τη διάρκεια του έτους αποτελεί εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 4), δεδομένου ότι «κάθε ενημέρωση του ανταγωνιστή σχετικά με τη στάση που ενδέχεται να κρατηθεί στην αγορά, η οποία κατ' αυτόν τον τρόπο επηρεάζει την ανταγωνιστική συμπεριφορά του τελευταίου, αποτελεί παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5, τελευταίο εδάφιο).

Β — Επί της υπάρξεως θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Ciments français και της Buzzi

1878 Η Ciments français προσάπτει εκ προοιμίου στην Επιτροπή ότι υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα περί τα πραγματικά περιστατικά κατά την περιγραφή, στην παράγραφο 20, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της θέσεως των εκατέρωθεν των γαλλοϊταλικών συνόρων εγκαταστάσεων των τεσσάρων επιχειρήσεων τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι θεώρησε ότι το λειτουργούν στη Ranville εργοστάσιο της Ciments français βρίσκεται στο Bouches-du-Rhône, ενώ η Ranville βρίσκεται στη Νορμανδία.

1879 Εντούτοις, το σφάλμα αυτό — το οποίο ομολογεί η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση T-39/95, σ. 30) — δεν ασκεί επιρροή. Συγκεκριμένα, όπως έχει υπογραμμισθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1877), η Επιτροπή, κατά τη νομική εκτίμηση που αναπτύσσει στην παράγραφο 48, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προσάπτει απλώς στη Ciments français ότι αποκάλυψε στην Buzzi τον τιμοκατάλογο του εργοστασίου της στο Beaucaire και την προβλεπόμενη για το τρέχον έτος μέση αύξηση των τιμών της.

1880 Η Buzzi προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη της τις επιταγές της νομολογίας περί του βάρους αποδείξεως, στηρίζοντας τη διαπίστωσή της περί υπάρξεως παραβάσεως αποκλειστικώς και μόνο στην τηλεομοιοτυπία της 17ης Μαρτίου 1988, με την οποία η Ciments français της διαβίβασε τους πίνακές της τιμών.

1881 Επί του ζητήματος αυτού, έχει ήδη υπογραμμισθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1838) ότι καμία αρχή του κοινοτικού δικαίου δεν κωλύει την Επιτροπή να καταλήγει στην ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης στηριζόμενη σε ένα και μόνον έγγραφο, υπό την προϋπόθεση ότι η αποδεικτική αξία του εγγράφου αυτού είναι αναμφισβήτητη και ότι το εν λόγω έγγραφο από μόνο του αποδεικνύει με βεβαιότητα την ύπαρξη της προσαπτομένης παραβάσεως. Δεδομένου ότι η Buzzi δεν προέβαλε κανένα στοιχείο το οποίο να αντικρούει την αποδεικτική αξία του εγγράφου που παρατίθεται στην παράγραφο 20, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, συνάγεται στο παρόν στάδιο το συμπέρασμα ότι ορθώς η Επιτροπή στηρίχθηκε στο έγγραφο αυτό για να αποδείξει την ύπαρξη της συνιστώσας παράβαση συνεννοήσεως την οποία προσάπτει στη Ciments français και στην Buzzi, χωρίς να προδικάζεται το ζήτημα — το οποίο εξετάζεται κατωτέρω στις σκέψεις 1883 έως 1921 — αν το εν λόγω έγγραφο αποδεικνύει από μόνο του την ύπαρξη της ως άνω παραβάσεως.

1882 Περαιτέρω, η Ciments français και η Buzzi προβάλλουν, κατ' ουσίαν, εννέα ισχυρισμούς με τους οποίους αμφισβητούν την ύπαρξη της θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής που τους προσάπτεται.

1883 Πρώτον, όπως υπογραμμίσθηκε ανωτέρω, (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1844) η Buzzi αμφισβητεί την ορθότητα της διαπιστώσεως της Επιτροπής ότι, «κατά την υπό εξέταση περίοδο, οι τιμές των Ιταλών παραγωγών [ήσαν] κατά 20 % περίπου χαμηλότερες από τις τιμές των Γάλλων παραγωγών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 2). Υποστηρίζει ότι, εξαιρουμένων των τιμών του 1988, οι τιμές στην Ιταλία ήσαν πάντοτε υψηλότερες των τιμών στη Γαλλία κατά το διάστημα εκείνο.

1884 Υπενθυμίζεται ότι τα στοιχεία που παρέσχε η ιταλική βιομηχανία τσιμέντου κατά την ακρόαση της 2ας Μαρτίου 1993 αποδεικνύουν ότι οι τιμές στη Γαλλία υπήρξαν πάντοτε, κατά μέσον όρο, υψηλότερες των τιμών στην Ιταλία κατά 20 % κατά το διάστημα 1981-1991 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 9, σημείο 6, και πίνακες των παραρτημάτων 9-3 και 9-4).

1885 Εν πάση περιπτώσει, οι επικρίσεις της Buzzi, οι οποίες αμφισβητούν κατ' ουσίαν την ορθότητα της αναλύσεως της Επιτροπής όσον αφορά το διάστημα που προηγείται εκείνου κατά το οποίο θεωρήθηκε ότι διήρκεσε η επίδικη παράβαση, δεν μπορούν να αναιρέσουν το γεγονός ότι στις 17 Μαρτίου 1988 η Ciments français της γνωστοποίησε, κατόπιν αιτήματός της, τους πίνακές της τιμών και την προβλεπόμενη αύξηση των τιμών την οποία σχεδίαζε για το τρέχον έτος (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11982 έως 11987).

1886 Δεύτερον, η Buzzi υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, περιοριζόμενη στην επισήμανση ότι υπήρχε μονομερής ροή πληροφοριών προερχόμενη από τη Ciments français, δεν απέδειξε το στοιχείο της αμοιβαιότητας, το οποίο είναι απαραίτητο για να διαπιστωθεί η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής.

1887 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Όπως υπογραμμίσθηκε ανωτέρω (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1849), η προϋπόθεση της αμοιβαιότητας, η οποία είναι αναγκαία για τη διαπίστωση υπάρξεως εναρμονισμένης πρακτικής, πληρούται οσάκις προκύπτει ότι ένας ανταγωνιστής αποκαλύπτει πληροφορίες αφορώσες τη συμπεριφορά του στην αγορά, κατόπιν αιτήματος άλλου ανταγωνιστή. Από την τηλεομοιοτυπία την οποία παραθέτει η παράγραφος 20, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Ciments français διαβίβασε τους πίνακες τιμών στην Buzzi «απαντώντας στο τέλεξ» της ίδιας ημέρας (έγγραφο αριθ. 33.126/11983) ή, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 4), «μετά από αίτηση» της Buzzi. Συνεπώς, έχει αποδειχθεί ότι το στοιχείο της αμοιβαιότητας συντρέχει εν προκειμένω.

1888 Τρίτον, η Ciments français υποστηρίζει ότι η Buzzi και η ίδια δεν είναι πράγματι ή εν δυνάμει ανταγωνίστριες, για διαφόρους λόγους οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, το υψηλό κόστος της διασυνοριακής μεταφοράς μεταξύ Ιταλίας και Γαλλίας και τη μη αλληλεπικάλυψη των αντιστοίχων φυσικών αγορών τους. Συναφώς, προσάπτει στην Επιτροπή ότι θεώρησε ως απόσταση μεταξύ του εγγύτερου εργοστασίου της Buzzi από το δικό της εργοστάσιο μια απόσταση σαφώς συντομότερη από την πραγματική απόσταση μέσω οδού ή αυτοκινητοδρόμου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48,

σημείο 5). Η Ciments français επισυνάπτει στο δικόγραφο της προσφυγής της (παραρτήματα 4 και 5) μετρήσεις πραγματοποιηθείσες υπό τον έλεγχο δικαστικού επιμελητή, οι οποίες διευκρινίζουν την πραγματική χρονική διάρκεια και απόσταση ενός δρομολογίου το οποίο πραγματοποίησε κατ' εντολήν της ένα φορτηγό με τσιμέντο από εργοστάσιο γειτονικό προς το εργοστάσιο της Buzzi στην Ιταλία μέχρι τη Nîmes, η οποία είναι η καρδιά της αγοράς του λειτουργούντος στο Beaucaire εργοστασίου της Ciments français στη νοτιοανατολική Γαλλία. Κατά τη Ciments français, η σπουδαιότητα των δύο αυτών παραγόντων καθιστά πρακτικώς ανέφικτο αυτό το είδος παραδόσεως. Η Ciments français καταλήγει ότι η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της ίδιας και της Buzzi δεν είχε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεδομένου ότι έλειπε η πρωταρχική προϋπόθεση μιας τέτοιας συνεννοήσεως, δηλαδή η ύπαρξη ανταγωνισμού μεταξύ των εμπλεκομένων μερών.

1889 Η Buzzi προσάπτει εκ νέου στην Επιτροπή ότι δεν προέβη σε οικονομική ανάλυση της αγοράς στην περιοχή των γαλλοϊταλικών συνόρων και τονίζει τους διαφόρους λόγους οι οποίοι εξηγούν το γιατί, κατ' αυτήν, η εν λόγω αγορά ουδόλως προσφερόταν για διασυνοριακές μεταφορές τσιμέντου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1853).

1890 Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί. Όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή, «η Buzzi εξάγει στη Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5). Πράγματι, η Buzzi ισχυρίστηκε κατά τη διοικητική διαδικασία ότι, «παρά τα εμπόδια που χρειάσθηκε να υπερπηδήσει (κόστος μεταφοράς, τελωνείο, διαφορά ποιότητας μεταξύ των ιταλικών και γαλλικών τσιμέντων) και παρά τη δυνατότητα που είχε να διοχετεύσει την παραγωγή της στις πλησιέστερες και αποδοτικότερες αγορές, εξάγει, από τα τέλη της δεκαετίας του '60 σημαντικές ποσότητες ("interessanti quantità") τσιμέντου στη νότιο Γαλλία» (σημείο 4.3 του υπομνήματος απαντήσεως της Buzzi στην ΑΑ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7).

1891 Δεδομένου ότι οι εξαγωγικές δραστηριότητες της Buzzi προς την αγορά στη νότια Γαλλία δεν μπορούν να αμφισβητηθούν, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Ciments français, η οποία διαθέτει μια μονάδα πραγωγής στην αγορά αυτή, στο Beaucaire (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 1), και η Buzzi ήσαν «πραγματικοί ή τουλάχιστον εν δυνάμει ανταγωνιστές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5).

1892 Τέταρτον, η Ciments français και η Buzzi αμφισβητούν ότι η γνωστοποίηση των πινάκων τιμών, όπως αυτοί που περιλαμβάνονταν στην τηλεομοιοτυπία της 17ης Μαρτίου 1988, μπορούσε να εξυπηρετήσει σκοπό θίγοντα τον ανταγωνισμό. Προβάλλουν σειρά επιχειρημάτων που αφορούν τα χαρακτηριστικά των πληροφοριακών στοιχείων που γνωστοποιήθηκαν με την τηλεομοιοτυπία αυτή. Η Ciments français υποστηρίζει ότι τα εν λόγω πληροφοριακά στοιχεία είχαν ήδη κοινολογηθεί, αφενός, μέσω του εξειδικευμένου Τύπου και του γενικού οικονομικού Τύπου, αφετέρου, προς εκπλήρωση της υποχρεώσεως την οποία επέβαλε η γαλλική κανονιστική απόφαση 86/1243, της 1ης Δεκεμβρίου 1986, σχετικά με την ελευθέρωση των τιμών και του ανταγωνισμού. Η Buzzi ισχυρίζεται ότι το έγγραφο που της διαβίβασε η Ciments français αφορούσε τις επίσημες τιμές, τις οποίες καθορίζει το γαλλικό κράτος και στις οποίες έχει ευχερή πρόσβαση κάθε ενδιαφερόμενος, και ότι οι προβλεπόμενες αυξήσεις των τιμών μπορούσαν να υπολογισθούν βάσει μιας αναλύσεως των οικονομικών δεικτών τους οποίους λαμβάνουν υπόψη οι δημόσιες αρχές οσάκις υποβάλλεται αίτηση αυξήσεως των τιμών. Συνεπώς, η Ciments français διαβίβασε τα στοιχεία αυτά απλώς και μόνον ως χειρονομία εμπορικής φιλοφροσύνης. Οι προσφεύγουσες διευκρινίζουν ότι οι γνωστοποιηθείσες τιμές ίσχυαν ήδη επί ένα έτος και περισσότερο (από τις αρχές Μαρτίου 1987) και ότι επρόκειτο να τροποποιηθούν και, επομένως, είχαν καθαρώς ιστορική αξία, δεδομένου ότι, στην καλύτερη των περιπτώσεων, παρείχαν τη δυνατότητα να διευκρινισθεί η προηγούμενη συμπεριφορά της Ciments français, αλλά όχι να προβλεφθεί η μελλοντική συμπεριφορά της. Η

ανακοινωθείσα προβλεπόμενη αύξηση των τιμών για το τρέχον έτος τοποθετήθηκε εντελώς κατά προσέγγιση μεταξύ δύο τιμών, εξάλλου δε η πρόβλεψη διαψεύσθηκε στη συνέχεια (2,5 % αντί του 1 έως 1,5 % που είχε ανακοινώσει αρχικώς η Ciments français). Εξάλλου, τα πληροφοριακά στοιχεία δεν ανέφεραν ούτε τον τύπο τσιμέντου ούτε την περιοχή που αφορούσε η σχεδιαζόμενη αύξηση των τιμών. Η Buzzi υπογραμμίζει επίσης ότι τα γνωστοποιηθέντα πληροφοριακά στοιχεία περιορίζονταν σε ενδείξεις περί των τιμών, χωρίς κανένα άλλο δεδομένο, όπως το μερίδιο της αγοράς ή το ύψος των πωλήσεων της Ciments français στην εξεταζόμενη περιοχή.

1893 Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να απορριφθεί. Η υποχρέωση διαφανείας την οποία υπέχουν οι Γάλλοι παραγωγοί, όσον αφορά ιδίως τις τιμές, από την παρατεθείσα στην προηγούμενη σκέψη κανονιστική απόφαση 86/1243, της 1ης Δεκεμβρίου 1986, ισχύει αποκλειστικώς έναντι των «αγοραστών του προϊόντος» (άρθρο 33 της εν λόγω αποφάσεως), αλλά η Buzzi δεν ήταν αγοράστρια εν προκειμένω. Εξάλλου, από την τηλεομοιοτυπία της 17ης Μαρτίου 1988 προκύπτει ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που διαβίβασε η Ciments français στην Buzzi δεν αφορούσαν τους επισήμους πίνακες τιμών, αλλά «τον πίνακα τιμών [της] εργοστασίου για το τσιμέντο σε σάκους και το τσιμέντο χύδην», μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν οι τιμές του εργοστασίου που βρίσκεται στην περιοχή του Beaucaire, η οποία αποτελεί τη φυσική αγορά της Ciments français στη νότια Γαλλία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11983, 11985 και 11987). Μολονότι οι εν λόγω τιμές ίσχυαν ήδη επί ένα έτος και περισσότερο και υφίσταντο κατ' ανάγκη διαρκείς τροποποιήσεις, γεγονός παραμένει ότι επρόκειτο περί τιμών οι οποίες ίσχυαν (ακόμη) κατά τον χρόνο εκείνο. Συνεπώς, τα πληροφοριακά στοιχεία τα οποία η Ciments français διαβίβασε στην Buzzi, όχι μόνον δεν είχαν απλώς ιστορικό ή στατιστικό ενδιαφέρον, αλλά είχαν «πραγματική (...) αξία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5). Βεβαίως, η Buzzi μπορούσε να πληροφορηθεί τις τιμές αυτές από την πελατεία της Ciments français. Ωστόσο, τις ζήτησε από τη Ciments français, η οποία της τις γνωστοποίησε αυθημερόν.

1894 Όσον αφορά τις πληροφορίες περί της σχεδιαζόμενης για το τρέχον έτος αυξήσεως των τιμών, η Buzzi δεν μπορεί ευλόγως να υποστηρίζει ότι τα στοιχεία αυτά μπορούσαν να υπολογισθούν ευχερώς βάσει αναλύσεως των οικονομικών δεικτών τους οποίους λαμβάνουν υπόψη οι δημόσιες αρχές, κατά μείζονα λόγο διότι ο κρατικός έλεγχος των τιμών του τσιμέντου είχε καταργηθεί στη Γαλλία από το 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 16, σημείο 12). Στην πραγματικότητα επρόκειτο περί απόρρητων εμπορικών πληροφοριακών στοιχείων, τα οποία ήσαν, επομένως, ιδιαιτέρως σημαντικά.

1895 Έτσι, γνωστοποιώντας τα εν λόγω πληροφοριακά στοιχεία, οι προσφεύγουσες μετέσχαν σε συνεννόηση απαγορευόμενη από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, υπό την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται ανωτέρω στη σκέψη 1852.

1896 Πράγματι, η Ciments français, γνωστοποιώντας στην Buzzi, κατόπιν αιτήματος της δεύτερης, τις ισχύουσες τιμές της πωλήσεως και τη σχεδιαζόμενη για το τρέχον έτος αύξηση των τιμών, αποκάλυψε την παρούσα και μέλλουσα εμπορική συμπεριφορά της και εξάλειψε ή, τουλάχιστον, μείωσε σημαντικά εκ των προτέρων την αβεβαιότητα ως προς την πολιτική της τιμών, ιδίως στην αγορά της νότιας Γαλλίας.

1897 Το γεγονός ότι τα στοιχεία που διαβιβάστηκαν κατά τον τρόπο αυτό αφορούσαν μόνον τις τιμές, αποκλειομένου κάθε άλλου εμπορικού στοιχείου, ουδόλως αναιρεί το ότι η βαλλόμενη διαβίβαση πληροφοριακών στοιχείων συνιστούσε παράβαση.

1898 Μολονότι η ανακοινωθείσα από τη Ciments français αύξηση των τιμών αποδείχθηκε εν τέλει ανακριβής, η γνωστοποίηση της προβλεπομένης αυτής αυξήσεως, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, παρέοχε στην Buzzi τη δυνατότητα να «κάνει προβλέψεις με μεγάλο βαθμό βεβαιότητας σχετικά με την πολιτική της [Ciments français] επί των τιμών ακόμα και μετά τις προβλεπόμενες τροποποιήσεις των τιμών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5).

1899 Πέμπτον, η Ciments français προσάπτει στην Επιτροπή ότι προέβη σε τεχνητή ερμηνεία της φρασεολογίας της τηλεομοιοτυπίας της 17ης Μαρτίου 1988, θεωρώντας ότι η φράση «κατά το τρέχον έτος προβλ[επόταν] μέση αύξηση 1 % έως 1,5 %» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11983) αποτελεί απόδειξη του ότι η Ciments français γνωστοποίησε την «προβλεπόμενη μέση αύξηση» των τιμών της (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 4). Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή έδωσε κατά τον τρόπο αυτό την εντύπωση ότι η αύξηση στους πίνακες τιμών είχε ήδη αποφασισθεί οριστικά και αμετάκλητα.

1900 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η χρήση του όρου «prévoir» αντί του «envisager» στο γαλλικό κείμενο της αποφάσεως, ρήματα τα οποία στο ελληνικό κείμενο της αποφάσεως αποδίδονται αμφότερα με το ίδιο ρήμα: «προβλέπεται», δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμφαίνει την πρόθεση της Επιτροπής να αλλοιώσει τη διατύπωση της τηλεομοιοτυπίας της 17ης Μαρτίου 1988. Εξάλλου η Επιτροπή δεν παρουσιάζει σε κανένα σημείο της προσβαλλομένης αποφάσεως την προβλεπόμενη για το τρέχον έτος μέση αύξηση στους πίνακες τιμών της Ciments français ως αποτέλεσμα μιας οριστικής και αμετάκλητης αποφάσεως.

1901 Έκτον, η Buzzi ισχυρίζεται ότι η εκ μέρους της Ciments français γνωστοποίηση των πινάκων της τιμών δεν μπορούσε να εξυπηρετεί τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό τον οποίο της αποδίδει η Επιτροπή, δηλαδή «να δώσ[ει] στην Buzzi τη δυνατότητα να ευθυγραμμίσει τις τιμές για τις πωλήσεις τσιμέντου στη Γαλλία προς εκείνες της Ciments français» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 6). Πράγματι, οι τιμές τις οποίες όντως εφάρμοζε η Ciments français στην αγορά της νότιας Γαλλίας δεν αντιστοιχούσαν στις αναγραφόμενες στους εν λόγω πίνακες τιμών. Συναφώς, η Buzzi παραπέμπει στα σχετικά με τις τιμές στη Γαλλία στοιχεία για τα έτη 1983 έως 1988 που παρέχει με τα παραρτήματα 18 έως 23 του δικογράφου της προσφυγής της.

1902 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί.

1903 Πράγματι, από τη σύγκριση μεταξύ, αφενός, των πληροφοριακών στοιχείων που περιείχε η τηλεομοιοτυπία της Ciments français της 17ης Μαρτίου 1988 και, αφετέρου, των σχετικών με τις τιμές στη Γαλλία στοιχείων για το 1987 που παρέοχε η Buzzi με το παράρτημα 22 του δικογράφου της προσφυγής της διαπιστώνεται ότι η ισχύουσα στη Γαλλία τιμή την οποία αναφέρει η Buzzi για το έτος εκείνο ήταν 365 γαλλικών φράγκων ανά τόνο (FRF/t), ήτοι ακριβώς η τιμή την οποία της γνωστοποίησε η Ciments français στις 17 Μαρτίου 1988 για το εργοστάσιό της στο Beaucaire.

1904 Η Buzzi, κληθείσα με γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου της 27ης Μαΐου 1998 να δώσει εξηγήσεις επί του ζητήματος αυτού, απάντησε στις 25 Ιουνίου 1998 ότι τα στοιχεία που είχε περιλάβει στα παραρτήματα 18 έως 23 του δικογράφου της προσφυγής της είχαν στην πραγματικότητα ως σκοπό να αποδείξουν ότι οι τιμές που εφάρμοζε η ίδια στην αγορά της νότιας Γαλλίας μεταξύ του 1983 και του 1988 ήσαν αισθητά χαμηλότερες των τιμών των Γάλλων παραγωγών και, ειδικότερα, της Ciments français. Ο ισχυρισμός αυτός θα εξετασθεί κατωτέρω στις σκέψεις 1909 έως 1913.

1905 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι τιμές που γνωστοποίησε η Ciments français στην Buzzi δεν ανταποκρίνονταν στις τιμές που πράγματι εφάρμοσε η γαλλική αυτή τσιμεντοβιομηχανία στην αγορά — οι οποίες εξαρτώνταν από ορισμένες πρόσθετες παραμέτρους, ποικίλλουσες κατά περίπτωση —, τα σχετικά με τις τιμές στοιχεία τα οποία περιλαμβάνονταν στην εν λόγω τηλεομοιοτυπία μπορούσαν να παράσχουν στην Buzzi τη δυνατότητα «να ευθυγραμμίσει τις τιμές για τις πωλήσεις τσιμέντου στη Γαλλία προς εκείνες της Ciments français» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 6), αυξάνοντας τις τιμές της εξαγωγής σε ύψος ικανό να αποτρέψει τους υφισταμένους ή εν δυνάμει πελάτες της Ciments français από την εισαγωγή προϊόντων της Buzzi στη νότια Γαλλία και/ή χρεώνοντας στους δικούς της πελάτες στην περιοχή αυτή τιμές ανάλογες με την εξέλιξη των «τοπικών» τιμών, εν προκειμένω των τιμών της Ciments français, προκειμένου να μη διαταράξει τη φυσική αγορά της τσιμεντοβιομηχανίας αυτής. Πράγματι, η γνώση των τιμών τις οποίες εφαρμόζει ένας ανταγωνιστής σε συγκεκριμένο χρόνο, καθώς και η αύξηση των τιμών την οποία αυτός σχεδιάζει για το τρέχον έτος επιτρέπει σε έναν επιχειρηματία — κατά μείζονα λόγο οσάκις, όπως εν προκειμένω, τα πληροφοριακά στοιχεία αυτά συνοδεύονται από συγκεκριμένη ένδειξη ως προς το ισχύον ποσοστό ΦΠΑ (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/11984 έως 11987) — να προσαρμόσει αντιστοίχως τις δικές του τιμές, χωρίς να είναι ανάγκη να διαθέτει λεπτομερή ανάλυση των πραγματικών τιμών — οι οποίες ποικίλλουν αναλόγως του πελάτη — τις οποίες εφαρμόζει ο ανταγωνιστής αυτός στην αγορά.

1906 Έβδομον, η Buzzi φρονεί ότι, αν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, «οι χαμηλότερες (...) τιμές [της] δικαιολογούντ[αν] από το γεγονός ότι οι κατηγορίες αντοχής των τσιμέντων "Portland" που πωλούνται από την Buzzi στη Γαλλία (κατηγορίες 325 και 425) είναι κατώτερες των αντίστοιχων κατηγοριών αντοχής των τσιμέντων που παράγονται και πωλούνται από γαλλικές τσιμεντοβιομηχανίες (κατηγορίες 350 και 450)» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7), δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι ενήργησε βάσει του πίνακα τιμών που της διαβίβασε η Ciments français στις 17 Μαρτίου 1988, δεδομένου ότι ο πίνακας τιμών αυτός αφορούσε προϊόντα διαφορετικού τύπου από αυτά που εμπορευόταν.

1907 Παρατηρείται ότι, στο δικόγραφο της προσφυγής της (σ. 20), η Buzzi βάλλει ακριβώς κατά της εξηγήσεως που πρότεινε η Επιτροπή στην παράγραφο 20, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ. προηγούμενη σκέψη) και ισχυρίζεται ότι τα προϊόντα τα οποία πώλησε στη Γαλλία και τα γαλλικά τσιμέντα ήσαν της ίδιας ποιότητας και, συνεπώς, ήσαν εναλλάξιμα και ανταγωνιστικά μεταξύ τους, κατά την αντίληψη των καταναλωτών.

1908 Εν πάση περιπτώσει, ανεξαρτήτως του πόσο παρεμφερή, από πλευράς ποιότητας και αντοχής, είναι τα προϊόντα που παρασκευάζει η Buzzi και τα γαλλικά τσιμέντα, γεγονός παραμένει ότι στις 17 Μαρτίου 1988 η Buzzi ζήτησε από τη Ciments français τους πίνακές της τιμών, ότι η δεύτερη έσπευσε να τους της διαβιβάσει αυθημερόν, πληροφορώντας την επίσης για τη σχεδιαζόμενη για το τρέχον έτος αύξηση των τιμών. Ελλείψει πειστικής εναλλακτικής εξηγήσεως ικανής να δικαιολογήσει τη γνωστοποίηση πληροφοριακών στοιχείων και λαμβανομένων υπόψη των εκτιθεμένων ανωτέρω στη σκέψη 1905, η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι «η εκ μέρους της Ciments français γνωστοποίηση του τιμοκαταλόγου και της προβλεπόμενης αύξησης των τιμών της (...) [είχε] ως στόχο να δώσ[ει] στην Buzzi τη δυνατότητα να

ευθυγραμμίσει τις τιμές για τις πωλήσεις τσιμέντου στη Γαλλία προς εκείνες της Ciments français» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 6). Συνεπώς, ορθώς κατέληξε η Επιτροπή ότι αυτή η διμερής επαφή ήταν παράνομη, δεδομένου ότι είχε ως αντικείμενο τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού που δεν αντιστοιχούσαν προς τις κανονικές συνθήκες της αγοράς (βλ., στο πνεύμα αυτό, νομολογία προπαρατεθείσα στη σκέψη 1852).

1909 Όγδοον, η Buzzi ισχυρίζεται ότι, τόσο πριν όσο και μετά τη γνωστοποίηση των τιμοκαταλόγων της Ciments français, εφάρμοζε διαρκώς στην περιοχή αυτή τιμές αισθητά χαμηλότερες από τις τιμές των Γάλλων παραγωγών, ιδίως δε της Ciments français. Συναφώς, παραπέμπει στα παραρτήματα 18 έως 23 του δικογράφου της προσφυγής της, στα οποία συγκρίνει τις τιμές στη Γαλλία και στην Ιταλία κατά το διάστημα 1983-1988. Εξάλλου, απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου της 27ης Μαρτίου 1998, η Buzzi προσκόμισε στις 25 Ιουνίου 1998 αντίγραφα των τιμολογίων που αφορούν τις πωλήσεις της στη νότια Γαλλία, τα οποία επικαλέσθηκε με το δικόγραφο της προσφυγής της (σ. 41, σημείο 11) για να στηρίξει τη σχετική επιχειρηματολογία της. Τα τιμολόγια αυτά επιβεβαιώνουν ότι, πράγματι, οι τιμές που προσέφερε η Buzzi σε ορισμένους πελάτες της στη νότια Γαλλία μεταξύ Φεβρουαρίου 1987 και Δεκεμβρίου 1988 παρέμειναν διαρκώς χαμηλότερες (290 έως 300 FRF/t) από τις τιμές που γνωστοποίησε η Ciments français με την τηλεομοιοτυπία της 17ης Μαρτίου 1988 όσον αφορά το εργοστάσιό της στο Beaucaire (365 FRF/t) (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11982 έως 11987). Όπως εκτίθεται ανωτέρω (σκέψη 1907), η Buzzi αντικρούει την εξήγηση που προτείνει η Επιτροπή στην παράγραφο 20, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να δικαιολογήσει το ότι η Buzzi εφάρμοζε χαμηλότερες τιμές για τις πωλήσεις της στη Γαλλία σε σχέση προς τις τιμές των Γάλλων παραγωγών.

1910 Συναφώς υπογραμμίζεται ότι μολονότι, όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής ενέχει πράγματι, πέραν από τη διαβούλευση μεταξύ επιχειρήσεων, και συμπεριφορά στην αγορά συνακόλουθη προς αυτή τη διαβούλευση και σχέση αιτίου και αιτιατού μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων, πρέπει να τεκμαίρεται, υπό την επιφύλαξη της αποδείξεως του εναντίου που βαρύνει τους ενδιαφερόμενους, ότι οι μετέχουσες στη διαβούλευση επιχειρήσεις, οι οποίες εξακολουθούν να αναπτύσσουν δραστηριότητα στην αγορά, λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες που αντάλλαξαν με τους ανταγωνιστές τους για να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά αυτή (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψεις 118 και 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψεις 161 και 162).

1911 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι η Buzzi ουδέποτε αρνήθηκε ότι, κατά το διάστημα που λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση, είχε ορισμένους πελάτες στη νότια Γαλλία, ειδικότερα δε στην αγορά της Κυανής Ακτής. Ωστόσο, δεν σκόπευε να κηρύξει «πόλεμο» στις γαλλικές εταιρίες παραγωγής (βλ. πρακτικά της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ Lafarge και Buzzi· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/6857/β). Συνεπώς, η Buzzi μπορούσε κάλλιστα να εξακολουθήσει να έχει αυτόνομη εμπορική πολιτική έναντι της πελατείας αυτής, η οποία, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οφειλόταν σε προσωπικές σχέσεις των αδελφών Buzzi, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τα πληροφοριακά στοιχεία περί των τιμών τα οποία της γνωστοποίησε η Ciments français με την τηλεομοιοτυπία της 17ης Μαρτίου 1988, για να ανταποκριθεί στις ενδεχόμενες παραγγελίες εξαγωγής που προέρχονταν από υφισταμένους ή εν δυνάμει πελάτες της γαλλικής αυτής τσιμεντοβιομηχανίας στην περιοχή της νότιας Γαλλίας.

1912 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή ουδόλως ισχυρίζεται στην προσβαλλομένη απόφαση ότι η εκ μέρους της Ciments français γνωστοποίηση των πινάκων της τιμών στην Buzzi την ώθησε να εφαρμόζει τις ίδιες τιμές με τη γαλλική εταιρία παραγωγής τσιμέντου. Το μόνο που υποστηρίζει η Επιτροπή είναι ότι «η εκ μέρους της Ciments français γνωστοποίηση του τιμοκαταλόγου και της προβλεπόμενης αύξησης των τιμών της (...) [είχε] ως στόχο να δώσ[ει] στην Buzzi τη δυνατότητα να ευθυγραμμίσει τις τιμές για τις πωλήσεις τσιμέντου στη Γαλλία προς εκείνες της Ciments français» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 6). Το ότι η Buzzi εφάρμοσε εν τέλει στη νότια Γαλλία τιμές χαμηλότερες από αυτές που της γνωστοποίησε η Ciments français δεν αποκλείει το ότι η ιταλική επιχείρηση προσάρμοσε παρά ταύτα τις τιμές της εξαγωγής βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που της παρασχέθηκαν στις 17 Μαρτίου 1988.

1913 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί της Buzzi που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 1909 δεν αποδεικνύουν ότι τα στοιχεία που της διαβίβασε, κατόπιν αιτήματός της, η Ciments français δεν επηρέασαν τη συμπεριφορά της στην αγορά.

1914 Ένατον, η Buzzi επικαλείται την εξαγορά από τους Γάλλους παραγωγούς ορισμένων Γάλλων πελατών της.

1915 Εντούτοις, το γεγονός αυτό δεν αναιρεί το ότι υπήρξε πράγματι παράνομη συνεννόηση μεταξύ της Ciments français και της Buzzi κατά την εκ μέρους της Ciments français διαβίβαση, κατόπιν αιτήματος της Buzzi, των πινάκων της τιμών και της σχεδιαζομένης αυξήσεως για το 1988.

1916 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή βασίμως κατέληξε στην ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Γ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως

1917 Η Επιτροπή φρονεί ότι η εναρμονισμένη πρακτική την οποία διαπιστώνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως διήρκεσε από τις 17 Μαρτίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

1918 Πρώτον, η Ciments français ισχυρίζεται ότι κατά τη διοικητική διαδικασία δεν είχε τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της, όσον αφορά την ημερομηνία παύσεως της εν λόγω παραβάσεως, δεδομένου ότι η ΑΑ δεν ανέφερε την ημερομηνία αυτή.

1919 Συναφώς, επισημαίνεται ότι στην παράγραφο 61, στοιχείο β, της ΑΑ, που αφορά τη νομική αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών που σχετίζονται με τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών, η Επιτροπή έκρινε ότι «[οι] γνωστοπ[οιήσεις] των ορίων τιμών μεταξύ των Γάλλων παραγωγών Lafarge, Ciments français και Vicat και του Ιταλού παραγωγού Buzzi αποτελ[ούσαν] εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες περιορίζουν τον ανταγωνισμό, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, [της Συνθήκης], τουλάχιστον από το 1983 μέχρι το 1988» (ΑΑ, σ. 173). Συνεπώς, η Ciments français έπρεπε κατ' ανάγκη να αντιληφθεί, από την ανάγνωση του χωρίου αυτού της ΑΑ, ότι η Επιτροπή σκόπευε να δεχθεί την αιτίαση περί συμμετοχής της σε εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 1988. Επομένως, ο ισχυρισμός της που αντλείται από την αναντιστοιχία μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί.

1920 Δεύτερον, η Ciments français επισημαίνει ότι η ανταλλαγή πληροφοριών που της προσάπτεται περιορίζεται στην αποστολή μιας και μόνον τηλεομοιοτυπίας στην Buzzi στις 17 Μαρτίου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11982 έως 11987). Εξάλλου, όπως και η Buzzi, η Ciments français αμφισβητεί ότι, στην παράγραφο 48, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να βασιστεί στη συνεννόηση μεταξύ της Lafarge και της Buzzi για να παρατείνει μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988 τη διάρκεια της παραβάσεως που της προσάπτεται, δεδομένου ότι δεν αποδείχθηκε ότι οι διάφορες επαφές μεταξύ της Buzzi και των Γάλλων παραγωγών εντάσσονταν στην ίδια, μία και μόνη παράβαση. Η Buzzi προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι καθόρισε τη διάρκεια της παράνομης συνεννοήσεώς της με τη Ciments français χωρίς καμία ειδική αιτιολογία. Τονίζει ότι οι πίνακες τιμών τους οποίους της διαβίβασε η Ciments français στις 17 Μαρτίου 1988 δεν ίσχυαν πλέον την 1η Σεπτεμβρίου 1988, ήτοι τέσσερις μήνες πριν από την ημερομηνία κατά την οποία η προσβαλλομένη απόφαση θεωρεί ότι έπαυσε η παράβαση.

1921 Ωστόσο, παρατηρείται ότι η Ciments français, πληροφορώντας στις 17 Μαρτίου 1988 την Buzzi, κατόπιν αιτήματός της, για τις ισχύουσες τιμές της και για τη σχεδιαζόμενη αύξηση των τιμών «κατά το τρέχον έτος», της παρέσχε εύλογο βαθμό βεβαιότητας όσον αφορά την από πλευράς τιμών εμπορική συμπεριφορά της για ολόκληρο το 1988. Συνεπώς, η παράνομη συνεννόηση είχε ως σκοπό να αποφέρει οφέλη μέχρι το τέλος του 1988. Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η παράβαση διήρκεσε από τις 17 Μαρτίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Vicat και της Buzzi, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως

Α — Εισαγωγή

1922 Για να καταλήξει στην ύπαρξη της παραβάσεως την οποία προσάπτει στη Vicat και στην Buzzi με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1822), η Επιτροπή στηρίζεται σε διάφορα τηλετυπήματα αφορώντα ανταλλαγές τιμοκαταλόγων μεταξύ των δύο αυτών επιχειρήσεων πραγματοποιηθείσες από τις 11 έως τις 16 Μαΐου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11974, 11973 και 11975 έως 11977). Στηρίζεται επίσης σε ένα τηλετύπημα της 23ης Απριλίου 1986, το οποίο έστειλε η Buzzi στη Vicat. Με το τηλετύπημα αυτό, η πρώτη εξέθεσε στη δεύτερη τα εξής: «Εκτός από τη Νίκαια, λάβαμε παραγγελίες

τσιμέντου και από την Τουλόν. Δώσαμε αρνητική απάντηση σε όλους και έχουμε την πρόθεση να συνεχίσουμε να το πράττουμε. Πληροφορηθήκαμε ότι οι τιμές σας αυξήθηκαν πρόσφατα. Παρακαλείσθε να μας γνωστοποιήσετε: τις τιμές εκ του εργοστασίου για το τσιμέντο χύδην και σε σάκους, το ποσοστό αύξησης καθώς και τις αυξήσεις των τιμών που προβλέπονται κατά το τρέχον έτος. Οι τιμές μας από τον Μάρτιο του 1986 είναι: (...). Το ποσοστό αύξησης ήταν 4,5 % περίπου. Προβλέπουμε/ελπίζουμε ότι τον Σεπτέμβριο θα γίνει νέα αύξηση κατά 3 %» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/6144). Τέλος, η Επιτροπή στηρίζεται σε ένα έγγραφο που αφορά τον ισχύοντα από την 1η Ιουλίου 1986 τιμοκατάλογο της Vicat, το οποίο η εταιρία αυτή διαβίβασε στην Buzzi και στο πάνω μέρος του οποίου υπήρχαν οι εξής χειρόγραφες σημειώσεις στα ιταλικά: «+ 6,3 % για το τσιμέντο χύδην σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 1986· + 18,79 % για το τσιμέντο σε σάκους» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11971).

1923 Η Επιτροπή κρίνει ότι «η εκ μέρους της Vicat γνωστοποίηση του τιμοκαταλόγου της [είχε] ως στόχο να δώσ[ει] στην Buzzi τη δυνατότητα να ευθυγραμμίσει τις τιμές για τις πωλήσεις τσιμέντου στη Γαλλία προς εκείνες της (...) Vicat» και ότι «η επιστολή με την οποία η Buzzi ενημέρωσε τη Vicat ότι είχε αρνηθεί να εκτελέσει παραγγελίες τσιμέντου από τη νότιο Γαλλία και ότι είχε την πρόθεση να συνεχίσει να το πράττει, [εντασσόταν] στο πλαίσιο κατανομής της αγοράς στη νότιο Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 6). Στην παράγραφο 48, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή καταλήγει στην ύπαρξη, μεταξύ της Vicat και της Buzzi, εναρμονισμένης πρακτικής, αντιβαίνουσας στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και εκθέτει τα εξής: «(...) αφενός η Buzzi καθησύχασε τη Vicat γνωστοποιώντας σ' αυτήν την επιθυμία της να μη διαταράξει την αγορά στη νότια Γαλλία και αφετέρου, με τις ανταλλαγές τιμολογίων και την κοινοποίηση των αυξήσεων των τιμών, η Vicat και η Buzzi θέλησαν να βεβαιωθούν ότι οι εξαγωγές που θα συνεχίζονταν να πραγματοποιούνται θα διεξάγονταν βάσει πολιτικής τιμών παρόμοιας με εκείνη που εφάρμοζε η Vicat. Με τον τρόπο αυτό εξαλείφθηκε ένα μεγάλο μέρος του συνήθους κινδύνου, που είναι συμφυής με κάθε αυτόνομη αλλαγή συμπεριφοράς στην αγορά» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6, τελευταίο εδάφιο).

Β — Επί της υπάρξεως θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Vicat και της Buzzi

1924 Η Buzzi διαπιστώνει εκ προοιμίου ότι, κατά την Επιτροπή, οι δηλώσεις της προς την Vicat ότι είχε την πρόθεση να δίνει αρνητικές απαντήσεις στις παραγγελίες τσιμέντου τις οποίες ελάμβανε από τη Νίκαια και την Τουλόν εντάσσονταν «στο πλαίσιο κατανομής της αγοράς στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 6) ή, ακόμη, εξέφραζαν «την επιθυμία της να μη διαταράξει την αγορά στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6). Ωστόσο, η Buzzi επισημαίνει ότι ούτε η ίδια ούτε η Vicat υπέστησαν κυρώσεις για τον λόγο αυτό με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Buzzi υπογραμμίζει επίσης ότι η Επιτροπή δεν έκρινε παράνομη την εκ μέρους της γνωστοποίηση στη Vicat στις 23 Απριλίου 1986 μιας προβλεπομένης αυξήσεως των τιμών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/6144), ενώ καταδίκασε τη γνωστοποίηση προς την Buzzi στοιχείων του ιδίου είδους εκ μέρους της Ciments français στις 17 Μαρτίου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 20, σημείο 4, και 48, σημεία 4 και 5, και άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β· έγγραφα αριθ. 33.126/11982 έως 11987).

1925 Συναφώς, είναι αληθές ότι στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή δεν προσάπτει ρητώς στη Vicat και στην Buzzi ούτε ότι μετέσχαν σε εναρμονισμένη πρακτική

σχετική με την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία, αντιθέτως προς την κατηγορία που διατυπώνει κατά της Lafarge και της Buzzi στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ούτε ότι αντάλλαξαν πληροφορίες αφορώσες την προβλεπόμενη αύξηση των τιμών, αντιθέτως προς την αιτίαση που διατυπώνει κατά της Ciments français και της Buzzi στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1926 Εντούτοις, στη νομική αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών που εκτίθενται στην παράγραφο 20, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει της οποίας καταλήγει, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της αποφάσεως αυτής, ότι υπήρξε εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Vicat και της Buzzi, αφορώσα «ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις παραδόσεις τσιμέντου στη νότια Γαλλία», η Επιτροπή αιτιολογεί τη διαπίστωση της παραβάσεως αυτής ως εξής: «Οι ανταλλαγές τιμολογίων της 11ης και 16ης Μαΐου 1983 και του Απριλίου και Ιουλίου 1986 καθώς και η ανακοίνωση της Buzzi προς τη Vicat της 23ης Απριλίου 1986 σχετικά με την πρόθεσή της να μην αναλάβει τις παραγγελίες που προέρχονταν από τη Νίκαια και την Τουλόν αποτελούν εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1. Ακόμα και αν τα τιμολόγια μπορούν να εξευρεθούν μέσω των πελατών, η μέθοδος αυτή είναι πολυπλοκότερη και απαιτεί περισσότερο χρόνο. Δεύτερον, οι ανταλλαγές δεν αφορούσαν μόνο τα τιμολόγια, αλλά επίσης, σε μία περίπτωση, τις προβλέψεις για αύξηση των τιμών. Με την εναρμονισμένη αυτή πρακτική, αφενός η Buzzi καθησύχασε τη Vicat γνωστοποιώντας σ' αυτήν την επιθυμία της να μη διαταράξει την αγορά στη νότια Γαλλία και αφετέρου, με τις ανταλλαγές τιμολογίων και την κοινοποίηση των αυξήσεων των τιμών, η Vicat και η Buzzi θέλησαν να βεβαιωθούν ότι οι εξαγωγές που θα συνεχίζονταν να πραγματοποιούνται θα διεξάγονταν βάσει πολιτικής τιμών παρόμοιας με εκείνη που εφάρμοζε η Vicat. Με τον τρόπο αυτό εξαλείφθηκε ένα μεγάλο μέρος του συνήθους κινδύνου, που είναι συμφυής με κάθε αυτόνομη αλλαγή συμπεριφοράς στην αγορά» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6).

1927 Αυτή η νομική ανάλυση εμφαίνει ότι, διαπιστώνοντας την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Vicat και της Buzzi, η Επιτροπή είχε κατά νου να επικρίνει τις ανταλλαγές τιμών και προβλέψεων αυξήσεως τιμών στις οποίες προέβησαν οι δύο αυτές επιχειρήσεις, καθότι οι ανταλλαγές αυτές σκοπούσαν στον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς, ιδίως αυτής της Buzzi, παρέχοντας στην Buzzi τη δυνατότητα να εφαρμόσει, για την αγορά στη νότια Γαλλία, πολιτική τιμών εξαγωγής παρόμοια με την πολιτική τιμών της Vicat προκειμένου να μη διαταράξει την εν λόγω αγορά, σύμφωνα με τη βούληση που εξέφρασε η Buzzi με το από 23 Απριλίου 1986 τηλετύπημά της προς τη Vicat. Επομένως, μολονότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν προσάπτει ρητώς στη Vicat και στην Buzzi ότι μετέσχαν σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα την κατανομή της αγοράς της νότιας Γαλλίας, γεγονός παραμένει ότι οι επικριθείσες ανταλλαγές πληροφοριών είχαν ως σκοπό, κατά την Επιτροπή, να μη διαταραχθεί η εν λόγω αγορά.

1928 Περαιτέρω, η Vicat και η Buzzi προβάλλουν, κατ' ουσίαν, δέκα ισχυρισμούς με τους οποίους αμφισβητούν την ύπαρξη της θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής που τους προσάπτεται.

1929 Πρώτον, η Buzzi ισχυρίζεται, όπως έχει ήδη υπογραμμισθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1844 και 1883), ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως, διότι στην παράγραφο 20, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως εκθέτει ότι, «κατά την υπό εξέταση περίοδο, οι τιμές των Ιταλών παραγωγών είναι κατά 20 % περίπου χαμηλότερες από τις τιμές των Γάλλων παραγωγών». Η Buzzi υποστηρίζει ότι οι τιμές των Ιταλών παραγωγών ήσαν πάντοτε, εξαιρουμένων των τιμών του 1988, υψηλότερες των

τιμών των Γάλλων παραγωγών, όπως προκύπτει από τη σύγκριση των δικών της τιμών για το τσιμέντο 425 και αυτών της Vicat για το τσιμέντο CPJ 45 (παράρτημα 17 του δικογράφου της προσφυγής της).

1930 Υπενθυμίζεται και πάλι ότι τα στοιχεία που παρέσχε η ιταλική βιομηχανία τσιμέντου κατά την ακρόαση της 2ας Μαρτίου 1993 αποδεικνύουν, αντιθέτως, ότι οι τιμές στη Γαλλία υπήρξαν πάντοτε, κατά μέσον όρο, υψηλότερες των τιμών στην Ιταλία κατά 20 % κατά το διάστημα 1981-1991 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 9, σημείο 6, και πίνακες των παραρτημάτων 9-3 και 9-4). Εν πάση περιπτώσει, στις 23 Απριλίου 1986 η Buzzi πληροφόρησε τη Vicat ότι, εκτός από τη Νίκαια, ελάμβανε παραγγελίες τσιμέντου και από την Τουλόν — πράγμα που αποδεικνύει ότι οι τιμές των Ιταλών παραγωγών ήσαν ελκυστικές και, επομένως, επιβεβαιώνει την άποψη της Επιτροπής —, αλλά ότι έδωσε αρνητική απάντηση σε όλες και είχε την πρόθεση να εξακολουθήσει να ενεργεί κατά τον ίδιο τρόπο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/6144).

1931 Δεύτερον, η Buzzi υποστηρίζει ότι τίποτε δεν αποδεικνύει ότι το έγγραφο που περιείχε τον ισχύοντα από 1ης Ιουλίου 1986 τιμοκατάλογο της Vicat (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11971) της παραδόθηκε από τη Vicat.

1932 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, πράγματι, μολονότι το εν λόγω έγγραφο βρέθηκε στα γραφεία της Buzzi και έφερε στο επάνω μέρος της σελίδας χειρόγραφες σημειώσεις στα ιταλικά, τίποτε δεν αποδεικνύει ότι διαβιβάσθηκε στην Buzzi από τη Vicat. Η Buzzi μπορούσε να το έχει λάβει από πελάτη της Vicat, πράγμα το οποίο δεν θα ήταν επιλήψιμο. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι το εν λόγω έγγραφο υπήρξε αντικείμενο ανταλλαγής μεταξύ της Vicat και της Buzzi. Επομένως, το έγγραφο αυτό δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως στοιχείο αποδεικνύον την επίδικη εναρμονισμένη πρακτική.

1933 Τρίτον, η Vicat προσάπτει στην Επιτροπή ότι κατέληξε ότι οι επαφές της με την Buzzi συνιστούσαν παράβαση, με την αιτιολογία ότι υπήρξαν αποτέλεσμα της συμφωνίας Cembureau περί του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1934 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, από την παράγραφο 48, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά τη νομική αξιολόγηση των σχέσεων μεταξύ της Vicat και της Buzzi, η Επιτροπή κατέληξε ότι οι σχέσεις αυτές συνιστούσαν παράβαση στηριζόμενη αποκλειστικώς στα έγγραφα τα οποία απαριθμούνται στην εν λόγω παράγραφο 20, σημείο, 5, χωρίς ουδόλως να αναφερθεί στη συμφωνία Cembureau.

1935 Τέταρτον, οι δύο προσφεύγουσες αρνούνται τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό των επικρινομένων γνωστοποιήσεων, προβάλλοντας σειρά ισχυρισμών που βασίζονται στα χαρακτηριστικά των ανταλλαγέντων πληροφοριακών στοιχείων. Η Vicat υποστηρίζει ότι, λόγω του συστήματος ελέγχου των τιμών το οποίο ίσχυε στη Γαλλία μέχρι το τέλος του 1986, οι τιμοκατάλογοι τους οποίους γνωστοποίησε στην Buzzi δεν περιελάμβαναν καμία ένδειξη ως προς την εμπορική πολιτική της (εκπτώσεις, όρους πληρωμής...). Εξάλλου, προς στήριξη της απόψεώς της, επικαλείται τις αποφάσεις Fiatagri και New

Holland Ford κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1680 (σκέψη 91), και Deere κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 420 (σκέψη 81). Η Buzzi ισχυρίζεται ότι το κοινό είχε πρόσβαση σε όλους τους ανταλλαγέντες τιμοκαταλόγους. Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι, αντιθέτως προς τις προϋποθέσεις που προβλέπει η νομολογία για να συναχθεί η ύπαρξη συνιστώσας παράβαση εναρμονισμένης πρακτικής, τα πληροφοριακά στοιχεία τα οποία αντάλλαξαν δεν αποκάλυψαν ούτε επηρέασαν την εμπορική συμπεριφορά τους στη σχετική αγορά.

1936 Διαπιστώνεται ότι οι ανταλλαγές τιμοκαταλόγων μεταξύ της Vicat και της Buzzi, οι οποίες εκτίθενται στην παράγραφο 20, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφορούσαν, ως επί το πλείστον, ισχύουσες και, επομένως, πρόσφατες τιμές. Τα εμπλεκόμενα μέρη είχαν βεβαίως τη δυνατότητα να προμηθευτούν τους τιμοκαταλόγους αυτούς από την πελατεία, αλλά «η μέθοδος αυτή είναι πολυπλοκότερη και απαιτεί περισσότερο χρόνο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6) και τα μέρη προτίμησαν να απευθυνθούν κατ' ευθείαν το ένα στο άλλο για να τους αποκτήσουν. Εξάλλου, η Vicat γνωστοποίησε στην Buzzi στις 11 Μαΐου 1983 μια μελλοντική τροποποίηση των τιμών, πληροφορώντας τη για τις τιμές εκ του εργοστασίου του La Grave de Peille από 1ης Ιουνίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/11973). Μάλιστα, στις 23 Απριλίου 1986 η Buzzi πληροφόρησε τη Vicat για την αύξηση του 3 % την οποία προέβλεπε/ήλπιζε για τον Σεπτέμβριο, ζητώντας από τη Vicat να της γνωστοποιήσει από την πλευρά της τις τιμές της εργοστασίου για το εμπόρευμα χύδην και σε σάκους και το ποσοστό της αυξήσεώς τους, τα οποία αυτή γνώριζε, και να της διευκρινίσει «τις αυξήσεις των τιμών που προβλέποντ[αν] κατά το τρέχον έτος» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/6144). Επομένως, οι επαφές μεταξύ της Vicat και της Buzzi αφορούσαν σημαντικές και ενίοτε ακόμη και απόρρητες εμπορικές πληροφορίες.

1937 Προστίθεται ότι τον Μάιο του 1983 και τον Απρίλιο του 1986 η Vicat και η Buzzi αντάλλαξαν τις τιμές τους εργοστασίου για τα τσιμέντα χύδην και σε σάκους και, μία φορά, πρόβλεψη για αύξηση των τιμών. Εξάλλου, στις 23 Απριλίου 1986 η Buzzi πληροφόρησε τη Vicat ότι είχε αρνηθεί τις παραγγελίες από τη Νίκαια και την Τουλόν και ότι είχε την πρόθεση να εξακολουθήσει να ενεργεί κατά τον ίδιο τρόπο. Προβαίνοντας στις ενέργειες αυτές, οι δύο προσφεύγουσες αποκάλυψαν αμοιβαίως την παρούσα και τη μελλοντική συμπεριφορά τους στην αγορά και εξάλειψαν ή, τουλάχιστον, μείωσαν σημαντικά εκ των προτέρων την αβεβαιότητα ως προς τις αντίστοιχες πολιτικές τους τιμών στην εν λόγω αγορά. Συνεπώς, από πλευράς της προπαρατεθείσας στη σκέψη 1852 νομολογίας ορθώς η Επιτροπή έκρινε ότι, με τις ανταλλαγές αυτές πληροφοριών, «εξαλείφθηκε ένα μεγάλο μέρος του συνήθους κινδύνου, που είναι συμφυής με κάθε αυτόνομη αλλαγή συμπεριφοράς στην αγορά» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6).

1938 Μολονότι, όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής ενέχει πράγματι, πέραν από τη διαβούλευση μεταξύ επιχειρήσεων, και συμπεριφορά στην αγορά συνακόλουθη προς αυτή τη διαβούλευση και σχέση αιτίου και αιτιατού μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων, πρέπει να τεκμαίρεται, υπό την επιφύλαξη της αποδείξεως του εναντίου που βαρύνει τους ενδιαφερόμενους, ότι η επίμαχη διαβούλευση επηρέασε τη συμπεριφορά που είχαν στην αγορά οι μετέχουσες επιχειρήσεις (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψεις 118 και 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψεις 161 και 162). Θα πρέπει να εξεταστεί (κατωτέρω σκέψεις 1952 έως 1956) αν, εν προκειμένω, τα στοιχεία που προβάλλουν τα εμπλεκόμενα μέρη συνιστούν τέτοια απόδειξη του εναντίου.

1939 Τέλος, η Vicat δεν μπορεί να επικαλείται την απόφαση Fiatagri και New Holland Ford κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1680, και την απόφαση Deere κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 420. Αφενός, οι ανταλλαγές πληροφοριών τις οποίες αφορούσαν οι υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι δύο αυτές αποφάσεις δεν είχαν σχέση με τις τιμές. Αφετέρου, από την απόφαση Fiatagri και New Holland Ford κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1680 (σκέψη 91), προκύπτει ότι η διαφάνεια μεταξύ των επιχειρηματιών, για να μπορεί να θεωρηθεί νόμιμος σκοπός από πλευράς του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, πρέπει να είναι ικανή, όταν στην αγορά επικρατεί πραγματικός ανταγωνισμός ενόψει του εξατομικευμένου χαρακτήρα της προσφοράς, να συμβάλλει στην ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των πωλητών, προϋπόθεση την οποία προφανέστατα δεν πληρούσαν οι γνωστοποιήσεις των τιμοκαταλόγων μεταξύ της Vicat και της Buzzi, έστω και αν αυτό οφείλεται μόνο στη σχετική συγκέντρωση της προσφοράς που χαρακτηρίζει τη σχετική αγορά.

1940 Πέμπτον, η Buzzi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή αντιφάσκει διαπιστώνοντας, αφενός, ότι οι ανταλλαγές τιμοκαταλόγων και πληροφοριών σχετικών με τις αυξήσεις των τιμών τής επέτρεπαν να διαμορφώσει πολιτική τιμών παραμφερή προς αυτή της Vicat στην αγορά της νότιας Γαλλίας και, αφετέρου, ότι τα προϊόντα της δεν υπάγονταν στην ίδια κατηγορία αντοχής με τα προϊόντα των Γάλλων παραγωγών.

1941 Υπενθυμίζεται ότι, με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Buzzi βάλλει ακριβώς κατά της εξηγήσεως που παρέσχε η Επιτροπή στην παράγραφο 20, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να δικαιολογήσει τις χαμηλότερες τιμές της Buzzi σε σχέση με τις τιμές των Γάλλων παραγωγών και υπογραμμίζει ότι τα προϊόντα της ήσαν εφάμιλλης ποιότητας με τα γαλλικά τσιμέντα (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1907).

1942 Εν πάση περιπτώσει, ανεξαρτήτως του σε ποιο βαθμό είναι παρεμφερή, από πλευράς ποιότητας και αντοχής, τα προϊόντα που εμπορεύεται η Buzzi και τα γαλλικά τσιμέντα, αποδείχθηκε ότι η Buzzi ζήτησε επανειλημμένως από τη Vicat να της γνωστοποιήσει τις τιμές του εργοστασίου της στο La Grave de Peille και να της υποδείξει ενδεχομένως τις σχεδιαζόμενες αυξήσεις τιμών. Ελλείψει πειστικής εναλλακτικής εξηγήσεως όσον αφορά τον λόγο για τον οποίο γνωστοποιήθηκαν οι τιμές, η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι «με τις ανταλλαγές [αυτές] τιμολογίων και την κοινοποίηση των αυξήσεων των τιμών, η Vicat και η Buzzi θέλησαν να βεβαιωθούν ότι οι εξαγωγές που θα συνεχίζονταν να πραγματοποιούνται θα διεξάγονταν βάσει πολιτικής τιμών παρόμοιας με εκείνη που εφάρμοζε η Vicat» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6).

1943 Έκτον, η Vicat εκθέτει πλείονες εναλλακτικές εξηγήσεις που δικαιολογούν τις σχέσεις της με την Buzzi κατά το υπό εξέταση διάστημα. Οι προσαπτόμενες ανταλλαγές τιμοκαταλόγων παρέσχαν στην Buzzi τη δυνατότητα να προτείνει χαμηλότερες τιμές από τις δικές της, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των πωλήσεων της ιταλικής εταιρίας. Έτσι, η Vicat απέτρεψε την Buzzi από το να επιχειρήσει να προσεγγίσει τη δική της πελατεία στη νότια Γαλλία.

1944 Η εξήγηση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, η επιχείρηση που επιδιώκει να αποφύγει την προσέγγιση των πελατών της από ανταγωνίστρια επιχείρηση θα προσπαθήσει μάλλον να διασφαλίσει ή

να αποκαταστήσει την ανταγωνιστικότητά της και όχι να γνωστοποιήσει τις τιμές της στην ανταγωνίστρια αυτή, ελπίζοντας ότι τα εν λόγω στοιχεία θα έχουν ως συνέπεια να παύσει η ανταγωνίστρια να ενδιαφέρεται για τη δική της πελατεία. Στην πραγματικότητα, οι εξηγήσεις που προβάλλει η Vicat προδίδουν τη θίγουσα τον ανταγωνισμό πρόθεση που αποτελούσε το κίνητρό της για τις ανταλλαγές αυτές πληροφοριών, δηλαδή να διασφαλίσει τον σεβασμό της φυσικής της αγοράς στη νότια Γαλλία.

1945 Η Vicat υπογραμμίζει επίσης ότι, δεδομένου ότι στην Ιταλία ίσχυε τότε σύστημα ελέγχου των τιμών, θεώρησε θεμιτό το ότι η Buzzi της ζήτησε τους τιμοκαταλόγους της προκειμένου να ζητήσει από τις ιταλικές δημόσιες αρχές να επιτρέψουν αύξηση των τιμών της.

1946 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα διάφορα έγγραφα που αφορούν τις ανταλλαγές τιμοκαταλόγων μεταξύ της Vicat και της Buzzi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11974, 11973, 11975 έως 11977 και 6144) δεν περιέχουν την παραμικρή ένδειξη που να μπορεί να επιβεβαιώσει τον ισχυρισμό αυτό. Εξάλλου, η δικαιολογία την οποία προβάλλει η Vicat δεν εξηγεί γιατί ζήτησε επανειλημμένως από την Buzzi να της διαβιβάσει τις τιμές του εργοστασίου της στο Robilante (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11975 έως 11977 και 6144).

1947 Έβδομον, η Vicat υποστηρίζει ότι η δήλωση της Buzzi σχετικά με τις προθέσεις της την οποία της απηύθυνε με το τηλετύπημα της 23ης Απριλίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/6144) εξέφραζε στη χειρότερη των περιπτώσεων, τουλάχιστον όσον αφορά τις προερχόμενες από την Τουλόν παραγγελίες, μια τεχνική αδυναμία οφειλόμενη στην απόσταση που χωρίζει την περιοχή αυτή από το εργοστάσιο του Robilante. Η Buzzi προσάπτει μία ακόμη φορά στην Επιτροπή ότι δεν ανέλυσε τη σχετική αγορά. Στην πραγματικότητα, η Buzzi γνωστοποίησε στη Vicat την πρόθεσή της να μη δεχθεί τις παραγγελίες που ελάμβανε από τη Νίκαια και την Τουλόν λόγω των πολυαρίθμων αντικειμενικών περιορισμών της δραστηριότητας εξαγωγής που ίσχυαν στην περιοχή των γαλλοϊταλικών συνόρων (βλ., ανωτέρω, σημείο 1853).

1948 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι το τηλετύπημα της 23ης Απριλίου 1986 δεν περιέχει κανένα στοιχείο ικανό να επιβεβαιώσει τις εξηγήσεις που προβάλλουν σήμερα οι προσφεύγουσες. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να υποστηρίζουν ότι η άρνηση της Buzzi να δεχθεί παραγγελίες προερχόμενες από τη νότια Γαλλία εξηγείτο από τις δυσχέρειες και τα μειονεκτήματα που παρουσίαζε το εμπόριο στην περιοχή των γαλλοϊταλικών συνόρων, ενώ η ίδια η Buzzi υποστήριξε, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι τα διάφορα εμπόδια αυτά δεν την απέτρεψαν από την εξαγωγή «σημαντικών ποσοτήτων» τσιμέντου στη νότια Γαλλία και μάλιστα σε τιμές «χαμηλότερες εκείνων που εμφαίνονται στους τιμοκαταλόγους των Γάλλων παραγωγών» (σημείο 4.3 του υπομνήματος απαντήσεως της Buzzi στην ΑΑ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7).

1949 Όγδοον, η Vicat υπογραμμίζει ότι η δήλωση της Buzzi ότι αρνούνταν και επρόκειτο να εξακολουθήσει να αρνείται τις παραγγελίες που ελάμβανε από τη Νίκαια είναι αντίθετη προς την πραγματικότητα, κατά το μέτρο που η Buzzi πωλούσε πάντοτε στη Νίκαια. Εξάλλου, τα ίδια τα πρακτικά της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ Lafarge και Buzzi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/6857/β) αντικρούουν την ύπαρξη συμφωνίας περί σεβασμού των

εγχωρίων αγορών, εν προκειμένω της αγοράς στη νότια Γαλλία, μεταξύ της ιταλικής επιχειρήσεως και των γαλλικών εταιριών παραγωγής τσιμέντου, και ειδικότερα της Vicat, δεδομένου ότι σ' αυτά εκτίθεται η δήλωση της Buzzi ότι έχει από εικοσαετίας δύο ή τρεις πελάτες στη νότια Γαλλία.

1950 Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι, όπως πράγματι προκύπτει από το απόσπασμα των πρακτικών της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ της Lafarge και της Buzzi το οποίο επικαλείται η Vicat, η Buzzi διατηρούσε στην αγορά της Κυανής Ακτής κάποιες επαγγελματικές σχέσεις στηριζόμενες στις προσωπικές σχέσεις των αδελφών Buzzi. Ωστόσο, στο τηλετύπημα της 23ης Απριλίου 1986, το οποίο απηύθυνε στη Vicat, η Buzzi πράγματι επισήμανε στη Vicat ότι είχε δώσει αρνητική απάντηση στις παραγγελίες για την προμήθεια τσιμέντου τις οποίες ελάμβανε, τόσο από τη Νίκαια όσο και από την Τουλόν, και ότι είχε την πρόθεση να εξακολουθήσει να ενεργεί κατά τον τρόπο αυτό. Συνεπώς, η δήλωση την οποία επικαλείται η Vicat σημαίνει, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ότι οι Γάλλοι παραγωγοί, μεταξύ των οποίων η Vicat, δεν είχαν αντίρρηση να διατηρήσει η Buzzi τους δύο ή τρεις από εικοσαετίας πελάτες της στην αγορά της Κυανής Ακτής (πρακτικά της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ της Lafarge και της Buzzi), υπό την προϋπόθεση ότι η ιταλική επιχείρηση θα απέφευγε να αυξήσει τις δραστηριότητές της εξαγωγής στην αγορά αυτή, προκειμένου να μη διαταράξει την εκεί φυσική αγορά των Γάλλων παραγωγών και ειδικότερα της Vicat.

1951 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η από 23 Απριλίου 1986 δήλωση της Buzzi σχετικά με τις προθέσεις της εξέφραζε τη βούλησή της «να μη διαταράξει την αγορά στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6). Επίσης ορθώς θεώρησε η Επιτροπή (ίδιο σημείο) ότι, μέσω των μεταξύ τους ανταλλαγών πληροφοριών επί των τιμών, η Vicat και η Buzzi θέλησαν να αποκτήσουν εύλογο βαθμό βεβαιότητας ως προς το ότι οι εξαγωγές οι οποίες εξακολουθούσαν θα πραγματοποιούνταν σύμφωνα με πολιτική τιμών παρεμφερή με αυτή της Vicat. Έτσι, βασίμως η Επιτροπή κατέληξε στο παράνομο αυτών των διμερών επαφών, οι οποίες σκοπούσαν στην επίτευξη συνθηκών ανταγωνισμού που δεν αντιστοιχούσαν στις κανονικές συνθήκες της αγοράς (βλ., στο πνεύμα αυτό, νομολογία προπαρατεθείσα στη σκέψη 1852).

1952 Ένατον, η Buzzi υποστηρίζει ότι η παράνομη συνεννόηση την οποία η Επιτροπή προσάπτει στην ίδια και στη Vicat αντικρούεται από τη διαρκή αύξηση των πωλήσεών της στη Γαλλία από το 1983 μέχρι το 1986 (παράρτημα 16 του δικογράφου της προσφυγής της). Η Buzzi προσθέτει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλείται στην παράγραφο 20, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως τη μείωση των πωλήσεών της στη Γαλλία από το 1987 για να αποδείξει ότι η εν λόγω συνεννόηση επηρέασε πράγματι τη συμπεριφορά των εμπλεκομένων μερών στην αγορά της νότιας Γαλλίας, δεδομένου ότι η πτώση αυτή υπήρξε συνέπεια της εξαγοράς από τους Γάλλους παραγωγούς ορισμένων πελατών της στην Κυανή Ακτή.

1953 Στη συνέχεια, η Buzzi υπογραμμίζει ότι, καθόλο το διάστημα 1983-1988, εφάρμοζε στη γαλλική αγορά τιμές αισθητά χαμηλότερες από αυτές των Γάλλων παραγωγών, ιδίως δε από αυτές της Vicat (παραρτήματα 18 έως 23 του δικογράφου της προσφυγής της). Η Buzzi αντικρούει (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1907 και 1941) την εξήγηση που προβάλλει συναφώς η Επιτροπή στην παράγραφο 20, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Vicat προβαίνει σε συγκριτική ανάλυση των τιμών πωλήσεως που εφάρμοζαν, αντιστοίχως, η Buzzi και η ίδια στην αγορά της νότιας Γαλλίας κατά το επίμαχο διάστημα. Από τη σύγκριση αυτή προκύπτει, κατά τη Vicat, ότι κατά το τέλος του 1985 οι τιμές της Buzzi στη Γαλλία ήσαν περίπου 100 FRF/t χαμηλότερες από της Vicat.

1954 Όπως έχει ήδη υπογραμμιστεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1911), η Buzzi ουδέποτε αμφισβήτησε ότι, κατά το διάστημα που λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση, είχε ορισμένους πελάτες στη νότια Γαλλία, ειδικότερα δε στην αγορά της Κυανής Ακτής. Ωστόσο, δεν σκόπευε να κηρύξει «πόλεμο» στις γαλλικές τσιμεντοβιομηχανίες στην αγορά αυτή (βλ. πρακτικά της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ Lafarge και Buzzi· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/6857/β). Συνεπώς, η Buzzi μπορούσε κάλλιστα να έχει αυτόνομη εμπορική πολιτική, τόσον από πλευράς όγκου πωλήσεων όσο και από πλευράς τιμών, έναντι της πελατείας αυτής, η οποία οφειλόταν σε προσωπικές σχέσεις των αδελφών Buzzi, περιορίζοντας συγχρόνως, έναντι κάθε άλλου πελάτη, την αυτονομία της συμπεριφοράς βάσει των παρασχεθέντων από τη Vicat πληροφοριακών στοιχείων, προκειμένου να μη διαταράξει την αγορά στη νότια Γαλλία και ειδικότερα τη φυσική αγορά της Vicat στην περιοχή αυτή.

1955 Εξάλλου, η Επιτροπή δεν ισχυρίζεται στην προσβαλλομένη απόφαση ότι οι ανταλλαγές τιμοκαταλόγων μεταξύ της Vicat και της Buzzi ώθησαν τη δεύτερη να εφαρμόζει στη νότια Γαλλία τις ίδιες τιμές με τη γαλλική εταιρία παραγωγής τσιμέντου. Το μόνο που υποστηρίζει η Επιτροπή είναι ότι «με τις ανταλλαγές τιμολογίων και την κοινοποίηση των αυξήσεων των τιμών, η Vicat και η Buzzi θέλησαν να βεβαιωθούν ότι οι εξαγωγές που θα συνεχίζονταν να πραγματοποιούνται θα διεξάγονταν βάσει πολιτικής τιμών παρόμοιας με εκείνη που εφάρμοζε η Vicat» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6). Το ότι η Buzzi εφάρμοσε εν τέλει στη νότια Γαλλία τιμές χαμηλότερες από αυτές που της γνωστοποίησε η Vicat δεν αποκλείει ότι η ιταλική επιχείρηση ακολούθησε παρά ταύτα «πολιτική τιμών παρόμοια με εκείνη που εφάρμοζε η Vicat» προσαρμόζοντας τις τιμές της εξαγωγής στην εξέλιξη των «τοπικών» τιμών, εν προκειμένω των τιμών της Vicat.

1956 Συνεπώς, τα διάφορα στοιχεία που προβάλλουν οι προσφεύγουσες, είτε για να αποδείξουν ποια ήταν η εμπορική συμπεριφορά της Buzzi κατά το υπό εξέταση διάστημα, είτε για να αντικρούσουν τις εξηγήσεις που εκθέτει συναφώς η Επιτροπή στην παράγραφο 20, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν αποδεικνύουν ότι οι περιγραφόμενες στην παράγραφο 20, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως διμερείς επαφές μεταξύ της Vicat και της Buzzi δεν επηρέασαν τη συμπεριφορά των μερών στην αγορά. Συνεπώς, τα στοιχεία αυτά δεν αναιρούν την ύπαρξη της επίμαχης παραβάσεως.

1957 Δέκατον, η Vicat υποστηρίζει, στο υπόμνημά της απαντήσεως, ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε, χωρίς να υποπέσει σε αντίφαση, να της προσάψει ότι μετέσχε σε εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi αφορώσα, συγχρόνως, ανταλλαγή πληροφοριών περί των τιμών προκειμένου να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση των αντιστοίχων τιμών τους και συστηματική άρνηση της Buzzi να παραδίδει τσιμέντο στη νότια Γαλλία.

1958 Συναφώς, παρατηρείται ότι η Επιτροπή δεν ισχυρίζεται στην προσβαλλομένη απόφαση ότι η Vicat και η Buzzi συνεννοήθηκαν ως προς τη συστηματική άρνηση της Buzzi να παραδίδει τσιμέντο στην αγορά της νότιας Γαλλίας ή, με άλλα λόγια, ως προς την πλήρη αποχή της Buzzi από τις παραδόσεις τσιμέντου στην αγορά αυτή. Η Επιτροπή προσάπτει απλώς και μόνο στη Vicat και στην Buzzi ότι μετέσχαν σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα «τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις παραδόσεις τσιμέντου στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ), αφού έκρινε ότι, «με τις ανταλλαγές τιμολογίων και την κοινοποίηση των αυξήσεων των τιμών, η Vicat και η Buzzi θέλησαν να

βεβαιωθούν ότι οι εξαγωγές που θα συνεχίζονταν να πραγματοποιούνται», υπό την επιφύλαξη της βουλήσεως που εξέφρασε η Buzzi στη Vicat να μη διαταράξει την αγορά στη νότια Γαλλία δεχόμενη τις παραγγελίες που ελάμβανε τόσο από τη Νίκαια όσο και από την Τουλόν, «θα διεξάγονταν βάσει πολιτικής τιμών παρόμοιας με εκείνη που εφάρμοζε η Vicat» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6). Επομένως, ο ισχυρισμός της Vicat περί αντιφάσεως της Επιτροπής συναφώς πρέπει να απορριφθεί.

1959 Απ' όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή βασίμως κατέληξε στην ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Γ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως

1960 Η Επιτροπή φρονεί ότι η εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Vicat και της Buzzi διήρκεσε από τις 11 Μαΐου 1983 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

1961 Πρώτον, η Buzzi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέτεινε τη διάρκεια της συνεννοήσεώς της με τη Vicat, δεδομένου ότι καθόρισε με την απόφαση προγενέστερο χρονικό σημείο ενάρξεως της συμπράξεως αυτής, δηλαδή τον Μάιο του 1983 και όχι τον Απρίλιο του 1986, όπως η ΑΑ.

1962 Διαπιστώνεται ότι, στην ΑΑ, η Επιτροπή έκρινε πράγματι τα εξής: «Οι συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ των Γάλλων παραγωγών Lafarge και Vicat και του Ιταλού παραγωγού Buzzi (...), οι οποίες αφορούν τις εξαγωγές του Buzzi στη Γαλλία, αποτελούν περιορισμό (...) του ανταγωνισμού υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, [της Συνθήκης] τουλάχιστον από το 1986 [καθότι] οι συμφωνίες αυτές και/ή πρακτικές έχουν ως αντικείμενο την κατανομή των αγορών μεταξύ των παραγωγών αυτών» (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο β, πρώτο εδάφιο, σ. 173). Εντούτοις, η Επιτροπή προσέθεσε τα εξής: «Η γνωστοποίηση των ορίων τιμών μεταξύ των Γάλλων παραγωγών Lafarge, Ciments français και Vicat και του Ιταλού παραγωγού Buzzi αποτελούν εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες περιορίζουν τον ανταγωνισμό, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, [της Συνθήκης], τουλάχιστον από το 1983 μέχρι το 1988. Οι κοινοποιήσεις αυτές γίνονται επειδή, όπως προκύπτει από την παράγραφο 10 [της ΑΑ], είναι αρκετά βέβαιο ότι εκείνος ο οποίος επιθυμεί να εξάγει θα ακολουθήσει για τις παραδόσεις του μια τιμολογιακή πολιτική ανάλογη με εκείνη των παραγωγών οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι στη χώρα προορισμού. Με τον τρόπο αυτό εξαλείφεται η πιθανότητα απρόβλεπτων ή ανεξέλεγκτων αντιδράσεων εκ μέρους των ανταγωνιστών και, κατά συνέπεια, ένα μεγάλο μέρος του κανονικού κινδύνου που απορρέει από κάθε αυτόνομη μεταβολή συμπεριφοράς στην αγορά» (ΑΑ, κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο β, δεύτερο εδάφιο, σ. 173). Συνεπώς, από την ανάγνωση του χωρίου αυτού της ΑΑ η Buzzi αντελήφθη κατ' ανάγκην ότι η Επιτροπή της προσήψε ότι μετέσχε με τη Vicat σε εναρμονισμένη πρακτική τουλάχιστον από το 1983, η οποία αφορούσε «τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις παραδόσεις τσιμέντου στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ).

1963 Δεύτερον, η Vicat και η Buzzi υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή, προσκομίζοντας αποδεικτικά στοιχεία μόνο για τις ανταλλαγές τιμοκαταλόγων τον Μάιο του 1983, τον Απρίλιο του 1986 και τον Ιούλιο του 1986, παρέβη την υποχρέωση που υπέχει κατά τη νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 79) να προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με πραγματικά περιστατικά χωρίς μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ τους, ώστε να μπορεί λογικά να γίνει δεκτό ότι η παράβαση συνεχίστηκε αδιάλειπτα μεταξύ της 11ης Μαΐου 1983 και της 31ης Δεκεμβρίου 1988. Η Vicat τονίζει ιδιαιτέρως το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η Buzzi και η ίδια εξακολούθησαν να ανταλλάσσουν τους τιμοκαταλόγους τους μετά το 1986.

1964 Στη συνέχεια, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι ανταλλαγές τιμοκαταλόγων τον Μάιο του 1983 έχουν παραγραφεί, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241) (στο εξής: κανονισμός 2988/74), δεδομένου ότι οι έλεγχοι της Επιτροπής άρχισαν τον Απρίλιο του 1989, δηλαδή περισσότερο από πέντε έτη μετά τα πραγματικά περιστατικά. Η Buzzi προσθέτει ότι οι επίδικες ανταλλαγές του 1983 έχουν επίσης παραγραφεί δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, δεδομένου ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας την απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1994, επέβαλε κύρωση για τις πράξεις αυτές περισσότερο από δέκα έτη αφότου πραγματοποιήθηκαν. Οι προσφεύγουσες καταλήγουν ότι, στη χειρότερη γι' αυτές περίπτωση, η Επιτροπή μπορεί να τις διώξει για την παράβαση που τους προσάπτεται μόνον όσον αφορά το διάστημα μεταξύ Απριλίου και Ιουλίου 1986.

1965 Επισημαίνεται ότι, μολονότι τα τηλετυπήματα που επικαλείται η Επιτροπή στην παράγραφο 20, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδεικνύουν μόνον ανταλλαγές τιμοκαταλόγων τον Μάιο του 1983 και τον Απρίλιο του 1986, η αμεσότητα της εκφράσεως που χρησιμοποιούν η Vicat και η Buzzi και η προθυμία με την οποία γνωστοποίησαν τις αντίστοιχες τιμές τους, χωρίς ποτέ να εξηγήσουν ή να ζητήσουν από την άλλη πλευρά να εξηγήσει τους λόγους γι' αυτές τις αιτήσεις πληροφοριών περί των τιμών, εμφαίνουν ότι οι εν λόγω ανταλλαγές ήσαν τρέχουσα πρακτική.

1966 Προστίθεται ότι στις 23 Απριλίου 1986 η Buzzi πληροφόρησε τη Vicat ότι είχε δώσει αρνητική απάντηση στις παραγγελίες τσιμέντου τις οποίες ελάμβανε, τόσο από τη Νίκαια όσο και από την Τουλόν. Ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, η Buzzi καθησύχασε τη Vicat ως προς την προηγούμενη συμπεριφορά της στην αγορά της νότιας Γαλλίας.

1967 Συνεπώς, ο διαρκής χαρακτήρας της προσαπτομένης στη Vicat και στην Buzzi παραβάσεως είναι βέβαιος για το διάστημα μεταξύ της 11ης Μαΐου 1983 και της 23ης Απριλίου 1986. Λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 1 και 2 του κανονισμού 2988/74, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών περί παραγραφής των πράξεων που αφορούσαν τις ανταλλαγές τιμοκαταλόγων τον Μάιο του 1983 πρέπει να απορριφθεί.

1968 Αντιθέτως, για το διάστημα μετά τις 23 Απριλίου 1986 δεν υπάρχει καμία απόδειξη ανταλλαγής τιμοκαταλόγων μεταξύ της Vicat και της Buzzi. Η Επιτροπή, προκειμένου να δεχθεί ότι η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως διήρκεσε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988, επικαλείται την «τελευταία συνεννόηση με τη Lafarge (...) στις

26 Νοεμβρίου 1988 [η οποία] αποτελεί εκδήλωση προς τη Lafarge της μελλοντικής στάσης που θα τηρούσε η Buzzi στην αγορά» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 7, τρίτο εδάφιο). Η Επιτροπή καταλήγει ως εξής: «Ο Δεκέμβριος 1988 πρέπει να θεωρηθεί ότι σηματοδοτεί τον τερματισμό της παράβασης και για τους τρεις Γάλλους παραγωγούς. Πράγματι, οι εκδηλώσεις της Buzzi, μολονότι υπήρξαν χωριστές προς τους τρεις Γάλλους παραγωγούς» εν τέλει ωφέλησαν και τους τρεις (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 7, τέταρτο εδάφιο).

1969 Ωστόσο, το γεγονός ότι, κατά τη συνομιλία της 26ης Νοεμβρίου 1988 με τη Lafarge, η Buzzi της δήλωσε ότι δεν είχε καμία επιθυμία να έλθει στην Κυανή Ακτή για να διαταράξει την αγορά και ότι ο πόλεμος ήταν ανώφελος δεν αποδεικνύει ότι οι «ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές» μεταξύ της Vicat και της Buzzi, οι οποίες αποτελούν το συγκεκριμένο αντικείμενο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, συνεχίστηκαν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

1970 Επομένως το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει ότι η Vicat και η Buzzi μετέσχαν μετά τις 23 Απριλίου 1986 σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις παραδόσεις τσιμέντου στη νότια Γαλλία, πρέπει να ακυρωθεί.

Πρόσβαση στον φάκελο

1971 Καμία από τις προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν υποστήριξε ότι δεν είχε πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, στα επιβαρυντικά στοιχεία που εκτίθενται στην παράγραφο 20 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1972 Όσον αφορά τα απαλλακτικά στοιχεία, η Vicat, η Ciments français και η Buzzi διατύπωσαν σειρά παρατηρήσεων στηριζόμενες στα έγγραφα που είχαν τη δυνατότητα να συμβουλευθούν κατόπιν μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Οι ανωτέρω εταιρίες επιχείρησαν να αποδείξουν ότι η Επιτροπή, παρέχοντάς τους περιορισμένη μόνον πρόσβαση στη ΑΑ και στον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας διαπιστώνοντας τις παραβάσεις που τους προσάπτονται, κατά περίπτωση, με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, στοιχείο β και/ή στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Όπως επισημάνθηκε προηγουμένως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1823), η Lafarge δεν διατύπωσε καμία παρατήρηση προκειμένου να αποδείξει ότι η διαπίστωση της παραβάσεως που της προσάπτεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης απόφασης συνιστούσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της.

A — Υπόθεση T-37/95, Vicat κατά Επιτροπής

1973 Η Vicat, αναφερόμενη σε σειρά εγγράφων, ισχυρίζεται ότι, αν είχε λάβει γνώση των εγγράφων αυτών κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει επωφελώς για να στηρίξει τους αμυντικούς ισχυρισμούς της κατά της αιτιάσεως που αντλείται, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τη συμμετοχή της με την Buzzi σε θίγουσα τον ανταγωνισμό εναρμονισμένη πρακτική.

1974 Με τις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Vicat υποστηρίζει, αφενός, ότι τα έγγραφα που συμβουλεύθηκε επιβεβαιώνουν την ύπαρξη οικονομικών και ιστορικών εμποδίων για τη λειτουργία εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών. Τα έγγραφα αριθ. 33.126/12485 έως 12492, 12493 έως 12509, 12463 έως 12484, 12452 έως 12462, 2921 έως 2928, 2929 έως 2931, 3158 έως 3160, 3163 έως 3166, 3150 έως 3154, 3017, 3018, 3019 έως 3032, 3053 έως 3059, 3099 έως 3108, 3110 έως 3126, 12083 έως 12096, 12081, 12082, 12136 έως 12138, 3365, 12139, 12140, 12142 και 12143 αποδεικνύουν ότι, από την αρχή της δεκαετίας του '80, η ιταλική αγορά ήταν στεγανοποιημένη σε μεγάλο βαθμό λόγω σειράς συμφωνιών συναφθεισών μεταξύ των τριών κυριοτέρων παραγωγών τσιμέντου, έναντι των οποίων η Buzzi υπήρξε πάντοτε αποστασιοποιημένη. Συνεπώς, όλα αυτά τα έγγραφα θα είχαν παράσχει στη Vicat τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η Buzzi ουδόλως ενδιαφερόταν να μετάσχει σε συμπράξεις και ότι μια εναρμονισμένη πρακτική με την εταιρία αυτή δεν θα είχε κανένα αποτέλεσμα, ενόψει της απειθαρχίας της και της περιορισμένης σπουδαιότητάς της στην ιταλική αγορά.

1975 Εξάλλου, η Vicat επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/11990 και 11991, τα οποία αφορούν μια αύξηση των τιμών του ιταλικού τσιμέντου την οποία επέτρεψε τον Σεπτέμβριο του 1989 η διυπουργική επιτροπή τιμών (Comitato interministeriale dei prezzi — CIP) και την οποία επρόκειτο να ανακοινώσει στον Τύπο η AITEC. Τα έγγραφα αυτά αποδεικύουν, κατά τη Vicat, ότι οι σχετικές με τις τιμές πληροφορίες τις οποίες της διαβίβασε σε συγκεκριμένες περιπτώσεις η Buzzi ουδόλως ήσαν εμπιστευτικές και ότι το εμπορικό τους ενδιαφέρον ήταν περιορισμένο.

1976 Αφετέρου, η Vicat επισημαίνει ότι οι πρακτικές μεταξύ Ιταλών και Γάλλων παραγωγών τσιμέντου, οι οποίες θεωρήθηκαν ότι συνιστούν παράβαση, διαφέρουν αξιοσημείωτα από τις πολύ πιο σύνθετες πρακτικές τις οποίες αποκαλύπτουν τα έγγραφα του σχετικού με την Ισπανία φακέλου. Οι πληροφορίες που ανταλλάχθηκαν με την Buzzi, με τα τηλετυπήματα τα οποία αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, είναι ανώδυνες σε σύγκριση μ' εκείνες που ανταλλάχθηκαν μεταξύ της πορτογαλικής και της ισπανικής αγοράς, όπως προκύπτει από τα έγγραφα του σχετικού με την Ιβηρική χερσόνησο φακέλου. Συναφώς, η Vicat παραπέμπει ειδικότερα στα έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412 και 1406 έως 1408. Επομένως, θεωρεί αξιοπερίεργο το ότι οι μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ της ίδιας και της Buzzi προκάλεσαν τις ίδιες διώξεις με αυτές που προκλήθηκαν από συχνότερες ανταλλαγές πληροφοριών οι οποίες μάλιστα ήσαν σημαντικότερες, κατά το μέτρο που αφορούσαν ονόματα πελατών και ποσότητες εξαγωγών.

1977 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς αυτούς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Vicat βάσει των εγγράφων που απαριθμεί δεν μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

1978 Κατ' αρχάς, τα έγγραφα των οποίων έγινε επίκληση για να αποδειχθεί η οργάνωση της ιταλικής αγοράς σε καρτέλ από την αρχή της δεκαετίας του '80 και η υποτιθέμενη ανυπότακτη στάση της Buzzi έναντι αυτών (βλ. έγγραφα απαριθμούμενα ανωτέρω στη σκέψη 1974) δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στα έγγραφα στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 10, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο β) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 20, σημεία 5 έως 7, και 48, σημεία 6 και 7), για να καταλήξει στην ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Vicat και της Buzzi την οποία διαπιστώνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1979 Τα έγγραφα αριθ. 33.126/11990 και 11991 ωσαύτως δεν είναι ικανά να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της Vicat κατά τη διοικητική διαδικασία. Τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Vicat βάσει των εγγράφων αυτών δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή να διαπιστώσει κατά τρόπο αντικειμενικό και αδιάσειστο, λαμβανομένων υπόψη των τηλετυπημάτων που παρατίθενται στην παράγραφο 10 της ΑΑ και στην παράγραφο 20, σημείο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/11974, 11973, 11975 έως 11977 και 6144), ότι οι ανταλλαγές μεταξύ Vicat και Buzzi κατά το διάστημα που λαμβάνεται υπόψη δεν αφορούσαν πίνακες και αυξήσεις τιμών που είχαν εγκριθεί από τις δημόσιες αρχές, αλλά τις δικές τους τιμές, οι οποίες ίσχυαν αντιστοίχως, εκ των εργοστασίων τους στο La Grave de Peille (Vicat) και στο Robilante (Buzzi) και, «σε μία περίπτωση, τις προβλέψεις για αύξηση των τιμών [αυτών]» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6), πληροφορίες των οποίων η σπουδαιότητα και, μάλιστα, το απόρρητο ήσαν αναμφισβήτητα. Συνεπώς, τα σχόλια αυτά δεν θα είχαν άρει το παράνομο των επαφών μεταξύ Vicat και Buzzi, τις οποίες επισημαίνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1980 Τέλος, η ποσότητα, η φύση και το περιεχόμενο των εγγράφων που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη μιας συγκεκριμένης παραβάσεως δεν μπορούν, από μόνα τους, να θίξουν την αποδεικτική αξία των λιγότερο πολυαρίθμων εγγράφων που επικαλείται για να στηρίξει τη διαπίστωση μιας άλλης παραβάσεως. Επομένως, τα έγγραφα αριθ. 33.322/1406 έως 1408 και 1410 έως 1412, σχετικά με τη σύμπραξη μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών, την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν μπορούν να αλλοιώσουν την αποδεικτική αξία των εγγράφων που επικαλείται η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, για να καταλήξει στην ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Vicat και της Buzzi την οποία διαπιστώνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1981 Με τις από 8 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Vicat αναφέρεται, πρώτον, σε αποσπάσματα ενός εσωτερικού σημειώματος της Ciments français της 20ής Ιουνίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/4366, 4372 και 4387), τα οποία εκφράζουν τη βούληση της γαλλικής επιχειρήσεως να συνάψει συμφωνίες συνεργασίας με την Buzzi, πράγμα το οποίο θα ήταν αδιανόητο αν, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση, η Buzzi συνδεόταν με τη Vicat, ανταγωνίστρια της Ciments français. Συνεπώς, τα αποσπάσματα αυτά αντικρούουν την ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ Vicat και Buzzi. Το ίδιο ισχύει για τα πρακτικά της Lafarge, τα οποία αφορούν μια συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/7357 έως 7362) με θέμα, μεταξύ άλλων, τις προοπτικές της γαλλικής αυτής επιχειρήσεως στην Ιταλία και στα οποία γίνεται λόγος για μια ενδεχόμενη συμμαχία μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, μεταξύ άλλων.

1982 Διαπιστώνεται ότι στα έγγραφα που επικαλείται κατά τα ως άνω η Vicat, στα οποία πράγματι γίνεται μνεία ενδεχομένων συμμαχιών με την Buzzi, εκτίθενται οι στρατηγικές επεκτάσεως τις οποίες μελε-

τούσαν η Ciments français και η Lafarge για την Ιταλία. Ωστόσο, τα έγγραφα αυτά δεν προσδίδουν διαφορετική έννοια στα έγγραφα στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, για να καταλήξει στην ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Vicat και της Buzzi την οποία δέχεται με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, το γεγονός ότι δύο γαλλικές τσιμεντοβιομηχανίες μπορούσαν το 1988 να σκεφθούν τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών με την Buzzi δεν αποκλείει ούτε αντικρούει την ύπαρξη, από το 1983 έως το 1986, μιας παράνομης συνεννοήσεως μεταξύ της Vicat και της Buzzi.

1983 Δεύτερον, η Vicat υπογραμμίζει ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/4395 έως 4399 και 4406 έως 4414, προφανώς της 9ης Μαρτίου 1989, τα οποία αφορούν συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ της Ciments français και της Unicem, μπορούσαν να είναι χρήσιμα για την άμυνά της κατά τη διοικητική διαδικασία, δεδομένου ότι θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι, αντιθέτως, ο φάκελος της Επιτροπής δεν περιείχε καμία απόδειξη περί συμφωνίας ή σχεδίου συμφωνίας αυτού του είδους μεταξύ της Buzzi και της ίδιας.

1984 Εντούτοις, δεν μπορεί να συναχθεί κατ' αντιδιαστολή από την ύπαρξη αποδείξεων περί μιας συμφωνίας μεταξύ δύο μερών η έλλειψη αποδείξεων περί της υπάρξεως συνεννοήσεως μεταξύ δύο άλλων μερών. Εξάλλου, εν προκειμένω, η Επιτροπή πράγματι αναφέρθηκε, με την ΑΑ και με την προσβαλλομένη απόφαση, σε έγγραφα αποδεικνύοντα παράνομη συνεννόηση μεταξύ της Vicat και της Buzzi, αφορώσα «τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις παραδόσεις τσιμέντου στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ). Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Vicat δεν θα μπορούσαν να εμποδίσουν τη διαπίστωση της υπάρξεως της συνεννοήσεως αυτής.

1985 Τρίτον, η Vicat επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/4421 και 4422, τα οποία περιέχουν μια σύντομη περιγραφή της ιταλικής βιομηχανίας τσιμέντου του 1986, για να τονίσει την έλλειψη επιπτώσεων στην κοινή αγορά της εναρμονισμένης πρακτικής που της προσάπτεται, δεδομένου ότι η Buzzi κατέχει εντελώς ασήμαντη θέση στην ιταλική αγορά (μερίδιο στην αγορά 3 %).

1986 Ωστόσο, η επιχειρηματολογία αυτή δεν επιτρέπει να συναχθεί προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Vicat κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, απαγορεύοντας τις συμπράξεις που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού και οι οποίες είναι ικανές να θίξουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν επιβάλλει να αποδεικνύεται ότι η εν λόγω σύμπραξη έχει πράγματι θίξει αισθητά το εν λόγω εμπόριο, γεγονός άλλωστε το οποίο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, δυσχερώς μπορεί να αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμο, αλλά ζητεί να αποδεικνύεται ότι η σύμπραξη αυτή ήταν ικανή να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα (απόφαση του Δικαστηρίου Miller κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1727, σκέψη 15, και απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιουλίου 1997, C-219/95 P, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκέψη 19). Έτσι, η προϋπόθεση ότι πρέπει να θίγεται το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο πληρούται όταν, βάσει συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, η διαπιστούμενη σύμπραξη επιτρέπει να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα ρεύματα των εμπορικών ανταλλαγών μεταξύ κρατών μελών (βλ., στο πνεύμα αυτό, μεταξύ άλλων, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1980, 99/79, Lancôme, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 617, σκέψη 23, και Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 170). Εν προκειμένω όμως, από τα εξετασθέντα ανωτέρω, στις σκέψεις 1922 έως 1970, έγγραφα προκύπτει ότι η σύμπραξη μεταξύ της Vicat και της Buzzi ήταν ικανή να θίξει τη συνήθη ροή του εμπορίου του τσιμέντου στην περιοχή των γαλλοϊταλικών συνόρων από πλευράς τόσο ποσοτήτων όσο

και τιμών. Επομένως, οι παρατηρήσεις που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Vicat κατά τη διοικητική διαδικασία για να αποδείξει την ασήμαντη θέση της Buzzi στην ιταλική αγορά δεν θα είχαν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

1987 Τέταρτον, η Vicat επικαλείται ένα εσωτερικό έγγραφο της Lafarge, χωρίς ημερομηνία, αλλά πιθανώς του 1987, με τον τίτλο «Επιπτώσεις των κινδύνων εισαγωγής διά ξηράς κατά μήκος των γαλλικών συνόρων» (έγγραφα αριθ. 33.126/4869 έως 4873). Το έγγραφο αυτό, το οποίο αφορά ακριβώς τις εξαγωγές από ιταλικές επιχειρήσεις στη ζώνη Νίκαια-Κυανή Ακτή, επιβεβαιώνει την ύπαρξη σημαντικών δυσχερειών τις οποίες αντιμετώπισε η Buzzi για να εξάγει τσιμέντο στη νότια Γαλλία. Με άλλα λόγια, το έγγραφο αυτό αποδεικνύει ότι το περιορισμένο εμπόριο τσιμέντου μεταξύ Γαλλίας και Ιταλίας εξηγείτο αποκλειστικώς και μόνον από λόγους αμιγώς αντικειμενικούς, αφορώντες τα διάφορα εμπόδια κατά την εξαγωγή, τα οποία υπήρχαν στη ζώνη των γαλλοϊταλικών συνόρων, και όχι, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, από τοπική σύμπραξη μεταξύ της Buzzi και των Γάλλων παραγωγών, ειδικότερα δε της Vicat. Στο εν λόγω έγγραφο αναγράφονται επίσης τα εξής, όσον αφορά την αγορά «Ιταλία/Νίκαια-Κυανή Ακτή»: «Το πλεονέκτημα από πλευράς κόστους που παρέχει το εγγύτερο ιταλικό εργοστάσιο (Buzzi) δεν διαγράφεται ευνοϊκό (...) παρά το γεγονός ότι το εργοστάσιο αυτό έχει κυμαινόμενο κόστος 90 FRF/t, έναντι του κόστους των 100 FRF/t που έχουν τα γαλλικά εργοστάσια· όσον αφορά το κόστος μεταφοράς, η εκδοχή που έγινε δεκτή είναι ο διπλασιασμός του πλάτους του αυχένα του Tende (σχέδιο το οποίο εξετάζεται σοβαρά) με απευθείας παράδοση· ένας αποθηκευτικός χώρος στο Vintimille που θα ήταν δικαιολογημένος από εμπορικής απόψεως θα αύξανε απλώς το κόστος παραδόσεως. Η θέση των γαλλικών μονάδων στα ιταλικά σύνορα τις περιάγει, ενδεχομένως, σε ευνοϊκή θέση για την επιβολή αντιποίνων. Τέλος, το ιταλικό εργοστάσιο δεν διαθέτει προς το παρόν πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα η οποία να έχει επισημανθεί· είναι αναγκαία μια επένδυση σε κονιοποίηση. Από το σύνολο των στοιχείων αυτών διαφαίνεται ότι δεν υπάρχει αισθητή απειλή εισαγωγής διά ξηράς.»

1988 Διαπιστώνεται ότι το έγγραφο αυτό εμφαίνει ότι, μολονότι δεν υπήρχε, κατά τη Lafarge, «αισθητή απειλή εισαγωγής διά ξηράς», ιδίως προερχόμενη από την Ιταλία και ειδικότερα εκ μέρους της Buzzi, ο «κίνδυνος» τέτοιων εισαγωγών ήταν εντούτοις λανθάνων.

1989 Εξάλλου, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Vicat όσον αφορά το έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, προκειμένου να επιχειρήσει να αποδείξει ότι το περιορισμένο διασυνοριακό εμπόριο τσιμέντου μεταξύ Γαλλίας και Ιταλίας οφειλόταν στα διάφορα σημαντικά εμπόδια και μειονεκτήματα που παρουσίαζε η εξαγωγή μεταξύ των δύο αυτών αγορών δεν μπορούν να αναιρέσουν τις δηλώσεις της Buzzi κατά τη διοικητική διαδικασία, οι οποίες εκτίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 20, σημείο 7) και έχουν ως εξής: «(...) παρά τα εμπόδια που χρειάσθηκε να υπερπηδήσει [η Buzzi] (κόστος μεταφοράς, τελωνείο, διαφορά ποιότητας μεταξύ των ιταλικών και γαλλικών τσιμέντων) και παρά τη δυνατότητα που είχε να διοχετεύσει την παραγωγή της στις πλησιέστερες και αποδοτικότερες αγορές, εξάγει, από τα τέλη της δεκαετίας του '60 σημαντικές ποσότητες ("interessanti quantità") τσιμέντου στη νότιο Γαλλία [σε] τιμές (...) χαμηλότερες από τις τιμές του τιμοκαταλόγου που της είχαν διαβιβάσει οι Γάλλοι παραγωγοί.»

1990 Σε τελική ανάλυση, οι παρατηρήσεις της Vicat δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή να κρίνει ότι η Buzzi, πληροφορώντας τη Vicat στις 23 Απριλίου 1986 για την απόφασή της να μην ανταποκριθεί στις παραγγελίες τσιμέντου που ελάμβανε από τη νότια Γαλλία και για την πρόθεσή της να εξακολουθήσει

να ενεργεί κατά τον ίδιο τρόπο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/6144), «καθησύχασε τη Vicat γνωστοποιώντας σ' αυτή την επιθυμία της να μη διαταράξει την αγορά στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6).

1991 Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι, όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κανένα από τα στοιχεία που προέβαλε η Vicat στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 και στις από 8 Φεβρουαρίου 1998 παρατηρήσεις της δεν είναι ικανό να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

Β — Υπόθεση Τ-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής

1992 Η Ciments français, αναφερόμενη σε σειρά εγγράφων, ισχυρίζεται ότι, αν είχε λάβει γνώση των εγγράφων αυτών κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει επωφελώς για να στηρίξει τους αμυντικούς ισχυρισμούς της κατά της αιτιάσεως που αντλείται, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τη συμμετοχή της με την Buzzi σε θίγουσα τον ανταγωνισμό εναρμονισμένη πρακτική.

1993 Με τις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Ciments français υποστηρίζει ότι τα σχετικά με την Ιταλία κεφάλαια της ΑΑ και τα παρατιθέμενα στα κεφάλαια αυτά έγγραφα (ειδικότερα τα έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2948, 2949 έως 2951 και 19871 έως 19873) θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να ισχυρισθεί ότι η Buzzi δεν μετέσχε στα μέτρα των Ιταλών παραγωγών κατά των Ελλήνων εξαγωγέων, μέτρα τα οποία δεν είχαν, κατ' αυτήν, σχέση με τη Cembureau. Κατά την άποψη της Ciments français, εφόσον δεν υπήρχε τέτοια σχέση μεταξύ της Buzzi και της Cembureau, η αποστολή ενός ήδη κοινολογηθέντος τιμοκαταλόγου από την Buzzi στη Ciments français στις 17 Μαρτίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/11982 έως 11987· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4) δεν έπρεπε να θεωρηθεί ως απόδειξη παράνομης συνεννοήσεως και, ακόμη λιγότερο, ως απόδειξη εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Τέλος, τα χωρία της ΑΑ που αφορούν την ιταλική αγορά δεν αναφέρουν κανένα έγγραφο στο οποίο να γίνεται μνεία σχέσεων ή επαφών μεταξύ Ιταλών και Γάλλων παραγωγών, πολλώ δε μάλλον μεταξύ της Ciments français και της Buzzi.

1994 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι δεν υπήρξε καμία προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, αφορώσα τα έγγραφα που επικαλείται η Ciments français. Πράγματι, η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η Buzzi συνδεόταν με τη Cembureau. Αντιθέτως, στην παράγραφο 48, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υπογραμμίζει την έλλειψη διαρθρωτικού δεσμού μεταξύ της Buzzi και της Cembureau. Επομένως, τα σχόλια της Ciments français, τα οποία θα είχαν ως αντικείμενο την αμφισβήτηση της υπάρξεως τέτοιου δεσμού δεν θα είχαν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα συναφώς.

1995 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Ciments français για να αποδείξει τόσο ότι η Buzzi δεν συνδεόταν με τη Cembureau όσο και ότι η ιταλική επιχείρηση δεν συνέπραξε στα μέτρα που έλαβαν οι παραγωγοί της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται κατά των ελληνικών

εξαγωγών και ότι, τέλος, τα αφορώντα την Ιταλία κεφάλαια της ΑΑ ουδόλως αναφέρουν έγγραφα στα οποία γίνεται μνεία επαφών μεταξύ Ιταλών και Γάλλων παραγωγών, ειδικότερα δε μεταξύ της Ciments français και της Buzzi, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν ή να προσδώσουν διαφορετική έννοια στο περιεχόμενο της τηλεομοιοτυπίας της 17ης Μαρτίου 1988, με την οποία η Ciments français γνωστοποίησε στην Buzzi, κατόπιν αιτήματος της δεύτερης, τους πίνακές της τιμών και την αύξηση που σχεδίαζε για το τρέχον έτος (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11982 έως 11987) και στην οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 10, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο β) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 20, σημεία 4, 6 και 7, και 48, σημεία 4, 5 και 7), για να καταλήξει στην ύπαρξη της επίδικης εναρμονισμένης πρακτικής.

1996 Στις από 21 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Ciments français αναφέρεται, όπως η Vicat, στη μελέτη της Lafarge με τον τίτλο «Επιπτώσεις των κινδύνων εισαγωγής διά ξηράς κατά μήκος των γαλλικών συνόρων» (έγγραφα αριθ. 33.126/4869 έως 4910) και υπογραμμίζει το ίδιο χωρίο της μελέτης αυτής με αυτό που επικαλέσθηκε η Vicat (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1987). Η Ciments français θεωρεί ότι η εν λόγω μελέτη, αν της είχε επιτραπεί η πρόσβαση σ' αυτήν κατά τη διοικητική διαδικασία, θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να επιβεβαιώσει το βάσιμο της απόψεως την οποία υποστήριξε με το υπόμνημα απαντήσεως στην ΑΑ, ότι δηλαδή δεν υπήρχε καμία δυνατότητα ανταγωνισμού μεταξύ της Ciments français και της Buzzi. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αποστολή ενός τιμοκαταλόγου δεν μπορούσε να θεωρηθεί απόδειξη συμπράξεως θίγουσας τον ανταγωνισμό. Πράγματι, το έγγραφο αυτό αποδεικνύει ότι η Buzzi, η οποία έχει το εγγύτερο στα γαλλικά σύνορα εργοστάσιο, δεν ανταγωνιζόταν, πράγματι ή δυνάμει, τη Vicat και τη Lafarge στην αγορά της νοτιοανατολικής Γαλλίας. Το συμπέρασμα αυτό ισχύει κατά μείζονα λόγο για την περίπτωση της Ciments français, το εγγύτερο στα σύνορα εργοστάσιο της οποίας είναι ακόμη πιο απομακρυσμένο από τα εργοστάσια της Vicat και της Lafarge. Η Ciments français φρονεί ότι το εν λόγω χρήσιμο προς αντίκρουση των αιτιάσεων έγγραφο θα είχε ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα, αν η Επιτροπή είχε κρίνει σκόπιμο να το λάβει υπόψη κατά την εν λόγω διαδικασία.

1997 Όπως ήδη υπογραμμίσθηκε ανωτέρω στη σκέψη 1988, το έγγραφο της Lafarge εμφαίνει ότι, μολονότι η γαλλική επιχείρηση δεν θεωρούσε τότε ότι υπήρχε «αισθητή απειλή εισαγωγής διά ξηράς», προερχόμενη από την Ιταλία και ειδικότερα εκ μέρους της Buzzi, ο εγγενής σε τέτοιες εισαγωγές «κίνδυνος» ήταν εντούτοις λανθάνων. Εξάλλου, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Ciments français βάσει του εγγράφου αυτού της Lafarge κατά τη διοικητική διαδικασία δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή, για τον λόγο που υπενθυμίζεται ανωτέρω στη σκέψη 1989, να κρίνει ότι η Buzzi εξήγε στη Γαλλία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5, δεύτερο εδάφιο). Σε τελική ανάλυση, οι ενδεχόμενες παρατηρήσεις της Ciments français δεν θα παρείχαν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αποστεί από τα συμπεράσματα που αντλεί στην παράγραφο 48, σημείο 5, δεύτερο και τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως: «(...) η Ciments français και η Buzzi είναι πραγματικοί ή τουλάχιστον εν δυνάμει ανταγωνιστές και (...) κάθε ενημέρωση του ανταγωνιστή σχετικά με τη στάση που ενδέχεται να κρατηθεί στην αγορά, η οποία κατ' αυτόν τον τρόπο επηρεάζει την ανταγωνιστική συμπεριφορά του τελευταίου, αποτελεί παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1.»

1998 Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι, όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κανένα από τα στοιχεία που προέβαλε η Ciments français με τις από 10 Φεβρουαρίου και τις από 21 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της δεν είναι ικανό να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

Γ — Υπόθεση Τ-51/95, Buzzi κατά Επιτροπής

1999 Η Buzzi, αναφερόμενη σε διάφορες σειρές εγγράφων, ισχυρίζεται ότι, αν είχε λάβει γνώση των εγγράφων αυτών κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει επωφελώς για να στηρίξει τους αμυντικούς ισχυρισμούς της κατά των αιτιάσεων που αντλούνται, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α, β και γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τη συμμετοχή της σε τρεις θίγουσες τον ανταγωνισμό εναρμονισμένες πρακτικές, αντιστοίχως, με τις γαλλικές εταιρίες παραγωγής τσιμέντου Lafarge, Ciments français και Vicat.

2000 Γενικώς, η Buzzi παρατηρεί, κατ' αρχάς, ότι κανένα από τα έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής στα οποία είχε πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας τα οποία διέταξε το Πρωτοδικείο δεν δικαιολογεί το συμπέρασμα ότι μετέσχε σε παράνομη σύμπραξη με τους κύριους Γάλλους παραγωγούς.

2001 Εντούτοις, το γεγονός ότι κανένα από τα έγγραφα τα οποία είχε τη δυνατότητα να συμβουλευθεί η Buzzi κατά την ένδικη διαδικασία δεν αποδεικνύει παράνομη συμπεριφορά εκ μέρους της δεν προσδίδει, από μόνο του, διαφορετική έννοια στα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία και επί των οποίων στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 10, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο β) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 20 και 48), για να καταλήξει στην ύπαρξη των εναρμονισμένων πρακτικών που διαπίστωσε μεταξύ της Buzzi και των γαλλικών τσιμεντοβιομηχανιών Lafarge, Ciments français και Vicat.

2002 Στη συνέχεια, η Buzzi επικαλείται μια πρώτη σειρά εγγράφων τα οποία, κατ' αυτήν, μπορούσαν να της έχουν χρησιμεύσει κατά τη διοικητική διαδικασία για να διευκρινίσει τις συνθήκες της αγοράς και να αποδείξει έτσι την πλήρη έλλειψη ανταγωνισμού μεταξύ της ιδίας και των Γάλλων παραγωγών.

2003 Πρώτον, η Buzzi αναφέρεται, με το υπόμνημα της 9ης Ιανουαρίου 1997, σε ένα εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 21ης Απριλίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/4709 και 4710), από το οποίο προκύπτει κατ' αυτήν ότι η εν λόγω γαλλική επιχείρηση δεν τη θεωρούσε ανταγωνίστρια στην αγορά της νοτιοανατολικής Γαλλίας. Στις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Buzzi επικαλείται ένα άλλο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 28ης Φεβρουαρίου 1998, το οποίο αναφέρεται σε «έρευνες της Επιτροπής των Βρυξελλών» (έγγραφα αριθ. 33.126/16838 έως 16840). Το σημείωμα αυτό εμφαίνει ότι το ευρισκόμενο στο Robilante εργοστάσιο της Buzzi δεν κρίθηκε ικανό να δημιουργήσει κλίμα ανταγωνισμού στη νοτιοανατολική Γαλλία, όπου γινόταν αναμέτρηση μεταξύ της Lafarge, της Ciments français και της Vicat. Η Buzzi επικαλείται επίσης με τις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της ένα εσωτερικό σημείωμα της Vicat της 18ης Ιουλίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/6245 έως 6247), το οποίο επιβεβαιώνει ότι η Buzzi δεν εθεωρείτο ούτε ανταγωνίστρια της Vicat στην αγορά της νότιας Γαλλίας.

2004 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι τα τρία εν λόγω εσωτερικά σημειώματα ουδόλως αναφέρουν την Buzzi. Αφορούν αποκλειστικώς τις σχέσεις ανταγωνισμού των τριών γαλλικών τσιμεντοβιομηχανιών Lafarge, Ciments français και Vicat στην αγορά της νότιας Γαλλίας. Το γεγονός ότι τα έγγραφα αυτά ουδόλως

αναφέρουν την Buzzi δεν σημαίνει, από μόνο του, ότι οι Γάλλοι παραγωγοί δεν θεωρούσαν την ιταλική επιχείρηση πράγματι ή εν δυνάμει ανταγωνίστρια στην αγορά αυτή.

2005 Στη συνέχεια, υπενθυμίζεται μια ακόμη φορά ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η ίδια η Buzzi δήλωσε ότι, «παρά τα εμπόδια που χρειάσθηκε να υπερπηδήσει (κόστος μεταφοράς, τελωνείο, διαφορά ποιότητας μεταξύ των ιταλικών και γαλλικών τσιμέντων) και παρά τη δυνατότητα που είχε να διοχετεύσει την παραγωγή της στις πλησιέστερες και αποδοτικότερες αγορές, εξάγει, από τα τέλη της δεκαετίας του '60 σημαντικές ποσότητες ("interessanti quantità") τσιμέντου στη νότιο Γαλλία», τούτο δε για να αποδείξει ότι «ενήργησε τελείως αυτόνομα, υπακούοντας αποκλειστικά στη λογική του επιχειρηματία που αναζητεί νέες αγορές» (σημείο 4.3 του υπομνήματος απαντήσεως στην ΑΑ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7), και να επιχειρήσει να αντικρούσει έτσι τις αιτιάσεις που διατυπώθηκαν εις βάρος της στην ΑΑ, όσον αφορά τη συμμετοχή της σε παράνομες συνεννοήσεις με τους Γάλλους παραγωγούς.

2006 Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Buzzi κατά τη διοικητική διαδικασία, για να επιχειρήσει να αποδείξει, βάσει των τριών εσωτερικών σημειωμάτων που επικαλείται, ότι οι γαλλικές τσιμεντοβιομηχανίες με τις οποίες, κατά τις αιτιάσεις της Επιτροπής, μετείχε σε παράνομες συνεννοήσεις δεν τη θεωρούσαν ανταγωνίστρια, δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή να διαπιστώσει ότι η Buzzi εξήγε στη Γαλλία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5) και ότι, επομένως, οι γαλλικές τσιμεντοβιομηχανίες και η ίδια ήσαν πραγματικοί ή τουλάχιστον εν δυνάμει ανταγωνιστές στην αγορά της νότιας Γαλλίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5). Σε τελική ανάλυση, τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν να θέσουν εκποδών τα έγγραφα στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να καταλήξει στην ύπαρξη των τριών εναρμονισμένων πρακτικών που προσάπτει στην Buzzi.

2007 Δεύτερον, η Buzzi αναφέρεται, με το από 28 Νοεμβρίου 1997 υπόμνημά της, σε μια μελέτη της αγοράς της νοτιοανατολικής Γαλλίας, την οποία πραγματοποίησε η εμπορική διεύθυνση της Lafarge στις 10 Δεκεμβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/14549 έως 14604). Από το έγγραφο αυτό προκύπτει ότι η Lafarge πραγματοποίησε την εν λόγω μελέτη της αγοράς αποκλειστικώς και μόνο βάσει εσωτερικών στοιχείων της επιχειρήσεως. Η Buzzi φρονεί ότι αν οι άλλοι Γάλλοι παραγωγοί που δραστηριοποιούνται στη νοτιοανατολική Γαλλία καθώς και η ίδια είχαν παράσχει στη Lafarge επαρκή στοιχεία ώστε να έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει και να ελέγχει τη σχετική αγορά, η Lafarge δεν θα είχε ανάγκη να καταφύγει σ' αυτή την εσωτερική μελέτη. Εξάλλου, από την εν λόγω μελέτη προκύπτει ότι, από το 1984, η Lafarge είχε εγκαταλείψει ένα σχέδιο το οποίο αφορούσε, ακριβώς, τη γνώση της εν λόγω αγοράς. Η Buzzi θεωρεί αξιοσημείωτο ότι η εγκατάλειψη του σχεδίου αυτού δεν αντισταθμίστηκε με νέες πρωτοβουλίες, όπως είναι η ανταλλαγή πληροφοριών με τους ανταγωνιστές. Αντιθέτως, η γνώση της αγοράς την οποία είχε η Lafarge περιορίστηκε αισθητά από το 1984. Έτσι, τα διάφορα στοιχεία αυτά αντικρούουν την άποψη της Επιτροπής ότι η Buzzi είχε συνάψει με τις τρεις γαλλικές τσιμεντοβιομηχανίες Lafarge, Ciments français και Vicat σύμπραξη για την κατανομή της αγοράς της νότιας Γαλλίας, βασιζόμενη σε αμοιβαίες ανταλλαγές πληροφοριών.

2008 Υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν διαπιστώνει την ύπαρξη μιας ενιαίας συμπράξεως μεταξύ, αφενός, των γαλλικών εταιριών παραγωγής τσιμέντου Lafarge, Ciments français και Vicat και, αφετέρου, της ιταλικής εταιρίας παραγωγής τσιμέντου Buzzi. Η Επιτροπή προσάπτει στην Buzzi τρεις αυτοτελείς εναρμονισμένες πρακτικές, που αντιστοιχούν σε ισάριθμες διμερείς επαφές

συνιστώσες κατ' αυτήν παράβαση, τις οποίες η ιταλική τσιμεντοβιομηχανία αυτή διατηρούσε με καθεμία από τις γαλλικές επιχειρήσεις. Δεδομένου ότι η εσωτερική μελέτη την οποία επικαλείται η Buzzi προέρχεται από τη Lafarge και ότι η Buzzi ισχυρίζεται ότι η εν λόγω μελέτη αποκαλύπτει τις δυσχέρειες που αντιμετώπιζε τότε η επιχείρηση αυτή κατά τη συλλογή πληροφοριών σχετικών με την αγορά της νότιας Γαλλίας, πρέπει να εξετασθεί μόνον αν το εν λόγω έγγραφο, εφόσον η Buzzi είχε πρόσβαση σ' αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, θα ήταν χρήσιμο για την άμυνά της κατά της αιτιάσεως που αντλείται, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τη συμμετοχή της με τη Lafarge σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία.

2009 Η εσωτερική μελέτη της Lafarge αφορά αποκλειστικώς τον όγκο πωλήσεων και τα μερίδια αγοράς της εταιρίας αυτής στη Γαλλία. Η Επιτροπή όμως, για να δεχθεί την παράβαση την οποία διαπιστώνει εις βάρος της Lafarge και της Buzzi το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ουδέποτε ισχυρίστηκε, ούτε στην ΑΑ ούτε στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι η συνεννόησή τους αφορούσε ανταλλαγές πληροφοριών επί των αντιστοίχων όγκων πωλήσεών τους και μεριδίων τους αγοράς στην περιοχή της νότιας Γαλλίας.

2010 Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Buzzi κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας όσον αφορά την εσωτερική μελέτη της Lafarge, για να αποδείξει τις δυσχέρειες της εταιρίας αυτής κατά τη συλλογή πληροφοριών σχετικών με την αγορά της νότιας Γαλλίας και για να επιδιώξει έτσι να αντικρούσει την ύπαρξη παράνομης συνεννοήσεως μεταξύ της Lafarge και της ίδιας, δεν θα μπορούσαν να θέσουν εκποδών το απόσπασμα των πρακτικών της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, στο οποίο στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 10, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο β) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 20, σημεία 3 και 7, καί 48, σημεία 3 και 7), για να καταλήξει στην ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής που διαπίστωσε μεταξύ των δύο αυτών επιχειρήσεων στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2011 Τρίτον, η Buzzi εφιστά την προσοχή, με το από 9 Ιανουαρίου 1997 υπόμνημά της, στο γεγονός ότι, στις στατιστικές της SFIC (έγγραφα αριθ. 33.126/14809 έως 14824), τα ρεύματα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Benelux, Γερμανίας και Ελβετίας υπέκειντο πάντοτε σε ακριβείς αναλύσεις, ενώ τα ρεύματα προελεύσεως των λοιπών χωρών, μεταξύ των οποίων η Ιταλία, ενέπιπταν σε μια στήλη που κάλυπτε τις εναπομένουσες εισαγωγές, με τον τίτλο «Λοιποί». Συνεπώς, τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι τα ρεύματα προελεύσεως Ιταλίας ήσαν πολύ περιορισμένα. Από τα έγγραφα αυτά, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα ενός εσωτερικού σημειώματος της SFIC, καταρτισθέντος για τη συνεδρίαση του προεδρείου της 5ης Ιανουαρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/14806 και 14807) προκύπτει ακόμη, κατά την Buzzi, ότι οι εισαγωγές από την Ιταλία στη Γαλλία δεν θεωρούνταν ως «συνήθη ρεύματα εισαγωγών προελεύσεως (...) γειτονικών ευρωπαϊκών χωρών», πραγματοποιούμενα υπό συνθήκες αγοράς διεπόμενες από την αρχή της οικονομίας. Μόνον οι εισαγωγές προελεύσεως Benelux, Γερμανίας και Ελβετίας θεωρούνταν τέτοιες και υπέκειντο, για τον λόγο αυτό, σε αυστηρό έλεγχο. Η Buzzi προσθέτει ότι ακριβώς οι τσιμεντοβιομηχανίες των χωρών που εποπτεύονταν στενά από τη SFIC είχαν «διαρθρωτικούς δεσμούς» που μπορούσαν να τους παράσχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε ανταλλαγές πληροφοριών (ΑΑ, κεφάλαιο 16, παράγραφος 82, σ. 211). Η Buzzi συγκρίνει και άλλες στατιστικές της SFIC (έγγραφα αριθ. 33.126/14956 έως 14976) με τις προαναφερθείσες στατιστικές (έγγραφα αριθ. 33.126/14809 και 14824), υπογραμμίζοντας ότι η σύγκριση αυτή επιβεβαιώνει ότι οι εισαγωγές από την Ιταλία στη Γαλλία ήσαν εντελώς διαφορετικής φύσεως από τις εισαγωγές προελεύσεως Γερμανίας, Benelux, και Ελβετίας. Παρατηρεί επίσης ότι, σύμφωνα με ένα έγγραφο της SFIC της 10ης Νοεμβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/14894) και με ένα σημείωμα της FIC της 9ης Μαρτίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/14898 και 14899), τα μέλη της Cembureau συνήθιζαν να

διατηρούν σχέσεις με σκοπό τον έλεγχο των εισαγωγών. Από τον φάκελο της Επιτροπής όμως δεν προκύπτει ότι και η Buzzi είχε τη συνήθεια αυτή.

2012 Το σύνολο των ανωτέρω εγγράφων αποδεικνύει, κατά την Buzzi, ότι οι εισαγωγές προελεύσεως Ιταλίας ήσαν περιστασιακές και υπολειμματικές και ότι οι Γάλλοι παραγωγοί δεν τις θεωρούσαν απειλή, σε τέτοιο βαθμό ώστε τις είχαν εξομοιώσει προς τις σποραδικές εισαγωγές προελεύσεως χωρών όπως η Ιαπωνία. Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι καμία σύμπραξη δεν μπορούσε να συναφθεί ως προς την αγορά της Κυανής Ακτής μεταξύ των Γάλλων παραγωγών και της Buzzi, δεδομένου ότι δεν πληρούνταν η πρωταρχική προϋπόθεση μιας τέτοιας συμπράξεως, δηλαδή ότι τα εμπλεκόμενα μέρη πρέπει να αναπτύσσουν, έστω και μόνον εν δυνάμει, δραστηριότητα στην ίδια αγορά.

2013 Υπενθυμίζεται κατ' αρχάς, όσον αφορά τις στατιστικές της SFIC (έγγραφα αριθ. 33.126/14809 έως 14824), ότι η Buzzi είχε πρόσβαση στα έγγραφα αριθ. 33.126/14809, 14812, 14813, 14815, 14817, 14820, 14822 και 14824 κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250). Συνεπώς, η Buzzi μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει προς ενίσχυση του υπομνήματός της απαντήσεως στην ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί σήμερα να τα επικαλείται για να αποδείξει την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

2014 Το εσωτερικό σημείωμα της SFIC, καταρτισθέν για τη συνεδρίαση του προεδρείου της της 5ης Ιανουαρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/14806 και 14807) αναφέρει ότι «υπάρχουν συνήθη ρεύματα εισαγωγών προελεύσεως (...) γειτονικών ευρωπαϊκών χωρών [και ότι] εμφανίσθηκαν ασυνήθη ρεύματα εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως [Ανατολικής Γερμανίας]». Τίποτε δεν επιτρέπει να συναχθεί από το εσωτερικό αυτό σημείωμα, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τις στατιστικές της SFIC (έγγραφα αριθ. 33.126/14809 έως 14824), ότι τα ρεύματα εισαγωγών προελεύσεως Ιταλίας είχαν κριθεί ασυνήθη. Μόνο στα ρεύματα προελεύσεως Ανατολικής Γερμανίας δόθηκε ο χαρακτηρισμός αυτός.

2015 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει διατυπώσει η Buzzi κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των διαφόρων εγγράφων που επικαλείται και, ιδίως, υπό το πρίσμα της συγκρίσεως των διαφόρων στατιστικών της SFIC (έγγραφα αριθ. 33.126/14956 έως 14976 και 14809 έως 14824), για να αποδείξει ότι οι εισαγωγές ιταλικού τσιμέντου στη Γαλλία δεν ήσαν της ίδιας φύσεως με τα ρεύματα προελεύσεως Γερμανίας, Benelux και Ελβετίας, δεν θα μπορούσαν να αναιρέσουν τις δικές της δηλώσεις κατά την εν λόγω διαδικασία, ότι δηλαδή είχε εξαγάγει «σημαντικές ποσότητες» τσιμέντου στην αγορά της νότιας Γαλλίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7) ώστε να αποδυναμωθεί η διαπίστωση ότι η Buzzi και οι Γάλλοι παραγωγοί ήσαν πράγματι ή, τουλάχιστον, εν δυνάμει ανταγωνιστές στην αγορά αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 5). Σε τελική ανάλυση, τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν επομένως να αντικρούσουν το περιεχόμενο των εγγράφων στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή, στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, για να καταλήξει στην ύπαρξη των τριών εναρμονισμένων πρακτικών τις οποίες προσάπτει στην Buzzi.

2016 Τέλος, όσον αφορά το έγγραφο της SFIC της 10ης Νοεμβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/14894) και το σημείωμα της FIC της 9ης Μαρτίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/14898 και 14899), υπενθυμίζεται ότι η Buzzi είχε πρόσβαση στο έγγραφο αριθ. 33.126/14898 κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250). Όσον αφορά το έγγραφο αυτό, η FIC εκθέτει τα εξής προς τη SFIC: «Επισυνάπτουμε κατάλογο των εξαγωγών μας προς τη Γαλλία ενημερωμένο μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου. Μόλις έχουμε στη διάθεσή μας επίσημες στατιστικές για το έτος 1988, θα επιχειρήσουμε να τις συγκρίνουμε με τις στατιστικές που μας γνωστοποιήσατε προσφάτως.» Συνεπώς, η Buzzi ήταν σε θέση να αναπτύξει κατά τη διοικητική διαδικασία ισχυρισμούς βάσει του εγγράφου αυτού, με σκοπό να αποδείξει ότι, μολονότι τα μέλη της Cembureau συνήθιζαν να ανταλλάσσουν πληροφορίες για να καταστεί δυνατός ο έλεγχος των εισαγωγών, κανένα έγγραφο του φακέλου της Επιτροπής δεν αποδεικνύει ότι η Buzzi, η οποία δεν ήταν ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau, μετέσχε σε τέτοιες πρακτικές. Συνεπώς, η Buzzi δεν μπορεί να επικαλείται το έγγραφο αυτό για να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία. Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί τους οποίους μπορούσε να έχει προβάλει η Buzzi βάσει των προπαρατεθέντων εγγράφων της SFIC και της FIC ουδόλως θα μπορούσαν να θέσουν εκποδών τα έγγραφα στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή, στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, για να καταλήξει στην ύπαρξη των τριών παρανόμων συνεννοήσεων τις οποίες προσάπτει στην Buzzi.

2017 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι το γεγονός ότι η Buzzi δεν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία στα έγγραφα αριθ. 33.126/14806, 14807, 14810, 14811, 14814, 14816, 14818, 14819, 14821, 14823, 14956 έως 14976, 14894 και 14899 δεν έθιξε την άμυνά της κατά την εν λόγω διαδικασία.

2018 Τέταρτον, η Buzzi επικαλείται, με το από 28 Νοεμβρίου 1997 υπόμνημά της, πλείονα έγγραφα αποδεικνύοντα κατ' αυτήν τη μείζονα επιρροή των συνθηκών και του κόστους μεταφοράς στην αγορά του τσιμέντου. Συναφώς, αναφέρεται σε ένα έγγραφο της Lafarge με τον τίτλο «Εμπορική πολιτική» (έγγραφο αριθ. 33.126/4982), το οποίο υπογραμμίζει ότι «δεν υπάρχει ομοιόμορφη εγχώρια αγορά τσιμέντου, αλλά ειδικές περιφερειακές αγορές», λόγω, ιδίως, «της επιρροής του κόστους μεταφοράς». Εξάλλου, η πρωτεύουσα επιρροή του κόστους μεταφοράς στην εκτίμηση της αποδοτικότητας των εξαγωγών επιβεβαιώνεται από ένα έγγραφο της SNFCC της 2ας Δεκεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/6048 έως 6050).

2019 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η Buzzi τόνισε, κατά τη διοικητική διαδικασία, τη σπουδαιότητα του κόστους μεταφοράς κατά τις εξαγωγές με προορισμό τη νότια Γαλλία (σημείο 4.3 του υπομνήματος απαντήσεως της Buzzi στην ΑΑ), προσθέτοντας ωστόσο ότι «παρά τα εμπόδια [...] (κόστος μεταφοράς, [...]) και παρά τη δυνατότητα που είχε να διοχετεύσει την παραγωγή της στις πλησιέστερες και αποδοτικότερες αγορές, εξ[ήγε], από τα τέλη της δεκαετίας του '60 σημαντικές ποσότητες ("interessanti quantità") τσιμέντου στη νότιο Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7). Συνεπώς, τα πρόσθετα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει διατυπώσει η Buzzi κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει των προαναφερθέντων εγγράφων, για να τονίσει τη σπουδαιότητα των συνθηκών και του κόστους μεταφοράς στην πολιτική εξαγωγών, δεν θα είχαν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα συναφώς.

2020 Εξάλλου, κατά τη διοικητική διαδικασία η Buzzi είχε πρόσβαση στο έγγραφο της Lafarge με τον τίτλο «Εμπορική πολιτική» (έγγραφο αριθ. 33.126/4982) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250). Το έγγραφο αυτό υπήρχε μάλιστα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Επομένως, η Buzzi ήταν σε θέση να εκμεταλλευθεί το εν λόγω έγγραφο για να στηρίξει το υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ. Η Buzzi δεν μπορεί να το επικαλείται σήμερα για να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

2021 Όσον αφορά το έγγραφο της SNFCC της 2ας Δεκεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/6048 έως 6050), ουδόλως προκύπτει από το έγγραφο αυτό ότι τα έξοδα μεταφοράς κρίθηκαν απαγορευτικά για τις εξαγωγές. Το γεγονός ότι στο έγγραφο αυτό γίνεται ανάλυση των κινδύνων επιδεινώσεως των εισαγωγών τσιμέντου στη Γαλλία συντελεί μάλλον στην απόδειξη του αντιθέτου.

2022 Στις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Buzzi αναφέρεται, όπως η Vicat και η Ciments français, στο εσωτερικό, χωρίς ημερομηνία, έγγραφο της Lafarge με τον τίτλο «Επιπτώσεις των κινδύνων εισαγωγής διά ξηράς κατά μήκος των γαλλικών συνόρων» (έγγραφα αριθ. 33.126/4869 έως 4909) και υπογραμμίζει το ίδιο χωρίο του εγγράφου αυτού με αυτό που επικαλέσθηκαν η Vicat και η Ciments français (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1987 και 1996). Η Buzzi υποστηρίζει ότι το έγγραφο αυτό εμφαίνει ότι η Lafarge δεν θεωρούσε τις εισαγωγές της στη Γαλλία ως απειλή, λόγω ιδίως του απαγορευτικού χαρακτήρα του κόστους μεταφοράς για το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ Ιταλίας και Γαλλίας. Η Buzzi καταλήγει ότι, δεδομένου ότι η Lafarge δεν την θεωρούσε απειλή, δεν είχε κανένα λόγο να συνάψει μαζί της συμφωνία με σκοπό τον περιορισμό της αυτονομίας της συμπεριφοράς στην αγορά της νότιας Γαλλίας.

2023 Εντούτοις, όπως έχει ήδη υπογραμμισθεί επανειλημμένως, η ίδια η Buzzi αναγνώρισε κατά τη διοικητική διαδικασία ότι το κόστος μεταφοράς, όπως, εξάλλου, και τα άλλα εμπόδια και τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ Ιταλίας και Γαλλίας δεν ήσαν απαγορευτικά μέχρι του σημείου να την αποτρέψουν από κάθε δραστηριότητα εξαγωγής στην περιοχή της νότιας Γαλλίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7). Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Buzzi κατά τη διοικητική διαδικασία όσον αφορά το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge (έγγραφα αριθ. 33.126/4869 έως 4909), για να αποδείξει ότι η Lafarge δεν θεωρούσε τις εξαγωγές της ως απειλή, δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή να διαπιστώσει αντικειμενικώς ότι η Buzzi εξήγε στη νότια Γαλλία κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών που εκτίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση και, επομένως, ότι ήταν πράγματι ή, τουλάχιστον, εν δυνάμει ανταγωνίστρια των Γάλλων παραγωγών στην περιοχή αυτή. Σε τελική ανάλυση, τα σχόλια αυτά δεν θα αντέκρουαν το περιεχόμενο του αποσπάσματος των πρακτικών της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, στο οποίο στηρίχτηκε η Επιτροπή, στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, για να δεχθεί, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, την ύπαρξη παράνομης συνεννοήσεως μεταξύ των δύο αυτών επιχειρήσεων, αφορώσας την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία.

2024 Η Buzzi επικαλείται στη συνέχεια μια δεύτερη σειρά εγγράφων, τα οποία κατ' αυτήν αποδεικνύουν την ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ των Γάλλων παραγωγών στην οποία δεν μετέσχε η ίδια. Συναφώς, η Buzzi αναφέρεται, με το από 9ης Ιανουαρίου 1997 υπόμνημά της, σε εσωτερικά σημειώματα της Vicat της 18ης και 30ής Σεπτεμβρίου και της 2ας και 22ας Οκτωβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/5824 έως 5830) και σε ένα έγγραφο της 28ης Φεβρουαρίου 1983, το οποίο η Vicat απηύθυνε στη Ciments

français (έγγραφα αριθ. 33.126/5844 και 5845). Εξάλλου, από την εξέταση των διαφόρων αυτών εγγράφων προκύπτει ότι ορισμένα από τα στοιχεία που διαβίβασε η Buzzi στη Vicat ή στη Ciments français δεν κατέστη δυνατόν να κυκλοφορήσουν μεταξύ των δύο αυτών γαλλικών εταιριών ούτε να γνωστοποιηθούν στη συνέχεια από τις επιχειρήσεις αυτές στη Lafarge. Επομένως, η Buzzi θεωρεί ότι τα έγγραφα αυτά αποτελούν μια πρόσθετη απόδειξη ότι ουδέποτε συνδεόταν με μια ενιαία σύμπραξη με τους τρεις Γάλλους παραγωγούς τους οποίους αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2025 Υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι με την προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή δεν καταγγέλλει την ύπαρξη μιας ενιαίας γαλλοϊταλικής συμπράξεως, αλλά τριών αυτοτελών συμπράξεων. Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Buzzi κατά τη διοικητική διαδικασία για να αμφισβητήσει την ύπαρξη μιας ενιαίας γαλλοϊταλικής συμπράξεως δεν θα είχαν ως συνέπεια να καταλήξει η εν λόγω διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα συναφώς.

2026 Όσον αφορά τις παρατηρήσεις που η Buzzi μπορούσε να έχει αναπτύξει βάσει των διαφόρων προαναφερθέντων εγγράφων της Vicat (βλ., ανωτέρω, σημείο 2024) για να αποδείξει την πλήρη έλλειψη αναμίξεώς στην τότε υφισταμένη σύμπραξη μεταξύ των Γάλλων παραγωγών, δεν θα της παρείχαν την δυνατότητα να αντικρούσει το περιεχόμενο των διαφόρων εγγράφων στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να αποδείξει ότι όντως υπήρξαν οι τρεις παράνομες συνεννοήσεις τις οποίες διαπιστώνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α, β και γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2027 Τέλος, η Buzzi επικαλείται μια τρίτη σειρά εγγράφων, τα οποία αφορούν τις τιμές που εφάρμοζε έναντι των Γάλλων πελατών της κατά το διάστημα που λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση.

2028 Με το υπόμνημα της 9ης Ιανουαρίου 1997, η Buzzi παρατηρεί κατ' αρχάς ότι οι τιμές τις οποίες εφάρμοζε έναντι των Γάλλων πελατών κατά τη διάρκεια του 1986 για το τσιμέντο 425 κυμαίνονταν μεταξύ των 240 και 290 FRF/t, ενώ από έγγραφο το οποίο απηύθυνε η SFIC στη Cembureau στις 27 Νοεμβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/14938) προκύπτει ότι η τότε ισχύουσα στη Γαλλία τιμή για το τσιμέντο CPJ 45, προϊόν ανταγωνιστικό του δικού της, ανερχόταν σε 357 FRF/t. Εξάλλου, άλλα έγγραφα τα οποία βρέθηκαν στα γραφεία της SNFCC (έγγραφα αριθ. 33.126/15040 έως 15051) επιβεβαιώνουν ότι οι τιμές που εφάρμοζαν οι Γάλλοι παραγωγοί, για διαφόρους τύπους τσιμέντου σε διάφορες ημερομηνίες μεταξύ του 1987 και του 1989, ήσαν σημαντικά υψηλότερες από τις τιμές που εφάρμοζε η Buzzi κατά το ίδιο διάστημα έναντι των Γάλλων πελατών της.

2029 Με το υπόμνημα της 28ης Νοεμβρίου 1997, η Buzzi εξηγεί ότι από ένα σημείωμα που βρέθηκε στα γραφεία της Vicat (έγγραφα αριθ. 33.126/6166 έως 6175) προκύπτει ότι οι ισχύουσες στη Γαλλία τιμές το 1987 ανέρχονταν σε 370 FRF/t και ότι οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ανατολικής Γερμανίας στην τιμή των 320 FRF/t θεωρούνταν ως ντάμπινγκ. Τούτο επιβεβαιώνεται από το εσωτερικό έγγραφο της Lafarge με τον τίτλο «Εμπορική πολιτική» (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2018). Η Buzzi καταλήγει ότι, εάν η τιμή των 320 FRF/t την οποία εφάρμοζαν οι παραγωγοί της Ανατολικής Γερμανίας εθεωρείτο ως τιμή ντάμπινγκ, το ίδιο ίσχυε κατ' ανάγκη για τις ακόμη χαμηλότερες τιμές (263,5 FRF/t κατά μέσον όρο) τις οποίες η ίδια εφάρμοζε έναντι των Γάλλων πελατών της κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους 1987. Η συμπεριφορά αυτή ήταν εντελώς ασυμβίβαστη με την ύπαρξη συμπράξεως αφορώσας την κατανομή της

αγοράς, σύμπραξη η οποία, ως εκ της φύσεώς της, έπρεπε κατ' ανάγκη να σκοπεί στη μεγιστοποίηση των κερδών μέσω της απουσίας κάθε ανταγωνισμού στην αγορά. Η Buzzi παρατηρεί επίσης ότι, σύμφωνα με ένα έγγραφο της Vicat με τον τίτλο «Μέση τιμή πωλήσεως 1987 και 1988» (έγγραφο αριθ. 33.126/5476), οι τιμές της γαλλικής επιχειρήσεως ανέρχονταν σε 427 FRF/t τον Ιανουάριο του 1987.

2030 Βάσει των διαφόρων εγγράφων των οποίων έγινε μνεία στις δύο προηγούμενες σκέψεις και ενός εγγράφου με τον τίτλο «France Price development For Cement» (έγγραφο αριθ. 33.126/15174), η Buzzi υποβάλλει πίνακα ο οποίος εμφαίνει διαρκή αύξηση των μέσων τιμών που εφάρμοζαν οι Γάλλοι παραγωγοί στη Γαλλία κατά το διάστημα 1983-1987, ενώ οι τιμές που εφάρμοζε η ίδια κατά το ίδιο διάστημα για τις πωλήσεις της στη Γαλλία παρουσίαζαν διακυμάνσεις, με πολύ περιορισμένες αναπροσαρμογές προς τα άνω, ακολουθούμενες από σημαντικές πτώσεις. Η Buzzi καταλήγει ότι η εξέλιξη των τιμών της κατά το διάστημα αυτό είναι χαρακτηριστική της συμπεριφοράς ενός περιθωριακού παραγωγού ο οποίος προσπαθεί να κερδίσει μικρά μερίδια σε ορισμένη αγορά, μειώνοντας σημαντικά τις τιμές και επιχειρώντας με σύνεση να ακολουθεί, κατά το μέτρο του δυνατού, ενδεχόμενες αυξήσεις που πραγματοποιούνται στην αγορά.

2031 Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι κατά τη διοικητική διαδικασία η Buzzi ισχυρίστηκε, επικαλούμενη έγγραφα προς στήριξη του ισχυρισμού της (βλ. σημείο 4.4, στοιχείο α, και παραρτήματα 12 έως 14 του υπομνήματος απαντήσεως της Buzzi στην ΑΑ), «ότι οι τιμές της ήταν χαμηλότερες από τις τιμές του τιμοκαταλόγου που της είχαν διαβιβάσει οι Γάλλοι παραγωγοί», προκειμένου να αποδείξει ότι «ανέλαβε το δύσκολο έργο των εξαγωγών (...) τελείως αυτόνομα, υπακούοντας αποκλειστικά στη λογική του επιχειρηματία που αναζητεί νέες αγορές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 7, δεύτερο εδάφιο). Η Επιτροπή όμως έλαβε ρητώς θέση επί των ισχυρισμών αυτών στην παράγραφο 20, σημείο 7, τελευταίο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, απαντώντας ότι, κατ' αυτήν, «οι χαμηλότερες αυτές τιμές δικαιολογούντ[αν] από το γεγονός ότι οι κατηγορίες αντοχής των τσιμέντων "Portland" που πωλούντ[αν] από την Buzzi στη Γαλλία (κατηγορίες 325 και 425) [ήσαν] κατώτερες των αντίστοιχων κατηγοριών αντοχής των τσιμέντων που παράγοντ[αν] και πωλούντ[αν] από γαλλικές τσιμεντοβιομηχανίες (κατηγορίες 350 και 450)». Επομένως, τα πρόσθετα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Buzzi κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στις σκέψεις 2028 έως 2030, για να αποδείξει ότι οι τιμές που εφάρμοζε στην αγορά της νότιας Γαλλίας ήσαν αισθητά χαμηλότερες των τιμών των Γάλλων παραγωγών, δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα συναφώς.

2032 Επισημαίνεται επίσης ότι κατά τη διοικητική διαδικασία η Buzzi είχε πρόσβαση στο έγγραφο με τον τίτλο «France Price Development For Cement» (έγγραφο αριθ. 33.126/15174) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250), όπως και στο έγγραφο της Lafarge με τον τίτλο «Εμπορική πολιτική» (έγγραφο αριθ. 33.126/4982). Επομένως, η Buzzi ήταν σε θέση να εκμεταλλευθεί το έγγραφο αυτό για να στηρίξει το υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ. Η Buzzi δεν μπορεί να τα επικαλείται σήμερα για να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

2033 Από την ανωτέρω εξέταση προκύπτει ότι, όσον αφορά τις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α, β και γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κανένα από τα στοιχεία που προέβαλε η Buzzi με τις από 9 Ιανουαρίου και τις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της δεν είναι

ικανό να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

Συμπεράσματα

2034 Από το σύνολο των προεκτεθεισών σκέψεων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1819 έως 2033) προκύπτει ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί:

— καθόσον διαπιστώνει, στο στοιχείο α, ότι η Lafarge και η Buzzi παρέβησαν, από τις 26 Νοεμβρίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1988, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, μετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική σχετική με τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις πηγές παραγωγής,

— καθόσον διαπιστώνει, στο στοιχείο γ, ότι η Vicat και η Buzzi παρέβησαν, μετά τις 23 Απριλίου 1986, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, μετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις παραδόσεις τσιμέντου στη νότια Γαλλία.

2035 Κατά τα λοιπά, οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

VI — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ των παραγωγών της Ιβηρικής Χερσονήσου που αντιβαίνει προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτήν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2)*

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2036 Η Oficemen (Τ-59/95), η Cimpor (Τ-61/95) και η Secil (Τ-62/95) αμφισβητούν τόσο την ύπαρξη της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως όσο και τη συμμετοχή τους σε αυτή και τη διάρκεια των συνιστωσών παράβαση συμπεριφορών που τους

προσάπτονται. Η Cimpor και η Secil διαμαρτύρονται, επιπλέον, για παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή τους στην παράβαση αυτή, ενώ δεν διαπίστωσε τη συμμετοχή των ισπανικών επιχειρήσεων.

2037 Η Oficemen, η Cimpor και η Secil επικαλούνται επίσης προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας λόγω ανεπαρκούς προσβάσεως σε έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής, τόσο επιβαρυντικά όσο και απαλλακτικά, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

2038 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, λόγω παρανομιών που διαπράχθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία, ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν εις βάρος τους από την Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση δεν μπορούν να αντιταχθούν στις οικείες προσφεύγουσες.

2039 Επομένως, πρέπει να μη ληφθούν υπόψη κατά την εκτίμηση της αποδείξεως της παραβάσεως και της συμμετοχής των προσφευγουσών αυτών στην εν λόγω παράβαση.

2040 Πρέπει, πράγματι, να μη ληφθούν υπόψη:

— ως μη δυνάμενες να αντιταχθούν στις τρεις προσφεύγουσες, οι τρεις τελευταίες φράσεις του εγγράφου αριθ. 33.322/2901, του οποίου έγινε χρήση στις παραγράφους 21, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, και 49, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 369 έως 372)·

— ως μη δυνάμενα να αντιταχθούν στην Oficemen, τα έγγραφα αριθ. 33.322/512, 513, 549, 550, 566 και 567, τέλεξ που εστάλησαν από ή απευθύνθηκαν στη Cimpor το 1988 και το 1989, των οποίων έγινε χρήση στην παράγραφο 21, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 373)·

— ως μη δυνάμενο να αντιταχθεί στη Cimpor, το έγγραφο αριθ. 33.322/1399, σχετικά με συνεδρίαση της 27ης Ιουλίου 1988, του οποίου έγινε χρήση στην παράγραφο 21, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 374).

Παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως

Α — Ανάλυση της Επιτροπής

2041 Το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει ότι η Oficemen, η Cimpor και η Secil παρέβησαν τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1981, συμμετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τον έλεγχο των ροών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας καθώς και τον σεβασμό των αντιστοίχων εγχωρίων αγορών».

2042 Η απόδειξη της παραβάσεως αυτής αναπτύσσεται ειδικότερα στις παραγράφους 21 και 49 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2043 Η Επιτροπή διευκρινίζει καταρχάς (παράγραφος 21, σημείο 1) ότι «οι Πορτογάλοι παραγωγοί Cimpor και Secil καθώς και η ένωση των Ισπανών παραγωγών "Oficemen" πραγματοποίησαν, κατά την περίοδο 1985-1989, πολλές συνεδριάσεις με θέμα τις εξαγωγές τσιμέντου, που γίνονται ιδίως από την Πορτογαλία στην Ισπανία, [λόγω] της διαφοράς των τιμών στις δύο αυτές χώρες (...).»

2044 Προβάλλει στη συνέχεια (παράγραφος 21, σημείο 2) τα έγγραφα που αφορούν δύο συνεδριάσεις του Ιουλίου και του Δεκεμβρίου 1985, κατά τις οποίες διατυπώθηκε μια αρχή σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία.

2045 Η Επιτροπή αναφέρεται συγκεκριμένα στα ακόλουθα πρακτικά της Cimpor, σχετικά με τη συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 2, πρώτο εδάφιο· έγγραφο αριθ. 33.322/155 έως 157):

«1. Τα παρόντα μέρη, που μπορούν να θεωρηθούν ως εκπρόσωποι των παραγωγών τσιμέντου της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, εξέφρασαν την αμετακίνητη προσήλωσή τους στην αρχή σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και αντίστροφα, εκτός και εάν αυτό είναι επιθυμητό ή ελέγχεται από την τσιμεντοβιομηχανία καθεμιάς των δύο χωρών.

2. Εντούτοις, τα μέρη αναγνωρίζουν ότι η σαφής αυτή συμφωνία δεν αποκλείει το ενδεχόμενο παρεμβάσεων "τρίτων" (διανομέων, εμπόρων λιανικής πώλησης, καταναλωτών, μεταφορέων, κ.λπ.) που μπορούν να αμφισβητήσουν τις προθέσεις των δύο μερών, χωρίς τα μέρη αυτά να είναι σε θέση να ελέγχουν την κατάσταση. Σε περίπτωση κατά την οποία προκύψουν παρόμοιες καταστάσεις, τα δύο μέρη οφείλουν να προβαίνουν σε ανοικτή ανταλλαγή πληροφοριών για την εξεύρεση λύσεως.»

2046 Η Επιτροπή αναφέρεται, επίσης, σε ένα απόσπασμα του εγγράφου αριθ. 33.322/2901 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2040), έκθεση μιας επισκέψεως στη Secil, στις 28 και στις 29 Μαΐου 1986, δύο υπαλλήλων της Hispacement (στο εξής: έγγραφο της Hispacement), της οποίας το τμήμα που μπορεί να αντιταχθεί στις οικείες προσφεύγουσες (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 369 έως 372) εκθέτει τα εξής:

«(...) οι πρόεδροι των εταιριών τσιμέντων της Πορτογαλίας συναντήθηκαν στα γραφεία της Oficemen με τους Ισπανούς συναδέλφους τους τον Δεκέμβριο του παρελθόντος έτους [δηλαδή τον Δεκέμβριο του 1985] και (...) αποφασίστηκε να απαγορευθεί κάθε εξαγωγή από τη μια χώρα στην άλλη.»

2047 Η Επιτροπή επισημαίνει άλλωστε (παράγραφος 21, σημεία 3 έως 7) την πραγματοποίηση ορισμένων συνεδριάσεων μεταξύ των Oficemen, Cimpor και Secil μεταξύ της 20ής Ιανουαρίου 1986 και της 24ης Απριλίου 1989, κατά τις οποίες εξετάστηκε η κατάσταση των εξαγωγών τσιμέντου μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας.

2048 Τέλος, στηριζόμενη σε άλλα έγγραφα (παράγραφος 21, σημείο 8), αναφέρει τις αρνήσεις της Cimpor να ανταποκριθεί στη ζήτηση τσιμέντου από την Ισπανία.

2049 Από το σύνολο της αναλύσεώς της η Επιτροπή συνάγει τα εξής (παράγραφος 21, σημείο 9):

«(...) ο στόχος των Πορτογάλων και των Ισπανών παραγωγών που εκπροσωπούνταν από την ένωσή τους ήταν ο έλεγχος των εξαγωγών τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών της Ιβηρικής Χερσονήσου και, κατά συνέπεια, η κατανομή των αγορών.»

2050 Στη συνέχεια αντικρούει τις εξηγήσεις που προέβαλαν οι προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία (παράγραφος 21, σημεία 10 και 11).

2051 Στο τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορά τη νομική εκτίμηση της επίμαχης συμπεριφοράς (παράγραφος 49, σημείο 1) καταλήγει στα εξής:

«Οι περιορισμοί που συμφωνήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις της 22ας Ιουλίου 1985 και της 24ης Απριλίου 1989 μεταξύ των Oficemen, Cimpor και Secil αποτελούν συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1. Με τη συμφωνία αυτή, [οι Oficemen, Cimpor και Secil] επέλεξαν σκόπιμα και έχοντας συνείδηση του γεγονότος ότι παραβιάζουν τους νόμους των χωρών τους καθώς και τους

κοινοτικούς κανόνες για τον ανταγωνισμό (...) μια μορφή συνεργασίας με σκοπό να περιορίσουν, αν όχι να παρεμποδίσουν, το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών, εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον σεβασμό των αντίστοιχων παραδοσιακών τους αγορών πωλήσεων και παγιώνοντας τον διαχωρισμό της ισπανικής από την πορτογαλική αγορά.

Η εν λόγω συμφωνία αποτέλεσε παράβαση, από την 1η Ιανουαρίου 1986, ημερομηνία προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Κοινότητα, έως τις 24 Απριλίου 1989 τουλάχιστον.»

2052 Η Επιτροπή προσθέτει (παράγραφος 49, σημεία 2 έως 5) ότι η συμφωνία αυτή εφαρμόστηκε στην πράξη και ότι οι ισχυρισμοί που προέβαλαν οι ως άνω προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία ουδόλως νομιμοποιούσαν τη συμπεριφορά τους.

Β — Συμφωνία μεταξύ Oficemen, Cimpor και Secil σχετικά με τον έλεγχο των ροών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και τον σεβασμό των αντιστοίχων εγχωρίων αγορών

2053 Για την παρούσα ανάλυση πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, της συνάψεως της συμφωνίας την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως (1) και, αφετέρου, της εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (2). Θα πρέπει να εξεταστούν, στη συνέχεια, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών όσον αφορά τις ειδικές περιστάσεις οι οποίες δεν συμβιβάζονται με την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής (3). Θα πρέπει, τέλος, να εξεταστεί η ειδική θέση της Secil (4).

1. Σύναψη της συμφωνίας

2054 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η απόδειξη της συνάψεως συμφωνίας μεταξύ των Oficemen, Cimpor και Secil σχετικά με τον έλεγχο των ροών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και τον σεβασμό των αντιστοίχων εγχωρίων αγορών τους στηρίζεται στα δύο προαναφερθέντα έγγραφα (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2045 και 2046), δηλαδή στα πρακτικά της Cimpor για τη συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985 και στο έγγραφο της Hispacement.

2055 Η Oficemen, η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ότι τα έγγραφα αυτά δεν παρέχουν τη δυνατότητα αποδείξεως της υπάρξεως συμφωνίας μεταξύ τους.

2056 Κατά τη Secil και τη Cimpor, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 αντικατοπτρίζουν απλώς την άποψη του συντάκτη τους. Δεν καταδεικνύουν την ύπαρξη οιασδήποτε συμφωνίας, αλλά την

προσήλωση σε μια αρχή. Η αναφορά στην «αρχή ότι δεν έπρεπε να υπάρχουν ροές τσιμέντου από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και από την Πορτογαλία προς την Ισπανία» αναφέρεται σε δήλωση προθέσεως η οποία πρέπει να εξεταστεί ενόψει των κοινοτικών και εθνικών κανόνων περί ανταγωνισμού.

2057 Οι τρεις προσφεύγουσες αμφισβητούν επίσης την αποδεικτική ισχύ του χωρίου του εγγράφου της Hispacement που μπορούσε να τους αντιταχθεί. Πράγματι, διατείνονται ότι δεν υπάρχει καμία απόδειξη περί του ότι όντως διεξήχθη η συνεδρίαση του Δεκεμβρίου του 1985 στην οποία αναφέρεται το χωρίο αυτό.

2058 Είναι σαφές ότι η Oficemen, η Cimpor και η Secil μετέσχαν στη συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985. Το γεγονός άλλωστε αυτό επιβεβαιώνεται από τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής που συνέταξε η Cimpor.

2059 Το τελευταίο αυτό έγγραφο καταδεικνύει την ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων μεταξύ των μερών που παρέστησαν στη συνεδρίαση και, κατά συνέπεια, μεταξύ των προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με την «αμετακίνητη προσήλωση στην αρχή σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και αντίστροφα, εκτός και αν αυτό είναι επιθυμητό ή ελέγχεται από την τσιμεντοβιομηχανία καθεμιάς των δύο χωρών».

2060 Προκειμένου περί του εγγράφου της Hispacement, το τμήμα που μπορεί να αντιταχθεί στις ως άνω προσφεύγουσες (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 369 έως 372) επιβεβαιώνει ότι πράγματι κατέληξαν σε συμφωνία πριν από ορισμένους μήνες. Το τμήμα αυτό διαλαμβάνει πράγματι ότι «οι πρόεδροι των εταιριών τσιμέντων της Πορτογαλίας συναντήθηκαν στα γραφεία της Oficemen με τους Ισπανούς συναδέλφους τους τον Δεκέμβριο του παρελθόντος έτους [δηλαδή τον Δεκέμβριο του 1985] και ότι (...) αποφασίστηκε να απαγορευθεί κάθε εξαγωγή από τη μια χώρα στην άλλη».

2061 Ο ισχυρισμός της Cimpor και της Secil ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 καταδεικνύουν προσήλωση σε μια αρχή και όχι σε μια συμφωνία πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, μια συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη την ύπαρξη ρητής συμφωνίας (βλ., για παράδειγμα, την απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Ιουνίου 1978, 28/77, Tepea κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 439, σκέψη 41). Για να υπάρχει συμφωνία υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, αρκεί ότι υφίσταται σύμπτωση βουλήσεων των μετεχόντων στην επίμαχη συνεδρίαση να υιοθετήσουν συγκεκριμένη συμπεριφορά στην αγορά (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1010 νομολογία). Εν προκειμένω όμως τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 αναφέρονται σαφώς στην ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων και, κατά συνέπεια, συμφωνίας υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αφορώσας τις δύο πτυχές της παραβάσεως στην οποία αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ήτοι τον έλεγχο των ροών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.

2062 Οι λοιποί ισχυρισμοί που αποσκοπούν στην αμφισβήτηση της αποδεικτικής ισχύος του ιδίου εγγράφου και του εγγράφου της Hispacement πρέπει επίσης να απορριφθούν. Προσήκει η υπόμνηση ότι τα

αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να εκτιμώνται όχι μεμονωμένως αλλά στο σύνολό τους (απόφαση 48/69, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 636, σκέψη 68· απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1999, Τ-141/94, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 175). Όμως, τα προαναφερθέντα έγγραφα προέρχονται από τη Cimpor και την Hispacement, εταιρίες οι οποίες έχουν άριστη γνώση της αγοράς του τσιμέντου και των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες σ' αυτήν. Επομένως, εφόσον προέρχονται από δύο διαφορετικές αξιόπιστες πηγές, επιβεβαιώνουν την ύπαρξη της επίδικης συμπράξεως.

2063 Εξάλλου, η πραγματοποίηση ορισμένων συνεδριάσεων μεταξύ της Oficemen, της Cimpor και της Secil μεταξύ της 20ής Ιανουαρίου 1986 και της 24ης Απριλίου 1989, κατά τις οποίες εξετάστηκε η κατάσταση των εξαγωγών τσιμέντου μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημεία 3 έως 7), επιβεβαιώνει επίσης ότι οι εν λόγω προσφεύγουσες επιχείρησαν να περιορίσουν και να ελέγξουν τις ανταλλαγές τσιμέντου μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας. Κατά συνέπεια, επιβεβαιώνει την ύπαρξη της συμφωνίας (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2070 έως 2082).

2064 Η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ακόμη ότι από το έγγραφο της Hispacement προκύπτει ότι η επιχείρηση αυτή επεδίωκε μάλλον να πληροφορηθεί αν μπορούσε να αγοράσει clinker από τη Secil υπό συνθήκες περισσότερο ευνοϊκές από αυτές που πρόσφεραν οι Ισπανοί ανταγωνιστές, παρά να εξασφαλίσει εγγυήσεις περί μη εξαγωγής τσιμέντου προς την Ισπανία.

2065 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επίσης να απορριφθεί. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Hispacement επιχείρησε να εισαγάγει πορτογαλικό clinker, πάντως, το έγγραφο της Hispacement διαλαμβάνει ότι: «οι πρόεδροι των εταιριών τσιμέντου της Πορτογαλίας συναντήθηκαν στα γραφεία της Oficemen με τους Ισπανούς συναδέλφους τους [τον Δεκέμβριο του 1985] και ότι στη συνεδρίαση αυτή αποφασίστηκε να απαγορευθεί κάθε εξαγωγή από τη μια χώρα στην άλλη». Πρέπει να τονιστεί συναφώς ότι από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 προκύπτει ότι η συμφωνία που συνήφθη μεταξύ των βιομηχανιών των δύο χωρών αφορούσε το τσιμέντο και όχι το clinker και ότι επιτρεπόταν η διακίνηση που επιθυμούσε και ήλεγχε η τσιμεντοβιομηχανία εκάστης των δύο χωρών.

2066 Κατά συνέπεια, βάσει του εγγράφου και του αποσπάσματος του εγγράφου που αναλύθηκαν ανωτέρω, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε την ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ της Oficemen, της Cimpor και της Secil σχετικά με τον έλεγχο των ροών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και τον σεβασμό των αντιστοίχων εγχωρίων αγορών τους. Θα πρέπει πάντως να εξεταστεί μεταγενέστερα αν ορθώς διαπίστωσε ότι η συμμετοχή των ως άνω προσφευγουσών στη συμφωνία αυτή συνιστούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από την 1η Ιανουαρίου 1986 και ότι η παράβαση αυτή διήρκησε μέχρι τις 24 Απριλίου 1989.

2. Θέση σε εφαρμογή της συμφωνίας

2067 Στην παράγραφο 49, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υπογραμμίζει τα εξής:

«Η συμφωνία αυτή [μεταξύ της Oficemen, της Cimpor και της Secil] εφαρμόσθηκε στην πράξη. Πράγματι, ο εκπρόσωπος της Secil δήλωσε στην Hispacement (...) ότι η επιχείρησή του ήταν αποφασισμένη να σεβασθεί τη συμφωνία με τους Ισπανούς και ότι η Cimpor είχε αντισταθεί στην επιθυμία να εξαγάγει παρά τις παραγγελίες που δεχόταν από την Ισπανία. Τα μέρη που συμμετείχαν στη συμφωνία αντάλλαξαν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για τον έλεγχο και την παρεμπόδιση των εξαγωγών τρίτων (...). Η Cimpor αρνήθηκε να πωλήσει στην Ισπανία με τη δικαιολογία ότι "δεν υπάρχουν διαθέσιμες ποσότητες προς εξαγωγή", ενώ είναι αποδεδειγμένο ότι, κατά τις ίδιες περιόδους, ικανοποίησε συγκεκριμένες παραγγελίες τσιμέντου από τρίτες χώρες (...).»

2068 Πάντως, όπως υπογραμμίζουν η Oficemen, η Cimpor και η Secil, διάφορα έγγραφα που επικαλείται η Επιτροπή στις παραγράφους 21 και 49 της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αποδείξει ότι εφαρμόστηκε η μεταξύ τους συμφωνία, δεν μπορούν να αντιταχθούν είτε στις τρεις προσφεύγουσες (οι τρεις τελευταίες φράσεις του εγγράφου της Hispacement), είτε στην Oficemen (έγγραφα αριθ. 33.322/512, 513, 549, 550, 566 και 567, παρατεθέντα στην παράγραφο 21, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως), είτε στη Cimpor (έγγραφο αριθ. 33.322/1399, παρατεθέν στην παράγραφο 21, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως), λόγω παρανομιών που διέπραξε η Επιτροπή κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 369 έως 374 και 2038 έως 2040).

2069 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν τα λοιπά έγγραφα που επικαλείται η Επιτροπή καταδεικνύουν αφεαυτών ότι πράγματι εφαρμόστηκε η συμφωνία.

2.1. Συνεδριάσεις που διεξήχθησαν μεταξύ της Oficemen, της Cimpor και της Secil

2070 Από ορισμένα έγγραφα που μπορούν να αντιταχθούν στις ως άνω προσφεύγουσες προκύπτει ότι αυτές συνεδρίασαν κατ' επανάληψη, προκειμένου να παρακολουθήσουν από κοντά την εξέλιξη των εξαγωγών μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας, επιχειρώντας να ελέγξουν τις ροές τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών, σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώθηκαν κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985.

2071 Συναφώς, στα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής τονίστηκαν τα εξής:

«[Τα παρόντα μέλη] αναγνωρίζουν ότι η σαφής αυτή συμφωνία [σχετικά με την αρχή του αποκλεισμού των ροών τσιμέντου] δεν αποκλείει το ενδεχόμενο παρεμβάσεων τρίτων (διανομέων, εμπόρων λιανικής πώλησης, καταναλωτών, μεταφορέων, κ.λπ.) που μπορούν να αμφισβητήσουν τις προθέσεις των δύο μερών, χωρίς τα μέρη αυτά να είναι σε θέση να ελέγχουν την κατάσταση. Σε περίπτωση κατά την οποία προκύψουν παρόμοιες καταστάσεις, τα δύο μέρη οφείλουν να προβαίνουν σε ανοικτή ανταλλαγή πληροφοριών για την εξεύρεση λύσεως.»

2072 Πράγματι, στις 20 Ιανουαρίου 1986, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση μεταξύ της Oficemen, της Cimpor και της Secil, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Oficemen της 13ης Φεβρουαρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.322/1311 και 1314). Θέμα της συνεδριάσεως ήταν «η αμοιβαία ενημέρωση όσον αφορά την εξέλιξη των εξαγωγών τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών». Κατά τη συνεδρίαση αυτή, οι παρόντες συμφώνησαν επίσης να «ενημερώνονται αμοιβαίως όσον αφορά τις εξαγωγές για τις οποίες θα διέθεταν στοιχεία».

2073 Στις 23 Ιανουαρίου 1987 πραγματοποιήθηκε μια άλλη συνεδρίαση μεταξύ της Cimpor, της Secil και εκπροσώπων των Ισπανών παραγωγών, μεταξύ των οποίων ο κ. Andía, της Oficemen, όπως προκύπτει από τα έγγραφα αριθ. 33.322/163 έως 166 και 1406 έως 1408 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 4), δηλαδή τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής. Κατά τα έγγραφα αυτά, οι εισαγωγές στην Ισπανία τσιμέντου προελεύσεως Πορτογαλίας θεωρούνταν προβληματικές, οπότε οι μετέχοντες στη συνεδρίαση πρότειναν, αφενός, μια μεσοπρόθεσμη λύση που συνίστατο στην αύξηση των τιμών του πορτογαλικού τσιμέντου και, αφετέρου, μια βραχυπρόθεσμη λύση που συνίστατο στην αποθάρρυνση των Πορτογάλων επιχειρηματιών οι οποίοι προέβαιναν σε εξαγωγές σε παραμεθόριες περιοχές.

2074 Στις 5 και στις 6 Μαρτίου 1987 πραγματοποιήθηκαν πάλι συνεδριάσεις μεταξύ της Cimpor, της Secil και των εκπροσώπων των Ισπανών παραγωγών, μεταξύ των οποίων ο κ. Andía, της Oficemen. Η Secil δεν αναγνωρίζει ρητώς την παρουσία της στις συνεδριάσεις αυτές. Πάντως, η συμμετοχή της καθώς και η συμμετοχή της Oficemen και της Cimpor προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα έγγραφα αριθ. 33.322/169 έως 172 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 5). Κατά τις συνεδριάσεις αυτές, οι Πορτογάλοι παραγωγοί ενεχείρησαν στους Ισπανούς συναδέλφους τους κατάλογο των Ισπανών επιχειρηματιών οι οποίοι τους είχαν ζητήσει τιμοκατάλογο για το τσιμέντο (έγγραφο αριθ. 33.322/172). Εξετάστηκε και η κατάσταση των εξαγωγών τσιμέντου από την Πορτογαλία προς την Ισπανία, με προορισμό τα σημεία εισόδου της Valencia de Alcántara, Badajoz και Tuy, για κάθε μήνα του 1986 και για τον Ιανουάριο-Φεβρουάριο του 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322/170). Τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 6ης Μαρτίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412) αναφέρουν ότι οι μετέχοντες στη συνεδρίαση αυτή είχαν διαπιστώσει «ταχεία αύξηση των εισαγωγών [από την Πορτογαλία προς την Ισπανία] από τα μέσα Οκτωβρίου [του περασμένου έτους]». Προσθέτουν ότι, με την ευκαιρία αυτή, «οι Ισπανοί αντιπρόσωποι επέμειναν στην άποψη ότι έπρεπε να προσαρμοστούν οι τιμές του πορτογαλικού τσιμέντου».

2075 Η Oficemen, η Cimpor και η Cecil δεν αμφισβητούν ότι, κατά τις προμνημονευθείσες συνεδριάσεις, παρακολούθησαν με ιδιαίτερη προσοχή την καταγεγραμμένη διακίνηση στις εξαγωγές τσιμέντων από την Πορτογαλία προς την Ισπανία. Ισχυρίζονται πάντως ότι το αντικείμενο των συνεδριάσεων ήταν νόμιμο. Στην πραγματικότητα, προσπάθησαν να περιορίσουν τον κίνδυνο εξαγωγών τσιμέντου P-300 από την Πορτογαλία προς την Ισπανία, για τον λόγο ότι η χρήση του προϊόντος αυτού, που απαγορεύεται στην Ισπανία, μπορούσε να στοιχειοθετήσει την ευθύνη των Ισπανών παραγωγών τσιμέντου. Τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 6ης Μαρτίου 1987 καταδεικνύουν ότι οι επίμαχες συνεδριάσεις είχαν πράγματι ως αντικείμενο την άσκηση εποπτείας του σεβασμού των ισπανικών προδιαγραφών, η οποία αποσκοπούσε στην αποτροπή του ενδεχομένου να εμπλακούν Ισπανοί παραγωγοί τσιμέντου σε αστικές διαφορές και ποινικές υποθέσεις. Όσον αφορά την Oficemen, άσκησε πίεση στους Πορτογάλους παραγωγούς για να διαπραγματευθούν με την κυβέρνησή τους τροποποίηση του συστήματος των μεγίστων τιμών.

2076 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι καίτοι η Επιτροπή, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 21, σημείο 11), διατύπωσε αμφιβολίες ως προς το πεδίο εφαρμογής του ισπανικού διατάγματος 1964/1975, της 23ης Μαΐου 1975, δεν αμφισβητήθηκε πλέον κατά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου ότι το εν λόγω διάταγμα, το οποίο ίσχυσε από το 1975 έως το 1988, προέβλεπε τη γενική απαγόρευση χρησιμοποιήσεως στην Ισπανία τσιμέντου τύπου Portland αντοχής κάτω των 350 kg/cm^2 (τσιμέντο P-350). Άλλωστε, η Επιτροπή δεν αμφισβητεί τις διευκρινίσεις των ως άνω προσφευγουσών, ότι κατά τον χρόνο εκείνο επιτρέπονταν στην Πορτογαλία δύο κατηγορίες τσιμέντου, ήτοι η κατηγορία 30 (ή P-300) και η κατηγορία 40 (ή P-400). Η Secil ισχυρίζεται ότι δεν παρήγαγε μέχρι το 1989 παρά μόνον τσιμέντο της κατηγορίας 30. Η Cimpor άρχισε να παράγει τσιμέντο της κατηγορίας 40 μόλις το 1985, σε περιορισμένες ποσότητες οι οποίες απορροφώνταν πάντοτε από την εσωτερική κατανάλωση. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι, το 1988, το διάταγμα 1964/1975 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με το βασιλικό διάταγμα 1313/1988, της 28ης Οκτωβρίου 1988, που απαγορεύει ρητώς την εισαγωγή στην Ισπανία τσιμέντου που δεν ανταποκρίνεται στους τύπους που έχουν εγκρίνει οι ισπανικές αρχές ή τσιμέντου που ανταποκρίνεται στους τύπους αυτούς αλλά δεν έχει πιστοποιητικό συμμορφώσεως της παραγωγής.

2077 Πάντως, ο ισχυρισμός των ως άνω προσφευγουσών δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

2078 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά τις ενδείξεις των πρακτικών της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 που συνέταξε η Cimpor, οι μετέχοντες στη συνεδρίαση αυτή «εξέφρασαν την αμετακίνητη προσήλωσή τους στην αρχή σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και αντίστροφα, εκτός και αν αυτό είναι επιθυμητό ή ελέγχεται από τη τσιμεντοβιομηχανία κάθε μιας των δύο χωρών». Ομοίως, το τμήμα του εγγράφου της Hispacement που μπορεί να αντιταχθεί στις επιχειρήσεις αυτές αποκαλύπτει ότι το αντικείμενο της συμφωνίας ήταν να απαγορευθεί «κάθε εξαγωγή από τη μια χώρα στη άλλη». Η συναφθείσα συμφωνία δεν προέβλεπε ότι το εξαγόμενο τσιμέντο έπρεπε να είναι σύμφωνο προς τις προδιαγραφές που ίσχυαν στη χώρα εισαγωγής.

2079 Από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 προκύπτει επίσης ότι, στο μέτρο που η επίμαχη συμφωνία δέσμευε τους τσιμεντοπαραγωγούς αλλά όχι τους τρίτους (για παράδειγμα τους διανομείς και τους εμπόρους λιανικής πωλήσεως), τα μέρη της συμφωνίας συνομολόγησαν ότι, στην περίπτωση κατά την οποία οι παρεμβάσεις τρίτων θα μπορούσαν να διακυβεύσουν τη συμφωνία αυτή, θα έπρεπε «να προβαίνουν σε ανοικτή ανταλλαγή πληροφοριών για την εξεύρεση λύσεως».

2080 Βεβαίως, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 6ης Μαρτίου 1987 περιλαμβάνουν ρητή μνεία της ανησυχίας της Oficemen για τα προβλήματα που προκάλεσε η χρησιμοποίηση στην Ισπανία του τσιμέντου της κατηγορίας 30 προελεύσεως Πορτογαλίας. Πάντως, το έγγραφο αυτό καταδεικνύει ότι η λύση που αναζητήθηκε για το πρόβλημα των εξαγωγών από την Πορτογαλία συνίστατο σε αύξηση των τιμών της Πορτογαλίας. Εξάλλου, πλείονα άλλα έγγραφα επιβεβαιώνουν ότι το μέτρο αυτό είχε προταθεί αδιακρίτως, όπως υπογράμμισε η Oficemen κατά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου [βλ. πρακτικά των συνεδριάσεων της 23ης Ιανουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.322/163 έως 166 και 1406 έως 1408) και της 6ης Μαρτίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412)]. Οι προσφεύγουσες όμως δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι η ενδεχόμενη αύξηση των τιμών του τσιμέντου Πορτογαλίας μπορούσε να λύσει το πρόβλημα που δημιουργούσε ενδεχομένως το γεγονός ότι το τσιμέντο Πορτογαλίας δεν ανταποκρινόταν στις ισπανικές προδιαγραφές.

2081 Επομένως, το αντικείμενο των διαφόρων συνεδριάσεων που πραγματοποίησαν οι Πορτογάλοι και οι Ισπανοί παραγωγοί ήταν ο περιορισμός των εξαγωγών μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας, και όχι η προσαρμογή των πορτογαλικών εξαγωγών στις ισπανικές προδιαγραφές.

2082 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι αντικείμενο των συνεδριάσεων ήταν η άσκηση εποπτείας της τηρήσεως των ισπανικών προδιαγραφών, οι προσφεύγουσες δεν διευκρίνισαν για ποιο λόγο δεν εξέθεσαν στις αρμόδιες αρχές το πρόβλημα του κινδύνου της χρήσεως του πορτογαλικού τσιμέντου που δεν ανταποκρινόταν στις ισπανικές προδιαγραφές. Πράγματι, εναπόκειται στις δημόσιες αρχές και όχι σε επιχειρήσεις και ιδιωτικές ενώσεις να διασφαλίσουν την τήρηση των νομίμων προδιαγραφών (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1991, T-30/89, Hilti κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1439, σκέψη 118, και SCK και FNK κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 194). Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι η συμφωνία που συνήφθη μεταξύ Oficemen, Cimpor και Secil απαγόρευε επίσης τις «ροές τσιμέντου από την Ισπανία προς την Πορτογαλία» (πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 που συνέταξε η Cimpor· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.322/155 έως 157) και ότι οι ως άνω προσφεύγουσες ενημερώθηκαν «αμοιβαίως για την εξέλιξη των εξαγωγών τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών» (πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Oficemen της 13ης Φεβρουαρίου 1986· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.322/1311 και 1314) και όχι μόνο για τις εξαγωγές της Πορτογαλίας προς την Ισπανία. Το επιχείρημα όμως που αντλείται από τη διαφορά μεταξύ των πορτογαλικών και των ισπανικών προδιαγραφών ουδόλως μπορεί να δικαιολογήσει τον έλεγχο των εξαγωγών από την Ισπανία προς την Πορτογαλία. Πράγματι, επειδή το ισπανικό τσιμέντο ήταν, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, τουλάχιστον της κατηγορίας 35, ήταν ανώτερης ποιότητας από την κατηγορία 30 που παραγόταν στην Πορτογαλία.

2.2. Άρνηση πωλήσεως της Cimpor

2083 Από ορισμένα έγγραφα που μπορούν να αντιταχθούν στις ως άνω προσφεύγουσες και κυρίως από τα έγγραφα αριθ. 33.322/485, 486, 493 έως 495, 530 έως 532, 537 και 538, που παρατίθενται στην παράγραφο 21, σημείο 8, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει ότι, το 1988 και το 1989, η Cimpor αρνήθηκε να εκτελέσει παραγγελίες από την Ισπανία δίδοντας τη στερεότυπη απάντηση «δεν έχουμε δυνατότητα εξαγωγής».

2084 Η Oficemen και η Cimpor ισχυρίζονται ότι υπήρχαν αντικειμενικοί λόγοι που δικαιολογούσαν τις εν λόγω αρνήσεις πωλήσεως. Κατά συνέπεια, δεν πρόκειται για τη θέση σε εφαρμογή αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμφωνίας από τη Cimpor. Οι προσφεύγουσες εξηγούν ότι η εξαγωγική ικανότητα της Cimpor ήταν περιορισμένη κατά τον χρόνο των κρίσιμων περιστατικών. Κατά συνέπεια, η εταιρία αυτή θα ήταν πολύ ευαίσθητη στις διακυμάνσεις της εσωτερικής ζητήσεως και στις τεχνικές ανωμαλίες της παραγωγής. Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι φυσικό, κατά την ίδια περίοδο, να γίνουν δεκτές ορισμένες παραγγελίες και άλλες να απορριφθούν. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της περιορισμένης εξαγωγικής της ικανότητας, η Cimpor δεν μπόρεσε να καθιερώσει μια στρατηγική αναπτύξεως των αγορών εξαγωγής. Για τους λόγους αυτούς, θεώρησε πάντα ότι είχε προτεραιότητα η διατήρηση σχέσεων με τις ελλειμματικές αγορές, ειδικότερα με τις χώρες της Αφρικής που έχουν επίσημη γλώσσα την πορτογαλική, χωρίς να παραμελήσει πάντως τις δυνατότητες που θα παρουσιάζονταν ενδεχομένως ευκαιριακά σε άλλες αγορές, όπως οι αγορές των χωρών της Cembureau, συμπεριλαμβανομένης της Ισπανίας, και στο μέτρο που μπορούσε, από τεχνικής και λογιστικής απόψεως, να ικανοποιήσει τις παραγγελίες που της απευθύνονταν. Πάντως, οι ποσότητες τσιμέντου της κατηγορίας 40 που παρήγαγε η Cimpor απορροφώνταν καθ' ολοκληρίαν από την πορτογαλική αγορά. Όσον αφορά το τσιμέντο της κατηγορίας 30, είχε απαγορευθεί στην Ισπανία. Οι παραγγελίες που δεν ικανοποιήθηκαν αφορούσαν ρητώς ή σιωπηρώς τσιμέντο κατηγορίας που δεν κατασκεύαζε η Cimpor ή το οποίο δεν διέθετε για την εξαγωγή.

2085 Πρέπει να τοποθετηθούν εκ νέου στο πλαίσιό τους τα τέλεξ που επικαλείται η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 21, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.322/485, 486, 493 έως 495, 530 έως 532, 537 και 538) για να γίνουν κατανοητές οι αρνήσεις πωλήσεως της Cimpor. Ήδη από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 που συνέταξε η επιχείρηση αυτή προκύπτει σαφώς ότι μετέσχε στη συμφωνία για τον έλεγχο των ροών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και για τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, το έγγραφο αυτό αναφέρεται σε «αμετακίνητη προσήλωση στην αρχή σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και αντίστροφα, εκτός και εάν αυτό είναι επιθυμητό ή ελέγχεται από την τσιμεντοβιομηχανία κάθε μιας των δύο χωρών». Η συμμετοχή της Cimpor στη συμφωνία προκύπτει επίσης από το απόσπασμα του εγγράφου της Hispacement που μπορεί να αντιταχθεί στις τρεις προσφεύγουσες (έγγραφο αριθ. 33.322/2901) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2060). Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται ακόμη από τις διάφορες συνεδριάσεις μεταξύ των Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών το 1986 και το 1987, κατά τις οποίες αναλύθηκε η εξέλιξη των εξαγωγών μεταξύ των δύο χωρών και προτάθηκαν λύσεις (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημεία 3 έως 5).

2086 Στο πλαίσιο αυτό, η άρνηση της Cimpor να παραδώσει τσιμέντο στην Ισπανία το 1988 και το 1989 συνιστά αφεαυτής ένδειξη της διαρκούς συμμετοχής της Cimpor στη συμφωνία. Πρέπει, πάντως, να εξεταστεί αν η επιχειρηματολογία της Oficemen και της Cimpor στερούν το στοιχείο αυτό της αποδεικτικής του ισχύος.

2087 Συναφώς, η δικαιολογία που προβάλλει η Cimpor στα προμνημονευθέντα τέλεξ σχετικά με τις αρνήσεις πωλήσεως στην Ισπανία, δηλαδή η έλλειψη δυνατότητας εξαγωγής, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι, κατά τον χρόνο που η Cimpor αρνήθηκε να πωλήσει τσιμέντο στην Ισπανία, δέχθηκε να εκτελέσει μεμονωμένες παραγγελίες τσιμέντου για τους εξής τόπους προορισμού: Γουινέα, Σενεγάλη, Λιβύη, Μαδαγασκάρη, Πουέρτο Ρίκο, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και Αντίλλες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.322/490 έως 492, 496 έως 511, 514 έως 517, 523 έως 526, 533 έως 536, 539 έως 541, 543 έως 548, 551 έως 556 και 571 έως 574).

2088 Ο λόγος που αντλεί η Cimpor από τις διαφορές προδιαγραφών μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, το ισπανικό διάταγμα 1964/1975 προέβλεπε την απαγόρευση χρήσεως, όχι όμως εισαγωγής, στην Ισπανία του τσιμέντου τύπου Portland αντοχής κατώτερης των 350 kg/cm^2, ενώ η απαγόρευση εισαγωγής του προϊόντος αυτού προστέθηκε στο πλαίσιο του ισπανικού βασιλικού διατάγματος 1313/1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2076). Υπό τις συνθήκες αυτές τίποτε δεν εμπόδιζε τη Cimpor να πωλήσει στην Ισπανία τσιμέντο της κατηγορίας 30, το οποίο παρήγε πράγματι, μέχρι την έναρξη της ισχύος του βασιλικού διατάγματος 1313/1988. Κατά μείζονα λόγο, τίποτε δεν εμπόδιζε τη Cimpor να πωλεί στην Ισπανία τσιμέντο της κατηγορίας 40, του οποίου η εισαγωγή και η χρήση δεν απαγορεύονταν, εφόσον η επιχείρηση αυτή είχε αρχίσει, όπως αναγνωρίζει στα λογιστικά της βιβλία, να παράγει τον τύπο αυτό τσιμέντου το 1985, «σε περιορισμένες ποσότητες». Πρέπει να τονιστεί άλλωστε ότι η Cimpor δεν δικαιολόγησε καμία από τις επίδικες αρνήσεις πωλήσεως επικαλούμενη έλλειψη συμφωνίας του προϊόντος της προς τις ισχύουσες ισπανικές προδιαγραφές. Χρησιμοποίησε πάντοτε τη στερεότυπη απάντηση «δεν έχουμε δυνατότητα εξαγωγής», ενώ, κατά την ίδια περίοδο, εκτέλεσε παραγγελίες για τη Γουινέα, τη Σενεγάλη, τη Λιβύη, τη Μαδαγασκάρη, το Πουέρτο Ρίκο, τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και τις Αντίλλες. Επιπλέον, σε απάντηση στις «ισπανικές παραγγελίες» ισχυρίστηκε ότι δεν είχε διαθέσιμο τσιμέντο ακόμη και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι παραγγελίες δεν ανέφεραν τον τύπο του ζητουμένου τσιμέντου (βλ. έγγραφο αριθ. 33.322/538, παρατεθέν στην παράγραφο 21, σημείο 8, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Αντιθέτως, όταν, τον Αύγουστο του 1988, έλαβε από την «Jcc Imp Exp» παραγγελία τσιμέντου της κατηγορίας 35 για τη Σενεγάλη, δηλαδή για τόπο προορισμού εκτός της Κοινότητας, πρότεινε στην εν λόγω επιχείρηση τσιμέντο της κατηγορίας 30 (βλ. έγγραφα αριθ. 33.322/551 και 553, παρατεθέντα στην παράγραφο 21, σημείο 8, τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

2089 Λαμβανομένων υπόψη του αυτόματου χαρακτήρα που είχαν προσλάβει οι αρνήσεις πωλήσεως και της στερεότυπης απαντήσεως που δινόταν συναφώς, η οποία, επιπλέον, δεν αντικατόπτριζε την πραγματικότητα, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 49, σημείο 2) ότι οι εν λόγω αρνήσεις πωλήσεως συνιστούσαν την εφαρμογή της συμφωνίας που συνήφθη μεταξύ των Πορτογάλων παραγωγών και της Oficemen. Η διαπίστωση αυτή επιρρωννύεται ακόμη από το από 13 Μαρτίου 1989 τέλεξ ενός Ισπανού εμπόρου ονόματι Tracoisa στη Cimpor (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 8· έγγραφο αριθ. 33.322/575) που περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, τα εξής: «(...) Εάν οι εξαγωγές στην Ισπανία δεν είναι δυνατές λόγω της συμφωνίας μεταξύ των Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών, παρακαλείσθε να μας γνωρίσετε τις δυνατότητές σας για άλλες αγορές.» Ακόμη και αν, όπως ισχυρίζεται η Oficemen, το τέλεξ αυτό δεν αντικατοπτρίζει παρά μια καθαρά θεωρητική άποψη μιας επιχειρήσεως η οποία δεν μπορούσε να έχει άμεση γνώση της υποτιθέμενης ισπανοπορτογαλικής συμφωνίας, πάντως το στοιχείο αυτό είναι μια ένδειξη που συγκλίνει απολύτως με άλλες ενδείξεις οι οποίες καταδεικνύουν, στο σύνολό τους, ότι η συμφωνία που συνήφθη μεταξύ των Πορτογάλων και Ισπανών παραγωγών τέθηκε σε εφαρμογή.

2090 Η Cimpor διατείνεται ακόμη ότι όλα τα έγγραφα που επικαλείται η Επιτροπή είναι μεταγενέστερα της εκδόσεως του ισπανικού βασιλικού διατάγματος 1313/1988. Επομένως, η επιχείρηση αυτή δεν είχε καμία νομική και τεχνική δυνατότητα να δεχθεί τις «ισπανικές παραγγελίες».

2091 Πάντως, η ημερομηνία που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη δεν είναι αυτή της εκδόσεως του ισπανικού βασιλικού διατάγματος 1313/1988, δηλαδή η 28η Οκτωβρίου 1988, αλλά η ημερομηνία της ενάρξεως της ισχύος του, δηλαδή η 4η Ιανουαρίου 1989. Όμως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, μεταξύ των εγγράφων που επικαλείται η Επιτροπή στην παράγραφο 21, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, περιλαμβάνονται πλείονες αρνήσεις πωλήσεως που αφορούν ισπανικές παραγγελίες προγενέστερες της ημερομηνίας ενάρξεως της ισχύος του βασιλικού διατάγματος [τέλεξ της Cimpor της 24ης Αυγούστου 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/549), της 11ης Νοεμβρίου 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/532) και της 20ής Δεκεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.322/537 και 538)]. Εν πάση

περιπτώσει, πρέπει να τονιστεί ότι, όσον αφορά τις παραγγελίες που είναι μεταγενέστερες της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος του βασιλικού διατάγματος, οι αρνήσεις πωλήσεως της Cimpor ουδόλως αναφέρουν την ύπαρξη νομικού κωλύματος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2088).

2.3. Συμπεράσματα

2092 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, βάσει μόνον των εγγράφων που μπορούν να αντιταχθούν στις ως άνω προσφεύγουσες, εγκύρως η Επιτροπή διαπίστωσε, στην παράγραφο 49, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η συμφωνία την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, πράγματι εφαρμόστηκε.

3. Ειδικές περιστάσεις της υποθέσεως δυνάμενες να αποκλείσουν την ύπαρξη συμφωνίας

2093 Πρώτον, η Oficemen ισχυρίζεται ότι η ύπαρξη οποιασδήποτε ισπανοπορτογαλικής συμφωνίας αποκλείεται από την έκθεση σχετικά με τον τομέα του τσιμέντου στην Ισπανία, που δημοσιεύθηκε στις 31 Ιουλίου 1991 από το Tribunal de Defensa de la Competencia (παράρτημα Ο στο δικόγραφο της προσφυγής της). Κατά την Oficemen, η έκθεση αυτή διαπίστωσε, πράγματι, ότι δεν υφίσταντο ενδείξεις περί της υπάρξεως συμφωνιών μεταξύ των Ισπανών παραγωγών και των αλλοδαπών παραγωγών.

2094 Πάντως, το γεγονός ότι το Tribunal de Defensa de la Competencia δεν εντόπισε τέτοιες ενδείξεις δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία που αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2054 έως 2092. Πράγματι, η ανάλυση η οποία οδήγησε το εθνικό δικαστήριο στο συμπέρασμά του τον Ιούλιο του 1991 δεν αφορούσε τις εν λόγω άμεσες έγγραφες αποδείξεις.

2095 Δεύτερον, η Oficemen ισχυρίζεται ότι η εξέλιξη των εξαγωγών τσιμέντου από την Πορτογαλία προς την Ισπανία αναιρεί την ύπαρξη της συμφωνίας την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι εξαγωγές αυτές ανήλθαν από 2 439 σε 75 427 τόνους μεταξύ του 1986 και του 1988, δηλαδή παρουσίασαν αύξηση της τάξεως του 2 993 %, ενώ οι πορτογαλικές εξαγωγές με προορισμό άλλες χώρες μειώθηκαν από 52,6 εκατομμύρια τόνους το 1986 σε 39,6 εκατομμύρια το 1988, δηλαδή παρουσίασαν μείωση της τάξεως του 33 %. Όσον αφορά το γεγονός ότι, το 1989, οι πορτογαλικές εξαγωγές προς την Ισπανία αντιπροσώπευαν μόνο 2 715 τόνους και, το 1990, μόνο 83 τόνους οφείλεται στην έκδοση του βασιλικού διατάγματος 1313/1988.

2096 Πρέπει, πάντως, να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή, για να καταλήξει στην ύπαρξη της παραβάσεως, δεν στηρίχθηκε σε ανάλυση της αγοράς αλλά σε έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία περί άμεσης συνεννοήσεως μεταξύ των ενδιαφερομένων προσφευγουσών. Η ενδεχόμενη αύξηση των εξαγωγών της Πορτογαλίας

προς την Ισπανία δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που εξετάστηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2054 έως 2092, από τις οποίες προκύπτει σαφώς όχι μόνον η ύπαρξη συμφωνίας αλλά και η θέση της σε εφαρμογή. Εν πάση περιπτώσει, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 49, σημείο 4), οι εξαγωγές προς την Ισπανία θα μπορούσαν, ελλείψει της περιοριστικής συμφωνίας, να αναπτυχθούν υπό άλλους όρους (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση Consten και Grundig κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 837, σ. 382). Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

2097 Τρίτον, η Cimpor και η Secil επικαλούνται το ακόλουθο απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της 6ης Μαρτίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412): «Οι Πορτογάλοι (...) σκέφτονται να μην προβούν σε καμία ενέργεια, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι θα πρέπει να επιμείνουμε κατά τη διάρκεια άλλων συνεδριάσεων.» Το απόσπασμα αυτό καταδεικνύει ότι δεν υπήρχε καμία σύμπραξη μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών.

2098 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, εξεταζόμενο στο πλαίσιο του συνόλου των πληροφοριακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στα επίμαχα πρακτικά, το προβαλλόμενο απόσπασμα αποκαλύπτει ότι η Oficemen διατηρούσε ορισμένες αμφιβολίες ως προς τα διαβήματα στα οποία έπρεπε να προβούν οι Πορτογάλοι παραγωγοί προς τις εθνικές πορτογαλικές αρχές και ειδικότερα προς τη γενική διεύθυνση ανταγωνισμού και τιμών για να προωθήσουν την αύξηση της τιμής του τσιμέντου στην Πορτογαλία. Οι προσπάθειες όμως αυτές εντάσσονται κάλλιστα στο πλαίσιο συμφωνίας με αντικείμενο τη ρύθμιση του εμπορίου τσιμέντου μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας και σκοπό την εξασφάλιση του σεβασμού των εγχωρίων αγορών των δύο χωρών.

2099 Τέταρτον, η Oficemen, η Cimpor και η Secil αναπτύσσουν μια σειρά επιχειρημάτων για να εξηγήσουν ότι ο περιορισμένος όγκος των εξαγωγών πορτογαλικού τσιμέντου προς την Ισπανία μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 1986 και της 24ης Απριλίου 1989 οφειλόταν στην ύπαρξη τεχνικών και διαρθρωτικών εμποδίων και όχι σε υποτιθέμενη συμφωνία μεταξύ των Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών. Ενόψει των τεχνικών προδιαγραφών που ισχύουν στην Ισπανία, του επιπέδου των τιμών της Ισπανίας, του συστήματος ανωτάτων τιμών που ισχύει στην Πορτογαλία και του υψηλού ποσοστού εκμεταλλεύσεως των παραγωγικών ικανοτήτων, η εξαγωγή τσιμέντου από την Πορτογαλία προς την Ισπανία δεν αποτελούσε, κατά τις προσφεύγουσες, ρεαλιστική επιλογή.

2100 Πράγματι, η Secil ισχυρίζεται ότι παρήγαγε μόνον τσιμέντο της κατηγορίας 30, του οποίου η διάθεση στο εμπόριο και στη συνέχεια η εισαγωγή στην Ισπανία απαγορεύθηκαν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2076). Η Cimpor παρήγαγε επίσης σχεδόν αποκλειστικά τσιμέντο της κατηγορίας 30. Άρχισε να παράγει τσιμέντο της κατηγορίας 40 μόλις το 1985, σε περιορισμένες ποσότητες, οι οποίες πάντοτε απορροφήθηκαν από την εσωτερική κατανάλωση. Επειδή τα πορτογαλικά εργοστάσια λειτουργούσαν στο όριο των παραγωγικών τους ικανοτήτων κατά την οικεία περίοδο (της τάξεως του 90 %), η χρησιμοποίηση των υφισταμένων μονάδων για την παραγωγή και την αποθήκευση τσιμέντου P-350 ή ανώτερης αντοχής προοριζομένου για την εξαγωγή δεν θα ήταν δυνατή χωρίς την πρόκληση σοβαρής ανεπάρκειας εφοδιασμού της πορτογαλικής αγοράς.

2101 Επιπλέον, οι τιμές που εφαρμόζονταν στην Ισπανία και την Πορτογαλία ήσαν παρεμφερείς. Η Cimpor και η Secil αναφέρονται συναφώς στα χωρία του εγγράφου της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903) που δεν γνωστοποιήθηκαν στα πλαίσια της εξετάσεως του φακέλου έρευνας κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 369 έως 372). Κατά συνέπεια, η ισπανική αγορά δεν παρουσίαζε ενδιαφέρον ακόμη και στις σπάνιες περιπτώσεις κατά τις οποίες η Cimpor και η Secil είχαν πλεονάσματα παραγωγής. Πράγματι, μετά τον συνυπολογισμό των εξόδων μεταφοράς, η τελική τιμή για το προϊόν τους στην Ισπανία δεν θα ήταν ανταγωνιστική. Επιπλέον, θα υπήρχε, εκ μέρους των Ισπανών παραγωγών, κίνδυνος αντιποίνων τον οποίο κανένας ορθολογιστής επιχειρηματίας δεν θα μπορούσε να αγνοήσει, λαμβανομένου υπόψη του όγκου των πλεονασμάτων της ισπανικής βιομηχανίας. Κατά συνέπεια, ήταν φυσικό να προτιμήσουν οι προσφεύγουσες, για τη διοχέτευση των περιορισμένων πλεονασμάτων τα οποία διέθεταν ευκαιριακώς, τις ελλειμματικές σε διαρθρωτικό επίπεδο αγορές όπως οι αγορές της Αφρικής, και όχι την ισπανική αγορά, η οποία ήταν πλεονασματική από διαρθρωτικής απόψεως. Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν με την ευκαιρία αυτή ότι κανένα πορτογαλικό εργοστάσιο παραγωγής τσιμέντου δεν βρισκόταν κοντά στα σύνορα με την Ισπανία.

2102 Κατά τις προσφεύγουσες, η αύξηση των εισαγωγών τσιμέντου από την Πορτογαλία στην Ισπανία μεταξύ του 1986 και του 1988 οφειλόταν στο ότι το διάταγμα 1964/1975 απαγόρευε τη χρήση του τσιμέντου P-300 στα έργα που πραγματοποιούνταν στην ισπανική επικράτεια, όχι όμως και την εισαγωγή του. Εκμεταλλευόμενοι το γεγονός ότι οι τελωνειακές αρχές δεν προέβαιναν σε διασυνριακούς ελέγχους της συμβατότητας του εισαγομένου τσιμέντου προς τις τεχνικές προδιαγραφές του ισπανικού βασιλικού διατάγματος, ορισμένοι μεσάζοντες και επιχειρηματίες χωρίς ενδοιασμούς εισήγαν μέχρι το 1988 και χρησιμοποιούσαν στο ισπανικό έδαφος πορτογαλικό τσιμέντο τύπου P-300.

2103 Ένας άλλος παράγων ο οποίος συνέβαλε στο να αποθαρρύνει τους Πορτογάλους παραγωγούς να πωλούν το τσιμέντο τους στην Ισπανία ήταν το σύστημα των ανωτάτων τιμών που ίσχυε στην Πορτογαλία. Κατά την Oficemen, τη Cimpor και τη Secil, οι επιβαλλόμενες τιμές δεν έδιναν αντικειμενική εικόνα του κόστους παραγωγής, οπότε το επίπεδο τιμών που ίσχυε στην Πορτογαλία ήταν τεχνητά χαμηλό. Άλλωστε, από το 1986 η ανώτατη επιτρεπόμενη τιμή πωλήσεως ήταν η ίδια, είτε το τσιμέντο παραδιδόταν στον αγοραστή από τα εργοστάσια που βρίσκονταν στην παράκτια πορτογαλική ζώνη είτε από τις αποθήκες που βρίσκονταν στο εσωτερικό της χώρας. Κατά συνέπεια, η τιμή πωλήσεως του προϊόντος «εκ της αποθήκης» δεν αντικατόπτριζε το κόστος που συνεπαγόταν η μεταφορά του προϊόντος από το εργοστάσιο στην αποθήκη για τους παραγωγούς τσιμέντου. Η αγορά πορτογαλικού τσιμέντου σε πορτογαλικές αποθήκες που βρίσκονταν κοντά στα σύνορα σε τιμές τεχνητά χαμηλές κατέστη, επομένως, ελκυστική από το 1986 για τους Ισπανούς μεσάζοντες και καταναλωτές, πράγμα το οποίο προκάλεσε εξαγωγές προς την Ισπανία. Πάντως, λόγω του συστήματος των πορτογαλικών τιμών που είχε ως συνέπεια ότι οι πωλήσεις που πραγματοποιούσαν οι παραγωγοί που ήσαν εγκατεστημένοι σε μεγάλη απόσταση (συμπεριλαμβανομένων όλων των πωλήσεων προς εξαγωγή προς την Ισπανία) επιχορηγούνταν από τις πωλήσεις που πραγματοποιούνταν κοντά στα εργοστάσια, οι Πορτογάλοι παραγωγοί δεν είχαν κανένα συμφέρον να προωθήσουν τις πωλήσεις τους για εξαγωγή προς την Ισπανία σε βάρος των πλέον αποδοτικών πωλήσεων στην πορτογαλική ακτή.

2104 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε στον περιορισμένο όγκο των εξαγωγών τσιμέντου από την Πορτογαλία προς την Ισπανία για να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως, αλλά σε έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν άμεση συνεννόηση μεταξύ των ως άνω προσφευγουσών καθώς και εφαρμογή της συναφθείσας συμφωνίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2054 έως 2092).

2105 Τα επιχειρήματα που οι ως άνω προσφεύγουσες αντλούν από την ύπαρξη τεχνικών και διαρθρωτικών εμποδίων προκειμένου να δικαιολογήσουν το χαμηλό επίπεδο των ανταλλαγών μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις εν λόγω άμεσες έγγραφες αποδείξεις. Πράγματι, οι προσφεύγουσες δεν διευκρινίζουν για ποιο λόγο ανέλαβαν την υποχρέωση, ενόψει υποτιθεμένων δυσκολιών εξαγωγής τσιμέντου από την Πορτογαλία προς την Ισπανία, να σεβαστούν τις αντίστοιχες εγχώριες αγορές τους. Αντιθέτως, η επιχειρηματολογία τους τείνει να υπογραμμίσει τη σοβαρότητα της διαπραχθείσας παραβάσεως, εφόσον, με τη σύναψη και την εφαρμογή της συμφωνίας την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προσπάθησαν να εξαλείψουν τον ήσσονα αποτελεσματικό ανταγωνισμό που υφίστατο στην αγορά.

2106 Επικουρικώς, επιβάλλονται οι ακόλουθες παρατηρήσεις: το επιχείρημα που αντλείται από τη διαφορά μεταξύ των πορτογαλικών και ισπανικών προδιαγραφών ουδόλως μπορεί να δικαιολογήσει τον έλεγχο των εξαγωγών από την Ισπανία προς την Πορτογαλία. Πράγματι, επειδή το ισπανικό τσιμέντο ήταν κατά τον χρόνο των κρίσιμων περιστατικών τουλάχιστον της κατηγορίας 35, ήταν ανώτερης ποιότητας από την κατηγορία 30 που παρήγετο στην Πορτογαλία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2082). Το σύστημα των ανωτάτων τιμών που ίσχυε στην Πορτογαλία δεν μπόρεσε να αποθαρρύνει τις πωλήσεις «εκ του εργοστασίου» της Cimpor και της Secil σε Ισπανούς πελάτες που ήσαν διατεθειμένοι να καταβάλουν τις δαπάνες μεταφοράς. Οι ισχυρισμοί που αντλούνται από τις δήθεν απαγορευτικές δαπάνες μεταφοράς ή από τη μεγάλη απόσταση αντικρούονται από την ύπαρξη μεγάλου αριθμού ισπανικών παραγγελιών σε Πορτογάλους παραγωγούς (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.322/485, 486, 493 έως 495, 530 έως 532, 537 και 538). Τέλος, πρέπει να τονιστεί η αντίφαση που υφίσταται μεταξύ των διαφόρων ισχυρισμών των ως άνω προσφευγουσών, οι οποίες διατείνονται, αφενός, ότι τα επίπεδα των τιμών στην Ισπανία και την Πορτογαλία ήταν σχεδόν πανομοιότυπα και, αφετέρου, ότι, λόγω των τεχνητά χαμηλών τιμών στην Πορτογαλία, το πορτογαλικό τσιμέντο ήταν ελκυστικό για τους Ισπανούς μεσάζοντες και καταναλωτές.

4. Ιδιαίτερη θέση της Secil

2107 Η Secil υποστηρίζει ότι δεν έλαβε καμία πρωτοβουλία προκειμένου να συνάψει συμφωνία με τους Ισπανούς παραγωγούς. Άλλωστε, η συμφωνία αυτή δεν θα παρουσίαζε κανένα ενδιαφέρον γι' αυτήν, λαμβανομένης υπόψη της μέγιστης χρησιμοποιήσεως των παραγωγικών της ικανοτήτων για την εσωτερική κατανάλωση και της ανησυχίας της για αντίποινα των Ισπανών παραγωγών. Υπογραμμίζει ότι κανένα σχεδόν από τα έγγραφα σχετικά με την παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν βρέθηκε στα αρχεία της και ότι κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν προέρχεται από την ίδια. Προσθέτει ότι οι ισπανικές ανησυχίες δεν προκλήθηκαν από την εμπορική συμπεριφορά της και ότι οι αρνήσεις πωλήσεων της Cimpor ουδόλως καταδεικνύουν τη συμμετοχή της σε συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

2108 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το γεγονός ότι η Secil δεν μετέσχε στην κατάρτιση κανενός από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως και ότι η πλειονότητα των εγγράφων δεν βρέθηκε στα αρχεία της δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την αδυναμία να της αντιταχθούν ως αποδεικτικά στοιχεία της παραβάσεως που διαπιστώθηκε σε βάρος της (απόφαση Empresa Nacional Siderúrgica κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1053, σκέψη 312).

2109 Πρέπει να υπομνηστεί όμως ότι από τα πρακτικά της Cimpor για τη συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985 προκύπτει ότι η Secil ανέλαβε τη δέσμευση να εφαρμόσει τη συμφωνία που συνήφθη μεταξύ των μετεχόντων στη συνεδρίαση αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2058 και 2059). Επιπλέον, το έγγραφο της Hispacement, στο τμήμα που μπορεί να αντιταχθεί στις προσφεύγουσες, το οποίο επιβεβαιώνει την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2060), εκθέτει την επίσκεψη δύο υπαλλήλων της Hispacement ακριβώς στη Secil. Άλλωστε, υπάρχουν άμεσες έγγραφες αποδείξεις οι οποίες εμφαίνουν την εφαρμογή της συμφωνίας στο πλαίσιο συνεδριάσεων στις οποίες μετέσχε η Secil (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2070 έως 2082). Η υποτιθέμενη έλλειψη ενδιαφέροντος της Secil για τις εξαγωγές προς την Ισπανία δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να προσδώσει διαφορετική έννοια στις εν λόγω άμεσες έγγραφες αποδείξεις.

2110 Τέλος, η Επιτροπή δεν παρουσίασε τις αρνήσεις πωλήσεως της Cimpor σε Ισπανούς πελάτες το 1988 και το 1989 ως την απόδειξη της συμμετοχής της Secil στη σύναψη της συμφωνίας. Όπως μόλις υπενθυμίστηκε, η απόδειξη αυτή προκύπτει από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 που συνέταξε η Cimpor και από το έγγραφο της Hispacement. Όσον αφορά την εφαρμογή της συμφωνίας, η Επιτροπή, αναφέρει ως παράδειγμα την άρνηση της Cimpor να ικανοποιήσει τις παραγγελίες εξαγωγής τσιμέντου της Πορτογαλίας προς την Ισπανία το 1988 και το 1989. Η απόδειξη της εφαρμογής της συμφωνίας από τη Secil δεν στηρίζεται πάντως στις εν λόγω αρνήσεις πωλήσεις της Cimpor, αλλά στη συμμετοχή της στις διάφορες συνεδριάσεις που πραγματοποίησαν οι Πορτογάλοι και Ισπανοί παραγωγοί προκειμένου να περιορίσουν τις εξαγωγές τσιμέντου μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2070 έως 2082).

5. Συμπέρασμα

2111 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι καμία από τις περιστάσεις που επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες δεν μπορεί να αναιρέσει τη διαπίστωση της συνάψεως και της εφαρμογής της επίδικης συμφωνίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2066 και 2092).

Γ — Το παράνομο της συμπεριφοράς των προσφευγουσών

2112 Εφόσον η Cimpor και η Secil αναγνωρίζουν ότι, κατά την περίοδο που ελήφθη υπόψη στην προσβαλλομένη απόφαση, ήσαν οι μόνοι παραγωγοί πορτογαλικού τσιμέντου και εφόσον η Oficemen ήταν η επαγγελματική ένωση που συγκέντρωνε τους Ισπανούς παραγωγούς τσιμέντου, η συμφωνία που συνήφθη από τα μέρη αυτά περιόρισε προδήλως τον ανταγωνισμό μεταξύ των Πορτογάλων και Ισπανών παραγωγών και μπορούσε να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ των δύο οικείων κρατών μελών. Μια τέτοια αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμφωνία αποτελεί τύπο συμπεριφοράς που απαγορεύεται ρητά από το άρθρο 85, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης.

2113 Ακόμη και αν το πρώτο έγγραφο αποδεικτικό στοιχείο αναφέρεται σε μια συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι «[η] εν λόγω συμφωνία αποτέλεσε παράβαση από την 1η

Ιανουαρίου 1986, ημερομηνία προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Κοινότητα» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 49, σημείο 1, δεύτερο εδάφιο). Πράγματι, από την 1η Ιανουαρίου 1986, η συμφωνία, η οποία εξακολουθούσε να εφαρμόζεται (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2070 έως 2082) από συμβαλλομένους εγκατεστημένους εφεξής εντός της Κοινότητας, ενέπιπτε προδήλως στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2114 Η Oficemen ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν αποδεικνύει τη διατήρηση της ισχύος της συμφωνίας μετά την προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Κοινότητα. Παρατηρεί ότι τα έγγραφα σχετικά με τις μεταγενέστερες της 1ης Ιανουαρίου 1986 συνεδριάσεις ουδόλως αναφέρονται στην υποτιθέμενη ισπανοπορτογαλική συμφωνία. Οι Ισπανοί αντιπρόσωποι περιορίστηκαν, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, να εκφράσουν την ανησυχία τους ενόψει των αυξανόμενων εισαγωγών τσιμέντου κατηγορίας 30 από την Πορτογαλία και να ζητήσουν από τους Πορτογάλους παραγωγούς να διαπραγματευθούν με την κυβέρνησή τους την τροποποίηση των στοιχείων του συστήματος των ανωτάτων τιμών που είχαν ως συνέπεια την τόνωση των εν λόγω εξαγωγών. Η Cimpor προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι στήριξε τη διαπίστωσή της για την παράβαση σε αποδεικτικά στοιχεία προγενέστερα του 1986. Η Secil υπενθυμίζει ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 που συνέταξε η Cimpor αναφέρουν απλώς την πρόθεση συμφωνίας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2056). Αν θεωρήσει ότι, από την 1η Ιανουαρίου 1986, η Secil άρχισε να παραβαίνει το άρθρο 85 της Συνθήκης θέτοντας σε εφαρμογή την πρόθεση αυτή, η Επιτροπή θα παραβιάσει την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας.

2115 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Καίτοι είναι αληθές ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 που συνέταξε η Cimpor είναι προγενέστερα της προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Κοινότητα και ότι διαδραματίζουν, στην προσβαλλομένη απόφαση, πρωτεύοντα ρόλο στην απόδειξη της υπάρξεως της διαπιστωθείσας παραβάσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στο σημείο 6 του εγγράφου αυτού, αναφέρεται ότι τα μέρη της συμφωνίας θεώρησαν ότι η πρόθεσή τους να μην ανταγωνίζονται μεταξύ τους θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα από πλευράς κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού και εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού των δύο αυτών χωρών. Η ανησυχία αυτή πρόδιδε, κατά συνέπεια, την πρόθεση της Oficemen, της Cimpor και της Secil να εφαρμόσουν τη συμφωνία μετά την 1η Ιανουαρίου 1986. Επιπλέον, από την πρώτη φράση του αποσπάσματος του εγγράφου της Hispacement, που αφορά το ταξίδι των δύο υπαλλήλων της στη Λισαβόνα τον Μάιο του 1986, προκύπτει ότι τα ίδια μέρη συνεδρίασαν τον Δεκέμβριο του 1985 και «ότι αποφασίστηκε κατά τη συνεδρίαση αυτή να απαγορευθεί κάθε εξαγωγή από τη μια χώρα στην άλλη». Κατά την ημερομηνία συντάξεως του εγγράφου αυτού, δηλαδή στο τέλος του Μαΐου 1986, η ισπανοπορτογαλική συμφωνία περιγράφηκε όχι ως συμφωνία της οποίας έληγε η ισχύς αλλά ως υφισταμένη συμφωνία. Τέλος, διαπιστώθηκε ήδη ότι η συμφωνία την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως τέθηκε σε εφαρμογή στο πλαίσιο διαφόρων συνεδριάσεων που πραγματοποίησαν η Oficemen, η Cimpor και η Secil μετά την 1η Ιανουαρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2070 έως 2082).

2116 Πρέπει ακόμη να εξεταστούν οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών ότι η συμπεριφορά τους δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2117 Πρώτον, η Oficemen, η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 που συνέταξε η Cimpor καταδεικνύουν τη βούληση των μετεχόντων να τηρήσουν το δίκαιο του ανταγωνισμού. Η βούληση αυτή αποκλείει τη σύναψη αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμφωνίας από τις προσφεύγουσες κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2118 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από το σημείο 6 των πρακτικών της συνεδριάσεως αυτής προκύπτει ότι τα μέρη θεωρούσαν ότι η πρόθεσή τους να μην προβούν σε ανταγωνισμό μεταξύ τους θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα από πλευράς κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού και εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού των δύο χωρών. Πάντως, το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις συνειδητοποίησαν την ύπαρξη του κινδύνου αυτού όχι μόνο δεν απαλλάσσει τις ως άνω προσφεύγουσες από κάθε ευθύνη, αλλά καταδεικνύει, όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 49, σημείο 1), ότι η παράβαση διαπράχθηκε σκόπιμα και ενσυνείδητα.

2119 Δεύτερον, η Secil και η Cimpor υπογραμμίζουν ότι, στην Πορτογαλία, ο τομέας του τσιμέντου εθνικοποιήθηκε το 1975. Η προτεραιότητα του εφοδιασμού της πορτογαλικής αγοράς αποτελούσε συνέπεια της εθνικοποιήσεως αυτής. Η ισορροπία μεταξύ της εσωτερικής καταναλώσεως και της εθνικής παραγωγής είναι πράγματι απόρροια εσκεμμένης πολιτικής του πορτογαλικού κράτους, οπότε η συμπεριφορά των δύο επιχειρήσεων δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2120 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, ούτε η Cimpor ούτε η Secil απέδειξαν ότι, συνεπεία της συμπεριφοράς των πορτογαλικών αρχών, δεν διέθεταν τα περιθώρια αυτονομίας που προϋποθέτει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1997, C-359/95 P και C-379/95 P, Επιτροπή και Γαλλία κατά Ladbroke Racing, Συλλογή 1997, σ. I-6265, σκέψεις 33 και 34, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1996, T-387/94, Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-961, σκέψεις 61 και 65). Πράγματι, από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προκύπτει ότι το πορτογαλικό κράτος απαγόρευσε τις εξαγωγές τσιμέντου ή άσκησε πιέσεις στη Cimpor και στη Secil για να περιορίσουν τις εξαγωγές τους προς την Ισπανία. Οι δύο αυτές επιχειρήσεις διέθεταν, επομένως, επαρκή περιθώρια αυτονομίας κατά την επιλογή της εμπορικής πολιτικής τους, ιδίως κατά την εξαγωγή. Επιπλέον, οι περιστάσεις στις οποίες αναφέρονται η Cimpor και η Secil ουδόλως εξηγούν γιατί οι Πορτογάλοι παραγωγοί θεώρησαν αναγκαίο να αναλάβουν δέσμευση έναντι των Ισπανών παραγωγών να μην προβαίνουν σε εξαγωγές στην Ισπανία.

2121 Τρίτον, η Oficemen, η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ότι, ενόψει της διαφοράς των πορτογαλικών και ισπανικών προδιαγραφών, η συμπεριφορά τους δεν μπορούσε να έχει αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα. Φρονούν ότι, ακόμη και αν είχε συναφθεί συμφωνία μεταξύ των Πορτογάλων παραγωγών και της Oficemen, αυτή στερούνταν αντικειμένου από της ενάρξεως της ισχύος του ισπανικού βασιλικού διατάγματος 1313/1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2076).

2122 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επίσης να απορριφθεί. Ακόμη και αν η χρησιμοποίηση τσιμέντου αντοχής κατώτερης των 350 kg/cm^2 απαγορευόταν στην Ισπανία, οι διάφορες αρνήσεις πωλήσεως που διαπιστώθηκαν καταδεικνύουν την ύπαρξη πραγματικής ζητήσεως, στην Ισπανία, τσιμέντου από την Πορτογαλία (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2083 έως 2091). Άλλωστε, καμία άρνηση πωλήσεως που αντιτάχθηκε σε Ισπανούς πελάτες δεν θεμελιώθηκε σε λόγο αντλούμενο από το ότι οι Πορτογάλοι παραγωγοί δεν παρασκεύαζαν τσιμέντο ίδιας ή ανώτερης ποιότητας από το ισπανικό τσιμέντο αντοχής 350. Κατά τα λοιπά, δεν εναπέκειτο στους Πορτογάλους και τους Ισπανούς παραγωγούς τσιμέντου να θέσουν τέρμα στη ζήτηση αυτή. Πράγματι, δεν μπορούσε να αποκλειστεί ότι οι ενδεχόμενοι Ισπανοί εισαγωγείς τσιμέντου από την Πορτογαλία είχαν την πρόθεση να επανεξαγάγουν το τσιμέντο αυτό προς άλλα κράτη, στο έδαφος των οποίων δεν απαγορευόταν η χρησιμοποίηση του τσιμέντου της κατηγορίας 30. Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η επίμαχη συμφωνία απαγόρευε και τις εξαγωγές της Ισπανίας προς την Πορτογαλία, ως προς τις οποίες οι προσφεύγουσες δεν ισχυρίστηκαν καν ότι υφίστανται τεχνικά και διαρθρωτικά εμπόδια. Υπό τις συνθήκες αυτές, μπορούσε εν

πάση περιπτώσει να έχει αισθητά αποτελέσματα στις ανταλλαγές μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.

2123 Ακόμη και μετά την έναρξη της ισχύος του ισπανικού βασιλικού διατάγματος 1313/1988, στις 4 Ιανουαρίου 1989, η επίδικη συμφωνία δεν στερούνταν αντικειμένου εφόσον οι Πορτογάλοι παραγωγοί εξακολουθούσαν να έχουν συμφέρον στην προστασία της εθνικής τους αγοράς και οι Ισπανοί παραγωγοί είχαν συμφέρον να μη ζητήσουν ταχέως οι Πορτογάλοι παραγωγοί από τις ισπανικές αρχές την έγκριση του τσιμέντου τους που ανταποκρινόταν στις προδιαγραφές που είχαν θέσει οι αρχές αυτές. Πράγματι, η Secil παραδέχθηκε ότι υπέβαλε μια πρώτη αίτηση εγκρίσεως στις 3 Φεβρουαρίου 1992 (δικόγραφο της προσφυγής, σημείο 2.2.6).

Δ — Διάρκεια της παραβάσεως

2124 Η Oficemen, η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ότι, στην περίπτωση κατά την οποία το Πρωτοδικείο θα διαπίστωνε ότι η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη της παραβάσεως, αυτή δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι διήρκησε μέχρι τις 24 Απριλίου 1989.

2125 Διαπιστώθηκε ήδη ότι η Επιτροπή ορθώς όρισε ως έναρξη της παραβάσεως την 1η Ιανουαρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2113).

2126 Από κανένα έγγραφο του φακέλου δεν προκύπτει ότι η συμφωνία συνήφθη για ορισμένη διάρκεια. Τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 22ας Ιουλίου 1985 εμφαίνουν ότι η συμφωνία προέβλεπε τη διοργάνωση συνεδριάσεων μεταξύ των μερών, εφόσον οι «παρεμβάσεις "τρίτων" (διανομέων, εμπόρων λιανικής πώλησης, καταναλωτών, μεταφορέων κ.λπ.) [θα μπορούσαν] να αμφισβητήσουν τις προθέσεις των δύο μερών». Προβλέφθηκε επίσης ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, οι Ισπανοί και Πορτογάλοι παραγωγοί «οφείλουν να προβαίνουν σε ανοικτή ανταλλαγή πληροφοριών για την εξεύρεση λύσης».

2127 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι, ελλείψει αντίθετης ενδείξεως περί του εναντίου, η ισπανοπορτογαλική συμφωνία διήρκησε όλη την περίοδο για την οποία διαθέτει έγγραφα που επιβεβαιώνουν την πραγματοποίηση συνεδριάσεων μεταξύ των Πορτογάλων και Ισπανών παραγωγών κατά τις οποίες εξετάστηκαν πληροφορίες σχετικά με τις εξαγωγές μεταξύ των δύο χωρών.

2128 Από τα πρακτικά των συνεδριάσεων μεταξύ των Πορτογάλων και Ισπανών παραγωγών της 20ής Ιανουαρίου 1986, της 23ης Ιανουαρίου και της 5ης και 6ης Μαρτίου 1987 προκύπτει σαφώς ότι, με την ευκαιρία των συνεδριάσεων αυτών, συζητήθηκε το πρόβλημα των πορτογαλικών εισαγωγών και ότι

προτάθηκαν λύσεις, δηλαδή η αύξηση των τιμών του πορτογαλικού τσιμέντου και μια πολιτική αποθαρρύνσεως των Πορτογάλων επιχειρηματιών οι οποίοι εξήγαγαν προϊόντα σε παραμεθόριες περιοχές (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2070 έως 2082).

2129 Από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει επίσης ότι, ακόμη και αν δεν ληφθεί υπόψη το έγγραφο αριθ. 33.322/1399 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 374 και 2040), πραγματοποιήθηκαν άλλες συνεδριάσεις μεταξύ των Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών, μεταξύ άλλων στις 25 Ιουνίου 1987, στις 10 Νοεμβρίου 1987, στις 5 Φεβρουαρίου 1988, στις 21 Απριλίου 1988, στις 10 Μαΐου 1988, στις 27 Ιουλίου 1988, στις 28 Οκτωβρίου 1988, στις 12 Ιανουαρίου 1989 και στις 24 Απριλίου 1989, όπως αναφέρουν τα έγγραφα της Cimpor «Programa de Acção Conjunta» και διάφορα σημειώματα και τέλεξ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 6). Η Επιτροπή δεν διαθέτει πάντως πρακτικά των συνεδριάσεων αυτών.

2130 Από το γεγονός αυτό οι ως άνω προσφεύγουσες συνάγουν ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο περί του ότι οι επίμαχες συνεδριάσεις επιδίωκαν σκοπό αντίθετο προς το άρθρο 85 της Συνθήκης.

2131 Επιβάλλεται πάντως η διαπίστωση ότι, στο πλαίσιο του «Programa de Acção Conjunta» που διηύθυνε η Cimpor, διοργανώθηκαν ορισμένες συνεδριάσεις με τους Ισπανούς παραγωγούς και ότι η Secil παραδέχεται ότι μετέσχε σε ορισμένες από τις συνεδριάσεις αυτές. Αν, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 21, σημείο 7), δεν μπορεί να συναχθεί από τα έγγραφα αριθ. 33.322/162, 177, 181 και 252, που είναι οι πίνακες που κατήρτισε η Oficemen και αναφέρονται στις εισαγωγές στην Ισπανία τσιμέντου από την Πορτογαλία, ότι αυτά καταρτίστηκαν βάσει στοιχείων που συνελέγησαν σχετικά με τους Πορτογάλους παραγωγούς και ότι συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις που διοργανώθηκαν στο πλαίσιο του «Programa de Acção Conjunta», η ίδια η διοργάνωση, στο πλαίσιο αυτό, συνεδριάσεων μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών συνιστά πάντως αντικειμενική και λυσιτελή ένδειξη περί του ότι η συμφωνία διήρκησε από τον Ιούνιο του 1987 έως τις 24 Απριλίου 1989, ημερομηνία της τελευταίας συνεδριάσεως της οποίας έλαβε γνώση η Επιτροπή. Άλλες αντικειμενικές και κρίσιμες ενδείξεις επιβεβαιώνουν ότι η συμφωνία αυτή εξακολούθησε να ισχύει κατά την ίδια περίοδο. Αφενός, από τα έγγραφα που συγκέντρωσε η Επιτροπή προκύπτει ότι, κατά την εποχή εκείνη, η Cimpor αρνούνταν την εκτέλεση κάθε παραγγελίας τσιμέντου από την Ισπανία, ενώ δεχόταν συγχρόνως παραγγελίες που αφορούσαν παραδόσεις εκτός της Κοινότητας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2083 έως 2091). Αφετέρου, το τέλεξ της Tracoisa της 13ης Μαρτίου 1989 αναφέρει τη «διμερή συμφωνία μεταξύ των Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών» (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2089).

2132 Επειδή τα ως άνω αντικειμενικά και συγκλίνοντα στοιχεία αποδεικνύουν ότι η συμφωνία εξακολούθησε να ισχύει μέχρι τις 24 Απριλίου 1989, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι η παράβαση είχε διαπραχθεί από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989.

Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

2133 Η Cimpor και η Secil υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή, καθόσον δεν δέχθηκε την συμμετοχή στην παράβαση του συνόλου των ισπανικών επιχειρήσεων που είναι μέλη της Oficemen ή, τουλάχιστον, των επιχειρήσεων που παρέστησαν στις συνεδριάσεις στις οποίες αναφέρεται η παράγραφος 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως, παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως. Είναι ανακριβής ο ισχυρισμός ότι η ισπανοπορτογαλική συμφωνία συνήφθη μεταξύ της Cimpor και της Secil, αφενός, και της Oficemen, αφετέρου. Πράγματι, από τα έγγραφα που συγκέντρωσε η Επιτροπή προκύπτει ότι διάφοροι Ισπανοί παραγωγοί, δηλαδή οι Portland Mallorca, Cementos del Mar, Cementos del Atlantico, Portland Valderrivas, Cementos Portland Hispania, Asland, Hornos Ibéricos, Hispacement, Cementos Cosmos, Tudela Veguin και Cementos Alba, μετέσχαν στις συνεδριάσεις μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών. Η Cimpor και η Secil επικαλούνται συναφώς τα πρακτικά της Cimpor για τη συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.322/155 έως 157), ένα εσωτερικό έγγραφο της Secil σχετικά με την ίδια αυτή συνεδρίαση (έγγραφο αριθ. 33.322/167), τα σημειώματα της Cimpor σχετικά με τη συνεδρίαση της 23ης Ιανουαρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.322/163 έως 166), τα εσωτερικά σημειώματα της Oficemen σχετικά με την ίδια αυτή συνεδρίαση (έγγραφα αριθ. 33.322/1406 έως 1408) και τα σημειώματα σχετικά με τις συνεδριάσεις της 5ης Μαρτίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322/171), της 6ης Μαρτίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.322/1410 έως 1412), της 5ης Φεβρουαρίου 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/161) και της 12ης Ιανουαρίου 1989 (έγγραφο αριθ. 33.322/997).

2134 Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι οι αντιπρόσωποι των Ισπανών παραγωγών που μετέσχαν στις συνεδριάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως ανήκαν στο διευθύνον όργανο της Oficemen και μετέσχαν στις επίμαχες συνεδριάσεις υπό την ιδιότητα αυτή.

2135 Έστω και αν η εξήγηση που προβάλλει η Επιτροπή δεν αποδειχθεί βάσιμη, τουλάχιστον για τις συνεδριάσεις της 23ης Ιανουαρίου 1987 (παρουσία του κ. Viñolas της Asland), της 5ης Μαρτίου 1987 (παρουσία των κκ. Quemeda της Portland Valderrivas, Asunción της Asland και del Fresno της Cementos Portland Hispania), της 5ης Φεβρουαρίου 1988 (παρουσία του κ. Suana της Hornos Ibéricos) και της 21ης Απριλίου 1988 (παρουσία του κ. Magan της Hornos Ibéricos), πρέπει να υπομνηστεί ότι το γεγονός ότι δεν διαπιστώθηκε καμία παράβαση ως προς τους επιχειρηματίες οι οποίοι τελούσαν σε κατάσταση ανάλογη προς αυτήν της Cimpor και της Secil δεν παρέχει τη δυνατότητα αποκλεισμού της παραβάσεως που διαπιστώθηκε σε βάρος της Cimpor και της Secil, εφόσον η παράβαση αυτή αποδείχθηκε νομοτύπως (απόφαση «χαρτοπολτός II», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Όμως, οι προηγούμενοι λόγοι κατέστησαν δυνατή τη διαπίστωση ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι η Cimpor και η Secil μετέσχαν στην παράβαση από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτίαση της Cimpor και της Secil πρέπει να απορριφθεί.

Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο

Α — Επιβαρυντικά έγγραφα

2136 Όσον αφορά τα επιβαρυντικά έγγραφα στα οποία οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία, πρέπει να τονιστεί εκ νέου ότι, ακόμη και αν δεν ληφθούν υπόψη τα αποσπάσματα του εγγράφου που αφορά το ταξίδι των δύο υπαλλήλων της Hispacement στη Λισαβόνα τον Μάιο του 1986 (έγγραφο αριθ. 33.322/2901) ούτε τα λοιπά έγγραφα στα οποία οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 369 έως 374 και 2038 έως 2040), η Επιτροπή παρέσχε, στην προσβαλλομένη απόφαση, την απόδειξη της υπάρξεως της προσαπτομένης παραβάσεως και της συμμετοχής της Oficemen, της Cimpor και της Secil σ' αυτήν.

Β — Απαλλακτικά έγγραφα

2137 Στο δικόγραφο της προσφυγής τους, η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ότι τα στοιχεία του εγγράφου της Hispacement (έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903) που δεν τους γνωστοποιήθηκαν στα πλαίσια της εξετάσεως του φακέλου έρευνας κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 369 έως 372) περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία υπέρ τους.

2138 Πάντως, η Cimpor και η Secil δεν μπορούν να υποστηρίξουν για πρώτη φορά στο δικόγραφο της προσφυγής τους ότι χωρία που παραλείφθηκαν αρχικά από το επίμαχο έγγραφο περιείχαν απαλλακτικά στοιχεία, εφόσον ολόκληρο το εν λόγω έγγραφο τους κοινοποιήθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία ενάμισι έτος πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή στις 3 Μαΐου 1993. Αν η Cimpor και η Secil φρονούσαν ότι το έγγραφο αυτό περιείχε απαλλακτικά στοιχεία υπέρ τους, μπορούσαν να επιστήσουν την προσοχή της Επιτροπής στο σημείο αυτό πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στα χωρία που παραλείφθηκαν αρχικά δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 21 και 49) για να αποδείξει την παράβαση (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2101 και 2104 έως 2106).

2139 Η Oficemen, η Cimpor και η Secil διατυπώνουν εξάλλου μια σειρά παρατηρήσεων βάσει εγγράφων που μπόρεσαν να συμβουλευθούν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο. Κατά τις προσφεύγουσες, τα έγγραφα αυτά θα ήσαν χρήσιμα κατά τη διοικητική διαδικασία για την άμυνά τους κατά της αιτιάσεως που τους είχε απευθυνθεί. Η Hornos Ibéricos και η Blue Circle επικαλούνται επίσης ορισμένα έγγραφα που αναφέρονται στην ίδια αιτίαση (Hornos Ibéricos: έγγραφα αριθ. 33.322/124 έως 133, 170, 905, 966 έως 973, 1019, 1020, 1027, 1080 έως 1089, 1319 έως 1322, 1395, 1396 και 1409, καθώς και το κεφάλαιο 9 «Πορτογαλία» της ΑΑ· Blue Circle: έγγραφα αριθ. 33.322/2898 έως 2903). Πάντως, οι παρατηρήσεις που θα είχαν τη δυνατότητα να διατυπώσουν βάσει των εγγράφων

αυτών δεν θα μπορούσαν να οδηγήσουν τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα για τις προσφεύγουσες αυτές, εφόσον δεν τις αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 256).

1. Υπόθεση T-59/95, Oficemen κατά Επιτροπής

2140 Η Oficemen παρουσιάζει, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1977, μια σειρά εγγράφων που περιλαμβάνονται στον φάκελο σχετικά με την Πορτογαλία και πιστοποιούν την αδυναμία των Πορτογάλων παραγωγών να εξαγάγουν τσιμέντο στην ισπανική αγορά, εφόσον η εσωτερική κατανάλωση στην Πορτογαλία ήταν πρακτικά ίδια με τη συνολική παραγωγή τους και δεσμεύονταν από υποχρεώσεις που είχαν αναλάβει προ πολλού έναντι των αγορών των πρώην πορτογαλικών αποικιών. Πράγματι, από τις εκθέσεις δραστηριοτήτων της Cimpor του 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322/905) και της Secil του 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/1072) προκύπτει ότι, κατά την περίοδο 1983 έως 1987, η πορτογαλική παραγωγή είχε δραστηριοποιηθεί για την ικανοποίηση της εσωτερικής ζητήσεως. Μια επιστολή της 17ης Νοεμβρίου 1987 της Cimpor προς τη Secil (έγγραφο αριθ. 33.322/1021), η οποία αναφέρεται στις προθέσεις της τελευταίας να εισαγάγει τσιμέντο, αποδεικνύει ότι οι Πορτογάλοι παραγωγοί δεν είχαν ικανότητα εξαγωγής. Ομοίως, τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στη φωτοτυπία που απηύθυνε στις 7 Μαρτίου 1987 η Cimpor στη Secil (έγγραφα αριθ. 33.322/1025 και 1026), όσον αφορά τις εξαγωγές προς την Ισπανία, πιστοποιούν τον σποραδικό χαρακτήρα των εξαγωγών αυτών και επιβεβαιώνουν τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν οι Πορτογάλοι παραγωγοί για τον εφοδιασμό της γειτονικής αγοράς. Τέλος, τα στοιχεία της ATIC σχετικά με τις εισαγωγές και τις εξαγωγές της Πορτογαλίας το 1989 (έγγραφο αριθ. 33.322/197) καταδεικνύουν ότι η πορτογαλική τσιμεντοβιομηχανία εξήγε μόνο στις χώρες με τις οποίες είχε παραδοσιακούς δεσμούς (πρώην πορτογαλικές αποικίες, όπως η Γουινέα-Μπισάου και το Σάο Τομέ). Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν, κατά συνέπεια, ότι η περιορισμένη δυνατότητα εξαγωγής που υφίστατο κάλυπτε πρωτίστως το εμπόριο με τις αγορές αυτές, πράγμα το οποίο καθιστούσε αδύνατες τις εξαγωγές προς την Ισπανία.

2141 Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι οι εναλλακτικές εξηγήσεις που θα μπορούσε να προβάλει η Oficemen για να δικαιολογήσει το περιορισμένο εμπόριο τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας κατά την οικεία περίοδο, βάσει των διαφόρων εγγράφων που επικαλείται, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 21 και 49) και από τις οποίες προκύπτει σαφώς όχι μόνον η ύπαρξη συμφωνίας αλλά και η εφαρμογή της (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2054 έως 2092).

2. Υποθέσεις T-61/95, Cimpor κατά Επιτροπής, και T-62/95, Secil κατά Επιτροπής

2142 Στα υπομνήματά τους της 7ης και της 10ης Φεβρουαρίου 1997, η Cimpor και η Secil προβάλλουν, πρώτον, σειρά επιχειρημάτων που αντλούνται από την παράλειψη γνωστοποιήσεως των κεφαλαίων της ΑΑ σχετικά με την Ισπανία (κεφάλαια 8 και 18) κατά τη διοικητική διαδικασία. Αναφέρονται, ειδικότερα, στην παράγραφο 55 της ΑΑ (σ. 155), η οποία ενισχύει το επιχείρημά τους ότι οι ισπανικές τεχνικές προδιαγραφές δικαιολογούν τη μείωση των εξαγωγών τσιμέντου προς την Ισπανία. Επιπλέον,

κατά τη Secil, από την ίδια παράγραφο (σ. 151) προκύπτει ότι δεν είχε κανένα συμφέρον να μετάσχει σε συμφωνία η οποία παρείχε στους Ισπανούς παραγωγούς την εγγύηση ότι δεν θα εξήγε το τσιμέντο της στην Ισπανία.

2143 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε, στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 21 και 49), σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις και όχι στη συμπεριφορά των εν λόγω επιχειρήσεων στην αγορά, για να αποδείξει την ύπαρξη της παραβάσεως και τη συμμετοχή της Cimpor και της Secil σ' αυτήν. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν η Cimpor και η Secil διέθεταν τα αποσπάσματα των κεφαλαίων της ΑΑ σχετικά με την Ισπανία κατά τη διοικητική διαδικασία για να υποστηρίξουν τους δύο ισχυρισμούς τους, τα αποσπάσματα αυτά δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που επικαλείται η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2054 έως 2092).

2144 Δεύτερον, η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται, στα υπομνήματά τους της 7ης και 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι οι παράγραφοι 55 και 87 της ΑΑ (σ. 153, 155 έως 157 και 220) καταδεικνύουν ότι, αν η έλλειψη εξαγωγών ήταν πράγματι το αποτέλεσμα συμφωνίας, η ευθύνη της παραβάσεως αυτής έπρεπε να καταλογιστεί όχι μόνο στην Oficemen αλλά και στους Ισπανούς παραγωγούς τσιμέντου. Ισχυρίζονται ότι, αν είχαν πρόσβαση στις επίμαχες σελίδες της ΑΑ, θα μπορούσε ενδεχομένως να έχει αποτραπεί η έκδοση αποφάσεως που εισάγει δυσμενείς διακρίσεις. Προς στήριξη του ιδίου αυτού ισχυρισμού, αναφέρονται ακόμη σε πολλά έγγραφα του φακέλου έρευνας. Πράγματι, ισχυρίζονται ότι από το καταστατικό της Oficemen (έγγραφα αριθ. 33.322/1216 έως 1219) προκύπτει ότι, στην περίπτωση κατά την οποία θα είχε συναφθεί συμφωνία, η σύναψη αυτή θα ήταν δυνατή μόνο μεταξύ των Πορτογάλων και Ισπανών παραγωγών και όχι μεταξύ των πρώτων και της Oficemen. Το στοιχείο αυτό προκύπτει επιπλέον από τα πρακτικά των συνεδριάσεων της διευθύνουσας επιτροπής της Oficemen της 13ης Φεβρουαρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1311 έως 1318), της 18ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1319 έως 1323), της 12ης Μαρτίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.322/1329 έως 1333) και της 10ης Μαρτίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.322/1334 έως 1340), από διάφορα τέλεξ και σημειώματα της Cimpor, της Secil και της Oficemen (έγγραφα αριθ. 33.322/1035 έως 1038), καθώς και από τις απαντήσεις της Asland (έγγραφα αριθ. 33.322/1801, 1802 και 1805) και της Hispacement (έγγραφο αριθ. 33.322/2597) σε ερώτηση που διατύπωσε η Επιτροπή κατά τη διοικητική διαδικασία.

2145 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αν η Cimpor και η Secil μπορούσαν να επισημάνουν, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι πολλά χωρία της ΑΑ αναφέρονταν σε συμμετοχή των ισπανικών επιχειρήσεων στην ισπανοπορτογαλική σύμπραξη, η Επιτροπή θα είχε το πολύ διαπιστώσει τη συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στην προσαπτομένη παράβαση, παράλληλα με τη συμμετοχή ή αντί για τη συμμετοχή της Oficemen. Αντιθέτως, η παρατήρηση αυτή ουδόλως θα μπορούσε να απαλλάξει τη Cimpor και τη Secil, εφόσον δεν θα είχε προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις περί της συμμετοχής της Cimpor και της Secil στη σύμπραξη αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2054 έως 2092).

2146 Τρίτον, η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται, στα υπομνήματά τους της 21ης Ιανουαρίου 1998, ότι, κατά τον χρόνο που λαμβάνεται υπόψη στην προσβαλλομένη απόφαση, η φυσική αγορά τους, δηλαδή η πορτογαλική αγορά, χαρακτηρίσθηκε από συνθήκες αναπτύξεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, ήταν αδύνατον για τις ως άνω επιχειρήσεις να αναπτύξουν πολιτική εξαγωγών. Παραθέτουν, συναφώς,

έκθεση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας Ciments d'Obourg της 29ης Σεπτεμβρίου 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/215). Επικαλούνται ακόμη διάφορα πρακτικά της Comite de Programación, επιτροπής που ίδρυσαν πλείονες ισπανικές επιχειρήσεις (έγγραφα αριθ. 33.322/2816, 2820, 2829, 2830, 2833 και 2837). Τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνουν ότι οι πορτογαλικές επιχειρήσεις δεν είχαν καμία δυνατότητα μακροπρόθεσμης εκμεταλλεύσεως της ισπανικής αγοράς. Καταδεικνύουν ότι, όταν τα πλεονάσματα της παραγωγής ήσαν σημαντικά, όπως στην περίπτωση της Ισπανίας, ο ορισμός πολιτικής εξαγωγών είχε νόημα μόνον προς τις χώρες που παρουσίαζαν τακτικά ελλείμματα και υπό την επιφύλαξη της υπάρξεως διαρκούς ικανότητας παραδόσεως τσιμέντου και clinker. Για τον λόγο αυτόν, επιχειρήσεις όπως οι Asland, Molins, Sanson, Uniland, Portcemen και Hispacement έπρεπε να συνεργασθούν προκειμένου να λυθούν τα προβλήματα που προκάλεσαν οι διακυμάνσεις των εξαγωγίμων πλεονασμάτων. Προς στήριξη του ιδίου ισχυρισμού η Secil επικαλείται επιπλέον ένα έγγραφο με τίτλο «Peter Schuhmacher», με ημερομηνία 22 Μαΐου 1980 (έγγραφο αριθ. 33.126/6007). Αναφέρεται ακόμη στην έκθεση του ταξιδιού του κ. Torrela, της Hispacement, στη Λισαβόνα, από τις 3 έως τις 5 Ιουνίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322//2954), από το οποίο προκύπτει ότι, το 1986 και το 1987, δεν είχε, στην πραγματικότητα, καμία δυνατότητα εξαγωγής και ότι είχε μάλιστα εισαγάγει clinker. Το σημείωμα καταδεικνύει άλλωστε ότι η Hispacement είχε επίγνωση του ότι οι εξαγωγικές ικανότητες της Secil ήσαν τελείως θεωρητικές.

2147 Πρέπει εκ νέου να υπομνηστεί ότι η Ισπανία στηρίχθηκε, στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 21 και 49), σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να αποδείξει την ύπαρξη της παραβάσεως και τη συμμετοχή της Cimpor και της Secil σ' αυτήν. Ειδικότερα, τα πρακτικά της Cimpor για τη συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985 μεταξύ εκπροσώπων των τσιμεντοπαραγωγών της Ισπανίας και της Πορτογαλίας καταδεικνύει ότι οι παρόντες «εκδήλωσαν την αμετακίνητη προσήλωσή τους στην αρχή σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και αντίστροφα, εκτός και αν αυτό είναι επιθυμητό ή ελέγχεται από την τσιμεντοβιομηχανία κάθε μιας των δύο χωρών». Το γεγονός ότι ορισμένα έγγραφα επιβεβαιώνουν ότι οι πορτογαλικές επιχειρήσεις δεν είχαν κανένα συμφέρον ή καμία δυνατότητα μακροπρόθεσμης εκμεταλλεύσεως της ισπανικής αγοράς δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να προσδώσει διαφορετική έννοια στα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία που δέχθηκε η Επιτροπή. Επιπλέον, ο ισχυρισμός της Cimpor και της Secil αποσιωπά το συμφέρον που είχαν οι Πορτογάλοι παραγωγοί για τη μη εξαγωγή των πλεονασμάτων παραγωγής των Ισπανών παραγωγών προς την Πορτογαλία.

2148 Τέταρτον, η Cimpor και η Secil φρονούν ότι το περιεχόμενο ορισμένου αριθμού εγγράφων δεν συμβιβάζεται με την ύπαρξη ισπανοπορτογαλικής συμπράξεως ή με τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη αυτή. Διευκρινίζουν ότι η συμμετοχή τους σε διάφορες συνεδριάσεις με τους Ισπανούς παραγωγούς πρέπει να νοηθεί ως μια σώφρων απάντηση εκ μέρους τους στις ανησυχίες που εξέφρασαν οι Ισπανοί παραγωγοί. Ισχυρίζονται, στα υπομνήματά τους της 21ης Ιανουαρίου 1998, ότι πλείονα έγγραφα υπογραμμίζουν τη μεγάλη εξαγωγική ικανότητα των ισπανικών επιχειρήσεων. Πρόκειται για δύο στρατηγικά σχέδια της Cim-Bel (έγγραφα αριθ. 33.126/8382 και 8406) και για τα εσωτερικά σημειώματα της Lafarge της 20ής και της 25ης Απριλίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/4631 και 4621 έως 4624). Η Cimpor επικαλείται ακόμη ένα έγγραφο που φέρει τον τίτλο «βασικές πληροφορίες 1987» της CCB (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1169) (έγγραφα αριθ. 33.126/1634 και 1636). Ήταν φυσικό οι πορτογαλικές επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν με κάποιους ενδοιασμούς τις ανησυχίες των ισπανικών επιχειρήσεων, των οποίων τα πλεονάσματα ήσαν ισοδύναμα προς ή υπερέβαιναν τις ανάγκες της πορτογαλικής αγοράς, και οι οποίες διαμαρτύρονταν για άνισους όρους ανταγωνισμού. Η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ότι, αν είχαν πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία, θα ήσαν σε θέση να εξηγήσουν καλύτερα το πλαίσιο εντός του οποίου διεξήχθησαν οι συνεδριάσεις με τους Ισπανούς παραγωγούς.

2149 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι συνεδριάσεις μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών ήταν οπωσδήποτε γνωστό στους παραγωγούς αυτούς, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν η Cimpor και η Secil. Επομένως, τίποτε δεν εμπόδιζε τις επιχειρήσεις αυτές να προβάλουν τον εν λόγω ισχυρισμό ήδη από τη διοικητική διαδικασία. Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία, τα οποία αναφέρουν ισπανικές εξαγωγές προς τη γερμανική, τη βελγική, την ολλανδική και τη γαλλική αγορά, δεν περιέχουν κανένα στοιχείο που να συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με τις συνεδριάσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν μεταξύ των Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών και τις οποίες αφορά η παράγραφος 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Cimpor και η Secil δεν κατόρθωσαν, κατά συνέπεια, να αποδείξουν ότι η πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, στα έγγραφα τα οποία επικαλούνται θα τους είχε παράσχει τη δυνατότητα να διατυπώσουν σχόλιο ικανό να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 21 και 49).

2150 Η Cimpor και η Secil παρατηρούν, στα υπομνήματά τους, της 7ης Φεβρουαρίου 1997, ότι ορισμένα έγγραφα της Oficemen (έγγραφα αριθ. 33.322/1225 και 1372 έως 1374) αναφέρουν ότι μεταξύ 1986 και 1989 πραγματοποιήθηκαν ορισμένες εισαγωγές τσιμέντου και clinker από την Ισπανία προς την Πορτογαλία. Επισημαίνουν, στη συνέχεια, ότι, στα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με το έτος 1988 που επεξεργάστηκε η γενική διεύθυνση ορυχείων και οικοδομικών έργων (έγγραφα αριθ. 33.322/1245 έως 1289), λείπουν οι σελίδες σχετικά με τις εισαγωγές και τις εξαγωγές τσιμέντου. Στα υπομνήματά τους της 21ης Ιανουαρίου 1998, ισχυρίζονται ότι η Informe General al Consejo de Administación (γενική έκθεση προς το διοικητικό συμβούλιο) της Hispacement με ημερομηνία τον Μάρτιο του 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322/2941) αποδεικνύει ότι το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας αυξανόταν συνεχώς μεταξύ του 1986 και του 1989, ημερομηνία κατά την οποία η νέα ισπανική τεχνική ρύθμιση απαγόρευσε την πρόσβαση του πορτογαλικού τσιμέντου στην ισπανική αγορά. Το έγγραφο επιβεβαιώνει την πραγματοποίηση συνεδριάσεων μεταξύ των ισπανικών επιχειρήσεων, ειδικότερα μεταξύ της Hispacement και της Expocemsa, σχετικά με τον συντονισμό της εξαγωγής σάκων τσιμέντου και clinker προς την Πορτογαλία.

2151 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες απέκτησαν πρόσβαση στις σελίδες της εκθέσεως της γενικής διευθύνσεως ορυχείων και οικοδομικών έργων σχετικά με τις εισαγωγές και εξαγωγές τσιμέντου κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997. Πρόκειται για τις σελίδες 57 έως 67 που περιλαμβάνονται στον φάκελο ως έγγραφα αριθ. 33.322/1273 έως 1278. Πάντως, στα υπομνήματά τους της 21ης Ιανουαρίου 1998, η Cimpor και η Secil δεν ισχυρίστηκαν ότι το γεγονός ότι δεν είχαν πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία έβλαψε την άμυνά τους.

2152 Προκειμένου περί του ισχυρισμού που αντλήθηκε από την αύξηση των εξαγωγών τσιμέντου μεταξύ των δύο ενδιαφερομένων χωρών, από τα πρακτικά της Cimpor σχετικά με τη συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985 προκύπτει ότι η συμφωνία που συνήφθη μεταξύ Πορτογάλων και Ισπανών παραγωγών δεν απαγόρευε κάθε διακίνηση τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών, αλλά μόνον τις διακινήσεις που δεν είναι επιθυμητές ή δεν ελέγχονται από την τσιμεντοβιομηχανία κάθε μιας των δύο χωρών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2045). Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο εν λόγω ισχυρισμός προβλήθηκε ήδη από τις προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία. Απορρίφθηκε, πάντως, στην προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, η Επιτροπή θεώρησε ότι «η αύξηση των εξαγωγών δεν [ήταν] ικανή να ανατρέψει τα έγγραφα στοιχεία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 11, τελευταίο εδάφιο). Θεώρησε επίσης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 49, σημείο 4) τα εξής: «Το επιχείρημα των μερών σύμφωνα με το οποίο η συμφωνία δεν παρεμπόδισε τις κινήσεις τσιμέντου μεταξύ των δύο μερών (...) δεν έχει καμία βαρύτητα. Όπως ήδη επεσήμανε το Δικαστήριο το 1966, το γεγονός ότι μια συμφωνία δεν παρεμποδίζει καθόλου, αλλά αντίθετα ευνοεί την αύξηση του όγκου του διακρατικού

εμπορίου, δεν αποκλείει τον περιορισμό του ανταγωνισμού ούτε την πιθανότητα η συμφωνία να επηρεάσει το διακρατικό εμπόριο, δεδομένου ότι το εμπόριο αυτό θα μπορούσε, ελλείψει της περιοριστικής συμφωνίας, να αναπτυχθεί υπό άλλους όρους.» Στο μέτρο που τα έγγραφα της Oficemen (έγγραφα αριθ. 33.322/1225 και 1372 έως 1374) και η έκθεση της Hispacement με ημερομηνία τον Μάρτιο του 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322/2941) στηρίζουν έναν ισχυρισμό που έχει ήδη προβληθεί κατά τη διοικητική διαδικασία και ελλείψει κάθε διευκρινίσεως από τις προσφεύγουσες ως προς το πρόσθετο στοιχείο που τα έγγραφα αυτά θα είχαν προσδώσει στον εν λόγω ισχυρισμό, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Cimpor και η Secil δεν ήσαν σε θέση να αποδείξουν ότι η έλλειψη προσβάσεως στα εν λόγω έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας.

2153 Η Cimpor παραπέμπει ακόμη, στο υπόμνημά της της 7ης Φεβρουαρίου 1997, σε ένα απόσπασμα της ετήσιας εκθέσεως της Valenciana για το έτος 1988 (έγγραφο αριθ. 33.322/1818), το οποίο αναφέρεται σε ανεπαρκή χρησιμοποίηση της παραγωγικής ικανότητας στην Ισπανία, της τάξεως του 30 %. Υποστηρίζει ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το έγγραφο αυτό προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι θα ήταν παράλογο γι' αυτήν, επιχείρηση χωρίς σημαντική ικανότητα εξαγωγής, να ευνοήσει την εξαγωγή σε αγορές στις οποίες η ενδεχόμενη προσφορά, απορρέουσα από παγιωμένη ικανότητα, υπερέβαινε σαφώς τη ζήτηση.

2154 Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η ανεπαρκής εκμετάλλευση της παραγωγικής ικανότητας μιας ισπανικής επιχειρήσεως, δηλαδή της Valenciana, σε ποσοστό 30 %, δεν συνδέεται άμεσα με τη σύμπραξη μεταξύ των παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου που διαπιστώθηκε στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση. Εν πάση περιπτώσει, το προβαλλόμενο έγγραφο δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 21 και 49) για να διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως και τη συμμετοχή της Cimpor σ' αυτήν. Πρέπει να υπομνηστεί, συναφώς, ότι ακριβώς ένα σημείωμα της Cimpor σχετικό με μια συνεδρίαση της 22ας Ιουλίου 1985 εκθέτει ότι τα παρόντα μέρη «εξέφρασαν την αμετακίνητη προσήλωσή τους στην αρχή σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και αντίστροφα, εκτός και αν αυτό είναι επιθυμητό ή ελέγχεται από την τσιμεντοβιομηχανία κάθε μιας των δύο χωρών».

2155 Στο από 21 Ιανουαρίου 1998 υπόμνημά της, η Secil αναφέρεται σε ένα εσωτερικό σημείωμα της Cimpor της 12ης Φεβρουαρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.322/108), το οποίο πιστοποιεί την εισαγωγή το 1987 τσιμέντου της Cimpor στις παραμεθόριες ζώνες της Ισπανίας, σε αρκετές ποσότητες ώστε οι ισπανικές επιχειρήσεις να αισθανθούν ότι απειλούνται. Παραθέτει επίσης ένα έγγραφο της Cimpor της 12ης Απριλίου 1988 σχετικά με τη Cementos del Norte (έγγραφο αριθ. 33.322/185), το οποίο αναφέρει σοβαρές απειλές εξαγωγής των ισπανικών πλεονασμάτων στην Πορτογαλία και την ανάγκη λήψεως αποτρεπτικών μέτρων από τη Cimpor. Ισχυρίζεται ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα αυτά για να εξηγήσει ότι οι ιβηρικές επιχειρήσεις δεν ενεργούσαν από συμφώνου. Διευκρινίζει ότι η ισπανική αγορά απειλούνταν από τις πλέον χαμηλές τιμές που ίσχυαν στην Πορτογαλία και η πορτογαλική αγορά απειλούνταν από τα ισπανικά πλεονάσματα. Υπήρχε ανταγωνισμός, έστω και αν ήταν συνετός και περιορισμένος λόγω των συνθηκών, κάθε δε σκέψη περιορισμού του ανταγωνισμού με περιοριστική συμφωνία θα ήταν μάταιη. Η ανάλυση αυτή επιρρωννύεται από την ανάλυση στην οποία προέβη η Cimpor στις 17 Μαΐου 1988 της προτάσεως αγοράς του εργοστασίου της Souselas από την επιχείρηση Cementos del Norte (έγγραφα αριθ. 33.322/256 έως 269). Κατά τον χρόνο εκείνο, η Cementos del Norte αισθάνθηκε ότι απειλείται από την ικανότητα εξαγωγής του εργοστασίου της Souselas και η στρατηγική της να αποκτήσει το εργοστάσιο αυτό αντιμετωπίστηκε ως τρόπος εξουδετερώσεως ενός ανταγωνιστή. Η Cimpor είχε επίγνωση της επιθετικότητας των Ισπανών τσιμεντοπαραγωγών και θεώρησε πράγματι την αγορά της βόρειας Ισπανίας ως φυσική αγορά που

παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές εξελίξεως. Τόσο η στρατηγική που ακολούθησε η Cementos del Norte όσο και η αντίδραση της Cimpor είναι ασυμβίβαστες προς το ενδεχόμενο συνάψεως συμφωνίας μεταξύ των τσιμεντοβιομηχανιών των δύο χωρών με σκοπό την προστασία των αντιστοίχων εθνικών αγορών τους και την αποθάρρυνση του εμπορίου τσιμέντου.

2156 Η Επιτροπή στηρίχθηκε, στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 21 και 49), σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να αποδείξει την ύπαρξη ισπανοπορτογαλικής συμπράξεως και τη συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών σ' αυτήν. Τα αποδεικτικά έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην προηγούμενη σκέψη δεν αποδείχθηκαν χρήσιμα για την άμυνα της Secil. Πράγματι, ουδέποτε η Επιτροπή ισχυρίσθηκε ότι η προσαπτόμενη συμφωνία τερμάτισε κάθε εξαγωγή ή απειλή εξαγωγής τσιμέντου μεταξύ των δύο ενδιαφερομένων χωρών. Η ΑΑ (παράγραφος 11, δεύτερο εδάφιο) και η προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 21, σημεία 3 έως 7) αφορούν πράγματι διάφορες συνεδριάσεις μεταξύ Πορτογάλων παραγωγών και της Oficemen «με αντικείμενο την αμοιβαία πληροφόρηση για τις εξαγωγές τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών». Επιπλέον, η ύπαρξη πλεονασμάτων παραγωγής στην Ισπανία δεν μπορούσε να αποκλείσει την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης στην θίγουσα τον ανταγωνισμό συμπεριφορά των Πορτογάλων παραγωγών, η οποία προκύπτει σαφώς από διάφορες άμεσες έγγραφες αποδείξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2054 έως 2092). Τέλος, οι περιστάσεις που προβάλλει η προσφεύγουσα καταδεικνύουν ότι οι Ισπανοί και οι Πορτογάλοι παραγωγοί είχαν πραγματικό συμφέρον στη σύναψη της επίδικης συμπράξεως. Επομένως, αν, κατά τη διοικητική διαδικασία, η Secil είχε μπορέσει να αποδείξει, βάσει των εγγράφων αριθ. 33.322/108, 185 και 256 έως 269, ότι το 1988 υπήρχαν πλεονάσματα παραγωγής στην Ισπανία και απειλές εξαγωγής τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών, η διαδικασία αυτή δεν θα είχε καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επιπλέον, πρέπει να προστεθεί ότι τα έγγραφα που προβάλλει η Secil αφορούν μόνον την ενδεχόμενη συμπεριφορά της Cimpor στην αγορά και, κατά συνέπεια, ουδόλως μπορούν να απαλλάξουν τη Secil.

2157 Πέμπτον, η Cimpor και η Secil υποστηρίζουν, στα υπομνήματά τους της 21ης Ιανουαρίου 1998, ότι διάφορα έγγραφα θα μπορούσαν να ενισχύσουν τον ισχυρισμό τους ότι τα βασικά θέματα των συνεδριάσεων μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών, κατά τον χρόνο που καλύπτει η προσβαλλομένη απόφαση, ήσαν το ζήτημα των τεχνικών προδιαγραφών και του ελέγχου ποιότητας του εισαγομένου τσιμέντου. Αναφέρονται ως προς το σημείο αυτό στα πρακτικά συνεδριάσεων της διευθύνουσας επιτροπής της Oficemen της 18ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1319 έως 1323), της 12ης Φεβρουαρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.322/1329 έως 1333) και της 10ης Μαρτίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.322/1334 έως 1340). Η χρήση των εγγράφων αυτών κατά τη διοικητική διαδικασία θα τους είχε, κατά συνέπεια, παράσχει τη δυνατότητα να ενισχύσουν την επιχειρηματολογία ότι τις ισπανικές επιχειρήσεις απασχολούσαν κυρίως οι άνισοι όροι ανταγωνισμού και η σκέψη ότι το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών προϋπέθετε την ύπαρξη παρεμφερών τεχνικών προδιαγραφών και ποιοτήτων. Τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Asland της 24ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1607 και 1608) θα ήσαν επίσης χρήσιμα για τον σκοπό αυτό. Το έγγραφο αυτό καθιστά εμφανές ότι την Asland απασχολούσαν οι εισαγωγές τσιμέντου χωρίς δηλωθείσα προέλευση και η ανάγκη λήψεως μέτρων για την παρεμπόδιση των εν λόγω εισαγωγών. Η Asland όχι μόνο δεν αντιμετώπισε σοβαρά το ενδεχόμενο συμφωνίας κατανομής της αγοράς, αλλά είχε εξετάσει τη θέσπιση στατιστικών ελέγχων και πιστοποιητικού ποιότητας.

2158 Η Cimpor επικαλείται άλλα έγγραφα τα οποία, κατ' αυτήν, θα μπορούσαν να ενισχύσουν το επιχείρημά της ότι το βασικό θέμα των συνεδριάσεων μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών, κατά τον χρόνο που καλύπτει η προσβαλλομένη απόφαση, ήταν αυτό των διαφορετικών τεχνικών προδιαγραφών που ίσχυαν στις δύο χώρες και οι συνέπειές τους για το διμερές εμπόριο. Στο από 7 Φεβρουαρίου 1997

υπόμνημά της, αναφέρεται σε ένα απόσπασμα της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της Oficemen της 15ης Φεβρουαρίου 1990 (έγγραφα αριθ. 33.322/1362 και 1363) και, στο από 21 Ιανουαρίου 1998 υπόμνημά της, επικαλείται τα πρακτικά 11/88 του διοικητικού συμβουλίου της Secil της 12ης Μαΐου 1988, σχετικά με τη συνεδρίαση με τους Ισπανούς παραγωγούς τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.322/1048 και 1049), και ένα εσωτερικό σημείωμα της Secil της 10ης Μαΐου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.322/1051 και 1052). Τα δύο τελευταία έγγραφα καταδεικνύουν ακόμη ότι οι επιχειρήσεις των δύο χωρών παρακολουθούσαν με προσοχή την εξέλιξη των τεχνικών προδιαγραφών «προκειμένου να αποφύγουν αμοιβαία εμπόδια στη διείσδυση τσιμέντου στις δύο χώρες».

2159 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο ισχυρισμός αυτός προβλήθηκε ήδη από τις προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 10) και ότι απορρίφθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, η Επιτροπή έκρινε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 49, σημείο 3) τα εξής: «(..) εάν όντως τα μέρη επεδίωκαν να αποφύγουν την κυκλοφορία τσιμέντου που δεν ανταποκρινόταν στα πρότυπα μιας χώρας, παρόμοια ανησυχία δεν εξηγεί το λόγο για τον οποίο οι έλεγχοι των κινήσεων τσιμέντου μεταξύ των δύο χωρών από τους ίδιους τους παραγωγούς θα ήταν σε θέση να καταστήσουν το εξαγόμενο τσιμέντο σύμφωνο με τα πρότυπα της χώρας προορισμού. Επιπλέον, (...), δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα μιας επιχείρησης (ή μιας ένωσης επιχειρήσεων) να υποκαθιστά, με δική της πρωτοβουλία, τις δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή των νόμων της χώρας της (...)». Θεώρησε άλλωστε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 11) ότι ο ισχυρισμός αυτός δεν αρκούσε «για να δικαιολογήσει τον έλεγχο των ενδεχόμενων εξαγωγών από την Ισπανία προς την Πορτογαλία, τη στιγμή κατά την οποία το ισπανικό τσιμέντο [ήταν] τουλάχιστον κατηγορίας 35 και ως εκ τούτου ανώτερο από την πορτογαλική κατηγορία 30». Στο μέτρο που τα έγγραφα αριθ. 33.322/1048, 1049, 1051, 1052, 1319 έως 1323, 1329 έως 1333, 1334 έως 1340, 1362, 1363, 1607 και 1608 στηρίζουν ισχυρισμό που προβλήθηκε ήδη κατά τη διοικητική διαδικασία, και ελλείψει κάθε διευκρινίσεως των προσφευγουσών ως προς το πρόσθετο στοιχείο που τα έγγραφα αυτά θα μπορούσαν να προσδώσουν στον ισχυρισμό αυτό, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Cimpor και η Secil δεν μπόρεσαν να αποδείξουν ότι, αν είχαν πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία, αυτή θα είχε καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

2160 Η Cimpor προσθέτει, στο από 21 Ιανουαρίου 1998 υπόμνημά της, ότι διάφορα έγγραφα καθιστούν σαφές το γεγονός ότι οι παραγωγοί άλλων κρατών μελών καθώς η Cembureau απέδωσαν σημασία στην εναρμόνιση και στην ανάγκη διεξαγωγής του ανταγωνισμού υπό όρους ισότητας και χωρίς πρακτικές ντάμπινγκ [πρακτικά των συνεδριάσεων της διευθύνουσας επιτροπής της FIC της 29ης Ιουνίου 1977 (έγγραφα αριθ. 33.126/1953 έως 1965), της 12ης Ιουλίου 1978 (έγγραφα αριθ. 33.126/1967 έως 1974), της 17ης Οκτωβρίου 1979 (έγγραφα αριθ. 33.126/1976 έως 1988), της 12ης Δεκεμβρίου 1979 (έγγραφα αριθ. 33.126/1990 έως 1999), της 9ης Ιουλίου 1980 (έγγραφο αριθ. 33.126/2009), της 8ης Δεκεμβρίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/2026 έως 2033), της 23ης Φεβρουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/2035 έως 2043) και της 13ης Ιουλίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/2044 έως 2049)]. Η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία θα της είχε πράγματι παράσχει τη δυνατότητα να τονίσει τη σημασία του ζητήματος των τεχνικών προδιαγραφών και του ελέγχου της ποιότητας στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ της ισπανικής και της πορτογαλικής βιομηχανίας.

2161 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα σχετικά έγγραφα δεν παρουσιάζουν καμία σχέση με τη διαπιστωθείσα παράβαση. Δεν περιέχουν, επιπλέον, κανένα πληροφοριακό στοιχείο σχετικά με τις αγορές ή τους παραγωγούς της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Κατά συνέπεια, αποκλείεται το ενδεχόμενο να προσέδιδε το περιεχόμενό τους διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που χρησιμοποίησε η Επιτροπή τόσο στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 21 και 49).

2162 Έκτον, η Cimpor και η Secil αναφέρονται, στα υπομνήματά τους της 21ης Ιανουαρίου 1998, σε μεγάλο αριθμό εγγράφων σχετικά με τις συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ ιταλικών επιχειρήσεων και μεταξύ ιταλικών και ελβετικών επιχειρήσεων (έγγραφα αριθ. 33.126/2902, 2916, 2919 έως 2921, 2943, 2976, 2985 έως 3013, 3014 έως 3032, 3033 έως 3036, 3042, 3043, 3053 έως 3059, 3110 έως 3126, 3127 έως 3131, 11878 έως 11966, 12083 έως 12113 και 12116 έως 12135). Ισχυρίζονται ότι η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία θα τους είχε παράσχει τη δυνατότητα να καταγγείλουν με μεγαλύτερη σαφήνεια και σφοδρότητα τον επισφαλή χαρακτήρα των αποδεικτικών στοιχείων που έγιναν δεκτά σε βάρος της, λαμβανομένης κυρίως υπόψη της κατά τα φαινόμενα θεσμοθετημένης και οργανωμένης κατανομής της αγοράς την οποία γνώριζαν οι επιχειρήσεις του τομέα του τσιμέντου στα διάφορα κράτη μέλη.

2163 Ως προς το σημείο αυτό αρκεί να τονιστεί ότι η ενδεχόμενη ύπαρξη θεσμοθετημένων συμπράξεων μεταξύ Ιταλών και Ελβετών παραγωγών δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 21 και 49) για να διαπιστώσει την ύπαρξη της παραβάσεως και τη συμμετοχή Πορτογάλων παραγωγών σ' αυτήν.

2164 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι τα δικαιώματα άμυνας της Oficemen, της Cimpor και της Secil δεν εθίγησαν από την έλλειψη προσβάσεως στα τμήματα της ΑΑ και στα έγγραφα τα οποία επικαλέστηκαν προς απαλλαγή τους κατά την παρούσα διαδικασία.

Συμπέρασμα

2165 Από το σύνολο των προεκτεθέντων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2036 έως 2164) προκύπτει ότι οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

VII — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών που αντιβαίνει προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτήν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α)*

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2166 Οι Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Cedest (T-38/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95) και BDZ (T-48/95), ως προς τις οποίες το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1,

της Συνθήκης η οποία συνίσταται σε σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών, αμφισβητούν την ύπαρξη της συμπράξεως καθώς και τη συμμετοχή τους στην παράβαση. Η Ciments français και η Heidelberger αμφισβητούν ακριβώς την ύπαρξη των διαφόρων στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη στο πλαίσιο της παραβάσεως αυτής, δηλαδή μια συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland, διάφορες εναρμονισμένες πρακτικές και μια συμφωνία γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, ή τουλάχιστον τη συμμετοχή τους σε αυτές. Οι Dyckerhoff, SFIC, Cedest, Lafarge και BDZ αμφισβητούν την ύπαρξη ορισμένων από τα στοιχεία αυτά ή τουλάχιστον τη συμμετοχή τους σε αυτά. Η Ciments français, η Heidelberger και η Lafarge αμφισβητούν τη διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση. Η Ciments français επικρίνει επίσης τον τεχνητό χαρακτήρα του συνδέσμου που διαπιστώνει η Επιτροπή μεταξύ των τριών στοιχείων που εντοπίστηκαν ως προς την παράβαση αυτή. Οι αιτιάσεις των προσφευγουσών αφορούν τόσο την εκτίμηση του οικονομικού πλαισίου της φερομένης γαλλογερμανικής συμπράξεως όσο και την ερμηνεία των αποδεικτικών στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση.

2167 Πριν εκτιμηθεί το βάσιμο των προβληθέντων ισχυρισμών, πρέπει να εξεταστεί η επίμαχη παράβαση όπως αυτή εκτέθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση.

2168 Στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, αυτής, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι SFIC, Lafarge, Ciments français, Cedest, BDZ, Dyckerhoff, Heidelberger «έχουν παραβιάσει, από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989 τουλάχιστον, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές όσον αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου από τη Γαλλία προς τη Γερμανία και αντιστρόφως». Οι αναλύσεις που η προσβαλλομένη απόφαση αφιερώνει στην παράβαση αυτή περιλαμβάνονται, στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών, στην παράγραφο 22, σημεία 1 έως 11 και 13 έως 18, πρώτο εδάφιο, και, στη νομική εκτίμηση, στην παράγραφο 50, σημεία 1 έως 4.

2169 Από τις αναλύσεις αυτές προκύπτει ότι, επικαλούμενη το περιεχόμενο διαφόρων εγγράφων, η Επιτροπή επισημαίνει διαδοχικά την ύπαρξη, από το 1982, μιας συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland και εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ διαφόρων Γάλλων και Γερμανών παραγωγών και ενώσεων παραγωγών και, από το 1984, μιας συμφωνίας που αφορά τη γενική ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2170 Στην παράγραφο 50, σημείο 4, πρώτο και τρίτο εδάφιο, διευκρινίζονται τα εξής:

«Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η συμφωνία για την κατανομή της αγοράς του [Saarland], οι εναρμονισμένες πρακτικές για την εξεύρεση λύσης όσον αφορά τον περιορισμό των πωλήσεων της Cedest στη Γερμανία, εκτός από το [Saarland], καθώς και η συμφωνία του 1984, για την οποία γίνεται

λόγος στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, είχαν όλες τους ως αντικείμενο την κατανομή των αγορών και τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εν λόγω συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μπορούν να θεωρηθούν ως παράβαση ενιαία και διαρκής.

(...)

Η ενιαία και διαρκής παράβαση που αφορά τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας διαπράχθηκε από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989 από [τη] SFIC, τη Cedest, τη Ciments français, τη Lafarge, την BDZ, τη Dyckerhoff και τη Heidelberger.»

2171 Η Επιτροπή διαπιστώνει, κατά συνέπεια, τη συμμετοχή των εν λόγω προσφευγουσών σε παράβαση η οποία αποτελείται από διάφορα στοιχεία, των οποίων την ύπαρξη ισχυρίζεται ότι απέδειξε βάσει άμεσων εγγράφων αποδείξεων. Τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγουσες αποσκοπούν να καταδείξουν ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τους ισχυρισμούς της. Επιβάλλεται η διαδοχική εξέταση των επιχειρημάτων αυτών βάσει των στοιχείων της παραβάσεως τα οποία αφορούν.

Συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland

2172 Από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή, όπως επιβεβαίωσε εμμέσως στα υπομνήματά της και ρητώς στην απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου στις υποθέσεις T-35/95, T-36/95, T-38/95, T-39/95, T-42/95, T-43/95 και T-48/95, θεώρησε ότι η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως περιελάμβανε κυρίως, ως συστατικό στοιχείο, μια συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland.

2173 Χωρίς να προσκομίσει ακριβείς ενδείξεις ως προς την ημερομηνία κατά την οποία συνήφθη η συμφωνία αυτή ή από την οποία εφαρμόστηκε, επισημαίνει στο αφορών τη νομική εκτίμηση τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 50, σημείο 2, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) τα εξής:

«Τα σημειώματα της 23ης Ιουνίου 1982, της 22ας Ιουλίου 1982 και της 17ης Νοεμβρίου 1982 (...) καταδεικνύουν ότι η κατανομή των πωλήσεων στην αγορά του [Saarland] μεταξύ της Ciments français, της Cedest, της Heidelberger και της Dyckerhoff αποτελούσαν κεκτημένη κατάσταση την οποία δεν αμφισβητούσε καμία από τις ενεχόμενες επιχειρήσεις, διότι η αμφισβήτηση αφορούσε άλλες αγορές ("εκτός από το [Saarland]").

Η ύπαρξη αυτής της συμφωνίας επιβεβαιώνεται από τη δήλωση στην οποία προέβη η Dyckerhoff προς τη Ciments français κατά τη συνάντησή τους στις 9 και 10 Μαΐου 1983 (...) και σύμφωνα με την οποία δεν σκόπευε να πωλήσει στο [Saarland] και στη Γαλλία το τσιμέντο του είχε στη διάθεσή της από την κονιοποίηση 100 000 τόνων clinker στις εγκαταστάσεις της Ciments luxembourgeois.»

2174 Η Επιτροπή φρονεί ότι η συμφωνία αυτή είναι όχι μόνον προγενέστερη της επίδικης περιόδου αλλά και σύγχρονη με αυτήν. Υπογραμμίζει πράγματι (παράγραφος 22, σημείο 17, δεύτερο εδάφιο) τα εξής: «(...) η συμφωνία για την περιοχή του [Saarland] αναφέρεται σε σημειώματα δύο διαφορετικών παραγωγών. Η συμφωνία αυτή αναφέρεται στα δύο σημειώματα όχι μόνο ως ιστορικό γεγονός αλλά και ως τρέχουσα πραγματικότητα (...).»

2175 Κατά την Επιτροπή, τα τρία έγγραφα που παραθέτει στην παράγραφο 50, σημείο 2, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως παρέχουν τη δυνατότητα διαπιστώσεως ότι η Cedest άρχισε να πωλεί τσιμέντο σε άλλα ομόσπονδα γερμανικά κράτη, εκτός του Saarland, πράγμα το οποίο είχε ως συνέπεια να αντιδράσουν οι Γερμανοί παραγωγοί «επιτιθέμενοι» στην αγορά της ανατολικής Γαλλίας, σε βάρος των Γάλλων παραγωγών που ασκούσαν δραστηριότητες εκεί. Εντούτοις, το διάβημα της Cedest δεν επηρέασε την εφαρμογή της συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland, οπότε η προϋφιστάμενη συμφωνία εξακολούθησε να ισχύει και τα άλλα μέρη τα οποία ενδιέφερε η γενική ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, κατόπιν της συμπεριφοράς της Cedest, μετέσχαν στη συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland με την ευκαιρία αυτή, ενσωματώνοντάς την σε ευρύτερους διακανονισμούς.

2176 Η Επιτροπή διευκρινίζει πράγματι (παράγραφος 50, σημείο 2, τρίτο εδάφιο, και 3, πρώτο εδάφιο) τα εξής:

«Η συμφωνία αυτή κατανομής της αγοράς του [Saarland] αφορούσε κατ' αρχάς τη Ciments français, τη Cedest, τη Heidelberger και τη Dyckerhoff. Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των όσων αναφέρονται κατωτέρω υπό 3, 4 και 5, η Επιτροπή εκτιμά ότι η συμφωνία αυτή αποτελεί μέρος ευρύτερων διακανονισμών που αφορούν το σύνολο των σχέσεων μεταξύ των Γερμανών και των Γάλλων παραγωγών που δεν περιορίζονταν πλέον στους προαναφερθέντες τέσσερις.

Ύστερα από τις εξαγωγές της Cedest στα γερμανικά ομόσπονδα κράτη εκτός από το [Saarland] και τις αντιδράσεις στη Γαλλία των Γερμανών παραγωγών, έλαβαν χώρα διμερείς συνεννοήσεις με σκοπό τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου.»

2177 Οι προαναφερθείσες διμερείς συνεννοήσεις αντιστοιχούν, κατά την οικονομία της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2178 Άλλωστε, η Επιτροπή διευκρίνισε, στην παράγραφο 50, σημείο 4, δεύτερο εδάφιο, τα εξής:

«Επιπλέον, μολονότι στην αρχή [η] SFIC, η BDZ και η Lafarge δεν συμμετείχαν στη συμφωνία για το [Saarland], την αποδέχθηκαν από τις 23 Ιουνίου 1982, ήτοι από τη στιγμή που ανέλαβαν δράση για την επέκταση της συμφωνίας για το [Saarland] και σε άλλα γερμανικά ομόσπονδα κράτη και για την ένταξή της στο ευρύτερο πλαίσιο της ρύθμισης των γαλλογερμανικών εμπορικών ροών.»

2179 Επιπλέον, εκθέτει (παράγραφος 50, σημείο 4, πρώτο εδάφιο) ότι το γεγονός ότι η «συμφωνία για την κατανομή της αγοράς του [Saarland], οι εναρμονισμένες πρακτικές για την εξεύρεση λύσης όσον αφορά τον περιορισμό των πωλήσεων της Cedest στη Γερμανία, εκτός από το [Saarland], καθώς και η συμφωνία του 1984, για την οποία γίνεται λόγος στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986», είχαν το ίδιο αντικείμενο της παρέχει τη δυνατότητα να θεωρήσει τις εν λόγω συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές ως ενιαία και διαρκή παράβαση.

2180 Υπό τις συνθήκες αυτές, έστω και αν, με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι μόνον οι εναρμονισμένες πρακτικές που έλαβαν χώρα από το 1982 έως το 1984 και η συμφωνία που συνήφθη το 1984 συνιστούν παράβαση, όταν αναφέρει (παράγραφος 50, σημείο 3, τελευταίο εδάφιο) ότι «οι εναρμονισμένες πρακτικές που περιγράφονται στο παρόν σημείο και οι οποίες έλαβαν χώρα από το 1982 έως το 1984 καθώς και η συμφωνία του 1984 η οποία προκύπτει από την επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 αποτελούν παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, τις οποίες διέπραξαν [η SFIC], η Cedest, η Ciments français, η Lafarge, η [BDZ], η Dyckerhoff και η Heidelberger», η έλλειψη ρητής μνείας της συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland δεν αφήνει, εντούτοις, κανένα περιθώριο αμφιβολίας ως προς τον χαρακτηρισμό που επιφύλαξε η Επιτροπή, με την προσβαλλομένη απόφαση, στην εν λόγω συμφωνία, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της BDZ. Κατά τα λοιπά, όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνεται η συμμετοχή των εν λόγω προσφευγουσών σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές. Η χρήση όμως του πληθυντικού επιβεβαιώνει ότι η συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland θεωρείται ως ένα από τα συστατικά στοιχεία της παραβάσεως αυτής.

2181 Όσον αφορά τις αποδείξεις, οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger και η BDZ ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland το 1982 και το 1983. Η Cedest (T-38/95) αμφισβητεί ότι μετέσχε σε μια τέτοια συμφωνία κατά την περίοδο εκείνη.

2182 Για να αποδείξει την ύπαρξη της εν λόγω συμφωνίας, η Επιτροπή επικαλείται, με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 2, και 50, σημεία 1 και 2), αφενός, τέσσερα έγγραφα και, αφετέρου, τη σύσταση εταιρίας μεταφοράς, της Saarländische Silo-Transport GmbH (στο εξής: SST).

2183 Βάσει των τεσσάρων προβαλλομένων εγγράφων η Επιτροπή θεωρεί ότι η συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland αποτελούσε κεκτημένη κατάσταση την οποία δεν αμφισβητούσαν, το 1982 και το 1983, οι Ciments français, Cedest, Heidelberger και Dyckerhoff (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 2).

2184 Εντούτοις, η ανάλυση των στοιχείων αυτών στην οποία προέβη η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση και στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

2185 Πράγματι, προκύπτει από δύο προμνημονευθέντα στην προσβαλλομένη απόφαση έγγραφα ότι η συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland στην οποία αναφέρονται εντασσόταν, τουλάχιστον μέχρις ότου η Cedest υιοθέτησε πλέον επιθετική εμπορική συμπεριφορά στη Γερμανία, στο ευρύτερο πλαίσιο της ρυθμίσεως των μεταφορών τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2186 Πρώτον, διευκρινίζεται σε ένα εσωτερικό σημείωμα της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/6055 έως 6057), το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως και φέρει τον τίτλο «Παραδόσεις γερμανικού τσιμέντου στην ανατολική Γαλλία», ότι οι πωλήσεις στην αγορά του Saarland πραγματοποιούνταν, τουλάχιστον μέχρι το 1977, βάσει προσχεδιασμένης κατανομής μεταξύ της Cedest, της Ciments français, της Dyckerhoff και της Heidelberger.

2187 Πράγματι, στο πρώτο σημείο του σημειώματος αυτού, το οποίο αφορά το ιστορικό των παραδόσεων γερμανικού τσιμέντου στην ανατολική Γαλλία, ο συντάκτης επισημαίνει τα εξής:

«Η υπόθεση αυτή ανάγεται στην εκ νέου οικονομική προσάρτηση του [Saarland] στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας το 1959.

(...) Κατά την περίοδο 1947-1959, ο εφοδιασμός σε τσιμέντο γινόταν — βάσει προσχεδιασμένης κατανομής — μέσω της γαλλικής και της γερμανικής σιδηρουργίας (Thionville και Hagondange).

Συνεπώς, μέχρι πρόσφατα οι παραδόσεις ήταν οι εξής:

— SCF [Ciments français] = 120 000 τόνοι/ετησίως μέσω της Saarländische Zement-Gesellschaft (θυγατρικής εταιρίας της SCF)·

— Cedest = 90 000 τόνοι ετησίως·

— Γερμανοί παραγωγοί (Dyckerhoff σε τιμές εργοστασίου του Gommel και Heidelberger) = 250 000 τόνοι ετησίως·

(...)

Την υφιστάμενη κατάσταση, με την οποία ήταν όλοι ικανοποιημένοι, ανέτρεψε πριν από 5 χρόνια η Cedest η οποία, μη αρκούμενη στον εφοδιασμό της αγοράς της περιοχής του [Saarland], οικειοποιήθηκε μερίδιο 100 έως 120 000 περίπου τόνων ετησίως, αποκτώντας μια ολόκληρη κατηγορία Γερμανών πελατών. Η εξέλιξη αυτή προκάλεσε σφοδρές διαμαρτυρίες εκ μέρους των Γερμανών παραγωγών οι οποίοι, εγκαταλείποντας τις άκαρπες συζητήσεις, ανέλαβαν την πρωτοβουλία να εισβάλουν στην ανατολική Γαλλία για να καλύψουν το εν λόγω διαφυγόν κέρδος στη γαλλική αγορά απευθυνόμενοι κυρίως στην πελατεία της Cedest.»

2188 Ο συντάκτης του σημειώματος αυτού φρονεί, επομένως, ότι η προηγούμενη κατάσταση, η οποία συνίστατο σε συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland, ανετράπη από τη συμπεριφορά της Cedest. Η εταιρία αυτή δεν αρκέστηκε πλέον στην ποσόστωσή της από την κατανομή στο Saarland και άρχισε να πωλεί σε Γερμανούς πελάτες εγκατεστημένους εκτός του Saarland ποσότητα τσιμέντου περίπου 120 000 τόνων. Η σημαντική αυτή μεταβολή της καταστάσεως είχε ως συνέπεια την αντίδραση των Γερμανών παραγωγών, οι οποίοι άρχισαν να πωλούν το τσιμέντο τους στη Γαλλία, ειδικότερα στην ανατολική Γαλλία. Κατά το πνεύμα του συντάκτη του σημειώματος, η συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland εντάσσεται, επομένως, σε ευρύτερο διακανονισμό, ο οποίος αφορά και τις μεταφορές τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας σε άλλες περιοχές εκτός του Saarland.

2189 Τα λοιπά χωρία του εγγράφου επιβεβαιώνουν ότι η εν λόγω συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland, η οποία ίσχυσε τουλάχιστον από το 1959 έως το 1977, δεν εφαρμόστηκε πλέον στη συνέχεια.

2190 Πράγματι, με το εν λόγω έγγραφο επισημαίνονται ακόμη τα εξής:

«Παρά την υποτίμηση του γαλλικού φράγκου και το πάγωμα των τιμών (11 Ιουνίου 1982), οι Γερμανοί παραγωγοί ανέλαβαν την πρωτοβουλία να εντατικοποιήσουν τις εμπορικές τους δραστηριότητες στο ανατολικό μέρος της χώρας.

(...)

Επιπλέον, η Cedest προσπαθεί να υπονομεύσει το επικρατούν κλίμα, πράγμα που θα έχει απλώς ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας κατάστασης συγκρούσεων, η οποία υπάρχει κίνδυνος να επεκταθεί σε μέρη όπου γίνεται προσπάθεια προώθησης των προϊόντων της.

Ωστόσο, το πρόβλημα παραμένει ακέραιο όσον αφορά το μερίδιο της γαλλικής αγοράς που περιήλθε στους Γερμανούς παραγωγούς εξαιτίας της στάσης της Cedest.»

2191 Επομένως, από το επίμαχο σημείωμα δεν μπορεί να συναχθεί, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 2), ότι το 1982 υφίστατο συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland.

2192 Δεύτερον, από ένα χειρόγραφο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596), το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει ότι η συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland, η οποία ίσχυε μέχρι τη δεκαετία του '70, συνιστούσε την αντίδραση των οικείων παραγωγών στην πρώτη διατάραξη των σχέσεων μεταξύ των Γάλλων και Γερμανών παραγωγών. Στο πλαίσιο της αντιδράσεως αυτής, αποφασίστηκε η κατανομή της αγοράς του Saarland κατά το ήμισυ των πωλήσεων για τους Γάλλους παραγωγούς και κατά το άλλο ήμισυ για τους Γερμανούς παραγωγούς, ένδειξη η οποία συμπίπτει με τις ενδείξεις του σημειώματος της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982, κατά τις οποίες η Cedest και η Ciments français είχαν μερίδιο 210 000 τόνων και η Dyckerhoff και η Heidelberger μερίδιο 250 000 τόνων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2187). Το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 επιβεβαιώνει πράγματι ότι η συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland εντασσόταν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ρυθμίσεως των μεταφορών τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2193 Το εν λόγω σημείωμα καταγράφει τις συζητήσεις μεταξύ της Lafarge και της Dyckerhoff. Πράγματι, έστω και αν ο επίμαχος Γερμανός παραγωγός δεν κατονομάζεται ρητώς στο έγγραφο, η ταυτότητά του απορρέει, αφενός, από τη χρήση των γραμμάτων «GR» στο κείμενο για να αποδοθούν οι δηλώσεις του H. Grüner, μέλους του προσωπικού της Dyckerhoff, καθώς και, αφετέρου, από τις ενδείξεις που περιλαμβάνονται στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 4) και από τα επιχειρήματα που αντηλλάγησαν μεταξύ των διαδίκων στο πλαίσιο των υποθέσεων Τ-35/95 και Τ-43/95.

2194 Ο συντάκτης του σημειώματος εκθέτει ως εξής τις δηλώσεις του H. Grüner:

«GR 1) Rappel histoire

Il y a deux ans, occasion de parler avec G d'A. des affaires

— Laf. [Lafarge] en All.

— Relations Cedest — All. du sud

La première perturbation fut la Sarre. Règle du jeu répartit. ~~fifty-fifty~~
franc avec résultat
alle m
relèvement du prix de 15 DM ou %. Clause
catastroph 5 000 t en trop -> nécess.
10 000 on réagit
Cela a fonctionné
Vers 1970 Thionvilloise commence à fournir 20-30 000 (...)
après -} W [Wössingen]
(...)»

[«GR 1) Ιστορικό

Πριν δύο έτη, ευκαιρία συνομιλιών με G d'A. για τις υποθέσεις

— Laf. [Lafarge] [στη Γερμανία]

— Σχέσεις Cedest — νότιας Γερμανίας

Η πρώτη διαταραχή ήταν το Saarland. Κανόνας του παιχνιδιού η κατανομή
Γαλλία με αποτελέσματα
Γερμανία
αύξηση της τιμής κατά 15 μάρκα ή %. Ρήτρα
καταστροφής 5 000 τόνοι παραπάνω -> αναγκαίο
10 000 αντίδραση
Τούτο λειτούργησε
Γύρω στο 1970 η Thionvill[o]ise αρχίζει να προμηθεύει 20-30 000 (...)
μετά -} η W [Wössingen]

(...)»)

2195 Η Επιτροπή διευκρινίζει, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 4), χωρίς να αντικρούεται από τις προσφεύγουσες, ότι η «Thionvill[o]ise» υποδηλώνει στην πραγματικότητα τη Cedest.

2196 Το περιεχόμενο του αναλυθέντος σημειώματος καταδεικνύει ότι η Cedest δεν τήρησε πλέον τη συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland από την αρχή της δεκαετίας του '70, υπερβαίνοντας καταφανώς την ποσόστωσή της. Όμως, επειδή από το εσωτερικό σημείωμα της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982 προκύπτει ότι η Cedest πώλησε επίσης τσιμέντο σε άλλες γερμανικές περιοχές εκτός του Saarland από το τέλος της δεκαετίας του '70, πράγμα το οποίο ανέτρεψε εκ βάθρων την κατάσταση που ίσχυε μέχρι τότε μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2187), το σημείωμα της Lafarge επιβεβαιώνει ότι η συμπεριφορά της Cedest και η αντίδραση των Γερμανών παραγωγών αφορούσαν τόσο το Saarland όσο και άλλες περιοχές εκατέρωθεν των συνόρων.

2197 Ο συντάκτης του σημειώματος της Lafarge αναφέρει άλλωστε σε ένα άλλο χωρίο ότι «(...) η Cedest θέλησε να υπονομεύσει το γαλλικό σύστημα (...)», πράγμα το οποίο καταδεικνύει επίσης ότι η στάση της Cedest θεωρήθηκε ως ανατροπή της καταστάσεως στο σύνολό της.

2198 Ο συντάκτης του σημειώματος διευκρινίζει επιπλέον ότι η «BC» διερωτάται «τι απέγινε με τα σχετικά δικαιώματα της Cedest εφόσον αυτό διαρκεί εδώ και 10 χρόνια». Οι δηλώσεις αυτές προέρχονται από τον B. Collomb, της Lafarge, ο οποίος εκπροσώπησε κατά τη συνάντηση εκείνη τα συμφέροντα της Wössingen (πρώην Portland Zementwerk Wössingen, σε συντομογραφία PZW), γερμανικής θυγατρικής της Lafarge (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 11, τέταρτο εδάφιο), καθόσον ο B. Collomb είναι μέλος της διευθύνσεως της εν λόγω θυγατρικής. Οι δηλώσεις αυτές καταδεικνύουν ότι η διαταραχή που προκλήθηκε από τη συμπεριφορά της Cedest συνεχιζόταν ήδη από δέκα έτη κατά τον χρόνο της συντάξεως του σημειώματος.

2199 Επομένως, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 καταδεικνύει ότι η συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland εφαρμοζόταν ακόμη το 1982 και το 1983.

2200 Από το έγγραφο αυτό καθώς και από το προηγούμενο είναι δυνατόν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland συνιστούσε διακανονισμό του οποίου το πεδίο εφαρμογής υπερέβαινε τα σύνορα του ομοσπόνδου κράτους του Saarland και κάλυπτε το σύνολο των σχέσεων μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας. Αντικείμενο της συμπράξεως ήταν να μη πωλείται τσιμέντο πέραν των ορίων του πεδίου εφαρμογής της και, σε περίπτωση πωλήσεων, αυτές να πραγματοποιούνται εντός των συνομολογηθέντων ορίων, όπως για την αγορά του Saarland, για την οποία ίσχυε εξαιρετικό καθεστώς, λόγω του ιστορικού της προσαρτήσεως του ομοσπόνδου αυτού κράτους. Αντιθέτως, από τα δύο έγγραφα δεν προκύπτει ότι η συμφωνία υφίστατο ακόμη το 1982 και το 1983, εφόσον αυτά καταγράφουν την παράβασή της όχι μόνο από τη Cedest αλλά και από τους Γερμανούς παραγωγούς.

2201 Η Επιτροπή παραθέτει ακόμη δύο έγγραφα προς στήριξη της θέσεώς της: ένα αχρονολόγητο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge (έγγραφα αριθ. 33.126/6582 και 6583), παρατεθέν στην παράγραφο 22, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο εκθέτει το περιεχόμενο συζητήσεων που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο συνεδριάσεως της 17ης Νοεμβρίου 1982 μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger, και τα πρακτικά της Ciments français της 17ης Μαΐου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/4251 έως 4253), παρατεθέντα στην παράγραφο 22, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα οποία αναφέρονται σε μια συνάντηση μεταξύ της Ciments français και της Dyckerhoff στις 9 και 10 Μαΐου 1983.

2202 Πάντως τα δύο αυτά έγγραφα δεν αναιρούν τη διαπίστωση που απορρέει από την εξέταση των εσωτερικών σημειωμάτων της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982 και της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982.

2203 Πρώτον, το αχρονολόγητο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge, που έφερε τον τίτλο «Συνεδρίαση κορυφής CEDEST/DYCK/HEI 17/11» έχει ως επικεφαλίδα «JM προς B. Collomb». Περιλαμβάνει ένα πρώτο εδάφιο το οποίο ορίζει τα εξής: «Ο Knut BFB μου τηλεφώνησε αυτό το απόγευμα για να μου εκθέσει εν συντομία τα πρακτικά της συνεδριάσεως η οποία πραγματοποιήθηκε χθες το πρωί και

παρατάθηκε με ένα γεύμα, όλα "στην καλύτερη δυνατή ατμόσφαιρα" — μετέχοντες: Seillière + Renard Lose-Gruner Brenke.» Τα αρχικά «JM» είναι τα αρχικά του J. Marichal, ο οποίος εκπροσωπεί τη Lafarge. Οι κκ. de Seillière και Renard εκπροσωπούν τη Cedest. Η συντομογραφία «Knut BFB» αντιστοιχεί στο όνομα ενός των εταίρων της Lafarge στη θυγατρική της Wössingen, στον Knut Bücker-Flürenbrock. Οι J. Lose και H. Grüner εκπροσωπούν την Dyckerhoff. Ο T. Brenke εκπροσωπεί τη Heidelberger.

2204 Πράγματι, από το πρώτο εδάφιο του σημειώματος αυτού, το περιεχόμενο του οποίου δεν επαναλαμβάνεται στην προσβαλλομένη απόφαση, προκύπτει ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που περιέχει προέρχονται από ένα πρόσωπο, τον Knut Bücker-Flürenbrock, το οποίο δεν είχε μετάσχει στη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982.

2205 Όμως, στις παρατηρήσεις της 7ης Ιανουαρίου 1998 ως προς την πρόσβαση που της παρεσχέθη στον φάκελο της Επιτροπής κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, η Cedest στηρίχθηκε μεταξύ άλλων στο περιεχόμενο ενός εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 7ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/7514 έως 7516), στο οποίο δεν της είχε παρασχεθεί πρόσβαση κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, για να αμφισβητήσει την αποδεικτική ισχύ του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge που παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως και για να αποδείξει ότι η συμπεριφορά της εξακολουθούσε να είναι αυτόνομη στη Γερμανία κατά τον χρόνο εκείνο.

2206 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το εν λόγω σημείωμα της 7ης Ιανουαρίου 1983, ως προς το οποίο η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε, κατά τη συνεδρίαση στο πλαίσιο της υποθέσεως T-38/95, ότι παρουσιάζει αντικειμενικό σύνδεσμο με μια αιτίαση που έγινε δεκτή κατά της Cedest, όχι μόνο θα μπορούσε να είναι χρήσιμο για τη Cedest κατά την άσκηση των δικαιωμάτων της άμυνας στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 247, και, κατωτέρω, σκέψεις 2284 έως 2290), αλλά προσδίδει διαφορετική έννοια στο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge που παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τις δηλώσεις στις οποίες όντως προέβησαν οι εκπρόσωποι της Cedest κατά τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 με τους εκπροσώπους της Dyckerhoff και της Heidelberger.

2207 Το εσωτερικό σημείωμα της 7ης Ιανουαρίου 1983 είναι μια εσωτερική σύνοψη των πληροφοριών που συνέλεξαν δύο εκπρόσωποι της Lafarge, οι B. Collomb και J. Marichal, κατά τη διάρκεια συναντήσεως της 10ης Δεκεμβρίου 1982, μεταξύ άλλων με τους εκπροσώπους της Dyckerhoff και της Heidelberger, επ' ευκαιρία του ιωβηλαίου των αδελφών E. και K. Bücker-Flürenbrock, των εταίρων της Lafarge στη Wössingen. Στο σημείωμα αυτό εκτίθενται, με τον τίτλο «Lose και Bremke», τα εξής: «Τίποτε το ιδιαίτερο, πολύ φιλικοί. — Η παραδοσιακή επωδός: "πρέπει να ενταχθείτε στην επαγγελματική ένωση στην ΟΔΓ" αλλά χωρίς νέα στοιχεία. — "Ναι, είχαμε μια συζήτηση με τη Cedest. Το τυπικό μέρος ήταν απολύτως ήπιο, ευχάριστο, αλλά ως προς την ουσία τίποτε δεν άλλαξε." Αντιθέτως ουδόλως ανέφεραν αυτό που ο Knut Bücker-Flürenbrock ισχυρίζεται ότι του είπε η Cedest κατά τη διάρκεια της συνεδριάσεως αυτής, ήτοι: "Είμαστε απολύτως διατεθειμένοι να συμβάλουμε ώστε η RMC να παίρνει συμπληρωματικές ποσότητες τσιμέντου από τη Wössingen. Στην περίπτωση όμως αυτή, η RMC θα αγοράζει λιγότερο τσιμέντο στη Ρηνανία-Βεστφαλία, δηλαδή από την Dyckerhoff."»

2208 Πλείονα στοιχεία καταδεικνύουν ότι το εν λόγω χωρίο του σημειώματος αναφέρεται στη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger. Πρώτον, ο J. Lose

εκπροσωπεί την Dyckerhoff και το όνομα «Bremke» αντιστοιχεί στον T. Brenke, ο οποίος εκπροσωπεί τη Heidelberger. Δεύτερον, η συνάντηση που αποτέλεσε το αντικείμενο του σημειώματος της 7ης Ιανουαρίου 1983 πραγματοποιήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 1982, δηλαδή λιγότερο από ένα μήνα μετά τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger. Τρίτον, τα δύο σημειώματα, τόσο αυτό της 7ης Ιανουαρίου 1983 όσο και το παρατιθέμενο στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 7), είναι εσωτερικά σημειώματα της Lafarge, που συντάχθηκαν από το ίδιο πρόσωπο, ήτοι από τον J. Marichal. Τέταρτον, οι όροι που χρησιμοποιούνται στο σημείωμα της 7ης Ιανουαρίου 1983 καταδεικνύουν τη σχέση μεταξύ του σημειώματος αυτού και του αχρονολόγητου σημειώματος που παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 7). Πράγματι, το πρώτο εδάφιο του εν λόγω αχρονολόγητου σημειώματος αναφέρει ότι συνιστά τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 17ης Νοεμβρίου 1982, τα οποία ο K. Bücker-Flürenbrock εξέθεσε τηλεφωνικώς στον J. Marichal στις 18 Νοεμβρίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2203). Όμως, το σημείωμα της 7ης Ιανουαρίου 1983 δεν κάνει απλώς λόγο για την ευχάριστη ατμόσφαιρα της συνεδριάσεως που είχαν ο J. Lose της Dyckerhoff και ο T. Brenke της Heidelberger με τους εκπροσώπους της Cedest, αλλά αναφέρεται ρητώς στις δηλώσεις στις οποίες, κατά τον K. Bücker-Flürenbrock, προέβη η Cedest κατά τη διάρκεια της συνεδριάσεως αυτής (βλ. προηγούμενη σκέψη).

2209 Οι όροι που χρησιμοποιούνται στο σημείωμα της 7ης Ιανουαρίου 1983 και η προέλευση των πληροφοριακών στοιχείων τα οποία εκθέτει στερούν, επομένως, κάθε αποδεικτικής ισχύος το έγγραφο που χρησιμοποιεί η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 7) για να εκθέσει τις δηλώσεις στις οποίες προέβησαν οι εκπρόσωποι της Cedest κατά τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 σχετικά με την αγορά του Saarland.

2210 Αφενός, τελούν σε άμεση αντίφαση με τους όρους του σημειώματος που παραθέτει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση για να καταλήξει ότι η Cedest είχε την πρόθεση να περιορίσει τις πωλήσεις της στη Γερμανία και να τις προσαρμόσει στις εξελίξεις της αγοράς (παράγραφος 22, σημείο 7, και 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο). Αφετέρου, σε αντιδιαστολή προς το εσωτερικό σημείωμα που παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 7), συνοψίζουν πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από πρόσωπα, τους J. Lose και T. Brenke, τα οποία πράγματι παρέστησαν στη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger.

2211 Επομένως, εκτός από το ότι η έλλειψη προσβάσεως στο σημείωμα της 7ης Ιανουαρίου 1983 στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της Cedest (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2284 έως 2290), το περιεχόμενό του καταδεικνύει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως όταν, στηριζόμενη στα χωρία του αχρονολόγητου εσωτερικού σημειώματος που παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση, κατά τα οποία «(...) 1. ο κ. Seillière παρέσχε, για πρώτη φορά, τα ακόλουθα στοιχεία (εξαγωγές στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, πλην της περιοχής του [Saarland]): (...) 3. Η Cedest επιβεβαίωσε την πρόθεσή της να πωλεί τσιμέντο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μόνο στην RMC (...) και στην PZW (Wössingen). Θα συμφωνούσε επίσης να προσαρμόζονται στο μέλλον οι προμήθειές της στην ΟΔΓ (εξαιρούμενης πάντα της περιοχής του [Saarland]) ανάλογα με τις αυξομειώσεις των ποσοτήτων τσιμέντου που διακινούνται στη χώρα αυτή (...)», θεώρησε ότι «η Cedest [ήταν] διατεθειμένη να περιορίσει τις πωλήσεις της στη Γερμανία και να τις προσαρμόσει στην εξέλιξη της αγοράς» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 7) και ότι είχε «δηλώσει στη Dyckerhoff και τη Heidelberger ότι δεν ήθελε να προβαίνει σε πωλήσεις στην ΟΔΓ παρά μόνο στην RMC και την PZW και ότι συμφωνούσε να προσαρμόσει μελλοντικά τις προμήθειές της προς την ΟΔΓ (αποκλειομένου πάντα του [Saarland]) στην εξέλιξη των αποστολών προς τη χώρα αυτή, είτε μειώνοντας είτε αυξάνοντάς τις (βλ. σημείωμα της 17ης Νοεμβρίου 1982 στην παράγραφο 22, σημείο 7, ανωτέρω)» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο).

2212 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland το 1982 και το 1983 στηριζόμενη μόνο στις δηλώσεις που, κατά το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge που παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση, ο Knut Bücker-Flürenbrock αποδίδει στους εκπροσώπους της Cedest.

2213 Δεύτερον, η Επιτροπή δεν αποδεικνύει ότι εξακολουθούσε να ισχύει γενική συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland βάσει μόνο των πρακτικών της Ciments français της 17ης Μαΐου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/4251 έως 4253). Από το περιεχόμενό τους μπορεί μάλλον να συναχθεί η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ της Dyckerhoff και της Ciments français όσον αφορά την αγορά του Saarland.

2214 Από τους όρους που χρησιμοποιούνται προκύπτει πράγματι ότι τουλάχιστον η Ciments français αντιμετωπίζει την κατάσταση του Saarland διαφορετικά από αυτήν της «περιοχής» στην οποία η Ciments français οργανώνει τη βιομηχανική δραστηριότητά της με αφετηρία τη λουξεμβουργιανή εταιρία Intermoselle, κοινή θυγατρική της Ciments français, της Ciments luxembourgeois και της Dyckerhoff.

2215 Πράγματι, ήδη από την παράγραφο 1, δεύτερο εδάφιο, ο συντάκτης των πρακτικών, αναφερόμενος σε έναν εκπρόσωπο της Dyckerhoff, τον κ. Grüner, ο οποίος συνταξιοδοτείται, επισημαίνει τα εξής: «Εντούτοις, θα παραμείνει στην ενεργό υπηρεσία, ιδίως για τις σχέσεις με τις γειτονικές χώρες. Είναι επομένως, πιθανό, ότι θα εξακολουθήσει να ασχολείται, με τη μια ή την άλλη μορφή, με την Intermoselle, τη Ciments luxembourgeois και ίσως την κατάσταση στο [Saarland].»

2216 Στην παράγραφο 5, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, εκθέτει τα εξής: «Ο κ. Doumenc [ο οποίος] εξέθεσε διεξοδικά τα σχέδια που διαμορφώσαμε με την CL [Ciments luxembourgeois], τονίζει ότι θεωρούμε τη θέση μας στην IM [Intermoselle] ως την αφετηρία για κάθε πολιτική μας εντός της περιοχής, ότι πρέπει, ξεκινώντας από τη βάση αυτή όπου έχουμε ίσο μερίδιο με την DYZ [Dyckerhoff], να σκεφθούμε από κοινού πάνω στις αλλαγές που θα προκύψουν στο μέλλον και ως προς τις οποίες θα πρέπει να είμαστε εταίροι. Ομοίως, θα ήταν ευκταίο να υιοθετηθεί κοινή γραμμή όσον αφορά τη βιομηχανία του [Saarland], όπου θα προκύψουν οπωσδήποτε αλλαγές.» Επισημαίνει έτσι εμμέσως ότι, κατά την εποχή εκείνη, οι δύο επίμαχοι παραγωγοί δεν εξακολουθούν πλέον κοινή βιομηχανική πολιτική στην αγορά του Saarland και ότι αναμένονται μεταβολές της καταστάσεως της αγοράς αυτής.

2217 Τέλος, στην παράγραφο 6, ο συντάκτης σημειώνει τα εξής: «Η DYZ [Dyckerhoff] επιβεβαίωσε ότι οι συνομιλίες με τη CL [Ciments luxembourgeois] πλησίαζαν σε αίσιο τέλος και θα εξασφάλιζαν στη DYZ [Dyckerhoff] μια ποσόστωση κονιοποίησης 100 000 τόνων στις εγκαταστάσεις της CL [Ciments luxembourgeois] και προμήθειες τσιμέντου στις περιοχές του [Trier] και Eifel. Οι ποσότητες αυτές δεν θα διετίθεντο στην περιοχή του [Saarland], εκτός αν υπήρχε συγκεκριμένο οικονομικό όφελος σε σχέση με το τσιμέντο που εφοδίαζε προς το παρόν το εργοστάσιο του Goelheim στην περιοχή αυτή. Οι ποσότητες αυτές δεν θα διετίθεντο ποτέ στη Γαλλία.»

2218 Η ερμηνεία των πρακτικών την οποία υποστηρίζει η Επιτροπή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Έστω και αν υποτεθεί ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται στην παράγραφο 6 εκφράζουν τη μέριμνα της Dyckerhoff να επισημάνει στη Ciments français ότι δεν θα μεταβάλει τις αντίστοιχες θέσεις τους στην αγορά του Saarland, δεν αποδεικνύουν την ύπαρξη γενικής συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών.

2219 Τέλος, είναι αναντίρρητο ότι τα δύο πρώτα έγγραφα που προβάλλει η Επιτροπή (σημείωμα της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982 και εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2186 έως 2200) καταδεικνύουν ότι υπήρξε και εφαρμόστηκε συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland τουλάχιστον μέχρι το 1970, μάλιστα δε μέχρι το 1977. Πάντως, το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής αποδεικνύεται ευρύτερο από αυτό που ορίζει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση και τα τέσσερα έγγραφα τα οποία παραθέτει στην απόφαση αυτή δεν παρέχουν τη δυνατότητα να θεωρηθεί ότι η συμφωνία αποτελούσε κεκτημένη και μη αμφισβητούμενη κατάσταση το 1982 και το 1983.

2220 Μόνη όμως η ύπαρξη της συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland, όπως αυτή εκτιμάται στην προσβαλλομένη απόφαση, μπορεί να επηρεάσει τη νομιμότητα του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως αυτής, εφόσον η Επιτροπή την θεωρεί ως ένα από τα συστατικά στοιχεία της παραβάσεως που άρχισε στις 23 Ιουνίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2172 έως 2180).

2221 Όσον αφορά τη συμφωνία συστάσεως της SST, την οποία παραθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 22, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καμία από τις οικείες προσφεύγουσες δεν αμφισβητεί την ύπαρξή της ούτε τις ημερομηνίες που, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, συστάθηκε και μεταβιβάστηκε η εταιρία (παράγραφος 22, σημείο 2). Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι η SST δεν έχει καμία απολύτως σχέση με οποιοδήποτε ζήτημα κατανομής των παραδόσεων και ότι οι δραστηριότητές της περιορίζονταν στη μεταφορά τσιμέντου σε σιλό. Η Heidelberger επισημαίνει ότι δεν άσκησε καμία επιρροή στο σημείο αυτό, λαμβανομένης υπόψη της μικρής συμμετοχής της στο κεφάλαιο της εταιρίας αυτής, και ότι ουδέποτε χρησιμοποίησε την SST για τη μεταφορά του τσιμέντου της.

2222 Η Επιτροπή δεν διευκρινίζει, στην προσβαλλομένη απόφαση, τη λειτουργία που αποδίδει στη συμφωνία συστάσεως της SST στο πλαίσιο της εφαρμογής της φερομένης συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland. Καίτοι δηλώνει, στο πλαίσιο της εκθέσεως των πραγματικών περιστατικών (παράγραφος 22, σημείο 2), ότι «η συμφωνία κατανομής της αγοράς της περιοχής [Saarland] στηρίχθηκε σε μια άλλη συμφωνία για τη σύσταση κοινής εταιρείας μεταφοράς τσιμέντου, της "Saarländische Silo-Transport GmbH", η οποία έπρεπε να χρησιμοποιείται μόνο από τις συμμετέχουσες εταιρείες (ARBED, Ciments français, Cedest, [Wülfrather], Heidelberger, Dyckerhoff) για τη μεταφορά των τσιμέντων τους στην περιοχή του [Saarland]», δεν αναφέρεται, κατά τη νομική εκτίμηση, στην SST για να διαπιστώσει την ύπαρξη συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland. Στην απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου στις υποθέσεις T-35/95, T-38/95, T-39/95 και T-42/95, διευκρινίζει ότι μνημόνευσε τη συμφωνία για τη σύσταση της SST στο πλαίσιο της περιγραφής των πραγματικών περιστατικών χωρίς να αντλεί συναφώς κάποιο νομικό συμπέρασμα. Προσθέτει ότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γερμανίας και της Γαλλίας δεν αναφέρεται στην εν λόγω συμφωνία και ότι αυτή δεν φαίνεται να εφαρμόστηκε κατά τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α.

2223 Κατά συνέπεια, δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη η εν λόγω συμφωνία για να καθοριστεί η ύπαρξη συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland, ως συστατικό στοιχείο της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2224 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη, το 1982 και το 1983, της συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland, την οποία επικαλείται στην προσβαλλομένη απόφαση. Επομένως, παρέλκει η απόφαση επί της ενδεχόμενης συμμετοχής των διαφόρων προσφευγουσών σε μια τέτοια συμφωνία και επί της παραγραφής που φέρεται ότι χώρησε ως προς τα πραγματικά περιστατικά, την οποία επικαλούνται η Ciments français και η Heidelberger.

2225 Τέλος, το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, πρέπει να ακυρωθεί εν μέρει καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή των Dyckerhoff, SFIC, Cedest, Ciments français, Heidelberger, Lafarge και BDZ σε μια συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland από τις 23 Ιουνίου 1982.

Εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ διαφόρων Γάλλων και Γερμανών παραγωγών και γαλλικών και γερμανικών ενώσεων μεταξύ του 1982 και του 1984

2226 Οι Dyckerhoff, SFIC, Cedest, Ciments français, Heidelberger και Lafarge αρνούνται κάθε συμμετοχή στις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώνει η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση. Η BDZ δεν προβάλλει, αντιθέτως, κανέναν ισχυρισμό ειδικά όσον αφορά τις εν λόγω εναρμονισμένες πρακτικές.

2227 Πριν εκτιμηθεί το βάσιμο των διαφόρων ισχυρισμών που προβάλλουν οι προσφεύγουσες αυτές, πρέπει να υπομνησθεί η περιγραφή των εν λόγω εναρμονισμένων πρακτικών στην οποία προβαίνει η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση.

2228 Στην παράγραφο 50, σημείο 3, πρώτο εδάφιο, εκτίθενται τα εξής:

«Ύστερα από τις εξαγωγές της Cedest στα γερμανικά ομόσπονδα κράτη εκτός από το [Saarland] και τις αντιδράσεις στη Γαλλία των Γερμανών παραγωγών, έλαβαν χώρα διμερείς συνεννοήσεις με σκοπό τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου.»

2229 Η Επιτροπή επισημαίνει στη συνέχεια (ίδιο σημείο, δεύτερο και τρίτο εδάφιο), την ύπαρξη συνομιλιών μεταξύ της SFIC και της BDZ, πιέσεων στη Cedest από τη SFIC και από τους ενδιαφερομένους Γάλλους

παραγωγούς, συνεννοήσεως μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger, συνεννοήσεως μεταξύ της Lafarge και της Dyckerhoff και συνεννοήσεως μεταξύ της Dyckerhoff και της Ciments français.

2230 Υπογραμμίζει (τέταρτο εδάφιο) ότι «το πρόβλημα των γαλλογερμανικών σχέσεων συζητήθηκε ως "καίριο ζήτημα" κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, παράγραφο 19, σημείο 9)».

2231 Διατείνεται (πέμπτο εδάφιο) ότι οι διάφορες εν λόγω συνεννοήσεις αποτελούν «εναρμονισμένες πρακτικές [οι οποίες] οδήγησαν στη σύναψη συμφωνίας μεταξύ των ενδιαφερομένων γαλλικών και γερμανικών επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων», υπογραμμίζοντας (έβδομο εδάφιο) ότι οι εν λόγω εναρμονισμένες πρακτικές, οι οποίες έλαβαν χώρα από το 1982 έως το 1984, αποτελούν παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2232 Στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, του διατακτικού, η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη παραβάσεως που συνίσταται κυρίως σε εναρμονισμένες πρακτικές.

2233 Προς στήριξη της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλέστηκε το περιεχόμενο πλειόνων εγγράφων για να αποδείξει τις πέντε εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες αφορά η παράγραφος 50, σημείο 3, δεύτερο και τρίτο εδάφιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2229), οι οποίες έλαβαν χώρα από το 1982 έως το 1984 και είχαν «ως αντικείμενο την κατανομή των αγορών και τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 4, πρώτο εδάφιο), και ειδικότερα «την επέκταση της συμφωνίας για το [Saarland] και σε άλλα γερμανικά ομόσπονδα κράτη και την ένταξή της στο ευρύτερο πλαίσιο της ρύθμισης των γαλλογερμανικών εμπορικών ροών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 4, δεύτερο εδάφιο).

2234 Η Dyckerhoff δεν αμφισβητεί ότι έλαβε μέρος στις συνομιλίες το 1982 και το 1983 με Γερμανούς και Γάλλους παραγωγούς και ότι ανησύχησε για την αυξανόμενη δραστηριότητα της Cedest στη φυσική της αγορά. Ομοίως, η Heidelberger παραδέχεται ότι ενδέχεται να υπήρξαν, το 1982, επαφές μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών προκειμένου να σταματήσουν κατά το δυνατόν οι διασυνοριακές παραδόσεις τσιμέντου οι οποίες είχαν αναπτυχθεί την εποχή εκείνη. Ισχυρίζεται, εντούτοις, ότι δεν συνήφθη καμία συμφωνία.

2235 Επιβάλλεται να αναλυθεί εκάστη των εναρμονισμένων πρακτικών που διαπίστωσε η Επιτροπή με τη σειρά με την οποία τις εξέθεσε στην παράγραφο 50, σημεία 2 και 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Α — Συνομιλίες μεταξύ της SFIC και της BDZ

2236 Στην παράγραφο 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει τη διεξαγωγή συνομιλιών μεταξύ της SFIC και της BDZ, αναφερόμενη στο εσωτερικό χειρόγραφο σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596), του οποίου γίνεται μνεία στην παράγραφο 22, σημείο 4, της προσβαλομένης αποφάσεως, χωρίς να διευκρινίζει τα σχετικά χωρία του σημειώματος αυτού.

2237 Η SFIC αμφισβητεί την ορθότητα της ερμηνείας του σημειώματος αυτού στην οποία προβαίνει η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση και ειδικότερα του ακολούθου χωρίου, το οποίο περιλαμβάνεται στην πρώτη σελίδα του εγγράφου αυτού και εκθέτει τις δηλώσεις του κ. Grüner της Dyckerhoff:

«1) Rappel histoire»:

«(...) puis Gemalen Schäbnen -> RFA pq réaction
interne en France. Verband [le BDZ] a très mal vu
d'autant plus qu'il y avait
Pas maîtriser le partenaire (filiale)?
Pourparlers avec syn.fr. [le SFIC] et supposons que
les tonnages ont grandi à un point tel que
le marché en a été perturbé
CLK 25/HOZ 25 et PZ 35 mélange
par RMC. Publicité
Très longtemps attendu sans rien faire (...)»

[«1) Ιστορικό»:

«(...) στη συνέχεια Gemalen Schäbnen -> ΟΔΓ προκαλεί εσωτερική αντίδραση στη Γαλλία. Η Verband [η BDZ] το θεώρησε πολύ άσχημο
κατά μείζονα λόγο διότι υπήρχε
Δεν ελέγχει τον συνεταίρο (θυγατρική);
Συνομιλίες με τη syn.fr. [τη SFIC] και ας υποθέσουμε ότι
η ποσότητα έχει αυξηθεί σε σημείο τέτοιο ώστε
η αγορά να έχει διαταραχθεί
ΓΜΛ 25/ΘΟΣ 25 και ΡΖ 35 μείγμα
από RMC. Διαφήμιση
Μακρά αναμονή χωρίς τη λήψη κανενός μέτρου (...)»]

2238 Η SFIC φρονεί ότι δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι οι επίμαχες συνομιλίες ήσαν συνομιλίες με την BDZ, υπογραμμίζοντας ότι το επίδικο κείμενο αφορά εν πάση περιπτώσει πραγματικά περιστατικά προγενέστερα του 1982.

2239 Καίτοι το εν λόγω χωρίο του σημειώματος αναφέρεται πράγματι στην BDZ («Verband») και σε συνομιλίες με τη SFIC, εμφανίζεται, όπως υπογραμμίζει η SFIC, στο πλαίσιο του ιστορικού των πραγματικών περιστατικών από τον κ. Grüner τα οποία σηματοδότησαν τις σχέσεις μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας κατόπιν της συμπεριφοράς της Cedest κατά τη δεκαετία του '70. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι εν λόγω αναφορές πιστοποιούν την ύπαρξη συνομιλιών μεταξύ της SFIC και της BDZ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αφορούν περίοδο προγενέστερη της συντάξεως του εν λόγω σημειώματος.

2240 Το σημείωμα αυτό δεν αποδεικνύει, επομένως, ότι από το 1982 έως το 1984 πραγματοποιήθηκαν συνομιλίες μεταξύ της SFIC και της BDZ.

2241 Εντούτοις, έστω και αν η Επιτροπή δεν αναφέρεται ρητώς στο σημείωμα αυτό όταν προσάπτει στη SFIC και στην BDZ ότι ήλθαν σε συνεννόηση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο), παρουσιάζει όμως δύο άλλα στοιχεία τα οποία καταδεικνύουν την ύπαρξη τέτοιων συνομιλιών μεταξύ της SFIC και της BDZ, τουλάχιστον το 1984, όταν εκθέτει το αποτέλεσμα στο οποίο κατέληξαν, κατ' αυτήν, οι διάφορες εναρμονισμένες πρακτικές, ήτοι τη σύναψη συμφωνίας το 1984.

2242 Στην παράγραφο 50, σημείο 3, πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, διευκρινίζει ότι η από 22 Σεπτεμβρίου 1986 επιστολή του προέδρου της Ciments français και της SFIC, του B. Laplace, προς τον πρόεδρο της Heidelberger και της BDZ, τον B. Schuhmacher (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10) «[αναφέρει μεταξύ άλλων τις προόδους] που σημειώθηκαν σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε το 1984 κατά τη διάρκεια των περιοδικών συνεδριάσεων των κκ. Laplace, Lose και Brenke».

2243 Όμως, ένα τουλάχιστον χωρίο της εν λόγω επιστολής (πρώτο και δεύτερο εδάφιο) επιβεβαιώνει τη διεξαγωγή συνεδριάσεων μεταξύ των δύο ενώσεων το 1984 για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στις σχέσεις μεταξύ της γαλλικής και γερμανικής βιομηχανίας: «Όπως γνωρίζετε, έχω περιοδικές συναντήσεις με τον Jürgen Lose [της Dyckerhoff] και τον Ted Brenke [της Heidelberger]. Νομίζω, εάν εξετάσουμε την κατάσταση την οποία αντιμετωπίσαμε το 1984, ότι τα ζητήματα τα οποία συζητήσαμε κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων αυτών εξελίχθηκαν μάλλον καλά.» Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, καίτοι η επιστολή έχει συνταχθεί σε έγγραφο που φέρει τους τίτλους της Ciments français, ο B. Laplace αναφέρεται κυρίως στην ιδιότητά του ως προέδρου της SFIC (πέμπτο εδάφιο) και παραθέτει τα «γαλλικά μέρη» («French parties»). Ομοίως, σε κανένα σημείο της επιστολής του δεν αναφέρεται ακριβώς στη θέση της Heidelberger, την προεδρία της οποίας ασκούσε ο P. Schuhmacher, αλλά ομιλεί αντιθέτως για την «γερμανική πλευρά» («German side») και για τα «γαλλικά και γερμανικά συμφέροντα» («French and German interests»). Τέλος, τα ζητήματα που εθίγησαν με την επιστολή αυτή εμπίπτουν στις αρμοδιότητες εθνικής επαγγελματικής ενώσεως, εφόσον αφορούν τις σχέσεις μεταξύ των βιομηχανιών δύο διαφορετικών χωρών.

2244 Η Επιτροπή παραπέμπει άλλωστε στις συζητήσεις της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau της 19ης Μαρτίου 1984, στην υποσημείωση 100 και στην παράγραφο 50, σημείο 3, τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2245 Όπως επισημαίνει στην υποσημείωση 100, από το μνημόνιο προς τον πρόεδρο με ημερομηνία 15 Μαρτίου 1984, σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau της 19ης Μαρτίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), που παρατίθεται στην παράγραφο 19, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει ότι οι εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία συγκαταλέγονταν πριν από την εν λόγω συνεδρίαση πάντοτε μεταξύ των «φλεγόντων θεμάτων». Όμως, τόσο η SFIC όσο και η BDZ μετέσχαν στη συνεδρίαση αυτή, κατά την οποία η SFIC εκπροσωπήθηκε από τον B. Collomb και η BDZ από τον E. von Engelhardt (παράγραφος 19, σημείο 8).

2246 Το μνημόνιο της 15ης Μαρτίου 1984 αναφέρει ότι επρόκειτο να διεξαχθούν συζητήσεις σχετικά με τις εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία και ότι αυτές δεν αφορούσαν το εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, μάλιστα δε διαρθρωτικού, μεταξύ των δύο αυτών κρατών μελών.

2247 Πράγματι, στο σημείο 2, που φέρει τον τίτλο «Κατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς», εκτίθενται μεταξύ άλλων τα εξής:

«— Παρουσίαση ενός σχολίου για τον πίνακα που αναφέρει τις εισαγωγές και εξαγωγές των κρατών μελών.

— Προς υπόμνηση, οι συζητήσεις δεν αφορούν το διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα και μάλιστα διαρθρωτικού όπως συμβαίνει παραδείγματος χάρη με τις εξαγωγές της Γερμανίας και του Βελγίου προς τις Κάτω Χώρες.

— Τα καίρια ζητήματα είναι πάντα:

— οι εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία·

— οι εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία·

— οι εξαγωγές της Ισπανίας προς την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία.

— Είναι δυνατόν να προστεθεί ένα καίριο ζήτημα που αναφέρθηκε πρόσφατα, ήτοι οι εξαγωγές της Ιταλίας προς την Ελβετία.

— Να ζητηθούν κατόπιν οι παρεμβάσεις των συμμετεχόντων κατά την ανταλλαγή απόψεων.»

2248 Η έλλειψη μνείας των συζητήσεων σχετικά με τις γαλλογερμανικές σχέσεις κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/11733 και 11737), που παρατίθενται στην παράγραφο 19, σημείο 10, της

προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν στερεί εντούτοις κάθε αποδεικτικής ισχύος τις ενδείξεις του μνημονίου της 15ης Μαρτίου 1984 ως προς την ύπαρξη συνομιλιών μεταξύ της SFIC και της BDZ το 1984.

2249 Το συμπέρασμα των εν λόγω σημειώσεων όσον αφορά τη συνεδρίαση κατά το οποίο «η πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών» επιβεβαιώνει πράγματι ότι, όπως προκύπτει από τις δύο πρώτες προπαρατεθείσες παραγράφους της επιστολής του B. Laplace προς τον P. Schuhmacher της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2243), πραγματοποιήθηκαν εν πάση περιπτώσει διμερείς επαφές μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας το 1984. Η μνεία των εξαγωγών της Γαλλίας προς τη Γερμανία στο μνημόνιο της 15ης Μαρτίου 1984 και η παρουσία της SFIC και της BDZ στη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 πιστοποιούν, επομένως, την ύπαρξη συνομιλιών μεταξύ των δύο ενώσεων κατά την εποχή εκείνη.

2250 Τέλος, το περιεχόμενο των εγγράφων που παρατίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση όχι μόνον παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος περί της υπάρξεως συνομιλιών μεταξύ των δύο εθνικών ενώσεων, της SFIC και της BDZ, τουλάχιστον το 1984, αλλά καταδεικνύει επίσης ότι το αντικείμενο των εν λόγω συνομιλιών αφορούσε την ιδιαίτερη κατάσταση των σχέσεων μεταξύ των βιομηχανιών των δύο οικείων χωρών και, κυρίως, τις προσπάθειες περιορισμού ή ρυθμίσεως των εξαγωγών από τη μια χώρα προς την άλλη. Κατά συνέπεια, αποδεικνύεται ότι το αντικείμενο των συνομιλιών των δύο ενώσεων είναι αντίθετο προς τον ανταγωνισμό. Επιπλέον, ελλείψει αποδείξεως περί του εναντίου, την οποία όφειλαν να προσκομίσουν οι ενεχόμενες ενώσεις (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162), πρέπει να θεωρηθεί ότι οι συνομιλίες μεταξύ της SFIC και της BDZ επηρέασαν τη συμπεριφορά τους και τη συμπεριφορά των μελών τους, τα οποία αφορά το εμπόριο μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2251 Από τα προεκτεθέντα (σκέψεις 2236 έως 2250) προκύπτει ότι η Επιτροπή βασίμως διαπίστωσε την ύπαρξη αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της SFIC και της BDZ. Εντούτοις, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να καταδεικνύει την ύπαρξη της εν λόγω εναρμονισμένης πρακτικής πριν από το 1984. Επομένως, το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, πρέπει να ακυρωθεί, στο μέτρο που διαπιστώνει την ύπαρξη παρανόμων συνομιλιών μεταξύ της SFIC και της BDZ πριν από το 1984.

Β — Πιέσεις που ασκήθηκαν στη Cedest από τη SFIC και τους άλλους ενδιαφερομένους Γάλλους παραγωγούς

2252 Η Επιτροπή συνάγει από το εσωτερικό σημείο της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 22, σημείο 4, και 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο· έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596) ότι, κατόπιν των συνεννοήσεων που είχαν ως αντικείμενο τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου, η SFIC και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι Γάλλοι παραγωγοί άσκησαν πιέσεις στη Cedest για να περιορίσει τις εξαγωγές της προς τη Γερμανία.

2253 Στην παράγραφο 50, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν αναφέρει ακριβώς το χωρίο του εν λόγω σημειώματος, από το οποίο αντλεί το συμπέρασμά της.

2254 Εντούτοις, στην παράγραφο 22, σημείο 16, παραθέτει το ακόλουθο χωρίο (τρίτη σελίδα του σημειώματος):

«Η τσιμεντοβιομηχανία (Syn) και ιδιαίτερα η Laf. [Lafarge] άσκησαν εντονότερες πιέσεις όταν ο ανταγωνισμός ήταν άγριος (Kerpen) (η κονιοποιημένη σκωρία είναι επικίνδυνη για μίγματα).»

2255 Το χωρίο αυτό, ανατοποθετούμενο στο πλαίσιο των συζητήσεων που εκτίθενται στο σημείωμα, καταδεικνύει ότι ασκήθηκαν πράγματι πιέσεις στη Cedest. Οι πιέσεις αυτές αντέβαιναν προς τον ανταγωνισμό. Πράγματι, τα χωρία που προηγούνται εκείνου που παρετέθη στην προηγούμενη σκέψη αποκαλύπτουν ότι οι πιέσεις είχαν ως αντικείμενο να υποχρεώσουν τη Cedest να σταματήσει την επιθετική εμπορική πολιτική της στη Γερμανία και να τηρήσει την «αρχή του home market» (έκφραση που ανευρίσκεται στη δεύτερη σελίδα του σημειώματος).

2256 Όσον αφορά τους δράστες των πιέσεων αυτών, η Επιτροπή παραθέτει τη SFIC και «τους άλλους ενδιαφερομένους Γάλλους παραγωγούς» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο), ήτοι τη Lafarge και τη Ciments français.

2257 Η SFIC υποστηρίζει ότι, στην ΑΑ, η Επιτροπή, στηριζόμενη σε ένα απόσπασμα του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982, της προσήψε μόνον ότι διεξήγαγε συνομιλίες με τη BDZ. Κατά τη SFIC, το έγγραφο αυτό δεν αναφέρει την ύπαρξη πιέσεων στη Cedest.

2258 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι ενδείξεις που περιέχει η ΑΑ δεν θεωρούν τη SFIC ως έναν από τους δράστες των πιέσεων που ασκήθηκαν στη Cedest. Πράγματι, αφού παραθέτει το απόσπασμα του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 σχετικά με τις συνομιλίες της SFIC και της BDZ, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι «το σημείωμα συνεχίζει και αναφέρεται στις πιέσεις που ασκούνται στη Cedest εκ μέρους της Lafarge και της Ciments français» (ΑΑ, παράγραφος 12, σ. 25). Επιπλέον, δεν προσάπτεται στη SFIC, σε άλλο σημείο της ΑΑ, ότι μετέσχε στις πιέσεις που ασκήθηκαν στη Cedest, των οποίων γίνεται μνεία στο σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982. Κατά συνέπεια, η έκθεση της εν λόγω αιτιάσεως στην ΑΑ δεν έχει διατυπωθεί κατά τρόπον ώστε να μπορεί η SFIC να αντιληφθεί ότι της προσάπτεται η επίμαχη συμπεριφορά. Κατά συνέπεια, έχουν προσβληθεί τα δικαιώματά της άμυνας. Επομένως, το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της SFIC σε εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό την άσκηση πιέσεων στη Cedest.

2259 Όσον αφορά τη Lafarge, αρκεί η διαπίστωση ότι το χωρίο του εσωτερικού της σημειώματος της 23ης Ιουνίου 1982, το οποίο παρατίθεται ανωτέρω στη σκέψη 2254 και εκθέτει ότι «Η τσιμεντοβιομηχανία (Syn) και ιδιαίτερα η Laf. [Lafarge] άσκησαν εντονότερες πιέσεις (...)», επαναλαμβάνει τις δηλώσεις του B. Collomb, ο οποίος εκπροσωπεί ακριβώς τα συμφέροντα της Lafarge. Αναφέρει σαφώς ότι η Lafarge άσκησε πιέσεις στη Cedest, ανεξαρτήτως των συνεπειών επί της πραγματικής συμπεριφοράς της τελευταίας. Επομένως, η συμμετοχή της Lafarge στη συμπεριφορά την οποία αφορά η παράγραφος 50, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδείχθηκε με την προσβαλλομένη απόφαση.

2260 Εξάλλου, η Lafarge δεν αμφισβητεί ακριβώς το προμνημονευθέν χωρίο. Περιορίζεται, πράγματι, να διευκρινίσει ότι το εσωτερικό σημείωμά της αποκαλύπτει μόνον ότι ζητήθηκαν οι υπηρεσίες της στη σύγκρουση που προκάλεσε η Cedest και ότι, όπως πιστοποιούν τα άλλα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 22 της προσβαλλομένης αποφάσεως, υφίστατο διαρκής ασυμφωνία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων μερών, αποκλείουσα κάθε συνεννόηση ή συνεργασία δυνάμενη να χαρακτηριστεί ως εναρμονισμένη πρακτική υπό την έννοια της νομολογίας (απόφαση 48/69, ICI κατά Επιτροπής, προπροπαρατεθείσα στη σκέψη 636, σκέψη 64, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-2/89, Petrofina κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1087, σκέψεις 214 και 215). Συναφώς, στηρίζεται επίσης στο περιεχόμενο του εσωτερικού της σημειώματος σχετικά με μια συνεδρίαση μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger της 17ης Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 7) και σε πρακτικά της Ciments français της 17ης Μαΐου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 9), έγγραφα τα οποία καταδεικνύουν ότι η Cedest ούτε μετέβαλε τη συμπεριφορά της ούτε εγκατέλειψε τη γερμανική αγορά.

2261 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ερμηνεία του εσωτερικού σημειώματός της της 23ης Ιουνίου 1982 στην οποία προβαίνει η Lafarge, έστω και αν υποτεθεί ότι είναι ακριβής, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί πλήρης. Το γεγονός ότι της ζητήθηκε να διευθετήσει τη σύγκρουση που προκάλεσε η Cedest δεν αναιρεί τη συνεννόηση της κυρίως με τη Ciments français. Τούτο δεν αποκλείει επίσης ότι άσκησε, με την ευκαιρία αυτή, ορισμένες πιέσεις. Η συμμετοχή της στο κεφάλαιο της Cedest μπορεί μάλιστα να επιβεβαιώσει ότι πράγματι άσκησε τις πιέσεις στις οποίες προδήλως αναφέρεται το ίδιο το εσωτερικό σημείωμά της της 23ης Ιουνίου 1982. Έχει όμως αποδειχθεί ότι η συνεννόηση που αποσκοπούσε στην άσκηση πιέσεων στη Cedest συνιστά παράβαση των κανόνων περί ανταγωνισμού (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2255).

2262 Εξάλλου, η Επιτροπή δεν ισχυρίστηκε ότι η Cedest μετέβαλε την εμπορική συμπεριφορά της κατόπιν των πιέσεων που ασκήθηκαν από τη SFIC και τους άλλους ενδιαφερομένους Γάλλους παραγωγούς. Περιορίστηκε, ως προς το σημείο αυτό, να καταδείξει ότι η άσκηση των πιέσεων αυτών, απόρροια συνεννοήσεως, αποσκοπούσε να υποχρεώσει τη Cedest να μεταβάλει τη συμπεριφορά της (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2255), πράγμα το οποίο αρκεί για να αποδείξει τον παράνομο χαρακτήρα υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1674 νομολογία). Ο ισχυρισμός που αντλεί η Lafarge από τη συμπεριφορά που θα είχε υιοθετήσει η Cedest κατόπιν των πιέσεων αυτών είναι, επομένως, αλυσιτελής.

2263 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να απορριφθούν οι ισχυρισμοί της Lafarge ότι, αφενός, δεν είχε κανένα συμφέρον στην άσκηση οποιασδήποτε πιέσεως στη Cedest, λαμβανομένων υπόψη των ιδιομορφιών της καταστάσεώς της και της καταστάσεως της γερμανικής θυγατρικής της Wössingen στην αγορά, και, αφετέρου, ότι η οικονομική θεωρία της «επεκτάσεως» που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να δικαιολογήσει την ύπαρξη γαλλογερμανικής συμπράξεως δεν μπορούσε να εξηγήσει την ανταγωνιστική συμπεριφορά της στη Γερμανία, όπου οι πωλήσεις της Wössingen αυξήθηκαν από το 1976 έως το 1991,

καθόσον η εν λόγω θεωρία δεν μπορούσε επιπλέον να εφαρμοστεί σε τοπικές αγορές διεσπαρμένες στην επικράτεια.

2264 Επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Lafarge, η ύπαρξη της συνεννοήσεως που αποσκοπούσε στην άσκηση πιέσεων στη Cedest αποδεικνύεται όχι μόνο βάσει οικονομικής αναλύσεως της αγοράς, υπό το φως της φερομένης θεωρίας της «επεκτάσεως», αλλά βάσει έγγραφης άμεσης αποδείξεως η οποία απορρέει από την ίδια τη Lafarge. Επομένως, το ζήτημα κατά πόσον η Lafarge είχε ή όχι ενδεχόμενο «συμφέρον» να ασκήσει πιέσεις στη Cedest είναι αλυσιτελές, στο μέτρο που η ύπαρξη των εν λόγω πιέσεων έχει αποδειχθεί δεόντως. Επιπλέον, δεν είναι αντιφατικό για μια επιχείρηση να μετέχει σε διμερή σύμπραξη που αποσκοπεί στην εξασφάλιση του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, επιδιώκοντας ταυτοχρόνως να ενισχύσει τη σημασία της τοπικής θυγατρικής της στο έδαφος το οποίο αφορά η σύμπραξη αυτή. Η διαπίστωση αυτή επιβάλλεται άλλωστε για όλες τις συνεννοήσεις στις οποίες προσάπτεται στη Lafarge ότι είχε μετάσχει (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2295 έως 2315 και 2331 έως 2442).

2265 Κατά τα λοιπά, πλείονα του ενός στοιχεία αντικρούουν τη θέση της Lafarge. Αποδεικνύεται, κατ' αρχάς, ότι την απασχολούσε η κατάσταση των γαλλογερμανικών σχέσεων εφόσον σε πλείονα του ενός έγγραφα γίνεται μνεία της συμμετοχής της σε συνομιλίες για το θέμα αυτό [εσωτερικό σημείωμα της 23ης Ιουνίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596), στο οποίο ο εκπρόσωπός της, ο B. Collomb, επισήμανε κυρίως την ύπαρξη της «αρχής του home market»· εσωτερικό αχρονολόγητο σημείωμα σχετικά με συνεδρίαση μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger στις 17 Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/6582 και 6583)· έγγραφο του C. Hummel, της Dyckerhoff, προς τον B. Collomb, της Lafarge, της 28ης Ιουλίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/6597 έως 6599), και εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 2ας Σεπτεμβρίου 1982, συνταχθέν από τον J. Marichal για τον B. Collomb (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 6· έγγραφο αριθ. 33.126/6584)]. Στη συνέχεια, όπως εκθέτει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση, η Lafarge είχε ειδικό συμφέρον να μετάσχει στις συνομιλίες σχετικά με τις γαλλογερμανικές σχέσεις, λαμβανομένης υπόψη της θέσεως της γερμανικής θυγατρικής της Wössingen (παράγραφος 22, σημείο 13, τρίτο και τέταρτο εδάφιο). Τέλος, όπως υπογραμμίζει και η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 13, δεύτερο εδάφιο), ακόμη και αν η θέση της Lafarge δεν ήταν απολύτως παρεμφερής προς τη θέση άλλων Γάλλων παραγωγών, λαμβανομένης υπόψη της γεωγραφικής θέσεως των εργοστασίων της, δεν απέφευγε όλες τις συνέπειες ενός ανταγωνισμού μεταξύ των Γάλλων και Γερμανών παραγωγών στη δική της εμπορική ζώνη, στο μέτρο που η σύγκρουση που προκάλεσε η στάση της Cedest στη γερμανική αγορά απειλούσε να εξαπλωθεί σε περίπτωση αντιποίνων των Γερμανών παραγωγών.

2266 Άλλωστε, η Lafarge δεν μπορεί παραδεκτώς, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, να στηριχθεί στα δικά της εσωτερικά σημειώματα της 6ης Αυγούστου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/7522 έως 7524) και της 7ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/7514 έως 7516), στο μέτρο που τα επικαλέστηκε για πρώτη φορά κατά την προφορική διαδικασία.

2267 Εν πάση περιπτώσει, η ύπαρξη και το περιεχόμενο των δύο αυτών εσωτερικών σημειωμάτων επιβεβαιώνουν στην πραγματικότητα το ενδιαφέρον που έδειξε η Lafarge για τα προβλήματα που προκάλεσε η συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία, ειδικότερα λόγω της παρουσίας της Lafarge στη Wössingen.

2268 Το σημείωμα της 6ης Αυγούστου 1982, που συνέταξε ο J. Marichal και έφερε τον τίτλο «Στρατηγητική LC [Lafarge] στην ΟΔΓ "υπόθεση Cedest"», περιλαμβάνει τρία διαφορετικά τμήματα: Α. Παρούσες δυνάμεις, Β. Προβλέψιμες κινήσεις και Γ. Προτάσεις δράσεως.

2269 Όμως, στο σημείο 3 του τμήματος Α, ο συντάκτης σημειώνει ότι η Wössingen «θίγεται όπως άλλοι από τις επιθέσεις της C. [Cedest]».

2270 Τα έξι σημεία του τμήματος Γ καταδεικνύουν επίσης ότι η Lafarge θεωρούσε ότι η συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία την αφορούσε:

«1. Refuser une soi-disant concertation avec les deux gros RFA sans Cedest qui ne peut apporter à LC [Lafarge] que des déboires.

2. Persister ds posit. "nous ne viendrons qu'invités par Cedest. En France, les participations minoritaires, cela se pratique comme cela".

3. Ne pas accepter même l'idée de "compensations" données à PZW [Wössingen] à un engagement de Cedest de ne plus attaquer qui ne serait vraisemblablement pas respecté (jeu dupes) et par conséq., éviter de s'engager sur la pente glissante des comptes de tonnes (on fait ainsi d'une pierre deux coups).

4. Faire une sorte de chantage auprès de Cedest: plus de CK si pas de frein RMC/Ludwig pq se retenir d'employer le seul moyen de pression font on semble disposer?

en pratique — JM [J. Marichal] tf [sans doute pour téléphoner] écrit à B. R. [B. Renard de Cedest] pour insister pour avoir le résultat de l'enquête promise par lui auprès L. M. et dire que nous comptons ferm sur son intervention auprès RMC

— pas de c^{de} CK à Cedest si pas de suite

sinon — nous faisons plaisir à un "ennemi" (plutôt concurrent) de W [Wössingen]

— en refusant à ceux que W [Wössingen] devons essayer de ménager sans que cela nous coûte.

5. Dire à Cedest (verbalement) que nous ne serons pas les inquisiteurs du procès qui leur est intenté en RFA.»

[«1. Άρνηση της καλουμένης συνεννοήσεως με τους δύο μεγάλους παραγωγούς της ΟΔΓ χωρίς τη Cedest η οποία μπορεί να δημιουργήσει στην LC [Lafarge] μόνον προβλήματα.

2. Εμμονή στην άποψη "θα έρθουμε μόνο εάν μας προσκαλέσει η Cedest. Στη Γαλλία η πρακτική είναι οι συμμετοχές μειοψηφίας".

3. Να μη γίνει δεκτή ούτε η ιδέα "αντισταθμισμάτων" που δίνονται στη PZW [Wössingen] για τη δέσμευση της Cedest να μην επιτεθεί πλέον, η οποία πιθανόν δεν θα τηρηθεί (ανόητο παιχνίδι), και, κατά συνέπεια, να δεσμευθεί στο ολισθηρό έδαφος του υπολογισμού των τόνων (επιτυγχάνει έτσι με ένα σμπάρο δυο τρυγόνια).

4. Πραγματοποίηση ενός είδους εκβιασμού στη Cedest: όχι πλέον CK εάν δεν περιοριστεί στην RMC/Ludwig, γιατί να μη χρησιμοποιηθεί το μόνο μέσο πιέσεως το οποίο φαίνεται ότι είναι διαθέσιμο;

στην πράξη — ο JM [J. Marichal] τφ [μάλλον για τη λέξη τηλεφωνεί] γράφει στον B. R. [B. Renard της Cedest] για να επιμείνει για την επίτευξη του αποτελέσματος της έρευνας που αυτός υποσχέθηκε να πραγματοποιήσει στον L. M. και για να δηλώσει ότι στηριζόμαστε απολύτως στην παρέμβασή του στην RMC

— όχι παραγγελία τσιμέντου CK στη Cedest αν δεν δοθεί συνέχεια

διαφορετικά — προξενούμε ευχαρίστηση σε έναν "εχθρό" (μάλλον ανταγωνιστή) της W [Wössingen]

— αρνούμενοι σε αυτούς τους οποίους [εμείς] πρέπει να προσπαθήσουμε να πείσουμε χωρίς αυτό να μας κοστίσει.

5. Να λεχθεί στη Cedest (προφορικά) ότι δεν είμαστε οι κατήγοροι στη δίκη η οποία διεξάγεται εναντίον της στην ΟΔΓ.»]

2271 Όσον αφορά το εσωτερικό σημείωμα της 7ης Ιανουαρίου 1983, εκφράζει τη μέριμνα των διευθυνόντων της Lafarge να λάβουν γνώση του πραγματικού περιεχομένου των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά την απουσία της μεταξύ της Cedest και των Γερμανών παραγωγών Dyckerhoff και Heidelberger, στο πλαίσιο συνεδριάσεως της 17ης Νοεμβρίου 1982.

2272 Προκειμένου, τέλος, περί της Ciments français, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το χωρίο του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 που παρατέθηκε ανωτέρω στη σκέψη 2254 δεν την μνημονεύει ρητώς, ενώ, στην ΑΑ, η Επιτροπή τής προσάπτει ρητώς (παράγραφος 12, σ. 25) την άσκηση πιέσεων στη Cedest.

2273 Η Ciments français ισχυρίζεται ότι το επίδικο σημείωμα δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής συμπεράσματος ότι μετέσχε σε συζητήσεις σχετικά με τις πωλήσεις της Cedest στη Γερμανία και ακόμη λιγότερο σε πιέσεις προς την τελευταία.

2274 Εντούτοις, από το περιεχόμενο του σημειώματος αυτού, εξεταζόμενο σε συνδυασμό με το εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 25ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/4254 έως 4256), το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, και από τα πρακτικά της Ciments français της 17ης Μαΐου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/4251 έως 4253) προκύπτει ότι η Επιτροπή ορθώς θεώρησε ότι, στο πλαίσιο συνεννοήσεως με σκοπό τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου, η Ciments français άσκησε πιέσεις στη Cedest.

2275 Συναφώς, επιβάλλεται κατ' αρχάς η διαπίστωση ότι, καίτοι η Ciments français πράγματι δεν αναφέρεται ονομαστικώς στο χωρίο του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982, σχετικά με τις πιέσεις της Cedest (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2254), και παρά το ότι το σημείωμα

αυτό αποδίδει, κατά την ίδια την Επιτροπή, τη συζήτηση μεταξύ των εκπροσώπων της Lafarge και της Dyckerhoff (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 4), ο συντάκτης αναφέρεται στη «Βιομηχανία (Syn)», δηλαδή στη γαλλική βιομηχανία, μέρος της οποίας αποτελούσε αναμφιβόλως η Ciments français την εποχή εκείνη. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στη Ciments français κατωτέρω στο σημείωμα, όταν εκτίθεται η επιρροή της στη Cedest ως εξής: «(...) η CF [Ciments français]. Γνωρίζουμε ότι η επιρροή της στη Cedest είναι μικρότερη από εκείνη της L. [Lafarge]. Επιπλέον, οι τιμές των προϊόντων που προμηθεύει στην RMC είναι χαμηλότερες από τις τιμές στη Γαλλία. Η BC επιρρίπτει την ευθύνη στην Ci fr. [Ciments français]». Όπως παρατηρεί η Επιτροπή στην απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση T-39/95, η εν λόγω μνεία της Ciments français μπορεί να εξηγηθεί μόνο από τη συμμετοχή της εταιρίας αυτής σε προηγούμενες συζητήσεις, τις οποίες αναφέρει το σημείωμα.

2276 Στη συνέχεια, από το σημείωμα της Ciments français της 25ης Ιανουαρίου 1983 και από τα πρακτικά της 17ης Μαΐου 1983 προκύπτει ότι η επιχείρηση αυτή εξακολουθούσε να εμπλέκεται, το 1983, στις συζητήσεις που αφορούσαν τη συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία. Πράγματι, τα δύο έγγραφα αναφέρονται στη συμμετοχή της σε συζητήσεις με τη Dyckerhoff σχετικά με τον περιορισμό των πωλήσεων της Cedest στη Γερμανία και τα αντίποινα που η Dyckerhoff είχε την πρόθεση να λάβει κατά της Cedest. Έστω και αν γίνεται άλλωστε επίκληση των εγγράφων αυτών στην προσβαλλομένη απόφαση για να θεμελιωθεί η ύπαρξη άλλης εναρμονισμένης πρακτικής, μεταξύ της Ciments français και της Dyckerhoff (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2316 έως 2330), επιβεβαιώνουν τη συμμετοχή της Ciments français στη συνεννόηση, σε εκτέλεση της οποίας η γαλλική βιομηχανία άσκησε πιέσεις στη Cedest, όπως αναφέρει το σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (βλ. προηγούμενη σκέψη). Ελλείψει αποδείξεως του εναντίου, την οποία όφειλε να προσκομίσει η Ciments français (βλ. αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162), πρέπει, κατά συνέπεια, να θεωρηθεί ότι η επίμαχη συνεννόηση επηρέασε τη συμπεριφορά της επιχειρήσεως αυτής στο εμπόριο μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2277 Η Ciments français δεν μπορεί να επικαλεστεί έλλειψη ιδίου συμφέροντος για τις πωλήσεις της Cedest στο Παλατινάτο, εφόσον δεν ήταν παρούσα στην περιοχή αυτή, δεν ήλεγχε κανένα Γερμανό παραγωγό, δεν είχε καμία συμμετοχή στο κεφάλαιο της Cedest και δεν την αφορούσε η διαδικασία που κίνησε η Bundeskartellamt σχετικά με τη νότια Γερμανία. Επισημαίνει άλλωστε η ίδια ότι δεν είχε πρόσβαση στον φάκελο σχετικά με την εν λόγω εθνική σύμπραξη κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

2278 Όπως ορθώς υπογράμμισε η Επιτροπή στα υπομνήματα που κατέθεσε στην υπόθεση T-39/95, η εν λόγω επιχειρηματολογία είναι αλυσιτελής, στο μέτρο που δεν πρόκειται για συμφωνία κατανομής των πωλήσεων στην αγορά του Παλατινάτου, αλλά για πιέσεις που ασκήθηκαν για να αποτραπεί το ενδεχόμενο οι Γερμανοί παραγωγοί, εκνευρισμένοι από τη συμπεριφορά της Cedest, να προβούν σε αντίποινα τα οποία θα έθιγαν γαλλικές περιοχές στις οποίες είναι παρούσα η Ciments français, για παράδειγμα την ανατολική Γαλλία και τη μόνη γερμανική περιοχή στην οποία η Ciments français έχει παρουσία, ήτοι το Saarland. Επιπλέον, η Επιτροπή, ούτε στην ΑΑ ούτε στην προσβαλλομένη απόφαση, στήριξε τη συμμετοχή της Ciments français στην παράβαση που αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της εν λόγω αποφάσεως σε οποιαδήποτε συμμετοχή σε εθνική σύμπραξη αφορώσα τη νότια Γερμανία, η ύπαρξη της οποίας είχε διαπιστωθεί από τη Bundeskartellamt ή από οποιαδήποτε άλλη αρχή.

2279 Η Ciments français δεν μπορεί επίσης να στηριχθεί στο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge που αφορά συνεδρίαση μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger στις 17 Νοεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/6582 και 6583), για να αμφισβητήσει τη συμμετοχή της στην άσκηση πιέσεων στη Cedest. Πράγματι, ακόμη και αν υποτεθεί, όπως ισχυρίζεται, ότι το σημείωμα αυτό αναφέρεται σε συζητήσεις που αφορούσαν μόνο τη συμπε-

ριφορά της Cedest στο Παλατινάτο, το περιεχόμενό του ουδόλως επηρεάζει την απόδειξη της συμμετοχής της Ciments français στην άσκηση πιέσεων στην επιχείρηση αυτή, εφόσον η απόδειξη αυτή στηρίχθηκε σε άλλο έγγραφο, ήτοι στο σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596). Επιπλέον, το σημείωμα που αφορά τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 δεν μνημονεύει σε κανένα σημείο τη Ciments français.

2280 Επομένως, πράγματι η Επιτροπή απέδειξε ότι η Lafarge και η Ciments français άσκησαν πιέσεις στη Cedest, προκειμένου να περιορίσει τις πωλήσεις της στη γερμανική αγορά. Αντιθέτως, λόγω της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της SFIC στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2257 και 2258), η συμμετοχή της ενώσεως αυτής στην άσκηση των πιέσεων αυτών δεν διαπιστώθηκε νομοτύπως.

2281 Εξάλλου, έχει διαπιστωθεί ότι οι εν λόγω πιέσεις έθιγαν τον ανταγωνισμό (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2255).

Γ — Συνεννόηση μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger

2282 Η Επιτροπή συνάγει την ύπαρξη της συνεννοήσεως αυτής από ένα χειρόγραφο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge το οποίο αναφέρεται σε μια συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger, κατά την οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη συζήτησαν για τις πωλήσεις της Cedest στη Γερμανία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 22, σημείο 7, και 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο· έγγραφα αριθ. 33.126/6582 και 6583).

2283 Καμία από τις τρεις ως άνω προσφεύγουσες δεν αρνήθηκε την ύπαρξη της συνεδριάσεως αυτής της 17ης Νοεμβρίου 1982 και την παρουσία της σε αυτή. Εντούτοις, καίτοι δεν αμφισβητούν το αντικείμενο των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση αυτή, και οι τρεις ισχυρίζονται ότι, παρά το ειδικό αυτό αντικείμενο, δεν επρόκειτο για συμπεριφορά αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, είτε διότι οι συζητήσεις συνίσταντο απλώς σε κοινοποίηση δεσμεύσεως της Cedest προς τη Dyckerhoff και τη Heidelberger, είτε διότι αυτές δεν είχαν καμία συνέχεια, είτε διότι το προαναφερθέν χειρόγραφο σημείωμα αποδεικνύει ότι η Cedest δεν απάντησε ευνοϊκά στις αιτήσεις δεσμεύσεως που της είχαν απευθυνθεί, είτε ακόμη διότι η Cedest, επειδή δεν δέχθηκε να συμμορφωθεί στο αίτημα των παραγωγών να παραιτηθεί από τις επιθετικές πωλήσεις της στη Γερμανία ή ακόμη δεν αντιμετώπισε το ενδεχόμενο να υιοθετήσει συμπεριφορά σύμφωνη προς το αίτημα αυτό, η προσπάθεια ήταν το πολύ μονομερής και εν πάση περιπτώσει δεν αποτέλεσε εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η οποία απαιτεί τουλάχιστον συνεννόηση μεταξύ δύο προσώπων.

2284 Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, στη σκέψη 2205, με τις παρατηρήσεις της της 7ης Ιανουαρίου 1998 ως προς την πρόσβαση που της παρεσχέθη στον φάκελο της Επιτροπής κατόπιν του μέτρου οργανώσεως

της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, η Cedest επικαλέστηκε μεταξύ άλλων το περιεχόμενο ενός εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 7ης Ιανουαρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/7514 έως 7516), στο οποίο δεν της είχε παρασχεθεί πρόσβαση κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, για να αποδείξει ότι η συμπεριφορά της στη Γερμανία εξακολουθούσε να έχει αυτοτελή χαρακτήρα.

2285 Το εσωτερικό αυτό σημείωμα αντικρούει το περιεχόμενο του σημειώματος της Lafarge σχετικά με τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982, το οποίο παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 7), όσον αφορά τις δηλώσεις στις οποίες προέβησαν οι εκπρόσωποι της Cedest κατά τη συνεδρίαση αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2203 έως 2210).

2286 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σημείωμα αυτό θα μπορούσε να είναι χρήσιμο για τη Cedest κατά την άσκηση των δικαιωμάτων της άμυνας στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 247). Η διαδικασία αυτή θα μπορούσε, επομένως, να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα εάν η Cedest είχε πρόσβαση στο έγγραφο αυτό πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας του για την αποδεικτική ισχύ του σημειώματος το οποίο αναφέρεται στη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982.

2287 Το σημείωμα της 7ης Ιανουαρίου 1983 αντικρούει πράγματι το περιεχόμενο της μοναδικής αποδείξεως της συμμετοχής της στην εναρμονισμένη πρακτική με τη Dyckerhoff και τη Heidelberger, την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2288 Καθόσον η εναρμονισμένη πρακτική με τη Dyckerhoff και τη Heidelberger είναι η μόνη στην οποία αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως και στην οποία προσάπτεται στη Cedest ότι είχε μετάσχει, η διάταξη αυτή πρέπει να ακυρωθεί ως προς τη Cedest, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της σε εναρμονισμένες πρακτικές που αφορούν τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου από τη Γαλλία προς τη Γερμανία και αντιστρόφως.

2289 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να τονιστεί εκ νέου ότι το περιεχόμενο του σημειώματος της 7ης Ιανουαρίου 1983 καταδεικνύει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι «η Cedest [ήταν] διατεθειμένη να περιορίσει τις πωλήσεις της στη Γερμανία και να τις προσαρμόσει στην εξέλιξη της αγοράς» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 7) και ότι «η Cedest δήλωσε στη Dyckerhoff και τη Heidelberger ότι δεν ήθελε να προβαίνει σε πωλήσεις στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας παρά μόνο στην RMC και την PZW και ότι συμφωνούσε "να προσαρμόσει μελλοντικά τις προμήθειές της προς την ΟΔΓ (αποκλειομένου πάντα του [Saarland]) στην εξέλιξη των αποστολών προς τη χώρα αυτή, είτε μειώνοντας είτε αυξάνοντάς τις"» (βλ. σημείωμα της 17ης Νοεμβρίου 1982 στην παράγραφο 22, σημείο 7 ανωτέρω)» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2211).

2290 Η Επιτροπή δεν μπορεί, όπως το έπραξε κατά τη συνεδρίαση στο πλαίσιο της υποθέσεως T-38/95, να ισχυριστεί συναφώς ότι στηρίζεται και σε ορισμένα χωρία του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596). Στο σημείωμα αυτό ουδόλως γίνεται μνεία ειδικών συνεδριάσεων και

δεσμεύσεων που ανέλαβε κατά τις συνεδριάσεις αυτές η Cedest έναντι Γερμανών παραγωγών. Μπορεί μάλλον να συναχθεί από το χωρίο κατά το οποίο «(...) Η: Στις συνομιλίες με Γάλλους συναδέλφους από το 1980 υποστηρίζαμε συνεχώς να μη γίνει δεκτή η Cedest (81) (...)» ότι ο συντάκτης των δηλώσεων αυτών, της Dyckerhoff, αναφέρθηκε σε επαφές μεταξύ της Dyckerhoff και της Cedest το 1981. Εκτός από το γεγονός ότι πρόκειται για περιστατικά τα οποία, έστω και αν θεωρηθούν αληθή, είναι προγενέστερα της περιόδου παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν υπογράμμισε στην απόφαση αυτή ούτε την ύπαρξη των επαφών αυτών μεταξύ της Dyckerhoff και της Cedest ούτε το περιεχόμενό τους.

2291 Η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Cedest που απορρέει από την προσβολή του δικαιώματός της προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία, η έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων ως προς τη συμμετοχή της σε εναρμονισμένη πρακτική με τη Dyckerhoff και τη Heidelberger στις 17 Νοεμβρίου 1982 καθώς και οι σχετικές συνέπειες δεν υποδηλώνουν πάντως τον παράνομο χαρακτήρα των διαπιστώσεων που η Επιτροπή στήριξε στο περιεχόμενο του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, έναντι των δύο άλλων ενδιαφερομένων προσφευγουσών, της Dyckerhoff και της Heidelberger.

2292 Εκτός από το γεγονός ότι καμία από τις δύο αυτές προσφεύγουσες δεν επικαλέστηκε τη λυσιτέλεια του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 7ης Ιανουαρίου 1983 στο πλαίσιο των παρατηρήσεών της επί της παρασχεθείσας προσβάσεως στον φάκελο κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που διέταξε το Πρωτοδικείο (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2446, 2447, 2461 και 2462), επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν αμφισβήτησαν ότι προσπάθησαν από κοινού, κατά τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982, να αποσπάσουν δεσμεύσεις από τη Cedest. Για τις ως άνω εταιρίες, η συνεδρίαση αυτή είχε, επομένως, αντικείμενο που θίγει τον ανταγωνισμό, εφόσον η εν λόγω επαφή μεταξύ δύο ανταγωνιστών στην αγορά, της Dyckerhoff και της Heidelberger, είχε ως αντικείμενο να επηρεάσει με κοινή συμφωνία τη συμπεριφορά στην αγορά ενός πραγματικού ή δυνάμει ανταγωνιστή, ήτοι της Cedest (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 651, σκέψη 174, Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1053, σκέψη 121, BASF κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1852, σκέψη 240, και της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 258). Επιπλέον, ελλείψει αποδείξεως του εναντίου, την οποία όφειλαν να προσκομίσουν η Dyckerhoff και η Heidelberger (βλ. αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162), πρέπει να θεωρηθεί ότι η συνεννόηση μεταξύ των δύο αυτών επιχειρήσεων σχετικά με τη συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία επηρέασε τη συμπεριφορά τους στο εμπόριο μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2293 Η Heidelberger δεν μπορεί να αρνηθεί τη συμμετοχή της στην εν λόγω εναρμονισμένη πρακτική επικαλούμενη το περιεχόμενο των εσωτερικών σημειωμάτων της Lafarge της 23ης Ιουνίου και της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημεία 4 και 6· έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596 και 6584), τα οποία εκθέτουν τις συζητήσεις μεταξύ της Lafarge και της Dyckerhoff. Πράγματι, εκτός του ότι επικαλείται τα δύο αυτά σημειώματα προκειμένου να αποδείξει ότι δεν μετέσχε σε συμφωνία ή σε εναρμονισμένη πρακτική με τη Lafarge και τη Dyckerhoff, πράγμα το οποίο δεν ισχυρίστηκε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση, το περιεχόμενο των δύο αυτών εσωτερικών σημειωμάτων της Lafarge δεν παρέχει καμία διευκρίνιση ως προς τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982, κατά την οποία η Heidelberger και η Dyckerhoff επιχείρησαν να πείσουν τη Cedest να μεταβάλει τη συμπεριφορά της στη Γερμανία.

2294 Επομένως, βάσει των στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 7), μπορούσε δικαιολογημένα να καταλήξει ότι η Dyckerhoff και η Heidelberger παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 με τη Cedest (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο). Το περιεχόμενο του εσωτερικού σημειώματος της Lafarge της 7ης Ιανουαρίου 1983, το οποίο αντικρούει το περιεχόμενο του σημειώματος που παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση όσον αφορά μόνη τη συμπεριφορά της Cedest, δεν αλλάζει τίποτα συναφώς.

Δ — Συνεννόηση μεταξύ της Lafarge και της Dyckerhoff

2295 Η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη συνεννοήσεως μεταξύ της Lafarge και της Dyckerhoff στηριζόμενη σε τρία έγγραφα: ένα εσωτερικό χειρόγραφο σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596), το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, μία επιστολή του C. Hummel, της Dyckerhoff, προς τον B. Collomb, της Lafarge, της 28ης Ιουλίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/6597 έως 6599), η οποία παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 5, και ένα εσωτερικό χειρόγραφο σημείωμα της Lafarge της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/6584), το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 6. Συνεπεία των τριών αυτών εγγράφων η Επιτροπή θεωρεί ότι «η Lafarge και η Dyckerhoff κατέβαλαν προσπάθειες για να αποτραπεί η οποιαδήποτε επιθετικότητα και να αποκαταστήσουν κλίμα αρμονίας μεταξύ των Γάλλων και Γερμανών παραγωγών που ενδιαφέρονταν για εξαγωγές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3).

2296 Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στη σκέψη 2234, η Dyckerhoff αναγνωρίζει ότι διεξήχθησαν συζητήσεις μεταξύ Γερμανών και Γάλλων παραγωγών το 1982 και το 1983 και δεν σχολιάζει ειδικά τα τρία έγγραφα που παρουσίασε η Επιτροπή. Υπογραμμίζει απλώς ότι, ακόμη και αν οι εν λόγω συζητήσεις είχαν ως αντικείμενο να παρακινήσουν τη Cedest να εγκαταλείψει την επιθετική πολιτική πωλήσεων στη Γερμανία, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συστατικά στοιχεία εναρμονισμένων πρακτικών, στο μέτρο που η Cedest δεν συμμορφώθηκε με την επιθυμία αυτή.

2297 Ο τελευταίος αυτός ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί. Εάν οι συζητήσεις τις οποίες διεξήγαγαν η Dyckerhoff και η Lafarge είχαν πράγματι σκοπό να πείσουν κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο τη Cedest να παραιτηθεί από την ιδιαίτερη συμπεριφορά της στη Γερμανία, είχαν αντικείμενο που θίγει τον ανταγωνισμό. Ελλείψει αποδείξεως περί του εναντίου την οποία πρέπει να προσκομίσουν η Dyckerhoff και η Lafarge (βλ. αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162), πρέπει να θεωρηθεί ότι η συνεννόηση μεταξύ των δύο αυτών επιχειρήσεων επηρέασε τη συμπεριφορά τους στο εμπόριο μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας. Η συνεννόηση αυτή συνιστά παράβαση της απαγορεύσεως που διατυπώνεται στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 2292 νομολογία).

2298 Εν προκειμένω όμως ακριβώς από τα τρία έγγραφα που παρέθεσε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι οι συζητήσεις μεταξύ της Dyckerhoff και της Lafarge είχαν αντικείμενο που θίγει τον ανταγωνισμό.

2299 Πράγματι, το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 αναφέρεται σε μια συνεδρίαση μεταξύ εκπροσώπων της Lafarge και της Dyckerhoff, κατά την οποία εξετάστηκε το ζήτημα της συμπεριφοράς της Cedest και των συνεπειών της στις γαλλογερμανικές σχέσεις. Γίνεται άλλωστε ρητώς μνεία της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών ως εξής: «Principe home market ok mais est-ce facile à respecter. En Belg.? Peut-être à remettre en cause au niveau des front. mais pas sans accord. Face à Cedest nous sommes où?» [«Η αρχή του home market OK. Είναι όμως εύκολο να τηρηθεί — στο Βέλγιο; Μπορεί να αμφισβητηθεί σε επίπεδο συνόρων, αλλά όχι χωρίς συμφωνία. Τι θα κάνουμε με τη Cedest;»]

2300 Ομοίως, στην επιστολή του της 28ης Ιουλίου 1992, ο κ. Hummel της Dyckerhoff εκθέτει τα εξής: «εφόσον ανταλλάσσουμε με ειλικρίνεια τις απόψεις μας, θα ήθελα επίσης να προσθέσω σήμερα ότι, κατά τη γνώμη μας, μια πραγματική συνεργασία θα μπορούσε να έχει θετική επίδραση όχι μόνο στην πλειοψηφική συμμετοχή μας στο κεφάλαιο της Wössingen αλλά κυρίως στη Cedest. Τα υφιστάμενα προβλήματα θα μπορέσουν να επιλυθούν με την τήρηση μιας απόλυτα θετικής στάσης εκ μέρους όλων των συμμετεχόντων, εάν ληφθεί υπόψη η σύνθεση των διοικητικών συμβουλίων της Cedest και της Lafarge.»

2301 Τέλος, στο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 2ας Σεπτεμβρίου 1982, ο συντάκτης, ο J. Marichal, εκθέτοντας μια τηλεφωνική συζήτηση της ίδιας ημέρας με τον κ. Grüner, της Dyckerhoff, επισημαίνει μεταξύ άλλων τα εξής: «Je lui ai répondu qu'avant toute chose il fallait absolument épuiser toutes les possib. de négociations directes avec Cedest et, par conséquent, comme vous l'aviez déjà dit, demander un entretien au niveau du président de Cedest, entretien auquel vous seriez disposé à participer si le président de Cedest vous y invitait. J'ai ajouté qu'il me paraissait prématuré d'organiser une réunion des producteurs allemands touchés par l'agressivité de Cedest pour discuter de ce que chacun peut tolérer ou pas, aussi longtemps que la discussion avec Cedest n'avait pas eu lieu [...] Finalement, et toujours en allemand, il a très bien résumé ce qu'il retenait de notre position: 1) Pas de réunion [générale], mais un indispensable entretien de DY [Dyckerhoff] (avec ou sans HEI [Heidelberger]) avec le président de Cedest, avant toute autre réunion 2) Une réunion des product. allemds touchés, après cet entretien, en qq sorte pour partager les sacrifices si accord a été conclu.» [«Του απήντησα ότι έπρεπε πρώτα να εξαντληθούν οι δυνατότητες άμεσων διαπραγματεύσεων με τη Cedest και, κατά συνέπεια, όπως έχετε ήδη δηλώσει, να ζητηθεί συνομιλία με τον πρόεδρο της Cedest, συνομιλία στην οποία θα μπορούσατε να συμμετάσχετε εάν σας καλούσε ο πρόεδρος της Cedest. Πρόσθεσα ότι ήταν, κατά τη γνώμη μου, άκαιρη η διοργάνωση συνεδριάσεως των Γερμανών παραγωγών που έχουν θιγεί από την επιθετικότητα της Cedest για να συζητηθεί τι θα μπορούσε να ανεχθεί ο καθένας, πριν από τη διεξαγωγή συζητήσεων με τη Cedest. (...) Καταλήγοντας, και πάντοτε στα γερμανικά, συνόψισε τη θέση μας ως εξής: 1) Όχι [γενική] συνάντηση, αλλά απαραίτητη η συνομιλία της DY [Dyckerhoff]) (με ή χωρίς τη HEI [Heidelberger]) με τον πρόεδρο της Cedest πριν από οποιαδήποτε άλλη συνεδρίαση. 2) Συνεδρίαση των θιγέντων Γερμανών παραγωγών μετά τη συνομιλία αυτή, προς καταμερισμό των θυσιών σε περίπτωση που επιτευχθεί συμφωνία.»)

2302 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι το περιεχόμενο των τριών αυτών εγγράφων καταδεικνύει ότι εξακολουθούσε να υφίσταται ασυμφωνία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων μερών.

2303 Πρώτον, καίτοι αναγνωρίζει ότι το εσωτερικό της σημείωμα της 23ης Ιουνίου 1982 εκθέτει τις συνομιλίες που είχε με τη Dyckerhoff, διατείνεται ότι το σημείωμα αυτό δεν περιλαμβάνει κανένα ίχνος συμφωνίας συναφθείσας μεταξύ αυτής και της Dyckerhoff. Το σημείωμα αυτό αποδεικνύει απλώς ότι ζητήθηκε η παρέμβασή της στο πλαίσιο συγκρούσεως που προκάλεσε η συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία.

2304 Πρέπει να τονιστεί ότι το γεγονός και μόνον ότι η Lafarge αναγνωρίζει ότι το σημείωμά της της 23ης Ιουνίου 1982 αποδίδει πιστά το περιεχόμενο των συνομιλιών τις οποίες είχε με τη Dyckerhoff και

ότι οι συνομιλίες αυτές αφορούσαν τη συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία, πράγμα το οποίο προκύπτει ήδη σαφώς από το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού, καταδεικνύει, επομένως, ότι μετέσχε σε συνεννόηση αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Δεν έχει σημασία αν η Lafarge έδωσε πράγματι συνέχεια στα αιτήματα που φέρεται ότι διατύπωσε η Dyckerhoff, εφόσον το περιεχόμενο του εσωτερικού σημειώματος καταδεικνύει ότι οι δύο αυτοί παραγωγοί ενημερώθηκαν αμοιβαίως για τη συμπεριφορά που είχαν την πρόθεση να υιοθετήσουν ως αντίδραση στην ιδιαίτερη συμπεριφορά της Cedest. Ελλείψει αποδείξεως του εναντίου, πρέπει πράγματι να θεωρηθεί ότι οι συζητήσεις αυτές επηρέασαν τη συμπεριφορά των εν λόγω επιχειρηματιών στο εμπόριο μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, οπότε η στάση τους συνιστά εναρμονισμένη πρακτική υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 2292 νομολογία).

2305 Πρέπει ομοίως να απορριφθεί ο ισχυρισμός της Lafarge ότι η ένδειξη «αρχή του home market OK» που περιλαμβάνεται στο σημείωμά της της 23ης Ιουνίου 1982 αφορά τη θεωρία των φυσικών αγορών που στηρίζεται στον χαρακτήρα του τσιμέντου ως βαρέος προϊόντος. Όπως ορθώς υπογράμμισε η Επιτροπή, εάν η αγορά του τσιμέντου καθοριζόταν πράγματι κατά φυσικό τρόπο λόγω του ότι το σχετικό προϊόν είναι βαρύ, δεν θα χρειαζόταν να εξασφαλιστεί η τήρηση ενός τέτοιου κανόνα φυσικής οργανώσεως της αγοράς.

2306 Δεύτερον, η Lafarge υποστηρίζει ότι η επιστολή του κ. Hummel, της Dyckerhoff, της 28ης Ιουλίου 1982 συνιστά το πολύ μια πρόσκληση ενάρξεως συνομιλιών, πράγμα που δεν μπορεί να αντιβαίνει προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2307 Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι η επίμαχη επιστολή αναφέρει ότι αποτελεί συνέχεια μιας επιστολής της Lafarge της 8ης Ιουλίου 1982. Μνημονεύει επιπλέον μια συνομιλία μεταξύ των εκπροσώπων της Dyckerhoff και της Lafarge. Επομένως, τα στοιχεία αυτά αποκλείουν εφεξής την υπόθεση μεμονωμένης πρωτοβουλίας της Dyckerhoff η οποία θα απήλλασσε τη Lafarge, στο μέτρο που θα επρόκειτο για απλό αίτημα ενάρξεως συνομιλιών. Από την επιστολή της Dyckerhoff προκύπτει επίσης ότι οι δύο επίμαχοι παραγωγοί «ανταλλάσσουν με ειλικρίνεια τις απόψεις τους» (βλ. προπαρατεθέν απόσπασμα στη σκέψη 2300). Υπό τις συνθήκες αυτές, ακόμη και αν ο σκοπός που επιδίωκε ο κ. Hummel ήταν πράγματι να προκαλέσει παρέμβαση της Lafarge στο διοικητικό συμβούλιο της Cedest, αποδεικνύεται ότι η Lafarge συζητούσε με τη Dyckerhoff για την κατάσταση στη Γερμανία μετά τη συμπεριφορά της Cedest. Το συμπέρασμα αυτό επιρρωννύεται από το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982, το οποίο αναφέρεται σε συνομιλία μεταξύ των δύο ιδίων παραγωγών ένα μήνα νωρίτερα.

2308 Τρίτον, η Lafarge ισχυρίζεται ότι από το εσωτερικό σημείωμά της της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 προκύπτει ότι δεν μπορούσε να ασκήσει καμία επιρροή στη Cedest και ότι αρνήθηκε να μετάσχει σε γενική συνεδρίαση.

2309 Και η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να απορριφθεί.

2310 Κατ' αρχάς, σε αντιδιαστολή προς τους ισχυρισμούς της, από το περιεχόμενο του σημειώματός της δεν προκύπτει ότι η Lafarge δεν μπορούσε να ασκήσει καμία επιρροή στη Cedest. Πράγματι, ο συντάκτης, ο

J. Marichal, δηλώνει τα εξής: «L. [Lafarge] ne pouvait en aucune manière imposer à Cedest sa manière de voir.» [«Η L. [Lafarge] δεν μπορούσε με κανένα τρόπο να επιβάλει στη Cedest την άποψή της.»] Η λεπτή διαφορά που υφίσταται μεταξύ της επιβολής μιας απόψεως και της ασκήσεως επιρροής αφήνει περιθώρια συμπεριφοράς αντίθετης προς τον ανταγωνισμό εκ μέρους της Lafarge, εφόσον σκοπός της επιχειρήσεως αυτής είναι να παρέμβει στον καθορισμό της συμπεριφοράς ενός άλλου επιχειρηματία στην αγορά, ήτοι της Cedest. Επιπλέον, αντίθετα από την εντύπωση που θα ήθελε να δημιουργήσει η Lafarge, ο J. Marichal δεν θεωρούσε ότι κάθε πρωτοβουλία της Lafarge έναντι της Cedest ήταν κατά τον χρόνο εκείνο οριστικά καταδικασμένη σε αποτυχία. Αντιθέτως, από το σημείωμα προκύπτει ότι η Lafarge ήταν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, διατεθειμένη να ενεργήσει για την ευόδωση των διαβημάτων στα οποία προέβη έναντι της Cedest. Πράγματι διευκρινίζονται τα εξής: «Je lui ai répondu qu'avant toute chose il fallait absolument épuiser toutes les possib. de négociations directes avec Cedest et, par conséquent, comme vous [M. Collomb, de Lafarge] l'aviez déjà dit, demander un entretien au niveau du président de Cedest, entretien auquel vous seriez disposé à participer si le président de Cedest vous y invitait.» [«Του απήντησα ότι έπρεπε πρώτα να εξαντληθούν οι δυνατότητες άμεσων διαπραγματεύσεων με τη Cedest και, κατά συνέπεια, όπως εσείς [ο B. Collomb της Lafarge] έχετε ήδη δηλώσει, να ζητηθεί συνάντηση με τον πρόεδρο της Cedest, στην οποία θα είσαστε διατεθειμένος να συμμετάσχετε εάν σας καλούσε ο πρόεδρος της Cedest.»]

2311 Κατά συνέπεια, η Lafarge επισήμανε στη Dyckerhoff ότι ήταν διατεθειμένη, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να παρέμβει, παρά το γεγονός ότι είχε αναγνωρίσει ότι δεν μπορούσε να επιβάλει την άποψή της στη Cedest.

2312 Εξάλλου, η Lafarge δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι το περιεχόμενο του σημειώματός της της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 εκφράζει την άρνησή της να μετάσχει σε γενική συνεδρίαση. Εκτός από τη διαπίστωση που πραγματοποιήθηκε στην προηγούμενη σκέψη, από το σημείωμα αυτό προκύπτει ότι, κατά την τηλεφωνική συνομιλία στην οποία αυτό αναφέρεται, ο J. Marichal εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους η Lafarge θεωρούσε ότι ήταν άκαιρο να διοργανωθεί μια τέτοια συνεδρίαση και για τους οποίους έπρεπε πρώτα να εξαντληθούν όλες οι δυνατότητες άμεσων διαπραγματεύσεων με τη Cedest. Αποδεικνύεται, επομένως, ότι η Lafarge και η Dyckerhoff είχαν συζητήσει για τον πλέον κατάλληλο τρόπο διευθετήσεως της διαφοράς που προκάλεσε η συμπεριφορά της Cedest. Οι δηλώσεις του εκπροσώπου της Lafarge δεν εκφράζουν, κατά συνέπεια, κατηγορηματική άρνηση συμμετοχής σε γενική συνεδρίαση μεταξύ των διαφόρων μερών τα οποία ενδιαφέρει η συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία.

2313 Άλλωστε, οι ισχυρισμοί που η Lafarge αντλεί από τις ιδιομορφίες της θέσεώς της και της θέσεως της θυγατρικής της Wössingen στην αγορά πρέπει, για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2263 έως 2265, να απορριφθούν εκ νέου.

2314 Επομένως, ακόμη και αν, όπως επισήμανε η Lafarge, οι καλές σχέσεις μεταξύ Γάλλων και Γερμανών διευθυντικών στελεχών δεν είναι αφεαυτών αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, το περιεχόμενο των τριών εγγράφων που επικαλείται η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση αποδεικνύει ότι η Dyckerhoff και η Lafarge ήλθαν σε συνεννόηση προκειμένου να αποτρέψουν οποιαδήποτε επιθετικότητα και να αποκαταστήσουν κλίμα αρμονίας μεταξύ των Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3, τρίτο εδάφιο).

2315 Τα προηγούμενα στοιχεία επιβεβαιώνουν άλλωστε ότι η Επιτροπή δεν προσήψε στη Heidelberger ότι μετέσχε σε συμφωνία ή σε εναρμονισμένη πρακτική με τη Dyckerhoff και τη Lafarge βάσει των σημειωμάτων της Lafarge της 23ης Ιουνίου και της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2293).

Ε — Συνεννόηση μεταξύ της Dyckerhoff και της Ciments français

2316 Η Επιτροπή συνάγει την ύπαρξη συνεννοήσεως μεταξύ της Dyckerhoff και της Ciments français από δύο έγγραφα, ήτοι από ένα εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 25ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/4254 έως 4256) και από τα πρακτικά της Ciments français της 17ης Μαΐου 1983 σχετικά με μια συνάντηση μεταξύ της Dyckerhoff και της Ciments français στις 9 και στις 10 Μαΐου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/4251 έως 4253). Συνεπεία των δύο αυτών εγγράφων, η Επιτροπή συνήγαγε το συμπέρασμα ότι «η Dyckerhoff ανακοίνωσε στη Ciments français τα σχέδιά της προκειμένου να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό της Cedest καθώς και την πρόθεσή της να μη προβεί σε πωλήσεις στη Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3, τρίτο εδάφιο).

2317 Εκ νέου, η Dyckerhoff αναγνωρίζει ότι το 1982 και το 1983 διεξήχθησαν συζητήσεις μεταξύ Γερμανών και Γάλλων παραγωγών, αλλά δεν σχολιάζει ειδικά τα δύο έγγραφα που παραθέτει η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2234). Περιορίζεται να επισημάνει ότι οι εν λόγω συζητήσεις δεν είναι δυνατόν να αποτελούν εναρμονισμένη πρακτική, στο μέτρο που δεν κατέληξαν σε κανένα ιδιαίτερο αποτέλεσμα. Αναλύει μόνο τα πρακτικά της Ciments français της 17ης Μαΐου 1983, στο πλαίσιο της αιτιάσεως που στηρίζεται στην ύπαρξη συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland. Η Dyckerhoff υπογραμμίζει συναφώς ότι δεν μπορεί να συναχθεί από το έγγραφο αυτό ότι εξέφρασε την πρόθεση να μην πωλήσει στη Γαλλία το τσιμέντο που είχε κονιοποιηθεί στο εργοστάσιο της Ciments luxembourgeois. Το σημείο 6 του σημειώματος αναφέρει απλώς ότι διευκρίνισε ότι είχε την πρόθεση να χρησιμοποιήσει την ποσόστωση κονιοποιήσεως που διέθετε για να προμηθεύσει τους πελάτες της στις περιοχές του Trier και του Eifel.

2318 Η Ciments français θεωρεί ότι η αναφορά της Dyckerhoff στη συμπεριφορά της Cedest κατά τις συνεδριάσεις τις οποίες αφορούν τα δύο έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην προσβαλλομένη απόφαση και εκ των οποίων το ένα αφορούσε τη λουξεμβουργιανή εταιρία Intermoselle, δεν μπορεί να αποτελέσει την απόδειξη της συμμετοχής της σε εναρμονισμένη πρακτική. Άλλωστε, από τα εν λόγω έγγραφα ουδόλως διαφαίνεται κάποια βούληση εκ μέρους της, αλλά, αντιθέτως, η παθητικότητα που χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά της στην υπόθεση αυτή. Η εν λόγω παθητική στάση δεν παρέχει τη δυνατότητα αποδείξεως, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομολογίας (απόφαση Petrofina κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2260, σκέψεις 214 και 215), ότι τα στοιχεία τα οποία της διαβιβάστηκαν εντάσσονταν στο πλαίσιο σχέσεως ανταλλαγής πληροφοριών. Η Ciments français τονίζει εκ νέου το γεγονός ότι δεν ήταν παρούσα στην αγορά του Παλατινάτου στην οποία ασκούσε τις δραστηριότητές της η Cedest, λαμβανομένων υπόψη των ιδιομορφιών της βιομηχανικής ικανότητάς της.

2319 Οι ισχυρισμοί της Dyckerhoff και της Ciments français πρέπει να απορριφθούν.

2320 Πρώτον, καμία από τις δύο επιχειρήσεις δεν ισχυρίζεται ότι το περιεχόμενο των πρακτικών της Ciments français της 17ης Μαΐου 1983 δεν αποδίδει πιστά τις συνομιλίες οι οποίες πράγματι διεξήχθησαν στις 9 και 10 Μαΐου 1983.

2321 Δεύτερον, στα σημεία 6 και 7 των εν λόγω πρακτικών εκτίθενται τα εξής:

«6. Η DYZ [Dyckerhoff] επιβεβαίωσε ότι οι συνομιλίες με τη CL [Ciments luxembourgeois] πλησίαζαν σε αίσιο τέλος και θα εξασφάλιζαν στη DYZ [Dyckerhoff] μια ποσόστωση κονιοποίησης 100 000 τόνων στις εγκαταστάσεις της CL [Ciments luxembourgeois] και προμήθειες τσιμέντου στις περιοχές του [Trier] και Eifel. Οι ποσότητες αυτές δεν θα διετίθεντο στην περιοχή του [Saarland], εκτός αν υπήρχε συγκεκριμένο οικονομικό όφελος σε σχέση με το τσιμέντο που εφοδίαζε προς το παρόν το εργοστάσιο του Goelheim στην περιοχή αυτή. Οι ποσότητες αυτές δεν θα διετίθεντο ποτέ στη Γαλλία.

7. Η DYZ τονίζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στην αγορά της Γερμανίας μετά την επιθετική εμπορική συμπεριφορά της Cedest στην αγορά αυτή και γνωστοποιεί τα μέτρα και τα σχέδια προς την αντιμετώπιση του εν λόγω ανταγωνισμού.»

2322 Από το σημείο 6 προκύπτει ότι η Dyckerhoff διευκρίνισε, κατά τις συνομιλίες που είχε με τη Ciments français, ότι οι παραδόσεις τσιμέντου στην περιοχή του Trier και του Eifel, οι οποίες αποτελούσαν τότε το αντικείμενο συνομιλιών με τη Ciments luxembourgeois, δεν θα διετίθεντο κατ' αρχήν στο Saarland και δεν θα διετίθεντο ποτέ στη Γαλλία. Εφόσον η ίδια η Ciments français υπογράμμισε ότι είχε παρουσία στο Saarland και στην ανατολική Γαλλία, η Dyckerhoff την ενημέρωσε, κατά συνέπεια, για τη συμπεριφορά την οποία είχε την πρόθεση να υιοθετήσει στο μέλλον στην αγορά, φροντίζοντας να της διευκρινίσει ότι θα απέφευγε τις περιοχές στις οποίες ασκούσε δραστηριότητες η Ciments français. Η επιχείρηση αυτή δέχθηκε να διεξαχθεί συζήτηση σχετικά. Μια συζήτηση όμως που αφορά τη μελλοντική συμπεριφορά τουλάχιστον ενός από τους δύο οικείους επιχειρηματίες, εν προκειμένω της Dyckerhoff, συνιστά εναρμονισμένη πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον, ελλείψει αποδείξεως του εναντίου την οποία όφειλαν να προσκομίσουν οι ως άνω επιχειρηματίες, πρέπει να θεωρηθεί ότι η συνεννόησή τους επηρέασε τη συμπεριφορά τους στο εμπόριο μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 2292 νομολογία).

2323 Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Ciments français, οι συζητήσεις όσον αφορά τον προορισμό των κονιοποιημένων ποσοτήτων στις εγκαταστάσεις της Ciments luxembourgeois δεν αφορούσαν μόνο την αποστολή της παραγωγής clinker της Intermoselle, εφόσον, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 15, τρίτο εδάφιο), τα πρακτικά αναφέρουν ότι πρόκειται για τσιμέντο που προορίζεται για τις περιοχές του Trier ή του Eifel.

2324 Το περιεχόμενο του σημείου 7 των πρακτικών, το οποίο καταδεικνύει ότι η Dyckerhoff ενημέρωσε τη Ciments français ως προς τα σχέδιά της προκειμένου να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό της Cedest στη Γερμανία, επιβεβαιώνει ότι οι συζητήσεις της 9ης και της 10ης Μαΐου 1983 μεταξύ της Dyckerhoff και της Ciments français έθιγαν τον ανταγωνισμό.

2325 Τρίτον, από το εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 25ης Ιανουαρίου 1983, το οποίο αφορά μια επίσκεψη στη Dyckerhoff στις 21 Ιανουαρίου 1983, προκύπτει ότι οι δύο παραγωγοί συζήτησαν για

τις πωλήσεις της Cedest στη Γερμανία και για τις πωλήσεις της Dyckerhoff στη Γαλλία. Διευκρινίζεται πράγματι στο σημείο 3, το οποίο επαναλαμβάνει τα σχόλια ως προς τα ζητήματα που αφορούν την ημερήσια διάταξη μιας συνεδριάσεως που προβλέφθηκε για τις 15 Φεβρουαρίου 1983, ότι το σημείο 7 της εν λόγω ημερησίας διατάξεως, που φέρει τον τίτλο «γαλλογερμανικές σχέσεις» (έγγραφο αριθ. 33.126/4259), αφορά τις πωλήσεις της Cedest στη Γερμανία και τις πωλήσεις της Dyckerhoff στη Γαλλία [«Σημείο 7. Πρόκειται πράγματι για τις πωλήσεις της Cedest στη Γερμανία και της DYZ [Dyckerhoff] στη Γαλλία (αίτημα του κ. Grüner)»). Όπως επισημαίνει η Επιτροπή στα υπομνήματά της, δεν έχει σημασία αν η Dyckerhoff έλαβε την πρωτοβουλία να συζητήσει για την συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία με τη Ciments français, στο μέτρο που το ζήτημα αυτό περιελήφθη με κοινή συμφωνία στην ημερήσια διάταξη συνεδριάσεως μεταξύ των δύο παραγωγών.

2326 Το περιεχόμενο του σημειώματος της 25ης Ιανουαρίου 1983 επιβεβαιώνει τουλάχιστον τη βούληση της Dyckerhoff και της Ciments français να συζητήσουν για τη συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία και για τη συμπεριφορά της Dyckerhoff στη Γαλλία ως αντίδραση προς τη συμπεριφορά της Cedest. Επιβεβαιώνει επίσης ότι οι συζητήσεις αυτές έθιγαν τον ανταγωνισμό.

2327 Επομένως, η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της Dyckerhoff και της Ciments français στη συνεννόηση την οποία εκθέτει στην παράγραφο 50, σημείο 3, τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2328 Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι, παρά τις δηλώσεις της περί του αντιθέτου, η Ciments français είχε σαφώς ιδιαίτερο συμφέρον να συζητήσει τη συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία με τη Dyckerhoff, λαμβανομένων υπόψη των ενδεχομένων αντιποίνων στην ανατολική Γαλλία, τα οποία αναμένονταν εκ μέρους των Γερμανών παραγωγών. Τα ζητήματα που μνημονεύθηκαν στο πλαίσιο των δύο συνεδριάσεων μεταξύ της Dyckerhoff και της Ciments français τις οποίες αφορούν τα δύο επίμαχα έγγραφα, συνιστούν σαφώς αποχρώσες ενδείξεις συναφώς. Το ενδιαφέρον της Ciments français για τη συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία επιβεβαιώνεται, επιπλέον, όπως επισημαίνει η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 15, δεύτερο εδάφιο), από το περιεχόμενο ενός εσωτερικού σημειώματος της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/6055 έως 6057), στο οποίο διευκρινίζονται τα εξής: «Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκε ένα άκρως τεταμένο κλίμα μεταξύ της Cedest και της SCF [Ciments français] που εντάθηκε περισσότερο από τον σφοδρό ανταγωνισμό μεταξύ των δύο αυτών εταιριών στην περιοχή του Κάτω Ρήνου και του Μοζέλλα.» Το απόσπασμα αυτό δεν αναφέρεται μόνο στην ύπαρξη έντονου ανταγωνισμού μεταξύ της Cedest και της Ciments français, όπως ισχυρίζεται η τελευταία, αλλά σοβαρής εντάσεως η οποία μεγαλώνει με τον ανταγωνισμό που υφίσταται μεταξύ των δύο αυτών παραγωγών σε ορισμένες περιοχές. Η εν λόγω ένταση δεν οφείλεται, επομένως, στον ανταγωνισμό στον οποίο αυτοί επιδίδονται, κατά τον συντάκτη του σημειώματος αυτού, στην περιοχή του Κάτω Ρήνου και του Μοζέλλα.

2329 Κατά συνέπεια, από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι η Επιτροπή, στην προσβαλλομένη απόφαση, απέδειξε ότι «ύστερα από τις εξαγωγές της Cedest στα γερμανικά ομόσπονδα κράτη εκτός από το [Saarland] και τις αντιδράσεις στη Γαλλία των Γερμανών παραγωγών, έλαβαν χώρα διμερείς συνεννοήσεις με σκοπό τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3, πρώτο εδάφιο), διμερείς συνεννοήσεις στην οποίες μετέσχαν η Dyckerhoff (ανωτέρω, σκέψεις 2282 έως 2328), η SFIC (ανωτέρω, σκέψεις 2236 έως 2251), η Ciments français (ανωτέρω, σκέψεις 2252 έως 2281 και 2316 έως 2328), η Heidelberger (ανωτέρω, σκέψεις 2282 έως 2294), η Lafarge (ανωτέρω, σκέψεις 2252 έως 2281 και 2295 έως 2315) και η BDZ (ανωτέρω, σκέψεις 2236 έως 2251).

2330 Εν πάση περιπτώσει, η επιχειρηματολογία την οποία η Ciments français, η Heidelberger και η Lafarge αντλούν από πλάνη εκτιμήσεως κατά την οικονομική ανάλυση της γαλλογερμανικής αγοράς, προκειμένου να αμφισβητήσουν τη συμμετοχή τους στις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να απορριφθεί, στο μέτρο που οι διάφορες επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές και η συμμετοχή των διαφόρων ως άνω προσφευγουσών αποδείχθηκαν βάσει εγγράφων των οποίων η αποδεικτική ισχύς δεν καθιστά αναγκαία την εξέτασή τους σε σχέση με οικονομική ανάλυση της επίμαχης αγοράς (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 263 και 264).

Γενική ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας

2331 Οι Dyckerhoff (T-35/95), η SFIC (T-36/95), Cedest (T-38/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95) και BDZ (T-48/95) αμφισβητούν τόσο τη σύναψη συμφωνίας σχετικά με τη γενική ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, την οποία αναφέρει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 10, και 50, σημείο 3, πέμπτο εδάφιο), όσο και τη συμμετοχή τους στην εν λόγω συμφωνία.

2332 Πριν εξεταστεί το βάσιμο των ισχυρισμών τους, πρέπει να υπομνησθεί τι τους προσάπτει η Επιτροπή ως προς το σημείο αυτό στην προσβαλλομένη απόφαση.

2333 Πράγματι, στην παράγραφο 50, σημείο 3, πέμπτο εδάφιο, η Επιτροπή διευκρινίζει τα εξής:

«Όλες αυτές οι εναρμονισμένες πρακτικές οδήγησαν στη σύναψη συμφωνίας μεταξύ των ενδιαφερομένων γαλλικών και γερμανικών επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων. Πράγματι, στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 αναφέρονται οι πρόοδοι που σημειώθηκαν σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε το 1984 κατά τη διάρκεια των περιοδικών συνεδριάσεων των κκ. Laplace, Lose και Brenke. Γίνεται επίσης λόγος για μια συμφωνία που συνήφθη το 1984, για τις πιθανότητες ανανέωσης αυτής και για την υπάρξη απόκλισης μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων. Το σημείωμα της 12ης Αυγούστου 1987 αναφέρεται στη συνέχιση των συζητήσεων με σκοπό την επίλυση των ζητημάτων για τα οποία γινόταν λόγος στην επιστολή της 22ας [Σεπτεμβρίου] 1986 (...).»

2334 Αναφέρει εξάλλου (στην παράγραφο 22, σημείο 10, τέταρτο εδάφιο) τα εξής: «Η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδείξεις όσον αφορά την ανανέωση της συμφωνίας, αλλά τα στατιστικά στοιχεία για τις γαλλικές παραδόσεις στη Γερμανία και για τις γερμανικές παραδόσεις στη Γαλλία (βλ. παρακάτω, σημείο 12) δείχνουν ότι η συμφωνία μεταξύ της [SFIC], της Lafarge, της Ciments français και της Cedest, αφενός, και της [BDZ], της Heidelberger και της Dyckerhoff, αφετέρου, συνέχισε να ισχύει και μετά το 1986.»

2335 Επομένως, εντοπίζει, κατ' αρχάς, τη σύναψη το 1984 συμφωνίας σχετικά με τη γενική ρύθμιση των παραδόσεων μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, στη συνέχεια, τη δυνατότητα ανανεώσεώς της το 1986 και, τέλος, τη διατήρηση της ισχύος της μετά το 1986. Στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως (άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α), διευκρινίζει απλώς ότι οι ως άνω προσφεύγουσες έχουν παραβεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989 τουλάχιστον, συμμετέχοντας σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές όσον αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου από τη Γαλλία στη Γερμανία και αντιστρόφως».

A — Σύναψη συμφωνίας το 1984

2336 Όλες οι ως άνω προσφεύγουσες αρνούνται τη συμμετοχή τους στη σύναψη συμφωνίας το 1984. Οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger και Lafarge προσάπτουν, μεταξύ άλλων, στην Επιτροπή ότι χρησιμοποιεί ένα έγγραφο, την από 22 Σεπτεμβρίου 1986 επιστολή του B. Laplace προς τον P. Schuhmacher (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10), η οποία, κατ' αυτές, δεν παρέχει τη δυνατότητα ούτε της συνοψίσεως του περιεχομένου της φερόμενης συμφωνίας που συνήφθη το 1984 ούτε του προσδιορισμού των μερών που την συνήψαν.

2337 Πρέπει να υπομνηοθεί ότι ο B. Laplace, συντάκτης της επιστολής, ήταν ταυτοχρόνως πρόεδρος της Ciments français και πρόεδρος της SFIC, ενώ ο παραλήπτης, ο P. Schuhmacher, ήταν ταυτοχρόνως πρόεδρος της Heidelberger και της BDZ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10). Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή εξέτασε την εν λόγω επιστολή λαμβάνοντας υπόψη το γενικό πλαίσιο το οποίο προκύπτει από τα άλλα έγγραφα που παρατίθενται στις παραγράφους 22 και 50.

2338 Αφού εξέθεσε το περιεχόμενο της επιστολής αυτής, η Επιτροπή καταλήγει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10, τρίτο εδάφιο) ως εξής:

«Μπορούν να επισημανθούν τα κυριότερα σημεία της επιστολής αυτής που είναι τα εξής: Υπήρχε συμφωνία μεταξύ ορισμένων γαλλικών και γερμανικών επιχειρήσεων (SFIC, Lafarge, Ciments français και Cedest, αφενός, και BDZ, Heidelberger και Duckerhoff, αφετέρου). Η εκτέλεση ή η ερμηνεία της συμφωνίας αυτής προκάλεσαν διαφορές που παραπέμφθηκαν σε διαιτησία. Πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις για την ανανέωση της συμφωνίας. Η διαφορά μεταξύ των γαλλικών και των γερμανικών παραδόσεων δεν ήταν το αποτέλεσμα διμερών συζητήσεων (...) μεταξύ γαλλικών και γερμανικών επιχειρήσεων, αλλά οφειλόταν στη διάσταση απόψεων μεταξύ των γαλλικών επιχειρήσεων. Οι πρόεδροι των γαλλικών και γερμανικών ενώσεων συζήτησαν, στις 11 Οκτωβρίου 1986, τα δύο προβλήματα που αναφέρονται στην επιστολή και συμφώνησαν, όσον αφορά τις ποσότητες, να εξετάσουν επίσημα το πρόβλημα μετά τη γερμανογαλλική συνάντηση, που είχε πραγματοποιηθεί στο Παρίσι στις [27-28] Οκτωβρίου 1986 (σύμφωνα με τα έγγραφα αριθ. 33.126/14764 έως 14768).»

2339 Επισημαίνει επίσης (στην παράγραφο 50, σημείο 3, έβδομο εδάφιο) τα εξής:

«(...) η συμφωνία του 1984 η οποία προκύπτει από την επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 αποτελ[εί] παράβασ[η] του άρθρου 85, παράγραφος 1, τ[ην] οποί[α] διέπραξαν [η SFIC], η Cedest, η Ciments français, η Lafarge, η [BDZ], η Dyckerhoff και η Heidelberger.»

2340 Οι επικρίσεις των τεσσάρων προσφευγουσών οι οποίες αναφέρονται ονομαστικά ανωτέρω στη σκέψη 2336 δεν αναιρούν την εν λόγω διαπίστωση της Επιτροπής. Πράγματι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή, αφενός, απέδειξε την ύπαρξη συμφωνίας γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας καθώς και το αντικείμενό της και, αφετέρου, εντόπισε τα μέρη της εν λόγω συμφωνίας.

2341 Εκ προοιμίου πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, έστω και αν δεν υφίσταται ούτε έγγραφο που φέρει επισήμως τον τίτλο «συμφωνία γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας» ούτε ενιαία απόδειξη της διοργανώσεως ειδικής συνεδριάσεως κατά την οποία συμφώνησαν όλα τα οικεία μέρη, η αποδεικτική ισχύς των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστατικών τα οποία σηματοδότησαν τις σχέσεις μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας πριν από το 1984, και ως προς τα οποία έχει εφεξής αποδειχθεί τόσο ότι έλαβαν πράγματι χώρα όσο και ότι αντέβαιναν προς τον ανταγωνισμό (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2226 έως 2330). Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι μια συμφωνία, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη έγγραφη σύμβαση (απόφαση Tepea κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2061, σκέψη 41). Για να υπάρχει συμφωνία, αρκεί ότι οι ενεχόμενες επιχειρήσεις/ενώσεις επιχειρήσεων εξέφρασαν την κοινή τους βούληση να συμπεριφέρονται στην αγορά κατά ένα συγκεκριμένο τρόπο (βλ. την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1010 νομολογία). Επομένως, δεν έχει ιδιαίτερη σημασία να προσδιοριστεί με ακρίβεια η ημερομηνία της συνάψεως της εν λόγω συμφωνίας, εφόσον αποδεικνύεται η ύπαρξη συμπτώσεως βουλήσεων βάσει εγγράφων αποδείξεων.

2342 Πρώτον, διάφορα στοιχεία που διαπίστωσε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας τόσο το 1984 όσο και το 1986.

2343 Κατ' αρχάς, από πλείονα χωρία της από 22 Σεπτεμβρίου 1986 επιστολής του προέδρου της Ciments français και της SFIC, του B. Laplace, προς τον πρόεδρο της Heidelberger και της BDZ, τον P. Schuhmacher, που συντάχθηκε μερικές εβδομάδες πριν από τη συνάντηση μεταξύ της γερμανικής και της γαλλικής βιομηχανίας στο Παρίσι στις 27 και στις 28 Οκτωβρίου 1986, προκύπτει ότι το έτος 1984 είχε συναφθεί συμφωνία μεταξύ των δύο αυτών βιομηχανιών σχετικά με τις γαλλικές και γερμανικές παραδόσεις και ότι εξακολουθούσε να ισχύει μέχρι τον χρόνο εκείνο, εφόσον η ανανέωσή της αποτελούσε τότε το αντικείμενο συζητήσεων.

2344 Πράγματι, ο B. Laplace γράφει (πρώτο, δεύτερο και έκτο εδάφιο):

«Όπως γνωρίζετε, έχω περιοδικές συναντήσεις με τον Jürgen Lose και τον Ted Brenke.

Νομίζω, εάν εξετάσουμε την κατάσταση την οποία αντιμετωπίσαμε το 1984, ότι τα ζητήματα τα οποία συζητήσαμε κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων αυτών εξελίχθηκαν μάλλον καλά.»

(...)

«Το δεύτερο πρόβλημα αφορά το μέλλον. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας συνεδρίασής μας, ο Ted Brenke είχε εκφράσει την άποψη ότι, προϋπόθεση για την ανανέωση της συμφωνίας μας θα ήταν το αίτημα της γερμανικής πλευράς για μείωση της διαφοράς που υφίσταται από το 1984 μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων. Του απάντησα ότι εάν επέμεναν στο αίτημα αυτό, υπήρχαν λίγες πιθανότητες επίτευξης μιας άλλης συμφωνίας. Όπως θα ενθυμείστε, δεν υπήρχε καμία εύλογη και, πόσο μάλλον, δεοντολογική εξήγηση της διαφοράς αυτής, η οποία δεν ήταν στην ουσία το αποτέλεσμα διμερών συζητήσεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων γαλλικών και γερμανικών φορέων, αλλά είχε προκύψει από ένα πολυπλοκότερο φάσμα συζητήσεων που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τις συγκρούσεις στη γαλλική πλευρά καθώς και, ενδεχομένως, τις συγκρούσεις στη γερμανική πλευρά, εάν δεν είχε συμφωνηθεί τότε να αφεθεί κατά μέρος η Wössingen. Δεν νομίζω ότι πολλοί θα μπορούσαν να συμφωνήσουν για κάτι καινούριο εκτός και εάν τους ασκηθούν πιέσεις. Ο αληθινός στόχος της ανανέωσης είναι να αποτραπεί η αύξηση [των] πιέσεων αυτών (...).»

2345 Ενόψει των στοιχείων αυτών, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, εξακολουθούσε να ισχύει μια συμφωνία, συναφθείσα το 1984, μεταξύ της οικείας γαλλικής και της οικείας γερμανικής βιομηχανίας, σχετικά με τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, της οποίας εμελετάτο η ανανέωση κατά τον χρόνο της συντάξεως της επιστολής. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός της Dyckerhoff και της Heidelberger ότι το περιεχόμενο της επιστολής αυτής αποδεικνύει ότι η συμφωνία που συνήφθη το 1984 δεν υφίστατο πλέον, εν πάση περιπτώσει, στις 22 Σεπτεμβρίου 1986.

2346 Στη συνέχεια, το μνημόνιο προς τον πρόεδρο με ημερομηνία 15 Μαρτίου 1984 καταδεικνύει ότι ο πρόεδρος της Cembureau υπολόγιζε ότι θα παρακινούσε τους επικεφαλής αντιπροσωπείας να συζητήσουν, κατά τη συνεδρίασή τους της 19ης Μαρτίου 1984, τις γαλλικές εξαγωγές στη Γερμανία ως ένα από «καίρια σημεία» που εξακολουθούσαν να υφίστανται κατά την ημερομηνία εκείνη. Βεβαίως, καίτοι οι σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση δεν αναφέρονται πλέον στις γαλλικές εξαγωγές στη Γερμανία, οι μετέχοντες στη συνεδρίαση αυτή της 19ης Μαρτίου 1984 διαπίστωσαν ότι η πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών (βλ. προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 19, σημεία 9 και 10, και 50, σημείο 3, τέταρτο εδάφιο, καθώς και την υποσημείωση 100· έγγραφα αριθ. 33.126/11728, 11729 και 17733 έως 11737) (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2245 έως 2250). Το γεγονός ότι το «καίριο σημείο» στο οποίο αναφέρθηκε το προπαρατεθέν μνημόνιο αφορά αποκλειστικά τις γαλλικές εξαγωγές προς τη Γερμανία — και όχι τις

γερμανικές εξαγωγές προς τη Γαλλία — επιβεβαιώνει ότι τα εμπλεκόμενα μέρη στις γαλλογερμανικές σχέσεις συνήψαν συμφωνία η οποία ρυθμίζει ένα μεγάλο τουλάχιστον μέρος των προβλημάτων που προκάλεσαν τις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες κάλυψαν τα έτη 1982 και 1983, ιδίως τη συμπεριφορά της Cedest στη γερμανική αγορά και τα αντίποινα των Γερμανών παραγωγών. Το γεγονός ότι εξακολουθεί να υφίσταται πρόβλημα όσον αφορά τις γαλλικές εξαγωγές στη Γερμανία επιβεβαιώνει ότι, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, η οικεία γερμανική βιομηχανία («German side») επιθυμούσε τη μείωση της διαφοράς μεταξύ του όγκου των γαλλικών εξαγωγών στη Γερμανία και των γερμανικών εξαγωγών στη Γαλλία, στο πλαίσιο ανανεώσεως της συμφωνίας που συνήφθη το 1984.

2347 Η SFIC ισχυρίζεται πάντως ότι το μνημόνιο της 15ης Μαρτίου 1984, το οποίο παρατίθεται σε απλή υποσημείωση των χωρίων της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορούν τη γαλλογερμανική συμφωνία, δεν έχει σχέση με το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596) και με τη γαλλογερμανική συμφωνία εν γένει. Από την εν λόγω έλλειψη συνδέσμου συνάγει την αντίφαση που υφίσταται μεταξύ των συμπερασμάτων της συνεδριάσεως της 19ης Μαρτίου 1984, που περιλαμβάνονται στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984 (παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), κατά τα οποία «οι εξαχθείσες ποσότητες μειώνοντ[αν] μάλλον», και της τάσεως που καταγράφουν τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιεί άλλωστε η Επιτροπή για να χαρακτηρίσει τη γαλλογερμανική συμφωνία (παράγραφος 22, σημείο 10, in fine), κατά την οποία οι εξαγωγές τσιμέντου της Γερμανίας προς τη Γαλλία αυξήθηκαν μεταξύ του 1985 και του 1989.

2348 Κατ' αρχάς, η ερμηνεία του ίδιου του κειμένου της προσβαλλομένης αποφάσεως την οποία υποστηρίζει η SFIC δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, μνεία του μνημονίου της 15ης Μαρτίου 1984 γίνεται όχι μόνο στην υποσημείωση 100, αλλά και στην παράγραφο 50, σημείο 3, τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2349 Άλλωστε, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αντίφαση την οποία καταγγέλλει η SFIC είναι απόρροια ελλιπούς παρουσιάσεως των στοιχείων που περιλαμβάνονται στην προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, εφόσον το μνημόνιο προς τον πρόεδρο με ημερομηνία 15 Μαρτίου 1984 θεωρεί μόνον τις εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία προβληματικές σε σχέση με τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών που καθιερώνει η συμφωνία Cembureau, το συμπέρασμα των σημειώσεων όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984, κατά το οποίο «οι εξαχθείσες ποσότητες μειώνοντ[αν] μάλλον», μπορεί να αφορά μόνον τις εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία. Κατά συνέπεια, το συμπέρασμα αυτό ουδόλως έρχεται σε αντίφαση με την τάση που διαπιστώνει η Επιτροπή στα στατιστικά στοιχεία των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 22, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά την οποία οι εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Γαλλία αυξήθηκαν μεταξύ του 1985 και του 1989.

2350 Επιπλέον, τα συμπεράσματα των σημειώσεων όσον αφορά τη συνεδρίαση δεν είναι τόσο κατηγορηματικά όσο ισχυρίζεται η SFIC, εφόσον διευκρινίζουν τα εξής: «Η πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών. Οι εξαχθείσες ποσότητες μειώνονται μάλλον αλλά παραμένει η απειλή εκ μέρους των outsiders.»

2351 Τέλος, η SFIC συνάγει την ύπαρξη αντιφάσεως από τη σύγκριση των δύο στοιχείων που αναφέρονται σε διαφορετικές περιόδους, εκ των οποίων η πρώτη είναι προγενέστερη της 19ης Μαρτίου 1984 και η δεύτερη μεταγενέστερη της ημερομηνίας αυτής.

2352 Ομοίως, το γεγονός ότι οι γαλλικές εξαγωγές στη Γερμανία δεν εξετάστηκαν πάλι ως «καίριο ζήτημα» στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση με ημερομηνία 2 Απριλίου 1984, σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας στη Cembureau της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10), ενώ οι εξαγωγές αυτές εξετάστηκαν υπό την έννοια αυτή στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο με ημερομηνία 15 Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9), δεν υποδηλώνει, όπως υποστηρίζει η Ciments français, ότι η διαπίστωση από τους επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau, κατά τη συνεδρίασή τους της 19ης Μαρτίου 1984, της εξασθενίσεως των πιέσεων που οφείλονταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών χάρη στη βελτίωση των διμερών επαφών δεν αφορά τις γαλλογερμανικές σχέσεις. Αντιθέτως, λαμβανομένων υπόψη των επαφών που υφίσταντο μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας, τις οποίες πιστοποιεί σαφώς η επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2242 και 2243), και της μνείας των γαλλικών εξαγωγών στη Γερμανία στο μνημόνιο της 15ης Μαρτίου 1984, η έλλειψη μνείας των γαλλογερμανικών σχέσεων στις σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση καταδεικνύει πάντως ότι, για τους επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau, αυτές δεν δημιουργούσαν πλέον πρόβλημα και δεν αποτελούσαν, κατά συνέπεια, πλέον «καίριο ζήτημα».

2353 Η Lafarge δεν μπορεί να συναγάγει από τη μνεία των γαλλικών εξαγωγών προς τη Γερμανία στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο με ημερομηνία 15 Μαρτίου 1984 ότι υφίστατο ασυμφωνία καταδεικνύουσα το ανυπόστατο της συμφωνίας που φέρεται ότι συνήφθη το 1984. Αφενός, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να συνήφθη η συμφωνία το 1984 μετά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984. Αφετέρου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι συνήφθη πριν από την εν λόγω συνεδρίαση, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να οφείλεται η ασυμφωνία ή το πρόβλημα μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας στην επιθυμία των Γερμανών να περιορίσουν τη διαφορά μεταξύ του όγκου του τσιμέντου που εξάγεται αντιστοίχως από τους Γάλλους και τους Γερμανούς παραγωγούς.

2354 Κατά συνέπεια, δεν έχει εν προκειμένω σημασία το ότι δεν κατέστη δυνατόν να προσδιοριστεί η ακριβής ημερομηνία της συνάψεως της συμφωνίας αυτής το 1984, στο μέτρο που από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή προκύπτει ότι η σύναψη συμφωνίας, υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ανάγεται στο έτος 1984.

2355 Η Dyckerhoff και η Heidelberger ισχυρίζονται ότι είναι αντιφατικό να τοποθετείται η έναρξη της συμφωνίας αυτής το 1984 ενώ, κατά την επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, οι Γερμανοί παραγωγοί ζητούσαν τη μείωση της διαφοράς που υφίστατο ακριβώς από το 1984 μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων τσιμέντου. Η Dyckerhoff προσθέτει ότι η αντίφαση αυτή απορρέει επίσης από το γεγονός ότι οι γαλλογερμανικές παραδόσεις τσιμέντου συνιστούσαν το ένα από τα «καίρια ζητήματα» που εξετάστηκαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau της 19ης Μαρτίου 1984, και από το γεγονός ότι η ημερομηνία της ενάρξεως των συμφωνιών και των εναρμονισμένων πρακτικών που αφορούν τις παραδόσεις μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, η οποία διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι η 23η Ιουνίου 1982.

2356 Στην πραγματικότητα, καμία αντίφαση δεν προκύπτει από τα στοιχεία τα οποία, κατά τη Dyckerhoff και τη Heidelberger, αποκλείουν τη σύναψη συμφωνίας το 1984. Κατ' αρχάς, από την επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 προκύπτει ότι ακριβώς η επιθυμία των Γερμανών παραγωγών να μειώσουν τη διαφορά μεταξύ των γαλλικών εισαγωγών στη Γερμανία και των γερμανικών εισαγωγών στη Γαλλία είχε ως συνέπεια να κάνει λόγο ο B. Laplace για ανανέωση της συμφωνίας. Στη συνέχεια, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2347 έως 2353, το γεγονός ότι οι γαλλογερμανικές παραδόσεις τσιμέντου αποτέλεσαν το αντικείμενο συνομιλιών κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau της 19ης Μαρτίου 1984 συνιστά πρόσθετη ένδειξη της υπάρξεως διαπραγματεύσεων μεταξύ των βιομηχανιών των δύο χωρών και της συνάψεως συμφωνίας μεταξύ τους, εφόσον οι εν λόγω παραδόσεις δεν αποτέλεσαν πλέον, βάσει των εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισαν τα μέρη, το αντικείμενο μεταγενεστέρων συνομιλιών στο πλαίσιο της Cembureau. Τέλος, η Dyckerhoff συγχέει δύο ξεχωριστά στοιχεία: αφενός, την ενιαία και διαρκή παράβαση που αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου από τη Γαλλία προς τη Γερμανία και από τη Γερμανία προς τη Γαλλία, από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989, η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των εναρμονισμένων πρακτικών και των συμφωνιών που διαπίστωσε η Επιτροπή στην παράγραφο 50, σημεία 1 έως 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2170), και, αφετέρου, τη συμφωνία που έχει το ίδιο αντικείμενο και συνήφθη το 1984, την οποία αφορά ειδικότερα η παράγραφος 50, σημείο 3, πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επειδή η τελευταία αυτή συμφωνία είναι ένα μόνο από τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως, δεν είναι, επομένως, αντιφατικό να τοποθετηθεί η έναρξη αυτής σε ημερομηνία διαφορετική από εκείνη που διαπιστώθηκε για τη συμφωνία του 1984.

2357 Δεύτερον, τα χωρία της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 που προπαρατέθηκαν στη σκέψη 2344, και ειδικότερα το χωρίο κατά το οποίο ο Ted Brenke εξέφρασε την άποψη ότι, σε περίπτωση ανανεώσεως της συμφωνίας, θα υπήρχε αίτημα της γερμανικής πλευράς για μείωση της διαφοράς που υφίσταται από το 1984 μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων, καταδεικνύουν ότι το αντικείμενο της συμφωνίας αυτής, η οποία εξακολουθούσε να ισχύει το 1986, συνίστατο στη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2358 Κανένα από τα στοιχεία που παρέθεσαν οι προσφεύγουσες δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι το αντικείμενο της συμφωνίας αυτής περιοριζόταν μόνο στις περιοχές εκτός του Saarland. Συναφώς, η Ciments français δεν μπορεί να αντλήσει επιχείρημα από τη διαφορά μεταξύ του αντικειμένου των συστατικών στοιχείων της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της υποτιθέμενης συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland, των εναρμονισμένων πρακτικών σχετικά με τις πωλήσεις της Cedest στο Παλατινάτο και της συμφωνίας που συνήφθη εν γένει. Αρκεί η διαπίστωση ότι όλα αυτά τα στοιχεία αφορούν την κατανομή της αγοράς και ότι οι όροι της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 δεν αφήνουν να διαφανεί καμία διαφορά μεταξύ του Saarland και των λοιπών επίμαχων παραμεθόριων περιοχών. Η ενδεχόμενη διάκριση γεωγραφικού χαρακτήρα μεταξύ του πρώτου στοιχείου, ήτοι της φερομένης συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland, και του δευτέρου στοιχείου, ήτοι των εναρμονισμένων πρακτικών που αφορούν την εμπορική συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία, δεν δικαιολογείται στο επίπεδο της αποδείξεως της υπάρξεως συμφωνίας γενικής ρυθμίσεως των πωλήσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, λαμβανομένης υπόψη της διατυπώσεως της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986.

2359 Κατά συνέπεια, δεν χωρεί διαφορετική αντιμετώπιση του Saarland σε σχέση με τις άλλες περιοχές στο πλαίσιο της εν λόγω συμφωνίας γενικής ρυθμίσεως. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η συμφωνία του 1984 είχε ως αντικείμενο την κατανομή των αγορών και τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 4, πρώτο εδάφιο). Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι ισχυρισμοί ότι η συμφωνία αυτή δεν αφορούσε το Saarland αποδεικνύονται βάσιμοι, η συμφωνία αυτή αφορούσε εν πάση περιπτώσει τη ρύθμιση των πωλήσεων μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας.

2360 Συνεπώς, η Ciments français δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι ούτε το περιεχόμενο της συμφωνίας που συνήφθη το 1984 ούτε, κατά μείζονα λόγο, το αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενό της μπορούν να αποδειχθούν βάσει επιστολής που συντάχθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου 1986, η οποία μνημονεύει χωρίς περισσότερες διευκρινίσεις μόνον την ύπαρξη συμφωνίας. Πράγματι, η έλλειψη επισήμου εγγράφου που πιστοποιεί με ακριβείς όρους το περιεχόμενο συμπτώσεως βουλήσεων μεταξύ πλειόνων επιχειρηματιών στην αγορά δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι είναι αδύνατο να εντοπισθούν τα στοιχεία συμφωνίας αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Εν προκειμένω όμως, η Επιτροπή απέδειξε, εξετάζοντας την επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 υπό το φως των λοιπών εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία στην προσβαλλομένη απόφαση (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2226 έως 2330), ότι η συμφωνία που συνήφθη το 1984 είχε ως αντικείμενο τη ρύθμιση των πωλήσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας. Επιπλέον, το γεγονός ότι η Επιτροπή αποδεικνύει την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής κυρίως βάσει επιστολής που συντάχθηκε το 1986, μετά τη σύναψη της επίμαχης συμφωνίας, καταδεικνύει τόσο τη σύναψη της συμφωνίας όσο και την εκτέλεσή της.

2361 Εν προκειμένω, το αντικείμενο της συμφωνίας που συνήφθη το 1984 και εξακολουθεί να ισχύει το 1986, ήτοι η ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, αρκούσε για να αποδείξει ότι αυτή συνιστά παράβαση.

2362 Τρίτον, πρέπει να εντοπισθούν τα μέρη της συμφωνίας αυτής.

2363 Προκειμένου, κατ' αρχάς, για τις δύο εθνικές ενώσεις, τη SFIC και τη BDZ, διαπιστώθηκε ήδη ότι πλείονες ενδείξεις της συμμετοχής τους περιλαμβάνονται στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2242 και 2243).

2364 Άλλωστε, η SFIC δεν αφιερώνει κανένα ειδικό σχόλιο στην εν λόγω επιστολή του προέδρου της προς τον πρόεδρο της BDZ.

2365 Αντιθέτως, η BDZ προβάλλει πολλούς ισχυρισμούς προκειμένου να αποδείξει ότι δεν μετέσχε στη συμφωνία που συνήφθη το 1984. Ισχυρίζεται πράγματι ότι δεν υπάρχει αντίγραφο της εν λόγω επιστολής στους δικούς της φακέλους και ότι ο γενικός διευθυντής της, ο κ. Steinbach, έλαβε γνώση της επιστολής αυτής διαβάζοντας την AA.

2366 Όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 18), επειδή η εν λόγω επιστολή απευθύνθηκε στον πρόεδρο της BDZ, τον P. Schuhmacher, δεν έχει ιδιαίτερη σημασία να καθοριστεί, αφενός μεν, αν εξακολουθεί να υπάρχει αντίγραφο της επιστολής αυτής στους φακέλους, αφετέρου δε, ο χρόνος κατά τον οποίο ο κ. Steinbach έλαβε πράγματι γνώση αυτής. Αρκεί η διαπίστωση ότι ο συντάκτης της επιστολής, αναφερόμενος στην ιδιότητά του ως προέδρου της SFIC, θεώρησε ότι ο P. Schuhmacher εκπροσωπούσε τα συμφέροντα της γερμανικής τσιμεντοβιομηχανίας στο πλαίσιο των σχέσεών της με την γαλλική τσιμεντοβιομηχανία, πράγμα που δεν μπορεί παρά να οφείλεται στη θέση του προέδρου της BDZ που κατείχε κατά τον χρόνο εκείνο ο P. Schuhmacher.

Προσήκει, επιπλέον, να υπογραμμιστεί η χρήση όρων όπως «τα γαλλικά και γερμανικά συμφέροντα» («French and German interests»), «γαλλική πλευρά» («French side») και «γερμανική πλευρά» («German side») (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2243).

2367 Η BDZ δεν μπορεί να στηρίξει την υπεράσπισή της στον ισχυρισμό της ότι οι χειρόγραφες σημειώσεις που έχουν συνταχθεί στη γερμανική επί της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 καταδεικνύουν ότι ο P. Schuhmacher δεν είχε την πρόθεση να συζητήσει τα ζητήματα που εξετάστηκαν στην επιστολή αυτή κατά τη συνεδρίαση μεταξύ των βιομηχανιών των δύο χωρών στο Παρίσι τον Οκτώβριο του 1986. Οι εν λόγω χειρόγραφες σημειώσεις επιβεβαιώνουν το πολύ ότι ο παραλήπτης της επιστολής, ο P. Schuhmacher, τη θεωρούσε ως επιστολή εμπίπτουσα στις δραστηριότητές του στο πλαίσιο της εθνικής ενώσεως των τσιμεντοπαραγωγών της χώρας του, ήτοι της BDZ. Οι σημειώσεις αυτές αναφέρουν πράγματι τα εξής:

«Συνομιλία της 11ης Οκτωβρίου

α) συμφωνία αρχής για τα καθήκοντα των διαιτητών

β) για τις σχέσεις ποσοτήτων όχι, δεν θα γίνει σχετικά λόγος πριν από το Παρίσι».

2368 Όσον αφορά το μνημόνιο προς τον πρόεδρο με ημερομηνία 15 Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729) σχετικά με τις εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία, ο σκοπός του οποίου συνίστατο στην προετοιμασία συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau στην οποία μετέσχαν η SFIC και η BDZ ως μέλη της Cembureau που εκπροσωπούν τα συμφέροντα της τσιμεντοβιομηχανίας της χώρας τους. Ορθώς, επομένως, η Επιτροπή διαπίστωσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, τη συμμετοχή της SFIC και της BDZ στη συμφωνία που συνήφθη το 1984 και ίσχυε ακόμη το 1986.

2369 Η BDZ διερωτάται πως θα μπορούσε να μετάσχει σε συμφωνία από τις 23 Ιουνίου 1982 ενώ, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι υφίσταντο εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ του 1982 και του 1984 και επικαλείται τη διαπίστωση συμφωνίας μόλις από το 1984.

2370 Όπως η Dyckerhoff (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2356), η BDZ συγχέει την ενιαία και διαρκή παράβαση που αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου από τη Γαλλία προς τη Γερμανία και από τη Γερμανία προς τη Γαλλία, από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989, η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των εναρμονισμένων πρακτικών και των συμφωνιών που διαπίστωσε η Επιτροπή στην παράγραφο 50, σημεία 1 έως 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, και τη συναφθείσα το 1984 συμφωνία με το ίδιο αντικείμενο, την οποία αφορά ειδικότερα η παράγραφος 50, σημείο 3, πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως και η οποία συνιστά απλώς ένα από τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως.

2371 Η BDZ ισχυρίζεται επίσης ότι το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596), στο μέτρο που αναφέρεται σε μια συνομιλία μεταξύ παραγωγών στην οποία δεν μετέσχε, δεν μπορεί να καθιστά εμφανή την προσχώρησή της σε συμφωνία κατανομής των αγορών. Εκφράζει επίσης αμφιβολίες ως προς τον σύνδεσμο που προσπαθεί να αποδείξει η Επιτροπή μεταξύ των δραστηριοτήτων του P. Schuhmacher κατά το καλοκαίρι του 1985 και της συμμετοχής της BDZ σε συμφωνίες κατανομής της γαλλικής και της γερμανικής αγοράς.

2372 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή ουδόλως ισχυρίστηκε ότι διαπίστωσε τη συμμετοχή της BDZ σε συμφωνία κατανομής της αγοράς βάσει του σημειώματος της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982. Μνεία του εγγράφου αυτού στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 22, σημείο 4, και 50, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο) γίνεται για να καταστεί εμφανής η ύπαρξη συνομιλιών μεταξύ της SFIC και της BDZ (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2236 έως 2251). Επιπλέον, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, δεν αποδείχθηκε ότι οι δραστηριότητες του P. Schuhmacher κατά το θέρος του 1985 συνδέονται καθ' οιονδήποτε τρόπο με τη συμμετοχή της BDZ στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, ο ισχυρισμός της BDZ είναι άνευ αντικειμένου.

2373 Όσον αφορά τη Ciments français, αποδεικνύεται ότι, εκτός του ότι είναι μέλος της SFIC, πρόεδρός της ήταν ο συντάκτης της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, ο B. Laplace. Όμως, αναφερόμενος στην ιδιότητά του ως προέδρου της SFIC, ο B. Laplace εκφραζόταν εν ονόματι των μελών της ενώσεως αυτής και, πρώτον, εν ονόματι της δικής του επιχειρήσεως, της Ciments français. Άλλωστε, στο πέμπτο εδάφιο της επιστολής γράφει τα εξής: «Ο λόγος για τον οποίο κάνω την πρόταση αυτή είναι ότι, ενώ μπορούμε να παραχωρήσουμε την εξουσία αυτή στους διαιτητές, εγώ, ως πρόεδρος της ενώσεως, δεν θα έχω πλέον εξουσία όταν πρόκειται να ληφθούν ακόμη και απλές αποφάσεις που αφορούν τα δικαιώματα των μελών μου, εκτός αυτών της δικής μου επιχειρήσεως, και θα πρέπει να αναφέρομαι σε όλα τα μέλη, στο υψηλότερο επίπεδό τους, πράγμα το οποίο είναι πολύ ενοχλητικό.»

2374 Η συμμετοχή της Ciments français στη συμφωνία γενικής ρυθμίσεως εντάσσεται επιπλέον στη διατήρηση της προγενέστερης του 1984 συμπεριφοράς της, η οποία συνίστατο, μεταξύ άλλων, στην άσκηση πιέσεων στη Cedest και στη συμμετοχή σε διμερή συνεννόηση με τη Dyckerhoff (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2252 έως 2281 και 2316 έως 2328).

2375 Προκειμένου περί της Lafarge, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι είναι μέλος της SFIC και ότι ο πρόεδρος της SFIC, ο B. Laplace, τόνισε ρητώς στην επιστολή του της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 ότι, για να λάβει την παραμικρή απόφαση όσον αφορά τα δικαιώματα των μελών της SFIC, πρέπει να αναφέρεται στους υπευθύνους αυτών (πέμπτο εδάφιο της επιστολής, προπαρατεθέν στη σκέψη 2373). Το στοιχείο αυτό καταδεικνύει ότι, λαμβανομένης υπόψη της διαδικασίας λήψεως εσωτερικών αποφάσεων της SFIC, η Lafarge είχε εμπλακεί άμεσα στη σύναψη της συμφωνίας το 1984. Άλλωστε, δεν επικαλέστηκε κανένα έγγραφο από το οποίο να προκύπτει ότι είχε αποστεί από τη συμφωνία που συνήφθη το 1984. Συναφώς, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της, η μνεία της Wössingen στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 δεν μπορεί να θεωρηθεί ως η απόδειξη της μη συμμετοχής της στη συμφωνία που συνήφθη το 1984. Πράγματι, καίτοι από το έκτο εδάφιο της επιστολής αυτής προκύπτει ότι, κατά τον χρόνο συνάψεως της συμφωνίας, είχε αποφασιστεί η περίπτωση της Wössingen, τούτο δεν σημαίνει πάντως ότι η Lafarge δεν μετέσχε στη συμφωνία αυτή. Μπορεί απλώς να συναχθεί ότι η θέση της Wössingen στη Γερμανία εξακολουθούσε, το 1984, να δημιουργεί προβλήματα. Όμως, η ίδια η Lafarge ανέφερε στα υπομνήματά της ότι δεν είχε γίνει μνεία της Wössingen στην απόφαση της Bundeskartellamt της 12ης Σεπτεμβρίου 1988 σχετικά με συμφωνία στη νότια Γερμανία, παρά μόνο

ενόψει των σχέσεών της με τους άλλους Γερμανούς παραγωγούς τσιμέντου μετά τον Μάιο του 1986, πράγμα το οποίο επιβεβαιώνει ότι, μέχρι την ημερομηνία εκείνη, η θέση της Wössingen ήταν ιδιάζουσα. Αντιθέτως, από καμία ένδειξη δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η ιδιάζουσα αυτή θέση της Wössingen στη Γερμανία σήμαινε, για τα άλλα μέρη της συμφωνίας, τόσο τους Γάλλους όσο και τους Γερμανούς, ότι η Lafarge δεν μετείχε στη συμφωνία.

2376 Επιπλέον, από τα έγγραφα αριθ. 33.126/6976 έως 6979 και 33.126/16556 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 11) προκύπτει ότι οι εκπρόσωποι της Lafarge στο συμβούλιο εποπτείας της Wössingen εξέφρασαν, στις 27 Σεπτεμβρίου 1985, την επιθυμία να προσχωρήσει η επιχείρηση αυτή στο σύστημα ποσοστώσεων για τη νότια Γερμανία. Όμως, η έρευνα και η απόφαση της Bundeskartellamt της 12ης Σεπτεμβρίου 1988 σχετικά με το σύστημα χορηγήσεως ποσοστώσεων για τη νότια Γερμανία κατέδειξαν ότι η Lafarge είχε συνεννοηθεί με τον P. Schuhmacher, πρόεδρο της BDZ και της Heidelberger, ώστε να μπορέσει η Wössingen να μετάσχει στη συμφωνία αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 11, τέταρτο εδάφιο· έγγραφα αριθ. 33.126/6720 έως 6745).

2377 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι η επίκληση της από 12 Σεπτεμβρίου 1988 αποφάσεως της Bundeskartellamt στην προσβαλλομένη απόφαση συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας, καθόσον η απόφαση αυτή περιλαμβανόταν στον φάκελο των αιτιάσεων που αφορά εθνικές παραβάσεις σχετικά με τη γερμανική αγορά, των οποίων η δίωξη εγκαταλείφθηκε, και καθόσον η απόφαση αυτή δεν ήταν ένα παρά ένα συμπληρωματικό αποδεικτικό στοιχείο στην ΑΑ. Επισημαίνει ότι, στην απόφαση της Bundeskartellamt, γίνεται μνεία της Wössingen απλώς ενόψει των σχέσεών της με άλλους Γερμανούς παραγωγούς τσιμέντου μετά τον Μάιο του 1986, οπότε η Επιτροπή δεν μπορούσε να διαπιστώσει τη συμμετοχή της σε φερόμενη γαλλογερμανική συμφωνία βάσει της αποφάσεως αυτής πριν από τον Μάιο του 1986. Η Lafarge προσάπτει στην Επιτροπή ότι παραποίησε το περιεχόμενο της αποφάσεως της Bundeskartellamt όσον αφορά τη Wössingen.

2378 Όλοι οι ως άνω ισχυρισμοί της Lafarge πρέπει να απορριφθούν.

2379 Προκειμένου περί της φερομένης προβολής των δικαιωμάτων της άμυνας, αρκεί να επισημανθεί ότι η Επιτροπή ρητώς μνημόνευσε, στο τμήμα της ΑΑ που αφορά τη γαλλογερμανική συμφωνία (παράγραφος 12, σ. 28), το σύνολο των στοιχείων που επαναλαμβάνονται στην προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 11, και ότι όλα τα έγγραφα που παρατέθηκαν με την ευκαιρία αυτή περιλαμβάνονταν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95).

2380 Όσον αφορά το περιεχόμενο της αποφάσεως της Bundeskartellamt, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι γίνεται μνεία αυτής στην παράγραφο 22, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εντούτοις, κατά την υποσημείωση 104 την οποία περιλαμβάνει το σημείο αυτό, τα γεγονότα που περιγράφονται εν προκειμένω «δεν χρησιμοποιήθηκαν κατά των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων [και] αναφέρονται απλώς για να δοθεί ολοκληρωμένη εικόνα των υφισταμένων σχέσεων μεταξύ των διαφόρων παραγόντων». Ανεξαρτήτως του κατά πόσον η Επιτροπή αξιοποίησε ή όχι το περιεχόμενο της αποφάσεως της Bundeskartellamt για να διαπιστώσει τη συμμετοχή της Lafarge στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, αρκεί η διαπίστωση ότι ρητή μνεία των πραγματικών περιστατικών που περιγράφονται στην παράγραφο 22, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως είχε γίνει στην

παράγραφο 12 της ΑΑ (κεφάλαιο 2) και ότι τα έγγραφα που επικαλείται η Επιτροπή κατά την περιγραφή αυτή περιλαμβάνονταν όλα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει λόγος για προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Lafarge ως προς το σημείο αυτό.

2381 Πρέπει να τονιστεί, στη συνέχεια, ότι η Lafarge ουδόλως αμφισβήτησε το γεγονός, το οποίο αποδεικνύεται βάσει εγγράφων που παρατίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι οι εκπρόσωποί της στο συμβούλιο εποπτείας της Wössingen εξέφρασαν, στις 27 Σεπτεμβρίου 1985, την επιθυμία να προσχωρήσει η επιχείρηση αυτή στο σύστημα ποσοστώσεων για τη νότια Γερμανία και ότι ήλθε σε συμφωνία με τον P. Schuhmacher, πρόεδρο της BDZ και της Heidelberger, για να μπορέσει η Wössingen να συμμετάσχει στη συμφωνία αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2376).

2382 Η εγγύτητα μεταξύ της ημερομηνίας συνάψεως της συμφωνίας γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, ήτοι το 1984, και της ημερομηνίας κατά την οποία η Wössingen προσχώρησε στη συμφωνία σχετικά με τη νότια Γερμανία, ήτοι το 1985, καθώς και η παρέμβαση του P. Schuhmacher, προέδρου της BDZ, παραλήπτη της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 και συνομιλητή της Lafarge για τη συμφωνία που αφορούσε τη νότια Γερμανία, συνιστούν συμπληρωματικές ενδείξεις της συμμετοχής της Lafarge στη συμφωνία που συνήφθη το 1984.

2383 Επιπλέον, όπως στην περίπτωση της Ciments français (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2374), η συμμετοχή της Lafarge στην εν λόγω συμφωνία γενικής ρυθμίσεως εντάσσεται στη διατήρηση της πριν από το 1984 συμπεριφοράς της, η οποία συνίστατο, μεταξύ άλλων, στην άσκηση πιέσεων στη Cedest και στη συμμετοχή σε συνεννόηση με τη Dyckerhoff (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2252 έως 2281 και 2295 έως 2315).

2384 Όσον αφορά τη Cedest, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της στα δύο πρώτα συστατικά στοιχεία της επίμαχης παραβάσεως, ήτοι στη φερόμενη συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland και στις εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ του 1982 και του 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2225 έως 2288). Όμως, κατά την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 50, σημεία 1 έως 3), ακριβώς τα δύο πρώτα αυτά στοιχεία οδήγησαν στη σύναψη συμφωνίας το 1984, που είναι το μοναδικό άλλο συστατικό της παραβάσεως που διαπιστώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορεί να διαπιστώσει τη συμμετοχή της Cedest στο τρίτο αυτό στοιχείο, εφόσον η συμμετοχή της στα δύο πρώτα δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποδεδειγμένη, τόσο για λόγους τύπου (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2211 και 2284 έως 2290) όσο και ουσίας, και εφόσον δεν υφίσταται καμία άμεση απόδειξη της συμμετοχής της Cedest στη συμφωνία που συνήφθη το 1984. Το γεγονός και μόνον ότι η Cedest είναι μέλος της SFIC δεν αρκεί συναφώς, εφόσον η εν λόγω εθνική ένωση περιλαμβάνει και άλλα μέλη, τα οποία δεν θεωρήθηκαν από την Επιτροπή ως συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία που συνήφθη το 1984.

2385 Επομένως, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς νόμω και ουσία τη συμμετοχή της Cedest στην παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α. Επομένως, η διάταξη αυτή πρέπει να ακυρωθεί όσον αφορά τη Cedest.

2386 Προκειμένου περί της Dyckerhoff, από την επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 προκύπτει ότι ένας από τους εκπροσώπους της, ο J. Lose, μετείχε από το 1984 σε περιοδικές συνεδριάσεις με τον πρόεδρο της SFIC, τον B. Laplace, και τον T. Brenke, της Heidelberger (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10, πρώτο εδάφιο). Επιπλέον, όπως στην περίπτωση της Ciments français και της Lafarge (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2374 και 2383), η συμμετοχή της Dyckerhoff στην εν λόγω συμφωνία γενικής ρυθμίσεως εντάσσεται στη διατήρηση της πριν από το 1984 συμπεριφοράς της, η οποία συνίστατο, μεταξύ άλλων, στη συμμετοχή σε διμερείς συνεννοήσεις με τη Heidelberger, τη Lafarge και τη Ciments français (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2282 έως 2328).

2387 Όσον αφορά τη Heidelberger, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο παραλήπτης της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 ήταν όχι μόνο πρόεδρος της BDZ, αλλά και της Heidelberger. Επιπλέον, στην επιστολή αυτή, ο πρόεδρος της SFIC, ο B. Laplace, αναφέρεται σε περιοδικές συνεδριάσεις με τον J. Lose, της Dyckerhoff, και τον T. Brenke, της Heidelberger, από το 1984. Όπως για τους άλλους ενδιαφερομένους Γάλλους και Γερμανούς παραγωγούς (βλ. προηγούμενη σκέψη), η συμμετοχή της Heidelberger στην εν λόγω συμφωνία γενικής ρυθμίσεως εντάσσεται στη διατήρηση της πριν από το 1984 συμπεριφοράς της, η οποία συνίστατο, μεταξύ άλλων, στη συμμετοχή σε διμερή συνεννόηση με την Dyckerhoff (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2282 έως 2294).

2388 Όπως στην περίπτωση των εναρμονισμένων πρακτικών που εξετάστηκαν ανωτέρω (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2330), η επιχειρηματολογία που η Ciments français, η Heidelberger και η Lafarge αντλούν από πλάνη εκτιμήσεως κατά την οικονομική ανάλυση της γαλλογερμανικής αγοράς για να αμφισβητήσουν τη συμμετοχή τους στη συμφωνία γενικής ρυθμίσεως των πωλήσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να απορριφθεί, στο μέτρο που η ύπαρξη και το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής καθώς και η συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών αποδείχθηκαν βάσει εγγράφων των οποίων η αποδεικτική ισχύς δεν καθιστά αναγκαία την εξέτασή τους σε συνδυασμό με την οικονομική ανάλυση της σχετικής αγοράς.

2389 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή βασίμως θεώρησε, με την εξαίρεση της Cedest (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2384 και 2385), ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι στις παραδόσεις τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας Γάλλοι και Γερμανοί παραγωγοί είχαν μετάσχει σε συμφωνία γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ των δύο αυτών κρατών μελών.

B — Εξακολούθηση της συμπράξεως μετά το 1986

2390 Οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger και BDZ καταγγέλλουν την έλλειψη αποδείξεως της ανανεώσεως της συμφωνίας. Η Επιτροπή αναγνώρισε την εν λόγω έλλειψη αποδείξεως στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 10, τρίτο εδάφιο): «Η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδείξεις όσον αφορά την ανανέωση της συμφωνίας (...)». Οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι, καθόσον δεν διέθετε απόδειξη περί της ανανεώσεως αυτής, η Επιτροπή δεν μπορούσε να στηριχθεί στη συνέχεια (ίδιο εδάφιο) μόνο στην ανάλυση των στατιστικών στοιχείων που αντήλλαξαν οι επίμαχες εθνικές ενώσεις για να αποδείξει την ανανέωση της συμφωνίας. Ισχυρίζονται, πράγματι, ότι υφίσταται τουλάχιστον μια

εναλλακτική σε σχέση με τις διαπιστώσεις που απορρέουν από τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία οικονομική εξήγηση.

2391 Εντούτοις, καίτοι από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει πράγματι ότι, για να αποδειχθεί η βούληση των μερών της συμφωνίας του 1984 να ανανεώσουν τη συμφωνία αυτή, η Επιτροπή αναφέρει εκ νέου την επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (βλ. παράγραφο 50, σημείο 3, πέμπτο εδάφιο: «Πράγματι, στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (...) γίνεται λόγος για τις πιθανότητες ανανεώσεως αυτής [της συμφωνίας]», επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποδηλώνει η άποψη των προσφευγουσών, η Επιτροπή δεν διαπίστωσε την ύπαρξη συμφωνίας ανανεωθείσας το 1986 ή μεταγενέστερα, ως στοιχείο της παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2392 Η Επιτροπή χρησιμοποιεί πράγματι τις διαπιστώσεις που παρέχουν τα στατιστικά στοιχεία που αντηλλάγησαν μεταξύ των δύο εθνικών ενώσεων για να επιβεβαιώσει ότι εξακολουθούσε να υπάρχει η σύμπτωση βουλήσεων που υφίστατο από το 1984 μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας, και όχι για να καταδείξει την ανανέωση της συμφωνίας που συνήφθη το 1984. Πράγματι, στην παράγραφο 22, σημείο 10, τρίτο εδάφιο, in fine, της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρει τα εξής: «Η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδείξεις όσον αφορά την ανανέωση της συμφωνίας, αλλά τα στατιστικά στοιχεία για τις γαλλικές παραδόσεις στη Γερμανία και για τις γερμανικές παραδόσεις στη Γαλλία (...) δείχνουν ότι η συμφωνία μεταξύ της [SFIC], της Lafarge, της Ciments français και της Cedest, αφενός, και της [BDZ], της Heidelberger και της Dyckerhoff, αφετέρου, συνέχισε να ισχύει και μετά το 1986.»

2393 Καίτοι η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδείξεις όσον αφορά την ανανέωση της συμφωνίας που συνήφθη το 1984 και το αναγνωρίζει με την προσβαλλομένη απόφαση, η βούληση των μερών να βελτιώσουν τη συμφωνία στην οποία κατέληξαν το 1984 και η οποία ισχύει ακόμη το 1986 προκύπτει σαφώς από τα χωρία της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/3574 έως 3576) που παρατέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 2344. Τόσο οι συνεδριάσεις μεταξύ των B. Laplace, J. Lose και T. Brenke όσο και η ανάγκη προσφυγής σε διαιτητές («Schiedsrichter») και η επιθυμία της γερμανικής βιομηχανίας («German side») να μειωθεί η διαφορά που υφίστατο από το 1984 μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων καθιστούν πράγματι εμφανές ότι τα μέρη επιθυμούσαν, κατά τον χρόνο εκείνο, να διατηρήσουν σε ισχύ τη συμφωνία τους όσον αφορά τη ρύθμιση των πωλήσεων μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, ενδεχομένως βελτιώνοντας το περιεχόμενο της συμπτώσεως των βουλήσεών τους προκειμένου να διευθετήσουν όλα τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν στη γαλλογερμανική παραμεθόρια ζώνη.

2394 Η Dyckerhoff δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι η επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 δεν εκθέτει καμία συζήτηση με αντικείμενο την ανανέωση συμφωνίας. Πράγματι, το έκτο εδάφιο της εν λόγω επιστολής αναφέρεται κατ' επανάληψη στην ανανέωση συμφωνίας («στην περίπτωση κατά την οποία θα ανανεώναμε τη συμφωνία μας», «λίγες πιθανότητες επιτεύξεως νέας συμφωνίας» και «ο αληθινός στόχος της ανανέωσης είναι να αποτραπεί η αύξηση των πιέσεων αυτών»).

2395 Οι Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge και BDZ ισχυρίζονται ότι, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσας στην σκέψη 106 (σκέψη 71), η ανάλυση των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τις παραδόσεις μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας δεν

μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να αποδειχθεί ότι η συμφωνία που συνήφθη το 1984 εξακολουθούσε να ισχύει, στο μέτρο που υφίσταται εναλλακτική σε σχέση με τη συμπαιγνία που διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση οικονομική εξήγηση.

2396 Επιπλέον, οι Dyckerhoff, SFIC, Ciments français και Heidelberger αμφισβητούν την αποδεικτική ισχύ του περιεχομένου του εσωτερικού σημειώματος της Heidelberger της 12ης Αυγούστου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/3573), που παρατέθηκε στην παράγραφο 22, σημείο 10, τέταρτο και πέμπτο εδάφιο. Υποστηρίζουν, επιπλέον, ότι το έγγραφο αυτό, του οποίου δεν γίνεται μνεία στην ΑΑ, δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε βάρος τους στην προσβαλλομένη απόφαση.

2397 Πρέπει να υπομνησθεί ότι ο ισχυρισμός που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας έχει ήδη απορριφθεί ανωτέρω στη σκέψη 345.

2398 Πριν εκτιμηθεί το βάσιμο των λοιπών ισχυρισμών, πρέπει να εξετασθούν εκ νέου τα σχετικά με το ζήτημα αυτό χωρία της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στην απόφαση αυτή, αφού η Επιτροπή διαπίστωσε ότι δεν διαθέτει αποδείξεις σχετικά με την ανανέωση της συμφωνίας, επικαλείται στατιστικά στοιχεία για τις γαλλικές παραδόσεις στη Γερμανία και για τις γερμανικές παραδόσεις στη Γαλλία από την 1η Ιανουαρίου 1985 μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1989, τα οποία καταδεικνύουν ότι η εν λόγω συμφωνία εξακολούθησε να ισχύει μετά το 1986 (παράγραφος 22, σημείο 10, τρίτο εδάφιο, in fine). Η Επιτροπή προσθέτει ότι, σύμφωνα με ένα εσωτερικό σημείωμα της Heidelberger της 12ης Αυγούστου 1987, οι γαλλογερμανικές συνομιλίες συνεχίστηκαν το 1987. Στην παράγραφο 22, σημείο 12, τρίτο εδάφιο, επισημαίνει ότι η σύγκριση των δεδομένων αυτών «δείχνει ότι "η υφισταμένη από το [1984] διαφορά μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων" (επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 [...]) έχει μειωθεί».

2399 Στα υπομνήματά της στην υπόθεση T-48/95, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι συνήγαγε την εξακολούθηση της ισχύος της συμφωνίας μετά το 1984 από την εξέλιξη των στατιστικών στοιχείων.

2400 Παρουσιάζει, κατά συνέπεια, δύο διαφορετικά στοιχεία για να αποδείξει ότι η σύμπτωση βουλήσεων η οποία υλοποιήθηκε το 1984 και εξακολουθούσε να υφίσταται το 1986, με σκοπό τη ρύθμιση των πωλήσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, διατηρήθηκε σε ισχύ τουλάχιστον μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1989: τις διαπιστώσεις που απορρέουν από τα στατιστικά στοιχεία που εκτίθενται στην παράγραφο 22, σημείο 12, και το σημείωμα της Heidelberger της 12ης Αυγούστου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10).

2401 Προσήκει, κατ' αρχάς, να εκτιμηθεί η αποδεικτική ισχύς του εν λόγω σημειώματος της 12ης Αυγούστου 1987.

2402 Η Heidelberger δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι η αιτίαση που αντλείται από τη διατήρηση της ισχύος της συμφωνίας το 1987 δεν διατυπώθηκε εναντίον της στην ΑΑ. Πράγματι, η ΑΑ δεν περιέχει ένδειξη παρέχουσα τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι η Επιτροπή θεώρησε ότι η σύμπτωση

βουλήσεων που διαπιστώθηκε το 1984 δεν υφίστατο πλέον το 1987 (βλ., επίσης, ανωτέρω σκέψη 576). Αντιθέτως, προκύπτει ότι, στα χωρία της ΑΑ που αφορούν τη γαλλογερμανική συμφωνία, η Επιτροπή φρόντισε να μην αναφέρει ότι δεν υφίστατο πλέον η εν λόγω σύμπτωση βουλήσεων. Επισήμανε μάλιστα ότι οι χειρόγραφες σημειώσεις που περιλαμβάνονται στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 είχαν την έννοια ότι το πρόβλημα των εξαγομένων προς τη Γαλλία και τη Γερμανία ποσοτήτων είχε συζητηθεί κατά τη γαλλογερμανική συνάντηση της 27ης και της 28ης Οκτωβρίου 1986 (ΑΑ, παράγραφος 12, σ. 27).

2403 Η Dyckerhoff και η Heidelberger ισχυρίζονται ότι το περιεχόμενο του σημειώματος της 12ης Αυγούστου 1987 καταδεικνύει ότι δεν υφίστατο συμφωνία. Η Ciments français υπογραμμίζει ότι το σημείωμα αυτό δεν περιέχει καμία ένδειξη σχετικά με το περιεχόμενο ή την ανανέωση της συμφωνίας το 1984.

2404 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν.

2405 Κατ' αρχάς, η Επιτροπή δεν χρησιμοποίησε το σημείωμα της 12ης Αυγούστου 1987 για να αποδείξει την ύπαρξη, τη διατήρηση της ισχύος ή την ανανέωση της συμφωνίας που συνήφθη το 1984, αλλά για να καταδείξει ότι εξακολουθούσαν να διεξάγονται οι γαλλογερμανικές συζητήσεις στις οποίες αναφέρεται η επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986. Εξηγεί πράγματι, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 10, τρίτο και τέταρτο εδάφιο), τα εξής: «Σύμφωνα με εσωτερικό σημείωμα της Heidelberger της 12ης Αυγούστου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/3573), οι γαλλογερμανικές συζητήσεις συνεχίσθηκαν το 1987: "Είχα συμφωνήσει με τον κ. Laplace να συζητήσουμε, πριν από τη λήξη της θητείας του στη γαλλική τσιμεντοβιομηχανία, τα γνωστά εκκρεμή θέματα. Θα τον συναντήσετε με την αντιπροσωπεία [της] Cembureau που αναχωρεί για τη Ρωσία. Θα ήθελα να συμφωνήσω μαζί σας, πριν συναντηθείτε μαζί του, το περιεχόμενο των συζητήσεων που θα πραγματοποιηθούν. Παράρτημα". Το παράρτημα περιλαμβάνει την προαναφερόμενη επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986.» Η αναφορά στα «γνωστά θέματα», τα οποία παρέμειναν «εκκρεμή» και η παρουσία της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 σε παράρτημα δείχνουν ότι τα επίμαχα «θέματα» αφορούν την ενδεχόμενη ανανέωση της συμφωνίας την οποία εξετάζει η επιστολή αυτή. Όμως, κατά την επιστολή αυτή, τα μέρη της συμφωνίας επιθυμούσαν να τη βελτιώσουν διευρύνοντας το περιεχόμενό της ώστε να περιλάβει τη ρύθμιση ορισμένων ζητημάτων που παρέμειναν εκκρεμή κατά τη σύναψή της το 1984, όπως η μείωση της διαφοράς μεταξύ των παραδόσεων τσιμέντου των δύο χωρών. Το γεγονός ότι υφίσταντο ακόμη τέτοια ζητήματα καταδεικνύει, επομένως, ότι η σύμπτωση βουλήσεων που εκφράστηκε το 1984 και στην οποία αναφερόταν ακόμη η επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 εξακολουθούσε να υπάρχει τον Αύγουστο του 1987.

2406 Επιπλέον, το γεγονός ότι η σύμπτωση βουλήσεων, της οποίας η ύπαρξη διαπιστώθηκε το 1984 και το 1986 όσον αφορά τις Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge και BDZ (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2363 έως 2389), εξακολουθεί να υπάρχει προκύπτει επίσης από το ότι η από 22 Σεπτεμβρίου 1986 επιστολή του προέδρου της SFIC και της Ciments français προς τον πρόεδρο της BDZ και της Heidelberger περιλαμβάνεται σε παράρτημα στο εν λόγω σημείωμα της Heidelberger της 12ης Αυγούστου 1987.

2407 Κατά τα λοιπά, η Lafarge και η BDZ δεν διατύπωσαν ούτε επικρίσεις ούτε ιδιαίτερα σχόλια όσον αφορά το εν λόγω σημείωμα της Heidelberger ή τη χρήση στην οποία προβαίνει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

2408 Προσήκει, δεύτερον, να εκτιμηθεί η αποδεικτική ισχύς των διαπιστώσεων που απορρέουν από τα στατιστικά στοιχεία που παρατίθενται στην παράγραφο 22, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2409 Στην παράγραφο 22, σημείο 10, της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία καταδεικνύουν ότι η συμφωνία συνέχισε να ισχύει και μετά το 1986. Στην παράγραφο 22, σημείο 12, τρίτο εδάφιο, θεωρεί ότι η σύγκριση των δεδομένων αυτών δείχνει ότι η υφιστάμενη από το 1984 διαφορά μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων, μνεία της οποίας γίνεται στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, έχει μειωθεί. Στην παράγραφο 50, σημείο 3, έκτο εδάφιο, διευκρινίζει ότι από τις ανταλλαγές στατιστικών στοιχείων μεταξύ των δύο ενώσεων προκύπτει ότι επιτεύχθηκε η επιδιωκόμενη μείωση της απόκλισης μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων.

2410 Είναι βεβαίως αληθές ότι, τον Μάρτιο του 1984, θεωρήθηκε ότι οι εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία εξακολουθούσαν να αποτελούν «καίριο ζήτημα» [βλ. μνημόνιο προς τον πρόεδρο της 15ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729)], ότι η από 22 Σεπτεμβρίου 1986 επιστολή του προέδρου της SFIC και της Ciments français προς τον πρόεδρο της BDZ και της Heidelberger (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2343 και 2344) αναφέρει ότι η οικεία γερμανική βιομηχανία διατύπωσε την ευχή να μειωθεί η διαφορά μεταξύ των γαλλικών εξαγωγών στη Γερμανία και των γερμανικών εξαγωγών στη Γαλλία και ότι καμία από τις ως άνω προσφεύγουσες δεν αμφισβητεί ότι υφίστατο η τάση προς μείωση της εν λόγω διαφοράς μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 1985 και της 30ής Σεπτεμβρίου 1989, λόγω της αυξήσεως των γερμανικών εξαγωγών στη Γαλλία, όπως επιβεβαιώνουν τα στοιχεία που παρατίθενται στην παράγραφο 22, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Ciments français προέβαλε, κατά την ακρόαση, μια εναλλακτική οικονομική εξήγηση, την οποία η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αντικρούσει, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 15) και στα υπομνήματά της.

2411 Η Ciments français προέβαλε ως εξήγηση της τάσεως μειώσεως της αποκλίσεως τη μεγαλύτερη ανάπτυξη της γαλλικής περιφερειακής αγοράς και το υψηλότερο επίπεδο των γαλλικών τιμών σε σχέση με τις γερμανικές τιμές.

2412 Για να απορρίψει την εξήγηση κατά την οποία οι γαλλικές τιμές ήσαν πιο ελκυστικές για τους παραγωγούς τσιμέντου όσον αφορά τα έτη 1986, 1987 και 1988, η Επιτροπή παρουσίασε έναν πίνακα βάσει των εγγράφων που εκθέτουν τις τιμές που ανακοίνωσε στη Cembureau η BDZ (έγγραφα αριθ. 33.126/15161 έως 15163) και η SFIC (έγγραφα αριθ. 33.126/15168 έως 15170) από τα οποία προκύπτει ότι οι γερμανικές τιμές ήσαν υψηλότερες από τις γαλλικές τιμές. Συνήγαγε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 15, έκτο εδάφιο) τα εξής: «(...) οι τιμές στη Γαλλία δεν ήταν σε καμία περίπτωση πλέον συμφέρουσες από τις τιμές στη Γερμανία κατά την περίοδο 1986 έως 1988. Αντίθετα, η διαφορά της τιμής είναι ακόμη [σημαντικότερη] τη στιγμή κατά την οποία το γερμανικό τσιμέντο PZ 35 ανήκει σε κατηγορία αντοχής κατώτερη από εκείνη των γαλλικών τσιμέντων CPJ 45 και CPA 55 R.» Κατά συνέπεια, κατέληξε (παράγραφος 22, σημείο 15, τελευταίο εδάφιο) ότι: «Επομένως, οι εξηγήσεις της Ciments français δεν επιβεβαιώνονται από τα γεγονότα.»

2413 Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η Ciments français επισήμανε στην Επιτροπή ότι είχε υποπέσει σε πλάνη εκτιμήσεως συγκρίνοντας τις γερμανικές τιμές που ανακοίνωσε η BDZ στη Cembureau με τις γαλλικές τιμές που ανακοίνωσε η SFIC στη Cembureau, καθόσον τις παρουσιάζει ως «τιμές εργοστασίου άνευ φόρων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 15), ενώ οι τιμές που ανακοίνωσε η BDZ στη Cembureau ήσαν τιμές με παράδοση και οι τιμές που κοινοποίησε η SFIC στη Cembureau ήσαν τιμές «εργοστασίου».

2414 Από τα έγγραφα αριθ. 33.126/15161 έως 15163 και 15168 έως 15170 που παρατίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 15), προκύπτει ότι, όπως υπογραμμίζει η Ciments français, οι τιμές που ανακοίνωσαν στη Cembureau η BDZ και η SFIC, αντιστοίχως, δεν μπορούν να συγκριθούν μεταξύ τους, καθόσον οι πρώτες είναι «τιμές παραδόσεως» («frei site» ή «frei station bundesgebiet») και οι δεύτερες «τιμές εργοστασίου». Επιπλέον, από πίνακα που παρουσίασε η Ciments français (παράρτημα 30 της προσφυγής στην υπόθεση Τ-39/95) προκύπτει ότι η έκφραση «frei station bundesgebiet» δεν αποδίδει την τιμή εργοστασίου. Πράγματι, ο πίνακας αυτός, ο οποίος προέρχεται από μια βάση δεδομένων της Cembureau και φέρει ημερομηνία τον Μάιο του 1994, εκθέτει τις τιμές για τη Γερμανία για τα έτη 1979 έως 1993. Αναφέρει όμως τιμές «delivered on site» ή «delivered to site» που αντιστοιχούν, για τους μήνες και τα έτη που αφορούν τα έγγραφα αριθ. 33.126/15161 έως 15163, στις τιμές που περιλαμβάνονται στον πίνακα της παραγράφου 22, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει ένα σφάλμα, στο μέτρο που χαρακτηρίζει ως «μέσες τιμές εργοστασίου άνευ φόρων στη Γερμανία τις οποίες ανακοίνωσε η BDZ μόνο για το PZ 35» τις τιμές τις οποίες αναφέρουν τα έγγραφα αριθ. 33.126/15161 έως 15163. Επομένως, ο πίνακας αυτός χάνει κάθε αποδεικτική ισχύ.

2415 Εξάλλου, η Ciments français παρουσίασε άλλα έγγραφα προκειμένου να αποδείξει, βάσει συγκρίσεως μεταξύ των διαφόρων τιμών παραδόσεως, ότι οι γαλλικές τιμές ήσαν υψηλότερες από τις γερμανικές τιμές για τα έτη 1986, 1987, 1988 και 1989 (παράρτημα 30 της προσφυγής στην υπόθεση Τ-39/95). Πάντως, η Επιτροπή δεν συζήτησε το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών, παραπέμποντας απλώς στην προσβαλλομένη απόφαση.

2416 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν μπορεί να στηριχθεί στην ανάλυση των στοιχείων που επαναλαμβάνονται στην παράγραφο 22, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αποδείξει ότι εξακολουθούσε να υφίσταται σύμπραξη μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας όσον αφορά τη ρύθμιση των πωλήσεων μεταξύ των δύο χωρών. Πράγματι, δεν απέδειξε ότι η μόνη εύλογη εξήγηση της μειώσεως της αποκλίσεως μεταξύ του όγκου των γαλλικών εξαγωγών και του όγκου των γερμανικών εξαγωγών, που προκύπτει πρωτίστως από την αύξηση των γερμανικών εξαγωγών, ήταν η διατήρηση της ισχύος της συμφωνίας (βλ. απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 71), καθόσον η μείωση της διαφοράς θα μπορούσε επίσης να απορρέει από ανταγωνιστική συμπεριφορά των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και ειδικότερα από τη μεγαλύτερη ελκυστικότητα που παρουσίαζαν για τους παραγωγούς τσιμέντου οι γαλλικές τιμές το 1986, 1987, 1988 και 1989, όπως είχε εκθέσει η Ciments français στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας.

2417 Επομένως, παρέλκει η εξέταση των λοιπών ισχυρισμών που προέβαλαν οι προσφεύγουσες για να αμφισβητήσουν την αποδεικτική ισχύ των στατιστικών στοιχείων που επικαλέστηκε η Επιτροπή,

καθόσον μόνη η ύπαρξη εύλογης εναλλακτικής οικονομικής εξηγήσεως αίρει κάθε αποδεικτική ισχύ των στοιχείων αυτών έναντι όλων των προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α.

2418 Από τα προεκτεθέντα (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2390 έως 2417) προκύπτει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία των οποίων γίνεται μνεία στην προσβαλλομένη απόφαση αποδεικνύουν ότι η σύμπραξη την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, εξακολουθούσε να ισχύει μόνο μέχρι τις 12 Αυγούστου 1987, ημερομηνία κατά την οποία συντάχθηκε το σημείωμα της Heidelberger (παράγραφος 22, σημείο 10, τέταρτο εδάφιο). Επομένως, η διάταξη αυτή πρέπει να ακυρωθεί, στο μέτρο που διαπιστώνει την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987 και διαπιστώνει τη συμμετοχή των Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge και BDZ στην παράβαση αυτή μετά την ως άνω ημερομηνία.

2419 Κατά τα λοιπά, η Heidelberger δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι η Επιτροπή προέβη σε αντιστροφή του βάρους της αποδείξεως επιβάλλοντάς της να αποδείξει ότι δεν μετέσχε σε κανένα από τα στοιχεία της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δεν μπορεί ούτε να επικαλεστεί τον μικρό αριθμό εγγράφων που την αφορούν από τα παρατιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, η Επιτροπή απέδειξε, βάσει εγγράφων, ότι η Heidelberger μετέσχε στην επίμαχη παράβαση. Το γεγονός ότι η Heidelberger θεωρεί ότι μόνον η επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 και το εσωτερικό σημείωμά της της 12ης Αυγούστου 1987 την αφορούν δεν μπορεί να εξασθενίσει την απόδειξη της συμμετοχής της στην παράβαση. Ο ακριβής αριθμός εγγράφων που χρησιμοποιούνται προς τον σκοπό αυτό δεν είναι καθοριστικός, καθόσον μόνη η αποδεικτική ισχύς τους λαμβάνεται υπόψη. Επιπλέον, και άλλα έγγραφα αποδεικνύουν τη συμμετοχή της Heidelberger στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, όπως το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge, το οποίο αναφέρεται στη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 μεταξύ της Dyckerhoff, της Heidelberger και της Cedest (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2282 έως 2294).

2420 Στο τέλος της παρούσας εκτιμήσεως των ισχυρισμών των προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθορίστηκε αν έκαστο των συστατικών στοιχείων της παραβάσεως την οποία αφορά η εν λόγω διάταξη έπρεπε ή όχι να θεωρηθεί αποδεδειγμένο έναντι των προσφευγουσών αυτών. Ορισμένες από τις προσφεύγουσες αμφισβήτησαν πάντως ειδικά τη διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση6.

Διάρκεια της συμμετοχής ορισμένων προσφευγουσών στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α

2421 Η Ciments français καταγγέλλει τον τεχνητό χαρακτήρα της κατασκευής με την οποία η Επιτροπή αποδεικνύει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ των διαφόρων στοιχείων που διαπιστώθηκαν όσον αφορά την παράβαση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ενώ τα στοιχεία αυτά αφορούν διαφορετικούς δράστες και έχουν ξεχωριστά αντικείμενα, όπως αναγνωρίζει άλλωστε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

2422 Η Heidelberger ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε την απόδειξη της διατηρήσεως της ισχύος των επιμάχων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1989.

2423 Η Lafarge διερωτάται πώς η Επιτροπή θεώρησε την ημερομηνία της 30ής Σεπτεμβρίου 1989 ως ημερομηνία λήξεως της παραβάσεως όσον αφορά την ίδια, χωρίς να προσκομίσει την απόδειξη της συμμετοχής της στην παράβαση μέχρι την ημερομηνία αυτή.

2424 Πριν εκτιμηθεί το βάσιμο των διαφόρων αυτών ισχυρισμών, πρέπει να εξετασθούν τα κρίσιμα χωρία της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς το σημείο αυτό.

2425 Από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι το ζήτημα της διάρκειας της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, συνδέεται με το ζήτημα του ενιαίου και διαρκούς χαρακτήρα της. Πράγματι, η Επιτροπή εκθέτει (παράγραφος 50, σημείο 4) τα εξής: «Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η συμφωνία για την κατανομή της αγοράς του [Saarland], οι εναρμονισμένες πρακτικές για την εξεύρεση λύσης όσον αφορά τον περιορισμό των πωλήσεων της Cedest στη Γερμανία, εκτός από το [Saarland], καθώς και η συμφωνία του 1984, για την οποία γίνεται λόγος στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, είχαν όλες τους ως αντικείμενο την κατανομή των αγορών και τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εν λόγω συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μπορούν να θεωρηθούν ως παράβαση ενιαία και διαρκής. Επιπλέον, μολονότι στην αρχή [η SFIC], η [BDZ] και η Lafarge δεν συμμετείχαν στη συμφωνία για το [Saarland], την αποδέχθηκαν από τις 23 Ιουνίου 1982, ήτοι από τη στιγμή που ανέλαβαν δράση για την επέκταση της συμφωνίας για το [Saarland] και σε άλλα γερμανικά ομόσπονδα κράτη και για την ένταξή της στο ευρύτερο πλαίσιο της ρύθμισης των γαλλογερμανικών εμπορικών ροών. Η ενιαία και διαρκής παράβαση που αφορά τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας διαπράχθηκε από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989 από [τη SFIC], τη Cedest, τη Ciments français, τη Lafarge, την [BDZ], τη Dyckerhoff και τη Heidelberger.»

2426 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η έννοια της «ενιαίας παραβάσεως» προϋποθέτει ένα σύνολο συμπεριφορών που υιοθέτησαν διαφορετικοί επιχειρηματίες οι οποίοι επιδιώκουν τον ίδιο οικονομικό σκοπό που θίγει τον ανταγωνισμό (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Phône-Poulenc, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1053, σκέψεις 125 και 126).

2427 Εν προκειμένω, πρέπει, επομένως, να ελεγχθεί αν οι διάφορες συμπεριφορές που καταγγέλλονται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πηγάζουν από ενιαία παράβαση.

2428 Συναφώς, διαπιστώθηκε ήδη ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη, καθ' όλη την επίμαχη περίοδο, του ενός των συστατικών στοιχείων της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, ήτοι της φερόμενης συμφωνίας κατανομής της αγοράς του Saarland (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2172 έως 2225). Επομένως, πρέπει να εκτιμηθεί αν, έστω και ελλείψει του εν λόγω συστατικού στοιχείου, η ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως εξακολουθεί να είναι αποδεδειγμένη.

2429 Η ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των διαφόρων στοιχείων της παραβάσεως που διαπιστώθηκαν νομοτύπως δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Τόσο οι διάφορες εναρμονισμένες πρακτικές που έλαβαν χώρα μεταξύ του 1982 και του 1984 όσο και η συμφωνία του 1984, που εξακολούθησε να ισχύει μέχρι τις 12 Αυγούστου 1987, είχαν ως αντικείμενο τη ρύθμιση των διασυνοριακών ροών τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας ή ακόμη την κατανομή των αγορών (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2226 έως 2420).

2430 Επιπλέον, οι μετέχοντες στις ως άνω παράνομες συμπεριφορές γνώριζαν, ή όφειλαν οπωσδήποτε να γνωρίζουν, ότι αυτές εντάσσονται σε ένα ευρύτερο σχέδιο που επεδίωκε τον κοινό αυτό παράνομο στόχο.

2431 Κατά συνέπεια, οι επικρίσεις της Ciments français πρέπει να απορριφθούν. Πράγματι, ακόμα και αν θεωρηθεί ότι έχει αποδειχθεί, μόνο το γεγονός που προβάλλει η επιχείρηση αυτή ότι τα διάφορα στοιχεία της ενιαίας παραβάσεως που διαπιστώθηκε δεν έχουν απολύτως παρεμφερές γεωγραφικό πεδίο δεν αποδεικνύει ότι τα στοιχεία αυτά δεν είχαν το ίδιο αντικείμενο, ήτοι τη ρύθμιση των ροών τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2432 Η συμμετοχή των Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge και BDZ στην εν λόγω ενιαία παράβαση αποδεικνύεται, εφόσον όλες οι προσφεύγουσες μετέσχαν στη μια ή την άλλη από τις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπίστωσε η Επιτροπή, καθώς και στη συμφωνία του 1984. Η ακύρωση του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cedest σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν επηρεάζει τη διαπίστωση αυτή.

2433 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή απέδειξε ότι οι συνιστώσες παράβαση συμπεριφορές τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, και οι οποίες αποδείχθηκαν, παρουσιάζουν από αντικειμενικής και υποκειμενικής απόψεως επαρκή ομοιότητα ώστε να χαρακτηριστούν ως ενιαία παράβαση.

2434 Η εκτίμηση του διαρκούς χαρακτήρα της παραβάσεως όσον αφορά τη Ciments français, τη Heidelberger και τη Lafarge απαιτεί εξάλλου να ληφθούν υπόψη οι διάφορες παράνομες συμπεριφορές οι οποίες εγκύρως τους καταλογίστηκαν, καθώς και οι ημερομηνίες με τις οποίες συνδέονται.

2435 Η Ciments français μετέσχε με τη Lafarge σε εναρμονισμένη πρακτική η οποία είχε ως αντικείμενο την άσκηση πιέσεων στη Cedest και η οποία αποδείχθηκε βάσει εγγράφου με ημερομηνία 23 Ιουνίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2252 έως 2281). Μετέσχε επίσης με τη Dyckerhoff σε εναρμονισμένη πρακτική που αποδείχθηκε βάσει δύο εγγράφων που φέρουν ημερομηνία 25 Ιανουαρίου και 17 Μαΐου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2316 έως 2328). Από το 1984 μέχρι τις 12 Αυγούστου 1987 μετέσχε σε συμφωνία γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2332 έως 2418). Επομένως, αποδεικνύεται ότι μετέσχε κατά διαρκή τρόπο στην ενιαία παράβαση, από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987.

2436 Η Heidelberger μετέσχε σε εναρμονισμένη πρακτική με τη Dyckerhoff η οποία αποδεικνύεται βάσει εγγράφου που αφορά συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2282 έως 2294) και, από το 1984 έως τις 12 Αυγούστου 1987, σε συμφωνία γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2332 έως 2418). Επομένως, αποδεικνύεται ότι μετέσχε κατά διαρκή τρόπο στην ενιαία παράβαση μόνον από τις 17 Νοεμβρίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987. Το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει, κατά συνέπεια, να ακυρωθεί στο μέτρο που καταλογίζει στη Heidelberger συμμετοχή στην παράβαση από τις 23 Ιουνίου έως τις 16 Νοεμβρίου 1982.

2437 Η Lafarge μετέσχε με τη Ciments français σε εναρμονισμένη πρακτική η οποία είχε ως αντικείμενο την άσκηση πιέσεων στη Cedest και η οποία αποδείχθηκε βάσει εγγράφου με ημερομηνία 23 Ιουνίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2252 έως 2281). Μετέσχε επίσης με τη Dyckerhoff σε εναρμονισμένη πρακτική που αποδείχθηκε βάσει τριών εγγράφων με ημερομηνία 23 Ιουνίου, 28 Ιουλίου και 2 Σεπτεμβρίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2295 έως 2315). Από το 1984 μέχρι τις 12 Αυγούστου 1987 μετέσχε σε συμφωνία γενικής ρυθμίσεως των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2332 έως 2418). Επομένως, αποδεικνύεται ότι μετέσχε κατά διαρκή τρόπο στην ενιαία παράβαση από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987.

2438 Η Dyckerhoff επικαλείται άλλωστε παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης. Εντούτοις, δεν προβάλλει την παραμικρή έλλειψη ή την παραμικρή ανεπάρκεια αιτιολογίας των χωρίων της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορούν τη γαλλογερμανική συμφωνία. Επομένως, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

2439 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν παρέβη ούτε το άρθρο 85, παράγραφος 1, ούτε το άρθρο 190 της Συνθήκης διαπιστώνοντας, στο μέτρο που καθορίστηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2172 έως 2438, τη συμμετοχή των Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge και BDZ στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2440 Η Ciments français υποστηρίζει ακόμη ότι, διαπιστώνουσα στο πλαίσιο της αιτιάσεως κατά της Ισπανίας και της Πορτογαλίας την ευθύνη μόνο της επαγγελματικής ενώσεως, εξαιρουμένων των Ισπανών παραγωγών, η Επιτροπή εισήγαγε αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση σε σχέση με την αιτίαση που αφορά τη Γαλλία και τη Γερμανία, στο πλαίσιο της οποίας, παράλληλα με τις εθνικές επαγγελματικές ενώσεις, αναγνώρισε την ευθύνη των μεμονωμένων παραγωγών, μεταξύ των οποίων είναι η Ciments français. Προσθέτει ότι η έλλειψη άμεσης συμμετοχής των ισπανικών επιχειρήσεων στις καταγγελθείσες διαπραγματεύσεις δεν μπορεί να δικαιολογήσει την εν λόγω δυσμενή διάκριση, εφόσον, όπως αναγνώρισε η ίδια η Επιτροπή, η προβαλλόμενη συμφωνία αφορούσε τις επιχειρήσεις αυτές και ορισμένα έγγραφα καταδεικνύουν σαφώς τον σημαντικό ρόλο που αυτές διαδραμάτισαν. Η προσέγγιση της Επιτροπής έναντι των μελών της ισπανικής επαγγελματικής ενώσεως στο πλαίσιο της αιτιάσεως κατά των παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου έρχεται πράγματι σε αντίφαση με την προσέγγιση που ακολούθησε έναντι των εμμέσων μελών της Cembureau για να τους καταλογίσει τη συμφωνία Cembureau.

2441 Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η κατάσταση της Ciments français μπορεί από κάθε άποψη να συγκριθεί προς αυτή των Ισπανών παραγωγών στους

οποίους αναφέρεται, από τη νομολογία (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146) προκύπτει ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε ότι ένας επιχειρηματίας ο οποίος βρισκόταν σε παρεμφερή προς την Ciments français κατάσταση τέλεσε παράβαση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της προσφεύγουσας αυτής, εφόσον η παράβαση αυτή έχει αποδειχθεί προσηκόντως. Όμως, οι λόγοι που προηγήθησαν κατέστησαν δυνατή τη διαπίστωση ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή απέδειξε ότι τόσο η Ciments français όσο και η εθνική επαγγελματική ένωση στην οποία έχει προσχωρήσει, ήτοι η SFIC, μετέσχαν στην παράβαση του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο α.

2442 Η SFIC και η Ciments français επικρίνουν επίσης, στο πλαίσιο των ισχυρισμών που αφορούν ειδικά τη νομιμότητα του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ της παραβάσεως αυτής και της συμφωνίας Cembureau. Η επίκριση αυτή θα εξεταστεί κατά τον έλεγχο του ενιαίου χαρακτήρα της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4045 έως 4048 και 4152 έως 4154).

2443 Εκτός από τη διαπίστωση της υπάρξεως γαλλογερμανικής συμφωνίας, οι Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge και BDZ κατήγγειλαν επίσης προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας, η οποία απορρέει από την έλλειψη προσβάσεως, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, σε έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής τα οποία θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα για την άμυνά τους.

Πρόσβαση στον φάκελο

2444 Μόνη η Lafarge (Τ-43/95) υποστηρίζει ότι δεν είχε πρόσβαση, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε στοιχεία σε βάρος της σχετικά με την παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α. Πράγματι, στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997 υποστηρίζει ότι τα έγγραφα που προέρχονται από τον φάκελο της γερμανικής Bundeskartellamt σχετικά με την απόφασή της της 12ης Σεπτεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/20481, 20418 έως 20443, 20416, 20417, 20492 έως 20495, 20497 έως 20499 και 20384 έως 20394) χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή για να αποδείξει μια παράβαση. Κατά τη συνεδρίαση στην υπόθεση Τ-43/95, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, διευκρίνισε ότι η εν λόγω παράβαση συνίστατο στη σύμπραξη όσον αφορά την αγορά του τσιμέντου της νοτιοδυτικής Γερμανίας, στην οποία αναφέρονται τα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν τη γερμανική αγορά (κεφάλαια 6 και 16).

2445 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 296.

2446 Οι Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger και BDZ διατύπωσαν, όσον αφορά την πρόσβαση σε απαλλακτικά έγγραφα, μια σειρά παρατηρήσεων βάσει εγγράφων τα οποία μπόρεσαν να συμβουλευθούν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 164 και 168). Η Lafarge (Τ-43/95) δεν διατύπωσε

καμία ιδιαίτερη επίκριση ως προς το σημείο αυτό. Κατά τη συνεδρίαση, επιβεβαίωσε άλλωστε, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, ότι δεν θα έκανε επίκληση των εσωτερικών σημειωμάτων της της 6ης Αυγούστου 1982 και της 7ης Ιανουαρίου 1983 όσον αφορά την προσβολή του δικαιώματός της προσβάσεως στον φάκελο.

2447 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται πράγματι ότι τα έγγραφα τα οποία μπόρεσε να συμβουλευθεί κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 επιβεβαιώνουν ότι οι σχέσεις μεταξύ των Γερμανών και Γάλλων παραγωγών και των εθνικών ενώσεών τους, της BDZ και της SFIC, δεν δημιουργούν προβλήματα νομικής φύσεως. Στις παρατηρήσεις της της 7ης Φεβρουαρίου 1997, επισημαίνει ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/14861 έως 14874, 14883, 14802 έως 14804, 19264 και 14801, που αποτελούνται από τα πρακτικά εσωτερικών συνεδριάσεων της γαλλικής ενώσεως και τα παραρτήματά τους, δεν παρουσιάζουν καμία σχέση με τις αιτιάσεις που της απευθύνθηκαν, αλλά πιστοποιούν, αντιθέτως, ότι οι γαλλογερμανικές σχέσεις συνίσταντο σε άμεμπτες από νομικής απόψεως επαφές, οπότε η γνώση του περιεχομένου τους θα μπορούσε να είναι χρήσιμη για την υπεράσπιση των συμφερόντων της στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Στις παρατηρήσεις της της 5ης Ιανουαρίου 1998, μνημονεύει ακόμα τα έγγραφα αριθ. 33.126/15443 έως 15453 (σύνοψη των εισηγήσεων μιας συναντήσεως μεταξύ της αντιπροσωπειών των Γερμανών και Γάλλων παραγωγών τσιμέντου στις 6 και στις 7 Δεκεμβρίου 1983), 6044 έως 6047 (επιστολή της SNFCC της 17ης Απριλίου 1989 κοινοποιούσα τα στοιχεία σχετικά με τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το 1988 και τους δύο πρώτους μήνες του 1989) και 14623 (πίνακας των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως του ιδίου κράτους μέλους για το έτος 1989), των οποίων το περιεχόμενο επιβεβαιώνει ότι οι Γερμανοί και οι Γάλλοι παραγωγοί τσιμέντου προέβησαν απλώς σε γενική ανταλλαγή απόψεων.

2448 Το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών, όπως αναλύεται από την Dyckerhoff, δεν μπορεί να αποδείξει προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Πράγματι, δεν προσδίδει νέα έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις βάσει των οποίων, κατά το μέτρο που προσδιορίστηκε ανωτέρω, αποδείχθηκαν οι αιτιάσεις που διαπιστώθηκαν εναντίον της τόσο στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 12, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο δ) όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 22 και 50, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α). Επιπλέον, το έγγραφο αριθ. 33.126/19264 (έγγραφο 128 του γαλλικού εθνικού φακέλου) επισυναφθέν ως παράρτημα στις παρατηρήσεις της της 7ης Φεβρουαρίου 1997, δεν αντιστοιχεί στην περιγραφή του περιεχομένου στην οποία προβαίνει η Dyckerhoff, εφόσον πρόκειται για κατάλογο που επαναλαμβάνει τα στοιχεία των τριών ελληνικών επιχειρήσεων και των τεσσάρων ισπανικών επιχειρήσεων. Ομοίως, εκτός από το γεγονός ότι τα στατιστικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα έγγραφα αριθ. 33.126/6044 έως 6047 επιβεβαιώνουν τις διαπιστώσεις της Επιτροπής που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 12, in fine, της ΑΑ (κεφάλαιο 2) και στην παράγραφο 22, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν χρειάζεται πλέον να ληφθεί απόφαση επί της φερομένης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της Dyckerhoff ως προς το σημείο αυτό, καθόσον η εκτίμηση που προηγήθηκε παρέσχε τη δυνατότητα στο Πρωτοδικείο να καταλήξει στην ακύρωση του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο μέτρο που η διάταξη αυτή διαπιστώνει την ύπαρξη παραβάσεως βάσει των στατιστικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στον πίνακα που παρατίθεται στην παράγραφο 22, σημείο 12 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2408 έως 2418).

2449 Η Ciments français ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα που μπόρεσε να συμβουλευθεί κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα για την άμυνά της. Στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, προβάλλει τέσσερα χωριστά επιχειρήματα βάσει των εγγράφων που επέλεξε μεταξύ αυτών που συμβουλεύθηκε.

2450 Πρώτον, υποστηρίζει ότι τα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν τη Γερμανία θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η Επιτροπή κατέληγε σε αντίθετα συμπεράσματα όσον αφορά την ύπαρξη γαλλογερμανικής συμπράξεως και την ταυτότητα των μερών αυτής, ανάλογα με το αν την εξέταζε από εθνικής ή διεθνούς απόψεως. Επισημαίνει, πράγματι, ότι τα εν λόγω κεφάλαια της ΑΑ αναφέρονται στην ύπαρξη τριών συμπράξεων σχετικών με τη νότια Γερμανία, χωρίς, εντούτοις, να παραθέτουν το όνομά της ούτε το όνομα της θυγατρικής της SZG. Επιμένει συναφώς στο γεγονός ότι είναι ο μόνος Γάλλος παραγωγός τσιμέντου τον οποίο αφορά η αιτίαση της γαλλογερμανικής συμφωνίας ο οποίος δεν παρατίθεται στα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν τη Γερμανία. Ισχυρίζεται ότι τα εν λόγω χωρία της ΑΑ έρχονται ειδικά σε αντίφαση με τα έγγραφα που επικαλείται η Επιτροπή εναντίον της στο πλαίσιο της φερομένης γαλλογερμανικής συμπράξεως και, ειδικότερα, με τα σημειώματα της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 1) και της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 4). Εν πάση περιπτώσει, μόνη η ύπαρξη ενός κεφαλαίου της ΑΑ που αφορά τη Γερμανία και αναφέρεται σε φερομένη γαλλογερμανική σύμπραξη καταδεικνύει ότι ήταν σημαντικό για τη Ciments français να έχει πρόσβαση στο σύνολο των αιτιάσεων και των εγγράφων που αφορούν την εν λόγω φερομένη σύμπραξη.

2451 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε, στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 12, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο δ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 22 και 50), σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να αποδείξει την ύπαρξη της γαλλογερμανικής συμπράξεως και τη συμμετοχή της Ciments français σ' αυτήν. Το γεγονός ότι δεν παρατίθεται στα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν τη Γερμανία (κεφάλαια 6 και 16) δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που αποδεικνύουν την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως και τη συμμετοχή της Ciments français σ' αυτήν, στο μέτρο που προσδιορίστηκε ανωτέρω. Επιπλέον, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Ciments français, οι αιτιάσεις που αφορούν ειδικά τους Γερμανούς παραγωγούς στα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν τη Γερμανία ουδόλως παρουσιάζονται ως συνδεόμενες στενά με τις αιτιάσεις που αφορούν τη γαλλογερμανική σύμπραξη. Πράγματι, δεν επέρχεται σύγχυση, κατά την ανάγνωση των κεφαλαίων της ΑΑ που αφορούν τη Γερμανία, μεταξύ των συμπράξεων που αφορούν τη νότια Γερμανία και της γαλλογερμανικής συμπράξεως, στην οποία προσάπτεται στη Ciments français ότι μετέσχε. Τα χωρία του σχετικού με τη Γερμανία κεφαλαίου της ΑΑ που αφορούν τη γαλλογερμανική συμφωνία δεν περιέχουν ούτε επιβαρυντικά στοιχεία των οποίων δεν έγινε μνεία στο κεφάλαιο περί διεθνών παραβάσεων της ΑΑ το οποίο αφορά τη γαλλογερμανική σύμπραξη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 114). Επομένως, το γεγονός ότι η Ciments français δεν είχε πρόσβαση στα κεφάλαια της ΑΑ σχετικά με τη Γερμανία (κεφάλαια 6 και 16) κατά τη διοικητική διαδικασία δεν μπόρεσε να θίξει την άμυνά της.

2452 Δεύτερον, η Ciments français επισημαίνει ότι η από 1 Ιουνίου 1989 απόφαση της Bundeskartellamt σχετικά με τις τρεις συμπράξεις στη νότια Γερμανία (παράρτημα 2 των παρατηρήσεών της· σ. 176 έως 209 του «γερμανικού φακέλου») δεν αναφέρει το όνομά της ούτε το όνομα της θυγατρικής της SZG και δεν μνημονεύει την ύπαρξη γαλλογερμανικής συμπράξεως που έχει ως αντικείμενο συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland ή συμφωνία αποσκοπούσα στον περιορισμό των εξαγωγών της Cedest.

2453 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 2451.

2454 Τρίτον, η Ciments français υποστηρίζει ότι ορισμένα έγγραφα παρέχουν τη δυνατότητα ανατοποθετήσεως της από 22 Σεπτεμβρίου 1986 επιστολής του B. Laplace, προέδρου της SFIC και της Ciments

français, προς τον P. Schuhmacher, πρόεδρο της BDZ και της Heidelberger (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10) στο πραγματικό πλαίσιό της, στις συνήθεις και νόμιμες σχέσεις που διατηρούσαν η γαλλική και γερμανική ένωση, ανεξαρτήτως των μελών τους. Επομένως, η επιστολή αυτή ουδόλως αποδεικνύει την ύπαρξη συμφωνίας κατανομής των αγορών το 1984, στην οποία είχε μετάσχει η Ciments français. Η Ciments français αναφέρει, πράγματι, τη μαρτυρική κατάθεση του κ. Steinbach, προέδρου της BDZ, στην Επιτροπή, στις 6 Μαρτίου 1990 (έγγραφο αριθ. 33.126/16386), τις επιστολές της 21ης Νοεμβρίου 1989 και της 6ης Φεβρουαρίου 1990 της SNFCC στην BDZ (έγγραφα αριθ. 33.126/16603 έως 16608) και τις επιστολές της 31ης Ιανουαρίου και της 16ης Φεβρουαρίου 1990 της BDZ στη SNFCC (έγγραφα αριθ. 33.126/16601 και 16602). Προσθέτει ότι η ύπαρξη αυτόνομων και συνήθων σχέσεων μεταξύ των δύο ενώσεων συναγόταν ήδη από την από 20 Δεκεμβρίου 1983 επιστολή της γερμανικής ενώσεως προς τη γαλλική ένωση που περιλαμβάνεται στον γαλλικό φάκελο (έγγραφο αριθ. 33.126/14762). Παραθέτει ακόμη, ως παράδειγμα, το έγγραφο αριθ. 33.126/14894 που περιλαμβάνεται στον γαλλικό φάκελο, το οποίο αναφέρεται σε στοιχεία που είχε ανακοινώσει στη γαλλική ένωση προ πολλών ετών η BDZ, καθώς και τα έγγραφα αριθ. 33.126/14814, 14816, 14818 και 14820, τα οποία καταδεικνύουν την αποστολή από την BDZ στη γαλλική ένωση, κατά τα ειωθότα, συνολικών στατιστικών στοιχείων.

2455 Πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι η Ciments français δεν μπορεί να αντλήσει επιχείρημα από την επιστολή της 20ής Δεκεμβρίου 1983 (έγγραφο αριθ. 33.126/14762) στο πλαίσιο του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας, εφόσον πρόκειται για έγγραφο στο οποίο είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 266).

2456 Ούτε τα άλλα έγγραφα που επικαλείται η Ciments français αποδεικνύουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία. Κατ' αρχάς, δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στο περιεχόμενο της επιστολής της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10) σε σχέση με το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η σύνταξη της επιστολής αυτής, το οποίο συνάγεται από τα εν λόγω έγγραφα. Πρόκειται, πράγματι, για έγγραφα τα οποία συντάχθηκαν όλα πολλούς μήνες, μάλιστα δε και πολλά έτη, μετά από την εν λόγω επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986. Στη συνέχεια, από την ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 12) προκύπτει ότι η Επιτροπή είχε επισημάνει την ύπαρξη ανταλλαγών στατιστικών στοιχείων μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής ενώσεως επί σειρά ετών. Τέλος, το περιεχόμενο των εν λόγω εγγράφων δεν προσδίδει διαφορετική έννοια στα έγγραφα που παρατέθηκαν στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 12) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22), τα οποία καταδεικνύουν ότι οι σχέσεις μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας δεν περιορίστηκαν σε απλές και αθώες ανταλλαγές στατιστικών στοιχείων μεταξύ των δύο εθνικών επαγγελματικών ενώσεων, όπως αποδεικνύουν, κατά τη Ciments français, τα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996. Επομένως, το τρίτο επιχείρημα της Ciments français πρέπει επίσης να απορριφθεί.

2457 Τέταρτον, η Ciments français ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα που αφορούν τη σύμπραξη μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών επιβεβαιώνουν την άποψή της ότι η κατηγορία περί της φερομένης συμμετοχής της σε ενέργειες περιορισμού των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας είναι ασυμβίβαστη προς τη μεταχείριση που επιφυλάσσεται στην περίπτωση των Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών και αποκαλύπτει δυσμενή διάκριση κατά τη διαδικασία. Υπενθυμίζει, πράγματι, ότι μόνο στην ισπανική επαγγελματική ένωση επιβάλλονται κυρώσεις με την προσβαλλομένη απόφαση λόγω της συμπράξεως της ισπανικής και πορτογαλικής τσιμεντοβιομηχανίας, ενώ, στην ΑΑ, η Επιτροπή υποστήριξε ότι η ισπανική επαγγελματική ένωση και οι εκπρόσωποι ορισμένων Ισπανών παραγωγών είχαν μετάσχει σε συνεδριάσεις που αποσκοπούσαν στην άρση των δυσχερειών που παρουσίαζαν οι εξαγωγές πορτογαλικού τσιμέντου προς την Ισπανία. Παραθέτει για παράδειγμα τα έγγραφα

αριθ. 33.322/1410 έως 1412 και 1400, των οποίων γίνεται μνεία και στην παράγραφο 21, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά στα οποία δεν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία.

2458 Πάντως, η Ciments français δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι απέδειξε επ' αυτής της βάσεως την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, αρκεί συναφώς να επισημανθεί ότι, όπως υπογράμμισε η ίδια στα υπομνήματά της, οι ενδείξεις που περιλαμβάνονται στην ΑΑ (παράγραφοι 11 και 61, στοιχείο γ) δεν παρείχαν τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε τη συμμετοχή των ισπανικών επιχειρήσεων που παρατίθενται με την ευκαιρία αυτή στην ισπανοπορτογαλική σύμπραξη. Η πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία δεν παρέσχε, επομένως, στη Ciments français τη δυνατότητα να πείσει την Επιτροπή να εκδώσει διαφορετική απόφαση ως προς το σημείο αυτό. Επομένως, το τέταρτο επιχείρημά της πρέπει να απορριφθεί.

2459 Στις παρατηρήσεις της της 21ης Νοεμβρίου 1997, η Ciments français παρουσιάζει οκτώ έγγραφα τα οποία παρέχουν, κατ' αυτήν, τη δυνατότητα αποδείξεως ότι δεν μετέσχε στη γαλλογερμανική σύμπραξη, θεωρουμένη ως ενιαία και διαρκή παράβαση, την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Παραθέτει, πράγματι, μια επιστολή της Cedest προς τη Lafarge, της 4ης Ιανουαρίου 1979, η οποία αναφέρεται στις δυσκολίες που ανέκυψαν στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ της Cedest και της Wössingen ή μεταξύ της Cedest και της Lafarge (έγγραφα αριθ. 33.126/7505 έως 7507), ένα εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 30ής Ιουνίου 1982, το οποίο αναφέρεται επίσης στη χειροτέρευση των σχέσεων μεταξύ της Cedest και της Wössingen και μεταξύ της Cedest και της Lafarge και στην ανησυχία των μεγάλων Γερμανών παραγωγών τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.126/7038 έως 7040), ένα εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 6ης Αυγούστου 1982, το οποίο, αναφερόμενο στη στρατηγική της Lafarge στη Γερμανία και στην υπόθεση Cedest, παραθέτει μεταξύ άλλων τις παρούσες δυνάμεις και τις προτάσεις ενεργείας (έγγραφα αριθ. 33.126/7522 έως 7524), ένα εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 7ης Σεπτεμβρίου 1982, το οποίο καταδεικνύει ότι τα προβλήματα που προκάλεσαν οι παραδόσεις της Cedest στη Γερμανία αφορούσαν πάντοτε τους ίδιους πρωταγωνιστές στη Γαλλία και στη Γερμανία (έγγραφα αριθ. 33.126/6686 και 6687), ένα τέλεξ της Lafarge της 26ης Οκτωβρίου 1982, το οποίο αναφέρεται στις δεσμεύσεις που ανέλαβε η Cedest έναντι της Wössingen στο παρελθόν (έγγραφο αριθ. 33.126/7110) και ένα εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 7ης Ιανουαρίου 1983, το οποίο αναφέρεται στις συνομιλίες της Heidelberger και της Dyckerhoff όσον αφορά την κατάσταση στη Rheinland-Pfalz και σε μια συνάντηση μεταξύ των δύο αυτών Γερμανών παραγωγών και της Cedest (έγγραφα αριθ. 33.126/7514 έως 7516). Από την πλήρη έλλειψη μνείας του ονόματός της στα εν λόγω έγγραφα συνάγει ότι δεν την αφορούσε η κατάσταση που δημιούργησε η συμπεριφορά της Cedest στη Γερμανία. Προσθέτει ότι, σε σημείωμα της 23ης Μαΐου 1985, το οποίο προφανώς πρέπει να αποδοθεί στη Lafarge, παρουσιάζεται πάντοτε ως αμελητέος παράγων στη γαλλογερμανική ζώνη, καθόσον η Lafarge τη θεωρεί πράγματι ως ανταγωνιστή στη Γαλλία, όχι όμως στη Γερμανία (έγγραφα αριθ. 33.126/7408 έως 7412). Επισημαίνει επίσης ότι ένα εσωτερικό σημείωμα της Heidelberger της 22ας Φεβρουαρίου 1983 περιγράφει τα σχέδια διεισδύσεως της Heidelberger στη Γαλλία κατά της Cedest, πράγμα το οποίο καταδεικνύει την αποτυχία των προβαλλομένων συζητήσεων με τη Cedest και την ένταση του ανταγωνισμού μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών σε μια περίοδο κατά την οποία η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι παραγωγοί αυτοί συνεδρίαζαν για να κατανείμουν την αγορά (έγγραφο αριθ. 33.126/3477). Τα διάφορα αυτά έγγραφα ουδόλως επιβεβαιώνουν το περιεχόμενο των εγγράφων που παρέθεσε η Επιτροπή και, ειδικότερα, του σημειώματος της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 1), το οποίο προέρχεται επιπλέον από επιχείρηση την οποία, κατά την Επιτροπή, δεν αφορά καν η κατάσταση αυτή. Συνάγει επίσης από τα έγγραφα αυτά ότι η γαλλογερμανική σύμπραξη την οποία αφορούν οι αιτιάσεις σχετικά με τις διεθνείς παραβάσεις και η γαλλογερμανική σύμπραξη γύρω από τη Wössingen την οποία αφορούν οι αιτιάσεις σχετικά με τις εθνικές παραβάσεις στη Γερμανία συνδέονταν άρρηκτα μεταξύ τους, εφόσον η εμπορική πολιτική της Wössingen στη Γερμανία και οι εξαγωγές της Cedest στη Γερμανία προκάλεσαν τις πρακτικές που διαπιστώθηκαν με τις σχετικές με τις διεθνείς παραβάσεις αιτιάσεις. Τα έγγραφα αυτά παρέχουν επίσης τη δυνατότητα να αμφισβητηθεί εκ νέου η σχέση που διαπίστωσε η Επιτροπή μεταξύ της φερομένης συμφωνίας κατανομής της αγοράς του

Saarland και των λοιπών πρακτικών η νομιμότητα των οποίων ως στοιχείων της φερόμενης γαλλογερμανικής συμπράξεως αμφισβητείται. Αποκλείουν, κατά συνέπεια, την ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως.

2460 Επιβάλλεται εντούτοις η διαπίστωση ότι τα έγγραφα των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω δεν μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της Ciments français. Πράγματι, τα σχόλια που η προσφεύγουσα αυτή διατυπώνει βάσει του περιεχομένου των εν λόγω εγγράφων δεν προσδίδουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που δέχθηκε η Επιτροπή για να αποδείξει τη συμμετοχή της Ciments français στην εναρμονισμένη πρακτική που αποσκοπεί στην άσκηση πιέσεων στη Cedest (ΑΑ, κεφάλαιο 2, παράγραφος 12· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 22, σημείο 4, και 50, σημείο 3), στην εναρμονισμένη πρακτική με τη Dyckerhoff (ΑΑ, κεφάλαιο 2, παράγραφος 12· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 22, σημεία 8 και 9, και 50, σημείο 3), και στη συμφωνία κατανομής των αγορών που συνήφθη το 1984 (ΑΑ, κεφάλαιο 2, παράγραφος 12· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 22, σημείο 10, και 50, σημείο 3). Προκειμένου περί της συμφωνίας αυτής, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι η ύπαρξή της προκύπτει πρωτίστως από την επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 την οποία ο B. Laplace, πρόεδρος της SFIC και της Ciments français, απηύθυνε στον P. Schuhmacher, πρόεδρο της BDZ και της Heidelberger (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10).

2461 Η Heidelberger ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα τα οποία μπόρεσε να συμβουλευθεί κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 επιβεβαιώνουν ότι δεν αποδείχθηκε καμία γαλλογερμανική σύμπραξη και, εν πάση περιπτώσει, ότι η ίδια δεν μετέσχε σ' αυτήν. Στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, υπογραμμίζει κατ' επανάληψη ότι τα έγγραφα του γαλλικού φακέλου παρέχουν απλώς τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι οι γαλλικές επιχειρήσεις ανησυχούσαν μόνο για την κατάσταση της γαλλικής αγοράς. Μνημονεύει έτσι τα έγγραφα αριθ. 33.126/14809, 14810, 14826, 14827, 14894, 5626 έως 5634, 5637 έως 5640, 5641 έως 5644, 5645 έως 5647, 5651 έως 5656, 5664 έως 5670, 5675, 13529, 5705 έως 5708 και 5718, των οποίων το περιεχόμενο επιβεβαιώνει ότι τις γαλλικές επιχειρήσεις απασχολούσε ο περιορισμός του όγκου των εισαγωγών στην εθνική τους αγορά, αλλά δεν αποκαλύπτει κανένα στοιχείο από το οποίο να είναι δυνατόν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υφίστατο σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών και βεβαίως όχι μεταξύ της Heidelberger και των Γάλλων παραγωγών.

2462 Στις παρατηρήσεις της 20ής Φεβρουαρίου 1998, η Heidelberger επικαλείται ακόμη τα έγγραφα αριθ. 33.126/4135 και 4383, των οποίων το περιεχόμενο επιβεβαιώνει το ανυπόστατο της φερομένης γαλλογερμανικής συμπράξεως. Το πρώτο έγγραφο είναι ένα εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 15ης Μαΐου 1986, του οποίου το περιεχόμενο καταδεικνύει ότι η εν λόγω γαλλική εταιρία εξέταζε κατά τον χρόνο εκείνο την επέκταση των δραστηριοτήτων της στη γερμανική αγορά, πράγμα το οποίο αντικρούει την ύπαρξη γαλλογερμανικής συμφωνίας. Η Heidelberger υπογραμμίζει το γεγονός ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε πρωτίστως στο περιεχόμενο επιστολής που ο πρόεδρος της Ciments français απηύθυνε στον πρόεδρό της στις 22 Σεπτεμβρίου 1986, για να καταδείξει την ύπαρξη της εν λόγω φερομένης συμπράξεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 3). Το δεύτερο έγγραφο είναι επίσης ένα εσωτερικό σημείωμα της Ciments français το οποίο εκθέτει τις σκέψεις της όσον αφορά τη στρατηγική που θα της παράσχει τη δυνατότητα να διεισδύσει στις ευρωπαϊκές αγορές, πράγμα το οποίο συμβάλλει στην άρνηση της υπάρξεως οποιασδήποτε αρχής Cembureau περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και, κατά μείζονα λόγο, γαλλογερμανικής συμπράξεως.

2463 Το περιεχόμενο των εγγράφων τα οποία αφορούν οι δύο προηγούμενες σκέψεις, όπως αναλύεται από τη Heidelberger, δεν μπορεί να αποδείξει προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Πράγματι, δεν προσδίδει νέα έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες η Επιτροπή στηρίχθηκε στην ΑΑ (κεφάλαιο 2, παράγραφος 12, και κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο δ) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 22 και 50) για να αποδείξει την ύπαρξη της γαλλογερμανικής συμπράξεως και τη συμμετοχή της Heidelberger σ' αυτήν. Επιπλέον, κατά τις ενδείξεις που περιλαμβάνονται στον πίνακα (βλ., ανωτέρω, σκέψη 5), ήταν δυνατή η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία στα έγγραφα αριθ. 33.126/14809 και 14826 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250). Κατά συνέπεια, η Heidelberger θα μπορούσε να προβάλει, κατά τη διαδικασία αυτή, το επιχείρημα που αναπτύσσει εν προκειμένω, ενώπιον του Πρωτοδικείου. Τέλος, από το εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 15ης Μαΐου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/4135), προκύπτει ότι ο τύπος της επεκτάσεως την οποία αφορά το σημείωμα αυτό είναι η προσέγγιση με άλλες επιχειρήσεις που δρουν στην ευρωπαϊκή αγορά. Όμως, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της της 30ής Μαρτίου 1998, εκτός από το γεγονός ότι το στοιχείο αυτό δεν προσδίδει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που χρησιμοποίησε, οι συμπράξεις και οι στρατηγικές επεκτάσεως με εξαγορές εταιριών δεν αποκλείουν η μία την άλλη.

2464 Η BDZ επισημαίνει, στις παρατηρήσεις της της 16ης Ιανουαρίου 1998, ότι τα στατιστικά στοιχεία της SFIC αποκαλύπτουν την ύπαρξη σημαντικού όγκου εξαγωγών των Γάλλων παραγωγών μεταξύ του 1978 και του 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/1427, 14630, 14637, 14661 και 14663), πράγμα το οποίο επιβεβαιώνει την έλλειψη οιασδήποτε συμπράξεως μεταξύ των Γάλλων και Γερμανών παραγωγών.

2465 Εντούτοις, ούτε τα έγγραφα που επικαλείται η BDZ αποδεικνύουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

2466 Το έγγραφο αριθ. 33.126/1427 ουδόλως συνδέεται με τον ισχυρισμό της BDZ, εφόσον πρόκειται για γενικούς όρους πωλήσεως της CCB (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1169). Επομένως, πρέπει να απορριφθεί χωρίς να εξετασθεί περισσότερο το περιεχόμενό του.

2467 Στη συνέχεια, καίτοι είναι αληθές ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/14630 και 14637, αποσπάσματα του «Courrier d'information» της SNFCC της 10ης Οκτωβρίου 1989, επαναλαμβάνουν τα στοιχεία σχετικά με τις γαλλικές εξαγωγές για τα έτη 1978 έως 1988, η BDZ δεν μπορούσε να συναγάγει ειδικά συμπεράσματα όσον αφορά την αποδεικτική αξία του όγκου των γαλλικών εξαγωγών προς τη Γερμανία μεταξύ του 1978 και 1988, για δύο λόγους. Αφενός, οι πίνακες που περιλαμβάνονται στα δύο αυτά έγγραφα αφορούν τις παραδόσεις στην εξαγωγή «όλων των συνδετικών υλικών» και του clinker, χωρίς διάκριση ως προς τον προορισμό τους εκτός της Γαλλίας, πράγμα το οποίο εμποδίζει τη συναγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά τον όγκο των γαλλικών εξαγωγών τσιμέντου προς τη Γερμανία. Αφετέρου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι αριθμοί αυτοί αφορούν μόνο τις γαλλικές εξαγωγές τσιμέντου προς τη Γερμανία, οι «παραδόσεις όλων των συνδετικών υλικών στην εξαγωγή» που αναλύονται στο έγγραφο αριθ. 33.126/14630 μειώθηκαν από 1 198 000 τόνους το 1978 σε 1 153 000 τόνους το 1988. Ομοίως, τα στοιχεία σχετικά με τις εξαγωγές clinker μεταξύ 1978 και 1988 που παρατίθενται στο έγγραφο αριθ. 33.126/14637 αναφέρουν ότι οι παραδόσεις αυτές μειώθηκαν από 2 310 000 τόνους το 1978 σε 878 000 τόνους το 1988. Η απλή ανάγνωση των εγγράφων αυτών αντικρούει επομένως το ίδιο το έρεισμα του ισχυρισμού της BDZ. Δεν μπορεί να γίνει επίκληση των εγγράφων αριθ. 33.126/14661 και 14663, αποσπασμάτων του μηνιαίου ενημερωτικού σημειώματος του SNFCC του Δεκεμβρίου του 1987 προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού, για δύο λόγους. Αφενός, όπως τα

έγγραφα αριθ. 33.126/14630 και 14637, τα έγγραφα αριθ. 33.126/14661 και 14663 δεν διευκρινίζουν τον τόπο προορισμού των εξαγωγών στις οποίες αναφέρονται. Αφετέρου, τα στοιχεία που παρατίθενται στα έγγραφα αριθ. 33.126/14661 και 14663 περιλαμβάνουν απλώς σύγκριση μεταξύ των ετών 1986 και 1987. Εν πάση περιπτώσει, οι προεκτεθείσες σκέψεις περιλαμβάνουν τη διαπίστωση ότι η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της BDZ στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, βάσει των αμέσων εγγράφων αποδείξεων.

2468 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι τα δικαιώματα άμυνας των Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge και BDZ, όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην παράβαση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν εθίγησαν, σε αντιδιαστολή προς αυτά της Cedest (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2284 έως 2289), με την έλλειψη προσβάσεως στα έγγραφα τα οποία επικαλέστηκαν κατά την παρούσα διαδικασία.

Συμπέρασμα

2469 Τέλος, το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως θα ακυρωθεί:

— έναντι της Cedest, στο σύνολό του·

— έναντι της Dyckerhoff, της Ciments français και της Lafarge, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή τους σε συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland και τη συμμετοχή τους σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— έναντι της SFIC, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της σε συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland, σε εναρμονισμένη πρακτική με την BDZ πριν από το 1984, σε εναρμονισμένη πρακτική που αποσκοπεί στην άσκηση πιέσεων στη Cedest και σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— έναντι της Heidelberger, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της σε συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland και σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από τις 23 Ιουνίου έως τις 16 Νοεμβρίου 1982 και μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— έναντι της BDZ, στο μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της σε συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland, σε εναρμονισμένη πρακτική με τη SFIC πριν από το 1984 και σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987.

2470 Κατά τα λοιπά, οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως απορρίπτονται.

VIII — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της SFIC και της BDZ αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β)*

Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της SFIC και της BDZ

2471 Καίτοι η SFIC (T-36/95) και η BDZ (T-48/95) δεν αρνούνται ότι αντήλλαξαν στατιστικά στοιχεία ως προς τον όγκο των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, αμφισβητούν ότι οι ανταλλαγές αυτές αντιβαίνουν προς τον ανταγωνισμό και, συνεπώς, ότι συνιστούν παράβαση. Επικαλούνται το γεγονός ότι οι ανταλλαγές αυτές προηγήθηκαν των συμπεριφορών τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τον σκοπό που πράγματι επιδιώκεται με τις ανταλλαγές αυτές, τον νόμιμο χαρακτήρα των ανταλλαγέντων στατιστικών στοιχείων λαμβανομένης υπόψη της πρακτικής που προκύπτει από τις σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής και της νομολογίας του Δικαστηρίου και την έλλειψη διαβιβάσεως ακριβέστερων και εξατομικευμένων στοιχείων ή στοιχείων αφορώντων τις γαλλικές παραδόσεις στη Γερμανία και ταξινομημένων ανάλογα με το ομόσπονδο κράτος προορισμού.

2472 Πριν εκτιμηθεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών, πρέπει να υπομνησθεί η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2473 Στη διάταξη αυτή, η Επιτροπή εκθέτει τα εξής: «Οι [SFIC] και [BDZ] έχουν παραβιάσει, από την 1η Ιανουαρίου 1985 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική όσον αφορά την ανταλλαγή στοιχείων με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας καθώς και των προορισμών τους στα διάφορα γερμανικά ομόσπονδα κράτη.»

2474 Στις αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αφιερώνει στην επίμαχη παράβαση, στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών, την παράγραφο 22, σημεία 12 και 18, και, στη νομική εκτίμηση, την παράγραφο 50, σημείο 5.

2475 Στην παράγραφο 22, σημείο 12, εκθέτει τα εξής:

«Η [SFIC] και η [BDZ] διαβιβάζουν η μια στην άλλη, σε μηνιαία βάση και επί σειρά ετών, δεδομένα σχετικά με τις γαλλικές εξαγωγές στη Γερμανία και τις γερμανικές εξαγωγές στη Γαλλία. Δεδηλωμένος στόχος των ανταλλαγών αυτών δεδομένων είναι να μπορούν οι δύο ενώσεις να συγκρίνουν τα στοιχεία που έχουν στη διάθεσή τους με εκείνα τα οποία δημοσιεύουν τα τεχνικά στατιστικά ιδρύματα. Παρότι τα ανταλλασσόμενα δεδομένα είναι γενικού χαρακτήρα και δεν περιέχουν καμία πληροφορία όσον αφορά τον προορισμό σε κάθε περιοχή, και ούτε τα στοιχεία που δημοσιεύονται από τα διάφορα στατιστικά ιδρύματα ούτε τα στοιχεία που δημοσιεύει η Statistisches Bundesamt δεν περιέχουν καμία πληροφορία σχετικά με τον τόπο προορισμού στις διάφορες περιφέρειες, η [BDZ] είναι σε θέση να γνωρίζει κάθε τρίμηνο τις εισαγωγές των διάφορων χωρών στα συγκεκριμένα [ομόσπονδα] κράτη και να δημοσιεύει σχετικά αποτελέσματα. Ειδικότερα, η [BDZ] είναι σε θέση να αποδείξει, με στοιχεία για κάθε [ομόσπονδο] κρατίδιο εκφρασμένα σε τόνους, ότι οι εισαγωγές τσιμέντου από τη Γαλλία προορίζονταν ανέκαθεν για τα ομοσπονδιακά κράτη της Rheinland-Pfalz, Saarland και Baden-Württemberg, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που υπήρχαν τη στιγμή της διενέργειας των ελέγχων σχετικά με την τελευταία πενταετία: [πίνακας].

Το σύστημα αυτό ανταλλαγής δεδομένων αποτελεί μέσο ελέγχου της εκτέλεσης της συμφωνίας διακανονισμού των πωλήσεων μεταξύ γαλλικών και γερμανικών επιχειρήσεων (βλέπε σημείο 10).

Η σύγκριση των δεδομένων αυτών δείχνει ότι "η υφιστάμενη από το [1984] διαφορά μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων" (επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, που αναφέρεται στο σημείο 10) έχει μειωθεί.»

2476 Τα στοιχεία του πίνακα που παρουσίασε η Επιτροπή στην παράγραφο 22, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι, αφενός, ο ετήσιος όγκος των γαλλικών εξαγωγών στη Γερμανία για τα ομόσπονδα κράτη Rheinland-Pfalz, Saarland και Baden-Württemberg, καθώς και το σύνολο των εξαγωγών αυτών και, αφετέρου, ο ετήσιος όγκος των γερμανικών εξαγωγών στη Γαλλία.

2477 Στην παράγραφο 22, σημείο 18, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή απαντά στα επιχειρήματα που προβάλλει η BDZ για να δικαιολογήσει, βάσει μαθηματικών υπολογισμών, την ύπαρξη στοιχείων σχετικά με τις γαλλικές εξαγωγές ανά ομόσπονδο κράτος.

2478 Στην παράγραφο 50, σημείο 5, εκθέτει την ακόλουθη ανάλυση:

«Οι ανταλλαγές στατιστικών στοιχείων μεταξύ της [SFIC] και της [BDZ] αποτελούν, βάσει των υπαρχόντων στοιχείων (βλ. παράγραφο 22, σημείο 12), από την 1η Ιανουαρίου 1985 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1989, συντονισμένη πρακτική που περιορίζει τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1. Πράγματι, οι εν λόγω ανταλλαγές πρέπει να συνδυασθούν με τις

προαναφερθείσες συμφωνίες σχετικά με την κατανομή της αγοράς. Σκοπός τους είναι να επιτρέψουν στις δύο ενεχόμενες ενώσεις τον έλεγχο της τήρησης των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών καθώς και του προορισμού τους ανά ομόσπονδο κράτος (βλ. [παράγραφο] 22, [σημείο] 2). Όπως επισημάνθηκε [στην παράγραφο 22, [σημεία] 12 και 18, ο προορισμός ανά ομόσπονδο κράτος των εξαγωγών δεν μπορεί να ερμηνευθεί εύλογα παρά μόνον αν ενταχθεί στο πλαίσιο μιας συνεννόησης που βασίζεται στην ανταλλαγή πληροφοριών. Η πρακτική αυτή δημιουργεί μια τεχνητή κατάσταση αγοράς, στην οποία η αφύσικη διαφάνεια και σταθερότητα του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών τείνουν να παγώσουν τη συμπεριφορά των οικονομικών παραγόντων και να εξαλείψουν τους συμφυείς με τον ανταγωνισμό κινδύνους.»

2479 Πράγματι από τους όρους που χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι θεωρεί ότι η εν λόγω εναρμονισμένη πρακτική έχει επικουρικό χαρακτήρα σε σχέση με την παράβαση που αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στην παράγραφο 22, σημείο 12, δεύτερο εδάφιο, υπογραμμίζει πράγματι ότι «το σύστημα αυτό ανταλλαγής δεδομένων αποτελεί μέσο ελέγχου της εκτέλεσης της συμφωνίας διακανονισμού των πωλήσεων μεταξύ γαλλικών και γερμανικών επιχειρήσεων», παραπέμποντας στο σημείο 10 της ιδίας παραγράφου. Στην παράγραφο 50, σημείο 5, διαπιστώνει εκ νέου, παραπέμποντας ιδίως στην παράγραφο 22, σημείο 12, ότι «οι εν λόγω ανταλλαγές πρέπει να συνδυαστούν με τις προαναφερθείσες συμφωνίες σχετικά με την κατανομή της αγοράς».

2480 Από τους όρους της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει επίσης ότι η Επιτροπή θεωρεί ότι η εναρμονισμένη πρακτική την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, έχει διττό σκοπό: αφενός, τον έλεγχο της τηρήσεως των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας και, αφετέρου, τον έλεγχο του προορισμού των εξαγωγών αυτών προς τα διάφορα γερμανικά ομόσπονδα κράτη. Από το κείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως στα γερμανικά προκύπτει ακόμη σαφέστερα ο διττός σκοπός που η Επιτροπή αποδίδει στην εν λόγω εναρμονισμένη πρακτική. Πράγματι, διευκρινίζονται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, τα εξής: «[SFIC] und [BDZ] haben vom 1. Januar 1985 bis 30. September 1988 gegen Artikel 85 Absatz 1 EG-Vertrag verstoßen, indem sie an einer abgestimmten Verhaltensweise betreffend den Austausch von Informationen zwecks Kontrolle der Einhaltung der mengenmäßigen Ausfuhrbegrenzungen zwischen Frankreich und Deutschland sowie zur Kontrolle der für die verschiedenen Bundesländer bestimmten Lieferungen teilgenommen haben.» Η Επιτροπή δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να ισχυριστεί, όπως το έπραξε κατά τη συνεδρίαση στην υπόθεση T-48/95, ότι διαπίστωσε την ταξινόμηση των γαλλικών εξαγωγών ανά ομόσπονδο κράτος για να απαντήσει σε ισχυρισμό που προβλήθηκε από τις οικείες προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία. Αρκεί πράγματι να επισημανθεί ότι η Επιτροπή είχε ήδη αναφέρει στην ΑΑ (παράγραφος 12, σ. 29, και παράγραφος 61, στοιχείο δ, σ. 174 και 175) τον διττό αυτό σκοπό της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2481 Η Επιτροπή θεωρεί, κατά συνέπεια, όπως επιβεβαίωσε με τα υπομνήματά της στην υπόθεση T-48/95, ότι οι ανταλλαγές συνολικών στατιστικών στοιχείων και μόνον παρείχαν τη δυνατότητα ελέγχου της εκτελέσεως της συμφωνίας γενικής ρυθμίσεως των πωλήσεων μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, έστω και αν οι εν λόγω ανταλλαγές συνολικών στοιχείων μεταξύ επαγγελματικών ενώσεων δεν είναι, θεωρούμενες μεμονωμένως, παράνομες. Η άποψη αυτή επιρρωννύει τον πρώτο σκοπό που η Επιτροπή αποδίδει, με την προσβαλλομένη απόφαση, στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β.

2482 Κατ' αρχάς, στο πλαίσιο των γαλλογερμανικών σχέσεων της περιόδου εκείνης, στις οποίες τόσο η SFIC όσο και η BDZ μετέσχαν ενεργά (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2236 έως 2251 και 2332 έως 2418), οι ανταλλαγές επίσημων στατιστικών δεδομένων παρείχαν στη SFIC και στην BDZ τη δυνατότητα να ελέγχουν την τήρηση της συμφωνίας που συνήφθη το 1984. Αρκεί, συναφώς, να υπομνησθεί ότι όταν ο πρόεδρος της SFIC, ο B. Laplace, απηύθυνε την από 22 Σεπτεμβρίου 1986 επιστολή του (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/3574 έως 3576) στον πρόεδρο της BDZ, τον P. Schuhmacher, οι εν λόγω διάδικοι συζητούσαν για την απόκλιση μεταξύ των γαλλικών παραδόσεων στη Γερμανία και των γερμανικών παραδόσεων στη Γαλλία, στην προοπτική ανανεώσεως της συμφωνίας που συνήφθη το 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2344). Επομένως, η Επιτροπή θεώρησε ότι τα ανταλλαγέντα στατιστικά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν για τον έλεγχο των ποσοτικών περιορισμών που είχαν αποφασιστεί και για τη μελέτη ενδεχομένων βελτιώσεων για το μέλλον, στο πλαίσιο των συνομιλιών που αφορούσαν την ανανέωση της συμφωνίας που συνήφθη το 1984.

2483 Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός που αντλείται από το γεγονός ότι οι εν λόγω ανταλλαγές είναι προγενέστερες των συμπεριφορών τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, μια πρακτική μεταξύ εθνικών ενώσεων μπορεί, κατά τη διάρκεια της ισχύος της, να επιτελέσει νέα και διαφορετική λειτουργία από αυτή ή αυτές που είχε ενδεχομένως μέχρι τότε. Μόνο το γεγονός ότι η πρακτική αυτή είναι προγενέστερη άλλης συμπεριφοράς δεν αποτελεί, επομένως, επαρκές κριτήριο για να αποδείξει τον νόμιμο χαρακτήρα της σε σχέση με όλες τις λειτουργίες που μπορεί να επιτελέσει.

2484 Στη συνέχεια, δεν αμφισβητείται ότι μια εναρμονισμένη πρακτική που έχει ως αντικείμενο τον έλεγχο συμφωνίας ρυθμίσεως των μεταφορών τσιμέντου μεταξύ δύο κρατών μελών αντιβαίνει προς τον ανταγωνισμό. Ελλείψει αποδείξεως του εναντίου, την οποία όφειλαν να προσκομίσουν οι δύο ενώσεις (βλ. αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162), πρέπει να θεωρηθεί ότι οι ανταλλαγές στοιχείων μεταξύ τους επηρέασαν τη συμπεριφορά τους καθώς και τη συμπεριφορά των μελών τους τα οποία αφορούν το εμπόριο μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας.

2485 Τέλος, ενώ ο πρώτος σκοπός της εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της SFIC και της BDZ, την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, πρέπει να θεωρηθεί αποδεδειγμένος, καθόσον η SFIC και η BDZ δεν αμφισβήτησαν ότι όντως έλαβαν χώρα οι εν λόγω ανταλλαγές, επιβάλλεται εντούτοις να τονιστεί ότι, λαμβανομένης υπόψη της σχέσεως που η ίδια η Επιτροπή απέδειξε μεταξύ της συμπεριφοράς την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, και των συμπεριφορών τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2479), οι ανταλλαγές στοιχείων μεταξύ της SFIC και της BDZ παύουν να συνιστούν παράβαση μετά την ημερομηνία που διαπιστώθηκε για το τέλος της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α. Επομένως, το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει επίσης να ακυρωθεί, στο μέτρο που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2418).

2486 Προκειμένου άλλωστε για τον δεύτερο σκοπό της εναρμονισμένης πρακτικής που συνίσταται στον έλεγχο του προορισμού ανά ομόσπονδο κράτος των γαλλικών εξαγωγών στη Γερμανία, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν παρουσίασε κανένα έγγραφο που να αποδεικνύει ότι τα στοιχεία σχετικά με τις γαλλικές εξαγωγές ανά ομόσπονδο κράτος που διέθετε η BDZ (έγγραφα αριθ. 33.126/16709, 16702, 16694, 16686, 16609, 16706, 16698 και 16683) προέρχονταν άμεσα από τα στοιχεία που είχε διαβιβάσει η SFIC. Πράγματι, η Επιτροπή θεώρησε ότι, λαμβανομένης υπόψη της

υπάρξεως τριμηνιαίων ανταλλαγών συνολικών στατιστικών στοιχείων μεταξύ της SFIC και της BDZ, η ύπαρξη επακριβών δεδομένων όσον αφορά τις γαλλικές εξαγωγές ανά ομόσπονδο κράτος δεν μπορούσε να ερμηνευθεί παρά στο πλαίσιο μιας συνεννοήσεως μεταξύ των δύο ενεχομένων ενώσεων.

2487 Εντούτοις, η συλλογιστική αυτή δεν αποδεικνύει κατά βέβαιο τρόπο παρέμβαση της SFIC και συνεννόησή της με τη BDZ. Άλλωστε, η BDZ διευκρίνισε, τόσο κατά τη διοικητική διαδικασία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 18, δεύτερο και τρίτο εδάφιο) και κατά τη διάρκεια της παρούσας διαδικασίας, ότι τα στατιστικά στοιχεία προέρχονται από εκτιμήσεις στις οποίες προβαίνει βάσει των επισήμων στατιστικών, σε συνάρτηση με τη γεωγραφική θέση των γαλλικών εργοστασίων και το κόστος μεταφοράς και ότι αποτέλεσαν μεταγενέστερα αντικείμενο συγκρίσεως με στοιχεία που καταρτίζουν τα διάφορα ομόσπονδα κράτη. Οι αντιρρήσεις που προέβαλε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 22, σημείο 18, τέταρτο, πέμπτο και έκτο εδάφιο) και στα υπομνήματά της, δεν στερούν λυσιτέλειας τις διευκρινίσεις της BDZ.

2488 Επιπλέον, χωρίς να αντικρούεται ως προς το σημείο αυτό από την Επιτροπή, η SFIC διευκρίνισε, κατά την προφορική διαδικασία στο πλαίσιο της υποθέσεως T-36/95, ότι τα συνολικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις γαλλικές εξαγωγές στη Γερμανία τα οποία απέστειλε στην BDZ δεν αντιστοιχούσαν στα στοιχεία στα οποία κατέληξε η BDZ με τους δικούς της υπολογισμούς βάσει των εκτιμήσεών της που κατανέμονται ανά ομόσπονδο κράτος.

2489 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορούσε να προσάψει στη SFIC και στην BDZ ότι συνεννοήθηκαν για να ελέγξουν τον προορισμό ανά ομόσπονδο κράτος των γαλλικών εξαγωγών στη Γερμανία.

2490 Επομένως, πρέπει να ακυρωθεί το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει την ύπαρξη, από την 1η Ιανουαρίου 1985 έως τις 12 Αυγούστου 1987, εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της SFIC και της BDZ, που αποσκοπεί στον έλεγχο του προορισμού ανά ομόσπονδο κράτος των εξαγωγών της Γαλλίας προς τη Γερμανία.

2491 Αντιθέτως, παρά τα στοιχεία παρανομίας του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως που εντοπίστηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2485 έως 2490 και σε αντιδιαστολή προς τους ισχυρισμούς της BDZ, η Επιτροπή δεν παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ισχυριζόμενη ότι «η πρακτική αυτή δημιουργεί μια τεχνητή κατάσταση αγοράς, στην οποία η αφύσικη διαφάνεια και σταθερότητα του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών τείνουν να παγώσουν τη συμπεριφορά των οικονομικών παραγόντων και να εξαλείψουν τους συμφυείς με τον ανταγωνισμό κινδύνους» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 50, σημείο 5, in fine).

2492 Εκτός από τη διαπίστωση της υπάρξεως εναρμονισμένης πρακτικής στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η SFIC και η BDZ καταγγέλλουν την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας που απορρέει από την έλλειψη προσβάσεως, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, σε έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής τα οποία θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα για την άμυνά τους.

Πρόσβαση στον φάκελο

2493 Η SFIC προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν της παρέσχε τη δυνατότητα να λάβει θέση, κατά τη διοικητική διαδικασία, ως προς το στατιστικό πρότυπο που της είχε απευθύνει η BDZ στις 4 Μαΐου 1993 και το οποίο μνημονεύει στην παράγραφο 22, σημείο 18, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 375). Πάντως, το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, θα ακυρωθεί, στο μέτρο που διαπιστώνει την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της SFIC και της BDZ που αποσκοπεί στον έλεγχο του προορισμού ανά ομόσπονδο κράτος των εξαγωγών της Γαλλίας προς τη Γερμανία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2490). Κατά συνέπεια, η εξέταση του ισχυρισμού της SFIC κατέστη άνευ αντικειμένου.

2494 Προκειμένου περί των απαλλακτικών στοιχείων, η SFIC και η BDZ διατύπωσαν σειρά παρατηρήσεων βάσει των εγγράφων τα οποία συμβουλεύθηκαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997.

2495 Στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997 και της 7ης Ιανουαρίου 1998, η SFIC ισχυρίζεται ότι το σύνολο των εγγράφων του γερμανικού φακέλου θα ήταν σημαντικό για την άμυνά της, στο μέτρο που θα της παρείχε τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η BDZ δεν διέθετε κανένα πληροφοριακό στοιχείο εκ μέρους της το οποίο της παρείχε τη δυνατότητα να προσδιορίσει τον όγκο των γαλλικών εισαγωγών ανά ομόσπονδο κράτος στις στατιστικές που διένειμε στα μέλη της. Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας της, αναφέρεται ειδικότερα σε ορισμένα έγγραφα, στα οποία θεωρεί ότι έπρεπε να είχε πρόσβαση.

2496 Επιβάλλεται πάντως η διαπίστωση ότι, λαμβανομένης υπόψη της κρίσεως όσον αφορά τη νομιμότητα του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο β (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2486 έως 2490), η επιχειρηματολογία αυτή κατέστη άνευ αντικειμένου, καθόσον η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η SFIC και η BDZ αντήλλαξαν πληροφοριακά στοιχεία παρέχοντα τη δυνατότητα ελέγχου της κατανομής των γαλλικών εξαγωγών μεταξύ των διαφόρων γερμανικών ομοσπόνδων κρατών.

2497 Στις παρατηρήσεις της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, η BDZ παρατηρεί ότι τα έγγραφα τα οποία μπόρεσε να συμβουλευθεί κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 δεν αναφέρουν καμία ανταλλαγή πληροφοριών εκτός αυτής που αφορά συνολικές ποσότητες άνευ σημασίας. Τα έγγραφα που προέρχονται από τον γαλλικό φάκελο δεν περιέχουν κανένα στοιχείο από το οποίο προκύπτει ότι της κοινοποιήθηκαν οι αριθμοί που αφορούν την κατανομή των γαλλικών εισαγωγών μεταξύ των διαφόρων ομοσπόνδων κρατών. Επικαλείται την επιστολή που ο πρόεδρός της απηύθυνε στις 20 Δεκεμβρίου 1983 (έγγραφο αριθ. 33.126/14762) στον πρόεδρο της SFIC και διάφορα πρακτικά σχετικά με τις συνεδριάσεις μεταξύ των δύο ενώσεων και μεταξύ των μελών τους.

2498 Προσήκει να υπομνησθεί ότι η BDZ δεν μπορεί να αντλήσει κανένα επιχείρημα από την επιστολή του προέδρου της της 20ής Δεκεμβρίου 1985 στο πλαίσιο του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 266).

2499 Προκειμένου περί των λοιπών προβαλλομένων εγγράφων, επιβάλλεται εκ νέου η η διαπίστωση ότι, λαμβανομένης υπόψη της κρίσεως όσον αφορά τη νομιμότητα του άρθρου 3, παράγραφος 3, στοιχείο β (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2486 έως 2490), η επιχειρηματολογία της BDZ κατέστη άνευ αντικειμένου, καθόσον η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η SFIC και η BDZ αντήλλαξαν πληροφοριακά στοιχεία παρέχοντα τη δυνατότητα ελέγχου της κατανομής των γαλλικών εξαγωγών μεταξύ των διαφόρων γερμανικών ομοσπόνδων κρατών.

2500 Στις παρατηρήσεις της της 16ης Ιανουαρίου 1998, η BDZ ισχυρίζεται ακόμη ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/14809 έως 14827 καταδεικνύουν ότι οι ανταλλαγές συνολικών στατιστικών δεδομένων μεταξύ των δύο εθνικών ενώσεων είχαν αποκλειστικά ως αντικείμενο τον έλεγχο των συνολικών ποσοτήτων των εισαγωγών τις οποίες διεβίβαζαν οι γαλλικές τελωνειακές αρχές και στις οποίες είχαν όλοι πρόσβαση.

2501 Ο ισχυρισμός αυτός δεν καταδεικνύει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας. Πράγματι, το περιεχόμενο των επιμάχων εγγράφων δεν προσδίδει διαφορετική έννοια στο περιεχόμενο των εγγράφων στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να διαπιστώσει τη συμμετοχή της BDZ σε εναρμονισμένη πρακτική με τη SFIC αποσκοπούσα στον έλεγχο της τηρήσεως των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας. Μόνον το γεγονός ότι οι ανταλλαγές στοιχείων μεταξύ της SFIC και της BDZ αποσκοπούσαν στον έλεγχο των αριθμών που κοινοποιούσαν οι γαλλικές τελωνειακές αρχές ουδόλως αποκλείει τη χρήση των ιδίων αυτών στοιχείων για τον έλεγχο των ποσοτικών περιορισμών που συνομολογήθηκαν μεταξύ της γαλλικής και της γερμανικής βιομηχανίας.

2502 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι τα δικαιώματα άμυνας της SFIC και της BDZ, όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην παράβαση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως και η οποία αποδείχθηκε προσηκόντως κατόπιν της προηγηθείσας εκτιμήσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2471 έως 2491) δεν εθίγησαν από την έλλειψη προσβάσεως στα έγγραφα τα οποία επικαλέστηκαν κατά την παρούσα διαδικασία.

2503 Επομένως, αφενός, το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει ότι η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της SFIC και της BDZ περιελάμβανε ενδείξεις ως προς τις γαλλικές εξαγωγές στη Γερμανία ανάλογα με το ομόσπονδο κράτος του προορισμού τους, πρέπει να ακυρωθεί. Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρεί πάντως τη διαπίστωση ότι η εν λόγω ανταλλαγή πληροφοριών αποσκοπούσε στον έλεγχο της τηρήσεως των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας. Αφετέρου, πρέπει να ακυρωθεί το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο μέτρο που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987. Κατά τα λοιπά, οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως θα απορριφθούν.

IX — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και από καταστρατήγηση διαδικασίας και κατάχρηση εξουσίας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη, στο πλαίσιο της ETF, συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που αντιβαίνουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών στις οποίες καταλογίζεται η παράβαση (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2, 3, στοιχείο α και στοιχείο β, και 4, στοιχεία α έως η)

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2504 Στο τέλος του 1985 και στην αρχή του 1986 οι ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες, οι οποίες είχαν αυξήσει σημαντικά την παραγωγική τους ικανότητα μεταξύ του δευτέρου ημίσεος της δεκαετίας του '70 και των αρχών της δεκαετίας του '80 για να ικανοποιήσουν την αυξημένη ζήτηση από τη Μέση Ανατολή, στράφηκαν προς τη δυτική Ευρώπη για να επιλύσουν τα προβλήματά τους πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας τα οποία οφείλονταν στην κατάρρευση, περί τα μέσα του 1985, των αγορών αυτών της Μέσης Ανατολής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 1).

2505 Στο άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει σειρά παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, κατόπιν της εμφανίσεως του «ελληνικού προβλήματος», ήτοι:

— «συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Cembureau Task Force ή European Task Force» (άρθρο 4, παράγραφος 1),

— «συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Joint Trading Company, Interciment SA, με σκοπό την εφαρμογή των προτρεπτικών και αποτρεπτικών μέτρων έναντι των απειλούντων τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών» (άρθρο 4, παράγραφος 2),

— «εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτ[ισσα] των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα του Τιτάνα» (άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α),

— «συμφωνία όσον αφορά τις συμβάσεις και τις συμφωνίες που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και αποσκοπούσαν στην αποτροπή των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου εκ μέρους της Calcestruzzi» (άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β),

— «συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό την εκτροπή των πλεονασμάτων της ελληνικής παραγωγής και την αναχαίτιση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στις χώρες της Κοινότητας» (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία α έως η).

2506 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι διάφορες αυτές συμπράξεις απέρρεαν από μια ενιαία και διαρκή συμφωνία, η οποία αποσκοπούσε στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη και, ειδικότερα, στην παρεμπόδιση των εισαγωγών στα κράτη μέλη τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, ειδικότερα δε σημεία 2, 3, 9 και 14).

2507 Ωστόσο, στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν διαπιστώνει την ύπαρξη αυτής ακριβώς της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας. Έτσι, το άρθρο 4, παράγραφος 1, αναφέρεται στη «συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Cembureau Task Force ή European Task Force» και όχι στην «ενιαία και διαρκή συμφωνία σχετικά με τη συγκρότηση της Cembureau Task Force ή European Task Force καθώς και στα διάφορα ληφθέντα μέτρα κατά τις συνεδριάσεις με σκοπό την εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη και ιδίως για την παρεμπόδιση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στις χώρες της Κοινότητας» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 9).

2508 Η Επιτροπή επιβεβαίωσε την ερμηνεία αυτή απαντώντας στη γραπτή ερώτηση που της έθεσε το Πρωτοδικείο μεταξύ της 15ης Μαΐου και της 15ης Ιουνίου 1998, στο πλαίσιο των υποθέσεων που αφορούν τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«Το άρθρο 4, παράγραφος 1, όπως το εννοεί η Επιτροπή, αφορά (...) μόνον τη σύσταση ή την οργάνωση της ETF (αλλά με δεδομένο ότι η συμμετοχή στη σύσταση μιας οργανώσεως ισοδυναμεί με συμφωνία ως προς τις προβλεπόμενες δραστηριότητες της οργανώσεως αυτής).»

2509 Στο άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή στην πραγματικότητα αντιλαμβάνεται χωριστά τα διάφορα στοιχεία από τα οποία υποτίθεται ότι αποτελείται η ενιαία και διαρκής συμφωνία που αφορά τη «Cembureau Task Force ή European Task Force» χωρίς να αναφέρεται κάθε φορά στους ίδιους αποδέκτες και λαμβάνοντας υπόψη διαφορετική διάρκεια για καθέναν από αυτούς.

2510 Στο υπόμνημά της ανταπαντήσεως στην υπόθεση T-43/95 (σ. 41), η Επιτροπή εξηγεί τα εξής:

«Μια προσεκτική ανάγνωση του άρθρου 4 της αποφάσεως καθιστά αντιληπτό ότι οι διάφορες παράγραφοι του άρθρου αυτού δεν αναφέρουν όλες τις ίδιες επιχειρήσεις ούτε τις ίδιες ημερομηνίες και, συνεπώς, δεν ενέχουν επαναλήψεις. Τούτο οφείλεται στο ότι η Επιτροπή επισήμανε, αφενός,

απλώς και μόνον τη σύσταση της ETF (την οποία αφορά η παράγραφος 1) και, αφετέρου, διάφορα πρακτικά μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή κατόπιν συστάσεων της ETF, δεδομένου ότι στα διάφορα αυτά μέτρα δεν μετέσχαν όλοι οι ενδιαφερόμενοι συγχρόνως.»

2511 Στην απάντησή της στη γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου μνεία της οποίας έγινε ανωτέρω στη σκέψη 2508, η Επιτροπή προσθέτει τα εξής:

«Η Επιτροπή επιδίωξε να διακρίνει, στο διατακτικό [της προσβαλλομένης αποφάσεως], μεταξύ της συστάσεως ή υπάρξεως και μόνον της ETF (άρθρο 4, παράγραφος 1), η οποία αποτελεί ήδη παράβαση, ανεξαρτήτως κάθε μέτρου εκτελέσεως, και των διαφόρων μέτρων που ελήφθησαν και εφαρμόσθηκαν στο πλαίσιο αυτό (άρθρο 4, παράγραφοι 2 έως 4).»

2512 Προκειμένου να εκτιμηθεί η νομιμότητα του άρθρου 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να ελεγχθεί αν η Επιτροπή ορθώς δέχθηκε την ύπαρξη των διαφόρων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο αυτό. Εξάλλου, θα πρέπει να εξετασθούν οι ισχυρισμοί με τους οποίους ορισμένες προσφεύγουσες αμφισβητούν την ορθότητα του χαρακτηρισμού της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας που προσέδωσε η Επιτροπή, με την παράγραφο 53 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις διάφορες συμπράξεις που διαπίστωσε το άρθρο 4.

Συμφωνία σχετική με τη σύσταση της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1)

2513 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Cembureau, Holderbank, Blue Circle, Oficemen, Asland, Uniland, Hispacement, SFIC, Lafarge, Ciments français, BDZ, Dyckerhoff, Heidelberger, CBR, Aker, Euroc, Aalborg, Irish Cement, Italcementi, Unicem και Cementir «έχουν παραβιάσει, από τις 28 Μαΐου 1986, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Cembureau Task Force ή European Task Force».

2514 Εξαιρουμένης της Hispacement, η οποία δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, όλες οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, προβάλλουν ισχυρισμούς που αποσκοπούν στην ακύρωση της παραγράφου αυτής. Δύο προσφεύγουσες διατυπώνουν ισχυρισμό αντλούμενο από αναντιστοιχία μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως. Μια σειρά ισχυρισμών σκοπεί στην αμφισβήτηση του ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF συνιστά παράβαση. Οι προσφεύγουσες, στην πλειονότητά τους, αρνούνται κάθε παράνομη ανάμιξή τους στη συμφωνία αυτή. Τέλος, ορισμένες αμφισβητούν τη διάρκεια της παραβάσεως ή, τουλάχιστον, τη διάρκεια της συμμετοχής τους σ' αυτή. Κατά την εξέταση των διαφόρων ως άνω ισχυρισμών, οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες θα κατονομάζονται.

2515 Εξάλλου, οι Cembureau, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, BDZ, Unicem, Asland, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, διαπιστώνοντας την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, παραλείποντας να τους παράσχει, κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι τους στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

2516 Η Χαλκίς (Τ-104/95) προβάλλει σειρά ισχυρισμών με τους οποίους αρνείται κάθε ανάμιξη στις παραβάσεις που περιγράφει το άρθρο 4, κυρίως παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι ισχυρισμοί αυτοί, καθόσον προέρχονται από προσφεύγουσα στην οποία δεν προσήφθησαν οι παραβάσεις αυτές, πρέπει να απορριφθούν εξ αρχής.

2517 Η Vicat (Τ-37/95) υπέβαλε, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, σειρά εγγράφων τα οποία, κατ' αυτήν, μπορούσαν να έχουν χρησιμεύσει για την άμυνά της κατά τη διοικητική διαδικασία προκειμένου να αποδείξει την παντελή έλλειψη αναμίξεώς της, άμεσης αλλά και έμμεσης — διά μέσου της SFIC —, στην ETF και στις παράνομες δραστηριότητές της. Για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 255, οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει ωσαύτως να απορριφθούν.

A — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως

2518 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι η ΑΑ παρουσίασε τα πραγματικά περιστατικά ως εκδήλωση, αφενός, συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών σχετικών με την κυκλοφορία πληροφοριών επί των τιμών με αφετηρία μια αόριστη ημερομηνία το 1983 και, αφετέρου, διαρκών συμφωνιών σχετικών με τον κανόνα της εγχώριας αγοράς και/ή εναρμονισμένων πρακτικών «οι οποίες έχουν την προέλευσή τους στον καθορισμό και τη συμμετοχή των εν λόγω επιχειρήσεων στον κοινό κανόνα της εγχώριας αγοράς» και οι οποίες λειτούργησαν επί δεκαετίες (ΑΑ, παράγραφος 61). Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή τροποποίησε τον χαρακτηρισμό αυτό ώστε να αφορά, κυρίως, μια συμφωνία σχετική με την ETF, συναφθείσα στις 28 Μαΐου 1986.

2519 Ωστόσο, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η Επιτροπή αφιέρωσε το τμήμα 2 του κεφαλαίου 2 της ΑΑ (παράγραφοι 16 έως 20) στην παράθεση των πραγματικών περιστατικών που αφορούν τη «Cembureau Task Force or European Task Force».

2520 Στην παράγραφο 17 εκτέθηκαν τα πραγματικά στοιχεία που αφορούσαν ειδικώς τη «σύσταση και [τις] δραστηριότητες της "Cembureau Task Force or European Task Force"».

2521 Η Επιτροπή άρχιζε την παράγραφο αυτή αναφερόμενη στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη:

«α) Η συνεδρίαση της Ρώμης. Στις 28 [Μαΐου] 1986, οι αντιπρόσωποι των εταιριών Blue Circle, Ciments français και Lafarge, Holderbank, Heidelberger και Dyckerhoff, Italcementi, Asland, Cembureau συνεδρίασαν στη Ρώμη για να μελετήσουν και να επεξεργαστούν τα αμυντικά μέτρα (the stick) και τα μέτρα υποστήριξης (the carrot) απέναντι στους Έλληνες παραγωγούς που εξήγαγαν τσιμέντο στις ευρωπαϊκές χώρες. Οι συμμετέχοντες αποφάσισαν να συστήσουν μια ομάδα εργασίας που αποτελείτο από τους εκπροσώπους της βιομηχανίας του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ισπανίας, της Γαλλίας και της Ιταλίας, με τη συμμετοχή του Cembureau.»

2522 Στην παράγραφο 61 της ΑΑ, η Επιτροπή εξέθεσε τα εξής:

«Η σοβαρότερη και προφανέστερη εφαρμογή του κανόνα της εγχώριας αγοράς έγινε στην περίπτωση του δήθεν "ελληνικού προβλήματος" (βλ. τμήμα 2, παράγραφοι 16 έως 20). Στην περίπτωση αυτή, το Cembureau και όλα τα άλλα μέλη κινητοποιήθηκαν εναντίον του μέλους εκείνου το οποίο τόλμησε να παραβιάσει τον κανόνα της εγχώριας αγοράς: δημιουργήθηκε μια Task Force (...).»

2523 Στην παράγραφο 61, στοιχείο η, η οποία αφορά τη νομική αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών που εκτίθενται όσον αφορά τη «Cembureau Task Force or European Task Force», διευκρινίστηκε ότι οι συμφωνίες και οι πρακτικές που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο της ETF, μεταξύ των οποίων η συμφωνία συστάσεώς της, έπρεπε να θεωρηθούν ως εκτέλεση ενός ενιαίου προμελετημένου σχεδίου από τη Cembureau και μια σειρά επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η Aalborg, κατά των Ελλήνων παραγωγών, στους οποίους προσήφθη ότι παρέβησαν τον κανόνα της εγχώριας αγοράς. Οι εν λόγω συμφωνίες και πρακτικές θεωρήθηκαν «παραβάσεις βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 1», της Συνθήκης. Διαπιστώθηκε ότι οι παραβάσεις αυτές άρχισαν «από το 1986».

2524 Έτσι, η παράβαση η οποία έγινε δεκτή με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως εις βάρος, μεταξύ άλλων, της Aalborg, όσον αφορά τη συμφωνία συστάσεως της ETF, διαπιστώθηκε σαφώς με την ΑΑ, τόσο στην παράθεση των πραγματικών περιστατικών όσο και στη νομική αξιολόγηση.

2525 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Aalborg πρέπει να απορριφθεί.

2526 Η Unicem ισχυρίζεται ότι στην ΑΑ η ETF συσχετίστηκε αποκλειστικώς με την ασυμφωνία που επικράτησε με τους Έλληνες παραγωγούς λόγω της εκ μέρους των τελευταίων παραβάσεως του κανόνα της εγχώριας αγοράς. Αντιθέτως, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή θεώρησε ότι σκοπός της ETF ήταν η ευρύτερη καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος.

2527 Συναφώς, είναι αληθές ότι στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή διαπιστώνει (παράγραφος 53, σημείο 7) ότι «ο στόχος [της ETF] [ήταν] (...) γενικός και δεν περιορ[ιζόταν] μόνο στο πρόβλημα των ελληνικών εξαγωγών», πράγμα το οποίο δεν ανέφερε ρητώς στο σχετικό με την ETF τμήμα της ΑΑ.

2528 Ωστόσο, το έγγραφο στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή στο τμήμα αυτό της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει στον γενικό χαρακτήρα του επιδιωκόμενου από την ETF στόχου είναι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 15). Το έγγραφο αυτό, το οποίο επισύναψαν η Aker και η Euroc στο υπόμνημά τους απαντήσεως στην ΑΑ, απέστειλε η Επιτροπή στους ενδιαφερομένους αποδέκτες της ΑΑ, μεταξύ των οποίων η Unicem, οι οποίοι κλήθηκαν να γνωστοποιήσουν τις παρατηρήσεις τους συναφώς (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 2, σημείο 3). Συνεπώς, η Unicem είχε τη δυνατότητα, κατά τη διοικητική διαδικασία, να προβάλει τις παρατηρήσεις της επί του καθορισμού του στόχου της ETF που περιεχόταν στο έγγραφο αυτό.

2529 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

Β — Επί του παρανόμου της συμφωνίας συστάσεως της ETF

2530 Στην παράγραφο 53, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκθέτει τους λόγους για τους οποίους κρίνει ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης:

«Ο επιδιωκόμενος ενιαίος στόχος συνάγεται από τα πρακτικά της συνεδρίασης της ETF στη Γενεύη στις 19 Αυγούστου 1986 (βλ. [παράγραφο] 25, [σημείο] 15): "Στόχος της ETF είναι να μελετήσει τα μέτρα για την εξουδετέρωση των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, που προς το παρόν προέρχονται από την Ελλάδα. Η ETF προτείνει τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας". Ο στόχος είναι, επομένως, γενικός και δεν περιορίζεται μόνο στο πρόβλημα των ελληνικών εξαγωγών. Συνεπώς, εμπίπτει πλήρως στο πλαίσιο της συμφωνίας Cembureau για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών.»

2531 Οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες προβάλλουν, κατ' ουσίαν, εννέα ισχυρισμούς προκειμένου να αμφισβητήσουν ότι η σύσταση της ETF συνιστά παράβαση.

2532 Πρώτον, οι CBR, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Lafarge, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc και Blue Circle ισχυρίζονται ότι η βασική λειτουργία της ETF ήταν νόμιμη, δεδομένου ότι σκοπούσε στην ευαισθητοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών στα προβλήματα που δημιουργούν στη βιομηχανία τσιμέντου της δυτικής Ευρώπης οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος σε χαμηλές τιμές. Η Uniland (T-58/95) προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν ανέφερε στην προσβαλλομένη απόφαση την

προσπάθεια για νόμιμο διάλογο με τις κοινοτικές αρχές την οποία κατέβαλαν ορισμένα μέλη της ευρωπαϊκής βιομηχανίας του τσιμέντου.

2533 Προς στήριξη των ισχυρισμών της, η CBR παραπέμπει στο έγγραφο αριθ. 33.126/18761, στο οποίο η Holderbank, απαντώντας σε αίτηση πληροφοριών που της απηύθυνε η Επιτροπή το 1990 όσον αφορά την ETF, εξήγησε ότι η ETF είχε ως κύρια αποστολή να υποστηρίζει τα εντατικά μέτρα ασκήσεως πιέσεων που έλαβε η ευρωπαϊκή βιομηχανία τσιμέντου μεταξύ του τέλους του θέρους του 1986 και των αρχών του 1987, προκειμένου να ωθήσει τις ευρωπαϊκές αρχές να λάβουν μέτρα κατά των θιγουσών τον ανταγωνισμό δραστηριοτήτων της Ελληνικής Δημοκρατίας και των Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου. Η Uniland, η Italcementi και Holderbank επικαλούνται τη σύσκεψη των εκπροσώπων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου με τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής, τον Νοέμβριο του 1986, προκειμένου να του γνωστοποιήσουν και, μέσω αυτού, να γνωστοποιήσουν στο σώμα των επιτρόπων, τις ανησυχίες που προκάλεσε το καθεστώς των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στους Έλληνες παραγωγούς. Εξάλλου, η Holderbank προσκομίζει διάφορα έγγραφα εμφαίνοντα τα πολιτικά διαβήματα που πραγματοποιήθηκαν συναφώς από τους Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου, ιδίως προς μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής. Η Italcementi προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι, στην εκ μέρους της εκτίμηση της νομιμότητας των στόχων της ETF, αναφέρθηκε αποκλειστικώς στις ενέργειες που περιγράφονται στην παράγραφο 25, σημεία 3 έως 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ενώ το έγγραφο αυτό καταρτίσθηκε κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως πραγματοποιηθείσας πριν από τις 9 Ιουνίου 1986, κατά την οποία είχε ληφθεί η επίσημη απόφαση περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 8 και 10).

2534 Για να αποδείξουν ότι τα διαβήματα αυτά είχαν απτό αποτέλεσμα, η Uniland και η Italcementi ισχυρίζονται ότι, κατόπιν των διαβημάτων αυτών, η Επιτροπή μετέβαλε γνώμη ως προς την απόφασή της του 1985 με την οποία είχε επιτρέψει στην Ελλάδα να χορηγήσει εξαγωγικές ενισχύσεις στους Έλληνες παραγωγούς [βλ. απόφαση 86/614/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 1986, για την τροποποίηση της απόφασης 85/594/ΕΟΚ που επιτρέπει στην Ελλάδα να λάβει ορισμένα μέτρα διασφάλισης δυνάμει του άρθρου 108, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ (ΕΕ L 357, σ. 28)]. Η Holderbank υπενθυμίζει τις ερωτήσεις που υπέβαλαν στην Επιτροπή ορισμένα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το «ελληνικό πρόβλημα» και τις απαντήσεις που έδωσε τον Μάρτιο του 1987 και τον Μάιο του 1988 ο P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής.

2535 Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται επίσης ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών που σημειώθηκαν στο πλαίσιο της ETF σκοπούσαν ωσαύτως στο να εκτιμηθεί κατά πόσον οι κίνδυνοι εισαγωγής στη δυτική Ευρώπη τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος μειώθηκαν λόγω του ότι άνοιξαν για τους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου εναλλακτικές αγορές εντός τρίτων χωρών.

2536 Διαπιστώνεται ότι από πολλά έγγραφα τα οποία απαριθμούνται στην παράθεση των πραγματικών περιστατικών που αφορούν τη σύσταση και τις δραστηριότητες της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25) προκύπτει πράγματι ότι, για να επιλύσουν το «ελληνικό πρόβλημα», οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου προέβησαν σε διαβήματα ενώπιον των εθνικών και κοινοτικών αρχών με σκοπό να τις ευαισθητοποιήσουν.

2537 Ωστόσο, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη, στα οποία η Επιτροπή αναφέρεται στην παράγραφο 53, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ορίζουν τον στόχο της ETF ως εξής:

«Στόχος της ETF είναι να μελετήσει τα μέτρα για την εξουδετέρωση των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, που προς το παρόν προέρχονται από την Ελλάδα. Η ETF προτείνει τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας.»

2538 Ο στόχος αυτός επιβεβαιώνεται από τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 24· έγγραφο αριθ. 33.126/18858):

«Η ETF συνεστήθη για να εξετάζει τα πιθανά "αποτρεπτικά" και "προτρεπτικά μέτρα" σε περίπτωση διοχέτευσης φθηνού τσιμέντου στις ευρωπαϊκές αγορές (κυρίως σε περίπτωση ελληνικών εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο) και να διατυπώνει συστάσεις στους επικεφαλής αντιπροσωπείας.»

2539 Η αναφορά, στο δεύτερο αυτό απόσπασμα, στα «αποτρεπτικά» και στα «προτρεπτικά μέτρα» παραπέμπει κατ' ανάγκη στο έγγραφο «Κοινή αντίδραση στα προβλήματα που δημιουργεί η αποσταθεροποίηση της τσιμεντοβιομηχανίας», το οποίο καταρτίσθηκε από ομάδα εργασίας στην οποία μετείχαν μερικοί εκπρόσωποι της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου από τις 3 έως τις 5 Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη, στη συνέχεια δε στο Céligny (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 2 έως 7· έγγραφα αριθ. 33.126/18772 έως 18779· στο εξής: έγγραφο Ζυρίχης/Céligny) και το οποίο εκθέτει, κατ' ουσίαν, τα ακόλουθα όσον αφορά τα εν λόγω μέτρα:

«— Αποτρεπτικά μέτρα ("stick actions")

— Προστασία των εγχώριων ευρωπαϊκών αγορών μέσω διάφορων μέτρων, όπως για παράδειγμα τα διοικητικά εμπόδια, η επιβολή προτύπων ποιότητας, οι συνδικαλιστικές δραστηριότητες, η επιβολή κυρώσεων σε πελάτες που αγοράζουν εισαγόμενο τσιμέντο.

— Επίθεση στις αγορές εξαγωγών κατά των παραγωγών που αποσταθεροποιούν την αγορά, εκτοπίζοντας τους Έλληνες παραγωγούς από τους προμηθευτές σε διάφορες χώρες (Αλγερία, ΗΠΑ, δυτική Αφρική, Αίγυπτος και Σαουδική Αραβία) ή καθιστώντας μη αποδοτικές τις εξαγωγές των ελληνικών τσιμεντοβιομηχανιών.

— Εμπορικός αποκλεισμός των ναυτιλιακών εταιριών που ελέγχονται από τους παραγωγούς οι οποίοι αποσταθεροποιούν την αγορά.

— Μελέτη της δυνατότητας εξαγωγής τσιμέντου στην Ελλάδα και, εάν οι τιμές δεν είναι συμφέρουσες, μελέτη της δυνατότητας αντιποίνων και της δυνατότητας εξαγωγής άλλων προϊόντων θυγατρικών εταιριών των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών.

— Μελέτη της κατάστασης των πλωτών εξεδρών και των μεσαζόντων.

— Προσφυγή στη συνδρομή διεθνών τραπεζών για να "πεισθούν" οι παραγωγοί που αποσταθεροποιούν την αγορά, οι μεσάζοντες και οι πλοιοκτήτες να συνεργασθούν.

— Προτρεπτικά μέτρα ("carrot actions")

Απορρόφηση των διαθέσιμων ποσοτήτων των τσιμεντοβιομηχανιών που αποσταθεροποιούν την αγορά και διοχέτευσή τους στις ΗΠΑ (η Blue Circle, η Holderbank, η Lafarge, η Cementa/Norcem και άλλοι θα μπορούσαν να αναλάβουν τα καθήκοντα αυτά), στη δυτική Αφρική (η Γαλλία θα μπορούσε να επιληφθεί του θέματος) και άλλες χώρες (προβλέπονται περίπλοκες λύσεις, εάν χρειασθεί).»

2540 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω στοιχείων, βασίμως θεώρησε η Επιτροπή ότι αντικείμενο της ETF ήταν η «παρεμπόδιση των συναλλαγών τσιμέντου στο εσωτερικό της Κοινότητας και [η] στεγανοποίηση των εθνικών αγορών υπέρ των τοπικών παραγωγών και εις βάρος των χρηστών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 14). Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε (ίδιο σημείο) ότι ο περιορισμός αυτός του ανταγωνισμού αποτελούσε «παράβαση κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, [της Συνθήκης]».

2541 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών οι οποίες κατονομάζονται ανωτέρω στη σκέψη 2532 πρέπει να απορριφθούν.

2542 Η Holderbank ισχυρίζεται επίσης ότι οι συζητήσεις της ETF διεξήχθησαν παρουσία βουλευτών, κυβερνητικών εκπροσώπων και υπαλλήλων της Επιτροπής. Συναφώς, η Holderbank αναφέρεται στα έγγραφα που διαβιβάσθηκαν στα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τα οποία υποτίθεται ότι παρέστησαν στη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, καθώς και στο ανα-

κοινωθέν Τύπου που κατάρτισε ο πρόεδρος της κοινοβουλευτικής επιτροπής που είναι αρμόδια για την οικονομική, νομισματική και βιομηχανική πολιτική (παραρτήματα 11d και 11e του δικογράφου της προσφυγής της).

2543 Ωστόσο, παρατηρείται ότι τα έγγραφα που προσκομίζει η Holderbank εμφαίνουν στην καλύτερη των περιπτώσεων ότι οι εκπρόσωποι της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου συνάντησαν μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 10 Σεπτεμβρίου 1986 στο Στρασβούργο για να τα ευαισθητοποιήσουν στα προβλήματα που συνδέονταν με τις εισαγωγές στις ευρωπαϊκές αγορές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Δεν καθιστούν δυνατό να υποστηριχθεί ότι οι συνεδριάσεις της ETF ή οι σχετικές μ' αυτήν, οι οποίες περιγράφονται στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως — κυρίως η συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 έως 33) —, διεξήχθησαν παρουσία εκπροσώπων των κοινοτικών αρχών.

2544 Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί της Holderbank δεν μπορούν να θέσουν εκποδών τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2537 έως 2540, από την οποία προκύπτει ότι στην ETF ανατέθηκε σκοπός θίγων προδήλως τον ανταγωνισμό, δηλαδή να εξετάζει, προκειμένου να προβαίνει σε συστάσεις προς τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, τα αποτρεπτικά και τα προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου στις αγορές της δυτικής Ευρώπης.

2545 Επομένως, ο ισχυρισμός της Holderbank πρέπει να απορριφθεί.

2546 Δεύτερον, η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF υπηρξε αμιγώς προπαρασκευαστική πράξη, χωρίς αντικείμενο θίγον τον ανταγωνισμό. Η κοινή πρόθεση των ιδρυτών της ETF ουδέποτε έβη πέραν της συστάσεώς της.

2547 Ωστόσο, διαπιστώνεται για μία ακόμη φορά ότι οι ισχυρισμοί αυτοί αντικρούονται προδήλως από τη δέσμη εγγράφων τα οποία εξετάσθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2537 έως 2540 και τα οποία αποδεικνύουν τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που ανατέθηκε εξ αρχής στην ETF.

2548 Η Blue Circle προσθέτει ότι ουδέποτε υπήρξε κοινό, θίγον τον ανταγωνισμό σχέδιο των μελών της ETF. Ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κρίνοντας, στην παράγραφο 53, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν ήταν αναγκαίο να αποδείξει την κοινή πρόθεση των μερών να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά τρόπο θίγοντα τον ανταγωνισμό, προκειμένου να θεμελιώσει την ύπαρξη συμφωνίας αντιβαίνουσας στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2549 Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι το σκεπτικό που αποδίδει η Blue Circle στην Επιτροπή δεν εκτίθεται στην παράγραφο 53, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στο σημείο αυτό των αιτιολογικών σκέψεων, η Επιτροπή υποστηρίζει απλώς, βάσει της αποφάσεως Petrofina κατά Επιτροπής, προπαρατε-

θείσας στη σκέψη 2260, σκέψη 210, ότι «δεν είναι απαραίτητο, δεδομένου του πολύπλοκου χαρακτήρα μιας συμφωνίας, όλες οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει επίσημα τη συμφωνία τους με μια συμπεριφορά υιοθετούμενη από τις άλλες. Όσον αφορά ορισμένες από αυτές, αρκεί ότι παρέχουν τη γενική τους υποστήριξη και δρουν κατά συνέπεια».

2550 Εν πάση περιπτώσει και χωρίς να προδικάζεται η εκτίμηση που θα γίνει κατωτέρω στις σκέψεις 2592 έως 2782 επί του βασίμου της αποφάσεως της Επιτροπής να διαπιστώσει τη συμμετοχή στη συμφωνία συστάσεως της ETF των διαφόρων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από την ανάλυση που εκτίθεται ανωτέρω στις σκέψεις 2537 έως 2540 προκύπτει ήδη ότι η σύσταση της ETF διαπνεόταν από ένα κοινό σχέδιο, θίγον προδήλως τον ανταγωνισμό.

2551 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί της Blue Circle πρέπει να απορριφθούν.

2552 Τρίτον, οι CBR, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Lafarge, BDZ, Uniland, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc και Blue Circle προσάπτουν στην Επιτροπή ότι εκτίμησε εσφαλμένως ή ανεπαρκώς το οικονομικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε η σύσταση της ETF. Η σύσταση αυτή υπαγορεύθηκε από μια κατάσταση νόμιμης άμυνας κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, οι οποίες υποστηρίζονταν παρανόμως από τις δημόσιες αρχές. Η Lafarge και η Holderbank επικρίνουν συναφώς την ελλιπή απαρίθμηση εκ μέρους της Επιτροπής, στην υποσημείωση 113 της προσβαλλομένης αποφάσεως, των κρατικών ενισχύσεων των οποίων ετύγχανε τότε η ελληνική βιομηχανία τσιμέντου.

2553 Η SFIC φρονεί ότι, στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δεν μπορούσε να περιορισθεί στην απόδειξη της συμμετοχής σε συνεδριάσεις. Έπρεπε να αποδείξει επίσης ότι η SFIC, κυρίως, έλαβε μέτρα αντιβαίνοντα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης έναντι των Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου. Η Lafarge υποστηρίζει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 651), εφόσον κυβερνητικά μέτρα νοθεύουν σοβαρά τον ανταγωνισμό, εμποδίζοντας έτσι τους επιχειρηματίες να έχουν ομαλή ανταγωνιστική συμπεριφορά, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν έχει πλέον εφαρμογή. Η Aker και η Euroc, αφού υπενθύμισαν ότι ένας από τους στόχους της Συνθήκης είναι «η θέσπιση ενός καθεστώτος που εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό μέσα στην εσωτερική αγορά» (άρθρο 3, στοιχείο ζ), φρονούν, βάσει της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 21ης Φεβρουαρίου 1973, 6/72, Europemballage Corporation και Continental Can Company κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 445, σκέψη 24), ότι, οσάκις επιχειρήσεις και κράτη μέλη υιοθετούν συμπεριφορά ή λαμβάνουν μέτρα που νοθεύουν τον ανταγωνισμό, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν πρέπει να έχει εφαρμογή σε ενέργειες που σκοπούν απλώς στην εξάλειψη των συνεπειών αυτών των συνιστώντων παράβαση μέτρων.

2554 Οι Lafarge, BDZ, Uniland, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc και Blue Circle προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε τα επιβαλλόμενα μέτρα για να διασφαλίσει την ταχεία εξάλειψη των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού τις οποίες προκάλεσαν οι παράνομες ενισχύσεις που εισέπρατταν οι Έλληνες παραγωγοί. Προς στήριξη των ισχυρισμών τους οι Lafarge, Uniland, Italcementi, Holderbank

και Blue Circle επικαλούνται την απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 1995, Τ-447/93, Τ-448/93 και Τ-449/93, AITEC κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1971), η οποία ακύρωσε μια απόφαση της Επιτροπής της 1ης Αυγούστου 1991, που περιεχόταν στην ανακοίνωση 92/C 1/03 της Επιτροπής προς τα άλλα κράτη και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ, όσον αφορά ενίσχυση προς τη Γενική Εταιρία Τσιμέντων Ηρακλής στην Ελλάδα (ΕΕ 1992, C 1, σ. 4), η οποία κήρυξε σύμφωνη με την κοινή αγορά την εν λόγω ενίσχυση που χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία.

2555 Οι διάφοροι αυτοί ισχυρισμοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

2556 Συγκεκριμένα, οι ισχυρισμοί αυτοί ισοδυναμούν κατ' ουσίαν με διεκδίκηση του ευεργετήματος εξαιρέσεως από την απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, λόγω των ιδιαζουσών συνθηκών που οδήγησαν στη σύσταση της ETF. Οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση τέτοιας εξαιρέσεως απαριθμούνται ρητώς και περιοριστικώς στο άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Εξάλλου, η ενδεχόμενη χορήγηση μιας τέτοιας εξαιρέσεως εν προκειμένω θα προϋπέθετε επίσημη κοινοποίηση στην Επιτροπή της συμφωνίας συστάσεως της ETF (αποφάσεις Distillers Company κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 150, σκέψεις 19 έως 24, και Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 717, σκέψεις 61 και 62).

2557 Εξάλλου, οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να δικαιολογούν την παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού με το πρόσχημα ότι τις εξώθησε στην παράβαση αυτή η συμπεριφορά άλλων επιχειρηματιών (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1962, 16/61, Acciaierie Ferriere e Fonderie di Modena κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 783, και Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψεις 90 και 100).

2558 Το γεγονός ότι, εν προκειμένω, οι επιχειρήσεις αυτές έτυχαν ενισχύσεων δεν μπορεί ούτε να καταστήσει νόμιμη τη λήψη ιδιωτικών πρωτοβουλιών που θίγουν τον ανταγωνισμό, ακόμη και αν οι εν λόγω ενισχύσεις ήσαν παράνομες. Όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή στην παράγραφο 53, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, μολονότι οι επιχειρήσεις έχουν το δικαίωμα «όχι μόνο να επισημαίνουν στις αρμόδιες αρχές, συμπεριλαμβανομένης και της ίδιας της Επιτροπής, τις ενδεχόμενες παραβιάσεις των εθνικών ή κοινοτικών διατάξεων, αλλά επίσης να προβαίνουν σε συλλογικές εκδηλώσεις για τον σκοπό αυτό, πράγμα το οποίο προϋποθέτει κατ' ανάγκη τη δυνατότητα διεξαγωγής προπαρασκευαστικών συζητήσεων μεταξύ τους», αντιθέτως, δεν μπορούν να αποδίδουν δικαιοσύνη υπέρ εαυτών υποκαθιστώντας τις αρμόδιες εθνικές αρχές στην πάταξη ενδεχομένων παραβιάσεων του εθνικού και/ή του κοινοτικού δικαίου και εμποδίζοντας, με μέτρα ληφθέντα με δική τους πρωτοβουλία, την κυκλοφορία των προϊόντων στην εσωτερική αγορά (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Hilti κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2082, σκέψεις 115 έως 119, και SCK και FNK κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 485, σκέψη 194). Η νομολογία την οποία επικαλούνται, αντιστοίχως, η Lafarge αφενός και η Aker και η Euroc αφετέρου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2553) στερείται επιρροής συναφώς.

2559 Όσον αφορά την ελαστικότητα την οποία φέρεται ότι επέδειξε η Επιτροπή ως προς τον φάκελο των ελληνικών κρατικών ενισχύσεων, ωσαύτως δεν μπορεί να δικαιολογήσει τις παράνομες πρωτοβουλίες

που ανέλαβαν οι επιχειρήσεις για να επιλύσουν το «ελληνικό πρόβλημα». Πράγματι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή παρέβη ορισμένες από τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 155 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 211 ΕΚ), το γεγονός αυτό δεν μπορεί να δικαιολογήσει τυχόν παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 717, σκέψη 84, και Tréfilunion κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 223, σκέψη 127). Εξάλλου, από το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σκέψεις 3 έως 7· έγγραφα αριθ. 33.126/18772 έως 18779) προκύπτει ότι η μέθοδος των ιδιωτικών παρανόμων ενεργειών επελέγη εξ αρχής, χωρίς αναμονή των αποτελεσμάτων της νόμιμης οδού, παραλλήλως μελετηθείσας. Συνεπώς, τα φερόμενα προβλήματα της νόμιμης οδού δεν μπορούν καν να παρουσιάζονται ως ο λόγος για τη χρήση παρανόμων μέτρων ιδιωτικής φύσεως που θίγουν τον ανταγωνισμό.

2560 Τέλος, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή στην παράγραφο 53, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα διάφορα έγγραφα που αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2537 έως 2540 αποδεικνύουν ότι η ETF, μολονότι είχε αναλάβει κατά προτεραιότητα να μελετήσει τα μέτρα που σκοπούσαν στην παρεμπόδιση των εισαγωγών φθηνού τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, είχε πολύ ευρύτερο προορισμό, δηλαδή την εξάλειψη κάθε διοχετεύσεως φθηνού τσιμέντου ικανής να αποσταθεροποιήσει τις ευρωπαϊκές αγορές. Κατά συνέπεια, η δικαιολόγηση της ETF μόνον με την αναφορά στις απειλές δήθεν παρανόμων εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

2561 Επομένως, οι εξηγήσεις των προσφευγουσών που αντλούνται από την κατάσταση ανάγκης που δημιούργησαν οι απειλές εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος δεν μπορούν να έχουν ως συνέπεια τον αποκλεισμό της εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης στη συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2562 Η Lafarge προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι υπέπεσε σε καταστρατήγηση διαδικασίας και ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας, ευνοώντας την εφαρμογή του άρθρου 85 της Συνθήκης, χωρίς να έχει προηγουμένως ή συγχρόνως εφαρμόσει το άρθρο 93 της εν λόγω συνθήκης (νυν άρθρο 88 ΕΚ) έναντι των ελληνικών πρακτικών.

2563 Ωστόσο, μια απόφαση έχει εκδοθεί κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν από αντικειμενικές, κρίσιμες και συγκλίνουσες ενδείξεις προκύπτει ότι ελήφθη με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό άλλον από αυτούς που επικαλείται (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 779 νομολογία).

2564 Εν προκειμένω, η Επιτροπή εξηγεί, ιδίως στην παράγραφο 53, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι έκρινε ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης λόγω του ότι ο επιδιωκόμενος με τη συμφωνία αυτή στόχος ήταν «να μελετήσει τα μέτρα για την εξουδετέρωση των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, που [τότε] προέρχονται[ν] από την Ελλάδα». Δεδομένου ότι η ανάλυση που εκτίθεται ανωτέρω στις σκέψεις 2537 έως 2540 κατέληξε στο βάσιμο της εκτιμήσεως αυτής, πρέπει επομένως να απορριφθεί ο ισχυρισμός της Lafarge που αντλείται από τη φερόμενη κατάχρηση εξουσίας ή καταστρατήγηση διαδικασίας εκ μέρους της Επιτροπής.

2565 Η Italcementi ισχυρίζεται επίσης, επικαλούμενη την απόφαση 92/444/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 30ής Ιουλίου 1992, σχετικά με τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/33.494 — Scottish Salmon Board) (ΕΕ L 246, σ. 37), ότι, κατά το μέτρο που οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες επιδίωξαν, μέσω της ETF, να προστατευθούν από τις διαταράξεις της αγοράς, ενώ η κοινοτική δημόσια διοίκηση μπορούσε να εφαρμόσει διαδικασίες λήψεως μέτρων διασφαλίσεως, η Επιτροπή όφειλε, όπως στην υπόθεση που προκάλεσε την έκδοση της ανωτέρω αποφάσεώς της, να περιοριστεί στη διαπίστωση της παραβάσεως της Συνθήκης, χωρίς να επιβάλει πρόστιμο στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά μείζονα λόγο δεδομένου ότι η αντιμετώπιση αυτή έχει επιτραπεί από το Δικαστήριο (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 1983, 7/82, GLV κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 483, σκέψη 25).

2566 Ωστόσο, παρατηρείται ότι, όπως προκύπτει από την ανάγνωση και μόνον του άρθρου 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., επίσης, παράγραφο 65, σημείο 8), οι παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4 δεν είχαν αυτές καθαυτές ως συνέπεια την επιβολή προστίμου, δεδομένου ότι επιβλήθηκαν κυρώσεις μόνο για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1, περί της συμμετοχής στη συμφωνία Cembureau.

2567 Εν πάση περιπτώσει, τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως παρουσιάζουν, σε σχέση με την υπόθεση που προκάλεσε την έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως 92/444, της 30ής Ιουλίου 1992, διαφορές που δεν επιτρέπουν στην Italcementi να επικαλείται τη στάση που υιοθέτησε η Επιτροπή στην τελευταία αυτή απόφαση. Έτσι, η υπόθεση εκείνη εντασσόταν σε ένα πλαίσιο ντάμπινγκ, επισήμως αναγνωριοθέν από την Επιτροπή, πράγμα το οποίο δεν συνέβη εν προκειμένω. Επιπλέον, η σύσταση της ETF, η οποία σκοπούσε στη γενική εξάλειψη των εισαγωγών τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη, επιδίωκε στόχο ο οποίος, αντιθέτως προς τους στόχους του Scottish Salmon Board, έβαινε κατά πολύ πέραν της λήψεως μέτρων άμυνας κατά των «διαταράξεων» που μπορούσαν να προκαλέσουν την επέμβαση των κοινοτικών αρχών.

2568 Για τους διαφόρους αυτούς λόγους, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

2569 Τέταρτον, οι CBR, Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Italcementi, Holderbank και Blue Circle φρονούν ότι η σύσταση της ETF δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά παράβαση, δεδομένου ότι τα μέλη της εκδήλωναν αδιαλείπτως τη μέριμνά τους να τηρήρουν το κοινοτικό δίκαιο, συμφωνώντας, αφενός, να υποβάλλουν τα μελετώμενα μέτρα σε νομική εξέταση προοριζόμενη να διασφαλίσει τη νομιμότητά τους και, αφετέρου, να πληροφορούν σχετικά τις κοινοτικές αρχές. Συναφώς, παραπέμπουν σε διάφορα έγγραφα μνεία των οποίων γίνεται στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως [πρακτικά της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771)· έγγραφο Ζυρίχης/Céligny· πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 21ης Οκτωβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 34 έως 38, ιδίως σημείο 35· έγγραφα αριθ. 33.126/18895 έως 18900, ιδίως 18895 και 18896)· «σημειώματα από τη συνεδρίαση εκπροσώπων της τσιμεντοβιομηχανίας της ΕΟΚ στο ξενοδοχείο Hilton, [Βρυξέλλες,] στις 6 Νοεμβρίου 1986 και ώρα 9.00 π.μ.» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 39 έως 43, ιδίως σημείο 40· έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008)).

2570 Διαπιστώνεται ότι τα διάφορα έγγραφα που επικαλούνται οι προσφεύγουσες εμφαίνουν πράγματι τη μέριμνα των μελών της ETF να διασφαλίσουν την τήρηση του κοινοτικού δικαίου. Ωστόσο, γεγονός

παραμένει ότι η ETF συνεστήθη με σκοπό να εξετάζει, προκειμένου να προβαίνει σε συστάσεις προς τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, τα αποτρεπτικά και τα προτρεπτικά μέτρα που αποσκοπούν στην εξάλειψη των εισαγωγών (κατ' αρχάς των προερχομένων από την Ελλάδα) στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, τούτο δε χωρίς τα μέλη της να αναμείνουν το αποτέλεσμα των μελετωμένων επαφών και νομικών γνωμοδοτήσεων. Εξάλλου, καμία προσφεύγουσα δεν είναι σε θέση να αποδείξει ότι οι κοινοτικές αρχές πληροφορήθηκαν τη σύσταση της ETF. Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών δεν μπορούν να αναιρέσουν το γεγονός της ελλείψεως επίσημης κοινοποιήσεως προς την Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της εν Συνθήκης, της συμφωνίας συστάσεως της ETF, πράγμα που αποτελούσε τη μόνη νόμιμη διαδικασία που μπορούσε να ακολουθηθεί εφόσον επρόκειτο περί συμφωνίας της οποίας το αντικείμενο αντέβαινε προδήλως στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της εν λόγω συνθήκης (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2556 νομολογία).

2571 Επομένως, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

2572 Η Lafarge, η Italcementi και η Holderbank ισχυρίζονται ότι, κατά τη συνομιλία τους στις 6 Νοεμβρίου 1986 με τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής, οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου τον πληροφόρησαν για την ύπαρξη και την αποστολή της ETF. Κατά την Italcementi, ο P. Sutherland ενέκρινε τότε τις δραστηριότητες της ETF.

2573 Εντούτοις, το έγγραφο που επικαλούνται συναφώς οι προσφεύγουσες («Σημειώσεις από τη σύσκεψη με τον επίτροπο Peter Sutherland στις Βρυξέλλες, στις 6 Νοεμβρίου 1986 ώρα 11.00»· έγγραφα αριθ. 33.126/19009 και 19010) δεν επιβεβαιώνει τους ισχυρισμούς αυτούς. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, από το έγγραφο αυτό προκύπτει ότι οι εκπρόσωποι της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου γνωστοποίησαν στο μέλος της Επιτροπής τις κοινές ανησυχίες τους έναντι της ελληνικής καταστάσεως και τη βούλησή τους για την εξεύρεση λύσεως η οποία να εξισορροπεί τα διάφορα υφιστάμενα συμφέροντα. Το έγγραφο αυτό δεν αποδεικνύει ότι η σύσταση της ETF, ο σκοπός της και τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που ανέλαβε να μελετήσει, για την αντιμετώπιση της απειλής την οποία συνεπάγονταν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, γνωστοποιήθηκαν στον P. Sutherland και ότι αυτός τα ενέκρινε. Εν πάση περιπτώσει, οι εξετασθέντες ισχυρισμοί δεν μπορούν να αναιρέσουν το γεγονός της ελλείψεως επίσημης κοινοποιήσεως προς την Επιτροπή της συμφωνίας συστάσεως της ETF ούτε, επομένως, το γεγονός ότι η συμφωνία αυτή συνιστά παράβαση.

2574 Επομένως, οι ισχυρισμοί της Lafarge, της Italcementi και της Holderbank πρέπει να απορριφθούν.

2575 Πέμπτον, η Aalborg ισχυρίζεται ότι κανένα από τα έγγραφα που αφορούν την ETF δεν περιέχει μνεία της συμφωνίας Cembureau. Η Blue Circle υποστηρίζει ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι οι μετέχοντες στη ETF είχαν ως κοινό στόχο την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau.

2576 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να θέσουν εκποδών τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2537 έως 2540 και τα οποία αποδεικνύουν τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ETF.

2577 Έκτον, η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή έκρινε ότι η ETF αντιβαίνει στο άρθρο 85 της Συνθήκης για τον λόγο και μόνον ότι ήταν σύμφωνη με την ενιαία και διαρκή συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

2578 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, κατά την παράγραφο 53, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή κατέληξε ότι η ETF αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης όχι βάσει της σχέσεώς της με τη συμφωνία Cembureau, αλλά βάσει των αναγραφομένων στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF στις 19 Αυγούστου 1986 στην Γενεύη, τα οποία παρατίθενται ανωτέρω στη σκέψη 2537. Εξάλλου, τα αναγραφόμενα αυτά ώθησαν την Επιτροπή να κρίνει ότι ο σκοπός της ETF «[ενέπιπτε] πλήρως στο πλαίσιο της συμφωνίας Cembureau για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών» (ίδιο σημείο). Το βάσιμο της τελευταίας αυτής εκτιμήσεως θα εξετασθεί κατωτέρω στις σκέψεις 4050 έως 4052.

2579 Έβδομον, η Lafarge φρονεί ότι η Επιτροπή αντελήφθη εσφαλμένως τη σχετική γεωγραφική αγορά στην υπόθεση που αφορούσε την Ελλάδα. Η αγορά αυτή αποτελείτο αποκλειστικώς από λιμενικές ζώνες και την παρακείμενη ενδοχώρα, όπου η κάθετη ολοκλήρωση ήταν περιορισμένη και όπου υπήρχαν μεγάλες ανεξάρτητες αγοράστριες επιχειρήσεις.

2580 Ωστόσο, παρατηρείται ότι ο ισχυρισμός αυτός αντικρούεται από διάφορα έγγραφα αποδεικνύοντα ότι η γεωγραφική αγορά την οποία αφορούσε η συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως είχε την ευρωπαϊκή διάσταση την οποία περιγράφει η Επιτροπή στην παράγραφο 11. Έτσι, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη — πρώτης συνεδριάσεως που περιγράφεται στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως σε σχέση με το ελληνικό ζήτημα — προκύπτει ότι «όλες οι χώρες [της δυτικής Ευρώπης]» θίγονταν από την απόφαση της ελληνικής βιομηχανίας να εξάγει δύο εκατομμύρια τόνους πλεονάσματος ετησίως, απόφαση η οποία προκάλεσε την αντίδραση των Ευρωπαίων παραγωγών διά της δημιουργίας «κοινού μετώπου» και της λήψεως αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771). Εξάλλου, το έγγραφο Zurίχης/Céligny συνέστησε τη «συνεργασία μεταξύ των παραγωγών της κοινής αγοράς/δυτικής Ευρώπης» για την αντιμετώπιση της απειλής αποσταθεροποιητικών εισαγωγών αφορώσας «ολόκληρη την Ευρώπη και όχι μόνο (...) τις χώρες που δέχονται αμεσότερη επίθεση». Τέλος, έχει ήδη υπογραμμισθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2537 και 2538) ότι, σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 15· παράρτημα 15 του υπομνήματος απαντήσεως της Aker και της Euroc στην ΑΑ) και της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 24· έγγραφα αριθ. 33.126/18849 έως 18662), σκοπός της ETF ήταν να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που αποσκοπούσαν στην εξάλειψη των εισαγωγών τσιμέντου στις ευρωπαϊκές αγορές.

2581 Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί της Lafarge δεν μπορούν να αντικρούσουν την ανάλυση που εκτίθεται ανωτέρω στις σκέψεις 2537 έως 2540, η οποία αποδεικνύει ότι η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2582 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Lafarge πρέπει να απορριφθεί.

2583 Όγδοον, πολλές προσφεύγουσες προβάλλουν σειρά ισχυρισμών με σκοπό να αποδείξουν ότι η σύσταση της ETF δεν κατέληξε σε κανένα αποτέλεσμα, μέτρο, πράξη ή απόφαση που μπορούσε να περιορίσει τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά.

2584 Έτσι, η Lafarge ισχυρίζεται ότι η ETF αποτελούσε όργανο για την ανταλλαγή απόψεων, επιφορτισμένο με απλή εξουσία υποβολής προτάσεων. Συνεπώς, η σύσταση της ETF δεν υπήρξε, αυτή καθαυτή, μέτρο εμπίπτον στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Αυτή η ομάδα ανταλλαγής απόψεων δεν κατόρθωσε να φθάσει σε σύμπτωση βουλήσεων διότι δεν είχε εξουσία λήψεως αποφάσεων — δεδομένου ότι η εξουσία αυτή ανήκε αποκλειστικώς στους επικεφαλής αντιπροσωπείας — και δεν μπόρεσε να προκαλέσει περιορισμό του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι οι αρμοδιότητές της περιορίζονταν στην απλή διατύπωση προτάσεων. Η Lafarge προσθέτει ότι τα μόνα δύο μέτρα που πρότεινε η ETF για την επίλυση του «ελληνικού προβλήματος» ήσαν η λήψη μέτρων για την ευαισθητοποίηση των εθνικών και κοινοτικών αρχών, αφενός, και η δημιουργία της εταιρίας Interciment, αφετέρου. Εντούτοις, κανένα από τα μέτρα αυτά δεν ήταν παράνομο. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο χαρακτηρίζει τη σύσταση της ETF ως παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθίσταται εν τέλει άνευ αντικειμένου, δεδομένου ότι η σύσταση της Interciment, η οποία αποτελεί το μόνο μέτρο στο οποίο κατέληξε η σύσταση της ETF, κρίθηκε ότι συνιστά παράβαση με το άρθρο 4, παράγραφος 2.

2585 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι, εξαιρουμένης της αδρανούς εταιρίας Interciment, η ETF ουδέποτε υπερέβη το στάδιο των προθέσεων.

2586 Η Holderbank παρατηρεί ότι κανένα από τα μέτρα αντιποίνων που συζητήθηκαν στο πλαίσιο της ETF δεν τέθηκε πράγματι σε εφαρμογή.

2587 Η Aker και η Euroc υποστηρίζουν ότι η ETF αποτελούσε ομάδα διεξαγωγής συζητήσεων, τα ιδρυτικά μέλη της οποίας ουδόλως ενεπλάκησαν οριστικώς σε παράνομη συλλογική δράση. Προσθέτουν ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF δεν είχε αισθητή επίπτωση επί του ανταγωνισμού.

2588 Η Blue Circle υποστηρίζει ότι η ETF και οι υποομάδες εργασίας της αποτελούσαν πυρήνες ανταλλαγής απόψεων και πληροφοριακών στοιχείων, οι οποίοι ουδέποτε κατέληξαν σε συλλογικές αποφάσεις. Εξάλλου, η ETF ουδόλως συνεκλήθη πλέον από τον Μάρτιο του 1987, δεδομένου ότι ουδέποτε κατέληξε σε χρήσιμες προτάσεις.

2589 Ωστόσο, όλοι αυτοί οι ισχυρισμοί δεν μπορούν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που απορρέουν από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή ότι, όταν ανέκυψε το σχετικό με τις εισαγωγές ελληνικού τσιμέντου πρόβλημα, διάφοροι εκπρόσωποι της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου συμφώνησαν να συστήσουν την ETF, ορίζοντας ως στόχο της να μελετά τα αποτρεπτικά και τα προτρεπτικά μέτρα που αποσκοπούσαν στην εξάλειψη των εισαγωγών τσιμέντου στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, κατά προτεραιότητα των προερχομένων από την Ελλάδα, και να συνιστά στους επικεφαλής αντιπροσωπείας τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν προς τούτο. Συνεπώς, ως προς την πρωτοβουλία αυτή, επιτεύχθηκε σύμπτωση βουλήσεων, δηλαδή συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1010 νομολογία), ο σκοπός της οποίας ορθώς (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2537 έως 2540) κρίθηκε από την Επιτροπή ως θίγων τον ανταγωνισμό. Για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας παρέλκει όταν προκύπτει ότι αυτή έχει ως αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία). Επομένως, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθούν οι διάφοροι ισχυρισμοί των προσφευγουσών οι οποίοι έχουν ως σκοπό να αποδείξουν ότι η σύσταση της ETF δεν κατέληξε σε καμία συνέπεια, σε κανένα αποτέλεσμα, μέτρο ή απόφαση που περιορίζει τον ανταγωνισμό, συνάγεται ότι η Επιτροπή ορθώς χαρακτήρισε τη συμφωνία συστάσεως της ETF, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2590 Ένατον, η Aker και η Euroc υποστηρίζουν ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF δεν είχε αισθητή επίπτωση στο μεταξύ των κρατών μελών εμπόριο.

2591 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι, όταν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης απαγορεύει τις συμπράξεις που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού και οι οποίες είναι ικανές να θίξουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, δεν επιβάλλει να αποδεικνύεται ότι η εν λόγω σύμπραξη έχει πράγματι θίξει αισθητά το ως άνω εμπόριο, γεγονός άλλωστε το οποίο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, δυσχερώς μπορεί να αποδειχθεί. Ζητεί να αποδεικνύεται ότι η σύμπραξη αυτή ήταν ικανή να έχει τέτοιο αποτέλεσμα. Έτσι, η προϋπόθεση ότι πρέπει να θίγεται το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο πληρούται όταν, βάσει νομικών και πραγματικών στοιχείων, η διαπιστούμενη σύμπραξη επιτρέπει να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επιρροή στα ρεύματα των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1986 νομολογία). Η συμφωνία ETF, λόγω του σκοπού της και μόνον, ο οποίος συνίστατο στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη (βλ. έγγραφα αναλυθέντα ανωτέρω στις σκέψεις 2537 έως 2540), ήταν ικανή να θίξει αισθητά το εμπόριο τσιμέντου στο εσωτερικό της κοινής αγοράς. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Aker και της Euroc πρέπει να απορριφθεί.

Γ — Επί της συμμετοχής των προσφευγουσών που κατονομάζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως στη συμφωνία συστάσεως της ETF

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2592 Η παράβαση που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της ETF προσάπτεται στις ακόλουθες προσφεύγουσες: CBR, Cembureau, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, BDZ, Unicem, Asland, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle.

2593 Στην παράγραφο 53, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξηγεί τα εξής:

«Η σύμπτωση της βούλησης όλων των συμμετεχόντων εκφράσθηκε κατά τις διάφορες συνεδριάσεις, και ιδίως εκείνες των επικεφαλής αντιπροσωπείας, καθώς και μέσω της συμμετοχής στις διάφορες αναληφθείσες ενέργειες.»

2594 Δεν αμφισβητείται ότι η εμφάνιση του «ελληνικού προβλήματος» είχε ως συνέπεια τη διεξαγωγή σειράς συνεδριάσεων το 1986 και το 1987 μεταξύ εκπροσώπων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου, στις οποίες περιλαμβάνονται οι περιγραφόμενες από την Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως:

— συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη (παράγραφος 25, σημείο 1)·

— συνεδριάσεις ομάδας εργασίας από τις 3 έως τις 5 Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη, κατόπιν δε στο Céligny (σημεία 2 έως 7)·

— συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη (σημεία 8 έως 10)·

— οκτώ συνεδριάσεις της ETF: στις 17 Ιουνίου 1986 στο Λονδίνο (σημείο 11), στις 2 Ιουλίου 1986 στο Μιλάνο (σημείο 12), στις 8 Ιουλίου 1986 στη Γενεύη (σημείο 13), στις 19 Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (σημεία 14 έως 20), στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (σημείο 21), στις 21 Οκτωβρίου 1986 στη Γενεύη (σημεία 34 έως 38), στις 9 Ιανουαρίου 1987 στο Μιλάνο (σημείο 44) και στις 11 Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη (σημεία 45 και 46)·

— συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας της ETF «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 (σημείο 47)·

— συνεδρίαση των «επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της task-force» της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (σημεία 22 έως 33)·

— συνεδρίαση «εκπροσώπων της τσιμεντοβιομηχανίας της ΕΟΚ» της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες (σημεία 39 έως 43)·

— συνεδρίαση στα τέλη Μαΐου του 1987, στο περιθώριο της γενικής συνελεύσεως της Cembureau (σημείο 48).

2595 Εξαιρουμένων των Holderbank και Blue Circle που αμφισβητούν αποκλειστικώς το ότι η σύσταση της ETF συνιστά παράβαση και, επικουρικώς, τη διάρκεια της παραβάσεως αυτής — ισχυρισμοί που αναλύονται, αντιστοίχως, ανωτέρω στις σκέψεις 2532 έως 2561, 2569 έως 2576 και 2583 έως 2589 και κατωτέρω στις σκέψεις 2791 έως 2808 —, όλες οι προσφεύγουσες που κατονομάζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως αμφισβητούν τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει η παράγραφος αυτή.

2. Επί της CBR

2596 Η CBR ισχυρίζεται ότι δεν εκπροσωπήθηκε στην ETF και ότι δεν παρέστη σε καμία από τις συνεδριάσεις που περιγράφει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δέχεται ότι ο επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας ήταν παρών στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Ωστόσο, στη συνεδρίαση αποφασίστηκε αποκλειστικώς και μόνον η σύσταση της Interciment. Η CBR αναγνωρίζει ότι ο επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας παρέστη στη συνεδρίαση του Baden-Baden της 9ης Σεπτεμβρίου 1986, την οποία περιγράφει η παράγραφος 25, σημεία 22 έως 32, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ωστόσο, η συνεδρίαση αυτή ήταν αμιγώς ενημερωτική: παρέσχε στα μέλη της ETF τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τα συμπεράσματα των εργασιών τους και να προετοιμάσουν τη σύσκεψη της επομένης στο Στρασβούργο με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Εξάλλου, κατά τη συνεδρίαση αυτή αποφασίστηκε να διατηρηθεί η Interciment σε αδράνεια. Η CBR δέχεται ότι η βελγική βιομηχανία εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986. Ωστόσο, η συνεδρίαση αυτή χρησίμευσε αποκλειστικώς για την προετοιμασία της προβλεφθείσας για την ίδια ημέρα συσκέψεως με τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής, όσον αφορά τον σχετικό με την Ελλάδα φάκελο. Κατά τη συνεδρίαση αυτή επιβεβαιώθηκε επίσης ότι η Interciment θα παρέμενε σε αδράνεια. Η CBR υπογραμμίζει ότι δεν μετέσχε σε καμία άλλη συνεδρίαση της ETF, μέχρι τη διάλυσή της, και ότι ωσαύτως δεν μετέσχε σε καμία από τις υποομάδες εργασίας της.

2597 Υπογραμμίζεται ότι ο επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας ο οποίος παρέστη στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη ήταν ο J. Van Hove, τότε πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της CBR (απάντηση της CBR της 16ης Ιουνίου 1998 σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαΐου 1998). Κατά τη συνεδρίαση αυτή, ο J. Van Hove εκπροσώπησε τα συμφέροντα της βελγικής βιομηχανίας στο σύνολό της, περιλαμβανομένων συνεπώς αυτών της CBR, την οποία δεν μπορούσε να εξαιρέσει, ενόψει της σημαντικότατης θέσεως που αυτός κατείχε τότε στην εν λόγω βελγική επιχείρηση.

2598 Σύμφωνα με την απάντηση 7/β της Holderbank της 7ης Μαΐου 1990 σε μια αίτηση της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/18755), οι μετασχόντες στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη «αποφάσισαν επίσημα τη δημιουργία της [ETF]». Εξάλλου, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη («Ανεπίσημη συνεδρίαση επί των προβλημάτων που δημιουργεί η Ελλάδα, Ρώμη, 28 Μαΐου 1986»· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771) προκύπτει ότι οι μετασχόντες στη συνεδρίαση αυτή συμφώνησαν να συνεδριάσουν εκ νέου στις 9 Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και ότι, ενόψει αυτής της συνεδριάσεως της Στοκχόλμης, ανέθεσαν σε ολιγάριθμη ομάδα εργασίας να συνέλθει την επόμενη εβδομάδα στη Ζυρίχη για να «τεκμηριώσει λεπτομερώς με έγγραφα όλα τα θέματα που αφορούν τα πιθανά μέτρα άμυνας». Η Holderbank επρόκειτο να καταρτίσει, αμέσως μετά τη συνεδρίαση της Ρώμης, ένα «position paper» το οποίο να περιέχει ορισμένες προτάσεις προτρεπτικών μέτρων. Οι ενδείξεις αυτές, ερμηνευόμενες σε συσχετισμό με αυτές που περιέχονται στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 και της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 ως προς τον σκοπό που ανατέθηκε στην ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2537 και 2538), οδηγούν στο συμπέρασμα ότι, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, οι μετέχοντες προσυπέγραψαν το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny και ανέθεσαν στην ETF την εξέταση των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων που συνέστησε το έγγραφο αυτό.

2599 Εξάλλου, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden προκύπτει ότι «ο κ. P. Sytor, Cimenteries CBR, Βέλγιο» μετέσχε στη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857). Για τους λοιπούς μετέχοντες, ο P. Sytor ήταν ο εκπρόσωπος της CBR.

2600 Σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδριάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σκέψεις 22 έως 32· έγγραφα αριθ. 33.126/18849 έως 18862), ο σκοπός της ETF υπομνήσθηκε κατά την έναρξη της συνεδριάσεως ως εξής: «Η ETF συνεστήθη για να εξετάζει τα πιθανά "αποτρεπτικά" και "προτρεπτικά μέτρα" σε περίπτωση διοχέτευσης φθηνού τσιμέντου στις ευρωπαϊκές αγορές (κυρίως σε περίπτωση ελληνικών εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο) και για να διατυπώνει συστάσεις στους επικεφαλής αντιπροσωπείας». Στη συνέχεια, έγινε μνεία σειράς θεμάτων τα οποία επισήμανε η ETF προκειμένου να τύχουν εμπεριστατωμένης εξετάσεως: συμφωνία με την ελληνική τσιμεντοβιομηχανία· αντίποινα στις παραδοσιακές αγορές εξαγωγών της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας· εξαγωγές στην Ελλάδα· απειλές από άλλες χώρες· έμποροι τσιμέντου. Δεδομένου ότι η ETF είχε πολύ μεγάλο φόρτο εργασίας και δεν είχε προτείνει καμία ουσιαστική λύση από της συστάσεώς της, αποφασίσθηκε να συσταθούν οι διάφορες υποομάδες εργασίας (υποομάδα «Μεσάζοντες»· υποομάδα «Αγορές εξαγωγών της Ελλάδας»· υποομάδα «Εξαγωγές στην Ελλάδα»· υποομάδα «Ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα των αμυντικών μέτρων»· υποομάδα «Απειλές από άλλες χώρες»), των οποίων ο συντονισμός έπρεπε να διασφαλίζεται από την ETF και των οποίων οι εργασίες θα γνωστοποιούνταν περιοδικώς στους επικεφαλής αντιπροσωπείας. Πολλά από τα αποτρεπτικά και τα προτρεπτικά μέτρα τα οποία μελετούσε το έγγραφο Ζυρίχης /Céligny εξετάσθηκαν τότε. Ελήφθησαν αποφάσεις ή καθορίσθηκαν κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το τάδε ή το δείνα από αυτά: έτσι, αποφασίστηκε να συνεχισθούν οι διαπραγματεύσεις για να επιτευχθεί συμφωνία με σκοπό την απορρόφηση των ελληνικών πλεονασμάτων παραγωγής, ανατέθηκε στην ETF να υποβάλει σύσταση στους επικεφαλής αντιπροσωπείας για

το τέλος Σεπτεμβρίου, αφορώσα το εφικτό των εξαγωγών προς την Ελλάδα ως αντιποίνων, και αποφασίστηκε να συλλεγούν συμπληρωματικές πληροφορίες κατόπιν των άκαρπων διαβημάτων της Blue Circle προς την τράπεζα Worms και την Crédit suisse France για να σταματήσουν να χορηγούν πιστώσεις στην Bouri, μεσάζοντα των Ελλήνων παραγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο. Συμφωνήθηκε επίσης να διασφαλισθεί ότι η κοινή εμπορική εταιρία Interciment, η οποία συνεστήθη σύμφωνα με την απόφαση που ελήφθη στις 9 Ιουνίου 1986 θα παρέμενε προσωρινώς αδρανής, αλλά θα ήταν συγχρόνως έτοιμη να λειτουργήσει για την εφαρμογή τόσο αποτρεπτικών όσο και προτρεπτικών μέτρων.

2601 Τέλος, οι σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες αναφέρουν την παρουσία του J. Van Hove σ' αυτή τη συνεδρίαση «εκπροσώπων της τσιμεντοβιομηχανίας της ΕΟΚ» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 39· έγγραφο αριθ. 33.126/19007). Έτσι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, ο J. Van Hove εκπροσώπησε τη βελγική βιομηχανία και ειδικότερα τη CBR, της οποίας ήταν τότε πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου.

2602 Σύμφωνα με τις σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 39 έως 43· έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008), διεξήχθησαν πράγματι συζητήσεις, όπως υποστηρίζει η CBR, σχετικά με την προβλεφθείσα συνάντηση με το αρμόδιο για την πολιτική ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής. Ωστόσο, κατά την εν λόγω συνεδρίαση συμφωνήθηκε επίσης ότι «η ETF θα πρέπει να συνεχίσει να συνεδριάζει και να προβαίνει σε ανασκόπηση των εξελίξεων» σχετικά με την ανάπτυξη των ελληνικών εισαγωγών στις ευρωπαϊκές αγορές.

2603 Η CBR, μετέχοντας στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, ελλείψει εκδηλώσεως περί του αντιθέτου, ενέκρινε ή, τουλάχιστον, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι ενέκρινε τη σύσταση της ETF και την εκ μέρους αυτής εξέταση των αποτρεπτικών και των προτρεπτικών μέτρων που είχαν ως σκοπό να παρεμποδίσουν τις αποσταθεροποιητικές εισαγωγές στη δυτική Ευρώπη. Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της CBR στη συμφωνία συστάσεως της ETF (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2604 Εντούτοις, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η CBR προοχώρησε στη συμφωνία συστάσεως της ETF πριν μετάσχει στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της CBR στην εν λόγω συμφωνία πριν από την ημερομηνία αυτή.

2605 Η CBR αμφισβητεί επίσης τα διάφορα στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να υποστηρίξει ότι ο συνασπισμός που είχε ως σκοπό να αντιμετωπίσει την «ελληνική απειλή» διαμορφώθηκε στο πλαίσιο της Cembureau.

2606 Ωστόσο, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών, αρκεί η επισήμανση ότι δεν μπορούν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2597 έως 2602, όσον αφορά τη συμμετοχή της CBR στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες. Επομένως, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν είναι ικανοί να αποδυναμώσουν το συμπέρασμα που συνήχθη ανωτέρω στην σκέψη 2603, όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της CBR στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

3. Επί της Cembureau

2607 Η Cembureau αρνείται κάθε ανάμιξη στη σύσταση και στη διαχείριση της ETF. Ισχυρίζεται ότι οι δύο διευθυντές της, P. Dutron και H. Collis, οι οποίοι παρέστησαν, αντιστοίχως, στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη και στη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη, εκτέλεσαν απλώς καθήκοντα γραμματείας (P. Dutron) και θεμιτής αρωγής (H. Collis), πράγμα το οποίο δεν μπορούσε να μετατρέψει τις δύο εν λόγω συνεδριάσεις σε συνεδριάσεις της Cembureau. Προσθέτει ότι, όπως προκύπτει από την απάντηση 7/β της Holderbank της 7ης Μαΐου 1990 σε μια αίτηση της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18756), ο H. Collis παρέστη μόνο στην αρχή της συνεδριάσεως της 3ης Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη. Στη συνέχεια την εγκατέλειψε λόγω της συγκρούσεως συμφερόντων που συνέτρεξε στο πρόσωπό του λόγω της αναφοράς στο ζήτημα των δημοσίων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στους Έλληνες παραγωγούς.

2608 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, κατά τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, τα οποία κατάρτισε ο P. Dutron («Ανεπίσημη συνεδρίαση επί των προβλημάτων που δημιουργεί η Ελλάδα, Ρώμη, 28 Μαΐου 1986»· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771), αντικείμενο της εν λόγω συνεδριάσεως ήταν η ταχεία και από κοινού αντίδραση στην απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξάγει τσιμέντο (2 εκατομμύρια τόνους ετησίως) στη δυτική Ευρώπη, τούτο δε μέσω του συνδυασμού αποτρεπτικών («the stick») και προτρεπτικών («the carrot») μέτρων. Οι μετασχόντες στη συνεδρίαση αυτή συμφώνησαν να συναντηθούν εκ νέου στις 9 Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Ενόψει της νέας αυτής συνεδριάσεως, ανέθεσαν σε τετραμελή ομάδα εργασίας να τεκμηριώσει την επόμενη εβδομάδα στη Ζυρίχη, επικουρούμενη από τον H. Collis, «λεπτομερώς με έγγραφα όλα τα θέματα που αφορούν τα πιθανά μέτρα άμυνας». Κατά τη συνεδρίαση αυτή συμφωνήθηκε επίσης ότι η Holderbank επρόκειτο να καταρτίσει ένα «position paper» το οποίο να περιέχει ορισμένες προτάσεις προτρεπτικών μέτρων. Επομένως, κατά τη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη γεννήθηκε η ιδέα μιας συλλογικής αντιδράσεως στις αποσταθεροποιητικές εξαγωγές, κατά προτεραιότητα στις προερχόμενες από την Ελλάδα, μέσω της λήψεως αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων. Κατά τη συνεδρίαση αυτή γεννήθηκε η πρωτοβουλία «ETF».

2609 Δεδομένου ότι η Cembureau μετέσχε, εκπροσωπούμενη από τον P. Dutron, στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 και ότι διασφάλισε την κατάρτιση των πρακτικών της συνεδριάσεως αυτής προσφέροντας τη βοήθεια του H. Collis για να τεκμηριώσει, ενόψει της συνεδριάσεως της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, λεπτομερώς με έγγραφα τα αποτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να ληφθούν, εκδήλωσε εξ αρχής την υποστήριξή της στη σύσταση της ETF και στην εκ μέρους της ETF εξέταση των αποτρεπτικών και των προτρεπτικών μέτρων.

2610 Η συμμετοχή της Cembureau στη συμφωνία συστάσεως της ETF επιβεβαιώνεται επίσης από την έστω σύντομη παρουσία του H. Collis στη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 1986, κατά τη διάρκεια της οποίας άρχισε η κατάρτιση του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny, που ήταν το «έγγραφο-πλαίσιο» των εργασιών της ETF για την εξέταση των αποτρεπτικών και των προτρεπτικών μέτρων. Ο ισχυρισμός της Cembureau σχετικά με τον προβαλλόμενο λόγο της εσπευσμένης αναχωρήσεως του H. Collis από τη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 1986, εκτός του ότι δεν ενισχύεται από κανένα συγκεκριμένο στοιχείο, δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, ο P. Dutron παρέστη σε ολόκληρη τη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, χωρίς να θεωρήσει σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο ότι συνέτρεχε πραγματική ή εν δυνάμει σύγκρουση συμφερόντων για τη Cembureau, ενώ η συνεδρίαση αυτή αφορούσε αποκλειστικώς την ανάγκη συλλογικής αντιδράσεως στις εισαγωγές στη δυτική Ευρώπη τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

2611 Συνεπώς, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Cembureau στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986.

2612 Η Cembureau αμφισβητεί στη συνέχεια τα διάφορα στοιχεία που επικαλείται η Επιτροπή στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να υποστηρίξει ότι η ETF διαμορφώθηκε στο πλαίσιο της Cembureau.

2613 Ωστόσο, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των επικρίσεων αυτών, αρκεί η επισήμανση ότι δεν μπορούν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2608 έως 2610, όσον αφορά τη συμμετοχή της Cembureau στις συνεδριάσεις της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη και της 3ης Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη. Επομένως, οι επικρίσεις αυτές δεν είναι ικανές να αποδυναμώσουν το συμπέρασμα που συνήχθη ανωτέρω στην σκέψη 2611 όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της Cembureau στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

4. Επί της Dyckerhoff

2614 Η Dyckerhoff υπογραμμίζει ότι, απ' όλες τις συνεδριάσεις που περιγράφονται στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, μετέσχε μόνο στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στη συνεδρίαση των εκπροσώπων της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες.

2615 Η Dyckerhoff υποστηρίζει ότι μετέσχε στις τέσσερις αυτές συνεδριάσεις με μοναδικό σκοπό να ευαισθητοποιήσει τις εθνικές και τις κοινοτικές αρχές στα προβλήματα που δημιουργούσαν οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου, πράγμα το οποίο αποτελεί τον έναν από τους δύο στόχους της ETF. Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι εκδήλωσε το γεγονός ότι δεν ενδιαφερόταν για τις παράνομες δραστηριότητες της ETF και δεν τις υποστήριζε, μη ορίζοντας κανέναν εκπρόσωπο στο πλαίσιο της ETF και παύοντας να μετέχει σε συνεδριάσεις αφότου είχε τη δυνατότητα

να συναντηθεί με τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής, στις 6 Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες και μη μετέχοντας σε κανένα αποτρεπτικό μέτρο. Τα διάφορα αυτά στοιχεία της συμπεριφοράς της κατέστησαν σαφώς γνωστό στους άλλους εμπλεκομένους παραγωγούς ότι την ενδιέφερε μόνο να επιτευχθεί η επέμβαση της Επιτροπής κατά των παραβάσεων του κοινοτικού δικαίου στις οποίες υπέπεσε η Ελληνική Δημοκρατία.

2616 Τέλος, η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με τα έγγραφα που επικαλείται η Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, κάθε συμμετοχή της σε συζητήσεις προϋπέθετε ότι οι συζητήσεις αυτές συμβιβάζονταν με τις περί ανταγωνισμού διατάξεις της Συνθήκης. Ως εκ τούτου, η Dyckerhoff υπέθεσε ότι οι αποφάσεις που ελήφθησαν και τα μέτρα που εγκρίθηκαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές δεν συνιστούσαν παραβίαση του κοινοτικού δικαίου.

2617 Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

2618 Η Dyckerhoff, όπως η ίδια ομολογεί, μετέσχε στις συνεδριάσεις της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη και της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες.

2619 Λαμβανομένων υπόψη των εκτεθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 2598, 2600, 2602 και 2608 και δεδομένου ότι η Dyckerhoff δεν προσκόμισε στοιχεία αποδεικνύοντα ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον προδήλως θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που οδήγησε στη σύσταση της ETF ή ότι γνωστοποίησε σαφώς στους λοιπούς μετασχόντες ότι παρίστατο στις συνεδριάσεις αυτές έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, δηλαδή με μόνο σκοπό τη λήψη μέτρων για την ευαισθητοποίηση των εθνικών και κοινοτικών αρχών στο ελληνικό πρόβλημα, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Dyckerhoff συναίνεσε ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι συναινούσε στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2620 Συνεπώς, χωρίς να χρειάζεται, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινισθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 2507 έως 2511, να εκτιμηθεί εν προκειμένω το βάσιμο του ισχυρισμού της Dyckerhoff με τον οποίο αρνείται τη συμμετοχή της σε αποτρεπτικά μέτρα εις βάρος των Ελλήνων παραγωγών, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Dyckerhoff στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986.

5. Επί της SFIC

2621 Η SFIC υποστηρίζει ότι τα στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή δεν αποδεικνύουν την ανάμιξή της στη συμφωνία συστάσεως της ETF. Κατά τη SFIC, δεν υφίσταται καμία απόδειξη της υπάρξεως μιας

αποφάσεως ενώσεως επιχειρήσεων και η Επιτροπή δεν απέδειξε ως προς τι μπορούσε να θίγει τον ανταγωνισμό ο σκοπός των ενεργειών προσώπων που ασκούσαν καθήκοντα στο πλαίσιό της.

2622 Συναφώς, υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι, για να μπορεί η Επιτροπή να δεχθεί τη συμμετοχή μιας επαγγελματικής ενώσεως σε συμφωνία αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης εκ παραλλήλου με τη συμμετοχή των επιχειρήσεων μελών της ενώσεως αυτής, η Επιτροπή υποχρεούται να αποδείξει ότι η ένωση αυτή υιοθέτησε, στο πλαίσιο της εν λόγω παραβάσεως, αυτοτελή συμπεριφορά, διακεκριμένη από αυτή των μελών της (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1325 νομολογία).

2623 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι ο B. Laplace παρέστη στις συνεδριάσεις της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9) και ότι ο B. Kasriel παρέστη στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857). Ο B. Laplace, πρόεδρος της Ciments français (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9), ήταν τότε και πρόεδρος της SFIC (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/14834, 14846 και 14855, που παρατίθενται στην παράγραφο 29, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως) και ο B. Kasriel, υπάλληλος της Lafarge (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857), ήταν επίσης τότε μέλος του προεδρείου της SFIC (βλ. προαναφερθέντα έγγραφα αριθ. 33.126/14834, 14846 και 14855).

2624 Εξάλλου, όπως επισημαίνει η Επιτροπή στην παράγραφο 29, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, «το πρόβλημα των εξαγωγών ελληνικού τσιμέντου είχε εγγραφεί ως σημείο 3 στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων του προεδρείου της [SFIC] στις 8 Ιουλίου 1986, 9 Σεπτεμβρίου 1986 [και] 7 Οκτωβρίου 1986» και «μεταξύ των μελών του προεδρείου που συμμετείχαν στις συνεδριάσεις (...) [αυτές] ήταν πάντα ο πρόεδρος, κ. Laplace, και σε μια συνεδρίαση [της 7ης Οκτωβρίου 1986] ο κ. Kasriel (...).»

2625 Έτσι, καθίσταται προφανές ότι οι B. Laplace και B. Kasriel παρέστησαν, τουλάχιστον ως εκπρόσωποι της SFIC, στις τέσσερις συνεδριάσεις μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 2623, κατά τη διάρκεια των οποίων εκφράσθηκε κάθε φορά σύμπτωση βουλήσεων ως προς τη σύσταση της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2598, 2600, 2602 και 2608), και ότι η SFIC, υλοποιώντας στην αγορά της τις σκέψεις που διατυπώθηκαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές, ως προς το ζήτημα των εξαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, υιοθέτησε, στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αυτοτελή συμπεριφορά, διακεκριμένη από αυτή των γαλλικών επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η παράγραφος αυτή. Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή της SFIC στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

6. Επί της Ciments français

2626 Η Ciments français παρατηρεί ότι ο πρόεδρός της B. Laplace παρέστη σε τρεις μόνον από τις δεκατέσσερις επίδικες συνεδριάσεις που περιγράφει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες. Ο B. Laplace έλαβε μέρος στις συνεδριάσεις αυτές μόνον υπό την ιδιότητά του ως προέδρου της SFIC και μέλους της CLC και μόνο στο πλαίσιο των μέτρων ευαισθητοποιήσεως των εθνικών και κοινοτικών αρχών στο «ελληνικό πρόβλημα». Υπογραμμίζει ότι ούτε ο B. Laplace ούτε η ίδια μετέσχαν στις συνεδριάσεις της ETF, ότι δεν μετέσχε στη διαχείριση της Interciment ούτε στην εκτελεστική επιτροπή της, ότι δεν αναμίχθηκε σε αγορές τσιμέντου και clinker από τους Έλληνες παραγωγούς και ότι δεν διέθετε τις αναγκαίες εγκαταστάσεις για να μετάσχει στα υποτιθέμενα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα. Προσθέτει ότι, λόγω της περιορισμένης εξαγωγικής και συναλλακτικής της δραστηριότητας και λόγω του ότι δεν διαθέτει παράκτιο εργοστάσιο, το συμφέρον της να εμπλακεί ήταν ανύπαρκτο.

2627 Η Ciments français φρονεί ότι, δεδομένου ότι δεν εκπροσωπήθηκε στις συνεδριάσεις της ETF και δεν μετέσχε σε κανένα συγκεκριμένο μέτρο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμβαλλόμενη στην υποτιθέμενη συμφωνία που αφορούσε τις αθέμιτες εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος. Υπογραμμίζει επίσης ότι η λειτουργία της ETF συνίστατο στην προετοιμασία των αποφάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας επί της ελληνικής υποθέσεως. Συνεπώς, δεδομένου ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν δεσμεύονταν από τα συμπεράσματα της ETF, δεν μπορούσαν να κριθούν υπεύθυνοι για τις εργασίες της.

2628 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771), ένας εκπρόσωπος της «Ciments français» παρέστη στη συνεδρίαση αυτή. Κατά τα ίδια πρακτικά, οι εκπρόσωποι των «εταιριών» που συνεδρίασαν στη Ρώμη αποφάσισαν να συνεδριάσουν εκ νέου στη Στοκχόλμη στις 9 Ιουνίου 1986. Με έγγραφο της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 33· έγγραφο αριθ. 33.126/19022), η Holderbank ζήτησε από τη Lafarge να διαβιβάσει στη «Ciments français» αντίγραφο των πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden.

2629 Έτσι, ανεξαρτήτως του αν οι συνεδριάσεις της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες ήσαν επίσημες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau, είναι προφανές ότι ο B. Laplace παρέστη στις συνεδριάσεις αυτές ως ανώτερος εκπρόσωπος όχι μόνον της SFIC, αλλά και της Ciments français.

2630 Συναφώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ορθώς στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 53, σημείο 13) τα εξής:

«Μολονότι ο κ. Laplace συμμετείχε [στις συνεδριάσεις αυτές], όπως και άλλοι εκπρόσωποι, υπό την ιδιότητά του ως προέδρου μιας ένωσης ή μιας επιτροπής, δεν μπορούσε να παραβλέψει (...) την ιδιότητά

του ως προέδρου της Ciments français. Η παρουσία του, επομένως, αποτελούσε εγγύηση για τον ρόλο που διαδραμάτιζ[αν η SFIC και η CLC] στους κόλπους της [ETF], καθώς και για τον ρόλο της εταιρίας την οποία εκπροσωπούσε.»

2631 Λαμβανομένων υπόψη των εκτιθεμένων ανωτέρω στις σκέψεις 2598, 2602 και 2608 και δεδομένου ότι η Ciments français δεν προσκόμισε στοιχεία αποδεικνύοντα ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, επισήμανε στους λοιπούς μετέχοντες ότι παρίστατο στις συνεδριάσεις αυτές αποκλειστικώς στο πλαίσιο των μέτρων για την ευαισθητοποίηση των δημοσίων αρχών στο «ελληνικό πρόβλημα», πρέπει να θεωρηθεί ότι η Ciments français ενέκρινε ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι ενέκρινε τη σύσταση της ETF και τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ((βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2632 Συνεπώς, χωρίς να χρειάζεται, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινισθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 2507 έως 2511, να εκτιμηθεί εν προκειμένω το βάσιμο των διαφόρων ισχυρισμών της Ciments français με τους οποίους αρνείται τη συμμετοχή της στη διαχείριση της Interciment και σε αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Ciments français στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986.

7. Επί της Heidelberger

2633 Η Heidelberger ισχυρίζεται κατ' αρχάς ότι δεν υπήρξε μέλος της ETF. Κατ' αυτήν, της προσάπτεται συμμετοχή σε μία και μόνη από τις συνεδριάσεις που περιγράφονται στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως σε σχέση με την ETF, δηλαδή στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη. Η συνεδρίαση αυτή όμως πραγματοποιήθηκε πριν από τη σύσταση της ETF. Εξάλλου, η Heidelberger δεν είχε καν κληθεί να παραστεί στη συνεδρίαση αυτή. Ζητήθηκε αυθορμήτως από τον T. Brenke, ο οποίος βρισκόταν στη Ρώμη για άλλους λόγους, να μετάσχει στη συνεδρίαση. Ωστόσο, η συμμετοχή του δεν ήταν ενεργός.

2634 Από τα πρακτικά της συνεδριάσεως προκύπτει, κατά την Heidelberger, ότι αποκλειστικός σκοπός της συνεδριάσεως αυτής ήταν η γενική ανταλλαγή απόψεων επί των πιθανών μέτρων κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος σε χαμηλές τιμές. Η συνεδρίαση αυτή κατέληξε απλώς στη σύσταση ολιγομελούς ομάδας εργασίας, συγκείμενης από παραγωγούς θιγομένους από τις εισαγωγές αυτές (Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Γαλλία και Ιταλία). Η ομάδα αυτή επιφορτίστηκε να τεκμηριώσει με έγγραφα τις νομικές πτυχές των ενδεχομένων μέτρων άμυνας. Κατά τη συνεδρίαση, μελετήθηκαν μόνον οι νόμιμες αντιδράσεις. Καμία παράνομη ενέργεια ή κανένα παράνομο μέτρο δεν μελετήθηκε ή εγκρίθηκε.

2635 Η Heidelberger δεν μετέσχε στη συνεδρίαση της ομάδας εργασίας Ζυρίχης/Céligny, από τις 3 έως τις 5 Ιουνίου 1986, κατά τη διάρκεια της οποίας, εν πάση περιπτώσει, δεν εγκρίθηκε κανένα μέτρο. Η Heidelberger δεν ενέκρινε ούτε υποστήριξε τη σύσταση της ETF. Πράγματι, αποστασιοποιήθηκε από τα μελετώμενα μέτρα κατά των Ελλήνων παραγωγών σε μια εποχή κατά την οποία δεν μπορούσε ακόμη να προβλέψει το ενδεχόμενο παραβιάσεων των κανόνων του ανταγωνισμού. Δεν μετέσχε ούτε στην

εφαρμογή των μέτρων που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF. Δέχεται ότι γίνεται μνεία του ονόματος του T. Brenke στα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, μεταξύ των μελών της υποομάδας «Ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα των αμυντικών μέτρων», η οποία συνεστήθη κατά τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 24· έγγραφο αριθ. 33.126/18862). Ωστόσο, ισχυρίζεται ότι μόνο με την ΑΑ πληροφορήθηκε την ύπαρξη αυτής της υποομάδας και ότι ουδέποτε μετέσχε στις συνεδριάσεις της. Δεν έλαβε μέρος ούτε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τη διάρκεια της οποίας υιοθετήθηκαν οι προτάσεις της ETF.

2636 Η Heidelberger επισημαίνει ότι η Επιτροπή καταλήγει στην ύπαρξη, στο πλαίσιο της ETF, κοινού στόχου, στηριζόμενη στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 15). Η Heidelberger όμως δεν ήταν παρούσα στη συνεδρίαση αυτή. Συνεπώς, δεν μετέσχε στον καθορισμό του επίμαχου κοινού στόχου.

2637 Η Heidelberger ισχυρίζεται επίσης ότι δεν είχε συμφέρον να μετάσχει στην ETF, καθόσον δεν εθίγη από τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος στην αγορά της στη νότια Γερμανία.

2638 Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

2639 Πράγματι, η Heidelberger δέχεται ότι παρέστη στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη. Κατά τη συνεδρίαση αυτή συμφωνήθηκε η ταχεία και από κοινού αντίδραση, μέσω της λήψεως αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων, στην απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξάγει τσιμέντο στη δυτική Ευρώπη, απόφαση που απειλούσε τη σταθερότητα του συνόλου των ευρωπαϊκών αγορών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2608). Έτσι, κατά την εν λόγω συνεδρίαση ανελήφθη η πρωτοβουλία «ETF».

2640 Δεδομένου ότι η Heidelberger δεν προσκόμισε στοιχεία αποδεικνύοντα ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδιωκόταν μ' αυτή, μολονότι ο σκοπός αυτός ήταν πρόδηλος, πρέπει να θεωρηθεί ότι η γερμανική επιχείρηση εκδήλωσε εξ αρχής την υποστήριξή της στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι υποστήριζε αυτή την παράνομη πρωτοβουλία (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2641 Το γεγονός ότι, αφενός, ο T. Brenke, της Heidelberger, προτάθηκε, έστω και εν αγνοία του, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, ως μέλος της υποομάδας «Ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα των αμυντικών μέτρων», και, αφετέρου, ότι η Holderbank ζήτησε από την Dyckerhoff να διαβιβάσει αντίγραφο των πρακτικών αυτής της συνεδριάσεως της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στον P. Schuhmacher, τότε πρόεδρο της Heidelberger (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 33· έγγραφο αριθ. 33.126/19020), αποδεικνύει εξάλλου ότι, αντιθέτως προς όσα η Heidelberger επιδιώκει σήμερα να κάνει πιστευτά,

ουδέποτε έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι δεν ενδιαφερόταν για το πρόβλημα που αφορούσε τις εισαγωγές στις ευρωπαϊκές αγορές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

2642 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν έχει σημασία το ότι η Επιτροπή, για να αποδείξει τον παράνομο σκοπό που επιδιωκόταν με τη σύσταση της ETF, στηρίχτηκε, μεταξύ άλλων, σε έγγραφο το οποίο αφορούσε συνεδρίαση μεταγενέστερη της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, δηλαδή τη συνεδρίαση της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη, στην οποία δεν παρέστη η Heidelberger.

2643 Συνεπώς, χωρίς να χρειάζεται, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινισθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 2507 έως 2511, να εκτιμηθεί εν προκειμένω το βάσιμο των ισχυρισμών της Heidelberger με τους οποίους αρνείται κάθε συμμετοχή στην εφαρμογή μέτρων ληφθέντων στο πλαίσιο της ETF, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Heidelberger στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986.

2644 Η Heidelberger αμφισβητεί στη συνέχεια ότι είναι λυσιτελή τα στοιχεία που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να αποδείξει την ύπαρξη οργανικής σχέσεως μεταξύ Cembureau και ETF. Προσθέτει ότι η ύπαρξη της σχέσεως αυτής αντικρούεται από το γεγονός ότι η Cembureau είναι η οργάνωση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου, στην οποία ανήκουν η ένωση των Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου και συνεπώς, εμμέσως, οι ίδιοι οι Έλληνες παραγωγοί. Συνεπώς, αποκλείεται να μπορούσε η Cembureau να λάβει μέτρα εις βάρος της ελληνικής βιομηχανίας. Κατά συνέπεια, η Heidelberger δεν μπορούσε να θεωρηθεί εμμέσως υπεύθυνη για την ETF διά μέσου της Cembureau.

2645 Χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών, αρκεί η επισήμανση ότι δεν μπορούν να αντικρούσουν την αντικειμενική διαπίστωση που εκτίθεται ανωτέρω στη σκέψη 2639 όσον αφορά τη συμμετοχή της Heidelberger στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη. Επομένως, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν αποδυναμώνουν το συμπέρασμα που συνήχθη ανωτέρω στη σκέψη 2643 όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της Heidelberger στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2646 Τέλος, η Heidelberger επισημαίνει ότι η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, δεν προσήφθη στην ισπανική επιχείρηση Hornos Ibéricos, ως προς την οποία η Επιτροπή διαπιστώνει, στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι μετέσχε σε διάφορες συνεδριάσεις της ETF ή σχετικές μ' αυτή.

2647 Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, το γεγονός ότι η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν έγινε δεκτή εις βάρος της Hornos Ibéricos δεν μπορεί να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της Heidelberger, δεδομένου ότι η τέλεση της εν λόγω παραβάσεως έχει αποδειχθεί προσηκόντως (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Για τους ανωτέρω λόγους διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι η Heidelberger μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

8. Επί της Lafarge

2648 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ ETF και Cembureau. Αμφισβητεί τα στοιχεία των οποίων γίνεται επίκληση στις παραγράφους 24, σημείο 3, και 53, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς, το γεγονός ότι η ETF συνεστήθη μετά τη Cembureau δεν μπορεί να κριθεί ως αποκαλυπτικό της υπάρξεως σχέσεως μεταξύ των δύο αυτών οργανώσεων. Η οργάνωση μιας γενικής συνελεύσεως της Cembureau και μιας συνεδριάσεως της ETF στη Στοκχόλμη την ίδια ημέρα, δηλαδή στις 9 Ιουνίου 1986, εξηγείται από πρακτικούς λόγους. Δεν αποδεικνύει την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των δύο αυτών οργάνων. Τα έγγραφα της Cembureau αποδεικνύουν στην πραγματικότητα την πλήρη αυτοτέλεια των δύο αυτών οργάνων, δεδομένου ότι ουδεμία αναφορά στην ETF έγινε μεταξύ του 1986 και του 1987. Τέλος, η ETF ουδέποτε ήταν σε θέση να επιδιώξει τον σκοπό της στο πλαίσιο της Cembureau, η αποστολή της οποίας είναι γενικότερη και της οποίας είναι μέλη οι Έλληνες παραγωγοί.

2649 Χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών, επισημαίνεται ότι δεν μπορούν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τις οποίες η Lafarge δεν αμφισβητεί, δηλαδή ότι αυτή η γαλλική επιχείρηση μετέσχε στις ακόλουθες συνεδριάσεις:

— συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771)·

— συνεδριάσεις της 3ης και της 5ης Ιουνίου 1986 της ομάδας εργασίας Ζυρίχης/Céligny (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18756)·

— συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9)·

— συνεδρίαση της ETF της 17ης Ιουνίου 1986 στο Λονδίνο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 11· έγγραφο αριθ. 33.126/18756)·

— συνεδρίαση της ETF της 2ας Ιουλίου 1986 στο Μιλάνο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 12· έγγραφα αριθ. 33.126/18756, 18757 και 18793)·

— συνεδρίαση της ETF της 8ης Ιουλίου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 13· έγγραφα αριθ. 33.126/18757 και 18795)·

— συνεδρίαση της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/18757 και 18758, και παράρτημα 15 του υπομνήματος απαντήσεως στην ΑΑ της Aker και της Euroc)·

— συνεδρίαση της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 21· έγγραφο αριθ. 33.126/18848)·

— συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857)·

— συνεδρίαση της ETF της 21ης Οκτωβρίου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 34· έγγραφα αριθ. 33.126/18758, 18895, 18896 και 18899)·

— συνεδρίαση της ETF της 9ης Ιανουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 44· έγγραφο αριθ. 33.126/18759)·

— συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 45· έγγραφα αριθ. 33.126/18760, 18929, 18930, 18934 και 18936)·

— συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφο αριθ. 33.126/4858 έως 4861).

2650 Λαμβανομένων υπόψη των εκτιθεμένων ανωτέρω στις σκέψεις 2598, 2600 και 2608 και δεδομένου ότι η Lafarge μετέσχε στις συνεδριάσεις της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη και της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, σε συνδυασμό, αφενός, με τη συμβολή της στην κατάρτιση του εγγράφου Zurίχης/Céligny και, αφετέρου, με την ιδιότητά της ως αμέσου μέλους της ETF, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η Lafarge είχε εγκρίνει εξ αρχής τη σύσταση της ETF και τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της. Έτσι, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Lafarge στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986.

9. Επί της Aalborg

2651 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι δεν πληροφορήθηκε με την ΑΑ τη σπουδαιότητα που προσδόθηκε όσον αφορά την ίδια, στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, στην οποία δεν μετέσχε. Εξάλλου, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 190 της Συνθήκης, διότι δεν εξήγησε με την προσβαλλομένη απόφαση, πώς μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνη για τη σύσταση της ETF κατά τη συνεδρίαση αυτή, στην οποία δεν προσκλήθηκε και της οποίας ουδέποτε έλαβε γνώση.

2652 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι η ETF συνεστήθη από οκτώ Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στην οποία δεν μετέσχε.

2653 Η συμμετοχή της στη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden εντασσόταν στο πλαίσιο των προσπαθειών ασκήσεως πιέσεων προς τα κοινοτικά όργανα τις οποίες κατέβαλε η ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία, προκειμένου να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για να παύσει η χορήγηση των δημοσίων ενισχύσεων που ελάμβανε παρανόμως η ελληνική βιομηχανία. Επομένως, για την Aalborg, μοναδικός στόχος της συνεδριάσεως αυτής ήταν η προετοιμασία της προβλεφθείσας για την επομένη ημέρα συσκέψεως με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι στις 3 Σεπτεμβρίου 1986 έλαβε ένα τηλετύπημα με το οποίο πληροφορήθηκε ότι η ETF θα κατάρτιζε έκθεση επί των δραστηριοτήτων της κατά τη συνεδρίαση αυτή του Baden-Baden. Υπέθεσε ότι η έκθεση αυτή μπορούσε να φανεί χρήσιμη για τις συζητήσεις με τα κοινοτικά όργανα με σκοπό την άσκηση πιέσεων. Εν πάση περιπτώσει, το ζήτημα αυτό ενεγράφη στην ημερήσια διάταξη μετά την κατάρτισή της. Συνεπώς, αποτελεί καθαρή σύμπτωση το ότι η Aalborg πληροφορήθηκε τις δραστηριότητες της ETF. Κατά τη συνεδρίαση, τα μέλη της ETF εξέφρασαν τις απόψεις τους ως προς τα μέτρα που μπορούσαν να ληφθούν. Ωστόσο, κανένα από αυτά δεν παρουσιάστηκε ως κατάλληλο ή ως εγκριθέν ή εφαρμοσθέν. Ωσαύτως, καμία απόφαση στη λήψη της οποίας να μπορεί να θεωρηθεί ότι μετέσχε η Aalborg στο Baden-Baden δεν προετοιμάσθηκε, ούτε ελήφθη. Η Aalborg αντελήφθη επίσης, υπό το πρίσμα των στοιχείων που γνωστοποιήθηκαν κατά τη συνεδρίαση αυτή, ότι κανένα μέτρο μελετώμενο από την ETF δεν θα εφαρμοζόταν χωρίς προηγούμενη νομική συγκατάθεση.

2654 Η προσφεύγουσα δέχεται ότι μετέσχε σε συνεδρίαση στις Βρυξέλλες στις 5 Νοεμβρίου 1986, ενόψει της συναντήσεως της επομένης με τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής. Δεν μετέσχε σε καμία άλλη συνεδρίαση στο πλαίσιο της ETF.

2655 Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι η Aalborg δέχεται ότι μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden.

2656 Λαμβανομένων υπόψη των εκτεθέντων ανωτέρω στη σκέψη 2600 και δεδομένου ότι η Aalborg δεν προσκόμισε στοιχεία αποδεικνύοντα ότι αποστασιοποιήθηκε, επί παραδείγματι όταν πληροφορήθηκε στην αρχή της συνεδριάσεως τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που ανατέθηκε στην ETF, από το παράνομο περιεχόμενο των συζητήσεων που επρόκειτο να διεξαχθούν κατά τη συνεδρίαση αυτή ή ότι γνωστοποίησε στους λοιπούς μετασχόντες ότι επρόκειτο να παραστεί στις συνεδριάσεις αυτές έχοντας

διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, δηλαδή με σκοπό την προετοιμασία της προβλεφθείσας για την επομένη ημέρα συναντήσεως με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Aalborg εκδήλωσε την υποστήριξή της στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι υποστήριζε το μέτρο αυτό. Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Aalborg στη συμφωνία συστάσεως της ETF (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2657 Εντούτοις, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η Aalborg προσχώρησε στη συμφωνία συστάσεως της ETF πριν μετάσχει στη συνεδρίαση του Baden-Baden. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι αληθεύει το γεγονός που επικαλέστηκε η Επιτροπή με τα υπομνήματά της, ότι δηλαδή η σύσταση της ETF μελετήθηκε και πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Cembureau, της οποίας άμεσο μέλος ήταν η Aalborg, δεν θα μπορούσε, συναφώς, να θεωρηθεί βάσει αυτού ότι η Aalborg προσχώρησε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986, ημερομηνία της συνεδριάσεως της Ρώμης, μνεία της οποίας γίνεται στην παράγραφο 25, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως και στην οποία μετέσχε η Cembureau. Συνεπώς, το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Aalborg στην εν λόγω συμφωνία πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986.

2658 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει πλέον η εξέταση των ισχυρισμών της Aalborg που αντλούνται από την έλλειψη σαφηνείας της ΑΑ και από την έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά την απόφαση της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, από τις 28 Μαΐου 1986, ημερομηνία της συνεδριάσεως της Ρώμης.

2659 Η Aalborg αρνείται επίσης ότι υπήρξε σχέση μεταξύ της Cembureau και της ETF. Υπογραμμίζει ότι η πλειονότητα των εγγράφων που αφορούν την ETF χρησιμοποιούν την έκφραση «ομάδα των οκτώ» για να αναφερθούν σ' αυτήν. Αμφισβητεί επίσης το ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας που κλήθηκαν να εγκρίνουν τις προτάσεις της ETF ήσαν οι επίσημοι επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau.

2660 Ωστόσο, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών, αρκεί η επισήμανση ότι δεν μπορούν να αντικρούσουν την αντικειμενική διαπίστωση που εκτίθεται ανωτέρω στη σκέψη 2655, όσον αφορά τη συμμετοχή της Aalborg στη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, την οποία περιγράφει η παράγραφος 25, σημεία 22 έως 32, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν είναι ικανοί να αποδυναμώσουν το συμπέρασμα που συνήχθη ανωτέρω στην σκέψη 2656, όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της Aalborg στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

10. Επί της BDZ

2661 Η BDZ υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με την προσβαλλομένη απόφαση, οι εξαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, οι οποίες προκάλεσαν τα μέτρα τα οποία επικαλείται η Επιτροπή, αφορούν μόνον παρεμπιπτόντως τη Γερμανία. Εξάλλου, η BDZ δεν εκπροσωπήθηκε στην ETF, η οποία αποτελούσε

υπόθεση μερικών παραγωγών. Επιπλέον, κανένα από τα έγγραφα που παραθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν προέρχεται από τους φακέλους της.

2662 Οι συνεδριάσεις που διεξήχθησαν στις 28 Μαΐου 1986 στη Ρώμη και από τις 3 έως τις 5 Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη/στο Céligny ήσαν συνεδριάσεις εκπροσώπων επιχειρήσεων, στις οποίες ήταν αδιανόητη η συμμετοχή μιας ενώσεως. Η BDZ δεν μετέσχε ούτε στη φερόμενη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Εξάλλου, η Dyckerhoff πληροφόρησε την Επιτροπή ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, ο εκπρόσωπός της δεν ενήργησε ως επικεφαλής αντιπροσωπείας της BDZ. Μολονότι ο B. Steinbach, γενικός διευθυντής της BDZ, ήταν παρών στο Baden-Baden στις 9 Σεπτεμβρίου 1986, ωστόσο δεν μετέσχε ούτε στη συνεδρίαση της ETF ούτε σ' αυτή των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau, οι οποίες οργανώθηκαν την ίδια ημέρα στον ίδιο τόπο. Παρέστη σε μία και μόνη συνεδρίαση που οργανώθηκε στο περιθώριο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και προοριζόταν να προετοιμάσει την προβλεφθείσα για την επομένη ημέρα σύσκεψη στο Στρασβούργο με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προκειμένου να επιτευχθεί η υποστήριξη εκ μέρους των μελών αυτών στο πλαίσιο των καταγγελιών που υποβλήθηκαν κατά των κρατικών ενισχύσεων που εισέπραξαν ορισμένοι Έλληνες παραγωγοί τσιμέντου. Συνεπώς, τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, τα οποία ουδέποτε διαβιβάστηκαν στην BDZ, ήσαν εσφαλμένα όσον αφορά την παρουσία του B. Steinbach στη συνεδρίαση αυτή. Ο B. Steinbach παρέστη επίσης σε μια συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1987, πάντοτε στο πλαίσιο νομίμων μέτρων για την ευαισθητοποίηση των κοινοτικών αρχών στο «ελληνικό πρόβλημα». Συνεπώς, οι δραστηριότητες της BDZ στο πλαίσιο του προβλήματος αυτού ήσαν νόμιμες και θεμιτές, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως AITEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσας στη σκέψη 2554.

2663 Τέλος, κανένα από τα έγγραφα που παραθέτει η Επιτροπή όσον αφορά την ETF δεν αποδεικνύει ότι η BDZ πληροφόρησε τα μέλη της για τα παράνομα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF.

2664 Υπογραμμίζεται ότι η BDZ δέχθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι ένας υπάλληλος της εταιρίας Dyckerhoff παρέστη στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη.

2665 Η συνεδρίαση αυτή περιγράφεται ως «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας» στα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι διεξήχθη στο περιθώριο της ετήσιας γενικής συνελεύσεως της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 8).

2666 Υπό το πρίσμα των ενδείξεων αυτών, συνάγεται ότι όσοι από τους μετασχόντες στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης εκπροσωπούσαν επιχείρηση μέλος επαγγελματικής ενώσεως είχαν, αν όχι τον επίσημο τίτλο του επικεφαλής αντιπροσωπείας υπό την έννοια που καθιερώθηκε εντός της Cembureau, τουλάχιστον την εξουσία να εκπροσωπούν την εν λόγω επαγγελματική οργάνωση. Συνεπώς, βασίμως θεώρησε η Επιτροπή ότι ο Γερμανός εκπρόσωπος στη συνεδρίαση αυτή παρέστη επίσης ως εκπρόσωπος της BDZ, μέλος της οποίας ήταν η Dyckerhoff.

2667 Εξάλλου, ακόμη και αν ο B. Steinbach, τότε γενικός διευθυντής της BDZ, μετέσχε στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden σε μια συνεδρίαση προπαρασκευαστική της προβλεφθείσας για την επομένη ημέρα πολιτικής συναντήσεως με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο, γεγονός παραμένει ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden αναφέρουν μεταξύ των μετασχόντων τον «Dr. B. Steinbach, Bdv Deutschen Zementindustrie, W. Germany» και ότι, με έγγραφο της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, η Holderbank ζήτησε από τον J. Lose, της εταιρίας Dyckerhoff, τον οποίο τα προαναφερθέντα πρακτικά αναφέρουν ως παρόντα στην επίμαχη συνεδρίαση μαζί με τον B. Steinbach, να διαβιβάσει στον δεύτερο αντίγραφο των πρακτικών αυτών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 33· έγγραφο αριθ. 33.126/19020).

2668 Υπό το πρίσμα των ενδείξεων αυτών και δεδομένου ότι η BDZ δεν προσκόμισε στοιχεία ικανά να επιβεβαιώσουν τον ισχυρισμό της ότι η μνεία της συμμετοχής του B. Steinbach στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden οφειλόταν σε σφάλμα, πρέπει να συναχθεί ότι η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η BDZ μετέσχε στη συνεδρίαση αυτή εκπροσωπούμενη από τον B. Steinbach.

2669 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των εκτιθεμένων ανωτέρω στις σκέψεις 2598 και 2600 και δεδομένου ότι η BDZ δεν προσκόμισε στοιχεία αποδεικνύοντα ότι αποστασιοποιήθηκε, κατά τις συνεδριάσεις τις οποίες αφορούν οι σκέψεις 2664 έως 2668, από τη συμφωνία συστάσεως της ETF, πρέπει να θεωρηθεί ότι η γερμανική ένωση εκδήλωσε την υποστήριξή της στη συμφωνία αυτή ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι την υποστήριζε (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2670 Η προσχώρηση της BDZ στη συμφωνία συστάσεως της ETF επιβεβαιώνεται επίσης από τη συμμετοχή του B. Steinbach στη συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 [βλ. πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής καταρτισθέντα από τον J. Marichal (Lafarge) με τον τίτλο «Απειλές εισβολής που υφίστανται οι ευρωπαϊκές τσιμεντοβομηχανίες: ανάλυση της καταστάσεως στις 15 Μαρτίου 1987»· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφο αριθ. 33.126/4858 έως 4861], υποομάδας η σύσταση της οποίας αποφασίστηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden για να επικουρεί την ETF, η οποία δεν ήταν σε θέση να αναλάβει μόνη της την εξέταση των διαφόρων αποτρεπτικών και προτεπτικών μέτρων που μελετώνταν για την καταπολέμηση της διοχετεύσεως φθηνού τσιμέντου στις ευρωπαϊκές αγορές (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 24· έγγραφα αριθ. 33.126/18858 και 18862).

2671 Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι αδιάφορο το ότι κανένα από τα έγγραφα που παρατίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση σε σχέση με την ETF δεν ανευρέθηκε στα γραφεία της BDZ. Ομοίως, είναι αδιάφορο το ότι κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν αποδεικνύει ότι η ένωση αυτή πληροφόρησε τα μέλη της για τα παράνομα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF.

2672 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της BDZ στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2673 Εντούτοις, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η BDZ προσχώρησε στη συμφωνία συστάσεως της ETF πριν από τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της BDZ στην εν λόγω συμφωνία πριν από την ημερομηνία αυτή.

11. Επί της Unicem

2674 Η Unicem ισχυρίζεται ότι μετέσχε μόνο στη συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987. Η μεμονωμένη συμμετοχή της στη συνεδρίαση αυτή, κατά τη διάρκεια της οποίας παρέμεινε στο περιθώριο, δεν επιτρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνη για τη σύσταση και τις δραστηριότητες της ETF. Εν πάση περιπτώσει, το αντικείμενο της συνεδριάσεως αυτής, η ημερησία διάταξη της οποίας δεν της κοινοποιήθηκε, ήταν νόμιμο, όπως προκύπτει απο τα πρακτικά που κατάρτισε ο J. Marichal της Lafarge. Οι παραγωγοί τσιμέντου που παρέστησαν στη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987, κατά τη διάρκεια της οποίας εξετάσθηκαν οι σχέσεις μεταξύ των Ιταλών παραγωγών και του ομίλου Feruzzi/Calcestruzzi, επωφελήθηκαν απλώς από την παρουσία της Unicem για να της ζητήσουν ενημέρωση επί της καταστάσεως. Η Unicem περιορίστηκε να τις πληροφορήσει, αφενός, ότι η εν λόγω σύμβαση δεν είχε ακόμη συναφθεί και, αφετέρου, ότι οι Ιταλοί παραγωγοί τσιμέντου σκόπευαν να επικαλεστούν τον κανονισμό (ΕΟΚ) 288/82 του Συμβουλίου, της 5ης Φεβρουαρίου 1982, περί του κοινού καθεστώτος εισαγωγών (ΕΕ L 35, σ. 1). Η πληροφόρηση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2675 Η Unicem φρονεί ότι η συμμετοχή της στη Cembureau ομοίως δεν την καθιστά υπεύθυνη για τη σύσταση και τις δραστηριότητες της ETF, κατά το μέτρο που οι διάφορες επιτροπές που συνεδρίασαν στο πλαίσιο της ETF δεν αποτελούσαν όργανα της Cembureau. Οι μετασχόντες στις συνεδριάσεις της Ρώμης στις 28 Μαΐου 1986 και της Ζυρίχης/του Céligny από τις 3 έως τις 5 Ιουνίου 1986 ήσαν, κυρίως, μεγάλες επιχειρήσεις οι οποίες εκπροσωπούσαν μόνον τα συγκεκριμένα τους συμφέροντα και των οποίων η ενδεχομένως συνιστώσα παράβαση συμπεριφορά δεν μπορούσε, επομένως, να προσαφθεί στην Unicem. Οι φερόμενες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας που οργανώθηκαν στο πλαίσιο της ETF ήσαν ξένες προς τη θεσμική λειτουργία των επισήμων επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau.

2676 Η Unicem ισχυρίζεται επίσης ότι αγνοούσε ότι διεξήχθη συνεδρίαση στις 28 Μαΐου 1986 στη Ρώμη και ουδέποτε είχε γνώση των όσων προετοιμάσθηκαν και αποφασίσθηκαν κατά τη συνεδρίαση αυτή, κατά τις συνεδριάσεις της Ζυρίχης/του Céligny και κατά τις φερόμενες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας που περιγράφονται στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Έτσι, το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny, το οποίο συνέστησε αλληλεγγύη μεταξύ των παραγωγών τσιμέντου, καταρτίσθηκε κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως κατά την οποία η Unicem δεν παρέστη, ενόψει μιας άλλης συνεδριάσεως, της συνεδριάσεως της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στην οποία ωσαύτως δεν παρέστη. Υπό τις συνθήκες αυτές, το εν λόγω έγγραφο δεν μπορεί να αποτελέσει αποδεικτικό στοιχείο εις βάρος της.

2677 Τέλος, η Unicem ισχυρίζεται ότι δεν μετέσχε σε κανένα από τα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF.

2678 Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι, σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, συμφωνήθηκε ότι ο κ. Albert, της Unicem, θα μετείχε σε δύο από τις πέντε υποομάδες εργασίας, δηλαδή στην υποομάδα «Ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα των αμυντικών μέτρων» και στην υποομάδα «Απειλές από άλλες χώρες», οι οποίες συνεστήθησαν κατά τη συνεδρίαση αυτή για να επικουρούν την ETF στη θίγουσα τον ανταγωνισμό αποστολή της.

2679 Στη συνέχεια, ο κ. Albert μετέσχε στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987, τα πρακτικά της οποίας επισημαίνουν τα εξής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφο αριθ. 33126/4860):

«Ο [κ. Albert] επανέλαβε τα όσα είχε ήδη αναφέρει κατά τις συνεδριάσεις της task force (βλέπε σημείωμα JM της 12ης Φεβρουαρίου 1987), διευκρινίζοντας, ωστόσο, ότι η συμφωνία με τη Ferruzzi δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί.»

2680 Σύμφωνα με το «σημείωμα JM της 12ης Φεβρουαρίου 1987», στο οποίο αναφέρεται αυτό το απόσπασμα των πρακτικών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 46· έγγραφα αριθ. 33.126/4911 έως 4913, ιδίως 4912) και το οποίο αφορά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη, ο Ιταλός εκπρόσωπος ισχυρίστηκε κατά την εν λόγω συνεδρίαση, μεταξύ άλλων, ότι «η συμφωνία μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Ferruzzi [είχε] υπογραφεί, [αποτρέποντας έτσι] την απειλή εισαγωγής από τον όμιλο αυτό 1,5 εκατ[ομμυρίων] τόνων σε 10 περίπου λιμένες, πράγμα που θα [ήταν] καταστροφικό για τις τιμές».

2681 Υπό το πρίσμα των ενδείξεων αυτών, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι η Unicem υποστήριξε τη σύσταση της ETF και τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που της ανατέθηκε, λόγω των συμφερόντων της Ιταλίας, «όπου οι μικρές ενώσεις οι οποίες είχαν συσταθεί από τους χρήστες και τις μικρές εταιρίες εισαγωγών-εξαγωγών ανέλαβαν την πρωτοβουλία εισαγωγής ελληνικού τσιμέντου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 1).

2682 Συνεπώς, χωρίς να χρειάζεται, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινισθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 2507 έως 2511, να εκτιμηθεί εν προκειμένω το βάσιμο των ισχυρισμών της Unicem με τους οποίους αρνείται κάθε συμμετοχή στην εφαρμογή μέτρων ληφθέντων στο πλαίσιο της ETF, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Unicem στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2683 Εντούτοις, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η Unicem προσχώρησε στη συμφωνία αυτή πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986, ημερομηνία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF στο Baden-Baden, κατά την οποία ο κ. Albert ορίστηκε μέλος των δύο υποομάδων εργασίας της ETF, διορισμό τον οποίον αποδέχθηκε όσον αφορά τουλάχιστον την υποομάδα «Ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα των αμυντικών μέτρων», όπως προκύπτει από τη συμμετοχή του στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι αληθεύει το

γεγονός που επικαλέστηκε η Επιτροπή με τα υπομνήματά της, ότι δηλαδή η σύσταση της ETF μελετήθηκε και πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Cembureau, της οποίας άμεσο μέλος ήταν η Unicem, δεν θα μπορούσε να θεραπεύσει την έλλειψη αποδείξεως προσωπικής προσοχωρήσεως της εταιρίας αυτής πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986. Ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η Unicem εκπροσωπήθηκε στις συνεδριάσεις της ETF ή στις σχετικές μ' αυτήν πριν από την ως άνω ημερομηνία, εκπροσωπούμενη από τον επικεφαλής της ιταλικής αντιπροσωπείας που παρέστη στις συνεδριάσεις αυτές, πρέπει να απορριφθεί, δεδομένου ότι, αφενός, η Unicem είχε δικό της επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1409) και ότι, αφετέρου, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να παράσχει κάποια ένδειξη περί του ότι η Unicem ανέθεσε στην Italcementi να την εκπροσωπεί στις εν λόγω συνεδριάσεις. Συνεπώς, το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Unicem στην εν λόγω συμφωνία πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986.

12. Επί της Asland

2684 Η Asland υποστηρίζει ότι δεν μετέσχε ούτε στη σύσταση της ETF ούτε στα μέτρα που φέρονται ότι αποφασίστηκαν στο πλαίσιό της. Η μόνη απόδειξη της αναμίξεώς της στην ETF την οποία παρέσχε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει από τη συμμετοχή της στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη. Ωστόσο, η Asland δεν παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης απλώς και μόνο με την παρουσία της στη συνεδρίαση αυτή, δεδομένου ότι η εν λόγω συνεδρίαση αποτελούσε απλή προκαταρκτική συνάντηση γενικής πληροφορήσεως και ανταλλαγής απόψεων επί των συγκεκριμένων προβλημάτων που μπορούν να ενδιαφέρουν όλους τους Ευρωπαίους παραγωγούς, εν προκειμένω επί της τεχνητής υποστηρίξεως που παρείχε η Ελληνική Δημοκρατία στους παραγωγούς της τσιμέντου.

2685 Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στην παράγραφο 25, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Asland δεν εκπροσωπήθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν παρέσχε, με την ΑΑ, κατά την ακρόαση και με την προσβαλλομένη απόφαση, καμία απόδειξη της παρουσίας της Asland στη συνεδρίαση αυτή. Η Asland υποστηρίζει ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού της συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.322/1562), τα οποία η Επιτροπή επικαλείται σήμερα με το υπόμνημά της αντικρούσεως για να επιδιώξει να αποδείξει την παρουσία της στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης, αποτελούν απαράδεκτο αποδεικτικό μέσο, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν τα παρέθεσε ούτε κατά τη διοικητική διαδικασία ούτε με την προσβαλλομένη απόφαση. Εν πάση περιπτώσει, τα πρακτικά αυτά δεν αποδεικνύουν τη συμμετοχή της Asland στην ETF. Η Asland αμφισβητεί επίσης τους διάφορους χρονικούς υπολογισμούς στους οποίους προβαίνει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση για να αποδείξει την παρουσία της στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης.

2686 Τέλος, η Asland παρατηρεί ότι κανένας υπάλληλός της δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των διευθυνόντων που μετέσχαν στις διάφορες υποεπιτροπές της ETF και ότι δύο από τους Ισπανούς υπηκόους που περιλαμβάνονταν στον κατάλογο αυτό προέρχονται από επιχειρήσεις στις οποίες η προσβαλλομένη απόφαση δεν επέβαλε κυρώσεις.

2687 Επισημαίνεται ότι η Asland δέχεται ότι μετέσχε στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη.

2688 Όπως έχει υπογραμμισθεί ανωτέρω στη σκέψη 2608, η συνεδρίαση αυτή είχε ως σκοπό να παρακινήσει την από κοινού αντίδραση στην απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξάγει τσιμέντο στη δυτική Ευρώπη. Έτσι, κατά τη συνεδρίαση αυτή γεννήθηκε η ιδέα να συσταθεί η ETF.

2689 Κατά συνέπεια, χωρίς να είναι αναγκαίο να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του βασίμου των ισχυρισμών της Asland με τους οποίους αμφισβητεί τη συμμετοχή της στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και χωρίς να χρειάζεται, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινισθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 2507 έως 2511, να εξετασθεί αν είναι λυσιτελείς οι ισχυρισμοί της με τους οποίους αρνείται κάθε ανάμιξη στα μέτρα που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο της ETF, πρέπει να θεωρηθεί ότι, δεδομένου ότι η Asland δεν προσκόμισε στοιχεία αποδεικνύοντα την εκ μέρους της εκδήλωση περί του αντιθέτου, κατά τη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, η ισπανική αυτή επιχείρηση εξέφρασε την υποστήριξή της στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ή, τουλάχιστον, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι ενέκρινε το μέτρο αυτό.

2690 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Asland στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986 (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2691 Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε καμία παράβαση, με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, εις βάρος επιχειρήσεων τα μέλη των οποίων περιλαμβάνονταν στη σύνθεση των υποομάδων εργασίας της ETF, οι οποίες συνεστήθησαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της Asland, δεδομένου ότι η τέλεση της παραβάσεως αυτής έχει αποδειχθεί προσηκόντως (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Για τους ανωτέρω λόγους διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι η Asland μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

13. Επί της Uniland

2692 Η Uniland αμφισβητεί ότι μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της ETF. Ισχυρίζεται ότι, όπως δήλωσε στην Επιτροπή κατά τη διοικητική έρευνα, ο P. Rumeu παρέστη ιδίω ονόματι, υπό την ιδιότητά του ως εμπειρογνώμονος, και όχι ως εκπρόσωπος της Uniland, στις συνεδριάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες. Ως εκ τούτου, η Uniland αμφισβητεί ότι η μνεία «κ. Rumeu, Cementos Uniland», η οποία περιεχόταν στα πρακτικά της συνεδριάσεως της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, μπορεί να αποδείξει τη συμμετοχή της στη συνεδρίαση αυτή.

2693 Ο P. Rumeu παρέμεινε εν πάση περιπτώσει στο περιθώριο κατά τις δύο αυτές συνεδριάσεις και η συμμετοχή του ήταν σποραδική. Οι δηλώσεις που έγιναν κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 εξ ονόματος της Ισπανίας προέρχονταν από δύο μέλη της ETF από την Ισπανία τα οποία παρέστησαν στη συνεδρίαση αυτή, τους J. Félix και J. Bruguera. Εν πάση περιπτώσει, οι δηλώσεις αυτές περιορίζονταν σε μια σύντομη αναφορά στις εισαγωγές στην Ισπανία τσιμέντου προελεύσεως Τυνησίας. Εξάλλου, ο P. Rumeu ούτε ζήτησε ούτε έλαβε τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής. Όσον αφορά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, η συμμετοχή του P. Rumeu περιορίστηκε στη διατύπωση μιας ασαφούς παρατηρήσεως γενικής φύσεως για την κατάσταση στην Ισπανία.

2694 Ο P. Rumeu δεν παρέστη σε καμία συνεδρίαση της ETF μεταγενέστερη αυτής της συνεδριάσεως της 6ης Νοεμβρίου 1986. Δεν μετέσχε ούτε στη συνεδρίαση της ETF της 21ης Οκτωβρίου 1986 στη Γενεύη. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί που περιέχονται στα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής, όσον αφορά μια συζήτηση η οποία υποτίθεται ότι διεξήχθη μεταξύ του J. Félix και του P. Rumeu, δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί εις βάρος του δευτέρου ούτε, κατά μείζονα λόγο, εις βάρος της Uniland.

2695 Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden αναφέρουν τη συμμετοχή του «κ. Rumeu, Cementos Uniland, Ισπανία». Λαμβανομένης υπόψη της ενδείξεως αυτής και ελλείψει στοιχείων αποδεικνυόντων ότι ο P. Rumeu είχε επισημάνει στους λοιπούς μετασχόντες ότι μετείχε στη συνεδρίαση αυτή ιδίω ονόματι, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι ο ενδιαφερόμενος, έστω και αν μετέσχε στην εν λόγω συνεδρίαση λόγω της ιδιαίτερης πείρας του στον οικείο τομέα, εκπροσώπησε την Uniland στη συνεδρίαση αυτή.

2696 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986, από σχετικές σημειώσεις προκύπτει ότι επρόκειτο περί συνεδριάσεως «εκπροσώπων της τσιμεντοβιομηχανίας της ΕΟΚ» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 39· έγγραφα αριθ. 33.126/19007). Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι ο P. Rumeu παρέστη στη συνεδρίαση αυτή όχι ιδίω ονόματι, αλλά υπό την ιδιότητά του ως εκπροσώπου της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας και επομένως, ειδικότερα, της Uniland, στην οποία τότε εργαζόταν.

2697 Λαμβανομένων υπόψη των εκτεθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 2600 και 2602, και κατά το μέτρο που η Uniland περιορίζεται στον ισχυρισμό ότι στις δύο εν λόγω συνεδριάσεις ο P. Rumeu παρέμεινε στο περιθώριο, χωρίς να παράσχει το παραμικρό στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον θίγοντα τον ανταγωνισμό στόχο που επιδιωκόταν, η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι η Uniland εκδήλωσε εξ αρχής την υποστήριξή της στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση ότι υποστήριζε το μέτρο αυτό.

2698 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Uniland στη συμφωνία συστάσεως της ETF (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2699 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η Uniland προσχώρησε στη συμφωνία συστάσεως της ETF πριν μετάσχει στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή με τα υπομνήματά της, η Uniland εκπροσωπήθηκε από τους Ισπανούς μετοχόντες οι οποίοι παρέστησαν σ' αυτές τις προγενέστερες συνεδριάσεις της ETF ή τις σχετικές μ' αυτήν, γεγονός παραμένει ότι η πρώτη απτή εκδήλωση της προσωπικής προσχωρήσεως της Uniland στη συμφωνία συστάσεως της ETF σημειώθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου 1986, ημερομηνία της συμμετοχής της στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF στο Baden-Baden. Συνεπώς, το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Uniland στην εν λόγω συμφωνία πριν από την ημερομηνία αυτή.

2700 Η Uniland παρατηρεί ακόμη ότι, δηλώνοντας ότι ο P. Rumeu εκπροσωπούσε επίσης την Hispacement και την Oficemen, η Επιτροπή ακολούθησε μια συγκεχυμένη και αντιφατική συλλογιστική, χρησιμοποιώντας επανειλημμένως το ίδιο πραγματικό στοιχείο, δηλαδή την παρουσία του P. Rumeu σε δύο συνεδριάσεις που αφορούσαν την ETF, για να επιβάλει κυρώσεις σε διαφορετικές επιχειρήσεις.

2701 Ωστόσο, παρατηρείται ότι, όσον αφορά την Hispacement, η Επιτροπή επισημαίνει την παρουσία του κ. Fernandez, μέλους της εταιρίας αυτής, στις συνεδριάσεις που διεξήχθησαν από τις 3 έως τις 5 Ιουνίου 1986, κατά τη διάρκεια των οποίων καταρτίσθηκε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny. Η επισήμανση αυτή προφανώς υπήρξε καθοριστική για την εκτίμηση της συμμετοχής της Hispacemen στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ως προς την Oficemen, η Επιτροπή βασίζεται όχι μόνο στην παρουσία του P. Rumeu «στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις (...) 9 Σεπτεμβρίου 1986 και 6 Νοεμβρίου 1986», αλλά και στην παρουσία ενός «επικεφαλής της ισπανικής αντιπροσωπείας» στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, καθώς και στο «γεγονός ότι ο κ. Andia [της Oficemen] είχε ορισθεί μέλος της υποομάδας ["Μέτρα προστασίας"] στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 (...) και, κυρίως, [στο] ότι τα πρακτικά της συνεδρίασης [της 17ης Μαρτίου 1987 της υποομάδας αυτής] αναφέρουν τον κ. Andia ως παρόντα (...)» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 29, σημείο 3).

2702 Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί της Uniland δεν είναι ικανοί να αποδυναμώσουν την ανάλυση που εκτέθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2695 έως 2698, όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της Uniland στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2703 Τέλος, η Uniland υποστηρίζει ότι η Επιτροπή τής επιφύλαξε μεταχείριση συνιστώσα δυσμενή διάκριση κρίνοντας ότι, στις δύο συνεδριάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου και της 6ης Νοεμβρίου 1986, ο P. Rumeu εκπροσωπούσε την ίδια συγχρόνως με την Oficemen, ενώ, όταν εξέτασε τις επαφές που διατηρούσαν οι εκπρόσωποι της ισπανικής και της πορτογαλικής βιομηχανίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 49, σημείο 1), μόνον η Oficemen χαρακτηρίσθηκε εκπρόσωπος της ισπανικής βιομηχανίας στο σύνολό της, χωρίς να γίνει δεκτή η συμμετοχή των επιχειρήσεων με τις οποίες συνδέονταν τα πρόσωπα που είχαν μετάσχει στις επαφές αυτές.

2704 Ωστόσο, οι ισχυρισμοί αυτοί της Uniland δεν μπορούν να εξαλείψουν τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι η συμμετοχή της στην παράβαση αυτή έχει αποδειχθεί προσηκόντως από την Επιτροπή (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

14. Επί της Oficemen

2705 Η Oficemen επισημαίνει ότι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 29, σημείο 3), η Επιτροπή συνάγει τη συμμετοχή της στην ETF, αφενός, από τη συμμετοχή ενός Ισπανού επικεφαλής αντιπροσωπείας στις συνεδριάσεις της 9ης Ιουνίου, 9ης Σεπτεμβρίου και 6ης Νοεμβρίου 1986 και, αφετέρου, από τη συμμετοχή του κ. Andia, τότε προέδρου της Oficemen, στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987.

2706 Ωστόσο, αμφισβητεί ότι ήταν παρούσα ή ότι εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Όσον αφορά τις συνεδριάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου και της 6ης Νοεμβρίου 1986, η Oficemen υπογραμμίζει ότι ο P. Rumeu, ο οποίος παρέστη στις δύο αυτές συνεδριάσεις, ορίστηκε επικεφαλής της ισπανικής αντιπροσωπείας ενώπιον της Cembureau μόλις τον Νοέμβριο του 1988.

2707 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987, η Oficemen ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με ένορκη δήλωση του κ. Andia, η πρόταση να οριοθεί αυτός μέλος της εν λόγω υποομάδας κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden υποβλήθηκε εν αγνοία του και παρά τη θέλησή του. Εξάλλου, ο κ. Andia ουδέποτε έμαθε ότι η συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1987 εντασσόταν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της ETF, την ύπαρξη της οποίας άλλωστε αγνοούσε. Τέλος, δεν παρέστη στη συνεδρίαση αυτή λόγω καθυστερήσεως του αεροπλάνου του. Συνεπώς, ούτε ο ίδιος ούτε η Oficemen μπορούσαν να γνωρίζουν τα ζητήματα που συζητήθηκαν κατά τη συνεδρίαση και, εμμέσως, την ύπαρξη της ETF. Το γεγονός ότι γίνεται μνεία του ονόματος του κ. Andia μεταξύ των μετασχόντων στη συνεδρίαση θα μπορούσε να οφείλεται σε σύγχυση μεταξύ των ονομάτων των παρισταμένων και των ονομάτων των προσκεκλημένων. Ομοίως, το γεγονός ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής περιέχουν ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τις εισαγωγές τσιμέντου στην Ισπανία δεν αρκεί για να αποδείξει τη συμμετοχή του κ. Andia στη συνεδρίαση αυτή, δεδομένου ότι τα στοιχεία αυτά είχαν περιεχόμενο σχεδόν πανομοιότυπο με τα περιεχόμενα σε χειρόγραφο σημείωμα καταρτισθέν από το ίδιο πρόσωπο (τον J. Marichal), σχετικά με τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987. Εξάλλου, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 17ης Μαρτίου 1987 δεν παραθέτουν προφορική παρέμβαση του κ. Andia, ενώ περιέχουν προφορικές παρεμβάσεις των άλλων μετασχόντων.

2708 Επί των διαφόρων αυτών ζητημάτων, πρέπει να επισημανθεί ότι η Oficemen δεν αρνείται ότι ένας Ισπανός εκπρόσωπος παρέστη στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη.

2709 Υπό το πρίσμα των διαπιστώσεων που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 2665, συνάγεται ότι όσοι από τους μετασχόντες εκπροσωπούσαν επιχείρηση μέλος επαγγελματικής ενώσεως είχαν, αν όχι τον επίσημο τίτλο του επικεφαλής αντιπροσωπείας υπό την έννοια που καθιερώθηκε εντός της Cembureau, τουλάχιστον την εξουσία να εκπροσωπούν την εν λόγω επαγγελματική οργάνωση.

2710 Συνεπώς, βασίμως θεώρησε η Επιτροπή ότι ο Ισπανός εκπρόσωπος, όποια κι αν ήταν η ταυτότητά του, εκπροσώπησε στην ως άνω συνεδρίαση και την Oficemen (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 29, σημείο 3). Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των εκτιθεμένων ανωτέρω στη σκέψη 2598, η Επιτροπή ήταν σε θέση να διαπιστώσει ότι η Oficemen, διά της συμμετοχής του Ισπανού εκπροσώπου στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης, εκδήλωσε τη συναίνεσή της στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή, ελλείψει ενδείξεως περί του αντιθέτου (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2711 Όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής προκύπτει ότι τρεις Ισπανοί εκπρόσωποι (οι P. Rumeu, J. Félix και J. Bruguera) παρέστησαν στη συνεδρίαση αυτή και ότι ο κ. Andia, ο οποίος, σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε η Oficemen κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ήταν γενικός διευθυντής της ενώσεως, προτάθηκε ως μέλος μιας από τις υποομάδες εργασίας, που έφερε την ονομασία «Ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα των αμυντικών μέτρων», η σύσταση της οποίας αποφασίστηκε για να επικουρεί την ETF στη θίγουσα τον ανταγωνισμό αποστολή της.

2712 Το όνομα του κ. Andia προτάθηκε απλώς και μόνον διότι, μεταξύ των τριών Ισπανών μετασχόντων στη συνεδρίαση, υπήρχε τουλάχιστον ένας ο οποίος ασκούσε στο πλαίσιο της ισπανικής ενώσεως καθήκοντα τα οποία, όπως έκρινε, του παρείχαν την εξουσία να προτείνει τον γενικό διευθυντή της Oficemen κατά τη σύσταση των υποομάδων εργασίας της ETF. Επομένως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι κανένας από αυτούς τους τρεις Ισπανούς εκπροσώπους δεν είχε, κατά τον χρόνο εκείνο, τον επίσημο τίτλο του επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau, η Oficemen εκπροσωπήθηκε κατά τη συνεδρίαση αυτή, κατά τη διάρκεια της οποίας εξετάστηκαν διαδοχικά η σύσταση της ETF, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός της, η σύνθεσή της, η οργάνωση των εργασιών της και τα διάφορα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα η εξέταση των οποίων της ανατέθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2600). Ελλείψει ενδείξεως περί του αντιθέτου, βασίμως θεώρησε η Επιτροπή ότι η Oficemen εξέφρασε εκ νέου την υποστήριξή της στη σύσταση της ETF ή, τουλάχιστον, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2713 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, επρόκειτο περί συνεδριάσεως «εκπροσώπων της τσιμεντοβιομηχανίας της ΕΟΚ», κατά τη διάρκεια της οποίας «ο P. Rumeu υπέβαλε έκθεση επί των εξελίξεων στην Ισπανία» (βλ. σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 39· έγγραφο αριθ. 33.126/19007). Συνεπώς, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι ο P. Rumeu, ακόμη και αν δεν παρέστη στη συνεδρίαση αυτή ως επικεφαλής της ισπανικής αντιπροσωπείας υπό την επίσημη έννοια του όρου, εκπροσώπησε κατά την εν λόγω συνεδρίαση, εκτός από την Uniland, η οποία ήταν ο τότε εργοδότης του, το σύνολο της ισπανικής αγοράς, δηλαδή και την Oficemen. Λαμβανομένων υπόψη των εκτιθεμένων ανωτέρω στη σκέψη 2602, η Επιτροπή ορθώς έκρινε ότι η Oficemen, διά της συμμετοχής του P. Rumeu στη συνεδρίαση αυτή, εξέφρασε για μία ακόμη φορά την υποστήριξή της στη σύσταση της ETF ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2714 Οι διάφοροι ισχυρισμοί που προβάλλει η Oficemen για να αμφισβητήσει τη συμμετοχή του κ. Andia στη συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

2715 Τα πρακτικά που κατάρτισε στις 25 Μαρτίου 1987 ο J. Marichal, συντονιστής της υποομάδας αυτής, αναφέρουν τη συμμετοχή του «κ. Andia (Ισπανία)» ως του μόνου Ισπανού εκπροσώπου και του αποδίδουν πολύ συγκεκριμένες δηλώσεις, ιδίως επί του ζητήματος των ελληνικών εξαγωγών («Απειλές εισβολής που υφίστανται οι ευρωπαϊκές τσιμεντοβομηχανίες: ανάλυση της καταστάσεως στις 15 Μαρτίου 1987»· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφο αριθ. 33.126/4858 έως 4860):

«Νέα απειλή από τη μικρότερη ελληνική τσιμεντοβιομηχανία, τη Χάλυψ. Οι άλλες ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες δεν έχουν εκδηλώσει μέχρι τώρα καμία πρόθεση να έλθουν στην Ισπανία. Πιστεύουμε ότι με τον τρόπο αυτό θέλουν να αποφύγουν να προκαλέσουν τους μόνους παραγωγούς τσιμέντου που μπορούν να τους κάνουν τη ζωή δύσκολη στη Μέση Ανατολή και στη βόρειο Αφρική (που είναι οι κύριες αγορές τους) (...).»

2716 Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Oficemen οι δηλώσεις αυτές διαφέρουν θεμελιωδώς από τα στοιχεία που περιέχει, ως προς τις εισαγωγές στην Ισπανία, το χειρόγραφο σημείωμα του J. Marichal, το οποίο αφορά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σκέψη 46· έγγραφο αριθ. 33.126/4911).

2717 Συνεπώς, υπό το πρίσμα των διαφόρων αυτών ενδείξεων, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στην παράγραφο 29, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο κ. Andia μετέσχε στη συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987.

2718 Τα όσα εξέθεσε ο κ. Andia στη συνεδρίαση αυτή επί του ζητήματος των ελληνικών εξαγωγών αποδεικνύουν ότι είχε πλήρη γνώση του σκοπού που είχε ανατεθεί στην υποομάδα αυτή, καθώς και της γενικής στρατηγικής της καταπολεμήσεως των αποσταθεροποιητικών εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, κατ' αρχάς των προερχομένων από την Ελλάδα.

2719 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Oficemen στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2720 Ωστόσο, δεδομένου ότι η προσχώρηση της Oficemen στη συμφωνία αυτή αποδείχθηκε μόλις από τις 9 Ιουνίου 1986, ημερομηνία της συνεδριάσεως της Στοκχόλμης, το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Oficemen στην παράβαση πριν από την ημερομηνία αυτή.

2721 Η Oficemen παρατηρεί επίσης ότι η Επιτροπή δεν έκρινε ότι η εγγραφή στον κατάλογο των μετεχόντων στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden αποτελούσε επαρκές αποδεικτικό στοιχείο για να συναχθεί η συμμετοχή των επιχειρήσεων που απαριθμούνται στο έγγραφο αυτό στις δραστηριότητες της ETF, δεδομένου ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αφορά μεγάλο μέρος των εταιριών αυτών.

2722 Ωστόσο, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν προσήψε την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως σε ορισμένες επιχειρήσεις που κατονομάζονταν μεταξύ των μετασχόντων στην εν λόγω συνεδρίαση δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να καταλήξει στην εξάλειψη της ευθύνης της Oficemen για την ως άνω παράβαση, εφόσον η τέλεση της παραβάσεως αυτής έχει αποδειχθεί προσηκόντως από την Επιτροπή (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Για τους ανωτέρω λόγους διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι η Oficemen μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2723 Τέλος, η Oficemen ισχυρίζεται ότι η συμμετοχή στη συμφωνία συστάσεως της ETF προσήφθη σε τρεις μόνον εθνικές ενώσεις, δηλαδή στη SFIC, στην BDZ και στην ίδια. Αντιθέτως προς την Oficemen, η γαλλική και η γερμανική ένωση εκπροσωπήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις της ETF, η πρώτη από τον πρόεδρό της, η δεύτερη από τον διευθυντή της. Η συμμετοχή της Oficemen συνήχθη στην πραγματικότητα από την παρουσία ενός Ισπανού επικεφαλής αντιπροσωπείας στις συνεδριάσεις της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες. Η παρουσία των επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας και της αντιπροσωπείας του Ηνωμένου Βασιλείου δεν κρίθηκε επαρκής για να αποδειχθεί η ευθύνη, αντιστοίχως, της FIC και της BCA για την ETF. Συνεπώς, η Oficemen θεωρεί ότι υπήρξε θύμα παραβιάσεως της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

2724 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι ο κ. Andia, γενικός διευθυντής της Oficemen, μετέσχε στη συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 (βλ. ανωτέρω, σκέψεις 2715 και 2716). Επομένως, όπως η SFIC μέσω του προέδρου της B. Laplace και η BDZ μέσω του γενικού διευθυντή της B. Steinbach, η Oficemen είχε άμεση συμμετοχή στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2725 Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν προσήψε την παράβαση αυτή στη βελγική και στη βρετανική ένωση δεν μπορεί να εξαλείψει την ευθύνη της Oficemen για την παράβαση αυτή, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2708 έως 2719, η συμμετοχή της ισπανικής ενώσεως στη συμφωνία συστάσεως της ETF έχει αποδειχθεί προσηκόντως (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

15. Επί της Irish Cement

2726 Η Irish Cement (T-60/95) αρνείται κάθε ευθεία ανάμιξη στις παράνομες δραστηριότητες της ETF. Υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που εξέθεσε η Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η ETF συνεστήθη από μια ομάδα οκτώ μεγάλων Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου οι οποίοι και τη διαχειρίζονταν. Η Irish Cement δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις τους. Η παρουσία του εκπροσώπου της, D. Quirke, κατά τις συνεδριάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, της 10ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Στρασβούργο και της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες δικαιολογούνταν από νόμιμα διαβήματα ασκήσεως πιέσεων σε μέλη των κοινοτικών οργάνων.

2727 Αντικείμενο της συνεδριάσεως της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden ήταν η οργάνωση της προβλεφθείσας για την επομένη ημέρα πολιτικής συναντήσεως, στο Στρασβούργο, με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επί του ζητήματος των ενισχύσεων στην εξαγωγή που χορηγούσε η Ελληνική Δημοκρατία, συνάντηση στην οποία η Irish Cement είχε ιδιαίτερη ανάμιξη. Η Irish Cement δεν έλαβε την ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως αυτής, η οποία εξετάζεται στην παράγραφο 25, σημεία 24 έως 32, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2728 Η συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες ήταν προπαρασκευαστική μιας συναντήσεως με τον P. Sutherland, που ήταν το αρμόδιο για την πολιτική ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής, προκειμένου να τροποποιήσει η Επιτροπή την απόφασή της περί εγκρίσεως των ενισχύσεων στην εξαγωγή που χορήγησε η Ελληνική Κυβέρνηση στους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου. Η παρουσία ενός εκπροσώπου της Irish Cement στη συνεδρίαση αυτή οφειλόταν αποκλειστικώς στο γεγονός ότι ο P. Sutherland ήταν Ιρλανδός. Η Irish Cement δεν είχε κανένα λόγο να υποψιασθεί ότι η συνεδρίαση αυτή είχε παράνομο αντικείμενο, λαμβανομένης υπόψης της δηλώσεως του Sir John Milne ότι «η αναδιάρθρωση της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας που [παρουσίαζε] πρόβλημα χρόνιας πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας [έπρεπε] να γίνεται πάντα σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 40· έγγραφο αριθ. 33.126/19007).

2729 Η Irish Cement υπογραμμίζει επίσης ότι δεν μετέσχε στη συνεδρίαση της ETF της 9ης Ιουνίου 1986 που διεξήχθη στο περιθώριο της ετήσιας γενικής συνελεύσεως της Cembureau. Εξάλλου, από διάφορα έγγραφα [πρόσκληση της Holderbank στην έκτη συνεδρίαση της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 21· έγγραφο αριθ. 33.126/18848)· έγγραφο της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 της Holderbank προς την Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 33· έγγραφο αριθ. 33.126/19024)] αποδεικνύεται ότι δεν υπήρξε μέλος της «ομάδας των οκτώ» που αποτελούσε την ETF.

2730 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η Irish Cement ομολογεί ότι εκπροσωπήθηκε από τον D. Quirke στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Μολονότι στο πλαίσιο της συνεδριάσεως αυτής ή στο περιθώριό της μπορεί να διεξήχθησαν συζητήσεις προπαρασκευαστικές της προβλεφθείσας για την επομένη πολιτικής συναντήσεως με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, γεγονός παραμένει ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής εκθέτουν αποκλειστικά συζητήσεις αφορώσες τη σύσταση και τη σύνθεση της ETF, την οργάνωση των εργασιών της και την εξέταση των διαφόρων αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων που της ανατέθηκαν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2600).

2731 Εξάλλου, η Irish Cement εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες. Μονονόπ από τις σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή προκύπτει πράγματι ότι κατά τη διάρκεια αυτής διεξήχθησαν συζητήσεις όσον αφορά την προβλεπόμενη συνάντηση με τον P. Sutherland, προκύπτει ομοίως από τις εν λόγω σημειώσεις ότι συμφωνήθηκε ότι η ETF έπρεπε να συνεχίσει να συνεδριάζει και να εξετάζει την εξέλιξη των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στις αγορές της δυτικής Ευρώπης (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2602).

2732 Όπως έχει ήδη υπογραμμισθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2600), ο σκοπός της ETF υπομνήσθηκε κατά την έναρξη της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden ως εξής:

«Η ETF συνεστήθη για να εξετάζει τα πιθανά "αποτρεπτικά" και "προτρεπτικά μέτρα" σε περίπτωση διοχέτευσης φθηνού τσιμέντου στις ευρωπαϊκές αγορές (κυρίως σε περίπτωση ελληνικών εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο) και να διατυπώνει συστάσεις στους επικεφαλής αντιπροσωπείας.»

2733 Συνεπώς, η Irish Cement δεν μπορούσε να αγνοεί, κατά τις δύο συνεδριάσεις στις οποίες παρέστη, ότι οι συζητήσεις στις οποίες μετείχε όσον αφορά την ETF και τις δραστηριότητές της επιδίωκαν σκοπό αντιβαίνοντα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2734 Εξάλλου, η Irish Cement δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ETF ή ότι γνωστοποίησε στους λοιπούς μετέχοντες ότι παρίστατο στις συνεδριάσεις αυτές έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, δηλαδή με σκοπό την προετοιμασία των μελετωμένων πολιτικών διαβημάτων προς τις κοινοτικές αρχές.

2735 Υπό τις συνθήκες αυτές, βασίμως η Επιτροπή έκρινε ότι η Irish Cement εκδήλωσε την υποστήριξή της στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μεταοχόντες την εντύπωση αυτή.

2736 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Irish Cement στη συμφωνία συστάσεως της ETF (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2737 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η Irish Cement προσχώρησε στη συμφωνία συστάσεως της ETF πριν μετάσχει στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι αληθεύει το γεγονός που επικαλέστηκε η Επιτροπή με τα υπομνήματά της, ότι δηλαδή η σύσταση της ETF μελετήθηκε και πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Cembureau, της οποίας άμεσο μέλος ήταν η Irish Cement, δεν θα μπορούσε, συναφώς, να θεωρηθεί

βάσει αυτού ότι η Irish Cement προσχώρησε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986, ημερομηνία της συνεδριάσεως της Ρώμης, μνεία της οποίας γίνεται στην παράγραφο 25, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως και στην οποία μετέσχε η Cembureau. Συνεπώς, το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Irish Cement στην εν λόγω συμφωνία πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986.

2738 Η Irish Cement αμφισβητεί επίσης τα διάφορα στοιχεία που επικαλέστηκε η Επιτροπή στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να υποστηρίξει ότι η ETF ήταν όργανο της Cembureau. Προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι εξομοίωσε εσφαλμένως τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της ETF με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau.

2739 Ωστόσο, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών, αρκεί η επισήμανση ότι δεν μπορούν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2730 έως 2735, όσον αφορά τη συμμετοχή της Irish Cement στις συνεδριάσεις που περιγράφουν οι παράγραφοι 25, σημεία 22 έως 33 και 39 έως 43, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν είναι ικανοί να αποδυναμώσουν το συμπέρασμα που συνήχθη ανωτέρω στη σκέψη 2736, όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της Irish Cement στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2740 Τέλος, η Irish Cement ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει καμία αιτιολογία ως προς την άμεση συμμετοχή της στην ETF.

2741 Εντούτοις, στο σημείο που εκθέτει τα σχετικά με την ETF πραγματικά περιστατικά, η Επιτροπή διαπιστώνει την παρουσία του D. Quirke στη «συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας» της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 23) και στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 39).

2742 Κατά τη νομική αξιολόγηση των σχετικών με την ETF πραγματικών περιστατικών στην οποία προβαίνει στη συνέχεια η Επιτροπή, λαμβάνει υπόψη της τον «ισχυρισμό ορισμένων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων ότι δεν μπορ[ούσαν] να θεωρηθούν υπεύθυνες για τα εκπονηθέντα μέτρα δεδομένου ότι δεν συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της task force ή των υποομάδων αλλά μόνο στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας» (παράγραφος 53, σημείο 4).

2743 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή εξηγεί τα εξής (στο ίδιο σημείο):

«Μολονότι δεν συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της task force, διότι αυτή αποτελείτο από περιορισμένο αριθμό μελών, [αυτές οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων] συμμετείχαν στις συνεδριάσεις των

επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες κυρώθηκαν οι προτάσεις της task force και εγκρίθηκαν τα μέτρα. Όπως προαναφέρθηκε [στην παράγραφο] 44, το γεγονός ότι η σύνθεση των διαφορών οργάνων μπορεί να ποικίλλει δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν να καταλογισθούν σε όλα τα μέλη αυτής της διάρθρωσης όλες οι δραστηριότητες των μερών, δεδομένου ότι η διάρθρωση αυτή δρα μέσω της συνδρομής όλων των μελών και θεμελιούται επ' αυτής.»

2744 Επομένως, η απόφαση της Επιτροπής να διαπιστώσει τη συνιστώσα παράβαση συμμετοχή της Irish Cement στη συμφωνία συστάσεως της ETF αιτιολογήθηκε επαρκώς στην προσβαλλομένη απόφαση.

16. Επί της Italcementi

2745 Η Italcementi τονίζει τον αυτοτελή και προσωρινό χαρακτήρα της ETF. Αμφισβητεί τα διάφορα στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή στις παραγράφους 24, σημείο 3, και 53, σημεία 1, 3 και 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να αποδείξει την ύπαρξη οχέσεως μεταξύ της ETF και της (συμφωνίας) Cembureau. Προσθέτει ότι σημαντικός αριθμός από τους υποτιθεμένους συμβαλλομένους στη συμφωνία Cembureau δεν μετέσχε, σύμφωνα με την ίδια την προσβαλλομένη απόφαση, στη συμφωνία ETF για την οποία επιβάλλει κυρώσεις το άρθρο 4.

2746 Χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών, παρατηρείται ότι δεν μπορούν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τις οποίες η Italcementi δεν αμφισβητεί, ότι δηλαδή αυτή η ιταλική επιχείρηση μετέσχε στις ακόλουθες συνεδριάσεις:

— συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771)·

— συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 1986 της ομάδας εργασίας Ζυρίχης/Céligny (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18756)·

— συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9)·

— συνεδρίαση της ETF της 17ης Ιουνίου 1986 στο Λονδίνο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 11· έγγραφο αριθ. 33.126/18756)·

— συνεδρίαση της ETF της 2ας Ιουλίου 1986 στο Μιλάνο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 12· έγγραφα αριθ. 33.126/18756, 18757 και 18791 έως 18793)·

— συνεδρίαση της ETF της 8ης Ιουλίου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 13· έγγραφα αριθ. 33.126/18757 και 18795)·

— συνεδρίαση της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 17· έγγραφα αριθ. 33.126/18757 και 18758, και παράρτημα 15 του υπομνήματος απαντήσεως στην ΑΑ της Aker και της Euroc)·

— συνεδρίαση της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 21· έγγραφο αριθ. 33.126/18848)·

— συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857)·

— συνεδρίαση της ETF της 21ης Οκτωβρίου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 34· έγγραφα αριθ. 33.126/18758, 18895, 18896 και 18900)·

— συνεδρίαση των εκπροσώπων της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 39· έγγραφο αριθ. 33.126/19007)·

— συνεδρίαση της ETF της 9ης Ιανουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 44· έγγραφο αριθ. 33.126/18759)·

— συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 45· έγγραφα αριθ. 33.126/18760, 18929 και 18934).

2747 Λαμβανομένων υπόψη των εκτιθεμένων ανωτέρω στις σκέψεις 2598, 2600, 2602 και 2608, και δεδομένου ότι η Italcementi μετέσχε στις συνεδριάσεις της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη και της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκ-

προσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, σε συνδυασμό, αφενός, με τη συμβολή της στην κατάρτιση του εγγράφου Zurίχης/Céligny και, αφετέρου, με την ιδιότητά της ως αμέσου μέλους της ETF, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η Italcementi ενέκρινε εξ αρχής τη σύσταση της ETF και τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της. Έτσι, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Italcementi στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986.

2748 Στη συνέχεια, η Italcementi ισχυρίζεται ότι παρέμεινε στο περιθώριο εντός της ETF. Ουδέποτε αναμίχθηκε στα υποτιθέμενα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα. Εξάλλου, λόγω του καθαρώς περιφερειακού εμπορικού προσανατολισμού της στην ιταλική αγορά, δεν είχε κανένα συμφέρον να μετάσχει σε τέτοια μέτρα, ούτε καμία συγκεκριμένη δυνατότητα να το πράξει. Δεν διέθετε ούτε λιμενικό εξοπλισμό ούτε μεταφορικά μέσα ούτε διεξόδους προς τις οποίες να διοχετεύσει τις παραχθείσες ποσότητες που μπορούσε να αγοράσει από τους Έλληνες παραγωγούς. Το μόνο που θα μπορούσε ενδεχομένως να της προσαφθεί είναι η κατάρτιση μιας εκθέσεως επί της δυνατότητας εξαγωγής προς την Ελλάδα και η κατοχή μετοχών της Interciment επί 21 μήνες. Ωστόσο, καμία από τις δραστηριότητες αυτές δεν θα μπορούσε ποτέ να καταλήξει στην εκ μέρους της παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η Italcementi αμφισβητεί επίσης ότι μετέσχε σε εναρμονισμένες πρακτικές και σε συμφωνία με σκοπό να υφαρπάσουν την Calcestruzzi, σημαντική ιταλική πελάτισσα εταιρία, από τους Έλληνες παραγωγούς.

2749 Χωρίς να χρειάζεται, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινισθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 2507 έως 2511, να εκτιμηθεί εν προκειμένω το βάσιμο των ισχυρισμών της Italcementi, με τους οποίους, αφενός, αρνείται κάθε παράνομη ανάμιξη στα μελετηθέντα από την ETF μέτρα και, αφετέρου, διευκρινίζει την έκταση της εμπλοκής της στην εταιρία Interciment, παρατηρείται ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που υπομνήσθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 2746, η Italcementi περιλαμβάνεται μεταξύ των επιχειρήσεων οι οποίες εισηγήθηκαν την πρωτοβουλία «ETF» και το πρόγραμμα αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων που μελετήθηκαν για να καταπολεμηθούν οι αποσταθεροποιητικές εισαγωγές στη δυτική Ευρώπη και ότι στη συνέχεια παρέστη, υπό τη διττή ιδιότητά της ως αμέσου μέλους της ETF και επικεφαλής αντιπροσωπείας, σε όλες τις συνεδριάσεις της ETF ή τις σχετικές μ' αυτήν, οι οποίες οργανώθηκαν μεταξύ της 17ης Ιουνίου 1986 και της 11ης Φεβρουαρίου 1987. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί της ιταλικής επιχειρήσεως περί του ότι έμεινε στο περιθώριο πρέπει να απορριφθούν.

2750 Εξάλλου, η Italcementi, η οποία δεν αμφισβητεί ότι «κατά τα τέλη του 1985 και στις αρχές του 1986, οι Έλληνες παραγωγοί στράφηκαν προς την (...) Ιταλία, όπου οι μικρές ενώσεις οι οποίες είχαν συσταθεί από τους χρήστες και τις μικρές εταιρίες εισαγωγών-εξαγωγών ανέλαβαν την πρωτοβουλία εισαγωγής ελληνικού τσιμέντου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 1), δεν μπορεί ευλόγως να ισχυρίζεται ότι δεν είχε κανένα συμφέρον να μετάσχει στην ETF.

2751 Η Italcementi ισχυρίζεται επίσης ότι η απόφαση είναι αναιτιολόγητη όσον αφορά την ημερομηνία που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή ως ημερομηνία ενάρξεως της συμμετοχής της στην ενιαία και διαρκή συμφωνία ETF, δηλαδή την 28η Μαΐου 1986. Η ίδια η Επιτροπή, διαπίστωσε, στην παράγραφο 25, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η σύσταση της ETF αποφασίστηκε κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη.

2752 Επί του ζητήματος αυτού, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2506 έως 2511) ότι, μολονότι στη νομική αξιολόγηση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53), η Επιτροπή παρουσιάζει τα διάφορα στοιχεία που περιγράφονται στις παραγράφους 25 έως 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως αποτελούντα το αντικείμενο μιας ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας σκοπούσας στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη (κατά προτεραιότητα των προερχομένων από την Ελλάδα), η εν λόγω συμφωνία διαλαμβάνεται στο άρθρο 4 όχι αυτή καθαυτή, αλλά υπό τη μορφή των διαφόρων συστατικών στοιχείων της. Στο πλαίσιο αυτό, η 28η Μαΐου 1986 είναι η ημερομηνία που ορίστηκε για την έναρξη της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε σχέση με τη συμφωνία περί συστάσεως της ETF.

2753 Η 28η Μαΐου 1986 αποτελεί την ημερομηνία της συνεδριάσεως της Ρώμης ως προς την οποία η Επιτροπή διαπιστώνει, στην παράγραφο 25, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι εκπρόσωποι των οκτώ μεγάλων τσιμεντοβιομηχανιών, μεταξύ των οποίων η Italcementi, συμφώνησαν, μεταξύ άλλων, «να εξετάσουν το ενδεχόμενο λήψης ταχέων μέτρων στήριξης και προστασίας από την απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξάγει τσιμέντο στη [δυτική] Ευρώπη» και να συστήσουν ομάδα εργασίας στην οποία «ανατέθηκε (...) να καταρτίσει (...) έγγραφα σχετικά με τα πιθανά μέτρα άμυνας». Τα στοιχεία αυτά περιέχουν επαρκή αιτιολογία της αποφάσεως της Επιτροπής να διαπιστώσει, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, τη συμμετοχή της Italcementi στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986. Το γεγονός ότι η Επιτροπή διαπιστώνει, στην παράγραφο 25, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η σύσταση της ETF αποφασίστηκε «επίσημα» κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη δεν μπορεί να θεωρηθεί, συναφώς, ότι εμφαίνει ελλιπή ή αντιφατική αιτιολογία επί του σημείου αυτού.

2754 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

17. Επί της Aker και της Euroc

2755 Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι δεν μετέσχαν σε καμία συνεδρίαση της ETF και ότι η Scancem μετέσχε σε μερικές συνεδριάσεις της ETF ή σχετικές με αυτή για να προασπίσει τα δικά της συμφέροντα και όχι για να εκπροσωπήσει τις δύο προσφεύγουσες.

2756 Η Aker και η Euroc προσθέτουν ότι, εν πάση περιπτώσει, η συμμετοχή της Scancem στις συζητήσεις της ETF δεν σκοπούσε στην προάσπιση των συμφερόντων της εντός της Κοινότητας, δεδομένου ότι τότε δεν είχε τέτοια συμφέροντα. Συγκεκριμένα, η Scancem μετέσχε στις συζητήσεις της ETF ωθούμενη από νόμιμο κίνητρο, δηλαδή την υποστήριξη των διεθνών δραστηριοτήτων της εκτός της Κοινότητας. Η ύπαρξη πλεοναζουσών ποσοτήτων τσιμέντου και clinker προελεύσεως Ελλάδος αποτέλεσε για τη Scancem εμπορική ευκαιρία και όχι απειλή. Πράγματι, η Scancem έπρεπε να ικανοποιήσει την αυξανόμενη ζήτηση στις υπερπόντιες δραστηριότητές της. Στην πραγματικότητα, η αληθινή απειλή γι' αυτήν απέρρεε από τα μέτρα που μελετούσε η ETF κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος και, ειδικότερα, από τη σύσταση της Interciment, της οποίας η εμφάνιση στο διεθνές προσκήνιο ενείχε τον κίνδυνο να προκαλέσει αύξηση των τιμών στις διεθνείς αγορές του τσιμέντου και του clinker και, επομένως, να στερήσει έτσι από τη Scancem μια σημαντική πηγή τροφοδοσίας. Συνεπώς, μετέχοντας στις συνεδριάσεις της ETF, η Scancem δεν είχε ως σκοπό να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και το εμπόριο

στην αγορά, αλλά να βεβαιωθεί για την τροφοδοσία του δικτύου της σε συμφέρουσες τιμές και να εποπτεύει την κατάσταση που δημιουργήθηκε με τη σύσταση της Interciment.

2757 Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

2758 Δεν αμφισβητείται ότι, κατά το διάστημα εκείνο, η Aker και η Euroc έλεγχαν, αντιστοίχως, τη Norcem και τη Cementa. Τον Μάιο του 1986 οι δύο αυτοί όμιλοι αποφάσισαν να συγχωνεύσουν τις διεθνείς δραστηριότητές τους και να συστήσουν τη Scancem, κοινή εμπορική θυγατρική εταιρία στην οποία είχαν ίση συμμετοχή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 5, σημείο 2).

2759 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Aker και η Euroc δέχθηκαν ότι η Cementa, η Norcem και η Scancem τις εκπροσωπούσαν στις συνεδριάσεις στις οποίες μετέσχαν κατά το υπό εξέταση διάστημα. Η Cementa μετέσχε, εκπροσωπούμενη από τον U. Linderoth, στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9). Η Norcem μετέσχε, εκπροσωπούμενη από τον P. Rabl, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857). Η Scancem μετέσχε, εκπροσωπούμενη από τον R. Ulestig, στις συνεδριάσεις της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 14· παράρτημα 15 του υπομνήματος απαντήσεως στην ΑΑ της Aker και της Euroc), της 21ης Οκτωβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 34· έγγραφο αριθ. 33.126/18895) και της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 45· έγγραφα αριθ. 33.126/18933).

2760 Όπως εκτέθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2598 και 2600, εκφράσθηκε σύμπτωση βουλήσεων ως προς τη σύσταση της ETF κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Εξάλλου, εκπρόσωποι της Aker και της Euroc παρέστησαν κατά τις συνεδριάσεις της ETF της 19ης Αυγούστου 1986, της 21ης Οκτωβρίου 1986 και της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (βλ. προηγούμενη σκέψη). Δεδομένου ότι οι δύο προσφεύγουσες δεν παρέσχαν κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι, κατά τις διάφορες συνεδριάσεις αυτές, οι εκπρόσωποί τους αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από τον προδήλως θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδίωκε η ETF, ενώ ο σκοπός αυτός τους υπομνήσθηκε ρητώς κατά τη συνεδρίαση της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη, κατόπιν δε κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, ή ότι γνωστοποίησαν σαφώς στους λοιπούς μετασχόντες ότι παρίσταντο στις συνεδριάσεις αυτές έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι η Aker και η Euroc εξέφρασαν την υποστήριξή τους στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ή, τουλάχιστον, έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

2761 Οι εξηγήσεις που προβάλλουν σήμερα η Aker και η Euroc επί των δήθεν νομίμων λόγων που ώθησαν τη Scancem να μετάσχει στις συνεδριάσεις της ETF δεν επιβεβαιώνονται από κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι κατά τον χρόνο εκείνο η Scancem πληροφόρησε τους λοιπούς μετασχόντες για τους ιδιαίτερους λόγους που δικαιολογούσαν την παρουσία της στις συνεδριάσεις αυτές.

2762 Αντιθέτως, οι εξηγήσεις τους αντικρούονται από το απόσπασμα πρακτικών της συνεδριάσεως της EPC της 13ης Μαΐου 1987, καταρτισθέντων από τον G. Marshall της Blue Circle, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/11344 και 11345):

«Cembureau Task Force. Με προσέγγισαν δύο φορές για να με διαβεβαιώσουν ότι η task force της Cembureau συνεχίζει να λειτουργεί για να είναι δυνατή η συνεχής άσκηση πιέσεων στους Έλληνες. Η Scancem (...) τόνισε ότι, αφού το 80 % του τσιμέντου που [προοριζόταν] για τις ΗΠΑ διακινούνταν από τέσσερις ευρωπαϊκούς ομίλους — Blue Circle, Lafarge, Holderbank και Scancem —, έπρεπε να υπάρχουν τρόποι για να ασκηθούν πιέσεις στους Έλληνες.»

2763 Εξάλλου, όπως θα διαπιστωθεί κατωτέρω στη σκέψη 3013, η Aker και η Euroc δέχθηκαν να αποκτήσουν συμμετοχή στο κεφάλαιο της Interciment, πράγμα το οποίο καθιστά αλυσιτελή τον ισχυρισμό τους που αντλείται από το ότι η συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις τις οποίες αφορά η σκέψη 2759 ανωτέρω οφειλόταν στις ανησυχίες τους λόγω της εμφανίσεως της εταιρίας αυτής στο διεθνές προσκήνιο.

2764 Συνεπώς, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Aker και της Euroc στη συμφωνία συστάσεως της ETF. Εντούτοις, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η Aker και η Euroc προσχώρησαν στη συμφωνία συστάσεως της ETF πριν από τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Aker και της Euroc στην εν λόγω συμφωνία πριν από την ημερομηνία αυτή.

2765 Στη συνέχεια, η Aker και η Euroc αρνούνται την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ ETF και Cembureau. Αμφισβητούν τα στοιχεία τα οποία η Επιτροπή επικαλείται συναφώς στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπογραμμίζοντας τη σχεδόν πλήρη έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ των συνεδριάσεων της ETF και των συνεδριάσεων της Cembureau και μεταξύ των μετασχόντων στις συνεδριάσεις της ETF και των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau. Οι δύο προσφεύγουσες προσθέτουν ότι, αν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, η ETF υπήρξε απόρροια της Cembureau συνιστώσα παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η εν λόγω παράβαση έπρεπε να προσαφθεί στις επιχειρήσεις που εκπροσωπούνταν στη Cembureau.

2766 Χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών, αρκεί η επισήμανση ότι δεν μπορούν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2759 έως 2763, όσον αφορά τη συμμετοχή της Aker και της Euroc σε πλείονες συνεδριάσεις της ETF ή σχετικές με αυτήν. Επομένως, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν είναι ικανοί να αποδυναμώσουν το συμπέρασμα που συνήχθη ανωτέρω στην σκέψη 2764, όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της Aker και της Euroc στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

18. Επί της Cementir

2767 Η Cementir ισχυρίζεται ότι δεν είχε καμία σχέση με τη σύσταση και τις δραστηριότητες της ETF. Ουδέποτε προσκλήθηκε στις συνεδριάσεις που περιγράφονται στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ουδέποτε μετέσχε σ' αυτές και ουδέποτε πληροφορήθηκε το περιεχόμενό τους.

2768 Διαπιστώνεται ότι, πράγματι, η Cementir δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις της ETF ή τις σχετικές με αυτή, τις οποίες αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2769 Στην παράγραφο 53, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως και στο υπόμνημά της αντικρούσεως στην υπόθεση T-87/95, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Cementir εξέφρασε την υποστήριξή της στη γενική συμφωνία ETF μετέχοντας «σε ένα [από τα σπουδαιότερα] μέτρα που έλαβε η [ETF], ήτοι στα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς».

2770 Ωστόσο, όπως διευκρινίστηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2507 έως 2511), το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά τη συμφωνία περί συστάσεως της ETF και όχι την «ενιαία και διαρκή συμφωνία σχετικά με τη συγκρότηση της Cembureau Task Force ή European Task Force καθώς και τα διάφορα ληφθέντα μέτρα κατά τις συνεδριάσεις με σκοπό την εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη και ιδίως για την παρεμπόδιση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στις χώρες της Κοινότητας» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 9). Εξάλλου, παρατηρείται ότι η Επιτροπή δεν καταλόγισε στις Rugby, Castle, Τιτάν και Ηρακλής την ευθύνη για τη συμφωνία αυτή, ενώ στο άρθρο 4, παράγραφος 4, διαπιστώνει τη συμμετοχή τους, «στα πλαίσια της [ETF]» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο γ), σε προτρεπτικά μέτρα (carrot actions) αντιβαίνοντα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συναφώς, το καθού θεσμικό όργανο (απάντηση της 22ας Ιουνίου 1998 σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου της 27ης Μαΐου 1998 στην υπόθεση T-87/95) εξήγησε ότι οι τέσσερις αυτές επιχειρήσεις δεν μετέσχαν σε καμία από τις συνεδριάσεις που περιγράφει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως και, επομένως, «έκρινε ότι δεν διέθετε αρκετές αποδείξεις της συναινέσεώς τους στη σύσταση ή στην ύπαρξη της ίδιας της ETF».

2771 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν έπρεπε να συναγάγει από τη φερόμενη συμμετοχή της Cementir στα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος την απόδειξη της συμμετοχής της ιταλικής επιχειρήσεως στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2772 Στο υπόμνημά της αντικρούσεως στην υπόθεση T-87/95, η Επιτροπή προβάλλει επίσης διαφόρους ισχυρισμούς.

2773 Στηρίζεται κατ' αρχάς στην ύπαρξη ενός επικεφαλής ιταλικής αντιπροσωπείας, δηλαδή της Italcementi, στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες ελήφθησαν σοβαρές αποφάσεις αφορώσες την ETF.

2774 Ωστόσο, όπως υπογραμμίσθηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1409), η Cementir, υπό την ιδιότητά της ως αμέσου μέλους της Cembureau, διέθετε δικό της επικεφαλής αντιπροσωπείας. Υπό τις συνθήκες αυτές και ελλείψει στοιχείου το οποίο να αποδεικνύει ότι η Cementir ανέθεσε στην Italcementi να την εκπροσωπήσει στην τάδε και/ή στη δείνα από τις συνεδριάσεις που περιγράφει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, κακώς η Επιτροπή συνήγαγε από την παρουσία της Italcementi στις εν λόγω συνεδριάσεις ότι η Cementir εκπροσωπήθηκε σ' αυτές και ότι, επομένως, συναίνεσε κατά τον τρόπο αυτό στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2775 Η Επιτροπή επικαλείται επίσης το ότι η Cementir ήταν άμεσο μέλος της Cembureau.

2776 Εντούτοις, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η ETF υπήρξε απόρροια της Cembureau, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 3), το γεγονός αυτό δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η Cementir συναίνεσε στη σύσταση της ETF. Πράγματι, όπως εκτέθηκε ανωτέρω στη σκέψη 1553 η προσχώρηση σε επαγγελματική ένωση, εν προκειμένω στη Cembureau, δεν επιτρέπει να καταλογίζεται αυτομάτως στο οικείο μέλος η ευθύνη για διάφορες παράνομες πράξεις που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο της ενώσεως αυτής, καθιστώντας περιττή την απόδειξη της προσωπικής συμμετοχής του μέλους της ενώσεως στις εν λόγω παράνομες πράξεις.

2777 Η Επιτροπή στηρίζεται επίσης στο ότι η ETF αποτελούσε, κατ' αυτήν, εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau, στην οποία συναίνεσε η Cementir.

2778 Ωστόσο, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η εκτίμηση αυτή είναι βάσιμη, δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωση να προσκομίσει την απόδειξη της προσωπικής συμμετοχής της Cementir στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αν γινόταν δεκτή η άποψη της Επιτροπής, τούτο θα σήμαινε ότι θεωρείται ότι η παράβαση που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της ETF έπρεπε να προσαφθεί σε όλες τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συναίνεσαν πράγματι στη συμφωνία Cembureau, χωρίς να είναι ανάγκη να διερωτηθεί η Επιτροπή αν πράγματι μετέσχαν προσωπικώς στην παράβαση αυτή.

2779 Τέλος, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Cementir μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας που διεξήχθη επ' ευκαιρία της γενικής συνελεύσεως της Cembureau από τις 25 μέχρι τις 28 Μαΐου 1987 στο Λουξεμβούργο, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκαν η τύχη και ο μελλοντικός ρόλος της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48).

2780 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, μολονότι από ένα τηλετύπημα που απηύθυνε στις 28 Μαΐου 1987 η ιταλική επιχείρηση Calcestruzzi στην ελληνική τσιμεντοβιομηχανία Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/19201) προκύπτει ότι η Cementir, όπως η ίδια ομολογεί, συνάντησε την Τιτάν στις 27 Μαΐου 1987 στο Λουξεμβούργο, μαζί με τις δύο ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες Italcementi και Unicem, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να συναχθεί η συμμετοχή της Cementir στη συνεδρίαση την οποία αναφέρει η προηγούμενη σκέψη.

2781 Συνεπώς, από τα ανωτέρω (σκέψεις 2767 έως 2780) προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της Cementir στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2782 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cementir στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

Δ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως

2783 Στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή διαπιστώνει την παράβαση που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986, χωρίς να αναφέρει ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως.

2784 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη εις βάρος των CBR, Aalborg, BDZ, Unicem, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Aker και Euroc την 28η Μαΐου 1986 ως ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως αυτής, εκτίμησε εσφαλμένως το χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην εν λόγω παράβαση. Έτσι, η ημερομηνία αυτή πρέπει να μετατεθεί στις 9 Ιουνίου 1986 για τη CBR (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2604), για την BDZ (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2673), για την Oficemen (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2720), για την Aker και την Euroc (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2764), και στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 για την Aalborg (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2657), για την Unicem (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2683), για την Uniland (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2699) και για την Irish Cement (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2737).

2785 Πρέπει τώρα να εξετασθούν οι ισχυρισμοί που προέβαλαν ορισμένες προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αμφισβητήσουν την ορθότητα της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί αόριστη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει η παράγραφος αυτή.

2786 Πρώτον, η Aalborg προσάπτει στην Επιτροπή ότι παρέλειψε να εξηγήσει, κατά παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, γιατί διαπίστωσε την ευθύνη της για την ETF μετά τις 9 Σεπτεμβρίου 1986, ημερομηνία της συνεδριάσεως των «επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF» στο Baden-Baden, κατά την οποία η Aalborg άκουσε για τελευταία φορά να γίνεται λόγος για την ETF. Η

Italcementi ισχυρίζεται ότι η εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση ότι η ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως ήταν η 26η Μαρτίου 1993 είναι αναιτιολόγητη.

2787 Συναφώς, υπενθυμίζεται στην Italcementi ότι η Επιτροπή δεν καθορίζει καμία ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2783). Η 26η Μαρτίου 1993 αποτελεί στην πραγματικότητα την ημερομηνία η οποία έγινε δεκτή ως ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με τη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

2788 Όσον αφορά την αιτιολογία, παρατηρείται ότι, στην παράγραφο 53, σημείο 14, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξηγεί τα εξής:

«Η (...) παράβαση καθίσταται ακόμα βαρύτερη καθόσον διήρκεσε επί μακρόν και η Επιτροπή έχει λόγους να υποθέτει ότι διαρκεί ακόμα. Πράγματι, παρά τη δήλωση της Holderbank σύμφωνα με την οποία η Task Force διαλύθηκε στα τέλη Μαΐου 1987, με βάση το σημείωμα της Lafarge της 1ης Ιουνίου 1987, "η αποστολή της ομάδας που συστάθηκε πριν από ένα χρόνο ακριβώς περιορίζεται εφεξής αυστηρά στις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με συγκεκριμένα θέματα. Οι Άγγλοι επιθυμούσαν την κατάργησή της, αλλά οι Ελβετοί έπεισαν τελικά τους συναδέλφους τους ότι αυτό θα ήταν σφάλμα: το όργανο διατηρήθηκε ώστε να είναι έτοιμο να χρησιμοποιηθεί". Φαίνεται, επομένως, ότι "το εργαλείο" διατηρήθηκε "έτοιμο για χρήση" μετά το Μάιο 1987. Αυτό φαίνεται ακόμη πιθανότερο λόγω του ότι τα μέτρα για την απορρόφηση του "αποσταθεροποιητικού" τσιμέντου εφαρμόζονταν μέχρι το 1991 (βλ. [ανωτέρω παράγραφο] 28) και η Joint Trading Company λύθηκε μόλις στις 26 Μαρτίου 1993 (βλ. [ανωτέρω παράγραφο] 26, [σημείο] 16).»

2789 Χωρίς να προδικάζεται η εξέταση των ισχυρισμών που βάλλουν, επί της ουσίας, κατά της εκτιμήσεως αυτής της Επιτροπής (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 2791 έως 2815), οι ενδείξεις αυτές αποτελούν επαρκή αιτιολογία της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί αόριστη διάρκεια της παραβάσεως που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της ETF, την οποία διαπιστώνει, μεταξύ άλλων, κατά της Aalborg και της Italcementi, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2790 Συνεπώς, οι ισχυρισμοί της Aalborg και της Italcementi που αντλούνται από την έλλειψη αιτιολογίας πρέπει να απορριφθούν.

2791 Δεύτερον, οι CBR, Lafarge, Unicem, Uniland, Oficemen, Italcementi και Holderbank υποστηρίζουν ότι η ETF διαλύθηκε κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως διεξαχθείσας στα τέλη Μαΐου 1987 στο περιθώριο μιας γενικής συνελεύσεως της Cembureau, όπως επισήμανε το 1990 η Holderbank, απαντώντας σε μια αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48· έγγραφο αριθ. 33.126/18760). Η CBR και η Holderbank διευκρινίζουν ότι η διάλυση αυτή δικαιολογούνταν από το ότι οι δραστηριότητες ασκήσεως πιέσεων της ETF οδήγησαν στα προδιαγεγραμμένα αποτελέσματα. Η Holderbank υπογραμμίζει επίσης ότι, δεδομένου ότι η ETF αποτελούσε

ανεπίσημη ομάδα, η Επιτροπή δεν μπορούσε να αντλήσει κανένα συμπέρασμα από την έλλειψη αποδείξεως επίσημης αποφάσεως περί διαλύσεως. Η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η ETF ουδέποτε κατόρθωσε να διατυπώσει χρήσιμες ιδέες και, ως εκ τούτου, εξέλιπε τον Μάρτιο ή τον Απρίλιο του 1987.

2792 Η Oficemen και η Holderbank προσθέτουν ότι η ένδειξη που παρέσχε η δεύτερη στην Επιτροπή (βλ. προηγούμενη σκέψη) δεν αντικρούεται από το σημείωμα της 1ης Ιουνίου 1987 του J. Marichal, της Lafarge, το οποίο αφορά την εν λόγω συνεδρίαση του Μαΐου του 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48· έγγραφα αριθ. 33.126/4487 έως 4490). Από το σημείωμα αυτό προκύπτει ότι, δεδομένου ότι η ETF πέτυχε τον αρχικό της στόχο, οι μετέχοντες σ' αυτήν τη διέλυσαν ώστε να περιοριστούν στις απλές ανταλλαγές πληροφοριών. Η Italcementi ισχυρίζεται ότι η δήλωση της Lafarge, η οποία περιέχεται στο σημείωμα αυτό και κατά την οποία «το όργανο διατηρήθηκε ώστε να είναι έτοιμο να χρησιμοποιηθεί», πρέπει να ενταχθεί στο νοηματικό της πλαίσιο: η κατάργηση της ETF αποφασίστηκε στα τέλη Μαΐου του 1987, πράγμα το οποίο εξηγεί γιατί ο J. Marichal δεν είχε ακόμη πληροφορηθεί την απόφαση αυτή κατά τον χρόνο που συνέταξε το σημείωμά του, ήτοι την 1η Ιουνίου 1987.

2793 Οι Lafarge, Unicem, Uniland και Italcementi προσάπτουν επίσης στην Επιτροπή ότι θεώρησε ότι τεκμαίρεται ότι η παράβαση συνεχίστηκε μετά τον Μάιο του 1987, χωρίς να προβάλει το παραμικρό συγκεκριμένο στοιχείο προς στήριξη της εκτιμήσεως αυτής. Οι ως άνω προσφεύγουσες, υποστηριζόμενες επί του σημείου αυτού από την Oficemen και την Holderbank, αμφισβητούν συναφώς ότι η Επιτροπή έχει δικαίωμα να επικαλείται τη φερόμενη συνέχιση, μέχρι το 1993, των υποτιθεμένων μέτρων εφαρμογής της ETF για να παρατείνει επ' αόριστον τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2794 Επί του ζητήματος αυτού, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τα έγγραφα που παραθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η ETF συνεδρίαζε μέχρι τον Φεβρουάριο του 1987 για να εξετάζει, μεταξύ άλλων, τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μελετώνταν για την εξάλειψη των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 45 και 46· έγγραφα αριθ. 33.126/18937 έως 18944 και 4911 έως 4913). Η υποομάδα εργασίας της ETF «Μέτρα προστασίας» συνεδρίασε στις 17 Μαρτίου 1987 και κατά τη διάρκεια της συνεδριάσεως αυτής οι μετασχόντες ανέλυσαν τις απειλές εισαγωγής τσιμέντου, ιδίως προελεύσεως Ελλάδος, στις αντίστοιχες αγορές τους, εκθέτοντας, ενδεχομένως, τα ληφθέντα ή σκοπούμενα μέτρα για την αντιμετώπιση των απειλών αυτών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφα αριθ. 33.126/4858 έως 4861).

2795 Από τα στοιχεία που παρέσχε η Holderbank κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών (απάντηση 7/β της 7ης Μαΐου 1990· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48· έγγραφο αριθ. 33.126/18760), και από ένα εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 1ης Ιουνίου 1987 (ίδιο σημείο· έγγραφα αριθ. 33.126/4487 έως 4490) προκύπτει ότι η τύχη της ETF συζητήθηκε κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως που διεξήχθη στα τέλη Μαΐου 1987 στο Λουξεμβούργο.

2796 Τα διάφορα αυτά στοιχεία αποδεικνύουν ότι, μέχρι τα τέλη Μαΐου 1987, η σύμπτωση βουλήσεων που οδήγησε στη σύσταση της ETF εξακολουθούσε να υπάρχει. Αντιθέτως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μια τέτοια σύμπτωση βουλήσεων εξακολούθησε να υπάρχει μετά την ημερομηνία αυτή.

2797 Βεβαίως το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 1ης Ιουνίου 1987 αναφέρει, όπως εκθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 53, σημείο 14, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα εξής:

«Ευρωπαϊκή task-force (ETF) — Η αποστολή της ομάδας που συστάθηκε πριν από ένα χρόνο ακριβώς περιορίζεται εφεξής αυστηρά στις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με συγκεκριμένα θέματα. Οι Άγγλοι επιθυμούσαν την κατάργησή της, αλλά οι Ελβετοί έπεισαν τελικά τους συναδέλφους τους ότι αυτό θα ήταν σφάλμα: το όργανο διατηρήθηκε ώστε να είναι έτοιμο να χρησιμοποιηθεί.»

2798 Ωστόσο, η Επιτροπή δεν προσκομίζει το παραμικρό στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, μετά τη συνεδρίαση του τέλους Μαΐου του 1987 στο Λουξεμβούργο, η ETF συνεδρίασε και πάλι για να εξετάσει τα ληφθέντα ή δυνάμενα να μελετηθούν αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα.

2799 Η διάρκεια εφαρμογής των διαφόρων μέτρων τα οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 2 έως 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να χρησιμεύσει για την εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1. Πράγματι, η διάρκεια αυτή, όπως διευκρινίστηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2507 έως 2511, αφορά τη συμφωνία περί συστάσεως της ETF και όχι την ενιαία και διαρκή συμφωνία σχετικά με τη σύσταση της ETF και με τα διάφορα μέτρα που ελήφθησαν κατόπιν της εμφανίσεως του σχετικού με την Ελλάδα προβλήματος.

2800 Κατά την έγγραφη διαδικασία, η Επιτροπή αναφέρθηκε επίσης στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Sir Gordon Slynn στην υπόθεση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439 (Συλλογή 1983, σ. 1914, σ. 1941), σύμφωνα με τις οποίες, «από τη στιγμή που αποδεικνύεται η ύπαρξη μιας συμπράξεως, η σύμπραξη αυτή θεωρείται ότι εξακολουθεί μέχρι αποδείξεως του εναντίου». Κατά την Επιτροπή, οι προσφεύγουσες όφειλαν να αποδείξουν ότι προέβησαν στην επίσημη διάλυση της ETF.

2801 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η υπόθεση στην οποία αναπτύχθηκαν οι προτάσεις των οποίων έγινε επίκληση αφορούσε εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ διανομέων, η οποία συνίστατο στην παρεμπόδιση των εισαγωγών στη Γαλλία φερόντων σήμα προϊόντων προελεύσεως Γερμανίας και Ηνωμένου Βασιλείου, προκειμένου να διατηρήσουν τις τιμές σε υψηλότερο επίπεδο στο εν λόγω κράτος μέλος. Στις προτάσεις του (σ. 1941), ο Sir Gordon Slynn εκθέτει τα εξής: «[Μια] εναρμονισμένη πρακτική μπορεί να εξακολουθεί να υπάρχει, έστω κι αν δεν λαμβάνονται μέτρα για την εφαρμογή της. Πράγματι, αν η πρακτική είναι αρκετά αποτελεσματική και ευρέως γνωστή, δεν απαιτούνται συγκεκριμένες ενέργειες για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή της. Μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις στις οποίες η έλλειψη οποιασδήποτε αποδείξεως σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την εφαρμογή μιας εναρμονισμένης πρακτικής, ενδέχεται να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι έχει τεθεί τέρμα στην πρακτική. Εντούτοις, πρόκειται εδώ για θέμα αποδείξεως, που θα πρέπει να εκτιμηθεί σε συνάρτηση με τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης υποθέσεως. (...) Θα ήταν ίσως ενδιαφέρουσα η αναφορά

στην απόφαση του Court of Appeals των Ηνωμένων Πολιτειών στην υπόθεση US κατά Stromberg και λοιπών (268 F 2D. 256), στην οποία το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι, από τη στιγμή που αποδεικνύεται η ύπαρξη μιας συμπράξεως, η σύμπραξη αυτή θεωρείται ότι εξακολουθεί μέχρι αποδείξεως του εναντίου.»

2802 Συνεπώς, η ερμηνεία του Sir Gordon Slynn δεν έγκειται στο ότι, άπαξ η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη συμπράξεως αντιβαίνουσας το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, απόκειται αυτομάτως στα εμπλεκόμενα μέρη να αποδείξουν ότι αυτή έπαυσε. Αυτή η αντιστροφή του βάρους αποδείξεως δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ενόψει των συγκεκριμένων συνθηκών της υπό κρίση υποθέσεως. Εν πάση περιπτώσει, από τη νομολογία προκύπτει ότι η Επιτροπή υποχρεούται να αποδεικνύει όχι μόνο την ύπαρξη της συμπράξεως, αλλά και τη διάρκειά της (απόφαση Dunlop Slazenger, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270 ανωτέρω, σκέψη 79).

2803 Εν προκειμένω, η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε την ύπαρξη της συμφωνίας συστάσεως της ETF. Η φύση της συμφωνίας αυτής διαφέρει θεμελιωδώς από τη φύση της εναρμονισμένης πρακτικής που ανέλυσε ο Sir Gordon Slynn στις προπαρατεθείσες προτάσεις του. Μολονότι η συνέχιση αυτής της εναρμονισμένης πρακτικής δεν απαιτούσε ιδιαίτερα θετικά μέτρα, η εν λόγω συμφωνία αφορούσε τη σύσταση ομάδας εργασίας επιφορτισμένης με την εξέταση των αποτρεπτικών και των προτρεπτικών μέτρων που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εξαγωγές στη δυτική Ευρώπη.

2804 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρεί σήμερα ότι τεκμαίρεται ότι η συμφωνία αυτή δεν έληξε, ενώ δεν ήταν σε θέση να αποδείξει ότι, μετά το τέλος Μαΐου του 1987, η ETF συνεδρίασε και πάλι για να εξετάσει αυτά τα αποτρεπτικά και τα προτρεπτικά μέτρα.

2805 Δεδομένου ότι η ETF ήταν ανεπίσημη ομάδα εργασίας, χωρίς καταστατικό ούτε συστατική πράξη, η Επιτροπή δεν μπορεί να οχυρωθεί πίσω από την έλλειψη αποδείξεως της επίσημης διαλύσεώς της για να ισχυριστεί ότι δεν έληξε η συμφωνία που αφορούσε τη σύστασή της.

2806 Συνεπώς, κακώς η Επιτροπή δέχθηκε ότι η παράβαση που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της ETF συνεχίστηκε μετά το τέλος Μαΐου του 1987. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συνέχιση της παραβάσεως αυτής μετά τις 31 Μαΐου 1987. Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται έναντι όχι μόνον των προσφευγουσών που κατονομάζονται ανωτέρω στις σκέψεις 2791 έως 2793, αλλά και των άλλων προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως [πλην της Cementir (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2782)], δεδομένου ότι όλες αμφισβητούν κατ' ουσίαν τη νομιμότητα της παραγράφου αυτής.

2807 Όσον αφορά τις Uniland, Oficemen, Italcementi και Blue Circle, πρέπει ακόμη να διευκρινισθεί ότι το γεγονός ότι δεν μπορεί να προβληθεί κατ' αυτών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 376) το έγγραφο αριθ. 33.126/18950, το οποίο επικαλέστηκε η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημείο 48, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αποδείξει ότι έγιναν απόπειρες συγκλίσεως της ETF μεταξύ των

μηνών Μαρτίου και Μαΐου 1987, δεν είναι ικανό να αποδυναμώσει, ως προς αυτές, την ανάλυση που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2794 έως 2806 ως προς τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, όπως εκτίθεται ανωτέρω στη σκέψη 2795, από τα έγγραφα αριθ. 33.126/18760 και 4487 έως 4490 προκύπτει ότι η τύχη της ETF συζητήθηκε κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως διεξαχθείσας στα τέλη Μαΐου 1987 στο Λουξεμβούργο, πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι, μέχρι τη συνεδρίαση αυτή, η σύμπτωση βουλήσεων που εκφράστηκε με τη σύσταση της ETF εξακολουθούσε να υπάρχει.

2808 Όσον αφορά τη Holderbank, το γεγονός ότι δεν μπορεί να προβληθεί κατ' αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 377) το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 1ης Ιουνίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/4487 έως 4490), το οποίο παρατίθεται ανωτέρω στη σκέψη 2795, ωσαύτως δεν είναι ικανό να αντικρούσει, καθόσον την αφορά, την ανάλυση που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2794 έως 2806, όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, σύμφωνα με τις δηλώσεις της ίδιας της Holderbank προς την Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48· έγγραφο αριθ. 33.126/18760), «αποφασίστηκε επισήμως, κατά τη διάρκεια ανεπίσημης συνεδριάσεως στο περιθώριο ενός meeting της Cembureau στο Λουξεμβούργο, η διάλυση της ETF στα τέλη Μαΐου του 1987», πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι, μέχρι την ημερομηνία εκείνη, εξακολουθούσε να υπάρχει η σύμπτωση βουλήσεων που κατέληξε στη σύσταση της ETF.

2809 Τρίτον, οι Dyckerhoff (T-35/95), Ciments français (T-39/95), Aalborg (T-44/95) και Uniland (T-58/95) αμφισβητούν τη διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπογραμμίζοντας ότι ούτε αυτές μετέσχαν στις συνεδριάσεις της ETF ή τις σχετικές με αυτήν από μια ορισμένη ημερομηνία και μετά.

2810 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι θεώρησε ότι δεν είχε πλέον κανένα συμφέρον να παραμείνει σε επαφή με τους ανταγωνιστές της αφότου η συμπεριφορά της Ελληνικής Κυβερνήσεως έγινε γνωστή στα υψηλότερα κλιμάκια της Επιτροπής στις 6 Νοεμβρίου 1986. Μετά την ημερομηνία αυτή, η Dyckerhoff δεν μετέσχε σε καμία συνεδρίαση ή σε κανένα μέτρο στην εν λόγω υπόθεση. Συνεπώς, η συμμετοχή της στην ETF διήρκεσε έξι μήνες το πολύ, από τις 28 Μαΐου έως τις 6 Νοεμβρίου 1986.

2811 Η Ciments français παρατηρεί ότι οι «επικεφαλής αντιπροσωπείας» της ETF δεν συσκέφθηκαν πλέον για να συζητήσουν το ελληνικό ζήτημα αφότου συνάντησαν τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής, στις 6 Νοεμβρίου 1986.

2812 Η Aalborg υποστηρίζει ότι, μετά τη συνεδρίαση που διεξήχθη στις 5 Νοεμβρίου 1986 για την προετοιμασία της συναντήσεως με τον P. Sutherland την επομένη, δεν μετέσχε σε καμία συνεδρίαση στο πλαίσιο της ETF. Εξάλλου, δεν ενημερώθηκε πλέον για τις δραστηριότητες της ETF. Η ETF δεν της ζήτησε ποτέ να λάβει θέση επί οποιουδήποτε ζητήματος μετά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Συνεπώς, ανεξαρτήτως του τρόπου ερμηνείας των πραγματικών περιστατικών που περιγράφει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποκλείεται να υπέπεσε η Aalborg σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 9 Σεπτεμβρίου ή τις 5 Νοεμβρίου 1986.

2813 Τέλος, η Uniland ισχυρίζεται ότι κανένα στοιχείο δεν επιτρέπει την παράταση της διαρκείας της συμμετοχής της στην ETF μετά τις 6 Νοεμβρίου 1986, ημερομηνία της δεύτερης και τελευταίας συνεδριάσεως στην οποία παρέστη ο P. Rumeu κατά το διάστημα εκείνο.

2814 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι οι διάφορες αυτές προσφεύγουσες δεν παρέσχαν κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, αφότου συναίνεσαν στη συμφωνία συστάσεως της ETF, εκδήλωσαν δημοσίως στους λοιπούς μετέχοντες, επί παραδείγματι κατά την τελευταία συνεδρίαση στην οποία μετέσχαν κατά τον χρόνο εκείνο, την αποδοκιμασία τους ως προς την εκ μέρους της ETF συνέχιση της εξετάσεως των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων που σκοπούσαν στην εξάλειψη των εισαγωγών φθηνού τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη.

2815 Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι ως άνω προσφεύγουσες υποστήριξαν το μέτρο αυτό μέχρι τη λήξη του, όπως αυτή κρίθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2794 έως 2806, ή, τουλάχιστον, ότι έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

Ε — Επί της προσβάσεως στον φάκελο

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2816 Οι Cembureau (T-26/95), Dyckerhoff (T-35/95), SFIC (T-36/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), BDZ (T-48/95), Unicem (T-50/95), Asland (T-55/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Irish Cement (T-60/95), Italcementi (T-65/95), Holderbank (T-68/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95) και Blue Circle (T-88/95) διατυπώνουν σειρά παρατηρήσεων βάσει των εγγράφων τα οποία ήσαν σε θέση να συμβουλευθούν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 ως προς την πρόσβαση στον φάκελο. Υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή, παρέχοντάς τους περιορισμένη μόνον πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελο της έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία, τους στέρησε την πρόσβαση σε απαλλακτικά έγγραφα και προσέβαλε έτσι τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διαπίστωση της παραβάσεως που τους προσάπτει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2817 Η Cementir (T-87/95) προσκομίζει, κατόπιν των ως άνω μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, σειρά εγγράφων τα οποία, κατ' αυτήν, μπορούσαν να της έχουν χρησιμεύσει κατά τη διοικητική διαδικασία για να αμυνθεί κατά της αιτιάσεως που αντλείται από τη συμμετοχή της στη συμφωνία συστάσεως της ETF. Ωστόσο, δεν υπάρχει λόγος να εκτιμηθεί το βάσιμο των παρατηρήσεων αυτών, δεδομένου ότι έχει ήδη διαπιστωθεί ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cementir στη συμφωνία αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2767 έως 2782).

2. Υπόθεση T-26/95, Cembureau κατά Επιτροπής

2818 Στις από 10 Φεβρουαρίου και από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Cembureau (T-26/95) ισχυρίζεται ότι δεν υπάρχει, σε όλα τα έγγραφα τα οποία ήταν σε θέση να συμβουλευθεί κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που υπενθυμίζονται ανωτέρω στη σκέψη 2816, κανένα αποδεικτικό στοιχείο το οποίο να τη συνδέει με την ETF, εκτός, αφενός, της εκφράσεως «επικεφαλής αντιπροσωπείας» που χρησιμοποιείται σποραδικά και αόριστα σε ορισμένα έγγραφα και, αφετέρου, στοιχείων που αφορούν τον πολύ περιορισμένο ρόλο που έπαιξαν δύο υπάλληλοί της στις δύο πρώτες προπαρασκευαστικές συνεδριάσεις της ETF. Αντιθέτως, τα αποδεικτικά στοιχεία που περιέχει ο φάκελος που αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο ενισχύουν το συμπέρασμα ότι η Cembureau ουδόλως ενεπλάκη στο σχετικό με την Ελλάδα πρόβλημα, δεδομένου ότι το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίσθηκε από τη CMF και από κατ' ιδίαν επιχειρήσεις (έγγραφα αριθ. 33.126/17160 έως 17172, 17178 και 17179), μέσω επαφών στο υψηλότερο πολιτικό επίπεδο με την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, και χάρη στην επέμβαση της κυβερνήσεως αυτής (έγγραφα αριθ. 33.126/17157 έως 17165, 17180 έως 17184, 17191 έως 17194, 17219 έως 17225, 17624, 17625, 17631 έως 17633, 17635 έως 17638, 17641 έως 17654, 10827 και 10828). Εξάλλου, τα έγγραφα αυτά, όπως και πολλά άλλα (έγγραφα αριθ. 33.126/11188, 11189, 10842 έως 10844, 11072, 10827, 10828, 11123 έως 11127, 11130, 11131, 11165 έως 11169, 11171 έως 11175, 11178, 11179, 11000, 11001, 11243, 11244, 7725 έως 7740, 15351 έως 15353, 15363, 15355, 15388, 15364 έως 15367, 16087, 16088, 16091 έως 16110 και 16122 έως 16126), εμφαίνουν τη σπουδαιότητα της εκστρατείας ευαισθητοποιήσεως και ασκήσεως πιέσεων προς τις βρετανικές αρχές (κυβέρνηση και κοινοβούλιο) και προς τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και των επαφών με την Επιτροπή, που πραγματοποιήθηκαν λόγω του σχετικού με την Ελλάδα προβλήματος. Έτσι, από τον φάκελο που αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο προκύπτει ότι η Ελληνική Κυβέρνηση είχε συστήσει στην ελληνική τσιμεντοβιομηχανία να έλθει σε επαφή με την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου για να επιλύσει το σχετικό με την Ελλάδα πρόβλημα (έγγραφα αριθ. 33.126/17178 και 17179). Συνεπώς, η επίλυση του προβλήματος αυτού δεν προήλθε από μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Είναι επίσης ενδεικτικό ότι η Γαλλία, όταν αντιμετώπισε το πρόβλημα που δημιούργησαν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, δεν ήλθε σε επαφή με τη Cembureau, αλλά με την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και με το DTI (βλ., ανωτέρω, σκέψη 416) (έγγραφα αριθ. 33.126/17219 έως 17225). Η Cembureau φρονεί ότι, αν είχε πρόσβαση σε όλα αυτά τα έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία, θα ήταν σε θέση να υπογραμμίσει την πλήρη έλλειψη αποδείξεως της συμμετοχής της, μέσω του προσωπικού της, των διευθυνόντων της, των επιτροπών της ή των αντιπροσωπευτικών της οργάνων, σ' αυτά τα πολιτικά διαβήματα και τις πολιτικές πιέσεις και να αντικρούσει τις κατηγορίες της Επιτροπής ότι έπαιξε κεντρικό ρόλο στην οργάνωση και στις δραστηριότητες της ETF.

2819 Εντούτοις, υπογραμμίζεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε ότι η εμφάνιση των προβλημάτων που αφορούν τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος προκάλεσε μια ευρύτατη εκστρατεία ευαισθητοποιήσεως και ασκήσεως πιέσεων προς τις εθνικές (ειδικότερα τις βρετανικές και τις ελληνικές) και τις κοινοτικές (Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο) αρχές σχετικά με τα αποτελέσματα των φθηνών εξαγωγών προελεύσεως Ελλάδος (ΑΑ, παράγραφος 16· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 24, σημείο 2, και 25, σημεία 12, 19, 36, 42, 43, 44, 45 και 47). Ωστόσο, στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή ενδιαφέρθηκε μόνο για τα μέτρα που έβαιναν πέραν των δραστηριοτήτων αυτών (προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 115). Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Cembureau κατά τη διοικητική διαδικασία για να τονίσει τα πολιτικά διαβήματα που προκάλεσε το ζήτημα των ελληνικών εξαγωγών θα μπορούσαν μόνο να προβάλουν μια πτυχή του φακέλου αυτού την οποία επισήμανε προσηκόντως η Επιτροπή. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, στην παράγραφο 53, ότι οι απειλές εισαγωγής τσιμέντου προελεύσεως

Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη προκάλεσαν, παραλλήλως προς τα πολιτικά διαβήματα, τη σύσταση της ETF για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατά προτεραιότητα τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στις ευρωπαϊκές αγορές.

2820 Τα σχόλια αυτά, αν είχαν αναπτυχθεί κατά τη διοικητική διαδικασία, ομοίως δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή στις παραγράφους 24, σημείο 2, και 25, σημεία 1 και 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς τη συμμετοχή του P. Dutron, διευθυντή της Cembureau στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη και του H. Collis, ετέρου διευθυντή της Cembureau, σε μέρος της συνεδριάσεως της 3ης Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη. Επομένως, τα σχόλια αυτά δεν θα επέτρεπαν να αποκλεισθεί η συμμετοχή της Cembureau στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2821 Συνεπώς, τα σχόλια αυτά δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Cembureau δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

3. Υπόθεση T-35/95, Dyckerhoff κατά Επιτροπής

2822 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα που ήταν σε θέση να συμβουλευθεί κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που υπομνήσθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 2816 θα της είχαν παράσχει λυσιτελώς τη δυνατότητα να ενισχύσει την άμυνά της, κατά τη διοικητική διαδικασία, ως προς το σύννομο των δραστηριοτήτων της ETF και τον ρόλο που έπαιξε στο πλαίσιό της.

2823 Συναφώς, αναπτύσσει εννέα ισχυρισμούς.

2824 Πρώτον, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff υπογραμμίζει ότι ουδόλως γίνεται μνεία του ονόματός της στη λεπτομερή έκθεση σχετικά με την ETF την οποία περιέχουν ορισμένα πρακτικά της Ηρακλής (έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19887), πράγμα το οποίο αποδεικνύει τη μη ανάμιξή της στην ETF.

2825 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι τα σχόλια που η Dyckerhoff μπορούσε να έχει αναπτύξει κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων αυτών δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που εκθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημεία 1, 9, 23 και 39, της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς τη συμμετοχή της γερμανικής επιχειρήσεως στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στη συνεδρίαση των εκπροσώπων της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις

Βρυξέλλες. Επομένως, δεν θα επέτρεπαν να αποκλεισθεί η συμμετοχή της Dyckerhoff στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2826 Δεύτερον, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι ορισμένα έγγραφα του σχετικού με την Ιταλία και του σχετικού με την Ισπανία φακέλου (έγγραφα αριθ. 33.126/12060, 12061 και 12063, καθώς και αριθ. 33.322/1390 έως 1394) αποδεικνύουν ότι, όπως η ίδια, και άλλοι παραγωγοί τσιμέντου και εθνικές ενώσεις είχαν θεωρήσει ότι οι συζητήσεις και τα ληφθέντα στο πλαίσιο της ETF μέτρα αποτελούσαν μια νόμιμη προσπάθεια λήψεως μέτρων αντιντάμπινγκ κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος.

2827 Ωστόσο, προφανώς, τα έγγραφα των οποίων γίνεται επίκληση κατά τα άνω περιέχουν τις απαντήσεις της Unicem σε ερωτήσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο της διαδικασίας που κατέληξε στην έκδοση της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως καθώς και τις απαντήσεις της Oficemen σε ερωτήσεις του Tribunal de Defensa de la Competencia. Με τις απαντήσεις αυτές, η Unicem και η Oficemen αρνούνται ότι ελήφθησαν μέτρα κατά των Ελλήνων παραγωγών βάσει των συνεδριάσεων της ETF. Κατά πάσα πιθανότητα, οι αρνήσεις αυτές δεν θα ήσαν ικανές να αντικρούσουν ούτε τα αποσπάσματα εγγράφων τα οποία αναφέρουν οι παράγραφοι 25, σημεία 15 και 24, και 53, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επί των οποίων ορθώς στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της ETF, ούτε τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπενθυμίζονται ανωτέρω στη σκέψη 2825, οι οποίες ώθησαν την Επιτροπή να δεχθεί τη συμμετοχή της Dyckerhoff στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2828 Τρίτον, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff τονίζει την ημερήσια διάταξη μιας συνεδριάσεως της SFIC (έγγραφο αριθ. 33.126/14828), που αποδεικνύει την ύπαρξη, κατά τον χρόνο που υπήρχε το ζήτημα των ελληνικών εξαγωγών, κατ' ιδίαν και ανεξαρτήτων πρωτοβουλιών παραγωγών και εθνικών ενώσεων. Συνεπώς, οι ενδείξεις αυτές αντικρούουν την ύπαρξη, κατά τον ίδιο αυτό χρόνο, μιας συνεννοήσεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος.

2829 Η Dyckerhoff προσθέτει ότι τέτοιες κατ' ιδίαν και ανεξάρτητες πρωτοβουλίες αφορούσαν επίσης τις εισαγωγές προελεύσεως άλλων αγορών πλην της ελληνικής, πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι δεν ήταν ανάγκη να οργανωθεί μια συνεννόηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο για να καταπολεμηθούν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος. Κατ' αρχάς, παραθέτει τα έγγραφα που αφορούν τη γαλλική αγορά (έγγραφα αριθ. 33.126/5695 έως 5698, 5637 έως 5640, 5651 έως 5656, 5657 έως 5659, 5709 έως 5713 και 5714 έως 5724). Διερωτάται γιατί οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος θα έπρεπε να καταπολεμηθούν από την ETF με τη βοήθεια σημαντικών μέσων, ενώ παρόμοιες εισαγωγές, προελεύσεως άλλων αγορών, συζητήθηκαν μόνο σε εθνικό επίπεδο. Στη συνέχεια, αναφέρεται σε έγγραφα που αφορούν την ισπανική αγορά, δηλαδή σε πρακτικά της Oficemen (έγγραφα αριθ. 33.322/1311 έως 1318) και σε πρακτικά μιας συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Asland (έγγραφα αριθ. 33.322/1604, 1607 και 1608), στα οποία μελετώνται μόνον εθνικά μέτρα καταπολεμήσεως των εισαγωγών.

2830 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα σχόλια της Dyckerhoff, αν είχαν προβληθεί κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, στην παράγραφο 53, ότι η εμφάνιση του «ελληνικού προβλήματος» προκάλεσε, πλην των κατ' ιδίαν πρωτοβουλιών σε ορισμένες αγορές, τη δημιουργία μιας πολυμερούς συμπράξεως μεταξύ διαφόρων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η Dyckerhoff, και ενώσεων επιχειρήσεων, η οποία αφορούσε τη σύσταση της ETF για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη, κατά προτεραιότητα τις προερχόμενες από την Ελλάδα.

2831 Τέταρτον, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff αναφέρει τα αποσπάσματα ενός εσωτερικού σημειώματος της Italcementi που αφορούν τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος (έγγραφα αριθ. 33.126/2950, 2951 και 2954), τα οποία ουδόλως διαλαμβάνουν άμεση μνεία της ETF ή άλλων επιχειρήσεων ή ενώσεων-μελών της ETF. Από τα αποσπάσματα αυτά προκύπτει ότι, στην Ιταλία, το «ελληνικό πρόβλημα» αντιμετωπίστηκε από κοινού με τα προβλήματα που δημιουργούσαν οι εξαγωγές από τη Γιουγκοσλαβία. Τα αποσπάσματα αυτά, μολονότι αναφέρουν ευθέως τις δραστηριότητες της ETF σχετικά με μια επίθεση της ελληνικής αγοράς, ωστόσο δεν αναφέρουν κανένα μέτρο το οποίο να αποφάσισε ή να συντόνισε η ETF.

2832 Εντούτοις, επισημαίνεται ότι η Dyckerhoff προβάλλει δύο αντιφατικές ερμηνείες του εν λόγω σημειώματος της Italcementi. Ισχυρίζεται, αφενός, ότι τα αποσπάσματα του σημειώματος αυτού δεν έχουν άμεση σχέση με την ETF και, αφετέρου, ότι τα αποσπάσματα αυτά αναφέρουν άμεσα τις δραστηριότητες της ETF. Στην πραγματικότητα, το πρόσωπο που συνέταξε το σημείωμα αυτό αφιερώνει έναν τίτλο ειδικώς στις δραστηριότητες της ETF (έγγραφο αριθ. 33.126/2950), στο σημείο «2. Attività Task Force».

2833 Εξάλλου, η Dyckerhoff δεν εξηγεί ως προς τι τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει κατά τη διοικητική διαδικασία για να υπογραμμίσει την από κοινού αντιμετώπιση στην Ιταλία των ελληνικών και γιουγκοσλαβικών «ζητημάτων» μπορούσαν να ασκήσουν επιρροή στο πλαίσιο της άμυνάς της κατά των αιτιάσεων που αφορούν την ETF.

2834 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Dyckerhoff κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει του σημειώματος αυτού της Italcementi δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις διάφορες αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπενθυμίζονται ανωτέρω στις σκέψεις 2825 και 2830, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς κατέληξε στη συμμετοχή της Dyckerhoff στη συμφωνία συστάσεως της ETF, η οποία σκοπούσε στην εξάλειψη των εισαγωγών φθηνού τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη.

2835 Πέμπτον, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff παραθέτει σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/14832, 17129, 17140, 17171, 17176, 17187, 17193, 17196, 17071, 17158 και 19875 έως 19887), τα οποία αποδεικνύουν κατ' αυτήν ότι οι εθνικές ενώσεις, κυρίως η γαλλική και η βρετανική, απευθύνθηκαν στις οικείες κρατικές αρχές για να τους γνωστοποιήσουν τις ανησυχίες τους όσον αφορά τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος. Συναφώς, υπενθυμίζει ότι πάντοτε ισχυριζόταν

(απάντηση στην ΑΑ, σ. 60, και δικόγραφο της προσφυγής, σ. 92) ότι οι δραστηριότητες της ETF στις οποίες μετέσχε σκοπούσαν αποκλειστικώς στην κατάθεση μιας καταγγελίας αντιντάμπινγκ ενώπιον της Επιτροπής. Εξάλλου, επικαλείται, χωρίς να τα επισυνάψει στις παρατηρήσεις της, πρακτικά της Oficemen σχετικά με τις εισαγωγές προελεύσεως Τυνησίας, στα οποία γίνεται, κατ' αυτήν, μνεία των διαβημάτων που έπρεπε να πραγματοποιηθούν ενώπιον των εθνικών και κοινοτικών δημοσίων αρχών.

2836 Στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff αναφέρει ένα εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 2ας Σεπτεμβρίου 1986, το οποίο εκφράζει τη βούληση των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου να ζητήσουν από την Επιτροπή να λάβει μέτρα κατά των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, οι οποίες κρίθηκαν ασυμβίβαστες προς το κοινοτικό δίκαιο (έγγραφα αριθ. 33.126/11023 έως 11025). Παραθέτει επίσης δύο χειρόγραφα σημειώματα της Blue Circle που αφορούσαν την προετοιμασία της συνεδριάσεως της ETF στις αρχές Σεπτεμβρίου 1986, το περιεχόμενο των οποίων εμφαίνει κατ' αυτήν ότι μόνον τα πολιτικά διαβήματα προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή αποτέλεσαν αντικείμενο της προετοιμασίας αυτής (έγγραφα αριθ. 33.126/11028 έως 11034), καθώς και μια τηλεομοιοτυπία της 17ης Σεπτεμβρίου 1986 του Sir John Milne, της Blue Circle, η οποία εμφαίνει κατά την Dyckerhoff ότι αποκλειστικώς πολιτικές ανησυχίες αποτέλεσαν το επίκεντρο των συζητήσεων κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου στο Baden-Baden (έγγραφο αριθ. 33.126/11079). Αναφέρει επίσης πλείονα έγγραφα τα οποία κατ' αυτήν αποδεικνύουν το σύννομο των δραστηριοτήτων της ETF, καθόσον εκθέτουν τα διαβήματα στα οποία προέβησαν ενώπιον εθνικών αρχών οι παραγωγοί τσιμέντου και οι εθνικές ενώσεις τους (έγγραφα αριθ. 33.126/16494, 16495, 16467, 16469 έως 16471, 16473 έως 16487, 15364 έως 15366, 11125, 11126 και 11127). Τέλος, υπογραμμίζει το περιεχόμενο ενός εσωτερικού σημειώματος της Blue Circle της 5ης Σεπτεμβρίου 1986, το οποίο αφορά τη συνάντηση της 9ης και 10ης Σεπτεμβρίου 1986 με τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο, πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι η πρωτοβουλία για τα διαβήματα αυτά δεν προήλθε από τους Γερμανούς παραγωγούς (έγγραφα αριθ. 33.126/11052 και 11053).

2837 Εντούτοις, επισημαίνεται ότι, αντιθέτως προς όσα επιχειρεί να προβάλει η Dyckerhoff, τα έγγραφα αριθ. 33.126/11028 έως 11034 ουδόλως προσδίδουν διαφορετική έννοια στο περιεχόμενο των δύο συνεδριάσεων της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, τις οποίες περιγράφει η παράγραφος 25, σημεία 21 έως 33, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, τα έγγραφα αυτά είναι χειρόγραφα σημειώματα που αναφέρουν απλώς τη διεξαγωγή μιας συνεδριάσεως στο Baden-Baden στις 9 Σεπτεμβρίου 1986, χωρίς να διευκρινίζουν τα αντικείμενό της, καθώς και μιας συσκέψεως την επομένη στο Στρασβούργο με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Συνεπώς, οι ενδείξεις αυτές δεν αντικρούουν τις διαπιστώσεις που προκύπτουν από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημεία 21 έως 33, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή ότι στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, διεξήχθη κατ' αρχάς, το μεσημέρι, μια συνεδρίαση της ETF που αφορούσε την προετοιμασία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF, κατόπιν δε, αργά το απόγευμα, η δεύτερη αυτή συνεδρίαση, κατά τη διάρκεια της οποίας εξετάστηκαν διαδοχικά η σύσταση της ETF, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός της, η σύνθεσή της, η οργάνωση των εργασιών της και τα διάφορα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα η εξέταση των οποίων της ανατέθηκε.

2838 Η ίδια εκτίμηση επιβάλλεται όσον αφορά την τηλεομοιοτυπία της Blue Circle της 17ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/11079): το γεγονός ότι το έγγραφο αυτό εκθέτει μόνον πολιτικές σκέψεις κατόπιν της συνεδριάσεως της προηγούμενης εβδομάδας στο Baden-Baden δεν μπορεί να αντικρούσει τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπομνήσθηκαν στην προηγούμενη σκέψη.

2839 Εξάλλου, έχει ήδη υπογραμμισθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2819) ότι η Επιτροπή ουδέποτε αρνήθηκε ότι η εμφάνιση του ζητήματος των ελληνικών εξαγωγών προκάλεσε μια ευρύτατη εκστρατεία ευαισθητοποιήσεως και ασκήσεως πιέσεων προς τις εθνικές αρχές, αλλά ότι στην προσβαλλομένη απόφαση ενδιαφέρθηκε μόνο για τα μέτρα που έβαιναν πέραν των δραστηριοτήτων αυτών (προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 115). Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Dyckerhoff κατά τη διοικητική διαδικασία για να τονίσει την πολιτική διάσταση του σχετικού με την Ελλάδα φακέλου θα μπορούσαν μόνο να προβάλουν μια πτυχή του φακέλου αυτού την οποία επισήμανε προσηκόντως η Επιτροπή. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, στην παράγραφο 53, ότι οι απειλές εισαγωγής στη δυτική Ευρώπη τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος προκάλεσαν, παραλλήλως προς τα πολιτικά διαβήματα, τη σύσταση της ETF για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατά προτεραιότητα τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στις ευρωπαϊκές αγορές. Τα σχόλια αυτά ομοίως δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπενθυμίζονται ανωτέρω στη σκέψη 2825 ως προς τη συμμετοχή της Dyckerhoff στις διάφορες συνεδριάσεις σχετικά με την ETF και τις παράνομες δραστηριότητές της.

2840 Έκτον, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν ανέφερε, στο σημείο της ΑΑ που εκθέτει τα σχετικά με την ελληνική αγορά πραγματικά περιστατικά (κεφάλαιο 7), τη διαδικασία αντιντάμπινγκ που μελετούσαν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί και τα ευνοούντα τους Έλληνες παραγωγούς κρατικά μέτρα, ενώ πολλά έγγραφα ανέφεραν τα μέτρα αυτά (έγγραφα αριθ. 33.126/19882 και 19884).

2841 Ωστόσο, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επισημαίνει, στην υποσημείωση 113, ότι, «κατά την προσχώρηση της Ελλάδας στις Κοινότητες, η ελληνική τσιμεντοβιομηχανία ελάμβανε πολυάριθμες κρατικές ενισχύσεις», πριν αναφερθεί σε ορισμένες αποφάσεις τις οποίες έλαβε όσον αφορά τις ενισχύσεις αυτές κατά το διάστημα που ανέπτυσσε δράση η ETF και μετά το διάστημα αυτό. Στην παράγραφο 53, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή σχολιάζει λεπτομερώς τους ισχυρισμούς που ανέπτυξε η Lafarge κατά την ακρόαση της 12ης Μαρτίου 1993, δηλαδή ότι «το άρθρο 85, παράγραφος 1, [της Συνθήκης] δεν εφαρμόζεται όσον αφορά τα κράτη μέλη της [ETF] διότι αυτά ενήργησαν ευρισκόμενα σε νόμιμη άμυνα κατά των εξαγωγών των Ελλήνων παραγωγών που ελάμβαναν παράνομες ενισχύσεις από τις αρχές της χώρας τους». Συνεπώς, η Επιτροπή είχε κατανοήσει πλήρως, κατά τη διοικητική διαδικασία, τους οικονομικούς λόγους που προκάλεσαν τις αντιδράσεις των Ευρωπαίων παραγωγών στις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος. Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Dyckerhoff κατά τον χρόνο εκείνο βάσει των εγγράφων αριθ. 33.126/19882 και 19884 θα ήσαν απλώς παρεμφερή προς τις παρατηρήσεις που είχαν ήδη ληφθεί προσηκόντως υπόψη στην προσβαλλομένη απόφαση.

2842 Έβδομον, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff επικαλείται πλείονα τηλετυπήματα της Blue Circle σχετικά με τον προγραμματισμό της συνεδριάσεως της ETF της 10ης Σεπτεμβρίου 1986. Κανένα από τα τηλετυπήματα αυτά δεν ανέφερε την Dyckerhoff, πράγμα το οποίο αποδεικνύει κατ' αυτήν ότι η γερμανική επιχείρηση δεν μετέσχε στον προγραμματισμό και στην προετοιμασία των εικαζομένων δραστηριοτήτων της ETF (έγγραφα αριθ. 33.126/11010 έως 11012). Η Dyckerhoff αντλεί τον ίδιο ισχυρισμό από τα τηλετυπήματα που αφορούν τις συνεδριάσεις της ETF της 21ης Οκτωβρίου 1986, του Ιανουαρίου, του Μαρτίου και του Μαΐου του 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/15343 έως 15347, 18874 έως 18894, 18901 έως 18918, 18950, 18951, 18953 έως 18955 και 18956 έως 18960).

2843 Ωστόσο, η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι διεξήχθη συνεδρίαση της ETF στις 10 Σεπτεμβρίου 1986. Στην παράγραφο 25, σημείο 21, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ETF συνεδρίασε στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 το μεσημέρι στο Baden-Baden, χωρίς να ισχυρίζεται ότι η Dyckerhoff παρέστη στη συνεδρίαση αυτή. Ωσαύτως δεν υποστηρίζει, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι η Dyckerhoff μετέσχε στις συνεδριάσεις της ETF της 21ης Οκτωβρίου 1986 και της 9ης Ιανουαρίου 1987, στη συνεδρίαση της υποομάδας της ETF «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 ή ακόμη στη συνεδρίαση του τέλους Μαΐου 1987, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκε η τύχη της ETF. Όπως υπομνήσθηκε ανωτέρω στη σκέψη 2825, η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Dyckerhoff στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στη συνεδρίαση των εκπροσώπων της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες. Τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η γερμανική επιχείρηση κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων που απαριθμούνται στην προηγούμενη σκέψη δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές αυτές διαπιστώσεις, βάσει των οποίων η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή της Dyckerhoff στην παράβαση που αφορά τη σύσταση της ETF.

2844 Προστίθεται επίσης ότι, στην παράγραφο 53, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή λαμβάνει θέση επί του «ισχυρισμ[ού] ορισμένων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων ότι δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για τα εκπονηθέντα μέτρα δεδομένου ότι δεν συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της task force ή των υποομάδων αλλά μόνο στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας». Συνεπώς, η Επιτροπή έλαβε πλήρως υπόψη της στην προσβαλλομένη απόφαση παρατηρήσεις όπως αυτές που προβάλλει σήμερα η Dyckerhoff.

2845 Όγδοον, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff αναφέρει ένα εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 28ης Αυγούστου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/11013), που εκθέτει την αποτυχία των προσπαθειών τις οποίες κατέβαλε το πρόσωπο που κατάρτισε το έγγραφο αυτό, προκειμένου να δημιουργήσει ένα ευρωπαϊκό μέτωπο κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος. Οι ενδείξεις αυτές εμφαίνουν ότι, πλην των πολιτικών διαβημάτων, η Dyckerhoff δεν μετέσχε στη λήψη συλλογικών μέτρων μαζί με άλλους Ευρωπαίους παραγωγούς.

2846 Ωστόσο, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Dyckerhoff, το εν λόγω έγγραφο δεν εκθέτει μια δήθεν αποτυχία της Blue Circle στην προσπάθειά της να δημιουργήσει ένα κοινό ευρωπαϊκό μέτωπο κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος. Υπογραμμίζει μόνον τις μεγάλες δυσχέρειες, αφενός, αποδείξεως της «συμπαιγνίας μεταξύ των Ελλήνων παραγωγών» και, αφετέρου, της επιτεύξεως ενός συνολικού διακανονισμού με την ελληνική βιομηχανία.

2847 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Dyckerhoff κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει του εγγράφου αυτού δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπενθυμίζονται ανωτέρω στις σκέψεις 2825 και 2830, ως προς τη σύσταση της ETF στα μέσα του 1986 προκειμένου να υπάρξει αντίδραση, μέσω ενός κοινού μετώπου, στις εισαγωγές που απειλούσαν τη σταθερότητα των διαφόρων αγορών της δυτικής Ευρώπης, και ως προς τη συμμετοχή της Dyckerhoff στη σύμπραξη αυτή.

2848 Ένατον, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με έγγραφο το οποίο η Holderbank απηύθυνε στα μέλη της ETF, δεν συνεργάστηκε στην υλοποίηση και στα μέτρα εφαρμογής όσων αποφασίστηκαν κατά τη συνεδρίαση του Baden-Baden, στην οποία μετέσχε μόνο για να προετοιμάσει τη συνάντηση με τους βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Πράγματι, δεν γίνεται μνεία της επωνυμίας της στον κατάλογο των παραληπτών του εγγράφου αυτού (έγγραφα αριθ. 33.126/18870 έως 18873).

2849 Ωστόσο, ακόμη και αν η Dyckerhoff είχε προβάλει το στοιχείο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσε να αντικρούσει το περιεχόμενο των πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, τα οποία αναφέρουν την παρουσία του J. Lose, της Dyckerhoff, στη συνεδρίαση αυτή, κατά τη διάρκεια της οποίας εξετάστηκαν διαδοχικά η σύσταση της ETF, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός της, η σύνθεσή της, η οργάνωση των εργασιών της και τα διάφορα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα η εξέταση των οποίων της ανατέθηκε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 έως 32· έγγραφα αριθ. 33.126/18857 έως 18862). Τα σχόλια που μπορούσε να είχε αναπτύξει η Dyckerhoff κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει του εγγράφου της Holderbank, μνεία του οποίου γίνεται στην προηγούμενη σκέψη, για να αποδείξει ότι μετέσχε στη συνεδρίαση αυτή απλώς και μόνον έχοντας κατά νου τα μελετώμενα πολιτικά διαβήματα προς μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δεν θα μπορούσαν, συναφώς, να θεραπεύσουν την πλήρη έλλειψη στοιχείων τα οποία να αποδεικνύουν ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, η Dyckerhoff πληροφόρησε ρητώς τους λοιπούς μετέχοντες ότι παρίστατο στις συνεδριάσεις αυτές έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους.

2850 Συνεπώς, κανένα από τα σχόλια της Dyckerhoff δεν είχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Dyckerhoff δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

4. Υπόθεση T-36/95, SFIC κατά Επιτροπής

2851 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η SFIC ισχυρίζεται ότι ορισμένα έγγραφα προερχόμενα από τον σχετικό με το Ηνωμένο Βασίλειο φάκελο (έγγραφα αριθ. 33.126/17157 έως 17159, 17163, 17164, 17171, 17172, 17182 και 17193) εμφαίνουν ότι η CMF είχε προβεί σε πολυάριθμα διαβήματα ενώπιον των διοικητικών αρχών της χώρας της προκειμένου να προκαλέσει τη λήψη μέτρων σκοπούντων στην αντιμετώπιση των εισαγωγών προς την Κοινότητα προελεύσεως τρίτων χωρών ή προελεύσεως Ελλάδος. Έτσι, η CMF ήλθε σε επαφή με το Υπουργείο Εμπορίου και το OFT (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1147) προκειμένου να μελετηθούν κυβερνητικά μέτρα και η υποστήριξη που μπορούσε να προσφέρει στα μέτρα αυτά, πληροφορώντας, μεταξύ άλλων, το DTI (βλ., ανωτέρω, σκέψη 416) για την κατάσταση της αγοράς όσον αφορά τις εισαγωγές προελεύσεως ανατολικής Ευρώπης (έγγραφα αριθ. 33.126/17220, 17623 έως 17625, 17628 έως 17630, 17635 έως 17638 και 17641 έως 17653). Ως προς το ζήτημα των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, πολλά έγγραφα του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου, ιδίως δε τα πρακτικά της συνεδριάσεως της CMF της 8ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17168 και 17178), αναφέρουν την ύπαρξη αμέσων σχέσεων μεταξύ της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελληνικής Κυβερνήσεως, πράγμα το οποίο ενισχύει τον ισχυρισμό της SFIC ότι ήταν πολύ πιθανότερο το ζήτημα αυτό να προκαλέσει διμερή αντίδραση ασκήσεως πιέσεων, παρά την εφαρμογή συμπράξεων. Εξάλλου, τα έγγραφα αυτά σκοπούν στην ενίσχυση της αποδείξεως της σπουδαιότητας του «ελληνικού προβλήματος» σε οικονομικό επίπεδο. Μεταξύ

των εγγράφων του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου, η SFIC επισημαίνει επίσης τα πρακτικά της συνεδριάσεως της CMF της 3ης Ιουνίου 1987, τα οποία αναφέρουν την ύπαρξη επαφών που συνήψαν οι γαλλικές διοικητικές αρχές με τις αντίστοιχες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου, όταν σημειώθηκαν οι απειλές εισαγωγής τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη Γαλλία, μέσω του λιμένα της Rouen. Τέλος, πολλά έγγραφα του σχετικού με την Ισπανία φακέλου (έγγραφα αριθ. 33.322/1319 έως 1323, 1604, 1607 και 1608) αποδεικνύουν ότι η Oficemen προέβη σε διαβήματα προς τις κυβερνητικές αρχές της χώρας της στο πλαίσιο μέτρων ασκήσεως πιέσεων ως προς διάφορα ζητήματα, επί παραδείγματι ως προς το ζήτημα της πιστοποιήσεως της ποιότητας του τσιμέντου. Όλα αυτά τα έγγραφα θα είχαν φανεί ιδιαζόντως χρήσιμα στη SFIC για να αποδείξει τον ισχυρισμό της ως προς το σύννομο των μέτρων που έλαβε, αυτοπροσώπως ή μέσω της Cembureau, κατά το επίμαχο διάστημα. Συγκεκριμένα, η SFIC θεωρεί ότι, αν είχε υπάρξει η συμφωνία Cembureau, τα διαβήματα των διαφόρων εθνικών ενώσεων για την καταπολέμηση των εισαγωγών (ιδίως προελεύσεως Ελλάδος) θα διέφεραν ριζικώς.

2852 Στις από 7 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η SFIC επικαλείται σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/2088 έως 2096, 2122 έως 2125, 7717 έως 7722, 11003, 11004, 11021, 11022, 11052, 11053, 11066 έως 11068, 11077 έως 11079, 11122 έως 11124, 11130, 11131, 11180, 11181, 15388, 16436, 16437, 16467, 16468, 16469, 16470, 16471, 16472 έως 16474, 16488, 16489, 16490, 16508 και 16509), τα οποία, κατ' αυτήν, ενισχύουν τις εξηγήσεις που παρέσχε κατά τη διοικητική διαδικασία, με τις οποίες σκοπούσε να αποδείξει ότι οι ενέργειές της και αυτές άλλων ευρωπαϊκών ενώσεων και επιχειρήσεων, προκειμένου να αντιμετωπίσουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο τις παράνομες εξαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, συνίσταντο σε πολιτικά διαβήματα προς τις κυβερνητικές και κοινοτικές αρχές με την ιδιαίτερη στήριξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, διαβήματα τα οποία εξάλλου ευοδώθηκαν. Η SFIC επικαλείται επίσης τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 29ης Μαρτίου 1988 της διευθύνουσας επιτροπής της CBR (έγγραφα αριθ. 33.126/7635 έως 7637), τα οποία εμφαίνουν τη σχετική παθητικότητα της Επιτροπής έναντι της καταστάσεως της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου, παρά το ότι ορισμένες από τις πρακτικές της δεν συμβιβάζονταν με τους κοινοτικούς κανόνες. Το έγγραφο αυτό θα χρησίμευε στη SFIC για την καλύτερη κατανόηση του ζητήματος των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ευρώπη και για να δικαιολογήσει την αναγκαιότητα των μέτρων ασκήσεως πιέσεων που ελήφθησαν στη συνέχεια, σε επίπεδο τόσο επαγγελματικών ενώσεων όσο και ορισμένων παραγωγών τσιμέντου. Τέλος, η SFIC αναφέρεται στο απόσπασμα ενός υπομνήματος της 8ης Δεκεμβρίου 1989 το οποίο η Blue Circle απηύθυνε στην Επιτροπή (έγγραφα αριθ. 33.126/13633 έως 13648), από το οποίο προκύπτει ότι τα έγγραφα που αφορούσαν τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, τα οποία κατέσχαν οι υπάλληλοι της Επιτροπής στα γραφεία της Blue Circle, «ενισχύουν πλήρως τον ισχυρισμό της Blue Circle ότι, μολονότι έγιναν συζητήσεις σχετικά με διάφορες δυνατές λύσεις για την επίλυση των προβλημάτων που οφείλονται στην απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξάγει στο Ηνωμένο Βασίλειο τσιμέντο επιχορηγούμενο αφειδώς, ουδέποτε συνήφθη ή εφαρμόσθηκε οποιαδήποτε συμφωνία με τους άλλους Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου» (έγγραφο αριθ. 33.126/13643). Κατά τη SFIC, χάριν του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, έπρεπε κατά τη διοικητική διαδικασία να της έχει παρασχεθεί πρόσβαση στις πληροφορίες που περιέχονται στο υπόμνημα αυτό, καθόσον το εν λόγω υπόμνημα αποτελούσε απαλλακτικό έγγραφο.

2853 Εντούτοις, έχει ήδη υπογραμμισθεί επανειλημμένως (βλ., ιδίως, ανωτέρω σκέψη 2819) ότι η Επιτροπή ουδέποτε αρνήθηκε ότι το ζήτημα των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, ιδίως προελεύσεως Ελλάδος, προκάλεσε μια εκστρατεία ευαισθητοποιήσεως και ασκήσεως πιέσεων προς τις εθνικές και τις κοινοτικές αρχές σχετικά με τα αποτελέσματα των φθηνών εξαγωγών αυτών, αλλά ότι στην προσβαλλομένη απόφαση ενδιαφέρθηκε μόνο για τα μέτρα που έβαιναν πέραν των πολιτικών αυτών διαβημάτων (προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 115). Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η SFIC κατά τη διοικητική διαδικασία για να τονίσει τα πολιτικά διαβήματα που προκάλεσε το ζήτημα των ελληνικών εξαγωγών θα μπορούσαν μόνο να προβάλουν μια πτυχή του φακέλου αυτού την οποία επισήμανε προσηκόντως και δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι οι απειλές

εισαγωγής τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη προκάλεσαν, εκτός από τα πολιτικά διαβήματα, τη σύσταση της ETF για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατά προτεραιότητα τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στις ευρωπαϊκές αγορές.

2854 Εξάλλου, τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις διάφορες αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 29, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως και βάσει των οποίων ορθώς δέχθηκε τη συμμετοχή της SFIC στην παράβαση που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2855 Τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η SFIC κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει του εγγράφου της CBR (έγγραφα αριθ. 33.126/7635 έως 7637) θα ήσαν απλώς παρεμφερή προς τις παρατηρήσεις που διατύπωσε η Lafarge κατά την ακρόαση της 12ης Μαρτίου 1993 για να δικαιολογήσει με μια δήθεν κατάσταση νόμιμης άμυνας τα συλλογικά μέτρα που έλαβαν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, παρατηρήσεις επί των οποίων έλαβε θέση η Επιτροπή στην παράγραφο 53, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2856 Τέλος, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η SFIC κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει της αρνήσεως της Blue Circle (έγγραφα αριθ. 33.126/13633 έως 13648), επιχειρήσεως άμεσα εμπλεκομένης στην ETF, προφανέστατα δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, στην ύπαρξη του συνασπισμού «ETF» και στην ανάμιξη της SFIC σ' αυτή τη θίγουσα τον ανταγωνισμό σύμπραξη.

2857 Συνεπώς, τα διάφορα σχόλια της SFIC δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η SFIC δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

5. Υπόθεση T-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής

2858 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Ciments français ισχυρίζεται ότι ορισμένα έγγραφα σχετικά με τα κεφάλαια της AA που αφορούν την Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιταλία θα της παρείχαν τη δυνατότητα να αποδείξει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, τα μέτρα κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος δεν ελήφθησαν από την ETF ούτε από τους επικεφαλής αντιπροσωπείας ούτε ακόμη βάσει μιας συμπράξεως μεταξύ Cembureau και πλειόνων Ευρωπαίων παραγωγών.

2859 Συναφώς, η Ciments français αναφέρεται σε διάφορα έγγραφα [εσωτερικά σημειώματα της Italcementi της 15ης και 26ης Οκτωβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2951) και πρακτικά της συνεδριάσεως της 12ης Ιανουαρίου 1988 μιας ομάδας εργασίας στη Ρώμη (έγγραφα αριθ. 33.126/19871 έως 19873)], τα οποία αφορούν μέτρα σχετικά με τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία και τα οποία ουδόλως αναφέρουν οποιαδήποτε συμφωνία μεταξύ Ιταλών και Ευρωπαίων παραγωγών στο επίπεδο της Cembureau ή της ETF.

2860 Στη συνέχεια, η Ciments français ισχυρίζεται ότι τα μέτρα που αφορούσαν τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν αποφασίστηκαν ούτε από τους επικεφαλής αντιπροσωπείας ούτε από την ETF και ότι δεν είχαν καμία σχέση με τη Cembureau. Συναφώς, η Ciments français αναφέρει σειρά εγγράφων, οι ημερομηνίες των οποίων συμπίπτουν με τις ημερομηνίες των συνεδριάσεων της ETF ή των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις οποίες αναφέρεται η Επιτροπή και τα οποία εμφαίνουν ότι οι Βρετανοί παραγωγοί αναζήτησαν μόνοι τους, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, μια νομική και πολιτική λύση στις δυσχέρειες που δημιουργούν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, χωρίς ποτέ να γίνει οποιαδήποτε αναφορά σε εναρμονισμένες ενέργειες με την ETF ή με τους επικεφαλής αντιπροσωπείας (έγγραφα αριθ. 33.126/10827, 10828, 17157 έως 17159, 17166 έως 17170, 17178, 17179 και 19881 έως 19887).

2861 Στις από 21 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Επιτροπή αναφέρει πλείονα έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν ότι η ETF και οι συνεδριάσεις των εκπροσώπων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου είχαν ως μοναδικό σκοπό την οργάνωση μέτρων ασκήσεως πιέσεων, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, υπό την ώθηση των Βρετανών παραγωγών, προκειμένου να παύσουν οι επιχορηγήσεις στις εξαγωγές από την Ελλάδα προς την υπόλοιπη Κοινότητα (έγγραφα αριθ. 33.126/18961, 16494, 16495, 16493, 16508, 16489, 16490, 16469, 18962, 18963, 16463, 11021, 11022, 11052, 11053, 18972, 16443, 11079, 16436, 16437, 11123 έως 11126, 11165 έως 11167, 11171 έως 11175 και 19014 έως 19016). Εξάλλου, ορισμένα από τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνουν ότι ο μοναδικός ρόλος του B. Laplace, προέδρου της Ciments français και, κατά τον χρόνο εκείνο, προέδρου της SFIC, ήταν να εκπροσωπεί τη γαλλική βιομηχανία στα πολιτικά της διαβήματα (έγγραφα αριθ. 33.126/18962, 18963, 11021, 11022, 11052 και 11053).

2862 Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι όλα αυτά τα σχόλια, αν η Ciments français είχε τη δυνατότητα να τα διατυπώσει κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι, εκτός των κατ' ιδίαν αντιδράσεων των αγορών που απειλούνταν αμεσότερα από τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος (του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιταλίας, μεταξύ άλλων) και των πολιτικών διαβημάτων ευαισθητοποιήσεως και ασκήσεως πιέσεων προς τις εθνικές και κοινοτικές αρχές, το «ελληνικό ζήτημα» προκάλεσε τη σύσταση της ETF κατόπιν πρωτοβουλίας ορισμένων μεγάλων επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η Ciments français, με σκοπό να εξετάζει, προκειμένου να προβαίνει σε συστάσεις προς τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις αποσταθεροποιητικές εισαγωγές (κατά προτεραιότητα τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στις ευρωπαϊκές αγορές.

2863 Υπογραμμίζεται επίσης ότι, κατά την ακρόαση της 12ης Μαρτίου 1993, η Ciments français, αφού δήλωσε ότι ο B. Laplace, πρόεδρός της και τότε πρόεδρος και της ETF, παρέστη στις συνεδριάσεις της Ρώμης, της Στοκχόλμης και των Βρυξελλών, ισχυρίστηκε ότι η παρουσία του B. Laplace «στις συνε-

δριάσεις των head delegates είχε σχέση με το ρόλο του στη syndicat και στην επιτροπή συνδέσμου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 9).

2864 Παρά τους ισχυρισμούς αυτούς, η Επιτροπή έκρινε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 13) τα εξής:

«Μολονότι ο κ. Laplace συμμετείχε, όπως και άλλοι εκπρόσωποι, υπό την ιδιότητά του ως προέδρου μιας ένωσης ή μιας επιτροπής, δεν μπορούσε να παραβλέψει, συμμετέχοντας στις συνεδριάσεις, την ιδιότητά του ως προέδρου της Ciments Français. Η παρουσία του, επομένως, αποτελούσε εγγύηση για τον ρόλο που διαδραμάτιζε το συνδικάτο και η επιτροπή στους κόλπους της task force, καθώς και για τον ρόλο της εταιρίας την οποία εκπροσωπούσε.»

2865 Τα εκτιθέμενα ανωτέρω στη σκέψη 2861 σχόλια της Ciments français, έχοντα ως σκοπό να υπογραμμίσουν ότι ο μοναδικός ρόλος του B. Laplace ήταν να εκπροσωπήσει τη γαλλική βιομηχανία στα πολιτικά διαβήματα που έγιναν στο πλαίσιο της ελληνικής υποθέσεως, δεν συνεισέφεραν νέα στοιχεία σ' αυτή την ανταλλαγή ισχυρισμών. Επομένως, δεν μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της Ciments français στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2866 Συνεπώς, τα διάφορα σχόλια της Ciments français δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Ciments français δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

6. Υπόθεση T-42/95, Heidelberger κατά Επιτροπής

2867 Στις από 20 Φεβρουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Heidelberger ισχυρίζεται ότι από πολλά έγγραφα προκύπτει ότι δεν είχε κανένα οικονομικό συμφέρον να λάβει μέρος σε αποτρεπτικά μέτρα εις βάρος των Ελλήνων παραγωγών, καθόσον οι προερχόμενες από την Ελλάδα παραδόσεις δεν μπορούσαν να αφορούν τη νότια Γερμανία, για γεωγραφικούς λόγους. Παραθέτει, πρώτον, τα έγγραφα αριθ. 33.126/19902, 19910, 19918 και 19935, από τα οποία προκύπτει κατ' αυτήν ότι η Ηρακλής δεν προέβη σε καμία παράδοση τσιμέντου στη Γερμανία κατά τα έτη 1985 και 1986, δεύτερον, τη σελίδα 8 του εγγράφου 32 σελίδων που υπάρχει στο ντοσιέ L, μεταξύ των οποίων σελίδων υπήρχαν τα έγγραφα αριθ. 33.126/19411 έως 19418, το περιεχόμενο των οποίων εμφαίνει επίσης ότι από το 1985 έως το 1989 δεν έγιναν παραδόσεις τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη Γερμανία, και, τρίτον, τα έγγραφα αριθ. 33.126/19397 και 19401, το περιεχόμενο των οποίων αποδεικνύει ότι ούτε το 1990 υπήρξαν τέτοιες παραδόσεις στη Γερμανία, ενώ μάλιστα, κατά τις διαπιστώσεις της ίδιας της Επιτροπής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 48), η ETF δεν υπήρχε πια. Η Heidelberger επισημαίνει ακόμη ότι, εξαιρουμένων των εγγράφων που παραθέτει η προσβαλλομένη απόφαση, ουδόλως γίνεται μνεία της επωνυμίας της σε όλα τα ντοσιέ που αφορούν την ETF. Η Heidelberger προβάλλει ως

παράδειγμα τα πολυάριθμα έγγραφα που αφορούν τη σύσταση της Interciment και αναφέρει ειδικότερα τα έγγραφα αριθ. 33.126/7639 έως 7641, 7643, 7644, 7657 και 7658.

2868 Ωστόσο, παρατηρείται ότι τα σχόλια που η Heidelberger μπορούσε να έχει αναπτύξει κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των διαφόρων εγγράφων αυτών, προκειμένου να αποδείξει την υποτιθέμενη έλλειψη ενδιαφέροντός της για τα μέτρα καταπολεμήσεως των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη διαπίστωση της Επιτροπής στην παράγραφο 25, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς τη συμμετοχή της γερμανικής επιχειρήσεως στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, κατά την οποία αποφασίστηκε η ταχεία και από κοινού αντίδραση στην απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξαγάγει δύο εκατομμύρια τόνους τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη, απόφαση η οποία θεωρήθηκε «πολύ σοβαρό πρόβλημα» για «όλες τις αγορές» (έγγραφο αριθ. 33.126/18771). Επομένως, τα σχόλια αυτά δεν μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της Heidelberger για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2869 Συνεπώς, τα σχόλια της Heidelberger δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Heidelberger δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

7. Υπόθεση T-43/95, Lafarge κατά Επιτροπής

2870 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι, αν της είχε παρασχεθεί πρόσβαση σε ολόκληρη ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελο έρευνας της υποθέσεως της Επιτροπής, θα ήταν σε θέση να στηρίξει λυσιτελώς την άμυνά της κατά τη διοικητική διαδικασία επί τεσσάρων συγκεκριμένων σημείων όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από τη σύσταση της ETF: επί της ανυπαρξίας ευρωπαϊκού καρτέλ καταπολεμήσεως των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος· επί του οικονομικού πλαισίου και της πολιτικής διαστάσεως του ελληνικού ζητήματος· επί του ρόλου που είχε η ETF στην υπόθεση αυτή· επί της πληροφορήσεως της Επιτροπής ως προς τις απόψεις που ανταλλάχθηκαν στο πλαίσιο της ETF.

2871 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 και στις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Lafarge επικαλείται, πρώτον, την πλήρη έλλειψη μνείας, στα έγγραφα στα οποία της παρασχέθηκε η πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που υπομνήσθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 2816, της υπάρξεως ευρωπαϊκού καρτέλ για την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος.

2872 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι τα σχόλια που η Lafarge μπορούσε να έχει αναπτύξει βάσει αυτής της υποτιθεμένης διαπιστώσεως δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, στην παράγραφο 53, ότι υπήρξε μια πολυμερής σύμπραξη μεταξύ διαφόρων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η Lafarge, και ενώσεων επιχειρήσεων, η οποία αφορούσε τη σύσταση

της ETF για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις αποσταθεροποιητικές εισαγωγές φθηνού τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη, κατά προτεραιότητα τις προερχόμενες από την Ελλάδα.

2873 Δεύτερον, με τις από 10 Φεβρουαρίου 1997 και τις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Lafarge υποβάλλει μεγάλο αριθμό εγγράφων τα οποία, κατ' αυτήν, θα της είχαν φανεί χρήσιμα κατά τη διοικητική διαδικασία για να προβάλει το οικονομικό πλαίσιο και την πολιτική διάσταση του ελληνικού ζητήματος.

2874 Η Lafarge, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, παραθέτει, πρώτον, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της CMF της 17ης Ιουλίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/17158), τα οποία εμφαίνουν την πολιτική διάσταση του ελληνικού ζητήματος, δεύτερον, έγγραφα από τα οποία προκύπτουν τα διαβήματα στα οποία ματαίως προέβησαν οι βρετανικές δημόσιες αρχές ενώπιον της Επιτροπής προκειμένου να επιλύσουν το «ελληνικό πρόβλημα» (έγγραφα αριθ. 33.126/17163, 17171 και 19880), τρίτον, έγγραφα τα οποία αφορούν τα μέτρα που έλαβαν οι βρετανικές δημόσιες αρχές έναντι της Ελληνικής Κυβερνήσεως για να εμποδίσουν τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος και τα οποία κατ' αυτήν αναφέρουν, μεταξύ άλλων, τη σύναψη διακυβερνητικής συμφωνίας περί ποσοστώσεων (έγγραφα αριθ. 33.126/17168, 17178 και 19878) και, τέταρτον, έγγραφα αφορώντα την επέμβαση της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό βρετανικής αρχής, τα οποία αποδεικνύουν την ανάμιξη των βρετανικών δημοσίων αρχών στους ελιγμούς της βρετανικής βιομηχανίας τσιμέντου για την αντιμετώπιση των απειλών πραγματοποιήσεως επιχορηγουμένων εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος (έγγραφα αριθ. 33.126/17133, 17171, 17169, 17168 και 17176). Η Lafarge προσκομίζει επίσης πρακτικά δύο συνεδριάσεων της CMF (έγγραφα αριθ. 33.126/17191 έως 17196, ειδικότερα 17193), από τα οποία προκύπτει ότι η πολιτική οδός υπήρξε αποτελεσματικότερη από τις προσπάθειες της ETF, συγκεκριμένα δε ότι τον Δεκέμβριο του 1986 συνήφθη συμφωνία μεταξύ της Ελληνικής Κυβερνήσεως και της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου για τον περιορισμό των εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

2875 Στις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Lafarge επικαλείται, πρώτον, έγγραφα που δεν περιέχουν καμία μνεία περί της υπάρξεως ευρωπαϊκού καρτέλ και τα οποία κατ' αυτήν αποδεικνύουν έτσι τον μονομερή χαρακτήρα των μέτρων που έλαβε η βρετανική βιομηχανία (έγγραφα αριθ. 33.126/10825, 10827 έως 10829, 11007 έως 11009, 10837, 11015 έως 11020, 11074, 11075, 11110, 11116 και 11000), δεύτερον, έγγραφα αποδεικνύοντα την πολιτική υποστήριξη της οποίας έτυχε η βρετανική βιομηχανία ως προς τον φάκελο αυτό (έγγραφα αριθ. 33.126/16473 και 16474), τρίτον, έγγραφα αποδεικνύοντα ότι τα μόνα μέτρα που ελήφθησαν για την επίλυση του «ελληνικού προβλήματος» ήσαν τα μέτρα των δημοσίων αρχών τα οποία είχαν ως σκοπό να παύσει η χορήγηση παρανόμων ενισχύσεων στην ελληνική τσιμεντοβιομηχανία (έγγραφα αριθ. 33.126/11119 έως 11131, 11165, 10840 έως 10844, 11164 έως 11169, 11171, 11172, 11177 και 11190 έως 11191), τέταρτον, έγγραφα εμφαίνοντα ότι η γερμανική, η βελγική και η ιταλική βιομηχανία προέβησαν σε πολιτικά διαβήματα (έγγραφα αριθ. 33.126/18961, 16494, 16495, 16465 έως 16468, 16472, 16508, 16436, 16442, 2088 έως 2090, 2122 έως 2125, 16087, 16088, 16091 έως 16104, 16016 έως 16110 και 7725 έως 7740) και, πέμπτον, έγγραφα αποδεικνύοντα την ύπαρξη ενός ελληνικού καρτέλ προσανατολιζομένου προς τη βρετανική αγορά και υποστηριζομένου από την Ελληνική Κυβέρνηση (έγγραφα αριθ. 33.126/19369, 19370 έως 19392, 11004, 11108 και 11109).

2876 Ωστόσο, έχει ήδη υπογραμμισθεί επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω σκέψη 2819) ότι η πολιτική διάσταση του ελληνικού ζητήματος ουδόλως διέφυγε της προσοχής της Επιτροπής αλλά ότι στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή επικεντρώθηκε μόνο στα μέτρα που έβαιναν πέραν των πολιτικών αυτών διαβημάτων (προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 115). Εξάλλου, στην παράγραφο 28, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι τον Δεκέμβριο του 1986 συνήφθη η συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου περί του περιορισμού των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπογραμμίζοντας ότι έγινε μνεία αυτής της συμφωνίας «πολιτικής υψηλού επιπέδου» στη συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1987 της υποομάδας της ETF «Μέτρα προστασίας».

2877 Η Επιτροπή αντελήφθη επίσης ορθώς το πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων που προκάλεσε την αντίδραση των Ευρωπαίων παραγωγών στις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2841· προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 113). Στην παράγραφο 53, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή απορρίπτει ακριβώς τις παρατηρήσεις της Lafarge κατά την ακρόαση του Μαρτίου του 1993 με τις οποίες η εταιρία αυτή προσπάθησε να δικαιολογήσει τις αντιδράσεις της με μια υποτιθέμενη κατάσταση νόμιμης άμυνας. Για τους λόγους που εκτίθενται στην παράγραφο 53, σημείο 8, πέμπτο και έκτο εδάφιο, δηλαδή ότι, σύμφωνα με ορισμένα έγγραφα, ο σκοπός της ETF ήταν ευρύτερος από την απλή καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, την ίδια τύχη θα είχε κατ' ανάγκη και ο ισχυρισμός της Lafarge που αντλείται από την ύπαρξη, κατά τον χρόνο συστάσεως και λειτουργίας της ETF, ενός ελληνικού καρτέλ εξαγωγών.

2878 Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Lafarge κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των διαφόρων εγγράφων τα οποία απαριθμούνται ανωτέρω στις σκέψεις 2874 και 2875 θα ήσαν απλώς παρεμφερή προς τις σκέψεις τις οποίες η Επιτροπή έλαβε προσηκόντως υπόψη της στην προσβαλλομένη απόφαση. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπενθυμίζονται ανωτέρω στη σκέψη 2872, ως προς τη σύσταση της ETF από ορισμένους Ευρωπαίους παραγωγούς και ορισμένες ενώσεις Ευρωπαίων παραγωγών, μεταξύ των οποίων η Lafarge, για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που σκοπούσαν στην εξάλειψη των εισαγωγών φθηνού τσιμέντου (κατ' αρχάς των προερχομένων από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη.

2879 Τρίτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 και στις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Lafarge επικαλείται σειρά εγγράφων για να αποδείξει ότι ο αληθινός ρόλος της ETF στην ελληνική υπόθεση συνίστατο σε μέτρα ασκήσεως πιέσεων και στην ανταλλαγή απόψεων.

2880 Συναφώς, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η προσφεύγουσα αυτή επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/17168, 17176, 17163, 17646, 17648, 17178 και 19878 έως 19888.

2881 Στις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Lafarge παραθέτει έγγραφα επισημαίνοντας ότι η βρετανική τσιμεντοβιομηχανία παρότρυνε κατά τον χρόνο εκείνο την ευρωπαϊκή βιομηχανία στο σύνολό της να μετάσχει στη δημόσια εκστρατεία της για την ευαισθητοποίηση στο ελληνικό ζήτημα (έγγραφα αριθ. 33.126/18961, 18962, 18972 και 19011). Στη συνέχεια, προβάλλει τα έγγραφα τα οποία αφορούν τη συνεδρίαση της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και τα οποία αποδεικνύουν ότι αντικείμενο της συνεδριάσεως αυτής ήταν να παρασχεθεί η δυνατότητα στους Βρε-

τανούς παραγωγούς να πληροφορήσουν τους λοιπούς εκπροσώπους της ευρωπαϊκής βιομηχανίας για το περιεχόμενο της παρουσιάσεως του «ελληνικού προβλήματος» προς μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία είχε προβλεφθεί για την επομένη (έγγραφα αριθ. 33.126/11021, 11022, 11033 έως 11039, 11052, 11066 έως 11068, 11072 και 11077). Τέλος, επικαλείται έγγραφα σχετικά με τη συνεδρίαση της ETF της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, αποδεικνύοντα ότι αντικείμενο της συνεδριάσεως αυτής ήταν η προετοιμασία της συναντήσεως με τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής, που έπρεπε να πραγματοποιηθεί την ίδια ημέρα όσον αφορά το ελληνικό ζήτημα (έγγραφα αριθ. 33.126/11077, 11078, 18991, 18992 και 19003).

2882 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τα έγγραφα αριθ. 33.126/11021, 11022, 11033 έως 11039, 11052, 11066 έως 11068, 11072 και 11077, τα οποία η Lafarge επιχειρεί να συσχετίσει με το περιεχόμενο της συνεδριάσεως της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, μνεία της οποίας γίνεται στην παράγραφο 25, σημείο 21, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τα έγγραφα αυτά προκύπτει στην καλύτερη των περιπτώσεων ότι διεξήχθησαν διάφορες συνεδριάσεις στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στις 10 Σεπτεμβρίου 1986 στο Στρασβούργο. Σύμφωνα με το έγγραφο 33.126/11038, στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 διεξήχθησαν διαδοχικώς, το μεσημέρι, συνεδρίαση της «ομάδας εργασίας» το αντικείμενο της οποίας δεν διευκρινίστηκε, κατόπιν, στις 19.00, συνεδρίαση «της εμπορικής ομάδας» και «συζητήσεις στρατηγικής για τις συνεδριάσεις της 10ης Σεπτεμβρίου» και, τέλος, στις 21.00, «δείπνο για όλους τους εκπροσώπους της βιομηχανίας». Στις 10 Σεπτεμβρίου 1986 διεξήχθησαν, μεταξύ 10.30 και 15.00, «ενημερωτική συνεδρίαση με τους Βρετανούς βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου», κατόπιν «γεύμα με δώδεκα έως δεκαπέντε μέλη της επιτροπής οικονομικών και νομισματικών υποθέσεων και εμπορικής πολιτικής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου». Ούτε το έγγραφο αριθ. 33.126/11038 ούτε τα λοιπά προαναφερθέντα έγγραφα αντικρούουν το περιεχόμενο των εγγράφων που αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημεία 21 έως 33, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τα οποία προκύπτει, αφενός, ότι η συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 το μεσημέρι στο Baden-Baden ήταν συνεδρίαση της ETF, η οποία «είχε ως κύριο θέμα την προετοιμασία της εφ' όλης της ύλης ενημέρωσης των επικεφαλής αντιπροσωπείας που συνεδρίαζαν την ίδια ημέρα μετά τις 6.00 μ.μ.» προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 21· έγγραφο αριθ. 33.126/18848), και, αφετέρου, ότι αργά το απόγευμα της ίδιας ημέρας διεξήχθη, πάντοτε στο Baden-Baden, μια συνεδρίαση των «επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF» κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκαν διαδοχικά η σύσταση της ETF, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός της, η σύνθεσή της, η οργάνωση των εργασιών της και τα διάφορα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα η εξέταση των οποίων της ανατέθηκε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 έως 32· έγγραφα αριθ. 33.126/18849 έως 18862).

2883 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, η οποία περιγράφεται στην παράγραφο 25, σημεία 39 έως 43, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε ότι η συνεδρίαση αυτή είχε μεταξύ άλλων ως αντικείμενο την προετοιμασία της προβλεφθείσας συναντήσεως με τον P. Sutherland (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 43). Συνεπώς τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Lafarge κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων αριθ. 33.126/11077, 11078, 18991, 18992 και 19003 θα μπορούσαν μόνο να ενισχύσουν τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη προσηκόντως η Επιτροπή. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αναιρέσουν το ότι, όπως προκύπτει από τις σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή, οι οποίες παρατίθενται στην παράγραφο 25, σημεία 39 έως 43, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008), συμφωνήθηκε επίσης ότι η ETF έπρεπε να συνεχίσει να συνεδριάζει για να παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με τις απειλές εισαγωγής τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στις αγορές της δυτικής Ευρώπης.

2884 Εξάλλου, τα διάφορα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Lafarge κατά τη διοικητική διαδικασία για να υπογραμμίσει τις πολιτικές δραστηριότητες της ETF δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η

Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι η ETF επιδίωκε άλλο, παράνομο, στόχο, δηλαδή την εξέταση των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων που αποσκοπούσαν στην εξάλειψη των αποσταθεροποιητικών εισαγωγών (κατά προτεραιότητα των προερχομένων από την Ελλάδα) στις αγορές της δυτικής Ευρώπης.

2885 Τέταρτον, στις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Lafarge επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/11086, 11130 και 11131, προκειμένου να αποδείξει ότι η Επιτροπή πληροφορήθηκε τις απόψεις που ανταλλάχθηκαν σε επίπεδο ETF όσον αφορά το ελληνικό ζήτημα. Πράγματι, τα έγγραφα αυτά εμφαίνουν ότι οι συζητήσεις μεταξύ βρετανικής και ελληνικής βιομηχανίας συνδέονταν προς τις γενικότερες συζητήσεις επί του τρόπου επιλύσεως του «ελληνικού προβλήματος» και ότι έγινε ρητή μνεία αυτών στο πλαίσιο των μέτρων ασκήσεως πιέσεων προς την Επιτροπή.

2886 Εντούτοις, στην καλύτερη των περιπτώσεων, τα εν λόγω έγγραφα εμφαίνουν ότι η Επιτροπή πληροφορήθηκε κατά τον χρόνο εκείνο τις διμερείς συζητήσεις που έγιναν μεταξύ Βρετανών και Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου στο πλαίσιο της ελληνικής υποθέσεως. Κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν αποδεικνύει ότι η Επιτροπή ενημερώθηκε για τη σύσταση της ETF προκειμένου να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (ιδίως τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη. Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Lafarge κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων αυτών δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη διαπίστωση που διατύπωσε η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δηλαδή «καμία επιχείρηση δεν ανέφερε εάν [κάποιες] υπηρεσίες της Επιτροπής [και ποιες] ενημερώθηκαν για τις προβλεπόμενες συλλογικές δράσεις [σε επίπεδο ETF]».

2887 Συνεπώς, κανένα από τα σχόλια της Lafarge δεν είχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Lafarge δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

8. Υπόθεση T-44/95, Aalborg κατά Επιτροπής

2888 Η Aalborg, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, αναφέρεται, πρώτον, σε σειρά εγγράφων του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου (έγγραφα αριθ. 33.126/17627, 17629, 17630 και 17641 έως 17653, ειδικότερα 17641 και 17646), τα οποία αφορούν την εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση μιας καταγγελίας αντιντάμπινγκ που κατέθεσαν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου και των ενεργειών του κλάδου προκειμένου να καταγγελθούν οι ενισχύσεις που χορήγησε η Ελλάδα στην τοπική βιομηχανία της και όχι, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή στην παράγραφο 15 της ΑΑ, προκειμένου να επιβληθούν κυρώσεις λόγω κάποιας παραβάσεως της συμφωνίας Cembureau από τους Έλληνες παραγωγούς. Τα έγγραφα αυτά θα είχαν παράσχει στην Aalborg τη δυνατότητα να αντικρούσει την άποψη της Επιτροπής ως προς τη σύσταση της ETF το 1986 για να διασφαλίζει την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau, εγκριθείσας το 1983. Πλείονα αποσπάσματα πρακτικών συνεδριάσεων της CMF, οι οποίες διεξήχθησαν μεταξύ Ιουλίου και Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/17158, 17163, 17164, 17168) θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η παρουσία του διευθυντή

της, O. S. Larsen, σε μια προπαρασκευαστική συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 εξηγείτο όχι από την ανάμιξή της σε κάποια Cembureau Task Force, αλλά από τη συμμετοχή της σε ένα διάβημα ευαισθητοποιήσεως, στις 10 Σεπτεμβρίου 1986 στο Στρασβούργο, μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως προς το πρόβλημα που δημιουργούσαν οι παράνομες επιχορηγήσεις εκ μέρους της Ελληνικής Δημοκρατίας προς την ελληνική τσιμεντοβιομηχανία. Εξάλλου, τα πρακτικά αυτά συνεδριάσεων, τα οποία εμφαίνουν επίσης την εξέλιξη του φακέλου «αντιντάμπινγκ» θα είχαν χρησιμεύσει στην Aalborg για τη στήριξη της άμυνάς της όσον αφορά τη νομιμότητα των δραστηριοτήτων της βιομηχανίας του τσιμέντου. Τέλος, η Aalborg αναφέρεται σε ένα εσωτερικό σημείωμα που αφορά τη συνεδρίαση του «Management Group» της Blue Circle της 19ης Ιουνίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/10822 και 10823), στο οποίο γίνεται μνεία των απειλών τις οποίες αποτελούσαν οι εισαγωγές, στο πλαίσιο μιας μεθοδεύσεως ντάμπινγκ, τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, καθώς και των μελετωμένων μέτρων ασκήσεως πιέσεων προς τις βρετανικές αρχές προκειμένου να γίνει προσπάθεια περιορισμού της απειλής αυτής. Το σημείωμα αυτό, το οποίο αφορά τον χρόνο αμέσως πριν από την πρόσκληση της Blue Circle προς την Aalborg να έλθει σε επαφή με τις εθνικές αρχές της χώρας της και με τους Δανούς βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για να επιτύχει μια επέμβαση ως προς τις παράνομες ελληνικές ενισχύσεις, θα της χρησίμευε ιδιαζόντως για να εκθέσει τους θεμιτούς λόγους που την ώθησαν να μετάσχει στην προπαρασκευαστική συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden.

2889 Στις από 12 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Aalborg αναφέρεται σε σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/16469, 11000, 11001, 11007 έως 11009, 11074, 11075, 18961, 18962, 18963, 11004, 11021, 11022, 11062 έως 11064, 11054 έως 11060, 16183, 11028 έως 11031, 11033 έως 11038, 7723, 11072, 17173, 17174, 11126, 11130, 11131, 11138 έως 11141, 11116, 11117, 18892 έως 18997 και 15388, και έγγραφα αριθ. 33.322/1319 έως 1323). Τα έγγραφα αυτά εμφαίνουν κατ' αυτήν ότι, μολονότι από το 1986 η ευρωπαϊκή βιομηχανία τσιμέντου έδειξε ανησυχία για το ενδοκοινοτικό εμπόριο, οι ανησυχίες αυτές αφορούσαν μόνον τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος οι οποίες ετύγχαναν επιχορηγήσεων από τις εθνικές αρχές. Εμφαίνουν επίσης ότι οι ανησυχίες αυτές είχαν ως αποτέλεσμα, αφενός, τη σύσταση της ETF, στην οποία μετείχαν αποκλειστικώς ορισμένοι μεγάλοι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου (το «Group of Eight»), πλην της Aalborg, και, αφετέρου, απολύτως νόμιμα και υποκινηθέντα κυρίως από την Blue Circle διαβήματα για την ευαισθητοποίηση των εθνικών και κοινοτικών αρχών. Τα διαβήματα αυτά, τα οποία εξάλλου ευδοκίμησαν εν μέρει, ήσαν τα μόνα μέτρα στα οποία μετέοχε η Aalborg. Τα εν λόγω διαβήματα εξηγούν τη συμμετοχή της Aalborg στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden σε μια συνεδρίαση για την προετοιμασία της συναντήσεως της επομένης ημέρας στο Στρασβούργο με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συνεδρίαση από την οποία η Επιτροπή συνήγαγε εσφαλμένως την ανάμιξη της Aalborg στην παράνομη σύμπραξη ETF.

2890 Ωστόσο, υπογραμμίστηκε ήδη επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω σκέψεις 2819 και 2841) ότι η Επιτροπή είχε κατανοήσει πλήρως την πολιτική διάσταση και το οικονομικό πλαίσιο του προβλήματος των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος (βλ. υποσημειώσεις 113 και 115 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Aalborg επί των διαφόρων αυτών πτυχών του σχετικού με την Ελλάδα φακέλου θα ήσαν απλώς παρεμφερή προς τις σκέψεις που έλαβε προσηκόντως υπόψη της η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι, παραλλήλως προς τα μέτρα ευαισθητοποιήσεως και ασκήσεως πιέσεων προς τις εθνικές και κοινοτικές δημόσιες αρχές, το ζήτημα των ελληνικών εξαγωγών προκάλεσε τη σύσταση της ETF για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη.

2891 Τα σχόλια αυτά ωσαύτως δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν, κατά τη διοικητική διαδικασία, την αντικειμενική διαπίστωση στην οποία προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημείο 23, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως προς τη συμμετοχή του O. S. Larsen, της Aalborg, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά την οποία συζητήθηκαν διαδοχικά η σύσταση της ETF, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός της, η σύνθεσή της, η οργάνωση των εργασιών της και τα διάφορα μέτρα η εξέταση των οποίων της ανατέθηκε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 έως 32· έγγραφα αριθ. 33.126/18849 έως 18862). Συναφώς, οι παρατηρήσεις τις οποίες μπορούσε να έχει διατυπώσει η Aalborg κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει των εγγράφων που παρατίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2888 και 2889, για να αποδείξει ότι μετέσχε στη συνεδρίαση αυτή απλώς και μόνον έχοντας κατά νου τα μελετώμενα πολιτικά διαβήματα προς μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δεν θα μπορούσαν να θεραπεύσουν την πλήρη έλλειψη στοιχείων τα οποία να αποδεικνύουν ότι, στη συνεδρίαση αυτή, η Aalborg πληροφόρησε ρητώς τους λοιπούς μετέχοντες ότι παρίστατο στις συνεδριάσεις αυτές έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους.

2892 Όσον αφορά την ιδιαίτερη έμφαση που προσέδωσε η Aalborg κατά τη διοικητική διαδικασία στο γεγονός ότι δεν υπήρξε μέλος της «ομάδας των οκτώ» η οποία συνέστησε την ETF, επισημαίνεται, αφενός, ότι η Επιτροπή ουδέποτε υποστήριξε ότι η Aalborg μετείχε στην ομάδα αυτή (βλ. τις διαπιστώσεις της στην παράγραφο 25, σημείο 24, της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς τη σύνθεση της ETF) και, αφετέρου, ότι εκθέτει, στην παράγραφο 53, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τους λόγους για τους οποίους έκρινε «αβάσιμο» τον «ισχυρισμό ορισμένων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων ότι δεν [μπορούσαν] να θεωρηθούν υπεύθυνες για τα εκπονηθέντα μέτρα δεδομένου ότι δεν συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της task force ή των υποομάδων αλλά μόνο στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας».

2893 Επομένως, τα σχόλια της Aalborg δεν θα μπορούσαν εν τέλει να έχουν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της δανικής επιχειρήσεως για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2894 Δεύτερον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Aalborg επισημαίνει ότι το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle του οποίου έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 2888 (έγγραφα αριθ. 33.126/10822 και 10823) υπογράμμισε την ανάγκη να ζητηθεί η συμβουλή νομικού στο πλαίσιο των μέτρων που έπρεπε να ληφθούν έναντι των παρανόμων εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος.

2895 Συναφώς, παρατηρείται ότι η Επιτροπή επισημαίνει, στην παράγραφο 25, σημεία 1 και 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι μετασχόντες στην ETF είχαν σκεφθεί να ζητήσουν τη γνώμη ενός ειδικού στο κοινοτικό δίκαιο ως προς τη νομιμότητα των μελετωμένων μέτρων. Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει προβάλει συναφώς η Aalborg κατά τη διοικητική διαδικασία θα μπορούσαν μόνον να ενισχύσουν τις ενδείξεις που επισήμανε δεόντως η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν την αντικειμενική διαπίστωση που προκύπτει από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή ότι, παρά τις δηλώσεις αυτές σχετικά με τις προθέσεις της, η ETF συνεστήθη με σκοπό να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που σκοπούσαν στην εξάλειψη των εισαγωγών φθηνού τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη, πράγμα που αποτελεί στόχο προδήλως αντίθετο στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2896 Τρίτον, στις από 12 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Aalborg επικαλείται ένα εσωτερικό σημείωμα της Italcementi της 15ης Οκτωβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2948), από το οποίο προκύπτει ότι η ονομασία «ETF» χρησίμευσε επίσης στην Ιταλία για να δηλώσει μια μορφή περιφερειακής συνεργασίας ad hoc, με σκοπό την καταπολέμηση των εισαγωγών, στις αγορές αυτές, τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος αποτελούντος αντικείμενο ντάμπινγκ. Συνεπώς, από το έγγραφο αυτό προκύπτει ότι η ETF δεν είχε τον επίσημο χαρακτήρα που της προσδίδει η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση, και ότι δεν αποτελούσε την υλοποίηση της συμφωνίας Cembureau.

2897 Εντούτοις, η ένδειξη αυτή, αν είχε προβληθεί από την Aalborg κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσε να αντικρούσει τη δέσμη εγγράφων που αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημεία 10 έως 48, της προσβαλλομένης αποφάσεως, απ' όπου προκύπτει ότι η ονομασία «ETF» δόθηκε επίσης στην ομάδα εργασίας που συνεστήθη στα μέσα του 1986 σε ευρωπαϊκό επίπεδο για να εξετάζει, προκειμένου να προβαίνει σε συστάσεις προς τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που αποσκοπούσαν στην εξάλειψη των εισαγωγών φθηνού τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη.

2898 Συνεπώς, κανένα από τα σχόλια της Aalborg δεν είχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Aalborg δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

9. Υπόθεση T-48/95, BDZ κατά Επιτροπής

2899 Η BDZ, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ισχυρίζεται ότι πλείονα έγγραφα που περιέχονται στους φακέλους οι οποίοι αφορούν τη Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ελλάδα (έγγραφα αριθ. 33.126/14832, 17129, 17141, 17171, 17176, 17187, 17193, 17196, 17071, 17158, 19882 και 19884) αποδεικνύουν ότι τα μέτρα που έλαβαν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί για να αντιμετωπίσουν τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, μέτρα στα οποία ομολογεί ότι μετέσχε για να εκπροσωπήσει τα συμφέροντα της γερμανικής τσιμεντοβιομηχανίας, περιορίστηκαν σε νόμιμα διαβήματα προς τις εθνικές και κοινοτικές αρχές.

2900 Εντούτοις, τα σχόλια αυτά της BDZ, αν τα είχε αναπτύξει κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσαν μόνο να επιβεβαιώσουν το γεγονός ότι όντως έγιναν πολιτικά διαβήματα λόγω του ζητήματος των ελληνικών εισαγωγών, τα οποία δεν αμφισβητεί η Επιτροπή. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι το «ελληνικό πρόβλημα» προκάλεσε τη σύσταση της ETF, από διαφόρους Ευρωπαίους παραγωγούς και διάφορες ευρωπαϊκές ενώσεις παραγωγών, μεταξύ των οποίων η BDZ, για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη.

2901 Συνεπώς, τα σχόλια αυτά δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η BDZ δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

10. Υπόθεση Τ-50/95, Unicem κατά Επιτροπής

2902 Στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Unicem ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι από τη μελέτη του φακέλου κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 προέκυψε ότι τα εξετασθέντα έγγραφα δεν περιείχαν την παραμικρή απόδειξη μιας γενικής συνεννοήσεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο λόγω του προβλήματος που δημιούργησαν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος.

2903 Προς στήριξη των ισχυρισμών αυτών, η Unicem επικαλέστηκε σειρά εγγράφων προερχομένων από τους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους, τα οποία επισήμανε αναφερόμενη, κατά περίπτωση, στην αρίθμηση των σελίδων που χρησιμοποίησε η Επιτροπή κατά την εκτέλεση του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 ή στην αρίθμηση σελίδων/εγγράφων της ΑΑ. Ωστόσο, δεν επισύναψε κανένα από τα έγγραφα αυτά στις παρατηρήσεις της.

2904 Στο υπόμνημα το οποίο κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 28 Νοεμβρίου 1997, κατόπιν της μελέτης του υπολοίπου φακέλου της Επιτροπής στο πλαίσιο του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, η Unicem επανόρθωσε την παράλειψη αυτή *ενσωματώνοντας όλα τα σχόλια που είχε διατυπώσει στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της* και επισυνάπτοντας τα διάφορα έγγραφα στα οποία στηρίχτηκε στις παρατηρήσεις αυτές.

2905 Στις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Unicem υποστηρίζει ότι από έγγραφα που περιέχονταν στους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους και τα οποία εκθέτουν τις ανησυχίες και τις αντιδράσεις που προκάλεσαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στις ευρωπαϊκές αγορές (έγγραφα αριθ. 33.126/7720, 7725, 7740, 7635 έως 7638 — ειδικότερα 7637 —, 17163, 17157 έως 17160, 17172, 17193, 17219 έως 17225, 17624, 17625, 17631 έως 17633, 17635 έως 17638, 17641 έως 17653, 10827, 10828, 17178, 17179, 10842, 10843, 15354, 15363, 11077, 11086, 15364 έως 15367, 15368, 11087, 11166, 11188, 11189, 15386, 15387, 6881, 6882, 15351 έως 15353, 15355, 15363 έως 15367, 15388 και 2088 έως 2097 — ειδικότερα 2094 —) αποδεικνύουν ότι το «ελληνικό πρόβλημα» αντιμετωπίσθηκε εντελώς ανεξάρτητα σε κάθε αγορά και με μέτρα προσαρμοσμένα στο είδος της επιθέσεως που υπέστη η αγορά αυτή, χωρίς την παραμικρή συνεννόηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όλα αυτά τα έγγραφα αντικρούουν την άποψη της Επιτροπής που στηρίζεται σε ένα δήθεν ενιαίο σχέδιο προκαθορισμένο από τη Cembureau, προκειμένου να επιβληθούν κυρώσεις στους Έλληνες παραγωγούς για την εκ μέρους τους παράβαση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Συνεπώς, βάσει των εγγράφων αυτών η Επιτροπή έπρεπε να εκτιμήσει την αντίστοιχη ευθύνη κάθε εθνικής βιομηχανίας, αντί να θεωρήσει ολόκληρη την ευρωπαϊκή βιομηχανία υπεύθυνη για τις μεμονωμένες αντιδράσεις που σημειώθηκαν κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος. Η Unicem υπογραμμίζει επίσης ότι τα έγγραφα του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου δεν διαλαμβάνουν μνεία της αναμίξεως της Cembureau, της ETF ή της ECEC στην υπόθεση αυτή, ούτε μνεία της υπο-

τιθεμένης υποστηρίξεως την οποία παρέσχαν, σύμφωνα με τις κατηγορίες της Επιτροπής, οι Ιταλοί παραγωγοί στους Βρετανούς παραγωγούς κατά την εκ μέρους τους καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, ούτε μνεία της Unicem. Τα έγγραφα του σχετικού με τη Γαλλία φακέλου (ειδικότερα τα έγγραφα αριθ. 33.126/17219 έως 17225) αποδεικνύουν ότι, οσάκις η Γαλλία βρέθηκε αντιμέτωπη με απειλές εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, η Γαλλική Κυβέρνηση απευθύνθηκε απευθείας στην Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι ενδείξεις αυτές αποδεικνύουν ότι η Cembureau παρέμεινε εντελώς στο περιθώριο όσον αφορά την επίλυση των ζητημάτων αυτών. Μεγάλος αριθμός εγγράφων που αφορούσαν τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, ιδίως τα έγγραφα του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου, εμφαίνουν ότι τα μέτρα ασκήσεως πιέσεων προς τις πολιτικές και θεσμικές αρχές τα οποία ελήφθησαν κατόπιν πρωτοβουλίας των Βρετανών παραγωγών (ειδικότερα δε της Blue Circle), καθώς και οι κατ' ιδίαν διαπραγματεύσεις μεταξύ ορισμένων Ευρωπαίων παραγωγών και των Ελλήνων παραγωγών, κυριάρχησαν κατά πολύ στην επίλυση του «ελληνικού προβλήματος», πράγμα το οποίο επιβεβαιώνει ότι η ETF παρέμεινε σαφώς στο περιθώριο και λειτούργησε απλώς ως «αντηχείο» των μονομερών πρωτοβουλιών των Βρετανών παραγωγών. Τέλος, η Unicem δεν βρήκε, στους φακέλους που αφορούν την Ισπανία, την Πορτογαλία και τη Γερμανία, κανένα έγγραφο βάσει του οποίου να μπορεί να υποτεθεί ότι οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος έτυχαν προσοχής και υπήρξαν αντικείμενο συμπράξεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2906 Η Unicem ισχυρίζεται επίσης ότι οι σχετικοί με τις εθνικές συμπράξεις φάκελοι επιβεβαιώνουν ότι η ανταλλαγή απόψεων επί της δυναμικής των εισαγωγών και τα μέτρα για την αντιμετώπισή τους ήσαν μεμονωμένα, στο επίπεδο εκάστης αγοράς, χωρίς καμία ανάμιξη μελών της Cembureau, της ETF ή της ECEC. Οι εν λόγω φάκελοι αποδεικνύουν επίσης ότι η Unicem υπήρξε ξένη προς τις πρωτοβουλίες αυτές «σφραγίσεως» των αγορών, οι οποίες εξάλλου δεν παρουσίαζαν το παραμικρό ενδιαφέρον γι' αυτήν, καθόσον αυτή δεν εξήγε. Από τον σχετικό με τη Γαλλία φάκελο, η Unicem επικαλείται ειδικότερα τα έγγραφα αριθ. 33.126/14806, 14807, 14938, 15025, 15026, 15040, 14809 έως 14826, 14938 έως 14976, 5688, 1394, 1395, 5648, 5747, 5748, 5695, 5696, 5751 και 5674 και τις παραγράφους 78 και 81 της ΑΑ. Από τον σχετικό με το Ηνωμένο Βασίλειο φάκελο, παραθέτει τις παραγράφους 74 (σ. 199) και 77 (σ. 202) της ΑΑ και τα έγγραφα αριθ. 33.126/17641 έως 17654· τα τελευταία αυτά έγγραφα αντικρούουν επίσης τα συμπεράσματα που αντλεί η Επιτροπή στην παράγραφο 16 της ΑΑ, κατά τα οποία οι τιμές στο Ηνωμένο Βασίλειο ήσαν οι υψηλότερες της Ευρώπης. Από τους σχετικούς με την Ισπανία και με την Πορτογαλία φακέλους, η Unicem επικαλείται τα κεφάλαια 18 και 19 — ιδίως την παράγραφο 89 — της ΑΑ. Από τα στοιχεία του φακέλου που αφορούν τη Γερμανία, επικαλείται ειδικότερα τις παραγράφους 47 (σ. 126) και 84 (σ. 213 και 214) και από τα σχετικά με την Ελλάδα, την παράγραφο 86 (σ. 218).

2907 Εντούτοις, τα διάφορα αυτά σχόλια, αν η Unicem τα είχε αναπτύξει κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι η εμφάνιση του ζητήματος των ελληνικών εξαγωγών προκάλεσε — εκτός από πολιτικά διαβήματα, μεμονωμένες αντιδράσεις σε ορισμένες αγορές και διμερείς επαφές μεταξύ των εθνικών αρχών ορισμένων χωρών της Κοινότητας — τη σύσταση της ETF, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις αποσταθεροποιητικές εισαγωγές (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη, ιδίως δε στην Ιταλία, μία από τις χώρες που απειλούνταν περισσότερο τότε από τις εισαγωγές αυτές.

2908 Ομοίως, τα σχόλια αυτά δεν θα αντέκρουαν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που εκθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημεία 24 και 47, της προσβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τη συμμετοχή του κ. Albert, της Unicem, στη συνεδρίαση της υποομάδας της ETF «Μέτρα προστασίας» της

17ης Μαρτίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/4858 έως 4861), όπως είχε συμφωνηθεί όταν συνεστήθησαν, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, οι υποομάδες εργασίας που επρόκειτο να επικουρούν την ETF, η οποία δεν ήταν σε θέση να αντιμετωπίσει μόνη τον φόρτο εργασίας που συνεπαγόταν η αποστολή που της είχε ανατεθεί (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 24· έγγραφα αριθ. 33.126/18858 και 18862). Επομένως, τα σχόλια αυτά δεν μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της Unicem για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2909 Πρέπει ακόμη να διευκρινισθεί ότι, αντιθέτως προς όσα ισχυρίζεται προφανώς η Unicem, η Επιτροπή ουδέποτε υποστήριξε στην ΑΑ ή στην προσβαλλομένη απόφαση ότι η ECEC μετέσχε σε μέτρα καταπολεμήσεως των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη. Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει προβάλει η Unicem κατά τη διοικητική διαδικασία για να αρνηθεί κάθε ανάμιξη της ECEC στην επίλυση του ελληνικού ζητήματος θα ήσαν εντελώς αλυσιτελή.

2910 Συνεπώς, τα σχόλια της Unicem δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να επιτύχουν να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Unicem δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

11. Υπόθεση Τ-55/95, Asland κατά Επιτροπής

2911 Η Asland ισχυρίζεται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι δεν υφίσταται το παραμικρό ίχνος, μεταξύ των πολυαρίθμων εγγράφων που υπάρχουν στους σχετικούς με τις εθνικές συμπράξεις φακέλους, οποιασδήποτε εκ μέρους της συμμετοχής ή επεμβάσεως στις δραστηριότητες και στα μέτρα εφαρμογής της ETF. Αντιθέτως, από έγγραφο που απηύθυνε στις 25 Νοεμβρίου 1986 ο διευθυντής της CMF στον διευθυντή του OFT (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1147) (έγγραφα αριθ. 33.126/17641 έως 17653), προκύπτει ότι η Ισπανία αποτελούσε σοβαρή απειλή για την εφαρμογή της αρχής περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών σε τέτοιο βαθμό ώστε, πριν προσχωρήσει στην Κοινότητα, υποβλήθηκε σε διαδικασία αντιντάμπινγκ από την ευρωπαϊκή βιομηχανία τσιμέντου. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, δύσκολα θα μπορούσε να υποστηριχθεί η άποψη της Επιτροπής ότι οι ισπανικές επιχειρήσεις, και ειδικότερα η Asland, μετέσχαν, πέντε μόλις μήνες μετά την προσχώρηση της χώρας τους στην Κοινότητα, σε συνιστώσες συμπαιγνία πρακτικές και συμφωνίες προκειμένου να διασφαλισθεί ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών. Στη συνέχεια, η Asland επισημαίνει ότι τα πρακτικά των συνεδριάσεων της CMF που διεξήχθησαν μεταξύ της 9ης Ιανουαρίου 1985 και της 1ης Ιουνίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/17056 έως 17259) δεν διαλαμβάνουν την παραμικρή μνεία οποιασδήποτε ευθύνης ή συμμετοχής της Asland σε θίγοντα τον ανταγωνισμό μέτρα στη βρετανική ή στην ευρωπαϊκή αγορά. Αντιθέτως, τα διάφορα αυτά έγγραφα αναφέρουν άλλες επιχειρήσεις, όπως η Τιτάν, και διαλαμβάνουν μνεία συζητήσεων επί των ενισχύσεων που χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία στην ελληνική βιομηχανία τσιμέντου, διαπραγματεύσεων της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελληνικής Κυβερνήσεως με την Επιτροπή και επαφών του κλάδου με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επί του ζητήματος αυτού (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/17166 έως 17170, ειδικότερα 17168). Κατά τη γνώμη της Asland είναι λογικό να υποτεθεί ότι η ίδια μέριμνα για νομιμότητα διέπνεε τις συζητήσεις που διεξήχθησαν στις 28 Μαΐου 1986 στη Ρώμη επί του ελληνικού ζητήματος.

2912 Στις από 5 Φεβρουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Asland επισημαίνει ακόμη ότι δεν περιλαμβανόταν μεταξύ των «μελών της "European Task Force" που έπρεπε να αποκτήσουν συμμετοχή στην Interciment SA» στις οποίες απέστειλε έγγραφο η Holderbank στις 22 Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/18328). Τούτο αποδεικνύει ότι η Asland ουδόλως μετέσχε στην ETF.

2913 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα σχόλια αυτά, αν η Asland τα είχε αναπτύξει κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν την αντικειμενική διαπίστωση της Επιτροπής στην παράγραφο 25, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς τη συμμετοχή της Asland στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, κατά την οποία οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου αποφάσισαν για πρώτη φορά να αντιδράσουν ταχέως, μέσω ενός κοινού μετώπου, με αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα, στην απόφαση της ελληνικής βιομηχανίας να εξαγάγει δύο εκατομμύρια τόνους τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη (έγγραφο αριθ. 33.126/18771). Επομένως, τα σχόλια αυτά δεν μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της Asland για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2914 Όσον αφορά την ιδιαίτερη έμφαση την οποία η Asland μπορούσε να προσδώσει στο γεγονός ότι δεν υπήρξε μέλος της ETF και ότι η Holderbank δεν της ζήτησε να εξοφλήσει τη συμμετοχή της στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment, επισημαίνεται, αφενός, ότι η Επιτροπή ουδέποτε θεώρησε ότι η Asland ήταν άμεσο μέλος της ETF (βλ., μεταξύ άλλων τις διαπιστώσεις της στην παράγραφο 25, σημείο 24, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως προς τη σύνθεση της ETF) και, αφετέρου, ότι διαπιστώνει, στην παράγραφο 26, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η ισπανική επιχείρηση προς την οποία απεστάλη το έγγραφο της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, με το οποίο η Holderbank ζήτησε την εξόφληση της συμμετοχής των Ισπανών παραγωγών στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment, ήταν η Hornos Ibéricos. Επομένως, τα σχόλια τα οποία η Asland μπορούσε να έχει διατυπώσει βάσει του εγγράφου αριθ. 33.126/18328, μνεία του οποίου έγινε ανωτέρω στη σκέψη 2912, θα μπορούσαν, στην καλύτερη των περιπτώσεων, να επιβεβαιώσουν σημεία μη αμφισβητούμενα από την Επιτροπή.

2915 Τέλος, υπογραμμίστηκε ήδη πολλές φορές (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω σκέψεις 2819 και 2841) ότι η Επιτροπή είχε κατανοήσει πλήρως την πολιτική διάσταση και το οικονομικό πλαίσιο του σχετικού με την Ελλάδα φακέλου (βλ. υποσημειώσεις 113 και 115 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Asland κατά τη διοικητική διαδικασία για να καταστήσει εμφανείς τις δύο αυτές πτυχές του φακέλου θα ήσαν απλώς παρεμφερή προς τις σκέψεις που επισήμανε προσηκόντως και δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

2916 Συνεπώς, τα σχόλια της Asland δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να επιτύχουν να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Asland δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

12. Υποθέσεις T-58/95, Uniland κατά Επιτροπής, και T-59/95, Oficemen κατά Επιτροπής

2917 Η Uniland και η Oficemen υποστηρίζουν, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 και από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, ότι, στα έγγραφα στα οποία είχαν πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997, δεν γίνεται μνεία ούτε υπάρχει απόδειξη της συμμετοχής τους στη συμφωνία συστάσεως της ETF, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αντιθέτως, διάφορα έγγραφα των φακέλων που αφορούν την Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιταλία αποδεικνύουν ότι τα μέτρα καταπολεμήσεως των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος οφείλονταν όχι σε πολυμερή σύμπραξη στην οποία μετέσχαν η Uniland και η Oficemen, αλλά σε μονομερείς αντιδράσεις των Βρετανών παραγωγών, αφενός, και των Ιταλών παραγωγών, αφετέρου.

2918 Από τα έγγραφα του σχετικού με την Ελλάδα φακέλου, η Uniland και η Oficemen επικαλούνται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 και από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, σειρά εγγράφων που αποδεικνύουν τον αμιγώς διμερή χαρακτήρα των επαφών που πραγματοποιήθηκαν τότε μεταξύ Ελλήνων και Ιταλών παραγωγών, αφενός, και μεταξύ Ελλήνων και Βρετανών παραγωγών, αφετέρου, και τον αυστηρώς τοπικό χαρακτήρα των συμφωνιών που πρότειναν ή συνήψαν οι Ιταλοί παραγωγοί, αφενός, και οι Βρετανοί παραγωγοί, αφετέρου, για την καταπολέμηση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στις οικείες αγορές. Αντιθέτως, κανένα από τα έγγραφα δεν ανέφερε την Uniland και την Oficemen, ούτε, γενικότερα, άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις πλην των ελληνικών, βρετανικών και ιταλικών. Έτσι, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις τους, η Uniland και η Oficemen παραθέτουν σειρά πρακτικών των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής οι οποίες διεξήχθησαν μεταξύ Ιουλίου και Δεκεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19878 έως 19880, 19881, 19882, 19883, 19884 και 19885 έως 19887). Στις από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, η Uniland και η Oficemen αναφέρονται κατ' αρχάς σε ένα έγγραφο το οποίο απηύθυνε στις 2 Σεπτεμβρίου 1988 η Τιτάν στους δικηγόρους της (έγγραφα αριθ. 33.126/19195 έως 19197), το οποίο εξηγεί (βλ., ειδικότερα, έγγραφο αριθ. 33.126/19196) ότι η εκ μέρους της ιταλικής επιχειρήσεως μη εκτέλεση της συναφθείσας τον Απρίλιο του 1986 με την Τιτάν συμβάσεως προμηθείας τσιμέντου αποτέλεσε τη συνέπεια συμφωνίας συναφθείσας μεταξύ του ομίλου Calcestruzzi/Ferruzzi και των Ιταλών τσιμεντοβιομηχανιών μόνον. Συναφώς, παραπέμπουν επίσης στα έγγραφα αριθ. 33.126/19188 έως 19193 και 19197 έως 19200. Στη συνέχεια, αναφέρουν ένα σημείωμα σχετικό με μια συνεδρίαση των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου της 12ης Ιανουαρίου 1988 στα γραφεία της Cementir στη Ρώμη (έγγραφα αριθ. 33.126/19871 έως 19873), το οποίο αποδεικνύει, κατ' αυτές, ότι μόνον οι Ιταλοί παραγωγοί αντέδρασαν στις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία.

2919 Από τον σχετικό με το Ηνωμένο βασίλειο φάκελο, η Uniland και η Oficemen επικαλούνται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις τους, πλείονα έγγραφα [πρακτικά των συνεδριάσεων της CMF του 1986 και του 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/17163, 17164, 17168 έως 17172, 17173, 17174, 17176, 17177, 17178, 17179, 17187, 17196 και 17215), έγγραφο της ETF προς το OFT (έγγραφα αριθ. 33.126/17646 και 17647) και πρακτικά μιας συνεδριάσεως της Blue Circle της 19ης Ιουνίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/10827 και 10828)] τα οποία επιβεβαιώνουν τον αυστηρώς διμερή χαρακτήρα των επαφών μεταξύ της βρετανικής και της ελληνικής αγοράς (βιομηχανιών και δημοσίων αρχών) στο πλαίσιο του «ελληνικού προβλήματος», καθώς και την αμιγώς τοπική διάσταση των βρετανικών αντιδράσεων στις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος. Οι μόνες αναφορές που διαλαμβάνουν τα έγγραφα αυτά σχετικά με τους άλλους Ευρωπαίους παραγωγούς αφορούσαν συσκέψεις με τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής, και με ορισμένα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, προκειμένου να επιτευχθεί η επέμβαση της Επιτροπής στον φάκελο των παρανόμων ενισχύσεων που χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία. Στις από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, η Uniland και η Oficemen παραπέμπουν και σε άλλα έγγραφα τα οποία βρέθηκαν μεταξύ των εγγράφων του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου, δηλαδή στο απόσπασμα που αφορά το σημείο 1.2. («Συμφωνία παραλαβής με την ελληνική βιομηχανία») των πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (έγγραφα

αριθ. 33.126/16150 έως 16155, ειδικότερα 16151 και 16152), σ' ένα εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 4ης Σεπτεμβρίου 1986 με τίτλο «Management Briefing Note: Greek Imports» (έγγραφα αριθ. 33.126/11026 και 11027), σ' ένα έγγραφο της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 από την Blue Circle προς την Holderbank (έγγραφα αριθ. 33.126/13108 και 13109), σ' ένα σημείωμα συζητήσεως της Blue Circle με τον τίτλο «Cheap Imports — Meeting at 9.30 a.m. on Monday 7th July 1986» (έγγραφα αριθ. 33.126/13104 έως 13106) και σε δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle του Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/11080 έως 11084). Όλα αυτά τα έγγραφα αποδεικνύουν ότι οι αντιδράσεις των Βρετανών παραγωγών στις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος είχαν αυστηρώς τοπικό χαρακτήρα, αποκλειομένων κάθε συμφωνίας, αντιδράσεως ή μέτρου ευρωπαϊκού βεληνεκούς, και ότι τα μόνα μέτρα για την επίλυση του «ελληνικού προβλήματος» στα οποία ενεπλάκησαν η Uniland και η Oficemen ήσαν οι συνεδριάσεις για την ευαισθητοποίηση των κοινοτικών αρχών (Επιτροπής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου) στο ζήτημα των επιχορηγήσεων εκ μέρους της Ελληνικής Δημοκρατίας προς την ελληνική τσιμεντοβιομηχανία. Όσον αφορά τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (έγγραφα αριθ. 33.126/16150 έως 16155), η Oficemen ισχυρίζεται ότι το έγγραφο αυτό διαλύει οριστικώς κάθε αμφιβολία ως προς τη συμμετοχή της στην ETF, δεδομένου ότι ουδόλως γίνεται μνεία, στον κατάλογο των συμμετεχόντων, της παρουσίας ενός από τους εκπροσώπους της (βλ., ειδικότερα, έγγραφο αριθ. 33.126/16150).

2920 Από τα έγγραφα του σχετικού με την Ιταλία φακέλου, η Uniland και η Oficemen επικαλούνται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις τους, δύο έγγραφα, δηλαδή αποσπάσματα ενός εγγράφου της Italcementi της 26ης Οκτωβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/2950) και, μία ακόμη φορά, των πρακτικών της συνεδριάσεως που διεξήχθη στις 12 Ιανουαρίου 1988 στα γραφεία της Cementir (έγγραφο αριθ. 33.126/19872). Τα έγγραφα αυτά δεν περιέχουν, κατ' αυτές, καμία αναφορά οποιασδήποτε συμμετοχής, άμεσης ή έμμεσης, της Uniland και της Oficemen στα μέτρα που ελήφθησαν από την ιταλική αγορά για την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος. Αντιθέτως, επιβεβαιώνουν την αμιγώς τοπική διάσταση των μέτρων αυτών. Στις από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, η Uniland και η Oficemen επικαλούνται, από τα έγγραφα του σχετικού με την Ιταλία φακέλου, ένα απόσπασμα απαντήσεων που έδωσε η Unicem στην Επιτροπή τον Οκτώβριο του 1989 σχετικά με τις δραστηριότητες της ETF (έγγραφα αριθ. 33.126/12060 έως 12065, ειδικότερα 12063) και ένα έγγραφο στο οποίο η Calcestruzzi εξηγεί στην Επιτροπή ότι η μείωση των εισαγωγών της προελεύσεως Ελλάδος οφειλόταν στο γεγονός και μόνον ότι οι ιταλικές αρχές δεν της παρέσχαν τις αναγκαίες άδειες για την κατασκευή αποβάθρας προοριζομένης για την εκφόρτωση τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.126/16317 έως 16321, ειδικότερα 16319).

2921 Ωστόσο, υπενθυμίζεται (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250) ότι πολλά από τα έγγραφα που προβάλλουν η Uniland και η Oficemen στις από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους είχαν χαρακτηρισθεί ως «Α» ή «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί», όσον αφορά τη μελέτη του φακέλου κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/11026, 11027, 11080 έως 11084, 19195 και 19196). Εξάλλου, τα ακόλουθα έγγραφα υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95): πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden [έγγραφα αριθ. 33.126/16151 έως 16155, το περιεχόμενο των οποίων ταυτίζεται με το περιεχόμενο των εγγράφων αριθ. 33.126/18857 έως 18862, που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95)], «Management Briefing Note» της Blue Circle της 4ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/11026 και 11027), έγγραφο της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 από την Blue Circle προς την Holderbank [έγγραφα αριθ. 33.126/13108 και 13109, το περιεχόμενο των οποίων αντιστοιχεί προς το περιεχόμενο των εγγράφων αριθ. 33.126/11094 και 11095, που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95)], σημείωμα συζητήσεως της Blue Circle με τον τίτλο «Cheap Imports» [έγγραφα αριθ. 33.126/13104 έως 13106, το περιεχόμενο των οποίων συμπίπτει με το περιεχόμενο των εγγράφων αριθ. 33.126/10992 έως 10994, που υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95)], και

εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle του Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/11080 έως 11084). Συνεπώς, η Uniland και η Oficemen μπορούσαν να έχουν χρησιμοποιήσει όλα αυτά τα έγγραφα για να στηρίξουν το υπόμνημά τους απαντήσεως στην ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορούν να τα επικαλούνται σήμερα για να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

2922 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια τα οποία η Uniland και η Oficemen μπορούσαν να έχουν προβάλει κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των διαφόρων εγγράφων που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2918 έως 2920, για να αποδείξουν τις διμερείς επαφές που πραγματοποιήθηκαν, όταν ανέκυψε το «ελληνικό πρόβλημα», μεταξύ της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου και της ελληνικής αγοράς, αφενός, και της ιταλικής και της ελληνικής αγοράς, αφετέρου, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι, παραλλήλως προς τις μεμονωμένες αντιδράσεις των Βρετανών και των Ιταλών παραγωγών, το ζήτημα των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος προκάλεσε τη σύσταση της ETF σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη.

2923 Ομοίως, τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημεία 23 και 39, της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς τη συμμετοχή του P. Rumeu, της Uniland, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στη συνεδρίαση των εκπροσώπων της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες. Δεν θα μπορούσαν ωσαύτως να αντικρούσουν τις σχετικές με την Oficemen διαπιστώσεις που εκτίθενται στην παράγραφο 29, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως προς τον διορισμό, κατά την προαναφερθείσα συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986, του κ. Andia ως μέλους της υποομάδας της ETF «Μέτρα προστασίας» και ως προς τη συμμετοχή του στη συνεδρίαση της υποομάδας αυτής στις 17 Μαρτίου 1987, αφενός, και ως προς την παρουσία ενός εκπροσώπου «τη[ς] ισπανική[ς] βιομηχανία[ς] και, ως εκ τούτου, τη[ς] ίδια[ς της] Oficemen, (...) στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας στις 9 Ιουνίου 1986, 9 Σεπτεμβρίου 1986 και 6 Νοεμβρίου 1986», αφετέρου. Επομένως τα σχόλια που μπορούσαν να έχουν αναπτύξει η Uniland και η Oficemen κατά τη διοικητική διαδικασία δεν θα μπορούσαν να αναιρέσουν το γεγονός ότι και οι δύο είχαν εκδηλώσει την υποστήριξή τους στη σύσταση της ETF και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της.

2924 Στις από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, η Uniland και η Oficemen υποστηρίζουν επίσης ότι βρήκαν στον σχετικό με την Ελλάδα φάκελο σειρά συμβάσεων προμηθείας τσιμέντου συναφθεισών, κατά το διάστημα κατά το οποίο έχει κριθεί ότι διήρκεσε η παράβαση, μεταξύ Ελλήνων και Ευρωπαίων παραγωγών [έγγραφα αριθ. 33.126/19175 έως 19178, 19855 έως 10859 (sic), 19447 έως 19454, 19754 έως 19762, 19770 έως 19778, 19781 έως 19786, 19793 έως 19798, 19802 έως 19812, 19817 έως 19832, 20011 έως 20019, 20104 έως 20117, 20132 έως 20137, 20140 έως 20147, 20148 έως 20156, 20157 έως 20164, 20166, 20167, 20225, 20226, 20229 έως 20239, 20240 έως 20249 και 20259 έως 20267] και μεταξύ των Ελλήνων παραγωγών και των παραγωγών από τρίτες προς την Κοινότητα χώρες, με προορισμό την Κοινότητα (έγγραφα αριθ. 33.126/20065 έως 20071). Η ύπαρξη των διαφόρων αυτών συμβάσεων αποδεικνύει ότι οι εισαγωγές από την Ελλάδα προς την Κοινότητα συνεχίστηκαν με την ίδια συχνότητα κατά την υπό εξέταση περίοδο διαρκείας της παραβάσεως. Συνεπώς, η Uniland και η Oficemen φρονούν ότι, αν είχαν πρόσβαση στα διάφορα αυτά έγγραφα κατά τη διοικητική διαδικασία, θα είχαν στη διάθεσή τους ένα επιπλέον μέσο άμυνας για να αντικρούσουν τους ισχυρισμούς της Επιτροπής ότι σκοπός της ETF ήταν ο περιορισμός των εισαγωγών τσιμέντου (ιδίως του τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος) στη δυτική Ευρώπη. Προσθέτουν ότι η έκθεση διαχειρί-

σεως της Τιτάν για το 1988 (έγγραφο αριθ. 33.126/19432) εκφράζει μια θεαματική ενίσχυση της παρουσίας της ελληνικής επιχειρήσεως στην ιταλική αγορά κατά το έτος εκείνο, πράγμα το οποίο αντικρούει τα συμπεράσματα που συνήγαγε η Επιτροπή, ιδίως στην παράγραφο 53 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2925 Συναφώς, πρέπει κα' αρχάς να υπομνησθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250) ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/19754, 19762, 19770, 19776, 19817, 19819, 19827, 20011, 20019, 20065, 20071 και 20072 είχαν χαρακτηρισθεί ως «Α» ή «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί», όσον αφορά τη μελέτη του φακέλου κατά τη διοικητική διαδικασία. Συνεπώς, η Uniland και η Oficemen μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν όλα αυτά τα έγγραφα για να στηρίξουν το υπόμνημά τους απαντήσεως στην ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να τα επικαλούνται σήμερα για να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

2926 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια αυτά θα παρείχαν, στην καλύτερη των περιπτώσεων, τη δυνατότητα στην Uniland και στην Oficemen να αποδείξουν ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF δεν είχε αποτελέσματα θίγοντα τον ανταγωνισμό. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τα έγγραφα τα οποία αναφέρουν οι παράγραφοι 25, σημεία 15 και 24, και 53, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι η συμφωνία αυτή επιδίωκε σκοπό θίγοντα προδήλως τον ανταγωνισμό, δηλαδή των εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, πράγμα το οποίο αρκούσε για να την καταστήσει αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία).

2927 Συνεπώς, κανένα από τα σχόλια της Uniland και της Oficemen δεν είχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Uniland και η Oficemen δεν απέδειξαν συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς τους κατά τη διοικητική διαδικασία.

13. Υπόθεση T-60/95, Irish Cement κατά Επιτροπής

2928 Η Irish Cement ισχυρίζεται, πρώτον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι οι συνεδριάσεις της 9ης και της 10ης Σεπτεμβρίου και της 6ης Νοεμβρίου 1986, κατά τις οποίες κλήθηκε να μετάσχει σε άσκηση πιέσεων προς Ευρωπαίους πολιτικούς και, ειδικότερα, προς τον P. Sutherland, μέλος της Επιτροπής, όσον αφορά τις ελληνικές κρατικές ενισχύσεις, χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή ως αποδεικτικά στοιχεία περί του ότι η ETF ήταν όργανο της Cembureau, στο οποίο η Irish Cement ήταν αναμεμιγμένη τόσο αμέσως όσο και λόγω της ιδιότητάς της ως αμέσου μέλους της Cembureau. Υποστηρίζει ότι η Επιτροπή διέθετε, ωστόσο, αποδείξεις, ειδικότερα δε μια σειρά πρακτικών συνεδριάσεων της CMF, από τα οποία προκύπτει, αφενός, ότι οι συνεδριάσεις της 9ης και της 10ης Σεπτεμβρίου 1986 μεταξύ των «ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών» και μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου οργανώθηκαν και συντονίσθηκαν από την Blue Circle (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/17163 και 17168) και, αφετέρου, ότι η συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες είχε ως αντικείμενο την προετοιμασία της συσκέψεως μεταξύ των «επικεφαλής της τσιμεντοβιομηχανίας της ΕΟΚ» ή των «ανωτέρων εκπροσώπων διαφόρων ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών» και του P. Sutherland (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/17176 και 17182). Όλα αυτά τα έγγραφα εμφαίνουν ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στην προσβαλλομένη

απόφαση, καμία από τις συνεδριάσεις αυτές δεν αποτέλεσε συνεδρίαση των «επικεφαλής αντιπροσωπείας» της Cembureau, ότι η ETF ήταν απλώς μια ένωση των κύριων Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου, συσταθείσα για την άσκηση πιέσεων, και ότι, συνεπώς, οι δραστηριότητες αυτής της ETF δεν μπορούσαν να αποδοθούν στη Cembureau, μνεία της οποίας, εξάλλου, ουδόλως γίνεται στα διάφορα ως άνω έγγραφα. Από τα έγγραφα αυτά προκύπτει επίσης ότι, κατά τις δύο αυτές συνεδριάσεις, δεν έγινε καμία αναφορά στη συμφωνία Cembureau. Στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Irish Cement επικαλείται επίσης πλείονα έγγραφα σχετικά με τις συνεδριάσεις της 9ης και της 10ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/11052, 11053, 11056 έως 11060, 11061, 11062 και 7717 έως 7722) τα οποία θα της είχαν χρησιμεύσει για να αποδείξει ότι η συμμετοχή του εκπροσώπου της D. Quirke ήταν νόμιμη και καλόπιστη, δεδομένου ότι, εξ όσων γνώριζε αυτός, οι εν λόγω συνεδριάσεις είχαν ως μοναδικό σκοπό την ευαισθητοποίηση των κοινοτικών αρχών στο πρόβλημα που δημιούργησαν οι ελληνικές κρατικές ενισχύσεις.

2929 Στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Irish Cement επικαλείται διάφορα πρακτικά συνεδριάσεων της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau (έγγραφα αριθ. 33.126/7882 έως 7886 και αριθ. 33.322/1423 έως 1444), ειδικότερα δε τα πρακτικά της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau της 30ής Μαΐου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.322/1429 και 1431), για να τονίσει εκ νέου ότι οι συνεδριάσεις της ETF δεν ήσαν συνεδριάσεις των «επικεφαλής αντιπροσωπείας» της Cembureau. Πράγματι, τα διάφορα αυτά έγγραφα εμφαίνουν ότι οι συνεδριάσεις αυτές προετοιμάζονταν πάντοτε από την εκτελεστική επιτροπή, μπορούσαν να συγκληθούν μόνον από την επιτροπή αυτή και αποτελούσαν πάντοτε αντικείμενο μιας μεταγενέστερης αναφοράς στο επίπεδο της εν λόγω επιτροπής. Τούτο όμως δεν συνέβαινε με τις συνεδριάσεις της ETF, οι οποίες συγκαλούνταν από την Blue Circle, για την ακρίβεια δε από τον Sir John Milne, όπως εμφαίνουν, για τις συνεδριάσεις της 9ης και της 10ης Σεπτεμβρίου 1986, τα έγγραφα αριθ. 33.126/7717 έως 7722 (σημείωμα της 11ης Σεπτεμβρίου 1986 του P. Sytor, της CBR, σχετικό με τις συνεδριάσεις της 9ης και της 10ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden και στο Στρασβούργο).

2930 Ωστόσο, παρατηρείται ότι, όσον αφορά τις συνεδριάσεις της 9ης και της 10ης Σεπτεμβρίου 1986, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Irish Cement κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει την διαφόρων εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία στις δύο προηγούμενες σκέψεις θα αποδείκνυαν στην καλύτερη των περιπτώσεων ότι, κατά τις δύο αυτές ημέρες, οι Ευρωπαίοι παραγωγοί άσκησαν πολιτικές πιέσεις όσον αφορά το ελληνικό ζήτημα. Αντιθέτως, τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν το περιεχόμενο των εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25, σημεία 22 έως 32, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τα οποία προκύπτει ότι στις 9 Σεπτεμβρίου 1986, αργά το απόγευμα, διεξήχθη στο Baden-Baden συνεδρίαση των «επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της task-force», στην οποία μετέσχε ο D. Quirke, εκπρόσωπος της Irish Cement, και η οποία αφορούσε αποκλειστικώς, μετά από μια ρητή υπόμνηση του παρανόμου σκοπού της ETF, τη σύνθεση της ETF, την οργάνωση των εργασιών της και την εξέταση των διαφόρων αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων που της ανατέθηκαν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 έως 32· έγγραφα αριθ. 33.126/18857 έως 18862).

2931 Υπογραμμίζεται επίσης ότι το σημείωμα της CBR το οποίο επικαλείται η Irish Cement (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2929· έγγραφα αριθ. 33.126/7717 έως 7722) αναφέρει μια συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden που είχε ως «κύριο αντικείμενο (...) την αναφορά της ομάδας εργασίας ("Task Force committee established in Stockholm")». Σύμφωνα με το σημείωμα, κατά τη συνεδρίαση αυτή εξετάσθηκαν η σύσταση της «Joint Trading Company» και «οι μελέτες που πραγματοποίησε η ομάδα εργασίας ή οι οποίες εκκρεμούσαν ενώπιον της ομάδας αυτής». Συνεπώς, οι ενδείξεις αυτές ενισχύουν περισσότερο παρά αποδυναμώνουν τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημεία 22 έως 32, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των εγγράφων αριθ. 33.126/18849

έως 18862. Εξάλλου, από το ίδιο σημείωμα της CBR προκύπτει ότι, κατά την εν λόγω συνεδρίαση, ο Sir John Milne, της Blue Circle, «συμφώνησε να μην διακοπούν οι επαφές με τους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου, αλλά [να προσανατολισθούν εκ νέου] οι επαφές αυτές στην ιδέα της δεσμεύσεως για την παραλαβή μεγάλων ποσοτήτων ελληνικού τσιμέντου από άλλους παραγωγούς τσιμέντου (ιδέα "Trading Group") [·] η ομάδα εργασίας θα συνεχίσει». Περαιτέρω, υπό τον τίτλο «διάφορες πληροφορίες», υπογραμμίζεται ότι «ο κ. Quirke δήλωσε ότι, κατά τη γνώμη του, θα πρέπει να προστεθεί στα τρία ήδη ισχύοντα ή προβλεφθέντα μέτρα (ήτοι: "Trading Group" — μέτρα προστασίας από εθνικές κυβερνήσεις — άσκηση πιέσεων προς ΕΟΚ) μια "τέταρτη διάσταση", δηλαδή ένα μέτρο σε επίπεδο "Liaison Committee Cembureau"». Τα αποσπάσματα αυτά εμφαίνουν ότι το ενδιαφέρον της Irish Cement για τα μέτρα που μελετώνταν για την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος δεν περιοριζόταν στα πολιτικά διαβήματα, αλλά αφορούσε και τα ιδιωτικής φύσεως μέτρα που μελετώνταν για την αναχαίτιση των εισαγωγών αυτών. Συνεπώς, δεν θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν κατά τη διοικητική διαδικασία για την άμυνα της Irish Cement κατά της αιτιάσεως που αντλείται από τη σύσταση της ETF.

2932 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, η οποία περιγράφεται στην παράγραφο 25, σημεία 39 έως 43, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε ότι αυτή είχε εν μέρει ως αντικείμενο την προετοιμασία της προβλεφθείσας συναντήσεως με τον P. Sutherland (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 43). Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Irish Cement κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων που απαριθμούνται ανωτέρω στη σκέψη 2928, στην καλύτερη περίπτωση θα μπορούσαν να ενισχύσουν τις διαπιστώσεις τις οποίες έλαβε προσηκόντως υπόψη της η Επιτροπή. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αναιρέσουν το ότι, όπως προκύπτει από τις σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή, οι οποίες παρατίθενται στην παράγραφο 25, σημεία 39 έως 43, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008), οι μετασχόντες, μεταξύ των οποίων η Irish Cement, συμφώνησαν ότι η ETF έπρεπε να συνεχίσει να συνεδριάζει για να παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με τις απειλές εισαγωγής τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στις αγορές της δυτικής Ευρώπης.

2933 Τέλος, τα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει διατυπώσει η Irish Cement κατά τη διοικητική διαδικασία, προκειμένου να αποδείξει ότι οι συνεδριάσεις στις οποίες μετέσχε τον Σεπτέμβριο και τον Νοέμβριο του 1986 δεν ήσαν συνεδριάσεις επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau και ότι η ETF δεν αποτελούσε απόρροια της Cembureau, δεν θα μπορούσαν, εν πάση περιπτώσει, να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που αφορούν την παρουσία του D. Quirke στις δύο συνεδριάσεις που εκτίθενται στην παράγραφο 25, αντιστοίχως, σημεία 22 έως 32 και σημεία 39 έως 43, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, τα σχόλια αυτά οπωσδήποτε δεν μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της Irish Cement για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, υπογραμμίζεται ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, οι γερμανικές επιχειρήσεις υποστήριξαν ότι «τα πρόσωπα που μετείχαν στις συνεδριάσεις (...) του Baden-Baden και των Βρυξελλών δεν είχαν την ιδιότητα του επικεφαλής αντιπροσωπείας», στον οποίο ισχυρισμό η Επιτροπή απάντησε ότι «η ιδιότητα αυτή αποδόθηκε από την task force και από τα πρακτικά και όχι από την Επιτροπή» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 6). Συνεπώς, παρατηρήσεις παρόμοιες προς τις διατυπωθείσες από την Irish Cement εξετάσθηκαν δεόντως από την Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

2934 Δεύτερον, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Irish Cement προβάλλει διάφορα έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/11180 έως 11182 και 15386) τα οποία αφορούν μια επιστολή που απηύθυνε ο G. Marshall, της Blue Circle, σε ορισμένους Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου για να τους ευχαριστήσει για τη βοήθειά τους στην επίλυση του προβλήματος που δημιούργησαν οι ελληνικές κρατικές ενισχύσεις. Τα έγγραφα αυτά εμφαίνουν την ορολογική ανακρίβεια του G. Marshall, ο οποίος χρησιμοποίησε την έκφραση «Cembureau people» («άνθρωποι της Cembureau») για να υποδηλώσει τους Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου. Η Irish Cement φρονεί ότι, αν είχε πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσε να αποδείξει ότι το γεγονός ότι στα πρακτικά της

συνεδριάσεως της EPC της 13ης Μαΐου 1987 ο G. Marshall αναφέρθηκε στη «Cembureau Task Force» για να δηλώσει την «European Task Force» οφειλόταν στην ίδια ορολογική ανακρίβεια και, επομένως, ότι, αντιθέτως προς όσα συνάγει εντεύθεν η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφος 16), η εν λόγω αναφορά δεν σήμαινε ότι η ETF ήταν συνασπισμός που σχηματίστηκε σε επίπεδο Cembureau.

2935 Ωστόσο, τα σχόλια αυτά μπορούσαν ομοίως να ενισχύσουν την πεποίθηση της Επιτροπής ότι το καρτέλ που συνεστήθη από διαφόρους Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου για την καταπολέμηση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως, κυρίως, Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη ήταν δημιούργημα «ανθρώπων της Cembureau» και, επομένως, ότι είχε συσταθεί στο πλαίσιο αυτής της ευρωπαϊκής ενώσεως. Εν πάση περιπτώσει, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη διαπίστωση που πραγματοποιήθηκε στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά την οποία ο G. Marshall «κατείχε θέση που του επέτρεπε να έχει καλή γνώση των δομών της Cembureau και των δραστηριοτήτων της», διαπίστωση η οποία ώθησε την Επιτροπή να θεωρήσει ότι η αναφορά στη «Cembureau Task Force» που περιεχόταν στο σημείωμα σχετικά με τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987, το οποίο κατάρτισε ο G. Marshall, «[περιέγραφε] στην ουσία τη σχέση μεταξύ της Cembureau και της task force, σχέση που προκύπτει από τις εκφράσεις που επέλεξε ο κ. Marshall».

2936 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια της Irish Cement επί του ζητήματος αυτού δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπομνήστηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 2930 και 2932, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς κατέληξε στη συμμετοχή της Irish Cement στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

2937 Συνεπώς, κανένα από τα σχόλια της Irish Cement δεν είχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Συνεπώς, η Irish Cement δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

14. Υπόθεση Τ-65/95, Italcementi κατά Επιτροπής

2938 Πρώτον, η Italcementi υποστηρίζει, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι τα κεφάλαια 7 και 17 της ΑΑ, τα οποία αφορούν την ελληνική αγορά, επιβεβαιώνουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σοβαρό σφάλμα εκτιμήσεως μη προσδίδοντας όλη την απαιτούμενη σπουδαιότητα στο προδήλως παράνομο των δραστηριοτήτων εξαγωγής των Ελλήνων παραγωγών οι οποίοι, όχι μόνον ετύγχαναν επιχορηγήσεων από την κυβέρνησή τους, ασυμβιβάστων προς το άρθρο 92 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87 ΕΚ), αλλά, επιπλέον, είχαν συνάψει «συμφωνία κυρίων» για τις εξαγωγές τους προς την Κοινότητα, συμφωνία ως προς την οποία η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε, στα σχετικά με την Ελλάδα κεφάλαια της ΑΑ, ότι όντως υπήρξε και ότι εν δυνάμει έθιγε τον ανταγωνισμό. Κατά την προσφεύγουσα, τα στοιχεία αυτά θα της ήσαν ιδιαιτέρως χρήσιμα για να υπογραμμίσει τον αμιγώς αμυντικό χαρακτήρα της ETF.

2939 Στις από 26 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi επικαλείται επίσης σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/19369 έως 19377) τα οποία αποδεικνύουν την ύπαρξη, από το 1962, ειδικών συμφωνιών μεταξύ Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου σχετικών με τις εξαγωγές τους. Οι συμφωνίες αυτές σκοπούσαν στην αποφυγή κάθε πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας διαταράσσουσας τις εσωτερικές ισορροπίες στην εγχώρια αγορά τους.

2940 Ωστόσο, παρατηρείται συναφώς ότι, κατά την ακρόαση της 12ης Μαρτίου 1993, η Lafarge τόνισε την κατάσταση νόμιμης άμυνας η οποία υποτίθεται ότι προκάλεσε τη σύσταση της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 8, πρώτο εδάφιο). Η Επιτροπή εκθέτει, στην παράγραφο 53, σημείο 8, δεύτερο έως έκτο εδάφιο, τους λόγους για τους οποίους απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό. Λαμβανομένων υπόψη των σκέψεων που ανέπτυξε έτσι η Επιτροπή, ιδίως στο πέμπτο και στο έκτο εδάφιο, ότι δηλαδή διάφορα έγγραφα σχετικά με την ETF εμφαίνουν ότι ο σκοπός της ήταν ευρύτερος από την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος και μόνον, την ίδια τύχη θα είχε κατ' ανάγκην ο ισχυρισμός της Italcementi ότι κατά τον χρόνο λειτουργίας της ETF υπήρχε ελληνικό καρτέλ εξαγωγών.

2941 Δεύτερον, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi ισχυρίζεται ότι τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ (ειδικότερα τα κεφάλαια 7 και 17, σχετικά με την Ελλάδα, και 4 και 14, σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο) και τα έγγραφα που αφορούν τα κεφάλαια αυτά (έγγραφα αριθ. 33.126/10827, 10828, 17157, 17158, 19879, 19880, 17163, 17164, 17169, 17171, 17172, 17176, 17168, 17178, 19884, 19886, 17193 και 17220, και έγγραφα αριθ. 33.322/1321 και 1322) εμφαίνουν ότι οι δραστηριότητες της ETF είχαν εντελώς ασήμαντο ρόλο στην επίλυση του «ελληνικού προβλήματος», επίλυση η οποία οφείλεται κυρίως σε διμερείς διαπραγματεύσεις, υπό την αιγίδα της Επιτροπής, μεταξύ των βιομηχανιών, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελληνικής Κυβερνήσεως. Έτσι, κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν αναφέρει την ETF, πράγμα το οποίο αποδεικνύει την έλλειψη χρησιμότητάς της και την αδυναμία της να επιλύσει τις δυσχέρειες που προκαλούσαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στις αγορές της δυτικής Ευρώπης. Τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι, στην πραγματικότητα, η ETF όχι μόνο δεν ήταν το πανευρωπαϊκό κέντρο λήψεως αποφάσεων για τα θίγοντα τον ανταγωνισμό μέτρα κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, αλλά ήταν, στην καλύτερη των περιπτώσεων, αφενός, «τερματικό πληροφοριών» μέσω του οποίου οι παραγωγοί τσιμέντου των διαφόρων κρατών μελών που αντιμετώπιζαν την ελληνική απειλή ενημερώνονταν αμοιβαίως για τα ληφθέντα ή τα μελετώμενα συναφώς μέτρα και, αφετέρου, ομάδα μελέτης και ασκήσεως πιέσεων σκοπούσα στην ευαισθητοποίηση των κοινοτικών αρχών στο πρόβλημα αυτό. Η έλλειψη ευρωπαϊκής συμπράξεως κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος εξηγείται από το ότι, αρχικώς, ο δηλωθείς στόχος των Ελλήνων παραγωγών κατά την εκ μέρους τους αναζήτηση νέων αγορών εξαγωγής ήταν η αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου (έγγραφο αριθ. 33.126/19882). Μόνο μετά τον τριμερή καθορισμό (Επιτροπή/Ελληνική Κυβέρνηση/Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου) ποσοστώσεων εξαγωγών από την Ελλάδα προς το Ηνωμένο Βασίλειο, στράφηκε η ελληνική βιομηχανία τσιμέντου προς την ιταλική αγορά. Τα έγγραφα αριθ. 33.322/1321 και 1322 (απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της 18ης Σεπτεμβρίου 1986 της διευθύνουσας επιτροπής της Oficemen), τα οποία εκθέτουν τα διαβήματα των Βρετανών παραγωγών προς τους Ισπανούς παραγωγούς ώστε οι δεύτεροι να ζητήσουν την υποστήριξη των Ισπανών επιτρόπων στην επίλυση του «ελληνικού προβλήματος», αποδεικνύουν επίσης την έλλειψη σχεδιασμένης πρωτοβουλίας σε επίπεδο ETF για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού. Η Italcementi επικαλείται επίσης το έγγραφο αριθ. 33.126/17220 (απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της CMF της 3ης Ιουνίου 1987), το οποίο εμφαίνει ότι, όταν η γαλλική αγορά βρέθηκε αντιμέτωπη με το πρόβλημα των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, διεξήχθησαν αυστηρώς διμερείς συζητήσεις μεταξύ των βρετανικών και των γαλλικών κυβερνητικών αρχών.

2942 Στις από 26 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi επικαλείται σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/16484 έως 16487, 16478, 16473, 16474, 16469, 11062 έως 11064, 16489, 16490, 16488, 16470, 16471, 16491 έως 16493, 16463, 16464, 16459, 16498 έως 16501, 16494, 16495, 16465 έως 16468, 11182, 16436 έως 16441 και 16508), τα οποία εμφαίνουν τις πιέσεις που άσκησε η Blue Circle στους λοιπούς Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου, ιδίως προς τους Γερμανούς παραγωγούς, για να υποστηρίξουν τις προσπάθειες ασκήσεως πιέσεων προς τις κοινοτικές αρχές που κατέβαλλε η βρετανική βιομηχανία, προκειμένου να καταγγείλει τις παράνομες εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος. Τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνουν, εξάλλου, τη νομιμότητα των δραστηριοτήτων της ETF, καθώς και τον καθοριστικό ρόλο της βρετανικής βιομηχανίας στην επίλυση του «ελληνικού προβλήματος». Άλλα έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/18868, 18869 και 11086) εμφαίνουν την ανεξαρτησία της εμπορικής πολιτικής της Blue Circle, η οποία, ενώ επιδίωκε να συγκεντρώσει τους Ευρωπαίους συναδέλφους της ώστε να μετάσχουν στις δραστηριότητες ασκήσεως πιέσεων της ETF, εξακολούθησε συγχρόνως να διαχειρίζεται τις εμπορικές σχέσεις της με τους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου με πλήρη ελευθερία, αγοράζοντας ελληνικό τσιμέντο για τις εκμεταλλεύσεις της στις Ηνωμένες Πολιτείες. Έτσι, τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνουν ότι η ETF, πέραν της συνισταμένης στην άσκηση πιέσεων λειτουργίας της, ήταν απλώς ένας πυρήνας εκ των υστέρων ανταλλαγής πληροφοριών επί των πολιτικών μέτρων και των εμπορικών δραστηριοτήτων στις διάφορες αγορές.

2943 Με τις από 26 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi υποβάλλει επίσης πλείονα έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/19014 έως 19016 και 11165), αποδεικνύοντα κατ' αυτήν ότι τα απτά αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων που διεξήχθησαν ως προς το ελληνικό ζήτημα επιτεύχθηκαν από τους Βρετανούς παραγωγούς τσιμέντου, εντελώς ανεξάρτητα από την ETF, της οποίας οι δραστηριότητες ασκήσεως πιέσεων είχαν ως μόνο αποτέλεσμα, εξάλλου έμμεσο και μακροπρόθεσμο, μια αναθεώρηση εκ μέρους της Επιτροπής τον Δεκέμβριο του 1986 της αποφάσεώς της για τις ελληνικές κρατικές ενισχύσεις. Τα έγγραφα αυτά ενισχύουν την άποψη της Italcementi ως προς τον εντελώς ασήμαντο ρόλο της ETF, την οποία κατ' ουσίαν εκμεταλλεύθηκαν οι Βρετανοί παραγωγοί, ακολουθώντας συγχρόνως μια πολύ αποτελεσματικότερη οδό για την επίλυση του δικού τους προβλήματος.

2944 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι όλα αυτά τα σχόλια, αν η Italcementi είχε τη δυνατότητα να τα διατυπώσει κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που εκθέτει η Επιτροπή στις παραγράφους 24 και 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή ότι οι απειλές εξαγωγών των Ελλήνων παραγωγών, οι οποίοι «κατά τα τέλη του 1985 και στις αρχές του 1986 (...) στράφηκαν προς τη δυτική Ευρώπη και ιδίως προς (...) [την] Ιταλία, όπου οι μικρές ενώσεις οι οποίες είχαν συσταθεί από τους χρήστες και τις μικρές εταιρίες εισαγωγών-εξαγωγών ανέλαβαν την πρωτοβουλία εισαγωγής ελληνικού τσιμέντου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 1), προκάλεσαν τη σύσταση της ETF κατόπιν πρωτοβουλίας ορισμένων μεγάλων Ευρωπαίων παραγωγών, μεταξύ των οποίων η Italcementi, με σκοπό να εξετάζει, προκειμένου να προβαίνει σε συστάσεις προς τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη.

2945 Η ιδιαίτερη έμφαση την οποία η Italcementi μπορούσε να προσδώσει κατά τη διοικητική διαδικασία στην ασήμαντη συμβολή της ETF στην επίλυση του «ελληνικού προβλήματος» δεν θα μπορούσε να αντικρούσει τα έγγραφα τα οποία αναφέρουν οι παράγραφοι 25, σημεία 15 και 24, και 53, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η συμφωνία συστάσεως της ETF επιδίωκε σκοπό θίγοντα προδήλως τον ανταγωνισμό, πράγμα το οποίο αρκούσε για να καταστήσει τη συμφωνία αυτή αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία).

2946 Τρίτον, η Italcementi υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι δραστηριότητες της ETF μπορούσαν να είναι παράνομες, τα διάφορα έγγραφα των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων που επικαλείται στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, για να καταστήσει σαφή τη φύση των αντιδράσεων στις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, αν είχαν προσκομισθεί κατά τη διοικητική διαδικασία, θα είχαν κατ' ανάγκη ωθήσει την Επιτροπή να διακρίνει, κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της ατομικής ευθύνης των διαφόρων μετεχουσών επιχειρήσεων, μεταξύ των Βρετανών παραγωγών, οι οποίοι άσκησαν κάθε είδους πιέσεις για να εμποδίσουν τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος και οι οποίοι εν τέλει κατόρθωσαν να τις περιορίσουν στο ελάχιστο χάρη στην προαναφερθείσα στη σκέψη 2941 τριμερή συμφωνία, και των λοιπών Ευρωπαίων παραγωγών, μεταξύ των οποίων η Italcementi και οι άλλοι Ιταλοί παραγωγοί, οι οποίοι παρακολουθούσαν τη διοχέτευση μεγάλων ποσοτήτων ελληνικών προϊόντων στην αγορά τους και υποχρεώθηκαν μάλιστα να παραχωρήσουν στην Calcestruzzi, που ήταν ο μεγαλύτερος πελάτης τους στην Ιταλία, σημαντικές εκπτώσεις κατά τη σύναψη των συμβάσεων προμηθείας τον Απρίλιο του 1987.

2947 Ωστόσο, τα σχόλια αυτά, αν η Italcementi τα είχε διατυπώσει κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να αποδυναμώσουν το γενικό συμπέρασμα που απορρέει από τα διάφορα πραγματικά στοιχεία τα οποία εξέθεσε η Επιτροπή στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως προς τον πρωταρχικό ρόλο της Italcementi, η οποία υπήρξε ένας από τους εμπνευστές της ETF, στη σύστασή της διά της συμμετοχής της στις συνεδριάσεις της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, της 4ης Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη και της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, πριν παραστεί, υπό τη διττή της ιδιότητα ως αμέσου μέλους της ETF και επικεφαλής αντιπροσωπείας, σε όλες τις συνεδριάσεις της ETF ή τις σχετικές μ' αυτήν, οι οποίες οργανώθηκαν μεταξύ της 17ης Ιουνίου 1986 και της 11ης Φεβρουαρίου 1987.

2948 Συνεπώς, κανένα από τα σχόλια της Italcementi δεν είχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Italcementi δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

15. Υπόθεση T-68/95, Holderbank κατά Επιτροπής

2949 Πρώτον, στις από 8 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Holderbank επικαλείται, από τα έγγραφα του σχετικού με το Ηνωμένο Βασίλειο φακέλου, σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/17157 έως 17159, 17160, 17180, 17181, 17184, 17182, 17183, 17191 έως 17194, 17219 έως 17225, 17624, 17625, 17631 έως 17633, 17635 έως 17637, 17638, 17641 έως 17653 και 17654) τα οποία εμφαίνουν ότι, κατά τον χρόνο λειτουργίας της ETF, η CMF, σε συμφωνία με την Κυβέρνηση και τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου, είχε επαφές και συζητήσεις με την Επιτροπή, για την επίλυση του προβλήματος που δημιουργούσαν οι εισαγωγές επιχορηγούμενου τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Η Holderbank φρονεί ότι, αν είχε λάβει γνώση των εγγράφων αυτών, θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει συμπληρωματικώς στην άμυνά της κατά των σχετικών με την ETF αιτιάσεων.

2950 Εντούτοις, έχει ήδη υπογραμμισθεί επανειλημμένως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2819) ότι η Επιτροπή είχε κατανοήσει πλήρως ότι η εμφάνιση των προβλημάτων που αφορούσαν τις εισαγωγές τσιμέντου

προελεύσεως Ελλάδος προκάλεσε μέτρα ευαισθητοποιήσεως και ασκήσεως πιέσεων προς τις εθνικές και τις κοινοτικές αρχές, υπό την ώθηση των Βρετανών παραγωγών, αλλά στην προσβαλλομένη απόφαση δεν ενδιαφέρθηκε για τα μέτρα αυτού του είδους (υποσημείωση 115). Συνεπώς, τα σχόλια που μπορούσε να έχει προβάλει η Holderbank κατά τη διοικητική διαδικασία για να τονίσει τα πολιτικά μέτρα που προκάλεσε το ζήτημα των ελληνικών εξαγωγών θα μπορούσαν μόνο να προβάλουν μια πτυχή του φακέλου αυτού την οποία επισήμανε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι, παραλλήλως προς αυτά τα πολιτικά διαβήματα, η ελληνική υπόθεση προκάλεσε τη σύσταση της ETF, κατόπιν πρωτοβουλίας ορισμένων μεγάλων Ευρωπαίων παραγωγών, μεταξύ των οποίων η Holderbank, για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη.

2951 Δεύτερον, στις από 8 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Holderbank επικαλείται ένα σημείωμα του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 29ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19881 και 19882), το οποίο εμφαίνει ότι οι εισαγωγές στο Ηνωμένο Βασίλειο τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος εμποδίστηκαν από τη βρετανική σύμπραξη και μόνον, και όχι από τις διεθνείς συμπράξεις, όπως η ETF, στις οποίες μετέσχε η Holderbank. Παρά το ότι αναγνωρίζει ότι το «ελληνικό πρόβλημα» εξετάσθηκε σε επίπεδο ETF, η Holderbank ισχυρίζεται ότι το σημείωμα αυτό εμφαίνει κατά τρόπο πειστικό ότι η ETF ήταν απλώς ένα πλαίσιο διεξαγωγής συζητήσεων και ότι εστιρείτο κάθε μέσο δράσεως.

2952 Εντούτοις, παρατηρείται ότι το εν λόγω σημείωμα αναγράφει ότι, μέχρι τώρα, στην Αγγλία, «το καρτέλ έχει τρομοκρατήσει και έχει εκβιάσει όλες τις μεγάλες εταιρίες ετοίμου σκυροδέματος (...) να μην πάρουν ελληνικό τσιμέντο αλλιώς θα ζημιωθούν». Αντιθέτως προς όσα προφανώς υποστηρίζει η Holderbank, το σημείωμα δεν διευκρινίζει ότι το εν λόγω «καρτέλ» ήταν το βρετανικό καρτέλ.

2953 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Holderbank κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει του σημειώματος αυτού, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι, παραλλήλως προς τις τοπικές αντιδράσεις στις αμεσότερα απειλούμενες αγορές (στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου ιδίως), η εμφάνιση του ζητήματος των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος προκάλεσε τη σύσταση της ETF, κατόπιν πρωτοβουλίας ορισμένων μεγάλων επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η Holderbank, με σκοπό να εξετάζει, προκειμένου να προβαίνει σε συστάσεις προς τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις αποσταθεροποιητικές εισαγωγές (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στις αγορές της δυτικής Ευρώπης.

2954 Τρίτον, στις από 8 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Holderbank υποστηρίζει ότι από τα κεφάλαια 7 και 17 της ΑΑ — ιδίως από το κεφάλαιο 17, παράγραφος 86, πρώτο, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, σ. 218 —, τα οποία αφορούν την ελληνική αγορά, πρκύπτει ότι η ίδια η Επιτροπή έκρινε ότι οι περιοριστικές του ανταγωνισμού συμφωνίες των Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου είχαν ως αποτέλεσμα την εξάλειψη του ανταγωνισμού τόσο στην τοπική αγορά όσο και στο επίπεδο των δραστηριοτήτων

εξαγωγής προς άλλα κράτη μέλη. Η Holderbank θεωρεί ότι, αν της είχε παρασχεθεί πρόσβαση στις διαπιστώσεις αυτές της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία, θα της είχαν χρησιμεύσει τότε, κατά το μέτρο που αποδείκνυαν ότι οι Έλληνες παραγωγοί τσιμέντου όχι μόνον ελάμβαναν επιχορηγήσεις από τις εθνικές αρχές τους, αλλά και διεξήγαν τις τοπικές και εξαγωγικές τους δραστηριότητες υπό την προστασία συμπράξεων. Η Holderbank φρονεί ότι το γεγονός αυτό, το οποίο ίσως δεν θα ήταν ικανό να δικαιολογήσει την αντίδραση συλλογικής άμυνας που οργανώθηκε μέσω της ETF, θα μπορούσε ωστόσο να ληφθεί υπόψη από την Επιτροπή ως ελαφρυντικό στοιχείο κατά την εκτίμηση του ποσού του προστίμου. Εξάλλου, η ελληνική σύμπραξη εξηγεί γιατί η Holderbank δεν είχε τη δυνατότητα να εξαπολύσει στην Ελλάδα την προβαλλόμενη από την Επιτροπή αντεπίθεση ή γιατί θα μπορούσε να το πράξει μόνο με σημαντικές δυσχέρειες.

2955 Ωστόσο, όπως έχει ήδη επισημανθεί επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω σκέψη 2841), η Lafarge τόνισε, κατά την ακρόαση της 12ης Μαρτίου 1993, την κατάσταση νόμιμης άμυνας η οποία υποτίθεται ότι προκάλεσε τη σύσταση της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 8, πρώτο εδάφιο). Η Επιτροπή εκθέτει, στην παράγραφο 53, σημείο 8, δεύτερο έως έκτο εδάφιο, τους λόγους για τους οποίους απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό. Λαμβανομένων υπόψη των σκέψεων που ανέπτυξε έτσι η Επιτροπή, ιδίως στο πέμπτο και στο έκτο εδάφιο, ότι δηλαδή διάφορα έγγραφα σχετικά με την ETF εμφαίνουν ότι ο σκοπός της ήταν ευρύτερος από την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος και μόνον, την ίδια τύχη θα είχε κατ' ανάγκην ο ισχυρισμός της Holderbank ότι κατά τον χρόνο λειτουργίας της ETF υπήρχε ελληνικό καρτέλ εξαγωγών. Για τον ίδιο αυτό λόγο, το στοιχείο αυτό προφανώς δεν θεωρήθηκε ελαφρυντική περίσταση κατά τον καθορισμό του προστίμου, το οποίο, εξάλλου, επιβλήθηκε λόγω της συμμετοχής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2956 Στη συνέχεια, υπογραμμίζεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή περιορίστηκε να επισημάνει, αφενός, ότι τα μέτρα «αντιποίνων» των Ευρωπαίων παραγωγών στην ελληνική αγορά (υπό τη μορφή εξαγωγών προς την Ελλάδα) περιλαμβάνονταν μεταξύ των αποτρεπτικών μέτρων («stick actions») που μελετώνταν στο έγγραφο Zurίχης/Céligny (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 4, τέταρτο εδάφιο· έγγραφο αριθ. 33.126/18874) και ότι, αφετέρου, η δυνατότητα και το οικονομικώς εφικτό μιας τέτοιας αντεπιθέσεως μελετήθηκαν σε διάφορες συνεδριάσεις της ETF ή σχετικές μ' αυτήν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 11, 12, 17, 24, 26 και 45). Ωστόσο, η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι πράγματι εφαρμόστηκαν τέτοια μέτρα. Αντιθέτως, στην παράγραφο 25, σημείο 26, της προσβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνει ότι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, «όσον αφορά το σημείο 3, "Εξαγωγές στην Ελλάδα", ανατέθηκε στην task force να απευθύνει σύσταση προς τους επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τα τέλη Σεπτεμβρίου, αλλά εκφράσθηκαν σοβαρές αμφιβολίες όσον αφορά την οικονομική σκοπιμότητα του μέτρου αυτού». Οπωσδήποτε, τα μέτρα αυτά αντεπιθέσεως δεν ελήφθησαν υπόψη στο άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2957 Συνεπώς, κανένα από τα σχόλια της Holderbank δεν είχε πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχει ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Holderbank δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

16. Υποθέσεις T-70/95, Aker κατά Επιτροπής, και T-71/95, Euroc κατά Επιτροπής

2958 Η Aker και η Euroc προβάλλουν, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις τους, σημειώματα της Italcementi της 15ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2948), της 26ης Οκτωβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/2949 έως 2951) και της 13ης Νοεμβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/2954 έως 2960), τα οποία αποδεικνύουν κατ' αυτές ότι το «ελληνικό πρόβλημα» αντιμετωπίσθηκε τότε επί καθαρώς διμερούς βάσεως μεταξύ των κύριων παραγωγών τσιμέντου της Ιταλίας και των Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου. Αναφέρονται ιδίως στο προαναφερθέν σημείωμα της Italcementi της 13ης Νοεμβρίου 1987, στο οποίο εκτίθενται, σύμφωνα με τη μετάφραση που προσκόμισαν οι δύο αυτές προσφεύγουσες, τα εξής: «Πρέπει να αναρωτηθούμε με ποιον να έλθουμε σε επαφή, πώς να έλθουμε σε επαφή με τους Έλληνες και να τους προτείνουμε μια πραγματικά βιώσιμη συμφωνία, η οποία δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα δύο έτη, προκειμένου να χειριστούμε καλύτερα, μαζί με τους Ευρωπαίους παραγωγούς, την ελληνική βιομηχανία τσιμέντου είτε με άμεση συμμετοχή στο κεφάλαιο είτε με έμμεση παρουσία.» Οι ενδείξεις που περιέχονται στο έγγραφο αυτό αντικρούουν την άποψη της Επιτροπής ως προς την ύπαρξη διακανονισμών ή πολυμερών εναρμονισμένων πρακτικών που συμφωνήθηκαν προηγουμένως μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών στο επίπεδο της Cembureau ή της ETF.

2959 Ωστόσο, παρατηρείται ότι τα σχόλια τα οποία η Aker και η Euroc μπορούσαν να έχουν αναπτύξει κατά τη διοικητική διαδικασία για να υπογραμμίσουν ότι το «ελληνικό πρόβλημα» προκάλεσε διμερείς επαφές, ιδίως μεταξύ των Ιταλών και των Ελλήνων παραγωγών, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι, παραλλήλως προς αυτά τα συγκεκριμένα αυτά διαβήματα, το ζήτημα των ελληνικών εξαγωγών προκάλεσε τη σύσταση της ETF, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στη δυτική Ευρώπη.

2960 Τα σχόλια αυτά ωσαύτως δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημεία 9, 14, 23, 34 και 45, ως προς τη συμμετοχή εκπροσώπων της Aker και της Euroc στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, καθώς και στις συνεδριάσεις της ETF της 19ης Αυγούστου και της 21ης Οκτωβρίου 1986 και της 11ης Φεβρουαρίου 1987. Επομένως, δεν μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η συμμετοχή της Aker και της Euroc στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2961 Συνεπώς, τα σχόλια της Aker και της Euroc δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Aker και η Euroc δεν απέδειξαν συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

17. Υπόθεση T-88/95, Blue Circle κατά Επιτροπής

2962 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Blue Circle υποστηρίζει ότι, αν είχε πρόσβαση στα έγγραφα του σχετικού με την Ελλάδα φακέλου κατά τη διοικητική διαδικασία, θα είχε τη δυνατότητα να ισχυριστεί, πρώτον, ότι οι εξαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, οι οποίες ετύγχαναν δημοσίων επιχορηγήσεων ευνοϊκών στο ντάμπινγκ και οι οποίες αποτελούσαν το αντικείμενο ενός τοπικού καρτέλ, δεν ήσαν σύμφωνες με τον θεμιτό ανταγωνισμό, δεύτερον, ότι ο εκ μέρους της Blue Circle συντονισμός των ενεργειών των λοιπών Ευρωπαίων παραγωγών ήταν θεμιτός, δεδομένου ότι αφορούσε αποκλειστικώς τα μέτρα ασκήσεως πιέσεων προς τις ευρωπαϊκές αρχές (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Επιτροπή), και, τρίτον, ότι η αντίδραση των Βρετανών παραγωγών στις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος εντασσόταν σε αυστηρώς τοπικό πλαίσιο, ανεξάρτητο της Cembureau.

2963 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα σχόλια που μπορούσε να έχει διατυπώσει η Blue Circle κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει του σχετικού με την Ελλάδα φακέλου, προκειμένου να ισχυριστεί, αφενός, ότι οι αντιδράσεις των Βρετανών παραγωγών στις εξαγωγές από τις ελληνικές επιχειρήσεις εντάσσονταν σε ένα αυστηρώς τοπικό πλαίσιο και, αφετέρου, ότι ο συντονισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο τον οποίο ανέλαβε η Blue Circle όταν ανέκυψε το πρόβλημα σχετικά με τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος αφορούσε αποκλειστικώς πολιτικά μέτρα, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε στην παράγραφο 53 ότι η εμφάνιση του ζητήματος των ελληνικών εξαγωγών προκάλεσε τη σύσταση της ETF, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κατόπιν πρωτοβουλίας ορισμένων μεγάλων Ευρωπαίων παραγωγών, μεταξύ των οποίων η Blue Circle, για να εξετάζει τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που μπορούσαν να εξαλείψουν τις αποσταθεροποιητικές εισαγωγές (κατ' αρχάς τις προερχόμενες από την Ελλάδα) στις αγορές της δυτικής Ευρώπης.

2964 Εξάλλου, υπογραμμίστηκε ήδη επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω σκέψη 2841) ότι η Επιτροπή είχε κατανοήσει πλήρως το οικονομικό πλαίσιο εντός του οποίου σημειώθηκε η αντίδραση των Ευρωπαίων παραγωγών στις εξαγωγές των ελληνικών επιχειρήσεων. Έτσι, στην υποσημείωση 113 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, «κατά την προσχώρηση της Ελλάδας στις Κοινότητες, η ελληνική τσιμεντοβιομηχανία ελάμβανε πολυάριθμες κρατικές ενισχύσεις», πριν αναφερθεί σε ορισμένες αποφάσεις τις οποίες έλαβε όσον αφορά τις ενισχύσεις αυτές κατά τη διάρκεια του διαστήματος που ανέπτυσσε δράση η ETF και μετά το διάστημα αυτό. Στην παράγραφο 53, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκθέτει λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους απέρριψε παρατηρήσεις παρεμφερείς προς αυτές που εκθέτει τώρα η Blue Circle, οι οποίες αντλούνται από το ότι η σύσταση της ETF οφείλεται σε μια κατάσταση νόμιμης άμυνας κατά των παρανόμως επιχορηγουμένων εξαγωγών προελεύσεως Ελλάδος. Για τους λόγους που εκτίθενται στο σημείο εκείνο της προσβαλλομένης αποφάσεως — ιδίως στο πέμπτο και στο έκτο εδάφιο —, δηλαδή ότι, σύμφωνα με ορισμένα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η ETF είχε ευρύτερο στόχο από την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, την ίδια τύχη θα είχε κατ' ανάγκη η παρατήρηση της Blue Circle που αντλείται από την ύπαρξη, κατά τον χρόνο λειτουργίας της ETF, ενός ελληνικού καρτέλ εξαγωγών.

2965 Στις από 12 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Blue Circle επισημαίνει ότι, στην παράγραφο 25, σημείο 43, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/19009 και 19010 αφορούν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, ενώ τα έγγραφα αυτά αντιστοιχούν στην πραγματικότητα σε

σημειώματα της 10ης Νοεμβρίου 1986 που αφορούν τη συνάντηση της 6ης Νοεμβρίου 1986 μεταξύ του P. Sutherland, μέλους της Επιτροπής, και ορισμένων εκπροσώπων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου.

2966 Συναφώς, είναι αληθές ότι τα εν λόγω έγγραφα δεν αφορούν την προετοιμασία, κατά τη συνεδρίαση των «επικεφαλής αντιπροσωπείας» της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, του προοριζομένου για τον P. Sutherland εγγράφου ενόψει της συμφωνηθείσας συνομιλίας μαζί του όσον αφορά την ελληνική υπόθεση, όπως η Επιτροπή αφήνει να εννοηθεί στην παράγραφο 25, σημείο 43, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά στην πραγματικότητα αφορούν την εν λόγω συνομιλία, η οποία διεξήχθη την ίδια ημέρα στις Βρυξέλλες. Μόνον στα έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 25, σημείο 39, της προσβαλλομένης αποφάσεως, γίνεται μνεία περί συζητήσεων σχετικών με την προετοιμασία του εγγράφου που προοριζόταν για το μέλος της Επιτροπής. Παρά ταύτα, η Blue Circle δεν εξέθεσε ως προς τι θα επιτύγχανε να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα αν ήταν σε θέση να επισημάνει, κατά το στάδιο της εν λόγω διαδικασίας, το σφάλμα αυτό της Επιτροπής, το οποίο αφορά μια πτυχή των δραστηριοτήτων της ETF την οποία δεν έλαβε υπόψη στη συνέχεια η προσβαλλομένη απόφαση, δηλαδή τα μέτρα ευαισθητοποιήσεως των κοινοτικών αρχών στις ανησυχίες που αφορούσαν τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 115).

2967 Συνεπώς, τα σχόλια της Blue Circle δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να επιτύχουν να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, η Blue Circle δεν απέδειξε συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

Συμφωνία περί συστάσεως της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2)

Α — Εισαγωγή

2968 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Holderbank, Blue Circle, Oficemen, Asland, Uniland, Hispacement, SFIC, Lafarge, Ciments français, BDZ, Dyckerhoff, Heidelberger, Aker, Euroc, CBR, Italcementi, Unicem και Cementir «έχουν παραβιάσει, από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 26 Μαρτίου 1993, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, συμμετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Joint Trading Company, Interciment SA, με σκοπό την εφαρμογή των προτρεπτικών και αποτρεπτικών μέτρων έναντι των απειλούντων τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών».

2969 Εξαιρουμένης της Hispacement, η οποία δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, όλες οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 2, προβάλλουν ισχυρισμούς που αποσκοπούν στην ακύρωση της παραγράφου αυτής. Μια σειρά ισχυρισμών σκοπεί στην αμφισβήτηση του ότι η σύσταση της Interciment συνιστούσε παράβαση.

Οι προσφεύγουσες, στη μεγάλη πλειονότητά τους, αρνούνται κάθε ανάμιξη στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2. Τέλος, πλείονες προσφεύγουσες αμφισβητούν τη διαπιστωθείσα διάρκεια της παραβάσεως ή, τουλάχιστον, τη διάρκεια της συμμετοχής τους σ' αυτή. Κατά την εξέταση των διαφόρων ισχυρισμών αυτών, οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες θα κατονομάζονται.

2970 Εξάλλου, οι Dyckerhoff, SFIC, Heidelberger, Lafarge, Asland, Holderbank, Aker, Euroc και Cementir προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, κατά τη διαπίστωση της παραβάσεως στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, παραλείποντας να τους παράσχει, κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι τους στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

2971 Η Aalborg (T-44/95) αναπτύσσει επίσης ισχυρισμούς με τους οποίους αρνείται κάθε ανάμιξη στη σύσταση της Interciment.

2972 Ωστόσο, η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν της προσάπτεται. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί της πρέπει να απορριφθούν εκ προοιμίου.

Β — Επί του παρανόμου της συστάσεως της Interciment

2973 Στην παράγραφο 26, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρεται σε διάφορα αποσπάσματα εγγράφων από τα οποία προκύπτει κατ' αυτήν ότι «η απόφαση για τη σύσταση της Joint Trading Company, Interciment SA, η οποία ελήφθη κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Ιουνίου 1986 (...), αποτελεί συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1. Πράγματι, ο σκοπός που επιδιώκει η συμφωνία αυτή είναι η εκτέλεση των "προτρεπτικών" και "αποτρεπτικών" μέτρων ("either for 'stick' or 'carrot' measures"), ήτοι, όπως καθορίζεται στο έγγραφο που συντάχθηκε στο Céligny-Ζυρίχη, η αγορά και η εμπορία τσιμέντου και clinker των χωρών που απειλούν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών, η εξαγωγή τσιμέντου και clinker στις χώρες που απειλούν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών και η αφαίρεση των αγορών εξαγωγής από τις χώρες που απειλούν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών» (παράγραφος 54, σημείο 1).

2974 Οι ως άνω προσφεύγουσες προβάλλουν, κατ' ουσίαν, τέσσερις ισχυρισμούς προκειμένου να αμφισβητήσουν ότι η σύσταση της Interciment συνιστά παράβαση.

2975 Πρώτον, η CBR υποστηρίζει ότι η λειτουργία και οι δραστηριότητες της Interciment ουδέποτε καθορίστηκαν. Η Blue Circle, αναφερόμενη στην παράγραφο 54, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επισημαίνει ότι το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny, στο οποίο παραπέμπει η παράγραφος αυτή, περιέχει μόνον προτάσεις, διατυπωθείσες από μια ολιγάριθμη ομάδα εργασίας, για τη σύσταση μιας

κοινής εμπορικής θυγατρικής. Ωστόσο, ουδέποτε υπήρξε συμφωνία σχετικά με τους σκοπούς για τους οποίους θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αυτή η κοινή θυγατρική. Συνεπώς, η συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορούσε μόνον την πραγματοποίηση αμιγώς προπαρασκευαστικών πράξεων. Επομένως, η συμφωνία αυτή, καθόσον σκοπούσε στη σύσταση εταιρίας που μπορούσε εν δυνάμει να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς θίγοντες τον ανταγωνισμό, δεν συνιστούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2976 Εντούτοις, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημεία 22 και 32, και 26, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/18858 και 18861) προκύπτουν τα ακόλουθα: «Σύμφωνα με την απόφαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τη συνεδρίασή τους στη Στοκχόλμη, μια κοινή εμπορική επιχείρηση συνεστήθη και ενεγράφη στα μητρώα του Fribourg, στην Ελβετία, υπό την εμπορική ονομασία Interciment SA, Interciment AG, Interciment Ltd. (...) Η εταιρία [αυτή] μπορεί να αρχίσει αμέσως τις δραστηριότητές της για τη λήψη τόσο αποτρεπτικών όσο και προτρεπτικών μέτρων.»

2977 Η αναφορά, στο απόσπασμα αυτό, στα «αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα» παραπέμπει κατ' ανάγκη στο έγγραφο Ζυρίχης/Céligny, το οποίο, αφού καθόρισε τα εν λόγω μέτρα (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2359), περιγράφει τα καθήκοντα της κοινής αυτής εμπορικής εταιρίας ως εξής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 6, και 26, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/18776 και 18777):

— να εκτελεί τις παραγγελίες στις κυριότερες αγορές εξαγωγών τις οποίες εφοδιάζουν οι χώρες που απειλούν τη σταθερότητα των αγορών των κρατών μελών,

— να αγοράζει τσιμέντο και clinker από τις χώρες που απειλούν τη σταθερότητα των αγορών των κρατών μελών,

— να διοχετεύει στην αγορά τις ποσότητες τσιμέντου που απορροφώνται κατόπιν παρεμβάσεως στην αγορά,

— να εξάγει τσιμέντο και clinker στις χώρες που απειλούν τη σταθερότητα των αγορών των κρατών μελών.

2978 Υπό το πρίσμα των διαφόρων αυτών αποσπασμάτων, βασίμως έκρινε η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 54, σημεία 1 και 2) ότι ο σκοπός που ανατέθηκε στην κοινή εμπορική εταιρία Interciment ήταν η εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny εις βάρος των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή έκρινε (ίδια παράγραφος, σημεία 2 και 7) ότι η

συμφωνία συστάσεως της Interciment αποτελούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, «παράβαση (...) σοβαρή από τη φύση της, [δεδομένου ότι] το περιοριστικό της αντικείμενο [ήταν πράγματι] προφανές».

2979 Επομένως, οι ισχυρισμοί της CBR και της Blue Circle πρέπει να απορριφθούν.

2980 Δεύτερον, η Ciments français και η Holderbank ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να συναγάγει κάποιον θίγοντα τον ανταγωνισμό στόχο από τον σκοπό της Interciment σύμφωνα με το καταστατικό της. Πράγματι, το καταστατικό της εταιρίας αυτής, ειδικότερα δε ο καθορισμός του εταιρικού σκοπού της (άρθρο 2) αντιστοιχούν στα τυποποιημένα καταστατικά που προτείνει ο συμβολαιογραφικός σύλλογος του εν λόγω ελβετικού καντονίου.

2981 Συναφώς, από το άρθρο 2 του καταστατικού της Interciment προκύπτει ότι «η εταιρία [είχε] ως αντικείμενο το διεθνές εμπόριο υλικών κατασκευών, καθώς και την απόκτηση συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο ξένων εταιριών που ασχολούνται με το εμπόριο υλικών κατασκευών [και ότι], γενικότερα, η εταιρία [μπορούσε] να αναλάβει οποιαδήποτε δραστηριότητα και να διεκπεραιώσει οποιοδήποτε καθήκον, τόσο για λογαριασμό της όσο και για λογαριασμό τρίτων που [είχαν] άμεση ή έμμεση σχέση με το αντικείμενό της» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/18833). Ωστόσο, τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 26, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως εμφαίνουν (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2976 και 2977) ότι ο σκοπός που ανατέθηκε στην Interciment ήταν η εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny εις βάρος των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών.

2982 Συνεπώς, στην Interciment ανατέθηκε, υπό την κάλυψη μιας τυποποιημένης ρήτρας του καταστατικού, σκοπός προδήλως αντίθετος προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, όπως επιβεβαιώνει το ακόλουθο απόσπασμα του εσωτερικού σημειώματος της Blue Circle της 10ης Ιουλίου 1986, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 26, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφο αριθ. 33.126/18842):

«Η πρόταση να συσταθεί μια ελβετική εταιρία, τα μέλη της οποίας θα ήσαν σημαντικές ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες, προκειμένου να αγοράζει συγκεκριμένες ποσότητες ελληνικού τσιμέντου προς διανομή σε ολόκληρο τον κόσμο, αντιβαίνει σαφώς στο άρθρο 85 της Συνθήκης της Ρώμης. Μολονότι τούτο δεν ομολογείται ρητώς, ο έμμεσος στόχος είναι να επηρεασθεί το διακρατικό εμπόριο εντός της Κοινότητας.»

2983 Τρίτον, οι Dyckerhoff, Ciments français, Lafarge, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc και Blue Circle υπογραμμίζουν ότι το ζήτημα αν η Interciment συμβιβάζεται με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ελήφθη υπόψη ήδη πριν από τη σύστασή της, καθώς και επανειλημμένως στη συνέχεια. Αντιμετωπίσθηκε μάλιστα εξ αρχής το ενδεχόμενο να κοινοποιηθεί η Interciment στην Επιτροπή προκειμένου να τύχει εξαιρέσεως σύμφωνα με το άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Συναφώς, η

Dyckerhoff αναφέρεται στις διάφορες νομικές γνωμοδοτήσεις τις οποίες αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 26, σημείο 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Προσθέτει ότι, κατά το μέτρο που η Interciment ουδέποτε άρχισε τη δραστηριότητά της, δεν ήταν αναγκαίο να προβεί στην προταθείσα κοινοποίηση. Η Ciments français επικαλείται τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, τα οποία υπογραμμίζουν τη μέριμνα των συμμετεχόντων να βεβαιωθούν για τη νομιμότητα των πράξεων τους, και ιδίως του σχεδίου συστάσεως μιας κοινής εμπορικής εταιρίας, από πλευράς των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1). Η Blue Circle προβάλλει το ότι, στο κάτω μέρος του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny, συνιστάται να ληφθεί η γνώμη ειδικού στο κοινοτικό δίκαιο επί των διαφόρων μελετωμένων μέτρων. Προσθέτει ότι η Interciment ουδέποτε κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή, διότι ουδέποτε υπήρξε συμφωνία επί του σκοπού για τον οποίο μπορούσε να χρησιμοποιηθεί. Καταλήγει ότι η εταιρία αυτή ουδέποτε υπήρξε σε θέση να λειτουργήσει.

2984 Πράγματι, από διάφορα έγγραφα στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση, ιδίως στην παράγραφο 26, σημεία 11 και 13, προκύπτει ότι τέθηκαν τόσο το ζήτημα αν η Interciment συμβιβάζεται με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης όσο και το ζήτημα αν ήταν σκόπιμη η κοινοποίηση προς την Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Ωστόσο, χωρίς να αναμείνουν τις μελετώμενες νομικές γνωμοδοτήσεις, οι μετασχόντες στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη αποφάσισαν να συστήσουν την Interciment και να της αναθέσουν ως σκοπό την εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny εις βάρος των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών. Εξάλλου, παρά το ότι η συμφωνία συστάσεως της Interciment αντέβαινε προδήλως στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η κοινοποίηση της εν λόγω συμφωνίας στην Επιτροπή, μολονότι μελετήθηκε, ουδέποτε πραγματοποιήθηκε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 13).

2985 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθούν.

2986 Η CBR υπογραμμίζει ότι η μέριμνα να τηρηθεί το κοινοτικό δίκαιο εκδηλώθηκε με την τροποποίηση του καταστατικού της Interciment που πρότεινε ο J. Van Hove, ο Βέλγος εκπρόσωπος στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες. Αφενός, παραπέμπει στις σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή (έγγραφα αριθ. 33.126/19007 και 19008) και, αφετέρου, σε έγγραφο που απηύθυνε την ημέρα της συνεδριάσεως αυτής ο J. Van Hove στον M. Akermann, της Holderbank, το οποίο διευκρινίζει τα ακόλουθα: «Προκειμένου το άρθρο 2 να συνάδει προς τις περί ανταγωνισμού διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης (άρθρο 85), νομίζουμε ότι πρέπει να τροποποιηθεί ως εξής: "Η εταιρία έχει ως σκοπό την εμπορία υλικών για κατασκευές, προς εξαγωγή εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας"» (έγγραφο αριθ. 33.126/18927).

2987 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, μολονότι οι μετασχόντες στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες ενέκριναν την πρόταση του J. Van Hove να τροποποιηθεί το άρθρο 2 του καταστατικού της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 41, και 26, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/19007), καμία επιχείρηση δεν προσκόμισε το καταστατικό που περιέχει την κατά τα άνω εγκριθείσα τροποποίηση.

2988 Εξάλλου, ένα σημείωμα που βρέθηκε στα γραφεία της Italcementi και αφορά τη συνεδρίαση της ETF της 9ης Ιανουαρίου 1987 στο Μιλάνο αναφέρει ότι «η γνωμοδότηση των Γάλλων σχετικά με την Interciment είναι παραδόξως πολύ επιφυλακτική» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 44· έγγραφο αριθ. 33.126/2905).

2989 Στο σημείωμα αυτό επισυνάφθηκε (παράρτημα 4) η «νομική γνωμοδότηση ενός Γάλλου ειδικού σχετικά με την Interciment SA», ο οποίος έκρινε, μεταξύ άλλων, τα εξής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 44, και 26, σημεία 12 και 13· έγγραφο αριθ. 33.126/2915):

«Η σύσταση της Interciment SA με τους προτεινομένους μετόχους θα συνιστούσε σαφέστατη παράβαση των κοινοτικών κανονιστικών ρυθμίσεων, δεδομένου ότι θα εμπλακεί σ' αυτήν η πλειονότητα των μεγάλων Ευρωπαίων παραγωγών. Αν οι μέτοχοι αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ της συνολικής καταναλώσεως στη χώρα τους, δεν αποκλείεται να θεωρήσει η ΕΟΚ ότι η Interciment είναι καρτέλ προοριζόμενο να εμποδίσει το διακρατικό εμπόριο εντός της Κοινότητας. (...) Μόνο για να κερδηθούν δώδεκα μήνες το πολύ, είναι δυνατό να γίνει η κοινοποίηση στην Επιτροπή συγχρόνως προς την έναρξη των δραστηριοτήτων.»

2990 Τα ανωτέρω εμφαίνουν ότι οι ανησυχίες περί του αν η Interciment συμβιβάζεται με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης εξακολούθησαν να υπάρχουν μετά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986. Επομένως, αποδεικνύουν ότι η έγκριση, κατά τη συνεδρίαση αυτή, της τροποποιήσεως του καταστατικού την οποία πρότεινε ο J. Van Hove δεν είχε ως αποτέλεσμα να παύσει ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός που ανατέθηκε στην Interciment κατά τη σύστασή της.

2991 Επομένως, ο ισχυρισμός της CBR πρέπει να απορριφθεί.

2992 Τέταρτον, οι CBR, Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc και Blue Circle τονίζουν το γεγονός ότι η Interciment ουδέποτε υπήρξε σε θέση να λειτουργήσει. Αμέσως μετά τη σύστασή της, αποφασίστηκε ότι η εταιρία θα παρέμενε αδρανής. Κατά τη Ciments français, την Italcementi και την Holderbank, η απόφαση αυτή είχε ως αιτιολογία τις αμφιβολίες ως προς το αν η πρωτοβουλία αυτή συμβιβαζόταν με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η ενεργοποίηση της Interciment εξαρτήθηκε από την κοινοποίησή της στην Επιτροπή. Η Interciment υπήρξε, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ένα νομικό κέλυφος χωρίς προσωπικό, εκτελεστικά όργανα, κεφάλαιο εκμεταλλεύσεως, χώρους ή εξοπλισμό, το οποίο η Holderbank, μοναδική της μέτοχος, διατήρησε αδρανές, ως μία από τις πολυάριθμες εταιρίες τις οποίες συνέστησε τυπικώς μόνον. Η Ciments français προσθέτει ότι η εταιρία αυτή συνεστήθη για την περίπτωση που η Holderbank θα είχε τη νομική δυνατότητα να τη χρησιμοποιήσει, ενδεχομένως για άλλους σκοπούς από τους αρχικώς μελετηθέντες. Η Holderbank υπογραμμίζει επίσης ότι, μολονότι κάλεσε ορισμένες επιχειρήσεις να εξοφλήσουν το μερίδιό τους και να παραλάβουν τις μετοχές της Interciment που τους αναλογούσαν, μόνον η Interciment και η Blue Circle κατέβαλαν την αξία της

συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment. Ωστόσο, η Blue Circle διευκρίνισε ότι δεν επιθυμούσε να αποκτήσει τη συμμετοχή αυτή, λόγω των αμφιβολιών που διατυπώθηκαν ως προς το αν η Interciment συμβιβαζόταν με το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού. Η Italcementi επέστρεψε τις μετοχές της στην Holderbank στις 7 Νοεμβρίου 1988.

2993 Διαπιστώνεται ότι, πράγματι, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, αποφασίστηκε να παραμείνει η Interciment αδρανής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 32, και 26, σημείο 14· έγγραφο αριθ. 33.126/18861). Η απόφαση αυτή επιβεβαιώθηκε κατά τη συνεδρίαση της ETF της 21ης Οκτωβρίου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 37, και 26, σημείο 14· έγγραφο αριθ. 33.126/18895), κατά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 41, και 26, σημείο 14· έγγραφο αριθ. 33.126/19007) και κατά τη συνεδρίαση της ETF της 9ης Ιανουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 14· έγγραφο αριθ. 33.126/18921).

2994 Ωστόσο, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986, μνεία της οποίας γίνεται στην προηγούμενη σκέψη, θεωρήθηκε «σημαντικό να διασφαλισθεί ότι θα είναι [η Interciment] "έτοιμη λειτουργήσει"» για την εφαρμογή «τόσο αποτρεπτικών όσο και προτρεπτικών μέτρων» εις βάρος των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των ευρωπαϊκών αγορών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 32, 26, σημείο 15, και 54, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18861).

2995 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή απέδειξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2976 έως 2978) ότι το αντικείμενο της συμφωνίας συστάσεως της ETF αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, θεμελιώνοντας ότι στην κοινή αυτή εμπορική εταιρία ανατέθηκε ως σκοπός η εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny εις βάρος των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών. Δεδομένου ότι το θίγον τον ανταγωνισμό αντικείμενο της συμφωνίας αυτής αποδείχθηκε κατά τα ως άνω, είναι αδιάφορο, από πλευράς της εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, το ότι η εν λόγω συμφωνία εν τέλει δεν είχε κανένα τέτοιας φύσεως αποτέλεσμα (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία). Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η σύσταση της Interciment συνιστούσε «παράβαση του άρθρου 85 από την άποψη του επιδιωκόμενου σκοπού, ανεξάρτητα από τις συνέπειες» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 54, σημείο 2).

2996 Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθούν.

Γ — Επί της συμμετοχής των προσφευγουσών που κατονομάζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως στη συμφωνία συστάσεως της Interciment

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2997 Στην παράγραφο 54, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή καταλήγει ως εξής:

«Λαμβάνοντας υπόψη τους συμμετέχοντες στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης κατά την οποία αποφασίσθηκε η σύσταση της Joint Trading Company και στη συνεδρίαση του Baden-Baden κατά την οποία επιβεβαιώθηκαν τα καθήκοντα αυτής της Joint Trading Company, καθώς και το γεγονός ότι η Holderbank ζήτησε την πληρωμή του μεριδίου τους στην Interciment από την Blue Circle για την ατομική της συμμετοχή και από τους άλλους παραλήπτες της επιστολής για τη συμμετοχή των αντίστοιχων χωρών τους (βλ. επιστολή της Holderbank της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 που αναφέρεται [στην παράγραφο 26, σημείο] 6), η Επιτροπή θεωρεί ότι στη συμφωνία για τη σύσταση της Interciment SA συμμετείχαν [οι CBR, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, BDZ, Unicem, Asland, Uniland, Oficemen, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle]. Πράγματι, η Holderbank ζήτησε από όλες τις επιχειρήσεις που ενέχονταν άμεσα ή έμμεσα, ή ως εκπρόσωποι άλλων εταιριών που συμμετείχαν στη Cembureau Task Force, την καταβολή του μεριδίου τους.»

2998 Εξαιρουμένης της Holderbank και της Blue Circle που αμφισβητούν αποκλειστικώς το ότι η σύσταση της Interciment συνιστούσε παράβαση και, επικουρικώς, τη διάρκεια της παραβάσεως αυτής (ισχυρισμοί που αναλύονται, αντιστοίχως, ανωτέρω στις σκέψεις 2975 έως 2985 και 2992 έως 2996 και κατωτέρω στις σκέψεις 3084 έως 3097), όλες οι ως άνω προσφεύγουσες προβάλλουν ισχυρισμούς με τους οποίους αμφισβητούν τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2. Επί των CBR, Dyckerhoff, Lafarge, Italcementi, Aker και Euroc

2999 Η CBR υπογραμμίζει ότι ουδέποτε συμμετείχε στο κεφάλαιο της Interciment. Η Επιτροπή δεν μπορεί να αμφισβητήσει το γεγονός αυτό στηριζόμενη στην αίτηση εξοφλήσεως μεριδίου στο κεφάλαιο της Interciment την οποία απηύθυνε η Holderbank στη CBR και στην πρόταση τροποποιήσεως του καταστατικού της Interciment την οποία υπέβαλε ο J. Van Hove. Πράγματι, η αίτηση εξοφλήσεως εκ μέρους της Holderbank προηγήθηκε της αποφάσεως των βελγικών και ολλανδικών επιχειρήσεων να μη μετάσχουν στην Interciment και, επομένως, δεν αποτελεί απόδειξη μεταγενέστερης συμμετοχής. Εξάλλου, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες προκύπτει ότι κατά τη συνεδρίαση αυτή αποφασίστηκε ότι καμία επιχείρηση εντός της Κοινότητας δεν θα ανελάμβανε μετοχές από το κεφάλαιο της Interciment. Η πρόταση του J. Van Hove να τροποποιηθεί το καταστατικό της Interciment εμφαίνει στη χειρότερη των περιπτώσεων για τις προσφεύγουσες ότι οι επιχειρήσεις τις οποίες αφορούσε η παρέμβαση του Βέλγου εκπροσώπου μελετούσαν τη συμμετοχή τους στην Interciment υπό ορισμένους όρους.

3000 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι δεν αποδείχθηκε ότι η σύσταση της Interciment αποφασίστηκε κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Στην πραγματικότητα, η Interciment υπήρξε αποτέλεσμα μιας προσωπικής πρωτοβουλίας της Holderbank. Εξάλλου, συνεστήθη στις 24 Ιουνίου 1986 από Ελβετούς δικηγόρους. Η Dyckerhoff επισημαίνει επίσης ότι το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 10ης Ιουλίου 1986, μνεία του οποίου γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 2982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 13· έγγραφα αριθ. 33.126/18842 και 18843), αφορά πάντοτε την «πρόταση να συσταθεί μια ελβετική εταιρία». Συνεπώς, στη Στοκχόλμη αποφασίστηκε απλώς να προετοιμασθεί η σύσταση της εταιρίας αυτής.

3001 Η Dyckerhoff υπογραμμίζει ότι ουδόλως ενδιαφέρθηκε για τα καθήκοντα που ανατέθηκαν στην Interciment. Επιδίωξε απλώς να επιτύχει την επέμβαση της Επιτροπής στον σχετικό με την Ελλάδα φάκελο. Εξάλλου, δεν υπέγραψε την πράξη συστάσεως της Interciment, ούτε ανέλαβε μερίδιο στο κεφάλαιό της, ούτε εισέφερε αμέσως ή εμμέσως μέρος του κεφαλαίου αυτού.

3002 Τέλος η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να συναγάγει τη συμμετοχή της στη σύσταση της Interciment από την αίτηση της Holderbank να αναλάβει μετοχές από το κεφάλαιο της Interciment. Πράγματι, λίγο μετά την αίτηση αυτή, αποφασίστηκε στις 6 Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες ότι καμία κοινοτική επιχείρηση δεν θα ανελάμβανε μετοχές από το κεφάλαιο της Interciment. Εξάλλου, συμφωνήθηκε να παραμείνει η εταιρία αυτή αδρανής. Η Dyckerhoff δεν μπορούσε να διανοηθεί ότι η διατήρηση μιας εταιρίας σε αδράνεια μπορούσε να αποτελεί παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3003 Όπως αποδεικνύουν τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 26, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ο ισολογισμός της Interciment της 31ης Δεκεμβρίου 1986 δεν κοινοποιήθηκε στην Dyckerhoff. Η Dyckerhoff δεν έλαβε ούτε τους μεταγενέστερους ισολογισμούς της εταιρίας αυτής. Η Interciment ανήκε μόνο στην Holderbank, η οποία άλλωστε αποφάσισε μόνη της τη λύση της τον Μάρτιο του 1993. Η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεσθεί κατά της Dyckerhoff τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τις συνεδριάσεις της ΕΤF της 9ης Ιανουαρίου και της 11ης Φεβρουαρίου 1987, δεδομένου ότι δεν μετέσχε σε καμία από τις δύο αυτές συνεδριάσεις.

3004 Η Lafarge υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της στην Interciment. Ισχυρίζεται ότι ουδέποτε ανέλαβε μετοχές από το κεφάλαιο της εταιρίας αυτής και ουδόλως συμμορφώθηκε προς το έγγραφο της Holderbank της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 που την καλούσε να το πράξει.

3005 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι κατείχε μετοχές της αδρανούς εταιρίας Interciment επί 21 μήνες (από τον Φεβρουάριο του 1987 μέχρι τον Νοέμβριο του 1988) δεν συνιστά παράβαση από πλευράς του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3006 Η Aker και η Euroc υποστηρίζουν ότι, μολονότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/18821, 18822 και 18857 έως 18861, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 26, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, εμφαίνουν ότι προτάθηκε να αποκτήσουν συμμετοχή 12,5 % στο κεφάλαιο της Interciment, ωστόσο

ουδέποτε δεσμεύθηκαν προς τούτο, ουδέποτε συνέβαλαν χρηματοοικονομικώς στο κεφάλαιο της εταιρίας αυτής και ουδέποτε τους χορηγήθηκαν μετοχές της. Προσθέτουν ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι υπήρξε ανεπιφύλακτη δέσμευση για τη σύσταση της Interciment και τη θέση της σε λειτουργία, η δέσμευση αυτή δεν ανελήφθη κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και, εν πάση περιπτώσει, δεν τις αφορούσε. Συναφώς, αναφέρονται στο από 12 Ιουνίου 1986 τηλετύπημα της Holderbank προς την Blue Circle, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 25, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφο αριθ. 33.126/18781). Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται επίσης ότι ουδέποτε είχαν την πρόθεση να εμπλακούν στην Interciment όσο δεν ήταν βέβαιο ότι η εταιρία αυτή συμβιβαζόταν με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3007 Οι διάφοροι αυτοί ισχυρισμοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

3008 Οι έξι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μετέσχαν στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2597, 2618, 2649, 2746 και 2759).

3009 Μολονότι η Interciment συνεστήθη πράγματι στις 24 Ιουνίου 1986 από τρεις Ελβετούς δικηγόρους (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/18734 έως 18739), η απόφαση για τη σύστασή της ελήφθη κατά τη συνεδρίαση αυτή στη Στοκχόλμη, όπως αποδεικνύουν τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημεία 22 και 32, και 26, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/18858 και 18861). Τα πρακτικά αυτά, όπως και το παράρτημα 2 της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 10, και 26, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18821), εμφαίνουν εξάλλου ότι, κατά τη συνεδρίαση της Στοκχόλμης, συμφωνήθηκε να κατανεμηθούν οι μετοχές της Interciment μεταξύ οκτώ αγορών/εταιριών. Το γεγονός ότι το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 10ης Ιουλίου 1986 αναφέρει την «πρόταση να συσταθεί μια ελβετική εταιρία» δεν μπορεί, συναφώς, να αντικρούσει τις διάφορες αντικειμενικές διαπιστώσεις που προκύπτουν από τα προαναφερθέντα έγγραφα.

3010 Οι CBR, Dyckerhoff, Lafarge, Italcementi, Aker και Euroc μετέσχαν επίσης στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2599, 2618, 2649, 2746 και 2759).

3011 Στο πλαίσιο του σημείου 1.9 της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως αυτής, το οποίο αφορούσε την Interciment, οι μετασχόντες πληροφορήθηκαν κατ' αρχάς τη σύσταση, σύμφωνα με την απόφαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τη συνεδρίασή τους στη Στοκχόλμη, της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment SA/Interciment AG/Interciment Ltd, με εταιρικό κεφάλαιο 50 000 CHF (κεφάλαιο καλυφθέν καθ' ολοκληρίαν από ένα ελβετικό δικηγορικό γραφείο που ενεργούσε ως καταπιστευτικός διαχειριστής και προκαταβληθέν προς τούτο από την Holderbank εξ ονόματος των εταιριών και/ή των χωρών που εκπροσωπήθηκαν στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης). Στη συνέχεια, επισημάνθηκε ότι η εταιρία μπορούσε να αρχίσει αμέσως τις δραστηριότητές της για τη λήψη τόσο αποτρεπτικών όσο και προτρεπτικών μέτρων. Υπενθυμίστηκε η κατανομή των μεριδίων στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment, η οποία συμφωνήθηκε στη Στοκχόλμη. Σε οργανωτικό επίπεδο, υπογραμμίστηκε ότι, δεδομένου ότι το ελβετικό δίκαιο απαιτούσε η πλειονότητα των μελών του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας να

είναι Ελβετοί, ο κ. Cottier, ένας από τους τρεις δικηγόρους που παρίσταντο κατά τη σύσταση της εταιρίας, θα ήταν ο μοναδικός διαχειριστής, αλλά θα ενεργούσε σύμφωνα με τις οδηγίες μιας εκτελεστικής επιτροπής, τα καθήκοντα της οποίας έπρεπε ακόμη να συμφωνηθούν και για την οποία η ETF είχε προτείνει τα ακόλουθα ονόματα: A. D'Agostino (Italcementi — Ιταλία), J. Marichal (Lafarge Coppée — Γαλλία), J. Félix (Hornos Ibéricos — Ισπανία), M. Horner (Blue Circle — Ηνωμένο Βασίλειο), και M. Akermann (Holderbank — Ελβετία), από τους οποίους ο τελευταίος θα αναλάμβανε καθήκοντα συντονιστή. Τέλος, συμφωνήθηκε ότι η εταιρία θα παρέμενε αδρανής, αλλά έπρεπε να είναι έτοιμη προς λειτουργία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημεία 22 και 32, και 26, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/18858, 18860 και 18861).

3012 Δεδομένου ότι οι CBR, Dyckerhoff, Lafarge, Italcementi, Aker και Euroc δεν παρέσχαν κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές της Στοκχόλμης και του Baden-Baden, αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από τη σαφώς θίγουσα τον ανταγωνισμό σύμπτωση βουλήσεων, η οποία εκφράσθηκε κατά τις ως άνω συνεδριάσεις για τη σύσταση της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment, ή ότι πληροφόρησαν τους λοιπούς μετέχοντες ότι σκόπευαν να παραστούν στις συνεδριάσεις αυτές έχοντας εντελώς διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι έξι αυτές επιχειρήσεις συναίνεσαν στη συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως ή, τουλάχιστον, ότι έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία). Συναφώς, η Aker και η Euroc δεν μπορούν να στηριχθούν στο από 12 Ιουνίου 1986 τηλετύπημα της Holderbank προς την Blue Circle (έγγραφο αριθ. 33.126/18781) για να ισχυριστούν ότι δεν τις αφορούσαν οι δεσμεύσεις που ανελήφθησαν κατά τη συνεδρίαση της Στοκχόλμης σχετικά με την Interciment. Το περιεχόμενο του τηλετυπήματος αυτού εμφαίνει, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ότι η Holderbank ζήτησε από την Blue Circle να της αποστείλει, ενόψει της συνεδριάσεως της ETF της 17ης Ιουνίου 1986, τις συμπληρωματικές σκέψεις της σχετικά με τη σύσταση της κοινής εμπορικής εταιρίας.

3013 Η συμμετοχή των έξι επιχειρήσεων στη συμφωνία συστάσεως της Interciment επιβεβαιώνεται εξάλλου από το γεγονός ότι υπήρξαν αποδέκτριες του από 22 Σεπτεμβρίου 1986 εγγράφου με το οποίο η Holderbank αξίωσε την εξόφληση μεριδίων στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/19019 έως 19022 και 19025). Η Holderbank μπορούσε να έχει απευθύνει την αίτηση αυτή μόνο στις εν λόγω επιχειρήσεις διότι αυτές είχαν δεχθεί να συμβάλουν στην εφαρμογή της ως άνω συμφωνίας, προσφερόμενες, ιδίω ονόματι ή εξ ονόματος της αγοράς στην οποία δρούσαν, να αποκτήσουν συμμετοχή στο κεφάλαιο της Interciment. Εξάλλου, τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18861) και το παράρτημα 2 της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18821) εμφαίνουν ότι απονεμήθηκε ποσοστό 12,5 % του εταιρικού κεφαλαίου της Interciment στο «Βέλγιο» — για την ακρίβεια στη «CBR/Cim. d'Obourg» —, στη «Γερμανία», στη «Γαλλία» — για την ακρίβεια στη «Lafarge (Γαλλία)» —, στην «Ιταλία» — για την ακρίβεια στη «Sogec (Ιταλία)», θυγατρική ελεγχόμενη εν μέρει από την Italcementi — και στη «Norcem/Cementa».

3014 Το προβαλλόμενο από τις CBR, Dyckerhoff, Lafarge, Aker και Euroc γεγονός ότι εν τέλει ουδέποτε χρηματοδότησαν πράγματι την Interciment, ούτε ανέλαβαν το εν λόγω μερίδιο στο μετοχικό κεφάλαιο, δεν ασκεί επιρροή συναφώς.

3015 Πράγματι, η Επιτροπή υπογράμμισε ορθώς, στην παράγραφο 54, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα εξής:

«Η πραγματική εξόφληση των μετοχών της Interciment SA δεν έχει ιδιαίτερη σημασία για την απόδειξη της συμμετοχής των επιχειρήσεων στη συμφωνία σχετικά με τη σύσταση της εν λόγω εταιρίας. Σημασία έχει το γεγονός ότι "το όργανο" προέκυπτε ήδη από μια συμφωνία και ότι ήταν έτοιμο να χρησιμοποιηθεί για λογαριασμό των συμμετεχόντων στη συμφωνία.»

3016 Ομοίως, το γεγονός το οποίο υπογραμμίζει η Dyckerhoff, ότι δηλαδή δεν υπέγραψε την πράξη συστάσεως της Interciment και ότι ουδέποτε έλαβε τους ισολογισμούς της δεν μπορεί να αντικρούσει τις διάφορες αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπενθυμίζονται ανωτέρω στις σκέψεις 3008 έως 3013, οι οποίες εμφαίνουν σαφώς την προσχώρηση της γερμανικής εταιρίας στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

3017 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή των CBR, Dyckerhoff, Lafarge, Italcementi, Aker και Euroc στη συμφωνία συστάσεως της Interciment από τις 9 Ιουνίου 1986.

3018 Υπογραμμίζεται ότι το γεγονός ότι το απόσπασμα της απαντήσεως της Blue Circle στην ΑΑ το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 26, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί προβληθεί έναντι της Aker και της Euroc, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 402, δεν ασκεί επιρροή, λαμβανομένης υπόψη της αναλύσεως που αναπτύσσεται ανωτέρω στις σκέψεις 3008 έως 3014, όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή των δύο αυτών επιχειρήσεων στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

3019 Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται επίσης ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 26, σημείο 9, και 54, σημείο 6), η Επιτροπή προφανώς ανακάλεσε τον ισχυρισμό που διατύπωσε στην ΑΑ ότι είχαν συμμετοχή στο κεφάλαιο της Interciment. Πράγματι, η Επιτροπή θεωρεί σήμερα (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 54, σημείο 4) ότι «η πραγματική εξόφληση των μετοχών της Interciment SA δεν έχει ιδιαίτερη σημασία για την απόδειξη της συμμετοχής των επιχειρήσεων στη συμφωνία σχετικά με τη σύσταση της εν λόγω εταιρίας». Έτσι, αναδιατύπωσε την αιτίαση που αφορά τη συμμετοχή στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

3020 Διαπιστώνεται ότι, πράγματι, η Επιτροπή τόνισε ιδιαιτέρως, στο σχετικό με τη νομική αξιολόγηση τμήμα της ΑΑ που αφορούσε την Interciment, ότι οι διάφορες επιχειρήσεις στις οποίες η Holderbank απέστειλε το από 22 Σεπτεμβρίου 1986 έγγραφό της ανέλαβαν όντως μετοχές της εταιρίας αυτής (ΑΑ, παράγραφος 61, στοιχείο η, i, σ. 179), πράγμα το οποίο δεν έπραξε στη συνέχεια στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 54, σημείο 4). Ωστόσο, τα τρία στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή στην παράγραφο 54, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2997), για να δεχθεί τη συμμετοχή στη συμφωνία συστάσεως της Interciment, εκτέθηκαν ρητώς στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά τμήμα της ΑΑ (βλ. κεφάλαιο 2, τμήμα 2, παράγραφος 18, σ. 43 και 44). Έτσι, η Aker και η Euroc ήσαν σε θέση να προβάλουν τις παρατηρήσεις τους, κατά τη διοικητική διαδικασία,

επί των τριών κριτηρίων που έλαβε υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση για να προσάψει την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2. Συνεπώς, δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, όσον αφορά τη διαπίστωση της παραβάσεως αυτής.

3021 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Aker και της Euroc πρέπει να απορριφθεί.

3. Επί της SFIC, της BDZ και της Oficemen

3022 Η SFIC υποστηρίζει ότι τα στοιχεία που εκτίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση δεν αποδεικνύουν την ανάμιξή της στη συμφωνία συστάσεως της Interciment. Δεν υφίσταται καμία απόδειξη της υπάρξεως μιας αποφάσεως ενώσεως επιχειρήσεων. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν απέδειξε ως προς τι μπορούσε να θίγει τον ανταγωνισμό ο σκοπός των ενεργειών προσώπων που ασκούσαν καθήκοντα στο πλαίσιό της.

3023 Η BDZ, εκτός του ότι προβάλλει τους ισχυρισμούς που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2661 έως 2663, αρνείται κάθε ανάμιξη στη συμφωνία συστάσεως της Interciment. Διευκρινίζει ότι επρόκειτο περί ατομικής πρωτοβουλίας ορισμένων παραγωγών, στην οποία δεν θα μπορούσε ως ένωση να μετάσχει. Η BDZ ουδέποτε μετέσχε στην Interciment ούτε εκδήλωσε τη βούλησή της να το πράξει. Εξάλλου, η Επιτροπη δεν βρήκε στους φακέλους της κανένα έγγραφο σχετικό με την εταιρία αυτή.

3024 Η Oficemen αρνείται κάθε συμμετοχή στην Interciment. Δεν μετέσχε στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Το γεγονός ότι πλείονα έγγραφα αναφέρουν ότι χορηγήθηκε ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου της Interciment στην ισπανική αγορά δεν επιτρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Oficemen παρέστη στη συνεδρίαση αυτή και ότι συναίνεσε στη συμφωνία συστάσεως της Interciment. Η Oficemen ουδέποτε μετέσχε στις μεταγενέστερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες έγινε μνεία της λειτουργίας της Interciment. Σε κανένα έγγραφο σχετικό με τη σύσταση και τη λειτουργία της Interciment δεν έγινε μνεία της Oficemen. Η Oficemen δεν εκπροσωπήθηκε στην εκτελεστική επιτροπή της εταιρίας αυτής και ουδέποτε ανέλαβε μερίδιο στο μετοχικό κεφάλαιό της, αμέσως ή εμμέσως.

3025 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι η SFIC, η BDZ και η Oficemen εκπροσωπήθηκαν κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη (βλ., ανωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 2623 έως 2625, 2664 έως 2666 και 2708 έως 2710), κατά τη διάρκεια της οποίας συμφωνήθηκε η σύσταση της Interciment (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3009).

3026 Οι τρεις αυτές επαγγελματικές ενώσεις εκπροσωπήθηκαν επίσης κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (βλ., ανωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 2623 έως 2625, 2667, 2711 και 2712), κατά την οποία συζητήθηκαν η σύσταση της Interciment, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός της, οι όροι λειτουργίας της και ο τρόπος κατανομής των μετοχών της και κατά την οποία συμφωνήθηκε να διασφαλισθεί ότι η εταιρία θα παρέμενε έτοιμη προς λειτουργία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3011).

3027 Υπογραμμίζεται επιπλέον ότι η Επιτροπή απέδειξε την αυτοτελή συμπεριφορά της SFIC στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Επιτροπή επισήμανε ειδικότερα, στην παράγραφο 29, σημείο 4, ότι η SFIC υλοποίησε στην αγορά της τις απόψεις που διατυπώθηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως στις συνεδριάσεις της 9ης Ιουνίου και της 9ης Σεπτεμβρίου 1986, στις οποίες εκπροσωπήθηκε από τους B. Laplace και B. Kasriel, επί του ζητήματος των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2624 και 2625).

3028 Υπό τις συνθήκες αυτές και δεδομένου ότι οι τρεις προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν στοιχεία αποδεικνύοντα ότι, κατά τις συνεδριάσεις μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στις σκέψεις 3025 και 3026, οι τρεις αυτές προσφεύγουσες αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από τη σύμπτωση βουλήσεων που αφορούσε τη σύσταση της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment, πρέπει να θεωρηθεί ότι προσχώρησαν σ' αυτή τη θίγουσα τον ανταγωνισμό σύμπτωση βουλήσεων ή, τουλάχιστον, ότι έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

3029 Συναφώς, το γεγονός το οποίο προβάλλει η BDZ, ότι δηλαδή κανένα έγγραφο σχετικό με την Interciment δεν βρέθηκε στους φακέλους της, δεν ασκεί επιρροή. Το ίδιο ισχύει ως προς τους ισχυρισμούς της Oficemen με τους οποίους υπογράμμισε ότι δεν την αναφέρει κανένα έγγραφο σχετικό με τη σύσταση και με τη λειτουργία της Interciment, ότι δεν εκπροσωπήθηκε στην εκτελεστική επιτροπή της εταιρίας αυτής και ότι ουδέποτε ανέλαβε, αμέσως ή εμμέσως, μερίδιο στο κεφάλαιό της.

3030 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της SFIC, της BDZ και της Oficemen στη συμφωνία συστάσεως της Interciment από τις 9 Ιουνίου 1986.

3031 Η Oficemen ισχυρίζεται ότι υπήρξε θύμα δυσμενούς διακρίσεως στο πλαίσιο της διαπιστώσεως της παραβάσεως που αφορά τη σύσταση της Interciment, κατά το μέτρο που η παράβαση αυτή δεν προσήφθη στη βελγική και στη βρετανική ένωση, ενώ οι επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας και της αντιπροσωπείας του Ηνωμένου Βασιλείου μετέσχαν στις συνεδριάσεις της Στοκχόλμης και του Baden-Baden.

3032 Ωστόσο, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ενώσεις ευρισκόμενες σε παρόμοια κατάσταση με αυτή της Oficemen διέπραξαν παράβαση δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως

παραβάσεως εκ μέρους της ισπανικής ενώσεως, δεδομένου ότι η τέλεση της εν λόγω παραβάσεως έχει αποδειχθεί προσηκόντως (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Για τους ανωτέρω λόγους διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι η Oficemen μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

4. Επί της Ciments français

3033 Η Ciments français ισχυρίζεται ότι ουδέποτε μετέσχε στη διαχείριση, στην εκτελεστική επιτροπή και στο κεφάλαιο της Interciment. Αντιθέτως προς τις δηλώσεις της Επιτροπής στην παράγραφο 26, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τίποτε δεν επιτρέπει να περιληφθεί η Ciments français στη «συμμετοχή της Γαλλίας» που καλύπτεται από το μερίδιο στο κεφάλαιο της Interciment την εξόφληση του οποίου διεκδίκησε η Holderbank από τη Lafarge. Εν πάση περιπτώσει, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας που παρέστησαν στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες αποφάσισαν, κατόπιν διαφόρων νομικών γνωμοδοτήσεων, ότι καμία κοινοτική επιχείρηση δεν θα ανελάμβανε μερίδιο στο κεφάλαιο της Interciment.

3034 Η Ciments français υποστηρίζει ότι ο πρόεδρός της, B. Laplace, παρέστη στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας που περιγράφονται στην παράγραφο 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως υπό την ιδιότητά του ως προέδρου της SFIC και μέλους της CLC, μόνο στο πλαίσιο των μέτρων για την ευαισθητοποίηση των εθνικών και κοινοτικών αρχών.

3035 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι ο B. Laplace εκπροσώπησε επίσης τη Ciments français, της οποίας ήταν τότε πρόεδρος, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2629 και 2630).

3036 Λαμβανομένων υπόψη των επισημανθέντων ανωτέρω στη σκέψη 3009 και δεδομένου ότι η Ciments français δεν παρέσχε κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, ο B. Laplace αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από την απόφαση συστάσεως της Interciment ή ότι πληροφόρησε τους λοιπούς μετέχοντες ότι σκόπευε να παραστεί στη συνεδρίαση έχοντας εντελώς διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους (δηλαδή με μόνο σκοπό την προετοιμασία της λήψεως πολιτικών μέτρων λόγω της εμφανίσεως του «ελληνικού προβλήματος»), πρέπει να θεωρηθεί ότι η γαλλική επιχείρηση εξέφρασε την υποστήριξή της στη σύσταση της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

3037 Συναφώς, είναι αδιάφορο ότι, στη συνέχεια, η γαλλική επιχείρηση δεν μετέσχε στη διαχείριση, στην εκτελεστική επιτροπή και στο κεφάλαιο της Interciment.

3038 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Ciments français στη συμφωνία συστάσεως της Interciment από τις 9 Ιουνίου 1986.

5. Επί της Heidelberger

3039 Η Heidelberger ισχυρίζεται ότι κανένα από τα κριτήρια που καθόρισε η Επιτροπή στην παράγραφο 54, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να καταλογίσει την παράβαση που αντλείται από τη συμφωνία συστάσεως της Interciment δεν πληρούται ως προς αυτήν.

3040 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η Heidelberger δεν παρέστη στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη ούτε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden ούτε υπήρξε αποδέκτρια του από 22 Σεπτεμβρίου 1986 εγγράφου της Holderbank, με το οποίο η εταιρία αυτή αξίωσε από ορισμένες επιχειρήσεις την εξόφληση μεριδίων στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment.

3041 Βεβαίως, το έγγραφο αυτό, το οποίο απεστάλη στον J. Lose, της Dyckerhoff, όσον αφορά τη γερμανική αγορά (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 6· έγγραφο αριθ. 33.126/19020), σκοπούσε στην εξόφληση της «συμμετοχής της Γερμανίας» στο κεφάλαιο της Interciment και καλούσε τους Γερμανούς παραγωγούς να αποφασίσουν μεταξύ τους ποιος θα κατείχε τη συμμετοχή αυτή. Ωστόσο, από τις ενδείξεις αυτές δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Heidelberger εκδήλωσε την υποστήριξή της στην ανάληψη συμμετοχής στο κεφάλαιο της Interciment, την οποία δέχθηκε η Dyckerhoff κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Πράγματι, δεδομένου ότι τα ποσά που διακυβεύονταν ήσαν ασήμαντα (6 250 CHF), η Dyckerhoff ήταν σε θέση να δεχθεί τη συμμετοχή αυτή εξ ονόματος της γερμανικής αγοράς, χωρίς πρηγουμένως να έχει λάβει τη συναίνεση των άλλων επιχειρήσεων της αγοράς της, με κίνδυνο να αναγκαστεί να φέρει μόνη της το χρηματοοικονομικό φορτίο αυτής της συμμετοχής αν δεν κατόρθωνε στη συνέχεια να επιτύχει τη συνεισφορά τους.

3042 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η σύσταση ενός οργάνου προοριζομένου να εφαρμόζει τα αποτρεπτικά και τα προτρεπτικά μέτρα είχε ήδη συζητηθεί κατά τη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, στην οποία παρέστη η Holderbank.

3043 Εντούτοις, χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του αν ο ισχυρισμός αυτός ασκεί επιρροή, παρατηρείται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ουδόλως αναφέρει τη συνεδρίαση αυτή όταν εκθέτει τα πραγματικά περιστατικά που αφορούν τη συμφωνία συστάσεως της Interciment (παράγραφος 26), ούτε κατά τη νομική αξιολόγηση των περιστατικών αυτών, ιδίως μεταξύ των κριτηρίων που ελήφθησαν υπόψη στην παράγραφο 54, σημείο 3, για να καταλογισθεί η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, στις διάφορες επιχειρήσεις και ενώσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος αυτή του άρθρου 4.

3044 Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι, με το από 22 Σεπτεμβρίου 1986 έγγραφό της προς την Dyckerhoff, η Holderbank ζήτησε από την Dyckerhoff να διαβιβάσει στον P. Schuhmacher, της Heidelberger, αντίγραφο των πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, στα οποία γινόταν λόγος περί της Interciment, καθώς και τον «φάκελο με τα σημαντικότερα έγγραφα σχετικά με τη σύσταση της εταιρίας "Interciment AG"».

3045 Ωστόσο, οι ενδείξεις αυτές δεν μπορούν να αποτελούν, έναντι επιχειρήσεως η οποία, όπως η Heidelberger, δεν μετέσχε σε καμία από τις δύο συνεδριάσεις τις οποίες αναφέρει η παράγραφος 54, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, την απόδειξη ότι υποστήριξε, έστω και εμμέσως, τη σύσταση της Interciment, πράγμα που αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να της προσαφθεί η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3046 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Heidelberger στη συμφωνία συστάσεως της Interciment. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Heidelberger στη συμφωνία αυτή, πρέπει να ακυρωθεί.

6. Επί της Unicem

3047 Η Unicem ισχυρίζεται ότι δεν μετέσχε σε καμία συνεδρίαση σχετική με τη σύσταση ή τις δραστηριότητες της Interciment. Εξάλλου, η Holderbank ουδέποτε της ζήτησε την εξόφληση μεριδίου στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment. Το γεγονός ότι η Holderbank αξίωσε την καταβολή της συμμετοχής των Ιταλών παραγωγών, εκτός του ότι δεν αποδείχθηκε, δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την εμπλοκή της Unicem.

3048 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η Unicem δεν παρέστη στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη ούτε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Δεν υπήρξε ούτε αποδέκτρια του από 22 Σεπτεμβρίου 1986 εγγράφου της Holderbank, με το οποίο η εταιρία αυτή αξίωσε από ορισμένες επιχειρήσεις την εξόφληση μεριδίων στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment.

3049 Βεβαίως, το έγγραφο αυτό, το οποίο απεστάλη στον A. d'Agostino, της Italcementi, όσον αφορά τη ιταλική αγορά (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 6· έγγραφο αριθ. 33.126/19019), σκοπούσε στην εξόφληση της «συμμετοχής της Ιταλίας» στο κεφάλαιο της Interciment. Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3041, από την ένδειξη αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Unicem εκδήλωσε την υποστήριξή της στην ανάληψη συμμετοχής στο κεφάλαιο της Interciment, την οποία δέχθηκε η Italcementi κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη.

3050 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, κατά το παράρτημα 2 της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18821) το μερίδιο των Ιταλών παραγωγών στο κεφάλαιο της Interciment είχε δοθεί στην εταιρία Sogec, κοινή θυγατρική της Italcementi και της Unicem.

3051 Εντούτοις, το γεγονός ότι, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, η Italcementi πρότεινε την εταιρία Sogec ως την ιταλική εταιρία-μέτοχο της Interciment δεν αποτελεί απόδειξη της συμμετοχής της Unicem σε μια τέτοια ανάληψη μετοχών και, επομένως, στη σύσταση της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι, τον Φεβρουάριο του 1987, το μερίδιο των Ιταλών παραγωγών στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment ανέλαβε η Italcementi και όχι η Sogec (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 8· έγγραφο αριθ. 33.126/16220).

3052 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι η Unicem εκπροσωπήθηκε από τον επικεφαλής της ιταλικής αντιπροσωπείας, δηλαδή την Italcementi, στις συνεδριάσεις της 9ης Ιουνίου και της 9ης Σεπτεμβρίου 1986, τις οποίες αφορά η παράγραφος 54, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3053 Εντούτοις, έχει ήδη υπογραμμισθεί ότι η Unicem διέθετε, υπό την ιδιότητά της ως αμέσου μέλους της Cembureau, τον δικό της επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1409). Υπό τις συνθήκες αυτές και ελλείψει στοιχείων που να αποδεικνύουν ότι η Unicem ανέθεσε στην Italcementi να την εκπροσωπήσει στις δύο συνεδριάσεις τις οποίες αναφέρει η προηγούμενη σκέψη, η Επιτροπή κακώς συνήγαγε από την παρουσία της Italcementi στις συνεδριάσεις αυτές ότι η Unicem εκπροσωπήθηκε σ' αυτές και, επομένως, ότι μετέσχε στη σύμπτωση βουλήσεων που επιτεύχθηκε όσον αφορά τη σύσταση της Interciment και τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της.

3054 Τέλος, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της υποθέσεως T-50/95, η Επιτροπή επικαλέσθηκε το γεγονός ότι, με το από 22 Σεπτεμβρίου 1986 έγγραφό της προς την Italcementi, η Holderbank ζήτησε από την εταιρία αυτή να διαβιβάσει στην Unicem αντίγραφο των πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, στα οποία γινόταν λόγος περί της καταστάσεως της Interciment.

3055 Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω στη σκέψη 3045, το στοιχείο αυτό δεν είναι ενδεικτικό της προσχωρήσεως της Unicem στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

3056 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Unicem στη συμφωνία συστάσεως της Interciment. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Unicem στη συμφωνία αυτή, πρέπει να ακυρωθεί.

7. Επί της Asland

3057 Η Asland αρνείται κάθε συμμετοχή στη σύσταση της Interciment. Υπογραμμίζει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, δεν εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, κατά την οποία ελήφθη η απόφαση περί συστάσεως της Interciment. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν παρέσχε, στην ΑΑ, κατά την ακρόαση του Μαρτίου του 1993 και στην προσβαλλομένη απόφαση, καμία απόδειξη της παρουσίας της Asland στη συνεδρίαση αυτή. Επιπλέον, η Asland βάλλει κατά των διαφόρων εικασιών τις οποίες διατυπώνει η Επιτροπή στην παράγραφο 25, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να αποδείξει την παρουσία της στη συνεδρίαση αυτή. Επισημαίνει εξάλλου ότι η Επιτροπή ουδέποτε υποστήριξε ότι η Asland παρέστη στη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά την οποία επιβεβαιώθηκε ποια θα ήσαν τα καθήκοντα της Interciment. Τέλος, σε κανένα χωρίο της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι η Asland υπήρξε αποδέκτρια του εγγράφου της Holderbank της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, με το οποίο ζητήθηκε η εξόφληση ενός μεριδίου στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment.

3058 Η Επιτροπή, με το υπόμνημά της αντικρούσεως, επικαλείται δύο έγγραφα, δηλαδή τα πρακτικά της συνεδριάσεως της εκτελεστικής επιτροπής της Asland της 25ης Ιουνίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1562 και 1563) και τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της ισπανικής επιχειρήσεως της 26ης Ιουνίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.322/1598 έως 1603), τα οποία αποδεικνύουν αδιάσειστα την παρουσία της Asland στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Στο υπόμνημά της ανταπαντήσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι προσκομίζει τα δύο αυτά έγγραφα απλώς και μόνο για να διαφωτίσει οριστικώς το Πρωτοδικείο επί ενός πραγματικού στοιχείου το οποίο έχει αρκούντως αποδειχθεί στην προσβαλλομένη απόφαση.

3059 Επί του ζητήματος αυτού, υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι, στην παράγραφο 25, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή στηρίζεται σε δύο στοιχεία για να αποδείξει την παρουσία της Asland στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη: στο γεγονός ότι η συμμετοχή της Asland στη συνεδρίαση αυτή είχε προβλεφθεί κατά τη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη· στην απονομή, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, μεριδίου των Ισπανών παραγωγών στο κεφάλαιο της Interciment.

3060 Όσον αφορά το πρώτο στοιχείο, μολονότι είναι αληθές, σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, ότι οι μετασχόντες στη συνεδρίαση αυτή, μεταξύ των οποίων και η Asland, συμφώνησαν να συνεδριάσουν εκ νέου στις 9 Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771), η ένδειξη αυτή δεν αποδεικνύει ότι η Asland μετέσχε πράγματι στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης.

3061 Όσον αφορά το δεύτερο στοιχείο, στην καλύτερη των περιπτώσεων αποδεικνύει ότι ένας Ισπανός εκπρόσωπος παρέστη στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης. Δεν αποδεικνύει ότι ο εκπρόσωπος ήταν μέλος της Asland. Εξάλλου, το γεγονός ότι η Holderbank απέστειλε στον J. Félix, της Hornos Ibéricos, την αίτησή της εξοφλήσεως της συμμετοχής των Ισπανών παραγωγών στο κεφάλαιο της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 6· έγγραφο αριθ. 33.126/19023) τονίζει την αμφιβολία ως προς την παρουσία της Asland στη συνεδρίαση της Στοκχόλμης.

3062 Υπό τις συνθήκες αυτές και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η Asland υποστήριξε αδιαλείπτως κατά τη διοικητική διαδικασία ότι το μόνο στοιχείο που προβάλλεται κατ' αυτής στην ΑΑ προς στήριξη των διαφόρων αιτιάσεων που της προσήφθησαν ήταν η συμμετοχή της στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη (βλ. υπόμνημα απαντήσεως της Asland στην ΑΑ, σ. 41 και 42, και πρακτικά της ακροάσεως της 11ης Μαρτίου 1993, σ. 38 και 39), η Επιτροπή δεν μπορεί σήμερα να επιδιώκει να αποδείξει την παρουσία της Asland στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη βάσει των δύο πρακτικών της επιχειρήσεως αυτής μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 3058, τα οποία δεν παρατέθηκαν στην ΑΑ, τα οποία δεν υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) και ως προς τα οποία η Επιτροπή ουδέποτε κάλεσε επισήμως την Asland να προβάλει τις παρατηρήσεις της κατά τη διοικητική διαδικασία.

3063 Συνεπώς, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την παρουσία της Asland στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη.

3064 Εξάλλου, η Asland δεν μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Ωσαύτως δεν υπήρξε αποδέκτρια του από 22 Σεπτεμβρίου 1986 εγγράφου, με το οποίο η Holderbank αξίωσε από ορισμένες επιχειρήσεις την εξόφληση μεριδίων στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment. Βεβαίως, το έγγραφο αυτό, το οποίο απεστάλη στον J. Félix, της Hornos Ibéricos, όσον αφορά την ισπανική αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3061), σκοπούσε στην εξόφληση της «συμμετοχής της Ισπανίας» στο κεφάλαιο της Interciment. Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3041, από την ένδειξη αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Asland εκδήλωσε τη συμφωνία της ως προς την ανάληψη συμμετοχής στο κεφάλαιο της Interciment, την οποία δέχθηκε ο Ισπανός εκπρόσωπος κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη.

3065 Επομένως, κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Asland στη συμφωνία συστάσεως της Interciment. Συνεπώς, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Asland στη συμφωνία αυτή, πρέπει να ακυρωθεί.

8. Επί της Uniland

3066 Η Uniland υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν παρέθεσε τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται για να αποδείξει τη συμμετοχή της στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

3067 Η Uniland ισχυρίζεται ότι δεν παρέστη στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη. Η παρουσία του P. Rumeu στη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden δεν μπορεί κατ' αυτήν να αποτελέσει απόδειξη της συμμετοχής της στην σύσταση της Interciment. Όσον αφορά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, κατά τη διάρκειά της ο P. Rumeu παρέμεινε στο περιθώριο των συζητήσεων και των συμφωνιών που αφορούσαν την Interciment. Εν πάση περιπτώσει,

οι μετασχόντες στη συνεδρίαση αυτή συζήτησαν αποκλειστικώς μια ενδεχόμενη τροποποίηση, καθαρώς τυπικής φύσεως, του εταιρικού σκοπού της Interciment, τροποποίηση η οποία, εν τέλει, ουδέποτε επήλθε. Η παντελής έλλειψη συνδέσμου μεταξύ της Interciment και της Uniland επιβεβαιώνεται επίσης από το ότι τα σχετικά με την Interciment έγγραφα δεν αναφέρουν ούτε την Uniland ούτε τον P. Rumeu. Συναφώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλείται έγγραφα καταρτισθέντα από τρίτους, τα οποία αναφέρουν την παράδοση εγγράφων στον P. Rumeu (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 33), για να αποδείξει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ Interciment και Uniland.

3068 Τέλος, η Uniland υποστηρίζει ότι ουδέποτε ανέλαβε, αμέσως ή εμμέσως, μερίδιο στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment και ότι ουδέποτε της ζητήθηκε να προβεί σε τέτοια ανάληψη. Προσθέτει ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε κανένα αποδεικτικό στοιχείο συναφώς. Η ανάληψη αυτή μπορεί να συναχθεί μόνον από το έγγραφο που απηύθυνε η Holderbank στην Hornos Ibéricos για να ζητήσει την εξόφληση της «συμμετοχής της Ισπανίας» στο κεφάλαιο της Interciment. Η Uniland υπογραμμίζει επίσης ότι ουδέποτε εκπροσωπήθηκε στα διευθυντικά όργανα της Interciment.

3069 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι η Uniland μετέσχε, εκπροσωπούμενη από τον P. Rumeu, στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2695).

3070 Λαμβανομένων υπόψη των εκτεθέντων ανωτέρω στη σκέψη 3011, και χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των ισχυρισμών της Uniland σχετικά με τη συμμετοχή της στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, δεδομένου ότι το στοιχείο αυτό δεν ελήφθη υπόψη στην παράγραφο 54, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, αφού η Uniland δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι κατά τη συνεδρίαση την οποία αναφέρει η προηγούμενη σκέψη αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τη συμφωνία συστάσεως της Interciment, η προσφεύγουσα αυτή συναίνεσε στην εν λόγω πρωτοβουλία ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

3071 Συναφώς, είναι αδιάφορο το ότι κανένα έγγραφο σχετικό με την Interciment δεν αναφέρει την Uniland ή τον P. Rumeu, ότι η Uniland ουδέποτε συνεισέφερε χρηματοοικονομικώς στην Interciment και ότι ουδέποτε της ζητήθηκε μια τέτοια ανάληψη ή ακόμη ότι η Uniland δεν εκπροσωπήθηκε στα διευθυντικά όργανα της Interciment.

3072 Επομένως, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Uniland στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

3073 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να συναχθεί ότι η Uniland εκδήλωσε την υποστήριξή της στην ως άνω συμφωνία πριν μετάσχει στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή με τα υπομνήματά της, η Uniland

εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη από τον Ισπανό εκπρόσωπο, γεγονός παραμένει ότι η πρώτη απτή εκδήλωση της προσχωρήσεως της Uniland στη συμφωνία συστάσεως της Interciment σημειώθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου 1986, ημερομηνία της συμμετοχής της στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF στο Baden-Baden. Συνεπώς, το άρθρο 4, παράγραφος 2, πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Uniland στην εν λόγω συμφωνία πριν από την ημερομηνία αυτή.

3074 Η Uniland απορεί διότι η Επιτροπή δεν προσήψε στην επιχείρηση στην οποία εργαζόταν ο J. Félix τη συμμετοχή στη συμφωνία συστάσεως της Interciment, ενώ ο J. Félix ήταν μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της Interciment.

3075 Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της Uniland, δεδομένου ότι η τέλεση της εν λόγω παραβάσεως έχει αποδειχθεί προσηκόντως (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Για τους ανωτέρω λόγους διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι η Uniland μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF.

9. Επί της Cementir

3076 Η Cementir δηλώνει ότι δεν είχε καμία σχέση με τη σύσταση και τη λειτουργία της Interciment. Δεν πληροί κανένα από τα κριτήρια που όρισε η Επιτροπή στην παράγραφο 54, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η αναφορά στην ιταλική βιομηχανία στο από 22 Σεπτεμβρίου 1986 έγγραφο, με το οποίο η Holderbank ζήτησε από την Italcementi την εξόφληση ενός μεριδίου στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment, δεν αφορούσε τη Cementir, δεδομένου ότι μόνον η Italcementi και η Unicem ήσαν αναμεμιγμένες στην ETF. Εν πάση περιπτώσει, η συμμετοχή αυτή των Ιταλών παραγωγών εξοφλήθηκε εξ ολοκλήρου από την Italcementi, η οποία επιβεβαίωσε ότι δεν μεταβίβασε κανένα τμήμα της συμμετοχής αυτής σε άλλους Ιταλούς παραγωγούς (βλ. απάντηση της Italcementi της 21ης Μαρτίου 1990 σε αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής).

3077 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η Cementir δεν μετέσχε στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη ούτε στη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Ωσαύτως δεν υπήρξε αποδέκτρια του από 22 Σεπτεμβρίου 1986 εγγράφου της Holderbank, με το οποίο η εταιρία αυτή αξίωσε από ορισμένες επιχειρήσεις την εξόφληση μεριδίων στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment. Βεβαίως, το έγγραφο αυτό, το οποίο απεστάλη στον A. d'Agostino, της Italcementi, όσον αφορά τη ιταλική αγορά (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3013 και 3049), σκοπούσε στην εξόφληση της συμμετοχής της Ιταλίας στο κεφάλαιο της Interciment. Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3041, από την αναφορά αυτή στη «συμμετοχή της Ιταλίας» δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Cementir μετέσχε στην ανάληψη της συμμετοχής αυτής και, επομένως, στη συμφωνία συστάσεως της Interciment. Εξάλλου, το μερίδιο των Ιταλών παραγωγών στο μετοχικό κεφάλαιο της Interciment είχε απονεμηθεί στην εταιρία Sogec (παράρτημα 2 της ημερησίας διατάξεως της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/18821), εταιρία με την οποία η Cementir δεν είχε κανένα σύνδεσμο, και εν τέλει ανελήφθη μόνον από την Italcementi (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3051).

3078 Η παρουσία ενός Ιταλού επικεφαλής αντιπροσωπείας στις συνεδριάσεις της Στοκχόλμης και του Baden-Baden και το γεγονός ότι η Cementir ήταν άμεσο μέλος της Cembureau δεν μπορούν, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2774 και 2776, να οδηγήσουν στη διαπίστωση της συμμετοχής της Cementir στη συμφωνία συστάσεως της Interciment, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στο υπόμνημά της αντικρούσεως.

3079 Επομένως, κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Cementir στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

3080 Συνεπώς, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cementir στη συμφωνία αυτή, πρέπει να ακυρωθεί.

Δ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3081 Στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει την παράβαση που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της Interciment μεταξύ της 9ης Ιουνίου 1986 και της 26ης Μαρτίου 1993. Η 9η Ιουνίου 1986 αποτελεί την ημερομηνία της συνεδριάσεως της Στοκχόλμης, κατά την οποία αποφασίστηκε η σύσταση της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 1). Η 26η Μαρτίου 1993 αποτελεί την ημερομηνία της γενικής συνελεύσεως της Interciment κατά την οποία αποφασίστηκε η λύση της εταιρίας (βλ. πρακτικά αυτής της γενικής συνελεύσεως, τα οποία απέστειλε ο δικηγόρος της Holderbank στην Επιτροπή στις 3 Μαΐου 1993· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 16).

3082 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη εις βάρος της Uniland την 9η Ιουνίου 1986 ως ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως αυτής, εκτίμησε εσφαλμένως το χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής της επιχειρήσεως αυτής στην εν λόγω παράβαση. Έτσι, η ημερομηνία αυτή πρέπει να μετατεθεί στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3073).

3083 Πρέπει τώρα να εξετασθούν οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών με τους οποίους αμφισβητούν την ορθότητα της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί την 26η Μαρτίου 1993 ως ημερομηνία λήξεως της διαπιστωθείσας παραβάσεως.

3084 Πρώτον, οι CBR, Ciments français, Lafarge, Uniland, Oficemen, Italcementi, Holderbank και Blue Circle προσάπτουν στην Επιτροπή ότι κακώς παρέτεινε μέχρι τις 26 Μαρτίου 1993 τη διάρκεια της παραβάσεως που αφορά τη σύσταση της Interciment, ενώ η εταιρία αυτή υπήρξε, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ένα «άδειο κέλυφος». Πράγματι, στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 αποφασίστηκε ότι η Interciment θα παρέμενε αδρανής, απόφαση η οποία επιβεβαιώθηκε στις 6 Νοεμβρίου 1986. Η Uniland και

η Oficemen υποστηρίζουν ότι, εν πάση περιπτώσει, η συμφωνία συστάσεως της Interciment δεν μπορούσε να έχει διαρκέσει μετά το τέλος Μαΐου 1987, διάστημα κατά το οποίο η συμφωνία συστάσεως της ETF είχε παύσει να ισχύει.

3085 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, οι οποίες είχαν απολέσει κάθε ενδιαφέρον για την Interciment, αποφάσισαν να τη λύσουν επισήμως μόλις στις 26 Μαρτίου 1993 οφείλεται σε καθαρή αμέλεια. Η Holderbank εξηγεί ότι, από την ανάγνωση της AA, δεν αντελήφθη τη σπουδαιότητα την οποία προσέδιδε η Επιτροπή στην Interciment. Μόνον κατά την ακρόαση του Μαρτίου του 1993 συνειδητοποίησε τις συνέπειες τις οποίες είχε κατά νου να αντλήσει η Επιτροπή από τη διατήρηση της Interciment, πράγμα το οποίο εξηγεί την απόφασή της να προβεί, αμέσως μετά την ακρόαση αυτή, στην επίσημη λύση της εταιρίας αυτής.

3086 Η Dyckerhoff, η Italcementi και η Holderbank υπογραμμίζουν ότι η απόφαση περί λύσεως της Interciment τον Μάρτιο του 1993 ελήφθη από την Holderbank και μόνον, πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι αυτή ήταν η μοναδική μέτοχος της Interciment. Η Italcementi τονίζει το γεγονός ότι επέστρεψε στη Holderbank τις μετοχές της στο κεφάλαιο της Interciment στις 7 Νοεμβρίου 1988.

3087 Επί του ζητήματος αυτού, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι, πράγματι, συμφωνήθηκε επανειλημμένως ότι η Interciment θα παρέμενε αδρανής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2993), κρίθηκε σημαντικό, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, να διασφαλιοθεί ότι η εταιρία αυτή θα παρέμενε έτοιμη προς λειτουργία για την εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny εις βάρος των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 32, και 26, σημείο 14· έγγραφο αριθ. 33.126/18861). Στη συνέχεια, η Interciment συζητήθηκε και πάλι κατά τις συνεδριάσεις της ETF της 9ης Ιανουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 44· έγγραφα αριθ. 33.126/18921 και 18922) και της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, σημείο 45, και 26, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/18937 και 18938). Ενόψει της δεύτερης αυτής συνεδριάσεως, η Holderbank απέστειλε στα μέλη της ETF τον ισολογισμό της Interciment της 31ης Δεκεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/18946 έως 18949).

3088 Εξάλλου, από τα έγγραφα αριθ. 33.126/10960 έως 10962, τα οποία παρατίθενται στην παράγραφο 26, σημείο 7, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και από το απόσπασμα του υπομνήματος απαντήσεως της Blue Circle στην AA, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 26, σημείο 9, προκύπτει ότι η βρετανική επιχείρηση προέβη τον Σεπτέμβριο ή τον Οκτώβριο του 1986, μέσω της ελβετικής θυγατρικής της, BCO AG, σε μια καταβολή στη Holderbank σε σχέση με την Interciment.

3089 Τέλος, η Italcementi ανέλαβε μερίδιο στο κεφάλαιο της Interciment στις 11 Φεβρουαρίου 1987 και κατόπιν μεταπώλησε τις μετοχές της στη Holderbank στις 7 Νοεμβρίου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/16218 και 16220).

3090 Οι διάφορες αυτές ενδείξεις εμφαίνουν ότι μέχρι τις 7 Νοεμβρίου 1988 εξακολουθούσε να υφίσταται η σύμπτωση βουλήσεων που κατέληξε στη σύσταση της Interciment. Αντιθέτως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αυτή η σύμπτωση βουλήσεων συνεχίστηκε μετά την ημερομηνία αυτή.

3091 Η Επιτροπή ισχυρίζεται, στις παραγράφους 26, σημείο 9, και 54, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Holderbank, η οποία ισχυρίζεται ότι εξαγόρασε όλες τις μετοχές της Interciment, ουδέποτε διευκρίνισε από ποιον είχε εξαγοράσει τις μετοχές ούτε προσκόμισε οποιοδήποτε έγγραφο το οποίο να αποδεικνύει ότι κατέστη η μοναδική μέτοχος της Interciment.

3092 Ωστόσο, η Επιτροπή δεν κατάφερε να προσκομίσει το παραμικρό στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988, άλλες επιχειρήσεις εκτός από την Holderbank κατείχαν μετοχές της Interciment. Αντιθέτως, τα πρακτικά της γενικής συνελεύσεως της Interciment της 26ης Μαρτίου 1993 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 16) αποδεικνύουν ότι ο M. Akermann, της Holderbank, έλυσε μόνος του την Interciment.

3093 Στην παράγραφο 26, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή στηρίζεται επίσης στο απόσπασμα του υπομνήματος απαντήσεως της Blue Circle στην AA, κατά το οποίο η βρετανική επιχείρηση ισχυρίζεται ότι «η Interciment ήταν πάντα έτοιμη να λειτουργήσει, αλλά ότι μπορούσε να εξυπηρετήσει οποιοδήποτε σκοπό».

3094 Ωστόσο, στην καλύτερη των περιπτώσεων, το εν λόγω απόσπασμα εμφαίνει ότι η Interciment εξακολουθούσε να υφίσταται τότε και ότι μπορούσε ανά πάσα στιγμή να τεθεί σε λειτουργία. Δεν αποδεικνύει ότι υφίστατο ακόμη κατά τη διοικητική διαδικασία η σύμπτωση βουλήσεων η οποία εκφράστηκε στα μέσα του 1986 προκειμένου να ανατεθεί στην εταιρία αυτή η εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny εις βάρος των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών.

3095 Τέλος, στην παράγραφο 54, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή επικαλείται το ότι τα προτρεπτικά μέτρα που συνίσταντο στην απορρόφηση του ελληνικού τσιμέντου και clinker εκτελούνταν μέχρι το 1991.

3096 Ωστόσο, η Επιτροπή δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι αυτά τα προτρεπτικά μέτρα ελήφθησαν από την Interciment.

3097 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει την ύπαρξη της παραβάσεως που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της Interciment μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988. Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται όχι μόνον ως προς τις προσφεύγουσες

τις οποίες αφορούν οι σκέψεις 3084 έως 3086 ανωτέρω, αλλά και ως προς τις SFIC, BDZ, Aker και Euroc, οι οποίες διατύπωσαν ισχυρισμούς με τους οποίους ζήτησαν, κατ' ουσίαν, την ακύρωση του άρθρου 4, παράγραφος 2.

3098 Όσον αφορά την Aker και την Euroc, διευκρινίζεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της αναλύσεως που αναπτύσσεται ανωτέρω στις σκέψεις 3087 έως 3097, είναι αδιάφορο το ότι το απόσπασμα της απαντήσεως της Blue Circle στην AA, μνεία του οποίου γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 3093, δεν ελήφθη υπόψη, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 402, ως αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να προβληθεί έναντι αυτών.

3099 Δεύτερον, η Lafarge ισχυρίζεται ότι εκδήλωσε την πρόθεσή της να μη μετάσχει στη σύσταση της Interciment ήδη από τον Σεπτέμβριο του 1986, διότι δεν ανταποκρίθηκε στο έγγραφο της Holderbank της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, το οποίο την καλούσε να αναλάβει μετοχές από το κεφάλαιο της Interciment. Η απόφαση αυτή ελήφθη λόγω του ότι η Interciment δεν ανταποκρινόταν στα κριτήρια νομιμότητας που είχε καθορίσει για τα μέλη της η ETF.

3100 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η Lafarge δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι κατέστησε τότε σαφώς γνωστό στα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη ότι η απόφαση αυτή έπρεπε να θεωρηθεί ως πράξη αποδεσμεύσεως από τη συμφωνία συστάσεως της Interciment ή, τουλάχιστον, ως ένδειξη αποστασιοποιήσεως από τον παράνομο σκοπό που ανατέθηκε στην εταιρία αυτή κατά τη σύστασή της. Αντιθέτως, προκύπτει ότι στις 10 Φεβρουαρίου 1987 η Holderbank κοινοποίησε στη Lafarge τον ισολογισμό της Interciment της 31ης Δεκεμβρίου 1986, ενόψει της συνεδριάσεως της ETF την επομένη ημέρα (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/18936 έως 18938), στοιχείο το οποίο αντικρούει την άποψή της ότι αποστασιοποιήθηκε από τη συμφωνία συστάσεως της Interciment τον Σεπτέμβριο του 1986.

3101 Συνεπώς, ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την αποδυνάμωση, ως προς τη Lafarge, της αναλύσεως που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3087 έως 3097 όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3102 Τρίτον, η Uniland ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για τη διατήρηση της Interciment, αφού ουδέποτε μετέσχε στο εταιρικό κεφάλαιο ούτε στα διευθυντικά όργανα της εταιρίας αυτής.

3103 Εντούτοις, η επιχείρηση αυτή δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, αφότου εκδήλωσε την υποστήριξή της, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, στη σύσταση της Interciment και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που της ανατέθηκε, στη συνέχεια αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από την παράνομη σύμπτωση βουλήσεων στην οποία είχε προσχωρήσει κατά την εν λόγω συνεδρίαση.

3104 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Uniland δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την αποδυνάμωση, ως προς αυτήν, της αναλύσεως που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3087 έως 3097, όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Ε — Επί της προσβάσεως στον φάκελο

3105 Η Heidelberger, η Asland και η Cementir υπέβαλαν, κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 ως προς την πρόσβαση στον φάκελο, σειρά εγγράφων τα οποία, κατ' αυτές, μπορούσαν να τους έχουν χρησιμεύσει κατά τη διοικητική διαδικασία για να αμυνθούν κατά της αιτιάσεως που αντλείται από τη συμμετοχή τους στη συμφωνία συστάσεως της Interciment.

3106 Ωστόσο, δεν υπάρχει πλέον λόγος να εκτιμηθεί το βάσιμο των παρατηρήσεων αυτών, δεδομένου ότι διαπιστώθηκε ήδη ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Heidelberger, της Asland και της Cementir στην παράβαση που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της Interciment (βλ. ανωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 3046, 3065 και 3080).

3107 Οι Dyckerhoff, SFIC, Lafarge, Holderbank, Aker και Euroc διατυπώνουν επίσης σειρά παρατηρήσεων βάσει των εγγράφων τα οποία ήσαν σε θέση να συμβουλευθούν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που υπενθυμίζονται ανωτέρω στη σκέψη 3105. Επιδιώκουν να αποδείξουν ότι η Επιτροπή, παρέχοντάς τους περιορισμένη μόνον πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διαπίστωση της παραβάσεως που τους προσάπτει στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον τους στέρησε την πρόσβαση σε απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

3108 Πρώτον, οι Dyckerhoff, SFIC, Lafarge, Aker και Euroc επικαλούνται διάφορα έγγραφα που τονίζουν, κατ' αυτές, τη μέριμνα των διαφόρων μετασχόντων στη σύσταση της Interciment να βεβαιωθούν για τη νομιμότητα της πρωτοβουλίας τους.

3109 Η Dyckerhoff υποβάλλει, στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, έγγραφα αποδεικνύοντα κατ' αυτήν ότι συμφωνήθηκε εξ αρχής να εξαρτηθεί η σύσταση της Interciment από νομική εξέταση (έγγραφα αριθ. 33.126/7639 έως 7641).

3110 Ωστόσο, τα σχόλια που μπορούσε να έχει προβάλει η Dyckerhoff κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων αυτών δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που απορρέουν από τη δέσμη εγγράφων στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 26 της

προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή ότι, χωρίς να ληφθούν προηγουμένως οι μελετώμενες νομικές συμβουλές, αποφασίστηκε να συσταθεί η Interciment και να της ανατεθεί σκοπός προδήλως αντίθετος προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3111 Η SFIC, στις από 7 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Lafarge, στις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, καθώς και η Aker και η Euroc, στις από 29 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις τους, επικαλούνται επίσης το έγγραφο αριθ. 33.126/7639, μνεία του οποίου γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 3109. Ισχυρίζονται ότι το έγγραφο αυτό, το οποίο αντιστοιχεί σε ένα έγγραφο της 6ης Νοεμβρίου 1986, το οποίο απέστειλε ο J. Van Hove, της CBR, στον M. Akermann, της Holderbank, αποδεικνύει ότι οι κοινοτικές αρχές είχαν πληροφορηθεί τη σύσταση της Interciment και ότι μελετήθηκε η κοινοποίηση του μέτρου αυτού στην Επιτροπή.

3112 Ωστόσο, τα σχόλια επί του ζητήματος αυτού, αν μπορούσαν να διατυπωθούν κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν την αιτίαση που απηύθυνε η Επιτροπή στους διαδίκους που ενεπλάκησαν στη σύσταση της Interciment, δηλαδή ότι η σύσταση αυτή ουδέποτε κοινοποιήθηκε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 26, σημείο 13, και 65, σημείο 5, πέμπτη περίπτωση).

3113 Η Lafarge στηρίζεται επίσης στο έγγραφο αριθ. 33.126/19009, δηλαδή σε σημείωμα της Blue Circle σχετικό με τη συνάντηση της 6ης Νοεμβρίου 1986 μεταξύ του P. Sutherland, μέλους της Επιτροπής, και μερικών εκπροσώπων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου, για να υποστηρίξει ότι η σύσταση της Interciment είχε γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή και συζητηθεί μ' αυτήν.

3114 Ωστόσο, στην καλύτερη των περιπτώσεων, το έγγραφο αυτό εμφαίνει ότι «ο B. Laplace υπογράμμισε τις δυσκολίες των άλλων ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών να αντεπιτεθούν εντός της ελληνικής αγοράς». Δεν αποδεικνύει ότι οι εκπρόσωποι της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου ενημέρωσαν την Επιτροπή για τη σύσταση της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment με σκοπό την εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων εις βάρος των παραγωγών — εν προκειμένω, των Ελλήνων παραγωγών — που απειλούσαν τη σταθερότητα των άλλων ευρωπαϊκών αγορών. Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Lafarge κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει του εγγράφου αυτού, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν την αιτίαση που απηύθυνε η Επιτροπή στους διαδίκους που ενεπλάκησαν στη σύσταση της Interciment, δηλαδή ότι η σύσταση αυτή ουδέποτε κοινοποιήθηκε.

3115 Δεύτερον, η Dyckerhoff και η Holderbank υποστηρίζουν ότι, αν τους είχε παρασχεθεί πρόσβαση σε διάφορα έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία, τα έγγραφα αυτά θα τους είχαν παράσχει λυσιτελώς τη δυνατότητα να ισχυριστούν ότι η Interciment παρέμεινε αδρανής.

3116 Στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff υποβάλλει πλείονα έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι η Interciment ουδέποτε είχε την παραμικρή δραστηριότητα (έγγραφα αριθ. 33.126/16509, 16515 και 16516).

3117 Στις από 8 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Holderbank επικαλείται το ακόλουθο απόσπασμα των πληροφοριών που παρέσχε στις 21 Μαρτίου 1990 η Italcementi στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της έρευνας της υπό κρίση υποθέσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/15978 έως 15985, ειδικότερα 15984): «Μέχρι την εκ νέου ανάληψη των μετοχών μας [από την Holderbank], η Interciment εξακολούθησε να παραμένει αδρανής.» Η Holderbank ισχυρίζεται ότι το απόσπασμα αυτό θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να στηρίξει τον ισχυρισμό της ότι η Interciment υπήρξε πάντοτε αδρανής και ότι, όσον αφορά τα λογιστικά βιβλία της, η ύπαρξή της υπήρξε καθαρώς τυπική, διότι δεν ανέπτυσσε δραστηριότητα.

3118 Όσον αφορά τους ισχυρισμούς της Dyckerhoff, παρατηρείται κατ' αρχάς ότι το έγγραφο αριθ. 33.126/16509 είναι το ίδιο με το έγγραφο αριθ. 33.126/18857 και ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/16515 και 16516 είναι τα ίδια με τα έγγραφα αριθ. 33.126/18821 και 18822. Τα έγγραφα αριθ. 33.126/18857, 18821 και 18822 υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Υπό τις συνθήκες αυτές, η Dyckerhoff δεν μπορεί να επικαλείται προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

3119 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια τα οποία η Holderbank και η Dyckerhoff μπορούσαν να έχουν διατυπώσει κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει των εγγράφων που αναφέρουν, αντιστοίχως, οι σκέψεις 3116 και 3117, θα επιβεβαίωναν απλώς τις ενδείξεις που επισήμανε δεόντως η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, στην παράγραφο 26, σημείο 14, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι αποφασίστηκε επανειλημμένως να παραμείνει η Interciment αδρανής. Στην παράγραφο 54, σημείο 2, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η εταιρία αυτή «δεν κατέστη προφανώς λειτουργική».

3120 Αντιθέτως, τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στο απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986, το οποίο παρατίθεται στις παραγράφους 26, σημείο 15, και 54, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το οποίο συμφωνήθηκε να διασφαλισθεί ότι η Interciment θα παρέμενε έτοιμη προς λειτουργία για την εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτεπτικών μέτρων (έγγραφο αριθ. 33.126/18861). Εξάλλου, τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στα έγγραφα που αναφέρει η παράγραφος 26, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, στην παράγραφο 54, σημεία 1 και 2, ότι το αντικείμενο της συμφωνίας συστάσεως της Interciment έθιγε τον ανταγωνισμό, διαπίστωση η οποία αρκούσε για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η συμφωνία αυτή αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία).

3121 Τρίτον, η Holderbank επισημαίνει, με τις από 8 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, ένα εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 20ής Οκτωβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/10959), το οποίο υπογραμμίζει τα εξής:

«Προκαταβλήθηκε στην Holderbank ένα χρηματικό ποσό για την αγορά συμμετοχής στο κεφάλαιο, αλλά στη συνέχεια αποφασίστηκε και γνωστοποιήθηκε στην Holderbank ότι ο όμιλος δεν επιθυμούσε να μετάσχει στο κεφάλαιο της εταιρίας. Ωστόσο, η απόφαση αυτή δεν γνωστοποιήθηκε στους

υπευθύνους του λογιστηρίου της BCO AG και, ως εκ τούτου διεπράχθη σφάλμα ως προς την καταχώριση της πράξεως αυτής. Το σφάλμα αυτό θα διορθωθεί το 1987.»

3122 Η Holderbank φρονεί ότι, αν είχε στη διάθεσή της το έγγραφο αυτό για να ετοιμάσει την άμυνά της στην ΑΑ, θα μπορούσε να στηρίξει τους ισχυρισμούς της ως προς την απόφαση της Blue Circle να μη μετάσχει στην Interciment.

3123 Η Holderbank επικαλείται επίσης το ακόλουθο απόσπασμα πληροφοριακών στοιχείων που παρέσχε η Italcementi στις 21 Μαρτίου 1990, κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής για την παροχή πληροφοριών (έγγραφα αριθ. 33.126/15978 έως 15985, ειδικότερα 15984, μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 3117):

«Οι μετοχές εκδόθηκαν στον κομιστή. Σύμφωνα με όσα μας δήλωσε προφορικώς η Holderbank, μέχρι η εταιρία αυτή να αναλάβει εκ νέου το 12,5 % του μετοχικού κεφαλαίου το οποίο κατέχουμε, η Holderbank και η εταιρία μας ήσαν οι μόνοι εταίροι.»

3124 Η Holderbank ισχυρίζεται ότι το απόσπασμα αυτό θα της παρείχε τη δυνατότητα να στηρίξει τον ισχυρισμό της ότι η Italcementi υπήρξε, μαζί με την ίδια, η μόνη επιχείρηση που μετείχε στο κεφάλαιο της Interciment, προτού της πωλήσει εκ νέου τις μετοχές της στις 7 Νοεμβρίου 1988.

3125 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 20ής Οκτωβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/10959) είχε χαρακτηρισθεί ως «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί», όσον αφορά τη μελέτη του φακέλου κατά τη διοικητική διαδικασία και ότι μάλιστα υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, η Holderbank μπορούσε να έχει χρησιμοποιήσει το έγγραφο αυτό για να στηρίξει το υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να το επικαλείται σήμερα για να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

3126 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή επισήμανε δεόντως στην προσβαλλομένη απόφαση τις ενδείξεις τις οποίες η Holderbank αντλεί τόσο από αυτό το εσωτερικό σημείωμα, όσο και από το απόσπασμα των πληροφοριακών στοιχείων που παρέσχε η Italcementi στις 21 Μαρτίου 1990.

3127 Έτσι, στο σημείο που εκθέτει τα σχετικά με την Interciment πραγματικά περιστατικά, η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 7) παρατηρεί κατ' αρχάς τα εξής:

«Η Blue Circle κατέβαλε το ποσό που αντιστοιχούσε στο μερίδιό της μέσω της ελβετικής θυγατρικής της εταιρίας BCO AG κατά το διάστημα μεταξύ Σεπτεμβρίου και Οκτωβρίου, όπως προκύπτει από τη λογιστική κατάσταση της 7ης Νοεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/10960 έως 10692), αλλά στη συνέχεια επέτυχε να αλλάξει το αντικείμενο της πληρωμής για τη συμμετοχή της στην Interciment· ζήτησε να θεωρείται στο εξής η πληρωμή ως "συνεισφορά για έρευνες της αγοράς" (έγγραφα αριθ. 33.126/10958).»

3128 Η Επιτροπή παραθέτει επίσης (παράγραφος 26, σημείο 9) το απόσπασμα της απαντήσεως της Blue Circle στην ΑΑ (σημείο 4.159), στο οποίο η βρετανική επιχείρηση δήλωσε ότι, «με την πληρωμή που διενήργησε, κατέβαλε στην Holderbank το μερίδιο του 1/8 των εξόδων στα οποία υπεβλήθη η Holderbank για τη σύσταση της Interciment SA».

3129 Εξάλλου, η Επιτροπή διαπιστώνει (παράγραφος 26, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/16218 και 16220) ότι η Italcementi ανέλαβε μερίδιο στο κεφάλαιο στις 11 Φεβρουαρίου 1987 και κατόπιν μεταπώλησε τις μετοχές της στη Holderbank στις 7 Νοεμβρίου 1988.

3130 Τέλος, παραθέτοντας τις δηλώσεις της ίδιας της Holderbank κατόπιν μιας αιτήσεως παροχής πληροφοριών (έγγραφο αριθ. 33.126/18329), η Επιτροπή επισημαίνει τα ακόλουθα (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 26, σημείο 9):

«Εκτός από την Holderbank, ένα μόνο άλλο μέλος (Italcementi, σ.σ.) της "European Task Force" ενεγράφη για την αγορά μετοχικού κεφαλαίου και ελευθέρωσε τις μετοχές. Ένα άλλο μέλος (η Blue Circle, σ.σ.) κατέβαλε το ανάλογο ποσό, αλλά δεν κατέστη ποτέ πραγματικός μέτοχος. Το εν λόγω μέλος προτίμησε να ζητήσει επ' αόριστο αναβολή της μεταβίβασης των μετοχών στους κομιστές και, στη συνέχεια, δεν ζήτησε ποτέ, προφανώς λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος, τη μεταβίβαση των εν λόγω μετοχών. Για τον λόγο αυτό και εξαιτίας των σχετικά ασήμαντων διακυβευόμενων ποσών, δεν έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα καμία επιστροφή. Δεν καταρτίσθηκε κανένα σχετικό έγγραφο. Απόδειξη αποτελεί το περιεχόμενο του εγγράφου που διαβιβάσθηκε εις απάντηση του ερωτήματος 7/ε (επιστολές της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 με τις οποίες η Holderbank ζήτησε την καταβολή των προαναφερόμενων μετοχικών μεριδίων, σ.σ.). Επιπλέον, η Holderbank έχει ήδη εξαγοράσει όλες τις μετοχές και, ως εκ τούτου, είναι ο μόνος μέτοχος της Interciment SA, εταιρίας που μέχρι σήμερα παραμένει αδρανής.»

3131 Συνεπώς, τα σχόλια τα οποία η Holderbank μπορούσε να έχει διατυπώσει κατά τη διοικητική διαδικασία για να ισχυριστεί ότι, πλην της προσωρινής συμμετοχής της Italcementi στο κεφάλαιο της Interciment, καμία επιχείρηση, εκτός από την ίδια, δεν ανέλαβε μετοχές της κοινής εμπορικής εταιρίας θα επιβεβαίωναν απλώς στοιχεία τα οποία η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη στην προσβαλλομένη απόφαση. Αντιθέτως, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη εγγράφων τα

οποία αναφέρει η παράγραφος 26, ειδικότερα δε σημεία 1, 2 και 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, στην παράγραφο 54, ειδικότερα δε σημεία 1, 2 και 4, ότι σημειώθηκε σύμπτωση βουλήσεων από τις 9 Ιουνίου 1986 για τη σύσταση της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment με σκοπό την εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων, διαπίστωση η οποία αρκούσε για να γίνει δεκτή παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3132 Επομένως, τα σχόλια των Dyckerhoff, SFIC, Lafarge, Holderbank, Aker και Euroc δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, οι ως άνω προσφεύγουσες δεν απέδειξαν συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

Μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3)

3133 Στο άρθρο 4, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει δύο παραβάσεις αφορώσες τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς κατά των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος:

— εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α)·

— συμφωνία όσον αφορά τις συμβάσεις που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 με σκοπό την αποτροπή των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος εκ μέρους της Calcestruzzi (άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β).

3134 Η Επιτροπή προσάπτει την πρώτη παράβαση στις τρεις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες Italcementi, Unicem και Cementir, καθώς και στους «άλλους συμμετέχοντες στη "Cembureau Task Force"» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 55, σημείο 1). Η δεύτερη παράβαση προσάπτεται αποκλειστικώς στις τρεις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες.

Α — Εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α)

3135 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Cembureau, Holderbank, Blue Circle, Oficemen, Asland, Uniland, Hispacement, SFIC, Lafarge, Ciments français, BDZ, Dyckerhoff, Heidelberger, CBR, Aker, Euroc, Aalborg, Irish Cement, Italcementi, Unicem και Cementir «έχουν παραβιάσει, από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτ[ισσα] των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα του Τιτάνα».

3136 Εξαιρουμένης της Hispacement, η οποία δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, της Cembureau και της SFIC, οι οποίες δεν προέβαλαν κανέναν ισχυρισμό για να αμφισβητήσουν ρητώς την ύπαρξη της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, όλες οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες αφορά το εδάφιο αυτό προβάλλουν ισχυρισμούς που σκοπούν στην ακύρωσή του. Ορισμένες προσφεύγουσες αμφισβητούν την ύπαρξη των εν λόγω εναρμονισμένων πρακτικών. Οι προσφεύγουσες, στη μεγάλη πλειονότητά τους, αρνούνται κάθε ανάμιξη στις πρακτικές αυτές. Ορισμένοι ισχυρισμοί αφορούν τη διάρκεια της διαπιστωθείσας παραβάσεως. Κατά την εξέταση των διαφόρων ως άνω ισχυρισμών, οι ενδιαφερόμενες προσφεύγουσες θα κατονομάζονται.

3137 Εξάλλου, οι CBR, Dyckerhoff, Ciments français, Asland, Uniland, Oficemen, Holderbank, Aker και Euroc προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, κατά τη διαπίστωση της παραβάσεως την οποία διαλαμβάνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, παραλείποντας να τους χορηγήσει, κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι τους στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

1. Επί της υπάρξεως των εναρμονισμένων πρακτικών

3138 Στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος το οποίο αφορά τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 2), η Επιτροπή επισημαίνει τα εξής:

«Στις 30 Απριλίου 1986, η ελληνική τσιμεντοβιομηχανία Τιτάν και η Calcestruzzi (...), η μεγαλύτερη επιχείρηση παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος στην Ιταλία, υπέγραψαν σύμβαση, διάρκειας 5 ετών, βάσει της οποίας ο Τιτάν ήταν υποχρεωμένος να πωλεί και η Calcestruzzi να αγοράζει κάθε χρόνο ποσότητα τσιμέντου μέχρι 440 000 τόνους, οι δε πραγματικές ετήσιες παραδόσεις θα μπορούσαν να προσδιοριστούν με μεταγενέστερες συμφωνίες (έγγραφα αριθ. 33.126/16361 έως 16368 και 19210 έως 19217).»

3139 Η Επιτροπή προσθέτει (σημείο 3, πρώτο εδάφιο) ότι το πρόβλημα των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών στην Ιταλία τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος τέθηκε τότε σε επίπεδο ETF και συζητήθηκε από τις 17 Ιουνίου 1986 σε πλείονες συνεδριάσεις της, καθώς και στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου και της 6ης Νοεμβρίου 1986. Ένα εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 4ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/11026 και 11027) αναφέρει ότι η Blue Circle εξέτασε με την Τιτάν το πρόβλημα των ελληνικών εξαγωγών στην Ιταλία (σημείο 3, δεύτερο εδάφιο).

3140 Η Επιτροπή, αναφερόμενη σε επιστολή την οποία απέστειλε η Τιτάν στις 2 Σεπτεμβρίου 1988 στους δικηγόρους της στο Λονδίνο όταν το θέμα της μη εκτέλεσης της συμβάσεως Τιτάνα-Calcestruzzi παραπέμφθηκε σε διαιτησία, ισχυρίζεται τα εξής (σημείο 4):

«Ταυτόχρονα με τη γνωστοποίηση του προβλήματος στην ETF, ασκήθηκαν πιέσεις στην Calcestruzzi να [μην] τηρήσει τη σύμβαση με τον Τιτάνα. Πράγματι, όπως προκύπτει από [την εν λόγω] επιστολή (...), η Calcestruzzi δεν [φάνηκε] και τόσο διατεθειμένη να εκτελέσει τη σύμβαση λόγω των συνομιλιών με ορισμένους Ιταλούς παραγωγούς τσιμέντου.»

3141 Η Επιτροπή παραθέτει επίσης (σημείο 5) τα αποσπάσματα των πρακτικών της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 και της συνεδριάσεως της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 (και όχι της 15ης Μαρτίου 1987, όπως ανεγράφη εκ παραδρομής στην προσβαλλομένη απόφαση), τα οποία περιέχουν την έκθεση του Ιταλού εκπροσώπου επί των διαπραγματεύσεων μεταξύ, αφενός, των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και, αφετέρου, της Calcestruzzi και της μητρικής της εταιρίας Ferruzzi.

3142 Βάσει των διαφόρων αυτών στοιχείων, η Επιτροπή κρίνει τα εξής (παράγραφος 55, σημείο 1):

«Οι πιέσεις που ασκήθηκαν επί της Calcestruzzi και η μη εκτέλεση εκ μέρους αυτής της σύμβασης αγοράς τσιμέντου από τον Τιτάνα αποτελούν μέρος των αποτρεπτικών μέτρων της task force και συνιστούν το αποτέλεσμα εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των Ιταλών παραγωγών Italcementi, Unicem και Cementir καθώς και μεταξύ αυτών και των άλλων συμμετεχόντων στη "Cembureau Task Force", οι οποίοι προαναφέρθηκαν [στην παράγραφο] 53, [σημείο] 9, με σκοπό να στερήσουν τους Έλληνες παραγωγούς από έναν πελάτη σημαντικό για την εξασφάλιση της διείσδυσής τους στην ιταλική αγορά.»

3143 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν κατ' ουσίαν επτά ισχυρισμούς με τους οποίους αμφισβητούν την ύπαρξη των εναρμονισμένων πρακτικών που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3144 Πρώτον, πλείονες προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι το ζήτημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία, εκ μέρους του ομίλου Ferruzzi/Calcestruzzi, είχε ως συνέπεια την παράνομη συνεννόηση μεταξύ των παραγωγών τσιμέντου σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3145 Η Unicem βάλλει κατά του εκ μέρους της Επιτροπής συσχετισμού μεταξύ των πιέσεων που φέρεται ότι υπέστη η Calcestruzzi και της ETF. Η Unicem φρονεί ότι η φερόμενη σχέση δεν μπορεί να αποδειχθεί βάσει του ότι το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny αναφέρεται στην ευκταία αλληλεγγύη μεταξύ των παραγωγών τσιμέντου της δυτικής Ευρώπης. Ισχυρίζεται ότι επέλυσε το πρόβλημα του εφοδιασμού της Calcestruzzi με απόλυτη αυτονομία και ανεξαρτησία έναντι των λοιπών παραγωγών τσιμέντου. Στην αντίθετη περίπτωση, δεν θα δίσταζε να απευθυνθεί σ' αυτούς για να έχει την υποστήριξή τους στα μέτρα της κατά της Calcestruzzi και της Τιτάν. Τέλος, τα έγγραφα που αφορούν τις συνεδριάσεις της ETF και των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν αναφέρουν κανένα συγκεκριμένο μέτρο σχετικό με τη σύμβαση Calcestruzzi-Τιτάν. Κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν αναφέρει την Τιτάν. Όσον αφορά το σημείωμα της Blue Circle της 4ης Σεπτεμβρίου 1986, το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 27, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ο συγγραφέας του μπορούσε κάλλιστα, κατά την Unicem, να έχει λάβει απευθείας από την Τιτάν ή από τρίτους τις πληροφορίες που περιέχει το έγγραφο αυτό. Συνεπώς, το εν λόγω σημείωμα δεν αποδεικνύει ότι υπήρξε συνεννόηση σε επίπεδο ETF όσον αφορά τη σύμβαση Calcestruzzi-Τιτάν.

3146 Η Uniland ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, για να αποδείξει τις προβαλλόμενες εναρμονισμένες πρακτικές, στηρίζεται σε μια αόριστη μνεία στο έγγραφο Ζυρίχης/Céligny σχετική με δήθεν αποτρεπτικά μέτρα (παράγραφος 27, σημείο 1). Η προσφεύγουσα αυτή αρνείται ότι το «πρόβλημα Calcestruzzi» συζητήθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της ETF. Υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλείται συναφώς τις δηλώσεις των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου, δεδομένου ότι οι δηλώσεις αυτές αποτελούν στην καλύτερη των περιπτώσεων μονομερείς ισχυρισμούς, για τους οποίους ουδόλως ενδιαφέρθηκαν οι λοιποί μετασχόντες. Τέλος, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι συνέτρεχαν τα διάφορα συστατικά στοιχεία μιας εναρμονισμένης πρακτικής αντιβαίνουσας στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Αφενός, δεν απέδειξε ότι πράγματι υπήρξε επαφή μεταξύ των μερών, δεδομένου ότι το μόνο στοιχείο του οποίου έγινε επίκληση ήταν σειρά συνεδριάσεων κατά τις οποίες ορισμένοι μετέχοντες εξέφρασαν μονομερώς τις ανησυχίες τους, χωρίς ποτέ να τεθεί θέμα ανταλλαγής πληροφοριών ή οποιασδήποτε συζητήσεως. Αφετέρου, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η προβαλλόμενη συνεννόηση ώθησε τους μετέχοντες σ' αυτή να υιοθετήσουν στην αγορά συμπεριφορά θίγουσα τον ανταγωνισμό ή να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά.

3147 Η Oficemen ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η γνώση των πληροφοριών που κοινολογούνταν σε επίπεδο ETF μπορούσε να επηρεάσει την από πλευράς ανταγωνισμού συμπεριφορά της, τη συμπεριφορά των μελών της ή τη συμπεριφορά των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου.

3148 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν προσκομίζει καμία απόδειξη περί της υπάρξεως εναρμονισμένων πρακτικών. Υποστηρίζει ότι, αντιθέτως, η αμοιβαία πληροφόρηση μεταξύ επιχειρήσεων (οι οποίες μετείχαν στο πλαίσιο της ETF σε από κοινού δραστηριότητα ασκήσεως πιέσεων και

επιδίωκαν απολύτως νομίμους σκοπούς) επί της δυναμικής του ανταγωνισμού που επικρατούσε σε μία από τις αγορές που ήσαν περισσότερο εκτεθειμένες στην πίεση των Ελλήνων παραγωγών εντασσόταν σε συμπεριφορά απολύτως σύμφωνη προς τις επιταγές του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συνεπώς, ήταν απολύτως νόμιμο να συζητηθούν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και της Calcestruzzi κατά τις συνεδριάσεις της ETF, διαπραγματεύσεις οι οποίες εξάλλου ήσαν ευρέως γνωστές στο κοινό. Άλλωστε, οι συζητήσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της ETF όσον αφορά την Calcestruzzi δεν κατέληξαν στην άσκηση πιέσεων εις βάρος της δεύτερης και δεν είχαν συνέχεια. Επιπλέον, ήσαν τυχαίες και αόριστες. Η Italcementi τονίζει την έλλειψη σχέσεως μεταξύ, αφενός, των συμβάσεων παραδόσεως τσιμέντου που συνήψαν οι Ιταλοί παραγωγοί τσιμέντου και η Calcestruzzi και, αφετέρου, των αποτρεπτικών μέτρων που μελετώνταν στο πλαίσιο της ETF. Επισημαίνει ότι η Επιτροπή δεν διευκρίνισε τι είδους πιέσεις υπέστη η Calcestruzzi από τα λοιπά μέλη της ETF, τα οποία δεν εξήγαν στην Ιταλία και δεν είχαν κανένα συμφέρον προς τούτο. Η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της ούτε το γεγονός ότι μόνον Ιταλοί παραγωγοί τσιμέντου μετέσχαν στις συμβάσεις παραδόσεως που συνήφθησαν με την Calcestruzzi.

3149 Η Holderbank αρνείται ότι υπήρξε οποιαδήποτε βασική συμφωνία στο πλαίσιο της ETF σχετική με μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς.

3150 Επί του ζητήματος αυτού, υπενθυμίζεται ότι η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής αφορά μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων που, χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη κατά κυριολεξία συμβάσεως, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών. Τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας τα οποία ορίζουν την έννοια αυτή νοούνται υπό το πρίσμα της αντιλήψεως που είναι συνυφασμένη με τις περί ανταγωνισμού διατάξεις της Συνθήκης, κατά την οποία κάθε επιχειρηματίας πρέπει να καθορίζει αυτοτελώς την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά. Αυτή η απαίτηση αυτονομίας αντιτίθεται αυστηρώς σε κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ των επιχειρηματιών αυτών, η οποία έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού που δεν αντιστοιχούν προς τις κανονικές συνθήκες της αγοράς. Όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής ενέχει, πέραν από τη διαβούλευση μεταξύ επιχειρήσεων, και συμπεριφορά στην αγορά συνακόλουθη προς αυτή τη διαβούλευση και σχέση αιτίου και αιτιατού μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων (βλ., ως πλέον πρόσφατες, αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψεις 115 έως 118, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψεις 158 έως 161).

3151 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι, κατά τη συνεδρίαση της ETF της 17ης Ιουνίου 1986 στο Λονδίνο, ήτοι μερικές εβδομάδες μετά τη σύναψη συμβάσεως προμηθείας τσιμέντου μεταξύ της Calcestruzzi και της Τιτάν, συμφωνήθηκε ότι ο A. d'Agostino, της Italcementi, θα αναλάμβανε τον «συντονισμό της κατάστασης της Feruzzi» (σημείωμα της 19ης Ιουνίου 1986 του R. J. Cheney, της Blue Circle, με τίτλο «Points for action»· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 11· έγγραφο αριθ. 33.126/18787).

3152 Σε εσωτερικό σημείωμα της 4ης Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11026), η Blue Circle ισχυρίζεται τα εξής:

«Όσον αφορά την Ιταλία, ο Τιτάν παραμένει αμετακίνητος όσον αφορά την πρόθεσή του να μην καταγγείλει τη σύμβαση με τη Ferruzzi (...) το νωρίτερο πριν από τον Δεκέμβριο του 1987, ημερομηνία κατά την οποία φαίνεται να διαθέτει ρήτρα διαφυγής.»

3153 Κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden επισημάνθηκαν όσον αφορά την Ιταλία, στο πλαίσιο του σημείου 1.5 («Περίληψη των παρεμβάσεων και των συμπερασμάτων της συνεδρίασης των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της task force στο Baden-Baden, στις 9 Σεπτεμβρίου 1986»· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 και 28· έγγραφα αριθ. 33.126/18859 και 18860), τα εξής:

«Πλείονες συνεδρίασεις διεξήχθησαν μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και της Ferruzzi και θα μπορούσαν προφανώς να καταλήξουν σε συμφωνία όσον αφορά το έτοιμο προς χρήση σκυρόδεμα. (...) Η Τιτάν θα μπορούσε να καταγγείλει τις συμφωνίες της με την Ferruzzi από το τέλος του 1987.»

3154 Κατά την επιστολή της Τιτάν της 2ας Σεπτεμβρίου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/19196), μνεία της οποίας γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 3140, «στις 6 Φεβρουαρίου 1987, η Calcestruzzi [φάνηκε] για πρώτη φορά επιφυλακτική να επιβεβαιώσει το πρόγραμμα παραδόσεων υποστηρίζοντας ότι "η κατάσταση της εγχώριας τσιμεντοβιομηχανίας [βρισκόταν] σε εξέλιξη"».

3155 Κατά τη συνεδρίαση της ETF που διεξήχθη στις 11 Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη, η εκπρόσωπος της ιταλικής βιομηχανίας Italcementi υπέβαλε την ακόλουθη έκθεση επί της καταστάσεως στην Ιταλία, σύμφωνα με τα χειρόγραφα πρακτικά που κατάρτισε ο J. Marichal, της Lafarge (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4912):

«Η συμφωνία μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Ferruzzi έχει υπογραφεί. Αποτρέπει την απειλή εισαγωγής από τον όμιλο αυτό 1,5 εκατ[ομμυρίων] τόνων σε 10 περίπου λιμένες, πράγμα που θα [ήταν] καταστροφικό για τις τιμές. Διάρκεια: 5 χρόνια. Εκτός από τις διασταυρωμένες συμμετοχές που θα "μπλοκάρουν" την Calcestruzzi, τη θυγατρική εταιρία της Ferruzzi [που παρασκευάζει] BPE [béton prêt à l'emploi: έτοιμο προς χρήση σκυρόδεμα] αλλά και τη μητρική εταιρία Ciments de Ravenna, ελήφθησαν επίσης ορισμένα μέτρα προς την εδραίωση της συμμαχίας αυτής.

Η Ferruzzi θα εισπράττει για την καλή της θέληση το σεβαστό ποσό των 15 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ [USD] ετησίως επί μία πενταετία. Το ποσό αυτό θα καταβληθεί εν μέρει σε τίτλους (Montedison) και εν μέρει σε μετρητά: η Ferruzzi πρέπει να αφιερώσει ένα μέρος του ποσού που θα εισπράξει για την αγορά εταιριών (...) BPE ή συμμετοχών στις εταιρίες (...) BPE ώστε να προφυλάξει τα νώτα της.

Εναπομένουν να επιλυθούν δύο προβλήματα:

1. Πρέπει να ευρεθεί τρόπος χρησιμοποίησης δύο πλοίων της Ferruzzi. Πρόκειται για πλοία σιλό 6 000 τόνων νεκρού βάρους (DWT).

2. Η σύμβαση με τον Τιτάνα για την αγορά 75 000 τόνων ετησίως και η σύμβαση (...) πρέπει είτε να τηρηθούν είτε να καταβληθούν οι προβλεπόμενες αποζημιώσεις.

Προς επίλυση των προβλημάτων αυτών, η Italcementi ζητεί τη βοήθεια των Ευρωπαίων συναδέλφων της.

Οι ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες θα ζητήσουν τη σύμφωνη γνώμη της Κοινότητας για να εφαρμόσουν την ιταλική νομοθεσία που προβλέπει την "προηγούμενη κοινοποίηση" κάθε εισαγωγής τσιμέντου.

Ζητούν από τους Ευρωπαίους συναδέλφους τους να ειδοποιήσουν τον αντιπρόσωπό τους στην Κοινότητα ώστε να μην αντιταχθεί στο αίτημα αυτό.»

3156 Κατά τη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987, ο Ιταλός εκπρόσωπος «επανέλαβε τα όσα είχε ήδη αναφέρει κατά τις συνεδριάσεις της task force (βλέπε σημείωμα JM της 12ης Φεβρουαρίου 1987), διευκρινίζοντας, ωστόσο, ότι η συμφωνία με τη Ferruzzi δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί» («Απειλές εισβολής που υφίστανται οι ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες: ανάλυση της καταστάσεως στις 15 Μαρτίου 1987»· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4860).

3157 Από τα διάφορα αποσπάσματα των εγγράφων αυτών προκύπτει ότι, λίγο μετά τη σύναψη, τον Απρίλιο του 1986, της συμβάσεως προμηθείας τσιμέντου μεταξύ της Calcestruzzi και της Τιτάν, το ζήτημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία, εκ μέρους του ομίλου Ferruzzi/Calcestruzzi, συζητήθηκε σε επίπεδο ETF, η οποία είχε συσταθεί για να εξετάζει τα αποτρεπτικά ιδίως μέτρα που σκοπούσαν στην εξάλειψη κάθε διοχετεύσεως φθηνού τσιμέντου (ιδίως προελεύσεως Ελλάδος) που απειλούσε τη σταθερότητα των αγορών της δυτικής Ευρώπης (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2537 και 2538).

3158 Κατά τη συνεδρίαση της ETF της 17ης Ιουνίου 1986 η Italcementi ανέλαβε τον συντονισμό «της κατάστασης της Feruzzi».

3159 Κατόπιν της συνεννοήσεως αυτής, έγιναν διάφορα μάταια διαβήματα προς την Τιτάν, προκειμένου να καταγγείλει τη σύμβαση που είχε συνάψει με την Calcestruzzi. Κατά τον ίδιο χρόνο, οι Ιταλοί παραγωγοί τσιμέντου άρχισαν διαπραγματεύσεις με τον όμιλο Ferruzzi, ώστε να πεισθεί η θυγατρική του Calcestruzzi να παραιτηθεί από την εκτέλεση της εν λόγω συμβάσεως.

3160 Οι διαπραγματεύσεις αυτές, περί των οποίων υποβλήθηκε έκθεση στα μέλη της ETF και στους επικεφαλής αντιπροσωπείας που συνεδρίασαν στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατέληξαν σε συμφωνία μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και της Ferruzzi.

3161 Τα μέλη της ETF πληροφορήθηκαν τη συμφωνία αυτή κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 11ης Φεβρουαρίου 1987 από τον Ιταλό εκπρόσωπο. Ο εκπρόσωπος αυτός επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι η εν λόγω συμφωνία θα απέτρεπε την απειλή εισαγωγής τσιμέντου από τον όμιλο Ferruzzi, η οποία είχε θεωρηθεί καταστροφική για τις τιμές. Ζήτησε επίσης τη βοήθεια των Ευρωπαίων συναδέλφων του προς επίλυση των προβλημάτων που αφορούσαν τη μη εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν.

3162 Μνεία της συμφωνίας μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και της Ferruzzi έγινε επίσης κατά τη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987.

3163 Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι, υπό την επιφύλαξη της εκτιθεμένης κατωτέρω στις σκέψεις 3190 έως 3300 εκτιμήσεως επί του βασίμου της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή των διαφόρων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βασίμως το θεσμικό όργανο διαπίστωσε την ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό και οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν. Οι πρακτικές αυτές αποτελούν εναρμονισμένες πρακτικές αντιβαίνουσες στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα στη σκέψη 3150 νομολογία.

3164 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

3165 Δεύτερον, η Cementir υποστηρίζει ότι τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς δεν είχαν σκοπό θίγοντα τον ανταγωνισμό.

3166 Εντούτοις, από την ανάλυση που αναπτύσσεται ανωτέρω στις σκέψεις 3150 έως 3163 προκύπτει ότι οι εναρμονισμένες πρακτικές που εφαρμόσθηκαν κατόπιν των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος είχαν ως σκοπό να παύσει η επιχείρηση αυτή να είναι πελάτισσα της Τιτάν και, έτσι, να αποτραπεί η απειλή εισαγωγής από τον όμιλο αυτό 1,5 εκατομμυρίων τόνων, «πράγμα που θα [ήταν] καταστροφικό για τις τιμές» (έγγραφο αριθ. 33.126/4912). Έτσι, βασίμως η

Επιτροπή διαπίστωσε ότι το αντικείμενο των εναρμονισμένων πρακτικών αυτών αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3167 Τρίτον, η Italcementi επισημαίνει ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987, τα οποία κατάρτισε ο J. Marichal, της Lafarge, αναφέρουν μόνον την υπογραφή συμφωνίας με αντικείμενο την αποφυγή μιας απειλής εισαγωγής τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος εκ μέρους της Calcestruzzi. Το έγγραφο αυτό δεν ανέφερε ότι η εν λόγω συμφωνία υποχρέωνε την Calcestruzzi να διακόψει τις εισαγωγές αυτές.

3168 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το εν λόγω έγγραφο, ο Ιταλός εκπρόσωπος ισχυρίστηκε ότι «η συμφωνία (...) [απέτρεψε] την απειλή εισαγωγής από τον όμιλο [Ferruzzi] 1,5 εκατ[ομμυρίων] τόνων σε 10 περίπου λιμένες, πράγμα που θα [ήταν] καταστροφικό για τις τιμές».

3169 Η επισήμανση αυτή αποδεικνύει ότι αντικείμενο των εναρμονισμένων πρακτικών οι οποίες κατέληξαν στη συμφωνία μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi ήταν να εμποδισθούν η αμοιβαία οικονομική διείσδυση των αγορών και ο ελεύθερος ανταγωνισμός, πράγμα το οποίο αρκούσε για να κηρυχθούν οι εναρμονισμένες αυτές πρακτικές αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3170 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

3171 Τέταρτον, η Italcementi αμφισβητεί την ακρίβεια των λοιπών πληροφοριακών στοιχείων που εκτίθενται στα προαναφερθέντα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987. Το έγγραφο αυτό δεν αποδεικνύει, κατ' αυτήν, ότι οι Ιταλοί παραγωγοί αποζημίωσαν την Calcestruzzi για την καταγγελία της συμβάσεώς της με την Τιτάν. Το ποσό των 15 εκατομμυρίων USD για το οποίο γίνεται λόγος αντιστοιχεί στην αξία των εκπτώσεων επί των τιμοκαταλόγων τις οποίες χορήγησαν οι ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες στην Calcestruzzi. Ομοίως, η πώληση μετοχών της εταιρίας Montedison στον όμιλο Ferruzzi, την οποία επίσης αναφέρουν τα πρακτικά, ήταν πράξη ανεξάρτητη από τις διαπραγματεύσεις με την Calcestruzzi για τη σύναψη των συμβάσεων παραδόσεως.

3172 Υπενθυμίζεται ότι για την εκτίμηση της αποδεικτικής αξίας ενός εγγράφου πρέπει προπάντων να ελέγχεται η ακρίβεια της περιεχόμενης σ' αυτό πληροφορίας. Πρέπει επομένως να λαμβάνεται υπόψη η προέλευση του εγγράφου, οι περιστάσεις υπό τις οποίες καταρτίστηκε, ο αποδέκτης του και αν, σύμφωνα με το περιεχόμενό του, το έγγραφο φαίνεται λογικό και αξιόπιστο (προτάσεις του δικαστή Β. Vesterdorf, ασκούντος καθήκοντα γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 1053, σ. II-956).

3173 Εν προκειμένω, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 καταρτίσθηκαν από τον J. Marichal, της Lafarge, την επομένη της εν λόγω συνεδριάσεως, στην οποία έλαβε μέρος προσωπικώς.

3174 Στα πρακτικά αναγράφεται ότι ο Ιταλός εκπρόσωπος πληροφόρησε πρώτα τους λοιπούς μετασχόντες ότι η συμφωνία μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Ferruzzi είχε υπογραφεί, πράγμα το οποίο καθιστούσε δυνατό να αποφευχθεί μια απειλή εισαγωγής τσιμέντου κριθείσα καταστροφική για τις τιμές.

3175 Στη συνέχεια, εκτίθεται ότι ο Ιταλός εκπρόσωπος επισήμανε ότι «η Ferruzzi θα [εισέπραττε] για την καλή της θέληση το σεβαστό ποσό των 15 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ [USD] ετησίως επί μία πενταετία [που αποτελεί τη διάρκεια της συμβάσεως], (...) ποσό [το οποίο] θα [καταβαλλόταν] εν μέρει σε τίτλους (Montedison)».

3176 Τέλος, τα πρακτικά αναφέρουν τα προβλήματα που εξέθεσε ο ίδιος εκπρόσωπος όσον αφορά τη μη εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν.

3177 Έτσι, από τα πρακτικά προκύπτει σαφώς ότι οι Ιταλοί παραγωγοί σκόπευαν να αποζημιώσουν τον όμιλο Ferruzzi, εκχωρώντας του, μεταξύ άλλων, τίτλους της Montedison, επειδή δέχθηκε να αναστείλει την εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν, σύμβαση την οποία η Calcestruzzi προφανώς είχε συνάψει με ιδιαζόντως συμφέροντες όρους ως προς τις τιμές.

3178 Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός της Italcementi δεν μπορεί να αντικρούσει την ανάλυση των εγγράφων που πραγματοποιήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3151 έως 3163, η οποία αποδεικνύει ότι η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε την ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών, το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό και οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα της Τιτάν.

3179 Πέμπτον, η Italcementi διερωτάται ποιοι λόγοι θα μπορούσαν να την ωθήσουν να περιορίσει μόνο στην ιταλική αγορά τα μέτρα άμυνας που αποφάσισαν είκοσι περίπου επιχειρήσεις. Ισχυρίζεται ότι η έλλειψη αποδείξεως περί της υπάρξεως μέτρων άμυνας των λοιπών εγχωρίων αγορών εμφαίνει ότι δεν υπήρξε καμία σχέση μεταξύ των πιέσεων που φέρεται ότι υπέστη η Calcestruzzi και μιας κοινής στρατηγικής για την προστασία των εγχωρίων αγορών.

3180 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η Italcementi δεν αμφισβητεί ότι, «κατά τα τέλη του 1985 και στις αρχές του 1986, οι Έλληνες παραγωγοί στράφηκαν προς τη δυτική Ευρώπη και ιδίως προς τις αγορές που θεωρούσαν προσιτότερες[, μεταξύ των οποίων η] Ιταλία, όπου οι μικρές ενώσεις οι οποίες είχαν συσταθεί από τους χρήστες και τις μικρές εταιρίες εισαγωγών-εξαγωγών ανέλαβαν την πρωτοβουλία εισαγωγής ελληνικού τσιμέντου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 1).

3181 Εν πάση περιπτώσει, η έλλειψη αποδείξεων περί της υπάρξεως μέτρων άμυνας άλλων αγορών πλην της ιταλικής δεν μπορεί να θέσει εκποδών τη δέσμη εγγράφων που εκτίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 3 έως 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε την ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών για την άμυνα της ιταλικής αγοράς (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3151 έως 3163).

3182 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

3183 Έκτον, η Cementir ισχυρίζεται ότι τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα θίγον τον ανταγωνισμό, όπως εμφαίνουν, κατ' αυτήν, οι στατιστικές κατά τις οποίες οι εξαγωγές της Ηρακλής στην Ιταλία αυξήθηκαν από το 1987.

3184 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι οι εναρμονισμένες πρακτικές που εφαρμόσθηκαν κατόπιν των εκ μέρους του ομίλου Ferruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία κατέληξαν πράγματι σε συμφωνία μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου αυτού, η οποία, σύμφωνα με την έκθεση του Ιταλού εκπροσώπου κατά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987, «[απέτρεψε] την απειλή εισαγωγής από τον όμιλο [Ferruzzi] 1,5 εκατ[ομμυρίων] τόνων σε 10 περίπου λιμένες, πράγμα που θα [ήταν] καταστροφικό για τις τιμές».

3185 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της αυτές τις εναρμονισμένες πρακτικές αποκλειστικώς και μόνο λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό σκοπού τους, ο οποίος πράγματι αποδείχθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3151 έως 3163). Η απόδειξη αυτή αρκούσε για να κηρυχθούν οι εν λόγω πρακτικές αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1674 νομολογία).

3186 Έβδομον, η CBR και η Blue Circle φρονούν ότι, δεδομένου ότι η παρουσία στις συνεδριάσεις της ETF χρησίμευσε για την απόδειξη της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν μπορούσε να καταλήξει στην ύπαρξη αυτοτελούς παραβάσεως βασιζόμενη στην παρουσία στις εν λόγω συνεδριάσεις, απλώς και μόνο διότι κατά τις συνεδριάσεις αυτές έγινε μνεία της καταστάσεως στην Ιταλία.

3187 Εντούτοις, από την ανάγνωση των παραγράφων 25 και 27, σημεία 1 έως 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι τα πραγματικά στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει, αφενός, την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1 (συμφωνία συστάσεως της ETF) και, αφετέρου, την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α (εναρμονισμένες πρακτικές για την άμυνα της ιταλικής αγοράς), διαφέρουν κατά μεγάλο μέρος.

3188 Από τα στοιχεία που εκτίθενται στα προαναφερθέντα σημεία της παραγράφου 27, προκύπτει ότι, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3138 έως 3142, η Επιτροπή στηρίχτηκε σε άλλα στοιχεία πλην της

αναφοράς στην κατάσταση στην Ιταλία κατά τις συνεδριάσεις της ETF για να διαπιστώσει τις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, δηλαδή στο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 4ης Σεπτεμβρίου 1986, στο οποίο γίνεται λόγος περί συζητήσεων με την Τιτάν σχετικά με τη σύμβαση που η Τιτάν συνήψε με την Calcestruzzi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11026 και 11027), και στο απόσπασμα της επιστολής την οποία απέστειλε η Τιτάν στις 2 Σεπτεμβρίου 1988 στους δικηγόρους της στο Λονδίνο, η οποία εμφαίνει τους δισταγμούς της Calcestruzzi να εκτελέσει την εν λόγω σύμβαση από τον Φεβρουάριο του 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/19195 και 19196).

3189 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της CBR και της Blue Circle πρέπει να απορριφθεί.

2. Επί της συμμετοχής των εμπλεκομένων προσφευγουσών στις εναρμονισμένες πρακτικές

3190 Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 55, σημείο 1), η Επιτροπή εκθέτει τα εξής:

«Οι πιέσεις που ασκήθηκαν επί της Calcestruzzi και η μη εκτέλεση εκ μέρους αυτής της σύμβασης αγοράς τσιμέντου από τον Τιτάνα (...) συνιστούν το αποτέλεσμα εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των Ιταλών παραγωγών Italcementi, Unicem και Cementir καθώς και μεταξύ αυτών και των άλλων συμμετεχόντων στη "Cembureau Task Force", οι οποίοι προαναφέρθηκαν στην [παράγραφο] 53, [σημείο] 9 (...). Τα άλλα μέλη της "Cembureau Task Force" συμμετέχουν επίσης στις εναρμονισμένες πρακτικές, δεδομένου ότι το πρόβλημα Calcestruzzi συζητήθηκε σε πολλές συνεδριάσεις της task force και των επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ.[, ανωτέρω, παράγραφο] 27, [σημεία] 3 και 5) και οι στρατηγικές που χάραξε η task force βασίζονται στην αλληλεγγύη όλων των συμμετεχόντων (βλ.[, ανωτέρω, παράγραφο] 25, [σημείο] 3).»

3191 Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή καταλογίζει την ευθύνη για τις εναρμονισμένες πρακτικές σε όλες τις προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή στις εξής: CBR, Cembureau, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, BDZ, Unicem, Asland, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle.

3192 Εξαιρουμένης της Cembureau και της SFIC (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3136), όλες αυτές οι προσφεύγουσες αναπτύσσουν ισχυρισμούς προκειμένου να αρνηθούν κάθε ανάμιξη στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές.

2.1. Επί των CBR, Dyckerhoff, Aalborg, Uniland, Irish Cement

3193 Η CBR υπογραμμίζει ότι δεν μετέσχε σε καμία συνεδρίαση της ETF. Εν πάση περιπτώσει, ουδέποτε τέθηκε θέμα, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, περί ασκήσεως οποιασδήποτε πιέσεως στην Calcestruzzi. Ομολογώντας συγχρόνως ότι μετέσχε, ως επικεφαλής αντιπροσωπείας, στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου και της 6ης Νοεμβρίου 1986, η CBR ισχυρίζεται ότι, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της πρώτης από τις δύο αυτές συνεδριάσεις, δεν μετέσχε στη λήψη των μέτρων για την επίλυση του προβλήματος Calcestruzzi, η δε επέμβασή της ούτε σχεδιαζόταν ούτε ζητήθηκε. Τούτο εξηγείται από το ότι δεν ανέπτυσσε δραστηριότητα στις αγορές που υφίσταντο επίθεση από τις εξαγωγές των Ελλήνων παραγωγών. Κατά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986, ο Ιταλός εκπρόσωπος εξέθεσε απλώς διαπιστώσεις περί τα πραγματικά περιστατικά αφορώσες την ιταλική αγορά.

3194 Η CBR προσθέτει ότι ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι οι στρατηγικές της ETF βασίζονται στην αλληλεγγύη όλων των συμμετεχόντων δεν ασκεί επιρροή. Συγκεκριμένα, ο ισχυρισμός αυτός στηρίζεται, κατ' αυτήν, στο απόσπασμα ενός απλού εγγράφου εργασίας, δηλαδή του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny, το οποίο, εξάλλου, συντάχθηκε κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων στις οποίες δεν παρέστη η CBR.

3195 Η Dyckerhoff υπογραμμίζει ότι δεν μετέσχε στις συνεδριάσεις της ETF και ότι τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση αποδεικνύουν ότι το «πρόβλημα Calcestruzzi» δεν εξετάσθηκε κατά τις συνεδριάσεις της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη και της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, στις οποίες παρέστη η Dyckerhoff. Κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, στην οποία εκπροσωπήθηκε από τον J. Lose, υποβλήθηκε μόνο μια πολύ σύντομη έκθεση επί της καταστάσεως στην Ιταλία. Ο J. Lose δεν γνώριζε τις σχέσεις μεταξύ της Ferruzzi, της Τιτάν και των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου. Εν πάση περιπτώσει, καμία απόφαση δεν ελήφθη ούτε επιτεύχθηκε συνεννόηση κατά τη συνεδρίαση εκείνη. Η Dyckerhoff υπογραμμίζει ότι δεν ανέπτυσσε δραστηριότητα στην ιταλική αγορά και ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με την έκθεση που υποβλήθηκε κατά τη συνεδρίαση του Baden-Baden, οι Ιταλοί παραγωγοί είχαν προ πολλού αρχίσει διαπραγματεύσεις με τον όμιλο Ferruzzi. Συνεπώς, οι πιέσεις που ασκούσαν οι μεν στον δε για να μην προμηθεύεται ελληνικό τσιμέντο δεν μπορεί να άρχισαν κατά τη συνεδρίαση αυτή.

3196 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι, μολονότι έγινε μνεία της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, δεν κλήθηκε να παράσχει ενεργητική υποστήριξη επί του φακέλου αυτού. Ομοίως δεν ενημερώθηκε επί της εξελίξεως της υποθέσεως αυτής. Εξάλλου, η εκ μέρους της Calcestruzzi αγορά τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος δεν αποτέλεσε πηγή ανησυχίας γι' αυτήν.

3197 Η Uniland αμφισβητεί ότι ο κανόνας της αλληλεγγύης, προς τον οποίο υποτίθεται ότι συμμορφώθηκαν όλοι οι μετασχόντες στις συνεδριάσεις της ETF, δικαιολογεί τη διαπίστωση της συμμετοχής της στις επίδικες εναρμονισμένες πρακτικές. Εξάλλου, μνεία αυτής της υποτιθέμενης αλληλεγγύης περιέχει το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny, το οποίο καταρτίσθηκε κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων στις οποίες η Uni-

land δεν παρέστη. Η Uniland ισχυρίζεται ότι η παρουσία του P. Rumeu στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου και της 6ης Νοεμβρίου 1986 δεν αποδεικνύει τη συμμετοχή της στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές. Πράγματι, τα έγγραφα που αφορούν τις δύο αυτές συνεδριάσεις δεν καθιστούν δυνατή τη διαπίστωση της συμμετοχής του P. Rumeu σε οποιαδήποτε συζήτηση επί της συμπεριφοράς που έπρεπε να υιοθετηθεί ως προς την ιταλική αγορά. Οι παρατηρήσεις των τρίτων κατά τις συνεδριάσεις αυτές όσον αφορά την ιταλική αγορά ωσαύτως δεν δικαιολογούν το συμπέρασμα περί υπάρξεως συμπεριφοράς σκοπούσας στον περιορισμό του ανταγωνισμού, την οποία μπορούσε να γνωρίζει ο P. Rumeu. Η αναφορά στις διαπραγματεύσεις των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών αντικατοπτρίζει συναφώς απλές μονομερείς διαβεβαιώσεις αφορώσες αποκλειστικώς μια μελλοντική πρόθεση. Τις διαβεβαιώσεις αυτές ουδέποτε ακολούθησαν δηλώσεις ή κυρώσεις εκ μέρους των λοιπών Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου. Δεν έγινε μνεία του προβλήματος Calcestruzzi κατά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες.

3198 Η Irish Cement βάλλει κατά του τρόπου κατά τον οποίο η Επιτροπή την θεωρεί υπεύθυνη για τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς, ενώ δεν την αφορούν οι παράγραφοι 27 και 55 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες αναφέρονται σ' αυτά τα μέτρα άμυνας. Επισημαίνει ότι το έγγραφο Zurfyns/Céligny, επί του οποίου στηρίζεται η Επιτροπή στην παράγραφο 55, σημείο 1, εκπονήθηκε κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων στις οποίες δεν μετέσχε η Irish Cement. Εξάλλου, η Irish Cement ισχυρίζεται ότι δεν μετέσχε σε καμία συζήτηση σχετική με το πρόβλημα Ferruzzi, ούτε κατά τις συνεδριάσεις της ETF, δεδομένου ότι δεν παρέστη σ' αυτές, ούτε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Κατά την τελευταία αυτή συνεδρίαση, οι συζητήσεις περί των μέτρων άμυνας της ιταλικής αγοράς δεν διεξήχθησαν παρουσία του εκπροσώπου της, D. Quirke, ή, εν πάση περιπτώσει, ο εκπρόσωπος αυτός δεν γνώριζε ότι αυτές οι ανταλλαγές απόψεων αφορούσαν επιλήψιμες ενέργειες, δεδομένου ότι η παρουσία του είχε ως μοναδικό σκοπό των συντονισμό των προβλεφθεισών επαφών με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 10 Σεπτεμβρίου 1986 στο Στρασβούργο. Συναφώς, η Irish Cement υπογραμμίζει ότι μόνον η χώρα στην οποία εδρεύει ενδιέφερε τους λοιπούς μετασχόντες στη συνεδρίαση, δεδομένου ότι το τότε αρμόδιο για την πολιτική ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής, ο P. Sutherland, ήταν Ιρλανδός. Τέλος από τις σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, στην οποία ομολογεί ότι μετέσχε η προσφεύγουσα αυτή, προκύπτει ότι το πρόβλημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία συζητήθηκε κατά την εν λόγω συνεδρίαση.

3199 Παρατηρείται ότι, άπαξ μια επιχείρηση παρέστη, έστω και χωρίς να έχει ενεργό ρόλο, σε συνεδρίαση κατά την οποία έγινε μνεία παράνομης συνεννοήσεως, θεωρείται ότι μετέσχε στην εν λόγω συνεννόηση, εκτός αν αποδείξει ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως ή ότι πληροφόρησε τους λοιπούς μετέχοντες ότι σκόπευε να μετάσχει στην εν λόγω συνεδρίαση έχοντας εντελώς διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

3200 Εν προκειμένω, οι CBR, Dyckerhoff, Aalborg, Uniland και Irish Cement παρέστησαν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (βλ., ανωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 2599, 2618, 2655, 2695 και 2730).

3201 Σύμφωνα με το σημείο 1.5 των πρακτικών της συνεδριάσεως αυτής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 και 28· έγγραφα αριθ. 33.126/18859 και 18860), επισημάνθηκαν, όσον αφορά την Ιταλία, τα εξής:

«(...) Πλείονες συνεδρίασεις διεξήχθησαν μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και της Ferruzzi και θα μπορούσαν προφανώς να καταλήξουν σε συμφωνία όσον αφορά το έτοιμο προς χρήση σκυρόδεμα. (...) Η Τιτάν θα μπορούσε να καταγγείλει τις συμφωνίες της με την Ferruzzi από το τέλος του 1987.»

3202 Όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 2600, η συνεδρίαση αυτή του Baden-Baden αφορούσε αποκλειστικώς την ETF, της οποίας ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός υπομνήσθηκε στην αρχή της εν λόγω συνεδριάσεως, και ειδικότερα την οργάνωση των εργασιών της και την εκτίμηση της εξελίξεως των διαφόρων αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων η εξέταση των οποίων της είχε ανατεθεί. Συνεπώς, οι μετασχόντες δεν αγνοούσαν τον παράνομο σκοπό που διέπνεε τις διαπραγματεύσεις περί των οποίων υποβλήθηκε έκθεση κατά τη συνεδρίαση αυτή, σε σχέση με την περίπτωση της Ferruzzi.

3203 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι οι CBR, Dyckerhoff, Aalborg, Uniland και Irish Cement δεν αποδεικνύουν ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, εκδήλωσαν δημοσίως την αποδοκιμασία τους έναντι αυτών των παρανόμων πρακτικών ή ότι πληροφόρησαν τους λοιπούς μετέχοντες ότι σκόπευαν να μετάσχουν στην εν λόγω συνεδρίαση έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι οι πέντε επιχειρήσεις προσχώρησαν στις πρακτικές αυτές ή, τουλάχιστον, ότι έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή, επιδεικνύοντας πνεύμα αλληλεγγύης κατά της αποφάσεως της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου να εξάγει τα πλεονάσματά της παραγωγής στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, απόφαση η οποία θεωρήθηκε μείζων απειλή για τη σταθερότητα του συνόλου των αγορών αυτών. Η έλλειψη αποδείξεως ενεργειών των επιχειρήσεων αυτών στην αγορά σε σχέση με την κατάσταση που προκάλεσε η Calcestruzzi είναι αδιάφορη συναφώς, δεδομένου ότι η Επιτροπή απέδειξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3151 έως 3163) ότι η συνεννόηση στην οποία προσχώρησαν οι εν λόγω επιχειρήσεις κατά τη συνεδρίαση του Baden-Baden εντασσόταν σε εναρμονισμένη πρακτική αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον η εν λόγω συνεννόηση προκάλεσε ενέργειες στην αγορά άλλων επιχειρήσεων εμπλεκομένων στην ίδια αυτή συνεννόηση. Εξάλλου, ελλείψει αποδείξεως περί του αντιθέτου την οποία αυτές όφειλαν να προσκομίσουν, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι επιχειρήσεις αυτές, οι οποίες εξακολούθησαν να δραστηριοποιούνται στην αγορά, έλαβαν υπόψη τους τη συνεννόηση αυτή για να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην εν λόγω αγορά (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162).

3204 Συνεπώς, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί το βάσιμο των ισχυρισμών των προσφευγουσών περί του ότι δεν έγινε μνεία της περιπτώσεως της Ferruzzi κατά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή των CBR, Dyckerhoff, Aalborg, Uniland και Irish Cement στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3205 Εντούτοις, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι οι πέντε αυτές επιχειρήσεις προσχώρησαν στις εναρμονισμένες αυτές πρακτικές πριν μετάσχουν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως αυτής πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στην επίμαχη παράβαση πριν από την ημερομηνία αυτή.

3206 Η Uniland επισημαίνει επίσης ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε τη συμμετοχή της Hornos Ibéricos, της Cementos del Norte και της Norcem στην παράβαση, ενώ οι εκπρόσωποι των τριών αυτών επιχειρήσεων παρέστησαν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των μελών της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden.

3207 Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της Uniland, δεδομένου ότι η Επιτροπή έχει αποδείξει προσηκόντως τη συμμετοχή της στην παράβαση (απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146). Για τους ανωτέρω λόγους διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι η Uniland μετέσχε στις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α.

2.2. Επί της Ciments français

3208 Η Ciments français ισχυρίζεται ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν έλαβαν καμία πρωτοβουλία σε θέματα άμυνας της ιταλικής αγοράς κατά τις συνεδριάσεις τις οποίες αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, ενημερώθηκαν εν συντομία για τη γενική κατάσταση στην Ιταλία από τον επικεφαλής αντιπροσωπείας της χώρας αυτής. Εν πάση περιπτώσει, η Ciments français ουδέποτε μετέσχε σε συζητήσεις σχετικές με τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία.

3209 Υπογραμμίζεται ότι η Ciments français δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις της ETF, τις οποίες αναφέρει η παράγραφος 27, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δεν μετέσχε ούτε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden.

3210 Ο πρόεδρός της, B. Laplace, παρέστη βεβαίως στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες, την οποία επίσης αναφέρει η παράγραφος 27, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ωστόσο, σύμφωνα με τις σημειώσεις που αφορούν τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 39 και 40· έγγραφο αριθ. 33.126/19007), ο G. Pesenti, της Italcementi, πληροφόρησε απλώς τους λοιπούς μετασχόντες ότι, «ενώ ανέμεναν το πρώτο φορτίο ελληνικού τσιμέντου να καταφθάσει στη Σαρδηνία στα μέσα Οκτωβρίου, τίποτε δεν [είχε] γίνει ακόμη». Το απόσπασμα αυτό δεν αποδεικνύει ότι το πρόβλημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία εκ μέρους της Calcestruzzi συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση αυτή.

3211 Κατά συνέπεια, η συμμετοχή της Ciments français στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές δεν μπορεί να συναχθεί από την παρουσία της στη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 1986 στις Βρυξέλλες.

3212 Στην παράγραφο 55, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή, παραπέμποντας στο έγγραφο Ζυρίχης/Céligny, το οποίο παραθέτει στην παράγραφο 25, σημείο 3, ισχυρίζεται ότι οι στρατηγικές της ETF βασίζονταν στην αλληλεγγύη όλων των συμμετεχόντων. Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης (υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση T-39/95) τα αναγραφόμενα στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 σχετικά με τη βοήθεια που ζήτησε ο Ιταλός εκπρόσωπος από τους «Ευρωπαίους συναδέλφους» προς επίλυση των προβλημάτων που οφείλονταν στη μη εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4912). Τέλος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ζήτησε από τον J. Marichal, της Lafarge, να διαβιβάσει στη Ciments français αντίγραφο των πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, τα οποία αναφέρουν τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Ferruzzi.

3213 Εντούτοις, υπογραμμίζεται ότι η Ciments français δεν έπαιξε άμεσο ρόλο στις διαπραγματεύσεις που σκοπούσαν στη λύση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν. Όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3209 έως 3211, η Ciments français δεν παρέστη σε καμία από τις συνεδριάσεις στις οποίες έγινε μνεία των διαπραγματεύσεων αυτών.

3214 Υπό τις συνθήκες αυτές, κανένα από τα στοιχεία τα οποία επικαλέσθηκε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3212) δεν αρκεί για να αποδειχθεί η έστω και σιωπηρή προσχώρηση της Ciments français στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές, αναγκαία προϋπόθεση για τον καταλογισμό της παραβάσεως αυτής.

3215 Συνεπώς, κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Ciments français στις εν λόγω εναρμονισμένες πρακτικές. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Ciments français σ' αυτές τις εναρμονισμένες πρακτικές, πρέπει να ακυρωθεί.

2.3. Επί της Heidelberger

3216 Η Heidelberger ισχυρίζεται ότι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, οι εναρμονισμένες πρακτικές άρχισαν στις 17 Ιουνίου 1986. Η Επιτροπή απέδειξε την παρουσία της μόνο στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η ευθύνη της προσφεύγουσας.

3217 Διαπιστώνεται ότι, πράγματι, η Heidelberger δεν παρέστη σε καμία από τις συνεδριάσεις της ETF, τις οποίες αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 27, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3218 Στην παράγραφο 55, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή, παραπέμποντας στο έγγραφο Zurίχης/Céligny, το οποίο παραθέτει στην παράγραφο 25, σημείο 3, ισχυρίζεται ότι οι στρατηγικές της ETF βασίζονταν στην αλληλεγγύη όλων των συμμετεχόντων. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης (υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση T-42/95) ότι ζήτησε από τον J. Lose, της Dyckerhoff, να διαβιβάσει στον P. Schuhmacher, της Heidelberger, αντίγραφο των πρακτικών της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, τα οποία αναφέρουν τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Ferruzzi.

3219 Συναφώς, παρατηρείται ότι η Heidelberger δεν έπαιξε άμεσο ρόλο στις διαπραγματεύσεις που σκοπούσαν στην καταγγελία της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν. Επιπλέον, δεν παρέστη σε καμία από τις συνεδριάσεις στις οποίες έγινε μνεία των διαπραγματεύσεων αυτών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3217).

3220 Υπό τις συνθήκες αυτές, κανένα από τα στοιχεία τα οποία επικαλέσθηκε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3218) δεν αρκεί για να αποδειχθεί η έστω και σιωπηρή προσχώρηση της Heidelberger στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές, αναγκαία προϋπόθεση για τον καταλογισμό της παραβάσεως αυτής.

3221 Η Επιτροπή ισχυρίζεται επίσης ότι η Heidelberger παρέστη στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, κατά τη διάρκεια της οποίας συμφωνήθηκε να εκτραπούν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος για να προστατευθούν οι ευρωπαϊκές αγορές, ιδίως η ιταλική αγορά, η οποία απειλείτο ιδιαζόντως από τις εισαγωγές αυτές.

3222 Εντούτοις, εκτός του ότι η συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 δεν ελήφθη υπόψη κατά την παράθεση των πραγματικών περιστατικών που αφορούσαν τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (παράγραφος 27) ούτε κατά τη νομική αξιολόγηση αυτών των πραγματικών περιστατικών (παράγραφος 55, σημείο 1), τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής δεν αποδεικνύουν ότι έγινε μνεία του «προβλήματος Calcestruzzi». Επομένως, η συμμετοχή της Heidelberger στις εναρμονισμένες πρακτικές δεν μπορεί να συναχθεί από την παρουσία της στη συνεδρίαση της Ρώμης.

3223 Συνεπώς, κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Heidelberger στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Heidelberger σ' αυτές τις εναρμονισμένες πρακτικές, πρέπει να ακυρωθεί.

2.4. Επί της Lafarge

3224 Η Lafarge απορεί με τους ισχυρισμούς της Επιτροπής ότι άσκησε πιέσεις στην Calcestruzzi. Κανένα από τα έγγραφα που αναφέρει το θεσμικό όργανο, στα οποία είχε πρόσβαση η Lafarge, δεν αναφέρει τη συμμετοχή της σε τέτοιες πιέσεις.

3225 Διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν υποστηρίζει ότι η Lafarge άσκησε πιέσεις στην Calcestruzzi προκειμένου να παύσει αυτή να είναι πελάτισσα της Τιτάν. Στην παράγραφο 55, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι πιέσεις που ασκήθηκαν προς τούτο στην Calcestruzzi είναι αποτέλεσμα εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών, αφενός, και των μετεχόντων στην ETF, μεταξύ των οποίων η Lafarge, αφετέρου. Η Επιτροπή φρονεί ότι οι δεύτεροι μετέσχαν στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές κυρίως για τον λόγο ότι το «πρόβλημα Calcestruzzi» συζητήθηκε σε πολλές συνεδριάσεις της ETF και των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

3226 Η Lafarge δεν αμφισβητεί ότι παρέστη στις εξής συνεδριάσεις:

— στη συνεδρίαση της ETF της 17ης Ιουνίου 1986, κατά την οποία συμφωνήθηκε να ανατεθεί ο «συντονισμός της κατάστασης της Feruzzi» στην Italcementi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 11· έγγραφα αριθ. 33.126/18756 και 18787)·

— στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά την οποία επισημάνθηκε ότι οι διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi θα μπορούσαν να καταλήξουν σε συμφωνία και ότι η Τιτάν θα μπορούσε να καταγγείλει τις συμβάσεις της με τον όμιλο αυτό από το τέλος του 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22, 23 και 28· έγγραφα αριθ. 33.126/18857, 18859 και 18860)·

— στη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987, κατά την οποία ο Ιταλός εκπρόσωπος πληροφόρησε τους λοιπούς μετασχόντες ότι οι ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες και ο όμιλος Ferruzzi συνήψαν συμφωνία αποτρέπουσα την απειλή εισαγωγής τσιμέντου από τον όμιλο αυτό, απειλή κριθείσα καταστροφική για τις τιμές, και ζήτησε τη βοήθεια των Ευρωπαίων συναδέλφων του προς επίλυση των προβλημάτων που δημιουργούσε η μη εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/4911 και 4912)·

— στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987, κατά την οποία έγινε εκ νέου μνεία της συμφωνίας μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Ferruzzi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4860).

3227 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η Lafarge δεν αποδεικνύει ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τα παράνομα μέτρα των οποίων έγινε μνεία σε σχέση με την υπόθεση Ferruzzi ή ότι επισήμανε στους λοιπούς μετέχοντες ότι σκόπευε να μετάσχει στις εν λόγω συνεδριάσεις έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Lafarge μετέσχε στα μέτρα αυτά ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή, επιδεικνύοντας πνεύμα αλληλεγγύης κατά της αποφάσεως της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου να εξάγει τα πλεονάσματά της παραγωγής στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, απόφαση η οποία θεωρήθηκε μείζων απειλή για τη σταθερότητα του συνόλου των αγορών αυτών (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία). Η έλλειψη αποδείξεως ενεργειών της Lafarge στην αγορά σε σχέση με την κατάσταση που προκάλεσε η Calcestruzzi είναι αδιάφορη συναφώς, δεδομένου ότι η Επιτροπή απέδειξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3151 έως 3163) ότι η συνεννόηση στην οποία προσχώρησε η επιχείρηση αυτή κατά τις συνεδριάσεις που αναφέρει η σκέψη 3226 ανωτέρω εντασσόταν σε εναρμονισμένη πρακτική αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον η εν λόγω συνεννόηση προκάλεσε ενέργειες στην αγορά άλλων επιχειρήσεων εμπλεκομένων στην ίδια αυτή συνεννόηση. Εξάλλου, ελλείψει αποδείξεως περί του αντιθέτου την οποία η Lafarge όφειλε να προσκομίσει, πρέπει να θεωρηθεί ότι η επιχείρηση αυτή, η οποία εξακολούθησε να δραστηριοποιείται στην αγορά, έλαβε υπόψη της τη συνεννόηση αυτή για να καθορίσει τη συμπεριφορά της στην εν λόγω αγορά (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162).

3228 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Lafarge, από τις 17 Ιουνίου 1986, στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3229 Η Lafarge υποστηρίζει ότι, κατά τις ακροάσεις του Μαρτίου του 1993, δεν ακούστηκε επί της αιτιάσεως που αντλείται από τη συμμετοχή της στις εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών.

3230 Ωστόσο, από το πρόγραμμα των ακροάσεων προκύπτει ότι η Lafarge κλήθηκε να υποβάλει τις παρατηρήσεις της στις 12 Μαρτίου 1993, από τις 10.30 έως τις 11.00, επί των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν στο κεφάλαιο 2, τμήμα 2, και στο κεφάλαιο 10, παράγραφος 61, στοιχείο η, της ΑΑ, όσον αφορά την «European Task Force». Μεταξύ των αιτιάσεων αυτών περιλαμβανόταν η αιτίαση που αφορούσε τις πιέσεις που ασκήθηκαν στην Calcestruzzi για να παύσει πλέον να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (ΑΑ, παράγραφος 19, στοιχείο δ, και παράγραφος 61, στοιχείο η, iv). Συνεπώς, η Lafarge, η οποία ήταν σε θέση να αντιληφθεί από την ανάγνωση της ΑΑ ότι η συγκεκριμένη αυτή αιτίαση στρεφόταν, μεταξύ άλλων, κατ' αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 602), μπορούσε να εκφράσει την άποψή της επί της αιτιάσεως αυτής κατά την ακρόαση της 12ης Μαρτίου 1993. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

3231 Η Lafarge προσάπτει στην Επιτροπή ότι την τιμώρησε για παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, συνιστάμενη στην άσκηση πιέσεων στην Calcestruzzi, αποκλειστικώς και μόνο βάσει της συμμετοχής της στην ETF, την οποία, εξάλλου, διαπιστώνει στο άρθρο 4, παράγραφος 1. Ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της, καθώς και το άρθρο 6, παράγραφος 2, της ΕΣΑΔ.

3232 Εντούτοις, τόσο στην ΑΑ όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επισήμανε σαφώς τα πραγματικά στοιχεία βάσει των οποίων ορθώς διαπίστωσε ως προς τη Lafarge, αφενός, την παράβαση που αφορά τη συμφωνία συστάσεως της ETF (ΑΑ, παράγραφος 17· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25) και, αφετέρου, την παράβαση που αφορά τις εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν ως σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (ΑΑ, παράγραφος 19, στοιχείο δ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27) (βλ., ανωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 2649 και 2650 και 3226 έως 3228).

3233 Επομένως, ο ισχυρισμός της Lafarge που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της και από την παραβίαση της αρχής περί του τεκμηρίου αθωότητας, την οποία θεσπίζει το άρθρο 6, παράγραφος 2, της ΕΣΑΔ, πρέπει να απορριφθεί.

2.5. Επί της BDZ και της Oficemen

3234 Η BDZ υπογραμμίζει ότι η παράγραφος 27 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν περιέχει την παραμικρή αναφορά στην ίδια ούτε στη συμμετοχή Γερμανών εκπροσώπων στα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς. Η BDZ ισχυρίζεται ότι η ETF ήταν όργανο των παραγωγών τσιμέντου και όχι επιτροπή της Cembureau. Εξάλλου, κανένα από τα έγγραφα που αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση δεν αποδεικνύει ότι η BDZ συναίνεσε ρητώς ή σιωπηρώς στα εν λόγω μέτρα άμυνας.

3235 Η Oficemen ισχυρίζεται ότι δεν μετέσχε στη σύσταση και στη λειτουργία της ETF. Κατά συνέπεια, οι επίδικες εναρμονισμένες πρακτικές δεν μπορούσαν να της καταλογισθούν. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η συμμετοχή της στην εν λόγω παράβαση έβαινε πέραν της απλής παθητικής λήψεως πληροφοριών σχετικών με την κατάσταση στην Ιταλία. Η Επιτροπή ωσαύτως δεν απέδειξε πώς η Oficemen μπορούσε να μετάσχει στην άσκηση πιέσεων εντός μιας αγοράς εντελώς ξένης προς τις αγορές των μελών της.

3236 Υπενθυμίζεται ότι ο B. Steinbach, της BDZ, παρέστη στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2667 και 2668) και ότι η Oficemen εκπροσωπήθηκε στις συνεδριάσεις αυτές (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2711 και 2712). Όπως έχει ήδη υπογραμμισθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3201), κατά τη συνεδρίαση αυτή επισημάνθηκε ότι οι διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi θα μπορούσαν να καταλήξουν σε συμφωνία και ότι η Τιτάν θα μπορούσε να καταγγείλει τις συμβάσεις της με τον όμιλο αυτό από το τέλος του 1987.

3237 Εξάλλου, η BDZ και η Oficemen μετέσχαν στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2670 και 2715 έως 2718). Κατά τη συνεδρίαση αυτή, ο

Ιταλός εκπρόσωπος υπενθύμισε όσα λέχθηκαν κατά τις προηγούμενες συνεδριάσεις, ιδίως κατά τη διάρκεια της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987, σχετικά με τη συμφωνία μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi.

3238 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η BDZ και η Oficemen δεν αποδεικνύουν ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, οι εκπρόσωποί τους αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από τα παράνομα μέτρα των οποίων έγινε μνεία σε σχέση με την περίπτωση της Ferruzzi ή ότι επισήμαναν στους λοιπούς μετέχοντες ότι σκόπευαν να μετάσχουν στις εν λόγω συνεδριάσεις έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι μετέσχαν στα μέτρα αυτά ή, τουλάχιστον, ότι έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή, επιδεικνύοντας πνεύμα αλληλεγγύης κατά της αποφάσεως της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου να εξάγει τα πλεονάσματά της παραγωγής στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, απόφαση η οποία θεωρήθηκε μείζων απειλή για τη σταθερότητα του συνόλου των αγορών αυτών (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία). Η έλλειψη αποδείξεως ενεργειών των δύο αυτών ενώσεων στην αγορά σε σχέση με την κατάσταση που προκάλεσε η Calcestruzzi είναι αδιάφορη συναφώς, δεδομένου ότι η Επιτροπή απέδειξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3151 έως 3163) ότι η συνεννόηση στην οποία προσχώρησαν οι εν λόγω ενώσεις κατά τις συνεδριάσεις που αναφέρουν οι σκέψεις 3236 και 3237 ανωτέρω εντασσόταν σε εναρμονισμένη πρακτική αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον η εν λόγω συνεννόηση προκάλεσε ενέργειες στην αγορά άλλων επιχειρήσεων εμπλεκομένων στην ίδια αυτή συνεννόηση. Εξάλλου, ελλείψει αποδείξεως περί του αντιθέτου την οποία οι προσφεύγουσες όφειλαν να προσκομίσουν, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι δύο εν λόγω ενώσεις έλαβαν υπόψη τους τη συνεννόηση αυτή για να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην εν λόγω αγορά (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162).

3239 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή των δύο αυτών ενώσεων επιχειρήσεων στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3240 Εντούτοις, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι η BDZ και η Oficemen προσχώρησαν στις εναρμονισμένες πρακτικές αυτές πριν από τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως αυτής πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή των δύο εν λόγω ενώσεων επιχειρήσεων στην επίμαχη παράβαση πριν από την ημερομηνία αυτή.

3241 Η Oficemen ισχυρίζεται ότι η παράβαση που της προσάπτεται δεν μπορεί να διακριθεί από την παράβαση που συνίσταται στη συμμετοχή της στην ETF. Συνεπώς, η Επιτροπή την τιμώρησε δύο φορές για τις ίδιες πράξεις, παραβιάζοντας την αρχή non bis in idem.

3242 Εντούτοις, όπως προκύπτει από το άρθρο 9 και από την παράγραφο 65, ειδικότερα σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, μόνον η παράβαση σχετικά με τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau,

την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1, είχε ως συνέπεια την επιβολή προστίμου όσον αφορά την αγορά του γκρίζου τσιμέντου. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Oficemen που αντλείται από παραβίαση της αρχής non bis in idem πρέπει να απορριφθεί.

3243 Η Oficemen φρονεί ότι, προσάπτοντας στα μέλη της ETF τα μέτρα που έλαβε η ένωση αυτή απλώς και μόνο βάσει της ιδιότητάς τους ως μέλους, η Επιτροπή απομακρύνθηκε από το κριτήριο που έλαβε υπόψη της για να καταλογίσει τα λοιπά μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Πράγματι, τα μέτρα αυτά καταλογίσθηκαν μόνο σε όσους τα εφάρμοσαν, είτε συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων στις οποίες μετέσχαν και άλλες επιχειρήσεις είτε όχι.

3244 Ωστόσο, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να αντικρούσουν την ανάλυση που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3236 έως 3240 ως προς το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της Oficemen στις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2.6. Επί της Unicem

3245 Η Unicem ισχυρίζεται ότι μετέσχε σε μία και μόνο συνεδρίαση στο πλαίσιο της ETF, δηλαδή στη συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας «Μέτρα προστασίας» στις 17 Μαρτίου 1987. Η συνεδρίαση αυτή, της οποίας το αντικείμενο ήταν νόμιμο, δεν θεμελιώνει κανένα σύνδεσμο μεταξύ, αφενός, της προβαλλομένης συνεννοήσεως σε επίπεδο ETF και, αφετέρου, της Unicem. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι καμία ενεργητική ή παθητική συμπεριφορά εκ μέρους της ή εκ μέρους των λοιπών ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών δεν αποτελεί συνέπεια της συνεδριάσεως αυτής.

3246 Επισημαίνεται ότι, κατά τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 και 28· έγγραφα αριθ. 33.126/18859 και 18860), «πλείονες συνεδρίασεις διεξήχθησαν μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και της Ferruzzi και θα μπορούσαν προφανώς να καταλήξουν σε συμφωνία όσον αφορά το έτοιμο προς χρήση σκυρόδεμα».

3247 Στην επιστολή που απέστειλε η Τιτάν στις 2 Σεπτεμβρίου 1988 στους δικηγόρους της στο Λοδίνο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/19196) εξηγεί ότι, «στις 6 Φεβρουαρίου 1987, η Calcestruzzi [φάνηκε] για πρώτη φορά επιφυλακτική να επιβεβαιώσει το πρόγραμμα παραδόσεων υποστηρίζοντας ότι "η κατάσταση της εγχώριας τσιμεντοβιομηχανίας [βρισκόταν] σε εξέλιξη"».

3248 Κατά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 και κατά τη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 έγινε λόγος περί μιας συμφωνίας μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Ferruzzi αποτρέπουσας την απειλή εισαγωγής τσιμέντου από τον όμιλο, απειλή η οποία κρίθηκε καταστροφική για τις τιμές.

3249 Σύμφωνα με ένα τηλετύπημα της 13ης Μαΐου 1987 που απέστειλε η Italcementi στην Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 8· έγγραφο αριθ. 33.126/19204) και με ένα τηλετύπημα της 2ας Ιουνίου 1987 που απέστειλε η Calcestruzzi στην Τιτάν [προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/19218, και όχι 19208, όπως ανεγράφη εκ παραδρομής στην προσβαλλομένη απόφαση (βλ., ανωτέρω, σκέψη 313)], η αναστολή των παραδόσεων τσιμέντου που είχαν συμφωνηθεί μεταξύ της Τιτάν και της Calcestruzzi αποτέλεσε όρο συμφωνίας που συνήψε η Calcestruzzi με τις μεγαλύτερες ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες, μεταξύ των οποίων η Unicem.

3250 Από τη δέσμη αυτή εγγράφων προκύπτει ότι η Unicem ήταν μια από τις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες που ήλθαν σε επαφή με τον όμιλο Ferruzzi προκειμένου να επιτύχουν την εκ μέρους της Calcestruzzi αναστολή της εκτελέσεως της συμβάσεως που είχε συνάψει τον Απρίλιο του 1986 με την Τιτάν.

3251 Επιπλέον, ο κ. Albert, της Unicem, υπέβαλε έκθεση, κατά τη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987, επί της καταστάσεως των διαπραγματεύσεων μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφα αριθ. 33.126/4858 και 4860).

3252 Υπό τις συνθήκες αυτές, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Unicem στις εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν ως σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3253 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο βάσει του οποίου να μπορεί να γίνει δεκτή η συμμετοχή της Unicem σ' αυτές τις εναρμονισμένες πρακτικές πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986, ημερομηνία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF στο Baden-Baden, στα πρακτικά της οποίας γίνεται για πρώτη φορά λόγος περί των διαπραγματεύσεων μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Unicem στην επίμαχη παράβαση πριν από την ημερομηνία αυτή, πρέπει να ακυρωθεί.

2.7. Επί της Asland

3254 Η Asland υπογραμμίζει ότι το χωρίο του σχετικού με τα πραγματικά περιστατικά μέρους το οποίο αφορά τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς ουδόλως την αναφέρει. Εξάλλου, η ανάμιξή της σε τέτοια

μέτρα δεν μπορεί να απορρέει από την αυτόματη εφαρμογή της θεωρίας της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας περί της ETF, δεδομένου ότι δεν της προσάπτεται ότι μετέσχε σε όλες τις παραβάσεις οι οποίες θεωρούνται ότι αποτελούν μέτρα εφαρμογής της εν λόγω ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας. Η εκ μέρους της Επιτροπής μνεία, στην παράγραφο 55, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της φερόμενης αλληλεγγύης μεταξύ των συμμετεχόντων στην ETF είναι εντελώς αλυσιτελής για την εκτίμηση της ευθύνης της Asland για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α. Τέλος, οι ημερομηνίες που λαμβάνονται υπόψη ως ημερομηνία ενάρξεως (17 Ιουνίου 1986) και ως ημερομηνία λήξεως (15 Μαρτίου 1987) της παραβάσεως αυτής αποκλείουν τη συμμετοχή της Asland στην εν λόγω παράβαση.

3255 Διαπιστώνεται ότι, πράγματι, η Asland δεν παρέστη σε καμία από τις συνεδριάσεις τις οποίες αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 27, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3256 Στην παράγραφο 55, σημείο 1, της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή, παραπέμποντας στο έγγραφο Zurίχης/Céligny, το οποίο παραθέτει στην παράγραφο 25, σημείο 3, ισχυρίζεται ότι οι στρατηγικές της ETF βασίζονταν στην αλληλεγγύη όλων των συμμετεχόντων.

3257 Συναφώς, παρατηρείται ότι η Aalborg δεν έπαιξε άμεσο ρόλο στις διαπραγματεύσεις που σκοπούσαν στη λύση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν. Επιπλέον, δεν παρέστη σε καμία από τις συνεδριάσεις στις οποίες έγινε μνεία των διαπραγματεύσεων αυτών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3255).

3258 Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι, σύμφωνα με το έγγραφο Zurίχης/Céligny, τα διάφορα μέτρα τα οποία μελετώνταν τότε για την καταπολέμηση των εισαγωγών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών της δυτικής Ευρώπης (ιδίως των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος) αποτελούσαν «αντίδραση με βάση την αλληλεγγύη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/18772) δεν αρκεί για να αποδειχθεί η έστω και σιωπηρή προσχώρηση της Asland στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές, αναγκαία προϋπόθεση για τον καταλογισμό της παραβάσεως.

3259 Η Επιτροπή επικαλείται επίσης την παρουσία της Asland στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη.

3260 Συναφώς, αρκεί η υπόμνηση ότι το γεγονός αυτό δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3060 έως 3063).

3261 Τέλος, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η συμμετοχή της Asland στην ETF σημαίνει ότι η επιχείρηση αυτή αποδέχθηκε εν γένει τους κανόνες και τη συμπεριφορά της ETF. Συνεπώς, δεν ήταν αναγκαίο να διαθέτει στοιχεία αποδεικνύοντα την ειδική συναίνεσή της όσον αφορά καθένα από τα μέτρα που έλαβαν οι λοιποί.

3262 Εντούτοις, το γεγονός ότι η Επιτροπή απέδειξε την ανάμιξη της Asland σε μια από τις συνιστώσες παράβαση ενέργειες που θεωρούνται συστατικό στοιχείο της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας περί της ETF, δηλαδή στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1), δεν δικαιολογούσε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση, χωρίς το παραμικρό αποδεικτικό στοιχείο, της συμμετοχής της επιχειρήσεως αυτής σε άλλες παράνομες ενέργειες οι οποίες υποτίθεται ότι είχαν σχέση με την ενιαία και διαρκή συμφωνία ETF, εν προκειμένω με τις εναρμονισμένες πρακτικές για την άμυνα της ιταλικής αγοράς, τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, οι ισχυρισμοί της Επιτροπής δεν ανταποκρίνονται στη συλλογιστική που χρησιμοποιήθηκε στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, όπως επισημάνθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2509 έως 2511), η Επιτροπή αντελήφθη χωριστά τα διάφορα στοιχεία από τα οποία υποτίθεται ότι αποτελείται η ενιαία και διαρκής συμφωνία ETF, χωρίς να αναφέρεται κάθε φορά στους ίδιους αποδέκτες και λαμβάνοντας υπόψη διαφορετική διάρκεια για καθέναν από αυτούς.

3263 Συνεπώς, κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Asland σ' αυτές τις εναρμονισμένες πρακτικές. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Asland στην επίμαχη παράβαση, πρέπει να ακυρωθεί.

2.8. Επί της Italcementi

3264 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι οι εξηγήσεις που προέβαλε η Calcestruzzi τον Φεβρουάριο του 1987 για να δικαιολογήσει την καταγγελία της συμβάσεώς της παραδόσεως με την Τιτάν (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 4) δεν μπορούν να προβληθούν εις βάρος της, δεδομένου ότι αφορούν γεγονός το οποίο προβάλλει μόνον η Calcestruzzi.

3265 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η Italcementi παρέστη σε διάφορες συνεδριάσεις κατά τις οποίες έγινε μνεία του προβλήματος Calcestruzzi.

3266 Η Italcementi μετέσχε στη συνεδρίαση της ETF της 17ης Ιουνίου 1986 στο Λονδίνο, κατά την οποία της ανατέθηκε ο «συντονισμός της κατάστασης της Feruzzi» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 11· έγγραφο αριθ. 33.126/18787).

3267 Η Italcementi μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά την οποία επισημάνθηκε ότι οι διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και της Ferruzzi θα μπορούσαν να καταλήξουν σε συμφωνία όσον αφορά το έτοιμο προς χρήση σκυρόδεμα και ότι η Τιτάν θα μπορούσε να καταγγείλει τις συμβάσεις της με τη Ferruzzi από το τέλος του 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 και 28· έγγραφα αριθ. 33.126/18859 και 18860).

3268 Η Italcementi μετέσχε επίσης στη συνεδρίαση της ΕΤF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 45· έγγραφο αριθ. 33.126/18760). Κατά τη συνεδρίαση αυτή, ο Ιταλός εκπρόσωπος πληροφόρησε τους λοιπούς μετασχόντες ότι οι ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες και ο όμιλος Ferruzzi συνήψαν συμφωνία αποτρέπουσα την απειλή εισαγωγής τσιμέντου από τον όμιλο αυτό, απειλή κριθείσα καταστροφική για τις τιμές. Η Italcementi εξέθεσε τα προβλήματα που οφείλονταν, μεταξύ άλλων, στη μη εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν και ζήτησε τη βοήθεια των Ευρωπαίων συναδέλφων της προς επίλυση των προβλημάτων αυτών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4912).

3269 Επιπλέον, σύμφωνα με το τηλετύπημα της 13ης Μαΐου 1987 που απέστειλε η Italcementi στην Τιτάν και με το τηλετύπημα της 2ας Ιουνίου 1987 που απέστειλε η Calcestruzzi στην Τιτάν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3249), η Italcementi ήταν μια από τις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες που ήλθαν σε επαφή με τον όμιλο Ferruzzi προκειμένου να επιτύχουν την εκ μέρους της Calcestruzzi αναστολή της εκτελέσεως της συμβάσεώς της με την Τιτάν.

3270 Συνεπώς, βάσει των διαφόρων διαπιστώσεων αυτών, ορθώς η Επιτροπή δέχθηκε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Italcementi, από τις 17 Ιουνίου 1986, στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

2.9. Επί της Holderbank

3271 Η Holderbank αρνείται κάθε συμμετοχή στις συμβάσεις που υπεγράφησαν με την Calcestruzzi. Εξάλλου, δεν είχε κανένα συμφέρον να μετάσχει σε συμφωνία σχετική με την ιταλική αγορά, δεδομένου ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, δεν είχε ούτε δική της παραγωγή ούτε δίκτυο πωλήσεων στην Ιταλία.

3272 Διευκρινίζεται ότι, μεταξύ των μέτρων άμυνας της ιταλικής αγοράς, η Επιτροπή διαπιστώνει τη συμμετοχή της Holderbank μόνο στις εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν ως σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α). Δεν διαπιστώνει κατ' αυτής συμμετοχή στη συμφωνία που αφορά τις συμβάσεις οι οποίες υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 με την Calcestruzzi, η οποία είχε ως σκοπό την αποτροπή των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β).

3273 Όσον αφορά τη συμμετοχή της Holderbank στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, παρατηρείται ότι η επιχείρηση αυτή παρέστη στη συνεδρίαση της ΕΤF της 17ης Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 11· έγγραφο αριθ. 33.126/18756), στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ΕΤF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση,

παράγραφος 25, σημεία 22 και 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857), καθώς και στη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 45· έγγραφο αριθ. 33.126/18760).

3274 Λαμβανομένων υπόψη των διαπιστώσεων που ήδη έγιναν όσον αφορά τις τρεις αυτές συνεδριάσεις (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3226) και δεδομένου ότι η Holderbank δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τα παράνομα μέτρα των οποίων έγινε μνεία σε σχέση με την περίπτωση Ferruzzi ή ότι πληροφόρησε στους λοιπούς μετέχοντες ότι παρίστατο στις εν λόγω συνεδριάσεις έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Holderbank μετέσχε στα μέτρα αυτά ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή, επιδεικνύοντας πνεύμα αλληλεγγύης κατά της αποφάσεως της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου να εξάγει τα πλεονάσματά της παραγωγής στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, απόφαση η οποία θεωρήθηκε μείζων απειλή για τη σταθερότητα του συνόλου των αγορών αυτών (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία). Η έλλειψη αποδείξεως ενεργειών της Holderbank στην αγορά σε σχέση με την κατάσταση που προκάλεσε η Calcestruzzi είναι αδιάφορη συναφώς, δεδομένου ότι η Επιτροπή απέδειξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3151 έως 3163) ότι η συνεννόηση στην οποία προσχώρησε η επιχείρηση αυτή κατά τις συνεδριάσεις που αναφέρει η σκέψη 3273 ανωτέρω εντασσόταν σε εναρμονισμένη πρακτική αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον η εν λόγω συνεννόηση προκάλεσε ενέργειες στην αγορά άλλων επιχειρήσεων εμπλεκομένων στην ίδια αυτή συνεννόηση. Εξάλλου, ελλείψει αποδείξεως περί του αντιθέτου την οποία η Holderbank όφειλε να προσκομίσει, πρέπει να θεωρηθεί ότι η επιχείρηση αυτή, η οποία εξακολούθησε να δραστηριοποιείται στην αγορά, έλαβε υπόψη της τη συνεννόηση αυτή για να καθορίσει τη συμπεριφορά της στην εν λόγω αγορά (αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162).

3275 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Holderbank, από τις 17 Ιουνίου 1986, στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

2.10. Επί της Aker και της Euroc

3276 Η Aker και η Euroc φρονούν ότι το γεγονός και μόνον ότι παρέστησαν σε μερικές συνεδριάσεις της ETF και ότι πληροφορήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές την κατάσταση που επικρατούσε στην ιταλική αγορά δεν αρκεί για να τις καταστήσει υπεύθυνες για τις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό την άμυνα της αγοράς αυτής. Αφενός, ουδέποτε δεσμεύθηκαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές, στις οποίες μετέσχαν έχοντας απολύτως νομίμους σκοπούς. Αφετέρου, για να θεωρηθούν υπεύθυνες, έπρεπε να έχουν προβεί σε κάποια ενέργεια σχετική με την περίπτωση της Calcestruzzi.

3277 Παρατηρείται ότι η Aker και η Euroc εκπροσωπήθηκαν σε πολλές από τις συνεδριάσεις τις οποίες αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 27, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Έτσι, εκπροσωπήθηκαν στη συνεδρίαση της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 14· έγγραφο αριθ. 33.126/18757 και παράρτημα 15 του υπο-

μνήματος απαντήσεως στην ΑΑ της Aker και της Euroc), στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 και 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857), στη συνεδρίαση της ETF της 21ης Οκτωβρίου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 34· έγγραφα αριθ. 33.126/18758 και 18897), καθώς και στη συνεδρίαση της 11ης Φεβρουαρίου 1987 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 45· έγγραφο αριθ. 33.126/18760).

3278 Τα έγγραφα που αφορούν τις συνεδριάσεις της 19ης Αυγούστου και της 21ης Οκτωβρίου 1986 δεν αποδεικνύουν ότι κατά τις συνεδριάσεις αυτές συζητήθηκε ειδικώς η κατάσταση που αφορούσε τις εισαγωγές από τον όμιλο Ferruzzi τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

3279 Αντιθέτως, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, επισημάνθηκε ότι οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi θα μπορούσαν να έχουν αποτελέσματα και ότι η Τιτάν θα μπορούσε να καταγγείλει τις συμβάσεις της με τον όμιλο αυτόν από το τέλος του 1987. Κατά τη συνεδρίαση της 11ης Φεβρουαρίου 1987, ο Ιταλός εκπρόσωπος πληροφόρησε τους λοιπούς μετασχόντες ότι οι ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες και ο όμιλος Ferruzzi συνήψαν συμφωνία αποτρέπουσα την απειλή εισαγωγής τσιμέντου από τον όμιλο αυτό, απειλή κριθείσα καταστροφική για τις τιμές. Εξάλλου, ζήτησε τη βοήθεια των Ευρωπαίων συναδέλφων του προς επίλυση των προβλημάτων που ανέκυψαν από τη μη εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν.

3280 Λαμβανομένων υπόψη των διαπιστώσεων αυτών και δεδομένου ότι η Aker και η Euroc δεν προσκόμισαν στοιχεία τα οποία να αποδεικνύουν ότι, κατά τις δύο συνεδριάσεις αυτές, αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από τα παράνομα μέτρα των οποίων έγινε μνεία σε σχέση με την περίπτωση της Ferruzzi ή ότι επισήμαναν στους λοιπούς μετέχοντες ότι παρίσταντο στις εν λόγω συνεδριάσεις έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Aker και η Euroc μετέσχαν στα μέτρα αυτά ή, τουλάχιστον, ότι έδωσαν στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή, επιδεικνύοντας πνεύμα αλληλεγγύης κατά της αποφάσεως της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου να εξάγει τα πλεονάσματά της παραγωγής στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, απόφαση η οποία θεωρήθηκε μείζων απειλή για τη σταθερότητα του συνόλου των αγορών αυτών (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία). Η έλλειψη αποδείξεως ενεργειών των επιχειρήσεων αυτών στην αγορά σε σχέση με την κατάσταση που προκάλεσε η Calcestruzzi είναι αδιάφορη συναφώς, δεδομένου ότι η Επιτροπή απέδειξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3151 έως 3163) ότι η συνεννόηση στην οποία προοχώρησαν οι εν λόγω επιχειρήσεις κατά τις συνεδριάσεις που αναφέρει η σκέψη 3279 ανωτέρω εντασσόταν σε εναρμονισμένη πρακτική αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον η εν λόγω συνεννόηση προκάλεσε ενέργειες στην αγορά άλλων επιχειρήσεων εμπλεκομένων στην ίδια αυτή συνεννόηση. Εξάλλου, ελλείψει αποδείξεως περί του αντιθέτου την οποία η Aker και η Euroc όφειλαν να προσκομίσουν, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι δύο αυτές επιχειρήσεις, οι οποίες εξακολούθησαν να δραστηριοποιούνται στην αγορά, έλαβαν υπόψη τους τη συνεννόηση αυτή για να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην εν λόγω αγορά (βλ. αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 162).

3281 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Aker και της Euroc στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3282 Εντούτοις, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει τη συμμετοχή της Aker και της Euroc σ' αυτές τις εναρμονισμένες πρακτικές πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986, ημερομηνία της συμμετοχής τους στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF στο Baden-Baden, το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή των δύο αυτών επιχειρήσεων στην επίμαχη παράβαση πριν από την ημερομηνία αυτή.

2.11. Επί της Cementir

3283 Η Cementir ισχυρίζεται ότι ουδέποτε άρχισε διαπραγματεύσεις με την Calcestruzzi για την εφαρμογή θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας έχουσας ως σκοπό την παρακώλυση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, συμφωνίας της οποίας να γνώριζε την ύπαρξη και το περιεχόμενο. Προσθέτει ότι ουδέποτε της ζητήθηκε να ασκήσει πιέσεις στην Calcestruzzi.

3284 Διαπιστώνεται ωστόσο ότι, κατά τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 και 28· έγγραφα αριθ. 33.126/18859 και 18860), «πλείονες συνεδρίασεις διεξήχθησαν μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και της Ferruzzi και θα μπορούσαν προφανώς να καταλήξουν σε συμφωνία όσον αφορά το έτοιμο προς χρήση σκυρόδεμα».

3285 Στην επιστολή που απέστειλε η Τιτάν στις 2 Σεπτεμβρίου 1988 στους δικηγόρους της στο Λονδίνο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/19196) εξηγεί ότι, «στις 6 Φεβρουαρίου 1987, η Calcestruzzi [φάνηκε] για πρώτη φορά επιφυλακτική να επιβεβαιώσει το πρόγραμμα παραδόσεων υποστηρίζοντας ότι "η κατάσταση της εγχώριας τσιμεντοβιομηχανίας [βρισκόταν] σε εξέλιξη"».

3286 Κατά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 και κατά τη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 έγινε λόγος περί μιας συμφωνίας μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Ferruzzi αποτρέπουσας την απειλή εισαγωγής τσιμέντου από τον όμιλο, απειλή η οποία κρίθηκε καταστροφική για τις τιμές.

3287 Σύμφωνα με το από 13 Μαΐου 1987 τηλετύπημα της Italcementi προς την Τιτάν και με το από 2 Ιουνίου 1987 τηλετύπημα της Calcestruzzi προς την Τιτάν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3249) η αναστολή των παραδόσεων τσιμέντου που είχαν συμφωνηθεί μεταξύ της Τιτάν και της Calcestruzzi αποτέλεσε όρο συμφωνίας που συνήψε η Calcestruzzi με τις μεγαλύτερες ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες, μεταξύ των οποίων η Cementir.

3288 Από τη δέσμη αυτή εγγράφων προκύπτει ότι η Cementir ήταν μια από τις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες που ήλθαν σε επαφή με τον όμιλο Ferruzzi προκειμένου να επιτύχουν την εκ μέρους της Calcestruzzi αναστολή της εκτελέσεως της συμβάσεως προμηθείας που είχε συνάψει τον Απρίλιο του 1986 με την Τιτάν.

3289 Υπό τις συνθήκες αυτές, βασίμως η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Cementir στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν ως σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3290 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο βάσει του οποίου να μπορεί να γίνει δεκτή η συμμετοχή της Cementir σ' αυτές τις εναρμονισμένες πρακτικές πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986, ημερομηνία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF στο Baden-Baden, στα πρακτικά της οποίας γίνεται για πρώτη φορά λόγος περί των διαπραγματεύσεων μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi. Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cementir στην επίμαχη παράβαση πριν από την ημερομηνία αυτή, πρέπει να ακυρωθεί.

2.12. Επί της Blue Circle

3291 Η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή συνάγει τη συμμετοχή της στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές, μεταξύ άλλων, από ένα από τα εσωτερικά σημειώματά της το οποίο φέρει την ημερομηνία 4 Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 3), στο οποίο επισήμανε ότι η Τιτάν την είχε πληροφορήσει ότι δεν θα κατήγγελλε τη σύμβασή της με την Calcestruzzi. Ωστόσο, το έγγραφο αυτό δεν εμφαίνει ότι η Blue Circle επιχείρησε να πιέσει την Τιτάν να καταγγείλει την εν λόγω σύμβαση.

3292 Η Blue Circle επισημαίνει ότι η συμμετοχή της στην προαναφερθείσα παράβαση δεν μπορεί να συναχθεί ούτε από το γεγονός και μόνον ότι τα αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα που εξέτασε η ETF περιελάμβαναν ένα ενδεχόμενο μέτρο εις βάρος της Calcestruzzi. Πράγματι, η ETF εξέτασε πολλά ενδεχόμενα προκειμένου να υποβάλει προτάσεις στους αποφασίζοντες.

3293 Τέλος, η Blue Circle φρονεί ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να συναγάγει την ανάμιξή της στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές από τις συμφωνίες που συνήφθησαν τον Απρίλιο του 1987 μεταξύ των Ιταλών παραγωγών για να καλυφθούν όλες οι ανάγκες σε τσιμέντο του ομίλου Calcestruzzi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημεία 4 έως 11). Η Blue Circle αναγνωρίζει ότι η ETF την πληροφόρησε για την κατάσταση στην Ιταλία. Ωστόσο, η πληροφόρηση αυτή δεν υπήρξε πολύ ακριβής. Εν πάση περιπτώσει, η απλή λήψη πληροφοριών είναι ανεπαρκής για την απόδειξη της συμμετοχής σε εναρμονισμένες πρακτικές. Η Blue Circle προσθέτει ότι η προαναφερθείσες συμφωνίες του Απριλίου του 1987 είχαν αυστηρώς τοπική διάσταση και ότι τις αγνοούσε πάντοτε, δεδομένου ότι τα σχετικά με τις συμφωνίες αυτές αποδεικτικά στοιχεία ουδέποτε της γνωστοποιήθηκαν.

3294 Επί του ζητήματος αυτού, διευκρινίζεται ότι, μεταξύ των μέτρων άμυνας της ιταλικής αγοράς, η Επιτροπή διαπιστώνει τη συμμετοχή της Blue Circle μόνο στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν ως σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α). Δεν διαπιστώνει εις βάρος της

συμμετοχή στη συμφωνία που αφορά τις συμβάσεις οι οποίες υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και είχαν ως σκοπό την αποτροπή των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β).

3295 Όσον αφορά τη συμμετοχή της Blue Circle στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, παρατηρείται ότι, στο από 4 Σεπτεμβρίου 1986 εσωτερικό σημείωμά της (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11026), η επιχείρηση αυτή ισχυρίζεται τα εξής: «Όσον αφορά την Ιταλία, ο Τιτάν παραμένει αμετακίνητος όσον αφορά την πρόθεσή του να μην καταγγείλει τη σύμβαση με τη Ferruzzi (...) το νωρίτερο πριν από τον Δεκέμβριο του 1987, ημερομηνία κατά την οποία φαίνεται να διαθέτει ρήτρα διαφυγής.» Τα ως άνω εμφαίνουν ότι η Blue Circle επιδίωξε μάταια να πείσει την Τιτάν να καταγγείλει πρόωρα τη σύμβαση προμηθείας που είχε μόλις συνάψει με τον όμιλο Ferruzzi.

3296 Εν πάση περιπτώσει, η Blue Circle παρέστη στη συνεδρίαση της ETF της 17ης Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 11· έγγραφα αριθ. 33.126/18756 και 18787), στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 και 23· έγγραφο αριθ. 33.126/18857), στη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 45· έγγραφο αριθ. 33.126/18760) και στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφο αριθ. 33.126/4858).

3297 Λαμβανομένων υπόψη των διαπιστώσεων που ήδη έγιναν όσον αφορά τις τέσσερις αυτές συνεδριάσεις (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3226) και δεδομένου ότι η Blue Circle δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, κατά τις συνεδριάσεις αυτές, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τα παράνομα μέτρα των οποίων έγινε μνεία σε σχέση με την περίπτωση της Ferruzzi ή ότι επισήμανε στους λοιπούς μετέχοντες ότι παρίστατο στις εν λόγω συνεδριάσεις έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Blue Circle μετέσχε στα μέτρα αυτά ή, τουλάχιστον, ότι έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες την εντύπωση αυτή, επιδεικνύοντας πνεύμα αλληλεγγύης κατά της αποφάσεως της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου να εξάγει τα πλεονάσματά της παραγωγής στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, απόφαση η οποία θεωρήθηκε μείζων απειλή για τη σταθερότητα του συνόλου των αγορών αυτών (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

3298 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Blue Circle, από τις 17 Ιουνίου 1986, στις εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3299 Η Blue Circle δηλώνει ότι δεν αντιλαμβάνεται πώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η μη εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν ήταν συνέπεια των εναρμονισμένων πρακτικών που περιγράφονται στην παράγραφο 55, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς συγχρόνως να καταλογίζει τις πρακτικές αυτές ούτε στην Calcestruzzi ούτε στην Τιτάν.

3300 Ωστόσο, ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να αντικρούσει την ανάλυση που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3150 έως 3163 και 3295 έως 3298 ως προς το βάσιμο, αφενός, των διαπιστώσεων της Επιτροπής που αφορούν την ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό και οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει πλέον η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν και, αφετέρου, της αποφάσεως του θεσμικού οργάνου να δεχθεί τη συμμετοχή της Blue Circle σ' αυτές τις εναρμονισμένες πρακτικές.

3. Επί της διαρκείας της παραβάσεως

3301 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η παράβαση διήρκεσε από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987.

3302 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή, θεωρώντας τη 17η Ιουνίου 1986 ως ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως αυτής ως προς τις CBR, Dyckerhoff, Aalborg, BDZ, Unicem, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Aker, Euroc και Cementir, εκτίμησε εσφαλμένως το χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην εν λόγω παράβαση. Έτσι, το σημείο αυτό πρέπει να μετατεθεί στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 3205, 3240, 3253, 3282 και 3290).

3303 Η Aker, η Euroc και η Cementir υπογραμμίζουν ότι δεν παρέστησαν σε καμία από τις δύο συνεδριάσεις της ETF οι ημερομηνίες των οποίων συμπίπτουν με αυτές που θεωρήθηκαν ως ημερομηνία ενάρξεως (17 Ιουνίου 1986) και ημερομηνία παύσεως (15 Μαρτίου 1987) της παραβάσεως. Συνεπώς, η διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση αυτή πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να μειωθεί.

3304 Το χρονικό σημείο ενάρξεως της εν λόγω παραβάσεως έχει ήδη μετατεθεί στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 ως προς την Aker και την Euroc (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3282), καθώς και ως προς την Cementir (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3290).

3305 Ως προς την ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως, υπενθυμίζεται, όσον αφορά την Aker και την Euroc, ότι αυτές εκπροσωπήθηκαν κατά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987. Συνεπώς, επιτρέπεται να θεωρηθεί ότι οι επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές επηρέασαν τη συμπεριφορά τους στην αγορά μέχρι τη λήξη του χρόνου διαρκείας της παραβάσεως που καθόρισε το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Aker και της Euroc στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές μέχρι τις 15 Μαρτίου 1987.

3306 Όσον αφορά τη Cementir, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987, έγινε μνεία των διαπραγματεύσεων που διεξάγονταν μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi, στις οποίες ήταν άμεσα αναμεμιγμένη η Cementir, όπως προκύπτει από την ανάλυση που εκτίθεται ανωτέρω στις σκέψεις 3284 έως 3288. Επομένως, ορθώς η

Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη συμμετοχή της Cementir στις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές μέχρι τη λήξη του χρόνου διαρκείας της παραβάσεως τον οποίο καθορίζει το εδάφιο αυτό.

3307 Η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν αιτιολογεί τη διάρκεια της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α.

3308 Διαπιστώνεται ότι η ημερομηνία της 17ης Ιουνίου 1986, η οποία θεωρήθηκε χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως, αντιστοιχεί στην πρώτη από τις συνεδριάσεις που αναφέρει η παράγραφος 27, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να αποδειχθεί ότι η περίπτωση Ferruzzi συζητήθηκε στο πλαίσιο της ETF.

3309 Η ημερομηνία της 15ης Μαρτίου 1987, η οποία θεωρήθηκε ημερομηνία λήξεως της παραβάσεως, αφορά, σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στην παράγραφο 27, σημεία 3 και 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/4858 έως 4861), μια συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» που διεξήχθη στις 17 Μαρτίου 1987 και όχι στις 15 Μαρτίου 1987, όπως εξέθεσε εκ παραδρομής η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3141), κατά την οποία συνεδρίαση υποβλήθηκε για τελευταία φορά έκθεση επί των διαπραγματεύσεων μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Ferruzzi.

3310 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Blue Circle, η οποία εξάλλου παρέστη τόσο στην συνεδρίαση της 17ης Ιουνίου 1986 όσο και στη συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1987, δεν μπορεί να επικαλεσθεί βασίμως έλλειψη αιτιολογίας ως προς τη διάρκεια της προσαπτομένης παραβάσεως.

4. Επί της προσβάσεως στον φάκελο

3311 Η Ciments français και η Asland υπέβαλαν, κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 ως προς την πρόσβαση στον φάκελο, έγγραφα τα οποία, κατ' αυτές, μπορούσαν να τους έχουν χρησιμεύσει κατά τη διοικητική διαδικασία για να αμυνθούν κατά της αιτιάσεως που αντλείται από τη συμμετοχή τους στις εναρμονισμένες πρακτικές που αφορούν την Calcestruzzi.

3312 Δεν υπάρχει πλέον λόγος να εκτιμηθεί το βάσιμο των παρατηρήσεων αυτών, δεδομένου ότι διαπιστώθηκε ήδη ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί καθόσον δέχεται τη συμμετοχή των δύο αυτών επιχειρήσεων στην παράβαση την οποία αφορά (βλ., ανωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 3215 και 3263).

3313 Οι CBR, Dyckerhoff, Uniland, Oficemen, Holderbank, Aker και Euroc διατυπώνουν επίσης σειρά παρατηρήσεων βάσει των εγγράφων τα οποία ήσαν σε θέση να συμβουλευθούν κατόπιν των ίδιων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας. Σκοπός τους είναι να αποδείξουν ότι η Επιτροπή, παρέχοντάς τους περιορισμένη μόνον πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διαπίστωση της παραβάσεως που τους προσάπτεται, καθόσον δεν είχαν πρόσβαση σε απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

3314 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η CBR επικαλείται τα έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2951, 2954 έως 2960, 15990 έως 15995, 15997, 12145 έως 12166, 12180 έως 12188, 12204 έως 12217, 12231 έως 12338, 12341, 16235 έως 16282, 15731 έως 15739, 2917, 2918, 2948 και 2949, κανένα από τα οποία δεν εμφαίνει ότι έπαιξε οποιονδήποτε ρόλο στις σχέσεις μεταξύ Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και Calcestruzzi. Παρατηρεί ότι, στα σχετικά με την Ιταλία κεφάλαια της ΑΑ (παράγραφοι 35 και 70), ουδόλως κατονομάζεται μεταξύ των παραγωγών τσιμέντου που υπέγραψαν συμβάσεις με την Calcestruzzi κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3315 Παρατηρείται ότι, όσον αφορά τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς, η Επιτροπή διαπιστώνει τη συμμετοχή της CBR μόνο στις εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν ως σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α). Δεν διαπιστώνει εις βάρος της συμμετοχή στη συμφωνία που αφορά τις συμβάσεις οι οποίες υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και είχαν ως σκοπό την αποτροπή των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β). Συνεπώς, πρέπει να εκτιμηθεί μόνον αν τα σχόλια της CBR που εκτίθενται στην προηγούμενη σκέψη είχαν κάποια πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να επιτύχουν να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα ως προς την παράβαση που όντως διαπιστώθηκε εις βάρος της.

3316 Στην πραγματικότητα, τα σχόλια αυτά δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή να διαπιστώσει ότι η CBR μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε λόγος περί των διαπραγματεύσεων που διεξάγονταν σχετικά με το πρόβλημα Calcestruzzi. Επομένως, δεν θα είχαν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της επιχειρήσεως αυτής για τις επίμαχες εναρμονισμένες πρακτικές.

3317 Στις από 5 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Dyckerhoff επικαλείται έγγραφα τα οποία κατ' αυτήν αντικρούουν τα εκτιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση στοιχεία σχετικά με τις πιέσεις που ασκήθηκαν στην Calcestruzzi.

3318 Η Dyckerhoff επικαλείται κατ' αρχάς την επιστολή που απέστειλε η Τιτάν στις 2 Σεπτεμβρίου 1988 στους δικηγόρους της στο Λονδίνο (έγγραφα αριθ. 33.126/19195 έως 19197).

3319 Επί του ζητήματος αυτού, χωρίς να χρειάζεται να εξετασθεί αν ασκούν επιρροή τα σχόλια που ανέπτυξε η Dyckerhoff βάσει της επιστολής αυτής, αρκεί να παρατηρηθεί ότι έγινε ρητή μνεία αυτής στην παράγραφο 19, στοιχείο δ, της ΑΑ, στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος το οποίο αφορά τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς.

3320 Εξάλλου, οι δύο πρώτες σελίδες της επιστολής αυτής (έγγραφα αριθ. 33.126/19195 και 19196) υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Συνεπώς, η Dyckerhoff μπορούσε να τις χρησιμοποιήσει για να στηρίξει το υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί σήμερα να τις επικαλείται για να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

3321 Η τρίτη σελίδα της επιστολής (έγγραφο αριθ. 33.126/19197) περιέχει αποκλειστικώς στοιχεία σχετικά με τη διεύθυνση στην οποία έπρεπε να σταλεί η απάντηση στην επιστολή αυτή, καθώς και την υπογραφή του προσώπου που την κατάρτισε. Συνεπώς, δεν θα είχε καμία χρησιμότητα για την άμυνα της Dyckerhoff κατά τη διοικητική διαδικασία.

3322 Στη συνέχεια, η Dyckerhoff αναφέρεται στην από 22 Μαρτίου 1990 απάντηση της Calcestruzzi σε μια αίτηση της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών (έγγραφα αριθ. 33.126/16316 έως 16330). Με την απάντηση αυτή, η Calcestruzzi εξηγεί ότι η λύση της συμβάσεως που είχε συνάψει με την Τιτάν τον Απρίλιο του 1986 δικαιολογείται από το ότι δεν είχε λάβει τις αναγκαίες άδειες από τις ιταλικές αρχές για τη χρήση των λιμενικών τους εγκαταστάσεων, προκειμένου να εκτελέσει την εν λόγω σύμβαση. Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα που αποτελούν την απάντηση θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να ατικρούσει την εξήγηση που προβάλλει η Επιτροπή στις παραγράφους 27 και 55 της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τη μη εκτέλεση της συμβάσεως Calcestruzzi-Τιτάν.

3323 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα σχόλια που η Dyckerhoff μπορούσε να έχει προβάλει κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων τα οποία επικαλείται δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 3 έως 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών Unicem, Italcementi και Cementir και σειράς ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και ενώσεων του τομέα του τσιμέντου, μεταξύ των οποίων η Dyckerhoff, το πνεύμα των οποίων πρακτικών έθιγε τον ανταγωνισμό και οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3324 Τέλος, η Dyckerhoff επισημαίνει, στις από 7 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι από τον σχετικό με την Ιταλία φάκελο προκύπτει ότι δεν είχε καμία συμμετοχή στα μέτρα που αφορούσαν την Calcestruzzi, δεδομένου ότι η δεύτερη αυτή εταιρία συνδεόταν με τους Ιταλούς παραγωγούς μέσω της GU SIPAC, στην οποία δεν μετείχε η Dyckerhoff (έγγραφα αριθ. 33.126/15990 έως 15997, 12145 έως 12166, 12180 έως 12188, 12204 έως 12217 και 12231 έως 12341).

3325 Ωστόσο, τα σχόλια που η Dyckerhoff μπορούσε να έχει προβάλει κατά τη διοικητική διαδικασία βάσει των εγγράφων τα οποία επικαλείται δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή να διαπιστώσει ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε λόγος περί των διαβημάτων που πραγματοποιούνταν σχετικά με την περίπτωση της Ferruzzi. Επομένως, δεν θα είχαν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της Dyckerhoff για τις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3326 Η Uniland και η Oficemen υποστηρίζουν, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 και στις από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, ότι δεν υπάρχει καμία απόδειξη, μεταξύ των εγγράφων στα οποία είχαν πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που υπομνήθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 3311, περί της συμμετοχής τους στις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αντιθέτως, πλείονα έγγραφα εμφαίνουν ότι τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς κατά των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος δεν οφείλονταν σε πολυμερή σύμπραξη στην οποία μετέσχαν οι επιχειρήσεις αυτές, αλλά σε μονομερείς αντιδράσεις των Ιταλών παραγωγών.

3327 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις τους, η Uniland και η Oficemen επικαλούνται ένα έγγραφο της Italcementi της 26ης Οκτωβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/2950) και τα πρακτικά μιας συνεδριάσεως των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου της 12ης Ιανουαρίου 1988 στα γραφεία της Cementir (έγγραφο αριθ. 33.126/19872). Τα δύο αυτά έγγραφα δεν αναφέρουν καμία συμμετοχή τους, άμεση ή έμμεση, στα μέτρα που έλαβε η ιταλική αγορά για την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος. Αντιθέτως, επιβεβαιώνουν την αμιγώς τοπική διάσταση των μέτρων αυτών.

3328 Η Uniland και η Oficemen, στις από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, επικαλούνται απόσπασμα των απαντήσεων που έδωσε η Unicem στην Επιτροπή τον Οκτώβριο του 1989 όσον αφορά τις δραστηριότητες της ETF (έγγραφα αριθ. 33.126/12060 έως 12065, ιδίως 12063), καθώς και το έγγραφο με το οποίο η Calcestruzzi εξηγεί στην Επιτροπή ότι η μείωση των εκ μέρους της εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος οφειλόταν στο γεγονός και μόνον ότι οι ιταλικές αρχές δεν της χορήγησαν τις αναγκαίες άδειες για την κατασκευή μιας αποβάθρας για την εκφόρτωση του τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.126/16317 έως 16321, ιδίως 16319, μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 3322). Αναφέρονται επίσης στην επιστολή που απέστειλε η Τιτάν στις 2 Σεπτεμβρίου 1988 στους δικηγόρους της στο Λονδίνο (έγγραφα αριθ. 33.126/19195 έως 19197), καθώς και στα έγγραφα αριθ. 33.126/19188 έως 19193 και 19198 έως 19200. Τέλος, παραπέμπουν και πάλι στα πρακτικά μιας συνεδριάσεως των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου της 12ης Ιανουαρίου 1988 στα γραφεία της Cementir στη Ρώμη (έγγραφα αριθ. 33.126/19871 έως 19873).

3329 Υπενθυμίζεται ότι, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 3319 έως 3321, η Uniland και η Oficemen δεν μπορούν να επικαλεσθούν νομίμως την από 2 Σεπτεμβρίου 1988 επιστολή της Τιτάν προς τους δικηγόρους της στο Λονδίνο για να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

3330 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που οι δύο αυτές προσφεύγουσες μπορούσαν να έχουν προβάλει κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει των διαφόρων εγγράφων τα οποία απαριθμούνται ανωτέρω στις σκέψεις 3327 και 3328, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 3 έως 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό και οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3331 Τα σχόλια αυτά ομοίως δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή να διαπιστώσει, αφενός, ότι η Uniland παρέστη στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε λόγος περί των διαπραγματεύσεων που διεξάγονταν σχετικά με την περίπτωση Ferruzzi και, αφετέρου, ότι η Oficemen εκπροσωπήθηκε κατά τη συνεδρίαση αυτή και παρέστη στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987, κατά την οποία έγινε μνεία της συμφωνίας μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi. Επομένως, δεν θα είχαν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη της Uniland και της Oficemen για τις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3332 Η Uniland και η Oficemen επικαλούνται επίσης, στις από 3 Μαρτίου 1998 παρατηρήσεις τους, σειρά εγγράφων που αφορούν τις συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ των ελληνικών τσιμεντοβιομηχανιών και των ιταλικών επιχειρήσεων (έγγραφα αριθ. 33.126/19781 έως 19786, 19793 έως 19798, 19802 έως 19812, 20140 έως 20147, 20148 έως 20156, 20157 έως 20164, 20166 και 20167), καθώς και τις συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ ελληνικών τσιμεντοβιομηχανιών προκειμένου να πραγματοποιηθούν παραδόσεις στην Ιταλία (έγγραφα αριθ. 33.126/20132 έως 20137 και 20259 έως 20267). Παραθέτουν επίσης την έκθεση διαχειρίσεως της Τιτάν για το 1988 (έγγραφο αριθ. 33.126/19432), η οποία εκφράζει μια θεαματική ενίσχυση της παρουσίας της ελληνικής επιχειρήσεως στην ιταλική αγορά κατά το έτος εκείνο. Τα διάφορα αυτά έγγραφα αντικρούουν τις εκτιμήσεις που εκθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 55 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3333 Εντούτοις, τα σχόλια αυτά των προσφευγουσών δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 3 έως 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε την ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών, το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό και οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα της Τιτάν, διαπίστωση η οποία αρκούσε για να συναχθεί ότι αυτές οι εναρμονισμένες πρακτικές αντέβαιναν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία).

3334 Η Holderbank, στις από 8 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, ισχυρίζεται βάσει της επιστολής την οποία απέστειλε η Τιτάν στις 2 Σεπτεμβρίου 1988 στους δικηγόρους της στο Λονδίνο (έγγραφα αριθ. 33.126/19195 έως 19197) ότι η εκ μέρους της Calcestruzzi μη εκτέλεση της συμβάσεώς της προμηθείας τσιμέντου που είχε συνάψει με την Τιτάν αποτέλεσε τη συνέπεια συμφωνίας μεταξύ του ομίλου Ferruzzi/Calcestruzzi και των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών μόνον και όχι μια συνολική σύμπραξη στην οποία μετέσχε η Holderbank.

3335 Εντούτοις, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 3319 έως 3321, η Holderbank δεν μπορεί να επικαλείται το έγγραφο αυτό για να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία.

3336 Η Holderbank αναφέρεται στη συνέχεια στο σημείωμα που αφορά την από 12 Ιανουαρίου 1988 συνεδρίαση των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου στα γραφεία της Cementir (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3328). Το σημείωμα αυτό εμφαίνει, κατά την Holderbank, τη στεγανοποίηση της ιταλικής αγοράς έναντι των εισαγωγών τσιμέντου, εν προκειμένω των εισαγωγών προελεύσεως Γιουγκοσλαβίας. Το σημείωμα αναφέρεται επίσης στην αλληλεγγύη την οποία οι Ιταλοί παραγωγοί τσιμέντου κλήθηκαν να επιδείξουν για να αντιμετωπίσουν τις εισαγωγές αυτές. Τέλος, υπογραμμίζει την ανάγκη επιτεύξεως συμφωνίας με τους Έλληνες παραγωγούς, προκειμένου αυτοί να πεισθούν να μειώσουν τις εξαγωγές τους, διότι άλλως θα έπρεπε να διεξαχθεί πόλεμος ως προς τις τιμές. Η Holderbank φρονεί ότι, αν είχε πρόσβαση στο έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσε να αποδείξει ότι η στεγανοποίηση της ιταλικής αγοράς δεν οφειλόταν στα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ΕΤΕ, αλλά μόνο στη συμπεριφορά των τοπικών παραγωγών.

3337 Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι τα σχόλια αυτά δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 3 έως 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, την ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών Italcementi, Unicem και Cementir και ορισμένων μελών της ΕΤΕ, μεταξύ των οποίων η Holderbank, πρακτικών το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό και οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν.

3338 Η Aker και η Euroc, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις τους, επικαλούνται τα διάφορα έγγραφα μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 3324. Τα έγγραφα αυτά θα τους παρείχαν τη δυνατότητα να αποδείξουν ότι οι συμφωνίες που συνήφθησαν τον Απρίλιο του 1987 μεταξύ Cementir, Italcementi και Unicem, αφενός, και Calcestruzzi, αφετέρου, ήσαν αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων που διεξήχθησαν σε τοπικό επίπεδο μεταξύ των κύριων ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών. Κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν στηρίζει την άποψη της Επιτροπής ότι οι συμφωνίες αυτές αποτελούσαν το όργανο ενός σχεδίου δράσεως που συζητήθηκε και εγκρίθηκε στις συνεδριάσεις της ΕΤΕ, κατά τις οποίες παρέστησαν η Aker και η Euroc. Οι δύο προσφεύγουσες αναφέρονται επίσης σε σημειώματα της Italcementi της 15ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2948), της 26ης Οκτωβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/2949 έως 2951) και της 13ης Νοεμβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/2954 έως 2960), τα οποία αποδεικνύουν κατ' αυτές ότι το «ελληνικό πρόβλημα» αντιμετωπίσθηκε τότε επί καθαρώς διμερούς βάσεως μεταξύ των κύριων παραγωγών τσιμέντου της Ιταλίας και των Ελλήνων συναδέλφων τους. Αναφέρονται ιδίως στο ακόλουθο απόσπασμα του σημειώματος της Italcementi της 13ης Νοεμβρίου 1987 το οποίο, σύμφωνα με τη μετάφραση των προσφευγουσών, εκθέτει τα εξής: «Πρέπει να αναρωτηθούμε με ποιον να έλθουμε σε επαφή, πώς να έλθουμε σε επαφή με τους Έλληνες και να τους προτείνουμε μια πραγματικά βιώσιμη συμφωνία, η οποία δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα δύο έτη, προκειμένου να χειριστούμε καλύτερα, μαζί με τους Ευρωπαίους παραγωγούς, την ελληνική βιομηχανία τσιμέντου είτε με άμεση συμμετοχή στο κεφάλαιο είτε με έμμεση παρουσία.»

3339 Ωστόσο, τα σχόλια που η Aker και η Euroc μπορούσαν να έχουν προβάλει κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει των διαφόρων εγγράφων μνεία των οποίων γίνεται στην προηγούμενη σκέψη, δεν θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 3 έως

5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό και οι οποίες είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν. Τα σχόλια αυτά ομοίως δεν θα εμπόδιζαν την Επιτροπή να διαπιστώσει ότι η Aker και η Euroc εκπροσωπήθηκαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε λόγος περί των διαπραγματεύσεων που διεξάγονταν σχετικά με την περίπτωση της Ferruzzi, και κατά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987, κατά τη διάρκεια της οποίας ανακοινώθηκε ότι συνήφθη συμφωνία μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Ferruzzi και ότι η συμφωνία αυτή απέτρεψε την απειλή εισαγωγής τσιμέντου από τον όμιλο αυτό, απειλή κριθείσα καταστροφική για τις τιμές. Επομένως, τα σχόλια αυτά δεν θα είχαν ως συνέπεια να αποκλεισθεί η ευθύνη των δύο αυτών προσφευγουσών για την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3340 Στις από 29 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις τους, η Aker και η Euroc αναφέρουν επίσης τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 13ης Μαρτίου 1989 μεταξύ των Ιταλών και των Γιουγκοσλάβων παραγωγών τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.126/16002 έως 16006). Κατ' αυτές, το έγγραφο αυτό θα τους παρείχε τη δυνατότητα να στηρίξουν την άποψή τους ότι οι συμφωνίες που αφορούσαν την Calcestruzzi ήσαν αμιγώς τοπική υπόθεση.

3341 Εντούτοις, το εν λόγω έγγραφο αποδεικνύει, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ότι, δύο σχεδόν έτη μετά το διάστημα κατά το οποίο διήρκεσε η παράβαση σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, διεξήχθησαν διμερείς διαπραγματεύσεις μεταξύ της ιταλικής και της γιουγκοσλαβικής αγοράς, προκειμένου να περιορισθούν οι εξαγωγές της δεύτερης προς την πρώτη. Συνεπώς, τα σχόλια που η Aker και η Euroc μπορούσαν να έχουν αναπτύξει βάσει του εγγράφου αυτού δεν θα μπορούσαν, κατά πάσα πιθανότητα, να αντικρούσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που υπομνήσθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 3339 ως προς τις εναρμονισμένες πρακτικές που σημειώθηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο όταν ανέκυψε το πρόβλημα Calcestruzzi.

3342 Συνεπώς, τα σχόλια των CBR, Dyckerhoff, Uniland, Oficemen, Holderbank, Aker και Euroc δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να επιτύχουν να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, οι προσφεύγουσες αυτές δεν απέδειξαν συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς τους κατά τη διοικητική διαδικασία.

Β — Συμφωνία σχετική με τις συμβάσεις που υπεγράφησαν τον Απρίλιο του 1987 με την Calcestruzzi (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β)

3343 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Italcementi, η Unicem και η Cementir «έχουν παραβιάσει, από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992, τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τις συμβάσεις και τις συμφωνίες που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και αποσκοπούσαν στην αποτροπή των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου εκ μέρους της Calcestruzzi».

3344 Οι τρεις προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το εδάφιο αυτό αναπτύσσουν ισχυρισμούς επί της ουσίας που αποσκοπούν στην ακύρωσή του. Εξάλλου, η Italcementi και η Cementir προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, κατά τη διαπίστωση της επίμαχης παραβάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, διότι δεν τους παρέσχε κατά τη διοικητική διαδικασία πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι τους στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

1. Επί της υπάρξεως της παραβάσεως

3345 Στην παράγραφο 27 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή, αφού επισημαίνει (σημείο 5) ότι στη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 και στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3141) ο Ιταλός εκπρόσωπος ανέφερε τη «συμφωνία μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Ferruzzi», διαπιστώνει (σημείο 6) ότι η συμφωνία αυτή συνήφθη τον Απρίλιο του ίδιου έτους:

«Πράγματι, στις 3 και 15 Απριλίου 1987, οι ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες Italcementi, Unicem, Cementir και Calcestruzzi υπέγραψαν συμφωνίες και συμβάσεις για την προμήθεια τσιμέντου και τη μεταξύ τους συνεργασία (έγγραφα αριθ. 33.126/12145 έως 12342). Με τις εν λόγω συμφωνίες και συμβάσεις, η Italcementi, η Unicem και η Cementir αναλαμβάνουν την κοινή δέσμευση να ικανοποιούν όλες τις ανάγκες σε τσιμέντο του ομίλου Calcestruzzi και να χορηγούν τις εκπτώσεις των τιμών που αναφέρονται στις εν λόγω συμφωνίες και συμβάσεις. Από την πλευρά της η Calcestruzzi αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει το ήμισυ των εν λόγω εκπτώσεων των τιμών σε μια κοινή θυγατρική εταιρία των τεσσάρων συμβαλλόμενων μερών, η οποία οφείλει να επενδύει κεφάλαια στις εταιρίες έτοιμου σκυροδέματος ή σε συναφείς δραστηριότητες, και να ικανοποιεί τουλάχιστον το 80 % των αναγκών της σε τσιμέντο από [τις] Italcementi, Unicem και Cementir ή από άλλες εταιρίες που [θα] υποδείξ[ουν] οι τελευταίες. Οι τρεις τσιμεντοβιομηχανίες επιφυλάσσονται του δικαιώματος καταγγελίας των συμβάσεων εάν οι ποσότητες τσιμέντου που η Calcestruzzi αγοράζει από αυτές είναι χαμηλότερες του 95 % των αναγκών του αγοραστή.»

3346 Στη συνέχεια, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη (παράγραφος 27, σημεία 7 έως 10) σειρά τηλετυπημάτων που αντάλλαξαν τον Μάιο και τον Ιούνιο του 1987 η Calcestruzzi με την Τιτάν, αφενός, και η Italcementi με την Τιτάν, αφετέρου. Τα τηλετυπήματα αυτά αποδεικνύουν ότι, κατόπιν της συμφωνίας μεταξύ των τριών ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών, η Calcestruzzi ανέστειλε την εκτέλεση της συμβάσεως που είχε συνάψει τον Απρίλιο του 1986 με την Τιτάν. Τα τηλετυπήματα εμφαίνουν επίσης ότι πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών Italcementi, Unicem και Cementir, αφενός, και της Τιτάν, αφετέρου, προκειμένου να βρεθεί λύση στα προβλήματα που συνδέονταν προς αυτή τη μη εκτέλεση συμβάσεως.

3347 Στην παράγραφο 55, σημείο 2, η Επιτροπή καταλήγει ως εξής:

«Οι συμβάσεις και συμφωνίες που υπογράφησαν στις 3 και 15 Απριλίου 1987 (βλ. [παράγραφο] 27, [σημείο] 6) αποτελούν την εφαρμογή μιας συμφωνίας μεταξύ της Italcementi, της Unicem και της

Cementir, η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, και, κατά συνέπεια, συνιστούν παράβαση από την ημερομηνία υπογραφής τους και για την χρονική διάρκεια των συμβάσεων και των συμφωνιών, ήτοι έως τις 3 Απριλίου 1992. Πράγματι, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της 11ης Φεβρουαρίου 1987 και της 15ης Μαρτίου 1987, η συμφωνία αυτή είχε ως στόχο να αποφευχθεί η απειλή εισαγωγής 1,5 [εκατομμυρίων τόνων] ελληνικού τσιμέντου από την Calcestruzzi σε δέκα περίπου λιμένες, γεγονός που θα ήταν καταστροφικό για τις τιμές (βλ. [παράγραφο] 27, [σημείο] 5).»

3348 Η Unicem, η Italcementi και η Cementir προβάλλουν κατ' ουσίαν εννέα ισχυρισμούς προκειμένου να αμφισβητήσουν την παράβαση που τους καταλογίζεται.

3349 Πρώτον, αρνούνται ότι οι συμβάσεις που υπεγράφησαν με την Calcestruzzi τον Απρίλιο του 1987 είχαν σκοπό θίγοντα τον ανταγωνισμό.

3350 Η Unicem ισχυρίζεται ότι οι συμβάσεις αυτές δεν είχαν καμία σχέση με την ETF. Το γεγονός ότι η Unicem υιοθέτησε, στο πλαίσιο των εν λόγω συμβάσεων, συμπεριφορά εντελώς ανεξάρτητη από κάθε μη ιταλική τσιμεντοβιομηχανία είναι η καλύτερη απόδειξη του γεγονότος αυτού. Προσθέτει ότι οι εν λόγω συμβάσεις είχαν νόμιμο αντικείμενο. Οι σχέσεις μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Calcestruzzi εξηγούνται από λόγους εμπορικής φύσεως, οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση με διεθνή συνεννόηση. Η Calcestruzzi, η οποία ήταν ο πιο σημαντικός πελάτης από την Ιταλία στην αγορά του τσιμέντου, είχε σημαντική αγοραστική δύναμη. Οι συμβάσεις του Απριλίου του 1987 πρέπει να θεωρηθούν ως η επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου της Calcestruzzi να της χορηγηθεί έκπτωση 15 % για όλες τις εκ μέρους της αγορές τσιμέντου στην Ιταλία. Οι παραχωρήσεις επί των τιμών στις οποίες προέβησαν η Italcementi, η Cementir και η Unicem αποτελούσαν αντίδραση στο πλαίσιο του θεμιτού ανταγωνισμού. Εξάλλου, η προσφορά των τριών ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών είχε πολλαπλά πλεονεκτήματα για την Calcestruzzi σε σχέση με τη σύμβαση που είχε συνάψει με την Τιτάν τον Απρίλιο του 1986: ποιότητα της εξυπηρετήσεως, γεωγραφική εγγύτητα των προμηθευτών, λιγότερο υψηλό κόστος μεταφοράς, μεγαλύτερη ευελιξία στην εκτέλεση της συμβάσεως, δυνατότητα τεχνικής και εμπορικής υποστηρίξεως εκ μέρους των Ιταλών προμηθευτών. Οι συμβάσεις προμηθείας υπεγράφησαν από κοινού από την Italcementi, τη Cementir και την ίδια, λόγω των μεγάλων αναγκών τροφοδοσίας της Calcestruzzi, τις οποίες δεν θα μπορούσε να αντιμετωπίσει ένας παραγωγός μόνος του.

3351 Η Italcementi ισχυρίζεται επίσης ότι οι προαναφερθείσες συμβάσεις αποτελούν ανταγωνιστική αντίδραση των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών στις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην αγορά τους. Κατ' αυτήν, ως αντικείμενο μιας συμπράξεως πρέπει να νοείται η κατεύθυνση την οποία αυτή ακολουθεί και ο σκοπός τον οποίο επιδιώκει, αντικειμενικώς καθοριζόμενα υπό το πρίσμα του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου πρέπει να ισχύσει η σύμπραξη αυτή, και όχι η υποκειμενική πρόθεση των συμβαλλομένων. Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη τέτοιου περιοριστικού του ανταγωνισμού αντικειμένου.

3352 Η Cementir υποστηρίζει ότι, μαζί με την Italcementi και την Unicem, ανέλαβε την πρωτοβουλία διαπραγματεύσεων με την Calcestruzzi για να καθοριστεί η καλύτερη δυνατή οργάνωση των αμοιβαίων

εμπορικών τους σχέσεων. Υπογραμμίζει το εμπορικό ενδιαφέρον που ενείχαν αυτές οι διαπραγματεύσεις, δεδομένου ότι η Calcestruzzi αντιπροσώπευε ετήσια ζήτηση περίπου 2 200 000 τόνων τσιμέντου. Εντός του πλαισίου αυτού συνεστήθη η ιταλική εταιρία SIPAC, κοινή θυγατρική της Italcementi, της Unicem και της Cementir. Συνεπώς, η εταιρία αυτή δεν σκοπούσε να εμποδίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που είχε αναλάβει η Calcestruzzi έναντι της Τιτάν. Η Cementir καταλήγει ότι η συμπεριφορά της στην υπόθεση αυτή μπορεί να εξηγηθεί κατ' άλλο τρόπο και όχι με βάση την ύπαρξη παράνομης συνεννοήσεως, δηλαδή με βάση τη μέριμνά της να συνάψει συμφέρουσα σύμβαση. Η στάση της είναι παρόμοια με τη στάση ορισμένων άλλων ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών οι οποίες μετέσχαν στις συμφωνίες προμηθείας με την Calcestruzzi και στις οποίες παρά ταύτα δεν επέβαλε πρόστιμα η προσβαλλομένη απόφαση.

3353 Επισημαίνεται ότι καμία από τις τρεις προαναφερθείσες προσφεύγουσες δεν αμφισβητεί ότι η σύναψη, τον Απρίλιο του 1987, συμβάσεων μεταξύ της Calcestruzzi και των ιδίων υπήρξε το αντικείμενο της «συμφωνίας μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Ferruzzi», μνεία της οποίας έγινε κατά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4912) και κατά τη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987 (ίδιο σημείο· έγγραφο αριθ. 33.126/4860).

3354 Κατά την πρώτη από τις δύο αυτές συνεδριάσεις, ο Ιταλός εκπρόσωπος επισήμανε ότι η συμφωνία αυτή απέτρεπε «την απειλή εισαγωγής από τον όμιλο [Ferruzzi] 1,5 εκατ[ομμυρίων] τόνων σε 10 περίπου λιμένες, πράγμα που θα [ήταν] καταστροφικό για τις τιμές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4912). Ο εκπρόσωπος προσέθεσε τα εξής: «Η Ferruzzi θα εισπράττει για την καλή της θέληση το σεβαστό ποσό των 15 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ [USD] ετησίως επί μια πενταετία [που αποτελεί τη διάρκεια της συμβάσεως], (...) [και] πρέπει να αφιερώσει ένα μέρος του ποσού που θα εισπράξει για την αγορά εταιριών [παρασκευής] BPE [έτοιμου προς χρήση σκυροδέματος] ή συμμετοχών στις εταιρίες [παρασκευής] BPE ώστε να προφυλάξει τα νώτα της.»

3355 Οι τρεις προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν ούτε ότι η συμφωνία μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Calcestruzzi, για την οποία γίνεται λόγος στα τηλετυπήματα που αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 27, σημεία 7 και 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αντιστοιχεί στη συμφωνία που αφορά τις συμβάσεις που υπεγράφησαν τον Απρίλιο του 1987. Σύμφωνα με τα τηλετυπήματα αυτά, η εν λόγω συμφωνία κατέληξε στην αναστολή των παραδόσεων τσιμέντου που είχαν συμφωνηθεί μεταξύ της Calcestruzzi και της Τιτάν.

3356 Βάσει της δέσμης αυτής αποδείξεων, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι οι υπογραφείσες τον Απρίλιο του 1987 συμβάσεις μεταξύ Italcementi, Unicem και Cementir, αφενός, και Calcestruzzi, αφετέρου, αποτελούσαν την εφαρμογή συμφωνίας μεταξύ της Italcementi, της Unicem και της Cementir, το πνεύμα της οποίας έθιγε τον ανταγωνισμό και η οποία σκοπούσε στην αποτροπή των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος εκ μέρους της Calcestruzzi. Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η συμφωνία αυτή αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3357 Το γεγονός που προβάλλει η Cementir, ότι δηλαδή η προσβαλλομένη απόφαση δεν επιβάλλει κυρώσεις στις άλλες ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες που φέρονται ότι μετέσχαν στις συμβάσεις με την Calcestruzzi,

δεν μπορεί να αντικρούσει την ανάλυση που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3353 έως 3356 όσον αφορά το βάσιμο της διαπιστώσεως της Επιτροπής περί του θίγοντος τον ανταγωνισμό σκοπού που επιδίωκε η σχετική με τις συμβάσεις αυτές συμφωνία, ούτε μπορεί να αναιρέσει την ευθύνη για την εν λόγω θίγουσα τον ανταγωνισμό συμφωνία την οποία υπέχει η Cementir, η οποία ομολογεί ότι μετέσχε στις εν λόγω συμβάσεις.

3358 Δεύτερον, η Italcementi ισχυρίζεται ότι οι συναντήσεις μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Τιτάν, οι οποίες περιγράφονται στην παράγραφο 27, σημεία 7 έως 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σκοπούσαν αποκλειστικώς στην αποφυγή της επιδεινώσεως των εντάσεων που επικρατούσαν τότε στην ιταλική αγορά, αποδεικνύοντας τη νομιμότητα της συνάψεως νέων συμβάσεων παραδόσεως με την Calcestruzzi. Οι ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες μετέσχαν στις συναντήσεις αυτές χωρίς την παραμικρή πρόθεση να επιτύχουν παράνομα αποτελέσματα από πλευράς του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3359 Η Cementir υποστηρίζει ότι η συνεδρίαση η οποία διεξήχθη στις 27 Μαΐου 1987 στο Λουξεμβούργο μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Τιτάν και την οποία αναφέρει η παράγραφος 27, σημεία 9 έως 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως εντάσσεται στο πλαίσιο απόπειρας ρυθμίσεως μιας διαφοράς προκληθείσας από τις εμπορικές διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν μεταξύ Italcementi, Unicem και Cementir, αφενός, και Calcestruzzi, αφετέρου, με μοναδικό σκοπό να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να θίξει η διαφορά αυτή την εύρυθμη λειτουργία της συμφωνίας προμηθείας που συνήψε η Calcestruzzi με την Τιτάν. Η Cementir προσθέτει ότι μετέσχε στη συνεδρίαση αυτή κατόπιν αιτήματος της Calcestruzzi.

3360 Εντούτοις, από τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 7 έως 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/19205, 19204, 19201 και 19218) προκύπτει ότι διεξήχθη συνεδρίαση στα τέλη Μαΐου 1987 στο Λουξεμβούργο μεταξύ Italcementi, Unicem και Cementir, αφενός, και Τιτάν, αφετέρου, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την εξεύρεση λύσεως στα προβλήματα που αφορούν «τη διακοπή των παραδόσεων που προβλέπονται στη σύμβαση [που συνήφθη τον Απρίλιο του 1986]» μεταξύ της Calcestruzzi και της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/19201), διακοπή η οποία «[οφειλόταν] σε συμφωνία με τις μεγαλύτερες ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες (Italcementi — Unicem — Cementir)» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/19218).

3361 Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί της Italcementi και της Cementir δεν μπορούν να αντικρούσουν το απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3354), βάσει του οποίου η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι οι τρεις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες Italcementi, Unicem και Cementir, μέσω της συμφωνίας που αφορούσε τις συμβάσεις με την Calcestruzzi οι οποίες υπεγράφησαν τον Απρίλιο του 1987, σκοπούσαν στην αποτροπή της απειλής εισαγωγής από τον όμιλο Ferruzzi 1,5 εκατομμυρίων τόνων τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, εισαγωγή η οποία θα ήταν καταστροφική για τις τιμές.

3362 Τρίτον, η Italcementi υπογραμμίζει ότι οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία πραγματοποιούνταν τότε σε τιμές χαμηλότερες του πραγματικού κόστους, θίγοντας κατά τον τρόπο αυτό την καλή πίστη που πρέπει να επικρατεί στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Η Cementir ισχυρίζεται ότι,

από το τέλος του 1985, οι Έλληνες παραγωγοί εξήγαν μαζικώς τσιμέντο και clinker, ιδίως στην Ιταλία, χάρη σε σημαντικότατες κρατικές ενισχύσεις.

3363 Ωστόσο, οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2557 και 2558.

3364 Τέταρτον, η Unicem, η Italcementi και η Cementir ισχυρίζονται ότι οι συμβάσεις του Απριλίου του 1987 δεν εμπόδιζαν την Calcestruzzi να εκπληρώσει τις συμβατικές της υποχρεώσεις έναντι της Τιτάν. Συγκεκριμένα, οι παραδόσεις που συμφωνήθηκαν μεταξύ της Calcestruzzi και της Τιτάν στη σύμβασή τους του Απριλίου του 1986 αφορούσαν, για το πρώτο έτος, 75 000 τόνους, δηλαδή ποσότητα σαφέστατα μικρότερη από τις πραγματικές ανάγκες της Calcestruzzi, οι οποίες εκτιμώνται περίπου σε 2 200 000 τόνους ετησίως. Καμία υποχρέωση αγοράς ελάχιστης ποσότητας δεν προβλέφθηκε για τα επόμενα έτη. Εξάλλου, οι παραδόσεις που πραγματοποίησε η Τιτάν δεν ανταποκρίνονταν στις ίδιες ποιοτικές απαιτήσεις με το ιταλικό τσιμέντο.

3365 Η Italcementi προσθέτει ότι, κατά τον ίδιο χρόνο, η σύμβαση παραδόσεως που συνήψε η Calcestruzzi με τις γιουγκοσλαβικές τσιμεντοβιομηχανίες εκτελέοθηκε πλήρως. Η ρήτρα που επέτρεπε στις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες να καταγγείλουν τη σύμβαση αν η Calcestruzzi δεν κάλυπτε το 95 % των αναγκών της από αυτές ουδέποτε εφαρμόσθηκε. Επομένως, η Calcestruzzi κατήγγειλε τη σύμβασή της με την Τιτάν ενεργώντας εντελώς ανεξάρτητα, για οικονομικούς λόγους, και εκμεταλλευόμενη τους όρους που της πρότεινε η ελληνική τσιμεντοβιομηχανία προκειμένου να διαπραγματευθεί τη σύναψη συμβάσεων με τους συνήθεις προμηθευτές της. Ως εκ τούτου, η Italcementi διεκδικεί τη δυνατότητα να συμβουλευθεί τα έγγραφα που περιέχονται στον φάκελο της Επιτροπής και αφορούν τις εξηγήσεις που παρέσχε η Calcestruzzi κατά τη διοικητική διαδικασία, ως προς τους λόγους της καταγγελίας της συμβάσεώς της με την Τιτάν.

3366 Η Unicem υπογραμμίζει επίσης ότι η δέσμευση της Calcestruzzi έναντι των τριών ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών αφορούσε το 80 % των αναγκών της εφοδιασμού. Συνεπώς, δεδομένου ότι οι ανάγκες αυτές εκτιμήθηκαν σε περίπου 2 200 000 τόνους ετησίως, απέμενε στην Calcestruzzi περιθώριο εισαγωγής 400 000 τόνων, ήτοι 325 000 τόνων περισσοτέρων από τις ποσότητες που της προμήθευε η Τιτάν. Συνεπώς, είναι εσφαλμένος ο ισχυρισμός της Calcestruzzi, στο από 13 Μαΐου 1987 τηλετύπημά της προς την Τιτάν, ότι δεν μπορούσε «να εισάγ[ει] τσιμέντο στην Ιταλία κατ' εκτέλεση της σύμβασης που έχει ήδη υπογραφεί επειδή συνήψ[ε] συμφωνία με ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 7· έγγραφο αριθ. 33.126/19205). Η Calcestruzzi έκρινε απλώς ότι ο εφοδιασμός από τις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες ήταν πιο συμφέρων απ' ό,τι ο εφοδιασμός από τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες.

3367 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών δεν μπορούν να θέσουν εκποδών τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 5 έως 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, από την οποία προκύπτει ότι η Calcestruzzi ανέστειλε τις παραδόσεις που προβλέπονταν στη σύμβαση την οποία συνήψε με την Τιτάν τον Απρίλιο του 1986 όχι βάσει αυτόνομης αποφάσεως υπαγορευομένης από εμπορικούς λόγους, αλλά κατόπιν της συμφωνίας που συνήψε τον Απρίλιο του 1987 με την Italcementi, την Unicem και τη Cementir, οι οποίες, έχοντας σκοπό θίγοντα τον α-

νταγωνισμό, δεσμεύθηκαν να καταβάλουν στη Ferruzzi 15 εκατομμύρια USD ετησίως κατά τα πέντε έτη ισχύος της συμφωνίας αυτής, ως ανταμοιβή για την καλή της θέληση στην υπόθεση αυτή.

3368 Όσον αφορά το αίτημα της Italcementi να της επιτραπεί να συμβουλευθεί ορισμένα έγγραφα που περιέχονται στον φάκελο της Επιτροπής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3365) αυτό έγινε δεκτό στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας τα οποία εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168. Πράγματι, κατόπιν των μέτρων αυτών, η Italcementi είχε τη δυνατότητα να συμβουλευθεί, εντός των ορίων που θέτει η προστασία του επιχειρηματικού απορρήτου, τα έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής που περιείχαν τις εξηγήσεις τις οποίες προέβαλε η Calcestruzzi για να δικαιολογήσει την καταγγελία της συμβάσεώς της με την Τιτάν που συνήφθη τον Απρίλιο του 1986.

3369 Πέμπτον, η Italcementi ισχυρίζεται ότι η εκ μέρους της Calcestruzzi από κοινού σύναψη συμβάσεων παραδόσεως με την Unicem, τη Cementir και την ίδια αποτελούσε συνέπεια μιας απαιτήσεως της ίδιας της Calcestruzzi, η οποία ήθελε να διασφαλίσει διαρκή εφοδιασμό. Συνεπώς, η σύναψη των συμβάσεων με την Calcestruzzi δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως η εφαρμογή μιας προϋφισταμένης συμφωνίας μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών.

3370 Ωστόσο, ο ισχυρισμός της Italcementi δεν μπορεί να αντικρούσει τα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 5 και 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η σύναψη των συμβάσεων του Απριλίου του 1987 μεταξύ Italcementi, Unicem και Cementir, αφενός, και Τιτάν, αφετέρου, οφειλόταν στη «συμφωνία μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και της Ferruzzi», την οποία ανέφερε η ίδια η Italcementi κατά τη συνεδρίαση της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 (βλ. χειρόγραφα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4912). Η συμφωνία αυτή μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών θα καθιστούσε δυνατό, σύμφωνα με τις δηλώσεις της ίδιας της Italcementi κατά τη συνεδρίαση αυτή, να αποτραπεί η απειλή εισαγωγής από τον όμιλο Ferruzzi, κριθείσα καταστροφική για τις τιμές. Συνεπώς, βασίμως η Επιτροπή έκρινε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 55, σημείο 2) ότι «οι συμβάσεις και συμφωνίες που υπογράφησαν στις 3 και 15 Απριλίου 1987 (...) αποτελού[σαν] την εφαρμογή μιας συμφωνίας μεταξύ της Italcementi, της Unicem και της Cementir, η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1 (...)».

3371 Έκτον, η Unicem, η Italcementi και η Cementir ισχυρίζονται, στηριζόμενες σε στατιστικές, ότι οι συμβάσεις που συνήφθησαν τον Απρίλιο του 1987 με την Calcestruzzi δεν είχαν κανένα περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα. Οι συμβάσεις αυτές δεν εμπόδισαν την Τιτάν να συνεχίσει τις εξαγωγικές της δραστηριότητες προς την Ιταλία. Οι Έλληνες παραγωγοί αύξησαν μάλιστα τότε αισθητώς την παρουσία τους στην ιταλική αγορά παρά το σημαντικό μειονέκτημα που αφορά τα έξοδα μεταφοράς. Η Unicem διευκρινίζει ότι η Calcestruzzi συνέχισε να αναζητεί νέες ευκαιρίες εισαγωγής προκειμένου να ικανοποιήσει τις ανάγκες της σε τσιμέντο, ιδίως αγοράζοντας μια ελληνική τσιμεντοβιομηχανία.

3372 Ωστόσο, από τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 4 έως 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η συμφωνία που αφορούσε τις προαναφερθείσες συμβάσεις του Απριλίου του 1987 ώθησε την Calcestruzzi να αναστείλει τις παραδόσεις τσιμέντου που είχε συμφωνήσει τον Απρίλιο του 1986 με την Τιτάν, πράγμα το οποίο κατέστησε δυνατή την αποτροπή της

απειλής εισαγωγής 1,5 εκατομμυρίων τόνων τσιμέντου, κριθείσας καταστροφικής για τις τιμές. Συνεπώς, η εν λόγω συμφωνία είχε περιοριστικά του ανταγωνισμού αποτελέσματα.

3373 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τη συμφωνία αυτή αποκλειστικώς και μόνο λόγω του θίγοντος τον ανταγωνισμό σκοπού της, ο οποίος έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3353 έως 3356). Η απόδειξη αυτή αρκούσε για να διαπιστωθεί, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι η εν λόγω συμφωνία αντέβαινε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ., στο πνεύμα αυτό, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία).

3374 Έβδομον, η Italcementi υπογραμμίζει ότι οι ανάγκες της Calcestruzzi αντιπροσώπευαν μόνον το 6 % της ιταλικής παραγωγής τσιμέντου. Δεδομένου ότι οι συμβάσεις του Απριλίου του 1987 αφορούσαν το 80 % των αναγκών αυτών, θα αντιστοιχούσαν μόλις στο 5 % της ζητήσεως τσιμέντου στην Ιταλία. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να σχετικοποιήσουν σημαντικά την πραγματική επίπτωση της συνάψεως των συμβάσεων αυτών ως εμποδίου στη διείσδυση τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην ιταλική αγορά.

3375 Η Cementir εκτιμά τη ζήτηση εκ μέρους της Calcestruzzi στο 5 % της συνολικής ζητήσεως στην ιταλική αγορά. Συνεπώς, τα περιοριστικά αποτελέσματα που ενδεχομένως είχαν οι συμφωνίες που συνήφθησαν μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών δεν επηρέασαν το 95 % της ιταλικής αγοράς.

3376 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, όταν απαγορεύει τις συμπράξεις που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού και είναι ικανές να θίξουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, δεν επιβάλλει να αποδεικνύεται ότι η εν λόγω σύμπραξη έχει πράγματι θίξει αισθητά το εν λόγω εμπόριο, γεγονός άλλωστε το οποίο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, δυσχερώς μπορεί να αποδειχθεί. Ζητεί να αποδεικνύεται ότι η σύμπραξη αυτή ήταν ικανή να έχει τέτοιο αποτέλεσμα. Έτσι, η προϋπόθεση ότι πρέπει να θίγεται το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο πληρούται όταν, βάσει νομικών και πραγματικών στοιχείων, η διαπιστούμενη σύμπραξη επιτρέπει να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα ρεύματα των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1986 νομολογία).

3377 Εν προκειμένω, στη συμφωνία την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως μετέσχαν οι «[τρεις] μεγαλύτερες ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες (Italcementi — Unicem — Cementir)» (βλ. τηλετύπημα της 2ας Ιουνίου 1987 της Calcestruzzi προς την Τιτάν· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/19218). Η συμφωνία είχε ως σκοπό να παραιτηθεί η Calcestruzzi, η κύρια ιταλική βιομηχανία ετοίμου προς χρήση σκυροδέματος (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 2), από την εισαγωγή 1,5 εκατομμυρίων τόνων τσιμέντου, η οποία θα προκαλούσε κατάρρευση των τιμών.

3378 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς θεώρησε η Επιτροπή (παράγραφος 57) ότι η συμφωνία αυτή ήταν ικανή να θίξει αισθητά τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας και το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

3379 Όγδοον, η Italcementi υποστηρίζει ότι οι συμβάσεις που συνήψε η Calcestruzzi με τις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες δεν έπρεπε να κοινοποιηθούν σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, δεδομένου ότι πληρούσαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 2, σημείο 1, του εν λόγω κανονισμού. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν μπορούσε να επιβάλει πρόστιμο στην Italcementi χωρίς να έχει ελέγξει αυτεπαγγέλτως αν πληρούνται ή όχι οι προϋποθέσεις εξαιρέσεως που προβλέπει το άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Συναφώς, η Italcementi παραπέμπει στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1970, 43/69, Bilger, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 273, σκέψεις 5 και 6, της 3ης Φεβρουαρίου 1976, 63/75, Fonderies Roubaix, Συλλογή τόμος 1976, σ. 41, σκέψεις 7 και 8, και Stichting Sigarettenindustrie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1088, σκέψη 75.

3380 Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, οι συμφωνίες που συνάπτονται μετά την έναρξη της ισχύος του εν λόγω κανονισμού και υπέρ των οποίων οι ενδιαφερόμενοι επιθυμούν να εφαρμοσθεί το άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή, διαφορετικά δεν είναι δυνατή η έκδοση αποφάσεως της Επιτροπής περί εφαρμογής της δεύτερης αυτής διατάξεως. Πάντως, το άρθρο 4, παράγραφος 2, σημείο 1, του ίδιου κανονισμού απαλλάσσει από την κοινοποίηση τις συμφωνίες στις οποίες μετέχουν μόνον επιχειρήσεις που εδρεύουν εντός ενός μόνον κράτους μέλους και οι οποίες δεν αφορούν ούτε τις εισαγωγές ούτε τις εξαγωγές μεταξύ των κρατών μελών.

3381 Οι κατά τα άνω τασσόμενες δύο προϋποθέσεις απαλλαγής από την κοινοποίηση είναι σωρευτικές. Αν δεν πληρούται η μία από αυτές, η οικεία συμφωνία δεν μπορεί να τύχει του ευεργετήματος του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, ελλείψει κοινοποιήσεώς της σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού (βλ. απόφαση IAZ κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1320, σκέψη 33).

3382 Εξάλλου, η δεύτερη αυτή προϋπόθεση πρέπει να ερμηνευθεί σε συνάρτηση με την οικονομία του άρθρου 4 κανονισμού 17 και με τους σκοπούς της διοικητικής απλουστεύσεως που επιδιώκει, μη υποχρεώνοντας τις επιχειρήσεις να κοινοποιούν συμβάσεις οι οποίες, μολονότι θα μπορούσαν να εμπίπτουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης φαίνονται γενικώς, λόγω των ιδιομορφιών τους, ως λιγότερο βλαπτικές ενόψει των σκοπών της διατάξεως αυτής (αποφάσεις Fonderies Roubaix, προπαρατεθείσα στη σκέψη 3379, σκέψη 6, και IAZ κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1320, σκέψη 34).

3383 Εν προκειμένω, η συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν πληροί τη δεύτερη προϋπόθεση αυτή. Η συμφωνία είχε ως σκοπό (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3353 έως 3356) να αποτραπεί η εισαγωγή εκ μέρους της Calcestruzzi, της μεγαλύτερης ιταλικής βιομηχανίας ετοίμου προς χρήση σκυροδέματος, 1,5 εκατομμυρίων τόνων τσιμέντου και η συνακόλουθη προς την εισαγωγή αυτή κατάρρευση των τιμών. Συνεπώς, η συμφωνία αφορούσε εισαγωγή τέτοιων ποσοτήτων ώστε δεν μπορεί να θεωρηθεί ως περιορισμένα βλαπτική.

3384 Κατά συνέπεια, η συμφωνία αυτή δεν μπορούσε να τύχει της απαλλαγής από την κοινοποίηση που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 17. Συνεπώς, ελλείψει κοινοποιήσεως, δεν μπορούσε να τύχει της εξαιρέσεως του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

3385 Ένατον, η Cementir υπογραμμίζει ότι η αρμόδια για τον ανταγωνισμό ιταλική αρχή, στην οποία η Επιτροπή είχε γνωστοποιήσει την απόφασή της να μη βάλει κατά των εθνικών συμπράξεων, διεξήγαγε έρευνες στις εμπλεκόμενες ιταλικές επιχειρήσεις και τους απηύθυνε ΑΑ. Η Cementir ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, δεχόμενη με την προσβαλλομένη απόφαση την αιτίαση που αντλείται από τις συμβάσεις με την Calcestruzzi, παραβίασε την αρχή κατά την οποία κανείς δεν μπορεί να καταδικασθεί δύο φορές για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, σε εθνικό και σε κοινοτικό επίπεδο.

3386 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στο υπόμνημά της ανταπαντήσεως στην υπόθεση T-87/95, η απόφαση της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό ιταλικής αρχής αφορούσε αυτές καθαυτές τις συμβάσεις προμηθείας και τις συμφωνίες συνεργασίας που υπεγράφησαν μεταξύ της Calcestruzzi και των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών (συμφωνίες SIPAC) [απόφαση αριθ. 3671 (I.123) της 6ης Μαρτίου 1996 της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό και για την αγορά ιταλικής αρχής, Bollettino της 25ης Μαρτίου 1996, σ. 7 έως 47]. Η προσβαλλομένη απόφαση αφορά τη συμφωνία που συνήφθη μεταξύ των τριών ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών σχετικά με αυτές τις συμβάσεις και αυτές τις συμφωνίες, καθόσον η συμφωνία αυτή σκοπούσε στην αποτροπή των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

2. Επί της προσβάσεως στον φάκελο

3387 Η Italcementi και η Cementir διατυπώνουν σειρά παρατηρήσεων βάσει των εγγράφων τα οποία ήσαν σε θέση να συμβουλευθούν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας τα οποία εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168. Σκοπός τους είναι να αποδείξουν ότι η Επιτροπή, παρέχοντάς τους περιορισμένη μόνον πρόσβαση στην ΑΑ και στον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τη διαπίστωση της παραβάσεως που τους προσάπτεται με το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον δεν είχαν πρόσβαση σε απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

3388 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi παραθέτει το ακόλουθο απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 23ης Ιουλίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/19880): «η συμφωνία (...) αυτή [η συμφωνία Calcestruzzi-Τιτάν της 30ής Απριλίου 1986] δεν έχει αποκλειστικότητα διότι οι Ιταλοί υποχρεούνται [να αγοράσουν] από 70 000 — 500 000 τόνους ετησίως, πράγμα που τους επιτρέπει να αγοράσουν από οποιονδήποτε άλλον». Η Italcementi φρονεί ότι το έγγραφο αυτό θα της είχε χρησιμεύσει κατά τη διοικητική διαδικασία για να υπογραμμίσει το αυθαίρετο της διαπιστώσεως της Επιτροπής, με την ΑΑ και κατόπιν με την προσβαλλομένη απόφαση, περί της υπάρξεως σχέσεως μεταξύ της υπογραφής τον Απρίλιο του 1987 πενταετών συμβάσεων προμηθείας μεταξύ της Calcestruzzi και των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών Italcementi, Unicem και Cementir και της μέριμνας για την παρεμπόδιση των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

3389 Στις από 26 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi επικαλείται σειρά συμβάσεων προμηθείας τσιμέντου και clinker προελεύσεως Ελλάδος σε ιταλικές βιομηχανίες, καθώς και τον ισολογισμό της Τιτάν για το 1989 [έγγραφα αριθ. 33.126/20140 έως 20147, 20148 έως 20156, 20157 έως 20167 και 19433 (σ. 22 και 23)]. Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι, κατά τον χρόνο που οι τρεις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες συνήψαν τις συμβάσεις προμηθείας με την Calcestruzzi, οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, ιδίως δε οι εισαγωγές της Τιτάν, κατέκλυζαν την ιταλική αγορά. Έτσι, τα εν λόγω στοιχεία αντικρούουν τους ισχυρισμούς της Επιτροπής ότι η ιταλική αγορά ήταν κλειστή για τους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου. Εξάλλου, αποδεικνύουν την πλήρη έλλειψη σχέσεως μεταξύ των συμβάσεων αυτών και των δραστηριοτήτων τις οποίες ανέπτυξε η ETF για να αντιμετωπίσει τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος.

3390 Η Cementir ισχυρίζεται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1987 παρατηρήσεις της, ότι από τα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 23ης Ιουλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19878 έως 19880) προκύπτει, αφενός, ότι οι Έλληνες παραγωγοί συνήψαν συμβάσεις από κοινού παραδόσεων στην Ιταλία και, αφετέρου, ότι η σύμβαση την οποία συνήψε τον Απρίλιο του 1986 η Calcestruzzi με την Τιτάν δεν εμπόδιζε τις λοιπές ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες να εξάγουν στην Ιταλία. Το έγγραφο αυτό επιβεβαιώνει επίσης το βάσιμο της απόψεως της Cementir, η οποία πάντοτε υποστήριζε ότι η απόφασή της να συνάψει από κοινού συμβάσεις προμηθείας στην Calcestruzzi είχε ως αποκλειστικό σκοπό τη διασφάλιση των εμπορικών της συμφερόντων και αποτελούσε το μοναδικό μέσο προς τούτο, δηλαδή προς αποφυγή της απωλείας ενός σημαντικού τοπικού πελάτη, και ότι οι συμβάσεις αυτές είχαν ως λόγο υπάρξεως τις ιδιάζουσες περιστάσεις της ιταλικής αγοράς του τσιμέντου και του σκυροδέματος. Η Cementir προσκομίζει επίσης σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2951, 2934, 2935, 3065 έως 3068 και 2954 έως 2966), τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι διάφοροι Ιταλοί παραγωγοί είχαν τότε λάβει μέτρα για την προστασία της αγοράς τους από τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, τα οποία δεν είχαν καμία σχέση με τη συμφωνία Cembureau. Εξάλλου, τα έγγραφα αυτά εμφαίνουν τον ήσσονα ρόλο της Cementir σ' αυτά τα τοπικά μέτρα.

3391 Στις από 29 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Cementir στηρίζεται σε σειρά εγγράφων τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, οι οποίες υποστηρίζονταν τεχνητά από σημαντικές δημόσιες επιχορηγήσεις τις οποίες κακώς ανέχθηκε η Επιτροπή, καθώς και από συμφωνίες συνεργασίας κατά την εξαγωγή συναφθείσες πριν από πολύ καιρό μεταξύ των Ελλήνων παραγωγών (έγγραφα αριθ. 33.126/19369 έως 19377, 19387, 19389 και 19412), ήσαν ιδιαζόντως αυξημένες καθ' όλο το χρονικό διάστημα που εξετάζει η προσβαλλομένη απόφαση και ότι μάλιστα αυξήθηκαν από το 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/20275 έως 20282, 20294, 19889, 19781, 20124 έως 20137, 20140 έως 20156, 19433, 20001, 19401 και 19410). Όλα αυτά τα έγγραφα, τα οποία αποδεικνύουν την έντονη διείσδυση των ελληνικών εξαγωγών στην ιταλική αγορά, αντικρούουν την προβαλλόμενη από την Επιτροπή ύπαρξη ευρωπαϊκής συμφωνίας για τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών. Εν πάση περιπτώσει, τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι η συμφωνία αυτή δεν παρήγαγε αποτελέσματα στην Ιταλία, πράγμα το οποίο όφειλε να λάβει υπόψη της η Επιτροπή, τουλάχιστον κατά τον καθορισμό των προστίμων. Έτσι, τα εν λόγω έγγραφα ενισχύουν την άποψη της Cementir ότι, αφενός, η συμμετοχή της στις συμφωνίες με την Calcestruzzi οφειλόταν σε λόγους αυστηρώς εμπορικής φύσεως και, αφετέρου, οι συμφωνίες αυτές δεν θα είχαν κανένα επιζήμιο αποτέλεσμα στο εμπόριο του τσιμέντου μεταξύ της Ιταλίας και της Ελλάδος.

3392 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα σχόλια που η Italcementi και η Cementir μπορούσαν να έχουν διατυπώσει κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει των διαφόρων εγγράφων τα οποία επικαλούνται, δεν

θα μπορούσαν να αντικρούσουν τη δέσμη εγγράφων που παρατίθενται στην παράγραφο 27, σημεία 5 έως 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, βάσει των οποίων η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι οι υπογραφείσες τον Απρίλιο του 1987 συμβάσεις μεταξύ της Calcestruzzi και των τριών ιταλικών βιομηχανιών, Italcementi, Unicem και Cementir, αποτελούσαν την εφαρμογή συμφωνίας μεταξύ των τριών τελευταίων επιχειρήσεων η οποία σκοπούσε στην αποτροπή της απειλής εισαγωγής τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος από την Calcestruzzi, κριθείσας καταστροφικής για τις τιμές.

3393 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι, στην παράγραφο 55, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή λαμβάνει θέση επί της απόψεως που διατύπωσαν οι Ιταλοί παραγωγοί κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι δηλαδή «οι εισαγωγές ελληνικού τσιμέντου στην Ιταλία παρουσίαζαν αύξηση κάθε χρόνο και ότι η συμφωνία δεν είχε επιπτώσεις επί των εισαγωγών και, επομένως, δεν έδρασε περιοριστικά ως προς τον ανταγωνισμό».

3394 Τέλος, διευκρινίζεται, όσον αφορά τη Cementir, ότι η Επιτροπή αντελήφθη επίσης ορθώς, κατά τη διοικητική διαδικασία, το οικονομικό πλαίσιο που προκάλεσε τις αντιδράσεις των παραγωγών τσιμέντου της δυτικής Ευρώπης, ιδίως δε τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς, έναντι των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 2, και υποσημείωση 113, καθώς και παράγραφος 53, σημείο 8).

3395 Επομένως, τα σχόλια της Italcementi και της Cementir δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Συνεπώς, η Italcementi και η Cementir δεν απέδειξαν συναφώς την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς τους κατά τη διοικητική διαδικασία.

3396 Από τις ανωτέρω σκέψεις (σκέψεις 3343 έως 3395) προκύπτει ότι η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Italcementi, η Unicem και η Cementir παρέβησαν, από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετέχοντας σε συμφωνία όσον αφορά τις συμβάσεις που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και αποσκοπούσαν στην αποτροπή των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος εκ μέρους της Calcestruzzi.

Μέτρα με σκοπό την εκτροπή των πλεονασμάτων της ελληνικής παραγωγής και την αναχαίτιση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στα κράτη μέλη (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 4)

3397 Στο άρθρο 4, παράγραφος 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει σειρά παραβάσεων συνισταμένων σε μέτρα που είχαν ως σκοπό «την εκτροπή των πλεονασμάτων της ελληνικής παραγωγής και την αναχαίτιση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στις χώρες της Κοινότητας»:

— εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Blue Circle, της Castle και της Rugby, με σκοπό την παρεμπόδιση και/ή τη μείωση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στο Ηνωμένο Βασίλειο (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α),

— συμφωνία μεταξύ της Blue Circle και της Τιτάν, με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Τιτάν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Νιγηρία καθώς και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των προϊόντων αυτών από την Τιτάν στις ευρωπαϊκές αγορές (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β),

— συμφωνία μεταξύ της Holderbank και της Τιτάν, με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Τιτάν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Αφρική καθώς και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των προϊόντων αυτών από την Τιτάν στις ευρωπαϊκές αγορές (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ),

— συμφωνία μεταξύ της Holderbank και της Ηρακλής, με σκοπό την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων τσιμέντου εκ μέρους της Ηρακλής στις ευρωπαϊκές αγορές καθώς και την εκτροπή προς άλλες αγορές των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Ηρακλής (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο δ),

— συμφωνία μεταξύ της Lafarge και της Τιτάν, με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων clinker που παρήγε η Τιτάν προς τον Καναδά καθώς και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων της Τιτάν στις ευρωπαϊκές αγορές (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε),

— συμφωνία μεταξύ της Lafarge και της Ηρακλής, με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Ηρακλής εκτός Ευρώπης καθώς και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων αυτών των προϊόντων εκ μέρους της Ηρακλής στις ευρωπαϊκές αγορές (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ),

— εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της CBR, της Ηρακλής και της Τιτάν, με σκοπό την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των δύο Ελλήνων παραγωγών στις ευρωπαϊκές αγορές (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ),

— συμφωνία μεταξύ της Aker, της Euroc και της Τιτάν, με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Τιτάν προς την Αφρική, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις Μπαχάμες καθώς και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων αυτών των προϊόντων εκ μέρους της Τιτάν στις ευρωπαϊκές αγορές (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η).

3398 Πριν εξετασθεί η νομιμότητα της παραγράφου αυτής του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η Dyckerhoff (T-35/95), η Ciments français (T-39/95) και η Χαλκίς (T-104/95) αρνούνται ότι μετέσχαν, στο πλαίσιο της ETF, σε προτρεπτικά μέτρα συνιστάμενα στην αγορά τσιμέντου και clinker προελεύσεως Ελλάδος.

3399 Ωστόσο, καμία από τις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν καταλογίζεται στις τρεις αυτές επιχειρήσεις. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί τους πρέπει να απορριφθούν εκ προοιμίου.

3400 Επισημαίνεται επίσης ότι στις παρατηρήσεις που κατέθεσε η Τιτάν (T-64/95) στις 10 Φεβρουαρίου 1997, κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 164), επικαλέσθηκε σειρά στοιχείων του σχετικού με την Ιταλία φακέλου, τα οποία, κατ' αυτήν, θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει την ανυπαρξία συμφωνιών ή συμπράξεων μεταξύ των Ιταλών και των Ελλήνων παραγωγών προκειμένου να εκτραπούν από τις ευρωπαϊκές αγορές τα πλεονάσματα της ελληνικής παραγωγής και/ή να αποτραπούν οι εξαγωγές των Ελλήνων παραγωγών στις αγορές αυτές, ιδίως δε στην ιταλική αγορά.

3401 Εντούτοις, η προσβαλλομένη απόφαση δεν προσάπτει στην Τιτάν καμία παράβαση αντλούμενη από τη συμμετοχή της σε διμερή σύμπραξη ή σε μέτρα διοχετεύσεως μαζί με τους Ιταλούς παραγωγούς τσιμέντου, προκειμένου να αποτραπεί η εκ μέρους της εξαγωγή προς τις ευρωπαϊκές αγορές. Συνεπώς, οι παρατηρήσεις της προσφεύγουσας αυτής πρέπει να απορριφθούν εκ προοιμίου.

Α — Εναρμονισμένη πρακτική την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3402 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Blue Circle, η Castle και η Rugby παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από τις 16 Ιουνίου 1986 έως τις 5 Σεπτεμβρίου 1986, συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό την παρεμπόδιση ή/και τη μείωση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στο Ηνωμένο Βασίλειο».

3403 Στην παράγραφο 28, σημεία 8 έως 11, η Επιτροπή αναφέρεται σε σειρά εσωτερικών σημειωμάτων της Blue Circle τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε σε συζητήσεις με τους Έλληνες παραγωγούς μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου 1986, προκειμένου να εξαλειφθούν ή, τουλάχιστον, να μειωθούν οι πωλήσεις τους στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3404 Στη συνέχεια, η Επιτροπή εκθέτει τα εξής (σημείο 12, πρώτη περίπτωση):

«(...) από ορισμένα έγγραφα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή προκύπτει ότι η Blue Circle δεν ενεργούσε μόνο για ίδιο λογαριασμό, αλλά και για λογαριασμό των δύο άλλων Βρετανών παραγωγών, της Rugby και της RTZ (σήμερα Castle Cement). Πράγματι, η Blue Circle έλαβε επανειλημμένα μέτρα προστασίας από τις εισαγωγές και έπεισε δύο άλλες επιχειρήσεις να αναλάβουν ένα μέρος των εξόδων. Συγκεκριμένα:

α) Στο σημείωμα της συνεδρίασης στις [16] Ιουνίου 1986 μεταξύ των κκ. Horner και Πρεζάνη (έγγραφο αριθ. 33.126/10991) γίνεται σαφής νύξη της Rugby και της RTZ: η Blue Circle υπολόγιζε στην οικονομική τους συνδρομή για τη μείωση των εξόδων εφαρμογής των μέτρων που είχε προβλέψει με τον Τιτάνα τα οποία διαφορετικά θα έπρεπε να αναλάβει μόνη της.

β) Το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle όσον αφορά τη συνεδρίαση με τον Τιτάνα στις 17 Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/11080) αναφέρεται σε μια θέση την οποία η Blue Circle απέδωσε, κατά τις σχετικές συζητήσεις, στη "βρετανική τσιμεντοβιομηχανία" γενικότερα.

γ) Από τα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle, στις 7 Σεπτεμβρίου 1987, 22 Οκτωβρίου 1987, 18 [Δεκεμβρίου] 1987 και 8 Ιανουαρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/11195 έως 11198) προκύπτει ότι η εταιρία αυτή είχε πείσει δύο άλλες εταιρίες να αναλάβουν μέρος του "κόστους καταπολέμησης των εισαγωγών" ("Import Battle Costs"), όπως το αποκαλούσε. Ειδικότερα, από το σημείωμα της 18ης [Δεκεμβρίου] 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/11197) προκύπτει ότι υπήρχε γενική υποχρέωση κατανομής του κόστους επί σειρά ετών, πράγμα που καθιστούσε περιττή μια προηγούμενη συγκεκριμένη συμφωνία για κάθε συναλλαγή.»

3405 Βάσει των διαφόρων αυτών στοιχείων, η Επιτροπή καταλήγει (παράγραφος 56, σημείο 3) στην ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Blue Circle, της Rugby και της Castle με σκοπό την παρεμπόδιση και/ή τη μείωση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3406 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Castle (T-56/95) προσκόμισε τα έγγραφα αριθ. 33.126/11199 έως 11206, που περιέχονταν στον υπόλοιπο φάκελο της Επιτροπής που είχε τη δυνατότητα να συμβουλευθεί κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας περί των οποίων γίνεται λόγος ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168. Τα έγγραφα αυτά αντιστοιχούν σε εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle επί του «κόστους καταπολέμησης των εισαγωγών».

3407 Κατά την Castle, τα σχόλια που μπορούσε να έχει προβάλει βάσει των εγγράφων αυτών, αν της είχε παρασχεθεί η πρόσβαση σ' αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, θα της παρείχαν τη δυνατότητα να προσδώσει διαφορετική έννοια στο περιεχόμενο των τεσσάρων εσωτερικών σημειωμάτων της Blue

Circle τα οποία αφορά η παράγραφος 28, σημείο 12, πρώτη περίπτωση, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως (έγγραφα αριθ. 33.126/11195 έως 11198) και επί των οποίων στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει ότι η Castle δέχθηκε να φέρει μέρος των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε η Blue Circle προκειμένου να εμποδίσει τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ειδικότερα, η Castle ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/11199 έως 11206 θα της παρείχαν τη δυνατότητα να αποδείξει ότι δεν είχαν καμία σχέση με τις δαπάνες αυτές οι 595 000 λίρες στερλίνες (GBP) τις οποίες προσέφερε τότε η RTZ [εταιρία την οποία διαδέχθηκε η Castle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 56, σημείο 4)] στην Blue Circle ως συνεισφορά στο κόστος καταπολεμήσεως των εισαγωγών, προσφορά την οποία αναφέρουν τα τέσσερα προαναφερθέντα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle και την οποία η Επιτροπή συνδέει ρητώς με τις δαπάνες για την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 12, τρίτη περίπτωση, στοιχείο ε).

3408 Η Επιτροπή, η οποία δεν αντιτάχθηκε στην προσκόμιση των εγγράφων αυτών, αναγνώρισε ότι τα ως άνω έγγραφα οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω προσφορά δεν αφορούσε τα έξοδα που προκάλεσε η καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος. Ομολόγησε επίσης ότι, υπό το πρίσμα των εγγράφων αυτών, δεν μπορούσε να στηριχτεί, όπως έπραξε με την προσβαλλομένη απόφαση, στα τέσσερα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle τα οποία αφορά η παράγραφος 28, σημείο 12, πρώτη περίπτωση, στοιχείο γ, για να δεχθεί τη συμμετοχή της Castle στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α.

3409 Προκειμένου να είναι οι διάδικοι σε θέση να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των εγγράφων που προσκόμισε η Castle, επαναλήφθηκε η προφορική διαδικασία στην υπόθεση T-53/95, Rugby κατά Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 62 του Κανονισμού Διαδικασίας.

3410 Κατά την επανάληψη της διαδικασίας, η Επιτροπή δέχθηκε ότι από την ανάγνωση των εγγράφων αυτών προκύπτει ότι δεν μπορούσε να στηριχθεί στα τέσσερα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle τα οποία αφορά η παράγραφος 28, σημείο 12, πρώτη περίπτωση, στοιχείο γ, ούτε για να δεχθεί τη συμμετοχή της Rugby στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α.

3411 Ωστόσο, πρέπει να ελεγχθεί ως προς τι τα έγγραφα που επικαλείται η Castle προσδίδουν διαφορετική έννοια στο περιεχόμενο των τεσσάρων επιμάχων εσωτερικών σημειωμάτων της Blue Circle, ώστε να μην μπορούν αυτά να ληφθούν υπόψη κατά την εκτίμηση του αν όντως υπήρξε η εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Blue Circle, της Rugby και της Castle, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, τούτο δε προκειμένου να εκτιμηθεί η ενδεχόμενη επίπτωση των εγγράφων αυτών στα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία που εξέθεσε συναφώς η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση.

3412 Τα τέσσερα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle που παραθέτει η προσβαλλομένη απόφαση αναφέρουν δύο είδη εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Blue Circle στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως των εισαγωγών.

3413 Κατ' αρχάς, τα σημειώματα αναφέρουν τα έξοδα που αφορούσαν την «ανατολικογερμανική σύμβαση». Στο από 22 Οκτωβρίου 1987 σημείωμά της (έγγραφο αριθ. 33.126/11196), η Blue Circle ισχυρίζεται

ότι συνήψε τη σύμβαση αυτή με δική της πρωτοβουλία, «εν αγνοία των λοιπών εταιριών». Η Blue Circle ήλπιζε ότι μπορούσε να υπολογίζει στη συνεισφορά των εταιριών αυτών, οι οποίες, ωστόσο, της γνωστοποίησαν ότι δεν σκόπευαν να αναλάβουν καμία ευθύνη στην υπόθεση αυτή.

3414 Εξάλλου, τα σημειώματα αφορούν τα έξοδα σχετικά με τις «εισαγωγές από τη δυτική Ευρώπη». Από τα σημειώματα αυτά προκύπτει ότι οι δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε η Blue Circle για την καταπολέμηση των εισαγωγών αυτών αποτέλεσαν από το 1983 μέχρι το 1986 αντικείμενο μιας τουλάχιστον σιωπηρής συμφωνίας περί κατανομής μεταξύ της Blue Circle, της RTZ και της Rugby. Μολονότι η Blue Circle κατόρθωσε να επιτύχει να της καταβάλει η Rugby συνεισφορά στις δαπάνες αυτές, ανέκυψε συναφώς διαφορά μεταξύ της Blue Circle και της RTZ εντός του δευτέρου εξαμήνου του 1987. Πράγματι, η Blue Circle δεν δέχθηκε τη συνεισφορά ύψους 595 000 GBP την οποία της προσέφερε η RTZ το 1985/86, διότι η Blue Circle έκρινε ότι η συνεισφορά αυτή έπρεπε να ανέλθει σε 840 000 GBP. Εν τέλει, η RTZ γνωστοποίησε στην Blue Circle την πρόθεσή της να μη συνεισφέρει στις δαπάνες.

3415 Τα έγγραφα που επικαλέσθηκε η Castle (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3406) αντιστοιχούν, πράγμα το οποίο δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, στο παράρτημα το οποίο αναφέρει το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 7ης Σεπτεμβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/11195).

3416 Περιγράφουν κατ' αρχάς (έγγραφα αριθ. 33.126/11119 έως 11204) εννέα περιπτώσεις στις οποίες, κατά το διάστημα μεταξύ 1983 και 1986, η Blue Circle υποβλήθηκε σε δαπάνες εξ ονόματος της βρετανικής βιομηχανίας τσιμέντου για την καταπολέμηση των εισαγωγών προς το Ηνωμένο Βασίλειο:

Περίπτωση 1 Bulk Freighters
Περίπτωση 2 Hego
Περίπτωση 3 Marcon
Περίπτωση 4 Cebo
Περίπτωση 5 BCM (UK)
Περίπτωση 6 East German Cement
Περίπτωση 7 Cementa
Περίπτωση 8 White Mountain
Περίπτωση 9 MHS Cement Sales.

3417 Στη συνέχεια, περιέχουν (έγγραφο αριθ. 33.126/11205) μια «πρόταση κατανομής», μεταξύ της Blue Circle, της RTZ και της Rugby, των δαπανών που αφορούσαν τις διάφορες αυτές περιπτώσεις.

3418 Στο έγγραφο αριθ. 33.126/11206 συνάγεται το ακόλουθο συμπέρασμα:

«Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι συμφωνήθηκε ήδη ότι η Rugby είχε εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της εξαιρουμένων των περιπτώσεων 5 και 6, διότι διεκπεραίωσε εν μέρει την υπόθεση 8 και κατέβαλε συνεισφορά ύψους 250 000 GBP. Η RTZ προσέφερε 595 000 GBP ως συνεισφορά· η γνώμη τους επί των υποθέσεων 5 και 6 δεν είναι ακόμη σαφής (...).»

3419 Κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η τάδε ή η δείνα από τις περιπτώσεις που περιγράφουν αφορούσε τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, κατά το τέλος του 1985 ή στις αρχές του 1986.

3420 Ωστόσο, τα έγγραφα αυτά δεν δικαιολογούν τη διαπίστωση της Επιτροπής στην προσβαλλομένη απόφαση ότι τα εκτιθέμενα από την Blue Circle στα τέσσερα εσωτερικά σημειώματά της όσον αφορά την κατανομή μεταξύ της Rugby, της RTZ και της ίδιας των εξόδων που αφορούσαν τις εισαγωγές από τη δυτική Ευρώπη, ιδίως δε όσον αφορά την τότε διαφορά μεταξύ της ίδιας και της RTZ σχετικά με το ποσό της συνεισφοράς της δεύτερης, αφορούσαν τις δαπάνες για την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος.

3421 Συνεπώς, τα τέσσερα εσωτερικά σημειώματα δεν μπορούν να χρησιμεύσουν για την εκτίμηση του αν όντως διαπράχθηκε η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3422 Ωστόσο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση T-56/95 και κατά την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας στην υπόθεση T-53/95, η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι η συνεισφορά της Castle και της Rugby στις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε η Blue Circle στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος και, επομένως, η ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής που διαπιστώθηκε εξακολουθούσαν να αποδεικνύονται αρκούντως βάσει του εσωτερικού σημειώματος της Blue Circle που αφορούσε τη σύσκεψη της 16ης Ιουνίου μεταξύ των κκ. Horner (Blue Circle) και Πρεζάνη (Τιτάν) (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 8 και σημείο 12, πρώτη περίπτωση, στοιχείο α), ειδικότερα δε βάσει των αναγραφομένων στην υποσημείωση b του σημειώματος αυτού.

3423 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι το ως άνω έγγραφο, το οποίο κατάρτισε ο M. Horner (Blue Circle) την επομένη της συσκέψεώς του με τον κ. Πρεζάνη (Τιτάν) στις 16 Ιουνίου 1986, αναφέρεται σε σειρά «σχεδίων για τα οποία συμφώνησαν» τα μέρη ως προς τις αγοραπωλησίες τσιμέντου και clinker, στις οποίες μετέσχαν η Blue Circle, οι ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες Ηρακλής και Τιτάν καθώς και η Bouri (μεσάζων των ελληνικών τσιμεντοβιομηχανιών στο Ηνωμένο Βασίλειο), και ως προς την εκ μέρους της Blue Circle μίσθωση της εξέδρας της Bouri. Από την κατάσταση που επικρατούσε τότε προκύπτει ότι το αντικείμενο των συζητήσεων αυτών ήταν η εξεύρεση λύσεως για να παύσουν ή να μειωθούν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εξάλλου, το υπό εξέταση σημείωμα καταλήγει ως εξής: «Η διάλυση της Bouri θα είναι ακόμη περισσότερο δαπανηρή όταν θα έχει αρχίσει τις πωλήσεις.»

3424 Η υποσημείωση b του εγγράφου αυτού, στην οποία ακριβώς αναφέρεται η Επιτροπή, εκθέτει τα εξής:

«Οι τιμές είναι ενδεικτικές. Υπόκεινται σε διαπραγματεύσεις. Εάν τελικά συμφωνηθούν, η BCI δεν θα έχει επιπρόσθετα έξοδα, εκτός από τη δέσμευση για το τσιμέντο από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, ενώ η Rugby και η RTZ εξακολουθούν να συμμετέχουν στις καθαρές ζημίες με 5 [USD] ανά τόνο.»

3425 Τα αναγραφόμενα στην υποσημείωση αυτή εμφαίνουν ότι η Blue Circle, η οποία ήταν κατά τον χρόνο εκείνο βέβαιη ότι η Rugby και η RTZ θα δέχονταν να συνεισφέρουν στο κόστος των μέτρων που είχε λάβει από το 1983 για την καταπολέμηση των εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο, «υπολόγιζε στην οικονομική τους συνδρομή για τη μείωση των εξόδων εφαρμογής των μέτρων που είχε προβλέψει με τον Τιτάνα τα οποία διαφορετικά θα έπρεπε να αναλάβει μόνη της» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 12, πρώτη περίπτωση, στοιχείο α).

3426 Ωστόσο, δεν εμφαίνουν ότι η Rugby και η RTZ δέχθηκαν να μετάσχουν στην ανάληψη εξόδων που αφορούσαν αυτά τα ενδεχόμενα μέτρα. Όπως διαπιστώθηκε ήδη ανωτέρω στις σκέψεις 3415 έως 3419, στην εκ μέρους της Blue Circle περιγραφή τον Ιανουάριο του 1987 των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε μεταξύ του 1983 και του 1986 εξ ονόματος της βρετανικής βιομηχανίας τσιμέντου για την καταπολέμηση των εισαγωγών προς το Ηνωμένο Βασίλειο (έγγραφα αριθ. 33.126/11199 έως 11206) ουδόλως γίνεται μνεία των εξόδων που αφορούσαν τα μέτρα για την καταπολέμηση των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος τα οποία η Rugby, η RTZ και η ίδια δήθεν συμφώνησαν να φέρουν από κοινού. Τα στοιχεία που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3424 δεν αποδεικνύουν ούτε την ύπαρξη κάποιας συνεννοήσεως μεταξύ της Rugby, της RTZ και της Blue Circle με σκοπό την παρεμπόδιση και/ή τη μείωση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3427 Κατά συνέπεια, οι ενδείξεις που επισημαίνει η Επιτροπή στην παράγραφο 28, σημεία 8 και 12, πρώτη περίπτωση, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αποδεικνύουν την ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α.

3428 Στην παράγραφο 28, σημείο 12, πρώτη περίπτωση, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή στηρίζεται επίσης στο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle που αφορά τη συνάντησή της με την Τιτάν στις 17 Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/11080), για να αποδείξει την ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3404). Το σημείωμα αυτό, κατά την Επιτροπή, «αναφέρεται σε μια θέση την οποία η Blue Circle απέδωσε, κατά τις σχετικές συζητήσεις, στη "βρετανική τσιμεντοβιομηχανία" γενικότερα».

3429 Υπογραμμίζεται ότι, στο εν λόγω σημείωμα, η Blue Circle εκθέτει το περιεχόμενο της συναντήσεώς της με την Τιτάν στις 17 Σεπτεμβρίου 1986, η οποία αφορούσε την κατάσταση της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου και το ζήτημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3430 Το σημείωμα αυτό εκθέτει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«Όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, εξήγησα ότι η βρετανική τσιμεντοβιομηχανία παρέμεινε αμετακίνητη και δεν σκόπευε να έλθει σε συνεννόηση με την Bouri στο Ηνωμένο Βασίλειο. Διεξαγόταν σημαντική πολιτική και συνδικαλιστική δραστηριότητα, την παύση της οποίας δεν μπορούσαμε να ζητήσουμε και εν πάση περιπτώσει δεν είχαμε την πρόθεση να επιδιώξουμε κάτι τέτοιο.»

3431 Οι ενδείξεις αυτές δεν παρέχουν τη δυνατότητα να προσδιοριστεί με ακρίβεια η φύση της συμπεριφοράς την οποία εννοεί η Blue Circle όταν αναφέρει ότι «η βρετανική τσιμεντοβιομηχανία» παρέμεινε αμετακίνητη.

3432 Εν πάση περιπτώσει, η Blue Circle μπορεί να θέλησε να δώσει την εντύπωση στην Τιτάν ότι εκπροσωπεί ολόκληρη τη βρετανική βιομηχανία τσιμέντου, προκειμένου να ασκήσει πίεση στη συνομιλήτριά της στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν τότε ώστε να επιχειρήσουν να επιλύσουν το ζήτημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ωστόσο, τούτο δεν αποδεικνύει ότι υπήρξε οποιαδήποτε προηγούμενη συνεννόηση μεταξύ των βρετανικών τσιμεντοβιομηχανιών.

3433 Υπό τις συνθήκες αυτές, η ένδειξη την οποία επισημαίνει η Επιτροπή στην παράγραφο 28, σημείο 12, πρώτη περίπτωση, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη συνεννοήσεως μεταξύ της Blue Circle, της Rugby και της Castle σκοπούσας στην εξάλειψη ή στη μείωση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3434 Από τα ανωτέρω (σκέψεις 3406 έως 3433) προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Blue Circle, της Castle και της Rugby, σκοπούσας στην παρεμπόδιση και/ή στη μείωση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3435 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί.

3436 Ως εκ τούτου, παρέλκει πλέον η εξέταση των παρατηρήσεων της Rugby (υπομνήματα της 7ης Φεβρουαρίου και της 29ης Δεκεμβρίου 1997) και της Castle (υπομνήματα της 10ης Φεβρουαρίου και της 24ης Δεκεμβρίου 1997) που υποβλήθηκαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, όσον αφορά τη διαπίστωση της παραβάσεως που διαλαμβάνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Β — Συμφωνίες και εναρμονισμένη πρακτική τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία β έως η, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3437 Στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία β έως η, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει επτά παραβάσεις σε καθεμία από τις οποίες ενεπλάκησαν κατ' αυτήν, αφενός, μια ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία μετασχούσα στην ETF και, αφετέρου, οι ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες Ηρακλής και/ή Τιτάν.

3438 Οι διάφορες προβαλλόμενες παραβάσεις αφορούν τις αγοραπωλησίες και τις συμβάσεις που περιγράφονται στην παράγραφο 28, σημεία 15 έως 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες έχουν το κοινό σημείο ότι αποτελούν, κατά την Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 56, σημείο 1), «την εφαρμογή συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που αντιβαίνουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1», δεδομένου ότι «αποτελούν μέρος των προτρεπτικών μέτρων ("carrot actions"), τα οποία θέσπισε η Cembureau Task Force με σκόπο τη διοχέτευση του πλεονάσματος της ελληνικής παραγωγής σε άλλες αγορές και την παύση ή τουλάχιστον την αναχαίτιση των εξαγωγών στην Ευρώπη εκ μέρους των Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου».

3439 Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 56, σημεία 5, 8, 11, 12 και 13) η Επιτροπή κρίνει ότι οι προαναφερθείσες αγοραπωλησίες και συμβάσεις αποτέλεσαν την εφαρμογή συμπράξεων που αντέβαιναν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεδομένου ότι σκοπούσαν στην αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των Ελλήνων παραγωγών στις ευρωπαϊκές αγορές και/ή στην εκτροπή όλων ή μέρους των σχετικών ποσοτήτων προς άλλες αγορές και ότι τούτο γνώριζαν τα εμπλεκόμενα μέρη.

3440 Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι Έλληνες παραγωγοί ευθύνονται για παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, με την αιτιολογία ότι γνώριζαν ότι ο σκοπός τον οποίον επιδίωκαν οι Ευρωπαίοι αντισυμβαλλόμενοί τους μέσω των εν λόγω αγοραπωλησιών ήταν να αποτραπούν οι άμεσες πωλήσεις των προϊόντων τους στις ευρωπαϊκές αγορές και/ή να εκτραπούν ποσότητες των προϊόντων αυτών προς άλλες αγορές. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίζεται σε διάφορα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Από τα έγγραφα αυτά προκύπτει ότι, κατόπιν της εμφανίσεως του προβλήματος των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη, οι Έλληνες παραγωγοί είχαν, από τα μέσα του 1986, συζητήσεις με τους Ευρωπαίους παραγωγούς για να εξευρεθεί λύση στο πρόβλημα αυτό.

3441 Επί του ζητήματος αυτού, παρατηρείται κατ' αρχάς ότι η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ των παραγωγών τσιμέντου εν γένει και μεταξύ των συγκεκριμένων επιχειρήσεων που μετέσχαν στις προβαλλόμενες παραβάσεις αποτελούν συνήθη πρακτική στη διεθνή αγορά, η οποία υφίστατο πολύ πριν από την εμφάνιση του προβλήματος που προκάλεσαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (βλ. προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημεία 15, όγδοο εδάφιο, 16, τελευταίο εδάφιο, 19, τελευταίο εδάφιο, και 22, τελευταίο εδάφιο). Συνεπώς, οι αγοραπωλησίες τις οποίες αφορά η παράγραφος 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορούν να θεωρηθούν αποτέλεσμα μιας ασυνήθους διαδικασίας οφειλομένης στην κατάσταση που επικρατούσε τότε, πράγμα το οποίο θα δικαιολογούσε, εκ του λόγου αυτού και μόνον, τον χαρακτηρισμό τους ως παραβάσεων. Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η AA (βλ. παράγραφο 20) έβαλλε και κατά άλλων συμβάσεων συναφθεισών κατά τον ίδιο χρόνο μεταξύ των παραγωγών της δυτικής Ευρώπης και των Ελλήνων παραγωγών, οι οποίες δεν περιελήφθησαν στην προσβαλλομένη απόφαση.

3442 Στη συνέχεια, υπενθυμίζεται ότι, περί τα μέσα του 1985, οι Έλληνες παραγωγοί αντιμετώπισαν σοβαρότατα προβλήματα πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας οφειλόμενα στην κατάρρευση των αγορών τους εξαγωγής στη Μέση Ανατολή. Οι εν λόγω παραγωγοί επιχείρησαν να επιλύσουν τα προβλήματα αυτά στρεφόμενοι προς τη δυτική Ευρώπη, όπου άρχισαν να εξάγουν, περί τα τέλη του 1985 ή τις αρχές του 1986, στις αγορές που θεωρούσαν προσιτότερες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 24, σημείο 1, και 56, σημείο 1). Η κατάσταση αυτή ώθησε ορισμένες μη ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες και ενώσεις τσιμεντοβιομηχανιών να συστήσουν την ETF, στην οποία ανατέθηκε η εκπόνηση μέτρων, κυρίως προτρεπτικών, τα οποία μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη, πρωτίστως τις προερχόμενες από την Ελλάδα. Σύμφωνα με το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18775), τα εν λόγω προτρεπτικά μέτρα έπρεπε να συνίστανται στη διάθεση σε ορισμένες αγορές, κατά προτεραιότητα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και στη δυτική Αφρική, ποσοτήτων τσιμέντου «της βιομηχανίας που "αποσταθεροποι[ούσε]" την αγορά», δηλαδή, κατά τον χρόνο εκείνο, της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου.

3443 Στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός και μόνον ότι οι Έλληνες παραγωγοί γνώριζαν, κατόπιν των συζητήσεών τους με τους παραγωγούς της δυτικής Ευρώπης, ότι, με τις εν λόγω αγοραπωλησίες, οι δεύτεροι αποσκοπούσαν στην παύση ή, τουλάχιστον, στη μείωση των αμέσων πωλήσεων τους στη δυτική Ευρώπη δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι μετέσχαν σε συμπράξεις αντιβαίνουσες στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3444 Η γνώση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υποδηλώνει συμπεριφορά συνιστώσα παράβαση, παρά μόνον αν αποδειχθεί ότι συνοδεύεται από προσχώρηση της οικείας ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας στον σκοπό που επιδίωκαν οι παραγωγοί της δυτικής Ευρώπης με τις ως άνω αγοραπωλησίες. Δεδομένου ότι ο εν λόγω σκοπός στρεφόταν προφανώς κατά των συμφερόντων της ελληνικής βιομηχανίας τσιμέντου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3442), μόνον η απόδειξη δεσμεύσεως αυτής της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές, ως αντάλλαγμα για τις υπό εξέταση αγοραπωλησίες ή συμβάσεις, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι συνιστά εκ μέρους της προσχώρηση στον σκοπό αυτό.

3445 Εξάλλου, αυτή είναι η άποψη την οποία υιοθέτησε η Επιτροπή στην ΑΑ όσον αφορά το πραγματικό περιστατικό που στοιχειοθετεί την εν προκειμένω ευθύνη των Ελλήνων παραγωγών.

3446 Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 61, στοιχείο η, ν, η Επιτροπή εξέθεσε τα εξής:

«Όλες οι συμβάσεις που απαριθμήθηκαν στην παράγραφο 20 αποτελούν συμφωνίες αντίθετες με το άρθρο 85, παράγραφος 1. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις παραγράφους 16 έως 20, αποτελούν μέρος των "carrot actions" που θεσπίστηκαν από τη Cembureau Task Force με στόχο τον εκτοπισμό του πλεονάσματος της ελληνικής παραγωγής και κατέστη σαφές ότι έθεταν ως όρο να σταματήσουν οι Έλληνες παραγωγοί τις άμεσες παραδόσεις τους στην Ευρώπη.

Κατά συνέπεια, όλες οι συμβάσεις πρέπει να θεωρηθούν ως συμφωνίες αντίθετες με το άρθρο 85, όχι μόνον εκείνες που αφορούν τις παραδόσεις στην Ευρώπη, αλλά επίσης και εκείνες οι οποίες αφορούν παραδόσεις εκτός της Ευρώπης. Πράγματι, οι τελευταίες αυτές συμβάσεις περιορίζουν επίσης τον ανταγωνισμό εξαιτίας του γεγονότος ότι οι Έλληνες παραγωγοί-πωλητές έχουν, δυνάμει των συμβατικών τους υποχρεώσεων, χάσει τη δυνατότητα διάθεσης μέρους ή του συνόλου των εμπορευμάτων τους στην κοινή αγορά, όπου είχαν το δικαίωμα να ελπίζουν ότι θα μπορούσαν να πράξουν κάτι τέτοιο βάσει των περιστάσεων και κυρίως των τιμών που θα μπορούσαν να επιτύχουν. Αυτό ενισχύεται περαιτέρω από το γεγονός ότι οι Έλληνες παραγωγοί είχαν ήδη αρχίσει να εξάγουν στις χώρες της ΕΟΚ τις οποίες θεωρούσαν περισσότερο ευάλωτες και ο ρητός στόχος των συμβάσεων αυτών ήταν να σταματήσουν οι εξαγωγές αυτές.»

3447 Από το απόσπασμα αυτό προκύπτει σαφώς ότι, στην ΑΑ, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι Έλληνες παραγωγοί ευθύνονταν για τη σύναψη συμφωνιών με τους παραγωγούς της δυτικής Ευρώπης οι οποίες αντέβαιναν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, με την αιτιολογία ότι, κατ' αυτήν, ως αντάλλαγμα για τη σύναψη των εν λόγω συμβάσεων, είχαν προσχωρήσει στον παράνομο σκοπό τον οποίο οι παραγωγοί της δυτικής Ευρώπης επιδίωκαν μέσω των συμβάσεων αυτών, δεσμευόμενοι έναντι αυτών να «παύσουν» (ή να «σταματήσουν») τις άμεσες παραδόσεις τους στις κοινοτικές αγορές, χάνοντας έτσι, λόγω των «συμβατικών τους υποχρεώσεων», τη δυνατότητα να διοχετεύσουν τα προϊόντα τους στις αγορές αυτές όπως υπαγόρευαν τα εμπορικά τους συμφέροντα.

3448 Επομένως, οι εμπλεκόμενοι Έλληνες παραγωγοί δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για συμπεριφορά αντιβαίνουσα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, παρά μόνον αν αποδειχθεί ότι, ως αντάλλαγμα για τις επίμαχες αγοραπωλησίες ή συμβάσεις, δεσμεύθηκαν να παύσουν ή να μειώσουν τις άμεσες πωλήσεις τους στις ευρωπαϊκές αγορές.

3449 Καθεμία από τις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία β έως η, της προσβαλλομένης αποφάσεως προσάπτεται, εκτός από την Ηρακλής και/ή την Τιτάν, σε μία μόνον επιχείρηση, δηλαδή στην αντισυμβαλλομένη τους ευρωπαϊκή εταιρία η οποία εμπλέκεται στις επίμαχες αγοραπωλησίες ή συμβάσεις, εξυπακούεται δε ότι, στην παράγραφο 4, στοιχείο η, η Επιτροπή προσάπτει στην Aker και στην Euroc τις κατ' αυτήν συνιστώσες παράβαση ενέργειες της κοινής θυγατρικής τους Scancem (βλ. παραγράφους 28, σημείο 22, και 56, σημείο 13). Συνεπώς, μόνον υπό την προϋπόθεση που εκτίθεται στην προηγούμενη σκέψη μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη της συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής που διαπιστώνεται, κατά περίπτωση, στα διάφορα σημεία του διατακτικού. Πράγματι, ακόμη και αν διαπιστωθεί ότι η εν λόγω αντισυμβαλλομένη ευρωπαϊκή εταιρία αγόρασε προϊόντα προελεύσεως Ελλάδος επιδιώκοντας τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδιωκόταν στο πλαίσιο της ETF, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι μετέοχε μόνη της σε παράνομη σύμπραξη.

3450 Υπό το πρίσμα των σκέψεων αυτών, πρέπει να εξετασθεί η νομιμότητα του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχεία β έως η, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1. Συμφωνία μεταξύ της Blue Circle και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3451 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Blue Circle και η Τιτάν παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από τις 4 Ιουλίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1989, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Τιτάν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Νιγηρία καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων αυτών των προϊόντων εκ μέρους του Τιτάνα προς τις ευρωπαϊκές αγορές».

3452 Η προσβαλλομένη απόφαση πραγματεύεται την παράβαση αυτή στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος στην παράγραφο 28, σημείο 15, και στο σχετικό με τη νομική εκτίμηση μέρος στην παράγραφο 56, σημείο 5.

3453 Στην παράγραφο 28, σημείο 15, πρώτο εδάφιο, η Επιτροπή αναφέρεται σε δύο τηλετυπήματα της 4ης και της 7ης Ιουλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19545 και 19546), με τα οποία η Blue Circle αγόρασε από την Τιτάν 20 000 τόνους τσιμέντου με προορισμό τη Βοστώνη σε τιμή FOB 29 USD ανά τόνο. Η Επιτροπή επικαλείται επίσης (τρίτο εδάφιο) τα τηλετυπήματα της 11ης και της 14ης Αυγούστου, της 1ης και της 5ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19547 έως 19551 και 19553 έως 19555) τα οποία αναφέρουν την εκ μέρους της Blue Circle αγορά 25 000 περίπου τόνων τσιμέντου από την Τιτάν για την Blue Circle Atlantic, σε τιμή που έφθανε το πολύ μέχρι 27 USD FOB ανάλογα με την αντοχή του τσιμέντου. Συγκρίνει τις ποσότητες και τις τιμές που αναγράφονται στα διάφορα αυτά τηλετυπήματα με τα ακόλουθα αναγραφόμενα στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημεία 3 και 15, δεύτερο και τρίτο εδάφιο): «Η BCI [Blue Circle Industries] έχει ήδη αρχίσει να προωθεί τις ελληνικές παραδόσεις στις ΗΠΑ (το πρώτο πλοίο τελείωσε την εκφόρτωση 20 000 τόνων στη Βοστώνη, ενώ το δεύτερο θα φορτώσει σύντομα 25 000 τόνους για τη Βαλτιμόρη). Τιμή: πρώτη παράδοση 29 [USD] FOB και δεύτερη παράδοση 27 [USD].»

3454 Στη συνέχεια, η Επιτροπή επισημαίνει τα εξής (σημείο 15, πέμπτο εδάφιο):

«Μεταξύ της Blue Circle Atlantic και του Τιτάνα υπεγράφησαν οι ακόλουθες συμβάσεις παράδοσης τσιμέντου με προορισμό τις ΗΠΑ: σύμβαση της 14ης Οκτωβρίου 1986, που τροποποιήθηκε στις 30 Νοεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/10926 έως 10941)· σύμβαση της 1ης Αυγούστου 1987 που τροποποιήθηκε στις 2 Αυγούστου 1987, στις 31 Αυγούστου 1987, στις 15 Ιανουαρίου 1988, στις 24 Οκτωβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/10896 έως 10905, 10946 έως 10951 και 19562 έως 19579)· σύμβαση της 24ης Οκτωβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/10907 έως 10914). Οι συμβάσεις αυτές αφορούν τις παραδόσεις 300 000 τόνων από την 1η Ιανουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1987, 200 000 τόνων από την 1η Ιανουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 με προαίρεση αγοράς 200 000 ακόμη τόνων, και 216 000 τόνων από την 1η Νοεμβρίου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1989 αντίστοιχα.»

3455 Κατά την Επιτροπή, οι ποσότητες αυτές πρέπει να συσχετισθούν με τις ποσότητες τις οποίες η Blue Circle δήλωσε ότι ήθελε να αγοράσει από την Τιτάν και την Ηρακλής για τις Ηνωμένες Πολιτείες κατά

τα έτη 1986/87, 1987/88 και 1988/89. Εξάλλου, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι στην ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987 αναγράφονται, στο σημείο 1.5, τα εξής: «Ελληνικές εξαγωγές: ποσότητες και συμβάσεις με τα μέλη της task force 1987 [έγγραφα αριθ. 33.126/18937 και 18938]».

3456 Εξάλλου, η Επιτροπή αναφέρεται (έκτο εδάφιο) στα τηλετυπήματα της 17ης Δεκεμβρίου 1986, της 7ης και της 15ης Ιανουαρίου, της 12ης και της 26ης Φεβρουαρίου, της 1ης και της 3ης Απριλίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/19461 έως 19469), τα οποία αφορούσαν τις εκ μέρους της Blue Circle παραγγελίες τσιμέντου από την Τιτάν με προορισμό τη Νιγηρία. Κατ' αυτήν (ίδιο εδάφιο), οι αγοραπωλησίες αυτές πρέπει να συσχετισθούν με την ποσότητα των 100 000 τόνων με αγνώστους προορισμούς την οποία η Blue Circle είχε δηλώσει ότι επροτίθετο να αγοράζει από την Ηρακλής και την Τιτάν κάθε χρόνο από το 1986 έως το 1989.

3457 Στην παράγραφο 56, σημείο 5, η Επιτροπή καταλήγει ως εξής:

«Οι αγορές της Blue Circle από τον Τιτάνα οι οποίες συμφωνήθηκαν με τέλεξ στις 4 Ιουλίου, 11 Αυγούστου, 14 Αυγούστου, 1 Σεπτεμβρίου, 5 Σεπτεμβρίου και 17 Δεκεμβρίου 1986 και 7 Ιανουαρίου, 15 Ιανουαρίου, 12 Φεβρουαρίου, 26 Φεβρουαρίου, 1 Απριλίου και 3 Απριλίου 1987 καθώς και οι συμβάσεις που συνήφθησαν στις 14 Οκτωβρίου 1986, 1 Αυγούστου 1987 και 24 Οκτωβρίου 1988, καθώς και προσθήκες τους, μεταξύ της Blue Circle και του Τιτάνα (βλ. [παράγραφο] 28, [σημείο] 15), αποτελούν την έκφραση μιας συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων που αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και διήρκεσε από τις 4 Ιουλίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου [1989]. Πράγματι, στόχος αυτών των συμβάσεων ήταν η διοχέτευση των σχετικών ποσοτήτων προς αγορές εκτός Ευρώπης και αυτό ήταν γνωστό στα δύο μέρη (βλ. [παράγραφο] 28, [σημεία] 1 έως 11 και 15).»

3458 Η Rugby (T-53/95) και η Castle (T-56/95) προβάλλουν σειρά ισχυρισμών προκειμένου να αποδείξουν τη νομιμότητα των αγοραπωλησιών που αφορούσε η συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στην πραγματικότητα, με τους ισχυρισμούς αυτούς επιδιώκουν να αποδείξουν τη νομιμότητα του αντικειμένου της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, πρακτική η οποία, κατά την Επιτροπή, αφορούσε, μεταξύ άλλων, ορισμένες από τις αγοραπωλησίες τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β (βλ. προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 56, σημείο 3, i).

3459 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν εκ προοιμίου κατά το μέτρο που, αφενός, αποφασίστηκε η ακύρωση του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3406 έως 3435) και, αφετέρου, η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, δεν γίνεται δεκτή εις βάρος της Rugby και της Castle.

3460 Η Τιτάν (T-64/95) και η Blue Circle (T-88/95) αναπτύσσουν ισχυρισμούς επί της ουσίας με σκοπό την ακύρωση του δευτέρου εδαφίου αυτού. Εξάλλου, προσάπτουν στην Επιτροπή ότι κατά τη διαπίστωση της εν λόγω παραβάσεως προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, παραλείποντας να τους παράσχει,

κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι τους στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

3461 Επί της ουσίας, η Τιτάν αναπτύσσει ισχυρισμούς προκειμένου να αποδείξει ότι, όποιος και αν ήταν ο σκοπός τον οποίον επιδίωκαν τα μέλη της ETF με τις συναλλαγές που εκτίθενται στην παράγραφο 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι συναλλαγές αυτές εντάσσονταν, καθόσον την αφορά, στο σύνηθες πλαίσιο των εξαγωγικών της δραστηριοτήτων. Ως προς την ίδια, οι εν λόγω συναλλαγές δεν είχαν σκοπό θίγοντα τον ανταγωνισμό.

3462 Η Τιτάν εκθέτει το οικονομικό πλαίσιο και τις εμπορικές ευκαιρίες που την ώθησαν να αναζητήσει, από το 1986, νέες αγορές εξαγωγής. Εξηγεί ότι στράφηκε προς την αμερικανική αγορά, η οποία τότε βρισκόταν σε πλήρη ανάπτυξη, καθώς και προς τις αγορές της δυτικής Ευρώπης, όπου θεωρούσε ότι εξακολουθούσαν να υπάρχουν ευκαιρίες. Οι εξαγωγές της προς την αμερικανική αγορά διέπονταν από τις δυνάμεις της αγοράς και μόνον και από την αποκλειστική της μέριμνα να πραγματοποιήσει συμφέρουσες συναλλαγές. Επιπλέον, οι ποιότητες τσιμέντου που παρήγε (κυρίως χαμηλής αλκαλικότητας) πληρούσαν τα απαιτούμενα στην αγορά αυτή κριτήρια. Όσον αφορά τις ευρωπαϊκές αγορές, η Τιτάν παρατηρεί ότι, λόγω της διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας από την οποία έπασχαν τότε οι αγορές αυτές, έπρεπε να αντιμετωπίσει, όπως οι λοιπές ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες, αναρίθμητες πιέσεις και δυσχέρειες και αναρίθμητα εμπόδια (εμπορικής, τεχνικής και διοικητικής φύσεως) και αποτρεπτικά μέτρα, σκοπούντα να παρεμποδίσουν τη θέση σε κυκλοφορία των πλεονασμάτων παραγωγής της. Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι έδωσε θετική απάντηση στις προσφορές αγοράς που της υπέβαλαν οι διάφοροι Ευρωπαίοι παραγωγοί.

3463 Η Τιτάν προσθέτει ότι, παρά τα πολλαπλά εμπόδια, οι εξαγωγές της ανήλθαν στα ύψη στη δυτική Ευρώπη από το 1985. Συνεπώς, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι επιδίωξε να μειώσει τον όγκο του ενδοκοινοτικού εμπορίου τσιμέντου και clinker. Το γεγονός ότι οι Ευρωπαίοι εταίροι της μπορεί να θέλησαν να αγοράσουν τα πλεονάσματα παραγωγής της προκειμένου να απορροφήσουν τις ποσότητες αυτές οι οποίες κρίθηκαν αποσταθεροποιητικές για τις αγορές τους δεν δικαιολογεί το συμπέρασμα ότι υπήρξε παράνομη πρόθεση εκ μέρους της. Εν πάση περιπτώσει, η Τιτάν δεν θα μετείχε ηθελημένα σε παράνομη συμφωνία αντίθετη προς τα συμφέροντά της, ενδίδοντας σε προτάσεις προτρέπουσες την να διοχετεύσει την παραγωγή της προς τρίτες ως προς την Κοινότητα χώρες.

3464 Η Τιτάν προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι προσέβαλε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως χαρακτηρίζοντας τις εξαγωγές της προς τις Ηνωμένες Πολιτείες ως μέτρα εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, χωρίς να εκτιμήσει τη νομιμότητα των δραστηριοτήτων εξαγωγής των μελών της ETF εκτός των κοινοτικών αγορών, ειδικότερα δε προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ οι δραστηριότητες αυτές αντιπροσώπευαν βασικό μέρος των εισαγωγών στην αμερικανική αγορά. Ισχυρίζεται επίσης ότι η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει, διότι δεν εξέθεσε στην προσβαλλομένη απόφαση τους λόγους που την ώθησαν να κρίνει ότι οι εξαγωγές προελεύσεως Ελλάδος έπρεπε, συναφώς, να διακρίνονται των λοιπών εξαγωγών ευρωπαϊκής προελεύσεως.

3465 Η Τιτάν και η Blue Circle υποστηρίζουν στη συνέχεια ότι οι αγοραπωλησίες τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως εντάσσονταν στο πλαίσιο των εμπορικών σχέσεων που είχαν προ πολλού καθιερωθεί μεταξύ της Blue Circle και της Τιτάν, αφενός, και της Τιτάν και της Νιγηρίας, αφετέρου. Η Τιτάν διευκρινίζει ότι οι εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών με σκοπό την επανεξαγωγή προς τρίτες ως προς την Κοινότητα χώρες αποτελεί συνήθη πρακτική. Η Blue Circle προσθέτει ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν υποδηλώνει ότι ρητή ή σιωπηρή προϋπόθεση των αγοραπωλησιών αυτών ήταν η μελλοντική αποχή της Τιτάν από την εξαγωγή τσιμέντου προς οποιοδήποτε άλλο σημείο της κοινής αγοράς. Κατ' αυτήν, η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα. Πράγματι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι λόγοι που την ώθησαν να αγοράσει τσιμέντο προελεύσεως Ελλάδος σκοπούσαν επίσης στη μείωση των πλεονασμάτων του τσιμέντου αυτού στη δυτική Ευρώπη και στο Ηνωμένο Βασίλειο ειδικότερα, η ύπαρξη της βουλήσεως αυτής, μεταξύ των πολυαρίθμων λόγων για τις αγοραπωλησίες αυτές, δεν θα μετέτρεπε σε παραβάσεις αυτές τις συνήθεις εμπορικές πράξεις.

3466 Όσον αφορά, πρώτον, τις εκ μέρους της Blue Circle αγορές τσιμέντου της Τιτάν με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες, μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω στη σκέψη 3453, παρατηρείται ότι οι διάδικοι δεν αμφισβητούν την ορθότητα της συσχετίσεως στην οποία προέβη η Επιτροπή μεταξύ των εν λόγω αγοραπωλησιών και των αναγραφομένων στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 15, δεύτερο και τρίτο εδάφιο). Η συσχέτιση αυτή οδηγεί στη σκέψη ότι οι αγοραπωλησίες αυτές περιλαμβάνονταν στη συμβολή της Blue Circle στα προτρεπτικά μέτρα τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny για να απορροφηθεί το «τσιμέντο της βιομηχανίας που "αποσταθεροποι[ούσε]" την αγορά» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18775), των οποίων μέτρων η εξέταση είχε ανατεθεί στην ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2538).

3467 Εξάλλου, κατά την κατάρτιση του εγγράφου αυτού, η Blue Circle ανέφερε το ενδεχόμενο να διαθέσει η αμερικανική θυγατρική της, Blue Circle Atlantic, μέρος αυτών των «αποσταθεροποιητικών ποσοτήτων» στην αμερικανική αγορά (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18775).

3468 Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται από το ακόλουθο απόσπασμα του εσωτερικού σημειώματος της Blue Circle (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημεία 4 και 11· έγγραφο αριθ. 33.126/11083), το οποίο φέρει τον τίτλο «Εισαγωγές από την Ελλάδα» και είναι αχρονολόγητο, αλλά ανατρέχει στις αρχές Σεπτεμβρίου 1986, πράγμα το οποίο οι διάδικοι δεν αμφισβητούν:

«Πριν από μερικές εβδομάδες, η Blue Circle, η Holderbank και η Lafarge άρχισαν να απορροφούν ελληνικό τσιμέντο και clinker, κυρίως του Τιτάνα, για να το διοχετεύσουν στις ΗΠΑ και τον Καναδά, πράγμα που αποτελεί χειρονομία καλής θέλησης έναντι των Ελλήνων.»

3469 Ωστόσο, ούτε τα τηλετυπήματα που αφορούν τις αγορές εκ μέρους της Blue Circle με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3453), ούτε τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986, ούτε τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στις δύο προηγούμενες σκέψεις

περιέχουν ενδείξεις εμφαίνουσες ότι, ως αντάλλαγμα για τις εν λόγω αγοραπωλησίες, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Blue Circle να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές, ιδίως δε στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3470 Αντιθέτως, με έγγραφο της 22ας Σεπτεμβρίου 1986 το οποίο απηύθυνε στην Holderbank (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11094), η Blue Circle δηλώνει ότι «αποφάσισε να συνεχίσει να αγοράζει ποσότητες ελληνικού τσιμέντου για τις συναλλαγές [της] στις ΗΠΑ, μολονότι το πρόβλημα του Ηνωμένου Βασιλείου δεν έχει ακόμη επιλυθεί». Η Blue Circle συνεχίζει ως εξής: «Είπα στον Πεζάνη (και στον Καραγερόπουλο σε προηγούμενη τηλεφωνική συνομιλία) ότι, για όσον καιρό οι Έλληνες συνεχίζουν να αποτελούν απειλή για την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, δεν θα εξακολουθήσουμε να καταβάλλουμε τις τιμές που είχαμε δεχθεί για τις πρόσφατες παραδόσεις της Τιτάν και ότι οι μεταγενέστερες συναλλαγές μας στην αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών θα πρέπει να πραγματοποιηθούν στις τιμές της αγοράς.» Η εταιρία αυτή καταλήγει: «Ελπίζουμε ότι, διατηρώντας την προοπτική της συνεχίσεως των δραστηριοτήτων της Blue Circle στις Ηνωμένες Πολιτείες, θα μειώσουμε τουλάχιστον τον όγκο των δραστηριοτήτων τους στο Ηνωμένο Βασίλειο.»

3471 Οι δηλώσεις αυτές αποδεικνύουν ότι καμία λύση στο ζήτημα των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος δεν είχε εξευρεθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο στα τέλη Σεπτεμβρίου του 1986. Οι εν λόγω δηλώσεις εμφαίνουν ότι η Blue Circle δεν είχε επιτύχει να της υποσχεθεί η Τιτάν τη διακοπή ή τη μείωση των αμέσων πωλήσεών της στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου ως αντάλλαγμα για τις παραγγελίες που δόθηκαν μεταξύ των αρχών Ιουλίου και των αρχών Σεπτεμβρίου 1986.

3472 Η έλλειψη αποδείξεως της δεσμεύσεως αυτής της Τιτάν προκύπτει επίσης από το ακόλουθο απόσπασμα ενός εσωτερικού σημειώματος της Blue Circle της 24ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/11132, μη παρατιθέμενο στην προσβαλλομένη απόφαση): «Οι Έλληνες θα παραμείνουν. Αν η προσοχή από πολιτικής απόψεως συνεχίσει να είναι επικεντρωμένη στο πρόβλημα αυτό, δεν μπορούν να αποσυρθούν απαρατήρητοι και, δεδομένου ότι δεν δεσμεύονται από τους ίδιους εμπορικούς κανόνες που περιορίζουν το περιθώριό μας χειρισμών, μπορούν να κερδίσουν τα πάντα και δεν έχουν να χάσουν τίποτε με την αναμονή.»

3473 Σε τελική ανάλυση, προφανώς οι παραγγελίες τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, πρώτο και τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτέλεσαν απλώς «χειρονομία καλής θέλησης» της Blue Circle «έναντι των Ελλήνων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11083).

3474 Όσον αφορά, δεύτερον, τις συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ της Blue Circle Atlantic και της Τιτάν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3454), παρατηρείται ότι τα έγγραφα που αφορούν τις συμβάσεις αυτές δεν αποδεικνύουν ότι, ως αντάλλαγμα γι' αυτές, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Blue Circle να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές. Το απόσπασμα του εσωτερικού σημειώματος της Blue Circle της 24ης Οκτωβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3472) αποδεικνύει το αντίθετο, όσον αφορά τουλάχιστον την σύμβαση της 14ης Οκτωβρίου 1986.

3475 Όπως υπογραμμίσθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3455), η Επιτροπή συσχετίζει τις ποσότητες που προέβλεπαν οι εν λόγω συμβάσεις με τις ποσότητες τις οποίες «η Blue Circle δήλωσε ότι ήθελε να αγοράσει από τον Τιτάνα και τον Ηρακλή για τις Ηνωμένες Πολιτείες κατά τα έτη 1986/87, 1987/88 και 1988/89».

3476 Συναφώς επισημαίνεται ότι, σε ένα εσωτερικό σημείωμα με τον τίτλο «Έγγραφο συζήτησης — εισαγωγές σε χαμηλές τιμές — συνεδρίαση της Δευτέρας, 7 Ιουλίου 1986, ώρα 9.30» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/10992 έως 10994), η Blue Circle, αφού αναφέρεται στις επιλογές που έχει η βρετανική τσιμεντοβιομηχανία, δηλαδή να ακολουθήσει πολιτική μη συνεργασίας με τους Έλληνες παραγωγούς ή πολιτική συνεργασίας με τους εν λόγω παραγωγούς, αναφέρει σχετικά με τη δεύτερη αυτή πολιτική ότι οι συζητήσεις με την Τιτάν και την Ηρακλής οδήγησαν στη μελέτη δύο εναλλακτικών λύσεων.

3477 Σύμφωνα με την πρώτη λύση, ένας Ευρωπαίος μεσάζοντας θα αγόραζε ένα εκατομμύριο τόνους σε διάστημα ενός έτους για προορισμούς εκτός Ευρώπης.

3478 Η δεύτερη λύση στηριζόταν σε τριετή συμφωνία κατά τη διάρκεια της οποίας η Τιτάν και η Ηρακλής θα πωλούσαν μέρος της παραγωγής τους στην Blue Circle. Έτσι, μελετήθηκε, μεταξύ άλλων, για έκαστο των τριών ετών της συμφωνίας αυτής, η πώληση 500 000 τόνων με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες.

3479 Οι ποσότητες και οι προορισμοί που υποδείχθηκαν για τη δεύτερη αυτή λύση περιέχονται σε ένα χειρόγραφο άνευ ημερομηνίας σημείωμα της Ηρακλής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/19864 και 19865), καθώς και σε ένα επίσης άνευ χρονολογίας πρωτόκολλο συμφωνίας («memorandum of understanding») (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/11096).

3480 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι το αντάλλαγμα των δύο «λύσεων» ήταν η εκ μέρους της Ηρακλής και της Τιτάν παύση ή, τουλάχιστον, μείωση των αμέσων πωλήσεών τους στο Ηνωμένο Βασίλειο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι κανένα από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία σε σχέση με τις λύσεις αυτές δεν αποδεικνύει ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη υιοθέτησαν τη μία ή την άλλη από τις λύσεις αυτές.

3481 Όπως επισημαίνει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 9), από το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle που αφορά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 1986 προκύπτει ότι οι Έλληνες παραγωγοί δεν δέχθηκαν τον περιορισμό του ενός έτους που προέβλεπε η πρώτη λύση.

3482 Όσον αφορά τη δεύτερη λύση, το ίδιο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle επισημαίνει ότι, βεβαίως, «η λύση αυτή αποτελ[ούσε] ήδη το αντικείμενο μιας συμφωνίας αρχής με τους Έλληνες παραγωγούς αλλά

[εξηρτάτο], όπως και η [πρώτη λύση], από την επίτευξη συμφωνίας με την Bouri» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 9· έγγραφο αριθ. 33.126/10993). Η προσβαλλομένη απόφαση όμως δεν εκθέτει κανένα στοιχείο από το οποίο μπορεί να συναχθεί ότι η τελευταία αυτή συμφωνία επιτεύχθηκε.

3483 Αντιθέτως, το πρωτόκολλο συμφωνίας μνεία του οποίου γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 3479 εκθέτει τα εξής (σημείο 5): «Τα μέρη θα συνάψουν επίσημη συμφωνία ή επίσημες συμφωνίες όπου θα εκφράζονται οι προεκτεθείσες προθέσεις. Η εφαρμογή αυτής της συμφωνίας ή αυτών των συμφωνιών θα εξαρτηθεί από την εκ μέρους του αγοραστή σύναψη συμφωνίας με τον συμβαλλόμενο D, όσον αφορά τις δυνατότητές του διανομής στο Ηνωμένο Βασίλειο και τον εκ μέρους των πωλητών καθορισμό του αγοραστή ως μεσάζοντος στο Ηνωμένο Βασίλειο.» Εντούτοις, η προσβαλλομένη απόφαση και πάλι δεν περιέχει καμία απόδειξη περί της πληρώσεως των διαφόρων αυτών προϋποθέσεων.

3484 Το χειρόγραφο άνευ ημερομηνίας σημείωμα της Ηρακλής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3479) ωσαύτως δεν αποδεικνύει ότι τα μέρη υιοθέτησαν τη δεύτερη λύση που εκτίθεται στο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle που αφορά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 1986.

3485 Υπό τις συνθήκες αυτές, από κανένα στοιχείο δεν μπορεί να συναχθεί, όπως πράττει η Επιτροπή, η ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των ποσοτήτων που αφορούν οι συμβάσεις τις οποίες εκθέτει η παράγραφος 28, σημείο 15, πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως και των «ποσ[οτήτων] τις οποίες η Blue Circle δήλωσε ότι ήθελε να αγοράσει από τον Τιτάνα και τον Ηρακλή για τις Ηνωμένες Πολιτείες κατά τα έτη 1986/87, 1987/88 και 1988/89», κατά τις συζητήσεις της με τις εταιρίες αυτές.

3486 Εξάλλου, κατά το ίδιο διάστημα, η Blue Circle και η Τιτάν συζητούσαν για ένα πρόγραμμα αγοράς προϊόντων με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες που «δεν είχε σχέση με την κατάσταση στο Ηνωμένο Βασίλειο» (εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle σχετικό με τη σύσκεψή της με την Τιτάν της 17ης Σεπτεμβρίου 1986· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 10· έγγραφο αριθ. 33.126/11081). Με το πρόγραμμα αυτό, η Blue Circle «μπορούσε να επιτρέψει στην Τιτάν να διαθέσει από 600 000 έως ένα εκατομμύριο τόνους στα νοτιοανατολικά [των Ηνωμένων Πολιτειών]» (ίδιο έγγραφο).

3487 Οι συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως μπορούσαν μάλλον να έχουν σχέση με το πρόγραμμα αυτό αγορών, παρά με τις συζητήσεις με τις οποίες επιχειρεί να τις συνδέσει η Επιτροπή.

3488 Η Επιτροπή (ίδιο εδάφιο) συσχετίζει επίσης τις συμβάσεις αυτές με το ότι, στην ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως της ETF της 11ης Φεβρουαρίου 1987, γινόταν μνεία, στο σημείο 1.5, περί του ζητήματος των «ελληνικ[ών] εξαγωγ[ών]: ποσότητες και συμβάσεις με τα μέλη της task force 1987» (έγγραφα αριθ. 33.126/18937 και 18938).

3489 Εντούτοις, η ένδειξη αυτή δεν εμφαίνει ότι η σύναψη των συμβάσεων αυτών αποτέλεσε αντικείμενο παράνομης συμφωνίας μεταξύ της Τιτάν και της Blue Circle, συνισταμένης σε υπόσχεση της Τιτάν προς την Blue Circle ότι, ως αντάλλαγμα για τις συμβάσεις αυτές, θα έπαυε ή θα μείωνε τις άμεσες πωλήσεις στις ευρωπαϊκές αγορές.

3490 Όσον αφορά, τρίτον, τις εκ μέρους της Blue Circle παραγγελίες τσιμέντου της Τιτάν με προορισμό τη Νιγηρία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3456), τα τηλετυπήματα που αφορούν τις παραγγελίες αυτές δεν αποδεικνύουν ότι, ως αντάλλαγμα γι' αυτές, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Blue Circle να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές, ιδίως δε στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3491 Όπως επισημάνθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3456), η Επιτροπή συσχετίζει τις ποσότητες τις οποίες αφορούσαν οι παραγγελίες αυτές με «την ποσότητα των 100 000 τόνων την οποία η Blue Circle είχε δηλώσει ότι επροτίθετο να αγοράζει κάθε χρόνο κατά την περίοδο 1986-1989 για να τη διαθέσει σε άγνωστο τόπο προορισμού».

3492 Συναφώς, όσον αφορά τη δεύτερη λύση την οποία εκθέτει το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle που αφορά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3476), μελετήθηκε κυρίως η πώληση από την Ηρακλής και την Τιτάν στην Blue Circle, κατά τη διάρκεια εκάστου των τριών ετών της συμφωνίας που προέβλεπε η δεύτερη αυτή λύση, ποσοτήτων 100 000 τόνων για αγνώστους προορισμούς. Τα δεδομένα αυτά περιέχονται στο προαναφερθέν χειρόγραφο σημείωμα της Ηρακλής και στο προαναφερθέν πρωτόκολλο συμφωνίας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3479).

3493 Ωστόσο, όπως έχει ήδη υπογραμμισθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3480 και 3482 έως 3484), κανένα στοιχείο δεν επιτρέπει το συμπέρασμα ότι τα μέρη υιοθέτησαν την εν λόγω λύση.

3494 Εξάλλου, από κανένα στοιχείο δεν μπορεί να συναχθεί, όπως πράττει η Επιτροπή, η ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των ποσοτήτων που αφορούν οι παραγγελίες τις οποίες εκθέτει η παράγραφος 28, σημείο 15, έκτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως και της «ποσότητας των 100 000 τόνων την οποία η Blue Circle είχε δηλώσει ότι επροτίθετο να αγοράζει κάθε χρόνο κατά την περίοδο 1986-1989 για να τη διαθέσει σε άγνωστο τόπο προορισμού» κατά τις συζητήσεις της με τους Έλληνες παραγωγούς τον Ιούλιο του 1986.

3495 Στην παράγραφο 28, σημείο 15, προτελευταίο εδάφιο, η Επιτροπή επικαλείται το ακόλουθο απόσπασμα του σημειώματος του G. Marshall (Blue Circle) της 14ης Μαΐου 1987, σχετικά με τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/11344 και 11345):

«Τιτάν. Είναι ικανοποιημένος από τις [επαφές] με την Blue Circle και ειδικότερα με τον Philip Hawkesworth. Ο Ιβάν Τρύφωνας παρατήρησε ότι, όπως φαίνεται τώρα, άρχισε να επικρατεί σύνεση, τουλάχιστον στον Τιτάνα.

Εκτίμησαν τη μεταχείριση της οποίας έτυχαν στις ΗΠΑ και κρίνουν ότι οι παραδόσεις στη Βόρειο Ιρλανδία δεν είναι τόσο λεπτό θέμα όσο εκείνες στη Μεγάλη Βρετανία.»

3496 Κατά την Επιτροπή, το απόσπασμα αυτό αποδεικνύει ότι οι αγοραπωλησίες τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως «[ήσαν] διαφορετικό πράγμα από τις συνήθεις εμπορικές σχέσεις» (ίδιο σημείο, τελευταίο εδάφιο).

3497 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το εν λόγω απόσπασμα ουδόλως διαλαμβάνει μνεία των παραγγελιών της Blue Circle προς την Τιτάν με προορισμό τη Νιγηρία. Συνεπώς, εν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να αποδείξει ότι οι αγοραπωλησίες τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, έκτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως συνιστούσαν παράβαση.

3498 Εξάλλου, τα σχόλια και οι εκτιμήσεις που εξέφρασε ο εκπρόσωπος της Τιτάν προς τους μετασχόντες στη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 μπορεί να σκοπούσαν στην άρση της πιέσεως που ασκούσαν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί στους Έλληνες παραγωγούς, ιδιαίτερα στην Τιτάν, προκειμένου να τους ωθήσουν να παύσουν τις εξαγωγές τους προς τις αγορές της δυτικής Ευρώπης. Εν πάση περιπτώσει, δεν αποδεικνύουν ότι, ως αντάλλαγμα για τις αγοραπωλησίες τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Τιτάν υποσχέθηκε στην Blue Circle να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3499 Η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως και υπόμνημα ανταπαντήσεως στην υπόθεση T-64/95) προβάλλει διάφορα στοιχεία προκειμένου να αποδείξει τη συμμετοχή της Τιτάν στα συστατικά στοιχεία της παραβάσεως που περιγράφονται στην παράγραφο 28, ιδίως σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3500 Πρώτον, η Επιτροπή στηρίζεται στο περιεχόμενο του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2539). Το έγγραφο αυτό αποδεικνύει ότι τα μέλη της ETF έπεισαν ταχέως την Τιτάν, αφού εκείνη θέλησε να παραβεί τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, να συνεργαστεί στην εφαρμογή του κανόνα αυτού, αποδεχόμενη τα μέτρα που σκοπούσαν στην κατανομή των αγορών.

3501 Εντούτοις, το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny αποδεικνύει αποκλειστικώς ότι, κατόπιν των «προβλημάτων που δημιουργ[ούσε] η αποσταθεροποίηση της τσιμεντοβιομηχανίας» (βλ. τίτλο του εγγράφου αυτού· έγγραφο αριθ. 33.126/18772), οι παραγωγοί τσιμέντου της δυτικής Ευρώπης συμφώνησαν τη λήψη σειράς μέτρων, κυρίως προτρεπτικών, που σκοπούσαν στην εξάλειψη των αποσταθεροποιητικών εισαγωγών. Το έγγραφο αυτό δεν αποδεικνύει ότι η Τιτάν, η οποία, για προφανείς λόγους, ουδόλως ενεπλάκη στην κατάρτιση του εγγράφου αυτού και ουδέποτε κλήθηκε να εγκρίνει το περιεχόμενό του, προσχώρησε στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδίωκαν τα μέτρα τη λήψη των οποίων συνέστησε το εν λόγω έγγραφο, δεχόμενη να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές ως αντάλλαγμα για τις εκ μέρους των Ευρωπαίων παραγωγών αγορές των πλεονασμάτων παραγωγής της. Συνεπώς, δεν μπορεί να αποδείξει ότι οι αγοραπωλησίες τις οποίες

αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτέλεσαν την έκφραση μιας παράνομης συμφωνίας μεταξύ της Blue Circle και της Τιτάν.

3502 Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει, όπως και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 28, σημείο 11), ότι, σύμφωνα με το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle των αρχών Σεπτεμβρίου 1986 (βλ. ανωτέρω, σκέψη 3468), «κατά τη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα στην Αθήνα, η Τιτάν πρότεινε να περιορισθούν οι συνολικές πωλήσεις της ίδιας και της Ηρακλής στο Ηνωμένο Βασίλειο σε ποσόστωση καθορισθείσα από κοινού σε 300 000 τόνους το πρώτο έτος και σε 500 000 το δεύτερο και το τρίτο έτος».

3503 Εντούτοις, το σημείωμα αυτό δεν αποδεικνύει ότι η εν λόγω προσφορά έγινε από την Τιτάν ως αντάλλαγμα για τις αγοραπωλησίες και τις συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, τα αναγραφόμενα στο σημείωμα αυτό, ότι δηλαδή «η Τιτάν θεωρ[ούσε] την ποσόστωση [αυτή] για το Ηνωμένο Βασίλειο ως επιπλέον προς τις ποσότητες που απορροφούσε η Blue Circle για τις συναλλαγές της στις Ηνωμένες Πολιτείες», δεν αποδεικνύουν την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των εκ μέρους της Blue Circle αγορών τσιμέντου της Τιτάν για τις Ηνωμένες Πολιτείες και της μειώσεως της παρουσίας της δεύτερης στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, εμφαίνουν την ανησυχία της Τιτάν μήπως οι ποσότητες που αγόραζε η Blue Circle για τις συναλλαγές της στις Ηνωμένες Πολιτείες ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο ενδεχόμενης συμφωνίας περιορισμού των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3504 Εξάλλου, η Blue Circle ουδέποτε θεώρησε την προαναφερθείσα προσφορά ως σαφή δέσμευση της Τιτάν να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στο έγγραφο που απηύθυνε στη Holderbank στις 22 Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/11094), δηλαδή λίγο μετά την εν λόγω προσφορά εκ μέρους της Τιτάν, η Blue Circle υπογραμμίζει ότι «καμία λύση δεν έχει βρεθεί μέχρι τώρα στο πρόβλημα του Ηνωμένου Βασιλείου». Εξάλλου, όπως διαπιστώνει η Επιτροπή (παράγραφος 28, σημείο 13), ο περιορισμός των ελληνικών εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο υπήρξε αποτέλεσμα συμφωνίας που επιτεύχθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου του 1986 όχι μεταξύ Βρετανών παραγωγών και Ελλήνων παραγωγών, αλλά μεταξύ των κυβερνήσεων των δύο αυτών χωρών.

3505 Τρίτον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Τιτάν αναμίχθηκε ενεργώς στην αναζήτηση λύσεων ικανών να διασφαλίσουν, προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων, τη σταθερότητα των κοινοτικών αγορών. Στηρίζεται στα διάφορα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3506 Πράγματι, στα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 3, 5, 8 και 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως γίνεται μνεία συζητήσεων μεταξύ της Τιτάν και των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου, πρωτίστως της Blue Circle, για την εξεύρεση λύσεως στο πρόβλημα που δημιουργούσαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη.

3507 Εντούτοις, όπως διαπιστώνει η Επιτροπή (παράγραφος 28, σημείο 7), «τα μέλη της ETF δεν επέτυχαν συλλογική συμφωνία [περί απορροφήσεως των αποσταθεροποιητικών ποσοτήτων] με τους Έλληνες παραγωγούς, μάλλον επειδή οι τελευταίοι ήταν ιδιαίτερα επιφυλακτικοί». Η λύση που βασιζόταν στον περιορισμό των ελληνικών εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο υπήρξε αποτέλεσμα συμφωνίας τον Δεκέμβριο του 1986 μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3504).

3508 Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τις συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, η Τιτάν δεσμεύθηκε να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3509 Τέταρτον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με το έγγραφο που απηύθυνε στις 22 Σεπτεμβρίου 1986 η Blue Circle στην Holderbank, οι ειδικές τιμές που καθορίστηκαν στις συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ της Τιτάν και της Blue Circle Atlantic δεν εξηγούνταν από την ιδιαίτερη ποιότητα των προϊόντων της Τιτάν, αλλά από τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό των συμβάσεων αυτών. Η Επιτροπή στηρίζεται επίσης στο ακόλουθο απόσπασμα του εσωτερικού σημειώματος της Blue Circle που αφορά τη συνεδρίαση της 17ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/11080 έως 11082): «Ο Πεζάνης [Τιτάν] συμφώνησε ότι οι προνομιακές τιμές που τους καταβάλαμε φέτος για τις παραδόσεις με προορισμό τη Βοστώνη και τη Βαλτιμόρη εξαρτώνταν από την εξεύρεση λύσεως, κατόπιν διαπραγματεύσεων, για το Ηνωμένο Βασίλειο και ότι οι εμπορικές συναλλαγές του επομένου έτους έπρεπε, κατά συνέπεια, να συζητηθούν επί εμπορικής βάσεως λαμβάνουσας υπόψη τα συμφέροντα της [Blue Circle] Inc.»

3510 Βεβαίως, τα διάφορα αυτά στοιχεία επιβεβαιώνουν τον προτρεπτικό χαρακτήρα, από πλευράς της Blue Circle, των αγοραπωλησιών τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, πρώτο και τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εντούτοις, το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 17ης Σεπτεμβρίου 1986 αποδεικνύει επίσης ότι, ως αντάλλαγμα για τις αγοραπωλησίες αυτές που πραγματοποιήθηκαν σε προνομιακές τιμές, η Τιτάν στη καλύτερη των περιπτώσεων δέχθηκε να αναζητήσει μια κατόπιν διαπραγματεύσεων λύση στο πρόβλημα που δημιούργησαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3511 Αντιθέτως, καμία από τις ενδείξεις αυτές δεν αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τις παραγγελίες της Blue Circle με προορισμό τη Βοστώνη και τη Βαλτιμόρη, η Τιτάν δεσμεύθηκε να παύσει ή να περιορίσει τις άμεσες πωλήσεις της στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αντιθέτως, όπως επισημάνθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3470), το από 22 Σεπτεμβρίου 1986 έγγραφο της Blue Circle προς τη Holderbank υπογραμμίζει ότι κατά τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1986 εξακολουθούσε να μην έχει βρεθεί λύση στο ζήτημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3512 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων (σκέψεις 3439 έως 3450 και 3466 έως 3511), συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι αγοραπωλησίες και οι συμβάσεις, τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 15, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελούσαν την έκφραση θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας μεταξύ της Τιτάν και της Blue Circle με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Τιτάν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Νιγηρία καθώς και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των προϊόντων αυτών από την Τιτάν στις ευρωπαϊκές αγορές.

3513 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί.

3514 Κατόπιν τούτου, παρέλκει πλέον η εξέταση των παρατηρήσεων τις οποίες κατέθεσαν η Blue Circle (υπόμνημα της 10ης Φεβρουαρίου 1997) και η Τιτάν (υπομνήματα της 10ης Φεβρουαρίου και της 18ης Δεκεμβρίου 1997) κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168, προκειμένου να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, όσον αφορά την εις βάρος τους διαπίστωση της παραβάσεως που διαλαμβάνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2. Συμφωνία μεταξύ της Holderbank και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3515 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Holderbank και η Τιτάν παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από τις 19 Ιουνίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Τιτάν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Αφρική καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων των προϊόντων εκ μέρους του Τιτάνα προς τις ευρωπαϊκές αγορές».

3516 Η προσβαλλομένη απόφαση πραγματεύεται την παράβαση αυτή στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος στην παράγραφο 28, σημείο 16, και στο σχετικό με τη νομική εκτίμηση μέρος στην παράγραφο 56, σημεία 6 και 8.

3517 Στην παράγραφο 28, σημείο 16, πρώτο εδάφιο, η Επιτροπή επισημαίνει τα εξής:

«Υπάρχει ένα σχέδιο σύμβασης μεταξύ Τιτάνα και Umar (θυγατρικής της Holderbank) με ημερομηνία 19 Ιουνίου 1986: το σχέδιο αυτό υπεγράφη από τον Τιτάνα, αλλά όχι και από την Umar, και αφορά παραδόσεις clinker και τσιμέντου με προορισμό τις ΗΠΑ (έγγραφα αριθ. 33.126/19501 έως 19511). Σύμφωνα με τον Τιτάνα (σελ. 50 της απάντησης στην [AA]), η σύμβαση αυτή δεν έγινε αποδεκτή από την Umar. Ωστόσο, τον Ιούνιο και Ιούλιο του 1986 ο Τιτάν έστειλε στην Umar δύο φορτία clinker και ένα φορτίο τσιμέντου που έφθαναν συνολικά τους [61 437] τόνους. Η ποσότητα αυτή πρέπει να συσχετισθεί με εκείνη που προκύπτει από τα πρακτικά της συνεδρίασης της ETF στις 19 [Αυγούστου] 1986 (βλ. σημείο 3 παραπάνω): "Η Holderbank συμφώνησε επίσης (αλλά δεν υπέγραψε ακόμη) την αγορά 90 000 τόνων από τον Τιτάνα. Έχουν ήδη παραδοθεί 7 000 τόνοι (...)".»

3518 Στη συνέχεια (δεύτερο εδάφιο), η Επιτροπή αναφέρει δύο συμβάσεις τις οποίες υπέγραψαν η Umar και η Τιτάν στις 16 Ιανουαρίου 1987 και στις 18 Δεκεμβρίου 1987 και οι οποίες αφορούσαν την παράδοση

στην Ideal Basic Industries (αμερικανική θυγατρική της Holderbank) τουλάχιστον 200 000 τόνων clinker το 1987 και 90 000 τόνων το 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/19482 έως 19489).

3519 Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης (τρίτο εδάφιο) ότι στις 20 Αυγούστου 1988 η Pays-Bas Cement Co. (ολλανδική θυγατρική της Holderbank) και η Τιτάν υπέγραψαν σύμβαση για την παράδοση, από την 1η Αυγούστου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, 300 000 τόνων clinker συνολικά, το ήμισυ των οποίων έπρεπε να διοχετευθεί στις χώρες της Benelux και το υπόλοιπο στην Αφρική (έγγραφα αριθ. 33.126/19814 έως 19843).

3520 Συσχετίζει (τέταρτο εδάφιο) τις ποσότητες τις οποίες αφορούσαν αυτές οι τελευταίες τρεις συμβάσεις με τη δέσμευση των μελών της ETF «να αγοράσουν άνω του ενός και μάλιστα δύο έως τρία εκατομμύρια τόνους από Έλληνες παραγωγούς (βλ. έγγραφα που προαναφέρονται [στα σημεία] 1 έως 6)».

3521 Στην παράγραφο 56, σημεία 6 και 8, η Επιτροπή καταλήγει:

«Οι αγορές του ομίλου Holderbank του Ιουνίου και Ιουλίου 1986 από τον Τιτάνα καθώς και οι συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ του ομίλου Holderbank και του Τιτάνα με ημερομηνίες 16 Ιανουαρίου και 18 Δεκεμβρίου 1987 και 20 Αυγούστου 1988 (βλ. [παράγραφο] 28, [σημείο] 16) αποτελούν την έκφραση μιας συμφωνίας μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων που αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και διήρκεσε από τις 19 Ιουνίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990.

(...)

Πράγματι, στόχος αυτών των συμβάσεων ήταν να αποφευχθούν οι άμεσες πωλήσεις των δύο Ελλήνων παραγωγών στις ευρωπαϊκές αγορές και να διοχετευθεί ένα μέρος των σχετικών ποσοτήτων προς άλλες αγορές, αυτό δε ήταν γνωστό στα ενεχόμενα μέρη (βλ. [παράγραφο] 28, [σημεία] 1 έως 7, 16 και 17).»

3522 Η Τιτάν (T-64/95) και η Holderbank (T-68/95) αναπτύσσουν ισχυρισμούς επί της ουσίας με σκοπό την ακύρωση του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, η Τιτάν προσάπτει στην Επιτροπή ότι, κατά τη διαπίστωση της εν λόγω παραβάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της, παραλείποντας να της παράσχει, κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι της στέρησε απαλλακτικά υπέρ αυτής στοιχεία.

3523 Επί της ουσίας, εκτός από τους γενικούς ισχυρισμούς που προβάλλει η Τιτάν και εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 3461 έως 3464, η Τιτάν και η Holderbank υποστηρίζουν ότι οι διάφορες αγοραπωλησίες τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 16, της προσβαλλομένης αποφάσεως ενέπιπταν στο σύνηθες πλαίσιο των προϋφισταμένων εμπορικών τους σχέσεων. Οι συναλλαγές αυτές ουδόλως είχαν σκοπό θίγοντα τον ανταγωνισμό. Η Τιτάν προσθέτει ότι οι μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών εμπορικές ανταλλαγές τσιμέντου και clinker με σκοπό την επανεξαγωγή προς χώρες της Κοινότητας ή προς τρίτες χώρες αποτελεί συνήθη πρακτική.

3524 Όσον αφορά τις συναλλαγές που εκτίθενται στην παράγραφο 28, σημείο 16, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3517), επισημαίνονται τα ακόλουθα, τα οποία αναγράφονται στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 3):

«Η Holderbank συμφώνησε (...) να αγοράσει (δεν έχει ακόμη υπογράψει) 90 000 τόνους τσιμέντου από τον Τιτάνα. Έχουν ήδη παραδοθεί 7 000 τόνοι.

(...)

Η Holderbank αγόρασε επίσης 50 000 τόνους clinker από τον Τιτάνα σε τιμή FOB 19,80 [USD]. Έχουν ήδη παραδοθεί 25 000 τόνοι. Όλη η ποσότητα αυτή προορίζεται για την αγορά των ΗΠΑ.»

3525 Στο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle των αρχών Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3468), εκτίθενται τα ακόλουθα:

«Πριν από μερικές εβδομάδες, η Blue Circle, η Holderbank και η Lafarge άρχισαν να απορροφούν ελληνικό τσιμέντο και clinker, κυρίως του Τιτάνα, για να το διοχετεύσουν στις ΗΠΑ και τον Καναδά, πράγμα που αποτελεί χειρονομία καλής θέλησης έναντι των Ελλήνων.»

3526 Από την ανάγνωση των διαφόρων αυτών αποσπασμάτων εγγράφων, προκύπτει ότι η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι οι αγορές τσιμέντου και clinker από την Τιτάν στις οποίες προέβη η Umar τον Ιούνιο και τον Ιούλιο του 1986 περιλαμβάνονταν στη συμβολή της Holderbank στα προτρεπτικά μέτρα τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny για να απορροφηθεί το «τσιμέντο της βιομηχανίας που "αποσταθεροποι[ούσε]" την αγορά» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18775), των οποίων μέτρων η εξέταση είχε ανατεθεί στην ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2538).

3527 Εξάλλου, κατά την κατάρτιση του εγγράφου αυτού, η Holderbank προσφέρθηκε να διαθέσει μέρος αυτών των «αποσταθεροποιητικών ποσοτήτων» στην αμερικανική αγορά.

3528 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να εμφαίνει ότι, ως αντάλλαγμα για τις αγοραπωλησίες αυτές, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Holderbank να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3529 Συνεπώς, οι αγοραπωλησίες αυτές αποτέλεσαν απλώς «χειρονομία καλής θέλησης» της Holderbank έναντι της Τιτάν με σκοπό να την παρακινήσει να αναζητήσει μαζί με τους Ευρωπαίους παραγωγούς λύση στο πρόβλημα που δημιουργούσαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη.

3530 Όσον αφορά, στη συνέχεια, τις συμβάσεις της 16ης Ιανουαρίου 1987, της 18ης Δεκεμβρίου 1987 και της 20ής Αυγούστου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3518 και 3519), διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα που αφορούν τις συμβάσεις αυτές δεν αποδεικνύουν ότι, ως αντάλλαγμα γι' αυτές, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Holderbank να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3531 Όσον αφορά τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3520), τα οποία η Επιτροπή (ίδια παράγραφος, σημείο 16, τέταρτο εδάφιο) συσχετίζει με τις ποσότητες στις οποίες αναφέρονται οι επίμαχες συμβάσεις για να αποδείξει ότι οι συμβάσεις αυτές συνιστούν παράβαση, τα έγγραφα αυτά εμφαίνουν κατ' αρχάς ότι πλείονες ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες μέλη της ETF ανέφεραν, κατά την κατάρτιση του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny, τις δυνατότητες τις οποίες προφανώς είχαν για τη διάθεση μέρους των πλεονασμάτων της ελληνικής παραγωγής εκτός των ευρωπαϊκών αγορών (βλ. έγγραφο Ζυρίχης/Céligny, ειδικότερα έγγραφο αριθ. 33.126/18775, παρατιθέμενο στην παράγραφο 28, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3532 Στη συνέχεια, τα έγγραφα αυτά εκθέτουν ότι, κατά τη διάρκεια του Αυγούστου 1986, η Blue Circle, η Holderbank και η Lafarge « άρχισαν να απορροφούν ελληνικό τσιμέντο και clinker, κυρίως του Τιτάνα, για να το διοχετεύσουν στις ΗΠΑ και τον Καναδά, πράγμα που αποτελεί χειρονομία καλής θέλησης έναντι των Ελλήνων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11083). Παραλλήλως, οι μετέχοντες στην ETF εξέτασαν, τον Αύγουστο/Σεπτέμβριο του 1986, τη δυνατότητα να διαπραγματευθούν με τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες μια συνολική συμφωνία απορροφήσεως αφορώσα ένα εκατομμύριο, ακόμη και δύο έως τρία εκατομμύρια τόνους από την παραγωγή των τσιμεντοβιομηχανιών αυτών, εφόσον αυτές έπαυαν τις άμεσες παραδόσεις τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημεία 2 και 5· έγγραφα αριθ. 33.126/10988 έως 10990, 18858 και 18859). Συνεπώς, η «δέσμευση» των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών να αγοράσουν τις ανωτέρω ποσότητες εντασσόταν στο πλαίσιο μια συλλογικής διαπραγματεύσεως, το αντάλλαγμα της οποίας ήταν η παύση των αμέσων πωλήσεων ελληνικών προϊόντων στη δυτική Ευρώπη.

3533 Όπως διαπιστώνει η Επιτροπή «τα μέλη της ETF δεν επέτυχαν συλλογική συμφωνία με τους Έλληνες παραγωγούς, μάλλον επειδή οι τελευταίοι ήταν ιδιαίτερα επιφυλακτικοί» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 7).

3534 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι το γεγονός ότι δεν υπήρξε συνολική συμφωνία απορροφήσεως εξηγείται από την προτίμηση των Ελλήνων παραγωγών για κατ' ιδίαν συμφωνίες με ορισμένα μέλη της ETF.

3535 Συναφώς, το μόνο έγγραφο που αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση του οποίου μπορεί να γίνει επίκληση προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού είναι τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Το έγγραφο αυτό εκθέτει ότι «η task-force θεωρεί ότι η ελληνική βιομηχανία δεν ενδιαφέρεται πλέον για μια συνολική συμφωνία απορροφήσεως, διότι προτιμά τις κατ' ιδίαν συμφωνίες με τις άλλες χώρες (επί παραδείγματι με την Ιταλία)» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημεία 22 και 25· έγγραφο αριθ. 33.126/18859). Το έγγραφο προσθέτει τα εξής: «Λαμβανομένης υπόψη της υποστηρίξεως της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και άλλων οργάνων στην εκστρατεία κατά των εισαγωγών επιχορηγουμένου ελληνικού τσιμέντου, αντενδείκνυται προς το παρόν η δέσμευση σε συμφωνίες.» Οι ενδείξεις αυτές δεν αποδεικνύουν ότι συνήφθησαν κατ' ιδίαν συμφωνίες απορροφήσεως μεταξύ των Ελλήνων παραγωγών και των μελών της ETF κατόπιν της υποσχέσεως των μεν προς τους δε ότι θα έπαυαν ή θα μείωναν τις άμεσες πωλήσεις τους στις ευρωπαϊκές αγορές.

3536 Υπό τις συνθήκες αυτές, η συσχέτιση την οποία προβάλλει η Επιτροπή στην παράγραφο 28, σημείο 16, τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν δικαιολογεί το συμπέρασμα ότι οι συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ της Holderbank και της Τιτάν στις 16 Ιανουαρίου 1987, 18 Δεκεμβρίου 1987 και 20 Αυγούστου 1988 συνιστούν παραβάσεις.

3537 Η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως και υπόμνημα ανταπαντήσεως στην υπόθεση T-64/95) επικαλείται επίσης δύο στοιχεία προκειμένου να αποδείξει τη συμμετοχή της Τιτάν στα συστατικά στοιχεία της παραβάσεως τα οποία εκθέτει η παράγραφος 28, ιδίως σημείο 16, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3538 Πρώτον, η Επιτροπή στηρίζεται στο περιεχόμενο του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3500).

3539 Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3501, το έγγραφο αυτό δεν αποδεικνύει ότι οι συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 16, αποτέλεσαν την έκφραση παράνομης συμφωνίας μεταξύ της Holderbank και της Τιτάν.

3540 Δεύτερον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Τιτάν αναμίχθηκε ενεργώς στην εξεύρεση λύσεων ικανών να διασφαλίσουν, προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων μερών, τη σταθερότητα των κοινοτικών

αγορών. Η Επιτροπή στηρίζεται στα διάφορα έγγραφα τα οποία αφορά η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3541 Πράγματι, πολλά από τα έγγραφα αυτά αναφέρονται σε συζητήσεις μεταξύ της Τιτάν και των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών για να βρεθεί λύση στο «ελληνικό πρόβλημα». Στα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden αναγράφεται, μεταξύ άλλων, ότι, «[κατά] την τελευταία συνεδρίαση μεταξύ Τιτάν και Blue Circle/Holderbank, η Τιτάν δήλωσε ότι ήταν διατεθειμένη να συνεργασθεί».

3542 Εντούτοις, όπως διαπιστώθηκε ήδη επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω, σκέψη 3507) οι συζητήσεις αυτές ουδέποτε κατέληξαν σε αποτέλεσμα λόγω της επιφυλακτικότητας των Ελλήνων παραγωγών. Όσον αφορά, ειδικότερα, το Ηνωμένο Βασίλειο, το πρόβλημα που δημιουργούσαν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος επιλύθηκε τον Δεκέμβριο του 1986 σε πολιτικό επίπεδο με μια συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου.

3543 Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τις συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 16, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Holderbank να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3544 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων (σκέψεις 3439 έως 3450 και 3524 έως 3543), συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι παραδόσεις και οι συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 16, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούσαν την έκφραση θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας μεταξύ της Τιτάν και της Holderbank με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Τιτάν προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Αφρική καθώς και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των προϊόντων αυτών εκ μέρους της Τιτάν στις ευρωπαϊκές αγορές.

3545 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί.

3546 Κατόπιν τούτου, παρέλκει πλέον η εξέταση των παρατηρήσεων τις οποίες κατέθεσε η Τιτάν (υπομνήματα της 10ης Φεβρουαρίου και της 18ης Δεκεμβρίου 1997) κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168, προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία, όσον αφορά την εις βάρος της διαπίστωση της παραβάσεως που διαλαμβάνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3. Συμφωνία μεταξύ της Holderbank και της Ηρακλής, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο δ, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3547 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο δ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Holderbank και η Ηρακλής παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από τις 9 Μαΐου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων τσιμέντου και clinker εκ μέρους του Ηρακλή προς τις ευρωπαϊκές αγορές καθώς και την εκτροπή προς άλλες αγορές των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Ηρακλής».

3548 Η προσβαλλομένη απόφαση πραγματεύεται την παράβαση αυτή στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος στην παράγραφο 28, σημείο 17, και στο σχετικό με τη νομική εκτίμηση μέρος στην παράγραφο 56, σημεία 7 και 8.

3549 Στην παράγραφο 28, σημείο 17, πρώτο εδάφιο, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, «στις 9 Μαΐου 1986, υπεγράφη μεταξύ του Ηρακλή και της Umar σύμβαση για την παράδοση 100 000 τόνων τσιμέντου (έγγραφα αριθ. 33.126/20057 έως 20064)». Η Επιτροπή συγκρίνει την ποσότητα αυτή με τα αναγραφόμενα στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986: «Επιπλέον, η Holderbank αγόρασε 100 000 τόνους από τον Ηρακλή, από τους οποίους 40 000 τόνοι έχουν ήδη παραδοθεί.»

3550 Στη συνέχεια, η Επιτροπή διαπιστώνει τα ακόλουθα (δεύτερο εδάφιο):

«Στις 19 Μαΐου 1988 ο Ηρακλής και η Umar υπέγραψαν σύμβαση για την παράδοση [490 000] τόνων (δηλαδή 230 000 τόνους clinker και 260 000 τόνους clinker ή τσιμέντο), που υποδιαιρέθηκαν σε 110 000 τόνους το 1988, 190 000 τόνους το 1989 και 190 000 το 1990 (έγγραφα αριθ. 33.126/20063 έως 20071). Το άρθρο 6 της σύμβασης αυτής προβλέπει ότι τουλάχιστο 230 000 τόνοι clinker πρέπει να διοχετευθούν, κατ' επιλογή του αγοραστή, στις Κάτω Χώρες ή/και στο Λουξεμβούργο ή/και στο Βέλγιο. Οι υπόλοιπες ποσότητες clinker ή τσιμέντου μπορούν να διοχετευθούν σε χώρες εκτός της [Benelux], ο δε αγοραστής πρέπει να ζητήσει προηγουμένως την έγγραφη συγκατάθεση του πωλητή.»

3551 Συσχετίζει (τρίτο εδάφιο) τις ποσότητες που αφορά η σύμβαση αυτή με «τη διαβεβαίωση της Holderbank και άλλων παραγωγών ότι επροτίθεντο να αγοράσουν από τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες ένα και πλέον, και μάλιστα 2 έως 3 εκατομμύρια τόνους (βλ. έγγραφα που προαναφέρονται [στα σημεία] 1 έως 6)».

3552 Στην παράγραφο 56, σημεία 7 και 8, η Επιτροπή καταλήγει στα εξής:

«Οι συμβάσεις που υπεγράφησαν μεταξύ του ομίλου Holderbank και του Ηρακλή στις 9 Μαΐου 1986 και 19 Μαΐου 1988 (βλ. [παράγραφο] 28, [σημείο] 17) αποτελούν την έκφραση συμφωνίας μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων που αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και διήρκεσε από τις 9 Μαΐου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990.

Πράγματι, στόχος αυτών των συμβάσεων ήταν να αποφευχθούν οι άμεσες πωλήσεις των δύο Ελλήνων παραγωγών στις ευρωπαϊκές αγορές και να διοχετευθεί ένα μέρος των σχετικών ποσοτήτων προς άλλες αγορές, αυτό δε ήταν γνωστό στα ενεχόμενα μέρη (βλ. [παράγραφο] 28, [σημεία] 1 έως 7, 16 και 17).»

3553 Η Ηρακλής (T-57/95) και η Holderbank (T-68/95) αμφισβητούν επί της ουσίας την ύπαρξη της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο δ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3554 Η Ηρακλής προσάπτει στην Επιτροπή ότι εκτίμησε εσφαλμένως τη θέση της και τη στρατηγική της στην αγορά, καθώς και το οικονομικό πλαίσιο που την ώθησε να στραφεί, από το 1986, προς τις κοινοτικές αγορές προκειμένου να διασφαλίσει την επιβίωσή της. Υπογραμμίζει τα πολυάριθμα εμπόδια και τις πολυάριθμες δυσχέρειες που αντιμετώπισε προκειμένου να θέσει σε κυκλοφορία την παραγωγή της στις αγορές αυτές. Τα εμπόδια και οι δυσχέρειες οφείλονταν εν μέρει στην οικονομική συγκυρία, στη διάρθρωση των αγορών της δυτικής Ευρώπης, στη γεωγραφική και οικονομική της θέση και στην υποδομή της, καθώς και, εν μέρει, στη σύσταση της ETF. Ωστόσο, τα εμπόδια αυτά δεν την εμπόδισαν να συνάψει συμβάσεις με διαφόρους Ευρωπαίους παραγωγούς και να αυξήσει σημαντικά τον όγκο των εξαγωγών της στην Ευρώπη ήδη από το 1986. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι μετέσχε ηθελημένα, εις βάρος των ίδιων της των συμφερόντων, σε διακανονισμούς που θα μείωναν τις ευκαιρίες της για εξαγωγή.

3555 Η Ηρακλής και η Holderbank υποστηρίζουν ότι οι συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 17, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούσαν συνήθεις εμπορικές πράξεις, χωρίς σκοπό και αποτέλεσμα που να θίγει τον ανταγωνισμό. Τονίζουν το γεγονός ότι η Umar, εμπορικός εταίρος της Ηρακλής στις συναλλαγές αυτές, ήταν εταιρία ειδικευμένη στο διεθνές εμπόριο τσιμέντου και clinker.

3556 Όσον αφορά τη σύμβαση της 9ης Μαΐου 1986 την οποία αφορά η παράγραφος 28, σημείο 17, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3549), επισημαίνονται τα ακόλουθα, τα οποία αναγράφονται στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 3): «Επιπλέον, η Holderbank αγόρασε από τον Ηρακλή 100 000 τόνους, οι 40 000 από τους οποίους έχουν ήδη παραδοθεί. Ο Bloom συμμετείχε στην τελευταία συναλλαγή, εφόσον εκφόρτωσε πλοία στο Μισσισιπή και διένειμε το φορτίο στην αγορά του Dundee.»

3557 Από την ανάγνωση του αποσπάσματος αυτού προκύπτει ότι η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Holderbank είχε την πρόθεση να παρουσιάσει τη σύμβαση αυτή, η οποία αφορούσε την παράδοση 100 000 τόνων τσιμέντου, ως τη συμβολή της στα προτρεπτικά μέτρα τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny για να απορροφηθεί το «τσιμέντο της βιομηχανίας που "αποσταθεροποι[ούσε]" την αγορά» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18775), των οποίων μέτρων η εξέταση είχε ανατεθεί στην ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2538).

3558 Δεν αμφισβητείται ότι το πρόβλημα που αφορά τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη ανέκυψε περί τα τέλη του 1985 ή στις αρχές του 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 1). Συνεπώς, η Holderbank ήταν σε θέση, χωρίς να αναμείνει τη σύσταση διαρθρωμένης συμπράξεως με τους Ευρωπαίους συναδέλφους της, να λάβει, μέσω της θυγατρικής της, Umar, μέτρα αποσκοπούντα στην εξάλειψη της απειλής την οποία αποτελούσαν οι εισαγωγές αυτές, μέτρα τα οποία στη συνέχεια παρουσίασε ως τη συμβολή της στα προτρεπτικά μέτρα που συμφωνήθηκαν εν τω μεταξύ σε επίπεδο ETF.

3559 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τη σύμβαση αυτή, η Ηρακλής δεσμεύθηκε έναντι της Holderbank να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές. Εξάλλου, σύμφωνα με τα έγγραφα τα οποία αναφέρουν οι παράγραφοι 25 έως 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η σύναψη της συμβάσεως αυτής ήταν προγενέστερη των συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ Ευρωπαίων και Ελλήνων παραγωγών προς επίλυση του ζητήματος των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη.

3560 Η διαπίστωση ότι η Ηρακλής δεν δεσμεύθηκε να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές ως αντάλλαγμα για τη σύμβαση που συνήψε με την Umar στις 9 Μαΐου 1986 ενισχύεται από το ακόλουθο απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 23ης Ιουλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/19878 έως 19880, μη παρατιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση):

«Οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου έχουν κάνει ένα κοινό μέτωπο με τους Εγγλέζους προκειμένου να μας αποτρέψουν να πάμε στην Αγγλία μαζί με τον Τιτάνα και έναντι αυτής της απειλής μας προσέφεραν ορισμένες μικροποσότητες για την Αμερική. Φυσικά εμείς αρνηθήκαμε αυτή τη διαπραγμάτευση διότι δεν μας συνέφερε και ούτε δεχθήκαμε τις απειλές και τους εκβιασμούς τους. Αυτοί όμως συνέχισαν να μας απειλούν και συνέπτυξαν μια εταιρία με έδρα την Ελβετία την οποία χρηματοδοτούν, με σκοπό να μας κάνουν πόλεμο. (...) Είναι γεγονός (...) ότι είναι φοβερό αυτό το τραστ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου, γιατί ελέγχουν 120 εκατομμύρια τόνους τσιμέντου, παρόλα αυτά όμως εμείς δεν ενδώσαμε στις απειλές τους. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να ζητήσουν μόνοι τους οι Εγγλέζοι να διαπραγματευθούμε και μας προσέφεραν ικανοποιητικές ποσότητες για την Αμερική. Εμείς επιμείναμε και πάλι, με το σκεπτικό ότι θέλουμε να έχουμε ένα πόδι και στην Αγγλία, πράγμα που τελικά το δέχθηκαν οι Εγγλέζοι, αλλά βρισκόμαστε ακόμη στις διαπραγματεύσεις.»

3561 Ως προς τη σύμβαση της 19ης Μαΐου 1988, την οποία αφορά η παράγραφος 28, σημείο 17, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3550), επισημαίνεται ότι τα έγγραφα

που αφορούν τη σύμβαση αυτή δεν αποδεικνύουν ότι, ως αντάλλαγμα γι' αυτήν, η Ηρακλής δεσμεύθηκε έναντι της Holderbank να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3562 Όσον αφορά τη συσχέτιση την οποία επικαλείται η Επιτροπή, βασιζόμενη στα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, μεταξύ των ποσοτήτων που αφορά η σύμβαση αυτή και «της διαβεβαίωσης της Holderbank και άλλων παραγωγών ότι επροτίθεντο να αγοράσουν από τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες ένα και πλέον, και μάλιστα 2 έως 3 εκατομμύρια τόνους» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 17, τρίτο εδάφιο), η συσχέτιση αυτή δεν δικαιολογεί, λαμβανομένης υπόψη της αναλύσεως των προαναφερθέντων εγγράφων που πραγματοποιήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3531 έως 3535, το συμπέρασμα ότι η εν λόγω σύμβαση συνιστά παράβαση.

3563 Η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση T-57/95) προβάλλει επίσης διάφορα στοιχεία αποδεικνύοντα, κατ' αυτήν, ότι η Ηρακλής υπέπεσε σε παράβαση μετέχοντας στις συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 17, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3564 Επικαλούμενη εν γένει τα στοιχεία που εκτίθενται στην παράγραφο 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Ηρακλής γνώριζε την ETF και τις συζητήσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο αυτής, προκειμένου να διοχετευθεί μέρος των πλεονασμάτων της ελληνικής παραγωγής εκτός των αγορών της δυτικής Ευρώπης. Η Ηρακλής αναμίχθηκε μάλιστα στις συζητήσεις αυτές. Συνεπώς, η Ηρακλής μετέσχε, έχοντας επίγνωση της καταστάσεως, στη ρύθμιση του προβλήματος που αφορούσε τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημείο 9, αποδεικνύουν κατ' εξοχήν την ανάμιξη της Ηρακλής στις διαπραγματεύσεις αυτές.

3565 Πράγματι, πολλά από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, ιδίως σημεία 5 και 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδεικνύουν τη συμμετοχή της Ηρακλής στις συζητήσεις με τους Ευρωπαίους παραγωγούς τσιμέντου, πρωτίστως με την Blue Circle, προκειμένου να βρεθεί λύση στο ζήτημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη.

3566 Εντούτοις, όπως διαπιστώθηκε ήδη επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω, σκέψη 3507), οι συζητήσεις αυτές ουδέποτε κατέληξαν σε αποτέλεσμα λόγω της επιφυλακτικότητας των Ελλήνων παραγωγών. Όσον αφορά, ειδικότερα, το Ηνωμένο Βασίλειο, το πρόβλημα που δημιουργούσαν οι εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος επιλύθηκε τον Δεκέμβριο του 1986 σε πολιτικό επίπεδο με μια συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου.

3567 Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τις συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 17, η Ηρακλής δεσμεύθηκε έναντι της Holderbank να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3568 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων (σκέψεις 3439 έως 3450 και 3556 έως 3567), συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι συμβάσεις που υπεγράφησαν στις 9 Μαΐου 1986 και στις 19 Μαΐου 1988 μεταξύ του ομίλου Holderbank και της Ηρακλής αποτελούσαν την έκφραση θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας μεταξύ των δύο αυτών επιχειρήσεων με σκοπό την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων τσιμέντου εκ μέρους της Ηρακλής στις ευρωπαϊκές αγορές καθώς και την εκτροπή προς άλλες αγορές των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Ηρακλής.

3569 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο δ, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί.

4. Συμφωνία μεταξύ της Lafarge και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3570 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Lafarge και η Τιτάν παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από τις 22 Ιουλίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1991, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων clinker που παρήγαγε ο Τιτάν προς τον Καναδά καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων του Τιτάνα στις ευρωπαϊκές αγορές».

3571 Η προσβαλλομένη απόφαση πραγματεύεται την παράβαση αυτή στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος στην παράγραφο 28, σημείο 18 και σημείο 19, τρίτο και τέταρτο εδάφιο, και στο σχετικό με τη νομική εκτίμηση μέρος στην παράγραφο 56, σημεία 9 και 11.

3572 Στην παράγραφο 28, σημείο 18, πρώτο εδάφιο, η Επιτροπή επισημαίνει τα ακόλουθα, τα οποία αναγράφονται στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986: «Η Lafarge αγόρασε φορτίο από τον Τιτάνα που προορίζεται για το Μόντρεαλ, ενώ ένα δεύτερο φορτίο θα παραληφθεί τον Σεπτέμβριο.»

3573 Στη συνέχεια (δεύτερο εδάφιο) η Επιτροπή αναφέρεται στα εσωτερικά έγγραφα της Lafarge της 28ης Ιανουαρίου 1986 (και όχι της 21ης Ιανουαρίου 1987, όπως ανεγράφη εκ παραδρομής), και της 8ης Ιουλίου 1986, καθώς και στον πίνακα αγορών της Lafarge από την Ελλάδα το 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/14407, 14412 και 14417). Σύμφωνα με τα έγγραφα αυτά (ίδιο εδάφιο), «στις 22 Ιουλίου 1986 η Lafarge αγόρασε από την Ελλάδα, με τη μεσολάβηση της CFCI, 33 051 τόνους clinker για να τους παραδώσει στο Μόντρεαλ στις 5/10 Αυγούστου 1986, ενώ στις 19 Αυγούστου 1986 αγόρασε 29 806 τόνους clinker με προορισμό την Canada Cement Lafarge».

3574 Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης (τρίτο εδάφιο) ότι, «στις 12 Ιουνίου 1987, ο Τιτάν συμφώνησε να πωλήσει στη Lafarge φορτίο 26 000 τόνων clinker με προορισμό το Μόντρεαλ (έγγραφα αριθ. 33.126/14433 έως 14437)».

3575 Τέλος, η Επιτροπή επικαλείται (τέταρτο εδάφιο) τη σύμβαση της 3ης Ιουνίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/14422 έως 14424), που περιελήφθη στη σύμβαση της 20ής Οκτωβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/19708 έως 19721), με την οποία «ο Τιτάν συμφώνησε να παραδίδει στη Lafarge 150 000 τόνους clinker ετησίως, από την 1η [Νοεμβρίου] 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1991, το ήμισυ των οποίων θα διοχετευόταν στη Γαλλία, συμπεριλαμβανόμενων και των νήσων της χώρας αυτής».

3576 Κατά την Επιτροπή (πέμπτο εδάφιο), οι ποσότητες τις οποίες αφορούν οι συμβάσεις αυτές πρέπει να συσχετισθούν με «τον ισχυρισμό της Lafarge και άλλων παραγωγών ότι επροτίθεντο να αγοράσουν ένα εκατομμύριο και πλέον, και μάλιστα 2 έως 3 εκατομμύρια τόνους, από τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες».

3577 Στην παράγραφο 56, σημεία 9 και 11, η Επιτροπή καταλήγει ως εξής:

«Οι αγορές της Lafarge από τον Τιτάνα, άμεσες ή έμμεσες, στις 22 Ιουλίου και 19 Αυγούστου 1986 και 12 Ιουνίου 1987 καθώς και οι συμβάσεις μεταξύ της Lafarge και του Τιτάνα με ημερομηνίες 3 Ιουνίου και 20 Οκτωβρίου 1988 (βλ. [παράγραφο] 28, [σημείο] 18) αποτελούν την έκφραση συμφωνίας μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων που αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και διήρκεσε από τις 22 Ιουλίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1991.

(...)

Πράγματι, στόχος αυτών των συμβάσεων ήταν να αποφευχθούν οι άμεσες πωλήσεις των δύο Ελλήνων παραγωγών στις ευρωπαϊκές αγορές και να διοχετευθεί ένα μέρος των σχετικών ποσοτήτων προς άλλες αγορές και αυτό ήταν γνωστό στα ενεχόμενα μέρη (βλ. [παράγραφο] 28, [σημεία] 1 έως 7, 18 και 19).»

3578 Η Lafarge (T-43/95) και η Τιτάν (T-64/95) αναπτύσσουν ισχυρισμούς επί της ουσίας με σκοπό την ακύρωση του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, κατά τη διαπίστωση της εν λόγω παραβάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, παραλείποντας να τους παράσχει, κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι τους στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

3579 Επί της ουσίας, η Lafarge προσάπτει κατ' αρχάς στην Επιτροπή ότι παρέβλεψε τις ιδιαιτερότητες του διεθνούς εμπορίου τσιμέντου και clinker κατά την ανάλυση των συναλλαγών τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 18, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Υπήρξε πρόδηλη δυσαναλογία μεταξύ των διεξόδων που προσέφεραν οι αγορές προς τις οποίες προορίζονταν οι εν λόγω αγορασθείσες ποσότητες και των πλεονασμάτων τα οποία οι ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες επιδίωκαν τότε να θέσουν σε κυκλοφορία. Η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της επίσης τη διαφορά μεταξύ τσιμέντου και clinker.

3580 Στη συνέχεια, εκτός των γενικών ισχυρισμών που προβάλλει η Τιτάν και εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 3461 έως 3464, η Lafarge και η Τιτάν ισχυρίζονται ότι οι διάφορες προαναφερθείσες αγοραπωλησίες ενέπιπταν στο σύνηθες πλαίσιο των προϋφισταμένων εμπορικών τους σχέσεων και οφείλονταν σε θεμιτά και μόνον αίτια.

3581 Όσον αφορά, πρώτον, τις αγοραπωλησίες στις οποίες αναφέρεται η παράγραφος 28, σημείο 18, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3573), επισημαίνονται τα ακόλουθα, τα οποία αναγράφονται στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 3): «Η Lafarge αγόρασε φορτίο του Τιτάνα για το Μόντρεαλ και θα αγοράσει ένα δεύτερο φορτίο τον Σεπτέμβριο.»

3582 Στο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle των αρχών Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3468) εκτίθενται τα ακόλουθα: «Πριν από μερικές εβδομάδες, η Blue Circle, η Holderbank και η Lafarge άρχισαν να απορροφούν ελληνικό τσιμέντο και clinker, κυρίως του Τιτάνα, για να το διοχετεύσουν στις ΗΠΑ και τον Καναδά, πράγμα που αποτελεί χειρονομία καλής θέλησης έναντι των Ελλήνων.»

3583 Μολονότι στα έγγραφα της Lafarge τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημείο 18, δεύτερο εδάφιο, δεν αναγράφεται ότι αποδέκτρια των παραγγελιών ελληνικού clinker περί των οποίων γίνεται λόγος ήταν η Τιτάν, βασίμως η Επιτροπή, λαμβανομένης υπόψη της χρονολογικής συμπτώσεως και της ταυτότητας των οικείων προορισμών, συσχέτισε τις εν λόγω παραγγελίες με τα αναγραφόμενα στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986. Η συσχέτιση αυτή οδηγεί στη σκέψη ότι οι συναλλαγές αυτές περιλαμβάνονταν στη συμβολή της Lafarge στα προτρεπτικά μέτρα τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny για να απορροφηθεί το «τσιμέντο της βιομηχανίας που "αποσταθεροποι[ούσε]" την αγορά» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18775), των οποίων μέτρων η εξέταση είχε ανατεθεί στην ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2538).

3584 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να εμφαίνει ότι, ως αντάλλαγμα για τις παραγγελίες αυτές, η Τιτάν υποσχέθηκε στην Lafarge να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3585 Συνεπώς, οι αγοραπωλησίες αυτές αποτέλεσαν απλώς «χειρονομία καλής θέλησης» της Lafarge έναντι της Τιτάν με σκοπό να την παρακινήσει να αναζητήσει μαζί με τους Ευρωπαίους παραγωγούς λύση στο πρόβλημα που δημιουργούσαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη.

3586 Όσον αφορά, δεύτερον, τις συμβάσεις που αναφέρει η παράγραφος 28, σημείο 18, τρίτο και τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3574 και 3575), διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα που αφορούν τις συμβάσεις αυτές δεν αποδεικνύουν ότι, ως αντάλλαγμα γι' αυτές, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Lafarge να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3587 Όσον αφορά την προβαλλόμενη από την Επιτροπή συσχέτιση των ποσοτήτων που αφορά η σύμβαση αυτή με «τον ισχυρισμό της Lafarge και άλλων παραγωγών ότι επροτίθεντο να αγοράσουν ένα εκατομμύριο και πλέον, και μάλιστα 2 έως 3 εκατομμύρια τόνους, από τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες» (παράγραφος 28, σημείο 18, πέμπτο εδάφιο), η συσχέτιση αυτή δεν δικαιολογεί, λαμβανομένης υπόψη της αναλύσεως των εγγράφων που αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 6, η οποία πραγματοποιήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3531 έως 3535, το συμπέρασμα ότι η εν λόγω σύμβαση συνιστά παράβαση.

3588 Στην παράγραφο 28, σημείο 19, τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλείται ακόμη το γεγονός ότι έγινε μνεία της συμβάσεως της 20ής Οκτωβρίου 1988, στην οποία περιελήφθη η σύμβαση της 3ης Ιουνίου του ίδιου έτους (ίδια παράγραφος, σημείο 18, τέταρτο εδάφιο), κατά τη συνεδρίαση της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988, όπως προκύπτει από τα καταρτισθέντα από τη Ciments français πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής (έγγραφα αριθ. 33.126/18179 και 18180).

3589 Επισημαίνονται οι ακόλουθες ενδείξεις στα ως άνω πρακτικά:

«Η Lafarge διεξάγει δύο διαπραγματεύσεις με τους Έλληνες, οι οποίες είναι πολύ δύσκολες λόγω της σχολαστικότητάς τους.

(...)

(...) η διαπραγμάτευση με την Τιτάν είναι πιο δύσκολη, η Lafarge προσπαθεί να ενοποιήσει τη σύμβασή της με τη σύμβαση ανταλλαγής των αεροπλάνων Dassault, που θα τους επιτρέψει να εισπράξουν προμήθεια (;) ποσοστού 3 %.

Πολλές διμερείς συζητήσεις του κ. Liduena με τους Έλληνες, βεβαίως, αλλά και με την Hispacement.»

3590 Οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι η «διαπραγμάτευση με την Τιτάν», την οποία ανέφερε η Lafarge κατά τη συνεδρίαση αυτή, αφορούσε τη σύμβαση που συνήψαν στις 20 Οκτωβρίου 1988, δηλαδή την ίδια ημέρα με την εν λόγω συνεδρίαση. Εξάλλου, η σύμβαση αυτή υπεγράφη στη Βαρκελώνη, δηλαδή στην πόλη που διεξήχθη η εν λόγω συνεδρίαση της EPC.

3591 Εντούτοις, το προαναφερθέν απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως δεν περιέχει καμία ένδειξη βάσει της οποίας να μπορεί να θεωρηθεί ότι, ως αντάλλαγμα γιά την εν λόγω σύμβαση, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Lafarge να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3592 Η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως και υπόμνημα ανταπαντήσεως στην υπόθεση Τ-64/95) επικαλείται επίσης δύο στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι η Τιτάν υπέπεσε σε παράβαση συμμετέχοντας στις συναλλαγές που εκτίθενται στην παράγραφο 28, ιδίως σημείο 18, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3593 Πρώτον, η Επιτροπή στηρίζεται στο περιεχόμενο του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3500).

3594 Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3501, το έγγραφο αυτό δεν αποδεικνύει ότι οι συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 18, αποτέλεσαν την έκφραση παράνομης συμφωνίας μεταξύ της Lafarge και της Τιτάν.

3595 Δεύτερον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Τιτάν αναμίχθηκε ενεργώς στην εξεύρεση λύσεων ικανών να διασφαλίσουν, προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων μερών, τη σταθερότητα των κοινοτικών αγορών. Η Επιτροπή στηρίζεται στα διάφορα έγγραφα τα οποία αφορά η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3596 Πράγματι, πολλά από τα έγγραφα αυτά εμφαίνουν τη συμμετοχή της Τιτάν σε συζητήσεις με τις ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες για να βρεθεί λύση στο πρόβλημα των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη.

3597 Εντούτοις, όπως διαπιστώθηκε ήδη επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω, σκέψη 3507 ανωτέρω) οι συζητήσεις αυτές ουδέποτε κατέληξαν σε αποτέλεσμα. Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τις συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 18, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Lafarge να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3598 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων (σκέψεις 3439 έως 3450 και 3581 έως 3597), συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι αγοραπωλησίες και οι συμβάσεις μεταξύ της Lafarge και της Τιτάν, τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 18, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελούσαν την έκφραση θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων αυτών με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Τιτάν προς τον Καναδά και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων της Τιτάν στις ευρωπαϊκές αγορές.

3599 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί.

3600 Κατόπιν τούτου, παρέλκει πλέον η εξέταση των παρατηρήσεων τις οποίες κατέθεσαν η Lafarge (υπόμνημα της 28ης Ιανουαρίου 1998) και η Τιτάν (υπομνήματα της 10ης Φεβρουαρίου και της 18ης Δεκεμβρίου 1997) κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168, προκειμένου να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, όσον αφορά τη διαπίστωση της παραβάσεως που διαλαμβάνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

5. Συμφωνία μεταξύ της Lafarge και της Ηρακλής, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3601 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Lafarge και η Ηρακλής παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από την 1η Ιουνίου 1988 έως τις 15 Ιουνίου 1991, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Ηρακλής εκτός Ευρώπης καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων αυτών των προϊόντων εκ μέρους του Ηρακλή προς τις ευρωπαϊκές αγορές».

3602 Η προσβαλλομένη απόφαση πραγματεύεται την παράβαση αυτή στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος στην παράγραφο 28, σημείο 19, και στο σχετικό με τη νομική εκτίμηση μέρος στην παράγραφο 56, σημεία 10 και 11.

3603 Στην παράγραφο 28, σημείο 19, πρώτο εδάφιο, η Επιτροπή διαπιστώνει τα εξής:

«Στις 17 Ιουνίου 1988 η Lafarge Overseas America και ο Ηρακλής υπέγραψαν σύμβαση που ίσχυε από την 1η Ιουνίου 1988 έως τις 15 Ιουνίου 1991 (έγγραφα αριθ. 33.126/14454 έως 14469). Η σύμβαση αυτή αφορούσε την παράδοση, για κάθε έτος ισχύος της σύμβασης, 500 000 τόνων clinker και τσιμέντου. Το clinker μπορούσε να διατεθεί εκτός Γαλλίας, ένα μέρος του τσιμέντου μπορούσε να εξαχθεί στις χώρες που αναφέρονται στο παράρτημα 2 και, όσον αφορά την Ευρώπη, στη Γαλλία, την Πορτογαλία, στη Σκανδιναβία και την Τουρκία, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του έπρεπε να διοχετευθεί στη Γαλλία. Οι τιμές του clinker και του τσιμέντου που προορίζονταν για τη Γαλλία κυμαίνονταν ανάλογα με τις μεταβολές της τιμής του τσιμέντου στη Γαλλία (έγγραφα αριθ. 33.126/14446 έως 14453).»

3604 Η Επιτροπή συσχετίζει (δεύτερο εδάφιο) τις ποσότητες που αφορά η σύμβαση αυτή με «τον ισχυρισμό της Lafarge και άλλων παραγωγών ότι επροτίθεντο να αγοράσουν ένα εκατομμύριο και πλέον, και μάλιστα 2 έως 3 εκατομμύρια τόνους, από τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες».

3605 Στην παράγραφο 56, σημεία 10 και 11, η Επιτροπή καταλήγει ως εξής:

«Η σύμβαση μεταξύ της Lafarge και του Ηρακλή της 17ης Ιουνίου 1988 (βλ. [παράγραφο] 28, [σημείο] 19) αποτελεί την έκφρασή μιας συμφωνίας μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων που αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και διήρκεσε από την 1η Ιουνίου 1988 έως τις 15 Ιουνίου 1991.

Πράγματι, στόχος αυτ[ής της] συμβάσ[εως] ήταν να αποφευχθούν οι άμεσες πωλήσεις των δύο Ελλήνων παραγωγών στις ευρωπαϊκές αγορές και να διοχετευθεί ένα μέρος των σχετικών ποσοτήτων προς άλλες αγορές και αυτό ήταν γνωστό στα ενεχόμενα μέρη (βλ. [παράγραφο] 28, [σημεία] 1 έως 7, 18 και 19).»

3606 Η Lafarge (T-43/95) και η Ηρακλής (T-57/95) αναπτύσσουν ισχυρισμούς επί της ουσίας με σκοπό την ακύρωση του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, η Lafarge προσάπτει στην Επιτροπή ότι, κατά τη διαπίστωση της εν λόγω παραβάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της, παραλείποντας να της παράσχει, κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι της στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτής στοιχεία.

3607 Επί της ουσίας, η Lafarge προβάλλει έναν ισχυρισμό ανάλογο προς τον εκτιθέμενο ανωτέρω στη σκέψη 3579. Η Ηρακλής προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι, κατά την εξέταση της εν λόγω συμβάσεως, δεν έλαβε υπόψη της τη διάκριση, την οποία ωστόσο αναγνωρίζει στην προσβαλλομένη απόφαση, μεταξύ των αγορών τσιμέντου και clinker.

3608 Στη συνέχεια, εκτός των γενικών ισχυρισμών που προβάλλει η Ηρακλής και εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3554, η Lafarge και η Ηρακλής ισχυρίζονται ότι η σύμβασή τους της 17ης Ιουνίου 1988 ενέπιπτε στο πλαίσιο των προϋφισταμένων εμπορικών τους σχέσεων και οφειλόταν σε θεμιτά και μόνον αίτια. Η σύμβαση αυτή δεν είχε ούτε αντικείμενο ούτε αποτέλεσμα θίγον τον ανταγωνισμό.

3609 Συναφώς, επισημαίνεται ότι τα έγγραφα που αφορούν τη σύμβαση αυτή δεν αποδεικνύουν ότι, ως αντάλλαγμα γι' αυτή, η Ηρακλής δεσμεύθηκε έναντι της Lafarge να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3610 Όσον αφορά την προβαλλόμενη από την Επιτροπή συσχέτιση των ποσοτήτων που αφορά η σύμβαση αυτή με «τον ισχυρισμό της Lafarge και άλλων παραγωγών ότι επροτίθεντο να αγοράσουν ένα εκατομμύριο και πλέον, και μάλιστα 2 έως 3 εκατομμύρια τόνους, από τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες» (παράγραφος 28, σημείο 19, δεύτερο εδάφιο), η συσχέτιση αυτή δεν δικαιολογεί, λαμβανομένης υπόψη της αναλύσεως των εγγράφων τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 6, η οποία πραγματοποιήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3531 έως 3535, το συμπέρασμα ότι η εν λόγω σύμβαση συνιστά παράβαση.

3611 Στην παράγραφο 28, σημείο 19, τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλείται ακόμη το γεγονός ότι έγινε μνεία της συμβάσεως αυτής κατά τη συνεδρίαση της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988, όπως προκύπτει από τα καταρτισθέντα από τη Ciments français πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής (έγγραφα αριθ. 33.126/18179 και 18180).

3612 Επισημαίνονται οι ακόλουθες ενδείξεις στα ως άνω πρακτικά:

«Η Lafarge διεξάγει δύο διαπραγματεύσεις με τους Έλληνες, οι οποίες είναι πολύ δύσκολες λόγω της σχολαστικότητάς τους.

Η διαπραγμάτευση με την Ηρακλής προφανώς ευδοκίμησε (η Lafarge πρέπει να τους υποβάλει ένα σχέδιο παραδόσεων τον επόμενο μήνα, όταν θα έχουν καταρτισθεί η προϋπολογισμοί τους για το 1989).

(...)

Πολλές διμερείς συζητήσεις του κ. Liduena με τους Έλληνες, βεβαίως, αλλά και με την Hispacement.»

3613 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι είναι βάσιμη η εκ μέρους της Επιτροπής συσχέτιση της συμβάσεως που συνήφθη στις 17 Ιουνίου 1988 μεταξύ της Ηρακλής και της Lafarge και των πληροφοριών που παρέσχε η Lafarge κατά τη συνεδρίαση της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988 σχετικά με τις διαπραγματεύσεις της με την Ηρακλής, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το προαναφερθέν απόσπασμα των καταρτισθέντων από τη Ciments français πρακτικών της συνεδριάσεως αυτής δεν περιέχει καμία ένδειξη βάσει της οποίας να μπορεί να θεωρηθεί ότι, ως αντάλλαγμα γιά τη σύμβαση της 17ης Ιουνίου 1988, η Ηρακλής δεσμεύθηκε έναντι της Lafarge να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3614 Η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση T-43/95) υπογραμμίζει επίσης ότι η σύμβαση αυτή προέβλεπε την εξέλιξη της τιμής αγοράς βάσει της διακυμάνσεως των τιμών του τσιμέντου και του clinker στη γαλλική αγορά. Η ρήτρα αυτή αποδεικνύει ότι οι αγορανωλησίες τις οποίες αφορά η σύμβαση αυτή σκοπούσαν στην αποφυγή του ανταγωνισμού εκ μέρους των Ελλήνων παραγωγών εντός της αγοράς της Κοινότητας.

3615 Εντούτοις, ανεξαρτήτως του σκοπού της ρήτρας αυτής, δεν υπάρχει καμία απόδειξη υποχρέωσεως της Ηρακλής προς τη Lafarge ότι θα έπαυε ή θα μείωνε τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές, ως αντάλλαγμα για την εν λόγω σύμβαση.

3616 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων (σκέψεις 3439 έως 3450 και 3609 έως 3615), συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η σύμβαση της 17ης Ιουνίου 1988 μεταξύ της Lafarge και της Ηρακλής αποτελούσε την έκφραση θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων αυτών με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων που παρήγε η Ηρακλής εκτός των ευρωπαϊκών αγορών και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των προϊόντων της δεύτερης αυτής επιχειρήσεως στις εν λόγω αγορές.

3617 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί.

3618 Κατόπιν τούτου, παρέλκει πλέον η εξέταση των παρατηρήσεων τις οποίες κατέθεσε η Lafarge (υπόμνημα της 28ης Ιανουαρίου 1998) κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168, προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της κατά τη διοικητική διαδικασία, όσον αφορά τη διαπίστωση της παραβάσεως που διαλαμβάνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

6. Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της CBR, της Ηρακλής και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3619 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η CBR, η Ηρακλής και η Τιτάν παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από τις 4 Μαΐου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, συμμετέχοντας σε εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τις παραδόσεις, μέσω της Umar, clinker προοριζόμενου για τις εταιρίες CBR και ENCI στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, με σκοπό την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων των δύο Ελλήνων παραγωγών προς τις ευρωπαϊκές αγορές».

3620 Η προσβαλλομένη απόφαση πραγματεύεται την παράβαση αυτή στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος στην παράγραφο 28, σημεία 20 και 21, και στο σχετικό με τη νομική εκτίμηση μέρος στην παράγραφο 56, σημείο 12.

3621 Στην παράγραφο 28, σημείο 20, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι «στις 19 Μαΐου (...) και στις 20 Αυγούστου 1988 η Umar και η Pays-Bas Cement Co υπέγραψαν με τον Ηρακλή και τον Τιτάνα, αντίστοιχα, συμβάσεις για την παράδοση clinker, τουλάχιστον το ήμισυ του οποίου έπρεπε να διοχετευθεί στην αγορά των χωρών της [Benelux]».

3622 Στη συνέχεια, η Επιτροπή διαπιστώνει τα εξής (τρίτο εδάφιο):

«Στις 15 Ιουλίου 1988, η Umar και η CBR υπέγραψαν σύμβαση σχετικά με τους γενικούς όρους πωλήσεως ελληνικού clinker (έγγραφα αριθ. 33.126/18117 έως 18121). Με τέλεξ στις 13 Σεπτεμβρίου 1988, 27 Ιανουαρίου 1989 και 24 Μαρτίου 1989, η CBR παρήγγειλε κάθε φορά 25 000 τόνους clinker (έγγραφα αριθ. 33.126/18122 έως 18124). Οι συμβάσεις θαλάσσιας μεταφοράς για την εκτέλεση των παραγγελιών αυτών αναφέρουν ως παραλήπτη τη CBR και ως προμηθευτή-αποστολέα τον Τιτάνα (έγγραφα αριθ. 33.126/18125 έως18127).»

3623 Τέλος, η Επιτροπή παραθέτει (τέταρτο εδάφιο) το ακόλουθο απόσπασμα των χειρογράφων πρακτικών της συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της CBR της 4ης Μαΐου 1988, σχετικά με τη σύναψη της συμβάσεως πωλήσεως την οποία αναφέρει η προηγούμενη σκέψη (έγγραφα αριθ. 33.126/7632 και 7633):

«Δεδομένου ότι στις χώρες της [Benelux] είναι προτιμότερες οι εισαγωγές clinker παρά τσιμέντου, επειδή είναι αδύνατο να επηρεάσουν την αγορά, ο κ. Celis, με την έγκριση της Κοινότητας, υπέγραψε συμφωνία εισαγωγής clinker από την Ελλάδα. Το clinker αυτό θα χρησιμοποιηθεί στις εγκαταστάσεις κονιοποίησης των Κάτω Χωρών και του Βελγίου. Μέσω της εταιρίας [U]mar (εταιρίας διεθνούς εμπορίου με έδρα τη Μαδρίτη), ο κ. Celis θα υπογράψει σύμβαση για την εισαγωγή ελληνικού clinker, υπό την προϋπόθεση ότι η Ελλάδα θα περιορίσει τις εξαγωγές τσιμέντου στις χώρες της [Benelux]. Η σύμβαση αυτή θα είναι διετούς διάρκειας και θα αφορά την εισαγωγή 280 000 τόνων ήτοι του 1,65 % της κατανάλωσής μας. Η τιμή αγοράς FOB από την Ελλάδα είναι 29,5 [USD] συν τα έξοδα μεταφοράς και εκφόρτωσης. Ο πρόεδρος ευχαριστεί τον κ. Celis για το γεγονός ότι διαπραγματεύθηκε ευφυέστατα τη σύμβαση αυτή και επέτυχε έναν ιδιαίτερα θετικό αποτέλεσμα.».

3624 Στην παράγραφο 56, σημείο 12, η Επιτροπή καταλήγει ως εξής:

«Η σύμβαση μεταξύ Umar και CBR της 15ης Ιουλίου 1988 (βλ. [παράγραφο] 28, [σημεία] 20 και 21), η οποία συνιστά έμμεση εφαρμογή μιας εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της CBR, του Ηρακλή και του Τιτάνα για τον περιορισμό των πωλήσεων των εν λόγω Ελλήνων παραγωγών στην [Benelux] ως αντιστάθμισμα αγορών εκ μέρους της CBR, αποτελεί παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, η οποία διήρκεσε από τις 4 Μαΐου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990.

Πράγματι, στόχος της εν λόγω σύμβασης ήταν να αποφευχθούν οι άμεσες πωλήσεις των δύο Ελλήνων παραγωγών στις αγορές της [Benelux] και αυτό ήταν γνωστό στα ενεχόμενα μέρη (βλ. [παράγραφο] 28, [σημεία] 1 έως 7, 16, 17, 20 και 21).»

3625 Συνεπώς, μολονότι η φερόμενη σύμπραξη μεταξύ της CBR, της Ηρακλής και της Τιτάν χαρακτηρίστηκε εναρμονισμένη πρακτική, από το τελευταίο αυτό απόσπασμα της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή προσάπτει στα εμπλεκόμενα μέρη ότι επιδίωξαν, με την προβαλλόμενη σύμπραξη, σκοπό ανάλογο προς τον σκοπό των συμφωνιών τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία β έως στ και η, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των Ελλήνων παραγωγών στις ευρωπαϊκές αγορές.

3626 Οι τρεις προσφεύγουσες αναπτύσσουν ισχυρισμούς επί της ουσίας με σκοπό την ακύρωση του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, η CBR και η Τιτάν προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, κατά τη διαπίστωση της εν λόγω παραβάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, παραλείποντας να τους παράσχει, κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι τους στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

3627 Επί της ουσίας, η CBR (Τ-25/95), η Ηρακλής (Τ-57/95) και η Τιτάν (Τ-64/95) αμφισβητούν ότι οι συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 20, της προσβαλλομένης αποφάσεως συνιστούν παράβαση.

3628 Η CBR ισχυρίζεται ότι οι αγορές ελληνικού clinker από την Umar στις οποίες προέβη προς εκτέλεση της μεταξύ τους συμφωνίας της 15ης Ιουλίου 1988 ανταποκρίνονταν σε πραγματική ανάγκη. Όπως προκύπτει από τα επίσημα πρακτικά της από 4 Μαΐου 1988 συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 21· έγγραφα αριθ. 33.126/7629 έως 7631), η CBR έπρεπε τότε να αντιμετωπίσει μια απροσδόκητη αύξηση της καταναλώσεως τσιμέντου στη φυσική της αγορά. Επικαλείται επίσης τη μέριμνά της να εκτελέσει τις συμβάσεις εξαγωγής clinker που είχε συνάψει στην αρχή του 1988 με την Scancem. Τέλος, η CBR εξηγεί τους λόγους της διαφοράς μεταξύ των εκτιμήσεων της Επιτροπής και των δικών της ως προς το επίπεδο αυξήσεως των παραδόσεών της τσιμέντου το 1988 (βλ. προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 21, τελευταίο εδάφιο). Δικαιολογεί επίσης τους ισχυρισμούς της βάσει της συγκρίσεως (έτος 1985) την οποία χρησιμοποίησε στο υπόμνημά της απαντήσεως στην ΑΑ για να αποδείξει την αύξηση των παραδόσεών της τσιμέντου και clinker κατά το διάστημα μεταξύ 1988 και 1990.

3629 Η CBR υποστηρίζει ότι τα χειρόγραφα πρακτικά τα οποία παραθέτει η παράγραφος 28, σημείο 20, της προσβαλλομένης αποφάσεως καταρτίσθηκαν από μία από τις γραμματείς της. Τα πρακτικά αυτά περιέχουν, κατά τη CBR, πρόδηλα σφάλματα τα οποία η Επιτροπή δεν αμφισβητεί και τα οποία τους αφαιρούν κάθε αποδεικτική αξία.

3630 Η Ηρακλής, εκτός των γενικών ισχυρισμών της που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3554, τονίζει τη νομιμότητα της συμβάσεως που συνήψε με την Umar στις 19 Μαΐου 1988. Αμφισβητεί την ορθότητα της συσχετίσεως, στην οποία προβαίνει η Επιτροπή στην παράγραφο 28, σημεία 20 και 21, της προσβαλλομένης αποφάσεως, μεταξύ της συμβάσεως αυτής και της συμβάσεως πωλήσεως clinker που συνήψαν η CBR και η Umar στις 15 Ιουλίου 1988. Η Ηρακλής διευκρινίζει επίσης ότι η Umar ήταν εταιρία διεθνούς εμπορίας clinker και τσιμέντου και ότι, επομένως, απόκειτο αποκλειστικώς στην κρίση της να πωλήσει τις επίμαχες ποσότητες τσιμέντου και clinker σε όποιον εκείνη επιθυμούσε. Η Ηρακλής δεν αναμίχθηκε στη συναλλαγή εκείνη. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν απέδειξε τέτοια ανάμιξη.

3631 Η Τιτάν, εκτός των γενικών ισχυρισμών της που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 3461 έως 3464, υπενθυμίζει ότι η σύμβαση την οποία συνήψε στις 20 Αυγούστου 1988 με την Pays-Bas Cement Co. εντασσόταν στο πλαίσιο των συνήθων εμπορικών δραστηριοτήτων της. Ισχυρίζεται ότι η εν πλήρη ανεξαρτησία ληφθείσα απόφαση της η Umar να παραδώσει clinker στη CBR δεν μπορεί να αποδοθεί στην ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ της Τιτάν και της CBR. Υπογραμμίζει ακόμη ότι, ακόμη και αν η CBR είχε ενδεχομένως την εντύπωση ότι εκπλήρωνε υπόσχεση την οποία έδωσε στα μέλη της ETF, αγοράζοντας τσιμέντο της Τιτάν από την Umar, η Τιτάν δεν γνώριζε την υπόσχεση αυτή.

3632 Υπενθυμίζεται ότι τα προαναφερθέντα χειρόγραφα πρακτικά της συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της CBR της 4ης Μαΐου 1988 εκθέτουν ότι, «μέσω της εταιρίας [U]mar (...), ο κ. Celis θα υπογράψει σύμβαση για την εισαγωγή ελληνικού clinker, υπό την προϋπόθεση ότι η Ελλάδα θα περιορίσει τις εξαγωγές τσιμέντου στις χώρες της [Benelux]».

3633 Σύμφωνα με τα ανωτέρω, η CBR σκόπευε να εξαρτήσει τη σύναψη της εν λόγω συμβάσεως από τη δέσμευση των Ελλήνων παραγωγών να περιορίσουν τις εκ μέρους τους άμεσες πωλήσεις τσιμέντου στις αγορές της Benelux. Ωστόσο, οι ενδείξεις αυτές δεν αποδεικνύουν ότι η CBR κατόρθωσε πράγματι εν τέλει να της υποσχεθούν κάτι τέτοιο οι Έλληνες παραγωγοί, ειδικότερα δε η Ηρακλής και η Τιτάν.

3634 Δεν αμφισβητείται ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, η CBR βρέθηκε αντιμέτωπη με μια αύξηση της καταναλώσεως στη φυσική της αγορά. Οι διάδικοι διαφωνούν αποκλειστικώς ως προς το μέγεθος της αυξήσεως αυτής (βλ. προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 21, προτελευταίο και τελευταίο εδάφιο). Υπό τις συνθήκες αυτές, η CBR συνήψε στις 15 Ιουλίου 1988 τη σύμβασή της εισαγωγής με την Umar, μολονότι δεν κατόρθωσε να επιτύχει δέσμευση των Ελλήνων παραγωγών ότι θα περιόριζαν στο μέλλον τις εκ μέρους τους άμεσες πωλήσεις τσιμέντου στις αγορές της Benelux.

3635 Στην παράγραφο 28, σημείο 21, προτελευταίο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρεται στο απόσπασμα του υπομνήματος απαντήσεως της CBR στην ΑΑ, στο οποίο η επιχείρηση αυτή ισχυρίζεται ότι «με την αγορά clinker από ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες (...) ήλπιζε να μειώσει το ενδιαφέρον που θα μπορούσαν να παρουσιάζουν για τις τσιμεντοβιομηχανίες αυτές οι εισαγωγές τσιμέντου στο Βέλγιο». Κατά τη διάρκεια της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας, η Επιτροπή υπογράμμισε εξάλλου ότι η σύμβαση εισαγωγής που συνήψε η CBR ενέπιπτε στο είδος προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε η ETF, στην οποία μετέχε η CBR, για να αποφευχθεί η αποσταθεροποίηση των ευρωπαϊκών αγορών.

3636 Ωστόσο, τα στοιχεία αυτά δεν αποδεικνύουν ότι η Ηρακλής και η Τιτάν υποσχέθηκαν να μειώσουν τις εκ μέρους τους άμεσες πωλήσεις τσιμέντου στις αγορές της Benelux, ως αντάλλαγμα για τη σύμβαση εισαγωγής που συνήφθη μεταξύ της CBR και της Umar τον Ιούλιο του 1988.

3637 Στην παράγραφο 28, σημείο 20, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή συνδέει τη σύμβαση εισαγωγής clinker προελεύσεως Ελλάδος που συνήψαν η CBR και η Umar στις 15 Ιουλίου 1988 με τις

συμβάσεις που συνήφθησαν, αντιστοίχως, στις 19 Μαΐου 1988 μεταξύ της Umar και της Ηρακλής και στις 20 Αυγούστου 1988 μεταξύ της Pays-Bas Cement Co. και της Τιτάν, συμβάσεις οι οποίες προέβλεπαν ότι τουλάχιστον το ήμισυ των ποσοτήτων που αφορούσαν προοριζόταν για τις αγορές της Benelux. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση T-25/95, η Επιτροπή τόνισε ιδιαίτερα ότι στη δεύτερη και στην τρίτη σύμβαση μετείχαν θυγατρικές της Holderbank, μιας από τις επιχειρήσεις οι οποίες ήσαν κυρίως υπεύθυνες για την ETF και τις δραστηριότητές της.

3638 Ωστόσο, ακόμη και αν υποτεθεί ότι είναι βάσιμη η εκ μέρους της Επιτροπής συσχέτιση των διαφόρων αυτών συμβάσεων, τα έγγραφα που αφορούν τις εν λόγω συμβάσεις δεν περιέχουν καμία ένδειξη βάσει της οποίας να μπορεί να θεωρηθεί ότι, ως αντάλλαγμα γιά τις εν λόγω συμβάσεις, η Ηρακλής καί η Τιτάν δεσμεύθηκαν, όπως είχε κατά νου η CBR, να περιορίσουν τις εκ μέρους τους άμεσες πωλήσεις τσιμέντου στις αγορές της Benelux.

3639 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση T-25/95, η Επιτροπή επισήμανε ότι τόσο τα χειρόγραφα πρακτικά όσο και τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως της διευθύνουσας επιτροπής της CBR της 4ης Μαΐου 1988 περιέχουν τις ευχαριστίες του προέδρου της CBR προς τον κ. Celis για το «θετικό αποτέλεσμα» των διαπραγματεύσεών του στην υπόθεση αυτή.

3640 Ωστόσο, κανένα στοιχείο δεν δικαιολογεί τη σκέψη ότι ο πρόεδρος της CBR ήθελε με τη φράση εκείνη να συγχαρεί τον κ. Celis διότι κατόρθωσε να δεσμευθούν η Ηρακλής και η Τιτάν να περιορίσουν τις εκ μέρους τους άμεσες πωλήσεις τσιμέντου στις αγορές της Benelux, ως αντάλλαγμα για τη σύμβαση εισαγωγής που επρόκειτο να συνάψουν με την Umar. Αντιθέτως, τα χειρόγραφα πρακτικά της συνεδριάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3632) εμφαίνουν ότι η δέσμευση εκείνη έπρεπε ακόμη να επιτευχθεί. Το εν λόγω «θετικό αποτέλεσμα» μπορεί να συνίστατο στην τιμή αγοράς που διαπραγματεύθηκε ο κ. Celis με την Umar ή ακόμη στο ότι η επιλογή του για τις εισαγωγές clinker μάλλον και όχι τσιμέντου κατέστησε «αδύνατο να επηρεάσουν [οι Έλληνες παραγωγοί] την αγορά» (ίδιο έγγραφο).

3641 Η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως και υπόμνημα ανταπαντήσεως στην υπόθεση T-64/95) στηρίζεται στο περιεχόμενο του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny προκειμένου να αποδείξει τη συμμετοχή της Τιτάν στην εναρμονισμένη πρακτική την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3500).

3642 Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 3501, το έγγραφο αυτό δεν αποδεικνύει ότι οι συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 20, αποτέλεσε την έκφραση παράνομης εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της CBR, της Ηρακλής και της Τιτάν.

3643 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στις υποθέσεις T-57/95 και T-64/95, η Επιτροπή ισχυρίστηκε επίσης ότι η Ηρακλής και η Τιτάν αναμίχθηκαν ενεργώς στις συζητήσεις με σκοπό την επίλυση, προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων μερών, του προβλήματος που δημιουργούσαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

3644 Εντούτοις, όπως διαπιστώθηκε επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω, σκέψη 3507), οι συζητήσεις αυτές ουδέποτε κατέληξαν σε αποτέλεσμα. Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση και τα οποία αφορούν τις συζητήσεις αυτές δεν αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τις συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 20, η Ηρακλής και η Τιτάν δεσμεύθηκαν έναντι της CBR να παύσουν ή να μειώσουν τις άμεσες πωλήσεις τους στην Ευρώπη, ιδίως δε στις αγορές της Benelux.

3645 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων (σκέψεις 3439 έως 3450 και 3632 έως 3644), συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της CBR, της Ηρακλής και της Τιτάν, σκοπούσας στην αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των δύο ελληνικών τσιμεντοβιομηχανιών στις ευρωπαϊκές αγορές.

3646 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί.

3647 Κατόπιν τούτου παρέλκει πλέον η εξέταση των παρατηρήσεων τις οποίες κατέθεσαν η CBR (υπόμνημα της 12ης Νοεμβρίου 1997) και η Τιτάν (υπομνήματα της 10ης Φεβρουαρίου και της 18ης Δεκεμβρίου 1997) κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168, προκειμένου να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, όσον αφορά τη διαπίστωση της παραβάσεως που διαλαμβάνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

7. Συμφωνία μεταξύ της Aker, της Euroc και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της προσβαλλομένης αποφάσεως

3648 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Aker, η Euroc, και η Τιτάν παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «από τις 28 Ιανουαρίου 1987 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, συμμετέχοντας σε συμφωνία με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγαγε ο Τιτάν προς την Αφρική, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις Μπαχάμες, καθώς και την αποτροπή των άμεσων πωλήσεων αυτών των προϊόντων εκ μέρους του Τιτάνα προς τις ευρωπαϊκές αγορές».

3649 Η προσβαλλομένη απόφαση πραγματεύεται την παράβαση αυτή στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος στην παράγραφο 28, σημείο 22, και στο σχετικό με τη νομική εκτίμηση μέρος στην παράγραφο 56, σημείο 13.

3650 Στην παράγραφο 28, σημείο 22, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει τα εξής:

«Το έγγραφο που κατήρτισε η ομάδα εργασίας στη Ζυρίχη και το Céligny (βλ. σημείο 1) αναφέρει τη Cementa/Norcem μεταξύ των εταιριών που θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στην απορρόφηση ελληνικού τσιμέντου. Το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 4ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/11026 και 11027) επιβεβαιώνει ότι η Norcem/Cementa (που ανήκει, όπως και η Scancem, στον όμιλο Aker/Euroc) συγκαταλέγεται στις εταιρίες που μπορούν να συμμετάσχουν στην απορρόφηση ελληνικών προϊόντων. Ο όμιλος Aker/Euroc συμμετείχε στις δύο συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και στις συνεδριάσεις της ETF (βλ. [παράγραφο] 25, [στοιχεία] γ, ζ, θ, λ, ξ).»

3651 Στη συνέχεια, η Επιτροπή διαπιστώνει (δεύτερο εδάφιο) ότι η Τιτάν και η Scancem υπέγραψαν τις ακόλουθες συμβάσεις:

«— [σύμβαση] της 28ης Ιανουαρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/19621 έως 19629) για την παράδοση, από την 1η Φεβρουαρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1987, 125 000 τόνων clinker με προορισμό την Γκάνα, τη Λιβερία και το Τόγκο·

— [σύμβαση] της 7ης Οκτωβρίου 1987, που τροποποιήθηκε επανειλημμένα — και για τελευταία φορά στις 17 Νοεμβρίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/19585 έως 19620) — για την παράδοση, από την 1η Ιανουαρίου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, 650 000 τόνων τσιμέντου με προορισμό τις ΗΠΑ και τις Μπαχάμες·

— [σύμβαση] της 15ης Οκτωβρίου 1987, που τροποποιήθηκε επανειλημμένα — και για τελευταία φορά στις 15 Μαρτίου 1990 (έγγραφα αριθ. 33.126/19631 έως 19656) — για την παράδοση, από την 1η Ιανουαρίου 1988 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990, 300 000 τόνων clinker με προορισμό την Γκάνα, τη Λιβερία και το Τόγκο».

3652 Η Επιτροπή συσχετίζει (τρίτο εδάφιο) τις ποσότητες που αφορούσαν οι διάφορες αυτές συμβάσεις με «την πρόθεση των Ευρωπαίων παραγωγών να απορροφήσουν 2 έως 3 εκατ[ομμύρια] τόνους προϊόντων για να αναχαιτίσουν τις ελληνικές εξαγωγές στην Ευρώπη (βλ. έγγραφα που αναφέρονται στα σημεία 1 έως 6)».

3653 Στην παράγραφο 56, σημείο 13, η Επιτροπή καταλήγει ως εξής:

«Οι συμβάσεις μεταξύ του Τιτάνα και της Scancem (Aker/Euroc) με ημερομηνίες 28 Ιανουαρίου, 7 Οκτωβρίου και 15 Οκτωβρίου 1987, καθώς και οι προσθήκες τους (βλ. [παράγραφο] 28, [σημείο] 22),

αποτελούν την έκφραση μιας συμφωνίας μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων που αντιβαίνει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και διήρκεσε από τις 28 Ιανουαρίου 1987 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1990.

Πράγματι, στόχος των εν λόγω συμβάσεων ήταν να διοχετευθούν οι σχετικές ποσότητες προς αγορές εκτός Ευρώπης και αυτό ήταν γνωστό στα δύο μέρη (βλ. [παράγραφο] 28, [σημεία] 1 έως 7 και 22).»

3654 Η Τιτάν (T-64/95), η Aker (T-70/95) και η Euroc (T-71/95) αναπτύσσουν ισχυρισμούς επί της ουσίας με σκοπό την ακύρωση του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, κατά τη διαπίστωση της εν λόγω παραβάσεως, προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας, παραλείποντας να τους παράσχει, κατά τη διοικητική διαδικασία, πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε ολόκληρο τον φάκελό της έρευνας της υποθέσεως, και έτσι τους στέρησε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

3655 Επί της ουσίας, εκτός από τους γενικούς ισχυρισμούς που προβάλλει η Τιτάν και εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 3461 έως 3464, η Τιτάν, η Aker και η Euroc υποστηρίζουν ότι οι συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως εντάσσονταν στο πλαίσιο των συνήθων εμπορικών δραστηριοτήτων της Scancem και της Τιτάν. Οι συμβάσεις αυτές ουδόλως είχαν σκοπό θίγοντα τον ανταγωνισμό.

3656 Η Τιτάν υπογραμμίζει ότι οι εκ μέρους της παραδόσεις στη Scancem με προορισμό την Γκάνα, τη Λιβερία και το Τόγκο δικαιολογούνταν από την αναζήτηση αγορών για το clinker που παρήγε το εργοστάσιό της στη Θεσσαλονίκη και ότι οι εκ μέρους της παραδόσεις με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες εξηγούνταν από τις ιδιαίτερες ευκαιρίες που προσέφερε η αγορά αυτή. Η Τιτάν προσθέτει ότι η Scancem ήταν μια από τις κυριότερες επιχειρήσεις εμπορίας τσιμέντου και clinker στον κόσμο και, επομένως, ένας ιδιαζόντως ενδεδειγμένος αγοραστής.

3657 Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι οι αγορές στις οποίες προέβη η Scancem από την Τιτάν θα παρείχαν στη Scancem τη δυνατότητα να ικανοποιήσει την αυξανόμενη ζήτηση τσιμέντου και clinker για τις συναλλαγές της εκτός Ευρώπης.

3658 Η Τιτάν, η Aker και η Euroc προσάπτουν επίσης στην Επιτροπή ότι δεν εξέτασε το ύψος των τιμών στις οποίες η Scancem αγόρασε τα προϊόντα της Τιτάν. Προσθέτουν ότι οι τιμές αυτές ήσαν ίδιου ύψους με τις τιμές που κατέβαλε η Scancem στο πλαίσιο συμβάσεων αγοράς τσιμέντου τις οποίες συνήψε με την Ηρακλής και τη Χαλκίς, συμβάσεις οι οποίες, αφού περιελήφθησαν στην ΑΑ, δεν κρίθηκαν με την προσβαλλομένη απόφαση ως συνιστώσες παράβαση.

3659 Υπογραμμίζεται ότι τα έγγραφα που αφορούν τις συμβάσεις μεταξύ της Scancem και της Τιτάν, τις οποίες αναφέρει η παράγραφος 28, σημείο 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν αποδεικνύουν

ότι, ως αντάλλαγμα για τις εν λόγω συμβάσεις, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι του ομίλου Aker/Euroc να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3660 Η Επιτροπή εκθέτει ότι το έγγραφο Ζυρίχης/Celigny ανέφερε τη Cementa/Norcem μεταξύ των εταιριών που θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στην απορρόφηση τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Επικαλείται επίσης το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 4ης Σεπτεμβρίου 1986 το οποίο εντοπίζει τη Norcem και τη Cementa μεταξύ των εταιριών που έπρεπε να συμμετάσχουν στην απορρόφηση προϊόντων προελεύσεως Ελλάδος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3650).

3661 Συναφώς, επισημαίνεται ότι στο έγγραφο Ζυρίχης/Céligny (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18775) αναγράφονται τα ακόλουθα:

«Απορρόφηση "αποσταθεροποιητικών ποσοτήτων"

Οι ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες έχουν τη δυνατότητα, εάν λάβουν τα μέτρα τους, να διοχετεύσουν σε ορισμένες αγορές τσιμέντο της βιομηχανίας που "αποσταθεροποιεί" την αγορά.

Για παράδειγμα:

ΗΠΑ — 1η προτεραιότητα

(...)

(4) Cementa/Norcem τι θα μπορούσε να προτείνει;

(...)»

3662 Το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 4ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/11026 και 11027) εκθέτει τα εξής: «Όσον αφορά τα προτρεπτικά μέτρα, συνιστάται λύση βασιζόμενη στην απορρόφηση τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου τόνων εκτός Ευρώπης, από την Holderbank, τη Lafarge, τη Norcem, τη Cementa και εμάς κ.λπ. (...).»

3663 Αυτά τα αποσπάσματα εγγράφων εμφαίνουν ότι στα μέσα του 1986 η Aker και η Euroc προσφέρθηκαν, μέσω των θυγατρικών τους Norcem και Cementa, να μετάσχουν στην απορρόφηση εκτός των ευρωπαϊκών αγορών των πλεονασμάτων παραγωγής προελεύσεως Ελλάδος. Ωστόσο, δεν αποδεικνύουν ότι οι συμβάσεις μεταξύ της Scancem και της Τιτάν τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως οφείλονταν σε παράνομη συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων και ότι, ως αντάλλαγμα για τις συμβάσεις αυτές, η Τιτάν υποσχέθηκε να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3664 Στην παράγραφο 28, σημείο 22, τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή παραθέτει τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986. Από τα πρακτικά αυτά προκύπτει «ότι η Scancem συμμετείχε στην απορρόφηση ελληνικών προϊόντων, εφόσον ο συντάκτης των πρακτικών αυτών διαμαρτύρεται μόνο για το γεγονός ότι οι πρωτοβουλίες ορισμένων μελών της ETF έθεσαν τη Scancem σε μειονεκτική θέση κατά τις διαπραγματεύσεις με τους Έλληνες παραγωγούς».

3665 Επισημαίνεται ότι τα πρακτικά αυτά, τα οποία κατάρτισε ο R. Ulestig (Scancem), εκθέτουν κατ' αρχάς (σημείο 4.1) τα εξής: «Δεν επετεύχθη καμία συμφωνία με τις ελληνικές εταιρίες. Δεν είχαν καν επικοινωνήσει μεταξύ τους τον τελευταίο μήνα! (...)» Στη συνέχεια, τα πρακτικά αυτά εκθέτουν τις πληροφορίες που έδωσαν η Blue Circle, η Lafarge και η Holderbank όσον αφορά τις εκ μέρους τους αγορές προϊόντων της Ηρακλής και της Τιτάν με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά και καταλήγουν συναφώς ως εξής: «Με λίγα λόγια, αν και δεν καταλήξαμε σε συμφωνία απορρόφησης τσιμέντων [με τους Έλληνες], κατά τη γνώμη μου ορισμένα μέλη μας έφεραν σε μειονεκτική θέση κατά τις διαπραγματεύσεις (...).»

3666 Οι ενδείξεις αυτές εμφαίνουν ότι η Scancem φοβόταν ότι τα μέτρα απορροφήσεως που είχαν λάβει κατά τη διάρκεια του θέρους του 1986 ορισμένα μέλη της ETF έναντι της Ηρακλής και της Τιτάν αποδυνάμωσαν τη θέση των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν με τους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου προκειμένου να επιτυχθεί συνολική συμφωνία απορροφήσεως των πλεονασμάτων παραγωγής τους, διαπραγματεύσεις οι οποίες απέτυχαν εν τέλει λόγω των σημαντικών επιφυλάξεων των Ελλήνων παραγωγών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3507).

3667 Δεν αποδεικνύουν ότι οι συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ Scancem και Τιτάν στις 28 Ιανουαρίου, στις 7 και στις 15 Οκτωβρίου 1987 εξαρτώνταν από τη δέσμευση της Τιτάν να παύσει ή να μειώσει τις εκ μέρους της άμεσες πωλήσεις στις ευρωπαϊκές αγορές.

3668 Το ότι οι συμβάσεις αυτές συνιστούσαν παράβαση δεν μπορεί να συναχθεί ούτε από το γεγονός ότι ο «όμιλος Aker/Euroc συμμετείχε στις δύο συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και στις

συνεδριάσεις της ETF» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 22, πρώτο εδάφιο). Το γεγονός αυτό αποδεικνύει, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ότι η Aker και η Euroc προσχώρησαν στη συμφωνία συστάσεως της ETF και στα μέτρα που συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις αυτές προκειμένου να εξαλειφθούν οι αποσταθεροποιητικές εισαγωγές στη δυτική Ευρώπη. Αντιθέτως, δεν αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τις προαναφερθείσες συμβάσεις, η Τιτάν δεσμεύθηκε έναντι της Aker και της Euroc να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3669 Όσον αφορά τη συσχέτιση την οποία προβάλλει η Επιτροπή, βασιζόμενη στα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, των ποσοτήτων που αφορούν οι συμβάσεις τις οποίες αναφέρει η παράγραφος 28, σημείο 22, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως με «την πρόθεση των Ευρωπαίων παραγωγών να απορροφήσουν 2 έως 3 εκατ[ομμύρια] τόνους προϊόντων για να αναχαιτίσουν τις ελληνικές εξαγωγές στην Ευρώπη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 28, σημείο 22, τρίτο εδάφιο), η συσχέτιση αυτή δεν δικαιολογεί, λαμβανομένης υπόψη της αναλύσεως των προαναφερθέντων εγγράφων η οποία πραγματοποιήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3531 έως 3535, το συμπέρασμα ότι οι συμβάσεις αυτές συνιστούσαν παράβαση.

3670 Η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως και υπόμνημα ανταπαντήσεως στην υπόθεση Τ-64/95) επικαλείται επίσης δύο στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι η Τιτάν υπέπεσε σε παράβαση συμμετέχοντας στις συναλλαγές που εκτίθενται στην παράγραφο 28, ιδίως σημείο 22, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3671 Πρώτον, η Επιτροπή στηρίζεται στο περιεχόμενο του εγγράφου Zυρίχης/Céligny (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3500).

3672 Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 3501 και 3663, το έγγραφο αυτό δεν αποδεικνύει ότι οι συναλλαγές τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 22, αποτελούσαν την έκφραση παράνομης συμφωνίας μεταξύ της Aker και της Euroc, αφενός, και της Τιτάν, αφετέρου.

3673 Δεύτερον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Τιτάν αναμίχθηκε ενεργώς στην εξεύρεση λύσεων ικανών να διασφαλίσουν, προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων μερών, τη σταθερότητα των κοινοτικών αγορών. Η Επιτροπή στηρίζεται στα διάφορα έγγραφα τα οποία αφορά η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3674 Εντούτοις, όπως διαπιστώθηκε ήδη επανειλημμένως (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω, σκέψη 3507), οι συζητήσεις αυτές ουδέποτε κατέληξαν σε αποτέλεσμα. Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα έγγραφα τα οποία αναφέρει η παράγραφος 28, σημεία 1 έως 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αποδεικνύει ότι, ως αντάλλαγμα για τις συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 22, η Τιτάν δεσμεύθηκε να παύσει ή να μειώσει τις άμεσες πωλήσεις της στις ευρωπαϊκές αγορές.

3675 Η Επιτροπή (υπόμνημα αντικρούσεως στις υποθέσεις T-70/95 και T-71/95) επικαλείται επίσης το απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της EPC της 13ης Μαΐου 1987, το οποίο παραθέτει η παράγραφος 24, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το απόσπασμα αυτό εκφράζει, κατά την Επιτροπή, τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό που ώθησε τη Scancem να συνάψει με την Τιτάν τις διάφορες συμβάσεις τις οποίες αφορά η παράγραφος 28, σημείο 22.

3676 Ωστόσο, το εν λόγω απόσπασμα αποδεικνύει, στην καλύτερη των περιπτώσεων, τη διαρκή ανησυχία της Scancem όσον αφορά τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος και τη μέριμνά της να διατηρηθεί η από κοινού πίεση προς τους Έλληνες παραγωγούς. Δεν αποδεικνύει ότι οι προαναφερθείσες συμβάσεις αποτέλεσαν την έκφραση θίγουσας τον ανταγωνισμό συμπτώσεως βουλήσεων μεταξύ της Aker και της Euroc, αφενός, και της Τιτάν, αφετέρου.

3677 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων (σκέψεις 3439 έως 3450 και 3659 έως 3676), συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι εν λόγω συμβάσεις αποτελούσαν την έκφραση θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας μεταξύ της Aker και της Euroc, αφενός, και της Τιτάν, αφετέρου, με σκοπό την εκτροπή των ποσοτήτων τσιμέντου και clinker που παρήγε η Τιτάν προς την Αφρική, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις Μπαχάμες, καθώς και την αποτροπή των αμέσων πωλήσεων των προϊόντων αυτών εκ μέρους της Τιτάν προς τις ευρωπαϊκές αγορές.

3678 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί.

3679 Κατόπιν τούτου παρέλκει πλέον η εξέταση των παρατηρήσεων τις οποίες κατέθεσαν η Τιτάν (υπομνήματα της 10ης Φεβρουαρίου και της 18ης Δεκεμβρίου 1997), η Aker και η Euroc (υπομνήματα της 10ης Φεβρουαρίου 1997) κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας μνεία των οποίων έγινε ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168, προκειμένου να αποδείξουν την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία, όσον αφορά τη διαπίστωση της παραβάσεως που διαλαμβάνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Χαρακτηρισμός των συμφωνιών και των εναρμονισμένων πρακτικών που διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας

3680 Στην παράγραφο 53 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή κρίνει ότι οι συμφωνίες και πρακτικές που περιγράφονται στο κεφάλαιο 5, το οποίο αφορά τη «Cembureau Task Force» ή «European Task Force», εντάσσονταν σε μια «ενιαία και διαρκή συμφωνία».

3681 Η Επιτροπή εκθέτει τα εξής (ίδια παράγραφος, σημεία 2 και 3):

«Στο πλαίσιο της "ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας" για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών, η Cembureau και οι επιχειρήσεις που θα κατονομασθούν στη συνέχεια συνήψαν ενιαία και διαρκή "συμφωνία" (...), τα στοιχεία της οποίας αποτελούνται από το σύνολο των μέτρων που θεσπίσθηκαν κατά τις συνεδριάσεις που διεξήχθησαν από τις 28 Μαΐου 1986 έως το τέλος Μαΐου 1987.

Η σύμπτωση της βούλησης όλων των συμμετεχόντων εκφράσθηκε κατά τις διάφορες συνεδριάσεις, και ιδίως εκείνες των επικεφαλής αντιπροσωπείας, καθώς και μέσω της συμμετοχής στις διάφορες αναληφθείσες ενέργειες.

Η συμφωνία αυτή παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: 1) μια task force, η οποία έχει συσταθεί με κοινή συμφωνία των συμμετεχόντων στην παράβαση, μελέτησε και προπαρασκεύασε τα διάφορα μέτρα αποτροπής και υποκίνησης καθώς και ρύθμισης των αγορών (βλ. [παράγραφο] 25, [σημεία] 2 έως 6)· 2) τα μέτρα αυτά υποβλήθηκαν προς λήψη σχετικής απόφασης στους επικεφαλής αντιπροσωπείας οι οποίοι ενέκριναν ορισμένα από αυτά (βλ. [παράγραφο] 25, [σημεία] 10, 24 έως 32, 40 έως 41)· 3) στη συνέχεια, τα μέτρα αυτά εφαρμόσθηκαν από τα διάφορα μέλη της task force (βλ. [παραγράφους] 26, 27, 28).»

3682 Η Επιτροπή καταλήγει (ίδια παράγραφος, σημείο 9) ότι υπήρξε μια «ενιαία και διαρκής συμφωνία σχετικά με τη συγκρότηση της Cembureau Task Force ή European Task Force καθώς και τα διάφορα ληφθέντα μέτρα κατά τις συνεδριάσεις με σκοπό την εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη και ιδίως για την παρεμπόδιση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στις χώρες της Κοινότητας». Αναφέρεται επίσης (σημείο 14) στην «ενιαία και διαρκή συμφωνία για τη Cembureau Task Force ή European Task Force».

3683 Πριν εξετασθούν οι ισχυρισμοί τους οποίους προβάλλουν συναφώς οι προσφεύγουσες, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι οι διάφορες ενέργειες τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4 θεωρούνται, στην παράγραφο 53 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως συστατικά στοιχεία μιας ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας σχετικής με την ETF, η Επιτροπή δεν δέχεται με το διατακτικό την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής. Όπως ήδη διαπιστώθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2507 έως 2511, το άρθρο 4, παράγραφος 1, αφορά αποκλειστικώς τη συμφωνία περί συστάσεως της ETF και όχι την ενιαία και διαρκή συμφωνία σχετικά με τη συγκρότηση της ETF και τα διάφορα μέτρα που ελήφθησαν στον πλαίσιό της. Στην πραγματικότητα, η Επιτροπή αντιλαμβάνεται αυτοτελώς τα διάφορα στοιχεία από τα οποία υποτίθεται ότι αποτελείται αυτή η ενιαία και διαρκής συμφωνία.

3684 Η μόνη συνέπεια την οποία αντλεί η Επιτροπή ειδικώς από τα συμπεράσματά της, ως προς τον ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα των ενεργειών τις οποίες αφορά το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, περιέχεται στην παράγραφο 65, σημείο 3, στοιχείο γ. Όταν συνοψίζει, στο σκεπτικό που αναπτύσσει στο πλαίσιο του καθορισμού των προστίμων, τον τρόπο κατά τον οποίο οι επιχειρήσεις που ήσαν

έμμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίες κατονομάζονται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφήρμοσαν τη συμφωνία Cembureau, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις ενέργειες αυτές όχι χωριστά, αλλά ως στοιχεία περιλαμβανόμενα στην ενιαία και διαρκή συμφωνία «ETF» [«(...) συμμετείχε στη συμφωνία σχετικά με τη Cembureau ή European Task Force»] ή εντασσόμενα στο πλαίσιό της [«(...) συμμετείχε, στα πλαίσια της Cembureau ή European Task Force»] κατά περίπτωση.

3685 Οι CBR (T-25/95), Cembureau (T-26/95), Ciments français (T-39/95), Aalborg (T-44/95), Unicem (T-50/95), Asland (T-55/95), Uniland (T-58/95), Italcementi (T-65/95) και Cementir (T-87/95) προβάλλουν ισχυρισμούς που αφορούν τον κατά τα άνω διατυπωθέντα χαρακτηρισμό των ενεργειών που διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας

3686 Ένας ισχυρισμός αντλείται από την αναντιστοιχία μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πλείονες προσφεύγουσες αμφισβητούν την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των διαφόρων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Μερικές από τις προσφεύγουσες αρνούνται τη συμμετοχή τους στην ενιαία και διαρκή συμφωνία σχετικά με την ETF ή, τουλάχιστον, τη διάρκεια της συμμετοχής αυτής. Ένας ισχυρισμός στηρίζεται στην προσβολή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

3687 Η Ηρακλής (T-57/95) και η Τιτάν (T-64/95) προβάλλουν επίσης ισχυρισμούς με σκοπό να αμφιβητήσουν επί της ουσίας τη συμμετοχή τους στην ενιαία και διαρκή συμφωνία ETF. Εξάλλου, στα υπομνήματα που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στις σκέψεις 164 και 168, οι δύο αυτές προσφεύγουσες ανέπτυξαν παρατηρήσεις με σκοπό να αποδείξουν ότι η ελλιπής πρόσβαση στον φάκελο της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία έθιξε την άσκηση των δικαιωμάτων τους άμυνας, καθόσον η Επιτροπή τους στέρησε την πρόσβαση σε δήθεν απαλλακτικά υπέρ αυτών στοιχεία.

3688 Εντούτοις, οι μόνες ενέργειες που προσάπτονται στην Ηρακλής και/ή στην Τιτάν «στα πλαίσια της Cembureau ή European Task Force» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο γ, δέκατη έβδομη και δέκατη όγδοη περίπτωση) είναι οι εκτιθέμενες στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία β έως η, της εν λόγω προσβαλλομένης αποφάσεως. Άπαξ αποφασίστηκε, στις σκέψεις 3513, 3545, 3569, 3599, 3617, 3646 και 3618 ανωτέρω, η ακύρωση των εδαφίων αυτών, οι ισχυρισμοί και οι παρατηρήσεις των δύο αυτών προσφευγουσών κατέστησαν πλέον άνευ αντικειμένου.

Α — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως

3689 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι δεν είχε την ευκαιρία να λάβει θέση κατά τη διοικητική διαδικασία επί του ζητήματος του χαρακτηρισμού της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας που προσέδωσε η Επιτροπή, με την παράγραφο 53 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις διάφορες συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4 της αποφάσεως αυτής.

3690 Υπογραμμίζεται ότι, στην παράγραφο 61, στοιχείο η, της ΑΑ, η Επιτροπή εξέθεσε τα ακόλουθα:

«Οι συναφθείσες συμφωνίες και πρακτικές στο πλαίσιο του "Cembureau Task Force or European Task Force" (παράγραφοι 16 έως 20) πρέπει να θεωρηθούν ως εκτέλεση ενός [ενιαίου] προμελετημένου σχεδίου από το Cembureau και [μια σειρά επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η] Aalborg (...) κατά των Ελλήνων παραγωγών οι οποίοι παρέβησαν τον κανόνα της εγχώριας αγοράς. Τα συνολικά μέτρα συμφωνήθηκαν στις 3, 4 και 5 Ιουνίου 1986 και εφαρμόσθηκαν εξ ολοκλήρου.

Οι εν λόγω πρακτικές και συμφωνίες αποτελούν παραβάσεις βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 1. Έχουν πράγματι ως αντικείμενο την κατάτμηση των εθνικών αγορών, παρά την εξάλειψη των οικονομικών φραγμών, και την παρεμπόδιση των χρηστών να επωφεληθούν από προσφορές εκ μέρους κοινοτικής χώρας.

Οι διαπραχθείσες παραβάσεις εκ μέρους των εν λόγω επιχειρήσεων από το 1986 είναι ακόμα σοβαρότερες δεδομένου ότι είχαν μεγάλη διάρκεια (...).»

3691 Από την ανάγνωση των αποσπασμάτων αυτών, η Aalborg ήταν σε θέση να αντιληφθεί ότι η Επιτροπή έκρινε ότι οι διάφορες συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει η παράγραφος 61, στοιχείο η, της ΑΑ εντάσσονταν σε μια ενιαία και διαρκή συμφωνία, σχετική με τη «Cembureau Task Force ή European Task Force», με σκοπό την εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη οι οποίες προέρχονταν από χώρα της Κοινότητας.

3692 Εν πάση περιπτώσει, η ενδεχόμενη πλάνη της Aalborg συναφώς δεν έθιξε τα δικαιώματα άμυνάς της. Συγκεκριμένα, όπως ήδη διαπιστώθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 2506 έως 2511, μολονότι η Επιτροπή εκθέτει στην προσβαλλομένη απόφαση ότι οι διάφορες παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4 περιλαμβάνονταν στην ενιαία και διαρκή συμφωνία σχετικά με την ETF, στο διατακτικό δεν διαπιστώνει την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής καθαυτή. Η Επιτροπή εξετάζει αυτοτελώς τα διάφορα συστατικά της στοιχεία. Έτσι, γίνεται δεκτή η ευθύνη της Aalborg για τη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (άρθρο 4, παράγραφος 1) και για τις εναρμονισμένες πρακτικές προκειμένου να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών, και ιδιαίτερα της Τιτάν (άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α). Οι δύο αυτές αιτιάσεις διατυπώθηκαν σαφώς εις βάρος της Aalborg στην ΑΑ (βλ., ανωτέρω, αντιστοίχως, σκέψεις 599 έως 602 και 2519 έως 2524).

3693 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Aalborg πρέπει να απορριφθεί.

Β — Επί του ενιαίου χαρακτήρα των παραβάσεων τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως

3694 Οι CBR, Unicem, Uniland και Italcementi αμφισβητούν τον ενιαίο χαρακτήρα των διαφόρων παραβάσεων τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3695 Η CBR ισχυρίζεται ότι η ETF ήταν ειδική ομάδα εργασίας, συσταθείσα κατόπιν πρωτοβουλίας ορισμένων επιχειρήσεων του τομέα του τσιμέντου, τα κύρια καθήκοντα της οποίας συνίσταντο στην υποστήριξη των μέτρων ασκήσεως πιέσεων προς τις κοινοτικές αρχές, ώστε οι επιχειρήσεις αυτές να καταγγείλουν τη θίγουσα τον ανταγωνισμό συμπεριφορά της Ελληνικής Δημοκρατίας και να αναζητήσουν άλλες λύσεις διασφαλίζουσες την τήρηση του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού. Η CBR ισχυρίζεται ότι, εξαιρουμένης της συστάσεως της Interciment, οι επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau δεν έλαβαν καμία απόφαση βάσει των συστάσεων της ETF. Οι επικεφαλής αντιπροσωπείας αυτοί δεν ενέκριναν ούτε τις προτάσεις της ETF.

3696 Η Unicem ισχυρίζεται ότι δεν είναι δυνατόν να αποδειχθεί η ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των πιέσεων που ασκήθηκαν στην Calcestruzzi και της ETF βάσει της διαλαμβανόμενης στο έγγραφο Ζυρίχης/Céligny μνείας περί της αλληλεγγύης μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου. Από την εξέταση των εγγράφων δεν προκύπτει ούτε ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τις συνεδριάσεις της ETF και των επικεφαλής αντιπροσωπείας εμφαίνουν τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων σε σχέση με τη σύμβαση που συνήφθη το 1986 μεταξύ της Calcestruzzi και της Τιτάν. Η Unicem ισχυρίζεται επίσης ότι οι συναφθείσες τον Απρίλιο του 1987 συμβάσεις μεταξύ των ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και του ομίλου Calcestruzzi/Ferruzzi δεν έχουν καμία σχέση με την ETF.

3697 Η Uniland αντικρούει την άποψη της Επιτροπής ότι η Interciment ήταν το όργανο της ETF.

3698 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να συναγάγει από τα έγγραφα που προσκομίζει την ύπαρξη κοινής βουλήσεως των μελών της ETF να συντονίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Προσθέτει ότι η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη συνδέσμου, ο οποίος όμως ήταν τεχνητός και δεν στηριζόταν σε αξιόπιστες αποδείξεις, μεταξύ των επαφών μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου για τον καθορισμό των κοινών δραστηριοτήτων ασκήσεως πιέσεων, αφενός, και των μονομερών μέτρων που έλαβαν ορισμένοι από τους παραγωγούς αυτούς, αφετέρου.

3699 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η έννοια της «ενιαίας συμφωνίας» ή της «ενιαίας παραβάσεως» προϋποθέτει ένα σύνολο ενεργειών στις οποίες προβαίνουν διάφορα μέρη επιδιώκοντας τον ίδιο οικονομικό σκοπό που θίγει τον ανταγωνισμό (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1053, σκέψεις 125 και 126).

3700 Συνεπώς, εν προκειμένω, πρέπει να ελεγχθεί αν η Επιτροπή βασίμως κατέληξε ότι οι συμφωνίες και οι εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχεία α και β,

της προσβαλλομένης αποφάσεως απέρρεαν από μια ενιαία παράβαση. Ο έλεγχος αυτός κατέστη άνευ αντικειμένου όσον αφορά τις ενέργειες που διαπιστώνει η Επιτροπή στο άρθρο 4, παράγραφος 4, δεδομένου ότι αυτές δεν αποδείχθηκαν (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3402 έως 3679).

3701 Η συμφωνία περί συστάσεως της ETF (άρθρο 4, παράγραφος 1) σκοπούσε στην εξέταση των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων που μπορούσαν να εξαλείψουν τις εισαγωγές στη δυτική Ευρώπη, κατά προτεραιότητα τις προερχόμενες από την Ελλάδα (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2537 και 2538).

3702 Η συμφωνία περί συστάσεως της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment (άρθρο 4, παράγραφος 2) σκοπούσε στην εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων έναντι των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2978).

3703 Οι εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό, είχαν σκοπό να παύσει ο ιταλικός όμιλος Calcestruzzi/Ferruzzi να είναι πελάτης των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3163).

3704 Η συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το πνεύμα της οποίας έθιγε τον ανταγωνισμό, σκοπούσε στην αποφυγή των εκ μέρους του ομίλου Ferruzzi/Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3356).

3705 Συνεπώς, οι διάφορες προαναφερθείσες συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές διαπνέονταν από τον ίδιο θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό, δηλαδή την εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, ιδίως των προερχομένων από την Ελλάδα. Αυτή η ταυτότητα ως προς τον σκοπό ενισχύεται από το γεγονός ότι τα διάφορα αυτά παράνομα μέτρα ελήφθησαν ή, τουλάχιστον, συζητήθηκαν, στο πλαίσιο σειράς συνεδριάσεων της ETF ή σχετικών με αυτή, οι οποίες διεξήχθησαν μεταξύ της 28ης Μαΐου 1986 και του τέλους Μαΐου 1987.

3706 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι οι παραβάσεις τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχεία α και β, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούσαν μέρος μιας ενιαίας συμφωνίας σχετικής με την ETF, με σκοπό «την εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη και ιδίως (...) την παρεμπόδιση των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου στις χώρες της Κοινότητας» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημείο 9).

3707 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι τα διάφορα έγγραφα στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας ETF δεν είναι επίσημα. Αποτελούν απλώς την έκφραση προσωπικών απόψεων.

3708 Υπογραμμίζεται ότι τα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να εκτιμώνται στο σύνολό τους (βλ. απόφαση 48/69, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 636, σκέψη 68).

3709 Εν προκειμένω, τα διάφορα στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της ενιαίας συμφωνίας ETF αποτελούν, κατά τα ουσιώδη, πρακτικά συνεδριάσεων που διεξήχθησαν μεταξύ Μαΐου 1986 και Μαΐου 1987. Όλα αυτά τα έγγραφα, τα οποία κατάρτισαν διαφορετικά πρόσωπα, εκφράζουν μια πρόδηλη σύγκλιση παρανόμων σκοπών επιδιωκομένων από τα μέτρα τα οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχεία α και β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3710 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

3711 Η Italcementi προσάπτει στην Επιτροπή τη χρήση του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny, το οποίο καταρτίσθηκε πριν από τη σύσταση της ETF. Επιπλέον, η προσβαλλομένη απόφαση δεν διευκρινίζει την ημερομηνία και τον τόπο εγκρίσεως του εγγράφου αυτού, ούτε τα μέρη που το ενέκριναν.

3712 Συναφώς, επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι η Italcementi δεν αμφισβητεί το περιεχόμενο του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny, στην εκπόνηση του οποίου συνέβαλε, άλλωστε, κατά τη συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου 1986 στη Ζυρίχη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 2).

3713 Στη συνέχεια, παρατηρείται ότι το έγγραφο αυτό, στο οποίο αναφέρεται η Επιτροπή στην παράγραφο 53, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, εντάσσεται σε μια σειρά στοιχείων μνεία των οποίων γίνεται στα σημεία 2 και 3 της ίδιας αυτής παραγράφου. Τα στοιχεία αυτά, θεωρούμενα στο σύνολό τους εμφαίνουν ότι ο σκοπός που επιδιωκόταν στο πλαίσιο των διαφόρων παραβάσεων τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, ήταν ταυτόσημος.

3714 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

3715 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στην παράγραφο 53, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι μετασχόντες στην ETF δεν προέβησαν σε καταμερισμό καθηκόντων προκειμένου να επιτύχουν τον παράνομο σκοπό που δήθεν επιδίωξαν από κοινού.

3716 Παρατηρείται ότι, κατά την παρουσίαση των χαρακτηριστικών της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 53, σημεία 2 και 3), η Επιτροπή δεν επικαλείται την ύπαρξη ενός επισήμου καταμερισμού μεταξύ των μετασχόντων στην ETF. Η αναφορά στον

«καταμερισμό, μεταξύ των συμμετεχόντων, των καθηκόντων και ενεργειών που καθίστανται αναγκαίες για την επίτευξη [του ενιαίου στόχου]» (παράγραφος 53, σημείο 5) εντάσσεται στην απάντησή της στην παρατήρηση που διατύπωσαν κατά τη διοικητική διαδικασία ορισμένες επιχειρήσεις οι οποίες θεωρούσαν ότι, δεδομένου ότι δεν μετέσχαν στις συνεδριάσεις της ETF ή στα μέτρα που αποφάσισε αυτή, δεν μπορούσαν να θεωρηθούν υπεύθυνες για το σύνολο των ενεργειών που αφορούν την ETF.

3717 Εν πάση περιπτώσει, διάφορα έγγραφα παρατιθέμενα στην παράγραφο 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως εμφαίνουν καταμερισμό των καθηκόντων και των μέτρων σε επίπεδο ETF. Έτσι, μεταξύ άλλων, το σημείωμα της Blue Circle («Points for action»), το οποίο καταρτίσθηκε κατόπιν της πρώτης συνεδριάσεως της ETF (17 Ιουνίου 1986 στο Λονδίνο) αναφέρει ορισμένα μέτρα συμφωνηθέντα κατά τη συνεδρίαση αυτή, αναγράφοντας για καθένα από αυτά ποιο είναι το πρόσωπο που είχε επιφορτισθεί με την εφαρμογή του. Έτσι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, ανατέθηκε στον A. d'Agostino, της Italcementi, ο συντονισμός της «κατάστασης της Ferruzzi» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 11· έγγραφο αριθ. 33.126/18787). Όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω στη σκέψη 2600, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden προκύπτει ότι συμφωνήθηκε η σύσταση πέντε υποομάδων εργασίας για να επικουρούν την ETF στη θίγουσα τον ανταγωνισμό αποστολή της. Ο G. Clemente, της Italcementi, ορίσθηκε μέλος της υποομάδας «Αγορές εξαγωγών της Ελλάδας» και συντονιστής της υποομάδας «Εξαγωγές στην Ελλάδα» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 24· έγγραφα αριθ. 33.126/18858 και 18862).

3718 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Italcementi δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Γ — Επί της συμμετοχής στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF

3719 Οι CBR, Cembureau, Ciments français, Unicem, Uniland, Italcementi και Cementir αμφισβητούν τη συμμετοχή τους στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF ή, τουλάχιστον, τη διάρκεια της συμμετοχής αυτής.

1. Επί της CBR

3720 Η CBR αρνείται τη συμμετοχή της στην ενιαία συμφωνία ETF. Προσθέτει ότι, εν πάση περιπτώσει, οι μετασχόντες στη σύσταση της Interciment, η οποία ήταν η μοναδική πρόταση της ETF που υιοθέτησαν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας, αποφάσισαν στην πλειονότητά τους να μην παρατείνουν τη συμμετοχή τους στην εταιρία αυτή μετά τις 6 Νοεμβρίου 1986, πράγμα το οποίο έπρεπε να θεωρηθεί ως απόσυρση από τη συμφωνία.

3721 Υπενθυμίζεται ότι η CBR μετέσχε στα ακόλουθα συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας σχετικά με την ETF: συμφωνία περί συστάσεως της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2597 έως 2603)· συμφωνία περί

συστάσεως της Interciment (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3008 έως 3017)· εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3199 έως 3204).

3722 Η CBR παρέστη στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, κατά την οποία αποφασίστηκε, αφενός, να ανατεθεί στην ETF η εξέταση των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Ζυρίχης/Céligny για την εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη και, αφετέρου, να συσταθεί η Interciment προκειμένου να εφαρμόσει τα εν λόγω αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα. Εξάλλου, μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκαν διαδοχικά η σύσταση της ETF, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός και οι δραστηριότητές της, η σύσταση της Interciment και οι διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν σχετικά με την περίπτωση της Ferruzzi.

3723 Συνεπώς, η CBR γνώριζε ότι οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές στις οποίες μετείχε τότε εντάσσονταν σε μια συνολική στρατηγική σκοπούσα στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, πρωτίστως των προερχομένων από την Ελλάδα.

3724 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η CBR μετέσχε στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο γ, έκτη περίπτωση). Το γεγονός ότι η CBR δεν μετέσχε σε όλα τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας αυτής παραβάσεως δεν μπορεί να την απαλλάξει από την ευθύνη της για την παράβαση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση PVC, προπαρατεθείσα στη σκέψη 734, σκέψη 773).

3725 Η CBR μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τα τέλη Μαΐου 1987, στη συμφωνία συστάσεως της Interciment από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 και στις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987.

3726 Συνεπώς, μετέσχε διαρκώς στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

2. Επί της Cembureau

3727 Η Cembureau αρνείται κάθε ανάμιξη σε ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF.

3728 Υπενθυμίζεται ότι η συμμετοχή της Cembureau στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2608 έως 2613). Η Cembureau δεν αμφισβήτησε τη συμμετοχή της στις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3729 Η Cembureau παρέστη, εκπροσωπούμενη από τον P. Dutron, στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, κατά την οποία συμφωνήθηκε η συλλογική αντίδραση στην απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξάγει τσιμέντο στη δυτική Ευρώπη, μέσω του συνδυασμού των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων. Μετέσχε επίσης, εκπροσωπούμενη από τον H. Collis, στη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 1986, κατά τη διάρκεια της οποίας άρχισε η κατάρτιση του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny, που ήταν το «έγγραφο-πλαίσιο» των εργασιών της ETF για την εξέταση των αποτρεπτικών και των προτρεπτικών μέτρων. Τέλος, εκπροσωπήθηκε από τον Sir John Milne, τότε πρόεδρό της (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 3), στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά την οποία συζητήθηκαν διαδοχικά η σύσταση της ETF, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός και οι δραστηριότητές της και οι διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν σχετικά με την περίπτωση της Ferruzzi.

3730 Συνεπώς, η CBR γνώριζε ότι η συμφωνία και οι εναρμονισμένες πρακτικές στις οποίες μετείχε τότε εντάσσονταν σε μια συνολική στρατηγική σκοπούσα στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, πρωτίστως των προερχομένων από την Ελλάδα. Συνεπώς, η ευθύνη της για την ενιαία παράβαση σχετικά με την ETF έχει αποδειχθεί. Το γεγονός ότι η Cembureau δεν μετέσχε σε όλα τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας αυτής παραβάσεως δεν μπορεί να την απαλλάξει από την εν λόγω ευθύνη (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 3724 νομολογία).

3731 Η Cembureau μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986 έως τα τέλη Μαΐου 1987 και στις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987.

3732 Συνεπώς, μετέσχε διαρκώς στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF από τις 28 Μαΐου 1986 έως τα τέλη Μαΐου 1987.

3. Επί της Ciments français

3733 Η Ciments français ισχυρίζεται ότι δεν είχε συνολική εικόνα της στρατηγικής που είχε ως σκοπό να αντιταχθεί στις ελληνικές εξαγωγές. Δεδομένου ότι δεν εκπροσωπήθηκε στις συνεδριάσεις της ETF και δεν μετέσχε σε κανένα συγκεκριμένο μέτρο, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως συμβαλλόμενη στη συμφωνία περί των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος.

3734 Υπενθυμίζεται ότι η Ciments français μετέσχε στα ακόλουθα συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας σχετικά με την ETF: συμφωνία περί συστάσεως της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2628 έως 2632)· συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3035 έως 3038).

3735 Η Ciments français παρέστη στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, κατά την οποία συμφωνήθηκε η συλλογική αντίδραση στην απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξάγει τσιμέντο στη δυτική Ευρώπη, μέσω του συνδυασμού αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων. Εξάλλου, κατά τη συνεδρίαση αυτή συζητήθηκε το ενδεχόμενο συστάσεως κοινής θυγατρικής μεταξύ των κύριων ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών για να εφαρμόσει τα αναγκαία μέτρα (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/18771). Η Ciments français παρέστη επίσης στη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1986 στη Στοκχόλμη, κατά την οποία αποφασίστηκε, αφενός, να ανατεθεί στην ETF η εξέταση των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων τη λήψη των οποίων συνέστησε το έγγραφο Zurίχης/Céligny για την εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη και, αφετέρου, να συσταθεί η Interciment προκειμένου να εφαρμόσει τα εν λόγω αποτρεπτικά και προτρεπτικά μέτρα.

3736 Συνεπώς, η Ciments français δεν αγνοούσε ότι οι συμφωνίες στις οποίες μετείχε τότε εντάσσονταν σε μια συνολική στρατηγική σκοπούσα στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, πρωτίστως των προερχομένων από την Ελλάδα.

3737 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Ciments français μετέσχε στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο γ, δέκατη τρίτη περίπτωση). Το γεγονός ότι η Ciments français δεν μετέσχε σε όλα τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας αυτής παραβάσεως δεν μπορεί να την απαλλάξει από την ευθύνη της για την παράβαση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 3724 νομολογία).

3738 Η Ciments français μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986 έως τα τέλη Μαΐου 1987 και στη συμφωνία συστάσεως της Interciment από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

3739 Συνεπώς, μετέσχε διαρκώς στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

4. Επί της Unicem

3740 Η Unicem ισχυρίζεται ότι η μεμονωμένη συμμετοχή της σε μια συνεδρίαση (στη συνεδρίαση της υποομάδας εργασίας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987) δεν μπορούσε να την καταστήσει υπεύθυνη για τις διάφορες δραστηριότητες της ETF. Μόνον η τακτική συμμετοχή στις συνεδριάσεις που διεξάγονταν στο πλαίσιο της ETF μπορούσε να θεμελιώσει την ευθύνη της για τις δραστηριότητες της

επιτροπής αυτής (απόφαση BASF κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1852, σκέψεις 76, 92 και 185). Η Unicem προσθέτει ότι δεν είχε καμία ανάμιξη στα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF. Αγνοούσε ότι διεξήχθη συνεδρίαση στις 28 Μαΐου 1986 στη Ρώμη.

3741 Υπενθυμίζεται ότι η Unicem μετέσχε στα ακόλουθα συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας σχετικά με την ETF: συμφωνία περί συστάσεως της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2678 έως 2682)· εναρμονισμένες πρακτικές και συμφωνία τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε σχέση με τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3246 έως 3253 και 3345 έως 3373).

3742 Η Unicem πρότεινε να μετάσχει ένας υπάλληλός της, ο κ. Albert, σε δύο από τις πέντε υποομάδες εργασίας (στην υποομάδα «Ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα των αμυντικών μέτρων» και στην υποομάδα «Απειλές από άλλες χώρες»), οι οποίες συνεστήθησαν κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, για να επικουρούν την ETF στη θίγουσα τον ανταγωνισμό αποστολή της. Μετέσχε, εκπροσωπούμενη από τον κ. Albert, στη συνεδρίαση της υποομάδας «Μέτρα προστασίας» της 17ης Μαρτίου 1987. Κατά τη συνεδρίαση αυτή, εξέθεσε τις τελευταίες εξελίξεις σχετικά με τη συμφωνία μεταξύ των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου και του ομίλου Ferruzzi, η οποία σκοπούσε στην αποτροπή της εισαγωγής εκ μέρους του ομίλου αυτού σημαντικών ποσοτήτων τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

3743 Συνεπώς, η Unicem είχε πλήρη επίγνωση του ότι οι συμφωνίες και οι εναρμονισμένες πρακτικές στις οποίες μετείχε τότε εντάσσονταν σε μια συνολική στρατηγική σκοπούσα στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, ιδίως των προερχομένων από την Ελλάδα. Κατά συνέπεια, η ευθύνη της για την ενιαία παράβαση σχετικά με την ETF έχει αποδειχθεί. Το γεγονός ότι η Unicem δεν μετέσχε σε όλα τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας αυτής παραβάσεως δεν μπορεί να την απαλλάξει από την εν λόγω ευθύνη (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 3724 νομολογία).

3744 Η Unicem μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τα τέλη Μαΐου 1987, στις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 και στη συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992.

3745 Συνεπώς, μετέσχε διαρκώς στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 3 Απριλίου 1992.

5. Επί της Uniland

3746 Η Uniland καταγγέλλει την επέκταση της ευθύνης στην οποία προβαίνει η Επιτροπή ως προς αυτήν. Υπογραμμίζει ότι η παρουσία και μόνον του P. Rumeu σε δύο συνεδριάσεις σχετικές με την ETF δεν

δικαιολογεί σε καμία περίπτωση το συμπέρασμα ότι μετέσχε σε μια δήθεν συνολική συμφωνία η διάρκεια της οποίας παρατάθηκε μέχρι το 1993. Ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να αρκεσθεί στον ισχυρισμό ότι επρόκειτο περί ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας δεσμεύουσας όλους τους μετέχοντες, ακόμη και αν αυτοί δεν μετέσχαν ατομικώς σε καθεμία από τις ενέργειες που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο της ETF.

3747 Υπενθυμίζεται ότι η Uniland μετέσχε στα ακόλουθα συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας σχετικά με την ETF: συμφωνία περί συστάσεως της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2695 έως 2698)· συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3069 έως 3072)· εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ. ανωτέρω, σκέψεις 3199 έως 3204).

3748 Η Uniland παρέστη στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της ETF της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκαν διαδοχικά η σύσταση της ETF, ο θίγων τον ανταγωνισμό σκοπός και οι δραστηριότητές της, η σύσταση της Interciment και οι διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν σχετικά με την περίπτωση της Ferruzzi.

3749 Συνεπώς, η Uniland γνώριζε ότι οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές στις οποίες μετείχε τότε εντάσσονταν σε μια συνολική στρατηγική σκοπούσα στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, πρωτίστως των προερχομένων από την Ελλάδα.

3750 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Uniland μετέσχε στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο γ, δέκατη περίπτωση). Το γεγονός ότι η Uniland δεν μετέσχε σε όλα τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας αυτής παραβάσεως δεν μπορεί να την απαλλάξει από την ευθύνη της για την παράβαση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 3724 νομολογία).

3751 Η Uniland μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τα τέλη Μαΐου 1987, στη συμφωνία συστάσεως της Interciment από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 και στις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987.

3752 Συνεπώς, μετέσχε διαρκώς στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

6. Επί της Italcementi

3753 Η Italcementi υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή δεν διευκρίνισε την ημερομηνία και τον τόπο εγκρίσεως του εγγράφου Ζυρίχης/Céligny, ούτε τα μέρη που ενέκριναν το έγγραφο αυτό. Στη συνέχεια, ισχυρίζεται ότι οι διάφοροι μετασχόντες στην ETF ενήργησαν ανεξαρτήτως ο ένας από τον άλλο. Συνεπώς, οι ενδεχόμενες δραστηριότητες ορισμένων μετασχόντων οι οποίες μπορούσαν να έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού μπορούσαν να δεσμεύσουν μόνον τους εμπλεκόμενους επιχειρηματίες.

3754 Επισημαίνεται ότι η Italcementi μετέσχε σε όλα τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας σχετικά με την ETF: συμφωνία περί συστάσεως της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2746 και 2747)· συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3008 έως 3017)· εναρμονισμένες πρακτικές και συμφωνία τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε σχέση με τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3265 έως 3270 και 3345 έως 3384).

3755 Είναι αναμφίβολο ότι η Italcementi γνώριζε τη συνολική στρατηγική που σκοπούσε στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, κατά προτεραιότητα των προερχομένων από την Ελλάδα. Η ευθύνη της για την ενιαία παράβαση σχετικά με την ETF έχει σαφώς αποδειχθεί.

3756 Η Italcementi μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986 έως τα τέλη Μαΐου 1987, στη συμφωνία συστάσεως της Interciment από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988, στις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 και στη συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992.

3757 Συνεπώς, μετέσχε διαρκώς στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 3 Απριλίου 1992.

7. Επί της Cementir

3758 Η Cementir αμφισβητεί ότι μετέσχε σε ενιαία συμφωνία συναφθείσα στο πλαίσιο της ETF.

3759 Υπενθυμίζεται ότι η Cementir μετέσχε σε δύο συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας σχετικά με την ETF, δηλαδή στις εναρμονισμένες πρακτικές και στη συμφωνία τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4,

παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε σχέση με τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς κατά των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3284 έως 3289 και 3345 έως 3386).

3760 Η Cementir μετέσχε στις δύο αυτές παραβάσεις κυρίως μαζί με τις δύο άλλες σπουδαιότερες ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες, την Unicem και την Italcementi, οι οποίες, όπως προκύπτει από την ανάλυση που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3742, 3743, 3754 και 3755, είχαν πλήρη επίγνωση της συνολικής στρατηγικής στην οποία εντάσσονταν τα μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς. Η Unicem και η Italcementi οπωσδήποτε πληροφόρησαν τη Cementir για το θίγον τον ανταγωνισμό πλαίσιο εντός του οποίου εφαρμόζονταν τα εν λόγω μέτρα. Συνεπώς, η Cementir οπωσδήποτε γνώριζε ότι οι εναρμονισμένες πρακτικές και η συμφωνία στις οποίες μετείχε τότε απέρρεαν από ένα συνολικό σχέδιο που σκοπούσε στην εξάλειψη των εισαγωγών τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη, ιδίως προελεύσεως Ελλάδος.

3761 Συνεπώς, η ευθύνη της Cementir για την ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF έχει αποδειχθεί. Το γεγονός ότι η Cementir δεν μετέσχε σε όλα τα συστατικά στοιχεία της ενιαίας αυτής παραβάσεως δεν μπορεί να την απαλλάξει από την εν λόγω ευθύνη (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 3724 νομολογία).

3762 Η Cementir μετέσχε στις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 και στη συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992. Συνεπώς, διαπιστώνεται η διαρκής συμμετοχή της στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 3 Απριλίου 1992.

Δ — Επί της παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

3763 Η Asland προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν την αντιμετώπισε κατά τον ίδιο τρόπο με όλες τις επιχειρήσεις οι οποίες φέρονται ότι αναμίχθηκαν στις δραστηριότητες της ETF. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή υποστήριξε, αφενός, ότι η ανάμιξη σε ένα και μόνο συγκεκριμένο μέτρο συνεπαγόταν τη συμμετοχή στην ενιαία και διαρκή συμφωνία ETF και, αφετέρου, ότι η συμμετοχή στη συμφωνία αυτή περιοριζόταν στην ανάμιξη σε ένα ή περισσότερα από αυτά τα συγκεκριμένα μέτρα. Η Asland παραθέτει το παράδειγμα της Rugby και της Castle, η μνεία των οποίων στις συμβάσεις αγοράς τσιμέντου και clinker προελεύσεως Ελλάδος δεν ώθησε την Επιτροπή να τις θεωρήσει ως μέρη της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας που συνήφθη στο πλαίσιο της ETF.

3764 Υπενθυμίζεται ότι δεν υπήρξε δυνατό να διαπιστωθεί η μόνη παράβαση που προσάπτεται στην Rugby και στην Castle «στα πλαίσια της Cembureau ή European Task Force» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο γ, προτελευταία και τελευταία περίπτωση), δηλαδή η εναρμονισμένη πρακτική με την Blue Circle την οποία δέχεται το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α (βλ.,

ανωτέρω, σκέψεις 3402 έως 3435). Αντιθέτως, αποδείχθηκε ότι η Asland μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2687 έως 2691).

3765 Η Asland μετέσχε στη συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 1986 στη Ρώμη, κατά τη διάρκεια της οποίας συμφωνήθηκε η συλλογική αντίδραση στην απόφαση της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας να εξάγει τσιμέντο στη δυτική Ευρώπη, μέσω του συνδυασμού αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων.

3766 Συνεπώς, η Asland γνώριζε ότι η συμφωνία στην οποία μετείχε εντασσόταν σε ένα συνολικό σχέδιο σκοπούν στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, πρωτίστως των προερχομένων από την Ελλάδα.

3767 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η Asland μετέσχε στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο γ, έβδομη περίπτωση). Το γεγονός ότι η Asland μετέσχε σε ένα μόνο συστατικό στοιχείο της ενιαίας αυτής παραβάσεως δεν μπορεί να την απαλλάξει από την ευθύνη της για την παράβαση αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα στη σκέψη 3724 νομολογία).

3768 Η Asland μετέσχε στη συμφωνία συστάσεως της ETF από τις 28 Μαΐου 1986 έως τα τέλη Μαΐου 1987. Το ίδιο αυτό διάστημα πρέπει να θεωρηθεί ως διάρκεια της συμμετοχής της στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF.

Συμπεράσματα

3769 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2504 έως 3768) προκύπτουν τα εξής:

— το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς τη Cementir·

— το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να ακυρωθεί ως προς τις CBR, BDZ, Oficemen, Aker και Euroc, καθόσον δέχεται τη συμμετοχή τους στη συμφωνία περί της συστάσεως της ETF πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να ακυρωθεί ως προς τις Aalborg, Unicem, Uniland και Irish Cement, καθόσον δέχεται τη συμμετοχή τους στη συμφωνία περί της συστάσεως της ETF πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να ακυρωθεί ως προς τις Cembureau, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Asland, Italcementi, Holderbank και Blue Circle, καθόσον δέχεται τη συμμετοχή τους στη συμφωνία περί της συστάσεως της ETF μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— το άρθρο 4, παράγραφος 2, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς τις Heidelberger, Unicem, Asland και Cementir·

— το άρθρο 4, παράγραφος 2, πρέπει να ακυρωθεί ως προς την Uniland, καθόσον δέχεται τη συμμετοχή της στη συμφωνία περί της συστάσεως της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— το άρθρο 4, παράγραφος 2, πρέπει να ακυρωθεί ως προς τις CBR, Dyckerhoff, SFIC, Ciments français, Lafarge, BDZ, Oficemen, Italcementi, Holderbank, Aker, Euroc και Blue Circle, καθόσον δέχεται τη συμμετοχή τους στη συμφωνία περί της συστάσεως της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς τη Ciments français, την Heidelberger και την Asland·

— το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, πρέπει να ακυρωθεί ως προς τις CBR, Dyckerhoff, Aalborg, BDZ, Unicem, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Aker, Euroc και Cementir, καθόσον δέχεται τη συμμετοχή τους σε εναρμονισμένες πρακτικές προκειμένου να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών, και ιδιαίτερα της Τιτάν, πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς τη Rugby, την Castle και την Blue Circle·

— το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς την Τιτάν και την Blue Circle·

— το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς την Τιτάν και την Holderbank·

— το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο δ, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς την Ηρακλής και την Holderbank·

— το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς τη Lafarge και την Τιτάν·

— το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς τη Lafarge και την Ηρακλής·

— το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς τη CBR, την Ηρακλής και την Τιτάν·

— το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς την Τιτάν, την Aker και την Euroc.

3770 Κατά τα λοιπά, οι εξεταοθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

X — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη, στο πλαίσιο της ECEC, εναρμονισμένων πρακτικών αντίθετων προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτήν (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως)

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

3771 Το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει ότι οι FIC, ENCI, Dyckerhoff, SFIC, Aalborg, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Unicem, Castle, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Cementir και ETE παρέβησαν τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «συμμετέχοντας, στο πλαίσιο της ECEC, σε εναρμονισμένες πρακτικές όσον αφορά την ανταλλαγή στοιχείων σχετικά με την κατάσταση της προσφοράς και της ζήτησης σε τρίτες χώρες εισαγωγείς, τις τιμές που εφαρμόζονται στις εξαγωγές, την κατάσταση των εισαγωγών στις χώρες μέλη και την κατάσταση της προσφοράς και της ζήτησης των εσωτερικών αγορών, με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας». Η Επιτροπή όρισε ως σημείο ενάρξεως της παραβάσεως τη 14η Μαρτίου 1984, με την εξαίρεση της Castle, της Oficemen και της ATIC για τις οποίες ως σημείο ενάρξεως ορίστηκε η 1η Ιανουαρίου 1986. Η παράβαση διήρκεσε, ως προς όλες τις προσφεύγουσες, μέχρι τις 22 Σεπτεμβρίου 1989.

3772 Όλες οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως αμφισβητούν τόσο την ύπαρξη της διαπιστωθείσας παραβάσεως όσο και τη συμμετοχή τους σ' αυτήν. Οι ENCI, Aalborg, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Unicem, Castle και ATIC καταγγέλλουν επίσης την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας λόγω ανεπαρκούς προσβάσεως, κατά τη διοικητική διαδικασία, στον φάκελο της Επιτροπής, η οποία τις στέρησε από υποτιθέμενα απαλλακτικά στοιχεία σχετικά με την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιπλέον, η ENCI και η Italcementi εκτιμούν ότι η αιτίαση αυτή δεν διευκρινίστηκε με επαρκή σαφήνεια στην ΑΑ. Η Dyckerhoff, η Unicem και η Cementir υποστηρίζουν ακόμη ότι η παράβαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 190 της Συνθήκης.

Προσβαλλομένη απόφαση

3773 Η ECEC και οι εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο της επιτροπής αυτής αποτελούν το αντικείμενο των παραγράφων 30 έως 34, 58 και 60 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3774 Η Επιτροπή εκθέτει, κατ' αρχάς, το ιστορικό της δημιουργίας της ECEC (παράγραφος 30). Εξηγεί ότι από το σημείωμα της Blue Circle της 9ης Απριλίου 1981 (παράγραφος 30, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/11338 έως 11340) — και όχι της 4ης Απριλίου 1981, όπως εκ παραδρομής αναγράφεται στην προσβαλλομένη απόφαση — προκύπτει ότι η ECEC και η EPC δημιουργήθηκαν κατόπιν της αποφάσεως της Cembureau να μη διαχειρίζεται πλέον η ίδια μια επιτροπή εξαγωγών.

3775 Η σύσταση της ECEC αποφασίστηκε σε συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι στις 23 Ιανουαρίου 1979 (παράγραφος 30, σημείο 2). Αναφερόμενη στις ιδρυτικές πράξεις της ECEC της 6ης Δεκεμβρίου 1979 (παράγραφος 31, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/16786 έως 16789) και της 26ης Σεπτεμβρίου 1986 (παράγραφος 31, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/12516 έως 12518), η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, κατά την ιδρυτική πράξη, αντικείμενο της ECEC ήταν η προώθηση, σε ανεπίσημη βάση, της συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών που ενδιαφέρονται για εξαγωγές κοινού τσιμέντου σε όλες τις χώρες, με εξαίρεση τις χώρες της δυτικής Ευρώπης και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

3776 Η Επιτροπή μνημονεύει, στη συνέχεια, τις διάφορες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες θεωρεί ως μέλη της ECEC, δηλαδή τις FIC, ENCI, Dyckerhoff, SFIC, Aalborg, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Unicem, Castle, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Cementir και ETE. Αναφερόμενη στα χειρόγραφα σημειώματα του G. Leboeuf, της Ciments français, σχετικά με μια συνεδρίαση της Steering Committee της ECEC στις Βρυξέλλες στις 13 και 14 Απριλίου 1989 (παράγραφος 31, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/18201 έως 18204), διευκρινίζει ότι «οι χώρες μέλη της ECEC είναι εκείνες οι οποίες ορίζουν κατά βούληση τους εκπροσώπους τους στις συνδικαλιστικές οργανώσεις ή στις εταιρίες».

3777 Η Επιτροπή τονίζει επίσης τις στενές σχέσεις μεταξύ της ECEC και της EPC (παράγραφος 32). Αναφέρεται συναφώς, στην ιδρυτική πράξη της ECEC της 6ης Δεκεμβρίου 1979, η οποία προέβλεπε ότι δύο μέλη της Steering Committee της ECEC έπρεπε να εκλεγούν μεταξύ των μελών που είχαν δικαίωμα για δύο ή τρεις ψήφους στη γενική συνέλευση της ECEC, δηλαδή μεταξύ των μεγάλων εξαγωγέων, μελών της EPC (παράγραφος 32, σημεία 1 και 2). Προσθέτει ότι, ακόμη και αν η ιδρυτική πράξη της 26ης Σεπτεμβρίου 1986 δεν προέβλεπε πλέον ειδικό ρόλο για τους μεγάλους εξαγωγείς στη Steering Committee της ECEC, οι πληροφορίες από την EPC συνέχισαν εντούτοις να παρέχονται στην ECEC μετά τον Σεπτέμβριο του 1986 (παράγραφος 32, σημείο 3).

3778 Η Επιτροπή περιγράφει διάφορες δραστηριότητες που ασκήθηκαν στο πλαίσιο της ECEC, δηλαδή τις ανταλλαγές στατιστικών σχετικά με τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες (παράγραφος 33, σημείο 1), την εξέταση της καταστάσεως της προσφοράς και της ζητήσεως στις τρίτες χώρες εισαγωγείς (παράγραφος 33, σημείο 2), τη σύσταση τιμής αναφοράς για τις εξαγωγές (παράγραφος 33, σημείο 3), την εξέταση της καταστάσεως των εισαγωγών στις χώρες μέλη της Cembureau (παράγραφος 33, σημείο 4) και την εξέταση της καταστάσεως της προσφοράς και της ζητήσεως των εσωτερικών αγορών (παράγραφος 33, σημείο 5).

3779 Τέλος, αναφέρει τη διάλυση της ECEC (παράγραφος 34).

3780 Στο τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορά τη νομική εκτίμηση των δραστηριοτήτων της ECEC διευκρινίζεται ότι, για να τηρηθεί η αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, έπρεπε να εξευρεθούν τρόποι για τη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής. Πράγματι, ελλείψει διεξόδων για τα πλεονάσματα της παραγωγής στο εξωτερικό της Κοινότητας, υπήρχε μεγάλος κίνδυνος παραβιάσεως της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών (παράγραφος 58, σημείο 2).

3781 Η Επιτροπή αναφέρεται, στη συνέχεια, σε τρία στοιχεία (βλ., κατωτέρω, σκέψη 3793) για να καταδείξει ότι «στόχος και αποτέλεσμα της συνεργασίας στους κόλπους της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα σεβασμού των εγχώριων αγορών» (παράγραφος 58, σημεία 3 έως 5).

3782 Καταλήγει (παράγραφος 58, σημείο 6) στα εξής:

«Οι εναρμονισμένες πρακτικές που αναφέρονται [στην παράγραφο] 33 και συνδέονται με την εξέταση της κατάστασης στο εσωτερικό των κρατών μελών και τις εξαγωγές στις τρίτες χώρες αποτελούν παραβάσεις κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, και διήρκεσαν από τις 14 Μαρτίου 1984 έως τις 22 Σεπτεμβρίου 1979, ημερομηνίες της πρώτης και τελευταίας συνεδρίασης τις οποίες γνωρίζει η Επιτροπή. Με τις πρακτικές αυτές, τα μέλη της ECEC παραιτήθηκαν από την εφαρμογή μιας αυτόνομης εμπορικής πολιτικής δημιουργώντας σύστημα αλληλεγγύης και ελέγχου, προκειμένου να αποφευχθεί η διείσδυση ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές εντός της Κοινότητας.»

Επί του παρανόμου των δραστηριοτήτων της ECEC τις οποίες αφορά το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως

3783 Οι FIC, ENCI, Dyckerhoff, SFIC, Aalborg, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Unicem, Castle, Oficemen, Irish Cement, Italcementi, Cementir και ETE δεν αμφισβητούν ότι στους κόλπους της ECEC πραγματοποιήθηκαν ανταλλαγές πληροφοριακών στοιχείων. Εμμένουν πάντως στο γεγονός ότι οι δραστηριότητες της ECEC αποσκοπούσαν στην προστασία των συμφερόντων της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας στις αγορές εξαγωγών εκτός της Ευρώπης. Εκτιμούν ότι η συνεργασία αυτή, η οποία αφορά αποκλειστικά τρίτες αγορές σε σχέση με την Κοινότητα, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Προσθέτουν ότι κανένα από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 30 έως 34, 58 και 60 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν καταδεικνύει την ύπαρξη οιασδήποτε σχέσεως μεταξύ των δραστηριοτήτων της ECEC και ενός κανόνα σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Η άποψη της Επιτροπής υποδηλώνει κατ' ανάγκη ότι κάθε συνεργασία κατά την εξαγωγή μεταξύ ανταγωνιστριών επιχειρήσεων είναι παράνομη.

3784 Η Επιτροπή φρονεί αντιθέτως ότι οι περιγραφείσες στην παράγραφο 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως δραστηριότητες της ECEC νόθευσαν τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58) και επηρέασαν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 60). Πράγματι, κατά την Επιτροπή, «στόχος και αποτέλεσμα της συνεργασίας στους κόλπους της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα σεβασμού των εγχώριων αγορών» με τη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημεία 2 έως 5). Κατά συνέπεια, οι δραστηριότητες της ECEC θεωρήθηκαν, στο άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως εναρμονισμένες πρακτικές αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον αποσκοπούσαν «στην αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας».

3785 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, όταν μια συμφωνία που αφορά τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες σε σχέση με την Κοινότητα έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή την νόθευση του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Κοινότητας και δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αποφάσεις Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 653, σκέψεις 580 και 599 έως 601, και CRAM και Rheinzink κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1335, σκέψεις 24 έως 31).

3786 Εν προκειμένω, πρέπει, κατά συνέπεια, να ελεγχθεί αν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, τα στοιχεία που διαπιστώθηκαν στην προσβαλλομένη απόφαση παρείχαν τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι ο στόχος που επιδίωκαν τα μέλη της ECEC στο πλαίσιο της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών ήταν η ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Πράγματι, στην περίπτωση αυτή, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι δραστηριότητες της ECEC συνιστούσαν εναρμονισμένες πρακτικές αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3787 Για την εξέταση του ζητήματος αυτού πρέπει να εκτιμηθεί αν η Επιτροπή απέδειξε ότι η συνεργασία στους κόλπους της ECEC αποσκοπούσε «στην αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3788 Το άρθρο 1 της ιδρυτικής πράξεως της ECEC της 6ης Δεκεμβρίου 1979 καθώς και το άρθρο 1 της πράξεως της 26ης Σεπτεμβρίου 1986 αναθέτουν στην ECEC «την προώθηση, σε ανεπίσημη βάση, της συνεργασίας μεταξύ των παραγωγών των χωρών της δυτικής Ευρώπης που ενδιαφέρονται για την εξαγωγή τσιμέντου εκτός του λευκού τσιμέντου, του χρωματιστού, του αλουμινούχου και του τσιμέντου για πετρελαιοπηγές προς τις χώρες εκτός της δυτικής Ευρώπης» (έγγραφα αριθ. 33.126/16786 έως 16789 και 12516 έως 12518). Το άρθρο 2 εκάστης των πράξεων αυτών αναφέρει, όσον αφορά τη «ζώνη δραστηριοτήτων», ότι η ECEC «δεν θα συζητήσει ή δεν θα ασχοληθεί κατά οιονδήποτε τρόπο με εξαγωγές των μελών (...) προς τις χώρες της δυτικής Ευρώπης ή τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής» (τα αυτά έγγραφα).

3789 Τα πρακτικά της συνεδριάσεως του Παρισιού της 23ης Ιανουαρίου 1979 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 30, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/12751 και 12752) επιβεβαιώνουν ότι στόχος της ECEC είναι «η προώθηση των εξαγωγών και η ανταλλαγή εμπορικών πληροφοριών». Ένα εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 7ης Μαρτίου 1989 αναφέρει ακόμη ότι η ECEC «περιορίζεται σε ανταλλαγή στατιστικών πληροφοριών και προβλέψεων ανά χώρα, που αφορούν αποκλειστικά ποσότητες εκτός της Cembureau» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 35, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/4466 και 4467).

3790 Επομένως, η συνεργασία στους κόλπους της ECEC είχε ως αντικείμενο την προώθηση των εξαγωγών διαφόρων ειδών κοινού τσιμέντου, εξαιρουμένης της δυτικής Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών. Επομένως, από τα προαναφερθέντα έγγραφα δεν προκύπτει ότι ο πραγματικός σκοπός που επιδίωκαν τα μέλη της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3791 Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι «από την ιδρυτική πράξη της ECEC δεν προκύπτει άμεση σχέση μεταξύ του κανόνα της εγχώριας αγοράς και της διοχέτευσης των εξαγωγών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημείο 3). Ισχυρίζεται πάντως ότι πρέπει να εκτιμηθεί η νομιμότητα των δραστηριοτήτων της ECEC στο πλαίσιό τους. Όμως, από πλείονα έγγραφα προκύπτει ότι, για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ήταν αναγκαία η γνώση των ροών τσιμέντου που προορίζονταν για τις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες, κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται η διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής. Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 58, σημείο 2) η Επιτροπή αναφέρεται, συναφώς, στο εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334). Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, επικαλείται, επιπλέον, τα σημειώματα της Vicat σχετικά με τη συνεδρίαση της ECEC της 11ης και της 12ης Σεπτεμβρίου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 33, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/6139 έως 6142).

3792 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σημείωμα της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 προέρχεται από επιχείρηση η οποία δεν είναι μέλος της ECEC και ότι το περιεχόμενό του δεν έχει καμία άμεση σχέση με τις δραστηριότητες της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών. Καίτοι αναφέρεται σε κάποια σχέση μεταξύ του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής, δεν μπορεί να συναχθεί, βάσει της απλής υπάρξεως επιτροπής εξαγωγών, ότι τα μέλη της αποσκοπούσαν, με τις δραστηριότητές τους στους κόλπους αυτής, να «αποτρέψουν τις διεισδύσεις των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Όσον αφορά τα σημειώματα της Vicat της 11ης και της 12ης Σεπτεμβρίου 1985, αποδεικνύουν απλώς ότι, στους κόλπους της ECEC, διατυπώνονταν συστάσεις για τις τιμές εξαγωγής, πράγμα το οποίο δεν αμφισβητούν άλλωστε οι προσφεύγουσες, και ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, η προσφορά υπερέβαινε τη ζήτηση στις αγορές εξαγωγών, πράγμα το οποίο προκάλεσε την πτώση των τιμών στις αγορές αυτές. Πάντως, τα σημειώματα αυτά ουδόλως μπορούν να αποδείξουν ότι τα μέλη της ECEC αποσκοπούσαν στη διοχέτευση των πλεονασμάτων παραγωγής τους προκειμένου να ενισχύσουν τον κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3793 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η σχέση μεταξύ των δραστηριοτήτων της ECEC και του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών προκύπτει από τα τρία ακόλουθα στοιχεία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημείο 3): πρώτον, τα μέλη της ECEC ήσαν άμεσα ή έμμεσα μέλη της Cembureau. Κατά συνέπεια, υπείχαν όλα την υποχρέωση σεβασμού της αρχής των εγχωρίων αγορών. Δεύτερον, τα μέλη της EPC, εκτός από τη Blue Circle, ήσαν έμμεσα μέλη της ECEC, μέσω των εθνικών τους ενώσεων. Κατά συνέπεια, η δραστηριότητα της EPC επηρέασε τη συμπεριφορά και τη δραστηριότητα της ECEC και των μελών της. Όμως, το αντικείμενο της EPC ήταν ακριβώς η προστασία των εγχωρίων αγορών. Τρίτον, από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 33, σημεία 4 και 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι οι δραστηριότητες της ECEC δεν περιορίζονταν στις αγορές των μεγάλων εξαγωγών. Κατά την Επιτροπή, τα μέλη της ECEC έλαβαν υπόψη κατά τις συνεδριάσεις τους την κατάσταση των εισαγωγών και την κατάσταση της προσφοράς και της ζητήσεως που ίσχυαν στις χώρες μέλη. Επομένως, τα ίδια τα μέλη της ECEC καθιέρωσαν τη σχέση μεταξύ των εσωτερικών αγορών και των αγορών των μεγάλων εξαγωγών.

3794 Πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, βάσει των στοιχείων αυτών, ότι στόχος και αποτέλεσμα της συνεργασίας στους κόλπους της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

A — Άμεση ή έμμεση προσχώρηση των μελών της ECEC στη Cembureau

3795 Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα μέλη της ECEC ήσαν άμεσα ή έμμεσα μέλη της Cembureau. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, τονίζει την ιστορική σχέση μεταξύ της Cembureau και της ECEC, η οποία προκύπτει από το προμνημονευθέν σημείωμα της Blue Circle της 9ης Απριλίου 1981.

3796 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σημείωμα αυτό καταδεικνύει ότι δεν υπήρχε καμία θεσμική σχέση μεταξύ της Cembureau και της ECEC. Η ECEC δημιουργήθηκε πράγματι κατόπιν της αποφάσεως της Cembureau να μη διαχειρίζεται πλέον η ίδια μια επιτροπή εξαγωγών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3774). Καίτοι είναι αληθές ότι όλα τα μέλη της ECEC ήσαν άμεσα ή έμμεσα μέλη της Cembureau, το γεγονός αυτό δεν καταδεικνύει αφεαυτού ότι στόχος και αποτέλεσμα της συνεργασίας στα πλαίσια της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3797 Η Επιτροπή δεν υποστήριξε βασίμως, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 58, σημείο 3, στοιχείο α), όσον αφορά τα μέλη της ECEC για τον λόγο ότι ήσαν άμεσα ή έμμεσα μέλη της Cembureau, τα εξής:

«(...) υπόκεινται όλα στην υποχρέωση σεβασμού της αρχής των εγχώριων αγορών. Για τον λόγο αυτό, η συμπεριφορά τους επηρεάζεται από την υποχρέωση αυτή, κατά την έννοια ότι οφείλουν να διοχετεύουν προς τρίτες χώρες το πλεόνασμα της παραγωγής τους.»

3798 Πράγματι, με τον ισχυρισμό αυτό η Επιτροπή υπέθεσε απλώς αυτό το οποίο έπρεπε να αποδείξει, δηλαδή τον σύνδεσμο μεταξύ των δραστηριοτήτων της ECEC και του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Επιπλέον, δεν μπορεί να αποκλειστεί εκ των προτέρων ότι ορισμένα άμεσα και έμμεσα μέλη της Cembureau εγκαινίασαν, στο πλαίσιο της ECEC, συνεργασία που δεν έχει καμία σχέση με τον κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Πρέπει να τονιστεί συναφώς ότι η ECEC δημιουργήθηκε το 1979, τέσσερα έτη πριν από τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983.

3799 Βεβαίως, για τα μέρη της συμφωνίας Cembureau που μετέσχαν στις δραστηριότητες της ECEC μετά τη σύναψη της συμφωνίας αυτής, οι πληροφορίες που αντηλλάγησαν κατά τις συνεδριάσεις της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών σχετικά με τις τρίτες αγορές ήσαν χρήσιμες προκειμένου να τους παράσχουν τη δυνατότητα να διοχετεύσουν τα πλεονάσματα της παραγωγής τους σε τόπους προορισμού εκτός Ευρώπης και διευκόλυναν, κατά συνέπεια, για τα μέρη αυτά την εκτέλεση της συμφωνίας Cembureau. Μεταξύ όμως των μελών της ECEC περιλαμβάνονται ορισμένα άμεσα μέλη της Cembureau (οι FIC, SFIC, Aalborg, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Cementir και ETE), ως προς τη συμμετοχή των οποίων στη συμφωνία Cembureau δεν υφίσταται καμία αμφιβολία λόγω της συμμετοχής τους στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επικυρώθηκε η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1342 έως 1403).

3800 Πάντως, η διαπίστωση αυτή δεν σημαίνει ότι η συνεργασία που οργανώθηκε στο πλαίσιο της ECEC μεταξύ όλων των μελών της επιτροπής αυτής είχε σκοπό την ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Πρέπει να τονιστεί συναφώς ότι, μεταξύ των μελών της ECEC, περιλαμβάνονται η Unicem και πολλά έμμεσα μέλη της Cembureau για τα οποία, στο στάδιο αυτό, η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau δεν έχει ακόμη αποδειχθεί. Για τις επιχειρήσεις αυτές, η απόδειξη της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau στηρίζεται στη συμμετοχή τους σε ένα μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1305 και 1404 έως 1417), το οποίο έχει το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 46, σημεία 1 και 2, και 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο). Πάντως, καθόσον στηρίχθηκε σε υποτιθέμενη προσήλωση των εν λόγω επιχειρήσεων στον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, λόγω του ότι είναι άμεσα ή έμμεσα μέλη της Cembureau, για να καταδείξει ότι οι δραστηριότητες της ECEC είναι παράνομες, η Επιτροπή ανέπτυξε στην πραγματικότητα συλλογιστική που συνιστά φαύλο κύκλο. Πράγματι, στο πλαίσιο της συλλογιστικής αυτής, η προσχώρηση των επιχειρήσεων στη συμφωνία Cembureau θεωρείται ως αποδεδειγμένη λόγω της συμμετοχής τους σε συμφωνία που έχει το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, ενώ η ταύτιση αντικειμένου καταδεικνύεται βάσει υποτιθέμενης προσχωρήσεως στον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3801 Για να διαπιστώσει ότι οι συμπεριφορές τις οποίες αφορά το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως συνιστούν παραβάσεις, η Επιτροπή έπρεπε, επομένως, να αποδείξει ότι οι δραστηριότητες της ECEC αποσκοπούσαν στην ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, χωρίς να στηρίζεται σε τεκμήριο προσχωρήσεως στον κανόνα αυτό για τον λόγο ότι τα μέλη της ECEC είναι άμεσα ή έμμεσα μέλη της Cembureau. Υπό την προϋπόθεση αυτή και μόνον, η συμμετοχή της Unicem και των οικείων εμμέσων μελών της Cembureau στις δραστηριότητες της ECEC θα μπορούσε να έχει θεωρηθεί ως σαφής εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στον κοινό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3802 Τέλος, καίτοι τα δύο άλλα στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή στις παράγραφους 30 έως 34, 58 και 60 της προσβαλλομένης αποφάσεως κατεδείκνυαν ότι η συνεργασία στο πλαίσιο της ECEC αποσκοπούσε πράγματι στην «αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και, κατά συνέπεια, ότι το αντικείμενο της συνεργασίας που οργανώθηκε στους κόλπους της ECEC ταυτιζόταν με το αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau, το γεγονός ότι τα μέλη της ECEC είναι άμεσα ή έμμεσα μέλη της Cembureau συνιστά κρίσιμο στοιχείο προκειμένου να καθοριστεί αν οι δραστηριότητες της ECEC αντιστοιχούσαν σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

Β — Σχέσεις μεταξύ της ECEC και της EPC

3803 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή τονίζει τις σχέσεις που υφίσταντο μεταξύ της ECEC και της EPC. Κατ' αρχάς, η Steering Committee της ECEC εξασφάλισε τον σύνδεσμο μεταξύ της ECEC και της EPC. Η Επιτροπή αναφέρεται συναφώς στην ιδρυτική πράξη της ECEC της 6ης Δεκεμβρίου 1979, η οποία προέβλεπε ότι δύο μέλη της Steering Committee της ECEC έπρεπε να εκλεγούν μεταξύ των μελών που έχουν δικαίωμα για δύο ή τρεις ψήφους στη γενική συνέλευση της ECEC, δηλαδή μεταξύ των μεγάλων εξαγωγέων, οι οποίοι ήσαν μέλη της EPC. Για να αποδείξει την ύπαρξη θεσμικής σχέσεως μεταξύ της ECEC και της EPC, υπογράμμισε ακόμη κατά την παρούσα διαδικασία, αφενός, την κοινή προέλευση των δύο επιτροπών εξαγωγών, η οποία προκύπτει από το σημείωμα της Blue Circle της

9ης Απριλίου 1981 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 30, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/11338 έως 11340), και, αφετέρου, το γεγονός ότι η ECEC και η EPC είχαν κοινή γραμματεία, δηλαδή την ECMEC. Εμμένει, άλλωστε, στο γεγονός ότι πληροφοριακά στοιχεία που αφορούσαν την EPC γνωστοποιήθηκαν στην ECEC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 32, σημείο 2). Πράγματι, στα πρακτικά της συνεδριάσεως του Παρισιού της 23ης Ιανουαρίου 1979 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 30, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/12751 και 12752) εκτίθενται τα εξής: «Οι σημαντικότεροι εξαγωγείς θα συνεχίσουν να συναντώνται κατά διαστήματα και οι απόψεις τους όσον αφορά τα εμπορικά προβλήματα θα γνωστοποιούνται στα άλλα μέλη της [ECEC] μέσω των εκπροσώπων τους στην επιτροπή αυτή.» Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 32, σημεία 2 και 3), η Επιτροπή παραθέτει ορισμένα παραδείγματα τέτοιων ανταλλαγών πληροφοριακών στοιχείων. Έστω και αν δεν υφίστατο πλέον «θεσμική σχέση» μεταξύ της ECEC και της EPC βάσει της ιδρυτικής πράξεως της ECEC της 26ης Σεπτεμβρίου 1986, η οποία δεν προέβλεπε πλέον ειδικό ρόλο για τους μεγάλους εξαγωγείς στη Steering Committee της ECEC, είναι προφανές, κατά την Επιτροπή, ότι οι πληροφορίες της EPC εξακολουθούσαν να παρέχονται από καιρού εις καιρόν στην ECEC, ακόμη και μετά τις 26 Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 32, σημείο 3, και 58, σημείο 3, στοιχείο β).

3804 Στο μέτρο που η Επιτροπή εκτιμούσε ότι ο κανόνας της EPC ήταν ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών, θεώρησε ότι οι δεσμοί μεταξύ της EPC και της ECEC επηρέαζαν τις δραστηριότητες της τελευταίας.

3805 Πρέπει να εξεταστεί κατ' αρχάς αν τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 32) παρείχαν τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι οι δεσμοί μεταξύ της EPC και της ECEC ήσαν τέτοιοι ώστε η EPC πράγματι επηρέασε τη συμπεριφορά της ECEC.

3806 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση, ενόψει των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία αναφέρεται η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι τα μέλη της ECEC θεώρησαν πάντοτε ότι η επιτροπή τους εξαγωγών είχε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ταυτότητα σε σχέση με την EPC.

3807 Πράγματι, στα πρακτικά της συνεδριάσεως της ECEC της 22ας Μαρτίου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 32, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/14289 έως 14294) εκτίθενται τα εξής:

«Η ταυτότητα και ο χαρακτήρας της ECEC διαφέρουν από αυτά της EPC ή της CMA [βλ., ανωτέρω, σκέψη 1040] ή ακόμη και της Cembureau. Η ECEC μας εξυπηρέτησε καλά καθόσον προσέφερε στα μέλη το πλαίσιο συναντήσεως, για να συζητήσουν τις υποθέσεις και να ανταλλάξουν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές και τα στατιστικά στοιχεία και καθόσον μας παρείχε τη δυνατότητα καλύτερης εκτιμήσεως των ανταγωνιστικών όρων της αγοράς.»

3808 Τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ECEC της 23ης Ιανουαρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 32, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/12667 έως 12674) επιβεβαιώνουν τα εξής:

«Η EPC θεωρεί ότι συνιστά ένα εντελώς ξεχωριστό όργανο. (...) Η EPC είναι της γνώμης ότι πρέπει να περιοριστεί ο αριθμός των μελών, ενόψει του γεγονότος ότι ο περιορισμένος αριθμός συμμετεχόντων διευκολύνει τις συζητήσεις.»

3809 Είναι πράγματι προφανές ότι οι ιδιομορφίες της ECEC σε σχέση με την EPC τονίστηκαν από τα ίδια τα μέλη της ECEC.

3810 Εξάλλου, τα στοιχεία του φακέλου και ιδίως τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Steering Committee της ECEC της 21ης Φεβρουαρίου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 32, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/14266 και 14267) και της 22ας Ιανουαρίου 1986 (ίδιο σημείο· έγγραφα αριθ. 33.126/12614 έως 12616) και της συνεδριάσεως της ECEC της 23ης Ιανουαρίου 1986 (ίδιο σημείο· έγγραφα αριθ. 33.126/12667 έως 12674) καθιστούν εμφανή την ύπαρξη κάποιας εντάσεως μεταξύ της ECEC και της EPC. Καταδεικνύουν ότι τα μέλη της ECEC προσπάθησαν να καθιερώσουν μια στενότερη συνεργασία με την EPC, πράγμα το οποίο αρνήθηκαν πάντως τα μέλη της EPC. Το σημείωμα της Ciments français, μέλους της EPC, της 28ης Μαΐου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 32, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/18218 και 18219) διευκρινίζει ότι οι σχέσεις μεταξύ της ECEC και της EPC ήσαν «δύσκολες» και ότι επικρατούσε μάλιστα μια «έλλειψη εμπιστοσύνης» μεταξύ των δύο επιτροπών. Έγινε πάντως μια παραχώρηση περιορισμένης σημασίας υπέρ της ECEC. Πράγματι, το προπαρατεθέν σημείωμα της Ciments français εκθέτει ότι ζητήθηκε από τον πρόεδρο της EPC να δοθεί η άδεια στον A. Gac, γραμματέα της ECMEC, η οποία αποτελούσε την κοινή γραμματεία της ECEC και της EPC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 30, σημείο 3), «να παρέχει στην ECEC πληροφορίες [γενικής φύσεως] στα μέλη της ECEC οι οποίες δεν έχουν καμία εμπορική σημασία (όροι τιμών, ανταγωνισμός κ.λπ.) και είναι συγκεντρωμένες ανά χώρα και όχι ανά εταιρία». Πάντως, στο ίδιο σημείωμα υπογραμμίζεται ότι δεν είναι ευκταίο «ένας αντιπρόσωπος της Policy [δηλαδή της EPC] να προβαίνει σε έκθεση της δραστηριότητας του οργανισμού αυτού προς την ECEC [εφόσον] δεν υπάρχει εξάρτηση της μιας οργανώσεως σε σχέση με την άλλη και δεν πρέπει να δημιουργηθεί τέτοια εξάρτηση».

3811 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι η σχέση μεταξύ της ECEC και της EPC στο επίπεδο της Steering Committee και η ύπαρξη κοινής γραμματείας για τις δύο επιτροπές επηρέασαν τις δραστηριότητες της ECEC.

3812 Πρέπει ακόμη να εξεταστεί αν οι πληροφορίες σχετικά με την EPC που γνωστοποιήθηκαν πράγματι στην ECEC καταδεικνύουν ότι το αντικείμενο της ECEC ήταν ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών. Η παράγραφος 32, σημεία 2 και 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρονται συναφώς σε διάφορα πρακτικά των συνεδριάσεων της ECEC και της Steering Committee της ECEC, δηλαδή στα πρακτικά των συνεδριάσεων της ECEC της 14ης Μαρτίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/14257 έως 14262), της 11ης Σεπτεμβρίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/14303 έως 14309), της 14ης Δεκεμβρίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/14310 έως 14315), της 22ας Μαρτίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/14289 έως 14294), της 23ης Ιανουαρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/12667 έως 12674) και της 23ης Σεπ-

τεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/12627 έως 12634), τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Steering Committee της ECEC της 21ης Φεβρουαρίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/14266 και 14267), της 22ας Ιανουαρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/12614 έως 12616 και 12667 έως 12674), της 10ης Ιουνίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/12607 έως 12610), και τα χειρόγραφα σημειώματα της Italcementi για τη συνεδρίαση της Steering Committee της ECEC της 22ας Σεπτεμβρίου 1988 ή για τη συνεδρίαση της ECEC της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/3418 έως 3421).

3813 Κατ' αρχάς, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ECEC της 14ης Μαρτίου 1984 εκθέτουν, στο κεφάλαιο «έκθεση της EPC», ότι η επιτροπή αυτή εκτιμά τα εξής: «(...) οι υποθέσεις αυξήθηκαν αισθητά κατά τη διάρκεια του έτους στην [αγορά της] Μεσογείου και προωθήθηκαν στις αγορές της Ερυθράς θάλασσας, αλλά μειώθηκαν στον Κόλπο. Μια άλλη αγορά γνώρισε ουσιαστική βελτίωση.» Στο ίδιο έγγραφο υπογραμμίζονται τα εξής: «Οι σχέσεις μεταξύ Ανατολής και Δύσεως ήσαν δύσκολες (...). Πάντως, οι επαφές μεταξύ μεμονωμένων εταιριών (...) ήσαν πολύ χρήσιμες και συνέβαλαν οπωσδήποτε στην επίτευξη καλύτερου επιπέδου τιμών. Πραγματοποιήθηκε μια συνεδρίαση Ανατολής Δύσεως στη Σιγκαπούρη (...).» Ενόψει των ενδείξεων αυτών, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που διαβίβασε η EPC στην ECEC, κατά τη συνεδρίαση της ECEC της 14ης Μαρτίου 1984, αναφέρονταν αποκλειστικά στις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες. Εν πάση περιπτώσει, από το έγγραφο αυτό δεν είναι δυνατόν να προκύψει καμία σχέση μεταξύ των πληροφοριών που διαβιβάστηκαν κατά τη συνεδρίαση αυτή και της ενδεχομένης ενισχύσεως του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών στους κόλπους της ECEC.

3814 Τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ECEC της 11ης Σεπτεμβρίου 1984 εκθέτουν, όσον αφορά την EPC, ότι λίγα στοιχεία μπορούν να αναφερθούν. Κοινοποιήθηκε μόνον η ημερομηνία της επομένης συνεδριάσεως της EPC. Τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ECEC της 14ης Δεκεμβρίου 1984 δεν αναφέρουν, όσον αφορά την EPC, παρά μόνο το γεγονός ότι πραγματοποιήθηκε μια συνεδρίαση μεταξύ των προέδρων της ECEC και της EPC όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των δύο επιτροπών. Τα έγγραφα αυτά δεν καταδεικνύουν ούτε ότι οι δραστηριότητες της ECEC αποσκοπούσαν στην ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3815 Τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ECEC της 22ας Μαρτίου 1985 περιέχουν ένα σημείο σχετικά με την EPC. Από αυτό προκύπτει ότι συντάχθηκε έκθεση σχετικά με την κατάσταση των αγορών εξαγωγής και ότι συζητήθηκε η σύσταση της CMA και το μέλλον της EPC μετά τη δημιουργία της CMA. Πάντως, κανένα πληροφοριακό στοιχείο παρασχεθέν κατά τη συνεδρίαση αυτή δεν συσχετίστηκε με την εσωτερική ευρωπαϊκή αγορά.

3816 Τα πρακτικά της Steering Committee της 21ης Φεβρουαρίου 1985 αναφέρουν ότι, κατά «την τελευταία συνεδρίαση της 14ης Φεβρουαρίου 1985, δεν κατέστη δυνατόν, λόγω ελλείψεως χρόνου, να συζητηθούν οι σχέσεις μεταξύ της ECEC και της EPC. (...) Οι σύνεδροι εξουσιοδότησαν τον Γ. Κουνιοτάκη να συνεχίσει τις επαφές του με τον πρόεδρο της EPC προκειμένου να επιτευχθεί μια εντατικότερη και αμοιβαία συνεργασία των δύο οργανώσεων». Ούτε από τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν κατά τη συνεδρίαση αυτή είναι δυνατόν να συναχθεί ότι ο κανόνας στον οποίο στηριζόταν η συνεργασία στους κόλπους της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3817 Όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 32, σημείο 2), τα πρακτικά της συνεδριάσεως της Steering Committee της ECEC της 22ας Ιανουαρίου 1986 και της συνεδριάσεως της ECEC της 23ης Ιανουαρίου 1986 καθιστούν εμφανή την ύπαρξη κάποιας εντάσεως μεταξύ της ECEC και της EPC (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3810). Από τα πρακτικά της Steering Committee της ECEC της 10ης Ιουνίου 1986 προκύπτει ότι ο πρόεδρος της ECEC κατέβαλε προσπάθεια ώστε να άρει η EPC τις επιφυλάξεις της ως προς την παροχή πληροφοριών στην ECEC. Πάντως, κανένα από τα πρακτικά αυτά δεν καθιστά εμφανές ότι, κατά τις επίμαχες συνεδριάσεις, παρασχέθηκαν πληροφορίες σχετικά με την EPC, οι οποίες καταδεικνύουν ότι η συνεργασία στα πλαίσια της ECEC αποσκοπούσε στην ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3818 Ακόμη και αν η νέα ιδρυτική πράξη της ECEC της 26ης Σεπτεμβρίου 1986 δεν προέβλεπε ειδικό ρόλο για τους μεγάλους εξαγωγείς της Steering Committee, ορισμένες πληροφορίες της EPC συνέχισαν, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 32, σημείο 3), να παρέχονται στην ECEC, μετά το 1986.

3819 Πράγματι, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ECEC της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 αναφέρουν ότι, κατόπιν γενικής συμφωνίας μεταξύ των προέδρων της ECEC και της EPC, μπορούσαν να παρέχονται στα μέλη της ECEC οι πληροφορίες για τις συνεδριάσεις με τους παραγωγούς της Άπω Ανατολής. Τα χειρόγραφα σημειώματα της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση της Steering Committee της ECEC της 22ας Σεπτεμβρίου 1988 ή με τη συνεδρίαση της ECEC της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 επιβεβαιώνουν ότι η EPC συνέχισε να παρέχει πληροφορίες στην ECEC. Πράγματι, η Italcementi σημείωσε τα εξής: «EPC 25 % κατά το πρώτο τρίμηνο-τάση 1988 — σύνολο EPC 10 εκατομμύρια. Hispacement, Ηρακλής, Valenciana, Τιτάνας, 7 εκατομμύρια — Ciments Français, Lafarge, Norcem, Cementos del Mar, Hornos Ibericos, Rezola, Cementa, Blue Circle, Χαλκίς 3 εκατομμύρια» και «Hispacement 1,1 εκατομμύρια· Ηρακλής 2,8 εκατομμύρια τόνοι· Τιτάν 1,8· Valenciana 1 εκατομμύριο — σύνολο 10 εκατομμύρια».(«EPC - 25 % nei primi tre mesi — 1988 trend — Total EPC 10 mil. Hispacement, Heracles, Valenciana, Titan 7 mil. — Ciments français, Lafarge, Norcem, Cementos del Mar, Hornos Ibéricos, Rezola, Cementa, Blue Circle, Halkis 3 mil.» και «Hispacement 1,1 mil.; Heracles 2,8 mil. ton; Titan 1,8 mil.; Valenciana 1 mil — All destinations 10 mil.») Όπως επισημαίνει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 32, σημείο 3), πρόκειται για ανταλλαγή πληροφοριών στα πλαίσια της EPC οι οποίες γνωστοποιήθηκαν στην ECEC. Πράγματι, στα χειρόγραφα σημειώματα της Italcementi, η οποία ανήκε μεν στην ECEC δεν ήταν όμως μέλος της EPC, γίνεται ρητή αναφορά στην EPC.

3820 Πάντως, από τα πρακτικά συνεδριάσεως της ECEC της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, τα μέλη της ECEC αξιολόγησαν την προσφορά και τη ζήτηση στις αγορές εξαγωγής εκτός της Κοινότητας για τα έτη 1988 και 1989. Στο πλαίσιο αυτό, οι πληροφορίες που παρέσχε η EPC στην ECEC και περιέχονται στα χειρόγραφα σημειώματα της Italcementi παρουσίαζαν προφανή χρησιμότητα για τα μέλη της ECEC, εφόσον παρείχαν ενδείξεις για τις εξαγωγές των μελών της EPC για το 1988. Εντούτοις, ούτε τα χειρόγραφα σημειώματα της Italcementi ούτε τα πρακτικά συνεδριάσεως της ECEC της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 παρέχουν τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι οι δραστηριότητες της ECEC αποσκοπούσαν στον σεβασμό των εγχωρίων αγορών με τη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής. Πράγματι, τα εν λόγω έγγραφα δεν περιέχουν καμία ένδειξη ικανή να καταδείξει ότι οι πληροφορίες που γνωστοποίησε η EPC στην ECEC σχετικά με τις αγορές μεγάλων εξαγωγών παρουσίαζαν κάποια σχέση με την προστασία των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3821 Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών ήταν ο κανόνας στον οποίο στηριζόταν η συνεργασία στα πλαίσια της EPC, τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 32 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν παρέχουν, κατά συνέπεια, τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι οι δεσμοί που υπήρχαν μεταξύ της ECEC και της EPC επηρέασαν τις δραστηριότητες της ECEC κατά τρόπον ώστε τα μέλη της επιτροπής αυτής να υιοθετήσουν τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών για τις δραστηριότητες στα πλαίσια της ECEC.

Γ — Μη περιορισμός των δραστηριοτήτων της ECEC στις μεγάλες εξαγωγές

3822 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι δραστηριότητες της ECEC δεν περιορίστηκαν στις αγορές των μεγάλων εξαγωγών. Στην προσβαλλομένη απόφαση αναγνωρίζει (παράγραφος 58, σημείο 3, στοιχείο γ) τα εξής: «(...) οι κύριες δραστηριότητες της ECEC συνίστανται στη συλλογή και διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στις διάφορες αγορές εξαγωγών των τρίτων χωρών.» Πάντως, εκτιμά (ίδια παραπομπή) τα εξής: «[Οι δραστηριότητες αυτές] συνδέονται στενά με τις ανησυχίες των μελών της ECEC σχετικά με τις εσωτερικές αγορές. Πράγματι, η γνώση αυτών των στοιχείων δημιουργεί αίσθημα ασφάλειας στα μέλη της ECEC όσον αφορά την αποτελεσματική διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής. Κατ' αυτό τον τρόπο, τα μέλη της ECEC είναι βέβαια ότι τα εν λόγω πλεονάσματα δεν θα καταλήξουν, εκτός από ορισμένες περιορισμένες ποσότητες, στις ευρωπαϊκές αγορές.» Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας της, η Επιτροπή αναφέρεται στα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 33, σημεία 4 και 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3823 Πρέπει να εξεταστεί αν τα τελευταία αυτά έγγραφα καθιστούν εμφανή την μέριμνα των μελών της ECEC να διοχετεύσουν τα πλεονάσματα της παραγωγής προκειμένου να «ενισχύσουν τον κανόνα σεβασμού των εγχωρίων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημείο 5).

3824 Όσον αφορά τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 33, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ECEC της 22ας Μαρτίου 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/14289 έως 14294) εκθέτουν τα εξής: «Η Blue Circle αγοράζει 400 000 τόνους τσιμέντο χύδην από την Ανατολική Γερμανία. Η εμπορική πολιτική της Ανατολικής Γερμανίας είναι επιθετική και η τιμή των σάκων θα μπορούσε να πέσει μέχρι 14-15 δολάρια ΗΠΑ τιμή FOB.»

3825 Πάντως, η Επιτροπή δεν μπορεί να στηριχθεί στα εν λόγω πρακτικά για να αποδείξει ότι η συνεργασία στους κόλπους της ECEC αποσκοπούσε στην ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών με τη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής. Πράγματι, από τα πρακτικά αυτά προκύπτει απλώς ότι η Blue Circle εισάγει τσιμέντο. Το παρατεθέν απόσπασμα ουδόλως αφορά την ανάγκη εξαγωγής των πλεονασμάτων της παραγωγής προκειμένου να διασφαλιστεί ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών.

3826 Επιπλέον, η Επιτροπή δεν μπορεί να ισχυρίζεται γενικώς (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 33, σημείο 4) τα εξής: «Σε μεταγενέστερες γενικές συνελεύσεις (έγγραφα αριθ. 33.126/12617 έως 12674), κάθε μέλος παρείχε πληροφορίες για τις εισαγωγές τσιμέντου στη χώρα του, συνήθως από χώρες της

Ανατολικής Ευρώπης.» Πράγματι, τα πρακτικά των συνεδριάσεων της ECEC της 18ης Απριλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/12665 και 12666), της 11ης Μαρτίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/12635 έως 12641), της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/12627 έως 12634), της 14ης Απριλίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/12622 έως 12626) και της 22ας Σεπτεμβρίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/12617 έως 12621) δεν περιέχουν καμία ένδειξη περί του ότι τα μέλη της ECEC αντήλλαξαν πληροφορίες κατά τις συνεδριάσεις αυτές σχετικά με τις εισαγωγές τσιμέντου στις χώρες τους. Πάντως, κατά τις συνεδριάσεις της ECEC της 23ης Ιανουαρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/12667 έως 12674), της 18ης Απριλίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/12660 έως 12664), της 26ης Σεπτεμβρίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/12654 έως 12659), της 27ης Μαρτίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/12648 έως 12653) και της 25ης Σεπτεμβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/12642 έως 12647), ορισμένα μέλη της ECEC αναφέρθηκαν στις εισαγωγές στις χώρες τους τσιμέντου από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης, της Ασίας και από την Τυνησία.

3827 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι κανένα από τα πρακτικά που παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη δεν αποδεικνύει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ των εισαγωγών από τις τρίτες χώρες και της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Πράγματι, κανένα δεν αναφέρει την ανάγκη εξαγωγής των πλεονασμάτων παραγωγής ή την ανάγκη λήψεως αντιποίνων κατά των εισαγωγών. Επιπλέον, από τα έγγραφα αυτά προκύπτει ότι οι συζητήσεις σχετικά με τις εισαγωγές από τις τρίτες χώρες εντάσσονταν στο πλαίσιο του ανταγωνισμού που οι εξαγωγές από τις χώρες αυτές συνεπάγονταν για τις εξαγωγές των χωρών της ECEC στις αγορές των μεγάλων εξαγωγών. Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός και μόνον ότι εξετάστηκε, σε ορισμένες περιπτώσεις, η κατάσταση των εισαγωγών από τις τρίτες χώρες δεν καταδεικνύει ότι «στόχος και αποτέλεσμα της συνεργασίας στους κόλπους της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα σεβασμού των εγχωρίων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημείο 5).

3828 Όσον αφορά τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 33, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι αληθές, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ότι ορισμένα πρακτικά αναφέρονται σε κάποιες πληροφορίες για την κατάσταση των χωρών μελών. Πάντως, η απλή μνεία ενός πληροφοριακού στοιχείου σχετικά με εσωτερική αγορά της Κοινότητας κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως της ECEC ή της Steering Committee της ECEC δεν καταδεικνύει κατ' ανάγκην ότι οι δραστηριότητες της ECEC αποσκοπούσαν «στην ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημείο 5) ή, με άλλα λόγια, «στην αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή βασίμως κατέληξε ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που αντηλλάγησαν σχετικά με τις εσωτερικές αγορές συνδέονταν με την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3829 Στην παράγραφο 33, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρεται σε πέντε έγγραφα, δηλαδή στα πρακτικά της Steering Committee της ECEC της 26ης Μαρτίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/12594 έως 12598) και της 10ης Μαρτίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/12579 έως 12581), στα σημειώματα της Italcementi για τη συνεδρίαση της Steering Committee της ECEC της 22ας Σεπτεμβρίου 1988 ή για τη συνεδρίαση της ECEC της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/3415, 3416 και 3419), στα σημειώματα της Italcementi για τη Steering Committee της ECEC της 16ης Δεκεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/3401 και 3402) και στα πρακτικά της συνεδριάσεως της Steering Committee της ECEC της 13ης Απριλίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/12566 έως 12569).

3830 Τα πρακτικά της Steering Committee της ECEC της 26ης Μαρτίου 1987 αναφέρονται σε πτώση των εξαγωγών της τάξεως του 24 % για το 1986: «Η πτώση ήταν ιδιαιτέρως έντονη στην Αίγυπτο όπου τα μέλη μας προμήθευαν λιγότερο από το ήμισυ της ποσότητας του 1985. Η Σαουδική Αραβία διατήρησε την πτωτική τάση. Στην Δυτική Αφρική η μεταβολή αφορούσε κυρίως το clinker, το οποίο σημείωσε πτώση 300 000 τόνων.» Προστίθεται ότι η Ισπανία, η Γαλλία και η Τουρκία γνώρισαν αισθητή μείωση των εξαγωγών τους. Όσον αφορά την Ισπανία, τονίζονται τα εξής: «Η ικανοποιητική ζήτηση στην εσωτερική αγορά της αντιστάθμιζε εν μέρει τη μείωση των εξαγωγών. Η ισπανική τσιμεντοβιομηχανία μείωσε την παραγωγική της ικανότητα.»

3831 Τα πρακτικά της Steering Committee της 10ης Μαρτίου 1988 εκθέτουν τα εξής: «Η συνεχιζόμενη πτώση [των ισπανικών εξαγωγών] είναι ζήτημα στρατηγικής. Οι Ισπανοί παραγωγοί θεωρούν ότι ένα διαρκώς υψηλό επίπεδο παραγωγής δεν εξυπηρετεί κανέναν εμπορικό σκοπό ή χρήσιμη στρατηγική και, για τον λόγο αυτό, αποφάσισαν να διατηρήσουν τις εξαγωγές τους στο χαμηλότερο δυνατό σημείο.»

3832 Τα πρακτικά των οποίων γίνεται μνεία στις δύο προηγούμενες σκέψεις δεν παρέχουν τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι τα μέλη της ECEC αποσκοπούσαν στη διοχέτευση των πλεονασμάτων παραγωγής τους προκειμένου να ενισχύσουν τον κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Πράγματι, περιλαμβάνουν μόνο πληροφορίες σχετικά με μία μόνο χώρα μέλος της ECEC, δηλαδή την Ισπανία. Όμως, αν το αντικείμενο της ECEC ήταν η διοχέτευση των πλεονασμάτων παραγωγής, τα μέλη της Steering Committee της ECEC, ενόψει της αισθητής πτώσεως των εξαγωγών των μελών της ECEC στις παγκόσμιες αγορές την οποία αναφέρουν τα προμνημονευθέντα πρακτικά, θα είχαν επίσης την πρόθεση να συζητήσουν, κατά τις συνεδριάσεις τους της 26ης Μαρτίου 1987 και της 10ης Μαρτίου 1988, για τις άλλες εσωτερικές αγορές της Κοινότητας και όχι μόνο για την ισπανική αγορά, η οποία ακριβώς δεν δημιουργούσε κανένα πρόβλημα για τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών, εφόσον η εσωτερική ζήτηση στην εν λόγω αγορά ήταν σημαντική και χαρακτηριζόταν από μείωση των παραγωγικών ικανοτήτων.

3833 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι το αντικείμενο της ECEC, σύμφωνα με το καταστατικό της, ήταν η συνεργασία μεταξύ των Ευρωπαίων παραγωγών που ενδιαφέρονται για τις εξαγωγές διαφόρων τύπων κοινού τσιμέντου στις παγκόσμιες αγορές (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3788). Στο πλαίσιο αυτό, το μέλος της Steering Committee από την Ισπανία θέλησε να διευκρινίσει στα άλλα μέλη τους λόγους της λιγότερο σημαντικής παρουσίας των Ισπανών παραγωγών στις αγορές μεγάλων εξαγωγών. Εν πάση περιπτώσει, ούτε η Επιτροπή εξηγεί διεξοδικότερα στην προσβαλλομένη απόφαση, πώς η ανταλλαγή πληροφοριών στην οποία αναφέρονται τα αποσπάσματα των πρακτικών της Steering Committee της ECEC της 26ης Μαρτίου 1987 και της 10ης Μαρτίου 1988 αποσκοπούσε στην ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3834 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα πρακτικά της 26ης Μαρτίου 1987 και της 10ης Μαρτίου 1988 δεν καταδεικνύουν ότι οι δραστηριότητες της ECEC συνιστούσαν παράβαση.

3835 Τα σημειώματα της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση της ECEC ή της Steering Committee της ECEC της 22ας και 23ης Σεπτεμβρίου 1988 περιέχουν τις ακόλουθες πληροφορίες:

— «Η πλωτή εξέδρα που βρισκόταν στον λιμένα της Brest ανοίχθηκε στο πέλαγος με κατεύθυνση μάλλον την Αλγερία, μετά από πιθανές συμφωνίες με τη Lafarge· η πλωτή εξέδρα Gizan βρίσκεται πάντα στον λιμένα της Sète και είναι ευπρόσδεκτη από τους λιμενεργάτες που επιθυμούν να εκδικηθούν τη Lafarge επειδή έκλεισε ένα εργοστάσιο τσιμέντου στην περιοχή από το οποίο εξαγόταν τσιμέντο» («il silo flottante, che era all'ancora nel porto di Brest, a seguito di probabili accordi con Lafarge ha ripreso il mare diretto apparentemente verso Algeri; il silo flottante Gizan è sempre fermo in rada nel porto di Sète; detta unità sembrerebbe bene accolta dalla compagnia portuale, la quale vorrebbe nella fare uno sgarbo alla Lafarge rea di aver chiuso una cementeria in zona, dalla quale veniva esitato cemento in esportazione»).

— «Η Blue Circle αγοράζει clinker από το Λίβανο (Holderbank) για το Ηνωμένο Βασίλειο· αγοράζει επίσης και στο Βέλγιο.» [«Blue Circle acquista clinker dal Libano (cementeria Holderbank) per U.K.; Tipo quasi a basso tenero in alkali acquista anche dal Belgio.»]

3836 Οι ενδείξεις αυτές πρέπει να συνδυαστούν με το σημείο των πρακτικών της συνεδριάσεως της ECEC της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/12627 έως 12634), στο οποίο εκτίθενται, με τίτλο «Εξέδρες εισαγωγής», τα εξής:

«Ο κ. Torrella ζήτησε να καταρτιστεί και να διανεμηθεί στα μέλη αναθεωρημένος κατάλογος των πλωτών εξεδρών. Την πληροφορία για τις εξέδρες κατέχουν προφανώς τα μεμονωμένα μέλη στα οποία ζητήθηκε, για τον λόγο αυτό, να παράσχουν την πληροφορία αυτή στη γραμματεία. Τα πληροφοριακά στοιχεία θα συλλεγούν και θα διανεμηθούν σε όλα τα μέλη.»

3837 Καίτοι τα σημειώματα της Italcementi σχετικά με τις συνεδριάσεις της 22ας και της 23ης Σεπτεμβρίου 1988 αναφέρουν ένα γεγονός το οποίο αφορά την αγορά της Κοινότητας, δηλαδή ότι η Blue Circle εισάγει στο Ηνωμένο Βασίλειο τσιμέντο προελεύσεως Λιβάνου και Βελγίου, δεν μπορούν να καταδείξουν ότι τα μέλη της ECEC αποσκοπούσαν, με τη συνεργασία τους στο πλαίσιο αυτό, στην ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών διοχετεύοντας τα πλεονάσματα της παραγωγής τους. Πράγματι, όπως η Blue Circle εισήγαγε τσιμέντο, δεν αντιμετώπιζε προφανώς προβλήματα πλεονασμάτων παραγωγής.

3838 Τα σημειώματα της Italcementi όσον αφορά τη Steering Committee της ECEC της 16ης Δεκεμβρίου 1988 αναφέρουν την ανάγκη του Ηνωμένου Βασιλείου να εισαγάγει, το 1989, 2 εκατομμύρια τόνους τσιμέντο και clinker. Ο συντάκτης των σημειωμάτων παρατηρεί ότι, εάν η Italcementi «είχε σχετική άδεια» να ενεργήσει ως «Intertrading» — απόσπασμα το οποίο μεταφράστηκε στην προσβαλλομένη απόφαση ως «έχει σχετική άδεια ως εμπορική εταιρία» —, θα μπορούσε να διοχετεύει στην αγορά ποσότητες π.χ. γιουγκοσλαβικού τσιμέντου, με προορισμό το Ηνωμένο Βασίλειο.

3839 Κατά την παρούσα διαδικασία, η Επιτροπή τόνισε τη χρήση της φράσεως «είχε σχετική άδεια» στα σημειώματα της Italcementi. Τούτο καταδεικνύει ότι, στο πλαίσιο της ECEC, οι εξαγωγές προς τις άλλες χώρες μέλη υπέκειντο σε προηγούμενη άδεια, πράγμα που καταδεικνύει ότι ο κανόνας στον οποίο στηρίζεται η συνεργασία στους κόλπους της ECEC ήταν ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών.

3840 Αντιθέτως, η Italcementi, στην απάντησή της της 23ης Ιουνίου 1998 σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, διευκρίνισε, στηριζόμενη σε έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία, ότι δεν είχε συστήσει στις 16 Νοεμβρίου 1988 την εταιρία Intertrading για να είναι παρούσα στην αγορά του διεθνούς εμπορίου τσιμέντου. Πάντως, τον χρόνο κατά τον οποίο συντάχθηκαν τα σημειώματα για την Steering Committee της ECEC της 16ης Δεκεμβρίου 1988, δηλαδή στις 21 Δεκεμβρίου 1988, η Intertrading δεν είχε ακόμη καταχωρηθεί στο μητρώο των επιχειρήσεων, αναγκαία προϋπόθεση για την άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων. Επομένως, κατά τον χρόνο εκείνο, η Intertrading δεν είχε ακόμη τη σχετική «άδεια» να αναπτύξει δραστηριότητα.

3841 Η εξήγηση που προέβαλε η Italcementi πρέπει να γίνει δεκτή. Πράγματι, η χρήση κεφαλαίου γράμματος για την ονομασία «Intertrading» στα σημειώματα για την Steering Committee της ECEC της 16ης Δεκεμβρίου 1988 καταδεικνύει ότι πρόκειται για αναφορά σε εταιρία. Η Italcementi προσκόμισε την απόδειξη της εγγραφής της Intertrading στο μητρώο επιχειρήσεων στις 9 Ιανουαρίου 1989 (παράρτημα 3 στο υπόμνημα αντικρούσεως της 23ης Ιουνίου 1998). Από την ημερομηνία αυτή, η εταιρία αυτή είχε, επομένως, την άδεια να ασκεί εμπορικές δραστηριότητες. Στη συνέχεια, δεν μπορεί να συναχθεί από τη χρήση της φράσεως «είχε τη σχετική άδεια» στα σημειώματα της Italcementi σχετικά με τη Steering Committee της ECEC της 16ης Δεκεμβρίου 1988 ότι το αντικείμενο της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3842 Επιβάλλεται, στη συνέχεια, η διαπίστωση ότι τα εν λόγω σημειώματα εκθέτουν την ανάγκη για το Ηνωμένο Βασίλειο να εισαγάγει τσιμέντο προκειμένου να ικανοποιήσει την εσωτερική του ζήτηση, ανάγκη η οποία υποδηλώνει ότι, στην επίμαχη αγορά, η προσφορά ήταν κατώτερη από τη ζήτηση. Τα ίδια σημειώματα καταδεικνύουν επίσης ότι ούτε η Italcementi αντιμετώπιζε προβλήματα υπερπαραγωγής, στο μέτρο που η εν λόγω επιχείρηση θεωρούσε την κατάσταση αυτή ως ευκαιρία εξαγωγής τσιμέντου από τη Γιουγκοσλαβία προς το Ηνωμένο Βασίλειο.

3843 Επομένως, τα σημειώματα αυτά δεν μπορούν να αποδείξουν ότι οι δραστηριότητες της ECEC είχαν ως αντικείμενο τη διοχέτευση των πλεονασμάτων παραγωγής προκειμένου να ενισχυθεί ο κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3844 Τέλος, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της Steering Committee της ECEC της 13ης Απριλίου 1989 εκθέτουν τα εξής:

«Οι γαλλικές εξαγωγές clinker μειώθηκαν, εφόσον η ικανότητα είναι περιορισμένη και υπάρχει μεγάλη ζήτηση στις γειτονικές αγορές οι οποίες είναι πιο ενδιαφέρουσες. Καίτοι οι γαλλικές εξαγωγές στις

χώρες εκτός της δυτικής Ευρώπης μειώθηκαν, το πρώτο τρίμηνο του 1989 σημειώθηκε αύξηση της τάξεως του 8 % όσον αφορά τις τοπικές συνολικές πωλήσεις και τις πωλήσεις για εξαγωγή.»

3845 Ομοίως, τα χειρόγραφα σημειώματα του G. Leboeuf, της Ciments français, που αναφέρονται στην συνεδρίαση της ολομέλειας της ECEC της 14ης Απριλίου 1989 στις Βρυξέλλες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 31, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/18201 έως 18204) αναφέρουν ότι η μείωση των εξαγωγών τσιμέντου το «1988 είναι μάλλον η συνέπεια ελλείψεως της δυνατότητας διαθέσεως στην Ευρώπη λόγω της καλής καταστάσεως των εθνικών αγορών και της προτιμήσεως προωθήσεως του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου σε καλύτερες τιμές από τη μεγάλη εξαγωγή, παρά έντονου ανταγωνισμού από την αλλοδαπή».

3846 Το περιεχόμενο των δύο αυτών εγγράφων αντικρούει την άποψη της Επιτροπής ότι «στόχος και αποτέλεσμα της συνεργασίας στους κόλπους της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα σεβασμού των εγχωρίων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημείο 5) με τη «διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής» (παράγραφος 58, σημεία 2 και 3). Πράγματι, οι εξαγωγές στις μη ευρωπαϊκές αγορές περιορίστηκαν και διοχετεύθηκαν προς την Ευρώπη. Καμία αξιολογική κρίση δεν εκφράστηκε ως προς την εν λόγω πραγματική κατάσταση στα προπαρατεθέντα έγγραφα σχετικά με τις συνεδριάσεις της 13ης και 14ης Απριλίου 1989, παρά το γεγονός ότι τα σημειώματα του G. Leboeuf επισημαίνουν ότι «ήταν ενδεχόμενο ότι, γενικώς, η συνολική παγκόσμια ζήτηση για την εξαγωγή δύσκολα μπορούσε να ικανοποιηθεί, κατά μείζονα λόγο διότι οι νέες μονάδες παραγωγής καθίστανται σπάνιες».

3847 Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί να ισχυριστεί, όπως έκανε στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι «οι συνεννοήσεις αυτές [στους κόλπους της ECEC] επηρέασαν τις εμπορικές [των μελών της ECEC]· αποφάσεις σχετικά με τις εσωτερικές αγορές δεδομένου ότι, εάν δεν γίνονταν συνεννοήσεις και υπήρχε αβεβαιότητα ως προς τις εξαγώγιμες ποσότητες και τις εφαρμοστέες τιμές, θα είχαν αποφασίσει να διακινήσουν περισσότερα προϊόντα στα κράτη μέλη και, κατ' αυτό τον τρόπο, θα είχαν τροποποιήσει τη δομή των διακοινοτικών συναλλαγών» (παράγραφος 58, σημείο 4) και ότι «τα μέλη της ECEC είναι βέβαια ότι τα εν λόγω πλεονάσματα [της παραγωγής] δεν θα καταλήξουν, εκτός από ορισμένες περιορισμένες ποσότητες, στις ευρωπαϊκές αγορές» (παράγραφος 58, σημείο 3). Πράγματι, από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στις σκέψεις 3844 και 3845 προκύπτει ότι, όταν οι τιμές στην Ευρώπη ήσαν περισσότερο ενδιαφέρουσες από τις τιμές στην μεγάλη εξαγωγή, τα μέλη της ECEC ευνοούσαν τις διακοινοτικές συναλλαγές.

3848 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν ευκαιριακά κατά τις γενικές συνελεύσεις της ECEC ή της Steering Committee της ECEC σχετικά με τις εισαγωγές στα κράτη μέλη από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 33, σημείο 4) και σχετικά με τις εσωτερικές αγορές (παράγραφος 33, σημείο 5) συνδέονταν με τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Πράγματι, κανένα από τα έγγραφα δεν αναφέρεται, έστω εμμέσως, στην ανάγκη διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής. Όσον αφορά τις παραπομπές στις εσωτερικές αγορές της Κοινότητας, είτε αναφέρονται σε προβλήματα ανεπαρκούς παραγωγής, εφόσον καταδεικνύουν ότι ορισμένοι Ευρωπαίοι παραγωγοί (Blue Circle και Italcementi) εξέταζαν το ενδεχόμενο εισαγωγής τσιμέντου, είτε παρέχουν εξηγήσεις για τη μείωση των ισπανικών εξαγωγών εκτός της Ευρώπης. Επιπλέον, δύο έγγραφα, δηλαδή τα πρακτικά της συνεδριάσεως της Steering Committee της ECEC της 13ης Απριλίου 1989 και τα χειρόγραφα σημειώματα του G. Leboeuf, της Ciments français, που αναφέρονται στη γενική συνεδρίαση της ECEC της 14ης Απριλίου 1989 στις Βρυξέλλες, αντικρούουν ακόμη και τη θέση της Επιτροπής ότι «στόχος και

αποτέλεσμα της συνεργασίας τους στους κόλπους της ECEC ήταν η ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημείο 5) με τη «διοχέτευση των εξαγωγών» (παράγραφος 58, σημεία 2 και 3).

Συμπεράσματα

3849 Τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 31 έως 34, 58 και 60 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ακόμη και θεωρούμενα στο σύνολό τους, δεν αποδεικνύουν ότι τα μέλη της ECEC, στο πλαίσιο της συνεργασίας τους στους κόλπους της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών, αποσκοπούσαν στη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής τους προκειμένου να ενισχύσουν τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3850 Στο μέτρο που οι δραστηριότητες στους κόλπους της ECEC θεωρήθηκαν, στο άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, για τον λόγο ότι αποσκοπούσαν «στην αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 58, σημεία 5 και 6), το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, ενώ παρέλκει η εξέταση των λοιπών ισχυρισμών και επιχειρημάτων των προσφευγουσών.

XI — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη, στο πλαίσιο της EPC, εναρμονισμένης πρακτικής αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτήν (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως)*

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

3851 Το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει ότι οι Lafarge, Τιτάν, Ηρακλής, Χαλκίς, Ciments français, Blue Circle, Hispacement, Hornos Ibéricos, Valenciana και η θυγατρική της Cementos del Mar έχουν παραβεί τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης «συμμετέχοντας, στο πλαίσιο της EPC, σε διαρκή εναρμονισμένη πρακτική όσον αφορά την ανάλυση της κατάστασης των κοινοτικών αγορών, την κατανομή των αγορών των τρίτων χωρών, τον καθορισμό των τιμών για τα προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγές προς τρίτες χώρες, την ανταλλαγή εξατομικευμένων στοιχείων σχετικά με τις διαθέσιμες ποσότητες για εξαγωγή και τις πραγματοποιούμενες εξαγωγές προς τρίτες χώρες, με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας».

3852 Η Επιτροπή όρισε ως σημείο ενάρξεως της παραβάσεως αυτής την 1η Ιουλίου 1981, εκτός από τις ισπανικές επιχειρήσεις, για τις οποίες ως σημείο ενάρξεως της παραβάσεως ορίστηκε η 1η Ιανουαρίου

1986. Η παράβαση διήρκησε μέχρι τις 19 Μαΐου 1989 για όλες τις επιχειρήσεις τις οποίες αφορά, εκτός της Blue Circle και της Ciments français, για τις οποίες ως ημερομηνίες λήξεως της παραβάσεως ορίστηκαν η 12η Οκτωβρίου 1987 και η 17η Φεβρουαρίου 1989, αντιστοίχως.

3853 Οι Ciments français (T-39/95), Lafarge (T-43/95), Valenciana (T-52/95), Ηρακλής (T-57/95), Τιτάν (T-64/95), Hornos Ibéricos (T-69/95), Blue Circle (T-88/95) και Χαλκίς (T-104/95) αμφισβητούν τόσο την ύπαρξη της διαπιστωθείσας παραβάσεως όσο και τη συμμετοχή σ' αυτήν. Η Valenciana, η Hornos Ibéricos και η Blue Circle καταγγέλλουν επίσης την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας λόγω ανεπαρκούς προσβάσεως, κατά τη διοικητική διαδικασία, στον φάκελο της Επιτροπής, πράγμα που τις στέρησε από υποτιθέμενα απαλλακτικά γι' αυτές στοιχεία, σχετικά με την αιτίαση που γίνεται δεκτή στο άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Hornos Ibéricos και η Χαλκίς υποστηρίζουν ακόμη ότι, κατά παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, η απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά τη διαπιστωθείσα στο άρθρο 6 παράβαση.

Προσβαλλομένη απόφαση

3854 Η EPC και η διαπιστωθείσα στο πλαίσιο της επιτροπής αυτής εναρμονισμένη πρακτική αποτελούν το αντικείμενο των παραγράφων 30, 35 έως 37, 59 και 60 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3855 Η Επιτροπή εκθέτει, κατ' αρχάς, το ιστορικό της δημιουργίας της EPC (παράγραφοι 30 και 35). Η Cembureau εγκατέλειψε την επιτροπή εξαγωγών που συνέστησε, λόγω της «αποστροφής [της Κοινότητας] προς κάθε είδους σύμπραξη» [εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 9ης Απριλίου 1981 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 30, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/11338 έως 11340)], πράγμα που προκάλεσε τη δημιουργία του «London Club». Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, το 1978, οι μεγαλύτεροι εξαγωγείς τσιμέντου έκριναν ότι έπρεπε να συνεδριάζουν εκτός του «London Club» και δημιούργησαν την EPC (παράγραφος 30, σημείο 2). Επρόκειτο για ανεπίσημη επιτροπή αποτελουμένη από επικεφαλής επιχειρήσεων (παράγραφος 35, σημείο 2).

3856 Η Επιτροπή αναφέρει, στη συνέχεια, τις διάφορες επιχειρήσεις που θεωρεί ως μέλη της EPC και μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι Ciments français, Lafarge, Valenciana, Ηρακλής, Τιτάν, Hornos Ibéricos, Blue Circle και Χαλκίς (παράγραφος 35, σημείο 3). Ισχυρίζεται ότι δεν έχει στη διάθεσή της το καταστατικό της EPC, προσθέτοντας ότι, σύμφωνα με δήλωση του A. Gac, παρόμοιο καταστατικό δεν υπήρξε ποτέ (παράγραφος 35, σημείο 4).

3857 Η Επιτροπή συνάγει τον επιδιωκόμενο από την EPC στόχο από διάφορα αποδεικτικά στοιχεία των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 35, σημεία 5 έως 9, 36 και 37 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3858 Διευκρινίζει ότι, σύμφωνα με χειρόγραφο σημείωμα της Ciments français (παράγραφος 35, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/4365), με τη δημιουργία της ERC «πρόθεση των προέδρων ήταν να ελέγχουν τους εξαγωγείς». Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από το προαναφερθέν εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 9ης Απριλίου 1981, στο οποίο εκτίθεται ότι, στους κόλπους της ERC «οι εταιρίες-μέλη θα εκπροσωπούνται σε επίπεδο βασικών διευθυντικών στελεχών».

3859 Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι δραστηριότητες της ERC αφορούσαν κυρίως τις αγορές εξαγωγών και ότι η συνεργασία στους κόλπους της ERC αφορούσε την κατανομή των αγορών, τον καθορισμό των τιμών, την ανταλλαγή δεδομένων και την επιδίωξη συμφωνιών με άλλους οργανισμούς εξαγωγών με έδρα την Ασία (παράγραφος 37). Πάντως, υποστηρίζει ότι ορισμένα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 35 και τα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως δείχνουν ότι η ERC δεν ασχολούνταν μόνο με τις εξαγωγές εκτός Ευρώπης, αλλά και με το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο (παράγραφος 36, σημείο 1).

3860 Στο τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορά τη νομική εκτίμηση των δραστηριοτήτων της ERC, η Επιτροπή, αναφερόμενη σε τρεις παράγοντες (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3870 έως 3873), υποστηρίζει ότι οι δραστηριότητες της ERC συνδέονται με τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59, σημείο 1).

3861 Ισχυρίζεται (ίδιο σημείο, τελευταίο εδάφιο) τα εξής:

«(...) οι κύριες δραστηριότητες της ERC συνίστανται στη συλλογή και διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις πωλήσεις των μελών στις διάφορες αγορές εξαγωγών τρίτων χωρών. Επιλέον, τα μέλη κατανέμουν μεταξύ τους τις αγορές εξαγωγών και καθορίζουν ή κοινοποιούν μεταξύ τους τις τιμές που πρέπει να εφαρμοσθούν ή που εφαρμόζονται ήδη στις διάφορες αγορές. Πάντως, όλα αυτά συνδέονται στενά με τις ανησυχίες των μελών της ERC σχετικά με τις εσωτερικές αγορές. Πράγματι, η γνώση αυτών των στοιχείων δημιουργεί αίσθημα ασφάλειας στα μέλη της ERC όσον αφορά την αποτελεσματική διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα μέλη της ERC είναι βέβαια ότι τα εν λόγω πλεονάσματα δεν θα καταλήξουν, εκτός από ορισμένες περιορισμένες ποσότητες, στις ευρωπαϊκές αγορές.»

3862 Καθόσον ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών είναι ο κανόνας στον οποίο στηρίζονταν οι δραστηριότητες της ERC, η Επιτροπή καταλήγει (παράγραφος 59, σημείο 2, πρώτο εδάφιο) ότι «ένας από τους στόχους της ERC είναι ο περιορισμός του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Κοινότητας».

3863 Καταλήγει, στη συνέχεια (παράγραφος 59, σημείο 3), ότι η συνεργασία στους κόλπους της ERC, που υλοποιείται μέσω των δραστηριοτήτων τις οποίες αφορούν οι παράγραφοι 36 και 37 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελεί διαρκή εναρμονισμένη πρακτική μέσω της οποίας «τα μέλη της ERC παραιτήθηκαν από την εφαρμογή αυτόνομης εμπορικής πολιτικής και δημιούργησαν σύστημα αλληλεγγύης και ελέγχου με σκοπό την αποτροπή της διείσδυσης ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές στο εσωτερικό της Κοινότητας».

Εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές στο εσωτερικό της Κοινότητας

3864 Οι Ciments français, Lafarge, Valenciana, Ηρακλής, Τιτάν, Hornos Ibéricos, Blue Circle και Χαλκίς δεν αμφισβητούν ότι είναι μέλη της EPC. Δεν αμφισβητούν ούτε την ορθότητα των πραγματικών περιστατικών που διαπιστώθηκαν στην παράγραφο 37, σημεία 3 έως 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή ότι οι μετέχοντες στην EPC κατένειμαν την αγορά των μεγάλων εξαγωγών, καθόρισαν τις τιμές για τις εξαγωγές τους και αντήλλαξαν πληροφορίες σχετικά με τις εξαγωγές τους.

3865 Οι οικείες προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι η συνεργασία τους στους κόλπους της EPC αποσκοπούσε στην αύξηση των τιμών εξαγωγής του τσιμέντου. Η συνεργασία αυτή δεν είχε πάντως σχέση με τον κανόνα σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Οι δραστηριότητες της EPC αφορούσαν μόνον τις αγορές τρίτων χωρών σε σχέση προς την Κοινότητα, οπότε δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Κατά τις προσφεύγουσες, η υιοθέτηση της απόψεως της Επιτροπής θα κατέληγε στην παραδοχή ότι κάθε σύμπραξη αφορώσα τις εξαγωγές βιομηχανιών στις οποίες υφίσταται πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3866 Η Blue Circle υπογραμμίζει ότι δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής στο πλαίσιο της EPC. Στο μέτρο που η EPC θα είχε επιτύχει τον στόχο αυξήσεως των τιμών εξαγωγής, ο νόμος της προσφοράς και της ζητήσεως θα είχε ως συνέπεια τον περιορισμό του όγκου των εξαγωγών.

3867 Η Επιτροπή θεωρεί, αντιθέτως, ότι οι δραστηριότητες της EPC νόθευσαν τον ανταγωνισμό στο εσωτερικό της Κοινότητας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59) και επηρέασαν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 60). Κατά την Επιτροπή, ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών στο εσωτερικό των χωρών της Cembureau αποτελούσε τον λανθάνοντα κανόνα για τη συνεργασία στο πλαίσιο των μεγάλων εξαγωγών στους κόλπους της EPC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 35, σημείο 9, 37, σημείο 1, και 59, σημείο 2). Η συνεργασία στους κόλπους της EPC, η οποία περιγράφεται στις παραγράφους 36 και 37 της προσβαλλομένης αποφάσεως, θεωρήθηκε, κατά συνέπεια, στο άρθρο 6 αυτής ως διαρκής εναρμονισμένη πρακτική, αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, με σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας».

3868 Όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 37, σημείο 1), η συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων στις αγορές εξαγωγών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, παρά μόνον εφόσον η συνεργασία αυτή έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας και εφόσον δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών (αποφάσεις Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 653, σκέψεις 580 και 599 έως 601, και CRAM και Rheinzink κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1335, σκέψεις 24 έως 31).

3869 Για να εκτιμηθεί αν τα μέλη της EPC μετέσχαν, στο πλαίσιο της EPC, σε εναρμονισμένη πρακτική κατά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, πρέπει, κατά συνέπεια, να εξεταστεί αν η Επιτροπή απέδειξε ότι η συνεργασία τους στους κόλπους της EPC είχε σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3870 Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 59, σημείο 1, στοιχεία α έως γ) η Επιτροπή στηρίζεται, κατ' ουσίαν, στα ακόλουθα στοιχεία για να αποδείξει ότι οι δραστηριότητες της EPC συνδέονται με τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3871 Ισχυρίζεται, κατ' αρχάς (σημείο 1, στοιχείο α), τα εξής:

«[Σύμφωνα με σημείωμα της Ciments français,] δημιουργώντας την EPC "οι πρόεδροι θέλησαν να ελέγχουν τους εξαγωγείς" (βλ. [παράγραφο] 35, [σημείο] 5) [έγγραφο αριθ. 33.126/4454]. Η Ciments français, ορίζοντας τη [WCC] (βλ., ανωτέρω, σκέψη 21) σε συνάρτηση με την EPC, επισημαίνει ότι η [WCC] είναι "ανεπίσημο Club το οποίο αποτελεί για το λευκό τσιμέντο ό,τι η Policy για το κοινό" [εσωτερικό σημείωμα της Ciment français της 7ης Μαρτίου 1989· έγγραφα αριθ. 33.126/4466 και 4467]. Ο κανόνας της [WCC] είναι ο σεβασμός των εσωτερικών αγορών.»

3872 Η Επιτροπή υπογραμμίζει, στη συνέχεια (σημείο 1, πρώτο εδάφιο, και στοιχείο β), το ιστορικό της σχέσεως μεταξύ της Cembureau και της EPC και το γεγονός ότι τα μέλη της EPC συμμετέχουν έμμεσα, μέσω των εθνικών τους ενώσεων, στη Cembureau.

3873 Τέλος, η Επιτροπή παρατηρεί (σημείο 1, στοιχείο γ) ότι τα εσωτερικά προβλήματα των κρατών μελών εξετάσθηκαν κατ' επανάληψη στο πλαίσιο της EPC. Πράγματι, τα ίδια τα μέλη της EPC δημιούργησαν σχέση μεταξύ εσωτερικών αγορών και αγορών εξαγωγών.

3874 Πρέπει να εξεταστεί, κατ' αρχάς, αν οι δεσμοί μεταξύ της EPC και της Cembureau συνιστούσαν ένδειξη περί της σχέσεως μεταξύ των δραστηριοτήτων της EPC και του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών (Α). Θα εξεταστούν, στη συνέχεια, τα εσωτερικά σημειώματα της Ciments français (Β) και τα έγγραφα που αποτελούν προϊόν των δραστηριοτήτων της EPC, από τα οποία προκύπτει ότι τα ίδια τα μέλη της επιτροπής αυτής είχαν καθιερώσει τη σχέση μεταξύ των εσωτερικών αγορών και των δραστηριοτήτων της EPC (Γ).

A — Σχέσεις μεταξύ της EPC και της Cembureau

3875 Για να καταδείξει ότι οι δραστηριότητες της EPC αποσκοπούσαν στη διασφάλιση του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών, η Επιτροπή υπογραμμίζει το ιστορικό της σχέσεως που υπήρχε μεταξύ της Cembureau και της EPC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59, σημείο 1, πρώτο εδάφιο). Προσθέτει ότι όλα τα μέλη της EPC, ως έμμεσα μέλη της Cembureau, υποχρεούνταν να σέβονται την αρχή των εγχωρίων αγορών (ίδιο σημείο, στοιχείο β).

3876 Η Ciments français, η Lafarge και η Hornos Ibéricos ισχυρίζονται ότι δεν υφίστατο καμία θεσμική σχέση μεταξύ της Cembureau και της EPC. Πράγματι, το «London Club» διαδέχθηκε η ECEC και όχι η EPC, οπότε δεν υπήρχε καμία ιστορικού χαρακτήρα σχέση μεταξύ της Cembureau και της EPC (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3855). Επιπλέον, τα μέλη της EPC διέκειντο εχθρικά έναντι της Cembureau. Οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως υπογραμμίζουν ακόμη ότι η ιδιότητά τους ως εμμέσων μελών της Cembureau ουδόλως μπορεί να στηρίξει την άποψη της Επιτροπής στην παρούσα υπόθεση.

3877 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σημείωμα της Blue Circle της 9ης Απριλίου 1981 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 30, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/11338 έως 11340) καταδεικνύει ότι δεν υπήρχε καμία θεσμική σχέση μεταξύ της Cembureau και της EPC. Η EPC και η ECEC δημιουργήθηκαν, πράγματι, κατόπιν αποφάσεως της Cembureau να μη διαχειρίζεται η ίδια μια επιτροπή εξαγωγών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3855). Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν μπορούσε να συναγάγει από την ύπαρξη ιστορικής σχέσεως μεταξύ της Cembureau και της EPC ότι οι μεταγενέστερες της δημιουργίας της EPC δραστηριότητες της Cembureau, δηλαδή η σύναψη της συμφωνίας Cembureau στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, επηρέαζαν τις δραστηριότητες της EPC.

3878 Επιπλέον, καίτοι είναι αληθές ότι όλα τα μέλη της EPC ήσαν έμμεσα μέλη της Cembureau, το γεγονός αυτό δεν καταδεικνύει αφεαυτού ότι ο κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών ήταν ο λανθάνων κανόνας για τη συνεργασία στους κόλπους της EPC. Ο ισχυρισμός που περιλαμβάνεται στην προσβαλλομένη απόφαση ότι τα μέλη της EPC, λόγω του ότι ήσαν έμμεσα μέλη της Cembureau, «υποχρεούνταν να σέβονται την αρχή των εγχωρίων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59, σημείο 1, στοιχείο β) πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθεί. Πράγματι, στο εν λόγω χωρίο της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή τεκμαίρει απλώς αυτό που πρέπει να αποδείξει, δηλαδή την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ των δραστηριοτήτων της EPC και του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Κατά τα λοιπά, δεν μπορεί να αποκλειστεί εκ των προτέρων ότι ορισμένα έμμεσα μέλη της Cembureau καθιέρωσαν, στο πλαίσιο της EPC, συνεργασία η οποία δεν έχει καμία σχέση με τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών στις χώρες της Cembureau. Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι η EPC δημιουργήθηκε το 1978 [απάντηση του A. Gac της 30ής Μαρτίου 1990 σε αίτηση πληροφοριών της Επιτροπής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 35, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/16766 έως 16777, ιδίως 16772)], πέντε έτη πριν από τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983.

3879 Πρέπει ακόμη να υπογραμμιστεί ότι, για τα μέλη της EPC, που συμμετείχαν όλα έμμεσα στη Cembureau, η απόδειξη της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau στηρίζεται στη συμμετοχή τους σε

ένα μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1309, 1310, 1440 και 1441), το οποίο έχει αντικείμενο ταυτόσημο με τη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 46, σημεία 1 και 2, και 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο). Πάντως, καθόσον στηρίχθηκε σε υποτιθέμενη προσήλωση των επιχειρήσεων στον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών λόγω του ότι είναι έμμεσα μέλη της Cembureau, για να καταδείξει ότι οι δραστηριότητες της EPC είναι παράνομες, η Επιτροπή ανέπτυξε, στην πραγματικότητα, μια συλλογιστική που συνιστά φαύλο κύκλο. Πράγματι, στο πλαίσιο της συλλογιστικής αυτής, η προσχώρηση των επιχειρήσεων στη συμφωνία Cembureau θεωρείται ως αποδεδειγμένη λόγω της συμμετοχής τους σε συμφωνία που έχει το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, ενώ η ταύτιση αντικειμένου καταδεικνύεται βάσει υποτιθέμενης προσηλώσεως στον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3880 Προκειμένου να διαπιστώσει το παράνομο των συμπεριφορών τις οποίες αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή πρέπει, κατά συνέπεια, να αποδείξει ότι οι δραστηριότητες της EPC αποσκοπούσαν στον σεβασμό του κανόνα των εγχωρίων αγορών, χωρίς να στηρίζεται σε τεκμήριο προσηλώσεως στον κανόνα αυτόν λόγω του ότι τα μέλη της EPC είναι έμμεσα μέλη της Cembureau. Μόνον υπό την προϋπόθεση αυτή η συμμετοχή των μελών της EPC στις δραστηριότητες της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών θα μπορεί να θεωρηθεί ως σαφής εκδήλωση της προσηλώσεώς τους στον κοινό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3881 Τέλος, αν τα άλλα στοιχεία που εκτίθενται στις παραγράφους 30, 35 έως 37, 59 και 60 της προσβαλλομένης αποφάσεως καταδεικνύουν ότι τα μέλη της EPC είχαν σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και, κατά συνέπεια, ότι το αντικείμενο της συνεργασίας στους κόλπους της EPC ταυτιζόταν με το αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau, το γεγονός ότι τα μέλη της EPC είναι έμμεσα μέλη της Cembureau θα αποτελέσει κρίσιμο στοιχείο προκειμένου να καθοριστεί αν οι δραστηριότητες της EPC συνιστούσαν μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4096 έως 4101).

B — Εσωτερικά σημειώματα της Ciments français

3882 Η Valenciana ισχυρίζεται ότι τα εσωτερικά σημειώματα της Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/4454, 4466 και 4467) που αναλύονται στις παραγράφους 35, σημεία 5 και 6, και 59, σημείο 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως έχουν ήσσονα αποδεικτική ισχύ, εφόσον δεν προέρχονται ούτε από την EPC ούτε από την ίδια και, κατά συνέπεια, δεν δεσμεύουν παρά μόνον τον συντάκτη τους. Η Hornos Ibéricos ισχυρίζεται ότι δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι τα σημειώματα αυτά έχουν συνταχθεί από τον ίδιο συντάκτη και σε ημερομηνίες που δεν απείχαν μεταξύ τους.

3883 Πρέπει να υπομνηστεί ότι το γεγονός ότι η Valenciana δεν μετέσχε στην κατάρτιση των σημειωμάτων των οποίων γίνεται μνεία στην προσβαλλομένη απόφαση, στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την αδυναμία προβολής των εγγράφων αυτών έναντι της ως άνω εταιρίας ως αποδεικτικών στοιχείων της εν λόγω παραβάσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου Empresa Nacional Siderúrgica κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1053, σκέψη 312). Εν προκειμένω, δεν αμφισβητήθηκε σοβαρά ότι τα επίμαχα

σημειώματα, τα οποία βρέθηκαν στο γραφείο του εμπορικού διευθυντή της Ciments français, προέρχονται από την εταιρία αυτή. Όμως, η Ciments français είναι ένα από τα ιδρυτικά μέλη της EPC, που μετείχε, επιπλέον, επί μονίμου βάσεως στην επιτροπή αυτή από το 1978 μέχρι τις 17 Φεβρουαρίου 1989 [μη αμφισβητούμενη απάντηση του Α. Gac της 30ής Μαρτίου 1990 σε αίτηση πληροφοριών της Επιτροπής (έγγραφα αριθ. 33.126/16766 έως 16777, ιδίως 16772)]. Υπό τις συνθήκες αυτές, και ανεξαρτήτως του αν τα εν λόγω σημειώματα καταρτίστηκαν από το ίδιο πρόσωπο και κατά την ίδια περίοδο, τα πληροφοριακά στοιχεία που περιλαμβάνονται σ' αυτά πρέπει να θεωρηθούν ως αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία ορθώς στηρίχθηκε η Επιτροπή για να αποδείξει τον παράνομο χαρακτήρα των δραστηριοτήτων της EPC.

3884 Επιβάλλεται, στη συνέχεια, η διαπίστωση ότι το αχρονολόγητο σημείωμα της Ciments Français (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 35, σημείο 6· έγγραφο αριθ. 33.126/4454) επισημαίνει τα εξής: «[Η WCC είναι] ένωση: στόχος: η προστασία των εσωτερικών αγορών — κανόνας: καθένας σέβεται τις εσωτερικές αγορές και εξάγει την πλεονάζουσα παραγωγή του με τη σύμφωνη γνώμη όλων.» Το άλλο σημείωμα της Ciments français, με ημερομηνία 7 Μαρτίου 1989 (ίδιο σημείο· έγγραφα αριθ. 33.126/4466 και 4467), αναφέρει ότι η WCC είναι «ανεπίσημο όργανο που είναι για το λευκό τσιμέντο ό,τι η Policy (Export Policy Committee σ.σ.) είναι για το κοινό τσιμέντο». Καμία από τις προσφεύγουσες δεν αμφισβητεί ότι η αναφορά στην «Policy» στο τελευταίο αυτό σημείωμα συνιστά αναφορά στην EPC.

3885 Κατά συνέπεια, τα εν λόγω σημειώματα της Ciments français συνιστούν αντικειμενική ένδειξη περί του ότι τα μέλη της EPC επιδίωκαν την ενίσχυση της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών διοχετεύοντας τα πλεονάσματα της παραγωγής τους σε τρίτες χώρες.

3886 Πάντως, η Hornos Ibéricos ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή εσφαλμένως παρέθεσε το αχρονολόγητο σημείωμα της Ciments français (έγγραφο αριθ. 33.126/4454) στην προσβαλλομένη απόφαση. Το σημείωμα αυτό δεν περιλαμβάνει το χωρίο που παρατίθεται στην παράγραφο 35, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως και στην ΑΑ (παράγραφος 27), κατά το οποίο: «[Η WCC είναι] ένωση: στόχος: η προστασία των εσωτερικών αγορών.»

3887 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, το εν λόγω χωρίο περιλαμβάνεται στην οπίσθια όψη του εγγράφου αριθ. 33.126/4454, του οποίου αντίγραφο, τόσο της προσθίας όσο και της οπισθίας όψεως, περιλαμβανόταν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95), και ορθώς παρατέθηκε τόσο στην ΑΑ όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση.

3888 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή στηρίχθηκε ακόμη στο χωρίο «les Pdr. ont voulu contrôler les exportateurs» («πρόθεση των Pdr. ήταν να ελέγχουν τους εξαγωγείς») του αχρονολόγητου σημειώματος της Ciments français (έγγραφο αριθ. 33.126/4454), για να καταλήξει ότι «πρόθεση των προέδρων ήταν να ελέγχουν τους εξαγωγείς».

3889 Η Hornos Ibéricos φρονεί ότι «Pdr» θα μπορούσε να σημαίνει «producteurs» [παραγωγοί] αλλά όχι «présidents» [πρόεδροι]. Η Επιτροπή θέλησε να μεταφράσει εσφαλμένως τη συντομογραφία, για να

μπορέσει να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το έγγραφο αυτό συμφωνούσε με το περιεχόμενο του σημειώματος της Blue Circle της 9ης Απριλίου 1981 (έγγραφα αριθ. 33.126/11338 έως 11340), στο οποίο αναφέρεται ότι οι εταιρίες εκπροσωπούνταν στους κόλπους της EPC σε επίπεδο «Chief Executives» (βασικών διευθυντικών στελεχών).

3890 Πάντως, το ζήτημα αν «Pdr» σήμαινε «présidents» (πρόεδροι) ή «producteurs» (παραγωγοί) δεν είναι καθοριστικής σημασίας. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι το επίμαχο σημείωμα της Ciments français αντικατόπτριζε σαφή βούληση ελέγχου των εξαγωγών. Η από κοινού εξέταση των δύο σημειωμάτων της Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/4454, 4466 και 4467) καθιστά σαφές ότι ο έλεγχος αυτός ήταν αναγκαίος για να εξασφαλισθεί η τήρηση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3891 Τα σημειώματα αυτά, εξεταζόμενα από κοινού, συνιστούν αντικειμενική ένδειξη περί του ότι οι δραστηριότητες της EPC είχαν σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3892 Η Ciments français ισχυρίζεται ακόμη ότι ο συντάκτης του σημειώματος με ημερομηνία 7 Μαρτίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/4466 και 4467) ήθελε απλώς να υπογραμμίσει, αναφέροντας ότι η WCC συνιστούσε ανεπίσημο όργανο που ήταν για το λευκό τσιμέντο ό,τι ήταν η Policy για το κοινό τσιμέντο, ότι η WCC είχε επίσης ως αντικείμενο, όπως η EPC, να συγκεντρώσει τις κυριότερες εταιρίες εξαγωγής λευκού τσιμέντου.

3893 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, ο παραλληλισμός μεταξύ της WCC και της EPC που εκφράζει ο συντάκτης του εν λόγω σημειώματος της 7ης Μαρτίου 1989 είναι γενικός. Όμως, το αχρονολόγητο σημείωμα της Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/4454) αναφέρει σαφώς ότι ο κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών ήταν ο λανθάνων κανόνας για τις δραστηριότητες της WCC. Ενόψει της γενικότητας του παραλληλισμού μεταξύ των δύο επιτροπών που εκφράζεται στο σημείωμα της 7ης Μαρτίου 1989, τα δύο επίμαχα σημειώματα, εξεταζόμενα από κοινού, συνιστούν αντικειμενική ένδειξη περί του ότι τα μέλη της EPC είχαν σκοπό, με τη συνεργασία τους στους κόλπους της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών, να στηρίξουν τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Επιπλέον, υπάρχει μεγάλος αριθμός άλλων ενδείξεων (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3894 έως 3915) που επιρρωννύουν την ερμηνεία των εσωτερικών σημειωμάτων της Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/4454, 4466 και 4467) η οποία υιοθετείται στην προσβαλλομένη απόφαση και κατά την οποία ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών εντός των χωρών της Cembureau ήταν ο λανθάνων κανόνας για τη συνεργασία κατά τις μεγάλες εξαγωγές στους κόλπους της EPC.

Γ — Έγγραφα που αποτελούν προϊόν των δραστηριοτήτων της EPC, από τα οποία προκύπτει ότι τα ίδια τα μέλη της επιτροπής αυτής είχαν δημιουργήσει σύνδεσμο μεταξύ των εσωτερικών αγορών και των δραστηριοτήτων της EPC

3894 Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 36, σημείο 1), η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ορισμένα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 35 και το σύνολο των εκτιθεμένων στην παράγραφο 36 αποδεικτικών στοιχείων «που αποτελούν προϊόν των δραστηριοτήτων της EPC δείχνουν ότι η τελευταία

δεν ασχολείτο μόνο με τις εξαγωγές εκτός Ευρώπης, αλλά και με το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο». Από τα έγγραφα αυτά προκύπτει ότι τα ίδια τα μέλη της ΕΡC, που είχαν δημιουργήσει σχέση μεταξύ των εσωτερικών αγορών και των αγορών εξαγωγών, αποσκοπούσαν, με τη συνεργασία τους στους κόλπους της ΕΡC, στον σεβασμό των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59, σημεία 1 και 2).

3895 Επιβάλλεται η διαπίστωση, πρώτον, ότι τα σημειώματα του A. Gac της 1ης Σεπτεμβρίου 1986, με τίτλο «Η ΕΡC μετά το 1986» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/12771 έως 12773), και της 4ης Νοεμβρίου 1986, με τίτλο «Το μέλλον της ΕΡC» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/12775 έως 12778), συνιστούν άλλες αντικειμενικές και συγκλίνουσες ενδείξεις περί του ότι, με τη συνεργασία τους στους κόλπους της ΕΡC, τα μέλη της επιτροπής αυτής προσπάθησαν να εξασφαλίσουν την τήρηση του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3896 Στο σημείωμα της 4ης Νοεμβρίου 1986, «η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στη δυτική Ευρώπη» θεωρήθηκε ως «πρόβλημα (...) στον ορίζοντα [των] εθνικών αγορών». Στο σημείωμα της 1ης Σεπτεμβρίου 1986, διευκρινίζονται, στο πλαίσιο της «Πρώτη[ς] εναλλακτική[ς] λύση[ς] — Διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης πραγμάτων» τα εξής: «Η συνεχής μείωση του επιπέδου των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και οι προστριβές μεταξύ των Ευρωπαίων λόγω της πρόθεσης της Ελλάδας να εξάγει προϊόντα στις αγορές της δυτικής Ευρώπης οδηγούν στο συμπέρασμα ότι δεν είναι πλέον σύμφορη η συνέχιση της λειτουργίας της ΕΡC στο πλαίσιο της ισχύουσας συμφωνίας».

3897 Επομένως, αφού διαπίστωσε την πρόθεση των Ελλήνων παραγωγών να διοχετεύσουν ένα μέρος της παραγωγής τους στην αγορά της δυτικής Ευρώπης, ο A. Gac εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα επιβιώσεως της ΕΡC. Τούτο καταδεικνύει ότι, τουλάχιστον κατά τον χρόνο εκείνο, ο λανθάνων κανόνας για τη συνεργασία στις μεγάλες εξαγωγές στο πλαίσιο της ΕΡC ήταν ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών.

3898 Η Hornos Ibéricos υποστηρίζει ότι τα σημειώματα του A. Gac της 1ης Σεπτεμβρίου και της 4ης Νοεμβρίου 1986 ήσαν απλά προγνωστικά του συντάκτη τους σχετικά με το μέλλον της ΕΡC και αποκάλυπταν απλώς ένα στοιχείο γενικής γνώσεως, δηλαδή ότι την ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία χαρακτήριζε κατά τον χρόνο εκείνο πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα. Προσθέτει ότι το σημείωμα της 4ης Νοεμβρίου 1986 αναφέρεται στην έλλειψη βουλήσεως των μελών της ΕΡC να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας στη δυτική Ευρώπη.

3899 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Καίτοι το σημείωμα του A. Gac της 1ης Σεπτεμβρίου 1986 καθιστά εμφανές ότι το πρόβλημα της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας δεν ήταν «αρκετά απτό για να αποτελέσει το αντικείμενο έντονων συζητήσεων», το σημείωμα αυτό καθώς και το σημείωμα της 4ης Νοεμβρίου 1986, όπως και μεγάλος αριθμός άλλων εγγράφων (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3900 έως 3915), καθιερώνουν μια σχέση μεταξύ των δραστηριοτήτων της ΕΡC και της ανάγκης διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής προκειμένου να διασφαλιστεί ο σεβασμός των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Ο σύνδεσμος αυτός μεταξύ των δραστηριοτήτων της ΕΡC και του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών εξηγεί γιατί ο A. Gac θεώρησε αναγκαίο να διερωτηθεί ως προς την επιβίωση της ΕΡC αφού διαπίστωσε την πρόθεση των Ελλήνων παραγωγών να διοχετεύσουν ένα μέρος της παραγωγής τους στη δυτική Ευρώπη. Πάντως, το γεγονός ότι η ίδια η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, η οποία συνιστά το λανθάνον πρόβλημα της πλεονάζουσας παραγωγής, δεν αποτέλεσε το αντικείμενο

συζητήσεων στους κόλπους της EPC ουδόλως μπορεί να αναιρέσει τη διαπίστωση ότι τα μέλη της EPC επιδίωκαν, στο πλαίσιο της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών, να διοχετεύσουν τα πλεονάσματα της παραγωγής τους με σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3900 Δεύτερον, διάφορα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως καθιστούν εμφανές ότι οι αναφορές στις ευρωπαϊκές αγορές που έγιναν στο πλαίσιο ορισμένων συνεδριάσεων της EPC συνδέονταν με προβλήματα σχετικά με το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο.

3901 Πράγματι, το σχέδιο πρακτικών που διαβιβάστηκε στην Blue Circle για τη συνεδρίαση της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11365 έως 11373) περιέχει, στην σελίδα 4, τα ακόλουθα σχόλια που δεν περιλαμβάνονται στα επίσημα πρακτικά (ίδιο σημείο· έγγραφα αριθ. 33.126/14062 έως 14068): «Τα ακόλουθα αφορούν τις ενδοευρωπαϊκές δραστηριότητες και δεν είμαι βέβαιος εάν πρέπει να συμπεριληφθούν στα πρακτικά. (...) Η αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου δέχεται πιέσεις από τους Ισπανούς προμηθευτές. Ο κ. Manglano διαβεβαίωσε τους αντιπροσώπους ότι ούτε η Valenciana, ούτε η Cementos del Mar διεξάγουν εμπόριο με το Ηνωμένο Βασίλειο.» Επομένως, η Valenciana θεώρησε αναγκαίο να διαβεβαιώσει τους λοιπούς μετέχοντες στη συνεδρίαση της EPC ότι ούτε η ίδια ούτε η θυγατρική της Cementos del Mar ήσαν αναμεμιγμένες στις εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο.

3902 Η Hornos Ibéricos υποστηρίζει ότι το παρατεθέν χωρίο της σελίδας 4 του σχεδίου πρακτικών που διαβιβάστηκε στην Blue Circle καταδεικνύει ότι οι συζητήσεις σχετικά με το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν εντάσσονταν στο πλαίσιο των στόχων της EPC.

3903 Πάντως, πρέπει να καθοριστεί ποιες ήσαν οι πραγματικές δραστηριότητες της EPC, και όχι να ληφθεί υπόψη μόνον η ανάλυση των «επισήμων» στόχων που της είχαν ανατεθεί. Όμως, όχι μόνον από το σχέδιο πρακτικών που διαβιβάστηκε στην Blue Circle σχετικά με τη συνεδρίαση της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983, αλλά και από άλλα έγγραφα προκύπτει ότι τα προβλήματα που προκάλεσε το ενδοκοινοτικό εμπόριο συζητήθηκαν στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της EPC.

3904 Πράγματι, το σημείωμα που κατήρτισε ο A. Gac στις 29 Αυγούστου 1985 για τον πρόεδρο της EPC, με τίτλο «Ανακοίνωση για τη συνεδρίαση της Steering Committee της EPC, στην Αθήνα στις 12 Σεπτεμβρίου 1985» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/12804) αναφέρει «τον σοβαρό χαρακτήρα της απειλής να διοχετευθεί ισπανικό τσιμέντο σε σάκους στην εξέδρα της Bouri στην Αγγλία».

3905 Ομοίως, το σημείωμα της 14ης Μαΐου 1987 του G. Marshall, προέδρου της EPC και συγχρόνως διευθυντικού στελέχους της Blue Circle, προς τον Sir John Milne, πρόεδρο της Blue Circle, και προς τρία άλλα πρόσωπα της εταιρίας αυτής, όσον αφορά τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 (προ-

σβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 6· (έγγραφα αριθ. 33.126/11344 και 11345), καταδεικνύει ότι στα πλαίσια των συνεδριάσεων της EPC συζητήθηκαν προβλήματα που προκάλεσε το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Το σημείωμα αυτό αναφέρει ελληνικές εισαγωγές στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Cembureau Task Force, και επισημαίνει τα εξής: «(...) επεκράτησε τελικά σύνεση, τουλάχιστον [στην Τιτάν]. Εκτίμησε τη μεταχείριση που τους επεφυλάξαμε στις ΗΠΑ» (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3964 έως 3966).

3906 Η Τιτάν και η Hornos Ibéricos ισχυρίζονται πάντως ότι το σημείωμα του G. Marshall της 14ης Μαΐου 1987 δεν εκθέτει συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987, αλλά αποτελεί σύνοψη μιας ιδιωτικής συνομιλίας που ο G. Marshall είχε στο περιθώριο της συνεδριάσεως αυτής. Η άποψη αυτή επιρρωννύεται από το γεγονός ότι τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/13004 έως 13011) δεν αναφέρονται στα προβλήματα που προκάλεσαν οι κοινοτικές συναλλαγές.

3907 Πρέπει να τονιστεί ότι, πράγματι, το σημείωμα της 14ης Μαΐου 1987 του G. Marshall δεν αποτελεί τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως της 13ης Μαΐου 1987. Πάντως, εκθέτει συζητήσεις οι οποίες διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση της 13ης Μαΐου 1987. Φέρει πράγματι τον τίτλο «European Export Policy Committee — Meeting on 13th May 1987». Οι διάφορες υποδιαιρέσεις του εγγράφου (οι οποίες έχουν συνταχθεί στο τρίτο πρόσωπο, σε αντιδιαστολή προς το χωρίο που παρατίθεται κατωτέρω στη σκέψη 3909) περιέχουν πληροφορίες οι οποίες γνωστοποιήθηκαν κατά την επίμαχη συνεδρίαση και τις οποίες ο G. Marshall θεωρεί χρήσιμες για τη διεύθυνση της Blue Circle, καθώς και εκτιμήσεις των πληροφοριών αυτών εκ μέρους του συντάκτη του σημειώματος.

3908 Πρέπει να λεχθεί ότι η έλλειψη αναφοράς στο ενδοκοινοτικό εμπόριο στα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως της 13ης Μαΐου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/13004 έως 13011) εξηγείται από τη βούληση αποσιωπήσεως του περιεχομένου των συζητήσεων επί του ζητήματος αυτού. Εξάλλου, το σχέδιο πρακτικών για τη συνεδρίαση της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 που διαβιβάστηκε στην Blue Circle περιελάμβανε πληροφορίες σχετικά με το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3901) οι οποίες επίσης παραλείφθηκαν σκοπίμως από τα επίσημα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής.

3909 Μόνον ένα χωρίο του σημειώματος της 14ης Μαΐου 1987, δηλαδή αυτό που αφορά τη Cembureau Task Force, εκθέτει ιδιωτικές συνομιλίες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο περιθώριο της συνεδριάσεως της EPC της 13ης Μαΐου 1987. Το ύφος και το περιεχόμενο του χωρίου αυτού διαφέρουν, πράγματι, από το ύφος και το περιεχόμενο των λοιπών χωρίων του εν λόγω σημειώματος. Στο χωρίο αυτό, ο πρόεδρος της EPC διευκρινίζει τα εξής: «Με προσέγγισαν δύο φορές για να με διαβεβαιώσουν ότι η Task Force της Cembureau συνεχίζει να λειτουργεί για να είναι δυνατή η συνεχής άσκηση πιέσεων στους Έλληνες. Η Scancem εξέφρασε ιδιαίτερες ανησυχίες και τόνισε ότι (...) έπρεπε να υπάρχουν τρόποι για να ασκηθούν πιέσεις στους Έλληνες» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11344 και 11345). Όχι μόνον το γεγονός ότι «[προσέγγισαν] δύο φορές» τον πρόεδρο της EPC αλλά και ο σκοπός που επιδιωκόταν με τα διαβήματα αυτά, δηλαδή η διατήρηση της πιέσεως στους Έλληνες που ήσαν μέλη της EPC, καταδεικνύουν ότι το εν λόγω χωρίο του σημειώματος δεν αφορά συζητήσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 στην οποία παρέστησαν οι τρεις Έλληνες μέλη της επιτροπής (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3965 και 3966).

3910 Επειδή η διαπίστωση του παρανόμου χαρακτήρα της συνεδριάσεως της EPC της 13ης Μαΐου 1987 στηρίχθηκε μόνο στα χωρία του σημειώματος του G. Marshall που εκθέτουν τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνεδρίαση αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3905, και προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 6), ο ισχυρισμός της Τιτάν και της Hornos Ibéricos πρέπει να απορριφθεί.

3911 Στη συνέχεια, τα πρακτικά της συνεδριάσεως της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988 που κατήρτισε η Ciments français (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/18179 και 18180) αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στην πορεία των διαπραγματεύσεων μεταξύ της Lafarge, της Ηρακλής και της Τιτάν για την προμήθεια τσιμέντου ή clinker (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3967 και 3968).

3912 Η Τιτάν και η Hornos Ibéricos ισχυρίζονται ότι πρόκειται για πρακτικά ιδιωτικής συνομιλίας στο περιθώριο μιας συνεδριάσεως της EPC και, κυρίως, μιας συνεδριάσεως μεταξύ της Lafarge και της Ciments français.

3913 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Αφενός, τα επίμαχα πρακτικά φέρουν τον τίτλο «Συνεδρίαση της Policy Committee στη Βαρκελώνη στις 20 Οκτωβρίου 1988». Αφετέρου, περιέχουν πληροφορίες σχετικά με πλείονα μέλη της EPC, όπως η Hispacement, η Ηρακλής, η Τιτάν και η Valenciana, και αναφέρονται στο γεγονός ότι «τα μέλη εξετάζουν μια πτώση της τάξεως του 5 % των πωλήσεών τους στις ΗΠΑ». Κατά συνέπεια, δεν πρόκειται για πρακτικά ιδιωτικής συνομιλίας μεταξύ εκπροσώπων των δύο μόνον αυτών επιχειρήσεων.

3914 Τέλος, τα μέλη της EPC συζήτησαν ακόμη για το ενδοκοινοτικό εμπόριο κατά τη συνεδρίαση της steering committee της 15ης Φεβρουαρίου 1989 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/13019 έως 13021), κατά την οποία διαπιστώθηκαν τα εξής: «Η Ισπανία δέχεται συνεχώς αυξανόμενες πιέσεις από τους εισαγωγείς.»

3915 Επομένως, τα διάφορα έγγραφα, των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τα οποία αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 3901 έως 3914, καταδεικνύουν ότι, κατά τις συνεδριάσεις τους, τα ίδια τα μέλη της EPC καθιέρωσαν τη σχέση μεταξύ του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου και των αγορών μεγάλων εξαγωγών. Πρόκειται για μια άλλη αντικειμενική και συγκλίνουσα ένδειξη περί του ότι οι δραστηριότητες της EPC είχαν σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3916 Οι Ciments français, Lafarge, Valenciana και Hornos Ibéricos δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι οι αναφορές που έγιναν κατά τις συνεδριάσεις της EPC στο ενδοκοινοτικό εμπόριο ήσαν ανώδυνες και τυχαίες. Σε αντιδιαστολή προς τα σχετικά με την ECEC έγγραφα (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3803 έως 3848), από τα έγγραφα που αφορούν διάφορες συνεδριάσεις της EPC προκύπτει ότι οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές είχαν θεωρηθεί στους κόλπους της EPC ως πρόβλημα. Πράγματι, έγινε λόγος για «απειλή» [«Ανακοίνωση για τη συνεδρίαση της Steering Committee της EPC, στην Αθήνα στις 12 Σεπτεμβρίου 1985» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/12804)], για «πιέσεις» [σχέδιο πρακτικών της συνεδριάσεως της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 (ίδια παράγραφος,

σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11365 έως 11373) και πρακτικά της συνεδριάσεως της Steering Committee της EPC της 15ης Φεβρουαρίου 1989 (ίδια παράγραφος, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/13019 έως 13021)] τα οποία προκάλεσαν «προστριβές μεταξύ των Ευρωπαίων» [έγγραφο με τίτλο «Η EPC μετά το 1986» (ίδια παράγραφος, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/12771 έως 12773)].

3917 Επιπλέον, το γεγονός ότι τα προβλήματα που προκάλεσε το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο τσιμέντου συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις της EPC καταδεικνύει ότι τα ίδια τα μέλη της επιτροπής αυτής θεωρούσαν ότι θα μπορούσε να υπάρξει λύση εντός του πλαισίου αυτού. Ενόψει του ανακύψαντος προβλήματος, η διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής στις τρίτες χώρες επιβαλλόταν ως προφανής λύση για τα μέλη μιας επιτροπής που ασχολούνταν με τις μεγάλες εξαγωγές τσιμέντου. Πράγματι, ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών και η διοχέτευση των εξαγωγών συνδέονταν μεταξύ τους [σημείωμα της Blue Circle της 1ης Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334)].

3918 Άλλωστε από τα σημειώματα σχετικά με τις συνεδριάσεις της EPC προκύπτει ότι τα μέλη της επιτροπής αυτής πράγματι συζήτησαν για τη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής. Κατά τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 συζητήθηκαν οι προσπάθειες της Blue Circle να διοχετεύσει τσιμέντο της Τιτάν στην αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών [σημείωμα του προέδρου της EPC προς τον πρόεδρο της Blue Circle σχετικά με τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3905)]. Επιπλέον, κατά τη συνεδρίαση της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/18179 και 18180), έγινε μνεία της πορείας των διαπραγματεύσεων μεταξύ της Lafarge, αφενός, και της Ηρακλής και της Τιτάν, αφετέρου, για την προμήθεια τσιμέντου ή clinker. Οι διαπραγματεύσεις αυτές εντάσσονταν στο πλαίσιο των προσπαθειών των παραγωγών της δυτικής Ευρώπης να προσφέρουν στους Έλληνες παραγωγούς διεξόδους για τα πλεονάσματα της παραγωγής τους (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3397 έως 3679), σε αντιστάθμισμα δεσμεύσεως των παραγωγών αυτών να τηρήσουν τον κανόνα των εγχωρίων αγορών (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3964 έως 3968).

3919 Επομένως, από το σύνολο των αντικειμενικών και συγκλινουσών ενδείξεων που αναλύθηκαν ανωτέρω προκύπτει ότι, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, «ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών αποτελεί τον λανθάνοντα κανόνα για τη συνεργασία στο πλαίσιο των μεγάλων εξαγωγών» στους κόλπους της EPC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59, σημείο 2).

3920 Η Χαλκίς υποστηρίζει ότι ο μοναδικός στόχος της δημιουργίας της EPC το 1978 ήταν να προσφέρει στα μέλη της την ευκαιρία συζητήσεως των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν στις αγορές εξαγωγών εκτός της δυτικής Ευρώπης.

3921 Πάντως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο στόχος που επιδιωκόταν με τη δημιουργία της EPC το 1978 ήταν νόμιμος, από τις άμεσες έγγραφες αποδείξεις των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 30, 35 έως 37 και 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι τα μέλη της EPC, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους στους κόλπους της επιτροπής αυτής, είχαν σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3922 Η Lafarge και η Hornos Ibéricos ισχυρίζονται ακόμη ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να προβεί σε εμπεριστατωμένη οικονομική ανάλυση της σχετικής αγοράς, των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και της φύσεως των προϊόντων, πριν καταλήξει ότι ο κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών ήταν η μόνη εύλογη εξήγηση των δραστηριοτήτων της EPC.

3923 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή στηρίχθηκε όχι σε παραλληλισμό συμπεριφορών στην αγορά, αλλά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις, των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 30, 35 έως 37 και 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως και οι οποίες αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 3882 έως 3918, από τις οποίες προκύπτει ότι ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών ήταν ο λανθάνων κανόνας για τη συνεργασία στο πλαίσιο των μεγάλων εξαγωγών στους κόλπους της EPC. Κατά συνέπεια, μια πλέον εμπεριστατωμένη οικονομική ανάλυση της επίμαχης αγοράς δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

3924 Τέλος, ορθώς η Επιτροπή χαρακτήρισε ως εναρμονισμένη πρακτική υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης τη συνεργασία στο πλαίσιο της EPC με σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Πράγματι, στο πλαίσιο της EPC, τα μέλη της επιτροπής αυτής, ή τουλάχιστον ορισμένα από αυτά, υποκατέστησαν μια πρακτική συνεργασία μεταξύ τους με αντικείμενο σαφώς αντίθετο προς τον ανταγωνισμό στους κινδύνους του ανταγωνισμού (αποφάσεις Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 651, σκέψη 26, και «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 63).

3925 Οι Lafarge, Hornos Ibéricos, Blue Circle και Χαλκίς προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε ότι οι εξαγωγικές δραστηριότητες που καταγγέλλονται στο πλαίσιο της EPC είχαν αντίθετα προς τους κανόνες περί ανταγωνισμού αποτελέσματα εντός της Κοινότητας.

3926 Πάντως, οι εναρμονισμένες πρακτικές της κατηγορίας αυτών που διαπιστώθηκαν εν προκειμένω εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, έστω και ελλείψει αντίθετων προς τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων στην αγορά.

3927 Κατ' αρχάς, από το ίδιο το κείμενο της ως άνω διατάξεως προκύπτει ότι οι εναρμονισμένες πρακτικές απαγορεύονται, ασχέτως αποτελέσματος, άπαξ έχουν, όπως εν προκειμένω (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3882 έως 3923), αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο.

3928 Ακολούθως, ναι μεν η ίδια η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει συμπεριφορά στην αγορά, δεν συνεπάγεται όμως κατ' ανάγκην ότι η συμπεριφορά αυτή επιφέρει συγκεκριμένα το αποτέλεσμα να περιορίζει, να καταργεί ή να νοθεύει τον ανταγωνισμό (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1674 νομολογία).

3929 Η Lafarge, η Hornos Ibéricos και η Blue Circle προσάπτουν επίσης στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε ότι οι εξαγωγικές δραστηριότητες που καταγγέλθηκαν στο πλαίσιο της EPC είχαν επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

3930 Ωστόσο, απαγορεύοντας τις συμπράξεις που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού και οι οποίες είναι ικανές να θίξουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν επιβάλλει να αποδεικνύεται ότι η εν λόγω σύμπραξη έχει πράγματι θίξει αισθητά το εν λόγω εμπόριο, γεγονός άλλωστε το οποίο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, δυσχερώς μπορεί να αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμο, αλλά ζητεί να αποδεικνύεται ότι η σύμπραξη αυτή ήταν ικανή να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Έτσι, η προϋπόθεση ότι πρέπει να θίγεται το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο πληρούται όταν, βάσει συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, η διαπιστούμενη σύμπραξη επιτρέπει να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα ρεύματα των εμπορικών ανταλλαγών μεταξύ κρατών μελών (βλ. την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1986 νομολογία). Εν προκειμένω όμως, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της EPC και της οικονομικής σημασίας των μελών της, οι καταγγελθείσες συμπεριφορές στους κόλπους της επιτροπής αυτής μπορούσαν πράγματι να θίξουν ουσιωδώς το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

3931 Η Ciments français υποστηρίζει ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν στους κόλπους της EPC σχετικά με τα εσωτερικά προβλήματα της κοινοτικής αγοράς δεν απαγορεύονταν από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον αφορούσαν ζητήματα ντάμπινγκ και θεμιτές ανησυχίες που προκάλεσαν οι ενισχύσεις του Ελληνικού Δημοσίου προς την τσιμεντοβιομηχανία του. Η Blue Circle εμμένει στο γεγονός ότι η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην Ευρώπη οφειλόταν στη χορήγηση παρανόμων κρατικών ενισχύσεων.

3932 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή ουδέποτε αρνήθηκε ότι η ελληνική βιομηχανία έλαβε πολυάριθμες κρατικές ενισχύσεις κατά την περίοδο που λαμβάνεται υπόψη στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 24, σημείο 2· υποσημείωση 113). Δεν αρνήθηκε επίσης ούτε ότι, κατά τις συνεδριάσεις της EPC, τα μέλη της επιτροπής αυτής εξέφρασαν την ανησυχία τους όσον αφορά τις εισαγωγές που αποτελούσαν το αντικείμενο ντάμπινγκ και τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνταν στις ελληνικές επιχειρήσεις. Πάντως, όπως ορθώς υπογραμμίζει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 10), το γεγονός αυτό «δεν δικαιολογεί σε καμία περίπτωση τη λήψη άλλων μεμονωμένων μέτρων εκτός από τη γνωστοποίηση του θέματος στις αρμόδιες αρχές». Όμως, από τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 30, 35 έως 37 και 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τα οποία αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 3882 έως 3914 προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της EPC, αναπτύχθηκαν δραστηριότητες με σκοπό την ενίσχυση του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών με τη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις τρίτες αγορές. Επρόκειτο για εναρμονισμένη πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Κοινότητας και μπορούσε να επηρεάσει ουσιωδώς το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Ciments français πρέπει να απορριφθεί.

3933 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, στην προσβαλλομένη απόφαση, στην ύπαρξη, στο πλαίσιο της EPC, εναρμονισμένης πρακτικής αντίθετης προς τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Διάρκεια της εναρμονισμένης πρακτικής

3934 Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι δραστηριότητες στους κόλπους της EPC αποτελούσαν διαρκή εναρμονισμένη πρακτική από την 1η Ιουλίου 1981 έως τις 19 Μαΐου 1989 (άρθρο 6).

3935 Η ημερομηνία της 1ης Ιουλίου 1981 αντιστοιχεί στην ημερομηνία της πρώτης συνεδριάσεως της EPC της οποίας έλαβε γνώση η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 37, σημείο 3, και 59, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11442 έως 11446). Πάντως, η συνεδρίαση αυτή δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των συνεδριάσεων στις οποίες αναφέρεται η Επιτροπή στις παραγράφους 36 και 59, σημείο 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, προς στήριξη της απόψεώς της ότι ο κανόνας του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών ήταν ο λανθάνων κανόνας για τη συνεργασία στους κόλπους της EPC. Εν πάση περιπτώσει, τα πρακτικά των συνεδριάσεων της EPC της 1ης και της 2ας Ιουλίου 1981 (έγγραφα αριθ. 33.126/11442 έως 11455) δεν παρέχουν τη δυνατότητα συναγωγής του συμπεράσματος ότι οι μετέχοντες στις συνεδριάσεις αυτές επεδίωκαν να διοχετεύσουν τα πλεονάσματα της παραγωγής τους προκειμένου να ενισχύσουν τον κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3936 Επιπλέον, η προσβαλλομένη απόφαση δεν αναφέρεται σε καμία ένδειξη ικανή να καταδείξει ότι οι δραστηριότητες της EPC, επιτροπής που δημιουργήθηκε το 1978, ήσαν ήδη παράνομες το 1981. Πράγματι, το απόσπασμα του σημειώματος της Blue Circle της 9ης Απριλίου 1981 (έγγραφα αριθ. 33.126/11338 έως 11340), που παρατίθενται στην παράγραφο 35, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το οποίο τα μέλη της EPC «αποσκοπούσαν στη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζητήσεως», αφορά μόνον τις αγορές μεγάλων εξαγωγών. Στο ίδιο σημείωμα, ο συντάκτης καταγγέλλει το γεγονός ότι «οι Έλληνες και οι Ισπανοί προσέφεραν στην αγορά [μεγάλων εξαγωγών] σημαντικές πρόσθετες ποσότητες με καταστρεπτικά αποτελέσματα». Όμως, αν το αντικείμενο της EPC ήταν ήδη, το 1981, η διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις μη ευρωπαϊκές αγορές, η αύξηση των πωλήσεων των Ελλήνων και των Ισπανών στις αγορές αυτές δεν θα είχε αποτελέσει το αντικείμενο επικρίσεων.

3937 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτή, ως ημερομηνία ενάρξεως της εναρμονισμένης πρακτικής που διαπιστώθηκε στους κόλπους της EPC, η 18η Νοεμβρίου 1983, ημερομηνία που αντιστοιχεί στην πρώτη συνεδρίαση της EPC της οποίας γίνεται μνεία στην προσβαλλομένη απόφαση, στο πλαίσιο της οποίας οι μετέχοντες συζήτησαν προβλήματα που συνδέονται με το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο τσιμέντου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3901).

3938 Τα έγγραφα που αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 3904 έως 3914 σχετικά με τις δραστηριότητες της EPC επιβεβαιώνουν στη συνέχεια ότι η εναρμονισμένη πρακτική ακολουθήθηκε από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως τις 19 Μαΐου 1989. Συναφώς, πρέπει να αναφερθούν η «Ανακοίνωση για τη συνεδρίαση της Steering Committee της EPC, στην Αθήνα στις 12 Σεπτεμβρίου 1985» (έγγραφο αριθ. 33.126/12804), το σημείωμα του προέδρου της EPC προς τον πρόεδρο της Blue Circle όσον αφορά τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/11344 και 11345), τα πρακτικά της συνεδριάσεως της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/18179 και 18180) και τα πρακτικά της συνεδριάσεως της Steering Committee της EPC της 15ης Φεβρουαρίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/13019 έως 13021).

3939 Ενόψει όλων αυτών των αντικειμενικών και συγκλινουσών ενδείξεων για τη διάρκεια της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως και ελλείψει της παραμικρής ενδείξεως περί του ότι τα μέρη τερμάτισαν την πρακτική αυτή, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η εναρμονισμένη πρακτική διήρκησε μέχρι τις 19 Μαΐου 1989, ημερομηνία της τελευταίας συνεδριάσεως της EPC της οποίας η Επιτροπή είχε λάβει γνώση και της οποίας η διεξαγωγή δεν αμφισβητήθηκε από καμία από τις προσφεύγουσες.

Συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών στην εναρμονισμένη πρακτική

3940 Καμία από τις οικείες προσφεύγουσες δεν αμφισβητεί ότι ήταν μέλος της EPC. Όμως, από το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που παρατίθενται στις παραγράφους 35 έως 37 και 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της συνεργασίας τους στους κόλπους της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών, τα μέλη της επιτροπής αυτής προσπαθούσαν να διοχετεύσουν τα πλεονάσματα της παραγωγής τους με σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59, σημείο 3, και άρθρο 6).

3941 Η Ηρακλής, η Τιτάν και η Χαλκίς υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή κακώς διαπίστωσε τη συμμετοχή τους στην παράβαση στηριζόμενη μόνο στο γεγονός ότι ήσαν μέλη της EPC, εφόσον οι επίσημοι στόχοι που επεδίωκε η επιτροπή αυτή αφορούσαν τις αγορές μεγάλων εξαγωγών και, κατά συνέπεια, ήσαν νόμιμοι.

3942 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι όλες οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως μετέσχαν στη μία ή την άλλη από τις συνεδριάσεις της EPC κατά τις οποίες οι μετέχοντες ρητώς συνέδεσαν τον κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών και τη συνεργασία τους στις αγορές εξαγωγής (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3900 έως 3914). Κατά συνέπεια, δεν μπορούν να στηριχθούν στους νόμιμους «επίσημους» σκοπούς που επεδίωκε η EPC για να αποφύγουν την ευθύνη που φέρουν για την παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3943 Πράγματι, είναι σαφές ότι οι Ciments français, Lafarge, Valenciana, Hornos Ibéricos, Blue Circle και Χαλκίς μετέσχαν στη συνεδρίαση της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11365 έως 11373) και ότι οι Blue Circle, Ciments français, Lafarge, Valenciana, Ηρακλής, Τιτάν, Hornos Ibéricos και Χαλκίς μετέσχαν στη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/13004 έως 13011). Οι Ciments français, Lafarge, Cementos del Mar, θυγατρική της Valenciana, Ηρακλής, Τιτάν, Hornos Ibéricos και Χαλκίς μετέσχαν στη συνεδρίαση της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/12791 έως 12799 και 12971 έως 12977). Τέλος, η Lafarge και η Ηρακλής μετέσχαν στη συνεδρίαση της Steering Committee της EPC της 15ης Φεβρουαρίου 1989 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/13019 έως 13021).

3944 Πρέπει να εξεταοθεί αν οι προσφεύγουσες αυτές προσκόμισαν την απόδειξη πράξεως αποστασιοποιήσεως εκ μέρους τους (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 3945 έως 3972), συνεπεία της οποίας πρέπει να θεωρηθεί ότι, παρά την παρουσία τους στις συνεδριάσεις αυτές, δεν συμφώνησαν ούτε έδωσαν την εντύπωση στους λοιπούς μετέχοντες ότι συμφωνούσαν με τους παρανόμους σκοπούς που επιδιώκονταν στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της EPC στις οποίες παρίσταντο (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

3945 Ορισμένες προσφεύγουσες αναφέρουν πράξεις αποστασιοποιήσεως και άλλες ειδικές περιστάσεις ενόψει των οποίων η συμπεριφορά τους στο πλαίσιο της EPC θα μπορούσε να καταστεί σύμφωνη προς τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3946 Πράγματι, η Ciments français ισχυρίζεται ότι είχε απλώς καθεστώς παρατηρητή στους κόλπους της EPC, λόγω της αμελητέας συμβολής της στις ροές εξαγωγών. Προσθέτει ότι τα έγγραφα που παρατίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχουν κανένα ίχνος οιασδήποτε παρεμβάσεώς της. Διευκρινίζει ότι δεν είναι πλέον μέλος της EPC από τον Φεβρουάριο του 1989, δηλαδή από ημερομηνία προγενέστερη της ενάρξεως της έρευνας από την Επιτροπή.

3947 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, από ένα εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 7ης Μαρτίου 1989 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 35, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/4466 έως 4467) προκύπτει ότι η EPC ήταν η «ένωση των μεγαλυτέρων εταιριών εξαγωγών της Cembureau». Κατά συνέπεια, η Ciments français, η οποία βεβαιώνει ότι ήταν μέλος της EPC, δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι η συμβολή της στις ροές εξαγωγών ήταν αμελητέα. Επιπλέον, η εταιρία αυτή μετέσχε σε διάφορες συνεδριάσεις της EPC και μεταξύ άλλων στις συνεδριάσεις της 18ης Νοεμβρίου 1983, της 13ης Μαΐου 1987 και της 20ής Οκτωβρίου 1988, οι οποίες είχαν σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές ευρωπαϊκές αγορές. Λόγω της παρουσίας της στις διάφορες αυτές συνεδριάσεις, δεν ήταν δυνατό να αγνοούσε τον ρητό σκοπό τους που έθιγε τον ανταγωνισμό. Δεν ισχυρίζεται καν ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των συνεδριάσεων αυτών. Με την παρουσία της συμφώνησε, κατά συνέπεια, με τον επιδιωκόμενο στόχο ή, τουλάχιστον, έδωσε στους άλλους μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσε (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία). Υπό τις συνθήκες αυτές, η συμμετοχή της στην εναρμονισμένη πρακτική είναι αποδεδειγμένη. Όσον αφορά τη διάρκεια της συμμετοχής αυτής, η Επιτροπή ορθώς έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η εταιρία αυτή αποχώρησε από την EPC στις 17 Φεβρουαρίου 1989 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 35, σημείο 3, και 59, σημείο 4, και άρθρο 6).

3948 Η Hornos Ibéricos ισχυρίζεται ότι η συμμετοχή της στην EPC είχε υπαγορευθεί αποκλειστικά από τη μέριμνα γενικής ενημερώσεως σχετικά με τις παγκόσμιες αγορές τσιμέντου, αφενός, και από τις οικονομικές ανάγκες που συνδέονταν με την εξασφάλιση εφοδιασμού σε τσιμέντο για τις νέες αγορές εξαγωγών και με την αποδοτικότητα των επενδύσεων, αφετέρου. Υπογραμμίζει επίσης ότι ουδέποτε ήταν μέλος της Steering Committee της EPC. Εν πάση περιπτώσει, ισχυρίζεται ότι δεν είχε επίγνωση ότι αντικείμενο των συνεδριάσεων της EPC ήταν η αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3949 Επιπλέον, ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία δεν μπορούν να προβληθούν έναντί της. Η Hornos Ibéricos ισχυρίζεται, συναφώς, ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 (προ-

σβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11365 έως 11373) και το σημείωμα του A. Gac της 29ης Αυγούστου 1985 «Ανακοίνωση για τη συνεδρίαση της Steering Committee της EPC, στην Αθήνα στις 12 Σεπτεμβρίου 1985» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/12804) αναφέρονταν σε δραστηριότητες των Ισπανών παραγωγών που είχαν στόχο το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ η Ισπανία δεν είχε ακόμη προσχωρήσει στην Κοινότητα κατά τον χρόνο εκείνο. Η Επιτροπή δεν μπορούσε να στηριχθεί σε αποδεικτικά στοιχεία προγενέστερα της 1ης Ιανουαρίου 1986 για να διαπιστώσει τη συμμετοχή της Hornos Ibéricos ήδη από την ημερομηνία αυτή.

3950 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Hornos Ibéricos μετέσχε σε διάφορες συνεδριάσεις της EPC και, μεταξύ άλλων, στις συνεδριάσεις της 18ης Νοεμβρίου 1983, της 13ης Μαΐου 1987 και της 20ής Οκτωβρίου 1988, που αποσκοπούσαν στην αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές εθνικές αγορές. Είναι αληθές ότι τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην προηγούμενη σκέψη είναι προγενέστερα της προσχωρήσεως της Ισπανίας στην Κοινότητα. Εντούτοις, πλείονα άλλα έγγραφα [συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/13004 έως 13011) και συνεδρίαση της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988 (ίδια παράγραφος, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/12791 έως 12799 και 12971 έως 12977)] πιστοποιούν τη διαρκή συμμετοχή της Hornos Ibéricos στην εναρμονισμένη πρακτική μετά την 1η Ιανουαρίου 1986. Με την παρουσία της στις διάφορες επίμαχες συνεδριάσεις, η Hornos Ibéricos δεν είναι δυνατόν να αγνοούσε το ρητό αντικείμενο αυτών που έθιγε τον ανταγωνισμό. Δεν ισχυρίζεται καν ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενό τους. Με την παρουσία της συμφώνησε επομένως με τον επιδιωκόμενο στόχο ή, τουλάχιστον, έδωσε στους άλλους μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσε (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία). Υπό τις συνθήκες αυτές, η συμμετοχή της στην εναρμονισμένη πρακτική του άρθρου 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αποδεδειγμένη.

3951 Οι προσφεύγουσες ελληνικές εταιρίες υπογραμμίζουν ότι, λόγω της ειδικής θέσεώς τους, δεν μπορούσαν να θεωρηθούν υπεύθυνες για την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία άλλα μέλη της EPC επιχείρησαν στο πλαίσιο της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών να διοχετεύσουν πλεονάσματα της παραγωγής προκειμένου να αποτρέψουν τις διεισδύσεις των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας.

3952 Η Ηρακλής και η Τιτάν επικαλούνται ειδικότερα τη θεαματική αύξηση των εξαγωγών τους προς τις κοινοτικές αγορές από το 1986.

3953 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιέχει κανένα αποδεικτικό στοιχείο περί του ότι η Ηρακλής και η Τιτάν είχαν μετάσχει, πριν από το 1986, στη συνεδρίαση της EPC στο πλαίσιο της οποίας οι μετέχοντες είχαν συζητήσει προβλήματα σχετικά με το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο τσιμέντου. Εφόσον δεν απέδειξε την παρουσία της Ηρακλής και της Τιτάν σε συνεδρίαση της EPC με παράνομο αντικείμενο, η Επιτροπή δεν μπορούσε να δεχθεί τη συμμετοχή τους στην παράβαση πριν από την ημερομηνία αυτή. Πράγματι, καθόσον η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε ότι οι κύριες δραστηριότητες της EPC αφορούσαν κατ' ουσίαν τις αγορές εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59, σημεία 1 και 2), η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως σε εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας δεν μπορούσε να στηριχθεί μόνο στην προσχώρησή της στην εν λόγω επιτροπή εξαγωγών.

3954 Η Χαλκίς μετέσχε στη συνεδρίαση της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/11365 έως 11373). Αποδείχθηκε ότι ο σκοπός που επιδίωκαν οι μετέχοντες στη συνεδρίαση αυτή ήταν η αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές ευρωπαϊκές αγορές (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3901 έως 3903). Με την παρουσία της στην εν λόγω συνεδρίαση, η Χαλκίς δεν ήταν δυνατό να αγνοούσε τον ρητό σκοπό αυτής που έθιγε τον ανταγωνισμό. Δεν ισχυρίζεται καν ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενό της. Με την παρουσία της συμφώνησε επομένως με τον επιδιωκόμενο στόχο ή, τουλάχιστον, έδωσε στους άλλους μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσε (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία). Υπό τις συνθήκες αυτές, η συμμετοχή της, στις 18 Νοεμβρίου 1983, στην εναρμονισμένη πρακτική του άρθρου 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αποδεδειγμένη.

3955 Όσον αφορά την ενδεχόμενη συμμετοχή των Ελλήνων παραγωγών στην εναρμονισμένη πρακτική μετά το 1986, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι «κατά τα τέλη του 1985 και στις αρχές του 1986, οι Έλληνες παραγωγοί στράφηκαν προς τη δυτική Ευρώπη και ιδίως προς (...) το Ηνωμένο Βασίλειο, (...) και (...) την Ιταλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 1), και ότι η ETF σχηματίσθηκε προς αντιμετώπιση της εν λόγω «ελληνικής απειλής» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 2).

3956 Πρέπει να τονιστεί ότι οι εξαγωγές των Ελλήνων παραγωγών προς τις κοινοτικές αγορές δεν θεωρήθηκαν από τους λοιπούς παραγωγούς ως απλή προσπάθεια «να αποφύγουν την εκτέλεση της συμφωνίας Cembureau στην οποία μετείχαν [οι Έλληνες παραγωγοί]» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο β). Αντιθέτως, η συμπεριφορά των παραγωγών αυτών θεωρήθηκε ως ανοιχτή αποστασιοποίηση έναντι του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών, ο οποίος αποτελούσε τον λανθάνοντα κανόνα για τις δραστηριότητες στο πλαίσιο της EPC.

3957 Πράγματι, σ' ένα εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle της 24ης Οκτωβρίου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/11132), το οποίο επικαλούνται η Τιτάν και η ETE στο δικόγραφο της προσφυγής τους, αλλά δεν παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση, εκτίθενται, όσον αφορά την κατάσταση της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου, τα εξής: «Οι Έλληνες θα παραμείνουν. Καίτοι το πολιτικό ενδιαφέρον εξακολουθεί να είναι επικεντρωμένο στο πρόβλημα, δεν μπορούν να αποσυρθούν αθόρυβα και, καθόσον δεν δεσμεύονται από τους ίδιους εμπορικούς κανόνες που περιορίζουν τα δικά μας περιθώρια δράσεως, μπορούν να κερδίσουν τα πάντα και δεν έχουν να χάσουν τίποτα.»

3958 Η Επιτροπή προέβαλε τρεις εξηγήσεις όσον αφορά την παραπομπή στους «εμπορικούς κανόνες» οι οποίοι δεν δέσμευαν τους Έλληνες παραγωγούς, σε αντιδιαστολή προς τους Βρετανούς παραγωγούς. Διευκρίνισε ότι ο συντάκτης του σημειώματος της Blue Circle ήθελε να υπογραμμίσει ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις ελάμβαναν κρατικές ενισχύσεις. Οι επίμαχοι «εμπορικοί κανόνες» θα μπορούσαν επίσης να αναφέρονται στους CPMA (βλ., ανωτέρω, σκέψη 91). Τέλος, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση Τ-64/95, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι η παραπομπή στους κανόνες αυτούς θα μπορούσε να αφορά την αρχή του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3959 Ανεξαρτήτως της τελευταίας αυτής εξηγήσεως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το επίμαχο σημείωμα επιβεβαιώνει ότι «οι Έλληνες θα παραμείνουν» στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Στο σημείωμα

αυτό, η Blue Circle, μέλος της EPC, θεωρούσε, κατά συνέπεια, ότι οι Έλληνες παραγωγοί δεν συμφωνούσαν με τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

3960 Ομοίως, το σημείωμα του A. Gac της 1ης Σεπτεμβρίου 1986, με τίτλο «Η EPC μετά το 1986» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/12771 έως 12773), καταδεικνύει ότι δεν εθεωρείτο πλέον ότι οι Έλληνες παραγωγοί είχαν αποδεχθεί τον θεμελιώδη κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ο οποίος αποτελούσε τον λανθάνοντα κανόνα για τις δραστηριότητες της EPC. Όπως τα μέλη της EPC επεδίωκαν, μεταξύ άλλων, να διοχετεύσουν τα πλεονάσματα της παραγωγής τους προς τις τρίτες αγορές προκειμένου να ενισχύσουν την τήρηση του κανόνα των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών, η συμπεριφορά των τριών ελληνικών εταιριών μελών της επιτροπής αυτής, ήτοι της Ηρακλής, της Τιτάν και της Χαλκίς, είχε ως συνέπεια να διερωτηθεί ο A. Gac ως προς την επιβίωση της EPC: «(...) η πρόθεση των Ελλήνων παραγωγών να εξάγουν στις αγορές της δυτικής Ευρώπης οδηγ[εί] (...) στο συμπέρασμα ότι δεν είναι πλέον σύμφορη η συνέχιση της λειτουργίας της EPC στο πλαίσιο της ισχύουσας συμφωνίας.»

3961 Από την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει ότι, τουλάχιστον από την 1η Σεπτεμβρίου 1986, ημερομηνία του προπαρατεθέντος σημειώματος του A. Gac, η Ηρακλής, η Τιτάν και η Χαλκίς δεν είχαν αποδεχθεί τον κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών και ότι, επιπλέον, τα άλλα μέλη της EPC δεν θεωρούσαν ότι οι επιχειρήσεις αυτές υποχρεούνταν να τηρήσουν τον εν λόγω κανόνα. Υπό τις συνθήκες αυτές, η συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της EPC, κατά τον χρόνο εκείνο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον οι τρεις αυτές επιχειρήσεις αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από τον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό των δραστηριοτήτων της EPC κατά την άποψη των λοιπών μετεχόντων στις δραστηριότητες αυτές.

3962 Πρέπει επίσης να εξεταστεί αν η συμμετοχή των ελληνικών εταιριών μελών της EPC στις συνεδριάσεις της, τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση και οι οποίες διεξήχθησαν μετά το 1986, πιστοποιεί ενδεχόμενη αποδοχή από την Ηρακλής, την Τιτάν και την Χαλκίς του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Είναι, πράγματι, σαφές ότι οι τρεις αυτές επιχειρήσεις παρέστησαν στις συνεδριάσεις της EPC της 13ης Μαΐου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/13004 έως 13011) και της 20ής Οκτωβρίου 1988 (ίδια παράγραφος, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/12791 έως 12799 και 12971 έως 12977). Επιπλέον, η Ηρακλής μετέσχε στη συνεδρίαση της Steering Committee της EPC της 15ης Φεβρουαρίου 1989 (ίδιο σημείο· έγγραφα αριθ. 33.126/13019 έως 13021).

3963 Πάντως, από κανένα από τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις συνεδριάσεις αυτές δεν προκύπτει ότι ο σκοπός που επεδίωκαν οι ως άνω Έλληνες παραγωγοί με τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της EPC ήταν «η αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3964 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987, το σημείωμα της 14ης Μαΐου 1987 του προέδρου της EPC προς τον πρόεδρο της Blue Circle και προς τρία άλλα πρόσωπα της εταιρίας αυτής (έγγραφα αριθ. 33.126/11344 και 11345) δεν περιλαμβάνει καμία ένδειξη σχετικά με αλλαγή στη συμπεριφορά της Χαλκίς. Όσον αφορά την Ηρακλής, το σημείωμα επισημαίνει τα εξής: «Ένα δεύτερο πλοίο [της] Ηρακλή[ς] κατευθύνεται τη στιγμή αυτή στη Bouri, στο Ηνωμένο Βασίλειο.»

Έστω και αν αναφέρει όσον αφορά την Τιτάν ότι «επικράτησε τελικά σύνεση», φαίνεται ότι τα άλλα μέλη της EPC δεν θεωρούσαν ακόμη ότι η επιχείρηση αυτή δεσμευόταν από τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Πράγματι, το σημείωμα αναφέρει εισαγωγές τσιμέντου της Τιτάν στη Βόρεια Ιρλανδία.

3965 Επιπλέον, στο περιθώριο της συνεδριάσεως της EPC της 13ης Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3909), ο πρόεδρος της EPC δήλωσε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/11345) τα εξής: «Με προσέγγισαν δύο φορές για να με διαβεβαιώσουν ότι η Task-Force της Cembureau συνεχίζει να λειτουργεί για να είναι δυνατή η συνεχής άσκηση πιέσεων στους Έλληνες. Η Scancem εξέφρασε ιδιαίτερες ανησυχίες και τόνισε ότι (...) έπρεπε να υπάρχουν τρόποι για να ασκηθούν πιέσεις στους Έλληνες.»

3966 Επομένως, κατά τον χρόνο που πραγματοποιήθηκε η συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987, οι ελληνικές εταιρίες μέλη της θεωρούνταν ακόμη ως πηγή ανησυχίας για τα λοιπά μέλη της EPC, οπότε προτάθηκε η συνέχιση της ασκήσεως πιέσεων σε αυτές. Επομένως, ακόμη και αν οι λοιποί μετέχοντες προσπαθούσαν να «αποτρέψουν τις διεισδύσεις των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3905), οι Έλληνες παραγωγοί κατά την εποχή εκείνη δεν επιδίωκαν πάντα τον εν λόγω θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό.

3967 Όσον αφορά τη συνεδρίαση της 20ής Οκτωβρίου 1988, το σημείωμα που κατήρτισε η Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/18179 και 18180) διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, την πορεία των διαπραγματεύσεων μεταξύ της Lafarge, της Ηρακλής και της Τιτάν για την προμήθεια τσιμέντου ή clinker. Αναφέρει τα εξής: «Η Lafarge διεξάγει δύο διαπραγματεύσεις με τους Έλληνες, οι οποίες είναι πολύ δύσκολες λόγω της σχολαστικότητάς τους.» Αναφέρεται επίσης σε «διμερείς συζητήσεις (...) με τους Έλληνες».

3968 Πρέπει να υπομνηστεί ότι οι λοιποί Ευρωπαίοι παραγωγοί επιχείρησαν, κατά τον χρόνο εκείνο, να επιτύχουν δέσμευση των Ελλήνων παραγωγών να μην προβαίνουν πλέον σε άμεσες παραδόσεις στην Ευρώπη, σε αντιστάθμισμα σημαντικών αγορών τσιμέντου από τους μη Έλληνες Ευρωπαίους παραγωγούς (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3918). Πάντως, η Επιτροπή δεν απέδειξε στην προσβαλλομένη απόφαση ότι οι Έλληνες παραγωγοί είχαν υποκύψει στην πίεση των άλλων Ευρωπαίων παραγωγών (βλ., μεταξύ άλλων, ανωτέρω, σκέψεις 3397 και 3679). Επομένως, το γεγονός ότι το σημείωμα της Ciments français σχετικά με τη συνεδρίαση της EPC της 20ής Οκτωβρίου 1988 αναφέρει ότι «διεξάγονται διαπραγματεύσεις με τους Έλληνες» και ότι διεξάγονται «διμερείς συζήτησεις (...) με τους Έλληνες» καταδεικνύει ότι τα μέλη της EPC, εκτός των Ελλήνων, εξακολούθησαν να επιδιώκουν, κατά τον χρόνο εκείνο, στο πλαίσιο των συνεδριάσεών τους στους κόλπους της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών, «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις εθνικές αγορές» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Εντούτοις, το επίμαχο έγγραφο δεν περιλαμβάνει καμία ένδειξη περί του ότι, στις 20 Οκτωβρίου 1988, οι Έλληνες παραγωγοί αποδέχθηκαν την αρχή του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3969 Τέλος, ούτε τα πρακτικά της συνεδριάσεως της Steering Committee της EPC της 15ης Φεβρουαρίου 1989, στην οποία μετέσχε η Ηρακλής, περιέχουν ενδείξεις περί του ότι οι λοιποί μετέχοντες θεώρησαν ότι οι Έλληνες παραγωγοί τηρούσαν τον κανόνα των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών.

3970 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή κακώς διαπίστωσε τη συμμετοχή της Ηρακλής και της Τιτάν στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από το 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3953). Επιπλέον, οι δύο αυτές προσφεύγουσες αποστασιοποιήθηκαν δημοσίως από τον λανθάνοντα για τις δραστηριότητες της EPC κατά το έτος 1986 κανόνα και δεν υφίσταται καμία ένδειξη περί του ότι αποδέχθηκαν την αρχή του κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών μετά την ημερομηνία αυτή. Εφόσον, στην προσβαλλομένη απόφαση, οι δραστηριότητες στους κόλπους της EPC χαρακτηρίστηκαν ως παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, για τον λόγο ότι είχαν σκοπό «την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας», το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί όσον αφορά την Ηρακλής και την Τιτάν.

3971 Αντιθέτως, η συμμετοχή της Χαλκίς στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδεικνύεται λόγω της συμμετοχής της στη συνεδρίαση της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3954), εφόσον η επιχείρηση αυτή δεν απέδειξε ότι η συνεργασία στους κόλπους της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών δεν ήταν ικανή να επηρεάσει τη συμπεριφορά της στην κοινοτική αγορά. Το γεγονός ότι η επιχείρηση αυτή επίσης αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον λανθάνοντα για τις δραστηριότητες της EPC του 1986 κανόνα θα ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό της διάρκειας της συμμετοχής της στην παράβαση (βλ., κατωτέρω, σκέψη 3980).

3972 Ελλείψει πράξεως διαφοροποιήσεως εκ μέρους των λοιπών προσφευγουσών τις οποίες αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε και τη συμμετοχή των Ciments français, Lafarge, Valenciana, Hornos Ibéricos και Blue Circle στην παράβαση.

Διάρκεια της συμμετοχής των προσφευγουσών πλην της Ηρακλής και της Τιτάν στην παράβαση

3973 Διαπιστώθηκε ήδη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3937) ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983. Μετά την ημερομηνία αυτή, η διάρκεια της αντίθετης προς τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής αποδεικνύεται μέχρι τις 19 Μαΐου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3939).

3974 Η Hornos Ibéricos και η Valenciana ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η συμμετοχή τους στην EPC είχε συνέπειες εντός της Κοινότητας μετά την 1η Ιανουαρίου 1986.

3975 Αντίθετα προς τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών, η Επιτροπή δεν όφειλε να αποδείξει ότι η συμμετοχή τους στην EPC είχε συνέπειες εντός της Κοινότητας μετά την 1η Ιανουαρίου 1986, εφόσον η συμμετοχή τους σε σύμπραξη με αντικείμενο που θίγει τον ανταγωνισμό αρκούσε για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Εφόσον η διαρκής συμμετοχή τους στην εναρμονισμένη πρακτική μετά την 1η Ιανουαρίου 1986 προέκυπτε από την παρουσία τους στις συνεδριάσεις της EPC που είχαν παράνομο αντικείμενο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3943) και εφόσον δεν προσκόμισαν κανένα στοιχείο περί του ότι η συνεργασία στο πλαίσιο της EPC δεν ήταν ικανή να επηρεάσει τη συμπεριφορά τους στην κοινοτική αγορά, ορθώς η Επιτροπή όρισε την 1η Ιανουαρίου 1986 ως το σημείο ενάρξεως της συμμετοχής της Valenciana και της Hornos Ibéricos στην παράβαση.

3976 Η Blue Circle και η Χαλκίς αμφισβητούν την ημερομηνία της λήξεως της παραβάσεως που διαπιστώθηκε ως προς αυτές.

3977 Η Blue Circle υπογραμμίζει ότι η τελευταία συνεδρίαση της EPC στην οποία μετέσχε ήταν η συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 1987. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορούσε να ορίσει τη 12η Οκτωβρίου 1987 ως την ημερομηνία περατώσεως της συμμετοχής της στην παράβαση.

3978 Ο φάκελος δεν περιέχει κανένα αποδεικτικό στοιχείο σχετικά με τη συνεδρίαση της EPC της 2ας Ιουνίου 1987. Πάντως, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της επιτροπής αυτής της 13ης Μαΐου 1987 προκύπτει ότι η Blue Circle μετέσχε στην εν λόγω συνεδρίαση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/13004 έως 13011). Πράγματι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, ο G. Marshall, πρόεδρος της EPC, πληροφόρησε τους λοιπούς μετέχοντες ότι «η συνεδρίαση αυτή ήταν η τελευταία στην οποία θα εκπροσωπούσε την Blue Circle». Πρέπει να υπομνηστεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3905) ότι, στο πλαίσιο της εν λόγω συνεδριάσεως, σκοπός των μετεχόντων ήταν «η αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ελλείψει αποδεικτικών στοιχείων περί του εναντίου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η παράνομη συνεννόηση που επιτεύχθηκε στις 13 Μαΐου 1987 επηρέασε την ανταγωνιστική συμπεριφορά της Blue Circle στην κοινοτική αγορά μετά την ημερομηνία αυτή. Κατά συνέπεια, ορθώς η Επιτροπή όρισε τη 12η Οκτωβρίου 1987 ως την ημερομηνία λήξεως της παραβάσεως που διαπιστώθηκε κατά της Blue Circle, ημερομηνία κατά την οποία η επιχείρηση αυτή αποχώρησε από την EPC. Πράγματι, με την αποχώρηση αυτή, η Blue Circle αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό των δραστηριοτήτων της επιτροπής αυτής.

3979 Τέλος, όσον αφορά τη Χαλκίς, ως προς την οποία ορίστηκε ως ημερομηνία της λήξεως της παραβάσεως η 19η Μαΐου 1989, πρέπει να υπομνηστεί ότι μετέσχε στη συνεδρίαση της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983, πράγμα που αποδεικνύει τη συμμετοχή της στην εναρμονισμένη πρακτική (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3954). Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι, από την 1η Σεπτεμβρίου 1986 τουλάχιστον, τα λοιπά μέλη της EPC δεν θεωρούσαν πλέον ότι οι Έλληνες παραγωγοί είχαν αποδεχθεί τον κανόνα του σεβασμού των ευρωπαϊκών εγχωρίων αγορών. Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 6 πρέπει να ακυρωθεί όσον αφορά τη Χαλκίς, στο μέτρο που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1986.

3980 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί όσον αφορά τις Ciments français, Lafarge, Blue Circle και Χαλκίς στο μέτρο που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και, όσον αφορά τη Χαλκίς, στο μέτρο που διαπιστώνει ότι η εν λόγω παράβαση εξακολούθησε μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1986.

Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης

3981 Στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως, η Hornos Ibéricos προσάπτει στην Επιτροπή ότι την εμπόδισε να προετοιμάσει αποτελεσματικά την άμυνά της σε σχέση με την προσβαλλομένη απόφαση, καθόσον δεν διευκρίνισε στην απόφαση αυτή αν η συμμετοχή της στην EPC συνίστατο σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική, ενώ επρόκειτο για δύο εντελώς διαφορετικούς νομικούς χαρακτηρισμούς, τόσον όσον αφορά τα συστατικά στοιχεία όσο και την υποχρέωση αποδείξεως που υπέχει η Επιτροπή.

3982 Πρέπει, κατ' αρχάς, να τονιστεί ότι πρόκειται για νέο ισχυρισμό, απαράδεκτο δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας. Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός αυτός στερείται παντελώς ερείσματος. Πράγματι, προκύπτει σαφώς τόσο από την παράγραφο 59 όσο και από το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή προσήψε στα μέλη της EPC, μεταξύ των οποίων η Hornos Ibéricos, τη συμμετοχή τους, στο πλαίσιο της εν λόγω επιτροπής εξαγωγών, σε εναρμονισμένη πρακτική.

3983 Η Χαλκίς υποστηρίζει ότι η απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά την παράβαση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 6 αυτής.

3984 Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, η Επιτροπή εκθέτει, στις παραγράφους 30 και 35 έως 37 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα πραγματικά στοιχεία και τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε για να καταλήξει, στην παράγραφο 59, αφενός, στην ύπαρξη, στους κόλπους της EPC, της διαρκούς εναρμονισμένης πρακτικής διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις τρίτες χώρες, την οποία διαπιστώνει στη συνέχεια στο άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και, αφετέρου, στη συμμετοχή της Χαλκίς στην παράβαση αυτή.

Πρόσβαση στον φάκελο

Α — Επιβαρυντικά έγγραφα

3985 Η Hornos Ibéricos ισχυρίζεται ότι μία σελίδα των πρακτικών της συνεδριάσεως της Steering Committee της EPC της 15ης Φεβρουαρίου 1989, δηλαδή το έγγραφο αριθ. 33.126/13020, δεν περιλαμβανόταν στον φάκελο που της διαβιβάστηκε κατά τη διοικητική διαδικασία. Κατά συνέπεια, δεν ήταν σε θέση να διατυπώσει παρατηρήσεις ως προς το έγγραφο αυτό.

3986 Πάντως, ακόμη και αν δεν ληφθεί υπόψη το έγγραφο αριθ. 33.126/13020, η Επιτροπή παρέθεσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, την απόδειξη περί της υπάρξεως της παραβάσεως και της συμμετοχής της Hornos Ibéricos σ' αυτήν. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός που η Hornos Ibéricos αντλεί από την προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία πρέπει να απορριφθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 364).

3987 Η Blue Circle υποστηρίζει ότι τα πρακτικά των συνεδριάσεων της EPC της 12ης Νοεμβρίου 1981 (έγγραφα αριθ. 33.126/11432 έως 11440) και της 10ης Νοεμβρίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/11417 έως 11420), των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 37, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν εξετάστηκαν επαρκώς στην ΑΑ.

3988 Πάντως, ακόμη και αν δεν ληφθούν υπόψη τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται η Blue Circle, από την εκτεθείσα ανωτέρω στις σκέψεις 3882 έως 3915 ανάλυση προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι οι δραστηριότητες της EPC συνιστούσαν παράβαση. Κατά τα λοιπά, ο χρόνος στον οποίο ανάγονται τα έγγραφα αυτά δεν λαμβάνεται πλέον υπόψη σε σχέση με την επίδικη παράβαση (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3973 έως 3980).

Β — Απαλλακτικά έγγραφα

3989 Η Valenciana, η Hornos Ibéricos και η Blue Circle διατυπώνουν σειρά παρατηρήσεων βάσει εγγράφων τα οποία μπόρεσαν να συμβουλευθούν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο. Φρονούν ότι τα έγγραφα αυτά θα ήσαν χρήσιμα κατά τη διοικητική διαδικασία για την άμυνά τους κατά της αιτιάσεως που έγινε δεκτή στο άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1. Υπόθεση T-52/95, Valenciana κατά Επιτροπής

3990 Πρώτον, η Valenciana ισχυρίζεται, στο υπόμνημά της της 10ης Φεβρουαρίου 1997, ότι πλείονα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 καταδεικνύουν ότι η δραστηριότητα της EPC ουδόλως εμπόδιζε την εξαγωγή κοινού τσιμέντου προς τα κράτη μέλη. Αντιθέτως, τον χρόνο κατά τον οποίο η EPC ασκούσε τις δραστηριότητές της, υπήρξαν πολλές συναλλαγές όσον αφορά το τσιμέντο μεταξύ των κρατών μελών. Ειδικότερα, οι ισπανικές επιχειρήσεις εξήγαγαν μεγάλες ποσότητες κοινού τσιμέντου με προορισμό τόσο τις εξωκοινοτικές όσο και τις αγορές των κρατών μελών της Κοινότητας. Η προσφεύγουσα αναφέρεται, συναφώς, στο έγγραφο με τίτλο «Αξιολόγηση των εισαγωγών τσιμέντου το 1988, Ηνωμένο Βασίλειο» (έγγραφο αριθ. 33.126/1901). Το έγγραφο αυτό καταδεικνύει ότι, το 1988, οι παραγωγοί επτά από τα δώδεκα κράτη μέλη ήσαν εξαγωγείς τσιμέντου προς το Ηνωμένο Βασίλειο. Άλλα έγγραφα επιβεβαιώνουν την ύπαρξη εξαγωγών που πραγματοποίησαν οι κοινοτικοί παραγωγοί και κυρίως οι Ισπανοί παραγωγοί προς τη Γαλλία [στατιστικές της SNFCC σχετικά με τις εισαγωγές τσιμέντου στη Γαλλία το 1985 και το 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/14958 και 14965)] και προς την Ιταλία [επιστολή της Lafarge της 19ης Ιανουαρίου 1989 προς τη διεύθυνση των εξωτερικών οικονομικών σχέσεων (έγγραφο αριθ. 33.126/14799)]. Τέλος, από πλείονα έγγραφα του φακέλου που αφορά την Ελλάδα προκύπτει ότι, για την εξαγωγή του τσιμέντου, τα μέλη της EPC αντιμετώπιζαν τα κράτη μέλη κατά τον ίδιο τρόπο με τις τρίτες μη κοινοτικές χώρες. Η Valenciana επικαλείται συναφώς στατιστικές της Cembureau του Μαΐου 1990 (έγγραφο αριθ. 33.126/19397) και στατιστικές της ΕΤΕ για το έτος 1989 (έγγραφο αριθ. 33.126/19418). Εξ αυτών καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν υφίστατο καμία συμφωνία μεταξύ των μελών της EPC για τον αποκλεισμό των κοινοτικών αγορών από τις μεγάλες εξαγωγές. Επιπλέον, από τα προπαρατεθέντα έγγραφα προκύπτει ότι δεν υφίστατο η συμφωνία Cembureau την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

3991 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45), η Επιτροπή στηρίχθηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να θεμελιώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Η Επιτροπή στηρίχθηκε επίσης σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για τη θεμελίωση της διαπιστώσεώς της ότι ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών αποτελούσε τον λανθάνοντα κανόνα για τη συνεργασία στο πλαίσιο των μεγάλων εξαγωγών στους κόλπους της EPC καθώς και τη συμμετοχή της Valenciana στην εναρμονισμένη πρακτική στους κόλπους της EPC (ΑΑ, παράγραφοι 27 έως 29 και 67· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 30, 35 έως 37 και 59).

3992 Τα έγγραφα που επικαλείται η Valenciana καταδεικνύουν την ύπαρξη ορισμένων εξαγωγών τσιμέντου με προορισμό ευρωπαϊκές αγορές. Πάντως, η συμφωνία Cembureau δεν απαγόρευε το «διακρατικό εμπόριο παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού» [μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729)], αλλά απαγόρευε τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές [σημειώσεις όσον αφορά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737)], δηλαδή τις εξαγωγές που δεν ελέγχονται και δεν ρυθμίζονται. Επιπλέον, κανένα από τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται η προσφεύγουσα δεν αφορά τη συμπεριφορά της στην αγορά. Κατά συνέπεια, ουδόλως μπορεί να διαπιστωθεί βάσει των εγγράφων αυτών ότι προέβη σε «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές κοινού τσιμέντου προς κοινοτικές αγορές κατά τον χρόνο που λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση. Επομένως, τα εξετασθέντα έγγραφα δεν μπορούν να

προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή για να διαπιστώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και την εκ μέρους της Valenciana τήρηση της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών στους κόλπους της EPC.

3993 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι το γεγονός ότι η Valenciana δεν είχε πρόσβαση στα έγγραφα αριθ. 33.322/1901, 33.126/14799, 14958, 14965, 19397 και 19418 κατά τη διοικητική διαδικασία δεν έβλαψε την άμυνά της.

3994 Δεύτερον, στο υπόμνημά της της 22ας Δεκεμβρίου 1997, η Valenciana επικαλείται μια νομική γνωμοδότηση της 24ης Οκτωβρίου 1988 που συνέταξε για την Blue Circle ένα δικηγορικό γραφείο (έγγραφα αριθ. 33.126/11256 έως 11259). Από τη γνωμοδότηση αυτή προκύπτει ότι, αφού η Blue Circle εξήγησε πιθανώς ποιες δραστηριότητες ασκούνταν στους κόλπους της ECEC και της EPC και αφού ανέλυσε διεξοδικά τα πρακτικά των επιτροπών αυτών, το δικηγορικό γραφείο την προειδοποίησε ότι η ενδεχόμενη προσχώρησή της στις επιτροπές αυτές θα μπορούσε να την εκθέσει στον κίνδυνο να θεωρηθεί η συνεργασία εντός των επιτροπών αυτών ως παραβίαση του αμερικανικού δικαίου προστασίας κατά των μονοπωλίων. Η Valenciana φρονεί ότι, αν η προσβολή του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού ήταν τόσο προφανής, το εν λόγω δικηγορικό γραφείο δεν θα είχε παραλείψει να ενημερώσει την πελάτιδά του για τον κίνδυνο αυτό. Η νομική γνωμοδότηση συνιστά, κατά συνέπεια, ένδειξη περί του ότι η τήρηση του κανόνα των εγχωρίων αγορών δεν αποτελούσε το αντικείμενο των δραστηριοτήτων της EPC.

3995 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Είναι πρόδηλο ότι η γνωμοδότηση που ζητήθηκε από το εν λόγω δικηγορικό γραφείο αφορούσε την εφαρμογή του αμερικανικού δικαίου προστασίας κατά των μονοπωλίων στις δραστηριότητες της ECEC και της EPC κατά τον χρόνο κατά τον οποίο η Blue Circle είχε αμφιβολίες ως προς τη σκοπιμότητα ενδεχόμενης (επαν)εντάξεως στη μία ή την άλλη από τις επιτροπές αυτές. Πάντως, η οικεία γνωμοδότηση προειδοποιούσε την Blue Circle ως εξής: «η προσχώρηση στην EPC ή στην ECEC (...) εξέθετε την εταιρία και τις επενδύσεις της στις Ηνωμένες Πολιτείες σε αισθητούς κινδύνους υπό το πρίσμα του αμερικανικού ποινικού και αστικού δικαίου. Πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι συνέπειες υπό το πρίσμα των νόμων περί ανταγωνισμού εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας». Επομένως, έστω και αν η γνωμοδότηση περιοριζόταν στο αμερικανικό δίκαιο, το δικηγορικό γραφείο θεώρησε πάντως αναγκαίο να υπενθυμίσει στον πελάτη του το συμφέρον που είχε να ζητήσει νομικές συμβουλές ως προς την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.

3996 Τρίτον, στο υπόμνημά της της 22ας Δεκεμβρίου 1997, η Valenciana επικαλείται εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 25ης Απριλίου 1988, στο οποίο αναλύονται τα πλεονεκτήματα τα οποία θα είχε ενδεχομένως μια συμμαχία της Lafarge με τον Ισπανό παραγωγό τσιμέντου Uniland (έγγραφα αριθ. 33.126/6916 έως 6919): «Μια συμμαχία με την Uniland παρουσιάζει ενδεχομένως στρατηγικό ενδιαφέρον συνιστάμενο στην αποτροπή των εισαγωγών των παραγωγών της Βαρκελώνης· αναμφίβολα δεν θα μπορούσε να ελέγξει επιθέσεις από τη Cementos del Mar ή τη Valence.»

3997 Έστω και αν, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή στο υπόμνημά της της 17ης Φεβρουαρίου 1998, το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού είναι υποθετικού χαρακτήρα, αποκαλύπτει ότι ένα άλλο μέλος της

EPC, δηλαδή η Lafarge, δεν θεωρούσε πλέον ότι η Valenciana δεσμευόταν από τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ο οποίος αποτελούσε τον λανθάνοντα κανόνα για τις δραστηριότητες της EPC. Πράγματι, το έγγραφο αυτό αναφέρεται σε ενδεχόμενο «ανεξέλεγκτης επιθέσεως» εκ μέρους της Valenciana.

3998 Πάντως, και αν η Valenciana είχε πρόσβαση στο έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, η διαδικασία αυτή δεν θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα όσον αφορά την έναρξη της συμμετοχής της στην παράβαση. Η δυνατότητα της Valenciana να αποδείξει, κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει του εν λόγω εσωτερικού σημειώματος, ότι εθεωρείτο ότι δεν τηρούσε πλέον τον λανθάνοντα για τις δραστηριότητες στους κόλπους της EPC κανόνα στις 25 Απριλίου 1988 δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που παρατίθενται στην ΑΑ (παράγραφοι 27 έως 29 και 67) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 30, 35 έως 37 και 59), από τις οποίες προκύπτει σαφώς ότι η Valenciana μετέσχε πριν από τις 25 Απριλίου 1988 στις συνεδριάσεις της EPC, στο πλαίσιο των οποίων οι μετέχοντες ήλθαν σε συνεννόηση με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας.

3999 Πράγματι, είναι σαφές ότι ο C. Manglano, της Valenciana, μετέσχε στις συνεδριάσεις της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11365 έως 11373) και της 13ης Μαΐου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 36, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/13004 έως 13011). Όμως, κάθε συμμετοχή σε συνεδριάσεις που έχουν αντικείμενο το οποίο θίγει σαφώς τον ανταγωνισμό εμπίπτει σε εναρμονισμένη πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εκτός αν η επιχείρηση αποστασιοποιείται δημοσίως από το αποτέλεσμα της συνεδριάσεως. Η Valenciana, η οποία δεν ισχυρίζεται καν ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των εν λόγω συνεδριάσεων, συμφώνησε, με την παρουσία της σε αυτές, με τον σκοπό που επιδιωκόταν κατά τις συνεδριάσεις αυτές ή, τουλάχιστον, έδωσε στους λοιπούς μετέχοντες την εντύπωση ότι συμφωνούσε (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

4000 Υπό τις συνθήκες αυτές, το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 25ης Απριλίου 1988 θα είχε αποβεί χρήσιμο για την άμυνα της Valenciana κατά των αιτιάσεων που έγιναν δεκτές στο άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά μόνο για την απόδειξη μικρότερης διάρκειας της συμμετοχής της στην εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC.

4001 Στο υπόμνημά της της 17ης Φεβρουαρίου 1998, η Επιτροπή αναφέρει ότι η ύπαρξη διασυνοριακού εμπορίου δεν αναιρεί τους ισχυρισμούς της. Διευκρινίζει ότι η προσβαλλομένη απόφαση αναφέρεται στην ύπαρξη τέτοιων συναλλαγών. Παραπέμπει ως προς το σημείο αυτό στα πρακτικά της συνεδριάσεως της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983 (έγγραφα αριθ. 33.126/11365 έως 11373), των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 36, σημείο 2, και στο έγγραφο του A. Gac με τίτλο «Η EPC μετά το 1986» (έγγραφα αριθ. 33.126/12771 έως 12773), του οποίου γίνεται μνεία στην παράγραφο 36, σημείο 4.

4002 Οι εντάσεις που υπήρξαν στους κόλπους της EPC σχετικά με ορισμένες ενδοκοινοτικές συναλλαγές δεν μπορούν πάντως να αναιρέσουν το γεγονός ότι το σημείωμα της Lafarge της 25ης Απριλίου 1988 θα ήταν χρήσιμο για την άμυνα της Valenciana κατά τη διοικητική διαδικασία προκειμένου να τονίσει τη μικρότερη διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση.

4003 Η Επιτροπή εμμένει στον εμπιστευτικό χαρακτήρα του σημειώματος αυτού. Κατά την Επιτροπή, δεν μπορούσε να παρασχεθεί στη Valenciana πρόσβαση στο έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία λόγω του εμπιστευτικού χαρακτήρα του.

4004 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Το δικαίωμα των επιχειρήσεων στην προστασία των επαγγελματικών τους απορρήτων πρέπει να σταθμίζεται σε συνάρτηση με την κατοχύρωση των δικαιωμάτων άμυνας (απόφαση Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 88). Τίποτε δεν εμπόδιζε την Επιτροπή να αποκρύψει, στα χωρία του σημειώματος της Lafarge που θα ήταν χρήσιμα για την άμυνα της Valenciana, τα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία.

4005 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή, καθόσον δεν παρέσχε στη Valenciana πρόσβαση στο σημείωμα της Lafarge της 25ης Απριλίου 1988 κατά τη διοικητική διαδικασία, προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας αυτής. Πάντως, εφόσον η Valenciana είχε μετάσχει στη συνεδρίαση της EPC της 13ης Μαΐου 1987, η οποία είχε σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές ευρωπαϊκές αγορές, η Επιτροπή θα είχε διαπιστώσει τη συμμετοχή της στην παράβαση μέχρι την ημερομηνία αυτή, έστω και αν η προσφεύγουσα είχε πρόσβαση στο εν λόγω εσωτερικό σημείωμα κατά τη διοικητική διαδικασία. Δεδομένου ότι το έγγραφο αυτό θα μπορούσε να μεταβάλει την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με τη συμμετοχή της Valenciana στην παράβαση για την περίοδο μετά τις 13 Μαΐου 1987, πρέπει, κατά συνέπεια, να ακυρωθεί το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως έναντι της Valenciana στο μέτρο που διαπιστώνει ότι η παράβαση διήρκησε μετά την ημερομηνία αυτή.

2. Υπόθεση Τ-69/95, Hornos Ibéricos κατά Επιτροπής

4006 Η Hornos Ibéricos αναφέρεται, στο υπόμνημά της της 10ης Δεκεμβρίου 1997, σε δύο έγγραφα τα οποία, κατ' αυτήν, θα ήσαν χρήσιμα για την άμυνά της κατά της αιτιάσεως σχετικά με τη συμμετοχή της στις δραστηριότητες της EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

4007 Πρώτον, επικαλείται τα πρακτικά για το διοικητικό συμβούλιο της Hispacement μιας επισκέψεως δύο υπαλλήλων της εταιρίας αυτής στην προσφεύγουσα στις 26 Ιουνίου 1986 (έγγραφα αριθ. 33.126/2906 έως 2909). Στα πρακτικά αυτά διευκρινίστηκαν, όσον αφορά τις εξαγωγές προς την Αλγερία, τα εξής: «Η Hornos Ibéricos έδωσε την εντύπωση ότι δεν ήταν διατεθειμένη επί του παρόντος να αναλάβει, έναντι της Commex, δέσμευση ικανή να επιφέρει περιορισμό των δυνατοτήτων της να αυξήσει τις εξαγωγές της. Η επιβολή της υποχρεώσεως να αναλάβει τέτοια δέσμευση συνεπάγεται τον κίνδυνο μη τηρήσεως της δεσμεύσεως και την ανάγκη αναζητήσεως εκ των υστέρων ερμηνειών παρεχουσών τη δυνατότητα δικαιολογήσεως της συμπεριφοράς αυτής». Η Hornos Ibéricos εκτιμά ότι, αν οι προβαλλόμενοι περιορισμοί των εξαγωγών με προορισμό τρίτες χώρες μη μέλη της Κοινότητας είχαν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Κοινότητας, θα πρέπει να γίνει δεκτό a contrario ότι η σαφής στάση που είχε υιοθετήσει να μη δεχθεί κανέναν περιορισμό των εξαγωγών της προϋπέθετε επίσης σαφή βούληση να μην περιορίσει τον ανταγωνισμό στο εσωτερικό της Κοινότητας. Η στάση αυτή καταδεικνύει επιπλέον τη σταθερή βούληση της προσφεύγουσας να λαμβάνει η ίδια τις αποφάσεις της και να ενεργεί με ανεξαρτησία.

4008 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις στην ΑΑ (παράγραφοι 27 έως 29 και 67) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 30, 35 έως 37 και 59) για να διαπιστώσει την εναρμονισμένη πρακτική στους κόλπους της ΕΡC την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το έγγραφο που επικαλείται η Hornos Ibéricos δεν έχει καμία σχέση με τις δραστηριότητες της ΕΡC. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή για να διαπιστώσει την παράβαση. Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην ΑΑ (παράγραφος 67) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 59), η Επιτροπή θεώρησε ότι οι δραστηριότητες της ΕΡC δεν απέβλεπαν στον περιορισμό των πωλήσεων τσιμέντου στις τρίτες αγορές, αλλά, αντιθέτως, στη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις τρίτες αγορές, με σκοπό τη διασφάλιση του σεβασμού του κανόνα των εθνικών εγχωρίων αγορών. Επομένως, η άρνηση της Hornos Ibéricos να περιορίσει τις πωλήσεις της προς την Αλγερία όχι μόνο δεν αντικρούει την άποψη της Επιτροπής αλλά συνάδει απολύτως με αυτήν.

4009 Δεύτερον, η Hornos Ibéricos αναφέρεται στα πρακτικά μιας συνεδριάσεως της ΕΡC η οποία διεξήχθη στις 13 Φεβρουαρίου 1987 στο Λονδίνο (έγγραφα αριθ. 33.126/18181 έως 18187). Επισημαίνει ότι η ενδοκοινοτική αγορά του τσιμέντου δεν αποτελούσε τμήμα της ημερησίας διατάξεως και δεν εξετάστηκε κατά τις συζητήσεις. Κατά συνέπεια, δεν θα ήταν δυνατόν να συναχθεί από τα πρακτικά αυτά ότι τα μέλη της ΕΡC είχαν εξετάσει συνειδητά την κατάσταση της κοινοτικής αγοράς του τσιμέντου προκειμένου να σκιαγραφήσουν ή να θέσουν σε εκτέλεση στρατηγική πωλήσεων που θα συνίστατο στη μη παράδοση τσιμέντου σε κοινοτικούς πελάτες.

4010 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ΕΡC της 13ης Φεβρουαρίου 1987 κοινοποιήθηκαν κατ' ανάγκη στη Hornos Ibéricos, ως μέλος της ΕΡC. Κατά συνέπεια, θα μπορούσε να στηριχθεί στο έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, αν το είχε θεωρήσει χρήσιμο για την άμυνα της. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει λόγος για προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 248). Επιπλέον, πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις στην ΑΑ (παράγραφοι 27 έως 29 και 67) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 30, 35 έως 37 και 59) για να διαπιστώσει ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν τους κόλπους της ΕΡC είχαν σχέση με το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Το γεγονός ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ΕΡC της 13ης Φεβρουαρίου 1987 δεν αναφέρονται στην ενδοκοινοτική αγορά δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική σημασία στις άμεσες αυτές αποδείξεις, οι οποίες θεμελιώνουν την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής στους κόλπους της ΕΡC, της οποίας το αντικείμενο συνίστατο στη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τρίτες αγορές, με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας.

3. Υπόθεση T-88/95, Blue Circle κατά Επιτροπής

4011 Η Blue Circle υποστηρίζει ότι το έγγραφο αριθ. 33.322/1485 θα ήταν χρήσιμο για την άμυνά της κατά της αιτιάσεως σχετικά με τη συμμετοχή της στις δραστηριότητες της ΕΡC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

4012 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το έγγραφο αυτό είναι ταυτόσημο με το έγγραφο αριθ. 33.126/12751, το οποίο περιλαμβανόταν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95) και στο οποίο η Blue Circle είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία.

4013 Η Blue Circle επικαλείται εξάλλου μια σειρά εγγράφων (έγγραφα αριθ. 33.322/1488 έως 1507) σχετικά με την ECEC, τα οποία επιρρωννύουν την άποψή της ότι οι επιτροπές εξαγωγών τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση είχαν ως μοναδικό αντικείμενο την ανύψωση του επιπέδου των τιμών των μεγάλων εξαγωγών και όχι, όπως υποστήριζε πάντοτε η Επιτροπή, την αύξηση του όγκου των εξαγωγών αυτών. Τα έγγραφα αυτά καταδεικνύουν, επομένως, την παντελή έλλειψη συνδέσμου μεταξύ των εν λόγω επιτροπών εξαγωγών και της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Η Blue Circle ισχυρίζεται ότι το έγγραφο αριθ. 33.322/1494 εκθέτει ρητώς τα εξής: «δυνάμει του καταστατικού της, η επιτροπή δεν συζητά ούτε ασχολείται καθ' οιονδήποτε τρόπο με τις εξαγωγές των μελών της προς τις χώρες της δυτικής Ευρώπης. Κατά συνέπεια, καμία σύσταση της επιτροπής αυτής δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί στις εξαγωγές αυτές».

4014 Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η Επιτροπή ουδόλως προσήψε στην Blue Circle την αιτίαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με τις δραστηριότητες της ECEC. Όσον αφορά τη συνεργασία στο πλαίσιο των μεγάλων εξαγωγών, η ευθύνη της Blue Circle διαπιστώθηκε αποκλειστικά όσον αφορά τις δραστηριότητες της EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά συνέπεια, τα σχόλια που διατυπώνει η Blue Circle βάσει των εγγράφων που αφορούν την ECEC είναι αλυσιτελή σε σχέση με τις παραβάσεις που της προσάπτονται. Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που θα μπορούσε να διατυπώσει η Blue Circle βάσει των προβαλλομένων εγγράφων δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή στην ΑΑ (παράγραφοι 27 έως 29 και 67) και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 30, 35 έως 37 και 59) για να διαπιστώσει την ύπαρξη, στους κόλπους της EPC, εναρμονισμένης πρακτικής «με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας».

Συμπεράσματα

4015 Το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του όσον αφορά την Ηρακλής και την Τιτάν. Πρέπει να ακυρωθεί όσον αφορά τη Χαλκίς στο μέτρο που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1986. Πρέπει επίσης να ακυρωθεί όσον αφορά τη Ciments français, τη Lafarge και την Blue Circle στο μέτρο που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983. Θα ακυρωθεί επίσης όσον αφορά τη Valenciana στο μέτρο που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 13 Μαΐου 1987. Οι λόγοι ακυρώσεως που εξετάστηκαν πρέπει να απορριφθούν κατά τα λοιπά.

XII — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από σφάλματα εκτιμήσεως, παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή χαρακτήρισε ως ενιαία και διαρκή συμφωνία την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως και διαπίστωσε τη συμμετοχή των διαφόρων εμπλεκομένων μερών σ' αυτή την ενιαία και διαρκή συμφωνία*

4016 Όλες οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως και/ή σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεχόμενη τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι SFIC (T-36/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), Alsen-Breitenburg (T-45/95), Nordcement (T-46/95), Rugby (T-53/95), Castle (T-56/95), Uniland (T-58/95), Oficemen (T-59/95), Italcementi (T-65/95), Hornos Ibéricos (T-69/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95), Cementir (T-87/95) και Blue Circle (T-88/95) βάλλουν ειδικώς κατά του χαρακτηρισμού της παραβάσεως αυτής ως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας.

4017 Οι SFIC, Vicat (T-37/95), Ciments français (T-39/95), Asland (T-55/95), Uniland, Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), Italcementi, Aker, Euroc, Blue Circle και ETE (T-103/95) ισχυρίζονται ότι παραβιάστηκε η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, όσον αφορά το σύστημα καταλογισμού της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εξάλλου, οι CBR (T-25/95), Dyckerhoff (T-35/95), SFIC, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Aalborg, BCA (T-54/95), Asland, Irish Cement (T-60/95), Italcementi, Holderbank (T-68/95), Aker, Euroc, Blue Circle, ETE και Χαλκίς (T-104/95) επισημαίνουν ότι υπήρξε παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης.

4018 Τέλος, όλες οι προσφεύγουσες, εκτός της BCA και της Χαλκίς, ισχυρίζονται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά τους άμυνας λόγω της ανεπαρκούς προσβάσεως κατά τη διοικητική διαδικασία στα στοιχεία του φακέλου της Επιτροπής που αφορούν την αιτίαση την οποία δέχεται το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Προσβαλλομένη απόφαση

4019 Η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά τη συμφωνία Cembureau η οποία, στην εν λόγω προσβαλλομένη απόφαση, χαρακτηρίζεται ως ενιαία και διαρκής συμφωνία και αποτελείται από «το σύνολο των διακανονισμών που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο της Cembureau και των διμερών ή/και πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 1, πρώτο εδάφιο).

4020 Έτσι, στην προσβαλλομένη απόφαση, οι ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών (άρθρο 2), οι συμπράξεις μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών (άρθρο 3, παράγραφος 1), η σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (άρθρο 3, παράγραφος 2), η σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (άρθρο 3, παράγραφος 3), η σύσταση της ETF και τα διάφορα μέτρα που αφορούσαν αυτή την task-force (άρθρο 4), οι δραστηριότητες της ECEC (άρθρο 5) και οι δραστηριότητες της EPC (άρθρο 6) θεωρήθηκαν όλα ως συστατικά στοιχεία της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας Cembureau.

4021 Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, η Επιτροπή στηρίζεται σε δύο διαπιστώσεις.

4022 Πρώτον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, δηλαδή τον «κοινό κανόνα σεβασμού των εγχώριων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο).

4023 Δεύτερον, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι όλοι οι μετασχόντες στις ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως είχαν επίγνωση του ότι οι πράξεις τους εντάσσονταν σε ένα «κοινό σχέδιο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, τρίτο εδάφιο). Κατ' αυτήν, η «κατάσταση χαρακτηρίζεται από τη συμμετοχή της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας, άμεσα ή μέσω των εθνικών επαγγελματικών οργανώσεων, σε έναν κοινό κανόνα, και από τη θέση σε εφαρμογή αυτού του κανόνα, στις διάφορες συγκεκριμένες περιπτώσεις, από τους πλέον άμεσα ενδιαφερόμενους» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο). Το γεγονός ότι οι διάφοροι αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μετέσχαν σε όλα τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau δεν θίγει τον χαρακτηρισμό της παραβάσεως ως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας. Η Επιτροπή εξηγεί (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, τρίτο εδάφιο) τα εξής: «(...) αποτελεί την ίδια την ουσία της συνδρομής των επιχειρήσεων στην υλοποίηση ενός κοινού σχεδίου, έστω και αν υπάρχουν διαφορετικές ενέργειες και δρώντες που, ωστόσο, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους συμβάλλοντας στην επίτευξη ενός κοινού στόχου.»

Συμμετοχή των εμπλεκομένων προσφευγουσών στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau

4024 Πρέπει, πρώτον, να εξετασθεί αν οι διάφορες ενέργειες τις οποίες αφορούν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούν εκδηλώσεις της προσχωρήσεως στον σκοπό της συμφωνίας Cembureau, η οποία συνήφθη κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και, επομένως, αν αποτελούν συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας Cembureau. Δεύτερον, πρέπει να εξετασθεί αν η συμμετοχή εκάστης εμπλεκομένης επιχειρήσεως ή ενώσεως επιχειρήσεων στην παράβαση υπήρξε διαρκής και να εκτιμηθεί η διάρκεια της συμμετοχής αυτής.

Α — Ενιαία συμφωνία Cembureau

4025 Πρέπει, κατ' αρχάς, να ελεγχθεί αν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφενός, και η συμφωνία Cembureau, αφετέρου, επιδίωκαν τον ίδιο στόχο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 46, σημεία 1 και 2, και 48, σημείο 2). Στη συνέχεια, πρέπει να εξετασθεί αν ορθώς η Επιτροπή έκρινε ότι όλοι οι μετασχόντες στις ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως είχαν επίγνωση του ότι οι πράξεις τους εντάσσονταν σε ένα «κοινό σχέδιο», δηλαδή στη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, τρίτο εδάφιο).

1. Ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των μέτρων κατά των οποίων βάλλουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως και της συμφωνίας Cembureau

4026 Όλες οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι οι διάφορες ενέργειες κατά των οποίων βάλλουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ή τουλάχιστον οι ενέργειες στις οποίες μετέσχαν οι προσφεύγουσες αυτές, δεν επιδίωκαν τον ίδιο στόχο με τη φερόμενη συμφωνία Cembureau. Κάθε μέτρο κατά του οποίου βάλλει η προσβαλλομένη απόφαση επιδίωκε τον δικό του συγκεκριμένο στόχο και δεν εντάχθηκε σε πανευρωπαϊκή σύμπραξη.

4027 Συναφώς, επισημαίνεται ότι οι επίμαχες ενέργειες μπορούν να θεωρηθούν συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας Cembureau μόνον αν αποδειχθεί ότι εντάσσονταν σε ένα συνολικό σχέδιο με το οποίο επιδιωκόταν κοινός στόχος (απόφαση Rhône-Poulenc, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1053, σκέψη 126).

4028 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί σε πρώτη φάση αν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, ο «κοινός κανόνας του σεβασμού των εγχώριων αγορών (...) διέπει και ρυθμίζει όλους τους λοιπούς διακανονισμούς [τους οποίους διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως], που συνήφθησαν προς συμπλήρωση του κανόνα αυτού ή/και προς διευκόλυνση της εφαρμογής του» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 1, δεύτερο εδάφιο).

1.1. Ανταλλαγές πληροφοριών (άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως)

4029 Η Ciments luxembourgeois και η SFIC υπογραμμίζουν ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, οι ανταλλαγές πληροφοριών που οργανώθηκαν στο πλαίσιο της Cembureau δεν χαρακτηρίσθηκαν ως μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4030 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Κατά το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, οι ανταλλαγές αυτές σκοπούσαν στη διευκόλυνση της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Εξάλλου, στην παράγραφο 46, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, εκτίθεται ότι το «σύνολο των διακανονισμών» τους οποίους διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση αποτέλεσε «ενιαία και διαρκή συμφωνία». Τέλος, το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρει ότι οι επιχειρήσεις διέπραξαν την παράβαση την οποία διαπιστώνει το «άρθρο 1, (...) ακολουθώντας τη συμπεριφορά που περιγράφεται στα άρθρα 2 έως 6». Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή, επισημαίνοντας ότι η Ciments luxembourgeois, η οποία μετέσχε στις ανταλλαγές πληροφοριών που διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν «εφήρμοσε (...) κανένα μέτρο εκτέλεσης» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο β, τρίτη περίπτωση· βλ., επίσης, παράγραφο 65, σημείο 3, τρίτο εδάφιο, στοιχείο α), είχε σκοπό να υπογραμμίσει ότι η εταιρία αυτή, αντιθέτως προς όλες τις λοιπές επιχειρήσεις τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, δεν μετέσχε σε κανένα από τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau στην αγορά τα οποία αναφέρει η παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή στις ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3 έως 6. Με την επισήμανση αυτή ουδόλως έκρινε ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών τις οποίες διαπιστώνει το

άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αποτελούσαν συστατικό στοιχείο της ενιαίας συμφωνίας Cembureau.

4031 Εξάλλου, διαπιστώθηκε ήδη ότι ορθώς η Επιτροπή έκρινε ότι οι μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως και οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως σκοπούσαν, κατά το μέτρο που διευκρινίζεται ανωτέρω, αντιστοίχως, στις σκέψεις 1501 έως 1518 και 1576 έως 1647, στη «διευκόλυνση της εκτέλεσης της συμφωνίας [Cembureau]».

4032 Δεδομένου ότι ο σκοπός τον οποίον επιδιώκουν οι ανταλλαγές αυτές πληροφοριών αντιστοιχεί στον στόχο της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή στον σεβασμό των εγχωρίων αγορών, συνάγεται ότι υπήρχε ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ της συμφωνίας Cembureau και των ενεργειών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1.2. Συμπράξεις μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1)

4033 Η Επιτροπή διέκρινε τρεις συμπράξεις μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών, δηλαδή μια εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Lafarge και της Buzzi (άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α), μια εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Ciments français και της Buzzi (άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β) και μια εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Vicat και της Buzzi (άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ).

4034 Όσον αφορά την εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ Lafarge και Buzzi, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι δύο αυτές επιχειρήσεις ήλθαν σε συνεννόηση «προκειμένου να περιορίσουν την αυτονομία συμπεριφοράς που διέθεταν (...), για να κατανείμουν την αγορά της νότιας Γαλλίας» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 3, δεύτερο εδάφιο).

4035 Συναφώς, η Επιτροπή αναφέρεται στα πρακτικά της συνομιλίας της 26ης Νοεμβρίου 1988 μεταξύ του E. Buzzi και του P. Saint-Hillier, της Lafarge (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/6857/β), τα οποία συνοψίζουν την άποψη της Buzzi ως εξής:

«— Η αγορά ανήκει στη Ciments Lafarge.

— Δεν προτίθεται να εγκατασταθεί στην Κυανή Ακτή για να διαταράξει την αγορά. Έχει μόνο 2-3 πελάτες εδώ και 20 χρόνια.

— Ο πόλεμος είναι ανώφελος.

— Πρέπει να συναφθούν συμφωνίες για να αποφευχθούν οι συγκρούσεις.»

4036 Από τη διατύπωση καθαυτή των πρακτικών προκύπτει ότι το αντικείμενο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως ταυτιζόταν με το αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.

4037 Όσον αφορά την εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Vicat και της Buzzi, η Επιτροπή, στην προσβαλλομένη απόφαση, αναφέρεται σε ένα τηλετύπημα της 23ης Απριλίου 1986 από την Buzzi προς τη Vicat (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/6144), στο οποίο εκτίθενται τα εξής: «Εκτός από τη Νίκαια, λάβαμε παραγγελίες τσιμέντου και από την Τουλόν. Δώσαμε αρνητική απάντηση σε όλους και έχουμε την πρόθεση να συνεχίσουμε να το πράττουμε.»

4038 Συνεπώς, συνάγεται, όπως κατέληξε η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 6), ότι η επιστολή με την οποία η Buzzi ενημέρωσε τη Vicat ότι είχε αρνηθεί να εκτελέσει παραγγελίες τσιμέντου από τη νότια Γαλλία και ότι είχε την πρόθεση να συνεχίσει να το πράττει, εντασσόταν στο πλαίσιο κατανομής της αγοράς μεταξύ της Buzzi και της Vicat. Μολονότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν προσάπτει ρητώς στη Vicat και στην Buzzi ότι μετέσχαν σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα την κατανομή της αγοράς (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1927), γεγονός παραμένει ότι το προπαρατεθέν απόσπασμα του τηλετυπήματος της 23ης Απριλίου 1986 από την Buzzi προς τη Vicat αποδεικνύει ότι η επικριθείσα ανταλλαγή πληροφοριών είχε ως σκοπό «να μη διαταράξει την αγορά στη νότια Γαλλία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 6, τρίτο εδάφιο). Συνεπώς, ο σκοπός τον οποίο επιδίωκαν οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως ήταν η συμβολή στην τήρηση του κανόνα των εγχωρίων αγορών.

4039 Συνεπώς, η εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Vicat και της Buzzi και η συμφωνία Cembureau επιδίωκαν επίσης τον ίδιο στόχο.

4040 Όσον αφορά, τέλος, την εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Ciments français και της Buzzi, η πρακτική αυτή αφορούσε «πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες τιμές και την πρόβλεψη αύξησης αυτών, με στόχο τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς» (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β).

4041 Διαπιστώνεται ότι, αντιθέτως προς τα έγγραφα των οποίων γίνεται επίκληση προς στήριξη των παραβάσεων που διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ακαι στοιχείο γ, το μόνο έγγραφο στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή για να αποδείξει την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3,

παράγραφος 1, στοιχείο β, δηλαδή η τηλεομοιοτυπία της 17ης Μαρτίου 1988 της Ciments français προς την Buzzi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 20, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/11982 έως 11987), ουδόλως εκφράζει την πρόθεση των ενδιαφερομένων μερών να τηρήσουν κάποια αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Εξάλλου, σε κανένα σημείο της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν ισχυρίζεται η Επιτροπή ότι, με την ανταλλαγή πληροφοριών επί των τιμών την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, η Ciments français και η Buzzi σκοπούσαν στην τήρηση της αρχής αυτής. Επισημαίνει μόνο, στην παράγραφο 20, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, «ότι η εκ μέρους της Ciments français γνωστοποίηση του τιμοκαταλόγου και της προβλεπόμενης αύξησης των τιμών της (...) [είχαν] ως στόχο να δώσουν στην Buzzi τη δυνατότητα να ευθυγραμμίσει τις τιμές για τις πωλήσεις τσιμέντου στη Γαλλία προς εκείνες της Ciments français». Η Επιτροπή προσθέτει (ίδιο σημείο), όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, «ότι η επιστολή με την οποία η Buzzi ενημέρωσε τη Vicat ότι είχε αρνηθεί να εκτελέσει παραγγελίες τσιμέντου από τη νότιο Γαλλία και ότι είχε την πρόθεση να συνεχίσει να το πράττει εντάσσεται στο πλαίσιο κατανομής της αγοράς στη νότιο Γαλλία». Ωστόσο, η Επιτροπή δεν εκθέτει παρόμοια εξήγηση όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τέλος, προστίθεται ότι η Επιτροπή επιχειρεί και πάλι να συσχετίσει τη σύμπραξη αυτή με τη συμφωνία Cembureau ισχυριζόμενη ότι η συμφωνία αυτή σκοπούσε επίσης «στην ευθυγράμμιση με τις τοπικές τιμές σε περίπτωση υπέρβασης των συνόρων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 1). Υπενθυμίζεται ότι το ζήτημα αυτό εμπίπτει στους «κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού» (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 47, σημείο 2), ως προς τους οποίους η Επιτροπή αναγνώρισε ότι δεν αποτέλεσαν αντικείμενο αιτιάσεως στην προσβαλλομένη απόφαση (βλ. ιδίως, ανωτέρω, σκέψη 1513).

4042 Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ της συμφωνίας Cembureau και της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1.3. Σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2)

4043 Στα πρακτικά της Cimpor που αφορούν μια συνεδρίαση διεξαχθείσα στις 22 Ιουλίου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.322/155 έως 157) εκτίθενται τα εξής: «Τα παρόντα μέρη, που μπορούν να θεωρηθούν ως εκπρόσωποι των παραγωγών τσιμέντου της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, εξέφρασαν την αμετακίνητη προσήλωσή τους στην αρχή σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να διακινείται τσιμέντο από την Ισπανία προς την Πορτογαλία και αντίστροφα, εκτός και εάν αυτό είναι επιθυμητό ή ελέγχεται από την τσιμεντοβιομηχανία καθεμιάς των δύο χωρών.» Ομοίως, το τμήμα του εγγράφου της Hispacement του οποίου μπορεί να γίνει επίκληση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 21, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.322/2901) αναφέρει ότι «οι πρόεδροι των εταιριών τσιμέντων της Πορτογαλίας συναντήθηκαν στα γραφεία της Oficemen με τους Ισπανούς συναδέλφους τους τον Δεκέμβριο του [1985], και ότι στη συνεδρίαση αυτή αποφασίσθηκε να απαγορευθεί κάθε εξαγωγή από τη μια χώρα στην άλλη».

4044 Από τα δύο αυτά έγγραφα προκύπτει σαφώς ότι ο στόχος τον οποίον επιδίωκαν οι μετασχόντες στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως αντιστοιχούσε απολύτως στον στόχο της συμφωνίας Cembureau.

1.4. Σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3)

4045 Η σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελείται από δύο στοιχεία. Στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ορισμένες γαλλικές και γερμανικές επιχειρήσεις καθώς και η γαλλική (SFIC) και η γερμανική (BDZ) ένωση επιχειρήσεων μετέσχαν «σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές όσον αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου από τη Γαλλία προς τη Γερμανία και αντιστρόφως». Το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνει στη συνέχεια ότι η BDZ και η SFIC μετέσχαν σε «εναρμονισμένη πρακτική όσον αφορά την ανταλλαγή στοιχείων με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας καθώς και των προορισμών τους στα διάφορα γερμανικά ομόσπονδα κράτη».

4046 Όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως και κατά το διευκρινισθέν ανωτέρω στην παράγραφο 2469 μέτρο, από τα έγγραφα που αναλύονται στην παράγραφο 22 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατόπιν των εξαγωγών της Cedest προς τα γερμανικά ομόσπονδα κράτη εκτός από το Saarland και των αντιδράσεων των Γερμανών παραγωγών στη Γαλλία, πραγματοποιήθηκαν διμερείς συνεννοήσεις με σκοπό τον περιορισμό των διασυνοριακών ροών τσιμέντου. Έτσι το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 23ης Ιουνίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/6592 έως 6596) διευκρινίζει τα εξής: «Εκφράσαμε κατηγορηματικά την άποψη ότι ο καθένας πρέπει να περιοριστεί στα εθνικά του σύνορα.» Συναφώς, η Lafarge αναφέρει την «Αρχή home market». Επίσης, από πρακτικά της Ciments français της 17ης Μαΐου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/4251 έως 4253) προκύπτει ότι η Dyckerhoff ανακοίνωσε στη Ciments français την πρόθεσή της να μην προβεί σε πωλήσεις στη Γαλλία.

4047 Η επιστολή την οποία ο πρόεδρος της Ciments français, ο οποίος ήταν επίσης πρόεδρος της SFIC απέστειλε στις 22 Σεπτεμβρίου 1986 στον πρόεδρο της Heidelberger, ο οποίος ήταν επίσης πρόεδρος της BDZ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/3574 έως 3576), εκθέτει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «(...) Ο κ. Ted Brenke [της Heidelberger] είχε εκφράσει την άποψη ότι προϋπόθεση για την ανανέωση της συμφωνίας μας θα ήταν το αίτημα της γερμανικής πλευράς για μείωση της διαφοράς που υφίσταται από το 1984 μεταξύ των γαλλικών και γερμανικών παραδόσεων. Του απάντησα ότι εάν επέμεναν στο αίτημα αυτό, υπήρχαν λίγες πιθανότητες επίτευξης μιας άλλης συμφωνίας. Όπως θα ενθυμείστε, δεν υπήρχε καμία εύλογη και, πόσο μάλλον, δεοντολογική εξήγηση της διαφοράς αυτής, η οποία δεν ήταν στην ουσία το αποτέλεσμα διμερών συζητήσεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων γαλλικών και γερμανικών φορέων (...).»

4048 Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 50, σημείο 4) και όπως προκύπτει επίσης από την εκτίμηση του Πρωτοδικείου ανωτέρω στις σκέψεις 2427 έως 2433, οι εναρμονισμένες πρακτικές για την εξεύρεση λύσεως όσον αφορά τον περιορισμό των πωλήσεων της Cedest στη Γερμανία, εκτός από το Saarland, και η συμφωνία του 1984, η οποία έπρεπε να ανανεωθεί και περί της οποίας γίνεται λόγος στην επιστολή της 22ας Σεπτεμβρίου 1986, είχαν όλες ως αντικείμενο «τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, ήτοι την κατανομή των αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9). Επομένως, η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως επιδίωκε τον ίδιο στόχο με τη συμφωνία Cembureau.

4049 Η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το διευκρινισθέν ανωτέρω στις σκέψεις 2471 έως 2491 μέτρο, συνίσταται σε εναρμονισμένη πρακτική αφορώσα ανταλλαγή πληροφοριακών στοιχείων μεταξύ της SFIC και της BDZ με σκοπό τον έλεγχο της τηρήσεως των ποσοτικών περιορισμών των εξαγωγών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας. Συνεπώς, πρόκειται περί παραβάσεως συμπληρωματικής αυτής την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως και επιδιώκουσας τον ίδιο στόχο. Επομένως, υπάρχει ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ της ανταλλαγής πληροφοριών την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, και της συμφωνίας Cembureau.

1.5. Στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως)

4050 Διαπιστώθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2537) ότι, με τη συμφωνία περί συστάσεως της ETF, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων σκοπούσαν «στην εξουδετέρωση των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, που προς το παρόν προέρχονται από την Ελλάδα» [πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 15· παράρτημα 15 του υπομνήματος απαντήσεως στην ΑΑ της Aker και της Euroc)]. Συνεπώς, ο στόχος που επιδιωκόταν με τη σύσταση της ETF ήταν ο σεβασμός των εγχωρίων ευρωπαϊκών αγορών.

4051 Στη συνέχεια, υπενθυμίζεται ότι οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, διαπνέονταν από τον ίδιο θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό. Πράγματι, η συμφωνία περί συστάσεως της Interciment, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, σκοπούσε στην εφαρμογή των αποτρεπτικών και προτρεπτικών μέτρων εις βάρος παραγωγών οι οποίοι, θεωρώντας ότι δεν δεσμεύονταν από τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών της Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2978). Οι εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, και η συμφωνία την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, το πνεύμα των οποίων έθιγε τον ανταγωνισμό, σκοπούσαν στην αποφυγή των εκ μέρους του ομίλου Ferruzi/Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3163 και 3356) και, συνεπώς, στην αποκατάσταση της τάξεως στην αγορά διά της προστασίας των εθνικών συνόρων.

4052 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω στοιχείων, συνάγεται ότι οι παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, είχαν τον ίδιο σκοπό — πράγμα το οποίο παρέσχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να καταλήξει στην ύπαρξη ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3706) — και ότι, επιπλέον, ο σκοπός αυτός αντιστοιχούσε απολύτως στον στόχο της συμφωνίας Cembureau.

4053 Επειδή όμως το άρθρο 4, παράγραφος 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3769), δεδομένου ότι δεν αποδείχθηκε ότι οι αγοραπωλησίες τις οποίες αφορά η διάταξη αυτή σκοπούσαν στην αποτροπή των εισαγωγών ελληνικών προϊόντων στη δυτική Ευρώπη, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών διέπνεε τις επίμαχες ενέργειες.

1.6. ECEC (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως)

4054 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι δραστηριότητες της ECEC σκοπούσαν στην τήρηση του κανόνα των εγχωρίων αγορών, πράγμα το οποίο πρέπει να έχει ως συνέπεια την ακύρωση του άρθρου 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3849 και 3850). Υπό τις συνθήκες αυτές, οι δραστηριότητες στο πλαίσιο της επιτροπής αυτής εξαγωγών δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

1.7. EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως)

4055 Έχει ήδη διαπιστωθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3919) ότι ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η συνεργασία στο πλαίσιο της EPC σκοπούσε στην «αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

4056 Δεδομένου ότι ο σκοπός που επιδιωκόταν με τη συνεργασία στο πλαίσιο της EPC αντιστοιχούσε στον στόχο της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή στον σεβασμό των εγχωρίων αγορών, συνάγεται ότι υπήρξε ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ της συμφωνίας Cembureau και των ενεργειών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

1.8. Συμπεράσματα

4057 Από την ανωτέρω ανάλυση συνάγεται ότι οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 2 και 3, παράγραφος 1, στοιχεία α και γ, και παράγραφοι 2 και 3, καθώς και τα άρθρα 4, παράγραφοι 1 έως 3, και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιδίωκαν όλες τον ίδιο θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό με τη συμφωνία Cembureau. Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι οι ενέργειες αυτές είχαν όλες ως στόχο την από κοινού ρύθμιση του σεβασμού των εγχωρίων αγορών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2).

4058 Αντιθέτως, δεδομένου ότι δεν αποδείχθηκε ότι οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, 4, παράγραφος 4, και 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως επιδίωκαν τον ίδιο στόχο με τη συμφωνία Cembureau, οι ενέργειες αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συστατικά στοιχεία της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2. Υποκειμενικό στοιχείο

2.1. Απόδειξη του υποκειμενικού στοιχείου ως προς τις διάφορες κατηγορίες προσφευγουσών

4059 Όλες οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι ουδέποτε έλαβαν γνώση κάποιας συμφωνίας Cembureau, η οποία δήθεν συνήφθη και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984.

4060 Όπως επισημαίνουν οι προσφεύγουσες, απλώς και μόνον η ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των διαφόρων διμερών και πολυμερών διακανονισμών και της συμφωνίας Cembureau δεν αρκεί για να αποδειχθεί ότι οι διακανονισμοί στους οποίους μετέσχαν οι εμπλεκόμενες προσφεύγουσες αποτελούσαν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 203). Συγκεκριμένα, εφόσον οι προσφεύγουσες δεν γνώριζαν την ύπαρξη μιας συμφωνίας Cembureau, οι ενέργειες αυτές δεν μπορούσαν να αποτελούν την έκφραση της προσχωρήσεως ή συμμετοχής των προσφευγουσών στη συμφωνία αυτή.

4061 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί αν ορθώς η Επιτροπή θεώρησε στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 46, σημείο 2) ότι οι μετασχόντες στις διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις που χαρακτηρίζονταν από τον ίδιο θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό με τη συμφωνία Cembureau είχαν επίγνωση του ότι οι ενέργειές τους εντάσσονταν στο πλαίσιο του κοινού σχεδίου που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4023).

4062 Για την εξέταση αυτή, πρέπει να διακριθούν δύο κατηγορίες προσφευγουσών.

4063 Όσον αφορά, αφενός, τη Cembureau και τα άμεσα μέλη της, εξαιρουμένης της Unicem, διαπιστώθηκε ήδη ότι η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1400 έως 1403). Πράγματι, ως προς τις ενώσεις και τις επιχειρήσεις αυτές, η απόδειξη της συμμετοχής τους στην ενιαία συμφωνία Cembureau δεν στηρίζεται, στην προσβαλλομένη απόφαση, στη συμμετοχή τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής, αλλά στην άμεση υπαγωγή τους στη Cembureau και στη συμμετοχή τους σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1301 και 1302).

4064 Η Cembureau και τα άμεσα μέλη της, εξαιρουμένης της Unicem, που μετέσχαν σε μία ή περισσότερες από τις συνεδριάσεις αυτές (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1342 έως 1353), γνώριζαν κατ' ανάγκην ότι η συμμετοχή τους σε έναν ή περισσότερους από τους διμερείς και πολυμερείς διακανονισμούς που

χαρακτηρίζονταν από το ίδιο θίγον τον ανταγωνισμό αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau εντασσόταν στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής. Συνεπώς, η συμμετοχή τους σε συμπράξεις επιδιώκουσες τον στόχο του σεβασμού των εγχωρίων αγορών αποτελούσε εκ μέρους τους εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau και, επομένως, εκδήλωση της διαρκούς συμμετοχής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4065 Συνεπώς, το υποκειμενικό στοιχείο έχει αποδειχθεί όσον αφορά τις Cembureau, FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, BCA, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και ETE. Συνεπώς, δεν είναι ανάγκη να εξετασθούν ως προς τις προσφεύγουσες αυτές τα διάφορα συνδετικά στοιχεία (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4069 έως 4073) που προβάλλονται με την προσβαλλομένη απόφαση για να αποδειχθεί η υποκειμενική σχέση μεταξύ των διαφόρων διμερών και πολυμερών διακανονισμών στις οποίες μετέσχαν και της συμφωνίας Cembureau.

4066 Όσον αφορά, αφετέρου, τα έμμεσα μέλη της Cembureau καθώς και την Unicem και την Buzzi, υπενθυμίζεται ότι η απόδειξη της συμμετοχής τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 στηρίζεται, στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 45, σημεία 10 και 13, και 65, σημείο 3), στη συμμετοχή τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1439 έως 1448). Πράγματι, για τις προσφεύγουσες αυτές, η συμμετοχή σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau αποκαλύπτει την προσχώρησή τους στη συμφωνία αυτή, η οποία συνήφθη και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

4067 Οι προσφεύγουσες αυτές υπογραμμίζουν ότι, ακόμη και αν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας που παρέστησαν στις συνεδριάσεις κατά των οποίων βάλλει η προσβαλλομένη απόφαση είχαν συνάψει μια συμφωνία Cembureau, η προσβαλλομένη απόφαση δεν αποδεικνύει ότι οι ίδιες είχαν πληροφορηθεί την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής από τους οικείους επικεφαλής αντιπροσωπείας. Συνεπώς, η ενδεχόμενη συμμετοχή τους σε τοπική σύμπραξη δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau.

4068 Συνεπώς, η απόδειξη του υποκειμενικού στοιχείου για τις προσφεύγουσες αυτές έχει ιδιαίτερη σπουδαιότητα. Συγκεκριμένα, αν η Επιτροπή δεν αποδείξει ότι οι επιχειρήσεις αυτές γνώριζαν ή έπρεπε κατ' ανάγκη να γνωρίζουν ότι οι διμερείς και πολυμερείς διακανονισμοί οι οποίοι επιδίωκαν τον ίδιο σκοπό με τη συμφωνία Cembureau και στους οποίους μετέσχαν οι εν λόγω επιχειρήσεις εντάσσονταν στο πλαίσιο πανευρωπαϊκής συμπράξεως αφορώσας τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη, η συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στην ενιαία παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

2.2. Συνδετικά στοιχεία που προβάλλονται με την προσβαλλομένη απόφαση

4069 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επικαλείται πλείονα στοιχεία τα οποία, κατ' αυτήν, αποδεικνύουν ότι η συμμετοχή των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως σε διμερή ή πολυμερή σύμπραξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau πρέπει να θεωρηθεί εκδήλωση της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau.

4070 Πρώτον, η Επιτροπή επισημαίνει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο β) τα εξής: «Οι επιχειρήσεις Blue Circle, CBR, Ciments français, Lafarge, Dyckerhoff, Heidelberger, Τιτάν, ENCI, Asland και Cimpor, παρόλο που δεν ήσαν άμεσα μέλη του Cembureau εκπροσώπησαν την εθνική τους ένωση ως "Head Delegates" κατά τις συσκέψεις που οργάνωσε το Cembureau στις 14 Ιανουαρίου 1983, 19 Μαρτίου 1984 και 7 Νοεμβρίου 1994. Η συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στη συμφωνία [Cembureau] δεν τίθεται, επομένως, υπό αμφισβήτηση.»

4071 Δεύτερον, η Επιτροπή φρονεί ότι, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, οι ενώσεις που ήσαν άμεσα μέλη της Cembureau ανέλαβαν «δεσμεύσεις (...) προς το συμφέρον των μελών τους» και ότι, «πράγματι, οι παραγωγοί τσιμέντου είναι οι αληθινοί ενεργοί παράγοντες οι οποίοι δρουν μέσω των επαγγελματικών τους οργανώσεων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 5· βλ., επίσης, παράγραφο 46, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο).

4072 Τρίτον, αναφερόμενη στην επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11552 και 11553) και στο σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για την ίδια αυτή συνεδρίαση (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585), η Επιτροπή κρίνει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, τέταρτο εδάφιο· βλ., επίσης, παράγραφο 50, σημείο 3, τέταρτο εδάφιο) τα ακόλουθα: «Η Cembureau και τα μέλη της αναγνωρίζουν (...) ότι οι τριβές που οφείλονται στις συναλλαγές μεταξύ των μελών αφορούν το κοινό συμφέρον διότι αποτελούν "παραβάσεις" των κοινών "κανόνων του παιχνιδιού". Οι διμερείς αυτές καταστάσεις αποτελούν επομένως συγκεκριμένη έκφραση της γενικής συμφωνίας σεβασμού των εγχώριων αγορών.» Η Επιτροπή προσθέτει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, πέμπτο και έκτο εδάφιο) τα εξής: «(...) δεν είναι απαραίτητο να έχει γίνει ρητή αναφορά σε κάθε διμερή ή πολυμερή κατάσταση κατά τις συνεδριάσεις της Cembureau, μολονότι αυτό μπορεί να αποδειχθεί για ορισμένες από αυτές. (...) Πράγματι, από τα έγγραφα της Cembureau συνάγεται ότι, κατά τις συνεδριάσεις των συμβουλίων, συζητήθηκαν μόνον οι καταστάσεις που δεν κατέστη προφανώς δυνατόν να επιλυθούν μέσω των άμεσων επαφών μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών. Για παράδειγμα, το "καίριο ζήτημα" μεταξύ της Ιταλίας και της Ελβετίας, το οποίο περιλαμβάνεται στο υπόμνημα προς [τον] πρόεδρο της συνέλευσης των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (...), δεν φαίνεται να συζητήθηκε σε συμβούλιο, διότι "η διαφορά (...) οδεύει προς επίλυση" (...). Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι στο πεδίο εφαρμογής της γενικής συμφωνίας εμπίπτουν όχι μόνον οι περιπτώσεις που αναφέρονται κατ'ιδίαν στα έγγραφα της Cembureau, αλλά και εκείνες για τις οποίες έχει εξευρεθεί, κατά τα φαινόμενα, λύση μέσω των άμεσων επαφών μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, όπως συμβαίνει με τη γαλλοϊταλική και την ισπανοπορτογαλική περίπτωση.»

4073 Τέλος, τέταρτον, στο πλαίσιο της ETF και της EPC, η Επιτροπή αναφέρεται στην ύπαρξη θεσμικής σχέσεως μεταξύ της ETF και της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 24) και μεταξύ της EPC και της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 59, σημείο 1, πρώτο εδάφιο) για να αποδείξει ότι οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 4 και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούσαν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

2.3. Απόδειξη της συμμετοχής των εμμέσων μελών της Cembureau καθώς και της Unicem και της Buzzi στη συμφωνία Cembureau, διά της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής

4074 Υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, 4, παράγραφος 4, και 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούσαν συστατικά στοιχεία της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4058). Εξάλλου, το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, αφενός, και το άρθρο 6, αφετέρου, πρέπει να ακυρωθούν, αντιστοίχως, ως προς τη Cedest (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2384 και 2395), και ως προς την Ηρακλής και την Τιτάν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3970).

4075 Η διαπίστωση αυτή έχει ως συνέπεια ότι, ως προς ορισμένα έμμεσα μέλη της Cembureau, δηλαδή τις ENCI, Cedest, Nordcement, Alsen-Breitenburg, Rugby, Castle, Ηρακλής και Τιτάν, η συμμετοχή σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau δεν αποδείχθηκε με την προσβαλλομένη απόφαση. Συγκεκριμένα, ως προς τη Cedest, οι ενέργειες που διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούν τη μόνη εκτιθέμενη στην προσβαλλομένη απόφαση εκδήλωση της προοχωρήσεώς της στη συμφωνία Cembureau. Το ίδιο ισχύει για τη συμμετοχή της Rugby στις ενέργειες τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως και για τη συμμετοχή της ENCI, της Nordcement και της Alsen-Breitenburg στις ενέργειες που διαπιστώνει το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ως προς την Castle, η συμμετοχή της στους διακανονισμούς τους οποίους διαπιστώνουν τα άρθρα 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, και 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούν επίσης τις μόνες εκδηλώσεις της συμμετοχής της στη συμφωνία Cembureau. Τέλος, οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 4, παράγραφος 4, και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούν τα μόνα «μέτρα εφαρμογής» της συμφωνίας Cembureau στα οποία μετέσχαν η Ηρακλής και η Τιτάν.

4076 Όσον αφορά τα έμμεσα μέλη της Cembureau, η προσβαλλομένη απόφαση εκθέτει σαφώς ότι οι επιχειρήσεις αυτές μετέσχαν εμμέσως στη συμφωνία Cembureau «με τη συμμετοχή τους στους διάφορους διακανονισμούς και στα μέτρα που συμπληρώνουν τη γενική συμφωνία ή/και συμβάλλουν στην εφαρμογή της» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 10). Για τον λόγο αυτό, το άρθρο 1 αφορά μόνον τις επιχειρήσεις οι οποίες (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3) «έχουν εκδηλώσει ρητά την προσχώρησή τους στη συμφωνία [Cembureau] συμμετέχοντας [σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής]».

4077 Επομένως, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή των ENCI, Cedest, Nordcement, Alsen-Breitenburg, Rugby, Castle, Ηρακλής και Τιτάν σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, κακώς δέχθηκε, σύμφωνα με το σύστημα καταλογισμού που χαρακτηρίζει την προσβαλλομένη

απόφαση, τη συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών, εμμέσων μελών της Cembureau, στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4078 Η Επιτροπή δεν μπορεί να ισχυρίζεται, όπως πράττει στην παρούσα διαδικασία, ότι η συμμετοχή της ENCI και της Τιτάν στη συμφωνία Cembureau αποδείχθηκε εν πάση περιπτώσει, δεδομένου ότι υπάλληλος των επιχειρήσεων αυτών μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, κατά την οποία συνήφθη η εν λόγω συμφωνία. Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι, υπό το πρίσμα της προσβαλλομένης αποφάσεως, το στοιχείο αυτό δεν ήταν αρκετό για να γίνει δεκτή η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως, εμμέσου μέλους της Cembureau, στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1441). Πράγματι, η απόδειξη της συμμετοχής ενός εμμέσου μέλους της Cembureau στη συμφωνία Cembureau αντλήθηκε αποκλειστικώς από τη συμμετοχή του σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Για τον λόγο αυτό, τα έμμεσα μέλη της Cembureau, υπάλληλος των οποίων μετέσχε σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, θεωρήθηκαν — όπως ακριβώς τα λοιπά έμμεσα μέλη και αντιθέτως προς τα άμεσα μέλη — ότι «συμμετείχαν έμμεσα στη συμφωνία [Cembureau], με τη συμμετοχή τους στους διάφορους διακανονισμούς και στα μέτρα που συμπληρώνουν τη γενική συμφωνία ή/και συμβάλλουν στην εφαρμογή της» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 10). Για τον λόγο αυτόν επίσης, η Ciments d'Obourg, έμμεσο μέλος της Cembureau, υπάλληλος της οποίας, ο A. Pestalozzi, μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4), δεν κατονομάζεται στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν διαπίστωσε τη συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής σε ένα από τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4079 Συνεπώς, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί ως προς τις ENCI, Cedest, Nordcement, Alsen-Breitenburg, Rugby, Castle, Ηρακλής και Τιτάν.

4080 Στη συνέχεια, πρέπει να εξετασθεί αν η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε την προσχώρηση των λοιπών εμμέσων μελών της Cembureau, δηλαδή των CBR, Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Valenciana, Asland, Uniland, Cimpor, Secil, Holderbank, Hornos Ibéricos, Blue Circle και Χαλκίς, στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau, διά της συμμετοχής τους σε μία ή περισσότερες διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις τις οποίες διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση και οι οποίες είχαν το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau. Η ίδια εξέταση πρέπει να πραγματοποιηθεί ως προς την Unicem, άμεσο μέλος της Cembureau που δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, και ως προς την Buzzi, η οποία δεν υπήρξε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau.

4081 Συνεπώς, ως προς τις επιχειρήσεις αυτές πρέπει να εκτιμηθεί αν τα συνδετικά στοιχεία τα οποία εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 4069 έως 4073 μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη σχέσεως, μεταξύ, αφενός, της συμμετοχής τους σε ειδική σύμπραξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau και, αφετέρου, της συμφωνίας αυτής, σχέση η οποία να αποδεικνύει ότι η εν λόγω συμμετοχή αποτελούσε εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau.

2.3.1. Παρουσία υπαλλήλου μιας επιχειρήσεως στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau

4082 Η Επιτροπή στηρίζεται στην παρουσία ενός υπαλλήλου ορισμένων εμμέσων μελών της Cembureau στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας για να αποδείξει τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, στοιχείο β). Πράγματι, ο επικεφαλής αντιπροσωπείας που εκπροσωπούσε την εθνική ένωση ήταν συνήθως υψηλά ιστάμενο στέλεχος σε επιχείρηση δραστηριοποιούμενη στον τομέα του τσιμέντου της οικείας χώρας. Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι, υπό το πρίσμα της προσβαλλομένης αποφάσεως, η παρουσία υπαλλήλου ενός εμμέσου μέλους της Cembureau δεν αρκούσε, από μόνη της, για να διαπιστωθεί η συμμετοχή του εμμέσου αυτού μέλους στη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1441). Ωστόσο, ως προς τα έμμεσα μέλη που μετέσχαν σε μία ή περισσότερες διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις τις οποίες διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση, το στοιχείο αυτό είναι ουσιώδες για να αποδειχθεί ότι η συμμετοχή τους σε μια τέτοια ειδική σύμπραξη πρέπει να θεωρηθεί προσχώρηση στη συμφωνία Cembureau.

4083 Δεν αμφισβητείται ότι υπάλληλος των ακολούθων επιχειρήσεων, εμμέσων μελών της Cembureau, παρέστη στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, στο πλαίσιο της οποίας συνήφθη η συμφωνία Cembureau: ο J. Van Hove της CBR, ο κ. Gruner της Dyckerhoff, ο R. Poitrat της Ciments français, ο P. Schuhmacher της Heidelberger, ο J. Bertrán της Asland, ο J. Toscano Jr της Cimpor και ο Sir John Milne της Blue Circle. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από τον κατάλογο των ατόμων που αναμένονταν στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581). Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι οι επιχειρήσεις αυτές εξουσιοδότησαν έναν υπάλληλό τους να τις εκπροσωπήσει σε μία τουλάχιστον από τις δύο συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 8 και 13· έγγραφα αριθ. 33.126/11699, 11752 και 11753).

4084 Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι ένας υπάλληλος της Lafarge, ο B. Collomb, παρέστη κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, κατά τις οποίες επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 8 και 13· έγγραφα αριθ. 33.126/11699, 11752 και 11753).

4085 Μολονότι, όπως υποστηρίζουν η CBR, η Ciments français και η Asland, τα άτομα τα οποία κατονομάζονται ανωτέρω στις σκέψεις 4083 και 4084 ήσαν παρόντα στις συνεδριάσεις κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau, υπό την ιδιότητά τους ως επικεφαλής αντιπροσωπείας ή υπό την ιδιότητά τους ως εμπειρογνωμόνων, γεγονός παραμένει ότι, διά της παρουσίας ενός υψηλά ισταμένου στελέχους τους στις εν λόγω συνεδριάσεις, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις έλαβαν κατ' ανάγκη γνώση της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau και του περιεχομένου της.

4086 Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται ότι τα έμμεσα μέλη της Cembureau αντιλαμβάνονταν ότι η συμμετοχή τους σε διμερή ή πολυμερή σύμπραξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau ισοδυναμούσε με την εκ μέρους τους εφαρμογή της συμφωνίας αυτής.

4087 Έτσι, η συμμετοχή της CBR στις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, της Dyckerhoff στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, και 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, της Ciments français στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, 4 παράγραφοι 1 και 2, και 6, της Heidelberger στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, και 4, παράγραφος 1, της Lafarge στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, και 6, της Asland στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της Cimpor στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, και της Blue Circle στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελούσαν την εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau.

4088 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι οι CBR, Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Asland, Cimpor και Blue Circle μετέσχαν στην ενιαία παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση αυτή θα εξεταστεί στη συνέχεια.

2.3.2. Άλλα συνδετικά στοιχεία

4089 Ως προς την Unicem, ως προς τα έμμεσα μέλη της Cembureau κανένας υπάλληλος των οποίων δεν μετέσχε σε μια από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, καθώς και ως προς την Buzzi, η οποία δεν είναι ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau, η ενδεχόμενη σχέση μεταξύ, αφενός, μιας διμερούς ή πολυμερούς συμπράξεως αφορώσας τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών στην οποία μετέσχαν και, αφετέρου, της συμφωνίας Cembureau πρέπει να αποδειχθεί βάσει άλλων ενδείξεων. Δεδομένου ότι από την ανάλυση που προηγήθηκε κατέστη ήδη δυνατό να διαπιστωθεί ότι η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί να προσαφθεί στις ENCI, Cedest, Nordcement, Alsen-Breitenburg, Rugby, Castle, Ηρακλής και Τιτάν, οι λοιποί συνδετικοί παράγοντες στους οποίους στηρίχτηκε η Επιτροπή με την προσβαλομένη απόφαση εξακολουθούν να ασκούν επιρροή μόνον ως προς τις ακόλουθες εννέα επιχειρήσεις: Unicem (άμεσο μέλος της Cembureau), Vicat, Χαλκίς, Holderbank, Secil, Uniland, Hornos Ibéricos, Valenciana (έμμεσα μέλη της Cembureau) και Buzzi (ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau).

4090 Υπενθυμίζεται ότι, κατά την Επιτροπή, όσον αφορά τις διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις που είχαν το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, το γεγονός ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, πλην της Unicem και της Buzzi, είναι έμμεσα μέλη της Cembureau και το γεγονός ότι οι καταστάσεις τριβών μεταξύ δύο μερών συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι οι συμπράξεις αυτές αποτελούσαν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Όσον αφορά τις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 4 και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρεται, εξάλλου, στην ύπαρξη θεσμικής σχέσεως μεταξύ, αφενός, της Cembureau και, αφετέρου, της ETF και της EPC αντιστοίχως.

4091 Όσον αφορά τις συζητήσεις σχετικά με τις τριβές μεταξύ δύο μερών, διαπιστώνεται ότι μόνο μία από τις εν λόγω τριβές μπορεί να συσχετισθεί με μια διμερή ή πολυμερή σύμπραξη την οποία αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση, δηλαδή με τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (προ-

σβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3). Πράγματι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, οι «εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία» αποτέλεσαν αντικείμενο συζητήσεων κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729). Οι λοιπές τριβές μεταξύ δύο μερών τις οποίες αναφέρουν τα έγγραφα που αφορούν τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, ειδικότερα δε το μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984 και οι σημειώσεις σχετικά με τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), δεν κατέληξαν σε διμερή ή πολυμερή σύμπραξη για τη συμμετοχή στην οποία να επιβάλλει κυρώσεις η προσβαλλομένη απόφαση.

4092 Επομένως, το γεγονός ότι ορισμένες από τις καταστάσεις τριβών μεταξύ δύο μερών συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν αποδεικνύει τη συμμετοχή των εννέα προαναφερθεισών επιχειρήσεων στη συμφωνία Cembureau. Πράγματι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, καμία από τις επιχειρήσεις αυτές δεν μετέσχε στη γαλλογερμανική σύμπραξη.

4093 Προστίθεται επίσης ότι ορθώς η Επιτροπή υποστηρίζει στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 46, σημείο 2, πέμπτο και έκτο εδάφιο) ότι η συμφωνία Cembureau προβλέπει, οσάκις υπάρχει ανάγκη, τη διεξαγωγή διμερών ή πολυμερών διαλόγων μεταξύ των αμέσως ενδιαφερομένων και ότι, ως εκ τούτου, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας συζητήθηκαν μόνον οι χαρακτηρισθείσες ως «καίρια ζητήματα» αγοραπωλησίες τσιμέντου μεταξύ μελών, για τις οποίες δεν βρέθηκε λύση επί τόπου [βλ. σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585) και σημειώσεις σχετικά με τη συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 1984, μνεία των οποίων γίνεται ανωτέρω στη σκέψη 4091].

4094 Ωστόσο, μολονότι η έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων από τα οποία να προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας συζητήθηκαν οι τριβές οι οποίες προκάλεσαν τις συμπράξεις που είχαν το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau δεν σημαίνει ότι οι συμπράξεις αυτές δεν αποτελούν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, το γεγονός ότι κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν έγινε λόγος περί τριβών σχετικών με τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών και τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, την ETF και την EPC δεν μπορεί, προφανώς, να αποτελέσει θετική απόδειξη της υπάρξεως σχέσεως μεταξύ των συμπράξεων αυτών και της συμφωνίας Cembureau.

4095 Όσον αφορά τη φερόμενη θεσμική σχέση μεταξύ της Cembureau, αφενός, και της ETF και της EPC, αφετέρου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν εξηγεί ως προς τι το στοιχείο αυτό μπορεί να αποδείξει ότι οι εννέα επιχειρήσεις που απαριθμούνται ανωτέρω, στην τελευταία περίοδο της σκέψεως 4089, είχαν γνώση της συμφωνίας Cembureau, απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί η συμμετοχή τους στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 4 και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως να θεωρηθεί προσχώρηση στη συμφωνία αυτή.

4096 Αντιθέτως, η έμμεση υπαγωγή στη Cembureau αποτελεί ουσιώδες κριτήριο συνδέσεως. Συγκεκριμένα, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, στην πραγματικότητα ενεργό δράση στην αγορά αναπτύσσουν οι

επιχειρήσεις και όχι οι επαγγελματικές ενώσεις, άμεσα μέλη της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 5). Συνεπώς, πρέπει να θεωρείται ότι οι ενώσεις αυτές πληροφόρησαν τα μέλη τους για τη σύναψη και την επιβεβαίωση της συμφωνίας Cembureau κατόπιν των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Εξάλλου, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, ο πρόεδρος της Cembureau κάλεσε ρητώς τους παρόντες επικεφαλής αντιπροσωπείας να «διαδώσ[ουν] γύρω [τους] λόγους σωφροσύνης» [σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585)].

4097 Εξάλλου, στην αγορά του τσιμέντου υπάρχει κίνδυνος κάθε ενέργεια σε ορισμένη αγορά να διαδοθεί, σαν κύμα, στις πλέον απομακρυσμένες αγορές, όπως εκθέτει το απόσπασμα του εγγράφου Zurich/Céligny (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/18772 έως 18779· βλ., ανωτέρω, σκέψη 2539), κατά το οποίο, όσον αφορά τις ελληνικές εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιταλία: «Η σημερινή κατάσταση αποτελεί προφανώς απειλή για ολόκληρη την Ευρώπη και όχι μόνο για τις χώρες που δέχονται αμεσότερη επίθεση.» Δεδομένου ότι η επιτυχία του κανόνα περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ο οποίος καθιερώθηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 εξηρτάτο από τη γενικευμένη εφαρμογή του, οι εθνικές ενώσεις που ήσαν άμεσα μέλη της Cembureau πληροφόρησαν κατ' ανάγκην τα μέλη τους για την ύπαρξη και το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau.

4098 Επομένως, όλα τα έμμεσα μέλη της Cembureau πρέπει να γνώριζαν την ύπαρξη και το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής. Συνεπώς, ακόμη και αν, στην υπό κρίση υπόθεση, η εκπροσώπηση των εμμέσων μελών της Cembureau στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δεν μπορεί να θεωρηθεί καθαυτή ως κριτήριο για τον καταλογισμό της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 563 και 564), ωστόσο, η έμμεση υπαγωγή στη Cembureau εμφαίνει ότι η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως σε διμερή ή πολυμερή σύμπραξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau αποτέλεσε εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau και, κατά συνέπεια, συνεπαγόταν προσχώρηση στη συμφωνία αυτή.

4099 Μεταξύ των εννέα προσφευγουσών που απαριθμούνται ανωτέρω, στην τελευταία περίοδο της σκέψεως 4089, περιλαμβάνονται τα ακόλουθα έμμεσα μέλη της Cembureau: οι Vicat, Valenciana, Uniland, Secil, Holderbank, Hornos Ibéricos και Χαλκίς. Όταν οι επιχειρήσεις αυτές μετέσχαν σε διμερή ή πολυμερή σύμπραξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, γνώριζαν κατ' ανάγκην ότι, διά της συμμετοχής τους αυτής, προσχωρούσαν στην πανευρωπαϊκή σύμπραξη που συνήφθη και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, 19ης Μαρτίου και 7ης Νοεμβρίου 1984.

4100 Κατά συνέπεια, η συμμετοχή της Vicat στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Secil στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της Uniland και της Holderbank στις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, της Valenciana, της Hornos Ibéricos και της Χαλκίς στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτέλεσαν εκδηλώσεις της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau.

4101 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι οι Vicat, Valenciana, Uniland, Secil, Holderbank, Hornos Ibéricos και Χαλκίς μετέσχαν στην ενιαία παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση αυτή θα εξεταστεί στη συνέχεια.

2.3.3. Ειδική περίπτωση της Unicem και της Buzzi

4102 Δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Unicem εκπροσωπήθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1404 έως 1416).

4103 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι η Unicem μετέσχε στις ακόλουθες παραβάσεις στο πλαίσιο της ETF:

— σύσταση της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2682 και 2683)·

— εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α· βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3252 και 3253)·

— συμφωνία με σκοπό να παύσουν οι εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β· βλ., ανωτέρω, σκέψη 3396).

4104 Η Unicem, λαμβανομένης υπόψη της ιδιότητάς της ως αμέσου μέλους της Cembureau, γνώριζε κατ' ανάγκη, για λόγους αναλόγους προς τους εκτεθέντες ανωτέρω στις σκέψεις 4096 έως 4098 όσον αφορά τα έμμεσα μέλη της Cembureau, ότι, μετέχοντας στις διάφορες ενέργειες που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 3, στοιχεία α και β, το αντικείμενο των οποίων ταυτιζόταν με αυτό της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4050 έως 4052), εφάρμοζε την εν λόγω συμφωνία.

4105 Υπογραμμίζεται επίσης ότι, στο πλαίσιο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Unicem είχε άμεσες επαφές με εκπροσώπους της Blue Circle, της Oficemen και της Lafarge, οι οποίοι είτε μετέσχαν άμεσα είτε εξουσιοδότησαν έναν υπάλληλό τους να τις εκπροσωπήσει στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις

οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau. Συγκεκριμένα, η Unicem μετέσχε εκπροσωπούμενη από τον J. Marichal, της Lafarge, τον κ. Andia, της Oficemen, και τον κ. Shepherd, της Blue Circle, στην υποομάδα «Ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα των αμυντικών μέτρων», η οποία συγκροτήθηκε στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 [πρακτικά της συνεδριάσεως της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 22· έγγραφα αριθ. 33.126/18849 έως 18862) και σημείωμα της Lafarge της 25ης Μαρτίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 47· έγγραφα αριθ. 33.126/4858 έως 4861)]. Ομοίως, ως προς την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, διαπιστώνεται ότι οι δύο άλλοι συμβαλλόμενοι στη συμφωνία που είχε ως σκοπό την αποτροπή των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, δηλαδή η Cementir και η Italcementi, είναι άμεσα μέλη της Cembureau που εκπροσωπήθηκαν στις συνεδριάσεις κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau.

4106 Εξάλλου, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή, η εκ μέρους της Unicem παράβαση της συμφωνίας Cembureau δεν συμβιβάζεται με το ακόλουθο κείμενο του τηλετυπήματος που απέστειλε η Italcementi στην Τιτάν στις 13 Μαΐου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, σημείο 8· έγγραφο αριθ. 33.126/19204): «Όσον αφορά τη σύμβαση μεταξύ του Τιτάνα και της Calcestruzzi για παραδόσεις τσιμέντου στην Ιταλία και τη συνεδρίαση που προβλέπεται να πραγματοποιηθεί στο Λουξεμβούργο στις 24 Μαΐου 1987, κατόπιν αιτήματος της ίδιας της Calcestruzzi, σας πληροφορούμε ότι εμείς, οι παραγωγοί τσιμέντου, θα συμμετάσχουμε προφανώς στην εν λόγω συνεδρίαση επειδή το θέμα μάς αφορά περισσότερο από κάθε άλλον. Συνεπώς, οι κκ. Pesenti, Testore και Carella (επικεφαλής της Italcementi, της Unicem και της Cementir αντίστοιχα) θα είναι στη διάθεσή σας μετά τη γενική συνέλευση της Cembureau ώστε να εξεύρουν μαζί σας λύση στο ζητούμενο πρόβλημα, διαπνεόμενοι από το ίδιο πνεύμα που χαρακτηρίζει εδώ και πολλά χρόνια τις σχέσεις των τσιμεντοβιομηχανιών των διαφόρων χωρών της Ευρώπης.»

4107 Επομένως, η σχέση μεταξύ, αφενός, των μέτρων που έλαβε η Unicem στο πλαίσιο ETF και, αφετέρου, της συμφωνίας Cembureau έχει αποδειχθεί. Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι η Unicem μετέσχε στην ενιαία παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση αυτή θα εξεταστεί στη συνέχεια.

4108 Υπενθυμίζεται ότι η Buzzi, η οποία δεν είναι ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau, μετέσχε σε δύο παραβάσεις των οποίων το αντικείμενο ταυτιζόταν με το αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή στην εναρμονισμένη πρακτική με τη Lafarge την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1868 και 4036) και στην εναρμονισμένη πρακτική με τη Vicat, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1959 και 4039).

4109 Ωστόσο, πρέπει εν προκειμένω να ελεγχθεί αν η Buzzi, όταν μετέσχε σ' αυτές τις γαλλοϊταλικές συμπράξεις, γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι, διά της συμμετοχής της αυτής, εντασσόταν στην πανευρωπαϊκή σύμπραξη που συνήφθη και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984. Όπως εξάλλου αναγνώρισε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση Τ-51/95, η ταυτότητα αντικειμένου και μόνο μεταξύ των διμερών ή πολυμερών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau δεν αρκεί για να αποδειχθεί η προσχώρηση αυτή (βλ. επίσης, ανωτέρω, σκέψη 4060). Πράγματι, μόνον αν η εκ μέρους της Buzzi γνώση της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau είχε

αποδειχθεί αρκούντως θα μπορούσε η συμμετοχή της στις εν λόγω γαλλοϊταλικές συμπράξεις να αποτελεί την έκφραση της προσχωρήσεώς της στη συμφωνία αυτή.

4110 Υπενθυμίζεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επικαλείται πλείονα στοιχεία αποδεικνύοντα γνώση της συμφωνίας Cembureau εκ μέρους των επιχειρήσεων που μετέσχαν σε διμερή ή πολυμερή σύμπραξη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4069 έως 4073). Η Επιτροπή δεν επικαλείται ούτε ένα από τα στοιχεία αυτά εις βάρος της Buzzi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 20 και 48).

4111 Για να αποδείξει την εκ μέρους της Buzzi γνώση της συμφωνίας Cembureau, η Επιτροπή αναφέρεται αποκλειστικώς στο ότι η προσφεύγουσα αυτή είχε επαφές στο πλαίσιο των γαλλοϊταλικών συμπράξεων με μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 2). Η Επιτροπή προσθέτει τα εξής: «Σημασία έχει το αντικειμενικό στοιχείο [των γαλλοϊταλικών συμπράξεων στις οποίες μετέσχε η Buzzi] το οποίο συμπίπτει με τη γενική συμφωνία» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 48, σημείο 2).

4112 Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε ήδη, η σύμπτωση του αντικειμενικού στοιχείου δεν αρκεί για να καταλογισθεί σε μια επιχείρηση η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau. Εξάλλου, καμία από τις έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να αποδείξει την ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των γαλλοϊταλικών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4033 έως 4042) δεν περιέχει ενδείξεις αποδεικνύουσες ότι η Buzzi γνώριζε τη συμφωνία Cembureau. Ελλείψει τέτοιων ενδείξεων, το γεγονός ότι η Buzzi είχε επαφές με επιχειρήσεις των οποίων η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau έχει θεμελιωθεί δεν αρκεί για να αποδειχθεί ότι γνώριζε τη συμφωνία αυτή.

4113 Επομένως, μολονότι η συμμετοχή της Buzzi στις διμερείς συμπράξεις τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α, β και γ, έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1819 έως 2035), η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η συμμετοχή στη συμφωνία αυτή αποτελούσε εκ μέρους της προσχώρηση στη συμφωνία Cembureau, η οποία ήταν πανευρωπαϊκή σύμπραξη χαρακτηριζόμενη από ιδιάζουσα βαρύτητα (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 46 και 65, σημείο 5). Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί ως προς την Buzzi.

2.4. Συμπεράσματα

4114 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή των CBR, Cembureau, FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, Dyckerhoff, SFIC, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, BDZ, Unicem, Valenciana, BCA, Asland, Uniland, Oficemen, Irish Cement, Cimpor, Secil, ATIC, Italcementi, Holderbank, Hornos Ibéricos, Aker, Euroc, Cementir, Blue Circle, ETE και Χαλκίς στη συμφωνία Cembureau. Δεδομένου ότι οι ενώσεις και οι επιχειρήσεις αυτές, διά της συμμετοχής τους, κατά περίπτωση, στις ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 2, 3, παράγραφος 1, στοιχεία

α και γ, 3, παράγραφοι 2 και 3, 4, παράγραφοι 1 έως 3, και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφάρμοζαν τη συμφωνία Cembureau, ορθώς θεωρήθηκε ότι αυτές οι διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις ήσαν συστατικά στοιχεία της συμφωνίας Cembureau και, κατά συνέπεια, η συμφωνία αυτή χαρακτηρίστηκε στην προσβαλλομένη απόφαση ως ενιαία συμφωνία (παράγραφος 46).

3. Γενικής φύσεως ισχυρισμοί αμφισβητούντες την ορθότητα της χρήσεως της εννοίας της ενιαίας συμφωνίας

4115 Πρώτον, οι FIC, SFIC, Vicat, Ciments français, Lafarge, Unicem, Uniland, Oficemen, Cimpor, Secil, Hornos Ibéricos και Blue Circle ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή ανέπτυξε έναν συλλογισμό που αποτελεί φαύλο κύκλο για να αποδείξει την ύπαρξη της ενιαίας συμφωνίας Cembureau. Έτσι, χαρακτήρισε θίγουσες τον ανταγωνισμό ορισμένες φαινομενικά αθώες ή έχουσες τοπική μόνο διάσταση ενέργειες, λόγω της εντάξεώς τους σε μια υποτιθέμενη ενιαία συμφωνία, στηριζόμενη συγχρόνως σ' αυτές για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau.

4116 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η Επιτροπή δεν συνήγαγε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau από την ύπαρξη των διμερών ή πολυμερών διακανονισμών τους οποίους διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά από τις άμεσες έγγραφες αποδείξεις που εκτίθενται στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 862 έως 1095), οι οποίες αποδεικνύουν ότι, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, εκδηλώθηκε σύμπτωση βουλήσεων, αφορώσα την αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη. Συνεπώς, στην προσβαλλομένη απόφαση, η απόδειξη της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau ουδόλως εξαρτάται από την ύπαρξη των μέτρων εφαρμογής της. Ομοίως, η Επιτροπή βασίστηκε πάντοτε σε έγγραφα για να χαρακτηρίσει ως παραβάσεις τις διάφορες ενέργειες που καταγγέλλονται με τα άρθρα 2, 3 και 4, παράγραφοι 1 έως 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ο συλλογισμός της Επιτροπής δεν αποτελεί φαύλο κύκλο καθόσον η Επιτροπή συνάγει ότι οι δραστηριότητες της EPC αποτελούσαν παράβαση από το ότι όλα τα μέλη της EPC είναι έμμεσα μέλη της Cembureau και, συνεπώς, υποχρεούνται να τηρούν τον κανόνα των εγχωρίων αγορών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3879). Πάντως, τα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία που προέβαλε η Επιτροπή στηρίζουν το συμπέρασμά της ότι οι δραστηριότητες της EPC συνιστούσαν παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεδομένου ότι σκοπούσαν στην «αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3882 έως 3933). Επομένως, στην προσβαλλομένη απόφαση, η απόδειξη του ότι τα μέτρα τα οποία διαπιστώνουν τα άρθρα 2, 3, 4, παράγραφοι 1 έως 3, και 6 συνιστούν παράβαση δεν στηρίζεται στη θεωρητική ένταξή τους στη συμφωνία Cembureau, αλλά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις.

4117 Δεύτερον, οι Vicat, Heidelberger, Italcementi και Blue Circle ισχυρίζονται ότι, χρησιμοποιώντας τη θεωρία της ενιαίας συμφωνίας, η Επιτροπή συρρίκνωσε και μάλιστα ανέστρεψε το βάρος αποδείξεως, απαλλάσσοντας εαυτήν από την απόδειξη της υπάρξεως συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς κάθε αποδέκτη της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή θεώρησε ότι τεκμαίρεται ότι όλες οι δραστηριότητες των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών αποτελούσαν εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau και διαμόρφωσε έτσι ένα τεκμήριο ενοχής. Η Blue Circle υπογραμμίζει επίσης ότι από διάφορα χωρία της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή θεώρησε ότι δεν όφειλε να

αποδείξει τις διάφορες παραβάσεις, αλλά ότι οι καθών επιχειρήσεις όφειλαν να αποδείξουν ότι οι διαλαμβανόμενοι στην ΑΑ ισχυρισμοί ήσαν ψευδείς.

4118 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Οι διάφορες παραβάσεις τις οποίες καταγγέλλει η ΑΑ και διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση, καθώς και η συμμετοχή των διαφόρων εμπλεκομένων προσφευγουσών στις παραβάσεις αυτές, δεν αποδείχθηκαν βάσει ενός τεκμηρίου ενοχής, αλλά βάσει αμέσων εγγράφων αποδείξεων.

4119 Εξάλλου, το γεγονός ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή κρίνει ότι οι ισχυρισμοί της Blue Circle και των λοιπών αποδεκτών της αποφάσεως αυτής δεν αποδυναμώνουν τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη στην ΑΑ βάσει αμέσων εγγράφων αποδείξεων ουδόλως εμφαίνει ότι η Επιτροπή ανέστρεψε το βάρος της αποδείξεως.

4120 Τρίτον, η Heidelberger, η Uniland και η Oficemen βάλλουν κατά του χαρακτηρισμού της ενιαίας συμφωνίας ο οποίος δόθηκε στα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της Cembureau, δεδομένου ότι από το διατακτικό της αποφάσεως προκύπτει πλήρης έλλειψη ταυτότητας υποκειμένων μεταξύ των διαφόρων παραβάσεων. Υπογραμμίζουν ότι ορισμένες παραβάσεις καταλογίζονται στη Cembureau και στα μέλη της (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2), άλλες σε ορισμένα άμεσα μέλη και σε ορισμένα έμμεσα μέλη της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρα 3, παράγραφοι 2 και 3, και 4, παράγραφοι 1 έως 3), άλλες ακόμη αποκλειστικώς σε έμμεσα μέλη της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρα 3, παράγραφος 1, και 6) ή σε επιχειρήσεις μη μετέχουσες στη Cembureau (περίπτωση της Buzzi· προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1).

4121 Η Aker και η Euroc παρατηρούν ότι για καμία από τις διμερείς ή τις πολυμερείς συμπράξεις οι οποίες φέρονται ότι εφαρμόζονταν σε συγκεκριμένες αγορές δεν αποδείχθηκε ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις θεωρούσαν ότι εφάρμοζαν κάποια συμφωνία Cembureau, ότι επέβαλλαν κυρώσεις σε άλλες επιχειρήσεις αν δεν τηρούσαν τη συμφωνία αυτή, ότι απειλούσαν να αναφέρουν τις περιπτώσεις «αθεμίτου ανταγωνισμού» ενώπιον της Cembureau, ότι θεωρούσαν ότι η συμπεριφορά τους οφειλόταν σε κάποια συμφωνία Cembureau και ότι επικαλούνταν τη συμφωνία αυτή. Τονίζουν επίσης ότι, σε πολυάριθμες περιπτώσεις, η επίμαχη συμπεριφορά εκδηλωνόταν μόνο σε τοπικές ή περιφερειακές αγορές.

4122 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι, στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, είχε συναφθεί η συμφωνία Cembureau, η οποία αφορούσε τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 862 έως 1095). Η επιτυχία της συμφωνίας αυτής εξηρτάτο από τη γενικευμένη εφαρμογή της. Πράγματι, λαμβανομένης υπόψη της αλληλεξαρτήσεως των διαφόρων εγχωρίων αγορών, υπήρχε κίνδυνος κάθε ενέργεια σε ορισμένη αγορά να διαδοθεί, σαν κύμα, στις πλέον απομακρυσμένες αγορές. Για τον λόγο αυτόν η συμφωνία Cembureau προέβλεπε, σε περίπτωση μη ελεγχομένων εξαγωγών στην Ευρώπη, την οργάνωση «διμερών ή πολυμερών διαλόγων» για να τηρηθεί ο «κανόνας του παιχνιδιού» [σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου της Cembureau για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19,

σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585)]. Έτσι, η ενιαία συμφωνία Cembureau εφαρμόσθηκε σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και τοπικώς.

4123 Επομένως, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, το γεγονός ότι διάφορες επιχειρήσεις διαδραμάτισαν διαφόρους ρόλους κατά την επιδίωξη ενός κοινού στόχου δεν καταργεί την ταυτότητα υποκειμένων (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, τρίτο εδάφιο). Πράγματι, κάθε μέρος του οποίου η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί, συνέβαλε, εντός της δικής του σφαίρας επιρροής, στην επιδίωξη του κοινού στόχου, μετέχοντας σε ένα ή περισσότερα από τα μέτρα εφαρμογής τα οποία αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση, έχοντας επίγνωση του ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα ελάμβαναν παρεμφερή μέτρα κατά τον χρόνο που θα απειλούνταν τα εθνικά τους σύνορα. Έτσι, οι δραστηριότητες των διαφόρων μετασχόντων στη συμφωνία Cembureau αλληλεπιδρούσαν για να συντελούν στην επίτευξη του κοινού στόχου που επιδίωκαν, δηλαδή του γενικευμένου σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της ρυθμίσεως των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη.

4124 Το γεγονός ότι κανένα από τα έγγραφα που αφορούν τις διμερείς και τις πολυμερείς συμπράξεις δεν αναφέρει ρητώς τη συμφωνία Cembureau δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση αυτή. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η συμφωνία Cembureau δεν αφορά επίσημη συμφωνία, αλλά ανεπίσημη σύμπτωση βουλήσεων αφορώσα «τον σεβασμό των εγχώριων αγορών και τη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μία χώρα στην άλλη, ήτοι την κατανομή των αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 9) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 998).

4125 Συνεπώς, οι ισχυρισμοί των Heidelberger, Uniland, Oficemen, Aker και Euroc πρέπει να απορριφθούν.

4126 Τέταρτον, η Heidelberger και η Hornos Ibéricos ισχυρίζονται ότι, αντιθέτως προς τα πραγματικά περιστατικά που αναλύονται στις υποθέσεις «πολυπροπυλένιο» (βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 263, και απόφαση BASF κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1852, σκέψεις 244 επ.), οι δήθεν συμβαλλόμενοι στη συμφωνία Cembureau δεν μετέσχαν σε σύστημα τακτικών συνεδριάσεων. Οι ως άνω προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι μια ενιαία συμφωνία απαιτεί τουλάχιστον οργάνωση τακτικών συνεδριάσεων ή διαφόρων επαφών κατά τις οποίες οι μετέχοντες παρίστανται κατά κανόνα ή, τουλάχιστον, τακτικά και εξετάζονται οι στόχοι των διακανονισμών και οι λεπτομέρειες εφαρμογής τους. Εν προκειμένω, εκτός από τις τρεις διεξαχθείσες μεταξύ της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 7ης Νοεμβρίου 1984 συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αναφέρει η προσβαλλομένης απόφαση, δεν υπήρξε καμία άλλη συνεδρίαση στην οποία παρέστη ή εκπροσωπήθηκε η πλειονότητα των επιχειρήσεων/ενώσεων τις οποίες απαριθμεί το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4127 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, το γεγονός ότι η παράβαση είναι ενιαία απορρέει από την ενότητα του σκοπού που επιδίωκε κάθε μετασχών στη συμφωνία Cembureau και όχι από τις λεπτομέρειες εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau ήταν απλό. Επρόκειτο περί της αρχής «ο καθένας στον χώρο του». Αντιθέτως προς τη σύμπραξη που αποτέλεσε αντικείμενο των υποθέσεων «πολυπροπυλένιο», ο στόχος της

οποίας συνίστατο στην αύξηση των τιμών στην αγορά, δεν επιβαλλόταν η οργάνωση περιοδικών συνεδριάσεων για την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau. Η τήρηση της συναφθείσας συμφωνίας προϋπέθετε μόνον ότι κάθε μετέχων δεν έπρεπε να εμπλακεί σε μη ελεγχόμενες εξαγωγές τσιμέντου προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες και ότι έπρεπε να «οργαν[ώνονται], κάθε φορά που [ήταν] απαραίτητο, διμερείς ή πολυμερείς διάλογοι» ώστε να τηρείται ο «κανόνας του παιχνιδιού» [σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου της Cembureau για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585)].

4128 Πέμπτον, οι Heidelberger, Unicem, BCA, Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle ισχυρίζονται ότι, με βάση τη θεωρία περί της ενιαίας συμφωνίας, θεωρήθηκαν υπεύθυνες για όλα τα πραγματικά περιστατικά που διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση, περιλαμβανομένων των περιστατικών που δεν τους προσάπτει ειδικώς. Έτσι, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή κατά την οποία η ευθύνη που απορρέει από την παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, έχει ατομικό χαρακτήρα (προτάσεις του δικαστή B. Vesterdorf, ασκούντος καθήκοντα γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 1053, σ. II-953).

4129 Ωστόσο, ο ατομικός χαρακτήρας της ευθύνης για παραβάσεις του άρθρου 85 της Συνθήκης δεν εμποδίζει την Επιτροπή να χαρακτηρίσει ως ενιαία παράβαση διάφορες ενέργειες πλειόνων ενδιαφερομένων, εφόσον, όπως εν προκειμένω, έχει αποδειχθεί ότι οι ενδιαφερόμενοι θεωρούσαν τις ενέργειες αυτές ως τη συμβολή τους σε ένα συνολικό σχέδιο που συνέδεε ολόκληρη τη βιομηχανία του τσιμέντου. Επομένως, η Επιτροπή απέδειξε την ατομική συμμετοχή των εμπλεκομένων προσφευγουσών στην ενιαία συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4114).

4130 Έκτον, η Italcementi και η Cementir προσάπτουν στην Επιτροπή ότι χρησιμοποίησε την έννοια της ενιαίας παραβάσεως για να συναγάγει απλώς και μόνον από την ιδιότητά τους ως μέλους της Cembureau τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4131 Ο ισχυρισμός αυτός στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της προσβαλλομένης αποφάσεως και πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, η απόδειξη της συμμετοχής της Italcementi και της Cementir, αμέσων μελών της Cembureau, στην ενιαία συμφωνία Cembureau δεν στηρίζεται μόνο στην άμεση υπαγωγή τους στη Cembureau αλλά επίσης και προπάντων στη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1302 και 1342 έως 1353).

4132 Έβδομον, η Blue Circle προσάπτει την Επιτροπή ότι διαπίστωσε την ύπαρξη μιας ενιαίας συμφωνίας Cembureau στηριζόμενη στα τρία έγγραφα που επισημαίνει η παράγραφος 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή στα δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle, το ένα με ημερομηνία 1 Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334), το άλλο χωρίς ημερομηνία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11335 έως 11337), και στη δήλωση του προέδρου της Ηρακλής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/19875 έως 19877).

4133 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η Επιτροπή στηρίχτηκε στην ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των ενεργειών τις οποίες επισημαίνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως και του περιεχομένου της εν λόγω συμφωνίας Cembureau, όπως αυτό προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τα τρία έγγραφα που επικαλείται η προσφεύγουσα και από τα έγγραφα που παραθέτουν οι παράγραφοι 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και στη σκέψη ότι τα μέρη μετέσχαν, έχοντας πλήρη γνώση της συμφωνίας Cembureau, στις ενέργειες τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, για να καταλήξει ότι οι διάφορες αυτές ενέργειες απέρρεαν από μία ενιαία συμφωνία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46).

4134 Όγδοον, οι Italcementi, Aker, Euroc, Cementir και Blue Circle ισχυρίζονται ότι, αποφασίζοντας να αποσύρει τις εθνικές συμπράξεις, η Επιτροπή ήλθε σε αντίφαση με τη θεωρία της περί της υπάρξεως ενιαίας παραβάσεως.

4135 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι ουδέποτε η Επιτροπή ισχυρίστηκε, στην ΑΑ, ότι οι σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις τις οποίες αφορούσε η ΑΑ ενέπιπταν στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 119). Η Επιτροπή έκρινε ότι μόνον οι «πραγματοποιηθείσες ρυθμίσεις στο πλαίσιο του Cembureau και οι διμερείς και πολυμερείς συνεδριάσεις και επαφές» τις οποίες περιγράφουν οι παράγραφοι 59 έως 62 και 66 έως 68 των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις κεφαλαίων της ΑΑ αποτέλεσαν ενιαία και διαρκή συμφωνία (ΑΑ, παράγραφος 59). Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε αντίφαση αποσύροντας τις σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις κατά το πέρας της διοικητικής διαδικασίας και εμμένοντας συγχρόνως στην άποψή της που βασίζεται στην ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας.

4136 Ένατον, η Oficemen ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή στηρίχτηκε στο κριτήριο της υποκειμενικής ταυτότητας των μετασχόντων για να αποδείξει την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ μιας ειδικής συμφωνίας και της συμφωνίας Cembureau είχε ως αποτέλεσμα, λόγω του μεγάλου αριθμού των φερομένων ως μετασχόντων στη συμφωνία Cembureau, να συσχετισθεί με τη συμφωνία Cembureau σχεδόν κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική την οποία εφάρμοσαν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί τσιμέντου. Το ίδιο συμπέρασμα επιβάλλεται, όσον αφορά το κριτήριο της ταυτότητας αντικειμένου, δεδομένου ότι η Επιτροπή προσδίδει στη συμφωνία Cembureau ευρύ περιεχόμενο.

4137 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η Επιτροπή δεν χρησιμοποίησε τεκμήριο προσχωρήσεως ολόκληρης της βιομηχανίας τσιμέντου στη συμφωνία Cembureau για να αποδείξει την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ των διαφόρων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau και της συμφωνίας αυτής. Η Επιτροπή απέδειξε ότι τα «μέτρα εφαρμογής» τα οποία αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, εξαιρουμένων των ενεργειών τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, 4, παράγραφος 4, και 5, είχαν ως αντικείμενο τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και έτσι επιδίωκαν τον ίδιο σκοπό με τη συμφωνία Cembureau. Το αντικείμενο καθαυτό της συμφωνίας Cembureau και των μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής προκύπτει σαφώς από τις έγγραφες αποδείξεις που εκθέτει η προσβαλλομένη απόφαση. Μετέχοντας σε μέτρο που είχε το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, οι διάφορες προσφεύγουσες εκδήλωσαν την προσχώρησή τους στη συμφωνία Cembureau, την οποία γνώριζαν.

4138 Τέλος, δέκατον, η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι η ανομοιογένεια των συνθηκών ανταγωνισμού και η τοπική διάσταση των αγορών στην Κοινότητα δεν συμβιβάζονται με τη θεωρία της Επιτροπής περί υπάρξεως ενιαίας συμφωνίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

4139 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, η οικονομική ανάλυση της αγοράς του τσιμέντου δεν μπορεί να αναιρέσει τα αναμφισβήτητα πραγματικά περιστατικά που προκύπτουν από τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία ορθώς στηρίχτηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο εν λόγω ισχυρισμός δεν μπορεί ούτε να αναιρέσει την ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των διαφόρων «μέτρων εφαρμογής» και της συμφωνίας Cembureau, πράγμα το οποίο παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να χαρακτηρίσει τη συμφωνία αυτή ως ενιαία συμφωνία συνδέουσα όλους όσους μετέχαν, όπως η Aker και η Euroc (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4063 έως 4065), στα μέτρα αυτά έχοντας πλήρη επίγνωση της συμφωνίας Cembureau.

4. Ιδιαίτερες περιστάσεις αποδεικνύουσες ότι οι διάφορες διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις δεν αποτελούσαν μέτρα εφαρμογής της ενιαίας συμφωνίας Cembureau

4140 Ορισμένες προσφεύγουσες επισημαίνουν διάφορες περιστάσεις σχετικές με τις διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις στις οποίες μετέχαν, οι οποίες αντικρούουν την άποψη της Επιτροπής ότι οι συμπράξεις αυτές αποτελούσαν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4141 Έτσι, η Lafarge ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, παραλείποντας να της καταλογίσει τις παραβάσεις οι οποίες αφορούν τις ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών και τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ενώ υποτίθεται ότι οι παραβάσεις αυτές σκοπούσαν στη διευκόλυνση της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau η προσχώρηση στην οποία της προσάπτεται, υποπίπτει σε αντίφαση και αποδεικνύει έτσι την έλλειψη σχέσεως μεταξύ των ανταλλαγών αυτών και της συμφωνίας Cembureau.

4142 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Οι ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως προσήφθησαν στη Cembureau και σε όλα τα άμεσα μέλη της. Η σχέση μεταξύ αυτών των ανταλλαγών πληροφοριών και της συμφωνίας Cembureau προκύπτει σαφώς, τόσο από την αποδειχθείσα ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των δύο αυτών παραβάσεων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4032), όσο και από το ότι η Cembureau και τα άμεσα μέλη της μετέσχαν στις εν λόγω ανταλλαγές πληροφοριών έχοντας «πλήρη επίγνωση» της συμφωνίας Cembureau, δεδομένου ότι ακριβώς η Cembureau και τα άμεσα μέλη της — εξαιρουμένης της Unicem — συνήψαν τη συμφωνία αυτή και στη συνέχεια την επιβεβαίωσαν, κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες αναφέρει η παράγραφος 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, οι ενέργειες που διαπιστώνει το άρθρο 2 μπορούν κάλλιστα να θεωρηθούν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau εκ μέρους της Cembureau και των αμέσων μελών της, εξαιρουμένης της Unicem (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1695 έως 1699). Το γεγονός ότι οι ενέργειες αυτές δεν καταλογίσθηκαν στα έμμεσα μέλη της Cembureau — και ιδίως στη Lafarge — στα οποία προσήφθη η προσχώρηση στη συμφωνία Cembureau δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση τα κατά τα άνω αποδειχθέντα.

4143 Εξάλλου, οι Cembureau, FIC, SFIC, Lafarge, BCA, Oficemen, Cimpor, Secil, ATIC, Aker, Euroc και Blue Circle ισχυρίζονται ότι οι περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορούν να θεωρηθούν μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, δεδομένου ότι οι ανταλλαγές αυτές άρχισαν το 1980, σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στην ίδια την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 16, σημείο 8).

4144 Ωστόσο, το γεγονός ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών άρχισαν πολύ πριν από την έγκριση της συμφωνίας Cembureau ουδόλως μπορεί να αποδυναμώσει τη διαπίστωση ότι οι ανταλλαγές αυτές σκοπούσαν στη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau, μετά τη σύναψη της συμφωνίας αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1625 έως 1647).

4145 Όσον αφορά τις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Vicat υπογραμμίζει ότι ουδέποτε έγινε μνεία των σχέσεων «Γαλλίας-Ιταλίας» ως «καίριου ζητήματος» κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

4146 Ομοίως, όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Cimpor, η Secil και η Oficemen υπογραμμίζουν ότι το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας ουδέποτε θεωρήθηκε πηγή τριβής μεταξύ δύο μερών κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Εξάλλου, από κανένα από τα έγγραφα του φακέλου δεν προκύπτει ότι το εμπόριο τσιμέντου μεταξύ Ισπανίας και Πορτογαλίας αποτέλεσε αντικείμενο συζητήσεων στο πλαίσιο των οργάνων της Cembureau ή μιας επιτροπής ή ομάδας εργασίας την οποία να αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση.

4147 Ωστόσο, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, πέμπτο και έκτο εδάφιο), το γεγονός ότι δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι ορισμένες τριβές μεταξύ δύο ή περισσοτέρων μερών συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας στο πλαίσιο των οποίων συνήφθη ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau ουδόλως αποκλείει το ότι οι διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις που συνήφθησαν ως αντίδραση στις τριβές αυτές αποτέλεσαν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Συναφώς, από το σχέδιο εισαγωγικής εκθέσεως του προέδρου της Cembureau για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5· έγγραφα αριθ. 33.126/11583 έως 11585) προκύπτει ότι, για να «αμβλ[υνθεί] η εξέλιξη των αγορών», έπρεπε «οργαν[ώνονται], κάθε φορά που [ήταν] απαραίτητο, διμερείς ή πολυμερείς διάλογοι για κάθε επιμέρους περίπτωση». Επομένως, ο μηχανισμός της συμφωνίας Cembureau προέβλεπε, οσάκις υπήρχε ανάγκη, τη διεξαγωγή διμερών ή πολυμερών διαλόγων μεταξύ των αμέσως ενδιαφερομένων και όχι τη διεξαγωγή συζητήσεων στο πλαίσιο της Cembureau. Έτσι, μόνον οι χαρακτηρισθείσες ως «καίρια ζητήματα» αγοραπωλησίες τσιμέντου μεταξύ μελών, για τις οποίες δεν βρέθηκε λύση επί τόπου, συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

4148 Συνεπώς, ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί.

4149 Η Oficemen ισχυρίζεται επίσης ότι η σχέση της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου με τη συμφωνία Cembureau στηρίζεται σε καθαρή εικασία και σε συλλογισμό που αποτελεί φαύλο κύκλο. Κατ' ουσίαν, η Επιτροπή ισχυρίστηκε απλώς ότι το γεγονός ότι η σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου δεν συζητήθηκε στο πλαίσιο της Cembureau δεν αποδεικνύει ότι η σύμπραξη αυτή δεν είχε σχέση με τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι η εν λόγω συμφωνία προϋπέθετε ότι μόνον οι συγκρούσεις που δεν επιλύθηκαν μέσω απ' ευθείας επαφών έπρεπε να συζητηθούν στο επίπεδο αυτό (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, πέμπτο και έκτο εδάφιο). Η Επιτροπή όμως συνήγαγε το χαρακτηριστικό αυτό της συμφωνίας Cembureau από το ίδιο το γεγονός ότι η σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου αποτέλεσε αντικείμενο συζητήσεων στο πλαίσιο της Cembureau.

4150 Ο ισχυρισμός αυτός ωσαύτως δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Η σχέση της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου και της συμφωνίας Cembureau στηρίζεται στη διαπίστωση ότι οι μετέχοντες στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, οι οποίοι γνώριζαν όλοι τη συμφωνία Cembureau, πρέπει να αντιλήφθηκαν ότι, διά της συμμετοχής τους στη σύμπραξη αυτή, η οποία επιδίωκε τον ίδιο στόχο με τη συμφωνία Cembureau, εφάρμοζαν το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας.

4151 Εξάλλου, ουδέποτε η Επιτροπή στήριξε το συμπέρασμά της ότι η συμφωνία Cembureau δεν επέβαλλε κατ' ανάγκη «να έχει γίνει ρητή αναφορά σε κάθε διμερή ή πολυμερή κατάσταση κατά τις συνεδριάσεις της Cembureau» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, πέμπτο εδάφιο) στη διαπίστωση ότι ουδέποτε έγινε μνεία της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου στο επίπεδο της Cembureau, αλλά το στήριξε σε διάφορα αποσπάσματα εγγράφων αποδεικνύοντα ότι, για να αμβλυνθεί η εξέλιξη των αγορών, η προτεραιότητα δόθηκε, πρώτον και κύριον, στους διμερείς ή πολυμερείς διαλόγους και ότι στο επίπεδο της Cembureau έπρεπε να συζητηθούν μόνον τα «καίρια ζητήματα» που δεν μπορούσαν να επιλυθούν μόνο με τις επαφές μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 2, τελευταίο εδάφιο).

4152 Όσον αφορά την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Dyckerhoff, SFIC, Lafarge, Oficemen, Aker, Euroc και Blue Circle υποστηρίζουν ότι, ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι υπήρξε η σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η σύμπραξη αυτή είχε σχέση με τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι τέθηκε σε εφαρμογή πολύ πριν από το 1983. Συνεπώς, λόγω του ότι ήταν προγενέστερη, η σύμπραξη αυτή δεν είχε καμία σχέση με τη συμφωνία που συνήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

4153 Εντούτοις, ακόμη και αν η σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών είναι προγενέστερη της συμφωνίας Cembureau, η σχέση μεταξύ τους προκύπτει όχι μόνον από την ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των συμπράξεων αυτών και από το γεγονός ότι όλες οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, των οποίων η συμμετοχή στις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, έχει αποδειχθεί, είχαν εξουσιοδοτήσει έναν υπάλληλό τους να τις εκπροσωπήσει στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau, αλλά και από τα έγγραφα που αφορούσαν τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984. Έτσι, στο μνημόνιο προς τον πρόεδρο για τη συνεδρίαση αυτή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), η παράβαση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών στο εμπόριο μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας χαρακτηρίστηκε «καίριο ζήτημα», πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι η γαλλογερμανική σύμπραξη θεωρήθηκε από τους ίδιους τους επικεφαλής αντιπροσωπείας ως συστατικό στοιχείο της συμφωνίας Cembureau.

4154 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι μετέχοντες στη γαλλογερμανική σύμπραξη είχαν επίγνωση του ότι η συμμετοχή τους στη σύμπραξη αυτή, σύμφωνα με τον «κανόνα του παιχνιδιού» που αποφασίστηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, θα εθεωρείτο από τους λοιπούς μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau ως εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία αυτή, από την ως άνω ημερομηνία.

4155 Όσον αφορά τις παραβάσεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Lafarge επικαλείται το δήθεν περιορισμένο αντικείμενο της ETF — που ήταν η αντιμετώπιση των απειλών εξαγωγών προελεύσεως Ελλάδος, οι οποίες υποτίθεται ότι επιχορηγούνταν παρανόμως — για να αμφισβητήσει τη σχέση μεταξύ, αφενός, της ETF και των μέτρων εφαρμογής της και, αφετέρου, της συμφωνίας Cembureau, που επιδίωκε ευρύτερο στόχο.

4156 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι η ETF συνεστήθη κυρίως για να αντιμετωπίσει το ελληνικό πρόβλημα, είχε γενικότερο προορισμό απ' ό,τι της προσδίδει η Lafarge, δεδομένου ότι σκοπός της ήταν «να μελετά μέτρα για την εξουδετέρωση των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη [πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 στη Γενεύη» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 15· παράρτημα 15 του υπομνήματος απαντήσεως της Aker και της Euroc στην ΑΑ)] ή ακόμη να «εξετάζει τα πιθανά "αποτρεπτικά" και "προτρεπτικά μέτρα" σε περίπτωση διοχέτευσης φθηνού τσιμέντου στις ευρωπαϊκές αγορές» [περίληψη των παρεμβάσεων και των συμπερασμάτων της συνεδρίασης των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των εκπροσώπων της task-force στο Baden-Baden στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 22· έγγραφα αριθ. 33.126/18849 έως 18862)]. Συνεπώς, υπήρξε πλήρης ταυτότητα αντικειμένου, περιλαμβανομένης της γεωγραφικής εκτάσεως εφαρμογής, μεταξύ της ETF και της συμφωνίας Cembureau.

4157 Οι Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Irish Cement, Italcementi, Aker και Euroc αμφισβητούν επίσης το ουσιώδες των διαφόρων στοιχείων που προέβαλε η Επιτροπή στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να αποδείξει την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ της ETF και της Cembureau. Ισχυρίζονται ότι δεν υπήρχε θεσμική σχέση μεταξύ της Cembureau και της ETF.

4158 Η Ciments français ισχυρίζεται, βασιζόμενη στην απόφαση AITEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2554 (σκέψεις 141 και 142), ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας εκτιμώντας ότι η ενιαία συμφωνία περί της ETF αποτελούσε σοβαρή εφαρμογή της αρχής Cembureau, χωρίς να έχει εξετάσει τα προβλέψιμα αποτελέσματα των επιχορηγήσεων που παρασχέθηκαν στους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου επί του ανταγωνισμού και επί του διακρατικού εμπορίου.

4159 Εντούτοις, δεδομένου ότι αποδείχθηκαν η ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των παραβάσεων που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως και της συμφωνίας Cembureau, καθώς και η επίγνωση την οποία είχαν οι μετέχοντες στις παραβάσεις αυτές ότι εφαρμόζουν τη συμφωνία Cembureau, δεν έχει σημασία, για την εκτίμηση της σχέσεως μεταξύ της συμπράξεως ETF και της συμφωνίας Cembureau, αν η ETF ήταν μέλος της Cembureau και είχε θεσμικές σχέσεις μ' αυτήν, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή βάσει των διαφόρων ενδείξεων που προβάλλει στην παράγραφο 24, σημείο 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4160 Εξάλλου, ανεξαρτήτως του αν οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην ελληνική βιομηχανία νόθευσαν τον ανταγωνισμό και έθιξαν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι τα ιδιωτικής φύσεως μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF αποτελούσαν σοβαρή εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού επιχειρήσεων και ενώσεων που μετείχαν στη συμφωνία ETF και της πλήρους ταυτότητας μεταξύ της συμφωνίας αυτής και της συμφωνίας Cembureau.

4161 Τέλος, η Lafarge και η Blue Circle ισχυρίζονται ότι η εναρμονισμένη πρακτική την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ακόμη και αν είχε αποδειχθεί, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει σχέση με τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι αυτή η φερόμενη σύμπραξη είχε τεθεί σε εφαρμογή πολύ πριν από το 1983. Συνεπώς, η συνεργασία στο πλαίσιο της EPC, λόγω του ότι ήταν προγενέστερη, δεν είχε καμία σχέση με τη συμφωνία που συνήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983.

4162 Ο ισχυρισμός αυτός κατέστη άνευ αντικειμένου, δεδομένου ότι το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, κατά το μέτρο που διαπιστώνει την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3980). Από την ημερομηνία αυτή και μετά, όμως, έχει αποδειχθεί ότι ορισμένα μέλη της EPC επιδίωξαν, συνεργαζόμενα στο πλαίσιο της επιτροπής αυτής, να επιτύχουν τον στόχο της συμφωνίας Cembureau.

4163 Η Lafarge υπογραμμίζει επίσης ότι κανένα από τα έγγραφα που αφορούν την EPC δεν αναφέρεται στο περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau.

4164 Υπενθυμίζεται ότι έχει αποδειχθεί ότι ορισμένα μέλη της EPC επιδίωξαν, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτής της επιτροπής εξαγωγών, να ενισχύσουν τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών διοχετεύοντας τα πλεονάσματα παραγωγής προς τις τρίτες χώρες και ότι εφάρμοσαν έτσι τη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4055, 4056, 4086, 4087, 4099 και 4100). Το γεγονός ότι κανένα από τα έγγραφα που αφορούν την EPC δεν αναφέρει ρητώς τη συμφωνία Cembureau, η οποία, εξάλλου, δεν αποτελεί επίσημη συμφωνία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4124), δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση αυτή.

5. Ιδιαίτερες περιστάσεις αποδεικνύουσες ότι ορισμένες προσφεύγουσες αποστασιοποιήθηκαν από την ενιαία συμφωνία Cembureau ή ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία αυτή δεν αποτελούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης

4165 Οι CBR, Unicem και Blue Circle ισχυρίζονται κατ' αρχάς ότι δεν μετέσχαν στις διμερείς επαφές που συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας τις οποίες επισήμανε η Επιτροπή, επαφές τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Unicem υπογραμμίζει ότι τα εκτεθέντα κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, ότι δηλαδή «η πίεση η οποία οφειλόταν στο εμπόριο μεταξύ των μελών υποχώρησε σημαντικά χάρη στη

βελτίωση των διμερών επαφών» (από 2 Απριλίου 1984 σημειώσεις σχετικά με τη συνεδρίαση· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737), έπρεπε να αποτελεί απαλλακτικό στοιχείο υπέρ της, λαμβανομένου υπόψη του ότι ουδέποτε μετέσχε σε τέτοιου είδους διμερείς επαφές.

4166 Οι ισχυρισμοί αυτοί είναι αλυσιτελείς, δεδομένου ότι η Επιτροπή ορθώς δέχθηκε ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις μετέσχαν στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, διά της συμμετοχής τους σε συστατικά στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4087 και 4104).

4167 Στη συνέχεια, η CBR ισχυρίζεται ότι αποστασιοποιήθηκε από τη συμφωνία Cembureau διά μέσου της εθνικής της ενώσεως, της FIC. Παραπέμπει κατ' αρχάς στα πρακτικά της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της FIC της 1ης Σεπτεμβρίου 1987 (παράρτημα 3 του δικογράφου της προσφυγής), από τα οποία επισημαίνει δύο χωρία. Το πρώτο χωρίο (σ. 2 και 3 των πρακτικών), το οποίο αφορά το «σεμινάριο στρατηγικού σχεδιασμού της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας στο Aldermaston στις 2 και 3 Οκτωβρίου 1987», εκθέτει ότι «η Cembureau δεν έχει ως αποστολή να εκπονήσει και να υποδείξει την πολιτική της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας ούτε να αναλάβει την από οικονομικής απόψεως αστυνόμευση της βιομηχανίας αυτής». Το δεύτερο χωρίο (σ. 6 των πρακτικών), το οποίο αναφέρεται στο θέμα «Διάρθρωση της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας και παραγωγική ικανότητα ενόψει των ετών 1990-2000», εκθέτει, αναφερόμενο σε ένα ερωτηματολόγιο που υπέβαλε η Cembureau σχετικά με την παραγωγική ικανότητα, τα εξής: «Θα έχει ως αποτέλεσμα την παραβολή των απορρήτων στρατηγικών στοιχείων των εταιριών μελών προκειμένου να εκπονηθεί μια ευρωπαϊκή στρατηγική της τσιμεντοβιομηχανίας, πράγμα το οποίο πρέπει να αποφύγει η Cembureau. Συνεπώς, το συμβούλιο [της FIC] δεν βλέπει καμία χρησιμότητα στο να δοθεί απάντηση. Ζητείται από τον κ. Latteur να συντάξει ένα σχέδιο απαντήσεως στη Cembureau, με το οποίο να συνοψίζονται οι κύριες επικρίσεις που διατυπώθηκαν κατά τη συνεδρίαση επ' αυτής της ατυχούς πρωτοβουλίας και να διατυπώνεται άρνηση να δοθεί απάντηση εξ ονόματος των βελγικών τσιμεντοβιομηχανιών.»

4168 Στη συνέχεια, η CBR αναφέρεται στην παρέμβαση του επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας J. Van Hove, ο οποίος δήλωσε κατά τη συνεδρίαση της επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, όσον αφορά τις «ανεξέλεγκτες εισαγωγές», ότι ήταν περιττό να γίνει τέτοια συζήτηση στο πλαίσιο της Cembureau (από 2 Απριλίου 1984 σημειώσεις σχετικά με τη συνεδρίαση· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737). Κατά τη CBR, η παρατήρηση αυτή αντανακλούσε τη θέση που έλαβε η CLC (βλ., ανωτέρω, σκέψη 799) στις 17 Μαρτίου 1983 όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο, κατά την οποία «δεν επιτρ[επόταν] η υιοθέτηση κοινής στάσεως σε επίπεδο CLC, ούτε καν μεταξύ βιομηχανιών και/ή μεταξύ επιχειρήσεων παραγωγής τσιμέντου» (παράρτημα 7 του δικογράφου της προσφυγής· σ. 5 του σχεδίου πρακτικών της συνεδριάσεως της CLC της 17ης Μαρτίου 1983), θέση η οποία συζητήθηκε και, στη συνέχεια, εγκρίθηκε κατά τη διάρκεια προηγούμενης συζητήσεως στο πλαίσιο της FIC (βλ. παραρτήματα 8, 9 και 9 b του δικογράφου της προσφυγής).

4169 Κατά τη CBR, οι παρεμβάσεις του J. Van Hove κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας αντικατόπτριζαν τη μόνιμη μέριμνα να διατηρηθεί σε ισχύ κάθε μέτρο το οποίο μπορούσε να λάβει η Cembureau εντός των ορίων του άρθρου 85 της Συνθήκης.

4170 Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι η CBR, ως έμμεσο μέλος της Cembureau, γνώριζε την ύπαρξη και το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Εξάλλου, ένας υπάλληλος της CBR, ο J. Van Hove, παρέστη στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4, έγγραφο αριθ. 33.126/11581· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 8, έγγραφο αριθ. 33.126/11699· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 13, έγγραφα αριθ. 33.126/11752 και 11753).

4171 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ορθώς στηρίχτηκε στη συμμετοχή της CBR σε παραβάσεις στο πλαίσιο της ETF για να αποδείξει την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau. Συγκεκριμένα, όταν η CBR μετέσχε στις συμπράξεις που διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες είχαν το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, πρέπει κατ' ανάγκη να αντιλήφθηκε ότι εφάρμοζε το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι προσχώρησε στη συμφωνία αυτή.

4172 Κανένα από τα στοιχεία που προβάλλει η CBR δεν μπορεί να αποδυναμώσει τη διαπίστωση αυτή. Πράγματι, τα έγγραφα τα οποία επικαλείται ουδόλως αναφέρουν ότι η CBR έλαβε κάποια θέση. Συνεπώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχουν την έννοια ότι εκφράζουν τη δημόσια αποστασιοποίηση της CBR ως προς το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau στην οποία προσχώρησε η επιχείρηση αυτή.

4173 Ως εκ περισσού, επισημαίνεται ότι από το απόσπασμα του σχεδίου πρακτικών της συνεδριάσεως της CLC της 17ης Μαρτίου 1983 προκύπτει, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ότι τα μέλη της CLC θεωρούσαν ότι θίγονταν από τις εισαγωγές και τις εξαγωγές τσιμέντου μεταξύ των κρατών μελών της Κοινότητας. Τα έγγραφα αυτά όχι μόνο δεν εμφαίνουν ότι τα μέλη της CLC παραιτήθηκαν από την αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών την οποία είχαν θεσπίσει δύο μήνες νωρίτερα κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, αλλά εμφαίνουν σαφώς ότι τα μέλη της συνέχισαν να συζητούν πιθανές λύσεις για την επίλυση του προβλήματος αυτού. Οι ισχυρισμοί τους οποίους αντλεί η CBR από τα αποσπάσματα των πρακτικών της συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της FIC της 1ης Σεπτεμβρίου 1987 και από την παρέμβαση του επικεφαλής της βελγικής αντιπροσωπείας κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 πρέπει να απορριφθούν για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 1366 έως 1368.

4174 Οι Dyckerhoff, Uniland, Holderbank, Hornos Ibéricos και Χαλκίς υπογραμμίζουν ότι δεν είχαν κανένα συμφέρον να μετάσχουν σε συμφωνία όπως η συμφωνία Cembureau.

4175 Εντούτοις, οι προσφεύγουσες αυτές γνώριζαν κατ' ανάγκην τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι ήσαν έμμεσα μέλη της ενώσεως αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Εξάλλου, ένας υπάλληλος της Dyckerhoff, ο κ. Gruner, και της Holderbank, ο κ. Schrafl, παρέστησαν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 κατά την οποία συνήφθη η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4, έγγραφο αριθ. 33.126/11581). Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν οι εμπλεκόμενες προσφεύγουσες μετέσχαν σε διμερείς και πολυμερείς

συμπράξεις έχουσες το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau [συμμετοχή της Dyckerhoff στις συμπράξεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, και 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α· συμμετοχή της Uniland και της Holderbank στις συμπράξεις τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α], πρέπει κατ' ανάγκη να αντιληφθηκαν ότι εφάρμοζαν το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι οι εν λόγω προσφεύγουσες προσχώρησαν στη συμφωνία αυτή. Συνεπώς, οι ως άνω προσφεύγουσες δεν μπορούν να επικαλούνται τη δήθεν έλλειψη συμφέροντος συμμετοχής στη συμφωνία Cembureau.

4176 Η Vicat αμφισβητεί την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ της εναρμονισμένης πρακτικής που προσάπτεται στην ίδια και στην Buzzi και της συμφωνίας Cembureau. Η Vicat υποστηρίζει ότι οι ανταλλαγές τιμοκαταλόγων τις οποίες επισημαίνει η παράγραφος 20, σημείο 5, της προσβαλλομενης αποφάσεως οφείλονται κάθε φορά σε πρωτοβουλία της Buzzi, η οποία δεν ήταν ούτε άμεσο ούτε έμμεσο μέλος της Cembureau και της οποίας οι πρωτοβουλίες δεν μπορούν, συνεπώς, να θεωρηθούν ως εκτέλεση οδηγιών τις οποίες έλαβε από τη Cembureau για να διασφαλίσει τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.

4177 Η Vicat ισχυρίζεται επίσης ότι, αντιθέτως προς τις συνέπειες που έπρεπε να έχει η εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau, οι πωλήσεις της Buzzi στη νότια Γαλλία αυξήθηκαν από το 1980 έως το 1987 και ότι οι τιμές στις οποίες πωλούσε η επιχείρηση αυτή εντός της εν λόγω γεωγραφικής ζώνης υπήρξαν πάντοτε αισθητά χαμηλότερες από τις τιμές στις οποίες πωλούσε η ίδια. Τέλος, η Vicat παρατηρεί ότι κατά το τέλος του 1987 εξαγόρασε τον μεγαλύτερο πελάτη της Buzzi στη Γαλλία, πράγμα το οποίο δεν θα ήταν αναγκαίο αν εφάρμοζε πράγματι εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi με σκοπό τη διασφάλιση της τηρήσεως της συμφωνίας Cembureau.

4178 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν.

4179 Συγκεκριμένα, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Vicat, ως έμμεσο μέλος της Cembureau, γνώριζε κατ' ανάγκην το περιεχόμενο και την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Εξάλλου, από ένα σημείωμα της Vicat της 22ας Ιουλίου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 22, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/6055 έως 6057), το οποίο αφορά τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών, προκύπτει ότι η επιχείρηση αυτή αντιλαμβανόταν την αλληλεξάρτηση των αγορών. Έτσι, η Vicat φρονούσε ότι η Cedest, με την ενέργειά της στη Γερμανία, «προσπαθ[ούσε] να υπονομεύσει το επικρατούν κλίμα, πράγμα που θα [είχε] απλώς ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας κατάστασης συγκρούσεων, η οποία [υπήρχε] κίνδυνος να επεκταθεί». Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν η Vicat μετέσχε στη σύμπραξη την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, η οποία είχε το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, πρέπει κατ' ανάγκη να αντιλήφθηκε ότι εφάρμοζε το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι προσχώρησε στη συμφωνία αυτή.

4180 Η Vicat φρονεί τέλος, συνάγοντας τη συμμετοχή της SFIC στη συμφωνία Cembureau από την παρουσία του προέδρου της SFIC στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, ότι η Επιτροπή αντιφάσκει προς τη θέση που έλαβε στα σημεία 143 και 207 της αποφάσεως 89/515/ΕΟΚ, της 2ας Αυγούστου

1989, σχετικά με μια διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.553 — Δομικά πλέγματα) (ΕΕ L 260, σ. 1).

4181 Επιβάλ-λεται η διαπίστωση ότι, με τον ισχυρισμό αυτόν, η Vicat αμφισβητεί στην πραγματικότητα την ευθύνη της SFIC για τη συμφωνία Cembureau και όχι τη δική της. Επομένως, ο ισχυρισμός της είναι αλυσιτελής στο πλαίσιο της υποθέσεως T-37/95, Vicat κατά Επιτροπής, και πρέπει να απορριφθεί.

4182 Η Ciments français υπογραμμίζει ότι ουδέποτε έλαβε γνώση κάποιας συμφωνίας Cembureau. Ακόμη και αν είχε πληροφορηθεί την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής, δεν θα ήταν σε θέση να εκφράσει τη διαφωνία της ως προς αυτήν, διότι δεν ήταν μέλος της Cembureau. Η Ciments français παρατηρεί ότι η Επιτροπή, απαλλάσσοντας τις ισπανικές επιχειρήσεις λόγω της συμμετοχής αποκλειστικώς και μόνον της ενώσεώς τους στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως και απαλλάσσοντας επίσης 18 ισπανικές και γερμανικές επιχειρήσεις, μολονότι ήσαν μέλη των εθνικών τους επαγγελματικών σωματείων, στα οποία εξακολουθούσε να προσάπτεται συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau, η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε ότι δεν μπορούσε να απαιτεί την απόδειξη της διαφωνίας μιας επιχειρήσεως με τις πράξεις της ενώσεως.

4183 Εντούτοις, υπογραμμίζεται ότι η Ciments français γνώριζε κατ' ανάγκην τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι ήταν έμμεσο μέλος της ενώσεως αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Εξάλλου, όπως ομολόγησε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ένας υπάλληλός της, ο R. Poitrat, παρέστη στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 κατά την οποία συνήφθη η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/11581). Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν η Ciments français μετέσχε σε διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις έχουσες το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, δηλαδή στις συμπράξεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, και 4, παράγραφοι 1 και 2, και 6, πρέπει κατ' ανάγκη να αντιληφθηκε ότι εφάρμοζε το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι, ελλείψει εκδηλώσεων αποστασιοποιήσεως εκ μέρους της, οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι προσχώρησε στη συμφωνία αυτή.

4184 Η Επιτροπή δεν ζήτησε από τη Ciments français να προσκομίσει την απόδειξη αποστασιοποιήσεώς της ως προς τις πράξεις της εθνικής ενώσεως της οποίας ήταν μέλος. Αντιθέτως, απέδειξε ότι η Ciments français προσχώρησε στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Ελλείψει έμπρακτης αποστασιοποιήσεως της επιχειρήσεως αυτής ως προς το περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau, ορθώς η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4185 Τέλος, η Ciments français δεν μπορεί να αντλεί ισχυρισμό από τη δυσμενή μεταχείριση την οποία ισχυρίζεται ότι υπέστη σε σχέση με διάφορες γερμανικές και ισπανικές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι η συμμετοχή της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει αποδειχθεί προσηκόντως (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

4186 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι τα μέτρα εφαρμογής στα οποία μετέσχε είναι εντελώς ξένα προς τη φερόμενη συμφωνία Cembureau. Η Lafarge φρονεί ότι, ελλείψει στοιχείων αποδεικνυόντων τη συμμόρφωσή της προς τη γενική εντολή των οργάνων της Cembureau, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί ότι μετέσχε σε «συμφωνία» αφορώσα τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών.

4187 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η Lafarge γνώριζε κατ' ανάγκην τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι ήταν έμμεσο μέλος της ενώσεως αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Εξάλλου, ένας υπάλληλος της Lafarge, ο B. Collomb, παρέστη στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984, κατά τις οποίες επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 8 και 13· έγγραφα αριθ. 33.126/11699, 11752 και 11753). Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν η Lafarge μετέσχε σε διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις έχουσες το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, δηλαδή στις συμπράξεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφοι 1, στοιχείο α, και 3, στοιχείο α, 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α, και 6, η επιχείρηση αυτή πρέπει κατ' ανάγκη να αντιλήφθηκε ότι εφάρμοζε το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, το οποίο η Επιτροπή ορθώς χαρακτήρισε συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1071 έως 1078) και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι προσχώρησε στη συμφωνία αυτή.

4188 Η Heidelberger στηρίζεται στο γεγονός ότι κανένας υπάλληλός της δεν παρέστη στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, προκειμένου να αμφισβητήσει τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau. Εξάλλου, η Heidelberger υποστηρίζει ότι τέσσερα έγγραφα αποδεικνύουν σαφώς ότι πάντοτε προσπαθούσε να εξάγει όσο το δυνατόν περισσότερο και ότι ουδέποτε τήρησε ούτε εφάρμοσε οποιαδήποτε συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Τα τέσσερα αυτά έγγραφα αντικρούουν, συνεπώς, τη δήθεν συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau.

4189 Συναφώς, η προσφεύγουσα αναφέρεται στα εξής:

— στο μνημόνιο που απευθύνθηκε στον πρόεδρο της Cembureau για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/11728 και 11729), ιδίως στο απόσπασμα που επισημαίνει μεταξύ των «καίριων ζητημάτων» τις «εξαγωγές της Γερμανίας προς τη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία» και τις «εξαγωγές της Γαλλίας προς τη Γερμανία»·

— στις σημειώσεις σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, ιδίως στο χωρίο που αφορά τις «"ανεξέλεγκτες" συμπληρωματικές εξαγωγές [από τη Γερμανία] προς τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο» προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 10· έγγραφα αριθ. 33.126/11733 έως 11737)·

— στο άνευ ημερομηνίας εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle με τον τίτλο «Απειλές εισαγωγών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11335 έως 1337), ειδικότερα δε στο απόσπασμα που αναφέρει τις εισαγωγές προελεύσεως Δυτικής Γερμανίας στο Ηνωμένο Βασίλειο·

— στις δηλώσεις του P. Schuhmacher, οι οποίες περιέχονται στις χειρόγραφες σημειώσεις σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 15· έγγραφο αριθ. 33.126/11765), κατά τις οποίες «[είναι] παράλογο να έρχεται κανείς σε επαφή με εταιρίες που θα μπορούσαν να διεισδύσουν στην αγορά του».

4190 Η Heidelberger υπογραμμίζει επίσης ότι δεν κατονομάζεται στα έγγραφα που αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Συνεπώς, η Heidelberger φρονεί ότι δεν της προσάπτεται συμμετοχή στη συμφωνία αυτή.

4191 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Η Heidelberger γνώριζε κατ' ανάγκην τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι ήταν έμμεσο μέλος της ενώσεως αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Εξάλλου, ο πρόεδρός της, P. Schuhmacher, παρέστη στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 7ης Νοεμβρίου 1984, κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4 και 13· έγγραφα αριθ. 33.126/11581, 11752 και 11753). Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν η Heidelberger μετέσχε σε διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις έχουσες το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau, δηλαδή στις συμπράξεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, και 4, παράγραφος 1, πρέπει κατ' ανάγκη να αντιληφθηκε ότι εφάρμοζε το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι προσχώρησε στη συμφωνία αυτή.

4192 Κανένα από τα στοιχεία που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 4188 έως 4190 δεν μπορεί να αποδυναμώσει τη διαπίστωση αυτή. Συγκεκριμένα, κανένα από τα έγγραφα τα οποία αναφέρουν την ύπαρξη ενδοκοινοτικών εισαγωγών προελεύσεως Γερμανίας δεν αποδεικνύει ότι η Heidelberger παρέβη τη συμφωνία Cembureau προβαίνοντας σε ενδοκοινοτικές εξαγωγές. Εξάλλου, το γεγονός ότι ο P. Schuhmacher έκρινε ότι είναι παράλογο να έρχεται κανείς σε επαφή με εταιρίες που θα μπορούσαν να διεισδύσουν στην αγορά του δεν αποδεικνύει ότι αυτός δεν συναίνεσε στη συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών η οποία συνήφθη παρουσία του κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, αλλά ότι, ενδεχομένως, δεν ενέκρινε τη μέθοδο των διμερών επαφών προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση της συμφωνίας αυτής.

4193 Η Unicem υποστηρίζει ότι το ενδεχόμενο ενδιαφέρον που μπορούσε να παρουσιάζει γι' αυτήν μια συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, κατά το μέτρο που το κλείσιμο της ιταλικής αγοράς μπορούσε να την ευνοεί, ουδόλως συνεπάγεται την ευθύνη της για τη συμφωνία Cembureau. Η άποψη της Επιτροπής, η οποία σκοπεί στη δημιουργία ενός είδους αντικειμενικής ευθύνης όλων των προσχωρούντων σε μια ένωση ως προς τα μέτρα που λαμβάνουν τα όργανα της ενώσεως αυτής, χωρίς να απαιτείται κανένα πρόσθετο στοιχείο ενοχής, θα αντέβαινε στις αρχές που διατυπώνει η νομολογία (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1987, 45/85, Verband der Sachversicherer κατά

Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 405, σκέψη 32· προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Sir Gordon Slynn στην υπόθεση BNIC, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1320, σ. 392· προτάσεις του δικαστή B. Vesterdorf, ασκούντος καθήκοντα γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 1053, σ. II-875 έως II-953).

4194 Υπενθυμίζεται ότι η ιδιότητα και μόνον του μέλους της Cembureau δεν αρκεί για να καταστήσει την Unicem υπεύθυνη για προδήλως παράνομες αποφάσεις που έλαβαν οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εν απουσία της (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1413). Για τον λόγο αυτόν, από πλευράς της αποδείξεως της συμμετοχής στη συμφωνία Cembureau, η Unicem εξομοιώθηκε με έμμεσο μέλος της Cembureau.

4195 Η Επιτροπή απέδειξε ότι η Unicem εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της σε μέτρα ληφθέντα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4104). Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός της Unicem περί αντικειμενικής ευθύνης των μελών της Cembureau για τη συμπεριφορά της ενώσεως αυτής πρέπει να απορριφθεί.

4196 Η Valenciana ισχυρίζεται ότι, ελλείψει κάθε σχέσεως μεταξύ της Cembureau και της EPC, η Επιτροπή δεν μπορούσε να δεχθεί τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau βάσει της συμμετοχής της στην EPC.

4197 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, η Valenciana, ως έμμεσο μέλος της Cembureau, γνώριζε κατ' ανάγκην τη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Ανεξαρτήτως του αν η EPC συνδεόταν με τη Cembureau, η Valenciana, όταν μετείχε στις δραστηριότητες της επιτροπής αυτής εξαγωγών, ως προς τις οποίες έχει αποδειχθεί ότι επιδίωκαν τον ίδιο στόχο με τη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4055 και 4056), αντιλήφθηκε ότι εφάρμοζε το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι προσχώρησε στη συμφωνία αυτή.

4198 Η Asland και η Uniland εξηγούν ότι, λαμβανομένης υπόψη της ιδιάζουσας καταστάσεως της ισπανικής τσιμεντοβιομηχανίας σε σχέση με τις λοιπές τσιμεντοβιομηχανίες της Κοινότητας τον χρόνο κατά τον οποίο η Επιτροπή θεωρεί ότι συνήφθη η συμφωνία Cembureau, δεν μπορούσε να προσαφθεί στους Ισπανούς παραγωγούς ότι μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau. Επισημαίνουν ότι οι ισπανικές εξαγωγές στις αγορές της Κοινότητας προκάλεσαν πολυάριθμες αντιδράσεις της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας, ιδίως της ιρλανδικής βιομηχανίας (βλ., προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημείο 5), οι οποίες εκδηλώθηκαν με την εκ μέρους της CLC κατάθεση καταγγελιών αντιντάμπινγκ. Η Asland και η Uniland προσθέτουν ότι από το εσωτερικό σημείωμα της Blue Circle που παρατίθεται στην παράγραφο 18, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι οι Βρετανοί παραγωγοί δεν σχεδίαζαν να χρησιμοποιήσουν άλλο μέσο, εκτός από την κατάθεση καταγγελιών αντιντάμπινγκ, για την αντιμετώπιση των ισπανικών εξαγωγών. Η Uniland υπογραμμίζει επίσης ότι οι Ισπανοί παραγωγοί αύξησαν τις εξαγωγές τους προς την Ιρλανδία, παρά τις πιέσεις τις οποίες υπέστησαν. Τέλος, η Uniland

αντικρούει τα διάφορα έγγραφα, τα οποία χρονολογούνται όλα από το 1984 και στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή με το υπόμνημά της αντικρούσεως, για να ισχυριστεί ότι η απόσυρση των καταγγελιών αντιντάμπινγκ κατά των Ισπανών παραγωγών ήταν επακόλουθο της συμμετοχής τους, ιδίως δε της Uniland, στη συμφωνία Cembureau. Η Uniland επισημαίνει ότι το καθοριστικό στοιχείο για την απόσυρση των καταγγελιών αυτών ήταν η προσχώρηση της χώρας της στην Κοινότητα.

4199 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει επίσης να απορριφθούν. Η Asland και η Uniland γνώριζαν κατ' ανάγκην τη συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι ήσαν έμμεσα μέλη της ενώσεως αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Εξάλλου, ένας υπάλληλος της Asland, ο J. Bertrán, παρέστη στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984, κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4 και 8· έγγραφα αριθ. 33.126/11581 και 11699). Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν η Asland και η Uniland μετέσχαν σε συμπράξεις έχουσες το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau στο πλαίσιο της ETF (συμμετοχή της Asland στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως· συμμετοχή της Uniland στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως), πρέπει κατ' ανάγκη να αντιλήφθηκαν ότι εφάρμοζαν το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι αυτές προσχώρησαν στη συμφωνία αυτή.

4200 Τα διάφορα στοιχεία τα οποία προβάλλουν οι προσφεύγουσες και τα οποία αφορούν διάστημα προγενέστερο της συμμετοχής τους στα μέτρα της εκ μέρους τους εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau δεν μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση αυτή. Εν πάση περιπτώσει, η συμφωνία Cembureau δεν απαγόρευε όλες τις εξαγωγές μεταξύ κρατών μελών. Απαγόρευε μόνον τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1120 και 1121).

4201 Η CBR, η Ciments français και η Asland υποστηρίζουν ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσαν, στην καλύτερη των περιπτώσεων, τις αντίστοιχες εθνικές τους ενώσεις κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και όχι τις κατ' ιδίαν επιχειρήσεις. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορούσε να διαπιστώσει τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau βάσει της παρουσίας ενός υπαλλήλου τους στις οικείες συνεδριάσεις.

4202 Η Asland επισημαίνει ακόμη ότι η κρίση που διατύπωσε η Επιτροπή σχετικά με τη συμφωνία Cembureau, ότι δηλαδή οι πράξεις του J. Bertrán κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας δέσμευαν συγχρόνως δύο αυτοτελή νομικά πρόσωπα, την Asland και την Oficemen, αντιφάσκει προς την άποψη της Επιτροπής σχετικά με τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, ως προς την οποία η Επιτροπή έκρινε ότι τα φυσικά πρόσωπα που εκπροσωπούσαν την Oficemen δεν ενεργούσαν, κατά τα λοιπά, εξ ονόματος των διαφόρων επιχειρήσεων στις οποίες απασχολούνταν.

4203 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι οι ισχυρισμοί αυτοί στηρίζονται σε εσφαλμένη ερμηνεία της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, η απόδειξη της συμμετοχής στην ενιαία συμφωνία Cembureau των

ανωτέρω προσφευγουσών, οι οποίες ήσαν όλες έμμεσα μέλη της Cembureau, δεν αντλήθηκε από την παρουσία ενός υπαλλήλου τους στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας, αλλά από τη συμμετοχή τους σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1308 έως 1310, 1440 και 1441).

4204 Εξάλλου, το γεγονός ότι η Επιτροπή επέλεξε να μη στραφεί κατά των ισπανικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί να απαλλάξει τις ως άνω προσφεύγουσες από την πλήρη ευθύνη τους για τη συμμετοχή στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι η συμμετοχή αυτή έχει αποδειχθεί προσηκόντως (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

4205 Η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε τη δήθεν συμφωνία Cembureau για να εξηγήσει την έλλειψη εκ μέρους τους πωλήσεων στην Ισπανία και ότι χρησιμοποιεί το περιστατικό αυτό, καθώς και τη ύπαρξη μιας δήθεν συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, για να αποδείξει την προσχώρησή τους στη δήθεν συμφωνία Cembureau.

4206 Η Secil υπογραμμίζει ότι δεν κατονομάσθηκε στα έγγραφα που αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Ως εκ τούτου, φρονεί ότι δεν μπορεί να της προσαφθεί συμμετοχή στη συμφωνία αυτή.

4207 Ωστόσο, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, μόνον η συμμετοχή της Cimpor και της Secil στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, και όχι η ενδεχόμενη έλλειψη πωλήσεων των επιχειρήσεων αυτών στην Ισπανία, θεωρήθηκε εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau. Η ύπαρξη της συμπράξεως μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου και η συμμετοχή της Cimpor και της Secil στη σύμπραξη αυτή αποδείχθηκαν βάσει αμέσων εγγράφων αποδείξεων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2053 έως 2092). Η σύμπραξη αυτή επιδίωκε τον ίδιο στόχο με τη συμφωνία Cembureau, συμφωνία την οποία γνώριζαν κατ' ανάγκην η Cimpor και η Secil, λόγω της ιδιότητάς τους ως εμμέσων μελών της Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4043, 4044 και 4098). Υπογραμμίζεται ότι, κατά το διάστημα που λαμβάνει υπόψη η προσβαλλομένη απόφαση, η ATIC, άμεσο μέλος της Cembureau, είχε δύο μόνο μέλη, τη Cimpor και τη Secil (έγγραφο της ATIC της 29ης Ιουνίου 1998 κατατεθέν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου). Εξάλλου, ένας υπάλληλος της Cimpor παρέστη στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 19, σημεία 4, 8 και 13· έγγραφα αριθ. 33.126/11581, 11699, 11752 και 11753).

4208 Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν η Cimpor και η Secil μετέσχαν στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, πρέπει κατ' ανάγκη να αντιλήφθηκαν ότι εφάρμοζαν το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν έκτοτε ότι αυτές προσχώρησαν στη συμφωνία αυτή.

4209 Το γεγονός ότι η Secil δεν κατονομάζεται στα έγγραφα που αποδεικνύουν την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση αυτή.

4210 Η Χαλκίς ισχυρίζεται ότι η συμμετοχή της στην ελληνική ένωση ήταν καθαρώς τυπική, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα αυτή δεν είχε κανέναν ουσιώδη ρόλο στη λήψη των αποφάσεων της ενώσεως αυτής. Προκειμένου να αμφισβητήσει τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau, η Χαλκίς υπογραμμίζει ότι η συμφωνία αυτή και τα μέτρα εφαρμογής της ήσαν αντίθετα προς τα συμφέροντά της.

4211 Η Χαλκίς επικαλείται επίσης το γεγονός ότι η συμπεριφορά της προκάλεσε έντονες αντιδράσεις εκ μέρους ορισμένων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, ενώσεων και κυβερνήσεων. Επισημαίνει ότι δεν κατονομάζεται στα δύο εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle, το ένα με ημερομηνία 1η Δεκεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/11332 έως 11334), το άλλο χωρίς ημερομηνία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 18, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/11335 έως 11337).

4212 Ωστόσο, παρατηρείται ότι η Χαλκίς, ως έμμεσο μέλος της Cembureau, γνώριζε κατ' ανάγκην τη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4098). Ανεξαρτήτως του ρόλου της εντός της ETE, η επιχείρηση αυτή, όταν μετείχε στις δραστηριότητες της EPC, οι οποίες επιδίωκαν τον ίδιο σκοπό με τη συμφωνία Cembureau, τουλάχιστον από τις 18 Νοεμβρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3980 και 4056), πρέπει κατ' ανάγκη να αντιλήφθηκε ότι εφάρμοζε το κοινό σχέδιο που αποφασίστηκε και επιβεβαιώθηκε κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και ότι οι λοιποί μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau θα θεωρούσαν ότι προσχώρησε στη συμφωνία αυτή. Το γεγονός ότι δεν κατονομάζεται στα εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle δεν έχει σημασία συναφώς. Εξάλλου, η Χαλκίς δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι η συμφωνία Cembureau ήταν αντίθετη προς τα συμφέροντά της, δεδομένου ότι η συμφωνία αυτή προστάτευε την ελληνική αγορά από τις εισαγωγές, ακριβώς όπως και τις λοιπές ευρωπαϊκές εγχώριες αγορές.

4213 Εντούτοις, λόγω ιδίως της ιδιάζουσας συμπεριφοράς των ελληνικών επιχειρήσεων στην αγορά, έχει ήδη διαπιστωθεί ότι από την 1η Σεπτεμβρίου 1986 οι λοιποί παραγωγοί δεν θεωρούσαν πλέον ότι η Χαλκίς συμμορφωνόταν με τον κοινό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Συνεπώς, η ιδιάζουσα συμπεριφορά στην αγορά, στην οποία αναφέρεται η προσφεύγουσα και η οποία προκάλεσε τη σύσταση της ETF και τα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο αυτής, αποτελεί στοιχείο που συνεκτιμάται για τον υπολογισμό της διαρκείας της συμμετοχής της Χαλκίς στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4414 έως 4417).

Β — Διαρκής χαρακτήρας της ενιαίας παραβάσεως

4214 Οι Dyckerhoff, SFIC, Heidelberger, Lafarge, Aalborg, BCA, Asland, Uniland, Oficemen, Holderbank, Hornos Ibéricos, Aker, Euroc και ETE αμφισβητούν ρητώς τη διάρκεια της συμμετοχής τους στην

παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως στο πλαίσιο των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από το παράνομο του άρθρου αυτού. Οι CBR, Ciments luxembourgeois, Vicat, Ciments français, Unicem, Valenciana, Irish Cement, Cimpor, Secil, Italcementi, Cementir, Blue Circle και Χαλκίς αμφισβητούν τη διάρκεια της παραβάσεως στο πλαίσιο των λόγων τους ακυρώσεως που σκοπούν στην ακύρωση του προστίμου. Εν πάση περιπτώσει, δεδομένου ότι όλες οι προσφεύγουσες αμφισβήτησαν τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, προέβαλαν επίσης τον πιο περιορισμένο ισχυρισμό ο οποίος αντλείται από την ανεπαρκή απόδειξη της διαρκείας της συμμετοχής τους στην παράβαση αυτή.

1. Προσβαλλομένη απόφαση

4215 Όσον αφορά τον διαρκή χαρακτήρα, ήτοι τη διάρκεια της ενιαίας συμφωνίας Cembureau, η Επιτροπή καθόρισε ως χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως τη 14η Ιανουαρίου 1983, ημερομηνία συνάψεως της συμφωνίας Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημείο 1, και 65, σημείο 4).

4216 Η ημερομηνία αυτή έγινε δεκτή ως προς όλους τους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως οι οποίοι ήσαν εγκατεστημένοι εντός της Κοινότητας, κατά τον χρόνο των επικρινομένων συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας, πλην της Buzzi.

4217 Συναφώς, η Επιτροπή εξηγεί τα εξής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο): «Όλες οι ενώσεις επιχειρήσεων και οι επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνεται η [προσβαλλομένη] απόφαση προσχώρησαν στη συμφωνία ή στην αρχή σεβασμού των εγχώριων αγορών όσον αφορά [την αγορά] του κοινού τσιμέντου, η οποία συνάφθηκε στις 14 Ιανουαρίου 1983 μεταξύ των ενώσεων και επιχειρήσεων που είναι άμεσα μέλη του Cembureau. Η συμφωνία αυτή δέσμευε από την ημερομηνία αυτή τις εν λόγω επιχειρήσεις καθώς και τις επιχειρήσεις μέλη των ενδιαφερομένων εθνικών ενώσεων.»

4218 Όσον αφορά τις εδρεύουσες στην Ισπανία προσφεύγουσες Asland, Uniland, Oficemen, Hornos Ibéricos και Valenciana, καθώς και τις εδρεύουσες στην Πορτογαλία προσφεύγουσες Cimpor, Secil και ATIC, η Επιτροπή εκθέτει ότι «θα μπορούσε να λάβει υπόψη τις εντός της Κοινότητας συνέπειες της συμμετοχής τους στην εν λόγω συμφωνία από την ημερομηνία που συμμετείχαν σε αυτή» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 11). Ωστόσο, η Επιτροπή προσθέτει ότι «εξετάζει την παράβαση από 1ης Ιανουαρίου 1986, δεδομένου ότι η συμμετοχή των ισπανικών και πορτογαλικών επιχειρήσεων είχε, σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτει (...), σημαντικές συνέπειες εντός της Κοινότητας μόνο μετά την προσχώρηση των χωρών τους στην Κοινότητα» (ίδιο σημείο· βλ., επίσης, παράγραφο 65, σημείο 4, τρίτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση).

4219 Η Επιτροπή διαπιστώνει την παράβαση από τις 28 Μαΐου 1986 για την Holderbank και από τις 9 Ιουνίου 1986 για την Aker και την Euroc (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 11, και

65, σημείο 4, τρίτο εδάφιο, τρίτη και τέταρτη περίπτωση). Ως προς τις επιχειρήσεις αυτές, η Επιτροπή εκθέτει ότι δεν διαθέτει αποδείξεις περί του ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau είχε συνέπειες στο εσωτερικό της Κοινότητας πριν από τις ημερομηνίες που έλαβε υπόψη της.

4220 Όσον αφορά την παύση της παραβάσεως, η Επιτροπή εκθέτει ότι δεν διαθέτει «πραγματικά στοιχεία για να προσδιορίσει την ημερομηνία τερματισμού της παράβασης» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 6). Εξάλλου, η Επιτροπή δεν λαμβάνει υπόψη της ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεδομένου ότι «δεν είναι βέβαιη ότι η παράβαση αυτή πράγματι τερματίστηκε» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4, τέταρτο εδάφιο). Για τον λόγο αυτό, με το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως, υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να παύσουν την παράβαση αν δεν το έχουν ήδη πράξει.

4221 Δεδομένου ότι η τελευταία εμφανής και γνωστή στην Επιτροπή εκδήλωση της συμφωνίας Cembureau συνίστατο στη διάλυση, στις 26 Μαρτίου 1993, της Interciment, εταιρίας η σύσταση της οποίας αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την εν λόγω ημερομηνία για τον προσδιορισμό της περιόδου αναφοράς του προστίμου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4).

2. Χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως

2.1. Η Cembureau και τα άμεσα μέλη της

4222 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή νομίμως δέχθηκε τη συμμετοχή των Cembureau, FIC, VNC, Ciments luxembourgeois, SFIC, Aalborg, BDZ, BCA, Irish Cement, Cementir και ETE στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1401). Πράγματι, οι ενώσεις και οι επιχειρήσεις αυτές μετέσχαν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 κατά την οποία συνήφθη η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344 και 1345).

4223 Όσον αφορά την Italcementi, διαπιστώθηκε ότι η συμμετοχή της στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984, κατά την οποία επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau, αποδεικνύει τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau και, επομένως, στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1403).

4224 Ωστόσο, η προσβαλλομένη απόφαση δεν εκθέτει κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι η Italcementi προσχώρησε πριν από τις 19 Μαρτίου 1984 στη σύμπτωση βουλήσεων που εκδηλώθηκε κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Δεν έχει αποδειχθεί

ούτε η συμμετοχή της προσφεύγουσας αυτής σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau πριν από τις 19 Μαρτίου 1984.

4225 Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Italcementi στη συμφωνία Cembureau πριν από τις 19 Μαρτίου 1984.

4226 Όσον αφορά την Oficemen και την ATIC, οι ενώσεις αυτές μετέσχαν επίσης στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983. Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau από την ως άνω ημερομηνία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1400).

4227 Ωστόσο, η Επιτροπή δέχθηκε την 1η Ιανουαρίου 1986 ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής της στην παράβαση. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν αποδείχθηκε ότι η συμμετοχή των ισπανικών και πορτογαλικών επιχειρήσεων στη συμφωνία Cembureau είχε σημαντικές συνέπειες εντός της Κοινότητας μόνο μετά την προσχώρηση των χωρών τους σ' αυτήν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 11· βλ., επίσης, παράγραφο 65, σημείο 4, τρίτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση).

4228 Η Oficemen και η ATIC θεωρούν ότι, κατά το μέτρο που η Επιτροπή έκρινε ότι δεν μετέσχαν στην παράβαση πριν από την 1η Ιανουαρίου 1986, με την αιτιολογία ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau δεν είχε σημαντικές συνέπειες εντός της Κοινότητας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 11), έπρεπε, κατά μείζονα λόγο, να αναγνωρίσει ότι δεν υπήρξαν τέτοιου είδους συνέπειες μετά την 1η Ιανουαρίου 1986, διάστημα για το οποίο το θεσμικό όργανο δεν διέθετε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο ή συγκεκριμένη ένδειξη της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau.

4229 Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι η συμμετοχή της Oficemen και της ATIC στη συμφωνία Cembureau συνιστούσε πρόδηλη παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από την 1η Ιανουαρίου 1986.

4230 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε ότι την 1η Ιανουαρίου 1986 η Oficemen και η ATIC μετείχαν, στο πλαίσιο της Cembureau, στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών που διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως και ότι η Oficemen μετείχε επίσης στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι ενέργειες αυτές συνιστούσαν εκ μέρους τους εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau, πράγμα το οποίο αποδείκνυε την προσχώρησή τους την 1η Ιανουαρίου 1986 στο θίγον τον ανταγωνισμό αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4064).

4231 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι την 1η Ιανουαρίου 1986 οι ως άνω προσφεύγουσες ήσαν εγκατεστημένες εντός της Κοινότητας. Ανεξαρτήτως του ζητήματος αν η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε τη συμμετοχή

τους στην παράβαση πριν από την ημερομηνία αυτή, δεδομένου ότι μετέσχαν άμεσα στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, δεν όφειλε, εν πάση περιπτώσει, να αποδείξει, προκειμένου να προσάψει στις προσφεύγουσες αυτές παράβαση από την 1η Ιανουαρίου 1986, ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau είχε σημαντικές συνέπειες στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο. Πράγματι, η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης απαιτεί μόνο να είναι ικανές οι περιοριστικές του ανταγωνισμού συμφωνίες να επηρεάσουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, χωρίς να είναι αναγκαίο να αποδείξει η Επιτροπή ότι η ατομική συμμετοχή εκάστου μέρους είναι ικανή να επηρεάσει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο (απόφαση Petrofina κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2260, σκέψη 226 και 227). Η συμφωνία Cembureau στην οποία πράγματι μετέσχαν οι προσφεύγουσες είχε ως αντικείμενο την παρεμπόδιση ή τη ρύθμιση του μεταξύ κρατών μελών εμπορίου. Συνεπώς, ήταν ικανή να επηρεάσει αισθητά το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

4232 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Oficemen και της ATIC πρέπει να απορριφθεί.

4233 Η ATIC υποστηρίζει επίσης ότι όλα τα έγγραφα που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και τη συμμετοχή της στη συμφωνία αυτή είναι προγενέστερα της 1ης Ιανουαρίου 1986. Συνεπώς, τα έγγραφα αυτά παραπέμπουν σε πραγματικά περιστατικά που επήλθαν πριν από την ημερομηνία από την οποία, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, οι ενέργειες που προσάπτονται στην προσφεύγουσα έθιγαν τον ανταγωνισμό. Η ATIC προσθέτει ότι η απόδειξη της συμμετοχής της στη συμφωνία Cembureau στηρίχτηκε, έτσι, αποκλειστικώς και μόνο στην ιδιότητά της ως μέλους της Cembureau.

4234 Υπενθυμίζεται ότι η απόδειξη της συμμετοχής των αμέσων μελών της Cembureau στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau δεν στηρίζεται μόνο στην άμεση υπαγωγή τους στη Cembureau αλλά επίσης και προπάντων στη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1302 και 1342 έως 1353). Η ATIC μετέσχε στις τρεις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau. Συνεπώς, η συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έχει αποδειχθεί. Ωστόσο, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η συμμετοχή της ATIC στη συμφωνία αυτή αποτελεί παράβαση μόλις από την 1η Ιανουαρίου 1986 όχι λόγω του ότι η συμπεριφορά της ATIC δεν έθιγε τον ανταγωνισμό πριν από την ημερομηνία αυτή, αλλά διότι η συμμετοχή αυτής της ενώσεως επιχειρήσεων στη συμφωνία Cembureau δεν είχε σημαντικές συνέπειες στην Κοινότητα πριν από την εν λόγω ημερομηνία.

4235 Δεδομένου ότι έχει αποδειχθεί ότι την 1η Ιανουαρίου 1986 η ATIC εκδήλωνε ακόμη τη διαρκή συμμόρφωσή της προς το θίγον τον ανταγωνισμό περιεχόμενο της συμφωνίας Cembureau διά της συμμετοχής της στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ο ισχυρισμός της ATIC πρέπει να απορριφθεί.

4236 Στη συνέχεια, όσον αφορά την Aker και την Euroc, οι επιχειρήσεις αυτές ισχυρίζονται ότι από την απόφαση «χαρτοπολτός Ι», προπαρατεθείσα στη σκέψη 1325 (σκέψεις 11 έως 18) προκύπτει ότι η Επιτροπή είναι αρμόδια να εφαρμόζει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης επί επιχειρήσεως

εγκατεστημένης εκτός της Κοινότητας μόνον αν η επιχείρηση αυτή εφάρμοσε τη συμφωνία, την απόφαση ή την εναρμονισμένη πρακτική εντός της Κοινότητας. Οι προσφεύγουσες όμως ουδέποτε εφάρμοσαν τη συμφωνία Cembureau εντός της Κοινότητας, ακόμη και αν υποτεθεί ότι έχει αποδειχθεί η ύπαρξη της συμφωνίας αυτής. Συνεπώς, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί ως προς αυτές.

4237 Υπενθυμίζεται ότι η Aker και η Euroc είναι άμεσα μέλη της Cembureau, των οποίων οι αντίστοιχοι επικεφαλής αντιπροσωπείας, οι κκ. Heiberg και Borelius, μετέσχαν στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1344). Συνεπώς, δεδομένου ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσαν τα άμεσα μέλη της Cembureau κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1314 έως 1318), έχει αποδειχθεί η συμμετοχή της Aker και της Euroc στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983.

4238 Η συμφωνία Cembureau, η οποία συνήφθη μεταξύ ενώσεων και επιχειρήσεων εγκατεστημένων εντός Κοινότητας και εκτός Κοινότητας, σκοπούσε στον σεβασμό των εγχωρίων αγορών στην Ευρώπη, ιδίως εντός της Κοινότητας, και στη ρύθμιση των πωλήσεων από τη μια χώρα στην άλλη. Το αντικείμενό της έθιγε προδήλως τον ανταγωνισμό και ήταν ικανό να επηρεάσει αισθητά το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

4239 Εντούτοις, στην προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή της Aker και της Euroc στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως μόλις από τις 9 Ιουνίου 1986.

4240 Ακόμη και αν στη συγκεκριμένη περίπτωση έπρεπε να εφαρμοσθούν οι αρχές της αποφάσεως «χαρτοπολτός Ι», προπαρατεθείσας στη σκέψη 1325, θα επιβαλλόταν η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Aker και της Euroc, η Επιτροπή προέβη σε ορθή εκτίμηση, στην προσβαλλομένη απόφαση, του κατά τόπον πεδίου εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης.

4241 Συγκεκριμένα, από τις 9 Ιουνίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2764, 3006 έως 3021 και 3081) η Aker και η Euroc μετέσχαν, στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF, σε δύο συμπράξεις, δηλαδή στη συμφωνία συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) και στη συμφωνία συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2). Οι μετέχοντες στις συμπράξεις αυτές ήσαν κυρίως παραγωγοί της Κοινότητας και, προπάντων, ο ενιαίος σκοπός των συμπράξεων αυτών ήταν η εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη. Μετέχοντας στη συμφωνία αυτή, οι δύο προσφεύγουσες εφάρμοσαν τη συμφωνία Cembureau από τις 9 Ιουνίου 1986 στο έδαφος της Κοινότητας.

4242 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η συμμετοχή της Aker και της Euroc στη συμφωνία Cembureau αποτελούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από τις 9 Ιουνίου 1986.

4243 Τέλος, η Unicem δεν μετέσχε σε καμία συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας, όπως ορθώς υπογραμμίζει η ίδια.

4244 Ωστόσο, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, η συμμετοχή της Unicem στη σύσταση της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) και στα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF με σκοπό να αποτραπούν οι εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3) αποτελούσε την εκδήλωση της προσχωρήσεώς της στη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4107).

4245 Εντούτοις, δεν αποδείχθηκε ότι η Unicem μετέσχε στην ενιαία συμφωνία περί της ETF πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3744 και 3745). Συνεπώς, η συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στα διάφορα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF αποδεικνύει τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau μόλις από την ημερομηνία αυτή.

4246 Ακόμη και αν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, η Unicem μετέσχε στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών από την 1η Ιανουαρίου 1984, τούτο δεν είναι ικανό να αποδείξει τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986. Πράγματι, η συμμετοχή στις ανταλλαγές αυτές σκοπούσε μόνο στη «διευκόλυνση της εκτέλεσης [της] συμφων[ίας Cembureau]» (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από τις ενώσεις και τις επιχειρήσεις των οποίων η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau έχει ήδη αποδειχθεί (βλ, ανωτέρω, σκέψεις 1695 έως 1699). Η προσβαλλομένη απόφαση όμως δεν περιέχει καμία ένδειξη ικανή να αποδείξει ότι η Unicem προσχώρησε στη συμφωνία Cembureau πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986.

4247 Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Unicem στη συμφωνία Cembureau πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986.

2.2. Έμμεσα μέλη της Cembureau

4248 Τα έμμεσα μέλη της Cembureau δεν μετέσχαν άμεσα στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau. Εντούτοις, ως προς τα έμμεσα μέλη που ήσαν εγκατεστημένα εντός της Κοινότητας κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4216 και 4217), η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τη 14η Ιανουαρίου 1983, ημερομηνία της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά την οποία συνήφθη η συμφωνία Cembureau, ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή φρονεί ότι οι επικεφαλής αντιπροσωπείας εκπροσωπούσαν κατά τις συνεδριάσεις τους όχι μόνον τα άμεσα μέλη, αλλά και τα έμμεσα μέλη της Cembureau. Συναφώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι «οι παραγωγοί τσιμέντου είναι οι αληθινοί ενεργοί παράγοντες οι οποίοι δρουν μέσω των επαγγελματικών τους οργανώσεων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 44, σημείο 5).

4249 Εντούτοις, έχει ήδη διαπιστωθεί ότι, για λόγους αναντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως, κακώς η Επιτροπή στηρίχτηκε, με την προσβαλλομένη απόφαση, στο γεγονός ότι τα έμμεσα μέλη της Cembureau ανήκαν σε εθνική ένωση μέλος της Cembureau, ως κριτήριο για τον καταλογισμό της παραβάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 544 έως 563). Το μόνο κριτήριο για τον καταλογισμό στο οποίο μπορούσε νομίμως να στηριχτεί η Επιτροπή έναντι των εμμέσων μελών της Cembureau είναι το κριτήριο της προσχωρήσεως στη συμφωνία Cembureau μέσω ενός μέτρου εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημείο 10, και 65, σημείο 3) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 564). Πρόκειται για το ίδιο κριτήριο καταλογισμού με αυτό που χρησιμοποιήθηκε στην ΑΑ (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 556 έως 563). Πράγματι, η Επιτροπή θεώρησε στην ΑΑ ότι οι επιχειρήσεις που δεν ήσαν άμεσα μέλη της Cembureau προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau από την ημερομηνία της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4250 Στη συνέχεια διαπιστώθηκε, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των σχετικών με την ουσία λόγων ακυρώσεως, ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι τα ακόλουθα έμμεσα μέλη προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής: CBR, Dyckerhoff, Vicat, Ciments français, Heidelberger, Lafarge, Valenciana, Asland, Uniland, Cimpor, Secil, Holderbank, Hornos Ibéricos, Blue Circle και Χαλκίς.

4251 Εξετάζεται επίσης αν η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή αυτών των εμμέσων μελών στην παράβαση από την ημερομηνία που έλαβε υπόψη ως προς τα εν λόγω μέλη η προσβαλλομένη απόφαση.

4252 Υπενθυμίζεται ότι έχει αποδειχθεί η συμμετοχή της Dyckerhoff, της Ciments français και της Lafarge στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 23 Ιουνίου 1982. Η Επιτροπή ήταν επίσης σε θέση να διαπιστώσει τη συμμετοχή της Heidelberger στην ίδια αυτή σύμπραξη από τις 17 Νοεμβρίου 1982 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2436). Δεδομένου ότι η γαλλογερμανική σύμπραξη αποτελούσε μέτρο εφαρμογής, εκ μέρους των επιχειρήσεων αυτών, της συμφωνίας Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4154), ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή των Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger και Lafarge στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από την ημερομηνία αυτή.

4253 Επισημαίνεται στη συνέχεια ότι, ως προς τις πορτογαλικές επιχειρήσεις Cimpor και Secil, ορθώς η Επιτροπή καθόρισε ως ημερομηνία ενάρξεως της συμμετοχής τους στην παράβαση την 1η Ιανουαρίου 1986. Πράγματι, η Επιτροπή απέδειξε ότι η συμμετοχή τους από την 1η Ιανουαρίου 1986 στην παράβαση που αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2) αποτελούσε εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4208).

4254 Εντούτοις, η Cimpor και η Secil ισχυρίζονται ότι τα έγγραφα που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και τη συμμετοχή τους στη συμφωνία αυτή είναι προγενέστερα της 1ης Ιανουαρίου 1986.

4255 Ο ισχυρισμός αυτός είναι ουσία αβάσιμος. Πράγματι, η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της Cimpor και της Secil από την 1η Ιανουαρίου 1986 στην παράβαση που αφορά τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου στηριζόμενη σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις, πολλές από τις οποίες είναι μεταγενέστερες της 1ης Ιανουαρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2070 έως 2082 και 2115). Η συμμετοχή της Cimpor και της Secil σ' αυτή τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου αποτελεί την εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau.

4256 Ομοίως, το άρθρο 1 διαπιστώνει ορθώς τη συμμετοχή της Valenciana και της Hornos Ibéricos στην παράβαση από την 1η Ιανουαρίου 1986, δεδομένου ότι, από την ημερομηνία αυτή, εκδήλωσαν την προσχώρησή τους στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους στην εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

4257 Λαμβανομένου υπόψη του ότι ως χρονικό σημείο ενάρξεως της συμμετοχής της Holderbank στη σύσταση της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) καθορίστηκε νομίμως η 28η Μαΐου 1986, η δε συμμετοχή αυτή αποτέλεσε την εκδήλωση της προσχωρήσεώς της στη συμφωνία Cembureau, η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της Holderbank στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από την ημερομηνία αυτή.

4258 Αντιθέτως, όσον αφορά τις CBR, Vicat, Asland, Uniland, Blue Circle και Χαλκίς, η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή τους στην παράβαση από την ημερομηνία την οποία αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση.

4259 Πρώτον, υπενθυμίζεται ότι το Πρωτοδικείο, αφού επισήμανε την αναντιστοιχία της οποίας γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 4249, διαπίστωσε ήδη, στο πλαίσιο του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που ορίζει ότι η Vicat άρχισε να μετέχει στην παράβαση πριν από τις 11 Μαΐου 1983 και η CBR, η Asland και η Uniland πριν από τις 28 Μαΐου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 568). Κατόπιν της εξετάσεως των σχετικών με την ουσία λόγων ακυρώσεως, πρέπει να εκτιμηθεί αν μπορεί ακόμη να θεωρηθεί ότι οι επιχειρήσεις αυτές προσχώρησαν στη συμφωνία Cembureau από τις ως άνω ημερομηνίες.

4260 Η Vicat εκδήλωσε την προσχώρησή στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της στην εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως ημερομηνία ενάρξεως της οποίας ορίστηκε νομίμως η 11η Μαρτίου 1983. Επομένως, η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της εν λόγω επιχειρήσεως στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από την ημερομηνία αυτή.

4261 Όσον αφορά τη CBR, την Asland και την Uniland, η συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελεί την πρώτη εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau.

4262 Όσον αφορά την Asland, ως ημερομηνία ενάρξεως της συμμετοχής της στην παράβαση αυτή ορίστηκε νομίμως η 28η Μαΐου 1986. Επομένως, η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από την ημερομηνία αυτή.

4263 Η Asland, όπως η Oficemen και η ATIC (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4228), υποστηρίζει ότι ουδέποτε η προβαλλόμενη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau είχε σημαντικές συνέπειες εντός της Κοινότητας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 11). Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 4231.

4264 Όσον αφορά τη CBR και την Uniland, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί καθόσον διαπιστώνει τη συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στη συμφωνία συστάσεως της ETF, αντιστοίχως, πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2604) και πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2699). Ελλείψει ενδείξεων περί της προσχωρήσεως της CBR και της Uniland στη συμφωνία Cembureau πριν από τις ημερομηνίες αυτές, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της CBR στη συμφωνία Cembureau πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και της Uniland πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986.

4265 Δεύτερον, όσον αφορά την Blue Circle και τη Χαλκίς, η συμμετοχή τους στην εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτέλεσε την πρώτη εκδήλωση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία Cembureau. Εντούτοις, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι τα μέλη της EPC επιδίωξαν την «αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας» πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3980). Συνεπώς, οι ενέργειες τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορούν να θεωρηθούν ως εκ μέρους της Blue Circle και της Χαλκίς εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau πριν από την ημερομηνία αυτή.

4266 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Blue Circle και της Χαλκίς στη συμφωνία Cembureau πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983.

2.3. Συμπεράσματα

4267 Το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau:

— της CBR πριν από τις 9 Ιουνίου 1986·

— της Vicat πριν από τις 11 Μαΐου 1983·

— της Unicem πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— της Asland πριν από τις 28 Μαΐου 1986·

— της Uniland πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— της Italcementi πριν από τις 19 Μαρτίου 1984·

— της Blue Circle πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983·

— της Χαλκίς πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983.

3. Διαρκής χαρακτήρας της παραβάσεως

4268 Οι προσφεύγουσες που κατονομάσθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 4214 αμφισβητούν τον διαρκή χαρακτήρα της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Επιτροπή δεν μπορούσε να κρίνει, κατά τον χρόνο εκδόσεως της εν λόγω προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η παράβαση εξακολουθούσε. Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι η τελευταία συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας την οποία διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση χρονολογείται από τις 7 Νοεμβρίου 1984. Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι, εν πάση περιπτώσει, η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau δεν μπορεί να τους καταλογισθεί για διάρκεια μεγαλύτερη της διαρκείας των μέτρων εφαρμογής που τους προσάπτονται.

4269 Η Επιτροπή εξηγεί, αναφερόμενη στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Sir Gordon Slynn στην υπόθεση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 2800 (σ. 1941), ότι, «από τη στιγμή που αποδεικνύεται η ύπαρξη μιας συμπράξεως, η σύμπραξη αυτή θεωρείται ότι εξακολουθεί μέχρι αποδείξεως του εναντίου». Δεδομένου ότι η ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και η συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών στη συμφωνία αυτή έχουν αποδειχθεί, στις εμπλεκόμενες προσφεύγουσες εναπόκειται να αποδείξουν ότι η σύμπραξη αυτή έπαυσε ή ότι εκδήλωσαν τη διαφωνία τους ως προς τη σύμπραξη αυτή.

4270 Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 2801 και 2802. Πράγματι, η Επιτροπή υποχρεούται να αποδεικνύει όχι μόνον την ύπαρξη της συμπράξεως, αλλά και τη διάρκειά της (απόφαση Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 79).

4271 Προκειμένου να εκτιμηθεί αν η Επιτροπή ορθώς δεν καθόρισε ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως και, επομένως, θεώρησε ότι η σύμπραξη συνεχιζόταν κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να εξετασθούν, κατ' αρχάς, τα δύο μοναδικά χωρία του αιτιολογικού της αποφάσεως τα οποία αφορούν τη διάρκεια της παραβάσεως.

4272 Στην παράγραφο 45, σημείο 6, η οποία αφορά τη συμφωνία Cembureau εξηγούνται τα εξής: «Η Επιτροπή δεν διαθέτει πραγματικά στοιχεία για να προσδιορίσει την ημερομηνία τερματισμού της παράβασης και δεν είναι, άλλωστε, σε θέση να αποδείξει ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις τερμάτισαν τη εν λόγω συμπεριφορά.»

4273 Στην παράγραφο 65, σημείο 4, τέταρτο εδάφιο, η οποία αφορά τα πρόστιμα, η Επιτροπή εκθέτει επίσης τα εξής: «Μονολότι η Επιτροπή είναι σε θέση να προσδιορίσει την ημερομηνία έναρξης της παράβασης που συνεπάγεται η συμφωνία ή αρχή Cembureau, δεν είναι βέβαιη ότι η παράβαση αυτή πράγματι τερματίστηκε και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσδιορίσει την ημερομηνία τερματισμού της παράβασης. Ωστόσο, δεδομένου ότι η τελευταία εμφανής και γνωστή στην Επιτροπή εκδήλωση της συμφωνίας έχει επέλθει με τη διάλυση, στις 26 Μαρτίου 1993, της Interciment SA [εταιρίας της οποίας η σύσταση αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως], η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την εν λόγω ημερομηνία για τον προσδιορισμό της περιόδου αναφοράς του προστίμου.»

4274 Επομένως, η Επιτροπή θεώρησε ότι η διαπιστωθείσα σύμπραξη εξακολούθησε να τηρείται ακόμη και μετά την τελευταία γνωστή εκδήλωση της εφαρμογής της, για να μην καθορίσει ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4275 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή υποστήριξε την ερμηνεία της βασιζόμενη στις ιδιαιτερότητες της συμφωνίας Cembureau. Εξήγησε ότι η εν λόγω συμφωνία χαρακτηριζόταν από αόριστη διάρκεια. Υπογραμμίζει ότι το αντικείμενο της συμφωνίας ήταν απλό, αντιθέτως, επί παραδείγματι, προς μια σύμπραξη για τον καθορισμό των τιμών, και ότι δεν απαιτούσε την οργάνωση περιοδικών συνεδριάσεων. Για την τήρηση της συμφωνίας, οι συμβαλλόμενοι έπρεπε αποκλειστικώς και μόνο να απέχουν από (μη ελεγχόμενες) πωλήσεις εκτός του εδάφους τους. Έτσι, η τήρηση της εν λόγω συμφωνίας δεν άφησε ίχνη. Επομένως, το γεγονός ότι, σε δεδομένο χρονικό σημείο, οι επιχειρήσεις δεν μετείχαν πλέον σε ορατά μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau δεν αποδεικνύει ότι έπαυσε η συμμετοχή τους στη συμφωνία αυτή. Εξάλλου, η Επιτροπή τόνισε το γεγονός ότι η επιτυχία της συμφωνίας στηριζόταν στην τήρησή της από όλους τους παραγωγούς.

4276 Το Πρωτοδικείο δέχεται ότι η συμφωνία Cembureau παρουσίαζε πράγματι τις ιδιαιτερότητες που προέβαλε η Επιτροπή. Ωστόσο, εν προκειμένω, το ζήτημα είναι αν, λαμβανομένου υπόψη του βάρους

αποδείξεως που φέρει η Επιτροπή στο πλαίσιο της αποδείξεως μιας παραβάσεως του άρθρου 85 της Συνθήκης, οι ιδιαιτερότητες αυτές αποτελούν επαρκείς ενδείξεις της συμμετοχής εκάστης προσφεύγουσας στη συμφωνία Cembureau μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4277 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι όλες οι διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις τις οποίες η Επιτροπή ορθώς χαρακτήρισε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau έπαυσαν, εξαιρουμένης της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, το αργότερο στις 19 Μαΐου 1989, ημερομηνία η οποία αντιστοιχεί, για ορισμένη μέλη της ΕΡC, στην ημερομηνία παύσεως της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθούν, κατά το μέτρο που διαπιστώνουν την ύπαρξη παραβάσεως, αντιστοίχως, μετά τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2806) και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3097).

4278 Ακόμη και αν η Επιτροπή απέδειξε ότι η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως διήρκεσε μέχρι τις 3 Απριλίου 1992, η παράβαση αυτή αφορά μόνον τρεις προσφεύγουσες, δηλαδή την Unicem, την Italcementi και τη Cementir. Μολονότι οι συμβάσεις πενταετούς διαρκείας, οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο της παραβάσεως αυτής και οι οποίες «αποσκοπούσαν στην αποτροπή των εισαγωγών ελληνικού τσιμέντου εκ μέρους της Calcestruzzi», παρήγαν αποτελέσματα στην αγορά της Κοινότητας μέχρι τις 3 Απριλίου 1992, η διαπίστωση αυτή δεν συνεπάγεται ωστόσο ότι η συμφωνία Cembureau διείπε ακόμη, κατά τη δεύτερη αυτή ημερομηνία, τις σχέσεις ανταγωνισμού μεταξύ των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών, ακόμη δε λιγότερο κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, την 30ή Νοεμβρίου 1994. Το γεγονός ότι όλα τα άλλα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau τα οποία διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση έπαυσαν το αργότερο στις 19 Μαΐου 1989, μερικές εβδομάδες μετά τους πρώτους ελέγχους που πραγματοποίησε η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 1), αποδεικνύει μάλλον το αντίθετο.

4279 Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται ότι, λαμβανομένων υπόψη των ενδείξεων που επισημαίνει η προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή κακώς θεώρησε ότι όλοι οι αποδέκτες της αποφάσεως αυτής των οποίων η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau αποδείχθηκε εξακολουθούσαν να μετέχουν στη συμφωνία αυτή κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4280 Στη συνέχεια, πρέπει να εξετασθεί η διάρκεια της συμμετοχής εκάστης προσφεύγουσας στη συμφωνία Cembureau, βάσει των διαφόρων πραγματικών στοιχείων τα οποία περιέχει η προσβαλλομένη απόφαση.

4281 Όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημειο 4), η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως ή ενώσεως σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau αποτέλεσε εκδήλωση της προσχωρήσεώς της στη συμφωνία αυτή. Επομένως, η συμμετοχή μιας προσφεύγουσας στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει αποδειχθεί τουλάχιστον για ολόκληρο το διάστημα κατά το οποίο η Επιτροπή απέδειξε νομίμως τη συμμετοχή της σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4282 Βεβαίως, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, η συμμετοχή μιας προσφεύγουσας στη συμφωνία Cembureau άφησε πολύ λίγα ίχνη. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του συστήματος αποδείξεως της παραβάσεως το οποίο χρησιμοποιείται στην προσβαλλομένη απόφαση, κακώς η Επιτροπή στηρίχτηκε στον παράγοντα αυτόν για να διαπιστώσει τη διαρκή συμμετοχή μιας προσφεύγουσας στη συμφωνία Cembureau μετά την ημερομηνία παύσεως του τελευταίου μέτρου της εκ μέρους της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4283 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επέλεξε να στηριχτεί αποκλειστικώς σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις προκειμένου να θεμελιώσει τις διάφορες παραβάσεις και τη συμμετοχή των εμπλεκομένων επιχειρήσεων και ενώσεων στις παραβάσεις αυτές. Η επιλογή αυτή είχε ως αποτέλεσμα ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν αφορά τις επιχειρήσεις των οποίων η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau δεν προέκυπτε από τέτοιου είδους αποδείξεις. Δεδομένου ότι η ίδια η Επιτροπή θεώρησε ότι η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως στη συμφωνία Cembureau δεν μπορούσε να αποδειχθεί ελλείψει αμέσων εγγράφων αποδείξεων οι οποίες να εμφαίνουν τη συμμετοχή αυτή, δεν μπορούσε, ελλείψει τέτοιων εγγράφων αποδείξεων, να θεωρήσει ότι συνεχίζεται η συμμετοχή μιας επιχειρήσεως, ως προς την οποία αποδείχθηκε ότι μετέσχε στη συμφωνία Cembureau, μετά την τελευταία αποδειχθείσα συμμετοχή της σε μέτρο εφαρμογής.

4284 Πράγματι, οι άμεσες έγγραφες αποδείξεις τις οποίες προέβαλε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση προς στήριξη της εκ μέρους της διαπιστώσεως των παραβάσεων τις οποίες αφορούν τα άρθρα 2, 3, παράγραφος 1, στοιχεία α και γ, 3, παράγραφοι 2 και 3, 4, παράγραφοι 1 έως 3, και 6 εμφαίνουν σαφώς την προσχώρηση των εμπλεκομένων προσφευγουσών στη συμφωνία Cembureau. Αντιθέτως, η έλλειψη εγγράφων αποδείξεων μιας διαρκούς συμμετοχής μπορεί να τύχει διττής ερμηνείας. Μπορεί να αποτελεί ένδειξη του ότι το οικείο μέρος ως προς το οποίο αποδείχθηκε η συμμετοχή του στη συμφωνία Cembureau συνέχισε να μετέχει στη συμφωνία χωρίς να αφήνει ίχνη. Μπορεί ωστόσο να αποτελεί επίσης ένδειξη της μη συνεχίσεως της συμμετοχής του στη συμφωνία. Ακριβώς αυτή η δυνατή διττή ερμηνεία της ελλείψεως εγγράφων αποδείξεων ώθησε την Επιτροπή να μη λάβει υπόψη της, στην προσβαλλομένη απόφαση, παρά μόνον τις επιχειρήσεις ως προς τις οποίες διαπιστώθηκε συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau βάσει αμέσων εγγράφων αποδείξεων.

4285 Υπό τις συνθήκες αυτές, για κάθε προσφεύγουσα ως προς την οποία η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau πρέπει να εκτιμηθεί, βάσει μόνον των εγγράφων αποδείξεων που περιέχονται στην προσβαλλομένη απόφαση, η διάρκεια της συμμετοχής της στη συμφωνία Cembureau.

3.1. Επί της CBR

4286 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η CBR άρχισε να μετέχει στην παράβαση πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4264).

4287 Η CBR εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω διαφόρων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Έτσι, η CBR μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2604, 2784 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3017 και 3097) και στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3204, 3205 και 3301 έως 3305).

4288 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της CBR στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

4289 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της CBR στην παράβαση αυτή πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988.

3.2. Επί της Cembureau

4290 Η Cembureau μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1342). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4291 Έτσι, η Cembureau μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Μετέσχε επίσης σε μέτρα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο α) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3731 και 3732).

4292 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Cembureau στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η ένωση αυτή μετέσχε διαρκώς στην εν λόγω συμφωνία από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4293 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cembureau στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.3. Επί της FIC

4294 Η FIC μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε δύο μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4295 Έτσι, η FIC μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817).

4296 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της FIC στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η ένωση αυτή επιχειρήσεων μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4297 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της FIC στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.4. Επί της VNC

4298 Η VNC μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345 και 1350). Εξάλλου, μετέσχε σε δύο μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4299 Έτσι, η VNC μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817).

4300 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της VNC στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η ένωση αυτή επιχειρήσεων μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4301 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της VNC στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.5. Επί της Ciments luxembourgeois

4302 Η Ciments luxembourgeois μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε δύο μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4303 Έτσι, η Ciments luxembourgeois μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817).

4304 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Ciments luxembourgeois στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4305 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Ciments luxembourgeois στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.6. Επί της Dyckerhoff

4306 Η Dyckerhoff εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω διαφόρων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4307 Έτσι, από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2469) η Dyckerhoff μετέσχε στη γαλλογερμανική σύμπραξη (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α), η οποία αποτέλεσε μέτρο της εκ μέρους της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4154). Εξάλλου, η Dyckerhoff μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2620 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις

7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3017 και 3097) και στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3204, 3205 και 3301 έως 3305).

4308 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Dyckerhoff στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

4309 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Dyckerhoff στην παράβαση αυτή μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988.

3.7. Επί της SFIC

4310 Η SFIC μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4311 Έτσι, η SFIC μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987 η SFIC μετέσχε επίσης στη γαλλογερμανική σύμπραξη (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3) (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2469 και 2503), η οποία αποτέλεσε μέτρο της εκ μέρους της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4154). Εξάλλου, η SFIC μετέσχε σε μέτρα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2625, 2806, 3030, 3097, 3135 και 3136).

4312 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η SFIC μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4313 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της SFIC στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της εν λόγω ενώσεως επιχειρήσεων στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.8. Επί της Vicat

4314 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η Vicat άρχισε να μετέχει στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από τις 11 Μαΐου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4259 και 4260).

4315 Η Vicat εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω ενός μέτρου εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Πρόκειται για την εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ), ως προς την οποία αποδείχθηκε ότι συνιστούσε παράβαση κατά το διάστημα από τις 11 Μαΐου 1983 έως τις 23 Απριλίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1970 και 2034).

4316 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Vicat στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της σ' αυτό το ένα και μόνο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 11 Μαΐου 1983 έως τις 23 Απριλίου 1986.

4317 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Vicat στην παράβαση αυτή πριν από τις 11 Μαΐου 1983 και μετά τις 23 Απριλίου 1986.

3.9. Επί της Ciments français

4318 Η Ciments français εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω διαφόρων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4319 Έτσι, από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2469) η Ciments français μετέσχε στη γαλλογερμανική σύμπραξη (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α), η οποία αποτέλεσε μέτρο της εκ μέρους της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4154). Εξάλλου, η Ciments français μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2632 και 2806) και στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3038 και 3097). Τέλος, μετέσχε στην εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως τις 17 Φεβρουαρίου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3980).

4320 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Ciments français στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η

επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 17 Φεβρουαρίου 1989.

4321 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Ciments français στην παράβαση αυτή μετά τις 17 Φεβρουαρίου 1989.

3.10. Επί της Heidelberger

4322 Η Heidelberger εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω δύο μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4323 Έτσι, από τις 17 Νοεμβρίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2469) η Heidelberger μετέσχε στη γαλλογερμανική σύμπραξη (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α), η οποία αποτέλεσε μέτρο της εκ μέρους της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4154). Εξάλλου, η Heidelberger μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2643 και 2806).

4324 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Heidelberger στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 12 Αυγούστου 1987.

4325 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Heidelberger στην παράβαση αυτή μετά τις 12 Αυγούστου 1987.

3.11. Επί της Lafarge

4326 Η Lafarge εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω πλειόνων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4327 Έτσι, η Lafarge μετέσχε σε εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α) από τις 26 Νοεμβρίου έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1829 έως 1876) και από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2469) στη γαλλογερμανική σύμπραξη (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α), η οποία αποτέλεσε μέτρο της εκ μέρους της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4154). Εξάλλου, η Dyckerhoff μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2650 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3017 και 3097) και στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3228 και 3301 έως 3305). Τέλος, μετέσχε στην εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως τις 19 Μαΐου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3973 και 3980).

4328 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Lafarge στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαΐου 1989.

4329 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Lafarge στην παράβαση αυτή μετά τις 19 Μαΐου 1989.

3.12. Επί της Aalborg

4330 Η Aalborg μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4331 Έτσι, η Aalborg μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Μετέσχε εξάλλου σε μέτρα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2657, 2806, 3204, 3205 και 3301 έως 3305).

4332 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Aalborg στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4333 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Aalborg στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.13. Επί της BDZ

4334 Η BDZ μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4335 Έτσι, η BDZ μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Από τις 23 Ιουνίου 1982 έως τις 12 Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2469 και 2503) η BDZ μετέσχε επίσης στη γαλλογερμανική σύμπραξη (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3), η οποία αποτέλεσε μέτρο της εκ μέρους της εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4154). Εξάλλου, η BDZ μετέσχε σε μέτρα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2673, 2806, 3030, 3097, 3239, 3240 και 3301 έως 3305).

4336 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της BDZ στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η ένωση αυτή επιχειρήσεων μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4337 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της BDZ στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.14. Επί της Unicem

4338 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η Unicem άρχισε να μετέχει στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4247).

4339 Η Unicem εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω πλειόνων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4340 Έτσι, η Unicem μετέσχε στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Η Unicem μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2683 και 2806), στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3252, 3253 και 3301 έως 3305) και στη συμφωνία με την Italcementi και τη Cementir που αφορούσε τις συμβάσεις και τις συμφωνίες που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και αποσκοπούσαν στην αποτροπή των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β) από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3396).

4341 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Unicem στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 3 Απριλίου 1992.

4342 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Unicem στην παράβαση αυτή πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 3 Απριλίου 1992.

3.15. Επί της Valenciana

4343 Η Valenciana εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω ενός μέτρου εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Πρόκειται για την εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως), η οποία αποτελεί παράβαση, εκ μέρους της Valenciana, του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 13 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4005).

4344 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Valenciana στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της σ' αυτό το ένα και μόνο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 13 Μαΐου 1987.

4345 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Valenciana στην παράβαση αυτή μετά τις 13 Μαΐου 1987.

3.16. Επί της BCA

4346 Η BCA, η οποία είναι υπεύθυνη για τη συμπεριφορά της CMF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1341), μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε δύο μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4347 Έτσι, η βρετανική ένωση μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817).

4348 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της BCA στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι αυτή η ένωση επιχειρήσεων μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4349 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της BCA στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.17. Επί της Asland

4350 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η Asland άρχισε να μετέχει στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από τις 28 Μαΐου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4267).

4351 Η Asland εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω ενός και μόνο μέτρου εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Πρόκειται για τη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1), η συμμετοχή στην οποία έχει αποδειχθεί από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2690 και 2806).

4352 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Asland στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της σ' αυτό το ένα και μόνο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987.

4353 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Asland στην παράβαση αυτή πριν από τις 28 Μαΐου 1986 και μετά τις 31 Μαρτίου 1987.

3.18. Επί της Uniland

4354 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η Uniland άρχισε να μετέχει στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4264 και 4267).

4355 Η Uniland εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω πλειόνων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4356 Έτσι, η Uniland μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2699 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3073 και 3097) και στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3204, 3205 και 3301 έως 3305).

4357 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Uniland στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

4358 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Uniland στην παράβαση αυτή πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988.

3.19. Επί της Oficemen

4359 Η Oficemen μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345 και 1350). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4360 Έτσι, η Oficemen μετέσχε στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών στο πλαίσιο της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Η Oficemen μετέσχε στη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2132). Εξάλλου, μετέσχε σε μέτρα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2720, 2806, 3030, 3097, 3239, 3240 και 3301 έως 3305).

4361 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Oficemen στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε έτσι ότι η ένωση αυτή επιχειρήσεων μετέσχε διαρκώς στην παράβαση την οποία διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση από την 1η Ιανουαρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4226 έως 4231) έως τις 24 Απριλίου 1989.

4362 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Oficemen στην παράβαση αυτή μετά τις 24 Απριλίου 1989.

3.20. Επί της Irish Cement

4363 Η Irish Cement μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4364 Έτσι, η Irish Cement μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Εξάλλου, η Irish Cement μετέσχε σε μέτρα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2737, 2806, 3204, 3205 και 3301 έως 3305).

4365 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Irish Cement στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4366 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Irish Cement στην παράβαση αυτή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.21. Επί της Cimpor

4367 Η Cimpor εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω ενός μέτρου εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Πρόκειται για τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2), ως προς την οποία αποδείχθηκε ότι συνιστούσε παράβαση κατά το διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2132).

4368 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Cimpor στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της σ' αυτό το ένα και μόνο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989.

4369 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cimpor στην παράβαση αυτή μετά τις 24 Απριλίου 1989.

3.22. Επί της Secil

4370 Η Secil εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω ενός μέτρου εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Πρόκειται για τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2), ως προς την οποία αποδείχθηκε ότι συνιστούσε παράβαση κατά το διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2132).

4371 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Secil στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της σ' αυτό το ένα και μόνο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989.

4372 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Secil στην παράβαση αυτή μετά τις 24 Απριλίου 1989.

3.23. Επί της ATIC

4373 Η ATIC μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε ένα μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4374 Έτσι, η ATIC μετέσχε στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817).

4375 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της ATIC στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της σ' αυτό το ένα και μόνο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε έτσι ότι αυτή η ένωση επιχειρήσεων μετέσχε διαρκώς στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από την 1η Ιανουαρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4226 έως 4231) έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4376 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της εν λόγω ενώσεως επιχειρήσεων στην παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.24. Επί της Italcementi

4377 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η Italcementi άρχισε να μετέχει στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από τις 19 Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4225).

4378 Όσον αφορά τον διαρκή χαρακτήρα της συμμετοχής της Italcementi στη συμφωνία Cembureau, πρέπει να υπομνησθεί ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1351). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4379 Έτσι, η Italcementi μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) στις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από τις 19 Μαρτίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Εξάλλου, η Italcementi μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2747 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3017 και 3097), στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3270 και 3301 έως 3305), καθώς και στη συμφωνία με την Unicem και τη Cementir που αφορούσε τις συμβάσεις και τις συμφωνίες που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και αποσκοπούσαν στην αποτροπή των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β) από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3396).

4380 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Italcementi στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 19 Μαρτίου 1984 έως τις 3 Απριλίου 1992.

4381 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Italcementi στην παράβαση αυτή πριν από τις 19 Μαρτίου 1984 και μετά τις 3 Απριλίου 1992.

3.25. Επί της Holderbank

4382 Η Holderbank εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω πλειόνων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4383 Έτσι, η Holderbank μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2783 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3081 και 3097) και στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3275 και 3301 έως 3305).

4384 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Holderbank στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

4385 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Holderbank στην παράβαση αυτή μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988.

3.26. Επί της Hornos Ibéricos

4386 Κατά την προσβαλλομένη απόφαση, η Hornos Ibéricos εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω ενός μέτρου εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Πρόκειται για την εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως), η οποία αποτέλεσε παράβαση, εκ μέρους της Hornos Ibéricos, του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 19 Μαΐου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3975 και 3980).

4387 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η Hornos Ibéricos μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 19 Μαΐου 1989.

4388 Στο υπόμνημά της ανταπαντήσεως, η Επιτροπή υπογράμμισε την ανάμιξη της προσφεύγουσας αυτής στην Interciment προκειμένου να αποδείξει πόσο διήρκεσε η συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau. Ωστόσο, η Hornos Ibéricos δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων που κατονομάζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, δεδομένου ότι το άρθρο αυτό πρέπει να ακυρωθεί καθόσον διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988, η ενδεχόμενη συμμετοχή της Hornos Ibéricos στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment δεν μπορεί να αποδείξει τη διαρκή συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4389 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Hornos Ibéricos στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στην εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της ΕΡC, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της εν λόγω επιχειρήσεως στην παράβαση αυτή μετά τις 19 Μαΐου 1989.

4390 Έτσι, ο ισχυρισμός της Hornos Ibéricos ότι η Επιτροπή παρέβη τους κανόνες περί του βάρους αποδείξεως, ορίζοντας ότι η περίοδος αναφοράς για τον υπολογισμό των προστίμων έληξε στις 26 Μαρτίου 1993, ενώ δεν διέθετε αποδείξεις περί της συνεχίσεως των αδικημάτων μετά τις 19 Μαΐου 1989, καθίσταται άνευ αντικειμένου.

3.27. Επί της Aker

4391 Η Aker μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345 και 1350). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4392 Έτσι, η Aker μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2764 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3017 και 3097) και στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3281, 3282 και 3301 έως 3305).

4393 Ελλείψει ενδείξεων περί συνεχίσεως της συμμετοχής της Aker στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 9 Ιουνίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4242) έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

4394 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Aker στην παράβαση αυτή μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988.

3.28. Επί της Euroc

4395 Η Euroc μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4396 Έτσι, η Euroc μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2764 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3017 και 3097) και στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3281, 3282 και 3301 έως 3305).

4397 Ελλείψει ενδείξεων περί συνεχίσεως της συμμετοχής της Euroc στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως από τις 9 Ιουνίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4242) έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

4398 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Euroc στην παράβαση αυτή μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988.

3.29. Επί της Cementir

4399 Η Cementir μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε πλείονα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4400 Έτσι, η Cementir μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) στις 14 Ιανουαρίου 1983 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817). Εξάλλου, η Cementir μετέσχε στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3289, 3290, 3301 έως 3304 και 3306), καθώς και στη συμφωνία με την Unicem και την Italcementi που αφορούσε τις συμβάσεις και τις συμφωνίες που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 και αποσκοπούσαν στην αποτροπή των εκ μέρους της Calcestruzzi εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β) από τις 3 Απριλίου 1987 έως τις 3 Απριλίου 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3395).

4401 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Cementir στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 3 Απριλίου 1992.

4402 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Cementir στην παράβαση αυτή μετά τις 3 Απριλίου 1992.

3.30. Επί της Blue Circle

4403 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η Blue Circle άρχισε να μετέχει στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4266 και 4267).

4404 Η Blue Circle εκδήλωσε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau μέσω πλειόνων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4405 Έτσι, η Blue Circle μετέσχε στη συμφωνία περί συστάσεως της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2783 και 2806), στη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3081 και 3097) και στις εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) από τις 17 Ιουνίου 1986 έως τις 15 Μαρτίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3298, 3301 και 3307 έως 3310). Εξάλλου, μετέσχε στην εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως τις 12 Οκτωβρίου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3973 έως 3980).

4406 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Blue Circle στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της στο τελευταίο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988.

4407 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της Blue Circle στην παράβαση αυτή πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988.

3.31. Επί της ΕΤΕ

4408 Η ΕΤΕ μετέσχε στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1344, 1345, 1350 και 1352). Εξάλλου, μετέσχε σε δύο μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4409 Έτσι, η ΕΤΕ μετέσχε στις μεμονωμένες ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαρτίου 1984 και στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2) από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1817).

4410 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η ΕΤΕ μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

4411 Η ΕΤΕ υποστηρίζει ότι η συμπεριφορά της ελληνικής βιομηχανίας στην αγορά ήταν εντελώς ασυμβίβαστη με τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau. Υπογραμμίζει ότι, μέχρι το 1985, η συμμετοχή της στη Cembureau σκοπούσε απλώς και μόνο στην ενημέρωση: αφενός, τα μέλη της δεν ήσαν παρόντα στις κοινοτικές αγορές κατά το διάστημα εκείνο, δεδομένου ότι οι αγορές τους εξαγωγών βρίσκονταν στη Μέση Ανατολή· αφετέρου, οι εξαιρετικά χαμηλές τιμές που ίσχυαν στην αγορά της αποτελούσαν, από μόνες τους, εμπόδιο στις εισαγωγές τσιμέντου με προορισμό την αγορά της, πράγμα το οποίο εξηγεί για ποιο λόγο δεν είχε κανένα συμφέρον να μετάσχει σε περιοριστική του ανταγωνισμού συμφωνία. Όσον αφορά το διάστημα μετά το 1985, η ΕΤΕ επικαλείται τη θεαματική αύξηση των εξαγωγών των μελών της προς τις κοινοτικές αγορές, πράγμα το οποίο είχε εξάλλου ως αποτέλεσμα να υποστούν τη συλλογική αντίδραση των κύριων ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών στο πλαίσιο της ΕΤΕ, και ισχυρίζεται ότι η συμπεριφορά της ελληνικής βιομηχανίας από το 1986 ομοίως δεν εμφαίνει την προβαλλόμενη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau. Καταλήγοντας, η ΕΤΕ ισχυρίζεται ότι, καθόλο το επίδικο διάστημα, τα μέλη της υιοθέτησαν συμπεριφορά υπαγορευόμενη αποκλειστικώς και μόνον από οικονομικά και εμπορικά κριτήρια, απολύτως σύμφωνα προς τις απαιτήσεις της διεθνούς αγοράς.

4412 Ωστόσο, οι εξηγήσεις αυτές δεν μπορούν να αναιρέσουν τη διαρκή συμμετοχή της ΕΤΕ στη συμφωνία Cembureau από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988. Πράγματι, η ΕΤΕ, η οποία αναφέρεται μόνο στην εμπορική συμπεριφορά των μελών της, δεν προβάλλει κανένα στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει ότι η ίδια επιδίωξε να αποστασιοποιηθεί από τη συμφωνία Cembureau πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1988. Εν πάση περιπτώσει, μετέχοντας στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών, τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δημιούργησε στους λοιπούς μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau την πεποίθηση της διαρκούς εκ μέρους της υποστηρίξεως του αντικειμένου της συμφωνίας αυτής.

4413 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της ETE στη συμφωνία Cembureau μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της εν λόγω ενώσεως στην παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988.

3.32. Επί της Χαλκίς

4414 Έχει ήδη διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η Χαλκίς άρχισε να μετέχει στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4265 και 4267).

4415 Η Χαλκίς μετέσχε σε ένα μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή στην εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως), από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως την 1η Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 3980).

4416 Ελλείψει ενδείξεων περί διαρκούς συμμετοχής της Χαλκίς στη συμφωνία Cembureau μετά την παύση της συμμετοχής της σ' αυτό το ένα και μόνο μέτρο εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε διαρκώς στη συμφωνία Cembureau από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως την 1η Σεπτεμβρίου 1986.

4417 Επομένως, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στην εν λόγω παράβαση πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1986.

Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

4418 Η Vicat και η Hornos Ibéricos ισχυρίζονται ότι αποτελεί δυσμενή διάκριση το γεγονός ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν αφορά ορισμένα μέλη της SFIC και της Oficemen.

4419 Η Ciments français, η Aker και η Euroc υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή, διακρίνοντας, στην προσβαλλομένη απόφαση, μεταξύ των επιχειρήσεων αναλόγως του αν είχαν εφαρμόσει τη συμφωνία Cembureau, παραβίασε την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Προσθέτουν ότι η περάτωση της διαδικασίας που κινήθηκε εις βάρος επιχειρήσεων που δεν είχαν λάβει μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau συνιστούσε δυσμενή διάκριση. Κατ' αυτές, έπρεπε να θεωρηθεί ότι ήταν ακόμη πιο

κραυγαλέα η προσχώρηση στη συμφωνία Cembureau των παραγωγών που δεν πραγματοποίησαν πωλήσεις εκτός της εγχώριας αγοράς τους. Κατά τη Ciments français, η συλλογιστική της Επιτροπή ήταν, επιπλέον, αντιφατική.

4420 Οι Asland, Uniland, Cimpor και Secil θεωρούν επίσης ότι η προσβαλλομένη απόφαση εισάγει διάκριση εις βάρος τους, δεδομένου ότι δεν υπέστησαν κυρώσεις όλα τα άμεσα και τα έμμεσα μέλη της Cembureau.

4421 Η Irish Cement ισχυρίζεται ότι υπέστη διάκριση όσον αφορά τους όρους καταλογισμού της συμφωνίας Cembureau, σε σχέση με τις επιχειρήσεις έμμεσα μέλη της Cembureau. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή βασίστηκε στη συμμετοχή της και μόνο στη Cembureau για να τη θεωρήσει υπεύθυνη για την παράβαση που αφορά τη συμφωνία αυτή, ενώ η εν λόγω παράβαση καταλογίστηκε μόνο στις επιχειρήσεις έμμεσα μέλη της Cembureau οι οποίες, εκτός από τη συμμετοχή τους σε εθνική ένωση, είχαν εκδηλώσει την προσχώρησή τους στην εν λόγω συμφωνία μετέχοντας σε μέτρα εφαρμογής της.

4422 Στο πλαίσιο ενός λόγου ακυρώσεως αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, η Italcementi επισημαίνει ότι, κατ' αυτήν, υπάρχει αντίφαση στην προσβαλλομένη απόφαση μεταξύ της άμεσης συμμετοχής και της έμμεσης συμμετοχής των μερών στη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημείο 9, και 65, σημείο 3). Συγκεκριμένα, η Italcementi διαπιστώνει ότι το κριτήριο κατά το οποίο η ιδιότητα και μόνον του μέλους της Cembureau αποδεικνύει τη συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau δεν εφαρμόστηκε ομοιόμορφα. Η Επιτροπή διέκρινε μεταξύ των επιχειρήσεων που μετείχαν άμεσα στην Cembureau και των επιχειρήσεων που μετείχαν μέσω της εθνικής επαγγελματικής τους ενώσεως, η δε προσχώρηση της δεύτερης αυτής κατηγορίας μελών αποτέλεσε αντικείμενο ιδιαίτερης εξετάσεως στο πλαίσιο των φερομένων μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 10). Αφού υπενθύμισε ότι αμφισβητεί την ορθότητα της αρχής κατά την οποία οι ενδεχόμενες αποφάσεις μιας ενώσεως μπορούν να καταλογισθούν απευθείας στα μέλη της, η Italcementi διαπιστώνει ότι η Επιτροπή δεν εφάρμοσε την αρχή αυτή ομοιόμορφα σε όλους τους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4423 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Η κατάσταση των αμέσων μελών της Cembureau που μετέσχαν σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau διαφέρει αντικειμενικώς από την κατάσταση των εμμέσων μελών της Cembureau. Συγκεκριμένα, η συμμετοχή των αμέσων μελών της Cembureau στη συμφωνία Cembureau προκύπτει ήδη από τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις κατά τις οποίες εκδηλώθηκε η σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με την αρχή περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ενώ η συμμετοχή των εμμέσων μελών στην αρχή αυτή έπρεπε να αποδειχθεί διά της συμμετοχής τους σε μέτρο που εξέφραζε την προσχώρησή τους στη συμφωνία.

4424 Υπενθυμίζεται ότι οι Irish Cement, Italcementi, Aker και Euroc είναι επιχειρήσεις, άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίες μετέσχαν άμεσα στη σύναψη και/ή στην επιβεβαίωση της συμφωνίας Cembu-

reau. Συνεπώς, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών, οι οποίες δεν υποστηρίζουν ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν αφορά άλλα άμεσα μέλη της Cembureau, πρέπει να απορριφθεί.

4425 Οι Vicat, Ciments français, Asland, Uniland, Cimpor, Secil και Hornos Ibéricos είναι έμμεσα μέλη των οποίων η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau αποδείχθηκε διά της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4426 Όσον αφορά τα έμμεσα μέλη της Cembureau τα οποία δεν αφορά η προσβαλλομένη απόφαση και των οποίων η κατάσταση δεν υποβλήθηκε στην εκτίμηση του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή κρίνει ότι δεν διαθέτει έγγραφες αποδείξεις εμφαίνουσες ότι τα μέλη αυτά είχαν, κατά οποιονδήποτε τρόπο, εκφράσει την προσχώρησή τους στη συμφωνία Cembureau.

4427 Συνεπώς, η κατάσταση των επιχειρήσεων τις οποίες δεν αφορά η προσβαλλομένη απόφαση διαφέρει από την κατάσταση των Vicat, Ciments français, Asland, Uniland, Cimpor, Secil, Hornos Ibéricos και των λοιπών εμμέσων μελών της Cembureau για τα οποία η Επιτροπή διαθέτει έγγραφες αποδείξεις εμφαίνουσες τη συμμετοχή τους σε ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Συνεπώς, ο ισχυρισμός πρέπει επίσης να απορριφθεί καθόσον προβλήθηκε από τις επιχειρήσεις αυτές.

4428 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η κατάσταση ορισμένων επιχειρήσεων οι οποίες δεν ήσαν αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι παρεμφερής προς την κατάσταση των ως άνω προσφευγουσών, η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους των Vicat, Ciments français, Asland, Uniland, Irish Cement, Cimpor, Secil, Italcementi, Hornos Ibéricos, Aker και Euroc, δεδομένου ότι η τέλεση της παραβάσεως αυτής έχει αποδειχθεί προσηκόντως, βάσει αμέσων εγγράφων αποδείξεων οι οποίες εμφαίνουν τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

4429 Η Blue Circle φρονεί επίσης ότι είναι αυθαίρετη η κρίση της Επιτροπής ότι οι συμφωνίες περί περιορισμού των εισαγωγών στις οποίες εμπλέκονται οι παραγωγοί άνω του ενός κράτους μέλους αποτελούν εκδηλώσεις προσχωρήσεως στη συμφωνία Cembureau, ενώ οι αμιγώς εθνικές συμφωνίες που είχαν το ίδιο αντικείμενο με τη συμφωνία Cembureau δεν θεωρήθηκαν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4430 Υπενθυμίζεται ότι η ΑΑ περιέχει διάφορα κεφάλαια σχετικά με τις αμιγώς εθνικές συμπράξεις. Εντούτοις, αυτές οι σχετικές με τις εθνικές συμπράξεις αιτιάσεις απεσύρθηκαν με απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1993 και, ως εκ τούτου, δεν περιέχονται στην προσβαλλομένη απόφαση.

4431 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι ορισμένες επιχειρήσεις οι οποίες δεν ήσαν αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως θεώρησαν τη συμμετοχή τους σε εθνική σύμπραξη, την οποία αφορά ένα από τα σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις κεφάλαια της ΑΑ, ως εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau, τούτο δεν μπορεί να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της Blue Circle που περιέχεται στην προσβαλλομένη απόφαση, εφόσον η τέλεση της παραβάσεως αυτής έχει αποδειχθεί προσηκόντως (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

4432 Η Aker και η Euroc θεωρούν ότι υπέστησαν δυσμενή διάκριση σε σχέση με τις επιχειρήσεις και τις ενώσεις επιχειρήσεων της Ιβηρικής χερσονήσου. Συγκεκριμένα, δεν θεωρήθηκε ότι αυτές οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά το διάστημα που δεν ήσαν εγκατεστημένες εντός της Κοινότητας.

4433 Ωστόσο, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Aker και η Euroc βρίσκονταν, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε κατάσταση παρεμφερή προς την κατάσταση των επιχειρήσεων της Ιβηρικής χερσονήσου που ήσαν αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως, πριν από την προσχώρηση της χώρας τους στην Κοινότητα, τούτο δεν μπορεί να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους τους από τις 9 Ιουνίου 1986, δεδομένου ότι η τέλεση της παραβάσεως αυτής έχει αποδειχθεί προσηκόντως (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

4434 Τέλος, η ΕΤΕ βάλλει κατά της δυσμενούς διακρίσεως που απορρέει από το ότι οι μετασχόντες στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 δεν υπέστησαν όλοι κυρώσεις λόγω της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau από την ημερομηνία αυτή. Επικαλείται ως παράδειγμα την περίπτωση της Holderbank, στην οποία επιβλήθηκε κύρωση λόγω της συμμετοχής της στην συμφωνία Cembureau μόλις από τις 28 Μαΐου 1986, ενώ ένας εκπρόσωπος της βελγικής θυγατρικής της, Ciments d'Obourg, ο A. Pestalozzi, ήταν παρών κατά την εν λόγω συνεδρίαση.

4435 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η ΕΤΕ είναι άμεσο μέλος της Cembureau το οποίο, αντιθέτως προς τη Holderbank που είναι έμμεσο μέλος της Cembureau, μετέσχε άμεσα στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau. Ο A. Pestalozzi μετέσχε στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 όχι ως εκπρόσωπος της Holderbank, αλλά υπό την ιδιότητά του ως εκπροσώπου της FIC. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Holderbank βρισκόταν σε κατάσταση παρεμφερή προς την κατάσταση της ΕΤΕ, πράγμα το οποίο δεν αποδείχθηκε, τούτο δεν μπορεί να εξαλείψει τη διαπίστωση της τελέσεως παραβάσεως εκ μέρους της ΕΤΕ από τις 14 Ιανουαρίου 1983, δεδομένου ότι η τέλεση της παραβάσεως αυτής έχει αποδειχθεί προσηκόντως (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 146).

Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης

Α — Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό της συμφωνίας Cembureau ως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας

4436 Η SFIC ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν αποδεικνύει τον ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα της συμφωνίας Cembureau. Η SFIC προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε την ύπαρξη σχέσεως μεταξύ της δήθεν συμφωνίας Cembureau και των διμερών και πολυμερών συμπράξεων στις οποίες αναμίχθηκαν οι γαλλικές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι απλώς και μόνον η φαινομενική σύμπτωση αντικειμένου μεταξύ της συμφωνίας Cembureau και της συμπεριφοράς των γαλλικών επιχειρήσεων δεν μπορούσε να αρκέσει προς τούτο. Η SFIC παρατηρεί ότι η σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία προγενέστερα της ημερομηνίας συνάψεως της συμφωνίας Cembureau αποτέλεσμα της οποίας υποτίθεται ότι αποτελεί.

4437 Διαπιστώνεται ότι οι αιτιάσεις που διατυπώνει η SFIC αφορούν στην πραγματικότητα το βάσιμο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, είναι αλυσιτελείς στο πλαίσιο ενός λόγου ακυρώσεως βασιζόμενου στο άρθρο 190 της Συνθήκης. Εν πάση περιπτώσει, η σχέση μεταξύ της συμφωνίας Cembureau και των διμερών ή πολυμερών συμπράξεων που διαπιστώθηκαν εξηγείται επαρκώς στην παράγραφο 46 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4438 Η Heidelberger υποστηρίζει ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν εξηγεί την έννοια της ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας. Εν πάση περιπτώσει, η Heidelberger φρονεί ότι πλείονες συμφωνίες ή διακανονισμοί, αντιβαίνοντες όλοι στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν μπορούν να αποτελούν «ενιαία» συμφωνία.

4439 Κατά τη Heidelberger, η προσβαλλομένη απόφαση είναι εξάλλου εντελώς ακατανόητη, κατά το μέτρο που εκθέτει ότι η ύπαρξη της «ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας» μπορεί να συναχθεί από τη «συμμετοχή» και μόνον των παραγωγών στην αρχή Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 1). Πράγματι, η συμμετοχή δεν μπορεί να δημιουργήσει τη συμφωνία, δεδομένου ότι, αντιθέτως, προϋποθέτει προϋπάρχουσα συμφωνία.

4440 Η Heidelberger υποστηρίζει ότι είναι αντιφατικό να χαρακτηρίζεται, αφενός, η συμφωνία Cembureau ως ενιαία και διαρκής συμφωνία και, αφετέρου, το διατακτικό της αποφάσεως να επιβάλλει κυρώσεις όχι μόνο γι' αυτή την «ενιαία» συμφωνία (άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως), αλλά και για τα διάφορα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

4441 Εντούτοις, στην παράγραφο 46 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκθέτει σαφώς (σημείο 1) τους λόγους για τους οποίους θεώρησε ότι «το σύνολο των διακανονισμών που αποφασίσθηκαν στο πλαίσιο της Cembureau και των διμερών ή/και πολυμερών συνεδριάσεων και επαφών (...) αποτέλεσε μία "ενιαία και διαρκή συμφωνία"».

4442 Ο ισχυρισμός της Heidelberger που αντλείται από τη λογική ασυνέπεια που επισημαίνεται ανωτέρω στη σκέψη 4439 πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, ο ισχυρισμός αυτός απορρέει από σύγχυση μεταξύ του ζητήματος της αποδείξεως της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau, αφενός, και του ζητήματος του χαρακτηρισμού των διαφόρων διακανονισμών που διαπιστώθηκαν με την προσβαλλομένη απόφαση ως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας, αφετέρου. Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau αποκλειστικώς βάσει των αμέσων εγγράφων αποδείξεων που αναλύθηκαν στις παραγράφους 18, 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως και όχι βάσει των «μέτρων εφαρμογής» της εν λόγω συμφωνίας. Στην παράγραφο 46 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφού διαπίστωσε την προσχώρηση των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στη συμφωνία Cembureau, διά της συμμετοχής τους σε διακανονισμούς που επιδίωκαν τον ίδιο στόχο με τη συμφωνία αυτή, η Επιτροπή χαρακτήρισε το σύνολο των διακανονισμών αυτών ως ενιαία και διαρκή συμφωνία. Η ως άνω συλλογιστική δεν ενέχει καμία αντίφαση ή λογική ασυνέπεια.

4443 Τέλος, ομοίως η Επιτροπή δεν υποπίπτει σε αντίφαση δεχόμενη τη συμμετοχή των διαφόρων αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως στην παράβαση που αφορά την ενιαία και διαρκή συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, απαριθμώντας συγχρόνως λεπτομερώς, στα άρθρα 2 έως 6 της αποφάσεως αυτής, τα διάφορα παράνομα μέτρα μέσω των οποίων εφαρμόσθηκε, κατά την Επιτροπή, η συμφωνία αυτή (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 81). Εν πάση περιπτώσει, υποστηρίχθηκε στην προσβαλλομένη απόφαση ότι οι διάφοροι διακανονισμοί τους οποίους διαπιστώνουν τα άρθρα 2 έως 6 μπορούσαν «να θεωρηθούν καθ' εαυτοί παραβάσεις» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46, σημείο 1, πρώτο εδάφιο).

4444 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή αντιφάσκει υποστηρίζοντας, στην παράγραφο 53, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι κάθε αποδέκτης της προσβαλλομένης αποφάσεως ήταν υπεύθυνος για όλες τις παραβάσεις τις οποίες διέπραξαν οι μετασχόντες στη συμφωνία Cembureau, ακόμη και όταν δεν μετέσχε πράγματι στις παραβάσεις αυτές, ενώ η Επιτροπή αποκλείει από την άλλη πλευρά την ευθύνη ορισμένων επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η Italcementi, για ορισμένες παραβάσεις, ιδίως αυτές που διαπιστώνουν τα άρθρα 3 και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4445 Η επίκριση αυτή οφείλεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της παραγράφου 53, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4446 Η παράγραφος 53, σημείο 4, αφορά το ζήτημα της συμμετοχής στην ενιαία συμφωνία περί της ETF και όχι στο ζήτημα της συμμετοχής στη συμφωνία Cembureau. Εξάλλου, η Επιτροπή ουδόλως ισχυρίζεται αυτό το οποίο διατείνεται η Italcementi. Εξηγεί ως εξής τους λόγους για τους οποίους έκρινε αβάσιμες τις παρατηρήσεις που διατύπωσαν ορισμένες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων κατά τη διοικητική διαδικασία, κατά τις οποίες δεν μπορούσαν να θεωρηθούν υπεύθυνες για τα μέτρα που μελέτησε η ETF, δεδομένου ότι μετέσχαν μόνο στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας που διεξάγονταν τότε, εξαιρουμένων των συνεδριάσεων της ETF και των υποομάδων εργασίας της: «(...) μολονότι δεν συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της task force, διότι αυτή αποτελείτο από περιορισμένο αριθμό μελών, συμμετείχαν στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες κυρώθηκαν οι προτάσεις της task force και εγκρίθηκαν τα μέτρα. Όπως προαναφέρθηκε [στην παράγραφο] 44, το γεγονός ότι η σύνθεση των διαφορών οργάνων μπορεί να ποικίλλει δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν να

καταλογισθούν σε όλα τα μέλη αυτής της διάρθρωσης όλες οι δραστηριότητες των μερών, δεδομένου ότι η διάρθρωση αυτή δρα μέσω της συνδρομής όλων των μελών και θεμελιούται επ' αυτής.»

4447 Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

Β — Όσον αφορά τη συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau

4448 Η CBR ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση περιέχει ελλιπή ή αντιφατική αιτιολογία που την περιάγει σε αδυναμία να εκτιμήσει με αρκετή ακρίβεια τη συγκεκριμένη φύση των αιτιάσεων που στρέφονται κατά της ίδιας και, έτσι, την εμποδίζει να διασφαλίσει την άμυνά της.

4449 Επί παραδείγματι, επισημαίνει ότι η απόφαση:

— δέχεται την ύπαρξη συμφωνίας συναφθείσας στις 14 Ιανουαρίου 1983 και της προσδίδει συγκεκριμένο περιεχόμενο, ενώ δεν υπάρχει καμία έγγραφη απόδειξη της υπάρξεως και του περιεχομένου της συμφωνίας αυτής·

— δέχεται ως απόδειξη της υπάρξεως συμφωνίας περί σεβασμού προστασίας των εγχωρίων αγορών συναφθείσας στις 14 Ιανουαρίου 1983 τη φερόμενη ύπαρξη παρεμφερούς αρχής από τριακονταετίας·

— θεωρεί ότι η ύπαρξη των φερομένων διμερών ή πολυμερών σχέσεων μεταξύ ορισμένων επιχειρήσεων αποδεικνύει την ύπαρξη συμφωνίας συνδέουσας όλες τις ενώσεις μέλη της Cembureau και τα μέλη τους·

— δέχεται ως απόδειξη της υπάρξεως συμφωνίας συναφθείσας στις 14 Ιανουαρίου 1983 τους «κανόνες των συναλλακτικών ηθών και δεοντολογίας» που προκύπτουν από την πρακτική ή τους «κανόνες καλής γειτονίας» τους οποίους ενθάρρυνε η Cembureau·

— υποστηρίζει ότι οι ενώσεις μέλη της Cembureau και τα μέλη τους μετέχουν σε μια συμφωνία Cembureau, δεδομένου ότι μετέχουν στις «εν τοις πράγμασι δραστηριότητες» της ενώσεως αυτής·

— θεωρεί ότι η αγορά ελληνικού clinker από τη CBR εντασσόταν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της ETF, ενώ η ένωση αυτή είχε διαλυθεί ένα έτος νωρίτερα·

— θεωρεί ότι η συνεργασία που έχει ως αντικείμενο την εξαγωγή εκτός Κοινότητας αντιβαίνει στο άρθρο 85 της Συνθήκης, χωρίς να εξετάσει τα πραγματικά αποτελέσματα τα οποία θα μπορούσε να έχει η συνεργασία αυτή στην κοινοτική αγορά.

4450 Εντούτοις, πρέπει να διαπιστωθεί ότι τα διάφορα παραδείγματα που προβάλλει η CBR προς στήριξη του λόγου ακυρώσεως απορρέουν στην πραγματικότητα από ισχυρισμούς σχετικούς με την ουσία της υποθέσεως, οι οποίοι ήδη εξετάσθηκαν κατά την εκτίμηση του βασίμου της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4451 Η Cembureau και η SFIC επισημαίνουν αντίφαση στο αιτιολογικό της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον το αιτιολογικό αυτό, αφενός, δέχεται στη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau και σε διάφορα φερόμενα μέτρα εφαρμογής της συφωνίας αυτής και, αφετέρου, δεν τις υποχρεώνει να παύσουν τις διαπιστωθείσες παραβάσεις.

4452 Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2), αν η Επιτροπή διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, «δύναται να υποχρεώσει με απόφαση τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων να παύσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση». Έτσι, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν υπέχει καμία υποχρέωση συναφώς, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι είναι αντιφατικό, αφενός, να διαπιστώνει η Επιτροπή τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau και σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής και, αφετέρου, να μην τις υποχρεώνει να παύσουν τις διαπιστωθείσες παραβάσεις. Συνεπώς, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί.

4453 Οι SFIC, Ciments français, Vicat και Irish Cement φρονούν ότι η συλλογιστική που ανέπτυξε η Επιτροπή για να στηρίξει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική, καθόσον στηρίζεται στην υπόθεση ότι κάθε επιχείρηση μέλος εθνικής ενώσεως αναμιχθείσας στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau είχε σχέση με τη συμφωνία αυτή, ενώ, εν τέλει, μόνον οι επιχειρήσεις που μετέσχαν άμεσα στη σύναψη της συμφωνίας αυτής και αυτές που εκδήλωσαν την προσχώρησή τους με συγκεκριμένες ενέργειες υπέστησαν κυρώσεις.

4454 Ο ισχυρισμός αυτός στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της προσβαλλομένης αποφάσεως. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή δεν διαπίστωσε ότι οι επιχειρήσεις έμμεσα μέλη της Cembureau, τις οποίες δεν αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau, μολονότι έκρινε ότι η συμμετοχή αυτή ήταν πιθανή «δεδομένου ότι η προσχώρηση στη συμφωνία αυτή έγινε από τους επικεφαλής αντιπροσωπείας, οι οποίοι μπορούν να συγκριθούν με τους "εκπροσώπους των κυβερνήσεων στους διεθνείς οργανισμούς" (...) και ορίζονται "για να ασκήσουν το δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση"» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 5). Λαμβανομένου υπόψη του βάρους αποδείξεως το οποίο φέρει, ορθώς έκρινε η Επιτροπή ότι μπορούσε να δεχθεί τη συμμετοχή των εμμέσων μελών της Cembureau στην παράβαση μόνον αν αποδεικνυόταν ότι τα μέλη αυτά εκδήλωσαν σαφώς την προσχώρησή τους στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Η συλλογιστική αυτή δεν ενέχει καμία αντίφαση.

4455 Κατά τη Heidelberger, η Επιτροπή αντιφάσκει δηλώνοντας, αφενός, ότι η Heidelberger μετέσχε εμμέσως στη συμφωνία Cembureau και, αφετέρου, ότι προσχώρησε στη συμφωνία αυτή.

4456 Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του ότι η Heidelberger δεν μετέσχε άμεσα στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau, ουδόλως είναι αντιφατικό να θεωρηθεί ότι η επιχείρηση αυτή μετέσχε εμμέσως στην εν λόγω συμφωνία διά της συμμετοχής της σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημείο 10, και 65, σημείο 3, πρώτο εδάφιο).

4457 Η Heidelberger ισχυρίζεται επίσης ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή δεν εκθέτει σαφώς αν της προσάπτει άμεση συμμετοχή ή έμμεση συμμετοχή, μέσω μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau.

4458 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επίσης να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 45, σημείο 10, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Heidelberger περιλαμβάνεται μεταξύ των επιχειρήσεων ως προς τις οποίες η Επιτροπή διαπιστώνει ότι «συμμετείχαν έμμεσα στη συμφωνία [Cembureau], με τη συμμετοχή τους στους διάφορους διακανονισμούς και στα μέτρα που συμπληρώνουν τη γενική συμφωνία ή/και συμβάλλουν στην εφαρμογή της».

4459 Οι Dyckerhoff, Aalborg, Asland, Irish Cement, Holderbank και Blue Circle προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη της στην προσβαλλομένη απόφαση τις διάφορες παρατηρήσεις που διατύπωσαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

4460 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη, να παράσχει, στην απόφαση, διεξοδική απάντηση σε όλους τους ισχυρισμούς που διατύπωσαν οι διάφοροι αποδέκτες της ΑΑ κατά τη διοικητική διαδικασία. Αρκεί ότι η αιτιολογία παρέχει στον κοινοτικό δικαστή τη δυνατότητα να ασκεί τον δικαστικό έλεγχο ως προς τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως και ότι παρέχει στις οικείες επιχειρήσεις και στις ενώσεις τα αναγκαία στοιχεία για να είναι σε θέση να εκτιμήσουν αν η απόφαση

είναι ή όχι βάσιμη (προπαρατεθείσες στη σκέψη 846 αποφάσεις VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, σκέψη 22, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, σκέψη 72, και La Cinq κατά Επιτροπής, σκέψη 42). Από την εκτίμηση του βασίμου της διαπιστώσεως της παραβάσεως στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι οι αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως αυτής παρέχουν στο Πρωτοδικείο καθώς και στις προσφεύγουσες επαρκείς ενδείξεις ώστε να γνωρίζουν τα κύρια πραγματικά και νομικά στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η συλλογιστική βάσει της οποίας η Επιτροπή έκρινε τις προσφεύγουσες υπαίτιες της παραβάσεως αυτής (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Ιουλίου 1998, T-111/96, ITT Promedia κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2937, σκέψη 81). Συνεπώς, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί.

4461 Η BCA ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε πώς το γεγονός ότι η βρετανική ένωση δεν παρείχε πλέον πληροφορίες στη Cembureau από το 1985 μπορούσε να συμβιβάζεται με το συμπέρασμα ότι η BCA συμμορφώθηκε με την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ενώ η Επιτροπή ήταν πεπεισμένη, στην ΑΑ, ότι η παροχή πληροφοριών επί των τιμών και η προσχώρηση στην αρχή Cembureau συνδέονταν στενά.

4462 Στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 45, σημείο 12), η Επιτροπή εξηγεί ότι η BCA, «μέλος της Cembureau από την 1η Ιουνίου 1988, ευθύνεται (...), ως διάδοχος, για τις συμπεριφορές του πρώην μέλους της Cembureau, [της CMF]». Η Επιτροπή συνάγει επίσης τη συμμετοχή της βρετανικής ενώσεως στη συμφωνία Cembureau από την υπαγωγή της στην ένωση Cembureau και από τη συμμετοχή της στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η εν λόγω συμφωνία (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, σημεία 1 και 10, και 65, σημείο 3, στοιχείο α), για διάρκεια ως προς την οποία η Επιτροπή δεν είναι βέβαιη αν έληξε ποτέ (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 4). Επομένως, η αιτίαση της BCA που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας συναφώς πρέπει να απορριφθεί.

4463 Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν είναι αρκούντως αιτιολογημένη όσον αφορά το ζήτημα της κατά τόπον αρμοδιότητας της Επιτροπής έναντι των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες εκτός Κοινότητας. Η Επιτροπή όφειλε να εκθέσει λεπτομερώς και σαφώς τους λόγους για τους οποίους θεώρησε ότι είναι αρμόδια να εφαρμόσει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ως προς την Aker και την Euroc.

4464 Διαπιστώνεται ότι, στην παράγραφο 65, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δηλώνει ότι, ως προς τις δύο αυτές προσφεύγουσες, λαμβάνει υπόψη της την 9η Ιουνίου 1986 ως ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως με την αιτιολογία ότι δεν διαθέτει αποδείξεις περί του ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau είχε αποτελέσματα εντός της Κοινότητας πριν από την ημερομηνία αυτή.

4465 Η αιτιολογία αυτή είναι επαρκής, δεδομένου ότι η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ως προς την Aker και την Euroc εντασσόταν στο πλαίσιο πρακτικής της Επιτροπής κατά την έκδοση των αποφάσεών της, την οποία, εξάλλου, επικύρωσε το Δικαστήριο με την απόφαση «χαρτοπολτός Ι», προπαρατεθείσα στη σκέψη 1325 (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1975, 73/74, Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 457, σκέψη 31).

4466 Η ΕΤΕ προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξήγησε τα κριτήρια που εφάρμοσε για να προσδιορίσει ποιοι από τους μετασχόντες στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 έπρεπε να θεωρηθούν συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία Cembureau. Διαπιστώνει επίσης την ύπαρξη ανακολουθίας μεταξύ του αιτιολογικού και του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στην ΕΤΕ και στα μέλη της λόγω του υποτιθεμένου περιορισμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου, ενώ από την εξέταση της συμπεριφοράς τους προκύπτει η σημαντική συμβολή τους στο εμπόριο αυτό, η οποία προκάλεσε τη συσπείρωση των κύριων τσιμεντοβιομηχανιών εναντίον τους.

4467 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Πράγματι, από τις παραγράφους 19 και 45 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή καταλόγισε την παράβαση στην ΕΤΕ βάσει της υπαγωγής της στη Cembureau και βάσει της παρουσίας της στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau. Η Επιτροπή δεν όφειλε να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους δεν καταλόγισε την παράβαση αυτή σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες δεν αφορούσε η προσβαλλομένη απόφαση.

4468 Εξάλλου, η Επιτροπή εξήγησε τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι η συμφωνία Cembureau στην οποία μετείχε η ΕΤΕ συνιστούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 45, 46 και 52). Ο ισχυρισμός περί δήθεν ανακολουθίας τον οποίο προβάλλει η ΕΤΕ σκοπεί, κατ' ουσίαν, απλώς και μόνο στην αμφισβήτηση του βασίμου της εκτιμήσεως της Επιτροπής περί της βαρύτητας της συμμετοχής της ΕΤΕ στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ο ισχυρισμός αυτός όμως, ο οποίος εμπίπτει στην εξέταση του βασίμου της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι αλυσιτελής στο πλαίσιο ενός λόγου ακυρώσεως βασιζόμενου στο άρθρο 190 της Συνθήκης.

4469 Η Χαλκίς βάλλει κατά της ελλείψεως συσχετισμού μεταξύ της παραθέσεως των πραγματικών περιστατικών, της νομικής αξιολογήσεως και του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αφού αναλύει τα διάφορα κεφάλαια του σχετικού με τα «πραγματικά περιστατικά» μέρους της προσβαλλομένης αποφάσεως (κεφάλαια 2 έως 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως), η Χαλκίς καταλήγει ότι, εξαιρουμένης της δραστηριότητάς της στο πλαίσιο της EPC, η Επιτροπή τη θεωρεί εντελώς αμέτοχη στις φερόμενες συμπράξεις που περιγράφονται στο μέρος αυτό. Η Χαλκίς προσθέτει ότι, αντιθέτως προς την ΑΑ, η προσβαλλομένη απόφαση δεν βάλλει πλέον κατά της ελληνοϊσπανικής συμφωνίας περί της συστάσεως της CMA, συμφωνίας στην οποία η Χαλκίς ισχυρίζεται ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν αναμίχθηκε. Η εξέταση των πραγματικών περιστατικών η οποία εκτίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση δημιουργεί στη Χαλκίς την εντύπωση ότι η Επιτροπή ίσως της προσήψε επίσης τη συμμετοχή της σε ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών στο πλαίσιο της εθνικής της ενώσεως, καθώς και στο επίπεδο της Cembureau, διά της έμμεσης συμμετοχής της στη δεύτερη αυτή ένωση. Ωστόσο, η Χαλκίς αρνείται ότι αντάλλαξε ποτέ τέτοιες πληροφορίες, εντός οποιουδήποτε πλαισίου, προσθέτοντας ότι τέτοιες ανταλλαγές πληροφοριών δεν μπορούσαν, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθούν παράνομες. Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω, η Χαλκίς δεν αντιλαμβάνεται πώς η Επιτροπή διαπίστωσε την ευθύνη της στο πλαίσιο της συμφωνίας Cembureau.

4470 Διαπιστώνεται ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή δέχεται τη συμμετοχή της Χαλκίς μόνο στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 1 και 6 του διατακτικού.

4471 Στις παραγράφους 18 και 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή απαριθμεί σαφώς τα πραγματικά στοιχεία και τα έγγραφα βάσει των οποίων κατέληξε, στην παράγραφο 45, σημεία 1 έως 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι υπήρξε η συμφωνία Cembureau, την οποία χαρακτήρισε ως ενιαία και διαρκή συμφωνία στην παράγραφο 46 της εν λόγω αποφάσεως. Στη συνέχεια, στις παραγράφους 30, 35 έως 37 της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή απαριθμεί τα πραγματικά στοιχεία και τις έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίζεται για να καταλήξει, στην παράγραφο 59, ότι υπήρξε, στο πλαίσιο της ΕΡΟ, η διαρκής εναρμονισμένη πρακτική για τη διοχέτευση των πλεονασμάτων παραγωγής προς τις τρίτες χώρες, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και ότι η Χαλκίς μετέσχε στην παράβαση αυτή. Τέλος, η Επιτροπή εξηγεί, στις παραγράφους 45, 46 και 65, ότι η συμμετοχή της Χαλκίς στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 6 πρέπει να θεωρηθεί εκδήλωση της προσχωρήσεώς της στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1.

4472 Επομένως, η αιτίαση που αντλείται από την έλλειψη συσχετισμού μεταξύ της παραθέσεως των πραγματικών περιστατικών, της νομικής εκτιμήσεως και του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί.

4473 Τέλος, η Χαλκίς ισχυρίζεται ότι το 1988, ενώ η Επιτροπή τής προσήψε με την ΑΑ ότι μετείχε σε γενικευμένη σύμπραξη με τις λοιπές ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες, κίνησε κατά τον ίδιο χρόνο διαδικασία αφορώσα τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων [απόφαση 91/144/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 2ας Μαΐου 1990, σχετικά με την ενίσχυση που χορήγησε η Ελληνική Κυβέρνηση σε βιομηχανία τσιμέντου (ΑΕ Τσιμέντα Χαλκίδος) (ΕΕ 1991, L 73, σ. 27)], με την οποία την κατηγόρησε ότι προσπαθούσε να διεισδύσει στις άλλες αγορές της Κοινότητας. Η Χαλκίς προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξήγησε αυτή την αντιφατική στάση, λόγω της οποίας υπέστη κυρώσεις τόσο λόγω του ότι δήθεν περιόρισε τον ανταγωνισμό στις κοινοτικές αγορές όσο και λόγω του ότι επιχείρησε να διεισδύσει σ' αυτές.

4474 Ο ισχυρισμός αυτός της Χαλκίς κατέστη άνευ αντικειμένου, δεδομένου ότι διαπιστώθηκε ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4417). Εν πάση περιπτώσει, αντιθέτως προς όσα επιδιώκει να προβάλει η Χαλκίς, η απόφαση 91/144 ουδέποτε της προσήψε τις απόπειρές της διεισδύσεως στις κοινοτικές αγορές. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή απλώς εξέφερε κρίση ως προς τη νομιμότητα της ενισχύσεως την οποία η Ελληνική Κυβέρνηση είχε χορηγήσει στη Χαλκίς. Το γεγονός ότι προσάπτεται σε μια επιχείρηση η συμμετοχή της σε ευρωπαϊκή σύμπραξη και ότι κινείται συγχρόνως κατά κράτους μέλους διαδικασία αφορώσα τη χορήγηση παράνομης ενισχύσεως στην ίδια αυτή επιχείρηση δεν ενέχει καμία αντίφαση.

Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο

4475 Οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών που αντλούνται από την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο έχουν ήδη εξετασθεί διεξοδικώς.

4476 Έτσι, όλοι οι ισχυρισμοί που αφορούν την ανεπαρκή πρόσβαση στα επιβαρυντικά στοιχεία του φακέλου έρευνας της υποθέσεως τα οποία εκμεταλλεύθηκε η Επιτροπή προς στήριξη της εκ μέρους της διαπιστώσεως της παραβάσεως την οποία διαλαμβάνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως εξετάσθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 1111, 1112 και 1429 έως 1431.

4477 Όσον αφορά τα φερόμενα απαλλακτικά στοιχεία, οι διάφοροι ισχυρισμοί των προσφευγουσών, κατά τους οποίους αυτές δεν είχαν πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία σε στοιχεία του φακέλου που μπορούσαν να τους έχουν χρησιμεύσει για την άμυνά τους κατά της αιτιάσεως περί της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau, εξετάσθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 1113 έως 1295. Εξάλλου, οι ισχυρισμοί της Cembureau και της Cementir σχετικά με τη φερόμενη ανεπαρκή πρόσβαση στα στοιχεία του φακέλου έρευνας της υποθέσεως που αφορούσαν τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως εξετάσθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 1432 έως 1438.

4478 Πρέπει να εξεταοθούν ακόμη, αφενός, οι ισχυρισμοί τους οποίους διατύπωσαν διάφορα έμμεσα μέλη της Cembureau και η Unicem στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 164 και 168), σχετικά με τη φερόμενη ανεπαρκή πρόσβαση στα στοιχεία του φακέλου έρευνας της υποθέσεως που αφορούσαν τη συμμετοχή τους στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως και, αφετέρου, οι ισχυρισμοί ορισμένων αμέσων και εμμέσων μελών της Cembureau σχετικά με τη δήθεν ανεπαρκή πρόσβαση στα στοιχεία του φακέλου έρευνας της υποθέσεως που αφορούσαν τον ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα της συμφωνίας Cembureau.

A — Υπόθεση T-25/95, CBR κατά Επιτροπής

4479 Με τις από 12 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η CBR υποβάλλει πλείονα έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν, κατ' αυτήν, ότι οι παρεμβάσεις του J. Van Hove κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 εντάσσονταν στο πλαίσιο μιας γενικής βουλήσεως εξευρέσεως λύσεως στα προβλήματα της τσιμεντοβιομηχανίας, με την οποία να τηρούνται οι κοινοτικοί κανόνες περί ανταγωνισμού. Η CBR αναφέρει τρία εσωτερικά σημειώματα της Lafarge. Το πρώτο φέρει την ημερομηνία 16 Ιουνίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/6962). Στο σημείωμα αυτό αναγράφεται ότι η CBR αρνήθηκε να «βγάλει από τη μέση» τους ανεξαρτήτους Γερμανούς παραγωγούς που ασκούσαν ισχυρή πίεση στην αγορά της. Το δεύτερο φέρει την ημερομηνία 1η Δεκεμβρίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/6966). Στο σημείωμα αυτό αναγράφεται ότι ο J. Van Hove προφανώς προσδίδει υπερβολική σπουδαιότητα στα λεγόμενα της Κοινότητας. Το τρίτο φέρει την ημερομηνία 14 Ιανουαρίου 1984 (έγγραφο αριθ. 33.126/7452). Στο σημείωμα αυτό αναγράφεται ότι οι Βέλγοι και οι Ολλανδοί είναι οι πλέον Ευρωπαίοι.

4480 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα αυτά δεν αποδεικνύουν προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της CBR. Πράγματι, δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να διαπιστώσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61, στοιχείο α· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45) και τη συμμετοχή της CBR στη συμφωνία αυτή διά της συμμετοχής της σε μέτρα ληφθέντα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (ΑΑ, παράγραφοι 16 έως 19, 59 και

61, στοιχείο η· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 24 έως 27, 29, 45, σημείο 10, 46, 53 έως 55, 57 και 65, σημείο 3).

4481 Όσον αφορά το σημείωμα της Lafarge της 16ης Ιουνίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/6962), η πραγματοποίηση εισαγωγών προελεύσεως Γερμανίας στο Βέλγιο σε μια συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις της υπάρξεως της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1140). Εξάλλου, το γεγονός ότι η CBR δεν επενέβη ώστε να παύσουν οι εισαγωγές που προέρχονταν από ανεξάρτητες γερμανικές επιχειρήσεις ουδόλως εμφαίνει την ενδεχόμενη μη τήρηση εκ μέρους της CBR των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμφωνία Cembureau. Συγκεκριμένα, το αντικείμενο της συμφωνίας περιορίζεται στον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και στη ρύθμιση των μεταφορών τσιμέντου από τη μια χώρα στην άλλη από τους μετέχοντες στη συμφωνία Cembureau. Υπό τις συνθήκες αυτές, η πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, στο εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 16ης Ιουνίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/6962), το οποίο επιπλέον είναι προγενέστερο της συνάψεως της συμφωνίας Cembureau, δεν θα είχε ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

4482 Όσον αφορά το εσωτερικό σημείωμα της Lafarge της 1ης Δεκεμβρίου 1982 (έγγραφο αριθ. 33.126/6966), το απόσπασμα που σχολιάζει η CBR πρέπει να επανενταχθεί στη φράση από την οποία προέρχεται: «[O J. Van Hove] προφανώς προσδίδει υπερβολική σπουδαιότητα στα λεγόμενα της ΕΟΚ, λόγω της εγγύτητας ή από υστεροβουλία: διότι επιδιώκει την άρση του αποκλεισμού των συνόρων χωρίς να κατηγορηθεί από τον κλάδο ως υπαίτιος της αταξίας.» Το υπό εξέταση σημείωμα όχι μόνο δεν αποδεικνύει συμπεριφορά διαφορετική από την προσαπτόμενη στη CBR με την προσβαλλομένη απόφαση, αλλά αντιθέτως συντελεί στην επιβεβαίωση του ότι η επιχείρηση αυτή συμπεριφερόταν ήδη τον Δεκέμβριο του 1982 σύμφωνα με κανόνα θεσπισθέντα αργότερα στο πλαίσιο της Cembureau. Συνεπώς, η πρόσβαση στο σημείωμα αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία δεν θα είχε ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

4483 Τέλος, το εσωτερικό σημείωμα της 14ης Ιανουαρίου 1984 (έγγραφο αριθ. 33.126/7452), το οποίο περιέχει την παρατήρηση «Belges et Holl. les +européens» (Βέλγοι και Ολλ. οι πιο Ευρωπαίοι), επίσης δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να διαπιστώσει τη συμμετοχή της CBR στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής ληφθέντα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ΕΤΕ. Πράγματι, η παρατήρηση την οποία περιέχει το σημείωμα αυτό είναι συνοπτική, δεν συνοδεύεται από καμία εξήγηση και δεν αναφέρεται σε κάποια ιδιαίτερη συμπεριφορά της CBR.

B — Υπόθεση T-30/95, FIC κατά Επιτροπής

4484 Στις από 20 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η FIC βασίζεται σε ένα έγγραφο σχετικό με το επιχειρησιακό σχέδιο της ολλανδικής εταιρίας ENCI για τα έτη 1989-1991 (έγγραφα αριθ. 33.126/732 έως 735), από το οποίο προκύπτει κατ' αυτήν ότι, όταν η εν λόγω εταιρία αντιμετώπισε εισαγωγές προερχόμενες από τις αγορές της νότιας Ευρώπης, η μόνη αντίδραση την οποία μελέτησε ήταν μια

προσπάθεια βελτιώσεως της ανταγωνιστικότητάς της έναντι των εισαγωγών αυτών. Η FIC φρονεί ότι, αν είχε υπάρξει η δήθεν συμφωνία Cembureau περί του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, η ENCI θα εξέταζε μάλλον το ενδεχόμενο να επιχειρήσει να πείσει τους «ενόχους» να συμμορφωθούν εκ νέου με τις φερόμενες υποχρεώσεις τους.

4485 Διαπιστώνεται κατ' αρχάς ότι ο ισχυρισμός αυτός κατέστη άνευ αντικειμένου, δεδομένου ότι διαπιστώθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4077 έως 4079) ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς τη συμμετοχή της ENCI στη συμφωνία Cembureau. Εξάλλου, το έγγραφο αναφέρεται σε διάστημα (1989 έως 1991) μεταγενέστερο του διαστήματος της συνιστώσας παράβαση συμμετοχής στη συμφωνία Cembureau, η οποία πρέπει να διαπιστωθεί εις βάρος της FIC (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4296). Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός ότι το έγγραφο της ENCI (έγγραφα αριθ. 33.126/732 έως 735) ουδόλως αναφέρει την αρχή Cembureau ή τις υποχρεώσεις που απέρρεαν από αυτή για τις ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και στη συμμετοχή της FIC στη συμφωνία αυτή (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61, στοιχείο α· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45).

Γ — Υπόθεση T-37/95, Vicat κατά Επιτροπής

4486 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Vicat υπογραμμίζει, πρώτον, την έλλειψη διαρθρωτικού δεσμού μεταξύ της Buzzi και της Cembureau. Έτσι, επισημαίνει ότι τα έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2951 αποδεικνύουν ότι οι ιταλικές τσιμεντοβομηχανίες εξέτασαν μεταξύ τους, χωρίς να απευθυνθούν στη Cembureau, τα προβλήματα που δημιουργούσαν οι ελληνικές και οι γιουγκοσλαβικές εξαγωγές. Πράγματι, τα εν λόγω έγγραφα ουδόλως αναφέρουν τη Cembureau. Η Vicat ισχυρίζεται επίσης ότι τόσο τα κεφάλαια της ΑΑ που αφορούν την Ιταλία (κεφάλαια 3 και 13) όσο και τα έγγραφα αριθ. 33.126/2945 έως 2951 αποδεικνύουν ότι η Buzzi δεν μετέσχε στη σύσταση της SIPAC, εταιρίας ιταλικού δικαίου που χρησίμευσε σε πλείονες ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες ως κοινός μεσάζων για την προμήθεια τσιμέντου στην Calcestruzzi.

4487 Η Vicat επικαλείται επίσης τα έγγραφα αριθ. 33.126/2929 έως 2931 και 3150 έως 3154 για να υπογραμμίσει ότι η Buzzi ήταν απομονωμένη σε σχέση με τους ανταγωνιστές της σε εθνικό επίπεδο, δεδομένου ότι η επιχείρηση αυτή εξέφρασε έντονη αντίθεση στη συμμετοχή σε συμφωνία με την Italcementi, την Unicem και τη Cementir. Έτσι, η ανεξάρτητη στάση την οποία υιοθέτησε η Buzzi στην ιταλική αγορά εμφαίνει ότι η τσιμεντοβιομηχανία αυτή δεν ήταν επιρρεπής σε συμπράξεις, πολλώ δε μάλλον με αλλοδαπή επιχείρηση όπως η Vicat.

4488 Εντούτοις, τόσο στην ΑΑ (παράγραφοι 9 και 61, στοιχείο α) όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 18, 19 και 45) η Επιτροπή στηρίχτηκε σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τη σύμπραξη μεταξύ Vicat και Buzzi (ΑΑ, παράγραφοι 10 και 61, στοιχείο β· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 20, στοιχεία 5 έως 7, και 48). Κατά την Επιτροπή, η συμμετοχή της Vicat στη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης

αποφάσεως αποτελούσε εκδήλωση της προσχωρήσεως της επιχειρήσεως αυτής στη συμφωνία Cembureau. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίζεται στην ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ της συμφωνίας Cembureau και της γαλλοϊταλικής αυτής συμπράξεως, καθώς και στη σκέψη ότι η Vicat, ως έμμεσο μέλος της Cembureau, είχε κατ' ανάγκη επίγνωση του ότι, ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, εφάρμοζε τη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 46 και 48). Συνεπώς, πρέπει να διαπιστωθεί ότι, στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ουδόλως στήριξε τη συμμετοχή της Vicat στη συμφωνία Cembureau και στη γαλλοϊταλική σύμπραξη στην ύπαρξη διαρθρωτικού δεσμού μεταξύ της Buzzi και της Cembureau. Αντιθέτως, στην παράγραφο 48, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξέθεσε ρητώς τα εξής: «Πράγματι, η Buzzi μεν δεν είναι μέλος της Cembureau, είναι γεγονός όμως ότι οι τρεις Γάλλοι παραγωγοί [δηλαδή η Vicat, η Ciments français και η Lafarge] συμμετέχουν έμμεσα σε αυτήν μέσω της ένωσής τους. Μολονότι η Buzzi δεν ήταν μέλος της Cembureau, στην πράξη έχει εφαρμόσει την υπό κρίση συμφωνία μέσω των επαφών της με τους Γάλλους παραγωγούς, οι οποίοι συνδέονταν με τη Cembureau.» Επομένως, ακόμη και αν η Vicat ήταν σε θέση να αποδείξει την ανυπαρξία διαρθρωτικού δεσμού μεταξύ της Buzzi και της Cembureau κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει των εγγράφων που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 4486 και 4487, η διαδικασία αυτή δεν θα κατέληγε σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Εξάλλου, το γεγονός ότι δεν γίνεται μνεία της συμφωνίας Cembureau ή της ενώσεως Cembureau στα έγγραφα αυτά και η ειδική θέση της Buzzi στην ιταλική αγορά, η οποία προκύπτει κατά τη Vicat από τα ίδια έγγραφα, δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να διαπιστώσει τη συμμετοχή της Vicat στη συμφωνία Cembureau διά της συμμετοχής της σε παράνομη σύμπραξη με την Buzzi (ΑΑ, παράγραφοι 10, 59 και 61, στοιχείο β· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 20, σημεία 5 έως 7, 45, σημείο 10, 46, 48 και 65, σημείο 3).

4489 Δεύτερον, η Vicat παραθέτει έγγραφα τα οποία, κατ' αυτήν, αποδεικνύουν ότι δεν μετέσχε εμμέσως στις δραστηριότητες της Cembureau. Υπογραμμίζει ότι υπάρχουν έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν ότι οι εκπρόσωποι της Oficemen στη Cembureau είχαν ορισθεί και εξουσιοδοτηθεί από τη διευθύνουσα επιτροπή της ενώσεως αυτής (έγγραφα αριθ. 33.322/1334 έως 1346 και 1348 έως 1353) και ότι οι εκπρόσωποι της CMF στη Cembureau ορίσθηκαν επίσης από την ένωσή τους (έγγραφα αριθ. 33.126/17073 έως 17075 και 17199 έως 17202). Η έλλειψη εγγράφων της ίδιας φύσεως σχετικά με τους εκπροσώπους της SFIC εμφαίνει, κατά τη Vicat, ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει τα αναγκαία αποδεικτικά μέσα για να θεμελιώσει την έστω και έμμεση συμμετοχή της Vicat στη Cembureau.

4490 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η συμμετοχή της Vicat στη συμφωνία Cembureau στηριζόταν στην απόδειξη του διορισμού συγκεκριμένου εθνικού εκπροσώπου. Αντιθέτως, η απόδειξη της συμμετοχής της Vicat στη συμφωνία Cembureau στηρίζεται, τόσο στην ΑΑ (παράγραφοι 10, 59 και 61, στοιχείο β) όσο και στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφοι 45, σημείο 10, 46, 48 και 65, σημείο 3), στη συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής σε μέτρο εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας.

4491 Τρίτον, η Vicat αναφέρει έγγραφα που αποδεικνύουν ότι η σύμπραξη μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών δεν έχει σχέση με τη συμφωνία Cembureau. Η Vicat υποστηρίζει ότι τα έγγραφα αριθ. 33.322/1406 έως 1408 και 1410 έως 1412 θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η Cembureau δεν αναμίχθηκε στις διμερείς σχέσεις μεταξύ παραγωγών τσιμέντου, ακόμη και όταν οι σχέσεις αυτές έφθασαν μέχρι την κατάρτιση συμφωνίας για τον περιορισμό των εξαγωγών. Η Vicat τονίζει την έλλειψη μνείας της Cembureau ή κάποιας αρχής Cembureau στα έγγραφα αυτά. Εξάλλου,

επισημαίνει ότι οι ανταλλαγές στις οποίες προέβη με την Buzzi ήσαν πολύ σπανιότερες και λιγότερο ακριβείς από αυτές μεταξύ των ισπανικών και των πορτογαλικών τσιμεντοβιομηχανιών.

4492 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της την ύπαρξη διμερούς συμπράξεως μεταξύ ισπανικών και πορτογαλικών τσιμεντοβιομηχανιών για να αποδείξει τη συμμετοχή της Vicat στη συμφωνία Cembureau. Η συμμετοχή αυτή στηρίζεται, στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, σε συμμετοχή της επιχειρήσεως σε εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi, η οποία αποτελούσε εκ μέρους της Vicat εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau. Επομένως, τα έγγραφα αριθ. 33.322/1406 έως 1408 και 1410 έως 1412 που αφορούν τη σύμπραξη μεταξύ Ισπανών και Πορτογάλων παραγωγών δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις τις οποίες έλαβε υπόψη της η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να αποδείξει ότι όντως υπήρξε εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Vicat και της Buzzi και ότι η Vicat μετέσχε στη συμφωνία Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 10, 59 και 61, στοιχείο β· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 20, σημεία 5 έως 7, 45, σημείο 10, 46, 48 και 65, σημείο 3).

4493 Με τις από 8 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Vicat υποβάλλει ακόμη πλείονα έγγραφα αποδεικνύοντα, κατ' αυτήν, ότι δεν μετέσχε στη φερόμενη συμφωνία Cembureau.

4494 Πρώτον, η Vicat παραθέτει τα έγγραφα αριθ. 33.126/370, 371, 387, 423, 623, 630, 632, 673, 674 και 1543 έως 1547, που αφορούν τη σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Βέλγων παραγωγών την οποία αναφέρει η ΑΑ, και υποστηρίζει ότι η Επιτροπή σιώπησε εσκεμμένως όσον αφορά μια βελγική εθνική σύμπραξη η οποία ωστόσο της είχε κοινοποιηθεί και επί της οποίας είχε λάβει μάλλον ευνοϊκή θέση. Η Vicat ισχυρίζεται ότι πρόκειται περί αντικειμενικού στοιχείου ικανού να στηρίξει, με απτά πραγματικά περιστατικά, την εναλλακτική εξήγηση της συμπεριφοράς των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών βάσει των φυσικών ή αντικειμενικών δυσχερειών στις διάφορες εθνικές αγορές. Εξάλλου, η Vicat τονίζει ότι το έγγραφο αριθ. 33.126/18023, το οποίο περιέχει τις απαντήσεις της βελγικής επιχειρήσεως CCB (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1169) στις γραπτές ερωτήσεις των υπαλλήλων της Επιτροπής, θα μπορούσε να έχει χρησιμεύσει για την άμυνά της κατά της αιτιάσεως που αφορά τη συμμετοχή της στη φερόμενη γαλλοβελγική σύμπραξη.

4495 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα σχόλια που διατυπώνει η Vicat βάσει των προαναφερθέντων εγγράφων δεν αποδεικνύουν την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της. Αφενός, η Vicat δεν μπορεί να επικαλεσθεί έγγραφα τα οποία στηρίζουν την εκ μέρους της ανάλυση της σχετικής αγοράς για να αμφισβητήσει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau, η οποία αποδείχθηκε βάσει αμέσων εγγράφων αποδείξεων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 264). Αφετέρου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, ουδόλως προσάπτεται στην Vicat ότι μετέσχε σε γαλλοβελγική σύμπραξη. Επομένως, η πρόσβαση στα προαναφερθέντα έγγραφα δεν θα είχε ως αποτέλεσμα να εκδώσει η Επιτροπή διαφορετική απόφαση συναφώς. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της Vicat πρέπει να απορριφθεί.

4496 Δεύτερον, η Vicat υποβάλλει πλείονα έγγραφα, αποδεικνύοντα, κατ' αυτήν, την ιδιαιτερότητα της θέσεώς της στη γαλλική αγορά και την ανεξαρτησία της εμπορικής της στρατηγικής έναντι των ανταγωνιστών της. Έτσι, η Vicat αναφέρεται στα εσωτερικά σημειώματα της Lafarge της 25ης Απριλίου 1988 (έγγραφα αριθ. 33.126/4621 έως 4624) και της 21ης Απριλίου 1989 (έγγραφα αριθ. 33.126/4796 έως 4804) και στην έκθεση της Lafarge σχετικά με μια αποστολή που πραγματο-

ποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 11 Νοεμβρίου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/7418 έως 7428), των οποίων το περιεχόμενο εμφαίνει διά της συγκρίσεως, την ιδιάζουσα θέση της στη γαλλική και στην ευρωπαϊκή αγορά και την έλλειψη ενδιαφέροντός της για συμπράξεις στις οποίες εμπλέκονται επιχειρήσεις άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

4497 Εντούτοις, τα προαναφερθέντα έγγραφα δεν θα είχαν καμία χρησιμότητα για την άμυνα της Vicat κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, η εκτίμηση της ιδιαίτερης θέσεως της Vicat από πλευράς ανταγωνισμού και του συμφέροντός της να μετάσχει σε διεθνείς συμπράξεις δεν μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και τη συμμετοχή της Vicat στη συμφωνία αυτή μέσω μιας παράνομης συμπράξεως με την Buzzi (ΑΑ, παράγραφοι 9, 10, 59 και 61, στοιχείο β· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19, 20, σημεία 5 έως 7, 45, σημείο 10, 46, 48 και 65, σημείο 3).

Δ — Υπόθεση T-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής

4498 Η Ciments français ισχυρίζεται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι το περιεχόμενο των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις φακέλων θα της παρείχε τη δυνατότητα να αποδείξει την έλλειψη σχέσεως της φερομένης συμφωνίας Cembureau με τη γαλλογερμανική σύμπραξη, με την ισπανοπορτογαλική σύμπραξη, με τη γαλλοϊταλική σύμπραξη και με τις ενέργειες της ETF. Ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα τα οποία αφορούν τις εθνικές συμπράξεις ουδόλως αναφέρουν την ένωση Cembureau ή τη συμφωνία Cembureau.

4499 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, το γεγονός ότι τα έγγραφα που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις ουδόλως αναφέρουν την ένωση Cembureau ή τη συμφωνία Cembureau δεν μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να αποδείξει την ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και της σχέσεως μεταξύ των διαφόρων διεθνών συμπράξεων και της συμφωνίας αυτής (ΑΑ, παράγραφοι 9 έως 19, 27 έως 29, 59, 61 και 67· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18 έως 27, 30, 35 έως 37, 45 έως 55, 59 και 65).

Ε — Υπόθεση T-42/95, Heidelberger κατά Επιτροπής

4500 Στις από 20 Φεβρουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, η Heidelberger επικαλείται ένα τηλετύπημα του P. Schuhmacher προς τον κ. Schleicher με ημερομηνία 16 Μαρτίου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/5217 και 5218). Κατά την Heidelberger, από το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού μπορεί να διαπιστωθεί ότι, κατά τη συμμετοχή του στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983, ο P. Schuhmacher δεν αντιλαμβανόταν με ακρίβεια την οριοθέτηση της εννοίας και των καθηκόντων του επικεφαλής αντιπροσωπείας. Ο P. Schuhmacher συνέχεε τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας με τη συνεδρίαση της ομάδας συνδέσμου, στο πλαίσιο της οποίας δεν συζητήθηκε κανένα θέμα αντίθετο προς την κοινοτική ρύθμιση περί συμπράξεων. Ο P. Schuhmacher, ο οποίος προδήλως αγνοούσε τα

καθήκοντά του στο πλαίσιο του συστήματος το οποίο η Επιτροπή θεωρεί ότι ανακάλυψε στο πλαίσιο της Cembureau, δεν μπορούσε να δεσμεύσει τη γερμανική βιομηχανία σε σύμπραξη αντιβαίνουσα στη Συνθήκη.

4501 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι ο P. Schuhmacher, που συνέταξε το τηλετύπημα του οποίου γίνεται επίκληση, ήταν κατά τον χρόνο εκείνο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της Heidelberger. Συνεπώς, η Heidelberger γνώριζε το εν λόγω έγγραφο κατά τον χρόνο της διοικητικής διαδικασίας. Αν η Heidelberger έκρινε τότε ότι το έγγραφο αυτό περιείχε απαλλακτικά υπέρ αυτής στοιχεία, τίποτε δεν την εμπόδιζε να τα επικαλεσθεί κατά τη διοικητική διαδικασία. Συνεπώς, δεν μπορεί να τεθεί θέμα προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της (βλ., ανωτέρω, σκέψη 248). Εν πάση περιπτώσει, το τηλετύπημα δεν θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45) και στην εφαρμογή της συμφωνίας αυτής από τη Heidelberger, ιδίως διά της συμμετοχής της στη γαλλογερμανική σύμπραξη και στη σύσταση της ETF (ΑΑ, παράγραφοι 12, 16, 17, 59 και 61, στοιχεία δ και η· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 22, 24, 25, 45, σημείο 10, 46, 50, 53 και 65, σημείο 3).

ΣΤ — Υπόθεση T-50/95, Unicem κατά Επιτροπής

4502 Στις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Unicem υποστηρίζει ότι πλείονα έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/4140 έως 4142 και 6619 έως 6622) στα οποία είχε πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας επιβεβαιώνουν ότι, λόγω του έντονου κατακερματισμού της προσφοράς που χαρακτήριζε την εσωτερική της αγορά, δεν μπορούσαν να υπάρξουν στην αγορά αυτή οι συμπαιγνίες τις οποίες θεωρεί ότι ανακάλυψε η Επιτροπή. Τα έγγραφα αυτά εμφαίνουν επίσης ότι οι ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες δεν ήσαν σε θέση να προετοιμάσουν συντονισμένα αντίποινα κατά των εισαγωγών από το εξωτερικό, λόγω του μεγάλου αριθμού των επιχειρηματιών που δρούσαν στην αγορά, και ότι δεν μπορούσαν να εξάγουν, δεδομένου ότι η ιταλική αγορά δεν αποτελούσε μέρος μιας «φυσικής» διασυνοριακής αγοράς, όπως συνέβαινε, για παράδειγμα, με τις αγορές της Δυτικής Γερμανίας, του Βελγίου, των Κάτω Χωρών, του Λουξεμβούργου και της βόρειας Γαλλίας (βλ. έγγραφα αριθ. 33.126/939, 1081, 1107, 2550, 7810, 7835, 7857, 7858, 8107 και 9212). Εξάλλου, ένα έγγραφο της Lafarge του Ιουνίου του 1985 (έγγραφο αριθ. 33.126/6852) εμφαίνει σαφώς ότι, λόγω της αποστάσεως μεταξύ των εργοστασίων τσιμέντου της Unicem και της ακτής, της ανεπαρκούς υποδομής των λιμένων και της δύναμης των σωματείων των φορτοεκφορτωτών λιμένων, ήταν αδύνατο για την Unicem να πραγματοποιεί κερδοφόρες εξαγωγές.

4503 Αναφερόμενη στα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 1224 και τα οποία αφορούν τις εθνικές συμπράξεις, η Unicem ισχυρίζεται επίσης ότι δεν μετέσχε σε καμία πρωτοβουλία «σφραγίσεως» των εθνικών αγορών.

4504 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή έδωσε συνέχεια με την προσβαλλομένη απόφαση μόνο στις σχετικές με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις, αποκλειομένων των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις

αιτιάσεων. Η μόνη αιτίαση με διεθνές αντικείμενο προσαπτόμενη αποκλειστικώς σε ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες, η οποία περιελήφθη στην προσβαλλομένη απόφαση, είναι η σχετική με τη συμφωνία μεταξύ της Italcementi, της Cementir και της Unicem, η οποία αφορά τις συμβάσεις και τις συμφωνίες που υπεγράφησαν στις 3 και στις 15 Απριλίου 1987 με την ιταλική εταιρία Calcestruzzi (άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β). Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι βασιζόμενες στην οικονομική ανάλυση της ιταλικής αγοράς εξηγήσεις, τις οποίες η Unicem μπορούσε να έχει προβάλει βάσει των εγγράφων που επικαλείται με τις από 28 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, για να αμφισβητήσει τη δυνατότητα υπάρξεως συμπαιγνιών στην εσωτερική της αγορά, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας αυτής μεταξύ των τριών κύριων ιταλικών τσιμεντοβιομηχανιών και στον θίγοντα τον ανταγωνισμό σκοπό της, ο οποίος έγκειτο στην αποτροπή της απειλής εισαγωγής εκ μέρους της Calcestruzzi 1,5 εκατομμυρίων τόνων τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος σε δέκα περίπου λιμένες, πράγμα το οποίο θα ήταν καταστροφικό για τις τιμές (ΑΑ, παράγραφοι 19, στοιχείο δ, και 61, στοιχείο η· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 27, ιδίως σκέψεις 5 και 7 έως 11, και παράγραφος 55, σημείο 2).

4505 Στη συνέχεια, παρατηρείται ότι οι τρεις ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες, μεταξύ των οποίων η Unicem, ισχυρίστηκαν, με το υπόμνημά τους απαντήσεως στην ΑΑ, ότι «η Ιταλία δεν μπορεί να ενέχεται στη συμφωνία για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών, δεδομένου ότι δεν έκανε (...) εξαγωγές» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 45, σημείο 14). Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται στην παράγραφο 45, σημείο 14, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι «η θέση αυτή δεν [ήταν] ορθή» και ότι, εν πάση περιπτώσει, ήταν αλυσιτελής, δεδομένου ότι «αυτό δεν [σήμαινε] ότι οι επιχειρήσεις [της χώρας αυτής], μέλ[ους] της Cembureau, δεν συμμετείχαν σε συμφωνία με [θίγον τον ανταγωνισμό] αντικείμενο». Συνεπώς, τα πρόσθετα σχόλια τα οποία μπορούσε να έχει διατυπώσει η Unicem για να αποδείξει ότι της ήταν αδύνατον, όπως και στις λοιπές ιταλικές τσιμεντοβιομηχανίες, να πραγματοποιεί κερδοφόρες εξαγωγές δεν θα μπορούσαν, προφανέστατα, να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

4506 Στη συνέχεια, η Unicem ισχυρίζεται ότι από τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία είχε πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας προκύπτει ότι οι τοπικές ενέργειες, τα ατομικά μέτρα, οι διμερείς σχέσεις και συμφωνίες που εντοπίσθηκαν τότε μεταξύ των ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών εξελίχθηκαν εντελώς αυτοτελώς σε σχέση με μια δήθεν ευρωπαϊκή συμφωνία περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Η Unicem υπογραμμίζει ότι τα έγγραφα που ήταν σε θέση να συμβουλευθεί ουδόλως ανέφεραν οποιοδήποτε γενικό σχέδιο με σκοπό τη διασφάλιση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Έτσι, τούτο αντικρούει σαφώς την άποψη της Επιτροπής ότι τα διάφορα μέτρα και οι διάφορες διμερείς ή πολυμερείς μορφές συνεργασίας που παρατηρήθηκαν στις αγορές είχαν ως βάση την αρχή Cembureau περί κατανομής των εγχωρίων αγορών. Στην πραγματικότητα, οι διάφοροι εθνικοί φάκελοι εμφαίνουν ότι η ευθύνη για καθένα από τα μέτρα που διαπιστώθηκαν στις αγορές βάρυνε ατομικώς τον οικείο παραγωγό ή τους οικείους παραγωγούς και ότι κάθε μέτρο οφειλόταν σε εμπορικές πιέσεις και ανάγκες της παραγωγής οι οποίες ήσαν συγκεκριμένες για κάθε αγορά.

4507 Η Unicem στηρίζεται, κατ' αρχάς, στο έγγραφο αριθ. 33.126/375, το οποίο περιέχει τα πρακτικά της διευθύνουσας επιτροπής της Ciments d'Obourg της 26ης Ιουνίου 1987. Από το έγγραφο αυτό προκύπτει ότι, οσάκις οι παραγωγοί τσιμέντου απειλούνταν με εισαγωγές, αποφάσιζαν μόνοι τους τα αντίποινα. Στη συνέχεια, η Unicem επικαλείται σειρά εγγράφων που αφορούν, κατά σειρά, τη συνεργασία μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (έγγραφα αριθ. 33.126/14763, 14801 έως 14803, 16383 έως 16389, 16600 έως 16608 και σχετικά με τη Γερμανία κεφάλαια της ΑΑ), τις συμφωνίες μεταξύ Γερμανών παραγωγών περί ανταλλαγής πληροφοριών και κατανομής των περιφερειακών αγορών (σ. 176 έως 262 του σχετικού με τη Γερμανία φακέλου και έγγραφα αριθ. 33.126/20382, 20383, 20416 έως 20431, 20433 έως 20442, 20498 και 20560 έως 20571), τα ευδοκιμήσαντα διαβ-

ήματα των Γερμανών παραγωγών προκειμένου να πείσουν την εταιρία PZW να προσχωρήσει στην εθνική ένωση και στις τοπικές συμφωνίες για τη χορήγηση ποσοστώσεων παραγωγής (έγγραφα αριθ. 33.126/3740, 3741, 5385 έως 5388, 5392 έως 5394, 6687, 6710 έως 6714, 7041 bis έως 7041 decies, 16545, 16546, 16559, 16560, 16588 έως 16595, 20386 έως 20397, 20405, 20492 έως 20497 και 20499), τη συνεργασία μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (έγγραφα αριθ. 33.322/311, 996 έως 1011 και 2897 έως 2903) και τη συνεργασία μεταξύ Γάλλων και Βρετανών παραγωγών (έγγραφο αριθ. 33.126/17220). Όλα αυτά τα έγγραφα αποδεικνύουν την πλήρη ανεξαρτησία των τοπικών αυτών χειρισμών και των διμερών αυτών συμφωνιών σε σχέση με μια δήθεν ευρωπαϊκή σύμπραξη για τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών. Τα έγγραφα περί των διμερών συμφωνιών, ειδικότερα δε τα έγγραφα που αφορούσαν τη συνεργασία μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου και τη συνεργασία μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών, αποδεικνύουν επίσης ότι οι συμφωνίες αυτές αρκούσαν σε μεγάλο βαθμό για τη διασφάλιση της εναρμονίσεως των αντιστοίχων συμφερόντων εντός των αγορών, χωρίς να είναι ανάγκη να χρησιμοποιείται προς τούτο μια γενική ευρωπαϊκή αρχή. Η Unicem φρονεί επίσης ότι, αν είχε πρόσβαση στα έγγραφα που αφορούν τη συμφωνία μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών και τη συμφωνία μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου, θα μπορούσε να έχει στηρίξει τους αμυντικούς ισχυρισμούς της περί του ότι δεν είχε καμία σχέση με τις διμερείς ή πολυμερείς σχέσεις που μπορεί να υπήρχαν μεταξύ ορισμένων ευρωπαϊκών τσιμεντοβιομηχανιών.

4508 Εντούτοις, καμία σχετική με εθνικές συμπράξεις αιτίαση δεν περιελήφθη στην προσβαλλομένη απόφαση. Εξάλλου, η απόφαση αυτή δεν καταλόγισε στην Unicem καμία από τις διμερείς συμπράξεις που διαπιστώθηκαν με το άρθρο 3, δηλαδή τις γαλλοϊταλικές συμπράξεις (άρθρο 3, παράγραφος 1), τη σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (άρθρο 3, παράγραφος 2) και τη γαλλογερμανική σύμπραξη (άρθρο 3, παράγραφος 3). Κατά συνέπεια, τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Unicem κατά τη διοικητική διαδικασία, για να αποδείξει ότι δεν υπήρχε σχέση μεταξύ αυτών των εθνικών διμερών ή πολυμερών συμπράξεων και της συμφωνίας Cembureau, δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να καταλήξει η διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα ως προς αυτήν.

4509 Εν πάση περιπτώσει, ούτε το γεγονός ότι στα διάφορα έγγραφα που επικαλείται η Unicem δεν γίνεται μνεία περί συμπράξεως ή αρχής Cembureau περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ούτε τα σχόλια που μπορούσε να έχει αναπτύξει η Unicem επί της αυτοτελείας των ατομικών μέτρων και των διμερών σχέσεων και συμφωνιών που εντοπίσθηκαν στις διάφορες αγορές, καθώς και επί της αποτελεσματικότητας αυτών των σχέσεων και συμφωνιών προκειμένου να διασφαλίσουν, από μόνες τους, την αρμονία των αντιστοίχων συμφερόντων εντός των αγορών δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στη δέσμη αμέσων εγγράφων αποδείξεων στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45) και στην εφαρμογή της συμφωνίας αυτής από την Unicem, ιδίως διά της συμμετοχής της σε διάφορα μέτρα ληφθέντα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (ΑΑ, παράγραφοι 16 έως 19, 59 και 61, στοιχείο η· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 24 έως 27, 45, σημείο 10, 46, 53 έως 55 και 65, σημείο 3).

Ζ — Υπόθεση T-55/95, Asland κατά Επιτροπής

4510 Η Asland ισχυρίζεται, στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, ότι δεν υπάρχει καμία ένδειξη στα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση, από την οποία να μπορεί να συναχθεί ότι εκδήλωσε με σαφήνεια και αποφασιστικότητα την προσχώρησή της στη δήθεν συμφωνία Cembureau.

4511 Εντούτοις, η Asland δεν εξηγεί ως προς τι το γεγονός ότι τα έγγραφα στα οποία δεν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία δεν περιέχουν ενδείξεις περί της συμμετοχής της στη συμφωνία Cembureau θα μπορούσε να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες είχε πρόσβαση και επί των οποίων στηρίχτηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61, στοιχείο α· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45) και στην προσχώρηση της Asland στη συμφωνία αυτή διά της συμμετοχής της στη σύσταση της ETF (ΑΑ, παράγραφοι 17, 59 και 61, στοιχείο η· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25, 45, σημείο 10, 46, 53 και 65, σημείο 3). Συνεπώς, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

Η — Υπόθεση T-65/95, Italcementi κατά Επιτροπής

4512 Στις από 10 Φεβρουαρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi υπογραμμίζει ότι από τον σχετικό με τη Γερμανία φάκελο προκύπτει ότι καμία σχέση δεν μπορούσε να υπάρχει μεταξύ της γαλλογερμανικής συμπράξεως και της δήθεν συμφωνίας Cembureau.

4513 Εντούτοις, ο ισχυρισμός αυτός είναι αλυσιτελής όσον αφορά την απόδειξη προσβολής των δικαιωμάτων άμυνάς της. Συγκεκριμένα, η αιτίαση περί της γαλλογερμανικής συμπράξεως, την οποία δέχεται το άρθρο 3, παράγραφος 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν καταλογίσθηκε στη Italcementi. Επομένως, τα σχόλιά της δεν θα μπορούσαν να προκαλέσουν διαφορετικό αποτέλεσμα ως προς αυτήν. Εν πάση περιπτώσει, δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η Επιτροπή στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση για να καταλήξει ότι η γαλλογερμανική σύμπραξη υπήρξε, από τις 14 Ιανουαρίου 1983, μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 12 και 61, στοιχείο δ· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 22, 46 και 50, σημείο 3).

Θ — Υπόθεση T-88/95, Blue Circle κατά Επιτροπής

4514 Στο από 12 Δεκεμβρίου 1997 υπόμνημά της, η Blue Circle υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι κανένα από τα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας δεν αναφέρει τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau αποτελεί απαλλακτικό στοιχείο υπέρ της.

4515 Εντούτοις, η Blue Circle δεν εξηγεί ως προς τι το γεγονός ότι τα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση κατά την παρούσα δίκη δεν αναφέρουν τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau μπορεί να προσδώσει διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή για να καταλήξει στην ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau (ΑΑ, παράγραφοι 9 και 61, στοιχείο α· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 18, 19 και 45) και στην προσχώρηση της Blue Circle στη συμφωνία αυτή διά της συμμετοχής της σε διάφορα μέτρα ληφθέντα στο πλαίσιο της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (ΑΑ, παράγραφοι 16 έως 19, 59 και 61, στοιχείο η· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 25 έως 27, 45, σημείο 10, 46, 53 έως 55 και 65, σημείο 3) και διά της συμμετοχής της στις δραστηριότητες

της EPC (ΑΑ, παράγραφοι 24, 27 έως 29, 59 και 67· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 30, 35 έως 37, 45, σημείο 10, 46, 59 και 65, σημείο 3). Συνεπώς, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

Τελικά συμπεράσματα

4516 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό του ως προς τις ENCI, Cedest, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Buzzi, Rugby, Castle, Ηρακλής και Τιτάν.

4517 Το ίδιο άρθρο του διατακτικού πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που διαπιστώνει τη συμμετοχή στην παράβαση:

— της CBR πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— της Cembureau μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της FIC μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της VNC μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της Ciments luxembourgeois μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της Dyckerhoff, μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— της SFIC μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της Vicat πριν από τις 11 Μαΐου 1983 και μετά τις 23 Απριλίου 1986·

— της Ciments français μετά τις 17 Φεβρουαρίου 1989·

— της Heidelberger μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— της Lafarge μετά τις 19 Μαΐου 1989·

— της Aalborg μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της BDZ μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της Unicem πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 3 Απριλίου 1992·

— της Valenciana μετά τις 13 Μαΐου 1987·

— της BCA μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της Asland πριν από τις 28 Μαΐου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— της Uniland πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— της Oficemen μετά τις 24 Απριλίου 1989·

— της Irish Cement μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της Cimpor μετά τις 24 Απριλίου 1989·

— της Secil μετά τις 24 Απριλίου 1989·

— της ATIC μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της Italcementi πριν από τις 19 Μαρτίου 1984 και μετά τις 3 Απριλίου 1992·

— της Holderbank μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— της Hornos Ibéricos μετά τις 19 Μαΐου 1989·

— της Aker μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— της Euroc μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— της Cementir μετά τις 3 Απριλίου 1992·

— της Blue Circle πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— της ETE μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— της Χαλκίς πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1986.

4518 Οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν κατά τα λοιπά.

XIII — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη, στο πλαίσιο της WCC, παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτές (άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως)*

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

4519 Κατά το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι Italcementi, Dyckerhoff, Lafarge, Ciments Français, CBR, από τις 6 Μαΐου 1982 έως τις 26 Μαΐου 1988, και η Valenciana, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 26 Μαΐου 1988, «παραβίασαν τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, στο πλαίσιο της WCC, στην εναρμονισμένη πρακτική και στη συμφωνία όσον αφορά τον σεβασμό των εγχώριων αγορών, στη διαρκή εναρμονισμένη πρακτική όσον αφορά τη διοχέτευση προς τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες των πλεονασμάτων της παραγωγής καθώς και σε διαρκή εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τις ανταλλαγές εξατομικευμένων πληροφοριών ανά επιχείρηση ως προς την παραγωγική ικανότητα, την παραγωγή, τις εσωτερικές πωλήσεις και τις εξαγωγές, τις εσωτερικές τιμές για το λευκό και το κοινό τσιμέντο καθώς και τις τιμές εξαγωγής».

4520 Η ανάλυση που αφορά τις παραβάσεις αυτές εκτίθεται, στο πλαίσιο της εκθέσεως των πραγματικών περιστατικών, στις παραγράφους 38 έως 41 και, στο πλαίσιο της νομικής εκτιμήσεως, στις παραγράφους 61 έως 63 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4521 Η Επιτροπή παρουσιάζει, κατ' αρχάς, το πλαίσιο εντός του οποίου διαπράχθηκαν, κατ' αυτήν, οι παραβάσεις αυτές, ήτοι τη WCC, διευκρινίζοντας τον σκοπό τον οποίο επιδίωκαν τα μέλη της και τις παράνομες δραστηριότητες στις οποίες επιδόθηκαν.

4522 Πράγματι, η Επιτροπή επισημαίνει, στην παράγραφο 38, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στηριζόμενη σε ένα αχρονολόγητο χειρόγραφο σημείωμα της Ciments français (έγγραφο αριθ. 33.126/4454), σε ένα εσωτερικό σημείωμα της Ciments français της 7ης Μαρτίου 1989 (έγγραφο αριθ. 33.126/4466 και 4467) και στα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 3ης Οκτωβρίου 1985 που συνέταξε η CBR (έγγραφα αριθ. 33.126/9962 έως 9966), ότι «η WCC [ήταν] ένωση στην οποία συμμετ[είχαν] Ευρωπαίοι παραγωγοί που εξ[ήγαν] λευκό τσιμέντο». Πρόκειται (παράγραφος 38, σημείο 2) για ανεπίσημη ένωση, χωρίς καταστατικό ούτε ιδρυτική πράξη, χρέη γραμματείας της οποίας εκτελούσαν εκ περιτροπής τα μέλη της.

4523 Η Επιτροπή προσθέτει (ίδιο σημείο):

«Σύμφωνα με τα πρακτικά των συνεδριάσεων από τις 6/7 Μαΐου 1982 έως τις 26 Μαΐου 1988 που περιλαμβάνονται στο σχετικό φάκελο, το μόνο βέβαιο είναι ότι τα μέλη της συνεδρ[ίαζαν] δύο φορές ετησίως και ότι οι δραστηριότητες της ένωσης αυτής υποστηρίζοντ[αν] από μια White Cement Promotion Committee (WCPC), η οποία απαρτίζεται μόνο από μέλη της WCC και ασχολ[ούνταν] με την προώθηση του λευκού τσιμέντου και την ανταλλαγή πληροφοριών για τις διάφορες χρήσεις του.»

4524 Αναφέρει επίσης (παράγραφος 38, σημείο 5) τα εξής:

«Σύμφωνα με σημείωμα της Italcementi της 30ής Αυγούστου 1985 (έγγραφο αριθ. 33.126/2802), υπενθυμίζεται ότι η WCC δεν [ήταν] "προϊόν" της Cembureau, αν και συστάθηκε από τα μέλη της Cembureau πριν από πολλά χρόνια, τα ιδρυτικά μέλη της WCC ήταν τα εξής: Aalborg Portland (Δανία), Alsen-Breitenburg και Dyckerhoff (Γερμανία), CBR (Βέλγιο), Lafarge (Γαλλία), Blue Circle (Ηνωμένο Βασίλειο) Italcementi (Ιταλία). Αργότερα έγιναν μέλη πρώτα η Ciments français (Γαλλία) και στη συνέχεια η Valenciana (Ισπανία).»

4525 Η Επιτροπή προσθέτει (παράγραφος 39, σημείο 7) τα εξής:

«Τον Ιανουάριο του 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/2850 έως 2852), η Italcementi, η Dyckerhoff, η Lafarge, η Ciments français και η CBR συνεδρίασαν στα πλαίσια μιας ολιγομελούς επιτροπής και, αφού διαπίστωσαν ότι η συνεργασία με την Aalborg δεν ήταν πλέον δυνατή, αποφάσισαν να διαλύσουν την πρώην WCC και να δημιουργήσουν μια νέα (...).»

4526 Αναφερόμενη στο περιεχόμενο εσωτερικού σημειώματος της Italcementi της 30ής Απριλίου 1984 (παράγραφος 39, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/2842 έως 2844), η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η νέα WCC, συγκροτούμενη από τις πέντε αυτές επιχειρήσεις και από τη Valenciana, συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 13 Μαρτίου 1984.

4527 Στη συνέχεια, η Επιτροπή εκθέτει τις παράνομες δραστηριότητες στις οποίες επιδόθηκαν οι εν λόγω προσφεύγουσες στο πλαίσιο της WCC. Οι δραστηριότητες αυτές συνίσταντο, αφενός, στην καθιέρωση στενής συνεργασίας στηριζομένης στον διττό κανόνα της προστασίας των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής εκτός της κοινής αγοράς και, αφετέρου, στις ανταλλαγές εξατομικευμένων πληροφοριών ανά επιχείρηση όσον αφορά μια σειρά δεδομένων: παραγωγική ικανότητα, παραγωγή, εσωτερικές πωλήσεις και εξαγωγές, εσωτερικές τιμές για το λευκό και το κοινό τσιμέντο καθώς και τιμές εξαγωγής.

4528 Όσον αφορά το πρώτο τμήμα των δραστηριοτήτων αυτών, η Επιτροπή εκθέτει (παράγραφος 61, σημεία 1 και 2) τα εξής:

«Από τα έγγραφα που αναφέρονται [στην παράγραφο 39] προκύπτει ότι σκοπός της WCC είναι η προστασία των εσωτερικών αγορών των μελών της και η εξαγωγή των πλεονασμάτων της παραγωγής τους στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας.

Τα μέλη της WCC καθιέρωσαν στενή συνεργασία και κοινότητα συμφερόντων στο πλαίσιο της οποίας ο καταμερισμός των κοινοτικών αγορών αποτελεί τη βάση μιας γενικότερης συναίνεσης μεταξύ τους. Προκειμένου ο εν λόγω καταμερισμός να είναι αποτελεσματικός, ενισχύθηκε από την πρακτική της διοχέτευσης προς τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες του τμήματος της παραγωγής που δεν είναι δυνατόν να απορροφηθεί από τις αγορές των χωρών στις οποίες είναι εγκατεστημένο το κάθε μέλος. Επομένως, η προστασία των εσωτερικών αγορών και η διοχέτευση προς τις εξαγωγές των πλεονασμάτων της παραγωγής αποτελούν δύο αδιάρρηκτα συνδεδεμένες πτυχές μιας και της αυτής υποχρέωσης.»

4529 Όσον αφορά το δεύτερο τμήμα των δραστηριοτήτων της WCC, η Επιτροπή ισχυρίζεται (παράγραφος 62, σημείο 1) τα εξής:

«Το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών (παράγραφος 40), δυνάμει του οποίου τα μέλη της WCC γνωστοποιούν μεταξύ τους, κατά τις συνεδριάσεις, εξατομικευμένα στοιχεία ανά επιχείρηση τα οποία αφορούν την παραγωγική ικανότητα, την παραγωγή, τις εσωτερικές πωλήσεις και τις εξαγωγές, τις εσωτερικές [τιμές] του λευκού και του κοινού τσιμέντου και τις τιμές εξαγωγής, (...) έχει ως αντικείμενο τη γνωστοποίηση της συμπεριφοράς την οποία κάθε μέλος προτίθεται να εφαρμόσει στις διάφορες κοινοτικές αγορές και στις εξαγωγές και δημιουργεί, μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, σύστημα αλληλεγγύης και αλληλεπίδρασης που αποσκοπεί στην επίτευξη συντονισμού των οικονομικών τους δραστηριοτήτων.»

4530 Οι CBR (Τ-25/95), Dyckerhoff (Τ-35/95), Lafarge (Τ-43/95), Valenciana (Τ-52/95) και Italcementi (Τ-65/95) αμφισβητούν τόσο την ύπαρξη των παραβάσεων αυτών όσο και τη συμμετοχή τους σε αυτές. Η Ciments français (Τ-39/95) δεν προβάλλει με την προσφυγή της κανένα λόγο ακυρώσεως για να αμφισβητήσει ρητώς την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι αιτιάσεις που διατύπωσαν οι προσφεύγουσες αφορούν τόσο την εκτίμηση του οικονομικού πλαισίου των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7 όσο και την ερμηνεία των αποδεικτικών στοιχείων που παρέθεσε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση. Ισχυρισμοί αντλούνται επίσης από την παραγραφή των προσαπτομένων περιστατικών. Η Valenciana και η Italcementi επικαλούνται επίσης προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας απορρέουσα από την έλλειψη προσβάσεως, κατά τη διοικητική διαδικασία, σε στοιχεία του φακέλου της Επιτροπής, τα οποία θα ήσαν ενδεχομένως χρήσιμα για την άμυνά τους, ενόψει των αιτιάσεων που έγιναν τελικώς δεκτές στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Προστασία των εγχωρίων αγορών και συνδυασμένη εξαγωγή των πλεονασμάτων της παραγωγής εκτός της Κοινότητας

4531 Στη παράγραφο 39 της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή αναφέρει πέντε έγγραφα βάσει των οποίων θεώρησε (παράγραφος 61, σημείο 1) ότι: «σκοπός της WCC [ήταν] η προστασία των εσωτερικών αγορών των μελών της και η εξαγωγή των πλεονασμάτων της παραγωγής τους στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας».

4532 Παραθέτει, κατ' αρχάς (παράγραφος 39, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/4454), ένα αχρονολόγητο χειρόγραφο σημείωμα της Ciments français, κατά το οποίο η WCC «είναι ένωση: στόχος: η προστασία των εσωτερικών αγορών — κανόνας: καθένας σέβεται τις εσωτερικές αγορές και εξάγει την πλεονάζουσα παραγωγή του κατόπιν συμφωνίας όλων».

4533 Δεύτερον, διευκρινίζει (παράγραφος 39, σημείο 2) τα εξής:

«Ο εν λόγω στόχος και ο κανόνας αυτός επιβεβαιώνονται από ορισμένα πρακτικά των συνεδριάσεων της WCC. Τα πρακτικά της συνεδρίασης της 9ης Μαΐου 1985, τα οποία συνέταξε η Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/2793 έως 2798), αναφέρουν στο σημείο 2 "Σχέσεις με την Aalborg/BC και ABZ/Ιαπωνία" ότι είχε αποφασισθεί να μην προσκαλείται πλέον η Aalborg στις συνεδριάσεις και ότι "υπενθυμίζεται ότι η τήρηση των home markets είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στη WCC και τη WCPC".»

4534 Τρίτον, επαναλαμβάνει εν εκτάσει (παράγραφος 39, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/9958 έως 9961) τα γενικά συμπεράσματα που συνήχθησαν από τα σχόλια που διατύπωσε η CBR σε εσωτερικό σημείωμα μετά τη συνεδρίαση της WCC της 3ης Οκτωβρίου 1985 και, ιδίως, τα ακόλουθα συμπεράσματα:

«Τα σημερινά μέλη σέβονται ορισμένους αμοιβαίους "κανόνες του παιχνιδιού", αλλά μέχρι πότε; (π.χ. η Τυνησία).

Οι περισσότεροι παραγωγοί λευκού τσιμέντου έχουν μεγάλα έσοδα εντός των συνόρων των χωρών τους (...).

Ο σεβασμός της home market δεν μας προσιδιάζει, επειδή περιορίζει εκ των πραγμάτων τη φυσική μας αγορά στις χώρες της [Benelux].»

4535 Τέλος, η Επιτροπή επικαλείται, τέταρτον, το περιεχόμενο δύο πρακτικών συνεδριάσεων της WCC.

4536 Εξετάζει, κατ' αρχάς (παράγραφος 39, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/9874 και 9875) ένα απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της 2ας Οκτωβρίου 1986 που συνέταξε η CBR, του οποίου το σημείο «1, Aalborg» αναφέρεται στην ακόλουθη συνομιλία μεταξύ της Ciments français και της Aalborg:

(Aalborg) «Δεν σας ευχαριστεί πάντα η παρουσία μας στην WCC»·

(Ciments français) «Γνωρίζετε καλά για ποιους λόγους δεν συμμετέχετε πλέον στη WCC. Οι εξαγωγές όλων μας έχουν μειωθεί αναλόγως. Υπήρχε "συμφωνία κυρίων" για τον σεβασμό της εγχώριας αγοράς.»

4537 Η Επιτροπή εξετάζει, στη συνέχεια (παράγραφος 39, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/2737 έως 2739), τα πρακτικά της Italcementi για την ίδια συνεδρίαση, στα οποία εκτίθενται τα εξής:

«Ο κ. Leboeuf [εκπρόσωπος της Ciments français] επωφελήθηκε της ευκαιρίας για να υπενθυμίσει τον σεβασμό των εθνικών αγορών.»

4538 Οι προσφεύγουσες διατυπώνουν κατ' ουσίαν έξι ξεχωριστά επιχειρήματα για να αμφισβητήσουν ότι ο σκοπός της WCC είναι παράνομος.

4539 Πρώτον, οι CBR, Dyckerhoff, Lafarge, Valenciana και Italcementi ισχυρίζονται ότι ο μοναδικός στόχος της WCC ήταν να προωθήσει τις εξαγωγές των μελών της προς τρίτες σε σχέση με την Κοινότητα χώρες, ιδίως μέσω των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις αγορές μεγάλων εξαγωγών, οπότε οι δραστηριότητες της WCC δεν είχαν καμία επίπτωση επί του ανταγωνισμού στην κοινοτική αγορά του τσιμέντου. Η Dyckerhoff προσθέτει ότι, καίτοι η WCC είχε πράγματι αναλάβει να προωθήσει την πώληση εντός των τρίτων χωρών των ποσοτήτων λευκού τσιμέντου που τα μέλη της δεν μπορούσαν να διοχετεύσουν εντός της Κοινότητας, δεν επρόκειτο για δραστηριότητα αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον οι επιχειρήσεις που ήσαν μέλη της WCC παρέμεναν ελεύθερες να αποφασίζουν αυτοτελώς για την πώληση της παραγωγής τους. Η Lafarge υποστηρίζει ότι η WCC ουδόλως είχε στόχο να διοχετεύσει τα πλεονάσματα της παραγωγής των μελών της εκτός της Κοινότητας, αλλά να επιτύχει τις καλύτερες τιμές, εφόσον τα πρακτικά των συνεδριάσεων της WCC αφορούσαν, άλλωστε, μόνον τις εξαγωγές μεγάλου μεγέθους.

4540 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η διαπίστωση ότι από τα διάφορα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 40 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η συνεργασία μεταξύ των μελών της WCC κάλυψε όλους τους τομείς και όχι μόνον τις εξαγωγές μεγάλου μεγέθους εκτός της Κοινότητας: παραγωγικές ικανότητες (υφιστάμενες και μελλοντικές) και παραγωγή· πωλήσεις και προβλέψεις για τις πωλήσεις στις εθνικές αγορές· πωλήσεις και προβλέψεις για τις πωλήσεις στο πλαίσιο εξαγωγής· τιμές εξαγωγών· τιμές στις εθνικές αγορές. Κατά συνέπεια, είναι αναντίρρητο ότι τα μέλη της WCC ανέλυαν και αντάλλασσαν αμοιβαία πληροφορίες επί της εμπορικής πολιτικής τους τόσο επί των εθνικών αγορών όσο και επί των εξαγωγών.

4541 Στη συνέχεια, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών δεν μπορούν να θέσουν εκποδών το περιεχόμενο της δέσμης των εγγράφων τα οποία αναφέρει η Επιτροπή στην παράγραφο 39, σημεία 1 έως 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4531 έως 4537), το οποίο πιστοποιεί χωρίς αμφιβολία ότι ο πραγματικός στόχος της WCC ήταν η προστασία των εγχωρίων αγορών των μελών καθώς και η διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής τους προς τις τρίτες χώρες προκειμένου να εξασφαλισθεί η επίτευξη του πρώτου στόχου.

4542 Από τα διάφορα αυτά έγγραφα προκύπτει ότι βασίμως η Επιτροπή θεώρησε (παράγραφος 61, σημείο 1) ότι «σκοπός της WCC [ήταν] η προστασία των εσωτερικών αγορών των μελών της και η εξαγωγή των πλεονασμάτων της παραγωγής τους στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας».

4543 Όμως, το άρθρο 85, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης απαγορεύει ρητώς όλες τις συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές «οι οποίες συνίστανται στην κατανομή των αγορών». Συναφώς, όταν οι επιχειρήσεις συμφωνούν να απομακρύνουν δεδομένα προϊόντα από ορισμένες αγορές της Κοινότητας, υιοθετούν θίγουσα τον ανταγωνισμό συμπεριφορά, αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, είτε τα επίμαχα προϊόντα διοχετεύονται προς άλλα κράτη μέλη είτε εκτός της Ευρώπης (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψεις 67, 68 και 87 έως 127).

4544 Εν προκειμένω, η WCC επιδίωκε, κατά συνέπεια, σκοπό που περιορίζει τον ανταγωνισμό, ο οποίος είναι αντίθετος προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

4545 Δεύτερον, οι CBR, Dyckerhoff, Valenciana και Italcementi αμφισβητούν την αποδεικτική ισχύ των εγγράφων στα οποία αναφέρθηκε η Επιτροπή στο πλαίσιο της παραγράφου 39 της προσβαλλομένης αποφάσεως ή, τουλάχιστον, ορισμένων από αυτά. Επειδή η WCC δεν έχει ούτε καταστατικό ούτε επίσημη διάρθρωση και οργάνωση, επρόκειτο, κατά τις επιχειρήσεις αυτές, για εσωτερικά έγγραφα που εκφράζουν το πολύ την προσωπική άποψη των αντιστοίχων συντακτών τους και δεν στοιχειοθετούν, κατά συνέπεια, την ευθύνη των τελευταίων.

4546 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν. Τα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να εκτιμώνται όχι μεμονωμένως αλλά στο σύνολό τους (αποφάσεις 48/69, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 636, σκέψη 68, και Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2062, σκέψη 175). Όμως, τα διάφορα προμνημονευθέντα έγγραφα, τα οποία προέρχονται εντούτοις από

διαφορετικές πηγές (CBR, Ciments français, Italcementi), συγκλίνουν στην πιστοποίηση ότι σκοπός της WCC ήταν ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών. Κατά συνέπεια, ορθώς η Επιτροπή στηρίχθηκε στην εν λόγω δέσμη συγκλινουσών αποδείξεων για να συναγάγει τα συμπεράσματα τα οποία αντλεί στην παράγραφο 61, σημείο 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4547 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ακόμη ότι το περιεχόμενο των επιμάχων εγγράφων δεν αντιστοιχεί στην πραγματική εξέλιξη των διαφόρων συνεδριάσεων στις οποίες μετέσχε ο εκπρόσωπός της.

4548 Πάντως, δεν προσκομίζει κανένα αποδεικτικό στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι τα έγγραφα που έλαβε υπόψη η Επιτροπή δεν αποτελούν πιστή απόδοση των συνομιλιών που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις της WCC στις οποίες αναφέρονται τα εν λόγω έγγραφα. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

4549 Η Dyckerhoff τονίζει επίσης τον περιορισμένο αριθμό των εγγράφων που παρέθεσε η Επιτροπή σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των σχετικών με τη WCC εγγράφων, τα οποία περιλαμβάνονται στον φάκελο του θεσμικού οργάνου και καταδεικνύουν, κατά την επιχείρηση αυτή, ότι τα μέλη της WCC επικεντρώθηκαν στις εκτός της Κοινότητας εξαγωγές τους.

4550 Επιβάλλεται, εντούτοις, να τονισθεί ότι η απόδειξη της παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν εξαρτάται από τον αριθμό των εγγράφων που χρησιμοποιούνται προς τον σκοπό αυτόν, αλλά από την αποδεικτική ισχύ τους. Όμως, η σχετική επίκριση της Dyckerhoff ουδόλως επηρεάζει την αποδεικτική ισχύ που ορθώς η Επιτροπή αναγνώρισε στα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 39, σημεία 1 έως 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Dyckerhoff πρέπει να απορριφθεί.

4551 Ομοίως, πρέπει να απορριφθούν οι επικρίσεις που διατύπωσε η Italcementi για τη μετάφραση στην ιταλική του αχρονολόγητου χειρόγραφου σημειώματος της Ciments français (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/4454 και 4455). Πράγματι, οι επικρίσεις αυτές δεν μπορούν να επηρεάσουν τη σαφή έννοια του πρωτοτύπου του εν λόγω αποσπάσματος, που είναι το μόνο αυθεντικό.

4552 Η Valenciana υποστηρίζει επιπλέον, απαντώντας στη νύξη που έκανε η Επιτροπή, με το υπόμνημα αντικρούσεως, στα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 17ης Δεκεμβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/9890), ότι η αναφορά στις εσωτερικές αγορές που υπάρχει στο έγγραφο αυτό δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής συμπεράσματος περί υπάρξεως προηγούμενης συμφωνίας κατανομής των εθνικών αγορών, αλλ' απεικονίζει απλώς την επιρροή που ασκεί αναπόφευκτα ο εφοδιασμός των εθνικών αγορών στον όγκο των εξαγωγών προς τις αγορές των τρίτων χωρών.

4553 Όμως, παρά το γεγονός ότι η Επιτροπή παραθέτει, στην υποσημείωση 185 της προσβαλλομένης αποφάσεως, παραπομπές στα διάφορα πρακτικά των συνεδριάσεων της WCC που πραγματοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια των παραβάσεων, μεταξύ των οποίων της συνεδριάσεως της 17ης Δεκεμβρίου 1987, από την ανάγνωση της παραγράφου 39 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή ουδόλως στηρίχθηκε στα πρακτικά της τελευταίας αυτής συνεδριάσεως για να αποδείξει ότι ο βασικός κανόνας της WCC ήταν ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Valenciana είναι αλυσιτελής.

4554 Τρίτον, η Valenciana υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να τεκμαίρει ότι η διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής και η προστασία των εγχωρίων αγορών συνιστούσαν τις δύο πτυχές του ιδίου κανόνα, χωρίς να καταλήγει στο ανακριβές συμπέρασμα ότι κάθε συνεργασία για την εξαγωγή προς τρίτες χώρες υποδηλώνει κατ' ανάγκη την ύπαρξη συμφώνου μη επιθέσεως στις αντίστοιχες αγορές των διαφόρων μερών του συμφώνου αυτού.

4555 Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, διάφορα έγγραφα που παρέθεσε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση αντικρούουν τους ισχυρισμούς της Valenciana. Συνεπώς, από το αχρονολόγητο χειρόγραφο σημείωμα της Ciments français (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/4454) προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι η WCC «[ήταν] ένωση: στόχος: η προστασία των εσωτερικών αγορών — κανόνας: καθένας σέβεται τις εσωτερικές αγορές και εξάγει την πλεονάζουσα παραγωγή του κατόπιν συμφωνίας όλων». Στη συνέχεια, στο απόσπασμα της συνομιλίας μεταξύ Aalborg και Ciments français, το οποίο παρατίθεται στα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1986, τα οποία συνέταξε η CBR (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/9874 και 9875), αναφέρονται τα εξής: «Οι εξαγωγές όλων μας έχουν μειωθεί αναλόγως. Υπήρχε συμφωνία κυρίων για τον σεβασμό της εγχώριας αγοράς.»

4556 Από τα δύο αυτά αποσπάσματα εγγράφων προκύπτει ότι τα μέλη της WCC είχαν καταστήσει τον σεβασμό των εσωτερικών αγορών και τη διοχέτευση των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες δύο αλληλεξαρτώμενες πτυχές ενός και του αυτού κανόνα του παιχνιδιού, που αποσκοπούσε στην εξασφάλιση της προστασίας των εγχωρίων αγορών τους. Κατά συνέπεια, βασίμως η Επιτροπή κατέληξε (παράγραφος 61, σημείο 2, in fine) ότι «η προστασία των εσωτερικών αγορών και η διοχέτευση προς τις εξαγωγές των πλεονασμάτων της παραγωγής αποτελού[σαν] δύο αδιάρρηκτα συνδεδεμένες πτυχές μιας και της αυτής υποχρέωσης», ή ακόμη (παράγραφος 61, σημείο 5) ότι «η διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις τρίτες χώρες [ήταν] συνεπακόλουθο της εναρμονισμένης πρακτικής και της συμφωνίας για τον σεβασμό των εγχώριων αγορών».

4557 Η προηγούμενη εκτίμηση (σκέψεις 4555 και 4556) έχει επίσης ως συνέπεια την απόρριψη του ισχυρισμού της Dyckerhoff ότι η αιτίαση σχετικά με τη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες δεν στηρίζεται σε πραγματικά περιστατικά και σε κανόνες δικαίου, στο πλαίσιο της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφόσον σε κανένα σημείο των εγγράφων που παραθέτει η Επιτροπή δεν γίνεται μνεία της διοχετεύσεως αυτής, που συμφωνήθηκε στο πλαίσιο της WCC.

4558 Τέταρτον, η Lafarge υποστηρίζει ότι δεν υφίστατο κανένας σύνδεσμος, ούτε έμμεσος, μεταξύ της WCC και της Cembureau. Η Dyckerhoff και η Italcementi αμφισβητούν τον ισχυρισμό της Επιτροπής

(προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 38, σημείο 6) ότι η WCC ανήκε στην ECMEC όπως ακριβώς η EPC και η ECEC.

4559 Πάντως, καίτοι η Επιτροπή προβαίνει πράγματι, στην παράγραφο 38 της προσβαλλομένης αποφάσεως («Φύση και καθήκοντα της WCC»), σε ανάλυση των εγγράφων η οποία έχει ως συνέπεια τη συναγωγή του συμπεράσματος (παράγραφος 38, σημείο 6) ότι «η ECMEC απαρτιζόταν από τις τρεις επιτροπές εξαγωγών, δηλαδή την ECEC, την EPC και τη WCC», επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, για να καταλήξει ότι η WCC εξυπηρετούσε σκοπούς αντίθετους προς τον ανταγωνισμό, στηρίχθηκε αποκλειστικά (παράγραφος 61, σημείο 1) στα «έγγραφα που αναφέρονται [στην παράγραφο 39]», χωρίς ποτέ να θεωρήσει τον σύνδεσμο μεταξύ της WCC και της Cembureau ή της ECMEC καθοριστικό στοιχείο της νομικής εκτιμήσεώς της. Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί που προέβαλαν συναφώς οι προσφεύγουσες πρέπει να απορριφθούν.

4560 Πέμπτον, οι CBR, Dyckerhoff, Valenciana και Italcementi αμφισβητούν την ορθότητα της αναλύσεως των συγκεκριμένων περιπτώσεων εφαρμογής του κανόνα των εγχωρίων αγορών που εκθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 39, σημεία 6 έως 17, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ήτοι τον αποκλεισμό της Aalborg από τη WCC λόγω φερομένης παραβάσεως του κανόνα των εγχωρίων αγορών (παράγραφος 39, σημεία 6 έως 13), τον αποκλεισμό της Blue Circle και της Alsen-Breitenburg από τη WCC για λόγους που υποτίθεται ότι συνδέονται με αυτούς που προκάλεσαν τον αποκλεισμό της Aalborg (παράγραφος 39, σημεία 14 και 15), τις σχέσεις μεταξύ της Blue Circle και της Lafarge (παράγραφος 39, σημείο 16) και τις σχέσεις μεταξύ της Italcementi και της Dyckerhoff (παράγραφος 39, σημείο 17).

4561 Πριν εξετασθούν διεξοδικώς οι διάφοροι ισχυρισμοί που διατύπωσαν οι προσφεύγουσες όσον αφορά τις διαφορετικές αυτές περιπτώσεις, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι το γεγονός και μόνον ότι μια συμφωνία ή μια εναρμονισμένη πρακτική έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού αρκεί να τις καταστήσει ασυμβίβαστες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ανεξαρτήτως του αν παρήγαγαν ή όχι αποτελέσματα της φύσεως αυτής (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 και στη σκέψη 1674, αντιστοίχως, νομολογία). Όμως, είναι αποδεδειγμένο ότι, εν προκειμένω, ο σκοπός που επιδίωκε η WCC ήταν αντίθετος προς τον ανταγωνισμό ((βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4531 έως 4544). Κατά τα λοιπά, ελλείψει αποδείξεως του εναντίου την οποία όφειλαν να προσκομίσουν οι ενεχόμενοι επιχειρηματίες, πρέπει να θεωρηθεί ότι η συνεργασία στο επίπεδο της WCC επηρέασε τη συμπεριφορά των μελών της, τα οποία δρούσαν στην αγορά (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 118, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψη 161).

4562 Επιβάλλεται εν προκειμένω να εξακριβωθεί, με την εξέταση των ισχυρισμών που προέβαλαν οι προσφεύγουσες όσον αφορά εκάστη των περιπτώσεων που η Επιτροπή εμφάνισε ως εφαρμογή του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ο οποίος είχε εφαρμογή στο πλαίσιο της WCC, αν βασίμως η Επιτροπή ενίσχυσε την απόδειξη περί του ότι ο σκοπός της WCC συνιστά παράβαση υπογραμμίζοντας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 61, σημείο 3) ότι «ο κανόνας της εγχώριας αγοράς εφαρμόστηκε (...) [και ότι] η παραβίαση αυτού του κανόνα τιμωρήθηκε πράγματι».

4563 Όσον αφορά, πρώτον, τον αποκλεισμό της Aalborg από τη WCC, η CBR, η Dyckerhoff και η Italcementi υποστηρίζουν ότι ο αποκλεισμός αυτός δεν οφειλόταν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, στο γεγονός ότι η επιχείρηση αυτή παραβίασε την υποτιθέμενη αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, αλλά σε λόγους που ανάγονται στην επιθετικότητα της πολιτικής της όσον αφορά τις τιμές στις αγορές εξαγωγών μεγάλου μεγέθους.

4564 Η CBR εξηγεί ότι, κατά τη λήξη της συνεδριάσεως της WCC της 24ης Ιουλίου 1986 η οποία αφιερώθηκε ειδικά στην περίπτωση της Aalborg, αποφασίστηκε η μεμονωμένη και όχι από κοινού αντίδραση στη συμπεριφορά της Aalborg. Η ανάγκη διοργανώσεως μιας συνεδριάσεως ad hoc για το ζήτημα αυτό επιβεβαιώνει άλλωστε, κατά τη CBR, ότι σκοπός της WCC δεν ήταν η επιβολή του κανόνα του αμοιβαίου σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

4565 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι η έκθεση της περιπτώσεως της Aalborg επιβεβαιώνει ότι η δραστηριότητα της WCC συνίστατο αποκλειστικά στη συνεργασία στις υπερπόντιες αγορές. Διευκρινίζει ότι, καθόσον φρόντισε να αυξήσει τις εξαγωγές της στις υπερπόντιες αγορές με την υιοθέτηση άκρως επιθετικής συμπεριφοράς ως προς τις τιμές, η Aalborg μετέσχε στις συνεδριάσεις της WCC με μοναδικό σκοπό να συλλέξει πληροφορίες προς τούτο. Συνεπεία της στάσεως αυτής, τα άλλα μέλη της WCC απέκλεισαν την Aalborg από την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις υπερπόντιες αγορές, όπως επιβεβαιώνουν τα διάφορα πρακτικά των συνεδριάσεων της WCC, ιδίως τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 13ης Σεπτεμβρίου 1983 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 6). Η Dyckerhoff προσθέτει ότι φαίνεται εντελώς παράλογο να αποκλεισθεί, για την παράβαση ενός υποτιθεμένου κανόνα της εγχώριας αγοράς, ένας από τους πλέον σημαντικούς προμηθευτές λευκού τσιμέντου της WCC, ο κύριος σκοπός της οποίας ήταν ακριβώς, κατά την Επιτροπή, να εφαρμόσει τον εν λόγω κανόνα της εγχώριας αγοράς. Ομοίως, κανένα από τα έγγραφα που παρατέθηκαν στην προσβαλλομένη απόφαση δεν παρέχει τη δυνατότητα συναγωγής του τεκμηρίου ότι τα μέλη της WCC εξήρτησαν πράγματι την εκ νέου έναρξη της συνεργασίας με την Aalborg από την εκ μέρους της αναγνώριση, υπό οιαδήποτε μορφή, του υποτιθεμένου κανόνα της εγχώριας αγοράς.

4566 Η Italcementi υποστηρίζει ότι είναι εσφαλμένος ο χαρακτηρισμός της αρνήσεως που αντέταξαν τα μέλη της WCC στην αίτηση προσχωρήσεως της Aalborg ως αποκλεισμού ή ως κυρώσεως. Η Aalborg δεν έγινε δεκτή στη WCC διότι εφήρμοζε επιθετική εμπορική πολιτική στις υπερπόντιες αγορές [βλ. σημείωμα της Italcementi της 3ης Σεπτεμβρίου 1982 (έγγραφα αριθ. 33.126/2876 έως 2880) και πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1986, τα οποία συνέταξε η CBR (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/9874 και 9875)].

4567 Επιβάλλεται, πάντως, η διαπίστωση ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που παρέθεσε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση αντικρούουν ρητώς την άποψη που υποστηρίζουν οι ως άνω τρεις προσφεύγουσες.

4568 Πράγματι, τα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 39, σημεία 6 έως 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως πιστοποιούν χωρίς αμφιβολία ότι η Aalborg αποκλείστηκε, κατ' αρχάς, προσωρινώς από τη WCC, διότι μείωσε τις τιμές της στις αγορές εξαγωγών μεγάλου μεγέθους, ενώ είχε συνομολογηθεί μεταξύ των μελών της WCC ότι η εξαγωγή των πλεονασμάτων της παραγωγής έπρεπε

να γίνεται «στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας» προκειμένου να εξασφαλισθεί η προστασία των εσωτερικών αγορών (βλ. αχρονολόγητο χειρόγραφο σημείωμα της Ciments français· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 1· έγγραφο αριθ. 33.126/4454). Όπως εκτίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 39, σημείο 9), η προσωρινή αυτή αναστολή μετατράπηκε σε αποπομπή αφότου τα μέλη της WCC πληροφορήθηκαν ότι η Aalborg είχε αρχίσει να εξάγει σε ορισμένες ευρωπαϊκές αγορές (Γερμανία και Βέλγιο), ότι ετοιμαζόταν να πωλήσει στην Ευρώπη λευκό τσιμέντο σε σάκους των 5 kg και ότι δεν είχε δώσει συνέχεια στην επιστολή που της είχε απευθύνει στις 19 Μαρτίου 1984 ο G. Clemente (Italcementi) στο όνομα των μελών της WCC. Κατά τη συνεδρίαση της 21ης Μαΐου 1984, τα μέλη της WCC εξέφρασαν την επιθυμία να μη δεχθούν εκ νέου την Aalborg στο πλαίσιο της επιτροπής αυτής (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 2830 έως 2832). Τα μέλη της WCC θεώρησαν ότι η συμπεριφορά της Aalborg συνιστά παράβαση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών που καθιέρωσε η WCC, όπως επιβεβαιώνει το απόσπασμα της συνομιλίας μεταξύ της Ciments français και της Aalborg, που περιελήφθη στα σημειώματα που συνέταξε η CBR κατόπιν της συνεδριάσεως της WCC στις 2 Οκτωβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 4): (Ciments français) «Γνωρίζετε καλά για ποιους λόγους δεν συμμετέχετε πλέον στη WCC. Οι εξαγωγές όλων μας έχουν μειωθεί αναλόγως. Υπήρχε "συμφωνία κυρίων" για τον σεβασμό της εγχώριας αγοράς.» Η ανάλυση της Επιτροπής επιρρωννύεται, επιπλέον, από το σημείωμα της Italcementi της 30ής Αυγούστου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 38, σημείο 5· έγγραφο αριθ. 33.126/2808 — και όχι 2802, όπως αναφέρεται εκ παραδρομής στο σημείο αυτό της προσβαλλομένης αποφάσεως), το οποίο αναφέρει τον λόγο για τον οποίον η Aalborg δεν μπόρεσε να προσχωρήσει στη νέα WCC το 1984: «Η Aalborg παρέβη τις συμφωνίες.» Η Επιτροπή θεώρησε, κατά συνέπεια, ότι ο αποκλεισμός της Aalborg από τη WCC αποσκοπούσε στην κύρωση της παραβάσεως, από την τελευταία, του διττού κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της εξαγωγής, κατόπιν συμφωνίας όλων, των πλεονασμάτων της παραγωγής εκτός της Κοινότητας.

4569 Επιβάλλεται ακόμη να προστεθεί ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Dyckerhoff, από το σύνολο των εγγράφων αυτών, και ειδικότερα από το απόσπασμα της συνομιλίας μεταξύ της Ciments français και της Aalborg, το οποίο αφορά η προηγούμενη σκέψη, προκύπτει ότι η κύρωση που επιβλήθηκε τελικά στην Aalborg ήταν ο άνευ όρων αποκλεισμός της από τη WCC και όχι απλώς από το σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις αγορές εξαγωγών μεγάλου μεγέθους.

4570 Ομοίως, σε αντιδιαστολή προς τους ισχυρισμούς της CBR, το γεγονός ότι τα μέλη της WCC έκριναν αναγκαίο να διοργανώσουν, στις 24 Ιουλίου 1986, μια συνεδρίαση εργασίας αφιερωμένη ειδικά στην εξέταση των αντιποίνων που θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν για να αντιμετωπισθεί ενδεχόμενη επίθεση της Aalborg στις εγχώριες αγορές τους και ότι, κατόπιν της συνεδριάσεως αυτής, συμφωνήθηκε τελικώς, κατά τη συνεδρίαση της WCC στις 2 Οκτωβρίου 1986, ότι έκαστος θα αντιδρούσε μεμονωμένα στις επιθέσεις της Aalborg (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημεία 11 έως 13), δεν μπορεί να αναιρέσει κανένα σημείο της αναλύσεως της Επιτροπής στην προσβαλλομένη απόφαση. Αντιθέτως, η διεξαγωγή της συνεδριάσεως αυτής, η οποία αφορούσε ειδικά την εξέταση των αντιποίνων που θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν για να αποφευχθεί η διείσδυση ενός ανταγωνιστή στις εγχώριες αγορές, επιβεβαιώνει σαφώς ότι ο σκοπός της WCC αντέβαινε προς τον ανταγωνισμό.

4571 Όσον αφορά, δεύτερον, τον αποκλεισμό της Blue Circle και της Alsen-Breitenburg από τη WCC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημεία 14 και 15), οι CBR, Dyckerhoff, Valenciana και Italcementi ισχυρίζονται ότι αυτός οφείλεται αποκλειστικά στο γεγονός ότι η Blue Circle είχε σταματήσει την εξαγωγή λευκού τσιμέντου προς τις τρίτες χώρες, ενώ η δεύτερη είχε σταματήσει πλέον την παραγωγή λευκού τσιμέντου.

4572 Επιβάλλεται εκ νέου η διαπίστωση ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που παρέθεσε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση αντικρούουν ρητώς την άποψη που υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες. Αν πράγματι ανεστάλη και στη συνέχεια αφαιρέθηκε από την Blue Circle και την Alsen-Breitenburg η ιδιότητα του μέλους της WCC, επειδή η Blue Circle σταμάτησε να παράγει λευκό τσιμέντο για εξαγωγή και η Alsen-Breitenburg σταμάτησε εντελώς την παραγωγή λευκού τσιμέντου (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 14), στα πρακτικά της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση της WCC του Ιανουαρίου του 1984 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/2850 έως 2852) εκτίθενται τα εξής: «Η συνεργασία καθίσταται επίσης αδύνατη με τη βρετανική Blue Circle και την Alsen-Breitenburg, επειδή και οι δύο αυτές επιχειρήσεις αγοράζουν προϊόντα της Aalborg και τα διοχετεύουν σε αλλοδαπούς πελάτες τους.» Όσον αφορά την Blue Circle, στα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 19ης Ιουνίου 1986, αφού εκτίθεται, στο σημείο που αφορά την «Ενδεχόμενη επιστροφή παλαιών μελών», ότι, ελλείψει πλειοψηφίας, η αίτηση της Blue Circle να γίνει εκ νέου δεκτή στη WCC απορρίφθηκε, διατυπώνονται δύο παρατηρήσεις (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 15· έγγραφα αριθ. 33.126/9914 έως 9920, ειδικότερα 9920): «1) Η CBR έκανε νύξη των επαφών με την Blue Circle (θέση έναντι των εισαγωγών της Aalborg στην Σκωτία· 2) η Ciments français κρίνει ότι η Aalborg προμηθεύει ή προμήθευσε λευκό clinker στην Blue Circle» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 15· έγγραφα αριθ. 33.126/9914 έως 9920, ειδικότερα 9920). Από τα διάφορα αυτά έγγραφα προκύπτει ότι, καίτοι ο αποκλεισμός της Blue Circle και της Alsen-Breitenburg από την WCC οφειλόταν, εν μέρει, στις βιομηχανικές και εμπορικές επιλογές των δύο αυτών επιχειρήσεων, μια περαιτέρω αιτία αυτού πρέπει να αναζητηθεί στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις αυτές αγόραζαν λευκό τσιμέντο από την Aalborg για να προμηθεύσουν τους αλλοδαπούς πελάτες τους, με αποτέλεσμα να καθίστανται, κατά τα άλλα μέλη της WCC, συνεργοί στην παράβαση του διττού κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των εξαγωγών στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας.

4573 Όσον αφορά, τρίτον, τις σχέσεις μεταξύ της Blue Circle και της Lafarge (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 16), η Dyckerhoff προσάπτει στην Επιτροπή ότι στηρίχθηκε στα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1984, τα οποία συνέταξε η Italcementi (έγγραφα αριθ. 33.126/2815 έως 2817), για να καταλήξει ότι συντρέχει εν προκειμένω περίπτωση εφαρμογής του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, ενώ ο συντάκτης των πρακτικών αυτών δεν ανήκε σε καμία από τις δύο οικείες επιχειρήσεις και το έγγραφο αναφερόταν σε ένα πρόσωπο (τον κ. Wiggins) το οποίο δεν είχε παραστεί στην επίμαχη συνεδρίαση. Η Dyckerhoff ισχυρίζεται, επιπλέον, ότι έλαβε γνώση του εγγράφου αυτού μόλις κατά την ανάγνωση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4574 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

4575 Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η παράγραφος 22, στοιχείο γ, της ΑΑ, που αφορά την «περίπτωση της Blue Circle-Lafarge», περιελάμβανε το ακόλουθο απόσπασμα των «πρακτικών της συνεδριάσεως της 2ας Οκτωβρίου 1984 που συνέταξε η Italcementi»:

«Ο κ. Wiggins, [πρώην] γραμματέας της WCC, ζήτησε από τον κ. Balbo της Lafarge προμήθεια λευκού τσιμέντου για το Ηνωμένο Βασίλειο. Ο κ. Balbo απάντησε ότι θα μπορούσε να εξετάσει το αίτημα αυτό μόνο μετά από προκαταρκτική συμφωνία με την Blue Circle.»

4576 Το εν λόγω χωρίο της AA αντιστοιχεί σχεδόν κατά λέξη στο περιεχόμενο της παραγράφου 39, σημείο 16, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιπλέον, προκύπτει ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1984 που συνέταξε η Italcementi (έγγραφα αριθ. 33.126/2815 έως 2817) υπήρχαν στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Κατά συνέπεια, η Dyckerhoff δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι έλαβε γνώση του περιεχομένου του εγγράφου αυτού μόνον όταν διάβασε την προσβαλλομένη απόφαση.

4577 Βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι το απόσπασμα του εγγράφου που παρατίθεται στην παράγραφο 39, σημείο 16, της προσβαλλομένης αποφάσεως εκφράζει τη μέριμνα της Lafarge να τηρήσει, έναντι της Blue Circle, την αρχή των home markets, που συνομολογήθηκε στο πλαίσιο της WCC.

4578 Η απουσία του κ. Wiggins από τη συνεδρίαση της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1984 καθώς και το γεγονός ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής δεν συνέταξε από κάποια από τις δύο οικείες επιχειρήσεις δεν επηρεάζει ούτε την αποδεικτική ισχύ του εν λόγω αποσπάσματος του εγγράφου ούτε το αληθοφανές της πληροφορίας που περιέχει.

4579 Όσον αφορά, τέταρτον, τις σχέσεις μεταξύ της Italcementi και της Dyckerhoff (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 17), η Dyckerhoff ισχυρίζεται επίσης ότι έλαβε γνώση του σημειώματος της Italcementi της 23ης Δεκεμβρίου 1987 με τίτλο «Παρατηρήσεις σχετικά με την αγορά λευκού τσιμέντου» (έγγραφο αριθ. 33.126/3370 έως 3375), μόνον όταν διάβασε την προσβαλλομένη απόφαση. Προσθέτει ότι η Italcementi ουδέποτε ανέλαβε δέσμευση απέναντί της.

4580 Η Italcementi διατείνεται ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, από το εσωτερικό σημείωμά της της 23ης Δεκεμβρίου 1987 δεν προκύπτει ότι είχε συνάψει συμφωνία σεβασμού της γερμανικής αγοράς με την Dyckerhof, προς εκτέλεση του υποτιθεμένου κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Ισχυρίζεται ότι αποφάσισε αυτοτελώς, βάσει στρατηγικής επιλογής, να εξάγει λευκό τσιμέντο μόνον προς τις όμορες χώρες, όπως η Ελβετία και η Αυστρία, και σε υπερπόντιες χώρες, διότι έκρινε ότι η εξαγωγή προς τις άλλες ευρωπαϊκές αγορές είναι δυσχερής και όχι αποδοτική. Κατά την Italcementi, το σημείωμά της της 23ης Δεκεμβρίου 1987 καταδεικνύει πράγματι ότι δεν είχε αναλάβει καμία υποχρέωση να μην εξάγει προς τη Γερμανία έναντι τρίτων, εφόσον αναφέρει ότι είχε την πρόθεση να υποστηρίξει την ιταλική εταιρία Sebino κατά την εξαγωγή τσιμέντου προς τη Γερμανία. Εξηγεί ότι η υποστήριξη που παρέσχε στη Sebino κατά τις προσπάθειές της να διεισδύσει στη γερμανική αγορά αποσκοπούσε στη διοχέτευση ενός τμήματος της προσφοράς του εν λόγω Ιταλού ανταγωνιστή εκτός των δικών της παραδοσιακών αγορών.

4581 Τόσο οι ισχυρισμοί της Dyckerhoff όσο και οι ισχυρισμοί της Italcementi πρέπει να απορριφθούν.

4582 Επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, στην παράγραφο 22, στοιχείο στ, της ΑΑ, που αφορά την «περίπτωση της Italcementi-Dyckerhoff», η Επιτροπή παρατηρεί τα εξής:

«Στις 23.12.1987 ο εκπρόσωπος της Italcementi ετοίμασε για τον Γενικό Διευθυντή ένα σημείωμα με τίτλο "Παρατηρήσεις πάνω στις αγορές του λευκού τσιμέντου". Το σημείωμα αυτό αναλύει μεταξύ άλλων τις μελλοντικές προοπτικές που υπάρχουν για κάθε αγορά και αναφέρει σχετικά με τη γερμανική αγορά: "Στη Γερμανία όπου έχουμε δεσμευθεί να μη θίξουμε άμεσα την Dyckerhoff και όπου η Sebino (...) θα μπορούσε να διαθέσει με τη βοήθειά μας ένα μέρος της παραγωγής της με ποσοτικές αντισταθμίσεις για μας στην Αυστρία και την Ελβετία."»

4583 Το εν λόγω χωρίο της ΑΑ αντιστοιχεί σχεδόν κατά λέξη στο περιεχόμενο της παραγράφου 39, σημείο 17, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιπλέον, το σημείωμα της Italcementi της 23ης Δεκεμβρίου 1987 υπήρχε στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Κατά συνέπεια, η Dyckerhoff δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι έλαβε γνώση του περιεχομένου του εγγράφου αυτού μόνον όταν διάβασε την προσβαλλομένη απόφαση.

4584 Άλλωστε, οι δύο προσφεύγουσες δεν μπορούν να υποστηρίζουν ότι η απόφαση της Italcementi να μην πραγματοποιεί εξαγωγές στη Γερμανία ήταν το αποτέλεσμα ελεύθερης στρατηγικής επιλογής, ενώ ένας από τους εκπροσώπους της Italcementi, σε σημείωμα που απηύθυνε στον εμπορικό διευθυντή της εταιρίας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 17· έγγραφα έγγραφα αριθ. 33.126/3370 έως 3375), αναφέρει τα εξής: «Στη Γερμανία (...) είμαστε υποχρεωμένοι να μην ενοχλούμε απευθείας την Dyckerhoff.» Τη συμπεριφορά της Italcementi έναντι της Dyckerhoff υπαγόρευσε κατ' ανάγκην η μέριμνα τηρήσεως, στις διμερείς σχέσεις τους, της αρχής της κατανομής των εγχωρίων αγορών, η οποία συνομολογήθηκε στο πλαίσιο της WCC, μέλη της οποίας ήσαν οι δύο επιχειρήσεις. Η νύξη, στο ίδιο αυτό σημείωμα, σε ενδεχόμενη υποστήριξη της Italcementi προς τη Sebino, προκειμένου να διοχετεύσει ένα μέρος της παραγωγής της στη Γερμανία, δεν μπορεί να αναιρέσει το γεγονός ότι η Italcementi όντως ανέλαβε δέσμευση έναντι της Dyckerhoff να σεβαστεί την εσωτερική αγορά της τελευταίας.

4585 Έκτον, η Dyckerhoff, η Lafarge και η Italcementi ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή παρανόησε εντελώς τη λειτουργία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς του λευκού τσιμέντου σε σχέση με αυτά της αγοράς του κοινού τσιμέντου (περιορισμένος αριθμός παραγωγών· υψηλότερη τιμή του προϊόντος· μικρότερες επιπτώσεις του κόστους μεταφοράς· μεγαλύτερη ελαστικότητα της ζητήσεως σε σχέση με την τιμή· σημαντική ζήτηση από τις τρίτες χώρες).

4586 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει επίσης να απορριφθούν. Από την παράγραφο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παραγωγής λευκού τσιμέντου (ειδικές απαιτήσεις παραγωγής· διάρθρωση της προσφοράς· επίπεδο των τιμών κόστους και πωλήσεως), για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι «η αγορά του λευκού τσιμέντου διαφέρει από εκείνη του κοινού τσιμέντου» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 7, σημείο 2, και παράγραφος 11, σημείο 1).

4587 Εν πάση περιπτώσει, οι εκτιμήσεις σχετικά με τις ιδιομορφίες της αγοράς του λευκού τσιμέντου δεν μπορούν να έχουν ως συνέπεια την αναίρεση του γεγονότος ότι ο σκοπός της WCC, όπως προκύπτει από την προηγηθείσα ανωτέρω στις σκέψεις 4531 έως 4544 ανάλυση, είναι αντίθετος προς τον ανταγωνισμό.

4588 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι ίδιοι οι παραγωγοί αναγνώρισαν σε διάφορες περιπτώσεις ότι οι αγορές του λευκού τσιμέντου και του κοινού τσιμέντου δεν ήσαν τόσο διακεκριμένες μεταξύ τους και ανεξάρτητες όσο προσπαθούν να τις παρουσιάσουν σήμερα.

4589 Πράγματι, στα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 19ης και της 20ής Ιουνίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 11· έγγραφο αριθ. 33.126/9918) εκτίθενται τα εξής:

«Συμφωνήθηκε λοιπόν να πραγματοποιηθεί στις Βρυξέλλες, στις 24 Ιουλίου, συνεδρίαση εργασίας της WCC με τα εξής θέματα: "Ποια αντίποινα μπορούν να εφαρμοσθούν για να αντιμετωπισθεί ενδεχόμενη επίθεση της Aalborg στις εγχώριες αγορές μας;" Οι δράσεις μπορούν να καλύπτουν και το κοινό τσιμέντο.»

4590 Σε ορισμένα αποσπάσματα των πρακτικών της εν λόγω συνεδριάσεως εργασίας της 24ης Ιουλίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 12· έγγραφα αριθ. 33.126/9876 έως 9883) αναφέρεται ότι, οσάκις επρόκειτο να υπερασπισθούν τις εγχώριες αγορές τους, οι παραγωγοί του λευκού τσιμέντου δεν δίσταζαν να λαμβάνουν αδιακρίτως υπόψη τις αγορές του λευκού και του κοινού τσιμέντου:

«Η Dyckerhoff επισημαίνει ότι έχει χάσει δύο πελάτες (...) οι οποίοι μετά από "επίσκεψη" της Aalborg υπέκυψαν στα επιχειρήματα των Δανών (...). Εν συνεχεία [η Dyckerhoff] επισκέφθηκε τον κ. Ole Stevens Larsen και τον απείλησε με αντίποινα στη δανική αγορά [κοινού] τσιμέντου (...) Lafarge: Δεν πρέπει να αποκρύπτεται η αλήθεια. Δύσκολα μπορεί κανείς να κάνει λόγο για λευκό τσιμέντο και να παραβλέπει το κοινό τσιμέντο. (...) Επειδή ο κ. Leboeuf [Ciments français] δεν είναι εξουσιοδοτημένος να ομιλεί περί κοινού τσιμέντου, δεν θα εξετασθεί σήμερα το θέμα αυτό, αλλά κάθε μέλος θα συμβουλευθεί τη διοίκηση της εταιρίας του για να πληροφορηθεί κατά πόσο η λύση των αντιποίνων για το κοινό τσιμέντο μπορεί να σχεδιασθεί και να μελετηθεί, αν όχι να εφαρμοσθεί.»

4591 Η Italcementi προσάπτει, επιπλέον, στην Επιτροπή ότι δεν όρισε ειδικά τη γεωγραφική αγορά του λευκού τσιμέντου.

4592 Πάντως, η Italcementi δεν παρέχει κανένα στοιχείο δυνάμενο να έχει ως συνέπεια την αμφισβήτηση της ορθότητας του συμπεράσματος που αντλεί η Επιτροπή στην παράγραφο 11, σημείο 7, της προσβαλ-

λομένης αποφάσεως κατόπιν της κοινής αναλύσεως των αγορών του κοινού τσιμέντου και του λευκού τσιμέντου, ότι δηλαδή «η Ευρώπη [αποτελούσε] τη σχετική [γεωγραφική] αγορά που συγκροτείται από ένα σύνολο αντιπαρατιθέμενων και αλληλεξαρτώμενων αγορών».

Σύστημα ανταλλαγής εξατομικευμένων πληροφοριών

4593 Οι CBR, Dyckerhoff, Lafarge και Italcementi προβάλλουν σειρά ισχυρισμών με σκοπό να αμφισβητήσουν ότι η συνεργασία που καθιερώθηκε υπό τη μορφή ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των μελών της WCC είναι αντίθετη προς τον ανταγωνισμό. Ισχυρίζονται ότι τα παρεχόμενα στοιχεία — τουλάχιστον όσα αφορούν τις κοινοτικές αγορές — ήσαν περιορισμένα και πολύ γενικά, δεν περιείχαν ούτε εμπιστευτικές εμπορικές πληροφορίες (τιμές που όντως εφαρμόζονταν στις αγορές, εκπτώσεις και άλλα πλεονεκτήματα που προσφέρονταν στην πελατεία, κ.λπ.), ούτε ενδείξεις σχετικά με την παραγωγή κάθε εξατομικευμένης εγκαταστάσεως των παραγωγών που συγκεντρώνονταν στο πλαίσιο της WCC, ούτε μνεία του κόστους μεταφοράς, εξερευνήσεως της αγοράς και βοήθειας. Κατά τις ως άνω επιχειρήσεις, τα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τις τιμές που εφαρμόζονταν στις κοινοτικές αγορές προέκυπταν από τον δημόσιο τομέα, λόγω του συστήματος κρατικού ελέγχου που ίσχυε σε πολλά κράτη μέλη. Σκοπός των ανταλλαγών ήταν αποκλειστικά η σύγκριση των εθνικών αγορών και των υπερποντίων αγορών, καθώς και των αγορών του λευκού τσιμέντου και του κοινού τσιμέντου, με μοναδικό σκοπό την προώθηση των μεγάλων εξαγωγών. Η Dyckerhoff προσθέτει ότι το σύστημα αυτό δεν μπορούσε να θέσει σε εφαρμογή τον υποτιθέμενο κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, εφόσον δεν είχε προσκομισθεί η απόδειξη της υπάρξεως του κανόνα αυτού. Επιπλέον, δεν είχε συναφθεί καμία συμφωνία ως προς τις τιμές στο πλαίσιο της WCC.

4594 Πρέπει εκ προοιμίου να απορριφθεί ο ισχυρισμός της Dyckerhoff περί μη συνάψεως συμφωνίας σχετικά με τις τιμές στο πλαίσιο της WCC. Πράγματι, η Επιτροπή δέχεται, στην παράγραφο 62 και στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής αφορώσας σύστημα ανταλλαγής εξατομικευμένων πληροφοριών που καθιερώθηκε στο πλαίσιο της WCC και όχι ότι συνήφθη συμφωνία σχετικά με τις τιμές.

4595 Επιβάλλεται, στη συνέχεια, η διαπίστωση ότι οι διάφοροι ισχυρισμοί που προέβαλαν οι προσφεύγουσες δεν είναι βάσιμοι. Η πλούσια τεκμηρίωση την οποία εκθέτει η Επιτροπή στην παράγραφο 40 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως προς την οποία άλλωστε δεν διατυπώθηκαν επικρίσεις από τις προσφεύγουσες, πιστοποιεί πράγματι ότι, κατά τις συνεδριάσεις τους, τα μέλη της WCC αντήλλασσαν περιοδικά και επί μονίμου βάσεως εξατομικευμένες πληροφορίες, για κάθε παραγωγό και για κάθε χώρα, ως προς όλες τις πτυχές της εμπορικής πολιτικής τους, παρούσας και μελλοντικής, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της Κοινότητας: υφιστάμενες και μελλοντικές ικανότητες παραγωγής και πραγματοποιηθείσα παραγωγή· πωλήσεις στις εθνικές αγορές για τον προ κάθε συνεδριάσεως χρόνο και προβλέψεις πωλήσεων για τον μετά· υφιστάμενο επίπεδο πωλήσεων προϊόντων για εξαγωγή και προβλέψεις πωλήσεων· τιμές εξαγωγών· τιμές στις εθνικές αγορές τόσο για το λευκό όσο και για το κοινό τσιμέντο (ισχύουσες τιμές αλλά και, ενίοτε, μεταβολές που δεν είχαν ακόμη αρχίσει να ισχύουν).

4596 Στο μέτρο που ελάμβαναν μέρος στις συνεδριάσεις αυτές, τα μέλη της WCC μετέσχαν σε εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Πράγματι, βάσει των ανταλλαγών αυτών, αποκάλυπταν αμοιβαία, επί σειρά ετών αδιαλείπτως, εμπορική συμπεριφορά που προσπαθούσαν ή είχαν την πρόθεση να τηρήσουν επί των κοινοτικών αγορών και κατά την εξαγωγή, αίροντας, επομένως, την αβεβαιότητα ως προς τις αντίστοιχες πολιτικές τους, υφιστάμενες και μελλοντικές, τούτο δε προκειμένου να καταλήξουν στη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού που δεν συμβαδίζουν με τις κανονικές συνθήκες της αγοράς (βλ. την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1852 νομολογία).

4597 Από διάφορα έγγραφα προκύπτει πράγματι ότι ο σκοπός των εν λόγω ανταλλαγών πληροφοριών συνίστατο στον συντονισμό των αντιστοίχων πολιτικών των μελών της WCC, στο πλαίσιο της διαρκούς μέριμνας για συλλογική πειθαρχία η οποία εξασφαλίζει τη σταθερότητα και την προστασία των εγχωρίων αγορών του λευκού τσιμέντου. Πράγματι, με τέλεξ το οποίο απηύθυνε στις 17 Ιανουαρίου 1984 στην Italcementi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 7· έγγραφο αριθ. 33.126/2854), η Valenciana ανακοινώνει τα εξής: «Η πρόθεσή μας είναι να εξακολουθήσουμε να συνεργαζόμαστε με την Italcementi, τη Dyckerhoff, τη Ciments français, τη Ciments Lafarge και τη CBR όπως επράξαμε μέχρι τώρα ανταλλάσσοντας πληροφορίες και προσπαθώντας να εξασφαλίσομε σταθερή και αποδοτική αγορά για όλες τις επιχειρήσεις.» Στα συμπεράσματά της από τη συνεδρίαση της WCC στις 9 Μαΐου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 2· έγγραφο αριθ. 33.126/2796), η Ciments français υπογραμμίζει τα εξής: «Με τη συνεργασία μας κατέστη δυνατό να αποτραπεί η επίδραση της επιθετικότητας των τιμών που διαπιστώθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου στο λευκό τσιμέντο και η πολιτική αυτή πρέπει να διατηρηθεί με την ενίσχυση των ανταλλαγών πληροφοριών και τη διατήρηση των επαφών μεταξύ των εταιριών.» Τέλος, κατά τη συνεδρίαση της WCC της 26ης Μαΐου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 41· έγγραφα αριθ. 33.126/9885 έως 9887), επισημάνθηκαν τα εξής: «Η CBR [επιβεβαιώνει] ότι η Aalborg είναι πανταχού παρούσα στις αγορές εξαγωγής πάντοτε σε επίπεδα χαμηλότερα από τα δικά μας.»

4598 Κατά τα λοιπά, πρέπει να θεωρηθεί, λαμβανομένου υπόψη του αποσπάσματος του εγγράφου αριθ. 33.126/2796 που παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη και ελλείψει αποδείξεως του εναντίου την οποία όφειλαν να προσκομίσουν οι ενδιαφερόμενοι διάδικοι, ότι οι επιχειρήσεις που μετέσχαν στις εν λόγω ανταλλαγές πληροφοριών, οι οποίες εξακολούθησαν να δρουν στην αγορά, έλαβαν υπόψη τις πληροφορίες που αντάλλαξαν με τους ανταγωνιστές τους για να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Η εκτίμηση αυτή επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο ενόψει του ότι οι προαναφερθείσες ανταλλαγές πραγματοποιούνταν σε τακτά διαστήματα και επί μακρό χρονικό διάστημα (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Επιτροπή κατά Anic, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψεις 118 και 121, και Hüls κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 155, σκέψεις 161 και 162).

4599 Η CBR επιχειρεί, επιπλέον, να επικαλεσθεί την απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1994, Deere κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 420 (σκέψη 51), για να υποστηρίξει ότι το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών που καθιερώθηκε στο πλαίσιο της WCC ήταν νόμιμο. Βάλλει, συναφώς, κατά του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι η αγορά του λευκού τσιμέντου είναι ολιγοπωλιακή.

4600 Πάντως, η CBR δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο προς στήριξη της γενικής επικρίσεώς της όσον αφορά την περιγραφή της προσφοράς στην αγορά του τσιμέντου (λευκού κυρίως) στην οποία προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 12 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί

να στηριχθεί στην απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1994, Deere κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 420, για να υποστηρίξει τη νομιμότητα του συστήματος περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών που καθιερώθηκε στο πλαίσιο της WCC.

4601 Η CBR ισχυρίζεται, επιπλέον, ότι δεν αντιλαμβάνεται πώς ήταν δυνατόν οι ίδιες ανταλλαγές πληροφοριών να συνιστούν, στο πλαίσιο της Cembureau, παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μόνον καθόσον κατέστησαν δυνατή την τήρηση αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμφωνίας και, στο πλαίσιο της WCC, να αποτελούν, ως τοιαύτες, παραβάσεις.

4602 Πάντως, η επιχειρηματολογία της CBR δεν αναιρεί την εκτεθείσα ανωτέρω στις σκέψεις 4595 έως 4598 ανάλυση.

4603 Τέλος, βασίμως η Επιτροπή κατέληξε ότι το σύστημα συνεργασίας που καταγγέλλεται στην παράγραφο 40 της προσβαλλομένης αποφάσεως «[είχε] ως αντικείμενο τη γνωστοποίηση της συμπεριφοράς την οποία κάθε μέλος [είχε την πρόθεση] να εφαρμόσει στις διάφορες κοινοτικές αγορές και στις εξαγωγές και δημιουργ[ούσε], μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, σύστημα αλληλεγγύης και αλληλεπίδρασης που αποσκοπ[ούσε] στην επίτευξη συντονισμού των οικονομικών τους δραστηριοτήτων» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 62, σημείο 1).

Επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών

4604 Οι CBR, Dyckerhoff, Lafarge και Valenciana ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή τούς προσάπτει συμπεριφορές οι οποίες δεν έχουν καμία επίπτωση στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

4605 Πράγματι, η CBR θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η συνεργασία στον τομέα των εξαγωγών εκτός της Κοινότητας, όπως λειτουργούσε στο πλαίσιο της WCC, περιορισμένη στην ανταλλαγή γενικών πληροφοριών και συστάσεων ως προς τις τιμές, οι οποίες δεν τηρήθηκαν — όπως αναγνωρίζει η Επιτροπή, κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 40, σημείο 5) —, επηρέασε τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας.

4606 Η Dyckerhoff επικαλείται ένα σημείωμα της Italcementi σχετικά με τη συνεδρίαση της WCC της 6ης και της 7ης Μαΐου 1982 (προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 185· έγγραφο αριθ. 33.126/2881), για να αποδείξει την έλλειψη αρνητικής επιδράσεως, επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου, των υποτιθεμένων περιοριστικών για τον ανταγωνισμό συμφωνιών και των ανταλλαγών πληροφοριών που καταγγέλλονται στο πλαίσιο της WCC. Από το σημείωμα αυτό προκύπτουν σημαντικές μεταβολές, κατά την περίοδο 1980-1982, των κύκλων εργασιών, εθνικών και σχετικών με τις εξαγωγές, των διαφόρων επιχειρήσεων, μνεία των οποίων γίνεται στο έγγραφο αυτό.

4607 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι οι ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις μεγάλες εξαγωγές δεν είχαν επιπτώσεις στον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας.

4608 Η Valenciana προσάπτει στην Επιτροπή ότι θεώρησε απλώς, στην παράγραφο 63 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι δραστηριότητες της WCC είχαν επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, χωρίς να διευκρινίσει ή να αιτιολογήσει περαιτέρω τον ισχυρισμό αυτόν. Αμφισβητεί επίσης ότι το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών υπέστη πράγματι ζημία στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της WCC.

4609 Η επιχειρηματολογία των τεσσάρων ως άνω προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

4610 Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή αφιερώνει δύο σημεία της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 63, σημεία 1 και 2) για να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο διττός κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις εξαγωγές, αφενός, και το σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών, αφετέρου, επηρέασαν ή, τουλάχιστον, μπορούσαν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών:

«Ο κανόνας της εγχώριας αγοράς καθώς και ο κανόνας της διοχέτευσης των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες έχουν ως αντικείμενο τον αποκλεισμό ή τον περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Οι κοινοτικές συναλλαγές, επομένως, επηρεάζονται άμεσα και σε μεγάλο βαθμό.

Το σύστημα της ανταλλαγής πληροφοριών μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών στο βαθμό που συντελεί στην εφαρμογή συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση ή τον περιορισμό των συναλλαγών λευκού τσιμέντου μεταξύ των κρατών μελών της Κοινότητας. Η επίδραση αυτή επί του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών απορρέει επίσης από το γεγονός ότι κάθε μία από τις επιχειρήσεις που ενέχονται στη συναλλαγή αυτή αναγκάζεται να καθορίσει την πολιτική της σε θέματα τιμών και πωλήσεων σε συνάρτηση με την πολιτική των άλλων συμμετεχόντων παραγωγών και, κατά συνέπεια, οι φυσιολογικές εμπορικές ροές μεταξύ των κρατών μελών επηρεάζονται τεχνητά σε σημαντικό βαθμό.»

4611 Κατά συνέπεια, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν είναι ελλιπής ως προς το σημείο αυτό.

4612 Στη συνέχεια, πρέπει να υπομνησθεί ότι, απαγορεύοντας τις συμφωνίες και τις εναρμονισμένες πρκατικές που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού και οι οποίες είναι ικανές να θίξουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν επιβάλλει να αποδεικνύεται ότι οι εν λόγω συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές έχουν πράγματι θίξει αισθητά το εν λόγω εμπόριο, γεγονός άλλωστε το οποίο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, δυσχερώς μπορεί να αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμο, αλλά ζητεί να αποδεικνύεται ότι η σύμπραξη αυτή

ήταν ικανή να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Έτσι, η προϋπόθεση ότι πρέπει να θίγεται το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο πληρούται όταν, βάσει συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, η διαπιστούμενη σύμπραξη επιτρέπει να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα ρεύματα των εμπορικών ανταλλαγών μεταξύ κρατών μελών (βλ., στο πνεύμα αυτό, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1986 νομολογία). Λαμβανομένων υπόψη του ιδίου του αντικειμένου της WCC (προστασία των εγχωρίων αγορών και διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες) και των δραστηριοτήτων της (σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών), καθώς και της σημασίας των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στην WCC (οι κυριότεροι Ευρωπαίοι παραγωγοί λευκού τσιμέντου) και της διάρκειας των προσαπτομένων πρακτικών (από το 1982 έως το 1988), βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι οι δραστηριότητες της WCC ήσαν, τουλάχιστον, ικανές να επηρεάσουν αισθητώς το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, όπως εκθέτει στην προσβαλλομένη απόφαση.

4613 Κατά τα λοιπά, η WCC και οι δραστηριότητές της όντως επηρέασαν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

4614 Πράγματι, η Italcementi αποφάσισε να μην εξάγει στη Γερμανία λαμβανομένης υπόψη της δεσμεύσεως που ανέλαβε «να μην ενοχλ[εί] απευθείας την Dyckerhoff» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 17) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4584).

4615 Άλλωστε, στο σημείωμα με το οποίο διατυπώνει ορισμένα σχόλια από τη συνεδρίαση της WCC της 3ης Οκτωβρίου 1985 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/9961), η CBR εκθέτει τα εξής:

«Οι περισσότεροι παραγωγοί λευκού τσιμέντου έχουν μεγάλα έσοδα εντός των συνόρων των χωρών τους (Italcementi, Ciments français, Dyckerhoff. Η τελευταία δέχεται ένα είδος επίθεσης από την Aalborg, μέσω της Alsen).

Ο σεβασμός της "home market" δεν μας προσιδιάζει, επειδή περιορίζει εκ των πραγμάτων τη φυσική μας αγορά στις χώρες της [Benelux].»

4616 Το σημείωμα της Italcementi του Μαΐου 1982, το οποίο επικαλείται η Dyckerhoff (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4606), δεν ασκεί επιρροή, στο μέτρο που οι εμπορικές εξελίξεις τις οποίες εκθέτει αναφέρονται σε χρόνο προγενέστερο της 6ης Μαΐου 1982, ημερομηνία στην οποία η Επιτροπή τοποθετεί την έναρξη της διαπιστωθείσας στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως παραβάσεως.

4617 Από την προηγηθείσα ανάλυση (σκέψεις 4531 έως 4616) προκύπτει ότι οι δραστηριότητες της WCC τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση είχαν αντικείμενο που θίγει τον ανταγωνισμό και ήσαν ικανές να επηρεάσουν αισθητά το διακρατικό εμπόριο. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή, στο άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τις έκρινε αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Συμμετοχή των προσφευγουσών στις παραβάσεις που εκτίθενται στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως

4618 Ανεξαρτήτως του ότι αμφισβητούν την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της WCC που εκτίθενται στην προσβαλλομένη απόφαση, οι CBR, Dyckerhoff, Valenciana και Italcementi προβάλλουν διάφορους ισχυρισμούς για να αμφισβητήσουν τη συμμετοχή τους στις διαπιστωθείσες στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως παραβάσεις.

4619 Η CBR υποστηρίζει, συγκεκριμένα, ότι δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, εφόσον δικαιολογημένα πίστευσε στη νομιμότητα των δραστηριοτήτων της, ενόψει της στάσεως που τήρησε η Επιτροπή το 1972 στην υπόθεση Cimbel, σχετικά με συμφωνία αφορώσα τις μεγάλες εξαγωγές.

4620 Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως στην υπόθεση Τ-25/95, η σύναψη της συμφωνίας Cimbel καταδικάστηκε και κολάστηκε [απόφαση 72/474/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1972, περί διαδικασίας εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/243, 244, 245 — Cimbel) (JO L 303, σ. 24)]. Εν πάση περιπτώσει, η CBR, η οποία ήταν ιδρυτικό μέλος της WCC και είχε μετάσχει στις διάφορες συνεδριάσεις της WCC κατά τις οποίες προβλήθηκε, υπενθυμίστηκε ή εφαρμόστηκε η αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, δεν μπορεί να επικαλεσθεί την υποτιθέμενη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη την οποία ισχυρίζεται ότι της ενέπνευσε η υπόθεση Cimbel για να υποστηρίξει ότι είχε κάθε λόγο να πιστεύει στη νομιμότητα του γενικού σκοπού της WCC και των δραστηριοτήτων της. Επειδή οι συμφωνίες και οι πρακτικές που συνίστανται στην κατανομή των εγχωρίων αγορών απαγορεύονται ρητώς από το άρθρο 85, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης, έλαβε οπωσδήποτε μέρος, έχοντας πλήρη επίγνωση, σε δραστηριότητες των οποίων τον παράνομο χαρακτήρα δεν ήταν δυνατόν να αγνοεί.

4621 Η Dyckerhoff τονίζει τη περιορισμένη σημασία της στην αγορά του λευκού τσιμέντου (2 % της παγκόσμιας αγοράς· 8 % της ευρωπαϊκής αγοράς).

4622 Εντούτοις, αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι όντως μετέσχε στις συνεδριάσεις και στις παράνομες δραστηριότητες της WCC, πράγμα το οποίο αποδεικνύεται βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που απαριθμεί η Επιτροπή στις παραγράφους 39 και 40 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4623 Η Dyckerhoff προβάλλει επίσης τη σημασία των εξαγωγικών της δραστηριοτήτων (20 έως 40 % της παραγωγής της), με προορισμό κυρίως ευρωπαϊκά κράτη, για να αποδείξει ότι δεν συμμεριζόταν την άποψη των επιχειρήσεων από τις οποίες προέρχονται τα διάφορα έγγραφα στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να καταλήξει ότι ο βασικός κανόνας της WCC ήταν ο σεβασμός των εγχωρίων αγορών. Εξ όσων γνωρίζει, ουδέποτε έγινε μνεία του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών κατά τις συνεδριάσεις της WCC. Τέλος, κατά τους ισχυρισμούς της ως άνω επιχειρήσεως, το γεγονός ότι δεν εξήγαγε στις «ζώνες επιρροής» των άλλων Ευρωπαίων παραγωγών λευκού τσιμέντου στην κοινοτική αγορά αποτελεί σκόπιμη, αυτόνομη και ανεξάρτητη από οποιαδήποτε αρχή σεβασμού των εγχωρίων

αγορών συμπεριφορά, οφειλομένη σε αυστηρώς οικονομικούς λόγους, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούσαν στην αγορά του προϊόντος αυτού.

4624 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν.

4625 Πράγματι, η Dyckerhoff υπήρξε ιδρυτικό μέλος της WCC. Ως εκ της ιδιότητάς της αυτής ανέλαβε οπωσδήποτε τη δέσμευση να τηρήσει τον κανόνα της προστασίας των εσωτερικών αγορών των μελών της WCC, που αποτελούσε τον βασικό κανόνα της επιτροπής αυτής. Άλλωστε, κατά τη συνεδρίαση της WCC στις 9 Μαΐου 1985, στην οποία παρέστη, οι μετέχοντες υπενθύμισαν ακριβώς ότι «η τήρηση των home markets [ήταν] απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στην WCC ή την WCPC» (πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 9ης Μαΐου 1985· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/2793 έως 2798). Η Dyckerhoff όμως δεν παρέσχε κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον κανόνα αυτόν. Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η Dyckerhoff είχε αποδεχθεί τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών που ίσχυε στο πλαίσιο της WCC (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 νομολογία).

4626 Οι ισχυρισμοί της Dyckerhoff ότι εξήγαγε σημαντικό τμήμα της παραγωγής της λευκού τσιμέντου προς άλλα ευρωπαϊκά κράτη δεν στηρίζονται σε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η συμπεριφορά της Dyckerhoff στην αγορά δεν ήταν σύμφωνη προς τον συνομολογηθέντα στο επίπεδο της WCC κανόνα, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να απαλλάξει την επιχείρηση από την πλήρη ευθύνη της για τη συμμετοχή της στη συμφωνία που διαπιστώθηκε στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, εφόσον, κατά τις συνεδριάσεις της WCC στις οποίες έλαβε μέρος, ουδέποτε αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον κανόνα αυτόν, στον οποίο είχε προσχωρήσει κατά την ίδρυση της WCC (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου Tréfileurope κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 958, σκέψη 85, και της 14ης Μαΐου 1998, T-310/94, Gruber + Weber κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1043, σκέψη 130, T-311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1129, σκέψη 203, T-317/94, Weig κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1235, σκέψη 87, και απόφαση Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 897, σκέψη 135).

4627 Η Valenciana αμφισβητεί τη συμμετοχή της στις παράνομες συμπεριφορές που διαπιστώνονται στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, υποστηρίζουσα ότι ούτε υιοθέτησε ούτε εφάρμοσε τον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών.

4628 Πρώτον, κατά τη Valenciana, ο κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών ουδέποτε υιοθετήθηκε ή συζητήθηκε κατά τις συνεδριάσεις της WCC στις οποίες είχε παραστεί. Η Valenciana τονίζει την απουσία της από οκτώ από τις δεκατέσσερις συνεδριάσεις που οργάνωσε η WCC κατά την επίδικη περίοδο, απουσία η οποία είχε δικαιολογηθεί ανάλογα με την περίπτωση, από το γεγονός ότι οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες δεν παρουσίαζαν ενδιαφέρον γι' αυτήν ή από το ότι απλώς δεν είχε προσκληθεί να συμμετάσχει. Επισημαίνει ότι η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποδείξει ότι είχε πράγματι λάβει τα πρακτικά των συνεδριάσεων της WCC στις οποίες δεν είχε συμμετάσχει. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορούσε να θεωρήσει δεδομένη την προσχώρησή της στον κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών μόνο βάσει των ισχυρισμών των άλλων μελών της WCC κατά τις συνεδριάσεις αυτές.

Η Valenciana εμμένει ειδικότερα σ' ένα απόσπασμα των πρακτικών της CBR σχετικά με τη συνεδρίαση της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/9874 και 9875), κατά το οποίο «κατά τη SCF [Ciments français] η Ισπανία είναι εξίσου επικίνδυνη με την Aalborg». Τέλος, ισχυρίζεται ότι η WCC ήταν απλώς τόπος συναντήσεως των Ευρωπαίων εξαγωγέων λευκού τσιμέντου, όπου ανταλλάσσονταν πληροφορίες όσον αφορά τις εξαγωγές προς τις τρίτες χώρες και όπου συζητούνταν τα ζητήματα που αφορούσαν την προστασία των συμφερόντων των Ευρωπαίων παραγωγών έναντι των παρανόμων εισαγωγών προελεύσεως τρίτων χωρών. Υπογραμμίζει, τέλος, ότι δεν ήταν ιδρυτικό μέλος της WCC.

4629 Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να απορριφθεί.

4630 Επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με τα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 9ης Μαΐου 1985, η υποχρέωση σεβασμού των εγχωρίων αγορών είχε αναχθεί σε «απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στη WCC και στη WCPC» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/2793 έως 2798). Το γεγονός ότι το απόσπασμα αυτό προέρχεται από τα πρακτικά συνεδριάσεως στην οποία δεν μετέσχε η Valenciana δεν το στερεί από την αποδεικτική ισχύ του έναντι της ισπανικής επιχειρήσεως. Δεδομένου ότι η προσήλωση στην αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών — και στην αναγκαία συνέπειά της, ήτοι στην αρχή της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις εξαγωγές στις τρίτες χώρες στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας — εμφανίζεται πράγματι ως προϋπόθεση προσχωρήσεως στην WCC και, εφόσον η Valenciana δεν αμφισβητεί ότι ήταν μέλος αυτής, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, κατά την προσχώρησή της, ανέλαβε οπωσδήποτε τη δέσμευση να σεβασθεί τις εγχώριες αγορές των άλλων μελών.

4631 Επιπλέον, επίκληση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών έγινε κατά τη συνεδρίαση της WCC της 3ης Οκτωβρίου 1985, στην οποία μετέσχε η Valenciana. Στο σημείωμα με τις παρατηρήσεις που συνέταξε η CBR κατόπιν της συνεδριάσεως αυτής εκτίθεται, πράγματι, στα γενικά συμπεράσματά της, ότι «τα σημερινά μέλη σέβονται ορισμένους αμοιβαίους κανόνες του παιχνιδιού» χάρη στους οποίους «οι περισσότεροι παραγωγοί λευκού τσιμέντου έχουν μεγάλα έσοδα εντός των συνόρων των χωρών τους» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/9958 έως 9961).

4632 Τέλος, η Valenciana δεν παρέστη βεβαίως σε όλες τις συνεδριάσεις της WCC και η Ciments français ισχυρίστηκε, κατά τη συνεδρίαση της 2ας Οκτωβρίου 1986, ότι «η Ισπανία [ήταν] εξίσου επικίνδυνη με την Aalborg». Πάντως, αποδεικνύεται ότι η Valenciana συνέχισε να μετέχει στις συνεδριάσεις της WCC μέχρι το τέλος της περιόδου κατά την οποία διήρκεσε η παράβαση η οποία διαπιστώθηκε στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως [βλ. πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 17ης Δεκεμβρίου 1987 στη Ρώμη (προσβαλλομένη απόφαση, υποσημείωση 185· έγγραφα αριθ. 33.126/9888 έως 9891) και πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 26ης Μαΐου 1988 στο Baden-Baden (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 41· έγγραφα αριθ. 33.126/9885 έως 9887)].

4633 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η Valenciana είχε αποδεχθεί τον διττό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της βάσει συμφωνίας διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής εκτός

της Κοινότητας, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 26 Μαΐου 1988 (άρθρο 7). Συναφώς, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι η Valenciana δεν έλαβε, όπως ισχυρίζεται, τα πρακτικά των συνεδριάσεων της WCC στις οποίες δεν είχε μετάσχει.

4634 Η Valenciana ισχυρίζεται ακόμη ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως, καθόσον μετέτρεψε (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 61, σημείο 4) την εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών σε συμφωνία (σύμπτωση βουλήσεων), η οποία επήλθε, κατά την Επιτροπή, κατά τη συνεδρίαση της WCC της 21ης Μαΐου 1984, ενώ το έγγραφο στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή προς τον σκοπό αυτόν αναφέρεται στη συνεδρίαση της WCC της 9ης Μαΐου 1985, στην οποία η προσφεύγουσα δεν είχε λάβει μέρος.

4635 Επιβάλλεται, πράγματι, η διαπίστωση ότι το έγγραφο που επικαλείται η Επιτροπή δεν είναι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 21ης Μαΐου 1984, αλλά τα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 9ης Μαΐου 1985 τα οποία συνέταξε η Ciments français (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 2· έγγραφα αριθ. 33.126/2793 έως 2798), ακριβέστερα το απόσπασμα των τελευταίων πρακτικών κατά το οποίο «[υπενθυμίστηκε] ότι η τήρηση των "home markets" [ήταν] απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στη WCC ή τη WCPC». Εντούτοις, η εν λόγω πλάνη περί τα πράγματα είναι άνευ σημασίας. Πράγματι, η Valenciana παρέστη στη συνεδρίαση της WCC της 3ης Οκτωβρίου 1985, κατά την οποία συζητήθηκε ο κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών (βλ. παρατηρήσεις που διατύπωσε η CBR στο τέλος της συνεδριάσεως· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/9958 έως 9961). Επειδή η Valenciana δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, διατύπωσε κάποια επιφύλαξη ή κάποια διαφωνία συναφώς, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι προσχώρησε με την ευκαιρία αυτή στο μόρφωμα το οποίο κατέστη, κατά τον χρόνο εκείνο, σύμπτωση βουλήσεων, ήτοι συμφωνία υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης που έχει ως αντικείμενο την προστασία των εγχωρίων αγορών. Εν πάση περιπτώσει, η επιχειρηματολογία της Valenciana δεν μπορεί να αναιρέσει το γεγονός ότι αποδέχθηκε, όταν έγινε μέλος της WCC, την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και προσχώρησε, κατά συνέπεια, σε παράνομη σύμπραξη, η οποία, κατά την ημερομηνία η οποία θεωρήθηκε ως σημείο ενάρξεως της παραβάσεως ως προς αυτήν (1η Ιανουαρίου 1986, ημερομηνία προσχωρήσεως της Ισπανίας στην Κοινότητα), είχε τη μορφή όχι πλέον εναρμονισμένης πρακτικής αλλά συμφωνίας.

4636 Δεύτερον, η Valenciana ισχυρίζεται ότι ουδέποτε συμμετέσχε στα μέτρα εφαρμογής του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών τα οποία διαπίστωσε η Επιτροπή στην παράγραφο 39, σημεία 6 έως 17, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4637 Έτσι, όσον αφορά, πρώτον, τον αποκλεισμό της Aalborg από τη WCC, η Valenciana ισχυρίζεται ότι δεν ήταν παρούσα σε καμία από τις συνεδριάσεις της WCC κατά τη διάρκεια των οποίων εξετάστηκαν και/ή υιοθετήθηκαν αντίποινα ή κυρώσεις κατά της δανικής εταιρίας (συνεδριάσεις της 4ης Ιανουαρίου και της 2ας Οκτωβρίου 1984, της 19ης Ιουνίου, της 24ης Ιουλίου και της 2ας Οκτωβρίου 1986). Παραπέμποντας στα έγγραφα που παρατίθενται στην παράγραφο 39, σημεία 11 έως 13, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επισημαίνει ακόμη ότι ορισμένα μέλη εξέφρασαν άλλωστε την ευχή να μη μετάσχει στη λήψη των μέτρων αυτών. Προσθέτει ότι, αν και ήταν παρούσα στις συνεδριάσεις της 21ης Μαΐου 1984 και της 3ης Οκτωβρίου 1985, γνωστοποίησε απλώς την αντίθεσή της σε ενδεχόμενη αίτηση επαναντάξεως της Aalborg στη WCC. Τονίζει, πάντως, ότι η Aalborg ουδέποτε ζήτησε την

επανένταξη αυτή. Εμμένει, επίσης, στο γεγονός ότι οι δύο επίμαχες συνεδριάσεις πραγματοποιήθηκαν πριν από την προσχώρηση της Ισπανίας στην Κοινότητα, την 1η Ιανουαρίου 1986.

4638 Είναι αληθές ότι η Valenciana δεν μετέσχε στις ακόλουθες συνεδριάσεις:

— στη συνεδρίαση του Ιανουαρίου του 1984, κατά την οποία συμφωνήθηκε η ίδρυση νέας WCC, λόγω της αδυναμίας συνεχίσεως της συνεργασίας με την Aalborg (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 7· έγγραφα αριθ. 33.126/2850 έως 2852)·

— στη συνεδρίαση της 2ας Οκτωβρίου 1984, κατά την οποία επιβεβαιώθηκε η απόφαση περί μη επαναντάξεως της Aalborg στη WCC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 9· έγγραφα αριθ. 33.126/2815 έως 2817)·

— στη συνεδρίαση της 19ης και της 20ής Ιουνίου 1986, κατά την οποία αποφασίστηκε να διοργανωθεί, στις 24 Ιουλίου 1986, συνεδρίαση εργασίας αφορώσα αποκλειστικά την εξέταση των αντιποίνων που μπορούν να εφαρμοσθούν κατά της Aalborg (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 11· έγγραφα αριθ. 33.126/9914 έως 9920)·

— στο σεμινάριο της 24ης Ιουλίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 12· έγγραφα αριθ. 33.126/2751 έως 2755 και 9876 έως 9883)·

— στη συνεδρίαση της 2ας Οκτωβρίου 1986, κατά την οποία τα μέλη της WCC αποφάσισαν να αντιδράσουν ατομικώς στις επιθέσεις της Aalborg και να απορρίψουν το αίτημα της τελευταίας να γίνει δεκτή στη WCPC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 13· έγγραφα αριθ. 33.126/9874 και 9875, καθώς και έγγραφα αριθ. 33.126/2737 έως 2739).

4639 Εντούτοις, από πλείονα στοιχεία προκύπτει ότι η Valenciana είχε εμπλακεί στον αποκλεισμό της Aalborg από τη WCC και είχε υποστηρίξει τη λήψη του μέτρου αυτού.

4640 Κατ' αρχάς, ήδη από τη συνεδρίαση της WCC της 13ης Σεπτεμβρίου 1983, κατά την οποία τα παρόντα μέλη διαπίστωσαν ότι η Aalborg είχε αυξήσει την παραγωγική της ικανότητα και είχε μειώσει τις τιμές παρά τη δέσμευση που είχε αναλάβει κατά τη συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1983, η Valenciana ανακοίνωσε ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν ήταν πλέον διατεθειμένη να συμμετέχει στις συνεδριάσεις της WCC, εκφράζοντας έτσι την αποδοκιμασία της όσον αφορά τη συμπεριφορά της Aalborg που

συνιστούσε παράβαση των ισχυόντων στην WCC κανόνων (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 6· έγγραφα αριθ. 33.126/2855 έως 2858).

4641 Στη συνέχεια, μετέσχε, στο Παρίσι, στις 13 Μαρτίου 1984, στην πρώτη συνεδρίαση της νέας WCC, κατά την οποία επιβεβαιώθηκε η απόφαση για προσωρινό αποκλεισμό της Aalborg από τη WCC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 8· έγγραφα αριθ. 33.126/2842 έως 2844).

4642 Έλαβε επίσης μέρος στη συνεδρίαση της WCC στις 21 Μαΐου 1984, κατά την οποία επιβεβαίωσε ρητώς ότι δεν επιθυμούσε την επανένταξη της Aalborg στη νέα WCC.

4643 Στα πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής (έγγραφα αριθ. 33.126/2830 έως 2832, στα οποία αναφέρεται η παράγραφος 39, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως), στο τμήμα που φέρει τον τίτλο «1. Στάση των έξι μελών σε σχέση με την Aalborg/BC/ABZ», διευκρινίζονται πράγματι τα εξής:

«Ο κ. Clemente ενημερώνει τα παρόντα μέλη ότι δεν έλαβε ρητή απάντηση των αποδεκτών του εγγράφου της 19ης Μαρτίου 1984 το οποίο απεστάλη στο όνομα των έξι μελών. Μετά από ανταλλαγή απόψεων αποκαλύπτεται ότι κανένα από τα λίγα μέλη της WCC δεν επιθυμεί τη συμμετοχή της Aalborg στην επιτροπή. Η VC [Valenciana] δεν έχει συμφέρον στην επανένταξη των Δανών στη WCC, διότι αυτοί εκμεταλλεύονται τις πληροφορίες που λαμβάνουν για να λάβουν τις αποφάσεις τους. Όσο αργότερα έχουν τις πληροφορίες αυτές τόσο το καλύτερο για μας. Δεν πρέπει να διευκολύνομε το έργο τους. Κατά συνέπεια, για τον κ. Boffarul [εκπρόσωπο της Valenciana], είναι σαφές ότι η WCC πρέπει να συνεχίσει χωρίς την Aalborg.»

4644 Τέλος, η βούληση της Valenciana να μην επαναντάξει την Aalborg στη WCC επιβεβαιώνεται από το σημείωμα με τις παρατηρήσεις που κατήρτισε η CBR κατόπιν της συνεδριάσεως της WCC της 3ης Οκτωβρίου 1985 στο Μιλάνο (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 3· έγγραφα αριθ. 33.126/9958 έως 9961), στην οποία μετέσχε η Valenciana. Στο εν λόγω σημείωμα εκτίθενται συγκεκριμένα τα εξής: «Όλα τα σημερινά μέλη αντιτίθενται στην επανένταξη της Aalborg, επειδή η σημερινή διεύθυνση της Dansk [Aalborg] δεν έχει πλέον την εμπιστοσύνη τους.»

4645 Το γεγονός ότι όλα αυτά τα στοιχεία είναι προγενέστερα της 1ης Ιανουαρίου 1986 δεν μπορεί να εμποδίσει τη συνεκτίμησή τους προκειμένου να αποδειχθεί η συμμετοχή της Valenciana στην κύρωση που έπληξε την Aalborg και, επομένως, η προσχώρησή της στον κανόνα της προστασίας των εσωτερικών αγορών, η τήρηση του οποίου αποτελούσε προϋπόθεση για την ένταξη στη WCC.

4646 Εν πάση περιπτώσει, η επιχειρηματολογία που προέβαλε η Valenciana για να αρνηθεί την ανάμιξή της στον αποκλεισμό της Aalborg από τη WCC δεν μπορεί να αναιρέσει την αντικειμενική διαπίστωση που πραγματοποιήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 4630 έως 4632 όσον αφορά τη διαρκή προσήλωσή της στον

διττό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας που ίσχυε μεταξύ των μελών της WCC.

4647 Όσον αφορά, δεύτερον, τον αποκλεισμό της Blue Circle και της Alsen-Breitenburg, η Valenciana υποστηρίζει ότι ουδεμία σχέση έχει με τα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της WCC κατά των δύο ως άνω επιχειρήσεων.

4648 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, καίτοι η Valenciana δεν ήταν παρούσα στη συνεδρίαση της WCC του Ιανουαρίου του 1984 κατά την οποία διαπιστώθηκε ότι η συνεργασία με την Blue Circle και την Alsen-Breitenburg καθίστατο αδύνατη, μεταξύ άλλων λόγω του γεγονότος ότι οι δύο αυτές επιχειρήσεις είχαν αγοράσει τα προϊόντα της Aalborg για να τα διοχετεύσουν σε αλλοδαπούς πελάτες τους (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 14· έγγραφα αριθ. 33.126/2850 έως 2852), από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 19ης και της 20ής Ιουνίου 1986 προκύπτει (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 11· έγγραφα αριθ. 33.126/9914 έως 9920) ότι η Valenciana αντιτάχθηκε στην ενδεχόμενη επιστροφή της Blue Circle στη WCC κατά τη συνεδρίαση του Μιλάνου της 3ης Οκτωβρίου 1985 στην οποία είχε λάβει μέρος (έγγραφα αριθ. 33.126/2781 έως 2784) και ότι η άποψή της ελήφθη υπόψη κατά τη συνεδρίαση της 19ης και της 20ής Ιουνίου 1986 για την απόρριψη της αιτήσεως της Blue Circle να γίνει εκ νέου δεκτή.

4649 Εν πάση περιπτώσει, η επιχειρηματολογία που προέβαλε η Valenciana για να αρνηθεί την ανάμιξή της στα μέτρα αποκλεισμού της Blue Circle και της Alsen-Breitenburg από τη WCC δεν μπορεί να αναιρέσει τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που πραγματοποιήθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4630 έως 4632 όσον αφορά τη διαρκή προσήλωσή της στον διττό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων παραγωγής στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας που ίσχυε μεταξύ των μελών της WCC.

4650 Όσον αφορά, τρίτον, τις σχέσεις μεταξύ της Blue Circle και της Lafarge, η Valenciana επικαλείται την απουσία της από τη συνεδρίαση της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1984, κατά την οποία συζητήθηκαν οι σχέσεις αυτές.

4651 Προσήκει η παρατήρηση ότι, πράγματι, η Valenciana δεν έλαβε μέρος στη συνεδρίαση της WCC κατά την οποία συζητήθηκαν οι σχέσεις μεταξύ της Blue Circle και της Lafarge. Εντούτοις, το γεγονός αυτό δεν μπορεί, αφεαυτού, να θέσει υπό αμφισβήτηση τη συμμετοχή της στη συμφωνία και στις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε σχέση με τους κανόνες της τηρήσεως των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων παραγωγής προς εξαγωγή σε τρίτες χώρες εκτός της Κοινότητας. Πράγματι, σκοπός της Επιτροπής, όταν αναφέρθηκε στις σχέσεις μεταξύ της Blue Circle και της Lafarge, δεν ήταν να καταδείξει την ανάμιξη του συνόλου των μελών της WCC στην απόφαση της Lafarge να τηρήσει τους ισχύοντες στους κόλπους της WCC κανόνες στο πλαίσιο των σχέσεών της με την Blue Circle, αλλά να καταστήσει σαφή τη συγκεκριμένη εφαρμογή του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών που καθιερώθηκε στο πλαίσιο της WCC, μεταξύ άλλων στις σχέσεις μεταξύ της Blue Circle και της Lafarge.

4652 Όσον αφορά, τέταρτον, τις σχέσεις μεταξύ της Italcementi και της Dyckerhoff, η Valenciana αρνείται κάθε ανάμιξή της στην εν λόγω περίπτωση εφαρμογής του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, υπογραμμίζοντας ότι η συλλογιστική της Επιτροπής στηρίζεται μόνο στο περιεχόμενο του σημειώματος της Italcementi της 23ης Δεκεμβρίου 1987, επιχειρήσεως με την οποία η Valenciana δεν είχε καμία ιδιαίτερη σχέση.

4653 Πάντως, πρέπει να τονισθεί εκ νέου ότι σκοπός της Επιτροπής, όταν αναφέρθηκε στις σχέσεις μεταξύ της Italcementi και της Dyckerhoff, δεν ήταν να καταδείξει την ανάμιξη του συνόλου των μελών της WCC στη δέσμευση που ανέλαβε η Italcementi να μην ενοχλήσει τη Dyckerhoff στη Γερμανία, αλλ' απλώς να καταστήσει σαφή τη συγκεκριμένη εφαρμογή του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών που καθιερώθηκε στο πλαίσιο της WCC. Υπό τις συνθήκες αυτές, η επιχειρηματολογία που προέβαλε η Valenciana για να αρνηθεί κάθε ανάμιξή της στην «υπόθεση» Italcementi-Dyckerhoff που περιγράφεται στην παράγραφο 39, σημείο 17, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί να εξουδετερώσει τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που πραγματοποιήθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4630 έως 4632 όσον αφορά τη διαρκή προσήλωσή της στον διττό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας που ίσχυε μεταξύ των μελών της WCC.

4654 Τρίτον, η Valenciana αρνείται οποιαδήποτε συμμετοχή της, στο πλαίσιο της WCC, σε σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών που αποσκοπούσε στη δημιουργία αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της WCC. Παρατηρεί συγκεκριμένα ότι ορισμένα μέλη δεν της έδειχναν την ίδια εμπιστοσύνη που έδειχναν στα άλλα μέλη (σημείωμα της CBR της 24ης Ιουλίου 1986· έγγραφο αριθ. 33.126/9884).

4655 Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η δυσπιστία των μελών της WCC απέναντί της οφειλόταν κυρίως στη στάση, η οποία κρίθηκε μη αξιόπιστη, των εκπροσώπων της στην WCC (κκ. Boffarul και Manglano) και στο γεγονός ότι «οι Ισπανοί [δεν ήσαν] άνθρωποι οι οποίοι δίδουν εύκολα τη γνώμη τους ή τον λόγο τους» (βλ. το έγγραφο αριθ. 33.126/9882, μνεία του οποίου γίνεται στην παράγραφο 39, σημείο 12, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η έλλειψη εμπιστοσύνης προς τη Valenciana εκφράστηκε κυρίως επ' ευκαιρία των συζητήσεων οι οποίες διεξήχθησαν κατά την ειδική συνεδρίαση εργασίας της WCC της 24ης Ιουλίου 1986, που αφιερώθηκε στις στρατηγικές άμυνας που εξετάσθηκαν έναντι της Aalborg (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 12). Αντιθέτως, από τα έγγραφα που υποβλήθηκαν στην κρίση του Πρωτοδικείου δεν προκύπτει ότι η εν λόγω έλλειψη εμπιστοσύνης αφορούσε την ποιότητα των πληροφοριών που παρείχε η Valenciana κατά τις συνεδριάσεις της WCC.

4656 Εξάλλου, οι όροι που χρησιμοποίησε η Valenciana στο τέλεξ που απηύθυνε στις 17 Ιανουαρίου 1984 στην Italcementi (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 7· έγγραφο αριθ. 33.126/2854) εκφράζουν τη βούλησή της να εξακολουθήσει να συμμετέχει, με τα άλλα μέλη της WCC, στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών που καθιερώθηκε στο πλαίσιο της τελευταίας.

4657 Εν πάση περιπτώσει, η Valenciana δεν αμφισβητεί ότι διαβίβαζε και ελάμβανε περιοδικά, κατά τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε σε βάρος της στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πληροφορίες σχετικές με τα διάφορα ζητήματα που καλύπτει η συνεργασία η οποία καθιερώθηκε στο πλαίσιο της WCC.

4658 Κατά συνέπεια, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της Valenciana στη διαρκή εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τις ανταλλαγές πληροφοριών στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4659 Τέλος, βασίμως η Επιτροπή δέχθηκε τη συμμετοχή της Valenciana στις διάφορες παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7 σε σχέση με τη WCC. Θα πρέπει εντούτοις να εκτιμηθεί, κατά τον έλεγχο της νομιμότητας του άρθρου 10 σχετικά με τα πρόστιμα τα οποία επιβλήθηκαν λόγω των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7, το βάσιμο της επιχειρηματολογίας που προέβαλε επικουρικώς η Valenciana όσον αφορά την πλέον περιορισμένη ανάμιξή της στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο άρθρο αυτό (βλ., κατωτέρω, σκέψεις 4992 και 4997 έως 5004).

4660 Η Italcementi προσπαθεί να δικαιολογηθεί, προβάλλοντας το ήσσονος σημασίας ενδιαφέρον της για τις ενδοκοινοτικές εξαγωγές λευκού τσιμέντου. Προσθέτει ότι δεν είχε κανένα ειδικό συμφέρον να προστατευθεί από ενδεχόμενες εισαγωγές στην Ιταλία.

4661 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί.

4662 Η Italcementi υπήρξε ιδρυτικό μέλος της WCC, «[ενώσεως] στην οποία συμμετ[είχαν] Ευρωπαίοι παραγωγοί που εξάγουν λευκό τσιμέντο» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 38, σημείο 1· έγγραφα αριθ. 33.126/4454, 4466, 4467 και 9962 έως 9966), πράγμα το οποίο αντικρούει την υποτιθέμενη έλλειψη ενδιαφέροντός της για το ενδοκοινοτικό εμπόριο λευκού τσιμέντου.

4663 Στη συνέχεια, το εσωτερικό σημείωμα της Italcementi της 23ης Δεκεμβρίου 1987 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 17· έγγραφα αριθ. 33.126/3370 έως 3375) εκφράζει το ενδιαφέρον της για ορισμένες κοινοτικές αγορές, ειδικότερα για τη Γερμανία, ως προς την οποία είχε, εντούτοις, αναλάβει τη δέσμευση να μην ενοχλεί απευθείας την Dyckerhoff, σύμφωνα με την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών των μελών της WCC (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4584).

4664 Τέλος, από τα έγγραφα που παρέθεσε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Italcementi παρέστη στις διάφορες συνεδριάσεις της WCC κατά τις οποίες συνομολογήθηκαν και υπενθυμίστηκαν οι αρχές του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των εξαγωγών προς τις τρίτες χώρες. Η ίδια η Italcementi υπογράμμισε, με τα πρακτικά που συνέταξε για τη συνεδρίαση της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1986, ότι «ο κ. Leboeuf επωφελήθηκε της ευκαιρίας για να υπενθυμίσει τον σεβασμό των εθνικών αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/2737 έως 2739). Δεν παρέσχε όμως κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό που επιδίωκε η WCC. Δεν προσκόμισε επίσης στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η συνεργασία στους κόλπους της WCC δεν επηρέασε τη συμπεριφορά της στην αγορά. Επομένως, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι η Italcementi είχε εκφράσει την προσχώρησή της και την υποστήριξή της στις διάφορες συμφωνίες και

παράνομες πρακτικές που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., συναφώς, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 και στη σκέψη 1671 νομολογία).

4665 Η Italcementi προσθέτει ακόμη ότι δεν κατέβαλε ουσιαστική προσπάθεια για την αντιμετώπιση του προβλήματος που έθεσε η Aalborg και ότι αντιτάχθηκε μάλιστα στον αποκλεισμό της από τη WCPC, όπως πιστοποιεί το έγγραφο που ο εκπρόσωπός της απηύθυνε στον εμπορικό διευθυντή της Aalborg στις 11 Αυγούστου 1986 (έγγραφο αριθ. 33.126/2756).

4666 Πάντως, από το έγγραφο που προσκόμισε η Italcementi προκύπτει μάλλον ότι αυτή δεν διέκειτο ευνοϊκώς έναντι του αποκλεισμού της Aalborg από τη WCPC, πράγμα το οποίο επιβεβαιώνουν, αφενός, το απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της WCC της 24ης Ιουλίου 1986 που συνέταξε η CBR (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 12· έγγραφο αριθ. 33.126/9883), κατά το οποίο «(...) όσον αφορά τη συμμετοχή των Δανών και της Blue Circle στη WCPC, ο κ. Clemente [Italcementi] διευκρινίζει ότι η εταιρία του δεν είναι ευνοϊκή στον αποκλεισμό τους, αλλά ευθυγραμμίζεται εντούτοις με την απόφαση της πλειοψηφίας», και, αφετέρου, τα πρακτικά της Italcementi για τη συνεδρίαση της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/2737 έως 2739).

4667 Στα διάφορα αυτά έγγραφα δεν διατυπώνεται, αντιθέτως, καμία άποψη της Italcementi όσον αφορά τον αποκλεισμό της Aalborg από τη WCC.

4668 Τουναντίον, από τα έγγραφα στα οποία αναφέρθηκε η Επιτροπή στην παράγραφο 39, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Italcementi μετέσχε στις διάφορες συνεδριάσεις της WCC το 1983 και το 1984, κατά τις οποίες τα μέλη της WCC αποφάσισαν να αποκλείσουν προσωρινώς, στη συνέχεια δε οριστικά, την Aalborg από τη WCC, καθώς και στις συνεδριάσεις της WCC το 1986, κατά τις οποίες εξετάσθηκαν αντίποινα κατά της Aalborg. Μεταξύ των εγγράφων αυτών πρέπει να επισημανθεί το απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της WCC της 21ης Μαΐου 1984 (έγγραφα αριθ. 33.126/2830 έως 2832, μνεία των οποίων γίνεται στην παράγραφο 39, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως), το οποίο εκθέτει ως εξής την άποψη του G. Clemente, εκπροσώπου της Italcementi στη WCC: «Ο κ. Clemente είναι απολύτως σύμφωνος με τα παρόντα μέλη και φρονεί επίσης ότι δεν είναι σκόπιμο να γίνει εκ νέου δεκτή η Aalborg στη WCC.»

4669 Κατά συνέπεια, η Italcementi έχει εμπλακεί πλήρως στις αποφάσεις που έλαβε η WCC κατά της Aalborg. Εν πάση περιπτώσει, η επιχειρηματολογία της ως προς το σημείο αυτό δεν μπορεί να εξουδετερώσει τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που πραγματοποιήθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4662 έως 4664 όσον αφορά τη διαρκή προσήλωσή της στον διττό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής προς τις τρίτες χώρες στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας που ίσχυε μεταξύ των μελών της WCC.

Παραγραφή ως προς τα πραγματικά περιστατικά που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως

4670 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι, καθόσον η διατάσσουσα ελέγχους απόφαση κοινοποιήθηκε τον Απρίλιο του 1989, έπρεπε να συναχθεί το συμπέρασμα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 2988/74 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1964), ότι είχαν παραγραφεί τα προγενέστερα της 20ής Απριλίου 1984 περιστατικά.

4671 Η Italcementi επισημαίνει ότι, στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή προσάπτει μεταξύ άλλων στα μέλη της WCC τη συμμετοχή τους σε μια εναρμονισμένη πρακτική και σε μια συμφωνία σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών. Από την έκθεση των πραγματικών περιστατικών στην οποία προέβη η Επιτροπή στην παράγραφο 39 της προσβαλλομένης αποφάσεως συνάγει ότι οι δραστηριότητες των μελών της πρώην WCC συνιστούσαν τη διαπιστωθείσα εναρμονισμένη πρακτική, ενώ αυτές των μελών της νέας WCC αποτελούσαν συνέπεια της διαπιστωθείσας συμφωνίας. Πρόκειται, κατ' αυτήν, για δύο σαφώς διακεκριμένες μεταξύ τους παραβάσεις, οι οποίες δεν μπορού-σαν να χαρακτηρισθούν ως ενιαία και διαρκής παράβαση από την Επιτροπή (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 61, σημείο 4). Κατά συνέπεια, επιβάλλεται, κατά την Italcementi, η διαπίστωση της παραγραφής των πραγματικών περιστατικών που αφορούν την πρώην WCC, ήτοι των περιστατικών που είναι προγενέστερα του Ιανουαρίου του 1984, σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού 2988/74.

4672 Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

4673 Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Italcementi, η Επιτροπή ουδέποτε θεώρησε ότι η εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών κατέστη συμφωνία όταν η νέα WCC διαδέχθηκε την παλαιά, τον Ιανουάριο του 1984. Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή εκτιμά ότι η μετάβαση από εναρμονισμένη πρακτική σε συμφωνία πραγματοποιήθηκε κατά τη συνεδρίαση της WCC κατά την οποία τα μέλη υπενθύμισαν ότι ο σεβασμός των «home markets» ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στη WCC και στη WCPC (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 39, σημείο 2, και 61, σημείο 4· έγγραφα αριθ. 33.126/2793 έως 2798).

4674 Συναφώς, από τα έγγραφα στα οποία αναφέρθηκε η Επιτροπή στις παραγράφους 38 έως 41 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το σύνολο των περιστατικών που θεωρήθηκαν, κατ' αρχάς, ως εναρμονισμένη πρακτική και, στη συνέχεια, ως συμφωνία ανάγονται σε διαρκή παράβαση υπό την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/74, η οποία υπαγορευόταν συνεχώς, καθόλη τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τον ίδιο, αντίθετο προς τον ανταγωνισμό, σκοπό, ήτοι από τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και τη διοχέτευση των πλεονασμάτων της παραγωγής εκτός της Κοινότητας. Πράγματι, το παρατεθέν στην προηγούμενη σκέψη απόσπασμα των πρακτικών της συνεδριάσεως της WCC της 9ης Μαΐου 1985, στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή για να καταλήξει στη μετατροπή της εναρμονισμένης πρακτικής σε συμφωνία, πιστοποιεί χωρίς αμφιβολία ότι τόσο η προηγούμενη της ημερομηνίας αυτής εναρμονισμένη πρακτική όσο και η μεταγενέστερη αυτής σύμπτωση των βουλήσεων διαπνέονταν από τον ίδιο, αντίθετο προς τον ανταγωνισμό, σκοπό. Το γεγονός ότι η Επιτροπή χαρακτήρισε τη συμφωνία αυτή διαδοχικά ως εναρμονισμένη πρακτική και, στη συνέχεια, ως συμφωνία ουδόλως αναιρεί τον διαρκή χαρακτήρα, από τις 6 Μαΐου 1982 έως τις 26 Μαΐου 1988, των συνιστώντων παράβαση πραγματικών περιστατικών τα οποία διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως και των οποίων η παραγραφή, η οποία άρχισε να τρέχει στις 26 Μαΐου 1988, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/74, δεν είχε, επομένως, επέλθει κατά τον χρόνο των ελέγχων που διεξήγαγε η Επιτροπή από τον Απρίλιο του 1989.

Πρόσβαση στον φάκελο

4675 Ούτε η Valenciana ούτε η Italcementi υποστηρίζουν ότι δεν είχαν πρόσβαση, κατά τη διοικητική διαδικασία, στα επιβαρυντικά στοιχεία των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 38 έως 41 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε σχέση με τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7. Οι ισχυρισμοί της Dyckerhoff ως προς το σημείο αυτό έχουν ήδη απορριφθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4573, 4575, 4576, 4579, 4582 και 4583).

4676 Όσον αφορά τα απαλλακτικά στοιχεία, η Valenciana και η Italcementi διατυπώνουν ορισμένες αντιρρήσεις βάσει των εγγράφων που συμβουλεύθηκαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 164 και 168).

4677 Με το από 10 Φεβρουαρίου 1997 υπόμνημά της, η Valenciana αναφέρεται στις στατιστικές της SFIC σχετικά με τις γαλλικές εισαγωγές τσιμέντου για το έτος 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/14956 έως 14962), από τις οποίες προκύπτει ότι, το 1985, οι Ισπανοί παραγωγοί εξήγαγαν 36 τόνους λευκού τσιμέντου στη γαλλική αγορά. Κατά τη Valenciana, οι στατιστικές αυτές καταδεικνύουν ότι το αυτό έπραξαν οι γερμανικές, οι ιταλικές και οι βρετανικές επιχειρήσεις. Επιπλέον, οι στατιστικές της SFIC σχετικά με τις γαλλικές εισαγωγές τσιμέντου για το έτος 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/14964) εμφαίνουν ότι, το 1987, η Γερμανία, η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι Κάτω Χώρες εξήγαγαν επίσης λευκό τσιμέντο προς τη γαλλική αγορά. Επομένως, τα έγγραφα αυτά, τα οποία πιστοποιούν όλα την ύπαρξη ορισμένων εξαγωγών λευκού τσιμέντου προς τις χώρες της Κοινότητας, αποδεικνύουν, κατά τη Valenciana, ότι η WCC δεν αποσκοπούσε στην προστασία των εσωτερικών αγορών των μελών.

4678 Πάντως, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε, στο πλαίσιο της ΑΑ (παράγραφοι 21 έως 23 και 63 έως 65) και της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφοι 38 έως 41 και 61 έως 63), σε στατιστικές που καταδεικνύουν το χαμηλό επίπεδο του εμπορίου λευκού τσιμέντου μεταξύ των κρατών μελών της Κοινότητας, αλλά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να θεμελιώσει τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως και τη συμμετοχή, μεταξύ άλλων, της Valenciana στις παραβάσεις αυτές.

4679 Σε κανένα σημείο της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή δεν ισχυρίστηκε άλλωστε ότι οι παραβάσεις που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο της WCC είχαν ως συνέπεια να σταματήσουν όλες τις εξαγωγές λευκού τσιμέντου εντός της Κοινότητας. Διαπίστωσε απλώς ότι ο σκοπός της WCC ήταν η προστασία των εσωτερικών αγορών.

4680 Επομένως, τα έγγραφα της SFIC στα οποία είχε πρόσβαση η Valenciana κατόπιν του μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για να διαπιστώσει όχι απλώς την ύπαρξη των παραβάσεων που εκτίθενται στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως αλλά και τη συμμετοχή της Valenciana σ' αυτές. Καθιστούν, απλώς, σαφή την ύπαρξη εξαγωγών λευκού τσιμέντου

εντός της Κοινότητας, χωρίς να εξειδικεύουν τις επιχειρήσεις από τις οποίες προέρχονται οι εξαγωγές αυτές. Όσον αφορά, ειδικότερα, τη συμμετοχή της Valenciana στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο της WCC, τα έγγραφα της SFIC σχετικά με το έτος 1985 (έγγραφα αριθ. 33.126/14956 έως 14962) αναφέρουν εισαγωγές λευκού τσιμέντου προελεύσεως Ισπανίας μέχρι 36 τόνους. Η Valenciana δεν προσκόμισε, εντούτοις, καμία ένδειξη από την οποία να προκύπτει ότι επρόκειτο για τις δικές της εξαγωγές. Επιπλέον, στο έγγραφο της SFIC σχετικά με το έτος 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/14964) δεν γίνεται πλέον μνεία ισπανικών εξαγωγών προς τη Γαλλία.

4681 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι στατιστικές της SFIC σχετικά με τις γαλλικές εισαγωγές τσιμέντου για το έτος 1985 και για το έτος 1987 δεν μπόρεσαν να χρησιμεύσουν για την άμυνα της Valenciana στο πλαίσιο της αιτιάσεως που διατυπώθηκε στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4682 Με το από 22 Δεκεμβρίου 1997 υπόμνημά της, η Valenciana αναφέρεται ακόμη σε ένα εσωτερικό σημείωμα της Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/4464 και 4465). Το σημείωμα αυτό επιβεβαιώνει, κατά τους ισχυρισμούς της, ότι δεν εφάρμοσε κανένα κανόνα σεβασμού των εσωτερικών αγορών. Αφενός, από το σημείωμα αυτό προκύπτει ότι η Valenciana εξήγαγε λευκό τσιμέντο προς την κοινοτική αγορά. Αφετέρου, το σημείωμα τονίζει το γεγονός ότι η Valenciana άρχισε να συμμετέχει στις εργασίες της WCC όταν τα μέλη της WCC είχαν ήδη αποφασίσει να αποκλείσουν την Alsen-Breitenburg, την Aalborg και την Blue Circle. Κατά συνέπεια, η Valenciana υποστηρίζει ότι δεν μετέσχε σε καμία από τις ενέργειες βάσει των οποίων η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 61, σημείο 3): «Η παραβίαση αυτού του κανόνα τιμωρήθηκε πράγματι.»

4683 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στο σημείωμα εκτίθεται, όσον αφορά τη Valenciana, «ικανότητα 500 ΚΤ» και, όσον αφορά την Ισπανία, «350 έως 400 ΚΤ», με τη μνεία «εσωτερική αγορά». Εντούτοις, δεν είναι δυνατόν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η δεύτερη ένδειξη αφορά τις εξαγωγές της Valenciana προς τις κοινοτικές χώρες. Επιπλέον, τα σχόλια που διατύπωσε η Valenciana κατά τη διοικητική διαδικασία, βάσει των εγγράφων αριθ. 33.126/4464 και 4465, για να αμφισβητήσει τη συμμετοχή της στα μέτρα αποκλεισμού της Aalborg, της Blue Circle και της Alsen-Breitenburg από τη WCC, δεν μπορούσαν να εξουδετερώσουν τις αντικειμενικές διαπιστώσεις που έγιναν ανωτέρω στις σκέψεις 4639 έως 4643 και 4648, οι οποίες εκφράζουν την ανάμιξη της Valenciana στα μέτρα αυτά. Εν πάση περιπτώσει, τα στοιχεία που προβάλλει επί του παρόντος η Valenciana δεν μπορούν να προσδώσουν διαφορετική σημασία στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4630 έως 4632) από τις οποίες προκύπτει ότι η Valenciana αποδέχθηκε, στην αγορά του λευκού τσιμέντου, την αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής, την οποία αφορά το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αντιθέτως, το εσωτερικό σημείωμα της Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/4464 και 4465), το οποίο επικαλείται η Valenciana, επιβεβαιώνει απλώς τις διαπιστώσεις της Επιτροπής στην ΑΑ και στην προσβαλλομένη απόφαση, εφόσον αναφέρει ότι η αρχή της WCC ήταν «[να εξάγονται] τα πλεονάσματα παραγωγής» και «να μη θίγονται οι εσωτερικές αγορές». Επιβεβαιώνει επίσης τη συμμετοχή της Valenciana στις συνεδριάσεις της WCC: «Ο Manglano θεωρητικά είναι το αφεντικό· στην πραγματικότητα το αφεντικό είναι ο [Boffarul].»

4684 Επομένως, το εσωτερικό σημείωμα της Ciments français (έγγραφα αριθ. 33.126/4464 και 4465) δεν μπόρεσε να χρησιμεύσει προς άμυνα της Valenciana κατά των αιτιάσεων που εκτίθενται στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4685 Τέλος, η Valenciana αναφέρεται, στο από 22 Δεκεμβρίου 1997 υπόμνημά της, σ' ένα εσωτερικό σημείωμα της CBR της 4ης Μαΐου 1987 (έγγραφα αριθ. 33.126/10209 έως 10211). Κατά την προσφεύγουσα, από αυτό προκύπτει ότι εξήγε λευκό τσιμέντο προς την κοινοτική αγορά. Επομένως, συνιστά απόδειξη περί του ότι ουδέποτε εφάρμοσε τον κανόνα της προστασίας των εσωτερικών αγορών στην αγορά του λευκού τσιμέντου.

4686 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το εν λόγω σημείωμα αναφέρει απλώς ότι «η Valenciana και η Aalborg εξακολούθησαν να παράγουν ποσότητες τις οποίες εξάγουν χύδην». Δεν διευκρινίζει ότι οι εξαγωγές αυτές προορίζονταν για τις ευρωπαϊκές αγορές και, ειδικότερα, για τις αγορές των άλλων μελών της WCC. Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που θα μπορούσε να διατυπώσει η Valenciana όσον αφορά το σημείωμα αυτό δεν θα μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες ορθώς στηρίχθηκε η Επιτροπή για να διαπιστώσει, με το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, την αποδοχή από την ισπανική επιχείρηση του κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών που ίσχυε μεταξύ των μελών της WCC.

4687 Στις από 26 Νοεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, η Italcementi επικαλείται σειρά εγγράφων της CBR από τα οποία, κατά την εταιρία αυτή, προκύπτει ότι αυτή διοχέτευε την παραγωγή της σε λευκό τσιμέντο σε άλλες χώρες της Κοινότητας [έγγραφα αριθ. 33.126/8519 και επ. (sic.), ειδικότερα 8540, 8969, 8970, 8424, 8425 και 8431]. Κατά τους ισχυρισμούς της, άλλα έγγραφα (έγγραφα αριθ. 33.126/6938 και 6943, και έγγραφο αριθ. 33.322/2017) πιστοποιούν ότι τα μέτρα που εξετάσθηκαν για την αντιμετώπιση των ενδοκοινοτικών εισαγωγών λευκού τσιμέντου συνίσταντο στην υιοθέτηση αντιποίνων ή άλλων αμέσων ενεργειών, αλλά σε καμία περίπτωση δεν γινόταν μνεία της υποτιθεμένης αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Τα έγγραφα αυτά θα είχαν, επομένως, παράσχει στην Italcementi τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την ύπαρξη ή, εν πάση περιπτώσει, την αποτελεσματικότητα της αρχής του σεβασμού των εγχωρίων αγορών στον τομέα του λευκού τσιμέντου.

4688 Επιβάλλεται να τονισθεί ότι ορισμένα από τα έγγραφα που επικαλείται η Italcementi (έγγραφα αριθ. 33.126/8519 και 8540 και έγγραφο αριθ. 33.322/2017) αναφέρονται σε περιστατικά μεταγενέστερα της περιόδου κατά την οποία διήρκεσε η παράβαση (από τον Μάιο του 1982 έως τον Μάιο του 1988) την οποία διαπίστωσε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση. Τα έγγραφα αυτά δεν έχουν σημασία για τις αιτιάσεις που απευθύνθηκαν στην Italcementi στο πλαίσιο της WCC.

4689 Εν πάση περιπτώσει, τα σχόλια που θα μπορούσε να διατυπώσει η Italcementi βάσει των εγγράφων τα οποία επικαλείται, εάν της είχε επιτραπεί η πρόσβαση σ' αυτά κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν μπορούσαν να προσδώσουν διαφορετική έννοια στις άμεσες έγγραφες αποδείξεις στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή για να διαπιστώσει την ύπαρξη μιας αρχής σεβασμού των εγχωρίων αγορών των μελών της WCC, μεταξύ των οποίων περιλαμβανόταν η Italcementi, καθώς και την εφαρμογή της αρχής αυτής σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις (ΑΑ, παράγραφοι 21 έως 23, 63 και 64· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 38 έως 40 και 61 έως 63).

4690 Τέλος, η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η αρχή του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, που ίσχυε μεταξύ των μελών της WCC στην αγορά του λευκού τσιμέντου, είχε ως συνέπεια την πλήρη εξαφάνιση του διακρατικού εμπορίου λευκού τσιμέντου, ακόμη και μεταξύ των εγχωρίων αγορών των μελών της WC. Επέβαλε κυρώσεις στη WCC λόγω του αντίθετου προς τον ανταγωνισμό σκοπού της (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 61, σημείο 1), προσθέτοντας ότι διέθετε άμεσες αποδείξεις περί του ότι η αρχή αυτή είχε εφαρμοσθεί στη μία ή την άλλη περίπτωση και ότι ορισμένα μέλη της WCC είχαν τιμωρηθεί διότι παραβίασαν τον κανόνα αυτόν (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 61, σημείο 3).

4691 Τέλος, κανένα από τα σχόλια της Valenciana και της Italcementi που αναλύθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4676 έως 4690 δεν θα μπορούσε να έχει έστω και περιορισμένη πιθανότητα να οδηγήσει τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Επομένως, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν συναφώς εν προκειμένω την προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

Γενικά συμπεράσματα

4692 Λαμβανομένων υπόψη των εκτεθέντων (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4519 έως 4691), η Επιτροπή βασίμως θεώρησε, στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «οι [Italcementi], [Dyckerhoff], [Lafarge], [Ciments français], [CBR], από τις 6 Μαΐου 1982 έως τις 26 Μαΐου 1988, και η [Valenciana], από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 26 Μαΐου 1988, παρέβησαν τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, στο πλαίσιο της WCC, στην εναρμονισμένη πρακτική και στη συμφωνία όσον αφορά τον σεβασμό των εγχώριων αγορών, στη διαρκή εναρμονισμένη πρακτική όσον αφορά τη διοχέτευση προς τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες των πλεονασμάτων της παραγωγής καθώς και σε διαρκή εναρμονισμένη πρακτική σχετικά με τις ανταλλαγές εξατομικευμένων πληροφοριών ανά επιχείρηση ως προς την παραγωγική ικανότητα, την παραγωγή, τις εσωτερικές πωλήσεις και τις εξαγωγές, τις εσωτερικές τιμές για το λευκό και το κοινό τσιμέντο καθώς και τις τιμές εξαγωγής».

4693 Επομένως, πρέπει να απορριφθούν εν όλω οι εξεταθέντες λόγοι ακυρώσεως.

XIV — *Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από το παράνομο της υποχρεώσεως την οποία επιβάλλει το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως*

4694 Με το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υποχρεώνει «[τις] επιχειρήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 1 έως 7 [να τερματίσουν] αμέσως τις παραβάσεις που αναφέρονται στα εν λόγω άρθρα (εφόσον δεν το έχουν ήδη πράξει) και [να] απέχουν μελλοντικά, στο πλαίσιο των αγορών κοινού και λευκού τσιμέντου, από κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που ενδέχεται να έχει ταυτόσημο ή παρόμοιο αντικείμενο, συμπεριλαμβανομένης κάθε ανταλλαγής εμπιστευτικών εμπορικών πληροφοριών με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής οποιαδήποτε ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής που αφορά την κατανομή των αγορών στην Κοινότητα».

4695 Η FIC (Τ-30/95), βάσει λόγου ακυρώσεως αντλούμενου από νομικά σφάλματα και σφάλματα περί τα πραγματικά περιστατικά, η Aalborg (Τ-44/95), βάσει λόγου ακυρώσεως αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και η Χαλκίς (Τ-104/95), βάσει λόγου ακυρώσεως αντλούμενου από την παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, αμφισβητούν τη νομιμότητα της επιβολής της υποχρεώσεως αυτής.

4696 Η FIC ζητεί να της επιβεβαιωθεί εγγράφως ότι η εν λόγω υποχρέωση δεν την αφορά και δεν κωλύει την ανταλλαγή στατιστικών με τη Cembureau. Έτσι, πρέπει να συναχθεί ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει εμμέσως ότι οι ενώσεις επιχειρήσεων δεν υπέπεσαν ατομικώς σε παραβάσεις, πράγμα το οποίο αντιφάσκει προς την επιλογή της να τους προσάψει τις παραβάσεις που διαπιστώνει η προσβαλλομένη απόφαση και να τους επιβάλει χωριστό πρόστιμο. Αντιθέτως, αν θεωρηθεί ότι το άρθρο 8 αφορά τη FIC, τότε πρέπει να ακυρωθεί το άρθρο αυτό λόγω ελλείψεως αιτιολογίας, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε τους λόγους που την ώθησαν να χαρακτηρίσει ως «επιχείρηση» την ένωση αυτή.

4697 Η FIC υπογραμμίζει ότι η επιβαλλόμενη υποχρέωση αφορά άμεσα τις στατιστικές εργασίες της Cembureau και, επομένως, των επαγγελματικών ενώσεων και ότι τις διακυβεύει ως προς το μέλλον, χωρίς η Επιτροπή να εξηγεί τους λόγους που την ώθησαν να απαγορεύσει τις δραστηριότητες αυτές, οι οποίες ωστόσο είναι σύμφωνες προς την πρακτική της Επιτροπής κατά τη λήψη αποφάσεων και τη σχετική νομολογία.

4698 Διαπιστώνεται ότι, πράγματι, η υποχρέωση την οποία επιβάλλει το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν απευθύνεται στις ενώσεις επιχειρήσεων, τις οποίες επίσης δεν αφορούν οι σχετικές με την επιβολή της υποχρεώσεως αυτής αιτιολογικές σκέψεις (παράγραφος 64). Ωστόσο, η διαπίστωση αυτή δεν θίγει την ανάλυση που αναπτύχθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 1343 έως 1372, 1400, 1401, 1458 έως 1755 και 4063 έως 4065, όσον αφορά το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής να δεχθεί τη συμμετοχή της FIC στις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 1 και 2, παράγραφοι 1 και 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4699 Εξάλλου, όπως επιβεβαίωσε η Επιτροπή κατά την έγγραφη διαδικασία στην υπόθεση Τ-30/95, το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν απαγορεύει τις ανταλλαγές στατιστικών στοιχείων, αφενός, μεταξύ των ενώσεων μελών της Cembureau και, αφετέρου, μεταξύ των ενώσεων αυτών και της Cembureau, καθόσον αυτές οι ανταλλαγές στατιστικών δεν σκοπούν στη διευκόλυνση του ελέγχου και/ή της εφαρμογής συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών με αντικείμενο πανομοιότυπο ή ανάλογο προς το αντικείμενο των παραβάσεων κατά των οποίων βάλλει η προσβαλλομένη απόφαση.

4700 Η Aalborg φρονεί ότι η υποχρέωση την οποία επιβάλλει το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει τόσο γενικό θεωρητικό περιεχόμενο ώστε δεν αποτελεί επίσημη απόφαση υπό την έννοια του κανονισμού 17 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2). Προσθέτει ότι της είναι αδύνατον να συμμορφωθεί προς την υποχρέωση αυτή, δεδομένου ότι δεν διευκρινίζεται κατά την επιβολή της λόγω υποχρεώσεως πώς αποχωρεί κανείς από συμφωνία στην οποία δεν μετέχει. Η Χαλκίς ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να υποχρεωθεί να παύσει παραβάσεις τις οποίες ουδέποτε διέπραξε.

4701 Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, αν η Επιτροπή διαπιστώσει παράβαση, μεταξύ άλλων, του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δύναται να υποχρεώσει με απόφαση τις μετέχουσες επιχειρήσεις να παύσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση.

4702 Η παράγραφος 64 της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρεται ρητώς σ' αυτή τη διάταξη του κανονισμού 17.

4703 Στη συνέχεια, η Επιτροπή εκθέτει τα εξής:

« Οι περισσότερες επιχειρήσεις αρνήθηκαν την ύπαρξη των περισσότερων παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1. Μολονότι ένας αρκετά μικρός αριθμός επιχειρήσεων πληροφόρησε την Επιτροπή ότι είχαν λάβει μέτρα προκειμένου να απαγορεύσουν στο προσωπικό τους να συμμετάσχει σε συνεδριάσεις ή να έχει επαφές με τους εκπροσώπους άλλων επιχειρήσεων σχετικά με εμπορικά θέματα, η Επιτροπή δεν είναι βέβαιη ότι οι παραβάσεις που περιγράφονται [στις παραγράφους] 45, 46, 47, 49, 50, 53, 55, 56, 61 και 62 έπαυσαν ποτέ πραγματικά. Επίσης, η Επιτροπή δεν είναι βέβαιη ότι οι εναρμονισμένες πρακτικές στους κόλπους της EPC δεν συνεχίζονται στο πλαίσιο της νέας επιτροπής CDICT.

Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή οφείλει όχι μόνο να διαπιστώσει ότι διαπράχθηκαν παραβάσεις, αλλά και να αναγκάσει τις επιχειρήσεις να παύσουν τη σχετική συμπεριφορά.»

4704 Η εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 μπορεί να συνεπάγεται την απαγόρευση εξακολουθήσεως ορισμένων δραστηριοτήτων, πρακτικών ή καταστάσεων το παράνομο των οποίων διαπιστώθηκε, αλλά και απαγόρευση παρόμοιας συμπεριφοράς στο μέλλον (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση PVC, προπαρατεθείσα στη σκέψη 734, σκέψη 1249).

4705 Επιπλέον, κατά το μέτρο που η εφαρμογή αυτή πρέπει να γίνεται σε συνάρτηση προς τη διαπιστωθείσα παράβαση, η Επιτροπή έχει την εξουσία να καθορίζει την έκταση των υποχρεώσεων που υπέχουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προς παύση της εν λόγω παραβάσεως. Οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις δεν πρέπει, πάντως, να είναι βαρύτερες των υποχρεώσεων που είναι ενδεδειγμένες και αναγκαίες για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός, δηλαδή η αποκατάσταση της νομιμότητας σε σχέση με τους κανόνες που παραβιάστηκαν (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Απριλίου 1995, C-241/91 P και C-242/91 P, RTE και ITP κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-743, σκέψη 93· απόφαση PVC, προπαρατεθείσα στη σκέψη 734, σκέψη 1250).

4706 Με το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υποχρεώνει τις επιχειρήσεις τις οποίες αναφέρουν τα άρθρα 1 έως 7 να παύσουν αμέσως τις παραβάσεις που διαπιστώνουν τα εν λόγω άρθρα.

Στη συνέχεια υποχρεώνει τις ίδιες επιχειρήσεις να απέχουν μελλοντικά, στο πλαίσιο των αγορών του κοινού και του λευκού τσιμέντου, από κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που ενδέχεται να έχει ταυτόσημο ή παρόμοιο αντικείμενο, συμπεριλαμβανομένης κάθε ανταλλαγής εμπιστευτικών εμπορικών πληροφοριών με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής οποιαδήποτε ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής που αφορά την κατανομή των αγορών στην Κοινότητα.

4707 Η επιβολή των υποχρεώσεων αυτών εμπίπτει προδήλως στην εξουσία που διαθέτει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

4708 Πράγματι, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη, στις αγορές του κοινού και του λευκού τσιμέντου, μιας γενικής συμφωνίας περί σεβασμού των εγχωρίων αγορών, καθώς και σειράς μέτρων σκοπούντων στη διασφάλιση της εφαρμογής της συμφωνίας αυτής, μεταξύ των οποίων ανταλλαγές απορρήτων εμπορικών πληροφοριών.

4709 Όσον αφορά, ακριβώς, την Aalborg, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau, την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και στα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής, τα οποία αφορούν το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2 (μεμονωμένες και περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών), και το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο α, (συμφωνία συστάσεως της ETF και εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών). Όσον αφορά τη Χαλκίς, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau και στην εναρμονισμένη πρακτική της EPC την οποία αφορά το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4710 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, προφανώς οι υποχρεώσεις τις οποίες επιβάλλει στην Aalborg και στη Χαλκίς το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν είναι βαρύτερες των υποχρεώσεων που είναι ενδεδειγμένες και αναγκαίες για να διασφαλισθεί η αποκατάσταση της νομιμότητας σε σχέση με τους κανόνες που παραβιάστηκαν.

4711 Συνεπώς, οι ισχυρισμοί της Aalborg και της Χαλκίς πρέπει να απορριφθούν.

4712 Από το σύνολο των ανωτέρων στοιχείων προκύπτει ότι η Επιτροπή, θεσπίζοντας το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν υπερέβη τις εξουσίες που της απονέμει το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

4713 Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από το παράνομο της προσβαλλομένης επιβολής υποχρεώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί των επικουρικών αιτημάτων περί ακυρώσεως ή μειώσεως των προστίμων

4714 Τα πρόστιμα που επέβαλε η Επιτροπή στους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως καθορίζονται στα άρθρα 9 και 10 αυτής:

— το άρθρο 9 καθορίζει τα πρόστιμα «που επιβάλλονται στις ενεχόμενες [ενώσεις και] επιχειρήσεις λόγω των παραβάσεων που διαπιστώνονται στο άρθρο 1, τις οποίες διέπραξαν ακολουθώντας τη συμπεριφορά που περιγράφεται στα άρθρα 2, 3, 4, 5 και 6», δηλαδή τα πρόστιμα σχετικά με την αφορώσα τη συμφωνία Cembureau παράβαση που διαπιστώθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου·

— το άρθρο 10 καθορίζει τα πρόστιμα «που επιβάλλονται στις ενεχόμενες επιχειρήσεις για τις παραβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 7», δηλαδή τα πρόστιμα που αφορούν την παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου, στο πλαίσιο της WWC.

4715 Οι αιτιολογικές σκέψεις σχετικά με την επιβολή των προστίμων αυτών εκτίθενται στην παράγραφο 65 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4716 Όλες οι προσφεύγουσες υποβάλλουν επικουρικά αιτήματα με αντικείμενο την ακύρωση των επιβληθέντων προστίμων ή τη μείωσή τους.

4717 Κατόπιν των συμπερασμάτων που αντλήθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 478 έως 488 παρέλκει η εξέταση των αιτημάτων των Cembureau, FIC, VNC, SFIC, BDZ, BCA, Oficemen, ATIC και ETE.

4718 Επειδή η συμμετοχή των ENCI, Cedest, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Rugby, Castle, Ηρακλής και Τιτάν στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4074 έως 4079), το άρθρο 9, το οποίο συνδέει το πρόστιμο με την παράβαση αυτή όσον αφορά την αγορά του κοινού τσιμέντου (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4714), πρέπει να ακυρωθεί ως προς τις επιχειρήσεις αυτές. Εξάλλου, επειδή το άρθρο 10 δεν αφορά τις επιχειρήσεις αυτές, τα επικουρικά αιτήματά τους περί ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου τους κατέστησαν, επομένως, άνευ αντικειμένου.

4719 Όσον αφορά την Buzzi, καίτοι, βεβαίως, αποδείχθηκε ότι μετέσχε στις τρεις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1819 έως 2035), δεν αποδεικνύεται ότι η συμμετοχή της στις εν λόγω εναρμονισμένες πρακτικές αποτέλεσε εκδήλωση της εκ μέρους της προσχωρήσεως στη συμφωνία Cembureau, την οποία αφορά το

άρθρο 1 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4108 έως 4113). Όσον αφορά όμως την αγορά του κοινού τσιμέντου, η Επιτροπή επέλεξε να επιβάλει κυρώσεις, στο άρθρο 9, στη συμμετοχή και μόνο στην εν λόγω συμφωνία Cembureau, παρά να επιβάλει, όπως θα μπορούσε να έχει πράξει, χωριστό πρόστιμο για εκάστη των παραβάσεων τις οποίες αφορούν τα άρθρα 1 έως 6 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4714· βλ., επίσης, παράγραφο 65, σημείο 8). Επομένως, το άρθρο 9 πρέπει να ακυρωθεί όσον αφορά την Buzzi. Επειδή, κατά τα λοιπά, το άρθρο 10, σχετικά με τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν λόγω της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου, δεν αφορά την Buzzi, παρέλκει η εξέταση των επικουρικών αιτημάτων της με αντικείμενο την ακύρωση ή τη μείωση του προστίμου της.

4720 Η επιχειρηματολογία των λοιπών προσφευγουσών επιχειρήσεων, ήτοι των CBR (T-25/95), Ciments luxembourgeois (T-34/95), Dyckerhoff (T-35/95), Vicat (T-37/95), Ciments français (T-39/95), Heidelberger (T-42/95), Lafarge (T-43/95), Aalborg (T-44/95), Unicem (T-50/95), Valenciana (T-52/95), Asland (T-55/95), Uniland (T-58/95), Irish Cement (T-60/95), Cimpor (T-61/95), Secil (T-62/95), Italcementi (T-65/95), Holderbank (T-68/95), Hornos Ibéricos (T-69/95), Aker (T-70/95), Euroc (T-71/95), Cementir (T-87/95), Blue Circle (T-88/95) και Χαλκίς (T-104/95), αναλύεται, κατ' ουσίαν, σε δεκατρείς λόγους ακυρώσεως ή σε σειρά λόγων ακυρώσεως:

— ανεπαρκής ή αντιφατική αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τα πρόστιμα·

— παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον η Επιτροπή επέβαλε ενιαίο πρόστιμο για το σύνολο των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν στην αγορά του κοινού τσιμέντου·

— παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας κατά την εκτίμηση του εκ προθέσεως χαρακτήρα των παραβάσεων·

— παράβαση των διατάξεων του κανονισμού 2988/74 περί της παραγραφής·

— παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας και πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως όσον αφορά τη διάρκεια της διαπιστωθείσας παραβάσεως στην αγορά του κοινού τσιμέντου·

— παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας όσον αφορά τη διάρκεια της διαπιστωθείσας παραβάσεως στην αγορά του λευκού τσιμέντου·

— παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως και πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως κατά την αξιολόγηση της βαρύτητας της παραβάσεως που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου·

— παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως και πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως κατά την αξιολόγηση των αντιστοίχων ευθυνών των επιχειρήσεων στα πλαίσια της παραβάσεως που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου·

— παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, και παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας κατά την αξιολόγηση των αντιστοίχων ευθυνών των επιχειρήσεων κατά την παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου·

— παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως και πρόδηλα σφάλματα εκτιμήσεως όσον αφορά τον κύκλο εργασιών που ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό των προστίμων·

— παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και παραβίαση των αρχών της επιείκειας, της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως που συνδέονται με τον προσδιορισμό των προστίμων σε ECU και την επιλογή του συντελεστή μετατροπής·

— παραβίαση των διαφόρων γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου·

— προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας αναγομένη στην ελλιπή πρόσβαση στον φάκελο της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία.

4721 Οι λόγοι αυτοί ακυρώσεως δεν προβάλλονται όλοι από εκάστη των προσφευγουσών των οποίων έγινε μνεία στην προηγούμενη σκέψη. Κατά την εξέταση εκάστου των λόγων αυτών ακυρώσεως θα διευκρινιστούν οι προσφεύγουσες που τον επικαλούνται.

I — *Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από ανεπαρκή ή αντιφατική αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τα πρόστιμα*

4722 Πρώτον, οι Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Aalborg, Asland, Irish Cement, Secil, Italcementi, Holderbank, Hornos Ibéricos, Aker, Euroc, Cementir, Blue Cirle και Χαλκίς ισχυρίζονται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά τα πρόστιμα. Οι ενδείξεις που παρέχονται στην παράγραφο 65 είναι γενικές, αόριστες και όχι αρκούντως διεξοδικές. Δεν περιλαμβάνουν καμία διευκρίνιση ως προς τις πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις, τη μέθοδο και τις βάσεις υπολογισμού — κυρίως τον κύκλο εργασιών (βάση, έτος, συντελεστή μετατροπής σε ECU) και τον συντελεστή του προστίμου — που ίσχυσαν για κάθε επιχείρηση. Οι Italcementi, Holderbank, Hornos Ibéricos και Cementir υπογραμμίζουν ότι τα μόνα διαθέσιμα πληροφοριακά στοιχεία ως προς το θέμα αυτό προέρχονται από τις ενδείξεις του K. Van Miert, επιφορτισμένου με την πολιτική του ανταγωνισμού μέλους της Επιτροπής, κατά τη συνέντευξη Τύπου που διοργανώθηκε κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι ενδείξεις αυτές δεν θεραπεύουν πάντως την προβαλλομένη πλημμέλεια αιτιολογίας. Η Cementir προσθέτει ότι, ακόμη και υπό το φως των δηλώσεων του K. Van Miert, της είναι αδύνατον να αντιληφθεί επακριβώς τα στοιχεία και τα κριτήρια υπολογισμού που εφάρμοσε η Επιτροπή για να καθορίσει τα πρόστιμα. Η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η πλημμέλεια της αιτιολογίας δεν μπορεί να θεραπευθεί ούτε με τις διευκρινίσεις τις οποίες αναγκάστηκε να παράσχει η Επιτροπή αφού τις ζήτησε το Πρωτοδικείο.

4723 Οι προαναφερθείσες προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι αναλύσεις που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 65 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν παρέχουν τη δυνατότητα ούτε στις ίδιες ούτε στο Πρωτοδικείο να ελέγξουν τη νομιμότητα και την αναλογικότητα των επιβληθέντων προστίμων καθώς και το κατά πόσον αυτά δεν ενέχουν δυσμενείς διακρίσεις.

4724 Η Asland προσθέτει ότι την έλλειψη διαφάνειας της προσβαλλομένης αποφάσεως επιβαρύνει ακόμη το γεγονός ότι η Επιτροπή αρνήθηκε να κοινοποιήσει την ηχογράφηση της συνεντεύξεως Τύπου.

4725 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η επιβαλλόμενη από το άρθρο 190 της Συνθήκης αιτιολογία, η οποία συνιστά ουσιώδη τύπο υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης αυτής, πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και πρέπει να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλομένη πράξη, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, προπαρατεθείσα στη σκέψη 469, σκέψη 63).

4726 Προκειμένου για απόφαση επιβάλλουσα πρόστιμα σε πλείονες επιχειρήσεις ή ενώσεις για παράβαση των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού, το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως πρέπει ιδίως να εκτιμάται με γνώμονα το ότι η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει

μεγάλου αριθμού στοιχείων όπως είναι, ιδίως, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το όλο πλαίσιό της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, και τούτο χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη (διάταξη SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 483, σκέψη 54). Επιπλέον, κατά τον καθορισμό του ύψους κάθε προστίμου, η Επιτροπή διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υποχρεούται να εφαρμόσει προς τούτο έναν συγκεκριμένο μαθηματικό τύπο.

4727 Εν προκειμένω, η Επιτροπή εκθέτει, στην παράγραφο 65 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων.

4728 Διευκρινίζει (σημεία 1 και 2) τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι οι διαπιστωθείσες παραβάσεις στις αγορές του κοινού και του λευκού τσιμέντου διαπράχθηκαν εκ προθέσεως υπό την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.

4729 Αιτιολογεί (σημείο 4) τη διάρκεια που ελήφθη υπόψη για τον καθορισμό των επιβληθέντων προστίμων. Διευκρινίζει τις περιστάσεις συνεπεία των οποίων θεωρεί ότι η συμμετοχή ορισμένων αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως είχε μικρότερη διάρκεια.

4730 Εκθέτει (σημεία 5 και 6) τα στοιχεία που έλαβε υπόψη για να καθορίσει το γενικό ύψος των προστίμων, όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως που στοιχειοθετεί η συμφωνία Cembureau. Προβάλλει πέντε περιστάσεις συνεπεία των οποίων εκτιμά ότι η παράβαση αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερη σοβαρότητα. Ισχυρίζεται ότι έλαβε πάντως υπόψη τη δυσχερή κατάσταση του τομέα του τσιμέντου κατά τη διάρκεια της εξεταζομένης περιόδου.

4731 Αφού συνόψισε, για κάθε αποδέκτη της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα στοιχεία στα οποία στηρίζεται για να αποδείξει τη συμμετοχή του στη συμφωνία Cembureau (σημείο 3), εκθέτει τα κριτήρια που έλαβε υπόψη για να σταθμίσει το επιβληθέν στις επιχειρήσεις πρόστιμο ανάλογα με τον βαθμό της ευθύνης τους στη συμφωνία αυτή (σημείο 9). Βάσει των κριτηρίων αυτών προβαίνει σε διάκριση μεταξύ δύο κατηγοριών επιχειρήσεων. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις για τις οποίες θεωρεί ότι φέρουν μεγάλη ευθύνη για τον λόγο ότι «συμμετείχαν στη συμφωνία (...) Cembureau μέσω της προσχώρησης ή/και της εφαρμογής των μέτρων και των διευθετήσεων που συμφωνήθηκαν για την ολοκλήρωση της εν λόγω συμφωνίας (...) και είχαν άμεσα αποτελέσματα που έτειναν στη στεγανοποίηση των εγχώριων αγορών» (ίδιο σημείο, στοιχείο α). Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις οι οποίες «φέρουν μικρότερη ευθύνη» για λόγους που διευκρινίζει η Επιτροπή (ίδιο σημείο, στοιχείο β). Κάθε επιχείρηση συνδέεται ονομαστικά με το ένα από τα υποσύνολα που ορίζει το θεσμικό όργανο στο εσωτερικό εκάστης των δύο αυτών κατηγοριών.

4732 Όσον αφορά την παράβαση σχετικά με την αγορά του λευκού τσιμέντου, η Επιτροπή διευκρινίζει (σημείο 11) ότι έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η παράβαση αυτή ήταν σοβαρή στο σύνολό της και ότι όλες οι ενεχόμενες επιχειρήσεις διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο σ' αυτήν.

4733 Πρέπει να θεωρηθεί ότι, υπό το φως των πραγματικών ισχυρισμών και της νομικής εκτιμήσεως που εκτέθηκαν ως προς έκαστο αποδέκτη της προσβαλλομένης αποφάσεως, η παράγραφος 65 περιλαμβάνει επαρκή και λυσιτελή αιτιολογία των τριών παραγόντων (συμπεριφορές εκ προθέσεως ή εξ αμελείας· διάρκεια· σοβαρότητα) των οποίων τον συνυπολογισμό επιβάλλει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, κατά τον καθορισμό των προστίμων.

4734 Ασφαλώς, ευκταίον είναι να μπορούν οι επιχειρήσεις — προκειμένου να καθορίζουν τη θέση τους με πλήρη επίγνωση — να γνωρίζουν λεπτομερώς, σύμφωνα με όποιο σύστημα κρίνει σκόπιμο η Επιτροπή, τον τρόπο υπολογισμού του προστίμου που τους έχει επιβληθεί με απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, χωρίς να είναι υποχρεωμένες προς τούτο να ασκήσουν δικαστική προσφυγή κατά της αποφάσεως (απόφαση Tréfilunion κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 223, σκέψη 142).

4735 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή έχει χρησιμοποιήσει λεπτομερείς μαθηματικούς τύπους για να υπολογίσει τα πρόστιμα. Σε μια τέτοια περίπτωση, είναι ευκταίο να παρέχεται στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και, ενδεχομένως, στο Πρωτοδικείο η δυνατότητα να ελέγχουν αν η μέθοδος που χρησιμοποίησε και τα στάδια που ακολούθησε η Επιτροπή δεν παρουσιάζουν σφάλματα και συνάδουν με τις διατάξεις και τις αρχές που εφαρμόζονται στον τομέα των προστίμων, ιδίως δε με την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2062, σκέψη 609).

4736 Πάντως, αυτά τα αριθμητικά στοιχεία δεν αποτελούν πρόσθετη και εκ των υστέρων παρεχόμενη αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά την αριθμητική έκφραση των κριτηρίων που διατυπώνονται στην προσβαλλομένη απόφαση, όταν αυτά είναι δυνατόν να προσδιοριστούν ποσοτικώς (αποφάσεις Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2062, σκέψη 610, και PVC, προπαρατεθείσα στη σκέψη 734, σκέψη 1181).

4737 Συναφώς, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 64 και 65 του Κανονισμού Διαδικασίας, να ζητήσει από την Επιτροπή, αν το κρίνει απαραίτητο για την εξέταση των λόγων που προβάλλουν οι προσφεύγουσες, συγκεκριμένες διευκρινίσεις επί των διαφόρων κριτηρίων που έλαβε η Επιτροπή υπόψη της και εξέθεσε στην προσβαλλομένη απόφαση (απόφαση PVC, προπαρατεθείσα στη σκέψη 734, σκέψη 1182).

4738 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο ζήτησε από την Επιτροπή, με γραπτή ερώτηση που απηύθυνε τον Ιούνιο του 1998, να του προσκομίσει τον λεπτομερή υπολογισμό του προστίμου που επιβλήθηκε στις διάφορες επιχειρήσεις αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τον Ιούλιο του 1998 η Επιτροπή κοινοποίησε στο Πρωτοδικείο τις ενδείξεις που της ζητήθηκαν.

4739 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι ισχυρισμοί που οι προσφεύγουσες αντλούν από την ανεπάρκεια της αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τα κριτήρια που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, πρέπει να απορριφθούν.

4740 Δεύτερον, η Aalborg προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε θέση, στην προσβαλλομένη απόφαση, επί της ενστάσεως που διατύπωσε κατά τη διαδικασία όσον αφορά την παραγραφή των πράξεων που διεπράχθησαν πριν από τις 27 Νοεμβρίου 1986.

4741 Πάντως, στην παράγραφο 65, σημείο 4, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Aalborg συμμετείχε αδιαλείπτως από τις 14 Ιανουαρίου 1983 στην παράβαση η οποία συνδέεται με τη συμφωνία Cembureau και η οποία κολάστηκε με το άρθρο 9, προσθέτοντας ότι δεν ήταν βεβαία, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η παράβαση αυτή έπαυσε κάποτε. Εκτιμά πράγματι ότι δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει την ημερομηνία τερματισμού της παραβάσεως. Κατά την Επιτροπή, η προθεσμία παραγραφής του άρθρου 1 του κανονισμού 2988/74 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1964) δεν είχε κατά συνέπεια αρχίσει να τρέχει κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως.

4742 Η ανάλυση αυτή στερούσε αντικειμένου την άποψη της Επιτροπής σχετικά με τον ειδικό ισχυρισμό που προέβαλε η Aalborg κατά τη διοικητική διαδικασία όσον αφορά την υποτιθέμενη παραγραφή των πράξεων που διαπράχθηκαν πριν από τις 27 Νοεμβρίου 1986.

4743 Τρίτον, η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν προσδιορίζει τη συμπεριφορά για την οποία της επιβλήθηκε πρόστιμο. Φρονεί ότι το πρόστιμο το οποίο της επιβλήθηκε στο άρθρο 9 αφορά συμπεριφορές οι οποίες εκτίθενται στα άρθρα 2 έως 6, συμπεριλαμβανομένων των συμπεριφορών οι οποίες δεν την αφορούν.

4744 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα πρόστιμα επιβλήθηκαν στην αγορά του κοινού τσιμέντου λόγω της παραβάσεως που αφορά τη συμφωνία Cembureau η οποία διαπιστώθηκε στο άρθρο 1 και, κατά την Επιτροπή, τέθηκε σε εφαρμογή ιδίως με τις συμπεριφορές που περιγράφονται στα άρθρα 2 έως 6.

4745 Στην παράγραφο 65, σημείο 3, τρίτο εδάφιο, στοιχείο γ, εικοστή τρίτη περίπτωση, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η Blue Circle έθεσε σε εφαρμογή τη συμφωνία Cembureau μετέχοντας στη συμφωνία σχετικά με την ETF και στη συνεχή εναρμονισμένη πρακτική στα πλαίσια της EPC.

4746 Οι ενδείξεις αυτές, οι οποίες έχουν άλλωστε αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4082 έως 4088, 4404 και 4405), προσδιορίζουν, κατά συνέπεια, χωρίς αμφιβολία, τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau που διαπιστώθηκαν εις βάρος της Blue Circle για τον καθορισμό του προστίμου που της

επιβάλλεται στο άρθρο 9. Πιστοποιούν, επιπλέον, ότι στην Blue Circle επιβλήθηκε πρόστιμο λόγω και μόνον των παρανόμων συμπεριφορών που της προσάπτονται.

4747 Τέταρτον, αποτελεί έκπληξη για τη Χαλκίς το γεγονός ότι η Επιτροπή διαπιστώνει την ευθύνη της στη συμφωνία Cembureau και της επιβάλλει για τον λόγο αυτό πρόστιμο, ενώ στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών δεν αναφέρει καμία παράνομη πράξη της. Κατά τη Χαλκίς, η εν λόγω έλλειψη συσχετισμού οφείλεται σε τροποποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως που πραγματοποιήθηκε την τελευταία στιγμή. Επομένως, η Επιτροπή τής επέβαλε πρόστιμο χωρίς να έχει αποδείξει τη συμμετοχή της στην παραμικρή παράβαση βάσει των πραγματικών περιστατικών τα οποία διαπίστωσε. Η Χαλκίς επικαλείται συναφώς το κείμενο του προοιμίου της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο δεν προέβλεπε την επιβολή προστίμου εις βάρος της.

4748 Πάντως, πρέπει να τονιστεί ότι η Χαλκίς κατονομάζεται τόσο στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 35 έως 37) όσο και στη νομική εκτίμηση (παράγραφος 59) που αναφέρεται στην εναρμονισμένη πρακτική στα πλαίσια της ΕΡC, την οποία αφορά το άρθρο 6. Στην παράγραφο 45, σημείο 10, η Επιτροπή αναφέρει τη Χαλκίς μεταξύ των επιχειρήσεων οι οποίες μετέσχαν έμμεσα στη συμφωνία Cembureau με τη συμμετοχή τους στους διαφόρους διακανονισμούς και στα μέτρα που συμπληρώνουν τη γενική συμφωνία και/ή συμβάλλουν στην εφαρμογή της. Στην παράγραφο 65, σημείο 3, τρίτο εδάφιο, στοιχείο γ, δέκατη έκτη περίπτωση, διευκρινίζει ότι η Χαλκίς έθεσε σε εφαρμογή τη συμφωνία αυτή συμμετέχοντας στη συνεχή εναρμονισμένη πρακτική στα πλαίσια της ΕΡC.

4749 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή διευκρινίζει σαφώς στην προσβαλλομένη απόφαση τα πραγματικά και νομικά στοιχεία βάσει των οποίων θεωρεί τη Χαλκίς υπεύθυνη για τη συμφωνία Cembureau την οποία αφορά το άρθρο 1 και της επιβάλλει, συναφώς, πρόστιμο στο άρθρο 9.

4750 Το γεγονός ότι στο προοίμιο της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν προβλέφθηκε κανένα πρόστιμο εις βάρος της Χαλκίς δεν ασκεί συναφώς καμία επιρροή.

4751 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Χαλκίς πρέπει να απορριφθεί.

4752 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο εξεταοθείς λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

II — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον η Επιτροπή επέβαλε ενιαίο πρόστιμο για το σύνολο των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν στην αγορά του κοινού τσιμέντου*

4753 Πρώτον, η Italcementi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν ανέφερε, στη νομική της εκτίμηση, ότι είχε την πρόθεση να αντιμετωπίσει το σύνολο των διαπιστωθεισών παρανόμων συμπεριφορών ως ενιαία παράβαση προκειμένου να επιβάλει το πρόστιμο. Στο υπόμνημα απαντήσεώς της, υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή δεν προσδιορίζει, στο υπόμνημα αντικρούσεως, το παραμικρό χωρίο το οποίο, στην προσβαλλομένη απόφαση, αποτελεί ένδειξη του ότι, όσον αφορά την αγορά του κοινού τσιμέντου, το συνολικό πρόστιμο κολάζει συνολική παράβαση.

4754 Πάντως, αρκεί η παρατήρηση ότι, στην παράγραφο 65, σημείο 8, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αναφέρονται τα εξής:

«Για την ομάδα παραβάσεων που αφορούν την αγορά γκρίζου τσιμέντου, η Επιτροπή καθόρισε (...) ένα συνολικό πρόστιμο για κάθε επιχείρηση λόγω της συμμετοχής της στη συμφωνία ή αρχή Cembureau και στα μέτρα εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας ή αρχής. Δεδομένης της συνάφειας όλων αυτών των πράξεων, η Επιτροπή δεν θεωρεί απαραίτητο να επιβάλει χωριστά πρόστιμα όσον αφορά τα διάφορα μέτρα εφαρμογής.»

4755 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Italcementi πρέπει να απορριφθεί.

4756 Δεύτερον, οι Lafarge, Asland, Italcementi και Blue Circle προσάπτουν στην Επιτροπή ότι επέβαλε ενιαίο πρόστιμο για την ομάδα των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν στην αγορά του κοινού τσιμέντου, και όχι χωριστό πρόστιμο για εκάστη των διαπιστωθεισών παραβάσεων.

4757 Η Lafarge και η Blue Circle ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή στέρησε, για τον λόγο αυτό, τους διαδίκους από τη δυνατότητα να προσδιορίσουν το τμήμα του προστίμου που αφορά κάθε παράβαση στην οποία τους προσάπτεται ότι μετέσχαν και να εκτιμήσουν την ευθύνη που τους καταλογίστηκε στις διάφορες βαλλόμενες συμπεριφορές. Κατά συνέπεια, τους είναι αδύνατον να ελέγξουν την καταλληλότητα του προστίμου που τους επιβλήθηκε. Επομένως, η Επιτροπή έθεσε το Πρωτοδικείο σε αδυναμία να ελέγξει τη νομιμότητα των προστίμων.

4758 Η Asland ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, κατά τον τρόπο αυτόν, παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως θεωρώντας όλες τις επιχειρήσεις εξίσου υπεύθυνες για την παράβαση, ανεξαρτήτως του βαθμού συμμετοχής τους στην εν λόγω παράβαση.

4759 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι δεν επιβλήθηκαν χωριστά πρόστιμα ανά παράβαση, συνιστά παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας. Πράγματι, η Επιτροπή επέβαλε κυρώσεις κατά τρόπο που ενέχει δυσμενείς διακρίσεις στους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως στους οποίους, όπως στην Italcementi, προσάπτει απλώς ότι παρίσταντο στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau. Επιπλέον, το όργανο δεν εκτίμησε την ευθύνη της Italcementi ανάλογα με την πραγματική βαρύτητα μόνον των παραβάσεων που της προσάφθηκαν, την έκταση της αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμπεριφοράς της στην επίμαχη αγορά και τη συμπεριφορά που υιοθέτησε έναντι των λοιπών διαδίκων. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί τον ενιαίο και διαρκή χαρακτήρα της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 1 για να δικαιολογήσει την επιβολή ενιαίου προστίμου, εφόσον είχε αφήσει να νοηθεί ότι ορισμένες παραβάσεις δεν ενέπιπταν στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau.

4760 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα πρόστιμα σχετικά με την αγορά του κοινού τσιμέντου επιβλήθηκαν «λόγω [της παραβάσεως] που διαπιστών[εται] στο άρθρο 1, τ[ην] οποί[α] διέπραξαν ακολουθώντας τη συμπεριφορά που περιγράφεται στα άρθρα 2 έως 6». Οι λόγοι της επιλογής αυτής εκτίθενται στην παράγραφο 65, σημείο 8, προπαρατεθέν στη σκέψη 4754.

4761 Η Επιτροπή μπορεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, να επιβάλει ενιαίο πρόστιμο σε μια επιχείρηση που διέπραξε διάφορες παραβάσεις (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση Boël κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353, σκέψη 107, και Cockerill Sambre κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 837, σκέψη 92), χωρίς να χρειάζεται να κατανείμει το ποσό του προστίμου μεταξύ των παραβάσεων. Αυτό ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν οι διάφορες επίμαχες παραβάσεις εντάσσονται στα πλαίσια συνεπούς συνολικής στρατηγικής (απόφαση Tetra Pak κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 717, σκέψη 236).

4762 Εν προκειμένω, η Επιτροπή έκρινε ότι οι διάφορες παράνομες συμπεριφορές, τις οποίες αφορούν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, συνιστούσαν, εκ μέρος των εμπλεκομένων μερών, εκδηλώσεις προσχωρήσεως στον κοινό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών που αποτελεί αντικείμενο της συμφωνίας Cembureau την οποία αφορά το άρθρο 1 (βλ. προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 46).

4763 Καίτοι ο ισχυρισμός αυτός δεν είναι βάσιμος όσον αφορά την εναρμονισμένη πρακτική του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4040 έως 4042 και 4058), τη συμμετοχή της Buzzi στις εναρμονισμένες πρακτικές που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 3, παράγραφος 1 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4108 έως 4113), καθώς και τις συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές των άρθρων 4, παράγραφος 4, και 5, που δεν αποδεικνύονται (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3397 έως 3679 και 3771 έως 3850, αντιστοίχως), διαπιστώθηκε, αντιθέτως, ότι οι παραβάσεις στις οποίες μετέσχαν οι Lafarge, Asland, Italcementi και Blue Circle, αντιστοίχως, στην αγορά του κοινού τσιμέντου επήγαζαν από την προσχώρησή τους στη συμφωνία Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4063 έως 4065, 4082 έως 4088, 4326, 4327, 4351, 4378, 4379, 4404 και 4405).

4764 Επομένως, ορθώς επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες συνολικό πρόστιμο για τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau.

4765 Η επιλογή στην οποία προέβη η Επιτροπή στο άρθρο 9 δεν συνεπάγεται αφεαυτής παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως. Επιπλέον, δεν στερεί την ενδιαφερόμενη επιχείρηση από τη δυνατότητα να ελέγξει το βάσιμο των προστίμων, ούτε τον κοινοτικό δικαστή από τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχο νομιμότητας, εφόσον, όπως εν προκειμένω (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4725 έως 4738), η προσβαλλομένη απόφαση, στο σύνολό της, παρέχει τις αναγκαίες προς τούτο ενδείξεις (απόφαση Boël κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353, σκέψη 108).

4766 Ενόψει των προηγουμένων σκέψεων, οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

III — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας κατά την εκτίμηση του κατά πόσον οι παραβάσεις διαπράχθησαν εκ προθέσεως*

4767 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι θεωρεί γενικώς ότι όλες οι επιχειρήσεις παρέβησαν εκ προθέσεως το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, χωρίς να εξηγήσει γιατί εκάστη αυτών διαπνεόταν από τη βούληση αυτή κατά τη διάπραξη των παραβάσεων που της προσάπτονται. Ορισμένες προσφεύγουσες προβάλλουν στοιχεία με σκοπό να αποδείξουν ότι η συνιστώσα παράβαση συμπεριφορά τους δεν ήταν εσκεμμένη.

4768 Η CBR υποστηρίζει, όσον αφορά τη συμμετοχή της στη WCC, ότι ορθώς θεώρησε ότι οι δραστηριότητες της επιτροπής αυτής ήσαν νόμιμες, λαμβανομένης υπόψη της στάσεως της Επιτροπής το 1972 στην υπόθεση Cimbel, που αφορούσε συμφωνία σχετική με τις μεγάλες εξαγωγές (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4619).

4769 Η Ciments luxembourgeois ισχυρίζεται ότι, ενόψει της πρακτικής της Επιτροπής, δεν μπορούσε να υποθέσει ότι η κοινοποίηση καταλόγων ακαθαρίστων τιμών προσιτών στο κοινό ήταν δυνατό να συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

4770 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε εναντίον της την ύπαρξη παραβάσεως διαπραχθείσας εκ προθέσεως ή εξ αμελείας. Τα χωρία της προσβαλλομένης αποφάσεως των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 65, σημείο 2, αφορούν γεγονότα στα οποία δεν μετέσχε ή των οποίων την ερμηνεία αμφισβητεί. Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι ενήργησε καλοπίστως, χωρίς να έχει επίγνωση του παρανόμου χαρακτήρα της Cembureau και της WCC. Στο υπόμνημά της απαντήσεως, υποστηρίζει,

όσον αφορά τη συμμετοχή της στην ETF, ότι, εφόσον οι συζητήσεις στις οποίες μετέσχε υπέκειντο στον όρο της συμβατότητας προς τις διατάξεις της Συνθήκης περί ανταγωνισμού, μπορούσε δικαιολογημένα να πιστεύει στη νομιμότητα των αποφάσεων και των μέτρων που λαμβάνονταν κατά τις συζητήσεις αυτές.

4771 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και οι απαιτήσεις αιτιολογήσεως του άρθρου 190 της Συνθήκης επέβαλαν στην Επιτροπή να αποδείξει ότι, για εκάστη των εκτεθειμένων παραβάσεων, είχε παραβεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης εκ προθέσεως ή εξ αμελείας. Όμως, η Επιτροπή δεν επικαλείται την αμέλεια και δεν απέδειξε ότι οι παραβάσεις που προσάπτονται στη Lafarge στα άρθρα 1, 3, 6 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπράχθηκαν εκ προθέσεως. Η Lafarge αμφισβητεί ειδικότερα την αποδεικτική ισχύ των εγγράφων της παραγράφου 19, σημεία 3 και 5, στα οποία παραπέμπει η Επιτροπή με την παράγραφο 65, σημείο 2.

4772 Η Aalborg αρνείται οποιαδήποτε εκ προθέσεως συμμετοχή στα πραγματικά περιστατικά που της προσάπτονται.

4773 Η Unicem ισχυρίζεται ότι η συμπεριφορά της στις συμπράξεις τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί εκ προθέσεως. Υπογραμμίζει ότι τα πραγματικά περιστατικά που διαπιστώνονται στην παράγραφο 65, σημείο 2, για να αποδειχθεί ότι η παράβαση διαπράχθηκε εκ προθέσεως δεν την αφορούν. Προσθέτει ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, ούτε κατά της ιδίας ούτε κατά άλλου Ιταλού τσιμεντοπαραγωγού κινήθηκε διαδικασία σχετική με την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού. Άλλωστε, η ιταλική νομοθεσία περί ανταγωνισμού θεσπίστηκε στο τέλος του 1990.

4774 Η Valenciana ισχυρίστηκε ότι θεώρησε, καλοπίστως, ότι η συμμετοχή της στην EPC και στη WCC ήταν σύμφωνη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ακόμη και μετά την προσχώρηση της Ισπανίας στην Κοινότητα. Πράγματι, τα λοιπά μέλη των επιτροπών αυτών ήσαν οι μεγαλύτεροι Ευρωπαίοι τσιμεντοπαραγωγοί, οι οποίοι εγνώριζαν το κοινοτικό δίκαιο ανταγωνισμού καλύτερα από την ίδια.

4775 Η Asland αρνείται ότι παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης εκ προθέσεως ή εξ αμελείας.

4776 Η Irish Cement ισχυρίζεται ότι δεν υφίσταται καμία αξιόπιστη απόδειξη ότι διέπραξε εκ προθέσεως την παράβαση.

4777 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι δεν μετέσχε εκ προθέσεως στις παραβάσεις που συνδέονται με τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές και στις δραστηριότητες της WCC. Όσον αφορά τις

δραστηριότητες της WCC, προσθέτει ότι η Επιτροπή όφειλε να αποδείξει την πρόθεση αυτή, λαμβανομένου υπόψη ότι οι βαλλόμενες συμπεριφορές αποσκοπούσαν στην εξαγωγή εκτός της Κοινότητας και ότι, κατά συνέπεια, η ασυμβατότητά τους προς το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού δεν ήταν εμφανής.

4778 Η Hornos Ibéricos, στο υπόμνημά της απαντήσεως, και η Χαλκίς ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι διέπραξαν την παράβαση εκ προθέσεως ή εξ αμελείας. Η Hornos Ibéricos εκθέτει ένα απόσπασμα της επιστολής με την οποία απεστάλησαν στην Blue Circle τα πρακτικά της συνεδριάσεως της EPC της 18ης Νοεμβρίου 1983: «Τα ακόλουθα αφορούν τις ενδοευρωπαϊκές συναλλαγές και δεν είμαι βέβαιος ότι πρέπει να ενσωματωθούν στα πρακτικά μας.» Κατά την Hornos Ibéricos, το απόσπασμα αυτό, ανατοποθετούμενο στο οικονομικό του πλαίσιο, έχει αντίθετη σημασία από αυτή που του αποδίδει η Επιτροπή.

4779 Η Aker και η Euroc υποστηρίζουν ότι δεν διέπραξαν καμία παράβαση εκ προθέσεως. Όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην ETF, παρατηρούν ότι, το 1986, δεν είχαν στην πράξη κανένα συμφέρον ούτε ελέγχουσα συμμετοχή στην ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία. Υπό τις συνθήκες αυτές και ενόψει του σταδίου της νομολογίας κατά την οικεία περίοδο (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση «χαρτοπολτός Ι», προπαρατεθείσα στη σκέψη 1325), δεν θα είχαν κανένα λόγο να θεωρήσουν ότι η συμμετοχή τους στην ETF θα μπορούσε να εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Προσθέτουν ότι η Επιτροπή επιδιώκει να ενισχύσει τους ισχυρισμούς της ότι οι διαπιστωθείσες παραβάσεις διαπράχθηκαν εκ προθέσεως υπογραμμίζοντας τον συγκεκριμένο χαρακτήρα των δραστηριοτήτων τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση.

4780 Η Blue Circle ισχυρίζεται ότι η πρόθεσή της, κατά τη συμμετοχή της στην ETF, ήταν αποκλειστικά η καθιέρωση μιας ομάδας μελέτης. Δεν αποδείχθηκε ότι είχε επίγνωση του ότι η ιδρυτική συμφωνία της ETF είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Όσον αφορά την ιδρυτική συμφωνία της Interciment, υπενθυμίζει ότι η εταιρία αυτή παρέμεινε αδρανής. Επιπλέον, από πλείονα έγγραφα προκύπτει ότι αν είχε αποφασιστεί ότι η Interciment θα ασκούσε δραστηριότητες, η σύστασή της θα είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή. Τέλος, όσον αφορά τις εναρμονισμένες πρακτικές του άρθρου 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν αποδεικνύεται ότι η Blue Circle έχει εμπλακεί σε συμπεριφορές με αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού.

4781 Επί του ζητήματος αυτού, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, «[η] Επιτροπή δύναται να επιβάλλει με απόφαση στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμο ύψους χιλίων μέχρις ενός εκατομμυρίου λογιστικών μονάδων, ή και ποσό μεγαλύτερο από αυτό μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό του κύκλου εργασιών που επραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από καθεμία από τις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση, όταν εκ προθέσεως ή εξ αμελείας (...) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, (...) της Συνθήκης».

4782 Εν προκειμένω, η Επιτροπή κατέληξε στον εκ προθέσεως χαρακτήρα της παραβάσεως και δεν θεώρησε ότι συντρέχει απλή αμέλεια.

4783 Πράγματι, στην παράγραφο 65, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνει τα εξής:

«Οι επιχειρήσεις (...) προς τις οποίες απευθύνεται η παρούσα απόφαση παραβίασαν εκ προθέσεως το άρθρο 85, παράγραφος 1. Οι παραβάσεις αναφέρονται ρητά στο άρθρο 85, παράγραφος 1. Μολονότι γνώριζαν αναμφίβολα την απαγόρευση που επιβάλλει το κοινοτικό δίκαιο και τον κίνδυνο επιβολής σημαντικών κυρώσεων (βλ. ειδικότερα [παράγραφο] 19, [σημεία] 3 και 5, [παράγραφο] 21, [σημείο] 2, [παραγράφους] 25 και 26), θέσπισαν, στο πλαίσιο της Cembureau και ενός συστήματος συνεδριάσεων και διμερών ή πολυμερών επαφών και τριών επιτροπών εξαγωγών, μέτρα και ρυθμίσεις με σκοπό τον σεβασμό των εγχώριων αγορών, την κατανομή των αγορών και την ανταλλαγή πληροφοριών. Πρόκειται, κατά συνέπεια, για παραβάσεις που αναιρούν τη βασική αρχή της κοινής αγοράς, δηλαδή την απουσία εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων.»

4784 Για να μπορεί να θεωρηθεί ότι μια παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης διαπράχθηκε εκ προθέσεως δεν είναι απαραίτητο η επιχείρηση να έχει επίγνωση ότι παραβαίνει τους κανόνες αυτούς, αλλά αρκεί το ότι δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η συμπεριφορά της είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 1989, 246/86, Belasco κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 2117, σκέψη 41, και την απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 779, σκέψη 41).

4785 Εν προκειμένω, οι παραβάσεις για τις οποίες επιβλήθηκαν τα πρόστιμα που ορίζονται στα άρθρα 9 και 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρονται σε συμπράξεις που αποσκοπούσαν στη διασφάλιση της προστασίας και της κατανομής των εγχωρίων αγορών. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις δεν μπορούσαν να αγνοούν ότι η συμμετοχή τους στις συμπράξεις αυτές, οι οποίες άλλωστε κατονομάζονται ρητώς στο άρθρο 85, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης, αποσκοπούσε στη νόθευση ή τον περιορισμό του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας.

4786 Επομένως, ορθώς και βάσει επαρκούς αιτιολογίας η Επιτροπή κατέληξε, στην παράγραφο 65, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως, στον εκ προθέσεως χαρακτήρα της παραβάσεως.

4787 Κατά συνέπεια, οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

IV — *Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση των διατάξεων του κανονισμού 2988/74 περί παραγραφής*

4788 Τα επιχειρήματα που αντλούνται από την παραγραφή όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά που συνδέονται με τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στην αγορά του λευκού τσιμέντου (άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως) εξετάστηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4670 έως 4674. Ορισμένες προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η εξουσία επιβολής προστίμων για τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στην αγορά του κοινού τσιμέντου είχε παραγραφεί εν όλω ή εν μέρει, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 2988/74.

4789 Πρώτον, η Dyckerhoff, η Heidelberger και η Italcementi ισχυρίζονται ότι η απόφαση που διατάσσει ελέγχους τούς κοινοποιήθηκε τον Απρίλιο του 1989. Κατά συνέπεια, είχε επέλθει παραγραφή ως προς όλα τα προ του Απριλίου του 1984 πραγματικά περιστατικά, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 2988/74. Επομένως, το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, στο μέτρο που τους επιβάλλει πρόστιμο για τα περιστατικά αυτά.

4790 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι, ενόψει των διατάξεων του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 2988/74, έχει επέλθει παραγραφή της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, η Επιτροπή δεν απέδειξε τη δίωξη της παραβάσεως αυτής πέραν του έτους 1983. Η Lafarge προσθέτει ότι δεν εναπόκειται στις κατηγορούμενες επιχειρήσεις να αποδείξουν ότι τερματίστηκε η παράβαση, διότι τούτο θα ισοδυναμούσε με αναστροφή του βάρους της αποδείξεως που αντιβαίνει προς τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της αποδείξεως που ισχύουν στο σύνολο των κρατών μελών και προς το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, της ΕΣΑΔ.

4791 Επί του ζητήματος αυτού, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 2988/74, η εξουσία της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα υπόκειται σε πενταετή προθεσμία παραγραφής όσον αφορά τις παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα που διαπράχθηκε η παράβαση· πάντως, για τις διαρκείς ή κατ' εξακολούθηση παραβάσεις αρχίζει από την ημέρα κατά την οποία έπαυσε η παράβαση.

4792 Σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού, διακοπή της παραγραφής επιφέρει κάθε πράξη της Επιτροπής η οποία αποσκοπεί στη διενέργεια ανακρίσεως ή στη δίωξη της παραβάσεως, για παράδειγμα οι εντολές ελέγχου, οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών και η ανακοίνωση των αιτιάσεων που έχουν ληφθεί υπόψη από την Επιτροπή, και αρχίζει εκ νέου από το τέλος κάθε διακοπής.

4793 Εν προκειμένω, η παράβαση για την οποία επιβλήθηκαν τα πρόστιμα που ορίζονται στο άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι η παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 1. Διαπιστώθηκε ότι η Dyckerhoff μετέσχε αδιαλείπτως στην παράβαση αυτή από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4308), η Heidelberger από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 12 Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4324), η Lafarge από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαΐου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4328) και η Italcementi από τις 19 Μαρτίου 1984 έως τις 3 Απριλίου 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4380).

4794 Λαμβανομένων υπόψη των ελέγχων που διενήργησε η Επιτροπή όσον αφορά τις προσφεύγουσες μεταξύ του Απριλίου 1989 και του Ιουλίου 1990, των αιτήσεων παροχής πληροφοριών που της υποβλήθηκαν και της κοινοποιήσεως της ΑΑ τον Νοέμβριο του 1991, η εξουσία της Επιτροπής να τους επιβάλει πρόστιμο για τη συμμετοχή τους στην παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου δεν είχε παραγραφεί κατά τον χρόνο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4795 Επομένως, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

4796 Δεύτερον, η Aalborg ισχυρίζεται ότι δεν παρέλαβε αιτήσεις παροχής πληροφοριών εκ μέρους της Επιτροπής ούτε αποτέλεσε το αντικείμενο ελέγχου δυνάμει των άρθρων 11 και 14 του κανονισμού 17. Η διαδικασία, στο μέτρο που την αφορά, κινήθηκε με την αποστολή της ΑΑ, την οποία παρέλαβε στις 27 Νοεμβρίου 1991. Επομένως, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 1 και 2 του κανονισμού 2988/74, καμία κύρωση δεν θα μπορούσε να της επιβληθεί, εφόσον το τελευταίο αποδεικτικό στοιχείο της συμμετοχής της στα συνιστώντα παράβαση πραγματικά περιστατικά ανάγεται στις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας στο Baden-Baden), δηλαδή άνω των πέντε ετών πριν από την παραλαβή της ΑΑ.

4797 Πάντως, διαπιστώθηκε ότι η Aalborg μετέσχε αδιαλείπτως από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 στην παράβαση για την οποία επιβλήθηκε το πρόστιμο στο άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4332). Χωρίς να χρειάζεται να ληφθεί απόφαση επί του βασίμου των ισχυρισμών της εν λόγω προσφεύγουσας, που προβάλλει ότι οι έρευνες που διεξήχθησαν ως προς ορισμένες επιχειρήσεις αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν διέκοψαν την παραγραφή έναντί της, αρκεί να τονιστεί ότι η παραγραφή διακόπηκε εν πάση περιπτώσει τον Νοέμβριο του 1991, όταν κοινοποιήθηκε στην Aalborg η ΑΑ. Κατ' εφαρμογήν των άρθρων 1 και 2 του κανονισμού 2988/74, η εξουσία της Επιτροπής να επιβάλει πρόστιμο στην Aalborg για τη συμμετοχή της στην προμνημονευθείσα παράβαση δεν είχε, κατά συνέπεια, παραγραφεί κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4798 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός της Aalborg.

4799 Τρίτον, η Unicem ισχυρίζεται ότι η απόφαση που διατάσσει τη διενέργεια ελέγχων, η οποία διέκοψε την παραγραφή έναντί της, ελήφθη στις 24 Οκτωβρίου 1989. Οι παράνομες συμπεριφορές που της προσάπτονται πριν από τις 24 Οκτωβρίου 1984 έχουν, κατά συνέπεια, παραγραφεί, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 2988/74.

4800 Εντούτοις, διαπιστώθηκε ότι η συμμετοχή της Unicem στην παράβαση για την οποία επιβλήθηκε το πρόστιμο με το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν είχε αποδειχθεί πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4243 έως 4247 και 4338). Κατά συνέπεια, η εξέταση του ισχυρισμού της κατέστη άνευ αντικειμένου.

4801 Τέταρτον, η Cementir ισχυρίζεται ότι έχει επέλθει παραγραφή δυνάμει των διατάξεων του κανονισμού 2988/74 όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά σχετικά με τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 7ης Νοεμβρίου 1984 στις οποίες μετέσχε. Υπενθυμίζει, στη συνέχεια, ότι η μόνη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας στην οποία μετέσχε και κατά την οποία αντηλλάγησαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές είναι η συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983. Η διάρκεια της παραβάσεως την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν υπερέβη, κατά συνέπεια, τη μία ημέρα όσον την αφορά. Επομένως, έχει επέλθει παραγραφή ως προς τα πραγματικά περιστατικά που της προσάπτονται συναφώς.

4802 Πάντως, πρέπει να υπομνηστεί ότι η συμμετοχή της Cementir στις συνιστώσες παράβαση συμπεριφορές που διαπιστώθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 7ης Νοεμβρίου 1984 οφειλόταν στη συνεχή συμμετοχή της, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 3 Απριλίου 1992, στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4401), λόγω της οποίας της επιβλήθηκε το πρόστιμο στο άρθρο 9. Η εξουσία της Επιτροπής να της επιβάλει το πρόστιμο αυτό δεν είχε παραγραφεί κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, δυνάμει του κανονισμού 2988/74. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Cementir πρέπει να απορριφθεί.

4803 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι ο εξεταζόμενος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

V — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας, καθώς και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου*

4804 Όλες οι προσφεύγουσες των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 4720 ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν εκτίμησε ορθώς τη διάρκεια της συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς τους κατά τον καθορισμό των προστίμων τα οποία αφορά το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4805 Η Asland, η Italcementi και η Uniland αμφισβητούν την ημερομηνία που ορίστηκε ως ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως ως προς αυτές.

4806 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν ειδικότερα στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τη διάρκεια της δικής τους συμμετοχής στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Θεωρήθηκαν αυθαίρετα υπεύθυνες για την παράβαση μέχρι τις 26 Μαρτίου 1993. Ορισμένες ισχυρίζονται ότι η ημερομηνία αυτή δεν τις αφορά. Οι Unicem, Italcementi, Holderbank και Blue Circle υπογραμμίζουν ότι η ημερομηνία αυτή αντιστοιχεί στην επίσημη διάλυση της Interciment από τον μοναδικό μέτοχό της, τη Holderbank. Επομένως, δεν έχει καμία σχέση με τη διάρκεια των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν με την προσβαλλομένη απόφαση. Οι Valenciana, Irish Cement, Cimpor, Secil και Hornos Ibéricos ισχυρίζονται ότι η παράβαση σχετικά με τη σύσταση της Interciment δεν τους κατα-

λογίζεται. Η Cementir ισχυρίζεται ότι δεν έχει καμία σχέση με τη συμφωνία περί συστάσεως της Interciment. Επιπλέον, η εν λόγω συμφωνία αποτελούσε το πολύ μέτρο εφαρμογής της ΕΤΕ, η οποία δεν είχε καμία σχέση με τη δομή και τις δραστηριότητες της Cembureau.

4807 Οι προσφεύγουσες ζητούν μείωση του ύψους του προστίμου τους ανάλογη με την πραγματική διάρκεια της συμμετοχής τους στην παράβαση.

4808 Ως προς το ζήτημα αυτό, αρκεί να υπομνηστεί ότι, όσον αφορά την αγορά του κοινού τσιμέντου, επιβλήθηκε στις επιχειρήσεις πρόστιμο λόγω της συμμετοχής τους στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή στη συμφωνία Cembureau.

4809 Στην παράγραφο 65, σημείο 4, πρώτο εδάφιο, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι «[η παράβαση αυτή] διήρκεσ[ε] επί μακρόν».

4810 Θεωρεί ότι η παράβαση αυτή άρχισε στις 14 Ιανουαρίου 1983 (ίδιο σημείο, δεύτερο εδάφιο). Η ημερομηνία αυτή αντιστοιχεί στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά την οποία συνήφθη η συμφωνία Cembureau. Για τους λόγους που εκτίθενται στο τρίτο εδάφιο του προαναφερθέντος σημείου, η Επιτροπή ορίζει εντούτοις μεταγενέστερη ημερομηνία ως έναρξη της συμμετοχής στην παράβαση ορισμένων από τις προσφεύγουσες που αναφέρθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 4720. Πράγματι, διαπιστώνεται η συμμετοχή των Asland, Hornos Ibéricos, Uniland, Valenciana, Cimpor και Secil από την 1η Ιανουαρίου 1986, η συμμετοχή της Holderbank από τις 28 Μαΐου 1986 και η συμμετοχή της Aker και της Euroc από τις 9 Ιουνίου 1986.

4811 Μολονότι η Επιτροπή είναι σε θέση να προσδιορίσει την ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως που συνεπάγεται η συμφωνία Cembureau, δεν είναι βέβαιη ότι η παράβαση αυτή πράγματι κάποτε έπαυσε. Κατά συνέπεια, δεν θα μπορούσε να προσδιορίσει την ημερομηνία τερματισμού της παραβάσεως. Επειδή θεωρεί ότι η τελευταία εμφανής και γνωστή σε αυτήν συνέπεια της συμφωνίας Cembureau συνίσταται στη διάλυση, στις 26 Μαρτίου 1993, της Interciment, λαμβάνει υπόψη την εν λόγω ημερομηνία για τον προσδιορισμό της περιόδου αναφοράς προκειμένου να υπολογισθούν τα πρόστιμα (τέταρτο εδάφιο).

4812 Στην παράγραφο 65, σημείο 10, διευκρινίζει ότι έλαβε υπόψη τη μικρότερης χρονικής διάρκειας παράβαση των Asland, Hornos Ibéricos, Uniland, Valenciana, Cimpor, Secil, Holderbank, Aker και Euroc για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων τους.

4813 Από τις ενδείξεις που κοινοποίησε στο Πρωτοδικείο τον Ιούλιο του 1998 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι υπολόγισε τη διάρκεια της παραβάσεως σε μήνες. Οι επιχειρήσεις οι οποίες, κατά την Επιτροπή, συμμετείχαν στη συμφωνία Cembureau καθόλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, δηλαδή

από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 26 Μαρτίου 1993, θεωρήθηκαν, επομένως, υπεύθυνες για την παράβαση για διάρκεια 122 μηνών. Η διάρκεια της παραβάσεως για τις Asland, Hornos Ibéricos, Uniland, Valenciana, Cimpor και Secil ορίστηκε σε 86,5 μήνες, της Holderbank σε 82 μήνες και των Aker και Euroc σε 81,5 μήνες.

4814 Όμως, η επίμαχη παράβαση έχει προσδιοριστεί ως εξής:

— έναντι της CBR, από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4288), δηλαδή για περίοδο 29 μηνών·

— έναντι της Ciments luxembourgeois, της Aalborg και της Irish Cement, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω,, αντιστοίχως, σκέψεις 4304, 4332 και 4365), δηλαδή για περίοδο 71,5 μηνών·

— έναντι της Dyckerhoff, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4308), δηλαδή για περίοδο 70 μηνών·

— έναντι της Vicat, από τις 11 Μαΐου 1983 έως τις 23 Απριλίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4316), δηλαδή για περίοδο 35,5 μηνών·

— έναντι της Ciments français, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 17 Φεβρουαρίου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4320), δηλαδή για περίοδο 73 μηνών·

— έναντι της Heidelberger, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 12 Αυγούστου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4324), δηλαδή για περίοδο 55 μηνών·

— έναντι της Lafarge, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 19 Μαΐου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4328), δηλαδή για περίοδο 76 μηνών·

— έναντι της Unicem, από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 3 Απριλίου 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4341), δηλαδή για περίοδο 67 μηνών·

— έναντι της Valenciana, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 13 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4344), δηλαδή για περίοδο 16,5 μηνών·

— έναντι της Asland, από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 31 Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4352), δηλαδή για περίοδο 12 μηνών·

— έναντι της Uniland, από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4357), δηλαδή για περίοδο 26 μηνών·

— έναντι της Cimpor και της Secil, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 24 Απριλίου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4368 και 4371, αντιστοίχως), δηλαδή για περίοδο 40 μηνών·

— έναντι της Italcementi, από τις 19 Μαρτίου 1984 έως τις 3 Απριλίου 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4380), δηλαδή για περίοδο 96,5 μηνών·

— έναντι της Holderbank, από τις 28 Μαΐου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4384), δηλαδή για περίοδο 29,5 μηνών·

— έναντι της Hornos Ibéricos, από την 1η Ιανουαρίου 1986 έως τις 19 Μαΐου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4387), δηλαδή για περίοδο 40,5 μηνών·

— έναντι της Aker και της Euroc, από τις 9 Ιουνίου 1986 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4393 και 4397, αντιστοίχως), δηλαδή για περίοδο 29 μηνών·

— έναντι της Cementir, από τις 14 Ιανουαρίου 1983 έως τις 3 Απριλίου 1992 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4401), δηλαδή για περίοδο 110,5 μηνών·

— έναντι της Blue Circle, από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως τις 7 Νοεμβρίου 1988 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4406), δηλαδή για περίοδο 59,5 μηνών·

— έναντι της Χαλκίς, από τις 18 Νοεμβρίου 1983 έως την 1η Σεπτεμβρίου 1986 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4416), δηλαδή για περίοδο 33,5 μηνών.

4815 Κατά συνέπεια, θα πρέπει να μειωθεί αναλόγως το επιβληθέν στις εν λόγω προσφεύγουσες πρόστιμο (βλ., κατωτέρω, σκέψη 5115), δεδομένου ότι, έναντι εκάστης των επιχειρήσεων, το πρόστιμο θα αναχθεί στο τμήμα της συνολικής διάρκειας των 122 μηνών που αντιπροσωπεύει την πραγματική διάρκεια της συμμετοχής της, σύμφωνα με τη μέθοδο υπολογισμού που εφάρμοσε η Επιτροπή στους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως των οποίων η συμμετοχή δεν διήρκεσε, όπως διαπίστωσε, καθόλη την περίοδο αναφοράς.

VI — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου*

4816 Η Dyckerhoff προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν προέβη στην εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως που διέπραξε εκάστη επιχείρηση για τον καθορισμό των προστίμων τα οποία αφορά το άρθρο 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4817 Πάντως, η Dyckerhoff δεν προβάλλει, προς στήριξη της επικρίσεώς της, κανένα στοιχείο ικανό να αναιρέσει τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι μετέσχε στην παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου καθόλη την περίοδο που ελήφθη υπόψη στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή από τις 6 Μαΐου 1982 έως τις 26 Μαΐου 1988. Κατά συνέπεια, βασίμως η Επιτροπή έλαβε υπόψη την εν λόγω διάρκεια παραβάσεως κατά τον καθορισμό του προστίμου.

4818 Η Ciments français ισχυρίζεται ότι αποχώρησε από τη WCC τον Οκτώβριο του 1988.

4819 Πάντως, η παράβαση για την οποία επιβάλλεται κύρωση στην αγορά του λευκού τσιμέντου θεωρήθηκε ότι διήρκησε μέχρι τις 26 Μαΐου 1988 (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 7 και παράγραφος 65, σημείο 4, τελευταίο εδάφιο). Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Ciments français είναι αλυσιτελής.

4820 Επομένως, πρέπει να απορριφθούν οι εξεταοθέντες λόγοι ακυρώσεως.

VII — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παραβάσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κατά την εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου*

4821 Ορισμένες προσφεύγουσες αμφισβητούν την ορθότητα των στοιχείων που προβάλλει η Επιτροπή στην παράγραφο 65, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι η παράβαση που αφορά τη συμφωνία Cembureau παρουσίαζε ιδιαίτερη σοβαρότητα. Το επιχείρημα αυτό αφορά την ελαφρυντική περίσταση που λαμβάνεται υπόψη στην παράγραφο 65, σημείο 6. Ορισμένες προσφεύγουσες επικαλούνται περιστάσεις τις οποίες αγνόησε η Επιτροπή κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως αυτής.

Επί των επιβαρυντικών περιστάσεων που λαμβάνονται υπόψη στην παράγραφο 65, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως

4822 Στην παράγραφο 65, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επιβεβαιώνει:

«Προκειμένου να καθοριστεί το συνολικό ποσό των προστίμων, η Επιτροπή έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η παράβαση την οποία συνιστούν η συμφωνία ή αρχή Cembureau και οι διάφορες πράξεις εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας παρουσιάζει ιδιαίτερη σοβαρότητα, και δικαιολογεί την επιβολή σημαντικών προστίμων, για τους εξής λόγους:

— η σύμπραξη σε θέματα κατανομής αγορών και ανταλλαγής πληροφοριών για τον σκοπό αυτό αποτελεί αυτή καθεαυτή σοβαρότατο περιορισμό του ανταγωνισμού,

— η αγορά του τσιμέντου συνιστά βασικό βιομηχανικό τομέα, πολύ σημαντικό για τη βιομηχανία των οικοδομικών και τεχνικών έργων και την οικονομία γενικότερα,

— οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετέχουν στις παραβάσεις αποτελούν το σύνολο σχεδόν της αγοράς τσιμέντου της Κοινότητας, μιας αγοράς στην οποία άλλωστε δεν εντάσσονται νέα μέλη,

— η σύμπραξη θεσμοθετήθηκε στους κόλπους διεθνών οργανώσεων ή ενώσεων και διμερών ή πολυμερών επαφών που σκοπό είχαν τη ρύθμιση και την οργάνωση της αγοράς του τσιμέντου,

— παρά το γεγονός ότι η σύμπραξη υλοποιήθηκε σε θεσμικό πλαίσιο το οποίο είχε επίσης νόμιμους σκοπούς, οι επιχειρήσεις εξέφρασαν, όταν επρόκειτο για συμπεριφορές που μπορούσαν να παραβιάσουν τους κανόνες του ανταγωνισμού, τη βούληση να περιβάλουν με το απόρρητο τις πράξεις ή/και τις αποφάσεις τους (βλ. ειδικότερα [παραγράφους] 19 και [24] έως 28). Ακόμη και όταν υπήρχε πρόβλεψη για κοινοποίηση ορισμένων πρακτικών στην Επιτροπή, η κοινοποίηση αυτή δεν έλαβε χώρα (βλ. [παράγραφο] 26).»

4823 Πρώτον, η Lafarge προσάπτει στην Επιτροπή ότι προέβη σε αυθαίρετη συνολική εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως. Οι σκέψεις που διατυπώθηκαν στην παράγραφο 65, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, έστω και αν θεωρηθούν ορθές, ανάγονται μόνο στην κύρια παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατόν να ισχύσουν για τα μέτρα εφαρμογής της παραβάσεως αυτής.

4824 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, στην αγορά του κοινού τσιμέντου, τα πρόστιμα επιβλήθηκαν λόγω της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι επιβαρυντικές περιστάσεις τις οποίες αφορά το άρθρο 65, σημείο 5, αναφέρονται, κατά συνέπεια, ακριβώς στην εν λόγω παράβαση. Κατά τα λοιπά, η Lafarge δεν παρέχει, στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας αυτής, κανένα στοιχείο προς στήριξη του ισχυρισμού που αποσκοπεί στον αποκλεισμό της εφαρμογής των εν λόγω επιβαρυντικών περιστάσεων στα μέτρα εκτελέσεως της παραβάσεως αυτής. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

4825 Δεύτερον, η Lafarge αμφισβητεί την ορθότητα του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι η αγορά του τσιμέντου συνιστά βασικό βιομηχανικό τομέα πολύ σημαντικό για τη βιομηχανία των οικοδομικών έργων (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 5, δεύτερη περίπτωση). Ισχυρίζεται ότι, από πλευράς αξίας, η αγορά αυτή αντιπροσωπεύει ένα ελάχιστο ποσοστό.

4826 Πάντως, δεν μπορεί ευλόγως να αμφισβητηθεί ότι το τσιμέντο συνιστά βασικό προϊόν για τη βιομηχανία των οικοδομικών έργων και, κατά συνέπεια, για την οικονομία γενικότερα. Επομένως, ο ισχυρισμός της Lafarge πρέπει να απορριφθεί.

4827 Τρίτον, η Blue Circle υποστηρίζει ότι κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν παρέχει τη δυνατότητα θεμελιώσεως του ισχυρισμού ότι οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις επιχειρήσεων που μετέσχαν στην παράβαση αντιπροσώπευαν πρακτικά το σύνολο της κοινοτικής αγοράς τσιμέντου. Αντιθέτως, ο ισχυρισμός αυτός αναιρείται από το γεγονός ότι η Επιτροπή απέσυρε τις αιτιάσεις που είχε διατυπώσει κατά 18 Ευρωπαίων τσιμεντοπαραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 4, σημείο 1).

4828 Πάντως, η παράβαση που συνδέεται με τη συμφωνία Cembureau ενέπλεξε τους κυριότερους Ευρωπαίους τσιμεντοπαραγωγούς, το σύνολο των επαγγελματικών ενώσεων που αντιπροσωπεύουν τις αγορές της Κοινότητας, καθώς και την ευρωπαϊκή ένωση Cembureau. Επομένως, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις επιχειρήσεων που είχαν μετάσχει στην παράβαση αυτή αντιπροσώπευαν «το σύνολο σχεδόν της κοινοτικής αγοράς του τσιμέντου» (προσβαλλομένη

απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 5, τρίτη περίπτωση). Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Blue Circle πρέπει να απορριφθεί.

4829 Τέταρτον, η Cememtir αντικρούει τον ισχυρισμό ότι η σύμπραξη θεσμοθετήθηκε στους κόλπους διεθνών οργανισμών. Ισχυρίζεται ότι οι επαγγελματικοί οργανισμοί στους οποίους προσχώρησε δεν εξυπηρετούσαν σκοπό που θίγει τον ανταγωνισμό.

4830 Πάντως, πρέπει να υπομνηστεί ότι η Cementir παρέστη, ως άμεσο μέλος της Cembureau, στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 7ης Νοεμβρίου 1984, κατά τις οποίες συνήφθη η συμφωνία Cembureau. Έλαβε μέρος, στο πλαίσιο της σχετικής με την ETF συμφωνίας, στη συλλογική στρατηγική που αποσκοπούσε στην εξάλειψη των εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, ειδικότερα των προερχομένων από την Ελλάδα. Μετέσχε, από το 1984 έως το 1988, στο σύστημα περιοδικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που ίσχυαν στο επίπεδο της Cembureau, προκειμένου να διευκολύνει την εκτέλεση της συμφωνίας Cembureau. Επομένως, μπορεί να της αντιταχθεί η επιβαρυντική περίσταση που αντλείται από τον θεσμοθετημένο χαρακτήρα της συμπράξεως.

4831 Η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι διατήρησε την επιφανειακή εικόνα θεσμοθετημένης συμπράξεως, ενώ είχε παραιτηθεί από τις αιτιάσεις ως προς τις εθνικές παραβάσεις και τις αιτιάσεις που αφορούσαν τη σύμπραξη μεταξύ Ευρωπαίων και Βρετανών παραγωγών.

4832 Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, από τον διενηργηθέντα έλεγχο της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, παρά την προβαλλομένη παραίτηση από τις ως άνω αιτιάσεις, η Επιτροπή απέδειξε ότι η σύμπραξη στην εφαρμογή της οποίας μετέσχε η Blue Circle στην αγορά του κοινού τσιμέντου θεσμοθετήθηκε στους κόλπους της ETF και της EPC.

4833 Πέμπτον, η Lafarge, η Aker και η Euroc αρνούνται κάθε στρατηγική αποκρύψεως. Η Lafarge υπενθυμίζει τις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν ήδη από το 1973 με την Επιτροπή, ιδίως ως προς το ζήτημα του συστήματος των σημείων βάσεως. Ισχυρίζεται επίσης ότι οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν όταν ανέκυψε το πρόβλημα που συνδέεται με τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδας προέρχονταν από πολιτικά διαβήματα που αποσκοπούσαν ακριβώς να ευαισθητοποιήσουν την Επιτροπή στο πρόβλημα αυτό. Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι οι οικείες επιχειρήσεις δεν είχαν κανένα λόγο να αποκρύψουν τις ενέργειές τους, εφόσον δεν είχαν αντιληφθεί ότι αυτές ήσαν αντίθετες προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Κατά τις προσφεύγουσες, τον ισχυρισμό της Επιτροπής αντικρούει ο μεγάλος αριθμός εγγράφων που αυτή συγκέντρωσε κατά τους ελέγχους της.

4834 Η Unicem ισχυρίζεται ότι τα στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή στην παράγραφο 65, σημείο 5, πέμπτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως για να καταστήσει σαφή τη βούληση των μερών να εξακολουθήσουν να περιβάλλουν με το απόρρητο τις πράξεις τους δεν την αφορούν.

4835 Η Cementir υποστηρίζει ότι κανένα έγγραφο του φακέλου δεν αποδεικνύει την ύπαρξη βουλήσεως αποκρύψεως εκ μέρους της.

4836 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η Aker, η Euroc και η Cementir συμμερίστηκαν, κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983, την κοινή βούληση των μετεχόντων να περιβάλουν με το απόρρητο τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψη 976).

4837 Οι Lafarge, Unicem, Aker και Euroc μετέσχαν στη συμφωνία περί ιδρύσεως της ETF και σε μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς. Τα διάφορα εν λόγω μέτρα αποσκοπούσαν στην εξουδετέρωση των αποσταθεροποιητικών εισαγωγών στη δυτική Ευρώπη, ειδικότερα των εισαγωγών προελεύσεως Ελλάδος. Ενώ προτάθηκε, κατά την κατάρτιση του εγγράφου Zurich/Céligny, να ενημερωθεί η Επιτροπή για τις συλλογικές δράσεις που προβλέπονταν προς τον σκοπό αυτό (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 25, σημείο 7· έγγραφο αριθ. 33.126/18779), καμία επιχείρηση δεν μπόρεσε να αποδείξει ότι αυτό πράγματι συνέβη, όσον αφορά τα προμνημονευθέντα μέτρα.

4838 Η Lafarge, η Aker και η Euroc συμμετείχαν επίσης στη συμφωνία περί ιδρύσεως της Interciment. Ενώ διάφορες νομικές γνωμοδοτήσεις συνιστούσαν να κοινοποιηθεί αυτή στην Επιτροπή λόγω του προδήλως πρανόμου σκοπού της, η κοινοποίηση αυτή ουδέποτε πραγματοποιήθηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2984).

4839 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι βασίμως η Επιτροπή έλαβε υπόψη κατά των Lafarge, Unicem, Aker, Euroc και Cementir την επιβαρυντική περίσταση που αντλείται από τη βούληση αποκρύψεως των διαπραχθεισών παραβάσεων.

Επί της ελαφρυντικής περιστάσεως που διαπιστώνεται στην παράγραφο 65, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως

4840 Στην παράγραφο 65, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ορίζει τα εξής:

«Η Επιτροπή, καθορίζοντας το ύψος των προστίμων, έλαβε υπόψη το γεγονός ότι οι κοινοτικές επιχειρήσεις έπρεπε να αντιμετωπίσουν, στη διάρκεια της εξεταζομένης περιόδου σημαντικές και απρόβλεπτες εισαγωγές τσιμέντου, τη στιγμή που η κοινοτική βιομηχανία κατέβαλε προσπάθειες προκειμένου να βγει από την δυσμενή οικονομική συγκυρία.»

4841 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει την επίπτωση της εν λόγω ελαφρυντικής περιστάσεως στον υπολογισμό του προστίμου που της επιβλήθηκε.

4842 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να αξιολογήσει, κατά τον καθορισμό των προστίμων, τους διάφορους παράγοντες που λαμβάνει υπόψη κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως.

Επί της μη λήψεως υπόψη ορισμένων ελαφρυντικών περιστάσεων

Α — Μέγεθος και επιρροή στην αγορά της παρανομούσας επιχειρήσεως

4843 Οι Vicat, Uniland, Irish Cement, Cimpor, Secil, Hornos Ibéricos και Cementir προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η επιρροή τους στην αγορά ήταν περιορισμένη λόγω του μικρού μεγέθους τους, του μικρού τμήματος της αγοράς που κατείχαν και του μικρού κύκλου εργασιών τους.

4844 Επικαλούμενη την απόφαση Boël κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 (σκέψη 131), η Vicat προσθέτει ότι η ιδιότητα του μετόχου έχει οικογενειακό χαρακτήρα και δεν αποτελεί τμήμα ισχυρής οικονομικής μονάδας. Η Irish Cement διευκρινίζει ότι δεν ελέγχεται από καμία άλλη ευρωπαϊκή επιχείρηση και ότι δεν ελέγχει καμία άλλη ευρωπαϊκή επιχείρηση. Η Cementir ισχυρίζεται ότι δεν διατηρεί καμία σχέση με τις μονάδες παραγωγής τσιμέντου που βρίσκονται σε άλλες χώρες.

4845 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, μεταξύ των στοιχείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να εκτιμηθεί η σοβαρότητα μιας παραβάσεως, ενδέχεται να περιλαμβάνονται το μέγεθος και η οικονομική ισχύς της επιχειρήσεως και, κατά συνέπεια, η επιρροή που αυτή άσκησε ενδεχομένως στην αγορά (βλ. αποφάσεις Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψεις 120 και 129, και IAZ κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1320, σκέψη 52).

4846 Εν προκειμένω, από τις ενδείξεις που η Επιτροπή κοινοποίησε στο Πρωτοδικείο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι αυτή επέβαλε στις επιχειρήσεις πρόστιμο υπολογισθέν ανάλογα με τον κύκλο εργασιών τους. Επιπλέον, από τις ενδείξεις αυτές προκύπτει ότι στις Vicat, Uniland, Irish Cement, Cimpor, Secil, Hornos Ibéricos και Cementir επιβλήθηκε πρόστιμο που υπολογίστηκε βάσει του δικού τους κύκλου εργασιών, ενώ στις επιχειρήσεις που βρίσκονταν επικεφαλής ομάδας επιχειρήσεων κατά την οικεία περίοδο επιβλήθηκε πρόστιμο υπολογισθέν βάσει του ενοποιημένου κύκλου εργασιών. Κατά συνέπεια, τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις επιχειρήσεις είναι ανάλογα του μεγέθους τους, της οικονομικής ισχύος τους και, κατά συνέπεια, της επιρροής τους στην αγορά.

4847 Όσον αφορά τη φύση της ιδιότητας του μετόχου, αποτελεί στοιχείο που δεν ασκεί καμία επιρροή στην εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως που διέπραξε μια επιχείρηση κατά τον καθορισμό του προστίμου της.

4848 Τέλος, στην απόφαση Boël κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353, την οποία επικαλείται η Vicat, το Πρωτοδικείο ήρε απλώς την άνιση μεταχείριση την οποία υπέστη η επίμαχη επιχείρηση σε σχέση με επιχειρήσεις στις οποίες, καίτοι δεν ανήκαν σε οικονομικές ομάδες λιγότερο ισχυρές από αυτή στην οποία ανήκε η εν λόγω επιχείρηση, η Επιτροπή αναγνώρισε το πλεονέκτημα ελαφρυντικής περιστάσεως αντληθείσας από το γεγονός ότι τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα της παράνομης συμπεριφοράς τους ήσαν περιορισμένα, λόγω του ότι δεν ανήκαν σε ισχυρή οικονομική ομάδα (βλ. σκέψεις 131 και 132 της αποφάσεως). Κατά συνέπεια, η Vicat δεν μπορεί να στηριχθεί στην απόφαση αυτή για να υποστηρίξει ότι η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές που συνάγονται από τη νομολογία καθόσον δεν μείωσε το πρόστιμό της λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η εν λόγω επιχείρηση δεν ανήκε σε ισχυρή οικονομική ομάδα.

4849 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών επιχειρήσεων.

4850 Η Ciments luxembourgeois θεωρεί ότι το ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε είναι απολύτως ανεπιεικές, στο μέτρο που ο κύκλος εργασιών της το 1991 ανήλθε σε 1 764 000 000 φράγκα Λουξεμβούργου (LUF).

4851 Πάντως, καθόσον με τον ισχυρισμό αυτό προσάπτεται στην Επιτροπή ότι επέβαλε στη Ciments luxembourgeois δυσανάλογο πρόστιμο σε σχέση με το μικρό μέγεθος του κύκλου εργασιών της, πρέπει αυτός να απορριφθεί για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 4846.

Β — Έλλειψη ή μικρή σημασία των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων των παραβάσεων

4852 Ορισμένες προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη την έλλειψη ή, τουλάχιστον, τη μικρή σημασία των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων, πραγματικών ή δυνητικών, των συνιστωσών παράβαση συμπεριφορών που τους προσάπτονται.

4853 Η Vicat υποστηρίζει ότι το αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα της εναρμονισμένης πρακτικής την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως ήταν ήσσονος σημασίας, ενόψει της μικρής αντιπροσωπευτικότητας των δύο επιμάχων επιχειρήσεων, αφενός, και του περιορισμένου χαρακτήρα των πωλήσεών της στη γεωγραφική ζώνη που αφορούν οι επίδικες επαφές της με την Buzzi αφετέρου. Προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν προέβη σε ανάλυση της αγοράς και του βαθμού επηρεασμού του ανταγωνισμού στην περιφερειακή αγορά της νότιας Γαλλίας.

4854 Η Aalborg και η Italcementi προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη ότι η συμμετοχή τους στην παράβαση δεν είχε καμία συνέπεια στην αγορά. Η Italcementi προσθέτει ότι, ενόψει των χαρακτηριστικών της ιταλικής αγοράς και της δικής της συμπεριφοράς, η συμφωνία Cembureau θα είχε την ίδια φύση, την ίδια έκταση, την ίδια διάρκεια και τις ίδιες συνέπειες με αυτές που περιγράφονται στην προσβαλλομένη απόφαση, αν η Επιτροπή δεν είχε διαπιστώσει τη συμμετοχή της.

4855 Η Unicem προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν δέχθηκε ότι η συμπεριφορά της δεν είχε προκαλέσει καμία ζημία στους καταναλωτές. Πράγματι, η συμπεριφορά αυτή δεν εμπόδισε τη συνεχή αύξηση, μεταξύ 1986 και 1991, των εισαγωγών στην Ιταλία τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος.

4856 Η Asland ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιλαμβάνει κανένα χωρίο όσον αφορά τα πραγματικά αποτελέσματα της διαπιστωθείσας παραβάσεως. Προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξέτασε τα αποτελέσματα αυτά, με αποτέλεσμα να στερηθεί σημαντικού στοιχείου εκτιμήσεως της σοβαρότητας των εν λόγω ενεργειών. Πράγματι, η ανάλυση αυτή θα είχε ως συνέπεια, κατά την Asland, να διαπιστώσει η Επιτροπή ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου είχε αυξηθεί από το 1985.

4857 Η Irish Cement εμμένει στην έλλειψη αντίθετου προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματος της συμμετοχής της στις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση.

4858 Η Cimpor προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν συνέκρινε τα πραγματικά αποτελέσματα της συμμετοχής της στην παράβαση προς τα αποτελέσματα που συνδέονται με τη συμμετοχή των λοιπών ενεχομένων επιχειρήσεων.

4859 Η Secil προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τις πραγματικές συνέπειες της συμμετοχής της στην παράβαση.

4860 Η Cementir ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, καθόσον δεν έλαβε υπόψη τις ιδιαιτερότητες της αγοράς του τσιμέντου, δεν διαπίστωσε ότι, από την ίδια τη φύση των σχέσεων ανταγωνισμού που υφίσταντο στην αγορά αυτή, τα περιοριστικά αποτελέσματα που μπορούσαν ενδεχομένως να προκύψουν από τις διαπιστωθείσες παραβάσεις είχαν κατ' ανάγκη περιθωριακή σημασία, περιοριζόμενη στη μείωση των ανταλλαγών που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν στις παραμεθόριες ζώνες μεταξύ των περιφερειακών αγορών.

4861 Η Blue Circle προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι, κατά τον χρόνο που διήρκησε η παράβαση, οι ενδοκοινοτικές εμπορικές ροές είχαν αυξηθεί ουσιωδώς και ότι οι εισαγωγές

τσιμέντου στο Ηνωμένο Βασίλειο είχαν αυξηθεί, παρά το γεγονός ότι οι εισαγωγές αυτές βαρύνονταν με σημαντικούς περιορισμούς, ανεξάρτητους οιασδήποτε παράνομης συμπεριφοράς.

4862 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, για να διαπιστωθεί ότι μια συμφωνία είναι αντίθετη προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι η επίμαχη συμφωνία είχε αποτέλεσμα που θίγει τον ανταγωνισμό. Η διαπίστωση ότι με την εν λόγω συμφωνία επιδιωκόταν σκοπός αντίθετος προς τον ανταγωνισμό αρκεί για να την καταστήσει αντίθετη προς την προπαρατεθείσα διάταξη της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 837 νομολογία).

4863 Όσον αφορά τα πρόστιμα, η εκτίμηση των συνεπειών μιας παραβάσεως μπορεί να ασκήσει επιρροή όταν η Επιτροπή στηρίζεται ακριβώς, όσον αφορά την αξιολόγηση της σοβαρότητας της επίμαχης παραβάσεως, στα αποτελέσματα αυτά και δεν μπορεί να τα αποδείξει ή να προβάλει σοβαρούς λόγους για τους οποίους πρέπει αυτά να ληφθούν υπόψη.

4864 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνηστεί ότι, στην παράγραφο 65, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν επικαλείται, για να καταλήξει στην ιδιαίτερη σοβαρότητα της συμφωνίας Cembureau, το γεγονός ότι η συμφωνία αυτή είχε θίγοντα τον ανταγωνισμό αποτελέσματα. Υπογραμμίζει, ορθώς, ότι η σύμπραξη σε θέματα κατανομής αγορών και ανταλλαγής πληροφοριών για τον σκοπό αυτό αποτελεί αυτή καθεαυτή σοβαρότατο περιορισμό του ανταγωνισμού (παράγραφος 65, σημείο 5, πρώτη περίπτωση).

4865 Βεβαίως, από το άρθρο 65, σημείο 9, προκύπτει ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί η αντίστοιχη ευθύνη των οικείων επιχειρήσεων, η Επιτροπή στηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, στις συνέπειες των μέτρων που είχαν λάβει για την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau. Κατά συνέπεια, θεωρεί ότι τη μεγαλύτερη ευθύνη φέρουν οι επιχειρήσεις που είχαν μετάσχει σε μέτρα εφαρμογής «που είχαν άμεσα αποτελέσματα που έτειναν στη στεγανοποίηση των εγχώριων αγορών» (ίδιο σημείο, στοιχείο α). Αντιθέτως, έκρινε λιγότερο σοβαρή την ευθύνη των επιχειρήσεων που είχαν απλώς μετάσχει σε μέτρα διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής σε τρίτες χώρες, για τον λόγο ότι τα μέτρα αυτά είχαν «λιγότερο άμεσα αποτελέσματα ως προς την προστασία των εγχωρίων αγορών» (ίδιο σημείο, στοιχείο α, πρώτη περίπτωση).

4866 Οι τελευταίες αυτές σκέψεις δεν μπορούν πάντως να θεωρηθούν ως ανάλυση των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων τα οποία παρατηρήθηκαν κατόπιν της παραβάσεως και τα οποία η Επιτροπή όφειλε να θεμελιώσει με συγκεκριμένες ενδείξεις. Στηρίζονται σε θεωρητική εκτίμηση, μη αμφισβητούμενη άλλωστε από τις προσφεύγουσες, των αποτελεσμάτων επί του ανταγωνισμού που συνδέονται εν δυνάμει με τις δύο αυτές κατηγορίες μέτρων.

4867 Η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθεί.

Γ — Συμπεριφορά επί της αγοράς κατά την οικεία περίοδο

4868 Η Vicat προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη την αυτονομία της εμπορικής στρατηγικής της που είχε ως άξονα κυρίως την ανάπτυξη ενός προϊόντος το οποίο ήταν η μόνη που κατασκεύαζε, του «Prompt».

4869 Πάντως, το στοιχείο αυτό δεν καταδεικνύει ότι η Vicat επιχείρησε να αποφύγει την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau κατά τον χρόνο μεταξύ της 11ης Μαΐου 1983 και της 23ης Απριλίου 1986, κατά τη διάρκεια του οποίου προσχώρησε στη συμφωνία αυτή με τη συμμετοχή της στην εναρμονισμένη πρακτική που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4316). Ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

4870 Η Asland προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν προσέδωσε, στην προσβαλλομένη απόφαση, καμία σημασία στη σύμφωνη με τον ανταγωνισμό συμπεριφορά της κατά την οικεία περίοδο. Παραπέμπει στους πίνακες οι οποίοι εκθέτουν τη συνεχή αύξηση, μεταξύ 1985 και 1991, των ανταλλαγών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και των λοιπών χωρών της Κοινότητας. Τονίζει επίσης τη συμμετοχή της στο κεφάλαιο της Hispacement, κοινής θυγατρικής περισσοτέρων Καταλανών παραγωγών που αποσκοπούσε στην προαγωγή του εμπορίου τσιμέντου εκτός της αγοράς της Καταλανίας.

4871 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η συμμετοχή της Asland στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί μόνο για το χρονικό διάστημα μεταξύ της 28ης Μαΐου 1986 και της 31ης Μαΐου 1987 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4352). Επομένως, οι ενδείξεις της Asland που αναφέρονται στον προγενέστερο της 28ης Μαΐου 1986 και στον μεταγενέστερο της 31ης Μαΐου 1987 χρόνο δεν ασκούν επί του παρόντος επιρροή.

4872 Άλλωστε, τα συνολικά δεδομένα που καθιστούν εμφανή συνεχή αύξηση, από το 1985, των εξαγωγών τσιμέντου από την Ισπανία προς τις λοιπές χώρες της Κοινότητας δεν αποδεικνύουν ότι η ίδια η Asland υιοθέτησε ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά.

4873 Τέλος, η συμφωνία Cembureau δεν απαγόρευε εντελώς το ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου. Αποσκοπούσε να εμποδίσει μόνον τις «ανεξέλεγκτες» εξαγωγές που μπορούσαν να αποσταθεροποιήσουν τις αγορές. Δεν απέκλειε τις εξαγωγές παραδοσιακού χαρακτήρα, και μάλιστα διαρθρωτικού (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1121).

4874 Στο πλαίσιο αυτό, οι περιστάσεις που προβάλλει η Asland δεν μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αποδεικνύουν τη βούλησή της να αποφύγει την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau κατά τον χρόνο κατά τον οποίο προσχώρησε στη συμφωνία αυτή.

4875 Επομένως, ο ισχυρισμός της Asland πρέπει να απορριφθεί.

4876 Η Cementir προσάπτει στην Επιτροπή ότι παρέλειψε συστηματικά να λάβει υπόψη την πολιτική την οποία είχε πράγματι υιοθετήσει στην αγορά κατά τη διάρκεια της οικείας περιόδου. Η Επιτροπή δεν απέδειξε ούτε ότι η πολιτική της Cementir αντικατόπτριζε το αποτέλεσμα των διαπιστωθεισών συμπράξεων. Πράγματι, η συμμετοχή της στις συμφωνίες που συνήφθησαν με την Calcestruzzi δεν είχε και δεν μπορούσε να έχει την παραμικρή συνέπεια για τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, οι οποίες είχαν αυξηθεί αισθητά από το 1987.

4877 Πάντως, η Cementir δεν προβάλλει, προς στήριξη του ισχυρισμού της, κανένα στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι προσπάθησε να αποφύγει τη συμφωνία Cembureau κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 3ης Απριλίου 1992, κατά το οποίο προσχώρησε στην εν λόγω συμφωνία. Η αισθητή αύξηση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στην Ιταλία δεν μπορεί, συναφώς, να θεωρηθεί αποκαλυπτική της βουλήσεώς της να διαφοροποιηθεί από τη συμφωνία αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4401). Σημαίνει επιπλέον ότι τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής, στα οποία η Cementir, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 3283 έως 3290 και 3343 έως 3396, μετέσχε κατόπιν της εμφανίσεως του προβλήματος που συνδέεται με τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στη δυτική Ευρώπη, δεν προκάλεσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα στην ιταλική αγορά. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Cementir πρέπει να απορριφθεί.

Δ — Έλλειψη οφέλους από την παράβαση

4878 Η Vicat και η Ciments français προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι δεν άντλησαν κανένα όφελος από τις παραβάσεις που τους προσάπτονται.

4879 Η Lafarge ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τους κανόνες που η ίδια διατύπωσε, ιδίως στην *XXIn Έκθεση για την πολιτική του ανταγωνισμού*, κατά τους οποίους το χρηματοοικονομικό όφελος που οι διωκόμενες επιχειρήσεις άντλησαν από την παράβαση θα είναι στο μέλλον το καθοριστικό στοιχείο για τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου.

4880 Η Irish Cement προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε, ούτε καν προσπάθησε να αποδείξει, ότι είχε αντλήσει ή επιχείρησε να αντλήσει οποιοδήποτε όφελος από το αποτέλεσμα των παρανόμων δραστηριοτήτων της.

4881 Πάντως, το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν αποκόμισε κέρδος από την παράβαση δεν μπορεί να συνιστά εμπόδιο στην επιβολή προστίμου, άλλως αυτό θα έχανε τον αποτρεπτικό χαρακτήρα του (βλ. απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 779, σκέψη 53). Επομένως, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη, προκειμένου να καθορίσει τα πρόστιμα, να

αποδείξει ότι η παράβαση προσπόρισε παράνομο όφελος στις οικείες επιχειρήσεις, ούτε να λάβει υπόψη, ενδεχομένως, την έλλειψη κέρδους από την παράβαση.

4882 Η εκτίμηση του παρανόμου κέρδους που αντλήθηκε από την παράβαση μπορεί, βεβαίως, να έχει σημασία αν η Επιτροπή στηρίζεται ακριβώς στο κέρδος αυτό για να αξιολογήσει τη σοβαρότητα της εν λόγω παραβάσεως και/ή να υπολογίσει τα πρόστιμα.

4883 Τούτο δεν ισχύει πάντως εν προκειμένω. Στην παράγραφο 65, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν επικαλείται την ύπαρξη κέρδους που συνδέεται με τη συμφωνία Cembureau για να καταλήξει στην ιδιαίτερη σοβαρότητα της παραβάσεως αυτής. Όπως τονίστηκε (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4846), υπολόγισε τα πρόστιμα βάσει του κύκλου εργασιών των οικείων επιχειρήσεων.

4884 Όσον αφορά τη Lafarge πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί ότι, στην *XXIή Έκθεση περί της πολιτικής του ανταγωνισμού*, η Επιτροπή αναφέρει τα εξής (σ. 120):

«Για να καθορίσει το ύψος του προστίμου, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη όλα τα πραγματικά στοιχεία που ασκούν επιρροή. Το οικονομικό όφελος που άντλησαν από την παράβασή τους οι επιχειρήσεις που παρέβησαν τους κανόνες του ανταγωνισμού θα καταστεί ένα στοιχείο όλο και περισσότερο καθοριστικό. Κάθε φορά που η Επιτροπή θα μπορέσει να αξιολογήσει το εν λόγω παράνομο κέρδος, έστω κατά προσέγγιση, θα το λάβει υπόψη για να υπολογίσει το πρόστιμο.»

4885 Οι ενδείξεις αυτές δεν σημαίνουν ότι η Επιτροπή ανέλαβε εφεξής την υποχρέωση να αποδείξει σε κάθε περίπτωση, προκειμένου να καθορίσει το πρόστιμο, το οικονομικό όφελος που συνδέεται με τη διαπιστωθείσα παράβαση. Εκφράζουν απλώς τη βούλησή της να λάβει περισσότερο υπόψη το στοιχείο αυτό και να το θεωρήσει ως βάση του υπολογισμού των προστίμων, καθόσον ήταν σε θέση να το αξιολογήσει, έστω και κατά προσέγγιση. Τούτο όμως δεν συνέβη εν προκειμένω.

4886 Ενόψει των προηγουμένων σκέψεων, οι ισχυρισμοί της Vicat, της Lafarge και της Irish Cement ως προς το σημείο αυτό πρέπει να απορριφθούν.

Ε — Κατάσταση της αγοράς του τσιμέντου κατά την οικεία περίοδο

4887 Η Irish Cement ισχυρίζεται ότι υπήρξε θύμα, από το 1982 έως το 1986, σημαντικού ντάμπινγκ στην εγχώρια αγορά της, εκ μέρους εξαγωγέων τρίτων χωρών, πράγμα που την ώθησε εξάλλου να καταθέσει

καταγγελία στην Επιτροπή. Η Hornos Ibéricos προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τη γενική κατάσταση της αγοράς του τσιμέντου κατά την οικεία περίοδο.

4888 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, στην παράγραφο 65, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαλαμβάνει τα εξής: «Η Επιτροπή, καθορίζοντας το ύψος των προστίμων, έλαβε υπόψη το γεγονός ότι οι κοινοτικές επιχειρήσεις έπρεπε να αντιμετωπίσουν, στη διάρκεια της εξεταζομένης περιόδου, σημαντικές και απρόβλεπτες εισαγωγές τσιμέντου, τη στιγμή που η κοινοτική βιομηχανία κατέβαλλε προσπάθειες προκειμένου να βγει από τη δυσμενή οικονομική συγκυρία.»

4889 Κληθείσα να διευκρινίσει τον ισχυρισμό αυτό κατά τη διαδικασία, διευκρίνισε (απάντηση της 6ης Ιουλίου 1998 σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου) τα εξής:

«Η μνεία, στην παράγραφο 65, σημείο 6, της αποφάσεως, των "σημαντικών και απρόβλεπτων εισαγωγών τσιμέντου" αναφέρεται στις εισαγωγές προελεύσεως τρίτων χωρών. Κατά τη διάρκεια της παραβάσεως, υπήρξαν κυρίως μεγάλες εισαγωγές προελεύσεως Τυνησίας, Τουρκίας και Ρουμανίας, κατά των οποίων κατατέθηκαν καταγγελίες αντιντάμπινγκ.»

4890 Κατά τη συνεδρίαση, η Irish Cement διευκρίνισε ότι αναφερόταν στις εισαγωγές προελεύσεως Ανατολικής Γερμανίας και Ισπανίας.

4891 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι οι διευκρινίσεις της Επιτροπής καταδεικνύουν ότι τα παραδείγματα που συνδέονται με τις εισαγωγές προελεύσεως Τυνησίας, Τουρκίας και Ρουμανίας είναι ενδεικτικά και όχι εξαντλητικά.

4892 Επιπλέον, εφόσον μια απόφαση αποτελεί ένα σύνολο, κάθε μέρος της πρέπει να διαβάζεται υπό το φως των άλλων (βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, T-150/89, Martinelli κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1165, σκέψη 66, και της 11ης Δεκεμβρίου 1996, T-49/95, Van Megen Sports κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1799, σκέψη 51). Οι σκέψεις που διατυπώθηκαν στην παράγραφο 65, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει επίσης να ερμηνευθούν υπό το φως των αναλύσεων που περιλαμβάνονται στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών, οι οποίες εξετάζουν τα προβλήματα που προκάλεσαν, κατά την περίοδο στην οποία αναφέρεται η Irish Cement, οι εισαγωγές προελεύσεως Ανατολικής Γερμανίας και Ισπανίας (βλ. παραγράφους 18, σημεία 2 και 3, και 19, σημεία 9 και 10).

4893 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, οι συλλογισμοί της Irish Cement και της Hornos Ibéricos πρέπει να απορριφθούν.

ΣΤ — Νόμιμη άμυνα

4894 Οι Ciments français, Lafarge, Unicem, Hornos Ibéricos και Blue Circle προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι τα μέτρα που ελήφθησαν κατά των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος οφείλονταν σε αντίδραση νόμιμης άμυνας έναντι των συνθηκών αθέμιτου ανταγωνισμού υπό τις οποίες πραγματοποιούνταν οι εισαγωγές αυτές. Προσάπτουν στην Επιτροπή την αδράνειά της και την έλλειψη αποτελεσματικότητας των ενεργειών της έναντι των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατά τον χρόνο εκείνο από τις ελληνικές αρχές στην ελληνική τσιμεντοβιομηχανία.

4895 Επικαλούμενες την απόφαση AITEC κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 2554, η Ciments français, η Unicem και η Hornos Ibéricos ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν ανέλυσε ορθώς τις συνέπειες των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Επομένως, η καθής εκτίμησε εσφαλμένως τις δυσκολίες που προκάλεσαν οι εισαγωγές αυτές, οι οποίες είχαν επιδοτηθεί παρανόμως.

4896 Επί του ζητήματος αυτού, εκτός των προεκτεθέντων στις σκέψεις 2556 έως 2559, πρέπει να υπομνηστεί ότι, στην αγορά του κοινού τσιμέντου, επιβλήθηκε στις εν λόγω προσφεύγουσες το πρόστιμο που καθορίστηκε στο άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγω της παραβάσεως που συνδέεται με τη συμφωνία Cembureau, η οποία αποσκοπούσε στον σεβασμό των εγχωρίων αγορών και στη ρύθμιση των μεταφορών τσιμέντου από τη μια χώρα της Κοινότητας στην άλλη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1085).

4897 Η εμπλοκή τους στην παράβαση αυτή συνίστατο, εν όλω ή εν μέρει, σε παράνομες συμπεριφορές εντελώς άσχετες προς το πρόβλημα που συνδέεται με τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, ή των οποίων η έκταση υπερέβαινε το πλαίσιο του προβλήματος αυτού.

4898 Αφενός, η Unicem συμμετείχε σε περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές με σκοπό τη διευκόλυνση της εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau (άρθρο 2, παράγραφος 2). Η Lafarge συμμετείχε σε εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi σχετικά με την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία (άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α). Η Ciments français και η Lafarge έχουν εμπλακεί σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές όσον αφορά τη ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γερμανίας και της Γαλλίας (άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α). Οι Ciments français, Lafarge, Hornos Ibéricos και Blue Circle συμμετείχαν στη διαρκή εναρμονισμένη πρακτική στο πλαίσιο της EPC, όσον αφορά την ανάλυση της καταστάσεως των κοινοτικών αγορών, την κατανομή των αγορών των τρίτων χωρών, τον καθορισμό των τιμών για τα προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγές προς τρίτες χώρες, την ανταλλαγή εξατομικευμένων στοιχείων σχετικά με τις διαθέσιμες ποσότητες για εξαγωγή και τις πραγματοποιούμενες εξαγωγές προς τρίτες χώρες, με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές της Κοινότητας (άρθρο 6).

4899 Αφετέρου, καίτοι τα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της συμφωνίας σχετικά με την ETF ήσαν, βεβαίως, το αποτέλεσμα της απειλής που συνδέεται με τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος, πολλά από τα εν λόγω μέτρα επιδίωκαν παράνομο σκοπό που υπερέβαινε το πλαίσιο της υποθέσεως αυτής. Επομένως, η συμφωνία περί ιδρύσεως της ETF είχε ως αντικείμενο την εξάλειψη

κάθε διοχετεύσεως φθηνού τσιμέντου ικανής να αποσταθεροποιήσει τις ευρωπαϊκές αγορές (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2560). Η συμφωνία περί ιδρύσεως της Interciment είχε σκοπό την εφαρμογή των προτρεπτικών και αποτρεπτικών μέτρων έναντι των χωρών που απειλούσαν τη σταθερότητα των αγορών των χωρών μελών (άρθρο 4, παράγραφος 2).

4900 Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί, όσον αφορά τα μέτρα του άρθρου 4, παράγραφος 3, ότι μια επιχείρηση δεν μπορεί λυσιτελώς να προβάλει τον αμυντικό χαρακτήρα της συμφωνίας στην οποία μετέσχε, εφόσον χρησιμοποίησε μέτρα τα οποία δεν συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο για να προστατεύσει τις αγορές των μετεχόντων από τον ανταγωνισμό των παραγωγών άλλων κρατών μελών (απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 415, σκέψη 148).

4901 Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

Ζ — Συνεργασία κατά τη διοικητική διαδικασία

4902 Η Lafarge και η Valenciana προβάλλουν τη στάση συνεργασίας με την Επιτροπή που τήρησαν κατά τη διοικητική διαδικασία. Η Valenciana ισχυρίζεται ότι διευκόλυνε τους ελέγχους που διενήργησε η Επιτροπή στις εγκαταστάσεις της, ότι διατύπωσε γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις επί της ΑΑ, ενώ δεν ήξερε ακριβώς τι της προσάπτεται, και ότι μετέσχε στην ακρόαση. Η Aker και η Euroc ισχυρίζονται ότι κοινοποίησαν στην Επιτροπή κατά τη διοικητική διαδικασία τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ETF της 19ης Αυγούστου 1986 που κατήρτισε ο R. Ulestig (Scancem). Η Επιτροπή έκρινε ότι το έγγραφο αυτό ήταν αρκούντως σημαντικό για να απευθυνθεί σε όλους τους αποδέκτες της ΑΑ. Η Aker και η Euroc προσθέτουν ότι διόρισαν ως αντιπρόσωπο κατά την ακρόαση του Μαρτίου του 1993 το ένα από τα βασικά διευθυντικά στελέχη τους καθώς και τον πρώτο πρόεδρο της Scancem.

4903 Πάντως, η Lafarge δεν στηρίζει τους ισχυρισμούς της σε κανένα στοιχείο το οποίο να παρέχει τη δυνατότητα εκτιμήσεως του βασίμου τους. Για τον λόγο αυτό και μόνον ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

4904 Όσον αφορά τη Valenciana, η συμπεριφορά της δεν υπερέβη την εκτέλεση των υποχρεώσεων και την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία που έχει εφαρμογή στη διεξαγωγή της διοικητικής διαδικασίας όσον αφορά παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της πρέπει επίσης να απορριφθεί (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, Τ-12/89, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-907, σκέψεις 341 και 342). Για τους ίδιους λόγους πρέπει επίσης να απορριφθεί ο ισχυρισμός που η Aker και η Euroc αντλούν από την παρουσία του ενός από τα διευθυντικά στελέχη τους και του πρώτου προέδρου της Scancem στην ακρόαση του Μαρτίου του 1993.

4905 Η Aker και η Euroc πράγματι προσήρτησαν στην απάντησή τους στην ΑΑ (παράρτημα 3, έγγραφο 15) τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ΕΤF της 19ης Αυγούστου 1986, που είχαν καταρτιστεί από τον R. Ulestig (Scancem), έγγραφο το οποίο η Επιτροπή αναφέρει κατ' επανάληψη στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών (παράγραφοι 25, σημεία 14 έως 20, 27, σημείο 3, και 28, σημεία 3, 15 έως 18 και 22) και στη νομική εκτίμηση (παράγραφοι 53, σημεία 7 και 8, 55, σημείο 1, και 56, σημεία 5, 8, 11 και 13) που αναφέρονται στην ΕΤF.

4906 Πάντως, από την απάντησή τους στην ΑΑ (σημεία 6.3.5.7 και 6.3.5.16) προκύπτει ότι η κοινοποίηση του εγγράφου αυτού στην Επιτροπή υπαγορεύθηκε λιγότερο από τη μέριμνα διευκολύνσεως της διαπιστώσεως των αιτιάσεων που έλαβε υπόψη η Επιτροπή στην ΑΑ απ' ό,τι από τη μέριμνα αρνήσεως της εμπλοκής της Aker και της Euroc στην παράβαση που αντλείται από τη συμφωνία περί ιδρύσεως της Interciment. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως καθόσον δεν θεώρησε το στοιχείο αυτό ως ελαφρυντική περίσταση κατά τον καθορισμό του προστίμου που επέβαλε στις δύο προσφεύγουσες. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός τους πρέπει επίσης να απορριφθεί.

Η — Μέριμνα τηρήσεως του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού

4907 Η Lafarge προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τη στάση των διωκωμένων επιχειρήσεων, οι οποίες πάντοτε επεδίωξαν, κατά την οικεία περίοδο, να ενεργούν νομίμως, όπως πιστοποιούν πολλές αναφορές, στα έγγραφα που κατέσχε η Επιτροπή, στις απαιτήσεις που θέτει το κοινοτικό δίκαιο περί ανταγωνισμού.

4908 Πάντως, η επιχειρηματολογία αυτή ουδόλως αναιρεί το υποστατό και τη σοβαρότητα των παραβάσεων που διαπράχθηκαν στις αγορές του κοινού τσιμέντου και του λευκού τσιμέντου. Επιπλέον, δεν παρέχει τη δυνατότητα αμφισβητήσεως των στοιχείων τα οποία εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 4836 έως 4838 και τα οποία πιστοποιούν τη βούληση των μετεχόντων στην παράβαση, κυρίως της Lafarge, να περιβάλουν με το απόρρητο ορισμένες από τις παράνομες συμπεριφορές που υιοθέτησαν στα πλαίσια της συμφωνίας Cembureau.

4909 Η Unicem ισχυρίζεται ότι, εφόσον ενημερώθηκε για τη σημασία του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, υιοθέτησε κώδικα συμπεριφοράς προς χρήση του προσωπικού της.

4910 Πάντως, καίτοι είναι βεβαίως σημαντικό το ότι η Unicem έλαβε μέτρα για να εμποδίσει τη διάπραξη νέων παραβάσεων του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού από τα μέλη του προσωπικού της, τούτο ουδόλως επηρεάζει το υποστατό και τη σοβαρότητα της παραβάσεως που διαπιστώθηκε εις βάρος της εν προκειμένω (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 140, σκέψη 357, και απόφαση Τ-13/89, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 323, σκέψη 395).

Θ — Το κενοφανές του ζητήματος

4911 Η Lafarge προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη την πρακτική της κατά την οποία δεν επιβάλλει πρόστιμο ή επιβάλλει μικρά πρόστιμα όταν αποφαίνεται για πρώτη φορά επί της λειτουργίας ειδικής κοινοτικής αγοράς, πράγμα που συμβαίνει εν προκειμένω.

4912 Η Dyckerhoff ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο όταν υφίσταται νομική κατάσταση η οποία δεν έχει ακόμη διαλευκανθεί από τη διοικητική πρακτική. Όμως, εν προκειμένω, η άποψη της Επιτροπής όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της συνεργασίας έναντι τρίτων χωρών στο πλαίσιο της WCC ήταν εντελώς νέα ή, τουλάχιστον, απρόβλεπτη για τις επιχειρήσεις.

4913 Είναι αληθές ότι, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή ή ο κοινοτικός δικαστής μπορούν να λάβουν υπόψη, σε ορισμένες περιπτώσεις, το γεγονός ότι, μέχρι το χρονικό διάστημα κατά το οποίο έλαβαν χώρα τα επίδικα πραγματικά περιστατικά, η Επιτροπή δεν είχε ακόμη θεωρήσει σαφώς, με τις αποφάσεις της, ως αθέμιτες αυτές τις ενέργειες (απόφαση AKZO κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 323, σκέψη 163, και Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 143). Το κατά πόσον πρόκειται για νέο ζήτημα πρέπει πάντως να εκτιμηθεί όχι ενόψει του σχετικού τομέα οικονομικής δραστηριότητας, αλλά των νομικών πτυχών της διαπιστωθείσας παραβάσεως.

4914 Εν προκειμένω, τόσο στην αγορά του κοινού τσιμέντου όσο και στην αγορά του λευκού τσιμέντου, η κολασθείσα παράβαση προέκυψε από συμφωνία σεβασμού των εγχωρίων αγορών. Η ασυμβατότητα της συμφωνίας αυτής με τους κανόνες του ανταγωνισμού διατυπώνεται ρητώς στο άρθρο 85, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της Συνθήκης και επιρρωννύεται από πάγια νομολογία. Κατά συνέπεια, οι προσφεύγουσες είχαν πληροφορηθεί τον παράνομο χαρακτήρα των συμπεριφορών τους.

4915 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός που αντλούν από το ότι τα ζητήματα τα οποία αφορά η προσβαλλομένη απόφαση είναι δήθεν νέα.

I — Πρώτη θέση παγκοσμίως της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας

4916 Η Lafarge προβάλλει ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι, χάρη σε αποτελεσματική πολιτική αναδιαρθρώσεως, η ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία κατέστη η πρώτη τσιμεντοβιομηχανία στον κόσμο. Θεωρεί ότι δεν συνάδει προς τους σκοπούς της κοινοτικής βιομηχανικής πολιτικής, της οποίας η σημασία κατοχυρώθηκε με το άρθρο 130 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 157 ΕΚ), το να επιβληθούν κυρώσεις σε έναν ολόκληρο τομέα, ο οποίος μπόρεσε να ξεπεράσει μια σοβαρή κρίση διά της προσαρμογής.

4917 Πάντως, το συμφέρον προωθήσεως ενός βιομηχανικού τομέα αιχμής δεν μπορεί να αποκλείσει την επιβολή ουσιαστικών προστίμων για σοβαρές παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, άλλως θα εξασφαλιζόταν η ατιμωρησία για τις επιχειρήσεις που δρουν στους τομείς δραστηριοτήτων που θεωρούνται σημαντικοί για την ευρωπαϊκή βιομηχανία και οικονομία.

ΙΑ — Ύπαρξη νομικών και τεχνικών κωλυμάτων στο ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου

4918 Η Valenciana τονίζει τα νομικά (κίνηση διαδικασίας αντιντάμπινγκ κατά των τσιμέντων Portland προελεύσεως Ισπανίας) και τεχνικά (διαφορά των εθνικών κανόνων εγκρίσεως) κωλύματα που αντιμετώπισε κατά τις εξαγωγικές δραστηριότητές της, τόσο πριν όσο και μετά την προσχώρηση της Ισπανίας στην Κοινότητα.

4919 Πάντως, τα στοιχεία αυτά δεν επηρεάζουν ούτε το υποστατό ούτε τη σοβαρότητα ούτε τη διάρκεια της παραβάσεως που προσάπτεται στη Valenciana. Κατά συνέπεια, δεν δικαιολογούν μείωση του προστίμου της.

ΙΒ — Άφιξη νέου ανταγωνιστή στην αγορά

4920 Η Irish Cement προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη την άφιξη στην ιρλανδική αγορά ενός νέου παραγωγού, δηλαδή της Sean Quinn Cement Ltd, η οποία άρχισε να ασκεί τις παραγωγικές της δραστηριότητες το 1989 βορείως των συνόρων μεταξύ της Ιρλανδίας και της Βόρειας Ιρλανδίας.

4921 Εντούτοις, το γεγονός αυτό είναι μεταγενέστερο της 31ης Δεκεμβρίου 1988, ημερομηνίας που έλαβε υπόψη το Πρωτοδικείο ως σηματοδοτούσας τη λήξη της συμμετοχής της Irish Cement στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4365 και 4366). Κατά συνέπεια, η εξέταση του βασίμου του ισχυρισμού της Irish Cement κατέστη εκ του λόγου τούτου άνευ αντικειμένου.

ΙΓ — Αδυναμία φορολογικής εκπτώσεως των προστίμων

4922 Η Italcementi ισχυρίζεται ότι το ύψος του προστίμου που της επιβλήθηκε είναι υπερβολικό, εφόσον δεν λαμβάνεται υπόψη η αδυναμία φορολογικής εκπτώσεως των προστίμων στην Ιταλία.

4923 Πάντως, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να λάβει υπόψη, κατά τον καθορισμό των προστίμων, τις διαφορές που υφίστανται μεταξύ των εθνικών φορολογικών νομοθεσιών (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 44/69, Buchler κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 457, σκέψη 51).

ΙΔ — Οικονομική κατάσταση του παραβάτη

4924 Η Χαλκίς ισχυρίζεται ότι το πρόστιμο που της επιβλήθηκε υπερβαίνει τις φορολογικές της ικανότητες και απειλεί να την περιαγάγει σε δραματική οικονομική κατάσταση, εφόσον τελεί υπό καθεστώς ειδικής εκκαθαρίσεως. Στο υπόμνημά της απαντήσεως προσθέτει ότι, καίτοι η θέση υπό εκκαθάριση είναι βεβαίως μεταγενέστερη της ημερομηνίας εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι συνέπειες της αποφάσεως 91/144 σχετικά με την ενίσχυση που της είχε χορηγήσει η Ελληνική Κυβέρνηση την είχαν περιαγάγει, ήδη από τον χρόνο εκείνο, σε δυσχερέστατη οικονομική θέση.

4925 Πάντως, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να λάβει υπόψη την ελλειμματική οικονομική κατάσταση μιας επιχειρήσεως προκειμένου να καθορίσει το πρόστιμό της, διότι άλλως θα παρείχε αδικαιολόγητο από απόψεως ανταγωνισμού πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις που έχουν προσαρμοστεί λιγότερο στους όρους της αγοράς (απόφαση ΙΑΖ κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1320, σκέψη 55).

4926 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

VIII — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, κατά την αξιολόγηση των αντιστοίχων ευθυνών των επιχειρήσεων στα πλαίσια της παραβάσεως που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου*

4927 Πρώτον, η Aalborg ισχυρίζεται ότι η επιβολή προστίμου για παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης προϋποθέτει ατομική ευθύνη. Δεν θα μπορούσε να καταδικαστεί δυνάμει συλλογικής ευθύνης για πράξεις που διέπραξαν άλλοι. Η Blue Circle διατείνεται ότι μια επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για παράβαση στην οποία δεν μετέσχε, έστω και αν η παράβαση αυτή διαπράχθηκε βάσει συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής στις οποίες είχε μετάσχει.

4928 Πάντως, όπως προκύπτει από την εξέταση που πραγματοποιήθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 4330 έως 4333 και 4403 έως 4407, αντιστοίχως, στην Aalborg και στην Blue Circle επιβλήθηκαν πρόστιμα μόνο για τα πραγματικά περιστατικά που τους προσάπτονται ατομικώς στο πλαίσιο της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1. Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία τους πρέπει να απορριφθεί.

4929 Δεύτερον, πολλές από τις προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι εκτίμησε την ευθύνη τους για την παράβαση που κολάστηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου βάσει αφηρημένων και γενικών κριτηρίων, χωρίς να λάβει υπόψη την ατομική εμπλοκή τους στην παράβαση αυτή. Πλείονες προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τον πραγματικό ρόλο που διαδραμάτισαν στις πτυχές της παραβάσεως που τους προσάπτονται. Ορισμένες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη τον περιορισμένο αριθμό παραβάσεων που διέπραξαν στο πλαίσιο της συμφωνίας Cembureau και/ή τον βαθμό σοβαρότητας εκάστου των μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας αυτής.

4930 Η CBR προσάπτει στην Επιτροπή ότι συνήγαγε την προσχώρησή της στη συμφωνία Cembureau από το γεγονός ότι το ένα από τα διευθυντικά στελέχη της είχε εκπροσωπήσει, ως επικεφαλής αντιπροσωπείας, την εθνική της ένωση στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας που οργάνωσε η Cembureau στις 14 Ιανουαρίου 1983, 19 Μαρτίου 1984 και 7 Νοεμβρίου 1984. Η συμπεριφορά όμως του εν λόγω διευθυντικού στελέχους στο πλαίσιο των καθηκόντων του στη FIC δεν μπορεί να καταλογιστεί στη CBR. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις του κατά τις προμνημονευθείσες συνεδριάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 είχαν ως μοναδικό στόχο να διασφαλίσουν επί μονίμου βάσεως τη συμβατότητα των ενεργειών που ήταν δυνατό να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της Cembureau προς το άρθρο 85 της Συνθήκης. Η Επιτροπή επιχείρησε να αποδώσει στο εν λόγω διευθυντικό στέλεχος σημαντικό ρόλο κατά τη σύναψη και την εφαρμογή της συμφωνίας Cembureau, ενώ η μοναδική παρέμβασή του αφορούσε το σύστημα των σημείων βάσεως, του οποίου η νομιμότητα δεν αμφισβητείται στην προσβαλλομένη απόφαση. Η CBR ισχυρίζεται άλλωστε ότι ο ρόλος της στην ETF ήταν πολύ περιορισμένος.

4931 Η Dyckerhoff προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν μνημόνευσε, έστω εν συντομία, τον ήσσονος σημασίας ρόλο που διαδραμάτισε στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4932 Η Vicat τονίζει ότι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, μετέσχε σε ένα μόνο μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, δηλαδή στην εναρμονισμένη πρακτική που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ. Επιπλέον, η παράβαση αυτή είναι λιγότερο σοβαρή από τα λοιπά μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Η Vicat προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη το στοιχείο αυτό, καθόσον την τοποθέτησε στο ίδιο επίπεδο με άλλες επιχειρήσεις ως προς τις οποίες υπήρχαν σαφώς σημαντικότερα επιβαρυντικά στοιχεία και ότι δεν εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους θεώρησε ότι μπορούσε να την καταδικάσει εξίσου αυστηρά με τις επιχειρήσεις αυτές. Συγκρίνοντας την κατάστασή της με την κατάσταση της Lafarge και της Italcementi, καταλήγει ότι η ενιαία αξία του προστίμου ανά διαπραχθείσα παράβαση είναι σαφώς υψηλότερη έναντι της ιδίας απ' ό,τι έναντι των δύο αυτών επιχειρήσεων.

4933 Η Ciments français ισχυρίζεται ότι μετέσχε, εκπροσωπούμενη από ένα μέλος της διευθύνσεώς της που ενεργούσε υπό την ιδιότητα του προέδρου της SFIC, μόνο σε μία από τις τρεις συνεδριάσεις των

επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau κατά τις οποίες συνήφθη η συμφωνία Cembureau. Ισχυρίζεται, στη συνέχεια, ότι ελάχιστα ενεπλάκη στις διαβουλεύσεις που προκάλεσαν οι εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Τέλος, η συμμετοχή της στην EPC ήταν αμελητέα, λαμβανομένου υπόψη του ασήμαντου ρόλου που ήταν σε θέση να διαδραματίσει στις αγορές των μεγάλων εξαγωγών.

4934 Η Heidelberger προσάπτει στην Επιτροπή ότι στηρίχθηκε στην άποψή της περί της υπάρξεως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας για να αγνοήσει εντελώς τον ατομικό ρόλο κάθε επιχειρήσεως και για να καθορίσει συνολικό πρόστιμο για τη συμμετοχή στη συμφωνία αυτή. Επομένως, το πρόστιμό της θα έπρεπε να ακυρωθεί ή, τουλάχιστον, να μειωθεί. Πράγματι, η Heidelberger ενεπλάκη ελάχιστα στα πραγματικά περιστατικά τα οποία αφορά η προσβαλλομένη απόφαση. Μόνον πέντε από τα συνιστώντα παράβαση μέτρα που εξετάζονται στην προσβαλλομένη απόφαση της προσάπτονται. Επιπλέον, ο βαθμός συμμετοχής της ήταν σαφώς μικρότερος από τον βαθμό συμμετοχής των λοιπών επιχειρήσεων. Η συμμετοχή της στα επίδικα πραγματικά περιστατικά περιορίστηκε σε μια κατά το μάλλον ή ήττον παθητική παρουσία στις συζητήσεις κατά τη διάρκεια των οποίων συνήφθησαν συμφωνίες ή συνομολογήθηκαν εναρμονισμένες πρακτικές που αντιβαίνουν προς τον ανταγωνισμό. Με την επιβολή τόσο υψηλού προστίμου, η Επιτροπή παραγνώρισε εντελώς τον ρόλο της στη συμφωνία Cembureau. Η Heidelberger προσθέτει ότι αντιβαίνει προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως η επιβολή σε επιχείρηση, στην οποία προσάπτεται ασήμαντη συμμετοχή σε μια σύμπραξη, προστίμου βαρύτερου από το πρόστιμο που πλήττει επιχείρηση στην οποία προσάπτονται σοβαρότερα περιστατικά.

4935 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή ότι τα πρόστιμα πρέπει να είναι ανάλογα του βαθμού ευθύνης και του περιεχομένου της παραβάσεως. Προσάπτει επίσης στην Επιτροπή ότι δεν συνέκρινε τον βαθμό ευθύνης της και τη σοβαρότητα της παραβάσεώς της με τον βαθμό ευθύνης και τη σοβαρότητα της παραβάσεως των λοιπών επιχειρήσεων. Συγκρίνοντας την περίπτωσή της με αυτή της Ciments luxembourgeois, η Aalborg ισχυρίζεται ότι ένα μεγάλο μέρος του προστίμου της οφείλεται στην παρουσία της στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 9ης Σεπτεμβρίου 1986 στο Baden-Baden. Προσάπτει, επομένως, στην Επιτροπή ότι δεν έλεγξε σχολαστικά τους λόγους της συμμετοχής της στη συνεδρίαση αυτή, οι οποίοι ανάγονταν στην πραγματικότητα αποκλειστικά στην κατάθεση καταγγελίας αντιντάμπινγκ και στις δραστηριότητες δημιουργίας ομάδων ασκήσεως πιέσεων σχετικά με τις ελληνικές κρατικές ενισχύσεις. Επικρίνει ακόμη το γεγονός ότι η μη εκ προθέσεως συμμετοχή της σε πτυχές της παραβάσεως που διαπιστώθηκαν στην προσβαλλομένη απόφαση έχει ως συνέπεια την επιβολή κυρώσεως εξίσου υψηλής με τις κυρώσεις που πλήττουν τις εμπλακείσες στον μεγαλύτερο βαθμό επιχειρήσεις.

4936 Η Unicem ισχυρίζεται ότι διαδραμάτισε καθαρώς παθητικό ρόλο στις περιοδικές ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές και ότι μετέσχε μόνο σε μία από τις δεκατέσσερις συνεδριάσεις οι οποίες διεξήχθησαν μεταξύ του Μαΐου του 1986 και του Μαΐου του 1987 στο πλαίσιο της ETF. Ουδέποτε έλαβε την πρωτοβουλία μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Επιπλέον, δεν είχε καμία σχέση με ορισμένες συμπεριφορές τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση. Ο περιθωριακός ρόλος της στις διαπραχθείσες παραβάσεις οφείλεται κυρίως στο περιορισμένο ενδιαφέρον της για το διεθνές εμπόριο. Εντούτοις, η Επιτροπή της επέβαλε πρόστιμο του ιδίου μεγέθους με το πρόστιμο που έπληξε τις επιχειρήσεις που διαδραμάτισαν πρωταρχικό ρόλο στις καταγγελθείσες συμπεριφορές που θίγουν τον ανταγωνισμό.

4937 Η Valenciana ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, καθόσον επέβαλε σε κάθε επιχείρηση συνολικό πρόστιμο για τη συμμετοχή της στις διαφορετικές παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στην αγορά του κοινού τσιμέντου,

δεν εκτίμησε τη σοβαρότητα της παράνομης συμπεριφοράς εκάστης των επιχειρήσεων αυτών. Πράγματι, δεν ελήφθη υπόψη ότι η συμμετοχή της στην EPC δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη σοβαρότητα. Η προσβαλλομένη απόφαση δεν αναφέρει ότι οι εξαγωγικές της δραστηριότητες ήσαν προσανατολισμένες προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και ότι δεν μετέσχε στις υποεπιτροπές της EPC και στην Committee for development of international cement trade.

4938 Η Asland προσάπτει στην Επιτροπή ότι θεώρησε όλες τις επιχειρήσεις υπεύθυνες για την παράβαση στο ίδιο μέτρο, ανεξαρτήτως του βαθμού συμμετοχής τους στην εν λόγω παράβαση. Υπογραμμίζει ιδιαίτερα τον περιορισμένο ρόλο της στην ETF.

4939 Η Uniland ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, στηριζόμενη μόνο στην παθητική και σποραδική παρουσία του P. Rumeu σε δύο συνεδριάσεις της ETF για να της προσάψει τη συμμετοχή της στις συμφωνίες και τις εναρμονισμένες πρακτικές τις οποίες αφορούν τα άρθρα 1 και 4, παράγραφοι 1, 2 και 3, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, της αποδίδει αδικαιολόγητα ρόλο παρεμφερή προς τον ρόλο επιχειρήσεων όπως η Holderbank, της οποίας το μέγεθος και ο βαθμός συμμετοχής στη συμφωνία Cembureau δεν μπορούν προφανώς να συγκριθούν με το μέγεθος και τον βαθμό συμμετοχής της Uniland.

4940 Η Irish Cement ισχυρίζεται ότι διαδραμάτισε μικρό ρόλο στην παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau, πράγμα το οποίο δεν έλαβε υπόψη η Επιτροπή. Δεν μετέσχε στις κύριες διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση. Οι αποδείξεις που συγκέντρωσε η Επιτροπή παρέχουν το πολύ τη δυνατότητα να υποστηριχθεί ότι η Irish Cement δέχθηκε τη συμφωνία Cembureau και τα διάφορα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Επιπλέον, η Irish Cement δεν ενεπλάκη άμεσα στην ETF, όπως αναγνωρίζει η Επιτροπή. Η Επιτροπή δέχθηκε επίσης ότι οι σχέσεις μεταξύ της Irish Cement και της βρετανικής αγοράς δεν συνιστούσαν μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau. Η Irish Cement καταλήγει ότι, καθόσον την περιέλαβε μεταξύ των επιχειρήσεων που διαδραμάτισαν τον πλέον σημαντικό ρόλο στην παράβαση, η Επιτροπή τής αποδίδει ευθύνη υπερβολική και δυσανάλογη σε σχέση προς αυτήν των άλλων επιχειρήσεων που κατατάσσονται στην κατηγορία αυτή.

4941 Η Cimpor υπογραμμίζει ότι, ενώ ορισμένες επιχειρήσεις θεωρούνται υπεύθυνες για εννέα παραβάσεις, της προσάπτονται μόνο δύο παραβάσεις. Ισχυρίζεται, στη συνέχεια, ότι δεν ενεπλάκη άμεσα στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau, στο μέτρο που δεν ήταν μέλος της Cembureau.

4942 Η Cecil ισχυρίζεται ότι περιλαμβάνεται μεταξύ των επιχειρήσεων που κατηγορούνται για τον μικρότερο αριθμό παραβάσεων. Η χρησιμοποίηση αφηρημένων και ενιαίων κριτηρίων που την κατατάσσουν μεταξύ των επιχειρήσεων που διέπραξαν σοβαρή παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συνιστά, επομένως, παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας του προστίμου έναντι της.

4943 Η Cimpor και η Secil προσάπτουν επιπλέον στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη την παντελή έλλειψη πρωτοβουλίας εκ μέρους τους στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν εις βάρος τους στην προσβαλλομένη απόφαση. Η Επιτροπή δεν απέδειξε επιπλέον ότι οι δραστηριότητές τους θεωρήθηκαν ως «καίριο ζήτημα» και ότι διαβίβασαν κρίσιμες ή εμπιστευτικές πληροφορίες στην ATIC ή στη Cembureau.

4944 Η Italcementi υπενθυμίζει την ύπαρξη του νομίμου καθεστώτος ελέγχου των τιμών στην Ιταλία, τα χαρακτηριστικά των ανταλλαγέντων δεδομένων, την έλλειψη ενδιαφέροντός της για την εξαγωγή και την έλλειψη ενδιαφέροντος των λοιπών Ευρωπαίων παραγωγών για την Ιταλία. Ισχυρίζεται ότι τα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ETF από τους Ιταλούς παραγωγούς τσιμέντου αποτέλεσαν αυτόνομη και νόμιμη απάντηση στους Έλληνες ανταγωνιστές. Επομένως, τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να εξομοιωθούν προς τα μέτρα που αποσκοπούσαν στη διοχέτευση των πλεονασμάτων της ελληνικής παραγωγής προς τρίτες σε σχέση με την Κοινότητα χώρες. Τέλος, η συμπεριφορά της Italcementi έναντι της Interciment δεν μπορούσε να συγκριθεί με τη συμπεριφορά της Holderbank, που ήταν ο μοναδικός μέτοχος της εν λόγω εταιρίας, από τη σύστασή της έως τη διάλυσή της.

4945 Η Holderbank, στο υπόμνημα απαντήσεώς της, προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξέτασε την ατομική εμπλοκή της στις διάφορες παραβάσεις που της προσάπτονται.

4946 Η Hornos Ibéricos ισχυρίζεται ότι η EPC ήταν νόμιμο όργανο. Οι ειδικοί υπαινιγμοί σε ορισμένες ενδοκοινοτικές καταστάσεις κατά τις συνεδριάσεις της EPC δεν αποδεικνύουν ότι όλες οι συνεδριάσεις της επιτροπής αυτής ήσαν παράνομες. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι κανένας από τους υπαινιγμούς αυτούς δεν αφορούσε τη Hornos Ibéricos. Δεν έλαβε επίσης υπόψη ούτε την έλλειψη πρωτοβουλίας εκ μέρους της κατά την ίδρυση της επιτροπής αυτής, τον περιορισμένο χαρακτήρα των καθηκόντων της και των ευθυνών της στους κόλπους της EPC, καθώς και το γεγονός ότι ουδέποτε ανήκε στη Steering Committee της EPC. Επιπλέον, η προσβαλλομένη απόφαση δεν περιλαμβάνει καμία ανάλυση ως προς το οικονομικό και νομικό πλαίσιο της δημιουργίας της EPC και της προσχωρήσεως της Hornos Ibéricos στην επιτροπή αυτή. Η Hornos Ibéricos ισχυρίζεται ακόμη ότι, με την επιβολή προστίμου ιδίου μεγέθους με το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις επιχειρήσεις που διέπραξαν σοβαρότερες παραβάσεις, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

4947 Η Cementir προσάπτει στην Επιτροπή ότι επέβαλε τις ίδιες κυρώσεις για τις συμφωνίες που συνήφθησαν με την Calcestruzzi και για συμπράξεις που είχαν ως αντικείμενο τον έλεγχο ή την εξάλειψη των ανταλλαγών μεταξύ κρατών μελών. Της προσάπτει άλλωστε ότι δεν έλαβε υπόψη τον περιθωριακό, μάλιστα δε ανύπαρκτο, ρόλο της στους κόλπους της Cembureau και της ETF, την έλλειψη ενδιαφέροντός της για τις εξαγωγές και τη μη τακτική συμμετοχή της στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας. Κατά τη Cementir, η Επιτροπή όφειλε να διακρίνει την κύρωση που της επέβαλε από αυτήν που επέβαλε στην Italcementi και στην Unicem, καθόσον οι επιχειρήσεις αυτές διαδραμάτισαν πολύ σημαντικότερο ρόλο στις διαπιστωθείσες παραβάσεις.

4948 Η Χαλκίς προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη την έλλειψη σοβαρότητας της παραβάσεως που διαπιστώθηκε εις βάρος της. Επισημαίνει επίσης ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε αποκλειστικά στη

συμμετοχή της στην EPC για να της επιβάλει πρόστιμο, χωρίς να έχει αποδείξει ότι η συμμετοχή αυτή είχε συμβάλει στην εφαρμογή συμφωνίας κατανομής των εγχωρίων αγορών.

4949 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, πρέπει να ληφθούν υπόψη όλα τα στοιχεία που μπορούν να επηρεάσουν την εκτίμηση της σοβαρότητας των παραβάσεων, όπως, μεταξύ άλλων, ο ρόλος που διαδραμάτισε εκάστη των προσφευγουσών στην παράβαση και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν παραβάσεις της μορφής αυτής για τους στόχους της Κοινότητας (βλ. αποφάσεις Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψεις 120 και 129, και IAZ κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1320, σκέψη 52). Άπαξ μια παράβαση έχει διαπραχθεί από πλείονες επιχειρήσεις, πρέπει να εξετάζεται η σχετική βαρύτητα της συμμετοχής εκάστης αυτών (αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 110, και Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 207).

4950 Εν προκειμένω, η Επιτροπή εκθέτει, στην παράγραφο 65, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα εξής:

«Προκειμένου να καθοριστεί το ποσό των προστίμων για κάθε επιχείρηση όσον αφορά τις παραβάσεις που περιγράφονται στα κεφάλαια 8, 9 και 10, η Επιτροπή ξεκίνησε από τον συλλογισμό ότι όλες οι επιχειρήσεις, όπως αναλύεται ανωτέρω [στο σημείο] 3, προσχώρησαν στη συμφωνία ή αρχή του σεβασμού των εγχώριων αγορών. Πάντως έλαβε υπόψη, στο πλαίσιο της εν λόγω γενικής διαπίστωσης, τον ρόλο που διαδραμάτισε κάθε επιχείρηση κατά τη σύναψη της συμφωνίας ή αρχής του σεβασμού των εγχώριων αγορών καθώς και τις διευθετήσεις και τα μέτρα που συμφωνήθηκαν για την ολοκλήρωση αυτής της συμφωνίας ή αρχής ή/και την ενίσχυση της εφαρμογής της, τη συμμετοχή κάθε επιχείρησης στα διάφορα μέτρα ή διευθετήσεις που συμφωνήθηκαν για την ολοκλήρωση της εν λόγω συμφωνίας ή αρχής και/ή την ενίσχυση της εφαρμογής της, καθώς και τη διάρκεια των εν λόγω μέτρων και διευθετήσεων.»

4951 Βάσει των σκέψεων αυτών, η Επιτροπή διακρίνει δύο κατηγορίες επιχειρήσεων.

4952 Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις οι οποίες, κατά την Επιτροπή, φέρουν τη μεγαλύτερη ευθύνη για την παράβαση που συνδέεται με τη συμφωνία Cembureau, διότι «συμμετείχαν στη συμφωνία Cembureau μέσω της προσχώρησης ή/και της εφαρμογής των μέτρων και των διευθετήσεων που συμφωνήθηκαν για την ολοκλήρωση της εν λόγω συμφωνίας και είχαν άμεσα αποτελέσματα που έτειναν στη στεγανοποίηση των εγχώριων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο α). Από την παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, δεύτερη περίπτωση, στο τέλος, και στοιχείο β, πρώτη περίπτωση, προκύπτει ότι ως μέτρα και διευθετήσεις που προαναφέρθηκαν η Επιτροπή εννοεί τις παραβάσεις τις οποίες αφορούν τα άρθρα 3 και 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4953 Στο εσωτερικό της πρώτης αυτής κατηγορίας η Επιτροπή διακρίνει τρία υποσύνολα.

4954 Στο πρώτο από αυτά εντάσσει τις επιχειρήσεις οι οποίες «ως μέλη της Cembureau συμμετείχαν αμέσως στη σύναψη της συμφωνίας ή αρχής για την κατανομή των εγχωρίων αγορών και συμμετείχαν στα μέτρα εφαρμογής που αποσκοπούσαν στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο α, πρώτη περίπτωση). Μεταξύ των προσφευγουσών που αναφέρθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4929 έως 4948 εντάσσονται στο υποσύνολο αυτό οι Aalborg, Unicem, Irish Cement, Italcementi και Cementir.

4955 Το δεύτερο υποσύνολο περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις οι οποίες «ανέλαβαν, μέσω των ανωτάτων διευθυντικών τους στελεχών, την αρμοδιότητα των επικεφαλής αντιπροσωπείας στη Cembureau είτε κατά την εποχή που συνάφθηκε η συμφωνία ή αρχή κατανομής των εγχωρίων αγορών είτε κατά την περίοδο της εφαρμογής της» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο α, δεύτερη περίπτωση). Η Επιτροπή φρονεί ότι (ίδια περίπτωση) «ο βασικός ρόλος των εν λόγω επιχειρήσεων στη σύναψη και/ή την εφαρμογή της συμφωνίας δεν προκαλεί αμφισβητήσεις», προσθέτοντας ότι οι επιχειρήσεις αυτές συμμετείχαν επιπλέον σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau που αποσκοπούσαν στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών. Μεταξύ των προσφευγουσών που αναφέρθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4929 έως 4948 εμπίπτουν στο υποσύνολο αυτό οι CBR, Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger, Asland και Cimpor.

4956 Το τρίτο υποσύνολο συγκεντρώνει τις επιχειρήσεις οι οποίες «συμμετείχαν σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας ή αρχής Cembureau που αποσκοπούσαν στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο α, τρίτη περίπτωση). Μεταξύ των προσφευγουσών που αναφέρθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4929 έως 4948 περιλαμβάνονται στο υποσύνολο αυτό οι Vicat, Uniland, Secil και Holderbank.

4957 Από τα στοιχεία που κοινοποίησε η Επιτροπή κατά την παρούσα διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι ο βασικός συντελεστής του προστίμου που επιβλήθηκε στις επιχειρήσεις της πρώτης αυτής κατηγορίας είναι 4 % του κύκλου εργασιών αναφοράς.

4958 Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις οι οποίες «φέρουν μικρότερη ευθύνη» στη συμφωνία Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο β).

4959 Στο εσωτερικό της δεύτερης αυτής κατηγορίας διακρίνει επίσης τρία υποσύνολα.

4960 Στο πρώτο υποσύνολο εντάσσει τις επιχειρήσεις οι οποίες «συμμετείχαν αποκλειστικά στα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας ή αρχής της Cembureau που αποσκοπούσαν να διοχετεύσουν σε τρίτες χώρες την πλεονασματική παραγωγική ικανότητα» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο β, πρώτη περίπτωση). Κατά την Επιτροπή (ίδια περίπτωση) τα μέτρα αυτά «είχαν λιγότερο άμεσα αποτελέσματα ως προς την προστασία των εγχωρίων αγορών απ' ό,τι τα μέτρα που περιγράφονται στα κεφάλαια 4 και 5». Μεταξύ των προσφευγουσών που αναφέρθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 4929 έως 4948 εντάσσονται στο υποσύνολο αυτό η Valenciana, η Hornos Ibéricos και η Χαλκίς.

4961 Το δεύτερο υποσύνολο αφορά τις επιχειρήσεις οι οποίες, «έχοντας συμμετάσχει στα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας ή αρχής Cembureau που αποσκοπούν στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών, προσπάθησαν να αποφύγουν την εκτέλεση της συμφωνίας Cembureau στην οποία μετείχαν» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο β, δεύτερη περίπτωση). Η εκτίμηση του βασίμου της διακρίσεως του υποσυνόλου αυτού κατέστη άνευ αντικειμένου, λόγω της ακυρώσεως των προστίμων που επιβλήθηκαν στις τρεις επιχειρήσεις οι οποίες ανήκουν σ' αυτό, δηλαδή στη Cedest, στην Ηρακλής και στην Τιτάν (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4718).

4962 Στο τρίτο υποσύνολο, η Επιτροπή κατατάσσει τη Ciments luxembourgeois, η οποία, «έστω και αν υπήρξε άμεσο μέλος της Cembureau και έχοντας συμμετάσχει στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τη διάρκεια των οποίων συνήφθη η συμφωνία ή αρχή Cembureau, δεν εφήρμοσε, σύμφωνα με όσα γνωρίζει η Επιτροπή, κανένα μέτρο εκτελέσεως» (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο β, τρίτη περίπτωση). Κατά την Επιτροπή (ίδια περίπτωση), «ο λιγότερο ενεργός ρόλος [της επιχειρήσεως αυτής] αιτιολογεί την ταξινόμησή της στην ομάδα επιχειρήσεων που φέρει μικρότερη ευθύνη».

4963 Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή κατά την παρούσα διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738), ο βασικός συντελεστής του προστίμου που επιβλήθηκε στις επιχειρήσεις που ανήκουν στη δεύτερη αυτή κατηγορία είναι 2,8 % του κύκλου εργασιών αναφοράς.

4964 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προεκτεθείσα στις σκέψεις 4950 έως 4963 ανάλυση της Επιτροπής συνιστά βάσιμη εκτίμηση του βαθμού ευθύνης εκάστης των προσφευγουσών στην κολασθείσα παράβαση στην αγορά του κοινού τσιμέντου.

4965 Όπως κρίθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 4753 έως 4766, η Επιτροπή ορθώς επέλεξε να επιβάλει τα πρόστιμα, στην αγορά του κοινού τσιμέντου, λόγω της παραβάσεως που έγκειται στη συμφωνία Cembureau παρά να κολάσει με χωριστά πρόστιμα τα διάφορα συστατικά στοιχεία της εν λόγω παραβάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές βασίμως εκτίμησε τη συνολική ευθύνη των επιχειρήσεων που ενεπλάκησαν στην παράβαση αυτή. Δεν ήταν υποχρεωμένη να αξιολογήσει τον ειδικό ρόλο που διαδραμάτισε εκάστη αυτών στα διάφορα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την παράβαση και διαπιστώθηκαν στην προσβαλλομένη απόφαση.

4966 Ο αριθμός των ειδικών παραβάσεων που διέπραξε συγκεκριμένη επιχείρηση στο πλαίσιο της συμφωνίας Cembureau δεν συνιστά, εν προκειμένω, χρήσιμο κριτήριο αξιολογήσεως του βαθμού ευθύνης της στην εν λόγω συμφωνία. Κάθε επιχείρηση που μετέχει σ' αυτήν προσπάθησε να διασφαλίσει τον σεβασμό των εγχωρίων αγορών μέσω του αριθμού των μέτρων που έκρινε αναγκαίο ανάλογα, μεταξύ άλλων, με τα εμπορικά συμφέροντά της και τη γεωγραφική κατάσταση της φυσικής αγοράς της. Το γεγονός ότι έλαβε μέρος, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, σε περιορισμένο αριθμό παρανόμων μέτρων δεν σημαίνει, επομένως, λιγότερο έντονη προσχώρηση στη συμφωνία Cembureau και, κατά συνέπεια, λιγότερο βαριά ευθύνη για την κολασθείσα παράβαση.

4967 Όσον αφορά τη σοβαρότητα εκάστου των μέτρων εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, από τους συλλογισμούς της Επιτροπής που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 4950 έως 4963 προκύπτει ότι προέβη σε διάκριση μεταξύ των μέτρων τα οποία αφορούν τα άρθρα 3 και 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφενός, και των μέτρων διοχετεύσεως των πλεονασμάτων παραγωγής προς τις τρίτες χώρες, αφετέρου. Στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται στα πρώτα μέτρα επιβλήθηκε πρόστιμο βασικού συντελεστή 4 % του κύκλου εργασιών αναφοράς. Στις επιχειρήσεις των οποίων η συμμετοχή στη συμφωνία Cembureau προκύπτει αποκλειστικά από την εμπλοκή τους στη δεύτερη κατηγορία των εν λόγω μέτρων επιβλήθηκε πρόστιμο βασικού συντελεστή 2,8 % του κύκλου εργασιών αναφοράς.

4968 Η διάκριση αυτή είναι βάσιμη, πράγμα το οποίο δεν αμφισβητεί άλλωστε καμία προσφεύγουσα. Όσες από τις διαπιστωθείσες στα άρθρα 3 και 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως συμπεριφορές αποτέλεσαν μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau αποσκοπούσαν, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών. Οι συμπεριφορές αυτές παρουσίαζαν μεγαλύτερη σοβαρότητα από αυτή των μέτρων διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής στις τρίτες χώρες, τα οποία είχαν, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο β, λιγότερο άμεσα αποτελέσματα στη στεγανοποίηση των εγχωρίων αγορών.

4969 Κατά τα λοιπά, δεν εναπέκειτο στην Επιτροπή να προβεί, στο εσωτερικό των δύο κατηγοριών μέτρων που προκύπτουν από την εξετασθείσα στις δύο προηγούμενες σκέψεις διάκριση, στην αξιολόγηση της βαρύτητας εκάστου των μέτρων αυτών. Κατ' αρχάς, τα μέτρα αυτά δεν αποτέλεσαν το αντικείμενο χωριστών προστίμων, διότι η Επιτροπή ορθώς επέλεξε να επιβάλει ένα πρόστιμο λόγω της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4760 έως 4765 και 4965). Στη συνέχεια, τα μέτρα που εμπίπτουν στην πρώτη από τις δύο ανωτέρω κατηγορίες παρουσιάζουν την ίδια σοβαρότητα. Αποσκοπούσαν όλα, έκαστο στη γεωγραφική ζώνη στην οποία προοριζόταν να παραγάγει τα αποτελέσματά του, στην άμεση στεγανοποίηση των εγχωρίων αγορών. Όσον αφορά τα μέτρα που εμπίπτουν στη δεύτερη κατηγορία, το ζήτημα κατέστη άνευ αντικειμένου, εφόσον το μόνο μέτρο του είδους αυτού το οποίο έχει αποδειχθεί είναι η διαρκής εναρμονισμένη πρακτική της EPC.

4970 Επομένως, η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

4971 Βεβαίως, διαπιστώθηκε ότι η Unicem δεν έλαβε μέρος στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου και 7ης Νοεμβρίου 1984 και ότι, κατά συνέπεια, δεν μετέσχε άμεσα στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1405 έως 1412).

4972 Κρίθηκε επίσης ότι η Επιτροπή κακώς καταλόγισε παραβάσεις ή στοιχεία παραβάσεως εκτιθέμενα στα άρθρα 2 έως 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως σε αποδέκτες της αποφάσεως αυτής.

4973 Επομένως, όσον αφορά τις προσφεύγουσες επιχειρήσεις των οποίων έγινε μνεία ανωτέρω στη σκέψη 4720:

— η παράβαση που προσάπτεται στη CBR στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3619 έως 3646)·

— κακώς η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α, ότι το σύστημα περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στο οποίο συμμετείχαν οι Ciments luxembourgeois, Aalborg, Unicem, Irish Cement, Italcementi και Cementir αφορούσε, ως προς τις βελγικές και ολλανδικές τιμές, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς τις τιμές Λουξεμβούργου, τις τιμές, συμπεριλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1584 έως 1593)·

— κακώς, στο άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, η Επιτροπή προσήψε στις Dyckerhoff, Ciments français, Heidelberger και Lafarge συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2172 έως 2225)·

— η παράβαση που προσάπτεται, στο άρθρο 5, στις Dyckerhoff, Aalborg, Unicem, Irish Cement, Italcementi και Cementir δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3771 έως 3850)·

— η συμμετοχή της Ciments français στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3208 έως 3215)·

— η συμμετοχή της Heidelberger και της Asland στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, στοιχείο α, δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3039 έως 3046, 3057 έως 3065, 3216 έως 3223 και 3254 έως 3263)·

— κακώς, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, η Επιτροπή προσήψε στη Lafarge ότι συμμετείχε σε εναρμονισμένη πρακτική με την Buzzi σχετικά με τον περιορισμό της αυτονομίας συμπεριφοράς όσον αφορά τις πηγές της παραγωγής (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1831 έως 1835)·

— οι παραβάσεις που προσάπτονται στη Lafarge στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία ε και στ, δεν έχουν αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3570 έως 3617)·

— η συμμετοχή της Unicem στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 2, παράγραφος 1, και στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 1549 έως 1555 και 3047 έως 3056)·

— οι παραβάσεις που προσάπτονται στη Holderbank στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία γ και δ, δεν έχουν αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3515 έως 3569)·

— η παράβαση που προσάπτεται στην Aker και στην Euroc στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3648 έως 3678)·

— η συμμετοχή της Cementir στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, δεν έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2767 έως 2782 και 3076 έως 3080)·

— οι παραβάσεις που προσάπτονται στην Blue Circle στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία α και β, δεν έχουν αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 3402 έως 3513).

4974 Κρίθηκε ακόμη ότι η Ciments français, καθόσον μετέσχε στην εναρμονισμένη πρακτική που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν είχε εφαρμόσει τη συμφωνία Cembureau, για την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο στο άρθρο 9 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4040 έως 4042 και 4058).

4975 Πάντως, τα διάφορα αυτά στοιχεία δεν μπορούν να καταλήξουν σε μείωση του προστίμου που επιβλήθηκε στις οικείες επιχειρήσεις. Όπως εκτέθηκε ανωτέρω στις σκέψεις 4753 έως 4766 και 4965, η Επιτροπή δεν επέβαλε χωριστά πρόστιμα για τις διάφορες παράνομες συμπεριφορές που εμπίπτουν στη συμφωνία Cembureau. Ορθώς επέλεξε να κολάσει τη συμμετοχή, αυτή καθεαυτή, στη συμφωνία αυτή. Παρά τις υπομνήσεις ανωτέρω στις σκέψεις 4971 έως 4974, η συμμετοχή αυτή παρουσιάζει πάντοτε, για τις εν λόγω διαφορετικές επιχειρήσεις, τον βαθμό σοβαρότητας που ορθώς διαπιστώνει η Επιτροπή στην παράγραφο 65, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4976 Πράγματι, είναι αποδεδειγμένο ότι όσες από τις επιχειρήσεις αυτές περιλαμβάνονται στην κατηγορία την οποία αφορά το άρθρο 65, σημείο 9, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως εκδήλωσαν κατά τρόπο διαρκή την προσχώρησή τους στη συμφωνία Cembureau λαμβάνοντας μέρος σε ένα ή πλείονα από τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής τα οποία ορθώς θεωρήθηκαν ως τα σοβαρότερα, δηλαδή τα μέτρα που αποσκοπούσαν στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών. Όσον αφορά τη Ciments luxembourgeois, το στοιχείο που υπομνήστηκε ανωτέρω στη σκέψη 4973, δεύτερη περίπτωση, δεν θέτει εν αμφιβόλω την εκτίμηση της Επιτροπής στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο β, τρίτη περίπτωση, ως προς τον βαθμό ευθύνης της στη συμφωνία Cembureau.

4977 Τρίτον, η Vicat, η Unicem και η Secil ισχυρίζονται ότι δεν παρέστησαν στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας του 1983 και του 1984 κατά τις οποίες συνήφθη η συμφωνία Cembureau. Κατά συνέπεια, δεν διαδραμάτισαν κανένα ρόλο στη σύναψη της συμφωνίας αυτής. Τους επιβλήθηκε εντούτοις συντελεστής προστίμου εξίσου υψηλός με τις επιχειρήσεις οι οποίες, όχι μόνον έλαβαν μέρος σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, αλλά είχαν μετάσχει στη σύναψη και την επικύρωση της εν λόγω συμφωνίας κατά τις προμνημονευθείσες συνεδριάσεις.

4978 Πάντως, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι οι προσφεύγουσες αυτές μετέσχαν στην παράβαση που κολάστηκε στο άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως με ένα ή περισσότερα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau που ορθώς θεωρήθηκαν από την Επιτροπή ως τα πλέον σοβαρά, δηλαδή τα μέτρα που αποσκοπούσαν στην άμεση στεγανοποίηση των εγχωρίων αγορών. Η Vicat προσχώρησε στη συμφωνία Cembureau με τη συμμετοχή της στην εναρμονισμένη πρακτική την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4315). Η Unicem προσχώρησε στην εν λόγω συμφωνία, ιδίως με τη συμμετοχή της στις συμπράξεις τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 3 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4340). Η Secil εφάρμοσε τη συμφωνία μετέχοντας στη σύμπραξη την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4370). Το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν έλαβαν μέρος στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη η συμφωνία αυτή ουδόλως αμβλύνει την ένταση της προσχωρήσεώς τους στη συμφωνία αυτή και, κατά συνέπεια, τη βαρύτητα της ευθύνης τους στην εν λόγω παράβαση. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή τούς επέβαλε πρόστιμο με βασικό συντελεστή 4 % του κύκλου εργασιών αναφοράς. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθεί.

4979 Τέταρτον, η Ciments luxembourgeois προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τον περιορισμένο χαρακτήρα της συμμετοχής της στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν με την προσβαλλομένη απόφαση. Υπογραμμίζει ότι η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε ότι δεν είχε μετάσχει στην πλειονότητα των προβαλλομένων παραβάσεων. Άλλωστε η Επιτροπή δεν εντόπισε κανένα μέτρο εκτελέσεως της συμφωνίας Cembureau όσον αφορά τη Ciments luxembourgeois.

4980 Πάντως, όπως τονίστηκε ανωτέρω στη σκέψη 4962, η Επιτροπή, ενόψει των συλλογισμών που εκτίθενται στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο β, τρίτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως, θεώρησε ότι η Ciments luxembourgeois έφερε μικρότερη ευθύνη για τη συμφωνία Cembureau από τις επιχειρήσεις των οποίων γίνεται μνεία στο ίδιο σημείο, στοιχείο α. Για τον λόγο αυτόν, στη Ciments luxembourgeois επιβλήθηκε πρόστιμο βασικού συντελεστή 2,8 % του κύκλου εργασιών αναφοράς, αντί για τον συντελεστή του 4 % που εφαρμόστηκε στις ανωτέρω επιχειρήσεις. Οι διαπιστώσεις αυτές αρκούν για την απόρριψη του ισχυρισμού της Ciments luxembourgeois.

4981 Πέμπτον, η Vicat υποστηρίζει ότι, εφόσον ένα μόνον πρόστιμο επιβλήθηκε για δύο παραβάσεις, εκ των οποίων η μία δεν έχει αποδειχθεί, πρέπει να μειωθεί το πρόστιμο αυτό αναλόγως.

4982 Πάντως, πρέπει να υπομνησθεί ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Vicat με το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως κολάζει τη συμμετοχή της στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1, η οποία ορθώς αποδείχθηκε από την Επιτροπή βάσει της διαπιστώσεως της συμμετοχής της στην

παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4315). Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Vicat πρέπει να απορριφθεί.

4983 Έκτον, η Hornos Ibéricos υποστηρίζει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αυτή δεν έλαβε υπόψη τη μικρότερη ευθύνη που φέρει για τη συμφωνία Cembureau. Η μείωση του συντελεστή του προστίμου της στο 2,8 % αντιστοιχεί, πράγματι, στον συνυπολογισμό της περιορισμένης διάρκειας της συμμετοχής της στην εν λόγω συμφωνία και όχι της συμμετοχής της μόνο στις δραστηριότητες της EPC.

4984 Πάντως, από τα στοιχεία που κοινοποίησε η Επιτροπή προκύπτει ότι (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) έλαβε υπόψη την περιορισμένη ευθύνη της Hornos Ibéricos στη συμφωνία Cembureau, μειώνοντας στο 2,8 % τον βασικό συντελεστή του προστίμου της. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Hornos Ibéricos είναι αβάσιμος.

4985 Έβδομον, η Χαλκίς επισημαίνει ότι, διακρίνοντας μόνον δύο βασικούς συντελεστές για τον καθορισμό των προστίμων, η Επιτροπή την περιήγαγε στην ίδια θέση με άλλες ελληνικές επιχειρήσεις στις οποίες προσάπτει εντούτοις πολύ σημαντικότερο αριθμό παραβάσεων. Επιπλέον, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, ενόψει της μικρής διαφοράς μεταξύ της κυρώσεως που της επέβαλε και των κυρώσεων που πλήττουν τους λοιπούς Ευρωπαίους παραγωγούς, ενώ οι παραγωγοί αυτοί κατηγορούνται για συμπεριφορές πολύ πιο επιβλαβείς για τον ανταγωνισμό.

4986 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, ενώ η συμμετοχή της Χαλκίς στη συμφωνία Cembureau έχει αποδειχθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4101), η συμμετοχή της Ηρακλής και της Τιτάν δεν μπόρεσε να διαπιστωθεί (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4074 έως 4079).

4987 Άλλωστε, η Επιτροπή ορθώς θεώρησε ότι μια μείωση από 4 σε 2,8 % του βασικού συντελεστή του προστίμου (δηλαδή μια μείωση της τάξεως του 30 %) συνιστούσε δίκαιη συνεκτίμηση της λιγότερο βαριάς ευθύνης της Χαλκίς στην κολασθείσα παράβαση, σε σύγκριση με την ευθύνη των επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η παράγραφος 65, σημείο 9, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4988 Επομένως, ο ισχυρισμός της Χαλκίς πρέπει να απορριφθεί.

4989 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

IX — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας κατά την εκτίμηση των αντιστοίχων ευθυνών των επιχειρήσεων στην παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου*

4990 Η Dyckerhoff προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν προέβη σε διαφορετική εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως που διέπραξε εκάστη επιχείρηση στο πλαίσιο της WCC. Της προσάπτει ότι δεν επικαλέστηκε, έστω συνοπτικώς, τον ρόλο που διαδραμάτισε κατά την παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4991 Η Ciments français υπογραμμίζει τον αμελητέο ρόλο της στη WCC, τον οποίο καταδεικνύει το απόσπασμα του εσωτερικού σημειώματος της CBR της 3ης Οκτωβρίου 1985, κατά το οποίο η WCC δεν ήταν σε θέση να καθορίσει τις τιμές που έπρεπε να εφαρμοστούν στις αγορές εξαγωγής, για τον λόγο κυρίως ότι η Ciments français δεν εξήγε πλέον μεγάλες ποσότητες και ήταν θεατής μάλλον παρά δράστης (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 3· έγγραφο αριθ. 33.126/9958).

4992 Η Valenciana ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη διάφορα στοιχεία που καταδεικνύουν την ήσσονα σοβαρότητα της συμμετοχής της στη WCC. Αναφέρεται στην απουσία της από τις συνεδριάσεις κατά τις οποίες υιοθετήθηκε και στη συνέχεια εφαρμόστηκε κατά της Aalborg ο κανόνας του σεβασμού των εγχωρίων αγορών, καθώς και τη δυσπιστία των λοιπών μελών της WCC έναντί της. Υπογραμμίζει ακόμη το χωρίο της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 40, σημείο 5) το οποίο αναφέρει ότι, κατά τη συνεδρίαση της WCC της 3ης Οκτωβρίου 1985, η Lafarge κατηγόρησε με δριμύτητα τη Valenciana ότι «καταπόντισε» τις τιμές στην αγορά της Τυνησίας.

4993 Η Italcementi επισημαίνει ότι η Επιτροπή δεν αιτιολογεί τους ισχυρισμούς της στην παράγραφο 65, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Της προσάπτει ειδικότερα ότι δεν παρέσχε διευκρινίσεις σχετικά με την ειδική ευθύνη που διαπιστώθηκε εις βάρος της στο πλαίσιο της παραβάσεως που διαπράχθηκε στο επίπεδο της WCC. Υπογραμμίζει, στη συνέχεια, τον απολύτως περιθωριακό ρόλο της στις δραστηριότητες της WCC, λόγω του περιορισμένου χαρακτήρα των δραστηριοτήτων της εξαγωγής λευκού τσιμέντου.

4994 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, πρέπει να ληφθούν υπόψη όλα τα στοιχεία που μπορούν να επηρεάσουν την εκτίμηση της σοβαρότητας των παραβάσεων, όπως, μεταξύ άλλων, ο ρόλος που διαδραμάτισε εκάστη των επιχειρήσεων στην παράβαση και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν παραβάσεις της μορφής αυτής για τους στόχους της Κοινότητας (βλ. αποφάσεις Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψεις 120 και 129, και IAZ κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1320, σκέψη 52). Άπαξ μια παράβαση έχει διαπραχθεί από πλείονες επιχειρήσεις, πρέπει να εξετάζεται η σχετική βαρύτητα της συμμετοχής εκάστης αυτών (αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 110, και Montecatini κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 207).

4995 Εν προκειμένω, η Επιτροπή ισχυρίζεται, στην παράγραφο 65, σημείο 11, της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι όλες οι επιχειρήσεις τις οποίες αφορά το άρθρο 7 διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στις παραβάσεις που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο της WCC.

4996 Όσον αφορά τη Dyckerhoff, τη Ciments français και την Italcementi, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι τρεις αυτές επιχειρήσεις εκδήλωσαν πράγματι, καθόλη τη διάρκεια της παραβάσεως, άνευ όρων προσχώρηση στον διττό κανόνα του σεβασμού των εγχωρίων αγορών και της διοχετεύσεως των πλεονασμάτων της παραγωγής στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας, που αποτελούσε αντικείμενο της WCC. Είχαν διαρκή συμμετοχή στις συνεδριάσεις και στις δραστηριότητες της WCC. Έλαβαν την πρωτοβουλία, με τη Lafarge και τη CBR, να συστήσουν τη νέα WCC τον Ιανουάριο του 1984, αφού διαπιστώθηκε ότι η παραβίαση από την Aalborg του προαναφερθέντος κανόνα καθιστούσε αδύνατη τη συνεργασία με την επιχείρηση αυτή. Είχαν ενεργό συμμετοχή στις συνεδριάσεις της WCC που ασχολήθηκαν, μεταξύ Ιουνίου και Οκτωβρίου 1986, με την εξέταση των αντιποίνων για την αντιμετώπιση ενδεχομένης επιθέσεως της Aalborg στις εγχώριες αγορές τους. Επομένως, βασίμως η Επιτροπή θεώρησε ότι οι επιχειρήσεις αυτές διαδραμάτισαν σημαντικό και ίσης βαρύτητας ρόλο στην παράβαση για την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο στο άρθρο 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

4997 Αντιθέτως, καίτοι έχει βεβαίως αποδειχθεί ότι η Valenciana μετέσχε στην παράβαση αυτή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4627 έως 4659), τα στοιχεία που αφορούν τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε έναντί της, δηλαδή το χρονικό διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1986 και 26ης Μαΐου 1988, καθιστούν εμφανή λιγότερο έντονη προσήλωση εκ μέρους της στον παράνομο κανόνα που συνομολογήθηκε στα πλαίσια της WCC, καθώς και μικρότερη εμπλοκή στην πλέον προφανή περίπτωση εφαρμογής του κανόνα αυτού, δηλαδή στη συμπεριφορά που υιοθέτησε η επιτροπή αυτή έναντι της Aalborg.

4998 Αφενός, από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της WCC της 24ης Ιουλίου 1986 (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 12· έγγραφα αριθ. 33.126/9882 και 9883) προκύπτει ότι τα μέλη της WCC ασχολήθηκαν με την περίπτωση της Valenciana, η οποία δεν είχε κληθεί στη συνεδρίαση, και διερωτήθηκαν ως προς τη στάση που έπρεπε να τηρηθεί έναντί της. Η CBR παρατήρησε κατ' αρχάς ότι η «στρατηγική που πρότεινε η Lafarge για τις Ηνωμένες Πολιτείες» ήταν ανταγωνιστική της «στρατηγικής της Valenciana». Η Ciments français δήλωσε τα εξής: «Οι Ισπανοί δεν είναι άνθρωποι οι οποίοι δίδουν εύκολα τη γνώμη τους ή τον λόγο τους. Δεν μπορεί να θεωρούνται εξίσου αξιόπιστοι με τα λοιπά μέλη.» Η CBR θεώρησε πάντως ότι ήταν «δύσκολο να αποκλειστεί η συμμετοχή τους». Όσον αφορά τη Lafarge, δήλωσε τα εξής: «Δεν μπορούμε να διακινδυνεύσουμε την αποχώρηση της Valenciana από τη WCC εξακολουθώντας να συνεδριάζουμε χωρίς αυτούς, πράγμα που τελικώς θα πληροφορηθούν. Πρέπει να έχουμε υπομονή μαζί τους, έστω και αν είναι εξοργιστικό.» Στο σημείο 4 («Διάφορα») των προπαρατεθέντων πρακτικών διευκρινίζεται ακόμη ότι ο κ. Fraisse, της Lafarge, αφού ανέφερε ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, «η τιμή (...) παραδόσεως της Aalborg στη GPI [Φλόριδα] [ήταν] 106 USD CIF ανά short ton», προσέθεσε: «Η Valenciana πραγματοποίησε προσφορά σε 90 USD CIF ανά short ton!»

4999 Κατά τη συνεδρίαση της WCC της 2ας Οκτωβρίου 1986 που αποτελούσε συνέχεια αυτής της 24ης Ιουλίου 1986, η Ciments français δήλωσε ότι «η Ισπανία [ήταν] εξίσου επικίνδυνη με την Aalborg» (πρακτικά της συνεδριάσεως αυτής που καταρτίστηκαν από τη CBR· προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 4· έγγραφο αριθ. 33.126/9874).

5000 Οι ενδείξεις αυτές καθιστούν σαφές ότι, κατά τον χρόνο εκείνο, η Valenciana δεν ελάμβανε προσωρινώς γνώση των συζητήσεων που διεξάγονταν στα πλαίσια της WCC, λόγω του ότι η συμπεριφορά της στις αγορές μεγάλων εξαγωγών δεν ήταν, κατά τα λοιπά μέλη, σύμφωνη προς τον κανόνα της WCC σχετικά με τη διοχέτευση των πλεονασμάτων παραγωγής στο πλαίσιο γενικής συμφωνίας.

5001 Άλλωστε, καίτοι βεβαίως υποστήριξε τον αποκλεισμό της Aalborg από τη WCC (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4639 έως 4645), η Valenciana δεν είχε συμμετοχή στις συζητήσεις που διεξήχθηκαν στα πλαίσια της επιτροπής αυτής ως προς τα αντίποινα που μελετώνταν έναντι της δανικής επιχειρήσεως για την αντιμετώπιση ενδεχομένων επιθέσεων εκ μέρους της στις εγχώριες αγορές των μελών της επιτροπής αυτής. Δεν παρέστη στη συνεδρίαση της 19ης και της 20ής Ιουνίου 1986, κατά την οποία συμφωνήθηκε να οργανωθεί, στις 24 Ιουλίου του ιδίου έτους, ειδική συνεδρίαση αφιερωμένη στην εξέταση των προπαρατεθέντων αντιποίνων (προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφος 39, σημείο 11· έγγραφα αριθ. 33.126/9914 έως 9920). Όπως τονίστηκε ανωτέρω στη σκέψη 4998, δεν κλήθηκε να μετάσχει στην τελευταία αυτή συνεδρίαση (προσβαλλομένη απόφαση, σημείο 12· έγγραφα αριθ. 33.126/9876 έως 9883).

5002 Πράγματι, από τα προεκτεθέντα στοιχεία προκύπτει ότι η Valenciana φέρει λιγότερο βαριά ευθύνη στην παράβαση που κολάστηκε στο άρθρο 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

5003 Κατά τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738), επιβλήθηκε στη Valenciana, για την παράβαση αυτή, πρόστιμο με βασικό συντελεστή 4 % του κύκλου εργασιών αναφοράς. Ενόψει των προμνημονευθέντων στοιχείων, το Πρωτοδικείο κρίνει, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του, ότι πρέπει να μειώσει τον συντελεστή αυτό στο 2,8 %.

5004 Τέλος, ο ισχυρισμός που αντλεί η Valenciana από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 πρέπει να γίνει δεκτός όσον αφορά την αγορά του λευκού τσιμέντου. Οι άλλοι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

X — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όσον αφορά τον κύκλο εργασιών που ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό των προστίμων*

5005 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν την ακρίβεια του κύκλου εργασιών που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για να υπολογίσει το πρόστιμό τους.

5006 Πρώτον, οι Vicat, Ciments français, Unicem, Italcementi, Holderbank και Cementir ισχυρίζονται ότι, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να υπολογίσει τα πρόστιμα βάσει του κύκλου εργασιών που αφορά τη διαχειριστική περίοδο που προηγείται του έτους εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως. Εν προκειμένω, επρόκειτο, κατά συνέπεια, για τον κύκλο εργασιών του 1993. Όμως, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τον κύκλο εργασιών του 1992. Η Ciments français και η Italcementi ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή όφειλε, τουλάχιστον, να αιτιολογήσει την επιλογή αυτή στην προσβαλλομένη απόφαση.

5007 Η Ciments français, η Italcementi και η Cementir προσθέτουν ότι η Επιτροπή μπορούσε να υπολογίσει το πρόστιμο βάσει του κύκλου εργασιών του 1993, εφόσον είχαν κοινοποιήσει τον εν λόγω κύκλο εργασιών ταυτόχρονα με τον κύκλο εργασιών του 1992. Κατά τις προσφεύγουσες, στην Επιτροπή εναπέκειτο να λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε κάθε επιχείρηση να πράξει το ίδιο.

5008 Επικαλούμενη την απόφαση Boël κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353 (σκέψη 133), η Vicat ισχυρίζεται ότι το σφάλμα αυτό είχε σοβαρές συνέπειες, εφόσον ο κύκλος εργασιών της του 1993 ήταν κατώτερος του κύκλου εργασιών του 1992, πράγμα που επέτεινε τον δυσανάλογο χαρακτήρα του προστίμου που της επιβλήθηκε. Η Ciments français αναφέρει μια αύξηση του προστίμου της τάξεως του ενός εκατομμυρίου ECU. Η Unicem, η Holderbank και η Cementir παρατηρούν ότι, το 1992, πραγματοποίησαν κύκλο εργασιών υψηλότερο του κύκλου εργασιών του 1993. Κατά συνέπεια, η επιλογή της Επιτροπής είχε ως συνέπεια τη σημαντική αύξηση του προστίμου τους. Η Italcementi υποστηρίζει ότι ο κύκλος εργασιών της του 1992 ήταν κατά 22 % υψηλότερος του κύκλου εργασιών του 1993.

5009 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, προπαρατεθέν στη σκέψη 4781, «η προηγούμενη διαχειριστική περίοδος» αφορά την τελευταία πλήρη διαχειριστική περίοδο εκάστης των οικείων επιχειρήσεων κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή, εν προκειμένω, τη διαχειριστική περίοδο του 1993. Η αναφορά στην εν λόγω διαχειριστική περίοδο αφορά πάντως μόνον το ανώτατο ύψος, 10 %, του προστίμου που μπορεί να επιβληθεί σε επιχείρηση λόγω παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. αποφάσεις Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψη 119, και PVC, προπαρατεθείσα στη σκέψη 734, σκέψη 1146). Κατά συνέπεια, είναι αξιέπαινο εκ μέρους της Επιτροπής ότι λαμβάνει υπόψη, για τον καθορισμό των προστίμων, τον κύκλο εργασιών που αφορά προγενέστερη διαχειριστική περίοδο, υπό την προϋπόθεση ότι το πρόστιμο που υπολογίζεται επί της βάσεως αυτής δεν υπερβαίνει το προμνημονευθέν όριο.

5010 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν για τις παραβάσεις που διαπράχθηκαν στις αγορές του κοινού τσιμέντου και του λευκού τσιμέντου υπολογίστηκαν βάσει του κύκλου εργασιών των οικείων επιχειρήσεων που αφορά τη διαχειριστική περίοδο 1992.

5011 Επειδή καμία από τις προσφεύγουσες δεν απέδειξε ότι η επιλογή αυτή είχε ως συνέπεια να της επιβληθεί πρόστιμο που υπερβαίνει το όριο που καθορίζει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι βασίμως η Επιτροπή χρησιμοποίησε τον εν λόγω κύκλο εργασιών ως βάση του υπολογισμού του προστίμου.

5012 Όσον αφορά τη Vicat, πρέπει ακόμη να προστεθεί ότι, στην απόφαση Boël κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353, το Πρωτοδικείο μείωσε το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην εν λόγω επιχείρηση ενόψει του γεγονότος ότι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε η επιχείρηση αυτή κατά το έτος αναφοράς που έλαβε υπόψη η Επιτροπή, δηλαδή το 1985, ήταν ο πλέον υψηλός όλης της εξετασθείσας περιόδου παραβάσεως, ενώ ο κύκλος εργασιών των λοιπών επιχειρήσεων που είχαν εμπλακεί στην παράβαση ήταν λιγότερο σημαντικός το έτος εκείνο. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, για την

επιχείρηση αυτή, η επιλογή του έτους αυτού επέτεινε τον δυσανάλογο χαρακτήρα του προστίμου που της είχε επιβληθεί (βλ. απόφαση Boël κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 1353, σκέψη 133).

5013 Εν προκειμένω όμως, αρκεί η διαπίστωση ότι, κατά τις πληροφορίες που παρέσχε κατά τη διαδικασία (απάντηση της 3ης Ιουλίου 1998 σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου της 29ης Μαΐου 1998), η Vicat πραγματοποίησε το 1992 κύκλο εργασιών σαφώς υψηλότερο του κύκλου εργασιών του 1993, αλλά χαμηλότερο του κύκλου εργασιών των τεσσάρων προηγουμένων ετών.

5014 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι τα επιχειρήματα των προσφευγουσών πρέπει να απορριφθούν.

5015 Βεβαίως, από τα στοιχεία που υπομνήστηκαν ανωτέρω στη σκέψη 4814 προκύπτει ότι, εξαιρουμένων των Unicem, Italcementi και Cementir, καμία από τις προσφεύγουσες επιχειρήσεις των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 4720 δεν μετείχε ακόμη στην παράβαση το 1992. Το έτος αναφοράς που επέλεξε η Επιτροπή όσον αφορά τον κύκλο εργασιών με σκοπό τον υπολογισμό των προστίμων δεν εμπίπτει πλέον, κατά συνέπεια, στον χρόνο συμμετοχής της συμφωνίας Cembureau που διαπίστωσε το Πρωτοδικείο όσον αφορά τις εν λόγω επιχειρήσεις.

5016 Η διαπίστωση αυτή δεν πρέπει πάντως να έχει ως συνέπεια την αμφισβήτηση της επιλογής στην οποία προέβη κατά τον χρόνο εκείνο η Επιτροπή.

5017 Αφενός, καμία προσφεύγουσα δεν προέβαλε τον ισχυρισμό ότι, στην περίπτωση κατά την οποία το Πρωτοδικείο θα διαπίστωνε ότι δεν μετέσχε στη συμφωνία Cembureau μέχρι τη λήξη της περιόδου αναφοράς που έλαβε υπόψη η Επιτροπή, θα έπρεπε να υπολογιστεί εκ νέου το πρόστιμό της βάσει κύκλου αναφοράς αναγομένου στη διαχειριστική περίοδο κατά την οποία έπαυσε να μετέχει στην παράβαση ή του κύκλου εργασιών που αφορά την τελευταία διαχειριστική περίοδο που περιλαμβάνεται εξ ολοκλήρου στον χρόνο της παραβάσεως που διαπίστωσε το Πρωτοδικείο.

5018 Αφετέρου, όσον αφορά την παράβαση που κολάστηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου, από τα στοιχεία που κοινοποίησε η Επιτροπή προκύπτει (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) ότι ορθώς στηρίχθηκε επίσης (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 5009 έως 5011) στον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησαν οι οικείες επιχειρήσεις το 1992, ενώ διαπίστωσε την παράβαση αυτή μόνο μέχρι τις 26 Μαΐου 1988. Η ημερομηνία της λήξεως του χρόνου παραβάσεως δεν ήταν, κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της προσβαλλομένης αποφάσεως, το αποφασιστικό κριτήριο ως προς το έτος αναφοράς που πρέπει να ληφθεί υπόψη όσον αφορά τον κύκλο εργασιών, για τον καθορισμό των προστίμων.

5019 Δεύτερον, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι υπολόγισε το πρόστιμο βάσει υπερβολικά ευρέος κύκλου εργασιών, όσον αφορά τη γεωγραφική βάση και τα προϊόντα.

5020 Αφενός, η Vicat και η Ciments français ισχυρίζονται ότι ο κύκλος εργασιών που έπρεπε να ληφθεί υπόψη είναι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησαν στη/ις γεωγραφική/ές ζώνη/ες την/ις οποία/ες αφορά/ούν η/οι ειδική/ές παράβαση/άσεις στην/ις οποία/ες τους προσάπτεται ότι έλαβαν μέρος. Επικαλούμενη την απόφαση Parker Pen κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 643, η Vicat διευκρινίζει ότι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε στη γεωγραφική αγορά του εργοστασίου της στη La Grave de Peille αντιπροσωπεύει μόνον το 12 % του συνολικού κύκλου εργασιών της, δηλαδή σχετικώς μικρό ποσό σε σχέση με το ποσό που προκύπτει από το σύνολο των πωλήσεών της. Η Lafarge υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, αφού παραιτήθηκε από τις αιτιάσεις που αφορούν εθνικές παραβάσεις, θα έπρεπε να λάβει υπόψη μόνον τον κύκλο εργασιών που αφορά τις εξαγωγές. Η Italcementi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη μόνον τον κύκλο εργασιών που αφορά τις πωλήσεις στις τοπικές αγορές της βόρειας Ιταλίας και στις αγορές των όμορων χωρών.

5021 Αφετέρου, η Unicem, η Italcementi και η Cementir ισχυρίζονται ότι ο κύκλος εργασιών που αφορά τις πωλήσεις clinker δεν θα έπρεπε να ενταχθεί στη βάση υπολογισμού των προστίμων. Πράγματι, η Επιτροπή διαπίστωσε περιορισμούς στον ανταγωνισμό μόνο στην αγορά του τσιμέντου. Η Italcementi υπογραμμίζει ειδικότερα το γεγονός ότι η υποχρέωση που επιβλήθηκε με το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν αφορά την αγορά του clinker. Επιπλέον, κατά το ίδιο το γράμμα της προσβαλλομένης αποφάσεως (παράγραφος 11, σημείο 1), το κοινό τσιμέντο, το λευκό τσιμέντο και το clinker αποτελούν χωριστές αγορές, δεδομένου ότι καθένα από αυτά τα προϊόντα ανταποκρίνεται σε διαφορετικές ανάγκες.

5022 Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο κύκλος εργασιών τον οποίο αφορά το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 σχετικά με το ανώτατο όριο του προστίμου που μπορεί να επιβληθεί αναφέρεται στον ολικό κύκλο εργασιών της οικείας επιχειρήσεως, ο οποίος είναι ο μόνος που μπορεί να αποτελέσει κατά προσέγγιση ένδειξη για τη σημασία και την επιρροή της επιχειρήσεως στην αγορά (βλ. αποφάσεις Musique Diffusion français κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψη 119, Τ-13/89, ICI κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 323, σκέψη 376, και της 6ης Απριλίου 1995, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 415, σκέψη 158). Η προμνημονευθείσα διάταξη του κανονισμού 17 δεν περιέχει κανένα εδαφικό όριο όσον αφορά τον πραγματοποιηθέντα κύκλο εργασιών (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Φεβρουαρίου 1990, C-297/87, Tipp-Ex κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-261, συνοπτική δημοσίευση, σκέψη 39).

5023 Εντός του ορίου που θέτει η ως άνω διάταξη, η Επιτροπή μπορεί να καθορίσει το πρόστιμο βάσει του κύκλου εργασιών της επιλογής της, όσον αφορά τη γεωγραφική ζώνη και τα οικεία προϊόντα.

5024 Εν προκειμένω, από τις ενδείξεις που παρέσχε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι στηρίχθηκε, για να υπολογίσει το πρόστιμο που επέβαλε λόγω της παραβάσεως που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου, στον κύκλο εργασιών σχετικά με τις πωλήσεις κοινού τσιμέντου και clinker για το κοινό τσιμέντο ο οποίος πραγματοποιήθηκε στο έδαφος των κρατών μελών της Κοινότητας το 1992. Για να καθορίσει το πρόστιμο που επιβλήθηκε λόγω της παραβάσεως που διαπράχθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου, έλαβε υπόψη τον κύκλο εργασιών σχετικά με τις πωλήσεις λευκού τσιμέντου και clinker για το λευκό τσιμέντο στο έδαφος των κρατών μελών της Κοινότητας κατά το ίδιο έτος.

5025 Λαμβανομένων υπόψη των συντελεστών προστίμου που εφάρμοσε η Επιτροπή στη ζώνη αυτή (4 ή 2,8 %, κατά περίπτωση), τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν με τα άρθρα 9 και 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι, πράγμα που δεν αμφισβητεί καμία προσφεύγουσα, σαφώς χαμηλότερα από το μέγιστο όριο που καθορίζει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.

5026 Όσον αφορά τη Vicat, πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί ότι έχει βεβαίως συμβεί, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε η επίμαχη επιχείρηση με τα προϊόντα τα οποία αφορά η παράβαση αντιπροσώπευε μόνον ένα μικρό ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών της, ο κοινοτικός δικαστής να κρίνει ότι η παράβαση που διέπραξε η επιχείρηση αυτή παρουσιάζει ήσσονα σοβαρότητα και να περιορίσει αναλόγως το πρόστιμό της (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 439, σκέψη 121, και Parker Pen κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 643, σκέψη 94).

5027 Πάντως, εν προκειμένω, η Vicat δεν ισχυρίζεται ότι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε κατά το έτος αναφοράς με το προϊόν το οποίο αφορά η παράβαση αυτή, όπως ορίζεται στην παράγραφο 11, σημείο 1, δεν αντιπροσώπευε παρά ένα μικρό μόνον ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών της. Το επιχείρημά της στηρίζεται στον περιορισμένο χαρακτήρα, σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών της, των πωλήσεων που πραγματοποίησε από το εργοστάσιο που έχει στη νότια Γαλλία, του οποίου γίνεται μνεία στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών (παράγραφος 20, σημείο 1) σχετικά με την εναρμονισμένη πρακτική που της προσάπτεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ. Όμως, όπως κρίθηκε ανωτέρω, στις σκέψεις 1093 και 1094, η γεωγραφική αγορά την οποία αφορά η παράβαση που ανάγεται στη συμφωνία Cembureau, για την οποία επιβλήθηκε στη Vicat πρόστιμο στο άρθρο 9, ήταν η Ευρώπη. Εφόσον η Vicat δεν υποστηρίζει ότι οι πωλήσεις της στην ευρωπαϊκή αγορά αντιπροσωπεύουν ένα μικρό μόνον τμήμα του συνολικού κύκλου εργασιών της, δεν μπορεί λυσιτελώς να επικαλεστεί την απόφαση Parker Pen κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 643.

5028 Η Cementir επικαλείται ακόμη την ύπαρξη λογιστικού λάθους στα στοιχεία που διαβίβασε στην Επιτροπή με την από 22 Φεβρουαρίου 1994 επιστολή της. Με την επιστολή αυτή κοινοποίησε στοιχεία τα οποία περιλαμβάνουν τα ποσά σχετικά με τις προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών που δεν έχουν, κατ' αυτήν, καμία σχέση με τις πωλήσεις κοινού τσιμέντου και clinker, δηλαδή ποσά τα οποία ανάγονται στην επιστροφή δαπανών μεταφοράς, σε πωλήσεις σάκων και, σε μικρότερο βαθμό, σε άλλες υπηρεσίες. Διευκρινίζει ότι, αντιληφθείσα το λάθος της, ζήτησε από την Επιτροπή, στις 22 Φεβρουαρίου 1995, να διορθώσει το πρόστιμο που της επέβαλε με την προσβαλλομένη απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη τους ακριβείς αριθμούς που προκύπτουν από τον λογιστικό έλεγχο που πραγματοποίησε η εταιρία λογιστικού ελέγχου Arthur Andersen, αίτημα που απορρίφθηκε από την Επιτροπή στις 22 Μαρτίου 1995. Είναι πεπεισμένη ότι οι άλλες επιχειρήσεις περιορίστηκαν να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή τα στοιχεία τους που αφορούν μόνον τις πωλήσεις κοινού τσιμέντου. Κατά συνέπεια, εφόσον η Επιτροπή δεν προέβη στην αιτηθείσα διόρθωση, η Επιτροπή όχι μόνον υπολόγισε το πρόστιμό της βάσει εσφαλμένων αριθμητικών δεδομένων, αλλά παραβίασε επίσης την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

5029 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί πάντως να γίνει δεκτή.

5030 Όσον αφορά τις δαπάνες μεταφοράς, πρέπει να θεωρηθεί ότι, εφόσον ένας παραγωγός τσιμέντου παραδίδει στον τόπο προορισμού, κατόπιν αιτήσεως του πελάτη, τις πωληθείσες ποσότητες, η υπηρεσία μεταφοράς αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της πωλήσεως του προϊόντος. Η τιμή που απαιτείται για την υπηρεσία αυτή, έστω και αν αντιστοιχεί, όπως υποστηρίζει η Cementir, στην εξόφληση των ποσών που οφείλει ο πωλητής στον ανεξάρτητο μεταφορέα τον οποίο χρησιμοποίησε για την υπηρεσία αυτή, αποτελεί, κατά συνέπεια, συνιστώσα της συνολικής τιμής πωλήσεως, όπως προκύπτει, για τον εν λόγω τύπο πωλήσεως, από το σύστημα της τιμής παραδόσεως στον τόπο προορισμού.

5031 Όσον αφορά τις παραδόσεις σάκων, η Cementir δεν μπορεί ευλόγως να αμφισβητήσει ότι, στα πλαίσια της πωλήσεως συσκευασμένου τσιμέντου, η πώληση του σάκου αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της πωλήσεως του προϊόντος. Η τιμή που ζητείται για τις εν λόγω παραδόσεις αποτελεί, κατά συνέπεια, συνιστώσα της συνολικής τιμής της συναλλαγής.

5032 Όσον αφορά τις «λοιπές υπηρεσίες» που φέρονται ότι δεν έχουν καμία σχέση με τις πωλήσεις κοινού τσιμέντου και clinker για το κοινό τσιμέντο, η Cementir δεν παρέχει καμία ένδειξη. Τέλος, ο ισχυρισμός της ότι άλλες επιχειρήσεις κοινοποίησαν στην Επιτροπή μόνον τον κύκλο εργασιών τους σχετικά με τις πωλήσεις κοινού τσιμέντου αποτελεί απλή υπόθεση. Επομένως, η Cementir δεν μπορεί λυοιτελώς να προβάλει παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

5033 Τέταρτον, η Ciments français, η Italcementi και η Holderbank προσάπτουν στην Επιτροπή ότι περιέλαβε στον κύκλο εργασιών που έλαβε υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου τους τον κύκλο εργασιών θυγατρικών τις οποίες δεν αφορά η προσβαλλομένη απόφαση.

5034 Η Ciments français επικαλείται την περίπτωση των ισπανικών θυγατρικών της Financiera y Minera (στο εξής: FyM) και Cementos Rezola (στο εξής: Rezola), της βελγικής θυγατρικής της, της CCB (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1169), και της ελληνικής θυγατρικής της, της Χάλυψ. Προσθέτει ότι, όπως ανέφερε στην Επιτροπή τον Φεβρουάριο του 1994 διαβιβάζοντάς της τα στοιχεία σχετικά με τον κύκλο εργασιών της του 1992 και του 1993, ανέλαβε τον έλεγχο της Rezola μόλις τον Ιούλιο του 1989, της FyM μόλις τον Ιανουάριο του 1990 και της Χάλυψ μόλις τον Μάιο του 1990. Ισχυρίζεται ότι ο συντελεστής του προστίμου της, αναγόμενος στον κύκλο εργασιών της, ανέρχεται σε 6,5 %.

5035 Η Italcementi εκθέτει την περίπτωση των δύο θυγατρικών της Cementerie di Sardegna και Cementerie Siciliane, διευκρινίζοντας ότι δεν τις ελέγχει πλήρως.

5036 Η Holderbank μνημονεύει την περίπτωση των δύο βελγικών θυγατρικών της, Ciments d'Obourg και Ciments d'Origny.

5037 Η Ciments français και η Holderbank προσθέτουν ότι, κατά τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή επέβαλε βαρύτερες κυρώσεις σε θυγατρικές τους κατά των οποίων δεν στρέφεται η προσβαλλομένη απόφαση, απ' ό,τι σε θυγατρικές τις οποίες θεώρησε υπεύθυνες για παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

5038 Πράγματι, η Ciments français ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή επιφύλαξε στις αλλοδαπές θυγατρικές των ομίλων κατά των οποίων στρέφεται η προσβαλλομένη απόφαση χωριστή διαδικασία και χωριστή κύρωση απ' ό,τι στη μητρική εταιρία, ενώ η εταιρία αυτή μετέσχε κατά πλειοψηφία ή κατ' αποκλειστικότητα στο κεφάλαιό τους, από την έναρξη της οικείας περιόδου. Παραθέτει την περίπτωση των επιχειρήσεων ENCI, Hornos Ibéricos, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Asland, Ηρακλής, Cementir, CBR και Cedest στις οποίες επιβλήθηκε πρόστιμο βάσει των παραβάσεων που είχαν προσαφθεί στις ίδιες, χωρίς ο κύκλος εργασιών τους να περιλαμβάνεται στον κύκλο εργασιών της μητρικής εταιρίας για τον υπολογισμό του προστίμου που επιβλήθηκε στην εταιρία αυτή. Θεωρεί ότι είναι θύμα δυσμενούς μεταχειρίσεως, στο μέτρο που οι επιχειρήσεις του ομίλου της, έστω και αν δεν τις αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, κολάστηκαν αυστηρότερα από τις επιχειρήσεις που θεωρήθηκαν υπεύθυνες για συμπεριφορές που συνιστούν παράβαση.

5039 Η Holderbank ισχυρίζεται ότι της επιβλήθηκε πρόστιμο με βασικό συντελεστή 4 % του κύκλου εργασιών της, στον οποίο περιελήφθη ο κύκλος εργασιών των δύο βελγικών θυγατρικών της των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 5036. Κατά συνέπεια, σε όσες από τις θυγατρικές της επιβλήθηκαν μεμονωμένως πρόστιμα με την προσβαλλομένη απόφαση για την συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau (Alsen-Breitenburg, Nordcement και Hornos Ibéricos) επιφυλάχθηκε ευνοϊκότερη μεταχείριση από τη μεταχείριση που υπέστησαν οι δύο βελγικές θυγατρικές της. Πράγματι, στις θυγατρικές αυτές επιβλήθηκε πρόστιμο με συντελεστή 2,8 % του κύκλου εργασιών τους, ενώ στις δύο τελευταίες επιβλήθηκε πρόστιμο με συντελεστή 4 % λόγω της ενσωματώσεως του κύκλου εργασιών τους στη βάση υπολογισμού του προστίμου που αφορούσε τη μητρική εταιρία.

5040 Επί του ζητήματος αυτού πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, όταν ο δράστης της παραβάσεως βρίσκεται επικεφαλής ομίλου ο οποίος συνιστά οικονομική ενότητα, ο κύκλος εργασιών που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου του είναι ο κύκλος εργασιών του συνόλου του ομίλου αυτού. Ο τελευταίος αυτός κύκλος εργασιών συνιστά, πράγματι, την καλύτερη ένδειξη της οικονομικής σημασίας της στην αγορά.

5041 Εν προκειμένω, η Italcementi δεν αμφισβητεί ότι ελέγχει τη Cementerie Ciciliane και τη Cementerie di Sardegna. Ισχυρίζεται απλώς ότι δεν τις ελέγχει καθ' ολοκληρίαν. Κληθείσα να παράσχει διευκρινίσεις ως προς το σημείο αυτό με γραπτή ερώτηση της 10ης Ιουνίου 1998, προσκόμισε στις 20 Ιουλίου 1998 μια σειρά εγγράφων από τα οποία προκύπτει ότι, μέχρι το 1986, ήταν ο μοναδικός μέτοχος των δύο αυτών θυγατρικών και ότι, από την ημερομηνία αυτή, κατέχει το 71,41 % του κεφαλαίου της πρώτης και το 76,67 % του κεφαλαίου της δεύτερης.

5042 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική ενότητα που αποτελεί η Italcementi και οι δύο προμνημονευθείσες θυγατρικές της, περιέλαβε τον κύκλο εργασιών των θυγατρικών αυτών στη βάση υπολογισμού των προστίμων που επιβλήθηκαν στην Italcementi στα άρθρα 9 και 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

5043 Η Holderbank δεν αρνείται ότι ελέγχει πλήρως τη Ciments d'Obourg και τη Ciments d'Origny. Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή, ενόψει της οικονομικής ενότητας που συνιστούν η Holderbank και οι δύο βελγικές θυγατρικές της, περιέλαβε τον κύκλο εργασιών των θυγατρικών αυτών στη βάση υπολογισμού του προστίμου που επιβλήθηκε στη Holderbank στο άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

5044 Όσον αφορά τη Ciments français, πρέπει να τονιστεί ότι η επιχείρηση αυτή δεν αμφισβητεί ότι, όταν μετέσχε στις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στις αγορές του κοινού τσιμέντου και του λευκού τσιμέντου, είχε τον έλεγχο της CCB. Ανέφερε απλώς κατά τη διαδικασία (απάντηση της 3ης Ιουλίου 1998 σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου της 29ης Μαΐου 1998) ότι ο κύκλος εργασιών της βελγικής θυγατρικής της ενσωματώθηκε στο λογιστικό της σύστημα μόλις από την 1η Ιουλίου 1990.

5045 Αντιθέτως, είναι σαφές ότι η Ciments français ανέλαβε τον έλεγχο της FyM, της Rezola και της Χάλυψ όταν είχε λήξει η συμμετοχή της στις προμνημονευθείσες παραβάσεις. Πράγματι, η συμμετοχή της Ciments français στη συμφωνία Cembureau δεν έχει αποδειχθεί μετά τις 17 Φεβρουαρίου 1989 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4318 έως 4321) και η παράβαση στην οποία μετέχε στο πλαίσιο της WCC διαπιστώνεται μόνο μέχρι τις 26 Μαΐου 1988 (άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να αφαιρεθεί από τη βάση υπολογισμού που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβλήθηκαν στη Ciments français στα άρθρα 9 και 10 τα ποσά που αντιστοιχούν στις πωλήσεις που πραγματοποίησαν οι τρεις αυτές θυγατρικές κατά τη διαχειριστική περίοδο αναφοράς στην κοινοτική αγορά του κοινού τσιμέντου και του clinker για το κοινό τσιμέντο και στην αγορά του λευκού τσιμέντου και του clinker για το λευκό τσιμέντο, αντιστοίχως.

5046 Από τις ενδείξεις που παρέσχε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι ο κύκλος εργασιών που έλαβε υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου που επιβλήθηκε στη Ciments français λόγω της συμμετοχής της στη συμφωνία Cembureau ανέρχεται σε 4 232 000 000 FRF. Κατά τις πληροφορίες που παρέσχε η Ciments français κατά τη διαδικασία (βλ. απάντηση στη γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου η οποία αναφέρθηκε ανωτέρω στη σκέψη 5044), ο κύκλος εργασιών που αντιστοιχεί στο ποσό που συγκεντρώθηκε από τις πωλήσεις που πραγματοποίησαν το 1992 η FyM, η Rezola και η Χάλυψ στην κοινοτική αγορά του κοινού τσιμέντου και του clinker για το κοινό τσιμέντο ήταν 650 000 000 FRF. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να υπολογιστεί εκ νέου το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Ciments français λόγω της συμμετοχής της στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως βάσει κύκλου εργασιών αναφοράς μειωμένου σε 3 582 000 000 FRF.

5047 Όσον αφορά την παράβαση για την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο στο άρθρο 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τις ενδείξεις που κοινοποίησε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι ο κύκλος εργασιών που έλαβε υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου που επιβλήθηκε στη Ciments français λόγω της παραβάσεως αυτής ανέρχεται σε 181 000 000 FRF. Κατά τις πληροφορίες της Ciments français που εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, ο κύκλος εργασιών που αντιστοιχεί στο ποσό που συγκεντρώθηκε από τις πωλήσεις που πραγματοποίησαν το 1992 η FyM, η Rezola και η Χάλυψ στην κοινοτική αγορά του λευκού τσιμέντου και του clinker για το λευκό τσιμέντο ανέρχεται σε 1 000 000 FRF. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να υπολογιστεί εκ νέου το πρόστιμο της Ciments français για τη συμμετοχή της στην παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως βάσει κύκλου εργασιών αναφοράς μειωμένου σε 180 000 000 FRF.

5048 Τα επιχειρήματα που η Ciments français και η Holderbank αντλούν από προβαλλομένη δυσμενή διάκριση, όσον αφορά τα πρόστιμα, μεταξύ των θυγατρικών τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση και αυτών οι οποίες δεν μνημονεύονται στην προσβαλλομένη απόφαση, πρέπει να απορριφθούν.

5049 Πράγματι, οι δύο αυτές προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι στις θυγατρικές τις οποίες δεν αφορά η προσβαλλομένη απόφαση επιβλήθηκε παρ' όλ' αυτά πρόστιμο λόγω της ενσωματώσεως του κύκλου εργασιών τους στον κύκλο εργασιών της μητρικής εταιρίας για τον υπολογισμό του προστίμου που επιβλήθηκε στην τελευταία αυτή εταιρία. Τα πρόστιμα τα οποία αφορά το άρθρο 9, σημεία 2 και 21, επιβλήθηκαν, αντιστοίχως, στις «επιχειρήσεις» «Holderbank Financière Glar[u]s SA» και «Société des Ciments français SA». Το πρόστιμο το οποίο αφορά το άρθρο 10, σημείο 4, επιβάλλεται στην «επιχείρηση» «Société des Ciments français SA». Οι δύο αυτές επιχειρήσεις είναι αποδέκτες ιδίω ονόματι της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ. άρθρο 12, σημεία 2 και 17). Κατά συνέπεια, μόνον αυτές οφείλουν τα προαναφερθέντα πρόστιμα. Το γεγονός ότι η επιβάρυνση των προστίμων μπορεί να κατανεμηθεί εντός του ομίλου επικεφαλής του οποίου βρίσκονται οι επιχειρήσεις αυτές συνιστά περιστατικό που δεν ασκεί επιρροή σε σχέση με τους κανόνες που αφορούν τον καθορισμό των προστίμων.

5050 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι, υπό την επιφύλαξη των συμπερασμάτων που αντλήθηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 5046 και 5047 έναντι της Ciments français, οι εξεταοθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

XI — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της επιεικείας, της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, οι οποίες συνδέονται με τον καθορισμό των προστίμων σε ECU και την επιλογή του συντελεστή μετατροπής*

5051 Η Asland και η Cementir, επικαλούμενες την απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Μαρτίου 1977, 41/73, 43/73 και 44/73, Société anonyme Générale sucrière κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1977, σ. 131), καθώς και η Uniland, ισχυρίζονται ότι καμία διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν υποχρεώνει την Επιτροπή να καθορίζει το ποσό των προστίμων σε ECU. Η Επιτροπή οφείλει απλώς να αποτρέπει την εμφάνιση αδικαιολόγητων διαφορών μεταχειρίσεως μεταξύ των μετεχόντων στην ίδια παράβαση από το γεγονός και μόνον ενδεχομένων εκτιμήσεων ή υποτιμήσεων των εθνικών νομισμάτων, πράγμα το οποίο δεν έπραξε εν προκειμένω.

5052 Οι τρεις αυτές προσφεύγουσες καθώς και η Unicem και η Italcementi προσάπτουν στην Επιτροπή ότι μετέτρεψε σε ECU τα ποσά των κύκλων εργασιών τους που έχουν εκφραστεί σε εθνικό νόμισμα βάσει της μέσης τιμής συναλλάγματος του έτους 1992. Κατά τις προσφεύγουσες, η μετατροπή αυτή έπρεπε να πραγματοποιηθεί βάσει της τιμής συναλλάγματος που ίσχυε την ημέρα εκδόσεως ή κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Unicem, η Asland και η Cementir προσθέτουν ότι η άλλη δυνατότητα που είχε η Επιτροπή ήταν να υπολογίσει και να εκφράσει το ποσό του προστίμου στο εθνικό νόμισμα του κράτους μέλους της οικείας επιχειρήσεως.

5053 Οι προσφεύγουσες τις οποίες αφορά η προηγούμενη σκέψη ισχυρίζονται ότι το εθνικό νόμισμά τους υποτιμήθηκε σε σχέση με το ECU μεταξύ του 1992 και του Νοεμβρίου του 1994. Θεωρούν ότι αποτελούν θύματα αδικαιολόγητης δυσμενούς διακρίσεως σε σχέση με τις επιχειρήσεις που κατάγονται από χώρα της οποίας το νόμισμα παρέμεινε σταθερό ή υπερτιμήθηκε σε σχέση με το ECU κατά την περίοδο εκείνη. Η Unicem ισχυρίζεται ότι η επιλογή της Επιτροπής αύξησε το πρόστιμό της κατά 23,16 %. Η Asland αξιολογεί τη ζημία της σε 170 000 000 ισπανικές πεσέτες (ESP) περίπου. Συγκρίνει την αξία του προστίμου που της επιβλήθηκε με το πρόστιμο που θα επιβαλλόταν σε επιχείρηση η οποία θα βρισκόταν στην ίδια θέση με αυτή, αλλά της οποίας ο κύκλος εργασιών του έτους αναφοράς θα είχε εκφραστεί σε γερμανικά μάρκα με την τιμή συναλλάγματος του έτους εκείνου. Η Unicem εκτιμά τη ζημία της σε 361 000 ECU. Η Italcementi αξιολογεί σε 25 % περίπου την αύξηση του προστίμου της που συνδέεται με την υποτίμηση της ιταλικής λίρας σε σχέση με το ECU μεταξύ του 1992 και του Νοεμβρίου 1994. Η Cementir εκτιμά σε 23 % την αύξηση της πραγματικής επιβαρύνσεως που προκάλεσε το πρόστιμό της μεταξύ του έτους αναφοράς που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για τη μετατροπή σε ECU των ποσών που είχαν εκφραστεί σε εθνικό νόμισμα και του έτους καταθέσεως της προσφυγής της. Η πραγματική αξία του προστίμου της αντιστοιχεί σε πρόστιμο 5,5 % του κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε το 1992 με τον συντελεστή μετατροπής του ECU σε ιταλικές λίρες του 1995.

5054 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η Επιτροπή έχει δικαίωμα να εκφράζει το ύψος του προστίμου σε ECU, νομισματική μονάδα μετατρέψιμη σε εθνικό νόμισμα. Η δυνατότητα μετατροπής του ECU σε εθνικό νόμισμα διαφοροποιεί τη νομισματική αυτή μονάδα από τη λογιστική μονάδα που μνημονευόταν αρχικά στο άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, ως προς την οποία το Δικαστήριο (απόφαση Société anonyme Générale sucrière κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 5051, σκέψη 15) ρητώς αναγνώρισε ότι, εφόσον δεν συνιστούσε νόμισμα πληρωμής, συνεπαγόταν αναγκαστικά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου σε εθνικό νόμισμα (απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1999, Τ-157/94, Ensidesa κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 470, και απόφαση PVC, προπαρατεθείσα στη σκέψη 734, σκέψη 1220).

5055 Εν προκειμένω, από τις ενδείξεις που παρέσχε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι, προκειμένου να υπολογίσει τα πρόστιμα, μετέτρεψε πράγματι σε ECU τους κύκλους εργασιών που είχαν εκφραστεί σε εθνικό νόμισμα βάσει της μέσης τιμής συναλλάγματος του έτους στο οποίο αναφέρονταν οι εν λόγω κύκλοι εργασιών, δηλαδή το 1992.

5056 Ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι η εν λόγω μετατροπή έπρεπε να πραγματοποιηθεί βάσει της τιμής συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία εκδόσεως ή κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Επειδή η Επιτροπή ορθώς επέλεξε (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 5009 έως 5011) να υπολογίσει το πρόστιμο βάσει του κύκλου εργασιών του 1992, βασίμως μετέτρεψε τον εν λόγω κύκλο εργασιών, εκφρασθέντα σε εθνικό νόμισμα, βάσει της μέσης τιμής συναλλάγματος του εν λόγω έτους αναφοράς. Καίτοι η λύση αυτή ενδέχεται να σημαίνει ότι μια συγκεκριμένη επιχείρηση πρέπει να καταβάλει ποσό ονομαστικώς υψηλότερο ή χαμηλότερο αυτού που θα έπρεπε να καταβληθεί στην περίπτωση εφαρμογής της τιμής συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία εκδόσεως ή κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, τούτο αποτελεί τη λογική συνέπεια των διακυμάνσεων των πραγματικών αξιών των διαφόρων εθνικών νομισμάτων.

5057 Εν πάση περιπτώσει, καμία προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι, με τις υποτιμήσεις που υπέστη το νόμισμα του κράτους μέλους από το οποίο κατάγεται, το πρόστιμο που της επιβλήθηκε με το άρθρο 9 και, όσον αφορά την Italcementi, με το άρθρο 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως, έστω και εκφρασμένο σε

εθνικό νόμισμα, υπερβαίνει το ανώτατο όριο που διατυπώνεται στο άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.

5058 Οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθούν.

XII — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παραβιάσεις διαφόρων γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου*

5059 Ορισμένες προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι ο καθορισμός των προστίμων πάσχει λόγω της παραβιάσεως διαφόρων γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, δηλαδή της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της αρχής non bis in idem και της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

5060 Πρώτον, η Lafarge ισχυρίζεται ότι, ενόψει της στάσεως που υιοθέτησε η Επιτροπή κατά την οικεία περίοδο [έλλειψη αντιδράσεως στη δημοσίευση της μελέτης που πραγματοποιήθηκε το 1976 κατόπιν αιτήσεώς της από τον κ. Phlips περί των «συστημάτων γεωγραφικών τιμών και του ανταγωνισμού» («Les systèmes de prix géographiques et la concurrence» — μελέτη παρατεθείσα στην παράγραφο 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως)· ανεπίσημες εκτιμήσεις ως προς το σύστημα τιμολογήσεως που εφαρμόζει η CBR, καθώς και επί των εισαγωγών προελεύσεως ανατολικών χωρών που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ· στάση στον «ελληνικό φάκελο»], οι Ευρωπαίοι παραγωγοί ορθώς θεώρησαν ότι η συμπεριφορά του ήταν σύμφωνη προς τους κοινοτικούς κανόνες περί ανταγωνισμού ή, τουλάχιστον, ότι ήταν ανεκτή. Επιβάλλοντας στη Lafarge τόσο βαρύ πρόστιμο, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

5061 Ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι αβάσιμος. Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή ουδόλως προσάπτει στους διαδίκους τις συζητήσεις τους επί των συστημάτων διαμορφώσεως των τιμών και επί των εισαγωγών που αποτελούν το αντικείμενο ντάμπινγκ. Αναφέρεται στις συμπεριφορές με τις οποίες οι διάδικοι αυτοί είχαν την πρόθεση να προστατεύσουν τις εγχώριες αγορές ή να ρυθμίσουν τις μεταφορές τσιμέντου από τη μια χώρα στην άλλη. Η Lafarge δεν μπορεί σοβαρά να ισχυρίζεται ότι τα στοιχεία που επικαλείται προς στήριξη του λόγου ακυρώσεως δικαιολογημένα μπόρεσαν να δημιουργήσουν στους Ευρωπαίους τσιμεντοπαραγωγούς την πεποίθηση ότι οι συμπεριφορές αυτές, οι οποίες απαγορεύονται ρητώς από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ήσαν επιτρεπτές από πλευράς κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού.

5062 Δεύτερον, η Dyckerhoff, η Uniland και η Holderbank — η τελευταία στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως — προσάπτουν στην Επιτροπή ότι τους επέβαλε διπλή κύρωση βάσει των ιδίων πραγματικών περιστατικών, μια πρώτη φορά για την προσχώρησή τους στη συμφωνία Cembureau την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως και μια δεύτερη φορά για τη συμμετοχή τους σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Η Blue Circle ισχυρίζεται ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε για τις παραβάσεις που της προσάπτονται στο άρθρο 4 έχει ως συνέπεια να κολάζει για δεύτερη φορά μια συμπεριφορά για την οποία της επιβλήθηκε ήδη πρόστιμο λόγω της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1.

5063 Πρέπει πάντως να τονισθεί ότι στις προσφεύγουσες επιβλήθηκε ένα μόνον πρόστιμο όσον αφορά την αγορά του κοινού τσιμέντου. Κατά το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το πρόστιμο αυτό τους επιβλήθηκε λόγω της συμμετοχής τους στη συμφωνία Cembureau. Οι εξεταοθέντες ισχυρισμοί, αντλούμενοι από παραβίαση της αρχής non bis in idem, πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθούν.

5064 Η Aalborg ισχυρίζεται ότι, κατά το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιβλήθηκε ειδικό πρόστιμο στη Cembureau. Επειδή η ευθύνη της στα επίδικα περιστατικά συνδέεται, κατ' αυτήν, μόνο με την ιδιότητά της ως αμέσου μέλους της Cembureau, φρονεί ότι της επιβλήθηκε διπλή κύρωση για τα ίδια πραγματικά περιστατικά. Η Blue Circle διατείνεται ότι θα πρέπει να φέρει άνω του ημίσεος του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στη BCA. Στο μέτρο που η Επιτροπή τη θεωρεί άλλωστε υπεύθυνη για την παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1, της επιβλήθηκαν δύο πρόστιμα για την ίδια παράβαση.

5065 Πάντως, η εξέταση των ισχυρισμών αυτών κατέστη άνευ αντικειμένου, λόγω της ακυρώσεως των προστίμων που επιβλήθηκαν στις ενώσεις επιχειρήσεων αποδεκτριών της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 478 έως 488).

5066 Η Blue Circle προσθέτει ότι, κατά το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, της επιβλήθηκε πρόστιμο λόγω της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 1, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή, μεταξύ άλλων, με τις συμπεριφορές που εκτίθενται στο άρθρο 2. Κατά τη διάταξη όμως αυτή, μόνον η BCA ενεπλάκη στις εν λόγω συμπεριφορές όσον αφορά την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Κατά συνέπεια, επιβλήθηκε πρόστιμο στην Blue Circle για ενέργειες για τις οποίες δεν θεωρήθηκε υπεύθυνη.

5067 Πάντως, όπως υπομνήσθηκε ανωτέρω στη σκέψη 4746, στην Blue Circle επιβλήθηκε πρόστιμο λόγω μόνον των παρανόμων συμπεριφορών που της προσάπτονται ατομικώς. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

5068 Τρίτον, οι CBR, Ciments français, Lafarge, Asland, Uniland, Cimpor, Secil και Hornos Ibéricos ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως κατά τον καθορισμό των προστίμων.

5069 Πρώτον, η CBR και η Ciments français ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων επιβάλλοντας πρόστιμο για τη συμμετοχή τους στη συμφωνία Cembureau μόνο στις επιχειρήσεις οι οποίες, ταυτοχρόνως, είχαν εκπροσωπηθεί από την ένωσή τους στους κόλπους της Cembureau και είχαν σαφώς εκδηλώσει την προσχώρησή τους στη συμφωνία αυτή μετέχοντας σε άλλες ενέργειες των οποίων η νομιμότητα αμφισβητήθηκε με την προσβαλλομένη απόφαση (παράγραφος 65, σημείο 8), ενώ αναφέρει άλλωστε ότι η συμφωνία Cembureau δέσμευε όλα τα μέλη της Cembureau και όλη την ευρωπαϊκή τσιμεντοβιομηχανία εκπροσωπουμένη σε αυτήν καθόλη τη

διάρκεια της διαπιστωθείσας παραβάσεως (παράγραφοι 45, σημεία 5 και 8, και 65, σημείο 3). Η Ciments français προσθέτει ότι, κατά τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή εισήγαγε εξάλλου πρόδηλη δυσαναλογία μεταξύ της παραβάσεως και της κυρώσεως.

5070 Εκτός των προεκτεθέντων στις σκέψεις 4425 έως 4427, πρέπει να υπομνηστεί ότι, εφόσον μια επιχείρηση, με τη συμπεριφορά της, παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν μπορεί να αποφύγει την επιβολή προστίμου για τον λόγο ότι δεν επιβλήθηκε πρόστιμο σε άλλους επιχειρηματίες, έστω και αν, όπως εν προκειμένω, η περίπτωση των συμπεριφορών αυτών δεν έχει ακόμη υποβληθεί στην κρίση του κοινοτικού δικαστή (βλ. αποφάσεις «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 197, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 176, και Van Megen Sports κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 4892, σκέψη 56).

5071 Όσον αφορά τη Ciments français, πρέπει να προστεθεί ότι η Επιτροπή, καθόσον δεν επέβαλε πρόστιμο στις επιχειρήσεις που ήσαν έμμεσα μέλη της Cembureau για τις οποίες δεν διέθετε καμία απόδειξη συμμετοχής σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau, ουδόλως παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας εις βάρος των επιχειρήσεων οι οποίες αντιθέτως, όπως η εν λόγω προσφεύγουσα, μετέσχαν στα μέτρα αυτά.

5072 Δεύτερον, η Lafarge ισχυρίζεται ότι δεν βρίσκει εύλογη, συνεπή και αντικειμενική εξήγηση της ποικιλίας των συμπεριφορών που επιφυλάσσονται στις επιχειρήσεις στις οποίες επιβλήθηκαν πρόστιμα, παρά τις ενδείξεις που παρέχονται στην παράγραφο 65 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς τα κριτήρια που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για τον υπολογισμό των προστίμων. Κατά την προσφεύγουσα αυτή, υφίστανται πρόδηλες ανισότητες που συνίστανται στο ότι δεν ελήφθη υπόψη το σύνολο του κύκλου εργασιών που ασκεί επιρροή για ορισμένες επιχειρήσεις ή ότι η Επιτροπή, σε αντίθεση προς τις διευκρινίσεις που παρέσχε ο Κ. Van Miert κατά τη συνέντευξη Τύπου της 30ής Νοεμβρίου 1994, εφάρμοσε άνω των δύο συντελεστών προστίμου.

5073 Κρίθηκε συναφώς (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4725 έως 4739) ότι οι αιτιολογικές σκέψεις που εκτίθενται στην παράγραφο 65 της προσβαλλομένης αποφάσεως περιλαμβάνουν πρόσφορη αιτιολογία των κριτηρίων που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για να υπολογίσει τα πρόστιμα που ορίστηκαν στα άρθρα 9 και 10.

5074 Επιπλέον, από τις ενδείξεις που παρέσχε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) προκύπτει ότι, όσον αφορά την παράβαση που κολάστηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου, η Επιτροπή εφήρμοσε δύο βασικούς συντελεστές για τον υπολογισμό των προστίμων. Στις επιχειρήσεις οι οποίες, για τους λόγους που εκτίθενται στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, φέρουν μεγάλη ευθύνη για την εν λόγω παράβαση επιβλήθηκε πρόστιμο με βασικό συντελεστή 4 %. Στις επιχειρήσεις οι οποίες φέρουν μικρότερη ευθύνη για την παράβαση αυτή, για τους λόγους που εκτέθηκαν στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο β, επιβλήθηκε πρόστιμο με βασικό συντελεστή 2,8 %. Για την παράβαση που κολάστηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου, η Επιτροπή έλαβε υπόψη βασικό συντελεστή 4 % για το σύνολο των οικείων επιχειρήσεων. Οι συντελεστές αυτοί εφαρμόστηκαν, όσον αφορά την παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου, στον κύκλο εργασιών που αφορά τις πωλήσεις που

πραγματοποίησε κάθε οικεία επιχείρηση στην κοινοτική αγορά του κοινού τσιμέντου και του clinker για το κοινό τσιμέντο το 1992 και, όσον αφορά την παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου, στον κύκλο εργασιών που αφορά τις πωλήσεις που πραγματοποίησε κάθε ενεχόμενη επιχείρηση στην κοινοτική αγορά του λευκού τσιμέντου και του clinker για το λευκό τσιμέντο κατά το ίδιο έτος. Το ποσό του προστίμου κάθε επιχειρήσεως προσαρμόστηκε βάσει της διάρκειας της συμμετοχής στην οικεία παράβαση.

5075 Επειδή η Lafarge δεν παρέσχε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι υπέστη αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση κατά την εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων υπολογισμού, ο ισχυρισμός της πρέπει να απορριφθεί.

5076 Τρίτον, η Asland ισχυρίζεται ότι, όσον αφορά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, οι ισπανικές επιχειρήσεις υπήρξαν θύματα δυσμενούς διακρίσεως σε σχέση με τις λοιπές επιχειρήσεις τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση, στο μέτρο που η παραμεθόρια περιοχή μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας είναι το μόνο έδαφος στο οποίο η παράβαση που διέπραξαν οι ισπανικές επιχειρήσεις μπορούσε να έχει κάποια συνέπεια, ενώ οι παράνομες συμπεριφορές των γερμανικών, γαλλικών και βρετανικών επιχειρήσεων παρήγαγαν τα αποτελέσματά τους σε ευρύτερη κλίμακα περιοχών, δηλαδή στις παραμεθόριες περιοχές μεταξύ των αντιστοίχων κρατών μελών τους.

5077 Επισημάνθηκε συναφώς (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4864) ότι το ζήτημα αν η συμφωνία Cembureau είχε αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα στις αγορές της Κοινότητας δεν ελήφθη υπόψη κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως αυτής. Μόνο στο πλαίσιο του ελέγχου της ευθύνης των επιχειρήσεων που είχαν εμπλακεί στην παράβαση αυτή η Επιτροπή εκτίμησε τις συνέπειες που αποδίδονται συνήθως στα μέτρα της κατηγορίας εκείνων με τα οποία οι διάφορες επιχειρήσεις εφάρμοσαν τη συμφωνία Cembureau. Στο πλαίσιο αυτό, η Asland ορθώς κατετάγη μεταξύ των επιχειρήσεων που φέρουν μεγάλη ευθύνη για την παράβαση. Το μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας Cembureau στο οποίο μετέσχε, δηλαδή η συμφωνία περί ιδρύσεως της ETF (άρθρο 4, παράγραφος 1), εμπίπτει πράγματι στα μέτρα τα οποία έχουν άμεσα αποτελέσματα που τείνουν στη στεγανοποίηση των εγχωρίων αγορών. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Asland πρέπει να απορριφθεί.

5078 Η Asland ισχυρίζεται στη συνέχεια ότι δεν επωφελήθηκε της μειώσεως του ποσοστού του προστίμου η οποία ίσχυσε για τις λοιπές ισπανικές επιχειρήσεις και τις πορτογαλικές επιχειρήσεις λόγω της περιορισμένης διαρκείας της συμμετοχής τους στην παράβαση.

5079 Πάντως, οι ενδείξεις που κοινοποίησε η Επιτροπή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4738) καθιστούν εμφανές ότι το πρόστιμο της Asland υπολογίστηκε, όπως τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στους λοιπούς Ισπανούς και Πορτογάλους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως, λαμβανομένης υπόψη μιας διαρκείας της παραβάσεως που αντιστοιχεί σε 86,5 μήνες. Κατά τα λοιπά, θα ληφθεί υπόψη (κατωτέρω σκέψη 5115) ότι η συμμετοχή της Asland στη συμφωνία Cembureau αποδεικνύεται μόλις από τις 28 Μαΐου 1986 μέχρι τις 31 Μαΐου 1987, δηλαδή για περίοδο δώδεκα μηνών (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4814, δέκατη περίπτωση).

5080 Τέταρτον, η Ciments français επισημαίνει ότι, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, η Hornos Ibéricos παρέστη σε πέντε συνεδριάσεις της ETF. Πάντως, η Επιτροπή περιέλαβε την επιχείρηση αυτή στις επιχειρήσεις που φέρουν μικρότερη ευθύνη για τη συμφωνία Cembureau, για τον λόγο ότι η συμμετοχή της στην παράβαση αυτή περιορίστηκε στην εμπλοκή της σε μέτρα διοχετεύσεως των πλεονασμάτων παραγωγής σε τρίτες αγορές, μέτρα των οποίων οι συνέπειες είναι λιγότερο άμεσες για την προστασία των εγχωρίων αγορών. Η Uniland ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων καθόσον της επέβαλε πρόστιμο και έκρινε σοβαρή τη συμμετοχή της στη συμφωνία Cembureau, ενώ άλλες επιχειρήσεις οι οποίες, κατά την ίδια την προσβαλλομένη απόφαση, μετέσχαν κατά τρόπο διαρκή και ενεργό στις παραβάσεις σχετικά με την ETF και την Interciment δεν κολάστηκαν ως προς το σημείο αυτό (Hornos Ibéricos και Cementos del Norte) ή αποκλείστηκαν από τη διαδικασία. Η Asland καταγγέλλει επίσης τη μεταχείριση που επιφυλάχθηκε στη Hornos Ibéricos και στη Cementos del Norte.

5081 Πρέπει να τονιστεί ότι δεν εναπόκειται στο Πρωτοδικείο, κατά την άσκηση του ελέγχου νομιμότητας, να υποκαταστήσει την εκτίμησή του στην εκτίμηση της Επιτροπής ως προς την κατάσταση επιχειρήσεως σε σχέση με παράβαση την οποία δεν διαπίστωσε εις βάρος της η προσβαλλομένη πράξη.

5082 Εν προκειμένω, η Ciments français, η Asland και η Uniland ορθώς κατετάγησαν, στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, μεταξύ των επιχειρήσεων που φέρουν μεγάλη ευθύνη για την παράβαση για την οποία επιβλήθηκε το πρόστιμο στο άρθρο 9. Πράγματι, οι τρεις αυτές προσφεύγουσες μετέσχαν στη συμφωνία Cembureau μέσω των μέτρων εφαρμογής που έτειναν στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών. Πράγματι, η Ciments français ενεπλάκη μεταξύ άλλων στη γαλλογερμανική σύμπραξη την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, στη συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της ETF (άρθρο 4, παράγραφος 1) και στη συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Interciment (άρθρο 4, παράγραφος 2) (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4319). Η Asland μετέσχε στη συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της ETF (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4351). Η Uniland μετέσχε στη συμφωνία αυτή, στη συμφωνία όσον αφορά τη σύσταση της Interciment και στις εναρμονισμένες πρακτικές άμυνας της ιταλικής αγοράς τις οποίες αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α (βλ., ανωτέρω, σκέψη 4356).

5083 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες αυτές δεν μπορούν λυσιτελώς να επικαλεστούν τη σύγκριση της περιπτώσεώς τους με αυτήν των επιχειρήσεων στις οποίες αναφέρονται με την αντίστοιχη επιχειρηματολογία τους, για να διεκδικήσουν την ακύρωση ή τη μείωση του προστίμου που τους επιβλήθηκε στο άρθρο 9 (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 197, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 176, και Van Megen Sports κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 4892, σκέψη 56).

5084 Πέμπτον, η Cimpor και η Secil υπενθυμίζουν ότι, σύμφωνα με τα έγγραφα που αναφέρονται στην παράγραφο 21 της προσβαλλομένης αποφάσεως, διάφοροι Ισπανοί παραγωγοί έλαβαν μέρος στις συνεδριάσεις που εξετάστηκαν στο εν λόγω τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως. Παραθέτουν τις Portland Mallorca, Cementos del Mar, Cementos del Atlantico, Portland Valderrivas, Cementos Portland Hispania, Asland, Hisalba, Hispacement, Cementos Cosmos, Tudela Veguin και Cementos Alba. Οι περισσότερες όμως από τις επιχειρήσεις αυτές δεν ήσαν αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στις επιχειρήσεις οι οποίες ήσαν αποδέκτες της αποφάσεως αυτής δεν καταλογίστηκε η παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2. Άλλωστε, στην Oficemen, η οποία, εκτός από τις παραβάσεις που της προσάπτονται στα άρθρα 1, 2, 4 και 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως,

ανέλαβε μόνη την ευθύνη για την τελική συμφωνία, από ισπανικής πλευράς, επιβλήθηκε πρόστιμο μόνο 70 000 ECU, ενώ στη Cimpor και στη Secil επιβλήθηκαν, αντιστοίχως, πρόστιμα 9 324 000 ECU και 3 017 000 ECU. Πρόκειται για κατάφωρη παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

5085 Συναφώς, εκτός από την αρχή που υπομνήσθηκε ανωτέρω στη σκέψη 5081, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι ορθώς η Cimpor και η Secil κατετάγησαν στην κατηγορία των επιχειρήσεων που φέρουν μεγάλη ευθύνη για την παράβαση για την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο στο άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, η σύμπραξη μεταξύ των παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 2, με την οποία οι δύο προσφεύγουσες εφάρμοσαν τη συμφωνία Cembureau, αποσκοπούσε στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι επιχειρήσεις αυτές δεν μπορούν λυσιτελώς να επικαλεστούν τη σύγκριση της περιπτώσεώς τους με αυτήν των επιχειρήσεων στις οποίες αναφέρονται με την αντίστοιχη επιχειρηματολογία τους, για να διεκδικήσουν την ακύρωση ή τη μείωση του προστίμου που τους επιβλήθηκε στο άρθρο 9 (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις «χαρτοπολτός ΙΙ», προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 197, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 270, σκέψη 176, και Van Megen Sports κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 4892, σκέψη 56).

5086 Όσον αφορά τη δυσμενή διάκριση την οποία ισχυρίζονται ότι υπέστησαν σε σχέση με την Oficemen, πρέπει να τονιστεί ότι, καίτοι η ευθύνη της Oficemen για την παράβαση που διαπιστώθηκε στο άρθρο 3, παράγραφος 2, έχει πράγματι αποδειχθεί, η περίπτωση της επιχειρήσεως αυτής διαφέρει αντικειμενικά από τις περιπτώσεις της Cimpor και της Secil. Όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στην παράγραφο 44, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι παραγωγοί τσιμέντου είναι οι αληθινοί ενεργοί παράγοντες στην αγορά. Δρουν μέσω των επαγγελματικών τους οργανώσεων. Υπό τις συνθήκες αυτές βασίμως η Επιτροπή κόλασε τις συμπεριφορές των επιχειρήσεων με σημαντικά πρόστιμα, υπολογισθέντα ανάλογα με τον κύκλο εργασιών τους, ενώ η πρόθεσή της ήταν, όταν επέβαλε στις επαγγελματικές ενώσεις κατ' αποκοπήν πρόστιμο μικρού ύψους, να αποτρέψει τις ενώσεις αυτές από τη λήψη πρωτοβουλιών και τη διευκόλυνση των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμφωνιών στο μέλλον (παράγραφος 65, σημείο 8, πρώτη περίπτωση).

5087 Η Cimpor και η Secil επισημαίνουν ακόμη ότι η Επιτροπή επέβαλε στην Oficemen και στις πέντε ισπανικές επιχειρήσεις αποδέκτριες της προσβαλλομένης αποφάσεως πρόστιμα που ανέρχονται συνολικά σε 10 576 000 ECU, δηλαδή ποσό χαμηλότερο του ποσού των προστίμων που επιβλήθηκαν στις δύο πορτογαλικές επιχειρήσεις (12 341 000 ECU).

5088 Πάντως, μόνη η σύγκριση των αθροισμένων ποσών των προστίμων που επιβλήθηκαν στους Ισπανούς και Πορτογάλους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια τη διαπίστωση της υπάρξεως παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, ενόψει της ποικιλίας των αντικειμενικών παραμέτρων υπολογισμού που μπορούν να εξηγήσουν το αποτέλεσμα της συγκρίσεως αυτής.

5089 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι εξετασθέντες λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

XIII — *Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας οφειλομένη σε ελλιπή πρόσβαση στον φάκελο της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία*

5090 Ορισμένες προσφεύγουσες υποστηρίζουν, στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν κατόπιν των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 164 και 168) ότι, καθόσον τους παρέσχε περιορισμένη μόνον πρόσβαση στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία, η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας κατά τον καθορισμό των προστίμων, στο μέτρο που τους στέρησε την πρόσβαση σε απαλλακτικά γι' αυτές στοιχεία.

5091 Πρώτον, η Lafarge επικαλείται, στις από 28 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, δύο έγγραφα που πιστοποιούν ότι η Επιτροπή ενημερώθηκε κατά τον χρόνο εκείνο για ορισμένες συλλογικές ενέργειες που σχεδίαζαν οι παραγωγοί τσιμέντου της δυτικής Ευρώπης για να καταπολεμήσουν τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος.

5092 Στηρίζεται, κατ' αρχάς, στο έγγραφο αριθ. 33.126/19009 (σημείωμα της Blue Circle σχετικά με τη συνάντηση της 6ης Νοεμβρίου 1986 μεταξύ του P. Sutherland, μέλους της Επιτροπής, και ορισμένων εκπροσώπων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου. Κατά το έγγραφο αυτό, οι εν λόγω εκπρόσωποι γνωστοποίησαν στο μέλος της Επιτροπής τις δυσκολίες τους να προβούν σε εξαγωγές στην Ελλάδα ως αντίποινα έναντι των παραγωγών της χώρας αυτής.

5093 Πάντως, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω στη σκέψη 3114, το έγγραφο αυτό δεν καταδεικνύει ότι οι εκπρόσωποι της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου ειδοποίησαν τον P. Sutherland για τα μέτρα που είχαν πάντως ήδη λάβει κατά τον χρόνο εκείνο προκειμένου να εξαλείψουν τις εισαγωγές φθηνού τσιμέντου στη δυτική Ευρώπη, κατά προτεραιότητα τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος, δηλαδή τη σύσταση της ETF, τη σύσταση της Interciment και τις εναρμονισμένες πρακτικές που είχαν σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτης των Ελλήνων παραγωγών τσιμέντου, ειδικότερα της Τιτάν. Τα σχόλια που θα είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει η Lafarge βάσει του προμνημονευθέντος εγγράφου κατά τη διοικητική διαδικασία δεν θα μπορούσαν, κατά συνέπεια, να ανασκευάσουν τους συλλογισμούς που ανέπτυξε η Επιτροπή στην παράγραφο 65, σημείο 5, πέμπτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τη βούληση των μερών να περιβάλουν με το απόρρητο τις παράνομες συμπεριφορές τους.

5094 Στη συνέχεια, η Lafarge προβάλλει ένα απόσπασμα της επιστολής που απηύθυνε στις 6 Νοεμβρίου 1986 ο J. Van Hove (CBR) στον M. Akermann (Holderbank) (έγγραφο αριθ. 33.126/7639), το οποίο πιστοποιεί ότι η Επιτροπή είχε ενημερωθεί κατά τον χρόνο εκείνο για τη σύσταση της Interciment:

«Η γενική διεύθυνση ανταγωνισμού της ΕΟΚ φρονεί ότι η εν λόγω σύσταση εταιρίας θα πρέπει να κοινοποιηθεί, αν περισσότερες εταιρίες παραγωγής τσιμέντου της ΕΟΚ επρόκειτο να συμμετάσχουν ως μέτοχοι ή ως μέλη διευθυντικού οργάνου.»

5095 Πάντως, τα σχόλια που θα μπορούσε να αναπτύξει η Lafarge βάσει του εν λόγω αποσπάσματος του εγγράφου κατά τη διοικητική διαδικασία δεν θα είχαν παράσχει τη δυνατότητα άρσεως της ειδικής μομφής εκ μέρους της Επιτροπής στα μέρη που αφορά η συμφωνία σχετικά με τη σύσταση της Interciment, δηλαδή ότι η συμφωνία αυτή δεν της είχε ουδέποτε κοινοποιηθεί ενώ διάφορες νομικές γνωμοδοτήσεις είχαν συστήσει την κοινοποίηση αυτή, ενόψει του καταφανώς παράνομου σκοπού του μέτρου αυτού (βλ. προσβαλλομένη απόφαση, παράγραφοι 26, σημείο 13, και 65, σημείο 5, πέμπτη περίπτωση).

5096 Συνεπώς, τα σχόλια της Lafarge που εξετάστηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 5091 έως 5095 δεν είχαν πιθανότητα, έστω και περιορισμένη, να οδηγήσουν τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

5097 Δεύτερον, η Aalborg ισχυρίζεται, στις από 12 Ιανουαρίου 1998 παρατηρήσεις της, ότι, σύμφωνα με τα έγγραφα αριθ. 33.126/3833 έως 3844, 18130 έως 18138 και 171 έως 174, οι έλεγχοι της Επιτροπής αφορούσαν αρχικώς όχι μια συνολική ευρωπαϊκή σύμπραξη, αλλά περιφερειακές συμπράξεις, καθώς και τεκμαιρόμενη συνεργασία μεταξύ περισσοτέρων μεγάλων Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου — την «ομάδα των οκτώ» — με την οποία η Aalborg δεν είχε καμία απολύτως σχέση. Η Aalborg ισχυρίζεται ότι με τα προμνημονευθέντα έγγραφα θα μπορούσε επωφελώς να αποδείξει ότι η Επιτροπή εξέτασε μεταγενέστερα την τεκμαιρόμενη ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau και, κατά συνέπεια, ότι είχε επέλθει παραγραφή ως προς τα πραγματικά περιστατικά τα οποία της προσάπτονται στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής.

5098 Πάντως, τα έγγραφα αριθ. 33.126/171 έως 174 που παραθέτει η Aalborg περιέχουν την απόφαση της Επιτροπής της 20ής Απριλίου 1989 σχετικά με τους ελέγχους που προκάλεσαν τις υποθέσεις αυτές. Συνάγεται ότι οι εν λόγω έλεγχοι ήσαν δικαιολογημένοι από τις ακόλουθες σκέψεις:

«(...) η Επιτροπή έλαβε πληροφορίες ότι συνομολογήθηκαν συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ των πλέον σημαντικών Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες πόλεις της Ευρώπης.

(...) κατά τις πληροφορίες που περιήλθαν στην Επιτροπή, οι εν λόγω συμφωνίες και/ή εναρμονισμένες πρακτικές είχαν [μεταξύ άλλων] ως αντικείμενο:

(i) την εναρμονισμένη μείωση της παραγωγικής ικανότητας στην κοινή αγορά, προκειμένου να προστατευθούν τα τμήματα αγοράς που έχει αποκτήσει κάθε παραγωγός·

(...)

(iii) την απονομή ποσοστώσεων και τη γεωγραφική κατανομή των αγορών καθώς και τον έλεγχο της εφαρμογής τους μέσω του ελέγχου του προορισμού των προϊόντων·

(...)

(v) τις συστηματικές ανταλλαγές δεδομένων με σκοπό να ελεγχθεί η εκτέλεση των συμφωνιών και να καταστούν δυνατές αντισταθμίσεις ενός έτους στο άλλο των ποσοστώσεων που παραχωρήθηκαν σε κάθε παραγωγό.»

5099 Από τα αποσπάσματα αυτά προκύπτει ότι οι έλεγχοι της Επιτροπής κατόπιν της αποφάσεως του Απριλίου του 1989 αφορούσαν εξ αρχής τη συμφωνία Cembureau και τα μέτρα εφαρμογής της. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός της Aalborg είναι αβάσιμος.

5100 Τρίτον, η Italcementi υποστηρίζει, στις παρατηρήσεις της της 26ης Νοεμβρίου 1997, ότι πολλά έγγραφα πιστοποιούν τον περιθωριακό ρόλο της στις διαπραχθείσες παραβάσεις. Πράγματι, από τα έγγραφα αριθ. 33.126/4869 έως 4871 και 3944 έως 3948, καθώς και από το έγγραφο αριθ. 33.322/1478, προκύπτει ότι η ιταλική βιομηχανία τσιμέντου παρουσιάζει διαφορετικά χαρακτηριστικά από αυτά των λοιπών ευρωπαϊκών βιομηχανιών τσιμέντου (φυσικά εμπόδια και επίπεδο τιμών που εμποδίζουν τις εξαγωγές από την Ιταλία· έλλειψη κάθετης ολοκληρώσεως καθιστώσα την ιταλική αγορά ευπρόσβλητη στις εισαγωγές) και, κατά συνέπεια, ότι η Italcementi δεν είχε καμία σχέση με τις συζητήσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν επί των ζητημάτων που αφορούν το διεθνές εμπόριο τσιμέντου.

5101 Επιπλέον, από ορισμένα έγγραφα προκύπτει ότι οι λοιποί παραγωγοί τσιμέντου αντιμετώπιζαν την Italcementi ως επιχειρηματία, μεγάλου μεγέθους βεβαίως, ο οποίος ασκούσε ελάχιστες δραστηριότητες σε διεθνές επίπεδο (έγγραφα αριθ. 33.126/8895, 8774, 8791, 8792 και 8894), και ότι, όταν συμμετείχε στις συνεδριάσεις μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών τσιμέντου, η Italcementi έθιγε τα προβλήματα αποκλειστικά υπό το πρίσμα της εσωτερικής αγοράς της (έγγραφα αριθ. 33.126/2545 έως 2548 και 4923 έως 4926).

5102 Τέλος, κατά την Italcementi, τα έγγραφα αριθ. 33.126/19868 έως 19870 και 19884 επιβεβαιώνουν τον περιθωριακό και νόμιμο χαρακτήρα των δραστηριοτήτων της στην ETF. Οι δραστηριότητες αυτές περιορίστηκαν στη συμμετοχή στις δραστηριότητες ασκήσεως πιέσεων που ανέπτυξε η εν λόγω ομάδα εργασίας για την επίλυση του προβλήματος που αφορά τις εισαγωγές προελεύσεως Ελλάδος. Ουδέποτε έλαβαν τη μορφή αποτρεπτικών, μάλιστα δε επιθετικών, παρεμβάσεων ως προς τις οποίες ευθύνονταν ενίοτε οι Βρετανοί παραγωγοί τσιμέντου στην υπόθεση αυτή.

5103 Τέλος, η Italcementi ισχυρίζεται ότι, αν είχε στη διάθεσή της το σύνολο του φακέλου έρευνας κατά τη διοικητική διαδικασία, θα μπορούσε να πείσει την Επιτροπή για την ανάγκη να εκτιμήσει, κατά τον καθορισμό των προστίμων, την ατομική ευθύνη εκάστου παραγωγού στα καταγγελθέντα περιστατικά, παρά να προβεί σε συνολική εκτίμηση των ευθυνών.

5104 Πάντως, τα σχόλια αυτά δεν θα είχαν παράσχει τη δυνατότητα αντικρούσεως των πραγματικών στοιχείων που πιστοποιούν την παρουσία της Italcementi, υπό την ιδιότητα του αμέσου μέλους της Cembureau, στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 κατά τις οποίες επικυρώθηκε η συμφωνία Cembureau, καθώς και τον πρωταγωνιστικό ρόλο της στη σύσταση της ETF και της Interciment και στα μέτρα που ελήφθησαν για την προστασία της ιταλικής αγοράς από τις εισαγωγές τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος. Επομένως, δεν θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια να προβεί η Επιτροπή σε διαφορετική εκτίμηση της ευθύνης της Italcementi στην παράβαση που κολάστηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου από την εκτίμηση στην οποία προέβη στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, πρώτη περίπτωση, της προσβαλλομένης αποφάσεως, δηλαδή ότι η Italcementi έπρεπε να καταταγεί μεταξύ των επιχειρήσεων που φέρουν μεγάλη ευθύνη για την παράβαση αυτή.

5105 Επιπλέον, τα σχόλια αυτά δεν θα είχαν παράσχει τη δυνατότητα να τεθεί εκποδών η δέσμη των εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 38 έως 40 της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τα οποία προκύπτει ότι η Italcementi μετέσχε διαρκώς και σταθερά, καθόλη την οικεία περίοδο, στις συνεδριάσεις και στις παράνομες δραστηριότητες της WCC. Επομένως, δεν θα είχαν παράσχει τη δυνατότητα αναιρέσεως της διαπιστώσεως ότι η Italcementi διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου.

5106 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι τα σχόλια της Italcementi που εξετάστηκαν ανωτέρω στις σκέψεις 5100 έως 5105 δεν είχαν πιθανότητα, έστω περιορισμένη, να οδηγήσουν τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

5107 Τέταρτον, η Holderbank προβάλλει, στις από 8 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, μια τηλεομοιοτυπία της Blue Circle της 20ής Οκτωβρίου 1987 (έγγραφο αριθ. 33.126/10959) το οποίο έχει συνταχθεί ως εξής:

«Προκαταβλήθηκε στη Holderbank ένα χρηματικό ποσό για την αγορά μεριδίου στο κεφάλαιο, αλλά στη συνέχεια αποφασίστηκε και γνωστοποιήθηκε στη Holderbank ότι ο όμιλος δεν επιθυμούσε να μετάσχει στο κεφάλαιο της εταιρίας. Ωστόσο, η απόφαση αυτή δεν γνωστοποιήθηκε στους υπευθύνους του λογιστηρίου της BCO AG και, ως εκ τούτου, διεπράχθη σφάλμα ως προς την καταχώριση της πράξεως αυτής. Το σφάλμα αυτό θα διορθωθεί το 1987.»

5108 Η Holderbank ισχυρίζεται ότι, αν είχε στη διάθεσή της το έγγραφο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, θα είχε μπορέσει να αντικρούσει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η Blue Circle θέλησε να αποκρύψει τη

συμμετοχή της στην Interciment προβάλλοντας εσφαλμένο χαρακτηρισμό του αντικειμένου της καταβολής της στη Holderbank. Φρονεί ότι θα είχε επίσης μπορέσει να αντικρούσει τη θέση της Επιτροπής ότι οι επιχειρήσεις προσπάθησαν να αποκρύψουν τις παράνομες συμπεριφορές τους.

5109 Συναφώς, αρκεί να υπομνηστεί ότι το έγγραφο που προβάλλει η Holderbank είχε ταξινομηθεί ως «Α: Ευρωπαίοι παραγωγοί» για την εξέταση του φακέλου κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 250) και ότι περιλαμβανόταν μάλιστα στο κιβώτιο (βλ., ανωτέρω, σκέψη 95). Υπό τις συνθήκες αυτές, η Holderbank δεν μπορεί επί του παρόντος να το προβάλει για να καταδείξει την ύπαρξη προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία.

5110 Πέμπτον, η Cementir στηρίζεται, στις από 29 Δεκεμβρίου 1997 παρατηρήσεις της, στα έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω στη σκέψη 3391, τα οποία καθιστούν εμφανή την έντονη διείσδυση των ελληνικών εξαγωγών στην ιταλική αγορά κατά την περίοδο την οποία εξετάζει η προσβαλλομένη απόφαση, ειδικότερα από το 1987. Τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν τουλάχιστον ότι η συμφωνία Cembureau δεν παρήγαγε κανένα αποτέλεσμα στην Ιταλία, πράγμα το οποίο η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη, έστω κατά τον καθορισμό των προστίμων.

5111 Ωστόσο, τα σχόλια αυτά, και αν είχε καταστεί δυνατό να διατυπωθούν κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν θα μπορούσαν να ανασκευάσουν τους συλλογισμούς που ορθώς εξέθεσε η Επιτροπή στην παράγραφο 65, σημείο 9, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά τους οποίους η Cementir φέρει μεγάλη ευθύνη στην παράβαση για την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο στην αγορά του κοινού τσιμέντου, λαμβανομένου υπόψη ότι, ως άμεσο μέλος της Cembureau, μετέσχε άμεσα στη σύναψη της συμφωνίας Cembureau και έλαβε μέρος σε μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας αυτής που έτειναν στην άμεση προστασία των εγχωρίων αγορών.

5112 Επομένως, τα σχόλια της Cementir που εκτέθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 5110 δεν είχαν πιθανότητα, έστω περιορισμένη, να οδηγήσουν τη διοικητική διαδικασία σε διαφορετικό αποτέλεσμα.

5113 Κατά συνέπεια, ο εξετασθείς λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

XIV — *Συμπεράσματα*

5114 Το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί έναντι των ENCI, Cedest, Alsen-Breitenburg, Nordcement, Buzzi, Rugby, Castle, Ηρακλής και Τιτάν (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 4718 και 4719).

5115 Λαμβανομένων υπόψη, αφενός, της εξετάσεως στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο ανωτέρω στις σκέψεις 4714 έως 5113, και, αφετέρου, των αριθμητικών στοιχείων που προσκόμισε η Επιτροπή κατά τη δίκη, τα πρόστιμα τα οποία εκτίθενται στα άρθρα 9 και 10 της προσβαλλομένης αποφάσεως, εκφρασθέντα σε ευρώ κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1997, σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 162, σ. 1), πρέπει να μειωθούν ως εξής:

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη CBR στο άρθρο 9 μειώνεται σε 1 711 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Ciments luxembourgeois στο άρθρο 9 μειώνεται σε 617 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Dyckerhoff στο άρθρο 9 μειώνεται σε 7 055 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Vicat στο άρθρο 9 μειώνεται σε 2 407 000 ευρώ·

— τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στη Ciments français στα άρθρα 9 και 10 μειώνονται, αντιστοίχως, σε 12 519 000 ευρώ και σε 1 051 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Heidelberger στο άρθρο 9 μειώνεται σε 7 056 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Lafarge στο άρθρο 9 μειώνεται σε 14 248 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Aalborg στο άρθρο 9 μειώνεται σε 2 349 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Unicem στο άρθρο 9 μειώνεται σε 6 399 000 ευρώ·

— τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στη Valenciana στα άρθρα 9 και 10 μειώνονται, αντιστοίχως, σε 250 000 ευρώ και 388 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Asland στο άρθρο 9 μειώνεται σε 740 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Uniland στο άρθρο 9 μειώνεται σε 592 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Irish Cement στο άρθρο 9 μειώνεται σε 2 065 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Cimpor στο άρθρο 9 μειώνεται σε 4 312 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Secil στο άρθρο 9 μειώνεται σε 1 395 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Italcementi στο άρθρο 9 μειώνεται σε 25 701 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Holderbank στο άρθρο 9 μειώνεται σε 1 918 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Hornos Ibéricos στο άρθρο 9 μειώνεται σε 836 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Aker στο άρθρο 9 μειώνεται σε 14 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Euroc στο άρθρο 9 μειώνεται σε 14 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Cementir στο άρθρο 9 μειώνεται σε 7 471 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Blue Circle στο άρθρο 9 μειώνεται σε 7 717 000 ευρώ·

— το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Χαλκίς στο άρθρο 9 μειώνεται σε 510 000 ευρώ.

Επί των αιτημάτων προς επιστροφή του προστίμου, πλέον τόκων υπερημερίας, και προς καταβολή του ισοπόσου των δαπανών για τη σύσταση τραπεζικής εγγυήσεως

5116 Στις υποθέσεις T-31/95 και T-32/95, οι προσφεύγουσες ζητούν να υποχρεωθεί η Επιτροπή να τους καταβάλει τόκους επί του αχρεωστήτως καταβληθέντος προστίμου.

5117 Στις υποθέσεις T-50/95 και T-51/95, οι προσφεύγουσες ζητούν να υποχρεωθεί η Επιτροπή να τους καταβάλει το ισόποσο των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκαν για τη σύσταση τραπεζικής εγγυήσεως, τουλάχιστον όσον αφορά το ποσό κατά το οποίο θα μειωθεί το πρόστιμο.

5118 Αρκεί η διαπίστωση ότι τα αιτήματα αυτά αφορούν στην πραγματικότητα την εκτέλεση της παρούσας αποφάσεως και ότι στην Επιτροπή εναπόκειται να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 233 ΕΚ) (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1999, T-151/94, British Steel κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 697). Συνεπώς, τα αιτήματα είναι απαράδεκτα.

Επί των δικαστικών εξόδων

5119 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

5120 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.

5121 Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, το Πρωτοδικείο μπορεί να καταδικάσει ακόμη και τον νικήσαντα διάδικο στην καταβολή των εξόδων στα οποία αναγκάστηκε να υποβληθεί ο αντίδικός του, αν κρίνει ότι τα έξοδα αυτά προκλήθηκαν χωρίς εύλογη αιτία ή κακοβούλως. Έτσι, ο νικήσας διάδικος μπορεί να υποχρεωθεί να καταβάλει στον αντίδικό του τα έξοδα δίκης που προκλήθηκε από δική του συμπεριφορά (απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Ιουνίου 1997, T-7/96, Perillo κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1061, σκέψη 47).

5122 Εν προκειμένω, πρέπει να εφαρμοσθεί η ως άνω διάταξη, λαμβανομένης υπόψη της συμπεριφοράς της Επιτροπής η οποία, μη παρέχοντας προσήκουσα πρόσβαση στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., ανωτέρω, σκέψη 152), δεν τήρησε τις επιταγές της χρηστής διοικήσεως. Πράγματι, δεν μπορεί να επικριθεί ο προσφεύγων ο οποίος υποβάλει την υπόθεση στην κρίση του Πρωτοδικείου προκειμένου αυτό να εκτιμήσει μια τέτοια συμπεριφορά, εν ανάγκη αφού λάβει τα αναγκαία μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας.

5123 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθεισών αρχών, ο καθορισμός των δικαστικών εξόδων στις διάφορες υπό κρίση υποθέσεις θα γίνει βάσει πέντε αυτοτελών κατηγοριών.

5124 Πρώτον, δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε στις υποθέσεις T-31/95, T-38/95, T-45/95, T-46/95, T-53/95, T-56/95, T-57/95 και T-64/95, θα καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα που αφορούν τις υποθέσεις αυτές, σύμφωνα με τα σχετικά αιτήματα των οικείων προσφευγουσών.

5125 Δεύτερον, στην υπόθεση T-51/95, μολονότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε μερικώς, το μεγαλύτερο μέρος των αιτημάτων της ευδοκίμησε. Διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων, ότι τα άρθρα 1 και 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθούν ως προς αυτήν. Εξάλλου, η προσφεύγουσα αυτή κατήγγειλε το παράνομο των όρων προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής οι οποίοι της τέθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

5126 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο θα προβεί σε ορθή εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως αποφαινόμενο ότι, στην υπόθεση T-51/95, η προσφεύγουσα θα φέρει το ένα τρίτο των δικαστικών της εξόδων και ότι η Επιτροπή θα φέρει, εκτός από τα δικαστικά της έξοδα, τα δύο τρίτα των εξόδων της προσφεύγουσας.

5127 Τρίτον, στις υποθέσεις T-26/95, T-30/95, T-32/95, T-36/95, T-48/95, T-54/95, T-59/95, T-63/95 και T-103/95, οι οικείες προσφεύγουσες ηττήθηκαν εν μέρει, αλλά ευδοκίμησαν πολλά από τα αιτήματά τους. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι το άρθρο 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο τους επιβάλλει πρόστιμο, πρέπει να ακυρωθεί ως προς αυτές. Εξάλλου, στις υποθέσεις T-26/95, T-30/95, T-32/95, T-36/95, T-48/95, T-59/95, T-63/95 και T-103/95, οι προσφεύγουσες κατήγγειλαν, με τις προσφυγές τους, το παράνομο των όρων προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής οι οποίοι τους τέθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

5128 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο αποφαίνεται ότι, στις υποθέσεις T-26/95, T-30/95, T-32/95, T-36/95, T-48/95, T-59/95, T-63/95 και T-103/95, οι προσφεύγουσες και η Επιτροπή θα φέρουν εκάστη τα δικά της δικαστικά έξοδα. Αντιθέτως, στην υπόθεση T-54/95, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν κατήγγειλε, με την προσφυγή της, το παράνομο των όρων προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής οι οποίοι της τέθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία, η Επιτροπή θα υποχρεωθεί να φέρει τα τρία τέταρτα

των δικών της δικαστικών εξόδων και η προσφεύγουσα θα φέρει, πλην των δικών της δικαστικών εξόδων, το ένα τέταρτο των εξόδων της Επιτροπής.

5129 Τέταρτον, στην υπόθεση T-55/95, η προσφεύγουσα ηττήθηκε εν μέρει, αλλά ευδοκίμησαν πολλά από τα αιτήματά της. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που δέχεται τη συμμετοχή της στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 28 Μαΐου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987. Εξάλλου, η προσφεύγουσα αυτή κατήγγειλε το παράνομο των όρων προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής οι οποίοι της τέθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

5130 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο θα προβεί σε ορθή εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως αποφαινόμενο ότι, στην υπόθεση T-55/95, η Επιτροπή θα φέρει τα τρία τέταρτα των δικαστικών της εξόδων και ότι η προσφεύγουσα θα φέρει, πλην των δικών της δικαστικών εξόδων, το ένα τέταρτο των εξόδων της Επιτροπής.

5131 Πέμπτον, στις υποθέσεις T-25/95, T-34/95, T-35/95, T-37/95, T-39/95, T-42/95, T-43/95, T-44/95, T-50/95, T-52/95, T-58/95, T-60/95, T-61/95, T-62/95, T-65/95, T-68/95, T-69/95, T-70/95, T-71/95, T-87/95, T-88/95 και T-104/95, απορρίφθηκαν πολλά από τα αιτήματα των οικείων προσφευγουσών, πλην όμως ορισμένα άλλα αιτήματά τους ευδοκίμησαν. Στις υποθέσεις T-25/95, T-35/95, T-39/95, T-43/95, T-52/95 και T-65/95, οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, κυρίως, ως προς τα αιτήματά τους σχετικά με το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο αφορά την αγορά του λευκού τσιμέντου. Ωστόσο, στις υποθέσεις T-25/95, T-34/95, T-35/95, T-37/95, T-39/95, T-42/95, T-43/95, T-44/95, T-50/95, T-52/95, T-58/95, T-60/95, T-61/95, T-62/95, T-65/95, T-68/95, T-69/95, T-70/95, T-71/95, T-87/95 και T-88/95, οι προσφεύγουσες κατήγγειλαν, με τις προσφυγές τους, το παράνομο των όρων προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής οι οποίοι τους τέθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

5132 Συνεπώς, στις υποθέσεις αυτές, η Επιτροπή θα φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων και οι προσφεύγουσες θα φέρουν, πλην των δικών τους δικαστικών εξόδων, το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής. Αντιθέτως, στην υπόθεση T-104/95, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν κατήγγειλε, με την προσφυγή της, το παράνομο των όρων προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία, η Επιτροπή θα φέρει το ήμισυ των δικών της δικαστικών εξόδων και η προσφεύγουσα θα φέρει, πλην των δικών της δικαστικών εξόδων, το ήμισυ των εξόδων της Επιτροπής.

5133 Ανεξαρτήτως των προαναφερθεισών κατηγοριών, τα αιτήματα που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-55/95, T-58/95 και T-59/95 περί καταδίκης της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των δαπανών για τη σύσταση και τη διατήρηση της τραπεζικής εγγυήσεως, πρέπει να απορριφθούν. Πράγματι, κατά παγία νομολογία, τα έξοδα της συστάσεως τραπεζικής εγγυήσεως που σκοπεί στην αποφυγή της αναγκαστικής εκτελέσεως της αποφάσεως δεν αποτελούν έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι λόγω της δίκης κατά την έννοια του άρθρου 91, στοιχείο β, του Κανονισμού Διαδικασίας (βλ. διάταξη του Δικαστηρίου της 20ής Νοεμβρίου 1987, 183/83, Krupp Stahl κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4611, σκέψη 10, και απόφαση Weig κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 4626, σκέψη 308).

5134 Ομοίως, το αίτημα της προσφεύγουσας της υποθέσεως Τ-51/95, με το οποίο ζητείται να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει το ισόποσο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα αυτή κατά τη διοικητική διαδικασία, πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, κατά το άρθρο 91 του Κανονισμού Διαδικασίας, «θεωρούνται ως έξοδα που μπορούν να αναζητηθούν (...) τα αναγκαία έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι λόγω της δίκης». Ο όρος «δίκη» στη διάταξη αυτή αφορά μόνον τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου, αποκλειομένης της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας. Τούτο προκύπτει ιδίως από το άρθρο 90 του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο αναφέρεται στη «διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου» (βλ., κατ' αναλογίαν, διατάξεις του Δικαστηρίου της 21ης Οκτωβρίου 1970, 75/69, Hake κατά Επιτροπής, Rec. 1970, σ. 901, και της 30ής Νοεμβρίου 1994, C-294/90 DEP, British Aerospace κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-5423, σκέψεις 10 έως 12). Εν πάση περιπτώσει, αν το αίτημα αυτό θεωρηθεί αίτημα αποζημιώσεως, πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο, δεδομένου ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις των άρθρων 19 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου και 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του Κανονισμού Διαδικασίας (απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Οκτωβρίου 1998, Τ-13/96, TEAM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-4073, σκέψη 27).

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) Συνεκδικάζει τις υποθέσεις Τ-25/95, Τ-26/95, Τ-30/95, Τ-31/95, Τ-32/95, Τ-34/95, Τ-35/95, Τ-36/95, Τ-37/95, Τ-38/95, Τ-39/95, Τ-42/95, Τ-43/95, Τ-44/95, Τ-45/95, Τ-46/95, Τ-48/95, Τ-50/95, Τ-51/95, Τ-52/95, Τ-53/95, Τ-54/95, Τ-55/95, Τ-56/95, Τ-57/95, Τ-58/95, Τ-59/95, Τ-60/95, Τ-61/95, Τ-62/95, Τ-63/95, Τ-64/95, Τ-65/95, Τ-68/95, Τ-69/95, Τ-70/95, Τ-71/95, Τ-87/95, Τ-88/95, Τ-103/95 και Τ-104/95 προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

2) Στην υπόθεση Τ-25/95, Cimenteries CBR κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815/ΕΚ της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (υπόθεση IV/33.126 και 33.322 — Τσιμέντο), κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 1 711 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

3) Στην υπόθεση Τ-26/95, Cembureau — Association européenne du ciment κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της προσφεύγουσας και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

4) Στην υπόθεση T-30/95, Fédération de l'industrie cimentière belge κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

5) Στην υπόθεση T-31/95, Eerste Nederlandse Cementindustrie (ENCI) κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει τα άρθρα 1, 5 και 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

6) Στην υπόθεση T-32/95, Vereniging Nederlandse Cementindustrie (VNC) κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

7) Στην υπόθεση T-34/95, Ciments luxembourgeois κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών

της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 617 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

8) Στην υπόθεση Τ-35/95, Dyckerhoff κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε συμφωνία περί κατανομής της αγοράς του Saarland και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ) μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 7 055 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

9) Στην υπόθεση T-36/95, Syndicat national de l'industrie cimentière (SFIC) κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώ-

τατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε συμφωνία περί κατανομής της αγοράς του Saarland, σε εναρμονισμένη πρακτική με την Bundesverband der Deutschen Zementindustrie eV πριν από το 1984 και σε εναρμονισμένη πρακτική σκοπούσα στην άσκηση πιέσεων στη Cedest SA, καθώς και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της προσφεύγουσας και της Bundesverband der Deutschen Zementindustrie eV, σκοπούσας στον έλεγχο του προορισμού, ανά γερμανικό ομόσπονδο κράτος, των εξαγωγών από τη Γαλλία προς τη Γερμανία, και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

10) Στην υπόθεση Τ-37/95, Vicat κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 11 Μαΐου 1983 και μετά τις 23 Απριλίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 23 Απριλίου 1986·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 2 407 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

11) Στην υπόθεση Τ-38/95, Groupe Origny κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει τα άρθρα 1, 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, και 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

12) Στην υπόθεση T-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 17 Φεβρουαρίου 1989 και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα εφάρμοσε τη συμφωνία Cembureau — Association européenne du ciment μετέχοντας στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε συμφωνία περί κατανομής της αγοράς του Saarland και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 6 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 12 519 000 ευρώ·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 10 της αποφάσεως 94/815 σε 1 051 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

13) Στην υπόθεση T-42/95, Heidelberger Zement κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε συμφωνία περί κατανομής της αγοράς του Saarland και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πριν από τις 17 Νοεμβρίου 1982 και μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 7 056 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

14) Στην υπόθεση T-43/95, Lafarge Coppée κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαΐου 1989·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας με τη Fratelli Buzzi SpA σε εναρμονισμένη πρακτική σχετική με τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις πηγές παραγωγής·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε συμφωνία περί κατανομής της αγοράς του Saarland και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία ε και στ, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 6 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 14 248 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

15) Στην υπόθεση T-44/95, Aalborg Portland κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 2 349 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

16) Στην υπόθεση T-45/95, Alsen κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει τα άρθρα 1, 5 και 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

17) Στην υπόθεση T-46/95, Alsen κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει τα άρθρα 1, 5 και 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

18) Στην υπόθεση T-48/95, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε συμφωνία περί κατανομής της αγοράς του Saarland και σε εναρμονισμένη πρακτική με τη Syndicat national de l'industrie cimentière (SFIC) πριν από το 1984 και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της προ-

σφεύγουσας και της Syndicat national de l'industrie cimentière (SFIC), σκοπούσας στον έλεγχο του προορισμού, ανά γερμανικό ομόσπονδο κράτος, των εξαγωγών από τη Γαλλία προς τη Γερμανία, και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μετά τις 12 Αυγούστου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

19) Στην υπόθεση Τ-50/95, Unicem κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 3 Απριλίου 1992·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, αφενός, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής και, αφετέρου, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 6 399 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

20) Στην υπόθεση T-51/95, Fratelli Buzzi κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε εναρμονισμένη πρακτική με τη Lafarge Coppée SA σχετική με τον περιορισμό της αυτονομίας τους συμπεριφοράς όσον αφορά τις πηγές παραγωγής·

— ακυρώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 23 Απριλίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει το ένα τρίτο των δικαστικών της εξόδων·

— η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα και τα δύο τρίτα των εξόδων της προσφεύγουσας.

21) Στην υπόθεση T-52/95, Compañia Valenciana de Cementos Portland κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 13 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 6 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 13 Μαΐου 1987·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 250 000 ευρώ·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 10 της αποφάσεως 94/815 σε 388 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

22) Στην υπόθεση T-53/95, The Rugby Group κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει τα άρθρα 1, 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, και 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

23) Στην υπόθεση T-54/95, British Cement Association κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των

τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τέταρτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα τρία τέταρτα των δικαστικών της εξόδων.

24) Στην υπόθεση Τ-55/95, Asland κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 28 Μαΐου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 740 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τέταρτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα τρία τέταρτα των δικαστικών της εξόδων.

25) Στην υπόθεση T-56/95, Castle Cement κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει τα άρθρα 1, 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, 5 και 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

26) Στην υπόθεση T-57/95, Ανώνυμος Γενική Εταιρία Τσιμέντων Ηρακλής κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει τα άρθρα 1, 4, παράγραφος 4, στοιχεία δ, στ και ζ, 6 και 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

27) Στην υπόθεση T-58/95, Corporación Uniland κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 592 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

28) Στην υπόθεση T-59/95, Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Oficemen) κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 24 Απριλίου 1989·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

29) Στην υπόθεση T-60/95, Irish Cement κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 2 065 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

30) Στην υπόθεση T-61/95, Cimpor — Cimentos de Portugal κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 24 Απριλίου 1989·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 4 312 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

31) Στην υπόθεση T-62/95, Secil — Companhia Geral de Cal e Cimento κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 24 Απριλίου 1989·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 1 395 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

32) Στην υπόθεση T-63/95, Associação Técnica da Indústria de Cimento (ATIC) κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

33) Στην υπόθεση T-64/95, Ανώνυμος Εταιρία Τσιμέντων Τιτάν κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει τα άρθρα 1, 4, παράγραφος 4, στοιχεία β, γ, ε, ζ και η, 6 και 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

34) Στην υπόθεση T-65/95, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 19 Μαρτίου 1984 και μετά τις 3 Απριλίου 1992·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 19 Μαρτίου 1984 και μετά την ημερομηνία αυτή·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, αφενός, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής και, αφετέρου, κατά το μέτρο που διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 25 701 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

35) Στην υπόθεση T-68/95, Holderbank Financière Glarus κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία γ και δ, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 1 918 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

36) Στην υπόθεση Τ-69/95, Hornos Ibéricos Alba (Hisalba) κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαΐου 1989·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 836 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

37) Στην υπόθεση Τ-70/95, Aker RGI ASA κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 14 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

38) Στην υπόθεση T-71/95, Scancem (publ) κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Ιουνίου 1986 και μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 14 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

39) Στην υπόθεση Τ-87/95, Cementir — Cementerie del Tirreno κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 3 Απριλίου 1992·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 14 Ιανουαρίου 1983·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 9 Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 7 471 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

40) Στην υπόθεση T-88/95, Blue Circle Industries κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Μαΐου 1987·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 7 Νοεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία α και β, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 6 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 7 717 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ένα τρίτο των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει τα δύο τρίτα των δικαστικών της εξόδων.

41) Στην υπόθεση T-103/95, Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών Ελλάδος κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1988·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι συνήφθησαν συμφωνίες σχετικά με ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών κατά τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau — Association européenne du ciment και κατά το μέτρο που διαπιστώνεται η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προσαπτομένη παράβαση μετά τις 19 Μαρτίου 1984·

— ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η περιοδική κυκλοφορία πληροφοριών μεταξύ της Cembureau — Association européenne du ciment και των μελών της αφορούσε, ως προς τις τιμές που ίσχυαν στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες, τις κατώτατες τιμές των παραγωγών των δύο αυτών χωρών για τις παραδόσεις τσιμέντου με φορτηγό αυτοκίνητο και, ως προς το Λουξεμβούργο, τις τιμές, περιλαμβανομένων των εκπτώσεων, του παραγωγού της χώρας αυτής·

— ακυρώνει το άρθρο 5 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— ακυρώνει το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 ως προς την προσφεύγουσα·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

42) Στην υπόθεση Τ-104/95, Τσιμέντα Χαλκίδος ΑΕ κατά Επιτροπής:

— ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1986·

— ακυρώνει το άρθρο 6 της αποφάσεως 94/815, κατά το μέτρο που σ' αυτό διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στην προσαπτομένη παράβαση πριν από τις 18 Νοεμβρίου 1983 και μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1986·

— καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 9 της αποφάσεως 94/815 σε 510 000 ευρώ·

— απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

— η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ήμισυ των εξόδων της Επιτροπής·

— η Επιτροπή φέρει το ήμισυ των δικαστικών της εξόδων.

Lindh García-Valdecasas Lenaerts

Azizi Jaeger

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Μαρτίου 2000.

Ο Γραμματέας Η Πρόεδρος

H. Jung P. Lindh

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς ..... II - 516

Διαδικασία ..... II - 528

Αιτήματα των διαδίκων ..... II - 530

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως της 23ης Σεπτεμβρίου 1993, καθόσον αυτή συνεπάγεται την περάτωση του σχετικού με τις διεθνείς συμπράξεις μέρους της διαδικασίας κατά δώδεκα γερμανικών και έξι ισπανικών επιχειρήσεων ..... II - 548

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 550

I — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από διάφορες παραβάσεις ουσιώδους τύπου κατά τη διοικητική διαδικασία ..... II - 550

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον κατά τη διοικητική διαδικασία δεν παρασχέθηκε πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ και σε όλα τα σχετικά με αυτήν έγγραφα ..... II - 551

A — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 551

B — Επί της μερικής κοινοποιήσεως της ΑΑ ..... II - 554

1. Επί του ενιαίου χαρακτήρα της ΑΑ και του δικαιώματος των προσφευγουσών να έχουν πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ ..... II - 554

2. Επί της υπάρξεως αρρήκτου συνδέσμου μεταξύ εθνικών και διεθνών συμπράξεων και επί του δικαιώματος των προσφευγουσών να έχουν πρόσβαση σε ολόκληρη την ΑΑ ..... II - 555

3. Επί της προβαλλομένης παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ... II - 559

Γ — Επί της ελλείψεως δυνατότητας προσβάσεως σε ορισμένα μέρη της ΑΑ και σε ορισμένα έγγραφα του φακέλου έρευνας της υποθέσεως που μπορούσαν να περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία ..... II - 559

1. Επί της οργανώσεως της προσβάσεως στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία II - 53 ..... II - 560

1.1. Επί των φερομένων πλημμελειών της οργανώσεως της προσβάσεως στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία όσον αφορά τα έγγραφα στα οποία επιτρεπόταν η πρόσβαση ..... II - 560

1.2. Επί των πλημμελειών της οργανώσεως της προσβάσεως στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία, που αντλούνται από το ότι οι προσφεύγουσες δεν είχαν πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα ..... II - 562

2. Επί των διαφόρων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που διέταξε το Πρωτοδικείο ..... II - 567

2.1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 567

2.2. Διάφορα διαταχθέντα μέτρα ..... II - 568

2.3. Επί των συνθηκών της εκ μέρους της Επιτροπής εφαρμογής των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας ..... II - 571

2.3.1. Μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας από τις 19 Ιανουαρίου μέχρι τις 2 Φεβρουαρίου 1996 ..... II - 571

2.3.2. Μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 II - 571

2.3.3. Μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 ..... II - 573

2.3.4. Προσωρινά συμπεράσματα ..... II - 580

2.3.5. Ιδιάζουσες περιστάσεις που έθιξαν την πρακτική αποτελεσματικότητα των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας της 2ας Οκτωβρίου 1996 και της 18ης και 19ης Ιουνίου 1997 ..... II - 580

3. Ανάλυση της εκτιμήσεως ενός ισχυρισμού που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας λόγω της ελλείψεως δυνατότητας προσβάσεως σε υποτιθέμενο απαλλακτικό στοιχείο κατά τη διοικητική διαδικασία ..... II - 587

4. Εφαρμογή των αρχών στην υπό κρίση περίπτωση ..... II - 591

5. Γενικοί ισχυρισμοί που αφορούν την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία ..... II - 596

6. Συμπεράσματα ..... II - 599

Δ — Επί της χρήσεως, στην προσβαλλομένη απόφαση, επιβαρυντικών εγγράφων μη γνωστοποιηθέντων στις προσφεύγουσες κατά τη διοικητική διαδικασία ή μη επισημανθέντων στην ΑΑ ..... II - 599

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 599

2. Έγγραφα τα οποία δεν παραθέτει ούτε αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση II - 600

3. Έγγραφα τα οποία αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση για την περιγραφή ενός γεγονότος ή μιας συμπεριφοράς, αλλά τα οποία δεν χρησίμευσαν για τη διαπίστωση παραβάσεως ..... II - 601

4. Έγγραφα τα οποία στηρίζουν τη διαπίστωση μιας παραβάσεως με την προσβαλλομένη απόφαση, αλλά δεν αφορούν παραβάσεις προσαπτόμενες στις προσφεύγουσες που επικαλούνται τα εν λόγω έγγραφα ..... II - 604

5. Έγγραφα χρησιμοποιηθέντα στην προσβαλλομένη απόφαση στο πλαίσιο παραβάσεως προσαπτομένης στην προσφεύγουσα που τα επικαλείται .... II - 608

6. Συμπεράσματα ..... II - 627

Ε — Επί της μη γνωστοποιήσεως στις προσφεύγουσες εγγράφων τα οποία δεν υπήρχαν στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως ..... II - 627

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 627

2. Απαντήσεις στην ΑΑ τις οποίες έδωσαν άλλοι αποδέκτες αυτής ..... II - 628

2.1. Φερόμενη χρησιμοποίηση των απαντήσεων στην ΑΑ ως επιβαρυντικών στοιχείων ..... II - 629

2.2. Απαλλακτικά στοιχεία που θα μπορούσαν να περιέχουν οι απαντήσεις προς την ΑΑ ..... II - 634

3. Πρακτικά των σχετικών με τις εθνικές συμπράξεις ακροάσεων ..... II - 634

4. Φάκελος της Επιτροπής που αφορά την κοινοποίηση του βελγοολλανδικού συστήματος των σημείων βάσεως ..... II - 635

5. Φάκελος της Επιτροπής που αφορά τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία και τη συμφωνία μεταξύ Ελληνικής Κυβερνήσεως και Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου ..... II - 636

6. Εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής μη περιεχόμενα στον φάκελο έρευνας της υποθέσεως
II - 153 ..... II - 637

7. Υπομνήματα αντικρούσεως της Επιτροπής
II - 155 ..... II - 639

8. Συμπεράσματα ..... II - 640

Επί του δευτέρου, του τρίτου και του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενων, αντιστοίχως, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης, λόγω της εκ μέρους της Επιτροπής αποσύρσεως των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις και, ως προς ορισμένες επιχειρήσεις, τις αιτιάσεις που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις ..... II - 641

Α — Επί της αποσύρσεως των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις ..... II - 641

Β — Επί της αποσύρσεως των σχετικών με τις διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεων ως προς ορισμένες επιχειρήσεις ..... II - 647

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από τη διαδικαστική πλημμέλεια στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή αποσύροντας ορισμένες σχετικές με διεθνείς συμπράξεις αιτιάσεις ως προς την Irish Cement ..... II - 649

Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, απορρέουσα από τον ελλιπή και ασαφή χαρακτήρα της ΑΑ ..... II - 650

Α — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 650

Β — Επί του φερομένου ελλιπούς χαρακτήρα της ΑΑ ..... II - 651

1. Επί της φερόμενης παραλείψεως μνείας στην ΑΑ της προθέσεως της Επιτροπής να επιβάλει πρόστιμα στις επαγγελματικές ενώσεις ..... II - 651

2. Επί της μεταχειρίσεως που επιφυλάχθηκε στη συμφωνία CBS ..... II - 654

3. Επί της φερόμενης ελλείψεως εξηγήσεως της κατά τόπον αρμοδιότητας της Επιτροπής ..... II - 655

4. Επί της φερομένης ελλείψεως αναλύσεως της αγοράς και συγκεκριμένου καθορισμού των σχετικών αγορών4 ..... II - 655

Γ — Επί της φερόμενης ελλείψεως σαφηνείας της ΑΑ όσον αφορά τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών στις διάφορες παραβάσεις που προσάπτονται με την ΑΑ II - 657

1. Συμμετοχή των προσφευγουσών στην παράβαση που συνίσταται στη συμφωνία Cembureau και διάρκεια της παραβάσεως αυτής ..... II - 657

1.1. Συμμετοχή στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 658

1.1.1. Αποδέκτες της ΑΑ μέλη της Cembureau ..... II - 658

1.1.2. Αποδέκτες μη άμεσα μέλη της Cembureau ή θεωρούμενοι στην ΑΑ ως μη άμεσα μέλη της Cembureau ..... II - 659

1.1.2.1. Αποδέκτες της ΑΑ μη άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίοι φέρονται ότι μετέσχαν σε διμερείς ή πολυμερείς συμπράξεις ..... II - 660

1.1.2.2. Αποδέκτες της ΑΑ μη άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίοι μετέσχαν στις δραστηριότητες της ECEC ... II - 663

1.1.2.3. Αποδέκτες της ΑΑ μη άμεσα μέλη της Cembureau, οι οποίοι μετέσχαν στις δραστηριότητες της EPC ..... II - 664

1.1.3. Προσωρινά συμπεράσματα ..... II - 666

1.2. Η συμμετοχή σε εθνική ένωση άμεσο μέλος της Cembureau, ως κριτήριο για να προσαφθεί η παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 666

1.3. Διάρκεια της συμμετοχής στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 672

1.4. Συμπεράσματα ..... II - 674

2. Βαθμός σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις ανταλλαγές πληροφοριών επί των τιμών και ως προς τη διάρκεια της παραβάσεως αυτής ..... II - 674

3. Βαθμός σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις που διαπιστώνει το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 675

4. Βαθμός σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή των προσφευγουσών στη σύσταση της ETF και στα ληφθέντα στο πλαίσιο αυτής μέτρα, τα οποία αφορά το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και ως προς τη διάρκεια των παραβάσεων αυτών ..... II - 677

5. Βαθμός σαφηνείας της ΑΑ ως προς τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο των επιτροπών εξαγωγής, τις οποίες διαπιστώνουν τα άρθρα 5 και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και ως προς τη διάρκεια των παραβάσεων αυτών ..... II - 681

Επί του εβδόμου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 3 του κανονισμού 1, απορρέουσες από την παράλειψη μεταφράσεως ορισμένων εγγράφων ..... II - 683

Επί του ογδόου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας απορρέουσα από την ανακριβή μετάφραση και την ανακριβή παράθεση ορισμένων εγγράφων ..... II - 686

Επί του ενάτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63, οι οποίες απορρέουν από την ανεπαρκή προθεσμία απαντήσεως στην ΑΑ ..... II - 688

Επί του δεκάτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και των άρθρων 7, παράγραφος 1, 8, παράγραφος 1, και 9 του κανονισμού 99/63, οι οποίες απορρέουν από την πλημμελή οργάνωση των ακροάσεων ..... II - 689

Α — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 689

Β — Επί του πρώτου σκέλους, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και από παράβαση των άρθρων 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63 ..... II - 689

1. Επί του προγράμματος των ακροάσεων που επέβαλε ο σύμβουλος επί των ακροάσεων ..... II - 690

2. Επί των φερομένων πλημμελειών κατά τις ακροάσεις επί των αιτιάσεων που αφορούν τις διεθνείς συμπράξεις ..... II - 691

3. Επί των φερομένων πλημμελειών κατά τις ακροάσεις επί των αιτιάσεων που αφορούν τις εθνικές συμπράξεις ..... II - 693

4. Άλλες φερόμενες πλημμέλειες κατά τις ακροάσεις ..... II - 694

Γ — Επί του δευτέρου σκέλους, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 99/63 ..... II - 696

Δ — Επί του τρίτου σκέλους, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 9 του κανονισμού 99/63 ..... II - 697

Επί του ενδεκάτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παραβίαση της αρχής της αυτεπάγγελτης έρευνας ..... II - 697

Επί του δωδεκάτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, λόγω υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας ..... II - 698

Επί του δεκάτου τρίτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ ..... II - 700

Επί του δεκάτου τετάρτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας ..... II - 702

Επί του δεκάτου πέμπτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από προσβολή των δικαιώματος των διαδίκων να μην καταθέσουν ως μάρτυρες κατά εαυτών ..... II - 704

Επί του δεκάτου έκτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 10 του κανονισμού 17, καθόσον υπήρξαν πλημμέλειες κατά τη διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή ..... II - 706

Επί του δεκάτου εβδόμου, του δεκάτου ογδόου, του δεκάτου ενάτου και του εικοστού λόγου ακυρώσεως, αντλούμενων από παραβιάσεις, αντιστοίχως, της αρχής της επικουρικότητας, της αρχής της χρηστής διοικήσεως, της αρχής της ασφαλείας δικαίου και της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης κατά τη διοικητική διαδικασία ..... II - 708

Επί του εικοστού πρώτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από την εκ μέρους της Επιτροπής παραβίαση της αρχής της συλλογικότητας κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 710

Επί του εικοστού δευτέρου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από πλημμελή κύρωση και πλημμελή κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 711

ΙΙ — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας ..... II - 713

III — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει, στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, την ύπαρξη αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμφωνίας και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών στην παράβαση αυτή ..... II - 714

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 714

Παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 715

Ορισμός της σχετικής αγοράς ..... II - 725

A — Σχετική αγορά του προϊόντος ..... II - 725

B — Σχετική γεωγραφική αγορά ..... II - 726

Γ — Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ..... II - 727

Αντιστοιχία μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 731

Ύπαρξη της συμφωνίας Cembureau ..... II - 733

A — Παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ..... II - 733

1. Έγγραφα των οποίων γίνεται μνεία στην παράγραφο 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 735

1.1. Εσωτερικά σημειώματα της Blue Circle ..... II - 736

1.2. Δήλωση του N. Καλογερόπουλου κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της Ηρακλής της 25ης Ιουνίου 1986 ..... II - 742

1.3. Ομολογία της Cembureau ..... II - 744

1.4. Συμπεράσματα
II - 272 ..... II - 746

2. Σύναψη της συμφωνίας Cembureau στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και επικύρωση της συμφωνίας αυτής στο πλαίσιο των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 ..... II - 746

2.1. Αρμοδιότητα των επικεφαλής αντιπροσωπείας για τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau ..... II - 747

2.2. Σύναψη της συμφωνίας Cembureau στο πλαίσιο της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 ..... II - 748

2.2.1. Επιστολή προσκλήσεως στη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 ..... II - 748

2.2.2. Τροποποιήσεις της ημερησίας διατάξεως για τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 .... II - 751

2.2.3. Περιεχόμενο των εγγράφων σχετικά με τη διεξαγωγή της συνεδριάσεως των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 ..... II - 754

2.2.4. Συμπεράσματα σχετικά με τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 ..... II - 766

2.3. Επικύρωση της συμφωνίας Cembureau κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 19ης Μαρτίου 1984 ..... II - 767

2.4. Επικύρωση της συμφωνίας Cembureau κατά τη συνεδρίαση των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 7ης Νοεμβρίου 1984 ..... II - 772

2.5. Παράλειψη συνεκτιμήσεως των λοιπών συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας
II - 307 ..... II - 776

2.6. Γενικά επιχειρήματα σχετικά με την αποδεικτική ισχύ των εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία στις παραγράφους 18 και 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως
II - 308 ..... II - 776

2.7. Στοιχεία μεταγενέστερα των συνεδριάσεων των επικεφαλής αντιπροσωπείας τα οποία θα μπορούσαν να καταδείξουν ότι ουδεμία συμφωνία Cembureau συνήφθη κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1983 ή επικυρώθηκε κατά τις συνεδριάσεις της 19ης Μαρτίου και της 7ης Νοεμβρίου 1984 ..... II - 779

2.8. Χαρακτηρισμός της συμφωνίας υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ..... II - 781

2.9. Αντικείμενο και φύση της συμφωνίας Cembureau ..... II - 782

3. Η συμφωνία Cembureau συνιστά παράβαση: περιορίζει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει το διακρατικό εμπόριο ..... II - 784

4. Συμπεράσματα ..... II - 786

Β — Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ..... II - 786

Γ — Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο ..... II - 789

1. Επιβαρυντικά στοιχεία ..... II - 790

2. Απαλλακτικά στοιχεία ..... II - 790

2.1. Στοιχεία προβληθέντα συγχρόνως από πλείονες προσφεύγουσες ... II - 790

2.2. Υπόθεση T-25/95, CBR κατά Επιτροπής ..... II - 795

2.3. Υπόθεση T-26/95, Cembureau κατά Επιτροπής ..... II - 797

2.4. Υπόθεση T-30/95, FIC κατά Επιτροπής ..... II - 800

2.5. Υποθέσεις T-31/95, ENCI κατά Επιτροπής, και T-32/95, VNC κατά Επιτροπής ..... II - 804

2.6. Υπόθεση T-35/95, Dyckerhoff κατά Επιτροπής ..... II - 806

2.7. Υπόθεση T-36/95, SFIC κατά Επιτροπής ..... II - 808

2.8. Υπόθεση T-37/95, Vicat κατά Επιτροπής ..... II - 811

2.9. Υπόθεση T-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής ..... II - 812

2.10. Υπόθεση T-42/95, Heidelberger κατά Επιτροπής ..... II - 813

2.11. Υπόθεση T-43/95, Lafarge κατά Επιτροπής ..... II - 815

2.12. Υπόθεση T-44/95, Aalborg κατά Επιτροπής ..... II - 816

2.13. Υπόθεση T-48/95, BDZ κατά Επιτροπής ..... II - 819

2.14. Υπόθεση T-50/95, Unicem κατά Επιτροπής ..... II - 819

2.15. Υπόθεση T-51/95, Buzzi κατά Επιτροπής ..... II - 820

2.16. Υπόθεση T-57/95, Ηρακλής κατά Επιτροπής ..... II - 821

2.17. Υποθέσεις T-53/95, Rugby κατά Επιτροπής, T-56/95, Castle κατά Επιτροπής, T-70/95, Aker κατά Επιτροπής, και T-71/95, Euroc κατά Επιτροπής ..... II - 823

2.18. Υπόθεση T-60/95, Irish Cement κατά Επιτροπής ..... II - 826

2.19. Υποθέσεις T-61/95, Cimpor κατά Επιτροπής, T-62/95, Secil κατά Επιτροπής, και T-63/95, ATIC κατά Επιτροπής ..... II - 828

2.20. Υπόθεση T-65/95, Italcementi κατά Επιτροπής ..... II - 829

2.21. Υπόθεση T-68/95, Holderbank κατά Επιτροπής ..... II - 834

2.22. Υπόθεση T-69/95, Hornos Ibéricos κατά Επιτροπής ..... II - 835

2.23. Υπόθεση T-87/95, Cementir κατά Επιτροπής ..... II - 836

2.24. Υπόθεση T-88/95, Blue Circle κατά Επιτροπής ..... II - 839

3. Συμπεράσματα ..... II - 842

Συμμετοχή των προσφευγουσών στη συμφωνία Cembureau ..... II - 843

Α — Προκαταρκτικές παρατηρήσειςυβ;II - 843

Β — Συμμετοχή σε εθνική ένωση μέλος της Cembureau ως κριτήριο για τον καταλογισμό της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 845

Γ — Αρμοδιότητα των επικεφαλής αντιπροσωπείας και των ενώσεων επιχειρήσεων για τη σύναψη της συμφωνίας Cembureau ..... II - 846

Δ — Καταλογισμός της ίδιας παραβάσεως τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στις ενώσεις II - 848

Ε — Συμμετοχή της Cembureau και των αμέσων μελών της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 850

1. Απόδειξη της συμμετοχής της Cembureau και των αμέσων μελών της στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως II - 850

1.1. Διαδοχή ορισμένων αμέσων μελών της Cembureau ..... II - 851

1.2. Προσφεύγουσες που μετέσχαν σε μία ή περισσότερες συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας ..... II - 853

1.2.1. Συμμετοχή στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau ..... II - 853

1.2.2. Εκδηλώσεις αποστασιοποιήσεως και άλλα στοιχεία των οποίων γίνεται επίκληση για να αμφισβητηθεί κάθε συμμετοχή στην συμφωνία Cembureau ..... II - 855

1.2.3. Ισχυρισμός ότι ορισμένα έγγραφα δεν μπορούν να προβληθούν εις βάρος των αμέσων μελών της Cembureau ..... II - 864

1.2.4. Συμπεράσματα σχετικά με τη συμμετοχή της Cembureau και των αμέσων μελών της, εξαιρουμένης της Unicem, στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 865

1.3. Περίπτωση της Unicem, αμέσου μέλους της Cembureau που δεν μετέσχε σε καμία από τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας ..... II - 866

2. Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ..... II - 868

3. Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ..... II - 869

4. Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο .... II - 870

4.1. Επιβαρυντικά στοιχεία ..... II - 870

4.2. Απαλλακτικά στοιχεία ..... II - 871

4.2.1. Υπόθεση T-26/95, Cembureau κατά Επιτροπής ..... II - 871

4.2.2. Υπόθεση T-87/95, Cementir κατά Επιτροπής ..... II - 872

ΣΤ— Συμμετοχή της Unicem, των εμμέσων μελών της Cembureau και της Buzzi στην παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως II - 873

Ζ — Συμπεράσματα ..... II - 875

IV — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη δύο παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, που αφορούν τις ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις τιμές στο επίπεδο της Cembureau, και τη συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών σ' αυτήν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2) ..... II - 875

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 875

Συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές με την ευκαιρία των συνεδριάσεων της Cembureau (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 1) ..... II - 877

Α — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 877

Β — Επί της υπάρξεως συμφωνιών ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις τιμές κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας και της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau ..... II - 879

1. Συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της Cembureau ..... II - 879

2. Συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής της Cembureau ..... II - 881

Γ — Επί του παρανόμου των ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας της 14ης Ιανουαρίου 1983 και της 19ης Μαρτίου 1984 ..... II - 886

Δ — Επί της συμμετοχής των προσφευγουσών στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως II - 452 ..... II - 895

Εναρμονισμένες πρακτικές περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α και στοιχείο β) ..... II - 900

Α — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 901

Β — Επί του προσδιορισμού των πληροφοριών τις οποίες αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 909

Γ — Επί του παρανόμου των περιοδικών ανταλλαγών πληροφοριών σχετικά με τις τιμές II - 912

Δ — Επί της συμμετοχής των προσφευγουσών στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 924

Ε — Επί της διάρκειας της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 934

Πρόσβαση στον φάκελο ..... II - 937

Συμπεράσματα ..... II - 950

V — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη τριών εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών, οι οποίες αντιβαίνουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις οποίες καταλογίζεται η εν λόγω παράβαση (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α, β και γ) ..... II - 951

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 951

Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 953

Α — Εισαγωγή ..... II - 953

Β — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως II - 518 ..... II - 954

Γ — Επί της υπάρξεως θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Lafarge και της Buzzi, σχετικής με την κατανομή της αγοράς στη νότια Γαλλία II - 956

Δ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως ..... II - 962

Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Ciments français και της Buzzi, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως ... II - 963

Α — Εισαγωγή ..... II - 963

Β — Επί της υπάρξεως θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Ciments français και της Buzzi ..... II - 964

Γ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως ..... II - 971

Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της Vicat και της Buzzi, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 972

Α — Εισαγωγή ..... II - 972

Β — Επί της υπάρξεως θίγουσας τον ανταγωνισμό εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Vicat και της Buzzi ..... II - 973

Γ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως ..... II - 981

Πρόσβαση στον φάκελο ..... II - 983

Α — Υπόθεση T-37/95, Vicat κατά Επιτροπής ..... II - 984

Β — Υπόθεση T-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής ..... II - 988

Γ — Υπόθεση T-51/95, Buzzi κατά Επιτροπής ..... II - 990

Συμπεράσματα ..... II - 998

VI — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ των παραγωγών της Ιβηρικής Χερσονήσου που αντιβαίνει προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτήν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2) ..... II - 998

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 998

Παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1000

A — Ανάλυση της Επιτροπής ..... II - 1000

B — Συμφωνία μεταξύ Oficemen, Cimpor και Secil σχετικά με τον έλεγχο των ροών τσιμέντου μεταξύ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και τον σεβασμό των αντιστοίχων εγχωρίων αγορών ..... II - 1002

1. Σύναψη της συμφωνίας ..... II - 1002

2. Θέση σε εφαρμογή της συμφωνίας ..... II - 1005

2.1. Συνεδριάσεις που διεξήχθησαν μεταξύ της Oficemen, της Cimpor και της Secil ..... II - 1005

2.2. Άρνηση πωλήσεως της Cimpor ..... II - 1008

2.3. Συμπεράσματα ..... II - 1011

3. Ειδικές περιστάσεις της υποθέσεως δυνάμενες να αποκλείσουν την ύπαρξη συμφωνίας ..... II - 1011

4. Ιδιαίτερη θέση της Secil ..... II - 1014

5. Συμπέρασμα II - 589 ..... II - 1015

Γ — Το παράνομο της συμπεριφοράς των προσφευγουσών ..... II - 1015

Δ — Διάρκεια της παραβάσεως ..... II - 1018

Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ..... II - 1020

Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο ..... II - 1021

A — Επιβαρυντικά έγγραφα ..... II - 1021

B — Απαλλακτικά έγγραφα ..... II - 1021

1. Υπόθεση T-59/95, Oficemen κατά Επιτροπής ..... II - 1022

2. Υποθέσεις T-61/95, Cimpor κατά Επιτροπής, και T-62/95, Secil κατά Επιτροπής ..... II - 1022

Συμπέρασμα ..... II - 1029

VII — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη συμπράξεως μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών που αντιβαίνει προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτήν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α) ..... II - 1029

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 1029

Συμφωνία κατανομής της αγοράς του Saarland ..... II - 1031

Εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ διαφόρων Γάλλων και Γερμανών παραγωγών και γαλλικών και γερμανικών ενώσεων μεταξύ του 1982 και του 1984 ..... II - 1043

A — Συνομιλίες μεταξύ της SFIC και της BDZ ..... II - 1045

B — Πιέσεις που ασκήθηκαν στη Cedest από τη SFIC και τους άλλους ενδιαφερομένους Γάλλους παραγωγούς ..... II - 1048

Γ — Συνεννόηση μεταξύ της Cedest, της Dyckerhoff και της Heidelberger ..... II - 1055

Δ — Συνεννόηση μεταξύ της Lafarge και της Dyckerhoff ..... II - 1058

E — Συνεννόηση μεταξύ της Dyckerhoff και της Ciments français ..... II - 1062

Γενική ρύθμιση των παραδόσεων τσιμέντου μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας ... II - 1065

A — Σύναψη συμφωνίας το 1984 ..... II - 1066

B — Εξακολούθηση της συμπράξεως μετά το 1986 ..... II - 1077

Διάρκεια της συμμετοχής ορισμένων προσφευγουσών στην παράβαση την οποία αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο α ..... II - 1083

Πρόσβαση στον φάκελο ..... II - 1087

Συμπέρασμα ..... II - 1094

VIII — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της SFIC και της BDZ αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3, στοιχείο β) ..... II - 1095

Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της SFIC και της BDZ ..... II - 1095

Πρόσβαση στον φάκελο ..... II - 1100

IX — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και από καταστρατήγηση διαδικασίας και κατάχρηση εξουσίας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη, στο πλαίσιο της ETF, συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που αντιβαίνουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών στις οποίες καταλογίζεται η παράβαση (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2, 3, στοιχείο α και στοιχείο β, και 4, στοιχεία α έως η) ..... II - 1102

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 1102

Συμφωνία σχετική με τη σύσταση της ETF (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 1) ..... II - 1104

A — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1105

B — Επί του παρανόμου της συμφωνίας συστάσεως της ETF ..... II - 1107

Γ — Επί της συμμετοχής των προσφευγουσών που κατονομάζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως στη συμφωνία συστάσεως της ETF ..... II - 1120

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 1120

2. Επί της CBR ..... II - 1121

3. Επί της Cembureau ..... II - 1124

4. Επί της Dyckerhoff ..... II - 1125

5. Επί της SFIC ..... II - 1126

6. Επί της Ciments français ..... II - 1128
7. Επί της Heidelberger ..... II - 1129
8. Επί της Lafarge ..... II - 1132
9. Επί της Aalborg ..... II - 1134
10. Επί της BDZ ..... II - 1135
11. Επί της Unicem ..... II - 1138
12. Επί της Asland ..... II - 1140
13. Επί της Uniland ..... II - 1141
14. Επί της Oficemen ..... II - 1144
15. Επί της Irish Cement ..... II - 1148
16. Επί της Italcementi ..... II - 1151
17. Επί της Aker και της Euroc ..... II - 1154
18. Επί της Cementir ..... II - 1157

Δ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1159

Ε — Επί της προσβάσεως στον φάκελο ..... II - 1165

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 1165
2. Υπόθεση T-26/95, Cembureau κατά Επιτροπής ..... II - 1166
3. Υπόθεση T-35/95, Dyckerhoff κατά Επιτροπής ..... II - 1167
4. Υπόθεση T-36/95, SFIC κατά Επιτροπής ..... II - 1173
5. Υπόθεση T-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής ..... II - 1175
6. Υπόθεση T-42/95, Heidelberger κατά Επιτροπής ..... II - 1177
7. Υπόθεση T-43/95, Lafarge κατά Επιτροπής ..... II - 1178
8. Υπόθεση T-44/95, Aalborg κατά Επιτροπής ..... II - 1182
9. Υπόθεση T-48/95, BDZ κατά Επιτροπής ..... II - 1185
10. Υπόθεση T-50/95, Unicem κατά Επιτροπής ..... II - 1186
11. Υπόθεση T-55/95, Asland κατά Επιτροπής ..... II - 1188
12. Υποθέσεις T-58/95, Uniland κατά Επιτροπής, και T-59/95, Oficemen κατά Επιτροπής ..... II - 1190
13. Υπόθεση T-60/95, Irish Cement κατά Επιτροπής ..... II - 1193
14. Υπόθεση T-65/95, Italcementi κατά Επιτροπής ..... II - 1196
15. Υπόθεση T-68/95, Holderbank κατά Επιτροπής ..... II - 1199
16. Υποθέσεις T-70/95, Aker κατά Επιτροπής, και T-71/95, Euroc κατά Επιτροπής ..... II - 1202
17. Υπόθεση T-88/95, Blue Circle κατά Επιτροπής ..... II - 1203

Συμφωνία περί συστάσεως της κοινής εμπορικής εταιρίας Interciment (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 2) ..... II - 1204

A — Εισαγωγή ..... II - 1204

B — Επί του παρανόμου της συστάσεως της Interciment ..... II - 1205

Γ — Επί της συμμετοχής των προσφευγουσών που κατονομάζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως στη συμφωνία συστάσεως της Interciment .. II - 1211

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 1211

2. Επί των CBR, Dyckerhoff, Lafarge, Italcementi, Aker και Euroc ..... II - 1211

3. Επί της SFIC, της BDZ και της Oficemen ..... II - 1216

4. Επί της Ciments français ..... II - 1218

5. Επί της Heidelberger ..... II - 1219

6. Επί της Unicem ..... II - 1220

7. Επί της Asland ..... II - 1222

8. Επί της Uniland ..... II - 1223

9. Επί της Cementir ..... II - 1225

Δ — Επί της διαρκείας της παραβάσεως την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1226

E — Επί της προοβάσεως στον φάκελο ..... II - 1230

Μέτρα άμυνας της ιταλικής αγοράς (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3) II - 1235

A — Εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό να παύσει η Calcestruzzi να είναι πελάτισσα των Ελλήνων παραγωγών και ιδιαίτερα της Τιτάν (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α) ..... II - 1236

1. Επί της υπάρξεως των εναρμονισμένων πρακτικών ..... II - 1236

2. Επί της συμμετοχής των εμπλεκομένων προσφευγουσών στις εναρμονισμένες πρακτικές ..... II - 1246

2.1. Επί των CBR, Dyckerhoff, Aalborg, Uniland, Irish Cement ..... II - 1247

2.2. Επί της Ciments français ..... II - 1250

2.3. Επί της Heidelberger ..... II - 1251

2.4. Επί της Lafarge ..... II - 1253

2.5. Επί της BDZ και της Oficemen ..... II - 1255

2.6. Επί της Unicem ..... II - 1257

2.7. Επί της Asland ..... II - 1258

2.8. Επί της Italcementi ..... II - 1260

2.9. Επί της Holderbank ..... II - 1261

2.10. Επί της Aker και της Euroc ..... II - 1262

2.11. Επί της Cementir ..... II - 1264

2.12. Επί της Blue Circle ..... II - 1265

3. Επί της διαρκείας της παραβάσεως ..... II - 1267

4. Επί της προσβάσεως στον φάκελο ..... II - 1268

Β — Συμφωνία σχετική με τις συμβάσεις που υπεγράφησαν τον Απρίλιο του 1987 με την Calcestruzzi (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο β) . II - 1274

1. Επί της υπάρξεως της παραβάσεως ..... II - 1275

2. Επί της προσβάσεως στον φάκελο ..... II - 1283

Μέτρα με σκοπό την εκτροπή των πλεονασμάτων της ελληνικής παραγωγής και την αναχαίτιση των εισαγωγών τσιμέντου προελεύσεως Ελλάδος στα κράτη μέλη (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 4, παράγραφος 4) ..... II - 1286

Α — Εναρμονισμένη πρακτική την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1287

Β — Συμφωνίες και εναρμονισμένη πρακτική τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχεία β έως η, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1294

1. Συμφωνία μεταξύ της Blue Circle και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο β, της προσβαλλομένης αποφάσεως .... II - 1297

2. Συμφωνία μεταξύ της Holderbank και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο γ, της προσβαλλομένης αποφάσεως .... II - 1308

3. Συμφωνία μεταξύ της Holderbank και της Ηρακλής, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο δ, της προσβαλλομένης αποφάσεως .... II - 1314

4. Συμφωνία μεταξύ της Lafarge και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ε, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1318

5. Συμφωνία μεταξύ της Lafarge και της Ηρακλής, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο στ, της προσβαλλομένης αποφάσεως ... II - 1323

6. Εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ της CBR, της Ηρακλής και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο ζ, της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1326

7. Συμφωνία μεταξύ της Aker, της Euroc και της Τιτάν, την οποία διαπιστώνει το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο η, της προσβαλλομένης αποφάσεως .... II - 1331

Χαρακτηρισμός των συμφωνιών και των εναρμονισμένων πρακτικών που διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας ..... II - 1337

Α — Επί της αντιστοιχίας μεταξύ της ΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1339

Β — Επί του ενιαίου χαρακτήρα των παραβάσεων τις οποίες διαπιστώνει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1341

Γ — Επί της συμμετοχής στην ενιαία συμφωνία σχετικά με την ETF ..... II - 1344

1. Επί της CBR ..... II - 1344

2. Επί της Cembureau ..... II - 1345

3. Επί της Ciments français ..... II - 1346

4. Επί της Unicem ..... II - 1347

5. Επί της Uniland ..... II - 1348

6. Επί της Italcementi ..... II - 1350

7. Επί της Cementir ..... II - 1350

Δ — Επί της παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ..... II - 1351

Συμπεράσματα ..... II - 1352

X — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη, στο πλαίσιο της ECEC, εναρμονισμένων πρακτικών αντίθετων προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτήν (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως) ..... II - 1355

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 1355

Προσβαλλομένη απόφαση ..... II - 1355

Επί του παρανόμου των δραστηριοτήτων της ECEC τις οποίες αφορά το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1357

A — Άμεση ή έμμεση προσχώρηση των μελών της ECEC στη Cembureau ..... II - 1360

B — Σχέσεις μεταξύ της ECEC και της EPC ..... II - 1361

Γ — Μη περιορισμός των δραστηριοτήτων της ECEC στις μεγάλες εξαγωγές ..... II - 1366

Συμπεράσματα ..... II - 1372

XI — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη, στο πλαίσιο της EPC, εναρμονισμένης πρακτικής αντίθετης προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτήν (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως) ..... II - 1372

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 1372

Προσβαλλομένη απόφαση ..... II - 1373

Εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό την αποτροπή των διεισδύσεων των ανταγωνιστών στις αντίστοιχες εθνικές αγορές στο εσωτερικό της Κοινότητας ..... II - 1375

A — Σχέσεις μεταξύ της EPC και της Cembureau ..... II - 1377

B — Εσωτερικά σημειώματα της Ciments français ..... II - 1378

Γ — Έγγραφα που αποτελούν προϊόν των δραστηριοτήτων της EPC, από τα οποία προκύπτει ότι τα ίδια τα μέλη της επιτροπής αυτής είχαν δημιουργήσει σύνδεσμο μεταξύ των εσωτερικών αγορών και των δραστηριοτήτων της EPC ..... II - 1380

Διάρκεια της εναρμονισμένης πρακτικής ..... II - 1388

Συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών στην εναρμονισμένη πρακτική ..... II - 1389

Διάρκεια της συμμετοχής των προσφευγουσών πλην της Ηρακλής και της Τιτάν στην παράβαση ..... II - 1395

Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ..... II - 1397

Πρόσβαση στον φάκελο ..... II - 1398

A — Επιβαρυντικά έγγραφα ..... II - 1398

Β — Απαλλακτικά έγγραφα II-1398

1. Υπόθεση T-52/95, Valenciana κατά Επιτροπής II-1399

2. Υπόθεση T-69/95, Hornos Ibéricos κατά Επιτροπής II-1402

3. Υπόθεση T-88/95, Blue Circle κατά Επιτροπής II-1403

Συμπεράσματα II-1404

XII— Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από σφάλματα εκτιμήσεως, παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή χαρακτήρισε ως ενιαία και διαρκή συμφωνία την παράβαση την οποία διαπιστώνει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως και διαπίστωσε τη συμμετοχή των διαφόρων εμπλεκομένων μερών σ' αυτή την ενιαία και διαρκή συμφωνία II-1405

Προσβαλλομένη απόφαση II-1405

Συμμετοχή των εμπλεκομένων προσφευγουσών στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau II-1406

Α — Ενιαία συμφωνία Cembureau II-1406

1. Ταυτότητα αντικειμένου μεταξύ των μέτρων κατά των οποίων βάλλουν τα άρθρα 2 έως 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως και της συμφωνίας Cembureau II-1407

1.1. Ανταλλαγές πληροφοριών (άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως) II-1407

1.2. Συμπράξεις μεταξύ Γάλλων και Ιταλών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 1) II-1408

1.3. Σύμπραξη μεταξύ παραγωγών της Ιβηρικής χερσονήσου (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 2) II-1410

1.4. Σύμπραξη μεταξύ Γάλλων και Γερμανών παραγωγών (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 3, παράγραφος 3) II-1411

1.5. Στοιχεία της ενιαίας συμφωνίας περί της ETF (άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως) II-1412

1.6. ECEC (άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως) II-1413

1.7. EPC (άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως) II-1413

1.8. Συμπεράσματα II-1413

2. Υποκειμενικό στοιχείο II-1414

2.1. Απόδειξη του υποκειμενικού στοιχείου ως προς τις διάφορες κατηγορίες προσφευγουσών II-1414

2.2. Συνδετικά στοιχεία που προβάλλονται με την προσβαλλομένη απόφαση II-1416

2.3. Απόδειξη της συμμετοχής των εμμέσων μελών της Cembureau καθώς και της Unicem και της Buzzi στη συμφωνία Cembureau, διά της συμμετοχής τους σε μέτρο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής II-1417

2.3.1. Παρουσία υπαλλήλου μιας επιχειρήσεως στις συνεδριάσεις των επικεφαλής αντιπροσωπείας κατά τις οποίες συνήφθη και/ή επιβεβαιώθηκε η συμφωνία Cembureau ..... II - 1419

2.3.2. Άλλα συνδετικά στοιχεία ..... II - 1420

2.3.3. Ειδική περίπτωση της Unicem και της Buzzi ..... II - 1423

2.4. Συμπεράσματα ..... II - 1425

3. Γενικής φύσεως ισχυρισμοί αμφισβητούντες την ορθότητα της χρήσεως της εννοίας της ενιαίας συμφωνίας ..... II - 1426

4. Ιδιαίτερες περιστάσεις αποδεικνύουσες ότι οι διάφορες διμερείς και πολυμερείς συμπράξεις δεν αποτελούσαν μέτρα εφαρμογής της ενιαίας συμφωνίας Cembureau ..... II - 1431

5. Ιδιαίτερες περιστάσεις αποδεικνύουσες ότι ορισμένες προσφεύγουσες αποστασιοποιήθηκαν από την ενιαία συμφωνία Cembureau ή ότι η συμμετοχή τους στη συμφωνία αυτή δεν αποτελούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης
II - 1062 ..... II - 1435

Β — Διαρκής χαρακτήρας της ενιαίας παραβάσεως
II - 1073 ..... II - 1445

1. Προσβαλλομένη απόφαση ..... II - 1446

2. Χρονικό σημείο ενάρξεως της παραβάσεως ..... II - 1447

2.1. Η Cembureau και τα άμεσα μέλη της ..... II - 1447

2.2. Έμμεσα μέλη της Cembureau ..... II - 1451

2.3. Συμπεράσματα ..... II - 1454

3. Διαρκής χαρακτήρας της παραβάσεως ..... II - 1455

3.1. Επί της CBR ..... II - 1458

3.2. Επί της Cembureau ..... II - 1459

3.3. Επί της FIC ..... II - 1460

3.4. Επί της VNC ..... II - 1460

3.5. Επί της Ciments luxembourgeois ..... II - 1461

3.6. Επί της Dyckerhoff ..... II - 1461

3.7. Επί της SFIC ..... II - 1462

3.8. Επί της Vicat ..... II - 1463

3.9. Επί της Ciments français ..... II - 1463

3.10. Επί της Heidelberger ..... II - 1464

3.11. Επί της Lafarge ..... II - 1464

3.12. Επί της Aalborg ..... II - 1465

3.13. Επί της BDZ ..... II - 1466

3.14. Επί της Unicem ..... II - 1467

3.15. Επί της Valenciana ..... II - 1467

3.16. Επί της BCA II-1468
3.17. Επί της Asland II-1468
3.18. Επί της Uniland II-1469
3.19. Επί της Oficemen II-1470
3.20. Επί της Irish Cement II-1470
3.21. Επί της Cimpor II-1471
3.22. Επί της Secil II-1472
3.23. Επί της ATIC II-1472
3.24. Επί της Italcementi II-1473
3.25. Επί της Holderbank II-1473
3.26. Επί της Hornos Ibéricos II-1474
3.27. Επί της Aker II-1475
3.28. Επί της Euroc II-1476
3.29. Επί της Cementir II-1476
3.30. Επί της Blue Circle II-1477
3.31. Επί της ETE II-1478
3.32. Επί της Χαλκίς II-1479

Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως II-1479

Παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης II-1483

Α — Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό της συμφωνίας Cembureau ως ενιαίας και διαρκούς συμφωνίας II-1483

Β — Όσον αφορά τη συμμετοχή των διαφόρων προσφευγουσών στην ενιαία και διαρκή συμφωνία Cembureau II-1485

Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας κατά την πρόσβαση στον φάκελο II-1490

Α — Υπόθεση T-25/95, CBR κατά Επιτροπής II-1491

Β — Υπόθεση T-30/95, FIC κατά Επιτροπής II-1492

Γ — Υπόθεση T-37/95, Vicat κατά Επιτροπής II-1493

Δ — Υπόθεση T-39/95, Ciments français κατά Επιτροπής II-1496

Ε — Υπόθεση T-42/95, Heidelberger κατά Επιτροπής II-1496

ΣΤ— Υπόθεση T-50/95, Unicem κατά Επιτροπής II-1497

Ζ — Υπόθεση T-55/95, Asland κατά Επιτροπής II-1499

Η — Υπόθεση T-65/95, Italcementi κατά Επιτροπής II-1500

Θ — Υπόθεση T-88/95, Blue Circle κατά Επιτροπής II-1500

Τελικά συμπεράσματα II-1501

XIII — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 190 της Συνθήκης και από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη, στο πλαίσιο της WCC, παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και τη συμμετοχή ορισμένων προσφευγουσών σ' αυτές (άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως) ..... II - 1504

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ..... II - 1504

Προστασία των εγχωρίων αγορών και συνδυασμένη εξαγωγή των πλεονασμάτων της παραγωγής εκτός της Κοινότητας ..... II - 1507

Σύστημα ανταλλαγής εξατομικευμένων πληροφοριών ..... II - 1519

Επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών ..... II - 1521

Συμμετοχή των προσφευγουσών στις παραβάσεις που εκτίθενται στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1524

Παραγραφή ως προς τα πραγματικά περιστατικά που διαπιστώθηκαν στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1534

Πρόσβαση στον φάκελο ..... II - 1535

Γενικά συμπεράσματα ..... II - 1538

XIV — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από το παράνομο της υποχρεώσεως την οποία επιβάλλει το άρθρο 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 1538

Επί των επικουρικών αιτημάτων περί ακυρώσεως ή μειώσεως των προστίμων ..... II - 1542

I — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από ανεπαρκή ή αντιφατική αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τα πρόστιμα ..... II - 1545

II — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον η Επιτροπή επέβαλε ενιαίο πρόστιμο για το σύνολο των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν στην αγορά του κοινού τσιμέντου ..... II - 1550

III — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας κατά την εκτίμηση του κατά πόσον οι παραβάσεις διαπράχθησαν εκ προθέσεως ..... II - 1552

IV — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση των διατάξεων του κανονισμού 2988/74 περί παραγραφής ..... II - 1556

V — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας, καθώς και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου ..... II - 1558

VI — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπιστώθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου ..... II - 1562

VII — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παραβάσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κατά την εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου ..... II - 1563

Επί των επιβαρυντικών περιστάσεων που λαμβάνονται υπόψη στην παράγραφο 65, σημείο 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως II-1563

Επί της ελαφρυντικής περιστάσεως που διαπιστώνεται στην παράγραφο 65, σημείο 6, της προσβαλλομένης αποφάσεως II-1566

Επί της μη λήψεως υπόψη ορισμένων ελαφρυντικών περιστάσεων II-1567

Α — Μέγεθος και επιρροή στην αγορά της παρανομούσας επιχειρήσεως .. II-1567

Β — Έλλειψη ή μικρή σημασία των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων των παραβάσεων II-1568

Γ — Συμπεριφορά επί της αγοράς κατά την οικεία περίοδο II-1571

Δ — Έλλειψη οφέλους από την παράβαση II-1572

Ε — Κατάσταση της αγοράς του τσιμέντου κατά την οικεία περίοδο II-1573

ΣΤ — Νόμιμη άμυνα II-1575

Ζ — Συνεργασία κατά τη διοικητική διαδικασία II-1576

Η — Μέριμνα τηρήσεως του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού II-1577

Θ — Το κενοφανές του ζητήματος II-1212 ..... II-1578

Ι — Πρώτη θέση παγκοσμίως της ευρωπαϊκής τσιμεντοβιομηχανίας II-1578

ΙΑ — Ύπαρξη νομικών και τεχνικών κωλυμάτων στο ενδοκοινοτικό εμπόριο τσιμέντου II-1579

ΙΒ — Άφιξη νέου ανταγωνιστή στην αγορά II-1579

ΙΓ — Αδυναμία φορολογικής εκπτώσεως των προστίμων II-1579

ΙΔ — Οικονομική κατάσταση του παραβάτη II-1580

VIII — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, κατά την αξιολόγηση των αντιστοίχων ευθυνών των επιχειρήσεων στα πλαίσια της παραβάσεως που διαπράχθηκε στην αγορά του κοινού τσιμέντου II-1580

IX — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας κατά την εκτίμηση των αντιστοίχων ευθυνών των επιχειρήσεων στην παράβαση που διαπράχθηκε στην αγορά του λευκού τσιμέντου II-1593

X — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όσον αφορά τον κύκλο εργασιών που ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό των προστίμων II-1595

XI — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση των αρχών της επιεικείας, της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, οι οποίες συνδέονται με τον καθορισμό των προστίμων σε ECU και την επιλογή του συντελεστή μετατροπής II-1603

XII — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παραβιάσεις διαφόρων γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου II-1605

XIII — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας οφειλομένη σε ελλιπή πρόσβαση στον φάκελο της Επιτροπής κατά τη διοικητική διαδικασία ..... II - 1611

XIV — Συμπεράσματα ..... II - 1615

Επί των αιτημάτων προς επιστροφή του προστίμου, πλέον τόκων υπερημερίας, και προς καταβολή του ισοπόσου των δαπανών για τη σύσταση τραπεζικής εγγυήσεως II - 1257 ..... II - 1618

Επί των δικαστικών εξόδων ..... II - 1618